3 3433 06924924 5

Deutsch
RRC

Digitized by Google

Digitized by Google

Ser. II Sect. III.

(Deu...)
RR
~~914 C~~

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Pesth,
Gedruckt bey Mathias Trattner,
Edlen von Petróza.

Digitized by Google

Deutſch-Ungariſches

Wörterbuch,

Erſter Theil.

NÉMET-MAGYAR

SZÓKÖNYV,

ELSŐ DARAB.

Vesth,
Gedruckt bey Mathias Trattner,
Edlen von Petróza.

Deutſch-Ungariſches

Wörterbuch,

Erſter Theil.

NÉMET-MAGYAR

SZÓKÖNYV,

ELSŐ DARAB.

A.

Aal, der, ángolna: Aalartig, adj. ángolna nemű: Aalbaum, der, die Heckenkirsche, kutya tseresnye, veres ükörke: Aalbeere, die, fekete ribiszke, tengeri szőllő: Aaleidechse, die, ángolna gyék: Aalfang, der, ángolnafogás, ángolnafogó hely: Aalförmig, adj. ángolnaformájú: Aalgabel, die, ángolnadöfő: Aalhälter, der, ángolnatartó: Aalpuppe, die, ángolnatsaló szigony: Aalraupe, die, menyhal: Aalschlange, die, bajszos ángolna, fejér kígyó: Aalthierchen, das, evitzk, p. o. az etzetben: Aalshaut, die, ángolna bőr.

Aar, der, sas.

Aas, das, pl. die Aeser, döglött test, dög, holttest: Aasfliege, die, döglégy: Aasgeyer, der, egyiptomi keselyű: Aasgeruch, -geſtank, der, dögszag, dögbűz: Aashaft, adj. z. B. Geruch, dögleletes: Aaskäfer, der, temetőbogár: Aaskrähe, die, fekete varjú: Aaspflanze, die, dögfű: Aasſeite, die, des Leders, a' bőrnek hüsos v. belső része.

Aaßen, abaaßen d. i. abweiden, abfreſſen, lelegelni, leenni.

Ab, praepos. le, el, távol, távozz: auf und ab, fel 's alá, p. o. járni.

Abackern, elszántani a' más földjéből: Abackerung, die, elszántás, t. i. más földjéből.

Abänderlich, adj. változtatható; ſtatt veränderlich, változó: Abändern, megváltoztatni, p. o. az útját; ſt. umändern, ejtegetni a' szót (declinare): Abänderung, die, változtatás, ejtegetés.

Abängſtigen, abängſten, jem. szorongattatásban tartani, ijjesztgetni; ſich abängſtigen, szorongattatásban lenni, gyötrődni.

Abärgern, ſich, elepeszteni magát sok boszonkodás által.

Abäſten, lenyesni, lebotolni.

Abätzen, leetetni róla, p. o. maró nedvel.

Abarbeiten, ledolgozni; ſich, magát sok munka által elerőtlenítni: Abarbeitung, die, elerőtlenedés a' munka által.

Abärnten, learatni.

Abart, die, in der Naturgeſchichte, nemi elfajzás; ſtatt: Spielart, kortsfaj, elfajzás, válfajta: Abarten von etwas, fajzani tőle, elfajzani; ſtatt ausarten, elkortsosodni, elfajúlni: Abartig, adj. elfajzó, elfajzott: Abartung, die, elfajzás; ſtatt Ausartung, elfajúlás, elkortsosodás.

Abbacken, völlig backen, elvégezni a' sütést; z. B. Obſt, megaszalni; daher, abgebacken, z. B. Brod, elvált a' héjjától a' kenyér. S. abrinden.

Abbaden, megförösztení.

Abbalgen, die Haut, den Balg abziehen, bőrét lehúzni, megnyúzni; ſich mit jemanden, valakivel birkozni.

Abbarbiren, leborotválni, leberetválni.

Abbeeren, lebogyózni, bogyóját leszedni.

Abbeißen, elharapni.

Abbeitzen, leetetni róla, lemaratni, p. o. maró nedvel.

Abberufen, elhívni valahonnan, viszsza hívni.

Abbetteln, elkoldúlni valakitől valamit.

Abbeugen, el- v. félrehajtani, görbítni, meggörbítni; elhajolni tőle, félrehajlani: Abbeugung, Abbiegung, die, el- v. félrehajtás.

Abbild, das, kép, rajzolt kép, festett kép: Abbilden, leformálni, leábrázolni, lerajzolni: Abbildung, die, leformálás, leábrázolás; das Bild, képfestés, ábrázolat.

Abbinden, los binden, auflöſen, eloldani, megoldani, z. B. ein Kalb abbinden, elkötni p. o. a' borját anyától; abſondern, elkötni, p. o. gyümöltsöt, kötés által elveszteni; was an dem Thiere iſt,

leoldozni róla: Abbindung, die, eloldozás, megoldás.
Abbiß, der, elharapás.
Abbitte, die, megkövetés, engedelemkérés: Abbitte thun, engedelmet kérni valakitől; megkövetni valakit: Abbitten, engedelmet kérni, megkövetni: Abbitter, der, engedelemkérő: Abbittlich, adj. megbotsátható: Abbittsweise, adv. követőleg.
Abblasen, el- v. lefújni róla, z. B. mit Musik, elfújni a' nótát p. o. sípon.
Abblättern, abblatten, a' leveleit lefosztani, lelevelezni, p. o. a' dohányt; die Weinreben, lelevelezni a' szőlőveszszőt; den Kohl, die Bäume, leharasztolni: Abblättern, das, lelevelezés, levélfosztás.
Abblattern, a' himlőzést végezni, kiállani.
Abbleichen, elhalaványodni.
Abblühen, elvirágzani, virágát elhullatni: Abblühen, das, elvirágzás.
Abborgen, z. B. Geld, költsön kérni v. venni fel, költsönözni: Abborgung, die, költsönözés, költsönkérés.
Abbosseln, etwas in Wachs, kiformálni, p. o. almát viaszból.
Abbrändler, der, tűz által elégett szegény kéregető.
Abbraten, eléggé v. egészen megsütni; am Spieße, nyárson sütni meg.
Abbrauchen, elnyőni.
Abbrauen, das Brauen vollenden, meg- v. kifőni.
Abbrechen, einen Ast, letörni az ágat, eine Blume, leszakasztani, ein Gebäude, lerontani, ledönteni, ein Lager, bontani tábort, eine Brücke, a' hidat elbontani, elszedni; sich etwas abbrechen, z. B. an Speise, magától megvonni; sich nichts abbrechen, jól élni, magától semmit meg nem vonni; statt abziehen, elvonni tőle, p. o. az ételt, lehúzni, p. o. a' béréből, fizetéséből; die Freundschaft abbrechen, felhagyni a' barátsággal; ich breche davon ab, nem szóllok többet róla, most abba hagyom, félbe-szakasztom; die Spitze ist abgebrochen, a' hegye letört: Abbrechen, das, die Abbrechung, leszakasztás, letörés; eines Gebäudes, lerontás, ledöntés.
Abbrennen, meg- v. felégetni, p. o. várost, elsütni p. o. a' puskát; man siehe (abgebrannt) el- v. megégett, öszveégett; durch eine Feuersbrunst das Seinige verlieren, tűz által megkárosodni, elégni p. o. házának: Abbrennen, das, die Abbrennung, el- v. felégetés; elégés.
Abbreviatur, die, Abkürzung, kurtítás; Abbreviren, kurtítni.
Abbringen, abschaffen, z. B. ein Gesetz, einen Gebrauch, eltörleni elrontani, p. o. törvényt, elhagyni p. o. szokást, von der Meinung, leverni indúlatról, von der Wahrheit, vom rechten Wege, valakit az igazságtól, az igaz útról eltéritni: Abbringen, das, die Abbringung, eltörlés, leverése valamiről.
Abbröckeln, etwas, lemorzsálni; sich abbröckeln, elmorzsálódni, letördelődni.
Abbruch, der, lerontás, ledöntés; vom Lohne, le- v. elhúzás bérből; ohne Abbruch bezahlen, minden hijánosság nélkül kifizetni valakit, valakinek semmit el nem húzni a' kifizetendőből; trop. Verminderung, Schaden, Verlust, hijánosság, kár, Abbruch thun, rövidséget okozni, kárára lenni, Abbruch leiden, fogyatkozást szenvedni: Abbrüchig, adj. könnyen letörhető.
Abbrühen, leforrázni, megforrázni, megkappozni, koppóvízbe mártani v. azzal leönteni: Abbrühen, das, le- v. megforrázás.
Abbrüten, kikölteni, a' költést végezni.
Abbügeln, kivasalni téglázóval.
Abbürden, letenni a' terhet.
Abbürsten, meg- v. kikefélni.
Abbüßen, meglakolni valamiért.
A. B. C. Abétzé, elsőkezdet; es lernen, tanúlni, kezdeni; im a. b. c. seyn, még járatlan lenni valamiben: Abc-buch, das, abétzéskönyv; der Lehrer, az abétzéstanító, der Schüler, od. Abc-Schütz, abc tanúló, abc gyermek, kezdő, betütanúló.
Abcopiren, abschreiben, abzeichnen, lemásolni, másról leírni, lerajzolni, lefesteni.

Abdachen, a' fedelét levetni, lehordani: Abdachung, die, lejtősség.

Abdämmen, elgátolni p. o. a' vizet, töltés v. gátolás által elrekeszteni, másfelé venni; Abdämmung, die, elgátolás.

Abdanken, des Dienstes entlassen, elereszteni, elbotsátni, elküldeni szolgálatból, hívatalból; sein Amt niederlegen, letenni hívatalát, hívatalról lemondani; bey einem beendigten Leichenconduct, a' késéröknek a' halotti utólsó tisztességnek megadását megköszönni: Abdankung, die, elereszlés a' hívatalból, elküldés a' szolgálatból; lemondás a' szolgálatról, letétele a' hívatalnak; halotti késérökhöz tartott megköszönő beszéd.

Abdarben, sich vom Munde, magától v. a' szájától megvonni.

Abdecken, ein Haus, a' fedelét leszedni, lerontani; den Tisch, elszedni az asztalt; das Fell abziehen, lehúzni a' bőrét, megnyúzni: Abdecker, der, nyúzó.

Abdeichen, elgátolni.

Abdielen, elrekeszteni deszkával.

Abdienen, leszolgálni.

Abdingen, abhandeln, lealkudozni, lehúzni t. i. az árrából, az árát: Abdingung, die, lealkudozás.

Abdisputiren, elbeszélleni tőle, el vitatni.

Abdörren, megaszalni.

Abdonnern, aufhören zu donnern, megszünni menydörgeni; trop. mit donnernder Stimme bekannt machen, herfagen, menydörgős szóval előadni, elmondani, elmenydörgeni.

Abdorren, elszáradni: Abdorrung, die, elszáradás.

Abdrechseln, esztergázni, kieszlergázni.

Abdrehen, letekerni róla; st. wegdrehen, félrefordítni v. tekerítni: Abdrehung, die, letekerés róla, lefatsarás.

Abdreschen, kitsépelni; das Dreschen beendigen, eltsépélni, a' tséplést elvégezni; trop. jemanden tüchtig prügeln, megtsépelni, jól megverni: in der Sprache, heimlich verabreden, titkon együtt koholni valamit.

Abdringen, kitsikarni valamit.

Abdruck, der, eines Buches, Bogens, aus der Buchdruckerei, nyomtatvány, nyomtatott ív, kép, könyv; in Wachs, nyomtatott kép; st. Ebenbild, képmás, képmássa: Abdrucken, kinyomni p. o. viaszból, gipszből; könyvet kinyomni; die Farben, lenyomódni a' színének.

Abdrücken, z. B. eine Flinte, ein Schloß, elsütni a' puskát, rátsattantani a' zárát; an Geld, am Lohne, eltsikarni, kitsikarni tőle, elvonni erőszakkal, eltsalni.

Abdünsten, elgőzöltetni.

Abdunsten, elgőzölgeni, elgőzölögni.

Abend, der, estve; gegen Abend, estve felé, guten Abend, jó estvét! der Abend bricht an, estvéledik, der heilige Abend, innep szombatja: Abendandacht, die, estvéli ájtatás, v. áhítatos elmélkedés: Abendarbeit, die, estvéli munka, foglalatosság: Abendbesuch, der, estvéli látogatás: Abendbrod, das, vatsora; statt Jause, ozsonna: Abenddämmerung, die, alkonyodás, esthajnal, estveli szürkület: Abendessen, das, vatsora: Abendgast, der, estveli vendég: Abendgebeth, das, estveli könyörgés, imádság: Abendgegend, die, nyugoti táj, napnyúgoti tájjék; gegen Abend liegend, nyúgotra fekvő, napnyúgoti; Abendglocke, die, estveli harangozás, harangszó: Abendkost, die, rendszerénti vatsora, vatsorálás: Abendländer, der, nyúgoti lakos, nyúgotra lakó: Abendland, das, nyúgoti tartomány, föld: Abendländisch, adj. napnyúgoti tartománybéli: Abendlicht, das, esthajnal: Abendlied, das, estveli ének, estveli dal: Abendluft, die, estveli szellő, levegő, napnyúgoti szellő: Abendlust, die, estveli múlatság: Abendmahl, das, vatsora; das heilige Abendmahl, szent vatsora, úri szent vatsora, úri szentvatsorája, es genießen, élni szent vatsorájával: Abendmusik, die, estveli muzsika; eine bringen, valakit estveli muzsikával köszönteni: Abendregen, der, estveli eső: Abendröthe, die, esthajnal: Abendseite, die, nyúgoti rész, táj, oldal: Abendsonne, die, lenyugvó nap: Abendstunde, die,

alkonyodás, alkony, estvéli óra: Abendthau, der, estveli harmat, estharmat; Abendtiſch, der, vatsora; einen geben, vatsorával tartani valakit: Abendunterhaltung, die, estv. múlatság, foglalatosság: Abendvogel, der, lepke: Abendvolk, das, napnyúgoti nép: Abendwind, der, napnyúgoti szél, estveli szél: Abendwolf, der, hiéna: Abendzeit, die, estveli idő: Abendzeitvertreib, der, estveli időtöltés, múlatság: Abends, adv. am Abend estve: Abendwärts, adv. napnyúgotra.

Abenteuer, das, véletlenség, tüneményes eset, rémség, szörnyeteg, tsuda eset; ein Abenteuer beſtehen, veszélybe forogni, veszélyt állani ki; nach Abenteuer ausgehen, rémséget, szörnyeteget vadászni: Abenteuerlich, adj. rémséges, szörnyeteges, szörnyű, tsudás: Abenteurer, der, rémségvadászó, szörnyetegűző, tsudafi.

Aber, adv. wieder, ismét, ujra; conj. de, de ugyan, de hát; de, pedig, hanem.

Aberacht, die, megujított számkivetés: Aberglaube, der, babona, babonás hit: Abergläubiſch, adj. babonás, Abergläubiſch ſeyn, babonaságot hinni; adv. babonásan: Aberwitz, der, esztelenség, eszeveszetség: Aberwitzig, adj. esztelen, eszeveszett; adv. esztelenül: Abermal, Abermals, adv. noch einmal, újolag, ismét: Abermalig, adj. megújított, újolagi, újolagvaló.

Abernten, le- v. elaratni, végezni az aratást: Abernten, das, learatás.

Abeſſen, Fleiſch von Knochen, leenni róla; mit haben, die Mahlzeit vollenden, végezni az ebédet, vatsorát.

Abfällig, adj. lehulló, leeső.

Abfärben, elhagyni a' színét.

Abfäumen, a' tajtékját leszedni.

Abfahren, durch Wägen fortſchaffen, elvinni, elhordani szekéren; eine Schuld abfahren, kotsival, hordással leszolgálni, p. o. az adóságot; durch Fahren beſchädigen, elhordatni, p. o. a' ház szegletét kotsival; ſt. ſich entfernen, elmenni, p. o. kotsin, hajón, elindúlni; vom Wege abfahren, az útról eltávozni, eltérni; vom Stiele, Meſſer, kiszaladni, p. o. a' kezéből, kingrani a' nyeléből; fahr ab! lódúlj! — Abfahrt, die, elindúlás, elmenetel, elmenés, eljövés, p. o. kotsin, hajón; aus dem Leben, elköltözés, az életből.

Abfall, der, esés, leesés, lehullás; was vom Eiſen abfällt, hulladék; Abfall von jemanden, elpártolás, elszakadás, p. o. az úrtól, az anyaszentegyháztól: Abfallen, leesni, lehúllani; ſtatt abtrünnig werden, elpártolni, elszakadni valakitől, z. B. von der Religion, elhagyni, változtatni vallását; ſtatt abnehmen, fogyni, kevesedni, am Körper, fogyni, soványodni; ſtatt verſchieden ſeyn, külömbözni tőle.

Abfangen, elkapni tőle.

Abfaſſen, d. i. ſchriftlich aufſetzen, feltenni írásban, írásba venni, kidolgozni; kurz abfertigen, röviden előadni, befoglalni valamit: Abfaſſung, die, írásbavetés, összeszerkeztetés.

Abfaulen, elrothadni, lerothadni róla.

Abfegen, le- meg- kiseperni, megsepregetni, megtisztítni: Abfegen, das, die Abfegung, le- v. kiseprés, megtisztítás.

Abfeilen, lereszelni róla, el- v. kireszelni.

Abfertigen, jemanden daß er gehe, végezvén vele dolgát, elbotsátni, elereszteni, elküldeni; jemanden fortſchicken, valakit valahová küldeni, elküldeni, p. o. izenettel, levéllel; ſpöttiſch, mit Hohn entlaſſen, kiadni rajta, kiadni valakinek az útat; jemanden kurz abfertigen, egy két szóval kifizetni: Abfertigung, die, elküldés, elbotsátás; Hohn, rajta kiadás, megvetéssel való elútasítás.

Abfeuern, ein Gewehr, elsütni.

Abfinden, kifizetni valakit, eleget tenni valakinek p. o. az adósságért; ſich mit jemanden abfinden, egyességre lépni valakivel: Abfindung, die, elégtétel, p. o. az adósságért, lefizetése az adósságnak; egyességrelépés.

Abfliegen, elrepülni.

Abfließen, elfolyni, lefolyni.

Abſtößen, leúsztatni p. o. fát a' vízen: Abſtießung, die, faúsztatás.
Abfluß, der, lefolyás, lefeléfolyás.
Abfolgen laſſen, megengedni, elvinni, az elvételre általadni, kezébe szolgáltatni.
Abfordern, wegrufen, elhívni valahonnan, elszóllítni; etwas fordern, kívánni valakitől valamit, általadását kívánni valaminek: Abforderer, der, beszedő, általadását kívánó valaminek: Abforderung, die, elhívás, elszóllítás, elkérés, kívánása az általadásnak.
Abformen, valaminek a' formáját lágy testbe lenyomni p. o. viaszba: Abformung, die, formanyomás, leformálás:
Abfragen, kikérdezni, kitudakozni, kitanúlni valakitől valamit.
Abfreſſen, das Gras, leenni, lelegelni; ſt. verzehren, wie der Gram, megemészteni, mint a' rák fene.
Abführen, z. B. zu Wagen, wegführen, vinni valahová, p. o. kotsin, hajón; jemanden von etwas ablenken, z. B. von der Tugend, elvonni, megfosztani valamitől; ableiten, z. B. einen Fluß, árkolni, elárkolni, p. o. a' vizet valahová; durch Arzneimittel abführen, hajtani, tisztítni, meghajtani a' hasát; eine Schuld abführen, meg- v. lefizetni az adósságot; Steuern abführen, az adót beadni: Abführung, die, elvivés, p. o. szekeren valahová, elvonás, megtartóztatás valamitől; elárkolása, másfelévétele a' víznek; hashajtás; le- v. megfizetés: Abführungsmittel, das, hashajtószer.
Abfüllen, z. B. Wein, más edénybe tölteni, kitöltögetni.
Abgabe, die, meg- v. általadás; adó, von Abgabe frey ſeyn, az adó fizetés alól kivetetve lenni.
Abgähren, jól kiforrni magát.
Abgang, der, z. B. des Briefes, elmenetel, elindúlás; trop. der Waaren, kelete a' portékának, die Waaren finden guten Abgang, jól kél a' portéka, igen kelendő a' portéka, finden keinen Abgang nints keletek; Schaden, Verminderung, híj, híjánosság, fogyatkozás valamiben; Abgang an Kräften erfahren, érzeni, hogy fogy az erő; Mangel, z. B. des Waſſers, szüke valaminek, szükség, fogyatkozása valaminek; Tod, elköltözés a' halálból, halál; bey der Bearbeitung, hulladék, sallak.
Abgeben, z. B. einen Brief, általadni, megadni p. o. levelet valakinek; einen Theil von etwas, valamitől egy részt általadni másnak; ſich mit jemanden abgeben, valakivel társalkodni, vele tartani; ſtatt ſich beſchäftigen, foglalatoskodni, bánni valamivel; ſich mit Wiſſenſchaften abgeben, a' tudományokra adni magát; eine Perſon vorſtellen, valaki személyét viselni, z. B. einen Fürſten, hertzeget játszani: Abgeben, das, általadás, kézhezadás.
Abgebiſſen, adj. elharapott.
Abgebogen, partic. el- v. félregörbített; elgörbült.
Abgebrochen, adj. letört; trop. z. B. eine Rede, félbeszakasztott; adv. félbeszakasztva.
Abgedroſchen, adj. kopott, zsibvásári, mindennapi.
Abgefäumt, adj. tajtékjától megtisztítogatott, letajtékolt; trop. abgefeimt, liſtig, ravasz, álnok.
Abgeformt, adj. leformált, formába lenyomott.
Abgehen, elmenni valahonnan, p. o. várostól; von Peſt abgehen, Pestről elindúlni, mit der Poſt abgehen, póstán menni, der Brief iſt ſchon abgegangen, a' levél már elment, el van küldve; vom Wege abgehen, az útból kitérni, eltávozni az útról; mit Tod abgehen, meghalni, von Waaren, kelni, elkelni; von einer Meinung abgehen, elállani valami gondolattól, davon gehe ich nicht ab, attól el nem állok, én a' mellett megmaradok; ſt. abſchweifen von etwas, eltávozni valamitől p. o. a' beszédben, kitsapongani; ſich abſondern, wie z. B. Farbe, menni, elmenni, mint a' színe valaminek, leválni, lehámlani róla, mint a' bőr a' testről; ſt. fehlen, híjának lenni, hibázni; es geht kein Heller ab, egy pénz se hibázik, egy fillér híja sints; durch vieles Geräuſch abnutzen, elkoptatni a' sok járásban: Abgehen,

das, d. i. Ausschweifung in der Rede, eltávozás, kitsapongás, p. o. a' beszédben.

Abgekürzt, adj. megrövidített, kurtított; adv. megrövidítve, kurtítva.

Abgelegen, adj. entfernt, távol lévő; abgelegen seyn, távol lenni; lange gelegen, z. B. Wein, állott, régi.

Abgemattet, adj. ellankadt, kifáradt, elbádjatt; adv. ellankadva, bádjattan.

Abgemergelt, adj. eltsigázott, elsanyargatott p. o. betegség által; elepedett, p. o. éhség, szomjúság miatt, ein abgemergelter Körper, elerőtlenített test, kiászott test; adv. eltsigázva.

Abgeneigt, adj. idegen tőle v. hozzá; idegenséggel viseltető valakihez: Abgeneigtheit, die, idegenség, idegenkedés.

Abgenützt, adj. elkoptatott, elkopott; elnyőtt, viseltes p. o. ruha.

Abgeordneter, ein, követ, küldött.

Abgesagter Feind, nyilvánságos v. halálos ellenség.

Abgesandter, ein, követ.

Abgeschieden, adj. elvált: Abgeschiedenheit, die, magános élet, magánosság.

Abgeschliffen, adj. kisimított, kiköszörült, kipallérozott: Abgeschliffenheit, die, kisimítottság, kipallérozottság.

Abgeschmackt, adj. ízetlen, képtelen, éktelen, illetlen; adv. illetlenül, képtelenül: Abgeschmacktheit, die, képtelenség, illetlenség, ízetlenség, ostobaság.

Abgestorben, adj. kiveszett, kiholt.

Abgestumpft, adj. eltompult.

Abgewinnen, elnyerni, p. o. pénzt; dem Feinde eine Schlacht, megnyerni az ütközetet, egy ütközetben győzni.

Abgewöhnen, elszoktatni, elkaptani valamiről: Abgewöhnung, die, elszoktatás valamiről.

Abgezogen, adj. elvont: adv. elvonva. Abgezogenheit, die, magánosságba való félrevonultság.

Abgießen, letölteni róla; in ein andres Gefäß, más edénybe tölteni; in Erz, önteni, p. o. képet értzbe, értzből kiönteni.

Abglanz, der, viszszafény v. fénylés; von Gott, fénylő kép.

Abglätten, kisimítni, kisikárlani: Abglätter, der, sikárló: Abglättung, die, kisikárlás, kisimítás.

Abgleichen, egyenlővé tenni, egyenlíteni: Abgleichung, die, egyenlítés.

Abgleiten, abglitschen, eltsúszni, megtsuszámlani.

Abglimmen, kialudni a' parázsból.

Abglühen, megtüzesíteni, p. o. a' vasat; megszűnni tüzes lenni.

Abgott, der, költött Isten, bálvány: Abgötter, der, bálványozó, bálványimádó: Abgötterei, die, bálványozás, bálványimádás: Abgöttisch, adj. bálványozói, babonás: Abgottschlange, die, bálvány- v. fojtókígyó.

Abgraben, felásni és elhordatni, elárkolni egymástól, másfelé venni: Abgrabung, die, des Wassers, elárkolása a' víznek.

Abgrämen, sich, magát búval epeszteni, elepeszteni.

Abgrasen, leenni, lelegelni a' fűvet; st. abmähen, lekaszálni, levágni a' fűvet.

Abgrund, der, z. B. des Meeres, mélység, feneketlen mélység, örvény; st. große Gefahr, veszedelem árja, örvénye, nyilvánvaló veszedelem; am Rande des Abgrundes sich befinden, nyilvánvaló veszedelemben forogni; jemanden in den Abgrund verwünschen, átkozni valakit; sich in den Abgrund stürzen, örvénybe rohanni v. bukni.

Abguß, der, letöltés, edénybe töltés.

Abhaaren, szőrét kitépni, kiszedni; sich abhaaren, megvedleni, a' szőrét elhullatni.

Abhacken, el- v. levágni róla.

Abhadern, elperleni tőle.

Abhalten, d. i. entfernen von sich, magától távol tartani; st. zurückhalten z. B. den Feind, viszszatartóztatni, p. o. az ellenséget; feltartóztatni valakit a' dolgában; elvonni valakit rosztól; laß dich meinetwegen nicht abhalten, én miattam el ne késsél, én fel nem tartóztatlak: Abhaltung, die, megtartóztatás, elhárítása a' rosznak, feltartóztatása a' veszedelemnek; akadály.

Abhandeln, megalkudni, megvenni,

előadni szóval v. írásban: Abhandlung, die, szó- v. írásbéli előadás, értekezés; munka, könyv.

Abhanden kommen, elveszni; abhanden seyn, elhányódva lenni, nem lenni kéznél.

Abhang, der, hajlósság, hanyatlás, Abhangen, hajlani, lefüggeni tőle; es hängt davon ab, attól függ; Abhängig, adj. hajlós, lejtős; von jemanden abhängig seyn, valakinek akaratjától függeni; von sich abhängig machen, valakit hatalma alá kerítni: Abhängigkeit, die, függés valakitől.

Abhärmen, sich, magát bánattal epeszteni.

Abhärten, sich, megkeményítni, hozzátörődni, z. B. das Eisen, megedzeni: Abhärtung, die, megkeményítés, hozzászoktatás; des Eisens, megedzés.

Abhaspeln, lematólálni, legombolyítni a' matóláról.

Abhauen, el- v. levágni: Abhauen, das, lenyesése, levagdalása az ágaknak.

Abhäuten, megnyúzni, lehúzni a' bőrét; sich, megvedleni, elvetni a' bőrét.

Abheben, levenni, le- v. megemelni róla.

Abhelfen, segítni a' dolgon; megorvosolni; dem Fehler abhelfen, jóvá, tenni a' hibát: Abhelfung, die, segítség.

Abhobeln, ki- v. meggyalúlni; jemanden, valakit finomságra szoktatni, hogy pallérozódjék.

Abholen, elhozni valahonnan, p. o. kotsin.

Abhorchen, halgatódzás által megtudni.

Abhören, kihallgatni, kikérdezni a' tanút; hallgatódzással kitanúlni.

Abhülfe, die, segítség.

Abhülfen, kihüvelyezni.

Abjagen, végezni a' vadászatot; jemanden etwas, addig kergetni, mígáltalengedi, a' mit elakar venni az űző; futással kifárasztani.

Abirren, eltévedni, eltévelyedni.

Abkämmen, megfésűlni.

Abklappen, Abschneiden, z. B. die Taue, it. ketté- v. elvágni, p. o. a' vasmatska kötelét.

Abkargen, elzsobrálkodni tőle; sich etwas, magától kéménleni.

Abkauf, der, megvétel: Abkaufen, megvenni: Abkaufer, der, vevő, megvevő.

Abkehren, lesepreni, lekefélni valamiről; st. abwenden, elfordítni, eltávozni.

Abkeltern, ki- v. megsajtolni.

Abklären, tisztálni, megszűrni; sich, kitisztálni.

Abklauben, leszedni, leszedegetni.

Abklopfen, kiverni; st. prügeln, megverni, jól megütögetni.

Abkneipen, letsípni róla.

Abknoten, lebötyközni a' szőllőveszőt.

Abknüpfen, feloldani, megoldani valamit.

Abkochen, főzni, megfőzni.

Abkommen, z. B. vom Wege, eltávozni, eltérni az útról; nicht abkommen können wegen Geschäften, nem jöhetni, nem hagyhatni félbe a' munkát, foglalatosságot; das ist schon abgekommen, kiment már a' szokásból: Abkommen, das, eltávozás, eljövetel valahonnan: Abkömmling, der, magzat, maradék.

Abköpfen, z. B. Bäumchen, letetőzni, lebugázni; a' fejét, a' kalászát leverni.

Abkratzen, levakarni.

Abkritzeln, lefirkálni.

Abkrümmeln, lemorzsálódni.

Abkrümmen, legörbedni, meggörbülni.

Abkühlen, meghívesítni, meghűteni; sich, meghűlni, wie das Wetter, hívesedik a' levegő: Abkühlend, adj. hívesítő, hűssítő: Abkühlung, die, hívesítés, hűssítés.

Abkündigen, kihirdetni: Abkündigung, die, kihirdetés.

Abkunft, die, eredet, származás.

Abkürzen, megrövidítni, rövidebbíteni, megkurtítni t. i. az írást p. o. a' muzsikában és: Abkürzung, die, megrövidítés, kurtítás az írásban.

Abküssen, öszve meg öszve tsókolni.

Abladen, lerakni a'terhet, lerakodni.

Ablaß, der, kieresztése p. o. a' víznek; der Ort, kifolyás, a' folyamat útja; Erlassung der kirchlichen Strafe, bűtsű, bünbotsánat, felszabadítás az egyházi büntetés terhe alól, ohne Ablaß, megszűnés nélkül: Ablaßbrief,

der, bünbotsánatot hirdető levél: Ablaßpredigt, die, egyházi beszéd a' bünbotsánatról.

Ablaſſen, kiereszteni, p. o. a' tóvizet; einen Wein ablaſſen, leereszteni, letsapolni a' bort; einem etwas abtreten, oda engedni valakinek valamit; vom Preiſe ablaſſen, engedni az árából; von einer Forderung, Meinung, &c. elállani kívánságától, gondolatjától, vélekedésétől, értelmétől; von einer Gewohnheit, felhagyni a' szokással; vom Böſen, kivenni magát a' roszból; von einer Perſon, felhagyni a' valakivel való társalkodástól; vom Bauen, elhagyni, abba hagyni az épétést: Ablaſſung, die, kieresztése, p. o. a' víznek, tónak.

Ablauben, lefosztani a' leveleit.

Ablauern, einem etwas, leselkedve kitanúlni valakitől valamit; die Gelegenheit, lesni az alkalmatosságot.

Ablauf, der, le- v. elfolyás, eltelés, elmúlás: Ablaufen, elfolyni, eltelni, elmúlni, kimenni, kimenetelének lenni; ſt. abnutzen, z. B. Schuhe, elkoptatni a' sok járásban; ſich ablaufen, das iſt: ermüden, elfáradni, kiszaladgálni magát; einem im Laufe zuvorkommen, a' futásban megelőzni valakit.

Abläugnen, eltagadni.

Abläutern, z. B. Zucker, megtisztítni, p. o. minden idegen részektől, meghiggasztani, megszürni.

Ableben, el- v. meghalni: Ableben, das, halál, meghalás.

Ablecken, megnyalni.

Ablegen, letenni; Kleider, levetni; Probe, próbáját v. jeleit adni; einen Eid, esküdni, megesküdni, a' hitet letenni; Rechnung, számot adni; Zeugniß, tanúbizonyságot tenni; Weinreben ablegen, bujtani, homlítni, p. o. szőlővesszőt: Ableger, der, porhajás, sarjuág, tsemete- v. bujtóág: Ablegung, die, der Kleider, levetés, letevés; des Eides, esküvés, hitletétel; der Rechnung, számadás; des Weinſtocks, bujtás, homlítás.

Ablehnen, eltámasztani tőle; von ſich, etwas, el nem fogadni, p. o. az ajánlást; Verdacht ablehnen, elhárítni magáról a' gyanút; die Gefahr, elkerülni a' veszedelmet; die Freundſchaft, el nem fogadni valaki ajánlott barátságát: Ablehnung, die, elhárítás; el nem fogadása p. o. a' barátságnak.

Ableiten, a' vizet másfelé venni, árkolni a' vizet valahová; den Blitz, vezérleni, vezetni valami által, elhúzni valahová; ſt. herleiten, z. B. ſein Geſchlecht, venni valahonnan p. o. származását, nevét: Ableitung, die, víz terítés, elárkolása a' víznek; der Wörter, származtatása a' szóknak: Ableiter, der, ſ. Blitzableiter.

Ablenken, elhárítni, eltérítni, p. o. az útról, kitérítni az útból; von der Wahrheit, elvonni az igazságtól: Ablenkung, die, eltérítés, elhárítás; eltávozás valamitől.

Ablernen, jemanden etwas, eltanúlni valamit valakitől.

Ableſen, z. B. Obſt, leszedni, p. o. gyümöltsöt, szőlőt; laut leſen, fel- v. elolvasni.

Abliefern, általadni, béadni, p. o. kívánt gabonát.

Abliegen, (abgelegen) távol esni v. feküdni; ſt. lange liegen, állani jó ideig.

Ablocken, eltsalni, eltsalogatni, kivenni valakiből a' titkot: Ablockung, die, szépszóval való kitsalása, p. o. a' titoknak.

Ablöſchen, megoltani, meghűteni, den Kalk, meszet oltani; wegwiſchen, letörleni, p. o. a' tábláról az írást.

Ablöſen, losmachen, eloldani, leoldozni, leáztatni, daher, ablöſende Mittel, leásztató szerek; ein Glied vom Körper, elvágni, elfürészelni; ſich ablöſen, z. B. von den Knochen, elválni; die Kanonen, elsütni, ellőni az ágyukat; auf der Wache, az őrt felváltani; mit Geld, pénzen megváltani: Ablöſung, die, mit Geld, megváltás a' pénzen; Losmachung, megoldás, eloldozás; eines Gliedes, elvágás, elfürészelés; der Kanonen, elsütés, ellövés; der Wache, őrváltás.

Abmachen, z. B. ein Geſchäft, végre hajtani valamit.

Abmähen, lekaszálni p. o. a' rétet, vetést, életet: Abmähen, das,

lekaszálás: Abmäher, der, kaszáló, kaszás: Abmähung, die, lekaszálás.

Abmahlen, leőrleni.

Abmahnen, ójni, óvni valakit p. o. a' rosztól: Abmahner, der, intő, nemjavasló: Abmahnung, die, intés, óvás.

Abmalen, lefesteni, leábrázolni: Abmalen, das, lefestés.

Abmarſchieren, elmenni p. o. az ütközetre, ſt. zurückziehen, hátra húzni magát.

Abmartern, kínzani, gyötreni; ſich abmartern, vesződni valamivel.

Abmatten, jemanden, fárasztani; ſich, magát elfárasztani.

Abmergeln, z. B. das Zugvieh, eltsigázni; ſt. entkräften, elerőtlenítni.

Abmerken, rávígyázva megtanúlni.

Abmeſſen, meg- v. felmérni, mérni; szabni valamit máshoz.

Abmiethen, kibérlelni.

Abmooſen, lemohozni p. o. a' fát, a' mohot róla letisztítni.

Abmüßigen, ſich, elhalasztani valamit.

Abnagen, elrágni, leharapdálni.

Abnahme, die, fogyás, fogyatkozás, gyengülés; einer Rechnung, számvétel; der Waaren, kelete a' portékának.

Abnehmen, levenni (a' kalapot), elvenni (az abroszt az asztalról), leszedni (a' gyümöltsöt a' fáról) szőlőt; elvágni, elfürészelni (a' lábát); megvenni a' portékát; fogyni, elfogyni, soványodni; der Tag nimmt ab, rövidedik a' nap; einen Eid abnehmen, a' hitletételt esküvést elfogadni: Abnehmen, das, eines Gliedes, elvágás, elfürészelés; des Mondes, fogyása a' holdnak; des Leibes, soványodás; Abnehmer, der, vevő, vásárló.

Abneigen, ſich, elvonúlni valamitől; daher abgeneigt, idegen, idegenkedő, valamitől: Abneigung, die, z. B. des Gemüths, idegenség, idegenkedés valakitől.

Abnöthigen, jemanden etwas, kitsikarni valakitől valamit.

Abnützen, elnyőni, elkoptatni.

Abonnement (abonemang), das, részvétel, biléthelyváltás: Abonniren, bejáró bilétet váltani t. i. a' játékszínbe, ée.

Abpachten, kiárendálni: Abpachtung, die, kiárendálás.

Abpacken, lerakni p. o. a' terhet, portékát, lerakodni.

Abpaſſen, elvárni, p. o. az alkalmatosságot.

Abpfählen, karókkal elkerítni.

Abpfänden, megzálogolni valakit.

Abpflücken, leszakasztani, leszedni p. o. virágot, gyümöltsöt.

Abpicken, levagdalni t. i. az orokkal.

Abplagen, ſich, megfárasztani.

Abpolieren, lepallérozni.

Abprallen, viszszapattanni.

Abprellen, viszszarúgni.

Abprügeln, megverni.

Abpuffen, megöklözni.

Abputzen, z. B. ein Licht, elvenni a' gyertya hamvát; ſt. reinigen, megtisztítni.

Abquetſchen, z. B. einen Finger, odatsiptetni, p. o. az ujjat.

Abräumen, z. B. den Tiſch, elrakni, elszedni az asztalt.

Abraſpeln, leráspolyozni.

Abrathen, ellenzeni, nem javasolni: Abrathen, das, ellenzés: Abrather, der, ellenző.

Abraupen, hernyózni, lehernyózni a' fát.

Abrechnen, kivenni a' summából, kiszámlálni, elvonni; mit jemanden, számot vetni valakivel: Abrechnung, die, számvetés valakivel, kivonás.

Abrede, die, egyezés, végzés, t. i. szóval; tagadás, z. B. ich bin nicht in Abrede, nem tagadom, hogy 's a't.— Abreden, megegyezni, szóval egymás között elvégezni; ſt. abrathen von etwas, leverni, lebeszélleni valakit valamiről.

Abreiben, meg- v. ledörgölni, és az által megtisztítni; durch Reiben abnützen, eldörgülni, dörzsölés által elkoptatni; die Farben, jól megtörni.

Abreiſe, die, elútazás, elmenetel: Abreiſen, elútazni, elmenni, útra menni v. indúlni.

Abreißen, elszakasztani, leszakasztani, p. o. papirost; Blumen, virágokat szaggatni; Stricke, elszakadni, ketté szakadni, p. o. a' kötelet: Abreißen, das, lesza-

kasztás, leszakítás, elszakasztás.
Abrichten, etwas, hozzá alkalmaztatni; Thiere, megtanítni: Abrichtung, die, kitanítás, megtanítás.
Abrinnen, el- v. lefolyni.
Abriß, der, rajz, rajzolat, rajzolatban való előadás; Abriß der Geſchichte, a' históriának rövid rajzolatja.
Abrollen, legördűlni, lehengeredni.
Abrunden, kerekítni, kerekké tenni: Abrundung, die, kerekítés, körűlkerekítés.
Abrufen, elhívni; zum letzten Mahle rufen, elkiáltani, utoljára kiáltani.
Abrühren, összekeverni, havarni.
Abrupfen, kitépni, kiszaggatni.
Abrutſchen, eltsúszni, eltsúszamlani.
Abſägen, elfürészelni.
Abſagen, lemondani valamiről, felmondani valamit; einen Beſuch abſagen, megizenni, hogy a' megígért látogatás elmarad: Abſagung, die, lemondás valamiről.
Abſatteln, lenyergelni a' lovat.
Abſatz, der, der Waaren, vásár kelet, elkelése a' portékának; des Berges, a' hegy szaka, hajladéka; in der Rede, szünet a' beszédben; in einer Schrift, bekezdés; in der Baukunſt, szakasz; an den Schuhen, sa k, sarkaly, lábbelisark; ſt. Unterbrechung, megszűnés, ohne Abſatz, megszűnés nélkűl.
Abſchaben, levakarni; abgeſchabtes Kleid, kopott, elnyőtt ruha.
Abſchachern, megejteni, megvenni.
Abſchälen, einen Baum, a' héjját lehántani; einen Apfel, meghámozni: Abſchälung, die, meghámozás, meghántás.
Abſchätzen, megbetsülni valamit, az árrát meghatározni: Abſchätzung, die, megbetsülés.
Abſchaffen, entfernen, z. B. Bedienten, elküldeni, elereszteni a' szolgálatból; Pferde abſchaffen, eladni a' lovakat; ſt. aufheben, eltörleni, p. o. a' törvényt; Spiele abſchaffen, megtiltani, p. o. játékot: Abſchaffung, die, eltörlés, elküldés, e eresztés a' szolgálatból, eladás.
Abſcharren, levakarni.
Abſchaum, der, leszedett tajték; von Menſchen, sepreje az emberi nemnek, semmirevaló gazember.
Abſcheiden, elválasztani tőle, v. egymástól, daher, abgeſchieden, elválasztott, magános; ſt. ſterben, meghalni, elköltözni az életből, daher, er iſt bereits abgeſchieden, már meghólt — die Abgeſchiedenen, a' megholtak: Abſcheidung, die, megválasztás.
Abſcheeren, le- v. elnyírni, elvágni a' haját; den Bart, leberetválni, levenni a' szakállát.
Abſcheu, der, irtózás, útálás, útálat, undorodás; Abſcheu haben, undorodni, irtózni valamitől: Abſcheulich, adj. häßlich, útálatos, fertelmes; ſt. entſetzlich, z. B. Verbrechen, iszonyú, irtóztató; adv. útálatossan, fertelmesűl, iszonyúan, irtóztató módon: Abſcheulichkeit, die, útálatosság, útálatos dolog; gonoszság, fertelmesség.
Abſchicken, elküldeni, küldeni valakihez: Abſchickung, die, küldés.
Abſchied, der, Entlaſſung aus dem Dienſte, eleresztés a' szolgálatból, elküldés; Abſchied geben, elküldeni, elereszteni a' szolgálatból; Abſchied fordern, kívánni hogy eresztessék el t. i. a' szolgálatból; von Freunden, elbútsúzás, bútsúvétel: Abſchied nehmen, elbútsúzni; Abſchied bey Soldaten, szabadság v. bizonyságlevél a' katonáknál: Abſchiedsbeſuch, der, bútsúzó látogatás: Abſchiedsbrief, der, bútsúzó levél; Abſchiedskuß, der, bútsúzó tsók: Abſchiedslied, das, bútsúzó ének v. dal: Abſchiedsrede, die, bútsúzó beszéd: Abſchiedsſchmaus, der, bútsúzó vendégség, elbútsúzáskori megvendéglés.
Abſchießen, ein Gewehr, ellőni, elsütni t. i. puskát, lábát, kezét; die Farbe ſchießt ab, a' színe elmegy, elhagyja a' színét.
Abſchiffen, elindúlni a' hajóval, elevezni, elvitorlázni a' tengeren.
Abſchildern, elevenen előadni, leírni, lefesteni: Abſchilderung, die, eleven előadás, leírás, lefestés, leábrázolás.
Abſchinden, lenyúzni.
Abſchlachten, levágni, leölni, megölni
Abſchlag, der, az árrának leszállása, foglaló, felpénz; auf Ab-

ſchlag d. i. zum Voraus bezahlen, előre fizetni, p. o. a' mi járna idővel: Abſchlagen, z. B. Obſt, leütni, leverni, p. o. a' diót; den Kopf, levágni a' fejét; ein Schloß, leverni a' lakatot, leszakasztani a' zárat; ſt. zurückſchlagen, z. B. den eindringenden Feind, feltartóztatni, viszszaverni az ellenséget; das Waſſer abſchlagen, vizelleni; ſt verſagen, eine Bitte, megtagadni valamit valakitől; etwas rund abſchlagen, kereken kimondani, hogy nem lehet; ſt. ſich ſchnell vermindern, z. B. den Preis, alábbszállani, mint a' portéka árra, óltsonodni.

Abſchlägig, z. B. Antwort, megtagadó felelet, elútasítás, abſchlägige Antwort geben, megtagadni tőle, a' mit kér valaki; bekommen, megtagadóválaszt nyerni.

Abſchlämmen, z. B. einen Teich, kitisztítni az iszapot belőle.

Abſchleifen, leköszörülni róla, elköszörülni belőle.

Abſchließen, bézárni; ſt. beendigen etwas, elvégezni, p. o. a' számvetést, megkötni az alkut, alkura v. egyességre lépni; ein Bündniß, einen Frieden abſchließen, szövetséget, békességet kötni: Abſchluß, der, végezés, béfejezés, végre hajtás valaminek; des Bündniſſes, a' szövetségkötésnek megerősítése, aláírása; der Rechnung, a' számvetés bézárása, elvégezése.

Abſchmalzen, megzsírozni.

Abſchmieren, lekenni róla, lefirkálni; a' színével motskolni, fogni.

Abſchnallen, leoldani, t. i. kitsatolás által.

Abſchneiden, el- v. lemetszeni, elvágni; levágni, p. o. a' tagot, ágat, a' nyakát; elvagdalni a' körmeit; den Weg, Rückzug, elvágni az útját, elzárni a' viszszamenetel útját: Abſchneiden, das, des Getreides, aratás, eines Gliedes, elvágás.

Abſchnitt, der, lemetszés, elvágás, levágás valamiről; in der Rede, tzikkely; im Buche, rész, szakasz.

Abſchnitzen, körülmetélni; Abſchnitzeln, lefaratskálni.

Abſchöpfen, lemerítni, leszedni.

Abſchrauben, lesrófolni.

Abſchrecken, elijeszteni valamitől.

Abſchreiben, leírni, lemásolni: Abſchreiben, das, leírás: Abſchreiber, der, író, leíró.

Abſchrift, die, írás mássa v. párja; von einem Teſtament, írásba foglalt testamentom.

Abſchuß, der, des Waſſers, leömlés, lezuhanás; des Hügels, meredekség: Abſchüßig, adj. lejtős, meredek.

Abſchütteln, le- v. megrázni.

Abſchütten, kitölteni belőle, el- v. kiönteni.

Abſchwatzen, eltsalni valamit.

Abſchwemmen, lehordani, lemosni, kitisztálni.

Abſchwimmen, elúszni tőle, p. o. a' parttól.

Abſchwören, elesküdni, esküvéssel tagadni p. o. a' vallását: Abſchwörung, die, elesküvés, esküvéssel tagadás.

Abſegeln, elevezni, t. i. vitorlás hajóval.

Abſehen, ellátni előre, megérteni, általlátni; ſt. wegſehen, valamire nem nézni, daher, abgeſehen davon, azt nem nézvén, azonkívül hogy 's a' t. ſt. zum Endzwecke haben, erányozni, tzélozni, an den Augen abſehen, látásból megtanúlni: Abſehen, das, szándék, feltétel, feltett szándék, tzél.

Abſeigern, a' mélységét megmérni, p. o. a' bányának.

Abſeihen, le- v. megszűrni.

Abſeiten, adv. z. B. abſeit meiner, részemről, miattam; Abſeitig, adj. félre lévő, eső: Abſeits, adv. félrébb, oldalt mellette, lefelé.

Abſenden, küldeni, elküldeni, követségbe küldeni: Abſendung, die, küldés, elküldés.

Abſengen, elperzselni, leperzselni róla.

Abſenken, bujtani, homlítni, elmerűlni; Abſenker, der, bujtóág: Abſenkung, die, bujtás.

Abſeyn, elválva, elszakadva lenni tőle; nem lenni jelen.

Abſetzen, letenni, lerakni, p. o. a' terhet; einen Reiſenden, hátrahagyni; im Schreiben, die Zeilen, kikezdeni; Waaren, eladni; Geld, a' pénz betsét leszállítni; ſt. abwerfen, z. B. vom Pferde, levetni; ſt. abſchneiden, bey den Wundärzten, elvágni t. i. a' tagot; ſt.

entwöhnen, z. B. das Lamm von der Mutter, elválasztani az anyától, a' tsetstől; ſt. des Amtes berauben, letenni, kitenni a' hivatalból; ſt. inne halten, z. B. in der Rede, megállapodni a' beszéd közben; ohne abzuſetzen, szünet nélkül, egyfolytában, folyvást; es wird ein Unglück abſetzen, ott szerentsétlenség lesz, történik; es wird Schläge abſetzen, verést kapsz: Abſetzung, die, der Waare. eladás; vom Amte, ki- v. letétel a' hivatalból; in der Rede, megszünés, megállapodás.

Abſicht, die, Hinſicht, tekintet; Zweck, szándék, feltétel, végtzél, feltett tzél, kívánság, akarat; eine Abſicht haben, igyekezni valamin; erreichen, elérni feltett tzélját, szándékát végrehajtani; in der Abſicht, olly tzéllal, a' végett, illy szándékkal; meine Abſicht geht dahin, az én feltett tzélom az: Abſichtlich, adj. önkéntes, önkéntvaló, készakartos, szántszándékos; adv. önként, készakartva, szántszándékkal: Abſichtslos, adj. tzéltalan, meggondolatlan, vaktában való: adv. vaktában.

Abſieden, megfőzni.

Abſingen, énekelni, elénekelni valamit, végezni az éneklést: Abſingung, die, éneklés,

Abſitzen, vom Pferde, leszállani a' lóról; eine Strafe, tömlötz üléssel lakolni, fogsággal tenni eleget.

Abſolut, adj. unbedingt, általános, feltételetlen; uneingeſchränkt, határtalan; abſolute Gewalt, teljes hatalom: adv. telyességgel, vóltaképpen; unbedingt, egy általjában, feltételetlenül: Abſolution, die, felszabadítás, kimentés, elengedés, bünbotsánat: Abſolviren, elvégezni, felszabadítni a' büntetés alól, büneit megbotsátni.

Abſonderlich, adj. különös, tulajdon; ſt. ſonderbar, rendes, ritka, ſt. vorzüglich, kiváltképpen való, jeles; adv. külön, különösen, Abſondern, különválasztani, elválasztani.

Abſpänen, elválasztani a' tsetstől: Abſpänſtig, adj. idegen valamitől; abſpänſtig machen, elidegenítni.

Abſpalten, elhasítni, elhasadni: Abſpaltung, die, elhasítás.

Abſpannen, nachlaſſen, leereszteni, megtágítni, p. o. a' húrt; den Geiſt, felvidámítni az elméjét; mit der Spanne abmeſſen, araszszal megmérni: Abſpannung, die, z. B. des Geiſtes, felvidámítás; der Nerven, eltágulása az inaknak.

Abſparen, ſich etwas, magától megfogni.

Abſpeiſen, elvégezni az ebédet vatsorát; ſáttigen, étellel megelégítni valakit; trop. mit leeren Worten jemanden abſpeiſen, puszta szóval kiegélgítni valakit.

Abſpinnen, lefonni p. o. a' rokkáról v. a' rokkát; die Schuld abſpinnen, d. i. tilgen, lefonni az adósságot, fonással lefizetni.

Abſpitzen, kihegyezni.

Abſprechen, jemanden etwas, elítélni tőle, megfosztani valamitől; das Leben, halálra ítélni, halálosnak tartani a' beteg nyavalyáját; die Hoffnung, valakit a' reménységtől megfosztani; Talente, megtagadni valakitől valamit; anmaßend urtheilen, eleven v. rögtön ítélni, fennyen és elhatározva ítélni: Abſprecher, der, eleve v. rögtön ítélő, fennyező: Abſprecherei, die, fennyenítélés: Abſprecheriſch, adj. fennyítélésű; adv. fennyezően: Abſprechung, die megtagadás, fennyezés.

Abſprengen, elszakasztani tőle, elpattantani p. o. puskaporral.

Abſpringen, leugrani róla, p. o. a lóról, elugrani tőle; abprallen viszszapattanni, viszszaütődni; ſich ablöſen, lepattogni, mint a' falról a' mész; ſt. abreißen lepattanni, mint a' húr, leszakadni Abſprung, der, elugrás valamitől trop. im Reden, eltávozás, einen Abſprung machen, félretsapongani

Abſpülen, megöblítni, kiöblítni Abſpülung, die, meg- v. kiöblítés kimosás.

Abſpulen, legombolyítni az orsóról

Abſtämmen, le- v. kivágni a' fát.

Abſtäuben, abſtauben, kiporozni, a port kiverni valamiről.

Abſtammen, abſproſſen, származni eredni, eredetet venni: Abſtammung, die, származás, eredet születés.

Abſtand, der, d. i. Entfernung, távolság, köz; Unterſchied, különbség; in den Rechten, elállás valamitől, lemondás valamiről, általengedése valaminek.

Abſtatten, entrichten, leiſten, véghez vinni, végre hajtani, megtenni, telyesitni: Dank, megköszönni; Beſuch, meglátogatni; Gruß oder Compliment, köszönteni, tisztelni; Bericht, tudtára adni, megjelenteni, tudósitani, hirül adni: Abſtattung, die, végrehajtás, véghezvitel, megtétel, telyesités; megköszönés; látogatás; előterjesztés, bejelentés.

Abſtechen, z. B. den Raſen, kivágni, kimetszeni, p. o. a' gyepet; ein Schwein, ꝛc. ölni, leölni; einen vom Pferde, ledöfni a' lováról; einen Fluß, másfelé venni v. árkolni a' vizet; durch Stiche oder Punkte bezeichnen, pontokkal kijegyezni; von andern Dingen verſchieden ſeyn, szembetünőleg különböznl valamitől, die Farben ſtechen zu ſehr gegeneinander ab, ez a' két szin nagyon ellenkezik egymással: Abſtechung, die, eines Thieres, megölés; der Farben, különbözés.

Abſtecken, einen Ort, botok leduggatása által kijelelni; ein Lager, a' tábor helyét kijegyezni, kimérni: Abſteckung, die, tábor jelelés.

Abſtehen, távollenni v. esni, távol állani; elromlani, der Wein iſt abgeſtanden, a' bor az állásban elromlott, minden ereje elment; der Baum ſteht ab, a' fa kivész, kiszárad; ſt. von etwas ablaſſen, elállani valamitől, von ſeiner Meinung abſtehen, vélekedését megváltoztatni; ſt. jemanden etwas abtreten, által engedni valamit valakinek: Abſtehung, die, Entfernung, távolság; ſt. Tod, elveszés, vég; Abtretung, általengedés.

Abſtehlen, ellopni; eine Kunſt, lopva eltanúlni.

Abſteigen, leszállani, lehágni, lejönni; bey jemanden, beszállani, p. o. a' vendégfogadóshoz; Abſteigung, die, leszállás: Abſteige-Quartier, das, napi szállás, a' hol valaki szállva van.

Abſtellen, távol tenni, eltenni tőle.

Abſterben, meg- v. elhalni; der Welt abſterben, lemondani a' világról; der Baum iſt abgeſtorben, a' fa kiszáradt; das Glied ſtirbt ab, a' tag leszárad, holtá lesz; das Gefühl, az érzés elvész: Abſterben, das, meghalás, halál.

Abſtich, der, külömbség, külömbözés.

Abſtimmen, z. B. ein Klavier, feligazitni; f. niedriger ſtimmen, lejebbvenni a' hangját, leereszteni a' húrokat; über eine Sache, voksolni, szavazni; Abſtimmig, adj. z. B. Inſtrument, nem egyező hangú; in der Meinung abweichend, külömböző értelmű.

Abſtoßen, leverni, letaszítni: die Töne, megszaggatni a' hangokat; eine Schuld abſtoßen, d. i. bezahlen, lefizetni az adóságot; ſt. vom Lande abfahren, elevezni a' parttól; ſich durch vieles Stoßen abnützen, lekopni sok verődés által.

Abſtrafen, megbüntetni: Abſtrafung, die, megbüntetés.

Abſtreichen, z. B. das Getreide im Schäffel, letsapni a' tetejét.

Abſtreifen, lesúrólni, das Blatt vom Baume, a' fa leveleit lefosztani; ſt. die Haut abziehen, z. B. einem Thier, levonni v. lehúzni a' bőrét.

Abſtreiten, elperelni; ſtreitig machen, vitatni valamit: er läßt ſich dieſes nicht abſtreiten, nem hagyja magának a' fejéből kiverni, nem akar felőle meggyőződni.

Abſtricken, z. B. ſeine Nadel, lekötni a' tőről v. a' tőt.

Abſtriegeln, megvakarni a' lovat, t. i. vakaróval.

Abſtrömen, lefolyni, elfolyni.

Abſtückeln, feldarabolni, apró részekre osztani.

Abſtülpen, z. B. einen Hut, leereszteni, p. o. a' felkötött kalapot.

Abſtufen, letördelni darabonként; in Stufen abſtufen, gráditsonként v. léptsőnként nevelni v. felosztani: Abſtufung, die, léptsős felosztás, gráditsos nevelés v. fogyasztás; növés és fogyás.

Abſtumpfen, megtompitni; das Geſicht, a' szemeit v. látását eltompitni; den Geiſt, az eszét eltompitni; ſich abſtumpfen, d. i. ſtumpf werden, eltompúlni: Abſtumpfung, die, eltompúlás.

Abſturz, der, meredekség: Abſtürzen, lebuktatni.

Abſtutzen, tsonkítni, kurtítni, rövidre vágni; daher, abgeſtutzt, kurtított, tsonkított: Abſtutzung, die, tsonkáravágás, megkurtítás.

Abſud, der, kifőzés, főtt lév.

Abt, der, apátúr, apát: Abtey, die, apátúrság: Abteylich, adj. apátsági, apátúri, apátúrsághozvaló: Aebtiſſin, die, apátza fejedelem aszszony.

Abtheilen, osztani, elosztani, felosztani; Abtheilung, osztás, felosztás, osztály, rész.

Abthun, letenni, levetni, p. o. ruhát; végezni, elvégezni, végre hajtani.

Abträufeln, letsepegni.

Abtrag, der, d. i. Bezahlung, lefizetés: Abtragen, z. B. ein Gebäude, lerontani és elhordani; ſt. wegtragen, z. B. Teller, elhordani, elvinni t. i. tányérokat; bezahlen, le- v. megfizetni t. i. az adósságot; durchs tragen abnützen, elviselni, elnyóni, abgetragenes Kleid, viselt, kopott ruha: Abtragung, die, lerontás, elhordás; lefizetés.

Abtreibemittel, das, magzathajtószer.

Abtreiben, den Feind, elűzni, elhajtani, elkergetni; Gewalt mit Gewalt abtreiben, az erőszakot erőszakkal verni viszsza; durch Arzneimittel aus dem Körper entfernen, kihajtani a' testből p. o. a' bélférgeket; ſt. entkräften, z. B. ein Thier, durch vieles Treiben, nagyon meghajtani a' marhát, eltsigázni, kifárasztani sok hajtás által: Abtreibend, adj. magzathajtó: Abtreiber, der, elűző, elhajtó, elkergető: Abtreibung, die, elűzés, elhajtás.

A' trennen, el- v. lefejteni; elválasztani: Abtrennung, die, lefejtés, elválasztás.

Abtreten, letapodni róla; abnützen, eljárni, elkoptatni, p. o. a' talp sarkát; einen Weg bezeichnen, láb nyomással tsinálni, p. o. útat, ágyat a' veteménynek; aus dem Beſitze treten, általengedni, engedni valakinek valamit, p. o. a' jussát, birtokát; ſt. ſich entfernen, eltávozni, kilépni, kimenni; von einem Amte, letenni a' hivatalát, kilépni a' hivatalból; ſt. einen verlaſſen, elpártolni, elállani valakitől, elhagyni valakit; bey jemanden einkehren, beszállani valakihez: Abtretung, die, eltávozás, elmenetel; elállás valakitől.

Abtrieb, der, des Waldes, az erdőnek kivágása, kiirtása; in den Rechten, u. d. gl. kiszorítása a' vevőnek a' megvett jószágból, p. o. atyafiság v. szomszédság jussán.

Abtriefen, letsepegni.

Abtritt, der, das Wegtreten, eltávozás, kimenés, kilépés; ſt. einkehren bey jemanden, beszállani valakihez; Verzichtleiſtung, általengedés, elállás valamitől; das heimliche Gemach, árnyékszék, auf den Abtritt gehen, félremenni: Abtrittsgeld, das, az általengedés bére.

Abtrocknen, megszáradni, megszárasztani, a' nedvességtől megtörleni: Abtrocknung, die, megszáradás.

Abtropfen, abtröpfeln, letsepegni, letsepegtetni.

Abtrotzen, makatskodással tsikarni ki valakitől valamit.

Abtrünnig, adj. elpártolt, meghasonlott valakitől; abtrünnig werden, meghasonlani, elpártolni tőle, z. B. wie ein erobertes Land, abtrünnig werden, pártot ütni, ein Volk abtrünnig zu machen ſuchen, pártolásra lázzasztani: Abtrünniger, ein, elpártolt; von ſeinem Feldherrn, szökevény; von der Religion, hiteszegett, vallásától eltért, vallását elhagyott.

Aburtheilen, elítélni tőle, végső ítéletet hozni.

Abwachen, d. i. ſich entkräften, éjjelezés által magát rontani.

Abwägen, megmérni, p. o. fontal, v. mázsával, megfontolni, megmázsálni; Worte auf der Goldwage abwägen, minden szavát latra venni: Abwägung, die, megmérés, megfontolás: Abwäger, der, mérő, megmérő, mázsáló.

Abwälzen, lehengerítni, legördítni; einen Verdacht von ſich, a' gyanút magáról elhárítni: Abwälzung, die, legördítés.

Abwärts, adv. lefelé.

Abwäſſern, jól megáztatni.

Abwandeln, hajtogatni, az ígét.

Abwandern, elmenni, elgyalogolni, elballagni, elvándorlani.

Abwarten, elvárni, megvárni; mit gehöriger Sorgfalt verrichten, eljárni valamiben, utánna látni valaminek, gondjának lenni valamire; das Studieren abwarten, a' tudományoknak adni magát; ſeine Geſchäfte abwarten, foglalatosságai után látni; ſein Amt, eljárni hivatalban, hivatalbéli kötelességeinek eleget tenni; den Gottesdienſt, az Isteni tiszteleten v. szolgálaton jelen lenni; den Termin abwarten, d. i. an demſelben erſcheinen, a' kiszabott napon megjelenni, nicht abwarten, elmúlasztani: Abwartung, die, várakozás, bé- v. megvárás; Beſorgung, eljárás valamiben, utánnalátás valaminek, folytatása p. o. hivatalának, gondviselés.

Abwaſchen, le- v. elmosni: Abwaſchung, die, mosás, le- v. megmosás.

Abweben, le- v. megszőni.

Abwechſeln, változtatni, feltserélni; mit der Arbeit, változtatni a' munkát, mit Kleidern, váltogatni ruháit; neutr. wechſelsweiſe folgen, változni, egymást felváltani; das Fieber wechſelt ab, a' hidegelés elmúlik 's ismét előjön: Abwechſelnd, adj. változó, változandó, váltolagvaló; adv. váltolag, felváltva, váltogatva: Abwechslung, die, feltserélés, felváltás; változás, változandóság; zur Abwechslung, változtatás kedvéért.

Abweg, der, félrevaló út, félrevivő út v. ösvény, tsalút v. ösvény; einen Abweg nehmen, kitérni az útból; auf Abwege gerathen, tévelygeni, auf Abwege bringen, roszsz útra vezérleni, elrontani: Abwegſam, adj. félrevezető; félrevivő, kietlen út.

Abwehen, le- v. elfújni.

Abwehr, die, z. B. gegen einen Feind, oltalom, p. o. bástya, sántz: Abwehren, feltartóztatni, p. o. az ellenséget valamitől, elfordítni, elűzni, megakadályoztatni: Abwehrung, z. B. des Frevels, megakadályoztatás, elfordítás.

Abweichen, (von weich) durch Erweichen abſondern, leválasztani róla, p. o. olvasztás v. áztatás által; weich werden und abfallen, leválni, p. o. leolvadni, leázni róla: Abweichen, (von weichen) ſt. entfernen ſich, z. B. von der Tugend, u. ſ. w. eltérni, eltávozni, p. o. az útról, a' virtustól, az igazságtól; nicht einen Finger breit abweichen, egy körömnyire sem távozni el valamitől; wie die Magnetnadel, elhajlani, hajlani, hajolni; ſt. verſchieden ſeyn, külömbözni: Abweichend, adj. eltávozó, p. o. a' regulától, elhajló, külömböző: Abweichung, die, eltérés, eltávozás; kivétel a' regulától; der Magnetnadel, elhajlás; ſt. Verſchiedenheit, külömbözés, külömbség; Abweichen, das, hasmenés.

Abweiden, z. B. das Gras, ellegeltetni, eletetni: Abweidung, die, ellegeltetés.

Abweinen, elsírni tőle; ſich, kisírni magát.

Abweiſen, eligazítni, elútasítni magától, kiadni rajta; ſein Anſuchen nicht erhalten, meg nem hallgattatni, üres válaszszal térni viszsza; den Feind, viszszaverni v. űzni az ellenséget: Abweiſung, die, elútasítás, kudartz; viszszaűzettetés, viszszaverettetés.

Abweißen, z. B. die Wand, bemeszelni, kifejérítni.

Abwelken, elhervadni.

Abwendbar, adj. z. B. Uebel, elfordítható, elhárítható: Abwenden, wegwenden, z. B. Augen, elfordítni, p. o. a' szemeit, ortzáját valakitől; ein Uebel, elhárítni, megakadályoztatni, p. o. a' veszedelmet; die Krankheit, a' betegségnek elejét venni; den Feind, az ellenséget elfordítni; das Unglück wollen die Götter abwenden, Isten őrizzen ettől a' szerentsétlenségtől; ſeine Gedanken von etwas abwenden, elvonni valakinek gondolatját valamitől; ſich, elfordúlni: Abwendig, adj. von jemanden machen, elidegenítni valakitől mást; vom Vorſatze, leverni valakit szándékáról: Abwendung, die, z. B. eines Hiebes, eltsapás, félretsapás; der Gefahr, elhárítás, elfordítás; des Herzens von jemanden, elidegenítés.

Abwerfen, levetni, lehajítni, mint

a' ló a' rajtaſúlót; das Obſt abwerfen, leverni, lehajigálni a' gyümöltsöt a' fáról; das Joch, lerázni a' jármot; eine Brücke, le- v. elrontani, elbontani a' hídat; ſt. ablegen, wie z. B. der Hirſch das Geweihe, a' szarvas lehányta a' szarvát; ſt. eintragen, Nutzen bringen, hasznot hajtani; ein Gut, das viel abwirft, bő jövedelmű jószág: Abwerfung, die, z. B. vom Pferde, levetés; einer Brücke, elbontása a' hídnak; eines Gutes, jövedelem, haszon.

Abweſend, adj. távollévő, jelennem lévő: Abweſenheit, die, távollétel, tavollét.

Abwetzen, leköszörűlni, p.o. a' rozsdát, a' hegyit; elkoptatni a' kést sok köszörülés által.

Abwickeln, legombolyítni, letekerni: Abwandlung, die, legombolyítás, letekerés.

Abwirken, leszőni.

Abwiſchen, letörölni, letörleni; die Wunde, megtörölgetni, kitörölgetni.

Abwürgen, megfojtani.

Abzahlen, le- meg- v. kifizetni, t. i. az adósságot; einen Theil vom Ganzen, lefizetni belőle, egy részét lefizetni: Abzahlung, die, le- v. kifizetés.

Abzählen, megszámlálni; an den Fingern abzählen, az ujjain vetegetni fel v. számlálni öszve; davon wegzählen, kivonni, kivenni a' nagyobb számból v. summából: Abzählung, die, megszámlálás.

Abzäumen, kizabolázni a' lovat.

Abzäunen, sövénnyel, boronával el- v. lekerítni: Abzäunung, die, el- v. békerítés.

Abzahnen, a'tsetsfogainak kihullani.

Abzanken, elperelni.

Abzapfen, z. B. den Wein, tsapolni, kitsapolni, tsapon venni, p. o. bort a' hordóból; einen Teich durch Röhren abzapfen, tsatornán kiereszteni, letsapolni; das Blut, megvágni az erét, a' véréből kivenni, kibotsátni; einen Waſſerſüchtigen das Waſſer abzapfen, letsapolni a' vízibetegségben lévőből a' vizet; einem das Geld abzapfen, minden pénzét kitsikarni valakitől.

Abzehren, elfonyasztani, elfogyasztani, elsoványítni; megemészteni, elepeszteni; megemésztődni, elfogyni: Abzehrend, adj. fogyasztó, emésztő, epesztő: Abzehrung, die, elaszás, hervadozás, elsoványodás, száraz betegség.

Abzeichnen, lerajzolni, kirajzolni, rajzat készítni valaminek; kijelelni: Abzeichnung, die, lerajzolás, rajzolat, kijelelés.

Abziehen, lehúzni, levonni; den Hut, levetni a' kalapot; ſubtrahiren, kivonni, kivenni, t. i. egyik számot a' másikból; elfogni, elhúzni a' pénzből; lehúzni a' színbort; leszivárogatni (destilliren); megfenni, megélesíteni, p. o. a' beretvát; elvonni, elvonva gondolni, t. i. a' dolog tulajdonságát a' dologtól; elköltözni; elmenni, eltakarodni: Abziehung, die, elvonás, lehúzás.

Abzielen, tzélozni, mutatni valamire

Abzirkeln, kimérni, kitzirkalmozni, tzirkalomra venni.

Abzug, der, lehúzás, levonás; kivonás, kivétel (Subtraction); elköltözés, elmenés, eltakarodás.

Abzugsgeld, das, kiköltözés bére, p. o. más országba.

Abzupfen, z. B. Fäden, kitépni, kiszaggatni: Abzupfen, das, kitépés.

Abzwacken, Abzwicken, letsípni, eltsípni belőle, erővel elvonni, elhúzni az árrából.

Abzwecken, tzélozni, crányozni valamit.

Abzwingen, kitsikarni tőle.

Academie, die, főoskola, akadémia, tudományok fő iskolája: Academiſch, adj. akadémiai; adv. akadémiai módon.

Accent, der, Sylben oder Wortton, szó v. hangejtés, hangjel; szamatja a' bornak: Accentuation, die, Betonung, a' hangjelek felrakása: Accentuiren, betonen, a' hangejtésre vigyázni, a' hangot ejteni; a' hangjeleket felrakni.

Accommodiren, alkalmaztatni, intézni; ſich, magát.

Accompagnement, das, (akkompanymang) d. i. die Begleitung in der Muſik, segédmuzsika v. hang; daher, der Begleiter in der Muſik, játtzótárs: Accompagniren, együt

együt játszani, kísérni; mit einem Inſtrument, segédjátszó v. éneklő lenni, p. o. a' fő-éneklő mellett.

Accord, der, Vertrag, egyezés, alku; in der Muſik, hangfogás, Accordiren, megegyezni, megalkudni; öszveegyezni.

Accreditiren, meghitelezni.

Ach! interj. oh! ah! ejnye! jaj!

Achatſtein, der, agátkő.

Achſe, die, tengely; etwas auf der Achſe zuführen, szekeren vinni.

Achſel, die, váll; auf beyden Achſeln tragen, kétfelé szítni v. sántikálni; etwas auf die leichte Achſel nehmen, könnyen venni fel a' dolgot; jemanden über die Achſel anſehen, d. i. verachten, fel se venni, megvetni valakit, balszemmel nézni; die Achſeln zucken, vállat vonítni: Achſelträger, der, kétfelészítő tsapodár, kétszínű ravasz; kétfélámító.

Achſengeld, das, d. i. Abgabe von einem Fuhrwerke, szekér, v. kotsivám: Achſenholz, das, tengelynek való fa: Achſennagel, der, die Lünſe, Lehne, Leine, tengelyszeg, tengelyvégszeg: Achſenring, der, tengelykarika: Achſenſchiene, die, Achſenblech, das, tengelyvas: Achſenſchmiere, die, szekérkenő, kulimáz.

Acht, Achte, nyoltz; adv. nyoltzan.

Acht, die, észrevevés, figyelmetesség, figyelem, daher Acht haben, reáfigyelmezni, rávigyázni; aus der Acht laſſen, nem vigyázni reá, nem gondolni vele, elfelejtkezni róla; in Acht nehmen, gondoskodni róla v. felőle; ſich in Acht nehmen vor etwas, magára vigyázni; ſt. Verbannung, die, számkivetés; in Acht erklären, számkivetni.

Achtbar, adj. betsületes, betsületre méltó.

Achte, der, die, das, nyoltzadik; der achte Theil, nyoltzad része.

Achteck, das, nyoltzszeglet, nyoltzszegű v. szegletű test: Achteckig, adj. nyoltzszegű, nyoltzszegletes v. szegletű: Achtel, das, nyoltzadrész: Achtens, adv. nyoltzadszor: Achter, der, nyoltzas: Achterlei, adj. nyoltzféle: Achtfach, adj. achtfältig, nyoltzszoros; adv. nyoltzszorosan: Achtfüßig, adj. z. B. Krebſen, nyoltzlábú; was 8 Fuß lang iſt, nyoltzlábnyi: Achthundert, Num. nyoltzszáz: Achthundertmal, nyoltzszászor: Achthunderſte, der, die, das, nyoltzszázadik: Achthunderttauſend, nyoltzszázezer: Achtjährig, adj. nyoltzesztendős: Achtkantig, adj. nyoltzszegletes: Achtmal, adv. nyoltzszor: Achtmalig, adv. nyoltzszoros: Achtmonatlich, adj. nyoltzhónapi v. hónapos: Achtpfünder, der, ein Geſchütz, nyoltzfontos, t. i. golyobisú, p. o. ágyú; ein Gewicht von 8 Pfund, nyoltzfontos mérték: Achtſaulig, adj. nyoltzoszlopú: Achtſaitig, adj. nyoltzhúrú: Achtſeitig, adj. nyoltzoldalú: Achtſpännig, adj. z. B. Wagen, nyoltzlovas, p. o. kotsi: Achtſtündig, adj. nyoltz óráig tartó: Achttägig, adj. nyoltz napi, egy héti: Achttheilig, adj. nyoltz részből álló: Achtton, der, d. i. Octave, nyoltzadhang: Achtzehn, tizennyoltz: Achtzehnerlei, adj. tizennyoltzféle: Achtzehnmal, adv. tizennyoltzadszor: Achtzehnte, der, die, das, adj. tizennyoltzadik: Achtzehntel, das, tizennyoltzadrész: Achtzehntens, adv. tizennyoltzadszor: Achtzeilig, adj. nyoltzszorú, nyoltzszoros.

Achtzig, num. nyoltzvan; adv. nyoltzvanon: Achtziger, ein, ein Mann von 80 Jahren, nyoltzvanesztendős öreg: Achtzigjährig, adj. nyoltzvan esztendős: Achtzigmal, adv. nyoltzvanszor: Achtzigſte, der, die, das, adj. nyoltzvanadik: Achtzigſtel, das, nyoltzvanodrész: Achtzigſtens: adv. nyoltzvanadikszor.

Achten, vélni, gondolni; auf etwas, figyelmezni, vigyázni valamire, ügyelni; betsülni, tisztelni; hochachten, nagyra betsülni; nicht achten, nem gondolni vele; Gefahren gering achten, semmi veszedelemmel nem gondolni; andere Menſchen gegen ſich für nichts achten, magához képest másokat semmibe se venni; der die Geſchenke nicht achtet, a' ki az ajándékokat megveti; ein nichts geachteter Menſch, semmi ember: Achtgeber, der, vigyázó, rávigyázó:

Achtlos, adj. vígyázatlan, tiszteletet meg nem adó; adv. vígyázatlanúl, gondolatlanúl, tisztelet nélkül: Achtloſigkeit, die, vígyázatlanság, gondolatlanság; a' tisztelet meg nem adása: Achtſam, a'j. figyelmes, szemes; adv. figyelmesen, szemesen: Achtſamkeit, figyelem, figyelmezés, szemesség, vígyázás.

Achtserklärer, der, számkivető: Achtserklärung, die, számkivetés.

Achtung, die, figyelem, vígyázat; betsület, tisztelet: Achtungswidrig, adj. tiszteletlen; adv. tiszteletlenül: Achtungswürdig, adj. tiszteletre méltó, tisztelendő, tiszteletes: Achtungswürdigkeit, die, tiszteletesség.

Achtzehn, tizennyoltz: Achtzehnerlei, adj. tizennyoltzféle: Achtzehnmal, adv. tizennyoltzszor: Achtzehnmalig, adv. tizennyoltzszori: Achtzehnte, der, die, das, adj. tizennyoltzadik: Achtzehntel, das, tizennyoltzadrész: Achtzehntens, adv. tizennyoltzadszor.

Acker, der, plur. die Aecker, szántóföld, föld, t. i. levetni való; umbearbeiteter Acker, töretlen gyepföld; urbar gemachter Acker, ugar; zur Saat beſtellter Acker, vetés alá szántott föld; ein beſäeter Acker, bévetett föld, vetés; ein ungebauter Acker, parlag, pallag; zur Weide liegende Acker, legelő, nyomás; ein Acker wovon der Zehent erhoben wird, tizedes v. dézmás föld: Ackerarbeit, die, szántás, földmivelés, mezei munka: Ackerbar, adj. szántható: Ackerbau, der, földmivelés, szántásvetés: Ackerbeet, das, a' barázdák köze, geréntze, ormója: Ackerbeſtellung, die, a' földnek megszántása és bévetése: Ackererde, die, termő föld: Ackerfeld, das, pl. Ackerfelder, szántóföld, pallag: Ackerfurche, die, barázda: Ackergefilde, das, mezőség, szántóföldek: Ackergeld, das, szántóföldbér, szántásbér: Ackergeräth, das, szántóvető szerek v. eszközök: Ackergeſetz, das, földmivelési törvény: Ackerheu, das, parlangi széna: Ackerhof, der, szállás, major: Ackerknecht, der, mezei béres: Ackerlohn, der, szántásbér: Ackermann, der, pl. Ackerleute, szántóvető, földmivelő: Ackern, szántani a' földet: Ackern, das, szántás: Ackerpferd, das, szantóló: Ackerſteuer, die, szántóföldre vetett adó: Ackervieh, das, szántómarha: Ackerweg, der, szántóföldi út: Ackerwerk, das, földmivelés, Ackerzwiebel, der, sárma.

Acte, die, Verfügung, rendelés, törvény; akták, óklevelek; beſonders eines Proceſſes, ügybeli írások: Actenbehältniß, das, óklevéltár: Actenſtück, das, óklevél.

Actie, die, részes sors.

Activ, adj. d. i. thätig, munkás, eleven, serény; adv. serényen, elevenen: Activſchulden, die, kinnlévő adósságok: Activität, die, serénység, serény munkaság.

Actrice, die, Schauſpielerinn, színjátszó aszszony v. leány.

Actuarius, der, Gerichtsſchreiber, hivatalbéli író, írótiszt.

Addiren, öszveadni t. i. a' számokat.

Addreß-Calender, der, tiszti Kalendáriom.

Addreſſe, die, felülírás; ajánlólevél: Addreſſiren, z. B. einen Brief, útasítni a' levelet, t. i. felülírás által; ſt. empfehlen, ajánlani valakit másnak, útasító levél által; ſich an jemanden addreſſiren, folyamodni valakihez.

Adel, der, nemes származás, nemesség; von altem Adel ſeyn, régi nemes vérből v. familiából származott; von neuem Adel ſeyn, új nemes, megnemesedett; ſtatt Stand, a' nemesség, nemes rend: der hohe Adel, a' fő nemesség; der niedere Adel, a' közrendű nemesség: ſt. Erhabenheit des Geiſtes, nemes gondolkozás, nemes lélek: Adelſchaft, die, nemesség: Adelſtand, der, nemesség, nemes rang: Adelſtolz, der, ósi gög: Adelig, adj. nemes, nemesi rang bólvaló, nemes származású lenni: adv. nemesi módon: Adeln, nemesítni, nemessé tenni, nemességet adni: trop. durch Tugen adelt ſich der Menſch, virtus az a' melly megnemesít: Adelsbrief, der, nemeslevél.

Ader, die, életér, ér, pl. erek: zur Ader laſſen, eret vágatni

einem Pferde Ader laſſen, megnyílazni a' lovat: die goldene Ader, aranyér, t. i. nyavalya; die aderähnlichen Gänge in Pflanzen, Bergwerken, ꝛc. ér, erek, p. o. a' bányákban. Aderbinde, die, értekerő, értekerts, érkötő fásli: Aderbruch, der, érszakadás: Aderförmig, adj. érszabású: Adergeflecht, das, z. B. des Gehirnes, vérerek szövevényes tsomódzása: Adergeſchwulſt, die, Adergeſchwulſt der Pulsader, verőérdaganat; der Blutader, vérérdaganat: Aderig, oder äderig, äderich, adj. eres: Aderlaß, die, érvágás: Aderlaßeiſen, das, érvágó vas: Aderlaßen jemanden, eret vágni valakin; ſich, eret vágatni: Aderlaſſer, der, érvágó, a' ki eret vág: Aderlaßzeug, das, érvágó eszköz: Aderlehre, die, értudomány: Aderſchlag, der, érverés, érszökés.

Adiectiv, das, mássalérthető.

Adieu (adjő)! d. i. lebe wohl! minden jót, jó egésséget, Isten hozzád.

Adiunct, der, segídtárs.

Adiuſtiren, helyre egyengetni; ſich, tsinosan felöltözni.

Adiutant, der, segédtiszt, adjutáns.

Adler, der, sas; als Wappen, der doppelte Adler, kétfejű sas: Adlerauge, das, sasszem: Adlerblick, der, éleslátás, sasszem: Adlerflug, der, fellengős mérész repülés: Adlerklaue, die, saskörüm, a' sas körmei: Adlernaſe, die, Habichtsnaſe, sasorr: Adler Orden, der, (Ritter-Orden) vitézi sasrend: Adlerſchnell, adj. sassebességű, sassebességgel: Adlerſchnelle, die, sassebesség, nagy sebesség: Adlerſtein, der, saskő.

Adminiſtration, die, helytartói kormányozás: Adminiſtrator, der, helytartó, kormányzó; der Adminiſtrator, eines Comitats, főispányi helytartója.

Admiral, der, tengeri fővezér, a' hajósereg fővezére: Admiralität, die, Seekriegsrath, tengeri haditanács: Admiralſchaft, die, tengeri fővezérség: Admiralſchiff, das, fővezéri hajó: Admiralsflagge, die, fővezéri zászló: Admiralſtelle, die, tengeri fővezérség.

Adveut, der, eljövetel.

Advocat, der, prókátor, ügyész, ügyréd, ügyvédő, ügyfolytató: Advocatengebühren, die, az ügyvédés dijja v. jutalma: Advocatenkniff, Advocatenſtreich, der, ügyvédői v. prókátori fogás: Advocatur, die, ügyvédőség, ügyészség: Advoziren, ügyészkedni, ügyet folytatni, prókátorkodni.

Aecht, adj. jó, jóféle, igazi, valóságos: Aechtheit, die, jóság, jóféleség.

Aechten, d. i. in die Acht erklären, számkivetni: Aechter, der, számkivető.

Aechzen, nyögni: Aechzend, adj. nyögő: Aechzen, das, nyögés.

Aederchen, das, eretske: Aederig, adj. eres: Aedern, megerezni.

Aeffchen, das, majmotska, kis majom: Aeffen, kitsúfolni valakit, kigúnyolni: Aeffer, der, mást kinevető, kigúnyoló.

Aegypten, egyiptom; Aegyptiſch, adj. egyiptomi; adv. egyiptomi módon.

Aehneln, ähnlichen, ähnlich ſeyn, valamennyire hasonlítni; hasonló lenni, hasonlítni, húzni hozzá: Aehnlich, adj. hasonló; adv. hasonlómódon, hasonlóan: Aehnlichkeit, die, hasonlóság, hasonlatosság.

Aehre, die, 1. ſt. Vorhaus, pitvar; 2. der oberſte Theil am Halme des Getreides, gabonafaj, gabonafej, fűzér; eine Aehre ohne Spitzen, kalásztalan gabonafej, mit Spitzen, kalászos gabonafej; Aehrenleſen, tarlózni, gabonafejet szedni: Aehrenförmig, adj. fűzéres: Aehrenkranz, der, kalászkoszorú: Aehrenleſe, die, tarlózás: Aehrenleſer, die, Aehrenleſerinnen, tarlózó: Aehrentragend, adj. fűzértermő, kalászos: Aehrenvoll, adj. gabonafejekkel bővelkedő.

Aelſter, die, Elſter, szarka.

Aelte, die, des Weines, óság.

Aelteln, öregedni; vom Weine, avúlni, ó kezdeni lenni: Aeltlich, adj. öregetske, korosotska; régitske.

Aelter, Compar. von alt, idősebb, öregebb; von Sachen, régibb: Aeltermutter, die, ősanya: Aeltervater, der, ősatya: Aeltern, die, pl. szülék: Aelteſte, der, die,

das, adj. Superl. von alt, legidősebb; von andern Dingen, legrégibb.

Aemtchen, das, hivatalotska, kis hivatal.

Aenderbar, adj. változtatható: Aenderlich, adj. változandó, változó: Aendern, változtatni, megváltoztatni; ein Kleid, megigazitni a' ruhát; ein Teſtament, elrontani, semmivé tenni a' testamentomot; ſeine Lebensart, eltávozni eddigvaló élete módjától, azt megváltoztatni; die Wohnung, elköltözni lakó helyéről; ſt. ſich beſſern, jobbítva változtatni, javúlni, megjobbítni, jóvá térni: Aenderung, die, változás, változtatás, megváltoztatás.

Aengſtigen, jemanden, gyötreni, szorongatni, búsítni, nyughatatlankodtatni, nyughatatlanítni; ſich, aggódni, gyötrődni, szorongatódni: Aengſtigung, die, epekedés, gyötrődés, felelmes szorongattatás.

Aengſtlich, adj. félelemben lévő, félénk, aggodalmas, töprenkedő, götsösködő; adv. szorongattatva, félékenyen: Aengſtlichkeit, die, szorongattatás, epekedés, félékenység, aggodalmasság.

Aepfelchen, das, almátska: Aepfeltragend, adj. almatermő: Aepfelwein, der, almabor.

Aequator, der, egyenlítő, középlínea v. abronts.

Aequilibriſt, der, kötelenjáró.

Aequivok, adj. kétértelmű; adv. kétértelműleg.

Aerger, Comp. v. arg, adj. roszszabb, gonoszszabb, veszettebb; adv. roszszabbúl: Aergſte, der, die, das, Superl. von arg, legroszszabb, leggonoszszabb; das Aergſte erdulden, mindent kiállani; das wäre noch das ärgſte, a' volna még a' legveszedelmesebb; am ärgſten, leginkább, legkegyetlenebbül.

Aerger, der, boszszú, boszszúság, boszszankodás, harag: Aergerlich, adj. haragos, mérges; ſich ärgernd, boszszankodó; Aergerniß verurſachend, sértő, boszszantó; adv. gonoszúl, botránkoztató módon: Aehnlichkeit, die, haragosság, mérgesség, kedvetlenség, boszszúság: Aergern jemanden, boszszantani valakit, ingerleni; zu Tode ärgern, megölni a' sok boszszantással valakit; ſt. anſtoßig ſeyn, botránkozást okozni valakinek; ſich, haragudni, boszszankodni valamiért: Aergerniß, das, boszszúság, boszszantás, sértés, botránkoztatás.

Aermchen, das, karotska.

Aermel, der, ujj, t. i. ruhaujj: Aermelaufſchlag, der, hajtóka a' ruha ujján: Aermelhemd, das, ujjas ing: Aermelkleid das, ujjas ruha.

Aermlich, adj. szegény, szegényhez illő, tsekély; adv. szegény módon, tsekélyúl.

Aeſcherfaß, das, tsáva.

Aeſchern, zu Aſche brennen, hamúvá égetni; mit Aſche beſtreuen, hamúval béhinteni; béhamvazni; mit Aſche beitzen, oder kochen, tsávázni.

Aeſtchen, das, ágatska, gajátska.

Aeſten ſich, Aeſte treiben, elágazni.

Aeſthetik, die, ízléstudomány: Aeſthetiker, der, ízléstanító: Aeſthetiſch, adj. jó ízlési, ékes, díszes; äſthetiſches Gefühl, jó ízlési érzés; jó ízléssel, díszesen, ékesen.

Aeſtig, adj. ágas, ágbogas, ágasbogas; görtsös, götsös.

Aether, der, a' felső levegő, levegőszesz: Aetheriſch, adj. felső levegői.

Aetzen, beitzen, etetni, eletetni, t. i. maró nedvel; eine Zeichnung in Kupfer ätzen, a' választóvízzel kietetni: Aetzend, adj. etető, maró, égető: Aetzung, die, feletetés, felmaratás: Aetzkraft die felmaró erő, kiégető erő: Aetzſtein, égető kő: Aetzwaſſer, das, maróvíz, etető víz.

Aeugelchen, das, szemetske: Aeugeln Bäume, szemre oltani bé a' fát; liebäugeln, katsintani, katsongatni.

Aeußere, der, die, das, adj. külső, külseje valaminek; dem Aeußern nach, külsőképpen, a' külső színére nézve; Superl. der, die, das äußerſte, a' legutólsó, végső; es iſt auf das Aeußerſte gekommen, nagyon is meszsze ment már a' dolog; das Aeußerſte wagen, mindenre elszánni magát;

ſt. der Größte, legfőbb, legnagyobb: Aeußerlich, adj. külső, z. B. Mittel, külső eszközök v. szerek; adv. külsőképpen, kivülről: Aeußern, mutatni, észre vetetni; ſich, kimutatni magát, kitetszeni: Aeußerung, die, kinyilatkozás, előadás; kinyilatkoztatott gondolat, szándék: Aeußerſt, adv. felette, mód nélkül; äußerſt gefällig, angenehm, kedves, kellemetes.

Aezen, freſſen, von Thieren, enni, legelni; füttern, etetni, p. o. a' madarat.

Affäre, die, Angelegenheit, dolog, ügy; ſt. Gefecht, tsata, verekedés.

Affe, der, majom: Affenart, die, majomfaj; ſt. Gewohnheit des Affen, majom szokás: Affengeſicht, das, majomkép: Affenliebe, die, vak v. majomi szeretet: Affennaſe, die, d. i. ſtumpfe, pisze orr: Affenſchwanz, der, majomfark; Aeffchen, Närrchen, bangó, bohó: Affenſeil, das, trop. mézes madzag; jemanden am Affenſeil führen, d. i. vergebliche Hoffnung machen, valakit hiú reménységgel ketsegtetni.

Affect, der, Leidenſchaft, megindúlás, indúlatosság: Heftigkeit, hevesség, gerjedelem, nagy indúlat, megindúlás: Affectation, die, Gezwungenheit, indúlaterőltetés, erőltetett tetszeskedés: Affectionirt, adj. jó indúlatú: Affectiren, etwas auf abgeſchmackte Art nachahmen, zur Schau tragen, tettetni valamit, színleni, erőltetve mutogatni, erőlteni p. o. a' barátságát: Gelehrſamkeit affectiren, tudományát mutogatni, tudósságát erőltetni, hánytatni; erkünſteln, erőltetve kimelni, majmolni, p. o. valaki beszédét, járását: Affectirt, adj. gezwungen, erőltetett, mesterkélt, hánytatott; adv. erőltetve, hánytatva: Affectlos, adj. gelaſſen, tsendes, szelíd; adv. tsendesen, szelíden. Affectvoll, adj. feurig, buzgó indulatú, heves; adv. buzgó indúlattal.

Afrika, Afrika: Afrikaner, der, Afrikai ember v. lakos.

After, praepos. (veraltet) ſt. nach, z. B. Aftergeburt u. d. gl. bedeutend, oder auch etwas Geringes, Unächtes; ſo folgen Composita: Afteradel, der, álnemesség: Afterarzt, der, kontár orvos, kuruszoló: Afterbiene, die, bongó: Afterbier, das, kófent ser: Afterbürge, der, a' kezeskezese: Afterdarm, der, Maſtdarm, végbél: Aftererbe, der, másod örökös: Afterfalke, der, der graue Würger, örgébits, bábaszarka: Aftergeburt, die, burok elmenés: Afterglaube, der, babonaság: Aftergold, das, álarany: Afterkind, das, árvánlett: Afterkönig, der, álkirály: Aftermehl, das, másod liszt, lángjavett liszt: Afterrede, die, böſe Nachrede, rágalmazás, emberszóllás: Afterreden, rágalmazni, megszóllani valakit: Afterreder, der, Verläumder, rágalmazó, emberszólló.

After, der, der Hintere, segg, alfel, hátulj.

Aga, der, bey Türken ein Anführer, aga, vezérhadnagy.

Agende, die, agenda, egyházi szabások.

Agent, der, ügyfolytató, ügybiztos, ágens: Agentſchaft, die, ügybiztosság.

Agio, (ázsio) das, Aufgeld, váltásbér, pénzváltásért való nyereség: Agioteur, (ázsiotőr) der, Wechsler, pénzváltó.

Agnat, der, ein Verwandter von väterlicher Seite, atyáról rokon, atyafi.

Agreſt, der, Saft aus unreifen Trauben, egreslév, egres.

Agricultur, die, der Ackerbau, földmivelés, szántásvetés.

Agtſtein, der, Bernſtein, borostyánkő.

Ah! Interj. óh! ah! jaj!

Aha! Interj. aha! bezzeg! úgy!

Ahle, die, Schuſterwerkzeug, ár.

Ahm, die, akó (mérték): Ahmen, akózni, megakózni.

Ahn, der, 1. der Großvater, nagyatya, öregatya; 2. einer von den Vorältern, über die Großältern hinauf, ös v. ős, őssziile; daher, die Ahnen, d. i. Vorältern, az ősök v. ösök, őseim, eleim, eleink, atyáink: Ahnenlos, adj. ohne Ahnen, őstelen, kinek eleji nem voltak nemesek: Ahnenreich, adj.

sok ősöket számláló: Ahnenſchaft, die, az ősök sora, ősi nemzetség: Ahnenſtolz, der, ősgők, régi őseibeli kevélykedés, famíliai büszkeség: Ahnen, adj. régi őseibe kevélykedő, famíliájában kevélykedő: Ahnentafel, die, ősök sora, nemzetség táblája.

Ahnfrau, die, Großmutter, nagyanya; eine der Ahnen, egy az ősök közül t. i. aszszony: Ahnherr, der, Großvater, nagyatya; einer der Ahnen, egy az ősök közül t. i. férjfi.

Ahnden, d. i. rächen, beſtrafen, megboszszúlni, azt tselekedni hogy valaki rosz tettiért meglakoljon; Vergehungen ahnden, a' vétkes tselekedeteket megbüntetni; ſt. rügen, tadeln, megfeddeni, szóval megfenyítni: Ahndung, die, megfenyítés, megboszszúlás, megbüntetés; ſt. Tadel, megfeddés, szóval fenyítés.

Ahnen, eine dunkle Vorempfindung von etwas Zukünftigen haben, sajdítni valamit, előre mintegy megérzeni; mir ahnet, z. B. etwas Böſes, valami roszszat v. gonoszt sajdítok, előre érzek valamit: Ahnung, die, előérzés, sajdítás: Ahnungslos, adj. véletlen, adv. véletlenül: Ahnenvermögen, das, sajdító tehetség, előérzés.

Ahorn, Ahornbaum, der, juharfa, jávor, iharfa: Ahornen, adj. vom Ahornbaume, oder Ahornholz, z. B. Tiſch, juharfából való, juharfa.

Aï, der, d. i. das Faulthier, három ujjú lajhár.

Akazie, die, ákász.

Alabaſter, der, alabástrom: Alabaſterbruch, der, alabástrombánya: Alabaſterbuſen, der, alabástromfejér mejj: Alabaſterer der, alabástrommíves: Alabaſtern, adj. aus Alabaſter gemacht, alabástrom; weiß wie Alabaſter, alabástromfejér, hószínű.

Alant, der, Pflanze, örvény sertetsek, örvénygyökér: Alantbeere, die, búzös szőlő, fekete tengeri szőlő; der Strauch ſelbſt, fekete ribiszke; Alant-Bier, das, örvénygyökeres ser: Alantöhl, das, örvénygyökér olaj: Alantſaft, der, örvénygyökér lekvár: Alantwein, der, örvénygyökér bor.

Alarm, der, felzendülés, zenebona; lárma, lázzadás, fegyverrebuzdítás: Alarmiren, felzendíteni, fellázzasztani.

Alaun, der, timsó: Alaunartig, adj. timsós, timsónemű: Alaunbergwerk, das, timsóbánya: Alaunerde, die, timsós föld: Alaunerz, das, timsós értz: Alaunhaltig, adj. timsós: Alaunig, adj. timsóval elegyes: Alaunleder, das, irha: Alaunſieder, der, timsófőző: Alaunſiederei, die, timsófőzés; timsófőző hely: Alaunſtein, der, timsós kő: Alaunwaſſer, das, timsóvíz.

Albern, adj. einfältig, ostoba, balgatag, oktalan, eszetlen; albern reden, esztelenkedni, bohoskodni; adv. oktalanúl, bolondúl, esztelenül: Albernheit, die, ostobaság, balgatagság, esztelenség.

Aldermann, der, Rathsherr in England, tanátsnok, tanátsbéli személy Angliában.

Alfanzerei, die, bolondság, haszontalanság; Alfanzerei treiben, bolondoskodni.

Alkoran, der, Koran, a' Korán, Muhamed vallása törvénykönyve.

Alkoven, der, kamara, áblak nélkül való háló szoba, bényiló.

All, das, minden, mindenek; das Ganze der Natur, mindenek; der Schöpfer des Alls, mindeneknek alkatója, a' világ teremtője.

All, aller, alle, alles, adv. minden; ſt. ganz, egészen; ſt. überall, mindenütt; in Compos. Allbeglückend, adj. mindeneket boldogító: Allbekannt, adj. mindenek előtt esmeretes, közönségesen tudvavaló: Allbeliebt, adj. közkedvességű: Allerfahren, adj. nagy tapasztalású: Allerhalter, der z. B. Gott, mindeneket fenntartó, megtartó: Allerleuchtend, adj. mindeneket megvilágító: Allernährend, mindeneket tápláló: Allerquickend, adj. mindeneket megvídámító: Allgegenwärtig, adj. mindenütt jelenvaló: Allgegenwart, die, mindenütt jelenvalóság: Allgeltend, adj. mindenütt bévett, megesmertt: Allgemach,

adv. lassan lassan: Allgemein, adj. l. közönséges, az egészt illető; ein allgemeiner Begriff, általános megfogás, die allgemeine Geſchichte, közönséges historia, im allgemeinen, közönségesen véve; 2. allen gemeinſchaftlich, mindenekkel közös, mindenekre kiterjedő, mindeneket illető, allgemeine Ueberſchwemmung, özönvíz, allgemeine Betrübniß, közszomorkodás, allgemeine Meinung, közönséges vélekedés; adv. közönségesen, általjában: Allgemeinheit, die, z. B. des Ausdruckes, közönséges kiterjedése, p. o. a' kifejezésnek: Allgemeinſchrift, die, közönségesírás: Allgewalt, die, mindenhatóság: Allgewaltig, adj. mindenható: Allgütig, adj. z. B. Gott, legjobb, főjóságú: Allherrſcher, der, mindeneken uralkodó: Allhier, itt, itten, emitt.

Allbereits, adv. már.

Allda, adv. ott, amott, ottan, ugyan ott.

Allee, die, róna, sétáló- élőfa- fás róna; nyílás az erdőben, kertekben.

Allegorie, die, tzélozat, példázat.

Allein, adj. egyedül maga, maga; adv. tsak, tsupán, egyedül tsak; nicht allein — ſondern auch — nem tsak — hanem — Conj. ſt. aber, de, hanem: in Compos. Alleinbeſitz, der, egyedülbírása valaminek: Alleingeſpräch, das, négy szem közttvaló beszélgetés: Alleinhandel, der, egyedülkereskedés: Alleinherrſchaft, die, egyedüluralkodás v. országló: Alleinig, adj. egyedülvaló; adv. magánosan, egyedül.

Allemal, adv. mindenkor, mindég.

Allenfalls, adv. talám, történetből, minden esetre.

Allenthalben, adv. mindenütt, mindenféle, mindenüve.

Aller, alle, alles, adj. plur. alle, ſt. jeder, jede, jedes, minden; alle ſind da, mind itten vannak, mindnyájan jelen vannak; alle Leute wiſſen es, minden tudja, mindenek tudják; an allen Orten, mindenütt; als Superl. leg, z. B. der allerbeſte, legjobb: Allerheiligſte, legszentebb: Allerhöchſte, z. B. Gott, a' felséges Isten! allerhöchſt Dieſelben, d. t. Seine Majeſtät, Felséged: Allerliebſte, legkedvesebb; Allerweiſeſte, legböltsebb. Allerdings, adv. telyességgel éppen; bejahend, igenis, úgy vagyon: Allerdurchlauchtigſter, felséges: Allererſt, adv. tsak most, éppen most; Superl. der Allererſte, legelső: Allergetreueſter, adj. leghívebb, leghűségesebb: Allergnädigſt, adv. kegyelmesen; adj. der, die, das Allergnädigſte, nagy kegyelmességű: Allerhand, adj. mindenféle: Allerheiligenfeſt, oder Allerheiligen-Tag, minden szentek napja, mindszent napja: Allerlei, adj. indecl. sokféle, mindenféle; auf allerlei Art, mindenféleképpen, minden módon; Subst. das Allerlei, holmi, mindenféle: Allerliebſter, adj. legkedvessebb, szerelmes, p. o. a' fiam; ſt. liebenswürdig, igen kellemetes, minden szeretetre méltó; adv. gyönyörűen, igen szépen: Allermannshure, die, szajha: Allermaßen, adv. ganz, völlig, telyességgel; ſt. weil, minthogy: Allermeiſt, adv. kiváltképpen, leginkább, többnyire; adj. der, die, das, Allermeiſte, legtöbb: Allernächſt, adv. legközelebb; adj. der, die, das Allernächſte, legközelebbi, legközelebbvaló: Allerſchlechteſter, legroszszabb: Allerſeitig, adj. z. B. ihr allerſeitiges Wohlſeyn, mindnyájoknak egésséges állapotjok: Allerſeits, adv. überall, mindenütt, mindenfelől; alle, mindnyájan, mindnyájok 's a' t.

Alleſammt, adv. ſämmtlich, mindnyájan: Allewege, adv. überall, mindenütt; allezeit, mindenkor: Alleweile, adv. ſo eben, eben jetzt, éppen most: Allezeit, adv. beſtändig, immer, mindenkor, mindég, szüntelen; allezeit wenn, valahányszor, valamikor.

Allianz, die, szövetség, szerződés, kötés; Allirt, szövetséges.

Alljährlich, adj. esztendőnként való; adv. esztendőnként.

Allmacht, die, mindenhatóság; allmächtig, adj. mindenható.

Allmählig, adv. lassan, lassan.

Allmonatlich, adv. hónaponként.

Allmutter, die, (Erde); közanya.
Allodial, adj. eigenthümlich, tulajdon, szabad, nemes örökséghez tartozó; Allodial-Gut, d. i. Erbgut, örökös jószág, örökség, szabados v. nemes örökség; Allodial Güter, örökség szerént nyert nemes jószág.
Allschöpfer, der, mindeneknek alkotója, teremtő.
Allseitig, adj. und adv. mindenfelől való, mindenfelől.
Alltägig, alltäglich, adj. mindennapi, naponkéntvaló; gemein, közönséges; adv. mindennap, naponként.
Alltags-gericht, das, mindennapi eledel; Alltagsgeschichte, die, mindennapi történet; Alltagsgesicht, das, közönséges ábrázat, hétköznapi artzulat; Alltagskleid, das, mindennapi köntös v. ruha.
Allumfassend, adj. mindeneket körülfogó, körülvevő, ein allumfassender Geist, mindenre kiható elme.
Allvater, der, minden dolgoknak attyok.
Allwaltend, adj. mindeneket igazgató.
Allweise, adj. főbölts, főböltsességű; Allweisheit, die, főböltsesség.
Allwissend, adj. mindentudó; Allwissenheit, die, mindentudóság; Allwisser, der, tudóssággal kérkedő, kérkedékeny mindentudó; Allwisserei, die, kérkedékeny mindentudás.
Allwo, adv. hol, holott, überall wo, akárhol.
Allzu, adv. nagyon, felette, felette igen, igenis; allzugroß, felette nagy, igenis nagy; allzu geschwind, nagyon hamar; allzumahl, adv. alle, mindnyájan; allzuviel, igen igen, igen nagyon, felettébbvaló; — thun, által lépni a' határt.
Almosen, das, alamizsna, adakozás; Almosen geben, alamizsnálkodni, adakozni a' szegényeknek; Almosenbüchse, persely; Almosengeber, alamizsnálkodó; Almosenier, alamizsnamester; Almosenpfleger, alamizsnakiosztó t. i. tiszt; Almosenstock, persely.
Aloe, die, Pflanze, paraditsfa; Pflanze, áloe, áloes.
Alp, der, ein Gespenst, lidértz, boszorkány, linkadás, nehézség.
Alpen, die, Gebirge, havasok, álpesek, bértzek; Alpenbewohner, havasi lakos; Alpenbirke, törpe nyirfa; Alpenklee, havasi lóhere; Alpenkraut, havasi növevény — magdolnafű; Alpenvolk, havasi nép, lakosok; Alpforelle, havasi szemling.
Alphabet, das, betűrend; Alphabetisch, adj. betűrendi; adv. betűrendben.
Als, conj. 1. midőn, mikor; zuvor als, minekelőtte, az előtt, hogy: lieber als, inkább, mint sem; sobald als, mihelyt. 2. nach Comparativis, mint, v. —nál —nél, z. B. die Tugend ist besser als Gold, jobb a' virtus, mint az arany, v. az aranynál; nichts, als, tsak, tsupán tsak; als wie, wenn, mintha. 3. die Person näher zu bestimmen, mint —nak —nek —úl —ül, z. B. er geht als Gesandter nach Paris, követnek v. követül megy Párizsba. 4. zwei Sätze zu verbinden, sowohl, — als — auch, mind németül, mind magyarúl. 5. beym Schwören; úgy, z. B. als mir Gott helfe, Isten engem úgy segéljen; Alsbald, alsobald, adv. mindjárt, egyszeriben, azonnal, tüstént; Alsdann, adv. azután, osztán, akkor osztán, tsak akkor.
Also, adv. úgy, így, akként, ekként; conj. tehát, azért; alsofort, mindgyárt, egyszeriben.
Alt, ält-er, ält-este, adj. régi, z. B. Wein, régi v. ó bor; was viele Jahre gewesen ist, z. B. 90 Jahre alt, kilentzven esztendős; im hohen Alter befindlich, öreg, vénkoros; sehr alt, igen öreg, aggott idejű v. korú; alter Greis, vén ember, ősz öreg, megvénhedett öreg; alt werden, megöregedni; d. i. aus der Mode gekommen, megavult, szokatlan, szokásból kiment.
Alt, der, eine Stimme in der Musik, fellengőhang, felhang, áltus; den Alt singen, felhangon énekelni.
Altadelig, adj. ősi v. régi nemes vérből származott.
Altan, der, eskely, kinnálló.
Altar, der, oltár; vor dem Altar

ſchwören, az oltár előtt esküdni; das Sakrament des Altars, az oltári szentség, a' szentvatsora; Altärchen, das, oltárka, oltárotska. Altarkerze, oltári gyertya; Altarſtück, Altarblatt, Altargemälde, festés az oltár felett, oltárkép; Altartuch, oltárterítő.

Altbacken, adj. régi sült v. sütés, kemény t. i. kenyér.

Altdeutſch, adj. z. B. Sprache, Wörter, régi német p. o. nyelv, szó, szók v. szavak.

Alte, der, az öreg; die Alten, régiek.

Alter, das, élet ideje, idő, kor. ein Menſchenalter, ein Zeitraum von 30 oder 100 Jahren, egy emberkor, egy ötő ember; hohes Alter, vénség, öregkor, nagy idejű; das Alter des Weines, a' bornak az ósága, régisége; das erſte Jugend Alter, az első fiatal kor, ifjui kor; das mannbare Alter, felserdült kor; ein Mann von mittlerem Alter, megélemedett ember; von reifem Alter, megértt korú ember; das männliche Alter, férjfiui kor; im beſten Alter ſeyn, legjobb korában lenni.

Alteration, die, változás; Schrecken, ijjedség; Aerger, harag, felindúlás.

Alteriren, megijjedni, felindúlni.

Altern, von Menſchen, megöregedni, megvénülni; von Sachen, die beſſer werden, z. B. der Wein, ó kezdeni lenni; die verderben, z. B. das Fleiſch, az állásban elromlani.

Alterſchwäche, die, a' vénség erőtlensége.

Altersfolge, die, z. B. nach der Altersfolge, a' kor szerént.

Alterthum, das, régiség, régi volta valaminek, régi idő, hajdani idő; die Menſchen die vor Zeiten gelebt haben, a' régiek, a' régi világ; das gelehrte Alterthum, a' régi tudósok, a' régi tudósok írási, a' régi tudós világ.

Alterthumsforſcher, der, régiségek búvára, régiségnyomozó. Alterthumskenner, der, a' régiségekhez tudó, azokat esmerő; Alterkunde, die, régiségek tudománya, v. esmerete.

Alterthümlich, adj. régi, hajdani, ósi.

Altförmig, adj. régi, avult; adv. régi módon.

Altgeſell, der, legöregebb v. első legény, t. i. mesterlegény.

Altgläubig, adj. óhitű.

Altiſt, der, d. i. der den Alt ſingt, felhangot éneklő, felhangos.

Altklug, adj. koros eszű, szer v. kor felett okos.

Altmeiſter, der, atyamester.

Altmodiſch, adj. régimódi, megavúlt; adv. régimódon.

Altväteriſch, adj. Sitten, Treue, ősi, hajdani, régi: ſpöttiſch, z. B. Kleide, megavúlt, szokatlan, szokásból kiment; adv. régimódon, öregesen.

Altvater, der, Großvater, nagyatya; der Stammvater, ősatya, pátriárka.

Altweibiſch, adj. vénaszszonyi, vénaszszonyos; adv. vénaszszonyi módon, vénaszszonyosan.

Am, praep. ſt. an dem, azon, ezen, —ban —ben; am Tage, nappal; am Abende, estve; im Superl. leg, z. B. legjobban.

Amalgamieren, értzet kénesővel választani.

Amarante, die, bárling, bársonyvirág, amaránt.

Amarelle, die, ſaure Kirſchen, hójagos medgy; Aprikoſe, tengeri baratzk.

Amazonen, die, Amazonak; eine Heldin, trop. vitézné, nővitéz, szűzvitéz. Amazonenkleid, das, amazon, t. i. öltözet. Amazonenſtein, amazon kő.

Ambaſſade, die, követség.

Ambaſſadeur, der, (olv. ambaszszadőr) főkövet.

Amber, der, ein angenehm riechendes Ding, ámbra, jóillatú ámbragyanta.

Ambition, die, betsületre vágyás, nagyra vágyás; ambitiös, adj. betsületre, nagyra vágyó.

Amboß, der, űlő, űlővas.

Ameiſe, die, hangya; Ameischen, das, hangyátska; Ameiſebär, der, hangyászmedve; Ameiſey, das, hangyatojás; Ameiſehaufen oder hügel, der, hangyaboj; Ameiſeneſt, hangyafészek; Ameiſepuls, der, biszegő érverés; Ameiſeſchritt, oder gang, apró lépés;

ameiſig, adj. voller Ameiſen, hangyával rakott v. telo.
Amelmehl, das, Stärke oder Kraftmehl, lisztláng.
Amen, wahrlich, es werde wahr, úgy légyen, ámen.
Amerika, Amérika; Amerikaner, der, amerikai ember v. lakos; amerikaniſch, adj. amérikai, adv. amérikai módon.
Ammann, der in der Schweiz, főtisztartó.
Amme, die, dajka, szoptató dajka.
Ammendienſt, der, dajkaság.
Ammenpflege, die, dajkálás, dajkálkodás.
Ammer, der, Aemmerling, der, sármány.
Ammunition, die, Kriegsvorrath, lövőszerek p.o. puskapor, golyóbis.
Amneſtie, die, sérelemfelejtés.
Ampel, die, d. i. Lampe, lámpás, függő méts.
Amper, der, dézsa.
Ampfer, der, lórom; Sauerampfer, sóska.
Amphibie, die, úszómászó, kétéltű.
Amphitheater, das, kereknézőszín; játéknézőszín.
Amſel, die, rigó, fekete rigó.
Amt, das, pl. die Aemter, hivatal, tisztiség; der Inbegriff der Dörfer, die zu einer Jurisdiction gehören, tisztség uradalom; Kirchenamt, isteni szolgálat; Steueramt, Poſtamt, adószedő hivatal, póstahivatal. Amtfrei, adj. hivataltalan, hivataltól üres v. szabad; Amthaus, das, tisztség háza; Amtmann, der, tisztartó; Amtlich, adj. hivatalbéli; adv. von Amtswegen, hivatal szerént; Amtlos, hivataltalan: Amtsarbeit, die, hivatalbéli munka.
Amtsbericht, der, hivatalos előterjesztés; Amtsblatt, das, hivatalbeli újságlevél v. újság; Amtsbruder, der, tiszti társ, hivataltárs; Amtsdiener oder Knecht, tisztség szolgája, belső szolga; Amtseid, der, hitletétel; Amtseifer, der, hivatalbéli buzgóság; Amtsfolge, die, hivatalban való következés valaki után; Amtsfolger, der, hivatal felváltó valaki után; Amtsführung, die, hivatalviselés, hivatalában eljárás; Amtsgebühr, die, ſt. Amtspflicht, hivatalbéli v. tiszti kötelesség; pl. die Amtsgebühren, a' tisztséget illető költségek, tartozás a' tisztségnek; Amtsgehülfe, der, tiszti segéd; Amtsgenoß, der, tiszti társ, hivatal társ; Amtsgeſchäft, das, komor tekintet v. ábrázat; tisztviselői komolyság; Amtskleid, das, tisztviselői öltözet; Amtsperſon, die, tisztviselő személy; Amtspflege, die, eljárás a' hivatalban; Amtspflicht, die, tiszti v. hivatalbéli kötelesség; eine Amtspflicht erfüllen, hivatalos v. tiszti kötelességében eljárni; Amtsſache, die, hivatalos v. hivatalbéli dolog; Amtsſchreiber, der, írótiszt; Amtsſiegel, das, hivatalos v. tiszti petsét; Amtsſorge, die, hivatalbéli foglalatosság, hivatalban való eljárás; Amtsſtube, die, tisztség szobája, törvényszoba; Amtstag, der, Gerichtstag in einem Amte, törvénytévő nap, törvénynap; Amtstreue, die, tiszti hűség; Amtsverrichtung, die, tiszti foglalatosság, hivatalbanjárás; Amtsvertreter, Amtsverweſer, der, hivatali v. tiszti helytartó; Amtsverwaltung, die, tisztartóság; Amtsvogt, der, tiszttartó; Amtsvogtei, die, tisztartóság; Amtswohnung, die, hivatali lakás; Amtswürde, die, hivatali rang, méltóság.
Amulet, das, mentőszer, nyakbakötő orvosság.
Amüſiren, múlattatni.
An, praep. mit dem Dativ, 1. auf die Frage wo? beantwortet mit, n, —en, —on, —ön; —nál, —nél; mellett; am Ufer, a' partnál, a' part mellett; 2. nach einem Gegenſtande hinzuweiſen, ról, ről; ban, ben; n, -en, ön; an einem ein Beyſpiel nehmen, példát venni valakiről; 3. auf Mittel hinzuweiſen, ból, ből, ról, ről; einen an der Stimme erkennen, valakit szaváról esmerni meg; 4. auf eine gewiſſe Zeit hinzuweiſen, z. B. am Anfange, kezdetben, elejinte; am Ende, végre; am Tage, nappal; am Morgen, reggel; wie hoch iſts an der Zeit? mennyi lehet az idő? hány óra lehet? — mit dem Accus. hoz, hez, ba, be; an eines andern Stelle ſetzen,

más helyébe tenni; bis — an, ig, z. B. bis in die Stadt, a' városig; bis an den Morgen ſchlafen, reggelig aludni; von — an, — tól fogva, z. B. von jetzt an, mostantól fogva, von Kindheit an, gyermekségem, gyermekséged, gyermekségétől fogva; oben an, felyül, fenn, unten an, alól, alatt; ſich hinan, hinaufwärts, z. B. Berg an gehen, hegynek menni, Himmel an, az égfelé; ſt. faſt, gegen, beynahe, mintegy —ig; z. B. an 2000 ſind im Treffen geblieben; mintegy két ezeren v. ezerig maradtak halva az ütközetben.

Analogie, die, d. i. Aehnlichkeit, hasonlóság, hasonlatosság; öszvehasonlítás; analogiſch, adj. öszvehasonlítási, hasonlításból vett; adv. hasonlítva.

Analyſe, die, Auflöſung, fejtegetés; einer Rede, felosztás; analyſiren, kifejtegetni, felosztani, felosztalatni; Analytik, die, észerőfejtés, észtehetségfejtés.

Ananas, die, ananász, almakirály, gyümöltskirály.

Anarchie, die, Geſetzloſigkeit, kormánytalanság; anarchiſch, adj. geſetzlos, kormánytalan.

Anatomie, die, Zergliederung, testbontás, felbontás; der Ort wo dieſe geſchieht, testbontóhely; die Wiſſenſchaft ſelbſt, testbontzolás tudománya, testbontó mesterség; anatomiren, felbontani a' testet, a' holttestet; anatomiſch, adj. testbontói; adv. a' testbontás szabási szerént; Anatomiſt, der, testbontó.

Anbau, der, mivelés, földmivelés, vetés; Niederlaſſung an einem Orte, letelepedés; das Daranbauen, hozzáépítés; Anbaubar, adj. z. B. Land, mivelhető; Anbauen, z. B. Aecker, Weinberge, mivelni p. o. földet, termeszteni szőlőt; ſt. ſäen, vetni, bevetni a' földet valamivel; építni, hozzáépítni; ſich häuslich niederlaſſen, megtelepedni, letelepedni valahol; Anbauer, der, földmivelő, szőlőmivelő, megtelepedő.

Anbefehlen, megparantsolni valakinek, ráparantsolni valakire, meghagyni; anempfehlen, ajánlani, rábízni, hűségére bízni; ſeine Sache Gott anbefehlen, az Istenre bízni dolgát; Anbefehlung, die, megparantsolás, meghagyás; ajánlás.

Anbeginn, der, Anfang, kezdet.

Anbehalten, z. B. Kleider, le nem vetni, magán tartani.

Anbey, adv. hiebey, e' mellett, egyszersmind.

Anbeißen, beleharapni valamibe, megkapni, megharapni valamit; trop er will nicht anbeißen, tart tőle, vonogatja magát.

Anbelangen, betreffen, illetni; was mich anbelangt, a' mi engemet illet.

Anbellen, von Hunden, ráugatni valakire, megugatni valakit.

Anbequemen, anpaſſend machen, hozzá alkalmaztatni.

Anberaumen, z. B. einen Tag, határozni, p. o. napot valamire; Anberaumung, die, határozás.

Anbeten, imádni, az Istent; trop. nagy tisztelettel illetni v. viseltetni eránta; ſehr lieben, felette szeretni; Anbetenswerth, anbetenswürdig, adj. imádandó, imádásra méltó; Anbether, der, imádó; trop. ein Bewunderer, tsudáló; ein Liebhaber, imádó, szerető; Anbeterin, die, imádó; Anbetung, die, imádás; die gröſte Verehrung, nagy tisztelet.

Anbetteln, megkóldúlni valakit.

Anbiegen, hozzá v. mellé hajtani, alkalmaztatni; beyfügen, bey Juriſten, z. B. ein Schreiben, mellétenni, hozzá ragasztani.

Anbieten, antragen, ajánlani valamit, kínálni valamivel; dem Feinde eine Schlacht anbieten, az ellenséget ütközetre unszolni; ſich, kínálkozni, ſich zu Gaſte anbieten, vendégnek ajánlani magát; Anbietung, die, ajánlás, kínálkozás, ígérés.

Anbinden, kötni, hozzá kötni, megkötni valamihez; beſchenken, z. B. zum Namens oder Geburtstage, valakit születése v. neve napján megajándékozni; kurz angebunden, der leicht in Zorn geräth, hirtelenharagú; mit einem anbinden, d. i. in Streit ſich einlaſſen, valakibe belékötni, újjat húzni. Anbindung, die, megkötés, hozzákötés.

Anbiß, der, Anbeißen, das, belé-harapás, megharapás; ein Früh-ſtück, reggeli kenyerezés, falatozás.

Anblaſen, rá fújni, rá fúvallani, felfújni (tüzet), fújni; Anblaſen, das, die Anblaſung, fúvás, fúvallás.

Anblecken, die Zähne weiſen, fogait rávitsorítni, vitsorgatni.

Anblick, der, tekintet; den Anblick meiden, kerülni valakit, nem akarni v. nem merni valakinek szeme eleibe kerülni; was ſich den Blicken zeigt, látás, ein trauriger Anblick, szomorú látás v. jelenés; Anblicken, ránézni, tekinteni, rá'ekinteni valamire, valakire.

Anblinken, Anblinzen, ráhunyorítni; einen Schein auf etwas werfen, ráfényteni, rátsillámlani.

Anblöken, z. B. von Schaafen, rábégetni; vom Rindviehe, rábődülni; trop. von Menſchen, ſt. anfahren, rárivalkodni.

Anbohren, megfúrni, p. o. hordót; Anbohrung, die, megfúrás.

Anbot, das, das Anbieten, igérés p. o. a' portékáért.

Anbrechen, elkezdeni törni, mint p. o. az ág törik; hervorkommen, támadni; der Tag bricht an, hajnallik, virrad, világosodik; der anbrechende Tag, hajnalhasadás; bey anbrechendem Tage, hajnalban, virradtakor; die Nacht bricht an, alkonyodik, setétedik, éjtszaka lesz; verderben, romlani, wie das Obſt, wenn es zu faulen anfängt, rothadni; der Wein bricht ſich, wird ſauer, megetzetesedik t. i. a' bor, a' ser; den Anfang mit Brechen machen, megtörni, törni belőle, megkezdeni; Anbrechung, z. B. des Tages, virradás; der Nacht, alkonyodás.

Anbrennen, meggyúladni, égni kezdeni; von Speiſen, hozzáégni az edényhez, megkozmásodni; anzünden, meggyújtani, gyújtani; durch Brennen an der Oberfläche hervorbringen, rásütni p. o. a' bélyeget; dem Pferde ein Zeichen anbrennen, a' lovat megbélyegezni: Anbrennung, die, hozzáégés, megkozmásodás, meggyújtás.

Anbringen, an den beſtimmten Ort bringen, odavinni, elvinni a' helyére; er hat ſeine Briefe angebracht, megadta a' leveleit, kézhez adta; an einem Orte einen Platz geben, helyheztetni, épitni valahová; einen Schrank an der Wand anbringen, a' falba belétsinálni az almáriomot. trop. ſein Geld gut anbringen, jó helyre adni a' pénzét v. jó használni; ſeine Waare anbringen, a' portékáját eladni; ſeinen Sohn bey jemanden anbringen, d. i. verſorgen, bészerezni a' fiját, valakihez, p. o. szolgálatba, hivatalba; einen Hieb, ejteni rajta, p. o. ütést, szúrást, v. megütni, megszúrni; einem eine Wunde anbringen, megsebesíteni; eine Stelle aus einem Buche anbringen, felhozni és alkalmaztatni p. o. egy helyet v. mondást valamelly könyvből; eine Sache vor Gericht anbringen, ügyét a' törvényszék eleibe vinni: Anbringung, die, z. B. einer Tochter, férjhezadás; einer Waare, eladás; vor Gericht, törvényszék eleibe vivés: Anbringer, der, bevádoló, felperes.

Anbruch, der, (Bergwerk) értzjel, első törése az értznek a' bányában; vom Lichte, das allmälige Erſcheinen, kezdet, kezdete valaminek; der Anbruch des Tages, mikor virrad; vor Anbruch des Tages, virradta előtt; bey Anbruch des Tages, virradtakor; Anfang der Fäulniß, rothadnikezdés: anbrüchig, was zu verderben anfängt, z. B. Obſt, rothadó, rothadni kezdő; Fleiſch, büzhödt, Zahn, romlani kezdő; Wein, Bier, etzetesedni kezdő.

Anbrüllen, z. B. vom Rindviehe, rábődülni.

Anbrummen, v. Bären, rámordúlni, mormolni valakire; trop. einen anbrummen, valakit mordúl megtámadni.

Anciennität, die, Altersfolge, korrang, kor szerént való rang p. o. a' hivatalban.

Andacht, die, buzgóság, buzgó figyelem, ájtatosság, áhitatosság, ájtatos v. kegyes elmélkedés, fohászkodás, éneklés, imádság 's a' t. Andachtlos, buzgóságtalan; adv. buzgóság nélkül.

Andachtsbuch, das, kegyes elmélke-

dések könyve; Andachtsübung, die, kegyes elmélkedés.

Andächtelei, die, színmutató ájtatoskodás; Andächteln, kegyeskedni, tettetni az ájtatosságot.

Andächtig, adj. aufmerksam, figyelmetes; bey der Gottesverehrung, buzgó, ájtatos, áhitatos, kegyes; ein andächtiges Gebeth, buzgó könyörgés: adv. figyelemmel, figyelmetesen; ájtatosan, buzgósággal:

Andächtler, der, színmutató kegyes, kegyeskedő.

Andante, in der Musik, lassú.

Andenken, das, die Erinnerung an etwas, megemlékezés valamiről, emlékezet valamire; im Andenken behalten, emlékezetben tartani; es ist noch in frischen Andenken, eleven emlékezetben van még; sein Andenken verewigen, az emlékezetét örökre fenntartani v. örökíteni; dasjenige wodurch das Andenken erhalten wird, emlékeztető jel, emlékeztető.

Andere, der, die, das, más, a' más, a' másik, második; am andern Tag, más nap; zum andern male, másodszor; nichts anderes, semmi nem egyéb, semmit egyebet; an andern Orten, másutt; ein andermal, másszor, máskor; anderntheils, adv. más részről, más felől.

Anders, adv. másképpen, másként, más módon; weit anders, egészen másként, sokkal másképpen; nicht anders als, mintha; wenn anders, ha különben, ha egyébaránt, tsakhogy. Andersdenkende, der, die, másképpen gondolkozó; andersredend, adj. másként beszélő; anderswo, adv. más helyen; anderswoher, adv. máshonnan, másunnan, más helyről; anderswohin, adv. másuvá, máshová, más helyre, végre, másra p. o. fordítni; anders deuten, másra magyarázni.

Anderthalb, adj. másfél; anderthalbmal, adv. másfélszer; anderthalb grösser, másfél annyival nagyobb.

Anderwärtig, adj. másunnan való, külső, más; adv. másutt; anderweit, adv. másutt; anderweitig, adj. más z. B. anderweitig Hülfe suchen, más segítséget keresni, másutt keresni segítséget; adv. másutt.

Andeuten, jelenteni, szóval v. jel által tudtára adni; gebieterisch befehlen, parantsolatképpen tudtára adni, megjelenteni: Andeutung, die, megjelentés, jelentés, előre való tudtára adás; Befehl, parantsolat eleibe adás.

Andichten, rákölteni, ráfogni; einem ein Verbrechen andichten, hamisan vádolni valakit ráköltött gonoszsággal: Andichter, der, ráfogó, rágalmazó: Andichtung, die, ráköltés, ráfogás.

Andonnern, menydörgősen megtámadni.

Andrang, der, z. B. des Feindes, előnyomúlása p. o. az ellenségnek: Andrängen, z. B. an die Wand, hozzányomni valakihez, p. o. valakit a' falhoz; mit Gedränge auf etwas losgehen, rámenni, rárohanni p. o. az ellenségre, neki menni; sich an jemanden andrängen, hozzá tolakodni valakinek, nyomni, taszítni valakit.

Andrehen, rásrófolni, ráfatsarni; einem eine Nase andrehen, eltsábítni, elámítni valakit.

Andringen, feléje nyomúlni, rajta lenni, nem tágítni: andringlich, adj. valamit erőszakosan sürgető, alkalmatlan; adv. sürgetve: Andringlichkeit, die, alkalmatlankodás; Andringung, die, des Feindes, előre nyomúlás.

Androhen, das, Androhung, die, fenyegetődés; androhen, z. B. einem den Tod, fenyegetni valamivel p. o. halállal.

Andrucken, z. B. ein Buch an ein anderes, hozzá v. mellé nyomtatni p. o. a' könyv mellé v. utánna.

Andrücken, hozzányomni valamihez, odaszorítni v. nyommi; Andrücken, das, die Andrückung, hozzányomás, odanyomás.

Aneignen, sich eigen machen, magáévá tenni.

Aneinander, együvé, egybe, egymáshoz, egymásmellé.

Anekdote, die, elmétörténet, esmeretlen jeles környülmény, jeles eset.

Anekeln, utálatot, tsömört okozni.

Anemone, die, szélvirág, kökörtsín.
Anempfehlen, ajánlani: Anempfehlung, die, ajánlás.
Anerben, ein Gut, örökségül nyerni, rászállani örökségül; trop. Krankheiten, elkapni a' nyavalyát, elragadni rá; angeerbte Fehler, nemzetséges, ősi, familia, p. o. nyavalya, hiba.
Anerbieten, kínálni vele, megkínálni, ajánlani neki: Anerbietung, die, megkínálás, ajánlás; ein Anerbieten annehmen, elfogadni valamelly ajánlást.
Anerkennen, megesmerni, annak esmerni; eine Schuld anerkennen, megesmerni magát adósnak lenni v. az adósságát, nem tagadni hogy adós: anerkannt, adj. megesmért, nyilvánvaló; ein Mann von anerkannter Rechtschaffenheit, alpig betsületes ember; anerkannte Treue, bébizonyított hívség: Anerkennung, die, megesmerés, megvallás: Anerkennungsschein, der, megesmerőírás.
Anerschaffen, partic. veleszületett, beléoltott.
Anerwogen, d. i. in Betrachtung, indem, weil, meggondolván, tekintvén.
Anfachen, anblasen, felfújni; trop. erregen, z. B. einen Krieg, gerjeszteni, lázzasztani, ingerelni, p. o. hadra: Anfacher, der, z. B. der Empörung, lázzasztó.
Anfächeln, legyezni.
Anfädeln, z. B. Perlen, felfűzni.
Anfänger, der, kezdő, tanúlni kezdő; anfänglich, adj. első kezdő, kezdetbeli; adv. anfangs, eleinte, kezdetben.
Anfahren, hozni, elhozni t. i. kotsin, szekeren, p. o. fát, életet; st. heftig anreden, megtámadni szóval, rátámadni valakire: im Fahren an etwas stoßen, z. B. mit dem Wagen, nekimenni, beléütődni p. o. kotsival, hajóval: Anfahren, das, die Anfahrung, das Herbeyschaffen, z. B. des Holzes, hozás, hordás; das heftige Anreden, rátámadás, kemény dorgálás; das Landen, kiállás a' parthoz, kievezés, kikötés, das Anstoßen an etwas, nekimenés, beleütődés. Anfahrt, die, kiálló hely, kikötő.
Anfall, der, hozzáütődés; ein feindlicher Anfall, megtámadás, ráütés, rárohanás, bévágás; trop. der Anfall des Fiebers, a' hideglelés előjövése, a' hidegnek kilelése: anfallen, ráesni, hozzáütődni; trop. angreifen, mit Waffen, megtámadni p. o. az ellenséget, rajtamenni az ellenségen, ráütni az ellenségre; mit Worten anfallen, valakit szóval megtámadni, rátámadni valakire: anfallen wie der Hund die Leute, megtámadni valakit, rátámadni valakire. Anfallsrecht, das, reámaradás jussa.
Anfang, der, kezdet, eleje valaminek; einer Rede, bémenetel: einer Kunst oder Wissenschaft, első kezdet; aller Dinge, minden dolognak kezdete, im Anfang des Jahres, az esztendő elején; vom Anfang, elejétől fogva; zu Anfange oder Anfangs, eleinte, az elején. Anfangen, kezdeni, elkezdeni valamit, hozzákezdeni valamihez; das Gefecht anfangen, öszvetsapni; st. machen, thun, tsinálni, hozzáfogni; ich weiß nicht was ich anfangen soll, soha sem tudom, mit tsináljak, mi tévő legyek; st. unternehmen, vielerlei anfangen, sokba kezdeni, sokféléhez fogni; sich, z. B. die Rede fängt sich so an, a' beszéd így kezdődik: Anfangen, das, elkezdés. Anfanglos, adj. kezdet nélkül való, a' minek kezdete nints, öröktől fogva való. Anfangsbuchstabe, der, első betű, kezdő betű. Anfangsgrund, der, plur. die Anfangsgründe, első kezdet. Anfangswort, das, kezdő v. első szó.
Anfassen, angreifen, megfogni, schnell anfassen, megkapni, megfogni kézzel; etwas mit unreinen Händen anfassen, motskos kézzel nyúlni valamihez v. fogni meg valamit: Anfassung, die, das Anfassen, megfogás, megmarkolás t. i. kézzel.
Anfaulen, rothadni kezdeni.
Anfechten, angreifen, megtámadni, ellene támadni, hartzolni ellene, ostromolni; trop. einen Angriff auf etwas machen, kikelni valami ellen; jemands Ehre anfechten, valakinek a' betsületét sértegetni, bántani; st. beunruhigen.

das ficht mich wenig an, azon keveset törödöm, aggódom; das ficht ihn an, az bántja ötet. Anfechter, der, ellene hartzoló, viaskodó, vittató; Anfechtung, die, vittatás, ostromlás, viaskodás; ſt. Verſuchung, késértés, késértet.

Anfeilen, reszelni kezdeni.

Anfeinden, fenekedni valakire, gyülölséges indúlattal viseltetni valaki eránt: einen bey jemanden anfeinden, d. i. ihm die Feindſchaft deſſelben zuziehen, valaki ellen mást felingerleni, valakit valakinek ellenségévé igyekezni tenni, felbujtani ellene. Anfeindung, die, felingerlés, felbujtás.

Anfeſſeln, bilintselni, oda v. hozzá bilintselni, kötni, lekötni: Anfeſſelung, die, lebilintselés.

Anfeuchten, megnedvesítni; die Felder anfeuchten, megöntözni a' földet; anfeuchtend, nedvesítő; angefeuchtet, nedves: Anfeuchtung, die, megnedvesítés, megöntözés.

Anfeuern, tüzelni, feltüzelni, neki tüzelni; die Soldaten anfeuern, a' katonákat tüzelni, buzdítni: Anfeuerung, die, tüzelés, feltüzelés, buzdítás.

Anflammen, megperkelni a' lángon; ſtark reizen, tüzelni, feltüzelni: Anflammung, die, megperkelés; Reizung, nekitüzelés, feltüzelés.

Anflechten, hozzá- v. beléfonni.

Anflehen, kérni, könyörögni neki, esedezni, esedezve kérni; Anflehung, die, esedezés.

Anflicken, hozzátoldani, hozzávarni.

Anfließen, oda v. rá v. hozzáfolyni; feléfolyni.

Anflößen, úsztatni; oda hordani.

Anflößung, die, úsztatás, faúsztatás; odahordás. Anflößungsrecht, das, vízhordás jussa.

Anfluchen, átkozni.

Anflüſtern, a' fülibe súgni.

Anflug, der, das Anfliegen, odarepülés; (Forſtw.) junges, aus den Saamen aufgewachſenes Nadelholz, fenyő tsemete; (Bergw.) das auf den Geſteine angeflogene Erz, értzhártya v. kéreg a' köveken.

Anfluß, der, ráfolyás, odafolyás, mosás.

Anfluten, ſich flutend nahen, a' hullámok v. habok a' parthoz tsapódnak, a' partot verik.

Anfodern, z. B. Geld, kívánni tőle, követni rajta; Anfoderung, die, kereset valakin.

Anformen, formára vonni, alkalmaztatni.

Anfrage, die, megkérdezése valakinek, vélekedése megtudása eránt; kérdés, megkérdezés, tudakozás, megtudakozás: anfragen z. B. um ſein Urtheil, valakit megkérdezni, tanátsot kérdeni valakitől; kérdezni, megkérdezni, tudakozni: Anfrager, der, tanátskérdő; kérdő, kérdező.

Anfreſſen, megharapdálni; trop. megenni, mint a' rozsda valamit, megrozsdásodni; felmarni, mint a' savanyúság a' testet; der Knochen iſt angefreſſen, a' tsontba kapott a' fene, a' tsont veszni kezd; ſich mit Speiſen anfüllen, magát tele enni, torkig enni magát.

Anfrieren, ráfagyni, hozzáfagyni.

Anfriſchen, z. B. den Wein, megfrissítni, frisset tölteni hozzá; ſt. erquicken, megújjítni, megfrissítni, megvidítni, vidámítni: Anfriſchung, die, megfrissítés.

Anfügen, hozzáfoglalni, hozzátenni, — adni: Anfügung, die, hozzáfoglalás — tevés.

Anfühlen, z. B. den Puls, tapogatni, megtapogatni, megfogni: Anfühlung, die, tapogatás, megtapintás.

Anführen, auf einem Fuhrwerke, hozni, vinni p. o. a' szekeren valahová; trop. durch Worte vorbringen, előhozni, említni; die Gründe, felhozni okait; példát; ich kann viele mit Namen anführen, sokakat meg is nevezhetek; ein Heer anführen, vezetni, vezérleni; anweiſen zum Guten, tanítni, oktatni; zur Beredtſamkeit, ékesen szóllásra szoktatni; täuſchen, betrügen, rászedni, megtsalni; führe mich nicht an! rá ne szedj, meg ne tsalj. Anführer, der, vezető, vezér, fővezér; Anführer in einer Sache, fejes fő indítója valaminek; Anführer des Aufruhrs, lázzadás indítója: Lehrer, tanító, oktató. Anführerin, die, vezér, vezérlő.

t. i. aszszony, leány: Anführerſtelle, die, vezérség,

Anführung, die, z. B. des Getreides, hozás, vivés, p. o. szekereken; Erwähnung, eines Schriftſtellers, felhozása, említése; es bedarf keiner Anführung ſeiner Verdienſte, érdemeit felhordani szükségtelen; eines Heeres, vezérlés; Unterweiſung, tanítás, oktatás; Hintergehung, rászedés.

Anfüllen, megtölteni, teletölteni; ſt. vollſtopfen, teletömni; angefüllt, partic. et adj. tele, tele lévő; adv. tele tömve: Anfüllung, die, meg- v. teletöltés.

Anfurt, die, kiálló hely a' parthoz.

Angabe, die, előadás, rajzolat, próbarajz; das Angeben ſeines Vermögens, béadás, bévallás; Anklage, béadás, bevádolás; Berechnung, számadás, számvetés, öszveszámolás, számvetésbeli előadás; Handgeld, felpénz, foglaló; z. B. eines Schriftſtellers, előadás, bizonyítás, bizonyság.

Angähnen, ráásítni valakire.

Angaffen, rábámúlni, rábámészkodni.

Angeben, anzeigen etwas, béadni, bévallani, feladni; ſeinen Namen, megnevezni magát; den Werth einer Sache angeben, kitenni valaminek; mehrere Urſachen angeben, több okát előhordani; falſch angeben, nem igazán adni elő, hamissan adni bé; ein Verbrechen angeben, béadni, feladni, bévádólni; in der Muſik den Ton angeben, hangot adni, t. i. jelűl a' többi muzsikusoknak; den Ton in der Geſellſchaft angeben, jó példával elől menni a' társaságban; entwerfen, z. B. einen Plan, rajzalatját készítni valaminek, rajzban előadni valamit; trop. die Mittel zur Erreichung eines Endzwecks angeben, javaslani, javaslásképpen mondani, előterjeszteni: Angeber, der, Anzeiger, bévalló, béjelentő; ſt. Ankläger, béadó, bévádoló; ſt. Erfinder, Urheber, kezdő, kitalálója valaminek; Angeblich, adj. mondatott, úgy mondatott — nevezett; adv. a' mint mondja, az előadás szerént.

Angebinde, das, ein Geſchenk zum Namens- oder Geburtstag, névnapi v. születésnapi ajándék.

Angeboren, adj. veleszületett, természeti, beléöltatott; eine angeborne Krankheit, nemzetséges nyavalya; angeboren, z. B. Titel, örökös, familiai t. i. tzím, tzímer.

Angedeihen laſſen, adni, nyújtani, reszesítni benne; Hülfe angedeihen laſſen, segítségül lenni.

Angedenken, das, ſ. Andenken.

Angeerbt adj. örökös.

Angehänge, das, függő, felfüggesztett, felfüggesztő p. o. ékesség; gegen Krankheit, nyakbakötő orvosság, óvó szer p. o. nyavalya ellen.

Angehäufe, das, rakás, halmazat.

Angehen, hozzámenni, valakihez menni folyamodni valamiért; valakit megkeresni valami eránt; mit Zudringlichkeit angehen, kérésével terhelni; einen mit harten Worten anreden, keményen megtámadni, megpirongatni; in Verbindung ſtehen, öszveköttetésben lenni, valakivel, daher, verwandt ſeyn, atyafiságos öszveköttetésben lenni; betreffen, illetni valakit, tartozni valakire, z. B. das geht dich an, ez tégedet illet, ez te reád tartozik; 2. ſeinen Anfang nehmen, kezdődni, elkezdődni, kezdetének lenni; der Sommer geht an, kezdődik a' nyár; angehend, kezdődő, a' mint kezdődik, z. B. der angehende Frühling, a' kezdetében lévő tavasz: ſich thun laſſen, möglich ſeyn, meglehetni, lehetséges lenni; wie geht das an? hogy lehet az? — ſo geht es nicht an, úgy nem lehet, úgy az meg nem eshetik: erträglich ſeyn, meglehetős lenni, türhető lenni; es geht noch an, türhető, meglehetős, még tsak türhető; ſo daß es angeht, türhetőképpen, meglehetősen.

Angehend, adj. anfangend, kezdő, új, fiatal; angehender Soldat, új katona; ein angehender Mann, fiatal ember.

Angehören, jemands Eigenthum ſeyn, valakié lenni, hozzátartozni, valakihez tartozni mint tulajdona valakinek; alles dieſes gehört mir an, ez mind az enyim; nie-

niemanden angehören, senkié sem lenni: verwandt seyn, atyafiságban lenni valakivel: Angehörig, adj. valakié, tartozó valakihez; mir, dir, ihm, angehören, az enyém, a' tiéd, az övé, a' miénk 's a' t. verwandt, rokon, atyafi.

Angeifern, öszvenyálozni, elnyálozni.

Angel, die, sark p. o. ajtósark, ablaksark; zum Fischen, horog, szigony; Stacheln der Wespen, fúlánk; Angelband, das, z. B. an Thüren und Fenstern, sarkvas, sarkpánt.

Angeld, das, oder Drangeld, foglaló, felpénz.

Angelegen seyn, gondjának lenni reá, gondoskodni felőle, gondolni vele, szívén hordozni valamit; sich angelegen seyn lassen, ráadni magát valamire, rajta lenni, igyekezni valamin.

Angelegenheit, die, ügy, dolog; wichtige Angelegenheit, fontos dolog; geringfügige Angelegenheit, tsekélység: auswärtige Angelegenheit, külső, külföldi dolgok; öffentliche Angelegenheit, közönséges dolgokat viselni.

Angelegentlich, adj. szíves, szívén fekvő, fontos; adv. szívesen, nagyon, gondosan, szorgosan; auf das angelegentlichste ermahnen, bitten, hathatósan inteni, kérve kérni.

Angelfischerey, die, szigonnyalvaló halászás.

Angeln, Fische, szigonnyal halászni v. halat fogni; heimlich nach etwas streben, ólálkodni valami után.

Angeloben, ígérni, megígérni, fogadni, felfogadni valakinek valamit: Angelobung, die, megígérés, fogadás, felfogadás.

Angelruthe, die, szigonyveszsző.

Angelweit, adv. sperrweit, tárva.

Angemessen, adj. hozzáillő, alkalmatos, vele megegyező, hozzá való, hozzá alkalmasztatott; adv. alkalmaztatva, megegyezőleg; angemessen reden, illendő módon beszélni; meinen Kräften angemessen, erőmhez képest; Angemessenheit, die, megegyezés, megegyezőség.

Angenehm, adj. kellemes, kellemetes, kedves, gyönyörködtető, gyönyörű, gyönyörűséges; adv. kedvesen, kellemetesen, gyönyörűen.

Anger, der, gyep, pázsit, gyepes hely, pászitos hely.

Angesehen, adj. tekíntetes, tekíntetben lévő, tisztes; nagytekintetű.

Angesicht, das, ábrázat, artz, ártzulat, kép; von Angesicht kennen, szemben, látásból esmerni; vor Gottes Angesicht, az Isten előtt; im Angesicht der Stadt, a' város szeme láttára; von Angesicht zu Angesicht jemand sehen, szemtől szemben látni valakit; angesichts, adv. augenblicklich, azonnal; augenscheinlich, nyilván.

Angestammt, partic. angeerbt, örökös, örökségül hagyott; angebohren, veleszületett.

Angewöhnen, einem etwas, hozzászoktatni valakit valamihez, szoktatni, rászoktatni valamire; sich angewöhnen, rászokni, valamihez hozzászokni, hozzászoktatni magát: Angewohnheit, die, szokás, rászokás.

Angießen, rátölteni, ráönteni; Angießung, die, rátöltés, ráöntés.

Anglänzen, ráfényleni.

Anglühen, megtüzesíteni.

Angrenzen, határos lenni vele, határban esni; seine Güter grenzen alle an die Theiß an, a' jószágai mind a' Tiszáig nyúlnak: Angrenzend, adj. határos; Angrenzung, die, határbaesés, szomszédság; Angrenzer, der, Grenznachbar, határos szomszéd.

Angreifen, valamit a' kézzel megfogni; feindlich angreifen, valakit megtámadni, valakinek neki menni, rajta menni az ellenségen; die Stadt angreifen, ostromolni v. megtámadni a' várost: einen mit Worten angreifen, rátámadni valakire: an seiner Ehre angreifen, a' betsületét sértegetni, bántani; st. bestreiten, z. B. eine Meinung, kikelni ellene, ellene szegezni magát, p. o. valaki állításának; von einer Krankheit angegriffen werden, betegségtől meglepetni, betegségbe esni; die Arbeit angreifen, elkezdeni valamit, hozzáfogni valamihez; angreifen,

um zu gebrauchen, z. B. ein Kapital, a' tőkepénzt megkezdeni, elkölteni belőle; ſt. entkräften, ſchwächen, z. B. durch Krankheit, gyengítni, erőtlenítni, fogyasztani az erejét; die Augen angreifen, a' szemet tompítni: ſich angreifen, megerőltetni magát: Angreifer, der, megtámadó; Angreifung, die, meglogás; hozzányúlás, megtámadás.

Angriff, der, fogás; des Feindes, megtámadás, mit der Reiterei, bévágás az ellenség közé; einen heftigen Angriff machen, rárohanni az ellenségre; den Anfang einer Arbeit, hozzáfogás, hozzákezdés a' munkához.

Angriffsbündniß, das, megtámadó szövetség: Angriffsweiſe, adv. megtámadólag.

Angrunzen, ráröfögni.

Angſt, die, félelmes szorongattatás, félelem, aggódás, törődés, rettegés; Angſt einjagen, ráijeszteni valakire, megijeszteni valakit; voller Angſt, aggódásban, félelmes szorongattatásban lévő: Angſt, adv. z. B. mir iſt angſt, félek, rettegek: Angſtgeſchrei, das, jajgatás, kiabálás a' félelem miatt: Angſtvoll, adj. félelmes, félelemmel teljes; adv. félelmes szorongattatásban.

Angürten, felkötni, felövedzeni; den Degen, kardját felkötni, kardot kötni.

Anguß, der, hozzáöntés.

Anhaben, z. B. Kleider, rajta lenni, viselni, hordani p. o. ruhát; einem etwas anhaben, kifogni valakin, feljül haladni, meggyőzni; ſt. ſchaden, ártani valakinek; ſt. wiederlegen, megtzáfolni.

Anhäckeln, hozzákaptsolni, beléakasztani; ſich anhäckeln, beléakadni, wie die Katzen mit den Klauen, belékapaszkodni, beléragadni a' körmeivel.

Anhängen, an etwas, ráakasztani, felakasztani p. o. a' fára; hinzufügen, hozzáadni, mellétenni, kaptsolni; zufügen etwas Böſes, okozni, tenni a' roszszat; einen ewigen Schimpf anhängen, valakit örökös gyalázatba keverni; ſich anhängen, beléragadni, beléragaszkodni; ſich an jemanden anhängen, valakihez tsatolni magát.

Anhänger, der, einer Meinung, valakinek követője, felekezete; die Anhänger des Catilina, a' Catilina pártján lévők.

Anhängerin, die, pártján lévő t. i. aszszony, leány.

Anhängig, adj. hozzákaptsolt, hozzátartozó — való — járúló; was vor Gericht zur Unterſuchung gebracht wird, z. B. ein Proceß, folyó per; eine Sache anhängig machen, törvény eleibe v. útjára vinni valamelly dolgot.

Anhänglich, adj. feſt anhangend, z. B. einer Perſon, hozzáragaszkodó, buzgó indúlattal viseltető: Anhänglichkeit, die, ragaszkodás valakihez, buzgó indúlat valaki iránt.

Anhäufen, z. B. Erde, felhalmozni, felhányni halom formára; Schätze anhäufen, kintset rakásra gyűjteni: ſich anhäufen, vermehren, szaporodni, rakásra gyűlni.

Anhäufung, die, rakásragyüjtés, felhalmozás, tetézés; des Geblütes, öszvetolúlás.

Anhaften, an etwas feſt hangen, hozzáragaszkodni.

Anhallen, als Schall an etwas anſtoßen, hozzáütődni a' hangnak valamihez.

Anhalt, der, das Innehalten, szünet; etwas, woran man ſich hält, fogódzó.

Anhalten, an etwas halten, odatartani, rátartani; trop. zu etwas ermahnen, rászorítni valamire, kényszerítni, ráfogni; zurückhalten, hemmen, feltartóztatni, megfogni, hogy tovább ne menjen, megállítni; den Athem anhalten, viszszatartani a' lélekzetet; ſt. um etwas anſuchen, bitten, kérni valamit, esedezni valamiért; um Hülfe anhalten, segítséget kérni; um ein Mädchen anhalten, valamelly leányt megkéretni; ſt. ſtille halten, z. B. auf der Reiſe, megállapodni, megállani; im Reden anhalten, megszűnni, a' beszédben; ununterbrochen fortfahren, z. B. im Leſen, meg nem szűnni p. o. olvasni.

Anhaltend, adj. tartós; ein anhaltendes Fieber, szüntelenvaló hi-

deglelés; anhaltender Fleiß, húzomos szorgalmatosság; adv. tartósan, szüntelen, szünet nélkül, folyvást.

Anhaltung, die, das Anhalten, odatartás; ſt. das Antreiben, rászorítás, kénszerítés; ſt. Zurückhaltung, viszszatartás; beléfogadás; kérés; megállás; tartás.

Anhang, der, hozzáadás, toldalék, ragaszték; ſt. Parthey, felekezet valakinek pártlója, pártján lévő.

Anhangen, hozzáragadni, beléragadni, beléakadni; zugethan ſeyn jemanden, valakihez ragaszkodni, valakivel tartani, valakinek pártján lenni; der Tugend anhangen, a' virtust követni', gyakorolni. Anhangen das, hozzáragadás; anhangsweiſe, adv. toldalékúl.

Anhauch, der, rálehellés, ráfúvallás: Anhauchen, rálehelleni, ráfúvallani; ſt. begeiſtern, ihletni.

Anhauen, z. B. die Pferde, megtsapkodni p. o. ostorral a' lovakat; einen Baum, belévágni a' fába. — Das Anhauen, die, Anhauung, belévágás, belékezdés.

Anheben, anfangen, kezdeni, elkezdeni p. o. szóllani, beszélni.

Anheften, befeſtigen z. B. mit Nägeln, hozzá v. odaszegezni; durch Binden, hozzákötni; durch Nähen, hozzá v. odavarni; einen ans Kreuz anheften, keresztfára feszítni.

Anheim, adv. für heim, d. i. nach Hauſe, z. B. gehen, haza menni; trop. anheim fallen, reámaradni, mint örökösre: anheim geben oder ſtellen, valamit valakire hagyni, bízni, p. o. ítéletére.

Anheiſchig machen, ſich, valamit magára venni, vállolni, igérni valaminek teljesítését, kötelezni magát.

Anher, adv. ide; bis anher oder anhero, eddig, eddig az ideig.

Anhetzen, z. B. ein Wild, üzni, hajtani kezdeni p. o. a' vadat; an etwas hetzen, uszítni, ráuszítni; ſt. anreizen, ingerelni, ingerleni, ösztönözni, lovalni; — Anhetzung, die, ingerlés, késztetés, ösztönözés; — Anhetzer, der, késztető, lovaló, háborúság támasztó. — Anhetzerin, die, késztető, ösztönöző t. i. aszszony, leány.

Anhinken, heranhinken, oda sántikálni.

Anhöhe, die, tető, domb, halom; eine Gegend wo viele Anhöhen ſind, halmos tájjék, halmokkal rakott környék; die Anhöhen beſetzen, a' tetőket v. halmokat megrakni, előre elfoglalni.

Anhören, meghallgatni valakit, hallgatni valaki beszédét; er will niemanden anhören, senkit sem akar maga elejibe botsátni és meghallgatni: — Anhörung, die, meghallgatás; Anhörer, der, meghallgató.

Anholen, d. i. ſcharf anziehen, z. B. die Taue, erősen húzni p. o. a' hajó kötelet.

Anis, der, ánis, bétsi kömény.

Anjagen, anfangen zu jagen, vadászni kezdeni; das Wild anjagen, felhajtani a' vadat; ſich ſchnell nähern, neki menni, futtatni.

Anjochen, in das Joch ſpannen, z. B. die Ochſen, befogni a' járomba.

Ankauf, der, vétel, vevés, megvétel, vett dolog: Ankaufen, megvenni, megszerezni, venni. ſich ankaufen, z. B. liegende Güter, fekvő jószágot venni, jószágot szerezni: — Ankaufung, die, vevés, vétel, megvétel: — Ankaufsrecht, das, vevés jussa.

Anker, der, vasmatska; Anker werfen, kivetni a' vasmatskát; vor Anker gehen, vasmatskára vetni a' hajót, vasmatskára hányni; vor Anker liegen, vasmatskán állani t. i. a' hajónak; den Anker lichten, felszedni a' vasmatskát; den Anker kappen, elvágni a' vasmatska' kötelét. 2. (Baukunſt) ein eiſerner Haken zur Befeſtigung einer Mauer, vaskapots; ein halber Eimer, féltseber, félveder, kistseber. — Ankerarm, der, a' vasmatska ága: Ankerfeſt, adj. vasmatskafogó p. o. fenék: — Ankerflott, das, ein Holz, den Ort anzeigend, wo der Anker liegt, vasmatskajelelő fa; — Ankerförmig, vasmatskaformájú v. szabású: — Ankergeld, das, állaspénz, állásbér: Ankergrund, der, vasmatska megtartó v. megfogó fenék: — Ankerholz, das, oder der Ankerſtock, vasmatskakolontz: — Ankerlos, adj. vasmatskátlan:

— Ankern, Anker werfen, kivetni a' vasmatskát, vasmatskára vetni a' hajót; die Mauer zuſammenankern, vaskaptsokkal öszvefoglalni; — Ankerplatz, der, alkalmatos hely a' megállásra a' vasmatskák kihányására: — Ankerring, der, vasmatskaperetz: — Ankerſchaufel, die, vasmatskafoga: — Ankerſchmid, der, vasmatskakováts: — Ankerſeil, das, oder das Ankertau, vasmatskakötél; das Ankertau kappen, a' vasmatska kötelét elvágni: — Ankerwinde, vasmatskát feltekerő tsiga.

Anketten, megláncolni, láncra tenni.

Ankirren, anlocken, odatsalni p. o. ételekkel.

Ankitten, tzémentel öszvefoglalni.

Anklagbar, adj. vádolható.

Anklage, die, vád, panasz, vádolás, bévádolás; ſt. Beſchuldigung, vétekkel vádolás; falſche Anklage, rágalmazás, hamis vád; die Schrift, in welcher eine Anklage abgefaßt iſt, írásba foglalt vád, vádlóirás: — Anklagen, bévádolni valakit, p. o. a' törvényszék előtt; törvényszék eleibe idézni valakit; auf Leib und Leben anklagen, főbenjáró v. halálos vétekkel vádolni valakit; wegen Verrätherei anklagen, hazaárulással vádolni valakit; wegen beleidigter Majeſtät anklagen, felségsértéssel vádolni: — Anklagſchrift, die, vádlóirás.

Ankläger, der, vádoló, bévádoló; falſcher Ankläger, rágalmazó; ſt. Kläger, felperes: — Anklägerei, die, vádoskodás: — Anklägerin, die, vádoló v. bévádoló t. i. asszony, v. leány: — Anklägeriſch, adj. vádoló; adv. vádolólag.

Anklammern, vaskapotsal hozzáfoglalni; ſich anklammern, hozzákapaszkodni, beléragaszkodni.

Anklang, der, der Anfang eines Klanges, hangadás; ein übereinſtimmender Klang, Accord, hangegyezés.

Ankleben, hozzáragadni; dem das Lügen von Jugend auf anklebt, a' ki ifjuságától fogva megszokta a' hazugságot; Anklebend, beléoltatott, hozzáragadt; ſt. anleimen, hozzá v. ráragasztani; etwas an die Wand ankleben, valamit a' falra felragasztani: — Anklebung, die, das Ankleben, hozzáragadás; ráragasztás.

Ankleiden, jemanden, felöltöztetni valakit; ſich ankleiden, felöltözni: — Ankleidung, die, felöltözés.

Ankleiſtern, ráragasztani, hozzáragasztani.

Ankletten, ſich, beléragadni.

Anklopfen, z. B. an die Thür, kotzogatni, kotzogtatni, kopogtatni az ajtón; trop. bey jemanden anklopfen, d. i. ſeine Meinung zu erfahren ſuchen, valakinek a' vélekedését, szandékát szép módon ki akarni tanúlni: — Anklopfung, die, kotzogatás, kopogatás.

Anknüpfen, hozzá v. odakötni; eines an das andere anknüpfen, egymásba- v. öszvekötözni, öszvefűzni p. o. a' beszédet, szavait, barátságot: — Anknüpfung, die, hozzákötés.

Anködern, anlocken, z. B. Vögel, ételekkel odatsalni; trop. von Menſchen, anlocken, magához tsalogatni.

Ankollern, odagörgetni, odahengergetni; ſich kollernd nähern, odagördűlni, odahengeredni.

Ankommen, jőni, jönni, érkezni, megérkezni, odaérni; ſt. vorgelaſſen werden, bébotsáttatni, béereszteni; es kommt darauf an, attól függ; darauf ankommen laſſen, attól függeszteni fel a' dolgot, azt várni; ſchlimm, übel ankommen, roszszúl fogadtatni; er iſt gut angekommen, jól járt, megnyerte a' mit kért p. o. hivatalt, 'sa' t. es aufs äußerſte ankommen laſſen, végére hallogatni, az utólsó szempillantást elvárni; ſt. befallen, einnehmen, meglepni, felébredni benne; támadni benne, elfoglaltatni p. o. valamelly érzés által, z. B. es kam ihm eine Begierde an, felébredt benne az a' kivánság; mir kommt der Schlaf an, meglep az álom, elálmosodom: das Ankommen, eljövetel, megjövetel; der Ankömmling, idegen, jövevény.

Ankoppeln, z. B. Pferde, Hunde, egymáshoz kötni, egymásután

kötözni, p. o. lovakat, vadász kutyákat.

Ankörnen, tsalogató étekkel oda tsalni; ſt. betrügen, verleiten, megtsalni, megszedni, rászedni; ſt. ſättigen, füttern, jóltartani t. i. étellel, megtölteni.

Ankrallen, körmeivel megragadni; ſich, körmeivel beléragadni.

Ankriechen, oda mászni, előmászni.

Ankrümmen, hozzá görbítni.

Ankündigen, jelenteni, kihírdetni valamit p. o. tudósítást valami felől: etwas angenehmes ankündigen, kedves hírt hozni valakinek; den Krieg ankündigen; hadat izenni; ein Buch in öffentlichen Blättern ankündigen, valamelly könyvet a' közönséges újságlevelekben kihírdetni; zukünftige Dinge ankündigen, jövendő dolgokat beszélleni: die Ankündigung, hírdetés, híradás, jelentés, tudósítás; Ankündigung eines Krieges, hadizenés: der Ankündiger, jelentő, hírdető, tudósító.

Ankunft, die, elérkezés, megérkezés; eine unerwartete Ankunft, váratlan megérkezés.

Anlachen, ránevetni, rákatzagni; ſich günſtig zeigen, kedvezni; das Glück lacht mich an, kedvez a' szerencse v. mosolyog reám a' szerencse: das Anlachen, ránevetés, rámosolygás.

Anlächeln, felé v. reá mosolyogni; ſt. günſtig ſeyn, kedvezni; das Anlächeln, mosolygás, rámosolygás: Anlächelnd, adj. mosolygó.

Anlauten, tsengetni, tsendíteni.

Anlage, die, Entwurf, der erſte Anfang einer Sache, rajzolatja valamelly munkának; rajzolatbeli előadás, első kezdete valaminek, talpkő; Anlage des Geiſtes, adomány, talentom, lelki tehetség; körperliche Anlage, a' testnek alkalmatos volta, testi alkat valamire, természeti hajlandóság; der Ort, wo etwas angelegt wird, újalkotás p. o. kertnek, kertalkat, 's a' t.

Anlanden, anländen z. B. mit dem Schiffe, kiállani a' parthoz, kikötni; Anländbar, adj. a' hol ki lehet kötni a' hajót; Anlandung, die, kikötés, kiállás a' parthoz; Anlände, die, révpart.

Anlangen, ankommen, el-megérkezni, odaérni; ſt. betroffen illetni; was mich anlangt, részemről: das Anlangen, el-megérkezés.

Anlaß, der, z. B. des Waſſers, megeresztése a' víznek; die Veranlaſſung, ok valamire, indítók, alkalmatosság; Anlaß geben, okot v. alkalmatosságot adni valamire, indítni valamire; Anlaß zum Lachen geben, nevetséget okozni: Anlaſſen z. B. das Waſſer, die Hunde, ráereszteni a' vizet a' malomra, a' kutyákat valakire; mit harten Worten, dorgálni valakit; einen übel, hart anlaſſen, pirongatni valakit; megpirongatni; ſich anlaſſen zu etwas, oda v. arra mutatni; es läßt ſich zum Regen an, essőre mutat v. van az idő; der Knabe läßt ſich gut an, ez a' gyermek jól boldogúl, jó reménységet nyújt maga felől.

Anlauf, der, rátódúlás, oda seregles, rámenés, rárohanás: der Anlauf des Waſſers, d. i. das Anwachſen, a' víznek áradása; des Meeres, a' tenger dagadása: in der Baukunſt, das Zirkelſtück, welches ein unteres vorſpringendes Glied mit dem obern verbindet, kanyarék, a' szegletek alatt lévő bolthajtás alsó része: Anlaufen, anfangen zu laufen, neki iramodni, megiramodni; z. B. auf jemanden, neki szaladni, menni és beléütődni; d. i. den Glanz verlieren, wie z. B. beym Spiegel, megizzadni, a' párától meghomályosodni; blau anlaufen laſſen, z. B. eine Degenklinge, kék színnel v. zamántzal befuttatni; blindlings anlaufen, vaktában v. mint a' vak légy neki menni; ich bin angelaufen, én megjártam; vom Waſſer, ſt. anſchwellen, dagadni, nőni, megáradni; die Schulden, nevekedni, nőni (az adósságot); bey einer Geſchwulſt z. B. der Fuß iſt angeloffen, feldagadni, megdagadni, felkelni; mit häufigen beſchwerlichen Bitten jemanden anlaufen, rájárni valakire, alkalmatlankodni valakin p. o. kéréseivel — szinte úgy tódulnak hozzá.

Anlecken, megnyalni.

Anlegen, hozzá — rá — mellétenni, támasztani, rátámasztani p. o. lajtorját a' falhoz; Feuer anlegen, meggyújtani p. o. a' házat: einen Menſchen Feſſeln anlegen, láncra tenni valakit; das Gewehr anlegen, posájához v. állához kapni a' fegyvert és tzélozni; ráfogni a' puskát; dem Pferde einen Zaum anlegen, bézabolázni a' lovat, zabolát vetni a' ló szájába; dem Zorne Zügel anlegen, zabolázni haragját; den Fäſſern Reife anlegen, megabrontsozni a' hordót; die Schiffe anlegen, a' parthoz kiállani; eine Farbe anlegen, a' festéket rákenni: ein Kleid, oder ſich anlegen, ruhát felvenni, felöltözni; Tſchißmen anlegen, felhúzni a' tsizmát; Hand anlegen an etwas, um es zu verrichten, hozzáfogni, hozzákezdeni valamihez; Hand an jemanden legen, reávetni kezeit valakire t. i. erőszaktétel végett: ſt. zu etwas beſtimmen, anwenden, fordítni valami végre; adni, hasznát venni: ſt. den Anfang zu etwas machen, elintézni, elrendelni valaminek a' kezdetét, kezdeni valamit; Weinberge anlegen, szőlőt ültetni v. plántálni; eine Stadt anlegen, várost építni; Bergwerke anlegen, bányát kezdeni; Magazine anlegen, tsüröket, élelemtárokat, magazínokat állítni, építni; es darauf anlegen, valamire tzélozni v. nézni tselekedetével: ſt. verabreden, kitsinálni; Geld anlegen, kiadni, fordítni, költeni reá: das Anlegen, die Anlegung, z. B. eines Hauſes u. d. gl. építés, felállítás; des Geldes, reáfordítás, haszonrafordítás, haszonvétel.

Anlegeſchloß, das, oder Vorlegeſchloß, lakat.

Anlehen, das, költsönvétel.

Anlehnen, an etwas, támasztani valamihez; ſich anlehnen, hozzátámasztani valamihez, rátámaszkodni valamire; ſich an eine Säule anlehnen, egy oszlopnak dűlni, vetni a' hátát; das Heer lehnte ſich an einen Wald, Sumpf ꝛc. an, a' tábort egy felől (hátulról, oldalról) az erdő v. posvány fedezte: der Anlehnepunkt, támaszpont.

Anleihe, die, költsönözés, költsönkérés; Geld, welches man von jemanden leihet, költsönpénz; eine Anleihe machen, pénzt költsönözni, költsön venni fel, költsön kérni; eine gezwungene Anleihe ausſchreiben, kénszerítni a' költsönadásra, p. o. a' lakosokat: Anleihen, Geld, als Darlehn empfangen, költsön venni fel pénzt; der Anleiher, költsönözö.

Anleimen, reáenyvezni, hozzáragasztani enyvel, megöszveenyvezni.

Anleiten, vezetni; unterrichten, tanítni, oktatni; in die Güter des Beklagten einſetzen, az alperes birtokába bétenni a' felperest: Anleitsbrief, der, birtokba iktató törvényes levél: Anleitung, die, tanítás, útmutatás, oktatás, vezérlő, tanító oktatás.

Anliegen, an etwas liegen, mellette lenni, feküdni, rajta feküdni; das Kleid liegt an, a' ruha hozzááll a' testhez, megfekszi a' testet; anliegend, határos, szomszéd; am Herzen liegen, szívén feküdni; ſich eine Sache angelegen ſeyn laſſen, nagy gondjának lenni valamire, szívén viselni v. hordozni valamit; ſich aufs angelegenſte erkundigen, gondosan tudakozódni valami felől; fehr bitten, esedezni, esedezve kérni: Anliegen, das, Sorge, gond, aggódás, aggodalom; ſt. Verlangen, kivánság, kérés.

Anliſpeln, ráfúvalni.

Anloben, dítsérni, ajánlani valakinek valamit.

Anlocken, édesgetni, magához tsalogatni; Anlockend, tsalogató, édesgető, bájoló; ſt. zu etwas reizen, valamire ingerleni, késztetni: Anlocken, das, die Anlockung, tsalogatás, édesgetés: Anlocker, der, tsalogató, édesgető.

Anlöthen, oda- hozzá- v. öszveforrasztani.

Anlügen, rákölteni.

Anmachen, rátsinálni; Feuer anmachen, tüzet tsinálni, gerjesztení; Farbe anmachen, festéket tsinálni, készítni valamihez; den Wein anmachen, z. B. mit Wer

muth, bort tsinálni p. o. ürmes bort; angemachter Wein, tsinált bor, nem természeti; ſt. vermiſchen, elegyítni, keverni.

Anmahnen, inteni valakit valamire, nógatni: Anmahnend, intő, megintő: Anmahner, der, intő, megintő; Anmahnung, die, intés; Anmahnungsſchreiben, das, sürgető levél, nógatóirás, kényszeritőirás.

Anmalen, ráfesteni.

Anmarſch, der, közelgetés, jövetel; der Feind iſt im Anmarſch, az ellenség közel van: Anmarſchiren, közelgetni, közelítni, jönni, menni; ſie kommen anmarſchirt, közelgetnek.

Anmaßen, ſich etwas, zueignen, magának tulajdonítni valamit, főként igazságtalanúl; bitangolni valamit; ſich etwas zuſchreiben, rávágyni valamire; fremdes Lob ſich anmaßen, a' más dítséretét magára ruházni: Anmaßend, adj. rávágyó: Anmaßlich, adj. mérészelt, bitangolt, rávágyó, fennhéjjazó: Anmaßung, die, rávágyás, mérészség: Anmaßungsvoll, adj. z. B. Rede, fennhéjjazó: Anmaßlich, adv. erővel, hamisan.

Anmauern, hozzá ragasztani fallal, összeragasztani p. o. két falat.

Anmelden, megjelenteni, bejelenteni: Anmeldung, die, megjelentés, bejelentés.

Anmerken, megjegyezni valamire valamit, jegyzést tenni valahová; feljegyezni; einem etwas anmerken, észrevenni valakin valamit; ich merke dir an, látom a' mozdulásodból is, szemedből: Anmerkebuch, das, jegyzőkönyv: Anmerkenswerth, würdig, adj. megjegyzésre méltó: Anmerker, der, feljegyző; Anmerkung, die, észrevétel, megjegyzés, jegyzés.

Anmeſſen, mértéket venni p. o. ruhához valakiről: ſt. ſich nach einer Sache einrichten, alkalmaztatni, szabni valamihez ſ. angemeſſen.

Anmiſchen, hozzá v. közékeverni, elegyítni.

Anmuth, die, Lieblichkeit, kellem, kellemetesség, kedvesség, gyönyör; mit Anmuth reden, ékesen és kellemetesen előadni valamit; bewunderungswürdige Anmuth im Reden, tsudálásra méltó kellemetesség az előadásban; mit Anmuth tanzen, jelesen v. szépen tántzolni: Anmuthen ſ. zumuthen: Anmuthig, angenehm, lieblich, adj. kellemes, kellemetes, kedves; eine anmuthige Stimme, kedves szó, hang; ein anmuthiger Ort, kies v. gyönyörű hely: adv. kellemesen, kellemetesen, kedvesen, anmuthig reden, kedveltető beszédű lenni: Anmuthlos, ohne Anmuth, adj. kellemetlen, gyönyörtelen; adv. kellemetlenül, kedvetlenől: Anmuthsvoll adj. kellemmel teljes, kellemetes, gyönyörűséges.

Annähen, hozzá v. odavarni; unten annähen, alávarni.

Annähern, ſich, közelgetni, közelítni: Annäherung, die, közelgetés, közelítés.

Annageln, rászegezni, hozzá v. leszegezni, fel v. megszegezni.

Annagen, megharapdálni, megkezdeni rágni.

Annahme, die, z. B. des Geſchenkes, elfogadás, elvétel, fel- v. általvétel; an Kindes Statt, fijává fogadás, gyermekének való fogadás.

Annalen, die, plur. krónika, korjegyzőkönyv.

Annehmen, elvenni, fogadni, elfogadni; freundſchaftlich, gern annehmen, valamit szívesen, barátságosan venni, fogadni; eine Erbſchaft annehmen, általvenni az örökséget; Farbe annehmen, bévenni a' festéket; der Magen nimmt die Speiſe nicht an, a' gyomor nem veszi bé, nem szenvedi meg az ételt. Daher: 1. auf ſich nehmen, magára vállalni, felvállalni, felvenni; ein Amt, &c. hivatalt, szolgálatot, munkát felvállalni; in Verbindung mit ſich ſetzen, elfogadni, felvenni; an Kindes Statt annehmen, valakit fijának fogadni: 2. aufnehmen, auslegen, magyarázni valamire; etwas für Scherz annehmen, valamit tréfának venni; 3. billigen, gut heißen, elfogadni, helybenhagyni, ráállani; guten Rath annehmen, a' jó tanátsot elfogadni, engedni a' jó tanátsnak; wir wollen einmal annehmen, vegyük fel,

tegyük fel; 4. ſich eigen machen, ráállani, elfogadni, valamit magáévá tenni; die chriſtliche Religion annehmen, keresztyénné lenni, a' keresztyén vallásra állani; fremde Sitten annehmen, idegen szokást öltözni magára: 5. ſich einer Sache annehmen, gondjának lenni reá, gondot viselni, gondviselése alá venni; ſich einer Rede annehmen, magára venni a' beszédet, magára érteni v. magyarázni: Annehmbar, adj. elfogadható; Annehmenswerth, adj. elfogadásra méltó: Annehmer, der, elfogadó, elvevő: Annehmlich adj. elfogadható, elfogadásra méltó; ſt. angenehm, kedves, kellemetes: Annehmlichkeit, die, elfogadhatóság; 2. kedvesség, kellemetesség, einer Gegend, kiesség.

Annetzen, megnedvesítni, megnyirkosítni.

Annieten, rászegezni.

Anonym, nevetlen.

Anordnen, rendelni, parantsolni, megparantsolni, rendelést tenni; ein Gaſtmahl anordnen, vendégséget készíttetni; eine Schlacht anordnen, elrendelni az ütközetet: Anordner, der, rendelő, elrendelő: Anordnung, die, rendelés, parantsolat; Anordnung des Senats, a' tanáts végzése: das Ordnen, elrendelés, rendbehozás, öszveszerkeztetés.

Anpacken, megkapni, megfogni, megragadni; anfallen, megtámadni, rárohanni, rátámadni: Anpacken, das, megkapás, megragadás, megtámadás.

Anpappen, ráragasztani, öszveragasztani, hozzátsirézelni; Anpappung, die, hozzáragasztás.

Anpaſſen, hozzáilleni, öszveilleni vele; anpaſſend machen, rá, v. hozzáalkalmaztatni: Anpaſſen, das, alkalmaztatás: Anpaſſend, adj. hozzáillő, alkalmatos.

Anpflanzen, ültetni, beültetni; Anpflanzung, die, ültetés, béültetés: Anpflanzer, der, földmivelő lakos.

Anpflöcken, hozzákarózni.

Anpflügen, megkezdeni szántani; hozzászántani p. o. más földjét a' magáéhoz.

Anpichen, mit Pech anſtreichen, bészurkozni, bevonni v. kenni szurokkal; mit Pech befeſtigen an etwas, hozzászurkolni.

Anpicken, megragadalni, megkezdeni t. i. az orrával, mint a' madár a' gyümöltsöt.

Anpiſſen, rávizelleni, meghuggyozni

Anplärren, ráordítni.

Anpochen, kotzogatni, békotzogatni, kopogtatni, az ajtón: Anpochen, das, die Anpochung, békotzogatás, kopogatás.

Anpoltern, dörömbölni, zörgetni.

Anprallen, belé v. hozzátsapódni; trop. ſich ungeſtüm nähern, neki menni, nekihajtani, ráütni: Anprallen, das, die Anprallung, hozzátsapódás, nekimenés, ráütés.

Anpreiſen, magasztalni valamit valakinek, ditsérve ajánlani: Anpreiſen, das, die Anpreiſung, magasztalás, dítsérés.

Anprellen, belé v. hozzátsapni; Anprellung, die, hozzátsapás.

Anpreſſen, hozzányomni v. szorítni.

Anquellen, wie das Waſſer, kiforrni a' földből; wie Erbſen, Linſen, feldagadni mint a' borsó.

Anräuchern, megfüstölni valamit.

Anranken z. B. wie der Weinſtock, a' szőllőveszsző kattsával belé fogódzik p. o. a' karóba.

Anrathen, javasolni, tanátsolni, tanátslani: Anrathen, das, die Anrathung, javaslás, tanáts; auf ſein Anrathen, az ő tanátsából, az ő javaslására: Anrather, der, javasló.

Anrauchen, megfogni t. i. a' füstnek: angeraucht, füstös, die Speiſe iſt angeraucht, az étel megfüstölődött: anfangen zu rauchen z. B. die Pfeife, megfuttatni az új pipát, kezdeni belőle dohányozni: den Tobacksdampf an jemand blaſen, valakire botsátni a' füstöt, t. i. a' pipából.

Anrechnen, felszámlálni, belétudni a' számvetésbe, a' számadásba feltenni, bétenni, béjegyezni, zuſchreiben z. B. den Fehler, tulajdonítni; den Preis beſtimmen, árrát szabni v. feltenni: auslegen; tulajdonítni; einen hohen Werth auf etwas ſetzen, valaminek a' betsét sokra tenni, valamit sokra betsülni.

Anrede, die, megszólítás, beszéd

kezdete; megszóllító beszéd, rövid beszéd valakihez: Anreden, megszóllítani, hozzászóllani, valakit megszóllítni p. o. beszéddel; einen hart anreden, kemény szókkal illetni valakit.

Anregen, megmozdítni, mozgatni; erwecken z. B. Mitleiden, indítni, felélesztení p. o. szánakozást, a' fájdalmat: Anregung, die, emlékezet, szó valamiről; etwas in Anregung bringen, rebesgetni, felhozni, megemlítni valamit; ſt. Anreizung, felindítás.

Anreiben, z. B. eine Farbe, dörgöléssel törni, megtörni a' festéket: Anreibung, die, megdörzsölés.

Anreihen z. B. Perlen, fűzni, felfűzni; mit weiten Stichen annähen, ráfértzelni; ſich, sorba állani, a' sorba béállani.

Anreißen, béhasítni; ſt. anbrechen, davon nehmen, megkezdeni a' rakást, venni belőle.

Anreiten, előlovagolni, lovon közelítni; an etwas ſtoßen, nekimenni lovagolva, beléütődni.

Anreiz, der, izgatás, ingerlés, felingerlés: Anreizen, ingerleni, felingerleni, zu einen Verbrechen anreizen, gonoszságra izgatni valakit; durch Belohnungen zum Lernen anreizen, valakit jutalommal serkenteni a' tanulásra: Anreizer, der, ingerlő, felingerlő, izgató, felbujtó: Anreizerin, die, ingerlő t. i. aszszony, leány: Anreizung, die, izgatás, felbújtás, ösztönözés; das Anreizungsmittel, inger, ösztön.

Anrennen, z. B. an den Feind, rohanni, rárohanni: an einen Baum, nekimenni, beléütődni; Anrennen, das, nekimenés, beléütődés, rohanás.

Anrichten. ein Gaſtmahl, készítni, vendégséget ütni; eine Speiſe, tálalni, kitálalni; Schaden anrichten, tenni, okozni, p. o. kárt: Anrichtung, die, tálalás, kitálalás; des Schadens, okozástétel p. o. kártétel: Anrichtetiſch, der, tálalóasztal.

Anriechen z. B. eine Blume, szagolni, megszagolni; durch Geruch erkennen, megérzeni rajta, a' szagán.

Anritzen, megkartzolni, felhasítni egy kevéssé.

Anrollen, oda v. hozzágörgetni, hengergetni.

Anroſten, rározsdásodni.

Anrudern, hozzáevezni.

Anrücken, közelítni, közelgetni, jönni, menni; der Feind rückt an, az ellenség közelget, nyomúl előre; näher an die Stadt anrücken, közelebb menni a' városhoz: näher bringen z. B. einen Stuhl, közelebb tenni p. o. a' széket az asztalhoz: Anrücken, das, die Anrückung, közelítés, közelgetés, nekimenés, nekihajtás; közelebb tevés.

Anrühmen, ſ. Anpreiſen.

Anrühren, hozzányúlni, hozzáérni valamihez, illetni; etwas mit unreinen Händen anrühren, valamiben motskos kézzel nyúlni; rühre es nicht an, hozzá ne nyúlj, ne bántsd: Anrühren, das, hozzáérés, hozzányúlás.

Anrufen, rákiáltani valakire; bittend rufen, esedezve kérni, hívni; die Götter anrufen, az istenneket kérni v. segítségül hívni; Gott zum Zeugen anrufen, az istent tanúbizonyságúl hívni: Anrufen, das, rákiáltás; die Götter um — esekedés; zum Zeugen, tanúbizonyságúl hívás.

Anrumpeln, zörgéssel közelítni v. menni valaminek.

Anrutſchen, oda tsúszni.

Ans, an das, hozzá, rá, ra, re.

Anſäen, bévetni p. o. a' földet.

Anſägen, béfürészelni p. o. a' fát.

Anſäſſig, adj. megtelepedett, telekes, birtokos; Anſäſſigkeit, die, állandó lakás, birtok, telekek.

Anſage, die, híradás; die Anſage auf dem Reichstage, béjelentése a' felveendő dolgoknak; in die Anſage bringen, béjelenteni a' dolog leendő felvételét: Anſagen, hírdetni, szóval jelenteni, hirúladni; eine Steuer anſagen, kihírdetni parantsolat képpen; angeben, z. B. ſein Vermögen, bévallani, béíratni p. o. vagyonát; Anſagen, das, jelentés, kihírdetés szóval; bévallás, béadása p. o. vagyona mennyiségének: Anſager, der, kihírdető, t. i. szóval;

Anſagezettel, der, hírdetmény, híradás, hírdetés.

Anſatz, der, bey Blaſe-Inſtrumenten an den Mund, tartás, szájhoztartás, a' fúvó muzsikaszer szájhoztartásának módja, alkalmaztatás: ſt. Fähigkeit, Empfänglichkeit, hajlandóság, alkat, alkalmatos volt valamire; ſt. Angabe des Werthes, bets, kiszabott betse valaminek; ſt. feindlicher Anfall, megtámadás, rárohanás; der Wachsthum junger Gewächſe, hajtás, újnövés, ideji hajtás; was angeſetzt wird, tóldalék, pótlék; der dicke Theil der Kanone, az ágyú feje.

Anſaugen, szívni kezdeni; ſich, szíva, szopva beléragadni.

Anſauſen, ráfúni zúgva, mint a' szél.

Anſchaffen, szerezni, megszerezni, megvenni, beszerezni; Speiſen z. B. im Gaſthofe, parantsolni, rendelni p. o. ételt a' vendégfogadóban; in der Schöpfung mittheilen, beléoltani, adni a' teremtés által: Anſchaffen, das, megszerzés, beszerzés; für Geld, megvevés: Anſchaffer, der, beszerző.

Anſchauen, nézni, megnézni, ránézni, rátekinteni, szemlélni; durch innern Sinn wahrnehmen, érzékelni, érzékeivel belsőképpen nézelni v. nézlelni: Anſchauend, adj. szemlélő: Anſchauer, der, nézö, szemlélő: Anſchaulich, adj. látható, szemlélhető: adv. er ſtellt alles anſchaulich dar, mindent világosan szem elejbe terjeszt: Anſchauen, das, die Anſchauung, nézés, megnézés, megszemlélés; jede Vorſtellung durch Hilfe eines äußern oder innern Sinnes, képzet, a' belső v. külső érzékekkel vizsgálása valaminek, érzéklet; vizsgálódás, eszében forgatása valaminek: Anſchauungsbegriff, der, nézlelt megfogás, érzéki megfogás: Anſchauungsvermögen, das, nézlelő tehetség, érzéklet-erő, képzettehetség.

Anſchein, der, tekintet; dem Anſchein nach, első tekintettel, ránézve; es hat den Anſchein, úgy látszik, arra mutat; der erſte Anſchein trügt, tsalhat az első pillantat: Anſcheinen, rásütni, rávilágítni; den äußern Schein haben, úgy látszani, úgy tetszeni: Anſcheinend, adj. hihető: látszó, tetszö: Anſcheinlich, adj. annak látszó, úgy látszó.

Anſchellen, tsengetni.

Anſchicken, ſich, készülni valamihez: Anſchickung, die, készülés.

Anſchieben, oda v. hozzátaszítni; im Kegelſpiele, kezdeni a' kuglizást, először hajtani, hajítni: Anſchieben, das, odataszítás.

Anſchielen, görbe v. kantsal szemmel nézni.

Anſchießen, z. B. ein Wild, lövés által megsebesítni p. o. a' vadat; trop. angeſchoſſen ſeyn, z. B. von Verliebten, általjárni, megsebhetni szívét t. i. a' szerelemről; von Betrunkenen, elázni t. i. a' boritaltól; ein Gewehr anprobieren, megfuttatni a' fegyvert, először lőni vele: ein Brod anſchieſſen, úgy vetni bé a' kenyeret a' kementzébe, hogy egymást érje; ſt. angränzen, z. B. Aecker, die an den Weg angränzen, az útra dűlő szántóföldek.

Anſchiffen, odahajókázni hozzá v. mellé; hajón szállítni valahová: Anſchiffen, das, kiállás a' parthoz.

Anſchirren z. B. die Pferde, felszerszámozni a' lovakat.

Anſchlägig adj. voller Liſt und Trug, ravasz, furfangos.

Anſchlag, der, z. B. einer Glocke, félreverése a' harangnak; auf einem Taſteninſtrument z. B. das Klavier hat einen leichten Anſchlag, könnyű ezen a' klavíron v. fortepiánón játszani; bey öffentlicher Feilbietung z. B. eines Hauſes, kiragasztása eladás végett, p. o. a' háznak; ein Gut nach dem Anſchlag annehmen, valamelly jószágot betsű szerént által venni; Anſchlag, die ein Bau erfordert, felvetés, p. o. hogy az épités mennyibe kerül; etwas in Anſchlag bringen, valamire tekinteni, valamit tekintetbe venni; dasjenige, was angeſchlagen wird, z. B. eine Schrift, kiragasztott irás, hírdetés, függesztés; ſt. Rathſchlag, tanátskozás, végzés, eltökéllett szándék és arravaló tanátsadás, igyekezet; ein böſer Anſchlag,

roszsz szándék ; einen Anſchlag faſſen, eltökélleni magában : Anſchlagen, an etwas, beléütni, belétsapni ; an die Thür anſchlagen, az ajtót verni, az ajtón zörgetni ; an die Taſten des Klaviers anſchlagen, verni p.o. az orgonát, klavírt, játszani rajta ; eine Verordnung anſchlagen, felragasztani, kitenni p. o. hírdetést, parantsolatot ; ſein Haus anſchlagen laſſen, a' házát eladás végett kifüggesztetni ; Feuer anſchlagen, kiütni t. i. tüzet ; den Preis angeben, megbetsülni, felvetni mit ér, árát szabni ; nützen, wie z. B. die Arznei, használni (mint az orvosság) ; ich wünſche, daß es gut anſchlägt, kívánom, hogy használjon, használnára váljék : Anſchlagen, das, die Anſchlagung, z. B. der Koſten, felszámlálás, megbetsülés ; eines Hauſes zum Verkaufe, kiragasztás eladás végett ; der Glocke z. B. bey einer Feuersbrunſt, a' harang félreverése ; an die Thür, zörgetés az ajtón ; zweier Körper aneinander, öszveütődés : Anſchlagzettel, der, kiragasztott hírdetés, felragasztott tzédula.

Anſchleichen, alattomban oda mászni, oda lopódni.

Anſchleifen, hegyesre kiköszörülni.

Anſchlemmen, oda hordani, mint a' víz az iszapot, béhordani iszappal.

Anſchleppen, oda hurtzolni.

Anſchleudern, ráhajítni, mint a' parittyából.

Anſchlichten, rendbe mellé rakni.

Anſchließen, an Ketten, meglántzolni, lántzra tenni ; hozzálakatolni ; beyfügen, z.B. einen Brief, mellézárni, hozzákaptsolni p. o. levelet : ſich, an jemand anſchließen, hozzátsatolni magát valakihez, hozzátsatlódni, tömötten mellé állani ; ſich anſchließen wie die Soldaten, tömött sorba állani, egymáshoz tsatlódni ; das Fußvolk ſich anſchließen laſſen, a' gyalogságot tömött sorba állítni ; ſich hinten anſchließen (in der Schlacht) bezárni a' tsatarendet, hátúl állani ; auf dem Marſche, hátúl menni ; an eine Parthei anſchließen, valamellyik félhez tsatolni magát : genau paſſen, szorosan hozzáállani, megfeküdni ; die Thür ſchließt feſt an, az ajtó megfekszi a' küszöböt, hozzááll egymáshoz, megfekszi egymást ; ſchließt nicht an, nem áll hozzá, nem fekszi meg ; ein anſchließendes Kleid, a' testhez hozzáálló köntös, melly fekszi a' testet : Anſchließen, das, die Anſchließung, meglántzolás ; Verbindung mit jemand, hozzá v. melléállás, hozzátsatlódás : Anſchluß, der, hozzátevés, mellézárás ; eines Briefes, mellézárt levél.

Anſchmeicheln, bészínleni magát, valakinél : Anſchmeichelnd, magát bészínlő, tsapodár.

Anſchmelzen, hozzáforrasztani.

Anſchmettern, an etwas, hozzátsapni, hozzátsapódni.

Anſchmieden, hozzákalapátsolni ; einen Verbrecher mit Ketten anſchmieden, oda v. hozzálántzolni.

Anſchmiegen, hozzászabni, alkalmaztatni ; ſich, an jemand anſchmiegen, hozzásimúlni : Anſchmiegen, das hozzáalkalmaztatás.

Anſchmieren, hozzá v. rákenni ; ſchlecht mit Farbe anſtreichen, bémázolni, roszsz festékkel befesteni : trop. hintergehen, megtsalni, rászedni valamivel, z. B. mit ſchlechten Waaren, valakit portékával szedni rá, annak megvételére tsalárdúl rábeszéllni : Anſchmieren, das, rákenés, bekenés vele.

Anſchmollen, görbe v. haragos szemmel nézni valakit.

Anſchnallen, hozzátsatolni, rátsatolni ; den Degen anſchnallen, a' kardot felkötni.

Anſchneiden z. B. einen Baum, belévágni ; ein Brod, megkezdeni a' kenyeret, megszegni a' sajtot : Anſchneiden, das, belévágás, megszegés, megkezdés ; zur Bezeichnung einer Sache, felvágás, feljegyzés : Anſchnitt, der, belévágás ; das erſte Stück, első szelet, szegély, pille.

Anſchnellen, rátsaptatni, rátsapódni.

Anſchnüren, hozzáfűzni.

Anſchrammen, leicht verwunden, megkartzolni, egykevéssé megsebesítni.

Anſchrauben, hozzá v. rásrófolni.

Anſchreiben, hozzáírni, melléírni

anmerken, feljegyezni, felírni; ſchreibe es mir an, az én nevemre írd fel; mit doppelter Kreide anſchreiben, valamit kétszeresen is beírni; wie bin ich bey ihm angeſchrieben? mit tart felőlem? vagyok e' jó emlékezetben nála? — Anſchreiber, der, feljegyző.

Anſchreien, rákiáltani valakire; einen um Hülfe anſchreien, segítségért kiabálni v. kiáltozni.

Anſchreiten, lépésenként közelítni.

Anſchroten, heranwälzen, odahengergetni.

Anſchub, der, z. B. im Kegelſpiele, kezdés, első hajtás; kitoldás.

Anſchuhen, megfejelni a' lábbelit, tsizmát; ſich anſchuhen, felhúzni a' lábbelit, tsizmát.

Anſchüren, z. B. das Feuer, tüzet gerjeszteni, öszvepiszkálással felélesztni a' tüzet v. szítni; trop. erregen z. B. Zank, felgerjeszteni, felingerleni.

Anſchütten, rátölteni, hozzátölteni, odaönteni, teletölteni.

Anſchuldigen, vádolni valamivel:

Anſchuldigung, die, vádolás.

Anſchuß, der, első lövés; Anſchuß des Waſſers, a' vízfolyam ereje.

Anſchwärzen, befeketítni; trop, verleumden, elvádolni valakit, megszóllani máselőtt: Anſchwärzung, die, befeketítés; elvádolás, megszóllás, emberszóllás: Anſchwärzer, der, rágalmazó, emberszólló.

Anſchwatzen, rábeszélleni valamire.

Anſchweißen, hozzá- v. öszveforrasztani; anſchießen z. B. ein Wild, megsebesítni t. i. a' vadat.

Anſchwellen, z. B. der Hals, dagadni, meg- v. feldagadni, felduzzadni; das Waſſer, nőni, megnőni, áradni, megáradni; ausdehnen, z. B. der Wind die Segel, a' szél felfújja, felduzzatja a' vitorlákat.

Anſchwemmen, z. B. Holz, úsztatni fát 's a' t.

Anſchwimmen, oda- v. hozzáúszni.

Anſegeln, oda v. hozzáhajókázni; an die Küſte, a' parthoz evezni; neki menni.

Anſehen, nézni, megnézni valamit, megtekinteni; in der Nähe anſehen, valamit közelről szemlélni; etwas genau anſehen, megvizsgálni, megnézegetni; beſtändig anſehen, el nem venni v. fordítni szemeit valakiről; über die Achſel anſehen, valakit félvállról nézni, fel se venni; Rückſicht nehmen, tekinteni, ráfigyelmezni; erdulden, nézni, elnézni, tűrni, eltűrni; für etwas anſehen, valaminek tartani, nézni, gondolni; einem es anſehen, kinézni, kilátni belőle; auf etwas zielen, rátzélozni, ráerányozni, — worauf iſt es hiermit angeſehen? mire tzéloznak ezzel? es iſt darauf angeſehen, arra tzéloz ez; ſtrafen, einen hart anſehen, valakit keményen megfenyítni: Anſehen, das, ránézés, rátekintet; Rückſicht, tekintet, tekintetberétel; Urtheil aus dem Aeußerlichen, hozzávetés a' külsőjéből; die äußere Geſtalt, a' külső formája valaminek, tekintet, ábrázat, állás; der Anſchein, a' külső színe; das äußere hohe Anſehen im Verhältniß gegen andere, tekintet, méltóság; Anſehnlich, jeles, derék; anſehnlich z. B. eine Stadt, nagy, sok, szélesen kiterjedő, p. o. város, jószág; den Würden nach, nagy tekintetű, betsületű; adv. jelesen, szépen, nagyon, szembetűnő módon: Anſehnlichkeit, die, jelesség, nagyság: Anſehung, die, tekintet; in Anſehung, rá- re nézve, tekintvén, a' mi illeti.

Anſengen, megperzselni.

Anſetzen, mellétenni, hozzá- v. odatenni; trop. nahe bringen z. B. den Becher, a' poharat a' szájához tenni, eine Flöte anſetzen, a' flótát az ajakához tenni; das Meſſer anſetzen, a' kést neki fogni; einen Aermel anſetzen, d. i. annähen, hozzávarni; den Eſſig anſetzen, etzetet tsinálni, p. o. borból, serből; ſchätzen, árrát szabni, a' betsét tenni, feltenni, meghatározni; anrechnen, a' számadásba feltenni; feſtſetzen z. B. einen Tag, valakinek napot határozni: ſich, anhängen, z. B. wie Staub, ráragadni, hozzáragadni, meglepni mint a' por valamit; von Geſchwüren, támadni, venni magát valahová: ſich zu etwas in Stand ſetzen z. B. zum Springen ꝛc. neki

fogni valaminek, félben lenni p. o. ugró v. emelő félben lenni; gedeihen, z. B. die Bäume haben ſchön angeſetzt, a' fák virágai szépen kötnek, jól indúlnak; das Obſt ſetzt an, a' gyümölts köt; das Thier ſetzt gut an, d. i. wird fett, a' marha telik, húsba indúlt: ſt. empfangen, z. B. die Stute hat angeſetzt, megkapta, t. i. a' terhet a' kantza, v. megvemhesedett: Anſetzung, die, Beſtimmung, kiszabás, meghatározás; an den Feind, rárohanás; zum Sprunge, nekifogás, nekikezdés: Anſetzen, das, mellététel, hozzáadás.

Anſicht, die, látás, meg- v. ránézés; vizsgálás mód: trop. Urtheil, Meinung, értelem, ítélet, gondolkozás valami felől; ſt. Aus-ſicht, tekintet, a' mint valami szembetűnik: Anſichtig werden, d. i. erblicken, meglátni, szembe tűnni.

Anſiedelei, die, újülés, gyarmat.

Anſiedeln, ſich, megtelepedni valahol, mint lakos: Anſiedler, der, újülő, újlakos; Anſiedlung, die, megtelepedés, újülés.

Anſitzeln, megpetsételni.

Anſingen, mit Geſang empfangen, énekkel fogadni v. köszönteni.

Anſinnen, einem etwas, kívánni, kérni: Anſinnung, die, kívánság.

Anſitzen, z. B. an der Wand, rajta lenni, ráragadva lenni, rátapadni, hozzáragadni.

Anſpalten, meghasadozni, megrepedezni, meg- v. béhasítni.

Anſpannen, z. B. ein Seil, kifeszíteni, feszesen meghúzni, p. o. a' kötelet, feszesre kihúzni; trop. Kräfte, minden erejét öszveszedni; Pferde, befogni t. i. a' lovakat a' kotsiba, szekérbe; einen Menſchen zur Arbeit anſpannen, az embert munkára fogni: Anſpannung, die, kihúzás, kifeszítés; die Pferde, befogás: Anſpanner, der (Anſpänner), befogó; ein Bauer, der Zugvieh hält, igás paraszt.

Anſpeien, einen, valakit leköpni, ráköpni valakire.

Anſpielen, anfangen zu ſpielen, kezdeni, elkezdeni a' játékot v. játszást; auf etwas zielen, tzélozni valamire szóval; im Kartenſpiele, eine Farbe, kijátszani, játszani p. o. valamelly színt a' kártyázásban, hívni, kihívni valamelly színt; ertönen machen z. B. ein Inſtrument, próbálgatni p. o. muzsikát: Anſpielung, die, játékkezdés; auf etwas, szúrás, tzélozás valamire t. i. szóval, plur. alattomos tzélzatok.

Anſpießen, felhúzni, felszúrni p. o. nyársra, felnyársolni; einen Braten, nyársra húzni a' sültet.

Anſpinnen z. B. einen Faden, hozzáfonni, hozzáragasztani fonva; Aufruhr anſpinnen, alattomban forralni, főzni; ſich anſpinnen, mozgásban lenni, támadni kezdeni, készülni.

Anſpornen, sarkantyúzni, megsarkantyúzni p. o. a' lovat, sarkantyúba venni; trop. ösztönözni, nógatni, serkenteni, sarkalni, serkengetni.

Anſprache, die, kérés, megszóllítás, t. i kérésképpen, megkérés, kérelem, kívánság; eine gerichtliche, kereset.

Anſprechen, megszóllítni, hozzá szóllani valakihez; bitten, kérni, z. B. um Geld, megszóllítni valakit valami iránt t. i. kérésképpen, hogy adjon; in die Augen fallen, megindítni, béhatni t. i. valaki szívébe; bey einem anſprechen, ihn im Vorbeygehen beſuchen, beszóllani valakihez útjában, meglátogatni; einen Ton von ſich geben, wie eine Orgelpfeife, hangot adni, hangzani: Anſprechen, das, die Anſprechung, megszóllítás; kérés; vor Gericht, kereset: Anſprecher, der, keregető; Kläger, felperes, kinek keresete van máson.

Anſpreizen, kiterjeszteni mellette, neki fektetni, mint p. o. a' fa az ágait a' falnak.

Anſprengen, letörni belőle; neki pattantani v. ugratni valaminek; beſprengen, befetskendezni, bélotsolni; zu Pferde anſprengen, nyargalni, vágtatni, vágtatva közelíteni, ugratni: Anſprengen, das, die Anſprengung, Beſprengung, meghintés vízzel, befetskendezés; mit dem Pferde, nekivágtatás, nekinyargalás.

Anſpringen, ráugrani, rápattanni; ſich ſpringend nähern, oda ugrani, hozzá ugrani.

Anſpritzen, ráfetskendezni valakire v. valamire, béfetskendezni valakit, valamit.

Anſpruch, der, die Behauptung des Rechtes auf oder an eine Sache, jüss, jusstartás valamihez, kereset valamin; Anſpruch auf etwas haben, jussának lenni valamihez; Anſpruch auf etwas machen, közét tartani valamihez p. o. az örökséghez; Anſpruch auf Verdienſt, érdemet tulajdonít magának, számot tart az érdemre: Anſpruchlos, adj. magamérséklő, keresettelen, vágytalan: Anſpruchloſigkeit, die, magamérséklés, rá nem vágyás: Anſpruchmacher, der, számottartó; auf ein Amt, valami hivatalra váró: Anſpruchreich, adj. rá, v. sokravágyó, keresettel teljes.

Anſprung, der, nekiugrás, nekiugratás.

Anſpucken, ráköpni, megköpni valamit.

Anſpülen, addig érni v. folyni.

Anſtacheln, ösztönnel szúrni, v. szurkálni, ösztönözni.

Anſtalt, die, rendelés, készület, intézet; Anſtalt machen, készülni valamihez, készületeket tenni; gewiſſe bereits gemachte Einrichtungen, z. B. eine Erziehungsanſtalt, nevelő intézet.

Anſtampfen, die Erde, leverni valamivel, letapodni p. o. földet.

Anſtand, der, z. B. auf der Jagd, állás, les; Verzögerung, haladék, időhaladék, időhalasztás, késedelem, halogatás; ohne Anſtand, minden halogatás nélkül; die Sache leidet keinen Anſtand, nem lehet a' dolgot halasztani; ſt. Bedenken, Zweifel, nehézség, közbevetés, kétségeskedés; das äußere Benehmen, illő magatartás, illendőség, illő viselet, mód; den Anſtand beobachten, vígyázni az illendőségre, megtartani az illendőséget; ein edler Anſtand, nemes magatartás; der feine Anſtand, udvariság; mit Anſtand, illő módon, illendőséggel. Anſtandsvoll, adj. illendőséggel teljes.

Anſtändig, adj. illő, illendő, tisztességes; ſchicklich, hozzáilló, alkalmatos; nach dem Wunſche, kedve szerént való, tetsző; adv. illendően, tisztességesen; helyesen, jól: Anſtändigkeit, die, illendőség.

Anſtäuben, porral behinteni, béporozni.

Anſtarren, merőn ránézni, rábámúlni.

Anſtatt, praep. helyett, a' helyett; anſtatt meiner, helyettem; anſtatt daß du — holott —

Anſtaunen, bámulni valamit, álmélkodva nézni: Anſtaunenswürdig, adj. álmélkodásra méltó; Anſtauner, der, álmélkodó, rábámúló.

Anſtechen, megszúrni, belészúrni; trop. mit ſpitzigen Worten auf jemanden zielen, szóval sérteni, sértegetni; anfangen von etwas zu nehmen, davon zu gebrauchen, megkezdeni, venni belőle; ein Faß anſtechen, a' hordót megkezdeni; angeſtochen ſeyn, einen Rauſch haben, a' fejébe menni, mint a' bor; angeſtochen kommen, z. B. da kommt er angeſtochen, a' hol hordja magát erre felé; du kommſt immer mit denſelben Sachen angeſtochen, mindég egy húrt pengetsz.

Anſteckbohrer, der, tsapfúró.

Anſtecken, rádugni, ráhúzni; anzünden, gyújtani, meggyújtani; mittheilen z. B. Krankheiten, elragasztani rá, p. o. valakire a' nyavalyát; ein räudiges Schaf ſteckt die ganze Herde an, egy rühes júh az egész nyájat megveszteteti; mit Irrthümern angeſteckt werden, tévelygéseket szívni be másoktól: Anſteckend, adj. ragadó; eine anſteckende Krankheit, ragadó nyavalya, járvány nyavalya: Anſtecken, das, die Anſteckung, z. B. der Stadt, felgyújtás; der Kerzen, meggyújtás; der Krankheit, elragadása p. o. a' nyavalyának: Anſteckungsgift, das, der Anſteckungsſtoff, ragadvány, nyavalyát elragasztó nedv.

Anſtehen, melléállani, mellette állani; illeni hozzá, v. neki, állani neki, v. hozzá; gut anſtehen, ékességére lenni, szépítni;

es ſteht ihm nicht an, nem illik v. nem jól áll neki; ſt. gefallen, tetszeni; nicht anſtehen, nem tetszeni; etwas anſtehen laſſen, d. i. aufſchieben, elhalasztani, elhalogatni; unterlaſſen, abbahagyni, elhagyni valamit; ſt. Bedenken tragen, kétségeskedni; mit einem anſtehen, d. i. in Geſellſchaft treten, öszveállani valakivel t. i. a' társaságba, társaságba lépni: Anſtehend, adj. mellette álló, v. lévő.

Anſteigen, felmenni: trop. von Anhöhen z. B. der Berg ſteigt gegen den Himmel an, a' hegy égig emelkedik; angeſtiegen kommen, d. i. mit langſamen Schritten ſich nähern, nagy lépésekkel, közelítni, jönni.

Anſtellen, melléállítni, mellétenni, hozzátenni, állítni v. támasztatni; im Amte anſtellen, hivatalba tenni; anſtiften, késztetni, rávenni; anordnen, elintézni, elrendelni valamit, megtenni a' készületeket valamire, hozzákészülni valamihez; ein Gaſtmahl anſtellen, vendégséget készittetni, v. adni; etwas Böſes anſtellen, valami roszszat követni el, valami tsint tenni; ſich anſtellen, lesben állani t. i. a' vadra, ſich betragen, magát viselni, alkalmaztatni, tettetni magát; er ſtellt ſich ungeſchickt dazu an, ügyetlenül bán a' dologgal: Anſteller, der, elintéző, elrendelő; késztető: Anſtellung, die, készület valamihez, elrendelése valaminek; intézet, rendelés; ſt. Amt, hivatal, hivatalra való előmozdítás; Anſtellung ſuchen, hivatal után járni.

Anſtemmen, die Füſſe an etwas, neki vetni p. o. a' lábait valaminek; ſich anſtemmen, neki dülni, támaszkodni valaminek; trop. ſich bemühen, megvetni magát, rajtaleani: Anſtemmung, die, der Füße, megvetés, nekivetés; magamegvetés, rajtalevés.

Anſteuern, z. B. ein Schiff, a' parthoz evezni, kievezni a' parthoz.

Anſticheln, mit anzüglichen Worten, valakit szóval vagdalni, megvagdalni.

Anſtieren, merőn ránézni, rámeresztni a' szemeit.

Anſtiften, z. B. etwas Böſes, indítni, tenni, elkövetni t. i. valami roszszat; Zwiſtigkeiten anſtiften, háborúságot gerjeszteni; was haſt du angeſtiftet? mit követtél el? — anreizen, ingerleni valamit, felbújtani, felkésztetni: Anſtiften, das, die Anſtiftung, ingerlés, bujtás, felbujtás, fellovalás, késztetés: Anſtifter, der, Urheber, kezdő, indító, szerző; Anreizer, ingerlő, bújtó, felbújtó, fellovaló.

Anſtimmen, anfangen zu ſingen, kezdeni az éneket, elkezdeni énekelni; eine Geige anſtimmen, igazgatni, feligazgatni 's pengetni a' hegedűt: Anſtimmung, die, énekkezdés, muzsikakezdés: Anſtimmer, der, ének v. muzsikakezdő.

Anſtinken, bébüdösítni; büdösnek tartani, undorodni tőle.

Anſtören, anreizen z. B. das Pferd mit Sporn, sarkantyúzni a' lovat; das Feuer, a' tüzet szítni hogy égjen.

Anſtößig, adj. botlós, illetlen, sértő, bántó, botránkoztató; ein anſtößiger Menſch, fajtalan magaviseletű ember; anſtößig ſeyn, botránkozást okozni, p. o. rosz magaviselete, v. példaadása által: adv. illetlenül, botránkoztató módon: Anſtößigkeit, die, z. B. des Ausdruckes, illetlenség sértőség; botránkozás, botránkoztató dolog.

Anſtolpern, megbotlani benne, beléütni a' lábát.

Anſtopfen, megtölteni, megtömni, teletömni.

Anſtoß, der, megütközés, beléütközés valamibe, mit dem Fuße, belébotlás, megbotlás benne; im Reden, akadozás, akadék, akadály, nehézség, botránkozás; toldalék, hozzáadás: Anſtoßen, beléütni, megütni benne, belétsapni; die Gläſer anſtoſſen, öszveütni a' poharakat; verbinden, hozzátenni, hozzátaszítni p. o. egy asztalt a' másikhoz; ein angeſtoßenes Obſt, megütődött v. törődött gyümölts; fehlen, hibázni, hibát ejteni valamiben; bedenklich ſeyn, megakadni, fennakadni valamin; angrenzen, határos lenni vele: Anſtoßend, adj.

határos, szomszéd, a' mi egymással öszveragad: Anſtoßung, die, hozzáütődés, beléütődés; akadozás; határbaesés, tőszomszédság.

Anſtrahlen, rásúgározni.

Anſtreicheln, megsímogatni, tzirólgatni.

Anſtreichen, rákenni valamire, békenni t. i. festékkel; beſtreichen, bémázolni; das Zimmer, a' szobát valami színnel béfesteni; anmerken z. B. ein Wort im Buche, megjegyezni vonással; an etwas anſtreichen, d. i. berühren, hozzáérni, súrolni; an das Ufer anſtreichen, a' partot korholni, v. súrolni: Anſtreicher, der, béfestő, a' ki az asztalos munkát színnel béfesti; ſt. Zimmermaler, szobafestő: Anſtreichung, die, békenés, bémázolás, béfestés.

Anſtreifen, súrolni, dörzsölni.

Anſtrengen, z. B. den Körper, erőltetni p. o. a' testét, szavát; ſich anſtrengen, magát erőlködni, törekedni; er ſtrengt ſich gegen den Strom an, víz ellenébe törekszik; ſich aus allen Kräften anſtrengen, minden erejét megvetni; jemanden anſtrengen, ráhajtani: Anſtrengung, die, der Kräfte, erőltetés, erőlködés; beym arbeiten, iparkodás, igyekezet; mit Anſtrengung angeſtrengt, adv. erőlködve, iparkodva.

Anſtrich, der, rámázolás; ſt. Farbe, festék; ſt. Schminke, artzfestő; trop. szín, máz; um der Sache einen Anſtrich zu geben, hogy a' dolog rútsága eltakartassék; die äußern Merkmale eines innern Zuſtandes, jele, jelensége, p. o. valamelly belső tulajdonságnak, tekintet; der einen Anſtrich von Gelehrſamkeit hat, a' kin látszik mintha tudós volna.

Anſtricken, hozzákötni p. o. kötő tővel.

Anſtrömen, oda-hozzá v. ráfolyni; ſtrömend anſetzen, z. B. Land, magával hordani, mint, p. o. a' víz a' homokot valahová.

Anſtücken, hozzátoldani; hozzávarni.

Anſtützen, hozzátámasztani; ſich anſtützen, hozzá v. rátámaszkodni.

Anſturz, der, des Waſſers, rárohanás.

Anſtutzen, ſtutzig anſehen, rábámulni.

Anſuchen, bitten, kérni valami eránt valakit; um ein Amt anſuchen, hivatalt kérni: Anſuchen, das, die Anſuchung, kérés; ein ſchriftliches Anſuchen, esedezőirás, kérelem: Anſucher, der, kérő, esedező:

Antal, der, ein ungriſches Weingemäß von 80—84 Halben, átalag v. áitalag.

Antaſten, hozzányúlni; mit Worten, meg- v. rátámadni; eines Ehre antaſten, valakinek betsületében gázolni, betsületében megsérteni valakit: Antaſtung, die, hozzányúlás, rátámadás; betsületsértés.

Antheil, der, rész, tulajdon rész; alles was uns von der Natur zu Theile ward, ajándék, adomány; Antheil nehmen, részt venni, részesülni. Antheilmäßig, adv. részemhez, részedhez, részéhez képest.

Anthun, anziehen, z. B. ein Kleid, magára venni, felvenni p. o. a' ruhát; erweiſen, tenni, szerezni, adni; einem Ehre anthun, tiszteletet adni valakinek; Schande anthun, szégyent tenni valakin, megszégyenítni valakit; einem Unrecht anthun, igazságtalanúl bánni valakivel, törvénytelenséget követni el valakin; ſich Gewalt anthun, erőltetni magát, erőszakot tenni magán, magát meggyőzni; ſich den Tod anthun, halált okozni magának: ſt. bezaubern, megigézni valakit.

Antichriſt, der, krisztus ellensége.

Anticipation, die, megelőzése a' felvételben p. o. az adó felvételében, az időnek; muſikaliſche Figur, elővétel.

Anticipiren, im voraus nehmen, előre elfoglalni, felvenni, megelőzni a' felvétel által, p. o. a' fizetést.

Antik, adj. alt, régi, hajdani.

Antike, die, d. i. ein alterthümliches Kunſtwerk, régi időbéli mestermív, régiség míve.

Antipathie, die, természeti ellenkezés, ellenérzés.

Antlitz, das, artz, ortza, artzulat.

Antoben, dühösködve neki menni.

Antonsfeuer, das, der Rothlauf, szent antal tüze, orbántz.

Antra-

Antraben, habókolva neki menni, neki rágtatni.

Antraufeln, rátsepegni, rátsepegtetni.

Antrag, der, ajánlás; ſt. Vorſchlag, feltétel, ajánlott feltétel p. o. az elfogadásra, jovallat; einen Antrag thun, jovallani valamit; ſt. Anfrage, kérdéstétel; einen Antrag an das Volk thun, megkérdezni a' nép előtt; Anforderung, z. B. der Obrigkeit bey den Unterthanen, kereset, kívánság. Antragen, jovallani, ajánlani az elfogadásra; auf den Frieden antragen, a' békesség elfogadását jovallani; anbieten, ajánlani, megkínálni vele; ich trage dir an, was ich vermag, a' mi tőlem kitelik, mindennel szolgálok.

Antrauen, öszveesketni.

Antreffen, találni; einen unter Weges antreffen, valakivel útjában öszvetalálkozni, valakit elöltalálni; es iſt gut, daß ich dich antreffe, jó, hogy rád találok; ein Stein, den man ſehr ſelten antrifft, ritkán talál v. akad az ember illyen kőre.

Antreiben, z. B. ein Schiff an die Küſte, oda hajtani p. o. a' hajót a' parthoz; einen Reif an das Faß, ráverni; ſt. ermuntern, ráhajtani, rászorítni, ösztönözni; heran getrieben werden, hajtani, úszni. Antreiber, der, hajtó, ösztönöző; Antreibung, die, das Antreiben, ráhajtás, rászorítás, ösztönözés valamire.

Antreten, feſt treten, jól letapodni, megtapodni: einen antreten, d. i. zu ihm gehen, um ihn zu bitten, valakihez folyamodni kérésével, kérve megszóllítni valakit; ſt. anfangen, z. B. die Reiſe antreten, útnak indúlni, elindúlni az útra; ein Amt antreten, hivatalához kezdeni, elkezdeni hivatalát, bélépni a' hivatalba; die Regierung antreten, az országlást általvenni; das fünfte Jahr antreten, az ötödik esztendejébe lépni: Antreten, das, die Antretung z. B. der Reiſe, elindúlás, útra indúlás; des Amtes, hivatalba lépés; der Erbſchaft, az örökségnek általvétele.

Antrieb, der, ráhajtás, ösztönözés; der innere Trieb zu etwas, indítás, belső ösztön; ein thieriſcher Antrieb (Inſtinkt) állati ösztön; was zu etwas antreibt, inger, ösztön.

Antritt, der, lépés, járás; der Anfang, kezdet, kezdés, hozzákezdés; Antritt der Reiſe, útnak indúlás; des Amtes, bélépés a' hivatalba; beym Antritt der Regierung, uralkodásának kezdetében; ſt. Vorſaal, külsőszoba; ſt. Schamel, zsámoly, lábtó: Antritts-Audienz, die, első meghallgattatás t. i. a' fejedelem által: Antrittsgeld, bémenetel díjja; Antrittspredigt, die, béköszöntő prédikátzió: Antrittsſchmaus, der, béavató vendégség t. i. a' hivatalba: Antrittsſchrift, die, béköszöntő írás t. i. a' hivatalba.

Antrocknen, rászáradni.

Antwort, die, felelet; Antwort auf einen Brief, válasz valamelly levélre; Antwort bekommen, választ venni v. kapni; keine Antwort iſt auch eine Antwort, a' nem felelés, ráhagyás; von etwas Rede und Antwort geben, felelni, és okát adni tselekedetének: Antworten, felelni, feleletet adni; megfelelni; einem ſchriftlich antworten, írásban felelni, válaszolni p. o. a' levélre: Antwortſchreiben, das, válasz, válaszoló levél.

Anverſuchen, anprobiren z. B. ein Kleid, felpróbálni a' ruhát, v. köntöst.

Anvertrauen, rábízni valakire valamit; ſeine Geheimniße jemanden anvertrauen, minden titkát felfedezni valaki előtt: Anvertraut, adj. rábízott: Anvertrauung, die, rábízás, bizodalomból való közlése valaminek valakivel.

Anwachs, der, nevekedés, növés öregbedés; Anwachs der Wäſſer, a' vizek áradása; des Vermögens, a' vagyonnak nevekedése, szaporodása: Anwachſen, wie die Rinde am Baume, rá v. hozzánőni, hozzáragadni; ſt. zunehmen, nőni, felnőni, nevekedni; in die Höhe anwachſen, vastagodni; die Kinder wachſen an, a' gyermekek felserdűlnek: trop. vom Waſſer, nőni, áradni.

Anwälzen, oda- v. hozzágörgetni, hengergetni.

Anwäſſern z. B. Wein, vízzel elegyítni, vizezni.

Anwallen, wallend anſchlagen, mosni, mint a' víz a' partot.

Anwalt, der, ügyész, ügyviselő, ügyvédő: Anwaltſchaft, die, ügyészség, ügyviselés.

Anwandeln, ſich nähern, közelítni; zuſtoßen z. B. eine Krankheit, meglepni, rájönni, elővenni, kerülgetni: Anwandlung, die, z. B. des Fiebers, előfordulás, eljövés; eine plötzliche Gemüthsveränderung, hirtelenvaló megindúlás; felháborodás.

Anwandern, közelítni, előjönni.

Anwarten, auf etwas warten, várni, reményleni valamit: Anwartſchaft, die, jövedelemnyerés reménylése p. o. valamelly hivatal v. jószág általvétele után, mellyre valaki várakozik: várodalom: Anwartſchafter, der, várodalmas, hivatalváró; örökségváró.

Anweben, hozzászőni.

Anwedeln, die Luft, legyezni valakit: wie die Hunde, farkatsóválva hízelkedni.

Anweſen, ráfújni mint a' szelló, szél; wehend herbeyführen, oda, v. hozzáfújni valamit, fúvással hozni, hordani: Anwehung, die, des Windes, fúvás, ráfúvás.

Anweiſegeld, das, valaki számára útasított pénz.

Anweiſen, útasítni valakit: einem Geld anweiſen, pénz felvételére adni valakinek útasítóirást; ſt. zuerkennen, elhatározni, tulajdonítni; ſt. befehlen, parantsolni; ſt. unterrichten, tanítni, oktatni: Anweiſer, der, vezető, útmutató; des Geldes, útasító t. i. pénz felvételére: Anweiſung, die, des Geldes, útasítás, útasítóirás p. o. pénznek felvételére: ſt. Vorſchrift, meghagyás, parantsolat, rendelés; ſt. Unterricht, tanítás, útmutatás, oktatás.

Anwendbar, adj. használható, haznavehető, haszonra fordítható; die Arznei iſt dann nicht anwendbar wenn — nints akkor helye az orvosságnak, v. nem lehet használat venni az orvosi szernek, ha —: Anwendbarkeit, die, haszon, hasznavehetőség, használhatás: Anwenden, alkalmaztatni, fordítni valamire, használt venni; Geld anwenden, költséget, pénzt fordítni valamire: alle Kräfte der Seele anwenden, lelkének teljes erejét ráfordítni valamire, ein angewandtes Heil- oder Hülfsmittel, elővett, megpróbált, haszonrafordított, használt eszköz segítség, orvosi szer: auf etwas beziehen, alkalmaztatni: eine Fabel auf etwas anwenden, a' mesét valamire alkalmaztatni. Anwendung, die, haszonra fordítás, haszonvétel, ráfordítás valami végre; Anwendung der Mühe fáradtság; ſt. Beziehung, alkalmaztatás.

Anwerben, z. B. Soldaten, szedni, fogadni t. i. katonákat: ſich anwerben laſſen, beállani a' katonák közé; katonának menni: iemanden bewegen, einer Sache beyzutreten, valakit részére húzni, v. vonni: um ein Mädchen, kéretni: Anwerber, der, katona szedő, táborzó: um ein Mädchen, leánykérető: für einen Anderen, kérő, leánykérő: Anwerbung, die, katona szedés, táborzás; um ein Mädchen, megkérése v. megkéretése p. o. a' leánynak feleségül.

Anwerfen, z. B. mit Steinen, hajgálni valamire, valamit meghajgálni; eine Sach an die andere werfen, ráhányni: Erde anwerfen, földet hányni rakásra: eine Mauer anwerfen, bévakolni a' kőfalat.

Anweſend, adj. jelenlévő, ott lévő; anweſend ſeyn, jelen lenni: nicht anweſend ſeyn, távol lenni: Anweſenheit, die, jelenlét, ott létel.

Anwetzen, kiköszörülni.

Anwiehern, rányerítni.

Anwohnen, szomszédságában lakni: Anwohner, der, szomszédságában lakó: szomszéd.

Anwuchs, der, das Anwachſen, nevekedés, öregbedés, szaporodás: was an und heran wächſt, sarjadzás p. o. a' fákon, gyökérből.

Anwünſchen, kívánni neki v. reá, p. o. áldást, átkot: alles Gute anwünſchen, minden áldást v. jót kívánni valakinek: einem den Tod anwünſchen, azt kívánni valakinek, hogy haljon meg: Anwünſchung, die, kívánság, kívánás.

Anwurf, der, hajítás felé v. reá; beym Würfelſpiele, az első hajítás; Anwurf an der Wand, vakolat.

Anwurzeln, meggyökerezni, gyökeret hajtani.

Anzahl, die, szám, száma, sokaság: in großer Anzahl, számosan, igen sokan.

Anzapfen, tsapra venni, megtsapolni a' hordót; mit anzüglichen Worten angreifen, sértegetni, vagdalni valakit szóval.

Anzeichen, das, Merkmal, jel, jele valaminek; ſt. Vorbedeutung, előrevaló jel v. jelenség: Anzeichnen, megjelelni; ſchriftlich, feljegyezni.

Anzeige, die, Anzeigung, jelentés, kijelentés, hírűladás; öffentliche Anzeige, kihírdetés; eines Menſchen bey der Obrigkeit, bévádolás, béadás a' felsőség előtt; ſeines Vermögens, vagyonának bévallása; ſt. Nachricht, hír, tudósitás, jelentés; Anzeige überbringen, hírt vinni v. hozni, megvinni v. meghozni a' tudósítást; ſt. Merkmal, Zeichen, jel, jelenség: Anzeigen, hírűl adni, jelenteni, megírni; kihírdetni; ſein Vermögen, bévallani vagyonát v. birtokát; ſt. Merkmal ſeyn, jelenteni valamit, jelen lenni valaminek: alles zeigt an, daß — minden azt jelenti, v. arra mutat, hogy — die Farbe zeigt dieſe Krankheit an, a' színe mutatja, hogy ez a' nyavalyája v. betegsége. Anzeiger, der, jelentő, hírdető; híradó v. mondó, tudósító; bévádoló; ſt. Verräther, árúló; ein Zeitungsblatt, újságlevél, hírmondó.

Anzetteln, z. B. ein Gewebe, bébordázni a' fonalat, bényüstözni; etwas Böſes anſtiften, roszszban törni a' fejét, roszszra törekedni; eine Empörung anzetteln, lázadás támasztásán mesterkedni: Anzettelung, die, mesterkedés: Anzettler, der, roszszra törekedő, mesterkedő, szerzője, indítója valami roszsznak.

Anziehen, z. B. eine Glocke, húzni, meghúzni p. o. a' harangot, szekeret; anlegen, ein Kleid, felöltözni, magára venni: Angezogen, angekleidet, felöltözött; an ſich ziehen, magához v. oda húzni; die anziehende Kraft, magához-vonó erő, húzóerő; den Athem anziehen, felszívni a' lehelletét; durch gute Eigenſchaften anziehen, magához vonni, v. édesgetni, részére vonni, daher: anziehend, adj. magához vonszó, édesgető, gyönyörködtető; die Geſchichte iſt an und für ſich anziehend, a' históriában önnön magában van az, a' mi az embert magához vonja; anſpannen z. B. Saiten, felhúzni, feltekerni a' hurokat; anfangen zu ziehen, z. B. bey Looſen, először húzni, az első húzást tenni; herankommen, felé közelítni, menni; daher angezogen kommen, d. i. Erwähnung thun, z. B. damit komm' mir nicht angezogen, azzal elő ne állj, azt ne is említsd; ſt. zuſammenhalten, z. B. der Leim zieht an, öszvehúzni, öszvefoglalni, megfogni, mint az enyv; feucht werden, magához szívni a' nedvességet: Anziehen, das, die, Anziehung, z. B. der Glocke, húzása p. o. a' harangnak; des Kleides, felöltés, magáravétel; der Schuhe, felhúzása a' lábbelinek; der Körper, magához-vonás, magához-vonó erő; der Bäume, tenyésztetés, nevelés; des Seiles, meghúzás, kifeszítés; eines Heeres, jövetel, közelgetés: Anziehungskraft, die, vonszóerő.

Anziſchen, rá- v. felésziszegni.

Anzucht, die, das Aufziehen z. B. der Thiere, feltartás, felnevelés; der Bäume, tenyésztetés; das An- oder aufgezogene ſelbſt, z. B. von Bäumen, nevendék, termesztés; jene Bäume ſind meine eigene Anzucht, ezeket a' fákat magam neveltem, v. ültettem; ein Ort, der die Feuchtigkeiten anzieht und ableitet, árnyékszéktsatorna, undokfolyás, kanális.

Anzüglich, adj. reizend, édesgető, ingerlő; beißend beleidigend, tsipős, sértő, vagdaló, martzongó; Worte, szúrós v. sértő szavak; anzüglich ſeyn, sértegetni, sérteni, martzongani: adv. empfindlich, beißend, sértegetve, vagdalva: Anzüglichkeit, die, durch Worte, sértőség, tsipősség; ein anzügli-

cher Ausdruck, sértő kifejezés, sértés, vagdalás.

Anzünden, ein Licht, meggyújtani a' gyertyát; ein Feuer, tüzet gerjeszteni v. rakni; eine Stadt, felgyújtani a' várost: Anzündung, die, der Kerzen, gyújtás, meggyújtás, gyertyagyújtás: Anzünder, der, gyújtó, meggyújtó.

Anzug, der, das Herankommen, jövetel, menetel, közelgetés; im Anzug seyn, közelíteni, közelgetni, jönni; der Kleider, felöltözés; mit dem Anzug beschäftiget seyn, öltözik; die Kleidungsstücke, öltözet, köntös, öltözőruha.

Anzupfen, rángatni, megrántani.

Apanage, die, (olv. Apanázse) a' nem uralkodó hertzegek esztendőnkéntvaló jövedelmek.

Apfel, der, alma; wilde oder so genannte Holzäpfel, vad alma; in einen sauren Apfel beißen, kénytelenségből tenni valamit; Apfelbäumen, adj. almafábólvaló, almafa: Apfelbaum, der, almafa: Apfelbirn, die, almakörtvély; Apfelbohrer, der, Käfer, almafúró; Apfelbrei, der, almakása; Apfelesßig, der, almaecet; Apfelgarten, der, almakert; Apfelgrau, adj. z. B. Pferd, almásszürke t. i. ló; Apfelgrün, adj. zöld almaszínű; Apfelkern, der, almamag; Apfelkuchen, der, almás lepény; Apfelmost, der, almamust; Apfelquitte, die, birsalma; Apfelsaft, der, almalév; Apfelscheibe, die, almaszelet, kerekre vágva; Apfelschimmel, der, almásszürke ló; Apfelschnitt, der, Apfelspalte, die, almaszelet, egy gerizd alma; Apfelsine, die, narants; Apfelwein, der, (Cyder), almabor.

Apostel, der, apostol: Apostelamt, das, apostoli hívatal; Apostelgeschichte, die, az apostolok tselekedetei; Apostelntheilung, (ein Fest) die, apostolok oszlása.

Apostem, das, Eitergeschwür, fekély, kelevény.

Apostolisch, adj. apostoli; apostolischer König, Titel des Königs von Ungarn, apostoli király; adv. apostoli módon.

Apotheke, die, patika, orvosi szerbolt: Apotheker, der, patikárius, orvosi szeres; Apothekerbuch, das, patikaszerkönyv, szerek díjja; Apothekergesell, der, patikárius legény; Apothekergewicht, das, patikafont; Apothekerjunge, der, patikárius inas; Apothekerkunst, die, patikatudomány, patikárius-ság; Apothekertaxe, die, szerek díjja.

Apell, der, Ruf der Soldaten, Waffenruf, fegyverrehívó jel: Apell schlagen, blasen, fegyverrehívót verni, fújni; das namentliche Aufrufen, das Herlesen der Namen der Soldaten, néven szóllongatása a' katonáknak, felszóllongatás.

Appellation, die, Anrufung eines höhern Gerichts, ügyes folyamodás; főbb itélőszékhez folyamodás t. i. alsóbb törvényszékről: Appellationsfrist, die, a' feljebb folyamodásra kiszabott idő: Appellationsgericht, das, a' feljebb folyamodás itélőszéke; Appellations Rath, der, a' felfolyamodás itélőszékénél tanátsos.

Appelliren, valamelly itélőszékhez feljebb folyamodni; an das Volk, ügyét a' nép eleibe vinni.

Appetit, der, Begierde, nach etwas, kívánat, megkívánása valaminek, kívánság valamire; Lust zum Essen, éh, ételkívánság, étkívánat; Appetit haben, kívánni az ételt; nicht haben, nem kívánni; Appetit machen, étkívánatot szerezni, jó szájízt adni; den Appetit stillen, enyhíteni az ehét: Appetitlich, adj. wie die Speisen, kívánatos, a' mi az étkívánatot ingerli, kívánatos ételek: adv. jóízűen; die Speisen appetitlich zubereiten, jóízűre készíteni az ételeket.

Aprikose, die, sárgabaratzk, kajszínbaratzk, Aprikosenbaum, der, sárga v. kajszínbaratzkfa.

April, der, Április, Sz. György hava; Aprilglück, das, változó szerentse: Aprilnarr, der, a' kit könnyű elbolondítni: Aprilschein, d. i. der Neumond im April, Sz. György hava újsága; Apriltag, der, Áprilisi nap; ein Tag wie im April, Áprilisi nap, az az, változó: Aprilwetter, das, Áprilisi idő, st. unbeständiges Wetter, álhatatlan, változó idő.

Apropos, zu gelegener Zeit, z. B. kommen, jókor, éppen jókor jön-

ni: als Uebergangswort z. B. was ich ſagen wollte, eben weil wir davon reden, igaz, hogy el ne felejtsem, mit is akartam mondani.

Aequator, der, középabronts.

Arack, der, rispályinka.

Arbeit, die, munka, dolog, munkálódás: wie viel Arbeit hat dieſes gekoſtet! mennyi munkába nem került ez! — ich bin der Arbeit nicht gewachſen, elégtelen vagyok ennek a' munkának végbezvitelére; ſeine Arbeit verrichten, foglalatosságát v. dolgát végezni; ein fertiges, beendigtes Werk z. B. eines Malers, munka, mellyet valaki készít, mív dolgozás; die Arbeit endigen, elvégezni a' munkát: Arbeiten, dolgozni, munkálódni; eifrig arbeiten, hozzálátni a' munkához; ſt. ſich bemühen, valamivel foglalatoskodni; vergeblich arbeiten, híjába fáradozni v. munkálódni; ſt. in heftiger Bewegung ſeyn, z. B. der Wein arbeitet, a' bor, a' ser forr, pezseg, dolgozik; ſt. bearbeiten, valamit készítni, tsinálni, dolgozni; etwas ins Feine arbeiten, valamit kipallérozni: Arbeiter, der, dolgozó, munkás; Arbeiterin, die, dolgozó aszszony v. leány; munkás: Arbeitlos, adj. dologtalan, munkátlan; adv. ohne Mühe, dologtalanúl, dolog v. munka nélkül: Arbeitloſigkeit, die, dologtalanság, munkátlanság; Arbeitmüde adj. a' munkában v. dologban elfáradt, dologból kifáradt: Arbeitſam, adj. dolgos, munkás, szorgalmatos; adv. munkásan, szorgalmatosan, dolgozva: Arbeitſamkeit, die, munkásság, dolgosság, serénység a' dolgozásban: Arbeitſelig, adj. dologszerető.

Arbeitsbiene, die, mézhordó méh: Arbeitsfähig, adj. a' munkára alkalmatos, dologtehető: Arbeitsfreund, der, munkaszerető; Arbeitshaus, das, auch Zuchthaus, dolgozó fenyitékház: Arbeitslohn, der, munkabér, fizetés a' munkáért, díjja a' munkának: Arbeitsleute, die, plur. munkások: Arbeitsmann, der, munkás, napszámos: Arbeitsort, der, műhely: Arbeitsſcheu, adj. munkakerülő, dologkerülő, rest, tunya: Arbeitſcheu, die, munkakerülés, dologkerülés: Arbeitsſtube, die, dolgozószoba: Arbeitstag, der, dolgozó nap, hétköznap, munka nap: Arbeitsvoll, adj. sok munkával járó, munkás.

Arche, die, láda, bárka, hajó.

Architekt, der, építőmester.

Architektur, die építésmesterség.

Archiv, das, levéltár, oklevéltár; die geſammelten Urkunden ſelbſt, oklevelek: Archivarius, der, levéltár' gondviselő.

Arg, adj. roszsz, gonosz, haszontalan; die arge Welt, a' roszsz világ, a' gonosz emberek: ſeine Krankheit wird alle Tag ärger, mindennap roszszabúl van, a' nyavalyája napról napra terhesedik; ſt. heftig, gonosz, kegyetlen, felettébvaló; das iſt zu arg, már az szörnyüség; um nichts ärgeres zu ſagen, hogy még szörnyübb dolgot ne mondjak; je ärger der Schelm, je größer das Glück, minél nagyobb a' ravasz, annál nagyobb a' szerentséje: adv. roszszúl, gonoszúl; heftig, szörnyen, iszonyúan, felette roszszúl: Arg geſinnt, adj. roszsz indúlatú; Argheit, die, roszszaság, gonoszság; Argliſt, die, gonoszravaszság, tsalárdság: Argliſtig, adj. kaján, ravasz, tsalárd, adv. kajánúl, ravaszúl, tsalárdúl, álnokúl; Argliſtigkeit, die, kajánság, ravaszság, tsalárdság, álnokság: Argloſ, adj. ohne falſch, jámbor, egyenes szívű: Argloſigkeit, die, jámborság, egyenesség: Argwillig, adj. geneigt zu ſchaden, álnok, félszeg: Argwilligkeit, die, álnokság, félszegség: Argwöhniſch, adj. gyanakodó; adv. gyanakodva: Argwohn, der, gyanakodás, gyanúskodás; ich habe einen Argwohn, gyanakszom; der Argwohn fällt auf dich, te rád gyanakodnak, te rád van a' gyanú: Argwöhnen, gyanakodni.

Arie, die, Ária, énekdal.

Ariſtokrat, der, főrendek kormányozásának v. uralkodásának pártfogója; Ariſtokraten, uralkodó főrendek: Ariſtokratie, die,

főrendek uralkodása, országlása, Ariſtokratiſch, adj. főrendek uralkodásabéli.

Arithmetik, die, számmesterség, számvetés, számvetés mestersége.

Arm, ärmer, ärmſte, adj. szegény, nyomorúlt; arm an Sprache, szük, v. szavakban szükölködő nyelv; ſt. unglücklich, nyomorúlt, boldogtalan; adv. szegényül, szegény módon, szegénységben; nyomorúságosan.

Arm, der, kar; trop. Macht, Stärke, erő, hatalom, hatalmas kar; der Theil eines Ganzen, z. B. der Arm eines Flußes, ág, p. o. a' folyovíz ága; ein Stuhl mit Armen, karos szék, karszék: Armader, die, karér, főér a' karban: Armband, das, karkötő; Armbein, das, kartsont; Armbinde, die, karfelkötő: Armbruch, der, kartörés: Armesſtärke, die, karnak ereje: Armgeige, die, Altgeige, karhegedű: Armgeſchmeide, das, karékesség: Armhandſchuh, der, karkesztyű; Armkette, die, karlántz: Armkiſſen, das, könyöklő vánkos: Armlehne, die, székkar: Armleuchter, der, karos gyertyatartó: Armlos, adj. karatlan, kartalan: Armmäuslein, das, Armmuskel, der, egeretske: Armring, der, karperetz, aranyperetz: Armſäule, d. i. eine Säule mit Armen an Kreuz- und Schneidewegen, útmutató oszlop: Armſchienen, die, ein eiſernes Blech zur Bedeckung des Armes, karkülső vasból t. i. a' régi bajnoknál: Armſchlagader, die, karéletér, a' karnak életere. Armsdick, adj. karvastagságú: Armdicke, die, karvastagsága: Armſelig, szegény, ügyefogyott, nyomorúlt; ſt. unglücklich, elend, z. B. Menſch, boldogtalan, nyomorúlt, szerencsétlen; ſt. nichtswürdig, roszsz, alávaló, semmirevaló; adv. szegényül, szegény állapotban; nyomorúltúl, roszszúl: Armſeligkeit, die, szegénység, nyomorúság; alávalóság: Armſeſſel, der, oder Armſtuhl, karos szék: Armumſchlungen, adj. általölelkezve.

Armuth, die, szegénység, fogyatkozás, szükség, szükölködés; die armen Leute, a' szegénység.

Armee, die, had, hadisereg, sereg.

Armenanſtalt, die, szegények tartására való intézet, kórház.

Armenanwalt, der, Advokat, szegények ügyvédője, ügyvédje: Armenbüchſe, die, szegények perselye: Armengeld, das, alamizsnapénz: Armenhaus, oder Spital, das, kórház, szegények ispotálya; Armen-Caſſe, die, a' szegények kaszszája: Armenpflege, die, a' szegények tartása, Armenpfleger, der, szegények gondviselője; Armenſtock, der, persely a' szegények számára: Armenpflegung, Verſorgung, die, szegények tartása intézete, intézet a' szegények tartására: Armenvorſteher, der, szegények főgondviselője.

Aromatiſch, adj. fűszerszámos.

Arquebuſiren (olv. arkebuzíren), agyon lőni, meglövődözni, meglőni t. i. a' bűnöst.

Arreſt, der, fogház.

Arreſtant, der, fogoly, rab.

Arretiren, megfogni, fogházba vinni.

Arriere-Garde, die, tartalég sereg.

Arſch, der, segg, alfel, hátulj: Arſchbacke die, seggpofa: Arſchloch, das, segglyuk: Arſchwiſch, der, seggtörlő.

Arſenal, Zeughaus, das, fegyveres ház.

Arſenik, der, egérkő, maszlag: Arſenikhaltig, adj. maszlagos, egérköves: Arſenik-König, der, egérkőértz, maszlagértz: Arſenik-Leber, die, maszlagos lukső: Arſenik-Oehl, das, maszlagolaj: Arſenik-Vitriol, das, maszlagos gálitzsavany.

Art, die, Gattung, Claſſe. im allgemeinen, nem, féle; insbeſondere, faj, fajta: die natürliche Beſchaffenheit, ſowohl von Menſchen als Dingen, természet, szokás; eine eigene Art, die Art die einem eigen iſt, tulajdona v. szokása valakinek; von dieſer Art illyen, ollyan; von welcher Art millyen? mitsodás? von allerle Art, mindenféle; es iſt ſo ſein Art, ez már neki szokása, ez a

természete ; aus der Art ſchlagen, elfajzani, elkortsosodni ; die Manier, etwas zu machen, mód, út mód, auf dieſe Art, illyen módon, illyen formán, így ; auf keine Art, semmiképpen nem ; auf verſchiedene Art, sokféleképpen, külömbféle módon : gute Art, Artigkeit, Anſtand, jó mód, illendőség.

Arten, eine natürliche Beſchaffenheit haben, z. B. nach jemanden, valakire ütni, valakihez hasonlítni t. i. természetében ; er artet mehr nach der Mutter als nach dem Vater, inkább ütött az annyára, mint az attyára : fortkommen, gedeihen, tenyészni ; hier wächſt Getreide, da artet der Weinſtock beſſer, itt díszlik az élet : ott jobban terem a' szőlő, ich bin ſo geartet, ez nekem természetem ; gut geartet, jó természetű, jó erkőltsű.

Artig, adj. in Zuſammenſetzungen z. B. kieſelartig, tűzkőnemű, thonartig, agyagnemű ; was gefällt, ékes, jeles, szép, kellemetes ; ein artiges Kind, magakedveltető v. furtsa kis gyermek : angenehm im Umgange, szép módú, jeles, jeles magaszabású, emberséges : ſt. ſonderbar, különös, tsudálatos, rendes : adv. jelesen, ékesen, szépen, módosan : im Handeln, d. i. gefällig, emberségesen, nyájasan : ſt. ſonderbar, különösen, rendesen : Artigkeit, die, magakedveltetés, jeles magaviselet, módosság, jeles magaszabása, nyájasság.

Artikel, der, Theil, Glied eines Ganzen, tzikkely, rész, részetske : eine Art z. B. von Waaren, neme p. o. a' portékának, portéka : in der Sprachlehre, das Deutewort, der, die, das, ein, eine, nemszótska.

Artillerie, die, das ſchwere Geſchütz, ágyúk, pattantyúk ; die ſchwere Artillerie, nagy ágyúk, várrívó ágyúk ; das Geſchützweſen, ágyúkészületek : Artillerie-Feuer, das, ágyúból való lövöldözés, ágyúzas : Artillerie-Park, der, der Ort, wo das Geſchütz aufgeſtellt iſt, ágyúsántz ; das grobe Geſchütz, nagy ágyúk : Artillerie-Pferd, das, ágyúvonó ló : Artillerie-Weſen, das, pattantyússág : Artilleriſt, der, pattantyús : Artilleriſten-Corps, das, pattantyús sereg.

Artitſchoke, die, ártitsóka, olaszlapu.

Artoffel ſ. Erdapfel.

Arzenei, die, orvosság, orvosi szer : Arzeneibereitung, die, orvosság készítés, Arzneien, oder Arzenei gebrauchen, orvossággal élni : Arzneiflaſche, die, orvosságos üveg : Arzneigelahrtheit oder gelehrſamkeit, die, orvosi tudomány : Arzneigeſchmack, der, orvosságíz : Arzneigöttin, die, orvosistenasszszony : Arzneigott, der, orvosisten : Arzneikunde, orvosságtudomány ſ. Heilkunſt : Arzneikunſt, die, orvosságkészítés tudománya, ſ. Heilkunſt : Arzneilade, ſ. Apotheke ; Arzneilehre ſ. Arzneimittellehre, orvosiszerek tudománya ; Arzneipflanze, die, orvosi v. orvosló plánta : Arzneiſtoff, der, orvosló szer : Arzneitrank, der, orvosság, orvosi ital : Arzneiverſchreibekunſt, die, oder Rezeptirkunſt, orvosság rendelés mestersége ; Arzneiwiſſenſchaft ſ. Arzneikunde.

Arzt, der, orvos ; ein praktiſcher Arzt ſeyn, gyógyító orvos lenni.

Asbeſt, der, Steinflachs, asbeszt, kölen.

Aſchblei, das, d. i. Wismuth, vizmút, vizmútértz.

Aſche, die, hamu, hamv ; eine Stadt in die Aſche legen, porrá égetni valamelly várost ; es glimmt ein Feuer unter der Aſche, parázs lappang a' hamu alatt ; die Ueberreſte der Verſtorbenen, a' megholtak hamvai v. porai ; Friede ſeiner Aſche, nyúgodjanak hamvai békével : Aſchenbrenner, der, hamuégető : Aſchenbrod, das, d. i. in heißer Aſche gebackenes Brod, parázsban sült pogátsa v. kenyér : Aſchenbrödel, der, die, d. i. eine Perſon, die viel in der Aſche herumwühlt, hamupipőke, hamupepejke : Aſchenkrug, der, Urne, hamvedény : Aſchenlauge, die, lúg : Aſchenpflanze, die, dugasor : Aſchenſalz, das, hamusó : Aſchermittwoch, der, hamvazó szerda ; Aſchenfarbe, die, hamuszín : Aſchenfarbig, adject. hamuszínű ;

Aſchengrau, adj. idem: Aſchenkraut, das, berzedt üszögőr: Aſchenkuchen, der, tepsiben sült lepény, pogátsa, malé: Aſchenlauch, oder Aeſchlauch, der, d. i. gemeiner Lauch, póréhagyma; Schnittlauch, metélő hagyma; Schalotten, mogyoró hagyma: Aſchicht, adj. der Aſche ähnlich, hamvas: Aſchig, oder Aſche an ſich habend, hamus.

Aſiatiſch, Ázsiai.

Aſien, Ázsia.

Aſpekten, die, tsillagzat, tsillagok állása; Anzeige künftiger Dinge, jelek, jelenségek, gute Aſpekten, jó kinézés t. i. a' jövendőkre.

Aß, das, oder Aeß, die Eins auf den Würfeln und Karten, egy szem, p. o. a' kotzkán, kártyán; kleines Goldgewicht, ein vier und ſechzigſter Theil des Dukaten, egy hatvannegyed része egy aranynak; das Apothekerpfund von 24 Loth, patikafont.

Aſſekurant, der, d. i. der ſich für Feuer ꝛc. Gefahr verbindet, tűzvízkármentő, tűzvíz által okozott kárért kezes: Aſſekuranz, die, karért való kezesség, tűzvízkármentés, p. o. házakra, hajókra nézve: Aſſekuranz-Compagnie, die, tűzvízkármentő társaság: Aſſekuriren, kezességet vállalni a' történhető kárért; ein Schiff aſſekuriren, valamelly hajónak szerentsés helyrejutásáért kezességet vállalni.

Aſſel, die, Kellerwurm, százlábú pintzebogár.

Aſſignation, die, útasítóírás; általadás: Aſſigniren, útasítni valakit, p. o. valaminek általvételére.

Aſſiſtent, der, közbíró, tanu: ſt. Gehülfe, segéd: Aſſiſtiren, segítő v. segéd lenni.

Aſt, der, eines Baumes, ág; ein kleiner Aſt, galy v. gaj; voller Aeſte, ágasbogas; voll kleiner Aeſte, galyas; ein Aſt mit Laub, lomb, leveles galy; Aeſte der Adern, az erek elágazásai; Seitenlinien eines Stammhauſes, a' nemzetség ágai; Theile einer Wiſſenſchaft, ágai, részei, p. o. a' tudományoknak: Aeſte z. B. im Brete, görts, göts, bötyk: Aſtblatt, das, áglevél: Aſtknorren, ágbötyk: Aſtloch, das, göts v. görtslyuk: Aſtmoos, das, hipon, hiponmóh.

Athem, der, lélekzet, lehellet die ausgeſtoßene Luft, pára; das Athemholen, lélekzet: Athemholen, ſchöpfen, lélekzetet venni lélekzeni, lehelleni, lélekzetet szívni magába; tief Athem holen sohajtani; außer Athem kommen lélekszakadva lenni: Athemholen das lélekzés, lehellés, lélekzetvevés; das tiefe Athemholen sohajtás: Athemlos, adj. lélekszakadva: Athemloſigkeit, die rövid lehellés, fúladozás: Athemzug, der, lehellet, lehellés.

Athmen, lélekzeni, lehelleni, lehelletet v. lélekzetet szívni magába; trop. leben, élni, lélekzeni ſo lang ich athmen werde, mí tsak lehellek v. élek, utólsó lehelletemig: ſt. in ſich ziehen, einathmen, beszívni; eine reine Luft athmen, egésséges levegőt szívni vermittelſt des Athems mittheilen z. B. Liebe in jemandes Bruſt, belélehelleni p. o. szeretetet valakibe; trop. für ausdünſten, párázni, gőzelgeni; Wohlgerüche athmen, jó illatot terjeszteni.

Atlas, der, átlás, mappák v. fölé képek gyüjteménye.

Atlaß, der, ein ſeidener Zeug, atlasz, atlatz: Atlaſſen adj. z. B. Kleid, atlaszból való.

Atmoſphäre, die, der Dunſtkreis gőzkör, gőzkörnyék.

Atom, das, d. i. ein untheilbares Körperchen, parány.

Atzel, die, szarka; ſ. Elſter.

Au! interj. jaj, oh; auweh, oh jaj jaj nekem.

Auch, conj. is; es gefällt mir un den Uebrigen auch, nekem tetszik és a' többieknek is; Tonkünſtler waren ehemals auch Dichter, a muzsikások hajdan egyszersmind poéták is voltak: nicht nur — ſondern auch; ſowohl — als auch nem tsak — hanem ... is; mind-mind; wie auch, valamint; auch nicht, sem; auch dann, még akkor is.

Audienz, die, meghallgatás t. i. a fejedelemtől, v. a' fejedelem előtt einem Audienz geben, valakit meghallgatni és elébe botsátni; Audienz erhalten, megnyer-

a' személlyes meghallgattatást t. i. a' fejedelem előtt: Audienz-Zimmer, das, meghallgató palota v. szoba.

Auditor, der, katonabíró.

Aue, die, parlag, folyóvíz mellyéke, jó termő v. kövér föld; ein Weideland, legelő mező; ein mit Gras bewachsener Platz, gyep, pázsit.

Auerhahn, der, fajdtyúk: Auerhenne, die, jértze fajdtyúk: Auerochs, der, Urochs, der, belény, bölöny.

Auf, praepos. mit Dativ. n—on, en—ön—án; felől—felé—ról—ről—ban—ben, mit Ablat. ra—re, mit Accusat. Auf einmal egyszerre; von auf—von—am, től fogva, tól fogva; auf daß, hogy; auf und ab, fel 's alá; aufs neue, újra; aufs höchste, legfeljebb: beym Ermuntern, auf, steh' auf! kelj fel, keljetek fel; steig auf! úlj fel, üljetek fel; st. mach auf z. B. die Thür, nyisd ki, megv. fel.

Aufackern, kiszántani belőle, felszántani, újra felszántani.

Aufarbeiten, feldolgozni.

Aufbacken, rásülni, felsütni p. o. a' lisztet.

Aufbäumeln, wie Hasen, felágoskodni a' hátulsó lábaira állani.

Aufbäumen, sich, ágaskodni, felágaskodni.

Aufballen, z. B. Waaren, egymásra rakni a' bálokat, v. tsomókat.

Aufbauen, fel- v. megépítni: Aufbauen, das, fel- v. megépítés: Aufbauer, der, építő, felépítő.

Aufbehalten z. B. den Hut, fenntartani, le nem venni; z. B. Früchte, eltenni, megtartani, elrakni, p. o. télire a' gyümöltsöt.

Aufbeißen, auf etwas beißen, beléharapni, megharapni valamit; z. B. Nüße, felharapni, fogaival feltörni p. o. a' diót; eine harte Nuß aufzubeißen haben, kemény feltételekkel küszködni.

Aufbeitzen, feletetni, felmarni, felmaratni.

Aufberſten, felrepedni, kirepedni, felpukkani.

Aufbetten, magasra felvetni az ágyat.

Aufbewahren, eltenni, megtartani, elrakni, tartogatni; Weine, die sich lange aufbewahren lassen, olyan bor, a' mellyet sokáig lehet tartani, a' melly sokáig eláll: Aufbewahrung, die, eltartás, eltevés.

Aufbiegen oder aufbeugen, felgörbitni.

Aufbieten, z. B. zum Kriegsdienste aufrufen, öszvehívni, felkívánni v. parantsolni, hogy fegyvert fogjanak; alle Kräfte aufbieten, minden erejét elővenni; die Verlobten von der Kanzel, kihírdetni a' házasúlandókat: Aufbieten, das, der Soldaten, fegyverre hívása v. idézése a' katonáknak; der Verlobten, kihírdetés.

Aufbinden, felkötni, rákötni; st. zuſammenbinden z. B. Getreide, kévékbe kötni; auflösen, megoldani, fel- v. megoldozni; einem etwas aufbinden, elhitetni valakit, elámítni.

Aufblähen, felfujni, felpöſſeszteni; aufgebläht, felfúvódott; trop. ſtolz machen, felfúvalkodtatni; aufgebläht, felfúvalkodott; ſich aufblähen, felfúvalkodni: Aufblähung, die, des Leibes, felfúvódás, felpöſſedés.

Aufblaſen, eine Blaſe, felfújni; trop. mit Stolz erfüllen, felfúvalkodottá tenni: Feuer aufblaſen, felfujni a' tüzet; ſich aufblaſen, magát felfúvalkodni.

Aufbleiben, felmaradni, le nem feküdni, éjtszakázni; st. offen bleiben, nyitva maradni: Aufbleiben, das, éjtszakai felmaradás, éjtszakázás.

Aufblick, der, feltekintés, felnézés.

Aufblicken, feltekinteni, felnézni.

Aufblühen, nyílni, kinyílni, fakadni mint a' virágbimbó, kivirágzani, virágozni kezdeni, fejleni.

Aufbrauſen, pezsegni felfelé, felpezsdűlni, buzogva forrani; in heftige Leidenſchaft ausbrechen, felindúlni, indúlatoskodni, felhevűlni, heveskedni. Aufbrauſung, die, des Weines, forrás, buzgás, des Gemüthes, heveskedés, indúlatoskodás.

Aufbrechen, von innen ſich öffnen, kihasadni, mint a' virágbimbó; von einem Orte abgehen, z. B. wie

die Armee, elindúlni, megindúlni p. o. elindúl a' sereg, a' tábor; von andern Menſchen, elmenni, útnak indúlni; durch Brechen öffnen, z. B. die Thür, bétörni az ajtót; einen Brief aufbrechen, feltörni, felszakasztani a' levelet.

Aufbringen z. B. den Hut auf den Kopf bringen, fel- v. reátenni; zur gehörigen Größe bringen, z. B. einen Baum, felnevelni p. o. a' fát; einen Kranken aufbringen, a' beteget helyre állítni; ſt. herbeyſchaffen, szerezni, öszveszerezni; mit Mühe Geld aufbringen, pénzt kuporni öszve; Truppen aufbringen, sereget gyüjteni; Zeugen aufbringen, tanúkat állítni elő; in den Hafen bringen z. B. ein erobertes Schiff, elfogni a' hajót és mint prédát a' kikötőbe bévinni; auffinden z. B. Entſchuldigungen, előhordani, előhozni, kigondolni p. o. mentségeket, elleuvetést; in Aufnahme bringen, z. B. eine Gewohnheit, felhozni szokásba, v. a' szokást béhozni; erzürnen jemanden, felboszszantani valakit, felingerleni t. i. haragra, megharagítni; daher aufgebracht, felindúlt, haragos.

Aufbruch, der, Oeffnung durch Aufbrechen, kifakadás; des Heeres, meg- v. elindúlás, elmenetei.

Aufbrudeln, wie das ſiedende Waſſer, felbuzogni, buzogni.

Aufbrühen, leforrázni.

Aufbrüſten, ſich, felfúvalkodni.

Aufbürden, terhelni valamivel, terhet rárakni.

Aufbürſten, z. B. den Hut, újra kefélni.

Aufdämmern, anfangen zu dämmern, hajnallani, világosodni, szürkülni; der aufdämmernde Tag, hajnali szürkület, hajnalhasadás.

Aufdampfen, füstölögni.

Aufdecken, die Decke über etwas breiten, ráterítni, felterítni reá p. o. a' takarót, béterítni valamit; das Tiſchtuch aufdecken, oder den Tiſch, megterítni az asztalt; ſt. die Decke wegnehmen leszedni a' fedelét; ein Dach aufdecken, d. i. die Ziegel herabnehmen, leszedni a' házfedelet; trop. offenbahren, felfedezni p. o. a' titkot; ſich aufdecken, kitakarodzni, a' takarót magáról levetni.

Aufdingen, z. B. einen Knaben bey einem Meiſter, beszegődtetni p. o. az inast mesterségre; in die Lehre nehmen, inasnak felfogadni.

Aufdrängen z. B. die Thür, felfeszítni p. o. az ajtót; ſich aufdrängen, rákötni v. rátolni magát valakire; dieſe Gedanken drängen ſich mir auf, ezek a' gondolatok ötlődnek az eszembe.

Aufdrehen, anfügen, rásrófolni; durchs Drehen öffnen, kisrófolni, kitsavarni.

Aufdringen, etwas, erővel rákötni, rátukmálni, rátolni; ſich aufdringen, rátolni magát valakire.

Aufdringlich, Aufdringlichkeit, ſ. Zudringlich, Zudringlichkeit.

Aufdrucken, rányomni, ráütni p. o. a' petsétet, rányomtatni; auf ein Schreiben ſein Siegel aufdrucken, írását megpetsételni; das Siegel auf einen Brief aufdrucken, bé- v. lepetsételni a' levelet.

Aufdrücken, hozzányomni, rányomni p. o. a' pennát a' papirosra; befeſtigen z. B. ein Pflaſter auf die Wunde, játenni, rányomni; durch drücken öffnen, z. B. ein Geſchwüre, megfakasztani nyomás által.

Aufducken, felbukni, felbukkani.

Aufdünſten, felgőzölögtetni.

Aufdunſen, aufſchwellen, felpöffedni, daher aufgedunſen, felpöffedt, felfúvódott; ſt. hochmüthig, felfúvalkodott.

Aufdunſten, felgőzölögni.

Aufeinander, adv. eins auf das andere, egymásután; gegen einander, zu einander, egymásra; viele Briefe aufeinander, egymást éri a' sok levél; etwas aufeinander haben, egymásra haragudni.

Aufeiſen, felvágni a' jeget, meglékelni a' jeget.

Aufenthalt, der, irgendwo, mulatás, tartózkodás, ottmaradás; der Ort, wo? tartózkodó v. mulatóhely, lakás; der Thiere, tanya, lakhely; ſt. Verzögerung, késleltetés, hátramaradás.

Auferlegen, rátenni, rárakni.

Auferſtehen, feltámadni; auferſtanden, feltámadt; Auferſtehung, die, feltámadás.

Auferwecken, feltámasztani, t. i. a' halálból; auferweckt, feltámasztott, feltámadott: Auferweckung, die, feltámasztás: Auferwecker, der, feltámasztó.

Auferziehen, z. B. Kinder, felnevelni; durch Nahrung auferziehen, táplálni, tartani; Thiere auferziehen, állatokat tartani, tenyésztetni; durch Unterricht auferziehen, nevelni, felnevelni; anständig auferziehen, illendő módon nevelni: Auferziehung, die, der Kinder, Thiere, tartás, feltartás, felnevelés; durch sittliche Bildung, nevelés: Auferzieher, der, nevelő, felneveló; die Auferzieherin, nevelő aszszony v. leány.

Aufessen, felenni, mind megenni, megemészteni.

Auffädeln und Auffädnen, z. B. Perlen, fellúzni; bey Schneidern, rántzolni, öszverántzolni.

Auffänger, der, elfogó t. i. valamit, valakit.

Auffahren, in die Höhe fahren, z. B. mit einem Wagen, felmenni, felfelémenni, elóállani: auffahren in die Luft, wie ein Luftballon, felemelkedni, felmenni, felszállani; aufspringen z. B. von seinem Sitze, felugrani p. o. a' helyéből; auffahren vor Schrecken, felszökni, p. o. ijjedtében; auffahren vor Zorn, fellobbani haragjában, feltsattanni, felpattanni; auffahren mit dem Schiffe auf eine Klippe, nekimenni és beléütődni, hozzátsapódni p. o. kősziklához; plötzlich geöffnet werden, kinyílni hirtelen, kitsapódni.

Auffarth, die, Christi in den Himmel, felmenetel, menybemenetel; der Ort, wo man mit einem Wagen hinauffährt, feljárás kotsival p. o. a' palota v. kastély eleibe.

Auffallen, auf etwas fallen, ráesni valamire; trop. befremden, különösnek tetszeni, szembetünni, megütközni valamin, daher auffallend, szembetünő, különös, adv. szembetünőleg; st. beleidigen, verdrießen, kedvetlen érzést okozni, bántani, adv. auffallend, illetlen, bántó, sértő.

Auffangen, megkapni, elfogni t. i. estében, futtában valamit: Worte auffangen, hallgatózni a' szóra v. kilesni valamelly szót valaki szájából; eine Krankheit auffangen, d. i. von derselben angesteckt werden, elkapni a' nyavalyát mástól, elragadni reá.

Auffassen, ergreifen und aufheben, felszedni, felvenni; das Blut, edénybe venni p. o. a' vért; in seinen Verstand aufnehmen, megmegfogni eszével, felfogni, megérteni: Auffassung, die, felfogás, megfogás t. i. eszével, megértés: Auffassungsvermögen, das, értelem, felfogó tehetség.

Auffegen, öszve- v. felsepreni.

Auffeuchten, újra megnedvesítni.

Auffinden, feltalálni, fellelni.

Auffischen, hálóval kifogni.

Auflammen, lángal égni, lángolni, égni kezdeni.

Auflattern, felrepkedni.

Aufflicken, ráfoltozni.

Auffliegen, felrepülni, felszállani, sebesen felmenni; mit Gewalt wie ein Pulverthurm auffliegen, felvetődni p. o. puskapor által; in Feuer auffliegen, elégni; schnell auffliegen wie die Thüren, az ajtók sebesen felhyíltak v. megnyíltak

Auflug, der, felrepülés, felmenés.

Auffordern, Auffordern zu etwas, hívni, meghívni, kihívni; auffordern jemanden, daß etwas geschehe, kivenni valamit valakitől v. hogy valamit tegyén; eine Festung auffordern, felkérni a' várat; die Pflicht fordert mich auf, kötelességem kívánja tőlem, kötelességemben áll: Aufforderung, die, kihívás p. o. viadalra; zum Spiele, meghívás; des Schuldners, megintés, emlékeztetés.

Auffressen, felfalni, fel- v. megenni, megemészteni; auffressen durch ätzende Sachen, felmarni, felenni: sich, auffressen, d. i. sich erholen, evés által ismét erőre kapni, felvenni magát.

Auffrischen, erneuern z. B. eine Farbe, felelevenítni p. o. a' színét valaminek; den Wein durch aufgießen auffrischen, megfrissítni; das Andenken einer Sache auffrischen, valamelly dolognak az emlékezetét megújjítni, felelevenítni: Auffrischung, die, felelevenítés, feléledés.

Aufführen, in die Höhe führen, felvinni p. o. magasra valamit; aufbauen, z. B. ein Gebäude, épitni, felépitni p. o. épületet; Mauern aufführen, falakat rakni; öffentlich vorstellen z. B. im Schauspiele, etwas aufführen, nézö játékot játszani v. adni a' játékszinben; Tänze aufführen, tántzokat mutatni; einen bey jemanden aufführen, valamelly idegent valakinél bémutatni, megesmerkedtetni; etwas in einer Rechnung aufführen, a' számadásba bétenni; sich gut aufführen, magát jól viselni; Aufführung, die, eines Gebäudes, épités, felépités; der Zeugen, elöhozás, felhozás; st. Betragen, magaviselet, erköltsi magaviselet.

Auffüllen, voll füllen, megtölteni, teletölteni; st. nachfüllen z. B. den Wein, megtöltögetni p. o. a' hordót.

Auffüttern, groß füttern, feltartani, felnevelni; st. verfüttern, megetetni, feletetni p. o. az abrakot mind.

Aufgabe, die, das Aufgeben z. B. eines Amtes, letevése p. o. a' hivatalnak; einer Festung, feladása p. o. a' várnak; Aufgabe einer Frage, felvevése, feladása p. o. a' találós kérdésnek; st. Befehl, kiadott rendelés, parantsolat; was aufgegeben wird, z. B. Arbeit, kiszabott munka, tétel; eine vorgelegte Frage, feladott kérdés.

Aufgang, der, z. B. der Sonne, &c. felkelése, feljövetele, feljöte a' napnak feltetszése, feljöte a' tsillagoknak; bey den Aufgang der Morgenröthe, hajnalhasadáskor, hajnalban; der Ort, wo man aufwärts geht, feljárás, a' feljárás helye; trop. st. Morgen, Osten, napkelet.

Aufgeben, in die Höhe geben, z. B. die Speisen, feladni az ételeket az asztalra; freiwillig fahren lassen, felhagyni valamivel, abbahagyni valamit; den Geist aufgeben, lelkét kiadni; sein Vorhaben aufgeben, szándékáról lemondani v. attól elállani; zu thun befehlen, meghagyni, megparantsolni valakinek valamit, ráparantsolni; eine Frage aufgeben, kérdést tenni fel, feltenni kérdést: Aufgeben, das, die Aufgebung, des Amtes, hivatalletétel; der Freundschaft, felhagyás a' barátsággal.

Aufgeblasen, partic. und adj. stolz, felfúvalkodott, kevély, dölyfös; schwülstig in der Rede, dagályos: Aufgeblasenheit, die, felfúvalkodottság, dölyfösség, dagályosság.

Aufgebot, das, des Landesherrn, Aufforderung zu etwas, népfelkivánás, felkelésre v. fegyverrekelésre adatott parantsolat a' néphez; Aufgebot der Verlobten, kihirdetése a' házasúlandóknak; die aufgebotenen Unterthanen selbst, a' fegyverre keltek.

Aufgedinge, das, oder Aufdingen eines Lehrlings, beszegödtetése az inasnak mesterségre.

Aufgehen, felmenni, felemelkedni; wie Rauch, Nebel, felfelé menni, felszállani; in Feuer aufgehen, d. i. verbrennen, elégni, lángok prédájává lenni; von der Sonne, dem Monde, felkelni, feljönni, feltámadni, mint a' nap; feljöni, mint a' tsillagok; von Pflanzen, kikelni, kitsirázni; vom Teige, megkelni, mint a' tészta; sich öffnen, wie Thüren, nyilni, ki- v. megnyilni; wie Knoten, megoldani, feloldani, mint p. o. a' tsomó v. hurok megoldik, feloldik v. felbomlik; wie ein Geschwür, megfakadni, kifakadni; wie das Eis, olvadni, felolvadni; wie Blüthen, kifakadni, kinyilni, mint a' virág bimbó; st. verbrauchen, wie Geld, elfogyni; aufgehen, von Zahlen, semminek sem maradni; auf einen Körper passen, rámenni, rá- v. beléilleni; sich die Füße aufgehen, d. i. wund gehen, a' járásban kisebesitni a' lábait: Aufgehen, das, des Eises, felolvadás, felengedés.

Aufgeklärt, partic. z. B. ein Mann, felvilágosodott, t. i. ember. Aufgeklärtheit, die, megvilágosodottság.

Aufgeld, das, Agio beym Geldwechseln, uzsora, ráadás, t. i. a' pénzváltásért; beym geschlossenen Handel, foglaló, felpénz.

Aufgelegt, partic. aufliegen, aufgelegt seyn, kész valamire; ich bin

aufgelegt zu ꝛc. kedvem van rá v. hozzá: Aufgelegtheit, die, készség, kedvem valamire.

Aufgeräumt, partic. von aufräumen, mit seyn, jókedvű, víg; eine aufgeräumte Gesellschaft, vídám társaság: Aufgeräumtheit, die, vídámság, vígság.

Aufgeweckt, partic. lustig, eleven, víg; Aufgewecktheit, die, elevenség, vígság.

Aufgießen, rátölteni, ráönteni. Aufgießung, die, rátöltés.

Aufglätten, újra kisíkárlani, kisímítni.

Aufglimmen, wie das Feuer, a' tűz újra feléled; trop. der Zorn glimmt auf, a' harag újra felgerjed.

Aufglühen, megtüzesedni.

Aufgraben, den Boden, felásni, p. o. a' földet: Aufgrabung, die, felásás.

Aufgrasen, alles wegfressen, lelegelni, ellegelni a' füvet.

Aufgreifen, festhalten, elfogni p. o. a' szökevényt; auf etwas greifen, megfogni, hozzányúlni.

Aufgürten, das Kleid, felövedzeni, feltürközni; durch einen Gurt befestigen, ráövedzeni; sich aufgürten, megoldozkodni, kioldozni a' ruháit.

Aufguß, der, töltés; főttlév.

Aufhaben, den Hut, a' fején v. a' fejében lenni, mint p. o. a' kalap, főkötő; zu thun, zu lernen haben, dolgának, tanúlni valójának lenni; als eine Pflicht, kötelességében állani; es hat viel auf sich, sok függ attól, nagy dolog az; es hat nichts auf sich, semmit se tesz.

Aufhacken, felvágni p. o. kapával, fejszével; mit dem Schnabel, felkapni az orrával.

Aufhängen, felakasztani p. o. valamit a' fára, szegre: trop. einem etwas aufhängen, z. B. eine Waare, rákötni valakire valamit, rátukmálni: etwas weiß machen, elhitetni valamit valakivel, elámítni valakit.

Aufhäufeln, z. B. die Erde, felhányni, feltölteni: Aufhäufelung, die, felhányás, feltöltés.

Aufhäufen, felhalmozni, rakásra hányni, felhányni: sich aufhäufen, d. i. sich vermehren, rakásra gyűlni, öszvegyűlni, bokrosodni; die Geschäfte häufen sich immer mehr auf, megszaporodik a' munka: Aufhäufung, die, felhalmozás, rakásra hányás, megszaporodás.

Aufhalsen, nyakába vetni, p. o. a' terhet.

Aufhalten, z. B. im Laufe, feltartóztatni, késleltetni; Pferde aufhalten, megállítni a' lovakat; haltet den Dieb auf, fogjátok el a' tolvajt; den Mund aufhalten, d. i. offen halten, nyitva tartani a' száját; sich aufhalten, tartózkodni, múlatni; st. sich mit etwas beschäftigen, sok időt tölteni valamivel; v. fordítni valamire; sich über etwas aufhalten, megütközni valamiben, nem hagyni helybe valamit: Aufhaltung, die, Verzögerung, feltartóztatás, késleltetés; Zurückhaltung, viszszatartóztatás, megtartóztatás.

Aufhauen, z. B. das Eis, die Thür, felvágni p. o. a' jeget, kivágni, bévágni p. o. az ajtót.

Aufheben, in die Höhe heben, felemelni, felvenni p. o. a' földről valamit; den Finger aufheben, feltartani az ujját; die Augen aufheben, a' szemeit felvetni: st. verwahren für die Zukunft, eltenni valamit p. o. a' mi eltartani való; st. gefangen nehmen, wie Diebe, elfogni, bézárni; im Kriege ein Piquet, a' száguldókat, szélső vígyázaton lévőket elfogni, eltsípni; wegschaffen, széllyelszedni, eltsípni, tovább vinni; die Tafel aufheben, az asztalt elszedni; die Belagerung aufheben, a' vár megszállását félbeszakasztani; ein Gesetz aufheben, a' törvényt eltörleni; st. vermindern, z. B. Brüche im Rechnen, a' törtszámokat, leszállítni, kissebb számokkal felváltani; sich aufheben, felkelni, felegyenesedni: Aufhebung, die, felemelés; trop. das Aufheben, d. i. das Rühmen, kérkedés, magavetés; Verwahrung, eltevés, elrakás; Gefangennehmung, elfogás, megfogás; Abschaffung eines Gesetzes, eltörlés, p. o. a' törvénynek eltörlése; Unterlassung, félbeszakasztás, abbahagyás.

Aufhefteln, kikaptsolni.
Aufheften, ráfértzelni, rátűzni, rávarrni; trop. einem etwas aufheften, d. i. weiß machen, elámítni valakit valamivel.
Aufheitern, z. B. den Himmel, kiv. felderítni; trop. vergnügt machen, fel- v. megvídámítni, felvidítni; ſich aufheitern, z. B. das Wetter heitert ſich auf, kiderül, kitisztúl, t. i. az ég, az idő; vom Gemüth, megvidámodni, felvídúlni: Aufheiterung, die, des Himmels, kiderülés, kitisztúlása az időnek; des Gemüthes, megvidámodás, felvídúlás.
Aufhelfen, einem Gefallenen, felemelni, felsegítni p. o. a' ki elesett; trop. jemandes Umſtände beſſern, segítni valakin, felsegélni valakit.
Aufhellen, erleuchten, meg- v. kivilágosítni; trop. den Verſtand, megvilágosítni az értelmet; ſich aufhellen, d. i. hell werden, kiderülni; ſt. deutlich werden, kivilágosodni, világosságra jönni.
Aufhetzen, das Wild, felhajtani a' vadat. ſt. aufjagen, trop. zu etwas reizen, ingerleni, felingerleni valamire, felbújtani: Aufhetzer, der, ingerlő, felingerlő, felbújtó: Aufhetzung, die, felingerlés, felbújtás.
Aufhocken, aufhucken, etwas auf den Rücken nehmen, a' hátára venni és vinni; einem aufhocken um ſich von ihm tragen zu laſſen, hátára űlni és magát vitetni.
Aufhören, ablaſſen, megszűnni valamivel, valamitől; véget vetni valaminek; ein Ende nehmen, elvégződni, végének lenni; das ſchöne Wetter hört auf, elmúlt a' szép idő; mit der Zeit hört alles auf, az idő mindent megemészt: Aufhören, das, vég, megszűnés, szünet; ohne Aufhören, vég nélkül, szünetelenül.
Aufhorchen, figyelmezni valamire, figyelemmel halgatni.
Aufhülfe, die, felsegítés, felemelés, felsegéllés.
Aufhüpfen, vor Freude, ugrálni, szökdösni, p. o. örömében.
Aufjagen, das Wild, felkergetni, p. o. a' vadat, felhajtani; mühſam auffinden, felhajhászni valamit.
Aufkäufer, der, bevásárló.
Aufkauf, der, öszvevásárlás, megvétel, bévásárlás: Aufkaufen, öszveszedni, bévásárlani p. o. valamit előre. nyereségre, 'sa' t.
Aufkehren, fel- v. öszvesepreni.
Aufkeimen, kitsirázni, kihajtani, kisarjadzani; aufkeimend, sarjadzó: nevekedő: Aufkeimung, die, kitsirázás, kisarjadzás, tenyészés.
Aufkitten, aufkütten, ráragasztani foglaló vakolattal, rátzémentezni.
Aufklären, heiter machen, z. B. den Himmel, kiderítni; trop. erheitern, das Geſicht, fel- v. kividámítni; erklären, megvilágosítni, megmagyarázni valamit; den Geiſt aufklären, felvilágosítni, t. i. az értelmet; ſich aufklären, z. B. der Himmel klärt ſich auf, az ég kiderül, kitisztúl; ſt. deutlich werden, es wird ſich aufklären, majd világosságra jő a' dolog: Aufklärer, der, világosságterjesztő v. tanító. Aufklärerei, die, d. i. falſche Aufklärung, hamis megvilágosodás és annak terjesztése: Aufklärung, die, des Himmels, kiderítés; des Gemüthes, felvidámúlás, felvidúlás; des Verſtandes, felvilágosítás, oktatás: ſt. Erklärung, megvilágosítás, megmagyarázás: Aufklärungsſucht, die, szertelen vágyás a' mások felvilágosítására.
Aufklauben, felszedni, felszedegetni, öszvekeresgélni.
Aufkleben, ráragasztani, felragasztani valamire; ráragadni.
Aufklettern, felmászni; der Weinſtock klettert auf, a' szőlő felfut.
Aufklopfen, kopogni valamin; wie das Herz, dobogni, verni, mint a' szív; wie Nüße, feltörni, p. o. a' diót.
Aufknacken, fogaival feltörni, megtörni, p. o. a' diót.
Aufknien, rátérdelni.
Aufknöpfen, kigombolni.
Aufknüpfen, felkötni, felakasztani; ſt. losknüpfen, fel- v. megoldozni: Aufknüpfung, die, felkötés, felakasztás.
Aufkochen, forrni, felforrni, buzogni; zum künftigen Gebrauche abkochen, felforralni, megforralni.

Aufkommen, feljönni, felvetődni; ſt. aufwachſen, wie Pflanzen ꝛc. felnőni, felnevekedni; ſt. geſund werden, felgyógyúlni, felkelni a' betegségből; ſeine Umſtände verbeſſern, felvenni magát, boldogúlni; einen nicht aufkommen laſſen, valakit nyomni, akadályoztatni, hogy fel ne vehesse magát; gewöhnlich werden, szokássá válni, közönségessé lenni: Aufkommen, das, der Gewächſe, növés, felnevekedés; der Menſchen, nach Umſtänden, boldogúlás, előmenetel; nach überſtandener Krankheit, felgyógyúlás; der Urſprung einer Sache, kezdet, eredet.

Aufkrämpeln, z. B. den Hut, felkötni a' kalapot.

Aufkräuſeln, z. B. das Haar, felfodorítni a' haját.

Aufkratzen, felvakarni, kivakarni p. o. a' sebet; ſt. rauh machen, felborzazni.

Aufkriechen, felmászni.

Aufkrümmen, felgörbítni, felfelé görbítni: Aufkrümmung, die, felgörbítés.

Aufkunden, Aufkündigen, z. B. die Freundſchaft, lemondani valamiről p. o. barátságról; das Quartier, felmondani a' béres szállást és kiköltözni; das Capital, felmondani a' tőkepénzt: Aufkündigung, die, le- v. felmondás.

Aufladen, auf den Wagen, felrakni, p. o. a' terhet a' szekérre, megrakni, rakodni, rárakni; ſich jemandes Haß aufladen, valakinek a' gyűlölségét magára venni: Aufladen, das, die Aufladung, fel- v. rárakás, felrakodás: Aufſlader, der, terehrakó, rakodó.

Auflage, die, das Auflegen z. B. einer Geldſtrafe, bírság; Auflage eines Buches, nyomtatás, kinyomtatás; ſt. Abgabe, z. B. auf den Wein ꝛc. borra v. serre vetett adó 's a' t. vám,

Auflangen, z. B. Ziegel, felnyújtani, feladogatni, p. o. a' téglát.

Auflaſſen, felereszteni; offen laſſen, nyitva hagyni.

Auflaſten, rárakni, mint terhet, terhelni valamivel.

Auflauern, lesni valamit; einem auflauern d. i. nachſtellen, leselkedni valaki után.

Auflauf, der, öszvesereglés, öszvetolakodás, zenebonás, tolongás: Auflaufen, wie das Waſſer, nagyra nevekedni, megszaporodni; ein aufgelaufener Strom, megáradt víz; aufſchwellen, feldagadni, felfúvódni; auf etwas laufen und darauf feſt bleiben, rámenni, és rajta megfenekleni, mint a' hajó: wundlaufen, wie die Füße, feltörni a' lábát a' sok járásban: Auflaufen, das, des Waſſers, nagyra v. sokra nevekedés; das Aufſchwellen, feldagadás, felfúvódás.

Auflaurer, der, valamit leső; leselkedő.

Auflauſchen, hallgatózni valamire, p. o. az ajtón.

Aufleben, feléledni, felelevenedni, új életre jönni; trop. wieder hervorkommen, felelevenűlni, feltámadni; ſich erholen, megújúlni, újászületni, feléledni.

Auflecken, felnyalni.

Auflegen, rátenni, rárakni; Strafe auflegen, megbüntetni valakit; einen Eid auflegen, kényszerítni valakit az esküvésre; Steuer auflegen, adót vetni rá; ein Buch, kiadni, kinyomtatni a' könyvet maga költségén; ſich auflegen z. B. auf den Tiſch, ráfeküdni; ſich mit dem Ellenbogen auflegen, rákönyökölni; gut aufgelegt ſeyn, jó kedvének lenni: Auflegen, das, die Auflegung, auf etwas, rátevés, rátétel.

Auflehnen, támasztani, rátámasztani valamire; ſich auflehnen, rákönyökölni p. o. az asztalra, ránehézkedni; trop. ſt. ſich widerſetzen, elleneszegezni magát, p. o. előljáróinak, ujjat húzni valakivel: Auflehnung, die, rátámasztás; gegen Vorgeſetzte, magának ellenszegezése, p. o. előljárói ellen.

Aufleimen, ráenyvezni.

Aufleſen, z. B. Nüſſe, felszedni; Aufleſung, die, felszedés.

Aufliegen, rajta feküdni; ſt. wund liegen, a' hoszszas fekvésben kisebesítni, kipállítni; ſich aufliegen, kipállani a' fekvésben.

Auflockern, felporhanyózni.

Auflöſen, etwas, feloldani, feloldozni, megoldani, megoldozni; was geleimt war, auflöſen, a' mi le volt enyvezve, felválasztani; Metalle auflöſen, feloszlatni; Begriffe auflöſen, kifejteni, kifejtegetni, daher auflöſend, feloszlató, kifejtő, fejtegető; aufgelöſet werden, d. i. ſterben, meghalni; flüßig machen, wie Wachs, fel- v. megolvasztani: Aufgelöſet, adv. z. B. in Wonne, örömbe merülve; eine Aufgabe auflöſen, a' tételt, feladást v. feltett kérdést megfejteni; die Ehe auflöſen, a' házassági köteleket felbontani; ſich auflöſen, el- v. felolvadni; deutlich werden, kitetszeni, kivilágosodni, kifejtődni: Auflöslich, adj. megfejthető, felolvasztható: Auflöſung, die, feloldozás, megoldás; einer Sache in ihre Theile, feloszlatás, felolvasztás; einer dunkeln Sache, megfejtés; des Menſchen, d. i. Tod, feloldoztatás, halál: Auflöſungsmittel, das, chem. olvasztószer; medic. felolvasztó t. i. szer, orvosság.

Auflöthen, ráforrasztani.

Aufmachen, ki- v. felnyitni, megnyitni; einen Brief aufmachen, felbontani a' levelet; in die Höhe machen d. i. aufhängen, z. B. ein Schild, felfüggeszteni, kiakasztani, p. o. a' tzégért, tzímert; ſich aufmachen aus dem Bette, felkelni, p. o. az ágyból; auf den Weg, felkerekedni, meg- v. elindúlni, útnak eredni.

Aufmahnen, ermahnen, ermuntern, inteni, meginteni, sürgetni valamire.

Aufmalen, durch Malen verbrauchen, z. B. Farben, mind felfesteni p. o. a' festéket; auffriſchen die Farben, felélevenítni a' festést, új festés által.

Aufmarſch, der, táborjárás, tábori menés, v. menetel: Aufmarſchieren, tábort járni.

Aufmauern, felrakni, p. o. a' kőfalat.

Aufmerken, figyelmezni, ráfigyelmezni, rávígyázni valamire; aufzeichnen, feljegyezni: Aufmerker, der, figyelmező; jegyző, feljegyző: Aufmerkſam, adj. figyelmes, figyelmetes, figyelmező; aufmerkſam ſeyn, figyelmezni valamire; als Zuhörer, figyelemmel hallgatni: adv. figyelmesen, figyelmetesen, figyelemmel: Aufmerkſamkeit die, figyelem, figyelmetesség; hier iſt viele Aufmerkſamkeit nöthig, kettőztetni kell a' figyelmetességet; aufmerkſames Betragen gegen Andere, magaviseletében való figyelem valaki eránt, ügyelés valakire.

Aufmeſſen, felmérni p. o. a' gabonát.

Aufmunterer, der, serkentő.

Aufmuntern, einen aus dem Schlafe, költeni, p. o. az álomból; aufheitern, fel- v. megvidámítni, fel- v. megvidítni, felelevenítni; anreizen, antreiben, serkenteni valamire, serkengetni, inteni, nógatni; ſich ſelbſt aufmuntern, felserkenni, magának kedvet tsinálni valamire: Aufmunternd, serkentő, serkengető: Aufmunterung, die, aus dem Schlafe, felköltés, felserkentés; Anreizung, serkentés; Aufheiterung, felvidámítás; wodurch man Andere aufzumuntern ſucht, serkentő eszköz, serkentés.

Aufnähen, rávarrni; durch Nähen verbrauchen, mind felvarrni.

Aufnageln, felszegezni.

Aufnagen, kirágni.

Aufnahme, die, befogadás; der Empfang, z. B. eines Freundes, fogadás; eine Aufnahme gewähren, befogadni szállásra; eine Aufnahme finden, szállást találni, befogadtatni; gute Aufnahme, kedvesség, jó neven vétel; ſchlechte Aufnahme, roszsz neven vétel, megvetés; Aufnahme an Kindes Statt, fiává fogadás, gyermekének való fogadás; Aufnahme in ein Collegium, bé- v. felvétel: einer Geldſumme, költsönözés: ſt. Verbeſſerung des äußern Zuſtandes, gyarapodás; einen in Aufnahme bringen, valakit elősegíteni, gyarapítni; etwas in Aufnahme bringen, valamit gyarapítni, előmozdítni; in Aufnahme kommen, d. i. beliebt werden, kedvre kapni; zunehmen gyarapodni, diszleni: Aufnehmen, felvenni; ausmeſſen, eine Stadt aufnehmen, felmérni v. felvenni a' várost; eine Gegend lerajzolni valamelly tájékot; al

Darle-

Darlehen empfangen, költsönözni, költsön venni fel; eine Rechnung aufnehmen, d. i. sich ablegen lassen, számot venni, számoltatni; in Gesellschaft aufnehmen, felvenni valakit p. o. társnak; einen gütig freundlich aufnehmen, barátságosan, nyájasan, jó szívvel látni, jól fogadni; trop. wohl aufgenommen werden d. i. Beyfall erhalten, kedvességet nyerni; es mit einem aufnehmen, szembeszállni, megmérközni valakivel, kiállani és megfelelni valakinek: Aufnehmer, der, befogadó, magához fogadó.

Aufopfern, feláldozni; weihen, widmen, feláldozni, adni, szentelni; sich aufopfern, magát kitenni p. o. veszedelemre: Aufopferung, die, feláldozás; eines Menschen, megöletés, áldozat.

Aufpacken, felrakni; das Gepackte öffnen, felbontani, kibontani; es ist alles aufgepackt, mind fel van rakva.

Aufpappen, fel- v. ráragasztani, rá- v. feltsirízelni.

Aufpassen, rávigyázni, szemlélődni, leskelődni valakire; auf oder zu einer Sache passen, ráalkalmaztatni, hozzászabni. Aufpasser, der, vigyázó, valamit szemmel tartó; leskelődő.

Aufpflanzen, állítni; eine Fahne aufpflanzen, felszúrni a' zászlót, kitenni; die Kanone aufpflanzen, kiszegezni az ágyúkat; mit aufgepflanztem Bajonette anrücken, felrakott gyilokkal támadni meg az ellenséget.

Aufplatzen, felpukkani.

Aufprallen, felpattanni v. ugrani.

Aufpumpen, felszívattyúzni t. i. a' vizet.

Aufputz, der, das Aufputzen, tsinosság, tzifraság, feltsinosítás, felékesítés; der Waaren, portéka ékesség; der weibliche Aufputz, aszszonyi ékesség: Aufputzen, feltsinosgatni; fel- v. kitsinosítni; Kleider, feltzifrázni p. o. a' köntöst; von neuem putzen, újra kitisztogatni; sich aufputzen, neki tsinosgatni, tzifrálkodni; bis die Weiber sich aufputzen vergeht ein Jahr, míg az aszszonyok feltsinosgatják magokat 's elkészűlnek, esztendő kell annak. Aufputzer, der, tsinosító.

Aufquellen, vom Wasser, kibuzogni, kiforrni a' földből; von Erbsen, feldagadni, mint a' borsó; aufquellend machen, z. B. den Stockfisch, megáztatni, hogy feldagadjon.

Aufquetschen, feltörni p. o. a' magot.

Aufräuchern, fel- v. megfüstölni.

Aufräumen, feltisztogatni, v. takarítni, rendbeszedni: aufgeräumt vig, jókedvű: Aufräumen, das, die Aufräumung, rendbeszedés, feltakarítás.

Aufraffen, felszedni, öszveszedni; sich aufraffen, felugrani, felkelni gyorsan.

Aufrauchen, füstölögni; den Toback aufrauchen, mind felszívni, feldohányozni.

Aufrechnen, öszvesummázni v. számolni; herrechnen, előszámlálni.

Aufrecht, adj. egyenes, egyenesen felálló, felegyenesedett; aufrecht erhalten, egyenesen fenntartani, felegyenesedve megtartani; er kann sich kaum aufrecht erhalten, alig álhat fel egyenesen; den sinkenden Staat aufrecht erhalten, a' hanyatló köztársaságot támogatni; sich aufrecht erhalten, magát fenntartani, állapotjában megtartani: Aufrechthaltung, die, Aufrechterhaltung, fenntartás, fennmaradás.

Aufregen z. B. den Zorn, felindítni, felingerleni v. háborítni; anreizen z. B. zur Empörung, ingerleni, lázzasztani.

Aufreiben, fel- v. kidörgölni; eine Farbe, rámázolni; eine Salbe, rákenni, bé- v. rádörgölni; vertilgen, semmivé tenni, öszvetörni, öszverontani; die Feinde aufreiben, az ellenséget mind felkontzolni; sich selbst aufreiben, egymásnak végire járni, önnön magokat elpusztítni: Aufreibung, die, feldörgölés, felreszelés, elpusztítás.

Aufreichen, felfelé v. felnyújtani.

Aufreißen, felhasadni, felszakadni, fel- v. megrepedni; ein Kleid aufreißen, felhasítni; die Thür, az ajtót hirtelen és rántva kinyitni.

Aufreiten, fellovagolni p. o. a' hegy-

re; die Cavallerie iſt aufgeritten, a' lovasság előállott; ſich aufreiten, d. i. wund reiten, feltörni a' lováglásban p. o. a' farát.

Aufreizen, eine Begierde, felingerleni p. o. a' kívánságát valakinek; zum Zorne aufreizen, haragra ingerleni, felharagítni, felboszszantani.

Aufrennen, z. B. ein Schiff auf eine Sandbank, rámenni, belétsapódni, fennakadni rajta.

Aufrichten, felállítni, felemelni, felegyenesítni; ſt. Muth einſprechen, éleszteni, vígasztalni, bátorítni, bátorságát éleszteni; ſich aufrichten, felegyenesedni, felállni: Aufrichtung, die, felállítás; állítás; ſt. Tröſtung, vígasztalás.

Aufrichtig, adj. ohne Verſtellung, igaz, igaz szivű, tiszta v. egyenes szívű; adv. igazán, tettetés nélkül, egyenes v. tiszta szívvel; aufrichtig handeln, igazság szerént bánni v. tselekedni: Aufrichtigkeit, die, des Gemüths, jószívűség, egyenesség, egyenes szívűség, igazság.

Aufriegeln, kinyitni a' tolózárt v. hátrahúzni.

Aufriß, der, z. B. eines Gebäudes, képraiz, artzulatrajza, p. o. az épületnek.

Aufritzen, felkartzolni, felhasítni v. repeszteni.

Aufrollen, feltekergetni v. göngyölgetni.

Aufrühren, felkeverni v. kavarni: trop. Leidenſchaften in Bewegung bringen, felhevítni v. háborítni: Aufrührer, der, lázzasztó, fellázzasztó: Aufrühriſch, adj. lázzasztó, lázzadásra ingerlő; ein aufrühriſches Volk, pártütő nép.

Aufrütteln, felrázni; aus dem Schlafe aufrütteln, feltaszigálni az álomból.

Aufruf, der, serkentés, meghívás: aufrufen, költeni, serkenteni, felkölteni.

Aufruhr, der, zenebona, támadás, lázzadás, fellázzadás; einen Aufruhr erregen, fellázadni, feltámadni, felzendűlni: Aufruhrſtifter, der, háborúság szerző, lázzasztó, néplázzasztó.

Aufſätzig, adj. feindſelig geſinnt, fenekedő, ellenséges, ellenséges indúlattal viseltető; einem aufſätzig ſeyn, fenekedni valakire; adv. fenekedve, ellenséges indúlattal: Aufſätzigkeit, die, fenekedés.

Aufſagen, z. B. die Lection, el- v. felmondani, fennszóval p. o. a' letzkét; aufkündigen, felmondani t. i. a' szállást; lemondani; Aufſagen, das, die Aufſagung, el- v. felmondás; Aufkündigung, lemondás valamiről, felmondása valaminek.

Aufſammeln, felszedni.

Aufſatteln, felnyergelni, megnyergelni.

Aufſatz, der, was aufgeſetzt wird, bey Waſſerkünſten, die Aufſätze, süvegtső, szökellőtső; in der Baukunſt, a' főpárkányzat v. ereszally párkányzat tzirádáji; bey Kanonen, crányószer az ágyú hátulján; weiblicher Kopfputz, aszszonyi főékesség, fejrevaló; ein Aufſatz Porzellan, egyszeri feladásra megkívántató p. o. 6. 12. v. 24. személyre való portzellán edény, egy fogás v. feladás portzellán: Aufſatz auf Tiſchen u. d. gl. asztali ékesség, helyfedő ékesség p. o. terített nagy asztalokra, almáriomokra 's a' többi. ſchriftlicher Aufſatz, dolgozás, kidolgozás, dolgozott munka, irásba foglalt gondolat.

Aufſaufen, kiinni, mind meginni.

Aufſaugen, magába szívni, beinni, elinni.

Aufſchanzen, felsántzolni, felgátolni.

Aufſcharren, kikaparni, felkaparni, felvájni; trop. Reichthum aufſcharren, rakásra halmozni a' kintset, gazdagságot.

Aufſchaudern, felborzadni.

Aufſchauen, felnézni, feltekinteni; vígyázni, figyelmezni: Aufſchauung, die, felnézés.

Aufſcheuchen, z. B. das Wild, felrezzenteni, felijeszteni.

Aufſchichten, z. B. Steine, rakásba rakni.

Aufſchieben, rátolni, feltolni, feltolva felnyitni; halasztani, elhalasztani, halogatni: Aufſchiebung, die, kinyitás, felnyitás,

feltaszítás, feltolás; elhalasztás: Aufſchieber, der, halogató.

Aufſchießen, hirtelen felnőni, wie Pflanzen, kihajtani, felhajtani, daher aufgeſchoſſen, von Menſchen, Pflanzen, felnőtt, felserdült; ſchnell empor ſteigen, hirtelen feljönni, felmenni, felszaladni; aufſchießen mit einem Gewehr, fellőni, felfelé lőni.

Aufſchinden, die Haut, lehordatni a' bőrét p. o. a' kezéről.

Aufſchlag, der, in der Muſik, kéz v. lábemelés a'taktus jelentésére, kéz emelés; der Aufſchlag beym Kartenſpiele, tromfjel; bey Kleidern, hajtóka; bey Abgaben von Waaren, vám, portéka kivételére vetett vám; die Erhöhung des Preiſes z. B. der Waaren, felvitt v. felemelt árra a' portékának: Aufſchlagen, felütni, felfelé ütni; ein Zelt, felállítni a' sátort; ein Bett aufſchlagen, a' nyoszolyát összeállítni, tenni valamelly helyre; die Augen aufſchlagen, in die Höhe richten, a' szemeit felvetni, felemelni; Feuer aufſchlagen, kiütni; ſt. zurückſchlagen, z. B. ein Kleid, hátra vetni p. o. a' ruha szárnyát; Hufeiſen aufſchlagen, felverni a' patkót, felszegezni; durch Schlagen öffnen, felverni ütéssel, veréssel felnyitni; ein Schloß aufſchlagen, leverni a' lakatot; eine Nuß aufſchlagen, meg- v. feltörni a' diót; ein Buch aufſchlagen, kinyitni a' könyvet, forgatni, kikeresni a' könyvből, v. felkeresni benne valamit; Karten aufſchlagen, kártyából jövendölni, szerentsét mondani, kártyát vetni: die Flamme ſchlägt auf, a' láng feltsapódik; das Getreide ſchlägt auf, felmegy az élet ára.

Aufſchließen, felnyitni, ki- v. megnyitni p. o. kúltsal; ſein Herz aufſchließen, szívét v. szívének érzését felfedezni, kinyilatkoztatni; Geheimniße aufſchließen, a' titkokat felfedezni; erklären, megmagyarázni, kinyilatkoztatni, kibeszéllni: ſich aufſchließen, d. i. ſich öffnen, kinyílni, nyílni mint a' virág, kifejleni, kihasadni, fakadni, kivirágozni: Aufſchließung, die, kinyitás, felnyitás; felfedezés, kinyilatkoztatás; megmagyarázás.

Aufſchlingen, feloldani, kibontani a' tsomót, hurkot; ſich aufſchlingen, d. i. ſich in die Höhe ſchlingen, felfutni, mint a' borsó, komló.

Aufſchlitzen, felhasítni.

Aufſchlürfen, felhörpenteni, felhörbölni.

Aufſchluß, der, felnyitás, megnyitás; Erklärung, megmagyarázás, magyarázat, megfejtés.

Aufſchmauſen, feldorbézolni.

Aufſchmeißen, rávetni, ráhajítni, felhányni.

Aufſchmieden, rákovátsolni, öszvefoglalni vele, rákalapálni.

Aufſchmieren, rákenni; mind felkenni; ſchlecht aufſchreiben, felfirkálni v. mázolni.

Aufſchnallen, rátsatolni, tsatos szíjjal rákötni.

Aufſchnappen, elkapni szájával valamit mint a' kutya.

Aufſchneiden, rámetszeni, felvágni, rávágni; Brod aufſchneiden, kivágni, felmetszeni, megszelni; mit Vergrößerung von etwas ſprechen, nagyítni a' dolgot, mód nélkül nagyítni valamit, hazudni: Aufſchneider, der, Zerſchneider, bontzoló, felvágó: Prahler, kérkedő, nagyító, hazudozva magát hánytató, ditsekedő: Aufſchneiderey, die, nagyítás, fillentés, hazudozás, magahánytatás, hiú kérkedés; Aufſchneideriſch, adj. hazudozó, hiú kérkedő, magahánytató, kérkedékeny; Aufſchneidung, die, rámetszés, felmetszés valamire: felvágás, kimetszés, felbontzolás; Prahlerey, kérkedés, magahánytatás t. i. hazugságokkal, költött tettekkel.

Aufſchnitt, der, felmetszés, felmetszés helye.

Aufſchnitzeln, rámetszeni, p. o. betűket fára; in Schnitze zerſchneiden, szeletekre metszeni, felszeletelni.

Aufſchnüffeln, z. B. wie Hunde, felszaglálni, szaglálódva felkeresni.

Aufſchnüren, ráfűzni, rákötözni, kifűzni, p. o. a' vállat.

Aufſchnupfen, felszívni az orrába.

Aufſchobern, kazalba rakni.

Aufſchöpfen, felmerítni, felmerni.

Aufſchößling, der, von Gewächſen,

ſarjúág, fattyúág; ein aufgewachſener junger Menſch, siheder, suhantz, felserdült ifju.

Aufſchrauben, rá- v. felsrófolni; kisrófolni.

Aufſchrecken, felijeszteni, felíjedni.

Aufſchrey, der, sikoltás, felsikoltás.

Aufſchreiben, le- v. felírni valamit, feljegyezni; Einnahme und Ausgabe aufſchreiben, felírni v. beírni a' jövedelmet és a' költséget: Aufſchreiber, der, felíró, feljegyző: Aufſchreiben, das, die Aufſchreibung, felírás, feljegyzés.

Aufſchreien, kiabálni, kiáltozni, sikoltani, felkiáltani, fellármázni p. o. az alvót.

Aufſchrift, die, felülírás, ráírás, felyülírás; die Aufſchrift eines Briefes an jemanden machen, a' levelet valakihez útasítni, ráírni az útasítást, kinek szóll a' levél.

Aufſchub, der, halasztás, elhalasztás, haladék, halogatás.

Aufſchürzen, z. B. das Kleid, feltűrni, felgyűrni; ſich aufſchürzen, feltürőzni.

Aufſchüſſeln, felrakni a' tálakat, felhordani az ételeket.

Aufſchütteln, felrázni, felrázogatni: Aufſchüttelung, die, felrázás.

Aufſchütten, feltölteni, rakásra hányni, felhalmozni, rátölteni: Aufſchütten, das, die Aufſchüttung, feltöltés, felhányás; in der Mühle, felöntés, feltöltögetés.

Aufſchultern, z. B. eine Laſt, vállára tenni v. rakni.

Aufſchuß, der, ſchnelle Bewegung in die Höhe, felfelé tolakodás, felszökellés; Aufſchuß des Blutes nach dem Kopfe, a' vérnek a' főre való tolúlása, felszaladása; der Gewächſe, sarjadzás.

Aufſchwatzen, elhitetni valakivel valamit; rábeszélleni.

Aufſchwellen, fel- v. megdagadni; vom Wind wie ein Seegel, felfúvódni, dagadni, felduzzadni; vom Waſſer, áradni, megáradni, megnőni, mint a' folyóvíz; vor Stolz aufſchwellen, kevélységében felfúvalkodni, felpuffasztani: Aufſchwellung, die, feldagadás, felfúvódás.

Anſchwemmen, z. B. das Floßholz, az úsztatott fát a' partra kihúzni, ráhordani p. o. a' fövenyet, béhordani a' fövennyel.

Aufſchwimmen, ráúszni valamire.

Aufſchwingen, tsóválva felemelni; ſich aufſchwingen, felemelkedni t. i. a' szárnyainál fogva.

Aufſchwung, der, felemelkedés, felrepülés.

Aufſehen, felnézni, vígyázni, rávígyázni, gondot viselni valakire: Aufſehen, das, felnézés; Aufmerkſamkeit erregen, magára vonni a' figyelmetességet, szemet szúrni, nagyon szembetűnni; Aufmerkſamkeit, Vorſorge, rá figyelmezés, gond, gondviselés Aufſeher, der, vígyázó, gond viselő: Aufſeheramt, das, fel vígyázó tisztség, gondviselőség

Aufſeyn, fenn lenni, nem feküdni fenn maradni; wohlauf ſeyn, jó v. egésséges lenni: offen ſtehen z. B. die Thür iſt Tag und Nac auf, az ajtó éjjel nappal tár nyitva van.

Aufſenden, felküldeni.

Aufſetzen, den Hut, feltenni; eine Preis aufſetzen, jutalmat ten fel; die Kegel, felrakni, felállo gatni; ſchriftlich aufſetzen, írás tenni v. foglalni, felírni; tro ſeinen Kopf aufſetzen, fejeske megmakatsítni magát, megkö magát: ſich aufſetzen, d. i. ſ aufrichten z. B. im Bette, felül ni p. o. az ágyban; ſich auf etw ſetzen, felülni p. o. a' lóra, l tsira: der Hirſch ſetzt auf, d. bekommt neue Geweihe, bugáz a' szarvas, új szarva nő.

Aufſeufzen, felsohajtani.

Aufſicht, die, gondviselés, vígy zás, rá- v. felvígyázás valami unter meiner Aufſicht, az én f vígyázásom v. ráügyelésem ala es ſteht unter deiner Aufſicht, rád van bízva.

Aufſieden, forrni, felforrni, forralni; aufſieden laſſen, z. Milch, felforralni.

Aufſitz, der, felűlés: Aufſitzen, ülni, ra- re; fennülni rajta: A ſitzen, das, felűlés a' lóra, l ülés.

Aufſpalten, felhasítni; ſich aufſ ten, felhasadni, felrepedni: A ſpaltung, die, felhasítás; fe pedés.

Auffspannen, ein Seil, kifeszítni, kihúzni p. o. a' kötelet; ein Zelt auffspannen, a' sátort felvonni; Netze auffspannen, hálót vetni; Segel auffspannen, kiterjeszteni v. szélnek ereszteni a' vitorlákat; trop. gelindere Saiten auffspannen, d. i. nachgeben, alábbhagyni valamivel: Auffspannung, die, kifeszítés, kihúzás.

Auffsparen, eltenni, jövendőre megtartogatni, megtartani.

Auffspeifen, megenni.

Auffsperren, ki- v. felnyitni, kitárni; das Maul auffsperren, a' száját eltátni; die Augen auffsperren, mereszteni szemeit: Auffsperrung, die, kitárás, felnyitás.

Auffspießen, felnyársolni, általszúrni.

Auffspinnen, fel- v. lefonni.

Auffspreitzen, kiterjeszteni, kifeszítni, weit öffnen, nagyon kitárni.

Auffsprengen, bétörni, feltörni erőszakkal, beszakasztani, kivetni a' sarkából p. o. az ajtót; das Wild auffsprengen, felugratni, felverni, felhajtani a' vadat: mit Pulver auffsprengen, felvettetni t. i. puska porral.

Auffsprießen, kibimbózni.

Auffspringen, vom Stuhle, felugrani, felszökni p. o. a' székről, a' földről; schnell sich öffnen, wie ein Schloß, felpattanni, hirtelen kinyílni; wie die Haut, feltserepesedni, felrepedezni: Auffspringen, das, felugrás, felszökés; felpattanás.

Auffspritzen, wie die Wallfische, fellövelleni, felfetskendeni; auf etwas spritzen, ráfetskendezni; spritzend in die Höhe fahren, felfettsenni.

Auffsproffen, Auffsprießen d. i. in die Höhe wachsen, felnőni, felsarjadzani: Auffsprößling, der, faltyúág.

Auffsprudeln, wie kochendes Waffer, kibuzogni, kiforrni, felbuzogni.

Auffsuchen, fel- v. megkeresni.

Auffspulen, z. B. Garn, felgombolyítni, feltsövelni a' fonalat.

Auffstampfen, z. B. auf die Erde, tombolni lábaival.

Auffstämmen, rátámaszkodni.

Auffstand, der, vom Sitze, felkelés; Auffstand gegen die Obrigkeit, zenebona, lázzadás, kellázzadás, támadás, felzendűlés; eines befiegten Volkes, pártütés; Lärm, Aufruhr, lárma, zendűlés.

Auffstauchen, z. B. die Feder, belébökni; den Flachs auffstauchen, d. i. zum trocknen auffstellen, felállongatni az áztatott lent szárogatás végett; das Waffer auffstauchen, d. i. zurückhalten, elfogni a' vizet, elgátolni.

Auffstechen, mit etwas Spitzigem, felszúrni; durch Stechen öffnen, felnyitni szúrás által, felbökni, felszúrni p. o. a' kelést; durch Stechen auf etwas befeftigen, rászúrni, rátűzni.

Auffstecken, feltűzni, felaggatni tővel; a' tetejébe húzni, rászúrni; eine Fahne auffstecken, felszúrni v. kitenni a' zászlót.

Auffsteckna del, die, tűző tő.

Auffstehen, auf etwas ftehen, rajta állani; vom Stuhle auffstehen, felkelni a' székről; felállani az ülésből; aus dem Bette auffstehen, felkelni az ágyból; ft. offen ftehen, nyitva lenni v. állani, kinyílva lenni; trop. erheben, támadni; von Krankenlager auffstehen d. i. genefen, felgyógyúlni; sich widerfetzen z. B. der Obrigkeit, felkelni, feltámadni valaki ellen.

Auffsteifen, felmerevítni; den Hut, felkötni a' kalapot.

Auffsteigen, in die Höhe ftеigen, felmenni, felhágni, felmászni; aufs Pferd auffsteigen, felűlni a' lóra; auf den Berg auffsteigen, felmászni a' hegyre; von unten auffsteigen d. i. zu einer höhern Ehrenftufe gelangen, alsó tisztségből v. hivatalról mindenkor feljebb, feljebb menni v. lépni; ft. sich erheben, felemelkedni, felfelémenni mint a' füst; es steigt ein Gewitter auf, égi háború v. menydörgés támad; es steigen Wolken auf, felhők emelkednek; auffsteigen wie eine Geftalt, látszatni, megjelenni; wie die Sonne ꝛc. felkelni, mint a' nap, hold, tsillagok; entftehen, sich nach und nach zeigen, származni, támadni, z. B. mir steigt ein Gedanke auf, valami ötlődik v. jut eszembe; Auffsteigung, die, z. B. aufs Pferd, felmenés, felhágás; des Rauches, felemelke-

dés, felmenés, felszállás; Entstehung, támadás, feltetszés.

Aufstellen, stellend machen, felállítni, felállogatni; ein Heer aufstellen, a' sereget rendbe állítni; daher etwas öffentlich aufstellen, kitenni valamit, p. o. közönséges helyre, mutatni; Waaren aufstellen, kirakni az eladó portékát; st. darstellen, anführen, z. B. einen Zeugen aufstellen, állítni, hozni p. o. tanút; Beweise aufstellen, bizonyságokat, erősségeket, példákat hozni v. említni: Netze aufstellen, hálót vetni: Aufstellung, die, felállítás; der Beyspiele, felhozás, említés.

Aufstemmen, z. B. den Arm auf den Tisch, támasztani, rátámasztani; sich aufstemmen, rátámaszkodni; auf den Ellbogen sich aufstemmen, felkönyökölni, könyökére támaszkodni.

Aufstieben, felszállani por formában.

Aufstimmen, z. B. Saiten, felhúzni, feltekerni a' húrokat.

Aufstöbern, felkutatni, felkurkászni.

Aufstören, felpiszkálni; Feuer aufstören, szítni a' tüzet v. piszkálni hogy égjen, felbizgatni.

Aufstoßen, durch Stoßen, öffnen, taszítva kinyitni, bé- v. kitaszítni, taszíttással kinyitni, felütni, kitaszítni, feltaszítni, felrúgni; st. auf etwas getrieben werden, rámenni és fennakadni valamiben, neki menni, beléütődni, belétsapódni, mint p. o. a' hajó kősziklának; von ungefähr begegnen, rábukkanni, véletlenül találni valakit; in die Höhe gestoßen werden, felvetődni; die Speise stoßt mir auf, felböfög az étel: Aufstoßen, das, die Aufstoßung, bétaszítás, felrúgás, feltaszítás; felböfögés, rámenés; Aufstößig, adj. verdorben, z. B. der Wein, romlott, megsavanyodott, megetzetesedett p. o. bor; st. krank, beteges, egésségtelen, p. o. marha.

Aufstrahlen, sugárzani.

Aufstreben, felfelé igyekezni; in die Höhe ragen, felfelé nyúlni.

Aufstrecken, kiterjeszteni felfelé; den Aermel aufstrecken, ujjat kiterjeszteni.

Aufstreichen, felkenni p. o. a' fastromot; aufwärts streichen, z. B. Haare, hátra simítni.

Aufstreifen, felfelé zsúrolni; die Aermel aufstreifen, feltürözni, a' karjait feltúrni, felhúzni; felsúrolni, felkorholni; durch Streifen öffnen, fejteni, fosztani p. o. paszulyt; sich die Haut aufstreifen, felkartzolni p. o. a' bőrt.

Aufstreuen, ráhinteni; Salz auf das Fleisch, sóval behinteni a' húst.

Aufstülpen, den Hut, felkötni a' kalapot.

Aufstürmen, z. B. wie das Meer, felháborodni, mint a' tenger.

Aufstürzen, z. B. den Deckel, ráborítni, rátenni p. o. a' fedelét.

Aufstutzen, den verkürzten Theil aufwärts biegen, felkunkorítni; trop. aufputzen z. B. ein Kleid, felpiperézni, tsínosgatni: verwundert oder betroffen in die Höhe schauen, eltsudálkozni, elbámulni valamin.

Aufstützen, rátámasztani; sich aufstützen, rátámaszkodni.

Aufsuchen, fel- v. megkeresni p. o. valakit, valamit, keresni p. o. az igasságot; die Ursachen der Dinge aufsuchen, a' dolgoknak okait vizsgálni, keresgélni; Schwierigkeiten aufsuchen wo keine sind, a' kákán is görtsöt keresni: Aufsucher, der, felkereső: Aufsuchen, das, die Aufsuchung, fel- v. megkeresés, felkeresgélés.

Auftakt, der, s. Aufschlag.

Auftauchen, a' vízből felbukni.

Auftaumeln, feltántorogni.

Aufthauen, wie das Eis, felolvadni; vom Eise befreit werden, die Erde thauet bey der Morgensonne auf, a' föld a' reggeli napmelegtől kienged; einen gefrornen Körper wieder flüßig machen, elolvasztani, felolvasztani: Aufthauung die, des Eises, felolvadás, kiengedés; felolvasztás.

Aufthürmen, hoch machen, feltornyozni, magasra felépíteni, felrakni; hoch über einander setzen halmozni, felhalmozni: rakásra halmozni; sich aufthürmen wie die Wellen, tornyosodni, feltornyosodni, felemelkedni; Aufthürmung, die, felhalmozás, felrakás.

Aufthun, z. B. die Thür, fel- kimegnyitni, kitárni; ſie getrauten ſich nicht den Mund aufzuthun, a' szájokat sem merték feltátni v. kukkanni sem mertek; den Beutel aufthun, megnyitni az erszényt, az az fizetni; ſich aufthun, megnyílni, kinyílni, wie die Blume, fejleni mint a' virág.

Auftiſchen, feltenni, feladni az ételt az asztalra; bekannte Sachen vorbringen, elbeszéllni az esmeretes dolgot.

Auftrag, der, das Auftragen z. B. der Farbe, rákenés, rámázolás, a' festéknek felkenése a' képre v. festésre; ein aufgetragenes Geſchäft, meghagyás, reábízott dolog valakire, parantsolat, meghagyott dolog. Auftragen z. B. Speiſen, feladni, felhordani az ételeket; eine Farbe auftragen, a' festéket ráfesteni, rákenni, rámázolni t. i. a' képre, befesteni a' képet; zur Beſorgung übertragen, rábízni valakire valamit, meghagyni, megparantsolni, eleibe szabni hogy teljesítse.

Auftreiben, z. B. ein Wild, felhajtani v. kergetni; (S. aufjagen.) bey den Schloſſern mit dem Hammer auftreiben, domborúra kiverni, feldomborítni; mit Mühe ausfindig machen, felhajhászni, keritni, felkeresni; eine Sache auf die andere treiben, z. B. einen Reif auf das Rad, ráverni p. o. abrontsot kerékre, hordóra: Auftreibung, die, der Gelder, pénzkerités; felverés, ráhajtás.

Auftrennen, el- fel- kifejteni, p. o. a' varrást; ſich, el- v. felfesleni: Auftrennung, die, fel- v. kifejtés.

Auftreten, lépni, hágni, ráhágni a' földre; ſtark auftreten, erősen járni; leiſe auftreten, lábujjhegyen járni; öffentlich hintreten, kiállani, kilépni a' közönség eleibe p. o. mint a' színjátszó; als Zeuge auftreten, tanúnak állani elő; durch treten öffnen, ráhágva kinyítni, ráhágással felnyitni p. o. az ajtót;

Auftritt, der, ralépés, ráhágás, t. i. földre; eines Sängers, felállás p. o. beszéd v. énektartás végett; der Auftritt eines Schauſpielers megjelenés, jelenés p. o. a' nézőjáték jelenései; jeder merkwürdige Vorgang, baj, eset, történet, jelenés.

Auftrocknen, szárítni, szárogatni, törölni, feltörleni, eltörölni; zum künftigen Gebrauch trocknen z. B. Obſt, megszárítni, megszárogatni; trocken werden, megszáradni.

Auftröpfeln, rátsepegni; auftröpfeln laſſen, rátsepegetni.

Aufwachen, felébredni.

Aufwachſen, felnőni, felnevekedni; daher aufgewachſen, felnőtt, felserdült: trop. aufwachſen z. B. wie Schulden, megnőni, megszaporodni, mint p. o. az adósság.

Aufwägen, megmérni t. i. fontal; megfontolni, megmázsálni: Aufwägung, die, megmérés.

Aufwälzen, z. B. Steine, felgörgetni, felhengergetni; auf etwas wälzen z. B. einen Stein auf das Gras, rágördítni, ráhengergetni.

Aufwärmen, z. B. eine Speiſe, felmelegítni, újra megmelegítni; trop. etwas Veraltetes hervorbringen, újra elővenni a' régen elfelejtett dolgot.

Aufwärter, der, szolgáló személy; Aufwärterinn, die, szolgáló aszszony személy.

Aufwärts, adv. felfelé.

Aufwäſcherinn, die, mosogató aszszony v. leány.

Aufwallen, wie ſiedendes Waſſer, felbuzogni, buzogva forrani; wie das Meer, hullámlani, habzani, hánykódni; das Blut wallet auf, pezseg a' vér; aufwallen laſſen, felforralni; trop. von heftigen Leidenſchaften ergriffen werden, als: Zorn, felhevűlni, felbuzdúlni: Aufwallung, die, das Aufwallen, des ſiedenden Waſſers, buzgás, forrás, des Meeres, hánykódás; des Gemüths, felhevűlés; des Blutes, pezsgése a' vérnek, vértolongás.

Aufwand, der, költség.

Aufwarten, bedienen, szolgálni, szolgálatjára lenni valakinek, szolgálatot tenni valakinél: bey jemanden erſcheinen, szolgálatjára megjelenni; wie die Kammerherrn beym Könige, udvarolni, udvari szolgálatot tenni; ſeine Aufwartung machen, tiszteletére

v. udvarlására lenni: Aufwartung, die, Bedienung, szolgálat; der Beſuch, den man macht, tisztelet, udvarlás, látogatás.

Aufwartſam, adj. bereit aufzuwarten, kész szolgálatú, szolgálatra termett.

Aufwaſchen, fel- v. megmosni, mosogatni; durch Waſchen wegſchaffen z. B. Blut vom Boden, felmosni, feltörleni; durch Waſchen verbrauchen, mind felmosni p. o. a' szappant; wund waſchen z. B. die Hände, mosás által feldörgölni p. o. a' kezét: Aufwaſchung, die, elmosogatás, elmosás: Aufwaſchkübel, der, mosogató edény: Aufwaſchwaſſer, das, mosogató víz.

Aufweben, felszőni.

Aufwechſel, der, pótlópénz, ráadás t. i. a' jó pénzre: Aufwechſeln, felváltani.

Aufwecken, einen Schlafenden, felkölteni; einen Todten aufwecken, feltámasztani a' holtat; lebhaft machen z. B. einen Trägen, serkenteni, serkengetni, ösztönözni, nógatni: Aufweckung, die, felköltés; Ermunterung, sörkentés: Aufwecker, der, felköltő, serkentő.

Aufwehen, felfujni a' földről, fúvással felemelni; das Feuer aufwehen, felfujni a' tüzet, fúvással felélesztени.

Aufweichen, z. B. mit Waſſer, megáztatni t. i. vízzel, hogy puha legyen; weich werden, megpuhúlni.

Aufweiſen, z. B. Briefe, elémutatni, felmutatni, előadni.

Aufwenden, z. B. Geld, fordítni valamire.

Aufwerfen, felvetni, felfélé vetni, felhajítni (feldobni, fellökni); die Naſe aufwerfen, d. i. ſie rümpfen, az orrát fintorgatni; auf etwas werfen, z. B. Erde, vetni v. hányni reá; trop. eine Frage aufwerfen, kérdést tenni; eine aufgeworfene Frage, megfejtésre feltett kérdés; durch Hinzuwerfen erhöhen, felhányni egy rakásra, felhalmozni, feltölteni; einen Damm aufwerfen, gátot húzni; einen Graben aufwerfen, árkot ásni; ſich aufwerfen, d. i. in die Höhe werfen, wie z. B. ein Brett, megvetemedni, felgörbülni, mint a' deszka: ſich zum Anführer aufwerfen, vezérré magát tenni, mintegy erővel; ſich aufwerfen, d. i. widerſetzen, ellene szegezni magát, ellene támadni valakinek.

Aufwichſen, z. B. den Schnurbart, felsodorni, felpederni, p. o. a' bajuszát.

Aufwickeln z. B. Seide, Garn, auf etwas wickeln, rátekergetni, rágombolyítni, felgombolyítni; aus einander wickeln, kibontogatni, kitegergetni; ein Kind aufwickeln, feloldozni a' bepólyált kisdedet: Aufwickelung, die, Zuſammenwickelung, felgombolyítás, feltekerés: Loswickelung, letekerés.

Aufwiegeley, die, fellázzítás: Aufwiegeln, fellázzítni, lázzadásra késztetni, fellázzasztani p. o. a' népet pártütésre; Aufwiegelung, die, fellázzasztás.

Aufwiegen, nehezebb lenni; an Werth übertreffen, felyülmúlni, felyülhaladni, többet érni, elébbvaló lenni másnál.

Aufwiegler, der, lázzasztó, békességháborító: Aufwieglerisch, adj. lázzasztó, lázzadásra tzélzó; adv. lázzasztó módon.

Aufwinden, z. B. Garn. S. Aufwickeln. 2. in die Höhe winden, z. B. eine Laſt, tsigán feltekerni: Aufwindung, die, felgombolyítás.

Aufwiſchen, feltörleni.

Aufwittern, szaga után rátalálni.

Aufwühlen, feltúrni p. o. a' földet; um etwas zu ſuchen, felkutatni.

Aufwurf, der, felvetés, rávetés; die aufgeworfene Erde, rakásra hányt föld, hányás, rakás.

Aufzählen, felszámlálni, ki- v. megszámlálni p. o. pénzt; Streiche aufzählen, ütni reá p. o. páltzát: trop. nach der Reihe anführen, előszámlálni, rendre elmondani: Aufzählung, die, ki- v. felszámlálás.

Aufzäumen, z. B. ein Pferd, felkantározni a' lovat.

Aufzehren, megemészteni, felenni, der Gram zehrt mich auf, a' bánat megemészt v. elepeszt: Aufzehrung, die, megemésztés.

Aufzeichnen, feljegyezni, felírni: Aufzeichnung, die, feljegyzés,

felírás: Aufzeichnungsbuch, das, bejegyzőkönyv.
Anzeigen, fel- v. megmutatni: Aufzeigung, die, felmutatás.
Aufzerren, tzibálni, rángatni.
Aufziehbrücke, die, felvonóhíd.
Aufziehen, felvonni, felhúzni; die Uhr aufziehen, felhúzni az órát; trop. groß ziehen, z. B. Kinder, felnevelni, nagyra felnevelni, feltartani; einen aufziehen, d. i. zum Besten haben, valakiből tréfát űzni, valakivel komázni, megtréfálni; sich an einen Ort begeben, z. B. auf die Wache ziehen, rendben menni valahová p. o. mint a' katonák őrizetre; einhergehen, in Ansehung der Kleidung, járni, p. o. öltözködve v. ruházatban; mit etwas angezogen kommen z. B. mit einer Lüge, valamivel állani elő, p. o. mentséggel, hazugsággal; über den Gesichtskreis in die Höhe steigen, feljönni, támadni, z. B. es zieht ein Gewitter auf, égiháború támad v. húzódik ösze: Aufziehung, die, Oeffnung, megoldás; das Aufziehen einer Saite, felhúzás; in die Höhe, felfelehúzás, felvonás; das Großziehen, feltartás, felnevelés; Verspottung, kitsúfolás.
Aufzug, der, das Aufziehen, z. B. einer Procession, pompás menetel p. o. sorban, bútsúra; in Ansehung der Kleider, öltözet; in einem Schauspiele, ein Akt, felvonás t. i. a' játékszíni darabokba.
Aufzwängen, die Thüre, benyomni, betaszítni p. o' az ajtót.
Aufzwicken, felszegezni.
Aufzwingen, erővel rányomni, rátukmálni.
Augapfel, der, szemgolyó; der Augenstern, szemfény: trop. st. Liebling, szeme fénye, szemevilág, szeme világa, valakinek az az legkedvessebb kintse: Augenapfelhäutchen, das, szemgolyóhártya: Augenzuckung, die, szemgolyórángotódás.
Auge, das, szem, plur. die Augen, szemek; hellblaue, dunkelblaue, graue, scharfe, schwache oder blöde Augen, világoskék, setétkék, barna, éles, gyenge, tompa látású szemek; die Augen sprühen Feuer, szikráznak szemei; geh mir aus den Augen, menj a' szemem elől; in die Augen fallen, szemébe tünni; unter die Augen gehen, szeme eleibe kerülni; große Augen machen, tsudálni, eltsudálkozni rajta, bámulni; aus dem Auge aus den Sinn, ha közel nem sejtem, könnyen elfelejtem; das Kalb in die Augen schlagen, d. i. sehr beleidigen, valakit nagyon megbántani; in die Augen fassen, jól megnézni; ein Auge auf etwas haben, szemmel tartani valamit; das sticht ihm in die Augen, szeretne szert tenni rá; mit einem blauen Auge davon kommen, megjárni vele, benne veszteni: 2. was einem Auge ähnlich ist, z. B. Pfauenauge, (in den Schwanzfedern) szem; Augen in den Würfeln, pont; an den Bäumen, szem, bimbó, jövés, fajövés; beym Stricken eine Masche, szem, hurok p. o. a' harizsnya kötésben; Käse, der Augen hat, lyukatsos sajt.
Augenachat, der, oder Augenstein, szemes agát; Augenader, die, szemér, személetér; Augenähnlich, adj. szemformájú; Augenarzt, der, szemorvos; Augenbad, das, szemferesztés; Augenbalsam, der, szembalzsam; Augenblick, der, szempillantás, pillogatás, pillantat; bleibe einen Augenblick, maradj még egy kevéssé; jeden Augenblick, minden pillantatban v. pertzben; Freundschaften für den Augenblick, ideig óráig való barátság; Augenblicklich, adj. egy szempillantásig tartó, hirtelen való, jelenvaló: adv. azonnal, mindjárt, tüstént, ebben a' pillantatban; Augenblinzen, das, d. i. das Zittern des Augensternes, szemfény rángatódása; Augenblitz, der, ein scharfer Blick, villámnézés, villámmódra nézés; Augenblutader, die, szemvérér; a' szemnek vérerei; Augenbogen, der, szemszivárvány; Augenbrame, Augenbrane, Augenbraume, die, szemöldök; Augenbutter, die, szemtajték; Augen-Cur, die, szemorvoslás, szemgyógyítás; Augendeckel, der, szemfedél; Augendienst, der, Scheindienst, tettetett készség a' szolgálatra; Augen-

Ausblühen, elvirágzani, megszűnni virágzani.

Ausbluten, vérét elfolyatni; er hat ausgeblutet, megszűnt vérzeni

Ausbohlen, mit Bohlen bekleiden, z. B. einen Fußboden, kipallózni, kideszkázni.

Ausbohren, kifúrni, általfúrni; durchs Bohren herausbringen, kifúrni belőle: Ausbohrung, die, kifúrás.

Ausborgen, költsönözni: Ausborgung, die, költsönözés.

Ausbraten, jól megsütni, kisütni belőle, p. o. a' zsírját; jól megsűlni, kisűlni belőle.

Ausbrauen, gehörig brauen, jól kifőzni p. o. a' sert.

Ausbrausen, als der Wein, Bier, kiforrni magát, mint a' bor, must, ser; vom Sturme, kidühösködni magát, megszűnni dühösködni; trop. die Heftigkeit verlieren, kifújni magát, kiadni a' mérget, letsendesedni, mint a' harag, indúlatosság.

Ausbrechen, kitörni p. o. a' fogát; im Erbrechen von sich geben, kihányni, kiokádni; sich befreien, z. B. wie ein Verbrecher aus dem Gefängniße, kirontani a' tömlötzből, kitörni a' tömlötzöt; vom heftigen Gemüth, es ausbrechen lassen, kifakadni p. o. panaszra; in lautes Gelächter ausbrechen, hahotára fakadni; in Drohungen ausbrechen, fenyegetődzni; von Dingen, schnell sichtbar werden, kiütni, kirontani, z. B. das Feuer war an mehreren Orten ausgebrochen, a' tűz több helyeken, kiütött v. kirontott: trop. ein Aufstand ist ausgebrochen, lázzadás támadt, támadás ütött ki.

Ausbreiten, kiterjeszteni, p. o. a' szárnyát; erweitern, nevelni, öregbítni; ausgebreitete Kenntniße, nagy tudomány, szélesen kiterjedett esméret; vielen mittheilen, elterjeszteni; bekannt machen, közönségessé tenni, elhírlelni; sich ausbreiten, el- v. kiterjedni; ein Baum, der sich ausbreitet, terepélyfa; trop. die Krankheit breitet sich aus, a' nyavalya terjed, das Gerücht breitet sich aus, az a' hír terjed el, mindenfelé azt hírlelik; Ausbreitung, die, kiterjedés, elterjedés: Ausbreiter, kiterjesztő, hírdető.

Ausbrennen, belől kiégetni; einen Zahn ausbrennen, kisütögetni az odvas fogat; ein von der Sonne ausgebrauntes Feld, a' hévségtől kiégett mező, rét, vetés; inwendig verbrennen, z. B. das Haus brannte aus, a' ház belől megégett; aufhören zu brennen, egészen elégni.

Ausbringen, Junge ausbringen, d. i. ausbrüten, kikölteni a' fiait v. a' tojásait; Flecke aus Kleidern ausbringen, kivenni ruhából a' motskot, petsétet; etwas bekannt machen, elhírlelni, kihívni, p. o. a' hírt, a' szót a' háztól; eine Gesundheit ausbringen, elköszönni a' poharat, valaki egésségéért inni: Ausbringung, die, kihozás, kivevés, kitisztítás.

Ausbruch, der, das Ausbrechen, z. B. des Feuers, kirontás, kiütés, p. o. a' tüznek, az ellenségnek kiütése, támadás, gerjedés; der Ausbruchwein, aszszúszőlőbor.

Ausbrühen, kiforrázni.

Ausbrüten, Junge, költeni, kikölteni; etwas Böses ausbrüten, koholni, p. o. valami roszszat; aufhören zu Brüten, a' költést elvégezni: Ausbrütung, die, kiköltés.

Ausbügeln, Wäsche, kivasalni, kitéglázni: Ausbügelung, die, kivasalás.

Ausbund, der, das Vorzüglichste von Menschen und Dingen, virága — auch ékesség, dísze; der Ausbund von gottlosen Leuten, gazember; mustrája a' szemtelenségnek.

Ausbündig, adj. d. i. in seiner Art vorzüglich, z. B. Schönheit, Tugend, kiváltképpen való, különös, jeles: adv. különösen, kiváltképpen.

Ausbürsten, kikefélni, megkefélni: Ausbürstung, die, kikefélés.

Ausdampfen, elgőzölögni.

Ausdämpfen, z. B. die Feuchtigkeit, kigőzölögtetni; auslöschen, z. B. Kohlen, kioltani; vermittelst des Dampfes heraustreiben, z. B. Bienen, kifüstölni.

Ausdampfung, die, kigőzölgés.

Ausdämpfung, die, kigőzölögtetés.
Ausdauern, tartani, végig kitartani, kiállani; aushalten, ertragen, z. B. Hitze, kiállani, elszenvedni, eltürni.
Ausdehnbar, adj. kinyújtható, kiterjeszthető: Ausdehnbarkeit, die, kinyújthatóság, kiterjeszthetőség, lapíthatóság: Ausdehnen, kinyújtani t. i. hoszszúra, kiterjeszteni t. i. szélesre, kilapítni, p. o. az értzeket, kinyújtani; ſich ausdehnen, kiterjeszteni magát, kinyújtózni, kiterjeszkedni, kiterjedni, kinyúlni, nagy helyet elfoglalni; Ausdehnung, die, das Ausdehnen, kiterjesztés, elnyújtás; kiterjedés, térség, térhely, nagyság: Ausdehnungskraft, die, kiterjeszkedőerő: Ausdehnungsvermögen, das, kiterjeszkedhetés.
Ausdenken, gondolni, kigondolni.
Ausdeuten, kimagyarázni, megfejteni, z. B. übel oder gut ausdeuten, roszszra v. jóra magyarázni: Ausdeutung, die, magyarázat, kimagyarázás, megfejtés.
Ausdichten, kigondolni, költeni: Ausdichtung, die, kigondolás, költés, találmány.
Ausdielen, kideszkázni t. i. szobát, kipallózni: Ausdielung, die, kideszkázás, kipallózás.
Ausdienen, kiszolgálni, végig szolgálni, szolgálatját végezni.
Ausdingen, kikötni magának, t. i. az alkuban v. egyezésben.
Ausdonnern, megszűnni menydörögni.
Ausdorren, wie Gewächſe, kiszáradni, mint a' plánták, a' föld: Ausdorren, das, die Ausdorrung, szárazság, kiszáradás, elszáradás.
Ausdörren, kiszáraztani, kiszárogatni, kiszikkasztani: Ausdörrung, die, kiszáraztás.
Ausdrängen, kinyomni, kiszorítni.
Ausdrechſeln, kiesztergázni: ausgedrechſelt, d. i. gekünſtelt, kimesterkélt, mesterséggel készített.
Ausdrehen, kitekerni, kifatsarni, p. o. kezéből valamit; kisrófolni, kifelé srófolni, lesrófolni.
Ausdreſchen, kitsépelni; aufhören zu dreſchen, eltsépelni, végezni a' tséplést: Ausdreſchung, die, kitsépelés.
Ausdringen, kinyomúlni belőle.
Ausdruck, der, kifejezés, jelentés, a' jelentésnek ereje, hathatóssága; jedes Wort, welches unſere Vorſtellungen bezeichnet, szó, kifejezés, kitétel; die Art und Weiſe des Ausdruckes, előadás, az előadásnak vagy kifejezésnek módja, kitétel.
Ausdrucken, kinyomni, lenyomni valamibe; trop. Vorſtellungen durch ſichtbare oder hörbare Zeichen darſtellen, kifejezni p. o. magát, gondolatit, szóval kitenni, előadni; Wort für Wort ausdrucken d. i. überſetzen, szóról szóra v. szó szerént fordítni valamit; fertig drucken, z. B. ein Werk, kinyomtatni, végezni a' nyomtatását valamelly könyvnek; ſich ausdrucken, d. i. ſeine Vorſtellungen und Empfindungen mittheilen, magát v. gondolatját kifejezni, szóllani; er druckte ſich folgendermaßen aus, így szóllott, ekként fejezte ki magát: Ausdrucksleer, Ausdruckslos, adj. z. B. Geſicht, Stimme, lankadt, erőtelen: Ausdrucksvoll, adj. velős, ein ausdrucksvoller Redner, velős beszédű orátor; adv. velősen.
Ausdrücken, kinyomni: Ausdrückung, kinyomás.
Ausdrücklich, adj. világos, nyilvánvaló, világosan kifejezett; adv. nyilván, világosan, magyarán.
Ausduften oder ausdüften, illatozni: Ausdüftung, die, illatozás, illat adás.
Ausdulden, végigtürni, kiállani.
Ausdünſten, kigőzölgeni, kipárázni, kigőzölögni magából, kigőzölögtetni: Ausdünſtung, die, kigőzölgés; die ausgedünſtete Feuchtigkeit, gőz, pára.
Ausdunſten, kigőzölögni, kipárálni; als Dunſt verfliegen, elgőzölögni, gőz formában elszállani; einen Dunſt von ſich geben, gőzölni, gőzölögni; Ausdunſtung, die, kigőzölgés.
Ausecken, kiszegletezni.
Auseggen, kiboronálni belőle, a' boronával, kifordítni, p. o. a' földből.
Auseinander, aus einander, egymásból, egymástól: Auseinander bringen, z. B. Zankende, egy-

mástól elválasztani; Auseinanderfliegen, széllyel repülni: Auseinanderfliehen, széllyel szaladni, szerteszéllyel futni: Auseinanderfließen, széllyel folyni: Auseinandergehen, ſich trennen, elválni egymástól és kétfelé elmenni; ein auseinander gegangenes Heer, széllyel oszlott tábor v. sereg; den Senat auseinander laſſen, eloszlatni, elereszteni a' tanátsot; von Sachen, die nicht feſt zuſammenhalten, elválni, elrepedni, egymástól elmenni: Auseinander jagen, széllyelkergetni; Auseinanderlaſſen, z. B. die Armee, elereszteni t. i. hogy széllyel oszoljanak; Auseinanderlaufen, széllyelfutni v. szaladni; Auseinanderlesen, egymástól széllyelszedni, elszedni egymástól; Auseinanderlesung, die, széllyelszedés, egymástólvaló elszedés: Auseinanderleſen, széllyel válogatni, egymás közül kiválogatni: Auseinanderreißen, kettészakasztatni, széllyelszakasztani: Auseinanderſchlagen, széllyelverni: Auseinanderſchneiden, kettévágni: Auseinanderſetzen, egymástól eltenni, v. távoltenni egymástól; trop. deutlich machen, megmagyarázni, megfejtegetni; ſich, auseinander, d. i. ſich verſtändigen, valakivel egyességre lépni, megegyezni valami dologeránt: Auseinanderſetzung, die, fejtegetés, megfejtegetés, megmagyarázás: Auseinanderſperren z. B. die Beine, széllyelvetni egymástól, kétfelé vetni p. o. a' lábait: Auseinanderſtehen, távolállani egymástól: Auseinanderſtellen, széllyel v. távolállítni egymástól: Auseinandertheilen, kétfelé osztani, széllyel osztani; Auseinandertreiben, széllyelűzni, szerteszéllyel kergetni: Auseinanderzerren, szellyelrántzigálni v. huzgálni: Auseinanderziehen, egymástól széllyelhúzni.

Auserkennen, kiesmerni, egészen megesmerni.

Auserkieſen, kiválasztani: Auserkieſung, die, kiválasztás.

Auserkören, kiválasztani, daher auserkohren, választott, kiválasztott.

Auserleſen, kiválogatni, kikeresni több közül; daher, ſt. ausgeleſen, kiválasztott; ſt. vorzüglich, válogatott, jeles, derék: Auserleſung, die, kiválasztás.

Auserſehen, kiszemlélni, kiválasztani, kinézni; valamelly végre elhatározni, elszánni, szánni valamire.

Auserwählen, kiválasztani; daher, der Auserwählte, d. i. der Inigſtgeliebte, a' szerelmes, az egyetlen egy; ein Frommer, kegyes; Auserwählter, adj. legkedvesebb, elválasztott: Auserwählung, die, kiválasztás

Auserzählen, végig elbeszélleni.

Ausefſen, kienni belőle p. o. tálból; kiűrítni, kiüresítni.

Ausfachen, fiókra felosztani.

Ausfädeln, szálát húzni, szálanként kirojtozni; ſich, ausfädeln, szálanként eltépni, kirostolódni.

Ausfahren, z. B. einen Weg, kijárni az útat szekérrel, elvágni t. i. a' kerék vágást; ausführen, z. B. Getreide, kihordani szekeren, kivinni; auswärts fahren, kotsin kimenni, kikotsízni, kiszekerezni, el- v. kimenni; ſt. ausgleiten, eltsúszni, der Fuß fuhr ihm aus, megtsuszamodott 's elesett; ſt. hervorbrechen, kirontani, kitörni, kiütni, p. o. mint a' himlő; Ausfahrt, die, das Ausfahren, aus einem Orte, kimenetel kotsin, kikotsizás, kiszekerezés; ein Thorweg zum Ausfahren, kijáró hely, kapu, kijárás.

Ausfall, der, z. B. der Haare, kihullás, elhullás; beym Fechten, megtámadás; der Belagerten, kirontás, kiütés p. o. várból; ein beißender Angriff mit Worten, szóval való megtámadása valakinek; ein heimliches Thor in einer Feſtung zu Ausfällen beſtimmt, kirontó titkos kapu. Ausfallen, kiesni, kihullani, mint a' húza a' kalászból; elmenni, kihullani mint a' haj; einen Ausfall thun, kiütni a' várból az ellenségre; trop. derb ausfallen, z. B. mit Worten, erőssen kikelni valaki ellen, nyersen rátámadni valakire; einen Ausgang gewinnen, z. B. es iſt gut, es iſt glücklich

ausgefallen, jól v. szerentsésen ütött ki, jól v. szerentsés kimenetele lett; die Ernte iſt ſchlecht ausgefallen, szűk aratás lett az idén, roszszúl fizetett az élet; das Obſt fällt gut aus, gyümölts elég terem, v. bőven lesz; ſich die Zähne ausfallen, kiüni a' fogát p. o. esés által; ſich den Arm ausfallen d. i. verrenken, kifitzamítni a' karját, p. o. esés által.

Ausfalten, a' ráncát kihúzogatni, kisimítni.

Ausfangen, kihalászni, kifogni a' tóból a' halat.

Ausfaſern, kirostozni, kirostolódni.

Ausfaulen, kirothadni, kiveszni és kiesni, mint a' fog.

Ausfegen, kisepreni, kitisztítni, kitisztogatni; den Beutel ausfegen, kiürítni valakinek az erszényét: Ausfeger, der, kiseprő, kitisztító.

Ausfeilen, ki- v. megreszelni; reszelővel kipallérozni; trop. kitsínosgatni: Ausfeilung, die, kireszelés; kipallérozás, kitsínosgatás.

Ausfertigen, elkészítni kidolgozni, megérni, készen lenni a' dolgozással; Ausfertigung, die, elkészítés, megírás; Ausfertiger, der, z. B. eines Paſſes, elkészítő.

Ausfilzen, kitömni szőrrel.

Ausfindbar, adj. ki- v. feltalálható, kigondolható: Ausfinden, ki- v. feltalálni a' többek között, kiesmerni a' többek közűl; ausfindig machen, feltalálni, rátalálni keresgélés által; einen Weg zur Flucht ausfinden, útat találni a' szaladásra.

Ausfiſchen, kihalászni, mind kifogni a' halat belőle; erforſchen, kikurkászni, kitsalogatni belőle.

Ausflechten, durchflechten, béfonni, p. o. veszszővel; kifonni, a' mi bé volt fonva; ſich ausflechten, magát kifejteni valamiből, kibontani.

Ausflicken, megfoltozni, megfoltozgatni: Ausflickung, die, megfoltozás.

Ausfliegen, kirepülni, elrepülni valahonnan; kilódúlni.

Ausfließen, kifolyni, elfolyni valamiből.

Ausflößen, kibalházni.

Ausflucht, die, ki- v. elrepülés; Vorwand, kifogás, mentség, színlett ok a' mentségre; Ausflüchte, magamentegetés, magavonogatás; faule Ausflüchte, kopasz mentségek

Ausflug, der, kirepülés; trop. eine Reiſe aufs Land, kirándúlás, rövid időre való kimenetel, p. o. a' pusztára, falura, a' jószágára.

Ausfluß, der, Ausflüße, kifolyás, a' kifolyás helye; Ausfluß eines Stromes ins Meer, torkolat, kifolyás, berúgás p. o. a' tengerbe; dasjenige, was ausfließt, kifolyó nedvesség, víz 's a' t. a' mi kifoly.

Ausfluten, kiöntődni, kitsapni.

Ausfoderer, der, z. B. zum Kampfe, bajvívásra hívó v. kihívó, viadalrahívó, kikívánó; Ausfodern, kihívni, p. o. viadalra; zum Spiele, valakit játékra hívni v. késztetni, kikérni a' játékban: Ausfoderung, die, kihívás, késztetés, p. o. a' viadalra, kikívánás.

Ausformen, kiformálni, kiábrázolni.

Ausforſchen, kitanúlni, kitudakozni; kivenni belőle, mitsoda gondolattal v. szándékkal legyen 's a' t. Ausforſchung, die, der Wahrheit, kitanúlása valaminek, kitudakozás: Ausforſcher, der, kitudakozó, kitanúló.

Ausfragen, kikérdezni, kérdezőskedés által kitanúlni; einen Zeugen ausfragen, a' tanút kihallgatni; Ausfragen, das, die Ausfragung, kikérdezés.

Ausfreſſen, kienni belőle, mint p. o. az állat az edényből valamit, megenni, megemészteni, felfalni; kiürítni, kiüresítni; kirágni p. o. mint az egér a' kenyeret; wie Säuren und beizende Sachen, kienni, kimarni; ausgefreſſene Zähne, odvas fogak; ſich ausfreſſen, d. i. ſich fett freſſen, felvenni magát a' sok evés v. jól élés által, meghízni.

Ausfrieren, egészen megfagyni.

Ausfuchteln, megverni.

Ausführbar, adj. véghezvihető, végrehajtható.

Ausführen, jemanden z. B. aus der Stadt, kivinni, kivezetni p. o. a' városból valakit; Getreide ausführen, kivinni szekeren, kihordani eladás végett; Unreinigkeiten ausführen aus dem Leibe,

kihajtani a' testből, p. o. a' tisztátalanságot; ein Werk ausführen, valami munkát végrehajtani, véghez vinni; erklären z. B. eine Materie, valamit bőven, környülállásosan előadni, megmagyarázni; gerichtlich darthun, z. B. durch Beweise, az ügyet törvényesen előadni, bébizonyítni; Ausführung, die, kivezetés, kivévés; der Waaren, kihordás, kivitel; eines Werkes Vollendung, végre hajtása az elkezdett munkának; zur Ausführung kommen, végre hajtódni, véghez menni; Ausführer, der, eines Geschäftes, végrehajtó: Ausführlich, adj. teljes, környülállásos, bő; adv. teljesen, bőven, környülállásosan, hoszszasan, hoszszan; Ausführlichkeit, die, hoszszaság, hoszszas v. környülállásos előadás.

Ausfüllen, megtölteni, teletölteni, a' hézagját v. ürességet kipótolni, bétölteni; einen Graben ausfüllen, az árkot bétölteni, bé- v. behányni, megtölteni; die Lücken ausfüllen, a' hijjánosságot kipótolni, a' hézakokat bétölteni; trop. die Zeit mit Lesen ausfüllen, üres idejét v. óráit olvasásra, tanulásra fordítni; Ausfüllung, die, des Grabens, teletöltés, bétöltés, béhányás; töltelék, töltelékre való.

Ausfüttern, jól megetetni, jól tartani; ein Kleid ausfüttern mit Pelz, megbéllelni; Ausfütterung, die, tartás, kitartás; eines Kleides, megbéllelés.

Ausfuhr, die, kivitel, kihordás p. o. a' gabonának kivitele más országba; Ausfuhrhandel, der, a' kivitetés v. kihordással való kereskedés; Ausfuhrwaare, die, kivitelre való portéka; Ausfuhrzoll der, kivitelvám.

Ausgabe, die, eines Buches, kiadás, p. o. valamelly könyvnek kiadása, kinyomtatása; des Geldes, a' pénznek kiadása, kiköltése; was ausgegeben wird, z. B. das Geld, költség, die Ausgaben, költségek, auch költés; die Abdrücke einer Schrift, kiadás, nyomtatás; Ausgabebuch, das, költségjegyző t. i. könyv.

Ausgähren, megszűnni forrni, mint a' bor, egészen kiforrni.

Ausgäten, ausjäten, kigyomlálni, das Unkraut ausjäten, a' dudvát v. gyomot kigyomlálni, kitépni, kiszaggatni: Ausgätung, die, kigyomlálás.

Ausgang, der, z. B. aus dem Hause, kimenetel; der Ort, durch welchen man ausgeht, kijárás, kijáróhely; am Ausgang der Straße, az úttza végén, a' mint az úttzából kimenni; dem Wasser einen Ausgang verschaffen, a' víznek kifolyást tsinálni, leárkolni, letsapolni a' vizet. S. Ableiten, Ausführen. — ſt. Erfolg, kimenetel, vég; der Ausgang der Sache, a' dolog kimenetele, oder des Jahres, az esztendő vége; eines Wortes d. i. die Endigung, valamelly szónak végezete v. végződése, kimenetele.

Ausgangsfest, das, d. i. Ostern, húsvét innepe.

Ausgeben, kiadni; ein Buch, kinyomtatni, eladni kezdeni; Geld ausgeben, pénzt kiadni, költeni; für etwas ausgeben, z. B. etwas für das Seinige ausgeben, valamit magáénak adni ki, magáénak állítni v. vallani; ſich ausgeben, magát kiadni, kifogyni a' költségéből; ſich für einen Arzt ausgeben, magát orvosnak adni ki; von ſich geben, ergiebig ſeyn, z. B. das Getreide gibt wenig, viel aus, fizetni, p. o. a' gabona roszszúl, v. jól fizet, keveset ád, sokat kiád: Ausgeber, der, kiadó, költő; in der Haushaltung, gazda, kultsár; Ausgeberey, die, d. i. das unnöthige Ausgeben, hijjábavaló költögetés, pénzköltés; Ausgebung, die, kiadás, költség.

Ausgebot, das, z. B. eines Gutes, árúbabotsátás.

Ausgeburt, die, d. i. was geboren iſt, szülemény; Ausgeburt des Hirnes der Einbildungskraft, az agyvelő, v. képzelődés szülemenye, álmodozás.

Ausgehen, aus der Stadt, aus dem Hause, kimenni p. o. a' városból, háztól v. házból; kisétálni, elmenni p. o. onnan hazúl; trop. auf etwas ausgehen d. i. etwas

zur

zur Absicht haben, valami szándékkal lenni, valamire igyekezni; aus einem Orte oder Lande gebracht z. B. Waaren, kimenni kihordatni, kivitettetni, mint a' portéka más országba; nach außen zu gerichtet seyn, z. B. wie ein Winkel, kifelé menni, kiállani; st. sein Ende erreichen, elfogyni; das Geld ist ihm ausgegangen, elfogyott a' pénze; daher, vertrocknen, absterben, wie Bäume, kiveszni; sich verlieren wie Farben, kimenni, mint p. o. a' színe valaminek, a' petsét a' ruhából; erlöschen, wie ein Feuer, elaludni; ausfallen, wie die Haare, elhullani, kihullani, elmenni mint a' haj; gram. sich endigen, végződni, kimenni valamibe; in Erfüllung gehen, z. B. wie ein Traum, bételyesedni, mint az álom; durch Gehen aufsuchen, z. B. aufs Wild ausgehen, felkeresni, addig járni, míg feltalálja p. o. a' vadász a' vadat; durch Gehen ausmessen, lépéssel megmérni.

Ausgelassen, partic. von auslassen, S. dasselbe. trop. adj. von Menschen, tsintalan, pajkos, pajzán, zabolátlan; mérséketlen, módnélkül való; adv. tsintalanúl, pajzánúl, módnélkül, szerfelett: Ausgelassenheit, die, pajkosság, tsintalanság, zabolátlanság.

Ausgenommen, adv. kivévén, kivévén azt, ha 's a' t.

Ausgezeichnet, partic. v. auszeichnen. S. dasselbe. trop. adj. igen jeles, megkülömböztetett; adv. igen jelesen, megkülömböztetve.

Ausgießen, kiönteni, kitölteni; trop. von sich strömen, geben, kitölteni, kiárasztani; seinen Zorn über jemanden ausgießen, haragját v. boszszúját valakin kitölteni; ganz eröffnen z. B. sein Herz ausgießen, szívének minden érzését, indúlatját v. titkát valaki előtt felfedezni, kiönteni szívét valaki előtt; mit etwas flüßigen ausfüllen, z. B. mit Wachs, béönteni, tele tölteni v. önteni; auslöschen z. B. mit Wasser das Feuer, elönteni, ráöntéssel eloltani p. o. a' tüzet; sich ausgießen, z. B. ich habe mich ausgegossen, felfedeztem v. kiöntöttem elöttetek szívemnek indúlatit: st. sich verbreiten, z. B. Röthe goß sich über sein Gesicht, elpirúlt, elveresedett: Ausgießung, die, kiöntés, kitöltés, tele öntés, elöntés, eloltás.

Ausglätten, kisimítni, kisikárlani.

Ausgleichen, egyenlővé tenni; die Rechnungen ausgleichen, a' számadást eligazítni; ersetzen, z. B. den Schaden, kipótolni, v. helyre hozni a' kárt: Ausgleichung, die, elegyengetés; der Rechnungen, a' számadás eligazítása.

Ausgleiten, eltsúszni, elesni; trop. unversehens abweichen z. B. von der Bahn der Tugend, eltávozni, eltévelyedni tőle.

Ausglitschen, idem.

Ausgraben, kiásni, felásni p. o. a' földből; kivésni, megásni, kivájni: Ausgrabung, die, kiásás, felásás; eines Brunnens, kútásás.

Ausgräten, einen Fisch, a' szálkáit kiszedni.

Ausgrübeln, kikurkászni, kitanúlni.

Ausgründen, vizsgálni, kitalálni.

Ausgurgeln, kigurgulyázni.

Ausguß, der, das Ausgießen des Wassers, kiöntés, kitöltés; kiöntő.

Aushaaren, elhullatni a' haját v. szőrét, vedleni.

Aushacken, kikapálni, kivágni, kiásni; die Augen aushacken, a' szemeit kivájni, kivágni.

Aushändigen, a' kezei közűl kiadni; Aushändigung, die, kezéből kiadás.

Aushängebogen, der, próbaárkus, zsengeárkus, előre kiszárasztott mustra árkus a' nyomtatásból.

Aushängen, kiakasztani, kifüggeszteni: Aushängung, die, kifüggesztés.

Aushäuten, a' bőrét lehúzni; sich aushäuten wie Schlangen, a' bőrét levetkezni, letenni, a' bőréből kibújni.

Aushaken, vom Haken, lösen, kiakasztani a' horogból.

Aushalftern, kikantározni, lekantározni.

Aushalten, in der Musik, den Ton, nyújtani, kitartani p. o. a' hangot; seine Stunden aushalten, végig kitartani, folytatni mind végig; félbe nem szakasztani; st. ertragen, überstehen, kiállani,

eltűrni, elszenvedni: s. aushauern, bis ans Ende aushalten, végig kitartani, megmaradni, kiallani, tűrni. Aushaltung, die, szenvedés, eltűrés, kiallás, kitartás végig.

Aushämmern, kikalapálni.

Ausharren, kiallani, végig kitartani.

Aushärten, megkeményítni: Aushärtung, die, megkeményítés.

Aushau, der, kivágdalás közűle.

Aushauch, der, lehellés, lehellet, kilehellés, lélekzet: Aushauchen, kilehelleni, lélekzeni, den Geist aushauchen, lelket kiadni.

Aushauen, kivágni p. o. fát: einen Wald aushauen, kiritkítni az erdőt; Steine aus der Erde, kivágni a' követ a' földből; s. aushöhlen z. B. einen Felsen zu einer Höhle aushauen, a' kősziklába üreget v. barlangot vágni be; durch den Meißel bilden, vésővel kivágni, kifaragni p. o. a' követ, a' kőből valamit: bey Fleischern, z. B. Ochsen aushauen, kimérni a' levágott marhát: Aushauen, das, die Aushauung, kivágás, kimetszés.

Ausheben, kivenni, kiemelni, p. o. az ajtót sarkából: Soldaten ausheben, katonákat szedni, fogni; Wein mit dem Heber ausheben, szívni, venni a' bort lopón v. szívón; húzni; verrenken z. B. den Arm, kirándítni az emelésben karját, emelés által kifitzamítni: Aushebung, die, kiemelés, der Soldaten, fogdosas; borszívás.

Aushecheln, z. B. den Flachs, kigerebenelni, meggerebelni.

Aushecken, Junge, kikölteni tojásból fiait, mint a' madár; trop. ki- v. feltalálni.

Ausheilen, Wunden, ki- v. meggyógyítni; völlig heil werden, egészen meggyógyúlni; Ausheilung, die, kigyógyítás.

Ausheitern, den Himmel, kiderítni; sich, ausheitern, kitisztúlni, kiderűlni; sich, ausheitern, megvídúlni: Ausheiterung, die, kiderűlés, megvídúlás.

Ausheitzen, bétűtni, bémelegítni a' szobát.

Aushelfen, segítni, kisegítni, kihúzni valamiből, segítségére lenni: Aushelfung, die, kisegítés, segítség.

Aushellen, sich, kitisztúlni, kiderűlni.

Ausheuken, aushängen, kiakasztani.

Ausheulen, kiordítni, kisírni magát, megszűnni ordítni.

Aushobeln, kigyalúlni.

Aushöhlen, z. B. Steine, kiöblösítni, kiüregítni, kivájni, kiodvasítni, kivölgyelni.

Aushöhnen, kigúnyolni, kitsúfolni valakit: Aushöhnung, die, kigúnyolás, kitsúfolás: Aushöhner, der, kigúnyoló, gúnyolódó, tsúfoló.

Aushöcken, z. B. Obst, Eyer, árulgatni, eladogatni.

Aushören, einen, kihallgatni t. i. végig.

Ausholen, einen, kitanúlni valakitől valamit, kivenni belőle; den Arm zum Werfen ꝛc. ausholen, neki fogni a' kezét, neki húzálkodni p. o. az ütésnek, hajításnak; neki szaladni p. o. az ugrásnak.

Aushub, der, dísze, virága valaminek.

Aushülfe, die, kisegítés, segedelem, segítség.

Aushülsen, hűvelyezni, kifejteni, p. o. a' borsót, paszulyt.

Aushungern, éhséggel elgyötreni, kénszerítni; eine Stadt aushungern, éhség által venni meg.

Aushuschen, kisuhanni.

Aushusten, z. B. Blut, kiköhögni, kivetni p. o. nyálkát.

Aushunzen, megpirongatni.

Ausjagen, kihajtani, kiűzni; schnell ausreiten, kinyargalni. Ausjagung, die, kihajtás, kiűzés.

Ausjäten, s. Ausgäten.

Ausjochen, kifogni a' járomból.

Auskalben, kielleni a' borját.

Auskämmen, kifésülni, megfésülni a' haját: Auskämmung, die, kifésűlés.

Auskauen, den Saft, kirágni belőle.

Auskaufen, einen, mindenestől megvenni valakit, v. valaki jószágát, portékáját.

Auskehlen, kivölgyelni.

Auskehren, kiseperni, v. sepreni: Auskehrer, der, kiseprő: Aus-

kehrig, das, sepredék, szemét: Auskehrung, die, kiseprés.
Auskeifen, lepirongatni.
Auskeimen, kitsirázni: Auskeimung, die, kitsirázás.
Auskeltern, kisajtolni, kipréselni.
Auskennen, kiesmérni, ráesmérni, megesmérni több közűl valamit; ſich auskennen z. B. ich kann mich nicht auskennen, nem tudom hányadán vagyok.
Auskernen, kivenni a' bélét p. o. a' diónak, kiválogatni.
Auskerben, kirovátkolni, bérónni, érovátkolni, kitsipkézni.
Auskaftern, felmérni öllel.
Auskären, megtisztálni, leülleszteni, felderítni; ſich auskären, kitisztúlni, kiderűlni.
Auskagen, einen, törvény eleibe idézni.
Auskatſchen, z. B. einen Schauſpieler, kitapsolni t. i. tsúfságból; ausplaudern, kifetsegni, kitsatsogni p. o. titkot: Auskatſchung, die, kitapsolás, kifetsegés.
Auskauben, kiírtani, kiválogatni, kitisztítni, kiszedegetni, kiszedni, p. o. borsót, lentsét; die Erze auskauben, d. i. ausleſen, különválogatni, egymástól különszedni; Ausgekaubt, szemenszedett, irtott, válogatott; Auskauben, das, die Auskaubung, kiválogatás.
Auskleiden, einen, levetkeztetni; ſich auskleiden, levetkezni, levetkezódni: Auskleidung, die, levetkezés.
Auskopfen, den Staub aus dem Kleide, kiporozni a' ruhát, kiverni a' port a' ruhából, kiverni a' köntöst; einen derb ſchlagen, nagyon megverni valakit: Auskopfung, die, kiverés, kiporozás.
Auskügeln, kieszmélni valamit.
Auskneten, jól megdagasztani, t. i. a' tésztát.
Auskochen, kifőzni, megfőzni; ſt. überlaufen, futni, kifutni, mint a' nagyon forró étel; gehörig gekocht werden, jól megfőni, kifőni: Auskochung, die, kifőzés.
Auskommen, von einem Orte kommen, kijönni, kimenni; ausgebrütet werden, kikelni t. i. a' tojásból; unter die Leute kommen, elterjedni, mint a' hír; entſtehen, wie Feuer, támadni mint a' tűz, kiütni magát; hinreichend ſeyn, beérni valamivel, elég lenni; zurecht kommen mit etwas, boldogúlni valamivel, elérni tzélját vele, p. o. mentséggel; mit Einem auskommen, valakivel megegyezni, egymással egyességben lenni; öszveférni: Auskommen, das, élelem, élelemre való költség; egyetértés, egyességben élés, társalkodás, egyezés; mód, útmód valamire.
Auskönnen, kimehetni, kijöhetni.
Auskörnen, szemenként kiszedni, szemenszedni.
Auskoſten, z. B. Wein, megkóstolni, mind felkóstolgatni.
Auskramen, Waaren, kirakni a' portékát, kirakodni, árúlni; trop. ſeine Gelehrſamkeit auskramen, mutogatni, kérkedni valamivel, fitogtatni valamit.
Auskratzen, kivakarni, kivájni, kikaparni; Auskratzung, die, kivájás.
Auskriechen, kimászni, kibújni.
Auskühlen, meghüssítni, meghívesítni; ſich auskühlen, meghűtni magát; kühl werden, meghívesedni: Auskühlung, die, hívesítés.
Auskünden, auskündigen, kihírdetni.
Auskünſteln, mesterségesen kitsinálni, kimesterkélni; ausgekünſtelt, kimesterkélt, mesterséges.
Auskundſchaften, kitudakozni, kitudni, kikémlelni, kikurkászni, végire járni, kitanúlni: Auskundſchafter, der, kémlelő, tudakozó; Auskundſchaftung, die, kikémlelés, kitanúlás.
Auskunft, die, Unterhalt, élelem; Mittel zum Zwecke, út, mód valamire, eszköz; Nachricht, útasítás, útba igazítás, beléigazítás valamibe; einem Auskunft geben, útba igazítni valakit, útasítást adni valakinek, eligazítni valakit; ich wünſchte hierüber Auskunft zu haben, szeretnék ezen dologban felvilágosíttatni: Auskunftsbuch, das, útasítókönyv, útba igazítókönyv.
Auslachen, kinevetni, kikatzagni valakit v. valamit; ſich auslachen laſſen, magát kinevettetni, nevetségessé tenni; aufhören zu lachen,

eleget nevetni, megszűnni katzagni: Auslachung, die, másnak kinevetése, kikatzagása: Auslachenswerth, oder würdig, adj. nevetséges, nevetségre méltó.

Ausladen, lerakni, kirakni p. o. portékát a' hajóból; ein Schiff ausladen, kiürítni p. o. a' hajót; ſich ausladen, d. i. des Unraths entledigen, magát kiürítni, természeti szükségét tenni: Auslader, der, portéka kirakó: Ausladen, das, die Ausladung, der Waaren, a' portékának kirakása, kirakás; Ausladen, des Schiffes, kiürítése a' hajónak: Ausladungsplatz, der, kirakóhely.

Ausländer, der, külföldi, idegen.

Ausländerinn, die, külföldi t.i. fejérszemély, aszszony v. leány.

Ausland, das, külföld, külsőország; Ausländiſch, adj. külföldi, külsőországi, idegenországi; adv. külföldi módon.

Ausläuten, kiharangozni; aufhören zu läuten, elharangozni.

Auslage, die, költés, költség; Auslage bey Kaufleuten, mustramutató.

Auslagern, z. B. ausgelagertes Bier, állott ó ser.

Auslangen, mit etwas, beérni vele v. valamivel.

Auslaſſen, z. B. aus einem Orte, kiereszteni, elereszteni, el- v. kibotsátni; trop. ſeinen Zorn auslaſſen, kimutatni haragját valaki ellen; weglaſſen, fehlen laſſen, ki- v. elhagyni, p. o. szókat; auseinander laſſen, z. B. ein Kleid, kiereszteni, bővebbre tsinálni p. o. a' ruhát, a' köntöst; ausſchmelzen, z. B. Fett, kiolvasztani, kiereszteni, p. o. a' vajat, zsírt; ausgehen laſſen, z. B. Feuer, elhagyni aludni p. o. a' tüzet; ſich auslaſſen über etwas, kimondani, kinyilatkoztatni gondolkozását valami felől: Auslaſſung, die, kieresztés, kibotsátás; elhagyás, kihagyás, kiolvasztás; kimutatás p. o. a' haragnak kimutatása.

Auslauf, der, des Waſſers, kifolyás; der Schiffe, kievezés, kimenés, kiszaladás; kiállás, p. o. a' párkánynak kiállása: Auslaufen, z. B. aus dem Hauſe, kifutni, kiszaladni, kimenni a' házból; aus den Hafen, kievezni, kiindúlni p. o. a' kikötőből; auslaufen wie ein Fluß ins Meer, kifolyni, berúgni, ömleni, p. o. tengerbe, mint a' folyóvíz; ſt. ſich ausbreiten, kiterjedni; ſich auslaufen, kiszaladgálni v. kifutkosni magát; ſich von Kräften laufen, a' futkosásban elfáradni.

Auslaugen, z. B. ein Faß, kilúgozni, lúggal kimosni.

Ausleben, elélni, élni; aufhören zu leben, megszűnni élni, meghalni.

Auslecken, kinyalni, kinyalogatni.

Ausledern, bőrrel megbéllelni.

Ausleeren, kiürítni, kiüresítni; ausgießen, kitölteni; einen Becher ausleeren, kiinni, kiürítni a' poharat, felhajtani; ſich ausleeren, a' hasat kiürítni: Ausleerung, kiüresítés, kiürítés.

Auslegen, kitenni, kirakni p. o. a' portékát, eladás végett; Geld für jemanden auslegen, másért fizetni, költeni v. költséget tenni t. i. viszszafizetés fejébe; von Tiſchlerarbeiten, kirakni, p. o. az asztalt más színű fával, mint az asztalos; mit Gold, Silber auslegen, arannyal, ezüstel kivölgyelni, kirakni, kihímezni; ſt. erklären, kimagyarázni, megmagyarázni, megfejteni; übel auslegen, roszszúl magyarázni, eltsavarni az értelmét valaminek; ſt. gut oder übel aufnehmen, venni valamit p. o. jól v. jó neven, roszszúl v. roszsz neven: Ausleger, der, magyarázó: Auslegung, die der Waaren, kitevése, kirakása a' portékának; eines Wortes ꝛc. magyarázat, megmagyarázás, megfejtés: eine erklärende Schrift, magyarázóírás: Auslegungskunde, die, magyarázás tudománya: Auslegungskunſt, die, magyarázás mestersége.

Auslehren, egészen megtanítni valakit valamire.

Ausleiden, z. B. die Strafe, kiállani p. o. a' büntetést.

Ausleihen, z. B. Geld, költsönözni, költsön adni, hitelezni, hitelbe adni: Ausleiher, der, hitelező; költsönöző: Ausleihung, die, hitelezés, költsönözés, költsönadás.

Ausleiten, kivezetni.

Auslenken, kitérni az útból.

Auslernen, valamit egészen megtanúlni, kitanúlni; kiesmerni.

Ausleſen, auswählen, kiválasztani, kiválogatni; ein Buch ausleſen, végig olvasni, e olvasni p.o. könyvet, levelet egészen: Ausleſung, die, kiválasztás, kiválogatás; elolvasás, végigolvasás; Ausleſer, der, kiválogató.

Ausliehen, zu lieben aufhören, felhagyni a' szeretettel, megszünni szeretni.

Auslichten, z. B. den Wald, kiirtani.

Auslieferer, der, kiadó, általadó.

Ausliefern, általadni, kiadni a' kezei közül, kézhez szolgáltatni, kézbe adni; dem Feinde ausliefern, az ellenségnek adni; als Verräther ausliefern, z. B. eine Flotte, elárulni mint árúló: Auslieferung, die, kiadás, kézbeadás: einer Stadt, általadás: Auslieferungsvertrag, der, a' szökőttek kiadásáról tett alku.

Ausliegen, lange liegen, wie z. B. der Wein, állani, mint a' bor, hogy jobb legyen; ausgelegener Wein, állott ó bor, régi ó bor.

Auslocken, z. B. den Feind, kitsalni, valahonnan; zu erfahren ſuchen, z. B. Geheimniße, kivenni, kitsalogatni p. o. hízelkedve a' titkot: Auslockung, die, kitsalogatás.

Auslöchern, kilyuggatni, kifúrni.

Auslöſchen, Feuer, Licht, eloltani, kioltani; eine Feuersbrunſt auslöſchen, megoltani a' tüzet v. égést; trop. vertilgen, le- v. eltörleni, kitörleni p. o. az írást; mit ſeyn das Licht iſt ausgeloſchen, a' gyertya elaludt; was man nicht auslöſchen kann, eltörölhetetlen: Auslöſcher, der, el- v. megoltó: ein Werkzeug zum auslöſchen, gyertyaoltó: Auslöſchung, die, el- kimegoltás: trop. Vernichtung, eltörlés.

Auslöſen, meg- v. kiszabadítni; Vogel auslöſen, d. i. befreien, z. B. aus Schlingen, a' tőrből v. hurokból kivenni; die Gefangenen auslöſen, a' foglyokat kiváltani; ſich auslöſen (ranzioniren) magát pénzen megváltani; Auslöſung, die, kiváltás; st. Löſegeld, kiváltás bér, váltság.

Auslöſungsvertrag, der, alku a' foglyok kiváltásáról.

Auslüften, kiszellőztetni.

Ausmachen, kivenni belőle, kiszedni; zu Ende bringen, végezni, elvégezni, végre hajtani, véghez vinni, elintézni; entſcheiden, meghatározni, es iſt bey mir ausgemacht, feltettem, elvégeztem v. meghatároztam magamban, daher ausgemacht, d. i. entſchieden, gewiß, bizonyos, nyilván való dolog, es iſt eine ausgemachte Sache, kétségenkívül való, bizonyos, valóságos dolog; ausſchelten, valakit megdorgálni, megpirongatni, lemotskolni, lehordani; aus etwas beſtehen, tenni, abból állani, Leib und Seel machen den Menſchen aus, az ember testből és lélekből áll; voll, vollzählig machen, tenni, menni, annyira menni, wie viel macht das aus? mennyit tesz az? mennyire megy az? das macht nichts aus, semmit sem tesz: Ausmachen, das, z. B. der Erbſen aus den Schotten, kifejtés, kiszedés; einer Streitſache, eligazítás.

Ausmärgeln, az erejéből kivenni, eltsigázni: daher ausgemärgelt, eltsigázott, elerőtlenített; ein ausgemärgelter, Boden, elsoványított föld.

Ausmärzen, a' roszszat kihányni, kiválogatni a' selejtessét, kiselejtezni, kiallyazni: Ausmärzung, die, kiselejtezés, kiallyazás.

Ausmäſten, meghízlalni, hízlalni; daher ausgemäſtet, hízlalt: Ausmäſtung, die, hízlalás, meghízlalás.

Ausmahlen, in der Mühle, meg- v. leőrleni p. o. a' búzát; aufhören zu mahlen, végezni az őrlést.

Ausmalen, mit Farben, kifesteni, végezni a' festést; illuminiren z. B. einen Kupferſtich, kifesteni színnel, kiszínelni; trop. mit Worten ausmalen, lefesteni szóval; ein Zimmer ausmalen, befesteni a' szobát.

Ausmarſch, der, kimenetel, elútazás t. i. a' katonáknál; Ausmarſchiren, elmenni, kimenni, mint a' katonák.

Ausmauern, kővel kirakni.

Ausmeißeln, kivésni.

Ausmelken, kifejni.

Ausmeſſen, kimérni, megmérni, felmérni, méregetni: Ausmeſſung, die, meg- ki- felmérés: Ausmeſſer, der, méregető; der Felder, felmérő.

Ausmiethen, bérbe kiadni.

Ausmiſten, kihányni a' ganéjt, a' ganéjtól, kitisztítni.

Ausmitteln ſ. Ausfindig machen.

Ausmöbeln, kibútorozni a' szobát, házát.

Ausmontiren, felruházni.

Ausmünzen, Geld, pénzt verni; Ausmünzung, die, pénzverés.

Ausmuſtern, kivenni, kihányni a' roszszat; Soldaten ausmuſtern, elereszteni a' katonák közűl: Ausmuſterung, die, kihányás, kimustrálás, kivetés a' többi közűl.

Ausnähen, kivarrni, kihímelni; ein ausgenähtes Kleid, kivarrott ruha v. köntös.

Ausnagen, kirágni, mint az egér a' kenyeret.

Ausnahme, die, kivétel, kifogás.

Ausnehmen, kivenni valahonnan; ausgenommen, kivévén azt, hanemha; Vögel aus dem Neſte ausnehmen, elszedni a' madár fiakat; einen Zahn ausnehmen, kihúzni v. kivenni a' fogát; ſich ausnehmen d. i. auf eine beſondere Art in die Augen fallen, látszani, tetszeni a' szemnek; daher ausnehmend d. i. vorzüglich, adj. jeles, derék, különös, kiváltképpen való; adv. jelesen, különösen, kiváltképpen, felettébb; ausnehmend ſchön, felette szép, legszebb, igen szépen: Ausnehmung, die, kivévés, kifogás, kivétel.

Auspacken, kirakni, kiszedni; eine Küſte auspacken, a' ládából a' portékát kirakni, a' ládát kiürítni: Auspacken, das, die Auspackung, kirakás, kiszedés.

Auspariren, félretsapni, eltsapni p. o. a' vágást.

Auspatſchen, kitapsolni.

Auspauken, kidobolni.

Auspeitſchen, kikorbátsolni, megkorbátsolni, megveszszőzni; trop. ausgepeitſcht, út félen esmeretes, ein ausgepeitſchtes Liedchen, közönséges nóta v. dal; aus der Stadt hinauspeitſchen, a' városból kiverni, kikorbátsolni.

Auspfählen, karókkal, tzövekekkel béverni.

Auspfänden, megzálogolni, zálogba elvenni p. o. az adósnak vagyonát: Auspfändung, die, megzáloglás.

Auspfeifen, kifütyölni, kitsúfolni p. o. a' roszsz játszót a' játékszínen.

Auspflaſtern, kővel kirakni.

Auspflücken, kitépni, kiszaggatni, p. o. tollat; dazwiſchen wegpflücken z. B. Blüten, közűle kiszaggatni p. o. a' virágait v. gyümöltseit.

Auspflügen, kiszántani; Auspflügung, die, kiszántás.

Auspichen, béönteni szurokkal.

Auspicken, kivagdalni az orrával.

Ausplappern, kifetsegni.

Ausplatzen, kirepedni, kihasadni, megpukkanni; trop. in lautes Gelächter ausbrechen, hahottára fakadni.

Ausplaudern, kifetsegni; Geheimniſſe ausplaudern, titkot kibeszélleni; aufhören zu plaudern, kibeszéllni magát, véget ve ni a' fetsegésnek: Ausplauderung, die, kifetsegés.

Ausplündern, kirabolni, felindúlni, megfosztani valakit; jemanden rein ausplündern, valakit egészen kirablani, mindenétől megfosztani; Ausplünderung, die, kirablás, megfosztás.

Auspolieren, kipallérozni: Auspolierung, die, kipallérozás.

Auspolſtern, einen Stuhl, kitömni

Auspoſaunen, kitrombitálni.

Auspochen, kiverni belőle.

Ausprägen, Geld, verni pénzt kinyomni a' formáját.

Ausprediger, végezni a' predikállást

Auspreſſen, kinyomni, kipréselni kisajódni; einem Geld auspreſſen, kitsikarni valakitől, eltsalni: Auspreſſung, die, kinyomás kitsikarás.

Ausprügeln, kikorbátsolni, kivern

Auspumpen, kihúzni, kihúzgálni kiszívattyúzni.

Ausputzen, ki- v. megtisztítni; tro einen ausputzen, d. i. einen Verweis geben, megdorgálni, mepirongatni valakit; eine Arbe reinigen, kifényesítni, kipall rozni; ſt. ſchmücken, zieren, k tsínosgatni; im Putzen auslöſch z. B. das Licht, a' koppantásban

hamvaelvétele közben eloltani, t. i. a' gyertyát: Ausputzer, der, tisztító, tisztogató; tsinosgató; ein Scheltwort, Beschämung, pironszó, megpirongatás: Ausputzung, die, kitisztítás.

Ausquetschen, den Saft, kinyomni, t. i. erőszakkal.

Ausradiren, kivakarni (irást).

Ausrändeln, a' szélét kitsipkézni; daher ausgerändelt, kitsipkézett.

Ausräuchern, kifüstölni (szobát); durch und durch räuchern, z. B. Fleisch, fel- v. megfüstölni, a' füstre akasztani.

Ausräumen, Tische, kihordani p. o. a' szobából; leer machen, z. B. ein Haus, kiüresítni, kiürítni p. o. a' házat; reinigen, kitisztítni, kitisztogatni: Ausräumung, die, kihordás; kiürítés, kitisztogatás: Ausräumer, der, tisztogató: Ausräumer der Abzuchten, árnyékszék tisztogató.

Ausräuspern, kihákógni.

Ausrauben, a' szélit kitsipkézni.

Ausrasen, megszűnni dühösködni.

Ausrasten, kipihenni, kinyúgodni.

Ausrauchen, z. B. Füchse, kifüstölni p. o. a' rókát lyukából: eine Pfeife Taback ausrauchen, kiszívni p. o. egy pípa dohányt; aufhören zu rauchen, megszűnni füstölögni.

Ausraufen, kitépni, kiszaggatni.

Ausrechen, kigereblyélni.

Ausrechnen, kiszámlálni, felvetni t. i. számmal: Ausrechnung, die, számvetés, összveszámolás.

Ausrecken, kinyújtani, kiterjeszteni p. o. a' karjait: Ausreckung, die, kinyújtás.

Ausrede, die, die Aussprache, kimondás, szókimondás, ejtése a' szónak; Entschuldigung, die, kifogás, kopasz mentség, fogás, színlett ok p. o. maga mentségére: Ausreden, aussprechen, beszéllni, ejteni p. o. a' szót; bekennen z. B. vor Gericht, kimondani, vallani valamit, t. i. törvényszék előtt; von etwas abzubringen suchen, kiverni valamit valaki fejéből, leverni valakit valamiről; einen Zweifel ausreden, eloszlatni valaki kételkedését v. kétségét; aufhören zu reden, végezni a' beszédét; laß mich doch erst ausreden, hadd mondjam el legalább, a' mit akarok; sich ausreden d. i. entschuldigen, magát mentegetni, szabadkozni.

Ausregieren, véget vetni az uralkodásnak.

Ausregnen, z. B. es hat ausgeregnet, megállot az eső, kieste magát az eső.

Ausreiben, z. B. Flecken aus einem Kleide, kidörgölni a' petsétet a' ruhából; den Fußboden ausreiben, kidörgölni, kimosni a' szoba padlóját.

Ausreichen, genug seyn, elég, v. elegendő lenni; genug haben, beérni valamivel, elégnek lenni reá.

Ausreifen, jól megérni.

Ausreinigen, kitisztítni; Ausreinigung, die, kitisztítás.

Ausreise, die, el- v. kiútazás.

Ausreisen, elútazni, elmenni p. o. valami helyből.

Ausreißen, kiszakasztani, freqv. kiszaggatni, kitépni; die Zunge ausreißen, a' nyelvét kihúzni; die grauen Haare ausreißen, az ősz hajait kiszedni, kiszaggatni; st. durchreißen, mit Gewalt durchbrechen, elszakasztani, kettészakasztani, keresztül törni rajta; mit seyn, schnell davon laufen, elszaladni, elszökni; böslich seine Fahne verlassen, elhagyni a' zászlóját; von Pferden, wenn sie ausreißen, elvadúlni, megszilajodni és elfutni; Ausreißen, das, eines Zahnes, kihúzása p. o. a' fognak, foghúzás; die Flucht, elszaladás; das Verlassen der Fahne, elszökés; das Ueberlaufen zum Feinde, általszökés az ellenséghez: Ausreißer, der, der die Fahne verläßt, szökevény; wenn er zum Feinde übergeht, általszökött.

Ausreiten, kilovagolni, kilovazni, lovagolni menni: Ausreiten, das, kilovaglás.

Ausreitern, kirostálni.

Ausrenken, kifitzamítni valamelly tágját; sich ausrenken, kifitzamodni, kimenűlni: Ausrenkung, die, kifitzamítás.

Ausrennen, kiszaladni, kifutni, kinyargalni.

Ausreuten, z. B. Unkraut, kigyomlálni, kitépni p. o. a' dudvát,

a' konkolyt: Ausreutung, die, kigyomlálás.

Ausrichten, auswärts richten kifelé irányzani; bewirken, telyesítni, bétölteni, eljárni benne; jemandes Befehl ausrichten, valaki parantsolatját bétölteni, telyesítni; einen Gruß ausrichten, valaki tiszteletét v. köszöntését általadni, megvinni valakinek, köszönteni, tisztelni mást valaki nevében; ein Geschäft ausrichten, a' reábízott dolgot elvégezni; daher, Nutzen schaffen, viel, wenig, használni, tehetni valamit; nichts ausrichten, semmit se tehetni; Verweise geben, megdorgálni, valakit, megpirongatni, megmotskolni; böses nachreden, roszszat beszélni valaki felől: Ausrichter, der, elintéző, véghezvivő: Ausrichtung, die, des Geschäftes, telyesítés, végre hajtás, bételyesítés.

Ausriechen, kiérzeni a' szagáról, megérzeni.

Ausringen, durch Ringen endigen, kiküzdeni, küzdéssel végre hajtani; aufhören zu ringen, megszünni küzdeni, a' küszködést elvégezni

Ausrinnen, kifolyni belőle.

Ausritt, der, kilovaglás.

Ausroden, z. B. einen Baum, gyökerestől kiirtani; ein Stück Land ausroden, irtani, kiirtani a' földet p. o. szántás alá.

Ausrösten, rostélyon jól megsütni.

Ausrollen, z. B. den Teig, kinyujtani a' tésztát.

Ausrotten, z. B. Bäume, kiirtani, kigyomlálni, kitépni gyökerestől, kiszaggatni, kiveszteni; st. vertilgen, elveszteni, kipusztítni, kiveszteni; Ratten ausrotten, patkányokat kiölteni; Ausrottung, die, des Unkrauts, kiirtás; Vertilgung, kivesztés, kipusztítás: Ausrottungskrieg, der, kiirtó háború.

Ausrücken, von Soldaten, kimenni, kiállani, p. o. ütközetre; die Truppen ausrücken lassen, kiállítni a' seregeket p. o. ütközetrendbe: Ausrückung, die, kiállás, kimenés.

Ausründen, ausrunden, kikerekítni.

Ausrüsten, z. B. Soldaten, felfegyverkeztetni, felkészítni; mit etwas versehen, felkészítni, készen kiállítni: Ausrüstung, die, felkészítés t. i. minden szükséges dolgokkal, felfegyverkeztetés.

Ausruf, der, fel- v. kikiáltás; Versteigerung, kótyavetyélés.

Ausrufen, felkiáltani p. o. tsudálkozva, örömében; aufhören zu rufen, elkiáltani, végezni a' kiáltást; öffentlich bekannt machen, kikiáltani, kihírdetni valamit; eine Versteigerung ausrufen, kótyavetyét hírdetni; etwas ausrufen lassen, valamit kihírdettetni, kikiáltatni: Ausrufer, der, kikiáltó, kiáltó: Ausrufungswort, das, (gram.) felkiáltószó: Ausrufungszeichen, das, felkiáltásjel.

Ausruhen, nyúgodni, kinyúgodni magát, megnyúgodni: Ausruhen, das, kinyugvás, megnyugvás.

Ausrupfen, z. B. Federn, kiszaggatni, kitépni: Ausrupfung, die, kiszaggatás, kitépés.

Ausrütteln, kirázni, kiverni belőle.

Aussaat, die, vetés, elvetés, a' magnak elvetése; das Getreide, das ausgesäet wird, vetnivaló mag.

Aussacken, aussäckeln, a' zsákból kitölteni; jemanden aussacken d. i. daß er sein Geld hergeben muß, kiürítni valakinek az erszényét; sich aussacken d. i. vom Geld entblößen, minden költségből kifogyni.

Aussäen, vetni, elvetni, a' vetést végezni, bévetni a' földet; trop. Zwietracht aussäen, háborúságot támasztani.

Aussägen, kifürészelni.

Aussätzig, adj. fekélyes, bélpoklos.

Aussäubern, kitisztogatni; mit dem Besen, kisepregetni; mit Wasser, kimosni, kiöblítni.

Aussage, die, kibeszéllés, kimondás, vallástétel; mondás, előadás; daher: die Aussage vor Gericht, vallás, a' mit valaki vall; eines Zeugen, a' tanú állítása, bizonyságtétele; eines angesehenen Mannes, állítás, tanúbizonyság, előadás; jemandes von sich selbst, vallástétel: Aussagen, kimondani, szóval kifejezni; st. anzeigen, vallani, kivallani, elbeszélni: Aussagewort, das, ige.

Aussatz, der, z. B. im Spiele, fel-

terés, kitétel, p. o. a' játékra; eine Krankheit, fekély, bélpoklosság, rüh.

Ausſaufen, kiinni, mint p. o. az állatok; eine Flaſche, felhajtani 's kiinni, kiürítni.

Ausſaugen, kiszopni, kiszívni; trop. einem das Blut ausſaugen, d. i. um das Seinige bringen, valakinek a' zsírját kivenni; durch vieles Saugen entkräften, z. B. die Amme, elszívni, p. o. a' dajkát, sok szopással elsoványítni: Ausſaugung, die, kiszívás, kiszopás.

Ausſchaben, kivakarni: Ausſchabung, die, kivakarás.

Ausſchälen, z. B. Nüſſe, a' héjját lehántani, meghántani, a' kopántsából kivenni, meghámozni; Ausſchälung, die, meghámozás.

Ausſchänden, lemotskolni, gyalázva lepirongatni.

Ausſchätzen, elbetsülni valakinek a' jószágát.

Ausſchäumen, habozva v. hullámozva kiverni; trop. ſeine Wuth ausſchäumen, dühösségét kifújni, kiönteni; ſchäumend herauskommen, kihabzani belőle.

Ausſchaffen, el- v. kiküldeni, kivinni t. i. kotsin valamit, kiszállítni; einen aus der Stadt ausſchaffen, valakit a' városból kihajtani, kiparantsolni.

Ausſchank, der, borméró, mérőhely, tsapszék.

Ausſcharren, kiásni, kiváini, kikaparni, p. o. a' földből: Ausſcharrung, die, kikaparás.

Ausſchattiren, kiárnyékozni, árnyékvonásokkal bérángatni, bérongálni: Ausſchattirung, bérángatás árnyékvonásokkal.

Ausſchauen, kinézni p. o. az ablakból; ſt. ausſehen, ollyan lenni.

Ausſchaufeln, z. B. den Schnee, kilapátolni, lapáttal kihányni.

Ausſcheiden, ſich von jemanden trennen, elválni; wie die Erze, elválasztani.

Ausſchelten, einen, lepirongatni, lemotskolni, megmotskolni.

Ausſchenken, z. B. Wein, kimérni p. o. a' bort, sert.

Ausſcheeren, lenyírni; utoljára megnyírni, mint a' posztósok a' posztót.

Ausſcheuern, z. B. ein Gefäß, kimosni p. o. az edényt.

Ausſchicken, kiküldeni, elküldeni valahová, küldeni, Ausſchickung, die, küldés, elküldés.

Ausſchieben, z. B. die Kugel, kezdeni a' kuglizást.

Ausſchießen, kilöni, als untauglich ausſondern, kivetni közüle, kihányni p. o. a' roszszát; aufhören zu ſchießen, megszünni lövöldözni; hervorwachſen, kihajtani, mint a' növevény, felnőni: Ausſchießung, die, kihányás, kivetés t. i. a' roszszának kihányása; kihajtás, kinövés.

Ausſchiffen, kihajókázni, kievezni; kirakni a' hajóból, kiürítni a' hajót t. i. a' szárazra: Ausſchiffung, die, kihajókázás, kievezés; kirakás t. i. a' hajóból.

Ausſchimpfen, megmotskolni.

Ausſchirren, z. B. Pferde, lehámozni, leszerszámozni a' lovakat, kifogni.

Ausſchlafen, kialudni magát, eleget aludni; den Rauſch ausſchlafen, kialudni a' mámort: Ausſchlafung, die, kialvás.

Ausſchlag, der, die Ausſchläge, der erſte Schlag, első ütés; der Ausſchlag aus der Wurzel, kitsirázás, kihajtás a' gyökérről; die Neigung des Wagebalkens nach einer Seite, a' mérőserpenyő nyelvének elbillenése; was über das Gewicht iſt, nyomtaték; der Ausgang einer Sache, kimenetel, vég, befejezés. S. Ausgang, Erfolg, was einer Sache den Ausſchlag giebt, a' mi a' dolgot eldönti, a' dolognak eldöntője, elválító; als Krankheit, z. B. Flecken auf der Haut, kiütés, pattanás, pattogzás, kihányás a' testen.

Ausſchlagen, kiütni, kitsapni p. o. a' szemét, a' fogát; inwendig bekleiden, z. B. ein Zimmer mit Tapeten, behúzni p. o. a' szoba falát falszőnyeggel, a' hintót poszstóval; einen Aermel ausſchlagen, kihajtani, hajtókáját tsinálni; von ſich wegſchlagen, z. B. einen Stoß, elütni, félretsapni p. o. a' szúrást; trop. etwas Angebothenes ausſchlagen, el nem fogadni; mit Stolz ausſchlagen, fel se venni; ein Amt ausſchlagen, magát

mentre el nem fogadni; einen Freyer ausſchlagen, a' leánykérőhöz v. férjfihoz hozzá nem menni; mit den Füßen ausſchlagen wie das Pferd, rugni, rugdosni, kirugni, mint a' ló; aufhören zu ſchlagen, z. B. wie die Nachtigall, megszűnni fütyörészni v. énekelni, mint a' filemile; wie der Seiger, mind elverni, mind elütni, p. o. az óraütő kalapáts az órát; ſich aus der ſenkrechten Stellung neigen, z. B. wie die Zunge der Wage, elbillenni, félrebillenni, mint a' méróónt nyelve; von Gewächſen, z. B. die Knoſpen ſchlagen aus, a' bimbók fakadnak; die Bäume, a' fák ismét levelezznek; bey Krankheiten, z. B. die Krätze ſchlägt bey ihm aus, a' rüh kiütött rajta v. kihányta a' testét, daher ausſchlagen im Geſichte, d. i. einen Ausſchlag bekommen, kiütni rajta, kihányni a' testét; die Wände ſchlagen aus, verejtékezni, izzadni, mint a' fal; einen Ausgang gewinnen, kiütni, kimenetelének lenni, gut glücklich ausſchlagen, jól ütni ki, szerentsés kimenetelének lenni; die Sache iſt übel ausgeſchlagen, roszszúl ütött ki a' dolog.

Ausſchlagung, die, kiütés, kiverés; kibimbózás, kihajtás; kimenetel, kiütése a' dolognak.

Ausſchleifen, kiköszörűlni; hohl ſchleifen, z. B. ein Glas, kivölgyelni t. i. köszörűlés által.

Ausſchlemmen, kitisztítni az iszaptól

Ausſchleppen, kihurtzolni, kivonni.

Ausſchleudern, z. B. Steine, kihajítni.

Ausſchliefen, kibújni.

Ausſchließen, kizárni, kitsukni, kirekeszteni; aus ſeinem Hauſe ausſchließen, a' házából eltiltani; trop. einen von der Erbſchaft ausſchließen, kirekeszteni valakit az örökségből; ein ausſchließendes Vorrecht, kirekesztő jus, szabadság v. engedelem valamire; eine Ausnahm machen, kivenni a' többi közül; mich ausgeſchloßen, engem kivéve; aus den Banden löſen, valakiről a' vasat, a' békót levenni: Ausſchließung, die, vom Amte, kirekesztés; kivétel: Ausſchließlich, adj. kirekesztő, kizáró; adv. kirekesztőleg, kizárólag, egyedűl, tsupán tsak.

Ausſchlingen, kibontogatni, kifejtegetni, kibonyolni.

Ausſchlucken, felhabsolni, v. hirtelen kiinni, kihörpenteni.

Ausſchlüpfen, kibújni; aus den Eyern ausſchlüpfen, kikelni a' tojásból; ſt. ſchnell herausfahren, kisuhanni.

Ausſchlürfen, kihörpölni, kihörbölni.

Ausſchluß, der, kirekesztés.

Ausſchmähen, megmotskolni.

Ausſchmälen, megpirongatni.

Ausſchmauchen, ausrauchen, z. B. einen Fuchs, kifüstölni, p. o. rókát; eine Pfeife ausſchmauchen, kiszívni p. o. egy pípa dohányt; aufhören zu ſchmauchen, megszűnni dohányozni.

Ausſchmauſen, kidorbézolni.

Ausſchmeißen, kivetni, kihájítni, kirúgni.

Ausſchmelzen, z. B. das Fett, kiolvasztani; Erze, megolvasztani; mit ſeyn, ki- v. megolvadni: Ausſchmelzung, die, ki- v. megolvasztás; ki- v. megolvadás.

Ausſchmieden, kikovátsolni, kikalapálni.

Ausſchmieren, bemázolni, bekenni; verächtlich, für ausſchreiben, kiírni p. o. más könyvből: Ausſchmierer, der, kiíró, mások munkáiból kiírogató.

Ausſchmücken, kitsínosítni, felékesítni, feltzifrázni; trop. ſeine Fehler ausſchmücken, szépíteni a' hibáit: Ausſchmückung, die, kitsínosítás; der angebrachte Schmuck, ék, ékesség.

Ausſchnäuzen, kifújni az orrát.

Ausſchnallen, kitsatolni.

Ausſchnattern, kifetsegni, kibeszéllni.

Ausſchnauben, kifújni; aufhören zu ſchnauben und ſich erholen, kifújni magát, kipihenni.

Ausſchnaufen, idem.

Ausſchneidemeſſer, das, kimetélőkés.

Ausſchneiden, kivágni, kimetszeni; wie bey Thieren, z. B. die Hoden ausſchneiden, ki- v. megherélni; wie Bäume ausſchneiden, megnyesni a' gyümölts fát; eine Figur, ein Bild ausſchneiden, kivágni, kimetszeni; Einſchnitte

in etwas machen, kivagdalni p. o. valaminek a' szélét, kitsipkézni.
Ausſchnitt, der, kivágás, kimetszés; ein ausgeſchnittenes Stück, lemetszett darab, szelet.
Ausſchnitzeln, ausſchnitzen, kifaragni, kifaratsgálni (fából).
Ausſchnüffeln, kiszaglálni.
Ausſchnüren, kifűzni.
Ausſchnupfen, z. B. den Toback, mind felszívni p. o. a' tobákot, feltobákolni, kitobákolni p. o. a' pikszist, kiürítni.
Ausſchöpfen, z. B. Waſſer, kimeríteni; einen Brunnen, kimerni, kiürítni p. o. a' kútat.
Ausſchrauben, kisrófolni és kivenni: Ausſchraubung, die, kisrófolás.
Ausſchreiben, aus einem Buche, kiírni p. o. a' könyvből; einen Schriftſteller ausſchreiben, kilopni p. o. más munkájából valamit; bis zu Ende ſchreiben z. B. eine Rechnung, leírni egészen valamit; verkündigen, anbefehlen, kihírdetni, rendelni, megrendelni írásban tett rendelés által; einen Termin ausſchreiben, időt határozni; einen Landtag ausſchreiben, országgyűlést hírdetni v. rendelni; ſich ausſchreiben, kiírni magát, kifogyni az írásból: Ausſchreiber, der, kiíró, leíró; Ausſchreibung, die, kiírás; hírdetés, rendelés.
Ausſchreyen, kikiáltani, kihírdetni; einen ausſchreyen d. i. ihm Böſes nachreden, valakit roszsz hírbe keverni, elhírlelni: Ausſchreyung, die, kikiáltás.
Ausſchreiten, kilépni, kimenni; lépéssel megmérni.
Ausſchroten, herauswälzen, z. B. ein Faß aus dem Keller, kigörgetni; kirágni mint az egér.
Ausſchütteln, z. B. den Staub, kiv. lerázni p. o. a' ruhát v. a' port a' ruháról: Ausſchüttelung, die, kirázás.
Ausſchütten, z. B. Getreide, Waſſer, kitölteni, kiönteni; das Kind mit dem Bade ausſchütten, savát javát, kiönteni; ſich vor Lachen ausſchütten, majd megszakadni nevettében; ausfüllen, z. B. einen Graben, betölteni, teletölteni, telehordani p. o. az árkot, gödröt; von Thieren, Junge werfen, fiadzani, kölykezni: Ausſchüttung, die, kiöntés, kitöltés.
Ausſchuhen jemanden, lehúzni valakinek a' saruját v. tsizmáját, lábbelijét; ſich ausſchuhen, levetni a' lábbelijét, tsizmáját.
Ausſchuld, die, eine ausſtehende Schuld, kinn lévő adósság.
Ausſchuß, der, kiválasztás, kiválogatás; iſt's Verwerfung, kimustrálás, kivetés; einen Ausſchuß machen, kiválasztani, ki- v. megválogatni; iſt's verwerfen, kimustrálni, az allyassát v. roszszat kihányni; iſt's von Perſonen, die zu etwas ausgewählt ſind, kiválasztott, kiszemelt férjfiak; z. B. Ausſchuß der Bürgerſchaft, előkelő polgárok, választott polgárok.
Ausſchwämmen, kimosni, elmosni p. o. mint a' víz az útat: Ausſchwämmung, die, kimosás.
Ausſchwänken, S. ausſchwenken.
Ausſchwatzen, ausſchwätzen, kifetsegni: Ausſchwatzung, die, kifetsegés.
Ausſchweifen, eine bogenförmige Geſtalt geben, kikanyarítni; durch Schwenken reinigen, z. B. ein Glas, kiöblítni, kiöblögetni; das Maß überſchreiten, kitsapongani, félretsapni az útból, túl menni a' határán valaminek, mértéket nem tartani valamiben; in der Liebe ausſchweifen, bujálkodni, buja életet élni; im Spiele, im Trinken ausſchweifen, a' játéknak, itálnak adni magát, kikapni; im Reden ausſchweifen, kerengeni a' beszédben, eltávozni a' dologtól: Ausſchweifend, adj. kikapó, kitsapongó, mértékletlen, féketlen, zabolátlan; in der Lebensweiſe, feslett, zabolátlan — mértékletlen életű; in der Liebe, buja, bujálkodó, fajtalan; in der Rede, tétovázó, kerengő p. o. beszéd: adv. mértékletlenül, kitsapongva; bujálkodva, buján, fajtalanúl: Ausſchweifung, die, z. B. eines Hemdes, kikanyarítás; von der Bahn, kitsapongás; in der Lebensweiſe, mértékletlenség, féketlenség, kikapás; in der Liebe, bujaság, feslett élet; im Reden, kerengés, kitsapongás a' beszédben.

Ausſchweißen, das Eiſen, kipörölyözni a' rasat, megtüzesítni és kiverni.

Ausſchwelgen, kidorbézolni magát.

Ausſchwemmen, z. B. ein Ufer, elmosni, kimosni p. o. a' partot, mint a' víz; durch Schwemmen reinigen, kimosni, kitisztálni a' folyóvízben: Ausſchwemmung, die, kimosás.

Ausſchwenken, kiöblítni, kiöblinteni: Ausſchwenkung, die, kiöblítés.

Ausſchwimmen, kiúszni valahonnan.

Ausſchwingen, ſchwingend aus der Hand werfen, z. B. den Speer, tsóválva kihajítni a' kezéből; reinigen z. B. das Getreide, szórni, megszórni a' búzát: Ausſchwingung, die, megszórás.

Ausſchwitzen, izzadni, kiizzadni; ſchwitzend von ſich geben, z. B. Gummi, kiverejtékezni, kiizzadni.

Ausſehen, kinézni p. o. az ablakon, v. ablakból; eine äußere Geſtalt haben, színű lenni, színben lenni úgy látszani; weiß, roth ꝛc. ausſehen, fejér, piros v. veres, zöld, kék, sárga, halaványlenni v. fejér — piros 's a't. színű lenni; beſſer ausſehen, jobb színbe lenni; er ſieht kränklich aus, beteg színben van; wie ſieht es aus? millyen? millyen színű, millyen a' színe? — wie ein Wein ausſehen, ollyan lenni, hasonló lenni, mint a' bor; beſchaffen ſeyn, állapotban lenni; es ſieht gut oder ſchlecht aus, jól v. roszszúl van a' dolog; wie ſieht es mit ihm aus (in Rückſicht der Geſundheit)? hogy van? egésséges? — es ſieht gut mit ihm aus, jól van, egésséges; es ſieht ſchön aus, szép; ſt. bis zu Ende ſehen, végig ellátni, meglátni, végig látni rajta; ſt. leſehen, und ausleſen, kinézni, kiválasztani magának: Ausſehen, das, kinézés, p. o. az ablakon; die äußere Geſtalt, tekintet, ábrázat, forma; die Beſchaffenheit einer Sache, mivolta a' dolognak; die Sache hat ein ganz anderes Ausſehen gewonnen, egészen megváltozott a' dolog, más szint öltözött magára.

Ausſeihen, z. B. die Milch, ki- v. megszűrni p. o. a' tejet.

Ausſeimen, z. B. den Honig, a' színmézet kiszívárogtatni.

Ausſeyn, abweſend ſeyn, kínn lenni, nem lenni otthon; ausgelcert ſeyn, wie das Glas, kiürült a' pohár, a' tál; zu Ende ſeyn, végének lenni, elvégződni; der Sommer iſt aus, vége a' nyárnak, elmúlt a' nyár; die Verſammlung iſt aus, eloszlott a' gyülés; der Waffenſtillſtand iſt aus, kitelt a' fegyvernyugvás ideje; mit meiner Hoffnung iſt es aus, vége az én reménységemnek.

Außen, adv. kívül; von außen, kívülről; die Thür geht nach außen auf, az ajtó kifelé nyílik.

Ausſenden, ki- v. elküldeni: Ausſendung, die, ki- v. elküldés.

Außending, das, kivülünk v. kivülöttünk lévő dolog, kivülség.

Außenlinie, die, körület, körületlínea.

Außenſchein, der, külső szín, tekintet.

Außenſeite, die, külső oldal, v. rész.

Außenwelt, die, Außendinge, kivülségek, a' kivülünk lévő dolgok.

Außenwerk, das, (einer Feſtung) külső erősség v. bástya.

Außer, praepos. c. Dat. n — en — on kívül; außer dem Thore, a' kapun kivül; trop. außer ſich ſeyn, magán kivül lenni, nem lenni eszén; ausgenommen, kivévén, — n kivül; Conj. ausgenommen, tsak, kivévén, außer wenn, hanem ha: außerdem, azon kivül: außer ehelich, adj. házasságkivüli, házasságon kivül való: außer gerichtlich, adj. z. B. Vertrag, törvény eleibe nem ment, nem törvényesen esett; adv. nem törvény előtt, nem törvényesen: außer halb, adv. c. gen. — n kivül: außer natürlich, adj. természetkivüli; außerordentlich, adj. rendkivülvaló, rendkivüli: Außerordentlichkeit, die, rendkivül való ság, különösség: außerſinnlich, adj. érzékfeletti.

Ausſetzen, kitenni, kirakni; Truppen ausſetzen, sereget szállítni ki v. rakni ki a' szárazra; Waaren ausſetzen, kirakni az eladó portékát; Bäume ausſetzen, fákat ültetni; eine Belohnung ausſetzen, jutalmat tenni fel; Geld ausſe-

ſetzen, hibát találni valamiben; den Hof mit Steinen ausſetzen, kirakni kővel; fertig ſetzen z. B. einen Bogen in der Buchdruckerey, kirakni, kiszedni p. o. egy ívet a' könyvnyomtató műhelyben: Ausſetzung, die, z. B. eines Kindes, gyermekkitétel, kitevés, kirakás: Ausſetzung der Bäume, ültetés; Ausſetzung der Amtsgeſchäfte, félbeszakasztása hivatalos munkáinak; Ausſetzung eines Fehlers, hibatalálás.

Ausſicht, die, kinézés, kilátás; eine Gegend, tájjék, környék; trop. reménység, bizakodás, kinézés, biztató remény.

Ausſieben, kiszitálni, kirostálni.

Ausſieden, kifőzni.

Ausſingen, végig elénekelni.

Ausſinnen, kigondolni, kieszmélni; etwas Neues ausſinnen, valami újat találni fel: Ausſinnung, die, kigondolás, feltalálás.

Ausſitzen, kiülni.

Ausſöhnbar, adj. megengesztelhető.

Ausſöhnbarkeit, die, megengesztelhetőség.

Ausſöhnen, megengesztelni, megkérlelni; Feinde mit einander ausſöhnen, két ellenséget egymással öszvebékéltetni; ſich ausſöhnen, megbékélni, öszvebékélni valakivel: Ausſöhnung, die, megengesztelés, megkérlelés; des einen mit den Andern, megengesztelődés; mit ſeinen Feinden, megbékélés, öszvebékélés: Ausſöhner, der, megengesztelő, öszvebékéltető, békességszerző.

Ausſondern, kiválasztani, kiválogatni.

Ausſpähen, kikémlelni, kémlelve kitanúlni: Ausſpäher, der, kitanúló, kémlelő, kikémlelő: Ausſpähung, die, kikémlelés.

Ausſpannen, die Finger, kiterjeszteni p. o. az ujjait araszt fogni; ein Seil ausſpannen, kihúzni a' kötelet; die Segel ausſpannen, szélnek eresztni a' vitorlákat; Pferde ausſpannen, kifogni a' lovakat a' kotsiból v. szekérből: Ausſpannung, die, kiterjesztés, kifogás, a' lovak kifogása: Ausſpanner, der, kifeszítő ín.

Ausſparen, die Figuren, bey Malern, gazdálkodni a' hellyel.

Ausſpazieren, kisétálni, kimenni.

Ausſpeyen, hányni, kihányni, kivetni p. o. vért; trop. ausſwerfen, wie ein feuerſpeyender Berg, okádni, kiokádni, mint a' tűzokádó hegy a' tüzet; Läſterungen ausſpeyen, káromlásokra fakadni valaki ellen, szórni a' káromlást valakire; den Speichel ausſwerfen, köpni, kiköpni v. pökni, kipökni: Ausſpeyen, das, vérpökés, vérhányás.

Ausſpenden, adakozva kiosztani: Ausſpender, der, kiosztó, adakozó: Ausſpendung, die, kiosztás.

Ausſperren, elterpeszteni; die Beine ausſperren, kétfelé vetni, p. o. a' lábát, szárát; ausſchließen, kizárni, kitsukni, kirekeszteni: Ausſperrung, die, kirekesztés.

Ausſpielen, z. B. im Spiele, kezdeni a' játékot; kijátszani, kiadni a' kártyajátékban; ein Pferd, eine Uhr ausſpielen, kijátszani p. o. órát, lovat, a' játékra feltenni; durch Spielen vollkommener machen, z. B. eine Orgel, Geige, kijátszani, sok játszással jobbá tenni p. o. az orgonát, hegedűt; bis ans Ende ſpielen, z. B. ein Spiel, végig játszani a' játékot: Ausſpielung, die, kártya meg- v. kihívás, kijátszás.

Ausſpinnen, kifonni.

Ausſpioniren, kikémlelni.

Ausſpotten, kitsúfolni, kigúnyolni valakit: Ausſpottung, die, kitsúfolás, kigúnyolás.

Ausſprache, die, kimondás, szóejtés, szókimondás, szó, hang.

Ausſprechen, kimondani, ejteni, kiejteni p. o. a' szót; kifejezni; aufhören zu ſprechen, végezni a' beszédet: Ausſprechung, die, kimondás.

Ausſpreiten, kiterjeszteni.

Ausſprengen, kiugratni; hírlelni, elterjeszteni; ein Pferd ausſprengen, vágtatni a' lovat: Ausſprengung, die, kipattantás, kiugratás; eines Gerüchtes, elhírlelés.

Ausſpreuen, széllyelszórni, elszórni.

Ausſprießen, kihajtani, nőni, kisarjadzani.

Ausſpringen, kiugrani p. o. az ablakból; elugrani belőle; das Meſſer ſprang mir aus der Hand, kiszaladni, kiugrani a' kezéből, mint a' kés; ſich ausſpringen, d. i.

durch Springen ſtärken, ugrással erősíteni a' testét.

Ausſpritzen, kifetskendezni, p. o. vizet; wie die Wallfiſche, felfelé lövelleni a' vizet; durch Spritzen auslöſchen z. B. das Feuer, fetskendővel eloltani a' tüzet, elfetskendezni; eine Wunde ausſpritzen d. i. reinigen, befetskendeni p. o. a' sebet: mit ſeyn, wie Blut, kifetskendeni, kifettsenni.

Ausſprößling, der, fattyúág.

Ausſpruch, der, d. i. Meinung, Urtheil, mondás, szózat, ige, mondott, t. i. ítélet; Ausſpruch der Weisſager, szózat, felelet; des Orakels, jövendölő szózat, felelet; eines Rechtsgelehrten, felelet, válasz; eines Richters, ítélet, ítélettétel; eines Sachverſtändigen, közbírói értelem v. vélekedés; eines Weiſen, mondás, szó.

Ausſprudeln, kibuzogni, buzogni, forrani.

Ausſprühen, ontani, önteni, tölteni, okádni, szórni.

Ausſprung, der, kiugrás.

Ausſpucken, kipökni, kiköpni.

Ausſpülen, kimosni, kiöblítni, kiöblögetni, p. o. edényt; durch Spülen aushöhlen, ráfolyva kimosni, kinyalni mint a' folyóvíz a' partot: Ausſpülung, die, kimosás, kiöblítés.

Ausſpünden, z. B. einen Brunnen, a' kútat kikávázni, megkávázni, kidongázni.

Ausſpüren z. B. ein Wild, kiszaglálni, szaglálva felkeresni, felkutatni, felnyomozni; Geheimniße ausſpüren, a' titkokat nyomozni: Ausſpürung, die, felkutatás, fel- v. kinyomozás: Ausſpürer, der, felkutató, fel- v. kinyomozó.

Ausſtaffiren, ein Kleid, megbéllelni, felruházni, kitsínosgatni: Ausſtaffirung, die, megbéllelés, felkészítés, kitsínosgatás.

Ausſtänkern, mit Geſtank anfüllen z. B. das Haus, elbüdösítni, tele büdösítni, p. o. a' házat.

Ausſtäuben, ein Kleid, kiporozni, kiverni a' port p. o. a' ruhából.

Ausſtäupen, veszszővel megverni, megveszszőzni; aus der Stadt peitſchen, meg- v. kiseprőzni p. o. a' városból a' gonosztévőt.

Ausſtallen, az istállóból kivezetni.

Ausſtampfen, kitapodni, kinyomtatni a' gabonát, kisulykolni.

Ausſtand, der, kinn lévő adósság.

Ausſtatten, kiházasítni, p. o. a' fiát, a' leányát; ſt. verheirathen, férjhez adni; trop. mit etwas verſehen, felkészítni, felruházni, megajándékozni, felékesítni valamivel, daher ausgeſtattet, felkészített, felkészítve; felruházott, felruházva, felékesítve, 's a' t. Ausſtattung, die, einer Tochter, kiházasítás, férjhez adás; ſt. Heirathsgut, menyasszonyi ajándék t. i. a' szülék részéről.

Ausſtechen, z. B. Erde, kapával v. ásóval kivágni, felvágni, kiásni p. o. gyepet; ein Bild ausſtechen, kiszurkálni, képet, mustrát p. o. tővel; Figuren in Metall ausſtechen, kimetszeni p. o. a' képet rézre, mint a' rézmetsző — kimetszeni atzélra petsétnyomót; einen Edelſtein ausſtechen, kiköszörülni, kimetszeni a' drága követ; ſt. austrinken einen Becher, kihajtani, kiinni, kiürítni; trop. jemanden bey einem ausſtechen, eleibe vágni valakinek valakinél; bey einem Amte jemanden ausſtechen, kivágni a' hivatalból, más előtt elkapni a' hivatalt: Ausſtechung, die, kiszúrás, kiásás, kimetszés

Ausſtecken, z. B. eine Fahne, kitenni, kidugni, kifüggeszteni, felszúrni p. o. a' zászlót; durch etwas bezeichnen, kikarózni, kipétzézni, kimérni: Ausſteckung, die, kifüggesztés, kipétzézés.

Ausſtehen, kinnállani, ausſtehende Schulden, kinn lévő adósságok; Lehrjahre ausſtehen, inasi esztendeit kitölteni; ſt. leiden, szenvedni, kiállani, Gefahren ausſtehen, veszedelmekkel küszködni, v küzdeni, eine Krankheit ausſtehen, betegségben szenvedni.

Ausſtehlen, z. B. das Haus, kirablani p. o. a' házat.

Ausſteigen, kiszállani, kimenni, kijönni p. o. a' hajóból; aus dem Wagen ausſteigen, leszállani, kiszállani a' kotsiból v. kihágni: Ausſteigung, die, kiszállás, leszállás.

Ausſtellen, kitenni p. o. valami

mások eleibe, nézésre 's a' t. Wachen ausſtellen, óltalom őrizeteket és őröket kiállítni, elhelyhetni; Preis geben z. B. der Beſchimpfung, kitenni p. o. gyalázatra, nevetségre valakit; tadeln, hibát v. kivetni valót találni valakiben, nem hagyni helyben, kárhoztatni valamit valakiben; einen Wechſel ausſtellen, adni váltót v. váltólevelet magára, a' maga nevére, aufſchieben, elhalasztani: Ausſtellung, die, der Waaren, kirakása az eladó portékának; eines Fehlers, hibának felfedezése, hibakivető, kivetni való; der Poſten, kiállítása az oltalomőrizetnek 's a' t. eines Wechſels, váltóadás; ſt. Aufſchiebung, elhalasztás: Ausſteller, der, z. B. eines Wechſels, váltóadó.

Ausſterben, kihalni; durch den Tod aufhören, z. B. wie eine Familie, elhalni, meghalni.

Ausſteuer, die, menyaszszonyi ajándék, kiházasítás, kiházasításra tett költség: Ausſteuern, kiházasítni, Ausſteuerung, die, kiházasítás.

Ausſticken, kivarrni, kihímezni.

Ausſtochern, die Zähne, kipiszkálni a' fogait p. o. fogvájóval.

Ausſtöbern, kikurkászni, felkeresgélni.

Ausſtören, felkutatni, felhajhászni.

Ausſtopfen, mit Federn, megtölteni; Vögel ausſtopfen, kitömni a' madarat v. a' madárbőrt, daher ausgeſtopft, kitömött; ſich ausſtopfen z. B. mit Speiſen, teletömni v. teleenni magát: Ausſtopfung, kitömés.

Ausſtoßen, szúrni, kitaszítni: aus der Geſellſchaft ausſtoßen, kivetni a' társaságból v. kirekeszteni; ein Auge ausſtoßen, kiütni valakinek a' szemét; Seufzer ausſtoßen, kiszalasztani, sohajtani; ein Geſchrey ausſtoßen, felsikoltani, elkiáltani magát; Drohungen, fenyegetózni: Ausſtoßung, die, kiüzés.

Ausſtrahlen, sugározni.

Ausſtrecken, kinyújtani, kiterjeszteni; ſich ausſtrecken, d. i. ausdehnen, nyújtózni, kinyújtózni, ſich im Graſe ausſtrecken, a' fűbe leheveredni. Ausſtreckung, die, kinyújtás, kiterjesztés.

Ausſtreichen, kóborolni, széllyelkóborolni; glatt ſtreichen, z. B. Wäſche, kisímogatni, kihúzogatni; Furchen gut ausſtreichen, jól kihordani a' barázdát; etwas Geſchriebenes, ki- v. letörleni, ki- v. lehúzni p. o. az írott sort 's a' t. loben, nagyon dítsérni, magasztalni; die Fugen in der Mauer ausſtreichen, békenni, bémázolni: Ausſtreichung, die, kóborlás; kitörlés, ki- v. lehúzás; magasztalás, feldítsérés.

Ausſtreifen, széllyel járni, portyászni: Bohnen ausſtreifen, fosztani, fejteni, kifejteni a' hüvelyéből: Ausſtreifung, die, portyászás.

Ausſtreuen, den Samen, kiszórni, elszórni, elhinteni, elterjeszteni.

Ausſtricken, végezni a' kötést, megszűnni kötni p. o. harisnyát.

Ausſtrömen, kifolyni, kiönteni; ausſtrömen machen, d. i. reichlich verbreiten, elárasztani.

Ausſtudiren, kigondolni, kieszmélni, gondolkozás által kitalálni; völlig erlernen, ki- v. megtanulni; jemanden ausſtudieren, kiesmerni valakit; ſein Studieren endigen, végezni tanúlását, kitanúlni az oskolát.

Ausſtückeln, feldaraholni.

Ausſtürmen, kidühösködni magát, letsillapodni.

Ausſtürzen, aus einem Orte, valahonnan kirohanni; ein Waſſer ausſchütten, kiborítni, kiönteni; ausleeren, z. B. ein Glas, felhajtani és kiürítni p. o. a' poharat: Ausſturz, der, des Feindes, kiütés, kirohanás, kirontás p. o. az ellenség kirohanása.

Ausſuchen, kikeresni, kiválasztani, kiválogatni p. o. a' javát, daher ausgeſucht, kiválasztott, kikeresett; ſt. durchſuchen z. B. das ganze Haus, kikutatni, megmotozni, mindenütt öszvekeresni.

Ausſündigen, kibűnhödni magát.

Austäfeln, z. B. ein Zimmer, kideszkázni p. o. a' szoba falait belől, megdeszkázni.

Auständeln, megszűnni gyermekeskedni.

Austagen, alkonyodni.

Austanzen, végig táncolni, elvégezni a' táncot.

Austapezieren, ein Zimmer mit Tapeten, a' szoba falait falbéllésel bévonni, szőnyeggel bévonni a' házföldjét: Austapezierung, die, falbéllésel v. szőnyeggel bévonás.

Austaſten, mindenütt megtapogatni.

Austaumeln, kitántorogni, tántorogva kimenni.

Austauſchen, tserélni, kitserélni, eltserélni, egymással feltserélni: Austauſchen, das, der Austauſch, el- fel- v. kitserélés.

Auſtralien, Ausztrália.

Auſter, die, Seemuſchel, osztrea, osztreatsiga, ennivaló tsiga, Auſterbank, die, Auſtergrund, der, osztreatanya: Auſterdieb, der, tsigász vérlábú; Auſternfang, der, osztreafogás: Auſterreich, adj. bőtsigatermő, osztreatermő: Auſterſchale, die, osztreahéjj: Auſterſtein, tsigakő.

Austheilen, el- v. kiosztani, z. B. als Geſchenk, elosztogatni, ajándékba kiosztani; Verweiſe austheilen, dorgálózni, pirongatózni; das heil. Abendmahl austheilen, úr vatsoráját osztani: Austheilung, die, el- v. kiosztás, osztogatás: Austheiler, der, osztó, kiosztó, kiosztogató.

Austhun, herausnehmen, kivenni valamiből, oder herausſchütten, kitölteni, kiönteni; st. ausziehen, levetni a' ruhát, ſich austhun, levetkezni; auslöſchen eloltani p. o. a' gyertyát; leróni, az adósságot.

Austiefen, mélyre ásni, kiásni.

Austilgen, etwas, kiírtani, eltörleni, kiveszteni; etwas Geſchriebenes kitörleni: Austilgung, die, kiírtás.

Austoben, kidühösködni magát, megtsillapodni, megszűnni.

Austräger, der, szóhordó, szókihordó: Austrag, der, valamelly dolognak törvényes elvégződése, eldülése: Austragen, kivinni, kihordani; trop. ausſchwatzen, kivinni a' szót, kibeszélni valamit, elhirlelni; einen ausſchwatzen d. i. nachtheilige Reden von ihm verbreiten, valakit roszsz hírbe keverni; betragen, an Maaß, Zahl, tenni mindöszve, p. o. számára, v. nehézségére nézve, wie viel trägt es aus? mennyire megy mindöszve? es trägt nur einige Gulden aus, tsak egynéhány forintra megy; es trägt nicht viel aus, nem sokat tesz, nem sokra megy; ausgleichen, z. B. eine Sache, végre hajtani, elintézni, eldűtni a' dolgot: Austragung, die, kivivés; szókihordás: Austräglich, adj. jól fizető, zsíros, velős p. o. hivatal, szolgálat.

Austrauer, die, gyászlevetés: Austrauern, végig gyászolni, végezni a' gyászolást, letenni a' gyászt, kivetkezni a' gyászból.

Austreiben, kihajtani, kiűzni; den Schweiß austreiben, erővel izzasztani; austreibende Mittel, kihajtó szerek: Austreibung, die, kiűzés, kihajtás: Austreiber, der, kihajtó, pásztor.

Austrennen, etwas, kifejteni, felfejteni; ſich austrennen, kifesleni.

Austreten, kitapodni, kinyomtatni p. o. a' gabonát; Trauben, a' szőlőt kinyomni, kitaposni; Schuhe austreten, félrenyomni p. o. a' tsizma v. tzipellő sarkát, kijárni, bennejárással kibővítni a' sarukat; die Kinderſchuhe austreten, a' gyermeki korból kikelni; den Speichel austreten, eltaposni, eltapodni; ein brennendes Papier austreten, rátapodva eloltani: mit ſich den Fuß zum Gehen aufheben, lépni, emelni a' lábát a' járásra; von Soldaten, kiállani, kilépni p. o. a' sorból; flüchtig werden, elszökni, odahagyni, elhagyni a' katonaságot; aus ſeinen Grenzen treten, z. B. wie das Waſſer, kiönteni, kiáradni, mint a' folyóvíz; der Maſtdarm tritt aus, a' végbél kijő, kidudorodik, lejő a' bele; die Galle tritt aus, az epe kiönt: Austretung, die, Flucht, elszökés; der Frucht, kitapodás, kinyomtatás; der Schuhe, félre nyomás; des Speichels, eltapodás; des Waſſers, kiöntés, kiáradás; des Maſtdarms, kidudorodás.

Austriefen, kisziválogni, kitsepegni.

Austrinken, kiinni, kiűrítni.

Austritt, der, kilépés, kimenés; trop.

trop. der Austritt aus dem Leben. elköltözés az életből, meghalás.

Austrocknen, ki- v. megszárítni; Moräste austrocknen, a' motsárokat kiszárasztani; ein Glas austrocknen mit einem Tuche, kitörleni; völlig trocken werden, kiszáradni, kiapadni, daher, ausgetrocknet, kiszáradt, elszáradt, ki- v. elaszott: Austrocknung, die, kiszáraztás, kiszárítás, megszáraztás; das Trockenwerden, ki- v. elszáradás.

Auströpfeln, kitseperegni, kitsepegni; auströpfeln lassen, kitsepegetni.

Austrommeln, kidobolni.

Austrompeten, kitrombitálni.

Austünchen, kifejérítni, kimeszelni.

Austunken, kimártogatni.

Austuschen, tussal kifesteni a' rajzot.

Ausüben, gyakorlani p. o. a' megtanúlt mesterséget; die Heilkunst ausüben, gyógyítni; st. verrichten, tenni, tselekedni, tellyesíteni, Rache ausüben, boszszút állani: Ausübung, die, gyakorlás; des Gesetzes, tellyesítés, véghezvitel, bétöltés; in Ausübung bringen, gyakorlani, tellyesíteni, betölteni.

Auswachsen, kinőni a' formájából; zur völligen Größe wachsen, egészen megnőni, daher ausgewachsen z. B. Mensch, megnőtt, meglett p. o. ember; aufhören zu wachsen, megszünni a' növéstől, nem nőni többé.

Auswägen, kimérni font számra, megmérni: Auswägung, die, kiv. megmérés t. i. fontal.

Auswahl, die, választás, kiválasztás, eine Auswahl treffen, kiválasztani; kiválogatott, jó, p. o. a' könyvek; ohne Auswahl, elegyest.

Auswählen, választani, válogatni, kiválogatni; du kannst auswählen, választhatsz, válogathatsz benne.

Auswandern, kiköltözni: Auswanderung, kiköltözés.

Auswärmen, z. B. das Bett, jól megmelegítni; sich auswärmen, jól megmelegedni.

Auswarten, végig várni.

Auswärtig, adj. külső, külsőországi, külföldi; adv. kinn, külső országon.

Auswärts, adv. kifelé; auswärts kehren, kifelé fordítni; st. an einem andern Orte, másutt, kinn, auswärts speisen, másutt ebédelni v. vatsorálni.

Auswässern, z. B. den Stockfisch, a' sóból kiáztatni.

Auswalken, kallózni, gyártatni, ványolni.

Auswalzen, hengerrel kizúzni.

Auswaschen, ki- v. megmosni; aufhören zu waschen, végezni a' mosást, kimosni: Auswaschung, die, kimosás.

Auswechseln, el- v. feltserélni, kiváltani a' foglyokat, felváltani a' pénzt.

Auswechselung, die, eltserélés, felv. kitserélés, el- v. felváltás: Auswechselungsvertrag, der, foglyok kitserélése eránt tett alku v. egyezés.

Ausweg, der, nyilás, kimenetel, kijárás, út mód, eszköz a' kimenekedésre, rés; einen Ausweg finden, kimenekedő útra v. módra találni, rést lelni.

Auswehen, elfújni; durchwehen, keresztül járni mint a' szél valamit.

Ausweichen, kitérni az útból, eltérni; dem Feinde ausweichen, kikerülni az ellenséget; einem Hiebe ausweichen, elhajlani, elkapni magát a' szúrás, vágás elől félre kapni magát; trop. vermeiden, kerülni, elkerülni, kikerülni p. o. az ütközetet; Ausflüchte suchen, kerülgetni, elmellőzni valamit t. i. készakartva; nachgeben, engedni, félrevonúlni, félrehajlani, mint a' homok. Ausweichung, die, ki- v. eltérés p. o. az útból; Vermeidung, elkerülés, kikerülés.

Ausweiden, die Eingeweide herausnehmen, a' bélit kivetni; eine Wiese ausweiden, d. i. vom Viehe abweiden lassen, ellegeltetni.

Ausweinen, kisírni; sich ausweinen, kisírni magát, eleget sírni.

Ausweisen, aus einem Orte weisen, kiigazítni valahonnan; zeigen, meg- v. kimutatni; sich ausweisen, ki- v. megtetszeni; d. i. sich legitimiren, személyét v. ki létét meghitelesíteni, megbizonyítni: Ausweisung, die, das Darthun, ki- v. megmutatás, megbizonyí-

tás; das Zeugniß, bizonyság; Ausweisen der Briefe, a' mint a' levelek bizonyítják.

Ausweißen, kimeszelni, be- v. megmeszelni, kifejérítni: Ausweißung, die, be- v. kimeszelés, kifejérítés.

Ausweiten, kitágítni, kibővítni.

Auswendig, adj. külső, külseje v. külső része valaminek, színe: adv. von außen, kivűl, kivűlről; trop. einen in — und auswendig kennen, valakit tetejétől fogva talpig esmerni v. kivűl belől esmerni; aus dem Gedächtniße, könyvnélkűl; auswendig hersagen, könyvnélkűl elmondani; Auswendig lernen, das, könyvnélkűl tanulás.

Auswerden, végének lenni, végződni, elvégződni.

Auswerfen, nach außen werfen, z. B. wie Pferde, kihányni p. o. a' lábait, mint a' ló; im Spiele, Würfeln auswerfen, elől vetni, elébb vetni, kezdeni a' vetést, p. o. a' kotzkajátékban; ein Auge auswerfen, kiütni, kihajítni a' szemét; Geld auswerfen unter das Volk, pénzt hányni a' nép közé; Netze auswerfen, hálót vetni; st. aushusten, kivetni, kiköpni; trop. Feuer auswerfen wie ein feuerspeyender Berg, okádni, p. o. tüzet, tüzes hamut, mint a' tűzokádó hegy; die Arme auswerfen, hanyni, vetni p. o. a' karjait; aussetzen, z. B. einen Gehalt, rendelni p. o. a' fizetést valakinek, meghatározni a' fizetését:

Auswetzen, kiköszörűlni.

Auswickeln, kifejteni, kigöngyölgetni, kibontani; ein Kind auswickeln, a' kis gyermeket kipólálni; sich auswickeln, magát kifejtegetni, kiszabadítni: Auswickelung, die, kifejtés.

Auswiegen, S. Auswägen.

Auswindeln, z. B. ein Kind, kipólálni a' kisdedet.

Auswinden, Wäsche, kifatsarni, p. o. a' vizes ruhát; ein Gewehr aus den Händen auswinden, kitekerni valaki kezéből a' puskát.

Auswintern, kiteleltetni: Auswinterung, die, kiteleltetés.

Auswirken, durch Bemühungen erlangen, kinyerni, kidolgozni, kimunkálni, kieszközleni; trop. den Teig auswirken, d. i. durcharbeiten, jól ki- v. megdagasztani; wie bey Webern ein Gewebe auswirken, kiszőni, egészen megszőni; seine Kraft völlig äußern, wie bey Arzneyen, kimutatni v. kiadni erejét, die Arzney hat ausgewirkt, jól dolgozott az orvosság, egészen kiadta az erejét: Auswirkung, die, kimunkálás, ki- v. megnyerés; megdagasztás.

Auswischen, eltörleni, letörleni valamit; durch Wischen reinigen, megtörleni valamit, Gefäße mit dem Schwamme auswischen, az edényeket spongyiával megtörülgetni; das Geschriebene auswischen, ki- v. letörleni az írást: schnell entkommen, elillantani, elszökni.

Auswittern, durch den Geruch entdecken, felszaglálni; durch Witterung aufgelöset werden, z. B. wie Erze, elmárlani, mint az értzek, megemésztődni; wenn sie von vorzüglichen Theilen beraubt werden, elmárlasztani, megemésztetni, elmállani, elporhúlni.

Auswölben, kibolthajtásolni, beboltozni.

Auswuchs, der, kinövés, növés, púp, gömő, fattyúág.

Auswühlen, kitúrni.

Auswürfeln, kotzkán kijátszani, elkotzkázni.

Auswüthen, megszűnni dühösködni.

Auswurf, der, kihányás, kivetés; des Speichels, kiköpés; des Blutes, vérköpés; was ausgeworfen iſt, z. B. der Speichel, a' mit valaki kiköp; kivet, pök, köp, nyál, turha; was als ſchlecht und unbrauchbar verworfen wird, sepredék, salak, allyassa valaminek, ally; ein Auswurf der Menſchheit, sepreje az emberi nemzetnek.

Auswurzeln, z. B. Bäume, gyökerestől kiszakasztani, kiszaggatni, kifordítni, kitekerni; trop. Uebel, Laſter auswurzeln, kiírtani.

Auszacken, z. B. den Taffet, kitsipkézni a' szélét.

Auszahlen, kifizetni: Auszahler, der, fizető: Auszahlung, die, kifizetés.

Auszählen, kiszámlálni, számlálva

v. olvasva adni el; Auszählung, die, kiszámlálás.

Auszahnen, z. B. das Kind hat ſchon auszgezahnt, minden foga kinőtt már.

Auszähneln, in Geſtalt kleiner Zähne ausſchneiden, kitsipkézni a' szélét, tsipkésen kivagdalni.

Auszäunen, békerítni sövénnyel, kerétéssel elrekeszteni.

Auszanken, valakit keményen megpirongatni, lemotskolni.

Auszapfen, z. B. Wein, tsapolni, kitsapolni p. o. bort, sert, a' hordóból.

Auszauſen, z. B. die Haare, kitépni p. o. a' haját valakinek.

Auszechen, austrinken, kiinni; aufhören zu zechen, véget vetni a' sok ivásnak.

Auszehnten, oder Auszehenten z. B. die Aecker, megtizedelni, megdézmálni, kivenni a' tizedet.

Auszehren, einen, kiélni valakit mindenéből; der Kräfte berauben, kiszívni az erejét; durch Hunger, elerőtlenítni; durch Gram, elepeszteni; durch Krankheit, elsoványítni; auszehrende Krankheit, hervasztó nyavalya, száraz betegség: daher ausgezehrt werden, z. B. von Krankheit elhervadni, elszáradni, elaszni; vor Gram, elepedni, p. o. a' bú miatt; er zehrt aus, elhervad, elszárad, elfogy; er härmt ſich ab, epeszti magát: Auszehrung, die, Entkräftung, elerőtlenedés; Schwindſucht, hervadozás, száraz nyavalya v. betegség: Auszehrend, adj. emésztő, fogyasztó.

Auszeichnen, megkülömböztetni t. i. mások felett; kijegyezni, megjegyezni; vollſtändig zeichnen, elvégezni a' rajzot, egészen kirajzolni; ſich auszeichnen, megkülömböztetni magát, kimutatni magát: Auszeichnung, die, kiv. megjegyzés; einer Perſon, megkülömböztetés, megkülömböztető tisztelet.

Auszerren, kitépni, kiszaggatni, széllyelhúzni.

Auszichen, kihúzni, kivonni; Pflanzen aus der Erde, kiszaggatni, kitépni a' dudvát a' földből; etwas mit der Wurzel ausziehen, valamit gyökerestől kiszakasztani; einen Zahn, Degen, Waſſer ausziehen, valaki fogát, a' kardját, vizet a' kútból kihúzni; den Rock, Schuhe ausziehen, levetni a' köntösét, tsizmáját; ſich, levetkezni, levetkeződni; einem Andern, lehúzni a' más saruját, tsizmáját; Kräfte aus Pflanzen ausziehen, a' fűvek, v. plánták erejét v. nedvét kivenni, kihúzni, kivonni; ein Buch, eine Schrift ausziehen, valamelly írásnak, könyvnek a' foglalatját röviden kivonni, summába foglalni, summásan előadni; ſt. ausdehnen, kinyújtani, nyújtani t. i. hosszúra; ſich etwas ausziehen, d. i. eine Ausnahme machen, kikötni magának valamit, p. o. az alkuban; ſt. aushöhlen, kivölgyelni, p. o. a' donga tsinját; mit ſeyn, d. i. einen Ort verlaſſen, el- v. kiköltözni, máshová menni lakni; aus dem Hauſe ausziehen, kiköltözni a' házból; wie die Soldaten aus der Stadt, pompával kimenni, mint a' katonák a' városból: Ausziehen, das, Auszihung, der Pflanzen, kihúzás, kivonás; der Kleider, levetés, levetkezés; aus einem Orte, kiköltözés, kimenés.

Auszieren, felékesítni, feltzifrázni.

Auszimmern, kibárdolni, kifaragni.

Auszirkeln, kitzirkalmozni, tzirkalommal kimérni; trop. genau abmeſſen erwägen, jól megmérni, kiméregetni, megfontolni.

Auszifchen, kipiszszegetni, piszszegetve kitsúfolni: Auszifchung, die, kipiszegetés.

Auszürnen, megszűnni haragudni; er hat ausgezürnt, kiharagudta magát, nem haragszik már.

Auszug, der, aus einem Orte, kimenés, kimenetel, elmenetel valahonnan; um anderswo zu wohnen, kiköltözés, elköltözés máshová, kitakarodás; in der Lotterie, húzás; einer Rechnung, summás előadása valaminek, kivonása, a' számvetés summás kifrása; aus einem Buche, rövid kivonás, p. o. valamelly könyvből, summázat, valaminek kivont summája; aus Pflanzen (Extract) kivont, v. kinyomott leve a' plántának; trop. das Vorzüg-

lichſte ſeiner Art, java, veleje, lelke valaminek: Auszugsweiſe, adv. in Auszügen, summázva, kivonásonként, summánként.
Auszupfen, kitépni, kiszaggatni.
Authenticität, die, ſ. Aechtheit.
Automat, der, Selbſtbeweger, mozgómív, önmozgató.
Autonomie, die, Selbſtgeſetzgebung, öntörvényszabás, önnöntörvénytartás, Autonomie des Willens, önnöntörvénytevés.
Autor, der, szerző, könyvszerző.
Autorität, die, tekintet.
Auweh! óh jaj! jaj, jaj!
Avanziren oder Avanßiren, m. ſ. előmenni, feljebb menni p. o. a' tisztségben.
Avantage, die, (olv. avantázs), haszon, előmenetel.
Avantgarde, die, d. i. Vortrab, elősereg, előljáró sereg.
Avanturier, der, (olv. avantürié) tsudafi, rémség hajhász; minden viszontagságokat próbált ember.
Ave Maria, angyali köszöntés; idvezlet.
Avertiſſement, das, (olv. avertiszmán) tudósítás, híradás.
Aviß, Aviſo, tudósítás: Avißbrief, Aviſobrief, der, tudósító levél: Aviſiren, tudósítni t. i. levél által.
Aviſta (a' kereskedőknél) mindjárt első előmutatására, t. i. a' váltólevélnek; a' muzsikában, Aviſaſpielen, ſingen, első látásra játszani v. énekelni a' kotából.
Axe, ſ. Achſe.
Axiom, das, nyilvánság, nyilvánvalóság, szembetűnő igazság.
Axt, die, fejsze, szekertze, bárd, átsbárd: Axtblatt, das, d. i. der breite Theil mit der Schneide, a' fejsze lapja; Axthelm, der, d. i. der hintere Theil, fejszefok; Axtſtiel, der, fejszenyél, szekertzenyél.
Az (Azung) die, Lockſpeiſe, tsalóétek.
Azur, Azurſtein, der, lazúrkő.

B.

Baar oder Bar, z. B. Geld, kész pénz, baar bezahlen, kész pénzel fizetni; gegen baare Bezahlung, kész pénzért; baar hinterlaſſen, kész pénzben hagyni maga után; baar empfangen, kész pénzben venni fel: trop. Alles für baare Münze nehmen, d. i. unbeſonnen glauben, bolondjába mindent elhinni v. mindennek hitelt adni.
Baarſchaft, die, kész pénz.
Babbeln, ſchwatzen petyegni, tsatsogni, babbelhaft, adj. geſchwätzig, petyegő, tsatsogó.
Bachanal, das, ivónap: Bachantin, die, d. i. eine Frauensperſon, die das Bachus-Feſt fevert, bakoskodó aszszony v. leány: Bachus, der Gott des Weines, Bachus, Bakos: Bachus-Feſt, das, Bakos innepe: Bachus-Knecht, der, boriszák.
Bach, der, pl. die Bäche, patak; ein Bächlein, patakotska.
Bache, die, das Weibchen der wilden Schweine, vad disznó, emse: Bacher, der, d. i. Keiler, vad kan, kan vad disznó.
Bachfiſch, der, patakkal, patakbeli v. folyóvízi hal: Bachforelle, die, pisztráng: Bachkrebs, der, patakbeli rák: Bachreich, adj. reich an Bächen, patakokkal bővelkedő: Bachſtelze, die, ein Vogel, fejér billegető, barázda billegető: Bachwaſſer, das, patakvíz, folyóvíz: Bachweide, die, szívós fűz, rekettye v. kenderfűz, kortz-veszszó.
Back, das, der vordere inwendige Theil eines Schiffes, a' hajó elejének belső része: Backbord, der, d. i. die linke Seite des Schiffes a' hajónak fele.
Backe, die, oder der Backen, ortza artz, posa.
Backen, z. B. Brod im Ofen, sütni p. o. kenyeret, lepényt; etwa im Fett backen, z. B. Fiſche, ránt tani, megrántani, v. kisütni zsi ban, vajban; gebackene Kalbsfüß rántott borjúláb; durch Feu trocknen, z. B. Steine, tégl égetni; S. Brennen. Obſt backe d. i. dörren, gyümöltsöt aszalni in der Reine backen, z. B. Hühn chen, lábasban sütni, p. o. tsirk
Backenbart, der, huntzfutkaszakál
Backenbein, das, ortza v. pof tsont: Backengrube, die, dimi

das Backengrübchen, artzhorpadás, bélyukadás az ortzán p. o. nevetéskor: Backenſchlag oder Backenſtreich, der, pofontsapás, artzúltsapás; einem Backenſtreich geben, pofontsapni, pofonvágni valakit: Backenzahn, der, zápfog; Backfiſch, der, sütni v. rántani való hal: Backform, die, verſchiedenes Backwerk darinn zu backen, sütőforma p. o. tepszi: Backgeld, das, sütés dijja: Backgeräth, das, sütő szerek, v. eszközök: Backhaus, das, sütőház, kenyérsütő ház, sütő: Backmehl, das, sütnivaló liszt: Backofen, der, kenyérsütő kementze, sütőkementze: Backpfanne, die, vastepszi: Backſchaufel, die, bévető lapát: Backſtein, der, Ziegelſtein, tégla, égetett tégla; Backſteine machen, téglát vetni: Backſtube, die, sütőház: Backtrog, der, sütőteknő, dagasztóteknő: Backtrogsſcharre, die, teknővakaró: Backwerk, das, sütemény.

Bäcker, der, kenyérsütő, pék: Bäckerbrod, das, pékkenyér: Bäckerburſch, der, Bäckergeſell oder junge, péklegény: Bäckerey, die, sütő, t. i. hely, ház, sütőkementze; d. i. das Handwerk ſelbſt, kenyérsütés, kenyérsütő mesterség; Bäckergewerk, das, d. i. die Innung, der ſämmtlichen Meiſter eines Ortes, kenyérsütő tzéh: Bäckerhandwerk, das, pék mesterség: Bäckerkorb, der, pék kosár: Bäckerinn, die, kenyérsütőné, kenyérsütő aszszony: Bäckerjunge, der, pék inas, kenyérsütő inas; Bäckerzunft, die, S. ob. Innung.

Bad, das, pl. Bäder, ferdő, fördő: feredő: ein heißes Bad, heves v. forró meleg ferdő, das Bad wärmen, melegítni a' ferdőt: trop. einem ein ſchlimmes Bad zurichten, forrót önteni valaki alá, valakinek veszedelmére igyekezni; das Bad austragen müſſen, d. i. für Andere büßen müſſen, más vétkéért szenvedni v. lakolni; das Bad d. i. das mineraliſche warme Waſſer, melegferdő, természeti ferdő, ferdőhely: der Gebrauch des Bades, das Baden ſelbſt, ferdés, fördés; das Zimmer, wo gebadet wird, ferdőház; das Schwitzbad, izzasztó meleg ferdő; das lauwarme Bad, lágymeleg ferdő; das kalte Bad, hideg ferdő; ins Bad gehen, fördeni menni, feredni, megferedni, megfördödni; ins Bad reiſen, ferdőbe útazni v. menni.

Badeanſtalt, die, ferdőhely, fördőintézet: Bade-Cur, die, fördővelvaló élés — Bade-Cur brauchen, fördővel élni t. i. orrosság gyanánt; Badefrau, die, fördős aszszony; ſt. Hebamme, bába: Badegaſt, der, ferdő vendég: Badegeld, das, ferdés dijja: Badegeſchier, das, ferdő edény, ferdőkád: Badehaus, das, ferdőház: Badehemd, das, ferdőing: Badekeſſel, der, ferdőforraló üst: Badekleid, das, ferdőruha: Badeknecht, der, ferdős inas: Bademagd, die, ferdős szolgáló: Bademantel, der, fördő köpönyeg: Bademeiſter, der, ferdős: Baden ort, der, in einem Fluße, ferdőhely a' folyóvízben v. tóban; ein Dorf, eine Stadt, ferdő, melegferdő: Bader, der, ferdőkészitő: Baderin, die, ferdőkészitő t. i. aszszony: Badeſchwamm, der, spongya: Badeſtube, die, S. Badezimmer: Badewanne, die, ferdő v. fördő kád: Badewarm, adj. lágy meleg, ferdő melegségű: Badewaſſer, das, ferdővíz: Badezeit, die, ferdés ideje: Badezimmer, das, ferdő szoba. Baden, megförösztení, fereszteni, megfereszteni; die Heerde im Fluße baden, a' nyájat a' folyóvízben megúsztatni; ſich baden, fördödni, feredni, fördeni: Baden, das, ferdés.

Bäffchen, das, bey den Predigern, papi nyakravaló.

Bäffen, bäffzen, wie Hunde, ugatni, tsaholni.

Bähen, d. i. erwärmen z. B. durch Umſchläge, melegítni, p. o. a' beteges és fájdalmas tagot, borogatni, p. o. meleg kötéssel; Brodſchnitte am Feuer röſten, pirítni, p. o. a' kenyeret: Bähmittel, das, melengető eszköz, p. o. borogató kötés; Bähung, die, melengetés, borogatás, p. o. me-

leg kötéssel; ein Bähmittel, borogató eszköz.
Bälgen, ſich, die Haut fahren laſſen, elvetni a' bőrét, kibújni a' bőréből; die Schlangen bälgen ſich, a' kígyók elvetik a' bőröket; Erbſen die ſich leicht bälgen, könnyen hámló borsó.
Bällchen, das, laptátska; ein kleiner Ballen, z. B. Leinwand, kis tsomó, kötetetske.
Bändchen, das, pántlikátska; eines Buches, kötetetske, kis kötet.
Bändereich, adj viele Bände enthaltend, sok kötetből álló, p. o. könyv.
Bänderkrämer, S. Bandkrämer.
Bändig, adj. was ſich zähmen läßt, z. B. Thier, szelidíthető; bändig machen, megszelidítni.
Bändigen, zähmen, szelidítni, megszelidítni: Begierden bändigen, d. i. mäßigen, kívánságait, indúlatoskodásait zabolázni, mérsékelni: Bändiger der, megzabolázó, megszelidító: Bändigung, die, der Thiere, megszelidítés; der Begierden, megzabolázás.
Bänkchen, das, padotska.
Bär, der, ein Raubthier, medve; trop. einen Bär anhängen, valakit elámítni, elhitetni, elbolondítni; der Bär am Himmel, göntzöl szekere, göntzölszekér, tsillagzat.
Bärbeißig, adj. zänkiſch, mürriſch, mord, marakodó; adv. mordúl, marakodva.
Bärenbeißer, der, eine Art Hunde, medvész kutya; Bärenfang, der, medvefogás; medvefogó hely v. árok; Bärenfett, das, medvehájj: Bärenfuß, der, medvelábfű; Bärenhäuter, der, Faulenzer, henye, henyélő, heverő; ein feiger Menſch, féléuk, bátortalan; ein nichtswürdiger Menſch, haszontalan ember: Bärenhaut, die, medvebőr; auf der Bärenhaut liegen, d. i. faulenzen, heverni, henyélni: Bäreniagd, die, medvészés, medve vadászat: Bärenklau, die Pflanze, die wälſche Bäre, akánt; Bärwurz, Bartſch, medve tsapsír, medvetalp: Bärenklee, der, Steinklee, somkóró lóhere: Bärenkoth, der, medveganéj: Bärenöhrlein, das, tziſia kankalin, medvefül: Bärentappe, die, medvenyom: Bärentatze, die, medvetalp: Bärentraube, die, fanyal kukojtza; Bärin, die, nöstény medve: Bärlapp, der, korpafű.
Bärme, die, die Hefen, seprő; der Schaum des Biers, hab, tajték.
Bärmütze, die, medvesüveg: Bärmuff, der, medvebőr felöltő t. i. kesztyű: Bärmutter, die, Gebärmutter, anyaméh, méh: Bärmutterentzündung, die, anyaméh gyúladása, méhgyúladás.
Bärtchen, das, szakálotska.
Bärtig, adj. szakállas.
Bäuerin, die, paraszt aszszony; eine unhöfliche Weibsperſon, parasztos aszszony.
Bäueriſch, adj. ländlich, mezei, parasztos; unhöflich, grob, paraszt, parasztos, parasztthoz illő; adv. parasztosan, paraszt módon.
Bäuerlich, adj. einem Bauer angemeſſen, paraszti, parasztthoz illő; adv. paraszt módon.
Bäumchen, das, fátska.
Bäumen, baumen, gerade wie ein Baum in die Höhe ſtehen, egyenesen v. merőn felfelé állani; ſich bäumen wie Pferde, ágaskodni.
Bagage, die, (olv. bagázse) motyó, bútyor, podgyász; ſchlechtes Geſindel, a' nép sepreje allya. Bagagepferd, Bagagewagen, Siehe: Packpferd, Packwagen.
Bagatelle. S. Kleinigkeit, Poſſen.
Bahn, die, út, tört út, járt út, gyalog út, ösvény; die Richtung, die man im Denken und Handeln nimmt, út, mód, menetel, pálya; daher z. B. Reitbahn, Rennbahn, pálya, p. o. lovagló pálya, futtató pálya.
Bahnen, z. B. den Weg, útat törni v. nyitni, egyengetni, készítni, tsinálni.
Bahre, die, Todtenbahre, testhordó, Szt. Mihály lova.
Bahrtuch, das, halotti szőnyeg.
Bai, die, Bay, tengeröböl.
Bajonnet, das, (richtiger Bayonnett von der Stadt Bayonne) d. i. Gewehrdolch, paguét, péterkés, gyilok a' puska végén.
Bake, die, hajóútjel, it. révpartjel, intőjel t. i. a' tengeren v. mutató, melly a' hajónak a' ki-

köthetésre útat mutat, vagy a' veszedelmes helyet kijeleli.

Balanze, die, fonterány: Balanziren, fonterányra lebegni: Balanzir-Stange, die, bille.

Bald, Comp. balder, Superl. baldigſt, adv. majd, rövid idő múlva, nem sokára, tsak hamar, mindjárt; bald darauf, tsak hamar azután; ſobald als, mihelyt; frühe, bey Zeiten, jókor, korán, idején; leicht, ſchnell, könnyen, hamar; faſt, beynahe, tsaknem, szinte, majd; bald — bald, most — majd, v. majd — majd, bald glücklich, bald unglücklich ſeyn, most szerentsés, majd ismét szerentsétlen lenni; bald dieß, bald das, majd ezt, majd azt; bald hierhin, bald dahin, hol erre, hol arra; bald da, bald dort, hol itt, hol amott; bald ſo, bald ſo, hol így, hol amúgy, majd így, majd úgy.

Baldachin, der, menyezet.

Baldig, adj. minél elébb való, hamar való; eine baldige Wiederkunft, minél elébb való viszszajövetel; ich wünſche dir eine baldige Beſſerung, kívánom, hogy minél elébb, v. mennél hamarább meggyógyúlj: Baldigſt, Superl. adj. hirtelenvaló; adv. minél elébb, mennél hamarább, hirtelen, menten.

Baldrian, der, gyökönke, terjékfű.

Balg, der, der Thiere, z. B. des Hafen, bőr, lehúzott v. lenyúzott bőr p. o. nyúl v. rókabőr; die Haut oder Hülſe des Getreides, tok, tűsző, léha, héjj.

Balgen, ſich, birkózni, küzdeni, küszködni: Balgen, das, birkózás, küzdés: Balger, der, birkózó: Balgerey, die, birkózás.

Balken, der, gerenda; trop. der Balken im Auge, d. i. ein groſſer Fehler, nagy hiba: Balkenkopf, der, (Bauk.) a' gerenda kiálló vége p. o. az eresz alatt: Balkennagel, der, gerendába való nagy szeg: Balkenwerk, das, gerendázat.

Ball, der, Spielball, lapta; mit Luft gefüllter Ball, széllapta; Ballſpielen, laptázni; der Ball auf dem Billard golyóbis; der Ball der Erde, a' föld golyóbisa; trop. Ball des Schickſals, a' szerentse játéka, a' sors játszó laptája: ein Tanzfeſt, pl. die Bälle, bál, pompás tántzos múlatság, pompatántz.

Ballade, die, vitézi dal, regedal.

Ballaſt, der, d. i. die unterſte aus Sand beſtehende Laſt in einem Schiffe, um daſſelbe im Gleichgewicht zu erhalten, die Unterladung, terhelő fövény, fövénytereh.

Ballen, der, jeder rundliche Körper, akármelly lapta formájú test; bey den Buchdruckern zum Auftragen der Schwärze, festéklapta; der Ballen an Händ und Füßen, vánkoshús a' hüvelykujj harmadik ize alatt; ein Pack, Packet, öszvekötött tsomó, kötés, kötet, bál z. B. ein Ball Waaren, egy tsomó, v. bál portéka — ein Ball Papier, egy bál papiros, mellyben nálunk 4800 ív van, német országban pedig 5000 ív.

Ballen, z. B. die Fauſt ballen, öszveszorítni az öklét; mit geballter Fauſt, ököllel; ſt. einwickeln z. B. Waaren, bétsomózni, tsomóba v. bálba kötözni a' portékát, bebálozni; ſich ballen wie der Schnee, öszvegöngyölödni p. o. mint a' hó, öszvegombolyodni: Ballenweiſe, adv. in Ballen, bálonként, tsomónként.

Ballet, das, nézőtántz a' játékszínen: Balletmeiſter, der, nézőtántz mestere: Ballettänzer, der, nézőtántzos játékszínen.

Ballförmig, adj. gömbölyeg, gombolyag formájú, laptaforma: adv. gömbölyegen, laptaformába.

Ballhaus, das, laptázóház; bálház, tántzház.

Ballkönig, der, bál disze: ſo auch Ballkönigin.

Ballnetz, das, laptaverő retze.

Ballon, der, zum Spiele, széllapta.

Ballſpiel, das, Ballſpielen, laptázás, laptajáték: Ballſpieler, der, laptás, laptázó.

Balſam, der, balzsam, balzsamolaj; was angenehm duftet, balzsamillat, jó illat, die Blumen duften Balſam aus, a' virágok jó illatot lehellnek v. illatoznak; Troſt in Leiden, balzsam, vígasztalás, enyhülés: Balſamapfel, der, magrugó: Balſambaum, der,

balzsam termő: Balsambüchse, die, jóillattartó: Balsamduft, der, balzsamillat: Balsamduftend, adj. jóillatú, balzsamillatú: Balsamgeruch, der, jóillat, balzsamillat: Balsamharz, der, balzsamnedv: Balsamkraut, das, die Balsamine, paputsvirág, kertifájvirág: Balsamisch, adj. balzsamos; nach Balsam riechend, jó- v. balzsamillatú; stärkend, erquickend, z. B. Schlaf, megújító, megelevenítő: Balsamöhl, das, balzsamolaj: Balsampappel, die, auch Pappelaspe, balzsam nyárfa: Balsamreich, adj. bőbalzsamú: Balsamstaude, die, balzsamtermő tsemete v. tserje: Balsamtanne, die, balzsam fenyőfa.

Balthasar, n. pr. Boldizsár.

Baltische Meer, das, bálti v. napkeleti tenger.

Balz, die, párzás, párasodás, a' nagyobb madarak párzása.

Balzen, párzani, párasodni.

Balzezeit, oder Balzzeit, die, párzás' ideje.

Bambus, Bambusrohr, das, bámbusnád.

Bännen, die, piritos, karéj kenyér.

Banco, S. Bank.

Bancozettel, der, bankótzédula, papirospénz.

Band, das, pl. die Bänder, womit man bindet, kötelék, kötő; ein Band von Seide, pántlika t. i. selyemből, galand, t. i. pamutból és selyemből; bey Schiffen, habláb: plur. die Bande, Fesseln im Gefängniß, békó, rabszíj, rablántz, fogság, einen in Bande legen, valakit vasra verni, rablántzra tenni; trop. das Band der Freundschaft, a' barátság kötele, der Verwandschaft, az atyafiság kötele v. atyafiságos öszveköttetés, der Ehe, a' házasság kötelei.

Band, der, pl. die Bände, kötés, a' mibe és a' mint a' könyvet kötik; ein Theil eines Buches, kötet, darab, rész.

Bande, eine, mehrere zu e'nem bösen Endzweck verbundene Personen, im verächtlichen Sinne, tzimborások, tzimborás társaság; d. i. Straßenräuber, haramia tsoport v. banda.

Bändchen, das, vom kleinen Buche, kis kötet, könyvdarabotska; ein Bändchen von Seide, pántlikátska, kötőtske.

Bandeisen, das, abrontsvas.

Bandelier, das, d. i. Schultergehenk, vállheveder, pantalér.

Bandenlos, adj. zabolátlan.

Bandförmig, adj. z. B. gestreift, galandformájú.

Bandholz, das, abrontsfa.

Bandit, der, orozó gyilkos.

Bandkrämer, der, Bandkrämerin, die, galandáros: Bandkram, der, galandárosság; Bandlos, adj. öszve nem kötött, öszvefüggetlen: Bandmacher, der, pántlikaszövő: Bandmotte, die, galandos mérópille: Bandschleife, die, hurokra kötött pántlika: Bandstuhl, der, pántlikaszövő szék: Bandweber, Bandwirker, der, pántlikaszövő: Bandweberey, die, pántlikaszövés; pántlikaszövő műhely v. intézet: Bandweide, die, d. i. Rothweide, tsigolya fűz; Korbweide, kötő fűz: Bandwurm, der, galandféreg, lapos giliszta.

Bange, adj. aggódó, aggodalmas, szorongató, félelmes, ijjedős; Angst verursachend, z. B. Nacht, Flucht, nyughatatlan, félelmes, gyötrelmes, tünődő, die bange Einsamkeit, félelmes magánosság; in banger Erwartung seyn, nyughatatlanúl és félre várni valamit: adv. ängstlich, aggódva, félve, szorongattatva, ijjedten, mir ist bange, félek, aggódom eránta; laß dir nicht bange seyn, ne aggódj; es wurde Allen bange, mindnyájan megfélemlének: Bangen, félelmes nyughatatlanságban lenni; wovor bangt dir? min aggódol? mitől félsz? Bangigkeit, die, félelem, félelmes szorongattatás, rettegés, félelmes aggódás.

Bank, die, plur. die Bänke, padlótza; eine Bank im Theater, in Gerichten, hoszszú szék, hoszszú hátas szék; in Form eines Halbzirkels, karéjpad, v. szék; die Bänke, Sitze, ülő székek v. padok; eine Bank von Rasen, gyep ágy; etwas auf die lange Bank schieben, d. i. aufschieben, valami elhalasztani, elhalogatni; durc

die Bank genommen, d. i. ohne Unterſchied, általánfogva, általjában; ein Tiſch, bey einigen Handwerkern und Verkäufern, műhely, dolgozó asztal v. pad; Drehbank, esztergály; Fleiſchbank, mészárszék, vágószék; Bank eines Wechslers oder Wechſelbank, pénzváltó asztal; Bank der Kaufleute, vulgo Banco, közönséges pénzváltó tár, bankótár; Bankoamt, bankóhivatal, pénzváltó hivatal: Geld in die Bank geben, pénzt adni bé a' bankótárba t. i. haszonhajtás végett; Bank der Spieler, sorstár, sorskaszsza, Bankhalten, sorskaszszát tartani v. állítni; die Bank ſprengen, kiürítni v. egészen elnyerni a' sorskaszszát v. sorstárt: Bankbein, das, padláb, székláb: Bankbohrer, der, oder Beinbohrer bey Tiſchlern, széklábfúró, széklábluk fúró: Bankeiſen, das, padpánt.

Bankerott, der, megbukás, kipusztulás, nem fizethetés, er iſt Bankerot, elégtelen az adósságai kifizetésére, mindenből kipusztúlt; Bankerotmachen, megbukni, t. i. a' kereskedésben, és az által kipusztúlni, nem fizethetni: Bankrotirer, der, kipusztúlt, megbukott, nem fizethető.

Bankert, der, fattyú gyermek.

Bankett, das, vendégség.

Bankier, der, pénzváltó, pénzváltással kereskedő.

Banknote, die, Bankzettel, bankópénz v. nóta, újbankó, papiros pénz, mellyet a' bankótárban ezüst pénzel felváltanak, bankótzédula.

Bann, der, oder Kirchenbann, kirekesztés az anyaszentegyházból, egyházi átok; in den Bann thun, az anyaszentegyházból kirekeszteni, egyházi átok alá vetni; Bann aus dem Staate, Verbannung, számkivetés: Bannbrief, der, egyházi átoklevél.

Bannen, in beſtimmte Grenzen einſchließen, berekeszteni; vertreiben z. B. Böſe Geiſter, kiűzni, kihajtani, igézéssel kihajtani p. o. a gonosz lelkeket; bannen d. i. ausſchließen z. B. aus der Verſammlung, kirekeszteni a' gyülekezetből, községből.

Banner, das, d. i. die Fahne, Heerfahne, zászló: Bannerherr, der, zászlós úr.

Bannfluch, der, átok, szent átok, kirekesztés az anyaszentegyházból: Bannſpruch, d. i. der Zauberſpruch, kihajtó szó, igéző szózat.

Banſe, die, auch Banze, Manſe, kévetartó a' tsűrben, a' tsűr két oldala a' hová a' tsépelnivaló kévéket rakják.

Banſen, der, der erſte Magen der wiederkäuenden Thiere, a' kérődző állatok első gyomra; böndő.

Banſen, z. B. das Getreide, berakni a' kévéket egymásra a' tsürbe.

Banus, Ban, von Croatien, Horvátországi Bán.; Banat, Bánát.

Baracke, die, Feld- oder Lagerhütte der Soldaten, katonasátor.

Barbar, der, einſt bey den Altgriechen, jeder Nichtgriechе, idegen idegen nemzetbeli; ein wilder, roher Menſch, vad, durva ember; ein grauſamer Menſch, kegyetlen, kegyetlen ember: Barbarey, die, Barbária, az az: a' Rómaiak értelme szerént Görög és Olaszországon kivűl minden ország, most Afrikában többféle tartományok, t. i. Argir, Túnis, Tripolis tartományokban: Wildheit, Grauſamkeit, vadság, durvaság, kegyetlenség; Unwiſſenheit, tudatlanság, ostobaság: Barbariſch, adj. ausländiſch, idegen, pallérozatlan nemzetbéli; roh, wild, durva, vad, kegyetlen, vad nemzetbéli: adv. durván, vadon, vadúl, vad módon, kegyetlenűl; ſehr z. B. trinken, rendkívűl.

Barbe, die, ein Fiſch, die Flußbarbe márna, márna ponty; See oder Meerbarbe, bajuszos rózsahal.

Barbier, der, Barbierer, borbély: Barbierbecken, das, borotválkozó tál: Barbiermeſſer, das, borotva, beretva: Barbiergeſell, der, borbély legény: Barbierſtube, die, borbély műhely: Barbieren, beretválni, megborotválni, ſich barbieren, megborotválkozni; ſich barbieren laſſen, megborotváltatni

Barde, der, Dichter und Sänger alt deutſcher Völkerſtämme, bárdköltő.

Barfuß, adv. mezítláb: Barfüßer-

Mönch. der, szent-Ferentz szerzetese v. szerzetebeli barát: Barhaupt, adv. mit bloßem Haupte, hajadon fővel, süvegvére.

Barke, die, eine Art kleiner Schiffe, ladik, bárkahajó.

Barmherzig, adj. mitleidig gegen Nothleidende, könyörületes, könyörülő; barmherzig seyn, mások eránt könyörületességgel viseltetni v. lenni; mitleidenswerth, elend, nyomorúlt, szegény: adv. mitleidig, könyörülve, könyörületes módon; erbärmlich, nyomorúlt módon: Barmherzige Brüder, oder gerade weg, die Barmherzigen, eine Art Mönche, gyógyító szerzet, v. szerzetesek, gyógyító barátok: Barmherzigen Schwestern, gyógyító apátzák: Barmherzigkeit, die, könyörületesség, könyörülés.

Barn, der, die Krippe, jászol.

Barometer, das Wetterglas, levegőmérő.

Baron, der, S. Freiherr ꝛc.

Barre, die, oder der Barren, alles, was vorgemacht wird, um etwas abzuhalten oder zu versperren, korlát, sorompó, retesz; ein Stück edlen Metalls, in Zusammensetzungen z. B. Silber- Goldbarren, rúd, rúdba öntött p. o. ezüst, arany.

Barret, das, eine Art von Kopfbedeckung, süveg; négyszegű papi süveg.

Barsch, adj. rauh, hart, darabos tapintású, éles; unfreundlich, z. B. Mensch, darabos, durtzás, komor, nyers: adv. darabosan, durtzásan, komorúl, nyersen.

Barsch, der, (Fisch), sigér, sügér.

Barschaft, die, kész pénz.

Barschheit, die, darabosság, komorság, nyerseség.

Bart, der, bey Menschen, szakáll; der Milchbart, pehej, szőrszakáll; trop. in den Bart murmeln, magába morogni; um des Kaisers Bart streiten, dióhajon kotzódni, tsekélységen perlekedni; bey Thieren, szakáll, der Ziegenbart, ketskeszakáll; trop. was Aehnlichkeit mit einem Bart hat, z. B. die rothen Läppchen am Halse eines Hahnes, toka, szakáll, álltaréj; die weiche äußere Hülle an den Haselnüssen, kopántsa a' mogyorónak; der Strahlenschein der Kometen, üstöke az üstökös tsillagnak; an einem Schlüssel, kúltstoll: Bärtchen, das, szakállatska.

Barte, die, hornartige Körper bey Wallfischen, die statt der Zähne dienen, halhéjj, tzetínytsont, tzethalfog.

Barte, die, ein breites Beil, bárd, (fejsze.)

Barteln, z. B. das Tuch, először megnyírni a' posztót.

Bartfaden, bey Fischen, halbajusz; Bartfisch, der, bajszos tasza, taszahal: Bartfliege, die, bajszos légy: Bartgerste, die, német árpa, mezítelen árpa: Bartgras, das, tevekáka, fenyér: Barthaar, das, d. i. Bart, szakáll; langes Barthaar, lenyúló v. lefüggő hoszszúszakáll: Barthafer, der, feketezab: Bartlos, adj. szakállatlan: Bartmännchen, das, eine Art Schlangenfisch, bajuszos orsóhal: Bartmeise, die, szakállas tzinke, barát tzinke: Bartmoos, das, zápagy: Bartnelke, die, tsillag, szegfű: Bartnuß, die als Strauch, tsőves mogyorófa; als Frucht, tsőves mogyoró; Bartscherer, der, borbély: Bartschwamm, der, gerbenn: Bartwisch, der, borostasepről: Bartzange, die, szakáltépő: Bärtig, adj. szakállas: adv. szakállasan.

Basalt, der, bazáltkő.

Base, die, Grundlage, fenék.

Base, die, des Vaters Schwester, atya néne, der Mutter Schwester, anya néne; so auch andere Blutsverwandte, nagynéne, nénike: die Basen d. i. a) zweier Brüder Töchter, atyúl testvérek, unokatestvérek t. i. leányok, atyúl unokák; b) zweier Schwestern Töchter, anyúl testvérek v. unokák, unokatestvérek, t.i. leányok.

Basilienkraut, das, (Basilicum) kerti bazsalyikom, szelíd bazsilikom, bisziók.

Basilisk, der, bazsiliskus gyék, király gyék.

Baß, (veraltet) adv. sehr, felette, nagyon.

Baß, der, tiefste Stimme, mély hang, vastag v. baszszushang; Baßgeige, die, bőgő, bőgőhegedű:

Baßgeiger, der, bógóhegedűs: Baſſiſt, oder Baßſinger, der, mélyhang éneklő, mélyénekes.

Baſſa, der, bey den Türken, basa, török basa, kormányozó.

Baſt, der, die Haut unter der Rinde der Bäume, sikhéjj, hársheéjj, hársos héjja a' fának; halbſeidener Zeug, Baſtzeug genannt, selyemhárs matéria; daher baſten, adj. von Baſt, z. B. decke, hársheéjjből való: Baſtſeil, das, hárskötél.

Baſtard der, von Menſchen, ein Bankert, fattyúgyermek; von Thieren, korts, kortsfajta: Baſtardart, die, kortsfajta: Baſtardmohn, der, tsekély mák.

Baſtey, die, Baſtion, bástya, várszeg.

Baſtonade, d. i. Stockſchläge, bottalverés, megverés.

Bataille, die, (olv. batalje) ütközet.

Bataillon, das, (olv. bataljon) zászlóally, seregtsapat.

Batiſt, der, patyolat, patyolatgyolts, batíz, batízgyolts.

Batterie, die, die aufgeworfene Erde, wo die Kanonen aufgeſtellt werden, ágyú sántz, ágyú fészek; eine beſtimmte Anzahl Kanonen, egy sántzra való ágyúk.

Batzen, der, batka, négy kraitzáros pénz neme.

Bau, der, des Hauſes, építés, felépítés, felrakás; die Bearbeitung des Feldes, mivelés, munkálás, miveltetés, munkáltatás; die Art, wie etwas gebauet wird, alkatás, tsinálmány, öszveszerkesztetés, der Bau des menſchlichen Körpers, az emberi test alkatása; ſt. Gebäude, épület, kőrakás, ein maſſiver Bau, erős izmos épület; bey den Jägern, Löcher verſchiedener wilder Thiere, z. B. des Fuchſes u. d. gl. lyuk, p. o. róka- ürge- borzlyuk a' föld alatt: Bauamt, das, építő hivatal v. tisztség: Bauanſchlag, der, az építésköltség felvetése: Bauart, die, építés mód, az építés módja: Bauaufſeher, der, építésre felvígyázó: Baubar, adj. z. B. Land, mivelhető p. o. föld: Baufällig, adj. deſſen Bau den Einfall drohet, dűlőfélben lévő, dűlnikészülő, düledező, roskadt, dűlőfélbeli t. i. épület; trop. von Menſchen, in Anſehung der Geſundheit, roskadt erejű, egésségű, hanyatló, gyenge — egésség: Baufälligkeit, die, z. B. des Hauſes, roskadtság, düledező állapot: Baufeld, das, szántóföld: Baugeld, das, építésre szánt pénz: Baugeräth, das, építő műszerek; Baugerüſt das, építő állás: Bauherr, der, építtető, a' ki építtet: Bauhof, der, átsudvar: Bauholz, das, épületfa, építőfa, szálfák: Baukoſten, die, plur. építésre való költség: Baumeiſter, der, építőmester: Baukunſt, die, építőmesterség; bürgerliche Baukunſt, polgári építés; Kriegsbaukunſt, hadi építés; Waſſerbaukunſt, vízi építés; die Schiffsbaukunſt, hajó építés: Bauland, szántóföld: Bauleute, die, plur. építőmívesek v. munkások: Baulich, adj. wohnbar, lakható, ein Haus im bau Stande erhalten, a' házat ép lakható állapotban tartani: Baulohn, der, építés bére: Bauluſt, die, kedv az építésre: Bauluſtig, adj. építtetni szerető, a' kinek kedve van építtetni.

Bauch, der, has; der einen dicken Bauch hat, potrohos; auf dem Bauch liegen, hasalni; einen Bauch bekommen, hasasodni; den Bauch füllen, megterhelni magát, tele enni magát; dem Bauch dienen, den Bauch pflegen, tsak a' hasát hizlalni: jede bauchförmige Rundung, z. B. eines Faſſes, Schiffes, has: Bauchartig, adj. S. Bauchförmig. Bauchbruch, der, hassérülés: Bauchband, das, hasfelszorító: Bauchdiener, der, eszemiszom ember: Bauchfloſſe, (Bauchfinne) die, bey den Fiſchen, hasszárny t. i. a' halakon: Bauchfloßer, Fiſche, welche Bauchfloſſen am Bauche haben, hasszárnyúk: Bauchflüſſig, adj. d. i. der den Bauchfluß hat, hasmenős: Bauchfluß, der, eine Krankheit, wo die Speiſen unverdaut abgehen, hasfolyás; iſt es Durchfall, hasmenés, folyó vérhas: Bauchförmig, adj. hasas: Bauchgrimmen, Bauchweh, Kolik, hasrágás, hastsikarás, kólyika: Bauchgurt, der, heveder, hasövedző, hasszorító

heveder: Bauchhöhle, die, hasüreg: Bauchig oder bäuchig, adj. hasas, nagy hasú: Bauchkneipen, das, hastsikarás: Bauchredner, der, hasból v. hassal beszélló: Bauchriemen, der, hasszorító szíjj; bey Pferden, heveder: Bauchung, die, d. i. die gewölbte Rundung einer Sache, domborúság: Bauchwasserſucht, die, hasbeli vízi betegség: Bauchweh, der, hasfájás: Bauchwurm, der, bélgiliszta.

Bauen, bearbeiten, z. B. den Acker, földet mivelni, szántani, den Weinberg bauen, a' szőlőt munkálni, v. mivelni, ein Bergwerk bauen, bányászni, bauyát mivelni, ásatni; aufführen, z. B. ein Haus, épitni, felépitni, rakni p. o. házat, tornyot, fészket, Schiffe bauen, készitni, tsinálni, épitni, hajót; Luftſchlöſſer bauen, várakat épitni a' le egőbe; Zelte bauen, sátort állitni v. húzni fel; trop. bauen, d. i. bilden z. B. wohl gebaut, jó formájú, jó testalkatású, derék termetű; auf etwas bauen d. i. ſich verlaſſen, valamire épitni, valakibe v. valamibe bízni; auf jemandes Worte bauen, hinni v. hitelt adni valaki szavának; auf Sand bauen, jégre épitni: Bauen, das, épités, miveltetés; das Vertrauen, bízakodás, bízás valamibe.

Bauer, der, oder das, Käfig, kalitka, kalitzka.

Bauer, der, pl. die Bauern, földmivelő, mezei paraszt, szántóvetö, insbeſondere der Dorfbewohner, paraszt, paraszt ember, falusi paraszt, pór: ein grober Menſch, durva, paraszt ember, pimasz, pallérozatlan szokású és erköltsű ember: Bauerarbeit, die, paraszt v. mezei munka; ſt. ſaure Arbeit, nehéz v. kemény paraszt munka: Bauernart, die, parasztság, paraszt mód, pórság: Bauerbengel, der, pimasz: Bauergütchen, das, paraszt majorság: Bauergut, das, paraszt birtok: Bauerhaft, d. i. unhöflich, adj. parasztos; adv. parasztosan: Bauerhaus, das, paraszthász: Bauerhof, der, paraszt major: Bauerhütte, die, paraszt kunyhó v. hajlék: Bauerhund, der, házőrző falusi kutya: Bauerjunge, der, paraszt gyermek, siheder: Bauerkerl, der, paraszt legény, kamasz: Bauerknecht, der, paraszt szolga, béres: Bauermädchen, das, paraszt leány: Bauermagd, die, paraszt szolgáló leány: Bauergericht, das, das Bauereſſen, parasztétel: Bauerkleid, das, parasztruha v. öltözet: Bauerleben, das, parasztélet: Bauerlied oder geſang, parasztdal: Bauerkrieg, der, paraszthad: Bauerſcherz, der, paraszttréfa: Bauerſchenke, die, tsapszék, tsárda: Bauerſchinder, der, parasztnyúzó: Bauerſchaft, die, parasztok, a' paraszt emberek, a' parasztság: Bauerſenf, der, parlagi tarsolyfű, nyűfű: Bauerſitte, die, parasztszokás: Bauerſtand, der, parasztok állapotja; die Bauern des Landes, als ein Ganzes betrachtet, a' parasztok, parasztság, paraszt rend: Bauerſtolz, der, paraszt kevélység: Bauervolk, das, földmivelő nép, parasztok, parasztság: Bauerweib, das, Bauersfrau, paraszt aszszony: Bauersleute, die, pl. földmivelők, parasztok: Bauersmann, der, földmivelő, paraszt ember: Bauerwagen, der, paraszt kotsi v. szekér: Bauerwirthſchaft, die, paraszt gazdaság, mezei majorkodás; Bauerſprache, die, parasztnyelv, pórnyelv: Bauerſtolz, adj. ostoba, gőgös.

Baum, der, fa, élőfa; ein Baum mit ausgebreiteten Zweigen, terepély fa, ein fruchtbarer Baum, termékeny, gyümöltsöző v. gyümöltstermő fa, ein wilder Baum, vad fa, erdei v. mezei fa; ein mit Bäumen beſetzter Ort, fákkal beültetett hely: Bäume pflanzen oder ſetzen, fákat ültetni; einem Baum das überflüßige Holz nehmen, megritkitni a' fát, kinyesni közüle a' tömött ágakat; der Baum bekommt Laub, leveledzik a' fa; ein Baum fällt nicht auf den erſten Hieb, nem egy vágásra dül le a' fa: Baumähnlich, adj. faformájú: Baumartig, adj. fanemű: Baumbaſt, der, hárshéjj: Baumfrucht, die, fai

gyümölts, fagyümölts: Baumgärtner, der, fakertész, gyümöltskertész: Baumbicker, der, harkály: Baumbilz, der, fáitapló: Baumflechte, die, fáitarjag, tüdőtarjag: Baumgarten, der, gyümöltskert: Baumholder, der, bodzafa: Baumkletter, Baumläufer, der, közönséges fakúsz: Baumharz, das, bogas agát: Baumhebe, die, der Baumheber, emelőrúd, emeltő: Baumlang, Baumhoch, adj. élőfa magosságú, hosszaságú: Baumlaus, die, Blattlaus, levelész, korpaféreg: Baumlerche, die, erdei patsirta: Baumlos, adj. fátlan, élőfa nélkül való: Baummarder, Edelmarder, Feldmarder, der, nyuszt menyét; Baummast, die, makkonvaló hizlalása a' disznónak, makkolás: Baummesser, das, Gartenmesser, kerti kés, metszőkés: Baumnoos, das, famoh, famoha: Baumnachtigall, die, tsalogány: Baumnuß, die, dió; Baumöhl, das, faolaj: Baumpappel, die, Stockrose, rózsa zilíz, mályva rózsa: Baumpelikan, der, ein Vogel, Nimmersatt, telhetetlen tantal: Baumpfahl, der, faistáp, fakaró: Baumpflanzung, die, fákkal béültetett hely: Baumpicker, der, harkály: Baumpilz, der, fálgomba, fái tapló: Baumreich, adj. fával bővelkedő, fás: Baumrinde, die, fakéreg, fahéjj: Baumrose, die, rózsa bangita: Baumsage, félkéz fürész, agfürész: Baumschnecke, die, Waldschnecke, bereki tsigabiga: Baumschröter, der, Hirschkäfer, szarvasbogár: Baumschule, die, faoskola, tsemetés: Baumspecht, der, harkály: Baumsperling, der, hegyi pinty: Baumstamm, der, faderék, a' fa dereka: Baumstark, ízmos erős: Baumstock, der, fatörzsök: Baumstütze, die, fatámasz, ágas, p. o. a' nagyon termett ág alá: Baumwachs, das, faflastrom, faviasz: Baumwinde, die, futó borostyán: Baumwolle, die, pamut, gyapott: Baumwollen, adj. pamutbólvaló: Baumzucht, die, fatenyésztetés: Baumwollenstaude, die, pamutfa.

Bauordnung, die, építésrend: Bauplan, építés rajza: Bauriß, idem: Bauplatz, der, építőhely.

Bausbäckig, adj. pofás, pofók.

Bausch, der, z. B. am Kleide, domborúság, kidudorodás; zusammengelegte Leinwand, Compresse, száraz pamats, p. o. sebre: in Bausch und Bogen d. i. im Ganzen gerechnet, z. B. kaufen, verkaufen, általjában, mind egybe tudva, mindenestől: Bauschen, kidudorodni, feldomborodni: Bauschkauf, der, általjában való megvétel, öszvevétel.

Baustein, der, építőkő; Baustoff, der, d. i. Baumaterialien, minden építésre való eszközök, építésre megkivántató dolog: Bauverständig, adj. építéshez értő, a' ki építéshez ért: Bauwerk, das, épület, épített mív, építmény: Bauwesen, das, építés.

Beabsichtigen, z. B. etwas, valamire igyekezni, szándékozni, tzélozni, tzéljának lenni valamiben.

Beachten, etwas, meggondolni, gondolóra venni valamit, vigyázni valamire, tekintetbe venni: Beachtenswerth oder Beachtungswürdig, adj. gondolóra méltó. tekintetet érdemlő.

Beängsten, Beängstigen jemanden, aggódást szerezni valakinek, szorongatni valakit: Beängstigung, die, nyughatatlanítás; nyughatatlankodás, aggódás, szorongatás.

Beäugeln, vizsgáltatni; katsongatni reá.

Beamte, der, pl. die Beamten, hivatalviselő, hivatalban lévő, tisztviselő, hivatalbeli.

Beantworten, felelni, megfelelni reá: Beantworter, der, felelő, megfelelő: Beantwortung, die, z. B. des Briefes, felelés, megfelelés; Beantwortung der Frage, megfejtése a' kérdésnek, megfelelés; des Einwurfes, viszszonozás; st. Antwort, felelet.

Bearbeiten, z. B. Holz, mit der Zimmeraxt, bárdolni a' fát, Steine bearbeiten, követ vágni, Felle bearbeiten, bőrt készítni, kikészítni: den Verstand bearbeiten az észt kimivelni, kipallérozni; etwas behandeln z. B. eine Ma-

terie bearbeiten, kidolgozni valamit, munkálódni valamin, foglalatoskodni valamivel; ſich bearbeiten, d. i. ſich bemühen, dolgozni, v. igyekezni valamin, rajta lenni: Bearbeitung, die, munkálódás, kidolgozás, rajta dolgozás.

Beargwohnen, gyanítni valamit.

Beaugenſcheinigen, megvizsgálni.

Bebauen, einen Ort, beépítni, építni reá; das Feld bebauen, bévetni, béültetni p. o. a' földet.

Beben, reszketni, remegni, rengeni; vor Kälte beben, dideregni, a' fázás miatt reszketni: bebend z. B. Hand, Stimme, remegő, reszketö; anfangen zu beben, megrázkódni; ich bebe an allen Gliedern, am ganzen Körper, minden tagom, v. az egész testem reszket: Bebung, die, remegés, reszketés.

Bebleyen, (bebleien) megónozni.

Beblümen, mit Blumen ſchmücken, virágokkal felékesítni, felvirágozni: beblümt, virágos.

Bebrämen, megprémezni.

Bebrüten, z. B. Eyer, ülni, rajta kotlani, költeni a' tojást.

Becher, der, pohár, ivópohár, kehely; Würfelbecher, fapohár; ein Geſtirn, kehely, tíz tsillagból álló tsillagzat: Becherchen, das, pohárka, poharatska; kis pohár, kehelyke; Becherblume, die, vérfejü tsábaír; Becherglas, das, üvegpohár; Becherkraut, das, pozsga, kösöny; Becherſchwamm, der, szitalap, gomba neme.

Becken, das, medentze; zum Waſchen der Hände, mosdóedény, mosdótál; bey Springbrünnen, víztartó, vízkáva; Becherförmig, adv. medentzés.

Bedachen, z. B. ein Haus, befedni p. o. a' házat.

Bedacht, adj. mit Vorſorge, ügyelő, elméjét valamire forditó v. valamin forgató; auf etwas bedacht ſeyn, d. i. für etwas ſorgen, valami felől, v. valamiről gondoskodni; ſich Mühe geben, rajta lenni, igyekezni valamin.

Bedacht, der, d. i. Ueberlegung, Vorſicht, meggondolás, gondolóra vétel, figyelem, mit Bedacht, meggondolva, ohne Bedacht, gondolatlanúl, meggondolás nélkül, vaktában; mit Bedacht d. i. mit Fleiß, készakartva, szántszándékkal: Bedachtlos, adj. meggondolatlan, vigyázatlan: adv. meggondolatlanúl; Bedachtloſigkeit, die, meggondolatlanság. Bedachtſam, adj. valamit meggondoló; adv. meggondolva; Bedachtſamkeit, die, vígyázóság, maga meggondolás.

Bedachung, die, befedés; das Dach ſelbſt, fedél, tető.

Bedächtig, adj. vígyázó, előre, vígyázó, valamit meggondoló, okos; bedächtig in Worten, meggondolt, megfontolt, p. o. szó; adv. vígyázva, meggondolva, figyelemmel.

Bedächtlich, adj. gondolkozó, lassú és valamit előre meggondoló; adv. gondolkozólag: Bedächtlichkeit, die, meggondolásbeli lassúság.

Bedanken, köszönni, megköszönni valakinek valamit, du brauchſt dich nicht zu bedanken, nints mit köszönnöd, ich bedanke mich, köszönöm; ironiſch, z. B. er wird ſich dafür ſchön bedanken, megköszöni ő azt, az az, nem kell az neki: Bedanken, das, megköszönés.

Bedarf, der, szükség, fogyatkozás, megkivántató dolog.

Bedauern, sajnálni, szánni, sajnálkozni valakin; ich bedaure dich, sajnállak, szánlak; ſt. betrübt ſeyn, sajnálni, fájlalni valamit, szomorkodni rajta: Bedauernswerth, Bedauernswürdig, adj. sajnálható, lehet sajnálni v. szánni; auf eine bedauernswerthe Art, szánakodásra méltó, sajnálásra méltó módon.

Bedecken, befedni valamit felyül, fedéllel, bétakarni takaróval; ſt. verhüllen, z. B. das Haupt, befedni a' fejét, feltenni a' kalapját v. süvegjét; mit bedeckten Haupte, befedett fővel, feltett kalappal v. süveggel; mit Schnee bedeckte Berge, hóval fedett hegyek; mit Staub bedecken, porral bélepett; ſt. beſtreuen mit etwas, behinteni, béterítni, p. o. a' földet virágokkal; trop. bekleiden, ſchmücken, felruházni p. o. a' földet, virágokkal, füvekkel, fák-

kal és gyümöltsökkel; den Tiſch mit Speiſen bedecken, az asztalt válogatott étkekkel megrakni; mit Wunden bedeckt, borítva v. rakva sebekkel, mit Ruhm bedecken, égig magasztalva, v. rakva dítséretekkel, mit Schimpf und Schande bedecken, földig legyalázva, rakva gyalázattal; trop. verhehlen, bemänteln z. B. Fehler, elfedezni, eltitkolni: Bedeckung, die, des Hauptes, a' fónek befedése, a' kalap v. süveg feltevése; ſt. Decke, fedezet, fedél, boríték; eine Bedeckung von Soldaten, órizet, órizó kísérók, védó katonák, védór; zur Bedeckung dienen, órizetúl lenni; ein Schiff das zur Bedeckung dienet, védór hajó.

Bedenken, meggondolni, gondolóra venni, gondolkozni valami felól, megfontolni valamit, elméjében forgatni; ſich bedenken, gondolkozni felóle, gondolóra venni; ſich anders bedenken, megváltoztatni szándékát; Bedenken, das, meggondolás, gondolóravevés, megfontolás; Sorge, Rückſicht, gond, gondoskodás valami felól; Zweifel, kétségeskedés, gondolkodóba esés valami eránt, Bedenken tragen, kétségeskedni, gondolkodóba esni, kételkedni felóle, nem akarni v. félni valamit megtenni 's a' t. tartani valamitól; lange Bedenken tragen, sokáig tusakodni magával, ha valyon 's a' t. Bedenklich, adj. zweifelhaft, kétségeskedó, aggodalmas; von Sachen was Ueberlegung fordert, kétséges, bizonytalan, megfontolni v. gondolkozásra való: daher, verdächtig, gyanús p. o. beszéd; gefährlich, bajos, fenyegetó, veszedelmes, kedvetlen, a' mi nem sok jót ígér: adv. kétségeskedve; gyanakodva, gyanúsan; es kam mir bedenklich vor, szeget ütött a' fejembe, megütköztem rajta; Bedenklichkeit, die, kétségeskedés, habozás; Zweifel, kétség, nehézség; Hinderniß, akadály: Bedenkzeit, die, gondolkozásra való idó.

Bedeuten, zurecht weiſen, megtanítni valamire, útba igazítni; ſich bedeuten laſſen, a' tanításnak engedni, elfogadni az oktatást, útba igazítást; ſeine Willensmeinung äußern, daß ꝛc. tudtára v. értésére adni valakinek, hogy mit tsináljon v. mihez tartsa magát; anzeigen, jelenteni, tenni; daher von Wörtern, jelenteni, z. B. was bedeutet dieſes Wort? mit tesz, mit jelent ez a' szó? eine Andeutung über die Zukunft, das bedeutet nichts Gutes, ez nem jót jelent, nem jóra mutat: von Menſchen, viel vermögen, tehetni, wenig bedeuten, keveset tehetni, kevés tehetetének lenni, er glaubt etwas zu bedeuten, azt gondolja, hogy valami ó; ein bedeutender Mann, jeles, derék, nagy tekintetú, elókeló p. o. ember; von Sachen, was viel zu bedeuten hat, fontos, a' mitól sok függ, das hat nichts zu bedeuten, semmit sem tesz, tsekélység a' dolog: Bedeutſam, adj. sokat, v. nagyot mutató, jelentó, fontos: Bedeutſamkeit, die, eró, fontosság, nagyot mutatás: Bedeutung, die, Zurechtweiſung, megintés, jó útba igazítás; Bekanntmachung, tudtáraadás, értéséreadás p. o. valakinek, hogy mihez tartsa magát; für Andeutung über die Zukunft, jelenség, jelentése p. o. a' jövendó esetnek; Deutung auf den Sinn eines Wortes, jelentés, eró, értelem, p. o. a' szónak az ereje, értelme; Worte, die einerlei Bedeutung haben, egyértelmú szók (Synonyma); die Wichtigkeit, fontosság, tekintet.

Bedielen, den Fußboden, be- v. kideszkázni, kipallózni.

Bedienen, szolgálni, szolgálatjára lenni valakinek; ein Amt bedienen, szolgálni, folytatni valamelly hivatalt, hivatalban lenni; ſich einer Sache bedienen, élni valamivel, hasznát venni, hasznára fordítni: Bediente, die, d. i. Aufwärterin, szolgálóleány: Bediente, der, ein Bedienter, inas, a' ki szolgál, szolga: Bedientenkleidung, die, inas v. tseléd ruha: Bedientenzimmer, das, Bedientenſtube, tseléd szoba, inas szobája: Bedienung, die, das

Bedienen, szolgálat; die dienenden Perſonen zuſammengenommen, a' tselédek, az inasok.

Bedienſtung, die, hívatal.

Bedingen, über etwas einig werden, megegyezni, kötni, végezni, egyességre lépni valami eránt; ſich etwas bedingen d. i. vorbehalten, kikötni magának valamit az egyezésben; über den Preis einig werden, megalkudni, kialkudni valamit, alkudni rá, megfogadni; Bedingen, das, Bedingniß, die Bedingung, egyezés, alku; das was bedingt wird, feltétel; Bedingungsweiſe, adv. feltételesen, feltétel alatt: Bedingt, adj. feltételes: adv. feltétel alatt, feltételesen.

Bedrängen, gyötreni: szorongatni, sürgetni valakit: Bedrängniß, die, szorúlt állapot, szorongattatás: Bedrängt, adj. szorúlt, nyomorúságos állapot; adv. megszorúlva, nyomorgatva.

Bedrohen, einen, fenyegetni: Bedrohung, die, fenyegetés.

Bedrücken, nyomni, szorongatni nyomorgatni: Bedrückung, die, das Bedrücken, nyomás, szorongatás, nyomorgatás; ſt. Drangſal, Noth, nyomorúság, szükség, nyomtattatás.

Bedüngen, megtrágyázni.

Bedünken, ſcheinen, tetszeni, látszani; mich bedünkt, nekem úgy látszik v. tetszik, hogy 's a' t. Bedünken, das, d. i. die Meinung, vélekedés, általlátás, gondolat; meines Bedünkens, az én vélekedésem szerént.

Bedürfen, jemandes, oder einer Sache, szűkölködni valami nélkül, szükségének lenni reá, rászorúlni: erforderlich ſeyn, szükséges lenni, megkívántatni, kelleni: Bedürfniß, das, der Mangel, szükség, megkívántató dolog, fogyatkozás, die Bedürfniſſe des Lebens, élelembeli szükség, megkívántató dolgok az élet fenntartására: Bedürftig, adj. szűkölködő, szegény.

Beehren, einen mit etwas, megtisztelni; beehren Sie mich mit einem Beſuche, szerentsémnek tartom, ha az Úr látogatásával engemet megtisztel; ſt. beſchenken, megajándékozni, ajándékkal megtisztelni: Beehrung, die, megtisztelés, tisztelet mutatás, megtiszteltetés.

Beeiden, Beeidigen, jemanden, valakit megesketni, esküvéssel kötelezni valamire, a' hitet letétetni valakivel; etwas beeiden, ráesküdni, megesküdni reá, esküvéssel bizonyítni, daher beeidiget, z. B. Richter, esküdt, megesküdt, hites, esküvéssel kötelezтetett: Beeidung, Beeidigung, die, megesküvés, megesketés.

Beeifern, ſich, igyekezni, iparkodni rajta, serénykedni valaminek véghezvitelén: Beeiferung, die, iparkodás, igyekezet, szerénykedés.

Beeilen, siettetni.

Beeinträchtigen, Eingriffe in eines andern Rechte thun, sérelmitni, jussaiban sérteni valakit, sérelmet okozni valakinek; daher beeinträchtiget, megsérelmített, jussaiban megsértett: Beeinträchtigung, die, das Beeinträchtigen, sérelmítés, jussaiban megsértés; ein zugefügtes Unrecht, sérelem.

Beeiſen, mit Eis bedecken, z. B. Fleiſch, jéggel béborítni.

Beeiſen, mit Eiſen belegen, megvasalni.

Beenden, Beendigen, végezni, elvégezni, a' dolgot, végre hajtani valamit; Beendigung, die, elvégzés.

Beengen, öszveszorítni, szoros határok közzé venni.

Beerben, örökségül nyerni.

Beerchen, das, bogyótska.

Beerdigen, eltemetni: Beerdigung, die, eltemetés.

Beere, die, bogyó, bojó; Weinbeere, szőlőszem.

Beerhacke, die, a' szőlőnek harmadszori v. utólsó kapállása.

Beeſt, das, vad, veszett állat.

Beet, das, ágy, veteményes, v. virágos ágy t. i. a' kertekben.

Beete, die, tzékla.

Beeten, in Beete abtheilen, felosztani ágyakra t. i. a' kertet.

Befahren, ſt. befürchten, félni tartani tőle: einen Weg befahren, járni rajta, t. i. kotsival, hajóval, eine befahrene Straße, járt út, tört út; das Meer befahren, a' tengeren hajókázni v. hajózni

beha-

behajókázni a' tengert; einen Acker mit Dünger befahren, trágyával béhordani a' földet.

Befallen, elborítni, béborítni, mint p. o. a" hó a' földet; angreifen, meglepni, megnyomni, rájönni, ráesni, mint p. o. a' betegség; der Frost befällt ihn, a' fázás jön reá; eine Furcht befiel ihn, elfogta a' félelem.

Befangen seyn, umgeben, körül venni, körülfogni; trop. in einem Prozesse befangen seyn, perbe keveredni v. keveredve lenni; st. gefangen nehmen, daher partic. befangen, für eingenommen, bestochen z. B. ein befangener Richter, megvesztegetett bíró.

Befassen, in sich fassen, magába foglalni; sich befassen mit etwas, d. i. sich damit beschäftigen, valamivel foglalatoskodni, valamire adni magát, es über sich nehmen, magára vállalni valamit; sich darein mischen, beléclegyítni magát: Befassung, die, bánás, foglalatoskodás.

Befehden, hadat izenni valakinek, haddal megtámadni valakit, hadat indítni valaki ellen; trop. bestreiten, z. B. eine Lehre, kikelni ellene, hartzolni, megtámadni; Befehdung, die, hadizenés, hadindítás, megtámadás.

Befehl, der, parantsolat; das Recht Befehl zu ertheilen, hatalom; in der höflichen Umgangssprache, Belieben, kívánság, tetszés, parantsolat; was steht zu ihrem Befehle? mit parantsol az Úr? mit tetszik parantsolni? ich stehe ganz zu ihrem Befehle, tessék velem parantsolni, parantsoljon velem az Úr; Befehlen, parantsolni; st. auftragen, megparantsolni, parantsolatban kiadni; zu befehlen haben, parantsolni, uralkodni rajta; sich von jemanden befehlen lassen, valaki hatalma alatt lenni, engedelmeskedni; in der höflichen Umgangssprache, belieben, parantsolni tetszeni, belieben Sie etwas, tetszik valamit parantsolni: Befehligen, megparantsolni; st. commandiren, vezérleni, p. o. a' hadi sereget, parantsolni mint vezér: Befehlshaber, der, kormányzó; in der Provinz Befehlshaber seyn, a' tartományt kormányozni: Befehlshaber des Heeres, vezér, hadivezér; oberster Befehlshaber bey der Armee, fő hadivezér: Befehlshaberisch, adj. parantsoló; adv. parantsolólag: Befehlshaberschaft, die, kormányozóság, fővezérség: Befehlsweise, adv. parantsolólag, parantsolásképpen.

Befeilen, megreszelni, kireszelni.

Befestigen, erőssé tenni, megerősítni, tartóssá v. állandóvá tenni; durch Binden befestigen, megkötni, megkötözni, hogy erősen álljon 's a' t. durch Einschlagen befestigen, leverni, hogy erősen álljon, durch Nägel befestigen, megszegezni; trop. den Frieden befestigen, a' békességet megerősítni: eine Stadt befestigen, valamelly várost kőfallal bekeríteni: Befestiger, der, megerősítő; Befestigung, die, megerősítés; erősség: Befestigungskunst, die, hadi épités mestersége: Befestigungswerk, das, d. i. Wall, Graben, erősség p. o. sántz, árok.

Befeuchten, béharmatozni, megnedvesedni, megázni, daher, befeuchtet, nedves, megnedvesített: Befeuchtung, die, megnedvesítés.

Befeuern, felgyúlasztani.

Befiedern, feltollazni; sich befiedern wie ein Vogel, tollasodni, daher befiedert, tollas.

Befinden, erkennen, úgy találni, ich habe es auch so befunden, én is úgy találtam a' dolgot; etwas für gut befinden, valamit jónak találni, helyben hagyni, jónak gondolni; sich befinden z. B. an einem Orte, lenni, tartózkodni valahol; in Rücksicht der Gesundheit, lenni, érezni magát, az egésségére nézve; wi befinden Sie sich? hogy van az Úr, az asszony? ich befinde mich besser, jobban vagyok, jobban érzem magamat; die Sache befindet sich so, a' dolog így van v. ebben van. Befinden, das, die Befindung, úgy találás, megtalálás; Beschaffenheit, állapot; Gesundheitszustand, egésség: Befindlich, adj. található, találtató.

Beflecken, z. B. ein Kleid, bémotskolni p. o. a' ruhát, petsétet

ejteni p. o. a' ruhába; trop. ſich mit Laſtern beflecken, magát valamelly gonoszsággal megfertéztetni, bémotskolni: Befleckung, die, elmotskolás.

Befleißen oder befleißigen, ſich, igyekezni valamin, rajta lenni, munkálódni, iparkodni; Befleißigung, die, szorgalmatosság, igyekezet, iparkodás: Beflißen, von befleißen, gyakorló, tanúló, befliſſen ſeyn, igyekezni, iparkodni rajta: Befliſſenheit, die, iparkodás, igyekezet, szorgalmatosság, fáradozás.

Beflügeln, felszárnyazni, daher, beflügelt, szárnyas; trop. ſchnell befördern, siettetni, gyorsaságot adni neki, daher, beflügelt, gyors, sebes.

Beförderer, der, segítő, elősegítő, előmozdító: eines Menſchen, pártfogó: Beförderlich, adj. hasznos, előmeneteles, beförderlich ſeyn, használni; von Menſchen, segítségül lenni: Befördern, z. B. Briefe, elküldeni t. i. levelet; dem Ziele näher bringen, elősegíteni, elősegélni, előmozdítni; ſt. forthelfen, z. B. zu einem Amte befördern, valakit valamelly hivatalra emelni v. hivatalba tenni: Beförderung, die, z. B. der Waaren, elküldés, az elküldés felől való gondoskodás; Beſchleunigung, siettetés: Unterſtützung, előmozdítás, segítség, elősegítés; Beförderer zum Amte, emelés, elővitel, előmozdítás, t. i. hivatalra: Beförderungsmittel, das, előmozdító eszköz, eszköz az előmenetelre.

Befolgen, nachahmen z. B. jemandes Beyſpiel, követni p. o. valaki példáját; Folge leiſten, z. B. jemandes Rath, követni, engedelmeskedni, bévenni, p. o. valaki tanátsát v. megfogadni és a' szerént tselekedni: Befolgung, die, Nachahmung, követés; Gehorſam, engedelmeskedés: Befolger, der, der Geſetze, telyesítő.

Befrachten, einen Wagen, megterhelni p. o. portékával, terehvel megrakni; Befrachtung, die, megterhelés, terehrakás.

Befragen, megkérdezni p. o. valamit valakitől v. valakit valami eránt; zu Rathe ziehen, tanátsot kérdeni; ſich befragen, etwas auskundſchaften, tudakozódni másoktól, másokat kitudakozni valami eránt; ſich Rathes erholen, tanátsot kérdeni valakitől: Befrager, der, kérdezősködő, tudakozódó.

Befranzen, ein Kleid, rojtott varrni reá p. o. a' ruhára.

Befreyen, (befreien) frey machen, megszabadítni, kiszabadítni p. o. a' fogságból, adósságaiból; befreyet werden, meg- v. kiszabadúlni, kimenekedni, von Abgaben befreyen, adótól ment; ſich befreyen, kiszabadítni magát, kiszabadúlni, kimenekedni: Befreyer, der, kiszabadító, szabadító: Befreyung, die, meg- v. kiszabadítás; Befreyer von Kummer, megszabadúlás, megmenekedés.

Befremden, unerwartet ſeyn, tsudálatosnak, váratlannak tetszeni valakinek, megütközni valamin: Befremden, das, die Befremdung, tsudálkozás, megütközés; mit Befremdung, tsudálkozva, megütközve.

Befreunden, barátság által egyesítni, öszvebarátkoztatni; mit einem befreundet ſeyn, d. i. in freundſchaftlichen Verhältniſſe ſtehen, barátságban v. barátságos öszveköttetésben lenni valakivel, — mit einem verwandt ſeyn, atyafiságban v. rokonságban lenni valakivel; daher, ein Befreundeter, barátságban lévő p. o. barátom, barátod 's a' t. ein Verwandter, atyafi, rokon, rokonságban lévő, atyámfia 's a' t. ſich befreunden, öszvebarátkozni, atyafiságba lépni; Befreundung, die, öszvebarátkozás; öszveatyafisodás, atyafiság.

Befriedigen, zufrieden ſtellen, eleget tenni valakinek, kielégíteni valakit: Befriedigung, die, kielégítés, elégtétel. Befriedigend, adj. kielégítő, megnyugtató; adv. eléggé, kielégítőleg; Befriedigungsmittel, das, megengesztelő eszköz.

Befrohnen, befröhnen, robotot vetni valakire v. kívánni valakitől.

Befruchten, z. B. das Land, termékenyíteni, termékennyé tenni; unfruchtbare Bäume befruchten, a' terméketlen fákat gyümöltsözökké, tenyészökké tenni; ein Thier befruchten, tenyészővé tenni.

Befühlen, megtapogatni: Befühlung, die, megtapogatás.

Befürchten, félni, tartani tőle.

Befugen, berechtigen, just v. hatalmat adni; daher befugt, törvényes szabadsággal bíró, szabad, szabados: Befugniß, die, juss, hatalom.

Befurchen, die, Erde, barázdát hasítni, felbarázdázni.

Begaben, megajándékozni, felékesíteni; daher, begabt, d. i. beſchenkt, megajándékoztatott, ausgerüſtet, felékesíttetett, felruházott, adományzott; mit großen Talenten begabt, nagy talentomú v. lelki tehetségű; mit großer Gelehrſamkeit begabt, nagy tudományú.

Begaffen, rábámúlni, szájtátva nézni, rátátni a' száját.

Begatten ſich, von Thieren, párzani, mint p. o. a' madarak, bakzani, mint az apróbb négylábúk, nószni, nemzeni: Begattung, die, párzás, bakzás, nöszés, nemzés: Begattungstrieb, der, nővágy, nőszésrevágyás: Begattungszeit, die, nőszés ideje, párzás v. bakzás ideje.

Begeben, ſich, menni valahová, útazni valahová; ſich auf den Weg begeben, útnak indúlni, útra menni; ſich zur Ruhe begeben, um ohne Amt zu leben, nyugodalomra lépni a' hivatalból; ſich zur Ruhe oder zu Bette begeben, lenyúgodni, lefeküdni; ſich in Lebensgefahr begeben, magát élete veszedelmére kitenni: ſt. geſchehen, ſich ereignen, esni, megesni, történni; ſich einer Sache begeben d. i. ſie aufgeben, elállani valamitől; Begebenheit, die, történet, eset, Begebung, die, menetel.

Begegnen, einem, öszvetalálkozni, szembetalálkozni vele, előtalálni; er iſt mir begegnet, előtalált, öszvetalálkozott velem; ich bin ihm begegnet, öszvetalálkoztam vele; wir begegneten uns, öszvetalálkoztunk; wiederfahren, esni történni rajta, es iſt mir ein Unglück begegnet, szerencsétlenség ért v. esett rajtam; jemanden behandeln, bánni vele, viseltetni eránta v. hozzá, einem freundlich begegnen, barátsággal viseltetni valaki eránt; einem hart begegnen, keményen v. kíméletlenül bánni valakivel; ſt. verbeugen, z. B. einer Krankheit, ellentállani, eleitvenni p. o. a' nyavalyának; ſich begegnen z. B. auf dem Wege, öszvetalálkozni; ſt. ſich widerſetzen, ellene állani, ellene szegezni magát: Begegnung, die, öszvetalálkozás; Behandlung, velebánás; Zufall, történet; Widerſtand, ellentállás.

Begehen, um etwas zu beſichtigen, be- v. megjárni, öszve- v. körüljárni; feyern, z. B. ein Feſt begehen, megülni, megtartani az innepet, meginnepelni valamelly napot; thun, ausüben, tenni, elkövetni, főként valami roszszat; einen Diebſtahl begehen, tolvajságba esni; einen Fehler begehen, hibázni, hibát tenni; was hat er begangen? mit követett el? mi tsínt tett? ſich begehen, élni v. lenni egymással: Begehung, die, Feyerung, z. B. der Spiele, játéktartás; Ausübung z. B. eines Verbrechens, gonosztétel; meginneplés.

Begehren, verlangen, kívánni, megkíváuni valamit, vágyni valamire, vágyódni rá; eine Perſon zur Ehe begehren, valamelly személyt feleségül megkérni v. megkéretni: Begehrung, die, kívánás; Begehrenswerth oder Begehrenswürdig, adj. kívánásra méltó, kívánható: Begehrenvermögen, das, (Philoſ.) kívánó tehetség: Begehrlich, adj. kívánható.

Begeifern, elnyálozni.

Begeiſtern, felelevenítni, felélesztení, feltüzelni, gyúlasztani; daher, begeiſternd, élesztő, lelkesítő; mit göttlicher Eingebung erfüllet, z. B. Weiſſager, ihletni, új lelket fúvallani belé, daher begeiſtert, ihletett, ihlettetett; ſchwärmeriſch, elragadtatott képzelkedő: Begeiſterung, die, lelkesítés, ihletés, felbuzdítás, ele-

venités, feltüzelés; wie bey Weissagern, lelkesedés, lelkesülés, felbúzdúlás.

Begier, Begierde, die, kívánság, vágyódás, vágyás valamire; sinnliche Begier, testi v. buja kívánság, die Begier befriedigen, testi kívánságainak engedni, kedve szerént élni: die Begier zähmen, kívánságait zabolázni: Begierig, adj. kívánó, vágyó, vágyódó valamire: adv. kívánva, vágyva, vágyódva.

Begießen, megönteni, megöntözni, meglotsolni p. o. a' plántákat, virágokat: Begießung, die, megöntés, megöntözés.

Beginn, der, kezdet: Beginnen, kezdeni, elkezdeni.

Begittern, bérostélyozni; ein begittertes Fenster, rostélyos ablak.

Beglänzen, fénnyével megvilágosítni, ragyogni rajta.

Beglasen, üveggel bévonni, üveget tenni belé.

Beglauben, Beglaubigen, hitelesíteni, megbizonyítni; eine Sache mit einem Eide beglauben, hittel megerősíteni valamit; sich beglauben d. i. legitimiren, meghitelező levelet előmutatni, v. általadni: Beglaubigung, die, bébizonyítás: Beglaubigungsschein, der, (Certificat) bizonyítóirás v. levél: Beglaubigungsschreiben, das, (Creditiv) megh telezőlevél, melly a' meghatalmazott követeknek adatik: Beglaubt, adj. hiteles, hitelt érdemlő.

Begleiten, késérni, elkésérni, kikésérni valakit; den Gesang begleiten, (accompagniren) az éneklést muzsikával, a' muzsikát énekléssel egyesíteni, segíteni: mit etwas verbunden seyn oder werden, késérni, késérője lenni, kürülvenni, hozzáadni, mellétenni: Begleiter, der, késérő, auf der Reise, úti társ: Begleitung, die, késérés, elkésérés; die begleitenden Personen, késérők; von Soldaten, őrizet; in der Musik, mellék hang v. muzsika segéd hang v. muzsika; st. Zusatz, hozzáadás.

Beglücken, szerentséltetni, szerentsésé tenni, szerentsésítni: einen Menschen beglücken d. i. glücklich machen, boldogítni, szerentsésé tenni, megáldani valamivel; Beglücker, der, boldogító, jóltévő, jótévő, szerentse előmozdító; Beglückt, adj. szerentsés, boldog; adv. szerentsésen; Beglückung, die, boldogítás, megáldás, szerentsésé tétel.

Begnadigen, kegyelmezni, megkegyelmezni; einen Verbrecher begnadigen, ihm die Strafe erlassen, megkegyelmezni a' bünösnek, elengedni a' büntetését; ihm das Leben schenken, megkegyelmezni a' gonosztévőnek v. a' gonosztévő életének; einen mit etwas begnadigen, d. i. aus Gnade zu Theil werden lassen, kegyességet mutatni valaki eránt, kegyelemből megajándékozni valakit: Begnadigung, die, megkegyelmezés: Begnadigungsrecht, das, megkegyelmező juss.

Begnügen, sich, megelégedni, megelégedve lenni valamivel: Begnügsam, adj. kevéssel megelégedő, mértékletes; adv. mértékletesen: Begnügsamkeit, die, kevéssel megelégedés, mértékletesség.

Begraben, eltemetni a' halottat, eltakarítni; einen lebendig begraben, valakit elevenen eltemetni: Begrabung, die, eltemetés: Begräbniß, das, temetés; in so fern es feierlich geschieht, temetési v. halotti pompa: Begräbnißgebrauch, der, temetési szokás: Begräbnißkosten, die, temetési költség: Begräbnißlied, das, halotti ének; Begräbnißmahl, das, sírfa, sírkő, síremlék: Begräbnißort, der, sír, temető hely: Begräbnißrede, die, halotti beszéd: Begräbnißtag, der, a' temetés napja: Begräbnißtuch, das, halotti szőnyeg, koporsóterítő.

Begränzen, etwas, határt szabni, határt rendelni valaminek, határral békeritni v. körülkeritni, körülvenni; trop. begränzen, határok közé szoritni valamit, határvetni valaminek, ein begränztes Geist, szük körü, határú v. középszerü elme: Begränzung, die, határszabás, határtétel.

Begrasen, fü el v. pázsittal benőni: begraset z. B. Hügel, füves, pá-

zsitos; das Gras abfreſſen, a' füvet leenni, ellegelni, t. i. a' rétről, gyepről; ſich begraſen, ſich mit Gras bekleiden, befüvesedni, bepázsitosodni, virúlni, zöldülni; vom Viehe, ſich dick freſſen, felvenni magát a' füvön, meghízni.

Begraut, adj. megőszült.

Begreifen, megfogni a' kezével, a' kézbe fogni, megmarkolni; umfaſſen, von Menſchen, befoglalni, viel mit wenigen Worten begreifen, kevés szóval sokat mondani, kitenni, kifejezni; in ſich enthalten, von Sachen, magábafoglalni, befoglalni; mit dem Verſtande begreifen, umfaſſen, megfogni t. i. az eszével, megérteni, ellátni eszével v. általlátni; ſich begreifen, magához térni, v. jönni p. o. haragjából: Begreiflich, adj. megfogható, megérthető; adv. megérthetőleg.

Begriff, der, Bereitſchaft zu etwas, készülőben létel valamihez; im Begriff ſeyn, készülni, készülőben lenni, azon lenni, hogy, 's a' t. akarni, félben lenni, ich bin im Begriff abzureiſen, éppen induló félben vagyok v. indúlni akarok; der Inbegriff, foglalat, tartalom, summa, summás előadás, rövid foglalat; Vorſtellung einer Sache in der Seele, megfogás, képzelet, megértés; der Begriff der in einem Worte liegt, d. i. Sinn, értelem, valamelly szónak értelme, ereje, jelentése; Faſſungsvermögen, Einſicht, megfogás, értelem, megértés, gondolkozás: Begriffen, ſeyn, darin, foglalatoskodni benne; darunter, közbe lenni, közzé számláltatni.

Begründen, fundamentomot vetni valaminek, megalapítni valamit; den Staat durch Geſetze begründen, a' köztársaságot törvényeken állítni fel; in der Wahrheit begründet ſeyn, igazságon épűlni: Begründet, fundamentomos, helyes: Begründung, die, megállapítás, felállítás; Beweis, megmutatás, bébizonyítás: Begründer, der, megállapító, felállító, szerző; meines Glückes, szerencsémnek előmozdítója.

Begrunen, daher begrünt, partic. zöldelló.

Begrüßen, köszönteni valakit, megköszönteni, köszönni valakinek; aus Höflichkeit um etwas bitten, szépen kérni valamit valakitől, er will darum begrüßt ſeyn, megvárja, hogy az ember szépen kérje: Begrüſſer, der, köszöntő, köszönő a' ki köszön: Begrüßung, die, köszöntés, köszönés valakinek; das Bitten um etwas, kérés.

Begucken, megnézegélni.

Begünſtigen, Gunſt bezeigen, kedvezni valakinek, hajlandósággal viseltetni valaki eránt, pártolni valakit; daher begünſtigt, kedves, pártolt; durch Gunſt befördern, pártját fogni valakinek, előmozdítni a' szerentséjét; Begünſtiger, der, kedvező, pártfogó, pártoló: Begünſtigung, die, kedvezés, pártfogás, segítség, előmozdítás.

Begürten, övedzeni, felövedzeni, körülövedzeni.

Begütern, Güter verleihen, ſchenken, jószágot megajándékozni, daher begütert, jószágos, birtokos, vagyonos, jószággal bíró.

Behaaren, z. B. den Geigenbogen, a' vonóra lószőrt felhúzni; daher, behaart auf dem Kopfe, hajas; am Leibe, szőrös; mit rauhen, ſtruppigen Haaren, borzas.

Behacken, z. B. Bäume mit dem Beile, megnyesni, körülnyesni; mit der Hacke die Erde um die Weinſtöcke herum behacken d. i. auflockern, megkapálni a' szőlőt: Behackung, die, mit dem Beile, megnyesés, mit der Hacke, megkapálás.

Behältniß, das, tartó tok; für Schriften, tok, für Kleider, Geld, láda, fiók; iſt es Fach, fiók, oder Schrank, almáriom, ein Futteral für Schreibfedern, pennatartó.

Behängen, behangen, béaggatni, aggatni reá; die Leine mit Wäſche behängen, a' kötelet kimosott ruhával béteregetni, felteregetni a' ruhát kötélre; mit Lumpen behangen, rongyba öltözött.

Behaftet, adj. belékeveredett, benne lélekző, benne lévő; mit Laſtern behaftet, vétekkel bemotskolt; mit Schulden behaftet, adosságba keveredett, adós.

Behagen, jól esni, tetszeni, kedvére lenni, kedve szerént lenni:

Behaglich, adj. jól eső, tetsző, kedves, kellemes; gefällig im Betragen, nyájas, maga alkalmaztató; adv. kellemesen, kellő módon: Behaglichkeit, die, kellőség, kellemesség; st. Bequemlichkeit, könnyebbség, alkalmatos volta valaminek; Gefälligkeit im Betragen, magaalkalmaztatás.

Behalten, megtartani, magánál tartani; als Gast bey sich behalten, magánál megtartani, megmarasztani p. o. a' vendéget; beybehalten, megtartani, el nem hagyni; im Gedächtniße behalten, elméjében v. emlékezetében megtartani, el nem felejteni; bey sich behalten d. i. verschweigen, magában tartani, ki nem mondani: Behaltsamkeit, die, magában tarthatóság: Behaltung, die, das Behalten, megtartás, magánál tartás: Behalten im Gedächtnisse, elméjében v. emlékezetben tartása valaminek.

Behandeln, mit Händen bearbeiten, bánni valamivel, munkálni valamit, a' kezeivel dolgozni rajta; auch abwarten, besorgen, z. B. den Wein, Weinstöcke u. d. gl. bánni p. o. borral, szőlővel, a' méhekkel, a' hordóval, ezekre gondot viselni 's a' t. grausam behandeln, kegyetlenül bánni; einen Handel schließen, megalkudni valamit, alkura lépni valami eránt: Behandlung, die, mit Händen, vele bánás; eines Kranken, gyógyítás; das Betragen, valakivel való bánás, bánás módja.

Behangen, adj. béaggatott.

Beharren, standhaft bleiben bey etwas, állhatatosan megmaradni; beharren d. i. aushalten, állhatatos lenni; beharre bis ans Ende, légy állhatatos mind halálig: Beharrlich, adj. von Personen, standhaft bleibend, állhatatos, megmaradó, von Sachen, anhaltend, állandó, tartós; adv. állhatatosan, állandóan: Beharrlichkeit, die, z. B. des Glückes, állandóság; einer Person, állhatatosság, megmaradás; Beharren im Bösen, makatsság, makatsállhatatosság, hívség: Beharrung, die, állhatatos megmaradás, hűség.

Beharzen, bétsipázni fatsipával, bészurkozni.

Behauchen, etwas, rálehelleni.

Behauen, z. B. Bauholz, megfaragni, meghárdolni p. o. az épületre való fát; einen Baum behauen d. i. die Aeste, megnyesni a' fát, az ágait levagdalni; Steine, die sich behauen lassen, faragható kő.

Behaupten, z. B. eine Aussage, állítni, bizonyítni, erősítni; man will behaupten, azt állítják; sich im Besitze einer Sache behaupten, megtartani, oltalmazni, megoltalmázni, birtokában megtartani; sich in seinem Ansehen, Range behaupten, tekintetét, rangját fenntartani: Behauptung, die, eines Satzes, állítás, bizonyítás, eines Platzes, megoltalmazás, seiner Würde, fenntartás; die Meinung, die behauptet wird, állítás, a' mit valaki állít, ítélet.

Behausen, beherbergen einen, befogadni szállásra, szállást adni valakinek; sich behausen, d. i. ansäßig machen, megtelepedni valahol: Behausung, die, befogadás, t. i. a' házába; das Haus, die Wohnung, ház, lakás, hajlék.

Behauung, die, des Bauholzes, megfaragás; der Bäume, megnyesés.

Beheizen, befűtni: Beheizung, die, befűtés.

Behelf, der, mentség, kopasz mentség, szín: Behelfen sich, segíteni magán p. o. valamivel; mit Lügen sich behelfen, hazugsággal segíteni ki magát v. segíteni magán; mit etwas zufrieden seyn, megelégedni, beérni valamivel; Behelflich, behűsich, adj. másokon örömest segítő.

Behelligen, beschwerlich fallen, terhére lenni v. esni valakinek; einen mit Bitten behelligen, valakit kéréseivel terhelni: Behelligung, die, terhelés.

Behend, adj. serény, serényen és könnyen forgolódó, gyors, eleven, fürge, comp. fürgébb; adv. fürgén, serényen, gyorsan: Behendigkeit, die, gyorsaság, ele-

veuség, könnyűség, serénység, fürgeség.

Beherbergen, szállást adni, szállásra befogadni: Beherbergung, die, szállásadás, befogadás szállásra.

Beherrſchen, z. B. ein Land, ein Volk, kormányozni, igazgatni, p. o. valamelly várost, uralkodni, országolni valamelly országban v. országon, népen; ſich beherrſchen, ſeine Leidenſchaften beherrſchen, uralkodni magán, zabolázni indulatosságait: Beherrſchung, die, eines Landes, uralkodás, országlás, p. o. az országon; der Leidenſchaften, indulatosságainak v. testi kívánságainak zabolázása, azokon uralkodás: Beherrſcher, der, eines Landes, uralkodó, országló; ſeiner Begierden, magán uralkodni tudó, magát zabolázó: Beherrſcherin, die, uralkodó, t. i. aszszony.

Beherzigen, szívére venni, meggondolni, gondolóra venni valamit, szívére kötni, figyelmetességet fordítni valamire: Beherzigenswerth, oder Beherzigenswürdig, adj. figyelmetességre méltó, meggondolásra méltó, fontos, nevezetes: Beherzigung, die, szivére- v. gondolóra vevés, meggondolás, megvizsgálás.

Beherzt, adj. bátor, bátor szívű, merész, emberkedő; adv. bátran, merészen, bátor szívvel, emberkedve: Beherztheit, die, bátorszívűség, emberkedés.

Behexen, etwas, megigézni, megrontani: Behexung, die, megigézés.

Behobeln, meggyalúlni.

Behörde, die, illendőség; einen Brief an die Behörde abgeben, a' levelet oda a' hová tartozik megadni; ſt. Gericht oder Gerichtsort, törvényszék, bíró, törvénytevő hely.

Behorchen, jemanden, hallgatózni valaki után, titkon kihallgatni valakit: Behorchung, die, hallgatózás: Behorcher, der, hallgatozó, alattomos fülelő.

Behülflich, adj. segítő, segétségűl lévő, a' ki segít, segítségűl van; gern helfend, örömest segítő, segítségre termett, segedelmes.

Behüten, einen Ort mit dem Viehe, um es darauf weiden zu laſſen, ellegeltetni p. o. valami helyet; bewahren, beſchützen, őrízni, oltalmazni, védni, védelmezni, ójni, megójni, megóvni; daher, bey Ausrufungen: behüte Gott! az Istenért; bey Verneinungen: Gott behüte, Isten őrízzen! Isten mentsen meg, de hogy! koránt sem! — Behütung, die, Abweidung, einer Wieſe, ellegeltetés; Beſchützung, megörzés, védés, megóvás: Behüter, der, Beſchützer, őrző, megőrző, oltalmazó.

Behuf, der, Vortheil, Nutzen, haszon, előmenetel, jó, java valaminek; zu dieſem Behuf, e' végre, az okra nézve.

Behutſam, adj. vorſichtig, vígyázó, szemes, figyelmes, meggondolt; unbehutſam, vigyázatlan, meggondolatlan; behutſame Worte, meggondolt szavak: adv. vígyázva, szemesen, meggondolva: Behutſamkeit, die, vigyázás, szemesség, magára vigyázás, vigyázóság.

Bejahen, ráhagyni valamit, igennel felelni, igent mondani valamire; daher, bejahend, adj. ráhagyó, állító p. o. mondás: adv. bejahungsweiſe, ráhagyva, állítólag; Bejahung, die, ráhagyás, állítás.

Bejahrt, adj. idős, korós, insbeſondere von Menſchen, megélemedett, éltes, koros, vén; von Dingen, régi, vén.

Bejammern, szánni, szánakozni rajta, fájlalva szánakozni valamin; ſein Unglück bejammern, szerentsétlenségét síratni, szerentsétlen sorsán jajgatni: Bejammernswerth oder Bejammernswürdig, adj. szánakozásra méltó, fájdalmas; adv. szánakozva, méltó szánakozással: Bejammerung, die, szánakozás, fájlalás.

Bejauchzen, bejubeln, z. B. etwas, örvendezni valamin.

Beichte, die, Bekenntniß der Schuld, megvallás, vallástétel; Beichte vor dem Prediger, gyónás, meggyónás: Beichten, bekennen, megvallani valamit, vallást tenni valamirűl; vor dem Prediger, meggyónni p. o. a' bűneit: Beicht-

geld, das, der Beichtgroschen oder Pfennig, gyónáspénz, gyónás díjja: Beichtkind, das, gyónó, bünvalló: Beichtstuhl, der, gyónószék: Beichtvater, der, gyóntató atya, gyóntató pap: Beichtzettel, der, gyónás bizonysága.

Beide, pronom. mind a' kettő, mindkettő, mindketten, mindenik; wir beide, mi mindketten v. mindkettőnk, ihr beide, ti mindketten v. mindkettőtök; beide st. zwei, két; welcher von beiden? melyik a' kettő közül? keiner von beiden, egyik sem, egyikőjök sem: Beiderlei, adj. mind a kétféle, mind a' két, mind a' kettő; beiderlei Geschlechts, mind a' két nemű, mind a' két nemen lévő: Beiderseitig, adj. mind a' két részről való: Beiderseits, adv. mindkét részről.

Beidleibig, (Amphibie) adj. im Wasser und auf dem Lande lebend, kétéltű, úszómászó; beidleibige Thiere, Geschöpfe, úszómászó állatok.

Beil, das, z. B. der Fleischer, Henker, szekertze, bárd; der Zimmerleute, áts bárd; was mit dem Beil behauen ist, kifaragott, kibárdolt.

Bein, das, Knochen, tsont: Schienbein, das Bein vom Knie bis zur Ferse, lábszár; das Beinbrechen, eltörni a' lábát v. lábszárát; der einwärts gekrümmte Beine hat, gatzos: der ganze Fuß, az egész láb; sich auf die Beine machen, útnak indúlni, elindúlni, elmenni, útnak eredni; einem auf die Beine helfen, d. i. ihn gesund machen, lábra állítni, ki- v. meggyógyítni valakit; in Ansehung seiner Nahrung aufhelfen, felsegélni valakit, hogy élhessen, valamelly szegénynek az élelme felől gondoskodni, segítni rajta, auf die Beine kommen, felgyógyúlni, felvenni magát; auf die Beine bringen, z. B. Soldaten, felállítni, lábra állítni p. o. sereget, einen ein Bein stellen d. i. unterschlagen, valakit levenni a' lábáról, megbuktatni; auf den Beinen haben oder halten, z. B. eine Armee, hadi sereget tartani, t. i. készen; von Kindesbeinen an, gyermekségétől fogva: Beinähnlich, adj. tsontformájú, tsontszabású, mint a' tsont: Beinarbeiter, der, (ein Künstler) tsontból dolgozó míves: Beinartig, adj. tsontnemű; Beinbruch, der, tsonttörés, tsontnak v. lábszárnak eltörése; Beinbrüchig, adj. tört tsontú v. lábú; Beinchen, Beinlein, das, tsontotska; Beindrechsler, der, Beindreher, esztergályos, tsontesztergáros: Beinern, adj. tsonthól való: Beinfraß, der, Beinfäule, Beinfäulniß, tsontveszés, tsontfene: Beinfuge, die, tsontválaszték, összefoglalás helye: Beingeripp, das, Beingestell, tsontváz: Beingeschwulst, die, lábdaganat: Beingras, das, tsontlágyitófű, tsonttörő hőlyeg: Beingürtel, der, die Katze, tűsző, gyűsző: Beinhart, adj. tsontkemény, tsontkeménységű, kemény mint a' tsont; Beinhaus, das, tetemház: Beinhaut, die, tsonthártya: Beinicht, adj. Beinen ähnlich, mint a' tsont, tsonthoz hasonló; Beinig, adj. voller Beine, tsontos: Beinkleid, das, die Hosen, nadrág; weite, lange Beinkleider, ungrische Hosen, hoszszú v. magyar nadrág: Beinkrebs, der, tsontfúró fene: Beinkrümme, englische Krankheit, tsontpuhúlás és meggörbülés, nyavalya neme: Beinlos, adj. tsontatlan; tsont nélkül való: Beinmark, das, velő: Beinöl, das, tsontolaj: Beinröhre, die, im Arme, könyökéltsont; im Beine, die vordere größere, lábszártsont, lábéltsont; die hintere kleinere, lábikratsont: Beinschiene, die, Beinharnisch, Beinrüstung, die Beine zu bedecken, lábpántzél; dünne Hölzer, gebrochene Beine einzuzwängen, tsontküllő, lábküllő, tört lábra v. tsontra, Beinschienen anlegen, felkötözni: Beinweh, das, Beinschmerz, tsontfájás, fájdalom a' tsontokban: Beinwuchs, der, tsontosodás, tsontnövés.

Beißen, in etwas, harapni, megharapni valamit; um sich beißen, harapózni; nach jemand beißen, valakihez hozzákapni; in einen sauren Apfel beißen, vatzkorba

harapni, kéntelenségből kedvetlen és nehéz munkát vállalni; eine brennende Empfindung verurſachen, marni, tsípni, enni, der Pfeffer beißt auf die Zunge, eszi, v. tsípi, v. marja a' bors a' nyelvet; der Rauch beißt mir in die Augen, eszi a' füst a' szememet; trop. von einem zänkiſchen Menſchen, harapózni, mardosni, marni, martzongatni, sérteni, sértegetni; daher, beißend, éles, tsípós, sértő, mardosó; beißender Scherz, éles tréfa; beißende Worte, sértő szavak, mardosó szavak, ein beißender Menſch, vagdalódzó ember; ſich beißen, d. i. ſich heftig zanken, marakodni; Beißen, das, mit den Zähnen, harapás; der Schlangen, tsípés; trop. des Rauches, tsípés; das Zanken, marakodás: Beißend, adj. harapós, sípós, tsípós; Beißig, adj. harapós, p. o. kutya; zänkiſch, z. B. Menſch, marakodó, veszekedő; tsípós, erős, p. o. etzet.

Beißkorb, der, abrakló kosár.

Beißung, die, harapás, marás.

Beißzähne, die, metszőfogak.

Beitze, die, Beize, Jagd mit dazu abgerichteten Raubvögeln, sólyomvadászat, sólyommal v. más ragadozó madárral vadászás z. B. Reiherbeitze, gémvadászat; das Beitzen durch ſcharfe Sachen, z. B. die Lauge bey Gerbern, senyvesztés, tsáva a' vargáknál; dasjenige, womit gebeitzt wird, senyvesztő, ételő; bey Tiſchlern u. d. gl. pátz: Beitzen, beizen, d. i. mit Raubvögeln jagen, ragadozó madarakkal vadászni p. o. solyommal foglyot 's a' t. űzni; durch ſcharfen Stoff auflöſen, etwas, felmaratni, etetni, feletetni; um etwas mürbe zu machen, senyveszteni, bépátzólni p. o. a' húst; wie Gärber, Felle beitzen, a' bőrt tsávázni; wie Tiſchler, Holz beitzen, pátzolni, megpátzolni, szénnel beetetni, p. o. a' fát.

Beitzkraft, die, maró erő: Beitzmittel das, maratő v. etető eszköz: Beitzvogel, der, vadászó ölyv v. sólyom: Beitzwaſſer, das, oder Beitzbrühe, die, senyvesztővíz.

Bekämpfen, einen, tusakodni, vívni, küzdeni valakivel; den Feind bekämpfen, megvívni az ellenséggel; ſt. überwinden, meggyőzni, felyülmúlni; das Vaterland bekämpfen, hazája ellen hartzolni; trop. eine Meinung bekämpfen, ellene szegezni magát valamelly vélekedésnek; kikelni és hartzolni ellene; die Liebe bekämpfen, tusakodni, küzdeni a' szerelemmel; Schmerz bekämpfen, a' fájdalmat elnyomni, vele nem gondolni; ſich ſelbſt bekämpfen, a' fájdalmat elnyomni, vele nem gondolni; ſich ſelbſt bekämpfen, zabolázni indúlatosságait v. kívánságait, azokon uralkodni: Bekämpfung, die, tusakodás, küzdés, viadal: Beſiegung, meggyőzés, megzabolázás: Bekämpfer, der, tusakodó, viaskodó, hartzoló, vívó; Beſieger, győző, győzödelmes: Unterdrückung des Schmerzes, meggyőzés, elnyomás.

Bekannt, adj. esmeretes, p. o. ember; iſts offenbar, nyilván való, tudva lévő; iſts verbreitet, mindenütt v. mindenek előtt esmeretes; nur dem Namen nach bekannt, csak a' nevéről esmeretes; ein bekanntes Sprüchwort, köz példabeszéd: bekannt werden, esmeretessé lenni, megesmerkedni; bekannt machen, tudtára adni, kijelenteni, megesmerkedtetni; ſich mit jemanden bekannt machen, megesmerkedni valakivel: bekannt im Guten oder Böſen, berühmt, híres, nevezetes, jeles; ſt. vertraut mit jemanden, esmeretes, esmerős, esmeretségben lévő valakivel: ein Bekannter, esmerős; wir ſind alle Bekannt, régen esmerjük egymást, régólta esmeretségben vagyunk egymással: Bekanntlich, adv. tudni való, hogy — a' mint tudva van: Bekanntmachung, die, kihírdetés, hirdetmény, hirdetés, híradás, kijelentés: Bekanntſchaft, die, esmeretség; eine vertraute Bekanntſchaft, szoros esmeretség: unſere Bekanntſchaft iſt ſchon alt, mi már régólta esmerjük egy-

más; daher: Bekannte, esmeretesek, esmerősök.

Bekehrbar, adj. megtéríthető, jobbítható.

Bekehren, auf andere Gedanken bringen, más gondolatra téritni, hozni v. venni; vom Böſen zum Guten wenden, megtéritni, más v. jobb gondolatra hozni, megjobbítni; was hat dich doch ſo plötzlich bekehrt? mi téritett illy hirtelen jobb útra; ſich bekehren, megtérni, megjobbúlni; zur wahren Religion bringen, megtéritni t. i. egy vallásról másra téritni: Bekehrer, der, zum Guten, megtérítő, megjobbító: zur Religion, igaz hitre térítő: Bekehrung, die, megtérités, megjobbitás; ſt. Sinnesänderung, megjobbúlás: Bekehrungsanſtalt, die, térítő intézet: Bekehrungseifer, Bekehrungsgeiſt, Bekehrungsſucht, die, térítő buzgóság, térítő szellem.

Bekennen, z. B. Chriſtum, vallani, hinni; geſtehen, megvallani valamit, kivallani, die Wahrheit zu bekennen, hogy az igazat megvalljam, jedermann wird bekennen, minden megvallja; auf jemanden bekennen, rávallani valákire, kivallani p. o. tolvajságot; ſich bekennen z. B. zu etwas, magát valaminek vallani v. mondani; ſich zu einer That bekennen, megvallani a' tselekedetet; ſich zur chriſtlichen Religion bekennen, keresztyén lenni, keresztyénnek vallani magát; ſich für überwunden bekennen, meggyőzetetnek esmerni magát, megadni magát: Bekenner, der, megesmerő, megvalló, valló, vallástévő, sorsosa valamelly vallásnak: Bekenntniß, das, megvallás, ein Bekenntniß ablegen, megvallani valamit; Bekenntniß des Glaubens, vallás, hit: Bekennung, die, megvallás, kivallás, vallástétel.

Beklagen, über etwas klagen, sajnálni valamit, sajnálkozni valamin, im Herzen beklagen, fájlalni, szivéből sajnálni, ſein Unglück beklagen, szerentsétlen esetét v. sorsát siratni; er iſt zu beklagen, sajnálni lehet őtet; ſich über jemanden beklagen, panaszolkodni valakire; ſich gerichtlich beklagen oder anklagen, panaszt tenni, bévádolni valakit; daher: ein Beklagter, bévádoltatott, bévádolt, alperes: Beklagenswerth, Beklagenswürdig, adj. sajnálható, szánakozásra méltó, fájlalható: adv. sajnálhatólag; Beklagung, die, sajnálkozás; Beſchwerde über etwas, panasz, panaszolkodás.

Beklatſchen, tapsolni valaminek v. valamire, helybehagyás jelül: Beklatſchung, die, taps, tapsolás, tapsolással való helybehagyás.

Bekleben, béragasztani, bevonni, beönteni p. o. viaszszal, bémázolni; megragadni, odanőni, meggyökerezni.

Bekleckſen, foltot, motskot v. petsétet ejteni benne, elmotskolni.

Bekleiden, ruházni, felruházni; daher bekleidet, ültözött; mit etwas überziehen, z. B. ein Altar mit einem Teppiche bekleiden, az oltárt szőnyeggel bévonni v. béhúzni; die Wände mit Gemählden bekleiden, a' falat festett képekkel béaggatni; jemanden mit einem Amte bekleiden, valakit hivatalba tenni, hivatalra emelni; ein Amt bekleiden d. i. verwálten, hivatalt viselni: Bekleidung, die, das Bekleiden, felruházás; das Kleid, ruházat, öltözet; Bekleidung der Wände mit Kalk ꝛc. vakolat, mész, méz; eines Amtes, hivatal viselés.

Bekleiſtern, bétsirízelni, bémázolni, béragasztani; ſt. bemänteln, z. B. Fehler, bészínleni a' roszsz tselekedetet v. elsimitni.

Beklemmen, szorítni, öszveszorítni, szorongatni: trop. Beängſtigung verurſachen, szorongatódni, elfogódni, elfojtani, daher beklemmt oder beklommen, szorongatódott, elfogódott: Beklemmung, die, öszveszorúlás; das Beklemmtſeyn z. B. der Bruſt, szorongattatás, szorongatódás, elfogódás.

Beklopfen, rákopogatni, megveregetni.

Beköſtigen, Koſt geben, asztalon v. asztalánál tartani valakit, asztalt adni valakinek: ſich ſelbſt beköſtigen, maga költségén v. pénzén élni: Beköſtigung, die, tar-

tás, étellel tartás; die Koſt, asztal, táplálás.

Bekommen, d. i. erhalten, erlangen, venni, durch Mittel erhalten, nyerni, megnyerni, kapni, p. o. pénzt, levelet, hivatalt; er hat Schläge bekommen, megverték; etwas zu Geſichte bekommen, észre venni, meglátni; ich konnte ihn nicht zu ſehen bekommen, nem akadt a' szemem eleibe; eine Krankheit bekommen, betegségbe esni; Fieber bekommen, hideglelésbe esni; Riß oder Riſſe bekommen, megrepedni, megrepedezni; Knospen bekommen, bimbózni; Laub bekommen, kileveledzeni: Wurzeln bekommen, meggyökeredzeni, gyökeret hajtani; Haare bekommen, hajasodni: zum Nutzen oder Schaden gereichen, fordúlni, esni, lenni, válni, p. o. javára, kárára valakinek, wohl bekomms! egésségedre váljék; ich wünſche wohl zu bekommen! kedves egésségére kívánom, egésségére váljék! die Speiſe iſt mir übel bekommen, roszszúl eset ez az étel.

Bekräftigen, megerősítni, megbizonyítni p. o. esküvéssel valamit: Bekräftigung, die, megerősítés, megbizonyítás.

Bekränzen, meg- v. felkoszorúzni.

Bekratzen, megvakarni.

Bekreuzen, bekreuzigen, z. B. ein Haus, keresztel megjegyezni; keresztet vetni valamire.

Bekriechen, etwas, bémászkálni.

Bekriegen, haddal megtámadni, hadat indítni ellene.

Bekritteln, bírálgatni valamit, kivetőt keresgélni valamiben, megrostálni: Bekrittler, der, bírálgató, lealatsonyító.

Bekrönen, megkoronázni: Bekrönung, die, megkoronázás.

Bekümmern, Kummer verurſachen, búsítni, gondot, bút szerezni valakinek; ſich bekümmern, Gram und Sorgen empfinden, búsulni, búslakodni valamin; worüber bekümmerſt du dich, min búsúlsz? — Sorge für etwas tragen, gondjának lenni valamire, gondoskodni valami felől, gondolni valamivel; ich bekümmere mich nicht darum, arra semmi gondom, azzal nem gondolok; was bekümmerts mich? mi gondom nekem arra? mit gondolok én azzal? mit bánom én? — Bekümmerniß, die, Kummer, szorgolódás, búslakodás, búsongás, aggódás, aggodalom, gond, bú: Bekümmert, adj. Kummer empfindend, aggódó, búslakodó; bekümmert ſeyn, aggódni, búslakodni, aggodásban lenni, um jemanden, nyughatatlanságban lenni valaki eránt, félteni valakit valamitől; ſehr bekümmert ſeyn, nagy aggódásban lenni: adv. aggódva, búslakodva, nyughatatlanúl; Bekümmerung, nyughatatlankodás, búsúlás.

Belachen, etwas, megnevetni valamit, nevetni valamin: Belachenswerth (würdig) adj. nevetséges, nevetnivaló.

Beladen, megterhelni, terhelni, p. o. munkával, daher das partic. und adj. beladen, terhelt, terhes, megterhelt, ein beladenes Schiff, terhes v. rakott hajó; Beladung, die, megterhelés.

Beläſtigen, terhelni, sanyargatni, beſchwerlich fallen, terhére lenni v. esni valakinek, terhelni valakit.

Belagern, eine Stadt, Feſtung, a) blos blokiren, megszállani a' várost; b) gewöhnlich, beſchießen, ostromolni, vívni p. o. a' várat, várost; trop. ſtrenge Acht auf etwas haben, körűlfogni, körűlvenni, őrzeni; jemandes Ohren belagern, d. i. beunruhigen durch albernes Geſchwätz, terhelni p. o. valaki füleit esztelen beszéddel: Belagerer, der, einer Stadt, ostromló, megszálló, várvívó: Belagerung, die, Blokade, körűlfogás, v. vevés, megszállás; Beſchießung, ostrom, várvívás; eine Belagerung aufheben, az ostrommal felhagyni: Belagerungs-Armee, die, ostromló v. várvívó sereg: Belagerungs-Kunſt, die, várvívó mesterség, a' várvívás mestersége: Belagerungs-Stand, der, megszállott város állapotja: Belagerungs-Stücke, oder Belagerungs-Train, várvívó ágyúk: Belagerungs-Werke, die, plur. várvívó készületek.

Belang, der, Rückſicht, tekintet,

in Belang deſſen, tekintvén azt, hogy s a' t. Wichtigkeit, fontosság, von Belang, fontos, nevezetes, t. i. dolog.

Belangen, mit den Armen erreichen, elérni p. o. kézzel; ſt. betreffen, illetni, rátartozni, was mich belangt, a' mi engemet illet; verklagen, törvény útján bánni valakivel, törvénybe idézni valakit: Belanger, der, Kläger, felperes, vádoló, bévádló: Belangung, die, törvény eleibe idézés, bévádolás.

Belaſſen, dabey, abba hagyni.

Belaſten, ein Schiff, megterhelni, megrakni, terhet rakni, daher belaſtet, terhelt, megterhelt, adv. terhelve, megterhelve: Belaſtung, die, megterhelés.

Belatten, z. B. ein Dach, meg- v. belétzezni.

Belauben, bélevelezni, bélombozni, daher belaubt adj. leveles, lombos, béleveledzett; ſich belauben, béleveledzeni, lombosodni: Belaubung, die, béleveledzés, lombosodás; das Laub ſelbſt, lomb.

Belauern, lauernd beobachten, fülelni, hallgatózni p. o. valaki szavára; nachſtellen, leselkedni valakire, meglesni valakit; laurend ertappen, rajta kapni valakit valamin: Belauerung, die, fülelés, hallgatózás: Nachſtellung, les, meglesés; Ertappung, rajtakapás.

Belauf, der, szám, öszveség, summa: Belaufen, beſichtigen z. B. die Gränzen, béfutni, futva béjárni, eljárni, öszvejárni; ſich belaufen, von Thieren, d. i. ſich begatten, úzni, üzekedni, bagzani; ſich belaufen, d. i. ausmachen, tenni mindöszve, menni valamire, rámenni, menni egy summában v. öszveséggel annyit tenni, es beläuft ſich auf 100 Gulden, száz forintra megy, die Zahl der Gefangenen belief ſich auf 3000, a' foglyok száma ráment három ezerre.

Belauſchen, lesni, meglesni valakit, hallgatózni valakire.

Beleben, elevenítni, telelevenítni, éleszteni, feléleszteni; daher, belebt, adj. eleven; belebend, adj. elevenítő, élesztő; trop. mit Munterkeit verſehen, éleszteni, vidítni, vidámítni; megvidámítni: Belebung, die, élesztés, elevenítés.

Belecken, nyalni, megnyalni valamit.

Beledern, bébőrözni, bőrrel bévonni.

Beleg, der, Beweis, bizonyság, tanubizonyság p. o. írásban.

Belegen, mit etwas bedecken, béterítni, bévonni, einen Weg mit Steinen belegen, útat kővel kirakni, mit Brettern belegen, bedeszkázni, kipallózni; auflegen etwas, rávetni valamit, terhelni valamivel p. B. das Volk mit Abgaben belegen, adót vetni a' népre, adóval terhelni a' népet, mit Strafe belegen, büntetést adni valakinek, megbüntetni valakit; mit Namen belegen, nevet adni neki, elnevezni; etwas mit Beweiſen belegen, megbizonyítni, t. i. írással p. o. a' számadást; eine Stadt mit Beſatzung belegen, őrizettel megrakni a' várost; von Thieren, zu befruchten, meghágni, meghágatni, mint a' tsődör a' kantzát: Belegung, die, rárakás, kirakás, béborítás p. o. deszkával, kővel; mit einer Geldſtrafe, pénzre büntetés: Belegen, adj. liegend, fekvő, nahe belegen, szomszéd, közellévő; ſt. alt z. B. Wein, régi, állott, p. o. bor.

Belehnen, einen mit etwas, örökségül adni valakinek jószágot, birtokot: Belehnung, die, béállítás az örökségbe: Belehner, der, az adózó birtok ura.

Belehren, megtanítni valamire, útasítást adni valami dolog eránt, eligazítni valami dologban, megmutatni valamit, felvilágosítni valakit valamiben; ſich belehren laſſen, megtaníttatni magát valamire, felvenni a' tanítást, oktatást v. igazítást; laß dich doch belehren, hadd igazítsalak el, hadd mutassam meg, hogy hibás velekedésben vagy; Rath geben, ínteni, jóra ínteni, tanátsot adni: Belehrung, die, tanítás, megtanítás, megmutatása valaminek, útba igazítás, oktatás; intés, tanátsadás.

Beleibt, adj. testes, vaskos: Beleibtheit, die, testesség, vaskosság.

Beleidigen, sérteni, megbántani valakit; beleidigt werden, megsértetni, megbántódni, daher beleidigt, megsértetett, megbántatott, megbántódott; beleidigend, sértő, megbántó; das Verbrechen der beleidigten Majestät, felségsértés büne: Beleidiger, der, sértő, bántó, megbántó: Beleidigung, die, sértés, megsértés, megbántás; eine beleidigende Handlung, sértés, sértő tselekedet:

Beleſen, olvasott, sok olvasású: Beleſenheit, die, olvasottság.

Beleuchten, megvilágositni, megvilágitni: Beleuchtung, die, megvilágositás, megvil gitás: trop. Unterſuchung, megvizsgálás; die Beleuchtung der Stadtgäſſen, világosság.

Belfern, v. Hunden, tsaholni, ugatni.

Belieben, tetszeni, es beliebt mir, dir, tetszik nekem, neked; wollen, akarni, parantsolni: Belieben, das, tetszés, akarat, nach Belieben, a' mint tetszik, Belieben an etwas haben oder finden, gyönyörüséget v. kedvet találni valamiben: Beliebig, adj. tetsző, tetszés v. kedve szerént való, wie es einem beliebt, tetszés szerént, a' mint valakinek tetszik: Beliebt, adj. tetsző, kedve szerént való; angenehm z. B. ein Menſch, kedves megkedvellett ember; Beliebtheit, die, kedvesség.

Beliegen, megfeküdni, feküdni miatta.

Beliſten, megtsalni, rászedni.

Bellen, ugatni; trop. der Magen bellt, korog a' has: Bellen, das, ugatás.

Belletriſt, der, szép tudományokkal foglatoskodó, a' ki azokra adta magát: Belletriſterey, die, rendetlen hajlandósága hozzá.

Beloben, dítsérni, megdítsérni: belobt, megdítsért, dítséretes, Belobung, die, megdítsérés, dítsérettel emlegetés: Belobungsdecret, das, oder Belobungsſchreiben, megdítsérő v. magasztaló levél.

Belohnen, jutalmát adni, megjutalmazni, das Verdienſt belohnen, az érdemet megjutalmaztatni; trop. für beſtrafen, megbüntetni, érdemlett jutalmát (az az büntetését) megadni: Belohner, der, megjutalmazó, megjutalmaztató: Belohnung, die, jutalom, megjutalmazás, megjutalmaztatás.

Belt, der, napkeleti tenger.

Belügen, einen, hazugsággal megtsalni valakit, hazudni valaki előtt, hazudozni valaki felől.

Belugſen, megtsalni.

Beluſtigen, einen, valakit múlattatni, gyönyörködtetni, daher beluſtigend, adj. múlattató, múlatságos, felvídámító; adv. múlatatva; ſich beluſtigen, múlatni magát valamivel, gyönyörüséget keresni v. találni valamiben: Beluſtiger, der, múlattató: Beluſtigung, die, múlattság, múlattatás, gyönyörködtetés, gyönyörködés.

Belzen óltani, p. o. a' fát.

Bemächtigen, ſich, hatalmába ejteni, elfoglalni, magáévá tenni, erőszakkal; trop. die Furcht bemächtigte ſich des Heeres, félelem fogta el a' sereget, megfélemlett a' tábor v. hadisereg; der Schlaf bemächtigt ſich ſeiner, elnyomja az álom: Bemächtigung, die, elfoglalás, mit den Waffen, megvétel.

Bemähnt, adj. serényes.

Bemänteln, palástolni, elpalástolni, eltitkolni valamit, elfedezni: Bemäntelung, die, palástolás, színlés, eltitkolás.

Bemakeln, bémotskolni: Bemakelung, die, bémotskolás.

Bemalen, béfesteni.

Bemannen, z. B. Schiffe, katonákkal megrakni p. o. a' hajót.

Bemaſten, ein Schiff, felárbotzfázni a' hajót.

Bemauern, kőfallal békerítni.

Bemeiſtern, ſich z. B. der Stadt, elfoglalni, magáévá tenni: Bemeiſterung, die, elfoglalás.

Bemelden, említni: Bemeldet, említett, mondott.

Bemengen, ſich mit etwas, beléelegyedni beléelegyítni magát.

Bemerkbar, adj. észrevehető, látható; adv. észrevehetőleg.

Bemerken, észrevenni; mit Zeichen ausdrücken, krétával megjegyezni, m. Worten, szóval, megjegyezni; auslegen, z. B. beſtens, übel, magyarázni p. o. jóra, roszszra: Bemerkenswerth, oder würdig, adj. megjegyzésre méltó: Bemerker, der, észrevevő, megjegyző: Bemerklich, adj. észrevehető: Bemerkung, die, észrevevés, észrevétel; megjegyzés p. o. szóval.

Bemitleiden, sajnálni, sajnálkozni valakin, szánni valakit.

Bemittelt, adj. vagyonos, jószágos, birtokos; gazdag.

Bemooſen, bémohozni, móhval benőni: Bemooſet, mohos, bémohosodott.

Bemühen, jemanden, fárasztani valakit; ſich bemühen, fáradozni valamiben; igyekezni v. rajta lenni valamin: Bemühung, die, fáradozás, igyekezet, iparkodás.

Bemüßigen, kénszerítni; ich habe mich bemüßiget, kénteleníttetem, kéntelen vagyok: Bemüßigung, die, kénszerítés.

Benachbart, adj. szomszéd, közel mellette lévő.

Benachrichtigen, jemanden, von etwas, hírűladni valakinek valamit, tudósítni valakit valamiről: Benachrichtigung, die, hírűladás, tudtára adás.

Benachtheiligen, megkárosítni valakit, kárt okozni valakinek: Benachtheiligung, die, megtsalás p. o. az eladásban; der Nachtheil, kár.

Benäſſen, megnedvesítni.

Benageln, szeget verni belé, szeggel béverni.

Benagen, rágni, megrágni.

Benannt, von Benennen, nevezett.

Benarben, bevarasítni, beforrasztani, daher benarbt, sebhelyes, forradásos.

Benaſchen, nyalakodásból kóstolgatni.

Benebeln, ködděl bévonni, bébortni; trop. ſich, megzavarni, eltompítni, meghomályosítni, p. o. az elmét, megittasodni.

Benehmen, einem etwas, elvenni valakitől valamit, megfosztani valamitől, einem den Schlaf benehmen, elvenni v. elűzni az álmát valakinek, das benimmt der Sache nichts, nem árt az a' dolognak semmit; von etwas Unangenehmen befreyen, megszabadítni valamitől, eloszlatni valamit, p. o. a' mi kedvetlen, alkalmatlan; ſich benehmen, viselni magát, jól v. roszszúl: Benehmen, das, elvétel, elfogás; Betragen, magaviselet, mód valamivel való bánásban.

Beneiden, einem etwas, irígyelni valakinek valamit; einen beneiden, irígykedni valakire, valakit irígy szemmel nézni: Beneidenswerth, oder Beneidenswürdig, adj. irígyelhető, a' mit lehet, v. méltó irígyelni: Beneider, der, irígy: Beneidung, die, irígylés.

Benennen, elnevezni valamit, nevet adni neki, megnevezni, meghatározni p. o. napot valamire; kinevezni p. o. hívatalra: Benennung, die, elnevezés, név, nevezet; kinevezés, p. o. hívatalra.

Benetzen, nedvesítni, megnedvesítni, durch Begießen, meglotsolni, megöntözni, mit Waſſer, benetzen, megvizezni, die Wangen mit Thränen benetzen, az ortzáit könnyekkel áztatni; daher benetzt, nedvesített, nedves, über und über benetzt, általázott, megázott: Benetzung, die, megnedvesítés, lotsolás, meglotsolás, áztatás.

Bengel, der, Knüttel, fustély, dorong; ein grober ungeſitteter Menſch, kamasz.

Benne, die, font kosár, kaska.

Benöthigen, kénszerítni, ich bin benöthigt, kéntelenítttetem, ich bin des Geldes benöthigt, szükségem van pénzre; alles benöthigte anſchaffen, minden szükséges dolgokat megszerezni: Benöthiget, adj. rászorúlt valamire, szűkölködő valami nélkül.

Benutzen, benützen, hasznát venni, haszonra fordítni, használni; den Nießbrauch von etwas haben, hasznát venni p. o. a' szantóföldnek: Benutzung, die, einer Sache, haszonrafordítás, használása valaminek; der Nießbrauch,

z. B. des Ackers, haszonvétel, használatvétele a' szántóföldnek: Benutzer, der, haszonvevő.

Beobachten, an etwas, észre venni, tapasztalhatni; Achtung geben, szemmel tartani, rávígyázni, vigyázni, figyelmezni valamire, vizsgálni valamit; sich nach etwas richten, z. B. Gesetze beobachten, valamihez tartani, v. szabni magát, figyelmezni valamire, szeme előtt tartani valamit; seine Pflicht beobachten, kötelességét tellyesíteni, abban eljárni, annak eleget tenni; ein Stillschweigen beobachten, hallgatni: Beobachter, der, észrevevő, figyelmező, vizsgálódó: Beobachtung, die, észrevevés, észrevétel, vizsgálódás, figyelmezés; Beobachtung der Gesetze, a' törvénynek megtartása: Beobachtungsgeist, der, szemesség, t. i. az észrevételben, vizsgálódásban.

Beordern, einen, rendelni, parantsolni t. i. valakit valahová, valakit valaminek végrehajtására; ich bin beordert worden, rendelést vettem, parantsolták nekem, hogy 's a' t.

Bepacken, etwas, megrakni, megterhelni p. o. lovat, szekeret: Bepackung, die, megterhelés.

Bepanzern, felpántzélozni; bepanzert, adj. felpántzélozott.

Bepfählen, megkarózni.

Bepflanzen, béültetni, ültetni bele, plántálni; trop. für besetzen, z. B. den Tisch mit Flaschen bepflanzen, megrakni, tele rakni: Bepflanzer, der, ültető, béültető, plántáló.

Bepflastern, mit Pflaster belegen, flastromot tenni reá, flastrommal béraggatni; den Weg bepflastern, kirakni kővel p. o. az útat.

Bepflügen, megszántani t. i. a' földet.

Bepissen, meghúgyozni, megpeselni.

Bepolstern, bévánkosolni, kitömni vánkos formára.

Bepudern, béhajporozni.

Bepurpern, piros bársony ruhába öltöztetni.

Bequem, alkalmatos, helyes, jó; Anstrengung scheuend, könnyebbség szerető, lomha, könnyűségszerető; adv. alkalmatosan, jól, helyesen: Bequemen, alkalmatossá tenni, alkalmaztatni valamihez; sich bequemen d. i. sich nach etwas richten, magát alkalmaztatni: sich etwas gefallen lassen, engedni, sich zur Arbeit bequemen, ráadni magát a' munkára: Bequemlich, adj. mindenben a' könnyebbséget szerető: Bequemlichkeit, die, könnyebbségkeresés, lomhaság, könnyebbség, alkalmatosság; kedvére élés, nach seiner Bequemlichkeit leben, kedvére élni: Bequemung, die, magaalkalmaztatás.

Beräuchern, béfüstölni, megfüstölni valamivel.

Berainen, z. ein Feld, megyét v. határt húzni.

Beranden, kiszélezni, párkányozni.

Berasen, z. B. einen Damm, behantolni, gyephantal berakni, gyeppel kirakni; bégyepesedni: Berast, adj. bégyepesedett.

Berasseln, megráspolyozni.

Berathen, tanátsolni, tanátsot adni valakinek; gondoskodni valaki felől, tanáttsal 's tettel javát munkálódni; sich berathen, gondoskodni maga felől: Berather, der, tanátsadó.

Berathschlagen, tanátskozni; sich berathschlagen mit jemanden, tanátskozni valakivel: Berathschlagung, die, tanátskozás, tanátstartás.

Berauben, z. B. einen Reisenden, megfosztani p. o. az útast, kirablani, kirabolni, felverni p. o. a' házat, templomot, lopni, meglopni; sich berauben, magát valamitől megfosztani; daher beraubt, megfosztatott valamitől, der Blätter beraubt, leveleitől megfosztatott, des Gesichtes beraubt, szemvilágától megfosztatott, vak; seines Verstandes beraubt, eszement, megőrült: Beraubung, die Plünderung, megfosztása p. o. valakinek, kirablása p. o. a' templomnak; Bestehlung, meglopás; Entziehung, erőszakos elvétel, megfosztás: Berauber, der, fosztó, megfosztó, ragadozó.

Berauchen, megfüstölni: Berauchť, adj. füstös.

Beraumen, meghatározni.

Berauſchen, jemanden, részegítni, megrészegítni; ſich berauſchen, megborosodni, megittasodni, megrészegedni: Berauſcht, adj. boros, ittas, részeg; adv. ittasan: Berauſchung, die, megrészegedés, részegség, megittasodás.

Berechen, meggereblyélni.

Berechnen, felvetni, öszveszámlálni, felszámlálni, számokkal felvetni; trop. etwas erwägen, számba v. gondolóra venni, megfontolni; ſich mit jemanden, számot vetni valakivel: Berechnung, die, felvetés, fel- v. öszveszámlálás, öszvevetés.

Berechtigen, jemanden zu etwas, just v. hatalmat adni valakinek valamire, meghatalmazni valakit; ich bin dazu berechtiget, meg vagyok arra hatalmazva, hatalmam v. jussom van reá: Berechtigung, die, hatalomadás, jusadás.

Bereden, elhitetni valamit, valakivel; der ſich leicht bereden läßt, könnyen hívő; ſich bereden d. i. ſich einbilden, elhitetni magával; zureden, um etwas zu thun, reávenni valakit valamire, rábeszelleni; ſich bereden, d. i. unterreden, beszélgetni valakivel valami dolog felől: verabreden, einig werden, végezni egymás közt, valami eránt: Beredung, die, Ueberredung, elhitetés, reávétel valamire: Unterredung, együtt beszélgetés; Verabredung, végzés p. o. szóval.

Beredſam ſ. Beredt.

Beredſamkeit, die, die Gabe zu überreden, zu überzeugen, ékes szóllás, ékesenszollás; die Rednerkunſt, az ékesszóllás mestersége.

Beredt, Beredſam, adj. beszédes, bőbeszédű; ékesenszólló, ékesszólló; adv. beszédesen, sok szóval, ékesszóllással, ékesen szólva.

Beregnen, vom Regen befallen werden, megázni; mit Regen benetzen, megáztatni, megverni az esőnek: beregnet, megázott; a' mit megvert az eső.

Bereichern, jemanden, meggazdagítni valakit; ſich bereichern, meggazdagodni, gazdagságot szerezni: Bereicherung, die, meggazdagítás; meggazdagodás.

Bereifen, mit Reifen verſehen z. B. ein Faß, megabrontsozni, abrontsot ütni reá.

Bereifen, mit Reif überziehen, béderezni, dérrel bélepni: bereift, deres.

Bereiſen, béútazni, béjárni, Jahrmärkte bereiſen, vásárokra járni: Bereiſung, die, bejárás, beútazás.

Bereit, adj. kész, készen lévő; bereit ſeyn, z. B. zur Abreiſe, készen lenni; bereit machen, elkészítni; ſt. willig, entſchloſſen, kész, elhatározott valamire, ich bin zu Allem bereit, mindenre kész vagyok: Bereiten, készítni, elkészítni, das Bett bereiten, ágyatvetni; ſich bereiten, készülni, elkészülni, hozzá készülni, valamihez.

Bereiten, lóháton bejárni, bélovagolni, lóháton el- v. öszvejárni, p. o. a' szántóföldet, rétet; zum Reiten abrichten z. B. ein Pferd, nyereg alá tanítni v. szoktatni; sokszor megnyergelni; daher beritten, lovas; Bereiter, der, d. i. der etwas z. B. ein Gaſtmahl zubereitet, készítő, p. o. vendégséget, 's a' t. Bereiter, d. i. der ein Pferd abrichtet, lovas mester, lovász; Forſtbereiter, erdőkerülő t. i. lovon.

Bereits, adv. ſchon, már; egyszeribe mindjárt.

Bereitung, die, készítés.

Bereitſchaft, die, m. ſ. z. B. in Bereitſchaft ſeyn, készen lenni v. állani; Geld in Bereitſchaft haben, kész pénzének lenni; in Bereitſchaft ſetzen, elkészítni: Bereitwillig, adj. kész, hajlandó, bereitwillig einem zu dienen, szolgálatra kész; szolgálatra termett; adv. örömest, készséggel, kész szívvel: Bereitwilligkeit, die, készség.

Berennen, eine Stadt, körülfogni, körülvenni valamelly várost, megszállani a' várost, körülvenni és megtámadni: Berennung, die, der Stadt, megszállása a' városnak.

Bereuen, megbánni valamit: Bereuung, die, megbánás: Bereuenswerth, oder würdig, adj. megbánásra méltó, fájlalható.

Berg, der, hegy; steiler Berg, meredek hegy; die Bergspitze, hegytető, a' hegy teteje; der Fuß des Berges, a' hegy töve v. allya; Berg ab, lefelé a' hegyről; Berg an, hegynek, felfelé a' hegyre; Bergamt, das bányatisztség: Bergarbeit, die, bányamunka: Bergarbeiter, der, bányász: Bergart, die, bányászna: Bergbau: der, bányászság; bányamivelés: Bergbaukunst, die, bányászmesterség; Bergbeamte, der, bányatiszt, bányásztiszt: Bergbeschreibung, die, hegyleírás, hegyek leírása: Bergbewohner, der, hegy lakosa, hegyen lakó: Bergblau, das, rézkék: Bergbraun, das, árnyék agyak, barnaföld: Bergbuch, das, bányásztisztség jegyzőkönyve: Bergfall, der, d. i. Einsturz eines Berges, hegyomlás, hegylerohanás: Bergfeste, die, Bergfestung, hegyen épült vár v. erősség: Bergflecken, der, ein Dorf, das am Berge liegt, hegyen épült helység; von Bergleuten bewohnt, bányászhelység: Bergfreiheit, die, eine Freiheit, Bergwerke anzulegen und zu bebauen, bányászi szabadság; die Freiheit einer Bergstadt, bányavárosi szabadság: Berggebrauch, der, bányász szokás, bányászok szokása: Berggegend, die, hegyes tájjék: Berggeist, der, Kobold, manó, késértet, főként a' bányákban: Berggelb, subst. das Berggelb, Ocher, gelbe Farbe, Erde, okraföld, sárgafestőföld; adj. okraföldszínű: Berggericht, das, s. Bergamt: Berggesetz, das, bányásztörvény: Berggift, das, Arsenik, maszlag, egérkő: Berggipfel, der, hegytető, a' hegy teteje: Berggras, das, hegyfű; borjupázsit, szagos kéthímpázsit; juhperje, juh tsenkesz: Berggrün, das, hegyizöld, zöldréz mész, gálitzréz: Berghauer, der Berghauer, bányász, bányamíves: Bergharz, das, gyantár, lágyszurok: Berghauptmann, der, fő bányász: Bergherr, der, bányász úr: Berghöhe, die, a' hegy magassága; hegytető: Berghöhle, die, hegyüregy barlang: Berghuhn, das, hegyi fogoly: Bergicht, bergig, adj. hegyes völgyes; p. o. tartomány: Bergjunge, der, bányász inas: Bergkatze, die, havasi vadmatska: Bergkeller, der, hegybeásott pintze, hegyi pintze: Bergkette, die, hegysor, hegymenetel, egymásból folyó hegyek: Bergknappe, der, bányász legény, bányász: Bergknappschaft, die, a' bányászok, bányászgyülés: Bergkosten, die, a' bányámivelésre tett költség, bányaköltség: Bergkresse, die, foszlár: Berggrümme, die, hegygörbület, a' hegyek görbületei: Bergkrystall, der, hegykristály, bányakristály: Berglerche, die, havasi patsirta: Bergleute, die, bányászok: Bergluft, die, a' hegyi tisztább levegő: Bergmann, der, hegyi lakos, hegylakó; bányász; der in der Grube arbeitet, bányászó, bányamíves: der in der Bergbaukunst erfahren ist, bányászság értő: Bergmännisch, adj. bányászi; adv. bányászmódjára: Bergmeister, der, bányászmester: Bergordnung, die, bányász törvények v. rendszabások: Bergpech, das, gyantár: Bergpflanze, die, hegyi pláuta: Bergquelle, die, hegyi forrás: Bergrath, der, bányászszági tanátsos: Bergrecht, das, bányászi juss; bányász törvény: Bergrichter, der, bányabíró: Bergröthel, der, Bergroth, veres kréta: Bergrücken, der, hegygerentz, hegyhát: Bergsache, die, bányát illető dolog: Bergschloß, das, hegyen épült kastély: Bergschlucht, die, hegytorkolat: Bergschotte, der, hegyi skót, skótziai lakos: Bergschwalbe, die, hegyi fetske: Bergsegen, der, der reichliche Ertrag des Bergbaues, gazdag jövedelem a' bányából: Bergspitze, die, hegytető: Bergstadt, die, hegyen épült város; bányaváros: Bergstrom, der, sebesfolyóvíz, melly a' hegyről

zuhog lefelé: Bergthal, das, pl. Bergthäler, hegyek közt lévő völgy: Bergtheer, der, kátrán: Bergtreſpe, die, fedél rozsnok: Bergverſtändige, der, bányász, bányászsághoz értő: Bergvolk, das, hegyeken lakó nép, v. emberek: Bergwärts, adv. hegynek, felfelé: Bergwaſſer, das, hegyi víz: Bergwerk, das, bánya, értzbánya; Gold-Bergwerk, aranybánya; Silber-Bergwerk, ezüstbánya; Bergwerkbauen, bányát miveltetni; Bergwerkskundig, adj. a' bányászsághoz értő; Bergwerkswiſſenſchaft, die bányásztudomány, a' bányászság tudománya: Bergweſen, das, bányászság: Bergzinnober, der, termés tzinobrium.

Bergen, verbergen, elrejteni, eltitkolni, megmenteni; trop. in Sicherheit bringen, bátorságba helyheztetni, megszabadítni; er iſt geborgen, kiszabadúlt, megszabadúlt t. i. a' veszedelemből: Bergung, die, Verbergung, elrejtés; Verhehlung, eltitkolás: Rettung, ki- v. megszabadítás.

Bericht, der, előadás, jelentés, történetelőadás, előadása valamelly történetnek; in einer Klageſache, ügyelőadás; Bericht, der Geſchicht- oder Zeitungsſchreiber, előadás, a' dolognak elbeszéllése v. leírása; Bericht abſtatten, előadni valamit valakinek, megvinni t. i. szóval, v. megírni valakinek valamit, hírűl adni: Berichten, wie Geſchichtſchreiber, beszéllni, előadni, írni; Belehrung ertheilen, tanítni, megtanítni valakit valamire, eligazítni; Nachricht geben, mündlich, jelenteni, hírűl adni, tudtára adni, tudósítni; ſchriftlich, írni, megírni valamit; etwas an eine höhere Behörde, berichten, valamit hivatal szerént jelenteni, p. o. valami főtisztség v. kormányszék előtt: Berichterſtatter, der, Berichtabſtatter, előadó, jelentő, iſt's Geſchichtſchreiber, író, megjegyző.

Berichtigen, eine Rechnung, a' számadást eligazítni, rendbe hozni; eine Schuld berichtigen, d. i. bezahlen, az adósságot lefizetni; eine Sache berichtigen, beendigen, a' dolgot elintézni; elvégezni, véghezvinni, végrehajtani; eine Schrift berichtigen, megjobbítni, megigazítni, megigazgatni az írást: Berichtiger, der, megjobbító, megigazgató: Berichtigung, die, einer Schuld, az adóságnak lefizetése; einer Sache, valamelly dolognak elintézése, végrehajtása; einer Schrift, az írásnak megjobbítása, megigazgatása.

Berichtung, die Berichterſtattung, előadás, hírűladás, jelentés.

Beriechen, valamit megszagolni, szagolgatni: Beriechung, die, megszagolás, szagolgatás.

Beringen. felgyűrűzni.

Berkan, der, teveszőr matéria, perkál, félpatyolat.

Berline, die, eine Art Reiſekutſche, útazó kotsi.

Berliner-Blau, das, berlinikék.

Bernhard, Mannsname, Bernát.

Bernhardskrebs, der, remeterák.

Bernſtein, der, borostyánkő: Bernſteinern, adj. borostyánkő, agátkő, az az abból való.

Bernſteinöl, das, borostyánkőolaj

Berohren, z. B. ein Haus, bénádalni, náddal befedni: Berohrung, die, bénádolás. befedés naddal.

Beroſten, megrozsdásodni; beroſtet, megrozsdásodott, rozsdás

Berſchkohl, der, olasz káposzta.

Berſchling, der, sígér, sügér.

Berſten, wie die Erde, elrepedni megrepedni, széllyelrepedni wie die Wand, megrepedezni elhasadni; die Blaſe berſtet, hójag elpattan, meg- v. elpukkan; trop. vor Zorn berſten, majmegpukkanni mérgében, haragjában, megszakadni.

Bertram, der, eine Art Wermut tárkony üröm, tárkony, szel tárkony, imely gyökér; Afft kamille, imely montika.

Berüchtigen, jemanden, roszsz hbe keverni, elhíresíteni, (roszértelemben); berüchtigt, hí (roszsz értelemben). az az fámis ember.

Berücken, eig. das Netz über Thier rücken, und es dadu fangen, hálóba v. törbe kerít

és így megfogni; uneig. unvermuthet überfallen, meglepni, megnyommasztani; betrügen, hintergehen, megtsalni, rászedni.

Berückſichtigen, tekinteni v. tekintetbe venni valamit, nézni valamire; er berückſichtigt gar nichts, semmiresem néz, semmitsem vesz tekintetbe Berückſichtigung, die, tekintet.

Berühmen, ſich, einer Sache, kérkedni, ditsekedni valamivel.

Berühmt, adj. híres, nevezetes; ſehr berühmt ſeyn, nagyon híres v. nagy hírű nevű lenni; berühmt werden, elhíresedni; berühmt machen, elhíresítni; ſich berühmt machen, hírt nevet szerezni magának: Berühmtheit, die, hírnév, híres volta valakinek:

Berühren, hozzáérni valamihez; mit den Fingerſpitzen, az ujja hegyivel hozzáérni; berühre mich nicht, hozzám se nyúlj, hozzám se érj; trop. nahe ſeyn, érni valamit; kürzlich erwähnen, illetni szóval, említni: Berührung, die, hozzáérés, illetés: Berührungspunkt, der, hozzáérés v. beleütődés pontja.

Beruf, der, Berufung zu einem Amte, meghívás p. o. hivatalra; trop. innerer Trieb zu etwas, hajlandóság, természeti elrendelés valamire, vágyodás; ſt. Amt, Pflicht, hivatal, kötelesség, das iſt mein Beruf, ezt hivatalom hozza magával, kötelességemben áll; ſeinen Beruf abwarten, hivatalában v. kötelességében eljárni.

Berufen, zu etwas rufen, hívni, meghívni, zu einem Amte berufen, meghívni valakit valamelly hivatalra; für zuſammenrufen, z. B. den Senat, öszvehívni, egybegyüjteni p. o. tanátskozás végett; ſich auf etwas berufen, valamire v. valakire útalni; auf jemands Zeugniß ſich berufen, valakit tanunak hozni fel, valaki tanubizonyságát hozni fel mentségül: Berufung, die, egybehivás.

Berufsarbeit, die, das Berufsgeſchäft, hivatalos munka.

Beruhen, nyúgodni; dabey verharren, megmaradni, megnyúgodni valami mellett, oder bewenden laſſen, megelégedni valamin; ſeinen Grund in etwas haben, worauf ankommen, valamiben állani, valamin fordúlni meg, valamitől függeni a' dolognak, valamin épűlni.

Beruhigen, megnyugtatni, letsendesítni; ſeinen Zorn beruhigen, haragját szűntetni; ſich beruhigen, letsendesedni, vigasztalni magát, megvígasztalódni: Beruhigung, die, des Gemüthes, megnyugtatás, letsendesítés, nyúgasztalás; Gemüthsruhe, megnyúgvás, vígasztalódás; Troſt, vígasztalás, nyúgalom.

Berupfen, z. B. eine Gans, megmejjeszteni p. o. a' ludat, megtépni.

Berußen, békormozni.

Beſacken, z. B. einen Eſel, zsákkal megrakni, megterhelni.

Beſäen, z. B. ein Feld, bévetni, elvetni a' földet t. i. maggal.

Beſänftigen, jemanden, valakit megengesztelni; jemandes Zorn beſänftigen, valaki haragját letsendesítni, valakit megkérlelni; ſich beſänftigen laſſen, megengesztelődni, durch Bitten beſänftigen megkérlelődni: Beſänftiger, der, megengesztelő: Beſänftigung, die, megengesztelés, megengesztelődés.

Beſagen, említni, jelenteni, daher Beſagt, említett, jelentett.

Beſaiten, z. B. die Geige, felhúrozni p. o. a' hegedűt.

Beſatz, der, (Garnitur) szegélyzet p. o. a' köntösöm: Beſatzung, die, das Beſetzen eines Orts mit Truppen, elfoglalás, megrakása valamelly elfoglalt helynek katonákkal: ſt. Garniſon, őrizet, őrsereg, őrzősereg.

Beſalben, kenni t. i. drága kenettel.

Beſaufen, megrészegedni, meginni magát; daher beſoffen, ein Beſoffener, részeg.

Beſäung, die, bévetés.

Beſchaben, z. B. Holz, vakarni, megvakarni, faragni p. o. késsel, vonókéssel: Beſchabung, die, megvakarás.

Beſchädigen, megsérteni, megrongálni, kárt, sérelmet okozni valaminek. kárt tenni benne;

ſich, z. B. am Körper beſchädigen, testének valamelly részében sérelmet szenvedni: Beſchädigung, die, megsértés, megrongálás, sérelem; st. Verwundung, megsebesítés.

Beſchäftigen, einen, foglalatoskodtatni, valakit, dolgot v. foglalatosságot adni valakinek; ſich beſchäftigen, foglalatoskodni: Beſchäftiget, adj. foglalatoskodó valamivel: Beſchäftigung, die, foglalatosság, munka, foglalatoskodás valamivel; Beſchäftigung haben, beſchäftiget ſeyn, foglalatosságának lenni; er iſt ſehr beſchäftiget, sok a' dolga, v. foglalatossága.

Beſchälen, z. B. einen Baum, meghántani a' fát; st. befruchten, z. B. eine Stutte, meghágatni: Beſchäler, der, tsődör, ménló, hágó tsődör.

Beſchämen, megszégyenítni valakit, megpirítni t. i. az ortzáját valakinek; beſchämt werden, megszégyenülni; ich werde beſchämt, megszégyenülök, szégyent vallok; st. übertreffen, felyül múlni, szégyenben hagyni; szégyent tenni rajta: Beſchämt, adj. megszégyenített; adv. megszégyenülve: Beſchämung, die, megszégyenítés, szégyen.

Beſchäumen, betajtékzani: Beſchäumt, adj. tajtékos, tajtékzó; die beſchäumten Zügel; tajtékos zablák.

Beſchaffen, adj. eingerichtet, lévő, állapotban levő; ſo beſchaffen, ollyan, illyen; ſo beſchaffen ſeyn, így, v. úgy, v. ebben v. abban lenni t. i. a' dolognak: Beſchaffenheit, die, állapot, auch von Dingen, mivolt, minémüség; die natürliche Beſchaffenheit, természeti tulajdonság, minémüség; st. Eigenſchaft, tulajdonság, állapot: Beſchaffenheitswort, das, (Adverb.) határzószó.

Beſchatten, béárnyékozni, árnyékot vetni reá, árnyékkal béborítni, béfedni: Beſchattung, die, béárnyékozás, árnyék.

Beſchauen, beſehen, megnézni, megnézegetni; betrachten; vizsgálni: megvizsgálni: Beſchauung, die, megnézés megnézegetés, megvizsgálás: Beſchauenswerth, Beſchauenswürdig, adj. megnézésre méltó: Beſchauer, der, megvisgáló, megnézö p. o. portéka vizsgáló: Beſchaulich, adj. megnézhető, megvizsgálható.

Beſcheid, der, Antwort, felelet, válasz, Beſcheid geben, választ, v. feletetet adni, felelni; Urtheil des Richters, végzés, itélettétel; Belehrung, útasítás, tanítás, oktatás; um eine Sache Beſcheid wiſſen, tudni valamit, jártasnak lenni valamiben; keinen Beſcheid wiſſen, felakadni valamin, nem tudni magán segítni; nun habe ich meinen Beſcheid, most tudom már mit tsináljak, mi tévő legyek: Beſcheiden, als beſtimmten Theil anweiſen, szabni, kiszabni, kirendelni, tulajdonítni, szánni valakinek valamit; feſtſetzen z. B. eine Zeit, határozni, rendelni, p. o. időt v. helyet valakinek, ich habe ihn zu mir beſchieden, magamhoz rendeltem őtet; bedeuten, belehren, tanítni oktatni, megtanítni, inteni, jemanden eines Beſſern beſcheiden, valakit jobb útra vezérleni; ſich beſcheiden laſſen, hallgatni az intésre, a' jó tanátsnak engedni; ſich beſcheiden, d. i. einräumen, zugeben, megengedni valamit, engedni valakinek; ich beſcheide mich deſſen gern, örömest megengedem, helyben hagyom: Beſcheiden, adj. mäßig in ſeinen Wünſchen, magamérséklő, önmérséklő, szerény, tudja magát mérsékelni kivánságaiban; beſcheiden in Forderungen, szemérmes v. szerény lenni kivánságaiban, justartásaiban; beſcheiden ſeyn, szerénykedni; st. rechtſchaffen, emberséges, emberséges maga viseletü: adv. szerényen, szemérmesen, önmérsékléssel, magamérsékelve: Beſcheidenheit, die, magamérséklés, önmérséklés, szerénység, szemérem: Beſcheidung, die, Anweiſung, nekiszánás; Beſtimmung, rendelés, megrendelés; Belehrung, oktatás.

Beſcheinen, wie die Sonne, megvilágositni p. o. a' nap a' földet, rásütni: Beſcheinung, die, meg-

világosítás, rásütés.

Beſcheinigen, eine Sache, bizonyító írást adni valamiről; st. bemänteln, palástolni: Beſcheinigung, die, irással bizonyítás, bizonyságírás; Bemäntelung palástolás.

Beſchenken, megajándékozni valakit valamivel: Beſchenkung, die megajándékozás.

1. Beſcheren, z. B. Haare, megnyirni p. o. a' juhokat, valaki fejét, elnyírni valaki haját: Beſcherung, die, megnyírés.

2. Beſcheren, einem etwas ſchenken, ajándékozni valamit, megajándékozni valamivel, adni, was Gott beſchert, bleibt unverwehrt, ha az Isten adja, más el nem ragadja; st. beſtimmen, beſonders von Schickſal, elhatározni, szánni, elszánni valakinek valamit, das war mir nicht beſchert geweſen, ez nekem nem volt szánva: Beſcherung, die, das Beſcheren, a) das Schenken, ajándékozás b) das Beſtimmen, elszánás, elhatározás; das Geſchenk, ajándék, adomány.

Beſchicken, an einen Ort ſchicken, küldeni valakit valami végre, valamit elvégezni; zubereiten z. B. ein Gaſtmal bereiten, vendégséget készítni, elrendelni; beſorgen z. B. das Vieh, a' marhával bánni, gondját viselni: Beſchickung, die, küldés: elrendelés.

Beſchienen z. B. ein Wagenrad, megvasazni p. o. a' kereket, singvassal megborítni.

Beſchießen z. B. eine Stadt, vívni, lőni v. ágyúzni a' várost; megpróbálni, lövés által a' fegyvert, először lőni belőle, kilőni: Beſchießung, die, vívása, ágyúzása a' városnak, vívás, ágyúzás.

Beſchiffen, einen Fluß, hajókázni rajta, behajókázni p. o. a' tengert.

Beſchilft, adj. kákás, kákával benőtt.

Beſchimmeln, megpenészesedni, megpenészedni: Beſchimmelt, z. B. Brod, penészes.

Beſchimpfen, kissebbíteni, háta megé motskolni; mit Worten, Namen, valakit szídni, káromlani, gyalázni: Beſchimpfung, die, kissebbítés, motskolás, szitok, gyalázás.

Beſchirmen, oltalmazni, fedezni: Beſchirmer, der, oltalmazó: Beſchirmung, die, oltalmazás, fedezés.

Beſchlafen, z. B. eine Sache, más napra halasztani valamit; z. B. eine Weibsperſon, elhálni, meghálni.

Beſchläge, das, lakatos v. kováts munka, rézmíves munka, valamire, ajtóra, ládára p. o. sarkvas; eines Pferdes, patkó, lópatkó.

Beſchlag, der, Zurückhaltung, letartóztatása valaminek; etwas in Beſchlag nehmen, letartóztatni valamit; Arreſt, fogság; Schloßerarbeit, lakatos v. rézmíves munka, valamire, p. o. ajtóra, almáriomra.

1.) Beſchlagen, durchs Schlagen befestigen, ráverni, felszegezni p. o. az ajtóra a' sarkakat, a' rézmívet az almáriomra, a' vasat a' kerékre; ein Rad beſchlagen, a' kereket megvasalni; ein Pferd beſchlagen, a' lovat megpatkolni; eine Wand mit Brettern beſchlagen, a' falat bedeszkázni:

2.) Beſchlagen, als partic. befestiget, megvasalt, a' mire a' rézmív vasalat 's a' t. fel van verve; als adject. bévont, béborított, p. o. vaspléhvel, posztóval; megszegezett, megerősíttetett; erfahren, sokat látott, hallott, tapasztalt: Beſchlagung, die, megszegezés, megerősítés; bévonás, béborítás, p. o. pléhvel, posztóval; megpatkolás, patkó felverés.

Beſchlagnehmung, z. B. der Schiffe, letartóztatás.

Beſchleichen, lopodzva v. orozva meglepni, megnyommasztani: Beſchleichung, die, orozvavaló meglepés, megnyommaztás.

Beſchleunigen, siettetni valamit, sietni valamivel, die Reiſe beſchleunigen, siettetni az elútazást: Beſchleunigung, die, siettetés.

Beſchließen, bézárni; in ſich faſſen, magába foglalni, béfoglalni; endigen, végezni, elvégezni, befejezni, bérekeszteni, p. o. a' beszédet; verordnen, rendelni, végezni valamit, hogy 's a' t.

einen Vorſatz faſſen, feltenni v. elvégezni magában, meghatározni: Beſchließer, der, kultsár; Beſchließerin, die, kultsárné; Beſchließung, die, bézárás, befejezés, bérekesztés, végezés: Beſchluß, der, bérekesztés, befejezés, végzés, végezet, vég, határozás; Endigung, elvégzés, végetvetés, bérekesztés; Vorſatz, feltétel, feltett szándék, határozás; Verordnung, rendelés, végzés.

Beſchmauchen, béfüstölni.

Beſchmeißen, meghajigálni, ráhajigálni; bémotskolni, mint a' légy v. dongó a' húst.

Beſchmieren, bekenni, bémázolni valamit, olajjal, zsírral; elkeverni, el- v. bémotskolni; ſchlecht beſchreiben, z. B. das Papier, bemázolni, befirkálni a' papirost.

Beſchmutzen, elmotskolni, elkeverni, eltsúnyítni: Beſchmutzt, adj. motskos, elmotskolódott: Beſchmutzung, die, elmotskolás.

Beſchnauben, Beſchnaufen, nagy szuszszal v. hortyogva szagolni.

Beſchneiden, elvágni t. i. belőle; Flügel beſchneiden, a' madár szárnyait elvagdalni; die Reben beſchneiden, megmetszeni a' szőlőt; Bäume beſchneiden, megnyesni a' fákat; ein Buch beſchneiden, körűlvágni a' könyvet; einen Knaben, wie bey Juden, környűlmetszeni v. metélni a' gyermeket, mint a' Zsidók, Törökök: trop. für entziehen, benehmen, megkezdeni, elvágni belőle, elvenni valakitől valamit; die Bienen beſchneiden, d. i. den Honig ausnehmen, megherélni a' kast, kivágni a' lépes mézet belőle: Beſchneider, der, szőlőmetsző: Beſchneidemeſſer, das, metszőkés: Beſchneidung, die, elvágás, elmetszés, megmetszés, megnyesés, körűlvágás, környűlmetélés, v. metszés.

Beſchneyen, hóval bélepni.

Beſchnüffeln, wie der Hund, megszaglálni, bűzölni.

Beſchnüren, megsinórozni, sinórral kitzifrázni, kihányni.

Beſchönen, Beſchönigen, szépítni, simítni: Beſchönigung, die, szépítés, simítás; szín, máz.

Beſchränken, határok közzé szorítni, határt szabni valaminek, körbe venni v. szorítni valamit; ſich beſchränken auf etwas, valami mellett maradni, valamire szorítni magát, ki nem ereszkedni tovább v. többre; daher Beſchränkt, határok közzé szorított, körbevett, körűlszabott; als adject. kurz, rövid; ſchwachköpfig, szűk körű elme v. ész, tompa eszű: Beſchränktheit, die, szűkkörűség, szűk volta p. o. a' lakásnak, tsekély volta a' tehetségnek, vagyonnak: Beſchränkung, die, határbaszorítás, körbevétel.

Beſchreiben, írni, voll ſchreiben, beírni, teleírni; etwas ſchriftlich darſtellen, leírni, írásban előadni, p. o. valakinek az életét; zeichnen z. B. ein gleichſeitiges Viereck, egyenlő oldalú négyszegletet v. kotzkalapot rajzolni; durch Worte erklären, darſtellen, leírni, előadni t. i. szóval; ich kann es nicht beſchreiben, was ꝛc. le nem írhatom v. ki nem mondhatom, melly nagy örömre volt a' leveled: Beſchreiber, der, leíró: Beſchreibung, die, leírás, előadás; rajzolás, lerajzolás, lefestés szóval.

Beſchreyen, übel berüchtigen, elhírlelni, roszsz hírét nevét költeni, veszet nevét költeni; bezaubern, behexen, megbabonázni, megígézni, megrontani.

Beſchreiten, eine Bahn, elkezdeni menni rajta, ráléptni, rámenni, felhágni, felmenni.

Beſchütten, z. B. einen Baum mit Erde, feltölteni p. o. földel a' fa gyökerét; z. B. mit etwas flüſſigen, megönteni v. öntözni, meglotsolni: Beſchüttung, die, mit Erde, feltöltés p. o. földel; mit einer Flüſſigkeit, meg- v. leöntés.

Beſchützen, oltalmazni, védni, védelmezni, Gelehrte und Künſtler beſchützen, a' tudósokat és művészeket pártolni, v. pártfogása alá venni: Beſchützer, der, oltalmazó, védő, védelmező, pártfogó: Beſchützung, die, oltalmazás, védelmezés, védés.

Beſchuhen, felsarúzni, lábbelit vonni rá; megfejelni: Beſchuhung, die, felsarúzás, megfejelés.

Beſchuldigen, einen, vádolni valakit valamivel: Beſchuldiger, der, vádoló: Beſchuldigung, die, vádolás, falſche Beſchuldigung, rágalmazás, vád.

Beſchuppt, pikkelyes.

Beſchwägern, ſich, megsógorosodni.

Beſchwärzen, befeketétni, elszennyezni.

Beſchwätzen, rábeszéllni valakit.

Beſchwerde, die, tereh, nehézség, baj, bajlódás, alkalmatlanság; ſt. Klage, panasz, panaszolkodás: Beſchwerdeführung, die, panasztétel, panaszolkodás.

Beſchweren, terhelni, megterhelni; ſich beſchweren, panaszolkodni, panaszt tenni: Beſchwerlich, adj. terhes, nehéz, bajos: adv. nehezen, úgygyel bajjal: Beſchwerlichkeit, die, nehézség, tereh, baj, alkalmatlanság, nyomorúság, viszontagság: Beſchwerung, die, megterhelés; das Klagen, panasz, panasz tétel.

Beſchwören, etwas, ráesküdni, megesküdni rá, esküvéssel állítni v. erősítni; esküvéssel kényszerítni, mint p. o. a' babonázók a' lelkeket, az ördögöt; inſtändig bitten, igen kérni, kényszerítni, mindenre kérni, menyre földre kérni: Beſchwörer, der, ráolvasó, igéző, ördögűző: Beſchwörung, die, ráesküvés, esküvéssel v. hittel állítás; z. B. der Geiſter, ráolvasás valamire, esküvéssel való kényszerítés; das Bitten, hathatós kérés, esedezés, könyörgés menyre földre való kérés.

Beſeelen, lelkesítni, lelket adni belé, megelevítni: Beſeelt, adj. lelkesített, lelkesíttetett, eleven, élő; adv. eleven, vídám: ſt. geweiht, z. B. Eifer, lelkesíttetett, ébresztetett, eleveníttetett; adv. lelkesíttetve, ébresztetve, elevenittetve: Beſeelung, die, lelkesítés.

Beſehen, megnézni, megnézegetni, megvizsgálni: Beſehenswerth, Beſehenswürdig, adj. megnézésre méltó: Beſehung, die, megnézés, megnézegetés.

Beſeitigen, z. B. einen Zweifel, elhárítni p. o. a' kétséget: Streitigkeiten beſeitigen, d. i. beilegen, a' pert, egyenetlenséget eligazítni: Beſeitigung, die, elhárítás, eligazítás.

Beſeligen, glücklich machen, boldogítni, boldoggá tenni.

Beſen, der, seprű, seprő: Beſenbinder, der, seprűkötő: Beſenſtiel, der, seprűnyél.

Beſeſſen, partic. von beſitzen, im Beſitze eines Andern, birt, birtokában lévő; vom Teufel beſeſſen, ördöngös; trop. vom Geiz ꝛc. beſeſſen ſeyn, a' kit elfoglalt a' fösvénység, irígység, nagyravágyás.

Beſetzen, megrakni p. o. az asztalt ételekkel, a' várost őrizettel; Gärten beſetzen z. B. mit Bäumen, megrakni, béültetni a' kertet fákkal, virágokkal; ein Amt beſetzen, elfoglalni, valamelly hivatalra valakit kinevezni, die Stelle iſt nicht beſetzt, a' hivatal még üres; ein Kleid mit Treſſen beſetzen, a' ruhát paszomántal megborítni; die Muſik mit Stimmen beſetzen, a' muzsika mellé éneklőket rendelni, a' muzsikát énekesekkel szaporítni; eine gut beſetzte Muſik, jó és számos játszókból álló muzsikálótársaság, jó játszókból öszverakott banda: Beſetzt, partic. und adj. megrakott, beűltetett; elfoglalt p. o. dieſer Platz iſt ſchon beſetzt, ez a' hely el van már foglalva; vom Kleide, paszomántal borított, v. paszomántos: Beſetzung, die, eines Ortes, elfoglalás; eines Gartens, béültetés; einer Stadt, megrakás őrizettel; eines Landes, megtelepedés p. o. lakosokkal; eines Amtes, elfoglalás, hivatal betöltése, kinevezés a' hivatalra; eines Kleides, béborítás t. i. paszomántal.

Beſeufzen, sóhajtozni valamin.

Beſichtigen, z. B. ein Haus, megnézegetni: Beſichtigung, die, megnézegetés: Beſichtiger, der, megnézegető.

Beſiegeln, megpetsételni: Beſiegelung, die, megpetsétlés.

Beſiegen, die Feinde, meggyőzni az ellenséget, győzedelmeskedni az ellenségen; ſich beſiegen, d. i. ſeine Leidenſchaften, meggyőzni magát, zabolázni indúlatosságait: Beſieger, der, győző, győzödel-

érték, summa, maradék, megmaradt summa v. pénz; des Vermögens, a' vagyon értéke; ſt. Pacht, Miethe, kibérlelés, kiárendálás; in Beſtand nehmen, bérbe kivenni, v. kifogadni, kibérlelni: Beſtandgeld, das, árendapénz: Beſtandinhaber, der, árendás: Beſtandgut, das, árendás jószág: Beſtander, Beſtändler, der, árendás, bérlelő, béres lakó, bérben lakó: Beſtandtheil, der, pl. die Beſtandtheile, részei, tévőrészei valaminek, bennék, bennség: Beſtandverlaſſer, der, béres lakás v. szoba kiadója, árendába kiadója: Beſtandzeit, die, az árenda ideje.

Beſtatten, einen zur Erde, valakit eltemetni: Beſtattung, die, eltemetés.

Beſtauden, oder ſich beſtauden, d. i. Stauden bekommen, szárba indúlni, mint a' gabona, tsemetesedni, mint a' fa.

Beſte, der, die, das, (der Superlat. von gut) adj. legjobb, nagyon v. felette jó; beſter Freund, kedves barátom! das beſte Mehl, lisztláng, a' legjobb liszt; die beſte Mannſchaft, a' népnek v. katonaságnak a' java, a' színe; in ſeinen beſten Jahren ſeyn, legjobb v. legszebb korában lenni; bey der erſten beſten Gelegenheit, a' legelső adandó alkalmatossággal; substant. das Beſte, d. i. der Nutzen, java, haszna valakinek; zum Beſten gereichen, javára lenni; es gereicht zu meinem Beſten, az én javamra szolgál, nekem van hasznomra; jemandes Beſte zu befördern ſuchen, valaki javát előmozdítni igyekezni; nicht viel zum Beſten haben, d. i. dürftig ſeyn, szegény állapotban lenni, kevéssel bírni; einen zum Beſten haben, valakit bolondítni, valakiből tréfát v. tsúfot űzni; der nicht viel zum Beſten hat, szegény, szükölködő; adv. am beſten, zum beſten, aufs beſte, legjobban; es iſt am beſten wenn du ſchweigſt, legjobb hallgass, legjobb ha hallgatsz, er ſpricht das Latein nicht zum beſten, nem igen jól beszél deákúl.

Beſtechen, bey den Bergleuten, megrésegetni; trop. durch Geſchenke beſtechen, megvesztegetni t. i. pénzel: Beſtecher, der, megvesztegető: Beſtechlich, beſtechbar z. B. Richter, megvesztegethető, megvehető: Beſtechung, die, megvesztegetés, p. o. pénzel 's a' t.

Beſteck, das, ein Kästchen oder Futteral, in welches gewiſſe zuſammengehörige Werkzeuge geſteckt werden, tok, tartó a' mellyben mindenféle eszközök v. szerszámok tartatnak; dieſe Werkzeuge ſelbſt z. B. ein Meſſer, evő eszköz, t. i. kés, villa egy tokban; ein chirurgiſches Beſteck, seborvosi szerszám.

Beſtecken, rá- v. belédugdosni, rátüzni, ein Beet mit Bohnen beſtecken, beültetni, bédugdosni p. o. a' kertágyat babbal, Erbſen beſtecken, megkarózni a' borsót; das Haar mit Blumen beſtecken, a' haját virágokkal betűzködni, felékesítni: Beſteckung, die, beültetés, megkarózás.

Beſtehen, állani, lenni; von Flüßigkeiten, aufhören zu fließen, megállani, megállapodni, nem folyni, megaludni, mint a' tej, vér, kotsonya, v. megfagyni, mint a' vaj, víz; trop. in einer Rede beſtehen, bleiben, elakadni, belészakadni a' beszédben; gegen den Feind beſtehen, d. i. Stand halten, kiállani, p. o. az ellenség előtt kiállani a' sarat, nem hátrálni; in der Prüfung gut oder ſchlecht beſtehen, jól v. roszszúl forgatni magát p. o. a' tudományas vizsgálatban; mit Schande beſtehen, szégyent vallani; damit kann ich nicht beſtehen, ezzel ki nem állhatok, ez nem elég; ſt. ſein Weſen behalten, fennállani, megmaradni; kein Staat kann ohne Geſetze beſtehen, egy köztársaság sem állhat fenn törvények nélkül; ſt. aus Theilen zuſammengeſetzt ſeyn, állani, lenni valamiből; der Menſch beſteht aus Leib und Seele, az ember testből és lélekből áll; ſt. ausdauern, kiállani; hier kann man vor Kälte nicht beſtehen, itt az ember a' hideget ki nem állhatja; beharren auf etwas, z. B. auf ſeiner Meinung beſtehen, véleke-

dése mellett állhatatosan megmaradni, megállani, állandónak lenni; ſie beſtehen darauf, azon erősködnek; es beſteht noch, meg van még: ſt. pachten, kibérlelni p. o. házat; glücklich beſiegen, meggyőzni, kiállani; alle Schwierigkeiten beſtehen, minden nehézséget meggyőzni; mit haben, állani, lenni; ſein ganzes Vermögen hat darin beſtanden, minden birtoka abban állott.

Beſtehlen, meglopni valakit: Beſtehlung, die, meglopás.

Beſtehler, der, tolvaj, lopó.

Beſteigen, auf etwas ſteigen, rávagy felmenni, felhágni valamire; ein Pferd beſteigen, felülni a' lóra; ein Schiff, hajóra ülni, belémenni a' hajóba; einen Berg, felmenni a' hegyre, megmászni a' hegyet; die Bühne, a' játékszínre kilépni v. felhágni; den Thron beſteigen, a' fejedelmi székbe ülni, az uralkodást által venni: Beſteigung, die, felhágás, felmenés, ráülés, rámenés; Beſteigung des Thrones, az uralkodás általvétele v. kezdete: Beſteiger, der, ráülő, rámenő.

Beſtellen, jemanden an einen Ort, rendelni valakit valamelly helyre, a' hol megjelenjen; einen zu etwas beſtellen, d. i. ihm etwas auftragen, valakit valamivé v. valaminek tenni v. kinevezni p. o. tútornak; eine Arbeit beſtellen z. B. Schuhe, megrendelni valamit, p. o. lábbelit rendelni v. tsináltatni; ein Geſchäft beſorgen, elintézni valamit, gondoskodni valami felől; einen Brief beſtellen, kézhez adni a' levelet; das Feld beſtellen, a' szántó földjét megmunkálni, megszántani, bévetni; Beſtellung, die, odarendelés valamelly helyre; Ernennung z. B. zu einem Amte, kinevezés p. o. hivatalra: Auftrag, megrendelés p. o. portéka küldése v. hozatása eránt; Beſorgung, elrendelés, elintézés; die Beſorgung des Feldes, a' föld munkája, megszántása, bévetése.

Beſtens, adv. legjobb módon v. módra, igen jól, nagyon.

Beſteuern, adót vetni reá.

Beſtialiſch, adj. baromi; adv. barom módra: Beſtie, die, barom, vad állat.

Beſtimmen, etwas, meghatározni, kiszabni valamit; Beſtimmt, adj. meghatározott; adv. meghatározva; zu etwas beſtimmen, valamire szánni, elrendelni, elhatározni; ſich zu etwas beſtimmen, valamire határozni magát: Beſtimmtheit, die, meghatárzottság: Beſtimmung, die, meghatározás, meghatárzás; Beſtimmung zu einem Zwecke, elhatároztatás, rendeltetés p. o. valamelly végre, elrendeltetés; die Beſtimmung des Menſchen, d. i. ſein Beruf, az embernek hivatala, sorsa; im theologiſchen Sinne, az embernek elhatároztatása, elrendeltetése, a' mire született, hivattatott: Beſtimmungsort, der, kirendelt hely, a' hová valaki igyekszik v. küldetik, ein Beſtimmungsort um da zu bleiben, jövendő lakhely.

Beſtmöglichſt, adv. legjobb módon.

Beſtocken, ſich, einen Stamm bekommen, beſonders vom Getreide, szárba indúlni, bokrodzani, bokrosodni p. o. mint a' gabona, v. élet.

Beſtoßen, trop. mit groben Feilen bearbeiten, nagy fogú reszelővel a' nagyjából megreszelni; bey Tiſchlern, aus dem Groben behobeln, a' nagyjából meggyalulni.

Beſtrafen, büntetni, megbüntetni valakit: Beſtrafer, der, büntető: Beſtrafung, die, büntetés, megbüntetés.

Beſtrahlen, súgárival megvilágosítni, besúgározni.

Beſtreben, ſich, igyekezni, igyekszeni p. o. valamin, valamire, törekedni valamire: Beſtreben, das, die Beſtrebung, igyekezet.

Beſtreichen, z. B. die Pfeile mit Gift, megkenni, békenni p. o. a' nyilat méreggel; mit Farbe beſtreichen, befesteni a' falat; Beſtreichung, die, békenés, megkenés; hozzáérés.

Beſtreiten, mit Worten angreifen, z. B. jemandes Meinung beſtreiten, valaki vélekedése ellen kikelni; ich will es nicht beſtreiten, nem akarom tagadni v. vítatni, nem akarok ellene mondani; trop. mit den nöthigen Kräften bewir-

ken, ausführen, elgyőzni, meggyőzni valamit; eine Arbeit beſtreiten, elgyőzni a' munkát, elvégezhetni, véghezvihetni; die Koſten beſtreiten, megbírni v. győzni a' költséget: Beſtreitung, die, megtagadás, kikelés p. o. valamelly állítás ellen, vítatás; Beſtreitung, der Koſten, a' költségnek megbírása, elgyözése: Beſtreiter, der, z. B. einer Lehre, vitató, ellene kikelő.

Beſtreuen, behinteni; mit Salz beſtreuen z. B. Fleiſch, bésózni: Beſtreuung, die, behintés.

Beſtricken, trop. an ſich ziehen, feſſeln, halóba v. tőrbe keritni, bébonyolni; mit einer Strickerei umgeben, körül kötni p. o. retzével, harizsnyakötéssel 's a' t. Beſtricken, das, die Beſtrickung, halóbakerités, tőrbekerités.

Beſtrömen, mosni, rálolyni, mellette elfolyni; ringsherum beſtrömen, körülfolyni; trop. Thränen beſtrömten ſeine Wangen, könnyek áztatták ortzáit.

Beſtürmen, vívni, dúlni; die Winde beſtürmen das Meer, a' szél dulja a' tengert, oder die Schiffe, v. vívja a' hajókat; eine Stadt beſtürmen, valamelly várost vívni, ostromolni; trop. einen mit Bitten beſtürmen, valakit kéréseivel terhelni, ostromolni: Beſtürmen, das, die Beſtürmung, vívás, dúlás, ostromlás: Beſtürmer, der, vívó, ostromló.

Beſtürzen, megrettenteni, öszvezavarni, megrémítni, elbódítni, zürzavarba hozni; beſtürzt werden, megrettenni, megrémülni: Beſtürzt, adj. megrettent, rémült, megrémült, ijjedtében megbódult: Beſtürzung, die, rémülés, megrémülés, öszvezavarodás, megrettenés.

Beſuch, der, látogatás, einen Beſuch abſtatten, machen, valakit meglátogatni, látogatására menni v. lenni valakinek: Beſuch der Meſſen oder Jahrmärkte, járás, eljárás, vásárokra.

Beſuchen, látogatni, meglátogatni, megkeresni; eljárni vásárokra; Beſuchung, die, látogatás, meglátogatás, megkeresés: Beſuchzimmer, das, látogató szoba.

Beſudeln, elmotskolni, elkeverni, bemotskolni, bekeverni; trop. ſich, mit jemandes Blute beſudeln, magát valaki vérével megfertéztetni, v. undokítni: Beſudeln, das, die Beſudelung, elmotskolás, megfertéztetés: Beſudler, der, valamit elmotskoló.

Betäuben, megsiketítni, bédúgúlni a' fülnek; des Bewußtſeyns berauben, elbódítni, megbódítni, megkábítni; ſein Gewiſſen betäuben, lelkiesméretét megszédítni: Betäubend, bódító, szédítő, kábító: Betäubt, wie eine Nerve, Glied, elhalt, zsibbadt; wie Menſchen, bódult, elbódult, kábult: Betäuben, das, die Betäubung, hédugúlás z. B. der Menſchen, der Sinne, elbódúlás, elkábúlás; fülbedugúlás: Betäubt, adv. megsiketülve, elbódúlva: Betäubungsmittel, das, bódító v. kábító eszköz.

Betagen, a' napszámot feltenni a' levélben; an Alter zunehmen, daher: Betagt, adj. koros, megélemedett, éltes, öreg: Betagtheit, die, korosság, öregség: Betagung, die, Tagsbezeichnung im Briefe, a' napszám feltétele a' levélben.

Betakeln, z. B. ein Schiff, a' tengeri hajót minden szükséges vitorlákkal 's kötelekkel 's a' t. felkészítni: Betakelung, die, das Betakeln, felkészítése a' hajónak vitorlákkal, kötelekkel 's a' t. hajókészület.

Betaſten, megtapintani, megtapogatni; herumgreifen, körültapogatni: Betaſten, das, die Betaſtung, megtapintás, megtapogatás.

Betbruder, der, der aus Heucheley beſtändig betet, szenteskedő.

Bete, die, auch Mangold, tzékla; gemeine Bete, veres tzékla, veres répa.

Beten, imádkozni, könyörögni, az Istenhez fohászkodni: Beten, das, imádkozás, könyörgés; Beten auf den Knieen, esedezés: Beter, der, imádkozó, könyörgő, fohászkodó; Betglocke, die, könyörgésre tsendítő kis harang: Bethaus, das, Isten háza, szentegyház.

Bethätigen, in Thätigkeit ſetzen,

gerjeszteni t. i. munkára; ſt. thätig beweiſen, z. B. ſein Verſprechen, telyesítni t. i. ígéretét.

Bethauen, béharmatozni: Bethaut z. B. Blumen, harmatos.

Betheilen, z. B. einen jeden betheilen, kinek-kinek a' maga részét kiadni, kiosztani.

Betheiligen, Theil nehmen laſſen, részesítni valakit valamiben; der Betheiligte, részes, részesült: Betheiligen, das, die Betheiligung, részesítés.

Betheuern, heilig verſichern, erős hittel állítni v. bizonyítni, erősíteni, esküdni valamit: Betheuerung, die, erős hittel állítás, bizonyítás, erősítés.

Bethören, elbolondítni, elámítni, megvakítni, rászedni: Bethörung, die, vakítás, elámítás.

Betiteln, z. B. ein Buch, tzímelni, elnevezni, nevet v. tzímet adni p. o. valamelly könyvnek; Menſchen betiteln, szóllítni, wie ſoll ich ihn betiteln? hogy szóllítsam? hogy tiszteljem? Betitelung, die, eines Buches, tzímelés, elnevezés: Betitelung eines Menſchen, szóllítás, tzímadás.

Betonen, z. B. eine Sylbe, hangjelezni, p. o. a' kimondásban a' szótagot, megvonva v. élesen mondani ki; eine ſcharf betonte Sylbe, éles hangjelű szótag: Betonung, die, hangjelezés, szótag megvonása.

Betracht, der, Rückſicht, tekintet, in dieſem Betracht, ebben a' tekintetben.

Betrachten, genau ſehen, nézegetni, vizsgálni, megvizsgálni valamit; ſeine Gedanken ausſchließlich mit etwas beſchäftigen, vizsgálódni t. i. eszével, elmélkedni valamiről; daher, betrachtend, vizsgálódó, szemlélő, p. o. ész; in beſtimmter Abſicht betrachten, z. B. um ein Urtheil zu fällen, nézni, tartani valaminek, úgy nézni, mint — 's a' t. — ſich darnach richten, tekinteni, nézni valamit: Betrachtenswerth, ſ. Betrachtungswerth: Betrachter, der, z. B. des Himmels, vizsgáló; mit der Seele, vizsgálódó, gondolóra vevő: Betrachtung, die, das Betrachten mit den Augen, vizsgálás, megvizsgálás, mit der Seele, vizsgálódás t. i. eszével, elmélkedés; daher, die Berückſichtigung, tekintet, etwas in Betrachtung ziehen, valamit tekintetbe venni v. tekinteni, nézni, in dieſer Betrachtung, ebben a' tekintetben, ezt tekintvén, erre nézve; der Zuſtand der Seele, da ſie im Nachdenken gleichſam verloren iſt, elmélkedés, gondolkodás valami felől: Betrachtung anſtellen, elmélkedni: Betrachtungswerth, Betrachtungswürdig, adject. megvizsgálásra méltó.

Beträchtlich, adj. szembetűnő, nagy, nem kevés.

Betrag, der, d. i. die Summe, a' mennyire valami megy, summa, érték, öszveség: Betragen, eine Summe ausmachen, tenni, öszveséggel tenni, menni annyira v. ennyire; die ganze Summe beträgt 20 Gulden, az egész summa 20 forintra megy; ſich übel oder wohl betragen, roszszúl v. jól magát viselni, t. i. erköltsre nézve: Betragen, das, die Lebensweiſe, magaviselet, ein ſittſames Betragen, szelíd magaviselet, ein beſcheidenes Betragen, szerénység, ein gefälliges kluges Betragen, kedveltető, okos magaviselet; das Verhalten gegen jemand, velebánás, magaviselet.

Betrauern, szomorkodni, bánatba v. szomorúságba merűlni valamin, keseregni valamin, gyászolni: Betrauerung, die, szomorkodás, keserűség, kesergés: Betrauernswerth, Betrauernswürdig, adj. siratható, siralmas.

Beträufen, Beträufeln, bétsepegetni.

Betreff, der, z. B. in Betreff der Sache, a' mi a' dolgot illeti, á' dologra nézve, a' dolog eránt: Betreffen, rajta érni v. kapni; widerfahren, ſollte mich ein großes Unglück betreffen, ha valami nagy szerentsétlenség történnék rajtam, uns hat das Unglück des Krieges betroffen, a' háború veszedelmei reánk jöttek; Beziehung haben, illetni, rátartozni, was mich betrifft, a' mi engemet illet: Betroffen, adj. in Verwir-

rung geſetzt, megütközött, megdöbbent, megzavarodott, zavarodásba esett; erſtaunt, meghökkent, megrettent; adv. megrettenve, megzavarodva: Betroffenheit, die megütközés, zavarodás, megdöbbenés.

Betreiben, rajta lenni valamin, sürgetni valamit, nagy igyekezettel dolgozni valamin v. folytatni valamit, utánna látni valaminek; eine Arbeit betreiben, utánna látni a' dolognak; eine Kunſt betreiben, valamelly mesterséget űzni v. folytatni; eines Andern Geſchäfte betreiben, valaki dolgaiban járni, einen Prozeß betreiben, pert folytatni: Betreibung, die, utánna járás, sürgetés, űzés, folytatás.

Betreten, rálépni; bémenni, rámenni, járni, bejönni v. belépni rajta; einen Weg betreten, valamelly úton elindulni, ein betretener Weg, járt út; jemands Fußſtapfen betreten, valaki nyomdokait követni; ſich begatten, vom männlichen Geflügel, megnyomni, megpetézni, mint a' kakas a' jértzét; antreffen, finden, rajtakapni p. o. valami roszsz tselekedeten. rajta érni: Betreten, adj. verwirrt, megrezzent, meghökkent, megrettent, meg- v. öszvezavarodott; betreten werden, megzavarodni, megrezzenni, meghökkenni: Betretung, die, bélépés, bémenetel, rámenetel, rajtaérés, v- kapás: Betretungsfall, der, rajtakapás p. o. valamin, im Betretungsfall, ha rajta kapják v. érik.

Betrieb, der, eines Geſchäftes, utánna látás valaminek, folytatása a' munkának; késztetés, indítás: Betriebſam, adj. munkás, serény, szorgalmatos; adv. serényen, szorgalmatosan: Betriebſamkeit, die, serénység, munkásság, szorgalom, szorgalmatosság.

Betrinken, ſich, megrészegedni; jemanden betrinken, le- v. megrészegítni; betrunken, részeg, ein wenig betrunken, ittas.

Betrüben, trübe machen, von Waſſer, felzavarni p. o, a' vizet; trop. vom Gemüthe, einen betrüben, valakit szomorítni, megszomorítni, búsítni; ſich betrüben über etwas, búsúlni, búslakodni valamin: Betrübniß, die, szomor, szomorkodás, búsúlás, Betrübniß verurſachen, valakit szomorítni; ein Uibel, das jenes Gefühl erweckt, szomorúság, szomorú eset, búslakodás: Betrübnißvoll, adj. szomorú, keserves, szomorkodó: Betrübt, adj. bús, szomorú; Betrübniß verurſachend, z. B. Nachrichten, szomorító, szomorú, nyomorú.

Betrug, der, tsalás; tsalárdság, megtsaladkozás; Betrug begehen, tsalni; mit einem Betrug umgehen, tsalárdkodni, tsalni akarni; vorſetzlicher Betrug, fortélyos v. kigondolt ravaszság: Betrügen, megtsalni; täuſchen, elámítni; ſich betrügen, megtsalatkozni, megtsalni magát: Betrügen, das, megtsalás: Betrüger, der, tsaló, tsalárd, in Verſprechungen, ámító, der Betrüger ſeines Compagnons, társtsaló, társa megtsalója: Betrügerey, die, tsalárdság: Betrügerinn, die, tsalárd, t. i. aszszony személy: Betrüglich, Betrügeriſch, adj. álnok, ravasz, tsalfa, betrügeriſche Hoffnung, tsalfa remény: adv. ravaszúl, álnokúl: Betrüglichkeit, die, tsalfaság, álnokság.

Betſchweſter, die, die gerne betet, szüntelen ájtatoskodó t. i. aszszony; die aus Heucheley betet, képmutató kegyes, kegyeskedő, szenteskedő.

Betſtunde, die, imádkozás órája; in der Kirche, könyörgés, könyörgés ideje a' templomban.

Bett, das, ágy; die Bettſtatt, nyosolya t. i. fából, vasból; das Bett machen, ágyat vetni, zu Bett gehen oder ſich zu Bette legen, lefeküdni, das Bett hüten müſſen, b. i. krank ſeyn, az ágyat őrízni, beteg lenni; das Flußbett, a' folyóvíz árka: Bettbrett, das, ágydeszka, a' nyoszolyafenék deszkája: Bettdecke, die, lepedő; die Oberbettdecke, ágyterítő: Betten, ágyat vetni, megvetni az ágyat, ágyalni; ſich betten, ſich lagern, ágyat vet-

ni magának: lefeküdni; Sprichw. wie man ſich bettet, ſo ſchläft man, a' mint vetsz, úgy aratsz; ki ki hogy igyekszik, úgy veszi hasznát; ki mint veti az ágyát, úgy alszik: Bettfrau, die, ágyvető aszszony: Bettgenoß, der, hálótárs: Bettgeſtell, das, nyoszolya, ágy: Bettlägerig, adj. fekvő beteg: Bettpfanne, die, ágymelegítő: Bettpfoſte, die ágyláb: Bettpfühl der, Polſter, vánkos, főally, fejally; Bettſack, der, ein ledener Sack auf Reiſen, párnazsák: Bettſchirm, der, olasz fal: Bettſtatt, Bettſtelle, die, nyoszolya, ágy: Bettuch, das, lepedő, alsólepedő: Bettüberzug, vánkos v. párnahéjj: Bettvorhang, der, ágyfedező, ágyelőző, ágykárpit: Bettwärmer, der, ágymelegítő: Bettwanze, die, büdösféreg, polotzka: Bettzeug, das, ágybeli: Bettziehe, die, párnatok, vánkos- v. dunyhatok. Bettzüge, die, idem.

Bettel, der, tsekélység, alávalóság; kóldúlás: Bettelarm, adj. talpig szegény, földhöz ragadt szegény, koldus, szegény mint a' koldús; bettelarm machen, koldús botra juttatni; bettelarm werden, koldús botra jutni: Bettelbrief, der, koldúló levél: Bettelbrod, das, koldúlt kenyér: Bettelbruder, der, koldúló: Bettelbube, der, koldúló gyermek: Betteley, die, nyomorúság, szegénység; koldúlás: Bettelgeld, das, koldúlt pénz: Bettelhaft, adj. nyomorúlt; adv. koldus módra: Bettelhandwerk, das, koldulás: Bettelleute, die, koldúsok: Bettelmann, der, koldús: Bettelmönch, der, koldúló barát: Betteln, kóldúlni; bettelngehen, kéregetni; trop. die Kunſt geht betteln, d. i. ſchlägt nicht an, koldús botra jutott a' mesterség; ſt. oft und dringend bitten, esdekleni, reménykedni: Betteln, das, koldúlás, kéregetés: Bettelngehen, das, házanként kéregetés v. koldúlás: Bettelorden, der, alamizsnából élő barát, rend, koldúló barátok: Bettelſtab, der, koldúsbot; an den Bettelſtab bringen, koldúsbotra juttatni; an den Bettelſtab kommen, koldúsbotra jutni v. szorúlni: Bettelſtolz, der, koldúskevélység; Bettelſtolz, adj. koldúskevély: Bettelweib, das, koldúló aszszoy.

Bettler, der, koldús.

Betwoche, die, Kreuzwoche, áldozóhét v. hete.

Beuge, die, d. i. Krümmung, görbület, hajlás; bey den Böttchern, ein Werkzeug, die Reifen zu beugen, hornyító, hornyoló.

Beugel, das, szarvas kaláts.

Beugen, gürbíteni, meggörbíteni, die Knie beugen, térdet hajtani; ſich beugen, meghajolni, meghajtani magát, megalázni: Beugung, die, meggörbítés, meghajtás) Beugſam, adj. hajlós.

Beulchen, das, gümőtske.

Beule, die, gümő, gómő, tsomó; iſts Geſchwür, kelevény; Peſtbeule, pestises kelevény v. mirígy.

Beunruhigen, háborgatni, nyughatatlankodtatni, nyugtalanítni; ſich beunruhigen, nyughatatlankodni, nyughatatlanságban v. aggodásban lenni, aggódni: Beunruhiger, der, háborgató, nyughatatlanság szerző: Beunruhigung, die, háborgatás, nyughatatlanítás; die Unruhe, aggódás, aggodalom.

Beurbaren, mivelni p. o. földet.

Beurkunden, bizonyságírásokkal megerősítni. megmutatni, bébizonyítni: Beurkundung, die, megerősítés.

Beurlauben, elbotsátni) haza botsátni, szabadsággal elereszteni p. o. bizonyos időre a' katonát 's a' t. ſich beurlauben, um Urlaub bitten, szabadságot kérni p. o. egy időre, hazamenetelre 's a' t. Abſchied nehmen, ſich empfehlen, elbútsúzni, elmenni: Beurlaubung, die, eines Soldaten, szabadságra eresztés: iſts Entlaſſung von ſich, elereszték, elbotsátás p. o. szolgálatból: Beurlaubte, der, szabadsággal ideig elbotsátott, katona, időre botsátott katona, szabadságos, obsitos katona.

Beurtheilen, itélni, megitélni,

ítéletet tenni valamiről: Beurtheiler, der, itélő, megitélő, megbíráló, einer Schrift, biráló, könyvbíráló: Beurtheilung, die das Beurtheilen, megítélés, megbírálás, ítélethozás; das Urtheil, z. B. die Beurtheilung einer Sache, itélettétel valami felől: Beurtheilungskraft, die, itélőerő, itélőtehetség, itélet.

Beute, die, d. i. was dem Feinde im Kriege abgenommen wird, zsákmány, martalék, ragadomány préda: ein groſser Backtrog, deszkateknő, a' zsemlyesütőknél; ein hölzerner Bienenſtock, köpü, méhköpü.

Beutel, der, z. B. Geld aufzubewahren, erszény, zatskó; der um den Leib geſchlungen wird, Geldkatze, tűszö, gyüszö; ein lederner Beutel, bőr zatskó: Haarbeutel, hajtáska p. o. a' vendéghaj allyán; der Beutel in der Mühle, malomszita, rezgőszita a' garat allyán: Beutelchen, das, erszényetske, kis erszény: Beutelförmig, adj. erszényszabású: Beutelgeſchwulſt, die, zatskós kelevény: Beutelperücke, die, táskás vendéghaj: Beutelratte, die, tsetsiszákos lijahordó: Beutelſchneider, der, zsebelő zsiványi: Beitelſchneiderey, die, zsiványság: Beutelſieb, das, szita: Beuteltuch, das, szitának való szövemény.

Beuteln, in den Mühlen, durch den Beutel gehen laſſen, malomszitán általereszteni, megszitálni; ſt. ſchütteln, rázni, megrázni; ſich beuteln, rázkódni, felpötyögösödni.

Bevölkern, népesítni, a' nép számát szaporítni; ſich bevölkern, népesedni, szaporodni: Bevölkert, adj. népes: Bevölkerung, die, das Bevölkern, népesítés, népszaporítás; ſt. Volksmenge, népesség, népszám.

Bevollmächtigen, einen zu etwas, meghatalmazni valakit, tellyes hatalmat adni valakinek valamire: Bevollmächtigt, adj. telyeshatalmú: ein Bevollmächtigter, telyeshatalmú követ v. személyviselő: Bevollmächtigung, die, telyeshatalomadás; meghatalmazás.

Bevor, adv. minekelőtte, hogy, az előtt, das Jahr, bevor er ſtarb, esztendővel az előtt, hogy meghalt.

Bevorſtehen, einem, közelítni, közelgetni hozzá, várni reá: Bevorſtehend, adj. jövő, közelgető Bevorſtehung, die, közelítés.

Bevortheilen, einen um ſeinen Vortheil bringen, valakit várt hasznában megkárosítni, hasznától megfosztani, megszedni, megtsalni, rászedni: Bevortheilung, die, megkárosítás: Bevortheiler, der, megkárosító.

Bewachen, örzeni, örízni; einen bewachen laſſen, valakit őriztetni v. örzetni, einen Ehrenhalber bewachen, őrt allani valakinél: Bewachung, die, őrzés, megőrzés.

Bewachſen, m, ſ. bénőni; mit Gras bewachſen, bégyepesedni, füvet bénőni: daher bewachſen, bénőtt.

Bewähren, die Wahrheit darthun, bé- v. megbizonyítni p. o. valamelly dolognak igasságát, megmutatni; prüfen u. ächt befinden, vizsgálóra venni és igaznak találni, das Gold wird in Feuer bewährt, az aranyat a' tűz igazolja meg; ſich bewähren, bébizonyosodni, igaznak találtatni, béigazodni: Bewährer, der, bébizonyító: Bewährt, adj. zuverläſſig, próbált, és jónak, igaznak találtatott v. tapasztaltatott, bizonyos p. o. eszköz valami ellen: Bewährtheit, die, próbáltság, bizonyosság: Bewährung, die, bébizonyítás; megvizsgálás és helybehagyás.

Bewäſſern, z. B. eine Wieſe, elönteni, megáztatni: megöntözni; bevizezni: Bewäſſerung, die, megáztatás, megöntözés.

Bewaffnen, z. B. Soldaten, felfegyverkeztetni, felfegyverezni, fegyverbe öltöztetni; ſich bewaffnen, felfegyverkezni, fegyvert fogni; trop. mit etwas verſehen ſeyn, megerősítni, megedzeni valami ellen: Bewaffnet, adj. felfegyverkezett, felfegyverkeztetett; adv. felfegyverkezve, felfegyverkeztetve: Bewaffnung, die, felfegyverkeztetés, felfegyverkezés.

Bewahren, verwahren, tartani, tar-

to-

togatni, eltenni és tartogatni; beſchützen, őrizni, oltalmazni, megoltalmazni, megóvni, megójni, p. o. betegségtől, ſeine Seele bewahren, lelke boldogságát munkálódni; Gott bewahre uns davor, az Isten ne adja; daher, Gott bewahre, Isten őrizzen! Isten mentsen meg! bey Leibe nicht, korántsem, de hogy, telyességgel nem! — ſt. aufbewahren, eltenni, megtartogatni: Bewahrer, der, őrző, óvó: Bewahrung, die, Verwahrung, tartogatás: Beſchützung, megőrzés, megóvás; Aufbewahrung, eltevés, megtartogatás.

Bewaldet, adj. erdős.

Bewandern, bejárni, bebarangolni: Bewandert, adj. jártas költes; erfahren, tapasztalt, sokat látott hallott; geſchickt, ügyes, nicht bewandert, járatlan, tudatlan valamiben.

Bewandt, adj. beſchaffen, illyen, ollyan t. i. tulajdonságú; die Sache iſt ſo bewandt, a' dolog ebben van; bey ſo bewandten Umſtänden, így lévén a' dolog: Bewandtniß, die, Beſchaffenheit, tulajdonság, állapot, mivolt, környülállás.

Bewegbar, adj. mozgatható; Beweglichkeit, die, mozoghatás.

Bewegen, mozdítni, mozgatni, kimozdítni, megmozdítni, ingatni; durch etwas den Willen beſtimmen, indítni, reábírni v. venni, zum Zorn bewegen, haragra ingerleni, zum Lachen, zum Weinen bewegen, nevetésre, sírásra indítni v. fakasztani; rühren, Eindruck machen, megindítni p. o. valaki szívét, daher bewegt d. i. gerührt, megindúlt, megilletődött; ſich bewegen, mozogni, mozdúlni, wie die Himmelskörper, forogni, kerengeni, wie Menſchen ſich bewegen zur Stärkung der Geſundheit, járkálni, mozgást szerezni a' testének; von Zähnen, Pflöcken, ingani, inogni: lógni p. o. mint a' fog, tzövek: Beweger, der, mozgató: Beweggrund, der, indító ok: Bewegkraft, die, mozgató erő: Beweglich, adj. mozgatható, iſts drehbar, forgatható, forogható; bewegliche Güter, ingó jószágok, ingóbingó jószágok, bewegliche Feſte, változó innepnapok; rührend, Eindruck machend, indító, megindító, érzékeny, hathatós, beható, gerjesztő: Beweglichkeit, die, eines Körpers, mozgathatóság, mozoghatás; Nachdrücklichkeit z. B. der Rede, béhatóság, szívrehatóság: Bewegung, die, mozgás, mozdúlás, heftige Bewegung, megrázódás, hánykódás, in Bewegung bringen, oder ſetzen, elindítni, megindítni; ſich eine Bewegung machen, mozgást szerezni a' testnek t. i. az egésség fenntartására; Rührung, megindúlás, felgerjedés: Bewegung des Volks, bey einer Feuersgefahr ꝛc. zendülés, nyughatatlanság; beſonders von Aufruhr, lázzadás, felzendülés, felindúlás; der Antrieb, indítás, ösztön: Bewegungsgrund, der, ösztön, ösztönok, indítóok: Bewegungskunſt, die, mívmozgató mesterség: Bewegungslehre, die, Mechanik, erőmívtudomány: Bewegungslos, adj. mozdúlatlan: Bewegungsloſigkeit, die, mozdúlatlanság.

Bewehen, wehend berühren, ráfújni, ráfúvallani; wehend bedecken, z. B. mit Schnee, telehordani, béhordani, mint a' szél p. o. az útat hóval.

Bewehren, felfegyverkeztetni; Bewehrt, adj. felfegyverkezett; adv. felfegyverkezve.

Beweiben, megházasítni valakit, feleséget adni valakinek; Beweibt, feleséges, házas; ſich beweiben, megházasodni.

Beweiden, etwas, rajta legelni.

Beweinen, síratni, megsíratni: Beweinung, die, síratás, megsíratás; Beweinenswerth od. Beweinenswürdig, adj. megsíratandó, siralmas, siralomra méltó.

Beweis, der, megmutatás, megbizonyítás, bébizonyítás; das, was bewieſen wird, bizonyság, jel, bizonyító jelek; Urſache, Grund, ok, bizonyság, okoskodás; ohne Beweis, vaktában; ein augenſcheinlicher Beweis, szemlátomást való bizonyság: Beweisart, die, megmutatás v. bébi-

zonyítás módja: Beweisbar, adj. megbizonyítható, megmutatható; Beweiſen, an den Tag legen, mutatni, bizonyítni; iſts zum Beweis dienen, ſo ſteht auch, bizonyságúl lenni v. szolgálni; etwas durch Gründe ins Licht ſetzen, megmutatni, megbizonyítni p. o. okokkal valamit; ſich beweiſen, d. i. ſich zeigen, mutatni magát, viseltetni p. o. valakihez, valaki eránt, ſich freundſchaftlich beweiſen, barátságosnak mutatni magát v. barátságosan viseltetni: Beweiſen, das, megmutatás: Beweisfriſt, die, bébizonyításra engedtetett idő: Beweisführer, der, bebizonyító: Beweisführung, die, bébizonyítás: Beweisgrund, bizonyság: Beweiskraft, die, bizonyító erő: Beweislich, adj. megmutatható, meg- v. bebizonyítható: Beweisſtelle, die, bizonyító hely, bizonyítás p. o. valamelly könyvből, v. a' szentírásból.

Beweißen, béfejérétni, bémeszelni, megfejérítni: Beweißen, das, die Beweißung, bémeszelés, megfejérítés.

Bewenden, dabey bewenden laſſen, abban hagyni, megnyúgodni rajta, megelégedni valamivel: daher Bewandt S. oben. Bewenden, das, z. B. es hat ſein Bewenden d. i. es iſt genug, elég az, oder es bleibt unabänderlich, a' mellett marad, úgy marad a' dolog, abban marad a' mint van.

Bewerb, der, foglalatosság, munka, hívatal.

Bewerben, ſich um etwas, utánna járni valaminek, hogy elnyerhesse az ember, keresni valamit, v. valaminek megnyerését, valamit meg- v. elnyerni igyekezni, kérni p. o. hívatalt, esdekleni valamiért; ſich um eine Perſon bewerben, kérni megkéretni valami személyt feleségnek: Bewerben, das, die Bewerbung, um etwas, utánnajárás p. o. valami megnyerésének, um ein Amt, hívatal keresés v. kérés; um ein Frauenzimmer, megkérés, megkéretés t. i. feleségnek. Bewerber, der, um Ruhm, valamire vágyó, valamit megnyerni kívánó; um ein Amt, hívatal kérő v. kereső.

Bewerfen, bé- v. ráhányni, einen Todten mit Erde bewerfen, a' holtat bétemetni, eine Wand mit Kalk bewerfen, a' falat bevakolni, mit Lehm bewerfen, besározni: Bewerfung, die, mit Staub, béhintés v. hányás, einer Wand, bévakolás: béhányás.

Bewerkſtelligen, végrehajtani, véghezvinni megtenni valamit: Bewerkſtelligung, die, véghezvitel.

Bewickeln, bétekergetni, rátegergetni körös körül.

Bewilligen, megengedni, megadni p. o. valaki kérését; helybehagyni valamit, ráállani valamire: Bewilligung, die, megengedés, engedelem, engedelem adás valamire:

Bewillkommen, köszönteni valakit, szerentséltetve v. köszöntve fogadni, jó szívvel látni v. fogadni, szívessen látni: Bewillkommung, die, köszöntés, köszöntéssel fogadás. szerentséltetés.

Bewirken, véghez vinni, végre hajtani, kitsinálni, kieszközleni, véghevinni; etwas zu bewirken ſuchen, valamin igyekezni: Bewirkung, die, véghezvitel, kieszközlés; végrehajtás.

Bewirthen, megvendégelni, jó szívvel látni 's megvendégelni; herrlich bewirthen, úrimódon v. jól megvendégelni: Bewirther, der, megvendéglő: Bewirthung, die, megvendéglés.

Bewogen, part. von bewegen, megindíttatott, valamire reá vétetett, kész.

Bewitzeln, elmésen gúnyolni valamit.

Bewölken, felleggel bévonni, béborítni: trop. Kummer bewölkte ſein Antlitz, vídám ortzáját béhomályosította; Bewölkt, adj. felleges, borongós

Bewohnbar, adj. lakható.

Bewohnen, eine Stadt, lakni, p. o. a' városban, a' várost; eine wohlbewohnte Stadt, népes város: Bewohner, der, lakos, lakó: Bewohnerinn, die, lakos t. i. aszszony: Bewohnung, die, lakás.

Bewunderer, der, tsudáló; jemand

großer Bewunderer seyn, nagyon imádni valakit, imádója lenni valakinek: Bewundern, tsudálni valamit, tsudálkozni valamin: Bewundernswerth = würdig, adj. tsudálatos, tsudára, tsudálkozásra méltó; adv. tsudálatosan: Bewundernswürdigkeit, die, tsudálatosság: Bewundernsvoll, tsudálkozással tellyes; adj. tsudálkozva: Bewunderung, die, tsudálás, tsudálkozás; Bewunderung erregen, tsudálkozást gerjeszteni, tsudálásra indítni.

Bewurf, der, vakolat, vakolósár, tzément.

Bewurzeln, meggyökerezni.

Bewußt, adj. von wissen, bekannt, esmeretes, tudva lévő; es ist jedermann bewußt, minden tudja, minden ember előtt tudva van; sich errinnernd, valamire emlékező, eszmélő, ich bin mir keiner Beleidigung bewußt, én nem emlékezem, hogy megbántottam volna: Bewußtlos, adj. magán kívül lévő, eszméletlen: Bewußtlosigkeit, die, eszméletlenség, magán kívül lévőség:

Bewußtseyn, das, eszmélés, eszmélődés, das Bewußtseyn verlieren, magán kívül lenni, minden eszmélődésétől megfosztani; st. Gewissen, tudat, esméret, lelkiesméret.

Bey, praep. 1. — nál, — nél, mellett; bey uns, nálunk; bey wem? kinél! bey Lichte lesen, gyertyánál olvasni; bey Tage, nappal; bey Nacht, éjjel; bey Winterszeit, télben, télen; 2. bey Betheuerungen, — ra, — re, bey meiner Treu, bey meiner Seele, hitemre, lelkemre, t. i. mondom; 3. eine gewisse Verbindung auszudrücken, — val, — vel — nal — nél; z. B. bey einem wohnen, valakinél v. valakivel lakni; 4. kor, bey seiner Ankunft, megérkezésekor, bey seiner Abreise, megindulásakor v. mikor elindúlt; 5. für ungeachtet z. B. bey aller seiner Gelehrsamkeit, minden tudománya mellett is, bey dem Allen, mind a' mellett is, mindazáltal; 6. bey, Comparat. u. Superlat. sokkal, z. B. bey weitem besser, sokkal jobb; bey weitem nicht, éppen nem, koránt sem: 7. einen Beweggrund andeutend, z. B. bey Strafe, büntetés alatt; bey Leibe nicht! teljességgel nem, 8. st. unter während, alatt, nál, nél, felett, z. B. bey Essen, ebéd alatt.

Beybehalten, megtartani p. o. magánál: Beybehaltung, die, megtartás.

Beybiegen, mellétenni, ragasztani.

Beybringen, z. B. Zeugen, állítni, hozni, előállítni p. o. a' tanukat; Beweise, Gründe beybringen, bizonyságot, okokat hozni fel; etwas beybringen, z. B. Wunden beybringen, valakin sebet ejteni: Gift beybringen, mérget adni bé valakinek; bekannt machen, tudtára adni, kijelenteni; Furcht beybringen, félelmet okozni, beléönteni, beléverni valakibe; verständlich machen, megtanítni valakit valamire, tanítni, oktatni: Beybringung, die, z. B. der Zeugen, előállítás, állítás, hozás, tanúállítás; adás, béadás z. B. des Giftes, méregbéadás; tudtára adás; okozás; oktatás, tanítás.

Beydrucken, hozzányomtatni.

Beydrücken, hozzászorítni.

Beyessen, das, közbe enni való.

Beyfällig, adj. erinnerlich, eszébe jutó; Beyfall gebend, megegyező valamiben, valamit helybehagyó: adv. m. Beyfall, helybehagyással, zufällig, történetből, mentemben, mentedben, mentében.

Beyfall, der, helybehagyás, tetszés, jóváhagyás: Beyfall geben, helybehagyni: Beyfall finden, tetszeni: Beyfallsbezeugung, die, tetszés kimutatása, helybehagyás kimutatása, durch Händeklatschen, helybehagyó tapsolás v. kiabálás: Beyfallswerth, adj. helybehagyható.

Beyfallen, einfallen, eszébe jutni v. ötleni, jetzt fällt mir etwas bey, most jut valami eszembe; st. billigen, helybehagyni, jóváhagyni valamit; melléállani.

Beyflechten, hozzá v. melléfonni, beléfonni.

Beyfolgen, z. B. Beyfolgender Brief, vele együtt lenni, mellé zárva lenni p. o. az ide zárt levél.

Beyfügen, hozzá v. mellétenni, hozzákaptsolni, valamihez mellékelni; noch darüber beyfügen, még azt is hozzáragasztani: Beyfügung, die, hozzátétel, hozzá v. melléadás.

Beyfrau, die, die einer Wehmutter an die Hand geht, segítőasszony.

Beyfuge die, Anhang, Zugabe, toldalék, mellététel.

Beyfuß, der, üröm, mezei üröm; gemeiner Beyfuß, fekete üröm.

Beygeben, hozzáadni, még hozzátenni.

Beygehen, beygefügt, beygelegt seyn, mellé tenni, mellétéve lenni, odazárva v. téve lenni, beygehendes Schreiben, az idezárt v. mellékelt levél; st. beyfallen, in Gedanken kommen, eszébe jutni, eszébe ötleni; sich beyfallen lassen, d. i. sich vorstellen, valamelly gondolatra jönni; oder sich in den Kopf setzen, valamelly gondolatra vetemedni.

Beygesellen, társúl melléadni, vele egyesítni; sich jemanden beygesellen, valakihez hozzáállani p. o. társúl egyesülni vele, hozzáadni magát: Beygesellung, die, melléállás, egyesülés valakivel.

Beyher, adv. mellette, mellesleg.

Beyhülfe, die, segítség, felsegítés.

Beykommen, an iemand herankommen, hozzámenni v. férni, közelítni; iemanden beykommen d. i. zu ihm kommen, hozzámenni, valakihez; oder Eindruck machen, hozzá férni, vele valamire menni; dem man nicht beykommen kann, d. i. verschlossen, magábazárt; nicht beykommen, nem érni fel vele, hozzá nem is közelítni; einfallen, eszébe jutni.

Beyläufig, adj. mellesleges, mellesleg v. közbenvaló: adv. mellesleg, közben, beszédközben; st. ungefähr, körülbelől, mintegy.

Beylage, die, toldalék, hozzáadás, hozzátétel:

Beylager, das, menyegző; öszvekelés: lakodalom.

Beylaufen, mellette futni.

Beylegen, hozzáadni, mellétenni, melléragasztani; zueignen z. B. einen Namen, adni, tulajdonítni p. o. nevet valakinek; bey Seite legen, félre tenni, eltenni; endigen, schlichten, elvégezni, elintézni, eligazítni p. o. az ügyes bajos dolgot, végét szakasztani p. o. a' pernek; einem beylegen, melléállani, részére állani, helyben hagyni valaki szavát: Beylegung, die, hozzáadás, mellététel; tulajdonítás, elvégzés.

Beyleid, das, szánakozás, fájdalom más kárán: Beyleidsbezeugung, die, fájlalás jelentése: Beyleidsschreiben, das, idem.

Beyliegen, mellette feküdni, v. lenni: Beyliegend, adj. mellette lévő, mellettefekvő, idezárt, p. o. írás, bizonyság írás, levél.

Beymengen, beymischen, hozzá v. közékeverni, vele elegyítni, p. o. a' bort vízzel.

Beymessen, einem, z. B. den guten Ausgang beymessen, valakinek tulajdonítni a' dolog jó kimenetelét; die Schuld beymessen, tulajdonítni a' hibát, valamit okozni; Glauben beymessen, hitelt adni, hinni valakinek.

Beymischung, die, hozzáelegyítés.

Beynahe, adv. tsaknem, sziute, közel.

Beyname, der, mellék név, különböztető név, felvett, név, nevű, nevezett.

Beyneben, adv. a' mellett, e' mellett

Beypferd, das, lógós, vezetékló.

Beypflichten, beystimmen, einem, megegyezni valakivel, helybehagyni t. i. mondását: Beypflichtung, die, helybehagyás, megegyezés, egyetértés: Beypflichter, der, egyetértő valakivel, megegyező a' gondolatban.

Beyráthig, adj. tanátsadó. Beyrath, der, tanátsadás, tanáts.

Beysammen, adv. együtt; beysammenwohnen, , együtt v. egymással lakni; die Gedanken beysammen haben, öszveszedni az eszét v. gondolatit, figyelmezni.

Beysaß, der, ein Stadtbewohner, der kein Bürger ist, lakos, idegen lakos, zsellér.

Beysatz, der, hozzatétel, melléadás, hozzáadás, mellététel, melléklet.

Beyschlaf, der, elhálás: Beyschläfer, der, hálótárs: Beyschläferin, die, ágyas: Beyschlafen,

valakivel vele hálni, valakit elhálni.

Beyſchließen, beyfügen, mellérekeszteni, mellézárni, mellétenni v. foglalni: Beyſchließung, die, mellérekesztés, mellététel, mellétevés: Beyſchluß, der, mellététel, toldalék.

Beyſchlüſſel, der, tolvajkúlts.

Beyſchmack, der, idegen íz.

Beyſchmelzen, hozzá v. közé olvasztani; Silber dem Golde beyſchmelzen, ezüstel elegyítni az aranyat.

Beyſchreiben, hozzá v. mellé írni: Beyſchreiben, das, mellék levél.

Beyſchütten, hozzá v. mellé tölteni.

Beyſeyn, das, jelenlét.

Beyſeite, Beyſeits, adv. bey Seite, félre, mellesleg, külön, oldalaslag; Scherz beyſeite, tréfa nélkül, tréfán kivül; beyſeite gehen, félre menni.

Beyſetzen, mellé v. hozzátenni; eine Leiche beyſetzen, sírba tenni: a' holt testet a' kriptába v. sírboltba tenni, eltemetni: Beyſetzung, die, hozzá v. mellététel: eltemetés.

Beyſitzen, mellette űlni, beyſitzen, mit im Gerichte ſitzen, mint táblabíró jelen lenni, ott űlni: Beyſitzen, das, die Beyſitzung, ott ülés: Beyſitzer, der, z. B. am Tiſche, ott ülő, mellette ülő p. o. asztal mellett; bey Gerichte, táblabíró.

Beyſpiel, das, példa: zum Beyſpiel, példának okáért, például; ein Beyſpiel geben, példát adni, jó példával elómenni; jemandes Beyſpiel folgen, valaki példáját követni; ein Beyſpiel zur Abſchreckung, példa, p. o. a' büntetésben mások rettentésére: Beyſpiellos, adj. hallatlan, példa nélkül való; adv. hallatlanúl, példátlanúl.

Beyſpringen, einem, segítni valakin, segítségre sietni, menni v. lenni.

Beyſtand, der, segítség; Beyſtand nöthig haben, segítség nélkül szükölködni: Beyſtehen, dabey ſtehen, mellette állani; einem Hülfe leiſten, segítni valakinek v. valamin, segítségül lenni; den Dürftigen beyſtehen, az ügyefogyatton v. nyomorulton segítni So wahr mir Gott beyſtehe! Isten engem úgy segélyen! einem vor Gericht beyſtehen, valakinek ügyét a' törvény előtt felfogni: Beyſteher, der, Helfer, védő, segéd, ügyvédő.

Beyſtecken, mellédugni; Geld beyſtecken, pénzt venni magához.

Beyſtellen, mellétenni; bey Seite ſtellen, félre tenni.

Beyſteuern, die, fillérezés, öszvetétel, öszveadás valaki felsegítésére, pénzbeli segítség: Beyſteuern, adózni, adakozni valami végre, fillérezni, pénzel segítni.

Beyſtimmen, einem, megegyezni, egy értelemben lenni valakivel, gondolatjára v. vélekedésére valakinek ráállani, azt helybehagyni, tartani valakivel. Beyſtimmung, die, helybehagyás, megegyezés: Beyſtimmer, der, helybehagyó.

Beyſtrich, der, vonás: mellékvonás.

Beythun, beylegen, verwahren, eltenni, félretenni.

Beytrag, der, Unterſtützung, Beyſteuer zu irgend einem Zwecke, adózásbéli rész, részadás, Beytrag zu einem Schmauſe, adakozás, fillérezés; an Gelde, gyűjtött segítség p. o. pénzben; Beytrag zur Verbeſſerung einer Sache, hozzáadás, hozzátétel, szaporítás, gyűjtött pótlás, toldalék p. o. valamelly munka nevelésére v. tudomány tökéletesítésére: Beytragen, herbeytragen, vinni hordani valamihez; zu irgend einem Zwecke beytragen, adni valami végre, adni valamire p. o. pénzt, segítni; zu etwas mitwirken, előmozdítni valamit, munkás lenni valamiben, segítségül lenni, segítni valamiben, használni, nevelni.

Beytreiben, herbeytreiben z. B. Schafe, hajtani, előhajtani; durch Erinnern herbeyſchaffen, beszedni bébajhászni p. o. az adót, adóságot: Beytreiber, der, z. B. der Gelder, beszedő.

Beytreten, valaki mellé v. részére állani: valaki részén lenni, hozzáállani, megeggyezni benne, ráállani: Beytretung, die, Bey-

tritt, hozzá- v. ráállás, megegyezés.
Beyweg, der, ösvény, gyalog út.
Beywerfen, hozzávetni v. adni.
Beywerk, das, mellékmív; bey Gemählden jede Nebenſache, mellék festés, mellékzet.
Beywickeln, mellé tekergetni.
Beywohnen, einer Sache, ott v. jelen lenni, p. o. valamelly pompán, vendégségben: Beywohnung, die, megjelenés, jelenlétel.
Beywort, Eigenſchaftswort, die Eigenſchaften eines Substantivs näher zu beſtimmen, das Adjectiv, mássalérthető, minéműségszó.
Beyzählen, hozzá számlálni.
Beyzeichnen, mellé jegyzeni, feljegyzeni ada v. belé.
Beyzeiten, bey Zeiten, jókor, idején, annak idejében, v. idején; ſt. früh, z. B. abreiſen, jókor, korán.
Beze oder Betze, die, szuka, t. i. kutya.
Bezähmbar, adj. megszelidíthető.
Bezähmen, z. B. ein Thier, megszelidítni; trop, Begierden bezähmen, zabolázni, megzabolázni; ſeinen Zorn bezähmen, haragját mérsékelni, elnyomni: Bezähmer, der, der Thiere, szelidító, megszelidító; der Begierden, megzabolázó: Bezähmung, die, megszelidítés; der Leidenſchaften, zabolázás, megzabolázás, mérséklés.
Bezäunen, békerítni, sövénnyel: Bezäunung, die, békerítés.
Bezahlen, fizetni, megfizetni, lefizetni, kifizetni; in Beziehung auf die Sache, megfizetni valamiért, megadni az árrát valaminek; er iſt nicht mit Gold zu bezahlen, nem lehet őt eléggé megjutalmaztatni; trop. entgelten, dafür büßen, megadni az árrát, meglakolni érte; Sprüchw. einen mit gleicher Münze bezahlen, tromfal tromfot ütni, viszsza adni a' költsönt: Bezahler, der, fizető: Bezahlung, die, megfizetés, lefizetés; iſt's Vergeltung, fizetés, díjja valaminek; das erlegte Geld, fizetés, lefizetett v. lefizetendő pénz; trop. Vergeltungs-Strafe, meglakolás.
Bezaubern, megígézni megbabonázni; trop. entzücken, feſſeln, bájolni, megbájolni, megígézni: Bezaubernd, adj. bájoló, bájló, igéző, eine bezaubernde Schönheit, bájoló szépség: Bezauberung, die, megígézés, megbabonázás; trop. der Schönheit, bájolás, megbájolás.
Bezechen, auf eines Andern Koſten zechen, valaki rovássára inni, tobzódni; einen bezechen d. i. trunken machen, megrészegítni; ſich bezechen, megittasodni: Bezecht, adj. ittas, boros, részeg.
Bezeichnen, megjelelni, megjegyezni; trop. etwas mit einem Namen bezeichnen, valaminek nevet adni, valamit elnevezni; mit Zeichnungen anfüllen, rajzolni reá, tele rajzolni: Bezeichner, der, megjelelő, durch Worte, leíró, lerajzoló t. i. szóval: Bezeichnung, die, durch Worte, leírás, előadás szóval; das Zeichnen, jelelés, megjelelés, jel, jegy.
Bezeigen, viseltetni p. o. valakihez, mutatni hozzá v. eránta; einem Ehre bezeigen, valaki eránt tisztelettel viseltetni; Verachtung bezeigen, valakit megvetni; Wohlthaten bezeigen, jót tenni valakivel: ſich bezeigen, ſich betragen, viselni magát p. o. jól, roszszúl v. vitézűl: Bezeugung, die, mutatás, viselés, viselet, viseltetés valamivel valaki eránt; magaviselés.
Bezeugen, mint tanú állítni, bizonyítni, bébizonyítni, bizonyságot tenni valami felől: Bezeugt, megbizonyított; Bezeugung, die, bébizonyítás, bizonyságtétel, állítás.
Beziehen, etwas, húzni reá, felhúzni valamire, z. B. mit Saiten, bé- v. felhúrozni, das Bett beziehen, bévonni, béteríteni, mit Krieg beziehen, haddal elboríteni v. megtámadni, ein Haus od. Zimmer beziehen, beléköltözni, belémenni lakni, einen Poſten, elfoglalni, Einkünfte von etwas, venni, húzni, szedni p. o. jövedelmet valamiből, jemanden beziehen, valakit ravaszsággal megtsalni; ſich beziehen, béborúlni, béfellegzeni, ſich auf etwas beziehen, útalni, mutatni, igazítni valamire p. o. az olva-

sót, ſie beziehen ſich aufeinander, egymásra átalnak. Beziehung, die, mit etwas, béhúzása valaminek, rá- v. felhúzás valamire; eines Hauſes, beléköltözés; Verhältniß mit etwas, rávitel, tekintet, in dieſer Beziehung, ebben a' tekintetben, erre nézve; Beziehung haben, mutatni valamire, öszveköttetésben lenni vele; megtámadás haddal; elfoglalás: felvétel; útalás, rámutatás: Beziehungsweiſe, Bezugsweiſe, adv. rávitelesen: tekintetként, tekintve, tekintetben.

Beziehen, tzélozni valamire.

Beziffern, számokkal megjelelni.

Bezirk, der, körület; Gebieth, járás, p. o. a' Vármegyében a' Járások. Processus.

Bezug, der, ſt. Beziehung, rávitel, arány, öszveköttetés, költsönös tekintet, tekintet. Bezug auf etwas haben, öszveköttetésben lenni valamivel, tartozni valamire; Bezug habend auf etwas, rávitelés; Bezug auf etwas nehmen, tekintetbe venni valamit; ein Bezug Saiten, egy rendbeli húr, egy behúrozás; ein Bettbezug, ágytakaró, v. terítő.

Bezupfen, valamit tépdelni, tépegetni.

Bezwacken, bezwicken, valamit tsipegetni, eltsipegetni belőle.

Bezwecken, z. B. die Schuhe, apró szegekkel béverni v. szegetskéket verni belé, béverni tzövek szeggel; zum Ziele haben, tzélozni, igyekezni valamire, rátzélozni, tárgyazni.

Bezweifeln, kételkedni felőle, kétségbe hozni valamit, kétleni: Bezweifelung, die, kételkedés felőle.

Bezwingen, meggyőzni, felyülmúlni, erőt venni rajta, kénszeritni, eine Nation bezwingen, valamelly nemzetet meghódoltatni; ſich bezwingen, d. i. ſeine Begierden, indulatosságain erőt venni, azokat zabolázni: Bezwinglich, Bezwingbar, adj. felyülmúlható, megalázható: Bezwingung, die, meghódítás, elnyomás, megalázás: Bezwinger, der, erőtvevő, győző.

Bibel, die, szentírás: Bibelauslegung, der, szentírás magyarázó: Bibelauslegung, die, szentírás magyarázatja: Bibelerklärer u. Bibelerklärung, f. die vorigen Wörter: Bibelleſen, das, bibliaolvasás, szentírás olvasása: Bibelſprache, die, bibliabeliirásmód: Bibelſpruch, der, szentírásbéli hely, v. abban előforduló mondás; Bibelſtelle, die, szentírásbéli hely. Bibelfeſt, adj. jártas a' Bibliában: Bibliſch, adj. u. adv. bibliai.

Biber, der, kásztor, hód: Biberente, die, Bibertaucher, der, hód búvár: Bibergeil, das, kásztornedv. Biberhaar, das, kásztorszőr, hódszőr: Biberhären, adj. hódszőr, hódszőrből való: Biberhut, der, Caſtorhut, kásztorkalap, hódszőrből készült kalap: Biberjagd, die, hódvadászat: Biberſchwanz, der, hódfark; ein glatter Dachziegel, tserépzsindely.

Bibliothek, die, der Büchersaal, könyvtár, könyves ház, bibliotéka; die Büchersammlung, könyves gyűjtemény, könyves tár, könyvtár: Bibliothekar, der Bücheraufſeher, könyvtármester, könyvtárnok.

Bieder, d. i. rechtſchaffen, ehrlich adj. igaz, betsületes, egyenes, jámbor: adv. betsületesen, jámborúl, egyenesen: Biederkeit, die, egyenesség, jámborság: Biedermann, der, betsületes derék ember, derék egy ember, egyenes ember: Biederſinn, der, egyenesség, jámborság: Biederſinnig, adj. egyenes szivű és gondolkozású.

Biege, die, hajlás.

Biegen, (beugen) hajtani, meghajtani, görbítni, meggörbítni; abwärts biegen, lefelé hajtani v. görbítni, aufwärts biegen, felgörbítni, den Kopf zurück biegen, hátra hajtani v. szegni a' fejét; gebogen, meghajtott; krumm gebogen, meggörbített, görbe, ein zurückgebogener Hals, hátraszegett nyak, eine aufwärts gebogene Naſe, feltompult orr; trop. beugen, z. B. wie Sorgen, Unglück, lenyomni, megalázni,

megviselni, megtörni, mind p. o. a' nyomorúság valakit; beugen ſt. rühren, megindítni; eine gekrümmte Richtung nehmen, hajlani, meghajlani, görbülni, meggörbülni; ſich beugen, hajlani, meghajlani, görbülni, meggörbedni, legörbedni; ſich vor jemanden beugen, valaki előtt térdet fejet hajtani v. magát megalázni: Biegſam, beugſam, adj. z. B. Holz, hajlós; Menſch, hajtható, engedő, engedelmes: Biegſamkeit, die, hajthatóság: Biegung, die, Beugung, des, Aſtes, hajtás, meghajtás, Krummbiegung, görbités; gekrümmte Richtung einer Sache, hajlás, megv. elhajlás; was viele Biegung hat, tekergős, tsavargós.

Biene, die, méh; Bienchen, das, méhetske; zahme Bienen, szelíd méhek, wilde Bienen, erdei vad méh, die männliche Bienen, here, Bienen ſtachel, fúlánk, die Bienen ſtechen, a' méh megtsíp v. beléereszti a' fúlánkját, die Bienen ſchwärmen, a' méhek rajzanak, rajt eresztenek: Bienenbaum, der, fodor, jávor v. juharfa: Bienenbrod, das, méhkenyér, a' lép kenyere: Bienenfänger, der, Bienenfreſſer, piripió gyúrgyalag madár: Bienenflug, der, méhek kasokban v. köpükben együtt: Bienenharz, das, sonkoly ragasz, lépragasztó: Bienenhaus, das, méhes, méház, méhajlék: Bienenkönigin, die, anyaméh, királyné: Bienenkorb, der, méhkas, méhkosár: Bienenpflege, die, méhtartás, méhtenyésztetés: Bienenrumpf, der, Wohnung der Bienen, méhkas, köpű, méhköpű: Bienenſchwarm, der, egy kas méh; ein junger Bienenſchwarm, egy raj méh: Bienenſtich, der, méhtsípés: Bienenſtock, der, méhköpű: Bienentödter, der, méhész pók: Bienenwärter, der, Bienenvater, Bienenmeiſter, méhész, Bienenwirthſchaft, die, méhtenyésztetés: Bienenzelle, die, lépluk: Bienenzucht, die, méhtartás, méhtenyésztetés.

Bier, das, ser, sör; Bierbrauen, sert főzni: Bierbank, die, serház: Bierbrauen, das, serfőzés: Bierbrauer, der, serfőző: Bierbrauerey, die, serfőzés mestersége, serfőzőház: Biereßig, der, seretzet: Bierfaß, das, seres hordó: Bierfiedler, der, roszsz hegedűs: Bierflaſche, die, seres palatzk v. üveg: Biergaſt, der, serivó vendég; Biergelag, das, serivó v. serező társaság: Bierglas, der, seres pohár: Bierhaus, das, Bierſchenke, die, serház: Bierhefen, die, plur. serseprő: Bierkalteſchale, die, auch Biermährte, sertzibere: Bierkanne, die, seres kanna: Bierkeller, der, seres pintze: Bierkrug, der, seres korsó: Bierrauſch, der, sermámor, serivástól való mámor v. ittasság: Bierſchank, der, sermérés: Bierſchenker, der, sermérő, serkortsmáros: Bierſchröter, der, serkortsojás: Bierſteuer, die, Bierzinſe, die, serre vetett adó, servám: Bierſuppe, die, serleves: Biertrinker, der, serivó: Bierverkauf, der, serárúlás v. eládás; Bierwirth, sermérő, serkortsmáros: Bierzeche, die, a' megivott ser árra: Bierzeichen, das, Bierſchild, Bierkranz, sertzégér.

Bieſt, das, vad, veszett állat: Bieſtmilch, die, die erſte Milch nach der Geburt, fetstéj, gulaszta, petztéj.

Bieten, (biethen) darreichen, hinhalten, nyújtani, adni, odaadni, ajánlani, kínálni vele; die Hand biethen, — um zu führen valakinek a' kezét nyújtani p. o. vezetni, karját adni — um zu helfen, valakinek segítségűl lenni, segítséget nyujtani, valakin segítni; einem die Spitze biethen, szembe szállani valakivel, ellene szegezni magát valakinek einem Trotz biethen, ujjat húzn valakivel, makatsúl ellene szegezni magát; ſt. anthun, ellené re tenni valakinek valamit, fenyegetve igérni, das darf mi niemand biethen, az senkitől s veszem fel, dem Könige Schac biethen, sakkot adni a' király nak a' sakkozásban, elfogáss fenyegetni: anwünſchen z. B. c

nen guten Morgen oder Abend, jó reggelt v. estvét kívánni; beym Kaufen, und Verkaufen, tartani t. i. a' portékákat, árrát szabni, adni; zu theuer biethen, igen drágán tartani; igérni érte t. i. az eladó jószágért: Bieten, das, (Bietung) ajánlás, nyújtás: bey Kaufen und Verkaufen, tartás; ígérés: Bieter, der, ígérő.

Bigamie, die, d. i. Doppelehe, kettős házasság.

Bigott, adj. frömmelnd, ſcheinheilig, vakbuzgó, képmutató, kegyes, kegyeskedő; adv. vakbuzgón: Bigotterie, die, vakbuzgóság, képmutató kegyesség, kegyeskedés.

Bilanz, die, Schlußrechnung, számadás elegyengetése; Abgleichung, um den Gewinn oder Verluſt an einem Geſchäft zu erfahren, fonterány.

Bild, das, képzet, kép, forma t. i. festve, rajzolva, p. o. rajzolt kép, festett- faragott- öntött kép; (Redek.) die Vorſtellung einer bloß gedachten Sache, unter dem Bilde einer ſinnlichen, ábrázolat, hasonlatosság, kép: Bildchen, das, képetske.

Bilden, formálni, kiformálni p. o. valaminek képét, állását, képezni; trop. vervollkomnen z. B. die Sitten, den Geiſt, formálni, kiformálni, mívelni, kimívelni, tökélletesítni, tsínosítni, pallérozni, den Geſchmack bilden, ízlését fínomítni, in Künſten und Wiſſenſchaften bilden, valakit a' mesterségekre és tudományokra tanítni, oktatni; daher: gebildet, kiformált, kimívelt, pallérozott; ſich bilden, képződni, formálódni.

Bilderbeſchreibung, die, képek leírása: Bilderblende, die, Bilderniſche, fülke: Bilderbuch, das, képeskönyv: Bilderkabinet, das, képes szoba: Bilderfibel, die, képes ábétze: Bilderfreund, der, képeket kedvellő, azokban gyönyörködő: Bildergallerie, die, Bilderſaal, képes tár, v. tárház, képtár, képes gyűjtemény: Bildergemach, das, képes szoba: Bilderhändler, der, képáras: Bilderhandel, der, Bilderhandlung, képárosság: Bilderlehre, die, képábrázolat magyarázás mestersége: Bildern, képeket forgatni, nézegetni, p. o. valamelly könyvben: Bildernarr, der, Bilderliebhaber, képekbe bőszült: Bilderrahmen, der, képráma, képpártázat: Bilderreich, adj. z. B. Buch, képes, képekkel rakott, képzetekkel tellyes: Bilderſaal, der, képes tár, képtár, képes gyűjtemény: Bilderſchrift, die, Hieroglyphen, képesírás, képekkelvaló írás, ábrázló- v. ábrázlósírás: Bilderſprache, die, ábrázolatos beszéd.

Bildformer, der, képformáló p. o. agyagból, viaszból: Bildgießer, der, képöntő: Bildgießerey, Bildgießerkunſt, die, képöntés mestersége: Bildgraber, der, képmetsző: Bildgraberey, die, Bildgrabekunſt, képmetszés: Bildhauer, der, képfaragó, kőképfaragó: Bildhauerarbeit, die, képfaragó munka: Bildhauerey, die, képfaragás; als Werkſtätte, képfaragó műhely: Bildlich, adj. ábrázolt; adv. ábrázolva: Bildmacher, der, aus Thon, Gyps, képmíves: Bildner, der, idem: Bildniß, das, kép, ábrázolat; Bildmaler, der, Portraitmaler, képfestő: Bildſäule, die, hálványkép, oszlopkép, bálvány: Bildſam, adj. formálható, képzelhető, a' miből könnyű valamit kiformálni v. képezni: Bildſamkeit, die, formálhatóság, képezhetőség: Bildſchnitzer, der, képfaragó: Bildſchön, adj. z. B. ein Menſch, ollyan szép mint a' festett kép, gyönyörű szép: Bildſeite, die, einer Münze, képes oldala a' pénznek.

Bildung, die, formálás, kiformálás, kiképezés; Bildung des Herzens, kiformálás, kimívelés, pallérozás, kipallérozás, tökélletesítés; die Bildung der Jugend, az ifjúságnak v. ifjaknak kiformálása, kimívelése, tanítása, oktatása, nevelése: das Gebildet ſeyn, d. i. die Geſtalt, z. B. eines Menſchen, forma, ábrázat, termet, kép, oder an Geiſt, an Geſchicklichkeiten, kimíveltség, pallérozottság, gelehrte Bildung, tudósság, der eine gelehrte Bil-

dung hat, tudós, tudományos: Bildungsanſtalt, die, tanító intézet, gelehrte Bildung, tudós tanító intézet: Bildungskraft, die, z. B. der Natur, formáló v. alkató erő: Bildungslos, adj. formálatlan, pallérozatlan: Bildungstrieb, der, (Physiol.) formáló erő.

Bill, die, engl. der Entwurf oder Vorſchlag eines Geſetzes, törvényszabás.

Billard, das, biliárd; das Billardſpiel, biliárd játék, biliárdozás; Billardzimmer, das, biliárdszoba: Billardkugel, die, biliárd golyóbis: Billard ſpielen, biliárdot játszani.

Billen, bey den Müllern, die Mühlſteine ſchärfen, a' malom követ élesítni v. megvágni.

Billet, das, tzédula, levélke; látogatólevélke; tzédulalevél, bélyeglevél.

Billig, adj. illendő, helyes, méltó, illő; billiger Weiſe, illendőképpen, méltán; ſt. mäßig, mérséklett; billig ſeyn, d. i. recht zu handeln, igazságos, egyenes, ein billiger Richter, igazságos bíró: adv. billigermaßen, illendően, igazságosan, méltán: Billigen, genehmigen etwas, jóvá hagyni, helybe hagyni, jemands Meinung billigen, valaki gondolatját helybehagyni, arra ráállani: Billigkeit, illendőség, egyenesség, igasság; im Verkaufen, Fordern, magamérséklés: Billigung, die, helybehagyás, jóváhagyás, elfogadás.

Bimſen; mit Bimsſtein reiben, abputzen, z. B. Leder, tajtékkővel síkárlani v. zsurolni: Bimsſtein, der, tajtékkő.

Bin, ich bin, vagyok. ſ. Seyn.

Binde, die, alles, womit etwas gebunden wird, beſ. ein breites Band, kötő, kötelék, lapos pántlika, szabású kötő eszköz, heveder; bey Wundärzten, fásli; eine Binde um den Kopf, als Zeichen der königlichen Würde, főkesség, oder wie bey Prieſtern im Alterthum, pántlika heveder; kötőpántlika, szorító pántlika: Bindband, das, névnapi ajándék: Bindfaden, der, kötelék, kötő, zsineg: Bindſpeck, der, ángolytompák: Bindwurm, der, métely.

Binden, befeſtigen, kötni, meg- v. rákötni v. hozzákötni; zuſammen binden, öszvekötni; trop. täuſchen, einem etwas auf die Naſe binden, az orrára bidgyeszteni valakinek valamit, elámítni valakit; einen Dieb binden, megkötözni a' tolvajt, mit Ketten binden, lántzra tenni v. kötni; trop. feſt zuſammenhängend machen, wie Leim, Kalk, öszvefoglalni, v. fogni, ragasztani, p. o. mint az enyv a' fát, der Kalk bindet die Mauerſteine, a' vakolat v. tzément öszvefoglalja a' köveket a' falban; ſich binden, öszveállani, mint a' sikeres föld v. agyag: die Freiheit des Willens hemmen, megkötni valaki szabadságát, damit ich durch nichts gebunden werde, hogy semmivel megkötve ne legyek, daher: zu etwas verbindlich machen, kötelezni valamire, lekötni; ſich an etwas binden, szorosan kötni v. tartani magát valamihez; in der kirchlichen Sprache, megtagadni a' bünbotsánatot valakitől: Binden, das, Bindung, kötés, le-meg- v. hozzákötés, iſts Zuſammenbinden, öszvekötés: Binder, der, eine Perſon, die etwas bindet, kötő, kötözö; ſt. Faßbinder, kádár, pintér, bodnár: Bindeſchlüſſel, der, hatalom a' bün meg nem botsátására: Bindewort, das, (gramm.) foglaló, öszvekötő szó: Bindezeichen, das, im Schreiben, foglaló jel; in der Muſik, egybekötő jel. Bindzeug, das, bey Wundärzten, seborvosi szerszám v. készület.

Bindung, die, megkötözés.

Binnen, praep. innerhalb, alatt t. i. idő alatt, múlva, binnen zwei Jahren, két esztendő alatt, binnen drei Tagen, harmadnap múlva: Binnenland, das, ein im Innern liegendes Land, im Gegenſatze des am Meer liegenden, belföld, nem tengerre fekvő tartomány.

Binſe, die, eine Pflanze, szittyó; káka: Binſenblume, die, virágos káka, ernyős elets, fülemüle fü:

Binſengras, bötykös szittyó; árvakáka.

Birke, die, nyírfa; die weiße Birke, fejér nyírfa: Birken, adj. aus Birkenholz gemacht, nyírfa, t. i. nyírfából való: Birkenbaum, der, nyírfa: Birkenholz, das, nyírfa: Birkenreis, das, nyírveszszö: Birkenrinde, die, nyírfakéreg, v. héjj: Birkenſchwamm der, nyírfagomba: Birkentheer, Birkenöhl, das, nyírfa katrán: Birkenwald, der, nyírfaerdö: Birkhuhn, das, nyírfajd; der Birkhahn, hím nyírfajd; die Birkhenne, jértze nyírfajd: Birkwurzel, die, timpó.

Birn, Birne, die, körtvély; veredelte Birnen, jóféle termesztett körtvély; wilde Birn, vad körtvély: Birnbaum, der, körtvélyfa; der wilde Birnbaum, vadkörtvélyfa, vatzkorfa: Birnbäumen, adj. von Birnholz, körtvélyfából való: Birnförmig, adj. körtvélyszabású: Birnmoſt, der, Birnwein, körtvélymust: Birnmotte, die, körtvélymoly v. szipoly: Birnquitte, die, als Frucht, birskörtvély, als Baum, birskörtvélyfa.

Birole, Birolf, Birolt, der, sárga rigó, sarmalinkó, aranybegy.

Bis, adv. mit den praepositionen bis an, auf, in, nach, über, vor, zu ꝛc. —ig, bis nach Wien, Bétsig; bis hierher, eddig; bis dahin, addig; bis wohin? meddig? bis hierher, ekkorig: wird dadurch eine ungefähre Zahl bezeichnet, körülbelöl, mintegy való, z. B. es waren unſer bis zweihundert, körülbelöl, mintegy két százon voltunk; ſt. oder, vagy, fünf bis ſechs, öt vagy hat, zwanzig bis dreißig, husz v. harmintz, husz 's harmintzig való; bis auf d. i. ausgenommen, kivévén, kívül; z. B. alle bis auf ihn, ötet kivévén mind v. ő kívüle mindnyájan: míg a' míg, a' meddig, warte, bis ich komme, várakozz, míg viszszajövök.

Biſam, der, Moſchus, pézsma: Biſamente, türkiſche Ente, die, pézsma rétze v. rutza: Biſamkorn, das, pézsma golyóbis: Biſamochſe, der, pézsma ökör: Biſamratte, die, ruſſiſche Biſam auch Bieberatte, pézsma hód v. vidra: Biſamthier, das, Biſamrey, Biſamhirſch, Biſamziege, tatár pézsma.

Biſchof, der, püspök; ein gewiſſes Getränk, narantsvíz: Biſchofsmütze, die, püspöki süveg: Biſchofsſtab, der, püspökpásztori bot: Biſchöflich, adj. püspöki; adv. püspöki módon.

Biscuit, der, piskóta.

Bisherig, adj. eddig való.

Bisthum, das, Gebieth eines Biſchofes, püspökség; die biſchöfliche Würde, püspökség; püspöki méltóság.

Bisweilen, adv. néha néha.

Biß, der, harapás; harapás jele v. helye.

Bißchen, das, falat, falatka, falatotska; egy kis, egy kevés, egy szikra kis; auch als adv. z. B. warte ein Bißchen, várj egy kevéssé v. egy keveset.

Biſſen, der, falat; ein Biſſen Brod, egy falat kenyér, egy harapás kenyér; trop. keinen Biſſen eſſen, semmit sem enni, es giebt hier ſchmale Biſſen, szükön bánnak itt a' dologgal, ein fetter Biſſen, jó kontz, zsíros kontz; gazdag préda.

Biſſenweiſe, adv. falatonként.

Biſſig, adj. Beißig, harapós.

Biſten, ziſchen, pfeifen, piszegetni; einem biſten, valakit piszszegetve hívni, piszszegetés által adni valakinek jelt.

Bittbrief, der, könyörgő levél.

Bittlich, adj. bittend, kérő, esdeklő; adv. kérve.

Bittſchrift, die, kérőírás, kérelem v. könyörgő írás.

Bittweiſe, adv. kérve, esedezve, kérelem képpen.

Bitten, kérni, einen um etwas bitten, kérni valamit valakitől, fußfällig bitten, esedezni, um Hülfe und Beyſtand bitten, segedelemért könyörögni, segítséget kérni, um Verzeihung bitten, engedelmet kérni; ſt. einladen, einen zu Gaſte bitten, valakit ebédre hívni. Bitten, das, die Bitte, kérés, kérelem; dasjenige,

was man bittet, kérés, kívánság, a' mit valaki kér.

Bitter, adj. keserű, bitter werden, megkeseredni; ſt. ſchmerzhaft, empfindlich, fájdalmas, sajnos, mardosó, sértő, tsipős; adv. keserűn; keservesen, fájdalmasan, sajnosan: Bitterböſe, adj. igen gonosz, gonosz, álnok, hamis lelkű; nagyon boszús, v. haragos: Bitterkeit, die, keserűség, keseríz; eines Schmerzes, Verweiſes, keserves és fájdalmas volta valaminek, fájdalom, sajnósság; Haß, Feindſeligkeit, harag, gyülölség: Bitterlich, adj. kesernyés, keserűs, keserves; adv. keserűsen, kesernyésen, keservesen p. o. sírni: Bitterſalz, das, keserű só, ángoly só: Bitterſüß, adj. keserédes: Bitterwaſſer das, keserű víz: Bitterwein, der, Wermuthwein, ürmös bor.

Blache, die, ponyva.

Blachfeld, das, Ebene, térség, síkság, térföld, rónaföld.

Blachfroſt, der, feketefagy, hóleesés előtt való fagy.

Blähen, felfujni, felpuffasztani; blähende Speiſen, szélokozó ételek, felpuffasztó ételek; dieſe Speiſe blähet, ez az étel szelet tsinál, okoz, puffaszt; trop. eine hohe Meinung von ſich einflößen, felfúvalkodtatni, gőgösítni; ſich blähen, d. i. in die Höhe ſteigen, felfúvódni, felpuffadni, dagadozni, trop. felfúvalkodni, dölyfösködni, pöſſeszkedni t. i. kevélységből: Blähſucht, die, szélkórság: Blähung, die, das Blähen, felfúvás; der Zuſtand, da man aufgeblähet iſt, felfúvódás, felpuffadás, an Blähungen leiden, szélszorúlásban szenvedni; Blähungstreibende Mittel, szélhajtó szerek.

Bläschen, das, Harnbläschen, hójagotska; auf dem Waſſer, buborék, auf der Haut, pörsenés, persenés, bibirtsó.

Bläſer, der, fúvó.

Bläſſe, die, halványság, halványság.

Bläßhuhn, das, Waſſerhuhn, das ſchwarze Bläßhuhn, szártsa.

Blättchen, das, z. B. an Gewächſen, levélke, leveletske, kis levél, ein Blättchen Papier, egy darabotska papiros.

Blätterchen, das, eine kleine Blatter, kis persenés v. pattanás.

Blätterlos, adj. leveletlen.

Blättermagen, der, bey den wiederkäuenden Thieren der dritte Magen, kérőgyomor.

Blättern, in einem Buche, forgatni a' könyvet; ſich blättern d. i. die Blätter fahren laſſen, a' leveleit elhullatni.

Blätterreich, adj. leveles, lombos, harasztos.

Blätterſtein, der, réteges kő.

Blätterwerk, das, (Bauk.) haraszt lomb.

Bläue, die, die blaue Farbe, kékség, kék szín; die blaue Stärke, kékítő.

Bläuel, der, ein Werkzeug zum Schlagen, Klopfen, kótis, koltis, sulyok.

Bläuen, z. B. Wäſche, kékíteni, megkékítni; blau ſchlagen, megkékítni, megverni; ſich bläuen, d. i. heiter werden, wie z. B. der Himmel bläuet ſich, kitisztúl, kiderűl az ég: Bläulich, adj. kékes, kékelló: Blaugrün, adj. kékes zöld.

Blame, die, megszóllás: Blamiren, rosz hírbe keverni, elhírlelni, megszóllani: Blamirung, die, hírbe keverés.

Blank, adj. weiß, fejér, szóke; glänzend, fényles, fénylő, ragyogó; bloß, nakt, mezítelen, meztelen.

Blaſe, die, auf dem Waſſer, buborék, im Brode, lyukats, lyukatsosság, auf der Haut, hójag p. o. testen, égéstől 's a' t. Blaſen ziehen, hójagot húzni; Blaſen werfen, buborékolni, buzogni forrni: Blaſebalg, der, fúvó Blaſehorn, das, der Hirten Nachtwächter, kürt.

Blaſen, wie der Wind, fújni, fúni aus dem Munde blaſen, fújni ins Feuer blaſen, felfújni a' tüzet, trop. ſtolz thun, kérkedni hánytatni magát; auf einen Blaſinſtrumente blaſen, fújni auf der Flöte, flótázni, a' flotat fújni; Trompete blaſen, wie bey Soldaten, trombitával jeltadni zum Rückzuge blaſen, hátrálo

fújni, jelt adni a' hátrálásra, zum Abmarſche blaſen laſſen, jelt adni az indúlásra; trop. in ein Horn blaſen, egy kézre dolgozni v. játszani; durch blaſen etwas verfertigen, fújni, fúvással készítni p. o. üveget; einem etwas in die Ohren blaſen, d. i. mittheilen, valamit valakinek a' fülibe súgni; ſt. wehen, der Wind bläſet, wo er will, a' szél a' hová akar, fúj: Blaſen, das, fúvás. Blaſebruch, der, hójagsérülés: Blaſencntzündung, die, hójaggyúladás: Blaſegeſchwür, das, hójagkelevény: Blaſekrampf, der, hójaggörts: Blaſenpflaſter, das, hójagszívó flastrom: Blaſenſtein, der, fövénykő a' hójagban: Blaſenwurm, der, kéz habarnitza: Blaſerohr, das, fúvó tső, széltsópuska: Blaſig, adj. hójagos, hójagzásos, buborékos.

Blaſoniren, (Wappenk.) die Wappen ausmalen, família tzímert kifesteni; dieſelbe erklären, família tzímereket magyarázni: Blaſonirkunſt, die, tzímerfestés.

Blaß, adj. halovány, holavány, sáppadt; blaß werden, halványodni: Blaßgelb, adj. z. B. Haare, halványsárga: Blaßgrün, adj. halványzöld: Blaßroth, adj. halványpiros.

Blatt, das, an Bäumen, levél p. o. fa, v. más növevény levél; Blumenblatt, szirom; Blätter treiben, levelezni, leveleket v. lombot hajtani, lombozni; die Blätter fallen ab, hullanak a' fák levelei; trop. das Blatt hat ſich gewendet, megfordúlt a' kotzka, megváltozott a' dolog; kein Blatt vors Maul nehmen, minden tartózkodás nélkül beszélleni, igen szabadon beszéllni, nem fogni bé a' száját: ein Stück Papier, levél v. darab papiros; ein Kartenblatt, egy levél kártya; ein Tiſchblatt, asztaltábla; Weberblatt, borda; Blechblatt, pléh, p. o. aranypléh, ezüstpléh; (Muſik) vom Blatte ſingen, ſpielen, egyszerre v. első látásra énekelni v. játszani kótából: Blattauge, das, levélbimbó: Blattgold, das, Blättchengold, levélarány: Blattkäfer, der, levélbogár; Blattlaus, die, levelész, korpaféreg: Blattſauger, der, kermes, egy bogár neme: Blattſeite, die, levéllap, levéloldal: Blattſilber, das, ezüstfüstpléh: Blattſtiel, der, nyél, levélnyél: Blattſtück, das, bey Zimmerleuten, der Hauptbalken, gerenda: Blattweiſe, adj. levelenként: Blattweſpe, die, tentréd: Blattzinn, das, Staniol, tzínpléh.

Blatten, abblatten, abblättern, z. B. Taback, levelezni p. o. a' dohányt, leszedni, letépni a' leveleit.

Blatter, die, pattanás, fakadék, p. o. a' testen: Kinderblattern oder Pocken, himlő; natürliche Blattern, közönséges v. hójagos himlő; eingeimpfte Blattern, beóltott himlő; Blattern haben, himlőzni; Blattern bekommen, meghimlőzni; Blatterſlechte, die, kormos zuzmó: Blattergift, das, himlőméreg: Blattergrube, die, Blaternarbe, himlőhely: Blaternarbig, adj. himlőhelyes: Blatterſteppig, adj. idem: Blaternimpfung, die, Blaterneinimpfung, himlőoltás, himlőhéoltás: Blaterroſe, die, der Rothlauf, orbántz, szentantal tüze.

Blau, adj. kék; hellblau, z. B. wie der Himmel, égszín világoskék, ins Grüne fallend, zöldeskék, dunkelblau, setétkék, szederjes; blau vom Stoßen, Schlagen, kék, megkékült, szederjes, blau werden, megkékülni, einen blau ſchlagen, nagyon megverni, daher trop. ein blaues Auge davon tragen, verést kapni, mit einem blauen Auge davon kommen, egy két ütéssel beérni, kevés bajjal kiszabadúlni, kudartzot vallani; blauer Dunſt, d. i. Blendwerk, ámítás, bolondítás; einem einen blauen Dunſt vormachen, elámítni valakit: Blau, das, kék, kékség, kékszín, kékfesték: Blauäugig, adj. kékszemű: Blaufarbe, die, Schmalte, kékítő: Blaugrau, adj. kékszürke: Blaugrün, adj. zamántzos színű: Blaugrundel, die, kék töltsérhal: Blauholz, das, kékberzsen: Blaukehlchen, das, füstfarkú billegető: Blaukohl, der,

Braunkohl, kékkáposzta: Blaukopf, der, eine Entenart, iromba telelő rétze: Blaukräbe, Mandelkräbe, karitsa szalakóta: Blaumeise, die, kék tzinke: Blauſäure, die, Berlíni kéksavany: Blauſchimmel, der, kékszürke ló: Blauſel, das, blaue Stärke, kékítő, kékkeményítő: Blauſpecht, der kurtakalapáts, favágó: Blautaube, die, Hohltaube, kék vadgalamb. Blauen, blau werden, oder ſeyn, kékülni, megkékülni.

Blech, das, pléh, p. o. vaspléh, bádogpléh, rézpléh: Blechen, d. i. zahlen, fizetni: Blechern, adj. pléhből való, pléh, bádog: Blechhütte, die, bádogpléhhámor: Blechlein, das, bádogotska, plehetske: Blechſchelle, die, kolomp: Blechſchläger, der, bádogos, kolompáros: Blechſchmied, der, kolompár, kolompkováts.

Blecken, entblößen, fitítni, die Zähne blecken, fogát vitsorítni, elvitsorítni a' fogait.

Bleiben, maradni, megmaradni, tartani, fennmaradni; ſtehen bleiben, állva maradni, tovább is megállani; ſitzen bleiben, veszteg ülni; liegen bleiben, fekve maradni, tovább is feküdni; hängen bleiben, fennakadni, belészakadni, t. i. a' ruhájánál fogva valahová, valamibe; ſtecken bleiben, megakadni, fennakadni, belészakadni, p. o. a' beszédbe, predikátzióba; geſund bleiben, egésségben maradni; lebendig bleiben, életben maradni; das bleibt unter uns, köztünk maradjon a' szó; ich bin und bleibe dein Freund, én barátod vagyok és az is maradok v. leszek, er bleibt immer bey der alten Leyer, mindég ugyan azon agglantot pengeti; übrig bleiben, hátra maradni; beym Verſprechen bleiben, szavát v. ígéretét megtartani, telyesítni; der Meinung bleiben, megmaradni gondolatja mellett, v. állhatatos meghatározása mellett; bleiben laſſen, abba hagyni; laß es bleiben, hadd abba; bleibe mir vom Leibe, távozz tőlem; zurück bleiben, elmaradozni; verſchwiegen bleiben, maradni, mint egy titokban maradni; im Treffen bleiben, elesni az ütközetben: Bleiben, das, maradás, megmaradás; hier iſt meines Bleibens nicht mehr, itt tovább maradni nem akarok.

Bleich, adj. halaványy, halovány, sáppadt; bleich werden, el- v. megsáppadni: Bleichblau, adj. halaványy kék.

Bleiche, die, des Geſichts, halaványyság, sáppadtság; die Kunſt zu bleichen, z. B. Leinwand, fejérités; der Ort zum Bleichen, fejérítő hely, z. B. eine Wachs- oder Leinwand-Bleiche, viasz- v. vászonfejérítő: Bleichen, weiß machen, megfejérétni: weiß werden, megfejéredni, meghalaványodni: Bleicher, der, fejérítő; ein blaßrother Wein, fakó bor: Bleichgelb, adj. sáppadt: Bleichroth, adj. halovány piros: Bleichſucht, die, Krankheit, fejérkórság, sáppasztó nyavalya: Bleichung, die, z. B. des Waſſers, megfejérítés.

Blende, die, szemellenző; ſt. ſpaniſche Wand, olaszfal; (Bauk.) jedes blinde Fenſter, oder jede blinde Thür, vakablak, vákajtó: Blenden, blind machen, szeme világát elvenni, megvakítni; szeme fényét elvenni, mintegy megvakítni rövid időre; trop. z. B. den Verſtand blenden, megvakítni t. i. az értelmet és okosságot: Blendendweiß, adj. z. B. Nacken, Buſen, hószínű: Blendlaterne, die, tolvajlámpás, vakítólámpás: Blendling, der, korts, kortsfajta. Blendung, die, megvakítás, szemfényvesztés, vakítás; súgárszorító: Blendwerk, das, vakítás, szemfényvesztő v. vakító dolog, einem Blendwerk vormachen, valakit vakítni, ámítni.

Bley, das, ein Metall, ón, ólom, feketeón; mit Bley anlöthen, ónnal öszveforrasztani: Bleyarbeiter, der, ónmíves, tzínmíves: Bleyaſche, die, Bleyſchaum, óntajték, ónmész: Bleyauflöſung, die, etzetben felolvasztott óntajték: Bleybergwerk, das, ónbánya: Bleyblumen, die, ónvirág: Bleybutter, die, ónhabvaj: Bleydach, das, ónfedél: Bleyern, adj. aus Bley gemacht, ón, ónból

való, bleyerne Gefäße, ónedények; ſt. ſchwer, nehéz, mint az ón, ónnehézségü: Bleyerz, das, ónas értz, glétetzet: Bleyeſſig, der, ónhabetzet: Bleyfarbe, die, ónszín: Bleyfarben, Bleyfarbig, adj. ónszínü: Bleyfeder, die, plajbász: Bleygeiſt, der, ónszesz: Bleygießer, der, ónmíves; tzínöntö: Bleyglätte, die, óntajték: Bleygrube, die, ónbánya: Bleyhaltig, adj. ónas, ónnal elegyes: Bleyich, adj. dem Bleye ähnlich, ónszabásü: Bleykalk, der, ónmész: Bleykönig, der, tisztaón: Bleykolik, die, ónmaszlagos kórság: Bleykugel, die, óngolyóbis: Bleylöthung, die, ónnal forrasztás: Bleyloth, das, Bleymaß, függöón t. i. mérni, mélységmérö, ponteránymérö: Bleymilch, die, óntej: Bleyöhl, das, ónolaj: Bleypflaſter, das, ónszénolaj flastrom: Bleyplatte, die, ónpléh tábla: Bleyrecht, adj. ſenkrecht, függöleges, ponterányos: Bleyröhre, die, óntsö: Bleyſalz, das, önsó: Bleyſchaum, der, ónmész: Bleyſchlacke, die, ónsalak: Bleyſchnur, die, ponterányméro, sinóron függö golyóbis: Bleyſchwere, die, ónnehézség: Bleyſiegel, das, ónbélyeg, ónpetsét: Bleyſtift, der, plajbász, tzéruza: Bleywage, die, vízerányméro, vízterületmérö: Bleyweiß, das, eine Farbe, görögtzéruza: Bleywurf, der, mélységmérö, óngolyóbis; a' mélységmérö kivetése p. o. a' tengerbe v. más vízbe: Bleyzucker, der, óntzúkor: Bleyzug, der, d. i. Fenſterbley, ablaküvegön.

Bleſſiren, megsebesítni p. o. katonát az ütközetben: das Bleſſiren, Bleſſirung, megsebesítés: Bleſſirter, ein, oder der Bleſſirte, sebes, sebet kapott t. i. katona: Bleſſur, die, seb, hadban kapott seb.

Blick, der, tekintet, rátekintet, rátekintés valamire: ſeinen Blick wohin wenden, valahová fordítni a' szemeit, tekinteni; ſeinen Blick wegwenden, elfordítni szemeit valamiről, auf etwas heften, valamire függeszteni szemeit; den Blick zur Erde ſenken, a' földre szegezni szemeit; auf den erſten Blick, elsö tekintettel v. látásra; ein Zeichen, das man mit den Augen giebt, intés a' szemmel, pillantás, pillantat, szempillantás; trop. von der Seele, z. B. ein durchdringender Blick, éles bélátás t. i. a' dologba.

Blicken, ſichtbar ſeyn, látszani, mutatni magát, nézni ki belöle, auch trop. kitetszeni, das Verbrechen blickt ihm aus den Augen, gonoszság látszik v. néz ki a' szemeiből is; ſchnell auf etwas ſehen, tekinteni, nézni, oft blicken, tekingetni.

Blickgold, das, d. i. Gold, welches noch Silber in ſich enthält, ezüstel elegyes arany.

Blickſilber, das, reines Silber, tiszta ezüst.

Blind, adj. vak; blind werden, megvakulni; blind ankommen, d. i. übel ankommen, megjárni, pórúl v. roszszúl járni, oder ſich täuſchen, megtsalódni, megtsalatkozni; blind ſeyn, vakoskodni; blinde Kuh, ein Spiel, szembekötösdi játék; ſt. trübe, homályos; ſt. erdichtet, was nur zum Scheine da iſt, vak, hamis, ein blindes Fenſter, vak ablak, ein blinder Lärm, vak lárma, ok nélkülvaló lármaütés; blinden Lärm ſchlagen, vak lármát indítni; ein blinder Angriff, tettetö megtámadás; blind laden, tsak fojtásra tölteni a' puskát, tettetésből tölteni a' puskát: blind ſchießen, fojtással löni: der Augen, des Verſtandes beraubt, blindlings handelnd, vak, vakoskodó t. i. az értelmére nézve, okoskodás nélkül való, tudatnélkül való, die Liebe iſt blind, vak a' szeretet, blinder Gehorſam, vak engedelmesség: adv. vakon: Blind gebohren, adj. oder der Blind gebohrne, vakonszületett, született vak: Blindheit, die, vakság; setétség, vakoskodás; Blindheit des Verſtandes, d. i. Dummheit, vakság, tompaság, tudatlanság, setétség: Blindlings, adv. mit verſchloſſenen Augen, szembehúnyva; ohne Ueberlegung, vaktában: Blindmaus, die, vak murmutér: Blindſchleiche, die, töro-

dékeny pikkelyeskígyó, rántzaskígyó.

Blinken, ſchimmern, ragyogni, villogni, tsillogni, tsillámlani, villámlani: Blinken, das, ragyogás, villogás, tsillogás.

Blinzen, oder Blinzeln, pislogni, hunyorgatni; die Augenlieder oft auf- und nieder ſchlagen, pislogatni, hunyorítni, katsintani vágni v. mteni a' szemével.

Blitz, der, der leuchtende Blitzſtrahl, villámlás, villámás, villám; ſchnell, wie der Blitz, sebes mint a' villám; der einſchlägt, menykő, ménkő, istennyila; er iſt vom Blitz getroffen oder berührt worden, megütötte a' menykő; ein ſchnell vorübergehender Glanz, tündöklés: Blitzableiter, der, Wetterableiter, Wetterſtange, menykőfogó: Blitzartig, adject. menyköves, villámnemű: Blitzen, es blitzt, villámlik; Blitze werfen, ſchleudern, hullani a' menykőnek, menydörögve villámlani, daher trop. hell glänzen, ſchimmern, villogni, ragyogni, fényleni, blitzende Augen, villogó, villámló v. ragyogó szemek, Feuer blitzt aus den Augen, tűz villog a' szemeiből; mit Blitzesſchnelle durchfahren, mint a' villám által járni, meghatni; Freude blitzt durch die ſtille Bruſt, örömvillám futja meg tsendes mejjét: blitzen machen, blitzend werfen, villámolva kihányni v. kiszórni p. o. mint az Etna: Blitzen, das, beym Gewitter, villámás, villámlás; das Glänzen, villogás, ragyogás, fénylés: Blitzſtrahl, der, menykő, villám.

Block, der, ſt. Klotz, tuskó, tusok, törzsök, ein Stück Stein, darab, kőtuskó, gerenda, kőgerenda, értzgerenda; der Klotz, für Verbrecher, deres, kaloda: Blockhaus, gerendavár, ágyúsántzház; fogház: Blockade, die, Einſchließung, z. B. einer Stadt, Feſtung, megszállás, körülfogás, t. i. várnak, városnak megszállása: Blockiren, einſchließen, megszállani, körülfogni, körülvenni, bekerítni, t. i. katonákkal a' várost, várat: Blockpfeife, die, Stockpfeife, Stockflöte, furulya; Blocktaube, die, örves galamb: Blocksberg, der, Gerhardsberg, Szt. Gellért hegye.

Blöde, adj. gyenge, p. o. szem, tompa; eszére nézve, tompaelméjű, buta, butafejű, lassú eszű; furchtſam, zaghaft, félénk, bátortalan: Blödigkeit, die, Schwäche der Augen, tompaság, a' szemnek tompasága: des Verſtandes, tompaeszűség, gyengefejűség, butaság; Furchtſamkeit, félénkség, bátortalanság: Blödſichtig, adj. gyengeszemű, rövidlátású, tompaszemű, homályosszemű: Blödſichtigkeit, die, tompalátás, homályosszeműség, szemtompaság: Blödſinn, der, tompaság, gyengeelme, butaság, tompaeszűség: Blödſinnig, adj. tompa, gyengeelméjű, tompaeszű, buta, butaelméjű: Blödſinnigkeit, die, tompaság, gyengeelméjűség.

Blöken, bégni, bégetni, mint a' juh: bőgni, mint a' marha: Blöken, das, bégetés; bőgés.

Blöße, die, der Zuſtand, da eine Sache unbedeckt iſt, mezítelenség, meztelenség; uneig. im Fechten, ein unbedeckter Theil des Leibes, fedetlen rész; in weiterer Bedeutung Schwäche, ſchwache Seite des Herzens und Verſtandes, gyengeség, hiba: im Forſtw. Lichtung, kopaszság, kopár hely az erdőben.

Blond, adj. licht, szőke; blondes Haar, szőke haj; der oder die Blonde, szőke: Blondine, die, szőke fejérszemély.

Bloß, adj. eig. der Bedeckung beraubt, mezítelen, meztelen; mit bloßem Kopfe, hajadon fővel; Er iſt nackt und bloß, d. i. ohne Kleidungsſtück, tsupa mezítelen, anyaszült mezítelen; oder: er iſt in der gröſten Dürftigkeit, nagy szegénységben van; uneig. unbeſchützt, z. B. im Fechten, fedezetlen, puszta; ſt. allein, weiter nichts, als, tsupán, tsupa, tiszta tsupa, bloß Poſſen, tsupa tréfa v. tréfaság: adv. nackt, mezítelen, mezítelenen.

Blühen, v. Bäumen, virágozni, virágzani; anfangen zu blühen, kezdeni virágzani, nyílni, fejleni; daher: blühend, virágzó; uneig.

uneig. sich im Wohlstande, in einem lebhaften Zustande befinden, virágozni, virítni, díszleni, jó v. boldog állapotban lenni, virágzó állapotban v. divatjában lenni, das blühende Alter, virágzó kor, im blühenden Alter seyn, élete virágában lenni, die schönen Wissenschaften blühen in einer Stadt, a' tisztességes tudományok virágoznak v. diszlenek valamelly városban; daher: blühend, virágzó, diszló; trop. eine blühende Schreibart, elevenséggel virító, ékes írásmód: Blühen, das, virágzás; ist es Blüte, virágzat.

Blümchen, das, virágotska.

Blüte, die, virágzás, virág, virágzat: die Bäume stehen in der Blüte, most virágoznak a' fák; uneig. der erwünschte hoffnungsvolle Zustand einer Sache, virág, virágzás, disze, divatja valaminek, virágja, legszebb kora, legjobb ideje, v. környülállása valaminek; in der Blüte des Lebens seyn, élete virágjában lenni v. legszebb korában; st. Blume, virág, egy szál virág, männliche, weibliche, Zwitterblüten, hímvirág, anyavirág, nősvirág: trop. die monatliche Reinigung, hónapszám, hónapi tisztulás: Blütezeit, die, d. i. die Zeit der Blüte, virágzás, virágzáskor, z. B. in der Lindenblüte, hársfavirágzáskor, in der Kornblüte, rozs virágzáskor; die Jugendzeit, ifjú kor, virágzó ifjúság: Blüteknospe, die, d. i. das Blütauge, virágbimbó.

Blume, die, virág; Blumen sammeln, virágot szedni; Blumen, z. B. durch Weberey, Stickerey einweben, virágokat szőni belé; das feinste und beßte von einer Sache, java, lelke, színe, virága valaminek, z. B. die Blume des Mehls, lisztláng; Schwefelblume, virág, szesz p. o. büdöskővirág: Blumenbeet, das, virágos ágy t. i. a' kertben: Blumenfeld, das, virágos mező v. rét: Blumenflor, der, virág diszlés, virágzás, együtt virágzás; virágzás ideje: Blumenflur, die, virágos mező: Blumenbau, der, virágtenyésztetés, virágmívelés: Blumenblatt, das, viráglevél; bokrétalevél, szírom: Blumengarten, der, virágoskert: Blumengärtner, der, virágtermesztő, virágkertész; Blumengehänge, das, Blumen-Guirlande, Feston, virágfűzérek, mit Blumen ausschmücken, virágfűzérekkel beaggatni: Blumengeschirr, das, virágosedény: Blumengewächs, das, virágplánta, ékes virág termőnövevény: Blumengöttin, die, virágistenné, virág istenaszszony, Flóra: Blumenkäfer, der, maróka: Blumenkelch, der, tsésze, kehely: Blumenkenner, der, virágesmérő: Blumenkenntniß, die, virágesméret: Blumenkohl, der, Carfiol, kartifiola, virágos káposzta: Blumenkranz, der, virágkoszorú: Blumenkrone, die, bokréta: Blumenkugel, die, gombvirág: Blumenlese, virágszedés v. szüret; válogatott mondások gyűjteménye. (Florilegium) Blumenmaler, der, virágfestő: Blumenmalerey, die, virágfestés: Blumenmonat, der, virághónap, t. i. Aprílis és Május: Blumenreich, das, virágország, virágok országa: Blumenreich, adj. virágos, virágzó, virágokkal rakott v. telyes: Blumenscheide, die, burok, virághüvely: Blumenscherbe, die, virágos tserép: Blumenstaub, der, hímpor: Blumenstaubfaden, der, szálingó: Blumenstängel, der, virágszár: Blumenstempel, der, anya nőstény, anyaszál, a' virágokban: Blumenstiel, der, kotsán, kotsány, a' virág szára: Blumenstrauß, der, bokréta, virágbokréta: Blumenstück, das, virágos tábla, virágtábla, virágos ágy: (Malerey) Blumengemählde, festett virágok egy táblán: Blumentopf, der, Blumengeschirr, virágtserép, tserép, virágedény: Blumenwerk, das, virágok; virágtzifrák, valaminek ékesítésére: Blumenzapfen, der, barka, tzitzu: Blumenzeit, die, virágok ideje, virág ideje: Blumenzucht, die, Blumenbau, virág tenyésztetés: Blumenzwiebel, der, hagyma, virághagyma: Blumicht, adj. virágforma, virágsza-

bású, virágformájú; adv. virágmódra: Blumig, adj. virágos, virágzó; das blumige Ufer, virágos v. virágokkal rakott part; ein blumiger Zeug, d. i. mit Blumen durchwirkt, virágos szövedék, p. o. selyem stb. adv. virágosan: Blumiſt, der, virágszerető, virágkedvelő.

Blut, das, vér, geronnenes Blut, aludt vér, Blut auswerfen, vért köpni; Blut vergießen, d. i. ermorden jemanden, ölni, gyilkolni, in der Schlacht, vért ontani; ſein Blut vergießen, vérét kiontani; ſein Blut fürs Vaterland vergießen, házájáért meghalni, mit Blut beflecken, vérrel fertéztetni, ein Sieg, der viel Blut gekoſtet hat, véres győzödelem, nach Blut dürſten, vért szomjúhozni, etwas mit kaltem Blute anhören, hideg vérrel venni v. hallgatni valamit, Blut laſſen, d. i. zur Ader laſſen, eret vágni, das Blut ſtillen, a' vérfolyást elállítni; es iſt mein Fleiſch und Blut, véres veréjtékemmel keresett jószágom, einen bis aufs Blut ausſaugen, valakit mindenétől v. minden vagyonától megfosztani, valakinek minden verét és zsirját kiszívni, einen bis aufs Blut peinigen, valakit kegyetlenül martzongani v. kínzani; trop. der Saft mancher Früchte, lév, nedv, das Blut der Reben, szőlővesszső leve, szőlőlév; das Leben, élet, ſein Blut für jemand wagen, életét is odaadni v. feláldozni valakiért; ein junges Blut, ifjú ember, ein liederliches Blut, gaz ember: ein gewaltſamer Tod, erőszakos halál, jemands Blut fordern, valakinek az életét, az az, megölettetését kívánni: Fleiſch und Blut d. i. Begierden, testi kívánságok, testiség, testigyönyörűségek; nahe Abkunft, Verwandtſchaft, vérség, rokonság, közelvaló v. vérszeréntvaló atyaſiság, er iſt durch die Bande des Bluts mit mir verwandt, vérszeréntvaló atyámfia: Blutabgang, der, vérmenés, vérhas: Blutader, die, vérér; Pulsader, die, verőér, életér: Blutadernetz, das, véreres hártyarétze: Blutarm, adj. földhözragadt szegény, igen szegény; Blutauswurf, der, vérköpés; Blutbad, das, vérontás, nagy vérontás: Blutbann, der, Blutgericht, Halsgericht, főbenjáró itélőszék: Blutbaum, der, Blutholz, oder Campeſchenbaum, vérbélſa: Blutbegierde, die, vérszomjúzás; Blutbegierig, adj. vérszomjúhozó; Blutbrechen, das, vérhányás; Blutblaſen, die, aranyérhójag: Blutbuche, die, veres bikfa, vérlevelű erdei bikfa: Blutbühne, die, vesztő állá: Blutdurſt, der, vérszomjúzás, öldöklő vágy: Blutdürſtig, adj. vérszomjúhozó, vérszomjúzó, adv. vérszomjúzva: Blutegel, der, piótza, nadály: Blutfahne, die, im Lehensweſen, vérzászló, mint jele a' főbenjáró törvényszék felállításának; das Zeichen zum Blutvergießen, vérzászló mint jele a' háborúnak: Blutfarbe, die, vérszín: Blutfarbig, adj. vérszínű; Blutfluß, der, vérfolyás; goldene Ader, folyó aranyér: Blutflüßig, vérfolyásos: Blutfremd, adj. egészen idegen: Blutgang, der, verfolyás: Blutgefäß, das, ér, véredény, pl. Blutgefäße, die, vérerek: Blutgefäßlehre, vérerek tudománya: Blutgeld, das, vérárr, vérnek á:ra: Blutgericht, das, főbenjáró itélőszék: Blutgerüſt, das, vesztőállás v. hely: Blutgeſchwür, das, vérkelevény, vérkelés: Blutgier, die, vérszomjúzás: Blutgierig, adj. vérszomjúzó, vérszomjuhozó: Blutgras, das, Bluthirſe, vérszín v. piros muhar: Bluthänfling, der, kenderike, tsikörke pinty: Blutharnen, das, bey Pferden und dem Hornviehe, véres vizellet, vérhúgyás, egy nyavalya neme az állatoknál: Bluthirſe, die, pirók, muhar: Bluthochzeit, die, die Pariſer, auch Bartholomäusnacht genannt, a Párisi gyilkoló v. vérontó lakodalom: Bluthund, der, ein grauſamer Tyrann, vérszopó, vérszomjúzó tirannus: Bluthuſten, der, das Blutſpeyen, vérhányás, vérköpés: Blutjung, adj. nagy ei liatal v. ifjú, gyenge ifjú: Blut

laſten, der, ſt. Herz, szív; Blutlaſſen, das, Aderlaſſen, érvágás: Blutlauf, der, vérmenés, vérhas: Blutlos, adj. véretlen, vértelen, vérnélkül való, vérevelt: Blutnuß, die, vérbélü v. veresbélü mogyoró: Blutpfirſche, die, vérbélü oszibaratzk: Bluträcher, der, gyilkosság hoszszúló: Blutrache, die, gyilkosság meghoszszúlása, hoszszúállás a' gyilkosságért: Blutreich, adj. bővérü, véres: Blutreinigend, adj. vértisztító: Blutreinigung, die, vértisztítás, vértisztúlás, ein blutreinigendes Mittel, vértisztító szer v. eszköz, orvosság: Blutrichter, der, élethalál biró: Blutroth, adj. vérszinü, piros mint a' vér; Blutroth werden, elpirosodni, nagyon elpirúlni t. i. szégyenletében: Blutrünſtig, adj. blutig, blutend, vérző, véres: Blutruhr, die, vérhas: Blutſauer, adj. fehr ſauer, nagyon savanyú; läſtig, ſchwer, keserves, igen terhes, blutſaure Arbeit, keserves munka: Blutſauger, der, nadály, piótza; ſt. Vampyr, eine Art großer Fledermäuſe in Amerika, lidértz v. töltsérorrú denevér: Blutſchande, die, vérrokonos v. vérellenvaló paráznaság: Blutſchänder, der, vérrokonos parázna: Blutſchlecht, adj. temes roszsz, felette roszsz: Blutſchuld, die, gyilkosság, nagy gonoszság: Blutſchwamm, der, tinórú vérgomba: Blutſchweiß, der, vérizzadtság, vérverejtékzés: Blutſchwitzen, das, idem. Blutſpeyen, das, vérköpés; ſt. Blutbrechen, vérhányás: Blutſtaar, der, vérhájog: Blutſtätte, die, Richtſtätte, vesztőhely; Blutſtillen, das, vérhúgyás: Blutſtein, der, Eiſenſtein, vérkő: Blutſtillend, adj. vérállító, p. o. szerek: Blutſtockung, die, vérdugúlás: Blutſturz, der, vérhányás, nádravérfolyás, vérrohanás: Blutumlauf, der, vérkerengés: Bluttriefend, adj. szivárgó: Bluturtheil, das, halálos itélet: Blutvergießen, vérontás, ölés: Blutverluſt, der, vérveszték, vérelfolyás: Blutwaſſer, das, vérsavó, a' vérsavója: Blutwenig, adv. igen kevés: Blutwurſt, die, Plunze, véroshurka, gömbötz: Blutzeuge, der, (Märtyrer), mártir: Blutzwang, der, erőltető vérhas.

Bluten, vérzeni, vérének folyni, du bluteſt ja, foly a' véred; die Wunde blutet, vérzik a' seb, foly a' sebből a' vér; die Naſe blutet ihm, foly az orra vére, eleredt az orra vére; eines gewaltſamen Todes ſterben, erőszakos halállal halni meg, vérének kiontatni, megölettetni; das Herz blutet mir, d. i. ich empfinde lebhaften Schmerz, vérzik a' szívem, felette fájlalom; für etwas büßen, lakolni, meglakolni valamiért: Bluten, das, vérzés, vérfolyás: Blutend, adj. vérző: Blutig, adj. véres, vérontó, ein blutiger Krieg, véres had v. háború, ein blutiges Treffen, véres ütközet; tropfkeinen blutigen Heller d. i. gar kein Geld haben, egy fél pénzel sem bírni, egy pénznek ura nem lenni.

Blutsfreund, der, Blutsverwandter, vérszeréntvaló atyafi v. rokon, vérrokon; die Blutsfreundin oder verwandte, vérszeréntvaló rokon, t. i. aszszony v. leány: Blutsverwandſchaft oder Freundſchaft, die, vérszeréntvaló rokonság v. atyafiság, vérrokonság: Blutstropfen, der, vértsepp, egy tsepp vér; es iſt kein guter Blutstropfen in dir, egy tsepp jó vér sints benned.

Bock, der, plur. die Böcke, bak, Schafbock, Widder, kos; Rehbock, bakóz; Ziegenbock, bak, ketskebak, ein junger Bock, gödölye; einen Bock zum Gärtner ſetzen, ketskére bízni a' kertet, farkasra bízni a' nyájat, ebre bízni a' hájat; von wollüſtigen Menſchen, z. B. ein geiler Bock, buja fajtalan ember; eine Art Pfeife, der polniſche Bock, Dudelſack, Bockpfeife, duda; Sturmbock, bey den Alten, várvívó kos; ſt. Fehler, Verſehen, hiba, einen Bockſchießen, bakot ütni v. lőni, az az, nagyot hibázni: ein vierfüßiges Geſtell, bak, ketskebak, ſ. Rüſtbock, Holzbock, Sägebock; Kutſchbock, bak, kotsibak, elsőbak, kotsiülés, hátúlsóbak;

Bockfell, das, die Bockshaut, bakbőr: Bocksfleisch, das, bakhús: Bockfüßig, adj. Bockfüße habend z. B. Satyr, ketskelábú: Bocklamm, das, ein Lamm männlichen Geschlechts, kos v. hímbárány: Bockleder, das, ein zubereitetes Bockfell, bakbőr, bakirha.

Bocken, von den Ziegen, den Bock zur Begattung zulassen, a' bakot bakzatni; wie ein Bock stinken, bűzhödni, bakbűzű lenni; stoßen, z. B. mit den Hörnern, döfni, döfölni, mint a' bak szarvával; d. i. stampfen z. B. den Flachs, tilólni a' lent, kendert, törni; Bockenzen, bakbűzűnek lenni: Bockig, adj. bakbűzű.

Bocksauge, das, bakszem, ein Mensch, dessen eines Auge kleiner ist, als das andere, félsanda; st. Schalmuschel, tsészetsiga, (patella): Bocksbart, der, bakszakáll: Bocksgestank, der, bakbűz: Bockshorn, das, bakszarv; ins Bockshorn blasen, d. i. Lärm blasen, híjjába lármát ütni; einen ins Bockshorn jagen, in die Enge treiben, valakire ráijjeszteni; eine Pflanze, Fönnkraut, bakszarvú lepkeszeg, görög széna; Bockshörnerl, Johannisbrod, Sz. János kenyere: Bocksprung, der, bakszökés, bakugrás, vitzkánkodás; Bocksprünge (Capriolen) machen, bakszökéseket tenni.

Boden, der, pl. die Böden, übersh. das Unterste einer jeden Sache; bes. die Oberfläche der Erde, Erdboden, föld, földszín; alles dem Boden gleich machen, mindent földig lerontani; auf dem Boden liegen, földön feküdni; einen zu Boden werfen, valakit földhöz vágni, földre teritni; trop. ihn entkräften, des Muths berauben, valakit földig verni, leverni, megalázni; in engerer Bedeutung in Rücksicht ihrer physischen Beschaffenheit, föld, föld neme; ein fetter, magerer Boden, kövér, sovány föld; in Rücksicht auf Eigenthumsrecht, Grund und Boden, telek, auf meinem Grund und Boden, az én telekemen; der unterste Theil eines Gefäßes z. B. Faßes, fenék, fenek, ally, des Meeres, Flußes, tengernek, folyóvíznek feneke, allya; einen geschlagenen Boden legen, kipallózni, deszkával kirakni az allyát valaminek; sich zu Boden setzen, leűlni a' fenékre, leűllepedni p. o. mint a' homok a' vízben az edény fenekére leűl; der oberste Raum eines Gebäudes unter dem Dache, padlás, házhéjj, hiu, héjj; gehe auf den Boden, menj fel a' padlásra; der Fußboden, pádimentom; Kornboden, gabonatsűr vagy tárház; Fechtboden, bajnok hely; von leinenen, seidenen und dergl. Zeugen, der Grund, fenékszín, a' szőtt materiának a' fő színe, mellyen virágok vannak: Bodenbret, das, fenékdeszka a' szekeren: Bodenfenster, das, házhéjjablak: Bodenkammer, die, házhéjj alatt lévő kamara, padláskamara: Bodenlos, adj. feneketlen p. o. tenger, mélység; das Wasser, örvény, adv. feneketlenül; Bodensatz, der, szálladék, ülledék, salak, ally, seprő: Bodensee, der, Bodámi tó: Bodenstück, das, fenékdarab, fenéknekvaló deszka, fenékdeszka an den Kanonen, das Bodenfelt Stoßstück, ágyúágy, az ágyú agya: Bodentreppe, die, padlás grádits, házhéjjgrádits, hiúbb vivő grádits. Booing, der, kád Bodmen, oder Bödmen, au Bödnen, mit einem Boden ver sehen, z. B. ein Faß, megfen kelni, feneket tsinálni belé; ei Zimmer bödnen, megpallózni kipallózni, deszkával kirakn Bodmerey, die, hajó megjobb tására felvett pénz felől va egyezés.

Böckchen, das, bakotska, gödöly

Böckeln, ein wenig nach dem Bo riechen, bakbűzű lenni egy k véssé.

Böhme, der, Tseh: Böhmen, d Tseh ország: Böhmisch, adj. oder aus Böhmen, Tseh, v. Tse országi; das sind ihm böhmis Dörfer d. i. unerhörte Ding esmeretlen dolgok ezek ő előtt adv. Tsehül.

Böhnchen, das, babotska.

Bökel, der, sósvíz, fonnyasztó s víz: Bökelfleisch, das, sós vi

áztatott hús: Bökeln, sósvízbe áztatni: Bökelzunge, die, sósvízbe áztatott nyelv.

Böller, der, Pöller, kis mozsárágyú, pattantyú.

Börse, die, pénzes erszény v. zatskó; ein Gebäude in großen Handelsstädten für Kaufleute, daselbst ihre Geschäfte abzumachen, alkupalota, váltótár, pénzváltótár, alkutár.

Bösartig, adj. gonosz, roszsz, roszszfajta; eine bösartige Krankheit, gonosz nyavalya, ein bösartiges Fieber, roszszfajta hideglelés; boshaft, gottlos, z. B. Mensch, gonosz, roszsz természetü p. o. ember; adv. gonoszúl: Bösartigkeit, die, böse Beschaffenheit, rosz volta valaminek: sittliche Schlechtigkeit, gonoszság, roszszaság.

Böse, adj. roszsz; st. schadhaft, verdorben, romlott, elromlott; böser Weg, roszsz út, böses Wetter, roszsz idó; böse Augen, fájós szemek; vom sittlichen Zustande, a) überhaupt, schlimm, unsern Absichten zuwider, roszsz, mostoha, böse Zeiten, mostoha idök; eine böse Nachricht, kedvetlen v. roszsz hír; b) zum Zorne geneigt, haragos, mérges, ein böses Weib, gonosz aszszony, ein böser Hund, harapós kutya, einen böse machen, megharagítni, böse werden, megharagudni, der leicht böse wird, haragos; c) schädlich, gefährlich, gonosz, veszett, p. o. száj, nyelv; schändlich, schimpflich, roszsz, utálatos, veszett, er hat einen bösen Namen, veszett neve van, roszsz híre neve van; allen Gesetzen zuwider, gonosz, roszsz t. i. ember; daher: Substant. der Böse, d. i. ein böser Mensch, gonosz ember, a' gonosz; ein Teufel, der böse Feind, sátán; das Böse, d. i. eine böse That, gonoszság, gonosztett, Böse thun, bünhödni, gonoszságot követni el; f) das böse Gewissen, roszsz lelkiesméret: adv. gonoszúl roszszúl: Bösewicht, der, elfajúlt gonosz, istentelen gonosz, istennélkülvaló, gonosztévö: Bösherzig, adj. gonoszlelkü: Bösherzigkeit, die, gonoszlelkúség: Böslich, adv. gonoszúl.

Böttcher, der, Faßbinder, boduár, pintér, kádár.

Böge oder Boge, die, (Weinboge) eine starke Rebe, welche gebogen und angebunden wird, lugos.

Bogen der, jede krumme Linie, görbület, hajlat, karéj; ein Bogen um die Sonne, karéjkör a' nap körül; der Fluß macht einen Bogen, a' folyóvíz tekeredik v. karéjt tsinál; etwas in Bausch und Bogen kaufen, általjában megvenni t. i. javát, roszszát; etwas, was bogenförmig gebaut ist, z. B. jede Rundung eines Gewölbes, boltozat, bolthajtás; der Bogen des Rades, die Felgen, keréktalp; der Bogen Pfeile damit abzuschießen, kézív, mellyből a' régiek nyilaztak; der Geigenbogen, hegedüvonó; ein Bogen Papier, egy ív papiros, egy árkos papiros: Bogendecke, die, boltozat, bolthajtás: Bogenbohrer, der, tzéfúró: Bogenfeile, die, hátas reszelő: Bogenfenster, das, bolthajtásos ablak: Bogenfläche, die, karéjosság: Bogenförmig, adj. karéjforma, karéj, bolthajtásos; adv. karéjosan, bolthajtásosan: Bogengang, der, in Gärten, Bogenlaube, lugas: Bogengröße, die, ív v. árkos nagysága: Bogenlang, adj. egy ívnyi, egy ívet megtöltő: Bogenlinie, die, karéjlínea, karéjvonás: Bogenschluß, der, Schlußstein, bolthajtást bézáró kő: Bogenschuß, der, ív ellövése, nyíllövés; die Entfernung eines Pfeilschusses, egy nyíllövésnyi távolyság; ein Bogenschuß, bolthajtásos lövés: Bogenschütze, der, nyílas: Bogenweise, adv. karéjosan, bolthajtásosan, boltozatosan: Bogenwölbung, die, bolthajtás, boltozat: Bogenzahl, die, z. B. eines Buches, ívszám, az ívek v. árkosok száma. Bogig, adj. was eine Bogengestalt hat, karéjos, hajlásos, boltozatos; tekerületes, girbegurba: adv. karéjosan, boltozatosan.

Bohle, oder Bole, die, ein dickes Bret, pallódeszka, gerendadeszka, palló, palló gerenda, eichene

Bohlen, tölgyfa deszka v. palló: Bo len, mit Bohlen belegen, z. B. einen Stall, kipallózni, pallózni: Bohlen, das, die Bohlung, kipallózás: Bohlendach, das, deszkapadlázat.

Bohne, die, bab; die Schminkbohne, deren Schoten gegessen werden, paszuly, faszulyka; die türkische Bohne, nagy virágú paszuly, török borsó; die Zwergbohne, gyalog paszuly; die Feld- Sau- Pferde- Esels- bohne, bab, babó, kerti- disznó- bab: Bohnenbaum, der, fái zanót: süßer Bohnenbaum, édes kászia: Bohnenbrey, der, babkása: Bohnenkraut, das, Pfefferkraut, borsos szátorja, borsfü, tsombor: Bohnenmehl, das, babliszt: Bohnenschote, die, bab- v. paszulytsö, paszulybetzö: Bohnenstengel, der, babszár: Bohnenstroh, das, babszalma.

Bohnen, hölzernes Geräthe mit Wachs und einem wollenen Lappen glatt und glänzend reiben z. B. einen Schrank, einen Tisch, kisikárlani, kisimítni, kipallérozni.

Bohren, fúrni, ausbohren z. B. ein Loch, kifúrni p. o. lyukat, kilyukasztani, ein Schiff in den Grund bohren, a' hajót megfúrni és az által elsüllyeszteni, keresztül lőni a' hajó fenekét: Bohren, das, Bohrung, die, fúrás, kifúrás: Bohrer, der, fúró, a' ki fúr; das Werkzeug, fúró, fúrú, fúró eszköz: Bohrspäne, die, fúrúpor: Bohrkäfer, der, furdants.

Boi, (Boy) der, eine Art Zeug, bojposztó.

Bojsalz, das, Meer- oder Seesalz, tengersó.

Boje, die, Wiege, bölcső.

Bollwerk, das, Bastey, véderősség, vívóbástya; bástyagát, a' vizek partján, védgát a' víz kiöntése ellen.

Bologneser Hündchen, das, bolonyai ebetske.

Bolzen, der, auch der Bolz, nyílveszsző, nyíl; ſt. Stahl, a' téglázó vasa, a' téglázóvas nyelve, mellyet megtüzesítve tesznek a' téglázóba; végszeg, tartalékszeg, petzek p. o. tengely végszeg.

Bombarde, die, bombihányó, bombiágyú: Bombardement, das, (ólv. bombardemán). Bombenwerfen, bombahányás, bombízás, bombihányás, bombival való ágyúzás: Bombardiren, bombázni, bombít hányni p. o. a' városba, várba, ágyúzni, ágyúval lőni p. o. a' várost: Bombe, die, bombi, bomba, gyujtógolyóbis,

Bombaſt, der, d. i. Wortſchwall, Schwulſt im Reden, fellengős beszéd, fellengő írásmód, szódagály.

Bommeln, hingálozni.

Boot, das, kis hajó, tsajka, ladik, tsónak: Bootsknecht, der, Matrose, hajós legény, sajkás, tsajkás: Bootleute, die, plur. tsajkások: Bootmann, der, hajós, hajósmester.

Borax, der, olvasztó só, póritsa: Boraxsäure, die, póritssavany.

Bord, der, der Rand einer Sache z. B. eines Gefäßes, szél p. o. az edény széle, v. karimája: ſt. Ufer, a' part széle; besonders der Rand eines Schiffes, a' hajó széle v. oldala, párkány, über Bordſpringen, a' hajóból kiugrani, etwas über Bord werfen z. B. Waaren, kihányni valamit a' hajóból p. o. hogy a' hajó könnyebb legyen, kivetni a' hajóból v. a' tengerbe vetni; uneig. das Schiff ſelbſt, auch das Borthajó, an Bord gehen, bémenni a' hajóba, felmenni a' hajóra, hajóra szállni, an Bord bringen, hajóra rakni v. szállítni, über Bord fallen, kiesni a' hajóból, an Bord haben, a' hajón lenni v. vinni, das Schiff hat 200 Mann an Bord, 200 katona volt a' hajón.

Bordell, das, bordélyház.

Bordiren, z. B. ein Kleid, paszománnal béborítni, paszomántal megborítni t. i. ruhát, mente: ein bordirtes Kleid, paszomántos ruha v. öltözet; Gebordet, bordirt, paszomántos, paszomántozott.

Borg, der, das Borgen, wenn man von jemanden borgt, a) was, das man wieder giebt z. B. Geld, költsön kérés, költsönzés, etwas auf Borg nehmen

valamit költsön kérni, borgen b) etwas, das man nicht wieder giebt, z. B. Waaren, hitelbe v. hitelre venni, auf Borg nehmen, d. i. auf Credit, hitelbe vagy hitelre venni; wenn man jemanden etwas leihet, a.) das man wieder giebt, költsönadás, költsönözés, hitelezés, auf Borg geben, költsön adni, költsönözni, hitelezni; b.) das er nicht wieder giebt, z. B. Waaren, hitelbeadás, hitelreadás, hitelezés, etwas auf Borg geben, hitelbe v. hitelre adni, hitelezni p. o. portékát.

Borgen, als Darlehen nehmen, um es zurückzuzahlen, költsönvenni, költsönözni, költsön kérni p. o. pénzt, auf Credit nehmen, hitelbe v. hitelre venni p. o. portékát; trop. entlehnen, z. B. einen Namen, ein Beyspiel, költsönözni, venni: st. leihen, das er wieder giebt, z. B. Geld, Bücher, költsön adni, költsönözni p. o. pénzt, könyvet; das er nicht wieder giebt, z. B. Waaren, hitelre v. hitelbe adni valakinek p. o. a' portékát: Borger, der, költsönkérő, hitelbekérő, költsönözö, hitelező; költsönadó, hitelbeadó, költsönözö, hitelező.

Borke, die, kéreg, fakéreg; die verhärtete Rinde an Geschwüren, var, sebvar.

Born, der, st. Wasser, víz; st. Quelle, forrás: st. Brunnen, kút: Bornkanne, die, vízedény.

Borsdorfer Apfel, der, borsdorfi alma, kormosalma neme.

Borst, der, repedés, hasadás.

Borstbesen Borstwisch, Haarbesen, der, serteseprü, borostaseprü.

Borste, die, bey Schweinen, serte; voller Borste, sertés.

Borsten, sich, wie Borsten steif in die Höhe stehen, borzadni, felborzadni, borzadozni; das Haar sträuben, wie Hunde, berzeszteni a' szőrét, berzenkedni: Borstenformig, adj. serteszabású, mint a' serte: Borstengras, das, magár: Borstig, adj. mit Borsten besetzt, sertés; den Borsten ähnlich, borzas: Borstenpinsel, der, serteecset.

Borte, die, eine Einfassung an Kleidungsstücken, szege, szegély; goldene oder silberne Borten, paszamánt p. o. arany v. ezüst: Bortenwirker, der Posamentirer, paszamánszövő.

Borten, der, Kopfputz für Mädchen in Ungarn, párta, Borten aufsetzen, felpártázni.

Borstwisch, der, serteseprő.

Bose, die, tollszár; egy marok, egy tsomó p. o. kender, len.

Boshaft, adj. zornig, haragos, mérges; st. gottlos, gonosz, roszsz; geneigt zu schaden, roszsz v. gonosz indúlatú: adv. haragosan, mérgesen, dühösen; roszsz indúlattal, gonoszúl: Bosheit, die, gonoszság, roszszaság; mérgesség, méreg; istenteleuség, eine boshafte Handlung, gonosz tselekedet.

Boskett, das, Lustwäldchen, liget.

Bossiren, z. B. in Wachs, Gyps, kinyomni, kigyúrni, p. o. képet, szobrot, viaszból, gipszből: Bossirer, der, képformáló, viaszképmívész.

Botanik, die, d. i. Pflanzenkunde oder lehre, füvésztudomány: Botaniker, der, fűvész: Botanisch, adj. fűvészi; ein botanischer Garten, fűvészkert: Botanisiren, botanizálni, fűvészkedni.

Both, der, ígérés, árigérés t. i. portékáért, einen Both auf etwas thun u. legen, valaminek árát ígérni.

Bothe, der, küldött, követ, hírvivő, izenetvivő követ, einen Bothen schicken, valakitől megizenni v. izenetvivőt küldeni; Briefbothe, levélhordó követ: Bothschaft, die, izenet, követség, eine Bothschaft bringen, izenetet v. követséget hozni; angenehme Bothschaft bringen, kedves követséget v. tudósítást hozni; st. Gesandtschaft, követség; st. Gesandter, követ: Bothschafter, der, Ambassadeur, (olv. ambaszszadőr) fökövet, p. o. nagy Fejedelmektől küldetett.

Bothmäßigkeit, die, hatalom, birtok, unter jemands Bothmäßigkeit stehen, valakinek hatalma alatt lenni — gerathen, esni — bringen, birtoka alá vetni.

Bottich, der, Boding, kis kád.

Bouquett, das, (olv. buké, bu-

kett) bokréta. ſ. Strauß, Blumenſtrauß.

Bouteille, die, (olv. butellye) karafina, butella.

Brach, adj. ungepflügt, ungebaut, ugarban, der Acker liegt brach, ugarban hever a' föld, ihn brach liegen laſſen, a' földet ugarban hevertetni: Brachacker, der, Brachfeld, Brachland, ugar; die Brache, ugarban hevertetés; die Arbeit des Brachens, ugarlás, ugarolás, ugar alá szántás: Brachen, ugarlani, ugarolni, feltörni v. felszántani az ugart, ugar alá szántani, az ugar földet először megszántani; den Flachs brachen, lent törni: Brachlerche, die, mezei patsirta: Brachmonath, der, ugarhónap, sz. Iván hava, Junius, Brachvogel, der, tantal, tantalmadár; poling snef; fagyöngyevő húros madár: Brachzeit, die, ugarlás ideje, ugarszántás, ugartörés, zur Brach, ugarszántáskor.

Brack, der, Leithund, vizsla, kopó; das Untaugliche von einer Sache, kivetője valaminek, allya, selejtesse, sepreje, szemetje, p. o. a' portékának selejtesse; Brackvieh, kivert marha v. juh, hitványja a' többinek, t. i. mellyet tavaszszal kivernek a' többi közzül: Bracken, kiválogatni a' javát, kihányni a' roszszát, hitványját, selejtessét: Brackdiſtel, die, iringó. Brackwaſſer, das, pokolvíz, (édes v: nem iható víz) sós v. tengervíz.

Bram, der, sárga seprőke: ſt. die Brame, prém, szege, szegéje, széle valaminek, oder Gebräme, prém p. o. mente prém.

Bräme, die, oder Bremſe, bögöly; ſt. Viehbräme, potsik, pötsök.

Bräune, die, setétbarnaszín, barátszín, barnaság; eine Krankheit des Halſes, torokgyék.

Bräunen, megsetétbarnúlni, barnítni, setétíteni; durchs Brennen. Röſten bräunen, z. B. den Kaffee, pergelni, pergelléssel pirítni, barnítni; braun machen, megbarnítni: Bräunlich, adj. barnás; adv. barnásan.

Bräutigam, der, vőlegény.

Bramarbas, der, Großſprecher, magát hánytató, ditsekedő.

Braminen, die, indus barátok, és papok.

Brand, der, das Brennen, tűz, égés, in Brand kommen, meggyúladni, lángot vetni; das Verzehren durchs Feuer, tűz, égés, elégés, in Brand ſtecken, felgyújtani, vom Brand verzehrt werden, el- v. megégni, das Feuer in Brand erhalten, rakni a' tűzre hogy el ne aludjék, einen Brand löſchen, a' tüzet eloltani, auf den Brand betteln, égés miatt kóldúlni: trop. 1. eine Krankheit bey Menſchen ꝛc. z. B. eines Gliedes, gyúladás, der heiße Brand, tüzes gyúladás, der kalte Brand, tagelhalás, der Brand des Gehirnes, agyvelőgyúladás, der Brand der Knochen, tsontveszés, tsontfene, am Getreide, üszög, an Weinſtöcken, Bäumen, ragya, den Brand haben, elsütni mint a' ragya; 2. eine Leidenſchaft z. B. Liebe, tüze, hevessége az indúlatosságoknak, szerelemnek, 's a' t. 3. die Handlung des Brennens, égetés, ein Brand-Ziegel, egy égetés v. egy kementze tégla. 4. etwas, was brennt, oder gebraunt hat, üszök, ein glimmender Brand, tüzes üszök, ein gelöſchter Brand, üszök, üszkösfa; 5. ein Werkzeug zu zünden, z. B. eine Lunte, gyújtó eszköz, kanótz; ein dem Vieh eingebranntes Zeichen, a' marhára sütött bélyeg: Brandbeule, pokolvar: Brandbrief, der, obrigkeitliches Zeugniß wegen elittenen Brandes, bizonyságlevél az elégésről; ein Brand, welchen ein Mordbrenner in Brande drohet, égetéssel fenyegető levél: Brandente, die, bruna rétze: Brandfleck, der, ein unfruchtbare Stelle auf einem Acker, kiégett kopárhely a' tés között: Brandfleckig, a Brandflecken habend, belsőgyladás jeleivel foltos, üszös, p. o. búza: Brandblaſe, die égéstől támadt hójag: Brabock, der, Feuerbock, rasmat t. i. a' tüzhelyen: Brandfu

der, tüzes v. pirók róka; eine Art Pferde mit dunkelrothen Haare, barnapej ló: Brandhafer, der, üszögös zab: Brandicht, adj. nach dem Brande riechend, kozmás, perkelt szagú; ein Brand-Geruch, Geſchmack, perkelt szag, íz; adv. brandriechen, ſchmecken, perkelt szagú, ízű lenni: Brandig, adj. was den Brand hat, z. B. Getreide, üszögös, p. o. búza: Brandkorn, das, üszögös rozs: Brandkugel, die, gyújtógolyóbis: Brandmal, das, égésjel, égésbélyege, égésfölt a' testen; ein Zeichen an Verbrechern, égetés jele a' gonosztévőn: Brandmarken, z. B. einen Verbrecherr, sütögetni, rásütni a' bélyeget, megbélyegezni, megsütögetni p. o. a' gonosztévőt; gebrandmarkt, megsütögetett, megbélyegezett, ein gebrandmarktes Gewiſſen, gonosz v. megbélyegezett lelkiesméret; trop. f. beſchimpfen, gyalázattal megbélyegezni, mit allen Laſtern gebrandmarkt, minden gonoszsággal megbélyegéztetett: Brandmarken, das, sütögetés; ſt. Beſchimpfung, gyalázat, gyalázatejtés valakin: Brandmauer, die, tűzfal: Brandrackette, die; gyújtósárkány: Brandroggen, der, üszögös rozs: Brandroſe, die, gyuladós szentantaltűze: Brandſalbe, die, égésrevaló ír v. kenóts: Brandſchaden, der, megégés által okozott v. szenvedett kár: Brandſchatzen, z. B. eine Stadt, megsartzolni, a' várost, sartzot venni a' városra, hadiadót tsikarni a' felprédálás helyett: Brandſchatzung, die, sartzolás, adótsikarás t. i. az ellenség által; das erlegte Geld ſelbſt, sartz, hadi adó: Brandſchiff, das, Brander, gyujtó hajó; gyújtogató hajó: Brandſilber, das, kiégetett ezüst: Brandſtätte, die, ein Platz, wo ehemals, z. B. die Todten verbrandt wurden, égető hely; oder wo z. B. ein Haus abgebrannt iſt, Brandſtelle, tűz helye, a' hol tűz v. égés volt, elégett ház helye; ſt. Heerd, tűzhely; eine Feuerſtätte, lakás, lakhely, épület, hajlék t. i. szoba, konyha, kamara; Brandſtein, der, Ziegelſtein, tégla, égetett tégla: Brandſteuer, die, égés után szedett pénz: Brandſtifter, gyújtogató: Brandung, die, habtorlás, hullámzás, hullámverődés t. i. a' kőszíklához, habtsapkodás t. i. a' tengeren: Brandwache, die, tűzörző, éjjeli tűzörző; zur Bewachung der Gefangenen, fogolyőr, fogolyőrzők; die Wache an den äußerſten Poſten des Lagers, végőrzők v. strázsák, a' tábor után álló strázsák; bey Flotten das Wachsſchiff, őrhajó: Brandweitzen, der, üszögös búza.

Branntwein, der, pálinka, pályinka, égetbor: Branntweinblase, die, pályinkafőző üst: Branntweinbrenner, der, pályinkafőző, pályinkaégető: Branntweinbrennerey, die, pályinkafőzés v. égetés; der Ort, wo er gebrannt wird, pályinkafőző t. i. hely: Branntweinſäufer, der, pályinkaivó: Branntweinſchank, der, das Recht Branntwein zu ſchenken, pályinkamérés: Branntweinſchenke, die, Branntweinhaus, pályinkásház, pályinkaház, palyinkabolt.

Brante, die, (Branke) die Tatze des Bären, medveláb, medvetenyér, medvetalp v. köröm, a' medve első lábai; die Klauen des Wolfs, farkas körmei.

Braſilienholz, das, Rothholz, berzsen, berzseny; berzsenfa.

Braſſe, die, vitorlakötél.

Bratbock, der, nyárstartó vasmatska a' tűzhelyen.

Braten, der, gebratenes Fleiſch, sült, petsenye, ein Rindsbraten, marhahúspetsenye, tehénhúspetsenye, marhapetsenye, Kalbsbraten, borjupetsenye; trop. ein fetter Braten, zsákmány, nyereség; den Braten riechen, d. i. etwas merken, előre megérezni a' nyereség szagát; ein Fleiſch, das gebraten werden ſoll, petsenye, sültnek való, den Braten an den Spieß ſtecken, nyársra húzni a' petsenyét, den Braten wenden, petsenyét forgatni: Braten, sülni, megsülni, p. o. mint a' petsenye, hal; etwas am Spie-

ße braten, valamit nyárson sütni; auf dem Roſte braten, rostélyon sütni, daher: Gebraten, sült, megsült: Braten, das, sütés, megsütés: Bratenfett, das, petsenyezsír, a' sültnek a' zsírja: Bratengeruch, der, petsenyeszag, a' sült szaga: Bratenwender, der, petsenyeforgató személy; die Maſchine, welche den Bratenſpieß dreht, petsenyeforgató mív, petsenyesütő, forgómív vasból: Bratfiſch, der, sütnivaló hal; der ſchon gebraten iſt, sült hal: Bratofen, der, petsenye sütő kementze: Bratpfanne, die, petsenyesütő serpenyő, petsenyealávaló, vastepsi: Bratröhre, die, sütőtső a' kályhában: Bratroſt, der, sütő rostély: Bratſpieß, der, nyárs, petsenyesütő nyárs: Bratwurſt, die, kolbász.

Bratſche, die, brátshegedű, öreghegedű, (Alto Viola).

Braubottich, der, serfőző kád.

Brauch, der, ſt. Gebrauch, haszon, használás: ſt. Gewohnheit, szokás, nach altem Brauch, régi szokás szerént: Brauchbar, adj. hasznavehető, használható, hasznos; adv. hasznosan, haszonnal: Brauchbarkeit, die, hasznavehetőség, használhatóság, haszon.

Brauchen, ſt. gebrauchen, használát venni, használni, élni vele, Arzney brauchen, orvossággal élni; eine Liſt brauchen, tsalárdsággal v. fortélyjal élni; Ernſt brauchen, komojan bánni valakivel; ſt. nöthig haben, bedürfen, szükségének lenni valamire, kelleni valakinek; ich brauche, nekem kell, was brauchſt du? mi kell? mire van szükséged? ich brauche nichts, semmi sem kell, semmire sints szükségem, ich brauche Bücher, könyvekre van szükségem v. nekem könyvek kellenek; es braucht, d. i. es bedarf, kell, szükség was braucht es der Worte, mi szükség több szóra, v. többet beszéllni, es brauchte viele Mühe, sok fáradtságba került az: Brauchlich, adj. ſt. brauchbar, hasznavehető; ſt. gebräuchlich, szokásban lévő.

Brauen, z. B. Bier, sert főzni: Brauen, das, serfőzés: Brauer, der, serfőző: Brauerey, die, serfőzés; serfőzőház: Brauhaus, das, serfőzőház: Brauherr, der, serfőző, t. i. gazda: Brauketſſel, der, serfőzőüst: Braumeiſter, der, serfőző t. i. mester.

Braun, adj. barna, setét szín, bräuner, barnább, der, die, das bräunſte, legbarnább; beſ. dunkelbraun, setétbarna, kaſtanienbraun, geszteny eszínű, ſchwarzbraun, feketebarna p. o. haj, ein braunes Pferd, pej ló, das iſt ein ſchönes Braun, ez szép barnaszín v. setétszín: Braunroth, adj. barnaveres, téglaszínű, Braunſpath, der, foszlangókő: Braunſtein, der, Eiſenglanz, vasfény foszlány: Braunbier, das, fekete ser, az az, setét veresbarna.

Braus, der, im Saus u. Brauſe leben, lármás múlattságok között élni, tobzódni.

Brauſe, die, pezsgés, forrás, t. i. bor v. serforrása: Brauſebeutel, der, szeleburdi: Brauſekopf, der, heveskedő, heveskedő szeles.

Brauſen, zúgni, zajogni, búgni, dúgni, dühösködni, mint a' tenger, wie der Wind, a' szél zúg, dühösködik, süvölt, der Sturm brauſet entſetzlich, mord módra dühösködik a' vész, das Meer ſchäumet u. brauſet, hullámzik, habzik a' tenger és zúg; trop. die Ohren brauſen mir, zúg a' fülem; ſt. gähren, wie Wein, Bier, pezsegni, pezsgeni, bizsegni, forrni kezdeni, mint a' ser, must; daher, brauſend, wie das Meer, zajló, háborgó, hullámló, zúgó, wie der Wind, zúgó, dühösködő, süvöltő, wie der Moſt, pezsgő: eine heftige Leidenſchaft ausbrechen laſſen, heveskedni, beſonders vom Zorne, indúlatoskodni: Brauſen, das, zúgás, búgás, dühösködés, zuhogás, des Windes, süvölködés, der Ohren, fülzúgás, des Moſtes, pezsgés, der Jugend, heveskedés.

Braut, die, pl. die Bräute, menyaszszony, mátka; ſie iſt meine Braut, ő az én mátkám v. jegyesem; Sprüchw. wer das Glück

hat, führt die Braut heim, a' kit véd a' sors, nyertes ügyetlenül is: Brautbett, das, menyegzői ágy: Brautführer, der, násznagy; vőfej, vőfény: Brautführerin, die, nászaszszony; nyoszolyóaszszony, nyoszolyóleány: Brautgemach, das, Brautkammer, menyaszszonyi hálószoba: Brautgeschenk, das, Verlobungsgeschenk, jegy, jegybeadott ajándék, házassági jegy; Geschenke am Hochzeitstage, menyegzői ajándékok: Brauthaus, das, lakadalmas ház: Brautheimführung, die, a' menyaszszonynak hazavitele: Brauthemd, das, jegying: Brautjungfer, die, nyoszolyóleány: Brautkleid, das, (Brautgewand) das Kleid der Braut oder des Bräutigams, vőlegényruha, menyaszszony ruha: Brautkranz, der, menyaszszonyi koszorú: Brauthaube, die, menyaszszonyi fejkötő: Bräutigam, der, vőlegény: Brautleute, die, jegyesek, házassági jegyben lévők, t. i. a' vőlegény és a' menyaszszony: Brautlied, das, menyegzői versezet: Brautnacht, die, menyegző éjtszakája: Brautring, der, jegygyűrű: Brautschmuck, der, jegybeli ékességek, menyaszszonyi v. menyegzői ékességek, drágaságok: Brautschuhe, die, jegytzipelló: Brauttag, der, Verlobungstag, kézfogó; Hochzeit, menyegző, lakodalom: Brautwerber, der, kérő, leánykérő: Brautwerbung, die, leánykérés.

Brav, adj. vortrefflich, gut, jó, derék, jeles, helyes, ein braver Künstler, jeles v. derék művész; rechtschaffen, bieder, betsületes, derék, ein braver Mann, betsületes, derék v. jó ember; tapfer, z. B. Soldat, derék, jeles, jó; viel, sok, ich habe im Spiele brav verloren, én sokat vesztettem a' játékban: adv. jól, jelesen, helyesen, derekasan; betsületesen; vitézül v. emberül: Bravheit, die, jelesség, jeles volt, derekság, derék volt; Tapferkeit, emberkedés.

Brecharney, die, hanytató, hánytatószer.

Brechbar, adj. eltörhető, töredékeny.

Breche, die, das Abbrechen der überflüßigen Blätter und Reben, szőlőlevelezés: ein hölzernes Werkzeug, womit der Flachs gebrochen wird, tiló, kender v. lentörő.

Brechen, törni, eltörni; entzwey brechen, ketté törni valamit, den Hals brechen, kitörni a' nyakát, den Arm, das Bein brechen, a' karját, a' lábát eltörni, den Flachs brechen, lent törni, tilolni, etwas über das Knie brechen, valamivel hirtelenkedni, die Bahn brechen, megtörni az útat, útat nyitni; abbrechen, z. B. Blumen, Obst, törni, letörni, szakasztani, leszakasztani, szaggatni, leszaggatni p. o. virágokat: mit Gewalt brechen, z. B. Steine, erőszakkal törni, p. o. értzet, követ; st. zusammenlegen, falten, z. B. einen Bogen Papier, brechen, a' papirost öszvehajtani, két rét hajtani; gebrochene Schrift, tört írás (szegletekre tört német írás), ein gebrochener Strahl, megtört súgár; brechen, st. in mehrere Theile theilen, eltördelni, daher, gebrochen, tördelt, tört, z. B. eine gebrochene Zahl, tört szám, gebrochene Worte, tördelt szavak, elharapdált szók, eine gebrochene Stimme, megtört, elváltozott hang v. szó, gebrochenes Deutsch, törött németség v. hibás német beszéd; die Verbindlichkeit gegen eine Sache unbeobachtet lassen, megszegni, általhágni, megrontani, p. o. a' törvényt, den Frieden brechen, a' békességet felbontani, megrontani, megszegni, die Ehe brechen, házasságtörésbe esni, den Eid brechen, esküvését megszegni, sein Wort brechen, szavát megszegni, v. meg nem tartani; mit seyn, st. entzwey gehen, z. B. das Eis, kettétörni; das Herz bricht mir, d. i. empfindet heftigen Schmerz, Mitleiden, meghasad a' szivem; plötzlich eintreten, hirtelen bekövetkezni, előálláni, die Nacht bricht herein, meglep az éj, ránk jön az éjtszaka; der Kraft beraubt werden, z. B. die Augen brechen

ihm, d. i. dem Sterbenden, elhomályosodnak v. bépókhálódzanak a' szemei t. i. a' haldoklónak; mit jemanden brechen, z. B. die Freundſchaft, felhagyni valaki barátságával, félbeszakasztani valakivel a' barátságot; ſich brechen, d. h. ſich ändern, alábbszállani, változni, die Kälte hat ſich gebrochen, engedett a' hideg, die Wolken brechen ſich, oszlanak a' fellegek, das Wetter bricht ſich, megváltozik az időjárás v. idő; ſt. eine andere Richtung bekommen, z. B. die Sonnenſtrahlen brechen ſich im Waſſer, a' nap súgárai a' vízben megtörnek; ſich erbrechen, ſich übergeben, hányni, okádni: Brechen, das, törés, eltörés; das Erbrechen, hányás, okádás: Brechmittel, das, hánytatószer: Brechnuß, die, Krähenauge, hánytató indiai dió: Brechpulver, das, hánytató por: Brechſtange, die, Brecheiſen, emelő v. feszítő vasrúd: Brechung, die, törés, eltörés, Brechung, der Bahn, úttörés, Brechung, des gegebenen Wortes, szó megszegése; der Lichtſtrahlen, a' világosság súgárainak megtörések: Brechwein, der, hánytatóbor: Brechweinſtein, der, hánytató borkő: Brechwurz, Brechwurzel, die, hánytatógyökér, ipekokán: Brechzeug, das, bétörő, házbétörő szerszám.

Breit, adj. széles, p. o. út; breit machen, kiszélesítni: breit ſchlagen, szélesre verni, kilapítni; einen breit ſchlagen, valakit valamire rávenni, rábeszélni, elámítni; keine Hand breit, nints egy tenyérnyi; nicht eines Fingers breit, egy újnyira sem; ſt. weitläufig, hoszszas; ſt. weit, einen großen Raum einnehmend, tágas, eine breite Gaſſe, tágas útsza, ein breites Feld, tágas mező, das iſt weit u. breit bekannt, mindenfelé esméretes, mindenütt tudják, trop. ſich breit machen, d. i. ſtolz thun, magát hánytatni, döjfösködni, kevélykedni; ſich mit etwas breit machen, valamivel ditsekedni v. kérkedni, hánytatni magát: adv. szélesen, weit u. breit, szerteszéllyel, mindenütt, mindenfelé: Breitblätterig, adj. széles levelű: Breite, die, szélesség; die Entfernung der Pole, távolyság, die nördliche oder ſüdliche Breite, az éjszaki v. déli távolysága: Breiten, szélesítni, kiszélesítni, die Flügel auseinander breiten, a' szárnyait kiterjeszteni, das Tiſchtuch über den Tiſch breiten, az abroszt az asztalra terítni: Breitnaſig, adj. lapos v. széles orrú: Breitſchulterig, adj. széles vállú.

Breyumſchlag, der, melegpép borongatás.

Bremſe, die, bögöly: ein Werkzeug, welches ſchlimmen Pferden beym Beſchlagen an die Naſe gelegt wird, orrtsiptető, daher ein Pferd bremſen, tsiptető vasat tenni a' ló orrára t. i. ha nem állja a' patkolást.

Brennbar, adj. gyúladós, gyúlható, égethető: Brennbarkeit, die, gyúladósság Brenneiſen, das, Haare damit zu brennen, égetővas, hajfodorító vas.

Brennen, égni, lángolni, das Licht braunte mich an die Finger, a' tűz megégette az ujjaimat, eine brennende Hitze, forró v. égető meleg, égető hévség, forróság: trop. l. in Betracht des Glanzes, égni, lángolni, brennende Augen, d. i. feurige, égő, v. tüzes, szikrázó szemek, in Betracht der Empfindung, die dem Brennen ähnlich iſt, égetni, tsipni, mint a' tsalán, der Pfeffer brennt auf der Zunge, a' bors eszi az ember nyelvét, ein brennender Durſt, tikkasztó szomjúság; von Körpern, die, Hitze haben und mittheilen, égetni, sütni, égni, brennende Wangen, égető ortzák, die brennende Sonne, a' sütő meleg nap, az égető nap; von der Flamme verzehrt werden, elégni, anfangen zu brennen, meggyúladni, es brennt, d. i. es iſt eine Feuersbrunſt entſtanden, tűz van; trop. eine heftige Leidenſchaft empfinden, égni p. o. valakiért; vermittelſt des Brennens verletzen, elégetni, elsütni, mint a' nap a' plántákat, ſich brennen, megégetni magát

v. a' testének részét, trop. ſich rein brennen, ſich weiß brennen, d. i. ſich entſchuldigen ſuchen, magát mentegetni v. kimenteni; durch Feuer verzehren laſſen, z. B. ſengen u. brennen, égetni, gyújtogatni; durch Brennen Veränderungen bewirken, égetni, égetés által készítni, z. B. Kalk brennen, meszet égetni, Brandwein brennen, pálynikát főzni, Kohlen brennen, szenet égetni, Kaffee brennen, kavét perkelni v. pirítni; mit einem glühenden Eiſen zeichnen, megsütögetni, das Vieh brennen, megbélyegezni a' marhát t. i. tüzes vassal; die Haare brennen, megégetni v. fodorítni forró meleg vassal a' hajat: Brennen, das, z. B. des Hauſes, égés, égetés, meg- v. elégetés, hévség; des Wundarztes, sütögetés; auf der Zunge, marás, égetés; das Brennen zur Aſche, elégetés; des Kalkes, mészégetés: Brennend, adj. égető, sütő; maró, égő, lángaló, forró: Brenner, der, égető, gyújtó, meggyújtó; üszög, l. Brand. Brennglas, das, gyújtóüveg, atzéltükör: Brennholz, das, tűzifa: Brennkolben, der, lombik: Brennmittel, das, gyújtó szerszám: Brennneſſel, die, tsalán, tsalány: Brennofen, der, égetőkementze, a' fazekasoknál, téglaégetőknél: Brennöl das, égetnivaló olaj, lámpaolaj, világító olaj: Brennpunkt, der, égetőpont, gyújtópont, tüzhely p. o. gyújtóüveg súgáregyesítő pontja: Brennſpiegel, der, gyújtóatzéltükör, gyújtótükör: Brennſtoff, der, gyúlóíz; tűzrevaló, tűzgerjesztő: Brennzeug, das, gyújtó eszköz.

Brenzeln, nach dem Brande riechen, perselt v. perkeltszagú v. kozmás lenni.

Breſche, die, törés, törtrés; Breſche ſchießen, törést lőni a' várfalon p. o. ágyúval.

Breſthaft, adj. mit einem Leibesſchaden behaftet, nyomorék.

Bret, das, deszka, Bretersägen od. ſchneiden, deszkát fűrészelni v. rágni, den Fußboden mit Bretern belegen, kideszkázni a' házföldet: trop. verſchiedene aus Bretern verfertigte Dinge, als: Zählbret, számvető tábla; Dambret, ostábla; ſt. Tiſch, asztal tábla; ein Bücherbret, könyvtartó; ein Bret worauf ein Todter liegt, nyújtóztató deszka, mellyen hólt ember fekszik: beſ. in uneigentlichen Redensarten, z. B. hoch am Bret ſitzen, fő póltzon v. fő helyen ülni; hoch ans Bret kommen, nagy rangra v. fő poltzra lépni: vor das heiße Bret kommen, törvényszék eleibe kerülni: Bretbaum, der, deszkánakvaló fa: Bretten, adj, deszka, deszkábólvaló, ein Bretfußboden, deszka padlat, palló, szobapalló; trop. dürr, wie ein Bret, vékony, mint a' deszka: Bretern, verb. kideszkázni: Bretmühle, die, Sägenmühle, deszkametsző, fürészmalom; Bretnagel, der, létzszeg, foglaló szeg: Bretſäge, die, deszkafürész: Bretſchneider, der, deszkametsző: Bretſpiel, das, mit Wörfeln, kotzkajáték; mit Steinen, ostáblajáték; das viereckige Bret, worauf geſpielt wird, ostábla: Bretſtein, der, ostáblakarika, játszókarika, t. i. az ostáblán.

Breve, das, pápa levele, fejedelmekhez, 's a' t. Brevier, das, egyházi imádságos könyv.

Brey, der, pép: kása: Sprichw. viele Köche verſalzen den Brey, sok bába közt a' gyermek is elvész: Breyartig, adj pépnemű: Breygeſchwulſt, kásás daganat v. gümő: Breyig, adj. pépes, pépforma.

Breze, die, das Bretzel, peretz: Bretzelnbacken, peretzet sütni: Bretzelbäcker, der, peretzsütő.

Bricke, die, folyóvízi orsóhal.

Brief, der, pl. die Briefe, levél, pl. levelek, iſt Billet, leveletske; verbindlicher Brief, igen lekötelező levél; beleidigender Brief, sértő levél, ein Packet Briefe, egy tsomó levél v. egy rakás levél; einen Brief an jemanden ſchreiben, levelet írni valakinek; Briefe mit jemanden wechſeln, levelezni valakivel; uneig. einem Brief u. Siegel über etwas geben, d. i. rechts-

kräftige Urkunde geben, valamit oklevelek által bebizonyítni, od. etwas kräftig verſichern, valamit tellyes bizonysággal állítni; ſt. ein Packet, z. B. Nadeln, egy levél tő v. tű: Briefbehältniß, das, levéltartó: Briefbogen, der, levélárkos, egy árkos levélnekvaló papiros: Briefbothe, der, levélhordó, levélvivő: Briefbuch, das, levélpéldakönyv: Briefchen, das, leveletske, levélke, kis levél: Briefgeld, das, Briefporto, póstapénz levelért, levélbér, levélváltság: Briefpapier, das, levélnekvaló papiros; Briefpoſt, die, levélhordó pósta: Briefſchaften, die, pl. levelek: Briefſchreiben, das, levélírás; mit Briefſchreiben beſchäftiget ſeyn, levelet írni: Briefſchreiber, der, levélíró: Briefſteller, der, der Briefe ſchreibt, levélíró; ſo viel als Briefbuch, levélmustrakönyv, levelező könyv. Briefſtyl, der, levélbéli írásmód: Briefta ſche, die, levéltartó: Brieftaube, die, póstagalamb: Brieftaxe, die, levélbér, póstapénz, levélváltság: Briefträger, der, levélhordó; Poſtdiener, levélhordozó: Briefumſchlag, der, levélboríték: Briefwechſel, der, levelezés, in Briefwechſel mit jemanden ſtehen, levelezni valakivel.

Brigade, die, ein Armee-Corps aus 2 Regim. beſtehend, hadtsapat. Brigade-General, der, Brigadier, hadtsapatos főkapitány.

Brigantine, die, hadi sajka, sebeshajó, postahajó.

Brillant, adj. fényes, fénylő: Brillant, der, briliánt, ragyogó gyémánt.

Brille, die, pápaszem, ókulár; trop. jemanden eine Brille aufſetzen, d. i. betrügen, täuſchen, megtsalni, megszedni, rászedni valakit; das ſind Brillen, mind vakítás az, tsalárdság az: Brillenfutter, das, oder Brillenfutteral, pápaszemtok, ókulártok: Brillenmacher, der, pápaszemmíves v. készítő: Brillenſchlange, die, pápaszemeskígyó.

Bringen, hozni; was bringſt du mir? mit hozol nekem! etwas von der Stelle bringen, valamit a' helyéből kimozdítni, kivinni; ſt. wegſchaffen, z. B. Flecken aus einem Kleide bringen, motskot a' ruhából kivenni; trop. es weit bringen, z. B. in der Gelehrſamkeit, vinni valamit valamire v. annyira v. menni benne; mit praep. etwas an ſich bringen, valamit magáévá tenni; ſeine Tochter an den Mann bringen, a' leányát férjhez adni, ſeine Waare an den Mann bringen, a' portékát eladni; mit auf, z. B. auf die Seite bringen, félre tenni valamit, alattomban eliktatni, ein Heer auf die Beine bringen, sereget állítni, gyűjteni; einen Kranken auf die Beine bringen, a' beteget meggyógyítni; mit aus, z. B. einen aus ſeiner Lage bringen, valakit a' helyéből kimozdítni; mit in, z. B. in Rechnung bringen, a' számadásba tenni v. helétenni, in Ordnung bringen, rendbe szedni, mit über, z. B. über's Herz bringen, elszivelhetni, rávehetni magát valamire; mit um, z. B. einen um etwas bringen, megfosztani valakit vagyonjától, eltsalni tőle szép szín alatt, einen um die Ehre bringen, valakinek a' betsületét elrontani, einen ums Leben bringen, valakit megölni, ſich ums Leben bringen, magát megölni; mit unter, z. B. unter ſeine Gewalt bringen, hatalma alá hajtani; mit vor, z. B. etwas vor ſich bringen, valamit munkával szerezni: nyerni; mit zu, z. B. zu Wege bringen, véghez vinni, zu Ende bringen, végrehajtani, elvégezni; etwas auf den Markt zum Verkaufe bringen, valamit a' piatzra vinni, eladni; etwas vorbringen, vortragen, valamit előhozni, említni, felhozni beszéd közben; ſt. erfordern, nöthig machen, magával hozni, kivánni; z. B. die Zeit bringt es ſo mit ſich, úgy hozza az idő magával; ſt. führen, begleiten, z. B. nach Hauſe, haza vinni v. késérni, daher trop. zu etwas bewegen,

valamire reá venni valakit, einen zum Zorn bringen, valakit megharagítni, megboszszantani; ſt. veranlaſſen, in Schaden bringen, valakinek kárt tenni; einen aufs äußerſte bringen, valakit iszonyú módon felháborítni; eine Perſon zu Falle bringen, d. i. ſie entehren, megejteni a' leányt, megszeplősítni: Bringen, das, hozás, elhozás, meghozás; vitel, elvitel, elvivés.

Britſche oder Pritſche, die, verő lapotzka; in den Wachſtuben, alvó pad, lótza, alvólótza, t. i. az őrzőházaknál: Britſchen, meglapotzkázni valakit.

Brocken, der, darabka, kis darab; falat, darabotska: Brocken, in kleine Stücke brechen, apróra törtelni, aprítni.

Bröckchen, das, (popul. Bröſel) morzsa, morzsátska: Bröckeln (bröſeln,) apróra törtelni, morsolni, elmorzsálni.

Brockenweiſe, adv. darabotskánként.

Bröcklig, adj. porzsás, morzsálódó, morzsálható, aprítható.

Brod, das, kenyér; geſäuertes Brod, kovászos kenyér, friſches, neugebackenes Brod, puha v. lágy kenyér, altgebackenes Brod, kemény kenyér, Haus-Brod, házi kenyér, Bäcker-Brod, pék kenyér; Brod backen, kenyeret sütni; ſt. Unterhalt, kenyér, élelem, táplálat: er hat ſein Brod, van neki miből élni v. van kenyere; ſein Brod verdienen, kenyeret v. élelmét valamivel keresni; er hat kaum das liebe Brod, kenyere is alig van, a' szájába bétévő falatja is alig van; ſt. Amt, Dienſt, jemanden zu Brode helfen, valakinek kenyeret v. élelmet (hivatalt) szerezni; jemanden vom Brode helfen, valakit orozva megölni; er ißt mein Brod, az én kenyeremet eszi, én nálam van szolgálatban v. hivatalban: Brodbäcker, der, kenyérsütő: Brodbaum, der, Brodfruchtbaum, kenyérfa: Brodem oder Broden, der, pára, gőz, párázás, gőzölgés: Brodkorb, der, kenyeres kosár: Brodkörbchen, das, kenyeres kosaratska: Brodkorn, das, kenyérnekvaló élet: Brodkrume, die, kenyérbél: Brodkuchen, der, lágos, kenyér tésztájából készült lepény: Brodlos, adj. kein Brod, keine Nahrung bringend, verſchaffend, unnütz, sovány, brodloſe Künſte, sovány, sikeretlen v. kevés hasznú mesterségek; oder des Unterhaltes beraubt, kereset v. kenyér nélkül való; hivataltalan: Brodloſigkeit, die, élelembeli szükség, kereset nélkül létel: Brodmangel, der, kenyér szűke: Brodmarkt, der, kenyérpiatz: Brodmehl, das, kenyérnekvaló liszt, kenyérliszt, sütnivaló liszt: Brodmeſſer, das, kenyérmetsző kés: Brodneid, der, kenyérirígylés, keresetirígylés, élelemirígylés, más előmenetelének irígylése: Brodrinde, die, kenyérhéjj, kenyérhaj: Brodſchieber, der, die Brodſchaufel, kenyérhányó lapát, bévető lapát: Brodſchmolle, die, kenyérbél: Brodſchrank, der, kenyértartó szekrény v. almáriom: Brodſpende, die, kenyérosztás: Brod-Studien, die, pl. kenyérkereső tudományok: Brodſuppe, die, kenyér leves: Brodtaxe, die, kenyérre vetett adó, a' kenyérre szabott árra: Brodteig, der, kenyértészta: Brodtorte, die, kenyértorta: Brodverkäufer, der, kenyéráros: Brodwage, die, kenyérmérő font: Brodwandlung, die, kenyér által változás t. i. Krisztus testévé: Brodwiſſenſchaft, die, kenyérkereső tudomány.

Brombeere, die, die Brombeerſtaude, szederj tserje; die Frucht derſelben, seregély szederj, hamvas szederj.

Brömmer, der, tsorda bikája.

Bronze, die, értz; Bronzen, adj. értzből való, értz.

Broſame, die, darabka kenyér, kenyérmorzsa.

Bruch, der, törés, eltörés, kettétörés, kitörés, tagtörés, Brüche heilen, tagtörést v. tsonttörést gyógyítni; trop. ſt. Verletzung, z. B. des Friedens, megroutás, megszegés; ſt. Aufhe-

bung der freundschaftlichen Verhältnisse, z. B. zwischen zwei Staaten, szakadás, felbomlása a' barátságnak; als Krankheit, dieses Namens, bélleszállás, tökösség, sérülés, sérültség, ein eingeklemmter Bruch, elszorított sérülés, der einen Bruch hat, sérült; a' kinek a' béle lejár; in der Rechenkunst. tört szám, einen Bruch aufheben, a' törtszám értékét kinevezni, v. kikeresni; trop. in die Brüche fallen, kárba menni, elveszni, elvesztegetődni; die Brüche des Mondes, a' hóld változásai; Bruch, (mit gedehntem u.) eine morastige Gegend, láp, motsáros hely, motsár. Brucharzt, der, sérülést orvosló, bélleszállást gyógyító seborvos: Bruchband, das, sérüléskötő, bélfelkötő, bélfelszorító: Bruchschiene, die, törésrevaló küllő: Bruchstein, der, terméskő, mellyet kőbányákból vágtak, ásványkő: Bruchstück, das, töredék, letört darab; trop. ein einzelnes Stück, das kein Ganzes bildet, rész, darab, tördelék, tördelékdarab, maradvány; die Brüche seiner Rede, a' beszédje tördelékjei: Bruchwasser, das, tóvíz.

Brudel, (Brodel) der, forrás: Brudeln, kiforrani.

Bruder, der, von einerley Aeltern, bátya v. ötse; ein leiblicher Bruder, d. i. von einerley Aeltern, testvér bátya v. ötse; von einer u. derselben Mutter, egy anyától való testvérek; mein älterer Bruder, a' testvér bátyám, mein jüngerer Bruder, a' testvér ötsém; des Vaters Bruder, nagy bátya, az az, valaki attyának férjfi testvérje; meines Großvaters Bruder, a' nagyatyám báttya v. ötse; meines Aeltervaters Bruder, az ős atyám báttya v. öttse; meines Urgroßvaters Bruder, az ős nagy atyám báttya v. öttse; ősnagybátyám; meiner Mutter Bruder, az anyám báttya v. öttse, nagy batyám, der Großmutter Bruder, a' nagyanyám báttya v. öttse; der Aeltermutter Bruder, az ősanyám báttya v. öttse, ősbátyám; der Urgroßmutter Bruder, az ősnagyanyám báttya v. öttse, ősnagybátyám; einen als Bruder lieben, valakit testvéri indúlattal szeretni; in weiterer Bedeutung, ein Blutsfreund, Anverwandter, z. B. Geschwisterkind, közelről való atyafi, báttya v. öttse, unoka testvér; auch jeder gute Freund, ein Duzbruder, te 's tu pajtás; daher in einer traulichen Anrede, selbst an Unbekannte: bátyám v. ötsém uram, uram bátyám v. ötsém; lustige Brüder, ivó pajtások; desgleichen ganze Gesellschaften, die gleich Brüdern zusammen wohnen, társ, hivatalbéli társ, vallás'béli sorsos, atyafi, z. B. die barmherzigen Brüder, gyógyító v. gyámol szerzet; Brüdergemeinde, die, atyafiközség, a' Herrenhut sorsosiból: Bruderherz, das, testvéri szív v. indúlat: Brüderkinder, die, plur. unoka testvérek: Brüderlich, adj. testvéri, atyafiságos, adv. testvéri módon, atyafiságosan: Brüderchen, das, bátsikám: Brüderschaft, die, atyafiság, szoros v. atyafias barátság; unter guten Freunden, pajtásság, társalkodás; társak.

Bruderliebe, die, testvéri szeretet, atyafiúi szeretet: Brudermord, der, testvéri gyilkosság testvér gyilkolás; einen Brudermord begehen, testvérjét megölni: Brudermörder, der, testvérje gyilkosa: Brudersinn, der, testvéri indúlat: Brudersfrau, die, ángy: Bruderskind, das, valaki testvérjének v. ángyának gyermeke: Bruderssohn, der, Neffe, valaki testvérjének v. ángyának fia: Bruderstochter, die, Nichte, valaki testvérjének v. ángyának leánya: Bruderstreue, die, testvéri hívség, atyafiui hűség.

Brüchig, adj. was Brüche hat, z. B. ein brüchiges Tuch, rántzos, törödött, tört, repedezett; st. spröde, törős, töredékeny: Brüchigkeit, die, töredékenység.

Brückchen, das, Brücklein, gyaloghíd.

Brücke, die, híd; eine steinerne Brücke, kő híd, eine hölzerne

Brücke, fa híd, eine fliegende Brücke, rőpűlő híd, eine Brücke bauen oder schlagen, hídat tsinálni a' vízre v. a' vízen által, eine Brücke abbrechen, abwerfen, a' hídat elszedni, elrontani, der Sturm hat die Brücke zerstört, a' szélvész a' hídat elszaggatta, elrontotta.

Brücken, béhídalni, hídat tsinálni rá, ein gebrückter Weg, behidalt út, pallós út: Brückenbau, der, hídépítés, hídkészítés; die Brückenbaukunst, hídépítés mestersége: Brückengeld, das, Brückenzoll, hídvám: Brückenjoch, das, hídláb, hídoszlop: Brückenkopf, der, hídsántz: Brückenpfahl, der, hídláb; Brückenpfeiler, der, kő hídláb v. oszlop: Brückenschanze, die, hídvédő sántz: Brückenschiff, das, Brückenboot, hídhajó, melly hídat tart: Brückung, die, die Handlung des Brückenschlagens (Brücke) in den Pferdeställen, palló, állás, istálló padló, t. i. az istállóban, mellyen a' lovak állanak, 's alól üres.

Brühe, die, Fleischbrühe, lév, leve valaminek, húslé: uneig. die flüßige Farbe, bey den Färbern, in der sie ihre Zeuge färben, festéklév; trop. eine lange Brühe über etwas machen, d. h. viele Worte machen, nagy fenekét kerítni valaminek, in der Brühe stecken, d. i. in Verlegenheit seyn, nagyon megakadni, in der Brühe stecken lassen, tserbe hagyni valakit: Brühen, leforrázni: Brühetrog, der, forrázóteknő: Brühenwarm, Brühenheiß, adj. forrómeleg.

Brüllen, wie das Rindvieh, bőgni, elbődűlni, mint a' marha; bömbölni, mint a' bika; ordítni mint az oroszlán; harsogni mint az égi háború: Brüllen, das, bömbölés, bőgés, ordítás, dörgés, zúgás: Brüllochs, bika.

Brünstig, adj. hév, heves, buzgó; von Thieren brünstig seyn, dühödni, von Schweinen, búgni, görögni, vom Eber, búgni: adv. heftig, hitzig, hevesen, z. B. lieben, szeretni, égni valaki szerelmétől v. szerelmében: Brünstigkeit, die, hév indúlat, hévség, indúlatoskodás hévsége v. hevessége: Brünstiglich, adj. hevessen, óhajtva.

Brüstchen, das, mejjetske, tsetsetske.

Brüsten, sich, kevélykedni, gőgösködni, dölyfösködni; sich mit etwas brüsten, valamivel kérkedni, kevélykedni; sich mit Ahnen brüsten, öseivel kérkedni v. gőgösködni, öseit hánytatni: Brüsten, das, gőgösködés, kérkedés, magahánytatás.

Brüten, das, kotlós tojás.

Brüten, űlni a' tojáson, költeni a' tojásból, kotlani a' tojáson, die Hühner wollen brüten, kotlanak a' tyúkok, kotyognak; trop. etwas Böses brüten, valami roszszat koholni; zur Belebung erwärmt werden, kotlottnak lenni, kelni, die Eyer brüten schon, kelőfélben vannak már a' tojások, megzavarodtak már a' tojások; trop. unmerklich sich der Wirklichkeit nähern, lappangva v. rejtekben tenyészni, die That brütete im Stillen zur Reife, lappangva tenyészett a' gonoszság: Brüten, das, kotlás, költés: Brüthenne, die, kotló, kotlós tyúk: Brütig, bebrütet, kotlott, Brüt-Ey, megkotlott tojás, a' min a' tyúk már űlt; brütend oder brüten wollend, z. B. Henne, kotlós: Brützeit, die, kotlás ideje.

Brummbär, der, medve; trop. ein mürrischer Mensch, Brummbart, zsembes komor ember.

Brummeisen, das, doromb.

Brummen, z. B. wie ein Bär, mormolni, morogni, wie das Rindvieh, bömbölni; von Menschen, morogni, dohogni, dörmögni, die Ohren brummen mir, zúgnak a' füleim; in den Bart brummen, magában dörmögni: Brummen, das, morgolás, morgás, dörmögés, des Rindviehes, bömbölés, der Bienen, búgás, dongás: Brummer, der, st. Brummochs, bika, tsorda bikája; die dicke Saite der Baßgeige, a' bőgőhegedű vastag húrja: Brummkreisel, der, Hohl- oder Heulkreisel, búgó v. dúgó tsiga:

Brummfliege, die, dongó légy: Brummvogel, der, kolibri, mészszívó t. i. mádár.

Brunelle, die, eine Pflanze, villahím; eine größere Art Pflaumen, lószemszilva.

Brunet, adj. barna, barnás; die Brunette, barna színü leány; ein brunettes Geſicht, barna ábrázat; brunette Haare, gesztenyeszínü haj.

Brunſt, die, Brunſt, bakdühödés, bujadühödés, der Hirſch iſt in der Brunſt, üzekedésre dühödik a' szarvas: Brunſten, dühödni, üzekedni: Brunftzeit, die, üzekedés ideje, bakzás.

Bruniren, fényesre kidörgölni, kifényesítni, kidörgölni, mint az ötvös v. aranymíves a' munkáját.

Brunnen, der, Brunn, ſt. Quellwaſſer, forrásvíz; ſt. Quelle, kútfő, forrás; ein in die Erde gegrabener Brunn, kút, einen Brunn graben, kútat ásni, Waſſer aus dem Brunn ziehen, ſchöpfen, a' kútból vízet meríteni v. mérni; trop. Waſſer in den Brunn tragen, d. i. vergebliche Arbeit thun, vizet hordani a' tengerbe, az az, hijjában munkálódni, — a' tengerbe vizet hordani ostobaság — halomra földet hordani, az az, szükségtelen fárasztani magát. Brunnenader, die, forrásér: Brunnen-Cur, die, orvosforrássalvaló élés p. o. értzesforrással, savanyúvízzel: Brunnendeckel, der, kútfedél: Brunneneimer, der, kútveder, merítőveder, merőveder: Brunnengaſt, der, orvosforrássalvaló élő vendég, savanyúvízi vendég. Brunnengräber, der, kútásó: Brunnenkaſten, der, a' kútkáva öble, víztartó a' szivárvány kút körül: Brunnenkranz, der, kút káva; Brunnenröhre, die, szivárványkút tsője, kútsó: Brunnenſalz, das, főtt só, sós vízből főtt só: Brunnenſchacht, der, kútöböl: Brunnenſchwengel, der, kútg ém és kútostor együtt: Brunnenuſt ange, die, kútostor: Brunnwaſſer, das, kútvíz: Brunnkreſſe, die, Bachkreſſe, zsázsa zsombor, vízi torma: Brunnquelle, die, forrás, kútfő.

Brunſt, die, Hitze; z. B. der Sonne, hévség, hevesség, forróság; als heftige Leidenſchaft, buja hévség, indúlatoskodás hevsége, p. o. szerelem hévsége, forró szerelem: Brunſtzeit, die, oder die Brunftzeit, bakzás, dühödés ideje.

Brunzen, hugyozni, vizelleni.

Bruſt, die, mejj, mellj v. melly; ſich an die Bruſt ſchlagen, a' mejjét verni, die rechte oder linke Bruſt, a' mejjnek jobb v. bal fele; ich habe Bruſtſchmerzen, fáj a' mejjem; beſ. beym weiblichen Geſchlecht, tsets, mejj, einem Kinde die Bruſt geben, tsetset adni a' gyermeknek, ein Kind an die Bruſt legen, a' kitsinyt megszoptatni, von der Bruſt entwöhnen, a' tsetstől elválasztani; bey Thieren, tölgy, von der Bruſt entwöhnen, elkötni p. o. a' borjút, elválasztani az anyától; von Pferden, szügy; ſt. Herz, Geſinnung, szív, indúlat, dieß bleibt in der Bruſt, ez titokban marad: Bruſtader, die, mejjre szolgáló ér: Bruſtarzney, die, mejjorvosság: Bruſtbaum, der, bey Webern, zugoly, zugolyfa: Bruſtbein, das, Bruſtknochen, mejjtsont: Bruſtbeklemmung, die, fúladozás, nehézlélekzés: Bruſtbeſchwerde, die, mejjbeli változás, kis betegség: Bruſtbild, das, mejjkép; von Stein, szobor; von Metall, értzszobor: Bruſtdrüſe, die, mejjikráshús: Bruſtentzündung, die, mejjgyúladás: Bruſtfell, das, kereszthártya, mejjhártya: Bruſtfloſſe, die, Bruſtfinne, mejjszárnya, a' halakon: Bruſtgeſchwulſt, die, mejjdaganat: Bruſtgeſchwür, das, mejjkelevény: Bruſtharniſch, der, mejjvas, mejjpántzél, der einen Bruſtharniſch trägt, mejjvasas, mejjpántzélos: Bruſthöhle, die, mejjüreg, mejjürege: Bruſtkern, der, szegy, szegyfej: Bruſtkleid, das, mejjrevaló: Bruſtkrankheit, die, mejjbetegség, mejjnyavalya: Bruſtkrebs, der, mejjfene, tsetsveszés: Bruſtlattich, der, Lungenkraut, gálna tüdőfű: Bruſtlaſt, der, Bruſt

leib, mejjreváló t. i. ruházat: Bruſtlehne, die, könyöklő: Bruſtmauer, die, könyöklő fal: Bruſtmittel, das, mejjorvoslószer: Bruſtmuskel, der, mejjszálashús: Bruſtpflaſter, das, mejjreváló flastrom: Bruſtpumpe, die, Milchpumpe, tsetsszívattyú: Bruſtriem, der, mejjszíj: Bruſtriemen, der, szügyelő, t. i. a' loron: Bruſtſchild, der, mejjpajzs: Bruſtſchmerz, der, Bruſtweh, mejjfájás: Bruſtſtück, das, szegy: egy része a' szegynek; mejjékesség; mejjkép; in der Wappenkunſt, mejjezet: Bruſtthee, der, mejjthéa, mejjenyhítő v. nedvesítő főttlév, mejjorvosló főtlév: Bruſttrank, der, mejjorvosló ital: Bruſttuch, das, mejjreváló: Bruſtwarze, die, tsetsbimbó Bruſtwaſſer, das, mejjüreghe gyűlt víz; Bruſtwaſſerſucht, die, mejjvízkórság, mejjbeli vízibetegség: Bruſtwehr, die mejjfedő sántz, mejjvédfal, sántzfal: Bruſtwurzel, die oder Bruſtwurz, angyelika, angyalfű.

Brut, die, das Brüten z. B. des Federviehes, kotlás, költés, das Ausbrüten der Jungen, kiköltés, die Hühner ſind in der Brut, kotlanak a' tyúkok; die ausgebrüteten Jungen ſelbſt, kölykek, madárfiak, halporondok, kigyó kölykei; trop. von böſen Menſchen, kölyök, porond, ivadék, gaz gyermek: Brutal, adj. viehiſch, baromi, oktalan; grob, wild, vad, durva, kegyetlen, goromba; adv. auf eine grobe Art, durván, vadúl, kegyetlenül: Brutalität, die, oktalanság, baromság; gorombaság: Brutbiene, die, here.

Bube, der, ein Knabe, gyermek; ein boshafter, liederlicher Menſch, gaz ember, semmirekelló, roszsz v. gonosz ember; Bube in den Spielkarten, közlegény, alsó t. i. a' kártyában: Bubenſtück, das, der Bubenſtreich, gazság, gonoszság, istentelenség, álnokság, gonosztett.

Bübchen, das, fiútska: Büberey, die, gonoszság; Bübiſch, adj. boshaft, gonosz, álnok, istentelen: adv. gazúl, gonoszúl, álnokúl, istentelenül.

Buch, das, plur. Bücher, könyv; ein kleines Buch, könyvetske, kis könyv; ein gebundenes Buch, kötött v. békötött könyv, ein ungebundenes Buch, kötetlen könyv, ein gedrucktes Buch, nyomtatott könyv, ein erſt herausgekommenes Buch, új könyv; daher Rechnungsbuch, számadó könyv, számtartó könyv, jegyző könyv, ins Buch eintragen, valamit a' számadó, számtartó könyvbe bévíni, béjegyezni, ordentlich Buchhalten, rendesen jegyző könyvet tartani, 's abba a' számadást feljegyezni; eine Abtheilung eines geſchriebenen oder gedruckten Werkes, könyv, könyvszakasz, erſtes, zweites Buch, első, második könyv, das Werk iſt in 6 Bücher eingetheilt, a' munka 6 részre van felosztva; ein Buchpapier, egy kontz író papiros: Buchbinder, der, könyvkötő; Buchbinderhandwerk, das, könyvkötőség, könyvkötő mesterség: Buchbinderpreſſe, die, könyvkötő sajtó v. prés; Buchbindergeſelle, der, könyvkötő legény; Buchdrucker, der, könyvnyomtató: Buchdruckerey, die nyomtató műhely: Buchdruckerkunſt, die, könyvnyomtatás, könyvnyomtatás mestersége: Buchdruckerpreſſe, die, sajtó, könyvsajtó: Buchdruckerſchrift, die, nyomtató betű, öntött betű: Buchdruckerſchwärze, die, oder Farbe, nyomtató festék: Buchhändler, der, Buchführer, könyváros: Buchhalten, das, die Buchhaltung, könyvjegyzés, könyvbéjegyzés, jegyzők írása v. készítése: Buchhalter, der, in Handlungshäuſern, jegyző, számtartó, béjegyző: Buchhalterey, die, Buchhalterеykunſt, számtartóság, jegyzőkönyvkészétés és írás mestersége: Buchhandel, der, könyvárosság: Buchhandlung, die, idem: Buchladen, der, könyváros bolt: Buchſtab, der, gen. des Buchſtaben, pl. die Buchſtaben, betű, die Buchſtaben, a' betűk, betűformák er hat mir nie einen Buchſtaben geſchrieben, d. i. einen Brief, nekem soha

egy betűt v. egy betű levelet sem írt, der Buchſtab des Geſetzes, a törvénynek betűszeréntvaló értelme: Buchſtabenräthſel, das, rejtettszó: Buchſtabenrechnung, die, (algebra) betűvetés: Buchſtabenſchrift, die, betűkkel írás, betűkkelvaló írás: Buchſtabiren, foglalni, szótagokat foglalni (sillabizálni), betűket öszvefoglalni és kimondani: Buchſtäbchen, das, betűtske: Buchſtäblich, adj. wörtlich, betűszeréntvaló, betűi p. o. értelme, eine Buchſtäbliche Erklärung, szóról szóra való magyarázat: adv. betűszerént, szóról szóra.

Bucht, die, ein kleiner Meerbuſen, öböl, tengeröböl.

Buche, die, ein Buchbaum, bikkfa; die gemeine Buche, erdei bikkfa; die Roth-Buche, veres bikkfa; die Weiß-Buche, gyertyánfa: Bucheichel, die Buchnuß, Büchel, Buchecker, bikkmakk: Buchenraupe, die, bikkfa pille; Buchfink, der, Rothfink, Waldfink, erdei pinty: Buchmaſt, die, die Frucht der Rothbuchen, eine Schweinmaſt, bikkmakkal való hízlalás: Buchöl, das, bikkmakk olaj: Buchweitzen, der, Heidekorn, pohánka, pohánka tzikszár, kruppa, hajdina, haritska, tatárka: Buchwinde, die, wildes Heidekorn, szulák tziktzak, folyófű.

Buchsbaum, der, puszpáng, télizöld puszpáng: Buchsbaumholz, das, puszpángfa: Buchsdorn, der, útféli benge.

Buckel, der, púp, hátpúp: ſt. Rücken, hát; Buckelig, adj. púpos; adv. púposan: Buckelochs, der, púpos ökör, vad bivaly.

Bücherfreund, der, könyvkedvelő, könyvekben gyönyörködő: Bücherkaſten, der, könyves téka: Bücherkenner, der, Bücherkundige, könyvekhez értő, könyveket esmerő: Bücherkenntniß, die, d. i. aus Büchern geſammelt, könyvekből szerzett esméret, tudomány; ſt. Bücherkunde, könyvek esmerete, könyvekhözértés: Bücherlaus, die, Papierlaus, kopogó termesz: Bücherpult, das, könyvtartó: Bücherſaal, der, könyvesház, bibliótéka: Bücherſammlung, die, Bücherſchatz, der, könyvgyüjtemény; ſt. Bibliothek, könyvesház: Bücherſchrank, der, könyves téka, könyvtartó: Bücherſprache, die, könyvbeli beszéd, irásszeréntvaló beszéd: Bücherverzeichniß, das, könyvlajstrom: Bücherwurm, der, kártékony furdants; ein Menſch, der ſtets über den Büchern liegt, könyvbúvár.

Büchschen, das, Büchslein, tartóska, berbentsétske.

Büchſe, die, tartó, berbentze; beſ. in Zuſammenſetzungen, als: Geldbüchſe, pénzpersely, pénztartó persely: Windbüchſe, szélpuska; ein eiſernes Rohr zum Schießen, puska, oder ein Feuergewehr mit gezogenen Laufe vont tsőjű puska: Büchſenförmig, adj. d. i. Büchſenartig, herbentze szabású; Büchſenkugel, die, posta golyóbis: Büchſenlauf, der, Büchſenrohr, puskatső: Büchſenmacher, der, Büchſenſchmied, puskamüves, puskamíves: Büchſenſchäfter, der, puskaágymíves: Büchſenſchaft, der, puskaágy: Büchſenſchuß, der, puskalövés; die Entfernung, welche eine Büchſe trägt, e puskalövésnyi távolyság: Büchſenſpanner, der, puskatöltő vadász, a' ki urának fegyver megtöltögeti a' vadászaton; Werkzeug zum Abziehen Hahnes, sárkány felhuzó.

Bücken, etwas, eine krumme Richtung geben, meghajtani, le hajtani, görbitni; ſich bücken d. i. ſich neigen, lehajlani, meghajlani, le-görbedni; beſ. ſich Ehrerbietung tief neigen, j. vor jemanden, magát valaki el meghajtani: Bückling, der, Höflichkeit, maga meghajtás: ein geräucherter Häring, füs héring.

Büffel, der, bival, bivaly: felochs, der, bivalyökör: ungeſitteter, plumper Men nagy kamasz: Büffelhaft, grob, durva, kamaszos; durván: Büffelkäfer, der, bi tserebüly.

Bügel, der, kanyarfa, kanyarvas, ernyőfa, ernyővas; ſt. Steigbügel, kengyelvas, kengyel: Bügeleiſen, das, vasaló, téglázóvas: Bügelriemen, der, kengyelszíj, kengyelszár: Bügeln, vasalni, kivasalni, téglázni, kitéglázni.

Bühne, die, etwas aus Bretern Gemachtes, padlázat, palló; daher der oberſte Boden unter dem Dache, padlás, hiú, házhéjj, házhíja; ein erhöhetes Gerüſt von Bretern, etwas darauf vorzuſtellen, ſehen oder hören zu laſſen, állás, deszkaállás, daher Richtbühne, vesztőállás, Schaubühne, játéknézőhely, Rednerbühne, beszéllőszék, tanítószék, predikálószék; trop. von der Bühne abtreten, d. i. aufhören zu wirken, ſich zurückziehen, kivonni magát a' közönséges dolgokba való részvételből; ſt. ſterben, az életből elköltözni.

Bündel, das, z. B. Heu, Stroh, kis tsomó, kötés, kötet p. o. széna; in Rückſicht der Laſt, Schwere, bútyor, tereh, podgyász, ſein Bündel ſchnüren, a' butyorát v. podgyászszát öszvekötözni; Bündelchen, das, köteléketske, madzagotska, tsomótska, kötéletske: Bündelweiſe adv. tsomónként.

bündig, adj. kötelező; überzeugend, z. B. Beweis, erős, hathatós meggyőző p. o. okoskodás, v. bizonyság; kurz u. kräftig, z. B. Rede, rövid, velős beszéd: adv. hitelesen; überzeugend, erősen, hathatósan; kräftig, röviden, velősen öszveszedve: Bündigkeit, die, Gründlichkeit, z. B. eines Beweiſes, erősség, hathatósság; in der Rede, velősség, fontos rövidség.

Bündniß, das, szövetség, kötés, szerződés.

Bürde, die, Schwere, Laſt, tereh, podgyász, bútyor, háti bútyor; trop. alles Drückende, Belaſtigende, tereh, baj; Armuth iſt eine Bürde, nagy baj a' szegénység: Bürden, rárakni, megterhelni vele, raterhelni.

Bürge, der, kezes: einen Bürge ſtellen, kezest állítni maga helyett; für jemanden Bürge ſeyn, kezességet vállalni valakiért v. valaki helyett.

Bürger, der, polgár; városi lakos; nem nemes renden lévő, polgári rendből való: Bürgereid, der, polgári esküvés: Bürgerfrau, die, oder Bürgersfrau, polgárné: Bürgerfreund, der, polgárszerető: Bürgerhaus, das, polgári ház: Bürgerinn, die, polgár aszszony v. fejér személy: Bürgerkrieg, der, polgár háború, polgárok között való háború, belső háború: Bürgerlich, adj. polgári, polgári rendből való; adv. polgári módon, polgárosan: Bürgermeiſter, der, polgármester: Bürgerpflicht, die, polgári kötelesség: Bürgerrecht, das, polgári juss, polgárjuss, einem das Bürgerrecht ertheilen, valakit polgárnak felvenni: Bürgerregierung (Demokratie) die, polgárkormány, polgári országlás: Bürgerſchaft, die, als ein Ganzes betrachtet, polgárság, a' polgárok: Bürgerſchule, polgári oskola: Bürgerſtand, der, polgárság, polgárrend, a' polgárok: Bürgerwache, die, polgári őrizet: Bürgerzwiſt, der, polgárok közt való egyenetlenség: Bürgerskind, das, polgárfi: Bürgersmann, der, polgár, közrendből való: Bürgersleute, polgárok.

Bürgſchaft, die, übh. kezesség; wegen der Stellung vor Gericht, szavatosság; in Geldſachen, kezesség, Bürgſchaft von jemanden fordern, kezest kívánni, hogy valaki állítson magáért.

Bürſch, die, oder Bürſche, das Schießen mit einem gezogenen Rohre, vont tsőjű, puskából való lövés v. azzal vadászás; die Jagdgerechtigkeit, vadászó szabadság; ein Bezirk in welchen man jagen darf oder kann, szabad vadászat: Bürſchen, ſchießen, lőni, puskával vadászni: Bürſchgerechtigkeit, die, vadászó szabadság: Bürſchhund, der, Schweißhund, vadász kutya, vizsla, pudli: Bürſchordnung, die, vadász rendszabás: Bürſchpulver, das, a' legfinomabb pus-

kavor: Bürſchrohr, das, die Bürſchbüchſe, vadászpuska, stutz.

Bürſchchen, das, ifjontz, fiatal legényke, gyerkőtze.

Bürſte, die, kefe: Bürſten z. B. Kleider, ki- v. megkefélni, kefélni: Bürſten, das, kefélés, megkefélés: Bürſtenbinder, der, (Bürſtenmacher), kefekötő.

Bürzel, der, der kurze Schwanz mancher Thiere, kurta fark, mint némely állatoké; der Steiß des Geflügels, fartsík.

Büſchel, das, z. B. Blumen, tsomó, egy tsomó, egy marok; den Flachs in Büſchel binden, a' lent tsomóba v. marokba kötözni; ein Büſchel Federn, hub, p. o. a' madár fején: Büſchelförmig, Büſchelartig, adj. tsomós, bokrétás.

Büßen, elegettenni, a' tett kárért, kipótolni a' kárt; megtéritni a' kárt; für etwas Strafe leiden, valamiért meglakolni, lakolni p. o. vétkéért; ſt. erkaufen, z. B. die Wolluſt wird zu theuer mit dem Schmerze gebüßt, a' bujaságért drágán meglizetnek fájdalmakkal; ſeine Luſt befriedigen, eleget tenni, engedni p. o. a' kívánságnak, telyesitni a' testi kívánságot: Büßen, das, die Büßung, elégtétel, kárpótlás; lakolás, meglakolás.

Büſte, die, mejjkép.

Büttel, der, Gerichtsdiener, Häſcher, poroszló, rabőrző; ſt. Henker, hóhér: Bütteley, die, tömlötz, fogház: Büttelſtube, die, fogház.

Bude, die, deszkabólt: Budeſitzer, der, félkézkalmár: Budezins, der, bólthér.

Bug, der, hajlás, meghajlás, meggörbülés; das Schulterblatt an Thieren, Vorderbug, tsipő, tsipej, első tsipej. szügyhajlás; der vordere gebogene Theil an Schiffen, a' hajó orra: Buglahm, adj. tsipejére sánta: Bugſiren, ſchleppen, z. B. ein Schiff, alatt. ságon v. kötelen húzni a' hajót: Bugſpriet, das, árbotzfa a' hajó elején.

Buhldirne, die, szajha: Buhle, der, ein Liebhaber, szerető; der einem unkeuſchen Triebe nachgeht, buja szerető, lator, kurafi: Buhlerey, die, eine Liebhaberin, szerető, mátka; im üblen Sinne, kurva: Buhlen, im guten Sinne, valaki szerelme után járni; trop. ſich um etwas bewerben, utánna járni valaminek, megnyerni igyekezni, um jemandes Freundſchaft buhlen, valaki barátságát vadászni; im böſen Sinne, valakit magához hodítni; valakivel szerelmeskedni: Buhlen, das, die Bewerbung um jemandes Liebe, szerelem után járás: im böſen Sinne szerelmeskedés, bujálkodás, bujaság: Buhler, der, buja szerelmes, kurafi, lator: Buhlerey, die, Coquetterie, buja szerelmeskedés; die Liebe, szerelem; die Laſter der Buhlerey, latorkodás, kurafiság: Buhlerinn, die, buja személy, ágyas: Buhleriſch, adj. szeretői, szerelmetes, szerelmeskedő: adv. szerelmeskedve, szerető módra: Buhlſchaft, die, szerelmeskedés: Buhlſchweſter, die, bujaszerelmes, szajha, kurva.

Bulbe, die, hagymagyökér.

Bulgarien, Bolgárország: Bulgariſch, adj. Bolgaországi, Bolgár.

Bull, der, oder Bulle, bika, tsuda bikája.

Bulle, die, függő petsét; auf Kunden, Diplomen, függőpetsétes levél p. o. oklevél, ne levél 's a' t. eine päbſtliche Bulle, a' pápának függőpetsétes levele v. rendelése.

Bullenbeißer, der, Bärenbeißer, szelindek: Bullenkalb, das, kaborjú, ökörborjú.

Bund, der, Bündniß mehrerer Perſonen zu einem Zweck, szövetség, szövetséges társaság; in den Bund treten, oder einen Bund ſchließen, szövetséghe állani, szövetséget kötni; den Bund trennen, megrontani v. felbontani a' kötést, v. a' szövetséget: Kopfbedeckung, tsalma, turbán: in der Bibelſprache, der alte und neue Bund, az ó és új szövetség: das Bund, pl. die Bunde, die Bünde, tsomó, öszvekötött tsomó, ein Bund Heu, egy tsomó széna, egy kötet széna: Bund-Schlüſſel, egy tsomó kulcs: ſechs Bund Stroh, hat kéve

ma v. zsúp. Bundbrüchig, adj. szövetségrontó: Bundeslade, die, im alten Teſtamente, frigyláda: Bundſtadt, die, szövetséges város: Bundestag, der, a' szövetséges társaság' gyülése napja: Bundesverein, der, szövetkezés: Bundesverſammlung, die, a' szövetségesek követeinek gyülése, szövetséggyülés: Bundesverwandt, adj. szövetséges: Bundesverwandter, der, Bundsgenoße, szövetséges társ: Bundesgenoſſenſchaft, die Bundesverwandſchaft, szövetséges társaság; die Verbündeten ſelbſt, szövetségesek, szövetséges társak.

Bunt, adj. eig. tarka; eine andere Farbe als ſchwarz oder weiß habend, szines, az az, nem fekete és fejér; uneig. aus Dingen verſchiedener Art beſtehend, kevert, tarka, eine bunte Reihe von ꝛc. kevert sor, vegyület; verworren, zavart, megzavart; es zu bunt machen, túl menni a' rendén t. i. valaminek: Buntfarbig, adj. tarka: Buntſcheckig, adj. tarkabarka, iromba: Buntſpecht, der) tarka harkály, kötsik harkály: Buntſtreifig, adj. tarkatsikos.

Bunzen, der, ein ſtählernes Werkzeug, ein Stempel der Metallarbeiter, domboritó, az az, egy müszer neve, mellyel a' vaspléh v. rézpléh domborúra veretik.

Burg, die, hegyen épült kis vár; der befeſtigte Ort eines Fürſten, Grafen, ein Ritterſchloß, palota, hertzegi kastély 's a' t. insbeſ. die Reſidenz eines Landesfürſten z. B. die kaiſerl. Burg in Wien, udvar, királyi v. tsászári palota, v. lakhely: Burggraf, der, Burgvegt, főtisztartó, fősáfár; iſts ein Burggraf mit fürſtl. Würde, burggrófi, megyés v. birtokos grof: Burggräfin, die, burggrófné: Burggräflich, adj. megyés grofi: Burggrafſchaft, die, Burggrafthum, das, burggrófság: Burgverließ, das, földalatti vártömlötz.

Burſch, der, sikeder, legényke; beſ. ein junger Bedienter, gyermek v. fiatal inas, gyerkőtze, fitzkó, inas; ein Lehrburſch, inas, mesterséget tanuló inas; ein Handwerksburſche, mesterlegény; beym Tadeln z. B. ein liederlicher Burſche, haszontalan ember.

Burzelbaum, der, Purzelbaum, bukfentz, hengerbutzok; einen Burzelbaum machen, bukfentzet v. hengerbutzkot vetni, bukfentzezni: Burzeldorn, der, sulyom: Burzelkraut, das, portsinfü: Burzeln, purzeln, bukni, lebukni, lebukfentzezni, hengergőzni.

Buſch, der, ein Strauch, bige, tserje; iſts Dornbuſch, tsipkebokor, bajbonts; voller Büſche, tserjés, bigés, bajbontsos; ſt. Gebüſch, Geſträuch, bokor, haraszt, harasztos, ligetes hely; mehrere zuſammengebundene Dinge z. B. Blumen, bokréta, ein Buſch Blumen, egy bokréta virág; ein Buſch Federn, egy tsomó toll; ein Buſch Federn (am Kopfe mancher Vögel) búb, bóbita, konty, a' madarak fején: Buſchaffe, der, orángutáng: Buſchameiſe, die, erdei hangya: Buſchholz, das, harasztos fa, haraszt: Buſchklepper, der, Strauchdieb, bokrokban lappangó haramia: Buſchweide, die, kötőfüz, kortzfüz: Buſchwerk, das, tsemetés hely, haraszt: Buſchig, Buſchicht, adj. bokros, harasztos, fürtös, lombos, tserjes; trop. buſchichte Haare, tömött, fürtös, bozontos haj, bugjos haj.

Buſen, der, jede gebogene Fläche, öböl; die Falten und die Oeffnung in der Kleidung vor der Bruſt, kebel, die Hand in den Buſen ſtecken, a' kezét a' kebelébe dugni; trop. im Buſen tragen, d. i. lieben, valakit kebelében hordozni, nagyon szeretni v. kedvelleni; eine Schlange im Buſen tragen, kígyót hordozni a' kebelében, az az, háládatlannal 's gonosszal jót tenni; in ſeinen Buſen greifen, megvizsgálni önnön magát; uneig. die weibliche Bruſt, mejj, emlő, tsets; das Herz, szív, mejj: Buſenfreund, der, lelki barát.

Buße, die, eine jede zu erlegende Strafe, büntetés, bírság; eine Buße auflegen, bírságot vetni reá; in Religionsſachen, ſt. Genugthuung, elégtétel; einem eine ſchwe-

re Buße auflegen, terhes elégtételt kivánni valakitől; im kirchlichen Sinne, die Genugthuung für begangene Sünden: a) durch Bereuung, bünbánat, megbánása büneinek; b) durch Sinnesänderung, magamegjobbítás, megtérés t. i. a' büneiből: Bußfertig, adj. bünbánó, bünein bánkodó; adv. bünein bánkodva: Bußfertigkeit, die, bünbánás, bünbánásra való készség: Bußgebet, das, bünbánatos könyörgés, bünbotsánatért való könyörgés, megtérőnek könyörgése: Bußlied, das, megtérő éneke: Bußprediger, der, térítő predikátor, megtérésre intő: Bußpredigt, die, térítő egyházi beszéd, megtérésre intő predikátzió: Bußtag, der, bünbánó nap: Bußübung, die, megtérésről való elmélkedés.

Butte, oder Bütte, die, putton.

Butter, die, vaj; frische Butter, irós vaj; ausgelassene Butter, olvasztott vaj, főtt vaj; Butter machen, vajat köpülni: Butterbrezel, die, vajas peretz: Butterbämme, die, vajaskenyér: Butterbirn, die, vajkörtvély: Butterbrod, das, vajaskenyér: Butterbrühe, die, Butterſuppe, vajas lé, irósvajlév; Spargel mit einer Butterſuppe, spárga, irósvajjal megöntve: Butterbüchſe, die, vajtartó, p. o. vajaskánta, vajasedény: Butterfaß, das, köpü, köppü, vajköppülő: Butterfiſch, der, sikló nyálkahal: Butterfliege, die, káposzta pillangó: Butter gebackenes, eine Art Backwerk, iróstészta, irósvajjal készült tésztasütemény: Butterkuchen, der, vajas lepény: Buttermilch, die, író, irástéj: Butterteig, der, irós tészta, irósvajas tészta sütemény: Buttern, köpülni, vajat tsinálni; kelni, megkelni; wenn man Zucker in das Butterfaß wirft, ſo buttert die Sahne nicht, ha nádmézet vét az ember a' köpülőbe, nem kél meg a' téjfel: Butterſtempel, der, köpülőszár: Butterſtecher, der, Butterſterl, köpülő: Buttertopf, der, vajasfazék: Butterwerk, das, tsévellőformájú vajaszsemlye; hoszszúkás irósvaj.

Büttner, der, bodnár, pintér, kádár.

Butzen, der, (gem. R. Potzen) am Obſte, der Theil, wo die Blüthe geweſen iſt, köldök a' fagyümölcsön; Butz, der, tsukatsúts, a' gyümölcs felső végén p. o. almán, dinnyén.

Byrol, Pirol, der, Goldamſel, sárgarigó, sármalinkó.

C.

Anmerk. Was nicht unter C ſtehet, ſuche man unter K und Z.

Cabale, die, kabála, titkon forralt ravaszság.

Cabaliren, ravaszságot forralni.

Cabinett, das, mellék szoba, kamara, benyíló: bey Fürſten, kabinet, titkos kamara, titokszoba; bey Gelehrten, dolgozó szobátska; ein Kunſt-Cabinett, ritkaság tár, ritkaságok tárháza, v. szobája: Cabinettchen, das, kamarátska: Cabinetts-Befehl, der, oder Cabinetts-Ordre, fejedelem rendelése: Cabinetts-Courir, der, udvari kurír: Cabinetts-Miniſter, der, udvari miniszter v. főtanátsnok: Cabinetts-Miniſterium, das, udvari főtanáts: Cabinetts-Sekretär, der, udvari belső titoknok.

Cabriolet, das, lektikahintó.

Cacao, der, tsokoládébab: Cacaobaum, der, tsokoládébabfa.

Cachexie, die, sorvadozás, hervadozás.

Cadet, der, kadét: Cadetenhaus, das, kadétoskola.

Cadi, der, török bíró.

Caftan, der, török ruha.

Calekutiſcher Hahn, der, kakapujka; Calekutiſche Henne, die jértze v. tojó pujka.

Calender, der, Kalendáriom.

Caliber, der, Schußmaß, üreg mértéke az ágyúnak és puskának, der Durchmeſſer der Kugeln, golyóbis nagysága; von gleicher Caliber ſeyn, egyenlő mértek v. öblű lenni.

Calmus, der, kálmusnád.
Camaſchen, die, harisnyás tzipő v. bakkants.
Camellot, der, kamillót, teveszőr materia v. szőttmív.
Camerad, der, pajtás, társ: Cameradſchaft, die, pajtásság; a' pajtások együtt.
Cameral, Cameraliſtiſch, adj. kamarái, kamarához v. fejedelmi jószághoz tartozó: Cameralgut, das, kamarajószág: Cameraliſt, der, kamarajószág tisztje v. annak gondviseléséhez értő: Cameral-Weſen, das, a' kamara dolgát v. fejedelem jövedelmét illető dolgok: Cameral-Wiſſenſchaft, die, kamarálos tudomány, a' kamarajószágok gondviselésének tudománya.
Campagne, die, (olv. Kampany) táborozás.
Campfer, der, kámfor: Campferbaum, der, kámfor, babérfa: Campfergeiſt, der, kámforszesz.
Campiren, táborozni; a' szabad ég alatt lenni és hálni.
Canaille, die, (olv. kanallje) nép sepreje; als Schimpfwort, semmire való, gaz személy.
Canal, der, die Canäle, jede Waſſerröhre, tsatorna, víztsatorna; zur Abführung der Unreinigkeiten, undokfolyás; zur Verbindung zweyer Wäſſer, árok; eine Meerenge, z. B. wie bey Calais (olv. kalé) a' kaletúmi tengerszoros; trop. Weg, Mittel, zu etwas, mód, útmód valamire.
Canapee, das, kanapé, párnaszék.
Canarienvogel, der, kanári pinty.
Canaſter, oder Knaſter, (Tabak) der, kanaszter dohány.
Canzelliſt, der, jegyzőtiszt.
Candidat, der, hívatalváró, hívatalra menendő, kándidátus.
Candis-Zucker, der, Kandelzucker, sárga tzúkor.
Canditor, (nicht Conditor), der, Zuckerbäcker, tzúkorsüteményes.
Candiren, bénádmézelni.
Caneel, (Canehl) der, tzimmetfahéj.
Canevaß, der, kanavász.
Cannibal, der, Kannibál, Amerikában a' Karibi szigete lakosinak neve, kik ellenségeiket megeszik; trop. dühös v. kegyetlen ember.
Canon, der, Regel, szabás, rendelés, rend: Canonicat, das, kanonokság: Canonicus, der, kanonok: Canoniſation, die, szentek közzé számlálás v. avatás.
Canot, der, tsónak, tutaj.
Cantate, die, énekdarab v. dal.
Canton, járás, osztály; katonajárás: Cantoniren, helységben elosztva feküdni v. lenni a' katonaságnak: Cantoniſirung, die, helységben fekvés, pihenés.
Cap, das Vorgebirge, fok, tengerbenyúló földtsuts.
Capellan, der, udvari v. házi káplán.
Capelle, die, kápolna; udvari kórus v. muzsikáló társaság.
Capellmeiſter, der, főmuzsikamester, a' muzsikáló társaság igazgatója v. feje.
Caper, der, rablóhajós; rablóhajó, kapzsihajó t. i. a' tengeren: Capern, elrablani a' hajót, t. i. a' tengeren.
Capital, das, tőkepénz; Capital ausleihen valamelly summát v. tőkepénzt interesre v. kamatra adni; Capital aufnehmen, tőkepénzt venni fel kamatra; die Zinſen überwiegen das Capital, a' kamat meghaladja a' tőkepénzt; ein todtes Capital, heverő pénz, hasznot nem hajtó pénz: Capital, adj. herrlich, prächtig, fő, derék, nagy; főbenjáró gonoszság: Capitaliſt, der, Geldausleiher, tőkepénzes, a' kinek kamatra kiadott pénze van; der Beſitzer von Capital, nagy pénzű ember.
Capitel, das, szakasz, rész, t. i. a' könyvben; káptalan; káptalanbéli urak; pironszó, dorgálás.
Capitulation, die, pontos alku, egyezés; feltételes alku, szerződés: Capituliren, a) unterhandeln, alkudozni a' feltételek eránt p. o. az általadás eránt; b) ſich ergeben, magokat feltételek alatt feladni p. o. a' várost.
Caprice, die, (olv. kaprisz) fejeskedés.
Capriole, die, Luftſprung, örömugrás, ugrándozás, vitzkándozás, bakszökés.
Capuze, die, Kopfkragen, tsuklya, gallérkutsma.
Capuziner, der, Sz. Ferentz szerzetese tsuklyával, kaputzínus.

Caput z. B. gehen, elveszni, ervíſt Caput, oda van ő, elveszett, megholt: Caput oder Caputrock, der, kabát, kaput.
Carabiner, der, karabély, rövid puska a' lovasságnál: Carabinier, der, (karabinjé) karabinos, könnyű lovas katona.
Caraffine, die, karafina, butella.
Cardinal, der, Kardinális: Cardinal, adj. fő, első: ſ. Haupt.
Carbonade, die, rostélyon sütnivaló v. sült, oldalpetsenye.
Carbunkel oder Carfunkel, der, kárbunkulus; pokolvar.
Cardamomen, die, paraditsmag.
Cardobenediften, die, pápafű, áldottfű v. tsűkülló.
Carfiol, der, kártifiola.
Carl, Karl, Károly, keresztnév.
Caricatur, die; hibanagyítás, hibanagyító rajzolat; Zerrbild, tsúfkép, tsúfrajz.
Carmeliter, böjtölő szerzetes.
Carmeſin, adj. hodyroth, karmaszín, karmaszínszínű.
Carmin, der, karmín, piros festék.
Carmoſiren, nagyobb drága követ aprókkal körülfoglalni.
Carnaval, Carneval, das, fársáng.
Carneol, (Carniol) d. i. Hornſtein, kárniol, kárniolkő.
Caroline, Line, Lindyen, Károlina; Carolin, eine Geldſorte, károlypénz.
Carotte, die, gelbe Rübe, sárga v. murokrépa.
Carpie, (Chanpie, olv. sarpí) tépés, tépett v. sebretépett ruha.
Caroſſe, die, hintó, tséza.
Caroſſel, oder Carrouſſel, das, lovagjáték, pályázás, pompás vitézi gyakorlás, kotsizás és lovaglás által.
Cartel, das, eine ſchriftliche Ausforderung zum Kampfe, vívásra kihívó levél; ein Vergleich wegen Auslieferung der Gefangenen und Ausreißer, szerződés, p. o. a' foglyok és általszökött kiváltása eránt.
Carthäuſer, der, Sz. Brúnó szerzetese.
Caskade, die, vízömlés.
Caskarille, die, kaskaril kéreg.
Caſematte, bástyaboltozat, kazamáta, bástyabolt.
Caſerne, die, katonalakház, katonaépület, kaszárnya.
Caſino, das, öszvegyűlőhely, társaság számára p. o. bálra; ſ. a' t.
Caſſation, die, hivataltólvaló megfosztás.
Caſſe, die, kaszsza; ſt. Geld, pénz, rakás pénz, a' kaszszában lévő pénz; ich bin nicht bey Caſſe, nints pénzem; Caſſe machen, pénzt öszveszámlálni.
Caſſerole, die, das Caſtroll, serpenyő, lábatlan v. rézlábatlan serpenyő.
Caſſier, der, Einnehmer, pénzbeszedő; Caſſen-Verwalter, pénztáros: Caſſiren, ſt. eincaſſiren, z. B. Geld, bészedni, bégyűjteni t. i. pénzt a' kaszszába; ſt. abſetzen, z. B. vom Amte, letenni, hivatalból kitenni valakit, v. kitenni a' tisztségből, megfosztani a' tisztségtől; ſt. vernichten, z. B. Geſetze, eltörleni p. o. törvényt, rendelést: Caſſirung, die, das Einkaſſiren, pénzbészedés; ſt. Abſetzung, kitétel, letétel a' hivatalból; ſt. Aufhebung, eltörlés, elrontás, t. i. törvénynek, rendelésnek eltörlése.
Caſte, die, ein Völkerſtamm in Indien, szerzet, rend.
Caſtell, das, kastély, palota: Caſtellan, der, kastélymester; várkapitány; szobamester, szobákra vígyázó.
Caſtor, der; Biber, hód, kásztor: Caſtorhut, der, hódszőr kalap, legjobb selyem kalap.
Caſtrat, der, erőszegett, herélt, erejeszegett.
Caſtriren, ki- v. megherélni.
Caſual-Predigt, die, különös alkalmatosságokravaló prédikátzió v. egyházi beszéd.
Caſuar, der, Kazuár Strutz.
Caſuiſtik, die, Gewiſſenslehre, az öszveütközöt kötelességek eligazítása v. annak tudománya.
Catacomben, die, Todtengrüfte, temető hajlékok és üregek, síralkotmány.
Catalog, der, könyvlaistrom.
Catarh, der, Schnupfen, náthahurút.
Cataſtrophe, die, Glückwechſel, viszontagság; dramat. die Entwickelung eines Schauſpiels, váratlan kimenetel.

Catechet, der, vallásoktató.
Catechiſation, die, vallásban való kérdéses oktatás: Catechiſiren, kérdezések által oktatni p. o. a' vallásban: Catechismus, der, Katekhizmus, kérdésekben és feleletekben való oktatás a' vallásra.
Categorie, die, az eredeti megfogások osztálya; im gemeinen Leben, ſ. Fach, Claſſe, rend, nem, sereg: Cathegoriſch, adj. unbedingt, feltételetlen, egyenes, kerek; eine cathegoriſche Antwort geben, egyenes feleletet adni; ſt. beſtimmt, nyilvánságos, meghatározott: adv. unbedingt, feltételetlenül, egyenesen, kereken; beſtimmt, nyilván, meghatározva.
Catheder, der, tanítószék, katedra.
Cathedral-Kirche, die, főtemplom, püspöki templom.
Catheter, der, chirurg. Werkzeug, vizellettsapoló.
Cautel, die, Vorſicht, előrevígyázás.
Caution, die, kezesség.
Cavalier, der, ein Edelmann, nemesli, gavallér.
Cavallerie, die, lovasság, lovaskatonaság: Cavalleriſt, der, lovaskatona.
Cavent, der, kezes.
Caviar, der, Hauſenrogen, bésózott ikra, gyúrt vizaikra.
Caviren, kezességet vállalni.
Ceder, der, tzédrus fenyőfa: Cedernholz, tzédrusfa: Cedern, adj. tzédrusfából való: Cederöl, das, tzédrus olaj.
Cement, das, waſſerfeſter Kitt, tzément, mészhomoksár, vakolat; eine Metallbeitze, dieſelbige zu reinigen und ihre Farbe zu erhöhen, értztisztító por: Cementwaſſer, das, Kupferwaſſer, tzémentvíz, rézgálitzos víz, gálitzvíz.
Cenſor, der, Sittenrichter, erkölcsbíráló; Bücher-Cenſor, könyvbíráló, v. vizsgáló, könyvfelvizsgáló; ſt. Tadler, rostáló: Cenſur, die, Beurtheilung, bírálás, megbírálás; Bücher-Cenſur, könyvbírálás, v. vizsgálás; das Amt ſelbſt, könyvvizsgáló hivatal.
Cent, das Hundert, száz; pro Cent, száztól v. százra; fünf pro Cent, öt forint uzsora százra: Geld auf 6 pro Cent leihen, tőkepénzt adni ki hat forint uzsorára.
Centner, der, mázsa: Centnergewicht, das, mázsanyomú p. o. vas v. kő: Centnerſchwer, adj. mázsányi, mázsányinehéz.
Central, adj. közép, középen lévő.
Centrum, das, közép, középpont.
Ceremonie, die, pompa, pompás szokás, bévett pompás mód, tzeremonia; ſt. Weitläufigkeiten, kerengés, kitsapongás, udvarkodás.
Ceremoniel, das, pompaszokás v. mód, tzeremonia.
Ceremonien-Meiſter, der, pomparend főmestere.
Certificat, das, bizonyságlevél.
Ceſſion, die, általengedés.
Chagrin, der, Verdruß, vesződség; Leder von Fiſchottern, Seehunden, kásásbőr.
Chalcedon, der, káltzédon kő.
Chalcograph, der, rézmetsző.
Chaluppe, (olv. saluppe), die, tsónak.
Chamäleon, das, kaméleon gyék.
Champagner, der, Wein, Sampanyi bor.
Champignon, (olv. sampinjón) der, veres galótza v. tsiperke, tsiperke gomba.
Chan, der, Tatár Kám v. Fejedelem, vezér.
Chaos, das, das Urgemenge, a' világkezdeti zürzavar; trop. Gewirre, z. B. in Geſchäften, zürzavar.
Chapeaubas, (olv. sapóbá) der, ein Armhütchen, hónaljkalap.
Charade, (olv. sarád) die, Sylbenräthſel, rejtett szó.
Charakter, der, ein Kennzeichen, Merkmahl, bélyeg, tzímer, jegy; ein Schriftzeichen, betű, írásbetű; das eigenthümliche einer Perſon, oder Sache, tulajdona megesmertető bélyege valakinek v. valaminek; die Gemüthsart, tulajdonság; ein vortrefflicher Charakter, jeles tulajdonság; ein unbeſtändiger Charakter, Ilhatatlan, változó, külömbözö természet; das Betragen, erkölts, magaviselet; Titel, Rang, tzím, rang, oder Amt, hivatal; einen höhern Charakter bekommen, főbb rangra

v. hívatalra lépni: Charakteriſiren z. B. jemandes Leben, valakinek az életét voltaképpen leírni, lefesteni, tzímerezni; eine charakteriſtiſche Perſon, tekintetben és rangban lévő személy, előkelő ember: Charakteriſtiſch, adj. unterſcheidend, tzímerező, bélyegező, megkülömböztető, tulajdon: Charakterlos, adj. állhatatlan, valtozó, hiú: Charakterloſigkeit, die, állhatatlanság, hiúság.

Charfreitag, der, nagy péntek.

Charwoche, die, nagy hét.

Chauſſee, die, (olv. soszé) tsinált-út, feltöltött országút.

Chef, der, fő, p. o. főigazgató, fővezér.

Chikane, die, (olv. sikáne) igazság eltekerés, ingerlés; Chikaneur, der, (sikanőr) igazságeltekerő; ingerlő: Chikaniren, kötelőzködni, kötekedni; ingerleni, boszszantani: Chikanirung, die, kötelőzködés, kötekedés; ingerlés.

Chimäre, die, képzett dolog, képzemény, képtelenség, költemény: Chimäriſch, adj. képtelen, képzeményi.

Chinarinde, die, khínahéjj.

Chirurgie, die, seborvostudomány: Chirurgiſch, adj. seborvosi: Chirurgus, der, seborvos.

Chokolate, die, in Tafeln, tsókoládé t. i. darabokban; als Getränk, tsókoládé ital.

Chor, der, d. i. mehrere ſingende Perſonen, éneklő kar, muzsikajátszó kar, éneklő sereg; der vielſtimmige Geſang ſelbſt, kar, karének; der erhabene Ort in der Kirche wo geſungen und muſicirt wird, beſ. bey der Orgel eine Emporkirche, kár, templombeli kar, függőkar: Choral, der, pl. die Chorale, die Melodie des Kirchengeſanges, templombeli ének nótája; der Kirchengeſang ſelbſt, templombeli ének: Choraltar, der, főoltár: Chorhemd, das, Chorrock, der, oltári felsőruha v. öltözet, papipalást, oltárhoz való papi köntös.

Chriſam, der, d. i. geweihtes Oel, szentelt olaj.

Chriſt, der, Krisztus; keresztyén: Chriſtabend, der, Weihnachtsabend, karátson szombatja v. estvéje: Chriſtenheit, die, a' keresztyénség: Chriſtenleute, die, pl. keresztyének: Chriſtenlehre die, keresztyén oktatás: Chriſtenpflicht, die, keresztyén kötelesség: Chriſtenthum, das, keresztyénség, keresztyén vallás: Chriſtfeſt, das, karátsony: Chriſtkind, das, született Krisztus: Chriſtlich, adj. keresztyéni, keresztyénhez illő; adv. keresztyénmódon: Chriſtmette, die, karátsony éjtszakái Isteniszolgálat: Chriſtmonath, der, Wintermonath, karátson hónapja, Detzember: Chriſtnacht, die, karátsony-éjtszakája: Chriſtſchein, der, karátsonyi holdújjúlás.

Chriſtian, ein Name, Kerestély.

Chriſtine, ein Name, Kristina.

Chriſtinn, die, keresztyén aszszony v. leány.

Chriſtihimmelfahrtsfeſt, das, áldozótsötörtök.

Chriſtoph, ein Name, Kristóf.

Chriſtus, Krisztus.

Chromatiſch, adj. halbtönig, félhangokon járó, félhangú.

Chronik, die, Krónika, korkönyv, korszámlálás, korjegyző könyv, esztendők szerént feljegyzett történetek: Chroniken-Schreiber: der, krónikaíró, korkönyvíró.

Chronolog, der, korszámláló v. vizsgáló: Chronologie, die, korvizsgálás, kortudomány: Chronologiſch, adj. korszeréntvaló; adv. korszerént.

Chroniſch, adj. langwierig, tartós, hoszszas.

Cichorie, die, Pflanze, katán.

Cider, der, Obſtwein, almabor.

Cidereſſig, der, Obſteſſig, almaetzet.

Circulare, Circular-Schreiben, das, kerülőirás, v. parantsolat, kurrens.

Citadelle, die, kis vár, fellegvár.

Cither, die, tzitera; die Cither ſpielen, tziterázni: Citherſpieler, der, tziterás.

Citrone, die, tzitrom: Citronenbaum, der, tzitromfa: Citronenfarbe, die, tz tromszín: Citronengelb, adj. tzitromszínű: Citronenſäure, die, tzitromsavany: Citronenſchale, die, tzitromhéjj.

Civil, adj. polgári; höflich, nyájas; mérséklett, illendő: Civiliſation, die, das Geſittetmachen, erkölts mivelés v. pallérzás; das Geſittetſeyn, erköltsi míveltség, pallérozottság: Civiliſiren, kimívelni, pallérozni valakit.
Clarinette, die, tárogató.
Claſſe, die, sereg, rend, osztály; ſt. Schule, klaszis, tanúlószoba: Claſſification, die, rendreosztás, elrendelés t. i. osztályokra, seregekre 's a' t.
Claſſiker, die, Schriftſteller erſten Ranges, legjobb irók, remek irók: Claſſiſch, adj. vorzüglich, remek, legjobb, legjelesebb; adv. remekül, legjobban, legjelesebben.
Claves, die, (Taſten) pl. a' billentők a' klavíron: Claviatur, die, (Taſtatur) billentők t. i. mind együtt: Clavier, das, klavír, es ſpielen, klavírozni, a' klavíron játszani: Claviermeiſter, der, klavírtanító v. mester: Clavierſpieler, der, klavírjátszó.
Cleriſey, die, egyházi v. papi rend: Clerus, der, papság.
Client, der, Gen. des Clienten, védett személy, pártfogásba vett.
Club, der, öszveszövetkezett társaság, szövetkezet.
Cocarde, die, kalapszem t. i. pántlikából, pántlikabokréta.
Cochenille (olv. kosenill), die, kosenil színbogár.
Cocon, der, (von Seidenraupen) gubó.
Cocosnuß, die, kókusdió.
Codicill, das, Nachtrag oder Zuſatz zum Teſtamente, testamentom pótlás; ein Teſtament ohne Erbeinſetzung, testamentom örökös kinevezése nélkül.
Colibri, der, kolíbri, mézmadár.
Collation, die, öszvehasonlítás, öszvevetés; kis ebéd, rövid vatsora: Collationiren, öszvehasonlítani, öszvenézni, öszvevetni p. o. a' leírt másolatot az eredetivel.
Collecte, die, die Einſammlung freywilliger Gaben, pénzszedés p. o. segedelemre; das Eingeſammelte, szedett pénz.
College, der, tiszti társ.
Collegialiſch, adj. kollegyiomi. Collegial-Kirche, die, kanonoki templom, káptalani templom; Cathedral-Kirche, püspöki templom: Collegium, das, kollégyium, anyaoskola; ſt. Unterricht, tanítás, közönséges tanítás.
Collet, das, ſt. Kragen, hajtóka, gallér; ſt. Reitjacke, lovagló köntös, v. dolmány.
Colliſion, die, öszveütközés, visszavonás, in Colliſion gerathen, öszveütközni.
Coloman, ein Name, Kálmán.
Colonie, die, újülés, gyarmat, megtelepedés: Coloniſt, der, újlakos, megtelepedett lakos.
Colonne, die, tsapat, hadláb, seregtsapat t. i. katonaság.
Colonnenweiſe, adj. tsapatonként, hadlábonként.
Colophonium, das, gyanta.
Coloriren, béfesteni: Colorit, das, színadás, szín, színváltás.
Columne, die, oszlop.
Commandant, der, vár vezér, fővezér: Commandiren, vezérleni: Commando, das, vezérlés, vezérség.
Commerz, das, kereskedés.
Commis, der, (olv. kommí), bíztos, megbízott t. i. valamelly dologban.
Commiſſär, der, bíztos, végre hajtó bíztos, komiszárius: Comiſſariat, das, bíztosság; katonák élelmekről, és ruházatjokról gondoskodó biztosok: Commißbrod, das, Soldatenbrod, katona kenyér, prófont.
Commiſſion, die, meghagyás, rábízás, néha parantsolat; bíztos tanáts, kirendelt bíztosok: Commiſſionär, der, bíztos.
Commode, adj. alkalmatos: Commode, die, almáriom: Commodität, die, Bequemlichkeit, könnyűségkeresés, könnyűség.
Communicant, der, úrvatsorájával élő, gyónó; Communiciren, ſich beſprechen z. B. über etwas, tanátskozni valakivel valamiről; ſt. mittheilen, közleni; das heil. Abendmahl genießen, úrvatsorával élni, meggyónni.
Communication, die, ſt. Mittheilung, közlés; ſt. Verbindung, öszvekötés, egyesítés; Zugang, közösülés.

Communion, die, Gemeinſchaft, egyesség, közösülés; das heil. Abendmahl, úrvatsora, az úr sz. vatsorája; zur Communion gehen, az úr asztalához menni: Communität, die, közönség.

Compagnie (kompanyí), die, Geſellſchaft, társaság p. o. mulató társaság; eine Handlungs-Compagnie, kereskedő társaság; mit jemanden in Compagnie treten, társaságba állani valakivel; ich will Ihnen Compagnie leiſten, együtt megyek az Úrral; von Soldaten, egy zászló aly, zászlós tsapat, század, kompánia: Compagnienweiſe, adv. századonként.

Compagnon, (kompanyón) der, kereskedőtárs, munkás- v. segitőtárs.

Compaß, der, éjszakmutató.

Compendiös, adj. summás, rövid; Compendium, das, summás munka, v. előadás, rövid előadás.

Compenſation, die, kártérités, kárpótlás, kárkipótlás.

Competent; adj. illendő, erányos, ein competenter Richter, illendő bírája valaminek; Competent, der, subst. vágytárs, együttkereső, p. o. hivatalt.

Complet, adj. egész, tellyes: Completiren, kipótolni.

Complexion, die, alkottság.

Complicirt, adj. belekeveredett, öszvezavart.

Compliment, das, Verbeugung, magameghajtás, főhajtás; ſt. Gruß, köszöntés, Compliment machen, köszönteni, köszönni valakinek; ſt. Aufwartung, Beſuch, tisztelet, udvarlás; jede verbindliche, höfliche ꝛc. Anrede, örvendezés, örömjelentés, szerentséltetés, hálálkodás; ſt. leere Worte, kézreadás, nyájaskodás, das ſind Complimente, tsupa hízelkedés, hálálkodás: ohne Complimente, minden hízelkedés nélkül, igazán, es war nur ein Compliment, tsak kézreadás volt; mit vielen Complimenten um Vergebung bitten, követelőzni; Complementiren, hálálkodni, köszönteni.

Complott, das, tzimborásság, öszveesküvés; die Verſchwornen, az öszveesküdtek.

Componiren, szerzeni, készitni: Componiſt, der, nótaszerző; Compoſition, die, nótaszerzés.

Compreß, adj. tömött, sürű.

Compromittiren, einen, valakit valamibe belékeverni, elárulni mint részvevőt valamiben; ſich compromittiren, d. i. ſich bloß geben, betsületét kotzkáztatni.

Comtoir, (komtoár) das, íróbólt, jegyzőbólt a' kereskedőknél; kereskedőház.

Comteſſe, (kontesz) die, Gróf kisasszony.

Concav, adj. hohlrund, gömbölyüreg.

Concentriren, egy pont körül egyesítni, öszvevenni, v. szoritni, öszvehúzni.

Concept, das, ſt. Entwurf, irt rajzolat, első rajzolatja valaminek, gondolat, próbagondolat, ez volt az első gondolatom róla; das Concept von einer Predigt, prédikátzió rajzolatja; trop. einem das Concept verrücken, d. i. ſeinen Plan vereiteln, valakit igyekezetében, feltételében megzavarni; aus dem Concepte bringen, kiverni az eszéből.

Concert, das, muzsikazajd, kontzert, muzsikazsinat: ein Concert geben, muzsikazajdot adni v. tartani.

Condylien, die, (Schalthiere) tsigások, borítékosok.

Concilium, das, papifőzsinat.

Conclave, das, der Wahlort wo der Pabſt zu Rom gewählt wird, választó zárt palota, mellyben Pápa választatik; die darinn verſammelten Cardinäle, Pápaválasztására egybegyült Kárdinálok.

Concordanz, die, megegyezés: bibliſche Concordanz, szentirás helyekre mutató szószkönyv: Concordat, das, Pápa és világi Fejedelem között kötött szövetség v. szerződés, eggyezés.

Concurs, der, der Gläubiger, hitelezők egybegyülése v. osztálygyülése az adós vagyona felosztására; um eine Lehrkanzel zu erhalten, megvizsgáló gyülés, mellyre a' tanitószéket elnyerni kivánók megvizsgáltatás végett meghivatnak: Concursmaſſe, die,

az adós vagyona maradványa, mellyből a' hitelezők kielégíttetnek.
Condition, die, Bedingung, feltétel: ſt. Dienſt, szolgálat, hely: Conditionirt, állapotban lévő, minéműségű.
Condolenz, die, fájlalás jelentése: Condolieren, fájlalni, szánakozni, más szomorú esetén.
Conduct, der, Begleitung, késérés, bey einer Leiche, halotti pompa.
Conduit, die, erköltś, erköltsi magaviselet: Conduitenliſte, die, erkölts v. magaviselet lajstroma.
Confect, das, tsemege, tzúkrossütemény.
Conferenz, die, tanátskozás; eine geheime Conferenz halten, titkos tanátskozást tartani, titkosan tanátskozni: Conferenz-Miniſter, der, oder Conferenz-Rath, tanátskozó miniszter t. i. a' Fejedelemmel.
Confeſſion, die, Bekenntniß, megvallás, vallástétel; büngyónás; valláságazat: Confeſſionarius, der, Beichtvater, gyóntatópap.
Confirmation, die, megbizonyítás, megerősítés; die Einweihung der chriſtlichen Jugend zum Chriſtenthume, keresztyén béavatás: Confirmiren, megbizonyítni v. erősítni; im kirchlichen Sinne, béavatni a' keresztyén vallásba.
Confiscation, die, elfoglalás: Confiſciren, elfoglalni, büntetésül elfoglalni.
Confitüren, die, pl. Zuckerwerk, tzúkorba v. náłmézbe főzött tsemegék: Confitürier, der, d. i. Zuckerkünſtler, tzúkormíves.
Confitent, der, bűnvalló.
Confoederation, die, szövettség: Confoderirt, adj. szövettséges.
Conform, adj. megegyező: Conformiren, szabni magát valamihez.
Confrontation, die, öszvehasonlítás, öszvevetés: Confrontiren, öszvehasonlítni.
Confus, adj. von Sachen, öszvezavart; adv. öszvezavarva, hányvavetve; von Menſchen, megrettent, megrémült, eszezavart, tébolyodott; ich bin völlig confus, az eszem sints helyén: Confuſion, die, zürzavar.
Congregation, die, gyűlés.
Congreß, der, öszvegyűlés, körletek gyűlése.
Conſens, der, megegyezés.
Conſequent, adj. folyamatos, következőleges, következős, folyvást állandó: adv. következősen, folyamatosan, állandóúl, megegyezőleg: Conſequenz, die, következés, következtetés, okoskodás.
Conſervation, die, megtartás, tartogatás: Conſerviren, megtartani, tartogatni, eltartani, eltenni.
Conſiſtent, adj. sűrű, tömött: mérő: Conſiſtenz, die, öszveállás, öszveállóság, állandóság, erősség.
Conſiſtorial-Rath, der, egyházi tanátsos: Conſiſtorium, das, egyházi tanáts, eklézsiai tanáts; Conſiſtorium halten, egyházi tanátsot tartani.
Conſolation, die, vígasztalás.
Conſonant, der, mássalhangzó.
Conſtitution, die, Verfaſſung eines Staats, szerkezet, köztársasági szerkezet; ſt. Leibesbeſchaffenheit, testalkatás: Conſtitutionell, adj. verfaſſungsmäßig, szerkezetes: Conſtitutionswidrig, adj. szerkezet ellen való; adv. szerkezet v. törvény ellen.
Conſtruction, die, öszveállítás v. rakás; daher gramat. szóelrendelés, szórakás, szerkeztetés: Conſtruiren, errichten, öszveállítni v. rakni; gram. mondást szerkeztetni a' szókból.
Conſul, der, Bürgermeiſter, polgármester; kereskedésre ügyelő követje egy nemzetnek más nemzetnél.
Contagiös, adj. ragadó, eine contagiöſe Krankheit, járvány nyavalya.
Contemplativ, adj. szemlélődő, theorétikos.
Content, adj. megelégedő; adv. megelégedve.
Conteſtiren, bizonyítni, állítni.
Context, der, beszédfolyamat.
Contignation, die, emelet.
Continent, das, száraz föld.
Contingent, das, rész, jutott rész, adózat, adandó rész.
Continuation, die, folytatás: Continuiren, folytatni.
Conto, der, hitel, rovás, számadó jegyzés; auf Conto geben,

hitelbe v. rovásra adni: Contobuch, das, hiteljegyzőkönyv, hitelbejegyzőkönyv, számadó v. számoló könyv.

Contract, der, kötelezőírás, szerződés: adj. gliederlahm, nyomorék, béna: Contrahent, der, magát kötelező fél.

Contradiktion, die, ellenkezőmondás.

Conträr, adj. ellenkező; au contraire (olv. ó kontreer) d. i. im Gegentheile, sőtt inkább, ellenkezőleg van a' dolog adv. ellenkezőképpen.

Contrast, der, ellenkezet, ellenkezőség, öszvekötött ellenkezés.

Contre-Admiral, der, tengeri alvezér.

Contrebande, die, tilalmas, tiltott portéka.

Contribuent, der, adozó, adófizető: Contribuiren, zu etwas beytragen, adni valamire, adózni; Steuern entrichten, adót fizetni: Contribution, die, Steuer, adó; Contribution bezahlen, adót fizetni: bes. die Kriegs-Contribution oder Steuer, hadi adó, erőszakos adó az ellenségnek.

Controleur, (olv. Kontrolőr), der, számadásvizsgáló, vagy bíráló: Controlle, die, Gegenrechnung, számadásbírálás: Controliren, einen, valaki számadását bírálni.

Contusion, die, vakseb, vakütés.

Convent, der, Zusammenkunft, gyülés; Kirchen-Convent, egyházi gyülés.

Convention, die, Uebereinkunft, megegyezés, egyesség, szövettség; Conventionell, adj. egyességes: Conventions-Fuß, der, a' szerződés törvénye szerént készült p. o. pénz: Conventions-Geld, das, pengő pénz, mellynek a' törvényes belső betse meg van, jó pénz, t. i. ezüst és arany pénz.

Conversation, die, st. Unterhaltung, beszélgetés, mulatás; st. Umgang, társalkodás: Conversiren, sich unterhalten, unterreden, mulatni, beszélgetni; Umgang haben, társalkodni.

Convex, adj. rund erhoben, kerek, domború.

Convict, Convictorium, das, szabad együtt élés, közönséges szabad asztal p. o. tanulóknak.

Convulsion, die, Zuckung, vonoglás, rángalódás, tagrángatódás; Convulsionen bekommen, vonoglani, rángolódni: Convulsivisch, adj. vonogló, rángalódó, tagrángató, tagszaggató.

Copie, die, Abschrift, más, lemasolás, másolat írásban: das Nachbild z. B. von einem Gemählde, képmásolat, rézmásolat: Copiren, leírni, lemásolni, párban lefesteni, lepárolni, lerajzólni: Copirmaschine, die, másolómív: Copirung, die, lemásolás: Copist, der, másoló, lemásoló.

Coquett, (kokett), adj. gefallsüchtig, buhlerisch, tetszeskedő, tetszésben bujálkodó; Coquette, die, tetszésvadászó, tetszeskedő, tetszésben bujálkodó; buja fejérszemélly: Coquetterie, die, tetszeskedés, tetszés vadászás, buja tetszés v. szerelmeskedés: Coquettiren, tetszésben bujálkodni, tetszeskedni.

Copulation, die, st. Verbindung, egyesítés, öszvekötés; st. Trauung, Vermählung, esketés, öszveesketés: Copuliren, st. verbinden, egyesítni; st. trauen, vermählen, öszveesketni t. i. az új házasokat.

Coralle, die, kláris, korall.

Cordon, der, táborlínea, határvédő sereg' állítása; einen Cordon ziehen, a' határra védő sereget állítni.

Corduan, der, kordován, kordováný.

Corinthen, die, kleine Rosinen, apró szőlő.

Cornett, der, zászlótartó a' lovasoknál; Cornette, die, das Fähnchen, (Standarte), lovas zászló.

Corporal, der, káplár: Corporalschaft, die, kaplárság.

Corps, das, sereg, seregosztály, tsapat.

Corpulent, adj. dickleibig, testes.

Correct, adj. fehlerfrey, hibanélkül való, hibátlan: adv. hibanélkül; Correctheit, die, Richtigkeit in der Schreibart, helyesség, talpraesettség; Correctheit des Druckes, hibátlanság: Corrector, der, hibanyomozó, jobbító: Correctur, die,

die, hibanyomozás, jobbítás; der Correctur-Bogen, jobbítni való próbaív.

Correſpondent, der, levelező, levelezőtárs: Correſpondenz, die, levelezés: Correſpondiren, levelezni, megfelelni neki.

Corrigiren, z. B. eine Schrift, megjobbítni, megigazgatni p. o. az írást.

Corrupt, adj. verdorben, elrontott, elromlott, romlott; adv. elrontva, elromolva

Corſar, der, Seeräuber, tengeri rabló, rablóhajós, tengeri tolvaj; das Schiff eines Corſarn, rablóhajó, prédálóhajó.

Corſett, das, ein weibliches Kleidungsſtück, felöltő derékravaló t. i. aszszony személynek.

Corvette, die, ein kleines ſchnellſegelndes Kriegsſchiff, sebes hajó, sebes hadihajó.

Coſtüm, das, viselet, öltözet, szokás.

Coteletts, die, rostélyon sült oldalpetsenye.

Cotillon, der, (kotilljon), ein Tanz, Angolytántz neme.

Couleur, die, (kullór), szín, festék.

Couliſſen, die, (Theater) die Bühnenwände, Schiebewände, oldalfalak, álfalak a' játékszínen.

Coupon, der, Zinſenſchein, kamatbizonyság.

Courage, die, (kurázs) bátorság, méreszség.

Courier, der, kurír, hírvivő.

Cours, der, (kursz) der laufende Geldpreis, pénzbets folyamat, pénzfolyamat; das Gold hat einen hohen Cours, nagy árra van az aranynak; der Umlauf, forgás, kerengés.

Couvert, das, z. B. eines Briefes, levélboríték; bey Tiſche, ein Gedeck, egy személyre való asztali készület.

Crater, der, die Oeffnung eines feuerſpeyenden Berges, a' tűzokádó hegy nyílása, töltsére.

Creatur, die, teremtmény; als Scheltwort, ein ſchlechter Menſch, gaz teremtés, beſ. ein ſchlechtes Weibsbild, alávaló személy.

Credenztiſch, der, töltögető asztal, pohárszék, ételárros asztal: Credenzen, vorkoſten, megkóstolni; ſchenken, reichen, z. B. den Becher, poharat tölteni, megtölteni poharat valakinek: Credenzer, der, előre kóstolgató; pohárnok, pohártöltő.

Credit, der Glaubwürdigkeit, hitel, hitelesség; ſt. Borg, hitelezés, hitelbekérés: Creditiren, hitelezni: Creditiv oder Beglaubigungsſchreiben, das, meghatalmazó bizonyságlevél, hitellevél: Creditor, der, hitelező, uzsorás.

Creole, der, Europai szüléktől Amerikában született.

Criminal, oder Criminell, adj. főbenjáró, büntető, büntetéstillető; adv. főbenjárólag: Criminal-Gericht, das, főbenjáró törvényszék, büntető itélőszék: Criminal-Prozeß, der, főbenjáró per: Criminal-Recht, das, főbenjáró törvény: Criminal-Richter, bünügybíró: Criminalſache, die, főbenjáró dolog.

Critik, die, megesmérettehetségvizsgálat; die Critik der reinen Vernunft, a' tiszta okosság megesmérettehettségeinek vizsgálása: Critiſch, adj. megesmérettehetségvizsgáló, vizsgáló; adv. vizsgálva: Critiſiren, megrostálni ésszel, v. vizsgálva megrostálgatni.

Criſe, (Criſis), die, kimenetelre fordúlás, megfordúlás, fordúlópont; der Staat befindet ſich in einer Criſe, veszedelemmel fenyegető állapotban van a' köztársaság.

Crucifix, das, feszület, a' keresztre feszített Krisztus ábrázolatja.

Cryptogamie, die, titkosnőszés.

Cryſtall, der, kristály.

Cultur, die, mívelés, tenyésztetés; pallérozás, tökélletesítés; pallérozódás.

Cumanien, Kúnság: Cumanier, Kún.

Cur, die, Heilung, gyógyítás, külső sebek gyógyítása; orvossággal élés.

Curator, der, ſt. Vormund, tútor, árvák gondviselője; Pfleger, gondviselő, főgondviselő.

Curie, die, kúria, nemes udvar, nemes telek.

Curios, adj. újságkívántsi, újságon kapó; ſt. ſonderbar, rendes, das iſt curios, az rendes, az igen

rendes dolog: Curioſität, die, Neugier, újságonkapás, újságkívánás; Curioſitäten, d. i. Seltenheiten, nevezetes ritkaságok.

Curiren, gyógyítni, t. i. külsőképpen; orvosolni t. i. a' belső nyavalyát: Curirung, die, gyógyítás, orvoslás.

Currende, die; z. B. Schrift, Verordnung, kerülőlevél, kerülőhírdetmény (kurrens).

Curſiv-Schrift, die, futóbetü, dültírás.

Cylinder, der, korong, henger, hengertest: Cylindriſch, adj. korongós, korongszabású, hengeres, hengergős; adv. hengergősen, korongásan.

Cymbel, die, tzimbalom.

Cypreſſe, die, tziprusfa, tziprus: Cypreſſenkraut, das, tzipruska, kertitziprusfü: Cypreſſen-Wald, der, tzipruserdő.

Czar, der, (Czaar) ein Name des ruſſiſchen Kaiſers, tzár, orosz tsászár: Czarin, die, tzárné, tsászárné, orosz tsászárné.

D.

Da, adv. hier, dort, itt, ott, amott, da iſt er, itt v. ott van, wer da? ki van itt v. ott? da ſeyn, itt v. ott lenni, jelen lenni; er iſt nicht da, nints itt; bald hier, bald da, hol itt, hol amott; — in Beziehung auf einen Ort, für wo, in oder an welchem Orte, a' hol, z. B. die Stadt da er geboren iſt, a' város, a' hol v. melyben született; oder auf eine Zeit, midőn, a' midőn, a' melyben, hogy, 's a' t. es wird die Zeit kommen, da du ꝛc. lesz még ollyan idő, a' midőn 's a' t. ſt. hierin, hierbey, ebben, abban, itt, ott; ſt. dann, alsdann, akkor, wenn ich da noch lebe, ha még akkor életben leszek; Conjunct. zur Beziehung einer Zeit, für als, midőn, oder Particip. —ván, —vén, da die Sonne aufgieng, midőn a' nap felkelt, v. felkelvén a' nap; ſ. weil, nachdem, minekutánna, minthogy, mivelhogy, mivel, da du es ſo haben willſt, will ich mich bemühen, minthogy úgy akarod, rajta leszek; ſt. da doch, anſtatt, holott, pedig, ámbár.

Dabey, adv. 1.) daneben, a' mellett, ott, e' mellett; daher in Zſzg. dabey bleiben, bey iemanden bleiben, mellette maradni, trop. bey etwas beharren, megmaradni v. megállani valami mellett; dabey denken, z. B. bey einem Worte, valamit érteni alatta p. o. a' szó alatt; bey etwas urtheilen, itélni valami felől valamit; dabey haben, z. B. bey einer Sache, ich möchte dich gerne dabey haben, szeretném, ha te is ott lennél velem: dabey hangen, mellette függeni: dabey liegen, mellette feküdni v. lenni: dabey ſeyn, von Menſchen, jelen lenni v. ott lenni; das Dabeyſeyn, jelenlét; von Sachen, mellette v. ott lenni, mellétéve lenni: dabey ſitzen, mellette ülni: dabey ſtehen, mellette állani; von Oertern, Bäumen, mellette feküdni v. lenni: dabey thun, d. i. etwas ausrichten, tenni valamit mellett v. körül v. nála, segítni mellette; ſt. dazuthun, hozzáadni: da bleiben, megmaradni p. o. a' helyén, ott v. itt maradni; 2.) zugleich, überdieß, egyszersmind, azon felyül, annak felette, a' mellett, er iſt gelehrt und dabey beſcheiden, tudós ember 's egyszersmind v. a' mellett szerény; 3.) von, wegen, in Anſehung der Sache, felőle, z. B. was denkſt du dabey? mit tartasz felőle?

Da Capo, (Muſik) vom Anfange, von vorn; előlkezdve v. kezd elől.

Dach, das, fedél, házfedél, épületfedél; ein Dach von Schindeln, zsindely fedél; von Stroh, szalma v. zsup fedél; ein Dach von Ziegel, Dachziegel, tserépzsindely; das Dach decken, befedni a' házat; ein Gebäude in Dach und Fach erhalten, jó állapotban tartani az épületet; trop. einer auf dem Dach ſitzen, szorosan rigyázni valakire, da iſt gleich Feuer im Dach, már akkor egy szeriben fellobban, v. megharag

szik; für das ganze Haus, ház, hajlék; jemanden unter sein Dach nehmen, valakit házához fogadni; unter einem Dach wohnen, valakivel egy fedél alatt v. egy házban lakni: Dachdecker, der, házfedő: Dachfahne, die, vitorla a' háztetőn: Dachfenster, das, házfedél ablaka: Dachförmig, adj. fedélszabású: Dachforst, das, házfedélgerintz, házormó: Dachknopf, der, szarufagomb: Dachrinne, die, tsepegő, eresztsatornya, ereszallytsatornya: Dachschiefer, der, fedéltserépkő: Dachschindel, die, zsindely: Dachspitze, die, fedélormó, fedélgeréntz: Dachstein, der, foszlókő, tserépkő: Dachstube, die, házhiúszoba: Dachstuhl, der, fedélfészek, szarufaállás: Dachtraufe, die, st. Traufe, tsepegő, eresz; ereszről letsepegő eső; eresztsatorna: Dachung, die, házfedés; das Dach selbst, házfedély.

Dachs, der, borz: Dachsbeine, die, einwärts gebogene Beine, lőtsláb: Dachsfell, das, borzbőr: Dachsfett, das, Dachsschmalz, borzhájj: Dachshund, der, tatskó kutya, takszli: Dachsjagd, die, borzvadászat: Dachsloch, das Dachsbau, der, borzlyuk.

Dächelchen, das, fedeletske.

Dadurch, adv. durch den Ort, arra, azon által; durch die Sache, durch diesen, diese, dieses, az által, azzal, ezzel.

Dämmen, einen Damm machen, gátolni, gátot vetni; durch einen Damm einschränken, z. B. einen Fluß, elgátolni p. o. a' vizet, gáttal elrekeszteni.

Dämmerlicht, das, szürkület, alkony:

Dämmerig, adj. homályos.

Dämmern, szürkülni; es dämmert, des Morgens, szürkül, virrad, des Abends, alkonyodik, homályosodik: Dämmerung, die, szürkület: Morgen-Dämmerung, reggeli szürkület, Abend-Dämmerung, estveli szürkület, alkonyodás.

Dämpfen, z. B. einen Ton auf einer Geige, mérsékelni, tompítni p. o. a' hangot; eine Farbe dämpfen, d. i. dunkler machen, homályosítni a' színt, festéket; ft. unterdrücken, elnyomni, szüntetni, enyhítni; ein Feuer dämpfen, a' tüzet elfojtani, meg- v. eloltani; einen Aufruhr dämpfen, pártütést v. lázzadást elnyomni, letsilapítni: Dämpfung, die, des Tons, mérséklés, hangmérséklés; Unterdrückung, enyhítés, tsendesítés, szüntetés: Dämpfer, der, hangmérséklő v. tompító; szüntető, enyhítő.

Dämpfig, adj. engbrüstig, bes. von Pferden, fulladó, kehes, p. o. ló, fúladozó.

Däuchten, tétszeni, látszani; mich däucht, nekem úgy tetszik, v. úgy látszik.

Däumling, der, a' kesztyű hüvelykujja.

Dafern, adv. ha, a' mennyiben.

Dafür, adv. st. für den, die, das, oder diesen, diese, dieses, oder denselben, dieselbe, dasselbe, azért, ezért; dafür bezeichnet einen Gegenstand der Ursache, azért, az okból, oder auch auf Gegenmittel, az ellen, ellene: in Zszg. Dafür annehmen, z. B. eine Waare für baares Geld, valami v. a' helyett elvenni; für dieß oder das erklären, úgy v. annak venni: dafür ansehen, úgy nézni mint, annak nézni: dafür geben, érette adni: dafür halten, annak tartani, úgy gondolni; ich halte dafür, daß ꝛc. úgy tartom v. úgy ítélek, hogy 's a' t. Dafürhalten, das, vélekedés, gondolat, ítélet; Dafürkaufen, d. i. für das Geld, venni rajta p. o. azon a' pénzen: Dafürkönnen, tehetni róla, oka lenni valaminek: Dafürnehmen, d. i. für die Sache annehmen, a' helyett elvenni; dawider gebrauchen, valami p. o. betegség ellen venni v. bévenni: Dafürseyn, d. i. eine Sache begünstigen, a' dolgot helybehagyni, a' dolognak pártját fogni; nicht Dafürseyn, a' dolgot ellenzeni, ellene lenni a' dolognak: Dafürsorgen, gondoskodni valami felől v. valamiről; dafür laß mich nur sorgen, tsak bízd rám a' dolgot; dafür ist gesorgt, el van már az intézve: Dafürstehen, gut für etwas seyn, magát v.

szavát lekötni valamiért, valami felől jót állani.

Dagegen, adv. st. gegen diesen, diese, dieses, az ellen, ez ellen, ellene; dagegen arbeiten, ellene dolgozni v. szegezni magát; etwas dagegen haben, valami szólójának lenni ellene; nichts dagegen haben, megegyezni benne; ich habe nichts dagegen, nem bánom, semmi szóllóm sints ellene; dagegen handeln, ellene tselekedni v. vétni, ellene szegezni magát t. i. tselekedettel; Conj. für: im Gegentheil, hozzá v. ahoz képest, hozzá vagy ahoz hasonlítva; oder als Gegensatz, ellenben, er ist dein Feind, dagegen bin ich dein Freund, ő ellenséged, ellenben én barátod vagyok.

Daheim, adv. zu Hause, otthon, itthon, odahaza; es ist nirgends besser, als daheim, legjobb otthon, mindenütt jó, de jobb otthon.

Daher, adv. von dem Orte, dorther, onnan, azon helyről v. helyből; st. herein, einher, her, onnan erre, v. felém v. ide; st. daraus, abból, attól, onnan, azért, das kommt daher, weil — onnan v. attól van ez, hogy — Conj. aus der Ursache, deßhalb, a' honnan, minekokáért, mellyre nézve, azért tehát: in Zssg. Daherfahren, einherfahren, kotsin sebesen jönni: Daherfliegen, sebesen előrepülni: Dahergehen, közelítni, jönni t. i. amarról errefelé: Daherhinken, errefelé sántikálni: Daher hüpfen, errefelé ugrálni, ugrálva közelítni: Daherkommen, von einem Orte, máshonnan erre közelítni v. jönni; st. herannahen, wie die Zeit, közelgetni, mint az idő: Daherlaufen, előfutni: Daherreiten, erre v. előlovagolni, erre közelítni lóháton: Daherrennen, nyakra főre erre felé futni: Daherschießen z. B. wie ein Wasser, errefelé rohanni: Daherschleichen, elősuhanni, magát odalopni, lopva közelítni: Daherschwimmen, előúszni: Dahersprengen, előnyargalni, elővágtatni: Dahertaumeln, előtántorogni: Daherziehen, sorjában v. rendben közelítni, seregestől jönni.

Daherum, da herum, ott valahol, ott v. azon a' tájjon.

Dahin, adv. deutend an oder auf den Ort, oda, arra a' helyre; bald hierhin, bald dahin, majd ide, majd amoda; st. soweit, annyira, addig, bis dahin, addig, akkorra, die Sache ist dahin gekommen, annyira ment már a' dolog; st. weg, hinweg, (von der Zeit) el — z. B. dahin fliegen, elrepülni; dahin seyn, oda lenni, elveszve v. elveszett lenni: in Zssg. dahin arbeiten, azon dolgozni v. lenni, igyekezni: dahin auslegen, úgy v. arra magyarázni: dahin bringen, d. i. nach einem Orte, oda vinni valahová; trop. es dahin, d. i. es so weit bringen, annyira vinni a' dolgot; in einer Kunst es dahin br. annyira menni v. annyi elómenetelt tenni valamiben; einen dahin br. valakit arra venni v. reá venni: dahin denken, azon v. a' felől gondolkozni: dahin deuten, arra magyarázni, oda v. arra mutatni: dahin eilen, elsietni, hirtelen elmenni, mint p. o. az idő: dahin fallen, niederfallen, leesni, lerogyni; vergehen, elveszni: dahin fliegen, z. B. an den Ort, odarepülni; wegfliegen, elrepülni; st. vergehen, z. B. wie Jahre, elrepülni, hirtelen elmúlni, elsietni: dahin fliehen, an den Ort, odaszaladni; entfliehen, elfutni; schnell vergehen, elfutni, elmúlni, hirtelen eltelni: daher fließen, elfolyni; verfließen, wie die Zeit, elfolyni, elmúlni, mint az idő: dahin geben, weggeben, aufopfern, odaadni, által adni; sein Leben dahin geben, életét is feláldozni: dahingehen, oda menni; trop. vergehen, wie die Zeit, eljár az idő st. sterben, meghalni: dahin laufen, oda futni v. szaladni; entlaufen, elfutni: dahin müssen z. B. ich muß dahin, d. i. gehen oda kell mennem: dahin nehmen elvenni: dahin raffen, z. B. ein schneller Tod hat ihn dahin gerafft, egy hirtelen halál elragadta: dahin rauschen, tsergedezni elfolyni, eltsergedezni: dahin

reißen, elragadni, erőszakkal elrántani: dahin reiſen, oda útazni: dahin rennen, elnyargalni, sebesen elfutni: dahin ſcheiden, ſterben, megválni az élettől: dahin ſchwinden, elenyészni: dahin ſeyn, oda lenni, elveszett lenni; ſt. geſtorben ſeyn, meghalva v. megholtnak lenni; dahin ſinken, lerogyni, öszverogyni: dahin ſtehen, zweifelhaft ſeyn, bizonytalan lenni: dahin ſtellen, an den Ort, oda tenni; dahin geſtellt ſeyn laſſen, abba hagyni valamit, felhagyni valamivel: dahin ſtürzen, leesni lerogyni; jemanden, letaszítni: lebuktatni.

Dahinten, adv. zurück, megett, megette, hátúl, hátra.

Dahinter, adv. hinter demſelben, derſelben, denſelben ꝛc. megett, megette, hátúl, megé; alatta, es ſteckt ein Betrug dahinter, ravaszság van a' dologban, tsalárdság fekszik alatta; ich kam dahinter, kitanúltam v. kitapogattam, kitudtam a' dolgot, végére jártam a' dolognak.

Dahin trachten, valamire igyekezni v. törekedni, azon lenni, dahin wärts, adv. arra felé: dahin wandeln, oda menni: dahin welken, elhervadni! dahin wollen, z. B. gehen, oda igyekezni: dahin ziehen, an den Ort, oda húzni; wandern, oda költözni; dahin zielen, abzwecken, oda tzélozni, arra v. oda mutatni.

Dahle, die, Dohle, tsóka.

Dahlen, tändeln, ſich kindiſch betragen, gyermekeskedni, tréfálni, pajkoskodni.

Damalig, adv. akkori, akkor volt: Damals, adv. akkor, abban az időben.

Damas, Damaskus, Damaskus, siriai város: Damascener, der, Damaskusbéli lakos; adj. Damaskusi; Damas Eiſen oder Stahl, Damaskusi, v. török habos vas v. atzél; Damasklinge, die, török habos kardvas: Damaſceniſch, adj. Damaskusi: Damasciren, habosra edzeni: Damascirt, adj. török módra edzett, habos, p. o. vas, atzél.

Damaſt, der, Damasz, habosvirágú selyem materia: Damaſten, adj. von Damaſten, Damasz, habosvirágú.

Dambock, der, bak dámvad.

Dambret, das, ostábla.

Dame, die, főaszszonyság, dáma; in den Karten die Königin, Királyné v. dáma; ostábla játékban, in der Dame ſpielen oder ziehen, ostáblázni, ostáblát játszani:

Damenſpiel, das, ostáblajáték.

Damgeiß, die, nőstény dámvad: Damhirſch, der, dámvad, bak dámvad.

Damiſch, dämiſch, adj. albern, ostoba, buta.

Damit, adv. mit demſelben, derſelben, denſelben, azzal avval, vele, was wollen Sie damit ſagen, mit akkar az Úr azzal mondani? nur heraus damit, tsak ki vele; es iſt aus damit, vége van annak: ſt. womit, a' mellyel; a' mivel, mellyel: Conj. daß, auf daß, hogy; damit nicht, ne hogy; damit ich nicht zu weit gehe, hogy meszsze ne menjek, v. hogy tzélomtól meszsze ne távozzak.

Damm, der, töltés, gát: Dammbruch, der, gátszakadás.

Dampf, der, ein dicker Rauch, Nebel, Dunſt, gőz, pára, gőzölgés, gőzölget, füstölgés, sűrű füst; Engbrüſtigkeit, nehéz lélekzet: fúladozás, fúladás: Dampfbad, das, Dunſtbad, gőzfürdő, gőzzel való feresztés, párolgatás: Dampfboot, das, gőzsajka, mellyet a' gőz hajt: Dampfen, wie von Holz, Kohlen, füstölögni; wie die Erde, das Waſſer, gőzölögni, gőzölni: Dampf verurſachen, füstölni, füstöt tsinálni; Dampfen machen, füstöt ereszteni; ſein Pfeifchen dampfen, d. i. rauchen, dohányozni: Dampfen, das, gőzölgés, ki- v. felgőzölgés: Dampfig, adj. voll Dampf, z. B. Zimmer, füstel tele lévő, füstös; voll Dünſte, z. B. Ort, gőzös: Dampfloch, das, füstölgő lyuk: Dampfmaſchine, die, gőzerőmív, mellyet forró víz gőze hajt: Dampfmeſſer, der, gőzerőmérő:

Dampfſchiff, das, gőzhajó, melly gőz' ereje által hajtatik.

Danach (auch darnach) adv. nach dem, der ꝛc. oder nach demſelben, derſelben, denſelben, azután, arra, azon, a' felöl, arról, a' szerént; darnach fragen, d. i. nach der Sache forſchen, a' dologról v. a' dolog felől tudakozni; oder ſich darum bekümmern, gondolni vele, gondoskodni felőle; für: dieſem gemäß, z. B. darnach beurtheilen, a' szerént v. ahoz képest itélni meg; eine Beſchaffenheit, ein Verhältniß andeutend, z. B. er ſieht mir nicht darnach aus, nem a' látszik ki belőle, nem azt mutatja; darnach riechen, a' szagá is megtetszik; darnach ſchmecken, olyan az íze; eine Ordnung, Zeitfolge, für hernach, azután, annakutánna, kurz darnach, kevéssel azután, nicht lange darnach, nem sokára azután, eine Stunde darnach, egy órával azután, egy óra múlva azután.

Daneben, adv. neben demſelben, derſelben, denſelben auf die Frage, wo? e' mellett, a' mellett, mellette; auf die Frage, wohin? mellé; daneben ſitzen, liegen, mellette ülni, feküdni, ein neues Gebäude daneben bauen, új épületet építni a' régi mellé; f. überdieß, zugleich, azon felyül, a' mellett.

Danieden, adv. dort unten, ott v. oda alatt.

Danieder, (darnieder) adv. zu Boden, zur Erde, le, földig, földre: beſonders in Zszg. Danieder beugen, z. B. den Aſt, lehajtani, lehúzni; trop. ſehr betrüben, nagyon eltsüggeszteni, bánatba merítni: Danieder fallen, leesni, lerogyni, a' földre esni. Danieder kommen, niederkommen mit einem Kinde, lebetegedni, gyermek ágyba esni: Danieder liegen, zu Boden liegen, leesve heverni, öszvedülve lenni; krank danieder liegen, betegen feküdni; trop. entkräftet ſeyn, egészen oda lenni, nicht betrieben werden, heverni, elhagyatott állapotban lenni: Danieder ſchlagen, leverni, földhöz tsapni, ütni, verni; trop. muthlos machen, leverni, eltsüggeszteni, zu Grunde richten, vernichten, semmivé tenni, potsékká tenni: Danieder werfen, levetni, lehajítni; das Haus liegt völlig danieder, egeszen lerogyott a' ház v. a' földön fekszik; der Feind liegt völlig danieder, egészen oda van, v. öszve van törve az ellenség.

Dank, der köszönet, háláadás. Dankſagen, megköszönni valakinek, einem Dank wiſſen, d. i. im Herzen danken, köszönettel v. háláadatossággal tartozni: es iſt mir zu Dank bezahlt worden, köszönettel meg van fizetve, v. megfizették; Gott ſey Dank, hálá Istennek: dem Himmel ſey Dank, hálá légyen az egeknek! Dankaltar, der, háláadó oltár: Dankbar, adj. háládatos, háláadatos, ſich dankbar beweiſen, haládatossággal v. hálával viseltetni: adv. háládatoson, hálával, nehmen, venni: Dankbarkeit, die, háládatosság.

Danken, durch Worte, megköszönni valamit, köszönni, einem recht verbindlich danken, szépen v. szivesen megköszönni valaki jóakaratját 's a' t. Gott danken, hálát adni az Istennek; ſt. wieder grüßen, elfogadni ha valaki köszönt, ismét v. viszont köszönni, viszszaköszönni; im Herzen danken, háládatos lenni, háládatosan emlegetni valaki jóságát; durch die That, meghalálni: etwas Angebothenes ablehnen danken, megköszönni, de el nem fogadni, man trug ihm das Amt an, allein er dankte dafür, kinálták azzal a' hívatallal, de nem vállalta fel: einem etwas zu danken haben, valakinek köszönhetni valamit, köszönettel tartozni valakinek valamiért: Danken, das, köszönés, megköszönés, oder ſt. Dank, köszönet daher: Dankfeſt, das, háláadó innep. Dankgebeth, das, háládás, háláadó könyörgés, fohászkodás v. imádság: Dankgefühl das, háláadó érzés: Dankliet das, háláadó ének: Dankopfer das, háláadó áldozat: Dankpredigt, die, háláadó predikátsi

Dankrede, die, háláadó v. köszönő beszéd: Dankſagen, köszönni, megköszönni: Dankſagung, die, köszönés, megköszönés köszönet, háládatosság: Dankſagungsſchreiben, das, megköszönő levél: Dankvergeſſen, háládatlan, háládatosságról elfelejtkező: Dankvergeſſenheit, die, haládatlanság, háládatosságról elfelejtkezés.

Dann, adv. akkor, ugy osztán, akkor osztán: dann erſt, csak akkor, ſelbſt dann, még akkor is, dann und wann, néha néha; ſt. ferner, továbbá.

Dannen, adv. von dannen, onnan, onnan el, innen, ezen v. azon helyről: dannenher, ſt. daher, adv. onnan, a' honnan.

Dar, ſt. da, ott, itt.

Daran, adv. an dieſem, dieſen, dieſe, an demſelben, derſelben, denſelben, auf die Frage wo? azon, rajta, abban, benne; wohin? arra, reá. Es bedeutet: 1. ein Daſeyn einer Sache, mellette, közel hozzá; 2. den Gegenſtand einer Handlung, z. B. ich finde nichts daran auszuſetzen, semmi kivetőt v. hibát nem találok benne; ich bin nicht Schuld daran, én oka nem vagyok; 3. ſt. woran, abból, arról, a' mellyen, a' mellyről, daran hatte er es erkannt, arról esmerte meg, daran erkenne ich deine Liebe, abból esmerem meg a' te szeretetedet; 4. eine Richtung, Neigung, Beziehung ꝛc. in Verbindung mit Verbis, z. B. daran liegen, daran denken ꝛc. Daran arbeiten, azon dolgozni, v. munkálódni, rajta lenni: Daran bauen, hozzá épitni; rajta épitni p. o. annyi ideig: Daran binden, hozzá kötni; ſich daran binden, magát valamihez tartani, szabni p. o. a' törvényhez; kötelezni, szorítni valakit valamire: Daran denken, felőle v. róla gondolni, ich denke gar nicht daran, eszemben sints; ſt. ſich deſſen erinnern, reá emlékezni, róla megemlékezni: Daran gehen, es unternehmen, hozzá fogni, elkezdeni: Daran gießen, reá tölteni: Daran glauben, hinni v. hitelt adni neki: Daran gränzen, határos lenni vele: Daran haben, z. B. Freude, örülni rajta v. neki, örömének lenni benne: Daran halten, ſich, z. B. daß man nicht falle, belé fogódzni, benne megfogódzni: Daran kommen, an die Sache, hozzá férni, elérni; an die Reihe kommen, a' sornak rákerülni: Daran lehnen, hozzátámasztani; ſich daranl. rátámaszkodni valamire: Daran liegen, mellette lenni v. feküdni: an der Krankheit, feküdni a' nyavalyában; es liegt viel daran, sok függ attól, es liegt mir nicht viel daran, nem sokat gondolok vele; du haſt kein Recht daran, semmi jussod sints hozzá; Daran machen, an die Sache machen, befeſtigen, hozzá tsinálni; ſich Daranmachen, etwas unternehmen, hozzá fogni valamihez, belé kezdeni valamibe: Daranmerken, abból látni v. észrevenni: Daran nähen, hozzávarni: Daran ſchlagen, hozzá ütni v. tsapni; kopogni p. o. az ajtón, hozzá verődni: Daran ſeyn, 1. rajta lenni; 2. in einem gewiſſen Zuſtande ſeyn, állapotban lenni, lenni valamivel p. o. jól v. roszszúl, ich bin ſehr wohl daran, igen jól vagyok vele; jól van dolgom, ich bin ſehr übel daran, roszszúl megy a' dolgom; megjártam vele; 3. es iſt nichts daran, d. h. es taugt nichts, semmit sem ér, oder es iſt ungegründet, nem igaz, semmi sints belőle; 4. damit beſchäftigt ſeyn, azzal foglalatoskodni, azon lenni, er iſt ſchon ſehr fleißig daran, szorgalmatosan dolgozik rajta: Daran ſetzen, oda, hozzá v. mellé tenni, Leib u. Leben daran ſetzen, az életét veszedelemre kitenni: Daran ſtecken, z. B. den Ring an den Finger, reá dugni p. o. a' gyűrűt az ujjába v. ujjára: Daran ſtoßen, beléütni, beléütődni, belétsapódni; ſt. daran grenzen határos lenni vele, mellette feküdni v. lenni; ſich daran ſtoßen, megütközni valamin, megsértődni általa; Daran thun, z. B. an das Eſſen, tenni belé v. hozzá, közzé, vetni belé, p. o. az étel-

be valamit; daran thuſt du wohl, azt jól tselekszed v. teszed: Daran wachſen, hozzá nőni: Daran wollen, Neigung zu etwas haben, valamit akarni, nicht daran wollen, valamit nem akarni, vonogatni magát valamitól: Daran zweifeln, kételkedni benne v. rajta, kétségbe hozni valamit.

Darauf, adv. ſt. auf dieſem, dieſe, auf daſſelbe, auf demſelben, 1. auf die Frage wo? azon rajta, azokon, rajtok; wohin? arra, reá, azokra, reájok; 2. azt, abban, arra, ahoz, ehez, ebben; 3. einen Zweck andeutend, z. B. er legt es darauf an, azon igyekszik, az a' tzélja; 4. ſt. hierauf, nach dieſem, akkor, azután, mellyre, arra, erre, ezután: mit Verbis: Darauf ankommen, attól függeni, es kommt darauf an, attól függ, a' választja el a' dolgot: Darauf anlegen, das Gewehr darauf richten, arra irányozni a' fegyvert; es darauf anlegen, valamire tzélozni v. nézni tselekedetével: Darauf antragen, javallani valamit v. lenni: Darauf beharren, állhatatosan megmaradni mellette: Darauf beruhen, attól függeni, abban állani, azon épűlni: Darauf beſtehen, azt sürgetni, attól el nem távozni, a' mellett állhatatosan megmaradni: Darauf biethen, igérni valamiért t. i. árt, pénzt v. megígérni valaminek az árát: Darauf bringen, etwas, z. B. auf einen Bogen, reá írni, úgy intézni hogy reá férjen; auf den Gedanken kommen, z. B. ich wurde darauf gebracht, arra a' gondolatra vittek, v. arra tettek figyelmetessé: Darauf denken, reá gondolni, gondolatját reá függeszteni: Darauf dringen, valamit sürgetni: Darauf drücken, z. B. ſein Siegel, petsétjét rányomni; die Feder aufs Papier, a' pennát nyomni: Darauf eingehen, megegyezni benne, a' dologban: Darauf fallen, ráesni a' dologra v. valamire; im Nachdenken auf die Sache kommen, arra a' gondolatra jönni; ich bin darauf gefallen, az jutott eszembe: Darauf folgen, követni valamit, utánna következni, Darauf geben, felpénzt v. foglalót adni; ſt. darauf achten, hallgatni v. figyelmezni reá, nicht darauf geben, fel se venni: Darauf gehen, reá menni, reá férni, helyének lenni rajta; ſich darauf beziehen, arra vitetődni, tartozni; alle werden, verbraucht werden, felmenni reá, elfogyni; zu Grunde gehen, ſterben, elveszni, meghalni: Darauf haften, z. B. ein Verdacht auf dem Menſchen, gyanú van reá: Darauf halten, reá tartani; ſchätzen, werth halten, sokat tartani róla v. felőle: Darauf hören, reá hallgatni: Darauf legen, reá tenni; trop. eine Abgabe darauf legen, adót vetni reá; ſich darauf legen, z. B. auf die Erde, reá feküdni, trop. Mühe auf etwas verwenden, magát reá adni, neki adni magát valaminek: Darauf liegen, auf etwas, um zu ruhen, rajta v. azon feküdni: Darauf nähen, rávarrni: Darauf rechnen, ſich auf die Sache verlaſſen, arra számat tartani, abba bízni; ſich auf etwas Hoffnung machen, számot tartani reá, azt várni, reményleni: Darauf reiten, rajta lovagolni: Darauf richten, z. B. die Augen, arra fordítni, v. függeszteni a' szemeit: Darauf ſchlagen, jól ráverni; den Preis der Waaren erhöhen, a' portéka árrába azt is belétudni, annyival az arrát feljebb vinni; durch Schlagen befeſtigen, rászegezni: Darauf ſchwören, reá megesküdni, ich kann darauf ſchwören, esküvéssel állíthatom, hogy etc. Darauf ſehen, ránézni; auf etwas Rückſicht nehmen, arra tekinteni, azt tekintetbe venni: Darauf ſetzen, reá tenni; ſich darauf ſetzen, z. B. aufs Pferd, ráűlni, p. o. a' lóra, felűlni reá; trop. ſeine Hoffnung darauf ſetzen, reménységét benne helyheztetni: Darauf ſitzen, rajta űlni: Darauf ſpringen, ráugrani, rápattanni: Darauf ſtehen, rajta lenni v. állani; es ſtehet eine Belohnung darauf, jutalom

van reá téve v. feltéve: Darauf ſtudiren, készülni reá, gondolkozni felőle: Darauf ſtützen, reá támasztani, rá épitni, alapitni p. o. oszlopra; ſich darauf ſtützen, reátámaszkodni: Darauf treten, ráhágni: Darauf umgehen, olly szándékkal lenni, azon igyekezni: Darauf warten, arra v. reá várakozni: Darauf zielen, tzélba venni, reá tzélozni.

Darauß, adv. auß dieſem ꝛc. auß demſelben, abból, ebből, belőle; zu Anfang eines Satzes, a' mellyből, a' honnan, Darauß folgt, daß ꝛc. a' honnan v. a' mellyből következik, hogy etc.

Darben, szükölködni, szükséget látni v. szenvedni, szükséggel küszködni, nyomorúságra jutni, megszorúlni.

Darbiethen, ajánlani valamit, t. i. odaadás végett, megkínálni vele, adni, nyújtani, trop. gewähren, verſchaffen, szerezni, adni, kedvét tölteni vele; ſich darbiethen, d. i. ſich zeigen, adódni, találtatni, magát előadni; oder ſich ſelbſt hingeben wollen, ajánlani magát: Darbiethung, die, ajánlás, kinálkozás, általadás.

Darbringen, als Gabe bringen, ajándékúl vinni, odaadni, ajánlani, előadni: Darbringung, die, odavivés, előadás, ajánlás.

Darein, adv. in demſelben, dieſelbe, daſſelbe, belé, abba, azokba; thue Waſſer darein, tölts vizet belé; ſich darein miſchen, beléelegyítni magát, belé elegyedni; ſt. worein, a' mellybe; ſt. dazu, z. B. noch oben darein, még azon felyűl: Compos. Darein finden, begreifen, megérteni, ellátni eszével; ſich darein finden, magához térni, magához jönni; ich kann mich noch nicht darein finden, még nem tanúltam belé, nem tudok még elmenni rajta: Darein geben, ſich, d. i. ſich gefallen laſſen, elszenvedni, hozzá törődni: Darein gehen, beleférni: Darein gießen, belétölteni: Darein legen, ſich, ſich ins Mittel ſchlagen, magát közbevetni: Darein mengen, ſich, magát a' dologba belé elegyítni v. belé avatni: Darein reden beleszóllani: Darein ſchlagen, közzé ütni v. tsapni, szélyel ütni köztök; Darein ſchütten, in das Gefäß, belétölteni.

Dargeben, adni, odaadni, nyujtani; ſich dargeben, d. i. ſich hingeben, z. B. dem Tode, magát adni v. kitenni p. o. halálra: Dargebung die, odaadás.

Darhalten, oda tartani.

Darin, Darinnen, adv. in dieſen, in dieſer, in demſelben, derſelben, denſelben, abban, benne, azokban.

Darlegen, hinlegen vorlegen, eleibe adni, előadni, szeme eleibe tenni, v. rakni; ſt. deutlich machen, megvilágosítni, ich will dir die Gründe kürzlich darlegen, okaimat rövideden előadom; ſt. beweiſen, megmutatni, bébizonyítni: Darlegung, die, előadás; megvilágosítás; megmutatás, bébizonyítás.

Darlehen, das, z. B. Geld, hitelezés, költsönözés, költsönadás: Darlehen, Darleihen, hinleihen, auf eine kurze Zeit, költsön adni egy kevés időre; von Sachen z. B. Geld, költsönözni, oda adni költsön p. o. pénzt: Darleihung, die, oda adás rövid időre; költsönözés: Darleiher, der, hitelező.

Darm, der, pl. die Därme, bél; die Därme oder Gedärme, belek, bélhurkák; die dünnen oder dicken Därme, vékony v. vastag belek, der gerade Darm oder Maſtdarm, végbélhurka, végbél: Darmbruch, der, bélszakadás, bélsérűlés: Darmentzündung, die, bélgyúladás: Darmfell, das, Darmhaut, Bauchfell, bélhártya, böndő: Darmgicht, die, bélgörts, bélkórság: Darmſaite, die, bélhúr: Darmweh, das, Kolik, belfájás: kólika: Darmwurm, der, bélféreg, giliszta.

Darnach, Darneben, Darnieder, ſ. Danach, Daneben, ꝛc.

Daroben, ſ. Droben.

Darre, oder Dörre, die, száraztás p. o. gyümöltsszáraztás v, aszalás t. i. napon v, kementzében; der Ofen, wo gedörrt wird, aszaló, aszalókementze; eine Krankheit der Menſchen und Thiere, hervadozás, szárazkórság, szárazbetegség; beſ. bei Vo-

geln, tsirakelés, tsiradagadás, madarak nyavalyájok: Darren, aszalni t. i. gyümöltsöt, gabonát: Darrenhaus, das, Darren-Ofen, der, aszalóház v. kementze: Darrenſucht, die, szárazkórság, herradozás főképpen a' gyermekekben.

Darreichen, hinreichen, odaadni, odanyújtani, általadni; odatartani: Darreichung, die, általadás, odanyújtás.

Darſetzen, odatenni v. adni: Darſetzung, die, odaadás, odatevés, odatétel.

Darſtellen, vor Augen ſtellen, előadni, eleibe állítni, eleibe terjeszteni valakinek valamit, előállítni: trop. jemanden in ſeiner Blöße darſtellen, d. i. ſeine Fehler aufdecken, valakit gyenge oldaláról esmertetni meg, valaki hibáját felfedezni; ſt. abbilden, lerajzolni, rajzolatban előadni valamit; ſich darſtellen, ſich vorſtellen oder vor jemanden zeigen, mutatni magát; von Sachen, előtordúlni, előadódni, megjelenni: Darſtellung, die, előadás, előterjesztés, előallítás; rajzolat, rajzolatbanvaló előadása valaminek, leábrázolás.

Darſtrecken, odanyújtani, odaadni; ſt. vorſtrecken, z. B. Geld, költsönözni, költsönadni: Darſtreckung, die, odanyújtás odaadás; költsönadás, költsönözés.

Darthun, megmutatni, bébizonyítni: Darthuung, die, megmutatás, bébizonyítás.

Darüber, adv. über dieſes, dieſem, über daſſelbe, demſelben, auf die Frage, wo? azon rajta, azokon, rajtok; über denſelben, dieſelbe, daſſelbe auf die Frage wohin? arra, reá, reájok, azokra; 2. bezeichnet darüber eine Zeit, azonban, az alatt; 3. bezeichnet darüber ein Uibermaß, im Gegenſatze des darunter, felyűl, több, többet, többnek, azonfelyűl; darüber bieten, mehr bieten, többet ígérni, es geht nichts darüber, már azt semmi meg nem haladja; er iſt darüber weg, tul van már ő azon, es gehet alles darüber und darunter, mindeu összeviszsza megy, wenn er darüber kommt, ha megtudja, ha észre veszi, vagy ha rajta kap; 4. worüber, z. B. die Sache, darüber ich mich freue, a' dolog, a' mellyen örülök: Compos. Darüber arbeiten, länger arbeiten, als nöthig, többet dolgozni, mint kellene; l. arbeiten, als man ſoll, tovább dolgozni, mint kellene: Darüber bekümmern, ſich, azon töródni: Darüber belehren, z. B. jemanden, valakinek valamit értésére adni; megmagyarázni, megtanítni valamire valakit: Darüber betreten, über der That antreffen, z. B. jemand, rajta kapni valakit valamin: Darüber bieten, többet ígérni mint más valamiért: Darüber binden, reákötni: Darüber bleiben, rajta maradni: Darüber breiten, etwas, reá terítni: Darüber decken, reá terítni: Darüber ergreifen, ertappen, rajta kapni és megfogni: Darüber fahren, z. B. über den Berg, keresztül v. által menni rajta p. o. a' hegyen, vizen: Darüber fallen, keresztül esni rajta; elesni benne: Darüber führen, által vinni rajta: Darüber gehen, által menni rajta, azon v. a' dolgon: Darüber gießen, rátölteni: Darüber haben, többjének lenni, többel bírni: Darüber halten, reá v. felibe tartani; viel darüber halten, etwas werth halten, sokat tartani felőle v. róla: Darüber kommen, reá jönni, meglépni: Darüber laſſen, reá ereszteni: Darüber legen, reá tenni: Darüber machen, reá tsinálni, reá húzni; mehr machen, als man ſoll, többet is tsinálni, mint kellene, felesleg tsinálni: Darüber ſchreiben, über die Sache ſchreiben, reá írni, felibe írni; eine Sache ſchriftlich abhandeln, arról írni: Darüber ſetzen, által vinni rajta; als Vorſteher über etwas ſetzen, gondviselővé v. felvigyázóvá tenni rajta; über etwas, z. B. mit einem Pferde über den Graben ſetzen, által v. keresztül menni rajta, által ugrani az árkot: Darüber ſitzen, rajta ülni; trop. über den Bü-

chern ſitzen, a' könyvek között ülni: Darüber ſprengen, z. B. mit dem Pferde über den Graben, által szöktetni v. ugratni rajta: Darüber ſpringen, által v. keresztül ugrani: Darüber ſteigen, által hágni v. menni rajta: Darüber ſterben, d. i. während der Arbeit, az alatt, v. azomban meghalni, belélia'ni p. o. a' munkába; oder wegen der Urſache ſterben, a' miatt meghalni: Darüber wachſen, rajta nőni: Darüber ziehen, reá vonni v. húzni.

Darum, adv. ſo viel als: um denſelben, dieſelbe, dasſelbe, pl. um dieſelben, a' körül, körülötte v. körülte: ſ. darüber, dafür, z. B. ſich darum bekümmern, gondoskodni valami felől; darum wiſſen, a' dolog felől tudni valamit, es ſey Darum, d. i. meinetwegen, nem bánom: legyen úgy! — ſo viel als: dafür, azért, érte, annyiért; oder aus der Urſache, azért, azon okból.

Darunter, adv. auf die Frage wo? ſo viel als, unter demſelben, derſelben, denſelben, az alatt, alatta, ez alatt, rajta; was ſucht er darunter, mit keres alatta, was verſtehſt du darunter, mit értesz alatta v. rajta? auf die Frage wohin, ſo viel als: unter denſelben, dieſelben, dasſelbe, alá, az alá, alája, ez alá, Feuer darunter machen, tüzet rakni alá, unter Dach gehen, a' fedél alá menni; bey Verminderung einer Zahl, z. B. ich kann es darunter nicht geben, alább nem adhatom; bey der Beſchaffenheit unter mehreren Dingen, közte, között, közé, közöttök, közülök, közéjek, közibek. darunter iſt kein Unterſchied, semmi külömbség sints közte, er wird darunter gerechnet, unter die Redner, közzéjek számlálják, az orátorok közzé: Darunter gehen, alája menni, bémenni alá, béférni alá: Darunter gehören, közzé tartozni: Darunter gießen, alája tölteni: Darunter laſſen, közötte v. köztök hagyni; unter dem Preiſe laſſen, z. B. die Waare, óltsóbb árron adni, alább adni annál: Darunter legen, alá tenni: Darunter liegen, alatta lenni v. feküdni: Darunter mengen oder miſchen, közzé keverni: Darunter rechnen, közzé számlálni: Darunter ſeyn, alatta lenni: Darunter ſetzen, alája tenni p. o. a' vedret az eresz alá; utánna tenni, oda tenni alá: Darunter ſitzen, alatta ülni; köztök ülni: Darunter ſtecken, alája dugni; alatta lappangani: Darunter ſtehen, alatta állani; alatta lenni, állani v. feküdni, mint a' ház a' hegy alatt; köztök állani v. lenni: Darunter thun, alája tenni, közzé tenni: Darunter werfen, alája vetni: közzé vetni. Darunter hin, adv. alatt, alatta, aláfelé.

Darzählen, odaszámlálni, eleibe számlálni valakinek, t. i. a' pénzt: Darzählung, die, oda- v. eleibeszámlálás.

Daſelbſt, adv. ſt. da, allda, ott, azon a' helyen, ottan.

Daſeyn, vorhanden ſeyn, exiſtiren, lenni, élni, életben lenni; ſt. gegenwärtig ſeyn, jelen lenni, itt v. ott lenni; er iſt da, itt van, jelen van: Daſeyn, das, die Wirklichkeit eines Dinges im Raume oder in der Zeit, die Exiſtenz, létel, lét; die Gegenwart an einem Orte, jelenlét, jelenlétel, ottlét, ottlétel.

Daſig, adj. an dem Orte befindlich, odavaló, ottlévő.

Dasjenige, ſ. Derjenige.

Dasmahl, adv. dieſesmahl, most, most egyszer.

Daß, conj. 1.) hogy, ich ſehe, daß er kommt, látom, hogy jön; 2.) als daß, mint sem hogy, mint sem, hogy sem, mint hogy, es iſt zu ſchwer, als daß ich es heben könnte, nehezebb, hogy sem elbirhatnám; 3.) ſo daß, es iſt möglich, daß ich mich irre, meglehet, hogy hibázom; 4.) bey einem Wunſche, daß, oder o daß, bártsak, óh vajha, bár, ach, daß doch dieſes niemals geſchehen wäre, óh, bár soha se történt volna ez;

5.) daß nicht, hogy nem, ne hogy v. hogy ne.

Datiren, nap és esztendőszámot feltenni a' levélre.

Dato, adv. (aus dem Abl. von datum) ma, mai napon; a dato, mától kezdve; bis dato, eddig, még eddig.

Dattel, die, Égyiptomi szilva, datolya: Dattelbaum, der, datolyafa: Dattelkern, der, datolyamag.

Datum, das, napszám a' levélen, a' levélírás napja, mikor költ v. íratott.

Daube, die, Faßdaube, dongafa, dongadeszka, donga.

Dauer, die, tartósság, tartás, eltartás t. i. sok ideig: was Dauer hat, tartós, was nicht von Dauer iſt, múlandó, elmúló, romlandó; etwas auf die Dauer machen, tartósan, erősen tsinálni valamit; von kurzer Dauer ſeyn, nem sokáig tartani; ſ. Währung, Zeit z. B. des Lebens, tartás idő: Dauerhaft, adj. tartós, p. o. egésség, ein dauerhafter Friede, állandó v. tartós békesség; adv. tartósan: Dauerhaftigkeit, die, tartósság: Dauern, fortfahren zu ſeyn, tartani, eltartani, tartós lenni, megmaradni; ſt. bedauren, szánni, du dauerſt mich, szánlak; Betrübniß verurſachen, fájlalni, sajnálni; bereuen, bánni, megbánni, bánkódni rajta.

Daumen, oder Daum, der, hüvelyk, hüvelykujj; trop. einem den Daumen drehen, d. i. ihm ſchmeicheln, valakinek inye szerént beszéllni, hízelkedni, kezére adni; den Daumen aufs Auge ſetzen, d. i. ihn einſchränken, valakit kurtán fogni, zabolán tartani: ſt. Maß, Zoll, hüvely, íz, tzól: Daumenbreit, adj. egy hüvelyknyi, v. íznyi szélességű, hüvelyk szélességnyi: Daumendick, adj. hüvelyk vastagságnyi: Daumenlang, egy hüvelknyi hoszszaságú.

Daune, die, Flaumfeder, pej, píh.

Daus, das, kétszem, a' kártya közt.

Dauung, die, emésztés, a' gyomor emésztése.

Davon, adv. ſt. von dieſem, dieſer, von demſelben, derſelben, denſelben, attól, tőle; für: derſelben, von ihnen, közzül, ból, ből, közzülök, belőlök; bezeichnet den Gegenſtand, worauf ſich eine Ausſage bezieht, róla, arról felőle, a' felől; bezeichnet eine wirkende Urſache, a' miatt, abban benne; für wovon, a' melyről, mellyekről: Compos. Davon eilen, onnan elsietni; trop, ſchnell vergehen wie die Zeit, hirtelen elmúlni, eltelni: Davonfliegen, elrepülni: Davonfliehen, elfutni, elszaladni: Davonkommen, entkommen, megszabadúlni valamitől, kiszabadúlni, kimenekedni p. o. a' betegségből.

Davor, adv. vor demſelben, derſelben, auf die Frage wo? az előtt, előtte; vor denſelben, dieſelben, dasſelbe, auf die Frage wohin? eleibe, elejbe; bezeigt den Gegenſtand einer Wirkung, z. B. er legt dir Nachſtellungen, hüte dich davor, ő neked leseket hány, őrizkedj azoktól; davor behüte uns Gott! attól az Isten őrizzen; eine wirkende Urſache, miatta, a' miatt, attól, tőle; ich kann nicht davor, nem tehetek róla.

Dawider, adv. wider denſelben, dieſelben, dasſelben, oder plur. wider dieſelben, az ellen, ellene. ellenek; ich habe nichts dawider, semmi szóllóm sints ellene: Dawiderhandeln, ellene v. az ellen tselekedni: Dawiderſeyn, ellene lenni, ellene szegezni magát: Dawiderſetzen, ſich, ellene állani, ellene szegezni magát.

Dazu, adv. zu demſelben, derſelben, oder plur. denſelben, ahoz, hozzá, oda, ehez; bezeigt einen Gegenſtand der Handlung ꝛc. dazu kann niemand gezwungen werden, arra senkit sem lehet kénszerítni; dazu habe ich keine Luſt, arra semmi kedvem sints; dazu habe ich keine Neigung, ahoz semmi kedvem sints; dazu hat er das meiſte Geſchick, arra legalkalmatosabb: trop. er lachte dazu, tsak nevette: Conj. überdieß, außerdem, azon felyül, azon kivül, ennek felette: Compos. Dazu fügen, hozzá adni, mellétenni: Dazu gebören, hozzá v.

ahoz tartozni: Dazu kommen, zu der Sache hinzukommen, hozzá járúlni, dazu kommt, daß ꝛc. hozzá járúl még, hogy 's a' t. dazu kommen, wenn man dazu eingeladen iſt, z. B. zur Tafel, ott v. benne, nála megjelenni; trop. a) die Sache erlangen, valamit megnyerni, v. elérni, hozzá jutni; ich weiß nicht, wie ich dazu gekommen bin, nem tudom, hogy jutottam hozzá, véletlenűl jutottam hozzá; b) es dazu kommen laſſen, annyira hagyni menni a' dolgot; es nicht dazu kommen laſſen, nem engedni, hogy annyira menjen a' dolog, hogy az megtörténjék; thue dazu, azon légy, rajta légy, azon igyekezz; Compos. Dazu miſchen, hozzá keverni: Dazu nehmen, dazu fügen, dazu rechnen, hozzá adni, v. számlálni: Dazu thun, hozzá tenni v. adni: Dazu ziehen, z. B. zur Tafel, Berathſchlagung, meghívni, oda ültetni p. o. az asztalhoz, a' tanátskozásba.

Dazumahl, adv. akkor, abban az időben.

Dazwiſchen, adv. zwiſchen dieſem, dieſer, dieſelben, zwiſchen dieſen, dieſe, dieſes, auf die Frage wo? a' közé, közte, közötte, a' között, azok között, közöttök; ſt. zwiſchen dieſelben, közibek, közzéjek; közibe, lege es dazwiſchen, tedd közzé v. közibe; bey einer Unterbrechung im Reden, z. B. rede mir nicht dazwiſchen, ne szóllj belé: Compos. Dazwiſchen kommen, dazwiſchen ereignen, az alatt történni, közibe jönni: Dazwiſchenkunft, die, közbejövetel.

Debatte, die, Streitrede, szóbeli vetekedés, vitatás: Debattiren, szóval vetekedni, szót vitatni.

Debauche, (debos) die, tobzódás, feslettség: Debauchiren, (debosiren) tobzódni, feslett életet élni.

December, Karátson hava.

Deckbett, das, dunyha.

Decke, die, über ein Bett gebreitet, terítő, takaró, p. o. az ágyra, ágyterítő, ismét: takaródzó p. o. paplan lepel, pakrótz; eine Decke über das Pferd, lóterítő; eine Decke aus Stroh, Baſt ꝛc. gyékény, terítő v. takaró gyékény; aus grober Wolle, pokrótz v. pakrótz: beſ. alles was über eine Sache befindlich iſt, takaró, boltozat, z. B. unter der weiten Decke des Himmels, az égnek széles boltozatja alatt; trop. ſich nach der Decke ſtrecken, tsak addig nyújtózni, a' meddig a' takaró ér, unter einer Decke ſtecken, valakivel alattomban egy kézre dolgozni; dasjenige, was einen eingeſchloſſenen Raum von oben begränzt oder ſchließt z. B. eines Zimmers, padlás, padlázat; ein gewölbte Decke, bolthajtás, die Decke eines Schiffes, hajófedele.

Deckel, der, fedő, fedél, tetej: Pfeifen-Deckel, kupak: Deckelkorb, der, fedeles kosár.

Decken, fedni, befedni, terítni, reá terítni valamire: ſt. beſchützen, oltalmazni, z. B. die Gränzen gegen den Feind decken, a' határt az ellenség beütése ellen oltalmazni, őrizni: ſt. Sicherheit verſchaffen z. B. in Geldſachen, bátorság zálogot szerezni magának t. i. kiadott pénzére nézve, fedezve lenni p. o. zálog v. kezes által: Deckenflechter oder Deckenmacher, der, gyékénytsináló v. fonó: Deckmantel, der, oder die Beſchönigung einer unerlaubten Handlung, szín, színlő, palást, takaró, mellyel valamit palástolnak, kifogás. Deckung, z. B. mit einem Gewande, bétakarás, béterítés, befedés, trop. zur Decke dienen, oltalmúl szolgálni.

Declamation, die, előadás és elmondás módja, beszédtartás módja: Declamiren, előadni p. o. a' beszédet, ékesen elmondani.

Declaration, die, nyilatkoztatás.

Decoct, das, főttlév, főttlé.

Decret, das, végzés, hozott végzés: decretiren, rendelni, végezni valamit.

Defect, der, Mangel, hijjánosság, fogyatkozás; ſt. Fehler, hiba: Defect, adj. mangelhaft, hijjános, fogyatkozásos, hibás.

Defenſiv-Allianz, die, oltalomszövetség: defenſive, adv. z. B. ſich verhalten, oltalmazólag hadakozni.

Defilé, das, ein enger Weg zwiſchen Höhen, szoros általmenetel, hegy torkolat, nyílás, szoros út: Defiliren, Mann für Mann einherziehen, egyenként menni, egyes sorban menni; durch einen Hohlweg ziehen, szoros úton menni p. o. két hegy között.

Degen, der, egyenes kard, kard, einen Degen tragen, kardosan járni: Degenfläche, die, kardlap: Degenförmig, adj. kardszabású: Degengehenk, das, Degenkuppel, kardszíj: Degengriff, der, Degenheft, kardmarkolat: Degenhieb, der, kardvágás: Degenklinge, die, kardvas; Degenknopf, der, markolatgomb a' kardon: Degenſcheide, die, kardhüvely: Degenſtich, der, kardszúrás.

Degoutiren, (degutíren), ráuntatni, undorodást szerezni.

Degradation, die, levetés a' rangból: Degradiren, a' rangjából levetni.

Dehnbar, adj. kinyújtható, lapítható; terjedhető: Dehnbarkeit, die, elnyújthatóság: Dehnen, ki- v. elnyújtani, ellapítni; trop. die Wörter dehnen, a' szót megnyújtani, ein gedehnter Ton, megnyújtott hang; in die Länge ziehen, z. B. eine Rede, hoszszan nyújtani; ſich dehnen, ſtrecken, nyújtózni, er dähnt ſich aus und gähnt, nyújtózik 's ásít; trop. lange währen, wie die Zeit, sokáig tartani, sok időre nyúlni, v. kiterjedni, huzódni, meszszire terjedni, mint p. o. az idő, az út: Dehnung, die, kiterjedés, kinyúlás, nyújtás, elnyújtás, terjesztés, kiterjesztés.

Deich, der, töltés, gát: Deichbruch, der, töltésszakadás: Deichen, einen Deich aufführen, anlegen, gátot hányni, töltést tsinálni.

Deichſel, die, rúd, szekérrúd, kotsirúd; eine kurzſtielige Art verſchiedener Holzarbeiter, bárd, átsbárd, színlőbárd: Deichſelkette, die, tartólántz, nyaklólántz: Deichſelpferd, das, rúdas ló, rúdas.

Dein, deine, dein, Pronom. a' tied, a' te — d, z. B. dein Vater, a' te atyád v. az atyád, jener, dein Freund, az a' te barátod, das Haus iſt dein, a' ház a' tied, die Bücher ſind dein, a' könyvek a' tiéid: dein, der abgekürzte Genitiv. ſt. deiner, z. B. er erbarmte ſich dein, könyörült rajtad, oft denke ich dein, sokszor eszembe jutsz: Deine, der, die, das, a' tied, a' te—d, z. B. alles, was mein iſt, iſt auch das Deine, a' mi az enyím, az a' tied is: Deinethalben, Deinetwegen, Deinetwillen, te éretted, a' te kedvedért, te miattad: Deinige, der, die, das, a' tied, a' te—d. z. B. dieß iſt mein Buch, wo haſt du das Deinige, ez az én könyvem, hol van a' tied.

Delicat, adj. fein, finom; ſt. zärtlich, gyenge, kényes, kényenvaló; eine delicate Sache, kényes dolog, tsiklandós dolog; ſt. ſehr ſchmackhaft, kellemetes izű, kedves; bedenklich, häklich, kényes p. o. dolog; ſt. empfindlich, érzékeny: adv. zärtlich, weichlich, gyengén, kényesen, kémélve; fein, finomúl; leckerhaft, édesdeden, jó izű: Delicateſſe, die, Zartheit, Feinheit, gyengeség, finomság; Zartgefühl, finom érzés, finomság; Leckerbiſſen, kedves íz, v. ízlés, kellemetes ízlés.

Delinquent, der, gonosztévő.

Demagog, der, ein Volksſlenker, népbálványa, a' kire a' nép nagyon hallgat.

Demant, der, Diamant, gyémánt Demanten, adj. mit Demanten beſetzt, gyémántos v. gyémántból való, gyémánt: Demanthart adv. kemény mint a' gyémánt Demantring, der, gyémántos gyű rű, gyémánt gyűrű.

Demnach, conj. ſt. alſo, daher hát, tehát, és így, azért, a okáért, e' szerént; ſt. nachdem minekutánna, minthogy.

Demnächſt, adv. nächſtens, mine előbb; ſt. alsdann, azután.

Demoiſelle, die, (demoazell) Fräulein, leányaszszony, kisaszszony

Demokrat, der, a' népuralkodá barátja: Demokratie, die, nep uralkodás, midőn a' nép hata mában van a' kormányzás: D mokratiſch, adj. népuralkodási népországlási.

Demonſtration, die, megmutatás, okoskodás; (Mathef.) rámutatás; (Kriegsw.) hadi mozgás v. mozdulás, fenyegető mozgás.

Demuth, die, alázatosság, magamegalázás, szerénység: Demüthig, adj. (als Tugend) szelíd, alázatos, magamegalázó; (als Fehler) magát alatsony módon megalázó: adv. alázatosan, szerényen, magát megalázva: Demüthigen jemanden, megalázni valakit; ſt. bezwingen, unterwerfen, entkräften, megtörni, megalázni, meggyózni, hatalma alá hajtani-, Demüthigung, die, jemandes, megalázása, megalatsonyítása valakinek; ſeiner ſelbſt, maga megalázása; im chriſtlichen Sinne, alázatosság, magamegalázás.

Denar, der, ein Fünftheil von einem Groſchen, egy kispénz.

Dengeln, dünn und ſcharf hämmern z. B. eine Senſe, kalapálni, p. o. a' kaszát, a' kasza élét kikalapálni.

Denkart oder Denkungsart, die, gondolkozásmód, gondolkozás módja; ſt. Geſinnung, indúlat: Denkbar, adj. gondolható, ésszel felfogható, megfogható; adv. gondolhatóképpen: Denkbarkeit, die, megfoghatás, gondolhatóság, felfoghatás: Denkbuch, das, emlékkönyv: Denken, gondolni, gondolkozni; etwas denken, valamit gondolkozni; an jemanden oder an etwas denken, gondolkozni, valaki v. valami felől, valakiről, valamiről; bey ſich ſelbſt denken, elgondolni magában, gondolóra venni valamit; ſt. glauben, vermuthen, gondolni, hinni, itélni; ſt. ſich erinnern, megemlékezni valamiről, el nem felejteni, megemlegetni valamit: Denken, das, gondolás, gondolkozás; Geſinnung, érzés; Erinnerung, emlékezés; Vermuthung, vélekedés: Denker, der, gondolkozó: Denkkraft, gondolkozó tehetség: Denklehre, die, Logik, a' gondolkozás módjának v. regulainak tudománnya: Denkmal, das, emlék, emlékezetjel, emlékeztetőjel v. bélyeg, einem ein Denkmal errichten, valakinek emléket v. oszlopot emelni: Denkmünze, die, Gedächtnißmünze, emlékeztető pénz, emlékpénz: Denkſäule, die, emlékoszlop: Denkſchrift, die, emlékírás, emlékeztető írás: Denkſpruch, der, emlékmondás: Denkſtein, der, emlékkő; iſt's Grabſtein, sírkő: Denkwürdig, adj. emlékezetes, emlékezetre méltó; adv. emlékezetesen, emlékezetre méltó módon: Denkwürdigkeit, die, emlékezetesség; Denkwürdigkeiten, emlékezetre méltó dolgok, emlékezetes dolgok: Denkzeichen, das, emlékeztető jel: Denkzeit, die, emlékezetes idő szakasz, emlékkor: Denkzettel, der, emlékeztető levél.

Denn, conj. mert, minthogy, mivelhogy, mivel; ſt. ſo, alſo, tehát, hát; eine Bedingung, hanemha, z. B. es müßte denn ſeyn, daß ich mich irrte, hanemha hibáznék v. tsalatkoznám; ſt. als, tsak, mint, hanem, ehe denn ich ſterbe, elébb, mint meghalnék; beſ. bey Fragen, um Verwunderung u. d. gl. anzudeuten, hát, tehát, ugyan, z. B. iſt ſie denn ſchon weg? hát elment már? iſt er's denn, den ich ſuche, tehát ő az, a' kit én keresek, wen ſehe ich denn? ugyan kit látok?

Dennoch, conj. gleichwohl, deſſen ungeachtet, mindazáltal, mégis, tsakugyan.

Denomination, die, kinevezés.

Denuntiant, der, béadó, bévádoló: Denuntiation, die, béadás, bévádolás: Denunciren, béadni, bévádolni.

Departement, (departmán), das, das Verwaltungsfach von Staatsbeamten, hivatalosztály; ein Reichskreis, osztály, kerület.

Dependenz, die, függés valakitől, Dependiren, függeni valakitől.

Depeſchen, die, hivatalos levelek: parantsolatok; ſt. Amtsbericht, hivatalbeli tudósítás.

Depopulation, die, néppusztítás.

Deportation, die, számkivetésbe vitetés: Deportiren, számkivetésbe küldeni.

Deputat, das, mellékfizetés, p. o. eleségből, fából 's a' t. álló.

Deputation, die, követség, követek, kinevezett küldöttség, p. o.

valamelly vármegyétől, várostól: Deputiren, követségbe küldeni: Deputirte, der, küldött, követ; die Deputirten, a' követek, a' küldöttek.

Der, die, das, I.) pron. demonstr. a', az; ſt. derjenige, diejenige, dasjenige, oder: jener, jene, jenes, az, az az, az a'; ſo viel als: dieſer, dieſe, dieſes, ez, ez az, ez a'; ſo viel als: ein ſolcher, ſolche, ſolches, ollyan, az; 2.) pron. relat. ſo viel als: welcher, welche, welches, a' ki, a' melly, melly.

Derb, adj. dicht, feſt, sűrű, tömött, kemény t. i. a' tömöttség miatt; derbes Brod, tömött bélű kenyér; ſt. nahrhaft, von Speiſen, táplálóbb, vastag t. i. étel; ſt. heftig, ſtark, tüchtig, erős, vastag, durva, kemény; eine derbe Stimme, vastag v. erős hang; derbe Worte, durva szók; derber Verweis, kemény megpirongatás; er ſagt einem jeden die Wahrheit ſehr derb und trocken, kémélletlenül 's szárazon kimondja mindennek az igazat; adv. feſt, dicht, sűrű, tömötten; ſtark, nagyon, keményen, erősen, durván: Dichtheit, die, sűrűség, tömöttség, sullyosság, kemény ség.

Dereinſt, adv. einſt, künftig, valaha, jövendőben: Dereinſtig, adj. künftig, jövendő.

Derenthalben, Derentwegen, oder Derentwillen, adv. azért, érte, azokért, a' mellyért, a' kiért, a' mellyekért.

Dergeſtalt, adv. für: von dieſer Art, dergleichen, desgleichen, illyen, ollyan, illyenek, ollyanok; für: ſo, von der Geſtalt, olly, annyira, elannyira, úgy: Conj. für: unter dieſer Bedingung, úgy, ez alatt a' feltétel alatt.

Dergleichen, adj. indecl. von dieſer Art, ſo beſchaffen, derley, olly, illy, ollyan, illyen, a' féle, e' féle; von welcher Art, wie beſchaffen, a' millyen, a' millyenek.

Derhalben, adv. azért, a' honnan, mellyre nézve, annakokáért.

Derjenige, diejenige, dasjenige, pron. demonstr. az, az a', az az, azon.

Dermal, dermalen, adv. dieſesmal, most, mostanában: Dermaleinſt, adv. valaha, valamikor, jövendőben: Dermalig, adv. mostani, mái.

Dermaßen, adv. ſo ſehr, annyira, olly igen, olly mértékben.

Derohalben, adv. azért, annakokáért: Derowegen, idem.

Derſelbe, dieſelbe, dasſelbe, pron. demonstr. der nähmliche, ugyan az, azon, az az, ugyan az, ugyan az a', ugyan az az, ugyan azon, éppen az a'.

Derweile, derweilen, adv. azonközben.

Derwegen, ſ. Deswegen.

Derwiſch, der, török barát v. pap.

Deſerteur (dezertőr), der, szökevény, szökött katona: általszökött, ellenséghez szökött: Deſertion, die, elszökés, általszökés, t. i. az ellenséghez: Deſertiren, elszökni, általszökni.

Desfalls, deßfalls, adv. arra az esetre, abban az esetben.

Desgleichen, deßgleichen, adj. für deſſen gleichen, von der Art, illyen, az e' féle; von welcher Art, a' millyen; conj. wie auch, nem külömben, ismét.

Deshalb, deßhalb, oder deßhalben, adv. azért, azon okból, mellyre nézve: conj. ſt. daher, a' honnan, tehát.

Deſperat, adj. kétségbeesett: Deſperation, die, kétségbeesés.

Deſpot, der, erőszakos uralkodó, hatalmaskodó, kényjén országló: Deſpotiſch, adj. erőszakos uralkodói: Deſpotiſiren, szabad tetszése szerént uralkodni, nem törvények szerént, erőszakosan uralkodni, kényjén uralkodni: Deſpotismus, der, erőszakos uralkodás v. országlás, kényjén országlás, hatalmaskodás.

Deß, deſſen, gen. des pronom. der, die, das, ſo viel als: deſſelben, annak; ſo viel als: weſſen, a' kinek. Deſſenthalben, derentwegen, derentwillen, adv. für: wegen desſelben, azért, azon okból, a' miatt, azon; für wegen, weſſen, a' miért, a' mellyért, a' kiért.

Deſtil-

Deſtillateur, (Desztillatör), der, ein Verfertiger gebrannter Waſſer, szeszégető, szeszfőző: Deſtillation, die, das Abziehen, das Brennen, szeszégetés, szeszfőzés: Deſtilliren, kiégetni, lombikon levonni, letsepegtetni: Deſtillirkolben, der, lombik.

Deſto, oder um deſto, adv. die Bedeutung eines Wortes zu ſteigern, mennél — annál, je mehr der Menſch hat, deſto mehr begehrt er, mennél többet bír az ember, annál többet kíván; deſto — deſto, minél — annál; deſto eher, deſto beſſer, minél elébb, annál jobb.

Deßwegen, adv. azért, annakokáért, azon okból, arra nézve.

Deßwillen, adv. oder um deßwillen, azért, ezért, azon v. ezen okból.

Detachement, (detasmán), das, valami végre kiküldetett sereg osztály, v. kirendelt tsapat.

Detachiren, (detasíren) egy sereg osztályt elküldeni valami végre.

Detail (detallj), das, das Einzelne, egység, apróság, apró környülállások; im Detail verkaufen, egyenként v. darabonként eladni; im Detail erzählen, részenként v. környülállásosan elbeszéllni, felrészelve előbeszéllni; ins Detail gehen, minden apró környülállásokat előhordani; in Detail oder im Detail, környülállásosan.

Detailliren (detallyíren), felfejtegetni, egyenként, részenként v. környülállásosan előadni v. elszedni, előterjeszteni valamit.

Detto, ugyan az, ugyan azt.

Deuten, zeigen, mutatni, z. B. mit dem Finger, ujjal mutatni valakire; ſt. winken, inteni, jelt adni; insbeſ. erklären, auslegen, magyarázni, el- v. megmagyarázni p. o. álmot; etwas übel deuten, valamit roszszra magyarázni, rosz neven venni: Deuter, der, magyarázó; Traum Deuter, álommagyarázó: Deutung, die, magyarázás, magyarázat, intés.

Deutlich, adj. szembetűnő, világos, fürs Gehör, érthető, tiszta, für den Verſtand, megérthető; ein deutlicher Beweis, nyilvánvaló megmutatás, es iſt deutlich, érthető, könnyen megérthető: tzímeres: adv. világosan, szembetűnőképpen, érthetőképpen, magyarán, nyilván, tisztán: Deutlichkeit, die, fürs Auge, világosság, für den Verſtand, nyilvánság, nyilvánvalóság; fürs Ohr, tisztaság, érthetőség, tzimeresség; zu mehrerer Deutlichkeit, nagyobb világosságnak okáért.

Deutſch, adj. német; adv. németül; die deutſche Sprache, a' német nyelv; er ſpricht gut deutſch, jól beszéll németül; trop. für redlich, bieder, egyenes, egyenesszívű, őszintevaló; adv. egyenes szívvel; ſt. deutlich, világosan; offenherzig, geradezu, nyilván egyenesen; bieder, őszinte, őszintevaló: ein Deutſcher, der Deutſche, die Deutſche, német: Deutſchland, das, német ország.

Deviſe, die, Wahl- oder Sinnſpruch, választott mondás.

Devot, adj. buzgó, ájtatos: Devotion, die, buzgóság, ájtatosság.

Diadem, das, királyi v. fejedelmi fejdísz.

Dialect, die, Mundart, beszédmód.

Dialog, der, Unterredung, beszéllgetés.

Diamant, der, gyémánt: Diamanten, adj. gyémántbólvaló, gyémánt.

Diameter, der, Durchmeſſer, általmérő.

Diät, die, ſt. Lebensordnung, élésmód, élésbeli magamérséklés: ſt. Geſundheitspflege, egésségre vigyázás; ſt. magere Koſt, szűkön élés; Diät halten, mértékletesen élni: Diäten, die, Taggelder, napifizetés, naponkéntvaló fizetés: Diätetik, die, egésség regulái, az egésség fenntartásának regulái v. szabásai, élésszabásai, egésségtudomány: Diätetiſch, adj. élésszabási, az egésség fenntartása reguláit v. szabasit illető, egésség fenntartásra való; adv. der Diätetik gemäß z. B. leben, magát az egésség szabásaihoz szabva.

Dich, téged, tégedet, (ettől, du).

Dicht, adj. sűrű, tömött; eine dichte Leinwand, tömött vászon; ein dichter Wald, sűrű erdő; trop. die dichte Finſterniß, sűrű setétség; dichte machen, sűrítni,

megsűrítni, sűrűvé tenni: adv. nicht locker, sűrűen, sűrűn, tömötten; dicht zuſammen, sűrűen öszve; nahe daran, közel hozzá, szorosan mellé, tövibe.

Dichte, die, Dichtheit, Dichtigkeit, tömöttség; des Laubes, sűrűség: Dichtenmeſſer, der, ein Werkzeug die Dichte der Luft zu meſſen, levegősűrűség mérő.

Dichten, nachdenken, nachſinnen, eszmélni, gondolkozni valamin, törni a' fejét; durch Nachdenken etwas hervorbringen, z. B. eine Erzählung, valamit kigondolni, költeni; ein Gedicht verfaſſen, verset költeni, verselni, szerzeni: Dichten, das, eszmélés, gondolkozás, verskölés, verssszerzés: Dichter, der, poéta, verselő, verskölő, versszerző: Dichterey, die, versszerzés: Dichter-Freiheit, die, verselők szabadsága, poétai szabadság: Dichterin, die, verselő aszszony v. leány: Dichteriſch, adj. verselői, poétai, verskölői, költői: Dichterling, der, roszsz poéta, verstsináló, faragó, kontár poéta v. versszerző: Dichterquell, der, költők forrása; Dichterroß, das, pegaz, a' költők paripája: Dichtkraft, die, költőtehetség; poétai v. verskölői tehetség: Dichtkunſt, die, verskölés, verskölés mestersége: Dichtung, die, gondolkozás valamin; verskölés; ſt. Gedicht, versezett, költött vers: Dichtungsvermögen, das, költéstehettség.

Dick, adj. vastag; eine beträchtliche Dicke habend, testes, vastag; dick werden, wie z. B. Thiere, meghízni, ein dicker Bauch, potrohos has; ſt. geſchwollen, feldagadt, pöffedt; ſt. dicht, sűrű, ein dicker Wald, sűrű erdő, eine dicke Finſterniß, sűrű setétség, ein dickes Blut, sűrű vér: adv. vastagon, sűrűen, trop. dick thun, ſich aufblaſen, felfúvalkodni, ditsekedni valamivel: Dickarmig, adj. vastag karú: Dickbackig, adj. pofók: Dickbäuchig, adj. potrohos, pohos: Dickbauch, der, pohos: Dickbein, das, tzomb: Dickbeinig, Dickfüßig, adj. vastag lábú, tzombos: Dickdarm, der, vastag bélhurka: Dicke, die, vastagság; des Waldes, sűrűség: Dickfiſch, der, jászkeszeg: Dickhärig, adj. vastagszőrű: Dickhäutig, adj. vastagbőrű, vastaghéjjú v. hártyájú p. o, borsó: Dickhalſig, adj. vastag nyakú: Dickhülſig, adj. vastag héjjú: Dickicht, das, sűrű, sűrűség: Dickkopf, der, nagyfejú t. i. ember, buksi t. i. gyermek; trop. ſt. Dummkopf, butafejú: Dickköpfig, adj. nagyfejű: Dicklaubig, adj. sűrűlevelű: Dickleibig, adj. potrohos, pohos: Dickleibigkeit, die, potrohosság, pohosság: Dicklich, adj. vaskos: Dickſchälig, oder Dickhäutig, adj. vastagbőrű v. héjjú: Dickſchnabel, der, Dickſchnäbler, vasorrú magnyitó: Dickwanſtig, adj. pohos, potrohos: Dickthaler, der, Philippsthaler. Fileptallér, egy spanyol tallér neve.

Dictator, der, im alten Rom ein Machtſprecher, parantsolatszóllo: Dictatoriſch, adj. parantsolói; adv. parantsolólag: Dictatur, die, parantsolatszóllás.

Dictionär, der, szókönyv, szótár.

Dictiren, penna alá mondani, pennára mondani, diktálni; ſt. zuerkennen, z. B. jemanden eine Strafe, büntetést hozni valakire v. valaki fejére: Diktiren, das, diktálás; einer Strafe, büntetés hozás.

Dieb, der, tolvaj, lopó, zsivány. Sprichw. Gelegenheit macht Diebe, a' lopásra való alkalmatosság tolvajságba ejti az erőtlen embert; kleine Diebe hängt man, große läßt man laufen, a' nagy tolvaj az ablakból nézi, mikor a' kis tolvajt felakasztják: Dieberey, die, tolvajság, tolvajkodás: Diebin, die, fejérszemély tolvaj: Diebiſch, adj. lopó, tolvajkodó, tolvaji; adv. tolvaj módra; tolvajkodva, lopva: Diebskäfer, der, kártékony furdánts: Diebsbande, die, Diebsrotte, zsiványok, tolvaj tzimboraság: Diebsgeſindel, das, idem: Diebsherberge, die, zsiványok tanyája: Diebslaterne, die, tolvajlámpás: Diebsneſt, das, Diebsloch, zsivány fészek, zsiványok fészke: Diebsränke, die, Diebskniffe, oder

pfiffe, tolvajok v. zsiványok mesterkedése: Diebsſchlüſſel, der, tolvajkúlts: Diebſtahl, der, tolvajság, lopás, einen Diebſtahl begehen, lopni, tolvajságba esni; ein offenbarer Diebſtahl, nyilvánságos tolvajság.

Diele, die, ſt. Bret, deszka; deszkapadlás a' szobában v. házban; vert v. tapasztott házfenék, pádimentom: Dielen, kipallózni a' szobát, kideszkázni, megdeszkázni a' házföldet v. házfeneket.

Dienen, szolgálni, szolgálatjában lenni; bey jemanden dienen, valakinél szolgálni v. szolgálatban lenni; zu Fuße dienen, gyalog katonák közt szolgálni; zu Pferde dienen, lovas katonák közt szolgálni; ſt. gefällig ſeyn, szolgálatjára lenni, szolgálni valakinek; womit kann ich Ihnen dienen? mivel szolgálhatok az Úrnak? ſt. nützen, beförderlich ſeyn, szolgálni, használni, válni lenni das dient zu ſeinem Ruhme, betsületére szolgál v. válik, es dient zum Beweiſe, bizonyságúl szolgál v. van; Dienen, das, ſt. Dienſtbarkeit, szolgálat, als Bedienter, szolgálat; ſtatt: Dienſtleiſtung, szolgálat, gegen Gott, isteni tisztelet: Diener, der, szolga; ſ. die Art. Aufwärter, Bedienter, Comiß, Handels- Kammer- Gerichts- Raths- Laden- Diener ꝛc. Ein Diener des Staats, köztársaság szolgálatjában lévő; ein Diener der Kirche, egyházi szolga, pap; als Höflichkeitswort z.B. Ihr gehorſamſter Diener, köteles v. alázatos szolgája: Dienerin, die, ſ. Aufwärterin, szolgáló, segítség valamiben; als Höflichkeitswort, z. B. Ihre Dienerin, alázatos szolgálója: Dienerkleid, das, (Livrée) inasruha: Dienerſchaft, die, a' tselédek, inasok, szolgák: Dienlich, adj. hasznos, szolgálatos; iſt's heilſam, használatos, előmeneteles; dienlich ſeyn, használni, hasznos lenni: adv. hasznosan.

Dienſt, der, szolgálat; jede Handlung zum Vortheil anderer, die man aus Gefälligkeit thut, szívesség, szolgálat, barátság; ich bin ganz zu Ihren Dienſten, tesék velem parantsolni; jede Handlung gegen Lohn ꝛc. szolgaság, szolgálat, in Dienſt treten, szolgálatba állani; der Dienſt eines freien Menſchen, hivatal, hivatalbeli szolgálat, einem einen Dienſt auftragen, valamit bízni valakire t. i. szolgálatot — eines Soldaten, katonaság, katonai szolgálat, Dienſte nehmen, katonává lenni, außer Dienſte ſeyn, szolgálaton kívül lenni, nem szolgálni már t. i. mint katona; ſt. Amt, hivatal, im Dienſte ſeyn, hivatalba lenni, einen ſeines Dienſtes entſetzen, hivatalából letenni.

Dienſtag, der, kedd: Dienſtbar, adj. szolgálni köteles; in den Rechten, verpflichtet ſeyn, robotos, robot alá vettetett: Dienſtbarkeit, die, szolgálatra való kötelezteté, auch trop. szolgaság; szolgai állapot, in Dienſt gerathen, szolgai állapotra jutni, Dienſtbefließen, adj. szolgálni kívánó, szolgálatra termett: Dienſtbote, der, tseléd: Dienſteifer, der, hivatal v. szolgálatbeli buzgóság: Dienſteifrig, adj. buzgó, szorgalmatos t. i. szolgálatjában, szolgálni kész: Dienſtergeben, z.B. dienſtergebenſter Diener, köteles szolgája: Dienſtfertig, adj. szolgálatra kész, v. termett, szolgálni kívánó: Dienſtfertigkeit, die, szolgálatra alóság, készség a' szolgálatra: Dienſtfrey, adj. szolgálattól szabad: Dienſtfreundlich, adj. készszolgálatú: Dienſtgeld, das, rabatpénz, rabathér: Dienſtgenoß, der, szolgatárs, együtt szolgáló; Dienſtgenoſſin, die, szolgálótárs: Dienſtgeſuch, das, szolgálat v. hivatal kérés v. keresés: Dienſtknecht, der, béres szolga: Dienſtleiſtung, die, hivatalbeli szolgálat; ein geleiſteter Dienſt, mutatott szolgálat, telyesített faradtság: Dienſtleute, die, pl. tselédek: Dienſtlohn, der, tselédbér v. fizetés: Dienſtlos, adj. hivatal v. szolgálat nélkül lévő: Dienſtmädchen, das, Dienſtmagd, szolgáló, szolgáló leány: Dienſtmann, der, plur. Dienſtleute, tselédek, szolgák és szolgálók: Dienſtpferd, das, ein Soldatenpferd, katona lova, tá-

bori ló: Dienſtpflicht, die, szolgálatbeli kötelesség, hivatalos kötelesség: Dienſtpflichtig, adj. zu Frohndienſten, robotos; zum Kriegsdienſte, katonáskodni köteles: Dienſtwillig, adj. szolgálatra kész, készszolgálatú: Dienſtwilligkeit, die, szolgálnivaló készség.

Dientel, der, Name der zahmen Kornelle, som, somfa.

Dieſer, dieſe, dieſes, pronom. demonstr. ez, ez a', ez az, ezen; dieſer Tage, ezekben a' napokban, mostanában.

Dießfalls, adv. ezen esetben, erre nézve: Dießjährig, adj. idei, ideji, ezen esztendőbeli; der dießjährige Wein, idei bor: Dießmal, adv. most, most egyszer, ekkor, mostan: Dießmalig, adj. mostani, die dießmaligen Zeitumſtände, a' mostani idők.

Dieſſeitig, adj. innenesö, innenvaló p. o. part: Dieſſeits: praepos. auf dieſer Seite, —n, innen, dieſſeits des Berges, a' hegyen innen; dieſſeits der Donau, a' Dunán innen; adv. innen rajta.

Dietrich, Ditrik, név? für Nachtſchlüſſel, tolvajkulcs.

Dieweil, st. weil, minthogy, mivelhogy, mivel; azonban, azonközben hogy; azólta, addig, az ólta hogy.

Differenz, die, Unterſchied, különbség: Differiren, különbözni.

Difficultät, die, nehézség.

Digeſtion, die, emésztés: Digeſtiv, emésztősen v. eszköz.

Dilletant, der, mesterségszerető, valamelly szépmesterség kedvellője p. o. muzsikának.

Diligence, die; Poſtkutſche, die, postaszekér.

Dill, der, Dillfenchel, Dillkraut, kapor.

Dimiſſion, die, elbotsáttatás.

Ding, das, plur. die Dinge, dolog, was iſt das für ein Ding, mitsoda az! das Ende aller Dinge, minden dolgoknak vége v. kimenetele; vor allen Dingen, mindenek felett; guter Dinge ſeyn, jó kedvel lenni; aller guten Dinge ſind drey, három a' jó, három a' tellyes szám: Dingen st. handeln um etwas, alkudni, alkudozni: st. miethen, bérlelni, kifogadni, megfogadni, alkudni, fogadni: Dingen, das, alkudás, alkudozás, kibérlelés, megfogadás.

Dinglich, adj. (von Ding d. i. Sache) was ein Ding oder Sache angeht, dologi, dologra tartozó; das dingliche Recht, dologbirtoki juss.

Dinkel, der, Dinkelweizen, Spelt, tönköly, tenkely.

Dinte, die, ténta; ſ. Tinte, Tintenfaß ꝛc.

Diplom, das, oklevél: Diplomatik, die, oklevéltudomány; die Geſandſchaftskunſt, követségtudomány: Diplomatiker, der, oklevélvizsgáló, oklevélértő: Geſandtſchaftskundiger, követségtudományértő, abban jártas, diplomatikus: Diplomatiſch, adj. oklevéli, követségi, követségi hivatalra tartozó.

Direction, die, st. Richtung, irányzás, intézés; eines Schiffes, menetel, úterányzás; st. Leitung, kormányzás, igazgatás: Director, der, kormányzó, igazgató: Directorium, das, kormánytanáts, órakormány t. i. az órában: dirigiren, st. regieren, kormányozni; st. richten, intézni.

Dirne, die, st. Jungfer, Mädchen, leány, leányzó, hajadon; st. Magd, szolgáló, szolgálóleány; ein Mädchen von ſchlechter Aufführung, gyanús erkölcsü leány.

Diſcant, der, (Muſik) die höchſte Singſtimme, (ital. Soprano), fellengő hang, felső hang, felhang, Diſcant ſingen, fellengő hangon énekelni: Diſcantiſt, der, Diſcant-Sänger, fellengő énekes.

Diſciplin, die, st. Zucht, Ordnung, fenyíték, rendtartás; st. Lehre, Wiſſenſchaft, tudomány.

Diſcurs, der, beszéllgetés.

Diſguſtiren, kedvét szegni, megsérteni.

Dispenſation, die, die Erlaſſung einer Verbindlichkeit, Befreyung davon, felszabadítás, feloldozás valamelly köteleztetés alól, elengedése a' köteleztetésnek; Dispenſation erhalten, megnyerni a' felszabadítást: Dispenſatorium, das, das Arzneybuch, szerkészites

szabásai, az orvosságok készítése' módjának előadása: Dispenſiren, freyſprechen von etwas, valamelly köteleztetés alól felszabadítni, felóldozni.

Disponiren, elintézni, elrendelni, helyheztetni; gut oder ſchlecht disponirt ſeyn, jó v. roszsz kedvében lenni: Disponirung, die, elintézés, elrendelés: Dispoſition, die, elrendelés, elintézés; Geneigtheit, Anlage zu etwas, hajlandóság valamire, tulajdonság; ſt. Entwurf z. B. zu einer Predigt, foglalatrend, summarend p. o. predikátziónak 's a' t.

Disproportion, die, erányatlanság: Disproportionirt, adj. erányatlan.

Disputation, die, szóbeli vetekedés; vetekedő értekezés: Disputiren, szóval vetekedni valamin v. valami felett vetélkedni.

Diſſertation, die, tudós értekezés v. elmélkedés.

Diſſonanz, die, hangellenkezés.

Diſtanz, die, távolyság, köz, meszszeség.

Diſtel, die, bogáts: Diſtelfink, der, Stieglitz, tenglitz: Diſtelig, adj. bogátsos.

Diſtinction, die, megkülömböztetés; külömbség; Diſtinguiren, megkülömböztetni.

Diſtrikt, der, ein Strich Landes, osztály, kerület, megye, környék.

Divan, der, török főtanáts v. fekvőszék, díván.

Diverſion, die, (Kriegsk.) mellesleges és váratlan megtámadás.

Divertiren, ſich, múlatni magát.

Diviſion, die, eine der vier Species im Rechnen, osztás; eine Abtheilung des Heeres, (ohngef. 4 Regim.) seregosztály: Diviſions General, der, auch Gen. Lieutenant, alvezér, osztályos vezér.

Doch, conj. ſt. dennoch, mégis, mindazáltal, tsakugyan, mindazonáltal, ſt. aber, de, azonban, még is, er verſprach zu kommen, doch er kam nicht, ígérte hogy eljön, de el nem jött v. még se jött; er ſpricht ſchlecht, doch ſchreibt er gut, roszszúl beszél, hanem jól ir, v. de jól ir; doch nicht, még sem; nicht doch, nem úgy, még sem úgy; bittend z. B. ſchreib mir doch ja recht oft, ugyan kérlek, irjál nekem gyakran, ſchweige doch, ugyan hallgass már; beym Unwillen, z. B. laß mich doch in Ruhe, hagyj békét már nekem, ſo antworte doch, legalább felelj már; wünſchend, bártsak, o, daß doch mein Vater käme, óh, bártsak az atyám jönne.

Docht, der, bél, gyertyabél, métsbél.

Docke, die, Puppe, báb, játszó, baba: beſ. eine jede kurze dicke Säule bey verſchiedenen Künſtlern u. Handwerkern, zömök oszlop; ſt. Werfte, wo Schiffe gebaut u. aufgehoben werden, hajókészítőhely, hajótsináló, épitő v. tartóhely.

Doctor, der, als Titel, Doktor; Doctor der Theologie, Istentudomány Doktora, Doctor der Medicin, orvosi tudomány Doktora; ſt. Arzt, orvos, gyógyító orvos: Doctorat, das, doktori rang, doktorság.

Document, das, bizonyságírás v. levél, tanúlevél: Documentiren, bizonyságírásokkal megerősitni, bebizonyítni.

Dörfchen, das, falutska, kis falu.

Dörren, z. B. an der Sonne, valamit a' napon megaszalni.

Dogge, die, Docke, (engliſcher Hund) szelíndek, ánglus kutya.

Dogma, das, Glaubenslehre, hittudomány: Dogmatiſch, adj. keresztyén hittudományi.

Dohle, die, tsóka.

Dohne, die, eine Art Vogelſchlinge, hurok, tőr; huroktőr; Dohnen legen oder ſtellen, hurkot vetni a' madaraknak.

Dolch, der, handzsár török, gyilok; mit dem Dolch erſtechen, handzsárral keresztül ütni, meggyilkolni: Dolchſtich, der, Dolchſtoß, handzsár v. gyilokszúrás, törszúrás.

Dolmetſch, Dolmetſcher, der, tolmáts, magyarázó: Dolmetſchen, tolmátsolni, magyarázni: Dolmetſchung, die tolmátsolás, magyarázás.

Dom, der, eine Art eines runden, hohlen Daches, eine Kuppel, kúp,

kúpfedél, kúptető; daher Domkirche, Kirche eines Biſchofs oder Erzbiſchofs, Cathedralkirche, püspöki templom, főtemplom: Domcapitel, das, főkáptalan: Domherr, der, káptalanbeli úr: Dompfaff, der, pirók, süvöltő magnyitó (madár): Dompfarrer, Domprediger, főtemplombeli predikáló pap: Domprobſt, der, főprépost, káptalan feje: Domſtift, das, káptalan: Domprobſtey, die, főprépostság.

Dominium das, Herrſchaft, uradalom.

Domino, der, ein Maskenkleid, állortzapalást, tántzolópalást, álpalást.

Donau, die, duna.

Donner, der, menydörgés, égzengés; ſt. Blitz, menykő, menkő, istennyila; trop. ein großes fürchterliches Getöſe, z. B. des Geſchützes, dörgés, ropogás, durrogás: Donnerer, der, menydörgő: Donnerkeil, der, menykő, menkő, istennyila: Donnerkraut, das, bárányfülsetsfű, kisfülfű: Donnern, menydörögni, dörögni zengeni az égnek; es donnert, menydörög, dörög v. zeng az ég; trop. die Kanonen donnern, durognak az ágyúk; eine donnernde, d. i. fürchterliche Stimme, dörgő szó: Donnerſchlag, der, menykőtsapás v. ütés; trop. das war ein Donner für ihn, mintha a' menykő ütötte volna meg: Donnerstag, der, tsötörtök: Donnerwetter, das, ein Gewitter, égiháború, égzengés, menydörgős záporeső: Donnerwolke, die, égiháborúval terhes felhő: Donnerſtrahl, der, menykősúgár.

Doppeladler, der, ein zweiköpfiger Adler, als Wappen, kétfejűsas: Doppelbier, das, erős ser, kétszerfőtt ser: Doppeldach, das, kettős fedél: Doppelflinte, die, kettős tsőjű puska: Doppelflügel, die, an einer Thür oder Thore, a' kapu v. ajtó két szárnya: Doppellaut, der, kéthangú magánhangzó: Doppellauter, der, kéthangú t. i. betű: Doppeln, kettősítni, kettőzni: Doppelpunkt, der, kettőspont: Doppelſchattig, adj. kétárnyékú: Doppelſchild, der, kétpaisfű: Doppelſchlag der, (Muſ.) kettőztetés, kettősreaütés: Doppelſichtigkeit, die, kettőslátás: Doppelſinn, der, kétértelműség, kétértelem: Doppelſinnigkeit, die, kétértelműség: Doppelſinnig, adj. kétértelmű: adv. kétértelműleg: Doppelt, adj. kettős, kettőzött, páros: adv. kétszeresen, kettősen, párjával: Doppelte, das, kettszer vett, még még annyi: Doppelzüngig, adj. kettősnyelvű, kétnyelvű, kétszínű: Doppelzüngigkeit, die, kétszínű beszéd, kétszínűség.

Dorf, das, pl. die Dörfer, falu, helység; von Dorf zu Dorf, falunként, faluról falura: Dorfart, die, falusi szokás: Dorfbewohner, der, falusi, falunlakó, falusi lakó: Dorfbewohnerinn, die, falusi aszszony v. leány: Dorfbier, das, falusi ser: Dorfflur, die, a' falu mezeje v. határja: Dorfjugend, die, falusi ifjúság v. ifjak: Dorfjunker, der, falusi nemes: Dorfkirchmeſſe, Dorfkirmſe, die, bútsú, falusi bútsú: Dorfmark, falu mezeje v. határja: Dorfpfarrer, Dorfprediger, der, Landpfarrer — prediger — geiſtliche, falusi pap: Dorfrichter, der, falusi bíró v. fálu bírája: Dorfſchaft, die, ſt. Dorf, falu; die Bewohner, falusi nép, az egész falu: Dorfſchenke, die, falusi kortsma, a' falu kortsmája v. tsapszéke: Dorfſchule, die, falusi oskola: Dorfſchulmeiſter, der, falusi oskolamester: Dorfſchulze, der, falusi bíró, falu bírája: Dorfweiſe, adv. Dorf für Dorf, falunként.

Dorn, der, pl. die Dörner, ſt. Stachel, tövis. tüske; trop. einem ein Dorn im Auge ſeyn, d. i. unerträglich ſeyn, ellenére lenni valakinek, szálka lenni valaki szemében; beſ. diejenigen Spitzen einiger Bäume und Geſträucher, welche durch deren Rinde hervorragen, und größer als Stacheln ſind, fatüske, fatövis Dornbuſch, der, tövis v. tsipkebokor: Dornen, adj. tövisses, tö-

vis, tövisbôlvaló: Dornbahn, die, der Dornweg, oder Pfad, tüskés ösvény: Dornkrone, die, töviskorona: Dornlos, adj. tövistelen: Dornvoll, adj. tövises, tüskés: Dorngebüſch, Dorngeſträuch, das, tövisbokor, tsipkebokor: Dornhecke, die, töviskerítés, sövénykerítés: Dornicht, adj. tövisforma v. formájú, tövis szabású: Dornig, adj. tövises, tüskés; mit Dornenbüſchen bewachſen, tövisbokros, bajbontsos; trop. mühſelig, beſchwerlich, terhes, bajos, nyomorúságos, dornig iſt der Pfad der Tugend, a' virtus ösvénye darabos és fáradtságos: Dornſtrauch, der, tövisbokor.

Dorren, dürr werden, száradni, aszni, aszalódni, megaszalódni, aszalni, száraztani.

Dörren, száraztani, megszáraztani, aszalni, megaszalni: Dörrofen, der, aszaló: Dörrſucht, die, aszszúkorság, szárazkorság.

Dort, adv, ott, amott; dorther, von dorther, onnan, amonnan; dorthin, oda, amoda: Dortig, adv. odavaló: Dorthinwärts, adv. arrafelé.

Doſe, die, pikszis, berbentzétske.

Doſis, die, bévétel, részvétel, dózis.

Dotter, der, Eydotter, tojás széke.

Drache, der, eine fliegende Eidechſe, sárkány: Drachenblut, das, der Saft des Drachenblutbaumes, sárkányvér, sárkányvérmézga: Drachenblutbaum, der, sárkányvérfa: Drachenkopf, der, sárkányfő, az építőmesterségben, oszlopokon.

Drachma, die, drakma, (patikai mérték) melly egy latnak 16tod része,

Dragoner, der, könnyű lovas katona.

Draht, der, ein im Spinnen zuſammengedrehter Faden, z. B. Schuſterdraht, sodrás, sodrott szál; Pechdraht, szurkos fonál; ein aus Metall gezogener Faden, drót, p. o. réz drót, vasdrót: Drähten, adj. Drähtern, von Draht, drótbólvaló, drót: Drahtgitter, das, drótrostély: Drahtlaite, die, dróthúr: Drahtſieb, das, rosta, drótrosta: Drahtziehen, das, dróthúzás: Drahtzieher, der, dróthúzó t. i. mesterember.

Drama, das, ein Schauſpiel, nézőjáték: Dramatiſch, adj. nézőjátéki: Dramaturgie, die, Schauſpiellehre, nézőjáték készétés mestersége.

Drang, der, das Drängen, nyomás, nyomúlás, nyomódás, oder das Gedränge, tolakodás; trop. der Druck, z. B. der Geſchäfte, tereh, súly; ſt. das Dringen, treiben, belső vágyódás, erőltetés valamire, beſ. von der Seele ein heftiger Trieb, vágyódó törekedés, vágy: Drangſal, das, nyomorúság, nyomorgattatás.

Drängen, vor ſich drücken, nyomni, szorítni; ſich drängen, nyomúlni nyomakodni, tolongni, tolakodni; ſt. drücken, nyomorgatni; partic. Gedrängt d. i. dicht, tömött, öszveszorított, trop. von der Schreibart, z. B. eine gedrängte Kürze, tömött rövidség.

Drap, ſt. Tuch, posztó.

Draperie, die, das Gewand, öltözet, köntös; ékesség, diszesség.

Draſtiſch, adj. ſtark u. kräftig wirkend, hathatós, hatalmas p. o. szer, orvosság.

Draußen, adv. odakin, odaki.

Drechſelbank, Drehbank, die, esztergа, esztergály: Drechſeln, esztergázni, esztergában metszeni, esztergályozni; Drechsler, der, esztergás, esztergáros, esztergályos, Drechslerarbeit, die, esztergában metszett munka.

Dreck, der, ganéj: Dreckig, adj. ganéjos, Dreckkäfer, der, ganéjosbogár: Dreckſtein, der, disznókő.

Drehbar, adj. fordítható, forgatható: Dreheiſen, das, esztergázóvas, véső, 's a' t.

Drehen, fordítni, forgatni, hajtogatni p. o. a' kereket; ſich drehen, fordúlni, tsavarodni, eltérni, mint az út, oder ſich oft drehen, forogni; ſich wenden, megfordúlni; phr. das Rad drehen, a' kereket hajtani; die Spindel drehen, az orsót pergetni; trop. einem eine Naſe drehen, valakit elámítni, elhítetni; ei-

nem den Degen aus der Hand drehen, kitekerni valaki kezéből a' kardot; Seile drehen, kötelet gyártani: Drehen, das, die Drehung, z. B. einer Maſchine, forgatás; im Kreiſe, hajtás; ſeiner ſelbſt, z. B. des Rades, forgás: Dreher, der, forgató, hajtó, sorompó: Drehhals, der, nyaktekerts: Drehling, der, ein Werkzeug wodurch andere Körper gedreht werden können, forgómív, forgató mív: Drehrad, das, hajtókerék: Drehſcheibe, die, korong, a' fazekasoknál: Drehſtuhl, der, forgószék; kis eszterga, p. o. órás esztergája.

Drei, (drey), numer. három; adv. hárman; es ſind unſer drei, hárman vagyunk, vagytok, vannak: drei Stunden, három óra, három óráig: par. aller guten Dinge ſind drei, három a' telyes szám; er kann nicht drei zählen, igen együgyü, háromig se tud olvasni: Dreibeinig, háromlábú: Dreiäſtig, adj. háromágú: Dreiblatt, das, Klee, komótyú, lóhere: Dreiblätterig, adj. háromlevelü: Dreidecker, der, ein groſſes Kriegsſchiff mit 3 Verdecken, háromfedelü v. emeletü hadi hajó: Dreidoppelt, ſt. Dreifach, adj. háromszoros; adv. háromszorosan: Dreidraht, der, háromnyüstös matéria (drájdrót): Dreidrähtig, adj. háromsodrású háromszálu, háromnyüstös.

Dreieck, das, háromszegletrajz, háromszegrajz, háromtsúts, három sútsrajz: Dreieckig, adj. háromszegü v. szegletü, háromtsútsú: Dreieinig, adj. egyhárom, egyháromságú: Dreieinigkeit, die, egyháromság; szentháromság: Dreier, der, eine kleine Scheidemünze, hárompénzes, batka: Dreierley, adj. háromféle: Dreifach, adj. háromszoros, hármas; adv. háromszorosan: Dreifädig, adj. háromsodrású, háromszálú, háromnyüstös: Dreifaltig, adj. hármas, háromrétü, háromszoros; egyháromságú; adv. hármasan, háromszorosan, háromrétün: Dreifaltigkeit, die, háromság: Dreifaltigkeitsblume, die, háromszinü viola, tsászárszakáll: Dreifarbig, adj. háromszinü: Dreiförmig, adj. háromformájú; háromféle: Dreifuß, der, vasláb: Dreifüßig, adj. háromlábú: Dreigliedrig, adj. háromtagú: Dreihundert, numer. háromszáz; je dreihundert, háromszázan: Dreihundertmal, adv. háromszázszor: Dreihundertſte, num. háromszázadik.

Dreijährig, adj. háromesztendös; 3 Jahre dauernd, háromesztendei, három esztendeig tartó: Dreikönigsfeſt, das, der Dreikönigstag, vízkereszt, vízkereszt napja Dreiköpfig, adj. háromfejü: Dreilauter, der, háromhangú betü: Dreiling, der, hárompénzes: (pénz neme); harmadrész: Dreilöthig, adj. háromlatos: Dreimal, adv. háromszor; dreimal ſo viel, háromannyi: Dreimalig, adj. háromszori: Dreimonatlich, adj. háromhónapi; adv. háromhónaponként, fertályesztendönként.

Dreipfündig, adject. háromfontos: Dreiſaitig, adject. z. B. Inſtrument, háromhúrú: Dreiſchneidig, adj. z. B. Degen, háromélü: Dreiſeitig, adj. háromoldalú: Dreiſpännig, adj. háromlovas: Dreiſpaltig, adj. háromnyilású v. vágású, hasítékú: Dreiſpitzig, adj. háromhegyü, háromágu.

Dreißig, num. harmintz; je 30, harmintzan: Dreißigerley, adj. harmintzféle: Dreißigfach, adj. harmintzszoros: Dreißigjährig, adject. z. B. Menſch, harmintzesztendös: 30 Jahre dauernd, harmintzesztendeig tartó: Dreißigmal, adv. harmintzszor: Dreißigſtamt, das, harmintzad: Dreißigſte, der, die, das, harmintzadik: Dreiſtimmig, adj. háromhangú: Dreiſtündig, adj. három órái, három óráig tartó: Dreiſylbig, adj. háromszótagú: Dreitägig, adj. harmadnapi: Dreitauſend, numer. háromezer: Dreitauſendmal, adv. háromezerszer: Dreißigtauſendſte, numer. háromezeredik: Dreitheilig, adj. háromrészü, három részböl alló:

Dreiviertel, három fertály: Dreizack,

der, z. B. des Neptun, három ágú villa, szigony; Dreizackig, adj. háromágú: Dreizehn, numer. tizenhárom; je dreizehn, tizenhárman: Dreizehnfach, adj. tizenháromszoros: Dreizehnjährig, adj. tizenhárom esztendős; 13 Jahre dauernd, tizenhárom esztendei: Dreizehnmal, adv. tizenháromszor: Dreizehnte, der, die, das, tizenharmadik: Dreizehntens, adv. tizenharmadszor: Dreizeilig, adj. háromsoros: Dreizöllig, adj. drei Zoll enthaltend, oder drei Zoll dick, z. B. Bret, három íznyi, v. hüvelknyi.

Dreiſt, adj. merész, mérész; zu dreiſt, mérészkedő: adv. mérészen; zu dreiſt, merészkedve: Dreiſtigkeit, die, merészség, ſich die Dreiſtigkeit nehmen, merészleni, merészkedni, merni.

Drell, adj. u. adv. für munter, lebhaft, vidám: vídor, eleven, serény.

Drell, der, Drillich, eine Art Gewebes, háromnyüstös kanavász.

Dreſchen, praes. ich dreſche, du driſcheſt, er driſchet, imp. ich droſch, perf. ich habe gedroſchen, tsépelni, kitsépelni p. o. búzát, gabonát, lentsét; ſt. ſchlagen, megverni, megtsépelni, meglasznakolni; Dreſchen, das, tséplés, kitséplés: Dreſcher, der, tséplő: Dreſcherlohn, der, tséplőbér, tséplés bére: Dreſchflegel, der, tséplő, tséplőfa: Dreſchmaſchine, die, tséplőmív: Dreſchtenne, die, tséplőszérű.

Dreſſiren, megtanítni, szoktatni p. o. lovat, vizslát.

Drillbohrer, der, pergőfúrú.

Drilling, der, hármas gyermek, harmadmagával egyszerre született.

Drillen, eig. im Kreiſe herumdrehen, forgatni körös körül forgatni: pergetni; uneing. bohren, pergőfúrúval kifúrni; ſt. plagen, beſchwerlich fallen, kérésével erőltetni valakit.

Dringen, m. ſ. nyomúlni, bényomúlni, oda nyomúlni, tódúlni; das Volk drang in den Saal, a' nép bényomúlt a' palotába; durch etwas dringen, általhatni valamin, – általszivárogni, mint a' víz; in die Feinde dringen, az ellenség közzé bényomúlni; trop. in jemanden dringen, d. i. ihn durch allerlei Mittel zu bewegen ſuchen, erőltetni, szóval kénszerítni, valamire rábírni v. rávenni igyekezni; auf etwas dringen, d. i. durchaus zu erhalten ſuchen, erővel rajta lenni valamin; valamit nagyon sürgetni. Das partic. dringend, ſteht, 1. adj. wichtig, groß, nothwendig, fontos, nagy, szükséges, sürgetős, szorgos p. o. dolgok, költségek; 2. adv. nachdrücklich, z. B. einen dringend bitten, hathatósan kérni, einen dringend empfehlen, hathatósan ajánlani valakit; — mit haben, 1.) drängen, drücken, z. B. die Noth dringt ihn, a' szükség kénszeríti; trop. 2.) zu etwas bewegen, nöthigen, kénszerítni, erőltetni, durch Noth gedrungen, a' szükségtől kénszeríttetvén, ich ſehe mich gedrungen, kéntelen vagyok.

Dritte, der, die, das, numer. harmadik, es iſt der dritte Tag, daß — harmad napja már, hogy — Drittehalb, dritthalb, adj. harmadfél: Drittel, Drittheil, das, egy harmadrész: Drittens, adv. harmadszor.

Drob, adv. ſt. darüber, a' felett, azon, rajta.

Droben, adv. da oder dort oben, oda v. ott fenn.

Drönen, (Dröhnen) rengeni, reszketni, rezegni, mint az ablak, mikor menydörög.

Drohen, fenyegetni, fenyegetőzni. particip. drohend, ſteht, a) adj. fenyegető p. o. veszedelem, b) adv. fenyegetve, fenyegetődzve: Drohung, die, fenyegetés; fenyegetődzés.

Drollig, adj. nevetséges, furtsa; adv. furtsán, nevetségesen: Drolligkeit, die, furtsaság.

Droute, die, léptses dudu.

Dromedar, der, közönséges teve.

Drommeln, turbékolni, mint a' galamb; dobolni.

Droſſel, die, 1. ádámalma, torokbúb, ádám almája; 2. rigó, húrosmadár: Droſſelader, die nya-

kér, torokér: Drosseln. fojtogatni, zsinegelni: Drosselbein, das, vállperetz.

Druck, der, l. von drücken, nyomás, nyomorgatás; einem den letzten Druck geben, valakit kész veszedelembe taszítni: 2. von drucken, bes. eines Buches, nyomtatás, könyvnyomtatás, im Druck seyn, sajtó alatt lenni; im Druck erscheinen, nyomtatásban kijönni; zum Druck fertig seyn, a' sajtót várni, készen lenni a' kinyomtatásra; st. Schrift oder Buchstaben, nyomtatás, kinyomtatott írás v. munka: Druckbogen, der, nyomtatott ív v. árkos.

Drucken, nyomtatni p. o. kartont; v. Büchern, nyomtatni, kinyomtatni t. i. könyvet: Sprw. lügen, als wenn's gedruckt wäre, úgy hazudni, mint ha írásból olvasná: Drucken, das, nyomtatás: Drucker, der, nyomtató: Druckerpresse, die, sajtó, könyvnyomtató sajtó: Druckerschwärze, die, könyvnyomtató festék: Druckfehler, der, nyomtatásbeli hiba, nyomtatás hiba: Druckkosten, die, nyomtatásbeli költség, Druckkraft, die, nyomóerő, súly, Druckort, der, nyomtatás helye: Druckpapier, das, nyomtató papiros: Druckprobe, die, betü mustranyomás: Druckschrift, die, nyomtató betü: Druckwerk, das, nyomó mív; in den Münzen, pénzverő mív.

Drücken, nyomni, megnyomni; den Saft aus einer Frucht drücken, kinyomni a' gyümölts levét, die Hand drücken, a' kezét megszoríni, an seine Brust drücken, megölelni, mellyéhez szorítni, die Schuhe drücken mich, szorítja a' lábbeli (a' tsizmám) a' lábomat; da drückt uns der Schuh, éppen az a' bajunk v. a' fáj nekünk; bes. durch drücken befestigen, nyomni, rányomni, z.B. das Siegel darauf drucken, megpetsételni, petsétet ütni reá; st. bedrücken, plagen, nyomorgatni, sanyargatni: Drücken, das, die Drückung, nyomás, meg — v. rányomás, szorítás; nyomorgatás, sanyargatás: drückend, adj. szorongató, kényszerítő: Drücker, der, an den Schlössern, a' kilints feje v. nyomója.

Drüse, die, mirigy, mirigyes hus, ikrás hús: Drüsenbeschreibung, die, ikráshúsok v. mirigyek leírása: Drüsenbeulen, die, fekélyek: Drüsenentzündung, die, mirigygyúladás; Drüsengeschwulst, die, mirigydaganat: Drüsenlehre, die, mirigyek tudománya: Drüsenverstopfung, die, mirigyek dugúlása: Drüsig, adj. mirigyes.

Drud, die, ijjesztő, boszorkány, lidértz 's a' t. Drudenfuß, der, farkaskörmü moh.

Drum, darum, adv. azért.

Drunten, adv. da, oder dort unten, oda alatt, oda alább.

Drunter, adv. az alatt, alatta.

Druse, die, eine Krankheit der Pferde, taknyosság, lovak betegsége.

Drusen, die, ohne sing. in einigen Gegenden, die Hefen, seprü; ingl. der Ueberrest von ausgekelterten Weintrauben, die Triester, törköly.

Drusig, adj. taknyos.

Du, pron. pers. te; deiner, tiéd; dir, neked; dich, tégedet; pl. ihr, ti; euer, tiétek; euch, nektek, és titeket.

Dubiös, adj. zweifelhaft, kétséges.

Dublette, die, etwas, das man doppelt hat, pár, egy pár, kétszer lévő p. o. könyv; ein falscher Edelstein, hamis drágakő.

Dublone, dupla arany.

Ducaten, der, arany t. i. pénz: Ducatengold, das, sárga arany: Ducaton, der, egy tallér nere vólt, melly 2 forintban és 32 krajtzárban járt.

Ducken, sich, kushadni, lekushadni, guggolni, leguggolni: Duckmäuser, der, alattomos ravasz, alattombanjáró, ravasz ember: Duckenstein, der, eine Steinart, darázskő: ein Weißbier im Braunschweigischen, Braunsraigban ser neve.

Dudelsack, der, Bock- oder Sackpfeife, duda: Dudeln, dudálni.

Duell, das, szembevívás, viadal, kettős viadal, megvívás, egy szál fegyverre kelés: Duellieren, sich, viadalra kihivni, szembe-

vírni, szembe megrívni valakivel, egy szál kardra v. egy pár pistolyra menni valakivel.

Düften, Duft, verbreiten, illatozni; die Blumen düften ſüße Gerüche, kedv s szaggal illatoznak a' virágok.

Düne, die, ein Sandhügel, fövenyhalom; die Dünen, d. i, das ſandige Ufer an der Küſte des Meeres, fövenyes part.

Düngen, z. B. den Acker, trágyázni, megtrágyázni, megganajozni a' földet, ganéjozni, megganéjozni: Düngen, das, trágyázás, megganéjzás: Dünger, der, trágya; ſt. Miſt, ganaj, ganéj: Düngung, die, megtrágyázás, megganéjzás.

Dünkel, der, das Gutdünken, vélemény, gondolat, kénytetszés; beſ. ein Vorurtheil, balvélekedés; oder eine hohe Einbildung von ſich und ſeinen Vorzügen, maga elbízás, nagyralátás.

Dünken, ſcheinen, als ob — úgy tetszeni, v. látszani; mich dünkt, nekem úgy látszik; ſich dünken, d. i. eine irrige Meinung von ſich haben, magának v. maga előtt tetszeni, úgy velekedni magáról.

Dünn, adj. nicht dick, vékony; dünn von Leibe, kartsú, dünne Beine, vékony lábak, ein dünnes Buch, vékony könyvetske; trop. dünn machen, d. i. vermindern z. B. das Vermögen, elfogyasztani; beſ. aus wenigen Theilen beſtehend, ritka, nem sürű, dünnes Haar haben, ritka v. kevés hajú lenni, ein dünnes Gewebe, ritka gyolts v. vászon, dünne werden, megritkulni; deszl. aus flüßigen Theilen beſtehend, híg p. o. méz, eine dünne Farbe, nagyon híg festék; trop. dünne Ohren, d. i. die leiſe hören, hegyes fül, melly nagyon jól hall: adv. vékonyan, véknyan; ritkán, nem sürűn, dünn ſäen, ritkán vetni: Dünne, die, z. B. des Papieres, der Luft, vékonyság; des Leibes, kartsúság; der Bäume, der Haare, ritkaság: die Dünnen, die Weichen, az ember vékonya.

Dünſten, kigőzölögtetni, pároltatni, párgolni, párholni, p. o. a' hust lábosban: Dünſten, das, die Dünſtung, párolás, gőzölögtetés: Dünſtig, adj. gőzös.

Dürfen, 1. wagen, ſich unterſtehen, merni, bátorkodni; 2. Macht, Erlaubniß haben, hatalmának lenni valamire, tehetni valamit; ich darf, du darfſt, er, ſie darf, azt tehetem, v. hatalmamban van azt tenni, azt teheted 's a' t. szabad azt tennem 's a' t. Wenn man dieſes ſagen darf, ha szabad ezt mondani, das darf man nicht vergeſſen, azt nem kell v. nem szabad elfelejteni; 3. nöthig haben, brauchen, szükségesnek lenni, kelleni, das hättet ihr eben nicht thun dürfen, azt ugyan nem szükség lett volna v. nem kelle vala tselekedni; du darfſt nicht fürchten, daß, — nem szükség félned, hogy — Auch deutet dürfen einen wahrſcheinlichen Erfolg an, z. B. es dürfte vielleicht iemand ſagen, de talám azt mondhatná valaki.

Dürftig, adj. szegény, ügyefogyott, szűkölködő; trop. unvollkommen, unvollſtändig, hijános; adv. szegényűl, szűkön, ügyefogyottan: Dürftigkeit, die, szegénység, szükölködés, ügyefogyottság; in die äußerſte Dürftigkeit gerathen, a' legnagyobb nyomorúságra jutni.

Dürr, adj. aszalt, aszszú, száraz, p. o. fige, szilva; kiszáradt, elaszott, p. o. fa; száraz, esső nélkűl való p. o. idő; sovány, száraz, p. o. ember: Dürre, die, szárazság, szikkadtság; aszaly, az az, száraz idő, esső nélkűl való idő: Dürrſucht, die, Darrſucht, szárazkórság: Dürrwurz, oder Dürrwurzel, szárazfű, balhafű, balhahalál.

Düſter, adj. dunkel, finſter, nagyon homályos, setétes, setét; trop. traurig, verdrüßlich, komor, szomorú, mord.

Düte, die, ein zuſammengerolltes Papier, trockne Sachen, hinein zu thun, papiros tekerts, töltsér formára öszvetekert papiros, töltsér tekerts, t. i. papiros, zum Pfeffer, bors tekerts; tsúts, köldök, p. o. a' baratzkon: Düten auf einem Hirtenhorn blaſen, kürtölni, mint a kanász v. kondás.

Duett, das, ein Muſikal. Stück für zwei Stimmen zum Singen oder Spielen, párhangos ének, kettős hang.

Duft, der, jeder feine Dunſt, pára, párázat; beſ. der Blumen, illat, szag, virág illatja; einen Duft verbreiten, illatozni: Duften, in Geſtalt eines Duftes ſich verbreiten, párálni, gőzölgeni; einen Duft von ſich geben, wie z. B. Blumen, illatozni, mint a' jó szagú virágok: Duftig, adj. illatozó, illatos, jó illatú.

Duldbar, adj. türhető, eltürhető: Dulden, gelaſſen ertragen tűrni, eltűrni, békével szenvedni, elszenvedni; elviselni, békével viselni; mit Nachſicht fortdauern laſſen, nicht hindern, megszenvedni, eltűrni, türedelemmel viseltetni eránta, eine fremde Religion dulden, a' más vallásúakat v. más vallást eltűrni: Dulden, das, die Duldung, eltűrés, tűredelem; ſt. Toleranz, türedelmesség: Dulder, der, tűrő, szenvedő: Duldſam, adj. geneigt u. bereit Widerwärtigkeiten gelaſſen zu ertragen, tűrő, szenvedő, béketűrő: tolerant, türedelmes: Duldſamkeit, die, türés, béketűrés, béketűrőség; türedelmesség.

Dumm, adj. buta, butafejű, ostoba, balgatag; esztelen, bolond: adv. oktalanúl; esztelenűl, ostobáúl, bolondúl, ostobán: Dummdreiſt, adj. vakmerő ostoba: Dummdreiſtigkeit, die, vakmerő ostobaság: Dummheit, die, ostobaság, oktalanság, esztelenség, balgatagság: Dummkopf, der, ostoba, buta, balgatag.

Dumpf, adj. vom Schalle nicht laut, siket t. i. hang, siket-hangú, alig 's mintegy távolról hallató v. jövő; kein lebhaftes Gefühl verurſachend, tompa, gyenge: adv. vom Schalle, siketen, tompán.

Dumpfig, adj. feucht, naß, dohatos, dohos, nyirkős, gőzös szagú p. o. szoba, pintze; von der Näſſe verderbt, dohos, p. o. liszt, kenyér; ſt. undeutlich, vom Schalle, siketes, ein dumpfiger Ton, siketes hang: adv. nyirkosan.

Dunkel, adj. von den Farben, ſchwärzlich, im Gegenſatz von hell, setét, setét szinű, eine dunkle Farbe, setét szín, dunkelblau, setétkék; ſt. finſter, homályos, setét, dunkel machen, z. B. ein Zimmer, meg- v. elhomályosítni; ſt. trübe, borongós, felhős, felleges, p. o. idő; undeutlich, siket, p. o. hang; unbekannt, esmeretlen, nem híres p. o. születésű; ſt. ungewiß, bizonytalan, die Zukunft iſt dunkel, a' jövendők bizonytalanok; der Deutlichkeit beraubt, homályos értelmű, eine dunkle Antwort, homályos felelet: adv. finſter, unbekannt, homályosan, érthetetlenül: Dunkel, das, die Dunkelheit, homályosság, setétség: Dunkelblau, adj. setétkék, szederjes kék: Dunkelbraun, adj. setétbarna: Dunkelfarbig, adj. setét színű, barnás; adv. setét színűre: Dunkelgelb, adj. setét sárga: Dunkelgrün, adj. setét zöld: Dunkelheit, die, homály, homályosság, setétség; eine undeutliche Sache, homályos érthetetlen dolog: Dunkelroth, adj. setét veres: Dunkeln, homályosodni, alkonyodni, es fängt an zu dunkeln, alkonyodik.

Dunſt, der, gőz, kigőzölgés; ſt. Vogelſchrot, apró srét; Dunſtbad, das, gőzferdő: Dunſtkreis, der, gőzkörnyék: Dunſten, gőzölgeni, gőzölögni, felgőzölögni; Dunſten, das, gőzölgés.

Duodez, das, v. Büchern das Zwölfel-Format, tizenkettőd rét.

Duplicat, das, páros v. kettős példa.

Durch, praepos. m. Accus. által, keresztűl, — on v. — ón által, — an v. — en által, — on v. — ön keresztűl, által rajta, keresztűl rajta: durch den Strom ſchwimmen, általúszni a' sebes folyón: von der Zeit, ſt. hindurch, — ban. — ben, által, — val, — vel, — al, — el, durch das Fenſter ſehen, az ablakon által nézni v. látni, das ganze Jahr durch, egész esztendőt által, v. egész

esztendőben, die ganze Nacht durch, egész éjjel; ſt. unter, in gewiſſen Redensarten z. B. durcheinander, összeviszsza, öszve meg öszve, keresztül kasúl: adv. keresztül, durch und durch, végig meg végig: Durchackern z. B. ein Feld, egészen felszántani a' földet; mélyre szántani: Durchängſten, nagyon megijeszteni, félelemmel bétölteni: Durchätzen, keresztül etetni, p. o. a' választóvízzel: Durcharbeiten, gehörig bearbeiten, szorgalmatosan v. jól kidolgozni, den Teig durcharbeiten, a' tésztát jól meggyúrni, megdagasztani; ſ. wund arbeiten, kidörgölni, ſich die Hände durcharbeiten, a' kezeit a' dolgozásban kisebesíteni; trop. Durchprügeln, megagyabugyálni; ſich durcharbeiten, d. i. ſich einen Weg bahnen, útat nyitni magának, keresztül dolgozni magát rajta, ſich durch den Schnee durcharbeiten, a' havon keresztül vergódni: Durcharbeitung, die, z. B. einer Rede, kidolgozás; eines Teiges, meggyúrás.

Durchaus, adv. ſt. gänzlich, egészen; ſt. ſchlechterdings, egyáltaljában; bey Verneinungen, durchaus nicht, éppen nem, tellyességgel nem, semmiképpen nem.

Durchbacken, gehörig backen, egészen megsülni, jól megsülni: Durchbeben, egészen megrázni, megreszkettetni, megjárni, keresztül hatni: Durchbeißen, ketté harapni; ſt. wund beißen, kiharapni, megsebesítni harapás által; ſich durch Beißen heraushelfen, harapdálva kiszabaditni magát, általrágni magát, kirágni magát, mint az egér az egérfogóból: Durchbeitzen, von einem beitzenden Körper durchdrungen werden, wie z. B. Scheidewaſſer, keresztül énni, mint a' választóvíz; oder durchdringen laſſen, keresztületetni, által maratni, általetetni etető nedvel valamit: Durchblättern, z. B. ein Buch, végig forgatni a' könyvet; trop. flüchtig hier und da leſen, végig futni rajta, sebesen végig forgatni: das Durchblättern, végig forgatás, által forgatás: Durchbetteln, végig koldúlni p. o. a' falut; ſich durchbetteln, koldúlással eltartogatni magát: Durchblaſen, keresztül v. általfújni rajta; keresztülkasúl fújni rajta; Durchblicken, durch eine Oeffnung blicken, által tekínteni v. nézni; mit einem Blicke durchdringen, végig nézegetni: Durchbohren, keresztül fúrni; trop. einen empfindlichen Schmerz verurſachen, fájdalommal keresztül járni, keresztül hatni rajta, mint a' fajdalom; ſ. durchlöchern, keresztül lyukasztani, kilyukasztani p. o. a' hajót; durch und durch ſtechen, keresztül ütni, szúrni v. verni: Durchbohrung, die, általfúrás, keresztülfúrás; általszúrás, keresztülszúrás: Durchbraten, jól megsülni: Durchbrauſen, dühösködve általjárni, mint a' szél valamit: Durchbrechen, eig. mit Gewalt eine Oeffnung durch einen Körper machen, keresztül törni, kettétörni; uneig. ſich durch Brechen einen Weg machen, keresztül törni rajta, útat törni magának rajta, eine Mauer durchbrechen, a' falat keresztül törni, die Linien durchbrechen, keresztül törni a' soron, v. a' tábor sorain; durchbrochene Arbeit, d. i. ausgeſchnittene, ausgefeilte oder ausgenähte Arbeit, keresztül lyuggatott munka; ſich durchbrechen, d. i. mit Gewalt einen Weg durch etwas machen, keresztül rontani, törni, kirontani, mint a' tolvaj a' tömlötzből; ſt. hervorbrechen, wie z. B. Blattern, Blüthen, kiütni, mint a' himlő, kifejleni, mint a' bimbó: Durchbrechen, das, die Durchbrechung, keresztülrontás v. törés: Durchbrennen, brennend durch etwas bringen, keresztül égni rajta; brennend einen Weg durch etwas öffnen, kiégetni: Durchbringen, durch einen Ort bringen, z. B. Menſchen, Thiere, valamelly helyen végig által v. keresztül vinni; Sachen, általhúzni rajta, einen Faden durch die Nadel bringen, belehúzni a' tőbe a' tzérnát; beſ. in gutem Zuſtande erhalten, z. B. Pflanzen, kiteleltetni, a' téli hideg ellen megoltalmazni, attól meg-

őrízni, eltartani télen által p.o. plántát, marhát: ſt. verſchwenden, elpazérlani, eltékozolni, elvesztegetni p. o. atyai örökségét; ſich durchbringen, d. i. ſich mit Mühe durchhelfen, eltartogatni magát, élélni, ügyelbajjal élősködni: Durchbringer, der, pazérló, vesztegető, tékozló: Durchbringung, die, pazérlás, vesztegetés, tékozlás: Durchbruch, der, általtörés, általrontás, keresztűlrontás; általrontás helye, p. o. a' víznek a' gáton: Durchbrüllen, ordítni keresztűl rajta p. o. az erdőn.

Durchdenken, jól meggondolni valamit, gondolóra venni; daher, durchgedacht, meggondolt, megfontolt, eine durchgedachte Rede, előre jól elgondólt beszéd: Durchdenken, das, meg-gondolás, megfontolás: Durchdrängen, ſich, keresztűl tolakodni v. nyomulni rajta, általtörekedni: Durchdringen, m. Gewalt und Uiberwindung von Hinderniſſen, keresztűlhatni, rontani v. törni, általhatni v. nyomúlni; dann ſeine Abſicht erreichen, győzni, elérni tzélját, tzéljára eljutni, a' nehézségeket elhárítni, és úgy győzni v. érni el kívánságát: activ. durch einen Ort dringen, keresztűlmenni valamelly helyen; durch alle Theile dringen, általjárni, meghatni valamit, öszvejárni mint p. o. a' hideg a' testet; von Empfindungen, Affecten, meghatni, megindítni, die Freude durchdringt mein Herz, az öröm meghatja szívemet: Durchdringend, adj. hathatós, hatható, eine durchdringende Rede, hathatós v. szívreható beszéd, ein durchdringender Verſtand, sebes ész, éles elme; vom Schalle, Tone, éles füleket megható p. o. hang: Durchdringlich, adj. általjárható t. i. test: Durchdringung, die, keresztűlhatás v. járás: Durchdrücken, z. B. den Saft durch ein Tuch, keresztűl v. általnyomni rajta; durch Drücken zerbrechen, nyomással keresztűl törni.

Durcheilen, végig futni rajta, keresztűl futni valamit; trop. mit den Augen durcheilen, d. i. ſlüchtig durchſehen, hirtelen végig nézni, keresztűl futni a'szemeivel: Durcheinander, adv. ohne Ordnung, öszveviszsza, keresztűlkasúl.

Durchfahren, auf einem Fuhrwerke durch einen Ort bringen, keresztűl vinni valamelly helyen t. i. kotsin; ſich ſchnell durch einen Ort bewegen, keresztűl menni rajta p. o. valamelly helyen kotsival; durch vieles Fahren verderben, z. B. einen Weg, eljárni, elvágni sok járással p. o. az útat: Durchfahrt, die, das Durchfahren, általmenetel, általjárás p.o. kotsival, keresztűlmenetel, végigmenés; der Ort, wo man durchfahren kann, általjárás, általjáró hely; p. o. vízen: Durchfall, der, hasmenés: Durchfallen, keresztűlesni, általesni; trop. etwas nicht erhalten, elesni valamitől, kimaradni, elmellóztetni p. o. hívatal kiosztáskor: Durchfalten, mindenütt ráncztalan szedni: Durchfaulen, egészen v. keresztűlrothadni: Durchfechten, mit Worten oder Gründen eine Sache vertheidigen, szóbeli vitatással 's okoknál fogva megnyerni: ſich durchfechten, d. i. ſich durch Fechten den Weg bahnen, fegyverreskézzel keresztűltörni v. útat nyitni magának; trop. ſich mit allerlei Reden vertheidigen, kirúrni magát a' veszedelemből, akár pennával akár szóval: Durchfeilen, keresztűl reszelni, elreszelni: Durchfeuchten, megnedvesíteni: Durchflechten, beléfonni, p.o. hajába valamit v. azzal öszvefonni: Durchfliegen, durch eine Oeffnung fliegen, keresztűl repülni, kirepülni rajta; durch einen Raum fliegen, végig repülni: Durchfliehen, beszaladgálni, bejárni p. o. a' mezőt: Durchfließen, keresztűl folyni, kifolyni rajta; végig folyni p. o. a' helyet: Durchfluß, der, keresztűlfolyás: Durchforſchen, jól megvizsgálni: Durchforſchung, die, szoros megvizsgálás: Durchfragen, végig v. rendre kérdezni: Durchfreſſen, általrágni, kirágni, keresztűlrágni v. lyuggatni; trop. von Schärfen, die durch einen Körper dringen, kiomni

felenni, felmarni, keresztülenni; ſich durchfreſſen, wie Mäuſe, magát valahonnan kirágni: Durchfrieren, keresztül v. által fagyni, általfázni, öszvefázni: Durchführen, durch einen Ort, valamelly helyen végig v. keresztül vinni, általvinni, szekeren; ſt. vollführen, vollenden, végezni, elvégezni, végre hajtani a' munkát; Muſ. einen Satz durchführen, d. i. durch die Tonarten nach den Regeln des reinen Satzes, minden hangnemeken változtatva eljátszani: Durchführung, die, általvirés: Durchfuhr, die, általvitel, keresztülvitel t. i. szekeren.

Durchgang, der, das Durchgehen, általjárás v. menetel, keresztüljárás; ein Ort, wo man durchgehet, általjáró hely: Durchgängig, adj. általmenő, általjáró; közönséges, általjában való; adv. allgemein, közönségesen, általjában, mindenütt: Durchgehen, durch einen Ort gehen, végig menni rajta, által v. keresztül menni, keresztüljárni, eljárni, végig járni; beſ. von Körpern, die durch andere gehen, z. B. das Licht durchlaſſen, a' világosságot általereszteni; ſt. durchdringen, keresztül v. általmenni, p. o. a' vízen, városon, v. mint a' golyóbis a' testen; ſt. flüchtig werden, von Menſchen, elszökni, von Thieren, elszaladni, el- v. kiszabadúlni; ſt. durchſetzen, die Oberhand behalten, helybe hagyatni, z. B. der Geſetzvorſchlag geht durch, a' törvényjavallat helybehagyatik v. elfogadtatik; eine Rechnung durchgehen, a' számadást megvizsgálni; ſt. wund gehen, a' menésben kisebesíteni; ſt. abnützen, zerreißen, a' sok járásban kikoptatni: Durchgehen, das, általmenetel v. járás, elszökés, béútazás, megvizsgálás; Durchgehends, adj. überall, mindenütt, általfogva; es iſt durchgehends bekannt, közönségesen tudva van, mindenütt tudják: Durchgießen, általtölteni: Durchglühen, egészen megtüzesíteni: Durchgraben, általásni, keresztülásni: Durchgreifen, által v. keresztülkapni, egyenesen neki állani, neki menni: Durchgrübeln, egészen megvizsgálgatni valamit, végig nézegetni v. vizsgálgatni: Durchgucken, általkukutsálni: Durchguß, der, általtöltés.

Durchhauen, z. B. Holz, által v. keresztül vágni; ſich durchhauen, általvágni v. keresztülvágni magát az ellenségen: Durchhaus, das, általjáró ház: Durchhecheln, z. B. den Flachs, meggerebenelni; trop. jemandes Betragen ſpöttiſch tadeln, durchziehen, valakit magaviseletéért 's a' t. jól lerakni, lepirongatni: Durchheitzen, jól befütni: Durchhelfen, jemanden z. B. durch den Wald, az általmenetelben segítni; trop. aus einer Verlegenheit helfen, kisegítni valakit valamiből; ſich durchhelfen, d. i. ſich aus einer Verlegenheit ziehen, magán segítni tudni, kitudni magát segítni valamiből.

Durchirren, bebarangolni, békóvályogni, keresztül tévelyegni rajta: Durchjagen, keresztül hajtani v. sietni rajta; als Jäger z. B. einen Wald durchjagen, végig vadászni az erdőt; trop. das Seinige durch die Kehle durchjagen, mindenét a' torkára vesztegetni.

Durchkäuen, jól megrágni: Durchklopfen, keresztül- v. általverni p. o. a' szeget a' lyukon; trop. jól megverni: Durchkneten, jól megdagasztani: Durchkochen, jól megfőzni, megfőni: Durchkommen, általmenni v. jönni, keresztül menni v. jönni; für: aus einer Verlegenheit kommen, kiszabadúlni, kiverekedni valami bajból: Durchkönnen d. i. kommen oder gehen, általmehetni, keresztülmehetni v. jöhetni: Durchkoſten, mind végig kóstolni v. mind megkóstolni: Durchkratzen, általvakarni, ki- v. keresztülvakarni: Durchkreutzen, keresztüljárni, keresztülvágni egymást, mint a' líneák: meine Gedanken durchkreutzen ſich, egyik gondolatom a' másikba ütődik: Durchkriechen, keresztül mászni rajta, által v. keresztül bújni; ich bin alle Winkel durchgekrochen, minden zeget zugot kikurkásztam v. bekerestem, bejártam.

Durchlachen, végig nevetni, mindég nevetni rajta v. alatta: Durchlaſſen, által v. keresztül ereszteni, botsátni: Durchlaucht, die, ein Titel fürſtlicher Perſonen, Hertzegség; Euer (Ew.) Durchlaucht haben befohlen, Hertzegséged parantsolta: Durchlauchtigſter Fürſt, Kegyelmes Hertzeg; Durchlauchtigſte Fürſtinn, Kegyelmes Hertzegné: Durchlauf der, általfutás, keresztülszaladás: Durchlaufen, einen Ort, általfutni, keresztülszaladni valami helyet; mit den Augen durchlaufen, d. i. flüchtig durchleſen z. B. ein Buch, végig futtatni a' könyvet szemeivel; mit Worten durchlaufen, d. i. kurz erzählen, rövid szóval illetni v. előadni valamit, röviden elmondani; in Gedanken durchlaufen, d. i. ſchnell durchdenken, hirtelen eljárni eszével, végig futni az eszével; für: flüchtig durchdringen, hirtelen keresztül járni, meghatni; f. zurücklegen, végig menni rajta, meghaladni; die angeſehenſten Ehrenſtellen durchlaufen, a' főbb v. nevezetesebb hivatalokat végig szolgálni v. sorba viselni; durch vieles Laufen zerreißen, z. B. Schuhe, a' sok járásban elszaggatni: Durchläutern, megtisztítni az allyától valamit, p. o. ezüstöt: Durchläuterung, die, megtisztítás: Durchleben, elélni, eltölteni, végig élni, bizonyos időt: Durchleſen, elolvasni, egészen elolvasni, végig v. keresztül olvasni: Durchleſen, das, die Durchleſung, elolvasás, keresztül- v. végig olvasás: Durchleuchten, keresztülvilágítni rajta, általlátszani rajta, keresztülhatni a' világosságnak valami testen; kilátszani belőle, megtetszeni rajta, kitetszeni: Durchlöchern, általlyuggatni, kifúrni, keresztülfúrni: Durchlüften, kiszellőztetni: Durchlügen, ſich, hazugsággal kisegítni magát:

Durchmarſch, der, által v. keresztülmenetel: Durchmarſchiren, által v. keresztülmenni valamelly helyen, mint a' katonák: Durchmengen, jól öszveelegyítni: Durchmeſſen, általmérni: Durchmeſſer, der, Diameter, általmérő; ein halber Diameter, küllőlínea, félállalmérő: Durchmiſchen, jól öszvekeverni, öszveelegyítni: Durchmiſchung, die, öszveelegyítés, öszvekeverés: Durchmüſſen d. i. gehen, reiten, fahren, kéntelen lenni, v. kénteleníttetni általmenni, általlovagolni, általkotsizni: Durchmuſtern, jól rendre v. mind rendre vizsgálni t. i. a' katonákat; ſt. tadeln, megrostálni: Durchmuſterung, die, rendrevizsgálás.

Durchnähen, keresztül varrni: Durchnäſſen, béáztatni, megáztatni; durchnäßt werden, meg- v. öszveázni: Durchnagen, által-el-kettérágni, mint az egér; trop. der Gram durchnagt mein Herz, a' bú epeszti, mardossa szívemet.

Durchpaſſiren, által v. keresztülmenni, v. útazni Durchpaſſirung, die, általmenés v. útazás: Durchpflügen, megszántani: Durchpreſſen, által v. keresztülnyomni, által v. keresztülsajtolni v. préselni: Durchprügeln, jól megverni.

Durchräuchern, vom Rauche durchdringen laſſen, keresztül megjáratni a' füstel; des Wohlgeruchs wegen, kifüstölni; beſ. gehörig räuchern, z. B. Schinken, fel- v. megfüstölni p. o. a' sódort: Durchraſen, raſend durcheilen, dühösen béfutni, bejárni: raſend zubringen z. B. die Nacht, dühösen tölteni el p. o. az egész éjtszakát Durchrechnen, öszvevetni: Durchregnen, z. B. es regnet durch keresztül v. által esik az eső béesik az eső: Durchreiben, által v. keresztüldörgölni: Durchreichen, által v. keresztülnyújtani, p. o. lyukon keresztül valamit; végig v. keresztülérni rajta Durchreiſe, die, által v. keresztülútazás, p. o. valamelly helyen: Durchreiſen, keresztül útazni valahol, általútazni valamelly helyen; bejárni, beútazni valamelly tartományt: Durchreißen, kettészakasztani, végig keresztülszakasztani, végig hasítni; elszakadni, végig v. kettészakadni: Durchreiten, keresztül v. végig lovagolni rajta általlovagolni valamelly helyen

lovon

loron bejárni, bélovagolni a' helyet: Durchrennen, beszaladgálni: öszveszaladgálni, p. o. a' várost; jemanden durchrennen, valakit nyargalva keresztülütni v. dönni: Durchrinnen, általfolyni, keresztültsorogni: Durchrütteln, jól felrázni.

Durchſägen, kettéfürészelni: Durchſalzen, das Fleiſch, jól megsózni a' hust: Durchſäuern, jól megsavanyítni; jól megsavanyodni: Durchſchauen, durch eine Oeffnung ſchauen, által v. keresztülnézni rajta; für: ſtückweiſe beſchauen, eggyenként megnézegetni; mit ſcharfem Blicke durchdringen, in allen Theilen erkennen, keresztül látni rajta, megesmerni, végig nézegetni valamit: Durchſcheinen, által v. keresztül látszani: Durchſchieben, általtaszítni, keresztültolni: Durchſchießen, által v. keresztüllöni; ein Buch durchſchießen, d. i. Blätter, weißes Papier dazwiſchen heften, levelenként fejér v. tiszta papirost köttetni a' könyv közzé: Durchſchiffen, keresztül v. végig hajókázni valamelly helyen; überall beſchiffen, hajóval bejárni, behajókázni, valami vizet, tót, ée: Durchſchimmern, általragyogni: Durchſchlafen, végigaludni: Durchſchlängeln, oder ſich durchſchlängeln, tsavarogva végig v. keresztül folyni: Durchſchlag, der, általverés, általtörés; általverő v. törő műszer: Durchſchlagen, eine Oeffnung durch etwas ſchlagen, általverni v. dönni, által v. keresztülszúrni, általütni rajta, lyukat ejteni; eine Wand durchſchlagen, általlyukasztani a' falat; einen Nagel durchſchlagen, keresztülverni p. o. a' szeget valamin; durch ein Sieb einen Durchſchlag treiben, z. B. Erbſen, általtörni, p. o. a' borsót a' lyukatsos edényen; insbeſ. ſich durchſchlagen, d. i. ſich durch Schlagen einen Weg bahnen, fegyveres kézzel keresztültörni v. útat nyitni magának; trop. aus einer Verlegenheit entkommen, kiverekedni a' veszedelemből; ſt. durchdringen, z. B. der Regen ſchlägt durch, az eső által hat, keresztül esik, v. bécsik; f. eine Feuchtigkeit durchdringen laſſen, általeresztni a' nedvességet, általszívárogni rajta, keresztülmenni valamin; das Papier ſchlägt durch, ez a' papiros iszik: Durchſchleichen, ſich elszökni, elillantani: Durchſchleifen, keresztülköszörülni: Durchſchlüpfen, z. B. durch das Fenſter, az ablakon ki- v. bebújni, keresztülbújni rajta; jemanden durchſchlüpfen laſſen, d. i. durch die Flucht entkommen laſſen, valakit elszöktetni, auch trop. ihn ſchonen, valakinek valamit elnézni, elhallgatni: Durchſchneiden, keresztülvágni v. metszeni, ketté vágni; eine Linie durchſchneiden, a' líneát elvágni, elosztani; der Fluß durchſchneidet die Stadt, a' folyóvíz végig hasítja a' várost: Durchſchneiden, das, der Durchſchnitt, ketté v. elvágás, elmetszés; der Kreuzſchnitt, keresztülvágás; im Durchſchnitt, das iſt: Eins ins Andere, körülbelől, mintegy; der Ort, wo etwas durchgeſchnitten iſt, z. B. eines Dammes, bévágás, bévágás helye: Durchſchwärmen, z. B. die Straßen, bebarangolni; viele Tage durchſchwärmen, sok napokig tohzódni; Durchſchwimmen, által v. keresztül úszni rajta; ſich durch Schwimmen retten, kiúszni, kimenekedni úszással: Durchſchwitzen, z. B. das Hemd, fatsaróra izzadni az ingét.

Durchſegeln, általhajókázni. Durchſehen, durch eine Oeffnung oder einen Körper ſehen, által vagy keresztülnézni valamin; mit dem Geſichte durchdringen, általlátni; nach allen Theilen beſehen, jól megnézegetni, megvizsgálni valamit; ein Buch durchſehen, d. i. leſen, valamelly könyvet megolvasni, végig nézni: Durchſeihen, megszűrni, általszűrni: Durchſeihen, das, die Durchſeihung, meg v. általszűrés: Durchſetzen, által v. keresztülmenni, p. o. lóháton a' vizen ée; eine Sache durchſetzen, d. i. ſeine Abſicht erreichen, elérni tzélját, kivinni a' dolgot, véghezvinni, végrehajtani valamit: Durchſetzung, die, által v. keresztülmenés p. o. lóháton a' vizen; végrehajtás, tzél-

jának elérése: Durchſicht, die, keresztülnézés v. látás; megnézegetés: Durchſichtig, adj. világos, látható; von der Luft, von Glas, általlátszó, durchſichtig ſeyn, világos v. általlátszólenni: Durchſichtigkeit, die, z. B. des Glaſes, általlátszóság, világosság: Durchſickern, tropfenweiſe durchdringen, általszivárogni: Durchſieben, megrostálni: durch ein Mehlſieb durchſieben, megszitálni, szitán által ereszteni; durchgeſiebt, rostált, szitált: Durchſpähen, gondosan v. figyelemmel megvizsgálni, vizsgálóra venni: Durchſpießen, felnyársalni, dzsidával keresztül szúrni v. verni: Durchſpringen, általugrani: Durchſtechen, keresztülszúrni, általdöfni, kilyukasztani: Durchſtecken, keresztül húzni rajta, p. o. a' sinórt valamin: Durchſtehlen ſich, elszökni, elillantani: Durchſtöbern, durchſuchen, kikeresgelni, felkutatni mindent: Durchſtoßen, keresztül taszitni rajta; für durchlöchern, kilyukasztani; mit dem Degen durchlöchern, keresztül döfni, szúrni v. ütni p. o. kardal, nyárssal: Durchſtrahlen, keresztül sugárlani, mint a' nap a' ködön: Durchſtreichen, keresztülvonni v. húzni p. o. az irást pennával, kitörleni; ſt. durchwandern, öszvejárni, bebolongatni; mit ſeyn, ſich flüchtig durch einen Ort bewegen, keresztüljárni, megjárni, mint p. o. a' szél a' tájjékon: Durchſtreichung, die, keresztülvonás, t. i. pennával, kóborlás: Durchſtreifen, béjárni, bébarangolni, békóborlani, t. i. valamelly helyet, tájjékot: Durchſtreifen, das, die Durchſtreifung, bébarangolás, békóborlás: Durchſtrich, der, keresztülhuzása az irásnak: Durchſtrömen, keresztülfolyni: Durchſtürzen, keresztülbuktatni, taszitni; mit ſeyn, keresztülrohanni v. bukni: Durchſuchen, kikeresgélni, mindenütt kikeresni, öszvekeresni, mindent felhányni: Durchſuchung, die, kikeresgetés, felhányás, kikutatás: Durchſüßen, jól megédesitni.

Durchtanzen, eleitölfogva végig táncolni; beſ. mit Tanzen zubringen, z. B. eine Nacht, táncolással tölteni, végig táncolni p. o. az éjtszakát: durch Tanzen durchlöchern, z. B. Schuhe, táncolásba kilyukasztani: Durchträumen, végig almodni: Durchtreiben, z. B. das Vieh durchs Waſſer, általhajtani, p. o. a' marhát a' vizen; Erbſen durchtreiben, d. i. durch den Durchſchlag treiben, általtörni p. o. a' borsót: Durchtreten etwas, sok járással általkoptatni, általtörni v. keresztül lyukasztani: Durchtrieb, der, z. B. eines Viehes über irgend einen Grund und Boden, szabad hajtása a' marhának más földjén keresztül: Durchtrieben, adj. liſtig, verſchlagen, ravasz, hamis, tsalfa, álnok; adv. ravaszúl, álnokúl, hamisan: Durchtriebenheit, die, ſt. Verſchlagenheit, Liſt, ravaszság, tsintalanság, hamisság: Durchtriefen, keresztültsepegni, általtsepegni rajta.

Durchwachen, z. B. eine Nacht, ébren v. vigyázva tölteni el, p. o. az éjtszakát, fenn lenni: nem aludni p. o. egész éjtszaka, egész éjjel virrasztani: Durchwachſen, keresztülnőni, bénőni, általnőni rajta: Durchwagen ſich, keresztülmerészelni, p. o. menni valamin, ex: Durchwallen, buzogva keresztüljárni, mint a' felhevült vér a' testet: Durchwandeln, béjárni, bebarangolni: Durchwandern, béjárni, öszvejárni, beutazni: Durchwandern, das, Durchwunderung, die, beutazás, bé- v. öszvejárás: Durchwärmen, z. B. ein Zimmer, jól befütni a' szobát, bémelegitni: Durchwäſſern, z. B. den Erdboden, megöntözni, megáztatni: Durchwaten, z. B. einen Fluß, általlábolni a' folyóvizet: Durchweben, einweben, belészőni: Durchweg, der, általmenés, általjárás, általjáró hely: Durchwehen, keresztül fújni rajta, mint a' szél; wehend durchdringen, keresztül járni, mint a szél valamit: Durchweichen, weich werden, keresztüliázni v. lágyúlni, meglágyúlni, megpuhúlni; in einer Flüßigkeit, általázni; weich machen, keresztüláztatni, meglágyitni; durch

eine Flüßigkeit, általáztatni: Durchweinen, z. B. die Nacht, sírva v. sírásban tölteni, p. o. az éjtszakát: Durchwinden etwas, belészóni, fonni; ſich durchwinden, kievitzkélni valamiből; trop. ſich mit Mühe aus einer Verlegenheit helfen, nagy bajjal kimenekedni: Durchwiſchen, unbemerkt entkommen elszökni, kiszökni a' többek közzül; trop. ohne Strafe wegkommen, szárazon v. büntetés nélkül menni el: Durchwühlen, öszvetúrni, feltúrni mindenütt öszveturkálni; trop. felkutatni, öszvehányni vetni, felforgatni: Durchwürzen, z. B. die Speiſen, jól megfüszerezni, megfüszerszámozni; trop. den Ernſt mit Freundſchaft durchwürzen, a' komolyságnak nyájassággal adni meg a' savát v. díszét.

Durchzählen, felszámlálni: Durchzählung, die, felszámlálás: Durchziehen, z. B. einen Ort oder Raum, által v. keresztülhúzni valamin v. rajta, beléhúzni p. o. a' tőbe a' tzérnát; ſt. durchreiſen, keresztülutazni valahol; jemanden durchziehen, valakit kigúnyolni: Durchzug, der, z. B. der Luft, keresztülfúvás, v. huzódás; f. Durchreiſen, általmenetel v. útazás, keresztülutazás: Durchzwängen, durchzwingen, kénszerítni általmenni; ſich durchzwingen, mit Mühe durchdrängen, által v. keresztül tolakodni v. nyomakodni.

Durſt, der, szomjúság, szomjúzás, szomjúhozás; ſeinen Durſt ſtillen, oder löſchen, szomjúságát tsillapítni v. oltani; ſt. heftiges Verlangen nach etwas, hév kívánság, valaminek hév kívánsága, vágyódás valamire: Durſten oder dürſten, szomjúzni, szomjúhozni, szomjas lenni; ich dürſte, oder mich dürſtet, szomjúzom, ihatnám, szomjas vagyok; trop. von den Pflanzen, der Erde, d. i. nach Feuchtigkeit verlangen, kívánni a' nedvességet, mint a' száraz föld, a' kókkadó plánták, szomjúhozni; ein heftiges Verlangen nach etwas empfinden, hevesen kívánni valamit v. vágyni valamire, szomjúhozni valamit: Durſtig, adj. szomjú, szomjas; trop. von der Erde, von Pflanzen, esőt v. nedvességet kívánó, kiszáradt; f. begierig nach etwas, valamire vágyódó, valamit hevesen kívánó; adv. szomjan: Durſtloſigkeit, die, szomjatlanság.

Duſel, der, ohne pl. eine Art Betäubung, z. B. wenn man nicht ausgeſchlafen hat, elkábulás, tántorgás.

Dutzbruder, der, ollyan barátok v. esmerősök, kik egymást tezik, v. te-vel szóllítják, pajtás, pajtások; ich bin Dutzbruder mit ihm, te 's tu vagyok vele v. mi te-zük egymást: Dutzen, Du nennen, valakit tezni, te-vel szóllítni.

Dutzend, das, tizenkét, tizenkettő, egy tutzet, tützet, tizenkét darabból álló tsomó: Dutzendweiſe, adj. tützetenként.

Dynaſt, der, Machthaber, Herrſcher, uralkodó, dinasta: Dynaſtie, die, ſt. Herrſchaft, uralkodás; ſt. Herſcherr-Familie, uralkodóház.

Dyſenterie, die, Ruhr, hasmenés t. i. betegség, dizenteria.

E.

Ebbe, die, Abfluß des Meerwaſſers nach der Fluth, tenger apadás v. lohadás; Ebbe und Fluth, a' tengernek apadása és dagadása.

Eben, adj. flach, gleich, lapos, tér, róna, egyenes, sík; ebenes Feld, sík, tér v. róna föld; ſt. gerade, glatt, egyenes, sima, ein ebener Weg, egyenes út, az az, nem hajlós, eben machen, elegyenteni.

Eben, adv. 1.) von der Zeit, ſt. gerade zu der Zeit, éppen, éppen akkor, éppen most; eben jetzt, éppen most, tsak most; eben damahls, als ꝛc. ugyan akkor, hogy 's a' t. 2.) der Gleichheit nach, d. i. auf gleiche Art, éppen úgy, szinte úgy, szintúgy; eben ſo, f. eben ſowohl, als, wie, szintúgy, mint — éppen úgy, mint — oder für eben ſo beſchaffen, ein eben ſolcher, szinte oly, szint-

olly ; eben der oder derſelbe , eben die oder dieſelbe , ugyan az , éppen az , ugyan ő. 3.) f. ſchlechterdings , allerdings , éppen , man muß eben nicht reich ſeyn , nem szükség éppen gazdagnak lenni.

Ebenbaum , der , ébenfa , Indiai feketefa : Ebenbild , das , kép, képmás , valamelly képnek hasonló mássa : ſt. Aehnlichkeit , hasonlatosság : Eben da , adv. ugyan ott , éppen ott : Eben daher , adv. ugyan onnan , éppen onnan : Eben darum , éppen azért : Eben der , derſelbe, ugyan v. éppen az : Eben dieſer , ugyan v. éppen ez : Ebenbürtig , adj. egyenlő eredetű v. születésű : Ebenfalls , adv. hasonlóképpen, szintúgy : Ebenholz, das , ébenfa : Ebenmäßig , adj. gleich, ähnlich, hasonló, egyenlő; adv. hasonlóképpen : Ebenmaß , das , arány , arányosság.

Ebene , die , síkság , térség , róna föld : Ebenen oder ebnen , eben machen , egyenlővé tenni , elegyengetni.

Eber , der , kandisznó , ártány ; wilder Eber , vadkan.

Echo , das , der Widerhall , térhang, viszszhang , viszszahangzat.

Ecke , die , Winkel , szeglet , szegelet , külső v. belső szeglet , zug , zugoly ; die Ecke des Hauſes, a' ház szeglete ; die Ecke des Auges , a' szemnek zugai v. szegletei ; drey Ecke habend , háromszegletű , an allen Ecken d. i. überall , mindenütt ; in keiner Ecke finden , valakit seholsem találni : Eckfeile , die , szegletes reszelő : Eckhaus , das , szegletház : Eckig, adj. szegletes ; adv. szegletesen : Eckpfeiler , der , szegletágos : Eckſtein , der szegletkő.

Eclatant, adj. jeles, fényes, pompás.

Eclipſe , die , meghomályosodás , fogyatkozás , p. o. napban, holdban : Ecliptik , die , napút , a' nap esztendőnkéntvaló útja az égen.

Edel , edler , edleſte , nemes ; edle Geſinnungen , nemes indúlatok ; eine edle Kühnheit , nemes mérészség ; ſt. vornehm , anſehnlich, előkelő nemes ; die Edlen des Volkes , a' népnek előkelői v. nemes férjfiai ; adv. nemesen , edel denken , nemesen gondolni , edel erzogen , gebildet , jelesen neveltetett , tanittatott : Edeldame , Edelfrau , die , nemes aszszonyság : Edeldenkend, adj. nemes gondolkozású : Edelgebohren , adj. nemesszületésű , nemzetes : Edelhof : der , nemes telek : Edelknabe, der , úrfi , nemes úrfi ; bey Königen , udvari nemes úrfi ; dieſelben zuſammen , udvarban a' fejedelem körül szolgáló úrfiak v. nemes úrfiak : Edelmann , der , nemes , nemes ember , die Edelleute , nemesség ; von alten Adel, ősi nemes nemzetségű ; von neuem Adel , megnemesedett ; ein junger Edelmann , fiatal nemes ember : Edelmänniſch , adj. nemesi , nemes ; adv. nemes módon, nemesen : Edelmuth , der , edle Geſinnung , nemes indúlat, nemesség : Edelmüthig , adj. nemes gondolkozású v. lelkű ; adv. nemesen, emberségesen , nemes indúlattal : Edelmüthigkeit , die , nemes indúlatúság v. lelkűség : Edelſinn, der , nemes érzés : Edelſtein, der, drágakő ; mit Edelſteine beſetzt , drágaköves ; einen Edelſtein in Gold faſſen , drágaköret aranyba foglalni.

Edict , das , rendelés , parantsolat.

Effect , der , Wirkung , sikere , foganatja , következése, valaminek : Effecten , die , Geräthſchaften , pl. birtok , jószág , házieszközök : Effective , adv. wirklich , valóságosan.

Egal , egyenlő : Egalite, die , egyenlőség.

Ege , oder Egge , die , borona : Eggen , boronálni , elboronálni : Eggen , das , boronálás , elboronálás : Eger , der , boronáló.

Egoiſt , der , magátkedvelő.

Ehe , die , der Eheſtand , házasság, házassági v. páros élet : Eheband, das , házassági kötelek : Ehebett, das, hálóny oszolya a' házasoknál : Ehebrechen , (nur im Infin. üblich) házasságot rontani , paráználkodni : Ehebrecher , der , parázna , házasságrontó t. i férjfi : Ehebrecherinn , die , parázna , házasságrontó t. i. aszszony : Ehebrecheriſch , adj. parázna , házasságrontó ; adv. paráznáúl : Ehebruch, der , paráznaság , házasságrontás:

Ehebund, der, das Ehebündniß, házasságkötés, házasságra kelés: Ehecontract, der, házassági kötelezőírás: Ehefrau, die, feleség, házastárs, hitves, hitestárs: Eheſrieden, der, házassági békesség: Ehegatte, der, férj, hitestárs, házastárs: Ehegattin, die, feleség: Ehegemahl oder Ehegenoß, und Ehegemahlin oder Ehegenoßin, ſ. Ehegatte und Ehefrau. Ehegeſetz, das, házassági törvény: Ehegeſtern, adv. tegnapelőtt: Eheleute, die, házasok: Ehelich, adj. házassági p. o. szeretet; adv. z. B. ehelich gebohren, házasságban v. törvényes ágyban született: Ehelichen, eine Perſon, elvenni valakit, házasodni, megházasodni: Ehelichung, die, házasság: Eheloß, adj. nőtelen t. i. férjli; adv. nőtelenen: Eheloſigkeit, die, nőtelenség: Eheluſtig, adj. házasodni kívánó: Ehemalig, adj. régi, hajdani: Ehemals, adv. hajdan, régen, ez előtt: Ehemann, der, férj, házas ember: Ehepaar, das, házasok, házastársak: Ehercht, das, házasság jussa v. törvénye: Eheſcheidung, die, házassági elválás: Eheſtiftung, die, házasságszerzés: Ehevertrag, der, házassági alku v. szerződés: Eheſtand, Ehever-bindung, Eheweib, ſ. Ehe, und Ehefrau.

Ehe, partic. eher als, minekelőtte; eher, elébb; vielmehr, lieber, inkább, készebb.

Eher, adj. der Zeit nach, elsőbb; ſt. vorzüglicher, elébbvaló, jelessb: adv. vorher, az előtt; ſt. geſchwinder, hamarább, je eher, je lieber, minél elébb, annál hamarább; ſt. lieber, inkább; ſ. öfter, mehrmals, többször, gyakran.

Eheſte, der, die, das, d. i. Erſte, a' legelső v. közelebb t. i. adandó alkalmatossággal; mit dem eheſten, minélelébb.

Ehrbar, adj. tisztességes, tiszteletre méltó, betsületes, emberséges, tiszteletes; ehrbare Sitten, tisztességes erköltsök, szokások: Ehrbarkeit, die, tisztesség, betsületesség, emberség, illendőség: Ehrbarlich, adj. tisztességes, emberséges; adv. tisztességesen, betsületesen.

Ehrbegierde, die, betsületrevágyás; nach Ruhm, hirre névre vágyás: Ehrbegierig, adj. betsületrevágyó, betsületvadászó: adv. betsületre vágyva.

Ehre, die, tisztelet, betsület, tiszteletadás, tiszteletből való betsülés; zur Ehre gereichen, betsületére válni; nach Ehre ſtreben, betsületre vágyni; ſt. guter Name, Ruf, z. B. jemandes Ehre verletzen, valakinek jó hirét nevét, betsületét megsérteni; Ehre einlegen, valamivel betsületet nyerni, v. szerezni magának; nach Ehre ſtreben, hírre névre vágyni; ſeiner Ehre ſchaden, ártani a' betsületének; zu Ehren gelangen, tisztességre emelkedni; jemanden Ehre erweiſen, anthun, minden tisztelettel viseltetni valaki eránt; einem die letzte Ehre erweiſen, valakinek az utólsó tiszteletet megadni, az az, a' temetésen megjelenni; ſt. Anſehen, z. B. in großen Ehren ſtehen, nagy tekintetben lenni; ſ. Zierde, disz, z. B. dieſer Mann iſt die Ehre ſeiner Vaterſtadt, ez a' férjfiú születése földjének v. hazájának dísze; mit Ehre davon kommen, betsülettel válni meg, szabadúlni meg; in der Umgangsſprache: bey meiner Ehre, betsületemre mondom, mit Ehre zu melden, betsülettel legyen mondva; ich habe die Ehre ihn zu kennen, szerentsém van őt esmerni; ich habe die Ehre mich zu empfehlen, szerentsém van magamat ajánlani, alázatosan magamat ajánlom; Ehre dem die Ehre gebühret, tisztelet betsület, annak, a' kit illet.

Ehren, Ehre erweiſen, hochſchätzen, tisztelni, tiszteletben tartani, betsülni; ehre die Alten, tiszteld az öregeket, du ſollſt Vater und Mutter ehren, tiszteljed atyádat és anyádat, einen mit Hochachtung ehren, valakit nagy tisztelettel illetni.

Ehrenamt, das, méltóságos hivatal, méltósággal járó hivatal, méltóság, rang: Ehrenbahn, die, betsület útja: Ehrenbeſuch, der, megtisz-

telő látogatás: Ehrenbett, das, trop. auf dem Bette der Ehre sterben, d. i. fürs Vaterland, a' betsület v. tsata mezején halni meg: Ehrenbezeigung, die, megtisztelés, tiszteletttétel, betsületadás, tisztesség mutatás.

Ehrendenkmal, das, tisztelet emléke: Ehrendieb, der, betsületrontó: Ehrendienst, der, tiszteletbeli szolgálat.

Ehrenerklärung, die, betsületmentsége valakinek t. i. más által, törvényes úton: Ehrenfall, der, im Lehnrechte, pompanevelő udvari szolgálat: Ehrenfest, das, valaki tiszteletére való innep v. pompa: Ehrenhalber, betsületből, betsületre való tekintetből.

Ehrenkleid, das, pompaköntös v. ruha: Ehrenkranz, der, tiszteletkoszorú: Ehrenleute, die, betsületes emberek.

Ehrenmahl, das, Ehrengedächtniß, tiszteletjel, tisztelet emlékeztető jele: Ehrenmann, der, tiszteletes v. tiszteletre méltó férjfiú, betsületes v. derék ember: Ehrenmitglied, das, betsületbeli tagja p. o. valamelly társaságnak: Ehrenname, der, tiszteletbéli név v. nevezet:

Ehrenpforte, die, győzödelmi kapu, valaki tiszteletére emelt kapu: Ehrenposten, der, méltóság, rang: Ehrenpreis, der, szigorall, veronika: Ehrenpunkt, der, betsületbeli dolog, betsületbenjáró dolog: Ehrenräuber, der, betsületrontó, betsületragadó: Ehrenreich, igen betsületes: Ehrenretter, betsületmentő, betsületvédő: Ehrenrettung, die, betsületmentség, betsület kimentése: Ehrenrührig, adj. betsületsértő.

Ehrensache, die, betsületben járó dolog: Ehrensäule, die, tisztelet oszlop, valaki tiszteletére emelt oszlop: Ehrenschänder, der, rágalmazó, betstelenítő; eines Frauenzimmers, szűzszeplősítő: Ehrensold, der, tisztség dijja: Ehrenstaffel, die, betsület gráditsa: Ehrenstelle, die, rang, méltóság, méltóságos hivatal v. tisztség: Ehrenstreit, der, betsületbenjáró per: Ehrenstufe, die, betsület poltza v. poltz; eine sehr hohe Ehre, főrang: Ehrentag, der, Ehrenfest, valakinek tiszteletére rendeltetet nap, tiszteletnap; st. Hochzeittag, menyegzőnap, lakodalom napja: Ehrentempel, der, ditsőség temploma: Ehrentitel, der, betsülettzím: Ehrenvest, adj. (als Titel) nemzetes, vitézlő, tekintetes: Ehrenvoll, adj. tisztességes, betsülettel tellyes, betsületre való, betsületes; adv. tisztességesen, betsülettel, betsületesen, illendően.

Ehrenwache, die, betsületbeli őr, rangőr: Ehrenwort, das, d. i. Worte des Wohlstandes, der Achtung, betsületadó szó, betsület szó, megbetsülő v. tisztelő kifejezés; Versprechen bey seiner Ehre, szó, ígéret, fogadás, szóadás, mellyet valaki betsületére ád; sein Ehrenwort geben, szavát adni, sein Ehrenwort halten, szavát megtartani: Ehrenzeichen, das, rangjel.

Ehrerbietig, adj. tisztelettel viseltető, tiszteletadó; adv. tisztelettel: Ehrerbietigkeit, die, Ehrerbietung, tisztelet, tiszteletet mutatás; Ehrerbietigkeit gegen Aeltern, Wohlthäter, Gott, tartozó tisztelet p. o. a' szülék, jótévők és Isten eránt: Ehrfurcht, die, mély tisztelet, alázatos v. nagy tisztelet; Ehrfurcht gegen Gott, imádó tisztelet, Ehrfurcht jemanden erweisen, valaki eránt tisztelettel viseltétni: Ehrfurchtsvoll, adj. tisztelettel teljes; adv. tisztelettel: Ehrgefühl, das, betsületérzés; ein Mann von Ehrgefühl, betsületérző ember: Ehrgeiz, der, nagyravágyás, betsületkórság, hírre névre vágyás, betsületrevágyás: Ehrgeizig, adj. der Ehrgeizige, nagyravágyó, betsületrevágyó: adv. nagyravágyólag: Ehrlich, adj. betsületes; adv. betsületesen: Ehrlichkeit, die, jámborság, feddhetetlenség, jóság: Ehrliebe, die, betsületszeretés v. szeretet: Ehrliebend, adj. betsületszerető: Ehrlos, adj. betstelen; adv. betstelenül: Ehrlosigkeit, die, betstelenség: Ehrsam, adj. betsületes, tisztességes: Ehrsucht, betsületkórság, betsületvadászás, nagyravágyás: Ehrsüchtig, adj. betsületvadászó:

nagyravágyó: Ehrvergeſſen, adj. betstelen, betsületével nem gondoló, elvetemedett; adv. betstelenül: Ehrwürde, die, ein Titel geiſtlicher Perſonen, z. B. Euer Ehrwürden, Tisztelendő Úr, Tiszteletes Uram! — Ehrwürdig, adj. tiszteletes, tiszteletre méltó, tisztelendő; ein ehrwürdiger Mann tiszteletre méltó férjfiú: Ehrwürdigkeit, die, tiszteletesség, méltóság, tiszteletre méltóság.

Eibe, die, Eibenbaum, ternyőfa, tiszafa, tiszafenyő.

Eibiſch, der, fejérmályva; Eibiſchwurzel, die, fejérmályva gyökere.

Eichapfel, der, gubats, gubó: Eichbaum, der, tölgyfa: Eichhorn, Eichhörnchen, das, mókus, evetske, evet, tzitzabó: Eichholz, der Holzſchwamm, tserfatapló: Eichholz, das, tölgyfa, tserfa: Eichwald, der, tölgyfaerdő: Eichſchwamm, der, tserfatapló.

Eiche, die, tölgy, tölgyfa, tserfa: Eichel, die, makk: Eichelmaſt, die, makkon hízlalás: Eichen, adj. tölgy, tölgyfából való: Eichenholz, das, tölgyfa: Eichenlaub, das, tölgyfalevél: Eichenwald, der, tölgyfaerdő.

Eid, der, esküvés, hitletétel; bey den Soldaten, zászló alá esküvés; einen Eid ablegen, megeskődni, a' hitet letenni; den Eid brechen, megszegni a' hitet v. esküvést: Eidbruch, der, hitszegés: Eidbrüchig, adj. hiteszegett: Eidesformel, die, esküvés formája: Eidgenoſſenſchaft, die, szövetséges társaság, szövetkezet; von den Schweizern, a' Helvétziai szövetkezet: Eidgenoſſiſch, szövetkezeti, Helvétziai: Eidlich, adj. esküvési; adv. esküvéssel, hittel.

Eifer, der, reges Streben, Begierde, buzgóság, buzgó igyekezet; aus Eifer, felbuzdulásból, mit Eifer, buzgósággal, buzgó igyekezettel; ſt. Zorn, Unwille, harag, hevesség, felgerjedés, megindulás; in Eifer gerathen, felgerjedni, heveskedni, felhevűlni; aus Eifer, hevességből, gerjedelemből: Eiferer, der, für eine gute Sache, buzgó pártfogója v. oltalmazója valaminek, heves védelmező v. védő.

Eifern, zornig ſeyn, haragjában gerjedezni, boszszankodni, haragudni; ſt. etwas mit Eifer vertheidigen, ſtrafen, hevesen kikelni, buzogni valami mellett v. valami ellen, z. B. gegen das Laſter eifern, keményen feddeni a' bünösöket, v. feddőzni a' bünösökre; ſt. eiferſüchtig ſeyn, szerelemféltő lenni, félteni valakit, t. i. más szerelmétől: Eifern, das, Zorn, Unwille, boszszankodás, heveskedés; Eifer für die gute Sache, heves kikelés, buzgás valami mellett v. valami ellen.

Eiferſucht, die, Mißvergnügen über die Vorzüge ꝛc. anderer, kajánság, irígy vetekedés, szerentse irígylés; Zorn über die wahre oder eingebildete Untreue einer geliebten Perſon, szerelemféltes, férjféltés, feleségféltés, társféltés: Eiferſüchtig, adj. szerentseirígylő; in der Liebe, szerelemféltő, férjféltő, feleségféltő; eiferſüchtig ſeyn, félteni a' férjét, feleségét szeretőjét mástól, adv. kajánúl, irígy vetekedéssel; szerelemféltve.

Eifrig, adj. begierig, buzgó, heves, tüzes, eifrig bitten, buzgón kérni; ſt. zornig, indúlatos, haragos; adv. buzgón, ájtatosan, áhítatosan; heftig, hevesen, tüzesen; zornig, felgerjedve, boszszankodva.

Eigen, adj. eigenthümlich, tulajdon, a' maga, saját, önnön v. ennen; mein eigener, mein eigene, mein eigenes, a' magam, magad, maga, v. saját, önnön magam 's a' t. az én tulajdonom, a' te tulajdonod 's a' t. ich habe es mit meiner eigenen Hand geſchrieben, tulajdon kezemmel írtam; ſich etwas eigen machen, tulajdonává tenni valamit v. igen rá szoktatni magát valamire; ſt. ſonderbar, wunderlich, különös, tsudálatos p. o. ember: Eigendünkel, der, nagyralátás, magameghittség, meghittség, kevélység: Eigenhändig, adj. tulajdon kezével való, magam, magad, maga kezével írtt, saját kezemmel, kezeddel, kezével irott; adv. tulajdon kezével, saját kezemmel, kezeddel 's a't. ein eigenhändiges Schreiben, tulajdon ke-

zével írtt levél; einem etwas eigenhändig übergeben, valakinek tulajdon kezével általaduí valamit: Eigenheit, die, különösség, különös tulajdonság: Eigenliebe, die, önnszeretet, tulajdonszeretet; die blinde Eigenliebe, a' vak önnszeretet: Eigenlob, das, önndítséret, tulajdondítséret, tulajdon maga dítsérete: Eigenmächtig, adj. önnhatalmú, önnön hatalmában lé ő, önnkényű, hatalmaskodó; adv önnkényen, hatalmaskodva: Eigennützig, adj. haszonvadászó, haszonkereső, önnhasznú, haszonleső; adv. önnhaszonból, önnhasznúlag, haszonkeresésből, fukarkodva: Eigennützigkeit, die, haszonvadászás, v. keresés, önnhasznúság, haszonlesés: Eigennutz, der, önnhaszon, haszonkereset, önnhaszonra vágyás.

Eigenſchaft, die, tulajdonság: ſt. Beſchaffenheit, minéműség, természet Eigenſchaftswort, das, ein adjectiv, mássalérthető, tulajdonságszó: Eigenſinn, der, akaratoskodás, makacsság; fejesség, önneszesség; önnkény: Eigenſinnig, adj. mürriſch, akaratos, makacs; fejes, önnkényü; adv. akaratosan, makacsúl, fejeskedve, nyakasan, önnkényen, önnkényűleg: Eigenthümer, der, tulajdonos, birtokos: Eigenthümlich, adj. tulajdon, tulajdoni, tulajdonképpenvaló, birtokos, örökösi; adv. tulajdonképpenvaló, birtokosi módon: Eigenthümlichkeit, die, tulajdonság, különösség: Eigenthum, das, birtok, örökség, jószág: Eigenthumsherr, der, birtokos, ura valaminek: Eigenthumsrecht, das, birtokosi juss, tulajdoni juss; Eigentlich, adj. tulajdonképpenvaló, tulajdon; ſt. ächt, wahr, valóságos, igazi; adv. tulajdonképpen, igazán, valóban: Eigenwille, der, akaratosság, akaratoskodás: Eigenwillig, adj. akaratos.

Eignen, ſich, zu etwas, d. i. paſſen, alkalmatos lenni valamire, arra v. annakvaló lenni.

Eiland, das, die Inſel, sz'get.

Eilbothe, der, siető pósta v. küvet, sebes pósta.

Eile, die, das Eilen, sietés, sietség; in der Eile, a' sietséghen, sietve, hamarjában: Eilen, sietni, valakihez v. valamivel: Eilend, eilends, adv. sietve, hirtelen.

Eilf, numer. tizenegy

Eilfertig, adj. von Menſchen, sietó, sietséges; der Eilfertige, subst. siettető, sürgető, hirtelenkedó, hebehurgya; von Dingen, sietós, sürgetős; adv. sietve.

Eilfjährig, adj. tizenegyesztendős: Eilfmal, adv. tizenegyszer: Eilfte, der, die, das, tizenegyedik: Eilftes, tizenegyedikszer: Eilftehalb, tizenegyedfél: Eilftel, tizenegyedrész.

Eilig, adj. sietó; adv. sietve.

Eilmarſch, der, sietó menetel.

Eimer, der, als Gefäß, veder; als Maß, egy veder v. tseber, p. o. bor: Eimerchen, das, vedretske.

Ein, einer, eine, eines, egyvalamelly, valami; f. ein einziger, eine einzige, ein einziges, egy, egyetlen egy.

Einackern, beszántani.

Einander z. B. lieben, egymást szeretni; untereinander, egymás között; für einander, egymásért. über einander, egymáson, egymásra; ein andermal, máskor; másszor.

Einäſchern, verbrennen, hamurá égetni, felégetni, porra égetni, p. o. várost; behamvazni: Einäſcherung, die, felégetés, porráégetés.

Einätzen, durch beitzende Mittel, bé v. beléetetni p. o. rézbe az írást, rajzot: Einätzung, die, béetetés, etetőnedvel, v. választóvízzel.

Einathmen, beszívni, lehelleni: das Einathmen, beszívás, bélehellés.

Einäugig, adj. egyszemű.

Einballen, bekötözni, bétsomózni, tsomóba betsinálni, p. o. papirost, dohányt, portékát: Einballirung, die, bétsomózás, tsomóbakötés.

Einbalſamiren, bebalzsamozni: Einbalſamirung, die, bebalzsamozás.

Einband, der, bekötés p. o. a' könyv bekötése.

Einbehalten, megtartani, viszszatartóztatni.
Einbeißen, belélharapni.
Einbeitzen, etwas mit Salz, sóba v. sósvízbe áztatni, bépátzolni.
Einberichten, tudósítni valakit, valami felől, hírűl adni valamit.
Einbetteln, béesenkedni magát valahová.
Einbiegen, einbeugen, bé v. meghajtani: Einbiegung, die, béhajtás, béfelégörbítés.
Einbilden, ſich, d. i. überhp. ſich eine Vorſtellung oder ein Bild von etwas machen, képz·lni valamit, gondolni, hozzávetni; ſich eine ungegründete Vorſtellung machen, képzelni valamit, képzelődésben lenni; man bildet ſich ein, az tsak vélekedés, képzelődés; eine ungegründete Vorſtellung von ſich haben, sokat hinni v. tartani magáról: Einbildung, die, Vorſtellung, képzelet, képzelés; eine falſche Vorſtellung von etwas, képzelődés, tsupa vélemény; desgleichen von ſich, nagyralátás, maga nagyra tartása, dölyfösség, dölyf.
Einbildungskraft, die, képzelőerő, képzelő tehetség, képzelődés.
Einbinden, békötni, körűlkötni, békötözni t. i. egy testet másba; békötni p. o. a' könyvet, einbinden laſſen, békőttetni a' könyvet.
Einblaſen, einhauchen, súgni belésúgni, beléfújni; einem Redenden einhelfen, az akadozónak súgni, hogy mit mondjon.
Einbohren, bé- v. beléfúrni.
Einbökeln, z. B. Fleiſch, bésenyveszteni, sóba v. sóvízbe áztatni: Einbökelung, die, bésenyvesztés.
Einbrechen, einreißen, z. B. ein Haus, lerontani, ledönteni; nach innen zu brechen z. B. das Eis bricht ein, a' jég leszakad, beszakad, bétörik; aufbrechen und hineindringen, z. B. die Diebe haben ins Haus eingebrochen, a' tolvajok bétörtek v. berontottak a' házba, felverték a' házat; in die Feinde einbrechen, berontani az ellenség közzé, ráütni az ellenségre; ins Lager einbrechen, a' táborba ütni; ſt. plötzlich annahen z. B. von der Nacht, hirtelen elkövetkezni, meglepni; die Nacht bricht ein, éjtszaka lesz, v. közelget az éjtszaka; die Kälte bricht ein, béáll a' hideg: Einbrechen, das, der Einbruch, bétörés, berontás, ráütés, p. o. az ellenségre; ſt. Einſturz, öszve v. ledűlés; plötzliche Ankunft, hirtelen eljövetel v. megjelenés, bekövetkezés; bey Einbruch der Nacht, bekövetkezvén az éjtszaka, éjjelre kelvén az idő.
Einbrennen, ein Zeichen, reásütni p. o. bélyeget, megsütögetni p. o. bélyegzővel; Mehl zu Speiſen, berántani az ételt, rántással felereszteni: Einbrennen, das, rántás t. i. az ételben: Einbrennſuppe, die, rántott leves.
Einbringen, z. B. Getreide, bévinni, béhozni v. hordani; Kriegsgefangene einbringen, hadi foglyokat hozni, késérni; ſt. erſetzen, kipótolni, utánnapótolni, megtérítni, helyrehozni; ſ. Gewinn bringen, hasznot hajtani, béhajtani, béhozni.
Einbrocken, einbröckeln z. B. Brod in Milch, aprítni, belétördelni p. o. a' kenyeret.
Einbruch, der, bétörés, berontás.
Einbrühen, megforrázni.
Einbüßen, verlieren, elveszteni, kárt vallani, veszteni valamiben, veszteségének lenni, das Leben einbüßen, életét elveszteni, die Augen einbüßen, megvakulni, ſein Vermögen einbüßen, vagyonát elveszteni, attól megfosztatni: Einbüßung, die, Einbuße, vesztesség.
Eincaſſiren, bévenni pénzt a' kaszszába; beszedni az adósságot: Eincaſſirer, der, pénzbészedő: Eincaſſirung, die, pénzbeszedés.
Eindeutig, adj. egyértelmű.
Eindingen, megalkudni: Eindingung, die, megalkudás, alku.
Eindorren, oder dörren, öszveaszalódni, öszveaszni, v. száradni.
Eindrängen, bényomúlni, bétolúlni v. tolakodni v. tolongani,
Eindringen, mit Gewalt, béhatni, in die Stadt eindringen, berontani a' városba, mitten in die Feinde eindringen, középen rontani bé az ellenség közzé; trop. tief in etwas eindringen, mélyen belátni valamelly dologba; auf

jemanden eindringen, megtámadni valakit p. o. szóval 's a' t. Eindringen, das, bényomúlás, béhatás: Eindringend, adj. trop. z. B. eine eindringende Rede, hathatós, béható, szívreható t.i. beszéd; ein eindringender Verſtand, mélybélátó elme v. ész, éles elme: Eindringlich, adj. hathatós, bé- v. megható; adv. hathatósan.

Eindruck, der, das Eindrücken, bényomás, belényomás; trop. Wirkung auf das Gemüth, béhatás, béható erő, hathatósság, foganat: Eindrucken, eindrücken in etwas, bé v. belényomni, rányomni p. o. a' petsétnyomót a' spanyolviaszra; trop. z. B. dein Bild hat ſich tief in mein Herz eingedrückt, a' te képed mélyen bényomódott a' szivembe; durch Drücken zerbrechen, z. B. ein Ey, bétörni, bényomni p. o. a' tojást, ablakot: Eindrücken, das, bényomás.

Einegen oder eggen, bé v. elboronálni.

Einer, eine, eines, egy; nicht einer, egy se: Einerley, egyféle; von einer Art, ugyan affele; f. eben daſſelbe, ugyan az, egy, azon egy; es iſt mir einerley, nekem mind egy, das ewige Einerley, az a' szüntelenvaló egyformaság.

Einernten, le—v. béaratni, betakarítni p. o. az életet; trop. f. gewinnen, nyerni belőle v. nyereséget látni valamiből: Einerntung, béaratás.

Einfach, adj. egyes, egyszerű, egyűgyű, természetes, nem mesterséges; nicht gefüllt, z. B. Roſe, egyrétű, nem telyes; ohne Aeſte, z. B. Stengel, Halm, egyszálú, ágatlan; adv. egyűgyűen, egyrétűen, egyszeresen: Einfachheit, die, egyűgyűség; trop. z. B. der Rede, egyenesség; der Blumen, egyrétűség.

Einfädeln, beléhúzni a' tőbe p. o. a' tzérnát, selymet; trop. etwas fein einleiten, klüglich anlegen, mesterségesen elintézni valamit: Einfädelung, die, belévonás.

Einfahren, z. B. Getreide in die Scheuern, béhordani, bévinni, p. o. gabonát a' tsűrbe; m. ſ. f. einſteigen, im Bergbau, lemenni, leereszkedni a' bányába; ſt. hineinfahren, z. B. in den Hafen, béállani p. o. a' kikötőbe, bémenni p. o. kotsin v. szekeren valahová: Einfahren, das, béhordás, bévitel; ſt. Einſteigen, lemenetel a' bányába; bémenés, béállás: Einfahrt, die, die Handlung des Einfahrens, z. B. in ein Bergwerk, lemenetel p. o. a' bányába, in den Hafen, bémenetel, béállás a' kikötőbe: der Ort des Einfahrens, bejárás, béjáró hely, bémenetel.

Einfall, der, Einſturz z. B. eines Zimmers, der Erde, bedűlés, béesés, beszakadás, berogyás; der Feinde in ein Land, berohanás, az ellenségnek bérohanása; des Waſſers in das Meer, berúgása v. folyása, beszakadása a' folyóvíznek a' tengerbe; einen Einfall thun, machen, béűtni, berontani, mint az ellenség; Einfall, d. i. unerwarteter Gedanke, hirtelen gondolat v. találmány, észbejutás, észbeötlés, einen Einfall haben, darauf kommen oder gerathen, arra a' gondolatra jönni, valaminek jutni eszébe.

Einfallen, einſtürzen, bedűlni, bé- v. öszverogyni, mint a' ház; ſt. hineinfallen, béesni, beléesni; in die Feinde einfallen, béűtni az ellenség táborába, ráűtni az ellenségre; von Lichtſtrahlen, béhatni, bémenni; die Nacht fällt ein, beált az éjtszaka; von Gedanken, z. B. es fällt mir etwas ein, valami gondolat jön v. jut eszembe; trop. z. B. die Wangen fallen ein, béesnek az ortzák, die Augen ſind eingefallen, béestek a' szemei.

Einfalt, die, egyenesség, egyűgyűség; Ehrlichkeit, jámborság, egyűgyűség, nyíltszívűség: ſt. Albernheit, ostobaság, esztelenség, butaság.

Einfältig, adj. kunſtlos, egyűgyű; ſt. aufrichtig, offenherzig, egyenes v. igaz szívű; f. albern, ügyetlen, ostoba, buta, esztelen; adv. egyűgyűen; nyilván, egyenesen; esztelenül, ostobául.

Einfaltspinſel, der, buta, ostoba.

Einfangen, fangen u. einſperren, z. B. wilde Thiere, bé- v. megfogni és bézárni p. o. állatot; bekerítni p. o. kertet, udvart.

Einfaſſen, etwas in einen engen Raum faſſen z. B Getreide, bétölteni, beletöltögetni p. o. búzát zsákba, bort hordóba; mit etwas umgeben, einſchlieſſen, bekerítni valamivel, körülkerítni, p.o. kertet kőfallal, etwas in Rahmen faſſen, valamit rámába foglalni, etwas in Gold einfaſſen, valamit aranyba foglalni, mit einer Gallerie einfaſſen, bekorlátolni, korláttal körül venni, etwas mit einem Bande einf. valamit pántlikába v. galandba szedni: Einfaſſung, die, bé- v. beletöltés, beletöltögetés p. o. hordóba, zsákba; körülvevés v. kerítés p. o. a' kertnek körülkerítése; Einfaſſung des Kleides, szegély, szélborítás; Einfaſſung von Gold, arany szegély v. párkány: Einfaſſung in Rahmen, ráma; mit Bändern, beszegés.

Einfeilen, béreszelni.

Einfeuchten, nedvesítni, meg nedvesítni.

Einfeuern, ſtark einheitzen, erősen bétüzelni v. befütni.

Einfinden, ſich, eljönni, megjelenni, ottlenni bizonyos időre, ſich vor Gericht einfinden, megjelenni a' törvényszék előtt.

Einflechten, zuſammenflechten, összefonni, befonni p. o. a' hajat; im flechten mit hinein bringen, belé, közzé fonni, trop. közzé elegyítni, belészőni.

Einfleiſchen, (iſt nur das partic. eingefleiſcht üblich) z. B. ein eingefleiſchter Teufel, d. i. ein Ausbund von einem Böſewicht, megtestesült ördög.

Einflicken, beléfoltozni, belétoldani, belészúrni p. o. szót valamibe.

Einfliegen, bérepülni; ein u. ausfliegen, bé és kirepülni, ki 's bejárni v. repdesni.

Einfließen, hineinfließen, beléfolyni, befolyni: trop. einfließen laſſen, d. i. etwas erwähnen, valamit előhozni más valamiben v. megemlítni.

Einflöſſen, eig. machen, daß etwas einfließt, belétsepegtetni, belészivárogatni; uneig. einem etwas einflöſſen, d. i. es nach u. nach in ihm entſtehen laſſen, z. B. Muth einflöſſen, neki bátorítni valakit, Hoffnung einflöſſen, reménységet nyújtani valakinek, felélesztení a' reménységet valakiben: Einflöſſung, die, belétsepegetés.

Einflüſtern, a' fülébe súgni valakinek valamit, bésúgni, bésuttogni: Einflüſterung, die, z. B. jemands Einflüſterung Gehör geben, valaki sugallásaira hallgatni v. ügyelni.

Einfluß, der, das Hineinfließen, bé- v. beléfolyás p. a. egy víznek a' másba való folyása; trop. die Wirkung in oder auf etwas, befolyás, erő, hathatóság, béhatás, béható erő, viel Einfluß haben, sokat tehetni valahol, ein Mann von Einfluß, megtehető v. véghezvihető ember.

Einfordern, z. B. Geld, viszsza kívánni p. o. pénzét: Einforderung, die, kívánása, megkérése az adósságnak, adósság beszedés: Einforderer, der, beszedő.

Einförmig, adj. egyféle, egyformájú, egyűgyű: adv. egyformán: Einförmigkeit, die, egyformaság, egyféleség, egyformájúság; egyűgyűség.

Einfreſſen, v. Maden, bérágni magát: v. beizenden Sachen, béenni magát, bémarni, mint a' választóvíz.

Einfrieren, m. ſ. befagyni, mint a' folyóvíz, tó.

Einfügen, belétsinálni, hozzá tsinálni.

Einfuhr, die, bévitel, béhozás; Einführen, Sachen, bévinni, behordani p. o. kotsin szántóföldekről búzát, gabonát, v. portékát; führend jemanden wohin bringen, z. B. ins Gefängniß einführen, valakit fogságra v. tömlötzbe vinni, bévezetni, elfogni és bévinni; in Geſellſchaft einbringen, a' társaságba bémutatni v. bévinni, beavatni; in ein Amt einführen, hivatalba be-

avatni, béiktatni ; ſt. gangbar machen, in Gebrauch bringen, felvenni, béhozni v. venni szokásba, z. B. eine neue Sitte, Weiſe, új szokást v. módot venni fel, ein neues Wort einführen, bévennni az új szót : Einführung, die, das Einführen von Waaren, ꝛc. béhozás, bévitel, béhordás ; ins Amt, béavatás, béiktatás:

Einfüllen, betölteni, belétölteni : Einfüllung, die, belétöltés.

Eingang, der, das Hineingehen, bémenés, bémenetel, jemanden den Eingang verwehren, valakit bé nem ereszteni, nem engedni bémenni ; der Ort, wo man hinein geht, béjárás, béjáróhely, eines Gebäudes, kapu, ajtó, eines Hafens, béjárás, torkolat ; ſt. Bezahlung, megfizetés, béjövetele a' kinn lévő pénznek, nach Eingang der ausſtehenden Gelder, ha a' kinn lévő adósságaimat v. pénzeimet bévehetem ; ſt. Beyfall, z. B. er findet keinen Eingang, nem hallgatnak reá, fel se veszik, nem kap fel ; ſ. Vorbereitung zu etwas, z. B. zu einer Rede, (das Exordium) zur Muſik (die Introduction) kezdet, eleje v. kezdete valaminek p. o. beszédnek, muzsikának, kezdő része valaminek : Eingangsſtück, das, kezdődarab : Eingangsweiſe, adv. kezdet gyanánt, kezdetül.

Eingeben, z. Arzney, béadni p. o. orvosságot a' betegnek ; ſt. in den Sinn geben, javasolni, einem einen Gedanken eingeben, valamire eszelni valakit ; ſt. überreichen, z. B. eine Bittſchrift, beadni, benyújtani p. o. kérelem v. esedező irást valakinek : Eingeber, der, javasló, javalló, tanátsadó, eszelő : Eingebung, die, javaslás, sugallás ; göttliche Eingebung, isteni ihletés ; das Eingeben der Arzney, orvosság béadás.

Eingebinde, das, kereszteléskori ajándék.

Eingebohren, adj. von einem einzigen Kinde, egyszülött fiú ; der eingebohrne Sohn Gottes, az Istennek egyszülött fia : im Lande gebohren, született polgár t. i. az országban.

Eingedenk, adj. et adv. megemlékezvén, eingedenk ſeyn, megemlékezni, ſey meiner eingedenk, emlékezz meg én rólam.

Eingehen, ſt. hineingehen, bémenni p. o. házba, aus u. eingehen, ki 's bémenni v. járni ; ſt. ankommen, z. B. Gelder, bejönni, begyülni, fizetődni, es gehen keine Gelder ein, sehonnan se jő bé pénz v. sem fizetnek ; ſt. begriffen werden, z. B. die ungariſche Sprache geht ihm ſchwer ein, nehéz neki v. nehezen megy a' fejébe a' magyar nyelv ; ſich etwas gefallen laſſen, valamire ráállani, megegyezni valamiben, z. B. einen Vertrag eingehen, az egyezésre v. alkura ráállani, das gehe ich ungern ein, arra nem örömest állok rá ; ſt. zu Grunde gehen, wie Gebäude, elromlani, romlásra térni, hajlani v. sietni, veszendőben lenni, hanyatlani öszveroskadni, mint az épület, dugába dűlni ; die Handlung geht ein, ez az kereskedés hanyatlik, pusztúló félben van ; dieſe Schule geht ein, ez az oskola elpusztúl ; ſ. zuſammenziehen, z. B. das Tuch geht ein, a' posztó öszvemegy.

Eingemachtes oder das Eingemachte, betsinált.

Eingenommenheit, die, vonattatás valakihez v. megkülömböztetett indúlat valaki eránt.

Eingeſchränktheit, die, határba szoríttatás.

Eingeſeſſen, adj. megtelepedett : Eingeſeſſener, d. i. Einwohner, der, lakos.

Eingeſtändniß, das, megvallás, vallástétel : Eingeſtehen, megvallani, kivallani,

Eingeweide, die, z. B. Herz, Lunge, belsőrészek ; Gedärme, bél, plur. belek.

Eingezogen, adj. beſcheiden, ſittſam, jámbor, szelíderkölts, szelíd ; ſt. ſparſam, takarékos, gazdálkodó : ſt. eingeſchränkt, magát öszvehúzó ; ſt. einſam magános, ein eingezogenes Leben führen, csendes magánosságban élni : adv. jámborul, szelíden,

szemérmesen; takarékosan, magánosan, magánosságban: Eingezogenheit, die, szelídség, szelíderköltsűség; magánosság; takarékosság.

Eingießen, belétölteni, beléönteni: Eingießung, die, betöltés, beléöntés.

Eingraben, vergraben, verſcharren, béásni, beléásni; mit dem Grabſtichel z. B. in Erz, belé v. rámetszeni, bémetszeni, p. o. a' rézbe, belévésni, p. o. fába; mit einem Graben einſchließen, árokkal elkerítni p. o. a' szántóföldet: Eingraben, das, die Eingrabung, be- v. elásás; belé v. rámetszés; elkerítés.

Eingreifen, eig. z. B. von Rädern, Haken ꝛc. beléakadni, belévágni; belémenni, mint p. o. a' kapcs egymásba, fésű, sróf 's a' t. trop. in jemandes Rechte eingreifen, valaki jussába avatkozni v. vágni: Eingreifend, adj. nachdrucksvoll, kräftig, foganatos, hathatós; adv. foganatosan, hathatósan: Eingreifen, das, beléakadás, belémenés, t. i. fésűnek belémenése hajba: Eingriff, der, d. i. in die Rechte, erőszak, erőszakos beléelegyedés v. beléavatkozás valamibe, erőszakoskodás, valaki jussába avatkozás.

Einguß, der, belétöltés v. öntés; dasjenige, was eingegoſſen wird, die Fülle, töltelék t. i. borra.

Einhäkeln, beléakasztani, belékaptsolni.

Einhägen, mit einem Gehäge umgeben, békerítni, körülkerítni t. i. sövénykerítéssel.

Einhäften, belévarni p. o. papirost könyvbe.

Einhämmen, z. B. ein Rad, megkötni a' kereket.

Einhändig, adj. félkezű: Einhändigen, kézbe adni v. szolgáltatni, általadni valakinek valamit: Einhändigung, die, általadás, kezébe szolgáltatás:

Einhängen, einhenken z. B. Fenſter, Thüren, béakasztani p. o. az ajtót, ablakot a' sarkába, Ohrgehänge einhängen, a' fülönfüggőt a' fülébe akasztani.

Einhalt thun, megakadályoztatni, akadályt vetni, meggátolni valamit, gátot vetni valaminek, dem Aufruhre Einhalt thun, elnyomni a' lázzadást: Einhalten, hemmen, akadályt v. gátot vetni valaminek; zurückhalten, feltartóztatni, viszszatartóztatni; inne halten, megállani, megszűnni valamitől, valamivel, Halt ein! megállj! mit der Bezahlung einhalten, d. i. pünktlich bezahlen, szorosan 's idejére t. i. fizetni: Einhalten, das, Hemmung, meggátlás, akadályoztatás; das Innehalten, megszűnés; pünktliche Bezahlung, pontos fizetés.

Einhandeln, bévásárlani, beléalkudni: Einhandlung, die, bé v. belévásárolás.

Einhauchen, belélehelleni: Einhauchung, die, belélehellés.

Einhauen, z. B. ein Zeichen in einen Baum, belévágni, belémetszeni p. o. fába valamit; bévágni valamivel p. o. az ajtót; in die Feinde, bévágni az ellenség közzé; ſt. zerhauen, meg- v. öszvevagdalni: Einhauen, das, belévágás, in die Feinde, bévágás az ellenség közzé.

Einhauig, einmähdig, adj. egy kaszállású p. o. rét.

Einheben, z. B. ein Fenſter, béemelni, beléemelni, p. o. az ablakot, ajtót a' sarkába.

Einheften, z. B. Papier, belévarni p. o. könyvbe papirost.

Einhegen, sövénnyel békerítni.

Einheimiſch, adj. belföldi, hazai, földi, nem idegen tartományból való.

Einheit, die, der Zahl, egység.

Einheizen, béfűtni, es iſt eingeheizt, bé van fűtve: Einheizer, der, fűtő, béfűtő: Einheizung, die, béfűtés.

Einhelfen, belésegítni valamibe.

Einhellig, adj. egyenlő, megegyező p. o. akarat, gondolat, einhellig ſeyn, megegyezni vele, egy értelemben lenni valami eránt; adv. egyezőleg, egy szívvel szájjal: Einhelligkeit, die, egyetértés, egyező értelem, egyenlőség, megegyezés.

Einher, eig. veraltet, von einem Ort eher, onnan; uneig. ſt. heran.

herbey, ide, hozzá: Compos. Einher fahren, kotsival vagy szekérrel jönni, előállani: Einher gehen, járni, járkálni elébb tovább: Einher traben, előlovagolni: Einher treten, előlépni, előállani v. jönni.

Einhetzen, uszítni, uszítva tanítni.

Einholen, st. holen z. B. Stimmen einholen, öszveszedni a' voksokat v. szózatokat; ein Urtheil einholen, a' bírótól kérdezni itéletet; Nachricht einholen, tudósítást szerezni valami felöl; st. erreichen, z. B. im Laufe, elérni, utólérni valakit az útban, az írásban, tanulásban: Einholung, die, elérés, utólérés.

Einhorn, das, oder Narwal, kétfogú nárval.

Einhufig, adj. egészkörmű, lókörmű.

Einhüllen, bétakarni, belétakarni v. takargatni: Einhüllung, die, belétakarás.

Einjagen, nur, trop. z. B. einem Furcht einjagen, valakire ráijeszteni, valakit megijjeszteni.

Einjährig, adj. egyesztendős, esztendős.

Einig, adj. egyezőakaratú, egyezőakarattal; einig seyn, megegyezni, egyetérteni valakivel; mit sich selbst einig seyn, magát meghatározni valamire nézve; einig werden, megegyezni, öszveegyezni, öszvebékelni; sie leben sehr einig mit einander, jó egyességben élnek egymással; einig u. allein, egyedül, tsak egyedül: Einiger, einige, einiges, in sing. némely, valami, es ist noch einiger Zweifel übrig, van még valami kétségem a' dologban; in plur. egynéhányan, némellyek, einige fürchten dich, némellyek félnek tőled, einige sagen dieß, einige jenes, némellyek ezt mondják, mások amazt, v. ki ezt mondja, ki azt.

Einigemal, adv. egynéhányszor.

Einigermaßen, adv. valamennyire, némünémüképpen, valamelly részben, részént, részszerént.

Einigkeit, die, st. Einheit, egység; st. Eintracht, egyesség.

Einimpfen, einem Kinde die Pocken, béoltani - beléoltani p. o. a' himlőt a' gyermekbe.

Einkäuen, einkauen z. B. kleinen Kindern die Speisen, u. in den Mund streichen, szájába rágni a' kisdednek az ételt; trop. etwas recht deutlich machen, valamit valakinek a' szájába rágni, fejébe verni, v. valamit igen megmagyarázni.

Einkauf, der, vevés, vásárlás, beszerzés: Einkaufen, megvenni, megvásárlani, beszerezni, venni, vásárolni, bevásárolni: Einkäufer, der, vevő, vásárló.

Einkehr, die, Herberge, beszállás p. o. vendégfogadóba; st. Gasthaus, fogadó, vendégfogadó: Einkehren, bey jemanden, beszállani valakihez: Einkehrwirthshaus, das, beszálló v. szállást adó vendégfogadó, a' hová kotsival is lehet szállani.

Einkeilen, beléékelni, v. ékezni p. o. a' fejsze nyelet.

Einkellern, a' pintzébe lerakni.

Einkerben, bé- v. belérovátkolni; felvágni v. felmetszeni a' rovásra; eingekerbte Blätter, tsipkés szélű levelek.

Einkerbung, die, bérovátkolás; rovásrametszés.

Einkerkern, tömlötzbe vetni v. zárni: Einkerkerung, die, tömlötz bevetés.

Einkitten, beléragasztani, beléfoglalni, szurokkal, mézgával, vakolattal, p. o. késnyélbe a' kés szárát, a' falba a' követ: Einkittung, die, beléragasztás, beléfoglalás.

Einklagen, bévádolni, bépanaszolni

Einklammern, vaskaptsokkal hozzáfoglalni.

Einklang, der, ohne plur. ein einfacher Klang, hang; ein harmonischer Klang in der Musik összszhangzás, összszhang; trop. völlige Uibereinstimmung, egyesség; egyetértés.

Einkleben, einkleiben, beléragasztani p. o. tsirízzel valamit, bétsirízelni.

Einkleiden, einen Geistlichen eine Nonne, béöltöztetni, p. o. barátot, apátzát a' szerzetes rendbe közé; trop. Gedanken einkleiden, a' dolognak, gondolatnak a' ki

ső színét is megadni: Einkleidung, die, einer Nonne, beöltöztetés, béavatás; trop. külső szín, jó előadás mód.
Einkleiſtern, belétsirízelni.
Einklemmen, közzé v. belétsiptetni: Einklemmung, közétsiptetés.
Einkneten, den Teig, bedagasztani.
Einklinken, belétsattantani a' kilintset az ütköző vágá-ába, (úgy behúzni v. betenni az ajtót, hogy a' kilints az ütközőbe beléakadjon).
Einklopfen, beléverni kopogva.
Einknüpfen, belékötni tsomóba: Einknüpfung, die, belékötés.
Einkochen, befőzni, elfőzni, bis auf den dritten Theil einkochen laſſen, egy harmad részéig el hagyni főni v. elfőzni; m. ſ. elfőni: Einkochen, das, befőzés, elfőzés, elfövés.
Einkommen, mit einem Geſchäfte vor einem Höhern kommen, z. B. mit einer Bittſchrift einkommen, kérelemírást nyújtani v. adni bé, wieder jemanden einkommen, bérádolni valakit, panaszt tenni valakire, közönséges helyen: von Geldſummen, in die Caſſe kommen, béjönni t. i. pénznek a' kaszszába v. jövedelmül, z. B. das aus dem Bergwerke eingekommene Geld, a' bányákból béjött pénz; in die Gedanken kommen, einfallen, eszébe jutni v. ötleni; gem. in die Wochen kommen, lebetegedni, gyermegágyba esni: Einkommen, das, megjelenés p. o. tanáts előtt, valami kéréssel; ein gewiſſes mäßiges Einkommen, bizonyos, mérséklett, türhető jövedelem; Einkünfte, die, jövedelem, vom ganzen Jahre, egész esztendei jövedelem.
Einkramen, bészedni a' kirakott portékát.
Einkriechen, bébújni.
Einladen, jemanden zu Tiſche, ꝛc. hívni, meghívni v. elhívni valakit ebédre, vatsorára, Gäſte einladen, vendégeket hívni, ich bin eingeladen, hívatolos vagyok; ins Schiff einladen, belé v. rárakni a' terhet p. o. hajóra: Einladen, das, die Einladung, zu Tiſche, meg- v. elhívás p. o. ebédre, vatsorára; Belaſtung mit etwas, tereh rakás, v. bérakás p. o. a' hajóba: Einlader, der, meghívó, vendéghívogató: Einladungsſchreiben, das, meghívó levél.
Einlage, die, z. B. eines Briefes, bennlévő, bézárt levél, vagy más akármi; Geld, z. B. in die Armen-Caſſe, adakozás; in die Lotterie, bététel, sors dijja.
Einlager, das, tartózkodás, mulatás valamelly helyen.
Einländiſch, adj. hazai, földi, tartománybéli.
Einlangen, ſt. einrichten, béadni, bényújtani p. o. írást, vádat etc.
Einlaß, der, das Einlaſſen, béeresztés, bébotsátás; der Ort des Einlaſſens, béjáró hely, bémenetel, kis ajtó, a' városba bejáró ajtó.
Einlaſſen, béereszteni, bébotsátni; ſt. verkürzen, z. B. Tuch einlaſſen, a' posztót béavatni; ſich einlaſſen in etwas, beléelegyedni valamibe, ſich in ein Geſpräch einlaſſen, beszédbe ereszkedni valakivel, ſich in einen Handel einlaſſen, alkuba ereszkedni valakivel, darauf laſſe ich mich nicht ein, arra a' feltételre rá nem állok, azt el nem fogadom: Einlaſſung, die, béeresztés v. botsátás; beléelegyedés.
Einlauf der, z. B. eines Schiffes in den Hafen, betérés, bészállás, béevezés a' kikötőhelybe: Einlaufen, in den Hafen, béevezni, bémenni, béállani a' kikötőbe; ſt. anlangen, érkezni, megérkezni, megjönni, es laufen Nachrichten ein, ollyan tudósítások érkeznek; von Tüchern, zuſammenlaufen, eingehen, öszvemenni, v. zsugorodni, das Tuch läuft ein, öszvemegy a' posztó: Einlaufen, das, der Schiffe, béállás, béevezés p. o. a' kikötőbe.
Einlaugen, lúgba áztatni, bészapulni, megszapulni, szapulóba tenni p. o. a' szennyest, fonalat.
Einlegemeſſer, das, bétevőkés, bitsak, bitska.
Einlegen, hineinlegen, bétenni, belétenni, bérakni, belérakni, Holz in den Ofen einlegen, fát tenni bé a' kementzébe, einen

Brief einlegen, levelet zárni másikba; trop. zum künftigen Gebrauch an einem Ort legen, bétsinálni és eltenni másszorra későbbre v. télire 's a' t. Gurken oder Kraut einlegen, ugorkát v. kaposztát bésavanyítni, Früchte für den Winter einlegen, a' gyümöltsöt béfözni télire: Reben ꝛc. einlegen, ültetni, beültetni, elültetni, bedugni a' földbe p. o. plántát, tsemetét: bey Tiſchlern, eingelegte Arbeit, kirakott munka p. o. a' tzifraságokkal kirakott asztal 's a' t. Soldaten zur Beſatzung einlegen, órizetet tenni a' városba, órizettel megrakni a' várost; ein gutes Wort einlegen, jó szót tenni v. szóllani valaki mellett, kérni érette; Ehre einlegen, felkapni, betsületet vallani valamivel, Schande mit etwas einlegen, gyalázatot v. szégyent vallani valamivel.

Einleimen, beléenyvezni: Einleimung die, beléenyvezés.

Einleiten, intézni, elintézni, kormányozni valamelly dolgot, v. a' dolog menetelét, einen Proceß einleiten, a' pert elindítni a' maga útján és vinni, eligazítni: Einleitung, die, intézés, elintézés, kormányozás; ſt. Anleitung, Unterricht z. B. zur Rechtswiſſenſchaft, bévezető tanítás a' törvénytudományba; ſt. Vorbereitung, Eingang, bévezetés, bévezető elmélkedés v. oktatás.

Einlenken, mit dem Wagen, belétérni; ismét belétérni p. o. az egyenes útba kotsival; mit den Pferden, a' lovakat fordítni; in der Rede, viszszatérni a' mondottakra; durch Lenken in die gehörige Lage bringen, z. B. verrenkte Glieder, helyre tenni p. o. kificzamodott tagot: Einlenkung, die, viszsza- v. belétérés az elhagyott útba; helyretetés v. igazítás.

Einleuchten, klar, deutlich werden, világos és megérthető lenni, es leuchtet mir etwas ein, által látom a' dolgot, világos előttem, ein einleuchtender Beweis, világos megmutatás v. bizonysag.

Einleuchtend, adj. világos, nyilvánvaló, megérthető, einleuchtend ſeyn, megtetszeni, nyilvánvaló lenni; adv. világosan, nyilván.

Einliefern, békűldeni, béadni, bészolgáltatni, béhozni p. o. a' portékát a' helyére: Einlieferung, die, békűldés, béadás, béhozás, bészolgáltatás.

Einliegen, bérben lakni.

Einlogiren, jemanden, valakit bészállítni valahová, szállásra adni; ſich einlogiren, bészállani valahová, valakihez szállani, megszállani valakinél: Einlogirung, die, bészállítás, bészállás.

Einlöſen, béváltani, viszszaváltani, kiváltani p. o. a' zálogot: Einlöſen, das, die Einlöſung, béki — v. viszszaváltás: Einlöſungsſchein, der, béváltó v. váltózédula.

Einlöthen, beléforrasztani, p. o. a' vasat valamibe: Einlöthung, die, beléforrasztás.

Einmachen, hinein thun, belétenni, f. einwickeln, bétsinálni, belétsinálni v. takargatni; Obſt einmachen, bétsinálni, béfözni p. o. mézbe v. nádmézbe gyümöltsöt; Fleiſch, Fiſche einmachen, húst, halat bétsinálni; Eingemachtes, bétsinált t. i. húsétel; Kalk einmachen, meszet áztatni: Einmachung, die, betsinálás, bétakargatás.

Einmählig, adj. z. B. Pflanzen, egyhímű sereg t. i. a' növevények között; egykaszállású t. i. rét.

Einmal, adv. egyszer, egy ízben; egykor, egy időben; das Einmaleins, a' sokszorozótábla; einmal f. allemal, most egyszer 's utóljára, v. egy szó annyi, mint száz; im Bitten, Zurufen, ugyan ugyan kérlek, z. B. ſetze dich einmal in meiner Stelle, ugyan helyheztesd tsak magadat az én állapotomba, aber höre einmal, de ugyan kérlek, höre einmal Burſche! hallod e' gyermek; ſt. bereits, már, már egyszer; komm einmal, gyere már; auf einmal oder mit einem male, egyszerre: Einmalig, adj. egyszeri.

Einmarſch, der, bémenetel, katonák bémenetele: Einmarſchiren bemenni p. o. a' sereggel.

Einmau-

Einmauern, kőfallal békorítni, fallal körűlvenni, fal közé rakni; mit Mauern einſchließen, valakit kő közzé rakni t. i. elevenen, fal közé rekeszteni p. o. gonoszteŕőt.

Einmeißeln, bévésni, belévésni, t. i. vas vésővel kőbe 's a' t.

Einmengen einmiſchen, közzé v. belekeverni, közéelegyítni; trop. etwas, beleelegyítni; ſich einmengen, magát valamibe elegyítni, beléavatni: Einmengen, das, közzékeverés, beléelegyítés.

Einmeſſen, zumeſſen, belémérni, mérve tölteni belé; ſich einmeſſen, d. i. durch Meſſen vermindern, elmérni, a' mérés által fogyni, kevesítni.

Einmiethen, szállást fogadni.

Einmiſchen, közzékeverni v. elegyítni; ſich einmiſchen, beléelegyedni v. avatkozni: Einmiſchung, die, beléelegyítés, közzékeverés.

Einmünzen, d. i. in Münze verwandeln, pénzre változni, p. o. ezüstöt ée.

Einmuth, die, ohne plur. ſelten für Einmüthigkeit, d. i. Uibereinſtimmung des Gemüthes, egyesség, egyetértés: Einmüthig, adj. egyező, megegyező, egyértelmű, egyetértő; adv. megegyezve, megegyezőleg, egy akarattal, egy szívvel lélekkel; einmüthig geſtimmt ſeyn, egy értelemben lenni: Einmüthigkeit, die, megegyezés, egyetértés, egyesség, egyező értelem vagy akarat.

Einnähen, bé- v. belévarrni; összebb varrni.

Einnahme, die, megvétel, elfoglalás, die Einnahme einer Feſtung, valamelly várnak megvétele; ſt. Einkünfte z. B. von Gütern ꝛc. bévetel, jövedélem, béjövetel t. i. pénzbeli 's a' t. pénznek beszedése: Einnahmebuch, das, jövedelem jegyző könyv.

Einnehmen, von außen herein nehmen, z. B. die Segel, bévenni, beszedni; in ſich nehmen, z. B. Arzney einnehmen, orvosságot bévenni, eine Mahlzeit einnehmen, z. B. zu Mittag, ebédelni, des Abends, vacsorálni, ein Frühſtück, früstükölni, fölöstökölni, reggelezni; aufnehmen, z. B. jemanden ins ſein Haus, befogadni valakit p. o. házához; ſt. in Beſitz nehmen, z. B. eine Stadt oder Feſtung einnehmen, megvenni a' várost, várat; einen Platz oder Raum einnehmen, elfoglalni p. o. a' helyet, az az, betölteni; trop. der Wein nimmt mir den Kopf ein, ez a' bor a' fejembe megy, v. áll, megárt; f. ergötzen, die Kräfte der Seele feſſeln, megnyerni a' maga részére, gyönyörködtetni, einen für ſich einnehmen, megnyerni valakit magának; ſt. in Empfang nehmen, beſ. Geld, bévenni t. i. pénzt 's más jövedelmet: Einnehmen, das, der Arzney, orvosság bévetele; eines Ortes, megvétel, elfoglalás: Einnehmend, adj. kellemetes, megnyerő, kedveltető, magát kedveltető: Einnehmer, der, beszedő, péuz beszedő.

Einniſten, fészkelni, fészket rakni valahová; gem. ſich in einem Orte feſtſetzen, einniſteln, befészkelni magát.

Einnetzen, feucht machen, megnedvesítni; subst. das, megnedvesítés.

Einneſteln, einheften, einſchnalen, öszvekaptsolni, bétsatolni.

Einniethen, belészegezni.

Einnöthigen, rábeszélleni valakit, p. o. az orvosság bévetelére, ée.

Einöde, die, kietlenség, pusztaság, sivatagság, sivatag pusztaság.

Einpacken, hinein packen, in einem Koffer ꝛc. bérakni, bérakódni p. o. a' ládába; zuſammenpacken, öszveszedni és rakni; trop. ſchweigen, z. B. packe ein, tsak hallgass: Einpackung, die, el- v. bérakás.

Einpappen, belétsirízelni.

Einpaſſen, belé alkalmaztatni, beléilleni.

Einpaſſiren, bémenni.

Einpflanzen, bé- v. beléplántálni, ültetni, beléültetni; trop. dem Geiſte etwas einpflanzen, beléplántálni az elmébe, béoltani, daher eingepflanzt, beléoltatott, veleszületett.

Einpflügen, belészántani.
Einpfropfen, bé-v. beléóltani; trop. einſtopfen, beléóltani v. verni, p. o. valakibe valamit: Einpfropfung, die, beléoltás.
Einpfündig, adj. egyfontos, egyfontnyi.
Einpichen, belészurkolni.
Einprägen, eig. belényomni p. o. a' formát viaszba, 's a' t. trop. in das Gemüth eindrücken, beléverni, beléoltani p. o. szívébe, fejébe, elméjébe verni: Einprägung, die, belényomás; beléoltás.
Einpreſſen, bésajtolni, sajtóba belészorítni, bepréselni.
Einprügeln, veréssel verni belé.
Einpudern, béhajporozni.
Einpumpen, z. B. Waſſer, belészívalyúzni.
Einquartiren, beszállítni, békvártélyozni: Einquartirung, die, beszállítás, békvártélyozás.
Einquellen, béáztatni, p. o. magot, borsót.
Einquetſchen, közészorítni, bé — közzé — ódatsíptetni, p. o. az ujját.
Einrammeln, einrammen, sujokkal beverni.
Einrathen, einem etwaſ, javasolni, javallani valakinek valamit; rávenni valakit valamire: Einrathen daſ, javaslás, javallás.
Einräumen, hinein räumen, berakni valahová, helyére tenni, helyrerakni, einem einen Platz überlaſſen, helyet adni, helyet készítni valaminek, engedni, általengedni; uneig. einen Satz für wahr gelten laſſen, megengedni, megvallani, helybehagyni.
Einrechnen, in Rechnung bringen, közzé v. belészámlálni, felszámlálni közzé, belétudni a' számadásba: Einrechnung, die; belészámadás.
Einrede, die, belészóllás valamibe; daſ Widerſprechen, ellenmondás, elleneszóllás: Einreden, einem etwaſ, rábeszélleni, reávenni, reábírni, elhitetni valakivel valamit; Muth einreden, neki bátorítni valakit; ſt. in die Rede fallen, belészóllani; ſt. widerſprechen, elleneszóllani.
Einregnen, béesni az essőnek.
Einreiben, mit Salben, ꝛc. belédörgölni.
Einreichen, übergeben, által- v. béadni, benyújtani valakinek valamit: Einreichung, die, benyújtás béadás.
Einreihen, a' sorba béállítni, belétenni.
Einreißen, v. a. m. ſ. einen Riß bekommen, béhasadni, einen Riß machen, béhasítni, beszakasztani; ſt. niederreißen, z. B. eine Mauer, lerontani p. o. a' kőfalat, ein Haus einreißen, a' házat lerontani, ledönteni, elbontani, vom Grunde aus einreißen, földig lerontani: neutr. einreißen, d. i. überhand nehmen, ſich ausbreiten, z. B. eine Krankheit, elhatalmazni, elterjedni, erőt venni, mint a' nyavalya, ſchlechte Sitten reißen ein, az erkölcsromlás nagyon elhatalmazik: Einreißen, daſ, eines Hauſes, lerontás; elhasítás, elterjesztés.
Einreiten, belélovagolni.
Einrenken, ein ausgerenktes Glied, wieder in ſein Gelenk bringen, helyre húzni a' kificzamodott v. kimenült tagot.
Einrennen, einſtoßen, bétaszítni neki nyargalás által, kaput, ajtót.
Einrichten, z. B. einen verrenkten Knochen, viszszatenni a' helyére p. o. a' kitört tsontot; trop. ordnen, elrendelni, rendbeszedni, elintézni, jó lábra állítni, p. o. a' köztársaságot, ſein Hauswesen einrichten, házát elrendelni, rendbeszedni, házibútorokkal v. eszközökkel felkészítni (a' házat v. szobát), ſich einrichten, magát rendbeszedni; eine völlig eingerichtete Wirthſchaft, kész gazdaság: Einrichtung, die, Einrenkung, a' kimenyült tagnak viszszatevése a' forgójába; f. Anordnung, elintézés, intézet, rendtartás, szabott rend, rendszabás, rendbeszedés, elrendelés; die Einrichtung in einem Zimmer, daſ Hausgeräth, házi eszközök, készületek, házibútor.
Einriegeln, tolózárral bézárni.
Einritt, der, belovaglás.
Einritzen, bé- v. megkartzolni.

Einroſten, belérozsdásodni.
Einrücken, einwärts rücken, von geſchriebenen oder gedruckten Zeilen, bekezdeni p. o. az írásban, nyomtatásban, elől de beljebb a' többi soroknál; ſt. einverleiben z. B. in die Zeitung, Brief, belé v. közzétenni, beléiktatni p. o. újságba, levélbe valamit; m. ſ. langſam in einem Ort ziehen, beſ. von Soldaten, bemenni, béköltözni, beszállani, mint a' katonák valahová, in ein Land einrücken, sereggel bemenni a' tartományba; in die Glieder einrücken, a' sorba béállani; in eines andern Stelle treten, utánna következni, béállani más helyébe: Einrücken, das, im Schreiben, békezdés; in die Zeitungen, belététel az újságba; das Einmarſchiren, béköltözés, bémenetel; das Einrücken in jemandes Stelle, más helyébe következés v. béállás.
Einrühren, belékeverni.
Eins, egy; es iſt mir alles eins, nekem mind egy; ſ. einſtimmig, egyetértő, eins werden, megegyezni, eins ſeyn, egyértelemben lenni.
Einſaat, die, vetni való mag.
Einſacken, in einen Sack füllen, zsákba tölteni v. töltögetni.
Einſäen, belévetni, a' magot.
Einſägen, béfűrészelni.
Einſalben, békenni kenőttsel, írral, kenettel.
Einſalzen, bésózni, megsózni, sóval béhinteni: Einſalzen, das, die Einſalzung des Schweinfleiſches, bésózás p. o. a' disznóhús besózása.
Einſam, adj. magános, egyes: ein einſamer Menſch, egyes ember, er lebt ſehr einſam, magánosságban él: adv. magánosan: Einſamkeit, die, magánosság: ein einſamer Ort, kietlenség, pusztaság.
Einſammeln, öszveszedni, beszedni valamit; Früchte einſammeln, béhordani a' termést: Einſammeln, das, die Einſammlung, öszveszedés, beszedés: Einſammler, der, öszveszedő.
Einſatz, der, im Spiele, bététel.
Einſaugen, eig. beszívni, beszopni; uneig. annehmen, z. B. Irrthümer, Vorurtheile, Fehler mit der Muttermilch einſaugen, beszívni a' balvélekedéseket, hibákat, tévelygéseket az annya tejével.
Einſäuern, bésavanyítni.
Einſäumen, beszegni keszkenőt.
Einſchaben, belévakarni.
Einſchaffen, beszerezni, megvenni.
Einſchalig, adj. egyhéjjú; egyteknőjű, p. o. tsiga.
Einſchalten, in die Reihe oder Ordnung anderer Dinge bringen, béiktatni, betenni közzé; von Zeit, Tagen ꝛc. közzé tsusztatni v. szöktetni; ein eingeſchalteter Tag, szökő nap: Einſchaltung, die, béiktatás; közzészúrás.
Einſchärfen, einem etwas, gyakran és nyomosan eszére adni, fejébe verni: Einſchärfung, die, eszéreadás.
Einſcharren, bévásni, leásni 's bétemetni a' földbe, bé- v. belékaparni: Einſcharrung, die, békaparás.
Einſchenken, z. B. Bier, Wein ꝛc. tölteni, belétölteni p. o. a' poharába, teletölteni a' poharat; Sprüchw. klaren Wein jemanden einſchenken, d. i. die Wahrheit ſagen, igazat mondani, igazságot beszéllni, kimondani az igazat.
Einſchicken, béküldeni, elküldeni; man hat mir die Waaren noch nicht eingeſchickt még nem küldötték el hozzám a' portékákat: Einſchickung, die, elküldés.
Einſchieben, hinein ſchieben, bétolni, bétaszítni valamit; unter mehrere ſchieben, közzé iktatni, béiktatni a' többi közzé, közzétenni; ſ. einſchießen, z. B. Brod einſchieben, bévetni a' kenyeret a' kementzébe: Einſchiebung, die, bétolás, bétaszítás; bévetés.
Einſchießen, z. B. das Brod einſchießen, bévetni a' kementzébe a' kenyeret; durch Schießen zertrümmern, z. B. ein Haus ꝛc. mit Kanonen, bélőni, lelőni p. o. ágyúval a' kaput, tornyot, házat; ſ. durchſchießen bey den Webern, általhányni a' vetéllőt, mint a' takátsok; zum Schießen geſchickt machen, z. B. eine Flinte, kilőni a' puskát, az az

legelőször megpróbálni, megſuttatni; ſich einſchießen, d. i. a) im Schießen üben und geſchickt machen, a' lövésbe magát gyakorlani és rákészülni; b) ſich beliebt machen, beszínleni magát valakinél: Einſchießung, die, bévetés, kenyér bévetése; bélövés.

Einſchiffen, etwas ins Schiff bringen, hajóra rakni, a' hajóba bérakni, bétenni; Soldaten einſchiffen, hajóra szállítni, p. o. a' katonákat; ſich einſchiffen, hajóra ülni v. szállni; beſ. ſchiffend hineingehen z. B. in den Hafen, béállani, bévezni p. o. a' kikötőbe: Einſchiffung, die, hajóra szállás, hajóra szállítás, bérakás a' hajóba.

Einſchirren, felhámozni a' lovakat.

Einſchlafen, elaludni, elnyomtatni az álom által; hart und feſt einſchlafen, mélyen elaludni, mély álomba merülni, über einer Arbeit einſchlafen, elaludni a' munkán; trop. von Gliedern wenn ſie eine kurze Zeit hindurch fühllos werden, meg- v. elzsibbadni; f. entſchlafen, eines ſanften Todes ſterben, örökre elaludni, tsendes halállal meghalni: Einſchlafen, das, elalvás, álombamerülés.

Einſchläfern, einen, elaltatni valakit; trop. ſorglos, nachläßig machen, elaltatni: Einſchläferung, die, elaltatás.

Einſchlag, der, kézbetsapás, parola, kézadás; ſt. Eintrag bey den Webern, bélfonál: an den Kleidern, béhajtás, a' ruha szélének béhajtása; der Schwefel, der in das Weinfaß gethan wird kénkő, ánslóg, mellyel a' boros hordót kifüstölik v. kiégetik: Einſchlagen, hinein ſchlagen z. B. einen Nagel, béverni p. o. a' szeget, Eyer einſchlagen, rántottát sütni; durch Schlagen zerbrechen z. B. Fenſter, ꝛc. bétörni, béütni p. o. az ablakot 's a' t. die Zähne einſchlagen, kiütni a' fogát; bey Kleidern, béhajtani p. o. a' ruhát a' varrásban; f. ein Mittel wählen, einen Weg einſchlagen, választani p. o. valamely utat, módot valamire; in die Hand ſchlagen, bey Verträgen, kezet tsapni v. adni; in einen Ort einſchlagen (vom Bliße) beütni valahová, mint a' menykő; in die Erde graben, von den Bergleuten, ásni kezdeni a' bányában; wohin gehören, ſich beziehen, tartozni valahová, belévágni valamibe; der Abſicht gemäß ausfallen, jól ütni ki, jól teremni, diszleni, mint p. o. a' szüret 's a' t. Einſchlagung, die, bé- v. beléverés; bétörés v. ütés; belehajtogatás; béhajtás, a' ruha béhajtása.

Einſchleichen, hinein ſchleichen, bésuhanni v. tsúszni, alattomban bémászni; ſich einſchleichen eig. alattomban belopódzni, bélopni magát, bébújni, bémászni, trop. bétsúszni, beszínleni magát p. o. valaki barátságba: Einſchleichen, das, bétsúszás, bélopódzás, magabészínlése.

Einſchleifen, z. B. verbothene Waaren, tiltott portékát bélopni, bélopva vinni.

Einſchleppen, béronni v. húzni, p. o. hajót az alattság által, béhurtzolni valamit.

Einſchließen, bézárni, elzárni p. o. a' kenyerét, pénzét; ſich einſchließen, bezárkozni, bézárni magát; ſt. einſperren, bérekeszteni, zárni, einen Vogel in einen Käfig einſchließen, a' madarat kalitzkába rekeszteni, tenni v. zárni; einen Brief mit einſchließen, más levelet a' maga levelébe zárni; ſt. umgeben, körülvenni, körülv. bekeríteni, körülfogni; mit in etwas begreifen, bé- v. beléfoglalni, beleérteni, közészámlálni; in die beſtimmte Oeffnung paſſen, z. B. das Schloß ſchließt ein, a' zár jól záródik v. jól bézáródik: Einſchließung, die, bézárás, elzárás, mellézárás; körülkerítés, bekerítés, körülfogás; befogás.

Einſchlucken, bé- v. lenyelni: Einſchluckung, die, bé- v. lenyelés.

Einſchlüpfen, bétsúszni, betsusszanni.

Einſchlürfen, béhärpölni, behörpenteni: Einſchlürfung, die, béhörpentés.

Einſchlummern, elszenderedni, elszúnyadni: Einſchlummern, das, elszenderedés, elszúnyadás.

Einſchluß, der, mellérekesztés, mellététel, odaszámlálás, z. B.

das Heer beſtand, mit Einſchluß der Officiere 10000 Mann, a' hadisereg odaszámlálván a' tiszteket is v. a' tisztekkel együtt 10000 emberre ment; was eingeſchloſſen wird, z. B. Briefe, más levélbe zárt levél.

Einſchmeicheln, ſich, hízelkedés által bészínleni magát, tsapodárkodás által bészínleni magát; daher einſchmeichelnd, hízelkedő, tsapodár.

Einſchmeißen, béhajítni, hajtással betörni p. o. ablakot.

Einſchmelzen, el- meg- öszveolvasztani; durch Schmelzen ſich vermindern, a' megolvasztásban fogyni, kevesedni: Einſchmelzung, die, megolvasztás.

Einſchmiegen, ſich, bészínleni magát.

Einſchmieren, békenni, bémázolni megkenni p. o. olajjal valamit; bémotskolni: Einſchmierung, die, megkenés.

Einſchnallen, bétsatolni.

Einſchneiden, einen Schnitt machen, bévágni valamit, von Bändern, Stricken, vágni, bevágódni mint a' sinór 's a' t. durchs Schneiden hineinbringen, bé- v. belémetszeni, belévágni, felvágni reá p. o. a' fára valamit; zerſchneiden z. B. Brod zur Suppe einſchneiden, belévagdalni, szelni belé, p. o. kenyeret levesbe: Einſchneidig, adj. egy élű: Einſchnitt, der, bévágás, bémetszés: trop. z. B. an Blättern, bevagdalás a' levelek szélein.

Einſchnupfen, felszívni a' tobákot.

Einſchnüren, béfűzni, valamit békötözni.

Einſchöpfen, aus der Quelle, merítni a' forrásból.

Einſchränken, mit Schranken umgeben, valamit határok közzé szorítni, határt szabni valaminek, bekorlátolni valamit; mérsékelni, zabolázni valamit, határba tartani, die Ausgaben einſchränken, a' költségeit kevesíteni; eingeſchränkte Geiſtesfähigkeiten beſitzen, gyenge elmebéli tehetséggel bírni; eingeſchränkt leben, szűkön élni: Einſchränkung, die, határszabás, határbaszorítás, korlátolás; mérséklés, zabolázás, határbatartás; mit Einſchränkung, azzal a' megszorítással, kifogással, kikötéssel; ohne Einſchränkung reden, szabadon, minden tartóztatás nélkül beszéllni.

Einſchrauben, bésrófolni.

Einſchreiben, béírni, beléírni, Ausgaben und Einnahmen einſchreiben, a' költséget 's a' bevetelt v. jövedelmet béírni, béjegyezni; ſich einſchreiben laſſen, béiratni magát, felíratni a' nevét; als Soldat, beállani a' katonák közzé v. katonának: Einſchreibung, die, béírás, béjegyzés.

Einſchroten, béereszteni, v. taszítni kortsoján p. o. hordót.

Einſchub, der, bétolás, bétaszítás.

Einſchürig, adj. z. B. Wolle, egynyírésű gyapjú.

Einſchuß, der, bélfonál.

Einſchütten, in einen Sack, belétölteni p. o. a' zsákba, in ein Faß, hordóba tölteni v. töltögetni: Einſchütten, das, beletöltés.

Einſchwärzen, egészen befeketítni, fekete festékkel bekenni; bémotskolni, beszennyezni; bélopni a' tiltott portékát, az az, oda, a' hová azt bévinni nem szabad: Einſchwärzen, das, die Einſchwärzung, befeketítés, bemotskolás, beszennyezés; tiltott portéka bélopása.

Einſegnen, einen Sterbenden, az utólsó áldást elmondani a' haldoklóra; Brautleute einſegnen, az új házasokat megáldani, papi áldást elmondani reájok; f. einweihen, felszentelni: Einſegnung, die, megáldás, felszentelés.

Einſehen, etwas, általlátni valamit, megfoghatni, megérteni: Einſehen, das, általlátás, megértés; ſt. Verſtand, értelem, bélátás valamibe; Einſehen haben, bélátni valamibe, meg tudni ítélni valamit: Einſehend, adj. általlátó, értelmes.

Einſeifen, beszappanozni: Einſeifung, die, beszappanozás.

Einſeitig, adj. z. B. ein einſeitiges Dach, egyóldalú p. o. tető v. fedél, félfedelű; trop. ein einſeitiger Bericht, tsak az egyik részнek v. félnek előadása; adv félszegesen, felibe, fele részről; einſeitig urtheilen, félszegesen

legelőször megpróbálni, megfuttatni; ſich einſchießen, d. i. a) im Schießen üben und geſchickt machen, a' lövésbe magát gyakorlani és rákészülni; b) ſich beliebt machen, beszínleni magát valakinél: Einſchießung, die, bévetés, kenyér bévetése; bélövés.

Einſchiffen, etwas ins Schiff bringen, hajóra rakni, a' hajóba bérakni, bétenni; Soldaten einſchiffen, hajóra szállítni, p. o. a' katonákat; ſich einſchiffen, hajóra ülni v. szállni; beſ. ſchiffend hineingehen z. B. in den Hafen, béállani, bévezni p. o. a' kikötőbe: Einſchiffung, die, hajóra szállás, hajóra szállítás, bérakás a' hajóba.

Einſchirren, felhámozni a' lovakat.

Einſchlafen, elaludni, elnyomtatni az álom által; hart und feſt einſchlafen, mélyen elaludni, mély álomba merülni, über einer Arbeit einſchlafen, elaludni a' munkán; trop. von Gliedern wenn ſie eine kurze Zeit hindurch fühllos werden, meg- v. elzsibbadni; f. entſchlafen, eines ſanften Todes ſterben, örökre elaludni, tsendes halállal meghalni: Einſchlafen, das, elalvás, álombamerülés.

Einſchläfern, einen, elaltatni valakit; trop. ſorglos, nachläßig machen, elaltatni: Einſchläferung, die, elaltatás.

Einſchlag, der, kézbetsapás, parola, kézadás; ſt. Eintrag bey den Webern, bélfonál: an den Kleidern, béhajtás, a' ruha szélének béhajtása; der Schwefel, der in das Weinfaß gethan wird kénkő, ánslóg, mellyel a' boros hordót kifüstölik v. kiégetik: Einſchlagen, hinein ſchlagen z. B. einen Nagel, béverni p. o. a' szeget, Eyer einſchlagen, rántottát sütni; durch Schlagen zerbrechen z. B. Fenſter, ꝛc. bétörni, béütni p. o. az ablakot 's a' t. die Zähne einſchlagen, kiütni a' fogát; bey Kleidern, béhajtani p. o. a' ruhát a' varrásban; f. ein Mittel wählen, einen Weg einſchlagen, választani p. o. valamely útat, módot valamire; in die Hand ſchlagen, bey Verträgen, kezet tsapni v. adni; in einen Ort einſchlagen (vom Blitze) beütni valahová, mint a' menykő; in die Erde graben, von den Bergleuten, ásni kezdeni a' bányában; wohin gehören, ſich beziehen, tartozni valahová, belévágni valamibe; der Abſicht gemäß ausfallen, jól ütni ki, jól teremni, diszleni, mint p. o. a' szüret 's a' t. Einſchlagung, die, bé- v. beléverés; bétörés v. ütés; beléhajtogatás; béhajtás, a' ruha béhajtása.

Einſchleichen, hinein ſchleichen, bésuhanni v. tsúszni, alattomban bémászni; ſich einſchleichen eig. alattomban belopódzni, bélopni magát, bébújni, bémászni, trop. bétsúszni, beszínleni magát p. o. valaki barátságba: Einſchleichen, das, bétsúszás, bélopódzás, magabészínlése.

Einſchleifen, z. B. verbothene Waaren, tiltott portékát bélopni, bélopva vinni.

Einſchleppen, béronni v. húzni, p. o. hajót az alattság által, béhurtzolni valamit.

Einſchließen, bézárni, elzárni p. o. a' kenyerét, pénzét; ſich einſchließen, bezárkozni, bézárni magát; ſt. einſperren, bérekeszteni, zárni, einen Vogel in einen Käfig einſchließen, a' madarat kalitzkába rekeszteni, tenni v. zárni; einen Brief mit einſchließen, más levelet a' maga levelébe zárni; ſt. umgeben, körülvenni, körülv. bekeríteni, körülfogni; mit in etwas begreifen, bé- v. beléfoglalni, beléérteni. kőrzészámlálni; in die beſtimmte Oeffnung paſſen, z. B. das Schloß ſchließt ein, a' zár jól záródik v. jól bézáródik: Einſchließung, die, bézárás, elzárás, mellézárás; körülkerítés, bekerítés, körülfogás; befogás.

Einſchlucken, bé- v. lenyelni: Einſchluckung, die, bé- v. lenyelés.

Einſchlüpfen, bétsúszni, betsuszszani.

Einſchlürfen, béhörpölni, behörpenteni: Einſchlürfung, die, béhörpentés.

Einſchlummern, elszenderedni, elszúnyadni: Einſchlummern, das, elszenderedés, elszúnyadás.

Einſchluß, der, mellérekesztés, mellététel, odaszámlálás, z. B.

das Heer beſtand, mit Einſchluß der Officiere 10000 Mann, a' hadisereg odaszámlálván a' tiszteket is v. a' tisztekkel együtt 10000 emberre ment; was eingeſchloſſen wird, z. B. Briefe, más levélbe zárt levél.

Einſchmeicheln, ſich, hízelkedés által bészínleni magát, tsapodárkodás által bészínleni magát; daher einſchmeichelnd, hízelkedő, tsapodár.

Einſchmeißen, béhajítni, hajtással betörni p. o. ablakot.

Einſchmelzen, el- meg- öszveolvasztani; durch Schmelzen ſich vermindern, a' megolvasztásban fogyni, kevesedni: Einſchmelzung, die, megolvasztás.

Einſchmiegen, ſich, bészínleni magát.

Einſchmieren, békenni, bémázolni megkenni p. o. olajjal valamit; bémotskolni: Einſchmierung, die, megkenés.

Einſchnallen, bétsatolni.

Einſchneiden, einen Schnitt machen, bévágni valamit, von Bändern, Stricken, vágni, bevágódni mint a' sinór 's a' t. durchs Schneiden hineinbringen, bé- v. belémetszeni, belévágni, felvágni reá p. o. a' fára valamit; zerſchneiden z. B. Brod zur Suppe einſchneiden, belévagdalni, szelni belé, p. o. kenyeret levesbe: Einſchneidig, adj. egy élű: Einſchnitt, der, bévágás, bémetszés: trop. z. B. an Blättern, bevagdalás a' levelek szélein.

Einſchnupfen, felszívni a' tobákot.

Einſchnüren, béfűzni, valamit békötözni.

Einſchöpfen, aus der Quelle, meríteni a' forrásból.

Einſchränken, mit Schranken umgeben, valamit határok közzé szorítni, határt szabni valaminek, békorlátolni valamit; mérsékelni, zabolázni valamit, határba tartani, die Ausgaben einſchränken, a' költségeit kevesíteni; eingeſchränkte Geiſtesfähigkeiten beſitzen, gyenge elmebéli tehetséggel bírni; eingeſchränkt leben, szűkön élni: Einſchränkung, die, határszabás, határbaszorítás, korlátolás; mérséklés, zabolázás, határbatartás; mit Einſchränkung, azzal a' megszorítással, kifogással, kikötéssel; ohne Einſchränkung reden, szabadon, minden tartóztatás nélkül beszéllni.

Einſchrauben, bésrófolni.

Einſchreiben, béírni, beléírni, Ausgaben und Einnahmen einſchreiben, a' költséget 's a' bevetelt v. jövedelmet béírni, béjegyezni; ſich einſchreiben laſſen, béiratni magát, felíratni a' nevét; als Soldat, beállani a' katonák közzé v. katonának: Einſchreibung, die, béírás, béjegyzés.

Einſchroten, béereszteni, v. taszítni kortsoján p. o. hordót.

Einſchub, der, bétolás, bétaszítás.

Einſchürig, adj. z. B. Wolle, egynyírésű gyapjú.

Einſchuß, der, bélfonál.

Einſchütten, in einen Sack, belétölteni p. o. a' zsákba, in ein Faß, hordóba tölteni v. töltögetni: Einſchütten, das, beletöltés.

Einſchwärzen, egészen befeketítni, fekete festékkel bekenni; bémotskolni, bészennyezni; bélopni a' tiltott portékát, az az, oda, a' hová azt bévinni nem szabad: Einſchwärzen, das, die Einſchwärzung, befeketítés, bemotskolás, bészennyezés; tiltott portéka bélopása.

Einſegnen, einen Sterbenden, az utólsó áldást elmondani a' haldoklóra; Brautleute einſegnen, az új házasokat megáldani, papi áldást elmondani reájok; f. einweihen, felszentelni: Einſegnung, die, megáldás, felszentelés.

Einſehen, etwas, általlátni valamit, megfoghatni, megérteni: Einſehen, das, általlátás, megértés; ſt. Verſtand, értelem, bélátás valamibe; Einſehen haben, bélátni valamibe, meg tudni ítélni valamit: Einſehend, adj. általlátó, értelmes.

Einſeifen, bészappanozni: Einſeifung, die, bészappanozás.

Einſeitig, adj. z. B. ein einſeitiges Dach, egyóldalú p. o. tető v. fedél, félfedelű; trop. ein einſeitiger Bericht, csak az egyik részének v. félnek előadása; adv félszegesen, felibe, fele részről; einſeitig urtheilen, félszegesen

ſtélni: Einſeitigkeit, die, egyoldalúság.

Einſenden, béküldeni: Einſendung, die, béküldés.

Einſenken, z. B. Reben, a' szőlővesszőt bujtani, homlítni, beléereszteni; den Todten einſenken, a' halottat eltakarítni, eltemetni: Einſenkung, die, beleeresztés; a' halottat eltakarítása, eltemetése.

Einſetzen, hinein ſetzen, bétenni, belétenni valamit valahová; ſich in den Wagen einſetzen, beülni a' kotsiba; Pflanzen einſetzen, ültetni, el- v. beléültetni, fákat, tsemetéket; ſich falſche Zähne einſetzen laſſen, ál-fogakat rakatni magának; ſt. verpfänden, valamit zálogba vetni; zum Könige einſetzen, valakit Királynak tenni valahová; in ein Amt einſetzen, valakit hivatalba tenni v. bétenni; ſt. beſtimmen, z. B. jemanden zum Erben einſetzen, valakit örökösévé tenni: Einſetzling, der, (Setzling) tsemeteág, tsemete, újültetés: Einſetzung, die, der Zweige, bé- y. elültetés; in ein Amt, bé v. belétevés; ins Gefängniß, fogságba tevés; Einſetzung eines Erben, örökös kinevezés v. bététel.

Einſicht, die, bélátás, értelem, dologhoz értés, okosság, esméret; beſſere Einſicht haben von etwas, jobban érteni valamit, jobban bélátni valamibe; ſeine Einſicht erweitern, vervollkommnen, esméreteit kiterjeszteni, öregbítni, tökélletesítni: Einſichtsvoll, adj. értelmes, okos, nagy bélátású, a' dologba bélátó; ein einſichtsvoller Mann, igen értelmes, okos, v. nagy bélátású ember; adv. értelmesen, okosan, böltsen.

Einſiedeley, die, remetelakhely; f. Einſamkeit, magánosság, remeteség: Einſiedler, der, remete: Einſiedleriſch, adj. remetés, magános, remetei.

Einſieden, elfőzni, elsőni.

Einſiegeln, z. B. Geld, bé- v. belépetsételni p. o. pénzt.

Einſingen, énekelve elaltatni.

Einſinken, le- bé- v. belésülyedni: Einſinken, das, belésülyedés.

Einſitzen, beléülni, bélni t. i. a' kotsiba: Einſitzig, adj. z. B. Wagen, együlésű p. o. kotsi.

Einsmahl, adv. egyszer, egykor.

Einſpannen, f. ſpannend dehnen, beléfeszítni, mint p. o. a' gyoltsot a' rámába; Pferde einſpannen, befogni a' lovakat, ökröket; uneigent. einen Fluß mit einem Damm einfaſſen, um ihn dadurch aufzuſchwellen, und Waſſer zum Treiben der Mühlen zu gewinnen, árokba venni v. szorítni, p. o. a' patakot, hogy malmot hajtson: Einſpannung, beléfeszítés; befogás, lovaknak befogása: Einſpännig, adj. egylóravaló kotsi v. szekér.

Einſperren, bézárni, bérekeszteni; ſich einſperren, bézárkózni: Einſperrung, die, bézárás.

Einſpielen, ſich, z. B. in ein Inſtrument, belészokni, hozzászokni több gyakorlás által.

Einſpinnen, z. B. Haare in Flachs, belé v. közzéfonni; ſich einſpinnen (von Inſecten) magát bekötni, mint a' bogarak, selyembogár.

Einſprechen, z. B. Muth, neki bátorítni, bíztatni, bátorítni; Troſt einſprechen, vígasztalni; gerichtlich widerſprechen, törvényes kifogást tenni valami ellen, ellene mondani; bey jemanden einſprechen, d. i. beſuchen, rövid időre meglátogatni valakit, befordulni valakihez: Einſprechen, das, bátorítás, bíztatás; ellene szóllás törvényes módon, ellenvetés; látogatás.

Einſprengen, befetskendezni.

Einſpringen, beugrani.

Einſpritzen, bé- v. beléfetskendeni, befetskendezni: Einſpritzen, das, beléfetskendés.

Einſpruch, der, törvényes ellenemondás v. ellentállás; es iſt Einſpruch gethan worden, a' dolog megakadályoztatódott.

Einſt, adv. einmal, egyszer, egykor; valaha, egykor hajdan, egykor t. i. jövendőben.

Einſtämmig, adj. egy szálból álló, egy szálú p. o. fa, egydereku, egytörzsökű.

Einſtampfen, betsömöszölni, belésujkolni.

Einſtänkern, bebüdösitni.

Einſtechen, belészúrni; Löcher einſtechen, d. i. machen, kiszúrni.

Einſtecken, z. B. den Degen, bétenni, bédugni, belédugni p. o. a' kardot hüvelyébe; jemand einſtecken, d. i. ins Gefängniß ſetzen, bétenni p. o. a' tolvajt a' tömlötzbe; in den Sack einſtecken, a' zsebjébe bétenni valamit; trop. Vorwürfe ꝛc. geduldig ertragen, eltürni, elszenvedni, elnyelni p. o. a' pirongató beszédet: Einſteckung, die, bétevés, belédugás.

Einſtehen, f. einen Dienſt antreten, béállani a' szolgálatba; ſt. bürgen für etwas, kezes lenni valamiért.

Einſtehlen, bélopózkodni.

Einſteigen, in den Wagen, be- v. felhágni, fel- v. béülni a' kotsiba; von Dieben, bémászni mint a' tolvajok az ablakon: Einſteigen, das, in ein Schiff, bémenés a' hajóba, in den Wagen, felhágás, béülés a' kotsiba.

Einſtellen, z. B. ein Pferd, béállítni, bévinni p. o. a' lovat az istállóba; Waaren einſtellen, bévinni az el nem kelt portékát; trop. etwas unterlaſſen, félbeszakasztani valamit, felhagyni valamivel; einen Bau einſtellen, az épitést félbeszakasztani; eine Reiſe einſtellen, az útazásról lemondani, azzal felhagyni; ſich einſtellen, megjelenni: Einſtellen, das, die Einſtellung, d. i. Unterlaſſung, elhagyás, félbeszakasztás.

Einſtens, adv. valaha.

Einſticken, belévarrni, himezni.

Einſtimmen, ſeine Stimme mit andern hören laſſen, együtt énekelni; trop. beyſtimmen, megegyezni másokkal valamiben: Einſtimmig, adj. z. B. Geſang, egyhangú p. o. ének, nóta; trop. übereinſtimmend, megegyező; einſtimmend ſeyn, megegyezni, egy értelemben lenni p. o. valakivel: adv. egy hangon; egyezőleg, megegyezőleg, egy akarattal, közakarattal: Einſtimmigkeit, die, Einſtimmung, megegyezés.

Einſtopfen, bédugni, belétömni; eine Pfeife einſtopfen, pipát tölteni, megtölteni: Einſtopfung, die, bédúgás.

Einſtoßen, hinein ſtoßen, bétaszítni, bé- v. belétolni; zerbrechen z. B. Fenſter, bétörni, p. o. az ablakot, az ajtót: Einſtoßung, die, bétaszítás; bédöfés, béütés.

Einſtreichen, z. B. Kindern Brey, belékenni, belétömni p. o. pépet a' kisded szájába; Geld einſtreichen, bésepreni a' pénzt: Farben einſtreichen, festékkel bémázolni: Einſtreichung, die, belétömés, bémázolás.

Einſtreuen, bé- v. beléhinteni, belékeverni; trop. einmiſchen, közzé keverni v. elegyítni.

Einſtudieren, auswendig lernen, valamit könyvnélkül megtanúlni; ſt. üben, belétanúlni valamibe, szorgalmatosan gyakorolni magát valamiben.

Einſtücken, belétóldozni.

Einſtürmen, bérohanni: Einſtürmung, bérohanás.

Einſtürzen, etwas niederſtürzen, bé- v. ledönteni; mit ſeyn, bé- le- öszvedűlni, öszveomlani, bészakadni, öszverogyni; auf jemanden einſtürzen, valakire rádűlni 's azt betemetni.

Einſturz, der, bédűlés, béomlás, le- v. öszvedűlés, bészakadás, öszverogyás.

Einſtweilen, adv. ſt. indeſſen, azonban, azonközben, egy kis időre.

Einſudeln, bémotskolni.

Einſylbig, adj. egytagú t. i. szó; trop. ein einſylbiger Menſch, kevésbeszédű ember.

Eintägig, adj. egynapi, egynapos.

Eintauchen, bé- v. belémártani: Eintauchung, die, belémártás.

Eintauſchen, eltserélni mással v. másért; tserélni, tserélés által jutni hozzá v. tenni rá szert: Eintauſchen, das, die Eintauſchung, eltserélés.

Eintheilen, el- v. felosztani, részekre osztani: Eintheilung, die, el- v. felosztás; eine gute Eintheilung machen, jól elosztani v. felosztani valamit, jól elrendelni. Eintheilig, adj. egyrészű.

Einthun, ſt. einlegen, belétenni.

Eintönig, adj. egyhangú, egyszavú; trop. ſt. einförmig, egyűgyű, egyszerű, egy nyomon menő; adv. z. B. ſingen, ſprechen, egy

hangon, változtatás nélkül t. i. énekelni, beszélni.

Eintracht, die, egyesség, egyetértés, brüderliche Eintracht, testvéri v. atyafiságos egyetértés: **Einträchtig**, adj. egyetértő, egyességben lévő; adv. egyetértve, egyetértőleg.

Eintrag, der, bey Webern der Einſchlag, bélfonál a' takátsoknál; f. Nachtheil, Schaden, kár, fogyatkozás, rövidség, megkárosítatás; ſt. Hinderniß, akadály, einem Eintrag thun, valakinek kárára lenni, rövidséget okozni.

Eintragen, bévinni v. emelni; ſt. einſchreiben, béírni v. jegyezni, bétenni p. o. a' számadásba; ſt. Gewinn bringen, hasznot hajtani: **Einträglich**, adj. Gewinn bringend, haszonhajtó, jövedelmes, jó jövedelmű, hasznos, p. o. kereskedés, hivatal: **Einträglichkeit**, die, haszonhajtás, hasznos volt; **Eintragung**, die, bé- v. felírás, az adósság béírása.

Eintreffen, ſt. ankommen, megérkezni, megjönni; ſt. übereinſtimmen z. B. eine Rechnung, megegyezni, egyezni egymással, öszveütni; in Erfüllung gehen, bételyesedni: **Eintreffen**, das, f. Ankunft, el- v. megérkezés, bételyesedés.

Eintreiben, z. B. Vieh, béhajtani p. o. a' marhát az istállóba; béverni, beléverni p. o. a' karót a' földbe; trop. einfordern z. B. Geld, bészedni t. i. ügyel bajjal, béhajhászni t. i. az adósságot: **Eintreibung**, die, béhajtás.

Eintreten, z. B. in ein Haus, a' házba bélépni, bemenni; f. antreten z. B. ein Amt, béállani a' hivatalba, hozzáfogni hivatalához; ins zehnte Jahr treten, tizedik esztendejébe lépni; ſt. ſich zeigen, gegenwärtig werden, beállani, kezdődni megjelenni, mint a' tavasz, tél; durch Treten befeſtigen, z. B. Kraut, bétapodni, benyomni p. o. a' káposztát; ſich eintreten, z. B. einen Nagel, beléhágni valamibe p. o. szegbe; ſt. zertreten, öszvetapodni: **Eintretung**, die, bétapodás, p. o. a' káposzta bétapodása.

Eintritt, der, das Hereintreten, bémenetel, belépés v. menés; in ein Amt, béállás a' hivatalba; ſt. Anfang, kezdet, béállás; beym Eintritt des Jahres, az esztendő kezdetével; der Eintritt des Winters, des Herbſtes, a' télnek, az ősznek béállása.

Eintrocknen, öszveaszni, el- ki-öszveszáradni; vom Waſſer, elapadni.

Eintröpfeln, belétsepegtetni.

Eintunken, belemártani p. o. kenyeret a' lévbe.

Einverleiben, egyesítni vele, hozzákaptsolni; einer Stadt einverleibt werden, a' városhoz kaptsoltatni; bé- v. felvenni p. o a' társaságba, valakit; **Einverleibung**, die, veleegyesítés, hozzákaptsolás.

Einverſtändniß, das, egyetértés: **Einverſtehen**, ſich mit jemanden, egyetérteni v. egyetértésben lenni valakivel.

Einwachſen, belénőni.

Einwägen, belémérni v. beléfontolni valamit az edénybe; ſich einwägen, a' mérésben fogyni, kevesedni, apadni.

Einwärts, adv. befelé.

Einwäſſern, bé- v. eláztatni p. o. a'-lent: **Einwäſſerung**, die, béáztatás.

Einwalken, békallózni, a' posztót.

Einwandern, béköltözni, bévándorlani valahová; f. einkehren, bészálni: **Einwanderung**, die, béköltözés, bészállás.

Einweben, belészőni, bészőni: **Einwebung**, die, belészövés.

Einwechſeln z. B. Geld, pénzt váltani, elváltani a' pénzt, v. felváltani: **Einwechslung**, die, elváltás, pénzváltás.

Einweichen, z. B. Leder, béáztatni, megáztatni: **Einweichung**, die, bé- v. megáztatás.

Einweihen, z. B. die Kirche, felszentelni p. o. a' templomot; in die Wiſſenſchaften, beavatni a' tudományokba: **Einweihung**, die, felszentelés, béavatás valamibe.

Einweiſen, béiktatni valakit p. o. a' hivatalba v. béállítni; **Einweiſung**, die, béiktatás, béavatás.

Einwenden, ellene mondani, ellenvetést v. kifogást tenni, ich habe nichts dawider einzuwenden, sem-

mi szóllóm sints ellene: Einwendung, die, ellenvetés, kifogás, ellen mondás, szólló valami ellen.

Einwerfen, hinein werfen, bévetni, behajítni, bédobni; trop. f. einwenden, ellene mondani, kifogást tenni; verderben, hajtással bétörni, v. behajítni p. o. az ablakot: Einwerfung, die, behajítás, bévetés, bétörés a' hajtás által.

Einwickeln, bétakargatni, bégönyölgetni, beléhajtogatni; Pfeffer in Papier einwickeln, borsot takargatni papirosba.

Einwiegen, z. B ein Kind, elringetni, a' gyermeket a' böltsőben; trop. ringetve elaltatni.

Einwilligen, in etwas, megegyezni valamiben v. benne, helybe hagyni, valamire ráállani: Einwilligung, die, megegyezés, ráállás, helybehagyás.

Einwindeln, béfáslizni.

Einwinden, béfatsarni, befelétekerni, belétekerni.

Einwirken, einweben, belészőni; in oder auf etwas wirken, foganatjának v. erejének, sikerének lenni valamire v. arra nézve; auf jemanden einwirken, béhatni valakire, meghatni valaki szívét: Einwirkung, die, erő, hathatósság, foganat, siker.

Einwohner, der, die Einwohnerinn, lakos; einer Stadt, városi lakos, pl. városiak; eines Dorfes, falusi lakos, pl. falusiak; ein neuer Einwohner, új lakos, gyarmatos.

Einwühlen, sich, bétúrni magát a' földbe.

Einwurf, der, ellenvetés.

Einwurzeln, meggyökerezni, gyökeret verni p. o. mint a' fa; trop. sich befestigen, elhatalmazni, megrögzeni, mint a' gonoszság; wie eingewurzelt, mint ha leszegezték volna p. o. úgy állott 's bámúlt.

Einzapfen, belétsapolni, tsapot ereszteni belé.

Einzählen, belé v. közzé számlálni oda számlálni.

Einzäumen, ein Pferd, bézablázni a' lovat.

Einzäunen, einen Garten, békerítni, körülkerítni t. i. sövénykerítéssel 's a' t. Einzäunung, die, bé- v. körülkerítés.

Einzeichnen, belérajzolni; st. einschreiben, beléjegyezni, béírni: Einzeichnung, die, béjegyzés, béírás.

Einzeln, adj. magános, egyes, p. o. ember, egyenkéntvaló; adv. magánosan, magában; egyenként p. o. hartzolni.

Einziehen, z. B. Segel, bévonni, béhuzni, bészedni; Faden einziehen, -beléülteni a' fonalat, tzérnát; trop. eincassiren, z. B. Geld, bészedni a' pénzt, v. bévenni; confisciren, z. B. jemandes Güter, valaki jószágát büntetésül elfoglalni v. elvenni; st. verhaften, bézárni, béfogni valakit; Nachrichten einziehen, tudósítást szerezni valami dolog felől; in einen engeren Raum zusammenziehen, öszvehúzni, öszveszorítni; sich einziehen, wie z. B. Tuch, öszvemenni v. húzódni; mit seyn, mit Gefolge in einen Ort ziehen, pompával 's késérőkkel bémenni valamelly városba; in ein Haus einziehen, házba költözni, költözősködni; von flüssigen Körpern, béinni magát, bészívárogni, beszívódni, mint a' víz a' földbe: Einziehen, das, die Einziehung, beléhúzás, bévonás, béhúzás; pénzbeszedés; jószág elfoglalás t. i. büntetésül; elfogása 's bézáratása valakinek; öszvehúzás.

Einzig, adj. egy, tsak egy, egyetlen egy, egyedűlvaló; adv. egyedűl, tsak, tsupántsak; einzig deßwegen, tsak azért; f. vorzüglich, különösen, kiváltképpen.

Einzischeln, einzischen, bésúgni.

Einzug, der, pompás bémenetel, eines Siegers, győzödelmi pompa: f. Einziehen.

Einzwängen, erőszakkal kényszerítni közzé v. beléfeszítni; jemanden einzwängen, valakit valahová bészorítni; st. zusammendrängen, öszveszorítni v. tsiptetni.

Eis, das, jég; zu Eis werden, jéggé válni, megfagyni, jéggé fagyni; das Eis schmilzt, a' jég olvad v. elolvad; es trägt, megbír a' jég, es brechen, jeget törni, az az útat nyitni; Sprw. jemanden aufs Eis führen, valakit jégre vinni, rászedni: Eisberg, der, jéghegy, jégtorlás: Eisbahn, die, ösvény

a' jégen: Eisbär, der, északsarki v. fejér medve: Eiſen, jeget vágni: Eisgrube, die, jégverem: Eiskalt, adj. jéghidegségű, jéghideg, hideg mint a' jég: Eisfiſcherey, die, jég alatt halászás: Eisgang, der, die Eisfahrt, jégmenés v. folyás: Eisgrau, adj. ősz, tsupa ősz: Eiskälte, die, nagy hideg: Eiskluft, die, jégnyílás: Eiskraut, das, jégvirág, bojtvirág: Eismeer, das, jég v. jeges tenger: Eispol, der, a' jeges sark: Eisſcholle, die, jégdarab v. tábla: Eisvogel, der, jégmadár: Eiszapfen, der, jégtsap.

Eiſen, das, vas; etwas, das mit Eiſen beſchlagen iſt, megvasalt, vasas; gediegenes Eiſen, termésvas; Sprichw. man muß das Eiſen ſchmieden, weil es warm iſt, addig üsdd a' vasat, míg tüzes: Noth bricht Eiſen, a' szükség törvényt ront; ſt. Hufeiſen, lópatkó; ſt. eiſerne Feſſeln, z. B. jemanden in die Eiſen ſchmieden, vasra verni valakit.

Eiſenartig, adj. vasnemű: Eiſenbergwerk, das, vasbánya: Eiſenblech, das, vaspléh: Eiſendraht, der, vasdrót.

Eiſenerde die, vasasföld: Eiſenerz, das, vasértz: Eiſenfarbe, die, vasszín: Eiſenfarbig, adj. vasszínű: Eiſenfeil, das, vaspor: Eiſenfeſt, adj. kemény mint a' vas, vaskeménységű: Eiſenfleck, der, rozsdafolt, rozsdás vastól okozott petsét: Eiſenfleckig, adj. rozsdapetsétes: Eiſenfreſſer, der, tátos, erejével szerfelett kérkedő: Eiſengans, die, gerendavas, gerenda formába öntött vas: Eiſengießer, der, vasöntő: Eiſenglanz, der, vasfény: Eiſenglimmer, der, vasfény: Eiſengrau, adj. vasszínű: Eiſengrube, die, vasbánya: Eiſenhaltig, adj. vasas, vas részekkel elegyes: Eiſenhammer, der, vashámor: Eiſenhandel, der, vassalkereskedés, vasárosság: Eiſenhändler, der, vasáros: Eiſenhart, adj. kemény mint a' vas: Eiſenhütchen, das, sisakvirág, sisakfű: Eiſenhütte, die, vashámor.

Eiſenkitt, der, vasporsár, melly égetett gipszből és vasporból készittetik ecettel a' kövek öszvefoglalására a' víz alatt: Eiſenkram, der, vasárúlás: Eiſenkrämer, der, kis vas áros v. árúló: Eiſenkraut, das, galambotz, szaporafű: Eiſenmal, das, rozsdafolt: Eiſenofen, der, vasolvasztó kementze.

Eiſenroſt, der, vasrozsda: Eiſenſand, der, vasporos fövény: Eiſenſchlacke, die, vassalak: Eiſenſchlag, der, vaspor: Eiſenſchmied, der, kováts: Eiſenſchmiede, die, kovátsműhely: Eiſenſchwärze, die, vasból készített feketítő: Eiſenſpäne, die, reszelt vaspor: Eiſenſpiegel, der, fényes vasértz: Eiſenſtein, der, vaskő: Eiſenſtufe, die, vaskődarab: Eiſenſyrup, der, vasas szírup: Eiſentinctur, die, vaserősszínvíz.

Eiſen-Vitriol, das, vasgálitz, vasgálitzkő: Eiſenwaare, die, vasportéka: Eiſenwaſſer, das, vasas víz: Eiſenwerk, das, ſt. Eiſenhammer, vashámor: Eiſenwurz, die, sikkantyús tsűkülő, pészmafű: Eiſern, adj. eig. aus Eiſen, vas, vasból való; uneig. feſt, dauerhaft, kemény, erős, tartós; mint a' vas; ſt. gefühllos, hart, érzéketlen, durva, keménysziv; bey Dichtern, das eiſerne Zeitalter, a' vas kor, eiſerne Zeiten, mostoha idő.

Eitel, adj. d. i. leer ohne Bedeutung, haszontalan, hijábanvaló; daher: ſt. lauter, mit nichts vermiſcht, tsupa, tiszta tsupa; eitle Poſſen, tsupa tréfaság; d. i. ohne Wahrheit, helytelen, hijú, haszontalan v. hijú fenyegetődzés; ſt. unnütz, z. B. Bemühungen, hijábanvaló igyekezet v. iparkodás; ſt. vergänglich, z. B. es iſt alles eitel, minden múlandó; ſo viel als, eitle Dinge liebend, hijú, hijúságon kapó, hivalkodó, tseltsap, negédes; eitel ſeyn, hijú lenni: adv. hijában, haszontalanúl, hijúlag, hijú módon: Eitelkeit, die, hijábanvalóság, haszontalanság, hijúság; tseltsapság, negédesség.

Eiter, der, ev, genyetség, evesség: Eiterbeule, die, kelevény, tályog, kelés: Eiterfluß, der, genyetségfolyás: Eitericht, adj. genyetség forma v. formájú: Eiterig, adj.

voll Eiter, eres, genyetséges: Eitern, meggyúlni; es eitert, jön v. foly belőle az ev, v. a' genyetség: Eiterneſſel oder Brenneſſel, die, talán: Eiterſtock, der, genyetség fészke: Eiterung, die, meggyúlése a' sebnek, evesedés, megevesedés.

Ekel, der, megundorodás valamitől, tsömör; bis zum Ekel, unalomig, egész undorodásig; zum Ekel ſeyn, unalmára lenni valakinek; Ekel erregen, undorodást okozni; Ekel bekommen, megundorodni valamitől, megtsömörleni: Ekel, adj. ſich ekelnd, undorodó; Ekel erregend, undok, undorodást okozó: Ekelhaft, adj. undorító, utálatos: Ekeln, undorodni.

Elliptik, die, napút, a' nap útja.

Elloge, die, Hirtenlied, pásztori dal.

Elaſticität, die, Federkraft, rúgóerő: Elaſtiſch, adj. rúgóerejű.

Elegie, die, szomorú dal.

Elektricität, die, villámtűz, villámszikra: Elektriſch, adj. villámtüzi, villámi, villámos: Elektriſiren, villámtűzzel megtölteni, megvillámosítni, villámtűzzel megszikráztatni: Elektriſiren, das, die Elektriſirung, megvillámítás, megvillámosítás.

Element, das, Urſtoff, létalak, éltetőváló, lételej, die vier Elemente, a' négy létalak; ſt. Anfang, kezdet, első kezdet; uneig. was zum thieriſchen Leben nothwendig iſt, fészek, hajlék, lakhely, z. B. Waſſer iſt das Element der Fiſche, víz a' halak helyek; ſt. Lieblingsort, z. B. der Hof iſt ſein Element, legkedvessebb helye neki az udvar, leginkább szeret az udvari emberekkel társalkodni; im gemeinen Leben, zum Element oder potz Element, als Fluch, teremtette, als Verwunderung, ejnye: Compos. Elementar-Buch, das, kezdőkönyv p. o. valamelly tudományban: Elementar-Kenntniſſe, die, kezdetbeli esméretek: Elementariſch, adj. kezdő.

Elend, das, Noth, nyomorúság, inség, ins Elend gerathen, nyomorúságra jutni, jemanden ins Elend ſtürzen, valakit nyomorúságra juttatni, im Elend ſich befinden, nyomorúságban lenni; ſt. Armuth, Dürftigkeit, inség: Elend, adj. nyomorú, nyomorúlt, ein elender Troſt, nyomorú egy vígasztalás, ein elender Dichter, gyáva v. roszsz költő; ein elender Schreiber, nyomorúlt v. nagyon roszsz író, ein Elender, egy semmire való ember; ſehr arm, igen szegény; adv. nyomorúan, nyomorúltan, nyomorúságosan: Elendthier, das, jávorszarvas.

Elephant, der, Elefánt: Elephanten-Orden, der, elefánt vitézi rend: Elephantenrüſſel, der, elefántorr, orny, orrozat, orrmány: Elephantenzahn, der, elefántfog, elefántagyar.

Elfenbein, das, elefánttsont, elefánttetem: Elfenbeinern, elefánttsont, elefánttetemből való, elefánttsontból való.

Elixir, das, Heiltrank, orvosital, szerital, főttnedv.

Elle, die, réf, röf, länger als zwey Ellen, két réfnél hoszszabb, von einer Elle, egy réfnyi, von einer halben Elle, fél réfnyi: Ellenbreit, Ellenhoch, adj. egy réfnyi széles, magas: Ellenweiſe, adj. z. B. verkaufen, réf számra adni.

Ellenbogen, der, könyök.

Elſter, die, szarka.

Eltern oder Aeltern, die, plur. szülék: Elternliebe, die, der Eltern gegen die Kinder, szüléi szeretet; der Kinder gegen die Eltern, szülék eránt való szeretet: Elterlich, adj. z. B. Liebe, szüléi p. o. szeretet a' gyermekhez; adv. szüléi módon: Elternlos, adj. árva.

Empfang, der, das Empfangen d. i. einer Sache oder Perſon, elfogadás, vétel, felvetel: Empfangen, venni, általvenni, p. o. levelet; ſt. aufnehmen, fogadni, elfogadni, p. o. vendéget, Geld empfangen, pénzt felvenni; ſchwanger werden, méhébe fogadni, teréhbe esni: Empfangsſchein, der, vételbizonyság, vétel felől szólló bizonyság.

Empfänger, der, Empfängerinn, die, részesülő valamiben, vevő, által vevő: Empfänglich, adj. elfogadható, érzékeny valamire, valaminek elfogadására alkalmatos v. kész; Empfänglichkeit, die, elfogadó készség, hajlandóság vala-

mire, érzés: Empfängniß, die, vom weibl. Geschlechte, méhébefogadás.

Empfehlen, etwas, ajánlani valami dolgot; sich empfehlen, d. i. seine Zuneigung erhalten, felkapni valaki előtt valami által, megnyerni valaki kedvét; oder um Abschied zu nehmen, elbútsúzni, az az elmenetelekor köszönni 's magát ajánlani; ich empfehle mich Ihnen, ajánlom magamat; f. fortgehen, z. B. er hat sich empfohlen, elment, ajánlotta magát 's elment: Empfehlend, adj. magát ajánló, tetsző, kedveltető: Empfehlenswerth oder würdig, adj. ajánlásra méltó, ajánlható.

Empfehlung, die, das Empfehlen, ajánlás; f. Gruß, köszöntés, tisztelet; Weggang, elmenetel, elbútsúzás, magaajánlás: Empfehlungsschreiben, das, ajánló levél.

Empfindbar, érezhető, érzéssel bíró, érző: Empfindbarkeit, die, érezhetőség, érzőerő: Empfindeley, die, lächerliche Empfindsamkeit, érzékenykedés.

Empfindeln, érzékenykedni: Empfinden, durch Sinne wahrnehmen, érezni, megérezni valamit p. o. örömöt, fájdalmat; zärtliche Empfindung haben, érezni szívében, érzéssel, indúlattal viselni: etwas Unangenehmes empfinden, kedvetlenséget érezni, tapasztalni, z. B. ich will es ihm schon empfinden lassen, dejszen, ezt ugyan megéreztetem vele, ezt el nem viszi szárazan; in Verbindung mit „übel" und „hoch" z. B. übel nehmen, nehezen venni v. szenvedni.

Empfindlich, adj. érzékeny, az érzésben nagyon béható, keserves p. o. fájdalom; empfindliche Kälte, testet általjáró hideg; empfindliche Beleidigung, érzékenyen ező megsértés; empfindliche Antwort, sérelmes felelet; fähig sich leicht beleidigt zu finden, érzékeny, könnyen megindúló v. ingerelhető gyenge, daher, ein empfindlicher Mensch, indúlatos ember, a' ki könnyen v. hamar felindúl, megharagszik; jemanden empfindlich machen, valakit meg- v. felharagítni, felboszszantani; empfindlich werden, felgerjedni, megboszszankodni, megharagudni: adv. érzékenyen, keservesen, nagyon; f. zornig, haragosan, boszszankodva.

Empfindlichkeit, die, érezhetőség, érzékenység; indúlatosság, hajlandóság a haragra, boszszankodásra; megharagvás, felgerjedés.

Empfindsam, adj. érzékeny; adv. z. B. empfindsam schreiben, érzékenyen írni: Empfindsamkeit, die, érzékenység: Empfindung, die, érzés, érzet, érzemény: Empfindungskraft, die, érzőerő: Empfindungslos, oder Empfindungsleer, adj. érzéketlen, hideg; adv. érzéketlenül: Empfindungslosigkeit, die, érzéketlenség: Empfindungsvermögen das, érzőtehetség: Empfindungsvoll, adj. z. B. ein empfindungsvoller Jüngling, érzékenységgel telyes, érzékeny p. o. ifjú.

Emphase, die, hathatósság.

Emphatisch, adj. hathatós: adv. hathatósan.

Empiriker, der, bes. von practischen Aerzten, tapasztalásra inkább, mint tsupa okoskodásra ügyelő orvos: Empirisch, adj. tapasztalási.

Empor, adv. fel, felfelé: Comps. Emporblicken, felnézni, feltekinteni: Emporbringen, z. B. den Handel, virágzóvá tenni, emelni, divatjába hozni; die Wissenschaften emporbringen, a' tudományokat előmozdítni, virágzásba hozni, emelni: Emporheben, felemelni, emelni felfelé: Emporkirche, die, templombeli kar: Emporkommen, aus einem tiefen Orte, feljönni, felemelkedni a' mélységből; trop. felvenni magát, emelkedni, z. B. der Staat kommt empor, a' köztársaság emelkedik; von Wissenschaften, elvirágozni, v. diszleni kezdeni: Emporragen, eig. a' többi közzűl kiállani, kitetszeni, haladni a' többit; trop. a' többit felyűl haladni: Emporschwingen, sich, z. B. über andere, másokat felyűl haladni, meghaladni, felyűl mulni, felettek felemelni: Emporstreben, eig. felfelé igyekezni; trop. nagyobbakra v. feljebb igyekezni.

Empören, zum Aufstande verleiten,

aufwiegeln, fellázzasztani, felláztani, felzendítni p. o. a' népet a' felsőség ellen; äußerſt unwillig machen, felháborítni, felgerjesztení v. boszszantani; ſich empören, fellázzadni v. zendülni, pártot ütni; trop. f. ſich wiederſetzen, felháborodni ellene, felindúlni, felgerjedni: Empörend, adj. f. widerſinnig, képtelen; f. entſetzlich, iszonyú, irtóztató: Empörer, der, háborító, lázzasztó, felzendítő; der ſich empört, pártütő: Empörung, die, támadás, felháborodás, fellázzadás.

Emſig, adj. serény, szorgalmatos; adv. serényen, szorgalmatosan: Emſigkeit, die, serénység, szorgalmatosság: Emſiglich, adv. serényen.

Ende, das, vég, végződés; am Ende, végre, végtére; ein Ende machen, véget vetni; zu Ende bringen, végre hajtani, elvégezni; es geht zu Ende, végefelé jár; ein Ende nehmen, megszűnni, elvégződni; am Ende eines Briefes, a' levél végén; ſt. Ort, hely, an allen Enden, mindenütt; von allen Enden, mindenünnen; er wohnt an der Welt Ende, d. i. ſehr weit, a' világ végén, az az, igen messze lakni; der Zahl nach, z. B. es nimmt kein Ende, végnélkül sok, vége hoszsza nints; der Zeit nach, vég, vége valaminek, kimenetel, elvégződés, z. B. das Ende des Lebens, az élet vége a' halál; Sprüchw. Ende gut, alles gut, a' vége választja meg, lementén ditséri a' napot; ſt. Endzweck, végtzél, zu dem Endzweck, a' v. e' végre.

Enden, aufhören, elvégezni, er hat geendet, d. i. er iſt geſtorben, elvégezte, megholt; ſich endigen, v. Worten, végződni, elvégződni; machen daß etwas aufhöre, elvégezni, valamit, véget vetni valaminek; eine Rede endigen, végezni, berekeszteni a' beszédet: Endung, Endigung, die, végzet, végezet, kimenetel, elvégzés.

Endivie, die, endívia katáng, téli saláta, tzikória.

Endlich, adj. véges, határok közzé szorított; nicht ewig, véges, múlandó; das letzte in ſeiner Art, z.B. eine endliche Citation, utólsó, végső p. o. idézés v. időzés: adv. végre, utoljára; endlich einmal, végtére, valahára: Endlichkeit, die, végesség: Endlos, adj. végetlen: Endreim, der, rím: Endſylbe, die, végső szótag, végső tag a' szóban: Endurſache, die, fő ok, vég- v. végsőok: Endurtheil, das, vógső ítélet, végítélethozás: Endzweck, der, Endeabſicht, die, végtzél, feltett szándék v. igyekezet határa; ſeinen Endzweck erreichen, tzélját valamiben elérni.

Energie, die, Kraftfülle, Nachdruck, telyes erő, erőlködés, hathatósság: Energiſch, adj. erőlködő, erővel teljes, hathatós, p. o. beszéd.

Engbrüſtig, adj. szűk mejjű; keuchend, nehezen lélekző: Engbrüſtigkeit, die, nehéz lélekzés, fúladozás.

Enge, adj. keskeny, szoros, szűk p. o. béjárás; trop. in der engſten Freundſchaft mit jemanden Leben, szoros barátságban élni valakivel; adv. szorosan: Enge, die, szorosság; in die Enge ziehen, öszveszorítni; trop. Verlegenheit, Noth, szorultság, szorult állapot; in die Enge treiben, megszorítni valakit, szorult állapotra juttatni, szorongatni.

Engel, der, angyal, mein Engel! angyalom! Engelchen, das, angyalkám, kis angyal: Engelgeſtalt, die, angyali forma: Engelrein, adj. ártatlan mint az angyal: Engelſchön, angyali szép.

Engen, szűkítni, szűkké tenni.

Engpaß, der, szoros általjárás.

Enke, der, ein Knecht, bojtár, szolga.

Enkel, der, unoka: Enkelin, die, unokaleány: Enkelkind, das, második unoka.

Enorm, adj. rendkívülvaló.

Entadeln, nemességtől megfosztani, meggyalázni.

Entbehren, szűkölködni v. ellenni valami nélkül: Entbehrlich, adj. szükségtelen, feleslegvaló: Entbehrlichkeit, die, feleslegvalóság, szükségtelenség: Entbehrung, die, fogyatkozás, szükség.

Entbieten, (entbietben) befehlen, megparantsolni, parantsolatot küldeni valakihez valami eránt; zu

ſich entbieten, magához rendelni v. parantsolni; f. verkündigen, vermelden, jelenteni.

Entbinden, los binden, eloldozni, eloldani; ſt. befreyen, megszabadítni, megkönnyebbítni jemanden vom Eide entbinden, valakit az esküvése alól feloldozni, von der Furcht entbinden, a' félelemtől megszabadítni v. abból kivenni: f. gebären, szülni, ſie iſt entbunden, lebetegedett, szült: Entbindung, die, die Geburt in Anſehung der Mutter, lebetegedés, szülés, eine glückliche Entbindung haben, szerentsésen szülni: Entbindungs-Anſtalt, die, szülőház: Entbindungskunſt, die, bábamesterség, bábaság,

Entblättern, lelevelezni, leveleitől megfosztani: Entblätterung, die, lelevelezés.

Entblöden, ſich, mérészleni, bátorkodni, merni; ſich erkühnen, szégyenleni, er entblödete ſich nicht mir dieſes ins Geſicht zu ſagen, nem szégyenlette szemembe mondani.

Entblößen, bloß machen, megmezítelenítni; den Degen entblößen, kardot húzni; ein entblößter Degen, mezítelen kard; den Körper entblößen, mezítelenre kitakarni a' testet; das Haupt entblößen, levenni a' kalapját, süvegét; ſich entblößen, magát mezítelenre kitakarni; ſt. berauben, megfosztani, pusztán hagyni, von allem entblößt ſeyn, mindenéből kivetkeztetve lenni, jemanden von allem Gelde entblößen, valakit minden pénzéből kipusztítni: Entblößt, adj. mezítelen, meztelen, puszta; mit entblößten Kopfe, hajadon fővel, kalap v. süveg nélkül: Entblößung, die, megmesztelenítés, megfosztás.

Entbrechen, ſich, megtartóztatni magát.

Entbrennen, trop. von heftigen Leidenſchaften, gerjedni, felgerjedni, gyúladni, nekigyúladni, felhevúlni p. o. az indúlatoskodás miatt; vor Zorn, Neid entbrennen haragra gerjedni, gyülölségnek támadni valakiben, irígykedni.

Entchen, das, rétzétske, kátsátska.

Entdecken, etwas, feltalálni valamit, felfedezni, p. o. a' titkot, kinyilatkoztatni, ſich jemanden entdecken, szándékát valakinek kinyilatkoztatni v. felfedezni; ſt. wahrnehmen, észrevenni: Entdecker, der, feltaláló, felfedező; Entdeckung, die, Wahrnehmung, feltalálás, találmány, észrevevés; ſt. Offenbarung, felfedezés; Entdeckungsreiſe, die, új feltalálások végett való útazás, új föld kereső útazás.

Ente, die, rétze, kátsa, rutza; tóka, die wilde Ente, vad rutza, kátsa, rétze.

Entehren, megbetstelenítni, gyalázatba keverni; betsüle-étől megfosztani; ein Frauenzimmer entehren, szégyenbe ejteni valamelly fejérszemélyt, gyalázatba keverni, megszeplősítni: Entehrung, die, megbetstelenítés, gyalázat, megszégyenítés.

Enteney, das, rétze v. rutzatojás

Entenfleiſch, das, rétze v. rutzahús: Entengras, das, hármatkása v. tsénkesz, mannafű

Entengrün, das, békalentse: Entenhund, der, pudli.

Enterben, kitagadni az örökségből: Enterbung, die, örögségből kitagadás v. kirekesztés: Enterbt, adj. örökségből kitagadtatott v. kirekesztetett.

Enterhaken, der, horgász szigony

Enterich, der, gátsír, hím rétze

Entern, z. B. ein Schiff, a' hajót horgász szigonnyal odahúzni a' másikhoz, p. o. az ellenséges hajót: Enterung, die, hajó öszvehúzás.

Entfahren, unvermuthet entgleiten, kiszaladni, kiugrani, kutsúszni a' kezéből, mint p. o. a' fejsze a' nyeléből; trop. von Worten, Tönen, ejteni, p. o. szót, kiszaladni a' száján.

Entfallen, aus etwas fallen, kiesni, p. o. kezéből; plötzlich fallen laſſen, kiszaladni, mint a szó a' szájából, der Muth iſt ihm entfallen, elesett minden bátorsága, megtsüggedt: aus dem Gedächtniſſe kommen, kiesni az eszéből, elfelejtem.

Entfalten, kiráncolni, kifejte

a' rántzából a' ruhát; trop, daß Verborgene zum Vorſchein bringen, kifejtegetni, p. o. valamelly beszédnek szépségeit; ſich entfalten, kifejtőzni, z. B. die Roſe entfaltet ſich, a' rózsa kifejlik, nyílik: Entfaltung, die, kirántzolás, kifejtőzés.

Entfärben, ſich, die Farbe des Geſichts verändern, elhalaványodni, színében elváltozni, elhalni: Entfärbung, die, elhalaványodás.

Entfernen, eltávoztatni, elhárítni, elküldeni, kiadni rajta v. valakin; ſich entfernen, eltávozni, elmenni, ſich heimlich entfernen, eltünni, elszökni: Entfernt, adj. távol v. meszszelévő, meszsze, távol; trop. z. B. die Erinnerung an die entfernteſte Zeit, a' legrégibb időre való viszszaemlékezés; in Rückſicht der Meinung von iemanden entfernt ſeyn, valakitől a' vélekedésben külömbözni, weit entfert, daß ꝛc. távol légyen, hogy — v. nemtsak, hogy nem, sőt; adv. távolmeszsze: Entfernung, die, eltávoztatás, elküldés, elhárítás; eltávozás, elmenés; távolyság, meszszeség.

Entfeſſeln, von Feſſeln befreyen, kivenni a' békóból, bilintsből, rasból v. rablántzból; trop. den Geiſt von Vorurtheilen, kiszabadítni a' lelket a' balvélekedések bilintseiből.

Entflammen, felgyúlasztani; trop. heftige Leidenſchaften z. B. Haß ꝛc. erregen, felgerjeszteni, felhevítni, felgyújtani p. o. a' kívánságokat, gyűlölséget, haragot 's a' t. Entflammung, die, z. B. der Gemüther, felgyúlasztás, felhevítés, felgerjésztés.

Entfliegen, elrepülni.

Entfliehen, elszaladni, elfutni, hirtelen eltávozni; von der Zeit, hirtelen elmúlni, elfutni, mint az idő: Entfliehen, das, elfutás, futás.

Entfließen, wie die Zeit, elmúlni elfolyni.

Entfremden, elidegenítni: Entfremdung, die, eltökítés, elidegenítés.

Entführen, z. B. eine Tochter, alattomban v. lopva elragadni, ellopni, elszökni t. i. leányával, fejérszeméllyel, szekeren, kotsin: Entführung, die, leányragadás, elragadás, elragadtatás: Entführer, der, leányragadó, elragadó.

Entgegen, adj. ellenkező; ellen, ellene, ellent z. B. einem entgegen ſeyn, ellene lenni valakinek, ellenkezni valakivel.

Entgegen, praepos. elejbe, z. B. iemanden entgegen gehen, valakinek elejbe menni; dem Winde entgegen reiten, szél elenébe lovagolni; die Richtung gegen einer Sache, ellen, ellene, den Fluthen einen Damm entgegen ſetzen, a' víz árja ellen v. a' víz árjának gátot vetni; f. gegenüber, általellenben, elellenben.

Entgegenarbeiten, ellene dolgozni, v. lenni, ellene szegezni magát: Entgegeneilen, elejbe sietni; trop. ſeinem Untergange entgegeneilen, önnön veszedelmébe sietni: Entgegenfahren, eleibe menni t. i. kotsival: Entgegenfliegen, elejbe v. ellenébe repülni: Entgegenfließen, ellenébe folyni: Entgegenführen, z. B. dem Feinde das Heer, ellene vinni a' sereget az ellenségnek: Entgegengehen, elejbe menni valakinek; trop. dem Tode entgegengehen, kívánni meghalni, önként menni a' halálnak; der Gefahr entgegengehen, kitenni magát a' veszedelemre: Entgegengeſetzt, egymással ellenkező: Entgegenhaben, z. B. iemanden, ellenkezőjére találni valakiben: Entgegenhalten, z. B. einem etwas, valakihek ellenvetést tenni, valamit vetni valaki ellen; ſt. vergleichen, öszvevetni, öszvehasonlítni p. o. két dolgot,

Entgegenkommen, einem, valakinek elejbe menni; zufällig, öszvetalálkozni valakivel; trop. mit Güte, Liebe entgegenkommen, szívességgel, szeretettel bánni valakivel v. fogadni valakit: Entgegenreiten, einem, elejbe lovagolni valakinek.

Entgegenſehen, einem, szembe nézni valakit, szemközt nézni valakire; trop. ſt. erwarten, z. B. mit Sehnſucht einer Sache ent-

gegenſehen, óhajtva várni valamit: Entgegenſetzen, eig. ellenibe tenni, elejbe vetni, p. o. a' vízárnak gátot vetni ellene v. elejbe; trop. ſich entgegenſetzen, ellentállani, ellene szegezni magát valaminek v. valakinek; daher entgegengeſetzt, eig. ellenébe tétetett v. vettetett; trop. ellenkező, egészen külömböző tőle: Entgegen ſeyn, ellene lenni valakinek, ellentállani valamiben valakinek; in Hinſicht der Meinungen, ellenkező értelemben lenni valakivel: Entgegenſtehen, eig. ellenébe állani: trop. ellentállani, ellene lenni valaminek, valakinek: Entgegenſtellen, z. B. ſich den feindlichen Truppen, az ellenségnek ellene állani; trop. ellene kitenni v. állítni: Entgegenſtrömen, wie Menſchen, elejbe tolakodni: Entgegenwirken, z. B. einer Krankheit durch Arzney, ellene dolgozni: Entgegenziehen z. B. mit Truppen, ellene menni, p. o. sereggel.

Entgehen, einer unangenehmen Sache ausweichen, elkerülni, elmenni elöle, megmenekedni, eltávoztatni valamit; aus der Acht laſſen, z. B. es iſt mir kein Wort entgangen, tsak egy szót se szalasztottam el, mindent jól hallottam; es iſt mir doch etwas entgangen, valami mégis kiesett az eszemből, valamit elfelejtettem.

Entgelt, das, (Entgeld) ingyen.

Entgelten meglakolni valamiért.

Entgleiten, kitsuszamodni, eltsuszni.

Entglimmen, feléledni, felgerjedni, felgyúlni, mint a' tűz; a' bátorság.

Entglühen, eig. megtüzesedni; trop. z. B. vor Zorn, fellobbani p. o. haragra.

Entgürten, le övedezni.

Enthaaren, kitépni a' szőrét v. haját, megfosztani a' szőrétől v. hajától.

Enthäuten, a' bőrét lehúzni.

Enthalten, magában tartani v. foglalni, benne lenni, das Buch enthält viel Gutes, sok jó van ebben a' könyvben, was enthält das, mi van benne? mit foglal magába; ſich enthalten, megtartóztatni magát p. o. az ételtől, bortól.

Enthaltſam, adj. magatartóztató, magamérséklő: im Trinken, józan; adv. mertékletesen, Enthaltſamkeit, die, mertékletesség, magatartóztatás, tisztaság, tiszta élet Enthaltung, die, magatartóztatóság.

Enthärten, meglágyítni, keménységítől megfosztani.

Enthaupten, einen fejét venni valakinek, valakit le nyakazni: Enthauptung, die, fővétel.

Entheben, megmenteni, megszabadítni, entheben Sie mich dieſer Arbeit, szabadítson meg az Úr ettől a' munkától.

Entheiligen, megrontani p. o. a' szombatot, megfertéztetni: Entheiligung, die, megrontás, megfertéztetés.

Enthüllen, felfedni, kifedni, fedelét v. takaróját levenni; trop. felfedezni: Enthüllung, die, felfedés; kifedés; felfedezés.

Enthuſiaſmus, der, elragadtatás; felbuzdítás, feltüzelés, in Enthuſiaſmus gerathen, megihlettetni, felbuzdúlni: Enthuſiaſtiſch, adj. ihlettett, felbuzdúlt, elragadtatott; adv. felbuzdúlva, elragadtatva.

Entjochen, a' járom alól felszabadítni.

Entkleiden, le- v. kivetkeztetni valakit t. i. köntöséből; ſich entkleiden, levetkezni; trop. z. B. die Wahrheit entkleiden, kitakarni, felfedezni p. o. az igasságot 's a' t. Entkleidung, die, levetkeztetés.

Entkommen, elmenni, eltávozni, elszaladni v. szökni, p. o. a' tömlötzből.

Entkräften, erőtlenítni, elerőtlenítni, elvenni erejét, elgyengítni, ſich durch viele Arbeit entkräften, magát a' sok munkában elgyengítni; trop. die Feinde, den Staat entkräften, az ellenség erejét megtörni, a' köztársaságot elgyengítni, den Geiſt entkräften, a' lélek erejét elgyengítni: Entkräftet, adj. erőtlen, elerőtlenedett, elgyengült: Entkräftung, die, erőtlenedés, elgyengülés, erőtlenítés, gyengeség, z. B. des Staates, a' köztársaságnak erőtlenítése.

Ent-

Entladen, etwas, leszedni v. lerakni a' terhet, valamiről, kiürítni p. o. a' hajót; trop. von einer Laſt befreyen, megszabadítni valamitől.

Entlang, adv. der Länge nach, hosszába, mentiben.

Entlarven, trop. felfedezni, levenni az állortzát valamiről, v. lehúzni, igaz mivoltában megesmertetni valakit: Entlarvung, die, felfedezés: állortza levevés.

Entlaſſen, elereszteni, elbotsátni valakit, jem. ſeines Dienſtes entlaſſen, valakit a' szolgálatjából elereszteni, ſeines Eides, ſeiner Pflicht entlaſſen, valakit esküvése v. kötelessége alól feloldozni: Entlaſſung, die, elbotsátás, eleresztés, szabadon botsátás, um ſeine Entlaſſung bitten, elbotsáttatását v. eleresztetését kérni t. i. hivatalból, szolgálatjából.

Entlaſten, megszabadítni a' terétől.

Entlauben, leveleitől megfosztani, leleveletzni.

Entlaufen, elfutni, elszaladni; ſt. entgehen, elszökni.

Entledigen, einen einer Laſt, valakit a' terétől, bajtól megszabadítni; ſich entledigen, z. B. aller Schulden, minden adóssági alól kiszabadúlni; ſich ſeines Wortes, Verſprechens entledigen, telyesítni szavát v. fogadását: Entledigung, die, megszabadítás, megmentés, felszabadítás, megkönnyebítés a' tereh alól.

Entlegen, adj. távolvaló, távollévő: Entlegenheit, die, távolyság: Entlegen ſeyn, távol lenni.

Entlehnen, költsönözni, költsön kérni: Entlehnung, die, költsönözés, költsönkérés.

Entleiben, megölni; ſich entleiben, önnön magát megölni: Entleibung, die, önnygyilkosság, megölés.

Entlocken, einem etwas, kitsalogatni, kifürkészni, kivenni p. o. szép szóval v. móddal valakiből valamit: Entlockung, die, kitsalogatás.

Entmannen, erejét szegni, férjfiuságától megfosztani: Entmannt, adj. erejeszegett: Entmannung, die, erejeszegés.

Entmaſten, ein Schiff, a' hajót árbotzfájától megfosztani.

Entnehmen, ſt. benehmen, elvenni; megfosztani tőle; ſt. befreyen, ki- v. megszabadítni; ſt. entlehnen, borgen, költsönözni; ſ. abnehmen, erſehen, megérteni, z. B. wir haben daraus entnommen, abból kiláttuk v. megértettük, hogy —

Entnerven, elgyengítni, Entnervung, die, elgyengítés.

Entomolog, der, bogarak esmerője: Entomologie, die, Geziefer-lehre, bogarak tudománya.

Entquellen, kiforrani, kibuzogni, forrásnak eredni.

Entrathen, ellenni valami nélkül.

Enträthſeln, a' mesét megfejteni; trop. deutlich machen, kimagyarázni, megmagyarázni, megfejteni: Enträthſelung, die, megfejtés.

Entreißen, erőszakkal elvenni, elragadni valakitől valamit; trop. dem Tode, einer Gefahr entreißen, valakit a' veszedelemből kiragadni, a' haláltól megszabadítni: Entreißung, die, kiragadás, kiszabadítás, erővelvaló elvétel.

Entrichten, richtig bezahlen, megadni, meg- v. lefizetni, p. o. adósságot: Entrichtung, die, lev. megfizetés.

Entriegeln, a' tolózárt kinyitni.

Entrinnen, vergehen wie die Zeit, elfolyni elmúlni, mint az idő; ſ. entgehen, entlaufen, elfutni, elszaladni; kiszabadúlni.

Entrollen, aufrollen, feltekergetni; rollend ſich entfernen, gördülve eltávozni.

Entrücken, wegbringen, eliktatni valahonnan, elhárítni, elmozdítni.

Entrüſten, zornig machen, felingerleni, megharagítni valakit, felboszszantani; ſich entrüſten, megboszszankodni, felhevűlni haragra: Entrüſtung, die, haragbajövés, boszszankodás.

Entrunzeln, die Stirn, eloszlatni a' rántzokat.

Entſagen, einer Perſon, oder Sache, lemondani valakiről v. valamiről, felhagyni vele: Entſagung, die, lemondás valamiről; el- felhagyása valaminek.

Entſatz, der, das Befreyen, segít-

ség, kiszabadító segedelem, felszabadítás t. i. az ostrom alól; d. i. die Truppen, die zur Befreyung abgeſchickt werden, segítő sereg, segítség, felszabadító sereg t. i. az ostrom alól.

Entſchädigen, einen, valakinek a' kárát megtérítni: kipótolni, eleget tenni a' kárért; ſich entſchädigen, a' maga kárát kipótolni, magának eleget tenni: Entſchädigung, die, kárpótlás, kártérítés, kárkipótlás: ſt. Erſatz, kárpótlék.

Entſcheidbar, adj. eligazítható.

Entſcheiden, eligazítni, den Streit entſcheiden, a' pert eligazítni, eldöntni; worüber nicht entſchieden iſt, a' mi még nints eldöntve; es iſt entſchieden, nyílván való a' dolog, bizonyos; ſich entſcheiden, elválni, megválni, meghatározódni, meghatározott ítéletet kimondani, es wird ſich bald entſcheiden, majd megválik, rövid időn megválik v. elválik a' dolog: Entſcheidend, adj. elválasztó, végválasztó, ein entſcheidender Augenblick, megválasztó szempillantás: Entſcheidung, die, megitélés, eligazítás; elválása, kimentele a' dolognak,

Entſchlafen, elaludni; f. ſterben, meghalni, elhúnyni, im Herrn entſchlafen, kimúlni az Úrban; der Entſchlafene, oder die Entſchlafene, az elhúnyt, az Úrban kimúlt.

Entſchlagen, ſich, losmachen, befreyen, kiszabadítni magát valami alól, megmenekedni valamitől.

Entſchleichen, elillantani, elszökni.

Entſchleyern, ſich, lefátyolozni magát; trop, felfedezni, kitakarni.

Entſchließen, einen Vorſatz faſſen, magát valamire határozni, valamit végezni v. feltenni magában, wir haben uns alle dazu entſchloſſen, mindnyájan abban állapodtunk meg, v. arra határoztuk magunkat: Entſchließung, die, megállapodás valamiben, maga meghatározás.

Entſchloſſen, adj. állhatatos, készszándékú, magát valamire hamar elszánó vagy meghátarozó; entſchloſſen ſeyn, megha.ározott szándékkal lenni; ſt. muthig, bátor, állhatatos bátorságú: adv. kész elhatározással, meghatározott szándékkal: Entſchloſſenheit, die, állhatatosság, maga kész elszánása v. hirtelen meghatározása valamire, készség, elszántság.

Entſchlummern, elszunnyadni.

Entſchlüpfen, kitsúszni, p. o. kézből hirtelen kitsuszszanni, mint a' tsik az ember kezéből; trop. unbemerkt entfahren, kiszaladni, mint a' szó valáki szájáu; kiszök i.

Entſchluß, der, pl. die Entſchlüſſe, feltétel, feltett szándék, maga meghatározás, megállapodás valamiben; einen Entſchluß faſſen, magában valamit meghatározni v. feltenni; jemanden von ſeinem Entſchluß abbringen, valakit szándékától elvonni.

Entſchuldigen, einen, menteni, kimenteni valakit; ſich bey jemanden zu entſchuldigen ſuchen, magát valaki előtt mentegetni: Entſchuldigung, die, mentség, mentés, mentegetés.

Entſchütten, megszabadítni, felóldani: ſich der Furcht entſchütten, a' félelemtől megszabadúlni.

Entſchwinden, eltűrni, elenyészni.

Entſchwingen, ſich dem Orte, elszálni, elrepúlni valamelly helyről

Entſeelen, megfosztani életétül daher entſeelt, lelketlen, meg holt adv. lelketlenül.

Entſehen, ſich ſcheuen, erblöden, általlani, szégyenleni, nem merni

Entſetzen, trop. jemanden ſeine Amtes, valakit letenni v. kitenn hívatalából, megfosztani; ein Stadt entſetzen, d. i. von de Belagerung befreyen, valamell várost a' vívás v. ostrom alól felszabaditni; ſich entſetzen vor et was, d. i. erſchrecken, megrémü ni, elrémülni, megrettenni, eliszo nyodni valamin: Entſetzen, da megrémüles: megrettenés, megi jedés: Entſetzlich, adj. rémítő rettentő, rettenetes; f. ſehr gro rettentő nagy, iszonyú nagy adv. rettenetesen, iszonyúan felette nagyon: Entſetzung, di vom Amte, le- v. kitétel a' h vatalból; einer Stadt, a' varo

nak felszabadítása a' rívás v. ostrom alól.

Entſiegeln z. B. einen Brief, feltörni v. szakasztani felbontani a' levelet: Einſieglung, die, feltörés v. bontás, felszakasztás t. i. a' levél feltörése.

Entſinken, leesni, lesülyedni valamiről.

Entſinnen, ſich, einer Sache, eszmélni, emlékezni valamire.

Entſpinnen, hervorbringen, támasztani, kezdeni p. o. hadat; ſich entſpinnen, támadni: Entſpinnung, die, támasztás, indítás, p. o. háborúság indítás ée.

Entſprechen, jemandes Hoffnung, Erwartung, megfelelni p. o. valaki reménységének, várakozásának, megegyezni vele.

Entſprießen, kisarjadzani, kihajtani, mint a' tsemete; trop. entſtehen, herſtammen, támadni, származni, eredni; daher entſproſſen, partic. eredett, származott: Entſprießung, die, kisarjadzás, kihajtás; eredés, származás.

Entſpringen, davon ſpringen, elszökni, elszaladni, eléhbállani; hervorkommen, von Quellen, eredni, mint a' folyóvíz, forrás, fakadni; trop. ſeinen Urſprung haben, származni, eredni, támadni, daraus kann viel Unglück entſpringen, sok szerentsétlenség szarmazhatik még abból: Entſpringen, das, eredet, származás, kezdet; elszökés.

Entſtehen, ſeinen Anfang nehmen, támadni, lenni, származni, eredetet venni, jönni valahonnan: Entſtehen, das, die Entſtehung, eredet, származás, kezdet: Entſtehungsart, die, az eredet módja, a' hogy valami kezdődik: Entſtehungsgrund, der, a' származás oka.

Entſteigen, kihágni, kilépni; trop. z. B. Seufzer entſtiegen ſeiner Bruſt, sohajtások emelkedtek fel a' mejjéből.

Entſtellen, kivenni a' formájából valamit, elrútítni: trop. elrontani, meghamisítni: Entſtellt, adj. formátlan, formájából kivett, elrutított; elrontott, meghamisított: Entſtellung, die, active, elrutítás, eltsúfítás; trop. elrontás, meghamisítás: passive, rútság, dísztelenség.

Entſtrömen, kifolyni; trop. kiáradni.

Entſtürzen, kirohanni valamiből.

Entthronen, megfosztani a' fejedelmi széktől v. thrónustól.

Entübrigen, megtartani, megtakargatni p. o. a' jövedelméből valamit; entübrigt ſeyn, megmenekedni, p. o. munkától, bajtól, ée.

Entvölkern, ein Land, fogyasztani v. pusztítni a' népet, elnépetlenítni; Entvölkert, elnépetlenített: Entvölkerung, die, néppusztítás v. fogyasztás; elnépetlenedés.

Entwachſen ſeyn, z. B. einem Kleide, kinőni a' ruhából.

Entwaffnen, a' fegyverből kivetkeztetni, letétetni a' fegyvert v: attól megfosztani; trop. z. B. jemands Anklagen entwaffnen, valaki vádját megtzáfolni: Entwaffnung, die, megfosztás a' fegyvertől, fegyverből kivetkeztetés.

Entweder, — oder, Conj. vagy — vagy; entweder auf dieſe, oder auf jene Art, vagy igy, vagy amúgy, vagy ezen a' módon, v. amazon-

Entwehren, ſich, mególtalmazni magát v. megőrízni, őrízkedni.

Entweichen, f. ausweichen, elmenni előle, elkerűlni p. o. a' veszedelmet; davongehen, alattomban eltávozni, elszökni: Entweichung, die, elszökés.

Entweihen, megfosztani, a' felszenteléstől v. papi hívatalától a' papot; megfertéztetni p. o. a' szent helyet: Entweihung die, megfertéztetés.

Entwenden, f. entziehen, elidegenítni; f. ſtehlen, ellopni; eltökítni: Entwendung, die, elidegenítés, allatomos elvivés; ellopás, eltökítés.

Entwerfen, etwas, abbilden, leárnyékolni, árnyékban lerajzolni, eleve leábrázolni valamit; flüchtig zu Papiere bringen, z. B. eine Rede, eleve summában lerajzolni v. előadni; Entwerfung, die, előleges rajzolat.

Entwickeln, kifejtőztetni, kifejtegetni; eine dunkle, verworrene

Sache deutlich machen, kifejtegetni megmagyarázni; ſich entwickeln, kimenni valamire, kifejtődzni; deutlich werden, kitetszeni, kivilágosodni: Entwicklung, die, kifejtőztetés, kimagyarázás, világos előadás, kifejtőzés; f. Ausgang, kimenetel, vég, der Entwicklung nahe ſeyn, közelítni kimeneteléhez.

Entwinden, etwas, kitekerni, kitsavarni p. o. valaki kezéből valamit.

Entwiſchen, el- v. kiszökni, elszaladni.

Entwöhnen, abgewöhnen, elszoktatni valamiről, ein Kind, entwöhnen, a' gyermeket a' tsetstől elválasztani; ſich entwöhnen, elszokni valamiről: Entwöhnung, die, elszokás, elszoktatás valamiről; eines Kindes, elválasztás a' tsetstől.

Entwohnen, elszokni valamiről.

Entwurf, der, előrajz, ábrázolat, előleges rajza valamelly egésznek p. o. munkának; f. Plan, gondolat előadása rajzolatban, gondolat, szándék.

Entwurzeln, gyökerestől kiszakasztani, kitépni.

Entziehen, einem etwas, megvonni, megtagadni valakitől valamit, der Gefahr entziehen, valakit a' veszedelemtől megmenteni; ſich entziehen, d. i. vermeiden, z. B. jemandes Anblick, kerülni valakit futni valaki szemei elől: Entziehung, die, elvonás, megtagadás v. fosztás.

Entzifferer, der, titkos írás magyarázó, költött jelekkel való írás magyarázója: Entziffern, a' titkos v. költött jelekkel készült írást megmagyarázni; trop. megvilágosítni: Entzifferung, die, z. B. eines Briefes, a' titkos jelekkel írt levélnek megmagyarázása.

Entzücken, elragadni, magán kívül ragadni valakit; örömbe meríteni, rendkívül megörvendeztetni: Entzückt, adj. elragadtatott: Entzückung, die, elragadtatás; örömbe merülés; in Entzückung gerathen, örömbe merülni, az örömtől elragadtatni: Entzückend, adj. elragadó, bájoló, bájolva gyönyörködtető.

Entzündbar, adj. meggyúlható, gyúladós, gyújtható: Entzündbarkeit, die, gyúladóság: Entzünden, meggyújtani; ſich entzünden, meggyúladni, meggyúlni; trop. in heftige Leidenſchaften verſetzen, felhevítni, megtüzesítni, meg- v. felgyúlasztani p. o. az indúlatosság valakit; ſich entzünden, z. B. wie Wunden, megtüzesedni, meggyúladni.

Entzündung, die, meggyújtás; f. Reitzung, felhevítés v. hevülés: bey Krankheiten, z. B. der Augen ꝛc. megtüzesedés: Entzündungsfieber, das, gyúlasztó hideglelés.

Entzwey, adv. ketté, kétfelé; mitten entzwey, középen ketté tört v. szakadt; entzwey brechen, ketté törni; entzwey reißen, ketté szakasztani; das Band iſt entzwey ketté szakadt a' páutlika: Entzweyen, elidegenítni egymástól, öszveháborítni v. veszteni, ſich entzweyen, öszveháborodni; öszveveszni, elidegenedni, meghasonlani egymás között: Entzweyung, die, egyenetlenség, öszveháborodás, viszszaronás, meghasonlás.

Enzian, der, tarnits, földepefű, ezerjófű, százforintosfű.

Epheu, der, borostyán.

Epidemie, die, járványnyavalya pestises nyavalya: Epidemiſch, adj. z. B. eine epidemiſche Krankheit, pestises, járvány, nyavalya, uralkodó v. dühösködő nyavalya.

Epigramm, das, Sinn- oder Spottgedicht, elmefuttatás, elmés vers.

Epilepſie, die, nyavalyatörés, nehéz nyavalya: Epileptiſch, adj. nyavalyatörős.

Epiſch, z. B. Gedicht, vitézi vers.

Epilog, der, Schlußrede, bérekesztő beszéd.

Epiſode, die, Einſchaltung, Zwiſchenſtück, beſ. in Gedichten ꝛc. welches der Haupthandlung untergeordnet iſt, melleslegvers v. versezet, közbejövetel, közbejövő előadás, beszéd v. történet.

Epiſtel, die, ſt. Brief, levél, az apostolok levelei; trop. einem

die Epiſtel leſen, megdorgálni, megpirongatni valakit.
Epitaphium, das, sírvers, sírírás.
Epoche, die, nevezetes időszakasz v. kor.
Epopöe, die, Helbengedicht, vitézi vers v. versezet.
Eppich, der, zeller.
Equipage, die, (ekvipázs), f. Kleidung, ruházat; ſt. Gepäck, bútyor; Kutſche u. Pferde, kotsikészület és lovak; Schiffsbemannung oder Ausrüſtung, hajókészület, tengeri hajóban lévő emberek, katonák, hajóslegények.
Equipiren, felkészítni szükséges dolgokkal, p. o. ruházattal a' katonákat ée. ſich equipiren, felruházni magát: Equipirung, die, ruházat, felruházás, felkészítés.
Er, ſie, es, pron. pers. ő, az; er oder ihr, kend, was will er, mit akar kend?
Erachten, vélni, itélni, gondolni, tartani; das iſt leicht zu erachten, könnyü azt kitalálni: Erachten, das, z. B. meines Erachtens, gondolatom, itéletem v. vélekedésem szerént.
Erarbeiten, munkával szerezni.
Erbacker, der, örökösszántóföld.
Erbadel, der, örökös nemesség.
Erbamt, das, örökös hivatal v. tisztség.
Erbantheil, örökös v. örökségi rész.
Erbarmen, ſich, jemands, könyörülni valakin, megszánni valakit; ach! daß ſich Gott erbarme, az Isten szerelméért! Niemand erbarmet ſich meiner, senki sints a' ki megszánna engemet: Erbarmen, das, die Erbarmung, szánakozás, könyörülés, könyörületesség: Erbarmenswerth, — würdig, adj. szánakozásra v. könyörületességre méltó: Erbarmungsvoll, adj. könyörületes: Erbarmer, der, könyörülő.
Erbärmlich, adj. könyörületességre v. szánakozásra méltó; nyomorult, élhetetlen: Erbärmlichkeit, die, nyomorult állapot.
Erbauen, építni, meg- v. felépítni, p. o. házat; trop. hasznára lenni, épületesnek lenni; dieſe Predigt hat mich ſehr erbauet, ez a' prédikátzió rám nézve igen épületes volt; durch ſeyn Beyſpiel andere erbauen, példás életével másokat jóra buzdítni: Erbauer, der, épitő; alkató: Erbaulich, adj. épületes, hasznos, foganatos, oktató: adv. példásan, feddhetetlenül, épületesen: Erbaulichkeit, die, épületesség, hasznosság: Erbauung, die, épités, meg- v. felépités; épületes oktatás: Erbauungsbuch, das, épületes oktatásra való könyv, kegyességre oktató könyv: Erbauungsmittel, das kegyességre vezérlő eszköz: Erbauungsſtunde, die, kegyességre oktató óra v. idő, kegyes elmélkedésekre szánt idő.
Erbe, der, örökös; er iſt mein Erbe, ő az én örökösöm; jemanden zum Erbe einſetzen, valakit örökösének kinevezni v. hagyni: Erbe, das, örökös jószág; im Gegenſatze des Lehens, ősi jószág v. telek.
Erbedelmann, der, örökös v. született nemes ember: Erbeigenthum, das, örökös jószág: Erbeinſetzung, die, örökös beállitasa a' jószágba: Erben, örökségül nyerni v. venni; trop. örökségül szállani reá; Erbe ſeyn, örökös lenni; Krankheiten, Fehler erben, firól fira általmenni, mint a' betegség, hiba; Sprchw. Kunſt erbet man nicht, senkire sem száll a' mesterség tudása örökségül.
Erbfähig, adj. örökösödhető t. i. törvény szerént: Erbfall, der, örökségnyerés, ősi örökség: Erbfehler, der, ősi hiba, familia hiba: Erbfeind, der, örökös ellenség: Erbfolge, die, törvényes örökség, örökségben való következés törvény szerént: Erbfolgekrieg, der, hadakozás az örökségben való következés miatt: Erbfolgeordnung, die, az örökségben következés rendje: Erbfolger, der, törvényes örökös: Erbfolgerecht, das, az örökségben következés törvénye: Erbfürſt, der, örökös hertzeg: Erbfürſtenthum, das, örökös hertzegség.
Erbgenoß, der, örökös társ: Erbgraf, der, örökös gróf: Erbgrind, der, kosz: Erbgrund, der; od. Grund-

ſtück, örökös v, ösi telek: Erbgut, das, örökös jószág, örökség.
Erbherr, der, örökös ura valamelly jószágnak: Erbherrſchaft, die, örökös uradalom.
Erbkämmerer, der, örökös kamarás: Erbkönigreich, das, örökös királyság: Erbkrankheit, die, nemzetséges nyavalya: Erbkönig, der, örökös király.
Erbland, das, örökös tartomány: Erbleihen, das, örökös jószág adás: Erblich, adj. örökös; adv. örökösen, örökösi jussal; nemzetséges p. o. nyavalya: Erblos, adj. örököstelen, örökös nélkül való: ohne Kinder, magtalan, gyermektelen.
Erbnehmer, der, örökös.
Erbpacht, der, örökös kibérlés: Erbprinz, der, die Erbprinzeſſin, örökös uralkodó hertzeg, hertzegaszszony.
Erbrecht, das, örökösi juss: Erbreich, das, örökösi tartomány v. ország: Erbrichter, der, örökös bíró.
Erbſchaden, der, nemzetséges nyavalya, törzsökös hiba: Erbſaß, der, örökös; Erbſchaft, die, örökség, örökös jószág v. vagyon: Erbſchleicher, der, örökségért tsapodárkodó: Erbſchuld, die, örökös adósság; Erbſtaat, der, örökös tartomány: Erbſtammgut, das, ősi jószág: Erbſtück, das, egy része az örökségnek, örökös birtok: Erbſetzer, der, örökség hagyó: Erbſüchtig, adj. örökségre vágyó: Erbſünde, die, eredendő bűn.
Erbtheil, der, örökség része, örökös rész; geerbte Sache, örökségül nyert vagyon: Erbtheilung, die, örökségosztály:
Erbübel, das, nemzetséges nyavalya v. roszsz: Erbunterthan, der, örökös jobbágy: Erbtochter, die, örökös leány.
Erbvergleich, der, egyezés az örökség eránt: Erbvermächtniß, örökségi hagyomány: Erbvertrag, der, örökös szövetség.
Erbzins, der, örökségre vetett adó.
Erbeben, remegni, megrázkódni, rengeni, megrendűlni, am ganzen Leibe erbeben, egész testében reszketni; die Erde erbebet, a' föld reng: Erbeben, das, remegés, rengés, reszketés, megrázkodás.
Erbeten, (erbethen) kéréssel nyerni meg.
Erbetteln, koldúlni, koldúlással szerezni; esenkedve nyerni meg: Erbettelt, adj. koldult; sok esenkedéssel nyert.
Erbeuten, zsákmányolni, ragadománnyal v. prédául nyerni, hadban nyerni: Erbeutet, adj. hadban nyert, zsákmányolt: Erbeutung, die, zsákmányolás, prédálással nyerés.
Erbieten, ajánlani valamit, megkínálni valamivel; ſich erbieten, magát ajánlani valamire, kínálkozni p. o. szolgálatjával: Erbietig, adj. kész valamire Erbietung, die, magaajánlás, kínálkozás valamire.
Erbinn, die örökös aszszony v. leány.
Erbitten, durch Bitten erhalten, kikérni magának v. kérés által megnyerni valamit; losbitten, kérés által kiszabadítni, a' szabadságát valakinek megnyerni; durch Bitten bewegen, megkérlelni, kérés által megengesztelni; ſich erbitten laſſen, megkérlelődni, megengesztelődni: Erbittung, die, kikérés, megnyerés.
Erbittern, megkeserítni, neki keserítni valakit, felboszszantani; megharagítni: Erbittert, adj. nekikeseredett, megboszszankodott; erbittert ſeyn, nagyon felgerjedett lenni: Erbitterung, die, felboszszantás megharagítás; megboszszankodás, megharagúvás, mérgelődés.
Erblaſſen, blaß werden, elhalaványodni: ſt. ſterben, meghalni: Erblaſſung, die, elhalaványodás.
Erblaſſer, der, die Erblaſſerinn, örökség hagyó.
Erbleichen, elhalaványodni.
Erblicken, meglátni, észrevenni, megpillantani; das Licht der Welt erblicken, a' világra lenni v. születni: Erblickung, die, meglátás, megpillantás.
Erblöden, ſich, szégyenleni, általlani valamit.
Erbötig, adj. kész valamire.

Erborgen, költsönkérni; ein erborgtes Gut, költsönözött jószág.
Erboßen, megboszszantani; ſich erboßen, megboszszankodni, mérgelödni.
Erbrechen, feltörni, felszakasztani p. o. a' levelet; f. einbrechen, bétörni p. o. az ajtót; ſich, erbrechen, hányni, okádni: Erbrechen, das, feltörés, felszakasztás, t. j. levélfeltörés; bétörés t. i. ajtóbétörés; hányás.
Erbſe, die, borsó: Erbſenkette, die, borsó forma v. gömbölyüszemü lántz: Erbſenmehl, das, borsóliszt: Erbſenſtroh, das, borsószár, borsószalma: Erbſenſuppe, die, borsóleves.
Erdachſe, die, földtengely: Erdapfel, der, krumpli, kalompér, burgonya: Erdart, die, földneme, földnem: Erdartig, adj. földnemü.
Erdbahn, die, föld útja: Erdball, der, földgolyóbis: Erdbeben, das, földindúlás: Erdbeerbaum, der, ösztavasz kukajtza: Erdbeere, die, földieperj, szamótza: Erdbeerſaft, der, földieperj béfözött leve: Erdbeſchreiber, der, földleíró: Erdbeſchreibung, die, földleírás, földírás: Erdbewohner, der, földlakosa: Erdbirne, die, tsitsóka: Erdboden, der, föld, termöföld; die ganze Erde, az egész föld, a' föld színe, földkereksége, a' mi földünk: Erdbohrer, der, föld- v. értzfúró, Erdbürger, der, földlakosa; ember.
Erdenge, die, földszorúlat, földnyak, p. o. két tenger köztt: Erderſchütterung, die, földrázkodás.
Erdfarbe, die, földszín: Erdfarbig, adj. földszínü: Erdfloh, der, maróka: Erdfrüchte, die, a' föld termései.
Erdgalle, die, földepe, tarnits, kis ezerjófü: Erdgeruch, der, földszag, dohos szag: Erdgegend, die, földi tájék: Erdgeſchmack, der, földíz: Erdgürtel, der, földövezet.
Erdhaltig, adj. földes: Erdharz, das, földtsipa: Erdhaufen, der, földrakás; Erdhöhle, die, földüreg, barlang: Erdhügel, der, domb.
Erdig, adj. földes, földel elegyes.
Erdkluft, die, földüreg v. nyílás: Erdkörper, der, a' földi test, a' föld: Erdkreis, der, a' földkereksége: Erdkugel, die, földgolyóbis: Erdkunde, die, a' föld tudománya v. esmérete.
Erdlage, die, földtörület:
Erdmeſſer, der, földmérő: Erdmeßkunſt, die, földmérés.
Erdoberfläche, die, a' föld színe: Erdöl, das, földolaj.
Erdpech, das, katrán, dohot: Erdpol, der, a' föld sarka.
Erdrauch, der, füstike.
Erdſalz, das, Steinſalz, kősó: Erdſcheibe, die, a' föld karikája: Erdſchicht, die, földterület, egymáson fekvő földrét: Erdſchildkröte, die, szárazi teknős béka: Erdſchnecke, die, földi tsiga: Erdſcholle, die, röggöröngy: Erdſchwalbe, die, parti fetske: Erdſchwamm, der, földi gomba Erdſpinne, die, földi pók: Erdſpitze, die, földtsúts, fok: Erdſtoß, der, földrázkodás, földrendülés: Erdſtrich, der, földmenetel.
Erdtheil, der, földrész.
Erdumſchiffer, der, Segler, a' földet körülhajókázó.
Erdwall, der, földsántz: Erdweide, die, terepélyfüz, elterülőfüz.
Erdzeißchen, das, ürge: Erdzunge, die, földbényúlás t. i. a' tengerbe, földtsúts.
Erde, die, föld; beſ. die Oberfläche der Erde, a' föld színe, a' föld területe: föld, auf der bloßen Erde liegen, a' száraz (puszta) földön feküdni, eine Stadt der Erde gleich machen, a' várost földig lerontani, elpusztítni, eine Leiche unter die Erde bringen, a' halottat eltemetni, jem. unter die Erde bringen, valakinek a' halálát siettetni, valakit a' sírba vinni v. taszítni; das Erdenrund, a' föld kereksége v. golyóbisa.
Erden, adj. von Erde, földbőlvaló, föld: Erdenglück, das, földi boldogság: Erdengut, das, földi jó: Erdenkloß, der, göröngy, rök: Erdenlaſt, die, földi tereh: Erdenleben, das, földi v. világi

élet: Erdenſohn, der, föld lakosa, ember.
Erdenken, kigondolni: Erdenken, das, kigondolás: Erdenklich, adj. kigondolható; adv. kigondolhatóképpen.
Erdichten, költeni, p. o. hírt; eine erdichtete Geſchichte, költött történet, költemény; oder ſt. ſchmieden, koholni; durch die Dichtkunſt erlangen, versekben költeni v. szerzeni: Erdichter, der, Erdichterinn, die, költő: Erdichtet, adj. költött: Erdichtung, die, das Erdichten, költés; etwas Erdichtetes, költemény, költött dolog.
Erdreiſten, mérészleni, mérészelni, merni, bátorkodni: Erdreiſtung, die, mérészség.
Erdroſſeln, megfojtani, megzsinegelni: Erdroßlung, die, megfojtás, megzsineglés.
Erdrücken, zu Tode drücken, agyon nyomni; das Erdrücken, agyonnyomás.
Erdulden, tűrni, eltűrni, elviselni, elszenvedni: Erduldung, die, eltűrés, elszenvedés.
Erdrücken, der, dombhát.
Erdurſten, Verdurſten, elepedni a' szomjúság miatt.
Ereifern, ſich, felindúlni, felgerjedni valamin, megharagudni, megboszankodni: Ereiferung, die, felindúlás, megboszszankodás, felgerjedés.
Ereignen, ſich, történni, megtörténni, megesni: Ereigniß, das, történet, eset.
Ereilen, elérni, utólérni; unvermerkt ereilen, z. B. der Schlaf ereilt mich, elnyom v. meglep az álom: Ereilen, das, die Ereilung, elérés, utólérés.
Eremit, der, Einſiedler, remete: Eremitage, die, (eremitázs) remetehajlék.
Ererben, örökségül nyerni v. venni; ich habe das Gut ererbet, örökségül szállott rám ez a' jószág.
Erfahren, durch Fahren erwerben, szekerezéssel keresni v. szerezni; f. erfahren, tapasztalni, próbálni; f. Nachricht erhalten, megtudni valamit, tudtára v. értésére esni, megérteni: Erfahren, adj. tapasztalt, sokat látott hallott, jártas, tanúlt a' dologban, nagy tapasztalású: Erfahrenheit, die, tapasztaltság: Erfahrung, die, tapasztalás; etwas in Erfahrung bringen, kitudni, kitanúlni, megtudni, végire járni valaminek; dasjenige, was man ſinnlich erkennt, jártasság, tapasztalás; tägliche Erfahrung, mindennapi tapasztalás; ein Mann von vieler Erfahrung, nagy tapasztalású ember: Erfahrung haben, jártas költesnek lenni valamiben, tapasztalásának lenni: Erfahrungsſatz, der, tapasztaláson épült állítás.
Erfaſſen, megfogni v. kapni.
Erfechten, vívással v. viaskodással nyerni, einen Sieg über jemanden erfechten, győzödelmeskedni valakin; trop. durch Betteln erwerben, elkoldúlni.
Erfindbar, adj. fel- v. kitalálható.
Erfinden, fel- v. kitalálni valamit, kigondolni: Erfinder, der, feltaláló: Erfinderinn, die, feltaláló t. i. aszszony, leány: Erfinderiſch, adj. találós, elmés, leleményes; adv. elmésen: Erfindſam, adj. idem: Erfindſamkeit, die, találósság, elmésség: Erfindung, die, feltalálás, kigondolás; das, was erfunden wird, találmány: Erfindungsgeiſt, der, találós elme: Erfindungsreich, f. Erfinderiſch.
Erflehen, esdekléssel megnyerni.
Erfoderlich, (erforderlich) adj. megkívántató, szükséges: Erfordern, megkívánni, kívánni valakitől valamit, wenn es die Noth erfordert, ha a' szükség kívánja v. úgy hozza magával: Erfoderniß, das, die Erforderung, Nothwendigkeit, szükség, szükséges v. megkívántató dolog; nach Erforderung der Umſtände, a' mint a' környülállások kívánják.
Erfolg, der, was erfolgt, következés; f. Ausgang, kimenetel, láttat, mit gutem Erfolg, jó kimenetellel, hogy láttatja legyen; f. Nutzen, Vortheil, haszon, siker: Erfolgen, következni utána v. belőle.
Erforſchen, kivizsgálni, kikurkászni, kitudakozni, végére járni: f. unterſuchen, megvizsgálni: Er-

forſcher, der, kikurkászó, kitapogató, kitanúló: Erforſchung, die, kikurkászás, kitapogatás, kitanúlás.

Erfragen, kitudakozni, megtudakozni, végére járni tudakozódás által.

Erfrechen ſich, mérészleni, bátorkodni: Erfrechung, die, vakmerészség, vakmerőség.

Erfreuen, felvídámítni, felvidítni, megörvendeztetni; ſich erfreuen, örvendeni, örvendezni, örűlni; d. i. eine Sache beſitzen, genießen, bírni v. élni valamivel, ditsekedhetni valamivel v. valaminek bírásával: Erfreulich, adj. örvendetes, kellemetes, kívánt; es iſt mir erfreulich, örvendek: Erfreut, adj. örvendő, vídám: Erfreuung, die, megörvendeztetés.

Erfreien, (erfreyen), házasodással nyerni.

Erfrieren, megfagyni v. elfagyni, a' mit a' hideg megvesz; die Bäume ſind alle erfroren, mind elvette a' hideg a' fákat; die Füße und Hände ſind ihm erfroren, elfagyott lába keze v. megvette a' hideg kezét lábát; trop. ich bin ganz erfroren, egészen általfáztam v. általjárt a' hideg.

Erfriſchen, d. i. abkühlen, meghívesítni; ſich erfriſchen, meghívesűlni, megfrissűlni; f. erquicken, megújjítni, megelevenítni, felélészteni, megfrissítni; ſich erfriſchen, megújúlni, megvídúlni: Erfriſchung, die, d. i. Abkühlung, hívesítés, megelevenítés, megfrissítés; Erfriſchungen, frissítő, hívesítő étel v. ital; f. Erquickung, megújjítás, megvidámítás, megelevenítés.

Erfroren, adj. megfagyott, elfagyott, a' mit megvett a' hideg, hidegvette; durchgefroren, általfázott.

Erfüllen, d. i. anfüllen, z. B. mit Waſſer, meg- v. teletölteni p. o. vízzel; trop. ganz einnehmen, eltölteni, bétölteni p. o. reménységgel valakit; f. Genüge leiſten, z. B. ſeiner Pflicht, telyesítni, bétölteni p. o. kötelességét; ſein Verſprechen erfüllen, telyesítni igéretét, szavát; erfüllet werden oder in Erfüllung gehen, bételyesedni, bételni, mint a' jövendólés.

Erfüllung, die, das Anfüllen, meg- v. teletöltés; ſeiner Pflicht, telyesítés, bételyesítés, bétöltés; Ausgang, kimenetel, kitelyesedés.

Ergänzen, kipótolni, egészre kipótolni; f. erſetzen, egészszé tenni p. o. a' tört dolgot, edényt: Ergänzung, die, ki- v. egészrepótolás: egészszétevés: Ergänzungstruppen, die, pótló sereg.

Ergeben, ſich, eig. magát valakinek megadni, feladni; ohne Schwertſtreich ſich ergeben, minden viaskodás nélkűl megadni magát; trop. ſich in etwas ergeben, d. i. ſich gefallen laſſen, megnyúgodni valamin, megadni magát; einer Neigung ſich hingeben, im guten und böſen Sinne, neki adni magát valaminek, ráadni magát valaminek, ráadni magát valamire, z. B. den Wiſſenſchaften ſich ergeben, a' tudományokra; szép mesterségekre adni magát, den Laſter ſich ergeben, feslett életet élni, roszsz életre adni magát, elvetemedni; zeigen, megmutatni, kitetszeni belőle; trop. daraus ergiebt ſich, d. i. folgt, abból kitetszik v. következik: Ergeben, adj. z. B. ergeben ſeyn, valaminek v. valamire adni magát; dem Trunke ergeben ſeyn, boritalnak adni magát; als Ausdruck der Höflichkeit, engedelmes, köteles, z. B. ergebenſter Diener, köteles v. kész szolgája az Úrnak.

Ergebenheit, die, készség, engedelmesség, készindulat, valaki kedvében járás, kötelesség valaki eránt, hívség.

Ergebenſt, adj. als Höflichkeitswort, z. B. ergebenſter Diener, lekötelezett v. kész köteles szolgája az Úrnak.

Ergebung, die, maga meg- v. feladás: trop. Ergebung in ſein Schickſal, békességes tűrés, megnyúgovás valamin, nyugott elme v. lélek.

Ergehen, ſich, kijárni v. kijárkálni magát; f. bekannt machen, z. B. Befehle, kiadni parantsolatot v. rendelést; eine Anfrage an jemanden ergehen laſſen, kérdést tétetni valakinél valami eránt;

ein Schreiben ergehen laſſen, levelet intézni v. küldeni valakihez; ſt. geſchehen, történni, kimenetelének lenni; es iſt ihm ſehr unglücklich ergangen, igen szerentsétlenül járt v. folyt a' dolga; es ergeht mir wohl, jól van dolgom; es geht ihm alles nach Wunſch minden kívánsága szerént megy a' dolog.

Ergeizen, fösvénykedéssel szerezni.

Ergiebig, adj. z. B. Acker, Bergwerk, sikeres, bő fizető, jó termő, p. o. föld, bánya; ſehr ergiebig ſeyn, jól v. bőven fizetni; das Korn iſt ſehr ergiebig, jól fizet a' gabona, az az jó lisztje leszsz: Ergiebigkeit, die, sikeresség, bőtermőség, bőfizetés, jófizetőség.

Ergießen, ſich, kiöntődni, kiömleni, mint a' folyóvíz a' tengerbe; ſich übergießen, wie Flüſſe, kiáradni, kiönteni; trop. in traurige Klagen ſich ergießen, szomoru panaszokra fakadni: Ergießung, die, kiömlés, kiáradás, kiöntés.

Erglühen, trop. z. B. von Eifer, felgerjedni p. o. buzgóságában, haragjában.

Ergötzen, jemanden, gyönyörködtetni; ſich, gyönyörködni valamiben: Ergötzlich, adj. gyönyörködtető; adv. gyönyörködtetve: Ergötzlichkeit, die, Ergötzung, gyönyörködés, gyönörködtetés, gyönyörűség.

Ergraben, kiásni.

Ergrauen, megőszülni.

Ergreifen, anfaſſen. megfogni, megkapni; den Stock, die Waffen ergreifen, botot, fegyvert fogni; trop, ſich bemächtigen, den Dieb ergreifen, tolvajt megfogni, jemanden auf einer böſen That ergreifen, a' gonoszságon rajta kapni, valakit; von Krankheiten ergriffen werden, a' betegségtől meglepetni; ein Mittel ergreifen, valamelly eszközhöz nyúlni; die Flucht ergreifen, elfutni, elszaladni, futásnak eredni v. venni útját; Gelegenheit ergreifen, kapni az alkalmatosságon.

Ergreifen, das, die Ergreifung, meg- v. elfogás; trop. használás, haszonra fordítás.

Ergrimmen, megmérgelődni, feletete v. nagyon megboszszankodni.

Ergrübeln, kitanúlni, kikurkászni valamit, végére járni valaminek: Ergrübeln, das, kitanulása, kikurkászása valaminek.

Ergründen, fenekét kikeresni v. kitalálni; kitanúlni valamit, végére járni v. menni valaminek: Ergründlich, adj. végéremehető, kitanúlható: Ergründung, die, fenék kikeresése, kitanúlás, kitalálás, végérejárás, világos megértés.

Erguß, der, z. B. eines dankbaren Herzens, kiöntődés, ömledezés, p. o. a' háládatos szív ömledezése.

Erhaben, adj. hervorragend über etwas, felemelkedett, magas, magasan fekvő p. o. hegy, domború p. o. metszés; an Würde ꝛc. überlegen, felemelkedett, méltóságos, felséges, nemes; erhabene Geſinnungen, felséges érzések, felemelkedett gondolatok; eine erhabene Schreibart, fellengő írásmód: adv. magasan, felemelkedve; fellengően, felségesen p. o. gondolni: Erhabenheit, die, magasság, felemelkedtetés, felemelkedettség, fennlengés, fennlengősség, nemesség, felyülhaladás.

Erhalten, aufhalten, z. B. Pferde, fel- v. megtartani, hogy tovább ne menjen, p. o. a' lovakat, kotsit; in ſeinem Beſitze erhalten, valamit birtokában megtartani; ſein Vermögen erhalten, vagyonát megtartani v. őrizni; ſeine Geſundheit erhalten, egésségét fenntartani; ſich in jemandes Gunſt erhalten, valakinek jóindúlatját továbbra is megnyerni v. magaeránt fenntartani; jemanden erhalten, d. i. retten, valakit megtartani, megőrizni: ſt. ernähren, tartani, táplálni, étellel, itallal; ſt. erlangen, nyerni, ki- v. megnyerni valakitől valamit; erhalten, d. i. zum Beſitze einer Sache kommen, szert tenni valamire, hozzájutni valamihez, z. B. den Sieg erhalten, győzödelmet nyerni: ſt. bekommen z. B. Geld erhalten, pénzt kapni; ein Amt erhalten, valamelly hívatalt megnyerni: Erhalter, der, Retter, megtartó, megszabadító, tápláló:

Erhaltung, die, z.B. der Ordnung, fenntartás; Rettung, megtartás, épségben való megtartás; Beſitznahme von etwaß, vevés, kapás, vétel p. o. levél, pénz vétele; Ernährung, die, táplálás, tartás.

Erhandeln, d. i. kaufen, venni, megvenni valamit; abhandeln, lealkudni valaminek az árából; durch Handeln erwerben, kereskedéssel szerezni valamit.

Erhängen, felakasztani.

Erharten, megkeményedni.

Erhärten, megkeményítni; trop. f. bewelſen, darthun z. B. mit einem Eide, megerősítni.

Erhaſchen, megkapni, megtsípni, megfogni.

Erheben, in die Höhe heben, felemelni; ſich erheben, felkelni, felemelkedni; trop. ſich erheben, d. i. erhaben ſeyn, emelkedni, domborodni, dalmahodni; ſich vor jemanden aus Ehrfurcht erheben, d. i. aufſtehen, valaki előtt felállani t. i. tiszteletből; ſich wider jemanden erheben, d. i. ihm zu ſchaden ſuchen, valaki ellen kikelni v. feltámadni; entſtehen machen z. B. ein Geſchrey erheben, lármát kezdeni v. indítni; ſeine Stimme erheben, szavát felemelni; f. in Empfang nehmen, z. B. Geld erheben, fel- v. bévenni, beszedni p. o. pénzt, adót; ſein Herz zu Gott erheben, szívét felemelni az Istenhez; Würde ꝛc. ertheilen, rangra, méltóságra emelni; in den Adelſtand erheben, nemességre emelni, megnemesíteni; rühmen, magasztalni, nagyon dícsérni; ſich erheben, d. i. einen ungegründeten Vorzug geben, felfúvalkodni, z. B. im Glücke, szerentséjében elbízni magát, über andere ſich erheben, másokat lenézni, megvetni.

Erheblich, adj. wichtig, fontos, nevezetes: Erheblichkeit, die, fontosság, nevezetesség; Sachen von keiner Erheblichkeit, tsekélységek.

Erhebung, die, felemelés; des Tones, des Geiſtes, felemelése a' hangnak, felemelkedése a' lélekneк; ſt. Rühmen, magasztalás, feleslegvaló dícséret; Einnahme, felvétele, p. o. a' pénznek, adónak; zu Würden ꝛc. méltóságra v. rangra emelés.

Erheirathen, házassággal nyerni valamit.

Erheiſchen, kívánni, megkívánni.

Erheitern, jem. megvidámítni; ſich erheitern, vom Gemüth, megvídámodni, vom Wetter, kitisztúlni, feltisztúlni mint az ég.

Erheizen, jól béfűtni, bémelegítni: Erheizung, die, béfűtés.

Erhellen, megvilágosítni mint a' nap valamit; hell werden, seyn, beſ. trop. kitetszeni, kivilágosodni, világosan kitetszeni; daraus erhellet, daß — világosan kitetszik abból, hogy — Erhellung, die, megvilágosítás.

Erhenken, felakasztani.

Erheucheln, tettetés v. színmutató tsapodárkodás által nyerni meg valamit; Erheuchelt, adj. tettetett, színlett p. o. szeretet.

Erhitzen, felhevítni, nagyon megmelegítni, ſich erhitzen, felhevülni, nagyon megmelegedni; trop. Begierden ꝛc. erregen, felhevítni, felbuzdítni, feltüzelni; ſich erhitzen, neki hevülni, v. tüzesedni, heveskedni: Erhitzt, adj. felhevült, felmelegedett; trop. ſehr zornig, neki hevesedett; f. heftig, heves; adv. hevesen, felhevülve, nagyon megmelegedve: Erhitzung, die, f. Hitze, felhevülés, v. melegedés: f. Zorn, hevesség, heveskedés, neki melegedés.

Erhöhen, höher machen, z. B. ein Haus ꝛc. magassabbítni, magassabbra tsinálni, rakni, építni p. o. házat, tornyot; trop. mehr Würde ꝛc. verleihen, feljebb magasztalni, nagyobb rangra emelni; den Werth der Sache erhöhen, feljebb vinni, nevelni, p. o. valaminek az árrát, betsét, a' fizetését valakinek; ſt. rühmen, preiſen, dícsérni, magasztalni.

Erhöhung, die, magassabbítás, magassabra tsinálás; f. Anhöhe, domb, halom, felemelt hely; Erhöhung zu Würden, ꝛc. feljebbemelés, felmagasztalás; das Rühmen magasztalás, nagy dícséret, dícsérés.

Erholen, ſich, d. i. friſchen Athem holen, magát kipihenni; neue Kräfte bekommen, új erőt venni.

megújúlni; Muth wieder bekommen, ismét neki bátorodni; vor Schrecken ſich erholen, az ijjedtségből ismét magához jönni: nach der Arbeit ausruhen, kiny úgodni magát: die vorige Macht ꝛc. wieder bekommen, elvesztett hatalmát, tekintetét, gazdagságát ismét viszszanyerni; ſich Raths erholen, valakitől tanátsot kérdeni, valaki tanátsával élni.

Erholung, die, kipihenés, megpihenés, megnyugvás; von einer Krankheit, felépülés, új erőre kapás; Erholung des Geiſtes ꝛc. megújúlás: Erholungsarbeit, die, múlattató munka: Erholungsſtunde, die, Erholungszeit, megújúlás órája v. ideje.

Erhören, z. B. jemandes Bitten, meghallgatni; Erhörbar, Erhörlich, adj. meghallgató; Erhörung, die, meghallgatás, meghallgattatás.

Erhungern, éhelhalni meg v. veszni: Erhungerung, die, éhelhalás.

Erjagen, vadászással jutni hozzá; nehezen jutni valamihez.

Erinnern, jemanden, emlékeztetni valakit valamire, eszébe juttatni; erinnern ihn an ſein Verſprechen, juttasd eszébe a' mit ígért, emlékeztesd ígérésére; ſich erinnern, emlékezni valamire, eszébe jutni; wie ich mich erinnere, a' mennyibe v. a' mint reá emlékezem: Erinnerlich, adj. eszébe jutható.

Erinnerung, die, emlékeztetés, eszébe juttatás; ſt. Ermahnung an ꝛc. intés valamire, megintés; ſt. Andenken, emlékezet, megemlékezés: Erinnerungsmittel, das, emlékeztető eszköz: Erinnerungsſchreiben, das, emlékeztető írás v. levél valamire: Erinnerungszeichen, das, emlékeztető jel.

Erkalten, meghűlni, meghidegedni.

Erkälten, ſich, általfázni, nagyon megfázni, meghidegítni: Erkältung, die, megfázás v. hűlés.

Erkämpfen, tusakodással v. vívással nyerni meg v. jutni hozzá: Erkämpfung, die, megnyerés tusakodás által.

Erkaltung, die, z. B. des Eifers ꝛc. lankadása, tsökkenése a' buzgóságnak, meghűlése a' szeretetnek.

Erkargen, öszvefukarkodni, fukarkodással szerezni, megzsugorgatni.

Erkaufen, megvenni, megszerezni, megvásárolni; das Leben erkaufen, életét pénzen váltani meg; ſ. bezſtehen, pénzen megvesztegetni, megvenni p. o. a' bírákat; erkaufſtes Lob, pénzen vett dítséret.

Erkaufung, die, megvétel, megszerzés: Beſtechung, megvesztegetés, pénzen vevés.

Erkecken, ſich, mérészleni, bátorkodni.

Erkennbar, adj. megesmerhető.

Erkennen, megesmerni p. o. valakinek a' szavát; jemanden etwas zu erkennen geben, értésére v. tudtára adni; ſ. deutlich wahrnehmen, megesmerni v. általlátni, p. o. az Istent munkaiból; für etwas erkennen, z. B. einen für ſeinen wahren Freund erkennen, valakit igaz barátjának megesmerni: ſ. zugeſtehen, általlátni, megesmerni, megvallani p. o. hogy nints igassága; ſt. ein Urtheil ſprechen, itéletet hozni valamire v. valami felől; eine Frau erkennen, d. i. ihr beywohnen, elhálni a' feleségét; ſich jemanden zu erkennen geben, megesmértetni magát valakivel v. kiadni magát valakinek, néha, eláruálni magát valaki előtt.

Erkenntlich, adj. von Dingen, megesmerhető, ráesmerhető; adv. megesmerhetőképpen: dankbar, háládatos, elnemfelejtkező valamiről p. o. a' jótéteményről, ich werde dafür erkenntlich ſeyn, megfogom hálálni, háládatos leszek érette, el nem felejtem.

Erkenntlichkeit, die, háládatosság, megemlékezés v. el nem felejtkezés p. o. a' jó tételről.

Erkenntniß, die, megesmérés; der Inbegriff aller deutlichen Vorſtellungen, esméret, tudomány; Anerkennung z. B. ſeiner Sünden, megesmérése valaminek, megyőződés valami felől p. o. bűnei felől v. bűnös voltáról: das Urtheil (das Erkenntniß) eines Richters, ítélethozás: Erkenntnißvermögen, das, megesmerő tehetség: Erkennung, die, megv. ráesmerés.

Erker, der, erkely, függő folyosó.

Erliesen, kiválasztani.
Erklärbar, adj. megmagyarázható.
Erklären, d. i. deutlich machen, megvilágosítni, megmagyarázni; an den Tag legen, nyilvánvalóvá tenni, nyilván kimondani, kijelenteni, bizonyítni, állítni: Erklärer, der, magyarázó, megmagyarázó.
Erklärung, die, magyarázás, magyarázat, megmagyarázás; Bekanntmachung einer Sache, maga kinyilatkoztatása, kijelentése valakinek; Erklärung des Krieges, hadüzenet, kihírdetés.
Erklecken, elégnek lenni: Erklecklich, adj. d. i. zureichend, elegendő, elég; f. anſehnlich, viel, sok, szembetűnő, nagy, nagy summájú; adv. elegendőképpen, eléggé.
Erklettern, meg- v. felmászni p. o. a' hegytetőre: Erkletterung, die, megmászás, felmászás valamire
Erklimmen, felmászni.
Erklingen, hangzani, elhangzani p. o. meszsze.
Erklopfen, kopogással adni hírt valakinek.
Erklügeln, kigondolni, okoskodva kitalálni.
Erkohren, adj. kiválasztott, kikeresett, valami végre kiszemlélt v. választott: adv. kiválasztva, kiválogatva.
Erkranken, megbetegedni, betegségbe esni.
Erkriechen, ſich, z. B. die Gunſt des Fürſten, a' hertzeg kegyességébe bétsúszni.
Erkriegen, durch Krieg erhalten, haddal nyerni, kardal szerezni, hadakozással nyerni valamit.
Erkrummen, d. i. erſtarren z. B. die Hände ſind vor Kälte erkrummt, megmeredtek az ujjaim a' hidegben.
Erkühlen, meghívesítni, meghűtni; ſich erkühlen, meghűlni, megfázni, meghűtni magát: Erkühlung, die, meghívesítés, meghűtés.
Erkühnen, ſich, merni, bátorkodni, merészleni: Erkühnen, das, die Erkühnung, merészség.
Erkundigen, ſich, z. B. nach etwas, tudakozódni valakitől, kérdezősködni valami iránt: Erkundigung, die, tudakozódás, megtudakozás, kérdezősködés.
Erkünſteln, kimesterkélni, mesterkedés által kitalálni: Erkünſtelt, adj. mesterkélt, mesterséges, mesterségesen tettetett v. színlett: Erkünſtelung, die, kimesterkélés.
Erlangen, z. B. einen Aſt, ein Ziel, elérni p. o. ágat, tzélt; elérni, utólérni valakit az útban; megnyerni, elnyerni valamit, hozzájutni valamihez p. o. munka, kérés v. igyekezet által; ich kann nichts von ihm erlangen, semmit se nyerhetek tőle, t. i. a' mit kérek: Erlangung, die, elérés v. beérés, t. i. kézzel; el- v. utólérés az útban; meg- v. elnyerés, hozzájutás valamihez.
Erlaß, der, engedés, elengedés valamiből; Erlaß der Sünden, bűnbotsánat, bűn megbotsátása.
Erlaſſen, d. i. ausgehen laſſen z. B. einen Befehl, kiadni, p. o. parantsolatot, ein Schreiben erlaſſen, levelet küldeni; von einer Verbindlichkeit befreien, felszabadítni; valami lekötelezetés alól, elengedni; ſchenken, z. B. einem die Strafe erlaſſen, a' gonosztévőnek elengedni a' büntetést.
Erlaſſung, die, eines Befehls, kiadása p. o. a' parantsolatnak; Befreiung von etwas, felszabadítás a' kötelesség alól; Nachlaſſung, z. B. der Strafe, a' büntetés elengedése.
Erlauben, engedni, megengedni, valakinek valamit, engedelmet adni valamire; Erlaubt, szabad, szabados dolog: Erlaubniß, die, engedelem, um Erlaubniß bitten, engedelmet kérni, mit Ihrer Erlaubniß, engedelmével az Úrnak 's a' t. Erlaubnißſchein, der, engedelemről szólló bizonyság.
Erlaucht, Titel, Fő Méltóságú.
Erlauern, el- ki- meglesni.
Erlaufen, elérni, utólérni futással, sok utánna járással v. futással nyerni meg valamit.
Erlauſchen, meglesni.
Erläßlich, adj. megengedhető, elengedhető.
Erläutern, világosítni, megvilágosítni, megfejteni, megmagyarázni: Erläuterung, die, világosítás, megvilágosítás, magyarázat.
Erle, die, egerfa, égerfa.
Erleben, érni, elérni, megérni p. o.

valamelly időt, z. B. er hat bereits das fünfzigste Jahr erlebt, elérte már az ötven esztendőt; f. erfahren, sehen, érni, tapasztalni, látni; Freude an seinen Kindern erleben, örömöt érni v. látni gyermekeiben: Erlebung, die, megérés, elérése valamelly időnek.

Erledigen, ledig machen, megürítni, megüresítni; daher erledigt, üres, megürült p. o. fejedelmi szék, hivatal; ſt. befreien, felszabadítni, feloldani; jemanden der Sorge erledigen, megszabadítni v. megmenteni valakit a' gondtól; ſich erledigen, megmenekedni, felszabadítni magát; f. entfeſſeln z. B. der Bande erledigen, kivenni a' bilintsből, vasból: Erledigung, die, megmentés, felszabadítás, felóldás, megürülés.

Erlegen, tödten z. B. ein Thier, leejteni t. i. a' lábáról, lelőni agyon ütni vagy lőni; mit dem Schwerte erlegen, valakit levágni; ſt. bezahlen, Tribut ꝛc. meg- v. lefizetni p. o. az adót, a' pénzt, letenni az adósságot: Erlegung, die, lelövés, megölés, leejtés; letevés, lefizetés, pénz letétele.

Erleichtern, könnyebbítni, könnyítni, enyhítni, megkönnyebbítni, terhétől, munkától, gondtól ée: Erleichterung, die, könnyebbítés, könnyebség, könnyebbülés, enyhítés: Erleichterungsmittel, das, segítő v. könnyebbítő eszköz.

Erleiden, elszenvedni, eltűrni: Erleidlich, adj. tűrhető, szenvedhető; adv. tűrhetőképpen: Erleidung, die, elszenvedés, eltűrés.

Erlen, adj. von einer Erle, egerfa v. abból való: Erlenfink, der, oder Zeiſig, tsíz.

Erlernen, megtanúlni valamit: Erlernung, die, megtanúlás.

Erleſen, wählen, kiválasztani, választani a' többi közzűl: adj. választott, válogatott, kikeresett: Erleſung, die, választás, kiválasztás, kikeresés.

Erleuchten, megvilágosítni, mint a' nap, hold, gyertya valamit; trop. den Verſtand erleuchten, megvilágítni az értelmet; ein erleuchteter Verſtand, megvilágosodott elme: Erleuchtung, die, megvilágosítás; trop. megvilágosodás.

Erliegen, unterliegen, z. B. einer Laſt, lerogyni, leroskadni a' földre esni, a' nagy tereh alatt; trop. dem Unglücke ꝛc. erliegen, elalélni, eltsüggedni, meg nem bírni, t. i. a' fájdalmat, szerentsétlenséget.

Erlöſchen, eloltani; elaludni mint a' tűz, gyertya; eltörlődni, elkopni, mint a' régi írás; elmulni, mint az élet, szeretet: Erlöſchung, die, elalvás, eloltás; eltörlődés; elmúlás, elenyészés.

Erlöſen, kiváltani, megváltani, kiszabadítni, megmenteni; im bibl. Sinne, büneitől megszabadítni, megváltani: die Erlöſeten, a' megváltottak: Erlöſung, die, megszabadítás, ki- v. megváltás; váltság: Erlöſer, der, megszabadító; megváltó, t. i. a' Krisztus: Erlöſungswerk, das, (von Chriſto) a' váltság munkája.

Erlogen, adj. költött, hazug; das iſt erlogen, az nem igaz, hazugság.

Erlügen, hazudni, költeni valamit.

Erluſtigen, ſich, magát múlatni, gyönyörűséget keresni v. találni valamiben.

Ermächtigen, jemanden, meghatalmazni, hatalmat adni valamire; ſich ermächtigen z. B. des Reiches, hatalmába kerítni, elfoglalni valamit.

Ermahnen, zu etwas, inteni valamire, nógatni, meginteni: Ermahner, der, intő, megintő, nógató: Ermahnung, die, intés, nógatás, megintés.

Ermangeln, fehlen, híjával lenni valaminek, nem lenni valamijének; unterlaſſen, elmúlasztani: Ermanglung, die, fogyatkozás nem léte valaminek, híjj; in Ermanglung, nem lévén.

Ermannen, einen, felélleszteni, nekibátorítni; ſich ermannen, nekibátorodni, magához térni, új erővel fogni valamihez, öszveszedni magát, emberkedni: Ermannung, die, nekibátorodás, emberkedés.

Ermatten, megfárasztani, elfárasztani, ellankasztani, eltikkasztani; mit ſeyn, matt werden, ellankadni, elbádjadni, eltikkadni; der Geiſt, a' lélek tsüggedez: Ermattung, die, ellankadás, el

bádjadás, eltsüggedés, eltikkasztás, elbádjasztás.

Ermeldet, adj. jelentett, említett.

Ermeſſen, ausmeſſen. kimérni, megmérni, die Höhe des Himmels iſt nicht zu ermeſſen, az ég magassága megmérhetetlen; f. beurtheilen, megítélni, betsülni, andere Leute nach ſich ermeſſen, másokat magához képest ítélni meg; muthmaßen, ſchließen, elgondolni, hozzávenni, kitalálni, das Uibrige iſt leicht zu ermeſſen, könnyű a' többit kitalálni, könnyű a' többihez hozzávetni; begreifen, megfogni, megérteni; erwägen, überdenken, megfontolni, meggondolni: Ermeſſen, das, Einſicht, bélátás, értelem; Vermuthung, hozzávetés, vélekedés; Urtheil, Meinung, ítélet, gondolat, nach meinem Ermeſſen, itéletem szerént.

Ermorden, meggyilkolni, megölni: Ermordung, die, meggyilkolás, megölés.

Ermüden, el- v. megfárasztani; ſich ermüden, megfáradni, elfáradni; in etwas nicht ermüden, valamibe belé nem únni, belé nem fáradni: Ermüdet, adj. fáradt, elfáradt: Ermüdung, die, elfárasztás, elfáradás, fáradtság.

Ermuntern, felébreszteni, felserkenteni, felkölteni p. o. az álomból; trop. zur Thätigkeit anregen, serkenteni, serkengetni, indítni valamire, ébreszteni, p. o. a' rest, tunya v. lomha embert; f. aufheitern, megvídamítni, felderítni p. o. az elmét: Ermunterung, die, felébresztés, felserkentés; trop. serkentés, ébresztés valamire; felvídámítás.

Ermuthigen, felbátorítni.

Ernähren, táplálni, tartani, eltartani; ſich ernähren, magát táplálni, eltáplálni, eltartani, élelmét keresni: Ernährer, der, tápláló: Ernährerinn, die, tápláló t. i. aszszony, leány: Ernährung, die, táplálás, tartás, eltáplálás, eltartás.

Erndte, die, Ernte, aratás; trop. die Zeit der Erndte, az aratás ideje; die einzuerndtenden Früchte, aratás, béaratott gabona v. élet; Gewinn, Vortheil, haszon, nyereség: Erndte-Ferien, die, aratáskori oskolaszünet: Erndtekranz, der, aratási koszorú, kalászkoszorú: Erndtemonat, der, aratóhónap: Erndtewetter, das, jó aratnivaló idő. Erndtezeit, die, aratás ideje: Ernten, aratni, learatni; trop. gewinnen, hasznot venni valamiből; wie der Menſch ſäet, ſo wird er erndten, ki hogy vét, úgy arat, ki hogy igyekszik, ugy veszi hasznát, ki mit vét azt aratja.

Ernennen, nevezni, kinevezni valaminek, tenni p. o királynévá: Ernennung, die, kinevezés, választás.

Erneuern, Erneuen, neu machen, ausbeſſern, megújjítni, megjobbítni; das Alte abſchaffen, und das Neue einführen, megváltoztatni, megújjítni; von neuem anfangen z. B. den Krieg, újra kezdeni p. o. a' bajvívást, hadat; ſich erneuern, megújúlni, újra elkezdődni: Erneuerung, die, megújjítás, újjá tevés, újjítás; újra elkezdés, megújjítás, p. o. a' szeretetnek, ütközetnek megújjítása.

Erniedrigen, megalázni, megalatsonyítni valakit, betsétől megfosztani; ſich erniedrigen, d. i. ſich herablaſſen, magát megalázni, oder ſich niederträchtig benehmen, magát megalatsonyítni, alatsonyságra vetemedni: Erniedrigung, die, megalatsonyítás; f. Demuth, megalázódás; niedriges Betragen, alatsonyság, megalázás.

Ernſt, der, d. i. feſte Geſinnung, valóság, im Ernſt, valósággal, valóban, es iſt im Ernſt, nem tréfálok, igazán mondom; ſt. Eifer, Standhaftigkeit, buzgóság, valódiság, komolyság, eine Sache mit Ernſt betreiben, komolyan utánna látni valaminek v. rajta lenni valamin; ein ſolides Betragen, komolyság, komoly magaviselet; Ernſt gebrauchen, komolyan bánni valamivel.

Ernſt, Ernſthaft, adj. komoly; adv. komolyan: Ernſthaftigkeit, komolyság: Ernſtlich, adj. valódi, komoly; f. nachdrücklich, hathatós, fontos; f. ungeheuchelt, egyenes, igazi; adv. komolyan, hathatósan, ugyantsak; igazán, valódisan, egyenesen.

Eroberer, der, elfoglaló, valamit hatalommal elvevő, hódoltató: Erobern, meg- v. elvenni, elfoglalni, meghódoltatni; trop. etwas in ſeine Gewalt bekommen, valamit birtokba kerítni, meghódoltatni.

Eroberung, die, elfoglalás, megvétel, meghódoltatás; das Eroberte, z. B. Land ꝛc. megvett, elfoglalt birtok, város 's a' t. meghódoltatott birtok; er hat ſchon viele Eroberungen gemacht, sokakat maga részére hajtott, v. megnyert, meghódoltatott: Eroberungskrieg, der, hódoltató háború v. had: Eroberungsſucht, die, hódoltatásra vágyás, hódoltató vágy, vágyódás: Eroberungsſüchtig, adj. hódoltatni vágyó.

Eröffnen, z. B. die Thore, meg- v. felnyitni, einen Brief eröffnen, a' levelet felbontani, felszakasztani; den Zugang geſtatten, felszabadítni: p. o. a' mezőt, erdőt a' legeltetésre; f. anfangen, z. B. den Ball eröffnen, elkezdeni, a' bálban a' tántzot, eine Schule eröffnen, iskolát nyitni v. állítni, elkezdeni a' közönséges helyenvaló tanítást, f. mittheilen, kinyilatkoztatni, tudtára adni, megjelenteni, közleni valakivel valamit, felfedezni p. o. titkát.

Eröffnung, die, meg- v. felnyitás, felszakasztás, felszabadítás; elkezdet, kezdet; kinyilatkoztatás, tudtáraadás, megjelentés, felfedezés; Eröffnungsrede, die, kezdő v. megnyitó beszéd p. o. valami ünnepi pompán.

Erörtern, unterſuchen, vizsgálóra venni; nyomozni valamelly dolgot; erklären, magyarázni, megmagyarázni, világosítni; entſcheiden, megítélni, eligazítni, eldűtni a' dolgot, elvégezni: Erörterung, die, nyomozás, vizsgálás: magyarázás, megmagyarázás; megitélés, elyégezés, eligazítás.

Erotiſch, adj. von Liebe handelnd z. B. Lieder, szerelmes p. o. dalok.

Erpicht, adj. ſehr begierig, erhitzt, z. B. erpicht ſeyn auf etwas, belebőszülve lenni v. igen vágyni valamire, valamit igen kivánni.

Erpreſſen, ausprefſen, kipréselni, kisajtólni; trop. z. B. Geld, tsikarni, kitsikarni p. o. pénzt: Erpreſſer, der, kipréselő, kisajtoló; kitsikaró: Erpreſſung, die, kipréselés, kisajtolás; kitsikarás.

Erproben, megpróbálni valakit v. valamit: Erprobt, adj. próbált, megpróbált.

Erquicken, éleszteni, megvidámítni, megújjítni, újjá szülni: Erquickend, adj. élesztő, elevenítő: Erquickung, die, élesztés, megvídámítás, megújjítás, megelevenítés, felélesztés.

Errathbar, adj. kitalálható: Errathen, ki- v. eltalálni: Errathung, die, kitalálás.

Erregbar, adj. izgatható, indítható: Erregbarkeit, die, izgathatóság: Erregen, z. B. einen Krieg, indítni, támasztani p. o. hadat, zenebonát. izgatni valamire Mitleid erregen, szánakozást gerjeszteni, Schmerz erregen, fájdalmat okozni: Erregung, die, támasztás, indítás, gerjesztés, izgatás.

Erreichbar, adj. elérhető: Erreichen, el- v. beérni p. o. kézzel; einholen, utólérni valakit, p. o. úton; gleichkommen, felérni valakivel valamivel, hozzá hasonló lenni; wohin gelangen, valahová eljutni, elérni, érni p. o. nagy örökséget v. késő vénséget; erlangen, elérni, megnyerni valamit: Erreichung, die, elérése, megnyerése valaminek.

Erretten, v. etwas, megszabadítni, meg- v. kimenteni, kiragadni p. o. veszedelemből: Erretter, der, meg- v. kiszabadító, megmentő: Errettung, die, megszabadítás, megmentés, kiragadás.

Errichten, z. B. ein Denkmal, emléket emelni v. állítni, eine Armee errichten, sereget állítni fel; szerzeni, felállítni: Errichtung állítás, felállítás.

Erringen, durch Ringen erhalten, tusakodással nyerni meg; durch Mühe erlangen, munkával, bajjal v. nehezen szerezni, fáradtsággal jutni valamihez.

Erröthen, elpirúlni: Erröthen, das, elpirúlás, ohne Erröthen, pirúlás nélkül.

Erſättigen, jól tartani, betölteni p. o. kívánságát.
Erſatz, der, kárpótlás, pótlék.
Erſaufen, beléfúlni t. i. a' vízbe.
Erſäufen, beléfojtani a' vízbe: ſich erſäufen, beléfúladni a' vízbe: Erſäufung, die, beléfojtás, vízbefojtás.
Erſchachern, disztelen nyerekedés által szerezni, adás vevés által nyerni.
Erſchaffen, teremteni, alkatni, neue Worte erſchaffen, új szókat költeni v. tsinálni: Erſchaffer, der, teremtő, alkató, szerző: Erſchaffung, die, teremtés, alkatás; ſt. Urſprung, kezdet, z. B. von Erſchaffung der Welt, a' világ teremtetésétől v. kezdetétől fogva,
Erſchallen, zengeni, hangzani, harsogni, z. B. die Trompeten erſchallen, harsognak a' trombiták: Erſchallung, die, zengés, hangzás, harsogás.
Erſcheinen, ſichtbar werden, megjelenni, láttatni, feltetszeni, es iſt ein Komet erſchienen, egy üstökös tsillag tettszett fel v. jött fel; gegenwärtig werden, megjelenni, jelen lenni valaki előtt: Erſcheinung, die, megjelenés; jelenség, tünemény.
Erſchießen, meglőni, agyon lőni: Erſchießung, die, meg- v. agyonlövés.
Erſchlaffen, ſchlaff werden, eltágúlni, elgyengűlni; trop. ellankadni; ſchlaff machen, eltágítni, elgyengítni: Erſchlaffung, die, eltágulás, elgyengűlés.
Erſchlagen, agyon ütni v. verni, megölni; erſchlagen werden, megütetni, er iſt vom Blitze erſchlagen worden, megütötte az istennyila v. a' menykő: Erſchlagung, die, agyonütés v. verés; megütés a' menykő által.
Erſchlappen, eltágúlni, elgyengűlni:
Erſchleichen, megkapni, megkaparítni t. i. ólálkodva; durch Liſt erlangen, tsapodárkodva, tsúszva mászva nyerni meg, v. tenni reá szert: Erſchleichung, die, megkaparítás; tsapodár megnyerése valaminek.
Erſchleppen, alig hurtzolni valamit.
Erſchmeicheln, elhízelkedni, hízelkedve nyerni meg: Erſchmeichlung, die elhízelkedés.
Erſchnappen, el- v. megkapni, lefelé estében valamit, mint a' kutya a' hust.
Erſchöpfen, kimerítni, egészen kimerni, kiüresítni; trop. kiürítni, elfogyasztani p. o. erejét; Erſchöpft, eltsüggedt, erejéből kifogyott, elgy engült; ſich erſchöpft, z. B. im Reden, mind elmondani a' mit tud; erſchöpft werden, elfogyni: Erſchöpfung, die, kimerítés, elfogyasztás; eltsüggedés, ellankadás, elbádjadás: Erſchöpflich, adj. kimeríthető.
Erſchrecken, jemanden, megíjeszteni, megrettenteni; in Schrecken gerathen, megíjedni, megrettenteni: Erſchrecken, das, megíjesztés, ráíjesztés; Schreck, megíjedés, íjedség, megrettenés: Erſchrecklich, adj. rettenetes, rettentő, irtóztató, iszonyú; ſehr groß, igen v. iszonyú nagy: adv. rettenetesen, iszonyúan; felette, rendkívűl, iszonyúképpen: Erſchrocken, adj. megíjedt, megrettent: adv. megíjedve, megrettenve: Erſchrockenheit, die, íjedtség.
Erſchreiten, ellépni, egy lépéssel elérni.
Erſchütten, ſt. zahlen, kifizetni.
Erſchüttern, megrázni, megrázkódtatni, megrendítni; trop. megmozgatni, z. B. die Gemüther, meghatni, megindítni a' sziveket: Erſchütterung, die, megrázódás, megrázkódás, rengés, megrendűlés, trop. Erſchütterung des Staats, megrázattatás, der Geſundheit, az egésség megromlása.
Erſchweren, megnehezítni, nehezíteni, akadályoztatni súlyositni p. o. munkát: Erſchwerung, die, nehezítés.
Erſchwingen, ſich bis an etwas ſchwingen, felemelkedni valamelly helyig, elérni felemelkedés által; mit Mühe aufbringen, z. B. Geld győzni, meggyőzni, bírni p. o. a' költséget: Erſchwinglich, adj. z. B. Koſten, elgyőzhető p. o. költség: Erſchwingung, die, felemelkedés, elérés, felemelkedés által.

Erſehen, ſt. ſehen, anſehen, látni, meglátni; ſt. einſehen, wahrnehmen, észrevenni, általlátni, megérteni p. o. levélből; ſt. ausſuchen, wählen, kiválasztani, kiválogatni.

Erſehnen, óhajtani, óhajtva kívánni valamit.

Erſetzbar, adj. kipótolható: Erſetzen, an die Stelle einer abgegangenen Sache ſetzen, vergüten, helyébe mást tenni, helyét betölteni, kipótolni p. o. kárát: Erſetzen, das, die Erſetzung, kipótlás, helyrehozás: Erſetzlich, adj. kipótolható, helyre hozható.

Erſichtlich, adj. látható, szemlátomástvaló, világos; adv. láthatóképpen, szemlátomást, világosan.

Erſiechen, megbetegedni.

Erſiegen gyözödelemmel nyerni meg.

Erſinnen, kieszmélni, kigondolni: Erſinnlich, adj. kigondolható, ſich alle erſinnliche, Mühe geben, minden kigondolható módon igyekezni v. rajta lenni: Erſinnung, die, kigondolás.

Erſitzen, f. ſitzen, ülni; auf ſich erſitzen laſſen, elszenvedni, eltürni; auf etwas erſeſſen ſeyn, belébőszülni valamibe.

Erſparen, ſparen, kémélni, p. o. költséget, erſpare dir die Sorge, ne gondoskodj erről: durch Sparſamkeit erwerben, megtakargatni, megzsugorgatni, megmenteni; Erſparniß, Erſparung, die, megkémélés, megtakarítás; das Erſparte, megtakarított vagyon, megzsugorgatás, megtakargatás.

Erſpielen, játék által nyerni.

Erſpinnen, fonással keresni.

Erſprießen, aufſprießen, kihajtani, kisarjadni; nützlich ſeyn, hasznos, foganatos lenni, használni, diszleni: Erſprießlich, adj. hasznos, foganatos, előmeneteles, sikeres: Erſprießlichkeit, die, hasznosság, foganatosság, sikere v. látatja valaminek.

Erſt, adj. zuerſt, erſtlich, először, elsőben; ſt. anfänglich, eleinte; vorher, elébb, az előtt; ſo eben, ver kurzem, tsak most, éppen most; dann erſt, akkor osztán.

Erſtarren, megmerevedni; trop. empfindungslos werden, megmerevedni, elhülni p. o. valamin: Erſtarrt, adj. megmerevedett, vor Kälte, meggémberedett a' hideg miatt; ich ſtehe erſtarrt und ohne Leben da, elhültem belé, szemem szám elállott, elbámultam: Erſtarrung, die, megmerevedés, meggémberedés.

Erſtatten, vergüten z. B. einen Schaden, kipótolni, helyre hozni; Bericht erſtatten, hírül adni valamit, hírt adni valami felől; Erſtattung, die, kipótlás, helyre hozás; megjelentés, hírül v. tudtáraadás.

Erſtaunen, bámulni, álmélkodni, elálmélkodni valamin: Erſtaunen, das, álmélkodás, bámulás, in Erſtaunen ſetzen, álmélkodásra indítni: Erſtaunend, adj. der erſtaunt, álmélkodó, bámuló; worüber man erſtaunt, álmélkodásra vagy bámulásra méltó: ſehr groß, irtóztató, felettébbvaló; adverb. zum Erſtaunen, álmélkodásra méltó módon, álmélkodva, bámúlva: ſehr, felettébb: Erſtaunenswerth, adj. iszonyatos, bámulásra méltó: Erſtaunlich, adj. iszonyú, irtóztató; adv. iszonyúképpen.

Erſte, der, die, das, első, az első; der Erſte, der beſte, a' legelső, bey erſter Gelegenheit, a' legelső adandó alkalmatossággal, fürs erſte, először, zum oder am erſten, legelőször; f. das höchſte, fő, első, legelső, das ſey deine erſte Pflicht, ez legyen fő kötelességed.

Erſtechen, agyonszúrni, általütni: Erſtechung, die, agyonszúrás.

Erſtehen, eine Sache in der Auction kaufen (durch Stehen erhalten, kótyavetyén megvenni.

Erſteigen, etwas, felmenni rá megmászni p. o. a' hegyet, felmászni p. o. a' hegy tetejére trop. eine Ehrenſtufe erſteigen felhágni p. o. méltóságra: Erſteigung, die, felmenetel, v. menés, felhágás.

Erſtens, adv. először.

Erſterben, meghalni; trop. dein Ruhm kann nicht erſterben, a' te híred neved örökké fennmarad

in Briefen, z. B. ich erſterbe Ew. Majeſtät ꝛc. vagyok míg élek, v. utólsó lehelletemig, Felségednek 's a' t. trop. ein erſtorbenes Glied, holt tag, die Bäume erſterben, a' fák kivesznek, kiszáradnak.

Erſtere, der, die, das, az elsőbb.

Erſtgeboren, der, die, das, Erſtgeborne, az elsőszülött, fiú, leány, gyermek: Erſtgeburt, die, das Erſtgebohrne, az elsőszülött; das Recht der Erſtgebohrnen, az elsőszülöttség t. i. jussa.

Erſticken, megfojtani, megfúlasztani; trop. von Pflanzen, elfojtani; den Samen des Uibels erſticken, a' gonosz magvát elfojtani, kiveszteni, einen Aufruhr erſticken, elnyomni a' zendülést v. pártütést, etwas in der Geburt erſticken, valamit kezdetében elnyomni, elfojtani; m. ſ. megfúlni, megfúladni; trop. v. Pflanzen, elfojtódni, elveszni; megfúlni: Erſtickung, die, megfojtás, megfúladás.

Erſtlich, adv. először, eleinte; ſt. zum erſten, először, első ízben,

Erſtling, der, zsenge első termés; első fia az állatnak.

Erſtoppeln, tarlózni, kalászakat tarlózni; trop. z. B. ein Buch erſtoppeln, könyvet másokból kiírogatni.

Erſtoßen, agyondöfni, mit dem Horne erſtoßen, agyon öklelni.

Erſtreben, iparkodva megnyerni.

Erſtrecken, kiterjeszteni, kinyújtani; ſich erſtrecken, ausdehnen, kiterjedni, kinyúlni, nyúlni valamelly helyig; f. gehen, reichen, z. B. wie weit erſtreckt ſich ſein Vermögen? mennyire mehet a' vagyona? ſeine Macht erſtreckt ſich nicht weit, nem terjed messze hatalma: Erſtreckung, die, kinyúlás, kiterjedés.

Erſtreiten, z. B. durch Prozeſſe, elperleni: Erſtreitung, die, elperlelés.

Erſtummen, megnémúlni.

Erſtürmen, ostrommal v. erőszakkal venni meg, p. o. várost: Erſtürmung, die, erőszakos megvétel.

Erſuch, der, kérés, kérelem: Erſuchen, kérni, megkérni: Erſuchen, das, kérés, kérelem.

Ertappen, rajtakapni v. érni p. o. lopáson: Ertrappung, die, rajtaérés.

Ertauſchen, tserélni, tserélés által jutni valamihez.

Ertheilen, adni; Erlaubniß ertheilen, engedelmet adni, Befehl ertheilen, parantsolatot adni, v. kiadni, megparantsolni, Unterricht ertheilen, tanítni valakit: Ertheiler, der, adó, részeltető: Ertheilung, die, adás; kiadás p. o. parantsolatban, részeltetés.

Ertödten, megölni; f. bezähmen, z. B. den Zorn, elnyomni, mérsékelni p. o. haragját; vereiteln, z. B. jem. Vorhaben, semmivétenni p. o. valaki szándékát: Ertödtung, die, megölés; elnyomás; semmivétel.

Ertönen, hangzani, zengeni, megzendűlni; harsogni, mint a' kiabálás; ſeine Stimme ertönen laſſen, megszóllalni; die Glocken ertönen, a' harangok megkondúlnak: Ertönung, hangzás megzendűlés, harsogás.

Ertrag, der, kereset, jövedelem haszon, a' mit t. i. hasznot valamelly jószág béhoz: Ertragen, bírni, elbírni, ich kann es nicht ertragen, nem bírom, mert etc. f. erdulden, eltürni, elszenvedni, elviselni, die Kälte ertragen, a' hideget elszenvedni: Ertragung, die, eltürés, elhordozás elszenvedés.

Erträglich, adj. was ſich ertragen läßt, szenvedhető, elviselhető, tűrhető p. o. állapot; f. mittelmäßig, leidlich, meglehetős, tűrhető p. o. veszteség; adv. tűrhetőleg, türhetőképpen, meglehetősen: Erträglichkeit, die, tűrhetőség, szenvedhetőség, középszerű állapot.

Ertränken, beléfojtani v. beléölni a' vízbe, vízbeölni: Ertränkung, die, vízbe ölés.

Erträumen, megálmodni: Erträumung, die, megálmodás, álombanlátás.

Ertreten, eltapodni, agyonnyomni a' lábával, agyontapodni: Ertretung, die, el- v. agyontapodás.

Ertrinken, vízbefúlni v. fúladni, vízbehalni; trop. z. B. die Schwindſucht ſich ertrinken, a' mértéktelen ivás által száraz betegségbe ejteni magát: Ertrinkung, die, vízbefúladás.

Ertrotzen, makatskodással valamit megnyerni.

Erübrigen, megtakarítni, megzsugorgatni; megtartogatni gazdálkodva: Zeit zu etwaß erübrigen, időt nyerni valamire: Erübrigung, die, megtakargatás, megtartogatás.

Erve, die, lednek, bükkön.

Erwachen, felserkenni, felébredni, az álomból; trop. munter, lebhaft werden, felserkenni, felélednі, felelevenedni, feleszmélni; magához térni; vom Tode erwachen, feltámadni a' halálból.

Erwachſen, hervor wachſen, nőni, kinőni; heran wachſen, felnőni, felserdűlni; zunehmen, nevekedni, nőni, felnevekedni; entſtehen, támadni, lenni, származni, z. B. daraus kann groſſer Schaden erwachſen, abból nagy kár származhatik; ein erwachſener Menſch, meglett ember v. embernyi ember.

Erwägen, überlegen, megfontolni, meggondolni, gondolóra venni: Erwägung, die, megfontolás, meggondolás; in Erwägung deſſen, d. i. indem, weil, meggondolván azt, hogy v. minthogy.

Erwählen, választani, kiválasztani: Erwähler, der, választó: Erwählung, die, választás.

Erwähnen, említni, megemlítni, emlékezni róla, emlékezetet tenni róla, einer Sache erwähnen, említni v. előhozni valami dolgot, ich habe ſeiner mit keinem Worte erwähnt, egy szóval sem említettem őtet, v. őtet elő se hoztam. Erwähnung, die, megemlítés, előhozás.

Erwärmen, megmelegítni; ſich erwärmen, megmelegedni: Erwärmung, die, megmelegítés.

Erwarmen, megmelegedni.

Erwarten, z. B. einen oder etwaß, várni valakit, valamit, várakozni valamire; valakire; bevorſtehen, reá várni, közelgetni; z. B. der Tod erwartet dich, a' halál vár reád, közelget halálod; ſo lange warten, bis jemand kommt, meg- v. elvárni, ich will deiner hier erwarten, megvárlak itt, v. várakozom itt rád; ſt. von jem. hoffen, daß ꝛc. megkívánni, megvárni, reményleni valakitől valamit; ich erwarte von dir Gehorſam, oder daß du mir gehorcheſt, megvárom v. megkívánom, tőled, hogy nékem engedelmeskedj: Erwartet, adj. várt, er kommt erwartet, éppen jókor jön.

Erwartung, die, várás, várakozás valakire; wider meine Erwartung, várakozásomon kívűl; voller Erwartung ſeyn, teljes várakozásban lenni, alle Erwartung übertreffen, minden várakozást meghaladni; das thut meiner Erwartung kein Genüge, ez az én várakozásomnak eleget nem tesz, v. meg nem felel, in Erwartung deſſen, reménységgel lévén: Erwartungsvoll, adj. várakozással teljes.

Erwecken, aus dem Schlafe, álmából felkölteni, felébreszteni: vom Tode erwecken, halottaiból feltámasztani, felkölteni; ermuntern, serkenteni, felserkenteni, indítni, buzdítni, felgerjeszteni; verurſachen, erregen, z. B. Haß, Neid, gyűlölséget, irígységet támasztani, indítni, okozni: Erwecklich, adj. ébresztő, hathatós, serkentő: Erweckung, die, felköltés, felébresztés; feltámasztás; indítás, serkentés, felserkentés, megvídámítás.

Erwehren, ſich, magától eltávoztatni, elhárítni, őrízni, oltalmazni magát valamitől, megtartóztatni magát, p. o. az álomtol: Erwehrung, die, őrízkedés, megtartóztatás.

Erweichen, meglágyítni, megpuhítni; erweichende Mittel, lágyító eszközök; meglágyítni, megindítni, megszelidítni, megengesztelni p. o. valaki szívét, indúlatját Erweichung, die, meglágyítás, megpuhítás; megindítás, megengesztelés.

Erweis, der, megmutatás, bébizonyítás: Erweiſen, z. B. Wohlthaten, mutatni valakihez p. o. jóságot, lenni, viseltetni valaki

eránt p. o. jó téteménnyel, szívességgel, tisztelettel; f. beweiſen, megmutatni, bébizonyítni: Erweiſlich, adj. bébizonyítható, megmutatható; adv. béhizonyíthatólag: Erweiſung, die, mutatás, viseltetés; bébizonyitás.

Erweiterer, z. B. eines Landes, kiterjesztő, öregbítő: Erweitern, kiterjeszteni, szélesítni, nagyobbítni, nevelni p. o. a' birodalom határát, ein Kleid erweitern, a' ruhát bővebbre tsinálni, kiereszteni; ſich erweitern, tágúlni, bővülni; ſeine Kenntniſſe, Ruhm erweitern, öregbítni, nevelni, hírét nevét, tudományát: Erweiterung, die, kiterjesztés, kiszélesítés, nevelés, öregbítés.

Erwerb, der, kereset, keresmény: Erwerben, keresni, szerezni, munkával nyerni, ſich ſein Brod mühſam erwerben, nagy munkával v. fáradtsággal keresni kenyerét, ſich Kenntniße erwerben, tudományt v. esméretet szerezni: Erwerbfleiß, der, keresetbeli munkásság: szorgalmatosság, szerző szorgalom; Erwerbluſtig, adj. keresni v. nyerni kivánó, keresetre vágyó: Erwerbmittel, das, keresetmód, út, mód a' keresésre, vagyon szerzésre: Erwerbquelle, die, kereset forrása v. kútfeje.

Erwerbung, die, das Erwerben, keresés, szerzés, megnyerés, Erwerben der Gunſt, megszerzése valaki hajlandóságának: Erwerbungsfähig, adj. a' ki törvényes szabadsággal bír p. o. jószág szerzésre v. vevésre: Erwerbungsrecht, das, törvényes hatalom v. juss a' keresetre: Erwerbungszweig, der, kereset ága.

Erwerfen, z. B. ein Ziel, a' tzélt találni hajítással; tödten, agyon hajítni.

Erwetten, fogadással nyerni valamit.

Erwiedern, antworten, felelni, viszont felelni, ismét mondani, viszszonozni; vergelten, viszszontagolni, viszszaadni, v. fizetni, viszszázni: Erwiederung, die, Antwort, felelet, felelés; Vergeltung, viszszonozás, viszszontaglás.

Erwinden, f. fehlen, mangeln, hibázni, nem lenni, hijával lenni valaminek: es an nichts erwinden laſſen, mindent elkövetni, mindent megtenni valamire nézve; f. erwerben, keresni, szerezni, munkával nyerni; ſich erwinden, d. i. erkühnen, bátorkodni, merészleni, merni.

Erwiſchen, megkapni, megkapárítni, megfogni; rajtakapni valamin: Erwiſchung, die, megfogás, megtsípés.

Erwittern, durch den Geruch entdecken, felszaglálni.

Erworben, das, kereset, keresmény.

Erwuchern, uzsoráskodva szerezni, uzsorálkodás által nyerni.

Erwünſchen, igen kívánni: Erwünſcht, adj. kivánt, óhajtott, p. o. alkalmatosság; adv. kivánság szerént.

Erwürgen, megfojtani, megszinegelni; megfúladni, megfúlni: Erwürgung, die, megfojtás.

Erz, das, értz: Erzader, die, értz ér: Erzart, die, értznem: Erzbruch, der, értzbánya: Erzgang, der, értz ere v. menetele Erzgebirge, das, értztermő hegyek: Erzgrube, die, értzbánya: Erzhaltig, adj. értzes: Erzhütte, die, értzhuta: Erzreich, adj. értzel gazdag, bőértzű: Erzſchlacken, die, értzkoh, rézsalak: Erzſtein, der, értzkő.

Erzählbar, adj. elbeszélhető: Erzählen, elbeszélni, beszélni valamit, előbeszélni v. adni: Erzähler, der, elbeszélő, előadó: Erzählung, die, elbeszélés, előadás; ein Geſchichtchen, történet, eine erdichtete unglaubliche Erzählung, költött, hihetetlen történet.

Erzbetrüger, der, főtsalárd, főravasz, nagy tsalárd.

Erzbiſchöflich, adj. érseki: Erzbiſchof, der, érsek: Erzbisthum, das, érsekség.

Erzböſe, adj. álnok, igen rosz, átkozott gonosz: Erzböſewicht, der, főgonosztévő, föld terhe.

Erzdieb, der, főtolvaj, zsivány.

Erzdumm, adj. főbolond.

Erzeigen, z. B. Ehre jemanden, tiszteletet mutatni valakinek, tisztelettel viseltetni valaki eránt; Wohlthaten erzeigen, jóltenni va-

lakivel; sich freundlich erzeigen, barátságot mutatni, barátságosan viselni magát; sich dankbar erzeigen, háládatossággal viseltetni; ich danke für die erzeigte Ehre, köszönöm az erántam mutatott szívességét: Erzeigung, die, mutatás, p. o. tisztelet mutatása.

Erzen, jemanden Er nennen, kendezni valakit, v. kendnek nevezni.

Erzengel, der, arkangyal.

Erzeugen, z. B. Kinder, nemzeni p. o. gyermekeket; insbes. durch Mühe und Fleiß von der Natur gewinnen, z. B. Getreide ꝛc. termeszteni p. o. életet; hervorbringen, szülni okozni; Ekel, Vergnügen erzeugen, undorodást v. gyönyörüséget okozni, szerezni; sich erzeugen, származni, aus der Unmäßigkeit erzeugen, sich Krankheiten, a' mértékletlenségből nyavalyák származnak.

Erzeuger, der, nemző, atya: Erzeugerinn, die, szülő, anya; auch trop. z. B. die Mäßigkeit ist Erzeugerinn der Tugenden, mértékletesség szüli a' virtust.

Erzeugniß, das, termesztés, termés, a' mit termeszt valaki, mív, készítmény p. o. a' mesterség mívei: Erzeugung, die, nemzés; termesztés; okozás, szülés.

Erzfaul, adj. tunya, lusta.

Erzgeitzhals, der, fukar, zsugori.

Erzhaus, das, Oesterreich, a' Felséges Austriai Ház.

Erzherzog, der, Főhertzeg: Erzherzoginn, die, Főhertzegasszony: Erzherzoglich, adj. Főhertzegi; Erzherzogthum, das, Főhertzegség.

Erzheuchler, der, főkép mutató, nagy színmutató.

Erzhirt, der, (von Chriſto) Főpásztor.

Erziehen, nevelni, felnevelni; durch Ziehen bewegen, húzni, húzással elébbvinni, mint p. o. a' lovak a' szekeret, die Pferde können den Wagen nicht erziehen, nem bírják a' lovak a' szekeret elhúzni.

Erzieher, der, nevelő: Erzieherinn, die, nevelő asszony v. leány, nevelőné: Erziehung, die, nevelés, felnevelés; die Art u. Weiſe des Erziehens, nevelésmód, eine gute, edle anſtändige Erziehung haben, jól, nemesen, illendő módon neveltetni, ein wohlerzogener junger Menſch, jól nevelt ifjú: Erziehungsanſtalt, die, neveló intézet: Erziehungsart, die, nevelés módja: Erziehungsgeſchäft, das, nevelés gondja: Erziehungskunſt, die, nevelés mestersége: Erziehungsplan, a' nevelés kiszabott rendje v. szabásai: Erziehungsrath, der, nevelő tanátsos: Erziehungsſchrift, die, nevelést tárgyazó irás v. könyv; Erziehungswesen, das, a' nevelés mivolta v. mivoltának summája: Erziehungswiſſenſchaft, die, a' nevelés tudománya.

Erzielen, rátzélozni; elérni, elnyerni: Erzielung, die, rátzélozás; elérés, hozzájutás.

Erzittern, reszketni, remegni: Erzitterung, die, reszketés.

Erzjude, der, lelkestől az uzsoráskodáshoz ragaszkodó.

Erzkämmerer, der, főkamarás.

Erzkanzler, der, főkantzellár.

Erzlügner, der, főhazug.

Erzmundſchenk, der, főpohárnok.

Erznarr, der, főbolond.

Erzprieſter, der, főpap.

Erzſchatzmeiſter, der, főkintstartó.

Erzſchenk, der, főpohárnok.

Erzſtift, das, érsekség.

Erztruchſeß, der, főasztalnok.

Erzürnen, jemanden, megharagítni, haragra ingerleni, felboszszantani; ſich erzürnen, megharagudni: Erzürnen, das, felingerlés, megharagítás.

Erzvater, der, pátriárka, vénatya.

Erzvogel, der, álnok ravasz.

Erzwingen, tsikarni, kitsikarni; Erzwingen, das, kitsikarás.

Erzwürde, die főtisztség.

Es, pronom. az, azt.

Escadre, die, (eszkadr) hajóssereg.

Escadron, die, svadron, tsapat, lovassereg, lovasosztály.

Eſche, die, kőrösfa, kőrisfa.

Eſchen, adj. kőrösfából való: Eſchenbaum, der, kőrösfa.

Eſchlauch, der, párhagyma.

Escorte, die, oltalomsereg: Escortiren, elkésérni.

Eſel, der, szamár, ein junger Eſel, szamár vemhe, vom Pferde auf den Eſel kommen, lóról szamárra, tseberből vederbe; ein dum-

mer Menſch, szamár, ostoba: Eſelchen, das, szamaratska: Eſeley, die, szamárság: Eſelhaft, adj. ostoba, szamárhoz illő: Eſelinn, die, nőstény szamár: Eſelsarbeit, die, terhes, nehéz munka: Eſelsbrucke, die, restség, v. tunyaság böltsője: Eſelsgurke, die, ugorkás magrugó, maróka: Eſelsfüllen, das, szamár vemhe: Eſelskopf, der, szamár, ostoba: Eſelsmilch, die, szamártéj; ebtéj, kutyatéj: Eſelsohr, das, szamárfül; könyv levelei tsútsainak béhajlása: Eſelswicken, die, pl. szamárhere, baltavirág: Eſeltreiber, der, szamaráz, szamárhajtó.

Eſparſette, die, takarmány baltatzim, spanyol lóhere, varjú borsó, piros szamárhere.

Eſpe, die, Eſpenbaum, der, nyárfa, rezgő nyárfa: Eſpen, adj. nyárfából való: Eſpenlaub, das, nyárfalevél; zittern, wie ein Eſpenlaub, úgy reszketni, mint a' nyárlevél.

Eßbar, adj. megehető, ennivaló.

Eſſe, die, d. i. Rauchfang, Schornſtein, kémény; daher Eſſenfeger, der, kéményseprő: ſt. Schmiede, koh, kovátsmühely.

Eſſen, enni, p. o. ételt, kenyeret; das iſt nicht zu eſſen, ez nem enni való, das iſt zu eſſen, ez jó ízű, ich habe heute noch nicht gegeſſen, még ma semmit sem ettem; Speiſe zu ſich nehmen, enni, t. i. ebédelni, vatsorálni Eſſen, das, d. i. Speiſe, étel; ſt. Mahlzeit, ebéd, vatsora, jemanden zum Eſſen bitten, valakit ebédre, vatsorára hívni, vom Eſſen aufſtehen, felkelni az asztaltól: Eſſenszeit, die, ebéd vagy vatsora ideje, evés ideje.

Eſſenz, die, eszszentzia.

Eſſer, der, evő; ein ſtarker Eſſer, jó vagy erős evő, jóétű ember, nagy ehető.

Eſſig, der, etzet, ein ſcharfer Eſſig, erős etzet, zu Eſſig werden, megetzetesedni, etzetté válni: Eſſigbaum, der, etzetfa, etzet szömörtze: Eſſigbrauer, der, etzetfőző: Eſſigbräuerey, die, etzetkészítés: Eſſigflaſche, die, etzetesüveg: Eſſiggurke, die, bésavanyítnivaló apró ugorka: Eſſigſauer, adj. etzetes: Eſſigſäure, die, etzetesség, etzetsavanyúság.

Eßbar, adj. megehető, ennivaló: Eßgeſchirre, das, evőedény: Eßlöffel, der, evőkalán v. kanál: Eßluſt, ét- v. ételkívánás, ehesség: Eßſaal, der, ebédlő, evőpalota: Eßſchüſſel, die, evőtál: Eßtiſch, der, ebédlő asztal: Eßwaare, die, eleség, mindenféle ennivaló, eledel.

Eſtrich, der, eszterha, szín.

Etliche, pl. egynéhány, némelly, némellyek, egynéhányan: Etlichemal, egynéhányszor.

Etwa, etwan, adv. ungefähr, mintegy, körülbelől; von ungefähr talám, történetből, wenn etwa, ha talám; damit nicht etwa, hogy ne talám.

Etwas, adj. indecl. einiges, valami, valamit; f. ein wenig, einigermaßen, valamivel, egy kevessé, etwas furchtſam, egy kevéssé félénk.

Euch, pron. Dat. nektek, Acc. titeket.

Euer, eure, eures, pron. adj. a' tiétek, a' ti — tok oder tek; bey Titulaturen: Euer Majeſtät, Felséged: Euer Excellenz, Excellentziád.

Euertwegen, — halben — willen, ti érettetek, ti miattatok.

Eule, die, bagoly.

Eurig, pron. adj. a' tiétek, a' ti — tok v. tek.

Euter, das, tölgy.

Evangeliſch, adj. evangyéliomi: d.i. proteſtantiſch, protesztáns; Evangeliſt, der, evangyélista: Evangelium das, die ganze chriſtliche Lehre, evangyéliom, Krisztus evangyélioma v. tudománya és tanitása; die 4 Bücher der Evangeliſten, u. die darinnen enthaltene Geſchichte Jeſu, a' Jézus élete, és tselekedetei előadása a' négy Evangyélisták által Sonn- u. Feyertags-Evangelien, vasárnapi evangyéliom, az az, felolvasandó 's megmagyarázandó részetske az új testamentomból.

Ewig, adj. z. B. Gott, örök, örökkévaló p. o. Isten; immer daurend, örökös, örökkétartó: adv. örökké, örökre; mindég; ſt. fehr, z. B. ewig ſchade, nagyon kár, örökös kár.

łakivel; ſich freundlich erzeigen, barátságot mutatni, barátságosan viselni magát; ſich dankbar erzeigen, háládatossággal viseltetni; ich danke für die erzeigte Ehre, köszönöm az erántam mutatott szívességét: Erzeigung, die, mutatás, p. o. tisztelet mutatása.

Erzen, jemanden Er nennen, kendezni valakit, v. kendnek nevezni.

Erzengel, der, arkangyal.

Erzeugen, z. B. Kinder, nemzeni p. o. gyermekeket; insbeſ. durch Mühe und Fleiß von der Natur gewinnen, z. B. Getreide ꝛc. termeszteni p. o. életet; hervorbringen, szülni okozni; Ekel, Vergnügen erzeugen, undorodást v. gyönyörűséget okozni, szerezni; ſich erzeugen, származni, aus der Unmäßigkeit erzeugen, ſich Krankheiten, a' mértékletlenségből nyavalyák származnak.

Erzeuger, der, nemző, atya: Erzeugerinn, die, szülő, anya; auch trop. z. B. die Mäßigkeit iſt Erzeugerinn der Tugenden, mértékletesség szüli a' virtust.

Erzeugniß, das, termesztés, termés, a' mit termeszt valaki, mív, készítmény p. o. a' mesterség mívei: Erzeugung, die, nemzés; termesztés; okozás, szülés.

Erzfaul, adj. tunya, lusta.

Erzgeitzhals, der, fukar, zsugori.

Erzhaus, das, Oeſterreich, a' Felséges Austriai Ház.

Erzherzog, der, Főhertzeg: Erzherzoginn, die, Főhertzegasszony: Erzherzoglich, adj. Főhertzegi; Erzherzogthum, das, Főhertzegség.

Erzheuchler, der, főkép mutató, nagy színmutató.

Erzhirt, der, (von Chriſto) Főpásztor.

Erziehen, nevelni, felnevelni; durch Ziehen bewegen, húzni, húzással elébbvinni, mint p. o. a' lovak a' szekeret, die Pferde können den Wagen nicht erziehen, nem bírják a' lovak a' szekeret elhúzni.

Erzieher, der, nevelő: Erzieherinn, die, nevelő asszony v. leány, nevelőné: Erziehung, die, nevelés, felnevelés; die Art u. Weiſe des Erziehens, nevelésmód, eine gute, edle anſtändige Erziehung haben, jól, nemesen, illendő módon neveltetni, ein wohlerzogener junger Menſch, jól nevelt ifjú: Erziehungsanſtalt, die, nevelő intézet: Erziehungsart, die, nevelés módja: Erziehungsgeſchäft, das, nevelés gondja: Erziehungskunſt, die, nevelés mestersége: Erziehungsplan, a' nevelés kiszabott rendje v. szabásai: Erziehungsrath, der, nevelő tanátsos: Erziehungsſchrift, die, nevelést tárgyazó írás v. könyv; Erziehungswesen, das, a' nevelés mivolta v. mivoltának summája: Erziehungswiſſenſchaft, die, a' nevelés tudománya.

Erzielen, rátzélozni; elérni, elnyerni: Erzielung, die, rátzélozás; elérés, hozzájutás.

Erzittern, reszketni, remegni: Erzitterung, die, reszketés.

Erzjude, der, lelkestől az uzsoráskodáshoz ragaszkodó.

Erzkämmerer, der, fökamarás.

Erzkanzler, der, fökantzellár.

Erzlügner, der, főhazug.

Erzmundſchenk, der, főpohárnok.

Erznarr, der, főbolond.

Erzprieſter, der, főpap.

Erzſchatzmeiſter, der, fökintstartó.

Erzſchenk, der, főpohárnok.

Erzſtift, das, érsekség.

Erztruchſeß, der, főasztalnok.

Erzürnen, jemanden, megharagítni, haragra ingerleni, felboszszantani; ſich erzürnen, megharagudni: Erzürnen, das, felingerlés, megharagítás.

Erzvater, der, pátriárka, vénatya.

Erzvogel, der, álnok ravasz.

Erzwingen, tsikarni, kitsikarni; Erzwingen, das, kitsikarás.

Erzwürde, die főtisztség.

Es, pronom. az, azt.

Escadre, die, (eszkadr) hajóssereg.

Escadron, die, svadron, tsapat, lovassereg, lovasosztály.

Eſche, die, kőrösfa, kőrisfa.

Eſchen, adj. kőrösfából való: Eſchenbaum, der, kőrösfa.

Eſchlauch, der, párhagyma.

Escorte, die, oltalomsereg: Escortiren, elkésérni.

Eſel, der, szamár, ein junger Eſel, szamár vemhe, vom Pferde auf den Eſel kommen, lóról szamárra, tseberből vederbe; ein dum-

mer Menſch, szamár, ostoba: Eſelchen, das, szamaratska: Eſeley, die, szamárság: Eſelhaft, adj. ostoba, szamárhoz illő: Eſelinn, die, nőstény szamár: Eſelsarbeit, die, terhes, nehéz munka: Eſelsbrucke, die, restség, v. tunyaság böltsője: Eſelsgurke, die, ugorkás magrugó, maróka: Eſelsfüllen, das, szamár vemhe: Eſelskopf, der, szamár, ostoba: Eſelsmilch, die, szamártéj; ebtéj, kutyatéj: Eſelsohr, das, szamárfül; könyv levelei tsútsainak béhajlása: Eſelswicken, die, pl. szamárhere, baltavirág: Eſeltreiber, der, szamaráz, szamárhajtó.

Eſparſette, die, takarmány baltatzim, spanyol lóhere, varjú borsó, piros szamárhere.

Eſpe, die, Eſpenbaum, der, nyárfa, rezgő nyárfa: Eſpen, adj. nyárfából való: Eſpenlaub, das, nyárfalevél; zittern, wie ein Eſpenlaub, úgy reszketni, mint a' nyárlevél.

Eßbar, adj. megehető, ennivaló.

Eſſe, die, d. i. Rauchfang, Schornſtein, kémény; daher Eſſenfeger, der, kéményseprő: ſt. Schmiede, koh, kovátsmühely.

Eſſen, enni, p. o. ételt, kenyeret; das iſt nicht zu eſſen, ez nem enni való, das iſt zu eſſen, ez jó ízű, ich habe heute noch nicht gegeſſen, még ma semmit sem ettem; Speiſe zu ſich nehmen, enni, t. i. ebédelni, vatsorálni Eſſen, das, d. i. Speiſe, étel; ſt. Mahlzeit, ebéd, vatsora, jemanden zum Eſſen bitten, valakit ebédre, vatsorára hívni, vom Eſſen aufſtehen, felkelni az asztaltól: Eſſenszeit, die, ebéd vagy vatsora ideje, evés ideje.

Eſſenz, die, eszszentzia.

Eſſer, der, evő; ein ſtarker Eſſer, jó vagy erős evő, jóétű ember, nagy ehető.

Eſſig, der, etzet, ein ſcharfer Eſſig, erős etzet, zu Eſſig werden, megetzetesedni, etzetté válni: Eſſigbaum, der, etzetfa, etzetszömörtze: Eſſigbrauer, der, etzetfőző: Eſſigbräuerey, die, etzetkészítés: Eſſigflaſche, die, etzetesüveg: Eſſiggurke, die, bésavanyítnivaló apró ugorka: Eſſigſauer, adj. etzetes: Eſſigſäure, die, etzetesség, etzetsavanyúság.

Eßbar, adj. megehető, ennivaló: Eßgeſchirre, das, evőedény: Eßlöffel, der, evőkalán v. kanál: Eßluſt, ét- v. ételkívánás, ehesség: Eßſaal, der, ebédlő, evőpalota: Eßſchüſſel, die, evőtál: Eßtiſch, der, ebédlő asztal: Eßwaare, die, eleség, mindenféle ennivaló, eledel.

Eſtrich, der, eszterha, szín.

Etliche, pl. egynéhány, némelly, némellyek, egynéhányan: Etlichemal, egynéhányszor.

Etwa, etwan, adv. ungefähr, mintegy, körülbelől; von ungefähr talám, történetből, wenn etwa, ha talám; damit nicht etwa, hogy ne talám.

Etwas, adj. indecl. einiges, valami, valamit; f. ein wenig, einigermaßen, valamivel, egy kevessé, etwas furchtſam, egy kevéssé félénk.

Euch, pron. Dat. nektek, Acc. titeket.

Euer, eure, eures, pron. adj. a' tiétek, a' ti — tok oder tek; bey Titulaturen: Euer Majeſtät, Felséged: Euer Excellenz, Excellentziád.

Euertwegen, — halben — willen, ti érettetek, ti miattatok.

Eule, die, bagoly.

Eurig, pron. adj. a' tiétek, a' ti — tok v. tek.

Euter, das, tölgy.

Evangeliſch, adj. evangyéliomi: d.i. proteſtantiſch, protesztáns; Evangeliſt, der, evangyélista: Evangelium das, die ganze chriſtliche Lehre, evangyélium, Krisztus evangyélioma v. tudománya és tanitása; die 4 Bücher der Evangeliſten, u. die darinnen enthaltene Geſchichte Jeſu, a' Jézus élete, és tselekedetei előadása a' négy Evangyélisták által; Sonn- u. Feyertags-Evangelien, vasárnapi evangyéliom, az az, felolvasandó 's megmagyarázandó részetske az új testamentomból.

Ewig, adj. z. B. Gott, örök, örökkévaló p. o. Isten; immer daurend, örökös, örökkétartó: adv. örökké, örökre; mindég; ſt. ſehr, z. B. ewig ſchade, nagyon kár, örökös kár.

Ewige, der, az örökkkévaló t. i. Isten: Ewigkeit, die, örökkévalóság; in Ewigkeit, mind örökké, örökkön örökké, von Ewigkeit, öröktől fogva; undenkliche Zeit, z. B. in Ewigkeit nicht, d. i. niemals, sohasem; die Dauer nach diesem Leben, örökélet, örökkévalóság, jövendő élet.

Excellenz, ein Titel, kegyelmes: Euer Excellenz, kegyelmes Uram Excellentziád.

Execution, die, Ausführung, végrehajtás; Leib- oder Lebensstrafe, testi büntetés, vesztés; gewaltsame Eintreibung, ítélet végrehajtása.

Exempel, das, Beyspiel, Exempel statuiren, példát adni valakin.

Expectoriren, sich, kiönteni szívének érzését, gondolatait.

Expedition, die, d. i. Abfertigung, elintézés, elrendelése a' dolognak főképen elküldés által; der Ort der Expedition, elintézes he ye; t. i. Feldzug, táborküldés valahová: Expediren, eligazítni, elküldeni.

Experiment, das, Kunstversuch, próbatétel.

Extemporiren, aus dem Stegereife sprechen, készületlen beszélni.

Extra, nebenher, z. B. das ist extra, ez rendkívül v. különösen van v. vétetik: Extra-Ausgabe, die, különös v. rendkívülvaló költség: Extrapost, die, sebes pósta.

Ey! interj. ej, ejnye, ugyan; ey! ey! ejnye no, ej, ej; ey daß dich! ejnye, hogy a' tatár.

Ey, das, tojás, tikmony; pl. die Eyer; frisches Ey, friss v. most tojt tojás; weiches Ey, híg tojás; Eyer legen, tojni; Eyer einer Henne unterlegen, tojást rakni a' kotló alá, megültetni a' tyúkot; Eyer ausbrüten, költeni, tsirkét v. tsibét költeni, ülni; trop. das Ey will klüger seyn als die Henne, okossabb akar a' tsirke lenni a' tyúknál.

Eydotter, der, tojás széke v. sárgája: Eyrund, adj. tojásdad, tojásformájú; tojásgömbölyűségű: adv. tojásgömbölyűségre: Eyförmig, adj. tojásforma, tojásformájú: Eyerklar, adj. tojás lejére: Eyerkipfel, das, tojásos szarvas: Eyerkuchen, tojásos lepény: Eyerlegend, adj. tojó: Eyeröl, das, tojásszékolaj: Eyerschale, die, tojáshéjj: Eyerschmalz, das, rátotta, rántotta, rényе: Eyerstock, der, tojásfészek, t. i. a' nőstény állatokban.

F.

Fabel, die, mese, rege, költemény; Fabelbuch, das, mesés könyv, mesék; Fabeldichter, der, meseíró, meseköltő, mesélő: Fabelhaft, adj. mesés, regés, költeményes; adv. mesemódra, meseképpen: Fabelhans, der, mesélő, mesélni szerető: Fabellehre, die, költemény előadás a' pogány istenekről, regetudomány: Fabeln, Fabuliren, mesélni, regélni: Fabelwerk, das, költemény: pl. Fabeln, mesék, regék.

Fabrik, die, mívház, míveshász, fabrika, mívmühely; für Eisen, Eisen-Fabrik, vasmívmühely, vashámor; für Webereyen, szövő fabrika; für Tuch, posztó fabrika: Fabrikant, der, d. i. der Vorsteher der Fabrik, főmívmester, mívházmester; der Besitzer derselben, mívmester, művész, fabrikás: Fabrikat, das, fabrikamír, készítmény, mívkészítmény: Fabriciren, mívvel készítni.

Fach, das, in einem Bücherschrank, poltz, poltzhely: Dach und Fach, hajlék, ház, lakhely, ein Haus in Dach und Fach erhalten, jó karban tartani a' házat v. épületet; alles jene, womit sich jemand beschäftiget, Metier, tudomány, mesterség, tudományság, tudományosztály, das schlägt nicht in mein Fach, ez nem az én mesterségem v. tudományom, ez az én mesterségemre nem tartozik, erre az én tudományom nem terjed ki; das schlägt in mein Fach, ez az én mesterségembe vág.

Fachen, durch Bewegung Wind verursachen, fújtatni, feli újtatni, feljegyezni, felloholni p. e. a' tüzet; die Wolle oder Baumwolle zer-

ſchlagen, gyapjút v. pamutot tsapni a' tsapóval, mint a' paplonosok, kalaposok; Fächer oder Abtheilungen machen, z. B. in einen Schrank, rekeszeket tsinálni p. o. almáriomba.

Fächeln, Wind machen, legyezni.

Fächer, der, legyező, árnyéktartó: Fächen, das, legyezőtske; Fächern, legyezni.

Fächſen, termeszteni, p.o. kendert, sáfrányt 's a' t. z. B. Wein, szüretelni, bort szűrni: Fächſer, der, tsemeteág, plántálniváló tsemete sarjúág; bújtás, bujtovány p. o. a' szőlőtőkén.

Fackel, die, szövétnek, fáklya: Fackeln, (vom Lichte) lobogni, mint a' fáklya v. gyertyavilág; trop. zaudern, késedelmezni, késni: Fackeltanz, der, fáklyástántz: Fackelträger, der, fáklyahordozó.

Facit, das, summa, öszveség a' számvetésben.

Façon, die, (faszón) mód, valamelly tselekedetmódja; ſt. Form, forma, z. B. ein Tiſch von neuer Façon, új formájú asztal.

Faction, die, pártosság.

Factiös, adj. zenebonáskodó.

Factiſch, adj. tettel bizonyított, tselekedeti.

Factor, der, gondviselő v. számoló, p. o. a' nyomtató műhelyben.

Factotum, das, mindenes.

Factur, die, portékák számbavétele, a' rájok tett költségekkel együtt.

Facultät, die, auf Univerſitäten, tudományrang, kar.

Fade, adj. képtelen, éktelen.

Fädeln, ſich, felfoszlani.

Faden, der, fonál, einen Faden ziehen, fonalat ereszteni, keinen trockenen Faden am Leibe haben, tsupa víz lenni; Ein Faden, egy szál: ſt. Klafter, egy öl; trop. der Lebensfaden, az élet fonala: Fadenholz, das, ölfa: Fadenkraut, das, szőszfű: Fadennackend, adj. anyaszült mezítelen, adv. anyaszült mezitelenen: Fadenrecht, adj. egyenes, mint ha sinórra vették volna; adv. szála mentében p. o. vágni a' gyóltsot, posztót: Fadenweiſe, adj. fonalan v. szálanként: Fadenwurm, der, fonálféreg, agyafúró.

Fagot, der, dörgősíp, búgósíp: Fagotiſt, der, dörgősípos.

Fähig, adj. trop. geſchickt etwas aufzufaſſen, gelehrig, tanítható, ügyes, alkalmatos valamire: Fähigkeit, die, könnyű eszűség, foghatósság, ügyesség, tehetőség.

Fähnchen, das, zászlótska: Fähnrich, der, zászlótartó a' gyalogságnál.

Fährden, in Gefahr bringen, veszedelembe vinni; gefährdet ſeyn, veszedelemben lenni v. forogni.

Fähre, die, ladik, komp, hídas, dereglye; általjáróhely: Fährgerechtigkeit, die, révészségrevaló szabadság: Fährmann, der, révész: Fährgeld, das, hajóbér.

Fährte, die, Spur, nyom.

Fällen, z. B. Bäume, kivágni p. o. az élőfát; ein Wild fällen, leejteni a' vadat; ein Urtheil fällen, ítéletet hozni, v. tenni róla, megítélni valakit, valamit: Fällung, die, der Bäume, kivágása a' fának.

Fällig, adj. lefizetendő, idejetelt p. o. adósság, váltólevél; der Wechſel iſt noch nicht fällig, még nem jött el az ideje a' váltó kifizetésének.

Fälſchlich, adj. hamis, hazug; adv. hamisan, hazugúl: Fälſchung, die, meghamisítás.

Fältchen, das, auf der Stirn, rántzotska: Fälteln, rántzolni, öszveránzolni.

Färbeholz, das, festőfa, berzsen: Färbekeſſel, der, festőüst: Färbekunſt, die, festő mesterség.

Färben, festeni, megfesteni; roth, ſchwarz ꝛc. färben, veresre, feketére 's a' t. festeni; ſich färben, megfestődni p. o. pirosra 's a' t. Vom Obſte ſagt man pirúlni: Färben, das, festés: Färber, der, festő, ruhafestő: Färberbaum, der, etzet szömörtze: Färberey, die, festőház, v. műhely; festőmesterség: Färbergeſell, der, festőlegény: Färberröthe, die, der Krapp, buzér, pirosító buzér, festőfű.

Färſe, die, eine junge Kuh, üsző borjú, üsző: Färſenkalb, das, üszőborjú.

Fäſerchen, das, von Wolle, rostotska; von Gewächſen, rost.

Fäßchen, das, hordótska.

Fäule, Fäulniß, die rothadás, meg- v. elrothadás, in Fäulniß übergehen, rothadni kezdeni.
Fäuſtchen, das, öklötske: phr. ins Fäuſtchen lachen, alattomban örülni, magában nevetni.
Fäumen, habzani, tajtékzani, v. habozni, tajtékozni; a' habját leszedni.
Fäuſtel, der, kalapáts.
Fäuſtling, der, fustély, bot.
Fahl, adj. fakó; adv. fakón.
Fahne, die, der Soldaten, zászló, zur Fahne ſchwören, a' zászló alá esküdni; die Fahne führen, a' zászlót vinni; auf dem Dache, vitorla; der Schwanz bey den Haſen, nyúlfark; auf den Federkielen, foszlány, a' toll szárán kétfelől: Fahnenjunker, der, zászlóvivő: Fahnenſchmied, der, tábori kováts a' lovasoknál: Fahnenſtange, die, zászlónyél: Fahnenträger, der, zászlótartó, v. hordozó.
Fahrbar, adj. ein Weg, Fluß, járható p. o. út, víz t. i. hajóval.
Fahre, die, megyebarázda.
Fahren; d. i. führen, bringen, vinni kotsin v. hajón: mit ſeyn, f. geführt werden, menni, z. B. auf einem Wagen, Schiffe fahren, szekeren v. kotsin, hajón menni, auf Schlitten fahren, szánkázni, auf der Poſt fahren, postán menni, Spazieren fahren, kotsikázni; trop. von ſchnellen Bewegungen, z. B. in den Himmel fahren, égbe menni, in die Grube fahren, wie die Bergleute, lemenni a' bányába; durch den Kopf fahren wie ein Gedanke, hirtelen a' fejébe v. eszébe jönni v. ötleni, nach dem Degen fahren, kardjához kapni, in die Schüſſel fahren, a' tálba nyúlni hirtelen; fahren wie ein Stein, Pfeil, repülni mint a' kő, a' nyíl 's a' t. an etwas fahren, neki menni valaminek, beletsapódni; fahren laſſen z. B. eine Gelegenheit, elszalasztani p. o. az alkalmatosságot, die Furcht fahren laſſen, elvetni a' félelmet; ſt. ankommen, z. B. ich bin gut, übel damit gefahren, boldogúltam v. nem boldogúltam vele, jól v. roszszúl ütött ki.
Fahren, das, menés kotsin v. szekeren, kotsizás, szekerezés, hajón menés, hajókázás: Fahrer, der, menő t. i. kotsin; szekeres, szekeren vivő: Fahrgeld, die, kotsi- hajóbér, fuvar.
Fahrläßig, adj. nachläßig, gondolatlan, tunya: Fahrläßigkeit, die, gondolatlanság, tunyaság.
Fahrniß, das, (veraltet) Fahrniſſe, fahrende Habe, ingó jószág, ingóbingójószág.
Fahrſtraße, die, szekér- v. kotsiút.
Fahrt, die, das Fahren, menés, járás, útazás p. o. kotsin, hajón: im Bergbaue, lejáró lajtorja a' bányába.
Fahrwaſſer, das, hajóbíró víz, hajókázható víz.
Fahrzeug, das, zum Schiffen, hajó.
Falb, adj. fakó; adv. fakón.
Falbe, der, oder die, fakó ló.
Falbig, Falbicht, adj. fakós.
Falbel, die, fodor v. széles szegély a' ruha allyon.
Falke, der, sólyom, sólyommadár; Sprchw. Augen haben wie ein Falke, sas szemekkel nézni: Falkenbeize, die, sólyommalvadászás, solymászás: Falkenier, der, Falkner, sólyomvadász, sólymász.
Fall, der, das Fallen, esés, leesés, einen Fall thun, leesni, der Fall des Waſſers, vízesés, vízzuhanás; trop. ein Mädchen zu Fall bringen, a' leányt megejteni, megszeplősítni; ſt. Einſturz, ledülés, öszveomlás; trop. veszedelem, elpusztúlás; ſt. Zufall, történet, eset, z. B. ein ſeltener Fall, ritka eset v. történet, den Fall ſetzen, feltenni, ich ſetze den Fall, feltészem, hogy 's a' t. auf jeden Fall, minden esetre; ſt. Gelegenheit, eset, alkalom, der Fall wird nicht wieder leicht eintreten, nem tudom, mikor adja ismét elő magát illyen alkalmatosság.
Fallbrücke, die, felvonóhíd.
Falle, die, tőr, keleptze, in die Falle locken, tőrbe keritni, in die Falle gehen, tőrbe kerülni v. esni.
Fallen, esni, leesni, in eine Grube fallen, az árokba v. gödörbe esni, jemanden zu Fuße fallen, valaki lábaihoz borúlni; Sprw. mit der Thür ins Haus fallen, hű belé Balázs, neki rúgtatni; auf den Kopf fallen, a' fejére esni, trop. du biſt nicht auf den Kopf gefallen.

ran neked eszed; f. hineinfließen, belészakadni v. folyni, kiöntődni belé, mint a' folyóvíz más folyóvízbe v. tengerbe, z. B. die Theis fällt in die Donau, a' Tisza a' Dunába szakad; f. einfallen, wie ein Feind, béütni, bétsapni, dem Feinde in das Land fallen, az ellenség földére beütni; ſt. zu Grunde gehen, megbukni, elveszni; wohin fallen gerathen, esni, jutni valahová, in eine Krankheit fallen, betegségbe esni, megbetegedni; vermindert werden, alább szállani, leesni, die Flüſſe fallen, apadnak a' vizek, ſein Anſehen iſt gefallen, tsökkent a' tekintete; ſterben, beſ. in der Schlacht, meghalni a' hadban v. ütközetben; von mehreren Handlungen, z. B. jemanden um den Hals fallen, valakinek nyakába esni, v. borúlni, in die Zügel fallen, a' kantárszárhoz kapni, azt megfogni; von der Stimme, z. B. ins Ohr fallen, tetszeni a' fülnek; jemanden zur Laſt fallen, valakinek terhére lenni, alkalmatlankodni; v. gröſſeren Thieren, ſt. geboren werden, lenni, születni, z. B. von ſchönen Pferden fallen ſchöne Füllen, szép lónak szép tsikaja szokott lenni: das Fallen, esés, leesés: Fallend, adj. z. B. die fallende Sucht, nyavalyatörés.

Fallgitter, das, rontó v. leeresztő vasrostély, vassorompó: Fallſtrick, der, hurok, tőrhurok; trop. tőr, keleptze: Fallthür, die, függőajtó: Falls d. i. im Falle, ha talám, arra az esetre, ha.

Falſch, adj. unächt, hamis, nem igazi, ál p. o. haj; f. betrüglich, hamis, z. B. falſches Geld, hamis v. roszsz pénz, falſche Briefe, költött levelek, falſches Spiel, tsalárd játék, falſche Hoffnung, im moral. Sinne, z. B. ein falſcher Menſch, tsalárd ember, rávasz; ſt. unwahr, nem igaz, költött p. o hír v. hamis tanú; falſch, d. i. den Regeln der Kunſt zuwider, z. B. einen falſchen Ton hervorbringen, hibás hangot adni; falſche Rechnung, hibás számvetés, falſches Wort, elhibázott szó: adv. hamisan, tsalárdúl; nicht wahr, hamisan, költve, nem igazán; falſch ſchwören, hamisan esküdni; falſch urtheilen, hamisan ítélni; falſch ſingen, hibásan énekelni: Falſch, das, oder der, d. i. Fehler, Mangel, hiba, fogyatkozás; ſt. Unwahrheit, Betrug, tsalárdság, hamisság: ohne Falſchheit, tsalárdság nélkül való, együgyű, egyenes.

Falſchheit, die, Unwahrheit, hamisság, hazugság: Tücke, tsalárdság, ravaszság, álnokság: Falſchmünzer, der, hamis pénz tsináló.

Fälſchen, meghamisítni: Fälſcher, der, meghamisító, megvesztegető: Fälſchlich, adj. hamis, hazug; adv. hamisan, hazugúl: Fälſchung, die, meghamisitás.

Falte, die, rántz, etwas in Falten legen, öszverántzolni, rántzba szedni; trop. geheime Neigungen des Herzens, a' szív rejtekei: Falten, rántzolni, rántzba szedni; ein Papier, einen Brief falten, papirost, levelet öszvehajtogatni, die Stirn falten, öszvehúzni a' homlokát, die Hände falten, kótsolni a' kezeit v. öszvetenni, öszvekúltsolni: Faltig, adj. rántzos, réteges; adv. rántzosan, rétegesen: Faltung, die, rántzolás, öszverántzolás, rántzbaszedés.

Falter, der, szárnyas bogár, pillangó, lepke, pille.

Falz, die, párzás, párasodás.

Falz, der, rántz, öszvehajtás p. o. az árkus papirosnak az öszvehajtása, mikor azt a' könyvkötő béköti; der Rücken eines Buches, sark, könyvsarka; Kerbe, Einſchnitt, barázda, rováth p. o. az oszlopokon; Falzen, öszvehajtogatni p. o. a' papirost, mint a' könyvkötők; rovátkolni, völgyelni: Fälzchen, das, rántzotska, rovátkotska: Falzung, die, öszvehajtogatás.

Familie, die, Eheleute nebſt ihren Kindern, família, háznép; ſt. Kinder, gyermekek, eine ſtarke Familie haben, számos gyermekeinek lenni: Geſchlecht mit allen Anverwandten, nemzetség, família, eine alte, berühmte Familie, régi, híres nemzetség v. família, nevezetes família, von guter Familie, d. i. von adeliger, jó nemes famíliából való v. származott, da-

milien-Angelegenheit, die, família dolga, famíliát illető dolog: Familien-Fehler, der, nemzetséges hiba: Familien-Gut, das, ósi jószág: Familien-Krankheit, die, nemzetséges nyavalya: Familienſchlag, der, fajravonás.

Fanatiker, der, dühös buzgó: Fanatiſch, adj. dühösen buzgó, eszelős buzgó; adv. dühös v. eszelős buzgósággal: Fanatiſmus, der, dühös buzgóság, buzgó képzelkedés, eszelős buzgóság.

Fang, der, das Fangen, fogás, megfogás; was gefangen wird, daher in Compos. Fiſchfang, halfogás, Vogelfang, madárfogás 's a' t. auf den Fang ausgehen, zsákmányolni menni; der Ort, wo Thiere gefangen werden, fogóhely, a' hol vadat szoktak fogni: f. Stich, döfés, einen Fang geben, keresztül döfni a' vadat; der Zahn mancher Thiere, fog, agyar, der Fang des Ebers, a' vadkan agyara: Fangeiſen, das, vadász gyilok, dárda v. kés; eiſerne Falle, vastsapta, tsapta, vastőr: Fangzahn, der, tépőfog, kutyafog: Fangegeld, das, fogásbér.

Fangen, fogni, megfogni, megkapni; einen Fliehenden erhaſchen, meg- v. elfogni a' szaladót; mit Netzen, Angeln fangen, hálóval, szigonnyal fogni; trop. megkeríteni, p. o. szóval, fortélyal, elfogni, rászedni; f. einſchließen, z. B. den Rauch, beszorítni, elfogni p. o. a' füstöt; f. erſtechen, z. B. das Wild, általdöfni; Feuer fangen, meggyúladni, tüzet kapni, meggyúlni: Fangen, das, fogás, megfogás, megkapás.

Farbe, die, szín, szine valaminek; die Farbe ändern, megváltoztatni a' színét, die Farbe verlieren, elveszteni v. elhagyni a' színét; die Farbe zum Malen, festék; es nimmt keine Farbe an, nem veszi bé v. fel a' festéket, nem ragad rá; trop. szín, máz, einer häßlichen Sache eine Farbe geben, a' rút dolognak színt adni: Farbenhändler, der, festéká os: Farbekaſten, der, festékesfiók: Farbenmiſchung, die festékkeverés v. elegyítés: Farbenreiber, der, festéktörő: Farbig, adj. színes: adv. színesen; in Compos. színű, z. B. roſenfarbig, rózsaszínű.

Farnkraut, das, páfrán, paprágy.

Farre, der, bika, ein junger Farre, tinó, tinóborjú.

Farzen, fingani.

Faſan, der, fátzán: Faſanenbeize, die, fátzánvadászat: Faſanengarten, der, fátzánkert, fátzános kert: Faſanenhund, der, fátzánfogó kutya: Faſanenwärter, der, fátzángondviselő, fátzánokkal bánó: Faſanerie, die, fátzán tenyésztetés, v. tenyésztető hely, p. o. kert, fátzános kert; fátzántartás mestersége: Faſanhahn, der, hím fátzán: Faſanhuhn, das, oder die Faſanhenne, jértze fátzán.

Faſchine, die, veszszőnyaláb, ágnyaláb, fasina a' katonáknál.

Faſching, der, fársáng.

Faſel, der oder die, die Zucht, Abſtammung von Thieren, nemzés, fajzás; die Art, nem, fajta, ein Schwein von guter Faſel, jó fajta disznó: Faſelgeld, das, tsődörbér: Faſelhengſt, der, ménló: Faſeln, ſein Geſchlecht fortpflanzen, bes. von Schweinen, megmalatzozni; die Sau hat gefaſelt, megmalatzozott a' disznó; uneig. ſich vermehren, szaporodni, tenyészni: Faſelnackt, adj. anyaszült mezítelen; adv. anyaszült mezítelenen: Faſelochs, der, bika: Faſelſchwein, das, magló disznó: Faſelvieh, das, magnak való állat.

Faſeley, die, haszontalankodás, kordélás, tséltsapság: Faſler, die, haszontalankodó, tséltsap, kordeló, hívalkodó: Faſelig, faſelhaft, adj. tséltsap, haszontalankodó; adv. tséltsapúl, hijábanvaló: Faſeln, haszontalankodni, hijábanvalóskodni, ész nélkül beszéllni v. fetsegni.

Faſen, Faſer, der, rost; Faſen, d. i. Fäden ausziehen, szálat húzni, kirostolni; ſich, kirostolódni: Faſerig, faſig, adj. rostos, kirostosodott: Fäſerchen, das, rostotska.

Faß, das, pl. die Fäſſer, hordó: Faßbinder, der, bodnár, pintér: Faßdaube, die, hordódonga: Faßdeckel, der, akna, dugó: Faßreif, der, hordóabront: Faßſpund, der, hordódugó.

Faſſen, mit Händen angreifen, meg-

fogni; ſt. einfüllen, edénybe v. zsákba tenni, z. B. Wein faſſen, a' bort hordóba tölteni; Korn faſſen, a' gabonát zsákokba tölteni; Bienen faſſen, béfogni a' méheket kasba; f. einfaſſen, z. B. einen Stein in Gold faſſen, valamelly drága követ aranyba foglalni; in ſich faſſen, belétérni, feléférni, das Gefäß wird den Wein nicht faſſen, ebbe az edénybe belé nem fér a' bor; ſt. begreifen, verſtehen, megérteni, megfogni; ſich kurz faſſen, rövid szóba befoglalni valamit, röviden előadni; etwas in die Augen faſſen, szemügygyel tartani valamit; einen Haſen aufs Korn faſſen, tzélba venni a' nyúlat; zu Herzen faſſen, szívére venni valamit; mit dem Verſtande faſſen, megfogni elméjével, felfogni; ſt. verſtehen, megfogni, felfogni az értelmet; einen Vorſatz faſſen, feltenni, elvégezni magában; Muth faſſen, neki bátorodni; ſich faſſen, magát tartóztatni, rendbe szedni, magához térni; ſich auf etwas gefaßt machen, készen, elkészűlve lenni, készen tartani magát valamire; Wurzel faſſen, meggyökeredzni.

Faſſung, die, das Anfaſſen, megfogás, megmarkolás; des Gemüths, elme állapot, die Faſſung verlieren, zavarba jönni, öszvezavarodni; ſt. Einfaſſung, z. B. in Gold, béfoglalás. Faſſungskraft, die, das Faſſungsvermögen, foghatósság, észerő, értelem.

Faßlich, adj. könnyen megfogható, felfogható, megérthető; adv. világosaa, értelmesen, megfoghatólag: Faßlichkeit, die, könnyű megértése valaminek, világosság.

Faſt, adv. ſt. beynahe, tsaknem, szinte, közel, majd, kitsinybe hogy —, alig hogy nem.

Faſten, böjtölni, nem enni; bef. ſich des Fleiſches enthalten, böjtölni hust nem enni, böjti ételeket v. eleséget enni: Faſten, das, böjtölés, böjt; Faſten, die, böjt, böjti napok: Faſtengebet, das, böjti imádság v. könyörgés: Faſtenprediger, der, böjti prédikátor v. predikáló: Faſtenpredigt, die, böjti prédikátzió: Faſtenſpeiſe, die, böjti étel: Faſtenſonntag, der, böjti első vasárnapja: Faſtenzeit, die, böjt, a' negyven napi böjti idő; Faſtnacht, die, Carneval, fársáng utólsó napja: Faſttag, der, böjtnap, böjti napok.

Fatal, adj. bajos, kedvetlen, mostoha, veszedelmes: Fatalität, die, baj, kedvetlenség, kedvetlen dolog, mostohaság, mostoha sors.

Faul, adj. z. B. Holz, redves, rothadt, megrothadt, faul werden, megrothadni; Sprichw. faule Fiſche, d. i. erdichtete Entſchuldigungen, költött, kopasz mentség; trop. unfleißig, träg, reſt, tunya, korhel; adv. träge, restűl, tunyáúl: Faulbaum, der, kutya benge, kutya fa: Faulfieber, das, rothasztó hideg: Faulheit, die, restség, tunyaság: Faulthier, das, lajhár: Faulbett, das, heverőágy: Faulen, rothadni, megrothadni: Faulenzen, korhelkedni, henyélni: Faulenzer, der, korhel, henyélő, heverő; Faulenzerei, die, das Faulenzen, henyélés.

Faum, der, hab, tajték: Faumen, oder fäumen, habzani, tajtékzani, v. habozni, tajtékozni; f. abſchäumen, a' tajtékját, habját leszedni: Faumlöffel, der, habárlókanál, tajték szedő kalán.

Fauſt, die, ököl; mit der Fauſt ſchlagen, megöklözni, ököllel megverni, kujakolni, megkujakolni; Sprw. es paßt, wie eine Fauſt aufs Auge, nem illik hozzá; in die Fauſt lachen, alattomban örülni más kárán, kinevetni valakit; ſt. Hand, kéz, mit dem Degen in der Fauſt, kardos kézzel: Fauſtbirne, die, fontos körtvély: Fauſtdick, adj. ökölnyi, vastag: Fauſtgroß, adj. ökölnyi: Fauſthammer, der, kalapáts; buzgány, tsakány: Fauſtkampf, der, ököllel verekedés v. vivás, kujakolás; Fauſtkämpfer, der, ököllelbirkózó v. vivó, kujakló: Fauſtrecht, das, erőszak, erőszaki juss: Fauſtſchlag, der, öklözés.

Fäuſtel, der, kalapáts: Fäuſtling, der, Stock, fustély, bot.

Favorabel, günſtig, kedvező.

Favorit, der, kedvese valakinek.

Februar, der, Böjtelő hava, Februarius.

Fechtboden, der, bajvívó hely, baj-

uok hely: Fechtkunſt, die, vivómesterség, bajvivás mestersége: Fechtmeiſter, der, vivómester, bajnokmester: Fechtplatz, der, vivó hely: Fechtſchule, die, bajnok v. hadazó oskola.

Fechten, d. i. ringen, birkozni, küszködni, tusakodni; mit Waffen, vívni, hartzolni t. i. fegyverrel; zur Uibung, küzdeni; trop. mit Worten, szóval hartzolni, küszködni; ſt. betteln, (von Handwerksburſchen, koldúlni; mit den Händen fechten, hadazni a' kezével, fektérozni.

Fechten, das, hartz, viadal, vivás, viaskodás, hadazás: Fechter, der, im Kriege, hartzoló, viaskodó, vívó, trop. mester a' vívásban; bei den Römern, bajvivó, bajnok; bey uns, vívó mester, hadazó, mester a' vívásban v. a' kardvívásban: Fechtenſpiel, das, bajvívó játék: Fechtenſtreich, fortély a' vívásban, hadazásban.

Feder, die, an den Vögeln, toll. a' madár tollai, Feder bekommen, tollasodni; Federn zum ſchreiben, írótoll, penna, írópenna, in die Feder etwas ſagen, dictiren, penna alá mondani, diktálni valamit, die Feder gut zu führen wiſſen, jól tudni a' pennát forgatni, jól tudni valamit írásban tenni, eine ſpitzige Feder führen, éles pennával írni, szúrósan sértegetve írni; aus Federn bereitete Betten, daher Federbett, tollas ágy, tollal töltött derekally, vánkos, dunyha; eine Feder auf dem Hute, forgó, tollbokréta a' kalap v. süveg mellé; von Stahl, rugó, atzélrugó, p. o. órában, zárban.

Federball, der, tollas lapta: Federbüchſe, die, pennatartó: Federbuſch, der, búb, bóbita, tolltaréj: Federchen, das, tollatska: Federfüßig, adj. z. B. Taube, gatyás, p. o. galamb: Federhandel, der, tollalkereskedés: Federhut, der, forgás v. bokrétás kalap: Federig, adj. tollas: Federkiel, der, tollszár; pennának való toll: Federkiſſen, der, tollas vánkos: Federkraft, die, rugóerő: Federkrieg, der, pennahartz, tollhartz: Federleicht, adj. toll könnyűségű, könnyű mint a' toll v. pejh: Federleſen, késedelmezni, nyammogni valamivel: Federlos, adj. tollatlan: Federmeſſer, das, penitzilus, pennakés, pennatsináló: Federmütze, die, tollas süveg: Fedrnelke, die, tollas szegfű: Federſchleißer, der, tollfosztó: Federſchleißen, tollat fosztani: Federſchmücker, der, tollbokréta kötő, tollfodorító: Federſpalte, die, pennahasíték: Federſpitze, die, a' penna orra v. hegye: Federſpule, die, tollszár, pennáuak való toll: Federvieh, das, apró marha, baromfi, majorság: Federweich, adj. puha mint a' pejh: Federwildpret, das, enni való vadmadár: Federzeichnung, die, pennával való rajzolás, pennarajz.

Fee, die, tündér: Feenmärchen, das, tündér mese.

Fegfeuer, das, purgatórium.

Fegen, sepreni, tisztítni, megsepreni, megtisztítni; trop. den Beutel fegen, kiürítni az erszényt: Fegen, das, seprés, tisztítás: Feger, der, tisztító, megtisztító, megseprő: Fegung, die, megtisztítás, megseprés.

Fehde, die, had, háború; ellenségeskedés, gyülölség.

Fehl, adj. nicht recht, vergebens, in Compos. z. B. fehl gehen, eltévedni, nem jó helyen járni; fehl ſchießen, eltéveszteni, elhibázni a' tzélt v. nem érni, félre lőni; fehl treten, félre lépni, elhibázni a' lépést.

Fehlbitte, síkeretlen v. megvettetett kérés: Fehlgriff, der, hibacjtés a' fogásban, hibás fogás: trop. hiba, hibázás: Fehlſchluß, der, hibás okoskodás: Fehlſchuß, der, elhibázott lövés: Fehltritt, der, elhibázott lépés, hibás lépés: Fehlſchlag, der, elhibázott ütés: Fehlſchlagen, elhibázni v. eltéveszteni az ütést; el nem sülni, bé nem telyesedni, megtsalatkozni valamiben: Fehlſchnitt, der, hibás mettszés: Fehlzug, der, hibás vonás.

Fehlen, nicht treffen, elhibázni, nem érni a' tzélt, nem találni, p. o. az ütés v. lövés által; trop. einen Fehler begehen, hibázni,

hibát tenni v. ejteni; ſt. mangeln, hibázni, nem lenni, z. B. es fehlte nicht an Muth, aber an Kräften, nem bátorság, hanem erő hibázott; ſt. abweſend ſeyn, hijja lenni, es fehlte wenig, daß — csak kevés hijja volt, hogy — ſt. abgehen, hijjának lenni, hibázni, es fehlen noch 2 Groſchen, még két garas hijja v. hibázik; eine Unvollkommenheit empfinden ſowohl am Körper als am Geiſte, z. B. er iſt ſelten geſund, immer fehlt ihm etwas, ritkán egésséges, mindég van valami baja. Was fehlt dir? von einem traurigen, mi bajod? minn szomorkodsz? von einem Kranken, mi bajod van? beteg vagy? es fehlt ihm nichts, semmi baja sints.

Fehler, der, hiba; am Körper, testi hiba, im Schreiben, irásbeli hiba, voller Fehler ſeyn, tele lenni hibával, keine Fehler haben, hibátlan lenni; den Fehler verbeſſern, megjobbítni a' hibát: ſt. Irrthum, hibázás, megtévelyedés, tévedés, hiba, einen Fehler machen, megtévedni valamiben, hibát ejteni, jemanden ſeine Fehler entdecken, valakit hibáira figyelmetessé tenni; ſ. Vergehen, Schuld, vétség, vétek, hiba, Fehler auf Fehler machen, hibát hibával tetézni, frey von Fehlern ſeyn, ment lenni a' vétségtől.

Fehlerfrey, adj. hibátlan, büntelen; adv. hibátlanúl: Fehlerhaft, adj. hibás, hijjános; adv. hibásan, hijjánosan: Fehlerhaftigkeit, die, hibásság, hijjánosság.

Fehm, die, Fehme, titkos itélő szék: Fehmgericht, das, titkos törvényszék, (volt Vesztfaliában): Fehmſtatt, die, titkos vesztőhely.

Fehmen, der, Frucht- oder Kornſchober, asztag, búzaasztag.

Feig, adj. bátortalan, félénk, kitsiny szívű; adv. félénken: Feigheit, die, félénkség, kitsinyszívűség: Feigherzig, adj. félénk szívű, nyúlszívű: Feigherzigkeit, die, félénkszívűség.

Feige, die, ſige, Feigebaum, der, ſigefa: Feigeblatt, das, ſigefalevél.

Feigwarze, die, Feigblatter, sűly.

Feil, adj. eladó; f. bieten, árúlni valamit; trop. eine feile Dirne, piatzi szajha; es iſt mir um keinen Preis feil, ettől semmi árron sem válnék meg: Feilbietung, die, árúba botsátás, árúlás: Feilſchaft, die, eladó jószág: Feilſchen, tudakozni az árát valaminek, alkudni valamire: Feilſcher, igéró, alkudó.

Feile, die, reszelő; trop. die letzte Feile anlegen, utoljára még keresztűl v. végig nézegetni és megjobbítgatni: Feilen, reszelni; trop. kipallérozni valamit: Feilen, das, kipallérozás: Feilſel, das, Feilſpäne, die, Feilſtaub, der, vaspor; Feilung, die, reszelés: Feilenhauer, der, reszelő kováts.

Fein, adj. zart, dünn, fínom: vékony, jóféle p. o. papiros, posztó; ohne fremden Zuſatz, z. B. Gold, Silber, tiszta v. fínom arany, ezüst; von künſtlich verfertigten Sachen z. B. Waaren, különös jókészületű, jóféle portéka; f. ſcharfſinnig, gründlich im Denken, bélátó a' gondolkozásban, mélybélátású, éles, elmés; ein gutes äußeres Anſehen habend, jeles, ékes, diszes, deli t. i. ember; ſt. geſittet, jeles v. módos magaviseletű, szép modú, jeles magaszabású, emberséges: adv. ſt. manierlich, artig, jelesen, szépen, ékesen, jól díszesen; dünn, zart, fínomúl, véknyan; rein, tisztán; kunſtvoll, mesterségesen; ſcharfſinnig, élesen, elmésen; liſtig, klug, fortélyosan.

Feinheit, die, Zartheit, z. B. des Tuches, fínomság, vékonyság; Reinigkeit, z. B. im Sprechen, tisztaság, ékesség, beszédbeli tisztaság; Vortrefflichkeit, die, különös jóság; Artigkeit, die, illendőség, nyájasság, módosság, dísz; Scharfſinn, mély belátás, elessége az elménck; Schlauheit, fortélyosság, ravaszság.

Feiſt, adj. kövér hízott: Feiſtigkeit, die, kövérség, hízottság.

Felbel, der, kenderbársony.

Felber, Felberbaum, der, fejér fűzfa.

Feld, das, eine Ebene der Erde, im Gegenſatze der Gebirge, térség, mezőség, térföld, auf freyem

Felde, a' szabad mezőn, über Feld gehen, a' mezőn menni; was bebaut wird, szántóföld, mező, das Feld bauen, a' földet mivelni, szántani, vetni, trop. die Sache steht noch im weitem Felde, bizonytalan még a' dolog; Gelegenheit sich auszuzeichnen, tágos mező v. alkalmatosság valamire: f. Krieg, tábor, had, ins Feld ziehen, hadba menni, táborba szállani, im Felde, hadban, táborban; Schlachtfeld, tsatapiatz, im offenen Felde, a' tsata mezején, das Feld räumen, a' tsatapiatzot oda hagyni, hátat fordítni, das Feld behaupten, megtartani a' tsatapiatzot, győzödelmes lenni:

Feld-Apotheke, die, tábori patika: Feldarbeit, die, mezei munka, földmivelés: Feldameise, mezei hangya: Feldarzt, der, tábori orvos: Feldart, die, mezőnem: Feldartillerie, die, tábori ágyúk.

Feldbau, der, földmivelés, szántásvetés: Feldbauer, der, földmivelő, szántóvető: Feldbäcker, der, tábori kenyérsütő: Feldbett, das, tábori nyoszolya; tábori ágy: Feldbiene, die, mezei méh: Feldblume, die, mezei virág: Feldbohne, die, mezei bab.

Feld-Capellan, der, tábori káplán: Feld-Chirurgus, der, tábori seborvos: Feldcichorie, die, katangkóró: Feldcypresse, die, mezei tziprus.

Feldenzian, der, mezei entzián: Felderbse, die, mezei v. vadborsó: Feldesel, der, vadszamár.

Feldfrucht, die, mezei termés, élet.

Feldgeräth, das, tábori eszközök; mezei v. földmivelésrevaló eszköz: Feldgericht, das, táboriszék: Feldgeschrey, das, tábori lárma, tábori esmértető szózat: Feldgraben, der, mezei árok: Feldgrille, die, mezei prütsök.

Feldhase, der, mezei nyúl: Feldherr, der, vezér, tábor vezére, fővezér, főhadivezér: Feldhospital, das, tábori ispotály: Feldhüter, der, mezőtsősz: Feldhütte, die, mezei kunyhó: Feldhuhn, das, fogoly.

Feldkessel, der, tábori üst: Feldkoch, der, tábori szakáts: Feldkraut, das, mezei fű: Feldkümmel, der, mezei kömény.

Feldlager, das, tábor, haditábor: Feldlerche, die, mezei patsirta: Feldlilie, die, turbán liliom: Feldlinse, die, vadlentse: Feldmaaß, das, földmérték: Feldmarder, der, mezei nyest: Feldmarschall, der, hadivezér: Feldmarschallieutenant, der, hadivezér, vezérhadnagy: Feldmaus, die, mezei egér: Feldmeister, der, dögnyúzó: Feldmessen, das, földmérés: Feldmesser, der, földmérő: Feldmeßkunst, die, földmérés mestersége: Feldmohn, der, mezei mák: Feldmusik, die, tábori muzsika: Feldnelke, die, szeplős v. mezei szegfű.

Feldpost, die, tábori pósta: Feldprediger, der, tábori pap.

Feldrose, die, mezei kökörtsin.

Feldschanze, die, tábori sántz: Feldscherer, der, tábori orvos: Feldschlacht, die, hartz, ütközet: Feldschlange, die, d. i. Natter, erdei siklókígyó; ein Geschütz, taratzk, sügér ágyú: Feldschnecke, die, mezei tsiga: Feldschwamm, der, veres galótza, mezei gomba: Feldspath, der, mezei foszlókő: Feldsperling, der, mezei veréb: Feldspinne die, mezei pók: Feldstuhl, der, tábori szék: Feldstück, das, tábori ágyú.

Feldtaube, die, mezei vadgalamb: Feldtrompete, die, tábori trombita.

Feldwache, die, tábori őrálló: Feldwanze, die, mezei palatzka: Feldwebel, der, strázsamester t. i. gyalogoknál: Feldweg, der, mezei út: Feldwirthschaft, die, mezei gazdaság.

Feldzehent, der, mezeitized, mezei termésből való tized: Feldzeichen, das, tábori jel: Feldzeugmeister, der, hadi tármester: Feldzug, der, táborozás; er hat viele Feldzüge mitgemacht, sok táborozásban (hadban) jelen volt, unter jemanden einen Feldzug machen, valaki vezérlése alatt hadban szolgálni; der noch keinen Feldzug mitgemacht hat, a' ki még nem volt hadban.

Felge, die, talp, keréklap.

Felgen, fordítni, fordításra szántani.

Fell, das, bőr; Sprw. jemanden das Fell über die Ohren ziehen, valakinek a' bőrit is lehúzni, az az, mindenétől megfosztani; die abgezogene Haut z. B. von Thieren, lenyúzott v. lehúzott bőr; auf dem Auge, hájog, külső hájog a' szemen: Fellchen, das, bőrötske: Felleisen, das, bőrzsák, turba, bőrdő, bőrtáska, bőrtarisznya.

Fels, Felsen, der, kőszikla, kőszál; im Meere, kőszirt, auf Felsen stoßen, kőszirtra bukkanni, kőszirtnak menni: Felsenfest, adj. kőszál módra merőn, v. erősen álló, erős mint a' kőszál: Felsenhart, adj. kőszikla keménységű: Felsenherz, das, kőszív: Felsenkluft, die, kőszikla üreg: Felsenritze, die, der Felsenritz, kősziklahasadás v. hasadék: Felsenwand, die, kőszikla fal: Felsig, adj. Felsen habend, kősziklás, kőszirtes; Felsen ähnlich, kősziklához hasonló: Felsklippe, die, kőszirt: Felsenstein, der, kőszikla.

Fench, der, muhar.

Fenchel, der, kömény: Fenchelöl, das, kömény olaj: Fenchelwasser, das, köményvíz.

Fenster, das, ablak: Fensterbeschlag, der, ablakvasalat: Fensterchen, das, ablakotska: Fensterflügel, der, ablakszárnya; Fenstergeld, das, ablakbér: Fenstergitter, das, ablakrostély: Fensterglas, das, ablaküveg: Fensterladen, der, ablaktábla: Fensterrahmen, der, ablakráma: Fensterscheibe, die, ablakkarika, ablaküveg: Fensterschieber, der, ablaklia: Fensterschwalbe, die, házi fetske.

Ferien, die, szűnőnapok, szűnnap, pihenő napok.

Ferkel, das, malatz: Ferkelchen, das, malatzotska: Ferkeln, malatzozni, megmalatzozni, megfiadzani.

Fern, adj. távol, távollévő; adv. távol, messze; von fern, távolról, messziről; so fern oder inwie fern, a' mennyiben; es sey fern! az Isten mentsen meg! das sey fern, d. h. mit nichten, távol legyen, telyességgel nem, koránt sem; so fern ich kann, a' mennyiben rajtam áll.

Fernambuckholz, das, brazíliai fa.

Ferne, die, távolyság, távolság, von Ferne, aus der Ferne, távolról, messziről, in die Ferne sehen, messzire ellátni; Ferne der Zeit, hoszszú idő, das ist noch in weiter Ferne, messze van még az, soká lesz még az.

Ferner, adject. további; für, außerdem, ezenkívül: továbbá; adv. tovább: fernerhin, ezentúl, továbbá: fernerweit, adj. további, továbbravaló: adv. továbbra.

Fernglas, das, messzelátó t. i. üveg: Fernrohr, das, idem.

Fernig, adj. d. i. vorjährig, tavalyi.

Ferse, die, sark, jemanden auf der Ferse nachfolgen, valakit nyomba követni, valakinek a' sarkában lenni: Fersenbein, das, sarktsont.

Fertig, adj. bereit, kész, készenlévő; vollendet, készen, kész, elkészűlt; bereit, kész, gyors: adv. készen, gyorsan, elkészűlve: fertigen, verfertigen, elkészítni: Fertigkeit, die, készség; gyorsaság, sebesség, könnyűség.

Fessel, die, bilints, rablántz, rabszíj p. o. a' rab kezére v. félkezére és lábára, békó, vas a' rab lábaira; für die Pferde' békó, nyűg p. o. a' lovak lábaira; trop. die Fessel der Liebe, a' szerelem bilintsei: Fesseln bilintsre tenni, megbilintselni, vasra tenni, p. o. a' rabot; Pferde fesseln, megbékózni, békóba vetni a' lovakat; trop. durch Liebe, lebilintselni, hozzákaptsolni, lekötni p. o. valakit szeretet, barátság által; den Geist fesseln, a' lelket fogva tartani.

Fest, adj. dicht, zusammenhaltend, merő, merevény, tömött, kemény; knapp, fest anliegend, szoros, szük p. o. ruha; verwahrt, sicher, megerősített, erős p. o. kőfal, város, ein festes Lager, körűlsántzolt tábor; dauerhaft, tartós, erős, szoros, állhatatos; standhaft, állhatatos p. o. feltett szándék: adv. dicht, merőn, merevényen; keményen: knapp, szorosan, sicher, bátorságban, megőrízve; dauerhaft, tartósan;

beharrlich, állhatatosan, erősen; jemanden festsetzen, erős fogságba tenni valakit, tömlötzbe tenni; etwas festsetzen, d. i. bestimmen, valamit megállítni, meghatározni; sich festsetzen, z. B. an einem Orte, valahol megtelepedni.

Fest, das, innep, innepnap; ein Fest feyern, begehen, innepet tartani v: űlni, meginnepelni valamelly napot; die drey hohen Feste, a' három sátoros innepek; pompanap, öröminnep: Festabend, der, innep szombatja.

Feste, die, Festung, erősség, kis vár; az ég bóltozatja.

Festigkeit, die, Dichtheit, tömöttség, keménység, merevénység; Dauerhaftigkeit, tartósság, erős volta valaminek, erősség; Beharrlichkeit, állhatatosság, tartósság, állandóság: Festin, das, vendégség; Feyerlichkeit, pompa nap, innepi pompa, öröminnep: Festkleid, das innepi köntös: Festlich, adj. innepi pompás; adv. innepi módon, pompásan: Festlichkeit, die, innepi pompa: Festmusik, die, innepi muzsika: Festpredigt, die, innepi prédikátzio: Festtag, der, innepnap, innepi nap: Festtagskleid, das, innepnapi köntös.

Festung, die, vár, erősség; eine Festung vertheidigen, erobern, schleifen, valamelly várat oltalmazni, megvenni, földig lerontani; Festungsbau, várépítés: Festungswerk, das, várerősség, a' vár erősségei, bástyái.

Fett, adj. kövér; etwas fett, kövéretske, fettes Fleisch, kövér hús; ist es gemästet, meghízott, hízlalt: vom Essen, zsíros v. vajas p. o. étel; fett werden, meghízni; zu fett seyn, elhízni, nagyon meghízni; trop. fetter Erdboden, kövér föld: st. reichlich, einträglich, z. B. fette Beute, gazdag ragadomány vagy préda, ein fettes Amt, zsíros hívatal: adv. kövéren: Fett, das, kövérség, kövére valaminek; zsír; das Fett von der Brühe abschöpfen, a' levesnek a' zsírját leszedni; in Compos. Gänsefett, lúdzsír, Schweinfett, disznózsír.

Fettader, die, fodorháj, hájér: Fettdarm, der, végbél, Fettdrü se, die, fartsik, fartsika: Fett fleck, Fettflecken, der, zsírmotsok v. petsét a' ruhában: Fettgans die, reptelen, egy madár neve Fettmagen, der, a' kérődző ál latok tejes gyomra: Fettwanst der, potrohosság, potrohos has

Fettig, adj. d. i. mit Fett befu delt, zsíros, motskos a' zsírtól Fett, ähnlich, kövére, hájos Fettigkeit, die, kövérség.

Fetzen, der, rongy, egy dara rongy.

Feucht, adj. nedves, nyirkos, feuc Holz, nyers fa, feucht machen megnedvesítni, megvizezni, feu werden, megnedvesedni: Feu tigkeit, die, nedvesség, ny kosság.

Feuer, das, tűz; Feuer machen tűzet rakni, Feuer aufschlage kiütni, Feuer fangen, meggy ladni, das Feuer löscht aus, el szik a' tűz, es greift weiter sich, tovább terjed v. harapód mit Feuer und Schwerd ein L verwüsten, tűzzel vassal pu títni az országot: st. Feuersbru z. B. Feuer anlegen, felgyújtani lamit, p. o. házat, es bricht F er aus, tűz támad; in Feuer a gehen, elégni, öszveégni; H Heftigkeit, tűzesség, hevess tűz, vom Feuer der Liebe zehrt werden, a' szerelem tü től emésztődni, das Feuer Aufruhrs anfachen, a' lázza tüzét éleszteni: in Feuer u. Fl men gerathen, egészen felg ladni v. tűzbe jönni, fellob ni p. o. haragra; das Fun z. B. der Augen, elenvenség a' szemekben, szikrázása a' meknek; das Feuer aus Fli u. Kanonen, tüzelés, tűz a' hadban, puskákból, ágyu Feuer geben, tűzet adni, ein heftiges Feuer machen, sen v. sűrűn tüzelni v. lövö ni; Wärme, Munterkeit, ele ség, tüzesség, mit Feuer chen, tüzesen beszéllni, das er der Jugend, az ifjúi tü elevenség, ins Feuer brin feltüzelni, tűzbe hozni.

Feueranbeter, der, tűzimádó: Feueranſtalt, die, tűzoltásbeli intézet, tűzoltó készületek.
Feuerbecken, der, szenes serpenyő: Feuerbeſtändig, adj. tüzet kiálló: Feuerbock, der, vasmatska a' tűzhelyen: Feuerbrand, der, tüzes üszök v. kanótz.
Feuereimer, der, tűzoltó veder: Feuereſſe, die, kémény.
Feuerfächer, der, tűzélesztő: Feuerfangend, adj. meggyúlható, meggyuladó: Feuerfarbe, die, lángszín: Feuerfarbig, adj. tűzszínű, lángszínű: Feuerfeſt, adj. tüzet kiálló, a' minek a' tűz nem árt: Feuerflamme, die; láng, tűzláng: Feuerfunke, der, szikra, tűzszikra.
Feuergeräthe, das, tűzoltó eszközök: Feuergeſchrey, das, tűzi lárma: Feuergewehr, das, tüzelő fegyver, puska, ágyú: Feuerglocke, die, harang, mellyet a' gyúladáskor félrevernek.
Feuerhaken, der, tűzoltó horog: Feuerherd, der, tűzhely.
Feuerkugel, die, tüzes golyóbis; gyújtógolyóbis.
Feuerlärm, der, tűzi lárma: Feuerleiter, die, tűzoltó lajtorja; Feuerlilie, die, tűzes líliom.
Feuermaterie, die, égnivaló: Feuermauer, oder Brandmauer, die, tűzvédfal: Feuermörſer, der, mozsárágyú: Feuern, tüzelni, tüzet adni ágyúból, puskából; Feuer machen, unterhalten, a' tüzelést olytatni t. i. a' tűzhelyen, tüzelni; Feuer von ſich geben, tüzelni, szikrázni, tüzet adni, der Stahl feuert vortrefflich, igen jól ányja ez az atzél a' tüzet; ihm euern die Augen, égnek a' szemei: euern, das, tüzeles, agyúzás.
Feuerordnung, die, gyúladáskori űzoltó rendtartás.
Feuerpfanne, die, szenes serpenyő.
Feuerpfeil, der, gyújtató nyil: Feuerprobe, die, tűzi próba.
Feurohr, das, tüzelő fegyver: Feuerroth, adj. piros, mint a' iz, feuerroth werden, nagyon pirúlni.
Feersbrunſt die, gyúladás, égés, iztámadás: Feuerſchaden, der, gésből származott kár: Feuerheu, adj. tűztől iszonyodó v. rtózó: Feuerſchlund, der, tűzokádó nyílás: Feuerſchwamm, der, Zunder, tapló, kiütnivaló tapló; tapló tinórú t. i. gomba: Feuersgefahr, die, tűzi veszedelem: Feuersnoth, die, tűzi inség: Feuerſpeyend, adj. tűzokádó p. o. hegy: Feuerſpritze, die, vízi puska, tűzoltó vízipuska; Feuerſtätte, die, Herd, tűzhely; az égés helye: Feuerſtahl, der, kiütő atzél: Feuerſtein, der, tűzkő, kova: Feuerſtrom, der, tűzpatak.
Feuerung, die, tüzelés, tűz égetés; tüzelő fa, tűzrevaló fa.
Feuerwache, die, tűzőrizet: Feuerwächter, der, tűzőr, tűzőrző: Feuerwerk, das, tűzi játék: Feuerwerker, der, tűzi játékos, pattantyús mester: Feuerwerkerkunſt, die, tűzjáték mestersége.
Feuerzange, die, tűzfogó, tsipővas: Feuerzeichen, das, gyúladás jele: Feuerzeug, der, kiütőszerszám.
Feurig, adj. tüzes, szikrázó; funkelnd, tüzelő, feurige Augen, tüzes v. szikrázó szemek; trop. vom Weine, tüzes, erős bor; heftig, tüzes, heves, igen eleven p. o. beszéd; tüzes szeretet; heves ember: adv. tüzesen, hevesen.
Feyer, die, innepi pompa, innepelés, inneptartás, innep: Feyerabend, der, estvéli munkaszünet, estveli pihenés; Feyerabend machen, megszűnni a' munkától estve: Feyerkleid, das, innepi köntös v. ruha.
Feyerlich, adj. szent, hittelvaló; feyerliche Verſicherung geben, szentűl v. hittel fogadni, ígérni valamit; pompásinnepi: adv. innepi módon, pompásan; szentűl, hittel p. o. megesküdni: Feyerlichkeit, die, pompásság, innepi pompa.
Feyern, innepelni, megűlni, megtartani p. o. az innepet; ſt. müßig ſeyn, megszűnni a' munkától, nem dolgozni, heverni.
Feyerſtunde, die, heverő v. nyugvó óra: Feyertäglich, adj. innepnapi, innepi: Feyertag, der, innepnap, innep; heverő nap, mellyen nem dolgoznak: Feyerung, die, innepelés, innepűlés, inneptartás; nyugvás, pihenés a' munka után.
Fez, Fetz ország, Afrikában.
Fiacker, der, állongó béreskotsi.

Fibel, die, Ábécéskönyv.
Fiber, die, d. i. Faser, rost, rostszál.
Fichte, die, fenyőfa; Fichten, adj. von Fichten, fenyő, fenyőfa, fenyőfából: Fichtenapfel, der, fenyőtoboz v. kopánts: Fichtenbaum, der, szemerke fenyő, jegenye fenyő, keresztes fenyő: Fichtenholz, das, fenyőfa: Fichtenrinde, die, fenyőkéreg: Fichtenwald, der, fenyves — fenyő erdő: Fichtenzapfen, der, fenyőtoboz v. kopants.
Ficke, die, Schubsack, zseb.
Fidibus, pípagyújtó papiros.
Fieber, das, hideglelés; tägliches, drey- viertägiges, abwechselndes Fieber, mindennapi, harmad- negyednapi, változó hideglelés; das Fieber bekommen, hideglelésbe esni; das Fieber vertreiben, a' hideglelést elűzni; ich habe das Fieber, engem a' hideg lel, er hat das Fieber, a' hideg leli; das Fieber kommt, borzogat a' hideg, kilel a' hideg.
Fieberanfall der, a' hideg kiborzogatása: Fieberchen, das, hideglelésetske: Fieberfarbe, die, hideglelős szín: Fieberhaft, adj. hideglelős: Fieberhitze, die, hideglelés forrósága. Fieberklee, der, háromlevelű vidrafű: Fieberkraut, das, hideglelési entzián, kis entzián, százforintosfű: Fieberkranke, der, a' hideglelős: Fieberlehre, die, hideglelésekről való tudomány: Fiebermaterie, die, hideglelés matériája: Fieberrinde, die, kínahéj: Fieberschauer, der, hideglelési borzadozás: Fiebertag, der, a' hideg napja, hideglelés napja.
Fiedel, die, roszsz hegedű: Fiedelbogen, der, hegedűvonó: Fiedeln, roszszúl hegedűlni, tzintzogni a' hegedűn.
Fiedern, mit Federn versehen, z.B. einen Pfeil, feltollazni p. o. a' nyilveszszőt; daher: be- oder gefiedert, tollas, z. B. ein gefiedertes Blatt, szárnyas v. tollagos levél.
Figur, die, forma, külső formája valaminek; st. Bild, forma, kép, tzifraság a' szép mesterségekben; in der Redekunst, ábrázolat, ábrázolás; in der Meßkunst, raiz, raizkép; von sonderbar gestalteten Personen, z. B. eine wunderliche Figur, tsudálatos személy, ein lächerliche Figur spielen, nevetséges személyt játszani v. az lenni
Figurant, der, néma játszó t. i. a játékszínen: figuriren, Aufsehen machen, személyt játszani; bloß figuriren, tsak jelen lenni: figürlich, adject. ábrázolt; figürliche Reden, ábrázoló p. o. mondás beszéd; adv. ábrázolva, alkalmaztatva, ábrázolva.
Filtriren, megszűrni: Filtrirung die, általszűrés.
Filz, der; ein verworrenes Gewebe von Wolle oder Haaren, kótz kótzos haj, szőr; bes. ein Werk von festgeschlagener Wolle oder Haaren, zu Hüten ꝛc. szűrposztó süvegposztó, darótz, kótzdarótz trop. geiziger Mensch, zsugori fösvény. Filzhut, szőrkalap: Filzmantel, der, szür: Filzschuh, der, süvegtsizma: Filzen, darótzot készítni; trop. ausfilzen, ausforschen, megpirongatni: filzig, adj. kótzos; adv. kótzosan; zsugorigen igen fösvény: Filzigkeit, die, zsugoriság.
Filzkraut, das, Flachsseide, pipacs aranka.
Filzlaus, die, lapostetű.
Fimmel, der, die weibliche Pflanze des Hanfes, magvas kender: Fimmeln, den weiblichen Hanf ausziehen und vom männlichen absondern, magvas kendert nyöni.
Finanzier, der, a' közjövedelem ügyéhez értő, pénzügyhez értő.
Finanzien, die, Vermögensumstände, pénzügy, zerrüttete Finanzien, roszsz lábon álló pénzügy: d. i. Staatseinkünfte, közjövedelem, a' köztársaság jövedelme: Finanz-Minister, der, közjövedelemre ügyelő fejedelmi tanátsnok v. miniszter: Finanz-Rath, der, közjövedelmi tanátsos: Finanz-Wesen, das, a' közjövedelem ügye: Finanz-Wissenschaft, die, a' közjövedelemügy tudomány.
Findelhaus, das, dajkáló ház találtkisdedek számokra: Findelkind, das, talált gyermek kisded.
Finden, találni, lelni valamit: die Gesuchte finden, meg- v. rátalálni; ráakadni valamire; von ungefähr finden, rábukkanni valamire;

findet ſich, van, találtatik, találkozik, meg van; ſich finden, megkerülni, kikerülhi, kisülni, die Wahrheit wird ſich finden, kikerül v. kisül az igazság; ſt. befinden, erkennen, úgy v. annak találni, annak esmerni, találni benne, úgy tartani, ich finde die Sache gut, én a' dolgot jónak találom v. tartom; ſich in etwas finden, alkalmaztatni magát valamihez, beléigazodni valamibe, eligazodni valamin; ſich in etwas nicht finden, nem tudni valamin elmenni, felakadni valamin, nem érteni valamit; ſich in die Zeitumſtände finden, az időhöz alkalmaztatni magát: Finden, das, találás, lelés; rátalálás, ráakadás, megtalálás: Finder, der, találó, leló, rá- v. megtaláló: Findung, die, találás, lelés, ráakadás.

Finger, der, ujj, der Daumen oder Daumenfinger, hüvelyk, hüvelykujj, der Zeigefinger, mutatóujj, der Mittelfinger, középujj, der Goldfinger, nevendékujj, der kleine Finger, kis ujj; eines Fingers breit, dick, lang, egy ujjnyi szélességű, vastagságú, hoszszaságú, keinen Finger breit von etwas abgehen, egy körömnyire sem távozni el valamitől; jemanden um den Finger wickeln können, azt tehetni valakivel, a' mi tetszik; einem durch die Finger ſehen, valakinek elnézni valamit; lange Finger machen, könnyen a' kezében felejteni valamit, az az elloni, auf die Finger klopfen, a' körmére v. az ujjára ütni valakinek, megfenyitni valakit; die Finger auf den Mund legen, szájára tenni az ujját, hallgatni.

Fingerchen, das, ujjotska: Fingerhandſchuh, der, ujjaskesztyű: Fingerhut, der, gyűszű: Fingerkuppe, die, az ujj hegye: Fingerreif, der, karikagyűrű: Fingerring, der, gyűrű: Fingerſpitze, die, az ujj hegye: Fingerzeig, der, ujjal mutatás: Fingersbreit, -dick, -lang, adj. egy ujjnyi széles, vastag v. hoszszú.

Fink, Finke, der, pinty, pintyőke: Finkmeiſe, die, szén-tzinke: Finkengarn, das, pintyfogó háló.

Finne, die, die entgegengeſetzte Seite eines Hammerkopfes, d. i. die Schneide, a' kalapáts éle; eine Zwecke, tzöveg v. aprószeg; im Geſichte, persenés az ábrázaton; bey Schweinen, a' borsóka a' disznóhúsban, szalonnában; bey Fiſchen, halszárny: Finnig, adj. persenéses; borsókás t. i. disznóhús.

Finſter, adj. setét, homályos; finſter machen, elsetétítni, finſter werden, elsetétedni; es iſt finſter, setét van; ſt. mürriſch, komor, szomorú p. o. gondolatok: Finſterniß, die, setétség; die Sonnenfinſterniß, napheli fogyatkozás; ſt. Unwiſſenheit, tudatlanság, tévelygés; ſt. Schlechtigkeit, roszszaság: ſt. Ungewißheit, bizonytalanság.

Finte, die, in der Fechtkunſt, fortély p. o. bajvívásban, ravaszság.

Fips, der, fitty.

Firlefanz, Firlefanzerey, die, bolondság, tréfaság.

Firma, die, eines Kaufmannes, a' kereskedőknél a' név és az alá írás módja 's jele, kereskedői alólírás.

Firmament, das, levegőég, kiterjesztett erősség.

Firmeln, bérmálni: Firmelung, die, bérmálás:

Firmiren, von Kaufleuten, a' nevét aláírni t. i. a' levélnek váltónak, a' kereskedőknél.

Firniß, der, firnátz; Firniſſen, bévonni firnátzal.

Firſte, die, der Firſt, Gipfel des Daches, tető, ormója a' fedélnek.

Fiſcal, der, Sachwalter, ügyvédő, ügyvéd, ügyfolytató, ügyész: Fiſcaliſch, adj. királyi kintstárhoz tartozó.

Fiſch, der, hal: Fiſchadler, der, halászó sas: Fiſchangel, die, halhorog, halászó horog: Fiſchartig, adj. halnemű: Fiſchbein, das, halhéj, haltsont: Fiſchbeinern, adj. halhéjból való: Fiſchblaſe, die, halhójag: Fiſchbrühe, die, hallév, halleves: Fiſchbrut, die, halivadék: Fiſchchen, das, halatska.

Fiſchen, halászni, halat fogni, im Trüben fiſchen, zavarosba halászni, az az, a' zürzavaros dolgot más kárával maga hasznára for-

dítni: Fiſchen, das, halászás, halászat.

Fiſcher, der, halász: Fiſcherey, die, halászás, halászat: Fiſchergarn, das, Fiſchernetz, halászháló: Fiſcherhütte, die, halászkunyhó: Fiſcherkahn, der, halásztsónak: Fiſcherkorb, der, halrátz: Fiſcherring, der, das Siegel des Pabſtes, pápa petsét gyürüje.

Fiſchſang, der, halászat: Fiſchfeder, Fiſchfloſſe, die, úszószárny, úszáng; Fiſchgen, das, halatska: Fiſchgeyer, der, halászkeselyü: Fiſchgräte, die, halszálka: Fiſchhäher, der, gém: Fiſchhälter, der, halbárka, haltartó; ſt. Fiſchteich, halásztó: Fiſchhacken, der, halász horog, halászó horog v. szigony: Fiſchhamen, der, merítőháló; Fiſchhandel, der, halárúlás: Fiſchhändler, der, halárós: Fiſchhaut, die, halbőr: Fiſchholz, das, halófa: Fiſchkaſten, der, halbárka: Fiſchkiefer, Fiſchkieme, die, kopótyó: Fiſchköder, der, haltsaló ételek: Fiſchlaich, das, halivadék, halikra: Fiſchlake, die, halásztató sóslév: Fiſchleim, der, halenyv: Fiſchmarkt, der, halpiatz: Fiſchohr, das, kopotyó: Fiſchotter, die, vidra: Fiſchreich, adj. halas, hallal bővelkedő: Fiſchreiher, der, kék gém: Fiſchreuſe, die, varsa, tesziveszi, tapogató: Fiſchrogen, der, -ikra, halikra: Fiſchſchuppe, die, halpikkely, halpénz: Fiſchſpeiſe, die, halétek: Fiſchteich, der, halastó: Fiſchthran, der, halzsír: Fiſchtrog, der, halasteknő: Fiſchwaare, die, eladó halak: Fiſchweib, das, haláros asszony: Fiſchweiher, der, halastó.

Fiſpeln, Fiſpern, suttogni, susogni.

Fiſtel, die, ein Röhrgeſchwür, Hohlgeſchwür, tsőves kelés, folyó seb; in der Muſik, durch die Fiſtel ſingen, fiſtuliren, sípító hangon énekelni.

Fittich, der, ſt. Flügel, szárny, trop. Schutz, oltalom.

Fitze, die, ein Gebinde von 20 ꝛc. Fäden, íge, egy íge fonál.

Fix, adj. d. i. feuerbeſtändig, feſt, tűzkiálló, erős, tartós, állandó, ein fixer Körper, tűzkiálló test, die fixe Luft, beszorult levegő valamelly testben; eine fixe Idee, fészket vertt képzelet; ſt. fertig, bereit, kész, készen lévő, fix und fertig, egészen kész; ſt. munter, hurtig, gyors, serény: Fixſtern, der, álló tsillag: Fixiren, d. i. beſtimmen, meghatározni valamit; trop. mit den Augen ſtarr anſehen, szemügyre venni, szemmel tzélba venni.

Flach, adj. lapos, síma, egyenes; die flache Hand, tenyér; breit, z. B. mit flachem Degen jemanden ſchlagen, valakit megkardlapozni; f. platt, z. B. eine flache Naſe, lapos orr; adv. laposan, simán, egyenesen.

Fläche, die, Ebene, sikság, térség, szélesség; die Fläche eines Degens, a' kardlapja; die Fläche der Hand, tenyér, die Oberfläche, felsőszín, felület: Flächeninhalt, der, térségnagysága: Flächenmaaß, das, lapmérték, térségmérték, felületmérték: Flächenzahl, die, egyenlő sokszorozás, minémű ez: ötször öt, huszonöt.

Flachs, der, len: Flachsbau, der, lentermesztés: Flachsbart, der, pejhes szakál: Flachsblüuel, die, lenbunkózás: Flachsbreche, die, lentörő: Flachsfeld, das, lenföld, lentermő föld: Flachshaar, das, szöszhaj: Flachshechel, die, lengereben: Flachsraufe, die, idem: Flachsröſte, die, lenáztató: Flachsſame, der, lenmag: Flachsſtengel, der, lenszár.

Flachwerk, das, Flachziegel, der, lapos tégla, tserép zsindely.

Flackern, lobogni, mint a' gyertya.

Fladen, der, Kuchen, lepény.

Flagge, die, hajó- v. vitorlazászló: Flaggenſtange, die, hajózászló rúdja.

Flamme, die, láng; in Flamme gerathen, meggyúladni, fellobbanni; trop. von Leidenſchaften der Liebe, tűz, láng, p. o. szerelem tüze, lángja: des Krieges, a' háború tüze, lángja: Flammen, mit Flammen brennen, lángolni, lángalni, lángal égni: Flammicht, adj. habos, lángos: Flammig, adj. lángoló, lángos: Flämmchen, das, lángotska.

Flanell, der, flaner.

Flankiren, kóborlani.

Flanke, die, Seite, oldal.

Flaſche, die, palatzk: Flaſchenförmig, adj. palatzk formájú: Flaſchenkeller, der, pintzetok: Flaſchenkürbiß, der, lopótök: Flaſchenzug, der, tsiga gépely, emelő tsiga: Fläſchchen, das, palatzotska.
Flatterer, der, tséltsap: Flattergeiſt, der, trop. állhatatlan, vízeszű ember v. ifjú: Flatterhaft, adj. leichtſinnig, hiú, tsapongó, szeles: unbeſtändig, állhatatlan, tsapodár, vízeszű: Flatterhaftigkeit, die, hiúság, változóság, vízeszűség, állhatatlanság: Flattern, die Flügel bewegen, szárnyaival vergelődni, repkedni, repesni, mint a' lepkék, lobogni, mint a' zászlók; trop. mit den Augen herumflattern, a' szemeit ide 's tova repesni: Flatterſinn, der, változóság, állhatatlanság.
Flattiren, ſchmeicheln, hízelkedni.
Flauen, abſpülen z. B. die Wäſche, die Erze, kirázni a' vízben p. o. a' mosott ruhát, értzet.
Flaume, Flaumfeder, die, pejh, pehej: Flaumig, adject. voller Flaumfedern, pejhes; den Federn ähnlich, pejforma.
Flauſch, der, ein Büſchel Wolle, fürt p. o. gyapjú.
Flauſe, die, szófiabeszéd.
Flächſe, die, mótsing.
Flechte, die, etwas Geflochtenes, font szövevény v. tserény, kas, kotsikas; auf der Haut, kanyaró, kiütés a' testen, tarjag; eine Art Aſtermoos, tarjag, bórmóh, zuzmó a' fákon, köveken: Flechten, fonni, bé- v. öszvefonni p. o. veszszót, hajat, két, három ágba; geflochtene Körbe, veszszőből font kosarak; Flechtweide, die, rekettyefűz.
Fleck, der, ein kleiner Theil der Erdfläche, darab, dűlő; ein Fleck Acker, Wieſen, egy darab szántóföld, rét; Stelle, hely, rész, tér; Raum, köz, közhely; trop. er hat den Kopf auf dem rechten Flecke, helyén van az esze, okos ember; ein Stück zum flicken, folt.
Flecken, der, Marktflecken, vásáros helység, kis mezőváros; folt p. o. a' testen; Schmutz, motsok, petsét p. o. a' ruhában; einen Fleck auswaſchen, kimosni v. kivenni a' petsétet; trop. f. Fehler, hiba, fogyatkozás: Fleckenlos, adj. trop. szeplőtelen, ártatlan; fleckenloſes Leben, feddhetetlen élet; adv. ártatlanúl, feddhetetlenűl.
Fleckfieber, das, petéts, pètétses hideglelés: Fleckig, adj. foltos; bunt, tarkás; ſchmuzig, motskos, petsétes, szennyes: Fleckkugel, die, petsétkivevő golyóbis.
Fledermaus, die, denevér, szárnyasegér, bőregér.
Flederwiſch, der, tollseprő.
Flegel, der, tséplő, tsép; ein grober Menſch, goromba, embertelen ember, gazember: Flegeley, die, gorombaság: Flegelhaft, adj. goromba, embertelen; adv. gorombáúl.
Flehen, esedezni valakinek, v. valaki előtt, könyörögni: Flehen, das, esedezés, könyörgés, rimánkodás: Flehentlich, adj. esedező, rimánkodó: adv. esedezve, rimánkodva.
Fleiſch, das, hús, wildes, geräuchertes, gekochtes, gebratenes Fleiſch, vad, füstölt, főtt, sűlt hús; die weichen Theile an Früchten, a' gyümöltsnek a' húsa, a' béle; Leib, (bibliſch) test; ſinnliche Begierden (bibl.) test kívánság, bujaság, nach dem Fleiſche leben, bujaságban v. a' test szerént élni.
Fleiſchbank, die, mészárszék, vágószék: Fleiſchbeil, das, húsvágó v. tsontvágó bárd: Fleiſchbrühe, die, húslév.
Fleiſchen, húsolni a' bőrt, mint a' szűtsök: Fleiſcher, der, mészáros: Fleiſchergang, der, sikeretlen út; Fleiſcherhandwerk, das, mészárosság: Fleiſcherhund, der, mészároskutya: Fleiſcherknecht, der mészároslegény: Fleiſchern, adj. húsbólvaló: Fleiſchesluſt, die, testi gyönyörűség: Fleiſcheſſen, das, húsevés.
Fleiſchfarbe, die, testszín: Fleiſchfarbig, adj. testszínű: Fleiſchfreſſend, adj. húsevő p. o. állat: Fleiſchfaſer, die, húsrost: Fleiſchfreſſig, adj. hússalélő.
Fleiſchgabel, die, aharlóvilla.
Fleiſchhauer, der, mészáros.
Fleiſchicht, adj. húsformájú: Fleiſchig, adj. húsos: Fleiſchlich, adj. testi, fleiſchliche Augen, testi sze-

mek, die fleiſchliche Vermiſchung, aszszonnyalvaló közösködés.
Fleiſchmade, die, nyű, nyűv: Fleiſchmarkt, der, mészárszék.
Fleiſchſchätzer, der, húsbíró: Fleiſchſchätzung, die, húsárrszabás: Fleiſchſpeiſe, die, hús étel, húsból készült étel: Fleiſchſuppe, die, húsleves.
Fleiſchtag, der, húsevő nap: Fleiſchtopf, der, húsosfazék.
Fleiß, der, Thätigkeit, munkásság, szorgalom, vielen Fleiß an etwas wenden, nagy szorgalmatossággal munkálódni valamin; ſt. Bemühung, igyekezet, iparkodás, an meinem Fleiß ſoll es hier nicht fehlen, én minden igyekezettel rajta leszek, az én igyekezetemen nem múlik; mit Fleiß, gondosan, nagy gonddal v. vígyázással, munkával; ſt. Vorſatz, in der Redensart: mit Fleiß, akartva, készakartva, szántszándékkal.
Fleißig, adj. munkás, dolgos, szorgalmatos, serény; Eifer zeigend, valamin rajta lévő, igyekező; ſorgfältig, aufmerkſam, gondos, figyelmes, pontos; adv. thätig, munkásan, serényen, szorgalmatosan; gondosan; pontosan; oft, gyakran, gyakorta.
Fletſchen, z. B. die Zähne, fitsorítni fogait, vitsorgatni a' fogait.
Flicken foltozni, megfoltozni: Flicken, das, foltozás: Flicker, der, foltozó: Flickerey, die, foltozás, foltozgatás: Flickſchneider, der, foltozó szabó: Flickwort, das, potlószó, sütés p. o. a' versben: Flickwerk, das, foltoznivaló munka.
Flieder, der, gyepű bodza.
Fliege, die, légy; die ſpaniſche Fliege, körösbogár, v. féreg, hójaghúzó körösbogár: Fliegenbilz, oder ſchwamm, der, döggomba, légyölő gomba: Fliegenfänger, der, légykapó: Fliegengarn, das, szúnyogháló; Fliegengift, das, légyölő méreg; légymaszlag: Fliegenklappe, od. Fliegenklatſche, die, légytsapó: Fliegennetz, das, szúnyogháló: Fliegenſchnäpper, der, figemadár: Fliegenſchwamm, der, légyölő galotza: Fliegenwedel, der, legyelő.
Fliegen, repülni, aufwärts, felfelé, felrepülni, fliegen laſſen, a' kezéből elrepítni; ſich ſchnell durch die Luft bewegen, sebesen menni v. vitetni a' levegőben, mint a' golyóbis, die Fahnen fliegen, lobognak a' zászlók: fliegen laſſen, z. B. Worte, elszórni, eleregetni, etliche Gulden fliegen laſſen, egynéhány forintot kivetni.
Fliegen, das, repülés: Fliegend, adj. repülő, p. o. madár; fliegendes Haar, repítő v. úszó haj; fliegendes Kleid, utánna repítő v. úszó ruha, fliegendes Corps, szaguldó sereg v. tsapat; fliegende Brücke, repülő híd; fliegenden Blätter, kerengő nyomtatott apróságok; fliegende Hitze, hírtelen elmuló hévség.
Fliehen, szaladni, futni valahonnan, valami előtt, elszaladni, elfutni; ſt. entfernen, távoztatni valamit; ſchnell vergehen, v. d. Zeit, hirtelen múlni v. elmúlni mint az idő: Fliehen, das, futás, szaladás.
Fliese, die, etwas viereckigtes, ein Viereck, négy szegű kő.
Fließ, das, ein Büſchel Wolle oder Haare, ein Flauſch, fürt, p. o. haj, szőr; ein wolliges Fell, gyapjas bőr, gyapjú, gyapj, daher Ritter des goldenen Fließes (Fließes) arany gyapjas vitéz, az arany gyapj vitéze; ſt. Bach, patak.
Fließen, folyni, mint a' vér; ausfließen laſſen, z. B. die Augen, f. v. Thränen, könnyeznek a' szemek, das Papier fließt, a' papiros iszik: von feſten Körpern, wie z. B. Metalle, Wachs, az értz, a' viasz megolvad és folyóvá lesz; ſich ſanft, gleichförmig bewegen, z. B. das Leben, tsendességben folydogál az élet; von Worten, folyni, könnyen menni; aus etwas entſtehen, folyni, származni, jönni, eredni, das iſt nicht aus deiner Feder gefloſſen, ez nem a' te pennádból eredt v. folyt; dahin fließen, vergehen wie die Zeit, elfolyni, elmúlni mint az idő: Fließen, das, folyás.
Fließend, adj. folyó p. o. víz; geſchmolzen, megolvasztott, folyó; vom Papiere, itató p. o. papiros; von der Rede, könnyen folyó p. o. beszéd: adv. könnyen, folyvást: Fließpapier, das, szítatópapiros.

Fliete, die, ein Werkzeug die Ader zu laſſen, érvágó, érvágóvas.
Flimmer, der, tsillám: Flimmern, tsillámlani, tsillogni.
Flinder, der, pillangó t. i. értzből.
Flink, adj. gyors, serény, eleven, vidor; adv. gyorsan, vidoran.
Flinkerchen, das, apró értz pillangótskák v. karikátskák: Flinkern, tsillogni, tsillámlani.
Flinte, die, puska: Flintenkolbe, die, puska agya, puskafej: Flintenkugel, die, puskagolyóbis: Flintenlauf, der, puskatsö: Flintenſchloß, das, puskasárkány: Flintenſchuß, der, puskalövés, einen Flintenſchuß weit, egy puskalövésnyire: Flintenſtein, der, puskakova.
Flitter, der, értzpillangó, ezüst v. arany pillangó: Flittergold, das, hártyaarany; szemfényvesztő dolgok: Flitterwoche, die, mézeshét, az új házasok öszvekelésének első hete.
Flocke, die, pejh, pehej, hó pejhe, egy szem hó: Flocken, pejh formában húllani, mint a' hó, szálingózni: Flockenbett, das, tollas ágy: Flockicht, adj. pejhformájú: Flockig, adj. pejhes.
Floh, der, balha: Flohbiß, der, balhatsípés: Flöhig, adj. balhás: Flöhſame, der, balhamag.
Floß, das, die Flöße worauf man fährt, talp, talphajó, szál, szálhajó; das flößen des Holzes, faúsztatás: Flößen d. i. Holz, fátúztatni a' vízen: Flößgraben, der, faúsztató tsatorna: Floßholz, das, úsztatott fa.
Flöte, die, síp, flóta; Flöte blaſen, flótázni: Flötenbläſer, Flötenſpieler, der, flótázó: Flötenwerk, das, in der Orgel, sípkészület az orgonában.
Flötz, der, in Bergwerken, értzterület, köterület a' bányákban.
Flor, der. das Blühen, virágzás, virágjában létel; die Zeit der Blüthe, virágzás ideje; trop. blühender Zuſtand, virágzó állapot, díszlés; der Flor der Wiſſenſchaften, a' tudományok virágzása; im Flore ſeyn, díszleni, virágozni, divatjában lenni; eine Art Zeug, fátyol; Flor zur Trauer, gyász-fátyol: Floretſeide, die, fátyolselyem, az az, igen vékony és ritka.
Floßfeder, die, úszószárny.
Flott, adj. úszó, das Schiff flott machen, a' megfeneklett hajót kiemelni, elindítni; flott leben, kedvére 's bőven élni.
Flotte, die, hajósereg, hadi hajósereg: Flotille, die, kis hajósereg.
Fluch, der, átok, szitok, káromkodás, szitkozódás, átkozás, megátkozás, átkozódás; f. Unglück, (bibl.) gonosz, szerentsétlenség: Fluchen, káromkodni, káromlani, szitkozódni; verfluchen, megátkozni: Fluchen, das, káromkodás, káromlás: Flucher, der, káromkodó.
Flucht, die, futás, szaladás, in die Flucht ſchlagen, megszalasztani, megfutamtatni, megverni, visszaverni az ellenséget.
Flüchten, elszaladni, elfutni p. o. a' veszedelem elől; ſich zu jemanden flüchten, valakihez futni t. i. mint menedék helyre; ſt. in Sicherheit bringen, bátorságos helyre vinni: Flüchten, das, szaladás, futás.
Flüchtig, adj. futó, szaladó: flüchtig werden, megfutamodni, megszaladni; vergehend, múlandó, hirtelen múló, elrepülő, elszálló; leicht, ſchnell fliehend, szaladós, futós, gyors, jó futó; leichtſinnig, állhatatlan, változó eszű; in der Eile gemacht, hirtelen v. sietve készült p. o. munka; adv. futva, futvást, szaladva, hirtelen, gyorsan, futtában, sebesen, sietve, imigyamúgy: Flüchtigkeit, die, hamarság, gyorsaság, sietség; mulandóság: Flüchtling, der, szökevény; vízeszű, állhatatlan, tséltsap.
Flück, adj. von jungen Vögeln, anyányi, p. o. madár, repülhető.
Flügel, der, szárny; trop. die Flügel hängen laſſen, leereszteni a' szárnyát, búsúlni, szomorkodni; einer Armee, a' hadisereg szárnya, eines Hauſes, az épület szárnya, einer Thür, eines Fenſters, ajtó, ablak szárnya; ein muſikaliſches Inſtrument, szárny szabású Fortepiáno: Flügelchen, szárnyatska: Flügeldecke, die, szárnyfedél: Flügelförmig, adj. szárnyszabású; adv. szárnyformára: Flügelkleid,

das, szárnyasruha: Flügelmann, der, szárnyintő, jeladó: Flügelpferd, das, szárnyasló (Pegazus); Flügelwerk, das, ennivaló madarak, v. szárnyas állatok: flügeln, felszárnyalni.

Flüſſig, adj. fließend, folyó, híg; adv. folyva; flüſſig werden, megolvadni, folyóvá lenni, meghígulni; flüſſig machen, elolvasztani, megolvasztani; Flüſſigkeit, die, hígság, folyóság, híg v. folyó test.

Flüſtern, súgni, susogni, suttogni: Flüſtern, das, suttogás, susogás.

Flug, der, das Fliegen, repülés; einen Vogel im Fluge ſchießen, reptében lelőni a' madarat; auf dem Fluge, futtában, hamarjában; was fliegt, z. B. ein Flug Vögel, Bienen, egy sereg madár, egy raj méh: Flugfeuer, das, repülő láng: Fluglech, das, z. B. in Bienenſtöcken, kijáró lyuk a' méhkason: Flugſand, der, szálló homok: Flugſchrift, die, iromány: Flugs, adj. tüstént, azonnal.

Flur, die, sik mező, térség, róna föld; mezőség, mező: Flurſchütze, der, mezőtősz.

Fluß, der, das Fließen, folyamat, folyás; der Strom, folyóvíz, ein ſchiffbarer Fluß, hajóbíró folyóvíz, hajókázható, folyóvíz, einen Fluß durchwaten, általgázolni v. meglábolni a' folyóvizet, ableiten, elárkolni v. másfelé venni, über einen Fluß ſetzen, általmenni a' vizen, általevezni; von feſten Körpern, z. B. Gold in Fluß bringen, az aranyat megolvasztani; eine Krankheit, tsúz, náthanemű nyavalya a' testben.

Flußbad, das, folyófördő: Flußbett, das, a' folyóvíz árka: Flußfieber, das, náthahideg: Flußfiſch, der, folyóvízi hal: Flußkrebs, der, folyóvízi rák: Flußpferd, das, vízi ló: Flußſchiff, das, folyóvízi hajó: Flußſchildkröte, die, folyóvízi teknősbéka: Flußwaſſer, das, folyó v. folyóbeli víz, folyóvízből merített víz.

Fluth, die, im Gegenſatze der Ebbe, tenger dagadás, áradás, Ebbe und Fluth, tengerjárás, tengerapadás és áradás; ſt. Welle, hullám, zaj; das Drängen des Waſſers, víztolúlás v. ár; trop. eine Fluth von Thränen, a' könnyek árja: Fluthzeit, die, a' tenger dagadás v. áradás ideje, tengerdagály.

Fockmaſt, der, előárbotz.

Fockſegel, das, elővitorla.

Fohlen, von der Stute, megelleni, megtsikózni: Fohlen, das, tsikó, kis tsikó.

Folge, die, das Folgen auf etwas, következés, das iſt die Folge nicht, az onnan v. abból nem következik; ſt. Gehorſam, z. B. Folge leiſten, engedelmeskedni, dem zu Folge, ahoz képest, a' szerént; die künftige Zeit, a' jövendő idő, z. B. die Folge wird es lehren, a' jövendő idő majd megmutatja; in der Folge, ezután, ennekutánna, idővel; das wird Folgen haben, ennek következése lesz; Schluß, z. B. daraus eine Folge ziehen, következést húzni v. okoskodni valamiből: Folgen, hinter einer Sache gehen, utánna menni, követni valamit, késérni, p. o. a' halottat, jemanden auf dem Fuße folgen, valakit nyomban követni; dem Range, der Würde nach, mit auf; utánna következni, valakit követni p. o. a' hivatalban, az országlásban; der Zeit nach, következni utánna, z. B. ein Unglück folgt auf das andere, egyik szerentsétlenség a' másikat éri; mit aus, daraus folgt, abból következik, hogy 's a't. ſich nach etwas richten, engedni valakinek, telyesítni valaki kívánságát, akaratját; gehorchen, engedelmeskedni; ſt. entſtehen, származni belőle, lenni; ſt. nachahmen, követni, hímezni valakit.

Folgend, adj. darauf kommend, következő, következendő p. o. esztendőben; jövő, jövendő; auch läßt es ſich mit dieſer, — e, — es, verwechſeln, z. B. er ſprach folgendes, ezeket mondotta; auf folgende Art, illyen módon: Folgenreich, adj. z. B. ein Krieg, nagy és sokféle következésű p. o. háború.

Folgern, ſchließen, következtetni, p. o. valamiből valamit, okoskodni: Folgerung, die, körct-

kezés, okoskodás; in der Logik, kihozás.
Folgezeit, die, jövendőség, jövendő idő.
Folglich, adv. következésképpen, következőleg, és így, tehát.
Folgſam, adj. engedelmes, engedelmeskedő; adv. engedelmeskedve: Folgſamkeit, die, engedelmeskedés, engedelmesség.
Foliant, der, d. i. ein Buch in Folio, ívnagyságú könyv, legnagyobb formáju könyv.
Folie, die, hártyaértz.
Folter, die, tortúra, kínzás: Folterbank, die, kinzópad v. szék: Folterer, der, kinzó vallató: Foltern, valakit kínzani, kínzással vallatni; trop. martern, quälen, mardosni, mint a' lelki esméret valakit.
Fond, der, Fonds, Hauptſumme, Stamm, tőkepénz, tőke summa; Geldquelle, pénz forrása, jövedelem kútfeje.
Fontanell, das, folyóseb; Fontanell ſetzen, folyósebet nyitni.
Foppen, kötődni, kötekedni, ingerkedni valakivel: Foppen, das, kötekedés, kötődés.
Fordern, verlangen, kívánni, megkívánni valamit; ſeinen verdienten Lohn fordern, érdemlett jutalmát kívánni; vor Gericht fordern, valakit törvény eleibe idézni: Fordern, das, kívánás: Forderung, die, kívánság, kívánás, megkívánás: Forderer, der, valamit kívánó, megkívánó: Forderungsſatz, der, kívánattétel.
Förder, adv. tovább, továbbá.
Fördern, weiter ſchaffen, z. B. Waaren, tovább küldeni, vinni v. szállítni; ſt. beſchleunigen, siettetni, ſich fördern, sietni, fördere dich, siess, láss hozzá; ſt. befördern, előmozdítni: Förderſam, adj gyors, siető; adv. gyorsan, sietve: Förderung, die, előmozdítás, elősegítés.
Forelle, die, pisztráng.
Form, die, Geſtalt, alkat, forma; ſt. Art, mód, nach gewöhnlicher Form, a' szokott mód szerént: Formalien, Formalitäten, die, bévett szokás és mód: Format, das, eines Buches, a' könyvnek rétnagysága v. formátja: Formel, die, Redensart, szóllásmód: Formiren, formálni, formáját, készítni valaminek; ſich formiren, rendbe v. hadlábba allani, mint a' katonák: Formenſchneider, der, formametszö: Formular, das, formamustra; Förmlich, adj. die gehörige Form habend, formás; wahr, wirklich, igaz, valóságos, forma szerént való, valóságos illendő; adv. forma szerént; valóban, valósággal; igazán, illendően.
Forſchbegierde, die, vizsgálódó v. nyomozókívánság: Forſchbegierig, adj. vizsgálódni, nyomozódni szeretö: Forſcheln, nyomozgatni valamit: Forſchen, genau nach etwas fragen, kérdezősködni, nyomozódni, tudakozódni valami felöl; unterſuchen, vizsgálni, nyomozni valamit: Forſchen, das, die Forſchung, tudakozódás, kérdezősködés; vizsgálás: Forſcher, der, tudakozódó, tudakoló; vizsgáló, vizsgálodó: Forſchungsgeiſt, der, vizsgalódó elme.
Forſt, der, Wald, erdő, erdőség, tsere: Forſtamt, das, erdőtisztség: Forſtbeamte, der, erdőtiszt: Forſtbediente, der, erdő kerülő inas: Forſtmeiſter, der, erdőmester: Forſtrath, der, erdőtiszti tanátsos: Forſtrecht, das, erdőtenyésztetés törvényei: Forſtweſen, das, erdőtenyésztetést illető dolgok: Forſtwiſſenſchaft, die, erdőtudomány, az erdőtenyésztetésnek tudományja.
Förſter, der, erdökerülő.
Fort, das, kis vár, erősség.
Fort, adv. vorwärts, előre, tovább előbb, elébb, und ſo fort, 's így tovább; d. i. weg, fort, d. i. weg mit dir, távozz, menj el, menjetek el; fort u. fort, d. i. beſtändig, szünet nélkül, immer mehr fort, egy folytában.
Fortan, adv. ezután, ennekutánna: Fortarbeiten, folytatni a' munkát v. dolgozást.
Fortbrauchen, z. B. eine Arzney, folyvást v. tovább is élni p. o. az orvossággal: Fortbrennen, folyvást v. még mindég égni: Fortbringen, elvinni, elhordani, elhozni p. o. szekeren, hajón; weiter bringen, tovább v. elébb

vinni ; trop. ſich fort br. magát eltartani, magán segítni, elélni.
Fortdauer, die, tartás, eltartás, megmaradása valaminek ; Fortdauer der Seele nach dem Tode, a' lélek halhatatlansága: Fortdauern, tartani, eltartani, megmaradni : Fortdauernd, adj. tartós, megmaradó, örökös ; adv. szüntelen.
Forteilen, elsietni.
Fortfahren, elmenni p. o. kotsin ; etwaś fortſetzen, folytatni valamit, tovább menni valamiben p. o. munkában ; weiter fahren, tovább hajtani p. o. kotsival v. a' lovakat ; Fortfliegen, elrepülni : Fortführen, elvinni p. o. kotsival.
Fortgang, der, elmenetel ; ſt. Fortdauer, tartósság, tartás, menetel ; folyamat : Fortgehen, elmenni ; továbbmenni, folytatni útját : Fortgehen, daś, elmenetel : előmenetel : Fortgehend, adj. folyvástvaló, folyamas, tartós, húzomos.
Forthelfen, elősegítni valakit valamiben.
Fortjagen, elhajtani, elűzni ; davonjagen, elnyargalni.
Fortkönnen, elmehetni ; tovább mehetni ; trop. mit etwaś nicht fortkönnen, meg-v. elakadni, nem boldogúlhatni valamiben Fortkommen, el- v. kiszabadúlni, elmenni ; weiter, tovább v. előbb menni, haladni ; trop. zunehmen, előmenni, előbbre menni, boldogúlni valamiben ; ſt. wachſen, v. Pflanzen, megſakadni, nőni, tenyészni, teremni ; in der Welt fortkommen, elélni, boldogúlni : Fortkommen, daś, kiszabadúlás; elmenetel ; boldogúlás, elélelés.
Fortlaſſen, elereszteni, elbotsátni : Fortlaufen, elszaladni, elfutni ; tovább futni ; folyvást menni, folyamatban lenni : Fortlaufend, adj. tartós, húzomos, folyvást menő : Fortleben, nem szünni meg élni : Fortleſen, tovább olvasni, folytatni az olvasást.
Fortmachen, ſich, elszaladni : eilen, elsietni ; mit etwaś fortfahren, folytatni valamit : Fortmüſſen, gehen, reiſen u. ſ. w. kénteleneségből elmenni ; ich muß fort, el kell mennem.
Fortpacken, ſich, eltakorodni, packe dich fort! takorodj! lódulj : Fortpflanzen, szaporítni, elszaporítni, tenyészteni, p. o. a' növerényt, szőlőt ; trop. ſich fortpflanzen, terjeszteni, szaporodni, terjedni, tenyészni, elszaporodni : Fortpflanzung, die, tenyesztetés, terjesztés, szaporítás, elszaporodás, tenyészés.
Fortreden, tovább beszélni v. mondani, folytatni a' beszédet : Fortreiſe, die, elindúlás, útra indúlás, elútazás ; tovább útazás : Fortreiſen, elútazni, útra indúlni ; tovább útazni, folytatni az útját : Fortreißen, elszakasztani, elrántani ; ſich z. B. von der Liebe fortreißen laſſen, magát a' szerelemtől el hagyni ragadtatni: Fortreiten, ellovagolni : Fortrennen, elszaladni, elnyargalni : Fortrollen, tovább hengergetni ; hengeregni : Fortrücken, elmozdítni ; tovább taszítni ; ſt. weiter gehen, elébb v. tovább menni.
Fortſchaffen, Schen, elküldeni, p. o. leveleket, für weiter ſchaffen, elébbadni valamin ; Fortſchicken, elküldeni : Fortſchieben, eltaszítni, eltolni : Fortſchießen, von Menſchen, elszaladni, sebesen elmenni : Fortſchiffen, elhajókázni : Fortſchlafen, folyvást aludni : Fortſchleichen, elillantani, alattomban elszökni : elmenni : Fortſchleppen, elhurtzolni : Fortſchreiben, folytatni az irást : Fortſchreiten, elébb menni, folytatni a' menést, haladni ; trop. ſt. zunehmen in etwaś, előmenni ; haladni, boldogúlni, előmenetelt tenni valamiben : Fortſchreiten, daś, előmenetel, boldogúlás : Fortſchreitend, adj. előhaladó, boldogúló : Fortſchritt, der, trop. előmenetel, előhaladás, boldogúlás : Fortſegeln, elhajókázni : Fortſenden, elküldeni : Fortſetzen, etwaś, folytatni valamit : Fortſetzung, die, folytatás : Fortſingen, folytatni az éneklést : Fortſollen, d. i. gehen, z. B. ich ſoll fort, el kell mennem : Fortſpielen, folytatni a' játszást : Fortſpringen, elugrani : Fortſtudiren, folytatni a' tanúlást.

Forttragen, elvinni: Forttreiben, wegtreiben, elhajtani, elűzni; ſt. weiter treiben, z. B. Vieh, tovább hajtani; ſt. fortſetzen, folytatni valamit.

Fortwachſen, tovább nőni: Fortwähren, tovább tartani, eltartani: Fortwandern, elvándorlani: Fortwehen, elfújni: Fortweiſen, eligazítni, elküldeni: Fortwollen, elakarni menni.

Fortziehen, elhúzni; tovább húzni; ſich fortziehen, elköltözni valahonnan, tovább höltözni: Fortzug, der, elköltözés.

Foſſil, das, ásvány; Foſſilien, ásványok, minerák.

Fourage, die (furázs) abrak, lóeleség, marhaeleség, takarmány: Fouragiren, etetni, abrakolni, etetni menni: Fouragiren, das, etetés.

Fourier, der, gazdatiszt, furír, kvartélytsináló.

Fourniren, kemény fával kirakni v. megborítni, p. o. a' fenyőfa készületet, asztalt 's a' t.

Fracht, die, die Ladung, tereh, portékatereh 's a' t. mellyet hajóra v. szekérre raknak; ſ. Fuhrlohn, tereh v. vitelbér: Frachtbrief, der, terehvalló levél, terehlaistrom: Frachtfuhrmann, der, fuvaros, terehfuvarozó: Frachtgeld, das, terehvitelbér, szekér v. hajóbér: Frachtſchiff, das, terehhordó — terehvivő — portékás hajó: Frachtwagen, der, terehordó szekér: Frachtzettel, der, terehútasító levél, terehlajstrom.

Frack, der, kivágott nyari kaput.

Fractur, die, törtbetők, v. írás.

Frage, die, kérdés: Fragen, kérdezni, megkérdezni valakit, jemanden um Rath fragen, tanátsot kérdeni valakitől, nach jem. fragen, kérdezősködni, tudakozódni valaki v. valami felől, valaki v. valami eránt; nach etwas fragen, d. i. ſich bekümmern, ſich aus jem. oder aus einer Sache machen, gondolni valakivel, valamivel, er fragt nach niemanden, senkivel sem gondol, er fragt viel darnach, sokat is gondol vele, az az, semmit se, nach etwas nicht fragen, fel se venni valamit: Fragen, das, kérdezés, kérdés, tudakozódás, kérdezősködés.

Frager, der, kérdő, kérdező.

Fragepunkt, der, kérdés, a' kérdés yeleje: Frageweiſe, adv. kérdésképpen, kérdve: Fragezeichen, das, kérdőjel: Fragſelig, adj. kérdezősködő, kérdezősködni szerető.

Fragment, das, tördelék.

Fraiß, die, nyavalyatörés, nehéznyavalya.

Franco, adj. frey, z. B. einen Brief Franco ſchicken, megváltva küldeni a' levelet, előre lefizetni a' váltságát.

Franc, adj. szabad; adv. szabadon.

Frankiren, z. B. einen Brief, előre lefizetni a' levél váltságát, megváltani a' levelet, vitelbérváltva küldeni, p. o. levelet postán.

Franſen, Franzen, die, rojt, rojtprém: Franſig, adj. rojtos, rojtprémes, tzafrangos; adv. rojtosan, tzafrangosan.

Franke, der, Frankus; frank, frantzia pénz neme, melly mintegy 24 xr. tesz jó pénzben.

Franzband, der, frantziakötés t. i. könyv kötés.

Frappant, adj. szembetűnő különös.

Fraß, der, Gefräßigkeit, nagyevetőség, faldoklás; Nahrung der Thiere, állatok eledele.

Fräßig, adj. torkos, nagyevető: Fräßigkeit, die, torkosság.

Fratſchlerinn, die Fretſchlerweib, das, kofa, kúfárné, kúfáraszszony;

Fratt, adj. durchs Aufreiben wund gemacht, feltört, kisebesedett: Fratt, der, feltörés, feldörgölés.

Fratze, die, hijjábanvalóság: Fratzengeſicht, das, ijjesztőkép, tsudakép, rút ábrázat, rémség.

Frau, die, aszszony, eine junge Frau, ifjú aszszony, eine alte Frau, öreg aszszony, eine erſt verheirathete Frau, menyetske; ſt. Gattin, feleség, ſich eine Frau nehmen, feleséget venni, megházasodni; ſt. Frauenzimmer, fejér személy; ſt. Hausfrau, gazdaszszony; Kloſterfrau, apátza aszszony; unſere liebe Frau, d. i. die Jungfrau Maria, szűz Mária, Boldog aszszony, Boldogságos szűz.

Frauenbild, das, szűz Mária képe: Frauenei&, das, kőüveg: Frauenglas, das, tsíllámkő: Frauenhaar, das, vénus fodorka: Frauenkirche, die, szűz Mária temploma: Frauenkloſter, das, apátzaklastrom: Frauenliſt, die, aszszonyi ravaszság: Frauenmantel, der, aszszonyi köpönyeg v. palást: Frauenmilch, die, aszszonytéj: Frauenputz, der, aszszonyi ékesség: Frauenſchmuck, der, aszszonyi drágaság: Frauenſchneider, der, aszszony szabó, aszszonyok szabója: Frauenſchuh, der, aszszonyi tzipő, tzipelló: Frauenſchuſter, der, aszszonyi varga.

Frauensleute, die, pl. aszszony személyek, aszszonyok: Frauensperſon, die, aszszony személy.

Frauenſtand, der, házas élet: Frauenſtuhl, der, szülőszék: Frauentag, der, Boldogaszszony napja: Frauenvolk, das, aszszonyok, fejérnép: Frauenzimmer, das, aszszonyok szobája; fejér személy; aszszony: Frauenzimmerhand, die, d. i. im Schreiben, aszszonyírás: Frauenzimmerkleidung, die, aszszony öltözet: Frauenzimmerlich, adj. aszszonyos.

Fräulein, das, kisaszszony.

Frech, adj. szemtelen, szemtelen vakmerő; unkeuſch, szemtelen, ortzátlan; adv. vakmerően, szemtelenül, ortzátlanúl: Frechheit, die, vakmerőség, szemtelenség, ortzátlanság.

Fregatte, die, fregát, fregáthajó.

Fregatvogel, der, kesely pelikán.

Fremd, adj. idegen, idegenországi, külsőországi, külföldi; ein Fremder, idegen, jövevény, idegen ember; ſt. ausländiſch, z. B. Waaren, Wein, külföldi p. o. portéka, bor; uns nicht angehend, idegen, a' mi másé; ſt. abgeneigt, z. B. er iſt fremd, oder er thut fremd gegen mich, idegen hozzám, idegenséggel viseltetik erántam; ſt. unwiſſend, z. B. fremd ſeyn in etwas, járatlan, idegen lenni valamiben; ſt. unbekannt, z. B. es kam mir fremd vor, idegennek v. rendes dolognak tetszett előttem, megütköztem rajta; es wird dir fremd vorkommen, tsudálkozni fogsz rajta, újságnak fog előtted tetszeni: Fremdartig, adj. különböző féle v. nemű: Fremde, die, (Perſon) idegen személy, t. i. leány, v. aszszony: Fremde, die, d. i. auswärtige Länder, külföld, idegen föld v. ország, z. B. in die Fremd gehen, reiſen, vándorlani, idegen földre menni, aus der Fremd kommen, külföldről viszszatérni: der Fremde od. Fremdling, jövevény, külföldi; trop. ein Fremdling in einer Sache ſeyn, d. i. unbekannt, járatlan, tapasztalatlan lenni valamiben.

Freſſen, von Thieren, enni, falni, felfalni, megenni; v. Würmern, megemészteni; v. Menſchen, unmäßig, unanſtändig eſſen, mohon enni, falni, illetlenűl v. mód nélkűl enni; trop. ſt. verzehren, z. B. der Roſt frißt das Eiſen, a' rozsda a' vasat megeszi v. emészti, das Feuer frißt um ſich, a' tűz tovább harapódzik: Freſſen, das, evés, falás; étel, állatok eledele.

Freſſer, der, evő, faló, nagy ehető, torkos: Freſſerey, die, nagyehetőség, tobzódó vendégeskedés, evés, ivás.

Freßbegierde, die, nagyehetőség, torkosság: Freßbegierig, adj. nagyehető, torkos: Freßfieber, das, torkos hideglelés; Freßgierig, adj. mohon éhes, Freßſpitze, die, falám, a' bogarak evést segítő szereik: Freßwanſt, der, nagy ehező, eszem iszom ember: Freßzange, die, harapófalám.

Freſſig, adj. torkos, nagyehető: Freſſigkeit, die, torkosság, nagyehetőség.

Freude, die, öröm; jemanden eine Freude machen, valakinek örömöt okozni; vor Freude weinen, örömében sírni; voll Freude, örömömben, örömödben, örömében, 's a' t. eine Freude an etwas haben, gyönyörködni valamiben; Freude an Kindern erleben, örömöt érni gyermekeiben: ein Gegenſtand, der Freude erweckt, öröm, gyönyörűség, gyönyörködés.

Freudenbezeugung, die, örömmutatás, örvendezés Freudenfeſt,

das, örömminnep: Freudengenuß, der, örömérzés, örömberészesülés: Freudengeſchrey, das, örömkiáltás v. kiabálás: Freudenlied, das, örömdal: Freudenmädchen, das, közönséges kurva: Freudenreich, adj. örvendetes: Freudenruf, der, örömkiáltás: Freudenthräne, die, örömkönny: Freudenvoll, adj. örvendetes, örömmel teljes: Freudentrunken, adj. örömbe merült.

Freudig, adj. örvendező, örvendetes, vídám; adv. örömmel, örvendezve: Freudigkeit, die, vídámság, örvendetesség.

Freuen, ſich, örülni, örvendeni valamin; es freuet mich, daß ꝛc. örülök rajta, örvendek, hogy etc.

Freund, der, Verwandter, rokon, atyafi, ein naher Freund, közelrőlvaló atyafi; jede Perſon die man liebt und achtet, barát, er iſt mein alter vertrauter Freund, régi meghitt barátom ő nekem, beſter Freund, kedves barátom! trop. Neigung zu etwas habend, kedvellője, barátja, p. o. a' tudományok; ich bin kein Freund von vielem Reden, nem szeretem a' sok beszédet v. nem vagyok barátja a' sok beszédnek.

Freundinn, die, ſt. Verwandte, rokon, atyafi; die Geliebte, szerető; eine Perſon die man liebt und achtet, barátné, leány v. aszszony barátja valakinek; Neigung zu etwas habend, barátja v. kedvellője, p. o. a' muzsikának.

Freundlich, adj. barátságos, nyájas, p. o. tekintet; adv. nyájasan, barátságosan: Freundlichkeit, die, barátság, barátságos magaviselet, nyájasság.

Freundſchaft, die, ſt. Verwandtſchaft, rokonság, atyaſiság; die Verwandten, az atyaſiság, az atyafiak együtt; gegenſeitige Liebe und Achtung zweyer Perſonen, barátság, z. B. Freundſchaft ſchließen, barátságot kötni, die Freundſchaft aufkündigen, felhagyni a' barátsággal; Beweiſe der Freundſchaft, szívesség, barátság, er hat mir viel Freundſchaft erwieſen, sok szivességgel volt irántam; ſt. Umgang, barátságos társalkodás: Freundſchaftlich, adj. barátságos, nyájas; adv. barátságosan.

Freundſchaftsbezeugung, die, barátság v. szívesség jele, barátság mutatás: Freundſchaftsband, das, barátságos öszveköttetés, barátság, barátság kötelei: Freundſchaftsbund, der, baráti szövetség: Freundſchaftsdienſt, der, baráti szívesség: Freundſchaftstrieb, der, barátságösztön.

Frevel, der, gonoszság, istenteleneség, elvetemedettség, vakmerő v. elvetemedett gonoszság: Frevelhaft, adject. elvetemedett, gonoszságos, gonosz, adv. gonoszúl, gazúl, elvetemedve: Frevelmuth, der, elvetemedettség, gonosz indúlat, vakmerő gonoszság: Frevelthat, die, gonosz tett, vakmerő gonoszság.

Frevelu, gonoszságra vetemedni, elvetemedni, vakmerő gonoszságot vinni véghez: Frevler, der, elvetemedett gonosztévő, vakmerő gonosz.

Freventlich, adj. gonosz, gonoszságos, vakmerő gonosz; adv. elvetemedni, gonoszúl.

Frey, adj. szabad, megszabadúlt, üres, ment valamitől, ein freyer Platz, szabados, tágos vagy térhely; freye Ausſicht, szabados kilatás, széljellátas; das Freye, terség; im Freyen, a' szabad ég alatt, a' térségen; frey von allem Zwange, szabad, szabadsággal bíró; er hat freyen Willen, szabad választása van, szabadon választhat; von freyen Stücken, önként; er hat freye Hand, nints megkötve a' keze, szabad tetszése szerént bánhat a' dologgal; adv. szabadon, függetlenül, tetszése szerént, p. o. élni; etwas frey, d. i. ohne Strafe thun, büntetés nélkül elkövetni valamit; ſt. offenherzig, szabadon, bátran, etwas frey und offenherzig bekennen, bátran és nyilt szívvel megvallani valamit.

Freybeuter, der, zur See, tengeri rabló; auf dem Lande, haramia: Freybeuterey, die, rablás: Freybillet, das, szabad bémeneteli billét, szabadbillét, szabadjel,

t. i. a' bémenetelre: Freybrief, der, felszabadúló levél; szabadság levél; ſt. Freypaß, útazó szabadlevél: Freycorps, das, szabad sereg: Freydenker, der, szabadon gondolkozó.

Freye, das, szabad mező v. égally, szabados tér hely: Freyen, z. B. ein Mädchen, megkéretni, p. o. leányt feleségül: Freyer, der, leánykérő, házasúlandó: Freyersmann, der, leánynézó, leánykérő.

Freyfrau, die, Báróné.

Freygeben, felszabadítni valakit, szabadsággal megajándékozni: Freygebig, adj. adakozó, bőkezű: Freygebigkeit, adakozóság, bőkezűség, adakozás: Freygeboren, adj. szabad szűléktől szarmazott, jeles születésű: Freygeiſt, der, önkény vallású, vallástalan: Freygeiſterey, die, önkény vallásúság, vallástalanság: Freygeiſteriſch, adj. vallástalani, önkény vallásosi; adv. vallástalanúl: Freygelaſſener, ein, szabadon botsáttatott; in Rückſicht des Herrn, szabadszolga: Freygut, das, nemes v. szabad jószág.

Freyhaben, d. i. etwas thun können, szabadon tehetni valamit, szabadságának lenni valamire; ſt. umſonſt haben, ingyen részesülhetni valamiben; Stunden, Schulen frey haben, z. B. wir haben heute frey, ma nints óránk a' tanításban, ma nints tanítás az oskolában, ma szabad napunk van: Freyhafen, der, szabad kikötő: Freyhalten, jemanden, valakit maga költségén tartani, valakiért fizetni: Freyhaus, das, szabad ház: adótól ment ház: Freyheit, die, szabadság; moraliſche, szabad tetszés; das Freyſeyn von Abgaben ꝛc. ment létel p. o. az adózástól; ſt. Privilegium, z. B. einer Stadt, szabadság, nyert szabadság: Freyheitsbrief, der, szabadság levél.

Freyherr, der, Báró: Freyherrlich, adj. bárói; Euer freyherrliche Gnaden, méltóságos v. nagyságos Báró Úr: Freyherrenſtand, der, Bárói rang: Freyherrſchaft, die, Bárság: Freyherrinn, die, Báróné.

Freylaſſen, einen Sclaven, a' rabszolgaság alól felszabadítni; ſt. los laſſen, szabadon botsátni, z. B. aus dem Gefängniſſe, a' tömlötzből, fogságból kieresztni: Freylaſſen, das, felszabadítás a' rabszolgaság alól; Loslaſſung, elbotsátás, szabadon botsátás, kieresztés.

Freylich, adv. ſt. allerdings, igenis, úgy vagyon; ſt. zwar, igaz hogy, való hogy, ugyan: Freyloos, das, ingyensors.

Freymachen, felszabadítni, szabaddá tenni; v. Abgaben, az adózás alól feloldozni, felszabadítni: Freymachung die, felszabadítás.

Freymann, der, d. i. Beſitzer eines Freygutes, szabad telek v. jószág birtokosa; ſt. Nachrichter, Scharfrichter, vesztőmester, hohér; ſt. Schinder oder Abdecker, nyúzó, hóhér inas.

Freymaurer, der, szabad kömíves: Freymaurerey, die, szabad kömívesség.

Freymüthig, adj. szabadlelkű, bátorlelkű, szabadon szólló, ein freyer Brief, szabadlélekkel írt levél, eine freye Aeußerung thun, szabadlelkűmódon kinyilatkoztatni magát; adv. szabadon, bátran, p. o. beszélni: Freymüthigkeit, die, szabadlelkűség, szabadon ítélés.

Freypaß, der, menedek levél.

Freyſchule, die, szabadoskola.

Freyſprechen, felszabadítni, feloldozni valami alól, z. B. einen Lehrling freyſprechen, a' tanúló inast felszabadítni, mesterlegénnyé tenni: Freyſprechen, das, die Freyſprechung, felszabadítás.

Freyſtaat, der, szabad köztársaság: Freyſtatt oder ſtätte, die, menedékhely, szabad menedék.

Freyſtehen, d. i. frey da ſtehen, wie z. B. ein Gebäude, magában szabadon állani, mint az épület máshoz nem ragasztva; d. i. erlaubt ſeyn, szabadságában lenni v. állani valakinek; es ſteht mir frey, szabadságomban áll: Freyſtehend, adj. szabádon álló, mással öszve nem ragasztott.

Freyſtellen, d. i. frey hinſtellen, úgy állítni v. tenni le valamit, hogy szabadon álljon, más dologhoz

ne érjen; st. frey lassen, szabadságba helyheztetni, valakinek tetszésére hagyni valamit: Freystellung, die, tetszésére hagyás: Freystunde die, szabad v. üres óra.
Freytag, der, péntek.
Freytisch, der, szabad asztal vagy kitartás.
Freywillig, adj. önkényes, önkéntvaló, szabad akaratú; adv. önként, készakartva; ein Freywilliger, szabados, önkényes katona, szabadseregbeli katona: Freywilligkeit, die, önkénység, önkéntség, készakarás, szabadakaratság, önkéntvalóság.
Freyzettel, der, szabadlevél.
Fricassee, das, vetretze.
Friede, der, békesség, machen, békességet kötni, békélni, ihn brechen, a' békességet megszegni, megrontani, felbontani; um Friede bitten, békességet kérni; ein erwünschter, vortheilhafter, ehrenvoller Friede kommt zu Stande, kívánt, hasznos, tisztességes békesség megkészül; st. Eintracht, innere Ruhe und Sicherheit, béke, békesség, tsendesség, im Frieden leben, békességben élni valakivel, ihn stören, a' békességet v. tsendességet megháborítni, vor jemanden keinen Frieden haben, valaki miatt nyugtának nem lenni, jemanden in Frieden lassen, békével hagyni valakit; laß mich in Frieden, hagyj békét nekem! ne bánts; st. Ruhe des Gewissens, belső nyugodalom, tsendesség.
Friedensartikel, der, Friedensbedingung, die, a' békesség feltétele, békepont, békességtzikkely: Friedensbote, der, békekövet, békesség hirdető követ: Friedensbrecher, der, békesség felbontó, békességrontó: Friedensbruch, der, békességtörés, v. rontás: Friedensbrüchig, adj. békességbontó.
Friedens-Congreß, der, követek tanátskozása a' helyre állítandó békesség felöl, békegyűlés.
Friedensfest, das, békességinnepe békeinnep.
Friedenshandlung, die, Bedingung, békességes alkudozás.
Friedensinstrument, das, békesség befoglaló levél, békeoklevél.
Friedensnachricht, die, békehír, békességes hír v. tudósítás.
Friedensschluß, der, békesség kötés, békekötés; kötött békesség: Friedensstifter, der, békességszerző: békéltető: Friedensstiftung, die, békesség szerzés: Friedensstörer, der, béke v. békesség, háborító, háborúságszerző, békességrontó: Friedensstörung, die, békeháborítás, háborúságszerzés.
Friedenstractat, der, békességalku, békesség feltételei.
Friedensunterhändler, der, békekötő, békesség eránt alkudozó: Friedensunterhandlung, die, békesség alkudozás, békealku.
Friedensvermittler, der, békéltető: Friedensvermittlung, die, békéltetés: Friedensvorschläge die, békességet tzélzó feltételek, ajánlások.
Friedenszeit, die, békesség ideje, békesség.
Friedfertig, adject. békességes, tsendességszerető, tsendszerető: Friedfertigkeit, die, tsendességszeretés, békességszeretés.
Friedlich, adj. békes, békességes, tsendes, friedliche Gesinnungen gegen jemanden haben, békes indúlattal lenni valaki eránt; adv. békesen, békességesen, tsendesen: Friedlichkeit, die, békességszeretés: Friedliebend, adj. békességszerető, tsendszerető: Friedsam, Friedselig, adj. béke v. tsendszerető, békességes.
Frieren, Frost empfinden, fázni, ich friere oder mich frieret, fázom; mich frieret an den Füßen, a' lábaim fáznak, a' lábam fázik; d. i. zu Eise werden, gefrieren, fagyni, megfagyni: Frieren, das, fázás, megfagyás, fagyás.
Fries, der, ein wollener Zeug, bojhos darótz; an der Säule, párkány, ormó az oszlopokon.
Friesel, der, köles himlő, veres.
Frisch, adj. kühl, híves, hűvös, hüss, z. B. es ist heute frisch draußen, ma híves van oda kinn; frische Luft, hüss v. friss levegő; frische Luft schöpfen, a' levegőre kimenni; noch unverdorben, friss, nem régi, újj v. nem állott p.o. portékák; frisches Ey, friss to-

jás, frische Butter, friss irós vaj, Obst, friss gyümölts, az az nem állott, most szedett; st. munter, eleven, vidám, friss, gyors; adv. hívesen, hűssen; vor kurzem, tsak most v. az elébb, frischgebackenes Brod, most sült v. puha kenyér; munter, elevenen, gyorsan, serényen, vidámon, frissen; prov. frisch gewagt ist halb gewonnen, a' ki meri, a' nyeri.

Frischen, megfrissítni, megújjítni; von Wildschweinen, Junge werfen, ferkeln, megmalatzozni, a' vaddisznóról mondatik.

Frischling, der, malatz, süldő malatz.

Friseur, (frizőr) der, hajfodorító: Frisiren, a' hajat megfésülni, befonni, felfodorítni: Frisirkamm, der, hajfonó fésü: Frisur, die, fodorított haj.

Frist, die, eine bestimmte Zeit, Termin, szabott v. kiszabott idő, időhatár; das Geld in vier Fristen bezahlen, a' pénzt négy időhatárra lefizetni, eine Frist bestimmen, időt v. napot határozni; die Verlängerung eines Termins, időhalasztás; st. Zeitraum, időszakasz, időköz, idő.

Fristen, aufschieben, halasztani, elhalasztani, halogatni; st. verlängern, z. B. die Zeit, meghoszszabbítni p. o. az időt, másszorra halasztani; jemanden den Zahlungs-Termin fristen, a' fizetés idejét meghoszszabbítni, elhalasztani; jemanden das Leben fristen, valakinek az életét tartogatni.

Fristung, die, halasztás, halogatás; tartogatás.

Froh, adj. fröhlich, víg, vidám p.o. ábrázat, froh seyn, örülni; voller Freuden, örvendetes, örvendeztető, vidám, víg; adv. vígan, vidámon: Frohgefühl, das, vidámság: Frohlocken, vígadni; vígadozni, örvendezni: Frohlocken, das, vígadozás, örvendezés: Frohlockend, adj. örvendező, vígadó; adv. örvendezve:

Frohsinn, der, vidámság, vidám lélek: Frohsinnig, adj. vidám, víg.

Fröhlich, adj. vidám, víg; adv. vígan, vidámon: Fröhlichkeit, die, vidámság, vígság.

Frohn, der, idézőhajdu, poroszló: Frohnacker, der, dézmás v. adózó föld: Frohnarbeit, die, robot, úrdolga: Frohnarbeiter, der, robotos: Frohnbar, adj. robotos, robot alá vettetett: Frohnbauer, der, robotos paraszt v. jobbágy: Frohndienst, der, robot, úrdolga, robotolás: Frohngut, das, robotos jószág: Frohnglaube, der, béres hit, szolgahit: Frohnleichnam, der, krisztus holt teste: Frohnleichnamsfest, das, úrnap, úrnapja: Frohntag, der, robotos v. robot nap.

Fröhnen, szolgálni, robotolni, úrdolgát tenni; trop. z. B. den Lüsten fröhnen, a' testi kívánságoknak szolgálni: Fröhner, der, robotos.

Fromm, adj. gottesfürchtig, istenfélő, kegyes, feddhetetlen, jó; sittsam, jámbor, szerény; gütig, kegyes, jóságos, jóltévő, kegyelmes; still, sanftmüthig, szelíd, jámbor; adv. feddhetetlenül, kegyesen; szerényen, jámborúl; szelíden.

Frömmeln, kegyeskedni, kegyes képmutató lenni: Frömmigkeit, die, kegyesség, kegyes élet, jámborság: Frömmler, der, kegyeskedő, színmutató.

Fronte, die, elej, homlokfal, eleje artzulátja valaminek.

Frontispice, die, Giebelseite, az épület homlokfala, artzulátja.

Frosch, der, béka; eine Krankheit an der Zunge bey den Zugviehe, békája a' lónak, ínydaganat, a' marháknál: Froschbiß, der, békafü; Froschlaich, der, békaporond, békaivadék, békatojás: Fröschchen, das, békátska.

Frost, der, fagy; st. Kälte, hideg, hidegség; trop. Empfindungen der Kälte bey einem Fieber, fázás t. i. hidegleléskor; Mangel an Lebhaftigkeit, z. B. in diesen Gedichten ist viel Frost, fagyos versek ezek: Frostbeule, lábon lévő fagyás, hidegvette gümő: Frostwetter, das, fagyos idő, fagy, fagyás: Frostig, adj. fagyos; gegen Kälte empfindlich, fázékony, hidegvette; kaltsinnig, hideg, indúlattalan, indúlat nélkül való; adv. fagyosan, hidegen.

Frottiren, st. reiben, dörzsölni.
Frucht, die, pl. die Früchte, was die Erde ꝛc. hervorbringt, als: Früchte a) der Erde, termés, élet, vetés, Frucht ernten, sammeln, a' termést learatni, betakarni; b) der Bäume, gyümölts, fai gyümölts; c) der Menschen und Thiere, magzat, szülemény; st. Nutzen, Gewinn, haszon, nyereség, gyümöltse p. o. a' munkának, igyekezetnek; st. Folge, következés.
Fruchtbar, adj. von der Erde, termékeny, jó termő; von Bäumen. gyümöltstermő, termékeny; von Menschen, Thieren, szapora, tenyésző; trop. furchtb. Einbildungskraft, bujálkodó képzelődés; die Fruchtbarkeit befördernd, termékenyítő, z. B. ein fruchtbarer Regen, hasznos eső, eine fruchtbare Witterung, tenyésző idő; adv. termékenyen: Fruchtbarkeit, die, termékenység, des Bodens, a' földnek termékenysége, der Thiere. tenyészőség, szaporaság: Fruchtbaum, der, gyümöltstermőfa: Fruchtboden, der, életes ház v. padlás: Fruchtbringend, adj. gyümöltstermő.
Fruchten, f. nützen, használni.
Fruchtfeld, das, élet termő föld.
Fruchtgehäuse das, magtok.
Fruchthandel, der, gabonakereskedés: Fruchthändler, der, gabona v. búzakereskedő: Fruchthaufe, der, kepe, több kereszt gabona együtt: Fruchthorn, Füllhorn, das, bőség szaruja, bőségszarv: Fruchthülse, die, polyva, léha, ondó.
Fruchtknospe, die, gyümöltsbimbó: Fruchtkorb, der, gyümöltskosár: Fruchtkranz, der, terméskoszorú.
Fruchtlos, adj. gyümöltstelen, terméketlen; meddő; st. unnütz, haszontalan: Fruchtlosigkeit, die, gyümöltstelenség, terméketlenség; meddőség; hijábanvalóság, haszontalan munka.
Fruchtnießung, die, der Nießbrauch, haszonvétel.
Fruchtzins, der, termésadó, termésre vetett adó.
Früh, adj. reggeli, jókori, jókor reggeli, koránvaló, am frühen Morgen, jókor reggel, korán; frühzeitig, koránvaló, koránérő, von früher Jugend an, első ifjúságától fogva; adv. reggel, sehr früh, korán v. jókor reggel, früh aufstehen, jókor v. idején felkelni: von früh bis in die Nacht arbeiten, reggeltőlfogva estig dolgozni.
Frühapfel, der, koránérő alma: Früharbeit, die, reggeli munka:
Frühbirne, die, koránérő körtvély,
Frühe, die, reggel, reggeli idő, in der Frühe, reggel jókor v. korán reggel, in aller Frühe, hajnalban: Früherbse, die, koránérő borsó.
Frühgebeth, das, reggeli könyörgés v. imádság: Frühgerste, die, idejénérő árpa: Frühgottesdienst, der, reggeli isteni tisztelet v. szolgálat.
Frühjahr, das, tavasz, kikelet.
Frühklug, adj. idején eszes.
Frühling, der, tavasz, kikelet, im Frühling, tavaszszal, kikeletkor; trop. der Frühling des Lebens, az élet tavasza, az ifjúi kor: Frühlingsblume, die, tavaszi virág: Frühlingscur, die, tavaszi orvoslás: Frühlingsfieber, das, tavaszi hideglelés: Frühlingsluft, die, tavaszi levegő v. szellő: Frühlingsregen, der, tavaszi eső: Frühlingssaat, die, tavaszi vetés: Frühlingssafran, der, tavaszi sáfrány: Frühlingsschlüsselblume, die, tavaszi kankalin, kásavirág: Frühlingssonne, die, tavaszi napfény: Frühlingstag, der, tavaszi nap: Frühlingsthau, der, tavaszi harmat: Frühlingswetter, das, tavaszi idő v. időjárás: Frühlingswind, der, tavaszi szél: Frühlingszeit, die, tavaszi idő.
Frühmesse, die, reggeli mise: Frühmette, die, reggeli ájtatosság: Frühmorgens, adj. reggel, jókor reggel.
Frühobst, das, koránérő gyümölts: Frühpredigt, die, reggeli prédikátzió.
Frühregen, der, reggeli eső.
Frühsonne, die, reggeli nap, v. napfény: Frühstück, das, fölöstök; Frühstücken, fölöstökölni: Frühstunde, die, reggeli óra.

Frühzeit, die, reggeli idő: Frühzeitig, adj. was früh reift, z.B. ein Apfel, koránérő p. o. alma; trop. was vor der Zeit bald geſchieht, koránvaló, jókori, idejénvaló; adv. idején korán, jókor.

Fuchs, der, róka; rókaeb; der Fuchspelz, róka, rókabőr; die Fuchsgelbe Farbe, sárgapej, sárgaló; ein ſchlauer, liſtiger Menſch, ravasz ember, ravasz róka; ein alter Fuchs, ag ravasz, vén ravasz.

Fuchsbalg, der, rókabőr, a' róka lehúzott bőre: Fuchſen, adj. rókától való: Fuchspelz, der, rókabőr; ein mit Fuchsbalg gefüttertes Kleid, rókatorkos bellésű ruha; bunda: Fuchseiſen, rókatsapta, rókafogó vas.

Füchslein, das, Füchschen, rókátska: Füchſen, adj. rókás, rókabőrös.

Fuchshöhle, die, rókalyuk v. barlang.

Fuchsjagd, die; rókavadászat.

Fuchsprellen, das, rókatsaptatás.

Fuchsroth, adj. rókaszínű, rókaszín, veres mint a' róka.

Fuchsſchwanz, der, rókafark; eine Pflanze, etset pázsit; ſt. Schmeicheley, hízelkedés, tsapodárság: Fuchsſchwänzen, ſchmeicheln, hízelkedni, tsapodárkodni: Fuchsſchwänzer, der, tsapodár, tsapodárkodó, hizelkedő: Fuchsſchwänzerey, die, tsapodárkodás.

Fuchtel, die, ein breiter Degen, pallos, palloskard, széles vasú kard, die Fuchtel geben, megkardlapozni.

Fuder, das, egy tereh v. vitel egy szekér p. o. széna, gauéj: Fuderweiſe, adj. szekerenként.

Fug, der, juss, szabadság; mit Fug und Recht, illendően és igazán.

Fuge, die, ein Ort, wo zwei Körper an einander gefügt ſind, összefoglalás, helye, ereszték, választék p. o. deszkán; in der Muſik, játszás, szaladás.

Fügeeiſen, das, dongavas a' bodnároknál.

Fügen, egybe- v. öszvefoglalni, öszve- v. egymásbaereszteni; ſich in etwas fügen, magát valamihez alkalmaztatni v. szabni; ſich fügen, d. i. ſich zutragen, történni, megesni, nadhdem es ſich fügt, mint a' dolog hozza magával v. engedi; ſich fügen, d. i. zu Willen ſeyn, engedni valakinek.

Füglich, adj. paſſend, ſchicklich, alkalmatos, illendő, hozzávaló, helyes; adv. alkalmatosan, illendően, jól, helyesen: Füglichkeit, die, illendőség.

Fügſam, adj. magaalkalmaztató, hajló hajlandó, engedő: Fügſamkeit, die, engedés, engedőség.

Fügung, die, be- v. öszvefoglalás, öszvereresztés, foglalódás, p. o. két dolognak egy mashoz való foglalódása; rendelés.

Fuglos, adj. igazságtalan; adv. igazságtalanúl: Fugloſigkeit, die, igazságtalanság: Fugſam, adj. füglich, mélto; adv. méltán.

Fühlbar, adj. d. i. fähig zu fühlen, érző, érezhető, trop. ein fühlbares Herz, érzékeny szív: was gefühlt wird, érezhető; das iſt mir nicht fühlbar, azt nem érezhetem; adv. érezhetőleg, érezhetőképpen; keményen p. o. megbüntetni: Fühlbarkeit, die, érző tehetség, érezhetőség; érzőség, érzékenység.

Fühlen, betaſten, tapintani, tapogatni; trop. einem auf den Zahn fühlen, valakit megkésértetni, probára tenni v. venni: oft fühlen, érzékelni, hozzányúlni, illetni p. o. kézzel, einem Kranken den Puls fühlen, a' beteg pulszusát v. verőerét tapintani; ſt. empfinden, érezni, z.B. Schmerz fühlen, fájdalmat érezni; ſich fühlen, d. i. ſeine Kraft, Größe ꝛc. érezni magát, érezni a' maga erejét, bízni magához, bízni a' maga erejéhez, tehetségéhez: trop. Liebe gegen jemanden fühlen, szeretni valakit, Mitleid fühlen, szánni valakit: Fühlen, das, tapogatás, tapintás; érzés.

Fühlfaden, der, Fühlſpitze, die, tapogatószarv, apró szarvatskák a' férgek fején: Fühlhorn, das, tsáp, apró szarvatskák a' bogarak fején: Fühllos, adj. érzéketlen; adv. érzéketlenül: Fühlloſigkeit, die, érzéketlenség: Fühlung, die, tapasztás, tapintás, illetés; érzéklés.

Fuhre, die, das Fahren, kotsizás, szekerezés, egy fordúlás, egy-

szeri járás t. i. szekéren; d. i. Fuhrwerk, szekér, kotsi, alkalmatosság, eine Fuhre ſuchen, szekeret, kotsit keresni, eine Fuhre aufnehmen, alkalmatosságot fogadni; ſt. Fuder, tereh, egy vitel, egy szekér p. o. széna; f. Fuhrgeld, szekér v. kotsibér, vitelbér, fuvar.

Fuhrleute, die, kotsisok, szekeresek, szekeres emberek: Fuhrlohn, der, kotsi- v. szekérbér, fuvar: Fuhrmann, der, d. i. Kutſcher, kotsis; der für Lohn fährt, fuvaros, szekeres ember, furmányos: Fuhrweg, der, szekér v. kotsiút: Fuhrwerk, das, szekér, kotsi, hajó; szekerezés, kotsizás; ſich mit dem Fuhrwerk nähren, szekerezésből élni: Fuhrweſen, das, szekerezés, szekerezést illető dolgok.

Führen, vinni, t. i. szekeren, kotsin, hajón, auch ei-ki-odavinni, Waaren zu Markte führen, portékát vinni a' vásárra, jemanden über einen Fluß führen, valakit a' folyóvízen át talvinni t. i. hajón, Geld aus dem Lande führen, az országból a' pénzt kivinni; ſt. leiten, z. B. einen Blinden führen, vezetni a' vakot; ins Gefängniß führen, tömlötzbe vinni, trop. einen auf das Eis führen, jégre vinni valakit, az az, megtsalni; die Bewegung leiten, z. B. einen Wagen, Schiff, a' szekeret, a' hajót kormányozni; den Degen gut zu führen wiſſen, jól tudni a' kardot forgatni, die Feder zu führen wiſſen, tudni a' pennát forgatni, jól tudni írni, az az, a' gondolatit feltenni, írásba foglalni; eine beſtimmte Richtung geben, z. B. eine Mauer, einen Graben führen, kőfalat rakni, árkot húzni v. ásni; wohin leiten, z. B. der Weg führt wohin, az út visz valahová; ſt. anführen, z. B. eine Armee führen, a' hadat v. tábort vezérleni; die Regierung führen, a' köztársaságot kormányozni; die Aufſicht über etwas führen, valamire felvígyázni: die Haushaltung führen, a' házi gazdaságot vinni, gazdáskodni, eine Handlung führen, kereskedést üzni, einen Proceß führen, pert folytatni, perlekedni; in ſich enthalten, z. B. der Fluß führt Gold, ez a' folyóvíz magával aranyat hord: bey ſich führen, d. i. tragen, magával hordozni, p. o. pénzt; einen Namen führen, nevezteini; eine ſtolze, übermüthige Sprache führen, kevélyen beszéllni; Klage über etwas führen, panoszolkodni valami felől; ein Leben führen, életet élni.

Führer, der, vezető, vezér, vezérlő; kormányozó, a' hajón, kormányos; tanító, nevelő: Führerinn, die, vezető, vezér: Führung, die, vivés, szekeren v. számonvivés; vezetés, vezérlés, igazgatás; die Führungen Gottes, az Isten útai, végzései, Isteni gondviselés; ſt. Verwaltung, kormányzás.

Füllbier, das, töltelékser.

Fülle, die, das Vollſeyn, teljesség, épség; trop. Fülle des Herzens, a' szívnek teljessége: Ueberfluß, bőség, bővség, teljesség, die Fülle haben, bővelkedni; töltelék, die Fülle einer gebratenen Gans, a' sült lúd töltelékje.

Füllen, anfüllen, megtölteni, teletölteni, valami edényt; einen Graben mit Erde füllen, az árkot földel megtölteni v. behányni; ſt. hineingießen, megtölteni, teletölteni p. o. vízzel, daher gefüllt, töltött, megtöltött, p. o. káposzta, gefüllte Blumen, teljes virág; f. ein Füllen werfen, megtsikózni, megvemhezni, tsikót elleni, megelleni, mint a' ló, szamár.

Füllen, das, tsikó, vemhe, szamár, ló, teve vemhe: Füllen, das, die Füllung, meg- v. teletöltés: Füllhorn, das, bőség szaruja: Füllſel, das, Fülle, die, töltelék, az ételben, sültben: Füllwein, der, töltelékbor: Füllwort, das, pótlék szó.

Fund, der, találás, einen Fund machen, találni valamit; találmány, talált dolog: Fundgrube, die, feltalált bánya, új bánya: Fundrecht, das, a' találás v. találó jussa: im Bergbaue, bányatalálás jussa: Fündig, adj. eine fündige Grube, értztermő, gazdag v. fizető bánya.

Fünf, öt; bey Eintheilungen, z. B.

je fünf in einem Bette, öten öten egy ágyban.

Fünfblätterig, adj. ötlevelű.

Fünfe, die, az ötös szám: Fünfeck, das, ötszeglet: Fünfeckig, adj. ötszegletű: Fünfer, der, az ötös szám, ötös: Fünferley, adj. ötféle.

Fünffach, fünffällig, adj. ötszeres, ötfelé osztatott; adv. ötszeresen: Fünffingerkraut, das, pimpó, lúdpázsit.

Fünfhundert, ötszáz: Fünfhundertmal, ötszázszor: Fünfhundertſte, ötszázadik.

Fünfjährig, adj. ötesztendős; alle 5 Jahre geſchehend, öt esztendőnként előforduló: 5 Jahre dauernd, öt esztendeig tartó.

Fünfmal, adj. ötször, ötszörte: Fünfmalig, adj. ötszöri; Fünfmonatlich, adj. öthónapi.

Fünfpfündig, adj. ötfontos.

Fünftägig, adj. ötnapi, ötnapos: Fünftauſend, ötezer; je fünftauſend, ötezeren: Fünfte, der, die, das, ötödik: Fünftehalb, ötödfél: Fünftel, das, ötödrész: Fünftens, adv. ötödször: Fünftheilig, adj. ötrészű, ötosztályú.

Fünfzehn, tizenöt; bey Eintheilungen, tizenöten: Fünfzehner, der, tizenötös: Fünfzehnmal, adv. tizenötször; Fünfzehnte, der, die, das, tizenötödik.

Fünfzig, adv. ötven, ötvenen: Fünfziger, ötvenesztendős: Fünfzigjährig, idem: Fünfzigmal, ötvenszer: Fünfzigſte, der, die, das, ötvenedik: Fünfzigſtes, ötvenedikszer.

Funke, der, szikra; trop. Funken von Verſtand zeigen, szikráit v. jeleit mutatni az észnek: Funken, szikrázni: Fünkchen, das, szikrátska.

Funkeln, glänzen, ſtrahlen, z. B. wie Edelſteine, Augen ꝛc. tsillámlani, tsillogni, fényleni, ragyogni: Funkeln, das, tsillámlás, ragyogás, fénylés: Funkelneu, adj. ujdon új, tsupa új.

Für, praep. mit Acc. bedeutet anſtatt, —ért, helyett, für jemanden bezahlen, valakiért v. valaki helyet megfizetni; um, —ért, —on, —en, für Geld ſchreiben, pénzért írni, für Geld kaufen, pénzen venni; nach Vermögen oder Beſchaffenheit, —hoz, v. —hez képest, z. B. für meinen Theil, az én részemhez képest, für die kurze Zeit, daß ꝛc. ahoz a' kevés időhöz képest. hogy 's a t. zu Gunſten, —nak, —nek, —ért, —ra v. —re nézve, javára, mellett, für jemanden bitten, valaki mellett v. valakiért kérni; wegen, —ért, für die Fracht bezahlen, megfizetni a' vitelért, kifizetni a' terehbért; als wie, ſo gut als, z. B. für gewiß annehmen, verſichern, wiſſen, bizonyosnak tartani, állítni, bizonyosan tudni, ich liebe ihn für mein Leben, úgy szeretem őtet, mint az életemet; was anlangt, in Anſehung, z. B. ich für meine Perſon, ſtimme für den Frieden, én részemről a' békességet választom; auf, —ra, —re, z. B. für jedes Jahr, minden esztendőre. Beſondere Redensarten, z. B. ich kann nichts für den Schaden, én a' kárról nem tehetek; für und für, d. i. immer, mindenkor; da ſey Gott für! az Isten ne adja! Tag, für Tag, Jahr, für Jahr, napról napra, naponként, esztendőről esztendőre, esztendőnként; Schritt für Schritt, lépésenként, lassú lépést; Mann für Mann, fejenként.

Fürbitte, die, közbevetett kérés t. i. másért, közbevetés, közbenjárás, Fürbitter, der, közbenjáró, kérő másért.

Furche, die, barázda; trop. Runzel, barázda, rántz: Furchen, d. h. Furchen ziehen, barázdát húzni, hasítni v. venni; durchfurchen, z. B. die Erde, felbarázdálni, felszántani: Furchenweiſe, adv. barázdánként.

Furcht, die, félelem, ijedtség, in Furcht ſeyn, félelemben lenni, zwiſchen Furcht u. Hoffnung ſchweben, félelem és reménység közt lebegni, einem Furcht einjagen, valakire ráijeszteni, valakit megijeszteni; ſt. Ehrfurcht, innige Hochachtung, tisztelet, félelem, tiszteletből való félelem.

Furchtbar, adj. félelmes, rettentő; adv. félelmesen, rettentőképpen Furchtbarkeit, die, félelmesség, rettentőség: Furchtlos, adj. ba

tor, nem félő, félénktelen; félelemnélkülvaló, félelmetlen, rettenthetetlen; adv. bátran, mérészen, meg nem rettenve: Furchtloſigkeit, die, bátorság, félelmetlenség, rettenthetetlenség: Furchtſam, adj. félénk, félékeny, rettegő, ijedős, nyúlszívű; adv. félénken, rettegve; furchtſam werden, megfélemleni: Furchtſamkeit, die, félénkség, félékenység.

Fürchten, etwas, oder vor etwas, félni valamitől, ſich fürchten, félni, tartani valamitől, fürchte dich nicht, ne félj, semmitől se tarts; ſt. ſich ſcheuen, innige Achtung für etwas haben, félni valakit, Gott fürchten, félni az Istent: Fürchterlich, adj. rettenetes, iszonyú, rettentő; adv. rettenetesen, iszonyúan.

Furie, die, eine Göttin, fúria; die Furien, fúriák.

Furiös, adj. dühös; adv. dühösen.

Fürlieb nehmen, mit etwas, megelégedni vele v. valamivel.

Fürſprache, die, szószóllás, közbenjárás, eine Fürſprache für jemanden einlegen, jó szót tenni valakiért v. valaki mellett; ſt. Vertheidigung, oltalmazás, védés: Fürſprecher, der, szószólló, közbenjáró; ſt. Vertheidiger, ügyvéd, ügyvédő: Fürſprecherinn, die, ügyvédő, közbenjáró t. i. aszszony, leány.

Fürſt, der, Fejedelem, z. B. Fürſt von Siebenbürgen, Erdélyi Fejedelem v. Erdélyország fejedelme; Hertzeg: Fürſtin, die, Hertzegné, Hertzeg aszszony: Fürſtlich, adj. fejedelmi, pompás; hertzegi, hertzeghez illő, fejedelmi; adv. fejedelmi, hertzegi módon; fürſtliche Durchlaucht, kegyelmes Hertzeg!

Fürſten, das partic. gefürſtet, hertzeggé téttetett, hertzegségre emeltetett: Fürſtenmäßig, adj. hertzegi, hertzeghez illő, fejedelmi; adv. hertzegi v. fejedelmi módon: Fürſtenhaus, das, fejedelmi, hertzegi ház v. palota: Fürſtenkrone, die, fejedelmi korona: Fürſtenrang, der, fejedelmi, hertzegi méltóság v. rang: Fürſtenrecht, das, fejedelmi, hertzegi juss: Fürſtenſtand, der, hertzegi méltóság: Fürſtenthum, das, fejedelemség, hertzegség.

Furt, die, gázló, gázlóhely a' vízen keresztül.

Fürwahr, adv. valóban, bizonnyára, bizonnyal.

Fürwort, das, szószóllás, közbenjárás; ein Redetheil, névmás, név mássa.

Füſelier, der, könnyű fegyveres gyalogkatona.

Füſiliren, agyon lőni.

Füßchen, das, lábatska.

Fuß, der, láb, zu Fuß gehen, kommen, reiſen, gyalog járni, jönni, menni, útazni, zu Fuße dienen, gyalogok közt v. a' gyalogoknál t. i. katonáknál, szolgálni, ſich auf die Füße machen, indúlni, elindúlni, lábra kelni; feſten Fuß faſſen, erősen állani, wie Feinde, megfészkelni magát; der Fuß eines Tiſches, einer Bank, az asztal, a' pad lába, eines Berges, a' hegy töve v. allya; als Versglied, versláb: als Maaß, lábnyom, láb, einen Fuß groß, egy lábnyi; ſt. Zuſtand, állapot, láb, auf ſchlechtem Fuße ſtehen, roszsz állapotban lenni, roszsz lábon állani.

Fußangel, die, vassulyom.

Fußbad, das, lábferdő, lábvíz, lábförösztés: Fußbank, die, zsámoly, lábító, zsámolyszék: Fußbecken, der, lábmosó medentze: Fußblatt, das, lábtalp: Fußboden, házföld, szobaföld: Fußbreit, adj. egy lábnyi szélességű: Fußbreite, die, a' láb szélessége.

Fußdienſt, der, gyalog szolgálat.

Fußeiſen, das, béko, békóvas: Fußen, mit dem Fußeiſen auftreten, ráhágni v. lépni, ráállani a' lábára; trop. ſich auf jemanden verlaſſen, valakire támaszkodni, jemanden trauen, bízni valamibe.

Fußfall, der, lábhozesés, labaihoz borúlás, esedezés, esdeklés t. i. térden állva: Fußfällig, adj. lábaihoz borúló, alázatos; adv. lábaihoz borúlva, térdreesve, térden állva, alázatosan.

Fußgänger, der, gyalog, gyalog ember: Fußgeſtelle, das, talp, talpa v. allapja valaminek, des Tiſches, asztalláb: Fußgicht, die, podagra, lábköszvény.

Fußknecht, der, talpas, gyalog hajdú: Fußkuß, der, lábtsókolás.
Füßling, der, harisnyafej, botoskaptza feje.
Fußmaaß, das, lábmérték.
Fußpfad, der, gyalogút, ösvény: Fußpunkt, der, (Nadir) talppont, lábpont.
Fußreiſe, die, gyalog útazás.
Fußſack, der, lábkaptza, botos: Fußſchell, die, békó, békóvas: Fußſchemel, der, zsámoly, zsámolyszék: Fußſohle, die, talp, lábtalp: Fußſoldat, der, gyalog katona: Fußſpitze, die, lábhegy, lábujjhegy: Fußſpur, die, lábnyom: Fußſtapfen, die, nyom, nyomdok, lábnyom; in iemandes Fußſtapfen treten, valaki nyomdokát követni: Fußſteig, der, gyalogút, ösvény: Fußſtrick, der, hurok, huroktőr.
Fußteppich, der, pallószönyeg: Fußtritt, der, das Auftreten, lépés, hágás; ein Tritt mit dem Fuße, egy lépes; Tritt, z.B. am Tiſche, lábító, asztalláb.
Fußvolk, das, gyalogság, gyalog katonaság.
Fußwaſchen, das, lábmosás: Fußwaſſer, das, lábvíz: Fußweg, der, gyalogút: Fußwerk, das, lábai valamelly eszköznek: Fußwurzel, die, boka, bokatáj.
Fußzehe, die, lábujj, hüvelykujj a' lábon.
Futter, das, eleség, élés, takarmány a' marhának, ennivaló, abrak; unter Kleider, bélés t. i. ruha alá.
Futteral, das, börböntze, tok; Hut-Futteral, kalaptok.
Futterbandel, das, abraklóválú: Futterboden, der, abrakhoz való padlás.
Futtergeld, das, abrakra való pénz: Futtergetreide, das, abraknak való élet: Futtergras, das, takarmánynak v. eleségnek való fű.
Futterhemde, das, derékra való, paraszt lájbli.
Futterkaſten, der, abrakos láda: Futterklinge, die, szetskametszó: Futterkorb, der, abrakló kosár: Futterkorn, das, abraknak való rozs: Futterkraut, das, takarmány.
Futterleinwand, die, béllésnekvaló vászon v. gyólts, béllésvászon, béllésgyólts.
Futtermauer, die, béllőfal.
Futterraufe, die, ráts.
Futterſack, der, abrakos tarisznya: Futterſchneider, der, szetskametszö: Futterſchwinge, die, szórólapát: Futterſtroh, das, szetskanak való szalma, etetni való szalma.
Futtertuch, das, béllésnek való posztó, béllésposztó.
Futterung, die, abraklás, abrak eleség.
Futterwanne, die, szóró edény: Futterwicke, die, bükkön, tavaszi lednek.
Futterzeug, das, béllésnekvaló materia.
Füttern, 1) das Vieh, etetni, megetetni, abrakolni t. i. lovakat, das junge Federvieh füttern, enni adni v. vetni a' tsirkéknek, die Vögel füttern ihre Jungen, a' madarak etetik a' fiaikat; Futter für das Vieh abgeben, z. B. der Klee füttert gut, táplálatot adni p. o. a' lóhere jó táplálatot ád a' marhának: 2.) ein Kleid mit Leinwand ꝛc. von innen überziehen, béllelni, megbéllelni p. o. a' ruhát gyoltsal, selyemmel 's a' t. von außen überziehen, z. B. eine Kugel, kivülről bévonni: Fütterung, die, etetés, megetetés; ſt. Futter, eleség, takarmány a' marhának, abrak.

G.

Gabe, die, adás, adomány, eine Gabe Arzney, egy béadás v. egy adomány orvosság, vétel, bévetel; ein Geſchenk, ajándék, adomány, alamizsna; Fähigkeit, Anlage, adomány, tehetség, talentom, die Gaben des Geiſtes, a' lélek tehetségei, ein Mann von vielen Gaben, sok talentomú ember.
Gabel, die, villa, t. i. evő villa; ſt. Heu- oder Miſtgabel, favilla, vasvilla, gyüjtővilla, ganéjhányóvilla: Gabelchen, das, villátska.
Gabeldeichſel, die, kétágú szekérrud.

Gabelförmig, adj. gabelig, kétágú villaforma, kétágú, ágas, ágasbogas.
Gabelhirſch, der, ágasbogas szarvú szarvas.
Gabelig, adj. ágasbogas.
Gabelkraut, das, Zweizahn, der, farkasfogfü.
Gabelnadel, die, hajtü: Gabelſtange, die, kétágú rúd v. pózna.
Gabelſtiel, der, villanyél: Gabelwagen, der, petrentzés szekér.
Gabeln, villára szúrni; felbökni, felöklelni szarvával, mint a' szarvas.
Gabe, die, ſt. Abgabe, Steuer, adó; Gabenfrey, adj. adótól ment.
Gabler, der, Gabelhirſch, pántzélos kólty.
Gackern, von Gänſen, gágogni: Gackern, das, gágogás.
Gähnen, ásítni: Gähnen, das, ásitás.
Gähren, pezsegni, forrani, forrni kezdeni, mint a' bor; megkelni, mint a' kovász; zúgni, zúgolódni, mint a' békételen nép: Gähren, das, die Gährung, pezsgés, forrás, megforrás, megkelés, t. i. a' kovász megkelése; trop. unruhige Bewegung, lázzadó mozgás, háborgás, zendülés, zenebonáskodás: Gährungsmittel, das, savanyító t. i. kovásznak.
Gällen, tsengeni, tsendülni, megtsendülni, die Ohren gällen mir, a' füleim tsengenek.
Gänge, adj. kelő, kelendő, járó; gänge und gabe, forgó, járó, p. o. pénz.
Gängelband, das, jártató kötő, a' járni kezdő kis gyermekeknek: Gängelwagen, der, járató v. járó kotsi, a' kis gyermekeknek számára: Gängeln, ein Kind, a' kis gyermeket kötőn jártatni.
Gänschen, das, liba, zsiba, ludatska.
Gänſeaar, Gänſeadler, der, fekete sas: Gänſeauge, das, felhozóidéző jel a' könyvnyomtatóknál.
Gänſeblume, die, százszorszép rukertz: Gänſebraten, der, lúdsült, lúdhús petsenye.
Gänſeey, das, lúdtojás.
Gänſefeder, die, lúdtoll: Gänſefett, das, lúdzsír: Gänſefleiſch, das, lúdhús: Gänſeflügel, der, lúdszárny: Gänſefuß, der, lúdláb; ein Kraut, libatopp, laboda, lúdlábfü.
Gänſegekröſe, das, das junge von der Gans, lúdaprólék: Gänſeegeſchrey, das, lúdgágogás.
Gänſehirt, der, lúdpásztor.
Gänſekeule, die, lúdtzomb: Gänſekiel, der, lúdtoll: Gänſeläus, die, lúdtetü.
Gänſeleber, die, lúdmáj.
Gänſepappel, die, papsajt mályva, kereklevelü mályva.
Gänſerich, Ganauſer, Ganſer, der, gúnár; ein Kraut, liba pimpó, lúd pimpó.
Gänſeſchmalz, das, lúdzsír: Gänſeſchwarz, das, lúdaprolék feke!e lév: Gänſeſtall, der, lúdól.
Gänſewein, der, lúdbor, az az, víz.
Gänzlich, adj. egész, teljes, minden; adv. egészen, teljességgel.
Gaden, der, ein Behältniß für Sachen, tartó, a' miben valamit tartanak; beſ. ein Stockwerk, emelet, kontignátzió.
Gaffel, die, ſt. Abgabe, adó.
Gaffen, bámúlni, száját tátni, szájongani, szemét mereszteni valamire: Gaffen, das, bámulás, szájongás: Gaffer, der, bámúló, szájongó.
Gahre, die, megkelés, a' tésztának megkelése; ein Sauerteig mit Hopfen und Kleyen vermiſcht, komlóskorpa, kovász, poshasztó; élesztő p. o. serélesztő.
Gakſen, kodátsolni, kárálni, mint a' tyúk.
Galan, der, szerető, mátka.
Galant, adj. artig, jeles, modos, nyájas; ſt. prächtig, pompás, díszes: adv. jelesen, módosan, nyájasan, pompásan; ſt. verliebt, szerelmes; adv. szerelmesen.
Galanterie, die, Artigkeit, jelesség, módosság, nyájasság, magakedveltetés; Pracht, fénypompa, fényesség, ékesség; Putz, öltözetbeli ékesség: Galanterie-Handel, der, ékességárosság, pompaportékákkal való kereskedés, pompamíváros ság: Galanteriehändler, der, ékességáros, pompaportékaáros, pompamív-v. tsetsebetseáros: Galanteriewaare, die, pompa- v. ékességbeli portéka.
Galeere, die, gálya: Galeeren-

Sklave, gályarab: Galeerenſtrafe, die, gályarabbüntetés.
Galeotte, die, galeot nevű hajó.
Galgen, der, akasztófa, törvényfa: Galgenberg, der, akasztófadomb: Galgendieb, der, Galgenſchelm, Galgenſchwengel, akasztófáravaló, gazember.
Galimathias, der, Wortgewirr, értetlen v. hijjábanvaló beszéd, zűrzavar v. öszveviszszabeszéd, a' minek se ele'e se utólja.
Galitzſtein, der, gálitzkő.
Galla, die, Hofpracht, oder Feſt, pompa, innepi pompa, udvari pompa tartás; in Galla ſeyn, erſcheinen, d. i. in feſtlicher Kleidung, pompa öltözetben lenni, v. jelenni meg: Gallakleid, das, pompa öltözet, v. köntös, innepi köntös v. pomparuha: Gallatag, der, pompanap, innepnap: Gallatracht, die, pompaöltözet.
Gallapfel, der, gubó, gubats, gubits, suska.
Galle, die, epe; trop. die Galle läuft ihm über, felháborodik az epéje; ſt. Zorn, méreg, harag, boszszúság; ein Auswuchs unter der Zunge der Pferde, pók, lónyavalya.
Gallen, mit Galläpfeln zubereiten, z.B. die Seide, gubats lévbe mártani p. o. selymet: Gallenbitter, adj. keserű mint az epe, epéskeserű: Gallenblaſe, die, epehójag: Gallenfieber, das, epesárhidegelés: Gallenfluß, der, epesáros hasmenés: Gallenkolik, die, epesáros kólika: Gallenkrankheit, die, epesáros betegség: Gallenruhr, die, epesáros hasmenés: Gallenſtein, der, epekő: Gallenſucht, Gallſucht, die, sárgaság: Gallenſüchtig, adj. sárgaságban lévő: Gallentrank, der epésital.
Gallerie, die, folyosó, fogódzó, Bilder-Gallerie, képes tár; ein bedeckter Gang, fedett tornátz.
Gallerte, die, Sulze, kotsonya, fagylalt.
Galone, die, kihányás, borítás a' ruhán, p. o. aranysujtással v. borítással: Galoniren, paszamánnal, aranysujtással megborítni.
Galopp, der, vágtatás, habókolás, kalopírozás: Galoppiren, vágtatni, sebes habókolva menni, v. lovagolni, kalopírozni.
Ganerbe, der, Miterbe, örökségi osztályostárs.
Gang, der, das Gehen, menés, járás, menetel; die Bewegung lebloſer Dinge, z. B. einer Uhr u. d. gl. járás, menés, forgás, p. o. az óra járása, malom forgása; Fortgang einer Sache, menetele, folyamatja valamelly dolognak, einer Sache ihren Gang laſſen, meghagyni a' dolgot a' maga folyamatjában; ſt. Art und Weiſe, út mód valamire, ein jeder befolgt ſeinen Gang, kiki követi a' maga útját; Ort, wo man geht, járás, járó hely, út, ösvény, p. o. az erdőben, kertben; von Speiſen, ſo viel als auf einmal aufgeſetzt wird, egy fogás étel: in der Mühle, kerék, járó kerék a' malomban, eine Mühle mit zwey drey Gängen, két, három kerekű malom: ſt. Canal, tsatorna, földalatti menetel.
Gangader, die, (Bergb.) értzér neme a' bányában.
Gangbar, adj. z. B. Weg, mehető, járható t. i. út; wo häufig gegangen wird, járt p. o. út, a' mellyet igen járnak; trop. gebräuchlich, járó, kelő, kelendő, gangbare Münze, járó pénz, gangbare Waare, kelendő portéka: Gangbarkeit, die, járhatóság, járás, p. o. pénz járása, kelőség, kelendőség, a' portéka kelése.
Gans, die, pl. die Gänſe, lúd; eine zahme — wilde Gans, szelid — vad lúd; trop. eine dumme Gans, bangó, bohó, ostoba: Gans, d. i. Bündel, Büſchel, tsomó, kötet, nyaláb: in Eiſenhütten, eine Maſſe von geſchmolzenem Eiſen, öntött vasgerenda.
Gante, der, kaloda.
Ganz, adj. egész; trop. vortrefflich, tökélletes, derék, jeles, du biſt ein ganzer Mann, derék fi v. ember vagy; ſt. völlig, vollſtändig, teljes, egész, zwanzig ganze Jahre, egész húsz esztendeig; gänzlich, insgeſammt, egész, mint együtt, ſeine ganze Familie, az egész famíliája, von ganzen Herzen, teljes szívemből v. szívedből: adv. egészen, teljeség-

gel: ganz und gar nicht, teljességgel nem, éppen nem, ganz gewiß, minden bizonnyal; ſt. fehr, nagyon, igen; ganz wohl! igen jól van, helyesen, ganz wohl, (als Antwort auf einen Auftrag) értem.

Ganze, das, az egész, az egész dolog, minden; im Ganzen, általjában véve, der Handel im Ganzen, nagyjában való kereskedés: Ganzhufig, adj. merőkörmü, egészkörmű.

Gar, adj. fertig, zubereitet, kész, beſ. von Speiſen, wenn ſie gehörig gekocht ſind, jól megfőtt: adv. gänzlich, völlig, egészen; fehr, felette, nagyon, igen; gar nicht, teljességgel nem, gar zu groß, felette nagy, warum nicht gar? ich dachte gar, de hogy! lehetetlen, éppen bizony, mit beszélsz.

Garant, der, kezes: Garantie, die, kezesség: Garantiren, etwas, kezes lenni, kezességet vállalni magára valamiért.

Garaus, das, vég, véghezvitel, elvégzés; végromlás v. veszély.

Garbe, die, kéve; Garben binden, kévét kötni.

Garde, die, testőrzősereg, v. katonák.

Garderobe, die, Kleiderkammer, köntöskamara ruhatartó; ſt. Kleider, ruházatok, köntösök, sokféle öltözetek.

Gardine, die, kárpit, firhang.

Gare, die, Dünger, trágya, ganéj; bey den Gerbern die Zubereitung, kikészítés, kitímárlás, megkészítés.

Gareꝛz, das, tisztált réz.

Garkoch, der, piatzi szakáts, ételáros: Garküche, die, ételáros bolt, piatzi konyha.

Garn, das, Fäden aus Flachs ꝛc. geſponnen, fonál, von Flachs, lenfonál; ſt. Netz, háló, fonálháló, für Fiſcher, halászháló.

Garnbaum, der, zugolyfa, a' szövőszéken: Garnbleiche, die, fonálfejérítő.

Garnhandel, der, fonálárosság, fonállal kereskedés: Garnhändler, der, fonáláros, fonállal kereskedő: Garnhaſpel, die, gombolyító.

Garnknaul, der, gombojag fonál.

Garnreuſe, die, fonálvasra, teszi-veszi.

Garnſammler, der, fonálvevő: Garnſpinner, der, fonó.

Garnweber, der, takáts.

Garnele, die, ollótlan rák.

Garſtig, adj. beſchmutzt, motskos, bémotskolt; häßlich, rút, tsunya, otsmány, undok: adv. rútúl, tsunyáúl, otsmányúl.

Garten, der, pl. die Gärten, kert, einen Garten anlegen, kertet tsinálni, bauen, kertészkedni.

Gartenarbeit, die, kerti munka.

Gartenbau, der, kertészség, kertészkedés: Gartenbeet, das, ágy, veteményes ágy: Gartenblume, die, kerti virág: Gartenblümchen, das, kerti virágotska: Gartenbuch, das, kertészkönyv.

Gartendieb, der, kerti tolvaj.

Gartenerbſe, die, kerti borsó: Gartenerde, die, kerti termő föld.

Gartenfrucht, die, kerti termés.

Gartengewächs, das, kertivetemény v. növevény: Gartengras, das, kertifű.

Gartenhaus, das, kerti múlatóház, kerti ház.

Gartenkreſſe, die, kerti zsazsa, saláta, torma: Gartenkunſt, die, kertészség, kertészmesterség.

Gartenland, das, kertnek való föld: Gartenlaube, die, kerti leveles szín.

Gartenmauer, die, kertfal, kertkerítés: Gartenmelde, die, német paréj, labodaparéj, ízetlenlaboda: Gartenmeſſer, das, kertészkés: Gartenmohn, der, kertimák: Gartenmünze, die, kertiménta, fodor ménta.

Gartennelke, die, pompás szegfű: Gartenneſſel, die, kerti tsalán.

Gartenraute, die, kerti ruta: Gartenſalat, der, kerti saláta: Gartenſchnecke, die, kerti tsigabiga: Gartenſpinne, die, kerti pók.

Gartenzaun, der, kert kerítése v. sövénye.

Gärtchen, das, kertetske, kis kert.

Gärtner, der, kertész; ein Kunſt-Blumen-Gärtner, virágkertész, Küchen-Gärtner, konyhakertész; Baum-Gärtner, fakertész: Gärtnerey, die, kertészség: Gartenkunſt, die, kertészmesterség.

Gas, das, eine Luftart, gőzszesz,

leregőszesz; savanyúságszesz a' testekben.
Gäſchen, tajtékzani, habzani.
Gäſcht, der, tajték.
Gäspe, die, ein Maas, was man in beyden zuſammengehaltenen hohlen Händen faſſen kann, két öszvemarék; eine Gäspe Mehl, két öszvemarék liszt.
Gäßchen. das, útszátska, köz, közle, sikátor.
Gaſſe, die, útsza, eine ſchmale Gaſſe, keskeny v. szűk útsza; Gaſſe welche die Soldaten bilden, katonasor v. katonarend; Gaſſe laufen, megveszszőztetni.
Gaſſenbube, Gaſſenjunge, der, tanúlatlan paraszt gyermek: Gaſſenbettler, der, útszán űkő, v. álló kóldús.
Gaſſenbauer, der, parasztdal: Gaſſenhund, der, kóborlókutya.
Gaſſenlied. das, paraszt dal v. nóta: Gaſſenlaufen, das, (als Strafe bey den Soldaten) veszszőzés, farmatringozás.
Gaſt, der, pl. die Gäſte, vendég, jövevény, idegen; jeder zum Speiſen geladene, vendég, jemanden zum Mittags- oder Abendeſſen einladen, valakit ebédre v. vatsorára hívni, elhívni, ſeyn Sie heute mein Gaſt, legyen az Úr ma az én vendégem, v. ebédeljen v. vatsoráljon ma az Úr nálam; ungebethene Gäſte, hívatlan vendégek.
Gaſtbett, das, vendégágy.
Gaſtfrey, adj. vendéglő, vendégszerető: adv. vendégszerető módon, nyájasan, szívesen: Gaſtfreyheit die, vendéglés, gazdálkodás, vendégszeretés: Gaſtfreund, der, der eingeladen wird, vendég, ebédre v. vatsorára hívott vendég; der einladet, vendégszerető, gazdálkodó: Gaſtfreundſchaft, die, vendégszeretés, megvendéglése a' vendéguek, gazdálkodás: Gaſtfreundſchaftlich, adj. gazdálkodó, vendégelni szerető: adv. barátságosan, szívesen.
Gaſtgeber, Gaſtwirth, der, vendégfogadós.
Gaſthaus, das, Gaſthof, der, vendégfogadó; als Speiſehaus, vendéglőház.
Gaſtiren, vendégelni, megvendégelni.
Gaſtmal, das, vendégség.
Gaſtrecht, das, vendégi juss.
Gaſtſtube, die, vendégszoba.
Gaſtwirth, der, fogadós, vendégfogadós: Gaſtwirthin, die, fogadósné.
Gaſtzimmer, das, vendégszoba.
Gäten, gyomlálni; mit der Hacke gäten, irtani t. i. irtó kapával: Gäten, das, gyomlálás, mit der Hacke, irtás: Gäter der, gyomláló: Gäthacke, die, irtókapa, gyomlálóvas.
Gätlich, adj. ſt. bequem, alkalmatos; mittelmäßig, középszerű.
Gatte, der, d. i. Ehemann oder Frau, hitestárs, hitves; Ehemann, férj: Gatten, überhaupt vereinigen, verbinden, egyesülni, egyé lenni; ſich gatten, paaren, begatten von Thieren, párzani, bakzani, párasodni.
Gatter, das, rostély, vasrostély: Gatterthor, das, rostélyos kapu: Gatterthür, die, rostélyos ajtó.
Gattin, die, feleség, hitves, hitestárs.
Gattung, die, ſt. Art, nem; ſt. Art, faj fajta; von verſchiedener Gattung, külömbféle, sokféle.
Gau, der, das Land, im Gegenſatze der Stadt, falu; ein Bezirk, tartomány, darabföld.
Gauch, der, ein Geck, bolond, szeles bolond: Gauchbart, der, bakszakálfű.
Gauche, die, unreine Flüſſigkeiten, genyetség.
Gauchheil, das, ein Kraut, tikszem, tyúkszem, tyúkbegy.
Gaudieb, der, zsivány, tanúlt tolvaj.
Gaukeley, die, szemfényvesztés, alakosság: Gaukelhaft, adj. alakos; szemfényvesztő, tsalárd; adv. alakosi v. szemfényvesztő módon, tsalárdúl: Gaukeln, alakoskodni, tsalni, a' szemfénnyét elvenni, elveszteni t. i. alakosság által: Gaukelſpiel, Gaukelwerk, das, szemfényvesztés: Gaukler, der, szemfényvesztő, alakos: Gaukleriſch, adj. szemfényvesztői, alakosi; adv. szemfényvesztő módon, alakosan.
Gaul, der, Pferd, ló.

Gaum, Gaumen, der, szájpadlás: Gaumenbein, das, szájpadlástsont.
Gauner, der, zsebelő zsivány, tanúlt tolvaj, ravasz tolvaj: Gaunerſprache, die, tolvajnyelv.
Gazelle, die, ein Thier, zerge; rerna.
Geäder, das, d. i. die Adern, erek, erezet a' testben.
Geäß, das, Futter, takarmány, eleség a' marhának.
Geartet, adj. beſchaffen, alkatott, minémüségü, úgy termett; gut geartet, jó erköltsü.
Gebäck, das, was gebacken wird, egyszeri sütés; Gebackenes, sütemény.
Gebälk, das, gerendázat.
Gebären, szülni, gyermeket hozni a' világra; geboren werden, születtetni, a' világra lenni; gebären wollen, vajúdni, szülni akarni, szülő félben lenni; gebohren, született: Gebähren, das, szülés: Gebährerinn, die, szülő anya: Gebärmutter, die, méh: Gebärſtuhl, der, szülő szék.
Gebäu, Gebäude, das, épület.
Gebauer, das, kalitzka.
Gebauſche, das, kebel.
Gebe, gäng und gebe, forgó, járó t. i. pénz.
Gebefall, d. i. Dativ, harmadik ejtés.
Gebein, das, tsont, tetem; die Gebeine, tsontjai, tetemei valakinek.
Gebeiße, das, marakodás.
Gebelle, das, ugatás.
Geben, adni; ſt. ſchenken, ajándékozni, adni; oda v. általadni, adni p. o. férjhez valakinek a' leányát; mittheilen, közleni, adni p. o. jó tanátsot; oft geben, adogatni; Achtung geben, figyelmezni; Feuer geben, tüzet adni, lőni; ſich geben, engedni, alább hagyni valamiben, megadni magát; ſich Mühe geben, igyekezni, iparkodni, utánna járni; ſt. geſchehen, daseyn, z. B. was giebt es? mi dolog? mi baj? was giebts Neues? mi újság? giebts nichts Neues? nints valami újság? — ſt. hervorbringen, lenni belőle, teremni, adni, z. B. die Bäume geben gute Balken, ezekből a' fákból jó gerendák lesznek, válnak; dieſe Bäume geben vieles Obſt, ezek a' fák sok gyümöltsöt teremnek; nicht achten z. B. auf jemandes Worte, nichts geben, semmit sem hajtani valaki szavára: Geben, das, adás: Gebenedeyet, adj. áldott: Geber, der, adó.
Geberde, die, taghordozás, tagjártatás, tagmozdúlás.
Geberden, ſich, tagjait jártatni, hordozni v. mozgatni; ſich betragen, magát viselni: Geberdekunſt, die, tagjártatás mestersége p. o. az ékesszóllásban: Geberdenſprache, die, mutogató beszéd, beszéllés mutogatás által.
Geberinn, die, adó t. i. aszszony, leány.
Gebet, das, pl. die Gebete, imádság, könyörgés, fohászkodás; ein Gebet verrichten, könyörögni, imádkozni.
Gebetbuch, das, imádságos könyv, könyörgéses könyv: Gebetchen, das, imádságotska, fohászkodás: Gebetsformel, die, imádság forma.
Gebett, das, ágybeli, egy ágybeli készület.
Gebettel, das, kóldúlás.
Gebiet, das, der Zuſtand, da man andern zu gebieten hat, hatalom, birtok; Bezirk, worüber man zu gebieten hat, környék, tájjék, vidék; trop. die Grenze, z. B. das Gebiet der Beredſamkeit, az ékesszóllás határa, das unermeßliche Gebiet des Wiſſens, a' tudásnak megmérhetetlen határa.
Gebieten, d. i. befehlen, parantsolni; ſt. beſchließen, végezni, rendelni: Gebieter, der, parantsoló t. i. úr: Gebieterinn, die, parantsoló, t. i. aszszony: Gebieteriſch, adj. parantsoló, hatalmas, kénszerítő: adv. parantsolólag, parantsolva, hatalmasan, parantsoló módon.
Gebinde, das, íge, egy íge, az az, húsz v. negyven szál p. o. tzérna, fonál; kötés módja, kötés, kötet: bey Fäſſern, abrontsozat, oder ſt. Faß, hordó.
Gebirge, das, hegység, hegyek, bértzek, hegyvölgy; die Gegend um die Gebirge, hegyally, z. B. das Tokayer Weingebirge, hegyallya; bey Bergsleuten, jedes Geſtein, bányászna, bányászat; Gebirgig, adj. voll Gebirge, hegyes, hegyesvölgyes, z. B. ge-

birgige Gegenden, hegyesvölgyes tájjékok, hegyes tartományok: Gebirgiſch, adj. auf Gebirgen befindlich, hegyi, hegyről való: Gebirgsbewohner, der, hegy lakosa, hegy tájjék lakosa.

Gebiß, das, an dem Zaume, zabola, zabla, ein Gebiß anlegen, felzabolázni p. o. a' lovakat; die Zähne, fogak.

Geblöke, das, bégetés, bőgés.

Geblümt, adj. virágos, habos p. o. ruha, matéria; trop. eine geblümte Art zu reden, tzifrázott beszéd módja.

Geblüt, das, ſt. Blut, vér, z. B. von edlen Geblüt herſtammen, nemes vérből származni; ſt. Verwandtſchaft, vérség, atyafiság.

Gebot, das, ſt. Befehl, parantsolat, die zehn Gebote Gottes, az Istennek tíz parantsolatja; in der Auction, im Handel, ígérés p. o. a' portékáért v. kótyavetyén, ein Gebot thun, ígérni valamiért, p. o. az alkuvásban v. kótyavetyében.

Gebräme, das, prém.

Gebratenes, ein, sült, sült petsenye: Gebraten, adj. sült; adv. sülve.

Gebrauch, der, die Benutzung, haszonvétel, használás, haszonra fordítás; Gebrauch machen von etwas, hasznát venni valaminek; ſt. Gewohnheit, Sitte, szokás, bévett szokás, im Gebrauch ſeyn, szokásban lenni, der Gebrauch bringt es mit ſich, úgy a' szokás, az a' szokás, úgy hozza a' szokás magával; er hat es im Gebrauch, megszokta, szokása; aus dem Gebrauch kommen, kimenni a' szokásból: Gebrauchen, hasznát venni valaminek, használni v. hasznára fordítni valamit, élni valamivel, Gewalt gebrauchen, erőszakkal bánni valakivel; Arzney gebrauchen, orvossággal élni; Vorſicht gebrauchen, vígyázva bánni valamivel.

Gebräuchlich, adj. szokott, szokásban lévő; adv. szokás szerént: Gebräuchlichkeit, die, szokásbanlétel.

Gebräude, das, egyszeri főzés t.i.ser.

Gebrauſe, das, zaj, zajgás, vihar,

Gebrechen, mangeln, fehlen, nem lenni, fogyatkozást látni valamiben, hijjával lenni valaminek, fogyatkozást szenvedni valamiben: gebricht, nints; es wird uns an nichts grbrechen, semmiben sem szenvedünk fogyatkozást: Gebrechen, das, Mangel, nem létel, fogyatkozás; Fehler, hiba, fogyatkozás.

Gebrechlich, adj. am Körper, gyenge erőtlen, hibás; fehlerhaft, hijjános, fogyatkozásos: Gebrechlichkeit, die, gyengeség, erőtlenség; hijjánosság, fogyatkozás, hiba.

Gebrüder, die, testvérek, több férjfi testvérek együtt.

Gebrüll, das, ordítás, oroszlán v. szamár ordítása; bőgés, p. o. marha bőgés.

Gebrumme, das, morgás.

Gebühr, die, Verbindlichkeit, Pflicht, illendőség, illendő kötelesség, nach Gebühr, a' mint illik; was man von jemanden fodern kann, tartozás, der Obrigkeit ihre Gebühr bezahlen, megfizetni a' felsőségnek a' mivel tartozik valaki: Gebühren, ſich, d. i. ſich ſchicken, illeni, illendőnek lenni; ſt. zukommen, illetni, hozzá illeni: Gebührend, gebührlich, adj. illendő, méltó, illő; ſchuldig, verdient, érdemlett; tartozó: adv. illendően, illendőképpen, méltán; tartozásképpen.

Gebund, das, ſt. Bund, tsomó.

Gebünde, das, d. i. Weinfäſſer, gröſſere und kleinere, kissebb v. nagyobb edény v. hordó.

Geburt, die, szülés, eine ſchwere Geburt haben, nehezen szülni; das geboren werden oder ſeyn, születés, születtetés: älter, jünger, der Geburt nach, születésére nézve idősebb, ifjabb; ſt. Geſchlecht, Stamm, nemzetség, nem, származás, születés, familia; ſt. Urſprung, eredet, kezdet; was geboren wird, magzat, gyermek, eine unzeitige Geburt, idétlen gyermek v. szűlés, szülemény.

Geburtsadel, der, benneszületett nemesség.

Geburtsbrief, der, születési bizonyságlevél.

Geburtsfehler, der, benneszületett

hiba: Geburtsfeſt, das, születésnap, születés innepe.
Geburtsgedicht, das, születésnapi versezet: Geburtsglied, das, szeméremtest: Geburtsgöttin, die, a' születés istenaszszonya.
Geburtshelfer, der, bábaorvos v. doktor: Geburtshülfe, die, szülés könnyebbítése, bábáskodás a' szülő aszszony körül.
Geburtsjahr, das, születés esztendeje.
Geburtskuchen, der, burok.
Geburtslied, das, születési versezet, születés napi dall.
Geburtsort, der, születéshely,
Geburtsſchmerzen, die, pl. szülésfájdalmai, vajudó fájdalmak: Geburtsſtadt, die, születés városa, haza, hazaváros: Geburtsſtunde, die, születés órája.
Geburtstag, der, születésnapja; den Geburtstag feyern, feſtlich begehen, a' születése napját tartani v. innepleni, mein Geburtstag, a' születésem napja.
Geburtswehen, die, pl. vajudó fájdalmak, szülés fájdalmai: Geburtszeit, die, szülés ideje.
Gebürtig, adj. született, születésére nézve való, fi; woher iſt er gebürtig, honnan való; honávaló fi? hol született?
Gebüſch, das, bokros, bokros hely, tsalit; bokor, bokrok.
Geck, der, die Nath der Hirnſchale, a' kaponya összevarrása; trop. den Geck ſiechen, nevetségessé tenni valakit, tréfát űzni valakiből; ſt. Narr, esztelen, eszelős, bolond, szeles bolond.
Gedacht, említett, ſ. denken, gedenken.
Gedächtniß, das, emlékezet, emlekeztető tehetség, emlékezés, megemlékezés valamire, ein gutes Gedächtniß haben, jó emlékezettel bírni; Erinnerung, emlékezet, emlékeztetőerő, v. tehetség, megemlékezés valamiről; ſt. Denkmal, emlék.
Gedächtnißfehler, der, emlékezethiba, v. hibája: Gedächtnißmünze, die, emlékeztető pénz: Gedächtnißſäule, die, emlékezet oszlop: Gedächtnißſchrift, die, emlékezetre való írás, Gedächtnißtag, der, emlékezet nap
Gedanke, der, gondolat, pl. gondolatok; ſ. Begriff, beſ. der in Worten liegt, gondolkozás, értelem, gondolat, Gedanken errathen, kitalálni gondolatját; ſt. Meinung, vélekedés, vélemény, auf andere Gedanken kommen, más gondolatra jönni, megváltoztatni gondolatját, vélekedését, das iſt mein Gedanken, én így vélekedem, v. gondolkodom; ſt. Satz, mondás, ein ſcharfſinniger paſſender, richtiger Gedanke, elmés v. éles, helyes, dologra illő mondás; ſt. Vermuthung, gyanítás, da er auf den Gedanken kam, daß ꝛc, gyanítván, hogy etc. ſt. Entſchließung, Vorſatz, feltétel, szandék, ich gehe mit dem Gedanke um zu verreiſen, ollyan szándékkal vagyok, hogy el útazok; ſich Gedanken machen, d. i. Kummer und Sorgen, gondal vesződni, gondban törni a' fejét.
Gedankenfolge, die, egymásból folyó gondolatok v. mondások.
Gedankenleer, adj. z. B. ein Menſch, üresfejű ember, a' ki keveset gondolkozik, buta; z. B. eine Schrift, üres munka.
Gedankenlos, ádj. gondolatlan; adv. gondolatlanúl: Gedankenloſigkeit, die, gondolatlanság.
Gedankenreich, adj. gondolatokkal teljes; gondolkozó: Gedankenreihe, die, egymásután következő gondolatok, mondások.
Gedankenſtrich, der, ein Zeichen (—) gondolatvonás; figyelem jel.
Gedankenvoll, adj. gondolatokkal teljes.
Gedärm, das, oder die Gedärme, bél, belsőrészek
Gedeck, das, fedél, terített asztal egy személyre, eine Tafel von 12 Gedecken, tizenkét személyre terített asztal; terítő asztali készület, t. i. abrosz, és asztalkeszkenők.
Gedeihen d. i. wachſen, fortkommen, v. Menſchen, Thieren, nőni, tenyészni, mint a' marha 's a' t. ſt. nützen, hasznos lenni, használni, foganatos lenni; glücklich ſeyn, trop. diszleni, virágzani; gerathen, z. B. die Saat gedeihet, diszlik az élet; gereichen, z. B. zum Nutzen, Vortheil gedeihen, hasznára, javára

lenni, válni, das gedeihet ihm zur Ehre, ez neki betsületére válik: Gedeihen, das, f. Wachsthum, nevekedés, tenyészés; Nutzen, haszon, foganat; Erfolg, előmenetel, diszlés; boldogúlás: Gedeihlich, adj. hasznos, foganatos; nähreud, tápláló, tenyésztető; kívánt, szerentsés; adv. hasznosan, foganatosan; táplálva, jól, szerentsésen.

Gedenken, ſt. denken, gondolni; ſich erinnern, emlékezni valamire, megemlékezni; nicht mehr an etwas gedenken, valaminek többé eszébe sem jutni; erwähnen, említni, előhozni, valakit v. valamit; ſt. hoffen, gondolni, reménylení; f. Willens ſeyn, akarni, igyekezni, szándékozni: Gedenken, das, emlékezés; bey Menſchen Gedenken, a' mennyire az emberek emlékezhetnek.

Gedicht, das, ſt. Erdichtung, költemény; als poetiſches Product, vers, versezet.

Gedichtchen, das, rövid versezet.

Gediegen, adj. z. B. Gold, Silber, tsupa, tiszta a' mint termett p. o. arany, ezüst, termésarany, terméſezüst; trop. igaz, igazi, valóságos.

Gedinge, das, Vertrag wegen etwas, alku p. o. portékára, munkára, alkudozás; Lohn, kialkudt bér v. ár.

Gedoppelt, adj. ſt. doppelt, kettős.

Gedränge, das, das Drängen, tolongás, im Gedränge ſeyn, tolongásban lenni, szorongatni; ein Haufe, tolongó sokaság; trop. es iſt kein Gedränge nach der Waare, d. i. wird nicht geſucht, nem igen kapják v. kapkodják ezt a' portékát; Noth, szorúltság, szükség, im Gedränge ſeyn, megakadni, nem tudni magán segítni: Gedrängt, adj. sűrű, tömött, z. B. Schreibart, rövid p. o. írásmód; adv. tömötten, sűrűn, röviden, rövidre szorítva.

Gedrungen, adj. zuſammengepreßt, öszveszorított, tömött, sűrű; genöthiget, kénszerített, kéntelen; adv. kénteleníttetvén, kéntelen, kénszeríttetett: Gedrungenheit, die, das Gedrungene im Ausdrucke, rövidség, tömöttség, p. o. az írásban, beszédben.

Geduckt, adj. d. i. gebückt z. B. gehen, legugolva menni, lebukott; adv. lebukva, leguggolva.

Geduld, die, tűrés, türedelem, béketűrés, mit Geduld, békével; die Geduld verlieren, nem győzni valamit béketűréssel, ſt. Verbleiben, maradás; ſt. Warten, várakozás, Geduld haben, várakozni; Geduld! várokozz v. várj! várni kell, megállj, várj tsak: Geduldeu, ſich, d. h. ruhig ſeyn tsendességben v. békével lenni, békességes tűréssel szenvedni v. várni valamit, Geduldeu Sie ſich, legyen békével az Úr; f. warten, várakozni, várni, vesztéglenni: Geduldig, adj. tűrő, béketűrő, szelíd, türedelmes; adv. békével, béketűréssel.

Gedunſen oder aufgedunſen, felpüfedt.

Geeignet, adj. zu etwas, való valamire, alkalmatos, termett, született.

Geeſt, die, hoches Land, welches daher trocken und unfruchtbar iſt, ponk, halmos hely.

Gefahr, die, veszedelem, veszély: in Gefahr bringen, ſtürzen, veszedelembe hozni, vinni, ejteni, der Gefahr ausſetzen, veszedelemre kitenni, in Gefahr ſtecken, veszedelemben forogni, es iſt keine Gefahr, nints mitől félni, auf meine Gefahr, mind énreám, enyim legyen a' kár, tsak rajta.

Gefahrlos, adj. veszedelmen kivűlvaló: Gefahrvoll, adj. veszedelmes, nagyon veszedelmes.

Gefährlich, adj. mit Gefahr verbunden, veszedelmes p. o. betegség; Gefahrbringend, veszedelmes, ártalmas p. o. ember, roszsz ember; adv. veszedelmesen, ártalmasan: Gefährlichkeit, die, veszedelmesség, ártalmasság.

Gefährde, die, Argliſt, verſteckter Betrug, ravaszság, tsalárdság: Gefährden, in Gefahr stürzen, veszedelembe ejteni, veszedelemnek kitenni, gefährdet ſeyn, veszedelemben lenni v. forogni.

Gefährte, der, auf Reiſen, uti társ; Geſellſchafter, társ, pajtás,

tás, Gefährtinn, die, társ, t. i. aszszony, leány.

Gefäll, das, bey dem Waſſer, leesés, vízesés p. o. a' víz esése.

Gefälle, der, Abgaben, jövedelem az adóból; vámból; Einkünfte, adó a' jószágtól.

Gefallen, tetszeni, kedve szerént v. kedvére lenni valakinek; zu gefallen ſuchen, valakinek kedvét keresni v. kedvébe járni igyekezni; ſich etwas gefallen laſſen, megelégedni valamivel, megnyúgodni valamin v. rajta: Gefallen, das, Wille, Belieben, akarat, tetszés; Gefälligkeit, die, szívesség, jóakarat.

Gefällig, adj. gefallend, tetsző, kedves, kellemetes; ſt. beliebig, iſt es gefällig, tetszik; Gefälligkeiten erweiſen, maga kedveltető; másnak szólgálni v. tetszeni kívánó, kedveskedő; ſt. fällig, fizetés idejére ért v. jutott, a' minek fizetese ideje eljött; z.B. das Geld iſt morgen gefällig, a' pénz lefizetésének ideje holnap telik: Gefälligkeit, die, Dienſtfertigkeit, szolgálatra való készség, maga kedveltetés; der Gefallen, szívesség, jóakarat.

Gefangen, partic: u. adj. eig. und trop. fogott, megfogott, elfogott, elfogattatott, gefangen ſeyn, fogva lenni, ſich gefangen geben, fogolynak megadni magát; von Soldaten, gefangen nehmen, megfogni v. elfogni valakit, t. i. hadifoglyot, fogságba ejteni, die Gefangenen loskaufen, kiváltani a' folyokat v. hadifoglyokat: ein Gefangener, oder der Gefangene, fogoly, rab.

Gefangenſchaft, die, fogság, in Gefangenſchaft gerathen, fogságba esni: Gefangennehmung, die, fogságba vivés: Gefangenwärter, der, porkoláb, foglyokkal bánó, tömlötztartó.

Gefänglich, adv, fogolyúl, rabúl, rabként, jemanden gefänglich einziehen, valakit megfogni, bézárni, fogságba vinni, p. o. gonosztévőt.

Gefängniß, das, ſt. Gefangenſchaft, rabság, fogság; der Ort für Gefangene, fogház, tömlötz: Gefängnißſtrafe, die, tömlöttzel való büntetés.

Gefäß, das, ſt. Degengefäß, kardmarkolat; ein Geſchirr, edény, z. B. zum Weine, boros v. bornakvaló edény; in der Anatomie, nedvedény az emberi testben; z. B. Blutgefäße, vérerek: Gefäßchen, das, edényke: Gefäßlehre, die, nedvedények tudománya.

Gefecht, das, tsata, verekedés, viadal, ſich in ein Gefecht einlaſſen, öszvetsapni, viadalba ereszkedni, megütközni, ein Gefecht liefern, ütközetet adni, megütközni.

Gefiedel, das, hegedű tzintzogtatás.

Gefieder, das, d. i. die Federn, toll, tollazat, tollai valamelly madárnak; das Flügelwerk, szárnyas állat, madár.

Gefilde, das, mező, mezőség, rét, rétség.

Geflatter, das, repkedés, repdesés, szárnytsattogtatás, szárnyal tsapkodás.

Geflecht, das, tserény, ráts, akármi font dolog.

Geflicke, das, foltozás.

Gefliſſen, adj. ſt. befliſſen, szorgalmatos, gefliſſen ſeyn, szorgalmatoskodni, igyekezni iparkodni valamin: Gefliſſenheit, die, iparkodás, szorgalom, igyekezet, szorgalmatoskodás: Gefliſſentlich, adj. z. B. Fehler, szántszándékkal való, szántszándékos v. ön kéntes hiba.

Gefluche, das, káromkodás.

Geflügel das, szárnyas állat, p. o. madarak, baromfi, majorság, aprómarha: Geflügelt, adj. szárnyas.

Geflüſter, das, sussogás, suttogás.

Gefolge, das, késérők, késérő sokaság v. sereg.

Gefrage, das, kérdezősködés, tudakozás, tudakozódás

Gefräßig, adj. nagyehető, torkos; adv. torkosan: Gefräßigkeit, die, torkosság, nagyehetőség.

Gefreite, der, alkáplár.

Gefrieren, fagyni, megfagyni: Gefrieren, das, megfagyás, fagy: Gefrierpunkt, der, fagypont.

Gefügig, adv. alkalmaztatható.

Gefühl, das, érzés, érzék, tapasztat, érzéklet, érzéket, érzékség; natürliches Gefühl, termé-

szeti érzés, feines, zartes Gefühl, finom, érzés v. érzékenység, Gefühl für das Schöne, a' szépnek érzése, menschliches Gefühl, emberiség: Gefühllos, adj. érzéketlen, trop. érzéketlen durva, kemény szívű: Gefühllosigkeit, die, érzéketlenség; trop. keménységszívűség; Gefühlvoll, adj. érzékeny; adv. érzékenyen.

Gefünft, adj. ötös; adv. ötösen, ötözve.

Gefürſtet, adj. hertzegített, hertzegségre vagy fejedelemségre emeltetett.

Gegen, praepos. m. d. Accus. felé, — ra, — re, — nak, — nek: eránt, — hoz, — hez; ſt. wider, ellen; ſt. für, — ért, — an, — on, — en; — hez v. — hoz képest; mintegy, körülbelől, felé; gegenüber, m. d. Dat. általellenben; in Compos, ellenkező, ellenevaló.

Gegenanſtalt, die, ellenkező intézet, ellenevaló készület: Gegenantwort, die, ellenvaló felelet.

Gegenbefehl, der, ellenkező parantsolat: Gegenbekenntniß, das, ellenevaló vallástétel: Gegenbeleidigung, die, viszszasértés, viszontsértés: Gegenbemerkung, die, ellenvaló jegyzés: Gegenbericht, der, ellenkező jelentés: Gegenbeſcheinigung, die, ellenkező bizonyítás v. bizonyságtétel: Gegenbeſuch, der, viszszalátogatás: Gegenbetrachtung, die, ellenkező vizsgálódás: Gegenbeweis, der, ellenkező bizonyság: Gegenbild, das, ellenkező kép: Gegenblick, der, viszszatekintés, viszszonozás, költsönös tekintet: Gegenbuch, das, ellenmássa valamelly könyvnek p.o. számadó könyvnek.

Gegend, die, auf der Erdoberfläche, tájék, környék, vidék; in unſerer Gegend, itt körűlbelől, a' mi tá unkon; am Himmel, tájék, éghajlat, die vier Himmelsgegenden, az ég négy tájéki v. részei.

Gegendienſt, der, költsönös szolgálat v. szívesség: Gegendruck, der, viszszanyomás.

Gegeneinander, adj. költsönös, viszszonos; adv. költsönösen: Gegeneinanderauswechſeln, egymásközt v. egymással kitserélni: Gegeneinanderfechten, egymással v. egymás ellen hartzolni: Gegeneinander haben, etwas, egyenetlenségnek, viszszavonásnak lenni közöttök: Gegeneinanderhalten, öszvevetni, öszvehasonlítni: Gegeneinanderhaltung, die, öszvehasonlítás, egybevetés.

Gegeneinanderlaufen, anprallen, egymásnak neki menni, egymásba ütközni: Gegeneinander vertauſchen, egymással feltserélni.

Gegenerinnerung, die, ellenvetés, ellene mondása valakinek: Gegenerklärung, die, ellenvetés, ellenvető kinyilatkoztatás.

Gegenfall, der, ellenkező eset, in Gegenfall, ellenben, az ellenkező esetben: Gegenfalls, adv. különben: Gegenforderung, die, ellenkező kívánság, viszont kérdés: Gegenfrage, die, viszont kérdés: Gegenfüßler, die, pl. talpaljalok, ránk lábbal forduló v. földalattvaló lakosok.

Gegengabe, die, viszont ajándék: Gegengeſchenk, das, idem: Gegengefälligkeit, die, költsönös szívesség vagy jóakarat: Gegengewicht, das, fontmás, fontmássa, ellenmérték, megfeleló mérték; trop. das Gegengewicht geben, ellentállani, az ellenrészt erányba tartani, segítni, das Gegengewicht halten, megfelelni valakinek, érni v. bírni vele: Gegengift, das, méregölő: Gegengrund, der, ellenvaló ok: Gegengruß, der, Gegencompliment, köszönés, viszontköszöntés, köszöntés elfogadása: Gegengunſt, die, viszont kedveskedés.

Gegenhall, der, viszszahangzás: Gegenhalt, der, tartalék; tartózkodás, viszszatartózkodás: Gegenhülfe, die, viszont segítség.

Gegenklage, die, viszontvád, költsönös per: Gegenkläger, der, viszszaperlő v. vádló, költsönös vádoló.

Gegenliebe, die, költsönös szeretet: Gegenliſt, die, költsönös ravaszság.

Gegenmine, die, ellenkező aláásás.

Gegenpart, der, d. i. Gegner, ellenkező fél: Gegenparthey, die, ellenkező rész, felekezet v. fél

Gegenpfeiler, der, Gegenſtütze, die, ellentámasz.

Gegenquittung, die, ellennyugtató t. i. írás.

Gegenrechnung, die, ellenszámolás, ellenszámvetés, viszszaszámolás, Gegenhalten, megvizsgálni a' számadását t. i. ellenszámvetés által: Gegenrede, die, felelet, felelő beszéd; ellenmondás, ellenvetés; ohne Gegenrede, ellenvetés nélkül.

Gegenſatz, der, ellentétel, ellenvetés, ellenmondás, ellenkező mondás, ellenvető felelet; im Gegenſatze, ellenben ellenében: Gegenſchall, der, viszszahangzás: Gegenſchein, der, ſt. Wiederſchein, viszszafény v. fénylés; ſt. Gegenbeſcheinigung, ellenkező bizonyítás: Gegenſchreiber, der, ellenmásló, ellenmásíró: Gegenſchrift, die, ellenmásolat, ellenírás: Gegenſeite, die, fonákja, viszszája v. ellenkező fele valaminek: Gegenſeitig, adj. wechſelſeitig, z. B. Liebe, Wohlwollen, költsönös p.o. szeretet v. jóakarat; ſt. entgegengeſetzt, ellenkező; adv. költsönösen: Gegenſiegel, das, ellenpetsét: Gegenſtand, der, ſt. Widerſtand, ellentállás; der Stoff zu etwas, Materie, tárgy, felvett tárgy, etwas zum Gegenſtande ſeiner Rede machen, valamit beszéde tárgyául felvenni v. választani, er iſt der Gegenſtand meiner Achtung und Liebe, ő az, a' kit tisztelek és szeretek, der Gegenſtand unſers Mitleids, szánokozunk valakin, er iſt andern der Gegenſtand des Geſpöttes, mások csak tsúfot űznek belőle, das iſt der Gegenſtand meiner Wünſche, minden kívánságom oda megy ki; in der Denklehre, tárgy: Gegenſtoß, der, ellentaszítás, ellenütődés; Gegenſtück, das, megfelelő képmás v. képpár, párja valamelly festésnek v. képnek.

Gegentheil, der, ellenkezőfél, v. rész, ellenfél, ellenrész; das Gegentheil, ellenkező dolog, ellenkezet, im Gegentheil, ellenben, sőtt inkább, das Gegentheil behaupten, ellenkezőt állítni: Gegentheilig, adj. ellenkező: Gegentheils, adv. ellenben.

Gegenüber, adv. —val, —vel; általellenben, — nak ellenében.

Gegenverbindung, die, ellenszövetség: Gegenverehrung, die, költsönös ajándék: Gegenverheißung, die, költsönös ígéret: Gegenvermächtniß, das, költsönös testamentom: Gegenverordnung, die, ellenrendelés, ellenkező rendelés: Gegenverpflichtung, die, költsönös kötelezés: Gegenverſicherung, die, költsönös állítás v. bizonyossá tétel: Gegenverſprechen, das, költsönös igéret, viszontígéret: Gegen-Viſite, die, viszontlátogatás: Gegenvorſtellung, die, ellenvetés, ellenemondás, ellenvaló előterjesztés, kikelés valami ellen: Gegenvorwurf, der, költsönös szemrehányás.

Gegenwart, die, jelenlét, jelenlétel, in jemandes Gegenwart, valaki jelenlétében, Gegenwart des Geiſtes, maga feltalálása, Gegenwart des Geiſtes haben, magát feltalálni, magát hirtelen feltalálni: Gegenwärtig, adj. jelenvaló, jelenlévő, gegenwärtig ſeyn, jelen lenni; adv. most, ezennel: Gegenwehr, die, ellentállás; ſich zur Gegenwehr ſtellen, ellentállani, magát oltalmazni valaki ellen: Gegenwind, der, ellenkező szélvész: Gegenwirkung, die, ellenerő, ellenmunkálás, v. mívelés.

Gegitter, das, rostély: Gegittert, adj. rostélyos, retzés.

Gegner, der, ellenkező fél, ellentálló, ellenző; ſt. Feind, roszszakaró, ellenség.

Gehaben, ſich, z. B. gehabe dich wohl! légy jó egésségben, élj szerentsésen, Isten hozzád!

Gehäge, das, Zaun, sövény, sövény kerítés; sövénnyel békerített hely

Gehalt, der, der körperliche Inhalt, térség, köz, tágasság; innerer Werth z. B. von Münzen, belső bets, érték; ſt. Beſoldung, fizetés, zsold: Gehaltlos, adj. értéketlen, a' minek belső betse nints.

Gehänge, das, z. B. des Berges, meredekség, hajlósság; függő, függő drágaság v. tzifraság; Eingeweide, belsőrészek, bél.

Gehäßig, adj. haſſend, gyűlölséges, gyűlölő; was gehaßt wird, gyűlölt, útálatos, gyűlölséges; adv.

gyűlölségesen, gyűlölve, gyűlöletes módon: Gehäßigkeit, die, gyűlölség, útálatosság.
Gehäuſe, das, z. B. einer Uhr, tok, p. o. óratok.
Gehau, das, vágás, írtás, erdővágás, erdőírtás, pagony, einen Wald in 10 Gehaue eintheilen, valami erdőt tiz írtásra osztani.
Gehäuſemacher, der, óratoktsináló.
Geharniſcht, adj. pántzélos, mejjvasas, vasas.
Geheck, das, das Hecken, madárköltés, madarak kiköltése; die geheckten Thiere, madár fiak, kiköltött madarak, kölyök, kölykek.
Geheim, adj. titkos, titokbanvaló, allattombanvaló; adv. titkosan, titokban, alattombanvaló: Geheimniß, das, titok: Geheimnißvoll, adj. titkolódzó, titokkal teljes, titok tettető: Geheimſchreiber, der, titoknok: Geheimſchreibekunſt, die, titkos írás mestersége.
Geheiß, das, parantsolat, megparantsolás t. i. szóval, meghagyás.
Gehen, einhergehen, menni, járni, zu Fuße gehen, gyalog menni, járni, gyalogolni; woher, wohin? menni valahová, z. B. laß mich gehen, ereszsz, hadd menjek; jemanden gehen laſſen, d. i. loslaſſen, valakit elereszteni; unter die Augen gehen, szeme eleibe kerűlni; zu Bette gehen, lefeküdni; zu Schiffe gehen, hajóra ülni; aus den Augen gehen, elmenni v. eltávozni szemei elől; aus dem Wege gehen, kitérni az útból; eine Meile gehen, egy mértföldet menni; ſt. reiſen, útazni, igyekezni valahová; hingehen, weggehen, elmenni; Geh! eredj, menj el! geh nur! eredj tsak; ſt. handeln, verfahren, z. B. vorſichtig gehen, vígyázva bánni valamivel; in ſich gehen, magába szállani; müßig gehen, heverni, korhelkedni, henyélni. Von lebloſen Dingen, ſt. ſich bewegen, menni, járni, mint p. o. a' kotsi, hajó, az óra, a' malom; der Wind geht, a' szél fúj, der Fluß geht ins Meer, ez a' folyóvíz a' tengerbe ömlik v. foly; es geht alles durch ſeine Hände, minden az ő kezén fordúl meg v. megy keresztül; trop. abgehen z. B. die Poſt geht um 6 Uhr, a' pósta 6 órakor megy v. indúl; ſt. aufgehen, z. B. der Teig iſt zu ſehr gegangen, a' tészta nagyon elkelt; ſt. hineingehen, in ſich faſſen, beléférni, belémenni, z. B. ſo viel Wein geht nicht in die Flaſche, annyi bor nem megy belé a' palatzkba; ſt. tönen, klingen, z. muſik. Inſtrumenten, z. B. die Orgel geht nicht, az orgona nem szóll, die Melodie geht ſchön, szépen megy v. hangzik ez az ének v. dal; auch trop. jetzt geht es aus einem andern Tone, most más hangon v. húron megy minden; ſt. ſich erſtrecken, z. B. das Kleid geht bis an die Knie, ez a' ruha térdig ér; wohin führen, z. B. der Weg geht hier nach Wien, ez az út Bétsbe visz, die Fenſter gehen in den Garten, az ablakok a' kertre nyílnak; trop. wo geht die Reiſe hin? hová útazol! — es geht auf zwölf, tizenkettőre jár az óra; auf etwas abzielen, z. B. er geht nur auf ſeinen Nutzen, ő tsak a' maga hasznát nézi v. a' maga hasznára néz. Von unkörperlichen Dingen, Begebenheiten der Zeit, z. B. das geht mir nahe, azt nagyon sajnálom, az engemet is közelről érdekel, darüber geht nichts, már az felséges, már azt semmi felűl nem haladja, Gewalt geht über Recht, hatalmasabb az erő az igasságnál; vom Erfolge der Begebenheiten, z. B. gut von Statten gehen, jól menni, boldogúlni vele v. benne, wie man's treibt, ſo geht's, ki hogy igyekszik, úgy veszi hasznát; von den Schickſalen des menſchlichen Lebens, z. B. wie geht es dir? hogy vagy! mint vagy! es geht mir wohl, jól vagyok, egésséges vagyok, semmi bajom sints, es mag mir gehen, wie es will, akár hogy legyen is dolgom, akár mire üssön is ki a' dolgom — laß es gehen, wie es geht, hadd menjen a' dolog a' maga útján; drunter und drüber gehen, öszveviszsza menni, mint a' dolog a' zürzavarban. Gehen, das, menés, járás, járkálás; im Gehen, a' menés közben, men-

temben, mentedben 's a' t. jártomban, jártodban.
Gehenk, das, függő tzifraság.
Gehenkelt, adj. füles p. o. fazék.
Geheul, das, ordítás p. o. kutyaordítás; jajgatás.
Gehirn, das, agyvelő, kein Gehirn haben, eszének nem lenni, im Gehirn nicht richtig seyn, megzavarodott eszű lenni, a' kinek elment az esze.
Gehöhne, das, kigúnyolás.
Gehölz, das, liget, tsere, erdő.
Gehör, das, das Hören, hallás, nach dem Gehör beurtheilen, hallásból ítélni meg valamit; das Vermögen zu hören, halló tehetség, hallás, fül, ein gutes, scharfes Gehör haben, könnyen v. jól hallani, éles hallással bírni, schweres Gehör haben, nehezen hallani; st. Audienz, meghallgatás, Gehör geben, meghallgatni, kein Gehör geben, meg nem hallgatni valakit; st. Befolgung, z. B. Gehör geben, hajtani, figyelmezni valakire v. valaki szavára.
Gehören, iemandes Eigenthum seyn, valakié v. valaki vagyona, jószága lenni, z. B. dieser Garten gehört meinem Freunde, ez a' kert az én barátomé, wem gehöret dieses Buch? kié ez a' könyv? es gehöret mir, ez az enyim; st. betreffen, tartozni valamire z. B. das gehört nicht zur Sache, ez nem tartozik a' dologra, das gehört für dich, ez neked tartozik, ez a' tiéd, ez tégedet illet; unterworfen seyn, z. B. zu iemandes Herrschaft gehören, valaki hatalma alá tartozni v. hatalma alatt lenni; einen Theil eines Ganzen bilden, z. B. der Schlüssel gehört zu meinem Schranke, ez a kults az almáriomhoz való v. annak a' kultsa; nöthig seyn, szükséges lenni, megkívántatni; Befugniß zu einer Stelle, z. B. die Bücher gehören nicht auf den Tisch, nem az asztalon állanak ezek a' könyvek, v. nem ott van a' helyek; sich schicken, gebühren, illeni, es gehört sich nicht, daß ꝛc. nem illik, hogy 's a' t. wie es sich gehört, a' mint illik.
Gehörgang, der, a' hallás útja. Gehörkunst, Gehörlehre, die, hallás tudománya v. mestersége: Gehörlos, adj. siket, a' ki nem hall: Gehörlosigkeit, die, siketség: Gehörnerve, der, hallóín.
Gehörig, adj. angehörig, z. B. das Haus ist mir gehörig, ez a' ház az enyim; sich beziehend, tartozó, való valahová; schicklich, illő, illendő; adv. illendően, illendőképpen, illő módon, annak rende szerént, jól, helyesen.
Gehörn, das, ágasbogas szarv: Gehörnt, adj. szarvas, szarvasan.
Gehorchen, engedelmeskedni valakinek, szót fogadni: Gehorchen, das, engedelmeskedés, szófogadás: Gehorsam, adj. engedelmes, szófogadó; als Höflichkeitswort, z. B. gehorsamer, oder gehorsamster Diener, az Úrnak 's a' t. kész v. alázatos szolgája; adv. engedelmesen: Gehorsam, der, engedelmesség; st. Gefängniß, für Ungehorsame, fenyitőhely.
Gehre, die, schräge Richtung eines Körpers, bey einigen Handwerkern, fintaság, kajszaság; st. Keil, ék.
Gehren, der, szegletmérő az asztalosoknál; st. Zwickel, pálha.
Gehülfe, der, segítő, segítő társ, segéd: Gehülfinn, die, segítő társ, t. i. aszszony, leány.
Geier, der, Geyer, keselyű: Geyeradler, der, egyiptomi keselyű.
Geifer, der, nyál, tajtékos nyál, tajték: Geiferig, adj. nyálas, tajtékos: Geifern, tajtékzani, tajtékot túrni.
Geige, die, hegedű, auf der Geige spielen, hegedűlni; Geigen, das, hegedűlés: Geigenbogen, der, hegedűvonó: Geigenmacher, der, hegedűtsináló: Geigensaite, die, hegedűhúr; Geigensteg, der, hegedűláb: Geiger, der, hegedűs.
Geil adj. zu fruchtbar, buja kövér, nagyon kövér p. o. a' föld, a' vetés; unzüchtig, buja, bujálkodó, fajtalan, geil seyn, bujálkodni, buja életet élni; adv. bujáu, bujálkodva, fajtalanúl: Geilheit, die, bujaság, szaporaság; bujálkodás, fajtalanság.
Geißbart, der, ketskedisz, bakszakállfű: Geißblatt, das, jérikoi lontz v. rózsa, szulák: Geißbock, der, ketskebak.

Geiße, die, ketske.
Geißel, der, kezes, kezes rab.
Geißel, die, eine Peitſche, korbáts, ostor; ſt. Plage, ostor, büntetés: Geißeln, valakit ostorozni, megkorbátsolni: Geißelung, die, ostorozás, korbátsolás.
Geiſt, der, ein wirkſames Weſen, z. B. beym Wein, erő, szesz, erőszesz; trop. das Beſte eines Buches, oder Schrift, lelke, veleje, java p. o. a' könyvnek; die Lebenskraft, életerő, életszesz, elevenség; ſt. Seele des Menſchen, lélek, der Geiſt iſt unſterblich, a' lélek halhatatlan; beſ. von den verſchiedenen Kräften des menſchlichen Verſtandes, elme, ész; ſt. Scharfſinn, elmésség, szellem; ſt. Geſinnung, Gemüthsverfaſſung, indúlat, érzés; eigenthümliche Art zu denken und zu handeln, lélek, gondolkozás, z. B. der Geiſt des Volkes iſt im Ganzen gut, a' nép általjában véve jól gondolkozik, v. jó gondolkozású; der Nationalgeiſt eines Volkes, valamelly népnek gondolkozás módja; ſt. Muth, bátorság; von beſonderen Menſchen z. B. ein falſcher Geiſt, ravasz ember v. lélek, ein ſchöner Geiſt, szép elméjű v. eszű ember; ein einfaches Weſen z. B. Gott, Engel, lélek, lelki valóság, der heil. Geiſt, a' szent lélek, ein böſer Geiſt, gonosz lélek; ſt. Geſpenſt, kísértet.
Geiſterbeſchwörer, der, ördögűző: Geiſterbeſchwörung, die, ördögűzés: Geiſtererſcheinung, késértet: Geiſtergeſchichte, die, késértetes történet: Geiſterlehre, die, lélektudomány: Geiſterſeher, der, Schwärmer, késértetlátó: Geiſterſtunde, die, éjfél: Geiſterwelt, die, lelki világ.
Geiſtesanlagen, die, lelki tehetség: Geiſtesfrucht, die, elme szülemény: Geiſtesgaben, die, lelki ajándékok v. adományok: Geiſtesgegenwart, die, elmefeltalálás: Geiſtesgröße, die, felemelkedett lélek, lélek nagysága: Geiſteskraft, die, lelki erő, lélek ereje: Geiſtesnahrung, die, lelki táplálat: Geiſtesruhe, die, elme nyúgodalom: Geiſtesſchwäche, die, lélek gyengesége, gyenge ész v. elme: Geiſtesſchwung, der, lélek felemelkedése: Geiſtesſtärke, die, lélek ereje, lelki erő: Geiſtesverirrung, die, lélektévejgés: Geiſteszerrüttung, die, megtébolyodás.
Geiſtig, adj. szeszes, erőszeszes, erős p. o. bor; trop. einen hohen Grad von Verſtand beſitzend, eszes, elmés, szellemes; unkörperlich, lelki, lélekbeli.
Geiſtlich, adj. lelkiképpen, die geiſtliche und ewige Wohlfahrt, lelki és örök boldogság; kirchlich, gottesdienſtlich, egyházi, belső, papi, z. B. geiſtliche Güter, Aemter, egyházi v. papi jószágok, hivatalok; geiſtliches Recht, egyházi törvény, geiſtlicher Stand, egyházi v. papi rend: Geiſtlicher, ein, pap, egyházi férjfiu, v. személy, prédikátor; die Geiſtlichen, egyházi személyek, papok, prédikátorok: Geiſtlichkeit, die, papság, papok, egyházi személyek, egyházi rend.
Geiſtlos, adj. ohne Leben, ohne Kraft, z. B. ein Gedicht, erőtelen, lankadt, szellemtelen, p. o. verſezet; ohne Scharfſinn, tompa elméjű v. eszű, elmétlen, gyára: Geiſtloſigkeit, die, tompaság, elmétlenség: Geiſtreich, Geiſtvoll, adj. Geiſt habend, z. B. Wein, erős, szeszes p. o. bor; trop. viel Verſtand beſitzend, eszes, elmés, igen elmés, nagy elméjű; adv. elmésen, eszesen.
Geiz, der, fösvénység, pénzkuporás; zu große Sparſamkeit, zsugoriság, fukarság: Geizhals, der, zsugori, fukar, fösvény lélek: Geizen, fösvénykedni; trop. ſehr begierig nach etwas ſeyn, szomjúhozni, szomjúhozva kívánni valamit: Geizig, adj. fösvény, pénzkívánó; zu ſparſam, zsugori, kuporgó, zsobrálkodó; adv. fösvényen, fösvényűl; zsugorogva, zsugorgatva.
Gekeife, das, zsémbelődés.
Gekläffe, das, tsiholás, nyikogás.
Geplapper, das, tsörgés, zörgés.
Geklatſche, das, mit Händen, tapsolás; mit Peitſchen, tsattogatás, pattogatás p. o. ostorral; Geſchwätz, haszontalan fetsegés.
Geklingel, das, tsengés.

Geklirr, das, tsörgés.
Geklopfe, das, kopogás.
Gekrache, das, ropogás, retsegés.
Gekritzel, das, kartzolás, karmalás.
Gekröſe, das, fodorháj.
Gelache, das, nevetés, katzagás.
Gelächter, das, nevetség, nevetés, katzagás, katzaj.
Gelag, das, vendégség.
Geländer, das, párkány, párkányozat; fogódzó.
Gelangen, wohin kommen, oda jutni v. érni, elérni, eljutni valamelly helyig; von Sachen, jönni, jutni, érni, érkezni; in Beſitz kommen, valamihez jutni, szert tenni valamire, elnyerni p. o. a' fejedelmi széket, jeles hivatalt
Gelärm, das, lárma.
Gelaß, das, im Hauſe, d. i. Geräumigkeit, tágasság, tágas hely; ſt. Raum, tér, hézag; ſt. Bequemlichkeit, alkalmatosság, könnyebbség; Gelaß haben, d. i. geräumig wohnen, tágasan lakni — bequem wohnen, kedvére lakni; ſt. Verlaſſenſchaft, das Legat, hagyomány, hátrahagyott vagyon.
Gelaſſen, adj. szelíd, tsendes; adv. tsendesen, békével, szelíden, megindúlás nélkül; Gelaſſenheit, die, tsendesség, megindúlatlanság, szelídség.
Gelaufe, das, futás, futkozás.
Geläufig, adj. szapora, gyors, sebes, gyakorlott; z. B. eine geläufige Zunge, szapora v. sebes nyelv: Geläufigkeit, die, szaporaság, sebesség, gyorsaság, der Zunge, a' nyelvnek sebes-forgása v. gyakorlottsága.
Geläute, das, harangozás, tsengetés; die Glocken, harangok.
Gelb, adj. sárga, gelb werden megsárgúlni, das Gelbe im Eye, a' tojás sárgája v. széke: Gelbgieſſer, der, sárgarézmíves, rézöntő: Gelbgrün, adj. pázsitszínű: Gelblich, adj. sárgás; adv. sárgásan: Gelblichgrün, adj. sárgás zöld: Gelbroth, adj. sárgás veres: Gelbſchnabel, der, székesszájú: Gelbſucht, die, sárgaság: Gelbſüchtig, adj. sárgaságban lévő, sárgaságos, a' ki sárgaságba van: Gelbſuchtwurzel oder Gelbwurz, die, sárga v. festő gyömbér.
Geld, das, pénz, für Geld kaufen, pénzen v. valamelly áron venni, zu Geld machen, d. i. verkaufen, eladni, baares Geld, kész pénz, falſches Geld, hamis v. roszsz pénz, geborgtes Geld, költsön pénz, müßiges Geld, heverő pénz, ich brauche Geld, pénzre van szükségem, ich bin nicht bey Gelde, nints pénzem.
Geldangelegenheit, die, pénzügy, pénzbeli állapot, pénzt illető dolog: Geldarm, adj. pénzetlen: Geldausgabe, die, költség.
Geldbedürftig, adj. pénz nélkül szűkölködő: Geldbegierde, die, pénzkívánás, pénzrevágyás: Geldbegierig, adj. pénztkívánó, pénzrevágyó: Geldbelohnung, die, pénzbeli jutalom v. megjutalmaztatás: Geldbeutel, der, pénzes erszény, v. zatskó: Geldbürge, der, pénzrevaló kezes: Geldbuße, die, pénzbeli bírság.
Geldcaſſe, die, pénztár, kaszsza.
Geldeinnahme, die, pénzbévétel: Geldeinnehmer, der, pénzbészedő.
Geldforderung, die, pénzkívánás.
Geldgeiz, der, pénzrevágyás, pénzzel való fösvénykedés, fösvénység: Geldgeizig, adj. fösvény: Geldgürtel, der, Geldkatze, die, pénzes tűszű.
Geldhülfe, die, pénzbeli segítség: Geldhunger, der, pénzre ehezés.
Geldkaſten, der, pénzes láda.
Geldmäkler, der, pénzváltogató, pénzel uzsoráskodó: Geldmangel, der, pénz szűke.
Geldnoth, die, pénzbeli szükség.
Geldpoſt, die, summa pénz.
Geldrechnung, die, pénz számvetés.
Geldſache, die, pénzbeli dolog: Geldſack, der pénzes zatskó: Geldſchuld, die, pénzbeli adósság: Geldſtrafe, die, pénzre büntetés: Geldſtück, das, pénz, egy darab pénz: Geldſumme, die, pénzsumma
Geldtaſche, die, pénzeszseb.
Geldverfälſcher, der, pénzhamisító: Geldverfälſchung, die, pénzhamisítás, pénzrontás: Geldverleiher, der, pénzköltsönöző: Geldverluſt, der, pénzveszteség: Geldverſchwendung, die, pénzvesztegetés.
Geldwechſel, der, pénzváltás: Geldwechsler, der, pénzváltó.
Geldzins, der, pénzkamat.

Gelege, das, im Weinkaue, bujtás, homlítás, porhajas, (bujtásnak.)

Gelegen, adj. fekvő, lévő; bequem, alkalmatos, jó valamire, p. o. hely; gefällig, tetsző, wenn es dir gelegen iſt, ha neked tetszik, es iſt daran gelegen, sok függ a' dologtól, mir iſt nicht viel daran gelegen, nem sokat gondolok vele; adv. jókor, éppen jókor.

Gelegenheit, die, ſt. Lage, fekvés, alkalmatos hely; Beſchaffenheit einer Sache, ha a' dolog úgy hozza magával, a' dologhoz képest; gelegene Zeit, alkalom, alkalmatosság, bey erſter Gelegenheit, legelső alkalmatossággal, die Gelegenheit benutzen, élni az alkalmatossággal; mit welcher Gelegenheit reiſeſt du? mitsoda alkalmatossággal útazol? — ſt. Zufall, dolog, történet, környülállás, wenn es die Gelegenheit mit ſich bringt, ha a' dolog úgy hozza magával: Gelegenheitsgedicht, das, alkalmatosság a írtt versek, alkalmatossági versezet: Gelegenheitspredigt, die, alkalmatosságra való predikátzió.

Gelegentlich, adj. alkalmatosságos, gelegentliche Erinnerung, jókori, annak idejében való emlékeztetés; adv. annak idejében, adandó alkalommal, alkalmatosság adódván.

Gelehrig, adj. könnyen tanítható, könny v. könnyű eszű, foghatós eszű; Gelehrigkeit, die, könnyű eszűség, foghatósság könnyen taníthatóság: Gelehrſamkeit, die, tudomány, tudományosság, tudósság: Gelehrt, adj. tudós, tanúlt; die Gelehrſamkeit betreffend, tudományos p. o. útazás, gelehrter Briefwechſel, tudós v. tudományos levelezés; adverb. tudósan, tudományosan: Gelehrtengeſchichte, die, tudósok története.

Geleiſe, das, kerékvágás: trop. im Geleiſe bleiben, a' rend mellett maradni.

Geleit, das, d. i. Begleitung, kikésérés, einem das Geleit geben, kikésérni valakit; begleitende Perſonen, késérők, késérő sereg; die Erlaubniß zu verreiſen, útazásra való engedelem, útazási szabadlevél, v. paszszus, elmenetelrevaló szabadság; ſicheres Geleite, bátorságos útazásra való szabadlevél p. o. a' felsőségtől.

Geleiten, elkísérni valakit, kikésérni, késérőbe menni: Geleiter, der, késérő, kalauz.

Geleitsbrief, der, szabad útilevél: Geleitseinnahme, die, vámbészedés: Geleitseinnehmer, der, vámbészedő; vámos: Geleitsgeld, das, vámrévbér: Geleitsmann, der, késérő.

Gelenk, gelenkig, gelenkſam, adj. hajlékony, hajló, hajlós; adv. hajlón, hajlósan: Gelenk, das, hajlás, tsukló, íz; im Rücken, gerintzíz, der Ort der Zuſammenfügung, d. i. der Knöchel, bötyök, tzikkely a' fűvekszárán: Gelenkigkeit, Gelenkſamkeit, die, hajlósság, könnyen hajlás: Gelenkbein, das, bötyök; Gelenkdrüſe, die, hajlásbeli ikrás hús: Gelenkſaft, der, tsuklónedv: Gelenkſam, adj. hajlós, hajlékony: Gelenkſamkeit, die, hajlósság.

Geleſe, das, olvasás.

Gelichter, das, im verächtlichen Sinne, ſt. Art, fajta, (megvető értelemben) z. B. eines Gelichters ſeyn, egy tzimborásságban lenni, egy húron pendülni, ſie ſind gleiches Gelichters, egy húron pendülnek, egyik ollyan mint a' másik.

Geliebte, der, szerető, kedvese valakinek; die Geliebte, szerető, kedvese valakinek t. i. fejér nép.

Geliefern, d. i. gerinnen, megfagyni, megaludni, gelieferter Fett, megfagyott zsír, gelieferte Milch, aludt téj: Gelieferung, die, das Gerinnen, z. B. d. Milch, megalvás.

Gelind, adj. ſanft, weich, lágy, puha, t. i. tapintására nézve; nicht rauh, heftig, z. B. Worte, gyenge, p. o. kifejezés gelinde Rede, szelíd beszéd; gelinde Ausſprache, lágy kimondás, gelinder Wein, gyenge bor, gelindes Wetter, en. edelmes idő; trop. gelinde Saiten aufziehen, d. i. nachgeben, alább hagyni valamivel, szelídebb hangon beszélni; adv. gyengén, lágyan, szelíden, tsendesen, lassan, gelind mit je-

manden umgehen, gyengén, szelíden valakivel bánni: Gelindigkeit, die, lágyság, szelídség, jámborság, gyengeség, puhaság.
Gelingen, jól véghez menni: jól kiütni, elsülni, boldogúlni valamiben v. valamivel, die Arbeit iſt nicht gelungen, nem jól ütött ki a' munka, nem sült el a' munka: Gelingen, das, a' dolognak elsülése, boldogúlás valamivel.
Geliſpel, das, susogás, suttogás.
Geloben, feierlich verſprechen, szentül fogadni: fogadást tenni, felfogadni; ígérni: Gelobniß, das, fogadástétel.
Gelobt, partic et adj. igért; ditsért; adv. ígérve; dítsértetett.
Gelt, adj. unfruchtbar, meddő, nem terhes, eine gelte Kuh, meddő tehén; adv. von gelten, ſt. nicht wahr? nem igaz? gelten Sie? nem igaz? úgy e' hogy úgy van? v. igaz? gelt Sie kommen? úgy e' eljön az Úr?
Gelte, die, ein Gefäß, töltőedény.
Gelten, érni, betsének lenni, tenni, der Thaler gilt 30 Groſchen, a' tallér 30 garast tesz; einen moraliſchen Werth haben, d. i. a) Kraft, Gültigkeit, Anſehen haben, belső betsének lenni, erejének lenni, tehetni; z. B. es gilt jem. viel bey mir, nagy betsben van valaki előttem, sokat tartok valaki felől, etwas gelten laſſen, helyben hagyni valamit, elfogadni: für einen rechtſchaffenen Mann gelten, betsületes embernek tartatni, mir gilt das gleichviel, nekem az mind egy, das laſſe ich gelten, már azt helybehagyom; b) erlaubt ſeyn, szabadosnak lenni, z. B. das gilt nicht, az nem lehet, az el nem fogadtatik; ſt. betreffen, illetni z. B. was einem geſagt wird, gilt allen, a' mi egynek van mondva, mind illeti v. egynek van mondva, minden értsen róla, egynek szóll a' letzke, kiki értsen róla.
Geltend, adj. erejű, a' minek ereje van, z. B. geltend machen, megállítni, erőt 's hathatósságot adni valaminek foganatossá tenni valamit; ſeine Anſprüche auf etwas geltend machen, a' kereſetéhez hozzájutni: Geltung, die, nur in der Muſik, der Werth der Noten, dem Zeitmaße nach, oder ihre Dauer, tartósság, eltartás, érték, mennyiség.
Gelübde, das, fogadás, felfogadás, fogadástétel, ein Gelübde thun, fogadni vagy felfogadni valamit, fogadást tenni.
Gelüſten, kívánni, megkívánni valamit.
Gelzen, d. i. caſtriren, kiherélni p. o. a' dísznót.
Gemach, adj. lassú, tsendes; adv. lassan, tsendesen: Gemach, das, pl. die Gemächer, szoba, főképpen palotákban lévő szobák; ſt. ſchlechtes Machwerk, tsinálmány t. i. roszsz tsinálmány.
Gemächlich, adj. bequem, könnyüséges, alkalmatos, könnyebbségszerető, könnyéd, kényszerető; ſt. langſam, tsendes, lassú p. o. menés; adv. lassan, könnyéden, tsendesen; kényéden, könnyűséggel, tetszése szerént: Gemächlichkeit, die, Bequemlichkeit, könnyűség, könnyebbség; ſt. Weichlichkeit, lágyság, puhaság; ein gemächliches Ding, z. B. das Haus hat viel Gemächlichkeit, ebben a' házban sok az alkalom v. a' lakásbeli könnyebbség; mit Gemächlichkeit, könnyűséggel, alkalmatos módon.
Gemächt, das, tsinálmány, roszsz tsinálmány; Zeugungsglied, nemzőtag.
Gemahl, der, házastárs, férj, hitves: Gemahlinn, die, feleség: hitves,
Gemählde, das, festés, festett kép; rajzolat, ábrázolat, ein Gemählde von etwas machen, geben, lefesteni valamit, ábrázolatban előadni: Gemählde ſammlung, die, festésgyűjtemény, képtár.
Gemahnen, emlékeztetni valakit valamire, eszébe juttatni valakinek valamit; ſt. gefallen, tetszeni, es gemahnet mich, nekem úgy tetszik.
Gemäß, adj. ſchicklich, paſſend, hozzá, — hoz — hez illő v. alkalmaztatott, szeréntvaló, z. B. ein den Geſetzen gemäßes Betragen, törvények szerént való v.

azokkal megegyező élet v. magaviselet; adv. szerént, — hez képest, megegyezőleg, der Natur gemäß leben, a' természettel megegyezőleg élni, úgy élni mint a' természet kívánja, der Wahrheit gemäß reden, igazság szerént beszéllni: Gemäßheit, die, megegyezés, öszveegyezés valamivel, in Gemäßheit, ahoz képest.

Gemäßigt, adj. mérséklett, p. o. idő; adv. mérsékelve, z. B. ſprechen, mérsékelt hangon v. mérsékelve beszéllni.

Gemäuer, das, kőfalak.

Gemein, adj. gemeinſchaftlich, köz, közös, közönséges, p. o. hiba: das gemeine Wohl, a' köz jó, gemeine Sachen mit jem. machen, közös ügyének lenni valakivel; überall befindlich, bekannt, közönséges, közönségesen esmeretes p. o. szavak; gemein machen, közönségessé tenni, elhírlelni; gemeine Art zu reden, közönséges előadás módja; überall gewöhnlich, szokott, rendszerént-való, közönséges, középszerű, keine gemeine Talente beſitzen, nem közönséges tehetséggel bírni; pöbelhaft, köz, közönséges, köznépi p. o. beszédmód, der gemeine Menſch, d. i. der Pöbel, a' közrendű ember, a' köz nép, a' parasztok, köz emberek: ſt. vertraut, meghitt valakivel, mit jemanden gemein werden, meghitt barátságba esni valakivel, öszvegyalúlódni valakivel, die ganze Gemeinheit betreffend, z. B. das gem. Weſen, a' közjó, die gem. Caſſe, közös pénztár, der gemeine Weg, a' közönséges út; adv. közönségesen, közönséges módon.

Gemeinanger, der, közösrét.

Gemeinde, Gemeine, die, die ſämmtlichen Ortsbewohner, község, közönség, nép; die Religionsverwandten zuſammengenommen, gyülekezet, vallástársaság, eklézsia; ſt. Verſammlung, gyülekezet, község; ein Grundſtück, welches einer ganzen Gemeinde gehört, das Gemeindegut, közönség jószága, közjószág.

Gemeinfaßlich, adj. közértelmű, értelmes; adv. z. B. ſprechen, értelmesen p. o. beszéllni.

Gemeingeiſt, der, közakarat, megegyező közakarat, közjó lelke.

Gemeinhaus, das, helység v. falu háza, község háza: Gemeinheit, die, közönség, közjószág: Gemeinherrſchaft, die, közös birtok.

Gemeiniglich, adv. többnyire, közönségesen, rendszerént.

Gemeinnützig, adj. köszhasznú; adv. közhasznú módon, köz haszonra: Gemeinnützigkeit, die, közhasznúság.

Gemeinſam, adv. közösen, közönségesen: Gemeinſchaft, die, közösség, öszveköttetés, közösülés, egyesség; Umgang, társalkodás, társaság, mit jem. Gemeinſchaft haben, társalkodni valakivel, társaságban lenni, Gemeinſchaft machen, öszveállani valakivel, társaságba lépni, in Gemeinſchaft, együtt, die Gemeinſchaft des heil. Geiſtes, a' sz. léleknek ereje v. közösülése; Gemeinſchaftlich, adj. közös, köz, egy közönséges; egyesült, p. o. hajósereg; adv. közösen, egyesülve, együtt p. o. ebédelni: Gemeinſchreiber, der, a' helység jegyzője, notárius: Gemeinſinn, der, közértelem v. akarat.

Gemeintrift, die, Weide, közös legelő.

Gemenge, das, öszvezavarás, elegyítés zürzavar: Gemengſel, das, Miſchmaſch, zürzavar, elegybelegy nép, holmi, keverék, zavarék.

Gemerk, das, jegy, jel, elme.

Gemeſſen, adj. mért, ki v. megmért, kiszabott; alkalmaztatott, erányzott, erányos; trop. beſtimmt, meghatározott, bizonyos, einen gemeſſenen Befehl geben, szorosan kiszabott parantsolatot adni; adv. mérve, kimérve, alkalmaztatva, erányozva, meghatározva, szorosan kiszabva.

Gemetzel, das, öldöklés, kontzolás.

Gemiſch, das, im guten Sinne, elegy; im verächtlichen Sinne, keverék, zürzavar, zavarék.

Gemme, die, drágakő.

Gems, das, die Steinklippe, köszál; Gemsbock, der, bak zerge.

Gemſe, die, köszáli zerge v. zerna.

Gemſengeyer, der, szakállas keselyű v. grif. Gemſenjagd, die, zergevadászat: Gemſenwurz, die, zergefű, vadketskefű.
Gemurmel, das, mormogás.
Gemurre, das, morgolódás.
Gemüs, Gemüſe, das, főzelék: Gemüsgarten, der, konyhakert, főzelékes kert.
Gemüßigt, kéntelen.
Gemüth, das, elme, auch, szív, indúlat, ein gutes Gemüth, jó szív v. indúlat, ein ſchwankendes Gemüth, kételkedő indúlat, kétségeskedő elme, ein undankbares Gemüth, háládatlan indúlat, ſein Gemüth auf etwas richten, elméjét valamire fordítni: jem. etwas zu Gemüth führen, szívére kötni valakivel valamit, ſich etwas zu Gemüth ziehen, elméjére, szivére venni valamit, megilletődni valamin: Gemüthlich, adj. z. B. es iſt mir nicht gemüthlich, nem tetszik, nints kedvemre.
Gemüthsart, die, indúlatbeli hajlandóság, erkölts, elmenem: Gemüthsbeſchaffenheit, die, indúlatbeli tulajdonság: Gemüthsbewegung, die, elme megindúlás, szív megindúlás: Gemüthsfähigkeit, die, elmetehetség: Gemüthsfaſſung, die, elme állapot: Gemüthsfreund, der, lelki barát: Gemüthsgabe, die, elmeadomány: Gemüthskraft, die, elmeerő: Gemüthskrankheit, die, elmenyavalya: Gemüthsneignng, die, elmehajlandóság: Gemüthsregung, die, elmefelindúlás: Gemüthsruhe, die, elmetsendesség: Gemüthsveränderung, die, elmemegindúlás: Gemüthszuſtand, der, elmeállapot.
Gen, praepos. ſt. gegen, felé.
Genage, das, rágás.
Genaſche, das, nyalakodás.
Genäſchig, adj. nyalakodó; adv. nyalakodva.
Genau, adj. enge, knapp, szoros, szűk; trop. z. B. genaue Freundſchaft, szoros barátság, der genaueſte Preis, legalsó ára valaminek, mit genauer Noth, nehezen, alig, nagy nehezen; ſt. pünktlich, ſorgfältig, pontos, genau in etwas ſeyn, pontos lenni valaminek végrehajtásában eine genaue Nachricht, Kenntniß, szoros és környülállásos tudósítás, szoros és teljes esmeret; ſt. ſparſam, wirthſchaftlich, igen takarékos, szűk markú; adv. szorosan, pontosan, igen takarékosan; genau ſo, d. i. eben ſo, éppen úgy.
Genauigkeit, die, pontosság, szoros gondosság, szorgosság, vigyázás; mit der größten Genauigkeit, a' legnagyobb pontossággal, szorgossággal v. vigyázással; Wirthſchaftlichkeit, takarékosság, szűkmarkúság, übertriebene Genauigkeit, zsugoriság, zsobrákság.
Genealogie, die, das Geſchlechtsregiſter, die Geſchlechtskunde, nemzetség lajstrom; Genealogiſch, adj. nemzetségi; adv. nemzetség szerént: Genealogiſt, der, nemzetségvizsgáló, ahoz értő.
Genehm halten, Genehmigen, helybehagyni, megegyezni valamiben, jóváhagyni: Genehmhaltung, Genehmigung, die, helybehagyás, megegyezés.
Geneigt, adj. hajló, hajlandó, meghajlott, geneigt ſeyn zu etwas, hajlandó lenni, hajlani valamire; ſt. günſtig, gütig, jó indúlatu, kegyes, geneigtes Gehör geben, kegyesen meghallgatni; adv. kegyesen, jó indúlattal, Geneigtheit, die, hajlás, hajlandóság.
General, adj. d. i. allgemein, fő, közönséges.
General, der, vezér, hadivezér, generális; General der Cavallerie, Infanterie, lovasság, gyalogság vezére.
General-Adjudant, der, vezérsegédtiszt: General-Auditor, der, főkatonabíró: Generalaccíſe, die közönséges vám: Generalaufgeboth, das, közönséges felzendítés.
Generalbaß, der, köz baszszus, muzsikaalap: Generalcapitel, das, főkáptalan: Generalcharte, die, közönséges mappa: Generalcongreß, der, közönséges tanátskozás, Fögyűlés.
Generale, ein, közönséges parantsolat.
Generalfeldmarſchall, der, Fő Ha-

divezér: Generalfeldwachtmeiſter, der, Vezér-Major; Generalfeldzeugmeiſter, der, Vezér Haditármester.

Generalien, die, pl. közönséges dolgok.

Generalin, die, generálisné, vezérné.

Generaliſſimus, der, legfőbb Hadivezér, Nagy v. fővezér.

Generalität, die, a' vezérek.

General-Karte, die, közönséges földkép v. mappa: General-Lieutenant, der, vezérhadnagy: General-Major, der, vezérstrázsamester: General-Marſch, der, hadiindúlásra való dobolás: Generalmuſterung, die, közönséges repdrevizsgálás.

Generalpachter, der, főárendás: Generalpardon, der, közönséges kegyelem, v. engedelem, megkegyelmezés: Generalpauſe, die, közönséges szünet: Generalpoſtamt, das, főpostahivatal.

General-Quartiermeiſter, der, főkvártélymester,

General-Salve, die, közönséges lövés: General-Stab, der, főtiszti kar: General atthalter, der, főhelytartó: Generalſturm, der, közönséges ostrom: Generalſuperintendent, der, fő superintendens.

Generalverſammlung, die, közönséges gyűlés: Generalvicarius, der, főhelytartó.

Generation, die, Erzeugung, nemzés; Menſchengeſchlecht, emberi nemzet; Menſchenalter, emberkor.

Geneſen, d. i. geſund werden, fel- v. meggyógyulni: Geneſung, die, fel- v. megyógyulás: Geneſungsmittel, die, gyógyító eszköz.

Genial, adj. eszes, nagy elméjű.

Genick, das, nyaktsiga, nyakszirt, st. Hals, nyak, jemanden das Genick brechen, valakinek nyakát törni v. szegni, kitörni a' nyakát.

Genie, das, (zseni) die angebornen Geiſteskräfte, lelki tehetség v. adomány, elmetehetség, elme, ein poetiſches Genie! költő elméjű, született költő v. poéta: eine durch Geiſteskräfte ausgezeichnete Perſon, remekelme, elmeremek, nagy elme v. ész:

Genieſtreich, der, elmés v. merész pajkosság.

Genieren, ſich, (zseníren) magát az illendőséghez erőltetni, erőltetni az illendőséget.

Genießbar, adj. z. B. Speiſen, megehető, ennivaló p. o. étel; trop. Nutzen; Vortheil bringend, használható, hasznavehető, haszonra fordítható: Genießbrauch, der, haszonvétel: Genießbarkeit, die, használhatóság, hasznavehetőség.

Genießen, élni valamivel, részesülni, die Freuden des Lebens genießen, az életnek örömeiben részesülni, eine gute Erziehung genießen, jól neveltetve lenni, Wohlthaten genießen, valaki jótetményeiben részesülni; Speiſe u. Trank zu ſich nehmen, élni valamivel, t. i. élet, táplálat gyanánt, részesülni benne, megenni, das heil. Abendmal genießen, az Úr Vatsorájával élni: Genießung, die, véleélés, benne részesülés; megevés, megétel.

Genius, der, Schutzgeiſt, őrangyal, védangyal der Genius des Zeitalters, az időkor tulajdona v. szelleme; Genius der Sprache, valamelly nyelv tulajdona.

Genoß, der, társ, részestárs: Genoſſenſchaft, die, társaság.

Genug, adv. elég, nicht genug: nem elég, ich habe nicht Zeit genug dazu, nints elég időm rea, laß dir das genug ſeyn, elégedj meg azzal, jemanden genug thun, valakinek eleget tenni, betölteni valaki akaratját; eleget, elégé, ich habe ihm oft genug geſagt, eleget mondánu neki, genug ſeyn, elég lenni, gut genug, elég jó v. jól, lange genug, elég hoszszú oder elég sokáig, doch genug davon, elég erről, már eleget szóllottam, der Geiz hat nie genug, a' fösvénység telhetetlen; genug, daß — elég az, hogy - v. elég az hozzá, hogy.

Genugſam, adj. elégséges, elegendő; adv. eléggé, elegendőképpen: Genugſamkeit, die, elégség, elegendőség.

Genugthuung, die, elégtétel, Genugthuung geben, elégtételt adni, igasságot szolgáltatni.

Genüge, die, elégség, Genüge haben, megelégedve lenni, zur Genüge, az elégségig, eléggé, zur Genüge eſſen, trinken, ſchlafen, eleget enni, inni, aludni; ſt. Leiſtung einer ſchuldigen Pflicht, elégtétel, bétöltés, Genüge leiſten, eleget tenni, p. o. kötelességének, hivatalának; Genügen, hinlänglich ſeyn, elég lenni; zufrieden ſeyn, megelégedni valamivel, többet nem kívánni.

Genüglich, adj. elegendő; adv. eléggé.

Genügſam, adj. megelégedő, mértékletes; adv. megelégedve, mértékletesen. Genügſamkeit, die, megelégedés, mértékletesség.

Genuß, der das Genießen, veleélés élés valamivel, részesülés valamiben, der Genuß ſinnlicher Freuden, a' testi gyönyörűségekkel való élés; ſt. Vergnügung, gyönyörűség, Genuß von etwas haben, gyönyörűséget találni fel valamiben, geiſtiger Genuß, gyönyörködés; ſt. Nutzen, Vortheil, haszon, nyereség; Genuß in Speiſe u. Trank, éles p. o. az étellel v. itallal: Genußreich, adj. gyönyörűséggel teljes.

Geognoſie, die, a' föld és hegytudomány: Geograph, der, földleíró: Geographie, die, a' földleírás, földleírás tudománya: Geographiſch, adj. földleírási; adv. földirási módon: Geometer, der, földmérő: Geometrie, die, földmérés, földmérés tudománya: Geometriſch, adj. földmérésségi; adv. földmérési módon.

Georg, Vorname, György.

Gepäck, das, bútyor, bútor, podgyász, batyu.

Geplärr, das, ordítás, kiabálás.

Geplapper, das, tsatsogás.

Geplauder, das, fetsegés.

Gepolter, das, zörgés, zörgetés, dörömbölés,

Gepräge, das, bélyeg, jegy; einer Münze, kép, rávert bélyeg a' pénzen; trop. einer Sache das Gepräge von etwas geben, színt tudni adni valaminek.

Gepränge, das, pompa, fény.

Gepraſſel, das, zörgés, tsörömpölés.

Gequake, das, der Fröſche, kurutyolás, rekegés, vartyogás,

Gequäke, das, der Kinder, nyivákolás.

Gerade, adj. egyenes, ein gerader Weg, egyenes út, geradeś Weges, egyenesen, egyenes úton; gerade machen, kiegyengetni, megegyenesítni; ſt. gleich von Zahlen, páros p. o. szám; adv. egyenesen; ſt. eben ſo, gleich, éppen, z. B. gerade ſo lang, éppen ollyan hoszszú; gerade jetzt, éppen most, gerade als wenn —éppen úgy mintha. —

Geradheit, die, egyenesség, egyenes állás v. fekvés; Aufrichtigkeit, egyenesség, egyenes szívűség, nyiltszívűség: Geradlinig, adj. egyenes líneájú: Geradwinkelig, adj. fertály vagy negyedszegletű.

Geräth, das, eszköz, házieszköz, bútor, házibútor, batyú, edények 's a' t.

Geraſſel, das, tsörömpölés, dörömbölés.

Gerathen, jutni, kerűlni, akadni valahová, esni p. o. gyilkosok közzé; trop. an jem. gerathen, d. i. Bekanntſchaft machen, valakivel megesmerkedni, auf einen Irrthum gerathen, tévelygésbe esni, auf einen Gedanken gerathen, valami gondolatnak jutni v. ötleni eszébe, in Verwirrung gerathen, öszvezavarodni, zürzavarba hozódni, in Vergeſſenheit gerathen, feledékenységbe menni, in Freude gerathen, megörűlni, in Brand gerathen, meggyúladni; Erfolg haben, diszleni, divatjának lenni, jól v. roszszúl kiütni, das Werk iſt gut gerathen, a' munka jól v. szerentsésen ütött ki, v. megfelel a' várokozásnak; von Pflanzen, gut gerathen, jól v. bőven teremni, ſpärlich gerathen, szűken teremni, das Obſt, der Wein iſt gut gerathen, sok gyümölts, sok bor lesz vagy lett az idén; wohlgerathene Kinder, jóra vált gyermekek.

Gerathewohl, das, történet, szerentse, aufs Gerathewohl, vaktában, szerentsére minden esetre, etwas aufs Gerathewohl ankommen laſſen, kotzkára ereszteni valamit.

Geraum, adj. geräumig, téres, tágas; von der Zeit, ziemlich lange, alkalmas régi: jó darab, jó hosszú p. o. idő.

Geräumig, adj. tágas, téres, ein geräumiges Zimmer, tágas szoba; adv. tágasan, tágas helyen: Geräumigkeit, die, tágasság, tágas hely.

Geräuſch, das, tsörgés, zörgés, lárma, ein Geräuſch machen, tsörögni, zörögni, lármázni.

Gerben, z. B. Häute, kikészítni a' bőrt tserrel tsavában, tserzeni, kitserzeni, kitsáválni; trop. prügeln, megverni, megkenni valakit, meglazsnakolni: Gerber, der, Lohgerber, tserző varga: Weißgärber, tímár: Gerberey, die, bőrkészítés, tímárság; tímárműhely: Gerberlohe, die, tser, vargatser, tímártser; ſt. Beize, tsáva.

Gerecht, adj. paſſend, recht, alkalmatos, jó valami végre, das Kleid iſt mir eben gerecht, ez a' ruha nékem éppen jó; dem Rechte gemäß, igazságos per v. dolog v. ügy, méltó p. o. büntetés; den Pflichten gemäß handelnd, igazságszerető, igaz, ein gerechter Richter, igaz bíró; ſt. fromm (in der bibl. Spr.) kegyes; adv. igazan, igazságosan, méltán.

Gerechtigkeit, die, igazság; ſt. Recht, igazság, törvény, jemanden Gerechtigkeit widerfahren laſſen, z. B. vor Gericht, valakinek igazságot tenni, törvény szerént itélni meg valakit; ſt. Privilegium, juss valamire v. szabadság; die ausübende Gerechtigkeit, az igazság kiszolgáltatása; die Richter welche das Recht vertheidigen, törvényszék, bírák: Gerechtigkeitsliebe, die, igazságszeretet: Gerechtſamen, die, pl. törvényes jussai v. szabadsága valakinek.

Gerede, das, beszéd, hír, mendemonda, leeres Gerede, tsupa hír, tsak mendemonda, es geht das Gerede, úgy v. azt hírlelik, azt beszéllik.

Gereichen, válni, esni, lenni, z. B. jemanden zur Ehre, zum Schaden, Nutzen gereichen, valakinek betsületére, kárára, hasznára válni v. lenni.

Gereiße, das, kapkodás, rángatás.

Gereuen, bánni, megbánni; es gereuet mich, bánom.

Gerhab, der, ſt. Vormünder, tútor, gyámatya.

Gericht, das, pl. die Gerichte, étel, étek, egy étel, egy tál étel.

Gericht, das, die Beurtheilung des Verhaltens der Menſchen, törvénytétel, törvényszerént tett v. hozott itélet, Gericht halten, törvényt tartani, über jemanden Gericht halten, valakire törvényt hozni, megitélni valakit; die Befugniß Recht zu ſprechen, törvényszék; der Ort dazu, törvénytévő hely; die Richter, a' birák, törvénytévők, vor Gericht erſcheinen, a' bírák előtt megjelenni; das Hochgericht, büntető v. vesztőhely.

Gerichtlich, adj. törvényes; adv. törvényesen.

Gerichts-Acten, die, törvényes végzések v. írások: Gerichtsbarkeit, die, törvényhatalom, törvényszék, törvényszéki hatalom: Gerichtsbote, der, porkoláb.

Gerichtsdiener, der, hajdu: Gerichtsdirector, der, törvényszéki igazgató.

Gerichtsferien, die, törvényszünés: Gerichtsgebühren, die, törvényszolgáltatás bér v. dijja.

Gerichtshandel, der, törvényes per: Gerichtshof, der, törvényhely, törvénytévő hely.

Gerichtskoſten, die, törvénykezésbeli költség.

Gerichtsordnung, die, törvényfolyamat, törvénytartás módja.

Gerichtsperſon, die, törvényszéki személy: Gerichtspflege, die, törvény szolgáltatás: Gerichtsplatz, der, büntetőhely.

Gerichtsſache, die, törvényszéki dolog: Gerichtsſchreiber, der, törvényszéki jegyző v. notárius: Gerichtsſtube, die, törvénytévő szoba, törvényház, itélő szoba: Gerichtsſtuhl, der, itélő szék.

Gerichtstag, der, törvénytévő nap.

Gerichtsurkunde, die, törvénybeli oklevél.

Gerichtsverwaltung, die, törvényszolgáltatás: Gerichtsverſammlung, die, törvénygyülés, a' törvényszék gyülése.

Gering, adj. klein, kitsiny, tsekély, kevés, geringe Zeit, kevés v. rö-

vid idő, nicht die geringſte Zeit haben, legkissebb v. semmi idejének sem lenni valamire; unbedeutend, tsekély, hitvány, alávaló, nem derék, geringe Waaren, tsekély, v. hitvány, portékák, ein geringer Preis, óltsó v. tsekély árr, etwas geringe ſchätzen, kevésre betsülni valamit, eine geringe Meinung von jemanden haben, keveset tartani valakiről; der, die, das Geringſte, legkissebb, im geringſten nicht, legkissebb sem, éppen nem, teljességgel nem; geringe Leute, alatsony sorsú emberek: adv. tsekélyűl, kevéssé.

Geringfügig, adj. tsekély, alávaló: Geringfügigkeit, die, tsekélység, aláralóság, kitsinység.

Geringhaltig, adj. z. B. Erz, Geld, tsekély betsű, p. o. értz, pénz: Geringhaltung, die, felsemvevés.

Geringſchätzig, adj. tsekély, alávaló; megvető p.o. itélet; adv. tsekélyűl, megvetve: Geringſchätzigkeit, die, megvetés, felsemvevés, kevésre betsülés; tsekély betse valaminek: Geringſchätzung, die, kevésrebetsülés, felsemvevés.

Gerinne, das, tsatorna.

Gerinnen, megaludni; die Milch gerinnt, a' téj megalszik; geronnene Milch, aludt téj: Gerinnen, das, megalvás.

Gerippe, das, tsontváz, tsontalkotvány: trop. er iſt ein wahres Gerippe, tsak a' tsontja bőre, tsupa tsontváz.

Gerippt, adj. oldalbordás.

Germ, die, Hefen, Gahre, élesztő, serélesztő.

Gern, adv. mit Vergnügen, örömest, szívesen; Compar. lieber, örömestebb; Superl. am liebſten, legörömestebb; nicht gern, nem örömest, recht gern, herzlich gern, igen szívesen, édes örömest, etwas gern hören, valamit örömest hallani, ich glaube es gern, könnyen elhiszem; mit Vorſatz, készakartva, szántszándékkal, z. B. ich habe es nicht gern gethan, nem készakartva tselekedtem; ſt. gemeiniglich, közönségesen, rendszerént.

Gerngroß, ein, magaveti, a' ki szereti mágát a' nagyok közé számlálni és számláltatni.

Geröhr, Geröhrig, das, nádas, nádas hely.

Gerſtammer, die, sármány.

Gerſte, die, árpa: Gerſtel, das, oder gerolltes Gerſtel, aprókása: Gerſten, adj. árpából való.

Gerſtenacker, der, árpával bévetett föld, árpaföld: Gerſtenbier, das, árpaser: Gerſtenbrey, der, árpakása: Gerſtenbrod, das, árpakenyér; Gerſtenfeld, das, árpaföld: Gerſtengraupe, die, árpa dara: Gerſtengrütze, die, árpakása: Gerſtenkorn, das, árpaszem, egy szem árpa; am Auge, árpa szemem, árpakelés: Gerſtenkleye, die, árpakorpa; Gerſtenkuchen, der, árpalepény: Gerſtenmehl, das, árpaliszt: Gerſtenſaft, der, árpalév: Gerſtenſchleim, der, árpakásalév, aprókásalév: Gerſtenſpreu, die, árpapolyva: Gerſtenſtroh, das, árpaszalma: Gerſtentrank, der, árpalévital: Gerſtenwaſſer, das, árpavíz: Gerſtenzucker, der, árpa'zúkor, árpalével öszvefőzött nádméz, köhögés ellen.

Gerte, die, suhogó veszsző.

Geruch, der, szaglás, szagolás, szagló tehetség, keinen Geruch haben, szaglásának v. szaglótehetségének nem lenni; die Werkzeuge des Geruches, a' szaglás mívszerei; die Ausdünſtungen des Körpers, die durch die Geruchsorgane empfunden werden, szag, illat, von gekochten, gebratenen Speiſen, sült szaga, vom Weine, szamat, es hat einen angenehmen Geruch, jó v. kellemetes szagú — szaga v. illatja van, es hat einen Wein — Wachs-Geruch, bor, viasz szagú.

Geruchlos, adj. szaglástalan, a' ki nem érez szagot; szagatlan, nem szagos, szagnélkűlvaló, illattalan, illatlan.

Geruchsnerve, der, szaglóín: Geruchswerkzeug, das, szaglószer.

Geruchvoll, adj. illatos, illatozó, erős szagú.

Gerücht, das, hír, es geht, es iſt das Gerücht, ez a' híre, azt hírlelik, ollyan hír van; der Ruf worin jemand ſteht, hírnév, hír,

in einem übeln Gerücht ſeyn, roszsz hírben lenni, ein gutes Gerücht haben, jó hírének nevének lenni.

Gerüſt, das, állás, alkotmány.

Gerüttel, das, rázás.

Gerufe, das, hívás, hívogatás.

Geruhen, (geziemt nur den höchſten Herrſchaften,) méltóztatni, kegyesen v. kegyelmesen méltóztatni, csak a' nagyokról, fejedelmekről mondatik.

Gerumpel, das, tsörgés, zörgés.

Gerülle, das, lom, rendetlen rakás.

Gerümpel, das, alter Hausrath, ótska v. avált eszközök.

Geſage, das, beszéd, mendemonda, hír.

Geſäme, das, mag, magok.

Geſäß das, Sitz, ülés; der Hintere, ület, far, alfel: Geſäßbein, das, alfeltsont, fartsont.

Geſäufe, das, mertékletlen ivás.

Geſäuſel, das, susogás, suttogás.

Geſammt, adj. egész, az egész, öszveséges; adv. egészen, öszveséggel, mindnyájan: Geſammtertrag, der, summa mennyisége: Geſammtſchaft, die, közönség, társaság.

Geſandte, der, követ, küldött.

Geſandſchaft, die, követség; der Geſandte, követ, követség, követek, eine Geſandſchaft ſchicken, követet v követeket küldeni: Geſandtſchaftlich, adj. követségi.

Geſandtſchaftsrath, der követségi tanátsos: Geſandtſchafts-Secretär, der, követségi titoknok.

Geſang, der, das Singen, éneklés; hangitsálás, a' madarak éneklése; Lied, ének. Geſangbuch, das, énekes könyv: Geſangdroſſel, die, énekes rigó: Geſangloß, adj. nem éneklő: Geſangvogel, der, éneklő madár: Geſangweiſe, die, éneklés módja: Geſangsweiſe, adj. énekelve.

Geſchäft, das, foglalatosság, dolog, munka; ein ämtliches Geſchäft, hivatalbeli munka v. foglalatosság, kötelesség; ein Geſchäft übernehmen, dolgot felvállalni, ſein Geſchäft beſorgen, dolgában eljárni, ſein Geſchäft verrichten, dolgát végezni: Geſchäftchen, das, munkátska.

Geſchäftig, adj. munkás, foglalatos, fáradozó; ſt. emſig, munkás, dolgos, szorgalmatos; adv. szorgalmatosan, munkásan: Geſchäftigkeit, die, Menge der Geſchäfte, elfoglaltatás, sok dologgal való bajlódás: Emſigkeit, foglalatoskodás, szorgalmatoskodás, munkásság, fürgelődés.

Geſchäftlos, adj. heverő, munkátlan: Geſchäftloſigkeit, die, munkátlanság, heverés.

Geſchäftsbrief, der, foglalatossági levél, ügylevél: Geſchäftsfrey, adj. heverő, munkátlan, munkától szabad: Geſchäftsführer, der, munkavívő v. folytató: Geſchäftsgang, der, munkafolyás v. folyamat: Geſchäftsleitung, die, munka kormányozás: Geſchäftsmann, der, tisztviselő, hivatal viselő: Geſchäftstag, der, tiszti nap, hivatalbeli nap: Geſchäftsträger, der, ügyviselő, ügy, biztos, követügyviselő: Geſchäftsvoll, adj. foglalatos, szorgalmatos, dolgos, munkás.

Geſchehen, ſich ereignen, történni, megtörténni, esni, megesni, es iſt ein Unglück geſchehen, valami szerentsétlenség történt, wann wird dieß einmal geſchehen, mikor lesz még ez? es geſchieht jemanden Unrecht, igasságtalanúl bánnak valakivel, es iſt dir recht geſchehen, jól esett, úgy kell neked; vollendet, gethan werden, végbe v. véghez menni, meglenni, bételyesedni; dein Wille geſchehe, légyen meg a' te akaratod; was er ſpricht, das muß geſchehen, a' mit mond, annak meg kell lenni; trop. es iſt um ihn geſchehen, d. i. er iſt verloren, oda van ő, vége van neki: Geſchehen, Partic. megesett, megtörtént.

Geſcheide, das, bél, a' vadaké.

Geſcheid, adj. klug, eszes, elmés, vígyázó, okos, du biſt geſcheid, ugyan okosan venned fel a' dolgot, biſt du geſcheid, van e' eszed! adv. okosan, eszesen: Geſcheidheit, die, eszesség.

Geſchenk, das, ajándék, jemanden ein Geſchenk machen, valakinek ajándékot adni, ajándékkal kedveskedni.

Geſchichtbuch, das, történetkönyv: Geſchichtchen, das, rövid történet: Geſchichte, die, történet, történt dolog, historia; Erzählung von Ereigniſſen, történet előadása: Geſchichtgelehrte, der, történetértő, históríkus: Geſchichtkenner, der, a' históríában jártas: Geſchichtkunde, die, történet tudomány, a' história tudománya: Geſchichtkundiger, der, történettudományban jártas: Geſchichtmaler, der, históríafestő: Geſchichtlich, adj. históríai, históríai módon: Geſchichtſchreiber, der, história v. történetíró: Geſchichtſchreibung, die, história v. történetirás.

Geſchick, das, d. i. Schickſal, sors, gondviselés, mein Geſchick will es ſo, nekem a' sors így rendelte, es iſt ein Geſchick Gottes, Isten akaratja; ſt. Geſchicklichkeit, ügyesség, természeti hajlandóság p. o. muzsikára, tudományra; das Schickliche, Paſſende, illés, illendőség, a' mi illik: Geſchicklichkeit, ſt. Klugheit, okosság, értelem: Fähigkeiten, ügyesség, életre termettség, tehetség, eszeség.

Geſchickt, adj. ügyes, alkalmatos, geſchickt zum Erfinden, szer a' feltalálásra, eine Erde, zu Saatfeldern geſchickt, jó föld vetés alá, er iſt ſehr geſchickt, igen alkalmatos, v. ügyes ember; d. i. Fähigkeiten beſitzend, értelmes, okos, ügyes, jeles tudományú, tudós; adv. paſſend, jól, helyesen, ügyesen; einſichtsvoll, okosan, jelesen, értelmesen.

Geſchilf, das, kákás, kákáshely.

Geſchirr, das, Gefäße, edény, irdenes, hölzernes Geſchirr, tserép, faedény; ſt. Geräthe, beſ. zur Landwirthſchaft, szerszám, an Pferden, lószerszám: Geſchirren, z. B. die Pferde, felszerszámozni a' lovakat.

Geſchlecht, das, nem; das männliche, weibliche Geſchlecht, a' férjfiúi, az aszszonyi nem; ſt. Familie, Abkunft, nemzetség, das menſchliche Geſchlecht, az emberi nemzetség, ein altes, edles, berühmtes Geſchlecht, régi nemes, híres nemzetség v. família; ſt. Generation, törzsök, származás, nemzetségkor: Geſchlechtlos, adj. nemetlen.

Geſchlechtsalter, das, nyom, kor; nemzetség tartása: Geſchlechtsfolge, die, nemzetségágazás: Geſchlechtskunde, die, nemzetség laistroma: Geſchlechtsname, der, vezeték név: Geſchlechts-Regiſter, das, nemzetséglajstrom: Geſchlechtstheile, die, plur. nemző részek: Geſchlechtstrieb, der, nemi ösztön: Geſchlechtswort, das, nemszótska, artikulus.

Geſchlepp, das, késérősereg, megvető értelemben.

Geſchlinge, das, belek, belsőrészek.

Geſchlingel, das, szövevény.

Geſchmack, der, 1) die Empfindung des Schmeckens auf der Zunge, íz, íze valaminek, ein herber, bitterer Geſchmack, fanyar, keserű íz, ein ſäuerlicher, savanyús, einen Geſchmack haben, ízének lenni, — ízű lenni, es hat einen angenehmen Geſchmack, kellemetes ízű, kedves íze van, es hat keinen Geſchmack, semmi íze sints, se íze se bűze; trop. Geſchmack einer Sache, z. B. ein Gemälde von gutem Geſchmack, jó ízlésű festés, ein Gedicht ohne Geſchmack, ízléstelen versezet, mellyben nints ízlés; 2) Empfindung der gekoſteten Sache, ízlés, ízérzés, Geſchmack haben, ízlésének lenni, ízt érzeni, keinen Geſchmack haben, ízt nem érzeni: daher Geſchmack, trop. a) die Empfindung des Guten und Schönen, (äſthetiſcher Geſchmack) ízlés, díszérzés, belső érzés; b) die durch jene Empfindung bewirkte Neigung, gyönyörködés valamiben, z. B. Geſchmack an etwas haben, bekommen, gyönyörködni valamiben, keinen Geſchmack an etwas finden, semmi gyönyörűségét nem találni valamiben; c) Urtheil, Urtheilskraft, ízlés, ítélőerő, feiner Geſchmack, finom ízlés, das iſt nicht nach meinem Geſchmack, ez az én ízlésemnek nem tetszik, ein Menſch ohne Geſchmack, ízléstelen ember, ein Mann von Geſchmack, jó ízlésű ember, nach meinem Geſchmack, az én ízlésem szerént.

Geſchmacklos, adj. ízetlen, a' minek nints íze; trop. ein geſchmacklo-

ſer Menſch, ízléstelen ember, a' kinek nints ízlése v. díszérzése; adv. ízléstelenül, dísztelenül: Geſchmackloſigkeit, die ízetlenség, íztelenség; trop. ízléstelenség, ízérzetlenség.

Geſchmackvoll, adj. jóízlésü, díszérző; in Hinſicht des Aeußern, ízléssel teljes, díszes; adv. jó ízléssel, díszesen.

Geſchmacksbildung, die, ízlésmivelés.

Geſchmauſe, das, vendégeskedés.

Geſchmeide, das, apró értzmívek, p. o. lántzok, hajtók; ékesség, drágaság.

Geſchmeidig, adj. was ſich leicht dehnen läßt z. B. Eiſen, nyujtható, lapítható p. o. vas; biegſam, hajlós, hajtható, hajlékony; trop. nachgiebig von Menſchen, engedő, engedelmes, hajtható: Geſchmeidigkeit, die, hajlósság; trop. hajthatóság, engedőség.

Geſchmeiße, das, Eyer der fliegenden Inſecten, bogarak tojásai; Inſecten, beſ. geflügelte, bogarak, legyek, pondrók; trop. liederliches Geſindel, a' nép sepreje.

Geſchmiere, das, trop. ſchlechte Schrift, mázolás, roszsz írás.

Geſchnatter, das, lúdgágogás.

Geſchöpf, das, teremtés, teremtmény; jedes belebte Weſen, teremtés, teremtett állat, élőállat, állat; bisweilen ſt. Menſch, z. B. du biſt ein unglückliches Geſchöpf, szerentsétlen ember vagy; du biſt ein elendes Geſchöpf, egy semmire való ember vagy.

Geſchoß, der, d. i. Abgabe, adó.

Geſchoß, das, lövőszerszám, ellőni való, p. o. nyíl; Stockwerk, emelet, kontignátzió.

Geſchrey, das, kiáltás, kiabálás, ein außerordentliches, klägliches Geſchrey, rendkívülvaló, jajgató kiabálás; Geſchrey machen, kiabálni; Sprw. viel Geſchrey wenig Wolle, mit ér a' nagy tzégér, ha nints mit árúlni, beharangoz senki sints kitaláljak, semmi sints; ſt. laute, nachdrückliche Klagen, lármás panasz, lármázás; trop. ein nachtheiliges Gerücht, ártalmas, veszedelmes, roszsz hír, jemanden ins Geſchrey bringen, valakit elhírlelni, roszsz hírbe v. szóba keverni, ins Geſchrey kommen, roszsz hírbe v. szóba keveredni, viel Geſchrey von einer Sache machen, nagy lármát indítni valamivel.

Geſchreibe, das, írogatás.

Geſchütz, das, pattantyú, lövő eszköz, ágyú, grobes Geſchütz, nagy ágyúk, das Geſchütz ablöſen, abſchießen, elsütni, ellőni az ágyút; Geſchützkunſt, die, pattantyússág.

Geſchwader, das, ein kleiner Haufe Reiter, lovas osztály, tsapat lovasság; eine Abtheilung Schiffe, hajóseregosztály.

Geſchwätz, das, fetsegés, tsatsogás; trop. in das Geſchwätz bringen, szóba keverni; ſt. Poſſen, szószátyárság: Geſchwätzig, adj. von Menſchen, fetsegő, tsatska; von Vögeln, tsatsogó; adv. fetsegve, tsatsogva: Geſchwätzigkeit, die, fetsegőség, tsatskaság.

Geſchweigen, elhallgatni; hallgatással elmellőzni; daher, geſchweige, nem hogy, annyival inkább nem, annyival kevésbbé, ich habe ihn nicht geſehen, geſchweige geſprochen, nem is láttam, nem hogy vele beszélltem volna.

Geſchweige, das, tobzódás.

Geſchwind, adj. hamar, hirtelen, hirtelenvaló, sebes, sietős; adv. hirtelen, hamar, sebesen, gyorsan, mach geſchwind, tsak hamar hamar, siess!

Geſchwindigkeit, die, hamarság, sebesség, gyorsaság, in der größten Geſchwindigkeit, a' feletébbvaló sietésben, hirtelenében, hevenyében.

Geſchwindſchreiben, das, sebes írás: Geſchwindſchreiber, der, sebes v. gyors író: Geſchwindſtück, das, sebeslövő ágyú.

Geſchwiſter, die, pl. (das Geſchwiſter) testvérek, haben Sie noch Geſchwiſter, vannak még testvérjei az Úrnak? — Geſchwiſterkind, das, 1) meines Vaters Bruderſohn, unokatestvér p. o. unoka bátyám v. ötsém; meines Vaters Bruderstochter, unoka néném v. húgom; 2) meines Vaters Schweſterſohn, meiner Mutter Bruderſsohn, unoka bátyám v. ötsém az atyám leánytestvérjétől v. az anyám férjfi testvérjétől; meines Vaters Schweſtertochter, meine

Mutter Bruderstochter, unoka nénem v. húgom az atyám leánytestvérjétől v. az anyám férjfi testvérjétől; 3) meiner Mutter Schweſterſohn, unoka bátyám v. ötsém az anyám leánytestvérjétől; meiner Mutter Schweſtertochter, unoka néném v. húgom az anyám leánytestvérjétől.

Geſchwiſterkinder, die, 1) unokatestvérek atyákról; 2) unokatestvérek atya 's anya testvérségjekről; 3) unokatestvérek annyok testvérségjekről.

Geſchwiſterlich, adj. u. adv. testvéri: Geſchwiſterliebe, die, testvéri szeretet: Geſchwiſterſchaft, die, testvérség, testvéri atyafiság.

Geſchworen, adj. megesküdt; ein Geſchworner, esküdt.

Geſchwulſt, die, daganat.

Geſchwür, das, kelés, fekély, an den Fingern, meggyülés.

Geſechst, hatos; adv. hatosan.

Geſegnen, áldani, megáldani.

Geſell, der, társ, részestárs; mesterlegény; trop. ein fauler, liederlicher Geſell, korhely ember, heverő.

Geſellen, zugeſellen, társúl vele egyesítni v. hozzáadni; ſich geſellen, hozzáadni magát társúl; Sprw. gleich und gleich geſellt ſich gern, ki mitsodás, ollyannal tart, kiki magához hasonlóval szokott társalkodni.

Geſellig, adj. társ szerető, nyájas, társalkodó, társaságos, barátságos, ein geſelliger Ton, társalkodásbéli nyájas beszéd; adv. barátságosan, társaságban, p. o. élni: Geſelligkeit, die, társ v. társaságszeretés; ſt. Umgang, társalkodás.

Geſellſchaft, die, társaság, gelehrte Geſellſchaft, tudós társaság, in Geſellſchaft treten, társaságba állani v. lépni valakivel; ſt. Begleitung, társ valamelly dologban, utazásban 's a' t. ohne Geſellſchaft reiſen, magában útazni, in Geſellſchaft ſpeiſen, valakivel együtt ebédelni; ſt. Umgang, társalkodás; ſt. Verſammlung, társaság, gyülés, társasággyülés, Geſellſchaft geben, társaságot gyüjteni magához; eine einzelne Körperſchaft, társaság, egyesület.

Geſellſchafter, der, társ, auf der Reiſe, útitárs; ein guter Geſellſchafter, mulattató ember a' társaságban, tarsaságba való ember; Geſellſchafterinn, die, mulatótárs, t. i. fejér nép.

Geſellſchaftlich, társaságos, társasági, tarsaságbeli; társalkodó, barátságos; adv. társaságosan, társaságban, együtt: Geſellſchaftlichkeit, die, tarsaságoság.

Geſellſchaftsfräulein, das, mulattató kisaszszony, társkisaszszony, t. i. valamelly főrendű uraságnál: Geſellſchaftston, der, nagy társaságbeli szokás, beszédmód.

Geſenk, das, das Bley an Fiſchernetzen, nyomtaték, levonó ón a' halászhálón; Senker, bey den Winzern, bujtóág, porhajas.

Geſetz, das, törvény, das Naturgeſetz, természet törvénye; nach den Geſetzen der Vernunft ſein Leben einrichten, az okosság törvényei v. szabásai szerént élni; jede Vorſchrift der Obern, törvény, parantsolat, ein göttliches Geſetz, Isten törvénye v. parantsolatja, ein Geſetz halten, a' törvényt megtartani, a' törvénynek engedelmeskedni, es übertreten, a' törvényt általhágni, megszegni; im bibl. Sinne heißt Geſetz, a) die ganze heil. Schrift, a' sz. írás v. az Isten törvényei; b) das alte Teſtament, az ó testamentom, Mózes öt könyvei.

Geſetzbuch, das, törvénykönyv.

Geſetzgebend, adj. törvényadó v. hozó, — tévő, geſetzgebende Gewalt, a' törvénytévő hatalom: Geſetzgeber, der, törvényhozó v. adó: Geſetzgebung, die, törvényadás, — tétel — szabás.

Geſetzlich, adj. törvényes, törvény szerént való: adv. törvényesen: Geſetzlichkeit, die, törvényesség.

Geſetzlos, adj. an kein Geſetz gebunden, törvény alól feloldatott, törvényen kívül való; kein Geſetz habend, törvényetlen, zabolátlan; adv. törvényetlenül, törvény nélkül: Geſetzloſigkeit, die, das Befreitſeyn von Geſetz, feloldatás a' törvények alól; Mangel an Geſetz, törvényetlenség.

Geſetzmäßig, adj. törvényes; adv. törvényesen: Geſetzmäßigkeit, die, törvényesség.
Geſetztafel, die, törvénytábla.
Geſetzwidrig, adj. törvénytelen, törvény ellen való; adv. törvénytelenül: Geſetzwidrigkeit, die, törvénytelenség.
Geſetzt, adj. ernſt, komoly, valódi, állhatatos, ein geſetzter Mann, komoly ember, geſetztes Alter, meglett kor, ember v. férjfiúi kor; adv. komolyan, férjfiúi módon.
Geſetzt, partic. v. ſetzen, tenni, z. B. geſetzt, tegyük fel, če tegyük fel, hát ha, geſetzt auch, ha szinte is.
Geſeufze, das, sohajtozás.
Geſicht, das, das Vermögen zu ſehen, látás, szem, szemvilág, ein gutes Geſicht, jó látás v. látásbeli tehetség, jó szemek; ein blödes Geſicht, tompa látás, ein ſcharfes Geſicht, éles látás, éles szemek, das Geſicht verlieren, megvakúlni, a' szemvilágától megfosztatni; Anblick, wofür oft Auge ſteht, tekintet, szem, vors Geſicht kommen, szeme eleibe menni valakinek, zu Geſicht bekommen, láthatni valamit, aus dem Geſicht verlieren, elveszteni a' szemei elől, többé nem látni, es fällt gut ins Geſicht, tetszik a' szemnek, helyesnek látszik, im Geſicht haben, rávígyázni: ins Geſicht ſagen, szemében mondani, gehe mir aus dem Geſicht, távozz a' szemem elől; ſt. Antlitz, Angeſicht, arczúlat, tekintet, ábrázat, jem. v. Geſicht kennen, valakit személyében v. ábrázatban esmerni, ein ſchönes Geſicht, szép ábrázat, ein finſteres Geſicht, komor ábrázat, ein ſaures Geſicht machen, fanyar ábrázatot mutatni, ein freundliches, nyájas ábrázatot mutatni; auch bed. es eine Perſon, in Hinſicht der Geſichtsbildung, személy, z. B. ich habe heute zwey neue Geſichter geſehen, ma két esmeretlen személyt láttam: Geſichtchen, das, ein niedliches, kis ábrázat.
Geſichtsähnlichkeit, die, ábrázat hasonlatossága; Geſichtsbildung, die, ábrázat, kép, képalkat: Geſichtsdeuter, der, ábrázat magyarázó: Geſichtsdeutung, die, ábrázat magyarázas: Geſichtsfarbe, die, ábrázatszín: Geſichtsfehler, der, szemhiba: Geſichts-Kreis, der, horizont, láthatár, látás határa: Geſichtskunde, die, (Phyſiognomik) ábrázattudomány: Geſichtslinie, die, ábrázatvonás: Geſichtsnerve, die, látás vagy szemína, szemín: Geſichtspunkt, der, szem v. nézö pont, látás pontja; trop. szempont, mellyből valamit megitélünk, aus einem falſchen Geſicht etwas betrachten, nem helyes szempontból vizsgálni meg valamit: Geſichtszug, der, ábrázatvonás.
Geſims, das, párkány, ormó, pártázat p. o. az oszlopokon.
Geſinde, das, tseléd, szolgák, szolgálók: Geſindebrod, das, tselédkenyér: Geſindehaus, das, tselédház: Geſindel, das, gaznép, gaztseléd; a' nép sepreje: Geſindelohn, der, tselédbér: Geſindeordnung, die, tselédeket illetö rendszabás: Geſindeſtube, die, tselédszoba.
Geſinnen, m. ſeyn z. B. ich bin geſonnen zu verreiſen, szándékozom elútazni: geſinnet, geſinnt, adj. indúlatú, indúlattal lévö, ſo geſonnen ſeyn, úgy gondolkozni, ollyan indúlattal lenni, gut geſonnen, jó indúlatú, jó gondolkozású: Geſinnung, die, indúlat, érzés és gondolkozás, gute freundſchaftliche Geſinnung, jó, barátságos indúlat, edle Geſinnung, nemes érzés, indúlat: ſt. Vorſatz, Entſchluß, akarat, szándék, feltétel, ſeine Geſinnung ändern, változtatni szándékát.
Geſittet, adj. erköltsü, erköltsös, (jó és roszsz értelemben,) gut geſittet, jó erköltsü; erköltsösitett, szép erköltsü.
Geſpann, das, von Pferden, Ochſen, egy iga v. igabeli, p. o. ló.
Geſpan, der, Gehülfe, segítötárs, segítség; als Würde, z. B. Obergeſpan, Föispány t. i. a' Vármegyében; Vicegeſpan, Alispány: Geſpanſchaft, die, Vármegye.

Geſpenſt, das, kísértet, késértet:
Geſperre, das, ſt. Widerſtreben, küszés, küszködés; ſt. Sparrwerk, az öszverakott fedélfa; Clauſur an Büchern, könyvkapots.
Geſpiele, der, játszótárs: Geſpiellinn, die, leánypajtás, játszótárs.
Geſpinſt, das, fonat, fonál.
Geſpötte, das, das Spotten, tsúfolás, tsúfolódás, ein Geſpötte mit jem. treiben, tsúfolni valakit, tsúfot űzni valakiből; das, worüber man ſpottet, tsúf, tsúfság.
Geſpräch, das, beszélgetés, beszéd ein Geſpräch unter vier Augen, négy szem köztt való beszélgetés: Geſprächig, adj. beszédes, a' ki szeret beszélgetni; bőbeszédű; adv. beszédesen, nyájasan; bőbeszéddel: Geſprächigkeit, die, beszédesség: bőbeszédűség: Geſprächweiſe, adv. beszélgetve.
Geſprengelt, adj pettegetett, iromba tarka,
Geſtade, das, des Meeres, tengerpart; eines Flußes, part, vízpart.
Geſtalt, die, äußere Figur, forma, alkat, képalkat; ſchöne Geſtalt vom Manne, szép testállás — vom Weibe, szép növés; f. Beſchaffenheit, minéműség, ábrázat, tekintet, forma; ſt. Art und Weiſe, mód, folgender Geſtalt, a' következendő módon, így, illy módon, illyen módon.
Geſtalten, formálni, ſich anders geſtalten, megváltozni, más formát öltözni magára; daher: geſtaltet, formált, alkatott, formájú, wohlgeſtaltet, jeles formájú, trop. bey ſo geſtalteten Dingen, így lévén a' dolog; adv. formálva, formáltatva, alkatva: Geſtaltung, die, formáltatás, alkatás.
Geſtändig ſeyn, einer Sache, megvallani valamit.
Geſtändniß, das, vallástétel megvallás.
Geſtäude, das, tsalit, tsalitos, bokros hely, haraszt.
Geſtank, der, büdösség: roszsz szag, bűz.
Geſtatten, megengedni; Geſtattung, die, megengedés.
Geſteck, das, kés villa egy tokban.
Geſtehen, bekennen, megvallani p.o. hibát, nicht geſtehen, eltagadni, meg nem vallani; ſt. zugeben, megengedni; f. gerrinnen, megaludni, mint a' téj, a' kotsonya, megfagyni, mint a' zsír.
Geſtein, das, Steine; kövek, kősziklák.
Geſtell, das, eines Tiſches, állás, lábai p. o. az asztalnak, einer Säule, talpkő: Geſtellen, állítni.
Geſtern, adv. tegnap, von geſtern her, tegnapólta, tegnaptól fogva.
Geſtichel, das, vagdalódzás.
Geſtift, das, szerzemény.
Geſtirn, das, ſt. Stern, tsillag; Sterne übh. tsillagok, tsillagzat; jeder leuchtende Himmelskörper, tsillag, tsillagzat: Geſtirnt, adj. tsillagos: Geſtirnſtand, der, tsillagok állása.
Geſtöber, das, des Schnees, zivatar, fergeteges zivatar.
Geſtotter, das, akadozás, hebegés.
Geſträuch, das, bokor, bokrok.
Geſtreng, adj. ſtreng, kemény; als Titel, geſtrenger Herr! nemzetes, tekintetes.
Geſtricke, das, Stricken, kötés, p. o. harisnyakötés; kötés, kötött munka.
Geſtrig, adj. tegnapi, geſtrigen Tages, tegnap, a' tegnapi napon.
Geſtühl, das, Stühle, székek.
Geſtüte, das, ménes.
Geſuch, das, Bitte, kérelem, kérés, esedezés.
Geſumme, das, Geſumſe, dongás.
Geſund, adj. nicht krank, a) vom Körper, egésséges, geſund werden, meggyógyúlni, geſund machen, meggyógyítni; geſund ſeyn, egésségben lenni; b) v. d. Seele, ép, p. o. elme, geſunde Vernunft, józan okosság; c) der Geſundheit zuträglich, egésséges, az egésségnek hasznos, p. o. az elédelek, a' levegő, fűvek, növevények; adv. egésségesen, jól.
Geſundbrunnen, der, orvosi v. erősítő víz v. forrás, p. o. savanyúvíz, borvíz:
Geſundheit, die, am Körper, egésség; an der Seele, épsége az elmének; Mittel zur Erhaltung derſelben, z. B. die Geſundheit der Witterung des Waſſers, eines Ortes, egésséges volta az

időjárásnak, víznek, helynek; jem Geſundheit trinken, valakinek az egésségéért inni.

Geſundheitsregel, die, egésség regulája, szabások az egésség fenntartására: Geſundheitsumſtände, die, az egésség állapotja.

Getäfel, das, deszkázat.

Getöne, das, hangzat.

Getöſe, das, zaj, robaj, lárma, tsörömpölés.

Getränk, das, ital.

Getrauen, ſich, mérészleni, merni,

Getreide, das, gabona, élet, p. o. búza, rozs, das Getreide ſchlägt auf, wird theuer, felmegy az élet ára, es ſchlägt ab, leszáll az ára, das Getreide iſt nicht im Preiſe, nints ára az életnek v. a' gabonának.

Getreideart, die, gabonafaj v. neme: Getreidebau, der, gabona termesztés: Getreideboden, der, gabonatsűr v. tárház: Getreidefeld, das, gabonatermőföld: Getreidehandel, der, gabonakereskedés: Getreidehändler, der, gabona v. búzakereskedő: Getreidehaufen, der, garmada, rakásra töltött v. felhalmozott gabona: Getreidelieferung, die, als Abgabe, gabonaadás; im Kriege, hadiadó gabonából; übernommene, gabonaszállítás; Getreidemangel, der, gabonaszűke: Getreidemarkt, der, als Ort, gabonapiatz; als Handlung, gabona v. búzavásár: Getreidemaaß, das, gabonamérő: Getreidemühle, gabonaőrlő malom: Getreidepreis, der, az élet v. gabona ára: Getreidetheuerung, die, az élet drágasága: Getreidezehent, der, gabonatized.

Getreu, adj. hív, hűséges; adv. hiven, hűségesen: Getreulich, adj. hűséges, hívséges; adv. híven, hűségesen.

Getrösten, bízni, bíztatni magát, vígasztalni.

Getroſt, adj. zuverſichtlich, bíztos, bizodalmas; adv. bízvást, bátran, als Zuruf, getroſt, rajta bátran, tsak rajta!

Getümmel, das, zenebona, lárma, zsibongás.

Geübt, adj. gyakorlott.

Gevatter, der, d. i. Pathe, keresztatya, keresztapa; koma, Herr Gevatter, komám uram! Gevatterinn, die, keresztanya, komaaszszony: Gevatterſchaft, die, komaság: Gevattersleute, die, komák.

Geviere, Gevierte, das, négyszegletrajz: Geviert, adj. felnégyelt; négyes; viereckig, négyszegletes, ins Gevierte, négyszegletesen.

Gevögel, das, ſt. Vögel, madarak.

Gewachſen, adj. d. i. gleich, z. B. einem gewachſen ſeyn, bírni, kiálhatni valakivel, felérni t. i. erőre v. okosságra nézve, jem. nicht gewachſen ſeyn, nem érni fel valakivel, nem felelhetni meg, v. a' nyomába sem hágni valakinek; d. i. was emporkommen iſt, nőtt; adv. nőve.

Gewächs, das, Pflanze, plánta, növevény, termés; am Leibe, növés, kinövés p. o. testen; Früchte, termés, gyümölts, Wein vom dießjährigen Gewächs, idei termés bor: Gewächshaus, das, növevényház: Gewächsreich, das, növevények v. plánták országa.

Gewahr werden, észrevenni, meglátni, történetből.

Gewähr, die, (Gewährſchaft) f. Verſicherung, bizonyságtétel, bizonyság; ſt. Sicherheit, in den Rechten, szavat, bátorság, Gewähr leiſten, szavatolni, felelni valaminek a' bátorságos voltáról, kezességet vállalni valamiért.

Gewähren, d. i. verſprechen, ígérni, fogadni valamit; Sicherheit leiſten, szavatolni valamit, szavatos v. kezes v. felelő lenni valamiért; erfüllen, z. B. eine Bitte gewähren, megadni, teljesitni valaki kérését; ſt. verſchaffen, szerezni, tenni, Nutzen gewähren, hasznára lenni:

Gewährleiſtung, die, szavatosság, kezesség.

Gewährmann, der, im Rechte, Handel, szavatos, kezes, helytálló, felelő; bey Erzählungen, ein glaubwürdiger Mann, auf den man ſich beruft, kútfő; a' kitől valami kerül.

Gewährung, die Erfüllung, teljesités, betöltés; die Gewährleiſtung, kezesség.

Gewahrſame, die, órizet.
Gewalt, die, erő hatalom, Gewalt mit Gewalt vertreiben, viszszaverni az erőt erővel, Gewalt geht vor Recht, a' ki erősebb az a' hatalmasabb; ſ. Gewaltthätigkeit, erőszak, erősködés, erő, z. B. Gewalt gebrauchen, erőszakoskodni, jem. Gewalt anthun, valakin erőszakot tenni, ſich Gewalt anthun, d. i. ermorden, magát megölni; ſt. Herrſchaft, Bothmäßigkeit, hatalom, kiterjedő hatalom p. o. uralkodásra, die höchſte Gewalt haben, fő hatalommal bírni, uralkodni; trop. z. B. ſeine Stimme in ſeiner Gewalt haben, tetszése szerént bánni a' szavával, azt tudni mérsékelni.
Gewalthaber, der, úrparantsoló.
Gewaltig, adj. ſtark, erős, nagy erejű; heftig, erős, hatalmas, nagy, eine gewaltige Stimme, erős v. nagy hang v. szó, ein gewaltiger Wind, erős v. iszonyú szél; mächtig, hatalmas, tehetős; gazdag; adv: erősen; felette nagyon, keményen; erőszakosan-
Gewaltſam, adj. erőszakos; adv. erőszakosan: Gewaltſamkeit, die, erőszakosság, erőszakoskodás.
Gewaltthätig, adj. erőszakos; adv. erőszakosan, erőnek erejével: Gewaltthätigkeit, die, erőszakoskodás, erőszaktétel, erőszak.
Gewand, das, ruházat, köntös.
Gewandsweiſe, adv. unter der Hand, alattomban; d. i. zum Scheine, csak tettetésből, mintha.
Gewandt, adj. geübt, jártas, forgott, gyakorlott, ügyes valamiben; iſt es hurtig, gyors, serény, ein gewandter Kopf, eszes ember, ügyes fejű ember; adv. ügyesen, gyorsan: Gewandtheit, die, ügyesség, jártas ügyesség.
Gewarten, z. B. etwas zu gewarten haben, várhatni valamit.
Gewärtig ſeyn, jem. valakit elvárni, megvárni; ſt. zu Dienſten ſeyn, szolgálatjára lenni valakinek,
Gewärtigen, várni valamit.
Gewäſch, das, fetsegés, mendemonda: Gewäſchig, adj. fetsegő.
Gewäſſer, das, víz sok víz, nagy víz v. vizek.
Gewebe, das, szövés; szövésmód; das Gewebte, szőtt dolog, szövevény, szövötény, szövött.
Gewebt, adj. szőtt; adv. szőve.
Gewehr, das, fegyver, kleines Schießgewehr, puska, tüzelő fegyver, das Gewehr ergreifen, fegyvert, fogni, unter das Gewehr treten laſſen, a' katonaságot fegyverben kiállítni, unter dem Gewehr ſtehen, fegyverben állani, präſentiren, elómutatni a' fegyverfogásokat, Gewehr beym Fuß, földig ereszd, t. i. a' fegyvert: Gewehrfabrik, die, fegyverfabrika: Gewehrkammer, die, fegyvertartószoba.
Geweih, das, szarv, tzímer, p. o. szarvas szarva.
Geweine, das, sírás, rívás.
Gewende, das, egy fordúlás, szántóföld; forgatás: Gewendig, adj. forgatható.
Gewerbe, das, kereset, mesterség, ein Gewerbe treiben, keresetből élni, mesterséget űzni; Handel, kereskedés; Geſchäft, dolog, foglalatosság.
Gewerk, das, Zunft tzéh; in Bergwerken, jene Perſonen, welch gemeinſchaftlich, den Bergbau betreiben, bányamivelők, bányaásatok; die Arbeiter, bányászok: Gewerkſchaft, die, bányásztársaság.
Gewette, das, fogadás, elfogadás.
Gewicht, das, font, mérőfont; Schwere, nehézség, ſchweres, leichtes Gewicht, nagy v. nehéz, kis v. könnyű font; trop. Erheblichkeit, Einfluß, foganat, fontosság, sikeresség; Gewichtchen, das, fontotska.
Gewimmel, das, tolongó sokaság, látvánság; von lebloſen Dingen, tenger, igen sok, annyi hogy szintúgy pezseg.
Gewimmer, das, jajgatás.
Gewinde, das, das Winden, gombolyítás; das gewundene z. B. Garn, gombolyag p. o. fonál; an einer Feder, a' rugó tekervénye, tekerűletje; einer Schraube, tekerűletek, tekervények.
Gewinn, der, nyereség, haszon: Gewinnbringend, adj. nyereséghajtó.
Gewinnen, nyerni; durch Arbeit, erhalten, keresni, szerezni p. o.

munkával ; durch Anſtrengung wohin gelangen, hozzájutni valamihez, eljutni valahová v. elérni, einen Berg gewinnen, a' hegyre felmenni ; ſt. durch Mühe erlangen, kapni, valamiből valamit, z. B. Erz gewinnen, értzet ásni ki v. találni, kapni, die Oberhand gewinnen, nyertes lenni, győzni, eine Schlacht gewinnen, megnyerni az ütközetet ; durch Güte etwas erlangen, megnyerni, magának leköteleznì, maga részére hódítni ; trop. gewonnen Spiel haben, nyertes lenni, jem. gewonnen Spiel geben, másnak engedni a' győzödelmet v. a' nyerést ; ein Anſehen gewinnen, tekintetet öltözni magára, tekintetben jelenni meg ; Geſchmack an etwas gewinnen, megízelítni valamit ; jem. oder etwas lieb gewinnen, megszeretni, megkedvelleni valakit, valamit ; ein Ende gewinnen, végének lenni, végét érni : Gewinnen, das, nyerés, el- v. megnyerés : Gewinner, der, nyerő, nyertes.

Gewinnreich, adj. nyereséges, bő nyereség hajtó.

Gewinnſucht, die, nyeréskórság, nyereségre vágyódás, nyereség v. haszonvadászás : Gewinnſüchtig, adj. nyereségre vágyó, nyereség v. haszon vadászó ; adv. haszonvadászva.

Gewinnſt, der, nyerés, nyereség.

Gewinſel, das, nyöszörgés, nyöszörgő sírás, nyögdétselés.

Gewirk, das, szövés, kötőszövés, p. o. harisnyaszövés ; szőve kötött dolog.

Gewirr, das, das Verwirren, die verworrene Sache ſelbſt, öszvezavarodás, öszvebomlás, öszvebomlott v. bontakozott p. o. tzérna, fonál ; trop. zürzavar.

Gewiß, adj. feſt, állandó p. o. szándék ; trop. ſicher, bizonyos, erős, nem tántorgó, nem botló, ein gewiſſer Schritt, bizonyos és erős lépés, ein gewiſſes Einkommen, bizonyos jövedelem ; ſt. zuverläßig, bizonyos, állhatatos, bíztos p. o. barát ; der Ueberzeugung nach gewiß, bizonyos, kétségenkívül való ; ſt. unveränderlich, bizonyos, meghatározott ; von gewiſſen Perſonen, die man nicht nennen kann oder will, egy bizonyos p. o. ügyvédő : adv. erősen, bátran ; bizonyosan, kétségkívül, bizonnyal ; verſichernd, valósággal, bizonyosan, bizonnyal, ganz gewiß, minden bizonnyal.

Gewißheit, die, Zuverläßigkeit, bizonyosság, bizonyos volta valaminek, valóság ; vollkommene Gewißheit haben, tökélletesen meggyőződve lenni valami felől, bizonyosan tudni valamit.

Gewiſſermaßen, adv. némünémüképpen, bizonyos tekintetben, egy részént : Gewißlich, adv. bizonyosan.

Gewiſſen, das, das Bewußtſeyn einer Sache, igaz lélek, belső meggyőződés ; oder eigener Handlungen, lelkiesméret, mit gutem Gewiſſen, jó lelkiesmérettel, jó lélekkel, das nagende Gewiſſen, a' mardosó lelkiesméret ; ſt. Bedenklichkeit, lelkiesméretbeli dolog, szent kötelesség, z. B. ſich ein Gewiſſen aus etwas machen, szent kötelességének tartani valamit.

Gewiſſenhaft, adj. igaz lelkű, jó lelkiesméretű, jó lelkű ; adv. igaz lélekkel : Gewiſſenhaftigkeit, die, igaz lelkűség, jó lelkűség, lelkiesméretesség.

Gewiſſenlos, adj. lelkiesméretlen, gonosz lelkiesméretű, álnok ; adv. álnokúl, gonosz lélekkel : Gewiſſenloſigkeit, die, lelkiesméretlenség.

Gewiſſensangſt, die, lelkiesméret szorongattatása vagy furdalása : Gewiſſensbiß, der, lelkiesméret mardosása.

Gewiſſensfall, der, lelkiesméretbeli dolog, lélekbenjáró dolog : Gewiſſensfrage, die, lelkiesméretbeli kérdés : Gewiſſensfreyheit, die, im Urtheilen über Sachen der Religion, lelki szabadság, a' lelek gondolkozásbeli szabadsága a' vallásbeli dolgok felől ; in Ausübung der Religion, a' lelkiesméret szabadsága a' vallás gyakorlásban : Gewiſſensfriede, der, lelkiesméret tsendessége.

Gewiſſenshalben, adv. lelkiesméretért.

Gewiſſenspflicht, die, szent v. lelkiesméret kötelessége: Gewiſſensprüfung, die, lelkiesméret megvizsgálása.

Gewiſſensruhe, die, lelkiesméret tsendessége, lelki nyúgodalom.

Gewiſſensſache, die, lelkiesméretbeli dolog.

Gewiſſenstrieb, der, lelkiesméretinger.

Gewiſſenszwang, der, im Handeln, meggyőződése ellenvaló kényszerittetés valamire; im Urtheilen, lelkiesméreten való uralkodás, hitrevaló erőltetés; im Gottesdienſt, vallásbéli türedelmetlenség

Gewitter, das, Donnerwetter, menydörgés, égiháború; ſt. Donner, menykő, das Gewitter hat eingeſchlagen, béütött a' menykő: Gewitterhaft, adj. z. B. Tag, égiháborúval fenyegető: Gewitterregen, der, égiháborús v. menydörgéssel járó eső: Gewitterſchaden, der, zivatar, jégeső v. felhőszakadás által okozott kár: Gewitterwolke, die, háborús felleg, égiháborús felhő: Gewölk, das, felleg, felhő.

Gewogen, adj. günſtig, kedvező, hajlandó, jó indúlattal v. hajlandósággal viseltető; adv. jó indúlattal: Gewogenheit, die, hajlandóság, jó indúlat, jóság, p. o. valaki eránt, kegyesség.

Gewohnen, z. B. etwas gewohnt werden, rászokni valamire, megszokni valamit: Gewohnheit, die, szokás; ſt. Gebrauch, Sitte, bevett szokás, nach meiner Gewohnheit, szokásom szerént, a' mint megszoktam, eine Gewohnheit annehmen, valamelly szokást felvenni, rászoktatni magát, die Gewohnheit wird zur Natur, a' sok szokás természetté válik, es iſt mir zur Gewohnheit worden, megszoktam már, hozzá v. rászoktam.

Gewohnheitsfehler, der, szokásbeli hiba.

Gewohnt, adj. szokott, rászokott, szokássá vált; adv. rá- v. megszokva, szokva.

Gewöhnen, jemanden an etwas, valakit valamire rászoktatni, v. valamihez hozzászoktatni; daher, gewöhnt, rászokott, rá van szoktatva, hozzá van szoktatva.

Gewöhnlich, adj. szokott, rendes, rendszerénti, rendszeréntvaló, bévett, közönséges, ein gewöhnliches Wort, közönségesen bévett szó vagy kifejezés, gewöhnliches Sprüchwort, köz példabeszéd; adv. közönségesen, rendszerént.

Gewölbe, das, d. i. gewölbte Decke, bolthajtás, boltozat; ein gewölbtes Behältniß, bolt, bolthajtásra épült kamara; für Kaufleute, kalmárbolt; eines Buchhändlers, könyváros bolt: Gewölbt, adj. bolthajtásos, boltozatos, bolthajtásra épült.

Gewölk, das, felleg, felhő, fellegzet: Gewölkig, adj. felhős, fellegzett, béfellegzett.

Gewühl, das, tolongás, tolongó sokaság.

Gewürfelt, adj. kotzkás; kotzkázva.

Gewürm, das, ſt. Würmer, férgek.

Gewürz, das, fűszer, fűszerszám: Gewürzhaft, adj. fűszeres, fűszerízű v. illatú: Gewürzhandel, der, fűszerárosság, fűszerszámmal kereskedés: Gewürzhändler, der, fűszerszámáros, fűszeráros: Gewürzladen, der, fűszerbólt, fűszeres v. fűszerszámos bólt: Gewürznägelein, das, die Gewürznelke, szekfű, szekfűbors: Gewürzwaaren, die, fűszerek, fűszerszámok.

Gezänk, das, perlekedés, tzívódás, veszekedés.

Gezauder, das, késedelmeskedés, késedelem.

Gezelt, das, sátor.

Geziemen, ſich, illeni, es geziemt ſich, úgy illik, illik, illő, es geziemt ſich nicht, nem illik, illetlen: Geziemend, adj. illő, illendő; méltó, illető, tartozó; adv. illendően, méltán.

Geziere, das, tzifraság, tzitzoma; indúlaterőltetés: Geziert, adj. geſchmückt, ékes, tzifrás; erőltetett; adv. ékesen, tzifrán; erőltetve.

Gezimmer, das, átskészület.

Geziſch, das, sziszegés.

Gezwitſcher, das, tsivogás, fitserékelés, tsiripelés.

Gicht, die, köszvény, tagszaggatás, szárazfájás; die laufende Gicht,

futkozó köszvény, die beſtändige, megülő, in den Händen, karköszvény, in den Füßen, szárköszvény, in den Knien, térdköszvény: Gichtbrüchig, adj. szélütött tagú, köszvényes: Gichtfieber, das, köszvényes hideglelés: Gichtfluß, der, köszvény tsúz.

Gichtiſch, adj. köszvényes: Gichtſchmerz, der, tagszaggatás, szárazfájás, köszvény fájdalom.

Giebel, der, háztsúts, szelemenfal, szelemenvégfal: Giebeldach, das, szelemenre épített fedél: Giebelſeite, die, szelemenes oldal: Giebelſpitze, die, a' szelemen tsutsa.

Gier, die, kívánság: Gierig, adj. kívánó.

Gießbach, der, sebes patak. Gießbecken, das, medentze, töltő medentze: Gießfaß, das, lotsoló, öntöző edény: Gießhaus, das, öntőműhely: Gießkanne, die, töltő edény: Gießofen, der, öntőkementze.

Gießen, tölteni, önteni; ſt. begießen, megöntözni, p. o. a' virágot; in eine Form gießen von Metall, formába önteni, p.o. ónból, ezüstből; daher, gegoßen, z. B. gegoßene Arbeit, öntött munka; ſt. ſtark regnen, nagyon esni, szakadni: Gießen, das, die Gießung, töltés, megöntözés, öntés t. i. formába.

Gießer, der, der Metall gießt, formábaöntő, p. o. rézöntő, tzínöntő: Gießerey, die, öntőműhely.

Gift, das, méreg, Gift miſchen, bereiten, mérget keverni v. tsinálni, mit Gift tödten, méreggel megégetni valakit; der Gift, das Beſtreben andern zu ſchaden, oder Bosheit, Zorn, méreg, boszszúság, mérgesség.

Giftarzney die, méregölő, méregellenvaló orvosság.

Giftbaum, der, mérges etzetfa; mérges balsamfü: Giftbecher, der, méregpohár, méreggel töltött pohár.

Gifteßig, der, méregölő etzet.

Giftig, adj. mérges, p. o. kigyók; ſt. ſehr zornig, dühös, mérges, igen haragos; adv. mérgesen, megmérgedve; haragosan, giftig werden, mérgelődni, megboszszankodni.

Giftkraut, das, katika, sisakvirág, sisakfü.

Giftmehl, das, maszlag, egérkő: Giftmiſcher, der, méregkeverő v. tsináló: Giftmiſcherey, die, méregtsinálás v. keverés.

Giftſchwamm, der, mérges gomba: Gifttrank, der, méreg ital: Giftwurzel, die, fetskegyökerüfü.

Gilbe, die, sárga szín; sárga agyak: Gilben, sárgára festeni megsárgítni, megsárgúlni; Gilbig, gilblich, adj. sárgás; adv. sárgásan.

Gilde, die, tzéh, társaság; Sauſbruderſchaft, tobzódó társaság.

Gimpel, der, pirók, süvöltő, magnyitó; ein Einfaltspinſel, buta, ostoba.

Gipfel, der, tető, tsúts, tetej, tetőtsúts, hegye valaminek, p. o. háznak, a' hegynek teteje; trop. die höchſte Stufe einer Sache, a' legfőbb poltza v. gráditsa valaminek, den Gipfel des Glückes erreichen, a' szerentsének poltzára jutni, den Gipfel der Ehre erſteigen, a' betsületnek legfőbb gráditsára felhágni.

Girren, nyögni, nyögdétselni, turbékolni, mint a' galamb: Girren, das, nyögdétselés, turbékolás.

Gitter, das, rostély: Gitterfenſter, das, rostélyos ablak: Gitterförmig, adj. rostélyosan, rostély formára: Gitterthor, das, rostélykapu: Gitterthür, die, rostélyos ajtó: Gitterwerk, das, rostélyozott munka: Gittern, z. B. ein Kleid, retzére kivarrni a' ruhát, rostélyozni; daher, gegittert, rostélyos.

Glacis, das, (glaszí) der Wehrabhang, sántzkörnyék, a' sántzon kívül lévő térség.

Glanz, der, fény, fényesség, ragyogás, p. o. az arany ragyogása, der Waffen, a' fegyvervilágossága; trop. fény, dísz, ſich in ſeinem vollen Glanze zeigen, egész pompájában jelenni meg: Glanzgras, das, fénypereje: Glanzleinwand, die, fényes vászon, v. gyólts: Glanzerz, das, tsillámkő: Glanzwichs, die, fenyesítő suvitzk.

Glänzen, fényleni, wie Säbel, villogni, wie Gold, fényleni: tsillámlani, tündökleni, ragyogni; trop. Bewunderung erregen, fény-

leni, p. o. érdemmel; glänzend machen, kifényesítni valamit: Glänzen, das, fénylés, ragyogás, tündöklés: Glänzend, adj. fényló, ragyogó; trop. fényes p. o. nagy tettek; adv. fényesen, nagy fénnyel.

Glas, das, üveg, Glas machen, üveget fújni, tsinálni; Gefäß zum Trinken, pohár, üveg pohár, üvegedény, ein Glas Wein trinken, egy pohár bort inni.

Glasarbeit, die, üvegmunka: Glasartig, adj. üvegnemü: Glasauge, das, üvegszem, pápaszem, okulár: Glasdeckel, üvegfedél.

Glaser, der, üveges, üvegmíves.

Glasfenster, das, üvegablak.

Glasgalle, die, der Glasschaum, das Glasschmalz, üvegtajték: Glasgeschirr, das, üvegedény: Glasglocke, die, üvegharang: Glasgrün, adj. zöld üvegszínü, üvegszín.

Glashandel, der, üveggelkereskedés, üvegárosság; Glashändler, der, üvegáros: Glashaus, das, üveghaz: Glashütte, die, üveghuta

Glaskirsche, die, hójagos tseresnye: Glaskraut, das, falfü: Glaskugel, die, üveggolyóbis.

Glasmacher, der, üvegmives: Glasmaler, der, üvegfestö: Glasmalerey, die, die Kunst auf Glas zu malen, üvegfestés mestersége; ein Gemälde auf Glas, üvegrefestett kép: Glasmann, der, üvegáros.

Glasofen, der, üvegkementze: Glasperle, die, üveggyöngy.

Glasscheibe, die, runde, karika üveg, ablakkarika; eine viereckige, üvegtábla: Glasscherbe, die, üvegdarab: Glasschleifen, das, üvegköszörülés: Glasschleifer, der, üvegköszörüs: Glasschneider, der, üvegmetszö: Glasschrank, der, üvegalmáriom: üveges almáriom: Glasstein, der, üvegkö.

Glastafel, die, üvegtábla: Glasthür, die, üvegajtó: Glastropfen, der, üvegtsepp.

Glaswaare, die, üvegportéka: Glaswelde, die, rekettye: Glaswerk, das, üvegmunka.

Gläschen, das, üvegetske, poharatska, pohárka, ein Glas zu viel trinken, egy poharkával többet inni, er hat ein Glas im Kopfe, a' fejébe ment a' bor.

Gläsern, adj. aus Glas, üveg, üvegból való; dem Glase ähnlich, üvegformájú, üvegforma.

Glasur, die, máz, mázfény: Glasur geben, fényes mázzal bévonni: Glasuren, glasiren, mázzal befuttatni, mázolni, simítni, fényesítni: Glasurerde, die, mázföld, máz.

Glatt, adj. síma, sikár; d. i. ohne Haare, síma, kopasz; ft. schlüpfrig, síkos, mint a' jég; ft. schmeichelhaft, hízelkedö, tsapodár, simaszájú, eine glatte Zunge haben, síma szájának lenni; ft. schön, niedlich, ékes, díszes, szép: adv. símán, síkosan; szépen, ékesen; ft. gänzlich, z. B. etwas abschlagen, kereken kimondani, hogy nem: Glatteis, ónas idö, síkos út: Glatthobel, der, simító gyalú.

Glätte, die, simaság, síkosság: Glätten, kisimítni, kisikárlani; geglättetes Papier, fényesre dörgölt papiros: Glätten, das, die Glättung, kisimítás, sikárlás: Glätter, der, sikárló: Glättezahn, der, simító fog, agyar.

Glatze, die, kopaszság: Glatzkopf, der, kopasz.

Glaube, der, hit, hívés, jemanden Glauben beymessen, hitelt adni v. hinni valaminek, keinen Glauben haben, nem hinni valamit; ft. Glaubwürdigkeit, hit, hivés, hitel, allen Glauben verlieren, minden hitelét v. hitelességét elveszteni; ft. Zutrauen, Credit, hitel, hitelesség, bizodalom, keinen Glauben bey jemanden haben, semmi hitelének nem lenni valakinél v. valaki elött: in der Theologie hit, vallásbeli hit, der wahre Glaube, az igaz hit; ft. Glaubensbekenntniß einer Kirche, hitvallás, Hiszekegyisten, az Apostoli hitformája; ft. Religion, vallás: Glauben, hinni, einen Gott glauben, egy Istent hinni; ft. trauen, hinni, elhinni, meggyözödni valami felöl; dafür halten, gondolni, tartani hinni: Glauben, das, hivés, hitel.

Glaubens-Artikel, der, vallástzikkelye, hitágazat: Glaubensbekenntniß, das, vallástétel; az Apostoli hit formája: Glaubensfrucht, die, hit gyümöltse: Glau-

bensgenoß, der, hitsorsos, hititárs: Glaubenslehre, die, eine einzelne, hitágazat, hittzikkely; hittudomány: Glaubensſache, die, hittétel: Glaubensſtreitigkeit, die, hitbeli vetélkedés.

Glaublich, adj. hihető, adv. hihetőképpen: Glaublichkeit, die, hihetőség: Glaubwürdig, adj. hiteles, hitelre méltó, hitelt érdemlő, szavahihető; adv. hitelesen: Glaubwürdigkeit, die, hitelesség.

Gläubig, adj. hívő, igazhívő.

Gläubiger, der, hitelező.

Gleich, adj. nicht ſchief oder krumm, egyenes, nem görbe v. kujsza, gleich machen, egyenessé tenni, elegyengetni; ſt. eben, flach, lapos, tér, egyenes; von einerlei Beſchaffenheit, Größe ꝛc. egyenlő valamihez hasonló, ein Blatt iſt dem andern gleich, egyik levél hasonló a' másikhoz, mir gilt alles gleich, nekem mind egy; ſt. dasſelbe, ugyan azon, z. B. zu gleicher Zeit, ugyan azon időben, egyszersmind, egy úttal; adv. ſt. gerade, éppen, gleich gegenüber, éppen általellenben; ebenſo, auf gleiche Art, egyaránt, egyenlően; ähnlich, hasonlóképpen; wie, mint, úgy mint, gleichwie, mintha; ſogleich, mindjárt, tüstént, egyszeriben, azonnal; wenn gleich, haszinte, ámbár, noha.

Gleichachten, egyaránt betsülni, szinte annyira betsülni: Gleichachten als, conj. mintha, ugyan: Gleichartig, adj. egynemű, egyenlőnemű v. fajú, egyfajta, egyfajú: Gleichartigkeit, die, egyenlőneműség, egyenlőfajúság, egyfajtaság.

Gleichbedeutend, adj. egyértelmű, egyjelentésű, hasonlóértelmű: Gleichbleibend, adj. egyenlő.

Gleiche, die, hasonlóság, egyenlőség: Gleichen, hasonlónak lenni, hasonlítni hozzá; egyenlő lenni hozzá, felérni vele; gleich machen, hasonlóvá tenni hozzá: Gleichergeſtalt, Gleichermaßen, Gleicherweiſe, hasonlóképpen v. módon.

Gleichfalls, adv. is, szintúgy, hasonlóképpen: Gleichfarbig, adj. egyenlőszínű, hasonlószínű: Gleichförmig, adj. hasonlatos, egyenlő, egyforma, megegyező; adverb. egyenlően, megegyezőleg: Gleichförmigkeit, egyenlőség, egyformaság, megegyezés.

Gleichgeſinnt, adj. egyértelmű, egyértelemben lévő, megegyező

Gleichgewicht, das, mértékarány, fonterányúság, egyenlő mérték: das Gleichgewicht halten, megütni a' mértéket, im Gleichgewicht ſtehen, egymértékű v. egyenlő nehézséget lenni; trop. egyenlőség, das politiſche Gleichgewicht, hatalom egyenlősége: Gleichgültig, adj. egyenlő betsű, egyetérő, egy betsű p. o. pénz; weder gut noch böſe, közép, középbetsű, közép szerű, sem jó sem roszsz; unwichtig, egyenlő, a' mi mindegy, gelaſſen, ruhig, megindúlatlan, hideg, hideg indúlatú; ſt. kalt blütig, hidegvérű v. szívű; unempfindlich, érzéketlen; adv. megindúlatlanúl, hidegen, hideg vérrel, fel sem véve: Gleichgültigkeit, die, egybetsűség, egyetérőség, egyenlő bets; Unerheblichkeit, tsekélység, nem fontos dolog; Gelaſſenheit, indúlatlanság, hidegség, fel sem vevése valaminek, nem gondolás valamirel Unempfindlichkeit, érzéketlenség

Gleichheit, die, egyenlőség; ſ. Aehnlichkeit, hasonlóság.

Gleichkommen, felérni vele v. valakivel.

Gleichlaufend, adj. egyközű p. o. líneák: Gleichlaut, der, hang egyezés: Gleichlauten, egyezni a hangoknak: Gleichlautend, adj. egyhangú, egyenlő v. egyező hangú.

Gleichmachen, egyenlővé tenni, el egyengetni: Gleichmachung, die egyenlővétel: Gleichmäßig, adj. egyarányos, egyenlő, hasonló adv. egyenlően, hasonlóképpen Gleichmäßigkeit, die, egyarányúság, egyenlőség, egyezés: Gleichmaaß, das, egyarány: Gleichmuth, der, egyenlő indúlat, állhatatos indúlat: Gleichmüthig adj. mindenkor egyenlő indúlatú adv. egyenlő indúlattal.

Gleichnamig, adj. egyenlő nevű egy néven lévő: Gleichniß, das hasonlatosság.

Gleichſam, adv. mintegy, gleichſam

als ob, mintha: Gleichſchätzen, egyaránt betsülni, vele egy betsbe tenni, szinte annyira betsülni: Gleichſchätzung, die, egyenlő betsülés, egy betsben tartás: Gleichſchenkelig, adj. egyenlő két oldalú v. szárú p. o. három szegletrajz: Gleichſeitig, adj. egyenlőoldalú: Gleichſtellen, egyenlővé tenni: Gleichſtimmig, adj. egyenlő hangú v. szavú; adv. egyezőleg.

Gleichthun, z. B. es jemanden gleich thun wollen, vetélkedni valakivel valamiben.

Gleichung, die, egyenlítés, hasonlítás, egyenlővététel.

Gleichviel, ugyan annyi, mindegy, szinteannyi.

Gleichweit, egyenlő bőségű v. tágaságú, szinte olly bő v. tágas; egyenlő meszszeségű, szint olly meszszelévő: Gleichwie, adv. valamint, a' mint: Gleichwinkelig, adj. egyenlő szegletű: Gleichwohl, adv. mégis, mindazáltal, tsakugyan.

Gleichzeitig, adj. egy idejű, egyidős, egykorú, egyidőbeli, egykori, egykorású: Gleichzu, adv. egyenesen.

Gleißen; glänzen, fényleni, tsillámlani; trop. einen Schein haben, szint mutatni, jó színű lenni, színére nézve tetsző lenni: Gleißend, adj. fénylő; trop. színes, szint mutató p. o. szók.

Gleißner, der, színeskedő, szín v. képmutató: Gleißnerey, die, szín v. képmutatás: Gleißneriſch, adj. szín v. képmutatói, tettetett; adv. tettetve, színmutatólag, szín v. képmutató módon.

Gleiten, tsúszni, könnyen tsúszni; ſt. ausgleiten, eltsúszni, megtszamodni; tsúszkálni p.o. a' jégen.

Gletſcher, der, jeges hegy v. bértz.

Glied, das, ſt. Gelenk, tag, íz; einzelne zum Ganzen gehörige Theile, 1) am menſchlichen Körper, tag, test része; 2) an der Kette, láncz szeme; 3) einer Geſellſchaft, társ, valamelly társaságnak tagja; 4) eine Reihe Soldaten, rend, sor; 5) an Pflanzen, bötyök; 6) einer Familie (jedoch nur in abſteigender Linie) íz a' nemzetségben v. famíliában, bis ins dritte Glied, harmad ízig v. harmad íziglen; 7) in der Rede, rész, felosztás p. o. a' beszédben.

Gliederbau, der. a' tagok alkatása: Gliederkrankheit, die, köszvény: Gliederhaut, die, hártya: Gliederlahm, adj. bénna.

Gliedern, daher gegliedert, tagokra osztott.

Gliederweh, das, tagfájdalom: Gliederweiſe, adj. tagonként, ízenként; von Soldaten, soronként.

Gliedkraut, das, bibetyű, forrasztófű: Gliedmaaß, das, tag, pl. tagok, ízek: Gliedſchwamm, der, forrasztó gombatapló: Gliedwaſſerſucht, die, vízkorság.

Glimmen, ſchimmern, tsillogni, tsillámlani; ſchwach brennen, parázsban emésztődni; trop. der Aufruhr, Krieg glimmt, a' pártütés, lázzadás v. háború alattomban tenyészik.

Glimmer, der, tsillám, tsillámp; tsillámpor, matskaarany.

Glimmern, pislogni, alattomban emésztődni a' parázsban, tenyészni, pislákoini.

Glimpf, der, kéméllés, kéméllve bánás, mit vielem Glimpf einem die Wahrheit ſagen, nagy kéméllessel mondani meg valakinek az igazat: Glimpflich, adj. kéméllő; adv. kéméllve.

Glitſchen, tsúszni.

Glöckchen, das, harangotska.

Glocke, die, harang, die Glocke läuten, harangozni, anſchlagen, z. B. bey einer Feuersbrunſt, a' harangot félreverni 's azzal jelt adni p. o. házégéskor; ſt. Schlaguhr, ütőóra, z. B. was iſt die Glocke, hány az óra v. hányat ütött az óra, die Glocke hat zwey geſchlagen, kettőt ütött az óra; trop. verſchiedene Dinge in Glockengeſtalt, harang, az az mindenféle harangformájú mívek.

Glockenblume, die, harangvirág: Glockenförmig, adj. harangforma; adv. harangformájú: Glockengießer, der, harangöntő: Glockengut, das, harangértz: Glockenklang, Glockenlaut, der, harangszó: Glockenläuter, Glockenzieher, der, harangozó: Glockenſchlag, der, harangszó; der Schlaguhr, óraütés p. o. a' toronyban: Glockenſchwengel, der, harangütő:

Glockenſpeiſe, die, harangréz v. értz: Glockenſpiel, das, harangjáték: Glockenſtuhl, der, harangláb.

Glöckner, der, Küſter, egyházfi.

Glorie, die, ditsőség; Schein um das Haupt der Heiligen, szentsúgár.

Glorreich, adj. ditső, ditsőséges; adv. ditsőül, ditsően, ditsőségesen: Glorwürdig, adj. ditsőséges, ditsőségre méltó, glorwürdigen Andenkens, ditső emlékezetű, v. boldog emlékezetű.

Gloſſe, die, Erklärung, Bemerkung, magyarázat, magyarázó jegyzés, jegyzék: Gloſſiren, magyarázó jegyzéseket adni valamihez.

Glucken, Gluckſen, v. Hühnern, kotyogni mint a' tyúk: Glukhenne, die, kotyogó tyúk, kotlós tyúk.

Glück, das, d. i. Ungefähr, történet, eset, sors, szerentse, blindes Glück, vak szerentse, durch Glück, történetből; günſtiger Zufall, szerentsés történet, szerentse, er hat Glück, kedvez neki a' szerentse; glücklicher Ausgang, szerentsés kimenetel, jemanden zu einer Reiſe Glück wünſchen, szerentsés útat kívánni valakinek; das Glück als perſonificirtes Weſen, szerentse; ſt. Glückſeligkeit, boldogság, es gibt kein vollkommenes Glück, nints tökélletes boldogság; Riſiko, blindes Glück, szerentse, kotzka, vak szerentse, etwas dem Glück überlaſſen, valamit kotzkáztatni, szerentsére bízni; das Gute, der, Vortheil, jó, jótétemény, szerentse, z. B. die Geſundheit iſt ein großes Glück, az egésség nagy jótétemény; bey Höflichkeitsbezeugungen, z. B. ſeitdem ich das Glück hatte Sie bey mir zu ſehen, miólta szerentsém vólt az Urat nálam tisztelni.

Glücken, ſt. gelingen, szerentsés lenni, boldogúlni valamiben, es glückt ihm alles, mindenbe szerentsés.

Glücklich, adj. Glück genießend, szerentsés, boldog, glücklich ſeyn, boldogúlni valamiben; nicht glücklich ſeyn, nem boldogúlni valamivel v. benne; ſich glücklich ſchätzen, szerentsésnek tartani magát; Glück bringend, erwünſcht, kívánt, szerentsés p. o. kimenetele valaminek; ein glücklicher Tag, örvendetes nap; adv. szerentsésen, p. o. élni.

Glückwünſchen, örvendezni valakinek, p. o. neve napján, előmenetelén, 's a' t. Glückwünſchend, adj. örvendő, örvendező: Glückwünſcher, der, örvendező, szerentsekívánó: Glückwünſchungsſchreiben, das, örvendező levél: Glückwunſch, der, örvendezés.

Glücksball, der, szerentse játéka v. laptája.

Glückſelig, adj. boldog: Glückſeligkeit, die, boldogság.

Glücksbude, die, lotribólt: Glücksfall, der, szerentsés eset, történet, szerentse: Glücksgabe, die, szerentse adománya: Glücksgöttin, die, szerentse (istenaszszony): Glücksgut, das, szerentse java, pl. javai: Glückskind, das, szerentse fija.

Glücksrath, das, szerentse kerék: Glücksritter, der, szerentse késértő.

Glücksſpiel, das, kotzkajátek, das ſelbe ſpielen, kotzkázni: Glücksſtand, der, szerentsés állapot: Glücksſtern, der, szerentsés tsillagzat, szerentse tsillaga.

Glückstopf, Glückshafen, der, szerentse fazeka: Glücksumſtände, die, pl. szerentse, szerentsés állapot; tehetség, javai, jószága valakinek: Glückswechſel, der, a' szerentse változandósága.

Glühen, brennend leuchten, tüzes lenni, das Eiſen glüht, tüzes a' vas, glühende Kohlen, párszén, eleven szén, glühend machen, megtüzesíteni glühend werden, megtüzesedni; ſehr heiß ſeyn, tsupa tűz lenni, tüzelni, szikrázni; trop. z. B. die Augen glühen, égnek v. szikráznak a' szemei; brennen von Leidenſchaften, égni, felhevülve lenni: z. B. er glüht vor Zorn, forr a' méreg benne, ő glüht vor Liebe, égeti a' szerelem; brennende, rothe Farbe haben, lángolni, lángoló piros lenni: Glühend, adj. tüzes; trop. égő, forró, heves, p. o. indulatosság.

Glühfeuer, das, ízzó tűz, ízzó: Glühofen, der, tüzes kementze.
Gluth, die, ízzó tűz, eleven v. párszén, parázstűz, parázs; in Gluth gerathen, megtüzesedni, meggyúladni; trop. neki tüzesedés, hevülés, in Gluth gerathen, felgyúladni, felhevülni.
Gnade, die, Gunſt, kegyesség, kegyes jóság, szívesség, jem. eine Gnade erweiſen, valami kegyességgel v. jótéteménnyel lenni valakihez; aus der Gnade kommen, kiesni valaki kegyelméből v. kedvéből; Barmherzigkeit, könyörületesség, kegyelem, um jem. Gnade bitten, kegyelmért esedezni; als Ehrentitel, Euer Gnaden, Nagysága, Nagyságos Uram v. aszszonyom! — Gnaden, ſt. Gnade erweiſen, kegyelmezni.
Gnadenbelohnung, die, kegyelembeli jutalom: Gnadenberufung, die, Gnadenberuf, der, kegyelemből való hívatal v. választás, p. o. az idvességre: Gnadenbezeugung, die, kegyelem, kegyes jótemény, kegyelem mutatás: Gnadenbild, das, tsudatévőkép: Gnadenbrief, der, zu einer Vergebung, kegyelemlevél, zu einer Freyheit, adománylevél: Gnadenbrod, das, kegyelemkenyér: Gnadenbund, der, kegyelem szövetsége.
Gnadengabe, die, kegyelem: Gnadengehalt, der, kegyelemfizetés: Gnadengeld, das, idem.
Gnadenlohn, der, kegyelem jutalom.
Gnadenort, der, tsudatévő kép helye.
Gnadenpfennig, der, kegyelempénz.
Gnadenreich, das, kegyelem országa: Gnadenreich, das, kegyelemmel teljes, kegyelmes: Gnadenſtoß, der, halálos döfés: Gnadenſtuhl, der, a' frígyláda fedele.
Gnadentafel, die, ſt. das heil. Abendmahl, Úr vatsorája.
Gnadenverheißung, die, kegyelemígéret: Gnadenvoll, adj. kegyelemmel teljes.
Gnadenwahl, die, kegyelembeli elválasztás: Gnadenwerk, das, kegyelem munkája, váltság munkája.
Gnadenzeichen, das, kegyelemjel.
Gnädig, adj. günſtig, gewogen, jó, jóságos, kegyes; gütig, gefällig, nyájas, kegyes; barmherzig, könyörülő, könyörületes, kegyelmes; als Titel, gnädiger Herr! tekintetes úr, nagyságos úr! adv. gütig, kegyesen, nyájásan; kegyelmesen.
Gneiß, der, értzarany.
Godel, die, Taufpathe, keresztanya; keresztleány.
Goder, die, toka.
Gold, das, arany, gemünztes Gold, vertarany; gediegenes Gold, termés arany, sár, v. gyürt arany; von Gold, aranybólvaló, arany; mit Gold überzogen, megaranyozott.
Goldader, aranyér, az arany ere: Goldadler, der, sárga v. havasi sas: Goldammer, der, tzitromsármány: Goldamſel, die, sárga aranybegy, sárgarigó, sármalinkó: Goldarbeit, die, aranymív: Goldarbeiter, der, aranymíves.
Goldbergwerk, das, aranybánya: Goldberyll, der, sárgaberill: Goldblatt, das, aranyfüst: Goldblech, das, aranypléh: Goldblume, die, aranyvirág.
Goldbraht, der, aranyfonál: Goldburſt, der, kintsszomjúzás.
Golden, adj. arany, aranyból való; vortrefflich, ſehr ſchätzbar, igen jeles, betses, drága, arany, ein goldener Spruch, jeles mondás, goldene Tage verleben, vídám v. boldog napokat tölteni v. élni; mit Gold beſetzt, beſchlagen, aranyozott, megaranyozott, aranyos; die goldene Ader, aranyér.
Golderz, das, aranyértz.
Goldfaden, der, arany fonál: Goldfarbe, die, aranyszín: Goldfarbig, adj. aranyszínű: Goldfaſan, der, aranyfátzán: Goldfinger, der, nevendékujj: Goldfiſch, der, garda; arany ponty: Goldfliege, die, arany bogár: Goldflimmer, Goldflitter, der, arany füst: Goldforelle, Goldbrochſe, die, aranyhóldas spárhal: Goldfuchs, der, virágos sárga ló: Goldführend, adj. aranyat hordó p. o. folyóvíz.
Goldgang, der, aranyér, bányában: Goldgelb, adj. arany színű, Goldgeſtickt, adj. aranyal

hímzett: Goldgewicht, das, aranyméró: Goldgeyer, der, szakállos grif. v. keselyú: Goldglanz, der, aranyfény: Goldglätte, die, aranyszínmáz; porits, forrasztó porits: Goldgrube, die, aranybánya: Goldgulden, der, aranyos forint, egy forintos arany.

Goldhafer, der, aranyszínú zab: Goldhaar, das, sárgaveres haj: Goldhaltig, adj. arannyal vegyes v. elegyes.

Goldkäfer, der, aranyos tserebúj v. tserebüly: Goldkies, der, aranyos követs: Goldkind, das, szerelmes gyermek, legkedvesebb gyermeke valakinek: Goldklumpen, der, aranydarab: Goldkönig, (in der Chemie) arany virág v. virágarany a' testalkatóknál: Goldküſte, die, aranytermő part áfrikában.

Goldlack, der, eine Art Firniß, aranyszín firnátz; zum Siegeln, aranyos spanyolviasz; eine Blume, fajtlinka, sárga ibolya: Goldletten, der, aranyszínagyak.

Goldmacher, der, aranytsináló: Goldmacherkunſt, die, aranytsinálás: Goldmilz die, aranyveselke: Goldmine, die, aranyér, arany ere: Goldmünze, die, aranypénz.

Goldpapier, das, aranyos papiros: Goldprobe, die, aranypróba.

Goldregen, der, aranyeső; trop. reichliches Geſchenk an Gold, gazdag ajándék t. i. aranyból: Goldreich, adj. arannyal bövelkedő: Goldring, der, aranygyűrű: Goldruthe, die, aranyos istápfű.

Goldſand, der, aranyos fövény: Goldſchaum, der, aranyfüst, arany hab: Goldſchlacke, die, aranysalak: Goldſchläger, der, aranyfüstmíves; Goldſchmelzer, der, aranyolvasztó: Goldſchmied, der, aranymíves: Goldſpinnen, das, aranyszálhúzás: Goldſtange, die, aranyrúd, apró rúdakba öntött arany: Goldſtaub, der, aranypor: Goldſtein, der, Chryſolith, topáz; aranypróbakő: Goldſticker, der, die Goldſtickerinn, arannyal hímező v. varró: Goldſtickerey, die, aranyhímezés mesterſége; die Arbeit, aranyhímezés, aranyoshímvarrás: Goldſtoff, der, arannyal szőtt matéria, aranyszövevény: Goldſtück, das, aranydarab, arany pénz: Goldſtufe, die, aranyértz.

Goldtinctur, die, aranyszínszesz, aranytinktúra: Goldtreſſe, die, aranypaszamánt.

Goldwage, die, aranyméró t. i. eszköz; trop. etwas auf der Goldwage abwägen, valamit nagyon szorosan megvizsgálni, szoros értelemben venni p. o. a' szót: Goldwäſche, die, aranymosás: Goldwäſcher, der, aranymosó, ki a' fövényből aranyat mos ki.

Golf, Golfo, der Meerbuſen, öböl, tengeröböl.

Gölſe, die, szúnyok.

Gondel, die, sajka, gondolya, Velentzei tsónak: Gondelführer, Gondolier, der, sajkás, gondolyás.

Gönnen, ſt, wünſchen, kívánni; nicht mißgönnen, nem irígyleni valakinek, nem bánni, ha szerentsés v. valamiben boldogúl; zugeſtehen, erlauben, megengedni, nem akadályoztatni v. háttáltatni valakit valamiben; widerfahren laſſen, z. B. gönnen Sie mir die Ehre Ihres Beſuches, legyen szerentsém az Úrhoz: Gönner, der, jóltévő, pártfogó: Gönnerinn, die, pártfogó t. i. aszszony.

Görge, der, György, Gyuri.

Goſſe, die, tsatorna, moslektsatorna, mellyen valamit leöntenek; ſt. Rumpf, garat a' malomban.

Gott, der, Isten, pl. die Götter, istenek t. i. a' pogányoknál; wills Gott, wenn Gott will, ha isten akarja; ſo wahr mir Gott helfe! istenemre mondom! az isten engem úgy segéljen! behüte Gott, az isten őrizzen v. ne adja! verneinend, dehogy! korán sem! in Gottes Namen isten segedelmével t zulaſſend ſt. meinetwegen. én nem bánom um Gottes Willen, az istenért Gott Lob, Gott ſey Dank! hál istennek, hálá legyen az Istennek: Gott helf! adja isten egészségedre, kedves egésségére! t. i. váljék a' prüszszentés.

Gottgefällig, adj. istenes, kegyes Gottheit, die Göttlichkeit, istenség; Gott, isten.

Gottlos, adj. lasterhaft, istentelen, istennélkülvaló; gonosz; adv. istentelenül: Gottloſigkeit, die, istentelenség; eine gottloſe That, gonoszság.
Gottmenſch, der, Istenember, a' Krisztus.
Gottſelig, adj. kegyes, szent, istenes; adv. kegyesen: Gottſeligkeit, die, kegyesség, szent élet.
Gottesacker, der, közönséges temető, temetőhely: Gottesdienſt, der, istení tisztelet, szolgálat: Gottesdienſtlich, adj. isteni tiszteletet illètő: Gottesfurcht, die, isteni félelem.
Gottesfürchtig, adj. istenfélő, szent, kegyes; adv. istenfélő módon.
Gottesgabe, die, isten adománya: Gottesgelahrtheit, oder Gottesgelehrtheit, die, istentudomány: Gottesgelehrter, der, egyházi tudós, istentudományos, szentírás magyarázó tudós.
Gotteshaus, das, szentegyház, templom, istenháza.
Gotteskaſten, der, istenládája, templom v. eklézsia ládája.
Gottesläſterer, der, istenkáromló: Gottesläſterlich, adj. istenkáromló; adv. istenkáromló módon: Gottesläſterung, die, istenkáromlás: Gottesläugner, der, istentagadó: Gottesläugneriſch, adj. istentagadói, istentelen; adv. istentelenül: Gottesläugnung, die, istentagadás: Gotteslohn, der, isteni jutalom.
Gottesmann, der, pap, lelki tanitó, isten embere; kegyes ember: Gottestiſch, der, úrnak asztala: Gottesverächter, der, die Gottesverächterinn, istentelen, istennélkül való: Gottesvergeſſen, adj. istentől elfajúlt.
Götterblume, die, hulláng: Götterbote, der, istenek követe: Götterlehre, die, istenekről való tudomány: Götterreich, das, istenek országa: Götterſitz, der, istenek lakása: Götterſpeiſe, die, istenek eledele: Götterſpruch, der, isteni szózat: Göttertrank, der, istenek itala.
Göttin, die, istenaszszony.
Göttlich, adj. isteni; ſt. ſehr vorzüglich, felséges, isteni; adv. isteni módon, istenként, isten gyanánt: Göttlichkeit, die, istenіség.
Götze, der, bálvány, bálvány isten, költött isten.
Götzenbild, das, bálványkép: Götzendiener, der, bálványimádó, bálványozó: Götzendienſt, der, bálványimádás, bálványozás: Götzenopfer, das, bálványoknak áldozás: Götzenprieſter, der, bálványozó pap.
Gouvernante, die, leánynevelő t. i. fejérnép: Gouverneur, der, eines Landes, kormányozó; Erzieher, nevelő: Gouvernement, das, tartományosztály.
Grab, das, sír, jem. zu Grabe tragen, valakit a' temetőbe kivinni, jem. zu Grabe begleiten, valakit (mint halottat) kikésérni; zu Grabe beſtatten, valakinek az utólsó tisztességet megadni, bis zum Grabe, hóltig, halálig, utólsó lehelletig, jenſeits des Grabes, a' síron túl, a' jövendő életben; trop. Verderben, veszedelem: Grabeiſen, das, ſt. Schaufel, ásó; ſt. Grabſtichel, metszővas.
Graben, ásni, eine Grube graben, árkot ásni, einen Brunnen graben, kútat ásni; eingraben, mit den Grabſtichel, vésni, bévésni, metszeni, bémetszeni, bévágni, p. o. kőbe, fába, rézbe valamit: Graben, das, ásás; in Holz ꝛc. vésés, bévésés, metszés: Graben, der, pl. die Gräben, árok, verem, Graben ziehen oder aufwerfen, árkot ásni v. hányni.
Gräber, der, ásó, a' ki ás; vésó, metsző, a' ki vés, metsz.
Grabesſtille, die, mély hallgatás.
Grabgeſang, der, das Grablied, halotti ének.
Grabhügel, der, sírhalom.
Grabmal, das, sírjel, sírfa, sírkő, koporsókő, síremlék.
Grabſcheit, das, ásókapa: Grabſchrift, die, sírvers: Grabſtätte, die, temető sír: Grabſtein, der, koporsókő, sírkő.
Grabtuch, das, koporsószőnyeg.
Grachel, die, kalász, kalászszálka.
Grad, der, die Größe der Beſchaffenheit, mérték, grádits, léptső; ein hoher Grad von Kälte, nagy v. erős hideg; im hohen, höhern, höchſten Grade, nagy, nagyobb,

legnagyobb mértékben v. gráditsban; im äußerſten Grade, felettébb; in gleichem Grade jem. bewundern als lieben, valakit egyaránt tsudálni és szeretni; in der Mathematik u. Geographie, mértékrész; in der Genealogie, az atyaſiságízei.

Gradiren von Golde, kifózni az aranyat, és az által a' színét elevenebbé tenni.

Gradulrt, adj. akadémiai rangot nyert, p. o. az orvosi tudományban, 's a' t.

Gradweiſe, adv. lépts5nként.

Graf, der, Gróf: Grafſchaft, die, Grófság: Grafenſtand, der, Gróli rang: Gräfinn, die, Grófné: Gräflich, adj. grófi, grófé, grófhoz-tartozó, z. B. gr. Diener, Gärten, a' gróf tselédjei, inasai, kertjei; adv. gróli módon, grófhoz illő módon.

Gram, adj. d. i. gehäßig ſeyn, Widerwillen gegen jem. fühlen, z. B. jem. gram ſeyn, valaki eránt ellenséges indúlattal viseltetni: Gram, der, epekedés, bú, bánat; Gram verurſachen, valakit bánattal illetni, epeszteni; von Gram verzehrt werden, a' bánattól megemésztetni; Gramhaft, adj. epekedő, bús: Gramlos, adj. bútól ment: Gramvoll, adj. bánatos, bús, epekedő.

Grämen, jem. búsítni valakit, bút szerezni valakinek: ſich grämen, búsúlni, epekedni, búnak adni magát: Grämen, das, bú, epekedés: Grämlich, adj. bús, epekedő.

Grammatik, die, Sprachlehre, od. Kunſt, nyelvtudomány vagy mesterség: Grammatiker, der, nyelvmester: Grammatiſch, adj. nyelvtudományi; adv. nyelvtudomány szerént.

Gran, eine Stadt, Esztergom.

Gran, das, grán, szem, t. i. egy árpaszem nehézségű mérték: Grän, das, ſehr kleines Gewicht, grén, egy árpaszemnek harmadrészny i nehézsége az aranymérésben.

Granat, der, ein durchſichtiger Edelſtein, granát, granátkő: Granat-Apfel, der, granátalma, pómagranát: Granat-Apfelbaum, der, granátalmafa.

Granate, die, eine hohle mit Pulver gefüllte Kugel, welche angezündet u. aus freyer Hand geworfen wird, gránát, gránáttűz, bayer: Granatier, der, ein Soldat, der ſolche wirft, granatéros.

Grand, der, in Spanien, ország nagyja, Spanyol országban.

Granit, der, gránitkő.

Grane, die, kalászszálka.

Gränze, ꝛc. ſ. Grenze.

Gras, das, pl. die Gräſer, fű, pl. fűvek; trop. ins Gras beißen, elveszni, meghalni, das Gras wachſen hören, d. i. ſich ſehr klug dünken, rendkívűl okosnak tetszeni maga előtt; ſt. Raſen, gyep, pázsit.

Grasanger, der, gyepes, pázsitos hely, fűves mező.

Grasbank, die, gyepágy: Grasblume, die, kertiszegfű.

Graſen, das, Gras abfreſſen, a' fűvön v. gyepen legelni; Gras abſchneiden, füvet aratni.

Graſer, der, fűarató; Graſerey, die, fűaratás.

Grasfarbe, die, pázsitszín: Grasfeld, das, legelő, gyep: Grasfroſch der, kerti v. réti béka.

Grasgarten, der, fűves kert: Grasgrün, adj. fűszín, pázsitszín.

Grashalm, der, fűszál.

Graſicht, Graſig, adj. aus Gras, fűből való, fű; voller Gras, füves; Gras ähnlich, fűforma.

Graskeim, der, levéltsira.

Graslauch, der, kígyóhagyma.

Grasmäher, der, fűkaszáló: Grasmücke, die, poszáta billegető, barázda billegető.

Grasperdchen, das, sáska.

Grasreich, adj. füves, fűvel bővelködő.

Gräschen, das, fűvetske, fűszálatska.

Gräßlein, der, tsitsörke.

Gräßlich, adj. iszonyú, irtóztató, rút: adv. iszonyúan, irtóztató módon, irtóztató képpen, rútúl; Gräßlichkeit, die, iszonyúság, irtóztatóság, útálság.

Gräßling, der, im Weinbaue ein Jáchſer, ſo lange er nur noch ein Jahr alt iſt, bujtóág, bujtovány p. o. a' szőlőtőkén; ein Fiſch, görgötse, köviponty.

Graſſiren, uralkodni, mint a' peſtis v. más ragadó nyavalya.
Graſung, die, fűaratás, fű learatása; ſt. Weide, legelő; telelnivaló fű.
Gräte, Gräthe, die, halszálka, szálka, tüske: Gratig, adj. szálkás, halszálkás, tüskés.
Grathobel, der, gerintzgyalú.
Gratial, das, ajándékotska.
Gratulant, der, köszöntő: Gratulation, die, köszöénts: Gratuliren, szerentséltetni, valakit, szerentsét kívanni valakinek, megköszönteni valakit.
Gräuel, der, d. i. Abſcheu, Ekel, iszonyúság, irtóztatóság, útalság, útalatosság; eine abſcheuliche Handlung, iszonyú dolog, gonoszság: Gräuelthat, die, gonosztett, kegyetlenség: Gräulich, adj. útálatos, iszonyú, fertelmes; irtóztató, rettenetes, rusnya.
Grau, adj. ősz, megőszült, graues Haar, ősz haj, das Haar wird grau, őszül a' haj, grau werden, őszülni, megőszülni; graues Tuch, Auge, szürke posztó, szem; trop. ſt. alt, früh, régi, hajdani, z. B. das graue Alterthum, a' hajdani kor, das graue Alter, koros idő: Grau, das, a' szürke szín.
Graubart, Graukopf, der, ősz, vén, vénősz, t. i. ember: Graufink, der, szürke pinty: Grauhaarig, adj. őszhajú: Graukelchen, das, kék begyű magnyitó: Graukopf, der, ősz ember: őszfejű öreg.
Grauen, grau werden, őszülni; trop. der Tag, der Himmel graut, szürkül a' reggel, hajnallik; einen Abſcheu empfinden, z. B. vor etwas, irtózni, p. o. valamitől, iszonyodni: das Grauen, iszonyodás, irtózás, félelem.
Grauerlich, adj. fürchterlich, iszonyú, irtóztató.
Graulich, adj. etwas grau, őszibe keveredett; szürkés.
Graupe, die, zum Eſſen, dara, p. o. árpadara v. kása; des Erzes, értzmorzsa: Graupenmühle, die, daráló malom.
Graupen, die, Schloſſen, Hagel, dara, apró jégeső: Graupeln, es graupelt, dara v. apró jég esik.
Graus, der, ſt. Schutt, kőmorzsalék; ſt. Grauen, iszonyodás, iszonyúság: Graus, adj. iszonyú, iszonyatos.
Grauſam, adj. kegyetlen; ſt. entſetzlich, szörnyű, iszonyú, rettenetes, irtóztató; adv. kegyetlenűl; rettenetesen: Grauſamkeit, die, kegyetlenség.
Grauſchimmel, der, fejérszürke ló.
Grauſen, ſchaudern, iszonyodni, irtózni, borzadni valamitől; es grauſet mir, iszonyodom, irtózom, borzadok: Grauſen, das, irtózás, iszonyodás.
Graveur, (gravör) Gravirer, der, metsző, réz- v. atzélmetsző: Graviren, z. B. einen Beklagten, terhesítni, p. o. bevádolt; eingraben, ſtechen, metszeni, vágni t. i. rézre, atzélra.
Grazie, die Huldgöttin, Grátzia; Anmuth, kellemetesség.
Gregor, Gergely.
Greif, der, ein fabelhafter Vogel, Grif, keselyű grifmadár.
Greifen berühren, faſſen, fogni, zu den Waffen greifen, fegyvert fogni, falſch greifen, (in der Muſik) roszsz v. hibás fogást tenni a' muzsikán, hegedűn 's a' t. ſt. nach etwas greifen, valamihez nyúlni, kapni, kapkodni; weit um ſich greifen, wie z. B. Krankheiten, Feuer, elhatalmazni, terjedni, harapózni, mint a' nyavalya, a' tűz; trop. das läßt ſich mit Händen greifen, ez kézzel fogható, világos, v. nyilvánvaló dolog ez, unter die Arme greifen, felsegélni, kisegíteni valakit; ergreifen, megfogni, megkapni, fogni, p. o. madarat; ſich greifen, z. B. das Tuch greift ſich gut, jó fogása v. tapintása van ennek a' posztónak: Greifen, das, fogás, hozzányúlás.
Greinen, das Maul verzerren, vonni a' száját, az az, sírni; hauſen, zsémbelődni, perelni.
Greis, der, vén, ősz, őszöreg, megélemedett, ein hoher Greis, aggott öreg; Greis werden, megvénűlni: Greiſen, vénűlni, őszűlni.
Grell, adj. ſchimmernd, villogó, szemsértő világos, ragyogó, fényes, wenn es unangenehme Empfindungen verurſacht, borzasztó;

trop. mit grellen Farben etwas ausmalen, nagyítni valamit, nagyító üvegen mutatni valamit; zu hell, zu ſchneidend klingen, von Tönen, igen éles, t. i. hang v. szó.

Grenzacker, der, határban fekvő szantóföld.

Grenzbach, der, határpatak: Grenzbaum, der, határfa: Grenzbefeſtigung, die, határerősítés: Grenzbeſichtigung, die, határjárás: Grenzbild, das, bey den Römern, határkő.

Grenzdorf, das, határfalu.

Grenzfeſtung, die, határerősség, határszéli erősség v. vár.

Grenzgraben, der, határárok.

Grenzhügel, der, határdomb.

Grenznachbar, der, határos szomszéd.

Grenzort, der, határszéli hely, határhelység.

Grenzpfal, der, határkaró.

Grenzrecht das, határjuss.

Grenzſäule, die, határoszlop: Grenzſcheide, Grenzſcheidung, die, határkijegyzés, határvonás; der Ort, wo — határelválás, határválás: Grenzſoldat, der, határőrző katona: Grenzſtadt, die, határszéli város, határváros: Grenzſtein, der, határkő: Grenzſtreit, Grenzſtreitigkeit, die, határszéli versengés:

Grenzvergleich, Grenzvertrag, der, határszéli egyezés.

Grenzwaſſer, határvíz, határszéli víz, határválasztó víz.

Grenzweg, der, határszéli út.

Grenzzeichen, das, határjel.

Grenze, die, határ; trop. határ, vég valamiben, Grenze beſtimmen, feſtſetzen, határát szabni valaminek v. valamiben, ſich in der Grenze der Beſchaffenheit halten, a' szerénység v. szemérmesség határát által nem hágni.

Grenzen, határozni, határa lenni, auch, trop. határos lenni valamivel: Grenzenlos, adj. határtalan; trop. határnélkülvaló, határtalan, mód nélkül való, mérsékletlen; adv. határ nélkül; mód nélkül, határtalanúl: Grenzenloſigkeit, die, határtalanság; mérsékletlenség.

Grieche, der, görög; Griechinn, die, görög aszszony v. leány: Griechiſch, adj. görög p. o. nyelv; adv. görögül, p. o. beszélni, írni, érteni.

Grieß, der, Kieß, apró követs; von Weizen, kásadara: Grießbrey, der, darapép, darakása, darakásapép; Grießicht, adj. daraforma: Grießig, adj. kásás: Grießmehl, das, lisztláng, a' legjobb liszt, darás liszt.

Grießgram, Grießgrämiſch, adject. durtzás: Grießgramen, durtzáskodni.

Grießſtein, der, követs, békasó.

Griff, der, das Greifen, fogás, megfogás, megmarkolás: ſt. Betaſtung, hozzányúlás, illetés, tapintás, einen Griff thun, hozzányúlni, megfogni, etwas am Griff haben, a' tapintásából megtudni valamit; auf einem Inſtrumente, fogás; falſcher Griff, elhibázott fogás v. hangfogás; ſt. Kunſtgriff, fortély, all: hand Griff gebrauchen, mindenféle fortélyjal v. mesterséggel élni; ſt. Handvoll, egy marok v. maroknyi; Handhabe, Stiel, nyélfogaték, markolat, der Griff am Degen, a' kardmarkolatja: Griffbret, das, markolatfa, a' hegedű nyakán: Griffel, der, íróveszszó, íróeszköz; betűmutató, fából.

Grille, die, trütsök, házi trütsök.

Grille, die, ein ſeltſamer Einfall, ábrándozás, különös v. rendes gondolat; Grillen, d. i. unnützliche ſchwermüthige Gedanken, haszontalan fejtörés, gond; ſich Grillen machen, haszontalanságon törni a' fejét, Grillen fangen, képzeteken tűnődni; ſt. Sorgen, gond, tünődés.

Grillenfänger, der, ábrándozó, haszontalanságon tünődő; ein eigenſinniger Kopf, agyafúrtfejű.

Grillenhaft, adj. képzeteken tünődő; ábrándozó, haszontalanságon tünődő; agyafúrtfejű: Grillig, adj. nyakas.

Grimaſſe, die majomkodás; képvongálás.

Grimm, der, Wuth, méreg, mérgelődés, dühösség, atsarkodás, in Grimm gerathen, mérgelődni, dühösködni, atsarkodni, ſeinen Grimm auslaſſen, mérget kiönteni v. kitölteni; Grimmig, adj.

Grimm zeigend, dühös, kegyetlen, fenekedő, mérges, haragos, ein grimmiges Thier, dühös állat; ein grimmiges Geſicht, atsarkodó ábrázat; ein grimmiges Geſicht machen, atsarkodni valakire, torsalkodni, fenekedni; ſehr heftig, kemény, kegyetlen p. o. hideg; adv. kegyetlenül, dühösen: Grimmigkeit, die, dühösködés, fenekedés, mérgesség, fenekedő kegyetlenség, torsalkodás.

Grimmdarm, der, öreghurka.

Grimmen, z. B. es grimmt mich im Leibe, tsikarja valami a' hasamat: Grimmen, das, hastsikarás.

Grind, der, var, óltvar, ótvar; ſt. Erbgrind, kosz: Grindig, adj. varas; koszos.

Grinſen, grinzen, vitsorogni.

Grob, adj. ſt. groß z. B. grobes Geſchütz, nagy ágyúk; nicht fein, öregszemű, nem apró, darabos p. o. puskapor, grobes Brod, paraszt v. fekete kenyér, grobes Mehl, öreg szemü vagy darabos liszt; ein grobes Gefühl haben, durva érzéssel bírni; plump, z. B. grobe Hände, durva kezek, grobe Arbeit, durva v. kemény munka, grobes Tuch, durva v. vastag posztó; ſt. tief, z. B. Stimme, vastag, durva, p. o. hang, szó; grobe Lügen, nyilvánságos hazugság; unhöflich, durva, goromba t. i. ember, tréfa; grobes Betragen, Benehmen, gorombaság, goromba v. durva magaviselet; adv. vastagon, durváúl, gorombáúl, durván, illetlenül.

Grobfädig, z. B. Leinwand, vastag szálú vászon.

Grobheit, die, vastagság, darabosság; Plumpheit, Unhöflichkeit, durvaság, gorombaság, jemanden Grobheit ſagen, gorombáskodni valakivel.

Grobkörnig, adj. öreg v. nagyszemű.

Grobſchmied, der, kováts, pörölyös kováts.

Grobian, der, durva v. goromba ember.

Gröblich, adj. öreges szemü; gorombás, durvás; adv. nagyon, erősen.

Groll, der, fenekedés, torsalkodás, titkos gyűlölség, gyűlölködés; Groll haben, fenekedni, torsalkodni valakire: Grollen, fenekedni, gyűlölséggel viseltetni magát valaki ellen.

Groſchen, der, garas: Groſchenſtück, das, egy garasos, egy garas: Groſchenweiſe, z. B. bezahlen, garasonként fizetni.

Gröſchel, das, félpóltra.

Groß, adj. nagy, der Höhe nach, magas, ſehr groß, igen v. felette nagy, wie groß, melly nagy, ſo groß, olly nagy, ein großes Haus, magas, nagy ház, ein großer Berg, magas v. nagy hegy; ſt. erwachſen, nagy, megnött, p. o. gyermekek; der Zahl nach, nagy, számos, großes Vermögen, sok birtok, eine große Anzahl Zuſeher, számos v. sok nézők; der Beſchaffenheit nach, nagy, erős p. o. kiabálás, ſehr großes Lob, felettébb való ditséret; ein großer Lügner, nagy hazug, ein großer Feind, Freund, nagy ellensége, barátja valakinek; der Wichtigkeit nach, nagy, jeles, p. o. tettek; dem Vorzuge nach, z. B. die Großen des Reichs, az ország nagyjai, in der großen Welt leben, a' nagy világban élni, in dieſelbe treten, a' nagy világba megjelenni, a' nagyok társaságába lépni; adv. nagyon, felette, felettébb; ſt. erhaben, felemelkedve; groß thun, ditsekedni, groß denken, nemesen gondolkozni; ſich mit etwas groß machen, kérkedni valamivel.

Groß-Admiral, der, tengeri fővezér: Großachtbar, adj. nagyérdemü: Großäderig, adj. vastagerü: Großältern, die, öregszülék, t. i. nagyatya v. apa, nagyanya: Großältervater, der, die Großältermutter, ősatya v. ősapa, ősanya: Großäugig, adj. nagy szemü.

Großbäuchig, adj. potrohos, pohos: Großbaſe, die, valaki öregattyának a' nénje v. húga: Großbothſchafter, der, rendkívülvaló főkövet.

Großenkel, der, unokaſi, második unoka, unokámtia: Großenkelinn, die, unokám leánya.

Groß-Feldherr, der, Főhadivezér: Großfürſt, der, in Rußland, nagy

hertzeg, korona örökös nagy hertzeg Orosz országban; in Siebenbürgen, nagyfejedelem, Erdély országban; Großfürſtenthum, das, az Erdélyi nagy fejedelemség: Großfürſtinn, die, in Rußland, nagy hertzegaszszony.

Großgroßvater, der, öregősatya: Großgroßmutter, die, öregősanya:

Großgünſtig, adj. nagy jó akaró, nagy pártfogó.

Großhandel, der, nagy kereskedés: Großhändler, der, nagy kereskedő: Großherr, der, nagy úr, török tsászár: Großherzig, adj. nemesszívű v. lelkű: Großherzigkeit, die, nemesszívűség v. lelkűség: Großherzog, der, nagy hertzeg: Großherzoglich, adj. nagyhertzegi: Großherzogthum, das, nagy hertzegség.

Großkanzler, der, főkantzellár, fő Cancellárius: Großknecht, der, öregbéres szolga: Großkopf, der, nagy fejű ember: Großköpfig, adj. nagy fejű, butzkó: Großkörnig, adj. öregszemű, darabos.

Großmächtig, adj. felette nagy; als Titel, nagy hatalmasságú: Großmaul, der, kérkedő: Großmeiſter, der, nagy mestere valamelly vitézi rendnek: Großmögend, adj. nagy tehettségű: Großmuth, die, nagylelkűség: Großmüthig, adj. nagylelkű; adv. nagylelkű módon: Großmutter, die, öreg v. nagyanya: Großmütterlich, adj. nagyanyai.

Großnäſig, adj. nagyorrú.

Großöhrig, adj. nagyfülű: Großoheim, der, valaki nagyannyának báttya.

Großprahler, der, nagykérkedő.

Großſprecher, der, kérkedő, ditsekedő: Großſprecherey, die, kérkedés, ditsekedés: Großſprecheriſch, adj. kérkedő; adv. kérkedve, ditsekedve: Großſtädtiſch, adj. nagy városi szokású; adv. nagy városi módon: Groß-Sultan, der, Török Tsászár, Nagyúr.

Großtante, die, valaki nagyannyának a' nénje, ősnénje: Großthuer, der, magahánytató: Großthuerey, die, magahánytatás: Großthun, magát hánytatni.

Großurenkel, der, harmadik unoka, t. i. fiú, unoka unokája: Großurenkelinn, die, harmadik unoka, t. i. leány.

Großvater, der, öregatya, öregapa, nagyapa, nagyatya, némelly helyen szépapa, jóbapa: Großvaterſtuhl, der, öreg karszék, bőrös karszék: Großväterlich, adj. nagyapai, nagyatyai, öregapai:

Groß-Vezier, der, Török Nagyvezér.

Größe, die, nagyság, ſie ſind beide von einerley Größe, mindegy forma v. egyenlő nagyságúak; trop. die innere Stärke, Wichtigkeit, nagyság, fontosság, die Größe der Gefahr, a' veszedelem nagysága; der Zahl nach, sokság, nagyság, z. B. des Gewinnes, der Schulden, a' nyereség nagysága, az adósság sokasága; der hohe Vorzug vor andern, nagyság, méltóság; Größe des Geiſtes, a' leleknek nagysága.

Gröſte, der, die, das, legnagyobb.

Gröſtentheils, adv. nagyobbrészént.

Groteſk, adj. unnatürlich, feltsam, természetfeletti, természet felettvaló, a' nagyságára nézve p. o. faragott kép; lächerlich, nevetséges, tsudálatos.

Grotte, die, barlang, eine künſtliche, mesterséggel készített barlang.

Grube, die, verem, gödör; trop. verem, z. B. jemanden eine Grube graben, valakinek vermet ásni, az az, veszedelembe valakit akarni ejteni; ſt. Grab, sír, koporsó; in Bergwerken, bányaüreg.

Grubenlicht, das, bányalámpa: Grubenwaſſer, das, bányaviz.

Grubig, adj. gödrös.

Grübchen, das, gödrötske, vermetske: im Kinne, im Backen, vermetske.

Grübeley, die, haszontalan feszegetés, görtskeresés a' kákán, hajszálhasogatás; unnöthige Sorge, Aengſtlichkeit, hijábanvaló tünödés, epekedés, töprenkedés: Grübeln, mühſam nachdenken, gondosan feszegetni, vizsgálgatni valamit, tünődni valamin, tépelődni; unnütz nachdenken, hajszálat hasogatni, görtsöt keresni a' kákán.

Grübler, der, mindent feszegető, hajszálhasogató.

Grün, adj. zöld, ſehr grün, hara-

gos zöld, grün werden, zöldűlni, von Bäumen, zöldelleni, kizöldűlni, grün ſeyn, virítni, grüne Sachen, Waaren, zöldség, grünes Holz, nyers fa, grüner Raſen, zöld pázsit; ſt. friſch, d. i. nicht getrocknet, z. B. Fleiſch, Käſe, nyers, friss p. o. hús, sajt; ſt. unreif, éretlen, nyers, zöld; der grüne Donnerſtag, nagy tsötörtök.

Grün, das, zöldség, a' zöld, zöldszín, im Grünen ſpazieren gehen, a' zöld fűvön v. mezőn járkálni.

Grünen, d. i. grün werden, zöldűlni, von Bäumen, kizöldűlni; grün ſeyn, virítni, trop. grünen und blühen, virítni: Grünen, das, zöldellés, virítás.

Grüngelb, adj. pázsitszín, pázsitszinű.

Grünkohl, der, kékkáposzta: Grünkraut, das, kerti zöldség.

Grünlich, adj. zöldes.

Grünſpan, der, rézrozsda, krispán:

Grünſpecht, der, zöld harkály, zsolna.

Gruft, die, sír, sírbolt, kripta.

Grummet, das, sarjú; Grummet machen, sarjút kaszálni, gyűjteni.

Grund, der, pl. die Gründe, fenek, fenék, fenekföld, alj v. ally, der Grund eines Gefäßes, az edény feneke, des Waſſers, a' víz feneke, zu Grunde gehen, d. i. unterſinken, leűlni a' fenékre, elmerülni, trop. elveszni, dugába dűlni, semmivé lenni, öszveromlani, auf den Grund gehen, valaminek gyökeresen végire járni, von Grund der Seele, des Herzens, tiszta szívből, igaz lelkemből; die Fläche der Körper, worauf etwas ruht, übh. z. B. bey einem Gemälde, allyfesték, alfesték, fenékmáz; beſ. von Gebäuden, fenékfal, alap, talpfal, fundamentom, den Grund legen, z. B. zu einem Hauſe, megvetni a' fundamentomot, elkezdeni az épétést, von Grund aus zerſtören, niederreißen, földig lerontani, fundamentomostól együtt széllyelhányni; im Grunde, a) valójában, voltaképpen, igazán szóllván, valóban, b) f. gänzlich, egészen; Urſache, Bewegungsgrund, ok, ein ſcheinbarer Grund, színes ok, ohne Grund, ok nélkűl, aus dem Grunde, azon okból, wichtige Gründe zu einer Sache haben, fontos okainak lenni valamire; Urſache von etwas, eredet, kútfő, z. B. Gott iſt der Grund alles Seyns, az Isten minden lételnek a' kútfeje; Beweisgrund, bizonyság, bizonyító ok; ſt. Boden, fenékföld, föld, ein ſchwarzer und fetter Grund, fekete és kövér fenékföld; in Beziehung auf das Eigenthum, telek, föld, fekvő jószág, fundus, auf fremden Grunde pflügen, más földjét szántani.

Grundartikel, der, fundamentomtzikkely, főtzikkely.

Grundbau, der, fenékfal rakása: Grundbegriff, der, fenékmegfogás, első megfogás: Grundbeſitzer, der, földesúr, telek birtokosa: Grundbirne, die, kurumpli, burgonya: Grundböſe, adj. talpig roszsz.

Grundehrlich, adj. talpig betsületes: Grundeigenthum, das, telekbírás, a' telek bírása v. birtoka: Grundeis, das, alsó jég.

Grundfähigkeit, die, főtehetség: Grundfalſch, adj. éppen nem igaz: Grundfarbe, die, falszíne a' feſtésnek, allyszín: Grundfeſt, adj. erős fenékfalú, erős fundamentomú: Grundfeſte die, talpkő: Grundfläche, die, fenékally, allylap

Grundgelehrt, adj. igazi tudós, nagy tudományú: Grundgeſetz, das, főtörvény, fenéktörvény: Grundgütig, adj. igen jóságos.

Grundherr, der, földesúr: Grundherrſchaft, die, földesuraság: földesúri juss.

Grundiren, von den Malern, allyszínnel bémázolni v. bevonni valamit: Grundirrthum, der, főtévelygés.

Grundkenntniß, die, első v. kezdetbeli esméret valamiben: Grundkraft, die, fenékerő, főerő.

Grundlage, die, fenék, fenékally; talpkő; einer Wiſſenſchaft, első kezdet, első fenéktételi esmeretek: Grundlaut, der, magánhangzó: Grundlegung, die, talpkőtétel: Grundlehre, die, fenéktudomány, fundamentom tudomány: Grundlinie, die, fenék v. fundamentomvonás; első kezdet, eleje

valaminek: Grundlos, adj. fenéktelen, p. o. mélység, mélységes, igen mély; ſt. unendlich, végetlen, véghetetlen; ohne Beweis, fundamentomtalan, fundamentomnélkűlvaló, ok nélkűlvaló, a' minek semmi nyoma nints t. i. hogy igaz vólna, hamis, költött; adv. ok v. fundamentom nélkűl, hijjába: Grundloſigkeit, die, z.B. deß Waſſers, feneketlenség, nagy mélység; trop. végetlenség; oknélkűlvalóság, fundamentomtalanság, ok nem lét.

Grundneigung, die, főhajlandóság.

Grundobrigkeit, die, földesuraság.

Grundpfahl, der, fundamentomjegyző karó: Grundpfeiler, der, talpkő

Grundrecht, das, birtoki juss: Grundregel, die, főregula, fundamentom v. fenekregula, főtörvény: Grundriß, der, talprajzolat; einer Wiſſenſchaft, valamelly tudománynak fundamentomrajza, talprajzolatja v. elő rajzolatja.

Grundſatz, der, in der Wiſſenſchaft, elsőtétel, eleve v. elve valaminek, feneketétel; im Handeln und Betragen, szabás, rendtörvény, törvény regula: Grundſprache, die, eredeti nyelv: Grundſtein, der, talpkő, alapkő: Grundſteuer, die, telekre v. földre vetett adó: Grundſtimme, die, allyhang: Grundſtoff, der, alap, kezdet, első miség, mivolt: Grundſtrich, der, első vonás, alapvonás: Grundſtück, das, telek; földbirtok, fekvő jószág.

Grundtext, der, eredeti írás, íge v. munka: Grundtheilung, die, telekosztás, a' fekvő jószág elosztása: Grundtrieb, der, főösztön.

Grundurſache, die, főok.

Grundvermögen, das, fekvő jószágbeli vagyon.

Grundwachs, das, fenékviasz: Grundwahrheit, die, főigazság, nyilvánság; ſt. Grundwahrheit, z. B. in der Theologie, főtzikkely: Grundwaſſer, das, földalattvaló víz: Grundweſen, das, valaminek mivolta, mivolt, főmivolt; alap, elev: Grundwort, das, gyökérszó.

Grundzahl, die, törzsökszám: Grundzehent, der, telek tized, föld tizedje: Grundzins, der, földrevetett adó.

Gründen, den Grund zu etwas machen, z. B. von Malern, falat v. aljat mázolni a' festésnek; von Gebäuden, auf einem guten Grund aufführen, fenekfalat rakni a' háznak v. épűletnek; trop. den Grund zu etwas legen, megvetni valaminek az alját v. fondamentomát, allapját v. alapját; ſich gründen, fundálódni, feküdni, valamin mint fundamentomon, rajta épűlni, daher: gegründet, a) fundáltatott, épűlt, bizonyos, erős p. o. reménység, b) igaz, valóságos, fundamentomos, helyes.

Gründlich, adj. fundamentomos, bizonyos, erős p. o. megmutatás; gyökeres, okos, p. o. tanító, ítélet; adv. fundamentomosan, erősen, helyesen; szorosan, okosan, gyökeresen, egészen: Gründlichkeit, die, fundamentomosság, gyökeresség, erősség, helyesség: Gründung, die, fundálás, felállítás, szerzés, kezdés.

Gründling, der, görgötse, gébhal, kövi ponty.

Grunzen, röfögni, mint a' disznó.

Gruppe, die, Zuſammenſtellung, egyesűlet, egyesítés, z. B. von Statuen, ꝛc. képsereg, rajzsereg: Gruppiren, egyesíteni, egészíteni, egybeszerkeztetni p. o. több képeket egy tárgyra, együvé rajzolni.

Gruß, der, köszöntés, in jemandes Namen einen Gruß melden, köszönteni valakit más nevében.

Grüßen, köszönteni: Grüßen, das, köszöntés, köszönés.

Grütze, die, darált árpa v. zab, tönkölydara; grobe Grütze, árpakása.

Guardian, der, gárdján, gárdián.

Gucken, kandikálni, kukutsálni.

Guckuck, der, kukuk, kakuk.

Guckugsblume, die, kakukszegfű: Guckugsklee, der, erdei madársóska, háromlevelű sóska: Guckugskraut, das, kakukfű.

Guckkaſten, der, kandika láda.

Guillotine, die, milling: Guillotiniren, megmillingezni.

Guinee, die, giné, anglus arany.

Guirlande, die, virágfűzér.

Gulden, der, forint.

Gülden, ſ. Golden.

Gültig, adj. érő, betsbenlévő, kelendő jó p. o. pénz; trop. fest, unveränderlich, megállapított, a' mi megáll, megállított p. o. békesség; st. glaubhaft, tauglich, hiteles, helyes, helytálló: Gültigkeit, die, von Münzen, kelendőség, jóság; Festigkeit z. B. der Gesetze, ereje, fennállása p. o. a' törvénynek; st. Glaubwürdigkeit, hitelesség, hitelező erő; Rechtmäßigkeit, törvényesség.

Gummi, das, gummi, fatsipa: Gummiharz, das, fatsipamézga: Gummiwasser, das, fatsipásvíz.

Gunst, die, Wohlwollen, jóvolt, jóakarat, kedvező indúlat, kegyesség, kedvezőség, kedv, bey jemanden in Gunst stehen, kedvességben lenni valakinél, sich um jemandes Gunst bewerben, kedvét keresni valakinek, jemandes Gunst verscherzen, verlieren, kiesni valaki kegyességéből, jóakaratjából; st. Erlaubniß, engedelem, mit Gunst zu sagen, engedelemmel szóllván: Gunstbewerbung, die, jóakarat vadászás: Gunstbezeigung, die, kedvezés, szívesség jele.

Günstig, adj. kedvező, jóakaró, jemanden günstig seyn, kedvezni valakinek, jó hajlandósággal viseltetni valaki eránt, eine günstige Gelegenheit, kedvező alkalmatosság: Günstling, der, kedvese valakinek, kedves valakinél, ein Günstling des Glücks, szerentse fia.

Gurgel, die, torok, gége, jemanden die Gurgel abschneiden, a' gégéjét elmetszeni, megölni; trop. sein Vermögen durch die Gurgel jagen, eldorbézolni vagyonát, minden vagyonát megenni, meginni: Gurgeln, a' torkát kigurulyázni v. gargarizálni: Gurgelwasser, das, gurgulyázó v. gargarizáló víz.

Gurke, die, ugorka: Gurkenkern, der, ugorkamag: Gurkensaft, der, ugorkalév: Gurkensalat, der, ugorkasaláta.

Gurkumey, die, gurkuma.

Gurt, der, am Leibe, öv, am Pferde, heveder; in der Baukunst, párkány, p. o. az oszlopon.

Gürtel, der, öv, övedző; uneig. der Ort des Leibes, wo man sich zu gürten pflegt, der Oberleib, derék, az öv helye a' derekán: Gürtelkraut, das, kaptsos moh: Gürtelthier, das, pántzélos állat.

Gürten, körűlkötni, övedzeni, sich gürten, felkötni, felövedzeni magát.

Gürtler, der, oder Gelbgießer, sárgarézmíves, gombmíves, gomböntő.

Guß, der, pl. die Güße, das Gießen, öntés; st. Regenguß, zápor, záporeső; st. Ausguß, mosléktsatorna a' konyhában: Gußeisen, das, öntött vas: Gußregen, der, záporeső: Gußstein, der, kőtsatorna: Gußwerk, das, öntött mív.

Gut, adj. jó, Compar. jobb, Superl. legjobb; ein guter Rath, jó tanáts; st. angenehm, z. B. ein guter Geruch, Geschmack, jó szag, kellemetes v. jó íz; bequem, alkalmatos, jó p. o. út; der Absicht ꝛc. entsprechend, z. B. guter Wind, jó v. kedvező szél, gute Ernte, jó v. bő aratás, gut werden, megjavulni, etwas gut machen, valamit jóvá tenni, megjobbítni, gut zu Fuße seyn, jó gyalog lenni, jól tudni gyalogolni; dem Zwecke gemäß, z. B. ein guter Sänger, jó énekes; ein guter Arzt, ügyes orvos; etwas gut seyn lassen, valamit abba hagyni, megelégedni vele, úgy a' mint van; st. fromm, rechtschaffen, jó, szelíd, jámbor, betsületes; st. nützlich, jó, hasznos p. o. orvosság; st. vornehm, jeles, nevezetes, von guter Geburt seyn, jeles famíliából való lenni, jó házból v. nemzetségből születni; st. groß, viel, nagy, sok, jó, eine gute Zahl, jó nagy szám, eine gute Weile, jó darab ideig; gutmüthig, jó, jószívű; st. genug, z. B. es ist schon gut, elég már; für etwas gut stehen, kezes lenni, v. felelni valamiért; in einer traulichen Anrede, z. B. guter Bruder! kedves bátyám v. ötsém, guter Freund! kedves barátom! — adv. jól, jobban, legjobban, sich gut befinden, jól lenni; st. angenehm, kellemetes; st. leicht, könnyen; passend, helyesen; geschickt, jól, ügyesen; anständig, z. B. sich betragen, jól magát viselni, gut gesittet, jó erkölcsű;

richtig, genau, jól, igazán, helyesen; bey Vergleichungen z. B. ſo gut, als — szintúgy, mint — ſt. genug, z. B. kurz und gut, egy szóval, rövideden; bejahend, ſchon gut, jól van jól.

Gut, das, pl. die Güter, jó, vagyon, das höchſte Gut, a' legfőbb jó; ſt. Vermögen, jószág, birtok; ſt. Waare, portéka, jószág.

Gutachten, das, itélethozás, itélettétel valami felől, vélemény, nach meinem Gutachten, véleményem szerént: Gutartig, adj. jóféle, jófajtú, gutartige Blattern, jónemű v. nem veszedelmes himlő.

Gutbefinden, das, jóváhagyás.

Gutdünken, das, jónak tetszés.

Gute, das, jó, a' jó a' mi jó.

Gutherzig, adj. jószívű; adv. jószívű módon: Gutherzigkeit, die, jószívűség.

Gutmachen, d. i. recht machen, jól tsinálni valamit; ſt. verbeſſern, z. B. einen Fehler gut machen, helyre hozni v. jóvátenni a' hibát: Gutmeinen, das, jó indúlattal viseltetés; Gutmeinend, adj. jó indúlatú, jóra tzélzó; ſt. redlich, egyenes szívű.

Gutſagen, d. i. gut ſtehen, kezes lenni valakiért szóval, szavatolni valaki mellett v. valakiért: Gutſagen, das, szóbeli kezesség, szavatosság: Gutſchreiben, valaki részére v. javára béírni.

Gutthat, die, jótétemény: Gutthäter, der, jóltévő: Gutthätig, adj. jóltévő: Gutthätigkeit, die, jóltévőség: Gutthun, d. i. recht leben, jót tselekedni; gehorchen, engedni, engedelmeskedni; gefallen, tetszeni, kedves lenni; nützen, használni, hasznos lenni, hasznot tenni; Gutwerden, d. i. beſſer werden, jóvá lenni, megjavulni, megjobbulni; ſt. heilen, meggyógyúlni; ſt. Freund werden, wieder gut werden, megengesztelődni valaki eránt; ſt. gut gerathen, jól kiütni; ſt. günſtig werden, jó indúlattal lenni.

Gutwillig, adj. kész valamire, szolgálatra kész, önkéntvaló; adv. örömest, készakartva, önként; Gutwilligkeit, die, készség, jószívűség, kész szívűség.

Gütchen, das, jószágotska.

Güte, die, jóság; trop. Güte des Herzens, jószívűség, jóság, szivesség, haben Sie die Güte mir das Buch zu ſchicken, ne sajnálja az Úr nekem azt a' könyvet elküldeni; in Güte, barátságosan, szép szerént, szépen.

Güteranſchlag, der, a' jószágok megbetsülése: Güterbeſitzer, der, jószágok birtokosa.

Gütig, adj. freundlich, artig, nyájas, barátságos; gefällig, jó, jóindulatú, jóságos, jósággal viseltető, Sie ſind zu gütig, az Úr jósága felette nagy; ſt. gutthätig, jóltévő, kegyes: adv. nyájasan, barátságosan, ſehr gütig, kegyesen, igen kegyesen; gefällig, jósággal, jó indulattal: Gütigkeit, die, nyájasság, barátság; szivesség, jóság; kegyesség.

Gütlich, adj. freundſchaftlich, barátságos p. o megegyezés; adv. gütig, nyájasan, ſich gut thun, kedvezni magának, kedvére enni, inni 's a' t. ſt. in Güte, szép szerént; glimpflich, kegyesen.

Gutsherr, der, földesúr.

Gymnaſium, das, főoskola.

Gymnaſtik, die, testerőgyakorlás.

Gyps, der, gipsz: Gypsarbeit, die, gipszmunka: Gypsartig, adject. gipsznemű: Gypsbild, das, gipszkép: Gypſen, gipszből való, gipsz: Gypſer, der, gipszmíves: Gypsmehl, das, gipszpor.

H.

Ha! aha! ahá! hú! ejnye! he!

Haar, das, übh. ein einzelnes Haar, szőr, szőrszál; auf dem Kopfe, haj, hajszál, graues Haar, ősz haj, herabhängendes, leeresztett, hoszszú haj, blondes, szőke haj, es abſchneiden, elvágni v. elnyírni a' hajat; Sprchw. er iſt um kein Haar beſſer, egy hajszálnyival sem jobb; Haare auf den Zähnen haben, jártas költes v. tanúlt lenni a' dologban; ſich graue Haare wachſen laſſen, aggódni, törődni valamin, epekedni; die Haare ſtehen einem zu Berge, a' haja szála is felborzad az embernek

belé; in die Haare gerathen, egymás hajába kapni, üstökbe kapni.
Haarband, das, hajkötő: Haarbeutel, der, hajtáska: Haarbinde, die, hajszorító, hajkötő: Haarbreit, hajszálnyi, nicht ein Haarbreit von etwas weichen, egy hajszálnyira sem távozni el valamiről: Haarbürſte, die, borosta: Haarbüſchel, der, hajfürt.
Haardecke, die, szőrtakaródzó.
Haaren, megkoppasztani; ſich haaren, vedleni.
Haarförmig, adj. hajszálforma.
Haarig, adj. hajas, szőrös.
Haarkamm, der, hajfésű: Haarklein, adj. egy szálig mindent.
Haarlocke, die, hajfürt.
Haarnadel, die, hajtő.
Haarpinſel, der, etset, szőrecset, festő etset: Haarpuder, der, hajpor: Haarputz, der, hajtsínosítás.
Haarring, der, hajgyűrű, melly hajból készűlt: Haarröhre, die, hajszáltsó
Haarſalbe, die, hajkenőts: Haarſalz, das, Fürtös timsó: Haarſcharf, adj. igen éles: Haarſcheere, die, hajnyíró olló: Haarſchmuck, der, hajékesség: Haarſchnur, die, hajból font sinór, hajsinór, szőrsinór: Haarſchopf, der, üstök: Haarſeil, das, szőrkötél: Haarſieb, das, szita, szőrszita: Haarſilber, das, mohos szakáll: Haarſtrang, der, szőristráng.
Haartour, die, vendégüstök.
Haarwachs, das, hajkenő: Haarwuchs, der, hajnövés: Haarwurz, die, vízvirág, vízitök: Haarwurzel, die, hajgyökér, hajtő.
Haarzange, die, szőrtépő fogó v. fogótska: Haarzopf, der, kötött haj, bétekert haj.
Habe, die, vagyon, bírtok.
Haben, halten z. B. in Händen, lenni p. o. a' kezében, tartani, fogni, haſt du es? ich habe es, megfogtad? megfogtam; ich habe kein Geld bey mir, nints pénz nálam; es hat nichts auf ſich, az semmit se tesz, da haſt du das Buch, itt van a' könyv, vedd el; ſt. enthalten, magában foglalni, lenni benne, der Teich hat viele Fiſche, a' tóban sok hal van; verſchiedene Arten des Verhältniſſes z. B. Umgang mit jemanden haben, társalkodni valakivel, jemanden zum Beſten haben, tsúfot, tréfát űzni valakiből, jemanden lieb haben, szeretni valakit, Durſt haben, szomjúhozni, ich habe Hunger, éhes vagyok, ehetném; dem Eigenthume nach, lenni valakinek, bírni valamit, alles vollauf haben, mindennek bőviben lenni, mindennel bővelkedni; ſt. bekommen, kapni, man kann dieſe Waare hier nicht haben, az efféle portékákat itt nem kaphatni; ſt. müſſen, z. B. ich habe noch viele Briefe zu ſchreiben, még sok levelet kell írnom; impers. es hat, man hat, z. B. es hat ſeine Richtigkeit, az igaz, úgy van a' dolog, az valóságos igaz; es hat keine Eile, nem sietős a' dolog; es hat keine Noth, nem ollyan szükséges a' dolog; es hat ſich jemand gefunden, találkozott valaki: Haben, das, bírás.
Habenichts, der, ironiſch, semmiházi.
Haberecht, der, nyakas, magafejű, megátolkodott, nem engedő.
Habhaft werden, megnyerni, megkapni valamit, birtokába jutni valaminek.
Habicht, der, ölyv: Habichtsnaſe, die, horgas orr, sas-orr.
Habit, der, öltözet, ruházat.
Habſeligkeit, die, vagyon, bírtok.
Habſucht, die, telhetetlenség.
Habſüchtig, adj. telhetetlen; adv. telhetetlenűl.
Hachel, die, kalászszálka: Hachelkraut, das, iglitze.
Hackblock, favágító: Hackbret, das, in der Küche, vágódeszka: tzimbalom.
Hacke, die, kapa, kiskapa, irtókapa; ſt. Beilchen, balta.
Hacken, mit der Haue, kapálni; mit der Axt, vágni, vagdalni; mit dem Schnabel, vágni, megvágni, vagdalni az orrával mint a' madár: Hacker, der, kapáló, kapás: Hackerlohn, der, kapásbére; favágás bére.
Hackklotz, Hackſtock, der, favágó tőke v. tuskó, favágitó: Hackmeſſer, das, vágókés.
Häckerling, Häckſel, der, szetska: Häckerlingsbank, die, szetskametsző: Häckerlingsſchneider, der, szetskametsző.
Hackſch, der, kandisznó.

Haber, der, Zank, perlekedés, perpatvar; Lappen, rongy.
Haderer, der, perlekedő, tzivódó.
Haderlump, der, rongyos t. i. ember; rongyszedő.
Hadern, perlekedni, tzivódni.
Hafen, der, d. i. Topf, fazék.
Hafen, der, kikötő, kikötőhely, révpart; den Hafen erreichen, révpartot érni, a' révpartra kievezni; in den Hafen einlaufen, beállani a' kikötőbe; trop. ein Zufluchtsort, menedékhely, menedék: Hafengeld, das, révpénz.
Hafer, der, Haber, zab, wilder, vadzab.
Haferacker, der, zabföld: Haferärnte, die, zabaratás.
Haferbier, das, zabser: Haferbrey, der, zabkása, zabdara: Haferbrod, das, zabkenyér.
Haferey, die, kikötőhelybér.
Haferfeld, das, zabföld.
Hafergries, der, zabdarakása: Hafergrütze, die, zabkása.
Hafermehl, das, zabliszt.
Haferrose, die, törpe szúrós rózsa.
Haferſaat, die, zabvetés: Haferſchleim, der, zablév: Haferſpreu, die, zabpolyva: Haferſtoppel, der, zabtarló: Haferſtroh, das, zabszalma.
Hafertrank, der, zablévital.
Haferwurzel, die, ártifiola.
Hafner, der, Töpfer, fazekas.
Haft, der, tartosság, tartalék; kapots
Haft, die, fogság.
Häftel, Heftel, das, kapots; Häfteln, kaptsolni.
Haften, ankleben, ragadni, hozzá ragadni valamihez; trop. feſt, unbeweglich bleiben, z. B. im Gedächtniſſe, megmaradni, megragadni p. o. az emlékezetben; mit Augen an etwas haften, megakadni henne, mint a' szem valami különös tárgyban; für etwas oder für einen haften, kezes lenni valakiért, valamiért, felelni valami mellet.
Haftgeld, das, foglaló, felpénz.
Hag, der, jede Art Zaun, sövény; der eingehägte Ort, sövénnyel bekerített hely: Hagapfel, der, vadalma.
Hagebereiter, der, erdőkerülő: Hagebuche, die, gyertyáufa, tölgy: Hagebutte, die, tsipkerózsabogyó.
Hagedorn, der, galagonya, gelegonya.
Hagel, der, jégeső, jég: Hageln, z. B. es hagelt, jég esik. Hagelſchaden, der, jégeső által okozott kár: Hagelſchlag, der, jégeső tsapás: Hagelſchrot, der, darasrét: Hagelſturm, der, jégesős fergetek: Hagelwetter, das, idem.
Hägen, sövénnyel körülvenni bekerítni, ſ. Hegen.
Hager, adj. sovány, száraz.
Hagerose, die, tsipkerózsa.
Hageſtolz, der, agglegény t. i. nőtelen, rideg legény.
Hahn, der, kakas; der Haushahn, kakas; Sprchw. der Hahn im Korbe ſeyn, kiválaszttott kedves lenni, legtöbbet érni; der Hahn am Faße, tsapfordító, a' hordótsapban a' fordító; auf Häuſern, szarufa-vitorla, a' ház fedelén; an Schießgewehren, puskasárkány: sárkány.
Hahnenbalken, der, kakasülő, a' ház fedél alatt: Hahnenbart, der, kakastoka, kakasszakáll, szakálltaréj.
Hahneney, das, kisded tojás.
Hahnenfuß, der, Pflanze, békarirág; kakasszárú muhar: Hahnengefecht, das, kakasviadal, vagy viadal.
Hahnengeſchrey, das, kakas kiáltás.
Hahnenkamm, der, kakastaréj.
Hahnenſporn, der, kakassarkantyú.
Hahnrei, (Hahnrey), der, megtsalatott férj, tunya férj, a' ki magának szarvakat hágy tenni.
Hai, Haifiſch, der, tzápa.
Hain, der, liget, berek: Hainbüchen, Hahnebuchen, adj. gyertyán, gyertyánfa.
Haken, der, horog, kampó; trop. ſt. Schwierigkeit, z. B. das Ding hat einen Haken, bökkenője van a' dolognak: Haken, horoggal magához húzni: Hakenſchlüſſel, der, horgaskúlts: Hakenförmig, adj. horgas: Hakenſtock, der, kampós bot: Hakicht, adj. horgas, szabású: Hakig, adj. horgas, kampós.
Häkel, Häkchen, das, horgatska: Sprichw. was ein Häkel werden will, krümmt ſich bey Zeiten, a' mi tsalán, tsíp az korán: Häke-

lig, adj. horgas, kampós; trop. bedenklich, tsiklandós p. o. dolog. Häkeln, horgatskával vongálni; karmolni, mint a' matska, körmeivel belé kapaszkodni.

Haklig, adj. finnyás.

Halb, adj. fél, ein halber Theil, fele része v. fele valaminek; eine halbe Stunde, fél óra, fél órája, fél óráig 's a' t. es iſt halb drey, harmadfél óra, anderthalb Jahre, másfél esztendő; im Gegenſatze des Ganzen, fél, nem egész, p. o. innep, er iſt halb todt, félholt, er iſt ein halber Narr, fél bolond; adv. félig, félben, das Glas iſt nur halb voll, tsak félig van a' pohár, eine Sache nur halb verſtehn, tsak félig érteni, tsak félben érteni valamit, ſo halb und halb, tsak féligmeddig, tsak imígy amúgy, meglehetősen, felében: Halb bedeckt, adj. félig fodett, félfedelű.

Halbärmel, der, félujja a' felöltő ruhának.

Halbbekleidet, adject. féligöltözött: Halbbewaffnet, adj. felibe felfegyverkezett: Halbbier, das, szaladser: Halbbruder, der, mostoha bátya v. ötse.

Halbdunkel, das, félig setét, homályosotska: Halbe, die, ittze, egy ittze, fél pint v. kupa; eine Halbe Wein, egy ittze bor.

Halbedelſtein, der, féldrágakő: Halbeingekocht, adj. féligszőtt, felefövésű; Halben, halber, — ért, miatt, z. B. meinethalben, én miattam, én értem; én nem bánom: Halberhaben, adj. féldomború.

Halbfertig, adj. felibekész: Halbfiſch, der, félszegúszó, hal.

Halbgebraten, adj. felibesült, félsülésű; adv. félsültiben: Halbgekocht, adj. felibefőtt, félfövésű; adv. félfőttiben: Halbgelehrter, halbgelehrt, féltudós: Halbgemacht, adj. féligkész, félkészülésű: Halbgeöffnet, adj. félignyitott: Halbgeſchwiſter, die, mostoha testvérek: Halbgott, der, félisten: Halbgöttin, die, félistenaszszony.

Halbinſel, die, félsziget: Halbjährig, adj. félesztendős; adv. félesztendőnként: Halbjahr, das, félesztendő.

Halbkugel, die, félgolyóbis.

Halblebendig, adj. féleleven: Halbleer, adj. félig üres.

Halbmenſch, der, félember: Halbmeſſer, der, félátmérő, félváltalmérő, küllővonás: Halbmetall, das, félértz: Halbmutter, die, mostohaanya.

Halbnackend, adj. félmezítelen: Halbnaß, adj. nyirkos.

Halboffen, adj. félignyilt.

Halb-Part, felehaszonra, közösre: Halbpfeiler, der, féloszlop: Halbpfund, das, félfont.

Halbreif, adj. felibeért, félérett; adv. félértiben: Halbroh, adj. félignyers; adv. félignyersiben.

Halbſauer, adj. savanyúkás: Halbſchatten, der, világos árnyék a' festésben: Halbſcheid, die, Hälfte, fele valaminek; halbiren, felezni, felét venni: Halbſchürig, adj. z. B. Wolle, másodnyírés gyapjú: Halbſchweſter, die, mostoha nénje, húga v. testvérje: Halbſeiden, adj. félselyem: Halbſtiefel, der, topánka, bakkants: Halbſtündig, adj. félórányi, félórái.

Halbtodt, adj. félholt; adv. félholtan: Halbtrocken, adj. féligmeddig száraz: Halbtrunken, adj. félrészeg, ittas: Halbtuch, das, félposztó.

Halbverbrannt, adj. félig elégett: Halbvoll, adj. féliglévő; adv. félig.

Halbweg, adv. imígyamúgy.

Halbziegel, der, vályog: Halbzirkel, der, félkarika: Halbzöllig, adj. félíznyi.

Hälfte, die, fele valaminek, fél, hasonfél; um die Hälfte, z. B. mehr, theurer, kleiner, felényivel p. o. több, drágább, kissebb; bis zur Hälfte, félig.

Halfter, die, kantár, t. i. zabola nélkül való kantár: Halftern, felkantározni, megkantározni, kantározni.

Hall, der, hang: Hallen, hangzani.

Halle, die, szín, pajta; tornátz, templomfiók, templomtornátz v. más közönséges épületek fedett tornáttza.

Halm, der, fűszár, gabonaszár; Halmknoten, der, fűszárbötyök: Halmleſe, die, kalásszedés, tarlózás: Halmen, szárba indúlni, p. o. mint a' gabona.

Hälmchen, das, fűszárotska.
Hals, der, nyak, jemanden um den Hals fallen, valakinek a' nyakába esni v. borúlni, den Hals brechen, nyakát szegni, kitörni a' nyakát, ein böſer Hals, fájós nyak; trop. einen vom Halſe ſchaffen, elküldeni v. elűzni valakit a' nyakáról; ſt. Leben, z. B. mit den Hals bezahlen, a' fejével v. életével fizetni; von unbelebten Dingen z. B. der Hals einer Flaſche, a' palatzk nyaka.
Halsader, die, Blutader, nyakér, nyakvérér, nyakéletér.
Halsband, das, als Zierde, nyakbavaló, nyaklántz, nyakszorító; nyakravaló: Halsbinde, die, nyakszorító: Halsbrechend, adj. nyakszegő, veszedelmes.
Halsdrüſe, die, nyakmirígy.
Halseiſen, das, nyakvas: Halsentzündung, die, torokgyúladás.
Halsgefangene, der, nehéz rab: Halsgehänge, das, nyakfüggő: Halsgericht, das, halálos törvényszék: Halsgeſchmeide, das, nyakbavaló ékesség: Halsgeſchwür, das, nyaktályog: Halsgeſchwulſt, die, nyakdaganat, Halsgicht, die, torokgyék.
Halskette, die, nyaklántz: Halskragen, der, gallér: Halskrankheit, die, nyakfájás.
Halsſache, die, főbenjáró dolog: Halsſchleife, die, nyakékesség: Halsſchmuck, der, nyakbavaló ékesség, Halsſchnur, die, nyaksinór: Halsſtarre, die, nyakmerevedés: Halsſtarrig, adj. nyakas, makats; adv. nyakasan, makatsúl: Halsſtarrigkeit, die, nyakasság, makatsság: Halsſtreifen, der, nyakprém: Halsſucht, die, torokgyék.
Halstuch, das, nyaknavaló keszkerő v. kendő t. i. a' fejérnépnek, nyakravaló a' férjfiaknak.
Halsweh, das, torokfájás.
Halszierde, die, nyakékesség.
Hälschen, das, nyakatska,
Halt, d. i. ſtehe ſtill, megállj; ſt. ſchweig, hallgass.
Halt, der, Feſtigkeit, tartósság, erősség; tartalék, a' mi által valami tartatik.
Halt, die, nyáj, tsorda.
Haltbar, adj. tartós, erős, megerősített; adv. tartósan: Haltbarkeit, die, tartósság.
Haltmachen, megállani, tovább nem menni, megállapodni.
Halten, mit der Hand feſthalten, tartani, megtartani, fogni, megfogni, p. o. valakit, hogy el ne szaladjon; trop. jem. kurz halten, valakit kurtán v. erősen fogni, beym Worte halten, szaván fogni v. marasztani valakit; von einzelnen Theilen des Körpers, z. B. die Hand in die Höhe halten, a' kezét, feltartani, den Kopf ſchief halten, félre tartani a' fejét; trop. an ſich halten, d. i. verſchwiegen ſeyn, magába tartani, oder ſt. nicht leicht von ſich geben, tartóztatni magánál, nem könnyen ereszteni ki a' kezei közzűl; durch Zwangsmittel aufhalten, z. B. ein Pferd im Zaume halten zabolán tartani a' lovat, von Menſchen, valakit megzabolázni; heimlich halten, titokban tartani, valamit; jemanden ſchadlos halten, valakinek a' kárát megtérítni v. kipótolni; ſt. unterhalten, ernähren, z. B. Bediente halten, inasokat tartani, Haus halten, házi gazdaságot v. házat tartani, Hochzeit halten, menyegzőt v. lakadalmat tartani; ſt. erfüllen, z. B. ſein Wort halten, megtartani, a' szavát, telyesítni fogadását; ſt. ſchätzen, z. B. eine Waare, theuer halten, valami portékát drágán tartani; ſt. urtheilen, z. B. jem. für einen Feind halten, valakit ellenségnek tartani; f. in Acht nehmen, z. B. auf ſeine Kleider, Bücher halten, vígyázni a' ruháira, könyveire: ſich halten, z. B. rechter Hand, jobbra tartani; d. i. betragen, z. B. ſich brav halten, magát jól viselni, jól forgatni; ſich an jem. an etwas halten, d. i. a) anfaſſen, valakihez v. valamihez fogódzani; b) ſich verlaſſen, valakibe v. valamibe bízni; bey etwas bleiben, megmaradni valami mellett; die Feſtung hat ſich lange gehalten, a' vár sokáig kiállotta az ostromot, sokáig nem adta fel magát; f. bleiben, z. B. ſich zu Hauſe halten, otthon tartózkodni vagy maradni; ſt. nicht

verderben, z. B. das Fleiſch hält ſich im Winter gut, a' hús télen sokáig eláll, úgy hogy el nem romlik; trop. die Soldaten halten nicht Stich, a' katonák meg nem állottak, elszaladtak vagy hátat fordítottak; mit etwas hinter dem Berge halten, d. i. verheimlichen, valamit titokban tartani, valamivel titkolódzni; es mit iem. halten, d. i. beyſtehen, valaki részén lenni, valakivel tartani.

Haltung, die, des Körpers, a' test tartása, hordozása; ſt. Beobachtung, megtartása valaminek, p. o. törvénynek; Begehung, megülése, megtartása, p. o. az innepnek.

Halter, der, ſt. Hirt, pásztor; Ochſenhalter, ökörpásztor, Csordás, ökrész; Schweinhalter, disznópásztor.

Hälter, der, bárka: halbárka.

Halunke, der, semmirekelló, gazember, korhely.

Hamen, der, ſt. Netz, kivető háló, merítő háló.

Hämiſch, adj. tsalárd, gonosz szándékú, kaján, hämiſche Augen, görbe v. kaján szemek; adv. kajánúl, tsalárdúl, álnokúl.

Hamme, die, a' kasza töve, vagy nyelefelé való része; ſt. Schinken, sódor, disznóláb.

Hammel, der, örü: Hammelfleiſch, das, örühús.

Hammer, der, kalapáts, ein hölzener Hammer, sulyok: Hammerhütte, die, hámorszín: Hammermeiſter, der, hámoros: Hammerſchlag, der, kalapátsütés v. verés; Abgang, der, salak vassalag: Hammerſchmied, der, hámorkováts, hámoros: Hammerſtiel, der, kalapátsnyél: Hammerwerk, das, hámor, vas hámor, réz hámor.

Hämmerchen, das, kis kalapáts.

Hämmern, kalapálni; kalapátsolni; kikalapálni.

Hämmerling, der, Poltergeiſt, Kobold, manó, ijjesztő.

Hämorrhoiden, die, goldene Ader, aranyér, blinde Hämorrhoiden, vak aranyér, fließende Hämorrhoiden, folyóaranyér.

Hamſter, der, hörtsök: Hamſterfell, das, hörtsökbőr: Hamſtergräber, der, hörtsökásó.

Hand, die, pl. die Hände, kéz, die flache Hand, tenyér, die hohle, marok, die geballte, ökül, die rechte, jobb, die linke, bal t. i. kéz, in die Hand nehmen, kezébe venni, aus der Hand legen, kezéből letenni, die Hand geben, d. i. zur Ausſöhnung u. d. gl. kezet adni valakinek; trop. Redensarten; bey der Hand od. zur Hand ſeyn, kéznél v. kezénél lenni, es iſt mir nicht zur Hand bequem, nints kezem ügyében; aus einer Hand in die andere, kézről kézre adni; freye Hand haben, szabad tetszése szerént bánhatni valamivel; aus freyer Hand, a) mit bloßer Hand, szabad kézzel, tsupán a' kezeivel, b) aus freyen Stücken, önnön tetszéséből, önként; auf die Hand, d. i. im voraus, előre, feladásúl, felpénzúl; unter der Hand, d. i. geheim, alattomban; die Hand von iem. abziehen, levenni valakiről a' kezeit, nem segítni többé valakit; ſt. Gewalt, Macht, kéz, hatalom, birtok, er ſteht in meiner Hand, hatalomban v. kezemben van; die Art u. Weiſe zu ſchreiben, kézírás, írás, eine ſchöne Hand ſchreiben, szépen írni, iem. Hand erkennen, valaki írását megesmerni, iem. Hand nachmachen, valakinek az írását követni.

Handarbeit, die, kézimunka: Handarbeiter, der, kézimunkás.

Handbecken, das, kézmosóedény: Handbeil, das, balta, félkézi szekertze: Hand-Bibliothek, die, kézi könyvtár: Handbohrer, der, félkézfúró, kis fúró: Handbreit, adj. tenyérnyi, tenyérnyi széles: Handbuch, das, kézi könyv: Handbüchlein, das, kézi könyvetske.

Handeimer, der, kis veder: Handeiſen, das, bilints.

Handfeſſel die, bilints, t. i. kézrevaló: Handfeſt, adj. izmos, erős.

Handgeld, das, felpénz, foglaló; bey Soldaten, lekötőpénz: Handgelenk, das, kézfej: Handgelöbniß, das, kézadás, valaminek ígérése: Handgemein werden, megverekedni, megbírkózni, megvívni, vagdalkozni egymással: Handgemenge, das, verekedés,

vagdalkozás, hartzolás: Handgeſchmeide, das, kézékesség: Handgewehr, das, kézifegyver: Handgreiflich, adj. kézzel fogható, nagyon szembetűnő, nyilvánvaló; adv. nyilván: Handgriff, der, nyél, fogaték; mód, fortély.

Handhabe, die, fogó, füle valaminek p. o. fognivaló: Handhaben, etwas, bánni valamivel; ſt. verwalten, kiszolgáltatni, p. o. az igasságot; ſt. beſchützen, védelmezni; thun, verrichten, véghezvinni; Handhabung, die, velebánás; Beſorgung, die, kiszolgáltatás, telyesítés; védelmezés; foglalatosság.

Handkalender, der, kézi kalendáriom: Handkauf, der, egydarabbanvevés minden mérték nélkül, kézből: Handkorb, der, kézikosár, kosárka; kaska: Handkuß, der, kéztsókolás.

Handlangen, kézhez adogatni: Handlanger, der, segítő v. kézhezadogató napszámos, segédmunkás: Handlaterne, die, kézi lámpás: Handleuchter, der, kézi v. törpe gyertyatartó: Handleitung, die, kézenvezetés.

Handmühle, die, kézi malom, félkézmalom.

Handpferd, das, am Wagen, lógós ló.

Handquehle, die, törölköző kendő.

Handreichung, die, segedelem.

Handſäge, die, félkéz fürész: Handſchälle, die, bilints: Handſchlag, der, parola, kézadás: Handſchreiben, das, személyes levél, maga kezeírása valamely nagy embernek, fejedelemnek 's a' t. Handſchrift, die, kézírás, maga kezeírása; régi kézírások; ſt. Schuldverſchreibung, hitelező v. adósságlevél: Handſchriftlich, adj. kézzelírt, írott; adv. kézzel írva, kezemmel v. kezeddel írva 's a' t. Handſchuh, der, kesztyű: Handſchuhmacher, der, kesztyűtsinaló: Handſiegel, das, fejedelem magános petsét: Handſpritze, die, kézi fetskendő.

Handtuch, das, kendő, törölköző kendő.

Handvoll, adj. maroknyi; trop. f. wenig, egy maroknyi, egy kevés, eine Handvoll Leute, egy maroknyi v. kevésszámú nép.

Handwaſſer, das, kézmosó víz: Handweiſe, die, der Haſpel, félkézmotóla: Handwerk, das, mesterség, kézi mesterség, ein Handwerk verſtehen, lernen, treiben, valamelly kézi mesterséget, tudni, tanúlni; űzni; jem. das Handwerk legen, eig. valakit a' mestersége űzésében megakadályoztatni, trop. megakadályoztatni valakit elkezdett munkájában; ſt. Zunft, tzéh, das Handwerk zuſammenkommen laſſen, öszvegyűjteni a' tzéhet: Handwerker, der, mesterember.

Handwerkspurſch, Handwerksgeſell, der, mesterlegény: Handwerksgenoß, der, egy mesterségen lévő valakivel.

Handwerksjunge, Handwerkslehrburſche, der, tanúló inas.

Handwerksleute, die, mesteremberek.

Handwerksmäßig, adj. mesterséghez illő; adv. mesterséghez illő módon, szokott mód szerént, szakmányosan.

Handwerksmann, der, mesterember.

Handwerkszeug, das, műszer: Handwerkszunft, die, tzéh.

Handwurzel, die, kézfej.

Handzeichnung, die, kézrajzolat.

Händchen, das, kezetske: Händedruck, z.B. jem. mit einem Händedruck empfangen, kézszorítással fogadni valakit.

Händeklatſchen, das, tapsolás:

Handel, der, pl. die Händel, d. i. Begebenheit, Sache, dolog, z.B. ein böſer, ſchlimmer Handel, roszsz v. gonosz dolog; ſt. Streitigkeit, Zänkerey, ügy, ügyes bajos dolog, per, Händel anfangen, öszvekapni valakivel; ſt. Accord, alku, alkudozás, alkudás, einen Handel mit jem. ſchließen, alkura lépni, megalkudni valakivel; ſt. Kaufhandel, Handel und Wandel, kereskedés: von Geldgeſchäften, pénzel nyerekedés; ſtarker Handel, nagy v. széleseu kiterjedő kereskedés, Handel treiben, kereskedni, in Geldgeſchäften, pénzel nyerekedni.

Handeln, d. i. thun, tselekedni, wider die Geſetze handeln, törvény ellen tselekedni: ſt. verfahren, bánni, hart gegen jem. handeln, keményen bánni valakivel; ſt.

ſt. unterhandeln, z. B. wegen des Friedens, alkudozni p. o. a' békességen; Handlung treiben, kereskedni, mit Geld, pénzel kereskedni, nyerekedni; ſt. von etwas reden, ſchreiben, elmélkedni, beszéllni, tanítni, írni valamiről, előadni valamit; um etwas handeln, valamire alkudni v. alkudozni: Handeln, das, alkudás, alkudozás; kereskedés.

Handelsbuch, das, kereskedőkönyv, számadókönyv, Handelsbedienter, der, kereskedő inas: Handelsbedingniß, das, kereskedési szövetség: Handels-Compagnie, Handelsgeſellſchaft, die, kereskedő társaság: Handels-Compagnon, Handelsgenoß, Handelsgeſellſchafter, der, kereskedőtárs.

Handelsdiener, der, kereskedőlegény.

Handelsfrau, die, kereskedőné, kereskedő aszszony; Handelsfreyheit, die, kereskedésbeli szabadság.

Handelsgericht, das, kereskedésre ügyelő törvényszék: Handelsgeſchäft, das, kereskedésbeli foglalatosság: Handelsgeſellſchaft, die, kereskedő társaság.

Handelshaus, das, kereskedő ház.

Handelsleute, die, kereskedők.

Handelsmann, der, kereskedő.

Handelsort, Handelsplatz, der, kereskedés helye, kereskedő hely.

Handelsrecht, das, kereskedésbeli juss.

Handelsſache, die, kereskedésbeli dolog: Handelsſchiff, das, kereskedő hajó: Handelsſtadt, die, kereskedő város.

Handelsvertrag, der, kereskedésbeli egyezés.

Handelswaare, die, portéka.

Händler, der, áros, árúló: Händlerinn, die, árosné, áros aszszony v. leány.

Handlung, die, d. i. Verrichtung, tselekedet, tett; eine abſcheuliche Handlung, fertelmes tselekedet; d. i. das Ganze im Schauſpielhauſe, was vorgeſtellt wird, történet; das Handlungsfach, kereskedés, Handlung treiben, kereskedést űzni, kereskedni; ſt. das Gewölbe, Handlungshaus, kereskedőbolt, eine Handlung anlegen, boltot állítni v. nyitni.

Handlungsdiener, der, kereskedő legény.

Handlungsgeiſt, der, kereskedés lelke

Handlungsgeſellſchaft, die, kereskedés társaság.

Handlungsgewölbe, das, kereskedőbolt.

Handlungshaus, das, kereskedő ház.

Handlungsvorſteher, der, kereskedésvivő.

Hanf, der, kender; aus Hanf, kenderből való.

Hanfbau, der, kendertermesztés: Hanfbreche, die, kendertiló.

Hanfen, adj. kenderből való.

Hanfling, der, kenderike.

Hanfgarn, das, kenderfonál.

Hanfhechel, die, gereben: Hanfkorn, das, kendermag.

Hanföl, das, kendermagolaj.

Hanfſame, der, kerdermag: Hanfſtengel, der, kenderszár.

Hänfling, der, kenderike.

Hang, der, hajlás, meredekség; trop. ſt. Neigung, hajlandóság p. o. valamelly betegségre.

Hangematte, die, függőágy.

Hangen, hängen, függeni, p. o. a' fán, an jem. Halſe hängen, valaki nyakába kapaszkodni; trop. z. B. der Baum hängt voll Früchte, rakva van a' fa gyümöltsel, sok gyümölts van a' fán; er muß hängen, akasztófán kell neki meghalni; ſt. ſchweben, lebegni, lebegve függeni, mint a' felhő; ſt. abſchüßig ſeyn, lefelé hajolva függeni, lefelé hajlani, dűlő félben lenni, die Wand hängt, dűlőfélben van ez a' fal, den Kopf hängen laſſen, lesütni a' fejét, leereszteni a' fejét, trop. eltsüggedve lenni, kétségbe esni; an jem Blicken hängen, reá függeszteni szemeit valakire; ſt. zuſammenhängen, öszveragadva lenni, öszvekötve lenni, egymásból folyni, mint a' történet, beszéd, an jem., an etwas hängen, ragaszkodni valakihez, valamihez, mit ganzer Seele an jem. hängen, telyes szívvel ragaszkodni valakihez; es hängt etwas, megakadt valami, woran hängt es? mi az akadály! mi hátráltatja a' dolgot? — ſein Leben hängt an einem Fädchen, egy hajszálon függ az

élete: Hangend, adj, függő; ſt. welk, lankadt: Hangwerk, das, függő munka.

Hängen, hängen laſſen, z. B. die Ohren, leereszteni, elereszteni; trop. machen, das etwas hängt, hängen bleibt, akasztani, felakasztani, függeszteni valamire, den Hut an den Nagel hängen, kalapját szegre akasztani, an den Galgen hängen, felakasztani, az akasztófára a' tolvajt; ſich an etwas hängen, oda v. hozzá ragadni valamihez, mint p. o. bojtorján a' ruhához; ſich an jem. hängen, valakihez ragaszkodni v. hozzátsapni magát; viel Geld an etwas hängen, sok pénzt kiadni, rávesztegetni valamire: Hängen, das, felakasztás.

Hans, der, János.

Hänschen, das, Jánoska.

Hanſa, Hanſe, die, szövetség.

Hanſeatiſch, adj. szövetséges.

Hanſeeſtadt, die, szövetséges város.

Hänſeln, kitsúfolni, gúnyolni.

Hanswurſt, der, alakoskodó.

Hantiren, d. i. behandeln etwas, bánni valamivel, forgatni valamit kézzel; etwas thun, tselekedni, munkálni, dolgozni valamit kézzel, véghez vinni valamit; ein Gewerbe treiben, valamelly mesterséget v. kereskedést űzni, kereskedni, t. i. a' nem kereskedőknek; ſt. lärmen, poltern, lármázni, zörögni: Hantirung, die, mesterség; ſt. Gewerbe, kereskedés; ſt. Geſchäft, foglalatosság.

Hapern, d. i. ſtocken, akadni, megv. fennakadni; hier hapert's, itt a' bökkenője, es hapert oder die Sache hapert, megakad a' dolog, nem megy elő a' dolog: Haperig, adj. akadozva p. o. predikálni.

Härchen, das, szőrszálatska.

Hären, adj. szőrből készült.

Hären, ſich, vedleni.

Haranguiren, feierlich anreden, lobreden, magasztalni, ditsérő beszédet tartani.

Harem, der, bey den Türken eine Frauenwohnung, aszszony lakás, aszszonyok lakása, a' törököknél.

Harfe, die, hárfa: Harfeniſt, Harfenſpieler, der, hárfás.

Häring, der, hering: Heringsbrühe, die, heringlév: Heringsfang, der, heringfogás: Heringfiſcherey, die, heringhalászás.

Harke, die, gereblye.

Harm, der, búsúlás, bú, gond: Harmlos, adj. búnélkűlvaló; nem ártalmas; adv. bú nélkül, gond és bú nélkül: Härmen, ſich, búsúlni, epekedni,

Harmonie, die, übrh. Uibereinſtimmung eines Ganzen und der Theile unter einander, z. B. in der Muſik, Malerey, öszveegyezés, egyezés, megegyezés, hangegyezés; harmonia; beſ. egyesség: Harmonica, die, hármonika nevű muzsikaszer: Harmoniren, meg- v. öszveegyezni, öszveilleni: Harmoniſch, adj. meg- v. öszveegyező, öszveillő; adverb. egyezőleg.

Harn, der, vizellet, húgy: Harnartig, adj. húgynemű: Harnblaſe, die, vizellethójag, vízhójag.

Harnen, vizelleni: Harnen, das, vizellés, húgyás.

Harnfluß, der, vizelletfolyás.

Harnglas, das, vizellőüveg.

Harnröhre, die, vizellőtső: Harnruhr, die, vizelletfolyás.

Harnſtrenge, die, nehéz vizellés, vizellet fenn akadás.

Harntreibend, adj. vizellethajtó.

Harnverſtopfung, die, vizellet szorúlás.

Harnweg, der, vizellet út v. útja: Harnwinde, die, Harnzwang, der, vizelleterőltetés.

Harniſch, der, pántzél; trop. jem. in Harniſch bringen, valakit felboszszantani, felingerleni: Harniſchen, felpántzélozni; Harniſcht, geharniſcht, pántzélos, pántzélba öltözött.

Harpune, die, döfő tsáklya, haldöfő szigony: Harpunier, der, tzethal tsáklyázó.

Harpye, die, hárpia.

Harren, ſt. warten, várni, várakozni; ſt. hoffen, reményleni, bízni valamibe, Sprchw. Hoffen u. harren, macht manchen zum Narren, a' ki tsak lesi és várja a' jót, többnyire megjárja: Harren, das, várás, várakozás.

Harſch, adj. etwas hart, keményke; ſt. rauh, durtzás, nyers.

Hart, adj. kemény, p. o. fa; dem Geſchmacke nach, z. B. hartes Waſſer, keményízű víz; hart werden, megkeményedni, hart machen, megkeményítni; trop. feſt, z. B. Schlaf, kemény, mély álom; ſt. unbiegſam, megátolkodott, makats, p. o. makats fejű ember; hartherzig, kemény szívű: ſt. ſtreng, kemény, mást nem kémélló, p. o. bíró; ungelehrig, einen harten Kopf haben, nehéz fejének lenni; harter Leib, has szorulás; ſchmerzhaft, beſchwerlich, z. B. ein harter Fall, terhes, bajos történet, eine harte Krankheit, nehéz vagy terhes nyavalya; adv. keményen, nehezen, terhesen.

Harthäutig, adj. keménybőrű: Harthäutigkeit, die, keménybőrűség: Hartherzig, adj. keményszívű; kőszívű; adv. kémenyszívűleg, kőszívű módon: Hartherzigkeit, die, kemény- v. kőszívűség: Hartbörig, adj. nehezethalló, siketes: Harthufig, kémenykörmű.

Hartlehrig, adj. nehézfejű, nehezen tanúló: Hartleibig, adj. hasszorúlásban szenvedő, hasszorúlt: Hartleibigkeit, die, hasszorúlás.

Hartmäulig, adject. keményszájú p. o. ló.

Hartnäckig, adj. nyakas, makats, kemény nyakú; adv. nyakasan, makatsul: Hartnäckigkeit, die, nyakasság, makattság.

Hartrindig, adj. von Bäumen, kemenykérgű; vom Brode, kemény-héjjú.

Hartſchälig, adj. keményhéjjú, keményborítékú.

Härte, die, keménység; trop. ſt. Unempfindlichkeit, érzéketlenség, fásultság; Hartherzigkeit, keményszívűség; Strenge, kémélletlenség; Rauhigkeit, z. B. der Witterung, u. d. gl. mostohaság, keménység, kegyetlenség: Härten, megkeményítni, megedzeni p. o. a' vasat.

Harz, Harzwald, der, Hartz nevű erdős bértzek: Harz, das, gyantatsipa, fatsipa: Harzbaum, der, tsipatermő fa: Harztanne, die, jegenye fenyő: Harzen, fatsipát szedni: Harzicht, adj. fatsipához hasonló: Harzig, adj. fatsipás.

Haſchen, fangen, megkapni, megfogni; zu fangen ſuchen, valami után kapkodni; trop. z. B. nach Beyfall haſchen, kapni a' dítséreten: Haſchen, das, trop. kapkodás, kapás valamin.

Häſcher, der, porkoláb, hajdú.

Haſe, der, nyúl; vom Haſen, nyúlból való.

Haſenbalg, der, Haſenfell, das, nyúlbőr: Haſenbrod, das, hélafű.

Haſenfett, das, nyúlhájj v. zsír: Haſenfleiſch, das, nyúlhús: Haſenfuß, nyúlláb; ein furchtſamer, läppiſcher Menſch, nyúlszivű, félénk ember, gyermekes, nevetséges ember.

Haſengeyer, der, nyúlászó grif.

Haſenhaar, das, nyúlszőr: Haſenhaft, adj. nevetséges: Haſenherz, das, nyúl v. félénk szív: Haſenhund, der, nyúlászkutya.

Haſenjagd, die nyúlászás.

Haſenklee, der, nyúllábfű; madársóska, mezeisóska: Haſenklein, das, nyúlaprolék: Haſenkohl, der, tsorbáka, kakits: Haſenkopf, der, nevetséges ember.

Haſenlager, das, nyúlak fészke.

Haſenohr, das, nyúlfül; eine Pflanze, buvák színgallér.

Haſenpanier ergreifen, elszaladni: Haſenpappel, die, erdei málva.

Haſenſcharte, die, hasatt ajak: Haſenſchrot, der, nyúlra való srét: Haſenſchwarz, das, nyulaprolék fekete lével bétsinálva: Haſenſpur, die, nyúlnyom.

Häſinn, die, nőstény nyúl.

Haſpe, die, der Haſpen, sark, sarok, vassarok, p. o. az ajtón.

Haſpel, die, Weife, kerek motólya, gombolyító motóla: gombolyító; Winde, terehtekerő tsiga; tsiga.

Haſpelbaum, der, gombolyítóláb.

Haſpeler, gombolyító, a' ki gombolyit; tsigát tekerő.

Haſpeln. legombolyítni p. o. fonalat; tsigát tekerni, tsigán feltekerni a' terhet; im Gehen, keresztbe hányni a' lábát a' járásban.

Haſpelrad, das, a' kerek, motóla kereke.

Haß, der, gyűlölség; aus Haß, gyűlölségből; jem. Haß auf ſich laden, valaki gyűlölségét magára vonni, gyűlöletessé tenni magát

valaki előtt: Haſſen, gyűlölni valakit, gyűlölséggel lenni v. viseltetni valaki ellen: Haſſen, das, gyűlölés: Haſſenswerth, adj. gyűlölségre méltó, gyűlölséges. Haſſer, der, gyűlölő.

Häßlich, adj. dísztelen, otsmány, rút; trop. ſchändlich, unanſtändig, illetlen, rút, otsmány; adv. rútúl, otsmányúl; trop. utálatosan: Häßlichkeit, die, dísztelenség, rutság, otsmányság; illetlenség, utálatosság.

Haſtig, adj. ſchnell, igen gyors, sebes; ſt. hitzig, heves, heveskedő, hirtelen v. hamar haragú; adv. igen gyorsan, sebesen; heveskedve: Haſtigkeit, die, gyorsaság, sietség, im Eſſen, mohonság p. o. az evésben; f. Heftigkeit, heveskedés, mohonság, hirtelen harag.

Hätſcheln, kényeztetni, elkényeztetni valakit.

Hatſchier, der, drabant, poroszló.

Hatze, die, űzés kutyákkal.

Haubar, adj. vágható, p. o. fa.

Häubchen, das, fökötőtske.

Haube, die, fökötő, fejkötő, unter die Haube bringen, kommen, férjhez adni, menni; Federbuſch der Vögel, búb, bóbita, t. i. a' madarak fején; an Thürmen, toronytető, fedezet; öfters, das Oberſte einer Sache, Gipfel, Deckel, a' teteje, hegye valaminek, fedő: Hauben, felfejkötőzni, felfőkötőzni p. o. a' menyaszszonyt.

Haubenband, das, fökötőpántlika.

Haubendroſſel, die, búbos rigó.

Haubenhefterinn, die, fökötő varró aszszony.

Haubenlerche, die, búbos patsirta.

Haubenmeiſe, die, búbos tzinke.

Haubenſtock, Haubenkopf, der, fökötő kapta.

Haubentaube, die, búbos galamb.

Haubitze, die, habitza, habitzaágyú, bombahányó ágyú.

Haukloz, der, favágító, favágó tuskó v. tőke.

Hauch, der, lehellés, lehellet, kilehellés: Hauchbuchſtabe, der, lehellet betű: Hauchen, lehelleni, rá- v. kilehelleni.

Haudegen, der, szablya, kard; trop. ein Schläger, Eiſenfreſſer, alter Soldat, vágdle.

Haue, die, kapa: Hauen, ſchlagen vágni, mit Ruthen hauen, veszszóvel megvágni. mit dem Schwerdte nach jemanden hauen, kardal hozzávágni valakihez, aus einander von einander hauen, kettévágni, egymástól elvágni, es iſt weder gehauen noch geſtochen, se kezet, se lábat, sem egész, sem fél, se sült se főtt; Holz hauen, fát vágni t. i. darabolni, hasogatni; ſt. hineinhauen, vágni, kivágni, bevágni, p. o. értzet, követ a' bányákban a' tsákánykapával; durch hauen Bilden z. B. Steine hauen, követ vágni v. faragni, kőből faragni p. o. képet, és innen, Bildhauer, képfaragó; die Weinſtöcke hauen, umhauen, kapálni a szőlőt: Hauen, das, vágás, vagdalás, kapálás, megverés: Hauer, der, vágó; der zerhaut, vagdaló; in den Bergwerken, ásó, bányaásó, értzvágó, kővágó; ein Weingärtner, vintzellér.

Hauzahn, agyar.

Haufe, der, rakás, einen Haufen machen, felrakni, rakásba hányni, felhalmozni, etwas über den Haufen ſtoßen, valamit rakásra dönteni v. dűtni, taszítni, über den Haufen fallen, öszvedűlni, über den Haufen ſchießen, agyon lőni, lelőni, über den Haufen werfen, d. i. a) umwerfen, felforgatni, b) vernichten, vereitlen, semmivé tenni, öszverontani; trop. eine Menge, rakás, sokaság, sereg, tsoport; der große gemeine Haufen, gyülevész nép, a' köznép; ſt. viel, nagy rakás, sok, ein Haufe Geld, nagy rakás pénz; Haufenweiſe, adv. von Dingen, rakásonként, tsoportonként; von Geſchöpfen, seregenként, tsapatonként.

Häufeln, z. B. Erde, Heu, rakásba rakni, felhalmozni, felhányni rakásba; das Heu häufeln, petrentzébe rakni a' szénát: Häufeln, das, felhalmozás.

Häufen, felhalmozni, rakásra hányni, felhányni rakásba; trop. gyüjteni, öszvegyüjteni rakásra, Verbrechen auf Verbrechen häufen, a' gonoszságot gonoszságokkal tetézni, Schulden häufen, sok adósságot tsinálni, ſich häufen

szaporodni, sokasodni, rakásra gyűlni v. tódúlni, bokrosodni: Häufeln, das, die Häufung, rakásra gyűlés, öszvetódúlás, rakásra gyűjtés, öszvegyűjtés egy rakásba: Häufig, adj. zahlreich, számos, sok; ſt. öfter, gyakori, gyakortaváló; adv. számosan, sokan, rakásonként; oft, gyakran, gyakorta, sokszor: Häufigkeit, die, számosság, gyakoriság: Häuflein, das, rakásotska: Häufung, die, halmozás, rakásragyűjtés; öszvegyűjtés; tetézés, megtetézés; sokasodás, nevekedés.

Hauig, adj. vágni szabados, p. o. erdő.

Haupt, das, fő, fej, das Haupt abſchlagen, elütni a' fejét, fejét venni, vom Haupte bis auf die Füße, tetejétől fogva talpig; trop. den Feind aufs Haupt ſchlagen, megtörni az ellenséget, győzödelmesen megverni az ellenséget; die erſte Perſon eines Vereines, feje valamelly egyesületnek, társaságnak s a' t. das Haupt der Verſchwörung, az öszveesküvés feje, ſich zum Haupt aufwerfen, magát fejévé tenni p. o. a' népnek: ſt. Perſon, személy, ember.

Haupt-Abſchnitt, der, főszakasz: Hauptabſicht, die, főtzél: Hauptader, die, am Kopfe, Blutader, főér, fővérér, a' főere, Schlagader, főverőér, a' főverő ere; vornehmſte Ader, Blutader, főbb ér, Schlagader, főbb verő ér: Haupt-Allee, die, sétáló főróna: Haupt-Altar, der, főoltár: Hauptarbeit, die, fődolog v. munka: Haupt-Armee, die, főtábor: Haupt-Artikel, der, főtzikkely: Hauptaugenmerk, das, főtzél.

Hauptbalken, der, mestergerenda: Hauptbedeutung, die, főjelentés: Hauptbegebenheit, die, főtörténet: Hauptbegriff, der, főmegfogás: Hauptbeſchäftigung, die, főgond, főfoglalatosság: Hauptbeſchwerden, die, főpanasz, legfőbb panasz v. sérelem: Hauptbeſtandtheil, der, főbb rész: Hauptbetrug, der, főtsalárdság: Hauptbeweis, der, legfőbb megmutatás v. bizonyság, főbizonyság: Hauptbinde, die, főszorító, fejszorító; főékesség: Hauptbuch, das, főszámadó könyv a' kereskedőknél.

Haupt-Caſſe, die, z. B. des Staates, főkintstár; von Privaten, főkaszsza, főpénztár: Haupt-Commando, das, fővezérség, fővezéri hatalom: Haupt-Corps, das, főseregosztály.

Haupteigenſchaft, die, főtulajdonság: Haupteingang, der, főbejárás: Haupterbe, der, főörökös, első örökös.

Hauptfarbe, die, főszín: Hauptfehler, der, főhiba, legfőbb hiba: Hauptfeind, der, legfőbb, legnagyobb ellenség: Hauptfeſtung, die, főerősség, legfőbb vár: Hauptfluß, der, főbeli náthafolyás; legfőbb, legnagyobb folyóvíz: Hauptfrage, die, főkérdés, legfőbb, legnagyobb kérdés.

Hauptgang, der, im Garten, főút; im Bergbaue, főermenetel: Hauptgaſſe, die, főútsza, legfőbb útsza: Hauptgebäude, das, legfőbb, legnevezetesebb v. legnagyobb épület: Hauptgegend, die, főtájjék: Hauptgeſchäft, das, főfoglalatosság, fődolog: Hauptgewinſt, der, legfőbb nyereség: főnyereség: Hauptglied, das, legfőbb tag: Hauptgrind, der, kosz: Hauptgrund, der, főok: Hauptgrundſatz, der, legfőbb indítóoktétel: Hauptgut, adj. igen jó.

Haupthaar, das, haj: Haupthandlung, die, im Theaterſtücke, főtörténet, legfőbb dolog.

Hauptkirche, die, főtemplom: Hauptklage, die, vor Gericht, fővád; főpanasz: Hauptkohl, der, fejes káposzta: Hauptkrankheit, die, főbeli betegség; nagy betegség: Hauptkunſt, die, főmesterség.

Hauptlehre, die, legfőbb tudomány: Hauptleute, die, pl. kapitányok: Hauptlinie, die, főlínea, fővonás: Hauptlüge, die, nagy hazugság.

Hauptmangel, der, főfogyatkozás: Hauptmann, der, Kapitány, gyalogkapitány: Hauptmannsſtelle, die, kapitányság, kapitányi tisztség: Hauptmauth, die, fővám: Hauptmittel, das, főeszköz, legfőbb, legjobb eszköz v. orvosság.

Hauptnarr, der, főbolond.

Hauptort, der, főhely, főváros.

Hauptperſon, die, főszemély: Haupt-

pflicht, die, legfőbb kötelesség: Hauptplan, der, főplánom: Hauptpunkt, der, főpont, fődolog, a' dolog veleje.

Haupt-Quartier, das, főkvártély: Hauptquelle, die, főforrás, kútfő.

Hauptrechnung, die, főszámadás: Hauptregel, die, főregula, legfőbb szabás: Haupt-Regiſter, das, főlajstrom, közönséges lajstrom: Hauptreiſe, die, legnevezetesebb útazás: Hauptrolle, die, főszemélyviselet.

Hauptſache, die, fődolog, nagy dolog, fontos dolog: Hauptſächlich, adj. fő, főképpenvaló, legfőbb; adv. főképpen, kivált, kiváltképpen: Hauptſalat, der, fejes saláta: Hauptſatz, der, főtétel, legfőbb tétel v. állítás: Hauptſchaden, der, legfőbb, legnagyobb kár: Hauptſchlacht, die, nagy v. legnagyobb ütközet: Hauptſchlüſſel, der, tolvajkults: Hauptſchmerz, der, legnagyobb fájdalom: Hauptſchmuck, der, Hauptzierde, die, főrevaló ékesség; legfőbb ékesség: Hauptſchuld, die, legfőbb adósság: Hauptſchule, die, főoskola, v. iskola: Hauptſorge, die, főgond: Hauptſprache, die, legelső nyelv: Hauptſpruch, der, legnevezetesebb, legjelesebb mondás: Hauptſtadt, die, főváros: Hauptſtärke, die, legfőbb, legnagyobb erő: Hauptſtelle, die, főhely, első hely: Hauptſtraße, die, országút, legfőbb országút: főútsza, legfőbb útsza: Hauptſtück, das, legfőbb rész; fődolog: Hauptſturm, der, im Kriege, közönséges megtámadás v. ostrom: zur See, legnagyobb szélvész p.o. a' tengeren: Hauptſumme, die, fősumma, legfőbb öszveség; nagy summa, sok: Haupttheil, der, főrész.

Hauptton, der, főhang: Haupttreffen, das, közönséges ütközet.

Hauptuhr, die, különösen jó óra, kiváltképpen jó óra: Hauptumſtand, der, nevezetes környülállás; fődolog: Haupturſache, die, főok, főoka valaminek.

Hauptveränderung, die, legfőbb változás v. változtatás: Hauptverbrechen, das, főbenjáró gonosztett v. bűn; nagy bűn v. gonoszság: Hauptverbrecher, der, halálos gonosztévő; gonosztévő, nagy bűnös: Hauptverderben, das, nagy veszettség: Hauptverluſt, der, legfőbb veszteség.

Hauptwache, die, főőr; der Ort, főőrálló hely: Hauptweh, Kopfweh, das, főfájás: Hauptweg, der, legnagyobb út, főút: Hauptwerk, das, bey etwas, fődolog valamiben: Hauptwind, der, főbb szél: Hauptwiſſenſchaft, die, főbb tudomány: Hauptwohl, das, főboldogság: Hauptwort, das, in der Grammatik, magánérthető t. i. szó; magábanérthető.

Hauptzahl, die, főszám; törzsökszám: Hauptzeichen, das, legfőbb jel: Hauptzeuge, der, legfőbb tanú: Hauptziel, das, főtzél: Hauptzierde, die, legfőbb ékesség: Hauptzoll, der, fővám, legfőbb vám: Hauptzug, der, beym Schreiben, legfőbb vonás v. húzás; im Geſichte, legkitetszőbb ábrázat vonás; im Charakter des Menſchen, legfőbb bélyeg: Hauptzweck, der, főtzél, legfőbb tzél.

Haus, das, pl. die Häuſer, ház, épület; ein kleines Haus, hajlék, kis ház: zu Hauſe d. i. dort, odahaza, otthon, d. i. hier, idehaza, itthon; nach Hauſe, haza; vom Hauſe, hazúl, onnanhazúl, von Hauſe zu Hauſe, házról házra; in meinem Hauſe, a' házamban; bleibt zu Hauſe, maradjatok itthon; trop. mit etwas zu Hauſe bleiben, elő se hozni valamit — überall zu Hauſe ſeyn, mindenben jártas lenni; die Bewohner eines Hauſes, háznép: ſt. Familie, Geſchlecht, z. B. ein angeſehenes berühmtes Haus, nagy tekintetben lévő híres ház v. familia, das königliche Haus, Királyi ház, ein Menſch von gutem Hauſe, jó házból, jó családból való ember; das Hausweſen, házi gazdagság; Haushalten, d. i. dem Hausweſen vorſtehen, a' házi gazdagságot vinni, d. i. gehörig ſparſam ſeyn, gazdálkodni; ſt. Handelshaus, z. B. es iſt ein ſicheres Haus, hiteles és jó karban lévő kereskedőház.

Haus-Aehre, die, Haus-Aehrn, tornátz, pitvar: Hausandacht, die,

háziáhitatosság vagy ájtatosság: Hausapotheke, die, házipatika: Hausarbeit, die, házi v. otthonvaló munka: Hausarme, der, nem koldúló háziszegény: Hausarreſt, das, házifogság: Hausarzney, die, háziorvosság, háziszer: Hausarzt, der, háziorvos.

Hausbau, der, házépítés: Hausbeſitzer, der, ház birtokosa, házi gazda: Hausbier, das, háziser: Hausbrauch, der, házi szokás: Hausbrod, das, házi v. otthonvaló munka: Hausarme, der, nem koldúló háziszegény: Hausarreſt, das, házifogság: Hausarzney, die, háziorvosság, háziszer. Hausarzt, der, háziorvos.

Hausbau, der, házépítés: Hausbeſitzer, der, ház birtokosa, házi gazda: Hausbier, das, háziser: Hausbrauch, der, házi szokás: Hausbrod, das, házi v. otthon sütött kenyér: Hausbuch, das, házi jegyzőkönyv.

Haus-Capellan, der, házi káplán: Haus-Capelle, die, házi kápolna.

Hausdieb, der, házi tolvaj.

Hausehre, die, házitisztesség; ſt. Hausfrau, gazdaszszony.

Hausflur, die, pitvar: Hausfrau, die, házigazdaszszony: Hausfreund, der, házi barát: Hausfrieden, der, házi békesség.

Hausgeflügel, das, házi majorság: Hausgenoſſe, der, die Hausgenoſſinn, egy fedél alatt lakó, egy házbeli, lakótárs; béres lakó: Hausgeräth, das, házieszköz: Hausgeſinde, das, házi tseléd: Hausgiebel, der, házitsúts, háztető: Hausgottesdienſt, der, házi istenitisztelet v. isteniszolgálat: Hausgrille, die, házitrütsök.

Haushahn, der, házikakas: Haushalter, der, bey jemanden, gazda, gazdagságra ügyelő; ſt. Hausherr, házigazda: Haushälterinn, die, gazdaszszony: Haushälteriſch, Haushältig, adj. wirthſchaftlich, gazdálkodó, takarékos; adv. gazdálkodva, takarékosan: Haushaltung, die, gazdálkodás, gazdaságfolytatás; zur Haushaltung gehörig, gazdasági, gazdaságbeli; ſt. Wirthſchaft, házi gàzdaság: Haushaltungskunſt, die, gazdálkodás mestersége: Haushenne, die, Haushuhn, das, házityúk: Hausherr, der, házigazda: Haushofmeiſter, der, udvarmester: Haushund, der, házőrző eb, házi kutya.

Hausiren, házanként hordozni az eladó portékát: Hausirend adj. házankéntárúló: Hausirer, der, házról házra járó bútoros áros, házaló:

Hauskatze, die, házimatska: Hauskauf, der, házvevés, hazvétel: Hauskeller, der, házipintze: Hauskirche, die, házi templom: Hauskleid, das, háziköntös: Hausknecht, der, háziszolga: Hauskoſt, Hausmannskoſt, közönséges házi élés mód, mindennapi élés mód: Hauskreuz, die, házikereszt; házibaj.

Hauslehrer, der, házi tanító: Hausleute, die, házi tselédek; háznép, a' házi lakosok.

Hausmagd, die, das Hausmädchen, szolgáló: Hausmann, der, béreslakó: Hausmannskoſt; die, házi élés: Hausmaus, die, házi egér: Hausmiethe, die, házbér: Hausmittel, das, házi orvosság: Hausmutter, die, anya, házi aszszony, tselédes gazdaszszony.

Hausordnung, die, házi rendtartás.

Hauspoſtille, die, házi elmélkedések v. predikátziók.

Hausrath, der, házi eszközök: Hausratte, die, házi patkány: Hausrecht, das, házi juss.

Hausſäßig, adj. házbirtokos: Hausſchabe, die, lisztbogár: Hausſchlüſſel, der, házikúlts: Hausſchwalbe, die, házi fetske: Hausſorge, die, házi gond: Hausſperling, der, házi veréb: Hausſtand, der, házi állapot: Hausſteuer, die, házra vetett adó, házi adó: Hausſuchung, die, házmotózás, a' ház megmotózása.

Haustafel, die, házi kötelességek mutató táblája: Haustaube, die, házi galamb: Hausthier, das, házi állat: Hausthür, die, házajtó, ház ajtaja: Haustrauer, die, házi gyász: Haustrauung, die, háznál való esketés: Haustrunk, der, közönséges házi ital.

Hausübel, das, házi gonosz.

Hausvater, der, háznép atya, tselédes gazda, házgazda, atya a' háznál: Hausverwalter, der, házi

gondviselő: Hausverwaltung, die, gazdaság folytatás: Hausvieh, das, szelíd marha, házi állatok: Hausvögel, die, házi madarak.

Hauswanze, die, házi poloska v. büdösféreg: Hauswesen, das, házi állapot, házi dolog, házi gazdálkodást illető dolgok: Hauswirth, der, házi v. tselédes gazda: Hauswirthinn, die, házi gazdaszszony, tselédes gazdaszszony: Hauswirthschaft, die, házi gazdaság.

Hauszins, der, házbér: Hauszucht, die, házi rendtartás.

Häuschen, das, házatska, kis ház: Häusler, der, béres lakó: häuslich, adj. házi, házkörűlvaló; häusliche Arbeiten, házi foglalatosságok, házkörűlvaló dolgok, häusliche Verhältnisse, házi környűlállások; wirthschaftlich, gazdálkodó, takarékos; adv. takarékosan: Häuslichkeit, die, gazdálkodás, takarékosság.

Haut, die, pl. die Häute, der Menschen und Thiere, bőr, die abgezogene, lehúzott bőr; trop. jemanden die Haut über die Ohren ziehen, valakit mindenéből kivetkeztetni, minden vagyonától megfosztatni, mit heiler Haut davon kommen, épségben megszabadúlni, kárnélkűl kimenekedni, elkerűlni a' veszedelmet, es gilt seine Haut, a' feje forog veszelemben; eine gute, ehrliche Haut, jó bangó, jó bohó; mit Haut und Haar, d. i. ganz, mindenestől, szőröstől bőröstől; die Haut der Früchte, Gewächse, bőre, héjja valaminek p. o. gyümöltsnek, lentsének; die feinere Haut zur Bedeckung zarter Gegenstände, hártya, bőr, v. hártyaforma boritékja, p. o. a' tejnek, pépnek.

Hautkrankheit, die, bőrnyavalya: Hautschauer, der, borzadás: Hautwasserſucht, die, bőralatti vízkorság: Hautwurm, der, bőrfurdants.

Häutchen, das, bőrötske, hártyátska: Häuten, lehúzni a' bőrét, p. o. a' nyúlnak, megnyúzni; sich häuten, levetni a' bőrét, v. elvetni, kibújni a' bőréből, megvedleni, mint a' kígyó: Häutig, adj. voll Häute, réteges, bőrű, p. o. dickhäutig, vastagbőrű; einer Haut ähnlich, hártyás.

Hausen, v. i. wohnen, lakni: st. Haushalten, gazdálkodni, gazdaságot folytatni; st. lärmen, poltern, lármázni, zsémbelődni, dúlnifúlni, mint a' haragos ember, szél; st. übel behandeln, roszszúl bánni valamivel, bészetni valaminek, übel hausen z. B. von Feinden, pusztítni, prédálni, mint az ellenség; der Sturm hat schrecklich im Walde gehauset, a' szélvész nagy pusztítást tett az erdőben; st. behausen, szállást adni valakinek, befogadni valakit.

Hausen, der, viza: Hausenblase, die, vizahólyag: Hausenrogen, der, vizaikra.

Haustock, der, favágító.

Hauzahn, der, oder Hauer, agyar.

Hayfisch, der, tzápa, emberevőtzápa.

Hazardspiel, das, vakmerő játék.

He! heh! heda! beym Rufen, hej, hallod e'!

Hebamme, die, bába: Hebammendienst, der, bábáskodás: Hebammenkunst, die, bábamesterség.

Hebebaum, der, emelőrúd; tzimerfa, az átsoknál: Hebeeisen, das, vas emeltső: Hebel, der, emeltső.

Heben, in die Höhe heben, emelni, felemelni p. o. követ a' kezével, felfelé emelni valamit. sich von der Erde heben, felkelni a' földről; trop. jemanden auf den Thron heben, valakit a' fejedelmi székre emelni, jemanden in den Himmel heben, az égig emelni valakit, az az, nagyon magasztalni; einen Schatz heben, felvenni v. kiásni a' kintset, jemanden aus dem Sattel heben, eig. kiemelni, kiretni valakit a' nyeregből, uneig. elkapni valaki elől a' nyereséget v. attól megfosztani; Gelder heben, fel- v. bévenni pénzt, jövedelmét, ée; st. wegschaffen, elhárítni, elkergetni, elűzni p. o. betegséget, eligazítni p. o. pert; Ehre, Ansehen ertheilen, z. B. jemanden heben, valakit felemelni p. o. tisztességre, hívatalra 's a't. Sich heben, emelkedni, nagyra v. sokra menni, nagyon felmenni, felhágni t. i. tisztségre, ée; támadni, származni, mint a' szél, ée, felkelni, felkerekedni és elmenni. Heben, das, emelés, felemelés; Erhebung des Tons, der

Stimme, a' hangnak emelése; eines Kindes aus der Taufe, keresztvízre tartás.

Heber, der, bey Wundärzten, emelőrúd; zum Weine, lopó, szívó, szívatyú, szívótöltsér.

Hebeſtange, die, emeltső, emelőrúd, pózna: Hebewinde, die, emelőtsiga: Hebezeug, das, emelőmív, emelőeszköz: Hebung, die, emelés, fel- v. megemelés; felvevés, bévevés p. o. pénzvevés.

Hebräer, der, zsidó: Hebräiſch, adj. zsidó; adv. zsidóúl.

Hechel, die, gereben: Hecheln, gerebenelni, p. o. lent; Hecheln, das, gerebenelés.

Hecht, der, tsuka: Hechtgrau, adj. tsukaszín, tsukafakó: Hechtſchimmel, der, tsukafakó ló.

Hecke, die, Dornbüſche, bajbonts, tövisbokor, tüskebokor: lebendiger Zaun, elevensövény, elevenkerítés.

Heckig, adj. bajbontsos, bokros.

Heckenroſe, Hagerose, die, tsipkerózsa.

Hecke, die, Ausbrütung der Jungen, madárköltés; die Zeit des Ausbrütens, madárköltés ideje; die Jungen, kikölt madárfijak: Hecken, költeni: Hecken, das, madárköltés; Heckezeit, die, madárköltés ideje.

Hectik, die, szárazkórság.

Hede, die, kótz, allyas tsepű.

Heer, das, d. i. Armee, tábor, hadisereg; eine Menge lebender Geſchöpfe, sereg, sokaság; lebloſer Sachen, rakás.

Heerführer, der, vezér, hadivezér, a' tábor v. sereg vezére.

Heergeräth, das, tábori eszközök.

Heerhaufen, der, tsapat, seregosztály.

Heermeiſter, der, vitézi rendmester.

Heerpauke, die, tábori dob.

Heerſchaar, die, tábor, hadisereg, seregosztály v. tsapat: Heerſchau, die, hadvizsgálás; Heerſchau halten, hadvizsgálást tartani, a' hadat rendre vizsgálni: Heerſtraße, die, tábori út, katona v. országút.

Heerwagen, der, társzekér.

Heerd, ſ. Herd.

Hefe, die, seprő, z. B. Weinhefe, borseprő; jeder Bodenſatz, ally, szálladék; trop. der niedrige Pöbel, a' népnek sepreje: Hefig, adj. seprős; adv. seprősen.

Heft, das, Griff, Stiel, nyél, fogó, szár, z. B. Meſſerheft, a' kés nyele, késnyél; Degenheft, markolat; ein krummer Draht zum Einhaken, kapots; einige Bogen Papier, tsomó, öszvevarrt tsomótska p. o. papiros.

Hefteln, bé- öszvekaptsolni valamit.

Heften, ſt. anheften, hozzávarni; ſt. zuſammenheften, öszvetűzni, öszveférttzelni, öszvevarni, mint p. o. a' könyvkötők a' könyvet árkusonként; trop. ſeine Augen auf etwas heften, szemeit valamire függeszteni.

Heftfaden, der, fértz, fértzelő tzérna.

Heftnadel, die, fértzelő tő, tüzőtő.

Heftig, adj. erős, kemény, nagy erőszakos, heftige Kälte, Winter, kemény hideg, tél; heftiger Regen, nagy eső; heftiges Fieber, erős hideglelés; beſ. von Leidenſchaften, hév, heves, tüzes, heftige Liebe, hév szerelem, ein heftiger Mann, indúlatos ember; adv. hevesen, tüzesen, nagyon: Heftigkeit, die, hevesség, tüzesség, keménység, nagyság.

Hegen, einzäunen, sövénnyel körűlvenni, bekerítni; eine Wieſe hegen, d. i. ſchonen, tilálmazni a' rétet, gyepet, mezőt, erdőt; trop. verhehlen, verbergen, magánál tartogatni, rejtegetni p. o. tolvajokat, Haß gegen jemanden hegen, gyűlölséggel viseltetni valaki ellen, Verdacht hegen, gyanakodni: Hegen, das, sövénnyel bekerítés; magánáltartás; viseltetés.

Hehlen, titkolni, eltitkolni.

Hehler, der, orgazda, a' lopott jószág elrejtője; Hehler der Diebe, tolvajlappangtató, der Hehler iſt wie der Stehler, tolvajt, orgazdát, egyformán büntet igazság: Hehlerinn, die, orgazdaszszony.

Hehr, adj. ſt. erhaben, felséges, ditső; szent, tiszteletre méltó; adv. felségesen, ditsőűl.

Heide, der, pogány: Heide, die, Pflanze, hanga, hangafű, vad tziprus; puszta, terméketlen v. sivatag pusztaság: Heidegrütze, die, haritska kása, pohánka: Heidekorn, das, haritska: Heidekraut, das, hanga: Heidelerche, die, patsirta.

Heidelbeere, die, Pflanze, fekete áfonya: die Beere, áfonyabogyó.
Heidenbekehrer, der, pogánytérítő: Heidenmäßig, adj. pogányi, pogányhoz illő; adv. pogány módon: Heidenſchaft, die, pogányság: Heidenthum, das, pogányvallás: Heidniſch, adj. pogányi, pogányúl.
Heidereiter, der, erdőkerülő.
Heiduck, der, hajdu: Heiducken-ſtädte, Heidonicalſtädte, die, pl. hajdúvárosok.
Heil, adj. ſt. geſund, ép, egésséges, oder ſt. geheilt, meggyógyúlt; ſt. ſchlüpfrig, síkos, tsúszós.
Heil, das, ſt. Wohlfahrt, Glück, boldogság, idvesség, szerentse; als Zuruf, z. B. Heil dir! boldog vagy te, Heil mir, boldog vagyok én!
Heiland, der, megtartó, idvezítő.
Heilart, die, gyógyításmód, orvoslásmód.
Heilbar, adj. gyógyítható, orvosolható: Heilbarkeit, die, gyógyíthatóság: Heilbringend, adv. idvességes.
Heilen, gyógyítni, meggyógyítni, orvosolni, megorvosolni; heil werden, gyógyúlni, meggyógyúlni.
Heilkraft, die, gyógyító v. orvosló erő: Heilkunde, die, Heilkunſt, orvosi tudomány; als Wiſſenſchaft, orvoslás v. gyógyítás mestersége.
Heilloš, adj. d. i. verderblich, átkozott, gonosz, veszedelmes; höchſt laſterhaft, elvetemedett gonosz, istentelen; megromlott, veszett; ſehr groß oder ſtark, iszonyú nagy, ein heilloſer Lärm, iszonyú lármát tenni; adv. gonoszúl, iszonyúképpen, veszettül, istentelenül: Heilloſigkeit, die, istentelenség, gonoszság, veszettség.
Heilmittel, das, orvosi v. gyógyító szer.
Heilpflaſter, das, gyógyító flastrom.
Heilquelle, die, orvosi v. erősítővíz v. forrás.
Heilſam, adj. egésséges, az egésségre hasznos; trop. hasznos, használatos; előmeneteles, valakinek javára tzélozó; adv. az egésségre hasznosan: Heilſamkeit, die, hasznosság az egésségre nézve; hasznosság.
Heils- oder Heilungsmittel, das, idvességeszköz: Heilung, die, gyógyítás, orvoslás: Heilungsart, die, orvoslás v. gyógyításmód.
Heilig, adj. szent, die Heiligen, a' szentek, heilig ſprechen, valakit a' szentek közzé számlálni; tugendhaft, kegyes, istenes; der Gottheit geweiht, szentelt, szent; unverletzlich, szentséges, szent, ein heiliges Verſprechen, szentséges fogadás; adv. szentül, igazán, heilig leben, szentül és kegyesen élni.
Heiligen, tugendhaft machen, szentté tenni, megszentelni, mit Ehrfurcht verehren, legnagyobb tisztelettel illetni v. tiszteletben tartani, imádni, tisztelni; zum Gottesdienſte weihen, felszentelni, szent végre fordítni v. ajánlani, szentelni; heilig beobachten z. B. Feſttage, szentelni, szentül megtartani.
Heiligenſchein, der, szentsúgár.
Heiligkeit, die, szentség.
Heiligmacher, der, megszentelő: Heiligmachung, die, megszentelés.
Heiligſprechen, Canoniſiren, szentek közzé számlálni: Heiligſprechen, das, szentek közzé számlálás.
Heiligthum, das, szent hely, szent dolog, szentség: ſt. Reliquie, ereklye.
Heiligung, die, megszentelés; kegyes tisztelet; szentelés valami végre.
Heim, adv. ſt. nach Hauſe, haza; ſt. zu Hauſe, otthon, itthon, heim gehen, haza menni.
Heimfällig, adj. z. B. Erbſchaft, reászálló valakire: Heimfahrt, die, Rückreiſe, hazamenetel t. i. kotsin.
Heimfall, der, z. B. einer Erbſchaft, reászállás, reámaradás, p. o. örökségnek reászállása: Heimfallen, jutni, szállani valakire, mint az örökség.
Heimgehen, haza menni,
Heimkehr, die, viszszatérés t. i. haza: Heimkehren, haza viszszatérni: Heimkunft, die, hazajövetel.
Heimreiſe, die, hazaútazás.
Heimſchicken, senden, haza küldeni: Heimſuchen, ſt. beſuchen, meglátogatni, oda haza megkeresni; ſt. ſtrafen, büntetni, ein Volk mit Krieg heimſuchen, háborúval látogatni v. ostorozni a' népet; ſt.

Gutes thun, jóakarattal lenni: Heimſuchung, die, meglátogatás; beſ. ſt. Strafe, büntetés; Wohlthat, die, jótétel, jóakarat: Heimſucht, die, hazavágyás.

Heimtücke, die, ólálkodás, intselkedés, álnokság: Heimtückiſch, adj. intselkedő, ólálkodó, álnok, ravasz; adv. álnokúl, ravaszúl.

Heimwärts, adv. hazafelé: Heimweg, der, welcher nach Hauſe führt, hazavivő út; das Heimgehen, hazamenés, hazamenet: Heimweh, das, hazavágyás, hazavágyásból származott betegség.

Heimziehen, haza költözni: Heimzug, der, hazaköltözés.

Heimath, die, d. i. Wohnort, haza, honn; Geburtsort, haza, születésföld v. hely.

Heimiſch, adj. hazai, földi.

Heimlich, adj. verborgen, titkos, alattombanvaló, alattomos; adv. alattomban, titkon: Heimlichkeit, die, titok, titkolás, titokban tartás: Heimlichhaltung, die, titkolás, titkolódzás, eltitkolás.

Heirath, die, házasság, eine Heirath ſtiften, házasságot szerzeni két személy között, eine Heirath ſchließen, házasságra lépni, összekelni valakivel; Heirathen, a) von Mannsperſonen, házasodni, megházasodni, feleséget venni; b) von Frauenzimmern, férjhez menni valakihez.

Heirathsantrag, der, házassági ajánlás.

Heirathsbrief, der, házassági bizonyságlevél: Heiraths-Contract, der, házassági kötés.

Heirathsfähig, adj. férjhezmehető.

Heirathsgedanke, der, házassági gondolat, házasságra való gondolkozás: Heirathsgut, das, menyaszszonyi ajándék.

Heirathsluſtig, adj. a' ki házasodhatnék, t. i. férjfi, a' ki férjhez mehetnék t. i. leány.

Heirathsſtifter, der, házasságszerző: Heirathsſtiftung, die, házasságszerzés.

Heirathsverſprechung, die, kézfogás: Heirathsvertrag, der, házassági kötés.

Heiſa! ujjuh!

Heiſchen, fodern, verlangen, kívánni, kérni.

Heiſcheſatz, der, kérőtétel, feltételállítás, (hypothézis).

Heiſer, adj. rekedt, heiſer werden, elrekedni: Heiſerkeit, die, rekedtség.

Heiß, adj. forró, forró meleg, heißes Waſſer, forró víz, heißer Tag, hév meleg nap; heiß werden, forróra megmelegedni mint a' víz, megtüzesedni mint a' vas; es iſt ſehr heiß, igen meleg van; es iſt mir heiß, nagyon melegem van; trop. leidenſchaftlich, heftig, heves, hév, forró, p. o. szeretet; adv. forrón, forró melegen, buzgón.

Heißen, nennen, nevezni, hívni, p. o. valakit barátjának; etwas gut heißen, valamit jóvá hagyni; ſt. befehlen, verlangen, parantsolni, mondani valakinek valamit szóval, parantsolásképpen; ſt. geſagt werden, z. B. es heißt, azt mondják, úgy beszéllik, hogy 's a' t. es heißt ſo, úgy van a' híre; ſt. genannt werden, z. B. wie heißt das auf Deutſch, hogy nevezik v. hogy hívják ezt németül? ſt. bedeuten, z. B. wiſſen Sie, was das heißt, tudja az Úr mit tesz az? was heißt das, als — mit tesz az egyebet, mint — Heißhunger, der, igen nagy éhezés v éhség: Heißhungerig, adj. igen ehes.

Heiter, adj. hell z. B. Luft, ꝛc. tiszta p. o. levegő, idő, ég; ſt. deutlich, világos; trop. freundlich z. B. Geſicht, vídám p. o. ábrázat: Heiterkeit, die, des Wetters, tisztaság, kiderültség, kitisztúltság; vídámság.

Heizbar, adj. z. B. Stube, fűthető p. o. szoba: Heizen, fűtni, befűtni, fűjteni, befűjteni: Heizer, der, fűtő: Heizung, die, fűtés.

Hektik, die, mejjkórság.

Held, der, vitéz; hős.

Heldendichter, der, vitézi versíró.

Heldengedicht, das, vitézi versezet.

Heldenhaft, adj. vitézi, vitézhez illő; adv. vitézi módon: Heldenheer, das, vitézi sereg: Heldenherz, das, vitézi szív.

Heldenkraft, die, vitézi erő.

Heldenlied, das, vitézi ének.

Heldenmäßig, adj. vitézi; adv. vi-

tézi módon: Heldenmuth, der, vitézség, vitézi bátorság: Heldenmüthig, adj. vitézi bátorságú, hősi, vitézi; adv. vitézűl.
Heldenthat, die, vitézi tett, vitézség.
Heldentod, der, vitézi halál, vétéznek halála: Heldentugend, die, vitézi virtus.
Heldenweib, das, vitézaszszony.
Heldinn, die, vitézaszszony vagy leány.
Helfen, st. dienlich seyn, bes. von Heilmitteln, használni, hasznos lenni, mint p. o. az orvosság; von etwas befreien, kisegítni valakit, p. o. szükségből, veszedelemből, segítni valakin p. o. veszedelemben, segítségűl lenni valakinek; st. nützen, dienen, használni, hasznos lenni; jem. zur Erreichung eines Zwecks behülflich seyn, segítni, segítségűl lenni valakinek p. o. a' dologban.
Helfer, der, segítő, segéd: Helferinn, die, segítő t. i. aszszony, leány.
Helfershelfer, der, segítő pajtás, kivált roszsz dologban.
Hell, adj. von Tönen, harsány, harsogó, hangos, p. o. trombita, szó, hang; von Lichtstrahlen, a) vom Lichte, világos, fénylő, p. o. tsillag, világosság, ein heller Tag, világos tiszta nap, hell werden, világosodni, es wird hell, világosodik; b) vom Glanze, tiszta, világos, ein heller Spiegel, tiszta tükör, helle Augen, tiszta eleven szemek; c) von der Durchsichtigkeit, általlátszó, tiszta p. o. forrás; trop. offenbar, deutlich, világos, könnyen általlátható, megérthető, ein heller Kopf, tisztán gondolkozó elme; adv. hangosan, p. o. szólni, élesen hangzani; világosan, fényesen; tisztán, értelmesen,
Hellblau, adj. világos kék: Hellbraun, adj. barnás.
Helldenkend, adj. világos v, tiszta-eszű, tisztán gondolkozó.
Helle, die, világosság: tisztaság,
Hellfarbig, adj. világos színű.
Hellgelb, adj. világos sárga:. Hellgrau, adj. világos szürke: Hellgrün, adj. világos zöld.
Helligkeit, die, der Stimme, hangosság, harsányság, eines Sternes, a' tsillag fényessége, des Wassers, a' víz tisztasága.
Hellklingend, adj. élesen hangzó, harsány, hangos.
Hellroth, adj. világos veres.
Hellsehend, adj. éles látású, tisztán látó; trop. mélybelátású.
Hellweiß, adj. tiszta fejér, hófejérségű.
Hellebarde, die, dárdadzsida.
Heller, der, félpénz, fillér; eine Kleinigkeit, batka, nicht einen Heller werth seyn, egy batkát sem érni, bey einen Heller bezahlen, egy fillérig megfizetni.
Helm, der, der Stiel eines Beiles, fok, p. o. fejsze fok.
Helm, der, eine Kopfbedeckung, sisak; an der Brandweinblase, a' pálynkafőző üst sisakja v. teteje; das runde Dach der Thürme, a' torony kúpja v. kerek teteje.
Helmbinde, die, sisakkötő: Helmbusch, der, Helmfeder, die, sisaktaréj.
Helmdach, das, sisakfedél: Helmdecke, die, sisakteteje.
Helmförmig, adj. sisak forma v. formájú.
Helmen, sisakba öltöztetni, sisakolni.
Hemd, Hemde, das, pl. die Hemden, ing (imeg, ümög):
Hemdeknopf, der, inggomb: Hemdenschlitz, der, inghasiték.
Hemmen, megtartóztatni, akadályoztatni, meggátolni, ein Rad hemmen, a' kereket megkötni: Hemmen, das, meggátolás, akadályoztatás.
Hemmkette, die, tartólántz, kerékkötő lántz.
Hemmschuh, der, keréktalpszán, mellyet a' kötött kerék alá vetnek.
Hemmung, die, tartóztatás, kerékkötés.
Hengst, der, tsődör, ménló: Hengstfollen, Hengstfüllen, das, monyastsikó, tsődörtsikó.
Henkel, der, fül, füle a' fazéknak, kosárnak: Henkelglas, das, füles pohár: Henkelkorb, der, füles kosár.
Henkeln, fület tsinálni valaminek,

Henkeltaſſe, die, füles tsésze: Henkeltopf, der, füles fazék.
Henken, felakasztani: Henkenswerth, adj. akasztófáravaló: Henker, der, hóhér; geh' zum Henker, eredj, vigyen el a' tatár; zum Henker, mi a' patvar! Henkerbeil, das, hóhér pallos: Henkersmahlzeit, die, utólsó étele a' halálos rabnak: Henkersmäßig, adj. hóhérhoz illő: Henkersſchwerdt, das, hóhérkard, v. pallos:
Henkershand, die, hohér kezе: Henkersknecht, der, hohér inas: Henkerey, die, hohérság.
Henne, die, tyúk, tik.
Her, adv. ide, komme her, gyere ide, jer ide; hin u. her, imide amoda, ide amoda; ſt. ſeit, — tól fogva, — től fogva, ólta, von alten Zeiten her, régi időktől fogva, régtől fogva, von Ewigkeit her, öröktől fogva.
Herab, adv. le, lefelé, felülről, lefelé: Herabbeugen oder biegen, lehajtani, lefelé hajtani v. görbíteni: Herabblicken, lenézni.
Herabeilen, lefelé sietni.
Herabfahren, lehozni kotsin; lejönni kotsin: Herabfallen, leesni: Herabfallen, das, leesés: Herabfliegen, lerepülni, Herabfliehen, leszaladni: Herabfließen, lefolyni: Herabflößen, z. B. leúsztatni, p. o. fát: Herabführen, levezetni: Herabhangen, lefüggeni.
Herabhängen, leereszteni hogy függjön: Herabhängend, adj. lefüggő.
Herabkommen, lejönni: Herabkriechen, lemászni.
Herablaſſen, leereszteni valakit p. o. házfedélyről; trop. ſich herablaſſen, leereszkedni, magát megalázni: Herablaſſend, adj. leereszkedő, nyájas, maga megalázó; adv. leereszkedve, nyájasan: Herablaſſung, die, leeresztés; magamegalázás, nyájasság: Herablaufen, lefutni, leszaladni: Herablaufen, das, lefutás, leszaladás: Herablocken, letsalogatni.
Herabmüſſen, d. i. herabſteigen müſſen, kéntelen lenni lejönni.
Herabnehmen, levenni, leszedni p. o. szőlőt.
Herabrollen, act. legörgetni; neutr. legördülni: Herabrufen, lehívni.
Herabſchicken, leküldeni: Herabſchießen, lefelé lőni: Herabſchlagen, leütni, leverni: Herabſchütten, lefelétölteni, letölteni: Herabſchwimmen, lefelé úszni: Herabſehen, lenézni, lelátni: Herabſetzen, letenni; ſt. erniedrigen, megalázni, megalatsonyítni valakit; ſich herabſetzen, magát megalázni, megalatsonyítni; ſt. verkleinern, gyalázni, jem. Ruhm, Verdienſte herabſetzen, valaki hírét nevét, érdemeit kissebbíteni, ótsárolni: Geld herabſetzen, a' pénz betsét leszállítni: Herabſetzung, die, betsmelés, ótsárlás: Herabſinken, lesüllyedni; trop. zu nichts herabſetzen, semmivé lenni: Herabſpringen, leugrani: Herabſteigen, leszállani: Herabſteigen, das, leszállás: Herabſtimmen, z. B. Saiten, megereszteni a' húrokat, alább venni; trop. ſeine Foderungen herabſetzen, alábbhagyni kívánságaiban: Herabſtoßen, letaszítni: Herabſtürzen, jem. lebuktatni, letaszítni; ſich herabſtürzen, lebukni készakartva, leugrani; lebukni, lerohanni, leesni: Herabſtürzen, das, lerohanás, lebukkanás.
Herabträufeln, letsepegni: Herabtragen, lehozni, leemelni: Herabtreiben, lehajtani.
Herabwälzen, legördítni: Herabwärts, adv. lefelé: Herabwerfen, lehajítni: Herabwürdigen, jem. betsmelni, ótsárolni valakit; ſich herabwürdigen, magát megalatsonyítni: Herabwürdigung, die, magamegalatsonyítás.
Herabziehen, lehúzni.
Heraldik, die, tzimertudomány.
Heran, adv. elő, elé, fel! heran! ide jöjj, gyere ide: Heranarbeiten, ſich, munkával kivergődni, előre nyomulni.
Heranlaufen, ide futni.
Herannahen, elközelgetni: Herannahung, die, elközelgetés.
Heranreifen, megérni: Heranreiten előlovagolni: Heranrücken, etwas, odataszítni, p. o. széket az asztalhoz; an etwas, közelítni, közelebb menni vagy ülni p. o. az asztalhoz.
Heranſchleichen, elé- v. előtsúszni: Heranſchwimmen, elúszni, elő-

úszni: Heranſprengen, elénugratni, elővágtatni: Heranſpringen, előugrani, elészökni.
Heranwachſen, felnőni, felnevekedni; von Menſchen, felserdűlni.
Herauf, adv. fel, felfelé, alólról felfelé: Herauf bringen, felhozni,
Heraufkommen, feljönni.
Heraufſteigen, fellépni.
Heraus, adv. ki; beym Herausrufen: heraus! d. i. kommt heraus! jöjj ki, jöjjetek ki, gyertek ki; in Compos.
Herausarbeiten, munkával kivenni, kiszabadítni; ſich herausarbeiten, nagy nehezen kiszabadúlni.
Herausbekommen, kikapni: Herausbrechen, kitörni: Herausbrennen, kiégni: Herausbringen, kihozni, kivenni; véghez vinni, végre hajtani; ſt. entdecken, kitalálni, kitsalogatni.
Herausdrängen, kiszorítni; ſich herausdrängen, kiverekedni: Herausdunſten, kigőzölögni
Herausfahren, kivinni p. o. kotsin, szekeren; kimenni p. o. kotsin; trop. ſchnell hervorgehen, hirtelen kijönni, kiszaladni; herauslaſſen, kiszalasztani valamit a' szájáu: Herausfallen, kiesni; kiütni, kirohanni, p. o. a' várból; Herausfinden, ſich, a' kijáró útra ráakadni, kitudni menni v. szabadúlni, rátalálni valaminek a' nyitjára: Herausfiſchen, kihalászni: Herausfliegen, kirepűlni: Herausfließen, kifolyni: Herausfodern, z. B. zum Kampfe, kihívni p. o. viadalra valakit: Herausforderung, die, kihívás viadalra: Herausführen, kivezetni; kivinni p. o. kotsin: Herausgabe, die, kiadás.
Herausgeben, kiadni p. o. pénzt a' pénztárból; ſt. zurückgeben, viszszaadni p. o. a' pénzből a' mivel több; trop. bekannt machen, z. B. ein Buch herausgeben, kiadni, p. o. könyvet nyomtatásból: Herausgeber, der, kiadó: Herausgehen, kijönni, kimenni; jem. herauslaſſen, valakit kiereszteni: ſt. herausſagen, kimondani. z. B. mit der Sprache nicht herausſagen, nem akarni az igazat mondani; ſt. hervorragen, kiállani, kilátszani valamiből; ſt. vergehen. elmúlni, kimenni, mint a' petsét a' ruhából: Herausgießen, kiönteni; Herausgießung, die, kiöntés,
Heraushängen, kiakasztani, kifüggeszteni: Heraushelfen, kiemelni: Heraushelfen, kisegítni p. o. valakit a' veszedelemből.
Herausjagen, kikergetni, kiűzni: Herausjagung, die, kikergetés, kiűzés.
Herauskehren, kisepreni: Herausklatſchen, kitapsolni: Herausklauben, kiválogatni: Herauskochen, kifőzni: Herauskommen, kijönni; kiadatni, kinyomtatni, das Buch kommt heraus, az a' könyv most köjön v. kinyomtattatik; ſt. bekannt werden, kitudódni, elhírlelődni; herausgebracht werden, z. B. eine Summe in der Rechnung, kijönni, mint szám summája a' számvetésben; ſt. folgen, következni valamiből v. lenni; ſt. gewonnen werden, z. B. was kommt dabey heraus? mi haszon van abból v. abban? ſt. ſeyn, lenni, z. B. es kommt eben ſo heraus, az éppen ollyan, mintha 's a' t. das käme ſchön heraus, a' szép volna: Herauskönnen (gehen), kijöhetni: Herauskriechen, kimászni.
Herauslaſſen, kiereszteni, kibotsátni; ſich herauslaſſen über etwas, bátran kimondani valamiről itéletet, kinyilatkoztatni gondolatját valami eránt: Herauslegen, kitenni, kirakni p. o. portékát eladás végett: Herauslehnen, kitámaszkodni, kikönyökölni p. o. az ablakon: Herausliegen, kiűlni, kitetszeni a' többi közzül; herausliegende Augen, kiülő szemek: Herauslocken, kitsalni, kitsalogatni, kivenni, p. o. a' titkot valakiből.
Herausmachen, z. B. Erbſen, kifejteni p. o. borsót héjjából; ſt. wegbringen, kivenni p. o. petsétet a' ruhából; ſich herausmachen, d. i. befreyen, kimenteni, kiszadítni: Herausmüſſen, kéntelenítetni kimenni, er muß heraus, ki kell neki menni v. jönni.
Herausnehmen, kivenni p. o. pénzt a' ládából; einen Zahn herausnehmen, valakinek a' fogát ki-

húzni; trop. aus Schriften herausnehmen, d. i. wählen, kiszedni a' könyvekből, p. o. a' szép mondásokat; ſich etwas herausnehmen, bátorkodni valamit, valamire vetemedni.

Herauspacken, kirakni; ſich herauspacken, kimenni, ellódúlni: Herausplatzen, kipattani v. pukkani, kihasadni; mit etwas, kiszalasztani a' száján valamit, kifettsenteni p. o. vígyázatlanságból valamit: Herauspuzen, kitisztogatni.

Herausquellen, kiforrni, kibuzogni.

Herausrecken, kinyújtani: Herausreißen, kiszakasztani, kiszaggatni, kitépni; trop. kiszabadítni, erővel kivenni; ſich herausreißen, elfutni: Herausrinnen, kifolyni: Herausrücken, kijebb tenni v. húzni, kihúzni, távolabb venni tőle; von Soldaten, kiállani, kimenni, előállani; mit Worten, előállani valamivel t. i. szóval, kimondani; mit Geld herausrücken, d. i. geben, pénzel előállani, pénzt adni valamire: Herausrufen, kihívni, kikiáltani.

Herausſagen, kimondani, p. o. vélekedést: Herausſchaffen, kiparantsolni; kihozatni, kivitetni: Herausſcharren, kikaparni, kivájni: Herausſchicken, kiküldeni: Herausſchieben, kitolni: Herausſchießen, kihajítni; kilőni valahonnan; ſchnell hervorkommen, kiszökni, kiugrani valahonnan, kipattanni: Herausſchiffen, kihajókázni: Herausſchlagen, kiütni p. o. tüzet, szemét; kiverni, p. o. az ellenséget; ſt. herausbrechen, wie z. B. die Flamme, kitsapni, kitsapódni, kitörni, mint a' tűz, láng: Herausſchleichen, alattomban kijönni, kilopodzni, kiszokni: Herausſchleudern, kihajítni: Herausſchlüpfen, kitsúszni, kitsuszszanni, kiszökni: Herausſchmeißen, kihajtani: Herausſchmelzen, kiolvasztani: Herausſchneiden, kivágni, kimetszeni: Herausſchnitzen, kifaragni: Herausſchöpfen, kimerítni: Herausſchrauben, kisrófolni: Herausſchreiben, kírni: Herausſchütteln, kirázni: Herausſchütten, kitölteni: Herausſchwimmen, kiúszni.

Herausſehen, kinézni p. o. az ablakon: Herausſenden, kiküldeni: Herausſetzen, kitenni: Herausſeyn, d. i. herausgegangen ſeyn, kinn lenni, der Fleck iſt heraus, a' motsok, a' petsét kiment: Herausſieden, kifőzni, kiforralni.

Herausſpeyen, kiköpni, kiokádni, kihányni: Herausſprengen, kipattantani; kinyargalni, kingratni p. o. a' lóval: Herausſpießen, kihajtani, mint a' fák, növevények: Herausſpringen, kiugrani: Herausſpritzen, kifetskendezni; z. B. Blut, kilövelleni, kiszökni: Herausſproſſen, kisarjadzani, kihajtani: Herausſprudeln, kibuzogni, kibugyogni; kifetskendezni.

Herausſtammeln, kidadogni: Herausſtecken, z. B. den Kopf, die Zunge, kidugni a' fejét, kiőtni a' nyelvét: Herausſtechen, kiszúrni p. o. szemét; kimetszeni p. o. pázsitot: Herausſteigen, kihágni, kilépni: Herausſtellen, kitenni, kiállítni: Herausſtoßen, kitaszítni: Herausſtreichen, dítsérni, magasztalni: Herausſtrömen, kiáradni, kifolyni: Herausſtürzen, kibukni, nyakra főre kiesni, kirohanni.

Herausſuchen, kikeresni.

Herausthun, kidugni; kivinni; kiadni rajta, eltávoztatni: Herausträufeln, kitsepegni belőle: Heraustragen, kihozni, kiemelni: Heraustreiben, kihajtani: Heraustreten, kijönni, kilépni p. o. társaságából; kinyomni belőle, kitapodni: Herauströpfeln, kitsepegni, kitsepegtetni.

Herauswachſen, kinőni: Herauswälzen, kihengerítni: Herauswärts, adv. kifelé: Herauswagen, ſich, merni kimenni: Herauswerfen, kivetni: Herauswickeln, kifejtegetni, kibontogatni; ſich herauswickeln, kifejteni, kitisztítni magát, p. o. a' bajból: Herauswinden, z. B. jem. etwas aus den Händen, kitekerni, kifatsarni valamit valaki kezéből: Herauswollen, ki akarni.

Herausziehen, kihúzni p. o. a' kardot; ſich glücklich herausziehen, szerentsésen kivonni magát valamiből; Herauszupfen, kitépni:

Herauszwängen, Herauszwingen, kifeszítni.
Herb, herbe, adj. fanyar, keserenyes; trop. keserű, keserves; adv. z. B. ſchmecken, fanyar ízű lenni: Herbe, die, fanyarság, fanyar íz.
Herbey, adj. ide, komm herbey, jer ide, jöjj ide, jertek ide! — in Compos. gewöhnlich, elő, elé, ide, hozzá.
Herbeybringen, elő v. ide hozni.
Herbeydrängen, ſich, elő tolakodni.
Herbeyeilen, elő-ide v. hozzásietni.
Herbeykommen, előjönni, eléállani.
Herbeylaſſen, ide ereszteni: Herbeylaufen, előfutni, oda szaladni.
Herbeyrufen, eléhívni, előszóllítni.
Herbeyſchaffen, előszerezni, előteremteni.
Herbeyſpringen, eléugrani.
Herbeytragen, előhozni.
Herbeyziehen, oda v. előhúzni.
Herberge, die, szállás.
Herbeten, elmondani az imádságát, t. i. minden buzgóság nélkül.
Herbewegen, ſich, errefelé közelítni.
Herbitten, ide hívni.
Herbringen, ide hozni.
Herbſt, der, ősz: Herbſtabend, der, őszi estve: Herbſtblume, die, őszi virág: Herbſtlich, adj. őszi: Herbſtluft, die, őszi levegő: Herbſtmonat, der, őszi hónap, Sz. Mihály hava: Herbſtroſe die, őszi rózsa: Herbſtſaat, die, őszi vetés: Herbſttag, der, őszi nap: Herbſtwetter, das, őszi idő: Herbſtzeit, die, őszi idő: Herbſtzeitloſe, die, őszike.
Herd, der, tűzhely.
Herde, die, nyáj, tsorda: Herdenweiſe, adv. seregenként: Herdochs, der, tsorda bikája.
Herdringen, előnyomúlni, ide nyomulni.
Hererzählen, előbeszéllni.
Herfallen, über jem. neki esni valakinek, rátámadni valakire: Herfließen, erre v. ide folyni.
Hergang, der, idejövetel; ſt. Verlauf, folyta, menetele valaminek: Hergeben, ide adni, Hergehen, ide jönni; über etwas hergehen, d. i. den Anfang machen, hozzá fogni v. látni valamihez; ſich zutragen, történni, menni a' dolognak.
Herhalten, ide tartani; ſich etwas Unangenehmes gefallen laſſen, türni, szenvedni valamit: Herholen, előhozni: Herkommen, ide jönni, jem. herkommen laſſen, valakit előhívatni; ſt. herſtammen, származni, eredni, eredetet venni.
Herkömmlich, adj. szokásban lévő, bévett; adv. szokás szerént: Herkunft, die, eredet, származás; ſt. Gewohnheit, szokás, bévett szokás.
Herlaſſen, ideereszteni: Herlaufen, idefutni; ein Hergelaufener, jöttment, szökevény: Herlegen, idetenni: Herleiten, trop. kihozni; következtetni valamiből, származtatni, p. o. a' szót mástol: Herleitung, die, származtatás, lehozás: Herleſen, elolvasni.
Hermachen, ſich, über etwas, neki esni, neki állani valaminek.
Hermelin, der, hölgy, hölgymenyét; hölgybőr v. prém.
Hermurmeln, elédörmögni.
Hernach, adv. azután; továbbá.
Hernehmen, venni valahonnan, költsönözni, Hernennen, előszámlálni.
Hernieder, adv. ide alatt, itt alatt.
Herplaudern, herplappern, előfetsegni, kifetsegni.
Herein, adv. be v. bé: ſt. komm herein, gyere bé, jöjj bé, tessék! szabad! (béeresztő felelet kotzogtatáskor).
Hereinbitten, békérni, béhívni.
Hereinbrechen, bérontani; bérohanni; ſt. ſich nähern, közelítni, közelgetni, die Nacht bricht ein, az éjtszaka közelít.
Hereinbringen, béhozni, bévezetni.
Hereindringen, bényomúlni; béhatni.
Hereinfahren, bévinni, bémenni; t. i. kotsin: Hereinführen, bévezetni, bévinni kotsin.
Hereingehen, bémenni.
Hereinkommen, bejönni.
Hereinlaſſen, béereszteni, bébocsátni.
Hereinrufen, béhívni: Hereinſchießen, belőni; bérohanni.
Hereinſtürzen, bébuktatni; ſich hereinſtürzen, bérohanni.
Hereinthun, bé v. belétenni.
Hereintragen, béhozni, béhordani.
Hereintreten, belépni, bejönni, menni.

Her-

Hereinwärts, adv. befelé.
Herold, der, hirdetőkövet, p. o. hadat v. békességet; ein öffentlicher Ausrufer, hírhirdető, hírkiáltó.
Herr, der, úr, parantsoló; jem. zum Herrn über etwas machen, valakinek hatalma alá adni valamit; Herr, über ſich oder ſein eigener Herr ſeyn, d. i. a) Niemanden unterworfen ſeyn, maga ura lenni, szabad ember lenni; b) der ſich mäßigen kann, ura lenni magának, magán uralkodni; Hausherr, úr, gazda, tselédes gazda; junger Herr, úrfi, ifjú úr; ſt. Ehemann, férj: ſt. Gott, Isten, úr; als Titel, úr, mein Herr! uram! beſter Herr! kedves uram! ſt. Menſch, ember, úr, úri ember, ein artiger Herr, jeles ember.
Herrenbrod, das. z. B. Herrenbrod eſſen d. i. dienen, úrnak szolgálni, más kenyerét enni.
Herrendienſt, der, úr szolgálatja; úr dolga.
Herrengunſt, die, urak előtt való kedvesség, urak kegyelme.
Herrenhuther, der, herrenhúti szövetségbeli.
Herrenlos, adj. a) vom Geſinde, uratlan, szolgálat nélkül való; b) von Gütern, a' minek nints ura.
Herrenſitz, der, uraság lakó helye.
Herrenſtand, der, úri rend.
Herrinn, die, birtokos aszszony: Herriſch, adj. úri, parantsolói; adv. úri módon, parantsolólag.
Herrlich, adj. úri, pompás, dítső, derék; ſt. vortrefflich, jeles, dítső, das iſt herrlich, ez derék, felséges, ezt ugyan szeretem; adv. úri módon, pompásan: Herrlichkeit, die, úri pompa, fény, fényesség; méltóság, felség, p. o. az Istennek felsége, ditsőség; ſt. Vergnügen, gyönyörűség, öröm, vigság; dieſe Herrlichkeit wird nicht lange dauern, ez az öröm nem fog sokáig tartani.
Herrſchaft, die, uraság, hatalom, birtok, nach der Herrſchaft ſtreben, uralkodásra vágyni; trop. hatalom, uralkodás; ſt. Gebiet, uraság, tartomány, uradalom; ſ. Herr, Grundherr, uraság, földes úr, földes urak: Herrſchaftlich, adj. uraságí; úri, pompás; adv. uraságí módon; úri módon, pompásan.
Herrſchen, uralkodni, parantsolni mint úr; ſt. regieren, országolni, uralkodni: Herrſcher, der, uralkodó, országló, úr. Herrſcherinn, die, uralkodó aszszony.
Herrſchſucht, die, uralkodásra vágyás: Herrſchſüchtig, adj. uralkodásra vágyó:
Herreiſe, die, ide útazás: Herreiſen, ide útazni.
Herreißen, ide v. magához rágadni v. rántani.
Herreiten, ide lovagolni.
Herrufen, ide hívni.
Herrühren, eredni, származni.
Herſagen, elmondani.
Herſchaffen, ide hozni, elhozni, ide parantsolni: Herſchauen, ide nézni: Herſchicken, ide küldeni: Herſchießen, ide lőni; ide adni, előre adni, p. o. pénzt.
Herſehnen, ſich, ide kivánkozni.
Herſenden, ide küldeni.
Herſetzen, ide tenni.
Herſeyn, irgendwoher, z. B. wo ſeyn Sie her? hová v. honnan való az Úr.
Herſtammen, származni, eredni: Herſtammung, die, eredet.
Herſtellen, ide állítni valamit; felállítni, p. o. az épületet; meggyógyítni, p. o. a' beteget, hergeſtellt werden, meggyógyúlni; viszszaállítni a' szokást: Herſtellung, die, viszszaállítás; meggyogyúlás.
Herüber, adv. ide, erre, ide által, z. B. komm herüber, jöjj által ide, jöjj által.
Herüberbringen, általhozni.
Herüberfliegen, ide általrepülni: Herüberführen, általvezetni; általhozni, p. o. kotsin, hajón.
Herübergehen, ide által jönni.
Herüberkommen, általjönni ide v. erre.
Herüberſchicken, ide általküldeni: Herüberſteigen, általhágni erre v. ide.
Herüberwerfen, ide általvetni v. hajtani.
Herum, adv. körűl, körösköríl; um = herum, körűl, z. B. um Peſt herum, Pest körűl; von der Zeit, körűl, tájban, z. B. um

Mittag herum, dél tájban, um 6 Uhr herum, hat óra körül v. tájban; da herum, d. i. hier auf dieſem Wege, itt, ezen a' tájon — in dieſer Gegend, itt körül belől: Herumbalgen, ſich, birkozni: Herumbeiſſen, ſich, marakodni.

Herumdrehen, körös körül forgatni: ſich herumdrehen, forogni: Herumdrehung, die, forgatás.

Herumfahren, körüle járni, p. o. kotsival, hajóval, an der Küſte herumfahren, a' part körül hajókazni. mit den Händen herumfahren, a' kezével ide tova hadazni, hányni vetni a' kezeit: Herumflattern, idetova repkedni: Herumfliegen, körül repdesni, szellyel repdesni: Herumfließen, körül folyni: Herumfragen, überall, mindenütt kérdezni, kérdezősködni mindenfelé: Herumführen, körüskörül vezetni, mindenfelé elvezetni: ſich herumführen laſſen, a) zu Fuße, magát vezettetni mindenfelé, b) zu Wagen, magát meghordoztatni t. i. kotsin; trop. jem. an der Naſe herumführen, valakit orránál fogva hurtzolni, bolonditni.

Herumgaffen, szerteszéllyel bámúlni, átsorogni: Herumgeben, körül adogatni: körüskörül kiosztogatni: Herumgehen, um einen Ort, körül járni valamit; von einem Ort zum andern, járni kelni egyik helyről másikra, egyiktől másikhoz; trop. um jem. herumgehen, kedvét keresni valakinek: von lebloſen Dingen, z. B. es gehen Krankheiten herum, bizonyos nyavalyák uralkodnak, es geht die Sage herum, az a' hír szárnyal v. kereng, das Glas herumgehen laſſen, körül járatni a' poharat; es geht alles mit mir herum, minden forog velem.

Herumgehen, das, forgás, kerengés.

Herumjagen, körüskörül üzni, hajhászni; wie Jäger, mindenfelé v. szerteszéllyel vadászni; wie Reiter, nyargalódzni.

Herumirren, tévelyegni, kóválygni, bolyongani.

Herumkriechen, szerteszéllyel mászkálni.

Herumlagern, ſich, körüskörül letelepedni: Herumlaufen, ide 's tova szaladgálni, járni kelni, széllyel futkosni; hin und her laufen, kóborlani, kószálni, lótni futni: Herumlaufen, das, futkosás, szaladgálás ide 's tova: Herumläufer, der, kóborló: Herumliegen, körüle feküdni v. lenni valaminek.

Herumreiſen, széllyel útazni: Herumreiten, körüskörül lovagolni.

Herumſchicken, mindenfelé küldözni: Herumſchießen, mindenfelé lövöldözni: Herumſchlagen, z. B. den Mantel, körül kanyarítni magán p. o. a' köpönyeget; ſich herumſchlagen, verekedni, megverekedni valakivel, viaskodni: Herumſchleichen, ólálkodva járni kelni: Herumſchlendern, barangolni, lézengeni: Herumſchleppen, körüskörül hurtzolni: Herumſchwärmen, mindenfelé bolyongni: Herumſchweifen, kóborolni: Herumſchweifen, das, kóborlás: Herumſchweifend, adj. kóborló: Herumſchwimmen, szerteszéllyel v. mindenfelé úszkálni.

Herumſehen, körüskörül nézni: Herumſitzen, körüskörül ülni: Herumſpazieren, körüskörül járkálni, sétálni: Herumſpringen, ugrálni szerteszéllyel: Herumſtehen, körüskörül állani; hier und da ſtehen, szerteszéllyel állani, állongani: Herumſtellen, körüle oda állitni v. állongatni: hier und dahin ſtellen, széllyel állongatni: Herumſtreifen, tsavargálni: Herumſtreichen, Herumſtreifen, kóborolni, tsapongani, kószálni; Herumſtreicher, der, kóborló, tsapongó.

Herumtappen, tapogatózni: Herumtaumeln, tántorogni ide 's tova: Herumtragen, körül hordozni, elhordozni valamit körüskörül: Herumtreiben, körüskörül hajtani, hajhászni: ſich herumtreiben, kóborolni, barangolni, kószálni: Herumtummeln, z. B. ein Pferd, háborgatni, ide 's tova ugráltatni, vitzkándoztatni a' lovat.

Herumwälzen, hengergetni: ſich herumwälzen, hengeredni, ſich im Bette herumwälzen, az ágyban hentseregni: Herumwälzen, das, hengergés; Herumwandeln

barangolni: Herumwandern, bujdosni, járni, szerteszéllyel vándorolni: Herumwerfen, d. i. um etwas werfen, körül kanyarítni p. o. a' köpönyeget a' vállán; hin und her werfen, ide 's tova hányni vetni; ſich herumwerfen, z. B. im Bette, hánykolódni, p. o. az ágyban: Herumwickeln, Herumwinden, körül tekerni v. tegergetni: Herumwühlen, áskálni p. o. a' kertet; in Büchern, a' könyveket szorgalmatosan forgatni v. búj ni.

Herumzanken, ſich, mit jem. valakivel tzivódni, veszekedni, perelni: Herumziehen, körüskörül húzni; hin und her ziehen, húzgálni, hurtzolni ide 's tova; wandern, szerteszéllyel vándorolni; aus einer Wohnung in die andere, egy helyből máshová költözősködni, hurtzolkodni.

Herunter, adv. le, lefelé, alá, komm herunter, jöjj le, nimm es herunter, vedd le.

Herunterarbeiten, z. B. eine Schuld, ledolgozni p. o. az adósságot.

Herunterbringen, d. i. herunterführen, levezetni, herunter laſſen, leereszteni; herunter tragen, lehozni; leemelni; vermindern, leszállítni a' számát, kevesítni, alább szállítni.

Herunterhangen, lefüggeni: Herunterhängen, lefüggeszteni: Herunterheben, leemelni: Herunterkommen, lejönni; ſt. herab fallen, leesni; ſt. geringer werden, beſ. vom Preiſe, leszállani valami árának, alább menni.

Herunterlaſſen, leereszteni; nachlaſſen, vom Preiſe, engedni az árából, lejjebb tenni az árát.

Heruntermachen, ſt. herunter laſſen, leereszteni, lebotsátni; ſt. ausſchelten, lehordani, megpirongatni.

Herunterrufen, lehívni, leszóllítni.

Herunterſinken, lefelé süllyedni, leszállani; Herunterſprengen, d. i. etwas losbrechen, letörni belőle valamit, p. o. feszítés, verés által; mit dem Pferde, lenyargalni, levágtatni.

Herunterziehen, z. B. einen Ring, lehúzni a' gyűrűt.

Hervor, adv. ki, elő, előre, ki.

Hervorblicken, kitsillogni, kitsillámlani; kinézni; ſichtbar ſeyn' kilátszani, kiállani a' tetejének hegyének, kitetszeni: Hervorbrechen, kirontani, kitörni: Hervorbringen, előhozni, kihozni, p. o. a' rejtekből; trop. z. B. Beweiſe hervorbringen, okokat, megmutató bizonyságokat hordani elő; ſt. erzeugen, világra hozni, szülni, Junge hervorbringen, fiadzani, Früchte hervorbringen, gyümöltsöt teremni; trop. Töne hervorbringen, hangokat adni; ſt. erwähnen, említni: Hervorbringung, die, előhozás; világrahozás, termés; említés, elhozás.

Hervordrängen, előre tolni vagy nyomni; ſich hervordrängen, előre v. kifelé nyomúlni, előre tolakodni.

Hervorgehen, előmenni, kimenni; ſich ergeben, folgen, következni, kitetszeni belőle.

Hervorkeimen, kitsirázni: Hervorkommen, elő- v. kijönni; wachſen, gebohren werden, nőni, lenni, teremni: Hervorkriechen, kimászni.

Hervorlaſſen, jem. valakit kiereszteni: Hervorquellen, kibuzogni, kiforrni, kibugyogni.

Hervorragen, kiállani, kinyúlni, kitetszeni a' többi közzül; trop. z. B. unter den Uibrigen, meghaladni, felyülmúlni a' többit: Hervorragend, adj. kiálló t. i. a' többi közzül: Hervorragung, die, kiállás, kinyúlás, kitetszés, kidüllyedés.

Hervorrücken, előre taszitni v. mozdítni; előállani, kiállani.

Hervorſchießen, kilőni, kihajítni; kilövelleni, kiugrani, kiszökni; von Pflanzen, kihajtani, hirtelen felnőni: Hervorſehen, kinézni; ſichtbar ſeyn, kilátszani, kiállani: Hervorſpringen, kiugrani, előugrani: Hervorſtechen, kitetszeni a' többek közzül, felyül haladni a' többit: Hervorſtrecken, kinyújtani, előre nyújtani: Hervorſtürzen, kirohanni: Hervorſuchen, ki- v. előkeresni.

Hervorthun, ſich, hervorkommen, előjönni, megjelenni; ſich auszeichnen, magát kimutatni vagy

megkülömböztetni: Hervortreten, elő- v. kiállani, elólépni, kilépni.
Hervorwachſen, kinőni.
Hervorziehen, előhúzni; ſt. hervorbringen, előhozni; emporbringen, valakit felemelni, p. o. méltóságra, hivatalra; ans Licht bringen, előhozni.
Herwärts, adv. erre, errefelé.
Herweg, der, ideút, ideútazás.
Herweiſen, előmutatni; den Weg hieher zeigen, az ide hozó útat megmutatni.
Herwerfen, ide vetni v. hajítni.
Herwollen, näml. gehen, kommen, ide akarni jönni, menni.
Herz, das, szív; das Herz ſchlägt, pocht, a' szív dobog v. vér; trop. das Mittelſte z. B. eines Landes, közepe, középpontja, p. o. valamelly országnak; ſt. Seele, Gemüth, Geſinnung, Empfindung, szív, lélek, érzés, indúlat, gondolat; vom Herzen, d. i. aufrichtig, igazán, szívesen, szívből; von Herzen gern, igen szívesen, édes örömest, teljes szívemből, szívedből 's a' t. ſich etwas zu Herzen nehmen, d. i. a) einprägen, valamit szívébe bényomni, megtartani; b) ſich Kummer u. Sorgen wegen etwas machen, szívére venni valamit, aggódni, törődni valamin; jem. in ſein Herz ſchließen, valakit szívébe zárni, szeretni, ſein Herz verſchenken, szívét másnak adni; mit ſchwerem Herzen, d. j. mit bekümmertem Herzen, aggódva, szorongattatva — ungern, nem örömest; ſt. Muth, Entſchloſſenheit, bátorság, szív, bátor szív, jem. Herzen machen, valakit bátorítni, das Herz verlieren, elveszteni bátorságát, megfélemleni, er hat kein Herz, nints bátorsága, félénk, fél; bey Liebkoſungen, z. B. mein Herz, liebes Herz, szívem, kintsem! ſt. Zutrauen, bizodalom, z. B. kein Herz zu jem. haben, nem leuni bizodalmának valakihez.
Herzallerliebſt, adj. legkedvesebb, szerelmes.
Herzbeutel, der, das Herzbändchen, Herzfell, szívzatskó, szívhójag: Herzblatt, das, kereszthártya; an den Pflanzen, tsiralevél: Herzbrechend, adj. szívreható, szívsebhető, szívérzékenyítő; adv. szívrehatóképpen, érzékenyen.
Herzchen, das, szívetske; bey Liebkoſungen, mein Herzchen, szívetském, kintsetském.
Herzdrücken, das, szívszorúlás, szívszorongatás.
Herzeleid, das, szívfájdalom, keserüség: Herzen, tsókolgatni, ölelgetni, szívéhez szorítni.
Herzählen, megszámlálni, előszámlálni p. o. rendre valamit; sorjában megszámlálni, megolvasni.
Herzensangſt, die, szívszorongatás: Herzensbruder, der, legkedvesebb v. szerelmes testvérem, bátyám, ötsém.
Herzensfrau, die, drága jó asszony Herzensfreude, die, szívbéli öröm: Herzensfreund, der, lelki barát, legkedvesebb barát: Herzensfreundinn, die, lelki baratné: Herzensfroh, adj. igen víg; Herzens froh ſeyn, igen örülni v. örvendeni.
Herzensgebet, das, szívbeli könyörgés: Herzensglaube, der, szívbeli hit: Herzensgrund, der, szívnek belső része; vom Herzen, tiszta szívből: Herzensgut, adj. igen jó, drágalátos jó; Herzensgut ſeyn, valakit nagyon kedvelleni: Herzensgüte, die, szíves jóság, jó indulat.
Herzensjunge, der, kedves gyermek.
Herzenskind, das, kedves, szerelmes v. legkedvessebb gyermek.
Herzenskummer, der, szívbeli keserüség, epekedés: Herzenskündiger, der, szívvizsgáló.
Herzensluſt, die, szívbeli öröm, gyönyörködés; nach Herzensluſt kedvemre, — dre, — rére, kívánságom szerént.
Herzensſprache, die, szívérzés nyelve.
Herzenstroſt, der, szívbeli vigasztalás, szív vigasztalása.
Herzenswunſch, der, szív kívánsága, szívbeli kívánság.
Herzerfreuend, adj. szívvidámító, szívörvendeztető: Herzergreifend, adj. szívreható: Herzerhebend, adj. szívbuzdító: Herzerquickend, adj. szívgyönyörködtető, szívlesztő.

Herzfell, das, szívzatskó v. hójag: Herzfieber, das, hideglelős szívdobogás: Herzförmig, adj. szívformájú, szívforma: Herzfreſſend, adj. szív, furdaló.
Herzgeſchwulſt, die, szívdagadás: Herzgeſpann, das, szívfeszűlés; szívhasogatás: Herzgewächs, das, szívtermés: Herzgrube, die, szívgödör v. gödre.
Herzhaft, adj. bátor, bátor szívű: Herzhaftigkeit, die, bátorszívűség.
Herzinnig, adj. szíves, szívbéli; adv. szívesen.
Herzkammer, die, szívüreg, v. üröge: Herzklopfen, das, szívdobogás.
Herzläppchen, das, szívfüle: Herzleid, das, szívfájdalom: Herzlich, adj. szíves, szívbéli, szívből származó, igaz; adv. szívesen, örömest, jó szívvel: Herzlichkeit, die, szívesség, szíves indulat: Herzliebſt, adj. drágalátos.
Herznagend, adj. szívemésztő v. mardosó.
Herzohr, das, szívfül.
Herzpochen, das, szívdobogás.
Herzrührend, adj. szívreható.
Herzſchild, das, in der Wappenkunſt, közép paizs a' tzímerben: Herzſchneidend, adj. keserves; adv. keservesen: Herzſtärkend, adj. szíverősítő, p. o. orvosság: Herzſtärkung, die, (mediciniſch) szíverősítés; trop. szívélesztés.
Herzweh, das, szívfájdalom.
Herzzerreißend, Herzſchneidend, adj. szívszaggató, szívet hasogató, keserves.
Herziehen, ide húzni; ide költözni.
Herzielen, ide tzélozni.
Herzog, der, hertzeg: Herzoginn, die, hertzegaszszony, hertzegné: Herzoglich, adj. hertzegi: Herzogthum, das, hertzegség.
Herzu, adv. ide, erre, errefelé.
Hettman, der, kozákvezér.
Hetze, die, hajtás kutyákkal; vadrirás: Hetzen, d. i. jagen mit Hunden, kutyákkal hajtani a' vadakat; trop. von Menſchen, beunruhigen, ingerleni p. o. egymásra v. valakire; auf etwas treiben, uszítni p, o. a' kutyát valakire v. vadra.
Heu, das, széna; Heu mähen, szénát kaszálni; Heu in Haufen machen, szénát gyűjteni.
Heubaum, der, petrentzehordó rúd; ſt. Wiesbaum, nyomórúd: Heuboden, der, szénatartó padlás: Heubund, der, Heubündel, das, szénatsomó: kötés széna.
Heuernte, die, kaszállás, gyűjtés, szénatakarás.
Heufutter, das, szénatakarmány.
Heugabel, die, szénahányó villa.
Heuhaufen, der, szénafazal, szénaboglya.
Heuland, das, kaszálló rét.
Heumacher, Heumäher, der, kaszás, kaszálló, gyűjtő: Heumagazin, das, szénás szín Heumonat, der, Sz. Jakab hava, Julius.
Heupferd, das, szötske; szitakötő, atsa.
Heurechen, der, szénagereblye.
Heuſamen, der, szénamag, fümag: Heuſchein, der, Sz. Jakab hava újsága: Heuſchober der, szénaboglya: Heuſchoppen, Heuſchuppen, der, szénaszín, szénás szín v. tsűr, tsűrpajta: Heuſchrecke, die, sáska, mezei trütsök, zütskő, szötske: Heuſeil, das, szénakötél: Heuſenſe, die, kasza.
Heuvogel, der gyurgyalag.
Heuwage, die, szénamázsa: Heuwagen, der, szénás szekér: Heuwieſe, die, szénás v. kaszálló rét.
Heuzehent, der, széna tized.
Heucheley, die, szín v. képmutatás, színesség, tettetés; in der Freundſchaft, tettetett v. színlett barátság.
Heucheln, színeskedni, magát tettetni, színleni p. o. a' barátságot.
Heuchler, der, kép- v. színmutató, tettető, színeskedő; Schmeichler, tsapodár: Heuchlerinn, die, színeskedő, t. i. aszszony, leány: Heuchleriſch, adj. tettető, színeskedő, tsapodár; adv. tettetve, színeskedve, képmutató módon.
Heuer, adv. d. i. in dieſem Jahr, az idén, ebben az esztendőben: Heuer, die, d. i. Miethe, Pacht, kibérlés, kifogadás: Heuerig, heurig, adj. idei, ez esztendőbéli: Heuerling, der, kifogadó, kibérlelő: Heuern, kifogadni, kibérlelni.
Heulen, von Menſchen, jajgatni, óbégatni; von Thieren, ordítni;

von Winden, süvölteni: Heulen, das, jajgatás; ordítás; süvöltés.
Heute, adv. ma; auf heute, mára, bis auf heute, mai napig, heute zu Tage, mai napig, most, ma; a' mai időben: Heutig, adv. mai, a' mai időben.
Hexe, die, varázsló, boszorkány: Hexerey, die, boszorkányság.
Heyda, heysa, héj! haj.
Hie, adv. st. hier, itt.
Hieb, der, vágás, jem. einen Hieb geben, megvágni, vágást ejteni vagy tenni rajta; trop. Hiebe austheilen, d. i. durch Spott züchtigen, gúnyoló szókkal megvagdalni, auch st. Schaden, tsapás, kárvallás: Hiebweise, vágásonként.
Hiefhorn, Hifthorn, das, vadászkürt.
Hienieden, adv. itt alatt, itt a' földön, ez életben.
Hier, adv. itt; hier bin ich, itt vagyok, von hier, innen, hier u. da, imitt amott, itt ott; Hierauf, adv. erre: Hieraus, adv. ebből,
Hierbey, adv. itt, e' mellett, ezen dologban; itt ezen a' helyen.
Hierdurch, adv. ezen által v. keresztül, itt v. ezen a' helyen által; ez által, ezzel.
Hierein, adv. ebbe belé; ebben, benne.
Hierfür, adv. ezért.
Hiergegen, adv. ez ellen.
Hierher, adv ide; komm hierher, jer v. jöjj ide; bis hierher, eddig, ehez.
Hierherum, adv. itt körül belől.
Hierherwärts, adv. errefelé, erre.
Hierhin, adv. ezen helyre.
Hierin, adv. ebben, ebben a' dologban.
Hiermit, adv. ezzel, ez által.
Hiernach, adv. ezen dolog után v. felől, ez után, e' felől, erről; e' szerént, ezen dolog szerént.
Hiernächst, adv. ezen kívül, e' mellett:
Hierneben, adv. e' mellett, ezen hely mellett.
Hierselbst, adv. itt, éppen itt.
Hierseyn, das, itt létel, v. lét.
Hierüber, adv. ezen által, ezen a' helyen által; ezen dolgon, rajta.
Hierum, adv. ezért, ezen dologért.
Hierunter, adv. ez alatt, ezen hely v. dolog alatt; e' között, ezek között, közte, köztök.
Hiervon, adv. ebből, ezen dologból.
Hierwieder, adv. ez ellen.
Hierzu, adv. erre, ezen dologra, ehez.
Hierzwischen, adv. ezek között, ezekben, ezen dolgok közt.
Hieselbst, adv. itt éppen itt.
Hiesig, adj. itt v. idevaló.
Himbeere, die, málna, málnabogyó Himbeerstrauch, der, málnabokor: Himbeeressig, der, málnaetzet.
Himmel, der, der weite Raum, in welchem die vielen Weltkörper schweben, ég, ein heiterer Himmel, tiszta ég, unter freyem Himmel, a' szabad ég alatt, p. o. hálni, der Sternen-Himmel, a' tsillagos ég, jem. bis zum Himmel erheben, valakit az égig magasztalni; st. Klima, Himmelstrich, égally; der Ort der Seligen, menny, ég, in den Himmel kommen, mennybe menni, idvezülni; st. Gott, isten, ég, egek, das weiß der Himmel, tudja Isten, tudják az egek! dem Himmel sey Dank, hálá légyen az egeknek! ums Himmels Willen! az Istenért! — st. Baldachin, menyezet.
Himmelan, adv. égig, az égig, ég felé, mennybe.
Himmelbett, das, fedeles ágy v. nyoszolya: Himmelblau, adj. égszín, égszínű.
Himmelfahrt, die, mennybemenetel: Himmelfahrtsfest, das, Himmelfahrtstag, der, áldozótsötörtök, Krisztus mennybe menetelének innepe.
Himmelhoch, adj. d. i. sehr hoch felette magas, égig érő; adv az égig.
Himmelreich, das, mennyország mennyei v. főboldogság.
Himmelsachse, die, égtengely: Himmelsangel, die, égsark.
Himmelsbewohner, der, églakosa Himmelsbreite, die, ég szélessége: Himelsbürger, der, ég polgár.
Himmelsgegend, die, égtájjék: Himmelsgewölbe, das, az ég boltozatja.
Himmelskörper, der, égi test: Himmelskugel, die, éggolyóbis.

Himmelslänge, die, ég hoszsza: Himmelslauf, der, égforgás, a' tsillagok forgása: Himmelslicht, das, ég világosság; Himmelsluft, die, levegő ég; Himmelsluſt, die, mennyei öröm, égi öröm.
Himmelspol, der, égsark.
Himmelsſpeiſe, die, mennyei eledel: Himmelsſtrich, der, égally, éghajlat, égmérséklet: Himmelsſturmer, der, eget ostromló v. vivó.
Himmelsthau, der, égi harmat: Himmelstrank, der, égi ital, mennyei ital.
Himmelswagen, der, (ein Geſtirn) göntzölszekér: Himmelsweg, der, mennyország útja.
Himmelszeichen, das, égi jel: Himmelszirkel, der, ég abrontsa.
Himmelſchreyend, adj. égrekiáltó p. o. vétek.
Himmelwärts, égfelé: Himmelweit, adj. megmérhetetlen; adv. iszonyú távol:
Himmliſch, adj. égi, mennyei, dítső; trop. als Verſtärkung, z. B. himmliſch ſchön, himmliſch gut, gyönyörű, felséges.
Hin, adv. ſt. dahin, oda; hin und her, ide 's tova, ide amoda, mindenfelé, hin und wieder, imitt amott: ſt. wärts, felé nach Ofen hin, Buda felé; ſt. weg, d. i. bey Seite, z. B. legen, el- v. felre tenni; weg, verloren ſeyn, z. B. hin ſeyn, elveszve lenni; ſo hin, meglehetősen, tsak imígy amúgy.
Hinab, adv. le, lefelé, innen le.
Hinan, adv. felfelé.
Hinauf, adv. fel, innen fel: in Compos. z. B. Hinaufbinden, felkötni: Hinaufbringen, a) tragend, felvinni; b) führend, felvezetni.
Hinaufſliegen, felrepűlni, felrepeuni: Hinaufführen, felvezetni; fahrend, felvinni kotsin.
Hinaufgehen, felmenni.
Hinaufklettern, felmászni; Hinaufkommen, feljönni: Hinaufkriechen, felmászni: Hinauflangen, felnyújtani.
Hinauflaſſen, näml. gehen, felereszteni: Hinauflegen, feltenni.
Hinaufreiſen, felútazni valahova: Hinaufreiten, fellovagolni.
Hinaufſchicken, felküldeni: Hinaufſpringen, felugrani: Hinaufſteigen, z. B. auf einen Wagen ꝛc. felhágni reá, p. o. a' kotsira, felűlni p. o. a' lóra.
Hinauftragen, felvinni.
Hinaufwärts, adv. felfelé.
Hinaufziehen, fel v. felfelé húzni; felköltözni.
Hinaus, adv. ki, innen ki, kifelé; in Compos. z. B. Hinausbauen kifeléépítni.
Hinausdenken, előre gondolni valamiről, a' jövendőre gondolni.
Hinauseilen, kisietni.
Hinausfinden, ſich, a' kimenetelre rátalálni.
Hinausgeben, kiadni: Hinausgehen, kimenni; ſt. hervorragen, kiállani, kinyúlni; végeződni, kimenni p. o. szándéknak, tzélnak.
Hinauskommen, kijönni; ſt. beendigen, elvégezni.
Hinauslaufen, kiszaladni, kifutni.
Hinausſchaffen, kivinni; mit Gewalt, kihajtani, kiűzni: Hinausſchicken, kiküldeni: Hinausſchiffen, kihajókázni: Hinausſetzen, kitenni, kirakni; ſich, kiűlni; trop. ſich über etwas hinausſetzen, nem gondolni vele, fel se venni valamit: Hinausſeyn, d. i. gegangen ſeyn, z. B. er iſt ſchon hinaus (gegangen) kiment már; ſt. beendigt ſeyn, elvégeződni, készen lenni, meglenni: Hinausſprengen, zu Pferde, kiugratni, kinyargalni: Hinausſpringen, kiugrani: Hinausſtoßen, kitaszítni.
Hinaustragen, kivinni.
Hinauswandern, kiköltözni: Hinauswollen, d. i. gehen, kiakarni, t. i. menni; trop. einen Ausgang haben, z. B. ich weiß nicht, wo das noch hinaus will, még nem tudom mire megy ki v. dűl el a' dolog; hoch hinauswollen, nagyra vágyni, fellengősen gondolkozni; drágán tartani, drágán akarni adni valamit.
Hinausziehen, kihúzni; kiköltözni a' lakásból.
Hinbannen, oda bájolni v. ígézni.
Hinbauen, ada épitni.
Hinbeſtellen, jem. oda rendelni valakit.
Hinbitten, kérni hogy oda menjen.
Hinblick, der, rátekintés: Hinblicken, rátekinteni, oda tekinteni.

Hinbringen, oda vinni; st. zubringen z. B. sein Leben hinbringen, életét tölteni, den Tag, die Zeit hinbringen, a' napot, az időt eltölteni.
Hinbreiten, oda terítni.
Hindenken, róla gondolkozni, arról v. a' felől gondolkozni; wo denkst du hin? mit gondolsz? hol jár ott az eszed? —
Hinderer, der, akadályoztató, háträltató, izgága: Hinderlich, adj. akadályos: Hindern, akadályoztatni, gátolni, hátráltatni valakit valamiben: Hinderniß, das, akadály, gánts: Hinderung, die, akadályoztatás.
Hindeuten, oda mutatni v. tzélozni.
Hindinn, die, Hirschkuh, nőstény szarvas.
Hindrängen, oda szorongatni.
Hindrehen, oda fordítni; sich, oda fordúlni.
Hindringen, oda nyomulni v. nyomakodni.
Hindrücken, oda v. rányomni.
Hindurch, adv. von der Zeit, alatt, által, —ig, z. B. zehn Tage hindurch, tíz egész napig; von dem Orte, által, keresztül rajta v. azon; in Compos. z. B. Hindurch gehen, — reiten, által v. keresztül menni v. lovagolni.
Hinein, adv. m. Verbis, be, bé, belé, z. B. Hineingehen, bémenni; mit Subst. ba, be, bé, z. B. in die Stadt dringen, a' városba benyomulni.
Hineinarbeiten, z. B. einen Weg in Felsen, az útat bévágni a' kősziklába; sich, béverekedni p.o. valahová nagy ügyel bajjal.
Hineinbegeben, sich, z. B. in die Stadt, bémenni a' városba: Hineinbrechen, belérohanni, bérontani; be étörni: Hineinbrigen, bévinni valahová; bevezetni.
Hineindenken, sich, jól meggondolni valamit: Hineindrängen, sich, bényomúlni.
Hineinfallen, beléesni: Hineinfinden, sich, ráakadni valaminek a' nyitjára, eltudni menni valamin: Hineinfließen, beléfolyni: Hineinfügen, beléalkalmaztatni, belétsinálni: Hineinführen, bévezetni; fahrend, bé vinni kotsin, béhordani.
Hineingehen, bémenni, belémenni; beleférni p. o. az edénybe.
Hineinkönnen, näml. gehen, bémehetni; beléférhetni: Hineinkommen, belémenni; mit hineinkommen, beléirattatni.
Hineinlassen, béereszteni, bébotsátni: Hineinlaufen, béfutni, beszaladni; st. hineinfließen, bé v. beléfolyni: Hineinlegen, belétenni valamit; sich hineinlegen, z. B. ins Bett, beléfeküdni p. o. az ágyba.
Hineinmengen, belékeverni; sich, belékeveredni.
Hineinpacken, belérakni: Hineinpassen, belé illeni.
Hineinschicken, békűldeni; sich, alkalmaztatni magát valamihez: Hineinschieben, belétaszítni, belétolni: Hineinschießen, belélóni: Hineinschlagen, belévenni: Hineinschlüpfen, bétsúszni, bésuhanni: Hineinschütten, belétölteni: Hineinsehen, belénezni: Hineinsetzen, belétenni; sich, beléülni; st. hineinschreiben, beléírni: Hineinsprengen, bévágtatni, bényargalni: Hineinspringen, beléugrani: Hineinstechen, belészúrni: Hineinstecken, belédugni: Hineinstehlen, sich, bélopódzni: Hineinstellen, belétenni: Hineinstoßen, belétaszítni, beléütni valakibe valamit: Hineinstürzen, etwas, belétaszítni, bébuktatni; sich, béugrani, p. o. vízbe, mélységbe, in die Feinde, az ellenség közzé bérohanni: Hineinthun, belétenni: Hineintreiben, béhajtani, p.o. a' juhokat.
Hineinwärts, adv. befelé: Hineinwälzen, béhengergetni: Hineinweben, beleszőni: Hineinwerfen, belévetni, belehajítni.
Hineinziehen, bé- vagy beléhúzni; ins Quartier, béköltözni: Hineinzwängen, béfeszítni, p. o. az ajtót.
Hinfahren, oda menni t. i. kotsin, kotsizni, hajón; trop. st. sterben, elköltözni az életből: Hinfahrt, die, oda menetel t. i. kotsin; st. Tod, halál, kimúlás, elköltözés az életből.
Hinfallen, el- v. leesni; die hinfallende Sucht oder Krankheit, nyavalyatörés: Hinfallen, das, leesés, elesés: Hinfällig, adj. erőtlen, töredékeny; st. vergäng-

lich, múlandó: Hinfälligkeit, die, erőtlenség, töredékenység; múlandóság.
Hinfliegen, oda repúlni.
Hinfliehen, hirtelen elszaladni, elfutni.
Hinfließen, oda folyni; trop. von der Zeit, elfolyni, elmúlni.
Hin ort, adv. ezután, ennekutánna.
Hinführen, oda vezetni; oda vinni, p. o. kotsin.
Hingang, der, odamenetel; kimúlás, meghalás.
Hingeben, oda adni, általadni; ſt. verkaufen, eladni; ſt. verſchenken, elajándékozni: Hingebung, die, oda- v. általadás.
Hingegen, adv. ellenben.
Hingehen, oda menni, elmenni; ſt. vergehen, elmúlni, eltelni, mint az idő; ſt. erträglich ſeyn, türhető lenni, 'es geht noch ſo hin, még az türhető.
Hingehören, oda tartozni, hozzá tartozni, oda való lenni: Hingehörig, adj. oda tartozó; oda való, ott lakó.
Hingelangen, oda érni, jutni.
Hingerathen, oda esni, v. akadni.
Hingreifen, oda nyúlni v. kapni.
Hinhalten, oda tartani; közel tartani hozzá.
Hinhängen, oda akasztani.
Hinheften, z. B. den Blick auf etwas, oda függeszteni a' szemeit.
Hinhorchen, oda hallgatni v. figyelmezni,
Hinkehren, mit den Beſen, oda seprení; hindrehen, oda fordítni.
Hinken, sántikálni, sántítni; ſt. nicht gut ſtehen, nem jó lábon állani, ingadózni: Hinken, das, sántítás, sántikálás: Hinkend, adj. sánta, santikáló; ingadozó.
Hinkommen, oda menni.
Hinkriechen, oda mászni.
Hinkunft, die, oda menetel.
Hinlangen, oda nyújtani, nyúlni.
Hinlänglich, adj. elegendő, elég; adv. éléggé: Hinlänglichkeit, die, elegendőség, elégség.
Hinlaſſen, oda ereszteni.
Hinläßig, adj. rest, tunya: Hinläßigkeit, die, restség.
Hinlaufen, oda futni, v. szaladni.
Hinlegen, oda tenni; ſich, lefeküdni; ſt. bey Seite legen, félretenni.
Hinlehnen, oda v. hozzá támasztani; ſich, hozzá támaszkodni.
Hinleiten, oda vezetni.
Hinmachen, d. i. etwas anbringen, valamit oda tsinálni.
Hinneigen, arra v. oda hajtani; ſich, oda hajlani.
Hinnen, adv. d. i. hier, v. hinnen, innen ezen helyről, innét; von hinnen gehen, eltávozni.
Hinpaſſen, oda illeni.
Hinpflanzen, oda ültetni.
Hinrechnen, oda számlálni.
Hinreichen, oda adni v. nyújtani; ſt. genug ſeyn, elegendő lenni; ſich erſtrecken, addig v. oda érni: Hinreichen, das, die Hinreichung, oda adás v. nyújtás: Hinreichend, adj. addig érő, elegendő, elégséges.
Hinreiſe, die, oda útazás.
Hinreiſen, oda útazni.
Hinreißen, oda elragadni, erővel elvinni: Hinreißend, adj. z. B. hinreißende Beredtſamkeit, magához ragadó v. elragadó ékesszóllás.
Hinreiten oda lovagolni.
Hinrichten, dorthin richten, oda irányozni, die Augen nach iem. hinrichten, szemeit valakire függeszteni; zu Grunde richten, semmivé tenni, elveszteni; ſt. tödten, megölni, elveszteni, fejét venni valakinek, kivégezni valakit: Hinrichtung, die, oda intézés, der Augen, des Geiſtes auf etwas, függesztése a' szemeknek, az elménck valamire; megölés, fővétel, vesztés.
Hinrollen, oda hengergetni.
Hinrücken, oda mozdítni v. taszítni.
Hinſchaffen, odavitetni, odaszállítni v. vinni.
Hinſcheiden, kimúlni; meghalni.
Hinſchicken, oda küldeni; ſich hinſchicken, d. i. paſſen, oda illetni.
Hinſchieben, oda taszítni.
Hinſchießen, oda v. arrafelé lőni.
Hinſchiffen, oda hajókázni.
Hinſchleichen, oda lopószkodni.
Hinſchleppen, oda hurtzolni.
Hinſchreiben, d. i. irgendwohin ſchreiben, oda írni p. o. levelet;: wo anſchreiben, felírni valamit valahová.
Hinſchwimmen, oda úszni.
Hinſehen, oda nézni; ſt. Sorge tra-

gen, oda v. arra tekinteni, megtekinteni, tekintetbe venni.
Hinſehnen, ſich, ada vágyni.
Hinſenden, oda küldeni.
Hinſetzen, oda tenni valamit; ſich hinſetzen, oda ülni.
Hinſeyn, d. i. verloren ſeyn, oda v. elveszve lenni; vergangen ſeyn, elmúlva lenni.
Hinſicht, die, Rückſicht, tekintet, nézés, in Hinſicht deſſen, arra nézve.
Hinſprengen, oda ugratni, nyargalni; oda fetskendeni.
Hinſpringen, oda ugrani.
Hinſtellen, etwas, oda tenni v. állítni; ſich, oda állani.
Hinſtreben, oda igyekezni.
Hinſtrecken, oda v. odáig kinyújtani; zu Boden ſtrecken, földhöz vágni, a' földre leterítni, földhöz tsapni; ſich, leheveredni, elnyújtózni.
Hinſtreichen, oda simogatni; oda repülni.
Hinſtrömen, vom Waſſer, tolakodva odafolyni, odatolúlni; trop. von Menſchen, oda tolakodni v. tódúlni.
Hinſtürzen, oda buktatni; oda rohanni v. bukni; öszve v. lerogyni.
Hinten, adv. ſt. hintenan, útól, hátúl, hátra, utánna; in Compos. Hintanſetzen, utánna tenni, hátra vetni; vernachläßigen, elmellőzni; verachten, megvetni valamit; bey Seite ſetzen, félretenni, elmúlasztani valamit: Hintanſetzung, die, ſt. Verachtung, hátravetés, megvetés; ſt. Vernachläßigung, elmellőzés; Unterlaſſung, elmúlasztás.
Hinten, adv. hátúl, ganz hinten im Hauſe, oda hátra, hinten im Buche, hátúl a' könyvben, von hinten her, hátulról; hinten drein, utánna, a' hátamegett; hinten nach, végre, utóljára, utóbb.
Hinter, adv. d. i. hinten hin, rückwärts, hátra, hatúl: praepos. m. Accus. auf die Frage, wohin? megé, z. B. hinter ſich, a' háta megé, p. o. tenni; m. Dat. auf die Frage wo? megett, z. B. hinter der Thür, az ajtó megett; hinter ſich haben, trop. elhagyni, meghaladni valakit; hinter ſich laſſen, trop. übertreffen, felyülmúlni, elhagyni valakit valamiben; phr. hinter dem Berge halten. d. i. verſchwiegen ſeyn, hallgató v. magába zárt lenni, oder verſchweigen, eltitkolni, elhallgatni valamit; er hat es hinter den Ohren, ravaszabb, eszesebb, v. több lakik benne, mint az ember gondolná; hinter das Licht führen, megtsalni.
Hintere, der, die, das, a' hátulsó.
Hinterachſe, die, hátulsó tengely.
Hinterbacke, die, alfel, alsó pofa: Hinterbein, das, hátulsó láb: Hinterbleiben, hátra maradni, elmaradni: Hinterbringen, eig. hátra vinni; ſt. benachrichtigen, hírűl adni, hírt adni: Hinterbringer, der, híradó: Hinterbringung, die, híradás: Hinterbug, der, horgasín: Hintere, der, segg, hatulj.
Hintereinander, der, egymásután.
Hinterflügel, der, hátulsó szárny: Hinter uß, der, hátulsó láb.
Hintergang, der, hátulsó út: Hintergebäude, das, hátulsó épület: Hintergebirge, das, hátulsó hegy: Hintergehen, d. i. hinterwärts gehen, hátra menni, hátulsó részébe menni p. o. a' háznak, kertnek; ſt. betrügen, megtsalni: Hintergrund, der, hátulsó hely, zugoly; fenékszín, a' festésben.
Hinterhaar, das, hátulsó haj: Hinterhalt, der, les, leshely, im Hinterhaltliegen, lesbe állani; die im Hinterhaltſtehenden Truppen, lesben álló katonák, einen Hinterhaltmachen, leselkedni: Hinterhalten, viszszatartóztatni, megtartóztatni, eltitkolni: Hinterhand, die, marok: Hinterhaupt, das, agy, fejbúb: Hinterher, adv. hátulról; ſt. hernach, utóbb, azután: Hinterhof, der, hátulsó udvar.
Hinterkeule, die, far, fartsika.
Hinterlaſſen, hátra hagyni, maga után hagyni, p. o. jószágot, végrendelésben: Hinterlaſſenſchaft, die, hagyomány, örökség, hátra maradt jószág: Hinterlaſſung, die, hátra hagyás, testamentomban hagyás: Hinterlauf, der, hátulsó láb: Hinterliſt, die, ravaszság, leselkedés: Hinterliſtig, adj. ravasz, tsalárd, leselkedő; adv. ravaszúl, tsalárdúl, leselkedve.
Hinterrad, das, hátulsó kerék: Hin-

terrucks, adv. viszsza, viszszáról, hátul, hátúlról.
Hinterſaß, der, zsellér: Hinterſatz, der, hátulsó mondás; végtétel, végállítás: Hinterſchleichen, jem. meglepni valakit hátúlról; ſich, hátra lopódszkodni.
Hinterſt, Hinterſte, der, die, das, a' leghátúlsó.
Hinterſtellig, adj. hátra lévő, hinterſtellig machen, adossá tenni, p. o. a' számadásban valakit: Hinterſtube, die, hátulsó szoba: Hinterſtück, das, hátulsó rész vagy darab.
Hintertheil, der, hátulsó rész: Hinterthür, die, hátulsó ajtó: Hintertreiben, akadályoztatni, háttáltatni, gátolni: Hintertreibung, die, megakadályoztatás, meggátolás.
Hintertviertel, das, hátulsó fertály.
Hinterwärts, adv. hátrafelé, hátra; von hinten her, hátúlról.
Hinterziehen, hátra húzni; hátra költözni: Hinterzimmer, das, hátulsó szoba: Hinterzug, der, z. B. eines Heeres, tartaléksereg.
Hinthun, odatenni; ſt. weglegen, el- v. letenni, félretenni; ſt. verwenden, valamire fordítni, z. B. wo haſt du das Geld hingethan? hová tetted ezt a' pénzt? mire fordítottad?
Hintragen, oda vinni v. hordani.
Hintreffen, oda találni; eltalálni, megtalálni p. o. a' tzélját; oda érni.
Hintreiben, oda hajtani.
Hintreten, z. B. an den Tiſch, oda menni p. o. az asztalhoz.
Hintritt, der, oda lépés v. menetel, közelítés; trop. der Tod, elköltözés, kimúlás, meghalás.
Hinüber, adv. által; in Compos. Hinüberbringen, általvinni.
Hinüberfahren, általvinni kotsin v. hajón: Hinüberfliegen, általrepülni: Hinüberführen, általvezetni.
Hinübergehen, általmenni.
Hinüberkommen, általjönni.
Hinüberlaſſen, általereszteni.
Hinüberſchicken, általküldeni; Hinüberſchiffen, általhajózni, általevezni: Hinüberſchwimmen, oda által úszni: Hinüberſetzen, általtenni; által vinni, p. o. a' folyóvizen, ée; ſich, általmenni; ſt. hinübergehen, által menni, p. o. lovon; által ugrani: Hinüberſeyn, trop. in Sicherheit ſeyn, z. B. ich bin ſchon hinüber, már által estem rajta, túl vagyok rajta: Hinüberſpringen, általugrani: Herüberſteigen, általhágni vagy mászni, p. o. a' falon.
Hinübertragen, által vinni.
Hinüberwerfen, általvetni v. hajítni.
Hinüberziehen, oda által húzni; oda által költözni.
Hinum, adv. körül, p. o. járni, kotsival.
Hin u. her, ide 's tova, p. o. járni, járkálni; hier u. da imitt amott: hin u. wieder, imide amoda
Hinunter, adv. le, lefelé, innen oda le: Hinuntergehen, lemenni: Hinunterſchlingen, lenyelni: Hinunterwärts, adv. lefelé.
Hinwärts, adv. arra felé.
Hinweg, der, oda vivő út, odavaló út, odamenetel.
Hinweg, adv. el, innen el; geh' hinweg! menj el innen! in Compos. Hinwegblaſen, elfujni.
Hinweggehen, elmenni.
Hinweglaſſen, elereszteni.
Hinwegnehmen, elvenni.
Hinwegräumen, elszedni.
Hinwegraffen, elragadni; v. Krankheiten, megemészteni, elragadni: Hinwegreißen, elszakasztani tőle: Hinwegrollen, elhengergetni; elgördűlni.
Hinwegſchießen, z. B. Wild, lelövöldözni; hirtelen elfutni, elsuhanni: Hinwegſehen, másfelé v. félre nézni: Hinwegſetzen, eltenni, félre- v. letenni; ſich über etwas hinwegſetzen, megvetni, fel sem venni valamit - nem gondolni vele: Hinwegſeyn, távol lenni, oda lenni; über etwas hinwegſeyn, túl lenni valamin, nem gondolni vele: Hinwegſeyn, das, távullétel: Hinwegſtehlen, ſich, lopva elmenni, ellopózkodni.
Hinwegtragen, elvinni
Hinwegwollen, el akarni menni.
Hinwegziehen, elhúzni onnan; elmenni, elébb állani, elköltözni.
Hinwehen, oda fújni.
Hinweiſen, útba v. oda igazítni, megmutatni az útat.

Hinwelken, elhervadni.
Hinwenden, oda fordítni; ſich, odafordúlni.
Hinwerfen, oda vetni, oda hajítni: ſt. wegwerfen, elvetni; flüchtig aufſchreiben, hinzeichnen, valamit futtában v. siettében röviden feljegyezni, felírni.
Hinwieder, hinwiederum, adv. ismét, újolag, ellenben.
Hinwollen, d. i. gehen, oda akarni, t. i. menni.
Hinzählen, oda számlálni.
Hinziehen, oda húzni v. vonni; oda költözni.
Hinzielen, oda irányozni, oda tzélozni.
Hinzu, adv. hozzá, oda: Hinzubauen, hozzáépítni: Hinzufließen oda folyni hozzá v. belé Hinzufügen, hozzá tenni, adni, kaptsolni: Hinzufügung, die, hozzátétel v. adás: Hinzugehen, oda v. hozzá menni: Hinzuſpringen, oda v. hozzá ugrani: Hinzuzählen, hozzászámlálni.
Hippe, die, kis kasza, sarló.
Hirn, das, agyvelő.
Hirnbruch, der, agysérülés: Hirnbrüten, das, eszeveszettség, bódúltság.
Hirnentzündung, die, agyvelőgyúladás.
Hirngeſpinſt, das, költemény.
Hirnhaut, die, agyhártya, agyvelőhártya.
Hirnkrankheit, die, agyvelősérülés.
Hirnlos, adj. agyatlan, ostoba; adv. ostobáúl: Hirnloſigkeit, die, ostobaság.
Hirnſchädel, der, kaponya: Hirnſchale, die, idem.
Hirntoben, das, agybódúlás.
Hirnwunde, die, agykelés, agyvelőn esett seb: Hirnwuth, die, agyvelő gyúladás és a' miatt való megtébolyodás.
Hirſch, der, szarvas.
Hirſchbock, der, hím v. bakszarvas: Hirſchbrunſt, die, bakdühödés, szarvasbagzás.
Hirſchfährte, die, szarvas törés v. út: Hirſchfänger, der, vadászkés: Hirſchfell, das, szarvasbőr.
Hirſchgeweih, das, szarvas tzímer v. szarv.
Hirſchhaar, das, szarvas szőr: Hirſchhaut, die, szarvas bőr: Hirſchhorngeiſt, der, szarvasszarvpára v. szesz: Hirſchhund, der, agár.
Hirſchjagd, die, szarvas vadászat.
Hirſchkäfer, der, szarvas bogár: Hirſchkalb, das, szarvas borjú: Hirſchkeule, die, szarvastzobák: Hirſchlaue, die, szarvaskörőm: Hirſchkolbe, die, gyenge szarva a' szarvasnak, szarvas buga: Hirſchkuh, die, nőstény szarvas.
Hirſchlauf, der, Hirſchfuß, szarvasláb: Hirſchleder, das, szarvasbőr,
Hirſchſchale, die, szarvaskörőm: Hirſchſchwaden, szarvas farka: Hirſchſchwamm, Hirſchtrüffel, der, szarvasgomba, porközepű pőfeteg: Hirſchſchweiß, der, das iſt Blut, szarvasvér.
Hirſchwurz, die, emreke,
Hirſchziemen, die, szarvas hátulja: Hirſchziemer, der, szarvas hátavége, a' szarvas hátulsó tsipeje: Hirſchzunge, die, szarvas nyelv; szarvasnyelvfű, szarvasnyelvű bordalap.
Hirſe, die, köles: Hirſenbrey, der, köleskása: Hirſengras, das, muhár: Hirſenkorn, das, kölesszem.
Hirt, der, pásztor, nyájpásztor, nyájőrző: vom großen Vieh, tsordás, gulyás; vom kleinen Vieh, nyájpásztor v. őrző: von Kühen, tehénpásztor, tehenész; von Ziegen, ketskepásztor; von Schafen, juhász, juhpásztor: v. Schweinen, disznópásztor, kanász, tsürhés.
Hirtenamt, das, pásztori hivatal.
Hirtenbrief, der, pásztori levél, a' püspöknek pásztori levele.
Hirtenflöte, die, furulya.
Hirtengedicht, das, pásztori versezet: Hirtengott, der, pásztoristen.
Hirtenhorn, das, pásztorkürt: Hirtenhund, der, pásztori kutya, nyájeb, nyájőrzőeb.
Hirtenjunge, Hirtenknabe, der, bojtár, p. o. gulyásbojtár, juhászbojtár, 's a' t.
Hirtenleben, das, pásztori élet: Hirtenlied, das, pásztori dal: Hirtenlohn, der, pásztorbér: Hirtenlos, adj. pásztor nélkül való.
Hirtenmädchen, das, pásztorleány.
Hirtenpfeife, die, pásztori síp.
Hirtenſtab, der, pásztori bot: Hirtenſtand, der, pásztori állapot.
Hirtentaſche, die, pásztori táska.
Hirtenvolk, das, pásztorkodó nép.

Hiſſen, ſt. aufziehen, felhúzni, felvógni.

Hiſtorie, die, Geſchichte, történet, história: Hiſtoriſch, adj. históriai; etwas hiſtoriſch vortragen, valamit históriai módon v. mint történetet előadni.

Hiſtorienmaler, der, történet v. história festő: Hiſtorienſchreiber, der, história iró, történet jegyző.

Hitze, die, hévség, p. o. a' napnak hévsége; Fieberhitze, forróság; trop. von lebhaften Begierden und Leidenſchaften, hevesség, felhevülés, az indúlatosságok hevessége; jugendliche Hitze, ifjúi hevesség; in Hitze gerathen, neki hevülni, felhevülni, felgerjedni; ſt. Zorn, harag, megindúlás, ſeine Hitze mäßigen, haragját mérsékelni, in der erſten Hitze, az első felgerjedésében v. hevében.

Hitzen, hevítni, felhevítni.

Hitzig, adj. Hitze verurſachend, forró, meleg, igen meleg, hevítő, hitzige Krankheiten, forró nyavalyák, das hitzige Fieber, forró hideglelés, forrázó hideg, hitzige Speiſen, Getränke, hevítő étkek, italok; Hitze habend, eig. forróságban lévő; trop. heves, tüzes, haragos, indúlatos, ein hitziger Jüngling, tüzes, heves ifjú, ein Pferd, tüzesvérű ló; adv. tüzesen, hevesen, forrón, mérgesen.

Hitzblaſe, Hitzblatter, die, felomlás, kihányás a' testen a' hőség miatt: Hitzkopf, der, ein hitziges Temperament, heves, tüzes természet, heves természetű ember.

Hobel, der, gyalu: Hobelbank, die, gyalulóasztal: Hobeleiſen, das, gyaluvas: Hobelſpan, der, gyaluforgáts, gyaluhulladék: Hobeln, gyalulni.

Hoch, hohe, hohes, adj. im Comp. höher, Superl. höchſter, e, es, magas, magassabb, legmagassabb; hoher Thurm, magas torony, hoher Baum, magas v. nagy fa; hohes Meer, hohe See, tér tenger, széles tenger, a' parttól távol eső tenger; trop. von Farben, z. B. hohe Farben, eleven színek; von Tönen, klar, hell, fellengős, fennhangzó t. i. szó, hang; von der Breite, z. B. die Soldaten ſtehen drey Mann hoch, a' katonák három sorjával állanak; von der Zeit, z. B. es iſt hoch am Tage, már nagy idő van, hohes Alter, késő vénség, öregség; von Sachen, die das Gewöhnliche überſteigen, fő, főbb, die hohen Wiſſenſchaften, a' főbb tudományok, das iſt mir zu hoch, az haladja az én értelmemet; vom Preiſe, drága, nagy p. o. ára; der Würde nach, für erhaben, vorzüglich, nagy felemelkedett, jeles, pompás, fő, ein hoher Geiſt, hohe Denkungsart, nagy elme, felemelkedett gondolkozás, hoher Styl, fellengős írásmód, der hohe Adel, a' fő nemesség, fő rangú nemesség, die höchſten Ehrenſtellen, a' legfőbb rangú hivatalok, die hohe Geiſtlichkeit, a' főbb papság, der Höchſte, d. i. Gott, a' legfőbb valóság, az Isten; ſt. ſtolz, kevély, felfúvalkodott; adv. magasan, p. o. repülni, höher ſteigen, feljebb menni v. hágni; erhaben, fellengősen p. o. prédikálni; ſtolz, kevélyen; ſehr, im hohen Grade, felettébb; theuer, drágán, p. o. venni, ſehr hoch zu ſtehen kommen, sokba kerülni v. lenni; vom Range, z. B. höher ſteigen, feljebb menni v. lépni, p. o. a' tisztségben; glänzend, pompásan fényesen; glücklich, szerencsésen, boldogúl; feyerlich, z. B. hoch und theuer ſchwören, szent hittel fogadni, szentül esküdni valamit; phr. ſein Leben hoch bringen, késő vénséget érni; es hoch bringen in irgend einem Fache, sokra menni, sokat keresni; hoch anfangen, im Geſange, igen fenn kezdeni az éneket. In Compos.

Hochachtbar, adj. nagyra betsülendő, tiszteletre méltó: Hochachten, nagyra betsülni, tisztelni: Hochachtung, die, nagyra betsülés, tisztelet, tisztelés: Hochachtungsvoll, adj. tisztelettel teljes.

Hochadelig, adj. főnemes, főrangú.

Hochaltar, der, fő v. nagy oltár.

Hochamt, das, nagy mise a' fő oltár előtt.

Hochanſehnlich, adj. nagy tekintetű.

Hochbegabt, adj. nagy talentomú, v. eszű: Hochbeinig, adj. magas lábú: Hochbelobt, adj. igen érdemes: Hochbekümmert, adj. feletto

szomorú: Hochberühmt, adj. nagy hírű: Hochbetagt, adj. igen v. nagyon éltes: Hochbetrübt, adj. igen szomorú.

Hochbootsmann, der, hajós mester.

Hochbrüſtig, adj. mejjes, domború v. magas mejjű.

Hochdeutſch, adj. felső Németországi, die hochdeutſche Mundart, a' felső Németországi beszédmód; adv. felső-országi módon, t. i. beszélni.

Hochdeutſchmeiſter, der, a' német vitézi rend nagy mestere.

Hochdieſelben, Titel, für Grafen, oder höhere Staatsbeamten, nagyságod, méltóságod, nagysága, méltósága.

Hochedel, Hochedelgebohren, Hochedler, tekintetes, nemzetes Úr! Hochehrwürdiger Herr, tisztelendő Úr! tiszteletes, nagy tiszteletű.

Hocherfahren, adj. nagy tapasztalású: Hocherfreut, adj. igen megörvendeztetett: Hocherhaben, adj. legfőbb; dem Stande nach, fő méltóságú; den Eigenſchaften nach, ditső, felséges: Hocherleuchtet, adj. nagy böltsességű.

Hochfahrend, adj. kevély, dölyfös; adv. kevélyen: Hochfeyerlich, adj. igen pompás: Hochfliegend, adj. magassan repülő; fennyen járó, fenn héjjazó.

Hochfürſtlich, adj. hertzegi: Ihro hochfürſtliche Durchlaucht! nagy méltóságú v. kegyelmes Hertzeg! Hochgebietender Herr, nagyságos, méltóságos: Hochgebohrner z. B. Graf, nagyságos, méltóságos.

Hochgedacht, adj. a' feljebb említett: Hochgeehrt dem Amte nach, nagy érdemű, tiszteletre méltó: als Titel, hochgeehrteſter Herr, nagyra betsülendő Úr! Hochgelahrt, adj. nagy tudományú; adv. nagy tudománnyal.

Hochgeneigt, adj. nagy kegyességű; adv. igen kegyesen, nagy kegyességgel.

Hochgericht, das, vesztőhely.

Hochgräflich, als Titel, Ihro hochgräflichen Gnaden, méltóságos v. nagyságos Gróf!

Hochgrün, adj. világos v. eleven zöld.

Hochheilig, adj. legszentebb; adv. szentül: Hochherzig, adj. nemes lelkű, ditső, nemes szívű, nagy lelkű; adv. nemes lelkűleg v. lelkű módon: Hochherzigkeit, die, nemes szívűség, lelkűség.

Hoch kommen, sokba kerülni', drága lenni.

Hochland, das, felföld, hegyally.

Hochländer, der, felföldi.

Hochmeiſter, der, z. B. des deutſchen Ordens, nagy Mestere a' Német Birodalmi Vitézi-Rendnek.

Hochmuth, der, kevélység, dagály, felfúvalkodottság: Hochmüthig, adj. kevély, dagályos; adv. kevélyen, dagályosan.

Hochnöthig, adj. igen szükséges.

Hochnützlich, adj. igen hasznos; adv. igen hasznosan.

Hochpreislich, adj. igen dítséretes; adv. igen dítséretesen.

Hochroth, adj. eleven piros.

Hochſchätzbar, adj. nagy betsű, als Titel, nagyra betsülendő Úr! — Hochſchätzen, nagyra betsülni: Hochſchätzung, die, nagyra betsülés

Hochſchule, die, főoskola, anyaoskola.

Hochſchwanger, adj. várandós.

Hochſtämmig, adj. von einem Baume, magasderekú, t. i. fa: Hochſtift, das, püspökség.

Hochtönend, adj. fennhangú, fennhangzó.

Hochtrabend, adj. d. i. ſtolz, kevély, dölyfös; ſchwülſtig, dagályos, pöſſeszkedő; adv. kevélyen; dagályosan.

Hochverdient, adj. nagy érdemű.

Hochvermögend, adj. hatalmas, igen tehetős.

Hochverrath, der, felségsértés, felségsértő vétek v. bűn: Hochverräther, der, felségsértő.

Hochweg, der, tsinált országút.

Hochweiſe, adj. igen bölts; adv. igen bölts; adv. igen böltsen: Hochwild, das, nagy vad: Hochwohledel, hochwohledler Herr, tekintetes Úr! Hochwohledelgebohrner, idem; Hochwohlgebohrner Herr! nagyságos, méltóságos! Hochwohlehrwürdiger, Hochwürdiger Herr! fő tisztelendő Úr! Hochzuehrender, Hochzuverehrender Herr! nagy érdemű Úr!

Hochzeit, die, lakodalom, menyegző; Hochzeit halten, lakodalmat tartani, zur Hochzeit bitten, valakit lakodalomba hívni; den Tag

zür Hochzeit feſt ſetzen, a' menyegzó napját meghatározni.
Hochzeitbett, das, menyegzői ágy.
Hochzeitbitter, der, vőfély, lakodalomba hívó, hívogató.
Hochzeiter, der, d. i. Bräutigam, vőlegény; Hochzeiterinn, die, d.i. Braut, menyaszszony, t. i. a' menyegző napján: Hochzeiteſſen, das, lakodalmi étel v. vendégség.
Hochzeitfeſt, das, lakodalmi pompanap: Hochzeitfeyer, die, lakodalom v. menyegző napja.
Hochzeitgaſt, der, lakodalmi vendég: Hochzeitgedicht, das, menyegzői v. lakodalmi versezet v. versek: Hochzeitgeſchenk, das, menyegzői ajándék: Hochzeitgott, az öszvekelés v. menyegző Istene (Hímen).
Hochzeitkleid, das, menyegzői ruha, lakodalmi köntös.
Hochzeitleute, die, lakodalmas nép: Hochzeitlich, adj. menyegzői, lakodalmi; adv. menyegzői módon: Hochzeitlied, das, menyegzői ének.
Hochzeitmahl, das, lakodalmi vendégség, lakodalom: Hochzeitmutter, die, örömanya.
Hochzeitſchmaus, der, lakodalmi vendégség: Hochzeitſchmuck, der, menyegzői ékesség: Hochzeitſtifter, der, házasságszerző.
Hochzeittag, der, lakodalom napja.
Hochzeitvater, der, örömatya, nászatya.
Höchlich, adj. d. i. im hohen Grade, ſehr, felette igen, felettébb, p. o. örvendeni.
Höchſt, adv. felette, nagyon: Höchſte, der, die, das, legmagasaabb, legfelsőbb: Höchſtens, adv. legfeljebb.
Höchſterfreulich, adv. igen örvendetes
Höchſterwünſcht, adj. igen kívánatos, óhajtos
Höchſtverdient, adj. igen érdemes, nagy érdemü.
Höchſtweiſe, adj. legböltsebb.
Hocke, Hucke, die, ſt. Bürde, tereh, terh, bútyor: ſt. Rücken, hát: Hocken, Hucken, hátára venni s vinni, hátán vinni; hátán ülni valakinek; kuksolni, legörbedni, legörnyedni.
Hocker, Höcker, der, ſt. Buckel, púp, hátpúp; ſt. Hügel, domb. Hockerig, höckerig, adj. ſt. buckelig, púpos; ſt. uneben, darabos, göröngyös.
Hode, die, tök, szeméremtök: Hodenbruch, der, tökösség, sérültség: Hodebrüchig, adj. tökös, sérült: Hodeſack, der, tökzatskó.
Hof, der, udvar, a' ház udvara; trop. der Hof um den Mond, a' hold udvara; ein Haus nebſt Hof und Grundſtücken, telek, hajlék; der Sitz des Grundherrn, a' földes uraság háza v. udvara; der Sitz eines Fürſten, a' fejedelem palotája v. udvara, der kaiſerliche Hof, a' tsászári udvar, am Hofe ſeyn, az udvarban lakni, az udvarnál lenni, p. o. szolgálatban, daher auch die ganze fürſtliche Familie, fejedelmi família, fejedelmi udvar, királyi família v. udvar; oft wird nur ein Fürſt verſtanden, z. B. vom Hofe Befehle erhalten, az udvartól v. a' fejedelemtől parantsolatot venni; jemanden den Hof machen, kötelességből udvarolni valakinek.
Hof-Advocat, der, udvari ügyfolytató v. prókátor: Hofagent, der, udvari ágens v. ügyviselő: Hofamt, das, udvari tisztség v. hivatal: Hofarbeit, die, udvari munka: Hofarzt, der, udvari orvos.
Hofbäcker, der, udvari kenyérsütő v. zsemlyesütő: Hofbarbier, der, udvari borbély: Hofbeamte, der, udvari tiszt: Hofbediente, der, udvari inas v. szolga: Hofbedienung, die, udvari szolgálat: Hofböttcher, der, udvari pintér: Hofbrauch, der, udvari szokás: Hofburg, die, fejedelmi palota, királyi udvar.
Hof-Cabale, die, az udvari emberek titkos mesterkedéseik: Hof-Capellan, der, udvari káplán: Hof-Capelle, die, udvari kápolna; die Hofmuſici, udvari muzsikakar v. muzsikálók: Hofcaſſe, die, udvari kaszsza: Hofcavalier, der, udvari gavalér: Hof-Ceremoniel, das, udvari szertartás: Hof-Charge, (sarzse) die, udvari tisztség: Hof-Chirurgus, der, udvari seborvos.
Hofdame, die, udvari dáma: Hofdichter, die, udvari poéta v. versíró: Hofdienſt, der, udvari szolgálat.
Hoffiscal, der, udvari fiskális: Hoffreund, der, színes barát.
Hofgarten, der, udvari kert: Hof-

gärtner, der, udvari kertész: Hofgericht, das, udvari itélőszék: Hofgeſinde, das, udvari szolgák v. tselédek: Hofgunſt, die, udvari kegyelem v. pártfogás.

Hofiren, tsapodárkodni.

Hofjäger, der, udvari vadász: Hofjägermeiſter, der, udvari vadászmester: Hofjunker, der, udvarban szolgáló úrfi: Hofjuwellier, der, udvari gyöngyáros.

Hofkammer, die, udvari kamara: Hofkanzley, die, udvari kantzellária: Hofkanzler, der, udvari kantzellár: Hofkirche, die, udvari templom: Hofkoch, der, udvari szakáts: Hofkriegsrath, der, udvari haditanátsos; das ganze Collegium udvari haditanáts.

Hoflager, das, udvari lakhely: Hoflacken, der, udvari főinas: Hofleben, das, udvari élet: Hofleute, die, udvari emberek: Hof-Liverree, die, udvari inasöltözet.

Hofmanier, die, udvari módosság, manér: Hofmann, der, udvari szolga, tiszt, udvari ember; nyájas udvari ember, színes ember: Hofmänniſch, adj. udvari emberhez illő: Hofmannmäßig, adj. udvari, udvarhoz illő; adv. udvari módon: Hof-Marſchall, der, udvari főtiszttartó: Hof-Medicus, der, udvari orvos.

Hofmeiſter, der, udvari mester: ſt. Haushofmeiſter, házimester, házigondviselő; ſt. Erzieher, Hauslehrer, udvari tanító, nevelő, házi nevelő: Hofmeiſterinn, die, Lehrerinn, nevelő aszszony v. leány: Hofmeiſtern, erziehen, házi nevelő lenni; ſt. tadeln, inteni, feddeni, dorgálni.

Hofmetzger, der, udvari mészáros: Hofmeyer, der, majorgazda, majoros.

Hofnarr, der, udvari bolond.

Hof-Poet, der, udvari poéta vagy verskőltő: Hofpoſtamt, das, udvari póstahivatal: Hofprediger, der, udvari prédikátor v. pap.

Hofrath, der, udvari tanátsos; das ganze Collegium, udvari tanáts: Hofrichter, der, Präſident des Hofgerichtes, udvari itélőmester, az udvari törvényszék elölülője; Gutsverwalter, tisztartó.

Hofſchatzmeiſter, der, udvari kincstartó: Hofſchranz, der, udvari tsapodár: Hof-Secretär, der, udvari titoknok: Hofſitte, die, udvari szokás: Hofſprache, die, udvari nyelv; tsapodár beszéd: Hofſtaat, der, udvari pompa; die Hofbedienten, udvari tisztek és tselédek: Hofſtadt, die, fejedelmi lakó város v. lakhely: Hofſtelle, die, főtisztség.

Hoftrauer, die, udvari gyász.

Hofzeitung, die, udvari újság.

Höfchen, das, udvarotska.

Höflich, adj. udvari, emberséges, nyájas, módos, manéros; adv. nyájasan, emberséggel, módosan, emberségesen, manérosan: Höflichkeit, die, udvariság, emberség, nyájasság, módosság, manérosság; ſt. Gefälligkeit, szívesség: Höflichkeitsbeſuch, der, udvariságból való látogatás: Höfling, der, udvari urats, v. tsapodár.

Hoffart, die, kevélység, felfúvalkodottság: Hoffärtig, adj. kevély; adv. kevélyen.

Hoffen, reményleni, reménységgel v. reménységben lenni; auf Gott hoffen, az Istenben bízni, reménységét Istenben vetni: Hoffen, das, reménylés, reménység: Hoffentlich, adv. reménylhetőképpen, reménységem szerént, a' mint remélylem: Hoffnung, die, remény, reménység.

Hoffnungslos, adj. reménységtelen, reménységtől megfosztatott, kétségbe esett; adv. reménység nélkül: Hoffnungsloſigkeit, die, kétségbeesés, kétséggel küszködés: Hoffnungsvoll, adj. reménységgel v. reménnyel teljes; nagy reménységű; adv. teljes reménységgel.

Hohe, das, magas, magasság.

Hoheit, die, ſt. Erhabenheit, magasság; hoher Stand, fő rend, fő méltóság; Landeshoheit, felsőség, főhatalom, hatalmasság; als Titel, z. B. Ew. königl. Hoheit, Királyi Hertzegséged.

Hoheitsrecht, das, felső hatalmasági juss.

Hohelied, das, énekek éneke.

Hoheprieſter, der, főpap.

Höhe, die, magasság, z. B. der Berge, Bäume, a' hegy, a' fák magassága; die Höhe des Meeres, a' ten-

re, a' tenger mélysége; ſich in die Höhe richten, felegyenesedni, in die Höhe ſteigen, magasra felmenni, mászni; in die Höhe, oda fel, magasan, aus der Höhe, onnét felyűl; in die Höhe ſchieſſen, felmagzani, mint a' plánta; trop. magasság, fennség, die Höhe des Geſanges, az ének fennjárása; ſt. Anhöhe, magasság, magas hely, tető, domb, domborúság.

Höhenmeſſer, der, magasságmérő.

Höher, adj. der Länge nach, magasabb, feljebb álló; dem Geiſte nach, felemelkedettebb; dem Orte nach, feljebbvaló, felsőbb; die Höhern, a' főbbek, a' főbb rangúak; dem Werthe nach, drágább; dem Tone nach, fentebbvaló, felsőbb, p. o. hang; adv. magasabban, feljebb.

Hohl, adj. üres, odvas, p. o. fogak, kivájott; hohl machen, kivájni, kifúrni 's a' t. hohler Weg, mély út, p. o. a' hegyek köztt; v. Tönen. rezgő, tompa, siket, t. i. szó, hang; die hohle Hand, marok.

Hohlader, die, ürült vérér.

Hohläugig, adj. béesett szemű.

Hohlbäckig, adj. béesett ortzájú, sovány: Hohlbohrer, der, céfúró, c végű fúró.

Hohleiſen, das, kerekvéső.

Hohlglas, das, mélyoldalú üveg.

Hohlkehle, die, rovátk: Hohlkreiſel, der, búgó tsiga: Hohlkugel, die, üres golyóbis.

Hohlſpiegel, der, kivölgyelt tűkör.

Hohlziegel, der, tsatornás tserép zsindely.

Höhle, die, odú, üreg, p. o. a' fában; barlang, t. i. a' föld alatt.

Höhlen, kivésni, kifúrni, kilyukasztani.

Hohn, der, ſt. Schande, Schimpf, gyalázat, szégyen; ſt. Spott, tsúfság, tsúf, einem Hohn ſprechen, valakiből tsúfot űzni.

Hohngelächter, das, kikatzagás, gúnyoló kinevetés.

Hohnlachen, Hohnlächeln, kinevetni gúnyolva: Hohnlachen, Hohnlächeln, das, gúnyoló kinevetés.

Hohnſprechen, tsúfolni, gúnyolni: Hohnſprecher, der, tsúfolódó, gúnyolódó.

Höhnen, gúnyolni, kigúnyolni, tsúfolni, kitsúfolni: Höhner, der, gúnyoló, kitsúfoló.

Höhnerey, die, kitsúfolás, kigúnyolás: Höhniſch, adj. tsúfolódó, gúnyolódó: adv. tsúfolódva.

Höke, oder Höker, der, kúfáros, kiskalmár, félkézkalmár: Höken, árulgatni: Hökin, Hökerinn, die, kúfárné.

Hold, adj. gewogen, kedvező, jóakaró, nyájas; angenehm, kedves, kellemes, kellemetes; ſt. lieb, kedves, édes: Holdinn, die, szeretője, kedvese valakinek t. i. leány: Holdſelig, adj. ſt. freundlich, nyájas, barátságos; ſt. angenehm, kellemes, kedves: Holdſeligkeit, die, nyájasság, barátságosság; kedvesség, kellemetesség.

Holen, hozni, elhozni, előhozni; geſchieht es, a) rufend, előhívni, magához hívni, b) führend, elhívni, p. o. az orvost, c) fahrend, elhozni, p. o. kotsin; Athem holen, lehelleni, lélekzetet venni.

Holfter, (Halfter) die, z. B. für Piſtolen, pisztolytok.

Holla! hallod é; ſt. ſtill, hó, lassan.

Holland, Hollandia, Belga ország: Holländer, Hollandus, Belga: Holländiſch, adj. Hollandiai, Belgaországi.

Hölle, die, pokol, trop. die Hölle auf Erden haben, kínos életet élni; der Ort hinterm Ofen, kutzkó, sut.

Höllenangſt, die, pokolbéli kín: Höllenbrand, der, pokolpozdorjája: Höllenbraten, der, pokolra való.

Höllenfahrt, die, pokolba menetel: Höllenfluß, pokolbeli folyóvíz.

Höllengöttinn, die, poholkirálynéja (Proserpina): Höllengott, der, Plútó, a' pogányoknál pokol istene.

Höllenhund, der, a' pokol őrebe.

Höllenmarter, Höllenpein, die, pokolbeli kín.

Höllenpforte, die, pokol kapuja.

Höllenreich, das, pokol.

Höllenſchmerz, der, pokolbéli vagy kegyetlen fájdalom: Höllenſtein, der, pokolkő.

Hölliſch, adj. pokolbéli; entſetzlich,

räſend, rettenetes; adv. rettenetesen, iszonyúan.

Holm, der, d. i. Joch, z. B. an der Brücke, kapotsfa; ſt. Schiffswerfte, hajó építőhely a' víz parton; ſt. Hügel, halom; ſt. Inſel, sziget.

Holper, der, göröngy, rög; Holperig, adj. göröngyös, rögös, darabos: zökögős p. o. út; trop. eine holperige Rede, darabos v. sántikáló beszéd.

Holunder, der, Holder, Holler, gyepű bodza, fái bodza: Hollerbeere, die, bodzabogyó: Hollerblüthe, die, bodzavirág: Hollerſaft, der, bodza nedv. Hollerthee, der, bodzavirágthea v. herbathé.

Holz, das, pl. die Hölzer, fa, ein Stück Holz, egy darab fa; Waid, erdő liget; trop. von dummen Menſchen, mint egy darab fa.

Holzapfel, der, vadalma: Holzarbeiter, der, fából dolgozó p. o. asztalos: Holzart, die, fa neme: Holzartig, adj. fa nemű: Holzaſche, die, fahamu.

Holzbirne, die, vadkörtvély: Holzbirnbaum, der, vadkörtvélyfa: Holzbock, der, fabak, bakállás, (fából); ein Käfer, tzintzinbogár: Holzboden, der, fatartó, p. o. padlás; fatermő jó föld: Holzbohrer, der, furdants, (bogár): Holzdieb, der, falopó, fatolvaj: Holzdrechsler, der faesztergályos.

Holzerſparniß, die, fából való gazdálkodás.

Holzfäule, die, Holzfäulniß, farevesség, v. redvesség, fa redvesedés, farothadás: Holzfeile, die, ráspoly: Holzfeuer, das, fatűz: Holzfloß, der, pl. Holzflöße, die, talphajó, szálhajó, tutaj: Holzfrey, adj. fával szabad: Holzfuhre, die, favivés, fahordás, egy szekér fa.

Holzgefälle, die, favám: fáértvaló adó: Holzgeld, das, fabér, fapénz, fáértvaló pénz: Holzgerechtigkeit, die, erdőjuss: Holzgericht, das, erdőt illető törvényszék: Holzgraf, der, erdőbíró.

Holzhacker, der, favágó: Holzhäher, der, szajkó, hajhó, zajgó: Holzhandel, der, fávalkereskedés, faárosság, faárúlás: Holzhändler, der, faáruló, fa vagy fávalkereskedő, faáros: Holzhaſe, der, erdei nyúl; Holzhaufen, der, farakás: Holzhof, der, faudvar.

Holzicht, adj. fanemű, fához hasonló: Holzig, adj. fás, fából való: adv: fásan.

Holzkäfer, der, favágó tserebüly: Holzkammer, die, fatartó kamara: Holzkauf, der, favásárlás, favétel: Holzkohle, die, faszén: Holzleger, der, farakó.

Holzlerche, die, erdei pátsirta: Holzleſe, die, faszedés: Holzmangel, der, fa szűke.

Holzmann, der, faáros, faáruló: Holzmark, das, erdőmegye: Holzmarkt, der, fapiatz, faáruló piatz; favásár, favásárlás: Holzmaaß, das, famérték: Holzmaſt, der, erdőn hízlalás: Holzmehl, das, fapor, farev: Holzmeiſe, die, erdei tzinke: Holzmeſſer, der, faméró.

Holznutzung, die, fázás v. szabad fahordás az erdőről.

Holzordnung, die, erdőrend.

Holzplatz, der, fatartóhely.

Holzraſpel, die, ráspoly.

Holzrechnung, die, fárólraló számadás.

Holzſamen, der, famag: Holzſcheit, das, hasábfa: Holzſchiff, das, fashajó: Holzſchlag, der, favágás az erdőn v. az erdőből: Holzſchlägel, der, sulyok, kotis: Holzſchläger, der, favágó, t. i. az erdőn: Holzſchneider, der, fametsző: Holzſchnitt, der, fametszés: Holzſchoppen, Holzſchuppen, der, faszín: Holzſchuh, der, fatzipő: Holzſetzer, der, farakó: Holzſpan, der, forgáts, szilánk: Holzſperling, der, erdei veréb: Holzſtall, der, fatartó: Holzſtätte, die, fatartóhely; fapiatz: Holzſtoß, der, Holzhaufen, rakás fa, farakás; testégő rakásfa.

Holztag, der, fahordó nap: Holztaube, die, vadgalamb: Holztarre, die, fataksa, favám: Holztheurung, die, a' fa drágasága: Holztrage, die, fahordó eszköz.

Holzung, die, fázás, fahordás az erdőből, faszedegetés; ſt. Waldung, erdő, erdőség.

Holzverbrauch, der, faemésztés, p. o. feldolgozás v. tüzelés által: Holz-

verkauf, der, faeladás: Holzvorrath, der, rakáson lévő kész fa, p. o. valami végre, favagyon.
Holzwaare, die, fából készült porteka: Holzwagen, der, fás szekér: Holzweg, der, erdei út: Holzweide, die, erdei legelő: Holzwerk, das, famív, famunka: Holzwespe, die, fürészbogár: Holzwurm, der Todtenuhr, kopogó termesz.
Holzzehent, der, fa dézma: Holzzeit, die, fahordás ideje: Holzzettel, der, fapalét, fapaléta.
Hölzern, adj. fa, fából való; trop. geschmacklos, idomtalan.
Honig, der, méz; Honig schneiden, mézet metszeni, kiszedni a' mézet.
Honigapfel, der, mézalma: Honigartig, adj. mézízű, méznemű.
Honigbär, der, méhészmedve: Honigbau, der, méztsinálás v. hordás, mézgyűjtés; méztenyésztetés: Honigbauer, der, mézesgazda, méhészgazda: Honigbehältniß, das, méhtartó: Honigbiene, die, mézhordó — mézgyűjtő- v. dolgos méh: Honigbiene, die, mézeskörtvély: Honigblume, die, mézes virág.
Honigernte, die, mézszüret.
Honigfarbe, die, mézszín: Honigfladen, der, mézes kaláts v. lepény: Honigflecken, der, z. B. auf der Haut, mézforma kiütés, p. o. a' bőrön.
Honiggefäß, das, an den Blumen, mézpilis, mézták: Honiggelb, adj. mézszínű: Honiggeschmack, der, méz: Honiggras, das, tzirok: Honigkelch, der, méztartó, a' virágban.
Honigklee, der, baltatzím v. virág: Honigkuchen, der, mézes lepény v. pogátsa.
Honigmonat, der, mézgyüjtés hava; május v. pünkösd hava.
Honigreich, adj. mézzel bővelkedő, mézes, bőmézű, mézzel gazdag.
Honigsauger, der, virágmadár: Honigscheibe, die, lép, lépesméz: Honigschnitte, die, mézzel békent szelet kenyér: Honigseim, der, színméz: Honigsüß, adject. méz édességű.
Honigtafel, die, lépesméz: Honigthau, der, mézharmat.
Honigwasser, das, mézes víz.
Honigzehent, der, méztized: Honigzelle, die, léplyuk: Honigzins, der, mézvám, mézadó.
Honorar, das, für Lehrer, fáradozás jutalma; für Schriftsteller, a' szerző jutalma, szerzői jutalom.
Honoratioren, die, előkelőbb v. tekintetesebb férjfiak, feljebbrangúak.
Hopfen, der, komló: Hopfenbau, der, komlótermesztés: Hopfenfächser, der, komlótő, komlótsemete: Hopfengarten, der, komlóskert: Hopfenranke, die, komlóveszszö: Hopfenspargel, der, komlójövés: Hopfenstange, die, komlókaró.
Hörbar, adj. hallható; adv. hallhatóképpen.
Horchen, hallgatódzni, fülelni, hallgatózni p. o. az ajtón; figyelmezni, hallgatni valamire: Horchen, das, hallgatózás, fülelés: Horcher, der, hallgatozó.
Horde, die, st. ein Haufe, von vielen Menschen, z.B. Tartaren, tsorda Tatárok, egy tsorda Tatárság; sereg; st. Hürde, tserény.
Hören, hallani, schwer hören, nehezen hallani, ich höre ihn singen, hallom, hogy énekel; laß hören, hadd halljam, v. hadd halljuk, mondjuk, das läßt sich hören, mondasz valamit, e' derék, ez türhetőbb v. ezt elébb helyben lehet hagyni; st. anoder zuhören, hallgatni, meg-v. ráhallgatni; st. aufmerken, figyelmezni, ügyelni, meghallgatni, p. o. valaki kérését: Hören, das, hallás, figyelmezés, hallgatás, Hören und Sehen vergeht mir, szemem szám eláll belé: Hören sagen, das, hallomás, er hats vom Hören, hallomásból tudja: Hörer, der, halló, hallgató: Hörenrohr, das, hallótső: Hörensaal, der, hallgató palota v. hely.
Horizont, der, látás határa, láthatár, szemhatár; vizerány: Horizontal. adj. wagerecht, vízerányos; adv. vízerányosan: Horizontalfläche, die, vízerányos lap v. térség: Horizontallinie, die, vízerányos línea v. húzás.
Horn, das, szarv, állat szarva, türök: trop. Hörner tragen, d. i.

eine Frau, a la Mode (eine ungetreue) haben, hitetlen feleségétől megtsallattatni; die Hörner des Mondes, a' hold szarvai; ein muſik. Inſtrument, kürt, das Horn blaſen, kürtölni, trop. mit jem. in ein Horn blaſen, egyetérteni valakivel valami dologban, egy akaraton lenni valakivel, egy húron pendűlni; alles Hornartige, szaru, szarubúl való; jede Hervorragung, szarva valaminek; das Horn des Ueberfluſſes, a' bőségszaruja.

Hornähnlich, adj. szaru formájű.

Hornarbeiter, der, szaru míves: Hornartig, adj. szarunemű, szarvnemű.

Hornbläſer, der, kürtös, kürtölő.

Horndrechsler, der, szaruesztergályos.

Hornerz, das, szaruértz: Horneule, die, fűles bogoly.

Hornfarbe, die, szaruszín: Hornfarben, adj. szaruszínű: Hornfeile, die, szaruráspoly: Hornfiſch, der, hegyes orrú tsuka.

Hornhaut, die, szaruhártya, p. o. a' szemben.

Hornig, adj. szaru forma, szarubólvaló: Horniß die, lódarázs.

Hornkirſche, die, som: Hornkraut, das, tyúkhúr.

Hornraſpel, die, szaruráspoly: Hornroſe, die, tsipkerózsa.

Hornſamen, der, szarvasgyümöltsfű: Hornſchlange, die, szarvaskígyó: Hornſchnecke, die, kürttsiga: Hornſtein, der, szarukő.

Horntragend, adj. szarvas: Hornung, der, Böjtelőhava; Februarius.

Hornvieh, das, szarvas marha.

Hornwerk, das, várſántz szarva.

Hörnchen, das, szarvatska: Hörnen, davon nur das, Particip. gehörnt, szarvas: Hörnern, adj. szaru, szaruból való: Hörnerträger, der, szarvat viselő, megtsalatott férj: Hörnertragend, adj. szarvas, szarvat hordozó.

Horſt, die, oder der Horſt, das Dickicht im Walde, bozót, bozótoshely; das Neſt eines Raubvogels, ragadó madár fészke: Horſten, niſten von Raubvögeln, fészket rakni, fészkelni.

Hort, der, d. i. Fels, köszikla, kőszál; trop. Schutz, Schützer, óltalom, védelem.

Hoſe, die, z. B. zur Butter, d. i. ein länglichtes Faß, vajas kötsög; 2) nadrág, die Frau hat die Hoſe an, az aszszony uralkodik; eine Unterhoſe, gatya; Meerhoſe, örvényemelkedés; Waſſerhoſe, forgószeles felhószakadás.

Hoſenband, das, nadrágkötő: Hoſenbandſaum, der, gatyakortz: Hoſenbund, der, nadrágövedző.

Hoſenklappe, die, nadrágellenző: Hoſenknopf, der, nadrággomb.

Hoſenſchnalle, die, nadrágtsat.

Hoſentaſche, die, nadrágzseb: Hoſenträger, der, nadrágtartó.

Hoſenriem, der, nadrágszíj.

Höschen, das, nadrágotska.

Hoſpital, das, jövevények fogadóháza, v. ispotályja; für Arme, szegények ápolgató háza: für Kranke, kórház, betegek háza; für Fremde, idegenek ápolgatóháza: Hoſpitalpfleger, der, ispotály gondviselő.

Hoſpodar, der, d. i. Fürſt z. B. in der Walachei, Moldau, fejedelem, t. i. Oláhországban, Moldáviában.

Hoſtie, die, oder Oblate, ostya, szentelt ostya.

Hoſtilität, die, ellenségeskedés.

Hub, der, d. i. die Hebung, emelet, emelés, felemelés; was ausgehoben wird, das Beſte unter mehrern Dingen einer Art, virágja, java, szépe valaminek.

Hübel, der, ſt. Hügel, domb, halom; am Leibe, púp, domborodás t. i. a' testen.

Hübſch, adj. ſt. ſchön, szép, kellemetes; ſt. artig, fein, tsínos, ékes, takaros; ſt. gut, jó, derék; ſt. vortrefflich, jeles; f. ziemlich viel, z. B. ein hübſches Vermögen, Geld haben, szép ragyonnal, szép v. sok pénzel bírni; adv. takarosan, jelesen, szépen, kellemetesen.

Hudeley, die, nachläßige Arbeit, hánytvetett munka: ſt. Rachererey, Plage, vesződtség, baj; ſt. Neckerey, hertzehurtzálás, ingerkedés.

Hudler, der, ingerkedő, hertzehurtzoló; imígy amúgy dolgozó, od. ſt. Pfuſcher, himpellér, kontár.

Hudeln, veszödni, bajlódni; ingerkedni valakivel, hertzehurtzálni valakit; imígy amúgy dolgozni, elhányni vetni a' munkát.
Huf, der, köröm; gespaltener Huf, hasadt köröm, tsürök; ungespaltener Huf, merő köröm: Hufeisen, das, patkó; es dem Pferde auflegen, megpatkolni a' lovat: Hufnagel, der, patkószeg: Hufschmied, der, patkoló kováts: Hufschlag, der, lópatkolás; lónyom; vízparti út.
Hufe, die, eine in verschiedenen Gegenden verschiedene Anzahl Aecker, mintegy harmintz hód szántóföld v. telek.
Hufengeld, das, szántóföld vám.
Hüfner, Hüfener, der, harmintz hód földes paraszt; szántóvető.
Hüftbein, das, Hüftknochen, der, tsipőtsont: Hüftverrenkung, die, a' tsipő kifordúlása: Hüftweh, das, tsipőfájás, farzsába.
Hüfte, die, tsipő: Hüftenlahm, adj. tört tsipejű, tsipőre sánta.
Hügel, der, halom, domb; am Leibe, bibirtsó a' testen, púp, domborodás: Hügelchen, das, halmotska: Hügelicht, adj. halom forma: Hügelig adj. halmos, dombos.
Hugenotte, der, Hugonott, így nevezték eleinte Frantziaországban a' protestánsokat.
Huhn, das, pl. die Hühner, tyúk, t. i. kakas, tyúk együtt; junge Hühner, tsirkék, tsibék.
Hühnchen, das, tsirke, tsibe.
Hühnerauge, das, tyúkszem: Hühneraar, der, kánya.
Hühnerbiß, der, Pflanzen, hizovány; tyúkhúr; apró len; mezei tyúkszemfű; siktsillag: Hühnerbraten, der, sült tyúk: Hühnerbrühe, die, tyúkhúslév.
Hühnerdarm, der, tyúknak belső része, tyúkbél; Vogelkraut, gyenge lúdhúr, tikhúr: Hühnerdieb, der, tyúktolvaj, tyúkzsivány, tyúklopó.
Hühnerey, das, tyúktojás, tikmony.
Hühnerfeder, die, tyúktoll: Hühnerfleisch, das, tyúkhús.
Hühnergeyer, der, tsirkészö kánya v. héjja.
Hühnerhandel, der, tyúkkal kereskedés, tyúkászkodás: Hühnerhändler, der, tyúkkal kereskedő, tyúkász, tikász: Hühnerhaus, das, tyúkól, tyúkrekesz, tikól: Hühnerhund, der, foglyász kutya.
Hühnerklee, der, kakukfű: Hühnerkohl, der, idem: Hühnerkorb, der, tyúkkosár.
Hühnerlaus, die, tyúktetű: Hühnerleiter, die, tyúkülő.
Hühnermann, der, tyúkász, tikász: Hühnermist, der, tyúkganéj.
Hühnernest, das, tyúkfészek: Hühnernetz, das, Hühnergarn, fogolyháló.
Hühnerstall, der, tyúkól: Hühnerstange, die, tyúkülő: Hühnersteige, die, tyúkülő, tyúkól.
Hühnerweh, das, píp, nyavalya.
Hühnerzehent, der, tyúkdézma: Hühnerzins, der, tyúkadó: Hühnerzucht, die, baromfitartás.
Hui, oder hui! Interj. nosza, nosza rajta; in einem Hui, egy szempillantásban, egyszerre.
Huld, die, kedvezés, jóakarat, kegyesség, kegyes hajlandóság valakihez; jemandes Huld erwerben, valaki jó akaratját v. kedvét megnyerni: Huldgöttinn, die, Grazie, kegyisten, Grátzia: Huldreich, adj. kegyes, kegyelmes: adv. kegyesen, kegyelmesen.
Huldigen, jemanden, hódolni, hűségre esküdni; sich huldigen lassen z. B. von seinen Unterthanen, elfogadni a' hódolást; st. unterthänig seyn, engedelmeskedni valakinek: Huldigung, die, hódolás, hűség ajánlás, hűségesküvés: Huldigungseid, hódoláskori esküvés, hűségesküvés.
Hülfbegierig, adj. segitni kívánó.
Hülfe, die, st. Beystand, segedelem, segítség; thätige Hülfe, munkás segedelem; Hülfe leisten, segítni, segétségre lenni, segedelmet nyújtani, zu Hülfe kommen, segítségre jönni, zu Hülfe schicken, segítségére küldeni; mit Gottes Hülfe, Isten segedelmével; gerichtliche Hülfe, törvényes oltalom, v. segedelem, védelem, gyámol.
Hülflich, adj. segítő, hülfliche Hand leisten, segítő kezet nyújtani.
Hülfleistung, die, segedelemnyújtás, segítség, gyámolítás.
Hülflos, adj. segedelem v. segítség nélkül való, gyámoltalan: Hülf-

losigkeit, die, gyámoltalanság, gyámoltalan állapot.
Hülfreich, adj. segítségre kész, hülfreiche Hand leisten, segitő kezet nyújtani, kész szívvel segitni.
Hülfsarmen, die, segitő sereg: Hülfsbedürftig, adj. gyámoltalan, segítség nélkül szűkölködő: Hülfsbrief, der, segitő levél: Hülfsbuch, das, segitő könyv.
Hülfs-Casse, die, segitő pénztár: Hülfsgeld, das, segitő pénz: Hülfsheer, das, segitő sereg: Hülfsmacht, die, szövetséges segítség v. segitő sereg: Hülfsmittel, das, zu etwas, segitő eszköz, segedelem; gegen Krankheiten, orvosság, gyógyitószer.
Hülfsquelle, die, segítség kútfeje, segedelem forrása: Hülfssteuer, die, segedelem adó: Hülfstruppen, die, segitő seregek.
Hülfswissenschaft, die, segédtudomány: Hülfswort, -Zeitwort, das, segitőige (verbum auxiliare).
Hülfszahl, die, segitő szám.
Hülle, die, fedél, fedezet, boriték; die Hülle und Fülle haben, a) élelmének 's ruházatjának lenni: b) bővíben lenni valaminek, p. o. pénznek: Hüllen, fedni, befedni, betakarni, elrejteni; in etwas hüllen, valamibe rejteni v. takarni.
Hülschen, das, vetemény tűszőtske.
Hülse, die, bey Erbsen, &c. hüvely, tok; beym Getreide, polyva, ondó; bey Weinbeeren, szőlőszem héjja; bey Nüssen, dióhéjja.
Hülsen, sich, hüvelyesedni, hüvelyéből kifejteni: Hülsenartig, adj. hüvelynemű: Hülsenfrucht, die, hüvelyes vetemény: Hülsig, adj. hüvelyes, héjjas.
Hummel, der, Erdhummel, poszméh; Grashummel, mohos méh.
Hummen, ümmögni, hüngetni.
Hummer, der, Humber, ein Seekrebs, tengeri rák.
Humpe, die, der Humpen, Trinkgeschirr, ivó kanta, nagy korsó, kupa.
Humpeln, tántorogni, bitzegni.
Hümpeln, hímpellérkedni, kontarkodni: Hümpler, der, himpellér, kontár.
Hund, der, kutya, eb; ein junger Hund, kölyök kutya.
Hundearbeit, die, átkozott munka.
Hundefell, das, kutyabőr: Hundefett, das, kutyazsír, ebhájj: Hundefleisch, das, kutya hús.
Hundegeld, das, tsúfpénz, kevés pénz; tsekély jutalom: Hundegeschlecht, das, kutyanem, ebnem.
Hundejunge, der, kutyapetzér; semmirevaló, gazember.
Hundehaar, das, ebszőr: Hundescheu, adj. kutyáktól félő.
Hündchen, das, kutyátska, ebetske.
Hündinn, die, szuka eb v. kutya.
Hündisch, adj. kutyái; ebi; adv. kutya módra.
Hundert, adj. száz, százan, zu Hundert, százanként, százával, es waren ihrer Hundert, százan voltak, Hundert pro Cent, még meg annyi: Hundert, das, száz, száza valaminek; nach Hunderten eintheilen, százanként felosztani: Hunderterley, százféle; st. vielerley, igen sokféle, száz meg százféle: Hundertfach, Hundertfältig, adj. százszoros; adv. százszorosan: Hundertjährig, adj. százesztendei; száz esztendős: Hundertmal, adv. százszor: Hundertmalig, adv. százszori: Hundertste, der, die, das, századik: Hunderttausend, százezer: Hundertweise, adv. százanként.
Hundsaffe, der, ebfejű majom.
Hundsbeere, die, veresgyűrű bogyó; Hundsbiß, der, kutyaharapás.
Hundsfott, der, huntzfut, gazember: Hundsfötterey, die, gazság, gonoszság: Hundsföttisch, adj. gonosz, álnok; adv. gazul, gonoszúl.
Hundsigel, der, kutya süldisznó.
Hundstag, der, kánikulai nap, hévnap: Hundswuth, die, kutya megveszése: Hundszahn, der, kutyafog, st. Spitzzahn, szemfog.
Hunger, der, éhség, éhezés; Hunger haben, éhezni, megéhezni; ich habe Hunger, ehetném; st. Hungersnoth, éhség; st. Begierde nach etwas, nagy kívánság, szomjúság, rendkívűl való vágyás valamire, éhezése valaminek.
Hunger-Cur, die, koplalással való orvoslás; die Hunger-Cur brauchen, kiéhezni a' betegséget.
Hungerig, adj. ehes, éhező; trop. begierig nach etwas, valamire nagyon vágyó, valamit szomjúhozó.

Hungern, éhezni, kívánni az ételt; ſich der Speiſen enthalten, megtartóztatni magát az evéstől, koplalni; trop. begierig nach etwas ſeyn, nagyon kívanni v. szomjúhozni valamit.

Hungersnoth, die, éhség.

Hungertod, der, éhelhalás.

Hüpfen, ugrálni: Hüpfen, das, ugrálás.

Hürde, die, tserény, aszaló.

Hure, die, kurva; szajha.

Huren, kurválkodni, paráználkodni: Hurenhaus, das, bordélyház: Hurenjäger, Hurer, der, lator: Hurenkind, das, fattyú gyermek: Hurenleben, das, elvetemedett parázna élet: Hurenwirth, der, bordélytartó.

Hurerey, die, latorkodás, kurválkodás: Hurериſch, adj. fajtalan buja, parázna; adv. fajtalankodva, paráznáúl.

Hurtig, adj. gyors, serény, virgontz; adv. gyorsan, serényen, virgontzan: Hurtigkeit, die, gyorsaság, virgontzság, serénység.

Huſar, der, huszár: Huſarenpferd, das, huszárlóva: Huſaren-Regiment, das, huszárezred: Huſaren-Rittmeiſter, der, huszárkapitány, kapitány a' huszároknál.

Huſch adv. nyomban, tüstént.

Huſchen, sietve ellodúlni, elillantani.

Huſſit, der, Huszszíta, Husz János követője.

Huſten, köhögni, kehegni, hurutolni: Huſten, das, köhögés, hurút, hurutolás.

Hut, oder Huth, die, vígyázás, vigyázat, őrízet, gondviselés valamire; auf ſeiner Hut ſeyn, magára vígyázni; ſt. Weide, legelő, legelőhely.

Hut, der, kalap, süveg; ein Hut Zucker, egy süveg nádméz v. tzúkor.

Hutband, das, kalappántlika.

Hutfabrik, die, kalapfabrika: Hutfeder, die, forgó, kalapbokréta: Hutform, die, kalapforma: Hutfutter, das, a' kalaphélles: Hutfutteral, das, kalaptok.

Hutkrämpe, die, kalapkarima, kalapszéle.

Hutlos, adj. kalaptalan, süvegtelen, őrízetlen.

Hutmacher, der, kalapos, kalaptsináló.

Hutſchleife, die, kalapravaló pántlikabokor: Hutſchnur, die, kalapsinór: Hutſtock, der, kalapkapta: Hutſtülpe, die, kalapkarima.

Huttreſſe, die, paszamán a' kalapon.

Hutgerechtigkeit, die, legeltetés juss.

Hütchen, das, kalapotska.

Hüten, őrízni, őrzeni valamit, das Haus hüten, a' házat őrízni az az otthon lenni; das Bett hüten, az ágyat őrízni, az az, az ágyban heverni, betegeskedni; ſich hüten, őrízkedni, óni magát, vígyázni magára, hüthe dich, vígyázz, őrízkedj; Vieh weiden, legeltetni p. o. a' nyájat: Hüten, das, őrízés, őrzés: Hüter, der, őrző, őr, pásztor, tsősz: Hüterlohn, der, őrzésbér.

Hutſche, die, hinta, hintóka: Hutſchen, hintálni magát.

Hüttchen, das, kunyhótska.

Hütte, die, kunyhó, kalyiba; ſt. Werkſtätte, műhely; ſ. Glashütte, Schmelzhütte.

Hüttenarbeiter, der, hutás, hutákban dolgozó: Hüttenkratze, die, bányászi tüdőgyúladás: Hüttenmeiſter, der, hutamester: Hüttenrauch, der, kunyhófüst.

Hutzel, die, aszalmány, aszalt gyümölts.

Hyacint, die, játzint virág.

Hyacint, der, játzintkő.

Hyäne, die, hiéna eb.

Hymen, der, házasságisten, menyegző v. öszvekelés istene.

Hymne, die, dítséret ének.

Hypochondrie, die, komor kórság, lépkórság: Hypochondriſch, adj. komorkórságos, lépkórságos.

Hypothek, die, Verpfändung, Pfandverſchreibung, ígért zálog, záloglekötés, ingatlan zálog.

Hypotheſe, die, Wageſatz, vélekedés, vélekedő feltétel.

J.

Ibe, Ibenbaum, der, tiszafa.
Ibis, der, tzibik, íbismadár.
Ich, én; ich ſelbſt, én magam; ich ſehe dich, látlak; ich ſehe es, látom, 's a' t.
Ichnographie, die, talprajzolás, talprajz.
Ideal, das, mustrakép v. képzelet, képzeti valóság: Idealiſch, adj. mustráúl képzelt: adv. képzelve: Idealismus, der, tüneti tudomány
Idee, die, képzelet, gondolat, képzelmény: Ideengang, der, képzelet vagy gondolat folyamatja: Ideenreihe, die, gondolat rendje: Ideenverbindung, die, képzeletek öszvekötése.
Idiot, der, ein Unwiſſender, együgyű, tudatlan.
Idille, die, Hirten- Schäfergedicht, pásztori versezet.
Igel, der, sildisznó, sündisznó, tövises disznó, tüskésborz.
Ignoriren, etwas nicht wiſſen, tudatlan lenni valamiben, nem tudni valamit; etwas nicht wiſſen wollen, nem akarni tudni semmit valamiről.
Ihm, d. i. demſelben, neki.
Ihn, d. i. denſelben, őt, őtet, azt.
Ihnen, nekik; azoknak; az Úrnak, az aszszonynak.
Ihr, pronom. neki, annak, t. i. az aszszonynak, v. más anya nemű dolognak; als plur. z. B. ihr ſaget, azt mondjátok, ihr wiſſet, azt tudjátok; ihr, ihre, ihr, az övé, az ő, t. i. az aszszonyé, leányé ée; ihr Mann, az ő férje: Ihre plural. az uraké, az aszszonyoké.
Ihretwegen, Ihrethalben, um Ihretwillen, d. i. wegen ihrer Perſon, wenn es ſich auf eine oder mehrere bezieht, ő miatta, ő érette, ő miattok, ő érettek; in der Anrede, an eine Perſon, az Úrért, az aszszonyért, az Úr kedvéért, az Úr miatt, 's a' t. oder an mehrere, az Urakért, az aszszonyságokért 's a' t.
Ihrige, der, die, das, pron. az övé, a' magáé; in der Anrede, z. B. ich bin der Ihrige, vagyok az Úrnak v. az aszszonynak köteles szolgája.
Ihro, in Titulaturen, z. B. Ihro Durchlaucht, Hertzegséged, Ihro Gnaden, Nagyságod.
Ihrzen, d. i. Ihr heißen, kendezni valakit, kend valakinek mondani.
Illumination, die, kivilágosítás: Illuminiren, z. B. ein Haus, kivilágosítni a' házat v. ablakokat; ſt. eine Zeichnung ausmalen, kiszínelni, színnel bevonni, p. o. a' képet, mappát v. földképet.
Iltiß, der, görény.
Im, ſt. in dem, a' —ban, e' —ben, im Meere, tengerben, im Zorne, haragomban, haragjában; im Scherze, tréfából.
Imbiß, der, etwas Eſſen, falat, harapás, falatozás; ſt. Frühſtück, fölöstök, früstük, reggeli falatozás
Imker, der, Bienenwärter, méhész.
Immer, adv. mindég, mindenkor, szüntelen, auf immer, örökre; ſt. gewöhnlich, z. B. er kommt immer zu ſpät, ő rendszerént v. többnyire későn szokott jönni; ſt. nur auch, bár, is, is bár, z. B. wer er auch immer ſeyn mag, akárki legyen is, legyen bár akárki; doch, z. B. es iſt immer nicht recht, mégse jól van; nur, beim Imperat. tsak, z. B. er mag immer kommen, jöjjön tsak; ſt. meinetwegen, nem bánom, én miattam elmehetsz; von Tag zu Tag, napról napra, die Zeiten werden immer trauriger, az idő napról napra terhesedik v. mostohább lesz.
Immerdar, adv. mindenkor.
Immerfort, adv. folyvást, egy folytában.
Immergrün, das, rózsás fülfű, tartósfű, mindég zöld; meteng, börvény.
Immerhin, adv. mind tovább tovább p. o. menni; ſt. meinetwegen, nem bánom, én miattam lehet; es mag ſeyn, legyen, legyen úgy.
Immermehr, richtiger immer mehr, mind inkább inkább.
Immerwährend, adj. szüntelenvaló, mindenkori, szüntelen tartó; adv. szüntelen, mindenkor, mindég.

Immerzu, adv. ſt. immer, szüntelen mindenkor.
Immittelſt, adv. azon közben.
Immobilien, die, unbewegliche Güter, ingatlan jószágok: Immobiliarvermögen, das, ingatlan v. fekvő jószág v. vagyon.
Immortalität, die, halhatatlanság.
Imperativ, der, parantsoló mód.
Impertinent, adj. goromba, gorombáskodó: adv. gorombáúl: Impertinenz, die, gorombaság.
Impetrant, der, jószágnyerő.
Impfen, ſt. pfropfen, v. Bäumen, Blattern, oltani, beléoltani: Impfling, der, beoltandó t. i. gyermek v. béoltatott: Impfung, die, das Pfropfen, oltás; der Blattern, béoltás, himlő oltás.
Imponiren, tekintetet szerezni magának valamivel: Imponirend, impoſant, adj. hathatós, dítső.
Impoſt, der, vám, adó; Kämpfer, in der Baukunſt, bólthajtás tartó oszlop: Impoſtiren, adózóvá tenni.
In, praepos. auf die Frage wohin? —ba, —be, p. o. fogságba tömlötzbe; auf die Frage wo, worin? — ban, — ben, p. o. városban, kertben; —ra, —re, p. o. muzsikára tanítni v. lakit; —on, —ön, p. o. a' napon, levegőn sétálni; auf die Frage wann? — ban, —ben, alatt, mulva, —on, —en, —ön, p. o. azokban az esztendőkben; in dem Sommer, im Sommer, nyáron, im Winter, télen, in kurzer Zeit, rövid időn, rövid idő mulva, rövid idő alatt; auch drückt in die Art und Weiſe aus, z. B. in Wahrheit, igazán, im Ernſte, tréfa nélkül, valóban, im Scherze, tréfából, im Ueberfluſſe, bőven, bőséggel; in die Höhe, in die Breite, magasságát, szélességét véve.
Inbegriff, der, öszveség, summa.
Inbrunſt, die, buzgóság, áhítatosság, ájtatosság t. i. az imádkozásban.
Inbrünſtig, adj. buzgó, áhítatos, ájtatos; adv. buzgón, áhítatosan, ájtatosan.
Incaminiren, elrendelni.
Incarnat, das, test szín.
Incognito, adv. unerkannt z. B. reiſen, idegen név alatt útázni, titkolt névvel útazni: Incognito, das, névváltoztatás, személytitkolás.
Incommodiren, alkalmatlankodni.
Incomplet, adj. hijjános, tsonka; adv. hijjánosan.
Inconſequent, adj. von Sachen, magával ellenkező, változó, tétovázó; adv. tétovázva, inconſequent handeln, maga ellen tselekedni, tétovázni: Inconſequenz, die, magával ellenkezés, tétovázás.
Inconvenienz, die, illetlenség.
Indem, Conj. d. i. während der Zeit, az alatt míg; ſt. weil, mivel, minthogy; da, als, midőn; ſo daß, úgy hogy, úgy tudniillik hogy, ée.
Indeſſen, adv. az alatt, azonközben; ſt. deſſen ungeachtet, azonban, mindazáltal; übrigens, aber, egyébaránt, de különben.
Index, der, lajstrom, mutatótábla.
Indianer, der, Indus, Indiai.
Indig, Indigo, der, indig, kék festék; die Pflanze, indikfű.
Indigenat, das, hazafiság jussa.
Indigeſtion, die, nem emésztés, emészthetetlenség.
Indirect, adj. nem egyenesen, félszegesen.
Indiscret, adj. unbeſcheiden, illetlen, nemtelen; ohne Rückſicht, tekintet megvető; adv. illetlenül, nemtelenül.
Induſtrie, die, szorgalmatosság, serénység, munkásság.
In einander, egymásba, öszve.
Infam, adj. betstelen; adv. betstelenül: Infamie, die, betstelenség.
Infant, der, a' Spanyol korona örököse v. Spanyol királyfi. Infantinn, die, a' Spanyol király leánya.
Infanterie, die, gyalogság, gyalog katonaság: Infanteriſt, der, gyalog katona.
Infel, Inful, die, püspöki süveg.
Inflammation, die, gyúladás, tüzesség a' testen.
Information, die, ſt. Unterricht, tanítás, oktatás; das Geſchäft des Lehrers, házi tanítás, nevelői v. tanítói hivatal: Informator, der, házi tanító v. nevelő: Informiren, tanítni, tanítani.
Infuſions-Thierchen, die, ázalékférgek.
Ingeheim, oder in Geheim titkon.

Ingleichen, adv. és, is, továbbá, ezen felyül, ismét, nem külömben.
Ingredienz, die, álló része valaminek, keverék rész.
Ingrimm, der, fenekedés, titkolt mérgelődés.
Ingwer, der, gyömbér.
Inhaber, der, birtokos.
Inhalt, der, a) von körperlichen Dingen, bennék; b) trop. von einer Rede, von einem Buche, foglalat, summa, kerület: Inhaltreich, adj. bőfoglalatú, sokat magába foglaló: Inhaltsvoll, adj. sokat béfoglaló: Inhaltsangabe, Inhaltsanzeige, die, foglalat előadás, summája valaminek.
Inhibiren, megtiltani.
Injurie, die, igazságtalanság, boszszantás.
Inländer, der, hazafi, belföldi: Inländiſch, adj. hazai, belföldi, p. o. bor.
Inlage, die, békaptsolat, bennék.
Inliegend, adj. bé- v. belézárt, benne lévő.
Inmann, der, plur. die Inleute, zsellér, lakó.
Inmittelſt, adv. azonban, mindazáltal; külömben.
Inne, adv. a' közepén, benne; von innen, belőlről, belől; inne haben, a) bírni valamit, birtokában lenni valaminek, b) tudni, érteni; inne behalten, magában tartani; inne halten, megállapodni, megállani; inne werden, megtudni v. kitudni valamit, észre venni.
Innen, adv. belől, von innen, belőlről; nach innen zu, befelé, belől, benne.
Innere, adj. der, die, das, belső.
Innere, das, belseje v. belsője valaminek.
Innerhalb, adv. —n belől, p.o. a' kőfalon belől; alatt, t. i. idő alatt.
Innerlich, adj. belső; adv. belől, belőlről.
Innerſt, adv. belsőképpen.
Innerſte, der, die, das, adj. legbelsőbb.
Innerſte, das, belsője v. belseje valaminek, belső részek, in das Innerſte jemanden blicken, bélátni valaki szívébe.
Innig, innigſt, adj. belső, legbelsőbb; innige Freundſchaft, szoros v. belső barátság; adv. belsőképpen, telyes szívből: Innigkeit, die, buzgó v. belső indúlat: Innerlich, adv. belső indúlattal, buzgón, belsőképpen.
Innung, die, Zunft, tzéh.
Inoculation, die, béoltás: Inoculiren, béoltani.
Ins, ſt. in das, a' —ba, a' —be, p. o. a' szobába, a' tűzbe.
Inſaß, der, zsellér, lakó.
Insbeſondere, adv. különösen, kivált, kiváltképpen.
Inſchlitt, das, fadgyú.
Inſchrift, die, felyűlírás, felírás, felülírás.
Inſect, das, bogár.
Inſel, die, sziget: Inſelchen das, szigetetske: Inſelbewohner, der, sziget lakosa: Inſelgruppe, die, szigettsoport: Inſelland, das, szigetekből álló tartomány: Inſelreich, adj. szigetekkel bővelkedő: Inſelvolk, das, szigetbeli nép: Inſelwelt, die, a' földnek szigetekből álló része.
Insgeheim, adv. titkon.
Insgemein, adver. közönségesen, többnyire.
Insgeſammt, adv. öszveségesen, mind öszve.
Inſiegel, das, petsét.
Inſinuiren, kézhez adni; ſich, magát bészínleni.
In ſo fern, in wie weit, a' mennyiben, a' mennyire.
Inſonderheit, inſonders, ſt. vorzüglich, különösen, kiváltképpen.
In ſo weit, a' mennyiben, a' mennyire.
Inſpection, die, Aufſicht, fő vígyázóság, rávígyázó tisztség.
Inſpector, der, vígyázó, főgondviselő, fővígyázó tiszt, főügyelő tiszt.
Inſtallation, Inſtallirung, die, béiktatás, hívatalba állítás: Inſtalliren, béiktatni a' hívatalba, állítni.
Inſtändig, adj. buzgó, nagy, hathatós p. o. kérés; adv. buzgón, nagyon, hathatósan; inſtändigſt, igen buzgón, igen nagyon.
Inſtanz, die, törvényszék; Bittſchrift, könyörgőlevél, esedezőírás
Inſtinct, der, természetösztön, állatiösztön.
Inſtitut, das, intézet.
Inſtruction, die, d. i. Unterricht, tanítás; Vorſchrift, utasítás: In-

ſtructor, der, tanító: Inſtruiren, tanítni; útasítást adni.

Inſtrument, das, d. i. Werkzeug, eszköz, szerszám, műszer; ein muſikaliſches Inſtrument, muzsika műsze; ſt. ſchriftlicher Aufſatz, bizonyítóirás, oklevél: Inſtrumental-Muſik, die, műszeres muzsika: Inſtrumentmacher, der, muzsika míves, muzsika szerszám tsináló; fortepiáno míves.

Inſulaner, der, szigeti.

Inſurgent, der, beym ungriſchen Adel, felkelő nemes katona, felkelő nemesség; pártütésre felkeltek: Inſurrection, ungariſche, katonai felkelés a' Magyar nemességnél; pártütés.

Intabulation, die, béírás: Intabuliren jemanden, béírni az adós költsönözői közé.

Intelligenz, die, tudomány, esméret: Intelligenz-Blatt, das, hírdető v. tudósító levelek, tudósítások, jelentések.

Intention, die, szándék, igyekezet.

Interdict, das, tilalom.

Intereſſant, adj. einnehmend, magát kedveltető, kellemetes, mulatságos; ſt. wichtig, fontos, derék; ſt. vortheilhaft, hasznos; adv. kellemetesen, fontosan, hasznosan.

Intereſſe, das, Vortheil, haszonvétel; Theilnahme, részvétel; das Anziehende, gyönyörűség, gyönyörködés.

Intereſſen, die, pl. uzsora, kamat, interes, tőkepénzbér.

Intereſſent, der, részes, részvevő, társ valamiben.

Intereſſiren, gyönyörködtetni, z. B. das intereſſirt mich, ez engem gyönyörködtet; ſt. angehen, illetni, rá tartozni; ſt. nützen, használni, hasznosnak lenni, valakire nézve; ſich für etwas intereſſiren, részt venni valaminek előségéllésében; ſich für jemanden intereſſiren, pártját fogni valakinek, előségélleni valakinek az ügyét.

Intereſſirt, adj. theilnehmend, betheiligt, részes, részt vevő valamiben; eigennützig, önnhasznú, haszonkereső.

Interjection, die, közbevető szó.

Intermezzo, das, közbejövetel.

Interwall, das. köz, időköz.

Intimation, die, parantsolat közlés, megjelentés.

Intolerant, adj. unduldſam, türedelmetlen: Intoleranz, die, türedelmetlenség.

Intrigue, die, Argliſt, mesterséges ravaszkodás, áskálódás; Intriguen, Kniffe, ravaszkodások, álnokságok: Intriguenmacher, der, álnokmester.

Invalid, adj. Dienſtunfähig, hazagyengült, hazavénült, kór, elbetegesedett p. o. katona; Invalid, der, kórkatona: Invalidenhaus, das, katona kórház.

Invaſion, die, ellenséges bérontás.

Inventarium, das, Beſtandverzeichniß, mutató táblája v. jegyzéke a' találtató v. valahol együtt lévő dolognak: Inventiren, rendre nézni és feljegyezni: Inventur, die, rendre vizsgálása és feljegyzése a' valamelly helyhez tartozó dolgoknak.

Inwendig, adj. belső; adv. belől: Inwendige, das, belsője v. belseje, belső része valaminek.

Inwärts, adv. befelé.

In wie fern, in wie weit, a' mennyiben.

Inwohner, der, lakos.

Inzwiſchen, adv. ſt. unter der Zeit, az alatt, azon idő alatt, azonban, azon közben; ſt. übrigens, egyébaránt; deſſen ungeachtet, mindazáltal.

Irden, adj. föld, földbőlvaló; aus Töpfererde, agyag, tserép, z. B. irdenes Geſchirr, tserép edény.

Irdiſch, adj. földi, földbőlvaló; auf der Erde befindlich, földi, földön lévő, világi; irdiſche Güter, füldi jószág, világi vagyon.

Irgend, oder irgends, adv. ſt. vielleicht, talám, talán; ungefähr, mintegy; dann und wann, néha, néha néha; in Verbindung. mit jemand, einer, ꝛc. z. B. irgend jemand, irgend einer, eine, eines, valaki, irgend etwas, valami, valamelly; irgend wo, valahol; irgend wohin, valahová; irgend woher, valahonnan, valahonnét.

Ironie, die, gúnyolódás, gúnyszó; Ironiſch, adj. gúnyoló, gúnyolódó; adv. gúnyolódva.

Irre, adj. tévelygő, bujdosó, z.B. irre gehen, reiten, eltévedni a' menésben, lovaglásban; irre führen, eltántorítni valakit az igaz útról; irre machen, eig. eltévesztetni valakivel valamit; dann aber ſt. ſtören, megzavarni, megháborítni valakit; oder Zweifel in jemanden erregen, megtántorítni valakit reménységében, bizodalmában; irre ſeyn, d. i. irren, megtévelyedni, hibázni, ungewiß ſeyn, bizonytalanságban lenni, lebegni, beſtürzt werden, megzavarodva lenni; irre werden, d. i. megtévedni, eltéveszteni valamit, närriſch werden, megtébolyodni; ſt. ohne Verſtand, wahnſinnig, megháborodott elméjű, irre reden, félre beszélni: Irre, die, tévelygés, in der Irre gehen eltévelyedni, tévelygő út.

Irregulär, adj. regulátlan, rendetlen: Irregularität, die, regulátlanság, rendetlenség.

Irren, tévelyegni; ſt. fehlen, hibázni, eltévelyedni, tévedésben lenni; ſich irren, készakartva hibázni, megtsalatkozni, elvéteni valamit, wenn ich mich nicht irre, ha nem hibázom, ha meg nem tsalatkozom; ſt. verwirren, megzavarni, öszvezavarni valamit valamiben: Irren, das, hibázás, tévelygés: Irrenhaus das, bolondok háza.

Irrgang, der, bolygóút, bolygóhely: Irrgarten, der, bolygókert, bolyongókert: Irrgeiſt, der, kóborló: Irrglaube, der, tévelygő hit: Irrgläubig, adj. tévelygő hitű.

Irrig, adj. tévelygő; ſt. falſch, unrichtig, hamis, nem igaz; adv. hamisan.

Irrlehre, die, tévelygő tudomány: Irrlicht, das, bolygótűz, lidérc: Irrpfad, der, tévelygő ösvény: Irrſtern, der, bolygótsillag.

Irrthum, der, tévelygés, hiba, hibázás, in einen Irrthum gerathen, hibát ejteni, ſich in einem Irrthum befinden, tévelygésben lenni; aus Irrthum etwas thun, tévedésből tenni valamit.

Irrung, die, tévelygés; ſt. Verwirrung, zavarodás; ſt. Uneinigkeit, egyenetlenség.

Irrwahn, der, tévelygő vélekedés: Irrweg, der, bolygó út, auf einen Irrweg gerathen, eltévelyedni az igaz útból v. úttól.

Iſabellfarbe, die, mézszín, barnás sárga szín.

Iſegrimm, der, dichteriſch für Wolf, farkas; trop. ein mürriſcher oder trotziger Menſch, durtzás ember.

Iſoliren, külön szakasztani, elválasztani, külön választani: Iſolirt, adj. elválasztott, különválasztott, magános; adv. különválva

Iſop, der, izsóp.

Italien, Olasz ország: Italiäniſch, adj. olasz; adv. olaszúl: Italiſch, adj. olaszországi.

Jod.

Ja, adv. antwortend, igenis, úgy van, oder ſtatt allerdings, úgy vagyon; ja, ſogar, sőt, sőt még, de még; ja vielmehr, sőt inkább, mindjárt, igen bizony; ſchlechterdings, egyáltaljában, minden esetre; allein, aber, bey Einwendungen, de, hanem; freilich, hiszen; ja ſo? úgy e'? vagy úgy? — ja ſagen, igent mondani; ja wohl, valóban, úgy vagyon, úgy bizony.

Jacht, die, Jachtſchiff, das, sebes v. pósta hajó.

Jacke, die, német dolmány: Jäckchen, das, ujjas derékravaló.

Jacob, Jakab, keresztnév: Jacobsbirne, die, Jakabkörtvély: Jacobsblume, die, Jakabnapi aggófű: Jacobsſtab, der, kaszástsillag: Jacobsſtraße, die, téjút, országút.

Jagd, die, vadászat, vadászás, auf die Jagd gehen, vadászni menni; das Wild, állatok vadászása, hohe Jagd, nagy vadak űzése v. vadászása, nagy vadra vadászás, niedere Jagd, apró vadra vadászás; ſt. Angriff, űzés, kergetés, Jagd auf etwas machen, űzni, kergetni valamit fegyverrel.

Jagdbar, adj. vadászható: Jagdbediente, der, vadászóinas: Jagdbezirk, der, vadászat határa.

Jagdflinte, die, vadászpuska: Jagdflur, die, vadászatra alkalmatos térség v. táj, ék.

Jagdgefolge, das, késérő vadászok: Jagdgeräth, das, vadászszerszám: Jagdgerecht, adj. vadászáshoz értő, tanult vadász: Jagdgerechtigkeit, die, vadászat jussa, vadászatraval6 juss: Jagdgöttin, die, vadászat istenaszszonya, Diána.
Jagdhaus, das, vadászház: Jagdhorn, das, vadászkürt: Jagdhund, der, kopó, vadászkutya; agár, 's a' t.
Jagdmesser, das, vadászkés.
Jagdnetz, das, vadászháló: Jagdnutzung, die, vadászat használása.
Jagdorden, der, vadászrend: Jagdordnung, die, vadászati rendelés v. rendtartás.
Jagdrecht, das, vadászati juss: Jagdrevier, das, szabadvadászat határa: Jagdspieß, der, vadászdárda.
Jagdtag, der, vadászat napja: Jagdtasche, die, vadásztáska, v. tarisznya.
Jagdwesen, das, vadászat.
Jagdzeit, die, szabad vadászat ideje.
Jagdzeug, das, vadászi eszköz v. szerszám.
Jagen, 1) d. i. sich schnell bewegen, im Gehen, sebesen szaladni, nyargalni; im Reiten, nyargalni; st. eilen, sietni; Jagd halten, vadászni, vadászatot tartani; 2) mit Gewalt entfernen, elűzni, elkergetni; st. erfolgen, űzni, kergetni; vertreiben, elhajtani, elkergetni, jemanden aus der Stadt jagen, kikergetni, kiűzni valakit a' városból; trop. z. B. ein Messer durch den Leib jagen, valakit késsel keresztűl ütni, sich eine Kugel durch den Kopf jagen, magát főbe lőni, alles durch die Gurgel jagen, mindenét a' torkára vesztegetni, az az, megenni, inni:
Jagen, das, futás, nyargalás; vadászat, vadászás.
Jäger, der, vadász: Jägerburſch, der, vadász inas.
Jägerey, die, das Jagdwesen, vadászás, vadászat: Jagdgarn, das, vadászháló.
Jagdhaus, das, vadászhajlék: Jagdhorn, das, vadászkürt.
Jägerinn, die, vadásznć: Jägeriſch, adj. vadászi; adv. vadász módon: Jagdjunge, der, vadászfitzkó.
Jagdkleid, das, Jagdkleidung, die, vadász öltözet: Jagdkunſt, die, vadász mesterség.
Jagdmeiſter, der, vadász mester.
Jagdſprache, die, vadász nyelv.
Jäh, adj. st. ſchnell, sebes, gyors; unvermuthet, véletlen, hirtelenvaló; hitzig, übereilt, heves, heves természetű, indúlatos; st. abhängig, abſchüßig, meredek p.o. hegy; adv. sebesen, gyorsan; hirtelen; nyakrafőre; ſteil, meredeken: Jähe, die, sebesség, gyorsaság, hirtelenség; meredekseg; hevesség, indúlatosság: Jähling, adj. hirtelenvaló, sebes, véletlen; adv. hirtelen, sebesen; meredek.
Jaherr, der, mindent jóvá hagyó.
Jähzorn, der, hirtelen harag, megmérgelődés: Jähzornig, adj. hirtelen haragú, mérges; adv. mérgesen, megmérgelődve.
Jahr, das, esztendő; das neue Jahr, új esztendő; ein volles, ein halbes Jahr, egész, félesztendő; das vorige Jahr, a' múlt esztendő; auf zwey Jahre, két esztendőre; übers Jahr, jövő esztendőre, esztendő múlva; ein Jahr ums andere, esztendőnként, minden esztendőben; ein Jahr alt, von Menſchen, Thieren, wie auch leblosen Dingen, esztendős, egy esztendős; alle Jahre, Jahr aus Jahr ein, minden esztendőben, esztendőről esztendőre; zu Anfang, zu Ende des Jahrs, az esztendő elején, végen; in ſeinen beſten Jahren ſtehen, legjobb idejében v. korában lenni; in die Jahre kommen, korosodni, éltesedni; jemanden zum neuen Jahre Glück wünſchen, valakinek boldog új esztendőt kívánni.
Jahrarbeit, die, esztendei munka: Jahrbuch, das, év- v. korkönyv, krónika.
Jahr oder Jahresfeſt, das, esztendei innep, esztendőnként előforduló innep: Jahresfolge, die, esztendők rendje: Jahresfriſt, die, esztendő, esztendei idő.
Jahreslauf, der, esztendő folyása, évfolyamat: Jahreswechſel, der, esztendő forgása, évforgás.
Jahrgang, der, esztendő folyása, év: Jahrgedächtniß, das, esztendőnkéntvaló megemlékezés: Jahrgeld,

lúd aprólék ; Junge werfen, megfiadzani, kölykezni.

Junge, der, ſt. Knabe, fiú gyermek, fitzkó, suhantz ; ſt. Lehrling, inas ; gyermek inas, sieheder ; ein läppiſcher junger Menſch, gyerek.

Jungenhaft, adj. d. i. läppiſch, gyermekes ; adv. gyermekesen.

Junggeſell, der, nőtelen ember v. legény ; bey Handwerkern, fiatal mesterlegény, felszabadult legény

Jungfer, die, (beſſ. Jungfrau) hajadon, hajadon leány, eine züchtige Jungfer, szűz leány, szűz ; ſt. Stubenmädchen, szobaleány ; als Titel : leányaszszony : Jungferlich, adj. szűz, hajadoni.

Jungfernhäutchen, das, Jungfernſchloß, das, szűzhártya : Jungfernhonig, der, fejér rajméz ; fejér színméz : Jungfernkrankheit, die, fejér kórság, sáppadtság : Jungfernnelke, die, leányszegfű.

Jungfernraub, der, leány elragadás : Jungfernſtand, der, szűzesség : Jungfernſucht, die fejér kórság : Jungfernwachs, das, rajviasz : Jungfernwein, der, repkény, borostyán.

Jungferſchaft, Jungfrauſchaft, die, szűzesség : Jungfrau, die, szűz leány ; ein Geſtirn, a' szűz nevű tsillagzat.

Jünger, Compar. von jung, ifjabb.

Jünger, der, ſt. Schüler, tanúló, tanítvány ; ſt. Anhänger, követő, tanítvány.

Jüngferchen, das, szüzetske, leányka : Jüngferlich, (beſſer jungfräulich) adj. szűz ; adv. szűz módon.

Jüngling, der, ifjú, ifjú ember ; die Jünglinge, az ifjak ; trop. ein Jüngling in etwas ſeyn, járatlan, tapasztalatlan lenni valamiben, tudatlan, egyűgyű.

Jünglingsalter, das, ifjúikor, ifjúság, fiatalkor : Jugendjahre, die, pl. ifjúság esztendei.

Jüngſt, adv. d. i. neulich, a' minap, nem régiben.

Jüngſte, der, die, das, z. B. unter zweyen, az ifjabbik, unter mehreren, a' legifjabb ; ſt. letzte, neueſte, a' legújjabb, a' legutólsó, der jüngſte Tag, a' legutólsó nap, das jüngſte Gericht, az utólsó nap, az ítélet napja.

Jüngſthin, adv. a' minap.

Junius, Sz. Iván hava, Június, Pünkösd hava.

Junker, der, úrfi, nemes ifjú ; nemes ifjú ember.

Juwel, das, die Juwele, drágakő : Juwelenhandel, der, drágakőárosság, gyöngyárosság : Juwelenhändler, der, drágakő- vagy gyöngyáros : Juwelenſchmuck, der, drágakövekből álló ékesség.

K.

Anmerk. Die hier mangelnden Artikel, ſuche man unter C.

Kabale, die, titkos mesterkedés, titkon forralt ravaszság.

Kabel, Kabeltau, das, für den Anker, vasmatskakötél ; für das Schiff, hajókötél, alattság.

Kachel, der, Ofenkachel, kályhatserép, tsempe, kályha : Kachelofen, der, kályhakementze.

Kaber, der, toka.

Käfer, der, bogár, tserebúly.

Kaff, der, d. i. Spreu, polyva, törek.

Kaffee, der, der Baum, kávéfa ; die Bohne, kávé, kávébab ; Kaffee brennen, kávét perkelni ; das Getränk, kávé, kávéital, Kaffee trinken, kávézni.

Kaffeegeſellſchaft, die, kávéző társaság : Kaffeehaus, das, kávéház : Kaffeekanne, die, kávés kanna : Kaffeelöffel, der, kávés kanál : Kaffeemühle, die, kávéőrlő.

Kaffeeſchale, Kaffeetaſſe, die, findzsa, kávétsésze : Kaffeeſchweſter, die, kávéiszákos t. i. aszszony : Kaffeeſieder, der, kávéfőző, kávés.

Kaffeetiſch, der, kávézóasztal : Kaffeetrinken, das, kávézás, kávéivás : Kaffeezeug, das, kávéző eszközök.

Käfig, der, kalitka, kalitzka.

Kahl, adj. ohne Haare, kopasz, tsupasz ; ohne Laub, Gewächſe, kopasz ; kahl machen, megkopaszitni ; kahl werden, megkopaszodni, megkopaszúlni ; trop. ſchlecht, dürftig, kopasz, tsekély, p.o. dítséret,

kahle Entſchuldigung, kopasz mentség; adv. ſchlecht, elend, tsekélyül, roszszúl: Kahlheit, die, kopaszság: Kahlkopf, der, kopaszfejű, kopasz ember: Kahlköpfig, adj. kopasz.

Kahm, der, eine Art Schimmel, z. B. auf dem Weine, penész v. virág a' bor tetején: Kahmen, megpenészesedni, megvirágosodni mint p. o. a' bor: Kahmig, adj. z. B. Wein, virágos p. o. a' bor.

Kahn, der, tsónak, tsajka: Kahnführer, der, tsónakos, tsajkás: Kähnchen, das, tsonakotska, sajkátska.

Kai, der, kőszál, kőfallal felgátolt part.

Kaiſer, der, tsászár: Kaiſerburg, die, tsászári palota: Kaiſergeld, das, tsászári pénz: Kaiſergroſchen, der, tsászári garas.

Kaiſerhaus, das, tsászári palota; tsászári família, ház: Kaiſerinn, die, tsászárné: Kaiſerkrone, die, tsászári korona: Kaiſerlich, adj. tsászári; adv. tsászári módon.

Kaiſerſchnitt, der, remekvágás a' seborvosoknál: Kaiſerſtaat, der, a' tsászári birtokok: Kaiſerthee, der, legjobb khínathéa: Kaiſerthron, der, tsászári szék v. trónus: Kaiſerthum, das, tsászárság.

Kaiſertitel, der, tsászári tzím v. titulus: Kaiſerwahl, die, tsászárválasztás: Kaiſerwürde, die, tsászári méltóság.

Kajüte, die, hajón lévő szoba.

Kal, der, pelengér, bitófa.

Kalb, das, pl. die Kälber von Rindern, borjú, ökörborjú, üszőborjú; von Hirſchen ꝛc. szarvasborjú, őzborjú; ein Kalb werfen, megborjazni, megelleni: Kalbe, die, üszőborjú: Kalben, borjazni, megborjazni.

Kalbfell, das, borjúbőr: Kalbfleiſch, das, borjúhús: Kalbleder, das, kikészített borjúbőr.

Kalbsbraten, der, borjúpetsenye.

Kalbsfuß, der, borjúláb: Kalbsgekrös, das, borjú aprólék: Kalbsgeſchlinge, das, borjúnak belső része: Kalbskopf, der, borjúfő; als Schimpfwort, borjú, ökör, ostoba: Kalbsnaſe, die, borjúorr: Kalbsohr, das, borjúfül: Kalbsviertel, das, borjú fertály.

Kälbchen, das, borjútska: Kälberbraten, der, borjúpetsenye: Kälberkeule, die, borjútzomb: Kälbermagen, der, (Kalbslab) borjúgyomor, oltó: Kälberviertel, das, borjú fertály v. tzímer: Kälberzahn, der, borjúfog; in der Bauk. apró fogatskák az oszlopokon.

Kälbern, adj. borjú, borjúi, borjúbólvaló.

Kälbern, verb. d. i. luſtig ſeyn, wie ein Kalb, muthwillig ſeyn, jó kedvében vitzkándozni v. ugrálni.

Kaldaunen, die pl. bél, belek, belsőrészek.

Kaleſche, die, tséza.

Kalfatern, hajót megeszkábázni, bétsinálni a' hajó hasadékjait és lyukait.

Kalif, der, kormányhelytartó a' Töröknél: Kalifat, das, helytartóság.

Kalk, der, mész, ungelöſchter Kalk, oltatlan mész, gelöſchter, oltott mész, Kalk brennen, meszet égetni, Kalk löſchen, meszet oltani.

Kalkartig, adj. mészneműn: Kalkbrennen, das, mészégetés: Kalkbrenner, der, mészégető: Kalkbrennerey, die, mészégetés; mészégető hely: Kalkbruch, der, mészkőbánya.

Kalkerde, die, meszes föld: Kalkgrube, die, mészverem: Kalkhaltig, adj. meszes: Kalkhütte, die, mészégető kunyhó.

Kalkicht, adj. mész szábású, ollyan mint a' mész: Kalkig, adj. meszes.

Kalkofen, der, mészkementze: Kalkſalz, das, mészsó: Kalkſtein, der, mészkő: Kalkwaſſer, das, meszes víz.

Kaligraph, der, Schönſchreiber, szépíró mester: Kaligraphie, die, szépírás mestersége.

Kalmäuſern, der, sutbaűlő: Kalmäuſern, sutban űlni.

Kalmus, der, kálmusznád.

Kalt, adj. kälter, der, die, das, kälteſte, hideg, mint p. o. a' kementze, a' víz; ſehr kalt, igen hideg, eiskalt, fagyos, ollyan hideg mint a' jég, jéghideg, ſehr kaltes Wetter, igen hideg idő, es wird kalt, hideg lesz, hidegszik az idő, kaltes Fieber, rázó hideglelés, die Suppe wird kalt, elhűl a' leves; trop. aller lebhaf-

ten Empfindungen beraubt, hideg, hidegséget mutató, z. B. eine kalte Freundschaft, hideg barátság, ein kalter Trost, hideg v. sovány vígasztalás, eine kalte Liebe, hideg szeretet: adv. kalt trinken, hideg italt inni; trop. matt, ohne wahres Gefühl, hidegen, indúlat és buzgóság nélkül.

Kaltblütig, adj. hidégvérű, megindúlatlan; adv. hidegvérrel: Kaltblütigkeit, die, hidegvérűség.

Kaltschlächter, der, dögnyúzó: Kaltsinn, der, indúlatlanság, hidegség: Kaltsinnig, adj. hidegindúlatú, hidegszívű: adv. hidegen: Kaltsinnigkeit, die, hidegség, hidegszívűség.

Kälte, die, hideg, hidegség; Eiskälte, fagy; trop. Kaltsinn, hidegség, hidegvérűség; Mangel des Beyfalls, hidegség, hideg indúlat: Kälten, meghidegíteni, meghűtni: Kältlich, adj. hideges.

Kameel, das, teve.

Kameelfliege, die, tevenyakbogár: Kameelführer, der, tevehordozó: Kameelgarn, das, teveszőrfonál: Kameelhaar, das, des Kameels, teveszőr; der Kameelziege, teveszőrfonál.

Kameelhengst, der, tevetsódör: Kameelparder, der, tevepárdutz: Kameeltreiber, der, tevepásztor.

Kameelziege, die, ángori ketske.

Kamerad, der, pajtás, társ.

Kamille, die, orvosi szikfű v. székfű: Kamillenthee, der, székfű thea.

Kamin, der, kandalló; st. Rauchfang, kémény, kürtő: Kaminfeger, der, kéménytisztító, seprő: Kaminfeuer, das, kandallótűz.

Kamisol, das, alsó rövid ruha, ujjas derékravaló.

Kamm, der, pl. die Kämme, fésű, ein weiter Kamm, ritkafogú fésű, ein enger, sűrű fésű, aprófogú fésű; bey Webern, borda; zum Riffeln des Flachses, gereben; am Schlüssel, a' kults tolla; am Mühlrade, a' malom kerék fogai, kerékfogak; beym Hahne, kakastaréj; an Weintrauben, a' szőlő tsutkája, szőlőtsutka, v. kotsány. Kammblatt, das, borda, takátsborda.

Kämmen, fésülni, megfésülni; sich kämmen, megfésülködni; Wolle kämmen, gyaratolni a' gyapjút.

Kämmchen, das, fésűtske.

Kammer, die, kamara; st. Zimmer ohne Ofen, szoba, kamara; ein Zimmer, bes. der Fürsten, lakószoba, főként a' fejedelem palotájában; ein Collegium, die landesfürstlichen Einkünfte zu besorgen, kamara, kintskamara, a' fejedelem jövedelmeire ügyelő tisztség; der Sitz des Kammer-Collegiums, kamara tanáts helye, kamara palotája.

Kammeradvocat, der, kamarai ügyvedő: Kammeramt, das, kamarai hívatal.

Kammerbeamte, der, kamarai tisztviselő: Kammerbedienter, der, belső szoba inas.

Kammerdiener, der, komornyik.

Kammerfrau, die, kamarás asszony: Kammerfräulein, das, kamarás kisaszszony.

Kammergericht, das, kamarai törvényszék: Kammergut, das, fejedelmi v. kamarális jószág.

Kammerherr, der, kamarás.

Kammerjungfer, die, komorna, szobaleány: Kammerjunker, der, kamarás úrfi: Kammerlackey, der, udvari inas: Kammermädchen, das, udvari szobaleány: Kammermeister, der, udvari főkamarás.

Kammer-Präsident, der, udvari kamara elölülője: Kammerrath, der, kamarai tanátsos: Kammersache, die, kamarai dolog: Kammerschlüssel, der, a' benyíló v. kamara kultsa: Kammer-Secretär, der, kamarai titoknok.

Kämmerer, der, kamarás Úr.

Kämmerchen, das, szobátska, kamarátska.

Kammförmig, adj. fésűszabású.

Kammfutteral, das, fésűtok.

Kammmacher, der, fésűs, fésűtsináló: Kammrad, das, fogasrék: Kammzahn, der, fésűfog.

Kampf, der, Streit mit den Händen, birkozás, küzdés, tusakodás; mit Worten, perlekedés, viaskodás, vetekedés; mit den Waffen, tsata, vívás, viaskodás, hartz; ein Zweikampf, bajvívás; ein innerlicher Kampf, magával való tusakodás.

Kampfbegierde, die, vívnivágyás.

Kampfgehülfe, (Secundant) der

bajvívósegéd: Kampfhahn, der, vívó kakas: Kampflustig, adj. vívnivágyó.

Kampfplatz, der, zum Faustkampfe, birkózóhely; zum Fechten, vívóhely, tsatahely, v. mező, hartzmezeje: Kampfrichter, der, vívók bírája: Kampfspiel, das, viaskadó játék.

Kämpfen, mit der Hand, birkozni, tusakodni, küzdeni, küzködni; mit Waffen, vívni, hartzolni, megvívni, viaskodni; mit Worten, viaskodni, perlekedni, vetélkedni t. i. szóval.

Kämpfer, der, birkózó, tusakodó; hartzoló, viaskodó.

Kampfer, der, kámfor.

Kandelzucker, der, sárgatzúkor.

Kaninchen, das, tengeri nyúl.

Kanne, die, kanna, kanta; als ein Maß, egy pint p. o. ser.

Kannengießer, der, Zinngießer, tzínmíves v. öntő: ein politischer Kannengießer, kantával kormányozó.

Kanone, die, ágyú, pattantyú: Kanonade, die, ágyúzás.

Kanonenboot, das, ágyúzó sajka: Kanonendonner, der, ágyúdörgés, ágyúropogás: Kanonenfeuer, das, ágyúzás, ágyúval tüzelés: Kanonenkugel, die, ágyúgolyóbis: Kanonenpulver, das, ágyúhoz való puskapor: Kanonenschiff, das, ágyús hajó: Kanonenschuß, der, ágyúlövés: Kanonenschußweite, die, egy ágyúlövésnyi távolyság.

Kanonier, der, pattantyús: Kanoniren, ágyúval lőni, lövöldözni, ágyúzni.

Kante, die, st. Ecke, szeglet, kiálló szeglet, szél, die Kante eines Steines, a' kő széle; st. Rand, párkány, párkázat; st. Küste, part, z.B. Seekante, tengerpart; st. Seite, oldal; st. Spitzen, als Einfassung, tsipke: Kantig, adj. eckig, szegletes; parkányos, karimás; tsipkés.

Kantschu, der, korbáts, (oroszoknál).

Kanzel, die, katedra, tanítószék; in der Kirche, predikálószék.

Kanzelist, der, jegyző- v. írótiszt.

Kanzelrede, die, predikátzió, egyházi beszéd v. tanítás: Kanzelredner, der, egyházi tanító, predikáló: Kanzelsprache, die, katedrai nyelv.

Kanzley, (Kanzelley) die, Cantzellária, Kantzellária.

Kanzleybote, der, kantzellariai belsőszolga: Kanzleybuchstabe, der, öregbetű, tzifra betű.

Kanzleydiener, der, kantzellária tselédje: Kanzleydirector, der, kantzellária igazgatója.

Kanzleyschrift, die, öregírás, tzifra betűkkelvaló írás: Kanzleysiegel, das, kantzellária petsétje: Kanzleysprache, die, kantzellária szóllás mód: Kanzleystyl, der, kantzellária írásmód. Kanzler, der, kantzellárius.

Kapaun, der, kappan: Kapaunen, z.B. Hähne, kakast herélni: daher Kaphahn, kappan, herélt kakas.

Kaper, die, kaporna, kápri: Kapernbrühe, die, káprilév: Kapernstaude, die, kaporna tserje.

Kappe, die, sapka, sipka: Kappen, mit einer Kappe versehen, felsipkázni; trop. einen derben Verweis geben, megmosni valakinek a' fejét: Käppchen, das, sapkátska.

Kappen, abschneiden, abhauen z. B. Taue, Anker, el- v. kettévágni, elvagdalni, p. o. kötelet, vasmatskát, den Mast kappen, az árbotzfát levágni; verschneiden, castriren, megherélni.

Kappfenster, das, fedélen lévő ablak, fedélablak.

Kappzaum, der, kaputzáu, álladzó; trop. jemanden den Kappzaum anlegen, valakit megzabolázni, kurtán fogni.

Kapsel, die, tok, tartó, katulya, skatulya.

Karat, das, karát, drágakövek mértéke.

Karausche, die, ein Fisch, kárász.

Karavane, die, útazósereg napkeleten, t. i. kereskedőkből álló.

Karbatsche, die, korbáts: Karbatschen, megkorbátsolni.

Kardätsche, Kartätsche, die, d. i. Wollkamm, gyapjú gyaratő; Pferdekamm, lókefe: Kardätschen, Wolle, gyaratni a'gyapjút; Pferde, megkefélni a' lovat, megvakarni.

Karg, adj. takarékos, szűkmarkú, szigorú, sehr karg, zsobrák; adv. szűken, fösvényen: Kargen, szűkmarkú lenni, fösvénykedni, szű-

ken bánni valamivel: Karger, der, szűkmarkú, zsugori, fukár: Kargheit, die, szűkmarkúság, zsugoriság.

Kärglich, adj. szűkmarkú, igen takarékos; adver. szűkmarkúlag, szűken.

Karnieß, der, das Karnießlein, (in der Baukunſt) párkány karima.

Karotte, die, sárga murok, murok répa, sárga répa.

Karpfen, der, ponty, potyka, pozsár.

Karre, die, ſt. Schubkarren, talitska.

Karren, talitskázni, talitskán tólni: Karrer, Kärrner, der, talyiga, taliga: Karrner, Kärrner, der, talyigás.

Karſt, der, kétágú kapa: Karſten, kapálni, t. i. kétágú kapával.

Kartätſche, die, kartáts: Kartätſchenfeuer, das, kartátsal ágyúzás, kartátsolás: Kartätſchenkugel, die, kartátsgolyóbis: Kartätſchenſchuß, der, kartátslövés.

Kartaune, die, öregágyú, rövid nagy ágyú.

Karte, die, z. B. Spielkarte, kártya; mit den Karten ſpielen, kártyázni, kártyát játszani, Karten geben, kártyát osztani; in die Karten ſehen, eig. valakinek a' kártyájába nézni, uneig. valaki titkos dolgait vizsgálgatni, észrevenni, kitanúlni a' mesterségét; Beſuchkarte, látogatóbilét; Landkarte, mappa, földkép, tartományrajz: Muſterkarte, bey Kaufleuten, mustratábla.

Karten, verb. kártyázni; trop. eine Sache zu wenden wiſſen, valamit mesterségesen elintézni, forgatni, tekergetni.

Kartenblatt, das, kártya, egy levél kártya: Kartengeld, das, kártyapénz; kártyázniváló pénz: Kartenmacher, der, kártyatsináló: Kartenmaler, der, kártyafestő: Kartenpapier, das, kártyának való papiros, kártyavastagságú papiros, tzifrapapiros: Kartenſpiel, das, kártyajáték, kártyázás: Kartenſpieler, der, kártyás, kártyajátszó.

Kärtchen, das, kártyátska; mappátska.

Käschen, das, sajtotska.

Käſe, der, sajt, friſcher, új sajt, túró.

Käſehandel, der, sajtárosság, sajtal kereskedés: Käſehändler, der, Käſehändlerinn, die, sajtáros, sajtárosné: Käſemade, die, sajtkukatz: Käſemarkt, der, sajtpiatz: Käſemilbe, die, sajt atka.

Käſen, zu Käſe werden, összetúrósodni.

Käſicht, adj. ollyan mint a' sajt.

Käſig, adj. túrós.

Käſeſtecher, der, sajtáros, sajtos: Käſewaſſer, das, zsenditze, zsugáta.

Kartoffel, die, krumpli, kolompér, burgonya, pityóka: Kartoffelbau, der, krumplitermesztés: Kartoffelmehl, das, krumplilisztt.

Kaſcheln, tsúszkálni, iszankodni, kanyargatni a' jégen.

Kaſſe, die, des Staates, kintstár; des Fürſten, a' fejedelem kintstára; von Privaten, kaszsza, pénztár, pénzes láda; ſt. Geld, z. B. ich bin nicht bey Kaſſe, nints pénzem, nints pénz a' kezem közt v. a' kaszszámban: Kaſſenbeſtand, der, a' kaszszában lévő pénz: Kaſſeführer, der, pénztáros.

Kaſtanie, die, gesztenye: der Baum, gesztenyefa: Kaſtanienbraun, adj. gesztenyeszínű: Kaſtanienwald, der, gesztenyeerdő.

Kaſte, die, Stamm, Geſchlecht in Oſtindien, nemzetség, família.

Kaſten, der, almáriom, szekrény an der Kutſche, kotsiteknő, kotsibödöny: Käſtchen, das, almáriomotska, kis almáriom.

Katarrh, der, hurút, köhögés: den Katarrh bekommen, meghurutosodni, den Katarrh haben, hurutolni; Katarrhaliſch, adj. hurutnemű.

Katechet, der, kérdezve tanító, katekhéta: Katechetik, die, kérdéses tanítás, kérdezősködve való tanítás: Katechetiſch, adj. kérdéses, kérdésekkel való; adv. kérdezkedve, kérdezve: Katechiſiren, kérdezve tanítni.

Kater, der, kanmatska, kandúr.

Kaſtanen, sanyargatni magát: Kaſteyung, die, maga sanyargatás.

Katholik, der, Katholikinn, die, Római Cathólicus, közönséges Római hitű, pápista: Katholiſch, adj. cathólicus; Römiſch-Katholiſch, Római cathólicus, pápista.

adv. cathólicus módon: Katholicismus, der, kathólika hit.
Kattun, der, karton.
Katzbalgen, ſich, tzivódni: Katzbalgerei, die, tzivódás.
Kätzchen, matskátska, kis matska; bárka, a' fákon, p. o. mogyoróbárka diófabárka.
Katze, die, matska; ſt. Geldgürtel, tüszö, pénztüszö, gyüszü.
Katzenartig, adj. matskanemü; adv. mint a' matska, matskamódra: Katzenauge, das, matskaszem: Katzenbuckel, der, matska- v. görbehát: Katzenfell, das, matskabör: Katzengeſchlecht, das, matskanem: Katzengold, das, sárga tsillámföld: Katzenhaar, das, matskaször.
Katzenkraut, das, marunka; matskamézfü, matskanádrafü: Katzenpfote, die, matskatalp: Katzenſcheu, adj. matskától félö, irtózó: subst. matskától irtózás: Katzenſchwanz, der, matskafark: Katzenſilber, das, fejér tsillámföld.
Kauen, rágni, megrágni: Käuen, megrágni: Kauen, das, megrágás.
Kauern, guggolni, leguggolni, legugyorodni.
Kauf, der, vétel, vevés, vásárlás, durch Kauf an ſich bringen, valamit megvenni, magának megszerezni; auf den Kauf etwas geben, felpénzt v. foglalót adni v. feladni a' vételre; ſt. Kaufvertrag, alku, megalkuvás, z. B. einen Kauf ſchließen, megalkudni, az alkut megtenni.
Kaufanſchlag, der, az ára az eladó jószágnak v. portékának a' min tartják.
Kaufbar, adj. eladó: Kaufbegierig, adj. venni szándékozó, vágyó v. kívánó: Kaufbrief, der, alkulevél.
Kaufcontract, der, irott alkukötés.
Kaufdiener, der, kalmárlegény.
Kauffahrer, der, ein Handelsſchiff, kereskedö hajó; der Befehlshaber darauf, kereskedö hajós: Kauffahrteyflotte, die, kereskedö hajósereg: Kauffahrteyſchiff, das, kereskedöhajó.
Kaufgeld, das, vett jószág ára: Kaufgut, das, portéka, vett jószág.
Kaufhandel, der, kereskedés, adásvevés: Kaufhaus, das, kereskedö ház: Kaufherr, der, kalmár.
Kaufladen, der, kalmárbólt: Kaufleinwand, die, vett vászon: Kaufleute, die, pl. kalmárok, kereskedök; ſt. Käufer, vevök, vásárlók: Kaufluſt, die, vevésre való kedv, vevökedv v. szándék: Kaufluſtig, adj. venni kívánó v. szándékozó.
Kaufmann, der, kalmár, kereskedö; ſt. Käufer, vevö, vásárló: Kaufmannsälteſter, der, a' kalmárság attya: Kaufmannsbrief, der, kalmár v. kereskedölevél: Kaufmannſchaft, die, ſt. Kaufleute, kalmárok, kalmárság; das Handelsgeſchäft, kalmárság, kereskedés, die Kaufmannſchaft lernen, kereskedést tanúlni, die Kaufmannſchaft treiben, kalmárságot üzni v. folytatni: Kaufmannsdiener, der, kalmár v. kereskedölegény: Kaufmannsgeiſt, der, kereskedölélek: Kaufmannsgeſchäft, das, kereskedés, kalmárság: Kaufmannsgeſellſchaft, die, kalmártársaság: Kaufmannsgewölbe, das, kalmárbólt: Kaufmannsgut, das, portéka, jószág: Kaufmannsladen, der, kalmárbolt: Kaufmannslehrling, der, kalmárinas: Kaufmannsſchiff, das, kalmárhajó: Kaufmannsſtand, der, kalmárság, kalmárok: Kaufmannsſtyl, der, a'kalmár szóllásmód: Kaufmannswaare, die, portéka.
Kaufplatz, der, vásárló hely, kereskedö v. vásárpiatz: Kaufpreis, der, szabott ára, vásárbeli ára valaminek.
Kaufſchilling, der, vásárló pénz, vett jószág árra, felpénz: Kaufſchlag, der, alku: Kaufſchlagen, megalkudni: Kaufſtadt, die, kereskedö város: Kaufſucht, die, venni vágyás, vevö vágyódás: Kaufſüchtig, adj. venni vágyódó, kívánó: Kaufweiſe, adj. vevésképpen.
Käufer, der, vevö, vásárló: Käuferinn, die, vevö aszszony v. leány: Käuflich, adj. vehetö, megvehetö, megvásárolható, etwas käuflich an ſich bringen, valamit megvenni, magának megszerezni, käuflich beſitzen, pénze után bírni.
Kaufmänniſch, adj. kalmári, kereskedöi; adv. kalmár módra.
Kaule, die, Knäuel, gombolyag,

golyóbis: Käulchen, das, golyóbisotska, gombolyagotska.
Kaulquappe, die, ebihal, béka porond.
Kaum, adv. alig, nehezen; alighogy, mihelyt.
Käumittel, das, rágó eszköz.
Kaute, Kaude, die, z. B. Flachs, marok, tsomó, p. o. len.
Kauz, (Kautz), der, die kleine Nachteule, kanakútz, kis bagoly; von einem drollichten Menschen z. B. ein wunderlicher Kautz, tsudálatos szent: Kautzeule, Schleyereule, die, gyöngybagoly.
Kebsche, die, ágyatság: Kebsfrau, die, Kebsweib, das, in Rücksicht des Mannes, ágyas aszszony; ágyasa valakinek; in Rücksicht der beleidigten Ehegattin, szajha: Kebsmann, der, ágyas férjfi, latra valakinek.
Keck, adj. st. ohne Bedenken, minden gondolkozás nélkül, bátran, das kannst du keck glauben, bátran elhiheted; st. schnell, hurtig, munter, gyors, sebes, hirtelen, eleven, vídám; st. dreist, kühn, vakmerőbátor, mérészkedő; adv. gyorsan, hirtelen, elevenen; mérészkedve, mérészen, bátran: Keckheit, die, elevenség, vídámság, gyorsaság; mérészkedés, mérészség, vakmerő bátorság.
Kegel, der, teke, kugli, Kegel spielen, kuglizni, tekézni, Kegel aufsetzen, felrakni; Phr. zwischen Kugel und Kegel kommen, két tűz közé szorúlni; a' nyomtató betűk magassága és szélessége; kúp, kúptest.
Kegelaxe, die, a' kúp tengelye: Kegelaufsetzer, der, kugli állongató: Kegelbahn, die, kuglizóhely, tekézőhely.
Kegelförmig, adj. tekeforma, kúpforma: Kegelkugel, die, kugligolyóbis, tekekolyóbis: Kegellinie, die, tekelínea, kúplínea.
Kegeln, kuglizni, tekézni: Kegelplan, Kegelplatz, der, kuglizóhely: Kegelschnitt, der, kúpmetszés: Kegelschub, der, kuglihajtás: Kegelspiel, das, kuglizás, kuglijáték.
Kehlader, die, nyakér.
Kehlbuchstab, der, gégebetű.
Kehldeckel, der, nyelvtsap.
Kehle, die, torok, gége, er hat eine gute Kehle jó torka van; die unrechte Kehle oder die Luftröhre, lehellőtső, lélekző lyuk; eine Vertiefung, z. B. bey Tischlern ꝛc. völgyes rovátk.
Kehlen, völgyelni, kivölgyelni.
Kehlhobel, der, völgyelőgyalu: Kehlrinne, die, tsatorna: Kehlsucht, die, torokgyék: Kehlziegel, der, tseréptsatorna:
Kehraus, der, der Schlußtanz, berekesztőtántz.
Kehrbesen, der, seprő: Kehrbürste, die sertesepről.
Kehren mit dem Besen, sepreni, ki- v. lesepreni, seprővel letisztítni; mit der Bürste, kefélni, kikefélni p. o. a' kalapból a' port, kitisztítni; st. wenden, fordítni, jem. den Rücken kehren, valakinek hátát fordítni; sich kehren, fordúlni, p. o. jobbra, balra; sich an etwas kehren, d. h. berücksichtigen, gondolni valamivel v. ügyelni valamire, sich an etwas nicht kehren, nem gondolni valamivel, fel se venni valamit; alles zum besten kehren, mindent igen jóra magyarázni, mindent igen jól elintézni.
Kehrgeld, das, seprés pénz, seprésért való pénz.
Kehrig, Kehricht, das, szemét, sepredék.
Kehrmann, der, seprő ember.
Kehrseite, die, viszszája v. fonákja valaminek: Kehrwisch, der, seprő, tollseprő.
Keichen, lehegni, pihegni; köhétselni: Keichhusten, der, hurut.
Keifen, st. zanken, schalten, perlekedni, tzivódni, dorgálódzni.
Keil, der, ék: phr. ein Keil treibt den andern, szeget szeggel; auf einen groben Klotz gehört ein grober Keil, nagy tuskóhoz nagy sujok kell, a' ki ebbel játszik bol legyen a' kezében.
Keilbein, das, éktsont: Keilchen, das, éketske: Keilförmig, adj. ékforma; adv. ékformán.
Keilen, ékelni, megékelni, éket verni belé.
Keiler, der, wilder Eber, vadkan
Keim, der, tsira; trop. tsirája kezdete, eleje valaminek.

Keimen, tsirázni: Keimen, das, tsirázás.

kein, keiner, keine, keines, adj. senki, senki sem; vor den Subst. egy sem, egy se, nem egy is, ich habe kein Wort gehört, egy szót sem hallottam; keiner, keine von ꝛc. egyik sem, nem egyik is; vor den adj. wird gesetzt, nicht, nem, z. B. das ist kein übler Gedanke, az nem roszsz gondolat; ist kein, habe oder hat kein nints, z. B. jetzt ist keine Zeit dazu, most nints arra idő; ich habe auch kein Geld, nekem sints pénzem; kein Mahl, kein einziges Mahl, sohasem, tsak egyszer sem; keineswegs, semmiképpen nem; an keinem Orte, sehol sem; zu keiner Zeit, soha sem: Keinerley, adj. semmiféle sem.

Kelch, der, zum trinken, pohár, itópohár; daher trop. das heil. Abendmahl, sz. vatsora; den bittern Kelch der Leiden trinken, a' szenvedések keserű poharát kiinni; der Blumenkelch, kehely, virágtsésze.

Kelchartig, Kelchförmig, adj. pohár forma, pohár v. kehely szábású: Kelchglas, das, üvegpohár.

Kelle, die, zum Umrühren, keverő kalán v. lapitzka; st. Mauerkelle, vakolókalán.

Keller, der, pintze; für den Wein, boros pintze.

Kellerey, die, nagy pintze; kultsárok: Kellerfenster, das, pintzelyuk, szellőző ablak: Kellerhals, der, pintzegátor.

Kellerloch, das, pintzelyuk: Kellerluft, die, pintzelevegő: Kellermeister, der, pintzemester.

Kellerschlüssel, der, pintzekults: Kellerthür, die, pintzeajtó: Kellerwurm, Kellereysel, der, százlábú, pintzebogár.

Kellner, der, kultsár; kortsmáros legény: Kellnerinn, die, kultsárné.

Kelter, die, sajtó, prés, borprés.

Kelterbaum, der, sajtó v. présgerenda.

Kelterer, der, sajtoló, préselő.

Keltern, présolni, sajtólni: Kelternn, das, sajtolás, préselés.

Keltertreter, der, taposó, szőlőtaposó: Kelterwein, der, présolt bor, sajtó alja.

Kennbar, adj. megesmerhető; adv. megesmerhetőképpen.

Kennen, esmerni; st. erkennen, megesmerni; st. wissen, tudni.

Kenner, der, esmerő, valamihez értő: Kennerauge, das, jártas szem, ahoz értő szem: Kennerblick, der, az ahoz értőnek tekintete.

Kenntlich, adj. megesmerhető: Kenntlichkeit, die, megesmerhetőség.

Kenntniß, die, esméret, tudomány; Kenntniß von etwas haben, tudni valami dologról — jártas lenni valamiben; keine Kenntniß haben, semmit se tudni valamelly dologról, nem tudni valamihez; st. Nachricht, tudása, megértése valaminek, jemanden in Kenntniß über etwas setzen, tudtára adni valamit valakinek, tudósítni valakit valami felől: Kenntnißarm, adj. tudatlan, kevés tudományos esmérettel bíró: Kenntnißreich, adj. széles esméretű v. tudományú: Kennzeichen, das, esmerető jel, tzímer.

Kerbe, die, rovátk, eine Kerbe machen, einschneiden' bé- v. felrónni, bémetszeni: Kerben, rovátkolni, berovátkolni: Kerbholz, Kerbstock, der, rovás.

Kerker, der, tömlötz, fogság: Kerkermeister, der, tömlötztartó, porkoláb: Kerkern, d. i. plagen, kínozni, gyötörni, kínzani, gyötreni.

Kerl, der, übh. ember, legény; bes. st. Bedienter, szolga legény; im verächtlichen Sinne, semmirekellő, alávalóember, gazember.

Kermes, der, karmazsin bogár, színbogár: Kermesbaum, der, színbogaras tölgyfa, magyalfa: Kermesbeere, die, álkermes, berzsen vérfürt.

Kern, der, bél, mag, szék, p. o. Nußkern, dióból, Apfelkern, almamag; der Weintraube ꝛc. szőlőmag, ligemag; das Innere der festen Körper, bél, béle, p. o. a' fának; das Beste, Vorzüglichste, java, veleje, színe, lelke valaminek; der Kern einer Schrift, valamelly könyvnek v. munkának a' lelke v. summás veleje.

Kernbeißer, der, magnyitó: Kernchen, das, szemetske, magotska.

Kernfeſt, adj. izmos erős: Kernfleiſch, das, a' húsnak a' java v. színe: Kernfrucht, die, tsontáros v. keménymagú gyümölts.
Kerngeſund, adj. egésséges mint a' makk: Kerngut, adj. igen igen jó; Kernhaft, adj. erős, izmos: Kernholz, das, a' fának a' színe, java.
Kernicht, adj. mint a' béle v. magva valaminek: Kernig, adj. magvás, erős p. o. fa; trop. derék, jó; adv. derekasan, jól.
Kernleder, das, erős bőr: Kernlos, adj. magvatlan; trop. tsekély, haszontalan.
Kernmehl, das, lisztláng, java a' lisztnek.
Kernobſt, das, magvas gyümölts, magról termett fagyümöltse.
Kerntruppen, die, a' sereg java, lelke, válogatott nép v. sereg: Kerntuch, das, erős jó posztó.
Kerze, die, gyertya.
Kerzengerade, adj. egyenes mint az öntött gyertya v. nádszál: Kerzenhell, adj. világos, mintha kivilágosítottak vólna: Kerzenſchein, der, gyertyavilág: Kerzenzieher, der, gyertyamártó.
Keſſel, der, üst, ein kupferner Keſſel, veres rézüst; jede Vertiefung, nyílás, örvény: Keſſelbier, das, üstbefőtt ser: Keſſelflicker, der, üstfoldozó: Keſſelſchmied, der, rézmíves, üstmíves, kolompár.
Kettchen, das, lántzotska.
Kette, die, von Bergen, hegysor, egymásból folyó hegyek; bey Webern, rost; aus Metall, lántz, eine eiſerne Kette, vaslántz, eine goldene Kette, arany lántz; trop. eine Reihe von Begebenheiten, ꝛc. lántza, folyamatja a' dolgoknak.
Kettel, das, lántzotska.
Ketten, meglántzolni, lántzra tenni: Kettenglied, das, lántzszem: Kettenhund, der, meglántzolt eb v. kutya: Kettenkugel, die, lántzolt golyóbis: Kettenlinie, die, egybelántzolt lineák: Kettenrechnung, die, egymásbólfolyó számvetés: Kettenring, der, lántzszem: Kettenſchluß, der, egymásból folyó okoskodás: Kettenſchmied, der, lántzmíves.
Ketzer, der, eretnek: Ketzerinn, die, eretnek t. i. aszszony.

Keule, die, buzgány; mozsártörő; ſt. Schenkel, tzomb.
Keuſch, adj. szűz, tiszta, tiszta életű; adv. szűzen, tisztán: Keuſchheit, die, szűzesség, tisztaság; die Keuſchheit verlieren, elveszteni szűzességét.
Kibitz, der, kíbitz, libutz, bíbitz.
Kicher, die, Kickerling, der, tsitserborsó.
Kichern, kutzogni.
Kiefer, die, d. i. Kienbaum, die Föhre, erdei v. tsopolya fenyő v. fa; fáklya fenyőfa; ſt. Fiſchen, kopotyó.
Kiefer, der, állkaptza.
Kiefern, fenyőfából való, fenyőfa.
Kiel, der, toll, tollszár; am Schiffe, hajógeréntz; d. i. Blumenzwiebel, virághagyma, hagyma gyökere a' virágnak: Kielen, feltollazni, p. o. spinétet; ein Schiff mit einem Kiel verſehen, hajóteknőt tsinálni, kivájni a' hajót 's meggerintzezni; tollasodni, anyányi tollakkal: Kieferhammer, der, hajóteknő: Kieferholen, z. B. ein Schiff, meggerintzezni a' hajót, v. a' hajó hátát megjobbítni.
Kiem, die, bey Fiſchen, koporgó, halkopotyó: Kiemendeckel, der, kopotyófedél.
Kien, der, szurkosfenyő: Kienapfel, der, fenyőtoboz: Kienbaum, der, topolya fenyő: Kienfackel, die, fenyőfáklya: Kienholz, der, erdei fenyőfa, szurkos fenyőfa: Kienöhl, das, fenyőolaj: Kienruß, der, fenyőkorom, bétsikorom: Kienſtock, der, fenyőtuskó.
Kiepe, die, oder Korb, kosár.
Kies, der, Kiesſand, követs, követség, békasó; Schwefelkies, tűzkő.
Kieſel, Kieſelſtein, der, kovakő, tűzkő, kova: Kieſelerde, die, kovaföld; Kieſelhart, adj. kovakeménységű: Kieſelmehl, das, tűzkőpor: Kieſelſand, der, követseg, követshomok v. fövény apró követseg: Kieſelſtein, der, tűzkő: Kieſicht, adj. ollyan mint a' követs: Kieſig, adj. követses adv. követsesen: Kiesſand, der, követses homok, békasó, követseg.
Kieſen, ſt. wählen, választani.

Kietze, die, weibliche Katze, nőstény matska.
Kimme, die, Einſchnitt, rovátk.
Kind, das, pl. die Kinder, magzat, gyermek, fiú, leány; ein kleines Kind, tsetsemő gyermek, kisded, kis gyermek: kitsiny gyermek: bibliſch ſt. Nachkommen, z. B. die Kinder Adams, Ádám maradéki; Kinder Gottes, Isten fiai, kegyes emberek; Kinder der Welt, világ fiai; in der trauli-chen Sprache, z. B. liebes Kind! édes gyermekem! édes fiam v. leányom! édesem! kedvesem! — Kindbett, das, gyermegágy, szülőágy: Kindbetterinn, die, gyermegágyaszszony: Kindbettfieber, das, gyermeágybeli hideglelés.
Kindelmahl, das, keresztelő, paszita: Kindelvater, der, a' született kisded attya: Kindeln, meggyermekezni.
Kinderalter, das, gyermekkor: Kinderblattern, die, himlő: Kinderbrey, der, pép: Kinderbuch, das, gyermekeknek való könyv.
Kinderey, die, gyermekség, gyermekeskedés; Kinderey treiben, gyermekeskedni.
Kinderfeind, der, a' gyermekeknek ellensége, gyülölője: Kinderflecken, die, veres himlő: Kinderfrau, die, dajka; ſt. Hebamme, die, bába: Kinderfreund, der, Kinderfreundinn, die, gyermekek barátja, gyermek szerető ember; ein Buch, das für Kinder geſchrieben iſt, gyermekmúlattató könyv.
Kindergeſchrey, das, von kleinen, gyermeksírás v. rívás; von gröſſern, gyermekek lármája.
Kinderhaft, adj. gyermeki, gyermekes; adv. gyermekesen.
Kinderjahre, die, gyermeki esztendők: Kinderkrankheit, die, gyermeki betegség.
Kinderlehre, die, gyermegtanítás: Kinderlehrer, der, gyermegtanító: Kinderliebe, die, gyermekszeretet: Kinderlos, adj. gyermegtelen, magtalan.
Kindermädchen, das, pesztonka, gyermekre vígyázó szolgáló: Kindermord, der, gyermekgyilkolás: Kindermörder, der, Kindermörderinn, die, gyermekgyilkos: Kindermutter, die, ſt. Hebamme, bába; több gyermekek annya.
Kindernarr, der, gyermekeket módnélkűl szerető t. i. férjfi; gyermekek bolondja: Kindernärrinn, die, gyermekeket módnélkűl szerető t. i. aszszony.
Kinderplage, die, gyermekkel való vesződés v. bajlódás: Kinderpocken, die, himlő: Kinderpoſſen, die, gyermekségek, bolondságok.
Kinderreich, adj. sok gyermekű: Kinderrein, adj. ártatlan, mint a' gyermek, v. mint a' mai született gyermek: Kinderrock, der, gyermekruha.
Kinderſchuhe, die, gyermektzipő; Kinderſchuhe austreten, kikelni a' gyermeki korból: Kinderſchule, die, apró gyermekek oskolája: Kinderſpiel, das, gyermekjáték; ſt. Spiel, Scherz, tréfa, játék, gyermekeskedés; eine leichte Sache, játék, könnyű dolog: Kinderſprache, die, gyermeki beszéd: Kinderſtreich, der, gyermeki pajkosság: Kinderſtube, die, gyermek szobája: Kinſterſtuhl, der, gyermek szék.
Kindertag, der, oder Kindeltag, apró szentek napja: Kindertaufe, die, gyermekkeresztelés: Kindertraum, der, gyermeki álom.
Kinderwärterinn, die, száraz dajka: Kinderwäſche, die, gyermekruha: Kinderwelt, die, gyermeki élet: Kinderwiege, die, bölts.
Kinderzucht, die, gyermekfenyíték.
Kindesalter, das, gyermeki kor: Kindesbeine, z. B. von Kindesbeinen an, gyermegségtől fogva: Kindeskind, das, a) Enkel, unokafi; b) Enkelinn, unoka leány; Kindeskinder, unokák.
Kindesnöthen, die, pl. das Gebären, vajudás; in Kindesnöthen ſeyn, szülésben vajudni; ſchwere Geburt, nehéz szűlés, gyermek szűlés fájdalmai.
Kindespflicht, die, gyermeki kötelesség.
Kindesrecht, das, gyermeki juss.
Kindesſtatt, z. B. an Kindesſtatt annehmen, valakit fijává fogadni.
Kindestheil, der, gyermeki örökség: Kindestochter, die, z. B. meines, gyermekem leánya, unokám.
Kindheit, die, kisdedség, kitsiny-

kor, tsetsemőség; gyermekség, gyermekkor; von Kindheit an, gyermekségétől — gyermekkorától fogva.

Kindiſch, adj. gyermeki, gyermekes; adv. gyermekesen, gyermek módra.

Kindlein, Kindchen, das, kisded, tsetsemő: Kindlich, adj. gyermeki, fiúi, leányi, gyermekhez illő; trop. rein unſchuldig, ártatlan, egyűgyű: adv. gyermeki módon.

Kindſchaft, die, gyermeki állapot; ſt. Kindesrecht, gyermeki jussa; gyermekké fogadás: Kindestaufs-vater, der, keresztatya.

Kinn, das, pl. die Kinne, áll: Kinnbacken, die, Kinnlade, die, állkaptza, álltsont: Kinnkette, die, álladzó.

Kippe, die, z. B. auf der Kippe, ſtehen, eső félben állani, a' szélén állani a' veszedelemnek; Kippen, elejteni az emelés közben; dűfni, bökni; lehajólni, legörbedni; dülőfélben lenni; ſt. beſchneiden, z. B. Gold, megnyirbálni, körűlmetélni az aranyat.

Kirche, die, templom, szentegyház, Istenháza; Perſonen eines Glaubensbekenntniſſes, anyaszentegyház, ekklézsia.

Kirchenälteſter, der, ekklezsia kurátora: Kirchenbau, der, templomépítés: Kirchenbeichte, die, közönséges gyónas: Kirchenbuße, die, templombéli bűnbánat.

Kirchenkaſſe, die, az ekklézsia kaszszája: Kirchendiener, der, egyházfi: Kirchendienſt, der, egyházi szolgálat: Kirchenfeſt, das, templomszentelés innepe.

Kirchengebet, das, templombeli könyörgés: Kirchengebot, das, egyházi parantsolat vagy rendelés: Kirchengebrauch, der, egyházi rendtartás: Kirchengehen, das, templombajárás: Kirchengemeinſchaft, die, község: Kirchengeräth, das, templombeli edények. Kirchengericht, das, egyházi v. ekklézsiai tanáts: Kirchengeſang, der, templombeli ének: Kirchengeſchichte, die, ekklezsiái v. egyházi história v. történetek: Kirchengeſellſchaft, die, ekklézsia: Kirchengeſetz, das, egyházi törvény: Kirchengeſetzbuch, das, egyházi törvénykönyv: Kirchenglaube, der, ekklézsiai hit.

Kirchenhaupt, das, az anyaszentegyház feje: Kirchen-Inſpector, der, ekklézsia v. ekklézsiák felvigyázója.

Kirchenjahr, das, egyházi esztendő: Kirchenlehre, die, egyházi tudomány: Kirchenlehrer, der, egyházi tanító: Kirchenlied, das, templombeli ének.

Kirchenmuſik, die, templombeli muzsika.

Kirchenornat, der, oltári öltözet: Kirchenordnung, egyházi rendtartás: Kirchenpoſtille, die, esztendőnként való predikátziós könyv.

Kirchenrath, der, egyházi tanáts; egyházi tanátsos: Kirchenraub, der, templom meglopása, szentségtörés: Kirchenräuber, der, szentségtörő, templom kirabló: Kirchenrecht, das, ekklézsiai juss; egyházi törvények tudománya.

Kirchenſache, die, egyházi ügy: Kirchenſatzung, die, egyházi rendelés: Kirchenſchlüſſel, templom kults: Kirchenſchmuck, der, oltári öltözet v. ékesség: Kirchenſpaltung, die, anyaszentegyházi szakadás: Kirchenſtaat, der, egyházi birodalom: Kirchenſtrafe, die, egyházi büntetés: Kirchenſtuhl, der, templombeli szék.

Kirchenvater, der, egyház-attya; egyházi előljáró: Kirchenverbeſſerung, die, egyházi jobbítás v. javítás: Kirchenverſammlung, die, egyházi v. ekklézsiai gyülés: Kirchenviſitation, die, ekklézsiák rendrevizsgálása: Kirchenverſteher, der, ekklézsia gondviselője, v. kúrátora.

Kirchenweſen, das, egyházi dolgok: Kirchenzucht, die, egyházi fenyíték.

Kirch-Eule, (Kircheule), die, templombeli bagoly.

Kirchfahrt, die, templombamenés; bútsújárás.

Kirchgang, der, einer Wöchnerinn, egyházhoz menése a' gyermekágyból felkölt aszszonynak.

Kirchhof, der, templom udvar, templomkerítés; Gottesacker, der, temető, temetőhely

Kirchkleid, das, templomi öltözet:

Kirchlein, das, templomotska: Kirchlich, adj. ekklézsiai, egyházi; adv. egyházi módon.
Kirchmeſſe, Kirmſe, die, templomszentelési isteni tisztelet; templomszentelés innepe, templomszentelési emlékezet innep, bútsú, templom napja; bútsútartás, templomnapi vendégeskedés.
Kirchner, der, egyházfi: Kirchſpiel, das, ekklézsia; ein ganzer Bezirk, egyházi megye: Kirchſpitze, die, templom teteje, v. tető: Kirchſprengel, der, egyházi megye.
Kirchtag, der, templomszentelés innepe v. napja: Kirchthurm, der, a' templom tornya, torony: Kirchweihe, die, a' templom szentelés.
Kirre, adj. z. B. Thier, szelíd, megszelídűlt; trop. von gedehmütigten Menſchen, megszelídűlt, megalázódott, megjámborodott, kirre machen, megszelídítni, kirre werden, megszelídűlni; adv. szelíden: Kirren, megszelídítni; magához édesgetni v. tsalogatni; kotyogva hívni fiait, mint a' tyúk, v. turbékolva mint a' galamb; Kirrung, die, megszelídítés.
Kirſche, der, tseresznye; tseresznyefa; die Blüte, tseresznyevirág: Kirſchfink, der, vasorrú (madár): Kirſchkern, der, tseresznyemag: Kirſchkuchen, der, tseresznyés lepény: Kirſchſaft, der, tseresznyelév: Kirſchwaſſer, das, tseresznyevíz: Kirſchwein, der, tseresznyebor.
Kiſſen, der, vánkos, főalj
Kiſtchen, das, ládátska: Kiſte, die, láda: Kiſtenmacher, der, láda tsináló.
Kitſchbaum, der, vadszilvafa, kutya tseresznyefa.
Kitt, der, téglaporenyv, kőporenyv.
Kitten, kőporenyvel öszvefoglalni.
Kittel, der, für Frauen, szoknya; für Soldaten, vászon kabát.
Kitze, die, kis ketske, gödölye; növény matska.
Kitzel, der, viszketegség, tsiklandás.
Kitzelig, kitzlich, adj. eig. reizbar, tsiklandós; trop. st. empfindlich, érzékeny, ingerlős; st. bedenklich, kényes, p. o. dolog.
Kitzeln, tsiklandozni; trop. z. B. die Sinne kitzeln, tsiklandoztatni, ketsegtetni: Kitzeln, das, tsiklandozás.
Klaffen, felnyílva v. tátva lenni; anfangen zu klaffen, felrepedni, feltsattanni, felpattanni; f. plaudern, tsatsogni, fetsegni: Klaffen, das, nyilvalevés, tátogás.
Kläffen, tsaholni, kaholni mint a' kis eb.
Klafter, die, öl: Klafterholz, das, ölfa: Klaftermaaß, das, ölmérték.
Klagbar, adj. panaszolható, panaszra méltó.
Klage, die, panasz, panaszolkodás; eine gerichtliche Klage, bevádolás a' törvényszék előtt; eine falſche Klage, rágalmazás, hamis vád; ſt. Trauer, gyász: die Klage anlegen, gyászba öltözni: Klagefrau, die, bérbe fogadott síratő asszony, t. i. a' halottnál: Klagegedicht, das, siralmas versezet, gyászdall: Klagelied, das, szomorú ének; halotti ének.
Klagen, panaszolkodni, panaszt tenni, panaszkodni; bey einem Richter, valaki ellen panaszt tenni; wegen eines Verbrechens, vádolni, bevádolni valakit; ſich klagen, panaszkodni, panaszolkodni valamiről; ſt. bedauren, sajnálni, fájlalni: Klagen, das, panaszolkodás; bévádolás; sajnálkozás.
Klagend, adj. panaszolkodó, panaszkodó; vádoló: Klagenswerth, adj. a' miről lehet panaszolkodni; a' kit lehet vádolni.
Klagepunkt, der, vád pontja: Klageſchrift, die, vádírás, bévádló írás: Klageſtimme, die, siránkozó szó: Klageton, der, siránkozó hang.
Klagfähig, adj. a' kinek lehet v. szabad vádot béadni: Klaggeſchrey, das, fennszóval való panaszolkodás, panaszló kiáltás: Klagweiſe, adv. panaszképpen; vádképpen.
Kläger, der, ein gerichtlicher, felperes, perindító; wegen Verbrechen, vádoló, vádló ein falſcher Kläger, rágalmazó; in Foderungen, kérő: Klägerinn, die, felperes, t. i. aszszony, kérő; vádoló: Kläglich, adj. szánakozásra méltó, siralmas, szomorú; siránkozó, panaszolkodó; adv.

síralmasan, nyomorúságosan, siránkozva.

Klammer, die, kapots, kapotspánt, eine eiſerne, vaskapots, vaspánt: Klammern, öszvefoglalni kapotsvassal.

Klang, der, pl. die Klänge, hang, einen Klang, v. ſich geben, hangot adni, einen Klang haben, hangzani; leerer Klang der Worte, puszta hang v. szó: Klanglos, adj. hangtalan.

Klapp, Klapps, der, kelepelés; kopogás, koppanás.

Klappe, die, an Kleidern, hajtóka a' ruhán: ſt. Deckel, betsapó fedele valaminek; an Pfeifen, pípakupak; an der Flöte ꝛc. billentyű a' flótán, ée.

Klappen, kelepelni, tsattogni; trop. paſſen, jól rá tsapodni, mint a' fedele valaminek.

Klapper, die, keleptze: Klapperdürr, adj. tsupa tsontváz, a' minek tsak a' tsontja bőre: Klapperſchlange, die, tsergőkígyó.

Klappern, kelepelni, tsörögni; mit den Zähnen klappern, a' fogait tsattogtatni, vatzogtatni, vatzogni a' fogainak: Klappern, das, kelepelés tsörgés, tsattogás; állvatzogás.

Klapptiſch, der, szárnyas asztal, leereszthető szárnyú asztal.

Klar, adj. ſt. hell, durchſichtig, világos, általlátszó, p. o. üveg; ſt. rein, tiszta, nem zavaros, p. o. bor; ſt. fein, finom, vékony, p. o. gyólts; ſt. lauter, tsupa, tiszta p. o. arany; ſt. vernehmlich, hangos, harsány, p. o. szó, hang; ſt. deutlich, világos, érthető, értelmes; adv. világosan, értelmesen.

Klarfädig, adj. vékony szálú: Klarheit, die, világosság, általláthatóság, általlátszóság; hangosság; értelmesség, érthetőség; vékonyság, fínomság.

Klären, hell machen, megtisztítni, p. o. a' mi zavaros, meghiggasztani, tisztává tenni; világossá tenni: Klärlich, adv. világosan, szembetűnőképpen, szemlátomást.

Klatſch, der, ein bloßes Schallwort, klatſch! klatſch! tsatt! tsatt! ein ſchallender Schlag, tsattanás, tsattogás.

Klatſche, die eine plauderhafte Perſon, tsatka, tsatsogó; Fliegenklatſche, tsapó, légytsapó.

Klatſchen, mit Händen, tapsolni; mit der Peitſche, tsattogatni, pattogatni az ostorral; mit dem Munde, kettyegetni a' szájával; mit dem Flügeln, tsapkodni, verdesni a' szárnyával; ſt. ſchwatzen, tsatsogni, fetsegni; Beyfall klatſchen, tapsolni valakinek.

Klatſchhaft, adj. tsatsogó, fetsegő: Klatſchhaftigkeit, die, tsatskaság: Klatſchmaul, das, tsatska: Klatſchroſe, Klapperroſe, die, pipats, mezei mák.

Klätſcher, der, Klätſcherinn, die, fetsegő, tsatsogó, tsatska, szószátyár: Klätſcherey, die, tsatsogás, hírhordás, elhírlelés, szókihordás, szószátyárság.

Klauben, eig. megszedegetni a' tsontról; ausſondern, szemenszedni, kiválogatni p. o. a' borsót; trop. ſt. grübeln, hajszálat hasogatni.

Klauber, der, Klauberinn, die, válogató p. o. az ételben; trop. valamit ótsárló, szőrszálhasogató: Klauberey, die, szedés, szedegetés; válogatás, szőrszálhasogatás.

Klaue, die, köröm a' négylábú állatok, és madarak körmeik.

Klauſe, die, klastromi szoba.

Klauſner, der, Einſiedler, remete.

Klebefleck, der, ráragadt motsok.

Kleben, ragadni, ragasztani; an etwas, oda ragadni v. ragasztani, hozzá ragadni valamihez; kleben bleiben, hozzá ragadva maradni, megakadni valamiben; trop. die Hände an etwas kleben laſſen, d. i. heimlich entwenden, valaminek a' kezéhez hozzáragadni, az az: eltsípni, ellopni v. enyves kezű lenni.

Klebrig, adj. ragadós, mézgás, nyúlós.

Kleck, oder Klecks, der, motsok, petsét, einen Klecks machen, elmotskolni; trop. jem. einen Klecks anhängen, megpiszkolni valakit, roszsz hírbe keverni: Kleckſen, el- v. bémotskolni valamit, motskot v. petsétet ejteni valamibe, elmázolni: Kleckſen, d. i. Kleckſe machen, elfettsenteni, elfetsegetni.

Klecken, d. i. hinreichen, elegendő lenni; ſt. nützen hasznot tenni.
Kleckſer, der, petsét, motsok.
Klee, der, lóhér, lóhere: Kleebau, der, lóheretermesztés: Kleeblatt, das, lóherelevél; trop. három, háromból álló társaság.
Klei, der, (Thon, Lehm) agyag; tsapóföld: S. Kley.
Kleiben, ſ. Kleben.
Kleid, das, pl. die Kleider, ruha, ruházat, köntös, ein Kleid machen, ruhát tsinálni — anziehen, felvenni, ausziehen, levetni a' ruhát; das Kleid paßt gut, jól áll a' testhez a' ruha; Kleider machen Leute, ruha tisztesség, ruha mutat urat: Kleidchen, das, ruhátska.
Kleiden, d. i. bedecken, ruházni, jem. kleiden, valakit ruházni; ſich kleiden, felöltözni; ſich nach der Mode kleiden, modi szerént ruházkodni v. öltözködni v. járni; trop. z. B. die Erde kleidet ſich mit Blumen, a' föld virágokba öltözik; ſt. anſtehen, illeni; z. B. dieſer Anzug kleidet ihn (ſteht ihm) gut, ez az öltözet illik v. jól áll neki.
Kleiderbürſte, die, ruhakefe: Kleiderhandel, der, ruhaárosság v. kereskedés: Kleiderhändler, der, ruhaáros v. kereskedő: Kleiderkaſten, der, ruhatartó: Kleiderlaus, die, ruhatetű: Kleidermacher, der, szabó, szabómester: Kleidermacherinn, die, aszszonyszabó, szabóné: Kleidermarkt, der, ruhapiatz: Kleidermode, die, ruhamódi: Kleidermotte, die, ruhamoly.
Kleidernarr, der, Kleidernärrinn, die, ruhabolond, a' ruhában bolondúl gyönyörködő: Kleiderpracht, die, ruhapompa: Kleiderſchmuck, der, ruháravaló ékesség; gyönyörű ruházat: Kleiderſchrank, der, ruhaalmáriom, ruhatartó.
Kleidertracht, die, öltözet, ruhaviselet, köntös viselet: Kleidervorrath, der, kész ruhák, öltözetek, köntösök.
Kleidung, die, öltözet, ruházat.
Kleidungsſtück, das, egy darab ruha v. köntös.
Klein, adj. kitsiny, kis; kleiner, kissebb, der, die, das, kleinſte, legkissebb; der kleinſte von zweyen, a' kissebbik; ein kleines Buch, kis könyv, der kleine Finger, kis ujj; kleines Geld, apró pénz, daher, in kleine Stücke ſchneiden ꝛc. apróra vagdalni, törni, tördelni valamit; der Ausdehnung nach, a) in die Länge, ſt. kürz, z. B. Meile, kitsiny v. rövid mérföld, b) in die Höhe, ſt. nieder, nicht hoch, z. B. von kleiner Statur ſeyn, alatsony testű v. termetű lenni; der Zeit nach, kevés, rövid p. o. idő; der Zahl nach, z. B. eine kleine Summe Geld, egy kevés pénz; ins Kleine gehen, mindent kitsinyenként v. kitsinyről kitsinyre megvizsgálni: adv. kitsinyen, kitsinyre, apróra, p. o. törni, vagdalni; klein machen, elaprózni; ſich klein machen, magát alázatosan viselni; trop. alatsonyan p. o. gondolkozni valaki felől.
Kleinädrig, adj. apróeres: Kleinäugig, adj. kis szemű: Kleinbärtig, adj. kis szakállú: Kleinbeerig, adj. apró bogyójú: Kleinblätterig, adj. apró levelű.
Kleinen, apróra törni p. o. a' bányákban: Kleinfügig, adj. tsekély, kitsinyes: Kleingeiſt, der, kis lelkű, szűkelméjű: Kleingewehrfeuer, das, apró fegyverrel v. puskávalvaló tüzelés: Kleingläubig, adj. kitsinyhitű: Kleingläubigkeit, die, kitsinyhitűség.
Kleinhandel, der, aprószágárulás: Kleinhändler, der, Kleinhändlerinn, die, aprószágáros; Kleinheit, die, kitsinység; Kleinherzig, adj. tsüggedt szívű.
Kleinigkeit, die, kitsinység, aprószág, tsekélység; kleine, unbedeutende Summe, tsekély summa, kevés pénz; kleines Geſchenk, tsekélység, tsekély ajandék.
Kleinkörnig, adj. aprószemű, aprómagú; Kleinlaut, félénk: Kleinlich, adj. trop. kitsiny: tsekély, alatsony, alázatos; adv. alatt, tsekély módon, alatsony módon, p. o. gondolkozni.
Kleinmaler, der, kisképfestő: Kleinmuth, der, tsüggedés, tsüggedt szívűség: Kleinmüthig, adj tsüggedt, tsüggedt v. kitsiny szívű,

alázatos, félénk ; kleinmüthig machen, valakit eltsüggeszteni, félénké tenni, kleinmüthig werden, eltsüggedni, elhagyni magát ; adv. eltsüggedve, félénken, alázatos módon: Kleinmüthigkeit, die, tsüggedtség, eltsüggedés, kitsinyszívüség.

Kleinod, das, st. Schmuck, ékesség, tzímer ; st. Edelstein, drágakő : st. Kostbarkeit, drágaság, drága kints.

Kleinschmied, der, st. Schlosser, lakatos : Kleinstädtisch, adj. kisvárosi, kisvárosi viselet ; adv. kisvárosi módon : Kleinstädter, der, kisvárosi, kitsinyvárosi.

Kleister, der, tsiríz : Kleisterer, der, tsirízelő : Kleisterig, adj. tsirízes.

Kleistern, tsirízelni, megtsirízelni, megragasztani.

Klemm, adj. enge, szük ; trop. a) knapp, spärlich, szük, ritka, nehezen kapható, takarékos ; b) bedrängt, mißlich, nyomorgatott, bizonytalanságos : adv. szüken, ritkán, nehezen.

Klemme, die, ein Werkzeug zum Einklemmen, tsaptató, szorító eszköz ; ein enger Ort, szük hely; trop. st. Bedrängniß, z. B. in die Klemme kommen, megszorulni, in der Klemme seyn, megszorulva v. megakadva lenni, szorúlt állapotban lenni : Klemmen, szorítni, öszveszorítni ; oda szorítni, oda tsiptetni.

Klempern, tsörömpölni.

Klempner, der, bádogos, bádogmíves.

Klenke, die, kilints.

Klepper, der, hátasló.

Klette, die, lapu, bojtorján : Klettenartig, Klettenförmig, adj. bojtorjánnemü.

Kletterer, der, mászó, kúszó, famaszó : Klettern, mászni, felmászni, felfelé kapaszkodni; herunterklettern, lemászni, tsúszni t. i. lefelé : Klettern, das, kúszás, felmászás.

Kleye, die, korpa ; von Kleyen, korpás, korpából való : Kleyenbrod, das, korpakenyér, dertzekenyér : Kleyig, adj. d. i. Kleye enthaltend, korpás.

Kley, der, (Lehm, Letten) agyag, tsapóföld : Kleyerde, (klebrige Erde,) die, agyagos föld : Kleyig, adj. agyagos : Kleyland, das, agyagos föld v. tájék.

Klieben, spalten, hasítni, elhasítni, elrepeszteni ; sich, hasadni, meghasadni, megrepedni ; Kliebig, adj. leicht zu spalten, hasadós, könnyen hasadó.

Klima, das, égally, éghajlat, égmérséklet.

Klimmen, felmászni, felkuszni.

Klimpern, tsörömpölni, pengeni, tsörgeni, mint a' pénz ; trop. auf dem Klaviere klimpern, d. i. es schlecht spielen, a' klaviron pengetni : Klimpern, das, tsörömpölés, pengés.

Klinge, die, plenge, késvas, kardvas ; st. Degen, kard.

Klingel, die, tsengetyü, tsörgő ; Klingelbeutel, der, tsörgőerszény ; Klingeln, tsengetni, p. o. az ajtón : Klingeln, das, tsengetés.

Klingen, einen Ton von sich geben. tsengeni, pengeni ; die Ohren klingen mir, tseng a' fülem ; trop. von Worten, hangzani ; gut, nicht gut (schlecht) jól v. nem jól (roszszúl) hangzani ; mit den Gläsern klingen, öszveütni a' poharakat : Klingen, das, tsengés, pengés, hangzás : Klingend, adj. tsengő, pengő, p. o. pénz.

Klingenschmied, der, kardtsiszár, kard tsináló.

Klinke, die, kilints, ajtókilints : Klinken, a' kilintset lenyomni.

Klinse, die, Ritze, hasadék, repedés.

Klippe, die, eig, kőszál, kőszikla, kőszirt, a' tengerben ; uneig. f. Gefahr, Hinderniß, kőszirt, veszedelem, akadály, nehézség.

Klippenvoll, adj. kősziklás, kőszirtos p. o. tenger : trop. gefährlich, kőszirtos, veszedelmes, akadályos.

Klippfisch, der, szárasztott tőkehal.

Klippig, adj. kőszirtos, kőszálas, kősziklás.

Klirren, tsörögni, tsörömpölni, tsikorogni : Klirren, das, tsörömpölés, tsörgés.

Klitsch, der, tsattanás.

Kloben, der, kötés ; tsomó, p. o. len ; tsiga, tekerő tsiga.

Klopfen, an etwas, kopogni, kotzogni, an die Thüre klopfen,

az ajtón kopogtatni, kotzogtatni; von dem Herzen, dobogni, mint a' szív; jemanden auf die Finger klopfen, valakinek a' körmére ütni, az újjára ütni: Klopfen, das, kopogás, kotzogtatás, kotzogás; von Herzen, szívdobogás.

Klopfer, der, kopogó, kotzogó.

Klopffechter, der, bey den Alten, kujakoló; trop. ein Zänker, veszekedő ember: Klopfhengſt, der, herélt tsődör; Klopfholz, das, sujok, kótis: Klopfkeule, die, bey den Bindern, bodnársujok.

Kloppe, Klopfe, die, d. i. Schläge, ütés, verődés, verés; Kloppe kriegen, verést kapni; ſt. Enge, szorosság, szoros v. szűk hely, jemanden in die Kloppe kriegen, valakit megszorítni, t. i. szóval.

Klöpfel, der, z. B. einer Trommel, dobverő; einer Glocke, ütő, harangütő.

Klöppel, der, d. i. Knüttel, kótis, görtsös bot, bunkós bot; ein Werkzeug zum Verfertigen der Spitzen, tsipkeverő.

Klöppeln, z. B. Spitzen, tsipkét kötni v. verni; mit einem Klöppel verſehen, z. B. einen Hund, kölöntzöt kötni a' kutya nyakába.

Kloß, der, jede rundliche Maſſe, butzok, von Erde, göröngy, rög; eine Mehlſpeiſe, gombótz, furkó: Kloßig, adj. z. B. Brod, ragaszos, furkós p. o. kenyér: Klößchen, das, von Erde, göröngy, rög; zum Eſſen, gombótz, furkó.

Kloſter, das, klastrom: Kloſterbruder, der, szerzetes v. klastromi barát: Kloſterfrau, Kloſterjungfer, die, apátza: Kloſterleben, das, klastromi élet: Kloſternonne, die, apátza: Kloſterſchule, die, klastrombeli oskola: Kloſterſchweſter, die, nevendék apátza: Kloſterweſen, das, klastromi dolog v. állapot: Kloſterzucht, die, klastromi fenyíték.

Klotz, der, tuskó; Hackklotz, favágító, favágó tőke; als Schimpfwort, ostoba, buta ember.

Klötzchen, das, tuskótska.

Kluft, die, d. i. Ritze, Spalte, hasadék, nyilás, repedék; Höhle, barlang, üreg.

Klüftchen, das, nyilás, üregetske:

Klüftig, adj. nyilásos, hasadékos, üreges.

Klug, adj. klüger, der, die, das klügſte, ſt. einſichtsvoll, eszes, okos, értelmes, bölts; ſt. vor- oder umſichtig, vígyázó, magára vígyázó; erfahren, geſchickt, tapasztalt, tanult; gelehrt, tudós, tanult; ſchlau, liſtig, fortélyos, ravasz; adv. eszesen, okosan, böltsen, ſehr klug, igen okosan, igen böltsen, aus jemanden klug werden, megérteni és elérteni valaki gondolatját; voll Kenntniße, ügyesen, értelmesen; ſchlau, fortélyosan, ravaszúl: Klugheit, die, Verſtand, Einſicht, okosság, eszesség, józan okosság; Vor- oder Umſicht, előrevígyázás; Einſicht, Erfahrung, esméret, értelem, tapasztalás; Liſt, fortély, ravaszság.

Klugheitslehre, die, okosság tudománya, oktató tudomány.

Klügeley, die, okoskodás, mesterkedés, mesterséges fogásokkalvaló élés, böltselkedés.

Klügeln, böltselkedni, fortélyoskodni, fortélyosan okoskodni, mesterkedni.

Klügler, der, fortélyosan okoskodó, böltselkedő.

Klüglich, adv. okosan.

Klump, Klumpe, der, eine formloſe Maſſe, formátlan v. öszveállot darab, göröngy, rög, z. B. Gold, Eiſen, egy darab arany, vas; ſt. Haufe, Menge, rakás, tsoport.

Klumpenweiſe, adv. von Dingen, tsoportonként.

Klümpchen, das, darabka, tsomótska, rögötske.

Klümperig, adj. tsoportos, göröngyös, rögös, darabos.

Klümpern, ſich, darabokra oszlani, öszveállani tsomóban, öszvetsomósodni v. göröngyösödni.

Klunker, der, lefüggő darab; tzafrang: Klunkererbſe, die, rózsás borsó.

Klumſe, die, nyílás, hasadék.

Kluppe, die, szoros hely, zug; tsiptető.

Klyſtier, das, klisztír: Klyſtierſpritze, die, klisztírozó, hasfetskendő: Klyſtieren, krisztírozni valakit, klisztírt adni valakinek.

Knabe, der, gyermek, fiúgyermek, férjfigyermek, fiú.
Knabenalter, das, Knabenzeit, die, gyermekkor, gyermeki kor: Knabenhaft, Knabenmäßig, adj. gyermekes; adv. gyermekesen: Knabenkraut, das, kosbor: Knabenſchule, die, fiú gyermekoskola: Knabenſtimme, die, gyermek- v. fiúhang: Knabenſtreich, der, gyermeki tsintalanság v. pajkosság.
Knäblein, das, fiútska, gyermeketske, kis fiú v. gyermek.
Knack, (Knacks) der, pattanás, rettsenés; repedés, hasadék.
Knacken, pattanni, roppantani, rettsenni, durranni, mit den Fingern, fittyegetni; Nüße, diót törni: Knacken, das, pattanás, roppanás, rettsenés.
Knacker, der, törő, pattantó; Nußknacker, diótörő, mogyorótörő. Knackweide, die, rekettye: Knackwurſt, die, füstölt kolbász.
Knall, der, durranó hang, durranás, pattanás: Knallbüchſe, die, bodzafapuska.
Knallen, durranni, pattanni, szóllani mint a' puska, mit der Peitſche, az ostorral durrantani, pattantani, tsördítni: Knallen, das, durranás, pattanás.
Knallglas, das, Knallkügelchen, durranó üveggolyóbisotska: Knallgold, das, durrogó arany: Knallpulver, das, durrogó puskapor.
Knapp, adj. faſt zu eng, szűk, feszes, szoros p. o. ruha, lábbeli; trop. kaum ausreichend, szűk, nehezen kapható, kevés; ſt. wirthſchaftlich, takarékos, szűkmarkú, ſie oder er iſt ein wenig knapp, egy kevéssé szűkmarkú ő; adv. szűken, szorosan, feszesen, p. o. áll a' ruha; dürftig, szűkön, alig; nehezen; takarékosan, szűkmarkú módon; ſt. kurz, hamar, tüstént, mindjárt, z. B. knapp darauf, mindjárt azután, er kam knapp nach mir, tüstént utánnam jött.
Knappe, der, ehemals der Diener eines Ritters, apród, fegyverhordozó, nemes lovaslegény: ſt. Geſell, legény, Mühlknappe, molnárlegény, Bergknappe, bányászlegény. Knappen, ſt. knacken, pattogni, mint a' tűz; rágni, harapni.
Knappheit, die, szorosság, szükeség; szükség, szűkvolta valaminek, takarékosság.
Knappſack, der, tarisznya, szűkó.
Knappſchaft, die, in Bergweſen, bányászság, bányászok, bányász legénység.
Knorpeln, portzogni, vartzogni, portzogatni; nyikorogni, tsikorogni p. o. a' lábbeliével, nyikorgatni valamit.
Knarre, die, keleptze, tsikorgómír. Knarren, tsikorogni, nyikorogni, mint az új kerék, az ajtó: Knarren, das, tsikorgás: Knarrig, adj. tsikorgó.
Knaſter, der, knaszterdohány.
Knaſterbart, der, morgó medve; ein mürriſcher Menſch, zsémbes ember
Knaſtern, vom Feuer, pattogni, mint a' fatűz.
Knauel, Knäuel, der, gombolyag: Knäulchen, das, kis gombolyag.
Knauf, der, der oberſte Theil einer Säule, oszlop fejezet; ſt. Knopf, gomb.
Knaupeln, d. i. nagen an etwas, rágódni; daher tändeln, babrászni, gyermekeskedni valamivel.
Knauſer, der, fukar, zsugori, zsobrák, fösvény: Knauſerey, die, fukarság, zsugoriság, zsobrákság.
Knauſerig, adj. fukarkodó, zsobrákos, fösvényes; adv. fukarkodva.
Knauſern, fukarkodni, zsobrálkodni, fösvénykedni.
Knebel, der, fustély, keresztfa, husáng; petzek; görtsös bot, bunkós-furkós bot; az ujjnak közép íze.
Knebelbart, der, bajusz, bajtz, bajsz: Knebelſpieß, der, lándzsa.
Knebeln, öszvehuságolni v. kötni, p. o. kévét; jemanden knebeln, felpetzkelni valakinek a' száját, trop. megbotozni v. megverni valakit; jemanden Händ und Füße knebeln, négykézláb öszvekötni valakit.
Knecht, der, szolga; béresszolga; trop. der Sünde Knecht ſeyn, a' bünnek szolgálni: Knechtiſch, adj. szolgai; knechtiſche Furcht, szolgai félelem; adv. szolgai módon: Knechtſchaft, die, szolgaság.
Kneif, oder Schuſterkneif, der, horgas kés, sarkfaragó, kerítő (tsizmadia műszer); Kneifen, tsípni

tsípni, megtsípni: Kneifer, der, búvár, (madár).
Kneipe, die, sarkfaragó, kerítő, t. i. tsizmadia műszer.
Kneipen, eig. tsípni, tsipkedni; trop. ſt. wehe thun, z. B. die Schuhe kneipen, a' tsizma szorítja a' lábomat; es kneipt mich was im Leibe, tsikarja valami a' hasamat p. o. a' kólika; mit Worten, megsérteni t. i. szóval v. megvágni: Kneipen, das, tsípés, tsipkedés; mit Worten, sértegetés; im Unterleibe, rágás, hasrágás, hastsikarás.
Kneipſchenke, die, kortsma.
Kneipzange, die, kis harapófogó.
Kneten, dagasztani, gyúrni, p. o tésztát: Kneten, das, dagasztás, gyúrás.
Knick, der, kottzanás, rettsenés.
Knicken, kottzanni, rettsenni; die Knie einbiegen, térdet hajtani; geizig seyn, fösvénységből elzsarolni, eltsikarni; zerbrechen, elpattantani, elrepeszteni, elrettsenteni.
Knicker, der, zsugori, zsobrák, fukar: Knickerey, die, fukarság, zsugoriság: Knickerig, adj. zsugori, szűkmarkú, fukarkodó; adv. fukarkodva: Knickern, fösvénykedni, zsobrákodni.
Knicks, der, térdhajtás (az aszszonyokról), einen Knicks machen, valakinek térdet hajtani.
Knie, das, térd; auf die Knie fallen, térdre esni, auf den Knieen bitten, térden állva kérni valamit; Sprchw. etwas übers Knie brechen, d. i. obenhin machen, valamit tsak imígy amúgy tsinálni, v. téltűl végezni, hebehurgyán bánni valamivel.
Kniebund, das, térdkötő: Kniebeuge, die, térdhajlás: Kniebeugung, die, térdhajtás: Kniebug, der, térdhajlás: Kniefall, der, térdesés.
Kniegeige, die, kis bőgőhegedű: Kniegelenk, das, térdhajló íz: Kniegürtel, der, térdkötő szíj: Kniekehle, die, térdhajlás alja.
Knien, térdepelni, térdelni, térden állani: Knien, das, térdepelés, térdelés: Knieriemen, der, ſt. Kniegürtel, térdkötő szíj; bey Schuſtern, térdheveder: Knieſcheibe, die, térdkaláts.
Kniff, der, ſt. Kneipen, das, tsipés, tsipkedés; trop. ein liſtiger Kunſtgriff, fortély, fortélyos mesterség, ravaszság.
Knipp, der, fitty: Knippchen, das, fitty, ein Knippchen, (Schnippchen) ſchlagen, fittyet vetni; ein Schlag auf die Fingerſpitzen, az ujja hegyire kottzantás, a' körmére ütés: Knippſen, a' körmére ütni, körmöst adni valakinek.
Knirren, knarren, tsikorogni: Knarren, das, tsikorogás.
Knirſchen, wie der Schnee, tsikorogni; mit den Zähnen, tsikorgatni a' fogait.
Kniſtergold, das, papirosarany.
Kniſtern, vom Feuer, sustorogni, sustorékolni, mint a' tűz: Kniſtern, das, sustorgás, sustorékolás.
Knittern, nyikorogni.
Knoblauch, der, foghagyma.
Knochen, der, tsont, ohne Knochen, tsontatlan: Knochenartig, adject. tsontnemű: Knochenbruch, der, tsonttörés: Knochenfett, das, tsontvelő, tsontból kifőzött zsír: Knochenfraß, der, tsontveszés, tsontrohadás.
Knochengebäude, das, tsontalkotmány: Knochenhaus, das, tetemház: Knochenhaut, die, tsonthártya: Knochenlehre, die, tsontváztudomány: Knochenlos, adj. tsontatlan.
Knochenmann, der, ſt. Tod, halál: Knochenmark, das, tsontvelő.
Knochicht, adj. tsontszabású: Knochig, adj. tsontos: Knochenſtein, der, tsontenyv, tsontforrasztó föld.
Knöchel, der, bötyök, ízbötyök; bütykő, bütyök, ízbötyök a' hajlásoknál, p. o. az ujjakban; der Knorren, boka, bokatsont: Knochen, das, tsontotska: Knöchern, adj. tsontbólvaló, tsont.
Knocke, die, egy fej v. marok, p. o. len, kender 's a' t.
Knödel, das, gombótz, furkó.
Knollen, der, púp, tsomó, a' testen; nagy darab kenyér; ſtarke Wurzeln an Pflanzen, gyümőgyökér. Knollig, adj. gyümős; púpos, dombos, tsomós: adv. púposan.
Knopf, der, gomb, Degenknopf, markolatgomb, am Stocke, bunkó, görts; an Kleidern, gomb, pityka: Knopfgießer, der, gomb-

öntő: Knopfloch, das, gomblyuk: Knopfmacher, der, gombtsináló, gombmíves, gombos.

Knöpfchen, das, gombotska; pitykétska: Knöpfen, gombolni, begombolni.

Knopper, die, gubits, gubats, suska.

Knorpel, der, portzogó: Knorpelartig, adj. portzogónemű: Knorpelicht, adj. portzogó szabású: Knorpelig, adj. portzogós: Knorpelkirsche, die, ropogós tseresnye.

Knorren, der, an Füßen, boka; púp, gümő, tsomó: Knorrig, adj. gümős, tsömős.

Knospe, die, an Bäumen, bimbó; an Blumen, virágbimbó: Knospen, bimbózni: Knöspchen, das, bimbótska.

Knoten, der, am thierischen Körper, tsomó, gümő; an Pflanzen, bötyök, bütyök, görts, tzikkely, gerézd; an einem Stricke, tsomó, görts, tsimbók; trop. ein Hinderniß, dessen Hebung ungewiß ist, gánts, nehézség, ein unauflöslicher Knoten, elháríthatatlan akadály, da steckt der Knoten, itt a' gánts, itt a' bökkenő; der Knoten des Flachses, a' len bugája.

Knotenlos, adj. görtsetlen, tsimbókatlan: Knotenperücke, die, tsimbókos vendéghaj:

Knotenstock, der, görtsös v. bunkós bot: Knotig, adj. gombos, tsomós, görtsös, tsimbókos; adv. tsomósan, görtsösen: Knötchen, das, tsomótska, tsimbókotska; vom Getreide, bütyök, bötyök:

Knöteln, tsomót v. tsimbókot kötni a' tzérnán.

Knülle, die, eine Falte am Kleide, rántz: Knüllen, Falten machen, öszvetörni, öszverántzolni p. o. ráüléssel a' ruhát.

Knüpfen, megkötni, tsomót kötni rajta; öszvekötni v. foglalni, egyesítni, egybekaptsolni: Knüpfung, die, kötés, öszvekaptsolás, gombolás.

Knurren, wie Hunde, morogni, korogni; trop. unwillig werden, morogni valami ellen: Knurren, das, morgás: Knurrig, adj. morgós, morgó.

Knüte, die, kantsuka: Knuten, megkantsukázni.

Knüttel, der, bunkós v. furkós bot: Knüttelholz, das, gajfa, gajas fa, furkos v. bunkosfa. Knütteln, jemanden mit Knüttel schlagen, megdorongolni; einen Knüttel anhängen, dorongot kötni reá; Knüttelvers, der, sántikáló vers, hitvány vers; bitzegő rímes v. véghangos vers.

Kobalt, der, kobál, kobald: Galmai, kalaminértz: Kobalterz, das, kobaldértz.

Kobe, Koben, der, Schweinstall, disznóól, hídas.

Kober, der, fedeles kosár, kaska, veszső kosár.

Kobold, der, Berggeist, manó.

Koch, der, szakáts; der Hunger ist der beste Koch, legjobb fűszer az éhség; eine Kinderspeise, felfújt kása.

Kochen, főzni, megfőzni, p. o. ételeket, forni, főni, mint a' víz; vom Blute, buzogni forrni; statt verdauen, emészteni; megemészteni; gekocht werden, megfőni, megfőzettetni. Kochen, das, főzés; megemésztés.

Kocherey, die, das ist ein schlechtes Kochen, főzkélés.

Kochfleisch, főznivaló hús: Kochgefäß, das, főzőedény: Kochgeräthe, das, főző eszközök: Kochgeschirr, das, főzőedény.

Kochjunge, der, kukta, szakátsinas: Kochkunst, die, főzés mestersége, szakátsság. Kochlöffel, das, főzőkalán, v. kanál. Kochofen, der, főzőkementze.

Kochsalz, das, főttsó, t. i. mellyet sós vízből főznek. Kochtopf, der, főzőfazék. Kochwasser, das, főznivaló víz. Kochzucker, der, konyhatzúkor. Köchinn, die, szakátsné, szakáts aszszony.

Köcher, der, tegez, nyíltok.

Köder, der, tsalogató étek, masztag. Ködern, durch eine Lockspeise anlocken, étekkel tsalogatni, tsaló étket húzni a' halfogóhorogra.

Kofent, der, szaladser, serallj.

Koffer, der, hőrláda, bőrös láda.

Kohl, der, édes káposzta, brauner Kohl, kék káposzta; grüner Kohl, olasz káposzta, weißer Kohl, oder Kopfkohl, fejes v. fós káposzta.

Kohlgarten, der, konyhakert, veteményeskert. Kohljahr, das, bő káposzta termő esztendő. Kohlkopf, der, káposzta fő v. fej. Kohllaus, die, korpa féreg, levélész. Kohlmarkt, der, veteményes-káposztás-zöld piatz. Kohlmeise, die, große, szén tzinke v. tzinege; die kleine, erdei széntzinke. Kohlrübe, die, kolorábé, kalaráb. Kohlraupe, die, káposzta hernyó; Kohlstengel, Kohlstrunk, der, káposztatorzsa.

Kohlholz, das, szénnekvaló fa. Kohlschwarz, adj. fekete mint a' szén. Kohlstaub, der, szénpor.

Kohle, die, szén, glühende, eleven, todte, holt szén. Kohlenbrennen, szenet égetni.

Kohlenbauer, der, szénáros. Kohlenbecken, der, szenes serpenyő. Kohlbrenner, der, szénégető. Kohlbrennerey, die, szénégetés. Kohlendampf, der, széngőz. Kohlenerz, das, szénértz. Kohlenfeuer, das, széntüz. Kohlenflötz, der, kőszén.

Kohlenhandel, der, szénnelkereskedés. Kohlenhändler, der, szénáros: Kohlenkorb, der, szenes kosár. Kohlenmeiler, der, szénnek égetendő rakásfa.

Kohlenpfanne, die, szenes serpenyő. Kohlenpulver, das, szénpor. Kohlensäure, die, szénsavany. Kohlenschaufel die, szénvonó. Kohlenstaub, der, felszálló szénpor. Kohlenschwarz, das, szénfesték.

Kohlentopf, der, szenes fazék. Kohlenwagen, der, szenes szekér.

Köhlchen, das, szenetske.

Köhler, der, szénégető. Kohlerhütte, die, szénégető kalyiba.

Köhr, Köhre, die, Wahl, választás. Köhren, választani.

Köcken, spyen, hányni, okádni.

Kolbe, die, Kolben, der, agya, feje v. bunkója valaminek; an der Flinte, puskaagya; der geschorne Kopf eines Menschen, kopasz v. nyírett fő; an einigen Wassergewächsen, buzgány; ein Streitkolben, buzgány; Destillerkolbe, lombik; statt Samenkapsel, magtok, maghüvely. Kolbicht, adj. buzgányos; bunkós.

Kolbig, adj. bugás, bunkós, bütykös.

Kolik, die, kólika, köldöktsömör, die Kolik haben, köldöktsömörben szenvedni.

Kolk, der, Pfütze, Sumpf, motsár, tótsa, posvány.

Koller, das, statt Halstuch, nyakravaló, ein Halbhemde, ingváll, Bekleidung ohne Aermel, derékravaló, mejjrevaló (ujjatlan ruha.)

Koller, der, Pferdekrankheit, dühödés, megdühödés, dühkórság, bokrosság. Kollerig, adj. bokros, dühödt, veszett. Kollern, statt rollen, hengerítni, hengergetni; den Koller haben, megdühödni, megveszni.

Kolon, das, das ist Doppelpunkt, kettőspont, kétpont.

Koloß, der, bálványkép, rettentő nagyságú alkotmány, óriási bálvány. Kolossalisch, adj. óriási, rettentő nagyságú.

Kolter, die, das ist Bettdecke, lepel, takaró, zsabrák, ágyterítő. das Kolter, das ist Pflugmesser, Pflugschar, tsoroszlya, szántóvas.

Komet, der, üstökös tsillag.

Komiker, der, tréfás versköltö, ein komischer Schauspieler, enyelgő színjátszó. Komisch, adj. zur Komödie gehörig, vígjátéki, vígjátékhoz való; statt lustig, possirlich, enyelgő, tréfás, nevetséges, víg, furtsa; adv. tréfásan, enyelegve, nevetségesen, nevettető módon.

Komma, das, vonás.

Kommen, jönni, zu jemanden kommen, valakihez menni, t. i. oda, valakihez jönni, t. i. ide, oft wohin kommen, járni valahová; glücklich davon kommen, szerentsésen megszabadúlni: einem zu Hülfe kommen, valakinek segítségére menni; statt ankommen, el-v. megjönni; el-v, megérkezni z. B. die Gäste sind gekommen, eljöttek v. elérkeztek a' vendégek; scharf an einander kommen, tüzesen egymásba kapni; aus der Noth, aus den Schulden kommen, kiszabadúlni a' szükségből v. kivergődni az adósságból; auf einen Einfall kommen, valami gondolatra vete-

medni; jemanden gleich kommen, valakivel felérni, hasonló lenni hozzá p. o. erőre, tehetségre, tudományra ée; bey etwas zu kurz kommen, kárt vallani, veszteni valamiben; mit jemanden überein kommen, megegyezni valakivel; zu Kräften kommen, erősödni. zu Athem kommen, lélekzetet vehetni; auf die Spur kommen, nyomába akadni; zu Ende kommen, elvégződni. Kommen, das, jövés, jövetel, megjövetel, megérkezés, menés.

Komödiant, der, játékszíni játszó. Komödie, die, das ist Lustspiel, vígjáték; Schauspiel, játékszíni darab; trop. Lustbarkeit, Schäckerey, tréfa, mulatság, tréfálódás; Komödienhaus, das, játszószin.

Kompan, der, társ, pár, pajtás.

König, der, Király; trop. König im Schachspiele, Király a' sakjátékban, der König eines Festes, födísze, dísztárgya valamelly innepi pompának; im Bergbau, der Silberkönig, ezüstkirály, v. tisztított ezüst, fínom ezüst; von Thieren, z. B. der Adler, ist der König der Vögel, a' sas a' madarak királya; Königinn, die, Királyné; die Geliebte, die Herzenskönigінn, uralkodó, királyné p. o. valaki szívén; die Mutterbiene, királyné a' méhek között. Königlich, adj. királyi, p. o. hatalom; statt trefflich, erhaben, felséges, ditső; adv. királyi módon. Königreich, das, ország, királyság. Königthum, das, királyi birodalom.

Königsbinde, die, királyi főékesség: Königsburg, die, királyi palota: Königskrone, die, királyi korona: Königsmantel, der, királyi palást: Königsmörder, der, király gyilkosa: Königsmord, der, királymegölés: Königsschloß, das, királyi palota v. kastély, királyi vár: Königssohn, der, királyfi. Königsstadt, die királyi lakó város v. lakhely: Königsstamm, der, királyi törzsök v. nemzetség, királyi vér: Königsstraße, die, királyút. Königsthron, der, királyi szék v. trón: Königstitel, der, királyi tzím: Königstochter, die, király leánya v. kisasszony; Königswahl, die, királyválasztás: Königswasser, das, királyvíz: Königswürde, die, király méltóság: Königszepter, das, királyi páltza.

Können, - hatni, - hetni, z. B. ich kann schreiben, írhatok, das kann ich thun, azt tehetek; es kann seyn, das ist, es ist möglich, meglehet, lehetséges dolog - es ist glaublich, hihető; man kann, lehet; statt im Stande seyn, z. B. wenn ich das könnte, ha azt megtehetném, ich kann nicht bezahlen, nem fizethetek meg, nem telik tőlem, hogy megfizessek statt wissen, verstehen, tudni, érteni, deutsch können, németúl tudni, azt érteni és beszélni, etwas auswendig können, valamit könyvnélkűl tudni; statt vermögen, gelten, tehetni, érni t. i. valakinél; dafür können das ist an etwas Schuld seyn, tehetni róla v. valamiről, oka lenni valaminek, ich kann nicht dafür, nem tehetek róla, nem vagyok oka.

Kopal, der, kopálgyanta.

Kopf, der, fő, fej. phr. sich im Kopf kratzen, fejét vakarni - aggódni; einen beym Kopf nehmen, valakinek a' fejét által ölelni - fülön fogni, megragadni v. fogságra vinni valakit; jemand den Kopf vor die Füße legen, valakinek fejét venni; den Kopf verlieren, elveszteni az eszét; jemanden den Kopf waschen, megmosni valaki fejét, az az, jól lehordani v. megpirongatni valakit; trop. statt Gedanken, Vorstellungen, ész, gondolat, z. B. es geht mir etwas im Kopfe herum, valami forog az eszemben, azon törődöm; statt Gedächtniß, fej, emlékezet, aus dem Kopfe, könyv nélkűl, tsak a' fejéből, p. o. beszélleni; statt Anlagen, Fähigkeiten, ész, fej v. fő, z. B. es fehlt ihm nicht an Kopfe, van neki esze v. tehetsége; statt Mensch, z. B. ein guter Kopf, jó fejű v. derék eszű ember, ein unruhiger Kopf, nyughatatlan eszű ember, ein eigensinniger Kopf, magafejű ember; viele Kö-

pfe, viel Sinn, valahány ház, annyi szokás, a' mennyi az élő, annyi az ítélő; alles was einem Kopfe ähnlich iſt, z. B. der Kopf einer Stecknadel, a' gombostő feje v. gombja, der Kopf eines Nagels, a' szegfeje.

Kopfader, die, a' főere: Kopfarbeit, die, főbeli v. észbeli munka, észszel dolgozás; Kopfband, das, főszorító pántlika; Kopfbrechen, das, főtörés, fejtörés; Kopfbrechend, adj. fejtörő, gondolkozásba kerülő; Kopfbürſte, die, fejbe osta, etset; Kopfdecke, die, fejrevaló.

Kopffieber, das, főbeli hideglelés.

Kopfförmig, adj. fejformájú; Kopfgeld, das, főrevetett adó, főadó, főportzió: Kopfgrind, der, kosz; Kopfhaar, das, haj: Kopfhänger, der, tettetett szent, képmutató; Kopfhängerey, die, tettetett kegyesség.

Kopfjoch, das, fejjárom, fejiga; Kopfkiſſen, das, főalj, fejalj, vánkos: Kopfkohl, der, fős v. fejes káposzta; Kopfkrankheit, die, főfájás, főbéli betegség; Kopflaus, die, tetű, t. i. a' fejen; Kopflos, adj. fejetlen, fejtelen; trop. ſtatt unverſtändig, esztelen, ostoba; adv. esztelenül, ostobáúl.

Kopfmuskel, der, főinak, főbeli inashús: Kopfnicken, das, fővelintés, bókolás: Kopfnuß, die, serke: Kopfputz, der, fejrevaló ékesség, fejtsín.

Kopfſalat, der, fejes v. fős saláta.

Kopfſchmerz, der, fő- v. fejfájás; Kopfſchmuck, der, főékesség; Kopfſteuer, die, főreadó, fejtőlvaló adó; Kopfſtoß, der, fejütődés, fejütés; Kopfſtück, das, fejrész, része a' főnek; eine Münze, kis ezüst pénz neme.

Kopftuch, das, fejrevaló kendő; Kopfwaſſerſucht, die, fővízkórság; Kopfweh, das, főfájás; Kopfwunde, die, fejenvaló seb.

Kopfwuth, die, dühös bódulás.

Köpfchen, das, fejetske; trop. natürliche Kraft, Verſtand, ész, elmebéli tehetség, fő; z. B. er hat ein gutes Köpfchen, jó esze v. jó feje van; an Gewächſen, und andern Dingen, gombotska.

Köpfen, Menſchen, lenyakazni valakit, elütni v. elvenni valaki fejét; Bäume, letetőzni, a' tetejét levágni; Köpfen, das, fővétel, lenyakazás.

Koppe, die, z. B. des Baumes, fő; ſtatt Gipfel eines Berges, hegytető, tető.

Koppel, die, ſtatt Band, kötelék, kötő; ein Koppel Hunde, öszvefűzött kutyák v. kopók; Degenkoppel, kardszíj; ein eingezäunter Ort, kerített holy: Koppelhuth, közös legeltetés: Koppeljagd, die, közös vadászat.

Koppeln, öszvekötni, öszvefűzni; Koppelriemen, der, fűzérszíj, tsatlószíj.

Koppen, köpfen, tetejét lenyesni, levágni.

Koralle, die, kláris, kláriskorall, korall, korallmoh.

Korallendrechsler, der, kláris- v. klárisesztergályos; Korallenfang, der, Korallen Fiſcherey, die, korallmoh halászat; Korallenmacher, der, korallmetsző; kláris míves; Korallenſchnur, die, egy fűzér korall; Korallenſtein, der, kláris v. korallkő.

Korb, der, kosár (garabó); trop. abſchlägige Antwort bey Heirathsangelegenheiten, beſonders von Mädchen, üres kosár, elútasító v. üres válasz, einen Korb bekommen, üres kosarat kapni; ein Wagenkorb, kas, kotsikas.

Korbbouteille, die, béfont palatzk v. karafina; Korbflechter, Korbmacher, der, kosárfonó v. tsináló; Korbſchlitten, der, kasosszán; Korbweide, die, rekettye.

Körbchen, das, kosárka, kosaratska, kaska.

Korduan, der, kordovány.

Koriander, der, koriándrom.

Korinte, die, Korintchen, aprószőlő, apró fekete mazsola.

Kork, der, dúgókéreg; Korkbaum, der, dugókérgű tölgyfa; Korkſohle, die, kéregtalp; Korkſtöpſel, der, kéregdugó, palatzkdugó.

Korn, das, überhaupt, jeder rundliche Körper, z. B. von Sand, ꝛc. szem, szemetske, morzsa; beſonders der rundliche Same der Getreidearten, szem p. o. búza,

rozs, árpa, egy szem mag, egy mag; am Schießgewehre ein kleines Köpfchen zum Zielen, tzélpont, tzélzó pont a' puska végén, etwas aufs Korn nehmen, valamit tzélba venni, auf dem Korn haben, valamire fordítni fígyelmetességét; in enger Bedeutung, das Getreide, gabona, élet, oder ſtatt Roggen, rozs; trop. ein Mann von alten Schrot und Korne, ősi igaz ember.

Kornacker, der, gabonás föld, gabonatermő v. rozszsal bevetett föld; Kornähre, die, gabona v. rozsfej, v. kalász; Kornbau, der, rozstermesztés; Kornblume, die, búzavirág; Kornboden, der, életes ház v. padlás, gabonatsűr v. tárház; Kornbrand, der, üszög.

Kornerndte, die, rozsaratás; Kornſege, die, szórólapát; Kornfeld, das, rozsföld; Korngabel, die, gabonahányó villa; Korngarbe, die, rozskéve, gabonakéve.

Kornhalm, der, gabonaszár; Kornhandel, der, rozszsal v. gabonakereskedés; Kornhändler, der, gabonakereskedő; Kornhaufen, der, egy rakás rozs v. gabona, garmada; Kornhaus, das, életes v. gabonaház; Kornhülſe, die, gabonatok.

Kornjahr, das, gabonatermő esztendő. Kornkaffee, der, rozskávé; Kornkammer, die, gabonás kamara; ein kornreiches Land, bő gabonatermő tartomány; Kornkaſten, der, hombár, szuszék.

Kornland, das, gabonatermő ország, gabonával bővelkedő tartomány; Kornlerche, die, mezei patsirta; Kornlieferung, die, gabonaadás.

Kornmagazin, das, gabonatárház; Kornmangel, der, gabona szűke. Kornmarkt, der, gabona piatz; gabona vásár; Kornmaaß, das, gabonamérő, mértze; Kornmehl, das, rozsliszt; Kornmeſſer, der, gabonamérő; Kornmohn, der, pipats; Kornmühle, die, gabonamalom, gabonaörlő malom; Kornmutter, die, anyarozs.

Kornnägelein, das, konkoly; Kornpreis, der, élet v. gabona ára; Kornreich, adj. reich an Getreide, gabonával bővelkedő, bő gabona termő; an Roggen, bő rozstermő; Kornroſe, die, mezei mák, pipats.

Kornſack, der, életes zsák; Kornſchätzer, der, élethetsülő, gabonaárszabó; Kornſchaufel, die, szórólapát; Kornſchiff, das, gabonás hajó; Kornſpeicher, der, gabonatsűr, páhó, életes tárház.

Kornwicke, die, borzas lednek v. vadlentse; Kornwucher, der, gabonával uzsoráskodás; Kornwucherer, der, gabonával uzsoráskodó; Kornwurm, der, zsizsik, zsúzsok; Kornzehnte, der, gabonatized.

Körnchen, das, szemetske, magotska; ſtatt ein Bischen, morzsa, szemetske.

Körnen, d. i. in Körner formen, z. B. Bley, Gerſte, ꝛc. darálni; durch Körner anlocken, z. B. Vögel, szemmel valahová tsalogatni, magához tsalogatni; Korn bekommen, szemesedni, magvasodni.

Körnig, adj. aus Körnern beſtehend, szemes, magvas, magos; ſtatt feſt, tömött, kemény; ſtatt nachdrücklich, nyomos, fontos.

Körnlein, das, szemetske, magotska.

Körnung, die, tsalogatás; szemesedés, magvasodás.

Körper, der, test; Körperbau, der, testalkatás; Körperbewegung, die, testmozgás; Körperbildung, die, test formája; Körperchen, das, testetske; Körpergröße, die, test nagysága; Körperhaltung, die, testállás, testalkatás; Körperkraft, die, test ereje, testi erő.

Körperlich, adj. testi, testbeli, ein körperlicher Fehler, testi hiba; ein körperlicher Eid, d. i. ein feyerlicher Eid vor Gericht, hit letétele a' bíró előtt; adv. testi módon, testiképpen.

Körperlos, adj. testetlen.

Körperſchaft, die, egyesület, egyesült társaság; Körperſchwäche, die, testi gyengeség; Körperſtoff, der, test matériája v. miſége.

Körperübung, die, testi gyakorlás, Körperwelt, die, testi világ, világi dolgok.

Koſen, enyelegni, tsatsogni, tréfálódni, barátságosan beszélgetni.

Koſt, die, eledel, élés, élelem, asztal; Koſt geben, valakinek asztalt adni; einen zu jemanden in die Koſt geben, asztalra adni valakit valakihez; in die Koſt nehmen, valakit asztalra fogadni; woher ſoll ich die Koſt nehmen? miből éljek?

Koſtbar, adj. was viel koſtet, drága, nagy árú, költséges, a' mi sokba kerül; einen großen Werth habend, jeles, derék, betses, drága, p. o. ajándék, die Zeit iſt das Koſtbarſte, legdrágább az idő; adv. ſtatt theuer, drágán, nagy áron, ſich koſtbar kleiden, drága ruhában járni; vortrefflich, jelesen; Koſtbarkeit, die, drágaság, betsesség, jelesség; eine koſtbare Sache, drága portéka v. dolog; Koſtbarkeiten, drágaságok.

Koſten, die, ſtatt Aufwand, költség; Koſten verurſachen, költséget okozni valakinek, költségbe verni valakit; ſtatt Schaden, Nachtheil, kár, veszteség, ſich auf Koſten anderer bereichern, más kárával gazdagodni, auf Koſten der Geſundheit ſchwelgen, az egésség kárára v. romlására dorbézolni.

Koſten, d. i. Aufwand verurſachen, erfordern, kerülni, valamibe, p. o. pénzbe, munkába, nichts koſten, semmibe se kerülni; ſtatt verkauft werden, árának lenni, kerülni valamibe, z. B. wie viel koſtete dieſes Buch? mi vólt az ára ennek a' könyvnek? mennyibe került? das Buch koſtet mir fünf Gulden? ez a' könyv öt forintomba van.

Koſten, durch den Geſchmack unterſuchen, kóstolni, megkóstolni, p. o. bort; etwas oft koſten, kóstolgatni valamit; Koſten, das, kóstolás.

Koſtenanſchlag, der, a' költség számbavétele v. felvetése; Koſtenerſatz, der, a' költség megtérítése; Koſtenfrey, adj. minden költségtől ment; adv. költség nélkül.

Koſtfrey, adj. szabad asztalú, koſtfrey ſeyn, szabad asztalon lenni valakinél; Koſtfreyheit, die, ingyen tartás.

Koſtgänger, der, Koſtgängerinn, die, asztalon lévő, asztaltartó valakinél, kosztos; Koſtgeld, das, asztaltartáspénz, asztali pénz; Koſtherr, der, asztaladó.

Koſtverächter, der, Koſtverächterinn, die, ételben válogató, finnyás; Koſtſpielig, adj. költséges, sokba kerülő, drága.

Köſtlich, adj. herrlich, derék, jeles, ditső.

Koth, der, sár, trop. im Kothe ſtecken, elakadni a' sárban; ſtatt Miſt, ganéj; jede Unreinigkeit, motsok, undokság, tisztátalanság.

Koth, das, die Kothe, d. i. ein ſchlechtes Haus, vinnyó, kunyhó; ein Haus zum Salzſieden, sófőző ház; Kothgrube, die, ganéjverem, szemétgödör; Kothig, adj. sáros; adv. sárosan.

Kotzen, der, pakrótz.

Kotzen, ſtatt ſpeyen, hányni, okádni.

Krabbe, der, ollótlan rák.

Krabbeln, mászni, mászkálni; babrálni, bibírkálni.

Krach, der, retsegés, rettsenés, tsattanás; Krachen, rettsenni, tsattanni, ropogni, roppanni; Krachen, das, tsattanás.

Krächzen, károgni, krákogni, mint a' varjú; Krächzen, das, károgás.

Kraft, die, pl. die Kräfte, erő; beſonders phyſiſche Kräften Stärke, erő, erősség; geiſtige Kräften, erő, tehetség; ſtatt Wirkung, erő, hathatósság; ſtatt Fähigkeit zu etwas, tehetség, die Kraft zu denken, zu urtheilen, gondolkozó v. ítélő tehetség; ſtatt Macht, Gewalt, hatalom; auch als adv. z. B. Kraft meines Amtes, hivatalom ereje szerént, Kraft der Geſetze, a' törvények ereje szerént, a' törvények szerént.

Kraftaufwand, der, erős v. nagy költség, es erfordert einen großen Kraftaufwand, megkivanja, valami, hogy teljes erőnket reá fordítsuk; Kraftausdruck, der, erős kifejezés.

Kraftbrühe, die, erőadó leves, Kraftfülle, die, teljes erő.

Kraftlos, adj. erőtlen, erőtelen, gyenge; ohne Wirkung, Nachdruck, a' minek semmi ereje v. hathatósága nints; laukadt, gyáva

p. o. beszéd; ſtatt ungültig, foganatlan, sikeretlen; adv. erőtlenül, gyengén, sikeretlenül; Kraftloſigkeit, die, erőtlenség, gyengeség; ſtatt Unwirkſamkeit, sikeretlenség; ſtatt Ungültigkeit, meg nem állhatás.

Kraftmehl, das, lisztláng; Kraftmilch, die, erőadó téj, tapláló téj; Kraftſuppe, die, erőtadó leves; Kraftvoll, adj. teljes erejű, erős, hatalmas, hathatós erejű; Kraftwaſſer, das, erőtadó víz; Kraftwurzel, die, ezer jószer.

Kräftig, adj. erős, izmos; wirkſam, hathatós, p. o. orvosság, hatalmas p. o. eszköz; Kräfte habend, und gebend, von Speiſen und Getränken, nagy erejű, erős, szeszes p. o. bor, etzet; ſtark, nachdrucksvoll, hathatós; giltig, megállható, z. B. der Contract iſt nicht kräftig, ez a' kötelező írás meg nem állhat v. ennek nints ereje.

Kragen, der, an Kleidern, gallér; ſtatt Hals, nyak, jemanden beym Kragen faſſen, nyakon kapni valakit; Halsbekleidung von Kindern, Frauen, Geiſtlichen, nyaktakaró.

Kragſtein, der, (Bauk.) kiállókő a' falból, melly gerendát tart, oszlopkő.

Krägelchen, das, gallérotska.

Krähe, die, varjú.

Krähen, kukurékolni, mint a' kakas; trop. von Menſchen, rikoltani: Krähen, das, kukurékolás.

Krähenauge, das, varjúszem; Brechnuß, ebméreg, farkasmaszlag, vasbogyó: Krähenfuß, der, varjúláb: trop. ſchlechte Schriftzüge, ákombák betűk: Krähenklaue, die, varjúköröm.

Krahn, der, ein Hebezeug, emelőmív, emelő tsiga.

Kralle, die, köröm, p. o. ragadozó madaraknál: Krallen, krällen, karmolni, megkarmolni.

Kram, der, kis kalmárság, adásvevés; Gewürzkram, fűszerszámmal való kereskedés; ſt. Waare, portéka; trop. eine unbedeutende Sache, alávalóság, tsekélység.

Krambude, die, portékás holt v. sátor, deszkasátor: Kramladen, der, kis kalmárholt.

Kramen, kalmárkodni, apróságokat árúlgatni, apróságokkal kereskedni; bewegliche Sachen hin und her ſetzen, rakogatni ide 's tova valamit; Krämwaare, die, apró portéka.

Krämer, der, félkézkalmár, kis kalmár: Krämerey, die, kalmárkodás: Krämergewicht, das, kalmármérték: Krämerkümmel, der, jóféle kömény, bétsi kömény: Krämerzunft, die, kiskalmárok tzéhe.

Krammetsbaum, (Wachholderbaum) der, gyalogfenyő, boróka: Krammetsbeere, die, gyalogfenyőbogyó, borókabogyó: Krammetsvogel, der, húrosmadár.

Krampe, die, an den Schlöſſern, ütköző t. i. a' zárban.

Krämpe, die, karima, kalapkarima.

Krämpel, die, gyapjú gyaraló, kártó: Krämpeln, kártolni, gyaratolni v. gyaratni: Krämpeln, das, gyaratás, kártolás.

Krän, der, (Meerrettig) torma.

Krampf, der, görts, vonoglós szaggatás, ínvonoglás: Krampfader, die, értsomódzás: Krampfaderbruch, der, értsomószakadás: Krampfartig, adj. görtsnemű; adv. mint a' görts: Krampfen, ſich, vonoglani, öszvehúzódni: Krampffiſch, der, zsibbasztó rája: Krampfig, adj. görtsös, görtsben szenvedő: Krampfmittel, das, görtsszüntető eszköz v. szer.

Kranich, der, daru.

Krank, adj. beteg, egésségtelen, nyavalyás, gyengélkedő; krank ſeyn, beteg lenni, krank werden, megbetegedni, ſich krank ſtellen, betegnek tettetni magát; ſich krank lachen, majd megszakadni nevetében; ein kranker Fuß, fájós a' lába; trop. von der Seele, beteg, nyavalyás, an der Seele krank ſeyn, lelkében beteg lenni v. szenvedni; die Weinſtöcke ſind krank, a' szőlő tőkék sínlenek.

Krankhaft, adj. beteges, p. o. állapot.

Krankheit, die, betegség, nyavalya; trop. der Seele, d. i. Kummer, Fehler, Laſter, nyavalyásság, lelki betegség p. o. bú, epekedés, vétek, bűn.

Krankheitslehre, die, (Patholo-

gie,) betegség orvosló tudomány: Krankheitsſtoff, der, nyavalyanedv.

Krankenbeſuch der, z. B. machen, beteget látogatni: Krankenbett, das, a' beteg ágya, beteg ágy: Krankenhaus, das, betegek háza v. ispotálya, kórház: Krankenlager, das, betegágy: Krankenpflege, die, betegekkel bánás, betegek ápolgatása: Krankenſtube, die, betegek szobája: Krankenwärter, der, Krankenwärterinn, die, beteggel bánó, betegápolgató.

Kränkeln, betegeskedni, kornyadozni: Kränkeln, das, betegeskedés, kornyadozás.

Kränklich, adj. beteges: Kränklichkeit, die, betegesség, betegeskedés.

Kränken, Nachtheil zufügen, bántani, megsérteni valakit, sérelmére lenni valakinek, jem. Ehre kränken, valaki betsületében gázolni, azt megsérteni; grämen, boszszantani, búsítni valakit, das kränkt mich, az nekem nehezen esik, a' bánt engem, azt fájlalom; ſich kränken, búsúlni, epekedni, boszszankodni valamin: Kränkend, adj. búsító, sérelmes, sajnos: Kränkung, die, bántás, sértés, boszszantás, megbántás: boszszúság, kedvetlenség, sérelem, szomorúság, méltatlanság.

Kranz, der, pl. die Kränze, koszorú, Blumenkranz, virágkoszorú, Lorberkranz, babírkoszorú: trop. die jungfräuliche Ehre, szűzesség, in der Baukunſt, koszorúpárkány.

Kranzader, die, koszorúér, koronaér: Kranzbein, das, homloktsont: Kranzblume, die, koszorúvirág: Kranzflechter, der, Kranzflechterinn, die, koszorúfonó: Kranzförmig, adj. koszorúszabású: Kranzleiſte, die, pártázat, karima: Kranznaht, die, kaponyaválaszték.

Kränzchen, das, koszorútska; barátságos társaság, múlató társaság, a' mellyben esznek, isznak: Kränzen, megkoszorúzni.

Kräpfel, Kräppel, das, fánk, fánkotska.

Krapfen, der, fánk, seréllesztő fánk.

Krapp, der buzér.

Krater, der, die Oeffnung eines feuerſpeyenden Berges, a' tűzokádó hegy nyílása, töltsére.

Kratzbeere, die, szederj, kék v. mezeiszederj.

Kratzbürſte, die, vakaró: lóvakaró: Kratzeiſen, das, vakaró kés, vas.

Kratzen, vakarni, megvakarni, die Erde mit Füßen kratzen, kaparni a' földet a' lábaival, die Katzen kratzen, a' matskák körmölnek v. karmolnak; ſich kratzen, vakaródzni, ſich hinter den Ohren kratzen, eig. vakarni a' füle tövit, uneig. in Verlegenheit ſeyn, vakarni a' fejét, megakadni, megszorúlni; trop. die Feder kratzt, kartzol a' penna; auf der Geige kratzen, nyiszorgatni a' hegedűt; der Wein kratzt, káparja a' fanyar bor az ember torkát: Kratzen, das, vakarás, kaparás, körmölés, karmolás.

Krätze, die, Hautkrankheit, rüh, sennyedék, sönnyedék; Ueberbleibſel bey Arbeiten, hulladék, értzhulladék, salak: Krätzer, der vakaró; ein ſaurer Wein, tsavitzka: Krätzig, adj. rühes, sennyedékes: Krätzſalbe, die, rühír rühkenőts.

Kräuel, der, húsvilla, tsípő villa.

Krauen, vakarni, vakargálni.

Kraus, adj. bodor, kondor, göndör, p. o. haj, szőr; fodor, p. o. káposzta, saláta, tsipke; kraus machen, fodorítni, felfodorítni, felgöndörítni: Kraushaar, das, göndör haj: Krausharig, adj. göndör hajú: Krauskohl, der, fodros káposzta, tsipkés káposzta: Krauskopf, der, göndörhajú ember v. gyermek: Krauſe, die, nyakfodor: Krausmünze, die, fodorménta: Krauſen, fodorodni, göndörödni.

Kräuſel, der, tsiga, hajtótsiga, gyermeki játék: Kräuſeleiſen, das, fodorítóvas: Kräuſeln, fodorítani, megfodorítni.

Kraut, das, pl. Kräuter, 1) nicht eßbare Pflanzen, fűnemű növevény, v. plánta, zöldség, fű, Kräuter ſammeln, növevényeket szedni v. gyűjteni; 2) eßbare

Pflanzen, ennivaló zöldség, zöld vetemény; Kohl, káposzta; ſauer Kraut, savanyú káposzta, gefüllteß Kraut, töltött káposzta.

Krautacker, der, káposztásföld: Krautartig, adj. plántanemű: Krautbett, daß, veteményes ágy: Krautblatt, daß, káposzta levél: Krauteiſen daß, káposztametsző vas, káposzta gyalu: Krautfaß, daß, káposztás hordó:

Krautgarten, der, káposztás kert: veteményes kert: Krauthacke, die, palántakapa: Krauthaupt, daß, Krautkopf, der, káposzta fő, egy fej káposzta: Krauthobel, der, káposztagyaluló.

Krautig, adj. fűforma, plánta szabású: Krautraupe, die káposzta hernyó: Krautſalat, der, káposzta saláta: Krautſtengel, der, Krautſtrunk, káposztatorzsa.

Kräutchen, daß, fűvetske.

Kräuter, der, konyhakertész: Kräuterbad, daß, füves v. szerfüves ferdő: Kräuterbier, daß, fűszeres ser: Kräuterbuch, daß, fűvész v. növevényes könyv: Kräuterig, adj. füves.

Kräuterkenner, der, fűvész: Kräuterkenntniß, die, fűesméret: Kräuterkunde, die, fűtudomány, botanika: Kräuterkiſſen, Kräuterkißchen, daß, szagos vánkos, illatos füvekkel töltött vánkoska: Kräuterkur, (Kräuter-Cur), die, füvekkel gyógyítás, orvosi füvekkel élés: Kräuterlehre, die, fűtudomány.

Kräutermann, der, fűárúló, veteménymag árúló: Kräuterreich, adj. füves, füvekkel v. plántákkal bővelkedő: subst. növevények országa: Kräuterſaft, der, fűnedv, plántanedv. Kräuterſalat, der, sokféle zöldségből készült saláta: Kräuterſuppe, die, zöldségleves.

Kräutertheе, der, herbaté, orvosi füvekből készült főttlév v. théa: Kräutertrank, der, fűlév, fűlévital: Kräuterwein, der, fűszeres v. szerfüves bor: Kräutig, daß, fű.

Krebs, der, rák; eine freſſende Krankheit, fene, rothadása az élő testnek; rák nevű tsillagzat: Krebsartig, adj. ráknemű; fenenemű, p. o. seb.

Krebsauge, daß, rákszem: Krebsbrühe, die, rákleves: Krebsbutter, die, rákvaj, rákhajjal tört vaj.

Krebſen, rákászni, rákot fogni.

Krebsfang, der, rákfogás: Krebsgang, der, rákmenés, hátramászás; den Krebsgang gehen, hátra mászni, viszszafelé menni valamelly dolognak, tzél ellen dolgozni: Krebsgängig, adj. hátra menő, krebsgängig gehen, hátra mászni: Krebsgeſchwür, daß, fenetályog, mérges kelés: Krebsgeſtank, der, veszett rákság.

Krebsig, adj. feneforma.

Krebsſchaden, der, fenenyavalya.

Krebsſchale, die, rákhaj v. héj: Krebsſcheere, die, rákolló: Krebsſtein, der, rákszem: Krebsſuppe, die, rákleves.

Kreide, die, kréta, mit doppelter Kreide anſchreiben, kétszeresen jegyezni fel, p. o. valami árát v. két annyival többre tenni valamit; bey einem in die Kreide gerathen, adósságba esni v. adós maradni valakinél; auf die Kreide zehren, rovásra élni v. enni és inni.

Kreidenartig, adj. kréta nemű: Kreidengrund, der, Kreidenerde, die, krétás föld: Kreidenweiß, adj. krétás; trop. krétafejérségű.

Kreidicht, adj. kretás, krétanemű: Kreidig, adj. krétás; adv. krétásan.

Kreis, der, karika, karikarajz, kerekség; im Kreiſe herumdrehen, kerengetni, forgatni, ſich, keregeni, forogni; der Kreis um den Mond, a' hold udvara; in der Aſtronomie, Geographie, karika, kerület, ábronts; trop. Grenze, Gebiet, határ, kerület, bizonyos kiterjedése valaminek, z. B. daß liegt außer dem Kreiſe ſeiner Einſichten, ez már az ő értékének határán kivül van; eine Landesabtheilung, kerület, osztály z. B. Ungarn wird in 4 Kreiſe eingetheilt, Magyarország négy kerületekre osztatik; eine Geſellſchaft, társaság, z. B. im Kreiſe ſeiner Freunde gern verweilen, barátinak társaságában örömest mulatni.

Kreisamt, daß, kerületbeli tiszt-

ség, kerületmegye: Kreisamtmann, der, kerületbeli főtiszt: Kreisbewegung, die, kerengés, kerengő forgás.

Kreis-Caſſe, die, kerület pénztára; kerületbeli kaszsza: Kreis-Contingent, das, kerületre esett rész, p. o. az adóból.

Kreis-Deputation, die, kerületbeli követség: Kreis-Director, der, kerületbeli igazgató tiszt.

Kreiseinnahme, die, kerületbeli jövedelem; Kreiseinnehmer, der, kerületbeli adószedő.

Kreisförmig, adj. karika v. kerület forma, karika szabású, kerengős; adv. kerengősen; mint a' karika.

Kreisgang, der, kerengő út, kerengés.

Kreishauptmann, der, kerületbeli kormánytiszt v. kapitány.

Kreisinſpector, der, kerületbeli fővigyázó

Kreislauf, der, kerengés, der Geſtirne, a' tsillagok forgása, der Zeit, az idő forgása.

Kreisrichter, der, kerületi bíró, kerület főbírája.

Kreisſchluß, der, a' kerület rendei végzése, kerületbeli végzés: Kreisſchreiben, das, kerülethez intézet írás v. rendelés: Kreisſchule, die, kerületbeli oskola: Kreis-Secräter, der, kerületbeli titoknok: Kreisſtadt, die, kerületbeli főváros: Kreisſtände, die, a' kerület rendei: Kreisſteuer, die, kerületbeli adó: Kreisſteuereinnehmer, der, kerületbeli adószedő: Kreistag, der, kerületbeli gyűlés: Kreistruppen, die, kerületbeli katonaság v. seregek: Kreisverfaſſung, die, kerületbeli kormányrend: Kreisverſammlung, die, kerületi gyűlés.

Kreiſchen, st. ſchmelzen, olvasztani; st. im Feuer braten, zsírba sütni; von bratenden Fette, pertzegni, sertzegni, mint a' forró zsír a' serpenyőben; st. ſchreyen, elkiáltani magát, rikoltani, rikkantani, kiabálni a' félelem miatt.

Kreiſel, der, tsiga, tsapótsiga.

Kreiſen, ſich in einem Kreiſe bewegen, kerengeni.

Kreißen, Geburtswehen haben, vajudni; eine Kreißende, gyermekszülésben vajudó.

Krepp, der, krepp, krepin, krepp-fátyol, bodros fátyol.

Kreſſe, die, zsázsa; Gartenkreſſe, kerti zsázsa, rézsuka, salátatorma.

Kretſcham, der, kortsma, tsapszék.

Kreuz, das, übh. kereszt; beſ. in der Muſik, keresztjel a' muzsika lajtorján; das Fenſterkreuz, ablakkeresztfa; als Ehrenzeichen, érdemkereszt; für verurtheilte Verbrecher, keresztfa, ans Kreuz heften, keresztfára feszítni valakit; das heil. Kreuz, a' sz. kereszt; das Zeichen des Kreuzes, keresztjel, kereszt; trop, st. Leiden, Widerwärtigkeiten, kereszt, nyomorúságok, szenvedések, daher viel Kreuz haben, sok nyomorúsággal vesződni, ſein Kreuz auf ſich nehmen, d. i. geduldig ertragen, a' maga keresztjét békével hordozni; zum Kreuz kriechen, megalázni magát.

Kreuzbein, das, keresztsont: Kreuzblume, die, téjhozófű: Kreuzbrav, adj. felette jó, igen jó v. derék; adv. igen jól: Kreuzchen, das, keresztetske.

Kreuzen, ſich, nach verſchiedenen Richtungen hin bewegen, wie z. B. Schiffe, keresztülkasúl járni, hajókázni, kóvájogni a' hajóval; ſich kreuzen, a) keresztet vetni, b) wie Wege, keresztül vágni egymáson.

Kreuzer, der, zur See, a' tengeren kóvájgó; iſts Seeräuber, tengeri rabló; als Münze, krajtzár.

Kreuzeserhöhung, die, als Feſt, keresztfelemelés innepe: Kreuzestod, der, a' keresztnek halála.

Kreuzfahne, die, keresztes zászló: Kreuzfahrer, der, zur See, tengeren kóvájgó; ein Raubſchiff, rablóhajó; Streiter, die dem Kreuzzuge beywohnten; keresztes vitéz v. katona: Kreuzfahrt, die, keresztes háború: Kreuzförmig, adj. keresztformájú; adv. kereszt módon.

Kreuzgang, der, keresztút: Kreuzgewölbe, das, keresztes bolthajtás: Kreuzherr, der, keresztes vitéz v. lovag: Kreuzhieb, der, keresztbevágás.

rend : Kriegssteuer, die, hadi adó : Kriegsstraße, die, katonaút.
Kriegstapferkeit, die, katona vitézség : Kriegsthat, die, hadi v. vitézi tett : Kriegstheater, das, hadmezeje, tsatapiatz.
Kriegsübung, die, hadi vagy tábori gyakorlás, Kriegsübungen anstellen, hadi forgásokban gyakorlani a' sereget : Kriegsunglück, das, hadi szerentsétlenség.
Kriegsverfassung, die, hadi állapot : Kriegsverheerung, die, hadi pusztítás : Kriegsverwaltung, die, hadkormányozás : Kriegsvolk, das, hadi nép v. sereg : Kriegsvorrath, der, hadikészület, hadikészség.
Kriegswaffen, die, hadi fegyver : Kriegswesen, das, hadi dolgok : Kriegswissenschaft, die, haditudomány, hadakozás mestersége : Kriegswuth, die, hadi dühösség.
Kriegszahlmeister, der, hadi kintstartó : Kriegszelt, das, tábori sátor : Kriegszucht, die, hadi fenyíték, katonai fenyíték : Kriegszug, der, táborozás.
Kries, die, ein Fluß, körös.
Krim, die, krimia.
Krimmen, jucken, viszketni.
Krimpen, z. B. Tuch einlaufen, öszvezsugorodni, öszvemenni mint a' posztó; öszverántani.
Krimpel, der, karika; st. Brezel, peretz.
Krippchen, das, kis jászol.
Krippe, die, jászol; st. Zaun, sövény, kerítés,
Krippen, sövénygáttal fedezni a' vízpartot : Krippenbeißer, der, ein Pferd, jászolrágó ló; Mensch, igen öreg ember : Krippenreiter, der, (verächtlich) élődi t. i. ember, élődi nemes.
Kritik, die, übh. Prüfung des Wahren u. Falschen, vizsgálat, megvizsgálat, unter aller Kritik seyn, nem lenni méltó a' vizsgálatra; bes. Beurtheilungskunst- megítélőmesterség, bírálás, megbírálás, megesmérettehettségvizsgálat, die Kritik der reinen Vernunft, a' tiszta okosság megesmérettehettségeinek vizsgálása.
Kritikaster, der, rostáló : Kritiker, der, bíráló, vizsgáló.
Kritisch, adj. bírálói, vizsgáló; st. mißlich, kétséges, kétséges kimenetelű, gyanús, in eine kritische Lage kommen, gyanús v. fenyegető állapotra jutni : adv. bírálva, vizsgálva, megvizsgálva; kétséges kimenetelű.
Kritisiren, urtheilen, megbírálni, megrostálni valamit; untersuchen, megvizsgálni.
Kritteley, die, rostálgatás : Krittela, rostálgatni.
Krittler, der, rostálgató.
Kritzeln, ein wenig kratzen, kartzolni, karmolni; im Schreiben, kartzolva írni, firkálni.
Kronamt, das, kormányszéki hivatal, t. i. a' király mellett : Kronarmee, die, királyi hadi sereg.
Krone, die an den Zähnen, fog koronája; beym Hirschen, a' szarvas tzímerének bugája : an Bäumen, fatető; eine Säulenverzierung, oszlopfejezet; eine Zierde des Hauptes, korona; trop. die kaiserliche oder königliche Würde, nebst der damit verbundenen Macht, korona, királyság, fejedelemség, uralkodás, királyi méltóság; z. B. zur Krone gelangen, királyságra emeltetni; in noch weiterer Bedeutung, der Staat des Regenten oder der Regent selbst, ország, király, fejedelem, királyság; z. B. die Krone Englands, Angliaország, die Güter der Krone, a' fejedelem jószága, Einkünfte der Krone, a' király jövedelme; st. Zierde, Schmuck, ékesség, z. B. die Krone der Frauen, az aszszonyság ékessége; eine Münze, koronás arany v. ezüstpénz, tallér; eine Gestirn, korona tsillagzat.
Kronenartig, adj. koronanemű; adv. korona módra : Kronengold, das, koronaarany.
Kronerbe, der, korona örököse : Kronfähig, adj. der Geburt nach, koronabírható, fejedelemségre mehető; der Wahl nach, koronára v. fejedelemségre alkalmatos : Krongut, das, korona jószág, koronához tartozó jószág : Kronleuchter, der, függő gyertyatartó, koszorú gyertyatartó : Kronprinz, der, korona örökös hertzeg : Kronprinzessinn, die, a) die älteste Prin-

zessinn, koronaörökös hertzegasszony; b) die Gemahlinn des Kronprinzen, koronaörökösné: Kronenthaler, der, koronás tallér.

Krönchen, das, koronátska.

Krönen, koronázni, megkoronázni, p. o. a' fejedelmet, tsászárt, királyt; ein gekröntes Haupt, koronás fejedelem; die gekrönten Häupter, a' királyok, fejedelmek; einen Dichter krönen, megkoszorúzni a' versköltöt; ein gekrönter Dichter, koszorús versköltö: trop. eine Preisschrift, krönen, valamelly jutalom tételre készített írást v. munkát méltónak találni a' judalomra; st. schmücken, zieren, ékesítni, felékesítni, megkoronázni, das Verdienst krönen, az érdemet megjutalmaztatni.

Krönung, die, koronázás, megkoronázás: Krönungsfeyerlichkeit, die, koronázás pompája: Krönungsfest, das, koronázás innepe: Krönungstag, der, koronázás napja.

Kröpelstuhl, (Armstuhl), der, karos szék.

Kröpfchen, das, gelyvátska, gümő.

Kröte, die, varasbéka, varangyok; Krötenstein, der, varangykő.

Kropf, der, bey Vögeln, begy; bey Menschen, golyva, gelyva: Kropfgans, die, gödény: Kropfig, adj. golyvás; Kropftaube, die, Kröpfer, der, begyes galamb.

Krücke, die, um Asche an sich zu ziehen, szénvonó, kuruglya; für Lahme, mankó, gamó, koldúsbot; Krücken, mit der Krücke herausscharren, kikuruglyázni.

Krug, der, korsó, kantsó.

Krügelchen, das, korsótska.

Krümchen, das, morzsa, morzsátska.

Krümmeln, morzsálódni, elmorzsálódni; elmorzsálni.

Krume, die, kenyérbél; ein Bißchen, morzsa, morzsalék; Krumeln, morzsálni, elmorzsálni.

Krumm, adj. görbe, meggörbült, von den Beinen, gatsos, görbe, krumm machen, meggörbítni, krumm werden, meggörbülni, jemanden krumm schließen, valakit görnyedten vasra verni; trop. krumme Finger machen, ellopni valamit; statt gekrümmt, schlangenförmig, tsavargós, kígyós, tekervényes, mint valamelly folyóvíz; statt schräg, eig. kajáts, kaisza, finta, trop. unredlich, félszeges, görbe úton járó; adv. görbén, tekervényesen, tsavargósan; schräg, kajszán, fintán; görbe úton, tsalfán.

Krummbein, das, kajátz, lőtslábú, gatsos; Krummbeinig, adj. görbe v. lőtslábú; Krummdarm, der, vékonybél; Krummfüßig, adj. görbelábú; Krummgebogen, adj. meggörbített, horgas; Krummhalsig, adj. görbenyakú; Krummholzbaum, der, krumputz, v. henyefenyő; Krummholzöhl, das, krumputzolaj; Krummlinig, adj. görbe lineájú; Krummnasig, adj. horgas orrú; Krummschnäbelig, horgas orrú; Krummstab, der, horgas bot.

Krümme, die, görbeség, horgasság; der Wege, tsavargósság, tsavargós.

Krümmen, görbítni, meggörbítni; trop. das Recht krümmen, eltekerni, eltsavarni az igazságot; jemanden kein Haar krümmen, egy hájszállal se bántani valakit; sich krümmen, eig. meggörbülni, megvetemedni, mint a' deszka, uneigen. sich bücken, d. i. demüthigen, valaki előtt megalázni magát; Krümmung, die, meggörbítés; meggörbülés, görbeség, eines Flußes, a' víznek tsavargása, eines Schnabels, a' madár orrának horgassága; voller Krümmungen, tekervényes.

Krüppel, der, nyomorék, béna, tsonkabéna, zum Krüppel werden, elnyomorodni, megbénulni, jemanden zum Krüppel machen, nyomorékká tenni; Krüppelig, adj. nyomorék, béna.

Kruspel, die, portzogó.

Kruste, die, Rinde, kéreg, var, vsstag bőr.

Krystall, der, kristály; Krystallen, adj. aus Krystall, kristályból való, kristály; Krystallglas, das, kristályüveg; Kristallisation, die, kristályosodás; Krystallisiren, kristályosodni; Krystallisirt, adj. kristályosodott; Krystall-Linse,

die, kristálylencse, im Auge, kristálynedv, szemkristály; Kryſtallſchleifer, der, kristályköszörülő; Kryſtallſpiegel, der, kristálytükör.

Kubickfuß, Kubickſchuh, der, kotzkaláb; Kubicklinie, die, kotzkalínea; Kubickmaaß, das, kotzkamérték; Kubickmeile die, kotzkamértföld; Kubickwurzel, die, kotzkalap, v. gyökér; Kubickzahl, die, kotzkás szám; Kubiſch, adj. kotzkás.

Kuchen, der, lepény, béles; Kuchenbäcker, der, bélessütő; Kucheneiſen, das, vastepsi; Kuchenteig, der, bélestészta.

Kuckuck, der, ein Vogel, kakuk; ey der Kuckuck, mi a' tatár! was der Kuckuck, mi a' patvar! daß dich der Kuckuck, tatár vigyen el.

Kübel, der, ein Maaß verſchiedene Fruchtarten zu meſſen, mérő edény, véka, mértze; ein Melkgefäß, Milchkübel, rotska, fejőedény; ein Sack, z. B. Weizen, ꝛc. egy köböl, két pozsonyi mérő.

Küche, die, konyha; trop. die Zubereitung der Speiſen, étel főzés v. készítés; ſtatt Kochkunſt, szakátsság; das Eſſen, z. B. die Küche beſorgen, ebédet v. vatsorát készítni; Speiſe, z. B. kalte Küche, hideg ételek.

Küchenfeuer, das, konyhán égő tűz; Küchengarten, der, konyha- v. zöldséges kert: Küchengärtner, der, konyhakertész: Küchengeräth, das, Küchengeräthſchaft, die, konyha eszközök v. edények; Küchengeſchirr, das, főző- v. konyhaedény; Küchengewächs, das, zöldség, konyhára való zöldség: Küchenjunge, der, kukta, szakátsinas.

Küchenlatein, das, d. i. ſchlechtes Latein, roszsz deákság, konyhadeákság; Küchenlöffel, der, főzőkalán; Küchenmagd, die, szolgáló, konyhaszolgáló; Küchenmeiſter, der, konyhamester: Küchenmeſſer, das, konyhakés.

Küchenſalz, das, főző só, konyhasó; Küchenſchürze, die, konyhakötény; Küchenſchwalbe, die, kéményfetske: Küchenteig, der, süteménynek való tészta: Küchenthür, die, konyhaajtó: Küchentiſch, der, konyhaasztal: Küchentuch, das, konyharuha: Küchenzettel, der, étel lajstrom.

Küchelchen, das, 1.) konyhátska; 2.) ein kleiner Kuchen, lepényke, pogátska; 3.) ein junges Hühnchen, tsirke, tsibe.

Küdick, der, Senf reptsény, reptze.

Kufe, die, am Schlitten, szántalp; ein Gefäß, kupa.

Küfer, Küper, der, pintér, bodnár, kádár.

Kugel, die, golyóbis, zum Schießen, puskagolyóbis, eine Kugel durch den Kopf jagen, főbe lőni.

Kugelbüchſe, die, puska: Kugelfläche, die, a' golyóbis területe v. külső színe: Kugelform, die, golyóbis forma: Kugelförmig, adj. golyóbisdad, golyóbis forma v. formájú: Kugelgießer, der, golyóbis öntő: Kugellig, adj. golyóbisos: Kugelkreiſel, der, búgótsiga.

Kugeln, golyóbisnak formálni: ſich kugeln, gördülni, görögni; ſich wälzend fortbewegen, gördülni: Kugelregen, der, golyóbis zápora: Kugelrund, adj. gömbölyű: Kugelzieher, der, golyóbisvonó sróf.

Kügelchen, das, golyóbisotska.

Kuh, die, tehén, eine junge Kuh, üsző; blinde Kuh, szembekötősdi t. i. játék; Kuheuter, das, tehéntölgy; Kuhfladen, der, tehénganéj; Kuhfleiſch, das, tehénhús; Kuhhaar, das, tehénszőr: Kuhhaut, die, tehénbőr; Kuhhirt, der, tehénpásztor, tsordás, tehenész; Kuhhorn, das, tehénszarv: Kuhkäſe, der, tehéntúró, tehénsajt: Kuhkalb, das, üszőborjú: Kuhleder, das, tehénbőr: Kuhmilch, die, tehéntéj: Kuhmiſt, der, tehénganéj: Kuhpocke, Kuhblatter, die, tehénhimlő: Kuhreigen, der, ein Schweizer Hirtentanz, pásztor tántz: Kuhſtall, der, tehénól, tehénistálló: Kuhweizen, der, tsormolya fintor: Kuhmolken, die, tehéntéjsavó.

Kühl, adj. hives, hűvös, hüss: adv. hivesen.

Kühle, die, hűsseség, hives idő.

Kühlen, kühl machen, hívesítni, hüvösítni, hüssítni, meghívesítni; kühl werden, hívesedni, meghívesedni; Kühlend, adj. hívesítő, hüssítő.

Kühlfaß, das, hütőedény; Kühlpflaſter, das, hívesítő flastrom; Kühlſalbe, die, hívesítő kenet; Kühltrank, der, hívesítő ital; Kühltrog, der, hütő teknő: Kühlung, die, hívesítés, hüssítés: Kühlwanne, die, hütő kád.

Kühn, adj. merész, mérész, bátor; kühn ſeyn, merészelni, bátorkodni: adv. mérészen, mérészséggel; für freymüthig, bátran; Kühnheit, die, méreszség, bátorság.

Kuhr, Kühr, die, ſtatt Wahl, választás; Kühren, választani.

Kührmilch, oder Rührmilch, die, író.

Kümmel, der, olasz kömény; kerti-mezei kömény: Kümmelbranntwein, der, köménypályinka; Kümmelbrod, das, köményes kenyér; Kümmelbrühe, oder Suppe, die, köményes leves.

Kummer, der, bú, bánat, aggság; búslakodás, Kummer machen, búsokozni, búsítni valakit, Kummer haben, búsulni, búslakodni; vor Kummer ſterben, búvában meghalni; ſich Kummer machen, búslakodni, búsulni.

Kummerfrey, adj. aggságtól v. bútól ment: Kummerleben, das, aggságos élet; Kummerhaft, adj. bús, bánatos; Kummerlos, búnélkül való, gondtól üres; Kummervoll, adj. aggsággal teljes, aggódó, igen bús, bánatos, nyomorúságos; adv. aggódva, nyomorúan.

Kümmerlich, adj. nyomorú; nyomorúságos; adv. nyomorúan, nyomorúságosan, z. B. ſein Leben kümmerlich hinbringen, nyomorogni, ſich kümmerlich behelfen, nyomorkodni, veszödni.

Kümmern, Kummer machen, bút okozni, búsítni; ſich kümmern, búslakodni, búsúlni, törődni valamin; gondjának lenni valamire; das kümmert mich ſehr, azon igen búsúlok, er kümmert ſich um alles, mindenre gondja van; Kümmerniß, das, búsúlás, búslakodás.

Kummet, Kumt, das, lóiga.

Kund, adj. ſtatt bekannt, esmeretes, kund machen, esmeretessé tenni, tudtára adni; kund werden, kitudódni; es ſey dir kund, tudd meg, legyen tudtodra.

Kundbar, adj. esmeretes, kundbar machen, esmeretessé tenni: Kunde, die, hír, híraadás; tudósítás.

Kunde, der, die, vásárló, vevő, er iſt eine gute Kunde von mir, sokat szokott nálam vásárolni v. venni; jemanden die Kunden nehmen, valakitől a' vevőket elidegenítni.

Kündig, adj. erfahren, jártas valamiben, értő valamihez; Kundleute, die, pl. vevők, vásárlók. Kundſchaft, die, Kenntniß, von einer Sache, esméret, tudás valami felől, tudomány, Kundſchaft einziehen, kitanulni valamit; Kundſchaft bekommen von etwas, tudósíttatni valami felől, hírt hallani valamiről; Bekanntſchaft im Handel und Wandel, áros, vevő, vásárló, t. i. kalmárnál v. kereskedönél, dolgoztató, szakmányos a' mesteremberekné́l, a' ki valakinél szokott dolgoztatni; die Kunden verlieren, elveszteni vevőit v. szakmányosait; Nachricht, z. B. Kundſchaft von etwas einziehen, tudósítást, hírt szerezni valami felől, kitudatni valamit; ſtatt Lehrbrief, tanúlólevél, szabadúlólevél a' mesterlegényeknél: Kundſchaften, beſonders im Kriege, tudakolódni, tudakozódni, kémlelni, kitanúlni, kikémlelni valamit; Kundſchafter, der, tudakoló, kémlelő, kémlelődő; Kundſchaftung, die, kikémlelés, kémlelődés.

Künftig, adj. jövendő, jövő, die künftige Woche, jövő héten; adv. jövendőben, ins künftige, jövendőben, ezután; künftig hin, ezután, ennekutánna.

Kunkel, der, Spinnrocken, guzsaly rokka.

Kunſt, die, mesterség; beſonders die Fertigkeit nach Regeln etwas auszuführen, mesterség, z. B. die Kunſt zu zeichnen, zu ſingen, a' rajzolás, éneklés mestersége; eine Kunſt ausüben, valami mesterséget gyakorolni v. űzni; ſich mit den ſchönen Künſten be-

ſchäftigen, a' szép mesterségekkel foglalatoskodni.

Kunſtanlage, die, mesterségekre való tehetség; Kunſtarbeit, die, mesterségesmív v. munka; Kunſtarbeiter, der, mívész; Kunſtausdruck, der, mesterszó; Kunſtausſtellung, die, mestermívek kirakása.

Kunſtbefliefſener, ein, mesterség gyakorló; Kunſtbild, das, nagy mesterséggel készített kép.

Kunſteifer, der, mívészi buzgóság; Kunſterfahren, adj. mesterségben jártas, mesterséghez értő; Kunſterfahrenheit, die, mívészi jártasság, mesterségben értés; Kunſterzeugniß, das, mestermív.

Kunſtfertig, adj. valamelly mesterségben jártas; Kunſtfertigkeit, die, mesterségben való jártasság.

Kunſtfeuer, das, mesterséges tűz.

Kunſtfleiß, der, mívészi szorgalom; Kunſtfreund, der, valamelly mesterségnek v. szép mesterségeknek barátja.

Kunſtgärtner, der, mesterséges kertész; Kunſtgebäude, das, mesterséges épület v. alkotmány; Kunſtgefühl, das, mívészi érzés.

Kunſtgemälde, das, mesterséges festés; Kunſtgemäß, adj. mesterséggel készített; adv. mesterségesen, mesterség szerént: Kunſtgenoß, der, mestertárs; Kunſtgeſchichte, die, a' szép mesterségek históriája: Kunſtgriff, der fortély, fogás, mesterség.

Kunſthandel, der, mesterségmívárosság, mívészárosság, képárosság; Kunſthändler, der, mívészáros, kép- v. míváros; Kunſthandlung, die, mesterségmíves bólt, mesterségmívárosság: Kunſtkammer, die, mesterséges mívek tárháza, mívtár.

Kunſtkenner, der, mesterséghez v. mívértő, mívesmérő v. mívhezértő; Kunſtkenntniß, die, mívértés, mívhezértés.

Kunſtliebend, adj. mesterségkedvelő v. szerető: Kunſtlos, adj. einfach, egyűgyű, mesterségtelen; in keiner Kunſt erfahren, mesterségben járatlan; ohne die nöthige Kunſtgeſchicklichkeit, mesterség nélkül való, a' miben semmi mesterség nints; adv. együgyűen, mesterség nélkül.

Kunſtmäßig, adj. mesterséges, mesterséghez illő, mesterség szerént készített; adv. mesterséggel, mesterségesen; Kunſtneid, der, mesterségirígylés.

Kunſtredner, der, beszédmester; Kunſtregel, die, mesterség regulája v. szabása; Kunſtreich, adj. mesterséggel teljes; adv. mesterségesen, különös mesterséggel; Kunſtreiſe, die, mívészi útazás; Kunſtreiter, der, mesterséges lovag, lovagmester: Kunſtrichter, der, bíráló, mívbíráló; Kunſtrichterlich, adj. bírálói; adv. bírálva.

Kunſtſache, die, mestermív; mesterségbeli dolog; Kunſtſammlung, die, mestermívek gyűjteménye v. tára; Kunſtſchreiber, der, írómester a' szépírásban; Kunſtſchule, die, mesterségek oskolája; Kunſtſinn, der, mívészi érzés v. hajlandóság; Kunſtſprache, die, mesterszókkal való élés, tudományos nyelve a' mesterségnek, mesterszók; Kunſtſtück, das, mesterség; mestermív.

Kunſtverſtändig, adj. mesterséghez jártas; Kunſtwerk, das, mesterséges mív, v. munka; Kunſtwort, das, mesterszó, mesterség szava.

Künſteley, die, mesterkedés; mesterkélt mív; Künſteln, mesterkedni, mesterkélni; daher gekünſtelt, mesterkélt; nem természeti; Künſtler, der, Künſtlerinn die, mívész, művész, míves mester, nagy mester valamiben: Künſtlerverein, der, mívészek egyesülete v. társasága: Künſtlich, mesterséges; adv. mesterségesen.

Küpe, die, kosár; kis kád.

Küper, der, pintér, bodnár.

Kupfer, das, réz, veres réz; in Kupfer ſtechen, rézre metszeni; kupfernes Geſchirr, réz edény; Kupferſtich, rézmetszés, rézbe metszett kép, réztábla; im Geſichte, verhenyegesség.

Kupferader, die, rézér a' bányában; Kupferarbeit, die, rézmunka.

Kupferbergwerk, das, rézbánya; Kupferblau, das, rézkék; Kupferblech, das, rézpléh: Kupferblume, Kupferblüthe, die, rézvirág,

tiszta termésréz; Kupferbraun, das, rézsalak.
Kupferdruck, der, réznyomás: Kupferdrucker, der, réznyomtató; Kupferdruckerey, die, réznyomtató műhely; Kupfererz, das, rézérts.
Kupferfarbe, die, rézszín: Kupferfarbe, Kupferfarbig, adj. rézszínű.
Kupfergang, der, rézér a' bányában; Kupfergeiſt, der, rézszesz: Kupfergeld, das, rézpénz: Kupfergeſchirr, das, rézedény: Kupfergeſicht, das, veresellő ábrázat; Kupfergrün, das, krispán.
Kupferhaltig, adj. rézzel elegyes: Kupferhammer, der, rézhámor.
Kupferhandel, der, rézzel kereskedés: Kupferhändler, der, rézzel kereskedő; der mit Kupferſtichen handelt, metszett képekkel kereskedő.
Kupfericht, adj. réz szabású, rézszínű: Kupferig, adj. rezes; adv. kupferig ausſehen, rézszínű lenni.
Kupferkies, der, rézkövets: Kupferkönig, der, tiszta v. fínom réz.
Kupfermünze, die, rézpénz: Kupfern, adj. rézből való, réz; dem Kupfer ähnlich, ollyan mint a' réz.
Kupferplatte, die, réztábla: Kupferpreſſe, die, rézsajtó.
Kupferroſt, der, rézrozsda: Kupferroth, adj. veres rézszínű, rőt.
Kupferſammlung, die, reztábla gyüjtemény: Kupferſchlacke, die, rézsalak: Kupferſchlag, der, rézhulladék: Kupferſchmied, der, rézmíves; Kupferſpiritus, der, rézszesz, rézpára: Kupferſtecher, der, rézmetsző: Kupferſtecher kunſt, die, rézmetsző mesterség rézmetszés: Kupferſtich, der, réz, metszés.
Kupferwaſſer, das, rézgálitzkő: Kupferwerk, das, rézmetszésekből álló munka.
Kuppe, die, tető, tsuts.
Kuppel, die, ein Kugelgewölbe, kúp, kúptető, gömbölyeg tető: Kupferdach, das, kúpfedél.
Kuppeley, die, kerítés, hitegetés, Kuppeley treiben, kerítni, hitegetni: Kuppeln, verbinden, z. B. gekuppelte Säulen, öszvekaptsolt oszlopok; trop. zwey Perſonen ehelich verbinden, két személyt öszvekerítni; im verächtlichen Sinne, kerítni, kerítő lenni, hitegetni: Kuppler, der, Heirathsſtifter, házasságszerző: im verächtlichen Sinne, kerítő, hitegető: Kupplerinn, die, házasságszerző aszszony; kerítő- v. hitegető aszszony: Kuppleriſch, adj. kerítő, hitegető; adv. kerítő, hitegető módra.
Kuppmeiſe, die, búbos tzinke.
Küraß, der, mejjvas vaspántzél: Küraßier, der, vasas lovas katona.
Kürbiß, der, tök: Kürbißflaſche, die, kobak, tsobolyó.
Kürſchner, der, szűts: Kürſchnerarbeit, die, szűtsmunka: Kürſchnerhandwerk, das, szűtsmesterség.
Kurbel, die, fogantyú: Kurbelrad, das, hajtó kerék.
Kurz, adj. rövid, ſehr kurz, kurta; kurzer, rövidebb; kurzes Haar, rövid v. nyírett haj, kurzes Geſicht, rövid v. tompa látás; trop. eine geringe Zeit habend, rövid, kevés ideig tartó, z. B. auf kurze Zeit, rövid időre, vor kurzem, mostanában, kevéssel ezelőtt; über kurz oder lang, elébb utóbb; von der Zeitdauer, in welcher etwas geſchieht, rövid ideig tartó; z. B. eine kurze Rede, rövid beszéd, etwas ins Kurze ziehen, valamit röviden béfoglalni v. rövidre szorítni; adv. röviden, rövideden, kurtán; trop. kurz angebunden ſeyn, d. i. leicht zornig werden, könnyen föllobbanni; zu kurz kommen, d. i. Schaden leiden, kárt vallani, megtsalódni, kurz geſagt, egy szóval, kurz u. gut, egy szó annyi mint száz; kurz werden, wie die Tage, rövidülni, rövidedni.
Kurzarmig, adj. rövidkarú: Kurzbeinig, adj. rövidlábú.
Kurzſichtig, adj. rövid-v. tompa látású, közelnézö; trop. wenig Einſicht habend, rövid bélátású, tompa értelmű; adv. tompán; Kurzſichtigkeit, die, rövidlátás, tompalátás; trop. tompaelméjűség, elme tompaság.
Kurzum, egy szóval, rövideden; ſt. ſchlechterdings, teljességgel.
Kurzweg, adv. egyenesen, magyarán: Kurzweile, die, időtöltés,

mulatság, tréfa: Kurzweilen, időt tölteni, tréfálódni: Kurzweilig, adj. időtöltő, tréfás, mulatságos; adv. mulatságosan, tréfásan: Kurzwierig, adj. kevés ideig tartó.

Kürze, die, rövidség, kurtaság, etwas in der Kürze zeigen, valamit hirtelen megmutatni, ſich der Kürze bedienen, rövidséggel élni; in der Kürze, d. i. a) in kurzer Zeit, rövid idő alatt, d. i. b) mit wenig Worten, röviden, rövideden: Kürzen, rövidítni, megrövidítni: Kürzlich, adj. rövid idővel v. kevéssel ez előtt; rövid idő alatt, rövid szóval.

Kuß, der, pl. die Küſſe, tsók, einen Kuß geben, megtsókolni.

Küßchen, das, tsókotska: Küſſen, tsókolni, megtsókolni, ſich untereinander küſſen, tsókolódni: Küſſen, das, tsókolás.

Küſte, die, part, vízpart, tengerpart, környék.

Küſtenbewahrer, der, partőrzőhajó: Küſtenbewohner, der, tengerparti lakos: Küſtenfahrer, der, part mellett, part körül hajókázó: Küſtengegend, die, tengermellyék: Küſtenhandel, der, tengerparti kereskedés: Küſtenland, das, tengermellyék, tengermellyéki tartomány.

Küſter, der, egyházfi.

Kuſchen, lesimúlni, lekuskodni, lelapúlni.

Kutſchbock, der, kotsisülés, bak: Kutſche, die, kotsi: Kutſcher, der, kotsis: Kutſchiren, kotsizni, kotsiskodni, hajtani a' lovakat: Kutſchfenſter, das, kotsiablak: Kutſchpferd, das, kotsibavaló ló.

Kutte, die, Mönchskleidung, barátruha, tsuklyás ruha.

Kuttelfleck, die, patzal, tehén patzal: Kuttelhof, der, vágószék.

Kutteln, die, pl. belek, marhabél.

Kuz, der, bányarész, kuksz.

L.

Lab, das, téjoltó, savanyító.

Labberdan, der, bésózott tőkehal.

Label, oder Laberl, das, tzipó, tzipó kenyér.

Laben, d. i. erquicken, megújítni, megvídámítni valakit; ſich laben, megújúlni; enyhülni; ſich an etwas laben, gyönyörködni valamiben: Laben, das, die Labung, megújúlás, megvídámodás, gyönyörködés: Labetrunk, der, enyhítő ital; Labſal, das, enyhítés, enyhítő szer.

Laborant, der, választómester; ſt. Arzneybereiter, szerkészitő: Laboratorium, das, olvasztóház; bey einer Apotheke, szerkonyha.

Labyrinth, das, Irrgebäude, bolygóalkotmány: Irrgang, bolygókert: trop. Verwirrung, zürzavar.

Lache, die, 1) d. i. Pfütze, motsártó, potsolya; 2) das Lachen, katzagás, nevetés, katzaj, eine Lache aufſchlagen, katzajt ütni.

Lachen, nevetni, katzagni, ſich zu Tode lachen, majd megszakadni nevetésben, das iſt zum lachen, nevetséges dolog, ins Fäuſtchen lachen, magában nevetni valamit; trop. von unbelebten Dingen, mosolyogni; ſt. günſtig ſeyn, mosolyogni felé, kedvezni neki, z. B. das Glück lacht mir freundlich, kedvez a' szerentse: Lachen, das, nevetés, katzagás: Lachend, adj. nevető; katzagó: trop. anmuthig, z. B. eine lachende Ausſicht, kies tájék.

Lacher, der, nevető, katzagó.

Lachtaube, die, szelíd gerlitze.

Lachenwaſſer, das, potsolyavíz.

Lachter, das, egy öl.

Lächeln, mosolyogni, das Glück lächelt mir, mosolyog v. kedvez a' szerentse: Lächeln, das, mosolygás: Lächerlich, adj. nevetséges, mosolygós p. o. ábrázat; jem. lächerlich machen, valakit nevetségessé tenni v. kinevettetni; ſich lächerlich machen, magát nevetségessé tenni; adv. nevetségesen: Lächerlichkeit, die, nevetséges dolog: Lächler, der, mosolygó.

Lachs, der, lazatz: Lachsfang, der, lazatzfogás: Lachsforelle, die, galótza.

Lack, der, ein feiner Firniß, fénymáz; Siegellack, spanyol viasz;

eine Blume, fajtlinka iholya, sárga iholya: Lackiren, fénymázzal bévonni.

Lackey, der, inas, tsatlós.

Lackmus, das, eine Farbe, króton festék.

Lâcken, ſt. ſpringen, ugrálni; rúgni, rúgdosni.

Lade, die, láda.

Laden, der, an den Fenſtern, ablaktábla; Kaufmannsgewölbe, kalmárbolt.

Laden, A. ſt. aufladen, z. B. Waaren, rakni, felrakni, bérakni, p. o. portékát a' hajóra, megrakni a' hajót portékával, felrakni a' szekérre valamit; etwas auf ſich laden, z. B. jem. Haß, valakit magára haragítni; eine Flinte ꝛc. laden, megtölteni p. o. puskát, ágyút, ſcharf laden, golyóbisra tölteni a' puskát, blind laden, fojtással tölteni: B. vor Gericht fodern, törvényszék eleibe idézni valakit; ſt. einladen z. B. zu Gaſte laden, valakit ebédre, vatsorára elhívni, zur Hochzeit laden, lakodalomba hívni: Laden, das, die Ladung, tereh felrakása, megterhelés; das Aufgeladene, felrakott tereh; eines Gewehrs, megtöltése a' fegyvernek; die Ladung ſelbſt, töltés; ſt. Einladung, hívás, meghívás; vor Gericht, törvénybeidézés.

Ladenpreiß, der, bóltbeli ára a' portékának: Ladenflügel, der, ablaktábla v. szárny: Ladenhüther, der, trop. heverőportéka, t. i. a' bóltban: Ladenſtock, oder Ladſtock, der, töltőveszszű, puskaveszszű.

Ladung, die, tereh, valamire rakott; v. rakni való tereh; ſt. Fuhre, egy vitel v. tereh; ſt. Einladung, hívás, meghívás; ſt. Vorladung, idézés; eines Gewehrs, megtöltés, puskatöltés.

Lädchen, das, ládátska, kis láda.

Laffe, der, pl. die Laffen, szeleburdi, vígyázatlan szeles ifjú.

Laffette, die, ágyútalp.

Lage, die, fekvés, állás, hely, helyheztetés; trop. die Beſchaffenheit der Umſtände, helyheztetés, állapot, környülállás, eine unglückliche Lage, szer. utsétlen állapot v. helyheztetés, die Lage der Dinge hat ſich plötzlich geändert, a' dolgok környülállásai hirtelen megváltoztak; mehrere auf einander liegende Dinge, z. B. Steine, terület, eine Lage Papier, egy fogás papiros; auf Schiffen eine Reihe Kanonen, ágyúsor a' hajón, daher eine Lage geben, d. i. alle Kanonen der einen Seite abfeuern, az ellenséges hajóra az egész ágyúsort kisütni v. rálőni.

Lägel, das, Schöpfgefäß, légely, meritő eszköz, tsobolyó, tsobány.

Lager, das, von Menſchen, fekvő hely, fekvés, hálás, háló hely; beſ. f. Soldaten, táborhely, tábor, im Sommer, nyári tábor, im Winter, téli tábor; v. Thieren, fekvő hely, tanya; vonleblosen Dingen, z. B. Lager für Wein, fekvő hely, pintze, ein Lager für Waaren, portékás tár; Bodenſatz flüßiger Körper, ágy, ally, seprő, p. o. etzetágy.

Lagenbier, das, állóser: Lagerbrandwein, der, égettbor: Lagerbuch, das, worinn die Größe u. die Grenzen der Felder angegeben ſind, földek és telekek jegyzőkönyve; bey Kaufleuten, ein Verzeichniß der vorräthigen Waaren, az eladó készportékák jegyzőkönyve: Lagerhaus, das, portékásház.

Lagerkrankheit, die, tábori nyavalya v. betegség.

Lagern, niederlegen, niederdrücken, lefektetni, ledűtni, földhöz vágni, z. B. der Platzregen lagert das Getreide, a' záporeső leveri v. megdűti a' vetéseket: ſich lagern von Menſchen u. Thieren, letelepedni, leheveredni, ledűlni p. o. a' földre, a' fűbe; v. Soldaten, táborba szállani, tábort ütni; jem. ein Lager anweiſen, valahová helyheztetni; die Soldaten in einer Ebene lagern, a' katonaságot a' térségen letelepítni.

Lagerobſt, das, elálló gyümölts: Lagerruhr, die, tábori vérhas: Lagerſtatt, Lagerſtätte, die, alvó v. fekvő hely: Lagerwein, der,

seprõs bor: Lagerzins, der, helybér a' portékáktól.

Lahm, adj. sánta, béna; gebrechlich, eltörődött, gyenge, erőtlen; lahm seyn, sántítni, sánta lenni; trop. sántikáló, hijjános.

Lähmen, megsántítni, sántává v. bénává tenni, die Kräfte lähmen, az erejét elvenni, elgyengítni, die Glieder lähmen, a' tagokat elbénítni: an allen Gliedern gelähmt seyn, minden tagainak elbénulva lenni; trop. elgyengítni, elzsibbasztani: Lähmung, die, elgyengülés, bénává tevés: ein gebrechlicher Zustand, elgyengült állapot; Lähmung der Zunge, a' nyelvnek zsibbadtsága, elhalása.

Lahn, der, d. i. breit gedehnter Draht, z. B. von Gold, Silber, lapos drót, p. o. arany, ezüst.

Laib, der, z. B. ein Laib Erz, egy darab értz; ein Laib Brod, egy egész kenyér.

Laich, der, von Fischen, halivadék; von Fröschen, békaporond: Laichen v. Fischen, ívni, ivadékot eregetni; Fröschen, porondozni: Laichzeit, die, ívás, ideje: porondozás ideje.

Laie, der, d. i. eine nicht geistliche Person, világi, nem egyházi, nem pap; trop. unerfahren, járatlan, tapasztalatlan valamiben.

Lake, die, sóslév, sóshallév vagy bésózott húslév.

Laken, das, posztó; auch jedes Gewebe, szövés, font dolog.

Lakritze, Likritze, der, Süßholzbaum, édesgyökér: Lakritzensaft, der, édesgyökérlév.

Lallen, gagyogni, gőgitsélni, dadogni, petyegni, mint a' szólani kezdő gyermekek: Lallen, das, gagyogás, gőgitselés, petyegés.

Lambertnuß, die, der Strauch, tsöves mogyorófa; die Frucht, veresbélű mogyoró.

Lambris, die, Zimmereinfassung, szobaszegély.

Lamentiren, jajgatni, óbégatni, keservesen panaszolkodni.

Lami, das, zsidójajgatás.

Lamm, das, bárány: Lammen, elleni; bárányozni: Lammfell, das, báránybőr: Lammfleisch, das, bárányhús: Lammsbraten, der, a) roh, sütnivaló bárányhús; b) gebraten, báránypetsenye, sült bárányhús: Lammskeule, die, báránytzomb, hátulsó bárányfertály: Lammzeit, die, juh ellés ideje.

Lämmchen, das, bárányka, bárányotska.

Lämmergeyer, der, szakállas griff v. keselyű: Lämmerhirt, der, báránypásztor; Lämmerstall, der, bárányakol: Lämmerweide, die, báránylegelő: Lämmerwolle, die, báránygyapjú.

Lampe, die, lámpa, méts, métselő lámpás, métslámpás: Lampenmann, der, métsáruló: Lampenschwarz, das, Lampenruß, der, lámpakorom: Lampenstock, der, lámpatartó.

Lamprete, die, orsóhal.

Land, das, száraz föld, a' száraz; das feste Land, a' száraz föld, zu Wasser und zu Lande, vízen és szárazon; st. tragbares Land, Ackerland, föld, mező, szántóföld, das Land bauen, a' földet mívelni; im Gegensatze der Stadt, falu. mezei lakás; aufs Land gehen, falura v. mezei jószágra menni; st. Provinz, Gebiet, tartomány, földtájék, ország, ein gebirgiges Land, hegyes tartomány, ein fruchtbares Land, termékeny ország; in meinem Lande, az én hazámban.

Landadel, der, falusi nemesség: Landammann, der, in der Schweiz, a' főbíró neve a' Helvétziai városokban: Landarbeit, die, mezei munka: Landarmee, die, szárazon lévő hadi sereg: Landarzt, der, faluśi orvos.

Landbau, der, földmivelés, szántásvetés: Landbauer, der, földmivelő, szántóvető: Landbeschreibung, die, földleírás, tartomány leírása.

Land-Casse, die, a' tartomány v. ország pénztára: Landdirne, die, falusi leány: Landdrost, der, tartomány fő elöljárója.

Landedelmann, der, falusi nemes ember: Landenge, die, földszoros, földnyak: Landen, kikötni, kiszállani a' partra v. valamelly szigetre: Landen, das, kiszállás a' partra.

Landesart, die, belföldi szokás, ország szokása, nemzeti szokás: Landeseinkünfte, die, az ország jövedelmei: Landesfürſt, der, ország fejedelme.

Landesgebrauch, der, ország szokása, hazai szokás: Landesgeſetz, das, ország törvénye: Landesgrenze, die, ország v. tartomány határa.

Landeshauptmann, der, ország v. tartomány főkapitánya: Landesherr, der, uralkodó, országló fejedelem: Landesherrlich, adj. fejedelmi, uralkodói: Landesherrſchaft, die, fejedelemség; der Landesfürſt, u. ſeine Gemahlinn, az országló fejedelmek: Landeshoheit, die, fejedelmi felsőség: Landeshuldigung, die, ország hódolása.

Landeskind, das, hazafi: Landesmutter, die, haza annya: Landesobrigkeit, die, felsőség, felsőhatalom: Landesordnung, die, ország rendtartása.

Landespolizey, die, ország rendtartó tisztsége: Landes-Produkt, das, ország termése, hazai termés.

Landesregierung, die, az ország kormányozása; ein Collegium, das ſie führt, az ország kormányszéke, kormányszék: Landrichter, der, in Ungarn, ország bírája.

Landesſchuld, die, ország adóssága: Landesſchule, die, hazabéli oskola: Landesſprache, die, hazai nyelv: Landesvater, der, haza attya, ország attya.

Landesverfaſſung, die, az ország törvényes alkotmánya: Landesverräther, der, hazaáruló: Landesvertheidiger, der, hazaoltalmazó: Landesverwaltung, die, országigazgatása, ország kormányozása: Landesverweiſung, die, számkivettetés az országból: Landesverwieſener, der, számkivettetett.

Landfieber, das, falukon uralkodó hideglelés, járvány hideglelés: Landfleiſcher, der, falusi mészáros: Landflüchtig, adject. szökevény, földön futó, landesflüchtig werden, földönfutóvá lenni: Landfracht, die, szárazon szállítandó tereh; terehvitelbér a szárazon: Landfriede, der, országos békesség: Landfroſch, der, földi béka, szárazi béka: Landfuhre, die, szárazonvaló terehvitel: Landfuhrmann, der, terehhordó kotsis.

Landgeiſtliche, der, falusi pap; Landgeiſtlichkeit, die, falusi papság: Landgericht, das, tartomány törvényszék: Landgraf, der, landgróf; Landgräfin, die, landgrófné: Landgrafſchaft, die, landgrófság: Landgut, das, falusi vagy mezei jószág: Landgütchen, das, mezei kis jószág: Landgutsbeſitzer, der, mezei jószág birtokosa, földesú úr.

Landhandel, der, szárazi v. szárazonvaló kereskedés: Landhaus, das, mezei v. falusi ház; ország háza: Landjägermeiſter, der, fő vadászmester: Landjunker, der, falusi nemes, nemes úrfi: Landjungfer, die, falusi leány.

Landkarte, die, überhaupt földkép, mappa, földrajz; szárazföld képe: Landkirche, die, falusi templom: Landknecht, der, hajdu, pandúr: Landkrämer, der, falusi kalmár: Landkrankheit, die, falusi nyavalya, járvány nyavalya országos nyavalya: Landkundig, adj. országszerte esmeretes: Landkutſche, die, béreskotsi, landkotsi: Landkutſcher, der, közönséges béres kotsis.

Landlaufer, der, kóborló, földönfutó: Landleben, das, falusi v. mezei élet: Landleute, die, pl. falusi emberek, falusiak, földmívelők, szantóvetők: Landluft, die, falusi v. mezei levegő; im Gegenſatze der Seeluft, szárazföldi levegő: Landluſt, die, falusi múlatság.

Landmacht, die, szárazi v. szárazon lévő hadi erő: Landmädchen, das, falusi v. paraszt leány: Landmann, der, falusi ember, földmívelő, szántóvető, paraszt: Land-Marſchall, der, tartomány bírája: Landmeſſer, der, földmérő: Landmeſſung, die, földmérés: Landmiliz, die, hazai v. tartománybeli katonaság: Landmoldy, der, tűzgyék: Landmünze, die, országos v. hazai pénz.

Landpfarre, die, falusi papság: **Landpfarrer**, der, falusi pap: **Landpfleger**, der, tartománybéli főigazgató: **Landplage**, die, országos tsapás: **Landprediger**, der, falusi prédikátor.

Landrath, der, tartománybéli tanátsos: **Landrecht**, das, ország v. hazai törvény; hazai törvényszék: **Landregen**, der, országos eső: **Landreiſe**, die, szárazonvaló útazás: **Landreiter**, der, kerülő, lovastsősz: **Landrichter**, der, országbíró; falusi bíró: **Landruhr**, die, járvány v. uralkodó vérhas.

Landſafran, der, kertisáfrány: **Landſaß**, der, földesúr: **Landſäßig**, adj. földesúri: **Landſchaden**, der, országos tsapás v. kár: **Landſchaft**, die, st. Land, tartomány; st. Gegend, tájék, környék, vidék; st. Landſtelle, ország rendei: **Landſchaftlich**, adj. tajéki, környéki: **Landſchaftsmaler**, der, tájékfestő: **Landſchaftsmalerey**, die, tajékfestés **Landſchildkröte**, die, szárazi v.: földi tekenősbéka: **Landſchnecke**, die, szárazi-földi-mezei tsiga: **Landſchule**, die, falusi oskola; nemzeti oskola: **Landſchulmeiſter**, der, falusi oskola mester vagy tanító.

Landſee, der, nagy tó: **Landſeuche**, die, uralkodó nyavalya, dög: **Landſitz**, der, falusi lakás; falusi jószág: **Landſpitze**, die, földtsúts, tengerbe bényúló hegy, fok: **Landſtrich**, der, földmenetel.

Landſtadt, die, mezőváros; im Gegenſatze einer Seeſtadt, földközi város, az az, nem tengermelléki: **Landſtädtchen**, das, kis városka.

Landſtand, der, ország rendjeinek tagja; **Landſtände**, az ország rendjei: **Landſtändiſch**, adj. a' tartomány v. ország rendjeit illető.

Landſteuer, die, v. Dörfern, falusi adó; vom ganzen Lande, országos adó, országra v. tartományra vetett adó: **Landſtraße**, die, országút: **Landſtreicher**, der, kóborló, országkerülő: **Landſturm**, der, népfelkelés, t. i. az ellenség ellen.

Landtabak, der, hazabéli dohány: **Landtafel**, die, Archiv des Landes, ország levelestárja: **Landtag**, der, ország gyülés (diéta): **Landtagsacte**, die, országgyülési végzések: **Landtagsdeputirte**, der, országgyülési követ: **Landtaxe**, die, országos árzsabás, ország szerént való taksa: **Landthier**, das, szárazi állat: **Landtrauer**, die, ország szerént való gyász: **Landtruppen**, die, szárazföldi katonaság vagy hadisereg: **Landtuch**, das, hazabéli posztó.

Landüblich, adj. országszerte bévett, hazai, országszerte szokásban lévő; adv. országszerte: **Landung**, die, kiszállás a' szárazra.

Landvieh, das, belföldi marha, falusi barom; országbéli marha: **Landvogt**, der, ország bírája: **Landvogtey**, die, országbíróság: **Landvolk**, das, falusi nép.

Landwärts, adv. a' szárazföld felé: **Landweg**, der, szárazföldi út.

Landwehr, die, országoltalmazás, szárazföldi erősség, p. o. sánts, árok; Soldaten, országoltalmazó, polgárkatonaság: **Landwehrmann**, der, polgárkatona: **Landwein**, der, belföldi v. hazai bor: **Landwind**, der, száraz föld felől fúvó szél.

Landwirth, der, mezei v. falusi gazda; falusi kortsmáros v. vendégfogadós: **Landwirthſchaft**, mezei gazdaság, gazdálkodás: **Landwirthſchaftlich**, adj. mezei gazdaságbéli: **Landwolle**, die, hazai gyapjú.

Landzeug, der, hazai matéria: **Landzoll**, der, szárazonvaló vám.

Landseinwohner, der, ország- v. tartomány lakosa, polgár: **Landsknecht**, der, st. Soldat, katona: **Landsleute**, die, pl. földiek, egy városból v. faluból valók.

Landsmann, der, hazafi, földi, was für ein Landsmann ſind Sie, honnét való az Úr? — **Landsmannſchaft**, die, hazafiság, földiség; földiek, hazafiak: **Landswirthſchaft**, die, mezei gazdaság.

Ländchen, das, országotska, tartományka; földetske: **Länderey'en**, die, földek, szántóföldek: **Länderkunde**, die, országok tudománya: **Ländlich**, adj. hazai, országszerte való: **ländlich**, **ſitt-**

lich, valahány ház, annyi szokás; auf dem Lande, falusi p.o. öltözet, élet; adv. a' belföldi szokás szerént, a' mint itt szokás; falusi módon.

Lang, adj. hoszszú, ſehr lang, igen hoszszú, 6 Fuß lang, hat lábnyi hoszszú v. hoszszaságú; trop. als adv. z. B. Tage lang weinen, napestig v. egész nap sírni; ſt. hoch, magas, z. B. lange Statur, magas termet; trop. a) der Menge nach, ſt. viel, sok; ich habe ihn in langen Jahren nicht geſehen, sok esztendők olta nem láttam; b) von der Zeitdauer, sokáig tartó, hoszszas, ein langer Friede, sokáig tartó békesség; Lange Weile, üres idő, maga megúnás, unalom, megunatkozás; adv. — ig, z. B. zehn Tage lang, tíz napig, 14 Tage lang, két hétig; über lang oder kurz, elébb utóbb, die Zeit wird mir lang, megúnom magamat-

Langarmig, adj. hoszszukezű, hoszszúkarú: Langbeinig, adj. hoszszúlábú.

Lange, adv. lange Zeit, sokáig p.o. élni, lange genug, elég sokáig, ſo lange, a' míg, a' meddig, ſo lange bis, míg, a' meddig tsak, ſo lange als, a' meddig, lange vorher, sokkal az előtt, lange nachher, sokkal azután; länger, tovább, több, länger als drey Tage, tovább három napnál; ſeit langer Zeit, régolta p. o. valakit nem látni; ſt. hinlänglich, z. B. es iſt lange gut, elég jó.

Langen, wohin reichen, nyúlni, érni t. i. valamelly helyig; ſt. genug ſeyn, beérni p. o. pénzével; die Hand ausſtrecken, nyúlni a' kezével p. o. a' tálba; ſt. hinreichen, oda nyújtani valakinek valamit.

Langfädig, adj. hoszszúszálú: Langfaſig, Langfaſerig, Langfäſerig, adj. hoszszúszálú, hoszszúrostos: Langfingerig, adj. hoszszúujjú: Langfüßig, adj. hoszszúlábú: Langhaarig, Langhärig, adj. hoszszúhajú; hoszszúszőrű, bojhos: Langhändig, adj. hoszszúkezű.

Langmüthig, adj, hoszszútűrő, békességestűrő; Langmüthigkeit, Langmuth, die, hoszszútűrés, békességestűrés: Langohr, das, hoszszú fül; ſcherzend u. ſpottend, füles, szamár, tsatsi.

Langſam, adj. lassú p. o. ember; trop. lassú p. o. tűz, langſame Hülfe, késő segítség: adv. lassan p. o. menni, útazni; trop. nehezen, lassan p. o. nőni: Langſamkeit, die, lassúság; trop. restség: Langſchläfer, der, álmos, sokáig alvó: Langſichtig, adj. meszszelátó.

Langweilig, adj. lange während, hoszszas, p. o. perlekedés; lange Weile erregend, unalmas p. o. beszéd; adv. hoszszasan, unalmasan: Langweiligkeit, die, hoszszaság, unalmasság: Langwierig, adj. sokáig tartó, hoszszas, tartós p. o. nyavalya, háború: Langwierigkeit, die, tartósság.

Länge, die, der Ausdehnung nach, hoszsza valaminek, hoszszúság, der Länge nach, hoszszába; der Zeitdauer nach, tartósság, sokáig tartósság, in die Länge, sokáig: hoszszasan, ſich in die Länge ziehen, z. B. eine Rede, sokáig tartani v. nyúlni: Längenmaß, das, hoszszúság mérő, hoszszmérő: Länglich, adj. hoszszúdad, hoszszúkás; länglichrund, tojásdad: Längs, adv. in die Länge hin, hoszszában, mentében, mellett: Längſt, adv. régen Längſte, der, die, das, adj. leghoszszabb, adv. am längſten, legtovább.

Lanze, die, lándzsa.

Lanzette, die, lantzéta, sebmetsző.

Lappalie, die, alávalóság.

Lappen, der, ein Stück Leinwand, das Wild zu ſchrecken, váz; ein ſchlechtes Kleid, rongy, rongyos ruha; ein herabhängendes Stück Zeig an einem Kleide, tzafat, zum flicken, folt; die Lappen der Leber, der Lunge, a' májj v. tüdő lebernyegjei: Lappig, adj. tzafatos, rongyos: Lapperey, die, haszontalanság.

Läppchen, das, darab ruhátska, rongy: Läppiſch, adj. gyermekes, hijjábavaló, haszontalan; läppiſches Zeug, bolondság, balgatagság.

Lärm, der, zaj, lárma, Lärm machen, zajogni, lármázni, der

Lärm legt sich, a' zaj tsillapodik; ein blinder Lärm, vak lárma; Feuerlärm, tolongás, öszvetódúlás: Lärmbläser, der, lármaindító; trop. st. Aufwiegler, lázzasztó: Lärmplatz, der, öszvegyülő hely: Lärmstange, die, lármapózna.

Lärmen, lármázni, zúgni, zajogni; laut streiten, zenebonáskodni: Lärmenhaft, adj. lármás, zenebonás; adv. zenebonásan, zúgva.

Larve, die, álortza, lárva, daher trop. die Larve abziehen, d. i. jem. in seiner wahren Gestalt zeigen, valakiról az álortzát lehúzni, valakit felfedezni, hogy ki legyen; st. Verstellung, szín, mutatás; ein häßliches Gesicht, rút ábrázat, útalság: bey Insecten, a' bogár lárvája t. i. hernyó, nyű, kukatz.

Lasche, die, rongy, folt: Laschen, foltozni, megfoltozni.

Lase, die, Krug, kanna, korsó.

Laß, adj. matt, müde, bádjadt, fáradt, lankadt; st. faul, rest, tunya, lomha: Laßdünkel, der, dölyfősség: Laßeisen das, érvágóvas.

Lassen, st. aussehen, sich ziemen, látszani, tetszeni, illeni, lenni, das läßt schön, ez jól illik, ez szépen áll, das läßt nicht, ez nem illik.

Lassen, 1) veranlassen, daß etwas geschehe, durch Ermahnung, engedni, megengedni, hagyni, die Thüre offen lassen, az ajtót nyitva hagyni: lassen Sie mir nur Zeit, tsak engedjen idót, hogy durch Worte, Befehl, ꝛc. hatni, — hetni, — tatni, — tetni, jem. etwas wissen lassen, valakinek tudtára adatni valamit; unterlassen, elhagyni, abbahagyni; laß das seyn, hagyd abba azt; sehen lassen, d. i. befehlen, daß etwas gezeigt wird, megmutattatni valamit, erlauben, daß etwas gezeigt werde, megengedni, hogy megmutassanak valamit, oder st. zeigen, megmutatni valamit — sich sehen lassen, magát megmutatni; hören lassen, megengedni, hogy hallják, daher sich hören lassen, d. i. reden, beszélni v. beszédet tartani mások előtt, mások hallattára, d. i. singen, énekelni mások előtt, d. i. ertönen, hallatni; d. i. gefallen, tetszeni, nem megvetendő lenni, der Vorschlag läßt sich hören, ez a' feltétel nem megvetendő; das läßt sich thun, oder nicht thun, az meg lehet v. nem lehet; fallen lassen, z. B. er ließ das Buch fallen, elejtette a' könyvet; bleiben lassen, abba hagyni; etwas gut seyn lassen, jóvá hagyni valamit; sich gefallen lassen, megnyúgodni valamin, megelégedni valamivel: Lassen, ohne Verbum: z. B. Aber lassen vom Patienten, eret vágatni, vom Chirurg, eret vágni: das Leben lassen für jem. az életet adni valakiért; gehen lassen, ereszteni, elereszteni; im Stiche lassen, elhagyni, magára hagyni valakit, valamit: Lassen, öfters mit dem Conjunctiv, z. B. laßt uns sehen, hören, lássuk, halljuk, lássunk etc.

Laßheit, die, bádjadtság, lankadtság; st. Trägheit, restség.

Lässig, adj. tunya, rest; adv. restül: Lässigkeit, die, tunyaság, restség.

Läßlich, adj. megbotsátható.

Laßsünde die, (Theol.) megbotsátható vétek.

Last, die, tereh, terh, eine Last tragen, terhet vinni; trop. st. Beschwerde, tereh, alkalmatlanság, jem. zur Last fallen, valakinek terhére lenni: von Abgaben, z. B. schwere Last auflegen, nagy adóval terhelni valakit; st. Ladung, Fracht, tereh, mellyet szekérre v. hajóra raknak; jem. etwas zur Last legen, valamivel vádolni válamit.

Lastbar, adj. terehhordozható: Lastpferd das, terehhordó ló, igás ló: Lastschiff, das, terehhordó hajó, terhes v. terhelt hajó: Lastthier, das, terehhordozó állat, igás barom; Lasttragend, adj. terehhordozó: Lastträger, der, terehhordó; in der Baukunst, terehgerenda: Lastvieh, das, terehhordozó barom: Lastwagen, der, terehhordozó szekér, terhes szekér.

Lästig, adj. terhes; adv. terhesen: Lästigkeit, die, terhesség.

Laſter, das, bün, gonoszság, vétek, dem Laſter fröhnen, vétekben élni, bünhödni, bünökben lélekzeni: Laſterfrey, adj. büntől ment, büntelen: Laſterhaft, adj. bünös, vétkes: Laſterhaftigkeit, die, bünösség, vétkesség: Laſterleben, das, bünben élés, bünökben lélekzés: Laſterthat, die, gonoszság, gonosz tett v. tselekedet: Laſtervoll, adj. bünös, bünnel teljes.

Läſterer, der, káromló, káromkodó, szidalmazó, szitkozódó: Läſterlich, adj. káromló, rágalmazó, szidalmazó, szitkos; st. ſchändlich, rút, otsmány; adv. rútúl, otsmányúl: Läſtern, káromlani, szidni valakit: Läſterrede, die, káromkodás, szitkozódás: Läſterthat, die, gonosz tselekedet: Läſterung, die, káromlás, szidalmazás: Läſterwort, das, káromló szó, szitok: Läſterzunge, die, rágalmazó nyelv.

Laſur, lazúrkő, lazúr: Laſurblau, adj. lazúrkék: Laſurblau, das, lazúrkék festék, lazúrfesték, égszín.

Latein, das, deákság, deáknyelv; Latein reden, deákúl beszélni, ins Latein überſetzen, deákra v. deáknyelvre fordítni: Lateiner, der deák, deákúl tudó v. értő: Lateiniſch, adj. deák; adv. deákúl p. o. beszélni, írni, érteni: Latinität, die, deákság.

Laterne, die, lámpás: Laternenpfahl, der, lámpástartó karó: Laternenputzer, der, lámpástisztító: Laternenträger, der, lámpáshordó; fénybogár.

Latſchen, kúszni, tsúszni, p. o. a' fára.

Latte, die, létz: Latten, belétzezni: Lattenagel, der, létzszeg: Lattewerk, das, létzezet.

Lattich, der, saláta.

Latwerge, die, liktariomszer.

Latz, der, mejjre való; váll, aszszonyi ruha.

Lau, laulich, adj. lágymeleg, langyos, p. o. víz, lau werden, meglangyúlni; adv. lágymelegen, langyosan: Lauigkeit, die, lágymelegség, langyosság: Laulich, adj. lágymeleg, langyos: Laulichkeit, die, langyosság, lágymelegség: Lauwarm, adj. lágymeleg, langyos; adv. lágymelegen.

Laub, das, lomb, falevél, haraszt, gally, Laub bekommen, levelesedni, lombosodni, gallyasodni; voller Laub, harasztos, lombos, das Laub abſtreifen, lefosztani a' fa leveleit, das Laub fällt ab, hullanak a' fák levelei.

Laubdach, das, leveles szín, gallyfedél: Laube, die, levélszín, lombhajlék.

Lauberhütte, die, zöldág kunyhó, leveles sátor: Lauberhüttenfeſt, das, sátoros innep, a' zsidóknál.

Laubfink, der, süvöltő magnyitó: Laubfroſch, der, levelibéka: Laubfutter, das, haraszt takarmány: Laubholz, das, harasztos fa, zöld leveles fák; Laubig, adj. harasztos, lombos, leveles, gallyas, zöld levelű: Laubknospe, die, levél bimbó.

Laubreich, adj. sürű v. tömött levelű: Laubſtreichen, das, levélfosztás: Laubthaler, der, leveles frantzia tallér: Laubwerk, das, leveles gally, levelezet, leveles munka, p. o. az oszlopokon.

Lauch, der, hagyma, foghagyma.

Lauer, die, les, auf der Lauer ſeyn, ſtehen, lesben állani, leselkedni, auf die Lauer ſtellen, lesbe állítni valakit: Lauern, lesni, leselkedni; an der Thür lauern, az ajtón hallgatódzni: Laurer, der, hallgatódzó.

Lauer, der, (Wein) lőre, tsiger.

Lauf, der, futás, szaladás, eines Flußes, a' víz folyása, der Geſtirne, a' tsillagok forgása, des Mondes, a' hold járása, der Zeit, az idő forgása v. folyása, des Lebens, az élet folyása v. pályája; trop. der Fortgang einer Sache, folyás, folyamat, menetel, ſeinem Zorn freyen Lauf laſſen, kiönteni haragját, der Gerechtigkeit ihren Lauf laſſen, az igazságot folyamatjában nem hatráltatni; der Lauf der Natur, a' természet rendje v. folyása; der Lauf der Welt, a' világ v. az emberi dolgok folyamatja; der Lauf eines Flußes, a' folyóvíz árka; der Lauf einer Flinte oder Kanone, a' puska v. az ágyú tsője.

Gallery, a long room for walking in, or for the reception of company, as the gallery at Whitehall, the gallery at Versailles, &c. Also a covered walk in a garden, supported by pillars, and adorned with statues, paintings, &c. Also a kind of balcony round the outside of a house, or round the inside of a church, &c. Also a kind of upper room in a church, where the singers and musicians perform. Also a kind of upper room in a playhouse, where the meaner sort of people sit. Also a kind of passage in a fortification, made under the ground, to go from one place to another without being discovered by the enemy.

Gallery, in fortification, a kind of passage made under the ground, to go from one place to another without being discovered by the enemy.

Gallery, in the manege, a kind of shed, or open building, where the horses are exercised in bad weather.

Gallery, in the military art, a kind of wooden tower, or scaffold, made to overlook the enemy's works, and to annoy them with small shot.

Gallery, in the sea-language, a kind of open balcony, or walk, on the outside of the stern of a ship, with rails round it, and supported by pillars

adni; trop. ſt. klingen, z. B. das lautet nicht gut, ez nem jól hangzik, das lautet anders, az másképpen van, der Brief lautet ſo, a' levél szóról szóra így van, a' levél ezt tartja.

uten, harangozni t. i. harangal, tsengetni, t. i. tsengetyűvel: Läuten das, harangozás: Läuter, der, harangozó.

ute, die, lant, die Laute ſpielen, lantolni, lantot verni, pengetni v. játszani: Lautenist, Lautenſpieler, der, lantos; Lautenistin, Lautenſpielerinn, die, lantosné: Lautenmacher, der, lantkészitő.

uter, adj. unvermiſcht, tsupa, merő tiszta, p. o. bor, víz, arany; trop. unverfälſcht, tiszta, igaz, lauter Wahrheit, tiszta igazság; ſt. völlig, ganz, tsupa, mind tsak, das ſind lauter Lügen, mind tsupa hazugság; Lauterkeit, die, eig. tisztaság; trop. egyenesség, igazság, tisztaság.

äutern, befreyen, a) v. flüſſigen Dingen, higgasztás v. szűrés által megtisztitni, meghiggasztani, megszűrni; b) v. feſteren Körpern, megtisztitni, tisztitni; trop. megjobbitgatni, jobbitgatni: Läuterung, die, megszűrés, meghiggasztás, tisztálás; megtisztitás.

Lawine, die, hegyekről legörgő hóhalom v. hógulya.

Lava, die, a' tűzokádó hegyekből kifolyó tüzes matéria; láva.

Lavendel, der, levendula: Lavendelöhl, das, levendulaolaj: Lavendelwaſſer, das, levendulavíz.

Laviren, eig. lulájozni a' hajóval, a' hajót a' szél ellen forgatni; trop. eine gute Gelegenheit abwarten, húzni halasztani valamit jobb reménység alatt.

Lavor, der, mosdó medentze.

Laxativ, das, hashajtó, hasindító: Laxiren, meghajtani a' hasat; flüßigen Stuhlgang haben, hasmenésben lenni; durch Abführungsmittel ſich reinigen, hashajtószerrel hajtatni a' hasát: Laxirmittel, das, hashajtó szer.

Leben, das, élet, ein ewiges Leben, örök élet, das Leben haben, élni, ſo lang ich das Leben habe, míg élek, in meinem Leben, életemben, ums Leben kommen, életét elveszteni; ſich das Leben nehmen, magát megölni, ſein Leben für jem. aufopfern, életét valakiért feláldozni; ſt. Lebensart und Weiſe, élet p. o. falusi v. mezei élet, városi élet; ſt. Lebenslauf, élete folyása valakinek, z. B. jem. Leben beſchreiben, darſtellen, valakinek az életét leírni, előadni; ſt. Lebenszeit, élet ideje, élet, ſein Leben den Wiſſenſchaften widmen, életét a' tudományoknak szentelni; ſt. Munterkeit, élet, elevenség, wie das Leben ausſehen, tsupa élet: ſt. Lebensunterhalt, élelem, er hat kaum das liebe Leben, alig tudja az életét fenntartani, tsak tengődik.

Leben, élni, életben lenni; für jem. leben, valakiért élni, jem. leben laſſen, valaki életének megkegyelmezni; bey Betheurungen, ſo wahr ich lebe! lelkemre mondom; auch von Pflanzen, élni, életnek lenni benne; in Rückſicht der Lebensweiſe, élni, életét folytatni, gut leben, jól élni, in den Tag hinein leben, hijjába élni a' napot; beym Abſchiednehmen, lebe wohl! Isten hozzád! minden jót kívánok! — ſt. ſich nähren, élni valamiből, táplálni magát; ſich wo befinden, élni valahol, ott lakni, in demſelben Hauſe leben, egy fedél alatt lakni; ſich beſchäftigen, z. B. den Wiſſenſchaften leben, tsak a' tudományokkal foglalatoskodni; wahrhaft leben, az életnek hasznát venni; er ſoll leben, éljen! — Lebensart haben, z. B. er weiß nicht zu leben, nem tud az emberekkel bánni; öfters auch ſt. haben, hegen, z. B. der Hoffnung leben, abban a' reménységben lenni, azt reményleni, der Zuverſicht leben, bizonnyal reményleni, várni.

Lebend, lebendig (olv. lebendig) adj. eleven, élő; wieder lebendig werden, ismét feleledenedni; lebendig machen, valakit felevenitni; trop. z. B. ein lebendes Beyſpiel, eleven példa, eine lebende Sprache, élő nyelv, ein lebendiger Zaun, eleven kerités, lebendiger Kalk, oltatlan mész,

ſatt lebhaft, munter, vidám; eleven, ein lebendiger Geiſt, eleven lélek; Lebendigmacher, der, életre hozó; Lebendigmachung, die, felelevenítés.

Lebensart, die, überhaupt, élet, életmód, élés, élésmód; beſonders in Anſehung der Sittlichkeit, erkölts, élet; des Erwerbes, életmód, mesterség, élelem neme, élet neme; des Betragens gegen Andere, pallérozottság, pallérozott erkölts, keine Lebensart beſitzen, pallérozatlan lenni.

Lebensbahn, die, élet folyása, pálya; Lebensbalſam, der, életbalzsam; Lebensbaum, der, tújafa; Lebensbedürfniß, das, életbeli fogyatkozás; Lebensbeſchreiber, der, Biograph, életíró; Lebensbeſchreibung, die, életleírás.

Lebensdauer, die, élet ideje; Lebensende, das, az élet vége, élet fogyta, halál; Lebensfaden, der, élet fonala; Lebensfriſtung, die, az élet megtartása.

Lebensgefahr, die, élet veszedelme, in Lebensgefahr gerathen, életének veszedelemben forogni; Lebensgeiſt der, éltető szellem; Lebensgeſchichte, die, élettörténet; Lebensgröße, die, termet nagysága, termet; in Lebensgröße malen, testi nagyságában v. termetében lefesteni.

Lebenshauch, der, éltető lehellet; Lebensjahr, das, az élet esztendeje; Lebenskraft, die, életerő, éltetőerő; Lebenskürze, die, az élet rövidsége; Lebenskunſt, die, az élet mestersége.

Lebenslang, adv. holtig, míg élek, v. élsz 's a' t. Lebenslänge, die, élet hoszsza; Lebenslänglich, adj. holtigvaló, p. o. jutalom fizetést nyerni; Lebenslauf, der, élet folyása v. pályája, élet folyam. Lebenslicht, das, az élet világa. Lebensluft, die, éltetőlevegő.

Lebensmittel, die, élelem, eleség. Lebensordnung, die, az élet rendje, életbeli rendtartás.

Lebenspfad, der, az élet ösvénye.

Lebenspflicht, die, életbeli kötelesség; Lebensplan, der, az élet kiszabott v. elrendelt útja és módja.

Lebensquelle, die, élet forrása. Lebensregel, die, élet regulája.

Lebensſatt, Lebensmüde, adj. életére ráúnt, életét megúnt; Lebensſtrafe, die, halálos v. halálra való büntetés.

Lebenstage, die, az élet napjai; Lebenstrank, der, élet adó ital, élet itala.

Lebensumſtände, die, életbeli környülállások.

Lebenswandel, der, élet, életmód, einen ſchlechten Lebenswandel führen, roszsz életet élni, einen tugendhaften Lebenswandel führen, feddhetetlenül élni; Lebenswaſſer, das, élet adó víz, életvíz; Lebensweiſe, die, életmód; Lebensweisheit, die, életbeli böltsesség.

Lebenszeichen, das, élet jel; Lebenszeit, die, élet ideje; Lebensziel, das, az élet tzélja v. vége; Lebenszweck, der, élet tárgya.

Leber, die, máj; Leberader, die, májér; Leberchen, das, májotska; Leberfarbe, die, májszín; Leberfarbig, adj. májszínű; Leberfleck, der, májszínű folta' testen; Leberfleckig, adj. májszín foltos; Leberkloß, der, májos gombótz; Leberknödel, das, idem; Leberkrankheit, die, májbetegség, májfájás, májdugúlás; Leberkraut, das, májfű, nemes májfű; Leberreim, der, a' Leber szóravaló játékos versezés; Leberſtein, der, májkő; Leberverhärtung, die, májdagadás; Leberverſtopfung, die, májszorúlás; Leberwurſt, die, májoshurka.

Lebhaft, adj. vídám, eleven p. o. ész v. elme, ein lebhafter Knabe, eleven v. virgontz gyermek, ein lebhaftes Pferd, jókedvű ló, ein lebhafter Briefwechſel, sürű levelezés; trop. von Leidenſchaften, z. B. eine lebhafte Freude empfinden, szívbeli v. édes örömöt erezni, ein lebhafter Streit, heves perlekedés, eine lebhafte Vorſtellung, eleven képzelődés, eine lebhafte Farbe, überhaupt, eleven szín, beſonders das (in) ſichtes, vídám ortza; adv. elevenen, vídámon; nachdrücklich, hathatósan, hevesen; Lebhaftigkeit,

die, elevenség, vídámság, die Lebhaftigkeit verlieren, tsüggedni; viel Lebhaftigkeit beſitzen, nagyon elevenen lenni; trop. erő, hathatósság, die Lebhaftigkeit verlieren, elevenségében hanyatlani, mit Lebhaftigkeit, hevesen, tüzesen.

Lebkuchen, der, mézespogátsa; Lebkuchenbäcker, Lebküchler, Lebzelter, der, mézeskalátsos v. bábos.

Lebloß, adj. élet és elevenség nélkül való, lelketlen, holt; trop. ohne Munterkeit, lankadt, tsüggedt; erőtlen p. o. beszéd; Leblosigkeit, die, lelketlenség; trop. lankadtság.

Lebtage, die, pl. in der Redensart, mein, dein, ſein Lebtag, teljes életemben, életedben, életében.

Lebzeiten, die, pl. in der Redensart, bey meinen Lebszeiten, még én élek.

Lechzen, vor Trockenheit Riſſe bekommen, a' nagy szárasság miatt megrepedezni; dürſten, elepedve lenni a' nagy szomjúság miatt; trop. epekedni valami után, epedni valamiért; Lechzen, das, hevesség; trop. epekedés, epedés valamiért.

Leck, adj. das iſt Spalten haben, hasadozott, repedezett; Leck ſeyn, megrepedezve lenni; Leck, der, hasadás, repedés.

Lecken, nyalni, p. o. tányért, Honig lecken, mézet nyalogatni; Lecken, das nyalás, nyalogatás.

Lecker, adj. von Speiſen, nyalánk, ínynekvaló; von Menſchen, ételben válogató, nyalánk; Lecker, der, nyalakodó, nyaló, nyalánk; válogató, finnyás; Leckerbiſſen, der, nyalánkság, tsemege, kedves falat; Leckhaft, adj. nyalánk, tsemegés; adv. nyalánkon; Leckerhaftigkeit, die, nyalánkság; Leckermaul, das, nyalánk, tsemege szerető.

Lection, die, was vorgeleſen wird, tanítás, letzke; was zu erlernen iſt, feladott v. kiszabott letzke, tanúlni való; Vortrag eines Lehrers, tanítás, Lection halten, tanítást tenni, die Lection iſt aus, vége van a' tanításnak; die Lection fleißig beſuchen, szorgalmatosan járni a' tanításra; ſtatt Verweis, dorgálás, pirongatás, szemre hányás, feddés, jemanden eine Lection geben, valakit megdorgálni, megpirongatni.

Lectüre, die, olvasás, könyvolvasás, er hat viel Lectüre, igen olvasott ember.

Leder, das, bőr; Lederband, das, (eines Buches) bőrkötése a' könyvnek; Lederbereiter, der, bőrkészítő, tímár; Lederbereitung, die, bőrkészítés, tímárság; Lederhandel, der, bőrrel való kereskedés; Lederhändler, der, bőrrel kereskedő, bőráros; Lederhart, adj. bőr keménységű, kemény mint a' bőr; Ledern, adj. bőr, bőrből való, lederne Handſchuhe, bőrkesztyű; Ledern, megbőrözni.

Ledig, adj. ſtatt leer, üres; unbewohnt, üres p. o. ház; unbeſetzt, üres, p. o. hívatal; hely; unverheirathet, nőtelen, p. o. férjfi, hajadon t. i. leány; der ledige Stand, nőtelenség, nőtelen ál apot; ohne Geſchäfte, dologtalan; frey von etwas, ment, szabad valamitől; Ledigkeit, die, üresség; Lediglich, adv. das iſt gänzlich, egészen, egy általjában, tsupán tsak.

Leer, adj. et adv. üres, üresen; trop. ſtatt unwiſſend, z. B. es iſt ein leerer Kopf, üres fejű ember; ohne Bedeutung, haszontalan, hijábanvaló p. o. beszéd, ígéretek: Leere, die, üresség; hijábanvalóság, haszontalanság, Leeren, kiüresítni, kiürítni.

Lefze, oder Lippe, die, ajak.

Legal, adj. törvényes; adv. törvényesen; Legalität, die, törvényesség.

Legat, der, küldött, követ.

Legat, das, hagyomány, hagyott jószág.

Legations-Rath, der, követségi tanátsos; Legations-Sekretär, der, követségi titoknok.

Legen, letenni, vetni, fektetve tenni v. letenni valamit, p. o. asztalra; etwas bey Seite legen, félretenni valamit; ſich legen, feküdni, lefeküdni, ſich ins Bett legen, lefeküdni az ágyba, ſich zu Bette legen, lefeküdni, t. i.

alunni; ſich legen, wie z. B. der Wind, megszűnni, megtsillapodni, mint a' szél; ſich z. B. auf die Wiſſenſchaften legen, a' tudományokra adni magát; ſich auf die faule Seite legen, heverni, korhelkedni; Hand an das Werk legen, elkezdeni valamit, hozzáfogni v. kezdeni valamihez; Hand an jemanden legen, erőszakos kézzel bánni valakivel; Hand an ſich legen, magát megölni; Legen, das, die Legung, tevés, letevés, lerakás.

Legezeit, die, a' tojás ideje, mikor a' tyúkok 's a' t. tojnak; Leghenne, die, tojós tyúk, tojó tyúk: Legung, die, tevés, tétel.

Lehde, die, parlag.

Lehen, ſiehe Lehn.

Lehm, der, sár, gyúrt sár, tapasz, agyagsár; Lehmen, d. i. mit Lehm beſtreichen, überziehen, besározni, gyúrt sárral betapasztani; Lehmern, adj. sárból való, sár, gyúrt sárból készült, agyak; Lehmgrube, die, agyagverem; Lehmlicht, adj. agyagos; Lehmig, adj. sáros, agyagos; Lehmwand, die, agyagfal, sárfal, tapaszfal.

Lehn, Lehen, als Neutr. ein verliehenes Recht, másnak adott birtok juss; ein Lehngut, időre v. örökbeadott adózó jószág, adófizető birtok; das Lehen verwirken, örökös jószágát v. birtokát elveszteni, p. o. felségsértés v. hazaárulás miatt; als fem. die Lehn, d. i. Belehnung, birtokáltalengedés, p. o. árendába v. más tekintetből, jemand ein Gut in die Lehn geben, valakinek valamelly jószágot birtokúl általengedni.

Lehnbar, adj. örökbe adható t. i. jószág, örökös jószághoz tartozó v. azt illető; Lehnbrief, der, örökös jószági v. birtoki oklevél.

Lehndienſt, der, örökös jószághoz kötött szolgálat; Lehnerbe, der, adózó birtok örököse; Lehnfällig, adj. mint adózó birtok v. örökség által ment v. másra szállott.

Lehngericht, das, adózó birtoki törvényszék; Lehngut, das, adózó birtok v. jószág.

Lehnhaft, adj. adózó t. i. a' nyert-jószágtól v. örökségtől; Lehnherr oder Lehnsherr, der, az adózó birtok ura; Lehnmann, Lehnsmann, der, adózó birtokos; Lehnrecht, das, adózó birtoki juss.

Lehnsfähig, adj. a' kire általmehet adózó birtok; Lehnfall, der birtokürűlés; Lehnfolge, die, birtokban következés; Lehnfolger, der, az adózó birtok örököse; Lehngebühren, die, a' birtokáltalvétel váltsága; Lehnpflicht, die, birtokhoz kötött tartozás.

Lehne, die, das, woran man ſich lehnt, támasz, támaszkodó, könyöklő; an Schanzen, védsántz; des Stuhles, szék háta; Lehnen, an etwas, hozzá támasztani valamit valamihez; ſich an etwas lehnen, valamihez hozzá támaszkodni, p. o. fál.oz; ſtatt leihen. költsönözni valamit, költsön adni.

Lehnlakay, der, napszámra fogadott inas; Lehnſatz, der, költsönözött állítás; Lehnſeſſel, oder Lehnſtuhl, der, karszék, hátasszék.

Lehramt, das, tanító v tanítói hivatal; Lehrart, die, tanításmód, tanítás módja.

Lehrbegierde, die, tanításra vágyás v. kívánás; tanúlásra vágyás v. kívánás: Lehrbegierig, adj. tanítni vágyó v. kívánó; tanúlni vágyó v. kívánó; adv. tanítni vagyással; tanúlni vágyással: Lehrbegriff, der, tanítás alkotmánya, kurzer Lehrbegriff, a' tudomány summás alkotmánya: Lehrbegriff einer Kirche, hitágazat: Lehrbrief, der, szabadúlólevél, a' mesterlegényeknél: Lehrbuch, das, tanítókönyv.

Lehrfähigkeit, die, tanító tehetség. Lehrgabe, die, tanító adomány, tanításbeli adomány: Lehrgebäude, das, rendalkat, alkotmánya valamelly tudománynak, tudomány rendszer v. alkotmány; Lehrgedicht, das, tanító versezet; Lehrgeld, das, tanításbér, fizetés a' tanításért.

Lehrherr, der, tanítómester, a' mesterségtanúló inas gazdája; Lehrjahr, das, inasi esztendő; Lehrjunge, der, inas, mesterségtanúló inas; Lehrling, der, tanítvány, tanúló; tanúló inas t. i. mesterséget.

Lehrmeiſter, der, tanító mester; Lehrmeiſterinn, die, tanító asszony v. leány; Lehrmethode, die, tanításmód.

Lehrprobe, die, inasi remekadás; Lehrprobe ablegen, felszabadúló remeket készítni; Lehrpunkt, der, tétel.

Lehrreich, adj. tanúságos, tanúsággal teljes, oktató, a' tanúságra hasznos; Lehrſaal, der, tanító palota v. szoba; Lehrſatz, der, tudományos tétel; mondás, állítás; Lehrſpruch, der, tanúság, fontos mondás; Lehrſtand, der, tanítói kar v. rend, tanítók karja v. rendje; Lehrſtube, die, tanító szoba; Lehrſtuhl, der, tanítószék, katedra; das Amt ſelbſt, tanítói hivatal; Lehrſtunde, die, tanítóó a, Lehrſtunde halten, tanítni: einer Lehrſtunde beywohnen, jelen lenni a' tanításokon.

Lehrton, der, tanító hang; Lehrtheil der, tanító rész, Lehrzeit, die, bey Handwerkern, az inaskodás kiszabott ideje; in den Schulen, tanúlás ideje.

Lehre, die, die man gibt, oktatás, tanítás, die man ſich zur Warnung nimmt, tanúság, zur Lehr dienen, tanúságúl szolgálni; der Vortrag einer Erkenntniß, tudomány, falſche Lehren, hamis tudomány; ſtatt Unterweiſung, tanítás, tudományra való tanítás; bey Handwerkern, mesterség tanúlás, inasság, inaskodás, jemand in die Lehre geben, valakit mesterségre máshoz adni, in der Lehre ſtehen, inaskodni.

Lehren, tanítni, megtanítni, p. o. mesterségre, tudományra; trop. zeigen, an den Tag legen, z. B. die Zeit wird es lehren, megmutatja az idő; Gelegenheit zu etwas geben, z. B. Noth lehrt beten, megtanít a' szükség könyörögni; Lehren, das, d. i. Unterricht, tanítás, oktatás; Lehrer, der, tanító; tanítómester; Lehrerinn, die, tanító aszszony v. leány.

Leib, der, test, emberi test, az ember teste, z. B. ein ſiecher Leib, a' beteges test; wohl bey Leibe, testes, kövér; bleib mir vom Leibe, távozz tőlem, hozzám se közelíts! keine Ehre im Leibe haben, betsületével nem gondolni, kein Herz im Leibe haben, félénk lenni; der Rumpf des Leibes, derék, a' test dereka; der Unterleib, der Bauch, has, offener, harter Leib, könnyen menő has, szorúlt has, hasszorúlás; trop. z. B. bey Leibe nicht! éppen nem, teljességgel nem! ſage es bey Leibe nicht, meg ne mond valahogy.

Leibarzt, der, udvari főorvos, a' fejedelem orvosa; Leibbinde, die, testpóla, testpólyázó; Leibbuch, das, legkedvesebb könyve valakinek; Leibchen, das, ein kleiner Leib, testetske; eine Art Kleidung, mejjrevaló, derékravaló; Leib-Chyrurgus, der, fő v. rendszeréntvaló seborvosa valakinek:

Leibeigen, adj. rabszolgai; Leibeigener, der, rabszolga; Leibeigene, die, rabszolgáló; Leibeigenſchaft, die, rakszolgaság; Leibeigenthum, das, rabszolga; Leibeſſen, das, kedves étele valakinek.

Leibfarbe, die, testszín; kedves színe valakinek; Leibfarben, adj. testszinű.

Leibgarde, Leibwache, die, testőrző sereg, t. i. a' fejedelemnél; Leibgardiſt, der, testőrző, t. i. a' fejedelemnél; Leibgedinge, das, kialkudott holtigvaló élelembeli jövedelem; Leibgürtel, der, öv, övedző.

Leibhaft, Leibhaftig, adj. testi, testes; ſtatt wirklich, wahr, igazi valóságos, ſie iſt das leibhafte Bild der Mutter, valóságos képe az annyának; ſtatt perſönlich, maga, személyszerént, testestől lelkestől, z. B. da iſt er leibhaft, imé itt van önnön maga, er iſt der leibhaftige Teufel, tsupa megtestesült ördög; adv. testiképpen; valóban.

Leibjäger, der, rendes vadász. Leibkoch, der, tulajdon és főszakátsa valakinek; Leibkutſcher, der, tulajdon és legkedvesebb kotsisa valakinek.

Leiblich, adj. testi; körperlich, testes, testel felruházott; leiblicher Eid, személyes esküvés; ſt. natürlich, von jem. Perſon her-

Laufbahn, die, pálya; pályafutás; trop. folyamat pálya: Lauffeuer, das, futó v, forgótűz: Laufgraben, der, sántzárok: Laufwagen, der, játszó kotsi, gyermek játszó kotsija: Laufzeit, die, bagzás ideje: Laufzettel, der, kerengő tzédula.

Laufen, futni, szaladni, herum laufen, kóborolni, futkozni, szerte széljel járni; von Kindern, st. gehen, járni; von der schnellen Bewegung verschiedener lebloser Dinge, z. B. das Schiff läuft in den Hafen, beáll a' hajó a' kikötőbe, die Erde läuft um die Sonne, a' föld forog a' a' nap körül, die Flüsse laufen ins Meer, a' folyóvizek a' tengerbe folynak, die Thränen laufen ihm über die Wangen, a' könnyek lepereguek az ortzáján, das Faß läuft, a' hordó foly v. szivárog, das Laufende Jahr, a' folyó esztendő, es läuft das Gerücht, azt beszéllik; Gefahr laufen, d. i. in Gefahr gerathen, veszedelemben forogni; ins Geld laufen, sok pénzbe kerülni: Laufen, das, futás, szaladás: Laufend, adj. futó; vom Waſſer, folyó; laufende Rechnung, folyamatban lévő számvetés.

Laufer, der, futó, szaladó; als Bedienter, kengyelfutó; im Schachſpiele, futrinka; von Pferden, jófutó; in der Mühle, felső malomkerék; in der Muſik, a' hangok végig futása.

Läufig, adj. bagzó, párzó, koslató, p. o. kutya, farkas; rühető p. o. disznó: läufig ſeyn, wie Hunde, koslatni; von Schweinen, rühetni.

Lauge, die, lúg: Laugen, z. B. Wäſche, lúgozni, szapúlni: Laugeartig, adj. lúgnemű: Laugeaſche, die, lúghamu: Laugefaß, das, szapúlókád: Laugeſalz, das, lúgsó.

Läugnen, tagadni, eltagadni: Läugnen, das, tagadás: Läugner, der, tagadó: Läugnerinn, die, tagadó t. i. aszszony, leány.

Laune, die, übh. kény, kedv; gute, üble Laune, jó, roszsz kedv, bey guter, übler Laune ſeyn, jó — roszsz kedvében lenni; d. i. verdrießliche Gemüthsverfaſſung, változó kedv; gute heitere Gemüthsverfaſſung, vig kedv, enyelgő hajlandóság, voll Laune ſeyn, szüntelen enyelegni, igen vig kedvében lenni; ſt. Humor, enyelgés, enyelgések.

Launenhaft, launiſch, adj. változó roszszkedvű: Launig, adj. gute Launen habend, vígkedvű, vidám, tréfás, enyelgő; böſe Launen habend, roszszkedvű; witzig, elmés, tréfás, enyelgő; adv. vígan, vig kedvel; roszsz kedvel; elmésen, enyelegve; unatkozva.

Laus, die, tetű: Lauſen, tetvészni, a' fejben keresni: Lauſig, adj. tetves; trop. fukar, fösvény; adv. tetvesen; fösvényen.

Läuſekamm, der, sűrű fésű: Läuſekrankheit, die, tetvesség: Läuſekraut, das, kajmatsór: Läuſeſalbe, die, tetűpor, kenőcs.

Lauſchen, lauern, leselkedni, leskelódni; ſt. horchen, hallgatózni; ſt. der Ruhe pflegen, heverni, hivalkodni, nyúgodni: Lauſchen, das, leskelődés; hallgatózás; nyugovás.

Laut, adj. hangos, fenszóral való, eine laute Stimme, hangos szó; laut werden! d. i. ſchreyen, kiáltani, nagyon beszéllni, d. i. ſingen, énekre fakadni, d. i. frey reden, elkezdeni szabadon beszélni, jem. nicht laut werden laſſen, nem engedni, hogy valaki szólljon; ſt. bekannt, esmeretes, etwas nicht laut werden laſſen, valamit eltitkolni; adv. fenszóval, hangosan, nagyon; esmeretesen; ſt. öffentlich, nyilván, mindenek hallattára p. o. beszélni.

Laut, der, Klang, Schall, Ton, hang, szó, szóhang; einen Laut von ſich geben, v. Menſchen, megszóllalni, v. Thieren, szóhangot adni; v. leblosen Dingen, hangzani, hangot adni; mit dem Genit. ſt. Inhalt, z. B. laut des Befehles, a' parantsolat szerént, Laut des Geſetzes, a' törvény ereje szerént.

Lautbar, adj. ſt. bekannt, esmeretes: Lautbuchſtabe, der, d. i. Vocal, magán v. magábanhangzó.

Lauten, ſchallen, hangzani, hangot

adni; trop. ſt. klingen, z. B. das lautet nicht gut, ez nem jól hangzik, das lautet anders, az másképpen van, der Brief lautet ſo, a' levél szóról szóra így van, a' levél ezt tartja.
uten, harangozni t. i. harangal, tsengetni, t. i. tsengetyűvel: Läuten das, harangozás: Läuter, der, harangozó.
ute, die, lant, die Laute ſpielen, lantolni, lantot verni, pengetni v. játszani: Lauteniſt, Lautenſpieler, der, lantos; Lauteniſtin, Lautenſpielerinn, die, lantosné: Lautenmacher, der, lantkészitő.
uter, adj. unvermiſcht, tsupa, merő tiszta, p. o. bor, víz, arany; trop. unverfälſcht, tiszta, igaz, lauter Wahrheit, tiszta igazság; ſt. völlig, ganz, tsupa, mind tsak, das ſind lauter Lügen, mind tsupa hazugság; Lauterkeit, die, eig. tisztaság; trop. egyenesség, igazság, tisztaság.
utern, befreyen, a) v. flüſſigen Dingen, higgasztás v. szűrés által megtisztitni, meghiggasztani, megszűrni; b) v. feſteren Körpern, megtisztitni, tisztitni; trop. megjobbitgatni, jobbitgatni: Läuterung, die, megszűrés, meghiggasztás, tisztálás; megtisztitás.
awine, die, hegyekről legörgő hóhalom v. hógulya.
ava, die, a' tűzokádó hegyekből kifolyó tüzes matéria; láva.
wendel, der, levendula: Lavendelöhl, das, levendulaolaj: Lavendelwaſſer, das, levendulavíz.
wiren, eig. lulájozni a' hajóval, a' hajót a' szél ellen forgatni; trop. eine gute Gelegenheit abwarten, húzni halasztani valamit jobb reménység alatt.
ipor, der, mosdó medentze.
ſativ, das, hashajtó, hasindító: Laxiren, meghajtani a' hasat; flüſſigen Stuhlgang haben, hasmenésben lenni; durch Abführungsmittel ſich reinigen, hashajtószerrel hajtatni a' hasát: Laxirmittel, das, hashajtó szer.
eben, das, élet, ein ewiges Leben, örök élet, das Leben haben, élni, ſo lang ich das Leben habe, míg élek, in meinem Leben, életemben, ums Leben kommen, életét elveszteni; ſich das Leben nehmen, magát megölni, ſein Leben für jem. aufopfern, életét valakiért feláldozni; ſt. Lebensart und Weiſe, élet p. o. falusi v. mezei élet, városi élet; ſt. Lebenslauf, élete folyása valakinek, z. B. jem. Leben beſchreiben, darſtellen, valakinek az életét leírni, előadni; ſt. Lebenszeit, élet ideje, élet, ſein Leben den Wiſſenſchaften widmen, életét a' tudományoknak szentelni; ſt. Munterkeit, élet, elevenség, wie das Leben ausſehen, tsupa élet: ſt. Lebensunterhalt, élelem, er hat kaum das liebe Leben, alig tudja az életét fenntartani, tsak tengődik.
Leben, élni, életben lenni; für jem. leben, valakiért élni, jem. leben laſſen, valaki életének megkegyelmezni; bey Betheurungen, ſo wahr ich lebe! lelkemre mondom; auch von Pflanzen, élni, életnek lenni benne; in Rückſicht der Lebensweiſe, élni, életét folytatni, gut leben, jól élni, in den Tag hinein leben, hijjába élni a' napot; beym Abſchiednehmen, lebe wohl! Isten hozzád! minden jót kívánok! — ſt. ſich nähren, élni valamiből, táplálni magát; ſich wo befinden, élni valahol, ott lakni, in demſelben Hauſe leben, egy fedél alatt lakni; ſich beſchäftigen, z. B. den Wiſſenſchaften leben, tsak a' tudományokkal foglalatoskodni; wahrhaft leben, az életnek hasznát venni; er ſoll leben, éljen! — Lebensart haben, z. B. er weiß nicht zu leben, nem tud az emberekkel bánni; öfters auch ſt. haben, hegen, z. B. der Hoffnung leben, abban a' reménységben lenni, azt reményleni, der Zuverſicht leben, bizonnyal reményleni, várni.
Lebend, lebendig (olv. lebendig) adj. eleven, élő; wieder lebendig werden, ismét felelevenedni; lebendig machen, valakit felevenitni; trop. z. B. ein lebendes Beyſpiel, eleven példa, eine lebende Sprache, élő nyelv, ein lebendiger Zaun, eleven kerités, lebendiger Kalk, oltatlan mész,

ſtatt lebhaft, munter, vídám; eleven, ein lebendiger Geiſt, eleven lélek; Lebendigmacher, der, életre-hozó; Lebendigmachung, die, felelevenítés.

Lebensart, die, überhaupt, élet, életmód, élés, élésmód; beſonders in Anſehung der Sittlichkeit, erkölts, élet; des Erwerbes, életmód, mesterség, élelem neme, élet neme; des Betragens gegen Andere, pallérozottság, pallérozott erkölts, keine Lebensart beſitzen, pallérozatlan lenni.

Lebensbahn, die, élet folyása, pálya; Lebensbalſam, der, életbalzsam; Lebensbaum, der, tújafa; Lebensbedürfniß, das, életbeli fogyatkozás; Lebensbeſchreiber, der, Biograph, életíró; Lebensbeſchreibung, die, életleírás.

Lebensdauer, die, élet ideje; Lebensende, das, az élet vége, élet fogyta, halál; Lebensfaden, der, élet fonala; Lebensfriſtung, die, az élet megtartása.

Lebensgefahr, die, élet veszedelme, in Lebensgefahr gerathen, életének veszedelemben forogni; Lebensgeiſt der, éltető szellem; Lebensgeſchichte, die, élettörténet; Lebensgröße, die, termet nagysága, termet; in Lebensgröße malen, testi nagyságában v. termetében lefesteni.

Lebenshauch, der, éltető lehellet; Lebensjahr, das, az élet esztendeje; Lebenskraft, die, életerő, éltetőerő; Lebenskürze, die, az élet rövidsége; Lebenskunſt, die, az élet mestersége.

Lebenslang, adv. holtig, míg élek, v. élsz 's a' t. Lebenslänge, die, élet hoszsza; Lebenslänglich, adj. holtigvaló, p. o. jutalom fizetést nyerni; Lebenslauf, der, élet folyása v. pályája, élet folyam. Lebenslicht, das, az élet világa. Lebensluft, die, éltetőlevegő.

Lebensmittel, die, élelem, eleség. Lebensordnung, die, az élet rendje, életbeli rendtartás.

Lebenspfad, der, az élet ösvénye.

Lebenspflicht, die, életbeli kötelesség; Lebensplan, der, az élet kiszabott v. elrendelt útja és módja.

Lebensquelle, die, élet forrása. Lebensregel, die, élet regulája.

Lebensſatt, Lebensmüde, adj. életére ráúnt, életét megúnt; Lebensſtrafe, die, halálos v. halálra való büntetés.

Lebenstage, die, az élet napjai; Lebenstrank, der, élet adó ital, élet itala.

Lebensumſtände, die, életbeli környülállások.

Lebenswandel, der, élet, életmód, einen ſchlechten Lebenswandel führen, roszsz életet élni, einen tugendhaften Lebenswandel führen, feddhetetlenül élni; Lebenswaſſer, das, élet adó víz, életvíz; Lebensweiſe, die, életmód; Lebensweisheit, die, életbeli böltsesség.

Lebenszeichen, das, élet jel; Lebenszeit, die, élet ideje; Lebensziel, das, az élet tzélja v. vége; Lebenszweck, der, élet tárgya.

Leber, die, máj; Leberader, die, májér; Leberchen, das, májocska; Leberfarbe, die, májszín; Leberfarbig, adj. májszínű; Leberfleck, der, májszínű folta testen; Leberfleckig, adj. májszín foltos; Leberklos, der, májas gombótz; Leberknödel, das, idem; Leberkrankheit, die, májbetegség, májfájás, májdugúlás; Leberkraut, das, májfű, nemes májfű; Leberreim, der, a' Leber szóravaló játékos versezés; Leberſtein, der, májkő; Leberverhärtung, die, májdagadás; Leberverſtopfung, die, májszorúlás; Leberwurſt, die, májoshurka.

Lebhaft, adj. vídám, eleven p. o. ész v. elme, ein lebhafter Knabe, eleven v. virgontz gyermek, ein lebhaftes Pferd, jókedvű ló, ein lebhafter Briefwechſel, sürü levelezés; trop. von Leidenſchaften, z. B. eine lebhafte Freude empfinden, szivbeli v. édes örömöt erezni, ein lebhafter Streit, heves perlekedés, eine lebhafte Vorſtellung, eleven képzelődés, eine lebhafte Farbe, überhaupt, eleven szín, beſonders des Geſichtes, vídám ortza; adv. elevenen, vídámon; nachdrücklich, halhatósan, hevesen; Lebhaftigkeit,

die, elevenség, vídámság, die Lebhaftigkeit verlieren, tsüggedni; viel Lebhaftigkeit beſitzen, nagyon elevenen lenni; trop. erő, hathatósság, die Lebhaftigkeit verlieren, elevenségében hanyatlani, mit Lebhaftigkeit, hevesen, tüzesen.

Lebkuchén, der, mézespogátsa; Lebkuchenbäcker, Lebkühler, Lebzelter, der, mézeskalátsos v. bábos.

Leblos, adj. élet és elevenség nélkül való, lelketlen, holt; trop. ohne Munterkeit, lankadt, tsüggedt; erőtlen p. o. beszéd; Leblosigkeit, die, lelketlenség; trop. lankadtság.

Lebtage, die, pl. in der Redensart, mein, dein, ſein Lebtag, teljes életemben, életedben, életében.

Lebzeiten, die, pl. in der Redensart, bey meinen Lebszeiten, még én élek.

Lechzen, vor Trockenheit Riſſe bekommen, a' nagy szárasság miatt megrepedezni; dürſten, elepedve lenni a' nagy szomjúság miatt; trop. epekedni valami után, epedni valamiért; Lechzen, das, hevesség; trop. epekedés, epedés valamiért.

Leck, adj. das iſt Spalten haben, hasadozott, repedezett; Leck ſeyn, megrepedezve lenni; Leck, der, hasadás, repedés.

Lecken, nyalni, p. o. tányért, Honig lecken, mézet nyalogatni; Lecken, das nyalás, nyalogatás.

Lecker, adj. von Speiſen, nyalánk, ínynekvaló; von Menſchen, ételben válagató, nyalánk; Lecker, der, nyalakodó, nyaló, nyalánk; válogató, finnyás: Leckerbiſſen, der, nyalánkság, tsemege, kedves falat; Leckhaft, adj. nyalánk, tsemegés; adv. nyalánkon; Leckerhaftigkeit, die, nyalánkság; Leckermaul, das, nyalánk, tsemege szerető.

Lection, die, was vorgeleſen wird, tanítás, letzke; was zu erlernen iſt, feladott v. kiszabott letzke, tanúlni való; Vortrag eines Lehrers, tanítás, Lection halten, tanítást tenni, die Lection iſt aus, vége van a' tanításnak; die Lection fleißig beſuchen, szorgalmatosan járni a' tanításra; ſtatt Verweis, dorgálás, pirongatás, szemre hányás, feddés, jemanden eine Lection geben, valakit megdorgálni, megpirongatni.

Lectüre, die, olvasás, könyvolvasás, er hat viel Lectüre, igen olvasott ember.

Leder, das, bőr; Lederband, das, (eines Buches) bőrkötése a' könyvnek; Lederbereiter, der, bőrkészítő, tímár; Lederbereitung, die, bőrkészítés, tímárság; Lederhandel, der, bőrrel való kereskedés; Lederhändler, der, bőrrel kereskedő, bőráros; Lederhart, adj. bőr keménységű, kemény mint a' bőr; Ledern, adj. bőr, bőrből való, lederne Handſchuhe, bőrkesztyű; Ledern, megbőrözni.

Ledig, adj. ſtatt leer, üres; unbewohnt, üres p. o. ház; unbeſetzt, üres, p. o. hívatal; hely; unverheirathet, nőtelen, p. o. férjfi, hajadon t. i. leány; der ledige Stand, nőtelenség, nőtelen ál'apot; ohne Geſchäfte, dologtalan; frey von etwas, ment, szabad valamitől; Ledigkeit, die, üresség; Lediglich, adv. das iſt gänzlich, egészen, egy általjában, tsupán tsak.

Leer, adj. et adv. üres, üresen; trop. ſtatt unwiſſend, z. B. es iſt ein leerer Kopf, üres fejű ember; ohne Bedeutung, haszontalan, hijábanvaló p. o. beszéd, ígéretek: Leere, die, üresség; hijábanvalóság, haszontalanság, Leeren, kiüresítni, kiürítni.

Lefze, oder Lippe, die, ajak.

Legal, adj. törvényes; adv. törvényesen; Legalität, die, törvényesség.

Legat, der, küldött, követ.

Legat, das, hagyomány, hagyott jószág.

Legations-Rath, der, követségi tanátsos; Legations-Sekretär, der, követségi titoknok.

Legen, letenni, vetni, fektetve tenni v. letenni valamit, p. o. asztalra; etwas bey Seite legen, félretenni valamit; ſich legen, feküdni, lefeküdni, ſich ins Bett legen, lefeküdni az ágyba, ſich zu Bette legen, lefeküdni, t. i.

alunni; ſich legen, wie z. B. der Wind, megszűnni, megtsillapodni, mint a' szél; ſich z. B. auf die Wiſſenſchaften legen, a' tudományokra adni magát; ſich auf die faule Seite legen, heverni, korhelkedni; Hand an das Werk legen, elkezdeni valamit, hozzáfogni v. kezdeni valamihez; Hand an jemanden legen, erőszakos kézzel bánni valakivel; Hand an ſich legen, magát megölni; Legen, das, die Legung, tevés, letevés, lerakás.

Legezeit, die, a' tojás ideje, mikor a' tyúkok 's a' t. tojnak; Leghenne, die, tojós tyúk, tojó tyúk: Legung, die, tevés, tétel.

Lehde, die, parlag.

Lehen, ſiehe Lehn.

Lehm, der, sár, gyúrt sár, tapasz, agyagsár; Lehmen, d. i. mit Lehm beſtreichen, überziehen, besározni, gyúrt sárral betapasztani; Lehmern, adj. sárból való, sár, gyúrt sárból készült, agyak; Lehmgrube, die, agyagverem; Lehmlicht, adj. agyagos; Lehmig, adj. sáros, agyagos; Lehmwand, die, agyagfal, sárfal, tapaszfal.

Lehn, Lehen, als Neutr. ein verliehenes Recht, másnak adott birtok juss; ein Lehngut, időre v. örökbeadott adózó jószág, adófizető birtok; das Lehen verwirken, örökös jószágát v. birtokát elveszteni, p. o. felségsértés v. hazaárulás miatt; als fem. die Lehn, d. i. Belehnung, birtokáltalengedés, p. o. árendába v. más tekintetből, jemand ein Gut in die Lehn geben, valakinek valamelly jószágot birtokúl általengedni.

Lehnbar, adj. örökbe adható t. i. jószág, örökös jószághoz tartozó v. azt illető; Lehnbrief, der, örökös jószági v. birtoki oklevél.

Lehndienſt, der, örökös jószághoz kötött szolgálat; Lehnerbe, der, adózó birtok örököse; Lehnfällig, adj. mint adózó birtok v. örökség által ment v. másra szállott.

Lehngericht, das, adózó birtoki törvényszék; Lehngut, das, adózó birtok v. jószág.

Lehnhaft, adj. adózó t. i. a' nyert-jószágtól v. örökségtől; Lehnherr oder Lehnsherr, der, az adózó birtok ura; Lehnmann, Lehnsmann, der, adózó birtokos; Lehnrecht, das, adózó birtoki juss.

Lehnsfähig, adj. a' kire általmehet adózó birtok; Lehnfall, der birtokürülés; Lehnfolge, die, birtokban következés; Lehnfolger, der, az adózó birtok örököse; Lehngebühren, die, a' birtokáltalvétel váltsága; Lehnpflicht, die, birtokhoz kötött tartozás.

Lehne, die, das, woran man ſich lehnt, támasz, támaszkodó, könyöklő; an Schanzen, védsántz; des Stuhles, szék háta; Lehnen, an etwas, hozzá támasztani valamit valamihez; ſich an etwas lehnen, valamihez hozzá támaszkodni, p. o. fáloz; ſtatt leihen, költsönözni valamit, költsön adni.

Lehnlakay, der, napszámra fogadott inas; Lehnſatz, der, költsönözött állítás; Lehnſeſſel, oder Lehnſtuhl, der, karszék, hátasszék.

Lehramt, das, tanító v tanítói hivatal; Lehrart, die, tanításmód, tanítás módja.

Lehrbegierde, die, tanításra vágyás v. kívánás; tanúlásra vágyás v. kívánás: Lehrbegierig, adj. tanítni vágyó v. kívánó; tanúlni vágyó v. kívánó; adv. tanítni vagyással; tanúlni vágyással: Lehrbegriff, der, tanítás alkotmánya, kurzer Lehrbegriff, a' tudomány summás alkotmánya: Lehrbegriff einer Kirche, hitágazat: Lehrbrief, der, szabadúlólevél, a' mesterlegényeknél: Lehrbuch, das, tanítókönyv.

Lehrfähigkeit, die, tanító tehetség.

Lehrgabe, die, tanító adomány, tanításbeli adomány: Lehrgebäude, das, rendalkat, alkotmánya valamelly tudománynak, tudomány rendszer v. alkotmány; Lehrgedicht, das, tanító verszezet; Lehrgeld, das, tanításbér, fizetés a' tanításért.

Lehrherr, der, tanítómester, a' mesterségtanúló inas gazdája; Lehrjahr, das, inasi esztendő; Lehrjunge, der, inas, mesterségtanúló inas; Lehrling, der, tanítvány, tanúló; tanúló inas t. i. mesterséget.

Lehrmeiſter, der, tanító mester; Lehrmeiſterinn, die, tanító aszszony v. leány; Lehrmethode, die, tanításmód.

Lehrprobe, die, inasi remekadás; Lehrprobe ablegen, felszabadúló remeket készítni; Lehrpunkt, der, tétel.

Lehrreich, adj. tanúságos, tanúsággal teljes, oktató, a' tanúságra hasznos; Lehrſaal, der, tanító palota v. szoba; Lehrſatz, der, tudományos tétel; mondás, állítás; Lehrſpruch, der, tanúság, fontos mondás; Lehrſtand, der, tanítói kar v. rend, tanítók karja v. rendje; Lehrſtube, die, tanító szoba; Lehrſtuhl, der, tanítószék, katedra; das Amt ſelbſt, tanítói hivatal; Lehrſtunde, die, tanítói a, Lehrſtunde halten, tanítni: einer Lehrſtunde beywohnen, jelen lenni a' tanításokon.

Lehrton, der, tanító hang; Lehrtheil der, tanító rész, Lehrzeit, die, bey Handwerkern, az inaskodás kiszabott ideje; in den Schulen, tanúlás ideje.

Lehre, die, die man gibt, oktatás, tanítás, die man ſich zur Warnung nimmt, tanúság, zur Lehre dienen, tanúságúl szolgálni; der Vortrag einer Erkenntniß, tudomány, falſche Lehren, hamis tudomány; ſtatt Unterweiſung, tanítás, tudományra való tanítás; bey Handwerkern, mesterség tanúlás, inasság, inaskodás, jemand in die Lehre geben, valakit mesterségre máshoz adni, in der Lehre ſtehen, inaskodni.

Lehren, tanítni, megtanítni, p. o. mesterségre, tudományra; trop. zeigen, an den Tag legen, z. B. die Zeit wird es lehren, megmutatja az idő; Gelegenheit zu etwas geben, z. B. Noth lehrt beten, megtanít a' szükség könyörögni; Lehren, das, d. i. Unterricht, tanítás, oktatás; Lehrer, der, tanító; tanítómester; Lehrerinn, die, tanító aszszony v. leány.

Leib, der, test, emberi test, az ember teste, z. B. ein ſiecher Leib, a' beteges test; wohl bey Leibe, testes, kövér; bleib mir vom Leibe, távozz tőlem, hozzám se közelíts! keine Ehre im Leibe haben, betsületével nem gondolni, kein Herz im Leibe haben, félénk lenni; der Rumpf des Leibes, derék, a' test dereka; der Unterleib, der Bauch, has, offener, harter Leib, könnyen menő has, szorúlt has, hasszorúlás; trop. z. B. bey Leibe nicht! éppen nem, teljességgel nem! ſage es bey Leibe nicht, meg ne mond valahogy.

Leibarzt, der, udvari főorvos, a' fejedelem orvosa; Leibbinde, die, testpóla, testpólyázó; Leibbuch, das, legkedvesebb könyve valakinek; Leibchen, das, ein kleiner Leib, testetske; eine Art Kleidung, mejjrevaló, derékravaló; Leib-Chyrurgus, der, fő v. rendszeréntvaló seborvosa valakinek:

Leibeigen, adj. rabszolgai; Leibeigener, der, rabszolga; Leibeigene, die, rabszolgáló; Leibeigenſchaft, die, rakszolgaság; Leibeigenthum, das, rabszolga; Leibeſſen, das, kedves étele valakinek.

Leibfarbe, die, testszín; kedves színe valakinek; Leibfarben, adj. testszinű.

Leibgarde, Leibwache, die, testőrző sereg, t. i. a' fejedelemnél; Leibgardiſt, der, testőrző, t. i. a' fejedelemnél; Leibgedinge, das, kialkudott holtigvaló élelembeli jövedelem; Leibgürtel, der, öv, övedző.

Leibhaft, Leibhaftig, adj. testi, testes; ſtatt wirklich, wahr, igazi valóságos, ſie iſt das leibhafte Bild der Mutter, valóságos képe az annyának; ſtatt perſönlich, maga, személyszerént, testestől lelkestől, z. B. da iſt er leibhaft, imé itt van önnön maga, er iſt der leibhaftige Teufel, tsupa megtestesült ördög; adv. testiképpen; valóban.

Leibjäger, der, rendes vadász. Leibkoch, der, tulajdon és főszakátsa valakinek; Leibkutſcher, der, tulajdon és legkedvesebb kotsisa valakinek.

Leiblich, adj. testi; körperlich, testes, testel felruházott; leiblicher Eid, személyes esküvés; ſtatürlich, von jem. Perſon her-

kommend, testvér, édes, igazi, z. B. der leibliche Vater, Bruder, édes attya, fija, valakinek, der leibliche Bruder, testvér bátya v. öttse valakinek, die leibliche Schweſter, testvér nénje v. húga valakinek; adv. testiképpen, természetesen; Leiblied, das, legkedvessebb ének v. dal.

Leib = Muſikus, der, tulajdon muzsikusa; t. i. a' fejedelemnek.

Leibpage, der, rendes v. főbb úrfi inas a' fejedelemnél; Leibpferd, das, legkedvesebb lova valakinek.

Leib = Regiment, das, tulajdon kedves, főbb v. testőrző ezredje a' fejedelemnek; Leibrenten, die, holtigraló jövedelem az élelemre; Leibrock, der, eig. köntös; beſ. legkedvesebb köntöse valakinek.

Leibſchaden, der, sérültség; Leibſchmerzen, die, fájás a' testben. Leibſchwadron, LeibEskadron, die, tulajdon, legkedvesebb v. testőrző lovasosztály; Leibſpeiſe, die, kedves étele valakinek; Leibſpruch, der, kedves mondása valakinek; Leibſtuhl, der, szükségtévő szék; Leibſtück, das, kedves darab, kedves dal valaki előtt.

Leibtrank, der, legkedvesebb itala valakinek; Leibwache, die, testőrző sereg; Leibwäſche, die, fejér ruha.

Leiche, die, halott, holttest, die Leiche beſtatten, a' halottat eltemetni, die Leiche begleiten, kikésérni.

Leichenbegängniß, das, halotti pompa, temetés; Leichenbegleitung, die, halottkésérés; die Leichenbegleiter halottkésérők; Leichenbitter, der, Leichenbitterinn, die, halottas ember v. aszszony, temetésre hívogató; Leichenblaß, adj. elhalaványodott.

Leichen = Ceremonien, die, halotti tisztesség v. pompa: Leichenеſſen, das, tor, halotti tor; Leichenfackel, die, temetéskori fáklya.

Leichengedicht, das, halotti versezet v. versek, bútsúztató; Leichengeld, das, halottpénz; Leichengepränge, das, halotti pompa; Leichengeruch, der, halottszag; Leichengerüſt, das, halotti alkotmány; Leichengeſang, der, halotti ének.

Leichenhaus, das, halottas ház; Leichenhuhn, das, halálmadár, bagoly; Leichenkoſten, die, temetési költség.

Leichenmuſik, die, halotti muzsika; Leichenpredigt, die, halotti predikátzió; Leichenrede, die, halotti beszéd; Leichenredner, der, halotti beszédtartó.

Leichenſtein, der, sírkő; Leichenträger, der, halottvivő; Leichentuch das, halottszőnyeg; Leichenwagen, der, testhordó szekér, halottas szekér; Leichenzug, der, halott késérés, halotti pompa; Leichnam, der, holttest, halott.

Leicht, adj. könnyű; trop. z. B. ein leichtes Herz haben, tsendes elmével lenni; was wenig Mühe koſtet, könnyű, nem nehéz t. i. véghez vinni; leichte Soldaten, könnyűszerű v. fegyverű katonaság, leichte Reiterey, könnyű lovasság, ein leichtes Pferd, könnyen futó ló; eine leichte Speiſe, könnyen emészthető étel; nicht ſtark genug, tsekély, p. o. fájdalom, könnyű, p. o. munka, kevés fáradtság; ſtatt leichtſinnig, unbeſtändig, könnyelmejű, változó, állhatatlan, t. i. ember, ein leichter Sinn, könnyelméjűség; adv. könnyen, nem nehezen; ohne Beſchwerde, könnyűséggel, folyvást; ein wenig, ohne Bedeutung, kevéssé, z. B. leicht verwundet, egy kevéssé megsebesedett.

Leichtfertig, adj. vásott, tsintalan, pajkos; adv. vásottan, tsintalanúl, pajkosan; Leichtfertigkeit, die, tsintalanság, vásottság, pajkosság; Leichtfüßig, adj. futós.

Leichtgläubig, adj. könnyen hivő; Leichtgläubigkeit, die, könnyen hívés v. hívőség; Leichthin, adv. sietve, felében, imígyamúgy; téltúl, harmadában t. i. valamit tenni.

Leichtigkeit, die, könnyűség, könnyű volta valaminek; ſtatt Schnelligkeit, könnyűség a' futásban, sebesség; Mangel an Anſtrengung, z. B. mit Leichtigkeit, könnyen, mit groſſer

Leichtigkeit, a' legkönnyebb módon, igen könnyen; Leichtlich, adv. könnyen.

Leichtſinn, der, hiúság, könnyelméjüség, könnyelme; ſtatt Unbeſtändigkeit, állhatatlanság, gondolatlanság; tséltsapság, aus Leichtſinn, gondolatlanságból; Leichtſinnig, adj. gondolatlan, könnyelméjü, tséltsap, ein leichtſinniger Menſch, könnyelméjü ember; adv. gondolatlanúl. Leichtſinnigkeit, die, gondolatlanság, tséltsapság; Leichtweg, adv. imígyamúgy.

Leid, adv. sajnos, kedvetlen, z. B. es thut mir leid, sajnálom; fájlalom; es iſt mir leid um dich, sajnállak, féltelek, szánlak.

Leid, das, ſtatt Beleidigung, Unrecht, sérelem, bántás, bántódás, jemanden etwas zu Leide thun, valakinek sérelmet okozni, valakit megsérteni, megbántani, ſich ein Leides thun, megölni magát; ſt. Betrübniß, Kummer, szomorúság, bánat, vor Leid vergehen, bánatjában v. búvában elepedni; ſtatt Mitleid, szánakozás, fájlalás; ſtatt Trauer, gyász, siralomgyász, um jemanden Leid tragen, gyászolni valakit. Leider, interj. fájdalom, oh fájdalom! Leidig, adj. läſtig, terhes, bajos; elend, nyomorúlt, ein leidiger Troſt, sovány vígasztalás; ſchädlich, ártalmas p. o. pénz.

Leidlich, adj. erträglich, tűrhető, szenvedhető p. o. kár; mittelmäßig, középszerű, meglehetős, adv. tűrhetőleg, szenvedhetőleg; meglehetősen; Leidlichkeit, die, tűrhetőség, tűrhető állapot v. tulajdonság; középszerűség, meglehetősség.

Leidtragend, adj. szomorkodó, kesergő, bánatos, gyászviselő; Leidweſen, das, fájdalom, szomorkodás, szomorúság.

Leiden, szenvedni, elszenvedni, eltűrni valamit; was man nicht leiden kann, tűrhetetlen, szenvedhetetlen; Schaden leiden, kárt vallani; ſtatt ertragen, z. B. das kann ich leiden, eltűrhetem, elszenvedhetem, kiállhatom, jemand nicht leiden können, valakit nem szenvedni; ſtatt verſtatten, den Umſtänden ꝛc. gemäß ſeyn, szenvedni, die Sache leidet keinen Aufſchub, a' dolgot nem lehet halasztani; etwas geſchehen laſſen, nicht hindern, megengedni, megszenvedni, dieſes kann nicht gelitten werden, ezt nem lehet megengedni; Leiden, das, Erduldung, szenvedés, tűrés; Beſchwerlichkeit, szenvedés, sérelem; inneres Leiden, das iſt Kummer, bú, bánat, szomorúság; Leidend, adj. szenvedő; adv. szenvedőleg, szenvedve.

Leidenſchaft, die, Affekt, indúlatoskodás, indúlatosság, indúlat; iſt ſie heftig, felgerjedés, felindúlás, heveskedés; Leidenſchaftlich, adj. indúlatos, heveskedő; adv. indúlatosan, hevesen, heveskedve; Leidenſchaftlichkeit, die, indúlatosság, heveskedés; Leidenſchaft los, adj. indulatosságtalan, hevességtelen, tsendes vérű; Leidenſchaftsloſigkeit, die, tsendes vérűség, fel nem indúlás.

Leidensgenoſſe, der, szenvedő társ, Leidensgeſchichte, die, (von Chriſto), a' Krisztus szenvedéseinek előadása.

Leihbank, die, hitelező pénztár; Leihhaus, das, hitelező ház, költsönöző ház; Leihkauf, der, áldomás, den Leihkauf trinken, áldomást inni; Angeld, foglaló pénz.

Leihen, borgen gegen Zurückerſtattung, adni valamit t. i. haszonvételre, kevés időre, p. o. könyvet; gegen Intereſſe, költsönözni, hitelezni, költsön adni, p. o. pénzt; trop. z. B. Schmeichlern ſein Ohr leihen, hízelkedőknek beszédekre hallgatni; als ein Darlehen empfangen, nehmen, költsön venni v. kérni valakitől, költsönözni mástól p. o. pénzt; Leihen, das, kiadása, oda adása valaminek kevés időre; költsönözés, költsönadás, hitelezés; Leiher, der, költsönöző; des Geldes, hitelező, auf Zinſen, kamatra hitelező, uzsorás; der etwas als Darlehen nimmt, költsönöző.

Leilacken, der, lepedő.

Leim, der, enyv, enyő, enyű

Leimbaum, der, töklevelű jávorfa.

Leimen, enyvezni, megenyvezni; Leimen, das, megenyvezés.

Leimfarbe, die, enyőszín; Leimfuge, die, enyvezés helye, öszvefoglalás; Leimicht, adj. ollyan mint az enyv; Leimig, adj. enyves, enyekes; Leimruthe, die, lépes veszsző, lépveszsző; Leimſieder, der, enyvfőző; Leimtopf, der, enyves fazék; Leimwaſſer, das, enyves víz.

Lein, der, len; lenmag; Leinbau, der, lentermesztés; Leinblüthe, die, lenvirág; Leinchen, das, köteletske; Leine, die, kötél; Leinen, adj. lén, lenből való v. készült; Leinknoten, der, lenbuga; Leinöhl, das, lenmagolaj.

Leinſaat, die, lenföld: Leinſame, der, lenmag; Leinweber, der, takáts; Leinweberey, die, takátsság; die Kunſt, takáts mesterség; das Gewerbe ſelbſt, takátsság; der Ort des Webens, takátsmühely.

Leinwand, die, vászon, gyolts; Leinwanden, adj. vászonból való; Leinwandhandel, der, gyoltsal és vászonnal való kereskedés, gyoltsos kereskedés; Leinwandhändler, der, Leinwandhändlerinn, die, gyoltsáros, gyoltsos, vászonnal kereskedő; Leinwandhandlung, die, gyoltsos kereskedés, gyoltsos bolt.

Leiſe, die, d. i. Geleiſe, kerékvágás.

Leiſe, adj. ſanft, ſchwach, tsendes, gyenge, lassú, eine leiſe Stimme, tsendes hang v. szó, leiſer Schlaf, ébrenvaló álom; ſt. ſcharf, z. B. leiſes Gehör, éles hallás; adv. tsendesen p. o. járni, lábujjhegyen járni, leiſe ſprechen, lassan beszélni, mit jemanden leiſe reden, suttogva beszélni valakivel; Leiſe reden, das, lassú beszéd, susogás, suttogás; Leiſetreter, der, Horcher, hallgatódzó, lábujjhegyen járó; gar zu gelinder Prediger, igen szelíd predikátor.

Leiſte, die, heveder, létzdarab; eine Einfaſſung, pártázat, párkányozat; eine Vertiefung, rovátk, barázda; die Weichen am Körper, a' test vékonya, ágyék vékonya.

Leiſten, der, bey Schuhmachern, kapta; Sprichwort, alles über einen Leiſten ſchlagen, mindent egy kaptára ütni v. egy rámára húzni; Schuſter bleib bey deinem Leiſten, varga ne tovább a' kaptánál.

Leiſten, bewerkſtelligen, tellyesíteni, megtenni, megtselekedni valamit, Huldigung leiſten, hódolni, Gehorſam leiſten, engedelmeskedni, Hülfe leiſten, segítségül lenni, Bürgſchaft leiſten, szavatos lenni, kezességet vállalni valamiért, Widerſtand leiſten, ellentállani: Geſellſchaft leiſten, társ lenni valamiben, elkésérni valakit valahová, einen Eid leiſten, megesküdni, Zahlung leiſten, lefizetni a' mivel tartozik valaki.

Leiſtenbinde, die, vékonyt övedző.

Leiſtenbruch, der, vékonyban való sérültség, ágyéksérülés; Leiſtengeſchwulſt, die, agyékdaganat. Leiſtenſchneider, der, kaptafaragó.

Leiſtung, die, tellyesítés, véghezvitel, bétöltése valaminek.

Leitband, das, vezető pántlika, gyermekvezető póla.

Leiten, führen, vezetni, p. o. vakot kezénél fogva; Waſſer aus einer Quelle leiten, kiárkolni, kivezetni a' vizet a' forrásból; trop. vezérleni, igazgatni, ein Geſchäft leiten, valamelly dolgot vinni; Leiten, das, vezetés, vezérlés; Leiter, der, vezető.

Leiter, die, lajtorja, hágtsó; am Wagen, szekéroldal; in der Muſik, hanglajtorja; Leiterbaum, der, lajtorja fa v. rúd; Leiterſproße, die, lajtorjafog; Leiterwagen, der, parasztszekér.

Leitfaden, der, vezérfonal; Leithammel, der, vezérörű, kolompos örű; Leithund, der, vezető eb, póházos kutya; Leitriemen, der, póráz; Leitſeil, das, gyeplő; Leitſtern, der, vezértsillag; Leitzeug, das, (in der Phyſik), higgító - v. olvasztószer.

Leitung, die, vezetés, vezérlés.

Lende, die, ágyék; Lendenbraten, der, (Lungenbraten) hagdánype-

tsenye, felsárpetsenye; Lendenkrankheit, die, ágyékfájás; Lendenlahm, adj. tsipejére sánta; Lendenschmerz, der, ágyékfájás; Lendenwirbel, der, ágyékforgó.

Lenken, igazgatni, ein Schiff lenken, kormányozni a' hajót, Pferde lenken, hajtani, igazgatni, p. o. a' lovakat, Zügel lenken, a' gyeplőt tartani, igazgatni; trop. kormányozni, igazgatni, das Gespräch auf etwas lenken, a' beszédet másra v. másfelé fordítni; Lenken, das, vezérlés, kormányozás, igazgatás; Lenker, der, kormányozó, igazgató.

Lenkriemen, der, gyeplőszíj, gyeplő; Lenksam, adj. z. B. Pferd, hajtható, kormányozható, t. i. ló; trop. von Menschen, engedelmes, engedő, kormányozható; Lenksamkeit, die, kormányozhatóság; Lenkseil, das, gyeplő, vitorla forgató kötél.

Lenkung, die, igazgatás, intézés, hajtás.

Lenz, der, tavasz; Lenzmonat, der, bőjtmás hava, Mártzius.

Leopard, der, leopárd.

Lerche, die, patsirta; Lerchenfang, der, Lerchenstreichen, das, patsirtafogás; Lerchengarn, das, patsirtafogó háló.

Lerchenbaum, (Lärchenbaum), s. veres fenyő.

Lernbegierde, die, tanúlnivágyás v. kívánás; Lehrbegierig, adj. tanúlni vágyó v. kívánó.

Lernen, tanúlni, genau lernen, jól megtanúlni, auswendig lernen, könyvnélkűl megtanúlni; jemanden kennen lernen, valakit megesmerni: Lernen, das, tanúlás; Lernende, der, tanúló, tanítvány.

Lesbar, adj. olvasható: trop. kellemes olvasású.

Lese, die, Weinlese, szüret; Lesebuch, das, olvasókönyv. Lesegesellschaft, die, olvasó társaság; Leseholz, das, Reisholz, szedegetnivaló galy; Leseschule, die, olvasóiskola; Lesestunde, die, olvasóóra; Lesesucht, die, olvasásra való vágyódás; Lesesüchtig, adj. olvasni vágyódó; Lesübung, die, gyakorlás az olvasásban; Lesewelt, die, az olvasó közönség, a' kik az olvasásban gyönyörködnek; Lesezeit, die, olvasás ideje; in Weinbergen, szüreti idő; Lesezirkel, der, olvasó egyesület.

Lesen, etwas aufheben und sammeln, szedni, felszedni, szedegetni p. o. gabonafejet, száraz galyakat; Weinlese, szűretelni; trop. durch Lesen leer machen, z. B. megszedni a' szőlő hegyet; 2. d. i. laut hersagen, z. B. Messe lesen, misét mondani; lehren, tanítni, mint p. o. az Akadémiában; besonders, olvasni; ich lese, du liesest, er liest, én olvasok, te olvasol, ő olvas; oft lesen, olvasgatni; trop. jemanden das Kapitel, den Text lesen, d. h. einen Verweis geben, valakit megdorgálni, megpirongatni; Lesen, das, oder die Lesung, z. B. von Steinen, szedés, felszedés, szedegetés; auf Academien, tanítás, olvasás.

Lesepult, der, olvasó pulpitus v. támasz.

Leser, der, Sammler, szedő, szedegető; im Buche, olvasó; Leserey, die, felettébbvaló olvasásy: Leserinn, die, olvasó t. i. aszszony, léány.

Leserlich, adj. lesbar, olvasható? statt deutlich, világos, tiszta; adv. olvashatóképpen, világosan, tisztán; Lesestunde, die, olvasó óra.

Letten, der, agyag, agyagföld, fazekas agyag.

Lettern, die, öntött betűk.

Letticht, adj. mint az agyag, agyagos; Lettig, adj. agyagos.

Letzen, gyönyörködtetni; sich letzen, gyönyörködni.

Letzt, letzthin, adv. jüngst, neulich, utólszor, most nem régiben, a' minap.

Letzte, der, die, das, der Zeit nach, utolsó, legutolsó, végső p. o. akaratja a' haldoklónak, in den letzten Zügen liegen, haldoklani, vonoglani; das letzte Gericht, itélet napja; 2. dem Orte nach, végső, legutólsó, szélső; 3. der Ordnung nach, utolsó p. o. levél, reménység. Letztens, adv. neulich, a' minap, utólszor; utoljára, végtére.

Leuchte, die, világ, világítás.
Leuchten, világítni, világosítni, világolni mint a' tsillagok, a' hóld; das Wetter leuchtet, villámlik; deutlich erkannt werden, világos v. nyilvánvaló lenni; hell machen, z. B. jemanden nach Hauſe leuchten, valakit lámpással haza kísérni, leucht hieher, tartsd ide a' gyertyát; Leuchten, das, világítás, fénylés; villámlás; Leuchtend, adj. világosító, tsillámló; Leuchter, der, gyertyatartó; Leuchtthurm, der, világító torony.
Leue, der, Löwe, oroszlán.
Leumund, der, hír, közbeszéd.
Leutchen, die, emberkék.
Leute, die, pl. emberek, gemeine Leute, köz nép, arme Leute, szegény emberek, unter die Leute kommen, az emberek társaságában forogni, oder ſtatt bekannt werden, elhíreſedni; Geld unter die Leute bringen, pénzt terjeszteni el az emberek között; viele Leute, sokan; manche Leute, némellyek; die Leute ſagen, azt mondják, azt beszéllik; ſtatt Geſinde, tseléd, tselédek, emberek, meine, deine Leute, az én embereim, a' te embereid; Perſonen, die zur Familie gehören, a' famíliához tartozó személyek, emberek, z. B. meine Leute ſind nicht zu Hauſe, nintsenek itthon az embereim, az enyimek v. a' tselédim.
Leutſchen, adj. emberkerülő.
Leutſelig, adj. emberséges, jámbor, nyájas, emberszerető: adv. nyájasan, kegyesen: Leutſeligkeit, die, jámborság, nyájasság, emberség, emberszeretés.
Levante, die, levánta, keleti tájéka a' középtengernek: Levantiſch, adj. levántai, napkelet tájéki t. i. a' közép tengerre nézve.
Levit, der, lévita; trop. jemanden Leviten leſen, d. i. Verweis geben, valakit megdorgálni, megpirongatni.
Lexicograph, der, lexikoníró, szókönyvíró: Lexicon, das, lexikon, szókönyv, szótár.
Leyer, die, lant; Sprichwort, bey der alten Leyer bleiben, mindég egy nótát húzni: Leyermann, der, lantos: Leyern, lantolni, lantot verni; ſtatt zögern, késni, késedelmezni, húzni, halasztani valamit, vesztegleni.
Libyen, Líbia tartomány.
Licht, das, világ, világosság, das Licht jemanden benehmen, elvenni valaki előtt a' világosságot; im Lichte ſtehen, eig. elvenni valakitől a' világosságot t. i. eleibe állással, uneig. fogyatkozást okozni, ártani valakinek; jemanden hinter das Licht führen, elámítni, megtsalni valakit; das Licht der Welt erblicken, világra születni; ſtatt Kerze, gyertya, Lichter ziehen, gyertyát mártani, gegoſſene Lichter, öntött gyertyák; das Mondlicht, oder der Mond ſelbſt, holdvilág, hold, z. B. das volle Licht, (Vollmond) hold tölte; das neue Licht, (Neulicht), újhold; trop. im Gegenſatze der Dunkelheit, világosság, klare Erkenntniß, világító eszköz, einer Sache mehr Licht geben, valamelly dolgot megvilágosítni, jetzt geht mir ein Licht auf, most látom a' dolgot; in der Malerey, im Gegenſatze des Schattens, világosság, Licht und Schatten beobachten, a' festésben arra vígyázni, hol legyen világosság, hol árnyék; ſtatt Zierde, von ausgezeichneten Perſonen, z. B. ein Licht der Beredſamkeit, dísze v. fénye az ékesen szóllásnak.
Licht, adj. világos p. o. tsillagzat; es wird licht, világosodik, bey lichtem Tage, világos v. fényes nappal; trop. von Farben, ſtatt hell, világos színek; ſtatt weitläufig, z. B. ein lichter Wald, ritka erdő, az az, nem sűrű; das Fenſter iſt im Lichte 4 Fuß weit, ennek az ablaknak hézagja négy lábnyi szélességű; das Lichte von etwas, belső üreg, hézagja v. világa valaminek.
Lichtarbeit, die, gyertyánálvaló munka: Lichtblau, adj. hellblau, világos kék; Lichtbraun, adj. hellbraun, barnás: Lichtchen, das, kevés világosság; gyertyátska, világotska.
Lichten, 1) entlaſten, kiürítni, kiüresítni p. o. a' boros hordót; ſtatt aufheben, z. B. die Anker

lichten, felszedni a' vasmatskákat, ist es abfegeln, elindúlni a' hajóval: Licht, das, kiüresítés, a' vasmatskák felszedése: 2) d. i. hell machen, megvilágosítni, világossá tenni, den Wald lichten, megritkítni az erdőt, a' fákat ritkítni, nyesni, kivagdalni a' sűrűjét.

Lichter, der, eine Art Schiffe, kis hajó, ladik: Lichterloh, z. B. brennen, lángal égni, lobogni, lobogó lángal égni.

Lichtfarben, adj. hellfarbig, világos színű: Lichtform, die, gyertyamártó tegely.

Lichtgelb, adj. világos sárga: Lichtgießer, der, gyertyaöntő: Lichtgrau, adj. világos szürke: Lichtgrün, adj. világos zöld.

Lichtmasse, die, fénylő világosság: Lichtmesse, die, ein Fest, gyertyaszentelő: Lichtmücke, die, dallos szúnyog: Lichtputze, Lichtschere, die, koppantó, hamvévő: Lichtrecht, das, világosság jussa: Lichtroth, adj. világos veres.

Lichtscheu, adj. világosság kerülő: Lichtschirm, der, árnyéktartó: Lichtschnuppe, die, gyertya hamva: Lichtspan, der, fáklyaszilánk, faszövétnek: Lichtstrahl, der, súgár, világosság sugára: Lichtstumpf, der, gyertyafark: Lichtträger, der, gyertyahordozó.

Lichtvoll, adj. eig. világító, világos, fénylő; trop. világos, értelmes, megérthető, eine lichtvolle Rede, értelmes beszéd; adv. trop. világosan, tisztán, értelmesen.

Lichtziehen, das, gyertyamártás: Lichtzieher, der, gyertyamártó.

Lieb, adj. liebenswürdig, angenehm, kedves, kellemetes, kellemes, sehr lieb, igen kedves, ein lieber Knabe, kedves gyermek, ein liebes Mädchen, kellemetes leányzó v. leány; statt geliebt, geschätzt, kedves, lieber Freund! kedves barátom! adv. mit Verb. z. B. es ist mir lieb, azt szeretem: es wäre mir lieber, daß — jobban szerettem volna, ha — am liebsten trinke ich Wein bey Tische, legjobban szeretek bort inni ebéd közben; in der thätigen Bedeutung, liebend, z. B. lieb haben, szeretni, kedvelleni; lieb gewinnen, megszeretni, megkedvelleni; lieb seyn, kedveltetni valakitől.

Liebäugeln, katsóngatni: Liebäugeln, das, katsongatás.

Liebchen, das, szerető; Lieb gewinnen, megszeretni, megkedvelleni valakit.

Liebhaber, der, kedvelló, ein Liebhaber der Wissenschaften, a' tudományok kedvellője; besonders statt Käufer, vevő z. B. diese Waaren finden keine Liebhaber, ezen portékáknak nem igen akadnak vevői; statt Liebster, szerető: Liebhaberey, die, gyönyörködés v. kedvetelés valamiben, valamin kapás: Liebhaberinn, die, überhaupt, kedvellője valaminek; besonders szerető.

Liebkosen, hízelkedve nyájaskodni valakinek, tsapodárkodni, mit Worten, édes szókkal ketsegtetni: Liebkosend, adj. nyájaskodó: adv. nyájaskodva: Liebkosung, die, hízelkedés, nyájaskodás, tsapodárkodás.

Lieblich, adj. kellemes, kellemetes, kedves, ein lieblicher Geruch, kellemetes illat, ein lieblicher Ton, kedves hang: adv. kellemesen, dedvesen; Lieblichkeit, die, kellemesség, kedvesség, kellemetesség: Liebling, der, kedvese, a' kit valaki különösen szeret v. kedvell, kedventz, ein Liebling der Götter seyn, az istenek kedveltje lenni; ein Liebling des Volkes seyn, a' nép előtt nagy kedvességben lenni.

Lieblings-Autor, der, legkedvesebb szerző v. író: Lieblingsausdruck, der, legkedvesebb kifejezés: Lieblingsbuch, das, legkedvesebb v. kedvelt könyv: Lieblings-Idee, die, kedvelt v. legkedvesebb képzelet: Lieblingsmaterie, die, legkedvesebb v. kedveld tárgy v. dolog, mellyről valaki beszélni szeret: Lieblingsneigung, die, legnagyobb hajlandóság: Lieblingsschriftsteller, der, kedvelt író valaki előtt: Lieblingswunsch, der, legkedvesebb kívánsága valaminek.

Lieblos, adj. überhaupt, szeretettelen, szeretet nélkül való; besonders gegen Menschen, ember-

telen; gegen Gott, Wohlthäter, háládatlan; adv. szeretet nélkül; embertelenül: Liebloſigkeit, die, szeretetlenség; embertelenség; háládatlanság.

Liebreich, adj. szeretettel teljes, nyájas, szíves, das liebreiche Weſen, nyájasság, szívesség; adv. nyájasan, szívesen, barátságosan: Liebreitz, der, édesgető szépség, kellem: Liebreitzend, adj. kellemes, kellemetes; adv. kellemesen.

Liebſchaft, die, szerelmeskedés, szerelmes öszveköttetés: Liebſte, die, szerető; iſts eine Braut, jegyes, mátka; iſts die Gattin, wo man ſagt, Frau Liebſte, feleség, hitvese valakinek: Liebſter, der, ſtatt Liebhaber, szerető; Bräutigam, hölgy, jegyes: Gatte, férj; in der Anrede: kedvesem! édesem! liebſter Freund! kedves barátom! am liebſten, legörömestebb, leginkább.

Liebwerth, adj. kedves, drága, nagyra betsülendő.

Liebe, die, szeretet; Liebe zum Leben, az élet szeretete, Liebe zur Tugend haben, szeretni a' virtust; das Beſtreben die Wohlfahrt anderer zu befördern, szeretet, iſts Wohlwollen, jóakarat, jóvolt; gegen Gott, Aeltern ꝛc. szeretet, tartozó szeretet, p. o. az Isten, szülék, jóltévők, haza eránt; falſche Liebe, színlett v. tettetett szeretet; vor Liebe, szeretetből, szeretet miatt; Liebe ſtatt Gefälligkeit, szívesség, jemanden Liebe erweiſen, szívességet mutatni valaki eránt; in der engſten Bedeutung, das Verlangen nach einer Perſon andern Geſchlechtes, szerelem, im böſen Sinne, bujaság, der Genuß derſelben, bujálkodás, ſinnlich: Liebe buja szerelem, der Liebe ergeben ſeyn, szerelmeskedni, ſich die Liebe aus dem Sinne ſchlagen, kiverni fejéből a' szerelmes gondolatokat, szerelmét elfelejteni.

Liebekrank, adj. szerelem betege: Liebeley, die, szerelmeskedés: Liebeln, szerelmet színleni.

Lieben, szeretni valakit, szeretettel viseltetni valaki eránt, von Verliebten, ſterblich lieben, nagyon belé szeretni valakibe, ſehr lieben, nagyon megszeretni valakit, jemanden brüderlich, von Grund des Herzens lieben, testvéri módon, szívesen, szívből, teljes szívéből szeretni valakit; die Wiſſenſchaften lieben, a' tudományokat kedvelleni, das Geld lieben, a' pénzt v. gazdagságot szeretni.

Liebenswerth, Liebenswürdig, adj. szeretetre méltó; adv. szeretetre méltó módon, kedvesen, kellemetesen: Liebenswürdigkeit, die, kellemetesség, in Hinſicht der äußern Geſtalt, gyönyörűség.

Lieber, in der Anrede: Lieber! ey Lieber! kedvesem! ſage Lieber! mond meg kedvesem v. édesem! — als Compar. ſtatt werther, betsesebb, kedvesebb; ſtatt vorzüglicher, jelesebb; angenehmer, kellemetesebb, adv. mit größerem Vergnügen, örömestebb, szívesebben; vielmehr, inkább.

Liebesangelegenheit, die, szerelmeskedés, szerelmes dolog: Liebesband, das, szerelem kötele: Liebesbezeugung, die, szeretetmutatás: Liebesbegebenheit, die, szerelmes történet: Liebesblick, der, szerelmes tekintet: Liebesbrief, der, szerelmes levél: Liebesbrunſt, die, szerelmes tüze: Liebesbündniß, die, szerelem kötés.

Liebesdienſt, der, szívesség: Liebeserklärung, die, Liebesantrag, der, szerelem nyilatkoztatás: Liebesfeuer, das, szerelem tüze v. heve: Liebesgedanken, die, szerelmes gondolatok: Liebesgedicht, Liebeslied, das, szerelmes versezet, szerelemdal: Liebesgeſchichte, die, szerelmes történet és annak előadása; Liebesgeſpräch, das, szerelmes beszélgetés: Liebesgluth, Liebesflamme, die, szerelem tüze v. heve: Liebesgott, der, kupído, Ámor, Szerelem: Liebesgöttin, die, Vénus, szerelem istenaszszonya.

Liebeshandel, der, szerelmeskedés, szerelembéli dolog; Liebesmahl, das, (bey den früheren Chriſten) barátságos vendégség: Liebespaar, das, szerető pár: Lie-

beſpein, die, szerelem gyötrelme: Liebespfand, das, szeretet záloga: Liebespfeil, der, szeretet nyila: Liebespflicht, die, szeretetbeli kötelesség: Liebesqual, die, szeretet gyötrelme.

Liebesſache, die, szerelembeli dolog, szerelem ügye: Liebestrank, der, szerelem itala: Liebestrieb, der, szerelem ösztöne.

Liebesverbindung, die, szerelmes szövetség: Liebeswerk, das, szívesség; szeretet munkája: Liebeswuth, die, szerelem dühössége.

Liebevoll, adj. szeretettel teljes, liebevolle Worte, szíves szavak; adv. szeretettel, szívesen, szívességgel.

Lied, das, ének, dal, ein geiſtliches Lied, dítséret, ein weltliches, világi dal, nota, dana: Liedchen, das, nótátska, éneketske.

Liederbuch, das, énekes könyv: Liederdichter, der, énekek, dalok szerzője; Liederſammlung, die, énekek és dalok gyűjteménye.

Liederlich, adj. nachläßig ronda, pangyola, t. i. az öltözetében; unachtſam, tunya, gondatlan, renyhe; leichtſinnig, könnyelmejű, vásott, pajkos, pajzán; faul, rest, tunya, korhely; zügellos, zabolátlan, feslett erköltsű, elfajult; adv. rondán, pongyolán; tunyán, tunyáúl, renyhén; pajzánúl; zabolátlanúl: Liederlichkeit, die, rondaság; tunyaság, renyheség; feslett élet, zabolátlanság, elfajultság.

Lieferant, der, szállító, p. o. portéka — eleség szállító.

Liefern, ſtatt übergeben, vinni, szállítni; Geld in die Staats-Caſſe liefern, pénzt a' státus tárába vinni, Brod ꝛc. für die Armee liefern, kenyeret 's a' t. a' tábor számára szállítni, Rekruten liefern, új katonákat v. tzenkeket adni; eine Schlacht liefern, megütközni, ütközetet kezdeni v. adni; jemanden liefern, d. i. zu Grunde richten, valakit megrontani, er iſt geliefert, oda van ő, vége van neki, elveszett: Lieferung, die, szállítás, általadása a' szállított dolognak: Lieferungsſchein, der, bizonyságírás a' megesett szállításról v. adásról.

Liegen, feküdni, heverni, p. o. a' földön; zu jemanden Füßen liegen, lábaihoz borúlni, auf den Knien liegen, térden állva lenni, in den Armen liegen, karjai köztt lenni valakinek, am Boden, d. i. zerſtört liegen, leverve v. földre terítve lenni; im Bette liegen, betegen feküdni, in den letzten Zügen liegen halálán lenni. prov. auf der Bärenhaut liegen, henyélni, heverészni; trop. z. B. Geld liegen haben, heverő pénzének lenni; entfernt liegen, távol lenni v. esni valamitól, im Fenſter liegen, az ablakból kikönyökölni, jemanden auf den Halſe liegen valakinek szüntelen a' nyakán lenni, der Handel, die Geſchäfte liegen, a' kereskedés, a' foglalatosságok hevernek; es liegt viel daran, sok függ attól, daran liegt mir alles, az legfőbb dolog előttem: Liegen, das, heverés, fekvés; trop. Aufenthalt, mulatás: Liegend, adj. eig. fekvő, von leblosen Dingen, fekvő, lévő, helyhetett; trop. z. B. liegende Gründe, fekvő jószág, föld, telek.

Lieſe, die, Erzsébet.

Lieutenant, der, hadnagy.

Lilie, die, líliom: Lilienöhl, das, líliomolaj.

Limonade, die, tzitromos víz.

Limonie, die, tzitrom.

Linde, die, hársfa.

Linden, adj. hársfából való, hársfa: Lindenbaſt, der, hárshéjj: Lindenbaum, der, hársfa: Lindenblüthe, die, hársfavirág: Lindenholz, das, hársfa: Lindenwald, der, hársfaerdő.

Lindern, enyhítni, tsendesítni, szüntetni, tsilapítni, Sorgen lindern, gondokat oszlatni: Lindernd, adj. enyhítő, szüntető, tsilapító: Linderung, die, enyhítés, szüntetés, tsilapítás: Linderungsmittel, das, enyhítőszer; trop. enyhűlés.

Lineal, das, líneázó.

Lineamente, die, artz v. artzulatvonások, tenyérvonások.
Linie, die, húzás, línea, eine gerade Linie, egyenes húzás v. línea, eine krumme, görbe húzás, hajlott línea; der Aequator, egyenlítő línea, közép abronts; Reihe, sor, die Häuser ſtehen alle in gerader Linie, a' házak mind egyenes sorban v. rendben állanak; in den Geſchlechtsregiſtern, ág, linea, nemzetséglínea; im Geſichte, vonások az ábrázaton és a' tenyéren; im Feſtungsbaue, árok, ároksántz; Linienſchiff. das, línea hajó, első rangú hadi hajó: Linientruppen, die, tsatarendbeli katonaság.
Liniren, líneázni.
Link, adj. bal, balog, sete, die linke Hand, balkéz, zur Linken, balra, der linke Flügel, bal szárnya a' seregnek; die linke Seite einer Sache, z. B. des Tuches, fonákja, viszszája p. o. posztónak: Linkiſch, adj. ungeſchickt, ügyetlen, sete: Links, adv. balra, balról, bal felől, links hin, balfelé; links ſeyn, balog, links eſſen, bal kézzel enni; links um, balra.
Linschen das leutsétske.
Linſe, die, lentse; der Axennagel, tengelyszeg; ein linſenförmiges Glas in Schröhren, lentseüveg: lentseformáju üveg, Linſenförmig, adj. lentseformájú: Linſenglas, das, lentseszabású üveg: Linſenſuppe, die, lentseleves.
Lippchen, das, ajakotska.
Lippe, die, ajak, herabhangende Lippe, pittyedt ajak: Lippenbuchſtabe, der, ajakbetű.
Liſpeln, im Reden, selypítni; ſt. Ziſcheln, susogni, suttogni: Liſpeln, das, selypítés: suttogás.
Liſt, die, tsalárdság, ravaszság; ravaszkodás, fortély: Liſtig, adj. ravasz, fortélyos; tsalárd; adv. ravaszúl, fortélyosan.
Litaney, die, litánia.
Lithographie, die, (Steinſchreiberey, Steindruckerey), kőmetszés, kőnyomtatás.
Litze, die, vékony zsineg, sinór, spárga; Einfaſſung der Knopflöcher, gomblyukszegély.
Livere, die, inasi pomparuha, libéria: Livreebedienter, der, libériás inas.
Lob, das, dítséret, magasztalás, jem. Lob ertheilen, valakit dítsérni, magasztalni; Gott Lob, hálá Istennek! — Lobbegierde, die, dítséretrevágyás, dítséret kívánása: Lobbegierig, adj. dítséretre vágyó.
Loben, dítsérni, megdítsérni valakit: jem. über die Maßen loben, valakit nagyon v. renkkívúl magasztalni; ſich ſelbſt loben, magát dítsérni; ſt. billigen, valamit helybehagyni, dítsérni: Loben, das, dítsérés, dítséret.
Lobenswerth, Lobenswürdig, adj. dítséretes, dítséretre méltó: Lobenswürdigkeit, die, dítséretesség.
Lobeserhebung, die, magasztalás, nagy dítséret.
Lobgedicht, das, dítséró versezet: Lobgeſang, der, ének, dítséret: Loblied, das, megasztaló ének: Lobpreiſen, dítsérni, magasztalni.
Lobrede, die, dítséróbeszéd, magasztalás, magasztaló beszéd: Lobredner, der, magasztaló, dítséret hirdető: Lobrednerinn, die, magasztaló.
Lobſchrift, die, magasztalás, írásba foglalt dítséret, dítséró irás Lobſingen, dítséretet énekelni: Lobſpruch, der, dítséret, dítsérés, magasztalás.
Local, adj. helybeli, helyben tartozó: Locale, das, helyhezetés, fekvés, álás.
Löblich, adj. dítséretes, dítséretre méltó, als Titel, z. B. der löbl. Magiſtrat, a' Tekintetes törvénytanáts! Tekintetes nemes tanáts; adv. dítséretesen: Löblichkeit, die, dítséretesség.
Loch, das, übh. lyuk, lik, an Kleidern, szakadás, lyuk a' ruhán, an Kopfe, ꝛc. lyuk, seb a' fején, karon, lábon; ſt. Oeffnung, nyílás; ſchlechte Wohnung, nyomorú, alatsony lakás, kunyhó; beym Kegelſpiel, lyuk a' tekézésben v. kuglizásban; Lochſäge, die, lyukasztó fűrész.
Löchelchen, das, kis lyuk, lyukatska: Löchericht, adj. lyukatsos szabású: Löcherig, adj. lyukas, lyukatsos: Löcherſchwamm, der, lyukatsos gomba, rostagomba.

Löckchen, das, hajfürtötske.
Locke, die, hajfürt: Locken, in Locken legen, felfodorítni, felfürtözni a' hajat: Lockig, adj. fürtös.
Locken, von Thieren, tsalogatni, hozzá tsalogatni p. o. étekkel az állatokat; von Menſchen, édesgetni, tsalogatni, Geheimniße aus jem. locken, kivenni, kitsalni valakiből a' titkot: Locken, das, tsalogatás, édesgetés, késértet.
Lockpfeife, die, madarászsíp, tsalsíp: Lockſpeiſe, die, tsalogató étek, trop. tsalogatás, édesgetés, lép: Lockſtimme, die, édesgető hang v. szó, tsalogatás: Lockung, die, tsalogatás; tsalóétek, tsalogató eszköz: Lockvogel, der, tsalóka madár.
Loderaſche, die, pernye, pernyehamu, parázshamu: Lodern, lohogni, lobogva égni, lángolni; emésztődni a' tűznek a' parázsban
Löffel, der, kalán, kanál; das Haſenohr, nyúffül: Löffelchen, das, kanalatska: Löffelente, die, kalános rétze: Löffeley, die, katzérozás: Löffelförmig, adj. kalánszabású, kanáldad: Löffelgans, die, kanálos gém: Löffelkraut, das, kalánfű, kalánlevélfű, torma.
Löffeln, kalánozni; auf verbotene Art lieben, katzérozni: Löffelſtiel, der, kalánnyél: Löffelweiſe, adv. kalánonként.
Loge, die, (lózse) im Theater, külön hajlék, nézö hajlék a' játéknézö színben: Logemeiſter, der, im Theater, hajlékmester.
Logik, die, az okoskodás tudománya, észtudomány: Logiſch, adj. észtudományi; adv. észtudomány szerént.
Logogryph, der, betűs mese, rejtett szó.
Lohbrühe, die, tserlév: Lohe, die, ſt. Flamme, láng; bey Gerbern, tser, tsávánakvaló tser: Lohgerber, der, tímár: tserzö varga: Lohgrube, die, tsáva: Lohmühle, die, tsermalom, tsertörö malom.
Lohn, der, jutalom, bér, dijj jutalombér, Macherlohn, munkabér, um Lohn dienen und arbeiten, bérért szolgálni és dolgozni; trop. ſt. Strafe, jutalom, büntetés, Lohn für eine gute und ſchlechte That, a' jó és roszsz tselekedetnek jutalma, den verdienten Lohn empfangen, elvenni méltó v. érdemlett jutalmát v. büntetését.
Lohnarbeit, die, béres munka, szegődött munka: Lohnarbeiter, der, béres munkás, szegődött munkás: Lohnbedienter, der, béres v. bérbe kifogadott inas: Lohndienſt, der, béres szolgálat.
Lohnen, eig. jutalmat adni, bért fizetni valamiért, iſts belohnen, megjutalmaztatni valakit; ſt. ſtrafen, megbüntetni valakit; Vergeltung für etwas geben, megjutalmaztatni meg-v. viszszafizetni, z. B. er hat mir mit Undank gelohnt, roszszúl jutalmaztatta meg, háládatlansággal fizetett, v. köszönte meg.
Lohnkutſche, die, béres v. fogadott kotsi: Lohnkutſcher, der, béres kotsis: Lohnlakey, der, napszámos inas: Lohnſchnitter, der, béres arató: Lohnſucht, die, jutalomra vágyás.
Löhnung, die, fizetés, bér, bey Soldaten, hópénz, zsold, denſelben die Löhnung auszahlen, hópénzeket a' katonáknak kifizetni: Löhnungstag, der, hópénz fizetés napja.
Lorber, der, Lorberbaum, nemes babír; trop. ſt. Ruhm, Ehre, ditsőség, tisztelet, megtisztelteték; die Ehre des Triumphes, diadalom, ditsőség diadalma; ſt. gemeiner Epheu, repkény borostyán: Lorberblatt, das, babír levél: Lorberhain, der, babír liget: Lorberkranz, der, babírkoszorú; v. Epheu, borostyán koszorú: Lerberöhl, das, babírolaj: Lorberzweig, der, babírág, babírgaly.
Lorenz, Lőrintz.
Los, das, das Mittel zu loſen, sors, nyíl, sorsjel; die Loſe miſchen, a' sorsjeleket öszvevegyítni, ſie in ein Gefäß werfen, azokat valamelly edénybe hányni, ſie werfen, sorsot vetni, oder ziehen, sorsot húzni, es kommt ein Los heraus, k'jön a' sors, ein Los nehmen, sorsjelet váltani, mein

Los hat gewonnen, az én sorsjelem nyertes lett; der durch das Ungefähr bestimmte Antheil, nyert sors, nyerés; trop. das Schicksal, sors eset, das traurige Los, szomorú sors; die Entscheidung durch, ein Ungefähr, kotzka, sors, sorstzédula.

Los, adj. locker, tág, lógó, ingó, p. o. fog; st. frey, ungebunden, szabadon lévó, elszabadúlt; adv. szabadon, z. B. das Pferd ist los, a' ló szabadon van, v. elszabadúlt; als Zuruf, z. B. darauf los, rajta. Compos.

Losarbeiten, z. B. Stücke, Felsen, munkával elválasztani tőle, p. o. levágni, letörni róla; sich losarbeiten, megszabadúlni a' munkától: Losbekommen, eig. elszabadítni valamit, eloldozni; trop. meg-v. kiszabadítni; Losbinden, eloldani, eloldozni; Losbitten, sok kérés által kiszabadítni valakit: Losbrechen, le- v. eltörni tőle; trop. kifakadni t. i. szóval; ráütni, ráromtani az ellenségre, neki menni az ellenségnek: Losbrennen, z. B. eine Flinte, elsütni a' puskát, az ágyút.

Losdrücken, elsütni p. o. a' puskát: Losdrücken, das, elsütés, elpattantása p. o. a' puskának: Lose, adj. locker, elvált valamitől; st. liederlich, pajkos, zabolátlan, p. o. nép; st. muthwillig, pajzán, tsintalan, hamis; beleidigend, zabolátlan p. o. nyelv; adv. gonoszúl; pajzánúl, tsintalanúl.

Losen, 1) sorsot vetni; 2) horchen, hallgatózni p. o. az ajtón: Losen, das, sorsvetés, sorshúzas, sorsolás.

Losgeben, d. i. in Freyheit setzen, z. B. einen Sclaven, felszabadítni a' rabszolgát, der nicht Sclave war, szabadon botsátni, Soldaten, a' katonaságból elereszteni v. hazaereszteni, einen Gefangenen, a' fogságból kiereszteni: Losgeben, das, szabadon eresztés; szabadon botsátás, felszabadúlás; kieresztés, p. o. a' fogságból.

Losgehen, d. i. sich ablösen, levállni valamiről; auf etwas losgehen, neki menni, megtámadni; rajta menni; von Flinten, elsülni, mint a' puska; st. anfangen, elkezdődni.

Losgürten, leoldani, p. o. a' kardját.

Loshauen, le- v. elvágni tőle: Loshelfen, elszabadítni.

Loskaufen, kiváltani valakit, valamit: Loskaufung die, meg- v. kiváltás: Loskuupfen, eloldozni: Loskommen, kiszabadúlni, megmenekedni.

Loslassen, elereszteni, einen Gefangenen, kiereszteni a' rabot, t. i. a' fogságból, ein Thier loslassen, elbotsátni a' megkötött v. megfogott állatot, einen Hund auf jem. loslassen, ráereszteni valakire a' kutyát: Loslassung, die, elbotsátás, eleresztés, szabadon botsátás, felszabadítás.

Losmachen, meg- v. eloldani, elszabadítni a' mi megvolt kötve; trop. sich z. B. von Geschäften losmachen, dolgaitól v. foglalatoságitól szabadúlni: Losmachung, die, el-v. kiszabadítás, eloldozás, megszabadítás.

Losreißen, leszakasztani róla; Schlösser losreißen, a' zárt leszaggatni; sich von einem Mädchen losreißen, odahagyni a' leányt: Losreißung, die, elszakasztás tőle.

Lossagen, d. i. jem. freisprechen, felszabadítni p. o. az inast; sich lossagen, z. B. vom Pachte, lemondani valamiről p. o. az árendáról: Lossagung, die, lemondás valamiről.

Losschießen, z. B. ein Gewehr, a' fegyvert v. puskát elsütni, kilőni, ellőni: Losschießung, die, ki- v. ellövés, elsütés.

Losschlagen, veréssel elválasztani tőle, leverni róla; st. verkaufen, eladni valamit, továbbadni valamin.

Losschließen, z. B. einen Gefangenen, kinyitni és levenni a' rabról a' vasat.

Losschnallen, leoldani, t. i. kitsatolás által: Losschneiden, le- v. elmetszeni tőle.

Losschrauben, lesrófolni róla: Lossein, megszabadulva lenni valamitől.

Losspannen, kifogni p. o. lovakat.

Losſprechen, felszabadítni, p. o.

bévádoltat: Losſprechung, die, felszabadítás.

Losſtürmen, auf jem. rajtamenni valakin: Losſtürzen, auf jem. rárohanni valakire.

Lostrennen, elválasztani: Loswei-chen, leáztatni róla Loswerden, megszabadúlni valamitől: Los-wickeln, legombolyítni; ſich los-wickeln, ügygyel bajjal kiszabadúlni v. kivonni magát.

Loszíehen, z. B. mit Worten, megtámadni valakit szóval, kikelni valaki ellen.

Loſung, die, sorsvetés, sorsolás, sorsvonás; das Feldgeſchrey, parola, tábori jelszó: bey Kauf-leuten, bévett pénz.

Löſchbrand, der, üszög: Löſchei-mer, der, tűzoltó veder.

Löſchen, z. B. Feuer löſchen, megv. eloltani p. o. tűzet; Kalk löſchen, meszet oltani; trop. Durſt löſchen, szomjúságát tsilapítni v. oltani; eine Schuld löſchen, az adósságát leróni v. lerovni: Löſchen, das, oltás, el- v. megoltás: vom Durſte, a' szomjúság megoltása.

Löſchfaß, das, tűzoltó hordó: Löſch-geräthe, die, tűzoltó eszközök: Löſchhaken, der, tűzoltó tsákja: Löſchkohle, die, holtszén: Löſch-papier, das, itató papiros: Löſch-waſſer das, oltó víz.

Löſegeld, das, váltság bér, váltságpénz v. dijja.

Löſen, losmachen, megoldozni valamit, megoldani p. o. pántlikát, kötelet; einem Kinde die Zunge löſen, a' kis gyermek nyelvét felvágni; einen Knoten löſen, a' tsomót megoldozni: Kanonen löſen, az ágyúkat elsütni, kilőni; ſt. aufheben, z. B. ein Geſetz löſen, a' tsörvényt eltörleni; Geld löſen, pénzt bévenni valamiből; Geld zu löſen geben, pénzt adni valakinek p. o. portékáért, venni valamit valakitől.

Löſeſchlüſſel, der, kinyitó kúlts.

Löſung, die, das Löſen, megoldás, megoldozás; iſts Befreyung, megszabadítás.

Loth, das, lat, ein Loth ſchwer, egy latnyi; Bleyloth, mélységmérő ónsúly óbis, a' sinór végén; Kraut und Loth, d. i. Pulver u. Bley, puskapor és golyóbis.

Löthen, forrasztani, öszveforrasztani: Löthen, das, öszveforrasztás: Löthig, adj. latos, latnyi; próbás, p. o. 13 löthiges Silber, tizenhárom próbás ezüst, 16 löthiges Silber, tiszta ezüst: Löthung, die, forrasztás.

Lotſe, Lotsmann, der, kormányos, sajka kormányos: hajó vezető.

Lotterbube, der, gazember.

Lotterie, die, sorsjáték, lottéria: Lotterieloß, das, sors, sorsjel: Lotterie-Plan, der, a' sorsjáték leírása, v. a' lottéria mivolta előadása: Lotto, das, számos lottéria.

Louisdor, der, lajosarany.

Löwe, der, oroszlán.

Löwenartig, adj. oroszlán nemű: Löwenfuß, der, oroszlán láb: Löwengeſchlecht, das, oroszlán nem: Löwengeſtalt, die, oroszlán forma, oroszlántermet: Löwenhaut, die, oroszlánbőr: Löwenherz, das, oroszlánszív, bátorszív: Löwenhund, der, oroszlántermetű eb: Löwenklaue, die, oroszlánköröm: Löwenmuth, der, rettenhetetlen bátorság: Löwenrachen, der, az oroszlán tátott szája és torka: Löwenſchwanz, der, oroszlán fark: Löwenſtimme, die, oroszlánordítás: Löwenthaler, der, oroszlán tallér: Löwenwärter, der, oroszlánnal bánó: Löwinn, die, nőstény oroszlán.

Luchs, der, hiúz: Luchsauge, das, hiúszem.

Lücke, die, hézag, rés, repedés, Lücke bekommen, megrepedezni; trop. hijánosság, hézag, tsorbaság, eine Lücke zu u. die andere wieder aufmachen, adósságot adóssággal fizetni: Lückig, adj. hijjános, hézagos tsorbás.

Luder, das, Aas, dög, döghús; Fleiſch, z. B. eines lebendigen Pferdes, lóhús. eleven ló húsa; ſt. Liederlichkeit, feslett élet, zabolátlanság: Ludern, liederlich leben, zabolátlanúl élni.

Ludwig, Lajos,

Luft, die, ein ſanfter Wind, szellő; jene flüßige Materie die uns oder den ganzen Erdball umgiebt, levegő, levegőég; in ſo fern ſie zur Erhaltung der thieriſchen Kör-

per nöthig iſt, levegő, levegő ég, eine geſunde, reine Luft, egészséges, tiszta levegő; mit dem Nebenbegriffe der Höhe, felső levegő, levegőég; phr. Schlöſſer in die Luft bauen arany hegyeket ígérni magának, aus der Luft etwas greifen, költeni valamit: a' levegőből kapni le valamit; die obere, feine Luft, levegelő szellem, szellemég.

Luftartig, adj. levegőnemű: Luftball. Luftballon, der, széllapta, felszálló lapta: Luftblaſe, die, buborék: Lufterſcheinung, die, tünemény, levegői v. levegőbéli tünemény v. tünet: Luftfahrt, die, levegőbeli menetel v. útazás: Luftfarbe, die, levegőszín, égszín: Luftgegend, die, égtáj ék: Luftgeſchwulſt, die, széldaganat; pöffedék: Lufthimmel, der, felső levegőég.

Luftig, adj. levegős; levegőbeli, levegői; der Luft ausgeſetzt, szellős; ſt. kühl, hüves, híves; dünn, z. B. Kleidung, szellős v. vékony köntös; trop. gondolatlan.

Luftklappe, die, levegőtsap; Luftkreiß, der, levegőkörnyék: Luftkugel, die, szélgolyóbis.

Luftleer, adj. levegőtlen, levegőtől üres: Luftloch, das, szelelő v. szellőző lyuk: Luftmaſchine, die, levegős erőmív: Luftmaſſe, die, levegő özön: Luftmeſſer, der, levegőmérő.

Luftpumpe, die, levegő szívatyú: Luftraum, der, a' levegő helye v. ürege, levegőtér: Luftreiſe, die, levegőbeli útazás: Luftröhre, die, lélekző gége.

Luftſcheu, adj. levegőkerülő: Luftſchiff, das, levegői hajó: Luftſchiffer, der, levegői hajós: Luftſchloß, das, trop. arany hegy, ész költeménye, ébrenvaló álmodozások nagy dolgok felől: Luftſpringer, der, levegőben ugráló, kötelentántzoló: Luftſprung, der, felszökés a' levegőbe: Luftſtreich, der, hijábavaló tsapás, t. i. ütés nélkül a' levegőbe.

Luftt heilchen, das, levegő részetske: Luftweg der, levegő útja: Luftzeichen, das, jelenség.

Lüftchen, das, szellő, szellőtske.

Lüften, an die Lüften ſtellen, a' szellőre kitenni, kiszellőztetni valamit, a' friss levegőre tenni; Kleider lüften, kigombolni a' ruháit.

Lüftung, die, szellőztetés, kiszellőztetés; ſt. Erleichterung, Erweiterung, könnyebbítés, enyhítés, megtágítás.

Lug, der, das Lügen, z. B. Lug u. Trug, hazugság.

Lüge, die, hazugság, eine ſchreckliche Lüge, rút v. fertelmes hazugság, eine Lüge ſagen, hazudni, jem. Lügen ſtrafen, elfogni valakit a' hazugságban,

Lügen, hazudni, hazugságot szóllani, nem mondani igazat; ſt. ſich verſtellen, täuſchen, tsalni, megtsalni. z. B. die Augen, die Mienen lügen oft, gyakran megtsalnak a' szemek, az ábrázatok: Lügen, das, hazudás, hazudozás.

Lügengeiſt, der, hazug ember, nagy hazug.

Lügenhaft, adj. hazug; falsch, erlogen, költött, hazug; adv. hazugúl: Lügenhaftigkeit, die, hazudozás.

Lügenmaul, das, eig. hazug száj; ſt. Lügner, hazug, hazudozó: Lügenſchmied, der, hazugság koholó.

Lügner, der, hazug, hazudó, hazudozó: Lügnerinn, die, hazug: Lügneriſch, adj. hazudó, hazug; adv. hazugmódra.

Lümmel, der, goromba, semmirevaló, kukkó paraszt.

Lump, der, ringy rongy ember.

Lümpchen, das, rongyotska.

Lumpen, der, rongy: Lumpengeld, das tsúfpénz, tsekély pénz v. ára valaminek: Lumpengeſindel, das, gaz nép, nép sepreje, renyhe nép: Lumpenhandel, der, rongyal kereskedés: Lumpenhändler, der, rongyszedő: Lumpenkerl, der, ringy rongy ember: Lumpenmann, der, rongyszedő: Lumpenzeug, das, rongy; nichtswürdige Dinge, ringy rongy, alávaló dolog.

Lumperey, die, semmiség, alávalóság, semmirevalóság, semmirekelló dolog.

Lumpig, adj. zerriſſen, rongyos; ſt. armſelig, nyomorúlt; nieder-

trächtig, alávaló: adv. rongyosan; nyomorúltúl; alávaló módon.

Lunge, die, tüdő, ist es Brust, mejj, eine gute Lunge haben, jó tüdejének v. mejjének lenni, aus voller Lunge schreyen, teletorokkal v. egész erejéből kiáltani.

Lungenader, die, tüdővérér: Lungenartig, adj. tüdőnemű: Lungenbalsam, der, tüdőszer v. balzsam: Lungendrüse, die, tüdőmirígy: Lungenentzündung, die, tüdőgyúladás: Lungenfaul, adj. tüdejeveszett, rothadt tüdejű: Lungenflechte, die, tüdőmoh: Lungenflügel, der, tüdőszárnya: Lungengeschwür, das, tüdőfekély: Lungenkrankheit, die, tüdőnyavalya: Lungenpulsader, die, tüdőverőere: Lungensucht, die, tüdőveszés, tüdőveszély: Lungensüchtig, adj. tüdőveszélyes, a' kinek a' tüdeje vész.

Lunte, die, kanótz: trop. die Lunte riechen, megsejdítni a' dolgot, v. veszedelmet.

Lust, die, d. i. Munterkeit, kedv, vídámság; st. Vergnügen, gyönyörködés, jó kedv, etwas mit Lust sehen, gyönyörködve nézni valamit; mit Lust arbeiten, jó kedvel dolgozni, er thut es mit Lust, igen örömest v. jó kedvel tselekszi; das Verlangen nach etwas, kedv, vágyás, vágyakodás valamire; sinnliche Begierde, testi kívánság, bujaság, die Lüste, testi kívánságok, den Lüsten fröhnen, testi gyönyörűségekben élni, die Lust zähmen, testi kívánságait zabolázni.

Lustbarkeit, die, múlatság, vigasság, vígadozás: Lustdirne, die, közönséges kurva: Lustfahrt, die, múlatságos kotsikázás: Lustgarten, der, múlatókert: Lustgärtner, der, múlató kertbeli kertész: Lusthaus, das, múlatóház.

Lustig, adj. heiter, fröhlich, víg, vídám, jó kedvű, ein lustiger Bruder, víg ember, múlattató v. tréfás ember; st. scherzhaft, artig, múlatságos, tréfás p. o. gondolat v. mondás; anmuthig, kies, víg, múlattató, p. o. hely, kert; adv. vígan, vídámon; tréfásan, múlatságosan: Lustigkeit, die, vígság, vídámság: Lustigmacher, der, tréfás, múlattató ember; bolondoskodó; Lustigmacherey, die, tréfaűzés.

Lustjagd, die, múlató vadászat; Lustlager, das, múlattató táborozás v. tábor; Lustort, der, kies v. múlató hely; Lustpartie, die, kirándulás valahová múlatság kedvéért: Lustreise, die, múlatságbeli útazás: Lustschiff, das, múlató hajó: Lustschloß, das, múlató kastély: Lustseuche, die, buja kórság, buja nyavalya: Lustspiel, das, vígjáték: Lustwald, der, Lustwäldchen, das, múlató erdő: Lustwandeln, múlatságból sétálni.

Lüsten, tetszeni, es lüstet mich, tetszik nekem, kedvem van.

Lüstern, begierig seyn, kívánni, das lüstert mich nicht, ezt nem kívánom.

Lüstern, adj. kívántsi, kívánó, vágyakodó valamire; statt anlockend, reizend, édesgető, tsalogató; von sinnlichen Begierden, buja kívánságú: Lüsternheit, die, kívántsiság, bujavágy.

Luxus, der, fényűzés, bujafény: der herrschende Luxus, az elhatalmazott fényűzés.

M.

Maal, das, d. i. Kennzeichen, emlékeztető jel; d. i. Flecken, akármelly fólt, tarjagosság, motsok a' testen, ein angebornes Maal, oder Muttermaal, anyajegy, anyajel; ein Brand-Maal, ein Zeichen, das Verbrechern am Körper eingebrannt wird, gonosztévőkre sütött bélyeg, v. égetés jel.

Maaß, das, pl. die Maaße überhaupt, mérték, ein Maaß nehmen zu etwas, mértéket venni valaminek, p. o. öltözetnek, lábbelinek; trop. statt Regel, mérték, mód valamiben; das zu beobachtende Verhältniß, mérték, határ, mód, Maaß halten, megtartani a' mértéket, das Maaß überschreiten, általhágni a' ha-

tárt, ohne Maaß, mód nélkül, mérték felett, im vollen Maaß, teljes mértékben; ſtatt Ende, z. B. einer Sache ein Maaß ſetzen, véget vetni valaminek; ſtatt Verhältniß arány, mennyiség nach dem Maaße meiner Kräfte, erőmhöz képest; 2) ein Gefäß zum Abmeſſen, z. B. zwei Halben zuſammen, pint, kupa, az az két ittze p. o. bor, ser, ée; fél véka, némelly helyen egy negyedrész véka.

Maaße, die, das richtige Verhältniß in vielen Sachen, mérték, mód, határ, mit Maaße eſſen, und trinken, mértéket tartani az ételben és italban, über die Maaß, szer v. mérték felett, über alle Maaße, módnélkül, rendkívül; ſtatt Art, Weiſe, mód, ſolcher Maaßen, ollyan módon, folgender Maaßen, következő módon, einiger Maaßen, néműnéműképpen, gehöriger Maaßen, illendő módon, a' mint illik: Maaßgabe, die, Maaßgebung, mérték, mód, mivolt: Maaßregel, die, mód, regula, sinormérték, eine kluge Maaßregel, okos rendszabás, eine Maaßregel nehmen, valaminek a' módját elintézni: Maaßſtab, der, eig. ölmérő, mérték, verjüngter Maaßſtab, parányméró; trop. mód, szabás, mérték.

Maas, die, Móza, folyóvíz.

Macarone, die, olasz metélt, olasz mátsik v. laska.

Mäcenas, der, pl. Mäcenaten, pártfogó, jóltévő.

Macedonien, Matzedónia, görög országi tartomány: Macedoniſch, Matzedóniai.

Mache, die, nied. Redensart eig. das Machen, munka, das Kleid iſt ſchon in der Mache, munkában van már a' ruha; trop. jemanden in die Mache nehmen, d. i. ihm einen Verweis geben, ihn ſchlagen oder verſpotten, valakit megdorgálni, megverni, kitsúfolni: Macherey, die, das iſt, elende, ſchlechte Arbeit, roszsz munka: Machwerk, das, ein elendes Machwerk, roszsz munka, tsinálmány.

Machen, d. i. überhaupt 1) handeln, wirken, tsinálni, z. B. was machſt du? mit tsinálsz? v. hogy vagy? er wird es nicht lange machen, d. i. er wird bald ſterben, nem viszi már sokáig; 2) eine wirkliche Wirkung andeutend, a) eig. etwas hervorbringen, tsinálni, megtsinálni, véghez vinni valamit z. B. ein Kleid machen, ruhát tsinálni v. varni, Verſe machen, verseket készitni, Feuer machen, tüzet rakni, Butter machen, vajat köpülni; b) ſtatt wählen, beſtimmen, tenni, megtenni valamivé, z. B. zum Könige machen, valakit királyá tenni, királynak választani, jemanden zum Erben machen, örökösévé nevezni v. tenni, jemanden Vergnügen machen, gyönyörüséget szerezni valakinek, Freundſchaft mit jemanden machen, barátságot kötni valakivel, den Anfang machen, elkezdeni, hozzákezdeni, jemanden frey machen, valakit kiszabadítni, trop. ſtatt zubereiten, z. B. das Bett machen, az ágyat vetni, ſich die Haare machen, megfésülködni; ſtatt erwerben, z. B. er hat ſich im Kriege viel gemacht, sok pénzt szerzett magának a' hadban; ſt. ſich ſtellen, z. B. er macht ſich ſehr arm, szegénynek mutatja magát; ſtatt darſtellen, z. B. ſeine Rolle ſehr gut machen, igen jól játszani a' felvett személyt; ſich etwas daraus machen, a) nagyra betsülni, nagyra tartani; b) gondolni vele; ich mache mir nicht viel daraus, nem sokat gondolok vele: Machen, das, megtsinálás, végrehajtás; Macherlohn, das, munkabér, készétés bére.

Macht, die, Kraft, Stärke, erő, tehetség, mit aller Macht, minden erővel, teljes erejéből, alle Macht anſtrengen, minden tehetségét megvetni; Truppen, erő, sereg, had, fegyveres erő, eine furchtbare Macht, rettenetes hadi erő, Macht zu Waſſer, tengeri erő, zu Lande, szárazi hadi erő; das Vermögen etwas zu bewerkſtelligen, hatalom, tehetség, es ſteht in meiner Macht, hatalmamban van v. áll valami: das

Ver-

Vermögen viel ausrichten, érték, hatalom; Wirksamkeit, erő, hathatósság; Erlaubniß, engedelem, hatalom valamire; die Gottheit, valóság, felső hatalmasság: Machthaber, der, hatalmasság, parantsoló, hatalmas: Machtlos, adj. tehetetlen: Machtspruch, der, hatalomszó v. szózat: Machtwort, das, hatalmas szó.

Mächtig, adj. groß, nagy, iszonyú nagy, p. o. ház, ein mächtiges Heer, roppant tábor; viele Macht habend, hatalmas, p. o. ország v. birodalom, hatalmas király, mächtig zu Lande und zu Wasser, hatalmas v. erős szárazon és vízen; einer Sprache mächtig, valamelly nyelvet jó értő, seiner mächtig seyn, bírni magával; adv. statt sehr, nagyon, felettébb; hatalmasan, erősen.

Maculatur, die, kárbament nyomtatvány.

Madame, die, aszszonyság.

Mädchen, das, leány, leányzó, ist es schon groß, szűz, hajadon, ein junges, leányka, ein artiges Mädchen, jeles leányzó; eine Geliebte, szerető mátka: Mädchenalter, das, leánykor: Mädchenhaft, adj. leányi, leányos; adv. leány módra: Mädchenlehrer, der, leánytanító; Mädchenlehrerinn, die, leánytanítóné v. tanító aszszony: Mädchenschule, die, leányoskola.

Made, die, kukatz, pondró, féreg, nyű: Madensack, der, verächtl. der verwesliche menschliche Körper, nyűfészek: Madewurm, der, végbélkukatz; orsóféreg: Madig, adj. kukatzos, pondros, férges, nyűves.

Madrigal, das, harmóniás ének; elmés versek.

Magazin, das, tárház, tartóház, páhó; Korn-Magazin, életes tárház, gabónatsűr.

Magd, die, pl. die Mägde, das ist Jungfer, leány, hajadon, szűz; Dienstmagd, szolgáló, szolgálóleány: Magdthum, das, szűzesség.

Magdalena, die, Magdolna.

Magen, der, gyomor, schwacher Magen, gyenge gyomor, mit nüchternen Magen, éh gyomorral; trop. statt Geschmack, ízlés, ízlet, száj íz, das ist nicht für meinen Magen, nem szájízemhez való; bey den Vögeln, zúz: Magen-Arzney, die, gyomorerősítő, gyomororvosság; Magenbeschwerung, die, gyomorfájás: Magenbrennen, das, gyomorégés, gyomorhévség v. rágás: Magendrücken, das, gyomornyomás, mikor nyomja valami a' gyomrot: Magen-Elixir, das, gyomortseppek: Magenfieber, das, gyomorról való hideglelés: Magengeschwulst, die, gyomordaganat: Magenhaut, die, böndő: Magenhusten, der, gyomorhurút: Magenkrampf, der, gyomorgörts, Magenkrankheit, die, gyomorbeli nyavalya: Magenmund, der, gyomorszáj: Magensaft, der, gyomornedv, emésztőnedv: Magenschmerz, der, gyomorfájás: Magenschwäche, die, gyomorgyengeség: Magenstärkung, die, gyomorerősítő: Magentropfen, die, gyomorerősítő tseppek: Magenweh, das, gyomorfájás: Magenwein, der, gyomorerősítő bor: Magenwurst, die, gömbötz.

Mager, adj. eig. sovány, mageres Fleisch, ösztő hús; vom Boden, sovány, hitvány, terméketlen; besonders von der Rede, sovány, sikeretlen p. o. beszéd; statt gering, silány; adv. vom Boden, z. B. mager machen, elsoványítni, mager werden, megsoványodni; gering, hitványúl, silányúl: Magerkeit, die, soványság, trop. hitványság, silányság.

Magie, die, bültsbájolás, varázslás: Magisch, adj. varázsló, bűbájos; adv. varázsló módon.

Magister, der, tudós mester p. o. valamelly tudomány karban.

Magistrat, der, felsőség, tisztviselő tanáts, előljárók: Magistratsperson, die, tanátsbeli személy.

Magnat, der, pl. die Magnaten, ország nagyja.

Magnet, der, mágnes: Magnetisch, adj. mágnesi; trop. anziehend, hatalmasan magához vonszó; adv. mágnesi módon: Magnetisiren, megmágnesezni, magnesi erőt adni belé: Magnetnadel, die,

mágneskő: Magnetſtein, der, mágneskő, mágnes.

Magnifik, adj. (manyifik) pompás, ditső, tündöklő.

Mahd, die, rend, kaszált rend.

Mähder, der, kaszás: Mähen, kaszálni, lekaszálni, levágni, p. o. az életet: Mähen, das, von Heue, kaszállás: Mäher, der, kaszálló, kaszás: Mäherlohn, der, kaszállásbér.

Mahl, das, d. i. Mahlzeit, ebéd, vatsora, vendégség.

Mahlen, in der Mühle, őrleni, őrölni: Mahlen, das, őrlés.

Mahlgaſt, der, őröltető; Mahlgeld, das, őrlés dijja: Mahlgerechtigkeit, die, őrlés jussa: Mahlgerinne, das, malomkerék tsatornája: Mahlmühle, die, őrlő malom.

Mahlzeit, die, ebéd, vatsora, iſt es Gaſtmahl, vendégség, eine Mahlzeit bereiten, ebédet v. vatsorát készittetni, főzetni; jemanden eine Mahlzeit geben, valakit megvendégelni, zur Mahlzeit einladen, valakit ebédre v. vatsorára hívni, während, über der Mahlzeit, ebéd v. vatsora alatt v. felett; geſegnete Mahlzeit, jó ebédlést kívánok!

Mahnbrief, der, megintő levél: Mahnen, meginteni valakit valami eránt, inteni, serkenteni valakit valamire: Mahnen, das, intés, megintés, megszóllitás, serkentés: Mahner, der, intő, serkentő.

Mähne, die, serény, lóserényje.

Mahr, der, Alp, linkadás.

Mährchen, das, mese, rege.

Mähre, die, hír: mese, költemény; ein elendes Pferd, roszsz ló, dög, görts.

Mährte, die, hidegtzibere.

Majeſtät, die, die höchſte Würde, felség, von Gott, Isteni felség; die äußere Würde, méltóság, ditsőség; von Kaiſern und Königen, felség, als Titel: Felséges Uram! Felséges Tsaszár v. Király! Majeſtätiſch, adj. felséges; prächtig, ditső, felséges; adv. felségesen, ditső-égesen, méltóságosan: Majeſtäts-Brief, der, d. i. Freiheitsbrief, felséges engedelemlevél; Majeſtätsrecht, das, felség jussa: Majeſtätsverbrechen, das, felségsértés: Majeſtätsverbrecher, der, felségsértő.

Majorat, das, elsőszülötti juss; das Majoratsgut, elsőszülötti örökség.

Majorenn, adj. emberkoros, férjfikoros: Majorennität, die, emberkor, férjfikor; die Majorennität erlangen, elérni a' férjfikort.

Makel, der, motsok; trop. ohne alle Makel ſeyn, hibátlan lenni; daher: Mäkeln, d. i. tadeln, hibát keresni valamiben, ótsárlani valamit: Mäkler, der, ótsárló.

Mäkeln, unterhandeln für jemanden, verőt keritni, más számára alkudozni, kézalatt adogatni a' portékájokat: Mäckler, der, verőkerítő, más számára alkudozó.

Mal, das, deutet auf eine Zeit, wie oft eine Sache iſt, oder geſchieht, — szor, — ször, — szer, — izben, z. B. a) zum erſten, zweiten, dritten Male, először, másodszor, harmadszor; einmal, zweymal, dreymal, egyszer, kétszer, háromszor, zu verſchiedenen Malen, több izben, nehány izben; b) mehr als ein Mal, többször, több izben, ein anderes Mal, másszor, dieſes Mal, most, most egyszer, zum letzten Mal, utoljára, utolszor, ein Mal für alle Mal, elöször és utoljára, végképpen, auf ein Mal, egyszerre.

Malen, festeni p. o. embert; trop. leírni, lefesteni valamit p. o. szóval: Malen, das, festés, lefestés.

Maler, der, festő: Malerey, die, festés, festés mestersége; ein Gemälde, festés, festett kép; trop. eleven leírás, lefestés: Malerfarbe, die, festő szín, festék: Malergold, das, festőarany: Maleriſch, adj. festési, festéshez hasonló, eleven; adv. festőleg, elevenen, eleven színekkel: Malerkunſt, die, festő mesterség: Malerpinſel, der, festőecset, ecset: Malerzeug das, festőszerek.

Malm, der, porrávált test.

Malta, Insel, Málta: Malteser-Orden, Máltai vitézrend: Malteser Ritter, der, Máltai vitéz: Malteſiſch, adj. Máltai.

Malvaſier, der, bor neme, mellyet fekete ketsketsetsű szőlőből szűrnek.

Malve, die, mályva.

Malz, das, maláta, szalad: prov. Es iſt Hopfen und Malz an ihm verloren, semmi se lesz belőle, hijjába minden igyekezet: Malzdarre, die, malátatserény, szaladpergelő: Malzen, mälzen, szaladot pergelni: Malzer, Mälzer, der, szalad perkelő: Malzhaus, das, maláta perkelőház: Malzmühle, die, malátadaráló.

Mämme, Memme, die, d. i. ein feiger Menſch, nyúlszívű, félénk ember, lusta ember.

Mammon, der, vagyon, jószág, pénz, gazdaság: Mammonsknecht, der, pénz rabja, fösvény.

Man, pron. wird im ungariſchen auf verſchiedene Art ausgedrückt, wie ſolches aus folgenden Redensarten erhellet, z. B. man ſagt, man erzählt, man glaubt, azt mondják, azt v. úgy beszéllik, úgy v. azt hiszik: valaki, wird geſetzt, wenn im deutſchen dem Verbo noch ein pronom. mich, dich, ihn ꝛc. beygefügt wird, z. B. man lobt dich, mich, ihn, uns, euch ꝛc. valaki engemet, tégedet dítsér v. őtet dítséri, v. engemet, tégedet dítsérnek, őtet dítsérik 's a' t. Man muß, man ſoll, kell, z. B. man muß fragen, kérdezni kell, man ſoll ihn rufen, ide kell hívni, wenn man wüßte, ha tudná az ember; man pflegt zu ſagen, azt szokták mondani; man kann ſehen, lehet látni, láthatni.

Mancher, manche, manches, adj. némelly, némellyik; manche, d. i. einige, némellyek; manches, sok, nem kevés, több, es gibt manche, welche glauben, vannak kik azt gondolják v. úgy gondolkoznak: — Mancherley, adj. sokféle, külömbféle; mindenféle: Manchmal, adv. néha.

Mandat, das, parantsolat.

Mandel, das, d. i. eine Zahl von 15, tizenöt t. i. darab, ein Mandel Eyer, tizenöt tojás; d. i. ein Haufe Garben auf dem Felde, egy kereszt learatott gabona, melyben 13, néha 15 kéve van.

Mandel, die, eine Frucht, mandola, mondola; eine Drüſe am Halſe, torokmondola; ſt. Mange, Mangel oder Rolle genannt, ein Werkzeug, die Wäſche zu mangeln, mángorló: Mandelbaum, der, mondolafa: Mandelkern, der, mondolabél v. mag: Mandelkleye, die, mondolakorpa: Mandelkoch, das, mondolás felfújtkása: Mandelkrähe, die, szalakóta, szaritsóka: Mandelmilch, die, mondolatéj. Mandelmuß, das, mondolapép: Mandelöhl, das, mondolaolaj; Mandelſeife, die, mondolaszappan: Mandeltorte, die, mondolatorta.

Mandeln, mángorlani; tizenötével számlálni v. adni.

Mange, die, mángorló.

Mangel, der, fogyatkozás, hijánosság, szűke valaminek, szükség, Mangel haben, szükséget szenvedni valamiben, Mangel an allen Dingen haben, mindenben v. minden nélkül szűkölködni, großen Mangel verurſachen, nagy hijánosságot v. fogyatkozást okozni; ſtatt Dürftigkeit, szűkölködés, szükség: ſtatt Gebrechen, z. B. ein Mangel am Körper, testbeli hiba; Mangel, die, mángorló; Mangelhaft, adj. hijános, hibás, fogyatkozásos; Fehler habend, hibás, tsonka; adv. hijánosan, hibásan: Mangelhaftigkeit, die, hijánosság, hijános volt, hibásság.

Mangeln, fehlen, hibázni, nem lenni, hijával lenni valaminek, szűkölködni valami nélkül, es mangelt an Waſſer, víz nints; víz hibázik; Wäſche mangeln, fejér ruhát mangorlani: Mangen, mángorolni.

Mangkorn, das, abajdótz kétszeres.

Mangold, das, tzékla.

Manier, die, d. i. Art, Weiſe, mód: ſtatt Anſtand, módosság, illendő viselet, illendőség; in der Muſik, Manieren, d. i. Verzierungen der Melodie, módosságok t. i. a' muzsikában: Manierlich, adj. módos, jeles, je-

lés viseletű: adv. módosan, udvarisan: Manierlichkeit, die, módosság, udvariság.

Manifeſt, das, nyilatkoztatás t. i. fejedelem v. köztársaság részéről, fejedelmi hirdetés.

Manipulation, die, kézzelvaló velebánás: Manipuliren, kézzel velebánni.

Mann, der. überhaupt Menſch, männliche Perſon, ember, személy, z. B. es fehlt noch der dritte Mann, még egy harmadik valaki hibázik, ſeine Waaren an den Mann bringen, eladni portékáját valakinek, wenn Noth an den Mann geht, ha megszorúl az ember, Mann für Mann egyenként, fejenként, kiki, ich armer Mann, én boldogtalan, der gemeine Mann, a' köz ember, a' köz nép, ein Wort, ein Mann, betsületes ember megtartja a' szavát; eine männliche Perſon, im Gegenſatze des Weibes, férjfi; eine männliche Perſon in vollem Alter, férjfiú, ember, meglett ember, ein junger Mann, fiatal ember, ein tapferer Mann, vitéz ember, ein anſehnlicher Mann, tekintetes, v. nagy tekintetü ember; ein Mann voll Muth und Stärke, férjfiú, ember, zeige dich als Mann, úgy viseld magadat, mint férjfiúhoz illik, ſeinem Manne ſtehen, emberkedni: ſtatt Soldat, katona, ember, legény, Mann zu Fuß, gyalog katona, Mann zu Pferd, lovas katona, einen Mann ſtellen, legényt v. katonát állítni, die Compagnie hat 120 Mann, ez a' zászlóally százhúsz legényből áll, es ſind 1000 Mann in Treffen geblieben, ezer ember esett el az ütközetben, drey Mann hoch marſchieren, hármával menni, die Soldaten 3 Mann hoch ſtellen, hármas sorban állítni ki a' katonaságot; ſtatt Ehemann, férj, wo iſt mein Mann, hol az Uram? hol a' férjem? einen Mann nehmen, férjhez menni, die Tochter an den Mann bringen, leányát férjhez adni.

Mannbar, adj. emberkoros, emberkorra jutott; férjhezmenő v. mehető: Mannbarkeit die, emberkor; férjhezmenőkor.

Mannfeſt, adj. férjfiúi, erős; adv. férjfimódra, erősen: Mannglerig, adj. férjhezvágyó.

Mannhaft, adj. férjfimódra termett, férjfiú, vitéz, erős: adv. férjfimódra, erősen, emberül: Mannhaftigkeit, die, férjfiúság, emberkedés, vitézség: Mannheit, die, férjfiság; emberkedés, vitézség.

Mannlehen, das, adózó birtok: melly tsak férjfi ágra szállhat, Mannſchaft, die, legénység; von Soldaten, katonaság, katonák, hadi nép, legénység, eine Mannſchaft anwerben, ſammeln, sereget v. hadi népet szedni, gyüjteni: Mannſcheu, adj. férjfikerülő.

Mannſucht, die, férjfiravágyás; als Krankheit, méhdühödés, betegség neme. Mannſüchtig, adj. legényes, férjfiravágyó: Mannweib, der, kétnemű, köznemű, nős.

Mannsart, die, férjfi szokás: Mannsbild, das, férjfi: Mannsbruder, der, a' férj testvér bátya v. ütse: Mannsgeſtalt, die, férjfi termet: Mannshemde, das, férjfiing: Mannshoch, adj. emberhoszszaságnyi; adv. emberhoszszaságnyira: Mannshöhe, die, ember magassága:

Mannskleid, das, férjfi ruha: Mannskleidung, die, férjfi öltözet: Mannskloſter, das, barátklastrom: Mannslang, adj. emberhoszszaságnyi: Mannslänge, die, emberhoszszaság: Mannsleute, die, férjfiak: Mannsname, der, férjfi név: Mannsperſon, die, férjfi: Mannsrock, der, férjfi ruha v. köntös.

Mannsſchneider, der férjfiszabó, férjfiruhaszabó; Mannsſchuſter, der, ferjfi varga, Mannsſchweſter, die, a' férnek testvér nénje v. húga: Mannsſtamm, der, férjfitörzsök: Mannsſtimme, die, férjfihang.

Mannstief, adj. embermélységnyi: Mannsvolk, das, férjfiak: Mannszucht, die, katonai fenyíték.

Männchen, das, ſpottend, emberke; liebkoſend, liebes Männchen, kintsetském! — von Thieren,

beſonders Vögeln, him, kan, p. o. madár.

Männervolk, das, férjfi nép. Männiglich, adj. kiki, mind, minden, kinekkinek, mindennek, kitkit, mindent.

Männlich, adj. férjfiúi, das männliche Geſchlecht, a' férjfiúi nem, a' férjfiak, in der Grammatik, hímnem, das männliche Glied, férjfiúi szemérem test, férjfiúság, der männliche Stamm, férjfi ág v. törzsök; dem männlichen Geſchlecht gemäß, férjfiúi, férjfihoz illő, ferjfi p. o. öltözet; das männliche Alter, ember kor, férjfi kor; ſtatt beherzt, ernſt, bátor, férjfihoz illő, férjfiúi, emberkedő, bátorszívű, vitéz; adv. férjfiúi módon, emberkedve, bátran, vitézül: Mannbarkeit, die, Ernſt, Muth, férjfiúi viselet, emberkedés, férjfiúság, bátorszívűség, vitézség.

Manna, das, manna; Mannaäſche, die, gyertyánfa: Mannagras, das, harmatkása, mannakása.

Mannigfaltig, adj. von mancherley Art, sokféle, külömbféle, többféle; ſtatt viel, sok; adv. külömbféleképpen, sokképpen: Mannigfaltigkeit, die, sokféleség, külömbféleség: Mannigfarbig, adj. sokféleszínű, tarka.

Manövre, (manöver) das, Bewegung, mozgás, forgás; Wendung, fordúlás; Heeresſchwenkung, a) zur Uibung, katonai gyakorlás, fordúlás, b) im Kriege, hadi forgás: Manövriren, hadi gyakorlásokat tenni; die Soldaten manövriren laſſen, hadi gyakorlásokat tétetni, hadban gyakorolni a' katonaságot.

Manſchette, die, tászli.

Mantel, der, pl. die Mäntel, köpönyeg, prov. den Mantel nach dem Winde drehen, szélnek fordítni a' köpönyeget, magát az időhöz szabni v. alkalmaztatni. Mantelkragen, der, köpönyeggallér: Mantelſack, der, turba, iszák, köntös tarisznya, ruhatáska.

Mäntelchen, das, köpönyegetske.

Manual, das, a) Handbuch, Handlungsbuch, Memorial, kézbelikönyv, kézkönyv, jegyzőkönyv, a' kereskedóknél; b) bey den Orgeln, die zweyte oder untere Teſtatur, (Taſtenreihe) im Gegenſatze des Pedals, manuál, t. i. az az orgonán a' második v. al, sóbb taszták rendje, az orgona lábitójának ellenében.

Manufactur, die, kézimív.

Manuſcript, das, kézírás.

Marder, der, nyest: Marderfell, das, nyestbór.

Märgel, Mergel, der, tsapóföld, márga, márgaagyag: Märgeln, tsapóföldel trágyázni.

Marginalien, die, szélretett jegyzések.

Mariage, die, (marjázs) házasság, házasodás.

Maria, Marie, Mária, Márika.

Marienbild, das, Mária képe.

Mariä-Empfängnißfeſt, das, boldogaszszony fogantatás napja, Detzember 5dik napja: Maria-Geburtstag, der, kis aszszony napja, Szeptember 8-dik napja: Maria-Himmelfahrtsfeſt, das, nagy boldogaszszony napja, Augusztus 15-dike. Maria-Verkündigung, die, gyümöltsoltó boldogaszszony napja, Martz. 25dike.

Marille, die, sárga baratzk, tengeri v. kajszínbaratzk.

Mariniren, valamit béetzetezni, etzetlévbe betsinálni, p. o. halat.

Mark, das, im Körper, velő, p. o. a' tsontban; bél p. o. a' fában, bodzában; trop. das Beſte an einer Sache, veleje, java valaminek.

Mark, die, d. i. Merkmal, jegy, jelenség; Grenze, megye határ; Gewicht, font, eine halbe Mark, félfont; Geld, számvetésbeli pénz, p. o. die Mark Courant, ez Hamburgban mintegy tizenegy garas, Dániában hat garas, die Mark-Banko, mintegy 13 garas ée.

Marke, die, überhaupt ſtatt Kennzeichen, jel, jegy; von Holz ꝛc. bélyeg, bélyegjel; im Spielen, pénzjel p. o. tsontbol, a' kártya v. más játékközben.

Marken, eladni.

Marketender, der, táboriáros markotányos, tábori kupetz: Marketenderinn, die, táborikúfár v. kupetzné.

Markgraf, der, Markgróf: Markgrafschaft, die, Markgrafthum, das, Markgrófság: Markgräfin, die, Markgrófné: Markgräflich, adj. Markgrófi.

Markicht, adj. veló nemű v. szabásu; Markig, adj. velős.

Markiren, jegyezni, megjelelni.

Markör, der, biliard mellet szolgáló legény, kávéslegény.

Markscheide, die, megye v. határválás, határszél: Markscheider, der, határválasztó; határmérő inzsenér a' bányáknál: Markscheidung, die, határválasztás, Markscheidekunst, die, bányahatárválasztás, mind a' föld felett mind a' föld alatt; Markstein, der, határ v. megyekő.

Marksknochen, der, velőkontz.

Markt, der, wo verkauft wird, vásár, sokadalom; Wochenmarkt, héti vásár; Marktplatz, piatz, vásárállás, etwas zu Markte bringen, valamit a' piatzra vinni eladás végett.

Marktflecken, der, mezőváros; Marktfreyheit, die, vásári szabadság; Marktgeld, das, welches eingenommen wird, vásárban árult pénz; das ausszugeben ist, konyhára bévásárló pénz; Marktgut, das, vásári eladó jószág.

Marktleute, die, vásárosok: Marktmeister, der, vásárbíró: Marktordnung, die, vásári rendszabás: Marktplatz, der, vásárpiatz: Marktpreis, der, vásárbeli v. piatzi ára valaminek: Marktrecht, das, vásári juss.

Marktschiff, das, vásáros hajó:

Marktschreyer, der, kérkedő, kérkedékeny; Charlatan, (sarlatán) ámító orvos: Marktgeschrey, die, kérkedés, ámító kérkedés: Marktschreyerisch, adj. kérkedő, mint a' házaló szerárosok szoktak; adv. kérkedőleg: Marktag, der, vásár napja.

Marmor, der, márvány: Marmorarbeit, die, márványból keszült munka: Marmorarbeiter, der, márványmíves: Marmorart, die, márványneme: Marmorartig, adj. márványnemű.

Marmorband, der, márványozott szélű kötés t. i. könyvkötés: Marmorbild, das, márványkép: Marmorblock, der, temérdek nagyságú márvány darab: Marmorboden, der, márványpalló: Marmorbruch, der, márványbánya.

Marmoriren, kimárványozni: Marmorirer, der, márványozó: Marmorirung, die, márványozás: Marmorkugel, die, márványgolyóbis.

Marmorn, adv. márvány, márványból való: Marmorplatte, die, márványtábla: Marmorsäule, die, márványoszlop: Marmorstein, der, márványkő: Marmorwand, die, márványfal.

Marode, müde, matt, adj. lankadt, bádjadt, eltörődött, tikkadt.

Marodör, der, Plünderer, prédáló, ragadozó: Marodiren, prédálni, ragadozni.

Marone, die, olaszgesztenye.

Mars, Márs, hadiisten.

Marsch, die, ein niedriges sumpfiges Land, gemeiniglich am Meere oder an großen Flüssen, daher Marschland, lapályos rétség, motsáros hely.

Marsch, der, der Gang der Soldaten. katonaútazás, hadmenés; Abmarsch, katonák elútazása; forcirte Märsche machen, sebesen útazni, einen Marsch antreten, elindúlni, den Marsch beschleunigen, útját siettetni, einen doppelten Marsch in einem Tage machen, két napi útat tenni egy nap; als Commandowort, marsch! indúlj, indúljatok, trop. elmenj, menjetek! — die Strecke Weges, die man zu gehen hat, egynapi járóföld v. út, dem Feinde einem Marsch abgewinnen, egynapi úttal megelőzni az ellenséget; das Zeichen zum Marsch indúló jel, Marsch blasen, indúlót fújni, Marsch schlagen, verni, das Musickstück welches beym Marschieren aufgeführt wird, Mars, Marsnóta: Marschfertig, adj. útrakész, indúlásrakész, indúlófélbenlévő: Marschieren, útazni, menni, költözni, köz. maserozni: Marsch-Route, die, út, menetel.

Marschall, der, Feldmarschall, fővezér, feldmarsal; bey feyerlichen Aufzügen, pompav ezéről,

fővezető: Marſchall-Stab, der, fővezéri páltza.
Marſchandiſe, die, portéka.
Marſtall, der, lovak v. paripák istállója.
Marter, die, kín, gyötrelem: Marterbank, die, kínzószék: Marterholz, das, das iſt, geplagter Menſch, kínraszületett: Marterinſtrument, das, kínzószerszám: Marterleben, das, kínos élet: Martern, kínzani, kínozni, gyötreni: Martervoll, adj kínos, gyötrelmes: Marterwoche, die, nagyhét, Húsvét előtt való hét.
Martyrer, der, mártír, igaz ügy áldozatja; kinzó, gyötrő: Marterthum, das, Martertod, der, mártírság; kínos halál.
Martialiſch, adj. hadakozó, derék vitéz.
Martin, ein Name, Márton: Martinsberg, der, Sz. Márton hegye: Martinsgans, die, Márton lúdja: Martinstag, der, Márton napja.
Martisſohn, der, katona.
März, der, Mártzius, bőjtmáshava: Märzbecher, der, nártzis: Märzbier, der, Mártziusi ser: Märzblume, die, Mártziusi virág: Märzluft, die, mártziusi szellő v. levegő: Märzſchaf, das, tzanga, selejtes juh: Märzſchein, der, Mártziusi újhóld v. hóldujság, Märzſchnee, der, Mártziusi hó: Märzviole, die, Märzveilchen, das, Mártziusi viola v. ibolya.
Marzipan, der, mártzipán, sütemény neme.
Maſche, die, hurok, bokor, hurokbokor; szem, kötött szem, t. i. a' harisnyán, hálón.
Maſchine, die, erőmív, szermív, mozgó alkotmány, mozgómív; die Maſchine des Körpers, az emberi test alkotmánya: Maſchinenartig, Maſchinenmäßig, adj. mozgómívhez hasonló; adv. mozgómív módra, mozgatva: Maſchinenlehre, die, mozgómívek készétésének tudománya.
Maſer, die, ein Flecken, eine krauſe Ader oder Wolke in Holze, ér, rojt, szál a' fában; kleine rothe Flecke auf der Haut, die Rötheln, veres, kanyaró, egy nyavalyája a' bőrnek, melly kihányásból áll: Maſerholz, das, eresfa: Maſerig, adj. eres, szálas, t. i. fa: Maſern, d. i. mit Maſern verſehen, eresűlni, mint a' fa; Maſern, die, kanyaró.
Maſerle, die, ein Name des Ahornes mit einem ſchönen gemaſerten Holze, (auch der Maßholder, die Maßlieben) juharfa, iharfa, fodor jávor.
Maske, die, Larve, állortza, lárva; eine maskirte Perſon, állortza, állortzás személy; trop. Verſtellung, tettetés, szín, színmutatás, állortza: Maskenball, der, állortzás bál: Maskerade, die, állortzás társaság v. múlatság: Maskiren, állortzázni, bélárvázni; ſich maskiren, állortzát venni fel; trop. verſtecken, eltitkolni, elrejteni.
Maskop:y, die, öszveállott kereskedő társaság.
Maßlieben, Maſerle, juharfa; d. i. Gänſeblume, százszorszép rukertz.
Maß, ſ. Maaß.
Maße, die, mérték, mód, határ valamiben, z. B. Maße iſt in allen Dingen gut, mindenben jó mértéket tartani; über die Maaßen, szer felett, mérték felett, mód nélkűl, über alle Maaßen, rendkívűl; ſtatt Art und Weiſe, mód, ſolcher Maaße, ollyan v. illyen módon, folgendermaßen, következő módon, einigermaßen, némünéműképpen, gleichermaßen hasonlóképpen, gehörigermaßen, illendőképpen, illendő módon, a' mint illik, verlangtermaßen, a' kívánság szerént; ein in vielen Fällen übliches Flächenmaß, külömbkülömbféle nagyság, mekkoraság: Maßgabe, die, Maßgebung, mérték, mód, mivolt, nach dem Maßgabe der Sache, a' dolog mivoltához képest, a' mint a' dolog mivolta kívánja: Maßregel, die, mód, regula, sinórmérték, kluge Maßregel, okos rendszabás, eine Maßregel nehmen, módot választani valamire, jemandes Maßregel vereiteln, valakinek intézet módját gántsolni, semmivé tenni: Maßſtab, der, eig. ölmérő, mérték, verjüngter

Maßſtab, parányméró: uneig. mód, szabás, mérték.

Maſſe, die, eig. rakás, temérdekség, nagyság; uneig. sokaság, mennyiség, summa.

Maſſiv, adj. feſt, tömött, merő; tsupa kő, tsupa kőből épült, p. o. ház, fal; trop. grob, derb, durva, goromba; adv. durván; gorombán.

Maſt, der, árbotzfa, árbotz.

Maſt, die, hizlalás, hízlalóhely: Maſtdarm, der, végbél, véghurka: Maſtgans, die, hízólúd: Maſtkalb, das, hízlalt borjú: Maſtkorb, der, árbotzra függesztett őrkosár: Maſtkuh, die, hízótehén: Maſtlos, adj. árbotztalan: Maſtochs, der, tulok; hízlalt ökör, sőre: Maſtrind, das, tulok, hízómarha: Maſtſau, die, Maſtſchwein, das, hizódisznó, hízó sertés: Maſtung, die, hízlalás; hízlaló hely: Maſtvieh, das, einzeln, hízó, hízómarha: mehrere Stücke, sőrék, tulkok.

Mäßig, adj. mértékletes, p. o. élet, ebéd, vatsora, mäßig in ſeiner Freude, mérséklett v. magamérséklő az örömben; mittelmäßig, középszerű p. o. tehetség; adv. mértékletesen, mérsékelve; középszerűen: Mäßigkeit, die, mértékletesség, maga mérséklés, mérséklet; középszerűség: Mäßigen, mérsékelni, p. o, adakozóságát; zähmen, mérsékelni p.o. haragját, zabolázni p. o. indúlatosságit; ſich im Eſſen und Trinken mäßigen, mértékletes lenni az ételben és italban: Mäßigung, die, d. i. Milderung, mérséklés, lágyítás, enyhítés; mérséklet, tartóztatás; mit Mäßigung, magamérsékelve, magamérsékléssel.

Mäſten, d. i. fett machen, hízlalni; meghízlalni; fett werden, hízni, meghízni: Mäſten, das, hízlalás.

Maſtix, der, másztíkszmézga: Maſtixbaum, der, másztikszfa: Maſtixöhl, das, másztikszolaj.

Matador, der, megölő, győzödelmes a' Spanyol bikaviadalban (mactator); előkelő, hatalmas férjfiú; bíróskártya.

Materialien, die, míveszközök; trop. dolgok: Materialiſmus, der, lélektagadás, testségtudomány: Materialiſt, der, testségállító, lélektagadó; d. i. Gewürzhändler, fűszeráros, fűszerszámáros.

Materie, die, Stoff zu etwas, alak, szer, dolog; Körper, test; Eiter, ev, evesség, genyetség.

Mathematik, die, mathézis.

Matroße, die, szőrderékally; matrátz.

Matrickel, die, anyakönyv, születéskönyv, matrikula.

Matrone, die, aszszonyság, tisztes aszszony.

Matroſe, der, tengeri hajóslegény; auf Galeeren, evező hajóslegény.

Matt, adj. ſchwach, lankadt, bádjadt, iſt es müde, fáradt, matt werden, ellankadni, elbádjadni, müde machen, ellankasztani; trop. nicht friſch, munter, halovány, p. o. szín, bádjadt p. o. hang, fényetlen p, o. arany: adv. bádjadtan, lankadtan: Mattigkeit, die, lankadtság, bádjadtság; ſ. Müdigkeit, fáradtság, elbádjadás; von den Farben, halaványság.

Matte, die, Decke, gyékény, terítőgyékény: Mattenflechter, der, gyékényfonó.

Mauen, wie eine Katze, nyávogni, mint a' matska.

Mauer, die, kőfal, von gebrannten Ziegeln, téglafal, von ungebrannten, vályogfal; trop. Schutz, Wehre, védfal: Stadtmauer, város fala v. kőkerítése: Mauerbrecher, der, faltörőmív: Mauerkelle, die, vakolókalán: Mauermeiſter, der, kőmívesmester: Mauern, kőmíveskedni, kőfalat v. falat rakni: Mauerpinſel, der, meszelő: Mauerquadrant, der, lapmérő, a' kőmíveseknél, asztalosoknál: Mauerſchutt, der, kőfalomladék: Mauerſtein, der, kőfalbavaló kő, építőkő, kőfalkő, gebrannter Mauerſtein, tégla: Mauerwerk, das, kőmíves munka: Mauerziegel, der, tégla.

Mauke, die, pók, a' lovak lábokban.

Maul, das, pl. die Mäuler, eig. von Thieren, száj, in gemeinen Reden auch von Menschen, z. B. ein loses Maul, gonosz száj, ein loses Maul haben, nyelveskedni, ist es schimpfen, motskolódni; das Maul aufsperren, száját tátni; das Maul wässert ihm darnach, foly a' nyála érte, nagyon kíván valamit; etwas seinem Maul abbrechen, elfogni a' szájától v. megtagadni magától valamit: sich das Maul verbrennen, megégetni a' száját, kárt tenni magának a' szabadon beszéllés által; das Maul halten, megfogni a' nyelvét, hallgatni; halts Maul, hallgass, fogd meg a' nyelvedet; das Maul steht ihm auf dem rechten Flecke, jó helyen áll a' szája, tud beszéllni; er ist in aller Mäulern, mindenek szájába forog.

Maulaffe, der, száját tátó, szájangó, bámész; als Schimpfwort, bolond, ostoba, buta; Maulaffen feil haben, száját tátni, bámúlni, bolondozni: Maulbeerbaum, der, eperjfa: Maulbeere, die, eperj, fái eperj: Maulchrist, der, színmutató keresztyén.

Maulen, jól esni a' szájnak, mint némelly étel; feldúzni az órát, durtzáskodni: Mauleſel, öszvér: Mauleſelinn, die, kantzaöszvér: Mauleſeltreiber, der, öszvérhajtó.

Maulfaul, adj. szórestelő: Maulfreund, der, színes barát: Maul fromm, adj. színmutató; Maulheld, der, szájvitéz, költött vitézségével kérkedő; Maulklemme, die, fogtsikorgás, szájgörts: Maulkorb, der, lakatkosár, retesz, t. i. a' harapós lovak száján.

Maulmacher, der, mindent ígérő, szájas: Maulſchelle, die, pofontsapás, pofonvágás; jemanden eine Maulſchelle geben, valakit pofon tsapni, ütni, vágni: Maulſperre, die, szájgörts.

Maultasche, die, pofontsapás: Maulthier, das, öszvér: Maultrommel, die, doromb: Maulwerk, das, nyelv, száj; er hat ein gutes Maulwerk jó nyelve v. szája van, sokat tud beszéllni: Maulwurf, der, vakondok, vakondoktsapta: Maulwurfsfalle, die, vakondokfogó: Maulwurfshaufe, der, vakondoktúrás.

Mäulchen, das, szájatska; tsók.

Maur, Maure, der, Mohr, szeretsen.

Maurache, die, szömörtsökgomba, kutsmagomba.

Maurer, der, kőmíves.

Maus, die, egér, egérke, egeretske; blinde Maus, szembekötősdi játék; statt Muskel, szálashús: Mausfarbe, die, egérszín: Mausfarbig, adj. egérszínű.

Mausen, (mausern); sich mausern von Vögeln, vedleni, tollat hányni, megvedleni; von Krebsen, vetkezni, mint a' rák; 2) Mäuse fangen, egeret fogni, egerészni: trop. statt stehlen, lopni, eltsípni, eltsinni.

Mausen, das, 1) von Vögeln, Krebsen, vedlés, megvedlés; verkezés: 2) egérfogás: trop. lopás, tsenés.

Mauser, der, héjjarúgott rák, vedlőrák, vedlettrák; tsillentő, lopó.

Mauseſtill, adj. z. B. mauseſtill seyn, nem is szuszszanni, olly tsendessen veszteg maradni: adv. a' legnagyobb tsendességben: Mauſetodt, adj. merőholt, merevén meghol[illegible] Mauſezeit, die, vedlés ideje.

Mäuschen, das, [illegible]rke, egeretske; am Körper hasegér, test egere: Mäuschen ſtill, adj. igen tsendes; er ist mäuschen ſtill, nem is szuszszan.

Mäuſe-Aar, der, egerészölyv: Mäuſefahl, Mäuſefalb, adj. egérszínű: Mäuſefalk, der, egerészkánya: Mäuſefalle, die, egerfogó: Mäuſefarbe, die, egérszín: Mäuſegift, egérméreg, egérölő méreg: statt Arſenick, egérmaszlag, rozsnika: Mäuſekatze, die, jóegerésző matska, egerészmatska: Mäuſekoth, der, egérganéj: Mäuſeloch, das, egérlyuk: Mäuſeneſt, das, egérfészek: Mäuſeohr, Mäuſeöhrchen, das, egérfül; eine Pflanze, egérfülfű, mizsót: Mäuſeſchwanz, der, egérfark; eine Pflanze, mizura.

Mauth, die, Zoll, vám, vámadás; vámház: Mauthfrey, adj.

vámtól ment, szabad a' vámtól: Mauthfreyheit, die, menttlétel a' vámtól: Mautner, der, vámos. Mauthzettel, der, vámtzédula.

Mautzen, nyavogni.

Maxime, die, Grundſatz, törvény, regula, felvett törvény vagy regula.

May, der, Május, Pünköst hava: Maybaum, der, Birke, nyírfa. Mayblümchen, das, Mayblume, die, májusi gyöngyvirág; szentgyörgyvirág: Maye, die, die Birke, nyírfa; ein grüner Zweig, davon, zöld nyírfagaly, zöldág, zöldleveles: Maykäfer, der, tserebogár: Maykälte, die, májusi hideg: Mayroſe, die, májusi rózsa: Mayſchein, der, májusi újhóld, hóldújulás v. újság: Maywurm, der, nünüke.

Mays, Mais, türkiſcher Waitzen, Kukurutz, kukoritza, tengeri, törökbúza, málé.

Mechanik, die, erőmívtudomány, mívalkatás tudománya, mozgómívtudomány; Mechanikus, der, erőmívalkató, erőmíves, mívalkató: Mechaniſch, adj. mívalkatói, erőmívbeli, mozgómívbeli, adv. mívalkatólag; trop. ész és gondolkozás nélkűl, etwas mechaniſch lernen, valamit ész nélkűl v. szajkó módra megtanúlni: Mechanismus, der, alkatás; járómív p. o. az órában.

Meckern, mekegni, mint a' ketske.

Medaille, (medalje), die, emlékeztető pénz.

Meer, das, überhaupt tenger, das Weltmeer, a' nagy tenger, das mittelländiſche Meer, földközitenger, közép tenger, das ſchwarze Meer, fekete tenger, das atlantiſche Meer, az átlási tenger; ſtatt See, Landſee, földközi tenger, das todte Meer, holttenger, das Caſpiſche Meer, a' kaspium tengere; in Zuſammenſetzungen, wird meiſtens tenger oder tengeri, gebraucht, z. B. Meerampfer, der, tengeri v. tongerparti lórom: Meerberſch, tengeri sigér: Meerbraſſen, die, tengeri spár: Meerbuſen, der, tengeröböl: Meerenge, die, tengerszoros: Meeresſtille, die, tengernyugvás: Meereswoge, die, tenger habjai, hullámai, hullám, hab: Meerfarbe, die, tengerszín: Meerfahrt, die, Seefahrt, tengeri útazás: Meerfiſch, der, tengeri hal: Meergewächs, das, tengeri növevény: Meergrün, adj. tengerszín zöld: Meerhecht, der, tengeri tsuka: Meerkatze, die, tzerkóf, matskamajom: Meerrettig, der, torma.

Meerſalz, das, tengersó; Meerſchaum, der, tajtékföld, tajték: Meerſchildkröte, die, tengeri teknősbéka: Meerſchnecke die, tengeri tsiga: Meerſchwamm, der, tengeri spongyia: Meerſchwein, das, tengeri malatz; Delphin, delfínhal: Meerſtrudel, der, tengerörvény.

Meerufer, das, tengerpart: Meerwaſſer, das, tengerviz: Meerwolf, der, tengeri farkas: Meerwunder, das, tengeri tsuda: Meerzwibel, der, tengeri tsilla, tengeri hagyma.

Mehl, das, liszt; von Weizen, búzaliszt, feines Mehl, lisztláng, ungebeuteltes Mehl, szitálatlan liszt.

Mehlbeutel, der, in den Mühlen, pitleszita: Mehlbirne, die, kásás körtvély; Mehlbrey, der, pép, gombóta, liszteskása.

Mehlfaß, das, lísztes hordó; Mehlicht, adj. liszthez hasonló: Mehlig, adj. lisztes: Mehlkammer, die, lisztes kamara: Mehlkaſten, der, lisztes hombár: Mehlkleiſter, der, tsiríz: Mehlklos, der, lisztes gombótz.

Mehlmilbe, die, lisztbogár; vagy moly: Mehlſack, der, lisztes zsák: Mehlſchabe, die, tsótán: Mehlſieb, das, szita: Mehlſpeiſe, die, tésztás étel, tészta: Mehlſtaub, der, hímpor: Mehlteig, der, tészta, gyúrt tészta: Mehlthau, der, ragya: Mehlwurm, der, lisztatka.

Mehr, adj in Verbindung mit Subſtantivis, több, egynéhány, z. B. mehrere Tage abweſend ſeyn, több v. egynéhány napokig távollenni; ohne Verbindung, több, z. B. mehr thun, többet tenni, mehr geben, többet adni; mehr als, tovább mint, többször mint,

v. -uél, -nál, z. B. mehr als zehn Tage, tovább tíz napnál, nicht mehr als ein Mal, egyszernél többször nem, es ſind mehr als ſechs Monate, több hat hónapjánál, mehr oder weniger, több vagy kevesebb, körülbelől; adv. többé; überdieß, már, ezentúl: mehr u. mehr, inkább inkább, jobban, jobban, um deſto mehr, annyival inkább.

Mehren, öregbítni, nevelni, szaporítni, sokasítni; ſich mehren, szaporodni, sokasodni, nevekedni: Mehrentheils, adv. nagyobb részént: többnyire: Mehrer, der, öregbítő, szaporító, sokasító: Mehrheit, die, többség, nagyobb szám, Mehrheit der Stimmen, a' voksok v. szavallatok többsége: Mehrmalig, adj. többszöri, többízbeli, többrendbeli: Mehrmals, adv. többször, többízben; oft, gyakran.

Meiden, kerülni, elkerülni: Meidung, die, elkerülés.

Meier, der, majoros, Meierinn, die, majorosné: Meierey, die, major, szállás, mezei gazdaság: Meierhof, der, Meiergut, das, major, szállás.

Meile, die, mértföld: Meilenmaaß, das, mérföldmérték: Meilenlang, adj. mértföldnyi: Meilenſäule, die, mértföldmutató: Meilenſtein, der, mértföldjelkő: Meilenweit, adj. mértföldnyi; adv. mértföldnyire: Meilenzeiger, der, mértföldmutató.

Meiler, der, farakás, fahalom.

Mein, pron. poſeſs. mein, meine, mein, az én — m, a' — m; mein Vater, az atyám, az én atyám; der Meinige, die Meinigen, az enyim, az enyimek; mein Freund, mein Lieber, barátom: — auch ohne Subst. z. B. was dein iſt, iſt auch mein, a' mi tiéd, az enyim is.

Meineid, der, hamisesküvés, einen Meineid begehen, hamisan megesküdni; ſt. Eidbruch, hitszegés: Meineidig, adj. hamisesküvő; hitszegő; adv. esküvése ellen, hitszegőleg.

Meinen, d. i. glauben, dafür halten, vélni, gondolni, úgy tartani, úgy vélekedni, azt gondolni.

Meiner, d. i. der Meinige, az enyim; der Genit. z. B. gedenke meiner, emlékezz meg rólam.

Meinethalben, a) én érettem; b) én nem bánom, én miattam meglehet, Meinetwegen, idem.

Meinigen, die, az enyimék, az én hozzám tartozók; bey Eheleuten, der Meinige, az Uram, die Meinige, a' feleségem.

Meinung, die, vélemény, vélekedés, nach meiner Meinung, ítéletem szerént, az én vélekedésem szerént, ſeine Meinung ändern, változtatni gondolkozását, dieſelbe Meinung hegen, egy gondolaton lenni, ich bin der Meinung, én azt tartom, én úgy vélekedem; ſt. Geſinnung, értelem, gondolkozás, ſeine Meinung ſagen, kimondani értelmét valami felöl; Abſicht, szándék; Vorſatz, feltétel, igyekezet, von ſeiner Meinung nicht abgehen, feltételétől el nem állani.

Meiſe, die, tzinke, tzinege: Meiſenfang, der, tzinegefogás: Meiſekaſten, der, tzinkefogó.

Meißel, die, tépettruha, a' sebre.

Meißel, der, metszővas, véső:

Meißeln, metszeni, faragni, vésni.

Meiſt, adj. meiſte, der, die, das, a' legtöbb, der meiſte Theil, legnagyobb része, die meiſten, legtöbben, többnyire; adv. leginkább, többnyire: Meiſtbietend, adj. többetígérő: Meiſtens, adv. d. i. meiſten theils, többnyire; gemeiniglich, rendszerént, tsak nem mindég.

Meiſter, der, d. i. ein Herr, in einigen Redensarten üblich, z. B. ſich Meiſter von etwas machen, birtokába, hatalmába kerítni valamit, den Meiſter ſpielen, legfőbb lenni valamiben, ſeiner ſelbſt nicht Meiſter ſeyn, nem bírni magával, nem tudni magán uralkodni; den Kenntniſſen, der Geſchicklichkeit nach, a) übh. legtudósabb, legjelesebb tudományú, főmester; beſ. a) ein Künſtler, tanúlt mestere valaminek; b) ein Handwerker, der befugt iſt, Geſellen u. Lehrlinge zu halten, mesterember; c) ein Lehrer im Gegenſ. des Schülers, tanító; d) jeder, der irgend ein Werk her-

vorgebracht hat, mívmester, mívész, művész; das Werk lobt den Meiſter, a' munka ditséri meg a' mesterét.

Meiſterhaft, adj. ſehr geſchickt, mesterséges, mívészi, tökélletes; vollkommen, mestc séges, nagy mesterséggel készült: adv. mesterségesen nagy mesterséggel: Meiſterhand, die, mesteri kéz, mívészkéz: Meiſterinn, die, nagy mesterné valamiben; mesterember felesége.

Meiſtern, jobbítni, megigazítni; feddeni, dorgálni, hibát találni benne.

Meiſterrecht, das, mesteremberi juss: Meiſterſchaft, die, das Meiſterſeyn, mesteri rang, mesteremberlétel, elsőség valamiben; die Meiſter, a' mesteremberek: Meiſterſtreich, der, remek fortély: Meiſterſtück, das, remek, remekmív v. munka: Meiſterwurz, die, derely, tsászárgyökér.

Melancholie, die, d. i. Schwermuth, komorkórság, nyavalygósság; ſt. Traurigkeit, komorkodás, nyavalygás: Melancholiſch, adj. eig. komorkórságos, nyavalygós; ſt. ſchwermüthig, traurig, komorkodó, nyavalygó, bús, búsongó; trop. von Tönen, bús hangok; adv. komorkodva, nyavalyogva; búsan, búsongva.

Melange, die, (melánzs) keverék, elegyék, valami p. o. tejes kávé, ée.

Melden, ſich, jelenteni magát, z. B. der Hund meldet ſich, a' kutya jelenti magát, ugat; jem. Ankunft ꝛc. mejelenteni, megjelenteni valakinek elérkezését, jelenlétét; ſt. Nachricht geben, jelenteni, tudtára adni valakinek valamit; erwähnen, előhozni, jelenteni valamit: Meldung, die, jelentés, emlétés, megemlítés, Meldung thun von etwas, előhozni, említni valamit.

Meliſſe, die, tzitromfű, tzitrom szagú meliszsza, méhfű, mézelke: Meliſſengeiſt, der, méhfűszesznedv, méhfűpáranedv: Meliſſenthee, der, méhfűfőttlé, méhfűthea.

Melk, adj. u. adv. Milch gebend, fejős, melke Kuh, fejős tehén:

Melken, fejni, megfejni, p. o. a' tehenet 's a' t. Melken, das, fejés: Melker, der, Melkerinn, die, fejő, a' ki fej: Melkfaß, Melkgefäß, das, Melkkübel, fejő edény, fejő rotska: Melkkuh, die, fejős tehén; Melkſchaf, das, fejős juh: Melkvieh, das, fejős baromi: Melkzeit, die, fejés ideje: Melkziege, die, fejős ketske.

Melodie, die, notája az éneknek, dalnak, éneknota, nóta: Melodiſch, adj. dalló, éneknótájú, könnyen énekelhető, könnyénekű.

Melone, die, Zucker-Melone, sárgadinnye; Waſſer-Melone, görögdinnye.

Memorial, das, ſt. Bittſchrift, esedezőírás, kérelemirás; jegyzőkönyv; feljegyzett lajstrom.

Memoriren, könyvnélkül tanúlni; Memoriren, das, tanúlás.

Menage, die, (menázs) konyhatartós, gazdálkodás.

Menagerie, die, (menazserí) d. i. Thierhof, állattartó hely.

Menge, die, sokaság, sokság, sok, igen sok, szám, nagy szám, in Menge, bőven, eleget, elegen, eine Menge Menſchen, sok ember, nagy számú sokaság, eine Menge Gold, Geld, igen sok arany, pénz.

Mengen, keverni, elegyítni, elvegyítni, elegyítni, öszveelegyítni, öszvevegyítni: Mengen, das, keverés, elegyítés, elvegyítés.

Memig, der, miniom.

Menſch, der, ember, ein junger Menſch, ifjú, ifjú ember, kein Menſch, senki, senkisem; viele Menſchen, sokan; alle Menſchen, minden, minden ember, mindenek; es gibt Menſchen, die ꝛc. vannak, a' kik etc. das Menſchgem. N. szolgáló: Menſchchen, das, emberke, emberetske.

Menſchenalter, das, emberkor: Menſchenart, die, emberfaj: Menſchenblut, das, embervér: Menſchenfeind, der, embergyűlölő, emberek ellensége: Menſchenfeindlich, adj. embergyülölő; adv. ember gyülölő módon: Menſchenfleiſch, das, emberhús: Menſchenfreſſer, der, emberevő: Menſchenfreund, der, emberszerető, emberek barátja: Menſchenfreund

lich, adj. emberszerető, nyájas; emberszeretőleg, nyájasan; Menſchenfurcht, die, emberfélés.

Menſchengefühl, das, emberi érzés, emberiség: Menſchengeſchlecht, das, emberi nemzet: Menſchengeſtalt, die, ember alkat, ember kép: Menſchengunſt, die, emberi kedvezés, pártfogás: Menſchenhand, die, emberkéz: emberi munka: Menſchenhaß, der, embergyülölés: Menſchenhaſſer, der, embergyülölő, kaján: Menſchenhandel, der, emberekkel kereskedés: Menſchenhaut, die, emberbőr: Menſchenhülfe, die, emberi segítség v. segedelem.

Menſchenkenntniß, die, emberesmeret, emberek esmerete: Menſchenkopf, der, emberfő: Menſchenleben, das, ember élete: Menſchenleer, adj. emberek nélkül való: Menſchenliebe, die, emberi szeretet, emberiség: Menſchenmöglich, adj. lehetséges, embertől kitelhető: es iſt nicht möglich, lehetetlen: Menſchenmord, der, gyilkosság: Menſchenmörder, der, emberölő, gyilkos: Menſchenopfer, das, emberáldozás: Menſchenpflicht, die, emberi kötelesség.

Menſchenraub, der, emberlopás, ember elragadása: Menſchenrecht, das, emberi juss: Menſchenſatzung, die, emberi rendelés v. emberi találmány: Menſchenſcheu, adj. emberkerülő: Menſchenſcheu, die, übertriebene Scheu od. Achtung vor den Menſchen, az emberektől tartás; Furcht vor Menſchen, emberkerülés, emberfélés: Menſchenſohn, der, embernek fija: Menſchenſtimme, die, emberi szózat.

Menſchentand, der, emberi játék: Menſchenverſtand, der, emberi ész, emberi elme, értelem; natürlicher geſunder Menſchenverſtand, józan elme vagy okosság: Menſchenwerk, das, emberi munka v. mív.

Menſchheit, die, d. i. die menſchliche Natur, emberi természet; die Menſchen, az emberek, az emberi nemzet, az emberiség.

Menſchlich, adj. z. B. menſchliche Geſtalt, emberi forma v. alkat; dem Menſchen gehörig, emberi; der Gefahr zu irren ausgeſetzt, emberi, halandó, gyarló, Irren iſt menſchlich, gyarló az ember; adv. emberi módon; leutſelig, emberséges módon: Menſchlichkeit, die, emberség, emberiség, emberi érzés.

Menſchwerdung, die, von Jeſu, emberré létel.

Menſur, die, mérték.

Mentor, der, nevelő, oktató gondviselő.

Menuet, der, minéttántz.

Mercantiliſch, adj. kalmári, kereskedői; adv. kereskedői módon.

Mercur, Mercurius, der, merkúr, pogány Istenek követe; Planet, Merkúr nevű bolgótsillag; das Queckſilber, kényesö.

Mergel, ſ. Märgel.

Merkbar, adj. jelelhető; észrevehető; adv, észrevehetőleg: Merken, wahrnehmen, észrevenni, ſich etwas nicht merken laſſen, nem mutatni valamit, tettetni, mint ha nem esett volna valami v. nem úgy volna a' mint van; aufzeichnen, megjelelni, megjegyezni; Acht haben oder geben, vigyázni, rávigyázni, figyelmezni valamire; im Gedächtniſſe behalten, emlékezetben tartani, ráemlékezni: Merkbar, das, észrevétel, észrevevés, mejelelés.

Merklich, adj. észrevehető; adv. észrevehetőképpen.

Merkmal, das, jegy, jelenség, észrevehetőjel, nyoma valaminek.

Merkwürdig, adj. nevezetes, jegyzést érdemlő, megjegyzésre méltó: Merkwürdigkeit, die, nevezetesen, megjegyzésre méltó dolog, nevezetes dolog.

Merkzeichen, das, jegy, jelenség, jegyzőjel.

Meßamt, das, oder Meſſe, mise.

Meßbuch, das, misemondó könyv.

Meſſe, die, mise, szent mise; Meſſe leſen, misét mondani, Meſſe hören, misét hallgatni; die Muſik dabey, a' miséhez való ének és muzsika: Meß-Geräth, das, miséhezvaló készületek: Meßgewand, das, miseruha, miséhez yaló öltözet: Meßner, der, egyházfi: Meßopfer, das, miseáldozat.

Meſſe, die, öffentlicher Jahrmarkt, országos vásár, zur Meſſe reiſen, vásárokra járni.

Meßfreyheit, die, vásártartás szabadsága: Meßgeſchenk, das, vásárfia, vásári ajándék: Meßgeld, das, vásárban árúlt pénz: Meßleute, die, vásárosok: Meßrecht das, vásártartás jussa: Meßwaare, die, vásári portéka: Meßwoche, die, vásárhét: Meßzeit, die, vásár ideje.

Meſſen, mérni, megmérni, felmérni p. o. posztót, gabonát, földet; szántóföldet, mezőt: ſich mit jem. meſſen, a) ſich mit ihm vergleichen, magát valakihez hasonlítni, b) in einen Kampf, Wettſtreit einlaſſen, megmérközni valakivel; ſt. beſtimmen, meghatározni, daher gemeſſen, a) meghatározott, meghatározva, kimért, kimérve, kiszabott, kiszabva, z. B. gemeſſene Befehle jem. geben, kiszabott parantsolatot adni valaki elejbe, b) szoros, kemény, z. B. auf das gemeſſenſte befehlen, szorosan v. keményen megparantsolni: Meſſen, das, mérés, megmérés.

Meſſer, der, mérő, kimérő.

Meßgeld, das, a) Geld für das Meſſen, mérés dijja, mérésbér; b) Geld zum Einkaufen auf einer Meſſe, vásárra való pénz; das auf der Meſſe eingenommene Geld, vásárban árúlt pénz.

Meßkette, die, mérőlántz: Meßkunſt, die, mérés mestersége; iſt es Geometrie, földmérés: Meßruthe, die, mérőrúd, mérőöl: Meßtiſch, der, Meßtiſchchen, das, mérőasztal: Meſſung, die, mérés, ki- v. felmérés; des Taktes, időmérés.

Meſſer, das, kés: Meſſerchen, das, késetske: Meſſerheft, das, késnyél: Meſſerklinge, die, késvas: Meſſerrücken, der, késfok: Meſſerſchale, die, késnyél magában: Meſſerſcheide, die, késhüvely: Meſſerſchmied, der, késtsináló: Meſſerſchneide, die, késél, kés éle: Meſſerſpitze, die, késhegy: Meſſerſtiel, der, késnyelve.

Meſſias, der, Messiás, Megváltó.

Meſſing, der, sárgaréz: Meſſingdraht, der, sárgarézdrót; Meſſingen. adj. sárgarézből való, sárgaréz: Meſſingwaare, die, sárgarézmívek v. portékák.

Metall, das, értz, olvasztott értz: Metallartig, adj. értznemű: Metallen, adj. értzből való: Metallglocke, die, értzharang: Metallgold, das, értzarany, Metallmutter, die, anyaértz: Metallurgie, die, értztudomány.

Meth, der, méhser.

Methode, die, mód, módszer, tanításmód: Methodiſch, adj. módszeres: adv. mód szerént, kitsinált módon.

Metier, das, mesterség, kézi mesterség.

Mette, die, lajnali mise, ráráté.

Metze, die, kurva, szajha.

Metzen, der, mérő, PreßburgerMetzen, pozsonyi mérő; PeſterMetzen, pestiméró.

Metzeln, levagdalni; niedermetzeln, leaprítni az ellenséget: Metzelei, die, levagdalás vérontás, kaszabolás.

Metzger, der, mészáros.

Meubel, oder die, Meubeln, (möbeln) házi eszközök, bútorok.

Meuchelmord, der, orozó gyilkosság: Meuchelmörder, der, orozó gyilkos: Meuchelmörderiſch, adj. orozó gyilkos; adv. orozó gyilkos módon: Meuchlings, adj. orozva.

Meuterey, die, tzimborásság, pártütés.

Mieder, das, váll.

Miene, die, ábrázatállás, ábrázat, tekintet, ábrázat változása, eine heitere Miene, vídám ábrázat, eine traurige, bűſtere Miene, szomorú, bús ábrázat, eine ernſte, finſtere Miene, annehmen, komoly, komor ábrázatot mutatni, eine gelehrte Miene machen, tudós ábrázatot mutatni.

Mieth-Contract, der, bérlelési kötés: Miethgeld, das, für Dienſtboten, foglaló: Hausmieth, házbér: Miethherr, der, bérbekiadó: Miethkutſche, die, bérbe fogadott kotsi: Miethkutſcher, der, bérbe fogadott kotsis: Miethleute, die, béres lakók, zsellérek: Miethling, der, bérbefogadott, zsoldos: Miethmann, der, bérbefogadó, béreslakó, zsellér: Mieth-

pferd, das, bérbefogadott ló, kibérelt ló: Miethſchiff, das, bérelt hajó: Miethſoldat, der, bérelt katona v. zsoldos: Miethweiſe, adj. bérelve, bérben: Miethzeit, die, bérlés ideje: Miethzins, der, übh. bérdíj, bérlés díja, bérleléspénz; Hauszins, der, házbér.

Miethe, die, übh. bér, zur Miethe haben, bérben tartani valamit, zur Miethe wohnen, bérben lakni, die Miethe aufſagen, felmondani a' béres lakást; beſ. das Geld für eine Wohnung, lakásbér; die Wohnung ſelbſt, béres lakás v. szállás: Miethen, bérbe kifogadni valamit, kibérlelni: Miethen, das, Miethung, die, bérlés, kibérlés, bérbe kifogadás: Miether, der, bérlő, kifogadó v. bérlelő.

Milbe, die, atka, kollánts.

Milch, die, bey Fiſchen, hímivadék, hímmag a' halaknál; bey Menſchen u. Thieren, téj, geronnene Milch, aludt téj, ſaure Milch, megsavanyodott aludt téj, die Milch gerinnt, öszvefut a' téj, Milch geben d. i. ſäugen, szoptatni, Milch ſaugen, tejet szopni; bey Pflanzen, nedve a' plántáknak.

Milchader, die, téjér: Milchartig, adj. téjnemű: Milchbart, der, pejhszakáll: Milchbrey, der, tejes kása: Milchbrod, das, tejes kenyér: Milchbruder, der, tsetstárs; téjszerető: Milchbrühe, die, téjleves: Milchcur, die, téjjelvaló orvoslás: Milcher, Milchner, der, d. i. ein männlicher Fiſch, hímhal, tejelőhal.

Milchfarbe, die, téjszínű fejérség: Milchfarben, Milchfarbig, adj. téjszínű: Milchfieber, das, téjindúláskori hideglelés a' gyermekágyas aszszonyoknál: Milchfrau, die, téjárúló v. tejes aszszony.

Milchgefäß, das, im Körper, tápláló nedvedények az állati testekben; tejes edény: Milchhaar, das, jedes weiche Haar, pejhes szór; pejhes szakáll.

Milchicht, adj. téj szabású, ollyan mint a' téj: Milchig, adj. tejes.

Milchkanne, die, tejes kanna: Milchkübel, der, fejősajtár v. rotska, tejes edény: Milchkuh, die, fejős tehén.

Milchmagd, die, fejős szolgáló: Milchnapf, der, tejes tál.

Milchrahm, der, téjfel, savanyú téjfel; ſt. Obers oder Schmant, édestéjfel: Milchröhrchen, das, téjnedvtső.

Milchſaft, der, emésztőnedv: Milchſaugen, das, szopás: Milchſauger, der, eine Art Schwalben, lappantyú keiskefejő: Milchſchaf, das, fejős juh: Milchſchweſter, die, tsetstárs, egy tsetset szopott leányok: Milchſpeiſe, die, tejes étel: Milchſtraße die, téjút, országút az égen: Milchſuppe, die, tejes leves.

Milchtopf, der, tejes fazék: Milchwaſſer, das, savó: Milchzahn, der, (bey Kindern) tsetsfog, a' kisded első fogai: Milchzucker, der, téjtzúkor.

Mild, adj. weich, nicht ſpröde od. hart, puha, lágy, gyenge, t. i. tapintású, milde Speiſen, gyenge ételek, mildes Obſt, lágy bélű v. húsú gyümölts, milder Wein, gyenge bor; trop. der Stärke nach, ſanft, gelinde, nem kemény, kedvező, lágy, tsendes p. o. eső; im moraliſchen Sinne, ſanft, gütig, kegyes, jóindúlatú, jóságos, jó; freygebig, adakozó, jóltévő; adv. púhán, lágyan, gyengén; kedvezőleg; kegyesen, jósággal; adakozólag, jóltévőn.

Milde, die, puhaság, lágyság, gyengeség t. i. a' tapintásra nézve; jóság, kegyesség, kedvezés, kedvező indúlat; adakozóság, bőkezűség, jóltévőség.

Milderer, der, enyhítő.

Mildern, gyengítni, lágyítni, púhítni; trop. enyhítni v. lágyítni p. o. büntetést, fájdalmat: Mildern, das, die Milderung, enyhítés, lágyítás, kissebbítés.

Mildherzig, adj. nyájas, szelid; adakozószívű, adakozó: Mildherzigkeit, die, nyájasság, szelídség; adakozószívűség, adakozás: Mildreich, adj. kegyes, jó, jóltévő, adakozó.

Mildthätig, adj. adakozó, jóltévő, bőkezű, kegyes; adv. adakozólag, jóltévőleg: Mildthätigkeit,

die. adakozóság, jóltévőség, kegyesség, jóltévőség.

Militär, das, katonaság, katonák: Militäriſch, adj. katonai: Militärſpital, das, katonáispotály: Militärſtand, der, katonai állapot.

Miliz, die, katonaság, sereg.

Million, die, millió, ezerszer ezer, tizszáz ezer: Millionär, der, milliommal bíró: Millionenmal, adv. das iſt unzähligemal, sok ezerszer.

Milz, die, lép: Milzader, die, lépér: Milzbeſchwerung, die, lépszorulás, lépfájás: Milzkrankheit, die, lép nyavalyája: Milzkraut, das, bordalap: Milzſucht, die, lépkórság: Milzſüchtig, adj. lépkórságos.

Mimik, die, tagillegetés, tagmérséklés mestersége; t. i. beszédben, ékesszóllásban.

Minder, adj. kissebb, kevesebb; adv. kevésbbé, nicht minder, szinte úgy egy kevésbbé: Minderjährig, adj. ifjúkoros, tútor alá lévő t. i. férfi gyermek v. leány: Minderjährigkeit, die, fiatalkorosság, ifjúkorosság: Mindern, kissebbítni, kevesselebítni, fogyasztani; ſt. lindern, gyengítni, lágyítni, enyhítni; ſich mindern, fogyni, kevesedni: Minderung, die, kissebbítés, kevesebbítés, fogyasztás.

Mindeſte, der, die, das, legkissebb, das Mindeſte, a' legkevesebb, nicht das Mindeſte, legkissebbet sem, am mindeſten, legkevésbbé, nicht im mindeſten, legkevésbbé sem, éppen nem; mindeſtens, adv. legkevésbbé.

Mine, die, földalatti sántzút, sántzárok, mína, eine Mine anlegen, ásni földalatti sántzot, eine Mine ſpringen laſſen, felvettetni a' sántzárkot; bányamenetel, a' bányákban, trop. ein heimlicher Anſchlag, alattomos szándék, fortélyoskodás: Minengang, der, a' földalatti sántzárok útja; bányamenetel.

Miner, die, értz: Mineral, das, minera ásvány; Mineralien, ásványok: Mineral-Cabinet, das, ásványtár, ásványok gyűjteménye: Mineraliſch, adj. minerás, asványos: Mineralog, der, ásványtudós: Mineralogie, die, ásványtudomány: Mineralogiſch, adj ásványtudományi: Mineral-Reich, das, ásványok országa.

Miniatur, die, (minyatűr) kisformába festés: Mineralmaler, der, kisformába festő: Mineralmalerey, die, kisformába festés.

Miniren, mínát ásni; Miniret, Mineur, (minőr) der, míneásó.

Miniſter, der, fejedelmi főtanátsnok: Miniſterium, das, főtanátsnokkar, a' főtanátsnokok.

Minne, die, szerelem, szeretet: Minnegefühl, das, szeretetérzés. szeretettel teljes érzés: Minnelied, das, szerelem dal: Minneſänger, der, szerelem dalköltő.

Minorenn, adj. ávakoros, tútor alatt lévő.

Minute, die, eig. egy orának hatvanod része, egy pertz, pertzentet, minúta; trop: ein Augenblick, egy pillantot, szempillantás, pertz: Minutenuhr, die, mintuás óra, pertzmutató óra: Minutenzeiger, der, pertzmutató.

Mir, nekem, nékem.

Miſchbar, adj. z. in od. mit etwas, keverhető, öszvekeverhető, elegyíthető: Miſchen, vegyítni, egyelítni, elegyítni, keverni, p. o. valamibe, öszvekeverni valamivel: Miſchen, das, die Miſchung, elegyítés, keverés, öszvekeverés, öszveelegyítés, elkeverés: Miſchmaſch, der, elegybelegy, keverék, gyülevész.

Miſerere, das, Krankheit, bélbánya.

Miſpel, die, naszpolya: Miſpelbaum, der, naszpolyafa.

Mißbeliebig, adj. nem tetszó.

Mißbehagen, das, nemtetszés, kedvetlenség.

Mißbilligen, nem hagyni helyben valamit, feddeni; ſt. tadeln, ótsárolni: Mißbilligung, die, helybenemhagyás, feddés, kárhoztatás; ótsárlás.

Mißbrauch, der, viszszaélés valamivel; ſt. übler Gebrauch, üble Gewohnheit, helytelen v. rossz szokás, szokásrontás: Mißbrauchen, viszszaálni valamivel, rossz végre fordítni valamit, haszon ellen élni valamivel.

Mißcredit, der, hitelvesztés in Mißcredit kommen, hitelét elveszteni, in Mißcredit bringen, valakinek hiteles voltát gyanússá tenni.
Mißdeuten, balra v. félre magyarázni: Mißdeutung, die, balra v. roszszramagyarázás.
Miſſen, entbehren, nála nélkül lenni v. ellenni, nem lenni szükségének rá; ſt. vermiſſen, hijjának lenni, hibázni.
Miſſethat, die, gonoszság, gonosztétel v. tett, gonosztétemény v. tselekedet, eine Miſſethat begehen, valami gonoszságot tselekedni, elkövetni: Miſſethäter, der, gonosztévő.
Mißfall, der, idétlenszülés: Mißfallen, das, nemtetszés, kedvetlenség valamin; zu meinem Mißfallen habe ich gehört, kenvetlenül hallottam, kedvetlenséggel értettem meg: Mißfallen, ver. n. nem tetszeni, nem elégedni meg vele: Mißfällig, adj. nem tetsző, tetszetlen, kellemetlen: Mißfälligkeit, die, nemtetszés, tetszetlenség.
Mißfarbig, adj. rútszinű.
Mißförmig, adj. formátlan, éktelen, dísztelen, idétlenformájú: Mißförmigkeit, die, formátlanság, dísztelenség, éktelenség.
Mißgebären, idétlent szülni: Mißgebären, das, idétlenszülés: Mißgeburt, die, idétlen szülemény, tsuda szülemény.
Mißgebot, das, tsekélyár ígérés.
Mißgeſchick, das, mostohasors, bal sors v. szerentse, szerentsétlenség.
Mißgeſtalt, die, éktelenség, éktelen forma.
Mißgeſchöpf, das, tsudaállat, bal eset.
Mißgewächs, das, burján, dudva, gizgaz.
Mißglücken, roszsúl ütni ki, nem sülni el a' dolognak, v. szerentsétlen kimenetelének lenni.
Mißgönnen, irígyleni valakinek v. valakitől valamit: Mißgönner, der, irígylő, kaján.
Mißgreifen, hibázva kapni, elhibázva markolni valamihez: Mißgriff, der, elhibázott kapás v. markolás.
Mißgunſt, die, irígység, irígylés, neheztelő indúlat, neheztelőség valaki szerentséjében: Mißgünſtig, adj. irígy, neheztelő indúlatú; adv. irígykedve, neheztelve.
Mißhandeln, roszszúl v. méltatlanúl bánni valakivel; Mißhandlung, die, méltatlanúl bánás, méltatlanság.
Mißhellig, adj. nem egyező, ellenkező, egyenetlen, mißhellig ſeyn, nem egyezni, egyenetlenségben lenni vele: Mißhelligkeit, die, ellenkezés, egyenetlenség, viszszálkodás v. viszszavonás.
Mißheirath, die, szerentsétlen házasság.
Mißjahr, das, sovány v. mostoha esztendő.
Mißkennen, nem esmerni meg p. o. valaki érdemét, nem betsülni, elesmerni.
Mißklang, der, roszszhangzat, kelletlen hang.
Mißlaut, der, egyezetlen szóhang.
Mißleiten, roszszfelévezetni, felrevezetni, p. o. a' jó v. igaz útról, eltsábítni.
Mißlich, adj. kétséges, bizonytalan; ſt. gefährlich, z. B. Umſtände, veszélyes, bajos v. kedvetlen környülállások.
Mißlingen, roszszúl ütni ki, mint valamelly dolog, roszszúl sülni el: Mißlingen, das, roszsz kiütés.
Mißmuthig, adj. kedvetlen, roszszkedvű: Mißmuth, der, roszsz kedv, kedvetlenség.
Mißrathen, ſt. widerrathen, ellenzeni, nem javaslani, nem tanátsolni; nicht gerathen, z. B. Früchte, roszszúl teremni, vagy fizetni, mint a' gabona, élet, ée; ſt. mißlingen, nem jól ütni ki: Mißrathen, das, nem javaslás, ellenzés; sovány termés; roszsz kiütés.
Mißton, der, idétlen hang, roszsz hang: Mißtönen, roszszúl vagy idétlenül hangzani: Mißtönend, adj. roszszúlhangzó.
Mißtrauen, nem bizakodni, nem hinni, kétségeskedni, gyanakodni: Mißtrauen, das, gyanakodás, nem bizakodás, nem hivés, kétségeskedés, in ſich ſelbſt Mißtrauen ſetzen, magának sem hinni: Mißtrauiſch, adj. gyanakodó, kétségeskedő, hihetetlen; iſt es

furchtſam, félénk; adv. gyanakodva.

Mißvergnügen, das, kedvetlenség, szomorúság, mit ſich ſelbſt, magával való megelégedetlenség: Mißvergnügt, adj. d. i. unzufrieden, megelégedetlen, kedvetlen, elkedvetlenedett, békételen: die Mißvergnügten, (im politiſchen Sinne,) a' békételenkedők, háborgók; ſt. mürriſch, traurig, szomorú, szomorkodó; adv. megelégedetlenül, kedvetlenül, kedvetlenkedve, békételenül.

Mißverhältniß, das, aránytalanság, arányútlanság.

Mißverſtand, der, roszszúlértés, félre értése valaminek, értéshiba; ſt. Irrung, hibázás, tévelyedés: Mißverſtändniß, das, egyenetlenség, viszszálkodás, téredés valami dologban: Mißverſtehen, roszszúl v. hibásan érteni, félreérteni, balra magyarázni.

Mißwachs, der, sovány termés, terméketlenség.

Miſt, der, ganéj, ganaj: Miſtbauer, der, ganéjhordó ember: Miſtbeet, das, Frühbeet, melegágy, ganéjos melegágy: Miſtel, die, fagyöngy.

Miſten, ganéjlani, ganéjlozni, mint a' ló; ausmiſten, kihányni a' ganéjt, t. i. az istállóból: düngen, trágyázni, megganajozni a' földet: Miſten, das, ganéjlás; Düngung, trágyázás.

Miſtfliege, die, ganéjlégy: Miſtfuhre die, egy szekér ganéj: Miſtgabel, die, ganéjhányó villa: Miſtgauche, Miſtiauche, die, ganéjlév, trágyalév: Miſtgrube, die, ganéjverem.

Miſthaufen, der, ganéjdom, szemétdomb: Miſtig, adj. ganéjas: Miſtkäfer, der, ganéjtserebüly: Miſtlache, Miſtpfütze, die, fertő, ganéjpots, ganéjlév.

Miſtpilz, der, ganéj galótza: Miſtplatz, der, ganéjgödör v. kupots: Miſtſchaufel, die, ganéjhányó lapát: Miſtſchwamm, der, ganéjgomba.

Miſttrage, die, ganéjhordó: Miſtung, die, ganéjzás, trágyázás: Miſtwagen, der, ganéjhordó szekér: Miſtwaſſer, das, ganéjlév.

Mit, praep. mit dem Dat. — ral, — vel, — al, — el, auf die Fragen: kivel, mivel, a' mivel? azzal, késsel, bottal u. ſ. w. zuweilen wird mit als adv. gebraucht, együtt, egyszersmind, másokkal együtt, t. i. tselekedni valamit, z. B. ich habe es auch mit angeſehen, én is együtt néztem velek, ich komme auch mit, én is elmegyek, laſſen Sie mich auch mit kommen, hadd menjek-el én is; mit unter, d. i. dann und wann, néha néha, elvetve, oder hie und da, imitt amott: mit nichten, éppen nem; in Compos, mit einigen Subst. adj. u. partic. etc. wo es eine Gemeinſchaft, eine Theilnehmung an einerley Umſtänden bezeichnet, als: Mitälteſter, der, oder Mitälteſte, z. B. in einer Gemeinde, egy a' gyülekezet vénei közzül.

Mitarbeiter, der, dolgozó, — segítő — munkás társ.

Mitbeamte, der, hivataltárs.

Mitbeherrſcher, der, uralkodótárs.

Mitbelehnſchaft, die, közössége az adózó birtoknak.

Mitbeſitzer, der, birtokostárs, együtti bíró, közbirtokos.

Mitbeten, együtt imádkozni.

Mitbevollmächtigter, der, teljeshatalmú társ.

Mitbewerben, együtkérni, keresni p. o. hivatalt: Mitbewerber, der, együtt kérő, kérőtárs, keresőtárs, t. i. hivatalt: Mitbewerbung, die, együtkérés.

Mitbieten, együtt ígérni mással valamiért.

Mitbringen, magával hozni, vele elhozni; trop. z. B. das Geſetz bringt es ſo mit ſich, úgy kívánja a' törvény: Mitbringen, das, magával hozás, elhozás.

Mitbruder, der, im Amte, hivataltárs, tisztitars, ein chriſtlicher, keresztyén atyafi.

Mitbuhler, der, szerelembeli vetélkedőtárs.

Mitbürge, der, kezestárs: Mitbürger, der, polgártárs, hazafitárs: Mitbürgſchaft, die, együttvaló kezesség, társas kezesség.

Mitchriſt, der, keresztyén felebarat.

Mitdiener, der, szolgatárs: Mitdulden, együtt szenvedni vele.

Miteidam, der, vőtárs.
Miteinander, d. i. zugleich, együtt, egymással.
Miterbe, der, örökös társ; örökségbeli társ: Miterben, társ lenni az örökségben: Miteſſen, együtt enni valakivel: Miteſſer, der, evőtárs; die Miteſſer eine Kinderkrankheit, bélféregkórság, gyermeki betegség.
Mitfahren, együtt menni valakivel t. i. kotsin v. hajón; trop. einem mitfahren, bánni valakivel.
Mitfaſten, vele v. együtt bőjtölni.
Mitfliegen, vele repülni.
Mitfolgen, vele együtt lenni, menni, küldetni v. következni.
Mitfreſſen, vele együtt enni vagy falni, mint az állat.
Mitfreude, die, együttörvendés, együttörülés, velevaló örülés.
Mitführen, mitführend, magával vinni; mittragend, magával hordozni, mitfahrend, kotsin vagy hajón magával vinni, velevinni.
Mitgabe, die, menyaszszonyi ajándék.
Mitgaſt, der, vendégtárs.
Mitgeben, vele együtt oda adni, vele adni, z. B. einen Brief jem. mitgeben, valakinek levelet adni, hogy adja által másnak.
Mitgefangene, der, fogolytárs.
Mitgefühl, das, felebaráti érzés.
Mithaben, mással megosztani érzését.
Mitgehen, vele menni együtt, valakivel elmenni, elkísérni valakit; trop. erträglich ſeyn, középszerű v. meglehetős lenni, es geht mit, meglehetős.
Mitgenoß, der, társ, t. i. ferjfi: Mitgenoſſen, die, társ, t. i. fejérszemély, leány, aszszony: Mitgenoſſenſchaft, die, együvevaló társaság, társlétel.
Mitgeſell, der, st. Mitgenoß, társ; bey Handwerkern, legénytárs t. i. valamelly mesterségben.
Mitgevatter, der, komatárs: Mitgevatterinn, die, koma aszszonytárs.
Mitgift, die, menyaszszonyal adott ajándék.
Mitglied, das, tag, p. o. valamelly társaságnak tagja, tagtárs.
Mithalten, vele tartani, együtt tartani, társ lenni valamihez, valamiben.
Mithin, adv. és így, tehát, következésképpen.
Mithelfer, der, segítőtárs,
Mitklagen, társ lenni a' vádolásban, együtt panaszolkodni: Mitkläger, der, vádolótárs, panaszolkodótárs.
Mitknecht, der, szolgatárs.
Mitkommen, velemenni v. jönni valakivel, együtt menni v. jönni; komm mit, gyere velem v. jöjj el velem: Mitlaſſen, näml. gehen, elereszteni vele, elbotsátni vele.
Mitlaufen, vele futni, együtt futni vele.
Mitlaut, Mitlauter, der, mással hangzó.
Mitlehrer, der, tanítótárs.
Mitleiden, együtt szenvedni vele; szánakozni: Mitleiden, das, szánakozás; Mitleiden mit jem. haben szánakozni valakin, aus Mitleid, szánakozásból: Mitleidender, der, szánakozó: Mitleidig, adj. szánakozó; adv. szánakozva.
Mitlernen, együtt tanúlni.
Mitleſen, vele olvasni, együt olvasni vele; vele szedni, p. o. szőlőt.
Mitmachen, d. i. Theil nehmen, részesülni, részes lenni mások tselekedetében, társ lenni valamiben; st. nachahmen, követni, majmolni, p. o. módikat.
Mitmenſch, der, embertárs, felebarát.
Mitnehmen, magával vinni, elvinni magával v. vele; trop. ſtehlen, ellopni; st. entkräften, megerőtlenítni, elgyengítni, meghúzni, megviselni mint a' betegség valakit.
Mitnichten, adv. semmiképpen nem.
Mitrechnen, hozzászámlálni.
Mitregent, der, uralkodótárs; országlótárs: Mitregentſchaft, die, országló társaság.
Mitreiſen, vele együtt útazni, elútazni vele.
Mitſchüler, der, tanúló társ: Mitſchülerinn, die, tanúló t. i. leány.
Mitſchuldig, adj. vele együtt vétkes, együttbűnös; ein Mitſchuldiger, bűnöstárs: Mitſchuldner, der, adóstárs.
Mitſclav, der, rabszolgatárs.
Mitſingen, együtt énekelni vele.

Mitſoldat, der, katonatárs v. pajtás.
Mitſpeiſen, vele v. együtt enni, mással v. másokkal.
Mitſpielen, játszani vele v. együtt mással v. másokkal; bey der Muſik, mással együtt muzsikálni v. játszani; trop. z. B. jem. übel mitſpielen, roszszúl v. rútul bánni valakivel: Mitſpieler, der, játszó társ.
Mitſtreiten, együtt hartzolni vele t. i. egy társaságban: Mitſtreiter, der, hartzolótárs.
Mittägig, adj. déli, délkori, délbenező; déli, délrefekvő.
Mittag, der, dél, a' nappal közepe; zu Mittag, délben v. délre; gegen Mittag, délfelé, nach Mittag, délután, bis zum Mittag, délig; ſt. Süden, dél, déli rész.
Mittags, adv. délben.
Mittagseſſen: das, ebéd.
Mittagsgaſt, der, déli vendég: Mittagsgegend, die, déli tájék.
Mittagshöhe, die, déli távolysága, déli magassága vagy meszszesége, valamelly helynek a' közép abrontstól.
Mittagskreis, der, déliabronts.
Mittagsland, das, déli v. délre fekvő tartomány: Mittagslinie, die, délelő línea: Mittagsluft, die, déli szellő.
Mittagsmahl, das, ebéd, ein Mittagsmahl einnehmen, ebédelni.
Mittagsruhe, die, déli nyugvás v. álom.
Mittagsſchlaf, der, déli álom: Mittagsſeite, die, déli rész v. oldal: Mittagsſonne, die, déli v. délkori nap: Mittagsſtunde, die, déli óra.
Mittagstiſch, der, ebéd.
Mittagswärts, adv. délfelé: Mittagswind, der, déli szél.
Mittagszeit, die, délkori idő: Mittagszirkel, der, déli abronts.
Mitte, die, eig. közép, közepe valaminek, in die Mitte ſetzen, középre tenni valamit, in die Mitte treffen, a' közepét érni; in der Mitte, a) közepében, a' közepén; b) között, közt; trop. Geſellſchaft, Kreis, társaság, einer aus unſerer Mitte, egy közzülünk v. társaságunkból.
Mittel, das, ſt. Mitte, közép, közepe valaminek, das Mittel halten, középső lenni; trop. ſich ins Mittel ſchlagen, közbe vetni magát; eine wirkende Urſache zur Erreichung eines Zwecks, a) übh. eszköz, mód, útmód, ſich eines Mittels bedienen, valami módot v. eszközt venni elő, alle Mittel verſuchen, minden módot elkövetni v. megpróbálni, das Mittel, das zum Zwecke führt, czélra vezető mód; beſ. b) Arzney-Heilmittel, segítőeszköz, szer, orvosság, ſtarke, wirkſame Mittel, erős, hathatós orvosságok; ſt. Vermögen, tehetség, birtok, jószág, vagyon, érték, bey Mittel ſeyn, módjának lenni valamiben, tehetségének lenni hozzá, tehetős lenni; ſt. Zunft, Claſſe, rend, sereg, daher bey Handwerkern, das Mittel, d. i. die Handwerkszunft, tzéh, t. i. mesteremberek tzéhe: In Compos.
Mittelalter, die, középér: Mittelalter, das, középkor, v. idő: Mittelart, közép nem v. faj.
Mittelbar, adj. eszközös, eszközlött, közbevetés által eső v. esett, mittelbare Urſache, eszközösök, közbejött oka valaminek: adv. közbevetve, eszközösen, más által; közbevetőleg.
Mittelding, das, közép dolog, középség; trop. was weder gut noch böſe iſt, mindegység, mindegy, külömbözetlen dolog.
Mittelendzweck, der, melleslegtzél.
Mittelfarbe, die, középszín: Mittelfell, das, középhártya, mejjválasztó hartya: Mittelfinger, der, középujj: Mittelfuß, der, lábfej: Mittelgang, der, középút.
Mittelgattung, die, középnem: Mittelglied, das, középtag: Mittelgröße, die, középszerű nagyság.
Mittelhand, die, kézfejközép, kézfej.
Mittelländiſch, adj. földközi, z. B. das mittelländiſche Meer, középtenger: Mittellinie, die, középlínea, középabronts.
Mittelmäßig, adj. középszerű, meglehetős; adv. középszerűen, meglehetősen: Mittelmäßigkeit, die, középszerűség: Mittelmann, der, középsorsú ember: Mittelmaſt, der, közép, árbotzfa: Mittelmehl, das, középszerű liszt.

Mittelpunkt, der, középpont; die Mitte einer Sache, közepe, középpontja, köldöke valaminek; trop. veleje, lelke a' dolognak, fődolog.
Mittelperſon, die, közbenjáró.
Mittelſt, praep. d. i. durch, durch Hülfe, - nál fogva, - vél fogva, - val, vel, által: Mittelſtand, der, közép rend v. sors: Mittelſtatur, die, közép nagyság: Mittelſte, der, die, das, középső, közbülső: Mittelſtimme, die, középhang: Mittelſtraſſe, die, középút, die Mittelſtraße halten, közép úton járni, a' középszerűséget tartani.
Mittelton, der, középhang: Mitteltreffen, das, a' verekedő tábor közepe, középsereg: Mitteltuch, das, középszerű posztó.
Mittelwand, die, középfal: Mittelweg, der, középút: Mittelwort, das, középszó, középértelmű szó: részesülő, (particip.)
Mittelzahl, die, középső szám.
Mitten, adv. d. i. in der Mitte, közepen, középben, közbül.
Mitternacht, die, der Zeit nach, éjfél, um Mitternacht, éjfélkor, éjfél tájban; ſtatt Nord, éjszak, észak: Mitternachtwärts, adv. éjszakfelé.
Mitternachtswind, der, éjszaki szél: Mitternachtszeit, die, éjfélkor, éjfél
Mitternächtig, adj. éjfélkori; éjszaki.
Mittfaſten, die, bőjtközép.
Mittheilbar, adj. közölhető; Mittheilen, eig. közleni, közölni valamit valakivel; trop. z. B. ſeine Gedanken mittheilen, felfedezni, kinyilatkoztatni valakinek gondolatit: Mittheilung, die, közlés.
Mittler, der, közbenjáró; Mittlerweile, adv. azonközben, azonban, az alatt; Mittlere, der, die, das, középső, közbülső, közbelső der mittlere Finger, a' középső ujj v. középujj; középszerű, meglehetős, er iſt von mittlerer Größe, középszerű nagyságú.
Mittrinken, vele együtt inni.
Mittwoche, die, (der Mittwoch), szereda, szerda.
Mitunter, közte, közbeközbe, néhanéha.
Miturſache, die, mellékok, mellesleges ok.
Mitverſchworne, der, tzimborás társ, öszve esküdttárs.
Mitvormund, der, tútortárs.
Mitwandern, vele együtt költözni.
Mitwerden, együtt legelni vele.
Mitweinen, együtt sírni vele.
Mitwelt, die, az idejebeliek valalakinek, az akkori világ, az akkor élő emberek.
Mitwerber, der, kérőtárs.
Mitwirken, valakivel együtt munkálódni, elősegítni valakit valamiben: Mitwirker, der, együtt munkálódó, segítő, segéd: Mitwirkung, die, együttmunkálódás, elősegítés.
Mitwiſſen, das, tudás, tudat, ohne mein Mitwiſſen, tudtom nélkül.
Mitzählen, hozzá v. közzé számlálni, vele együtt számlálni.
Mitziehen, vele együtt elköltözni.
Mixtur, die, keverék, elegység, vegyület, kevert.
Mobil, adj. ingó, mozgatható; ſt. kriegfertig, hadrakész: Mobilien, die, ingó jószágok: Mobilmachung, die, hadraindítás: Mobiliar = Erbe, der, ingó jószág örököse: Mobiliar = Vermögen, das, ingó vagyon v. jószág.
Mochert, das, muhar.
Mode, die, újszokás, módi, viselet, es iſt die Mode ſo, úgy szokták, úgy az újszokás, eine Mode aufbringen, valamelly szokást felvenni, die Mode mitmachen, az öltözetben másokat követni v. majmolni, aus der Mode kommen, kimenni a' szokásból v. módiból; a la Mode szokás szerént; Beuf a la Mode, (böf a' la mód) oder geſchmortes Rindfleiſch, párgolt marhahús, lábosban fonnyasztott marhahús.
Modefarbe, die, módiszín.
Mode = Journal, (zsúrnál) das, módik újsága.
Modekrankheit, die, módibetegség, uralkodó betegség v. nyavalya.
Modi = Laſter, das, módi vétek, módibűn.
Modi = Narr, der, módimajmoló.
Modi = Schneider, der, módivarró szabó, módiszabó: Modiſchuſter,

der, módivarga: Modiſucht die, módikórság, módiűzés.
Modetracht, die, módiviselet.
Modell, das, kisdedmás, p. o. hajónak, háznak; példamustra, p. o. a' festőknél, képfaragóknál: Modelliren, kisformába venni valamit, kisded másban kitsinálni valamit; példamustrát készítni v. önteni: Modellkunſt, die, kisded forma készítés mestersége: Modellmacher, der, kisdedmás míves; példamustra míves; Modellſchneider, der, formametsző.
Modeln, virágosra v. habosra szőni, gemodeltes Band, virágos pántlika, nem simára szőtt; gemodelte Buchſtaben, tzirádás v. tzifra betűk; 2) formálni.
Moder, der, iszap, sár; penészes, mállott v. senyvedt test: Moderig, adj. iszapos, sáros, posvás, nyos; mállott, senyvedt: Modern, elsenyvedni, elrothadni, elmállani.
Moderat, adj. magamérséklő: Moderation, die, merséklés, magamérséklés; szemérmesség: Moderiren, mérsékelni; Moderirung, die, mérséklet; Moderato, in der Muſik, adj. mérséklett; adv. mérsékelve.
Modern, adj. új, nem régi v. mai szokás szerént való, újmódi, újmódú p. o. köntös, viselet; adv. újmódira, modern gekleidet gehen, a' legújabb szokás szerént lenni öltözködve.
Modern, Modor, város.
Modeſt, adj. illendő, illő; emberséges viseletű, jámbor, szép erkölcsű: Modeſtie, die, illendőség, illőség; emberséges viselet, jámborság, széperkölts.
Modification, die, változtatgatás; formálgatás, jobbítgatás: Modificiren, változtatgatni; formálgatni, jobbítgatni.
Modiſch, adj. újszokás szerént való.
Modulation, die, hangváltogatás.
Mögen, d. i. können, — hatni, — hetni, z. B. er hätte es immer thun mögen, mindenkor megtselekedhedte vólna; ſtatt wollen, akarni, tetszeni, z. B. ich mag nicht, nem kell, ich mag ihn nicht einmal ſehen, látni sem akarom, ich habe es nicht ſagen mögen, nem akartam mondani! ich möchte, szeretnék, ich möchte es gerne, szeretném, möchten Sie nicht die Güte haben? kérem ne sajnáljon, v. méltóztassék, ne sajnáljon az Úr: ſt. dürfen, z. B. vermag es immerhin thun, én miattam teheti, tegye én nem bánom, meinetwegen mag er gehen, én miattam elmehet.
Möglich, adj. lehető, lehetséges; es iſt möglich, d. i. a) es kann ſeyn, meglehet, lehető dolog, b) es kann geſchehen, megeshetik, véghez lehet vinni, c) es kann ſich zugetragen haben, meglehet hogy úgy vólt, az megeshetett; es iſt nicht möglich, lehetetlen; ſo viel mir möglich iſt, a' mennyire tőlem kitelik; auf alle mögliche Art, minden lehető módon; ſich alle mögliche Mühe geben, minden lehetőséget v. mindent elkövetni, minden módon rajta lenni; iſt es möglich? d. i. a) was ſagſt du? mitsoda? mit mondasz? b) was meinſt du? ſo? gondolod? lehetséges, ugyan igaz az? — thue dein möglichſtes, úgy véghez mindent: Möglichkeit, die, lehetőség, lehetség, es war keine Möglichkeit, lehetetlen vólt, nach Möglichkeit, a' mennyire lehet, nach meiner Möglichkeit, a' mint v. a' mennyire tőlem kitelhetik: Möglichſt, adj. a' mennyire lehetséges, ſein möglichſtes thun, minden lehetőséget elkövetni, semmit el nem mulatni, adv. z. B. möglichſt ſchnell, minél gyorsabban.
Mohn, der, mák: Mohnartig, adj. máknemű: Mohnbeugel, das, mákosszarvas, mákoskaláts: Mohnhaupt, das, Mohnkopf, mákfej; mákfő, mákbuga; Mohnkuchen, der, mákos lepény; Mohnöhl, das, mákolaj: Mohnſaft, der, máknedv: Mohnſame, der, mákszem, mák.
Mohr, der, szeretsen; ein dichter Seidenzeug, mór. selyem matéria: Mohrenland, das, szeretsenország: Mohrenkopf, der, feketefejű állat, p. o. ló, madár, ée: Mohriſch, adj. szeretseni, szeretsen.

Möhre, die, Mohrrübe, die, gelbe Rüben, murok v. sárga répa.
Molch, der, tűzgyék, szalamándra.
Molken, der, oder die, savó; zsendítze: Molkicht, adj. ollyan mint a' savó: Molkig, adj. savós.
Monade, die, egység, parány.
Monarch, der, fejedelem, uralkodó, országló, egyedűluralkodó: Monarchie, die, fejedelemség, országlóság, egyedülországlás v. uralkodás; statt Reich, birodalom: Monarchisch, adj. z. B. Regierung, fejedelmi uralkodás v. országlás, egyedűluralkodói; adv. fejedelmi módon.
Monath, der, hónap, holdnáp, alle 3 Monate, minden harmadik hónapban, jeden Monat, minden hónapban: Monatlich, adj. hónapi, hónaponkéntvaló, hónapos; adv. hónaponként.
Monatsfluß, der, hónapszám: Monatsfrist, die, egy hónapi idő: Monatsgeld, das, hónapi fizetés v. zsold, hópénz: Monatsrettig, der, hónapos retek: Monatsrose, die, hónapos rózsa: Monatsschrift, die, hónapos írás: Monatssold, der, hópénz, hónapi zsold: Monatstag, der, a' hónap napja: Monatsweise, adv. hónaponként: Monatszeit, die, hónapi idő.
Mönch, der, barát, szerzetes: Mönchisch, adj. szerzetesi, baráti. Mönchskappe, die, baráttsuklya: Mönchskloster, das, barátklastrom; Mönchskutte, die, tsuklyás barátruha: Mönchsleben, das, barát vagy szerzetes élet: Mönchsorden, der, barát- v. szerzetes rend: Mönchszelle, die, baráttzéla.
Mond, der, hold, der neue Mond, újhold, újság, der volle Mond, hold tölte, der Mond nimmt ab, fogy a' hold, der Mond nimmt zu, a' hold telik, der Mond wird voll, a' hold töltén van v. megtelik, im Neumonde, új holdon, újságon, im letzten Viertel, hold fogytán; statt Monath, poetisch, hónap.
Mond-Epacten, die, hold kultsa: Mondfinsterniß, die, holdfogyatkozás, holdfogyat: Mondförmig, adj. holdformájú.
Mondkalb, das, méhüszög, húsos növevény az aszszonyi méhben: Mondkugel, die, a' hold golyóbisa.
Mondmilch, die, holdtajték.
Mondscheibe, die, holdtányér, holdtányérja: Mondstein, der, szelenit, kőüveg: Mondsucht, die, holdadasság, holdkórság: Mondsüchtig, adj. holdas, holdkórságos.
Mondtafeln, die, holdváltozás táblái.
Monduhr, die, holdóra.
Mondwechsel, der, holdváltozás.
Mondzirkel, der, holdarányszám, holdtziklusa.
Mondenjahr, das, holdas esztendő: Mondenlauf, der, holdforgása: Mondenlicht, das, holdvilág: Mondenmonat, holdhónap: Mondenschein, der, holdvilág.
Monolog, der, magános beszéd v, beszéllő.
Monopol, Monopolium, das, Alleinhandel, der, egyedülkereskedés, magányárósság: Monopolist, der, egyedűl kereskedő valamivel, magányáros.
Monotonie, die, egyhangúság, egyformaság: Monotonisch, adj. egyhangú, egyformájú.
Monstranz, die, szentségtartó.
Montag, (Mondtag) der, hétfő, hetfő: Montäglich, adj. hétfőnként, minden hétfőn.
Montiren, ruházni t. i. katonákat; Montur, Montirung, die, katonaruha v. ruházat, montúr.
Moor, das, ingovány, ingoványos föld, sárrét, lapos hely, motsáros rét: Moordeich, der, gát: Moorerde, die, ingovány föld, zsombék, zsombékos hely, lapföld: Moorgras, das, zsombékfű, zsombéksúté: Moorig, adj. ingoványos, lapos, motsáros, zsombékos: Moorwasser, das, lapvíz, posvány: Moorweide, die, lapos legelő.
Moos, das, pl. die Moose, moh: Moosbank, die, mohval bénőtt hely: Moosblume, die, motsári gólyahír, motsárvirág; Moosflechte, die, bértzi zuzmó: Moosrose, die, mohos rozsa: Moosicht, adj. mohszabású: Moosig,

adj. mohos: Moosſperling, der, nádiveréb.

Mops, der, mopszkutya.

Moral, die, Sittenlehre, az erköltsiség v. erköltsi kötelességek tudománya, eine einzelne Lehre, erköltsi tanítás v. regula.

Moraliſch, adj. erköltsi, p. o. előadás, történet, erköltstudománybéli; adv. z. B. moraliſch gut ſeyn, jó erköltsű lenni: Moraliſiren, szüntelen az erkölts javításról beszéllni, erköltsre tanítni, erköltsiségre oktatni, erköltsi regulákat tanítni: Moraliſt, der, erköltstanító: im tadelnden Sinne, erköltsbíráló: Moralität, die, erköltsiség; jóerkölts, jóerköltsiség.

Moral-Philoſophie, die, erköltsi v. morális filozofia.

Moraſt, der, motsár, posvány, sár: Moraſtig, adj. motsáros, posványos, sáros.

Morchel, die, oder Maurache, kutsmagomba, szömörtsökgomba.

Mord, der, gyilkosság, emberölés.

Mordanſchlag, der, gyilkoló szándék.

Mordbegierde, die, gyilkolnivágyás: Mordbegierig, adj. gyilkolnivágyó: Mordbrenner, der, gyújtogató: Mordbrenneriſch, adj. gyújtogatói; adv. gyújtogató módon.

Mordeiſen, das, gyilok, gyilkolóvas.

Morden, gyilkolni, ölni: Morden, das, gyilkolás, ölés.

Mordgeſchichte, die, gyilkosság története: Mordgeiſt, der, gyilkolnivágyó: Mordgeſchoß, das, halálos lövés, gyilkoló lövés: Mordgeſchrey, das, rettentő kiabálás, iszonyú kiabálás: Mordgeſell, der, gyilkoló társ, gyilkos tzimbora, öldöklő társ: Mordgewehr, das, öldöklő fegyver; Mordgrube, die, Caſematte, kaszamáta, bástya rejtek.

Mordluſt, die, gyilkolásra vágyás: Mordmeſſer, das, öldöklő kés: Mordnacht, die, véres éjtszaka: Mordthat, die, gyilkosság: Mordweg, der, felette bajos út, pogányút.

Morgen, adv. holnap, auf morgen, holnapra, morgen früh, holnap reggel, morgen Mittag, holnap délben: heute oder morgen, ma holnap, lieber heute als morgen, minél elébb, annál jobb, inkább ma, mint holnap,

Morgen, der, von der Zeit, a' reggel, reggeli idő, gegen Morgen, reggel felé, der frühe Morgen, a' korán reggel, bis an den Morgen wachen, reggelig fennlenni, es wird Morgen, virrad, guten Morgen, jó reggelt (kívánok)! des Morgens, reggel, reggel tájban; von der Gegend, napkelet, kelet, napkeleti tájjék; ein Feldmaß, hold, v. hód föld, szántóföld.

Morgenandacht, die, reggeli áhítatosság v. ájtatosság: fohászkodás: Morgenbeſuch der, reggeli látogatás: Morgenbetrachtung, die, reggeli elmélkedés: Morgenbrod, das, fröstök, fölöstök.

Morgendämmerung, die, reggeli szürkület v. hajnalhasadás.

Morgende, der, die, das, holnapi, morgendes Tages, a' holnapi napon.

Morgendlich, adj. holnapi.

Morgengabe, die, móring, házassági ajándék: Morgengebet, das, reggeli könyörgés v. imádság: Morgengeſang, der, reggeli ének: Morgenglocke, die, reggeli harangozás v. harangszó: Morgengruß, der, reggeli köszöntés.

Morgenkälte, die, reggeli hideg.

Morgenland, das, napkelet, napkeleti tartomány: Morgenländer, der, napkeleti lakos v. ember; pl. die Morgenländer, napkeleti tartományok: Morgenländiſch, adj. napkeleti; adv. napkeletimódra.

Morgenlied, das, reggeli ének: Morgenluft, die, reggeli szellő v. levegő; keleti vagy napkeleti szellő.

Morgenregen, der, reggeli eső: Morgenreif, der, reggeli dér: Morgenroth, adj. z. B. Farbe, hajnalszín, hajnalszínű; adv. hajnalszínmódra: Morgenroth, das, Morgenröthe, die, hajnal, hajnalhasadás: Morgenroſe, die, hajnali v. reggel nyíló rózsa.

Morgens, adv. reggel: Morgenſchlaf, der, reggeli álom: Mor-

genſegen, der, reggeli imádság: Morgenſeite, die, keletrefekvő része v. oldala valaminek; Morgenſonne, die, reggeli nap, reggel sütő nap: Morgenſtern, der, hajnaltsillag: Morgenſtrahl, der, reggeli napsúgár: Morgenſtunde, die, reggeli óra, reggeli idő.

Morgenthau, der, reggeli harmat: Morgentraum, der, reggeli álmodás.

Morgenwache, die, reggeli őr: Morgenwärts, keletre, napkelet felé: Morgenwind, der, reggeli szél; keleti v. napkeleti szél.

Morgenzeit, die, reggeli idő.

Morgig, adj. reggeli.

Morſch, adv. reves, redves, purhás, p. o. fa; ſtatt weich, nicht hart, puha, szotyós, p. o. kertvély, nászpolya, ée.

Mörder, der, gyilkos; ſtatt Bandit, orozó gyilkos: Mordgrube, die, gyilkosok tanyája: Mörderinn, die, gyilkos t. i. fejérnép: Mörderiſch, adj. gyilkoló, gyilkos, véreugező, eine mörderiſche Schlacht, öldöklő véres ütközet: adv. gyilkos módra: Mörderlich, adj. gyilkoló, gyilkos; ſtatt ſchrecklich, iszonyú; adv. iszonyúképpen.

Mörſer, der, mozsár; ein Geſchütz, mozsárágyú, bombihányó: Mörſerchen, das, mozsáratska: Mörſerkeule, die, mozsárütő v. törő (borstörő.)

Mörtel, der, gem. Red. Malter, máltér, vakolat, fövenyes mész, vakolatmész; mit Malter bewerfen, bévakolni: Malterhacke, Malterhaue, die, mészkeverő, vakolatkeverő: Malterkelle, die, vakolókalán.

Moſaik, ſ. Muſiv-Arbeit.

Moſaiſch, adj. Mózesi.

Moſchee, die, török metset.

Moſt, der, must, der Moſt brauſet, pezseg v. forr a' must: Moſtbraten, der, mustos petsenye: Moſten, mustot tsinálni; nach Moſte ſchmecken, must ízűnek lenni; Moſtig, adj. mustos: Moſter, der, bornyomó: tapodó; Moſtrich, oder Möſtrich, der, der mit Moſte oder Weineſſig zubereitete Senfſamen, mustos mustár.

Motion, die, Bewegung, mozgás, testi mozgás: im engl. Parlamente, ein Vorſchlag, törvény ajánlás.

Motte, die, moly: Mottenfraß, der, molyrágás; Mottenfräßig, adj. molyette: Möttenkraut, das, rozsdafű; ſtatt Schabenkraut, penészfű, molyfű: Mottig, adj. molyos.

Motto, das, választott mondás.

Mouſſeline, Muſcheline, patyolat.

Möve, die, tsüllő, sirály.

Mücheln, müchteln, dohos lenni.

Müchlet, müchlich, müchlig, adj. dohos.

Muck, Mucks, der, nyikkanás, piszszenés, mottzanás, einen Muck thun, egyet nyikkanni: Mucken, Muckchen, piszszenni, nyikkanni, mottzanni, wirſt du es wagen zu mucken, mersz piszszenni.

Mucke, die, ſtatt Eigenſinn, akaratosság; Tücke, álnokság; gonoszság; Fehler, hiba.

Mucker, der, nématettető, halgatva tsaló; képmutató.

Mücke, die, Schnacke, tipoly: Gölſe, Gälſe, szúnyog.

Müde, adj. eig. fáradt, elfáradt, müde machen, elfárasztani, müde werden, elfáradni, ſich müde arbeiten, ſchreiben, elfáradni a' dolgozásban, az írásban, kifáradni az irásból; uneig. ſt. überdrüßig, bele-v. ráúnt, megúnt, belefáradt valamibe, einer Sache müde ſeyn, megúnni valamit: Müdigkeit, die, fáradtság, lankadtság, elfáradás.

Muff, der, karmantyú, tuszli.

Muffel, der, fedő, tserépfedő.

Muffeln, müffeln, dohos lenni.

Muren, kaholni, ugatni.

Mufti, der, Török főpap.

Mühe, die, Anſtrengung der Kräfte, fáradtság, fáradozás, im höheren Grade, munka, igyekezet, mit großer Mühe, nagy fáradtsággal, munkával, mit Mühe und Anſtrengung, sok fáradtsággal és iparkodással, ohne Mühe minden fáradtság nélkül, könnyen, kevés munkával, es iſt der Mühe werth, megérdemli a' fáradtságot, es iſt nicht der Mühe werth, nem érdemli meg a' fáradtságot; gieb dir meinetwegen

keine Mühe, ne fáraszd magadat érettem; ſtatt Schwierigkeit, z. B. mit vieler Mühe, nagy ügygyel bajjal, nagy nehezen: Mühevoll, adj. munkás, fáradtságos; adv. nagy munkával v. fáradtsággal.

Mühlbach, der, malomhajtó patak.

Mühle, die, malom: Mühlenbau, der, malomépítés: Mühleſel, der, őrlőszamár: Mühlherr, der, malom birtokosa: Mühljunge, Mühlknappe, der, molnárlegény: Mühlrad, das, malomkerék: Mühlrecht, das, malomépítés jussa: Mühlſtein, der, malomkő: Mühlwaſſer, das, malomhajtó víz, malomvíz.

Mühmchen, das, ángyotskám, nénékém.

Muhme, die, des Vaters Schweſter, nagynéne; der Mutter Schweſter, nagynéne; jede Blutsverwandte, väterlicher, mütterlicher Seite, atyai, anyai rokon.

Mühſam, adj. fáradtságos, munkás, bajos, nehéz; adv. fáradtságosan, munkásan, nehezen: Mühſamkeit, die, fáradozás, fáradtságosság.

Mühſelig, adj. ſtatt ſehr beſchwerlich, bajos, fáradtságos, terhes; ſtatt elend, nyomorúságos; adv. bajosan, fáradtságosan, nyomorúságosan: Mühſeligkeit, die, baj, nyomorúság.

Mulde, die, kis teknő, teknő.

Müller, der, molnár: Müllerburſche, der, molnárlegény.

Mulm, der, Fäulniß im Holze, revesség: Mulmicht, adj. dem Mulme ähnlich, reves, szúette forma: Mulmig, adj. Mulm enthaltend, reves, szúette.

Multiplication, die, sokszorozás: Multipliciren, sokszorozni.

Mumie, (mumie) die, bébalzsamozott holttest, múmia.

Mumme, die, Braunsváigi ser; állortza, állortza személy: Mummerey, die, állortzaság.

Mummeln, brummen, dörmögni.

Mund, der, száj, mein Mund, a' szám, dein Mund, a' szád, ſein oder ihr Mund, a' szája; die Hand auf den Mund legen, hallgatni, ki nem beszéllni p. o. titkot, den Biſſen iemanden von Mund wegnehmen, kihúzni a' falatot valaki szájából, ſich etwas am Munde abdarben, megvonni valamit magától.

Mundart die, beszédmód, beszéllésmód, beszéd.

Mundbäcker, der, udvari zsemlyesütő: Mundbiſſen, der, falat.

Mundfäule, die, ínyrothadás, inyv. szájveszély; Mundgeruch der, szájbüdösség.

Mundkoch, der, udvari szakáts.

Mundleim, der, hidegenyv, nyálzóenyv; Mundloch, das, száj, lyuk, valaminek szája, kezdő lyuka.

Mundmehl, das, tiszta liszt: Mundportion, die, egy szájra v. emberre szabott étel és ital.

Mundſchenk, der, pohár; pohárnok mester: Mundſemmel, die, lángzsemlye; Mundſtück, das, a' szájába fognivaló része valamelly dolognak p. o. zabola, a' kantáron, szopóka, a' pipaszáron v. tsutora, fúróka a' trombitán; a' szájas része valaminek v. az a' vége, a' hol a' szája van; phr. ein gutes Mundſtück haben, jó szájának lenni, sokat tudni beszéllni.

Mundvorrath, der, kész eleség: Mundwein, der, udvari bor: kedves bor, kedves italú bora valakinek: Mundwerk, das, bőbeszédűség.

Munden, ſchmecken, tetszeni, jól esni.

Mündchen, das, szájatska; tsókotska.

Mündel, der und die, tútoros árva: Mündelgeld, das, árva vagy árvák pénze: Mündig, adj. emberkoros, gazdakoros, értkoros:

Mündigkeit, die, emberkorosság, értkorosság.

Mündlich, adj. szájjalvaló; elöszóvalvaló; adv. szóval, szemben, elöszóval.

Mündung, die, folyóvíz torkolatja, kiömlés, a' hol kiönti a' vizet, p. o. tengerbe; ſtatt Mundloch, száj, lyuk, kezdő lyuka.

Munition, die. übh. hadiszerek: teſ. tűzelésre szükséges dolgok, p. o. ágyúk, puskapor, golyobis,

Munkeln, susogni, suttogni.

Munter, adj. d. l. wachend, ébrenlévő, nem alvó, ímett, émett; ſtatt unverdroſſen, eleven, vídám, vidor, serény; ſtatt freudig, víg, jókedvű; adv. elevenen, vídámon; serényen vígan, jókedvel: Munterkeit, die, ébrenség, ímettség; elevenség, vídámság, serénység, vidorság; vígság, jókedvűség.

Münz-Amt, das, pénzverés tisztsége, pénzverő hivatal: Münzarbeiter, der, pénzverő mester v. munkás: Münz-Cabinet, das, pénzgyűjteményes ház, pénzgyűjtemény tárja: Münz-Cours, der, pengőpénz betse v. folyamatja: Münz-Director, der, a' pénzverés főigazgatója.

Münze, die, Pflanze, ménta; krauſe Münze, fodor ménta.

Münze, die, überhaupt, ein einzelnes Stück Geld, pengőpénz; beſonders jede Geldgattung, pénz; falſche Münze, hamis pénz; alte Münze, régi pénz; Denkmünze, emlékezetpénz; Schaumünze, bélyegpénz; gangbare Münze, járó pénz; gute oder ſchlechte Münze, jó vagy roszsz pénz; trop. z. B. mit gleicher Münze bezahlen, tromfot tromfal ütni, a' költsönt viszszaadni; Münzprägen, pénzt verni; ſtatt Münzhaus, pénzverőház: Münzen, z. B. Geld, pénzt verni, aranyot, ezüstöt verni, kiverni, formába nyomni; trop. bilden, formálni, koholni, p. o. új szókat; ſtatt zielen, z. B. das iſt auf mich gemünzt, ezzel réám tzéloznak, réám van a' tzélzás.

Münzer, der, pénzverő ember.

Münzfälſcher, der, pénzhamisító: Münzfreyheit, die, pénzverés jussa: Münzfuß, der, pénzbetsszabás.

Münzgerechtigkeit, die, pénzverés jussa.

Münzhaus, das, die Münze, pénzverőház.

Münzkenner, der, pénzhezértő: Münzkenntniß, die, Münzkunde, pénzhezértés.

Münzmeiſter, der, pénzverő mester: Münzordnung, die, pénzverési rendelés.

Münzprobe, die, pénzpróba: Münzrecht, das, pénzverés jussa: Münzſorte, die, pénznem: Münzſtadt, die, pénzverő város: Münzſtämpel, der, Münzeiſen, das, pénzverővas, pénzbélyeg.

Münzverfälſcher, der, pénzhamisító, pénzrontó, hamis pénzverő: Münzwardein, der, (Münzquardein), pénzmérő, t. i. a' penzverőházban: Münzweſen, das, pénzt illető dolog v. dolgok, pénzbéli dolgok.

Mürbe, adj. ſt. morſch, locker, purha, parázs, porhanyó; ſt. weich, lágy, puha, p. o. hús, gyümölts; trop. nachgiebig, engedő, engedelmes; ſt. matt, lankadt, bádjadt; mürbe machen, ellankasztani, megpuhatolni, elbádjasztani: Mürbigkeit, die, Lockerheit, purhanyósság, parázsság; lágyság, puhaság.

Murkſ, der, kornyékolás: Murkſen, kórnyékolni (a' malatzról).

Murmeler, der, dörmögő, mormogó.

Murmeln, morogni, mormogni, dörmögni; susogni, suttogni; vom Bache, tseregni, tsörögni, tsergedezni mint a' patak: Murmeln, das, morgás, dörmögés; suttogás; tsergés, tsergedezés.

Murmelthier, das, murmutér, havasi murmutér.

Murren, morogni: Murren, das, morgás, mit Murren, morogva.

Mürriſch, adj. morgó, durtzás, komor; haragos, kedvetlen; adv. durtzásan, haragosan.

Mus, das, pép kása: Mußicht, adj. kásás, pépes.

Muscate, die, Muscatennuß, szeretsendió: Muskatenbaum, der, szeretsendiófa: Muskatenblüthe, die, szeretsendióvirág.

Muscatellerbirn, die, muskotály körtvély: Muskatellertraube, die muskotály szőlő: Muskatellerwein, der, muskotálybor.

Muſche, die, Schönpflaſterchen, szépítőflastrom,

Muſchel, die, das Thier mit der Schale, tsiga, kagyló; die Schale des Thieres, tsigateknő, tsigaház: Muſchelchen, das, tsigátska: Muſchelförmig, adj. tsigaformájú: Muſchelſchale, die, tsigateknő, kagylóteknő v. héjj: Muſchelwerk, das, tsigás munka,

tsigaformára, kifaragott, kimetszett v. készített munka.
Musculös, adj. szálashúsos, inashúsos.
Muse, die, Múza, Múzsa; die Musen, d. i. die Wissenschaften, tudományok.
Musenberg, der, parnas v. pindusz hegye, Helikon: Musenfeind, der, Múzák ellensége: Musenfreund, der, Múzák barátja: Musensohn, der, tanuló ifjú, tanuló.
Muselmann, der, pl. die Muselmänner, Muhamed követője, Török.
Musiciren, muzsikálni: Musicus, der, muzsikus, muzsikamester: Musik, die, muzsika, sich der Musik widmen, a' muzsikát tudományosan tanúlni, Musik treiben, mesterséget űzni a' muzsikából, darinn Unterricht geben, tanítni valakit muzsikára, etwas in Musik setzen, valamit muzsikára tenni v. készítni; das, was durch die Kunst hervorgebracht wird, muzsika, Musik machen, muzsikálni, jem. zu Ehren eine Musik anstellen, valakit muzsikával megtisztelni.
Musikalien, die, muzsikanóták v. darabok: Musikalisch, adj. muzsikai; erfahren in der Musik, muzsikatudó, muzsikához értő, musikalisch seyn, muzsikálni tudni, játszani valamelly muzsikát, érteni a' muzsikához, musikalisches Gehör haben, muzsikára vált fülének lenni; adv. muzsikai módon: Musikant, der, muzsikás; muzsikamíves, a' ki mesterséget űz a' muzsikálásból.
Musik-Director, der, muzsika társaság igazgatója, muzsika főmester: Musik-Text, der, muzsika szózatja: Musik-Verein, der, muzsika egyesület, muzsikai egyesült társaság: Musikverständig, adj. muzsikához értő.
Musiv-Arbeit, die, Mosaik, mozáik, színes kövekből kirakott kép v. munka.
Muskel, die: szálashús, inashús; die Muskeln, inazat: Muskelband, das, rugóin: Muskelkraft, die, test ereje.
Muskete, die, puska, hoszszúpuska: Musketenkugel, die, puskagolyóbis: Musketier, der, német gyalogkatona, köz muskatéros.
Muß, das, von müssen, kénteleség; es ist eben kein Muß, nem éppen elmúlhatatlanság; prov. Muß ist ein bitter Kraut, nagyon fülsértő szó az a' meg kell lenni.
Muße, die, üresség, üres idő a munkától, érkezés valamire, Muße haben, ürességének lenni, érkezni v. ráérni valamire, sich Muße dem Studiren widmen, üres idejét a' tanulásra fordítani, mit Muße, ráérve.
Müssen, d. i. nothwendig seyn, kelleni tartozni, szükségesképpen kelleni, megkelleni lenni, ich muß, du mußt, er muß, nekem kell, v, én tartozom, neked kell v. te tartozol, neki kell v. tartozik; ich habe es ihm versprochen, er muß es thun, megígértem neki, tartozik megtenni, kedni, wir müssen das thun, was die Aeltern befehlen, kell tselekednünk, a' mit a' szülőink parantsolnak; ich muß gehen, már most el kell mennem müssen wird in manchen Fällen im Ungrischen gar nicht ausgedrückt, z. B. in den Redensarten: es müßte denn, du, er müßte denn, néha; das Gedächtniß nimmt ab, du müßtest es denn üben, az emlékezet fogy, hanemha azt gyakorlod; oder gleichsam fragend, z. B. Sie müssen aber auch kommen, de az Úr is eljöjjön; wie viel muß es wohl kosten? mennyi lehet az ára? was muß es wollen? valyon mit akar az?
Müßig, adj. st. geschäftlos, dologtalan, foglalatosságnélkül, munkátlan, müßig seyn, henyélni, semmit se tsinálni, ein müßige Stunde, üres óra, müßig gehen, henyélni; st. überflüssig, felleslegvaló, kelletlen, hevenyészett, st. ruhig, gleichgültig, henyélő, részt nem vevő, tunya: adv. müßiglogtalanúl, heverve; Müßiggang, der, heverés, henyélés, korhelység, dologtalanság, sich dem Müßiggang ergeben, korhelyre v. henyélésnek adni magát: Müßiggänger, der, henyélő,

rő, korhely, henye ember: Müſſiggängerinn, die, henyélő, henye fejérszemély.
Muſter, das, mustra, remekpélda valamiből, valamire; trop. Vorbild, Exempel, példa p. o. a' virtusnak; ſt. Probeſtück, próbamustra, mutató, mívpélda.
Muſterbuch, das, mívpéldakönyv, mustrakönyv: Muſterhaft, adj. példás, remekpéldás, követésre méltó: Muſterkarte, die, mustratábla, mustrakönyvetske: Muſterliſte, Muſterrolle, die, (beym Militär), katonanévlajstrom, katonák lajstroma: Muſterplatz, der, hadvizsgáló hely: Muſterſchule, die, követendő mustraoskola.
Muſtern, beſ. von Truppen, rendre vizsgálni: p. o. a' sereget v. hadat, próbára v. remekre vizsgálni, p. o. a' katonákat, ruhát, egyvert, éé: (köz. mustrálni).
Muſterung, die, rendvizsgálás, had vizsgálás, hadvizsgálat, Muſterung halten, rendrevizsgálni.
Mutation, die, változás.
Muth, der, kedv, gutes Muthes ſeyn, jó kedvel lenni vigan lenni; ſt. Entſchloſſenheit, bátorság, bátor szív, bizakodó bátorság, bizakodás, Muth faſſen, neki bátorodni, den Muth ſinken laſſen, tsüggedni, bátorságát elveszteni; ſt. Rachbegierde, z. B. ſeinen Muth kühlen, boszszúját állteni p. o. valakin.
Muthig, adj. beherzt, bátor, bátor, bátorszívű; ſt. munter, wild, muthhaft, jó kedvű, vidám, p. o. Pferd; adv. bátran, bátorszívvel: Muthigkeit, die, ſt. Muth, bátorság: ſt. Lebhaftigkeit, z. B. eines Pferdes, elevenség, vídámság, jó kedvűség, a' ló szilajsága.
Muthlos, adj. bátortalan, tsüggedt, kedvetlen, tsüggedt elméjű; adv. bátortalanúl, tsüggedve, eltsüggedve, kedvetlenűl, kedvetlenedve: Muthloſigkeit, die, tsüggedtség, bátortalanság, kedvetlenedés, kedvetlenség, nagy kedvűség.
Muthvoll, adj. merész, igen bátor, bátorsággal teljes: adv. teljes bátorsággal, mérészen.
Muthmaßen, gyanítni, vélni valamit, hozzávetni valamihez: Muthmaßlich, adj. gyanítható, hozzávethető, vélhető; adv. gyaníthatólag, vélhetőleg, gondalomra: Muthmaßung, die, hozzavetés, gyanítás, velemény.
Muthwille, der, Muthwilligkeit, die, pajkosság, tsintalanság, vásottság, aus Muthwilligkeit, pajkosságból, tsintalanságból, Muthwilligkeit treiben, pajkoskodni, tsintalankodni: Muthwillen, adj. pajkos, tsintalan, vásott, adv. pajkosan, tsintalanúl, ſich muthwillen, ins Verderben ſtürzen, készakartva vesztére sietni.
Mütchen, das, in der Redensart: ſein Müthchen kühlen, kedvére potzkázni valakin.
Mutter, die, anya, szűlő anya; trop. von bejahrten Perſonen, anya: od. ſolchen, die Mutterſtelle vertreten, z. B. die Fürſtinn eines Landes, anya p. o. az országnak; das, was den Grund des Daſeyns und der Fortdauer eines Andern enthält, z. B. die Philoſophie iſt die Mutter aller edlen Künſte, a' filozófia annya minden más tudományoknak; bey Thieren, nőstény, anya, az állatok közt; ſt. Bärmutter, Mutterlieb, bey Menſchen und Thieren, méh, anyaméh, nádra; Mutter, die, der Bodenſatz, beym Wein u. Eſſig, ágya a' bornak és etzetnek; Schraubenmutter, srófanya.
Mutterader, die, vastag anyaér, rózsaér; Mutterallein, oder in der gem. Rede, mutterſeliger allein, adv. egyedűl maga.
Mutterband, das, nádraheveder: Mutterbeſchwerde, die, nádrakórság, nádragörts: Mutterbiene, die, anyaméh: Mutterblume, die, magnakvaló virág: Mutterbruch, der, méhszakadás: Mutterbruder, der, az anya férjfi testvérje, nagybátya.
Muttererde, die, kerti föld, vetemenyes föld: Mutterfieber, das, nádrahideg: Mutterflecken, der, méhjel, méhjegy: Mutterfüllen, das, kantza tsikó.
Mutterherz, das, anyai szív: Mutterhuſten, der, anyahurút.
Mutterkalb, üsző borjú: Mutter-

kirche, die, anya ekklézsia: Mutterkorn, das, anyarozs: Mutterkrampf, der, méhgörcs: Mutterkraut, das, szíkfü, székfü: Mutterkrebs, der, méhfene: Mutterkuchen, der, méhburok.

Mutterlamm, das, jerkebárány, nőstény bárány: Mutterleib, der, méh, anyaméh, er iſt von Mutterleibe an blind, születésétől fogva vak: Mutterliebe, die, anya szeretet; Liebe gegen die Mutterliebe, anya erántvaló szeretet, anyaszeretet: Mutterlos, adj. d. h. ohne Mutter, anyátlan, anyátlan árva; der Mutter beraubt, anyától megfosztatott.

Muttermaal, das, anyaméhjel, anyajel, velünk született jegy:

Muttermilch, die, anyatéj: Muttermörder, der, anyagyilkos: Muttermord, der, anyagyilkosság: Muttermund, der, méhszáj.

Mutternackt, anyaszületett mezítelen: Muttername, der, anyai név: Mutterpferd, das, kantza, kantzaló.

Mutterſchaf, das, anyajuh, juh: Mutterſcheide, die, méhválaszték: Mutterſchooß, der, anyai kebel: Mutterſchwein, das, kotza, kotzadisznó, emegöme: Mutterſchweſter, die, az anya testvér nénje v. öttse, nagynéne: Mutterſeele, die, ember, lélek, teremtés, in der Rede, es war keine Mutterſeele da, egy lélek v. egy teremtés se vólt ott, v. senki se volt ott: Mutterſinn, der, anyai érzés v. indúlat: Mutterſöhnchen, das, anya kedvese, anyás gyermek: Mutterſprache, die, anyai nyelv, meine Mutterſprache iſt die Ungariſche, anyai nyelvem a' magyar nyelv; d. i. Stammſprache z. B. die lateiniſche Sprache iſt eine Mutterſprache in Anſehung der Italieniſchen, Franzöſiſchen u. Spaniſchen Sprachen, a' deák nyelv, anyanyelv az Olasz, Frantzia és Spanyol nyelvre nézve: Mutterſtein, der, anyaméhkő: Mutterſtock, der, der Bienen, anyaméhkas, anyaköpü.

Muttertheil, der, anyai örökség: Muttertreue, die, anyai hűség: Muttertrompete, die, méhkürt: Mutterviole, die, Mutterveilchen, das, estvelke, anya estvelke.

Mutterwaſſer, das, nádravíz: Mutterwitz, der, természeti elmésség: Mutterwitzig, adj. elmés természetü, elmességgel bíró: Mutterwurz, die, olasz arnyékfü: Mutterwuth, die, buja dühösség, méh- v. nádradühödés.

Mutterzimmet, der, indiai fahéj.

Mütterchen, das, anyó, ein altes Mütterchen, öreg anyó, dada, aggdada: Mütterlich, adj. anyai; adv. anya módra, anyai módon; mütterliches Land, d. i. Vaterland, haza, honn, születési föld.

Mütz, der, d. i. verſtümmeltes Ding, tsonka, vágott farkú p. o. kutya, szamár; tsonkaság: Mützen, kurtítni, tsonkítni.

Mütze, die, sipka, sapka, süveg; Grenadiermütze, granatéros süveg v. kalpag: Mützchen, das, sapkátska.

Myops, adj. rövidlátású.

Myriade, die, számtalanság, sok ezer: Myriadenweiſe, adv. ezerenként.

Myrrhe, die, mirhamézga, mirhahatsipa, mirha: Myrrhen, adj. mirha: Myrrhenerz, das, mirhamézga: Myrrhengeruch, der, mirhaszag: Myrrhenkerbel, der, illatos turbulya, olasz saláta: Myrrhenſalbe, die, mirhás kenet.

Myrte, die, mirtus, von Myrte, mirtus.

Myrtenbaum, der, mirtusfa: Myrtenbeere, Myrtenfrucht, die, mirtus bogyó: Myrtendorn, der, magyalfa; egértövis: Myrtenkranz, der, mirtus koszorú: Myrtenöhl, das, mirtusolaj: Myrtenwäldchen, das, mirtus liget: Myrtenwein, der, mirtusbor: Myrtenzweig, der, mirtuság.

Mythologie, die, költemény előadás a' pogány istenekről, mithológia: Mythologiſch, adj. mithológiai, a' pogány istenekről való költeményeket illető.

Myſterien, die, pl. titkok, titok tudománya,

N.

Nabe, die, am Rade, kerékagy.
Nabel, der, köldök, púp: Nabelbinde, die, köldökkötő v. szorító: Nabelbruch, der, köldöksérülés, köldökszakadás: Nabelförmig, adj. köldökformájú, v. szabású, köldökös: Nabelkraut, das, köldökfű; közönséges púpvirág: Nabeln, a' köldököt elmetszeni és megkötni: Nabelſchild, der, köldökpaizs a' tzímereken: Nabelſchnur, die, köldökkötő: Nabelſtelle, die, köldökhely.
Näber, der, d. i. Bohrer, fúró, fúrú: Näberſchmied, der, fúrúkováts.
Nach, praepos. mit Dat. 1) — hoz, — hez, z. B. nach etwas langen oder greifen, valamihez nyúlni v. kapni; ich griff nach meinem Hute, a' kalapomhoz kaptam; 2) bey Namen der Länder, Städte, ꝛc. — ba, — be, — ra, — re, z. B. nach Rom reiſen, Rómába útazni, nach Raab gehen, Győrbe menni, nach Clauſenburg oder Peſt ſchicken, Kolosvárra v. Pestre küldeni; 3) eine Gegend anzudeuten, felé, z. B. nach Wien zu gehen, Béts felé menni, nach Mittag zu, délfelé; 4) — ért, után, z. B. ich will nach dem Arzte ſchicken, majd orvosért v. orvos után küldök; 5) felől, nach jem. fragen, valaki felől tudakozni; 6) szerént, — hoz v. — hez képest, z. B. ſich nach der Mode kleiden, új szokás szerént öltözködni v. viselni magát, nach dem, das es das Vermögen des Mannes erlaubte, ahoz képest, a' mint ezt az ember értéke megengedte: 7) után, múlva, nach ſeinem Tode, halála után, nach einigen Jahren, egynéhány esztendő múlva; adv. után, utánna, komm du nach, jöjj utánnam v. utánnak, nach u. nach, lassan lassan, lassanként, nach der Zeit, azután.
Nachachtung, die, figyelmezés, rá-figyelmezés, p. o. parantsolatra, magát valamihez tartás v. szabás.
Nachäffen, majmolni valamit: Nachäffung, die, majmolás.
Nachähmen, követni p. o. példáját, eine Gewohnheit nachahmen, a' szokást hímezni, utánnazni: Nachahmer, der, Nachahmerinn, die, hímező, utánnazó: Nachahmung, die, követés, hímezés, utánnazás: Nachahmungsſucht, die, követésrevágyás, hímezővágy: Nachahmungswerth, Nachahmungswürdig, adj. követésre méltó: Nachahmungswürdigkeit, die, méltó vólta valaminek a' követésre.
Nacharbeit, die, folytatott v. későbbi munka: Nacharbeiten, d. i. nach jem. arbeiten, valaki után v. szerént dolgozni; verbeſſern, megjobbítgatni, valamit újra és jobbítgatva dolgozni; das Verſäumte einbringen, utánna dolgozni az elmúlattat, kipótolni az elmúlasztott munkát: Nacharbeiten, das, megjavítás, javítgatás, jobbítgatás.
Nacharten, ráütni valakire, hasonlítni valakihez: Nachartung, die, ráütés, hozzáhasonlítás.
Nachbar, der, határos, szomszéd; die nächſten Nachbarn, tő szomszédok: Nachbarinn, die, szomszédazzszony: Nachbarlich, adj. szomszédi, szomszéd; adv. szomszéd módra: Nachbarſchaft, die, szomszédság: Nachbarweg, der, melleslegút.
Nachbauen, utánna v. aztán építni; den Bau fortſetzen, folytatni az épétést; nachahmen, mást követni az épitésben, más után építni.
Nachbekommen, azután kapni valamit
Nachbellen, utánna ugatni; mást követni az ugatásban.
Nachbeten, utánna mondani az imádságot; trop. más után beszélni; a' mit más beszélt azt beszélni: Nachbeter, der, más viszszahangja.
Nachbier, Halbbier, das, kófitzser, másodser, gyenge ser.
Nachbild, das, képmás: Nachbilden, lemásolni a' képet, utánna formálni valaminek valamit: Nachbildung, die, képmásolás.
Nachbleiben, hátra maradni.
Nachbohren, utánna fúrni, p. o. nagyobb fúróval a' kissebb helyet.
Nachbringen, utánna hozni.

Nachbrummen, utánna marmogni; marmogással hímezni.
Nachdem, adv. ſt. hernach, azután, osztán; ſo wie, a' mint, mint; als da, minekutánna, midőn már.
Nachdenken, gondolkozni, valami felől: Nachdenken, das, gondolkozás, gondolkodás, mit Nachdenken, meggondolva, ohne Nachdenken, minden meggondolás nélkül: Nachdenkend, adj. gondolkozó p. o. ember, elmélkedő, figyelmetességre vagy gondolásra méltó.
Nachdruck, der, Kraft, Gewicht, erő, hathatóság, bényomódás, béhatás, foganat, foganatos erő, Worte ohne Nachdruck, puszta szavak, mit Nachdruck reden, nyomosan v. béhatólag beszélni, fontosan szóllani; vom Buche, utánna nyomtatás, másolt nyomtatás, másolás; das gedruckte Buch, utánna nyomtatás, másolás, könyvmásolás t. i. nyomtatás által; másolt nyomtatvány, másolt könyv.
Nachdrucken, übh. újra nyomtatni valamelly könyvet, újra kinyomtatni; beſ. könyvet másolni, mássát nyomtatni, valamelly könyvnek t. i. a' szerző akaratja és tudása nélkül.
Nachdrucker, der, könyvmásoló, t. i. nyomtató, utánnyomtató.
Nachdrucksvoll, adj. nyomos, hathatos, foganatos, velős, eine nachdrucksvolle Rede halten, fontos beszédet tartani.
Nachdrücken, folyvást nyomni, nyomkodni: Nachdrücklich, adj. fontos, foganatos, hathatós; adv. hathatósan, foganatosan.
Nacheifer, der, vetélkedő iparkodás: Nacheiferer, der, más után iparkodó v. igyekező, vetélkedve iparkodó: Nacheifern, vetélkedve iparkodni más után, késérve vetélkedni valakivel: Nacheiferung, die, vetélkedő igyekezet, v. iparkodás, buzgó igyekezet más után.
Nacheile, die, utánna sietés: Nacheilen, utánna sietni.
Nacheinander, adv. egymásután, rendre; ſt. unmittelbar, folyvást, drei Tage nacheinander kämpfen, háromnap egymásután folyvást viaskodni.
Nachempfindung, die, más után érzés.
Nachen, der, sajka, tsónak.
Nacherbe, der, másodörökös.
Nachernte, die, d. i. ſpätere Ernte, későbbi aratás a' többi után; Nachſtoppelung, tarlózás, kalászszedés: Nachernten, mások után aratni; tarlózni, kalászt szedni.
Nacheſſen, később enni mások után; etwas zu einer Sache eſſen enni valamire v. valami után: Nacheſſen, das, utóbbi étel, utóbbi fogás ételek, főzelék étel.
Nachfahren, utánna menni, p. o. kotsin, hajón ée; utánna kotsizni, szánkázni, hajókázni; ſt. nachführen z. B. einer Armee Proviant ꝛc. utánna vinni p. o. eleséget, hadi szereket a' tábor után; mit der Hand nachfahren, utánna kapni: Nachfahrer, der, utánna menő, p. o. kotsin, hajón ée. ſt. Nachfolger, követő, utánna következő p. o. hivatalban: Nachfahrt, die, utánna menés, p. o. kotsival, hajóval ée. következés p. o. hivatalban.
Nachfallen, utánna esni, leesni utánna.
Nachfärben, újra megfesteni: im Färben nachahmen, mást követni a' festésben.
Nachfliegen, utánna repülni.
Nachflattern, utánna repkedni.
Nachfliehen, utánna szaladni.
Nachfolge, die, utánna menés, p. o. lóháton; ſt. Nachahmung, követés; im Amte, következés, p. o. valaki után hivatalban: Nachfolgen, utánna menni, t. i. gyalog, lóháton; követni valakit; in einem Amte, következni valaki után v. valaki helyébe, felváltani valakit a' hivatalban; ſt. nachahmen, követni, hímezni; Anhänger ſeyn, hozzáadni magát valakihez.
Nachformen, valami szerént formálni, hozzá alkalmaztatva formálni.
Nachforſchen, tudakozódni valami felől, nyomozni, nyomozgatni, kitanúlgatni valamit, utánnajárni valaminek: Nachforſcher, der, tudakozó, nyomozó, kitanúlgató; mit Fragen, kitudakozó, kikurkászó: Nachforſchung, die, nyomozás, nyomozódás, nyomozgatás; durch Fragen, tudakozódás.

Nachfrage, die, Nachfragen, das, tudakozás, kérdezés, értekeződés, tudakozódás: Nachfragen, tudakozni, megtudakozni, kérdezni, tudakozódni v. értekeződni felőle.

Nachführen, a) fahrend, utánna vinni, p. o. kótsin; b) führend, utánna vezetni.

Nachfüllen, megtöltögetni, p. o. a' hijános hordókat.

Nachgaffen, utánna bámúlni.

Nachgeben, ſpäter geben, azután adni, adni még, utóbb adni; ſt. nachlaſſen, d. i. a) nicht Widerſtand leiſten, engedni, z. B. der Stein gibt nach, a' kő enged, mozdúl a' helyéből, b) trop. nicht widerſprechen, engedni, ellene nem mondani v. nem állani többé; c) nicht aufhören wollen, szűnni, tágítni rajta; nichts nachgeben, d. i. nicht nachſtehen, nem alábbvaló lenni valakinél, nem engedni valakinek az előbbséget, érni valakivel: Nachgeben, das, d. i. Willfahrung, engedés, engedőség: Nachgebend, eig. engedő; ſt. nachgiebig, könnyen engedő, engedelmes.

Nachgebohren, árván lett, árván v. atya halála után született.

Nachgeburt, die, burok, méh burok, méh- v. nádratermés.

Nachgehen, eig. utánna menni valakinek, követni valakit a' menésben; von Verliebten, z. B. einem Mädchen nachgehen, utánna járni a' leánynak; einer Sache, obliegen, z. B. ſeinem Geſchäfte nachgehen, eljárni dolgaiban, dem Müſſiggange nachgehen, korhelységnek adni magát: Nachgehends, ad. azután.

Nachgericht, das, utólsó fogás étel, asztal utólja.

Nachgeſchmack, der, idegeníz.

Nachgiebig, adj. könnyen engedő, engedelmes; adv. engedőleg, engedelmesen: Nachgiebigkeit, die, engedés, engedőség.

Nachgießen, tölteni még hozzá; ujra tölteni; durch Gießen nachbilden, más formája szerént önteni valamit, kiönteni más szerént.

Nachgraben, utánna ásni; durch Graben ſuchen, ásva keresni, kiásni: Nachgraben, das, Nachgrabung, die, kiásás.

Nachgras, das, sarjú.

Nachgrübeln, einer Sache, feszegetni valamit, fürkészni, kurkászni: Nachgrübeln, das, feszegetés, fürkészés, kurkászás.

Nachgucken, utánna nézni v. tekingetni, kukutsálni.

Nachguß, der, második töltés v. öntés, utánna öntés; in Metall, öntött kép mássa.

Nachhall, der, Widerhall, hangmás, viszszahangzás, térthang. Echo. Nachhallen, utánna hangzani.

Nachhängen, z. B. dem Kummer, neki adni magát a' búnak.

Nachheben, d. i. hebend helfen, emelve segítni rajta.

Nachhelfen, segítni, hátúl segítni.

Nachher, adv. ſt. hernach, azután, annak utánna, kurz nachher, kevéssel azután, lange nachher, sok idővel azután, wenige Tage nachher, kevés napok mulva.

Nachherbſt, der, ősz utólja.

Nachherig, adv. azutánvaló.

Nachhochzeit, die, másodnapi és harmadnapi lakodalom.

Nachholen, utánna hozni v. vinni a' többi után; trop. einbringen, kipótolni, helyre hozni valamit.

Nachhülfe, die, segedelem, pótló segítség.

Nachhuth, die, ſt. der Nachtrab, a' sereg utólja; in der Wirthſchaft, második v. másodszori legeltetés, das Hornvieh hat die Vorhuth, das Schafvieh die Nachhuth, a' szarvas marha legeli először a' mezőt v. rétet, azután eresztik rá a' juhot: Nachhüthen, utóbb legeltetni.

Nachjagen, einem, űzni, utánna futni, kergetni p. o. a' szaladókat; trop. eifrig nach etwas ſtreben, hajhászni, kergetni valamit, minden módon igyekezni elnyerni: Nachjagen, das, űzés, kergetés, hajhászás.

Nachkehren, sepreni utánna.

Nachklang, der, utánna hangzás; ſt. Echo, térthang: Nachklingen, viszsza v. utánna hangzani; viszszaadni a' hangot.

Nachklettern, utánna mászni.

Nachklimmen, idem.

Nachkomme, der, st. Nachfolger, z. B. im Amte, hivatalba következő, valaki után; d. i. Verwandte, welche in absteigender Linie nachfolgen, maradék, pl. die Nachkommen, a' maradékink, kik utánnunk élni fognak.

Nachkommen, d. i. folgen, utánna menni valakinek, utánna jönni; st. gleichkommen, felérni, utólérni p. o. betsére nézve; st. einholen, elérni, utólérni; trop. st. befolgen, követni, bétölteni, teljesíteni, p. o. valaki párantsolatját, seinem Verſprechen nachkommen, igéretet teljesíteni, szavát megtartani, ſeiner Pflicht nachkommen, kötelességének eleget tenni:

Nachkommenſchaft, die, maradék, utánnunk következő nemzetségünk, atyáukfiai.

Nachkömmling, der, maradék, maradékink halálunk után, unokáink.

Nachkönnen, z. B. jem. nicht nachkönnen, utól nem érhetni, el nem érhetni valakit, nem érni valakivel.

Nachkriechen, utánna mászni.

Nachkünſteln utánna mesterkélni, mesterségesen utánna tsinálni v. hímezni.

Nachlallen, utánna dadogni, rebegni v. gagyogni.

Nachlaß, der, Verlaſſenſchaft, hagyomány, hagyott jószág; Erlaſſung, megengedés: Nachlaſſen, st. hinterlaſſen, hagyni maga után; nicht feſt halten, z. B. ein Seil, tágítni valamin, megereszteni, p. o. gyeplőt; etwas aufgeben, engedni valamit; p. o. jussából, summából; vermindern, alább hagyni valamiben, szűnni valamennyire, mint p. o. a' szélvész, tsendesedni; die Kälte läßt nach, alább hágy a' hideg, enyhül az idő, die Krankheit läßt nach, enyhül v. tágít a' betegség, der Zorn läßt nach, tsendesedik a' harag, das Feuer, der Wind läßt nach, lohad v. szűnik a' tűz, tsendesedik a' szél, nicht nachlaſſen zu bitten, nem szűnni meg kérni: Nachlaſſen, das, d. i. Hinterlaſſung, maga után hagyás; das Lockerlaſſen, megeresztés, tágítás; Verſtattung, elengedés; Verminderung der Anſprüche, alábbhagyás valamiben, elállás valamitól: Nachlaſſenſchaft, dit. hagyomány: Nachlaſſung, die. magaután hagyás; engedés, tágítás; alábbhagyás valamiből.

Nachläßig, adj. gondolatlan, tunya, rest; adv. gondatlanúl, imígy amúgy, restül: Nachläßigkeit, die, restség, gondatlanság, tunyaság.

Nachlaufen, utánna futni valakinek; trop. den Mädchen nachlaufen, a' leányok után járni.

Nachleben, d. i. befolgen, engedni, engedelmeskedni valakinek, — szerént élni, z. B. den Geſetzen nachleben, a' törvények szerént élni, azokhoz szabni magát.

Nachlegen, z. B. Holz, több fát rakni hozzá. nem hagyni a' tüzet elaludni.

Nachleſe, die, auf den Feldern tarlózás; in Weinbergen, bilingérezés, bengézés: Nachleſen, tarlózni; bengézni, bilingérezni.

Nachleſen, nachſchlagen u. leſen z. B. ein Buch, elolvasni, utánna kiresni a' könyvből valamit, kikeresni és elvasni; más után elvasni valamit: Nachleſen, das, más után olvasás.

Nachliefern, utánna küldeni v. pótolni t. i. az elmaradtat.

Nachmachen, követni, mássát tsinálni v. készíteni; majmolni.

Nachmahd, die, Grummet, sarj.

Nachmähen, sarjút kaszálni.

Nachmalen, másolni a' festést, festésről festeni.

Nachmalig, adj. azutánni, azutáni való, későbbi; von Perſonen, következő, az utánnavaló.

Nachmals, adv. azután, annakutána.

Nachmarſchiren, von Truppen, sereggel utánna menni.

Nachmeſſen, újra meg- v. felmérni, utánna mérni, p. o. valaki portékát, újra v. ismét felmérni p. o. az életet, búzát.

Nachmittag, der, délutáni idő, délesti idő, délután: Nachmittags, délután, délesten: Nachmittagsbeſuch, der, délutánni látogatás: Nachmittagsſchlaf, der, délesti álom: Nachmittagsſtunde, die, délesti óra: Nachmittagszeit, die, délesti v. délutánni idő: Nachmittägig, adj. délutáni, délesti; adv. délután.

Nachmüſſen, d. h. gehen, kéntelenîttetni utánna menni valakinek.
Nachpflanzen, újra ültetni.
Nachrechen, utánna gereblyélni.
Nachrechnen, berechnen, felszámlálni, felvetni; jem. nachrechnen, d. i. Rechnungen durchgehen, valakinek a' számadását megvizsgálni, die Einnahme u. Ausgabe berechnen, számbavetni a' jövedelmet és költséget: Nachrechnung die, újra öszveszámolás, számvetés vizsgálás.

Nachrede, die, d. i. Schlußrede végbeszéd, befejező beszéd, bérekesztő beszéd: megszóllás, üble Nachrede, roszsz híre neve valakinek, in üble Nachrede kommen, roszsz hírbe keveredni, in üble Nachrede bringen, roszsz hírbe keverni valakit: Nachreden, másután mondani v. beszélni; azt beszélni a' mit mástól hall valaki; ſt. verläumden, roszszúl beszélni valaki felől, megszóllani valakit, t. i. háta megé: Nachredner, der, bérekesztő, a' ki bérekesztő beszédet tart.

Nachreiſen, jem. utánna útazni valakinek.
Nachreißen, utánna szakasztani v. rántani; ſt. nachzeichnen, utánna rajzolni, lemásolni.
Nachreiten, utánna lovagolni.
Nachrennen, utánna szaladni, nyargalni, futni.
Nachreue, die, megbánás, késő megbánás.

Nachricht, die, tudósítás, híradás, jelentés, hír; Nachricht bekommen, tudósítást venni, tudosíttatni, Nachricht haben, tudósítva lenni valami felől, Nachricht geben, hírt adni valakinek, megizenni, tudtára adni, hírűl adni valamit, Nachricht einziehen, megérteni, meghallani, megtudni valamit, auf erhaltene Nachricht, vévén a' tudósítást, die Nachrichten lauten ſehr verſchieden, a' tudósítások külömbözők: Nachrichtlich bekannt machen, kihírdetni, hírűl adni, hírré adni.
Nachrichter, der Scharfrichter, vesztőmester, hohér.
Nachrollen, utánna hengeregni.
Nachrudern, utánna evezni.

Nachrücken, utánna nyomni, tolni v. taszítni.
Nachruf, der, végszó, vegső szó, utólsó szava a' haldoklónak; ſt. Nachruhm, fennmaradó hír: Nachrufen, utánna kiáltani valakinek.
Nachruhm, der, fennmaradandó hír név: Nachrühmen, hátamegé dítsérni, dítsérettel emlegetni, t. i. hátamegé.
Nachſäen, később vetni, később utánna vetni az első vetésnek.
Nachſagen, etwas, guť oder böſe, hátamegé mondani valakinek, t. i. jót v. roszszat, róla megvallani valamit; ſtatt nacherzählen, elbeszélni a' mit mástól hallot az ember.
Nachſalzen, újra v. még egyszer megsózni.
Nachſammeln, öszveszedni, öszveszedegetni más után a' mit elhagyogatott.
Nachſatz, der, következő tétel v. mondás, következet.
Nachſchall, der, viszszahangzás; Nachſchallen, viszszahangzani.
Nachſchauen, utánna nézni v. tekinteni; ſtatt nachſehen, megnézegetni, megvizsgálni: Nachſchauen, das, utánnanézés v. tekintés; megnézegetés, megvizsgálás.
Nachſchicken, utánna küldeni: Nachſchieben, tovább taszítni; utánna tolni, nyomni.
Nachſchießen, ſtatt nachzahlen, z. B. Geld, kipótolni a' summát, hozzá adni még; nach jemanden ſchießen, valaki után lőni, t. i. a' sorban; utánna lőni valakinek; utánna menni sebesen; utánna rohanni v. esni, utánna nőni hirtelen.
Nachſchiffen, hajóval utánna menni, utánna hajókázni.
Naſchlag, der, (Muſik), utánnaütés, t. i. a' muzsikában, Nachſchlagen, z. B. Geld, mássát verni p. o. pénznek; im Bergbaue, durch Graben aufſuchen, kiásni, ásva keresni; im Buche nachſchlagen, kikeresni valamelly helyet a' könyvben, a' könyvből; von einer Uhr, másolni az ütést, verést, újra elütni p. o. az órát: Nachſchlagung, die, z. B. des Geldes, másolt verése, p. o. a'

pénznek; ásva keresés; fel- v. kikeresés, p. o. a' könyvben.

Nachſchleichen, utánna lopótzkodni, suhanni.

Nachſchleppen, utánna v. maga után húzni v. hurtzolni.

Nachſchlüſſel, der, tolvajkults.

Nachſchmack, der idegen íznyom.

Nachſchmecken, idegen íznyomot hagyni a' szájában, idegen ízének lenni, szamatjának lenni.

Nachſchneiden, mássát metszeni, forma szerént vágni, metszeni, utóbb v. azután metszeni v. vágni: Nachſchnitt, der, másolt metszés.

Nachſchreiben, z. B. nach einem Formular ſchreiben, mássát írni valaminek; etwas Geſagtes aufſchreiben, leírni, a' mit valaki mond, utánna írni valakinek valamit; das Verſäumte nachholen, az elmúlatottat leírni; jemanden einen Brief nachſchicken, utánna írni valakinek, levelet küldeni utánna: Nachſchreiber, der, utánna író.

Nachſchrift, die, másolt írás; írásba másolt beszéd, predikátzio; utólírás, p. o. a' levélben.

Nachſchreyen, utánna kiáltani v. kiabálni valakinek.

Nachſchütten, feltölteni, p. o. másod ízben.

Nachſchuß der, utóbbi lövés; pótló fizetés.

Nachſchwarm, der, második raj.

Nachſchwimmen, utánna úszni.

Nachſchwören, más után esküdni.

Nachſegeln, utánna evezni.

Nachſehen, utánna nézni: Fehler nachſehen, elengedni, elnézni p. o. lágyságból valaki hibáját; nach etwas ſehen, um es zu unterſuchen, utánna látni valaminek, vígyázással lenni valamire; ſtatt unterſuchen, megvizsgálni valamit, megnézni, megtekinteni: Nachſehen, das, das Nachſehen haben, d. i. a) nichts erhalten, megtsalatkozni, felsülni, semmit sem nyerni; b) ſtatt nachſtehen, elmellőztetni.

Nachſenden, utánna küldeni.

Nachſetzen, eig. utánna tenni, hátrább tenni; uneig. kevesebbre betsülni valamit, utánna tenni betsére nézve; ſtatt verfolgen, z. B. einem nachſetzen, valakit kergetni, utánna eredni valakinek: Nachſetzen, das, Nachſetzung, die, utánna tevés; trop. lealatsonyítás, megvetés; Verfolgung, űzés, kergetés, utánna eredés, szaladás.

Nachſicht, die, engedelem, engedés, lágyság; Nachſicht haben, engedelemmel lenni valaki eránt, engedni valakinek, megengedni: Nachſichtig, adj. nachſichtsvoll, engedő, sokat elengedő, engedékeny, kedvező, kéméllő, engedékeny, lágy, p. o. atya; adv. kedvezve, kéméllve.

Nachſingen; más után énekelni; valakit az éneklésben követni.

Nachſinken, utánna rogyni v. hanyatlani.

Nachſinnen, eszmélődni, gondolkozni valamin; Nachſinnen, das, eszmélődés, gondolkozás.

Nachſommer, der, másodnyár, nyár utólja.

Nachſorge, die, azutánvaló gondoskodás.

Nachſpähen, kimlélődni utánna.

Nachſpiel, das, másodjáték, berekesztő játék, p. o. a' játékszínen; in der Muſik, utóljáték: Nachſpielen, utánna játszani, azután v. később játszani, másodikat játszani; ſpielend nachahmen, játszva hímezni valamit.

Nachſpotten, hátamegé kitsúfolni, kigúnyolni; gúnyolva majmolni valamit.

Nachſprechen, utánna mondani valamit valakinek; követni más szavát.

Nachſprengen, utánna vágtatni v. nyargalni.

Nachſpringen, utánna ugrani.

Nachſpüren, utánna nyomozni: Nachſpüren, das, Nachſpürung, die, nyomozás: Nachſpürer, der, nyomozó:

Nächſt, adv. et praep. d. i. ſehr nahe; legközelebb valamihez, mellett, igen közel, er ſaß nächſt mir, igen közel ült hozzám; dem Range nach, után, nächſt dir iſt er mir der liebſte, te utánnad, őtet leginkább szeretem; der Zeit nach, legközelebb, a' minap; nächſt dem, adv. a' mellett, azonkívül.

Nächſte, der, die, das, adj. legközelebb való p. o. út, atyafi ée; der Zeit nach, legközelebbvaló, az első, a' legelső; der Aehnlichkeit nach, leginkább közelítő v. hasonló; mit nächſten, a' napokban, legközelebb; der Nächſte, oder mein Nächſter, felebarát, felebarátom: Nächſtenliebe, die, felebaráti szeretet. Nächſtens, adv. legközelebb, minél elébb: Nächſtfolgend, adj. a' legközelebbi.

Nachſtechen, utánna metszeni, kimetszeni más metszés után.

Nachſtehen, folgen, következni, beſonders in partic. nachſtehend, következő, következendő; p. o. levél; dem Range nach, utánna lenni v. állani, alábbvaló lenni.

Nachſtellen, eig. utánna tenni vagy helyheztetni; beſonders von Jägern, lesben lenni v. állani, lest vetni valaminek; uneig. durch Liſt zu bekommen ſuchen, leselkedni valamire: Nachſteller, der, lesben álló, leselkedő: Nachſtellung, die, les, leselkedés.

Nachſterben, utánna halni meg valakinek.

Nachſteuer, die, adópótlás, pótlóadó: Nachſteuern, pótolni az adót, ráfizetni még a' fizetett adóra.

Nachſtich, der, másodmetszés, metszés mássa.

Nachſtoßen, másodszor is megtörni valamit; megújítni a' taszítást v. döfést.

Nachſtreben, einer Sache, rajta lenni valamin; jemanden nachſtreben, igyekezni valaki után, vetélkedni valakivel: Nachſtrebung, die, igyekezet, vetélkedés, iparkodás.

Nachſtreuen, újra hinteni, még egyszer hinteni.

Nachſtürzen, utánna rohanni vagy esni, bukni; ſchnell folgen, sebességgel utánna menni.

Nachſuchen, meg- v. felkeresni, kikeresni valamit p. o. valamelly könyvből; anhalten um etwas, valamit kérni, valamiért kéréssel folyamodni, p. o. hivatalért; Nachſuchen, das, kikeresés, fel- v. megkeresés; kérés.

Nacht, die, éj, éjtszaka, tiefe Nacht, éjtszaka, bey Nacht, éjjel, éjtszakának idején, bey anbrechender Nacht, beſetétedéskor, mitten in der Nacht, éjfélben. ſpät in die Nacht hinein, késő éjjelig, p. o. dolgozni, Tag und Nacht, éjjel nappal, die Zeit, wo die längſte Nacht iſt, télkezdet, jemanden gute Nacht wünſchen, valakinek jó éjtszakát kívánni; trop. Unwiſſenheit, homályosság, setétség, tudatlanság.

Nachtarbeit, die, éjjeli munka, éjjel dolgozás, éjtszakázás: Nachtarbeiter, der, éjtszakázó; Ausräumer heimlicher Gemächer, árnyékszéktisztító.

Nachtbecken, der, éjjeli edény: Nachtbrod, Nachtbrod eſſen, das, vatsora: Nachtdieb, der, éjjeli tolvaj.

Nachten, estveledni, éjjeledni: Nachteule, die, bagoly, die große Nachteule, fejes bagoly.

Nachtfalter, der, pille: Nachtfeuer, das, éjjeli tűz v. tüzelés: Nachtfroſt, der, éjjeli fagy.

Nachtgedanken, die, éjjeli gondolatok, éjjeli elmélkedések: Nachtgeiſt, der, késértet: Nachtgeſchirr, das, éjjeli edény: Nachtgeſpenſt, das, éjjeli ijesztő: Nachtgleiche, die, éjnapegyenlőség, ejnapegyezés.

Nachthaube, die, háló főkötő vagy fejkötő; hálósipka: Nachthäubchen, das, hálófőkötőtske: Nachthemde, das, hálóing: Nachtherberge, die, éjjeli szálás, hálás.

Nachtjagd, die, éjjeli vadászat.

Nachtkerze, die, éjjeli gyertya; eine Pflanze, tsészekürt (virág); borgyökér: Nachtkleid, das, hálóruha.

Nachtlager, das, hálóhely v. ágy, fekvőhely, fekvés; éjjeli hálás; Nachtlampe, die, éjjeli lámpa, méts: Nachtlaterne, die, éjjeli lámpás: Nachtlicht, das, éjjeli világ v. gyertya: Nachtluft, die, éjjeli szellő, levegő.

Nachtmal, das, vatsora: Nachtmotte, die, moly: Nachtmücke, die, fénybogár: Nachtmuſik, die, éjjeli muzsika: Nachtmütze, die, hálósüveg v. sipka.

Nachtrabe, der, éjjeli gém: Nachtreiſe, die, éjjeli útazás: Nachtriegel, der, éjjeli tolózár: Nachtrock, der, éjjeli köntös: Nachtruhe, die, éjjeli nyugodalom: Nachtrunde, die, éjjeli kerülés; éjjeli kerülők.

Nachts, adv. éjjel, ejtszaka.

Nachtſchatten, der, tsutsór: Nachtſcherben, der, éjjeli edény: Nachtſchmaus, der, éjjeli vendégség: Nachtſchwalbe, die, lappartyú, ketskefejő: Nachtſchwärmer, der, éjjeli kóborló v. tobzódó: Nachtſchwärmerey, die, éjjeli tobzódás: Nachtſchweiß, der, éjjeli ízzadás: Nachtſtille, die, éjjeli tsendesség: Nachtſtück, das, éjjeli tárgy rajzolatja v. képe: Nachtſtuhl, der, éjjeli árnyékszék: Nachtſtunde, die, éjjeli óra.

Nachtthau, der, éjjeli harmat: Nachttiſch, der, öltöző és vetkező asztal a' fejérszemélyeknél: Nachttopf, der, éjjeli medentze, vízellőedény.

Nachtuhr, die, éjjeli óra: Nachtviole, die, estike, estvelke: Nachtvogel, der, éjjeli madár.

Nachtwache, die, éjjeli őrállás v. vígyázás; éjjeli vígyázók vagy őrállók, strázsa; Nachtwache halten, éjjeli őrön állani, strázsán lenni: Nachtwächter, der, éjjeli őr, őrálló, őrző: Nachtwanderer, Nachtwandler, der, holdas, holdkórságos.

Nachtzeche, die, éjjeli dorbézolás v. tobzódás: Nachtzeit, die, éjjeli idő, éjtszaka.

Nächtlich, adj. éjjeli, éjtszakánkéntvaló, éjtszakái; adv. éjtszakánként, éjjelenként.

Nachtanzen, valaki után táncolni; valakit a' táncban követni.

Nachtheil, der, kár, ártalom, rövidség, hátramaradás, veszély, sérelem, jemanden Nachtheil verurſachen, kárára lenni, rövidséget okozni valakinek, Nachtheil erleiden, kárt vallani, hátramaradást szenvedni: Nachtheilig, adj. káros, ártalmas, veszedelmes; adv. károsan, kárával, kárára valakinek.

Nachthun, nachmachen, más után tsinálni valamit; nachahmen, követni valakit, hímezni.

Nachtigall, die, filemile, fülemile.

Nachtiſch, der, asztal utólja, tsemege ételek, mellyeket az ebéd végén adnak fel.

Nachtrab, der, hadvégsereg; hadzáró tsapat, a' sereg utólja, den Nachtrab bilden, machen, hadrekesztő védtsapatot tenni v. véd tsapat lenni: Nachtrabben, utánna lovagolni.

Nachtrachten, jemand. utánna igyekezni, iparkodni, törekedni; ſt. nachſtellen, leselkedni.

Nachtrag, der, Nachtragzahlung, die, pótló fizetés, pótláspénz, utóbbi hozzáadás; Ergänzung, z. B. zu einem Buche, pótlás, toldalék, hozzáadás p. o. könyvhöz, írt munkához ée: Nachtragen, vinni, hordozni valaki után; ſtatt nachzahlen, hozzáadni, pótlani; ſtatt ergänzen, kipótolni valamit, utánna pótolni; trop. ſtatt ſich rächen, kitölteni valakin boszszúját: Nachtragung, die, utánna vivés, v. hordás; hozzáadás, pótlás.

Nachtreiben, utánna hajtani a' seregnek a' marhát v. barmot.

Nachtrillern, utánna remegtetni hangal.

Nachtrinken, valaki után inni.

Nachwachſen, utánna nőni; megnőni a' többi után.

Nachwaten, utánna gázolni.

Nachwägen, ujra megmérni valamit t. i. fontal.

Nachwagen, ſich, utánna merni menni.

Nachwandeln, követni valakit a' menésben.

Nachweh, das, die Nachwehe, t. i. Schmerz nach der Geburt, maradvány fájdalom; szülés utánni fájdalom; trop. empfindliche Folgen, kedvetlen, v. szomorú következések.

Nachwehen, utánna fújni v. lengedezni.

Nachwein, der, lőre, tsiger.

Nachweiſen, eligazítni valakit valamiben, ráigazítni az útra, megmutatni, útat ée: Nachweiſung, die, el- v. ráigazítás, megmutatás.

Nachwelt, die, maradék, maradékink, a' késő nyom v. világ.

Nachwerfen, utánna hajítni, hajigálni, vetni, dobni.

Nachwinken, utánna integetni p. o. fővel, kézzel.
Nachwinter, der. tél utólja, másodszori tél.
Nachwirken, von Arzneyen, később-ben adni v. mutatni ki erejét és hathatósságát.
Nachwollen, z. B. gehen, utánna akarni menni.
Nachwuchs, der, utóbbi növés; trop. von Menschen, gyermekek, fiak, tsemeték.
Nachwunsch, der, végső kívánás.
Nachwünschen, jó kívánással ereszteni el valakit.
Nachzahlen, utánna fizetni; később-ben ráfizetni a' mi elmaradt.
Nachzählen, újra megszámlálni valamit.
Nachzeichnen, utánna rajzolni, lerajzolni róla.
Nachzerren, maga után rántani.
Nachziehen, maga után húzni; utánna költözni, v. menni p. o. lakni.
Nachzug, der, st. Nachtrab, utóljáró sereg tsapat; das Nachfolgen, utánna menés v. költözés; die Nachzügler, az utánna menő sereg, késérők.
Nacken, der, nyak, nyakszirt, den Feinden auf den Nacken sitzen, a' hátába lenni az ellenségnek, jem. Nacken beugen, valakinek a' nyakasságát megtörni.
Nackt, Nacket, Nackend, adj. mezítelen, meztelen; st. kahl, von Feldern, Hügeln, kopasz, p. o. mező, hegy, auf der nackten Erde sitzen, a' száraz földön ülni; Nackheit, die, mezítelenség, meztelenség.
Nadel, die, tő, tű; die Nähnadel, varrótű, Stecknadel, gombostő, Stricknadel, kötőtő; tr. p. sich mit der Nadel nähren, tűvel v. varrással keresni kenyeret, etwas mit der heißen Nadel nähen, imígy amúgy nyakra főre varrni valamit; von Nadelhölzern, tőformalevél, p. o. fenyőlevél: Nadelbüchse, die, tűtartó: Nadelgeld, das, tőrevaló pénz: Nadelholz, das, tőlevelű fa, p. o. a' fenyőfák; Nadelkissen, das, tűtartó vánkoska: Nadelknopf, Nadelkopf, der, tőgomb v. gombja: Nadelöhr, das, tő foka vagy lyuka: Nadelspitze, die, tőhegy v. hegye: Nadelmacher, Nadler, der, tűtsináló, tűs, tűs.
Nagel, der, an den Fingern und Zähen, köröm; von Holz oder Eisen, szeg, vasszeg: Nagelbohrer, der, szegfúró, kis fúró: Nagelbreit, adj. körömnyi; Nagelfell, das, im Auge, szemvéghályog: Nagelfest, adj. felszegezett: Nagelförmig, adj. szegszabású: Nagelgeschwür, das, körömméreg: Nagelknopf, Nagelkopf, der, Nagelkuppe, die, szegfej, a' szeg feje: Nagelmaal, das, szeg hely, a' szeg helye: Nageln, szegezni, felszegezni: Nagelneu, adj. újdonúj, újdonatúj, vadon új: Nagelprobe, die, körömmelvaló próba, p. o. a' görögdinnyén: Nagelschmied, der, szegtsináló kováts; Nagelzwang, der, a' körömtöve felszálkázása.
Nägelchen, das, an Händen und Füssen, körömötske; von Metall, szegetske, kis szeg.
Nägelein, das, statt Nelke, szegfű; Gewürz-Nägelein, statt Gewürznelke, szegfű virág, szegfű.
Nagen, rágni, lerágni róla, rágitskálni, rágódni rajta, p. o. tsontról a' húst; trop. dauernden bittern Kummer verursachen, emészteni, mardosni, martzongani, mint a' bánat, nagendes Gewissen, a' mardosó lelkiesmeret, nagende Sorgen, mardosó gond: Nagen, das, rágás, rágdozás; mardosás: Nagthier, das, rágó állat.
Nahe, adj. dem Orte nach, közelvaló, közel; näher, közelebbi, közelebblévő, der nächste, a' legközelebbi, legközelebblévő, nahe seyn, közel lenni; der Zeit nach, közellévő, közelgető; verschiedenen Verhältnissen nach, közelrölvaló, p. o. atyafi; genau, z. B. der nächste Preis, legalsó ára valaminek; adv. vom Orte, közel, nahe bey, nahe an, mellette, közel hozzá v. nála, nahe liegen, közel lenni hozzá, nahe am Wege, közel az úthoz, nahe kommen, közelítni, közel menni v. jönni; von der Zeit, közel, der Frühling ist nahe, közelget

a' tavasz; nahe verwandt ſeyn, közelrólvaló atyafiságban lenni valakivel; jem. nahe kommen, d. i. ähnlich ſeyn, valakihez hasonlítni; das geht mir nahe, azt fájlalom; jem. zu nahe treten, valakit megbántani, megsérteni; Nahen, oder ſich nahen, közelítni, közelgetni, die Zeit nahet heran, közelget az idő.

Nähe, die, közellétel, közelség, szomszédság; in der Nähe, közel, a' szomszédságban, aus der Nähe, közelről, a' szomszédságból; Nähern, adj. közelebbvaló, közelebbi; adv. közelebb, p. o. jönni v. lépni: Nähern, ſich, közelítni, közelebb menni v. jönni; ähneln, közelítni valamihez t. i. a' hasonlatosságban, hasonlítni: Näherrecht, das, a' közelebbség jussa.

Nähen, varrni: Nähen, das, varrás.

Nähkiſſen, das, varróvánkos; Nähnadel, die, varrótű; Nähramen, der, varró rámа: Nähſchule, die, varróiskola: Nähſeide, die, varróselyem: Nähterey, die, varrás; varrott dolog: Nähterinn, die, varró aszszony: Nähtiſch, der, Nähpult, varróasztal; Nähzeug, das, varró eszköz, varrnivaló matéria.

Nähren, táplálni, tartani, ſich von Fiſchen nähren, hallal élni; Wachsthum ꝛc. geben, nevelni, táplálni: Nährer, tápláló: Nährſtand, der, munkás v. míves rend.

Nahrhaft, adj. Nahrung gebend, tápláló, tápláló erejű, nahrhafte Speiſen, test tápláló ételek; trop. Nahrung, Unterhalt verſchaffend, z. B. ein nahrhaftes Gewerbe, élelmes kézi mesterség: Nahrhaftigkeit, die, táplálosság; trop. z. B. einer Stadt, élelmessége, valamelly városnak, a' hol könnyű keresni és elélni.

Nahrlos, adj. nahrungslos, nem tápláló; trop. eine nahrloſe Stadt, nehéz élelmű város, mellyben nehéz keresni és elélni; Nahrloſigkeit, die, eines Ortes, valamelly helynek szűk élelmű volta; der Zeiten, szűk élelműsége az időnek: Nahrung, die, táplálat, tápláló erő, z. B. Milch gibt viel Nahrung, a' tejben sok tápláló erő van; ſtatt Nahrungsmittel, élelem, eledel, eleség, Nahrung zu ſich nehmen, enni eledelt magához venni: keine Nahrung nehmen, semmit sem enni; trop. z. B., der Regen iſt die Nahrung für die Bäume, az eső táplálja a' fákat, Nahrung für den Geiſt, eledele a' léleknek; ſtatt Unterhalt, élelem, eleség, ſeiner Nahrung nachgehen, a) élelmét keresni; b) kenyerét keresni.

Nahrungsgeld, das, élelemre keresett pénz: Nahrungsmittel, das, élelem, tápláló eledel, eleség; die Lebensmittel, eleség, eledel; für Thiere, takarmány, eledel: bey einer Armee, tábori eleség: Nahrungsmittel, die, élelem v. kereset módja: Nahrungsſaft, der, tápláló nedv: Nahrungsſorge, die, élelem gondja; élelemrölvaló gondoskodás: Nahrungsſteuer, die, élelemre v. keresetre vetett adó: Nahrungszweig, der, kereset v. élelem módja.

Naht, die, varrás, öszvevarrás helye valaminek.

Name, der, Gen. des Namens, pl. die Namen, név, acc. nevet, nevezet, mit Namen, nér, szerént, nevén, p. o. nevezni, was haſt du für einen Namen? kinek hívnak, mi a' neved? trop. ſtatt Vorwand, z. B. unter dem Namen der Freundſchaft, a' barátság, színe v. neve alatt; in jem. Namen, d. i. an deſſen Statt, z. B. bitten, valakit más nevében kérni; das Urtheil anderer über unſern Werth, nér, hír név, ein berühmter Namen, híres név, ein guter Name, jó hír nér, nach einen Namen ſtreben, hírre névre vágymi, einen großen Namen hinterlaſſen, nagy hírt nevet hagyni maga után, ſich einen unſterblichen Namen machen, halhatatlan nevet szerezni magának.

Namenlos, adj. eig. nevetlen; trop. unausſprechlich, kimondhatatlan, hallatlan; ſtatt unberühmt, homályos, nem valami nevezetes; adv. név nélkül, nevetlenül; kimondhatatlanúl.

Namennenner, der, névnevező: Namenregiſter, das, névlajstrom; Namentlich, névszerént nevezetszerént; adv. névszerént, nevezetesen, névvel, nevezet szerént.

Namensfeſt, das, névnap, nevenapja, névnapi innep: Namenstag, der, neve napja valakinek: Namensverwandte, Namensvetter, der, egy néven lévő, hasonlónevű: Namenszug, der, névbetűvonás.

Nahmhaft, adj. anſehnlich, nevezetes, nagy, szembetűnő; einen anſehnlichen Namen habend, nevezetes, híres; adv. z. B. etwas nahmhaft machen, valamit névvel nevezni v. megnevezni, a' nevét kimondani valaminek.

Nämlich, adj. ſtatt derſelbe, dieſelbe, dasſelbe, mit dem Artik. der, die, das Nämliche, ugyan az, ugyan azon, ugyan az az; adv. tudniillik, tudnillik, ugymint.

Napf, der, mély tál, medentze.

Näpfchen, das, kis tál, tálatska.

Naphta, die, földbalzsam.

Narbe, die, sebhely, forradás: Narbe bekommen, beforradni, bévarasodni; trop. jede Vertiefung an Bäumen, Fellen ꝛc. forradás, am Obſte, bibe, tsúts: Narben, z. B. Felle, mejjeszteni a' bőrt v. kaszálni, mint a' tímárok: Narbig, adj. sebhelyes, forradásos p. o. ábrázat.

Närbchen, das, kis forradás, sebhely.

Narciſſe, die, nártzis.

Narr, der, ein Luſtigmacher, esztelenkedő, nevettető, bohókás, nevettető bolond, einen Narren machen, bohóskodni, bolondá tenni magát, zum Narren haben, valakit bolondá tenni v. bolondnak tartani; jem. der Manzel an Verſtand verräth, ostoba esztelen, bolond, eszelős, zum Narren werden, megbolondúlni, ein Narr ſeyn, bolond lenni, ein guter Narr, szegény egyűgyű ember, der arme Narr, szegény bohó; wahnſinnig, eszeveszett, őrült, elmejében megháborodott.

Närrchen, das bolondotska, kis bohó; Menſchchen, bangó: Närrinn, die, bohó aszszony vagy leány, bolond, esztelen t. i. fejérszomély: Närriſch, adj. lächerlich, nevetséges, furtsa, bohókás; ſt. wunderbar, tsudálatos; ſtatt einfältig, bolondos, esztelen, balgatag; unſinnig, wahnſinnig, bolond, örült, eszement; adv. nevetségesen, furtsán; tsudálatosan, különösen; balgatagúl, bolondosan, bolondúl, esztelenúl.

Narren, eszelősködni, bolondozni, bolondoskodni, jem. narren, bolondnak tartani valakit.

Narrengeſchwätz, Narrengewäſch, das, esztelen fetsegés: Narrenhaft, adj. bolondos, eszelős; adv. bolondúl: Narrenhaus, das, bolondok háza: Narrenkappe, die, tsörgő sapka, bolondnakvaló sapka: Narrenmäßig, adj. bolondos: Narrenpoſſe, die, bolondozás, bolondoskodás, pl. Narrenpoſſen, esztelenségek, ostobaságok: Narrenrede, die, bolond beszéd: Narrenſeil, das, z. B. jem. am Narrenſeil führen, d. i. ihn äffen, bolondítni, úsztatni valakit: Narrenſtreich, der, bolond tett, bolondság: Narrentheidung, Narrentey, die, bolondság, bolondozás, esztelen tréfa.

Narrheit, die, bolondság, esztelenség; bolond tselekedet, eine Narrheit begehen, valamelly ostobaságot v. esztelenséget követni el.

Naſchen, nyalakodni, torkosságból megkóstólni valamit: Naſchen, das, nyalakodás, torkosság: Naſchhaft, adj. torkos, nyalakodó: Naſchhaftigkeit, die, torkosság, nyalakodás: Naſchmarkt, der, tsemege piatz: Naſchmaul, das, nyalánk: Naſchwerk, das, tsemege nyalánkság.

Näſcher, der, Näſcherinn, die, nyalakodó, nyalánk: Näſcherey, die, nyalakodás; torkosság, nyalánkság.

Naſe, die, 1) ór, orr: phr. die Naſe rümpfen, fintorgatni az orrát, die Naſe hoch tragen, fenntartani v. hordani az orrát, dölyfösködni, eine feine Naſe haben, hamar észre venni valamit, jem. eine Naſe drehen, rászedni valakit, die Naſe überall hinſtecken, mindenbe belé ütni az orrát, jem. eine Naſe geben, megpiróngatni valakit; 2) alles, was eine

Aehnlichkeit mit einer Naſe, hat, orra valaminek.

Naſehorn, Nashorn, das, szarvorrú:

Naſenbein, das, orrtsont: Naſenbluten, das, orrvérfolyás: Naſengeſchwulſt, die, orrdagadás: Naſengeſchwür, das, orrfekély: Naſengewächs, das, orrnövevény, orrhúsnövés: Naſenhaare, die, orrszőr: Naſenhaut, die, orrbőre: Naſenknorpel, der, az orr portzogója: Naſenkuppe, die, orr hegy: Naſenloch, das, orrlyuk: Naſenſtüber, Naſenſchneller, der, fritska.

Naſenweis, adj. eszeskedő, okoska, orrfintorgató, ein Naſeweis ſeyn, fintorgatni az orrát: Naſeweisheit, die, orrfintorgatás, nagyralátás, tudóskaság, finnyaság.

Naß, adj. nedves, nyirkos, ázott, vizenyős, nyers, naß werden, megázni, naß machen, megnedvesítni, megáztatni; viel Feuchtigkeit habend, nedves, esős, naſſes Wetter, nedves v. esős idő, naſſer Winter, nedves tél; adv. nedvesen, nyirkosan: Naß, das, d. i. jeder Saft od. Feuchtigkeit, nedvesség, nyirkosság: Naßkalt, adj. nedves hideg p. o. idő.

Näſſe, die, nedvesség, nyirkosság: Näſſeln, Näſſe von ſich geben, nedvelni, levelni, levet adni magából: Näſſen, naß machen, megnedvesítni, nyirkosítni: Näßlich, adj. nyirkoskás, nedveskés.

Nation, die, nemzet.

National, adj. volksthümlich, nemzeti: National-Charakter, der, nemzetiség, nemzeti bélyeg, erköltsi bélyege a' nemzetnek, nemzeti tulajdonság: National-Geiſt, die, a' nemzeti gondolkozása, lelke: National-Haß, der, nemzeti gyülölség: National-Kleidung, die nemzeti öltözet: National-Schuld, die, nemzeti adósság: National-Stolz, der, nemzeti kevélység: National-Theater, das, nemzeti játékszín: National-Tracht, die, nemzeti viselet: National-Verſammlung, die, (im römiſchen Sinne) nemzeti gyülés: Nationaliſiren, a' nemzet közé felvenni, hazafisítni.

Natter, die, vipera.

Natur, die, természet; természeti tulajdonság, eine hitzige Natur, heves természet, eine ſtarke Natur haben, jó természettel bírni; das Licht der Natur, a' természet világa; die Bande der Natur, a' természet kötelei; der Lauf der Natur, a' természet rendje v. törvényje.

Naturalien, die, termeszeti dolgok v. testek: Naturalien-Cabinet, das, muzéum, termeszeti dolgok gyüjteménye.

Naturaliſation, die, hazafivá tétel: Naturaliſiren, hazafivá tenni: Naturalismus, der, természetistenités, természeti vallástartás: Naturaliſt, der, természetistenitő; természeti vallástartó.

Naturanlage, die, természeti tehetség, tálentom.

Naturbedürfniß, das, természeti szükség, a' mit a' természet megkíyán: Naturbegebenheit, die, természeti történet, természetbeli változás.

Naturell, das, indúlatalkat, természeti alkat, természeti szerkeztetés.

Naturfehler, der, természeti hiba: Naturforſcher, der, természetvizsgáló: Naturforſchung, die, természetvizsgálás.

Naturgabe, die, természeti adomány v. ajándék: Naturgemäß, adj. természet szerénti, természetszerént való; adv. természetesen, természet szerént: Naturgeſchichte, die, természeti historia: Naturgeſetz, das, természeti törvény.

Naturkenner, der, természetesmerő: Naturkenntniß, Naturkunde, die, természet esméret, a' természeti dolgok esmérete: Naturkraft, die, természet ereje, természeti erő: Naturkunde, die, természettudomány, természet tudománya.

Naturlehre, die, természet tudomány: Naturlicht, das, természet világa.

Naturmenſch, der, természeti ember; trop. együgyű ember.

Naturpflicht, die, természeti kötelesség: Natur-Philoſoph, der,

természetvizsgáló filózofus: Natur-Philoſophie, die, természetvizsgáló filozófia: Natur-Product, das, termés, termény.

Naturrecht, das, természeti törvény: Naturreich, das, természet országa: természet, az egész természet: Natur-Religion, die, természeti vallás.

Naturſpiel, das, természet' játéka: Naturtrieb, der, természeti ösztön: Naturvolk, das, vad nép.

Naturwechſel, der, der Jahreszeit, az esztendőnek négy változása; bey einer Krankheit, nyavalya fordúlás: Naturwiſſenſchaft, die, természet tudomány. Physica.

Natürlich, adj. természeti, természetes, p. o. dolog, ok; natürliche Religion, természeti vallás, egyedűl az okosságon épített vallás, natürliche Pflichten, természeti kötelességek; ein natürlicher Menſch, természeti ember, ein natürlicher Sohn, d. i. ein unehelicher, nem törvényes fiú, természeti fija valakinek; der Kunſt entgegenſetzt, természeti p. o. szín, tulajdon p. o. haja valakinek; ſt. ungekünſtelt, egyenes, nem mesterkélt, természeti p. o. elmésség; ſt. ungezwungen, nem erőltetett, könnyen menő v. eső; im Gange der Natur gegründet, természetből folyó, természetes p. o. dolog, natürlicherweiſe, természetesen; adv. természeti módon, természetesen, természet szerént: Natürlichkeit, die, természetiség.

Nebel, der, köd, der Nebel fällt, leszáll a' köd, der Nebel hat ſich gehoben, felemelkedett a' köd: Nebelicht, adj. ködhöz hasonló; Nebelig, adj. ködös, es iſt nebelig, ködös idő van, köd van: Nebelkrähe, die, varjú: Nebeln: z. B. es nebelt, köd ereszkedik, ködösödik, köd esik, ködös idő van.

Neben, praep. m. Dat. mellett, z. B. neben der Mauer, a' fal mellett; m. Acc. mellé, ſetze dich neben mir, űlj mellém; adv. mellette, p. o. lovagolni; in Comp. braucht man, mellesleg, mellesleges, mellyékes.

Nebenabſicht, die, mellesleges tzél, mellékes tzél, mellékes tzél.

Nebenader, die, mellékér.

Nebenaltar, der, mellékoltár.

Nebenamt, das, mellékhivatal.

Nebenan, praep. mellette, a' mellet.

Nebenarbeit, die, mellesleges való munka v. dolog.

Neben-Artikel, der, melléktzikkely.

Nebenaugen, die, pl. fiók szemek, a' bogarakban.

Nebenausgabe, die, mellesleges költség.

Nebenausgang, der, mellékkijárás.

Nebenbedeutung, die, mellékes jelentés, mellesleges való értelem.

Nebenbedürfniß, mellesleges szükség, mellék fogyatkozás.

Nebenbegriff, der, mellék megfogás.

Nebenbey, adv. a' mellett, mellesleg.

Nebenbetrachtung, die, mellékes vizsgálódás v. elmélkedés.

Nebenbeweis, der, mellesleges való bizonyság, mellék megmutatása valaminek.

Nebenblatt, das, melléklevél, murva.

Nebenbruder, der, felebarát.

Nebenbuhler, der, szerelembéli vetélkedő társ: Nebenbuhlerinn, die, vetélkedő társ t. i. fejérnép.

Nebending, das, mellékes dolog.

Nebeneinander, adv. egymás mellet.

Nebeneinkommen, das, Nebeneinkünfte, die, mellég jövedelem.

Nebenfarbe, die, mellékszín.

Nebenfrage, die, mellékes kérdés.

Nebengebäude, das, mellettevaló v. szomszéd épület.

Nebengedanke, der, mellékes gondolat.

Nebengeſchäft, das, mellékes foglalatosság.

Nebengewinn, der, mellégnyereség, nyerés.

Nebenglied, das, mellékes tag.

Nebengut, das, mellék jószág.

Nebenhaus, das, mellettevaló ház, szomszéd ház.

Nebenher, adv. mellette, a' mellet, mellesleg.

Nebenhin, adv. oda mellé, mellette.

Nebenhülfe, die, mellék segítség.

Nebenkammer, der, mellék v. oldal kamara.

Nebenlinie, die, mellék línea; eines Geſchlechtes, mellék ág a' nemzetségben.

Nebenmann, der, a' mellette álló valaki mellet.

Nebenmenſch, der, felebarát, embertárs.
Nebenmond, der, fiók hold.
Nebenpfeiler, der, támasz ágas.
Nebenpflicht, die, melleslegvaló kötelesség.
Nebenplanet, der, szomszéd bolygótsillag.
Nebenſache, die, melleslegvaló dolog.
Nebenſeite, die, mellékoldal.
Nebenſonne, die, fiók nap.
Nebenſpeiſe, die, tsemege.
Nebenſproſſe, der, fattyúág, ostorinda; bey Weinſtöcken, fattyú venyege.
Nebenſtraße, die, oldalút, mellékút.
Nebenſtrich, der, mellékes vonás.
Nebenſtube, die, oldalszoba, mellékszoba, bényíló szoba.
Nebenſtunde, die, üres v. pihenő óra.
Nebenthor, das, mellék kapu.
Nebenthür, die, mellettevaló ajtó, mellékajtó.
Nebentiſch, der, mellékasztal.
Nebenumſtand, der, mellékkörnyűlállás, melleslegvaló dolog.
Nebenurſache, die, melleslegvaló ok.
Nebenweg, der, oldal- v. mellékút; trop. kerűlő út.
Nebenwerk, das, mellékmunka.
Nebenwirkung, die, mellesleges ereje v. foganatja valaminek.
Nebenwort, das, mellékszó; das Adverb. határzószó, ígehatárzó.
Nebenzeichen, das, mellékjel, melleslegvaló jel.
Nebenzeit, die, üres idő, pihenő idő.
Nebenzimmer, das, oldalszoba, bényílószoba.
Nebenzweck, der, melleslegvaló tzél.
Nebenzweig, der, fattyúág.
Nebſt, praep. m. Dat. — val együtt, — vel együtt; nebſt mir, én velem együtt.
Necken, jem. ingerkedni, ellenkedni valakivel: Necken, das, ingerkedés, ellenkedés: Neckerey, die, ingerkedés, ellenkedés: Neckiſch, adj. ingerkedő.
Nectar, der, istenital, nektár.
Neffe, der, Enkel, unoka; Bruders- oder Schweſterſohn, unoka ötsém.
Neger, der, néger, szeretsen, fekete szeretsen; der Mohr, barna szeretsen: Negerhandel, der, négerekkel való kereskedés, azoknak eladása: Negerinn, die, négerné: Neger-Sclave, der, néger rabszolga: Neger-Sclavinn, die, néger rabszolgáló.
Nehmen, übh. st. angreifen, venni, fogni, p. o. valamit a' kezébe, Waffen nehmen, fegyvert fogni; iſt es wegnehmen, felvenni, elvenni p. o. pénzt az asztalról; st. erobern, z. B. eine Stadt, a' várost megvenni, Schiffe nehmen, a' hajókat, jem. beym Kopfe, d. i. gefangen nehmen, el- v. megfogni valakit, ſich kein Blatt vors Maul nehmen, szabadon beszélni, Speiſe u. Trank zu ſich nehmen, enni és inni valamit, Arzney nehmen, orvosságot venni, orvossággal élni, etwas in Beſitz nehmen, elfoglalni valamit, ſich die Freiheit nehmen, szabadságot venni magának valamire, merészleni v. bátorkodni valamit, die Flucht nehmen, elfutni, elszaladni, Abſchied nehmen, elbútsúszni, bútsút venni, ſich die Mühe nehmen, bajlódni valamivel, mit etwas fürlieb nehmen, megelégedni valamivel, ſich in acht nehmen, magára vígyázni, etwas zu Herzen nehmen, szívére venni valamit; st. auslegen, deuten, magyarázni, venni valamit így v. amúgy, etwas übel nehmen, valamit roszsz neven venni, wie nimmſt du das? hogy érted azt? übh. in einen Zuſtand verſetzt werden, z. B. überhand nehmen, elhatalmazni, erőt venni, Schaden nehmen, kárt vallani, kárnak esni benne, einen Anfang nehmen, kezdődni, elkezdődni, ein Ende nehmen, végződni, elvégződni, eine Wendung nehmen, megfordúlni, es nimmt mich Wunder, tsudálkozom rajta; Genommen, vévén, véve: im Ganzen genommen, általjában véve v. vevén a' dolgot.
Neid, der, irígység: Neider, der, Neiderinn, die, irígy, kajás: Neiden, jem. irígykedni valakire: Neidhammel, Neidhart, der, nagyon irígy: Neidiſch, adj. irígy, irígylő; adv. irígykedve, irígyen.
Neige, die, fogyta, fogyatek, das Faß geht auf die Neige, fogytán van a' hordó, ürül a' hordó, der Wein geht auf die Neige, fo-

gyatékján van a' bor v. fogytára siet a' bor; trop. ſt. Abnahme, hanyatlás; es geht mit ihm auf die Neige, nagyon hanyatlik; das Ueberbleibſel, vom Bier od. Wein, maradék; der Bodenſatz, seprő, aly t. i. a' bor v. ser sepreje.

Neigen, etwas, hajtani, görbítni valamit lefelé; meghajtani, p. o. a' fejét; ſich neigen, aus Höflichkeit, a) meghajtani magát, meghajolni; b) hanyatlani; die Sonne, das Glück neiget ſich, hanyatlik a' nap, a' szerentse, der Krieg neiget ſich zu Ende, a' háború vége felé siet v. közelget végéhez: Neigen, das, hajlás.

Neigung, die, hajlás, meghajlás, p. o. a' föld hajlása; Verbeugung, maga meghajtás; das Geneigtſeyn zu etwas, oder zu jem. hajlandóság, vonszódás, vonattatás, kedv valamihez.

Nein, adv. nem; ſt. durchaus nicht, éppen nem, teljességgel nem, semmiképpen nem; bey Verneinen, wird geantwortet, mit, nints, nintsenek, nints még, nintsenek még, nem volt, nem voltak, z. B. iſt mein Bruder da drin? odabenn van a' bátyám? nints; Sind ſie ſchon da? itt vannak már? nintsenek; der Eine ſagt ja, der Andere ſagt nein, az egyik állítja, a' masik tagadja.

Nekrolog, der, életleirója a' megholtnak.

Nelke, die, szegfű, szegfűvirág: Gewürznelke, fűszerszám, szegfű: Nelkenbraun, adj. szegfű barna: Nelkenſtock, der, egy tőszegfű, szegfűtő, szegfűbokor.

Nennbar, adj. nevezhető: Nennen, d. i. beym Namen, od. den Namen ausſprechen, nevezni, megnevezni, nevén szóllítni, ich kann ihn nicht nennen, nem tudom a' nevét, nem nevezhetem; ſich nennen, magát megnevezni; wie nennt er ſich? hogy hívják? mi a' neve? einen Namen beylegen, nevet adni valakinek, valaminek, nevezni, elnevezni; Genannt, nevezett, a' kit neveztek, der od. die ſogenannte, az úgy nevezett: Nennen, das, Nennung, die, nevezés, megnevezés, mit Namen, elnevezés: Nenner, der, nevező: Nennwort, das, névszó, nevezetszó, Nomen.

Neolog, der, Neuerer, Neulehrer, újító; Wortneuerer, szóújító, szóköltő vagy faragó: Neologie, die, újításokra vágyás.

Nerve, die, érzőín, velőrost, ín.

Nervenfieber, das, forrázó hideg, vesztő hideglelés: Nervenkrankheit, die, inak nyavalyája: Nervenlehre, die, velőrostok v. inak tudománya: Nervenſaft, der, ínnedv, velőrostnedv: Nervenſchwäche, die, inak elgyengülése: Nerven-Syſthem, das, velőrostalkat: Nervig, adj. velőrostos, inas; ſt. ſtark, izmos, erős; adv. izmosan, erősen, hathatósan.

Neſſel, die, tsalán, taube Neſſel, hólttsalán, árvatsalán: Neſſelfieber, das, Neſſelkrankheit, Neſſelſucht, die, tsalánhideg v. hideglelés: Neſſelgarn, das, patyolatfonál: Neſſeltuch, das, tsalánpatyolat.

Neſt, das, fészek; egy fészek tojás v. madár fiak; ein elendes Haus, Wohnung, fészek, tanya, lakás, hajlék; Bett, alom: fekvés, fészek, hálóhely; Neſtchen, das, fészetske: Neſtey, das, palizsna, polozsna.

Neſtel, die, fűző szíj, kötő szíj: Neſtelwurm, der, Kellerwurm, galandféreg.

Neſtlüchlein, das, fészekfentő, utóljára költ tsirke.

Neſtler, der ſt. Riemer, szíjjártó.

Neſtraupe, die, telelő hernyó.

Neſttaube, die, űlő v. kotló galamb.

Nett, adj. tsínos, ékes, takaros, tiszta; adv. tsínosán, takarosan, ékesen, tisztán: Nettigkeit, die, tsínosság, ékesség, díszesség, takarosság, tisztaság.

Netto, adj, (b. Kaufleuten,) rein, nach Abzug, tiszta p. o. nyereség, jövedelem, oder ſt. genau, szorosan vett; adv, tisztán, éppen, p. o. das Buch koſtet netto 10 Gulden, ez a' könyv éppen tíz forintba került.

Netz, das, háló, zum Fiſchen, halászháló, ein Netz ſtricken, hálót kötni, auswerfen, kivetni a' hálót; zum Vogelfangen, háló, ein Netz ſtellen, hálót vetni, in das

felé, auf und nieder, fel 's alá: in Compos. wird gewöhnlich le beygefügt, z. B. Niederbeugen, Niederbiegen, lehajtani, legörbítni; trop. lenyomni, megalázni: Niederbeugend, adj. terhes, súlyos.

Niederbrennen, leégetni, leégni:

Niederbücken, lehajolni, lehajlani: Niederbücken, das, lehajlás.

Niederdrucken, lenyomni; elnyomni.

Niederfahren, lefelé menni, v. jönni kotsin: Niederfahrt, die, lemenetel, lejövetel.

Niederfallen, leesni, auf die Knie niederfallen, térdre esni: Niederfallen, das, leesés.—

Niederfliegen, lerepülni.

Niedergang, der, z. B. der Sonne, lemenetel, naplemenetel, elnyúgvás.

Niedergehen, lemenni; trop. z. B. wie ein Vorhang, lejárni statt untergehen, lemenni, elenyészni, mint a' nap, elsüllyedni.

Niedergeschlagen, adj. eig. földhözvert, levert, elnehezedett; trop. statt unglücklich, levert, szerentsétlen; muthlos, eltsüggedt, szomurú: adv. eltsüggedve, szomorúan: Niedergeschlagenheit, die, eltsüggedés, tsüggedtség.

Niederhalten, letartani.

Niederhangen, lefüggeni: lefeléfüggeni, lelógni; Niederhangend, adj. lefüggő.

Niederhauen, levágni, megölni.

Niederhocken, Niederklauern, leguggolni, lekutzorodni.

Niederklappen, leereszteni, p. o. asztal szarnyát.

Niederknien, letérdepelni, térdre esni.

Niederkommen, lebetegedni, gyermekágyba esni, szülni: Niederkunft, die, lebetegedés, szülés.

Niederlage, die, die der Feind erlitten, megverettetése, t. i. az ellenségnek, eine gänzliche Niederlage, öszvetörettetés, végveszély; Magazin, tárbólt, portékatárház, magazín; trop. ein Schlupfwinkel, für liederliches Gesindel, semmirekellő emberek tanyája.

Niederland, das, lapályos föld; környék v. tartomány; die Niederlande, pl. Belgyiom, Belgiom; Niederländer, der, Belga: Niederländisch, adj. Belgiomi.

Niederlassen, leereszteni, lebotsátni valamit; sich niederlassen, d. i. sich niedersetzen, leülni, von Wolken, leereszkedni, leszállani, einen Wohnort wählen, valahol megtelepedni, t. i. lakásképpen;

Nachlassung, die, leeresztés, lebotsátás; d. i. Colonie, újülés, gyarmat, újtelepedés, megtelepedés.

Niederlegen, letenni valamit, p. o. földre; ein Amt, letenni hivatalát, lemondani a' hivatalról; die Waffen, letenni v. *lerakni* a' fegyvert; in Verwahrung geben, z. B. Geld bey jem. letenni valakinél, v. valaki gondviselése alá bízni p. o. pénzt: sich niederlegen, d. i. zu Bette gehen, lefeküdni, aludni menni: Niederlegung die, letevés.

Niederliegen, feküdni, alatta feküdni: megdűlni, a' földön feküdni, mint a' kövér v. záporeső által levert gabona.

Niedermachen, statt herunter lassen, leereszteni p. o. ablak fedezőt v. ablakkárpitot; statt niederhauen, levágni p. o. kardal valakit; morden, megölni.

Niedermetzeln, levágni, felkontzolni, lekaszabolni t. i. kardal: Niedermetzelung, die, lekontzolás.

Niederreißen, lerántani a' földre, leszakasztani, lerángatni, leszaggatni; ein Haus, lerontani, ledönteni.

Niederreiten, lovaglás közben eltapodtatni, elgázoltatni.

Niedersäbeln, kardal levágni.

Niederschlag, der in der *Musik*, leütés: in der Chemie, szálladék, üllepedtség, ülledék: Niederschlagen, eig. leütni, letsapni p. o. a' földre; die Augen niederschlagen, hirtelen lenézni, a' földre kapni a' szemeit; eine Hutkrempe niederschlagen, leereszteni a' kalapot v. a' kalap karimáját; in der Chemie, leüllepitni, a' fenekére szállítni; statt mildern, (von Arzneymitteln) enyhítni, oszlatni p. o. a' forrásságot; trop. vereiteln, z. B. jem. Hoffnung niederschlagen, semmivé tenni, lerontani, p. o. valaki reményi-

reménységét; traurig, muthlos machen, elkedvetlenítni, megszomorítni valakit.
Niederſchlucken, lenyelni.
Niederſchreiben, leírni: Niederſchreibung, die, leírása valaminek.
Niederſehen, lenézni.
Niederſenken, leereszteni, lébotsátni, p. o. valamit a' mélységbe: Niederſenkung, die, leeresztés, lebotsátás.
Niederſetzen, letenni p. o. valami terhet; ſich niederſetzen, leülni; anordnen, rendelni: Niederſetzen, das, Niederſetzung, die, letevés.
Niederſinken, lesülyedni.
Niederſtämmig, adj. rövid derekú, alatsony törzsökű, p. o. fa.
Niederſtechen, leszúrni, ledőfni, agyonszúrni, agyondöfni: Niederſtechung, die, leszúrás, ledöfés, agyondöfés.
Niederſteigen, lemenni p. o. pintzébe.
Niederſtoßen, letaszítni; ſtatt niederſtechen, agyondöfni vagy szúrni, keresztülütni.
Niederſtürzen, lebuktatni; mit ſeyn, lerohanni, nyakrafőre lebukni, mint az ember, zu jemanden Füßen niederſtürzen, valaki lábaihoz esni v. rogyni.
Niedertauchen, belémártani; ſich niedertauchen, lebukni t. i. a' vízbe.
Niederträchtig, adj. trop. alatsonylelkű, tökéletlen, adv. alatsonylelkűleg, tökéletlenül: Niederträchtigkeit, die, alatsonylelkűség, tökéletlenség; eine niederträchtige Handlung, otsmány tselekedet.
Niedertreten, letapodni; die Schuhe niedertreten, félrenyomni a' saru v. tzipő sarkát.
Niederwärts, adv. lefelé, aláfelé.
Niederwerfen, levetni, lehajítni, jemanden auf die Erde niederwerfen, valakit földhöz tsapni, ſich ins Gras niederwerfen, a' fűben leheveredni, ſich auf die Knie vor jemanden niederwerfen, valaki előtt térdre esni: Niederwerfung, die, levetés.
Niederziehen, lehúzni, levonni.
Niedlich, adj. zierlich, ékes, díszes, jeles; takaros; adv. ékesen, díszesen, takarosan: Niedlichkeit, die, díszesség, takarosság.
Niedrig, adj. nicht hoch, alatsony, nem magas; trop. von Tönen, mély, alsó p. o. hang; vom Preiſe, tsekély, p. o. ár; der Würde, dem Stande nach, alatsony sorsú; der Denkungsart nach, alatsony, nemtelen p. o. gondolkozás; der Redensart nach, z. B. ein niedriger Ausdruck, alatsony kifejezés: Niedriger, Compar. adj. dem Orte nach, alatsonyabb; der Ordnung nach, alábbvaló; dem Stande nach, alábbvaló; adv. z. B. niedriger liegen, alantabb feküdni; niedrig ſtehen, lentebb lenni vagy állani.
Niedrigkeit, die, der Lage nach, alatsony fekvés, alatsonyság; der Macht, dem Anſehen nach, alatsonyság, alatsony sors; der Denkungsart, alatsony gondolkozás; der Preiſe, tsekély ár; des Waſſers, a' víz tsekély volta.
Niedrigung, die, alatsonyítás; niedrige Gegend, lapály, róna föld.
Niemals, adv. sohasem, sohase, nem soha; Niemals mehr, többé sohasem, soha többé nem.
Niemand, pron. pers. für kein Mann, d. i. kein Menſch, im Gegenſatze des „Jemand", senki se, senki sem, Niemandes, senkié sem: Niemanden, sekinek sem, senkit sem: Niemandsfreund, der, senkinek se barátja, emberkerülő.
Niere, die, vese.
Nierenbeſchwerung, die, vesefájás: Nierenbraten, der, vesepetsenye: Nierenfett, das, vesezsír: Nierenfieber, das, vesehideglelés: Nierenförmig, adj. veseformájú: Nierengries, der, vesekő, vesefövény: Nierenkrankheit, die, vesenyavalya: Nierenſchmerz, der, vesefájás, vesefájdalom: Nierenſchnittchen, die, Poſſeſen, rántott zsemlye, t. i. tojásba vagdalt vesébe, velőbe, ée. mártott 's úgy zsírba rántott zsemlye:
Nierenſtein, der, vesekő: im thieriſchen Körper, vesében lévő kő: Nierenweh, das, vesefájás: Nierentalg, der, veschájj v. zsír.

Nieſeln, orrából beszéllni.
Nieſekraut, das, prüszszentőfü, náthafü, tetüfü: Nieſemittel, das, prüszszentő: Nieſepulver, das, prüszszentőpor: Nieſewurz, die, hünyor, prüszszentőgyökér: Nieſen, prüszszenteni: Nieſen, das, prüszszentés.
Nießbrauch, der, haszonvétel, használás, haszonrafordítás.
Niet, das, szegetske, tzövekszeg.
Niete, die, semmi, semmi sors, üres sors, a' lotteriában.
Nieten, meg-v. öszveszegezni.
Nietnagel, der, körömházszálka, körömház felszálkázása.
Nil, der, Nílus vize: Nilpferd, das, víziló.
Nimmer, adv. soha sem, soha se, soha nem; ſtatt nicht mehr, nem többé, soha többé nem, már nem: Nimmermehr, soha sem többé, soha többé nem, sohasem már; als Verneinung, sehasem, semmiképpen nem: Nimmerſatt, der, telhetetlen; Kropfgans, gödény.
Nippen, szürtsölni, szüritskélni.
Nirgend, nirgends, adv. seholsem, sehol se vagy sem, ſonſt nirgends, egyébütt nem, sohol se másutt; er iſt nirgends, sehol nints, nirgends in der Welt, sehol a' világon nem, vagy nints: Nirgendshin, sehová sem, nem sohová: Nirgendswo, sohol sem, nem sehol, nem sohol.
Niſche, die, fülke, vakablak.
Niſſe, die, serke.
Niſten, fészkelni, fészket rakni. Niſten, das, fészekrakás.
Nix, der, die, Nixe, Waſſergeiſt, vízibába, vízikésértet.
Noch, adv. még: noch nicht, még nem, nem még; noch keiner, még egy sem, még senki sem; noch dazu, még pedig, 's még a' mi több; ſtatt außer dem, azon kívül még; ſtatt auch, még is, hát még, p. o. nevetsz? — ſt. eine Weile, még, egy kevéssé, z. B. warte noch! várj egy kevéssé, várakozz még; weder — noch, sem — sem, se nem — se nem.
Nochmalig, adj. megújított, másodszori, még egyszeri, viszontvaló.
Nochmals, adv. még egyszer, ismét, újolag, újra.
Nonne, die, apátza: Nonnenkloſter, das, apátzaklastrom: Nonnenleben, das, apátzaélet: Nonnenzelle, die, apátza szoba.
Nord, der, éjszak: éjszaki tájjék.
Norden, der, éjszak; gegen Norden, éjszakra, éjszakfelé, aus Norden, éjszakról, ejszakfelöl: Nordenbreite, die, éjszaki szélesség: Nordkaper, der, eine Art Wallfiſch, orka delfín.
Nordiſch, adj. éjszaki.
Nordland, das, éjszaki föld vagy tartomány: Nordländer, der, éjszaki vagy éjszakföldi lakos.
Nordlicht, das, ejszaki veresség, éjszakhajnal; éjszakfény: Nordluft, die, ejszaki szelló.
Nordoſt, der, éjszakkeletközi tartomány vagy tájjék; Nordöſtlich, adj. éjszaknapkeleti, éjszaknapkeletközi: Nordoſtwind, der, éjszaknapkeletközi szél.
Nordpol, der, éjszaksark, éjszakiföldsárk.
Nordſee, die, éjszaki tenger, német tenger.
Nordſeite, die, éjszaki rész vagy oldal.
Nordſtern, der, éjszaki tsillag, éjszaki sarktsillag.
Nordwärts, adv. éjszakfelé.
Nordweſt, der, d. i. die Gegend gegen Norden, éjszaknyúgotközi tájék, éjszaknapnyúgoti köz, gegen Nordweſten, éjszaknapnyúgoti közre: Nordweſtlich, adj. éjszaknapnyúgotközi: Nordweſtwind, der, éjszaknyúgoti szél: Nordwind, der, éjszaki szél.
Nördlich, adj. éjszaki, éjszakra fekvő; adv. éjszakra, éjszakfelé.
Nößel, das, ein halbes Maaß, ittze, egy ittze; ein halbes Nößel, d. i. Seitel, meszely, egy meszely.
Normal-Schule, Muſterſchule, die, normális iskola.
Notarius, der, Notárius, jegyző, jegyzőtiszt: Notariat, das, notáriusi hivatal.
Note, die, ſtatt Anmerkung, jegyzés; kurze Rechnung, számadó jegyzés; in der Muſik, kóta, in Noten ſetzen, kótára tenni, lekótázni p. o. az éneket, aus

Noten ſpielen, kótából vagy kótáról játszani, ſingen, énekelni; eines Geſandten követségi jegyzés vagy levél.

Notenbuch, das, kótáskönyv: Notendruck, der, kótanyomtatás: Notendrucker, der, kótanyomtató: Notendruckerey, die, kótanyomtatómühely: Notenpapier, das, kótapapiros, kótának való papiros: Notenſchreiber, der, kótairó.

Noth, adj. szükséges, Noth haben, szükségének lenni rá, es war nicht noth, nem volt szükséges.

Noth, die, ſtatt Mühe, veszödtség, baj, fáradtságos munka v. dolog, Noth verurſachen, valakinek bajt okozni vagy tsinálni, Noth mit jemanden haben, bajának lenni valakivel, veszödni; zur Noth, mit genauer Noth, alig, nyomorúságosan; aus Noth etwas thun, szükségből v. szorúltságból valamit tenni; jemanden aus der Noth helfen, segítni valakin szorúltságban, kisegítni valakit; aus Noth, kéntelenségből; es thut Noth, szükséges; ohne Noth, szükségtelenül, híjában, zur Noth, szükségbül; allgemeine Noth, közönséges inség: in Noth gerathen, inségbe jutni, in der äußerſten Noth ſeyn, végső inségre jutni; nagy szorúltságban lenni; ſtatt Gefahr, veszedelem, vész, es iſt Noth da, veszedelembe forgunk, körülöttünk a' vész, die ſchwere Noth, nehéz nyavalya, nyavalyatörés.

Nothanker, der, nagy vasmatska, veszedelem idejére való vasmatska: Nothharbeit, die, szükségbeli munka, kéntelen munka.

Nothdringen, nur in Partic. nothgedrungen, üblich, kényszerittetvén.

Nothdürftig, adj. szük, nyomorúságos, alig elegendő; ſtatt arm, szegény, nyomorúlt; adv. alig, nehezen, nyomorúságosan; nothdürftig leben, szegényül élni: Nothdürftigkeit, die, szülkölködés: Nothdurft, die, Nothwendigkeit, fogyatkozás, szükség, zur Nothdurft, szükségből; ſtatt Dürftigkeit, szorúltság: Lebensbedürfniße, szükséges élelem v. táplálat; ſeine Nothdurft verrichten, természeti szükségét tenni, magát kiürítni.

Nothherbe, der, törvényes örökös, szükségesképpen való örökös.

Nothfall, der, kéntelenség, szükség, im äußerſten Nothfalle, legnagyobb szükség idején, utólsó szükségben, ha a' szükség úgy kívánja.

Nothhelfer, der, szükségben segítő, kisegítő: Nothhelferinn, die, kisegítő, t. i. aszszony, leány: Nothhülfe, die, szükségbeli segedelem.

Nothleidend, adj. unglücklich, szükségben szenvedő; arm, szegény, nyomorult.

Nothjahr, das, szük esztendő.

Nothlüge, die, kéntelenségbeli hazugság.

Nothmaſt, der, veszélybeli árbotzfa.

Nothpfennig, der, utólsó szükségre tartogatott pénz.

Nothſache, die, kéntelenségbőlvaló dolog.

Nothſchuß, der, veszedelem jelentő lövés.

Nothſtall, der, tsigázó kaloda, p. o. a' lónak, melly a' patkolást v. érvágást ki nem állja.

Nothſtand, der, szorúltság, szorúlt v. nyomorúlt állapot.

Nothtaufe, die, bábakeresztelés.

Nothwehr, die, életvédés, életmentés v. oltalom.

Nothwendig, adj. szükséges, szükségesen megkivántató, szükségesképpen való, adv. szükségesképpen, szükségesen: Nothwendigkeit, die, szükségesség, jemanden in die Noth ſetzen, valakit kényszerítni, kéntelen lenni.

Nothwerk, das, szorúltságból tett munka, szorúltságmunka.

Nothzucht, die, erőszaktétel t. i. fejérszemélyen: Nothzüchtigen, erőszakot tenni, t. i. fejérszemélyen, erőszakkal megparáznítni: Nothzüchtigung, die, erőszaktétel, erőszakos megszeplősítés.

November, der, Sz. András hava, szélhónap, November.

Novitiat, das, béavatottság: Noviz, der, fiatal barát.

Nu, ſtatt Nun, ſehe Nun, — im Nu, in einem Nu, d. i. in einem Augenblick, tüsténi, egy pillantat alatt, egy pillantatban; I nu, er mag gehen, én nem bánom, menjen.

Nüchtern, adj. éhgyomorral lévő, imett, émett, étlen, éhgyomrú, mit nüchternem Magen, éhgyomorral; nüchterner Speichel, éhnyál; ſtatt abgeſchmackt, ízetlen; nicht betrunken, józan, kijózanodott; wieder nüchtern werden, kijózanodni; daher trop. ſt. mäßig, d. i. den Leidenſchaften nicht ergeben, józan, minden indulatoskodástól üres, v. nem haborítatott: Nüchternheit, die, étlenség, imettség, éh gyomor; Abgeſchmackheit, ízetlenség; Enthaltſamkeit vom Saufen, kijózanodás, kijózanodottság; Mäßigkeit, die, józanság.

Nudel, die, metélt, laska, metélt tészta, abgeſchmalzene Nudeln, mátsik, Bandelnudel, szabógallér: Gänſe zum Stopfen, lúdtömő galuska: Nudelſuppe, die, metéltleves, laskaleves: Nudelteig, der, metéltnekvaló tészta.

Nüffeln, orrából beszéllni.

Null, adj. null und nichtig, semmi se, null und nichtig machen, semmivé tenni, erklären, valamit megsemmisítni: Nulle, die, semmi v. tzifra, az Arábiai számok között az 0.

Numer, Nummer, die, Zahl, szám; ſtatt Merkmaal, jegy, jel, jelű jóságú, z. B. Wein von Nummer eins, első jóságú v. legjobb bor: Numeriren, d. i. Zahlen ausſprechen, számlálni, meg- v. felszámlálni; mit Zahlen bezeichnen, számokkal megjegyezni, számbavenni és számokat írni rá: Nummer, das, die, Numeration, számlálás.

Nun, adv. most, már most, már, nun erſt, tsak most, most már, még tsak most; demnach, a' szerént, tehát; allein aber, z. B. nun ſage mir doch, ugyan de mond meg: aber, de, z. B. wie nun, wenn er käme? de, hát ha eljönne? — nun aber, hát pedig, úgy de; nun? d. i. was? nohát, hát? nun! wie befinden Sie ſich? hát! hogy van az Úr! Nunmehr, most már: Nunmehrig, adj. mostani.

Nur, adv. tsak, nicht nur, — ſondern auch, nemtsak — hanem; wenn nur, tsak hogy: ſo bald nur, mihelyt, mihelyest, wenn nur, bártsak, ſo oft nur, valahányszor.

Nuß, die, dió, welſche Nuß, dió, Haſelnuß, mogyoró: trop. eine harte Nuß, nehéz vagy bajos dolog: Nußbaum, der, diófa: Nußbäumen, adj. diófából való, diófa: Nußbeißer, Nußhäher, Nußhacker, der, Nußkrähe die, magtörő holló: Nußfarbe, die, diófaszín: Nußfarben, Nußfarbig, adj. diófaszínű: Nußgarten, der, diófás kert: Nußknacker, der, mogyorótörő, diótörő: Nußlaub, das, diófalomb vagy levelek: Nußöhl, das, dióolaj: Nußſchale, die, dióhéj: Nußwald, der, Nußwäldchen, das, diófa erdő, diófás erdő.

Nüßchen, das, diótska, kis dió.

Nutz, adj. ſtatt nützlich, hasznos, haſznavehető, das iſt nichts nutz, ez haſznavehetetlen, ez semmire való: Nutzanwendung, die, haszonrafordítás, haszonvétel: Nutzbar, adj. hasznos, használó, használható, használatos: Nutzbarkeit, die, hasznosság, haſznavehetőség, haszonvétel: Nutzen, der, haszon, haszonvétel; hasznosság, Nutzen haben, ziehen aus etwas, hasznát venni valamiből; ſtatt Gewinn, nyereség; ſt. Ertrag, jövedelem, haszon: Nutzen, nützen, hasznos lenni, használni: Nutzen gewähren, hasznot tenni, használni, hasznot hajtani: jemanden nutzen, valakinek haſznára lenni; ſtatt Gebrauch machen, valaminek hasznát venni, valamit haszonra fordítni.

Nutzlos, adj. haszontalan, haſznavehetetlen; adv. haszon nélkül, haszontalanúl, hijában.

Nutznießung, die, Nießgebrauch, der, haszonvétel, (maga v. más jószágának haszonvétele v. használása).

Nutzung, die, haszonvétel, haszon, jövedelem.

Nützlich, adj. hasznos, használható; ſtatt heilſam, használatos, előmeneteles, jemanden nützlich ſeyn, használára lenni valakinek, használni; adv. hasznosan, ſeine Zeit nützlich anwenden, haszonra fordítni idejét; Nützlichkeit, die, hasznosság, haszon.

Nymphe, die (Mithologie) nimfa, des Meeres, tengeri nimfa, Néreisz; eines Berges, hegyi nimfa; eines Waldes, (der Eichen), erdei nimfa; Fluſſes, vízi nimfa, Náisz; eine liederliche Dirne, buja fejérszemély: Puppe eines Inſectes, púpa, báb, bogárbáb.

O.

O! Interj. óh! ah! O! wie groß das iſt! óh melly nagy! ejnye be nagy! O! welch ein Glück! óh melly nagy szerentse! o wehe! óh jaj! o nein! óh nem, semmiképpen nem! a ja! óh igenis, úgy van! — im bittenden Tone, o! daß — o, wenn — óh ugyan! óh bártsak.

Ob, I. praepos. ſtatt über, felette, ob ſeinem Haupte, a' feje felett, ob uns, felettünk; 2. Conj. bey einer Ungewißheit, ha — é, valyon — é, ha valyon — é, ich weiß nicht, ob er kommen wird? nem tudom, ha eljön é, v. ha valyon el jön é? — Bisweilen wird das ob im erſten Fragſatze nicht beſonders überſetzt. — Obgleich, obſchon, jóllehet, ámbár; als ob, gleich als ob, mintha; ob nicht, valyon nem; ob etwa, talám, ha talám. 3. als adv. ſt. oben, feljebb, z. B. obbemeldet, feljebb említett v. nevezett; ob auch, ha szinte is, ha mindjárt.

Obacht, die, gond, gondosság, gondoskodás, etwas in Obacht nehmen, valamire rávígyázni, Obacht nehmen, rávígyázni, gondot viselni valamire, ſich in Obacht nehmen, magára vígyázni, gieb Obacht, vígyázz.

Obdach, das, fedél, házfedél; ſt. Herberge, szállás, jem. Obdach geben, valakinek szállást adni, valakit szállásra befogadni.

Obelisk der, tsuts v. pompaoszlop.

Oben, adv. fenn, felül, felyűl, ganz oben, legfelyűl, von oben, felülről, von oben herab, felyűlről le, von oben bis unten, felyűlről kezdve le az allyáig, tetőtől fogva allyig, oben darauf, felyűl rá, oben drein, azonfelyűl; azon kívül, oben hin, imígyamúgy, elhányvavetve; trop. ſtatt vorher, oda fenn, feljebb, z. B. was ich oben erwähnt ꝛc. habe, a' mit feljebb említettem, mondtam, írtam. Oben auf, felyűl reá, felyűl rajta; oben aufſchütten, felyűl reá tölteni; oben auf ſchwimmen, felyűl rajta úszni: oben darauf, z. B. Erde ſchütten, földet hányni reá, t. i. még azon felyűl: oben ſtehen, felyűl lenni v. állani.

Ober, fő, felső: Ober-Admiral, der, tengeri fővezér; Oberamt, das, főtisztség, főhivatal; főkormányozás: Oberamtmann, der, főtiszt, főtisztviselő: Ober-Appellations-Gericht, das, fő itélőszék v. törvényszék, mellyhez lehet folyamodni; Oberarm, der, felsőkarszárny: Ober-Aufſeher, der, überhaupt, főgondviselő, fővígyázó, főügyelő, főfelvígyázó; in einer Provinz, főgondviselő tiszt; Oberaufſicht, die, főgondviselés, főfelvígyázás, főügyelés.

Oberbauamt, das, épitő főtisztség: Oberbefehl, der, im Kriege, hadi főkormány; Oberbefehlshaber, der, überhaupt, főigazgató, főkormányozó; beſonders im Kriege, hadi fővezér, hadi főkormányozó.

Oberbein, das, Ueberbein, tsontormó.

Oberbergamt, das, főbányahivatal: Oberbergmeiſter, der, főbányamester, főbányász: Oberbergrath, der, főbányásztanátsos.

Oberbett, das, dunyha.

Obercommando, das, fővezérség, fővezéri hatalom; Ober-Conſiſtorium, das, egyházi főtanáts:

Obere, der, die, das, felső, a' felső; trop. der Würde, dem Anſehen nach, felső, felsőbb, feljebbvaló, első, elsőbb.

Obereigenthum, das, főbirtok.

Obereinnehmer, der, unter zweyen, első adó v. vámszedő; unter mehreren, főadószedő, fővámos.
Oberfläche, die, szín, felsőszín, külső színe valaminek, felső lap, terület: Oberflächlich, adj. trop. nicht gründlich, színlett, felezett, tsekély, p. o. tudományú ember; adv. felezve, tsekélyen, színelve, imígyamúgy, elhányvavetve.
Oberförster, Oberforſtmeiſter, der, főerdőmester.
Oberfuß, der, Fußwurzel, die, lábfej.
Obergericht, das, főitélőszék, főtörvényszék.
Obergeſpan, der, főispány t. i. valamelly Vármegyében.
Obergewalt, die, főhatalom, felsőhatalom.
Oberhalb, adv. m. Genit. - n. felyűl, - an, - en, on felyűl, Oberhalb der Stadt, a' városon felyűl, a' város felett.
Oberhand, die, kézfej; ſt. Macht, Gewalt, főbb erő v. hatalom, hatalmasabbság, erősebbség, felyűlhaladás; Vorzug vor andern, elsőség t. i. jobb kéz felől, p. o. az űlésben, ée.
Oberhaupt, das, fő, felső, hatalmasság, feje p. o. a' népnek, fejedelem.
Oberhauptmann, der, a' főkapitány.
Oberhaus, das, in England, felső ház, t. i. a' Nagy - Britanniai országgyűlésen.
Oberhaut, die, felsőbőr: Oberhäutchen, das, felső hártya.
Oberhemd, das, felső ing.
Oberherr, der, főúr, úr, ura másnak, másoknak: ſtatt Landesherr, fejedelem: Oberherrlich, Oberherrſchaftlich, adj. uraságí: Oberherrſchaft, die, főuraság, főhatalom, fejedelemség.
Oberhofjägermeiſter, der, udvari fővadászmester: Oberhofmarſchall, der, fő udvarnok: Oberhofmeiſter, der, fő udvarmester; Oberhofprediger, der, udvari főpap v. főpredikátor.
Oberjägermeiſter, der, fővadászmester.
Oberkämmerer, der, főkintsmester: Oberkammerherr, der, fő kamarás úr.
Oberkellner, der, főkultsár.
Oberkirchenrath, der, egyházi főtanáts.
Oberkleid, das, felöltő, felső köntös.
Oberkoch, der, főszakátsmester: Oberküchenmeiſter, der, fő konyhamester.
Oberland, das, felföld; hegy allya: Oberländer, der, felföldi lakos: Oberländiſch, adj. felföldi; adv. felföldi módon.
Oberlefze, die, felső ajak.
Oberlehnsherr, der, adózó jószág ura.
Oberleib, der, felső testrész, derék.
Oberlieutenant, der, főhadnagy.
Oberoffizier, der, főtiszt.
Oberpoſtamt, das, főpostahivatal: Oberpoſtmeiſter, der, főpostamester.
Oberpräſident, der, főelölűlő, főprezidens.
Oberprieſter, der, főpap.
Oberrentmeiſter, der, főszámtartó.
Oberrichter, der, főbíró: Oberrinde, die, kéreg.
Oberrock, der, felsőköntös.
Oberrübe, die, karalábé.
Oberſchale, die, felsőtsésze.
Oberſchenkel, der, ágyéktő v. töve.
Oberſchlächtig, adj. felyűltsapó p. o. malom.
Oberſchwelle, die, felső küszöb.
Oberſegel, der, felső vitorla.
Oberſitz, der, felső v. fő űlés, első űlés.
Oberſte, (der, die, das), adj. dem Orte nach, legfőbb, legfelsőbb; dem Range nach, legfőbb, legelső, die Oberſten, a' legfőbbek, legelsők: Oberſte, der, überhaupt, a' fő, legelső, a' legfőbb; beym Militär, bey den Römern, hadnagy, bey der Reiterey, lovasság hadnagya; bey uns, főkapitány, ezredes kapitány, obester.
Oberſtallmeiſter, der, fólovászmester.
Oberſtelle, die, főhely, felső hely; főrang, főtisztség.
Oberſt-Lieutenant, der, zászlós Főhadnagy, Oberslajdinánt: Oberſtwachtmeiſter, der, főstrázsamester, t. i. lovasságnál.
Oberſtock, der, Oberſtockwerk, das, felső emelet, felső szobarend: Oberſtube, die, felső szoba: Oberſtheil, der, felső rész.
Oberungarn, felső magyarország.

Obervormund, der, fógyámolatya, fótútor.
Obervorſteher, der, fögondviselő.
Oberwähnt, adj. feljebb említett.
Oberwärts, adv. felfelé.
Oberwelt, die, a' világ, a' felső világ, ez a' föld.
Oberzählt, adj. a' feljebb előadott.
Oberzahn, der, felső fog.
Obgedacht, obgemeldet, obgenannt, adj. a' feljebb nevezett.
Obgleich, obſchön, obwohl, Conj. jóllehet, ámbár, ámbár is, noha, noha is, ha szinte - is.
Obhut, die, vígyázat valamire, vígyázás, gondviselés.
Obig, adj. a' feljebbvaló, a' feljebbi, feljebb említett, a' fennelőhozott v. mondott.
Object, das Gegenſtand, tárgy.
Oblate, die, beim heil. Abendmal, ostya: Oblatenbäcker, der, ostyasütő,
Obliegen, einer Sache, ráadni magát, szorgalmatosan fáradozni valamiben, neki feküdni a' munkának; d. i. verpflichtet ſeyn, kötelesnek lenni. kötelezetni valamire: Obliegenheit, die, kötelesség.
Obligat, adj. in der Muſik, főhangú, főhangos, valami főhangra kötött.
Obligation, die, d. i. Verbindlichkeit, tartozás, lekötelezettség; d. i. Schuldſchein, adósságlevél.
Obligiren, verbinden, lekötelezni
Obmann, der, közbíró.
Obrigkeit, die, ein Vorgeſetzter, felsőségi személy, törvény tanátsos, felsőség; felső hatalmasság, törvény tanáts; einer Stadt, város tanátsa: Obrigkeitlich, adj. felsőségi, tanátsbéli; adv. a' felsőség v. tanáts rendelése v. akaratja szerént.
Obſchweben, felette lebegni: Obſchwebend, adj. felette lebegő; jelenlévő.
Obſervations = Armee. Obſervations = Corps, Obſervationstruppen, Obſervationsflotte, die, szemmeltartó tábor, sereg, hajósereg.
Obſervatorium, das, tsillagvizsgáló torony.
Obſicht, die, rávígyázás, gond, rávígyázat.
Obſiegen, győzni: Obſieger, der, győzödelmes.
Obſorge, die, gondolkodás, gondosság: Obſorgen, gondoskodni valami felől.
Obſt, das, gyümölts, ſpätes Obſt, késői gyümölts, frühreifes Obſt, korányérő, eleinérő gyümölts; unreifes Obſt, éretlen gyümölts; Obſt abnehmen, gyümöltsöt szedni, leszedni; das Obſt aufbewahren, eltenni a' gyümöltsöt p. o. télire, állanivaló gyümöltsöt tenni el.
Obſtbaum, der, gyümöltsfa: Obſtbehältniß, das, gyümöltstartó p. o. kamara: Obſtbringend, adj. gyümöltshozó v. termő.
Obſteſſig, der, gyümöltsetzet.
Obſtfleck, der, gyümöltslévpetsét, petsét a' ruhában, mellyet gyümölts leve okozott: Obſtfreund, der, Obſtfreundinn, die, gyümöltskedvelló: Obſtfrucht, die, gyümölts.
Obſtgarten, der, gyümöltsös kert.
Obſthandel, der, gyümöltsárúlás, gyümöltskereskedés v. árosság: Obſthändler, der, gyümöltsárúló, gyümöltsáros; Obſthändlerinn, die, gyümöltsárúló aszszony vagy leány: Obſthüther, der, gyümöltsőrző.
Obſtjahr, das, gyümöltstermő bőesztendő, gyümöltsös esztendő.
Obſtkammer, die, gyümöltskamara: Obſtkrämmer, der, gyümöltsáros.
Obſtmarkt, der, gyümöltspiatz; der Verkauf, gyümöltsárúlás.
Obſtmoſt, der, gyümöltsmust.
Obſtreich, adj. gyümöltsös, bőgyümölts termő: Obſtſchale, die, gyümöltshéjj: Obſttragend, adj. gyümöltstermő: Obſtwein, der, gyümöltsbor.
Obſter, Obſthüther, der, gyümöltspásztor, gyümöltsőrző.
Obſtler, der, Obſtlerinn, die, gyümöltsáros, férj v. aszszony.
Obwalten, bevorſtehen, közelgetni; vorhanden ſeyn, jelen lenni, bey obwaltenden Umſtänden, így lévén a' dolog, illyen környülállások között; dabey ſeyn, fenn forogni, z. B. dein eigener Vortheil waltet hierbey ob, tulajdon javad forog fenn.

Obwohl, obgleich, Conj. jóllehet, ámbár, noha, ha szinte is.

Ocean, der, nagy tenger, tágas v. széles tenger.

Ocher, der, Berggelb, értzmész: Ochergelb, adj. értzrozsdaszínű.

Ochs, der, ökör, ein junger Ochs, tinó, tulok, fiatal tulok, ein wilder Ochs, a' vad ökör, szilaj ökör; Sprichwort, da ſtehen die Ochſen am Berge, d. i. die Sache will nicht fort, most már se té se tova; trop. als Schimpfwort, ökör, ostoba.

Ochſenauge, das, ökörszem: Ochſenbauer, der, ökrös paraszt: Ochſenbürger, der, ökrös polgár: Ochſenblut, das, ökörvér: Ochſendumm, adj. ostoba, ökör: Ochſenfell, das, ökörbór: Ochſenfleiſch, das, ökörhús, marhahús: Ochſengalle, die, ökörepe.

Ochſenhandel, der, ökrökkel kereskedés, sőregyüjtés: Ochſenhändler, der, marhakereskedő, sőregyüjtő: Ochſenhaut, die, ökörbór: Ochſenhirt, der, ökörpásztor, ökrész, gulyás; Ochſenhorn: das, ökörszarv: Ochſenhuf, der, ökörköröm: Ochſenjoch, das, ökörjárom: Ochſenjunge, der, ökrészbojtár: Ochſenkalb, das, ökörborjú: Ochſenknecht, der, béres, ökrész: Ochſenkopf, der, ökörfő; als Schimpfwort, ostoba, buta.

Ochſenleder, das, kikészített, ökörbór: Ochſenmarkt, der, ökörvásár; der Verkauf, ökörvásárlás: Ochſenſchwanz, der, ökörfark: Ochſenſtall, der, ököristálló: Ochſentreiber, der, ökörhajtó: Ochſenvieh, das, ökörmarha: Ochſenziemer, der, bikatsök, bikatsökkorbáts: Ochſenzunge, die, ökörnyelv.

Octav, adj. in Octav, nyoltzad, nyoltzadrész: Octavband, der, nyoltzadkötet: Octavblatt, das, nyoltzadlevél: Octavformat das nyoltzadrét.

Octave, die, in der Muſik, nyoltzadhang, nyoltzadfogás.

Octav-Seite, die, nyoltzadlap.

October, der, Mindszenthava, szürethónap, Októher.

Oculiren, Bäume, oltani p. o. fákat; Pocken, oltani v. béoltani a' himlőt: Oculiren, das, oltás, béoltás: Oculiſt, der, szemorvos.

Ode, die, dal, lantos dal, oda: Odendichter, der, dalköltő.

Oede, adj. puszta, sivatag, öde Orte, pusztaságok, etwas öde machen, valamit elpusztítni: Oede, die, pusztaság, sivatagság.

Oder, Conj. vagy; entweder, — oder, vagy — vagy.

Ofen, eine Stadt, Buda.

Ofen, der, zum Erwärmen, kementze, kályha; zum Backen, sütőkementze; zum Schmelzen, olvasztókementze, huta: Ofenblaſe, die, kályhába tsinált üst: Ofengabel, die, fütővilla, piszkafa: Ofenheizer, der, kályha v. kementzefütő: Ofenherd, der, kementze eleje, tüzelő a' kementze előtt: Ofenkachel, die, kályha, tsempe: Ofenkrücke, die, szénvonó: Ofenloch, das, kementzeszáj: Ofenröhre, die, kementzetső: Ofenthür, die, kementzeajtó, előte.

Oefchen, das, kályhátska, kementzétske.

Offen, adj. nyilt, nyitvalévő, p. o. ajtó, szem, ein offener Mund, tátott száj, ein offener Brief, petsételetlen levél, offenes Feld, szabad térség v. mező, die offene See, sík tenger; mit offenen Armen empfangen, örömmel fogadni; in verſchiedenen engern Bedeutung, z. B. die Erde iſt noch nicht offen, nem ment még ki a' föld fagya; trop. ſtatt unbefeſtigt, z. B. Stadt, fedetlen, dugatlan, kerítetlen, p. o. város; ein offenes Amt, megüresült hivatal; eine offene Tafel halten, a) nézó sokaság láttára ebédelni; b) kitkit szabadon az asztalhoz v. ebédhez ereszteni; einen offenen Laden haben, szabadon árúlni; ein offener Kopf, nagy ész, könnyen fogó elme, jó eszű v. nagy tehetségű férjfiú; ſtatt offenherzig, nyiltszívű, eine offene Miene, tettetés nélkül való ábrázat, ein offener Menſch, egyenes ember; adv. offenherzig, nyílt szívvel, egyenesen, szabadon.

Offenbar, adj. nyilvánvaló, nyilvánságos; adv. nyilván, világosan, nyilvánságosan: Offenbaren, kinyilatkoztatni, felfedezni; theolog. ki — v. megjelenteni: Offenbarung, die, kinyilatkoztatás, kijelentés; das Geoffenbarte, kijelentett dolog, kijelentés.

Offenherzig, adj. nyiltszívű, nyilvánvaló, egyenes; adv. nyilt szívvel, egyenesen; von reden, ſchreiben, nyilt szívvel v. egyenesen beszélni, írni: Offenherzigkeit, die, nyiltszívűség, egyenesség.

Oeffentlich, adj. d. i. nicht geheim, nyilvánvaló, közönséges helyen való; d. i. allen gemein, köz, közönséges, p. o. vendégfogadó; den Staat betreffend, közönséges, auf öffentliche Koſten, közönséges költségen, ein öffentliches Amt, közönséges v. köz hivatal; adv. nyilván, közönségesen: Oeffentlichkeit, die, köz volta, közönséges volta valaminek, nyilvánság.

Oeffnen, kinyitni, p. o. az ajtót, den Feinden das Thor öffnen, felnyitni az ellenségnek a' kaput, eine Ader öffnen, eret megnyitni, eret vágni, einen Brief öffnen, felbontani, felszakasztani a' levelet; ſich öffnen, von der Erde, megnyílni, die Blume öffnet ſich, a' virág kinyílik; trop. den Schmeichlern die Ohren öffnen, megnyitni füleit a' hízelkedőknek, hallgatni a' hízelkedőkre; jemanden ſein Herz öffnen, felfedezni szívét valaki előtt; jemanden die Augen öffnen, felnyitni valakinek a' szemeit, felfedezni előtte a' mit nem tudott és nem értett: Oeffnung, die, fel-ki-v. megnyitás; ſt. Lücke, Loch, hézag, lyuk, szelelő lyuk; ſtatt Ritze, Spalte, hasadás, hasadék, nyilás; ſtatt Mündung, víztorkolat, egy víznek más vízbevaló szakadása v. ömlődése; szája valaminek, p. o. a' hordó szája; Oeffnung des Leibes, rendszeréntvaló hasmenés, hasürülés, keine Oeffnung haben, hasszorúlásban lenni.

Oft, adv. gyakran, gyakorta, sokszor, sok ízben; ſehr oft, igen gyakran, wie oft, hányszor, ſo oft, valahányszor, ſo oft, als — a) annyiszor, a' mennyiszer, b) valahányszor, valamikor; auch mit Verb. frequent. läßt ſich oft geben, z. B. oft gehen, járogatni, oft leſen, olvasgatni: Oftmalig, adj. gyakori, gyakortavaló, sokszori, több ízbéli: Oftmals, adv. sokszor, gyakran, sok v. több ízben.

Oefter, adj. gyakori, sokszori, többszöri; adv. több ízben, gyakran, gyakorta, többször; am, zum öfterſten, igen gyakran.

Oh! oder O! Interj. óh!

Oheim, der Vatersbruder, valaki atyának férjfi testvére, nagybátya; Mutterbruder, valaki annyának férjfi testvére, nagybáttya, mein Oheim, nagybátyám, bátyám.

Oheime, die, ſtatt Muhme, atyának vagy anyának fejérszemély testvére, köz néne, meine Oheime, a' néném.

Oehl, das, pl. die Oehle, olaj: Oehlbaum, der, olajfa: Oehlbäumen, olajfából való: Oehlbeere, die, olajbogyó: Oehlbrüſen, Oehlhefen, die, olajtörköly.

Oehlen, megolajozni, olajozni: Oehlerndte, die, olajszüret: Oehlfarbe, die, olajszín; zum Anſtreichen, olajos festék: Oehlfarben, adj. olajszínű: Oehlfaß, das, olajos hordó: Oehlflaſche, die, olajos palatzk; vagy üveg, olajos edény: Oehlflecken, der, olajpetsét a' ruhában.

Oehlgefäß, das, olajos edény: Oehlgeruch, der, olajszag: Oehlgeſchmack, olajíz; Oehlhandel, der, olajárosság, olajjal kereskedés: Oehlhändler, der, olajáros.

Oehlicht, adj. olajhoz hasonló, mint az olaj: Oehlig, adj. olajos; adv. olajosan: Oehlkelter, die, olajsajtó, olajütő prés: Oehlkrug, der, olajos korsó: Oehlkuchen, der, olajos pogátsa: Oehllampe, die, olajlámpa, olajméts: Oehlleſe, die, olajszüret.

Oehlmaler, der, olajbafestő, olajos festékkel festő: Oehlmalerey, die, olajfestés: Oehlmühle,

die, olajkölyű, olajütő malom: Oehlmüller, der, olajütő, olaj ütő mester.

Oehlpreſſe, die, olajsajtó: Oehlreich, ajd. olajos, olajjal bővelkedő: Oehlſalbe, die, olajkenet: Oehlſchläger, der, olajütő: Oehlſtein, der, olajkölyű: Oehlung, die, olajkenet: Oehlzweig, der, olajág.

Ohm, die, oder Ahm, ein Maaß flüſſiger Dinge, akó, veder.

Ohne, praepos. mit Acc. nélkül, z. B. ohne Hoffnung, reménység nélkül, ohne Verzug, haladék nélkül, ohne Unterſchied, különbség nélkül; öfters wird ohne durch Adject. Adv. und Verba ausgedrückt, z. B. ohne Scham und Scheu, szemtelenül, ohne Unterlaß, szakadatlanul, folyvást, ein Baum ohne Blätter, leveletlen fa, ohne Kinder, gyermektelen, ohne Spaß, tréfa nélkül; ohne — zu — a' nélkül hogy, hanemha, hatsak, ich that es ohne zu wiſſen, warum, megtselekedtem, a' nélkül, hogy tudtám vólna, miért tselekszem; ſtatt außer, kívül, ohne Zweifel, kétség kívül.

Ohne dem, ohne dieß, d. i. außer dem, azonkívül, a' nélkül is, úgy is, egyébaránt is: Ohnehin, a' nélkül is, különben is: Ohnerachtet, jóllehet, ámbár: Ohngeachtet, noha, nem nézvén, hogy — Ohngefähr, mintegy, körülbelől, Ohnlängſt, nem régen.

Ohnmacht, die, ſt. Schwäche, gyengeség, erőtlenség, tehetetlenség, ájulás, elájulás, in Ohnmacht fallen, elájulni.

Ohnmächtig, adj. ſchwach, tehetetlen, elerőtlenedett; ohne Bewußtſeyn, ájult, elájult, ohnmächtig werden, elájulni, ájulásba esni.

Ohr, das, fül; die Ohren ſpitzen, fülelni, ins Ohr ſagen, fülébe súgni valakinek, die Ohren gellen, tseng a' fül; trop. u. prov. jemanden hinter die Ohren ſchlagen, valakit nyakon ütni, pofon tsapni; bis über die Ohren in Schulden ſtecken, fülig adós lenni, ſich auf das Ohr legen, lefeküdni, die Ohren hängen, húsúlni, szomorkodni, tauben Ohren predigen, siketnek prédikálni, thue deine Ohren auf, figyelmezz, hallgass, alles iſt Ohr, minden figyelmez.

Ohreule, die, füles bagoly: Ohrfeige, die, pofontsapás, artzúltsapás; trop. tsapás, kárvallás: Ohrfinger, der, kisujj: Ohrlappen, der, fülkaréj, fülkarima: Ohrläppchen, das, fülgomba: Ohrlöffel, der, fülvájó: Ohrring, der, fülönfüggő karika v. gyűrű: Ohrtrommel, die, füldob, a' fül dobja: Ohrwurm, der, fülbemászó, fülemász.

Ohrenbeichte, die, fülbegyónás: Ohrenbläſer, der, béſúgó, árulkodó, fülbeſúgó: Ohrenbläſerey, die, fülbeſúgás, árulkodás: Ohrenbrauſen, das, fülzúgás: Ohrgehenk, das fülönfüggő, fülfüggő. Ohrgeſchwür, das, fülkelevény: Ohrkitzel, der, fültsiklandás: Ohrklingen, das, fültsengés: Ohrenknorpel, der, fülportzogó: Ohrenſchmalz, das, fülsár, fülmotsok: Ohrenſchmerz, der, fülfájás: Ohrzeuge, der, füllel hallott tanú; Ohrenzwang, der, fülfájás.

Oehrchen, das, fületske.

Oehr, das, d. i. Griff am Gefäße, fül, fogó, fogaték: Oeffnung, z. B. einer Nadel, a' tő foka, v. varró tő lyuka.

Oekonom, der, eig. gazdaságűző, gazdálkodó, gazda; trop. ein ſparſamer Menſch, jó gazda, takarékos gazda: Oekonomie, die, Haushaltung, gazdálkodás, gazdaság; Sparſamkeit, takarékosság: Oekonomiſch, adj. gazdálkodó, gazdasági, gazdaságbeli; trop. takarékos, gazdaságos; adv. gazdálkodva; takarékosan.

Olive, die, olajfabogyó, olajbogyó: Olivenfarbe, die, olajbogyószín: Olivenfarbig, adj. olajbogyószínű.

Onanie, die, vétkes tsiklándozás, önnönszeplősítés.

Oper, die, énekes játék, opera: Operette, die, rövid énekes játék: Operiſt, der, énekes játszó; Operiſtinn, die, énekes játszó aszszony v. leány, énekes játszoné.

Opernbichter, der, operaszerző: Opernhaus, das, operaház játékszin.

Opfer, das, áldozat, zur Sühne, engesztelő áldozat, ein Opfer bringen, áldozni; ein Opferthier, áldoznivaló barom, áldozat; trop. áldozat, dem Vaterlande große Opfer bringen, nagy áldozatokat tenni a' hazának: Opferaltar, der, áldozó oltár: Opferbecher, der, áldozó kehely: Opferbeil das, áldozó bárd: Opferblut, das, áldozatvér.

Opferer, der, áldozó.

Opfergebrauch, der, áldozati szokás: Opfergefäß, Opfergeschier, das, áldozó edény: Opfergeld, das, áldozatpénz: Opferkasten, der, oltáripersely, adakozó persely v. láda: Opfermahlzeit, die, áldozatkori vendégség: Opfermesser, das, áldozó kés, oltári kés.

Opfern, áldozni; meg- v. feláldozni valamit; trop. jemanden etwas darbringen, weihen, valakinek valamit szentelni: Opfern, das, áldozás, megáldozás; trop. szentelés.

Opferpriester, der, áldozó pap: Opferrauch, der, az áldozat füstje: Opferschale, die, áldozó tsésze: Opferschlächter, der, áldozatölő pap: Opferschmaus, der, áldozatkori vendégség: Opferstock, der, áldozat pénzre kitett persely v. tőke: Opfertag, der, áldozó nap: Opferthier, das, áldozatra való barom: Opfertisch, der, áldozó asztal: Opfertod, der, feláldozott élet: Ordnung, die, áldozás: Opferwein, der, áldozatbor.

Opium, das, álomhozó mákolaj, altató mákszesz.

Orange, die, (oranzs) narants: Orangenbaum, der, narantsfa: Orangenblüthe, die, narantsvirág: Orangenfarbe, die, narantsszín: Orangenfarben, Orangenfarbig, adj. narantsszínű: Orangenfrucht, die, narants: Orangerie, die, (oranzserí) narantsos t. i. kert v. hely, narants- és tzitromfákkal beültetett v. bérakott hely.

Orbil, der, Schulthyrann, kegyetlen oskolai tanító.

Orcan, der, dühös forgószél.

Orchester, das, der Ort für die ausübenden Musiker, muzsikakar, éneklőkar; der Verein der Tonkünstler, muzsikáló v. éneklő társaság.

Orden, der, rend, szerzet; statt Ordenszeichen, valami rendnek jele, einen Orden bekommen, rendjelet nyerni, a' rendtagjai közzé felvétetni; einen Orden tragen, rendjelet hordozni.

Ordensband, das, rendpántlika, rendtzímer: Ordensbruder, der, z. B. in einen Kloster, szerzettag, valamelly szerzet tagja: Ordensdame, die, rend tagja t. i. aszszonyság: Ordensfest, das, a' rend innepe.

Ordensgebrauch, der, valamelly rendnekbévett szokása: Ordensgeistliche, der, szerzetes pap: Ordens-General, der, rend feje: Ordensgesetz, das, rend törvénye: Ordenskleid, das, szerzetbeli öltözet: Ordenskreuz, das, rend keresztje: Ordensleute, die, pl. szerzetesek: Ordensmann, der, szerzetes, szerzettag: Ordensmeister, der, rendmester, valamelly vitézi rendnek mestere.

Ordensperson, die, szerzetbeli személy: Ordensregel, die, szerzetrendtartás, valamelly rendnek v. szerzetnek regulái vagy rendtartásai: Ordensritter, der, rendvitéze, valamelly rendnek vitéze: Ordensschwester, die, apátza: Ordensstifter, der, szerzetkezdő v. felállító: Ordenszeichen, das, a' rendnek vagy szerzetnek jele, v. tzímere, vitézi rendtzímer.

Ordentlich, adj. überhaupt der Ordnung gemäß, rendes, rendbeszedett, jó rendben lévő: Ordnung liebend, rendtartó, rendszerető, pontos, p. o. fizető; besonders a) im moralischen Sinne, ein ordentlicher Mensch, rendhez szokott ember, ein ordentliches Leben führen, rendesen élni; b) gesetzmäßig, törvényes p. o. felsőség, ordentliche Einkünfte, rendes, rendszeréntvaló jövedelem; c) gut, tüchtig, jó he-

lyes, illendő; adv. rendben, rendbeszedve, rendesen, rendszerént; szorosan; pontosan; rendesen, mértékletesen, p. o. élni; valósággal, valóban; er verjüngt ſich ordentlich, valóban egészen megifjodik; feyerlich, illendően, annak rendje és módja szerént, er begeht ſeinen Geburtstag ordentlich, annak rendje szerént megtartja a' születése napját.

Ordnen, rendelni, elrendelni, rendbe szedni, p. o. valamelly könyvtárt; trop. z. B. die Theile einer Rede ordnen, a' beszéd részeit elrendelni, etwas künſtlich ordnen, valamit mesterségesen elintézni: Ordnen, das, elrendelés, elintézés, rendbeszedés: Ordner, der, elrendelő, elintéző.

Ordnung die, rend, elrakás, etwas in Ordnung bringen, valamit rendbe szedni v. hozni, nach der Ordnung, rendel, an wem iſt die Ordnung, kinn van a' sor? ki következik? — ſeine Sachen in Ordnung halten, rendben tartani dolgait; ſtatt ſorgfältige Beobachtung der Lebensregeln, rendtartás, bévett rend; ſonſtige Vorſchriften, z. B. bey Soldaten ſtrenge Ordnung halten, szoros fenyítékben tartani a' katonaságot, keine Ordnung halten, semmi rendet v. fenyítéket nem tartani: Ordnungszahl, die, rendelőszám.

Ordonanz, die, Dienſtwache, parantsolatváró őr, parantsőr.

Ordre, die, d. i. Befehl, parantsolat; ſtatt Vorſchrift, rendelés, auf jemands Ordre, valakinek rendelésére.

Organ, das, d. i. Werkzeug, mívszer, míveszköz; ſt. Sinnswerkzeug, érzékszer, érzékeszköz, das Organ des Geſichts, das Auge, a' látás érzékszere a' szem.

Orgel, die, orgona: Orgelbau, der, orgonakészítés: Orgelbauer, der, orgonatsináló: Orgelchor, der, orgonakar: Orgeln, orgonálni, orgonán játszani: Orgelpfeife, die, orgonasíp: Orgelſpieler, der, Organiſt, orgonista, orgonajátszó.

Orient, der, napkelet: Orientaliſch, adj. napkeleti.

Orientiren, ſich, elintézni magát, eligazodni valamin.

Original, das, eredet, eredettség, eredeti p. o. írás, kép: Originell, adj. eredeti, különös.

Orkan, der, dühösködő forgószél.

Ort, der, hely, an allen Orten, mindenütt, minden helyen, von allen Orten, mindenünnen, von Orte zu Orte, helyről helyre, helyekről helyekre; beſonders a) in Büchern, Schriften, hely; b) bewohnte Plätze, hely, falu, város, helység; c) eine Perſon, z. B. etwas höheren Orts melden, d. i. dem Fürſten, der Obrigkeit, valamit felsőbb helyen v. a' felsőségnél bejelenteni, ich meines Orts, részemről; ſtatt vierter Theil, negyedrész, negyedrésze valaminek, z. B. es koſtet 5 Gulden, und einen Ort, 5 for. és egy negyedrész (15 xr.) az árra; ſtatt Spitze, Schärfe, hegy él; ſtatt Eck, szeglet: ſtatt das Aeußerſte, legszélső része valaminek: Ortband, das, am Degen, kardhüvelyormó: Ortbeſchreibung, die, helyleírás: Ortbret, das, nyoszolyaoldal, a' nyoszolyának két oldaldeszkája: Ortkenntniß, die, helyek v. helységek és városok esmérete: Ortſchaft, die, Dorf, Flecken, helység, falu: Ortſitz, der, szélső hajlék, v. lakhely.

Ortsgulden, der, egy negyedrész forint: Ortthaler, der, egy negyedrész tallér.

Oertlich, adj. helybeli: Oertchen, helyetske, kis hely.

Orthodox, adj. rechtgläubig, ekklézsiahitű; adv. az ekklézsiahittel megegyezőleg: Orthodoxe, der, ekklézsiahitű; Orthodoxie, die, bévett hitforma.

Orthographie, die, írásmód, helyesírásmód: Orthographiſch, adj. helyesírási; helyesírásbeli; adv. helyesen írva.

Oſt, Oſten, der, napkelet, napkeleti tájék; aus Oſten, napkeletről; napkeletfelől; gegen Oſten, napkelet felé, napkeletre: Oſt-Indien, napkeleti India: Oſtſee, die, napkeleti tenger, Bálti tenger; Oſtnordoſtwind, der, keletészakkeleti szél: Oſt-

ſüdoſtwind, der, keletdélkeleti szél; Oſtſüdwind, der, keletdélközi szél: Oſtwärts, adv. keletre, napkeletfelé: Oſtwind, der, napkeleti szél.

Oeſtlich, adj. napkeleti, keleti; adv. napkeletre, keletre, keletfelé.

Oſterabend, der, húsvét szombatja; estvéje: Oſterblume, die, húsvéti virág; leány kökörtsín: Oſterdienſtag, der, húsvét keddje: Oſterey, das, húsvéti tojás: Oſterfeyer, die, húsvét innepe: Oſterfeyertag, der, húsvét napja: Oſterfeſt, das. Oſtern, húsvét innepe: Oſterfladen, der, húsvéti lepény: Oſterkuchen, der, húsvéti lepény: Oſterlamm, das, húsvéti bárány: Oſtermeſſe, die, húsvéti nagyvásár p. o. Lipsziában: Oſtermonat, der, Sz. György hava: Oſtermontag, der, húsvét hétfője: Oſterſonntag, der, húsvét vasárnapja v. első napja: Oſtertag, der, húsvét napja: Oſterwoche, die, húsvét hete: Oſterzeit, die, húsvét ideje.

Oeſterlich, adj. húsvéti.

Oeſterreich, Ausztria: Oeſterreicher, der, Ausztriai lakos, ember, polgár: Oeſterreichiſch, adj. Ausztriai.

Otter, die, vipera, kendermagos kígyó, kurta kígyó, parlag kígyó: Otterngalle, die, kurtakígyóepe, viperaepe: Ottergezücht, das, viperafaj: trop. in der Bibel, gonosz emberek: Ottergift, das, viperaméreg.

Ottomaniſch, Osmaniſch, török, törökországi: die ottomaniſche Pforte, a' Fényes Porta, a' Török Tsászár Udvara; a' Török Birodalom.

Ouvertür, die, Eröffnungsſtück, kezdő muzsikadarab, bémenetel.

Oval, adj. tojásdad, tojásszabású: Oval, das, tojásforma.

O weh! O! jaj! jaj! jaj!

P.

Paar, das, pár, egy pár p. o. lábbeli, gatya; ein Paar ſchöne Brüder, szép két testvér; Paar u. Paar, párjával; zu Paaren treiben, b. i. a) zum Gehorſam bringen, rántzbaszedni, megfenyítni, b) beſiegen, meggyőzni, hatalmat venni rajta; ein Ehepaar, házas pár; ſt. wenige etliche, adjective genommen, egynéhány, kevés, kevesen, egykét, nur auf ein paar Worte, kérem egynéhány szóra.

Paaren, egyesítni, párosítni; ſich paaren, d. i. ſich vereinigen, párosodni, egyesülni, oder ſich begatten, párzani: Paaren, das, párosítás, egyesülés; párosodás, párzás.

Paarweiſe, adj. páronként, párjával, párosával: Pärchen, das, párotska.

Pacht, der, Pact, Vertrag, kötés; Pachtcontract, árenda, árendakötés, oder das Pachten, árendálás, kiárendálás, etwas in Pacht nehmen, kivenni valamit árendába, kiárendálni, in Pacht geben, árendába adni, in Pacht haben, árendába bírni p. o. valamelly jószágot; ſt. Pachtgeld, árendapénz vagy bér, den Pacht bezahlen, lefizetni az árendabérét.

Pachtanſchlag, der, árenda meghatározása, megbetsülése: Pachtbauer, der, árendás paraszt; Pachtbrief, der, árendakötés levele v. egyességlevele, írásban

Pacht-Contract, der, árendakötés.

Pachten, árendálni, kiárendálni, árendába fogadni: Pachten, das, árendálás, árenda: Pachter, der; Pächter, árendás, árendáló.

Pachtgeld, das, árendapénz v. bér, árenda: Pachtgut, das, árendás jószág: Pachtherr, der, kiárendáló birtokos; árendás jószág ura: Pachtinhaber, der, kiárendáló, árendás: Pachtjahr, das, az árenda ideje, árenda esztendő.

Pachtluſtig, adj. árendálni kívánó; Pachtmühle, die, arendás malom: Pachtung, die, kiárendálás: Pachtweiſe, adj. z. B. ein Gut in Pacht haben, árendában bírni valami jószágot: Pachtzeit, die, az árenda ideje: Pachtzins, der, árendabér, árenda.

Pack, der, tsomó, nyaláb, iszák, ein Pack Briefe, egy tsomó le-

vél, mit Sack und Pack ausziehen, mindenestől kiköltözni; st. Reisebündel, Last, bútyor, podgyász, tereh; trop. liederliches Gesindel, gaznép.

Packen, st. anfassen, erősen megfogni, megmarkolni; einpacken, bérakni, elrakni p. o. könyveket a' tékába, Waaren auf einen Wagen packen, felrakni a' portékát a' szekérre; sich packen, takarodni, tisztúlni, packe dich! takarodj lódulj: Packer, der, rakodó, felrakó, felrakodó, tsomóba kötöző: Packesel, der, iszákos vagy terehhordó szamár; trop. terehhordó t. i. ember.

Packet, das, kis tsomó, tzomótska, öszvekötött tsomótska: Packetboot, das, postahajó t. i. a' tengeren: Packetchen, das, kis pakétotska.

Packhaus, das, rakodó ház: Packhof, der, rakodó udvar, lerakodó tsűr, berakodó tárhely: Packknecht, der, im Kriege, katona szolga: Packleinwand, die, iszákvászon, kötöző v. takaró vászon, boriték vászon: Packnadel, die, iszákvarrótő, nyalábvarrótő.

Packpapier, das, takaró vastag papiros: boríték papiros: Packpferd, das, terehhordó ló: Packriemen, der, iszákfűző szíj: Packsattel, der, iszák nyereg: Packträger, der, terehhordó, hátaló: Packtuch, das, boriték v. nyalábtakaró vászon: Packung, die, rakodás: Packwagen, der, terehhordó szekér, portékás szekér.

Päckchen, Päckel, Päcktchen, das, tsomótska, iszákotska.

Pädagog, der, nevelő: Pädagogik, die, nevelés mestersége, nevelés: Pädagogisch, adj. nevelési, pädagogische Schriften, nevelésre tartozó könyvek.

Padde, die, Kröte, béka.

Paff, puff, puffanás.

Pagat, der, pagát, egyes tarók a' tarokkártya közt.

Page, der, (pázse) úrfiinas, főrendű emberek mellett szolgáló nemes úrfi: Pagendienst, der, nemes úrfi szolgálatja a' fejedelem körűl.

Pagode, die, bálványtemplom.

Pair, der, ország nagyja Frantziaországban és Angliában.

Palast, (Pallast,) der, palota, pompa v. pompás épűlet.

Palatin, der, Nádorispány, Palatinus; Pelzkragen der Frauenzimmer, nyakprém: Palatinal, adj. nádorispányi, palatinusi.

Palette, die, Farbenscheibe, festéktányér.

Palisade, Pallisade, die, palánk.

Pallasch, der, pallos.

Palliativ, das, Fristmittel, simító eszköz.

Palm, der, Palme, die, Palmbaum, pálmafa; d. i. Knospen an den Weinstöcken, szőlőreszszó binbó, szőlőhajtás; Blüthenknospe an Weiden, Haseln, barka a' fűzfán, mogyorófán: Palmwald, Palmenwald, der, pálmafaerdő: Palmenöhl, das, pálmafaolaj: Palmensect, der, kanárszigeti édes bor: Palmsonntag, der, virágvasárnap: Palmweide, die, pálma fűz: Palmwein, der, pálmagyümölts bor: Palmwoche, Charwoche, die, nagyhét, húsvételőttvaló hét: Palmzweig, der, pálmaág.

Pamphlet, das, Flugblatt, irомány.

Pandore, die, kobozlant

Panier, Banier, das, főzászló.

Pantschen, potsolni a' vízben.

Pantaleon, das, pantaleon muzsika.

Pantalon, die, gatyanadrág.

Panther, der, das Pantherthier, párdútz: Pantherstein, der, pardútzkő.

Pantoffel, der, tzipő, paputs; prov. unter dem Pantoffel stehen, a' feleség hatalma alatt lenni, a' tzipőtől függeni: Pantoffelbaum, der, Korbbaum, parafa, dugókérgű tserfa: Pantoffelholz, das, dugófa v. kéreg, parafahéjj: Pantoffelmacher, der, Pantöffler, tzipővarga, v. varró: Pantoffelschuh, der, paputs.

Pantomime, die, Mienenspiel, némabeszéd mutogatás által; als Schauspiel, némajáték, némanéző játek: Pantomimenspieler, Pantomimist, der, némaszinjátszó, ábrándozó: Pantomimisch, adj. némajáték; adv. mutogatás által, mutogatva, ábrándozva.

Panzer, der, pántzél, einen Pan-

zer anlegen, pántzélba öltözni, der einen Panzer trägt, pántzélos: Panzerhemde, das, pántzéling: Panzerkette, die, pántzéllántz: Panzerreiter, der, pántzélos lovagló: Panzerthier, das, pántzélosállat, Armadill: Panzern, felpántzélozni.

Papa, der, (papá) atya.

Papagey, der, papagáj, publikán.

Papier, das, papiros; ein Bogen, ein Buchpapier, egy árkos, egy kontz papiros, etw. zu Papier bringen, valamit papirosra felírni v. feltenni; ſt. Schrift, pl. Schriften, írások: iem. Papiere verſiegeln laſſen, valakinek az írásait elpetsételtetni: Papierblume, die, imola tsűkülló: Papierchen, das, kis papiros, tzédula, papirosotska: Papieren, adj. papirosbólvaló, papiros: Papiergeld, das, papirospénz, bankótzédula: Papierhandel, der, papirosárosság, papirossalvaló kereskedés: Papierhändler, der, papirosáros, papiroskereskedő: Papierlaus, die, kopogó termesz: Papiermacher, der, papiroskészítő, papirostsináló, t. i. mesterember: Papiermühle, die, papirosmalom: Papieröhl, das, papirosolaj: Papierſcheere, die, papirosolló, papirosnyírő olló: Papierſchnitzchen, das, papirosdarab: Papierſtaude, die, papirosfa, papiroshéjjú fa.

Papiſt der, Papiſtinn, die, pápista: Papiſtiſch, adj. pápista.

Papillon, der, pillangó.

Pappe, die, d. i. Brey, pép: liszteskása; tsiríz: Pappen, adj. vastagpapiros, vastagpapirosbólvaló: Pappen, d. i. mit Brey füttern, pépet tömni a' szájába, péppel tartani; kleiſtern, tsirízelni, ragasztani; Pappe zuſammenfügen, vastagpapirost ragasztani öszve; pépet enni: Pappedeckel, der, vastagpapiros, táblapapiros.

Pappel, die, a) Pappelkraut, Malon, zilíz, mályva; b) Pappelbaum, der, nyárfa: Pappelöhl, das, nyárfaolaj: Pappelroſe, die, rózsazilíz, mályva rózsa: Pappelwald, der, nyárfaerdő.

Papſt, der, pl. Päpſte, pápa: Papſtkrone, die, pápakorona: Papſtmütze, die, pápasüveg: Papſtthum, das, pápaság: Päpſtlich, adj. pápai.

Parabel, die, példázat.

Parade, die, Pracht, pompa, paradé; der Soldaten, kaptonaparadé, katonapompa, Wach-Parade, őrváltási paradé, hadvizsgáló paradé: Parade-Bett, das, gyászalkotmány: Parade-Pferd, das, parádéló: Parade-Platz, der, parádépiatz, pompapiatz: Parade-Wagen, der, parádéhintó, pompahintó: Parade-Zimmer, das, parádé v. pompaszoba: Paradiren, ſich zeigen, pompázni, paradézni; von Dingen, díszleni, díszeskedni; von Soldaten, fegyverben paradézni; mit Pferden paradiren, lovon paradézni, hánytatni magát a' paripán.

Paradies, das, paraditsom; rop. ein ſehr anmuthiger Ort, gyönyörűséges hely, eine ſehr ſchöne Gegend, kies, gyönyörű tájék; bibliſch, mennyei paraditsom: Paradies-apfel, der, ádámalmafa, die Frucht, ádámalma; paraditsomalma: Paradiesfeige, die, pízáng: Paradiesfeigenbaum, der, pízángfa: Paradiesholz, das, paraditsfa: Paradieskorn, das, paraditsmag: Paradiesvogel, der, paraditsmadár: Paradiſiſch, adj. paraditsomi; trop. anmuthig, gyönyörű, kies; ſehr glücklich, boldog: adv. paraditsomi módon; gyönyörűen, boldogúl.

Parador, vakmerő itélet.

Parapluie, das, esőmentő, parapli.

Paraſol, das, napernyő, naptartó.

Parce, die, Párka.

Pardon, der, kegyelem, bot-ánat; Pardon geben, kegyelmet adni, az életének megkegyelemezni: Pardoniren, megkegyelmezni p. o. valaki életének.

Parentheſe, die, rekesz, kapotsvonás, rekeszjel.

Parforce-Jagd, die, kergető vadászat, lovon kergető vadászat.

Parfüm, das, jóillatú víz v. olaj, jóillatozat: Parfümiren, beillatozni, jó illattal béhinteni.

Pariren, ſt. gehorchen, figyelmeskedni, engedni; ausweichen beym Fechten, kitérni az ütés, vágás

v. szúrás elől, elkerülni, feltsapni az ütést v. szúrást; wetten, fogadni.

Park, der, mulató erdőtske: vadas kert; Artilleriepark, ágyúsantz, ágyúsor.

Parlament, das, parlamentom angliában v. az országgyülés táblái: Parlamentär, der, hadi alkudozó követ.

Parliren, st. reden, beszélni.

Parmeſankäs, der, parmai sajt.

Parole, die, hadiszójel; st. Zuſage, fogadás, igéret.

Paroxiſmus, der, Fieber-Paroxiſmus, kirázása v. ellelése a' hidegnek.

Part, die, Theil, rész, z. B. ich für mein Part, én részemről, Halb-Part, fele nyereségre.

Partey, die, rész, fél, felekezet; st. Faction, szakadás, zu einer Partey übergehen, valamellyik félhez általmenni, keine Partey nehmen, egyik félhez sem állani: Parteygänger, der, elpártolt, szaguldozó: Parteygeiſt, der, meghasonlás lelke, részekre szakadás, pártütés lelke: Parteyiſch, adj. személyválogató, részrehajló, indúlatos, adv. részrehajolva, részrehajlással, személyválogatva: Parteylichkeit, die, részrehajlás, személyválogatás; st. Leidenſchaftlichkeit, indúlatosság: Parteylos, adj. részre nem hajló: Parteyſucht, die, szakadáskeresés, szakadás lelke.

Parterre, das, földszintvaló lakás; Parterrewohnen, földszint lakni; im Theater, földszint néző hely.

Participiren, részesülni, részt venni valamiben.

Particulier, der, magános, magánosságban élő, közönséges hivatalt nem viseló.

Partie, die, st. Theil, rész, egy rakás, tsomó, p. o. portéka; eine Partie Haſen ſchießen, egy rakás nyúlat lőni; mit von der Partie ſeyn, a' társaság közzül lenni; st. Spiel, játék, p. o. biliardon; st. Anzahl, sokaság, szám; st. Heyrath, z. B. eine gute Partie machen, a) vom Manne, jól házasodni, jó helyre házasodni; b) vom Frauenzimmer, jó szerentsét tenni a' férjhezmenésben; eine unglückliche Partie, szerentsétlen házasság.

Partitur, die, muzsikahang megosztása v. felosztása, partitúra.

Paſch, der, páros vetés, párvetés t. i. a' kotzkával: Paſchen, parosra kotzkázni; st. einſchwärzen, bélopni valamit, p. o. titkolt portékát.

Paſcha, der, basa, török basa.

Paſquill, das, páskvilus, gyalázó irás v. versezet, martzangó irás: Paſquillant, der, martzangoló.

Paß, der, st. Schritt, lépés; ein ſchwieriger Zugang aus einem Lande in das Andere, szoros általjárás, úttorkolat; ein Freibrief für Reiſende, paszszus, utazószabadlevél: Paßgang, der, lépés, lépésvaló menés: Paßgänger, der, lepő ló: Paßport, der, szabad útazó levél, paszszus.

Paſſabel, adj. meglehetős, türhető; meglehetősen.

Paſſage, die, (paszszázs) Durchreiſe, általmenetel, általútazás, eine ſtarke Paſſage, jártas út, országút, freie Paſſage, szabados általmenetel; in der Muſik, tzifrázás.

Paſſagier, der, (paszszazsír) útas, útazó; jövevény, vendég.

Paſſatwind, der, egyenlő szel.

Paſſen, st. warten, várakozni valamire; nicht ſpielen, nyúgodni; zuhorchen, vígyázni, hallgatni valakire; von Kleidern, z. B. das Kleid paſſet ſehr gut, jól hozzá áll a' ruha, t. i. a' testhez; trop. ſich ſchicken, alkalmatos lenni, hozzá illeni: Paſſend, adj. hozzávaló, hozzáálló, hozzáillő; trop. illő, illendő, alkalmatos: adv. helyesen, illő módon, jól, illendőképpen.

Paſſion, die, st. Leiden, z. B. das Leiden Chriſti, a' krisztus szenvedése; st. Affect, indúlatosság; st. Begierde, kivánság, kivánás valamire: st. Schmerz, fájdalom.

Paſſirt, adj. indúlatos, valamire vágyó, valamiben nagy kedvet találó.

Paſſionsandacht, Paſſionsbetrachtung, die, bőjti elmélkedés v. Krisztus szenvedése felől való elmélkedés: Paſſionsblume, die, kínvirág, keresztesrózsa: Paſſionsgeſchichte, die, a' Krisztus szen-

szenvedésének története: Paſſionslied, das, Nagypénteki ének: Paſſionszeit, die, Krisztus szenvedésének ideje.

Paſſiren, 1) d. i. reiſen, gehen, útazni, menni kimenni p. o. a' kapun, a' városból, in die Stadt paſſiren, bémenni a' városba, von Waaren, bévitetni p. o. a' városba, einen Fluß paſſiren, általmenni a' folyóvízen, einen Wald paſſiren, keresztül menni az erdőt; paſſiren laſſen, z. B. Truppen über einen Fluß, általszállítni a' sereget a' vízen; 2) ſeinen Weg fortſetzen, útázni, útját folytatni, z. B. er kann paſſiren, folytathatja útját; trop. ſt. erträglich ſeyn, szenvedhető lenni; ſt. nicht ganz verwerflich, középszerű v. meglehetős lenni; ſt. gebilliget werden, helybehagyatni; ſt. erlaubt ſeyn, megengedtetni; ſt. gelten, mit der praep. für, valaminek tartani, z. B. er will für einen reichen Mann paſſiren, azt akarja hogy gazdag embernek tartsák; ſt. ſich zutragen, geſchehen, történni, megesni, was paſſirt neues? mi újság! — Paſſiren, das, als Durchgang, általmenetel: Paſſirzettel, der, engedelem tzédula valaminek elvitelére, ki- v. bévitelére.

Paſſiv, adv. z. B. ſich paſſiv verhalten, kéntelenségben lenni v. kéntelen lenni: Paſſivſchuld, die, lefizetendő adósság.

Paſtell, der, Farbenſtift, színkréta; in Paſtell malen, színkrétával feſteni: Paſtellgemälde, das, színkrétával feſtett kép: Paſtellmaler, der, színkrétával feſtő: Paſtellmalerey, die, színkrétázat, színkréta feſtés.

Paſtete, die, pástétom.

Paſtinak, Paſternak, Paſtinakwurzel, die, peszternák.

Paſtor, der, Seelenhirt, lelkipásztor, predikátor: Paſtoral-Klugheit, die, predikátori esméret, értelem: Paſtoral-Theologie, die, az egyházi hivatal tudománya: Paſtorat, das, a' predikátori hivatal.

Patent, das, közönséges parantsolat, rendelés; ein Ernennungsbrief, hivatalra kinevező levél; ſt. Privilegium, kirekesztő árúlásbeli szabadság.

Pater, der, als Ehrentitel eines Geiſtlichen, Páter, Atyaság: Paternoſter, das, miatyánk, úri imádság, ein Paternoſter beten, a' miatyánkot elmondani; ſt. Roſenkranz, olvasó.

Pathe, der, und die, Taufzeuge, (Gevatter, Gevatterin) keresztatya, keresztanya: das getaufte Kind, (Göt) keresztfia v. keresztleánya valakinek: Pathengeld, das, komapénz: Pathengeſchenk, das, keresztatya vagy keresztanya ajándék.

Pathetiſch, adj. hathatós, nyomós; indúlatoskodó.

Pathолog, der, Krankheitskundiger, nyavalyaértő, a' nyavalyák esméretében jártas: Pathologie, die, nyavalyaesméret tudománya.

Patient, der, beteg.

Patriarch, der, Patriárka: Patriarchaliſch, adj. patriárkai.

Patriot, der, hazafi: Patriotiſch, adj. hazafiúi, hazafihoz illő; adv. hazafimódon: Patriotismus, der, hazafiság, hazafiúság hazafiszeretet, Patriotismus haben, jó hazafi lenni, hazáját szeretni.

Patrolle, Patrulle, die, kerülő őrök, katona őrző, t. i. éjjel a' városban, v. tzirkáló katonák: Patrolliren, tzirkálni, kerülni mint az őrök, az őröket rendre vizsgálni.

Patron, der, Beſchützer, pártfogó, pártoló, Gönner, jóltévő; ſt. Vorſteher, fő valamiben; Grundherr, Kirchenherr, birtokos úr, t. i. az egyházi dolgokra és oda tartozó hivatalok kiosztására nézve: Patronat, das, pártfogóság, pártolás, birtokosi pártolás: Patronat-Recht, das, birtokosi v. földesúri pártolás jussa.

Patrone, die, ſt. Modell, mustraforma; Pulverladung, töltés: Patrontaſche, die, töltéstartó, patrontás.

Patroninn, die, Beſchützerinn, pártfogó aszszony, pártolóné, Gönnerinn, jóltévő aszszony; Kirchenherrinn, földes aszszonya az egyházi birtokoknak t. i. templomnak, oskolának.

Patſchen, lotsogni, lottsanni; tapsolni, lubitzkolni a' vízben.
Pauke, die, dob: die Pauke ſchlagen, dobolni: Pauker, der, dobos.
Pausback, der, pofa: Pausbackig, od. pausbäckig, ädj, pofók, pofás.
Pauſe, die, in der Muſik. szünet, szünetjel a' muzsikában, nyugtató jel; im Reden, megszűnés, pihenés: Pauſiren, szűnni, nyugtatni; megpihenni, megszűnni.
Pavedette, die, postagalamb.
Pavian, der, páviánmajom.
Pavillon, der, Luſthaus, kerti múlatóház; sátorfedelű, tsútsos fedél.
Pech, das, szurok, Pechbrennen, szurkot égetni: Pechbaum, der, erdei fenyő, topolyafa: Pechbrenner, der, szurokégető: Pechdraht, der, szurkos fonál: Pechfackel, die, szurokfáklya, szurkos szövétnek: Pechig, adj. szurkos; adv. szurkosan: Pechkranz, der, zum anzünden, szurkos v. gyújtó koszorú: Pechnelke, die, szurkos métsvirág: Pechöhl, das, szurokolaj: Pechſchwarz, adj. fekete mint a' szurok: Pechtanne, Kothtanne, die, szemerkefenyő, jegenyefenyő, keresztes fenyő.
Pedal, das, az orgona lábítója, mellyet lábbal nyomnak: Pedalharfe, die, lábítós hárfa: Pedaltaſte, die, lábítós taszta.
Pedant, der, oskolatudós: Pedanterie, die, oskolatudósság, oskolai tudományok mutogatása: Pedantiſch, adj. oskolatudóshoz illő; adv. oskolatudós módjára, oskolatudósként.
Pedell, der, közönséges szolga v. pedellus, p. o. valamelly akadémiában v. Universzitásban.
Pein, die, kín, gyötrelem: Peinigen, kínzani, gyötreni; mit Bitten jem. peinigen, kéréseivel terhelni v. gyötreni valakit: Peiniger, der, kínzó, gyötrő: Peinigung, die, kínzás, gyötrés.
Peinlich, adj. kínos, gyötrelmes; in den Gerichten, eine peinliche Frage, kínzás által vallatás; peinliches Gericht, főbenjáró v. halálos dolgokat illető törvényszék; ſt. ſehr unangenehm, terhes, keserves; adv. kínosan, gyötrelmesen; halálos módon, halálra; keservesen: Peinlichkeit, die, kínosság, kínos volta valaminek.
Peitſche, die, korbáts, ostor: Peitſchen, megkorbátsolni, megverni.
Pelikan, Pelekan, der, ein Vogel, pelekán; pelikánfogó, foghúzó szerszám.
Pelz, der, ſt. Fell, szőrösbór, bundabór, prémbór; ein Pelzkleid, bundával v. prémbórrel béllelt ruha, p. o. mente, ködmen éc.
Pelzchen, das, mentétske, kis mente: Pelzdecke, die, bundabór terítő: Pelzfutter, das, bundabélés, prémbéllés: Pelzhandel, der, prémbórrel, bundabórrel kereskedés: Pelzhändler, der, prém v. bundabórrel kereskedő: Pelzhandſchuh, der, szőrös bórkesztyű.
Pelzicht, adj. ollyan mint a' prémbór: Pelzjacke, die, ködmen, bundával béllelt ujjas dolmány: Pelzkäfer, der, szűtsbogár: Pelzkamm, der, szőrfésű, kártó: Pelzkappe, die, prémes sapka: Pelzkleid, das, bundabéllésűruha v. köntös, p. o. bekes: Pelzkragen, der, prémgallér.
Pelzmantel, der, posztóbunda: Pelzmotte, die, szűtsmoly: Pelzmütze, die, téli süveg, kutsma: Pelzmuff, (Stutzen) der, szőrös karkesztyű: Pelzrock, der, bekes, bekets: Pelzſtiefel, die, bundabórrel béllett lábbeli: Pelzwerk, das, kikészített gyapjas v. szőrös bőr, és abból készült köntös; Pelzweſte, die, ujjatlan ködmen.
Pelzen, ſt. pfropfen, impfen, bé- v. beléóltani; trop. ſt. prügeln, megverni: Pelzer, der, oltó; ſt. Pfropfreis, oltóág, oltovány: Pelzmeſſer, das, oltókés: Pelzreis, der, oltóág.
Pendul, Pendel, der, Perpendikel, függő billegő, nyugtalan az órában (a' fal és asztali órában), tsavargó nyugtalan, (a' zsebbeli órákban): Penduluhr, die, billegős óra, függőbillegőjű óra.
Pennal, das, Federſcheide, pennatartó.
Penſion, die, Jahrgehalt, érdemfizetés, érdemhópenz, penzió; ſt. Koſtgeld, élelemfizetés: ſt. Erziehungsanſtalt, nevelő intézet: Penſionär, der, Koſtgänger, der,

asztalon lévő, asztaltartó (kosztos): Penſioniren, érdemhópénzt rendelni valakinek: Penſionirt, adj. a' ki hivatalból nyugadalomra lépvén érdemhópénzt nyert, érdemhópénzes, penziós.

Penſionsanſtalt, die, nevelő intézet.

Perception, die, kézhezvétel; tudatos képzet, tudattalvaló képzet.

Pergament, das, pergamen, szíronbőr: Pergamentband, der, pergamenkötés, szironbőrkötés: Pergamenthaut, die, (Anatom.) lantornabőr: Pergamentmacher, der, pergamenkészítő: Pergamenten, adj. pergamenbólvaló.

Periode, die, d. i. Zeitkreis, idő- v. korszakasz; Wortkreis, körmondás, körbeszéd, kerek beszéd: Periodiſch, adj. was zu gewiſſen Zeiten geſchieht, wiederkehrt, z. B. periodiſche Krankheiten, kerengő, előkerülő v. forduló, forgó, viszszatérő p. o. nyavalya; periodiſche Zeitſchriften, kerengő folyóírások; von der Schreibart, körbeszédbe vett; adv. z. B. die Krankheit kommt periodiſch, a' nyavalya viszszaviszszatér v. meg-megújúl.

Perle, die, gyöngy, drágagyöngy.

Perlen, d. i. Bläschen werfen, pezsegni, mint a' jó v. erős bor, mikor töltik: Perlenfang, der, gyöngyhalászat: Perlenfarbe, die, gyöngyszín: Perlenfarben, adj. gyöngyszínű: Perlenfiſcher, der, gyöngyhalászó: Perlenfiſcherey, die, gyönyhalászás: Perlengräupchen, das, a' legapróbb aprókása: Perlenhandel, der, gyöngyelkereskedés: Perlenhändler, der, Perlenhändlerinn, die, gyöngyel kereskedő, gyöngyáros: Perlenkrone, die, gyöngyel kirakott korona: Perlenmuſchel, die, gyönyház, gyöngytermő tsiga: Perlenmutter, die, gyöngyház: Perlenſchmuck, der, gyöngybeli drágaság v. ékesség: Perlenſchnur, die, gyöngyfüzér, egy sor gyöngy: Perlenſchrift, die, legapróbb írott v. nyomtatott betük v. írás.

Perlgras, das gyöngypereje, léhapót: Perlgraupe, die, búzakása, aprokása: Perlhuhn, das, gyöngytyúk.

Perpendiculär, adj. függőleges, ponterányos: Perpendikel, der, függőmérték, függőlék, ponterány-mérték.

Perücke, die, vendéghaj, paróka: Perückenmacher, der, vendéghajkészítő, parókás: Perückenſtock, der vendéghajtartó, parókatartó.

Perſien, persia: Perſianer, Perſer, persa: Perſico, der, eine Art Brandwein, baratzkmag rozsólis.

Perſon, die, személy, forma, alkatás, z. B. ſchön von Perſon ſeyn, szép formájú lenni, klein von Perſon ſeyn, alatsony testű lenni, groß, lang ſeyn von Perſon, nagy, magas lenni személyére v. testalkatására nézve; trop. személy; ember, z. B. eine kleine Perſon, alatsony ember; ohne Anſehen der Perſon, személyválogatás nélkül; für meine Perſon, én részemről; in eigener Perſon, személyesen, személy szerént: Grammat. die dritte Perſon, a' harmadik személy.

Perſonale, das, d. i. Gefolge, késérő személyek, késérők; Zahl, Mitglieder, személyek száma, das Perſonale einer Schule, a' tanítók száma valamelly oskolában: Perſonalien, die, pl. személyes dolgok.

Perſonal-Steuer, die, személyre v. főre vetett adó.

Perſonendichtung, die, személyköltés

Perſonificiren, személyesítni, személyé tenni valakit az előadásban: Perſonificirt, személyesített.

Perſönlich, adj. személyes p. o. gyülölség, eine perſönliche Bekanntſchaft machen, személyesen megesmerkedni valakivel; adv. személy szerént, személyesen: Perſönlichkeit, die, személyesség, személyt illető dolog; perſönliche Anzüglichkeiten, személysértés, személybántás.

Perſpectiv, das, meszszelátó tső v. üveg: Perſpective, die, látástudomány, meszszelátástudomány, (Optika): in der Malerey, tárgylátszás tudománya: Perſpectiviſch, adj. tárgylátszási; adv. tárgylátszás szerént.

Peſt, die, eine anſteckende Krankheit, pestis, döghalál; trop. eine

gefährliche Sache od. Perſon, z. B. die Peſt des Vaterlandes, a' haza veszedelme v. pestise: Peſtbeule, Peſtblatter, die, pestises kelevény v. mirígy, hójag: Peſteſſig, der, pestis ellenvaló etzet: Peſtluft, die, pestises v. megveszett levegő: Peſtzeit, die, döghalál ideje: Peſtilentialiſch, adj. pestises.

Peſth, Pest, város.

Petarde, die, kaputörő mívszer; Pulverſchwärmer, pattantyú.

Peterſilie, die, petrezselyem.

Petetſchen, die, pl. petéts, patéts.

Petſchaft, das, petsétnyomó: Petſchaftring, der, petsétnyomógyűrű.

Petſchierſtecher, der, petsétnyomó metsző, petsétmetsző: Petſchierſtöckel, das, petsétnyomó.

Pfad, der, ösvény, gyalogút: Pfadlos, adj. járatlan, kietlen, ösvény nélkül való.

Pfaff, der, pap: Pfäffiſch, adj. papi.

Pfahl, der, karó; zu Palliſaden, palánk; zu einer Brücke, hídláb, tzövekláb v. gerenda, um etwas daran zu befeſtigen, ágas, Pfähle zu einer Brücke einſchlagen, a' hídjábakat mívszerekkel leverni, an ein Pfahl ſpießen, valakit karóba húzni: Pfahleiſen, das, karózó vas: Pfahlrahme, die, karóverő bak, v. sulyok: Pfahlwerk, das, an einer Brücken, hídlábak: Pfahlzaum, der, palánkkerítés.

Pfälchen, das, karótska, palánkotska: Pfählen, megkarózni, karóhoz kötni; Wein pfälen, a' szőlőt megkarózni: Pfälen, das, die Pfählung, megkarózás.

Pfand, das, zálog, etwas zum Pfand geben, valamit zálogba adni, ein Pfand nehmen, zálogot venni; trop. Beweis, Zeichen, záloga, bizonyságjele valaminek, z. B. das Pfand der Liebe, a' szeretet záloga: Pfandbrief, der, záloglevél: Pfandbürge, der, kezes: Pfandinhaber, der, zálogabíró: Pfandklage, die, zálogillető panasz: Pfandnehmer, der, zálogvevő: Pfandrecht, das, zálogjuss: Pfandſchilling, der, zálogváltság: Pfandweiſe, adj. zálogúl, zálogképpen.

Pfänden, zálogba elvenni; v. jem. ein Pfand nehmen, valakit megzálogolni: Pfänden, das, zálogvevés: Pfänder, der, zálogoló: Pfänderſpiel, das, zálogosdi, zálogos játék: Pfändung, die, megzálogolás.

Pfanne, die, serpenyő, rasserpenyő, zum Braten, lábasserpenyő, an Schießgewehren, puskaserpenyő.

Pfannenherr, der, sóakna birtokosa: Pfannenrecht, das, sóbányai juss: Pfannenſchmied, der, serpenyőmíves: Pfannenſtiel, der, serpenyőnyél.

Pfannkuchen, der, fánk; rántotta, palatsinta.

Pfarramt, das, Pfarrdienſt, der, papi hivatal, papság: Pfarrdorf, templomos helység: Pfarre, die, papi hivatal: Pfarrer, der, pap, predikátor.

Pfarrfrau, die, papné, predikátorné: Pfarrgebühren, die, papi fizetés: Pfarrgemeinde, die, egyházi község: Pfarrgut, das, pap földje v. jószága: Pfarrhaus, das, Pfarrwohnung, die, papház, papi lakóhely, parókia: Pfarrkind, das, Sohn od. Tochter eines Pfarrers, pap fija v. leánya: ein Eingepfarrter, egyházi község tagja: Pfarrkirche, die, anyatemplom: Pfarrſtelle, die, papság: Pfarrzehent, der, papi tized.

Pfau, der, páva: Pfauhahn, der, hím páva: Pfauhenne, die, nőstyén páva: Pfautaube, die, pávafarkú galamb.

Pfauenauge, das, ein Schmetterling, pávaszemes pillangó: Pfauey, das, pávatojás: Pfaufeder, die, pávatoll: Pfauſchwanz, der, pávafark.

Pfebe, die, eine Art Kürbiße mit lappigen Blättern, koronás nagy úri tök.

Pfeffer, der, bors, mit Pfeffer gewürzt, borsos: Pfefferbaum, der, borsfa: Pfefferbrühe, die, borsoslév: Pfefferbüchſe, die, borstartó: Pfefferkorn, das, borsszem: Pfefferkraut, das, nagy zsázsa, borsos fű; széles levelű rézsucha: Pfefferkuchen, der, borsos lepény, borsos mézes kalács: Pfeffermühle, die, borstörő malom: Pfeffermünze, die, borsos ménta, fodor ménta: Pfeffernuß, die, mézes mogyoró: Pfeffernüß-

chen, die, pl. mézes mogyoró: Pfefferſchwamm, der, keserű galótza: Pfeffern, borsolni, megborsolni; Gepfeffert, borsos; trop. gepfeffert ſeyn, d. i. ſehr theuer ſeyn, igen drága v. borsos lenni.

Pfeife, die, síp; Tapackspfeife, pipa; ſt. Röhre, tső, tséve a' takátsoknál.

Pfeifen, sípolni; mit dem Munde, fütyölni, jem. pfeifen, valakinek füttyenteni; wie der Wind durch die Bäume, süvölteni mint a' nagy szél, v. a' golyóbis a' levegőben: Pfeifen, das, auf der Pfeife, sípolás; mit dem Munde, fütyölés, süvöltés; Pfeifendeckel, der, pipafedél: Pfeifenfutteral, das, síptok, síptartó: Pfeifenkopf, der, pipafő, pípa: Pfeifenmacher, der, síptsináló; pípatsináló: Pfeifenrohr, das, pípaszár: Pfeifenwerk, das, in der Orgel, ónsípok az orgonában: Pfeifer, der, auf einer Flöte, flótás, sípos; fütyölő, fütyős.

Pfeil, der, nyíl; ein Geſtirn, nyíltsillagzat: Pfeilkraut, das, nyílfű: Pfeilregen, der, nyílzápor: Pfeilſchnell, adj. d. i. ſehr ſchnell, nyílsebességű, igen sebes; adv. nyílsebességgel, igen sebesen mint a' nyíl: Pfeilſchütze, der, nyílas; Pfeilſchuß, der, nyíllövés.

Pfeiler, der, oszlop, der gerade an der Mauer in die Höhe geht, oszlopfal, gyámoszlop; trop. ſt. Stütze, oszlop, gyámol, des Staates, a' köztársaság oszlopa v. gyámola.

Pfennig, der, fillér, félpénz: Pfennigfuchſer, der, zsobrák, zsugori, igen fösvény: Pfenniggewicht, das, egy negyedrész könting: Pfennigmeiſter, der, adószedő.

Pferch, der, Koth v. Thieren, ganéj, p. o. lóganéj, juhganéj; ſt. Dünger, trágya: Pferche, die, juhakol, juhtanya: Pferchen, Koth von ſich geben, ganéjlani; Düngen, trágyázni, megtrágyázni, megganéjozni; mit einer Pferche überziehen, z. B. einen Acker, körül korlátolni p. o. a' szántó földet.

Pferd, das, ló, Acc. lovat, ein junges Pferd, tsikó, ein kleines Pferd, kis fajta ló, ein geſchnittenes, herélt ló; auf dem Pferde ſitzen, lovon ülni, auf dem Pferd reiten, lovagolni, lóháton menni, auf das Pferd ſteigen, felülni a' lóra, vom Pferd ſteigen, leszállani a' lóról: friſche Pferd unterlegen, lovakat változtatni, ein Pferd ſpornen, megsarkantyúzni a' lovat; zu Pferde, lovon, lóháton, zu Pferde dienen, lovas katona lenni, das Pferd ſatteln, megnyergelni a' lovat, es anſpannen, befogni a' lovat a' kotsiba, zwey Pferde, két ló, egy pár ló befogva, drey, vier Pferde, három, négy ló: Pferdchen, das, lovatska, kis ló.

Pferdearbeit, die, lóval való munka; trop. marha munka, nehéz munka, Pferdearzt, der, lóorvos: Pferdebohne, die, kerti disznó bab, lóbab: Pferdedecke, die, lóterítő, lóhara, lotakaró, tsábrág: Pferdedieb, der, lótolvaj: Pferdefleiſch, das, lóhús: Pferdefliege, die, lótsimbe: Pferdefuß, der, lóláb: Pferdefutter, das, lónak való takarmány, lóabrak.

Pferdegeſchirr, das, ló szerszám, Pferdegeſchrey, das, nyerítés: Pferdegras, das, tzirok: Pferdehaar, das, lószőr: Pferdehals, der, lónyak: Pferdehandel, der, lókupetzség, lóval kereskedés: Pferdehändler, der, lókupetz: Pferdehuf, der, lóköröm: Pferdeiunge, der, tsikós bojtár: Pferdekaſtanie (Roßkaſtanie), die, vad gesztenye: Pferdekenner, der, lovakhoz értő: Pferdeknecht, der, lovász inas: Pferdekopf, der, lófő, lófej.

Pferdemähne, die, lóserény: Pferdemarkt, der, lóvásár: Pferdemilch, die, lótéj: Pferdemiſt, der, lóganéj: Pferderennen, das, lófuttatás, versentfuttatás: Pferdeſchweif, der, lófark: Pferdeſtall, der, lóistálló: Pferdeſtreu, die, lóally szalma: Pferdeſtriegel, der, lóvakaró: Pferdetränke, die, lóitató hely, itatóhely a' lónak: Pferdezucht, die, lótenyésztetés, lótartás.

Pfiff, der, das Pfeifen, füttyentés, füttyölés; ſt. Liſt, Kunſtgriff, ravaszság, fortély; ein

Pfiff Wein, félmeszely bor: Pfiffig, adj. ravasz, fortélyos.

Pfingstabend, der, pünkösd szombatja: Pfingstblume, die, bazsarózsa: Pfingsten, die, pünkösd: Pfingstfeyertag, der, pünkösd innepe: Pfingstfest, das, pünkösd: Pfingstmonat, der, pünkösd hava: Pfingstmontag, der, pünkösd hétfője: Pfingstsonntag, der, pünkösd vasárnapja: Pfingstwoche, die, pünkösd hete.

Pfirsiche, die, őszi baratzk, szőrös baratzk: Pfirsichbaum, der, őszibaratzkfa: Pfirsichblüthe, die, baratzkvirág: Pfirsichkern, der, baratzkmag.

Pflanze, die, plánta, növevény; eine Pflanze setzen, plántát ültetni, versetzen, általültetni: Pflanzen, ültetni, plántálni: Pflanzen, das, ültetés, plántálás: Pflanzenbeet, das, veteményes ágy: Pflanzenfloh, der, kerti balha: Pflanzenkenner, der, fűvész: Pflanzenkenntniß, die, fűvészség, Botánika: Pflanzenleben, das, a' növevénynek élete, tengődés; trop. ein Pflanzenleben führen, tengődni: Pflanzenlehre, die, fűvésztudomány: Pflanzenreich, adj. növevényekkel gazdag, növevényes, plántákkal bővelkedő: Pflanzenreich, das, növevények országa: Pflanzensaft, der, plántanedv: Pflanzensalz, das, növevénysó.

Pflanzer, der, ültető, termesztő, vető, plántáló.

Pflanz-Garten, der, veteményes v. plántás kert: Pflanzreis, das, oltóág, plántaág, tsemete: Pflanzschule, die, tsemeteoskola: Pflanzstadt, die, gyarmat, újűlés, új lakosok letelepedése: Pflanzung, die, das Pflanzen, ültetés, plántálás; der angepflanzte Ort, bé-ültetett hely p. o. tseresnye, almafákkal ée.

Pflänzchen, das, plántátska, növenényke.

Pflaster, das, a) flastrom, Pflaster auflegen, flastromot tenni reá; b) auf Gassen, út kirakás, kőkirakás: Pflasterer, der, útkirakó, útzakirakó: Pflastergeld, das Pflastermauth, die, útkirakás vámja: Pflastern, kirakni az útat t. i. kővel: Pflastern, das, kővelvaló kirakás: Pflasteramme, die, kőleverő sulyok: Pflastersteín, der, pallókő, kiraknivaló kő v. kövek: Pflastertreter, der, tsavargó, henyélő, kóborló: Pflasterung, die, kővelkirakás.

Pflästerchen, das, flastromotska.

Pfläumchen, das, Pfläumfederchen, pejhetske, pehejke; eine kleine Pflaume, egy kis szem szilva, szilvátska.

Pflaume, hie, eine Feder, pehej, pejh; eine Frucht, szilva: Pflaumenbaum, der, szilvafa: Pflaumenkern, der, szilvamag: Pflaumenkuchen, der, szilvás lepény v. rétes: Pflaumenmus, das, szilvaíz: Pflaumfeder, die, pejh, pehej; Pflaumfederchen, das, pejhetske.

Pflege, die, Pflegung, Wartung, z. B. des Ackers, mívelés, megmunkálása p. o. a' földnek: Abwartung, velebánás, ápolgatás, gondviselés; st. Gegend, környék, megye, tájék: Pflegealtern, die, gyámszülék: Pflegekind, das, fogadott gyermek, vagy leány: Pflegemutter, die, gyámanya: Pflegevater, der, ápolgató, táplaló, gyámatya.

Pflegen, st. gewohnt seyn, szokni, megszokni valamit, ich pflege, szoktam; st. sorgen für etwas, gondját viselni, ápolgatni, seine Gesundheit pflegen, az egésségére vígyázni, sich pflegen, kedvére élni, jól élni, einen Kranken, a' beteget ápolgatni: abwarten, z. B. seines Amtes, hivatalában eljárni; der Ruhe pflegen, nyúgodalomnak adni magát; Umgang pflegen, társalkodni valakivel: Pflegen, das, s. Pflege.

Pfleger, der, gondoskodó, gondviselő, ápolgató; mívelő, munkaló; st. Erzieher, nevelő.

Pfleglos, adj. gyámoltalan: Pflegung, die, velebánás, ápolgatás, fenntartás.

Pflicht, die, kötelesség, es ist meine, deine Pflicht, az én kötelességem, a' te köteleséged, seine Pflicht erfüllen, kötelességét telyesítni v. megtenni, seine Pflicht nicht erfüllen, kötelességét nem telyesítni, elmúlasztani köteles-

ségét; in Pflicht ſtehen, hivatalban lenni.

Pflichtanker, der, Hauptanker, öreg v. legnagyobb vasmatska: Pflichtbar, adj. köteles: Pflichtbrüchig, adj. hűségtelen, álnok.

Pflichteifer, der, hivatalos kötelességének szoros betöltése: Pflichtfrey, adj. kötelességtől ment, kötelessége v. esküvése alól feloldoztatott: Pflichtgefühl, das, kötelesség érzése: Pflichtig, adj. köteles, tartozó.

Pflichtleiſtung, die, kötelességtétel, kötelességnek véghezvitele; hivatalraváló felesküvés: Pflichtliebe, die, kötelességi buzgóság; Pflichtlos, adj. kötelességtől ment, nem köteles: Pflichtloſigkeit, die, nem köteleztetés.

Pflichtmäßig, adj. kötelességi, kötelességes, kötelesség szerént való; adv. a' mint a' kötelesség kívánja, hivatalosan: Pflichtmäßigkeit, die, tartozás, illendőség.

Pflichtſchuldig, adject. kötelességi: Pflichttheil, der, kötelesség része.

Pflichtvergeſſen, adj. kötelesség felejtő, hűségtelen; adv. hűségtelenűl, elfelejtkezve kötelességéről: Pflichtvergeſſenheit, die, kötelességfelejtés.

Pflichtwidrig, adj. kötelesség ellen való, a' kötelességgel ellenkező; adv. kötelesség ellen: Pflichtwidrigkeit, die, kötelességgel ellenkezés.

Pflock, der, tzövek: Pflocken, pflöcken, megtzövekelni.

Pflücken, d. i. ausleſen, z. B. Salat, szedni, tépni p. o. salátát; abreißen, abbrechen, z. B. Obſt, Blumen pflücken, szaggatni, leszaggatni, szakasztani, leszakasztani p. o. gyümöltsöt, virágot: Pflücken, das: szedés, tépés szakasztás, szaggatás.

Pflügen, szántani, megszántani a' földet: Pflügen, das, szántás: Pflüger, der, szántó: Pflügland, das, szántóföld.

Pflug, der, eke: Pflugbaum, der, ekegerendely: Pflugeiſen, das, tsoroszlya, lemezvas: Pflugfrohne, die, Pflugfrohndienſt, der, ekével való robotolás: Pflugmeſſer, das, szántóvas: Pflugochs, der, szántóökör, Pflugpferd, das, szántóló: Pflugrad, das, ekekerék: Pflugreute, die, eszteke: Pflugſchar, die, szántóvas: Pflugſcharre, die, eszteke: Pflugſterze, die, ekeszarv: Pflugſtürze, die, korhány, kormánydeszka: Pflugwage, die, ekejárom: Pflugwende, die, ekefordítás.

Pforte, die, kapu; die Ottomaniſche Pforte, a' Török udvar.

Pförtchen, das, kaputska: Pförtner, der, kapus: Pförtnerinn, die, kapusné.

Pfoſte, die, ajtófél, ajtómellyék; die obere Pfoſte, a' felső küszöb.

Pfote, die, láb, az állatok lábai, lábfej, köröm.

Pfötchen, das, lábatska.

Pfrieme, die, ár, tőrök.

Pfropf, der Stöpſel, dugó: Pfropfen, vollſtopfen, belédugni erővel, belé v. teletömni, gepfropft voll, tömve tele: ein Reis in die Spalte eines andern Baumes verſetzen, oltani, ágat más fába oltani: Pfropfen, das, oltás, beoltás: Pfropfer, der, oltó: Pfropfmeſſer, das, oltókés: Pfropfreis, das oltóág oltovány, oltanivaló tsemete: Pfropfwachs, das, oltókenőts, oltóviasz.

Pfründe, die, egyházi jövedelem, adomány, prebenda, Pfründner, der, adományból élő.

Pfuhl, der, tó, motsár, posvány: Pfuhlig, adj. motsáros, posványos.

Pfühl, der, Kiſſen, párna, vánkos, főally; in der Bauk. ein rundes Glied, párkány, pártázat.

Pfui! Interj. piha! júj!

Pfund, das, eig. ein Gewicht, font, egy font, ein halbes Pfund, félfont, ein Pfund ſchwer, egy fontnyi; trop. Naturgabe, tálentom, adomány, értelemajándék, tehetség; ein Pfund Sterling, egy font Sterling, az Anglusoknál számoló pénz, mely a' mi pénzünk szerént mintegy 10 forint: Pfundbirne, die, fontos körtvély: Pfundgewicht, das, mérő font, fontmérték, egy font: Pfundleder, das, fontos talpbőr: Pfundſtein, der, fontkő, egy fontot nyomó kő: Pfundweiſe, adj. fontonként.

Pfündig, adj. fontos, egy fontos, egy fontnyi.

Pfuſchen obenhin machen, imígy amúgy tsinálni valamit; ohne Kenntniß machen, öklözni valamit, tudatlanúl készítni; ohne Vorrecht arbeiten, kontárkodni, himpellérkedni: Pfuſcher, der, ungeſchickter Arbeiter, ügyetlen, tudatlan mesterember, himpellér, von einem Arzte, kuruszoló orvos, Jemand, der ſein Fach nicht ordnungs-und regelmäßig erlernt hat, kontár, himpellér: Pfuſcherey, die, ſchlechte Arbeit, himpellér v. kitvány munka; bey Handwerkern, ꝛc. kontárság, himpellérség, kontár munka.

Pfütze, die, potsolya, tótsa, potséta: Pfützнaß, adj. lutskos.

Phänomen, das, jelenség, tünemény, érzéktárgy.

Phantaſie, die, ſt. Einbildungskraft, képzőtehetség, képzelőtehetség: ſt. Einbildung, képzelődés, képzelmény; ſt. Erſcheinung, képzelet; ſt. Einfall, Gedanke, gondolat; ſt. Erdichtung, képzet, észköltemény; in der Muſik muzsikai bolyongás, képzetjátszás: ſt. Verſtandesabweſenheit, eszelősködés, észkóvajgás: Phantaſiren, z. B. im Fieber, magán kívűl lenni, esze nélkűl beszélni, eszelősködni; képzelőskedni; in der Muſik, a' muzsikán bolyongani, képzeteket játszani: Phantaſiren, das, im Fieber, eszén kívűl létel, eszelősködés; képzetjátszás: Phantaſt, der, képzelkedő, képzelősködő.

Phantom, das, látvány, tünemény,

Phariſäer, der, farizéus; trop. ein Gleißner, szín-v. képmutató: Phariſäiſch, adj. farizéusi; trop. szín-v. képmutatói; adv. farizéusmódon, kép-v. színmutató módon.

Pharmazeutik, die, patikatudomány.

Philantrop, der, emberszerető.

Philolog, der, nyelvvizsgáló, nyelvtudományértő, főképpen a' régi nyelvek tudományában jártas: Philologie, die, nyelvtudományértés, régi nyelvek tudománya: Philologiſch, adj. régi nyelvtudományi; adv. nyelvtudományosan.

Philoſoph, der, böltselkedő, böltsesség vizsgáló, józan bölts, filozofus; Philoſophie, die, böltselkedés, böltsesség, tudománya, filozofia: Philoſophiren, böltselkedni: Philoſophiſch, adj. böltselkedési, filozofiai, philoſophiſche Grundſätze, böltselkedésbeli tételek; adv. böltselkedve, böltselkedőhöz illő módon.

Phlegma, das, d. i. wäſſerige Feuchtigkeit z. B. im Geblüte, turha takony, enyeknedv; Trägheit, Unempfindlichkeit, lassúság, tunyaság, lassú elme, indúlatosságtalanság: Phlegmatiſch, adj. enyeknedves; tunya, érzéketlen; indúlatosságtalan, p. o. természet; adv. enyekesen, tunyán, lassú módon.

Phyſik, die, természet tudománya, fizika: Phyſikaliſch, adj. természettudományi: Phyſikus, der, természetvizsgáló; öffentlicher Stadt- oder Landarzt, közönséges orvosa, p. o. város, vármegye é.c. Phyſikat, das, orvosi hivatal: Phyſiſch, adj. természeti; adv. természet szerént, természeti módon.

Phyſiognomie, die, Geſichtsbildung, ábrázatalkat, ábrázat vonásai: Phyſiognomik, die, Geſichts-Miene-nendeutung, ábrázat magyarázás: Phyſiognomiker, der, ábrázatmagyarázó.

Phyſiologie, die, természettudománya az élő testeknek: Phyſiologiſch, adj. az élőtestek természettudományát illető; adv. az élő természettel megegyezőleg.

Piaſter, der, piaszter, ezüst pénz neme.

Pichen, bészurkolni, szurokkal bévonni v. békenni.

Pickelhering, der, Harlekin, alakoskodó: Pickelhaube, die, sisak.

Picken, feltsípkedni, v. tsípkedni, vágni v. vagdalni az orrával, kopátsolni.

Pickenick, das, múlató társaság, tántzoló egyesület.

Picket, das, Feldwache, tábori őr, strázsa.

Piedeſtal, das, talpkő, lábító.

Pietiſt, der, Andächtler, kegyeskedő, kegyességét mutogató: Pietiſtiſch, adj. színlett kegyes, kegyesség színlő; adv. kegyeskedve.

Pikant, adj. ſcharf, éles, tsípős, p. o. íz; trop. beißend, szúrós, tsípős, p. o. beszéd, szó, sérte-

getö; adv. z. B. pikant ſchmecken, éles, tsípös ízü lenni; trop. szúrósan, sértve: Pikanterie, die, Empfindlichkeit, sérteni kívánás, sértöség.

Pike, die, lándzsa, dárda, von der Pike an dienen, közlegénységen kezdeni a' szolgálatot.

Pilger, der, Pilgrim, Wanderer zu Fuß, vándor, vándorló, bujdosó, nur ein Pilger auf der Welt ſeyn, ezen a' világon tsak vándorlani; ein Wallfahrer, szarándok: Pilgerinn, die, vándorló, bujdosó t. i. aszszonyszemély: Pilgerkleid, das, vándorköntös: Pilgerſchaft, die, vándorlás, um der Religion willen, szarándokoskodás: Pilgerſtab, der, vándorbot.

Pille, die, pilula, szergolyóbis; trop. sértö szó, szúrás.

Pilot, der, révész.

Pilz, der, Bilz, gomba.

Pimpelmeiſe, die, kék tzinke.

Pimpernelle, Pimpinelle, die, pimpinella.

Pinie, die, mondola vagy szelíd fenyö.

Pinſel, der, etset; pemets, pamats; Einfaltspinſel, bohó, bongó, buta: Pinſeln, etsetelni, imígy amúgy festeni.

Pinte, die, egy pint, egy kupa, az az, két ittze.

Pipe, die, ein großes Weingefäß, tonna, nagy hordó neme; Pfeife, síp, tsö, tsap.

Pips, der, eine Hühnerkrankheit, píp, a' tyúkok pipje.

Piſang, der, pízáng, pízángfa, pízángalma.

Piſtacie, Piſtacienbaum, der, pisztátz, pisztátzfa.

Piſtole, die, pisztoly; arany pénz neme, melly mintegy öt tallért ér: Piſtolenholfter, Piſtolenhalfter, der, pisztolytok.

Placat, das eine öffentliche Bekanntmachung, közhirdetmény t. i. melly felsöségtöl adatott.

Plache, Pläche, die, ponyva.

Placken, veszödni, bajlódni: Placker, der, gyötrö, kínzó; Fehler beym Schießen, hibás lövés: Plackerey, die, veszödtség, bajlódás, húzavona.

Plafond, der, Deckgetäfel, padlázat: fedélpadlázat; Deckengemälde, padlázaton lévö festés.

Plage, die, veszödtség, baj, fáradtságos munka, eine rechte Plage, nagy veszödtség, jeder Tag hat ſeine Plage, minden napnak meg van az ö terhe; Uebel, Unglück, szerentsétlenség, tsapás, ſeine Plage haben, veszödni valamivel, zu meiner Plage, bajomra, vesztemre, szerentsétlenségemre: Plagegeiſt, der, ostrom, gyötrelemszerzö: Plagen, gyötreni, kínzani; ſich plagen, veszödni, bajlódni, bajoskodni, ſich plagen im Leben, nyomorogni, nyomorúságosan élni: Plagen, das, gyötrés: Plager, der, gyötrö.

Plan, der, ſt. Ebene, térség, térföld, síkság, rónaság; ein leerer Platz, térhely, valamire rendelt hely; ſt. Grundriß, rajzolat, leírás, módrajz valamire, plánum; ſt. Vorhaben, igyekezet, feltett szándék.

Plan, adj. ſt. eben, sík, egyenes; ſt. deutlich, értelmes, könnyü: Planiren, ſt. ebnen, egyengetni, kiegyengetni, kisimítni; ein Papier planiren, a' papirost enyves vízbe mártogatni.

Plane, die, Decke, fedél, boríték.

Planet, der, bojgó tsillag, bujdosó tsillag, vándorló tsillag.

Planetenbahn, die, a' bojgótsillag útja: Planetenjahr, das, bojgótsillagzati esztendö: Planeten-Syſthem, das, bojgótsillagzati alkotvány.

Planke, die, palánk; palánkkerítés.

Planlos, adj. vaktábanvaló, meggondolatlan; adv. vaktában, meggondolatlanúl: Planloſigkeit, die, meggondolatlanság: Planmäßig, adj. meggondolt, elöre elgondolt; adv. meggondolva, elöre elgondolva.

Plappern, tsatsogni: Plappern, das, tsatsogás: Plapperer, der, Plappermaul, das, tsatsogó, tsatska, fetskelotska: Plapperhaft, adj. tsatska, tsatsogó, fetsegö, fetskelotska.

Platane, die, boglárfa.

Platina, die, platinaértz, fejérarany.

Platt, adj. ſt. eben, egyenes, sík; ſlach, lapos, nem magas; ohne

Umſtände, együgyű, egyenes, egyszerű; deutlich, értelmes, világos; niedrig, alatsony: adv. laposan, lelapulva; egyenesen, nyilván, minden kerengés és simítás nélkül; alatsonyan.

Plattdeutſch, Niederdeutſch, adj. alsó németországi; adv. alsó németországi módon.

Platteiße, die, Plattfiſch, der, platájzhal.

Platter, die, Platteiſen, das, téglázóvas: am Kopfe, főtetőn lévő kopaszság; ein flacher Körper z. B. von Eiſen, pléh, bádog; eine flache Schüſſel, tepsi.

Platten, plätten, eben machen, kiegyengetni, kilapítni; glatt machen, kisimítni, mit den Platteiſen, kivasalni, p. o. a' ruhát; Gold, Silberplätten, kilapítni, laposra kiverni p. o. az aranyot, ezüstöt: Platter, Plätter, der, kilapító, laposra kiverő.

Platten-See, der, Balaton tava.

Platterbſe, die, szeges borsó.

Platterdings, adv. egyáltaljában, teljességgel: Plattfuß, der, lábtalp, széles talpú: Plattheit, die, Niedrigkeit, laposság: Plattmeißel, der, lapos véső: Plattmühle, die, lapító mív: Plattung, die, Plättung, simítás, kiegyengetés: Plättwäſche, die, vasalnivaló ruha.

Platz, der, ein breiter, ebener Ort, térhely, térség, szabad térhely ein grüner Platz, zöld térség, pázsitos hely, pázsit, ein feſter Platz, kerített vagy megerősített hely, vár, ein offener Platz, nem kerített hely; ſt. Sitz, hely, ülő hely, das iſt mein Platz, ez az én helyem; Platz nehmen, leülni; trop. Amt, Würde, hely, rang, hivatal, tisztség, jem. von ſeinem Platz vertreiben, valakit a' hivatalából kinyomni; Bitten, Platz geben, engedni v. helyt adni valaki kérésének.

Platz-Commandant, der, a' helybeli őrizet feje v. hadnagya.

Platzen, ſt. ſchallen, durranni, tsattanni; berſten, elrepedni, megszakadni, megpukkanni; trop. herausplatzen, z. B. im Reden, kiszalasztani valamit a' száján: Platzen, das, lauter Schall, durranás, tsattanás; das Berſten, megrepedés, meghasadás.

Platzgold, das, tsörgőarany: Platzkugel, die, durranó golyóbis: Platz-Major, der, őrizet vezérje; várbéli Fő-Strázsamester: Platzpulver, das, durrogó puskapor: Platzregen, der, záporeső, zápor.

Plauderer, der, fetsegő, tsatsogó: Plauderey, die, das Plaudern, fetsegés; Schwatzhaftigkeit, tsatsogás; leeres Gerücht, költött hír: Plauderhaft, adj. fetsegő; adv. fetsegve: Plauderhaftigkeit, die, tsatsogóság: Plauderinn, die, fetsegő t. i. leány, aszszony: Plaudermaul, das, Plaudertaſche, die, fetsegő.

Plaudern, fetsegni, tsatsogni; beszélgetni: Plaudern, das, fetsegés.

Plinze, die, palatsinta.

Plötzlich, adj. hirtelen, hirtelenvaló, eine plötzliche Abreiſe, hirtelenvaló elútazás, eine plötzliche Ankunft, váratlan megérkezés; adv. hirtelen, rögtön, váratlanúl.

Plombiren, megónpetsétezni, ónpetsétet tenni reá; Zähne plombiren, az odvas fogat tzínnel betömni.

Pluderhoſen, die, bugyogó, bő németnadrág.

Plump, adj. unförmlich, esetlen, idomtalan, otromba, vastag; ſt. hart, kemény p. o. munka: nicht manierlich, roh, durva, pallérozatlan, esetlen; adv. durván: Plumpheit, die, esetlenség, idomtalanság otrombaság; durvaság, pallérozatlanság.

Plunder, der, Lumpen, rongy; ſt. werthloſe Sache, alávalóság, tsekélység.

Plünderer, der, ragadozó, prédáló, pusztító: Plündern, berauben, elragadozni, prédává tenni, megfosztani, elprédálni, elpusztítni; Beute machen, zsákmányolni, rablani: Plündern, das, rablás, prédálás, zsakmányolás.

Plüſch, der, eine Art wollenen Zeuges, kenderbársony.

Pöbel, der, köznép, község, der niedrigſte Pöbel, a' nép sepreje: Pöbelhaft, adj. köznépi, köznéphez illő; adv. köznépi módon.

Pocal, der, pohár, kehely.

Pochen, ſt. klopfen, kopogatni, veregetni, kopogtatni v. kotzogtat-

ni, p. o. az ajtón, das Herz pocht, a' szív dobog, vér; zerklopfen, z. B. Erz, Steine, öszvetörni, széllyelzúzni; ſich verlaſſen, bízni, bizakodni valamibe, támaszkodni valamire; ſt. prahlen, ditsekedni valamivel: Pochen, das, kopogatás, kotzogatás; széllyelzúzás; maga elbízás; ditsekedés: Pocher, der, kopogató, kotzogató; széllyelzúzó; magát hányató, kérkedő, ditsekedő.

ocherz, das, széllyelzúznivaló

Pochmühle, die, értzzúzó malom: Pochtrog, der, zúzóvály, zúzott értznekvaló teknő: Pochwerk, das, zúzómív, értzzúzó.

ocke, die, himlő, die Pocken bekommen, himlőzni: die Pocken haben, himlős v. himlőben lenni: Pockengrube, die, himlőhely: Pockengrubig, adj. himlőhelyes: Pockennarbe, die, himlőhely.

odagra, das, köszvény, das Podagra bekommen, megköszvényesedni, es haben, köszvényes lenni, köszvényben szenvedni: Podagriſch, adj. köszvényes; köszvénybeli: Podagriſt, der, köszvényes, köszvényben szenvedő.

ol, der, földsark; Nordpol, éjszaki földsark; Südpol, déli földsark.

olar-Stern, der, sarktsillag: Polarzirkel, der, földsarki kör v. abrontslínea: Polar-Höhe, die, földsarki magassága p. o. valamelly helynek.

ole, der, lengyel: Pohlen, lengyelország.

oley, die, tsombor, ménta, putnok.

ökeln, kádra lesózni p. o. a' húst: Pökelfleiſch, das, lesózott v. kádra sózott hús.

olíren, kisimítni, kisíkárlani, kipallérozni valamit: trop. kitsínosítni, kipallérozni: Poliren, das, die Polirung, kisimítás, kipallérozás: Polirer, der, kisimító, pallérozó:

olitik, die, Staatsklugheit, népkormányzás tudománya, népkormányzó mesterség, politika; trop. Schlauheit, okosság, ravaszság, ortély, eszesség: Politiſch, adj. Staatskundig, ſtaatsklug, kormányi, kormányozást illető, közársasági p. o. törvény; ſt. liſtig, ſchlau, okos, előrenézö, fortélyos, ravasz, od. ſt. verſtellt, tettetett, színlett; adv. kormányi okosság szerént; okosan, előre nézve, fortélyosan.

Polizey, die, a) Verfaſſung des Staates, polítzia, a' köztársaság alkatása, státus állapotja; b) Staatsordnung, Ordnung in einer Stadt, közbátorsági rendtartás, városi rendtartás, politzáj.

Polizey-Amt, das, közbátorsági rendtartásra ügyelő tisztség, rendtartó tiszti hívatal: Polizey-Beamte, der, rendtartó tiszt: Polizey-Collegium das, rendtartó tanáts, közbátorságra ügyelő tanáts: Polizey-Director, der, rendtartó főtiszt: Polizey-Direction, die, politzajkar: Polizey-Gericht, das, közbátorsági törvényszék: Polizey-Geſetz, das, közbátorsági törvény: Polizey-Ordnung, die, közbátorsági rendtartás: Polizey-Sache, die, közbátorságot illető dolog: Polizey-Wiſſenſchaft, die, közbátorsági rendtartás tudománya.

Polniſch, adj. lengyel, lengyelországi; adv. lengyelül.

Polonoiſe, die, lengyeltántz.

Polſter, der, vánkos, párna, főally: Polſterchen, das, vánkoska, párnátska: Polſterſtuhl, der, vánkosos v. párnás szék.

Polſtern, vánkos módra kitömni, p. o. a' székkarját vagy ülését; gepolſtert, kitömött.

Polterabend, der, lakadalmat megelőző estve, lakadolom szombatja: Polterer, der, zsémbes, zsémbelődő, zörgölődő: Poltergeiſt, der, ſt. Geſpenſt, késértet; Polterer, zsémbes, zörgölődő: Polterhaft, adj. zörgölődő, zsémbes; adv. zsémbesen, zörgölődve: Poltern, lärmen, lármázni, dörömbölni; heftig reden, zsémbelni, zsémbelődni, zörgölődni: Poltern, das, lárma, dörömbölés; zsémbelődés: Polternuß, die, tökösdió, olaszdió.

Poltron, der, szájjal vitéz.

Polygamie, die, Vielweiberey; feles nőszés.

Polygon, das, Vieleck, sokszegletű testforma, sokszeglet.

Polyp, der, habarnitza.

Pomade, die, hajkenőts.

Pomeranze, die, narants; der Baum, narantsfa: die Blüthe, narantsvirág: Pomeranzengelb, adj. narantsszínű; Pomeranzenschale, die, narantshéjj.
Pomp, der, pompa: Pomphaft, adj. pompás; adv. pompásan.
Ponton, das, Brückenschiff, hídas, hídashajó: Pontonier, der, hídépítő katona.
Popanz, der, ijjesztő, manó.
Pope, der, pópa, oroszpap.
Populär, adj. közértelmű, köznép értelméhez való, köznéphez alkalmaztatott, felfogható; adv. közértelműleg, köznéphez alkalmaztatva, felfoghatólag: Popularität, die, közértelműség, felfoghatóság; st. Volkssprache, köznépi beszédmód; st. Leutseligkeit, nyájasság.
Porcellan, das, die Masse, portzellán agyag; das Verfertigte, portzellán; portzellán edények: Porcellanen, adj. portzellán: Porcellanerde, die, portzellánföld: Porcellanfabrik, die, portzellánfábrika: Porcellan-Niederlage, die, portzellántárbolt.
Porphyr, der, porfírkő.
Porree, der, ein Gartengewächs, póré hagyma.
Port, der, Hafen, révkikötőhely.
Portal, das, pompakapu.
Porto, das, Postgeld, póstapénz, vitelbér.
Portrait, das, (portré) festett' kép, artzkép: Portrait-Maler, der, kép-v. ábrázatfestő: Portrait-Malerey, die, kép-v. ábrázat festés.
Posament, das, paszamánt: Posamentirer, der, paszamánszövő, v. verő.
Posaune, die, nyujtható trombita: Posaunen, trombitálni: Posaunenbläser, der, Posaunist, trombitás.
Position, die, Stellung, állás, helyheztetés.
Positiv, adj. ausgemacht, wirklich, valóságos, meghatározott, állítható; gewiß, bizonyos; adv. bizonnyal, valósággal, állíthatólag; bizonyosan: Positiv, das hordozható orgona.
Positur, die, testállás, helyheztetés, állás.
Posse, die, tréfa, eine alberne Posse, bolondság, Possen reißen, bolondoskodni, bohóskodni; Possen das sind Possen, tréfaság! bolondság.
Possen, der, tréfából v. ingerkedésből okozott kár; ellenkedés, jem. etwas zum Possen thun, d. i. zum Trotze, valamit valakinek ellenére v. boszszújára tenni: Possenhaft, adj. tréfás, nevetséges: adv. nevetségesen, tréfásan: Possenmacher, Possenreißer, der, bolondoskodó, tréfafiző: Possenspiel, das, bolondozás, bohóskodó játék, tsalfálkodás.
Possierlich, adj. nevetséges, furtsa adv. nevetségesen, furtsán: Possierlichkeit, die, furtsaság.
Post, die, eine bestimmte Summ Geld, pénz summa, summapénz eine Schuld in drei Posten bezahlen, valamelly adósságot háron fogásban v. summában fizetni le
Post, die, Postwesen od. Anstalt posta; reitende Post, lovas posta fahrende Post, hajtó posta, di Post geht, a' posta megy, mi der Post gehen, senden, postá menni, küldeni; trop. es geht wie auf der Post, sebesen megy mintha postán menne; Postwagen, postakotsi, z. B. die Post fährt ab, elindúl a' postakotsi Post-Station, postajárás: Posthaus, postaház; st. Nachricht hir, tudósítás.
Postamt, das, postahívatal: Postbeamter, der, postatiszt: Postbedienter, der, postalegény: Postbericht, der, postatudósítás: Postbothe, der, gyalogposta: Post Chaise, die, (olv. posztséze) postakotsi: Post-Cours, der, postajárás: Post-Director, der, igazgató főpostamester.
Postfrey, adj. postapénztől ment etwas postfrey schicken, megváltva v. a' vitelbért előre lefizetve küldeni p. o. levelet; adv. megváltva, előre kifizetve: Postfreyheit, die, feloldoztatás a' postánvaló fizetéstől: Postfuhre, die postatereh, egy posta kotsira rakott tereh: Postgeld, das, póstapénz: Posthalter, der, postatartó, a' posta birtokosa: Posthaus, das, postaház: Posthorn

das, postasíp, postakürt: Poſtil-lon, der, postalegény.
oſtkarte, die, Briefverzeichniß, levelek lajstroma; postamappa, postaföldabrosz: Poſtknecht, der, postalegény: Poſtkutſche, die, postakotsi: Poſtmeiſter, der, pos-tamester: Poſtordnung, die, pos-tákat illető rendelések: Poſtpa-pier, das, postapapiros: Poſt-pferd, das, postaló.
oſtrecht, das, postajuss: Poſtrei-ter, der, lovas posta: Poſtſchiff, das, postahajó: Poſtſchreiber, der, posta íródeák: Poſtſtall, der, posta istálló: Poſtſtation, die, postahely v. állás: Poſtſtraße, die, postaút: Poſttag, der, pos-tanap: Poſtverwalter, der, pos-tahelytartó: Poſtwagen, der, postaszekér: Poſtwechſel, der, postaváltoztatás.
oſtement, das, talp, talpkő.
oſten, der, übh. állóhely, hely; beſ. von Soldaten, rendelt hely, őrhely, őrizethely, őrizet, strá-sa, ein ſchwacher Poſten, gyen-ge őrizet, Poſten ausſtellen, ki-állítni az őrizeteket, auf ſeinen Poſten gehen, kirendelt helyére állani v. menni, dort bleiben, kirendelt helyén maradni, ihn verlaſſen, elhagyni a' kirendelt helyét, einen Poſten verſtärken, a' kiállított őrizetet szaporítni, erősítni; einen Poſten beſetzen, valamelly helyet őrizettel meg-rakni, den Poſten behaupten, az elfoglalt helyet oltalmazni és megtartani, einen Poſten erobern, az őrizettel megrakott v. meg-erősített helyet elvenni, bévén-ni; trop. ſt. Stelle, Amt, hivatal, tisztség, jem. einen ehrenvollen Poſten anvertrauen, tisztességes hivatalba tenni v. hivatalra emel-ni valakit: Poſtenträger, der, mindennapi hírvivő, hírmondó.
ſtille, die, predikátziós könyv.
ſtiren, d. i. ſtellen, helyheztet-ni: Poſtirung, die, helyhezte-tés, állítás.
ſto faſſen, helyet foglalni.
ſtulat, das, Foderung, kereset; en den Buchdruckern, felszaba-dulási kérelem a' könyvnyomta-óknál: Poſtuliren, kívánni; fel-szabadúlni az inasságból.
Pot, der, edény.
Potaſche, die, hamuzsír: Potaſchen-ſiederey, die, hamuzsírfőzés.
Potentat, der, hatalmasság.
Potz! einye! potz tauſend! ejnye szettevette! mi a' láncsos!
Prăcedenz, die, elsőbbség.
Pracht, die, pompa, fényesség, di-tsőség, königliche Pracht, királyi pompa; ſt. Üppigkeit, bujafény, pompázás: Prachthimmel, der, menyezet: Prachtliebe, die, pom-pázás, fényűzés: Prachtliebend, adj. pompázó: Prachtlilie, die, ditsőke: Prachtvoll, adj. pom-pás, fényes; adv. pompásan, di-tsőn.
Prächtig, adj. pompás, fényes, ditső; adv. pompásan, fényesen.
Practicabel ſeyn, tehetséges lenni: Practiciren, ſt. ausüben, véghez vinni, elkövetni, gyakorlani; von Advocaten, ügyet folytatni; von Aerzten, gyógyítni; trop. etwas hinweg practiciren, valamit alattomban eliktatni: Practici-ren, das, eines Advocaten, ügy-folytatás; eines Arztes, orvosi gyógyítás.
Practik, die, véghezvitel, gyakor-lás; fortély: Practikus, der, gya-korlott, jártas költes mindenben; mesterséget gyakorló: Praktiſch, adj. közönséges, életbeli p. o. regula, gyakoroltató, gyakorló, tselekedtető; adv. gyakorolva, haszonra fordítva, haszonnal, al-kalmaztatva, t. i. a' közönséges életre.
Prädeſtination, die, előre elrende-lés v. elválasztás.
Prädikat, das, in der Logik, mon-dódott; Titel, tzím, bélyeg, kü-lömböztető tzím.
Prägen, z. B. Geld, verni p. o. pénzt; ſich etwas ins Gedächtniß prägen, emlékezetébe bényomni: Präger, der, pénzverő.
Pragmatiſch, adj. oknyomozó, oko-kat és következéseket nyomozó, p. o. história v. történet előadás.
Prahlen, prangen, glänzen, fény-leni, diszleni; kérkedni, ditse-kedni valamivel: Prahlen, das, fénylés, díszlés; kérkedés, di-tsekedés: Prahler, der, ditse-kedő, kérkedő, kérkedékeny: Prahlerey, die, kérkedés, ditse-

kedés: Prahlerisch, adj. kérkedő, ditsekedő, magahánytató: Prahlhans, der, kérkedő, ditsekedő; Prahlsucht, die, ditsekedő kórság.

Prahm, der, oder die Prahme, ein plattes Fahrzeug, eine Fähre, dereglye, hídas hajó, komp.

Prälat, der, egyházi főrendű személy v. méltóság; die Prälaten, egyházi förendek v. méltóságok.

Präliminarartikel, der, előljáró tzikkely.

Prall, adj. scharf gespannt, oder ausgestopft, feszes, szoros, merevény: Prallen, ugrani, pattanni; zurückprallen, viszszapattanni, viszszaütődni.

Prämie, die, Belohnung, jutalom.

Prangen, glänzen, fényleni, diszleni, ragyogni, ékeskedni; mit etwas prangen, valamivel kérkedni, fitogatni, magát mutogatni.

Pranger, der, pelengér, bitófa.

Pranke, die, Klaue, köröm.

Pränumeration, die, elő v. előrefizetés: Pränumeriren, előrefizetni.

Präpariren, készítni.

Präposition, die, előljáró.

Prärogativ, die, elsőség.

Präsent, das, ajándék.

Präsentation, die, bémutatás: Präsentiren, darstellen, z. B. zur Aufnahme, bémutatni valakit; sich präsentiren, mutatni magát, tetszeni, látszani, szembe tűnni; sich jem. präsentiren, megjelenni valaki előtt; st. darbiethen, odaadni, általadni; das Gewehr präsentiren, a' fegyvert feltartani, vor jem. präsentiren, fegyverrel köszönteni valakit: Präsentir-Teller, der, valamit bémutató tányér.

Praser, der, Edelstein, prázkő, drága kőnem.

Präservativ, das, oltalmazó orvosság, oltalomszer, mentőszer.

Präsident, der, előlülő: Präsidiren, előlülni, p. o. a' tanátsban, előlülő lenni: Präsidium, das, előlülés, előlülési kormány.

Prasselgold, das, durrogó arany.

Prasseln, zörögni, tsörömpölni: Prasseln, das, tsörömpölés; Prasselnd, adj. zörgő.

Prassen, tékozolni, tékozlani, pazérlani, tobzódni, veszfegetni élni: Prassen, das, tobzódás, tékozlás, vesztegetés: Prasser, der, tobzódó, tékozló, vesztegető.

Prätendent, der, jussos, jusstartó valamihez: Prätendiren, Anspruch machen, jussát tartani valamihez; st. verlangen, kívánni: Prätension, die, Anspruch auf etwas, jusstartás, jussformálás: ohne Prätension, d. i. bescheiden, magamérséklő, vágytalan.

Prätext, der, szín valaminek.

Prävenire, spielen, megelőzni.

Praxis, die, Uebung, gyakorlás; Erfahrung, tapasztalás, jártasság; Ausübung, gyakorlás, használnavétele valaminek; r Praxis hat, gyakorlott.

Predigen, eig. prediká napolni, predikátziót v. e i beszédet tartani, tanítá nni; trop. lehren, erinne mahnen, tanítni, okta , intent egyházi beszéd által: Predigen, das, predikálás, egy házi beszédtartás: Prediger, de predikátor, egyházi tanító: Predigerton, der, predikáló hang.

Predigt, die, predikátzió, egyházi beszéd, tanítás; P digt halten, predikálni, pred ziót tartani, egyházi taní enni; trop. jemanden eine Pre digt halten, kemény gáló beszédet tartani valaki: Predig amt, das, predikátor i hivatal; predikátorság: Predigtbuch, das, predikátziós könyv: Predigtstuhl der, predikáló szék.

Pregelerbsen, die, pl. pergelt borsó: Pregeln, pergelni, s gpergelni.

Preis, der, st. Plünderung Raub, z. B. eine Stadt den Soldaten Preis geben, a' várost a' katonáknak prédára ereszteni; statt Aufopferung, z. B. sein Leben Preis geben, az életét kotzkáztatni, sich dem Tode Preis geben, magát halálra kitenni; st. Belohnung, jutalom, megjutalmaztatás, einen Preis aussetzen, jutalmat feltenni, den Preis davon tragen, elnyerni a' jutalmat; statt Werth einer Sa , ár. ára valaminek, einen s setzen, bestimmen, kiszabni, megha-

rozni valaminek az árát, der Preis iſt gefallen, leszállot az ára; ſtatt Lob, Ruhm, z. B. Gott ſey Preis! dítséret Istennek; az Istené légyen a' ditsőség.

Preisfrage, die, jutalomkérdés, jutalomtétel valamelly kérdésre.

Preisgebung, die, általengedés, kotzkáratevés, kitétel a' veszedelemnek.

Preislich, adj. dítséretes, jeles, derék; adv. ditséretesen, jelesen.

Preisſchrift, die, die um den Preis kämpft, jutalomnyerésre írt munka; die den Preis erhalten hat, jutalmat nyert munka v. könyv.

Preiswürdig, adj. jutalomra méltó, jutalmat érdemlő: dítséretes: adv. dítséretesen, jelesen: Preiswürdigkeit, die, dítséretes volta valaminek.

Preiſen, dítsérni, magasztalni, p. o. Gott Istent: jemanden glücklich preiſen, valakit szerentsésnek, boldognak tartani v. hirdetni, ein geprieſener Mann, derék ember, a' kit mindenek dítsérnek.

Prell, der, die Fläche eines prellgeſpannten Körpers, feszülettér, kifeszített testnek térsége vagy felülete: Prellſchuß, der, viszszapattant lövés.

Prellfuchs, der Füchſe, rókatsaptató.

Prellen, z. B. Füchſe, feltsaptatni; trügen, ſtatt betrügen, rászedni, megrántani, megtsalni valakit: Prellen, das, feltsaptatás; trop. rászedés, megrántás.

Preller, der, rántótsaptató; tsikaró, pénztsikaró: Prellerey, die, tsaptatás, húzás, pénztsikarás.

Preßbaum, der, présfa, sajtófa: Preßbengel, der, a' prés fordítója: Preßfreyheit, die, nyomtatásbeli szabadság: Preßgang, der, fogdosás, t. i. katonák v. hajóslegények fogdosása: Preßhaft, adj. nyomorék; beteges, gyenge, Preßkopf, der, srófgyűrű, srófdió: Preßſack, der, nyomózsák: Preßſchraube, die, préssróf, sajtósróf.

Preſſe, die, prés, sajtó; Buchdruckerpreſſe, sajtó, könyvnyomtató sajt[illegible] das Buch iſt unter der Preſſe, a' könyv sajtó alatt van vagy nyomtattatik, die Preße verlaſſen, a' sajtó alól kikerülni, az az, a' könyv ki van nyomtatva; dem Tuche die Preße geben, a' posztót présbe tenni, megpréselni; trop. Bedrängniß, szorúltság: nyomorúság, inség.

Preſſen, überhaupt, préselni, sajtolni, Wein preſſen, bort préselni; trop. ſehr dringen, szorongatni, mód nélkül sürgetni, kénszerítni, die Noth preßt mich, a' szükség kénszerít; ſtatt drücken, szorítni, mint a' tsizma a' lábát; Matroſen preſſen, tengeri hajós legényeket fogdosni erővel: Preſſen, das, der Matroſen, a' tengeri hajós legények fogdosása: Preſſer, der, ſtatt Drucker, nyomó, préselő; hajóslegény fogdosó: Preſſung, die, nyomás, sajtolás, préselés.

Pricke, die, orsóhal.

Prickeln, megszurkálni.

Prieſter, der, pap, egyházi személy: Prieſteramt, das, papság, papi hivatal: Prieſterehe, die, papi házasság: Prieſterfeind, der, papi ellensége: Prieſterfreund, der, papi barátja: Prieſterhaus, das, papház: Prieſterinn, die, papné, pogánypapné: Prieſterlich, adj. papi, egyházi; adv. papi módon: Prieſterorden, der, papi rend: Prieſterrock, der, papi ruha v. köntös: Prieſterſchaft, die, papság, papi hivatal; a' papok: Prieſterſtand, der, papi vagy egyházi rend: Prieſterthum, das, papság: Prieſterweihe, die, papfelszentelés, felszentelés a' papságra, beavatás a' papi hivatalba: Prieſterwürde, die, papi méltóság.

Primas, prímás; der Primas von Ungarn, Magyar Ország Primása: Primat, das, Prímásság.

Prima-Wechſel, der, első izbeli váltólevél.

Princip, das, Grund, Grundſatz, elsőtétel, kiindúló tétel, mellyből kiindúl valaki, elev, elve valaminek, fenektétel, kezdet.

Prinzipal, der, Lehr — Handlungsherr, gazda, gázdaúr, fő, előljáró, printzipális; in der Orgel, felső hang, felső nyoltzad: Prin-

cipal, adj. fő, első rangú, első rangbéli.

Prinz, der, jede fürstliche Person, Fő Hertzeg, Királyi Hertzeg; Sohn eines Fürsten, ifjú Hertzeg, Hertzegfi, Fejedelmi fija: Prinzessinn, die, Hertzegasszony; Hertzegkisasszony.

Prinzmetall, das, elegyréz.

Prior, der, als Titel, prior, a' klastromban: Priorat, das, priorság: Priorität, die, Vorrang, elsőség.

Prise, (Priese) die, z. B. Schnupftaback, egy szippantat tobák, eine Prise nehmen, egyet szippantani: ein aufgebrachtes feindliches Schiff, elfogott ellenséges hajó, elrablott hajó, gute Prise, igazságos zsákmány hajó.

Prisma, das, hasábtest; Prismatisch, adj. hasábos.

Pritsche, die, zum Schlagen, verő lapotzka; an einem Schlitten, a' hátúlsó ülés a' szánon; in der Wachstube, alvó pad, padágy: Pritschen, meglapotzkázni valakit, lapotzkával megverni.

Privat, adj. magános; geheim, titkos; häuslich, házi, odahaza való.

Privatabsicht, die, magános vagy személyes tzél: Privatandacht, die, házi ahítatoskodás v. ájtatosság, magános isteni tisztelet: Privatangelegenheit, die, magános dolog, személyes ügy: Privat-Audienz, die, magános v. különös meghallgattatás, t. i. a' fejedelem előtt.

Privat-Communion, die, magános gyónás: Privat-Erinnerung, die, magános intés: Privathaß, der, személyes gyülölség: Privathaus, das, magános ház.

Privat-Interesse, das, magános v. személyes haszna valakinek: Privatisiren, magánoskodni, magánosságban élni, közönséges hivatal nélkül lenni: Privatist, der, magános hallgató vagy tanítvány.

Privatleben, das, magánoskodás, magános élet: Privat-Lehrer, der, házi vagy magános tanító. Privatleute, die, pl. magános emberek, hivatalt nem viselők.

Privatmann, der, magános ember, hivatalt nem viselő: Privatnutzen, der, személyes vagy önön haszon: Privatperson, die, magános személy: Privatrache, die, személyes boszszúállás: Privatrecht, das, személyes juss, polgári juss.

Privatsache, die, magános dolog, személyes ügy; häusliche Angelegenheit, házi dolog: Privatschatz, der, magános vagy személyes kints: Privatschüler, der, magános letzkéket hallgató, magános tanítvány: Privatschuld, die, magános v. személyes adósság; Privatstand, der, magános élet, magánoskodás, magány, Privatstunde, die, magános óra vagy tanítás.

Privatumstände, die, pl. magános vagy különös környülállások: Privatunterricht, der, magános tanítás: Privatvermögen, das, magános vagy személyes vagyon vagy jószág.

Privet, das, d. i. Abtritt, árnyékszék.

Privilegiren, jussal megajándekozni valakit, privilégiumot v. szabadságot adni valakinek valamire: Privilegirt, adj. jussal megajándékoztatott vagy bíró: Privilegium, das, juss valamire, szabadság, privilegium.

Probe, die, statt Versuch, próba, próbatétel; Probe von etwas ablegen, próbát adni valamiből, Probe für das Gold, Silber, arany, vagy ezüst próba, Gold, das die Probe hält, ollyan arany, melly kiállja a' próbát, zur Probe, próbára, próbául; statt Beweis, bizonyság; próbatétel: Kennzeichen, jel, jelenség, Proben seines Fleißes ablegen, bizonyságát mutatni szorgalmatosságának; Proben von Waaren der Kaufleute, mustra, próbamutsra p. o. a' portékából.

Probeblatt, das, próbalevél vagy nyomás: Probebogen, der, próbaív, mutatóív vagy árkus, p. o. a' nyomtatásból: Probejahr, das, próbaesztendő.

Proben, próbálni, megpróbálni.

Probepredigt, die, próbapredikátzió: Probeschrift, die, próbajrás;

irás; Probeſchuß, der, próbalövés, fegyverfuttatás: Probeſilber, das, próbás ezüst: Probeſtein, der, próbakő: Probeſtück, das, próbadarab: Probezeit, die, próbaidő: Probezinn, das, próbás tzín.

Probiren, megpróbálni, próbálni; ſtatt prüfen, próbára venni, megvizsgálni, megpróbálni, von Speiſen ꝛc. megkóstolni: Probiren, das, próbálás, megpróbálás, megvizsgálás: Probirer, der, próbáló, próbálómester,

Probirgewicht, das, próbafont, próbamérő: Probirkunſt, die, próbáló mesterség: Probirnadel, die, próbáló tű: Probierofen, der, értzpróbáló kementze: Probierſtein, der, próbakő: Probirwage, die, próbamérő.

Problem, das, Aufgabe, feladás, feladott kérdés, fejtőtétel: Problematiſch, adj. kétséges, bizonytalan; adv. bizonytalanúl.

Procent, das, századrész.

Proceß, der, in der Chemie, velehánás, mód; Rechtshandel, per, ügy, ügyes bajos dolog, perfolytatás v. folyamat, törvénykedés; Civilproceß, die, polgári ügy, peinlicher Proceß, főbenjáró ügy, Proceß anfangen, pert kezdeni, führen, folytatni valaki ellen, vertheidigen, valaki ügyét védni, gewinnen, megnyerni a' pert, verlieren, elveszteni a' pert; Proceſſe haben, (vom Advokaten) pereket folytatni a' törvényszék előtt; kurzen Proceß machen, a) mit einem Verbrecher, rögtön megítélni a' gonosztévőt és megbüntetni vagy kivégezni, b) mit einer Sache, kurtán fogni valamelly dolgot.

Proceßführung, die, (vom Advokaten) perfolytatás, ügyvédés: Proceßkoſten, die, perfolytatás költségei: Proceßordnung, die, perfolyamat rendje: Proceßſache, die, ügy, perbeli dolog: Proceſſiren, perlekedni, pert folytatni.

Proceſſion, die, übh. pompa, pompás menetel; bútsújárás, bútsú.

Procurator, der, prókátor, ügy folytató; biztos.

Produciren, ſehen laſſen, etwas, mutatni, előadni; ſich produciren, d. i. a) ſich zeigen, magát mutatni, b) ſich auszeichnen, magát megmutatni, valamelly mesterségben.

Product, das, des Landes, termés, die Landesproducte, az ország, termései; im Rechnen, öszveség, summa.

Profan, adj. weltlich, béavatlan, világi: ſtatt gottlos, istentelen.

Profeß, der, klastrombavaló felesküvés, Profeß thun, valamelly szerzetbe magát hittel kötelezni.

Profeſſion, die, Metier, mesterség, kézi mesterség, kereset, Profeßion, von etwas machen, mesterséget űzni valamiből; Handwerk, kézi mesterség: Profeßioniſt, der, mesterember.

Profeſſor, der, közönséges tanító, profeszszor; Profeſſorat, das, die Profeſſur, profeszszorság.

Profil, das, oldalkép.

Profit, der, ſtatt Gewinn, nyereség, oder Nutzen, haszon: Profitabel, adj hasznos, nyereséges: Profitiren, nyerni, hasznát venni.

Profoß, der, katonai tömlöztartó, porkoláb, poroszló.

Progreß, der, előmenetel.

Progreſſion, die, előrehaladás.

Project, das, elgondolt mód, kitsinált mód valaminek végrehajtására, tanáts: Projectenmacher, der, új-meg uj-tanátsadó: Projectiren, új-meg új-tanátsot adni.

Prolog, der, kinyitó beszéd.

Prolongation, die, meghoszszabítás: Prolongiren, meghoszszabítni.

Promemoria, das, emlékeztető jegyzés.

Promenade, die, sétálás; sétálóhely.

Promotion, die, előmozdítás, feljebb emelés p. o. hivatalra: Promoviren, jemanden, előmozdítni valamire.

Prophet, der, próféta: Prophetinn, die, profétaaszszony: Prophetiſch, adj. profetái: adv. profetái módon: Prophezeyen, meg-

jövendölni, jövendölni: Prophezeyung, die, jövendölés.

Proportion, die, Verhältniß, arány, erány, arányság, erányság, arányosság, nach Proportion, az arányosság szerént, arányosan: Proportional-Linie, die, arányos línea: Proportioniren, arányba, mértékarányba venni: Proportionirt, adj. arányos, erányos.

Propſt, der, prépost: Propſtey, die, prépostság; prépost lakó helye.

Proſa, Proſe, die, folyóbeszéd; Proſaiſch, adj. folyó beszédbeli; adv. folyó beszédben.

Proſelyt, der, térthitű, más hitre v. vallásra tért.

Proſodie, die, hang v. szótagmérték: Proſodiſch. adj. hangmértéki.

Proſpect, der, kinézés, kilátás.

Protection, die, védelem, óltalom,

Proteſt, der, Weigerung. Verwerfung, z. B. eines Wechſels, a' váltólevél viszszavetése vagy el nem fogadása.

Proteſtant, der, protesztáns: Proteſtantiſch, adv. protesztáns: Proteſtation, die, ellenekelés, kikelés valami ellen: Proteſtiren, kikelni valami ellen; im freundſchaftlichen Sinne, megkövetni és el nem fogadni valamit, einen Wechſel proteſtiren, a' váltólevél kifizetését el nem fogadni.

Protocoll, das, jegyzőkönyv, etwas zu Protocoll nehmen, valamit a' hívatalos jegyzőkönyvbe béirni: Protocolliren, hívatalosan béjegyezni: Protocolliſt, der, hívatalos béjegyző, béjegyző tiszt: Protocollmäßig, adj. jegyzőkönyv szerént való.

Protonotarius, der, ítélőmester.

Proviant, der, élelem, élés, elelem; tábori eleség: Proviantamt, das, Verpflegsamt bey der Armee, élésre vagy eleségre ügyelő tisztség v. hívatal: Proviant-Commiſſär, der, élésre v. eleségre ügyelő bíztos: Proviantlieferung, die, eleség szállítás: Proviant-Schiff, das, eleségszállító hajó: Proviant-Verwalter, Verpflegsverwalter, der, eleségre ügyelő tísztartó: Proviantwagen, der, eleséges társzekér: Proviantweſen, das, eleség dolga.

Provinz, die, tartomány.

Proviſion, die, vorráthiger Proviant, kész eleség, élelem: Vorrath, bőség, elegendőseg, gyüjtemény; Profit, nyereség, álj, fáradtságbér.

Proviſor, der, Verwalter, tísztartó: Apothekergehülfe, patika gondviselője: Proviſoriſch, adj. z. B. eine proviſoriſche Regierung, ideigvaló kormány; adv. azomban, ideigóráig.

Prüfen, megvizsgálni, megpróbálni: ſich prüfen, magát megvizsgálni, ſeine Kräfte prüfen, a' maga erejét megpróbalni: Prüfen, das, die Prüfung, megvizsgálás, megpróbálás, megvizsgáltatás.

Prügel, der, z. B. zum Schlagen, dorong, huság, fustély; Schlag, verés, Prügeln bekommen, verést kapni, Prügeln geben, megverni: Prügeley, die, verekedés: Prügeln, megverni; megbotozni, meghuságolni: Prügeln, das, verés, megverés

Prunelle, Prünelle, die, gyékfű.

Prunk, der, Pracht, pompa: Prunkbett, das, pompaágy: Prunken, pompázni: Prunklos, adj. együgyű, pompátlan: Prunkpferd, das, parádéló.

Pſalm, der, zsoltár. ének: Pſalmbuch, das, zsoltáros könyv, zsoltár: Pſalmiſt, der, zsoltáríró.

Pſalter, der, ein muſikaliſches Inſtrument, bey den Hebräern, kintorna; Pſalmbuch, zsoltáros könyv, zsoltár: Blättermagen, bey dem Rindviehe, százrétű gyomor.

Pſychologie, die, lélektudomány.

Publication, die, kihirdetés: Publiciren, kihirdetni: Publiciſt, der, törvényekben jártas.

Publicum, das, Zuhörer, Zuſchauer, hallgatók, hallgató közönség, nézők, nézó sokaság; die Leſer, olvasó, olvasók, az olvasó közönség; die Mitwelt, közönség, világ, nép; Oeffentlichkeit, közönség, közönséges hely.

Pudding, der, ánglus gombóta.

Pudel, der, pudlikutya.

Puder, der, hajpor: Puderbeutel, der, hajporzatskó: Pudermantel, der, porköpönyeg: Puderpüſter, Puderblaſer, der, hajporzóvánkos, hajporfúvó: Puderſchachtel, die, hajporosskatulya: Pudern, béhajporozni: Pudern, das, béhajporozás.

Puff, der, Schlag, pufogatás, Fauſtſchlag, puff, puffantás; trop. einen Puff aushalten, sokat ki tudni állani; ſtatt Knall, puffanás: Puffbohne die, dissnóbab: Puffen, puffanni, megpofogatni: Puffer, der, mordály.

Puls, der, érverés, érlüktetés; jemanden an den Puls fühlen, a) eig. valakinek a' verőerét megtapintani; b) uneig. ſtatt prüfen, valakinek a' gondolkozását kitanúlni: Pulsader, die, verőér, életvér: Pulsſchlag, der, érverés.

Pult, der, könyvtámasz, pulpitus vagy pulpita.

Pulver, das, por; als Arzney, szerpor, porok; zum Schießen, puskapor; Pulverflaſche, die, puskaportartó: Pulverhorn, das, portartó szaru: Pulveriſiren, porrá törni: Pulverkammer, die, puskaporos kamara: Pulverkarren, der, puskaporos kotsi: Pulverkorn, das, egy szem puskapor: Pulvermagazin, das, puskaportár: Pulvermühle, die, puskapormalom: Pulvermüller, der, puskaportsináló: Pulverthurm, der, puskaporos torony: Pulvertonne, die, puskaporos hordó: Pulverwagen, der, puskaporos szekér: Pülverchen, das, szerporotska: Pulvern, porrátörni.

Pumpe, die, szívattyú, szívómív, z. B. Luftpumpe, levegő szívattyú, Waſſerpumpe, vízszívómív: Pumpen, szívattyúzni, kiszívattyúzni, kiszívatni: Pumpenmacher, der, szívattyú míves: Pumpenſtange, die, szívattyú rúdja.

Pumpernickel, der, eine Art groben Brodes, dertzekenyér; ein Tölpel, bangó.

Punkt, der, pont; es trifft auf einen Punkt zu, pontig vagy pontban megegyez; ein jeder kleiner Theil z. B. der Zeit, időpont, pont; ein vollſtändiger Redeſatz, egy pont mondás, melly pontal rekesztetik bé; Hauptſatz, tzikkely, z. B. die Hauptpunkte des chriſtlichen Glaubens, a' keresztényhitnek fő tzikelye; Sache, Umſtand, dolog, környülállás, rész, in dieſem Punkte, ebben a' részben, alle Punkte genau erwägen, minden környülállást szorosan megfontolni; den rechten Punkt treffen, eltalálni a' dolog velejét; auf dem Punkte ſtehen, etwas zu thun, éppen hozzá akarni fogni valamihez, éppen azon lenni, hogy —

Punktiren, pontozni, megpontozni, pontokat rakni: Punktiren, das, megpontozás; Punktweiſe, adv. pontonként: Punktur, die, sajtóközépség.

Punſch, der, punts, puntsital.

Pupill, der, Pupille, die, tútoros árva, tútorság alatt lévő árva, Pupillen-Amt, das, árvákra ügyelő tisztség: Pupillengeld, das, árvák pénze.

Puppe, die, a) Nymphe des Inſectes, báb, pupa, hernyóbáb: b) ein Mädchen, leányka, lyáuka; c) Docke, báb, baba.

Puppenſpiel, das, babázás; trop. gyermeki játék, tsekélység: Puppenſtand, der, den Inſecten, bábkor, bábkori állopotjok a' bogaraknak.

Püppchen, das, ein Döckchen, babátska; Liebkoſungswort gegen Knaben und Mädchen, babátska, babátskám.

Pur, adj. tsupa, tiszta p. o. arany: adv. tsupán, tisztán, tisztán tsak.

Purganz, die, hashajtó, gyomortisztító.

Purgiren, hasat hajtani, meghajtani a' hasat: Purgiren, das, hashajtás.

Purgirpille, die, hashajtó pílula: Purgirpulver, das, hashajtó por: Purgirtrank, der, hashajtó szer vagy ital.

Purpur, der, d. i. Purpurfarbe, pirosszín, tsigavérszín, bíborszín; ein purpurnes Gewand, tsigavérszín ruha, bíborszínű v. bársonyszínű köntös: Purpurfarbe, die, tsigavérszín. veresbársonyszín: Purpurfarben, Purpurfarbig, adj bíborszínű, tsi-

gaverszínű, setétpiros, piros bársonyszínű: Purpurfärber, der, tsigavérszínfestő, bíborszínfestő, piros festő; Purperfärberey, die, bíborszínfestés, pirosfestés: Purpurkleid, das, bíborszín köntös: Purpurmantel, der, bíborpalást, bíborszín palást: Purpurmuſchel, die, bársonytsiga: Purpurn, adj. veres bársonyszínű: Purpurrock, der, piros bársonyszín köntös: Purpurroth, adj. tsigavérszínű veres; Purpurſchnecke, die, bársonytsiga.

Puter, Puterhahn, der, kan pulyka, pulyka kakas; die Henne, pulyka.

Putz, der ékesség, tsínosság, dísz, in ſchönem Putze erſcheinen, tsínosan felöltözködve jelenni meg: Putzmacherinn, die, aszszonyi ékesöltözet készítő: Putzſcheere, die, koppantó, hamvévő: Putzſtube, die, öltöző szoba: Putztiſch, der, öltöző asztal.

Putzen, d. i. reinigen, z. B. Bäume putzen, megnyesni a' fákat, ein Licht putzen, elvenni a' gyertya hamvát, gyertyát tisztítni, die Naſe putzen, kifújni v. megtörleni az orrát, den Bart putzen, leberetválni a' szakállát; Kleider, Schuhe putzen, megtisztítni, tisztogatni, ruhát, lábbelit; ſtatt ſchmücken, felékesítni, kitsínosítni: Putzen, das, megnyesés; tisztítás, megtisztítás; felékesítés: Putzung, die, tisztítás, ékesítés.

Pyramide, die, kúposzlop, kúp, piramis, toronyoszlop: Pyramidaliſch, adj. kúpos; adv. kúposan, kúpformán.

Pyrenäiſche Gebirge, die Pyrenäen, a' Pirenéusi hegyek.

Pyrolt, der, (Goldamſel) sárgarigó, sárga aranybegy, sármalinkó.

Q.

Quabbe, die, Wanne an der Kehle des Rindviehes, a' marhának lefüggő tarja, lepenyeg: Quabbelig, adj. rengő kövérségű; Quabbeln, kövérség miatt rengeni.

Quackſalber, kuruszoló: Quackſalberey, die, ungeſchickte Heilart, kuruszolás; Heilmittel, kenőfenő orvosság; Quackſalbern, kuruszolni.

Quaderſtein, der, négyszegű kő.

Quadrant, der, negyedrész, karika negyed.

Quadrat, das, négyszegrajz, négyszegű v. négyszeglet rajz, kotzkalap: Quadrat-Fuß, oder Quadrat-Schuh, der, négyszegláb, négyszegletű nyom v. láb mérték: Quadrat-Klafter, die, négyszegöl: Quadrat-Linie, die, négyszeglínea: Quadrat-Maaß, négyszegmérték: Quadrat-Meile, die, négyszegmértföld: QuadratStein, der, négyszegletű v. négyszegű faragott kő: Quadratur die, négyszegletesítés, négyszegre vétel: Quadrat-Wurzel, die, négyszegalj, négyszeggyökér a' számvetésben: Quadrat-Zahl, die, négyszegszám: Quadrat-Zoll, der, négyszeghüvelyk, négyszegíz: Quadriren, négyszegletesítni, négyszegűvé tenni; ſt. ſich wohin ſchicken, illeni.

Quadrille, die, ein Tanz, négyes táncz.

Quadrupel-Allianz, die, négyes szövetség.

Quaken, von Fröſchen, kuruttyolni, vartyogni: Quaken, das, kuruttyolás, vartyogás.

Quäken, von kleinen Kindern, nyifogni, nyivogni, nyikogni: Quäken, das, nyifogás, nyikogás, nyivogás.

Quäker, der, kvaker, keresztény felekezet.

Qual, die, eig. gyötrelem; uneig. kín, gyötrődés, zu meiner Qual, gyötrelmemre: Qualvoll, adj. gyötrelmes.

Quälen, kínozni, gyötreni; ſich quälen, magát gyötreni: Quälen, das, kínzás, gyötrés: Quäler, der, kínzó, gyötrő.

Qualificiren, d. i. geſchickt machen, illegetni, alkalmatossá tenni valamire, alkalmaztatni; ſich qualificiren, kipallérozni magát, készülni, elkészülni és alkalmatossá tenni magát valamire: Qualificirt, adj. ſt. beſchaffen, ollyan;

geſchickt, alkalmatos; mit Eigenſchaften verſehen, kipallérozott.

Qualität, die, ſt. Beſchaffenheit, minéműség, tulajdonság; Talent, tökélletesség, tálentom.

Qualm, der, gőz, párázat, párolgás: Qualmen, gőzölgeni, páralogni.

Qualſter, der, enyves nedv.

Quantität, die, sokaság, in Quantität, sok; számos, nagy rakás; adv. számosan, bőven, bőséggel.

Quantum, das, öszveség, sokaság.

Quarantäne, die, vierzigjährige Geſundheitsprobe, negyvennapi próbaveszteglés.

Quark, der, geronnene Milch, aluttéj: Quarkkäſe, Quargelkäſe, lágysajt, kenősajt.

Quarree, das, im Kriege, négyszegbe állított hadrend v. sereg, ein Quarre bilden, a' sereget négyszegbe állítni.

Quart, das, negyed, negyedrész, z. B. ein Quart Wein, egy mezely bor, egy pintnek v. kupának negyed része; négy rét, t. i. négyrét öszve hajtott árkos papiros, in Quart drucken, negyed rét formában nyomtatni. Quart-Band, Quartant, der, négy rétben lévő könyv, negyedrét könyv: Quart-Blatt, das, negyedrét levél: Quart-Seite, die, egy negyedrét oldal.

Quartal, das, ſt. Vierteljahr, fertály esztendő; kántorpénz, fertály esztendei fizetés: Quartal-Beſoldung, die, fertály esztendei fizetés: Quartalgeld, das, kántorpénz, egy fertály esztendőre eső pénz: Quartalweiſe, adj. fertály esztendőnként: Quartal-Rechnung, die, fertály esztendei számvetés v. számadás.

Quartaner, der, negyedik oskolai tanúló, negyedik oskolás.

Quartanfieber, das, negyednapi hideglelés.

Quarte, die, negyedhang a' muzsikában; im Fechten, megvetés, megbotozás: Quartett, das, négyes dal.

Quartier, das, d. i. 1) der vierte Theil, negyed, negyed rész; daher Quartier oder Quartchen, der vierte Theil eines Quartes, egy pintnek negyed része: 2) Hintertheil, des Schuhes, a' saru hátulsó része; 3) Wohnung, beſ. eines Fremden oder auf kurze Zeit, szállás, bérlett lakás. Sein Quartier wo haben, d. i. wohnen, valakinél lakni, szállást tartani valakinél: im Quartier liegen, (v. Soldaten) kvártélyon lenni, im Winter, téli kvártélyon lenni; kein Quartier finden, nem találni szállást: trop. Quartier geben, d. i. das Leben ſchonen, Pardon geben, valaki életének megkegyelmezni, kein Quartier (Pardon) geben, valaki életének meg nem kegyelmezni: Quartierfreyheit, die, szabad lakás v. szállás: Quartiergeld, das, szállásbér: Quartiermeiſter, der, kvártélytsináló a' katonák között.

Quarz, der, bányavirág, kvartz: Quarzicht, adj. kvartzszabású: Quarzig, adj. kvartzos.

Quaſſia, die, Bitterholz, keserfa.

Quaſte, die, bojt.

Quatember, der, fertály esztendő; kántor böjt, kántor szerda: Quatembergeld, das, kántorpénz.

Quaterne, die, négy szám a' lottérián.

Quatſchlig, adj. rengő kövérségű.

Quecke, die, taratzkgyökér, perjegyökér: Queckengras, das, taratzk búza, perjefű.

Queckſilber, das, kénesö, kényesö: Queckſilbererz, das, kénesős értz.

Quehle, Handquehle, die, Handtuch, das, kendő, kéztörlő.

Quellchen, das, forrásotska.

Quelle, die, (der Quell) forrás, kútfő, ein immer fließender Quell, eleven forrás; trop. forrása, kútfeje, eredete valaminek: Quellwaſſer, das, forrás; forróvíz.

Quellen, d. i. hervorfließen, kiforrni, kibuzogni, eredni; ſt. aufſchwellen, feldagadni, felduzzadni; quellen laſſen, z. B. Erbſen, megáztatni, p. o. a' borsót hogy megdagadjon: Quellenreich, adj. forrásos, forvásokkal bővelkedő.

Quendel, der, kakuk démutska, kakukfű, vad tsombor.

Quentchen, das, könting, negyedrész lat.

Quer, adj. keresztűllévő, keresztűlvaló; adv. keresztűl, keresztben.

Querbalken, der, keresztgerenda,

mestergerenda: Querbank, die, keresztpad.

Quere, die, keresztbefekvés, in die Quere, keresztül; trop. die Kreuz u. die Quer, keresztül kasúl, jem. in die Quer kommen, valakinek útjába lenni, megakadályoztatni valakit valamiben, es geht mir alles in der Quer, minden dolgom viszszafelé megy.

Querfeldein, adv. keresztbe: Querfinger, der, viszszafordult ujj: Querflöte, die, keresztsíp vagy flóta: Querfurche, die, keresztbarázda.

Quergang, der, keresztút: Quergaſſe, die, keresztúttza: Quergäßchen, das, keresztbemenő köz: Quergraben, der, keresztbemenő árok.

Querhand, die, keresztbe öszvedugott kéz: Querhaus, das, keresztbefekvő ház: Querholz, das, keresztfa: Querkopf, der, eszelős: Querlinie, die, keresztlínea: Querpfeife, die, keresztbe fúvó síp

Querſack, der, általvető, iszák: Querſattel, der, keresztbevaló nyereg, aszszonynyereg: Querſchnitt, der, keresztbe v. keresztül metszés: Querſtraße, die, keresztút: Querſtrich, der, keresztvonás: trop. Hinderniß, akadály: Querſtück, das, viszszája valaminek.

Querüber, adv. keresztbe, keresztül: Querwand, die, keresztfal: Querweg, der, keresztút: Querwind, der, keresztbefúvó szél.

Quetſcheiſen, das, tsiptető vas.

Quetſche, die, szorúltság, in der Quetſche ſeyn, megszorúlni, szorúltságba lenni: Quetſchen, betsiptetni, odatsiptetni p. o. az ujjat valahová; öszvezúzni, megzúzni: Quetſchung, die, tsiptetés; zúzás, öszvezúzódás.

Quicken, nyivákolni,

Quinte, die, Muſ. ötödhang; a' muzsikában; im Fechten, ötödszöri megtámadás: Quinteme, ötrét: Quinteſſenz, die, a' java, lelke, veleje valaminek: Quintett, das, öthangos dal.

Quirl, der, pereszlen, habsodró: Quirlen, sodrani, pereszlennel sodrani.

Quitt, adj. ment, szabados, mit jem. quitt ſeyn, valakivel elvégezni a' dolgát, valakit kielégíteni: Quitte, die, birsalma, v. körtvély: Quitten-Apfel, der, birsalma: Quitten-Baum, der, birsalma v. körtvélyfa: Quittenbirn, die, birskörtvély: Quittgelb, adj. birsalmaszínű: Quittenkern, birsalmamag: Quittenlatwerge, die, birsalmaliktárium: Quittenmus, das, birsalmakása: Quittenſaft, der, birsalmalév: Quittenwein, der, birsalmabor.

Quittiren, d. i. Quittung geben, nyugtatóírást adni, p. o. valakinek valami felöl; verlaſſen, z. B. ein Amt, Charge, odahagyni, elhagyni, p. o. hivatalát, letenni hivatalát, tisztségét.

Quittung, die, nyugtatóírás., megesmerőírás p. o. a' felvett pénzről, nyugtatvány.

Quitze, die, berkenye.

Quodlibet, das, Miſchmaſch, elegybelegy, mindenféle együtt.

Quotient, der, hányszorozó, hányszorzó.

R.

Raab, Stadt, Győr; fl. a' rába vize.

Rabat, der, Robot, rabat, robot, uraság szolgálat.

Rabatt, der, rabat, részengedés, részadás valaminek az á'ból, t. i. az eladó v. eladó számára, ráadás a' vételben.

Rabatte, die, d. i. Aufſchlag, der umgeſchlagene Saum am Kleide, szege, a' ruhának szegéje; Gartenbeet, veteményes ágy.

Rabbiner, der, zsidópap: Rabbiniſch, adj. zsidópapi; adv. zsidópap módjára.

Rabe, der, holló; ſtehlen wie ein Rabe, ragadozni mint a' holló.

Rabenart, die, hollónem: Rabenei, das, hollótojás: Rabenfeder, die, hollótoll: Rabengeſchlecht, das, hollónem: Rabengeſchrey, das, hollókárogás: Rabenkrähe, die, fekete varju: Rabenmutter, die, kegyetlen anya: Rabenſchwarz, adj. hollószínű, fekete mint a'

holló: Rabenſchwärze, die, holló feketeség: Rabenſtein, der, vesztőhely: Rabenvater, der, kegyetlen atya.

Rabuliſt, der, tsevegő prókátor.

Race, die, (rasze) faj, fajta.

Rache, die, boszszúállás; aus Rache, boszszúállásból, Rache nehmen, boszszút állani.

Rachfeuer, das, boszszúállás tüze: Rachgier, die, boszszúállás kívánat, boszszúvágy: Rachgierig, adj. boszszúállás kívánó v. keresző, boszszúálló: Rachgöttinn, die, boszszúisten, (Nemesis). Rachſucht, die, boszszúállás kórság, boszszúállásra vágyás: Rachſüchtig, adj. boszszúállás keresző.

Rächen, megboszúlni, valamit, boszszút állani valamiért; ſich an jem. rächen, magáért valakin boszszút állani, megboszúlni valamit, kitölteni a' boszszúját valakin; Rächen, das, boszszúállás.

Rächer, der, boszszúálló: Rächerinn, die, boszszúálló t. i. aszszony személy.

Rächung, die, megboszszúlás.

Rachen, der, das Maul, nyeldekló száj v. kezdet; tátott v. feltátott száj t. i. a' ragadozó nagy állatoknak feltátott szájok; trop. der Rachen der Hölle, a' pokol torka.

Racker, der, Grindrabe, vetési varju; ſt. Schinder, dögnyúzó; als Schimfwort des Pöbels, hóhér.

Racket, das, Ballſpielnetz, laptaverő retze.

Rackete, die, rakéta.

Rad, das, am Wagen, kerék; bey der Tortur, kinzó kerék, zum Rad verurtheilt werden, kerékre büntetni; Rad des Glückes, szerentse kereke; ſt. Kreis, karika, ein Rad ſchlagen, karikánként forgatni, kereket hajtani, der Pfau ſchlägt ein Rad, a' páva sátorozik v. sátort von.

Radachſe, die, kerékagy: Radbrechen, kereken megtörni, t. i. a' gonosztévőt; trop. elrontani: Radbrunnen, der, kerekes kút: Radfelge, die, keréktalp: Radhaue, die, irtókapa: Radmacher, der, kerékgyártó, kerékjártó, bognár, kerekes: Radnagel, der, kerékszeg: Radſchiene, die, kerékszín, színvas; Radſpeiche, die, kerékküllő: Radſperre, die, Hemmkette, kerékkötő lántz: Radſpur, die, kerékvágás keréknyom: Radſtock, der, kerékszék, mellyben, a' szekérkerekeket tsinálják: Radwelle, die, kerékagy.

Rädchen, das, kereketske

Rädelsführer, der, főtzimborás, főtzinkos.

Rädern, einen Miſſethäter, keréken megtörni: Rädern, das, keréken megtörés: Räderwerk, das, kerék- v. kerekesmív, kerekek.

Radiren, z. B. eine Schrift, kivakarni, p. o. az írást; einätzen, választóvízzel béetetni: Radir-Kunſt, die, béetető mesterség t. i. választóvízzel rézbe: Radirmeſſer, das, kartzoló vas: Radirnadel, die, kartzoló tő, kartztő.

Raffen, kapni, ragadni p. o. a' kezébe valamit, ragadva felkapni.

Raffholz, das, szedegetett fa.

Raffinerie, die von Zucker, nádméztisztító intézet: Raffineur, der, nadméztisztító: Raffiniren, z. B. Zucker, megtisztítni, kitisztálni p. o. a' nádmézet; trop. etwas erklügeln, törni a' fejét valamin v. kitsinálni valamit, gondolkozni valamin: Raffinirt, adj. megtisztított, kitisztált; trop. elmés v. kitanúlt ravasz, meggondolt. gondolóra vett.

Raffzahn, der, harapófog, az előllévő fogok az állatoknak.

Ragen, hervorragen, ki- v. előreallani; kilátszani, kitettszeni a' többi közűl.

Ragout, das, (ragú) vagdalt hús.

Rah, der, Rahe, die, d. i. Segelſtange, vitorlarúd.

Rahm, der, téjszín, édes téjfel: Rahmen, d. i. Rahmen anſetzen, felesedni, feladni a' felét, mint a' téj; den Rahm abnehmen, leszedni a' téj színét v. felét.

Rahmen, der, ráma, zum Nähen, varró ráma.

Rahren, ſt. ſchreyen, ordítni, mint a' szamár.

Rain, der, Anger, gyep, pázsitos hely; megye, mesgye, határbarázda, p. o. két szántóföld között.

Raiſon, die, (rezón) ſt. Vernunft, Nachdenken, okosság, józan ész,

okoskodás, ősters st. Billigkeit, Recht, illendőség, igazság, jem. zur Raison bringen, józan észre hozni valakit, zur Raison kommen, észre jönni, Raison annehmen, engedni az okosságnak; st. Ursache, ok, oka valaminek: Raisonabel, adj. vernünftig handelnd, okos, értelmes; der Vernunft gemäß, okossággal megegyező; billig, illendő; freygebig, adakozó: Raisonement, das, (rezonnemá) okoskodás; das Reden, szóbeli vetekedés: Raisoneur, der, (rezonnőr) okosdi; fetsegő: Raisoniren, okoskodni; gondolkozni; klügeln, kikelni ellene, ellenekelni; verständig reden, okosan beszélni: Raisoniren, das, gondolkozás; ellenekikelés, ellenekelés; okos beszéd.

Ralle, die ein Vogel, guvat.

Ramme, die, sulyok.

Rammeln, bakzani: Rammeln, das, bakzás: Rammelzeit, die, bakzás ideje: Rammler, der, der männliche Hase, hím v. bak nyúl.

Rand, der, szél, széle valaminek; eines Flusses, a' víz széle vagy partja; Saum, z. B. eines Kleides, széle p. o. a' ruhának, ée. Etwas an den Rand schreiben, valamit a' szélére írni; am Rande des Verderbens stehen, a' veszedelem szelén állani; trop. das Ende einer Sache, vég, zu Rande kommen, végére érni valaminek, kiállani valamit: Randglosse, die, szélre írt jegyzés, oldaljegyzés, p. o. a' könyvben: Randschrift, die, szélen lévő írás.

Rändeln, rändern, szélét v. párkányát tsinálni, kipárkányozni, kikarimázni; a' szélét kirovátkolni.

Ranft, der, st. Rand, szél, párkány; st. Stück, Schnitt, z. B. Brodes, kenyér púpja, szegéje.

Rang, der, st. Reihe, rend, sor: der Grad der Würde, rang, rend, sors, der niedrigste Rang, a' legalatsonyabb rend v. sors, den ersten Rang haben, első rangú lenni, gleichen Rang mit jem. haben, egy rangban lenni valakivel; ein vorzüglicher Rang, nagy rang, méltóság: Rangordnung, die, rend a' rangban, rangrend: Rangstreit, der, vetekedés a' rang felett: Rangsucht, die, rangravágyás: Rangsüchtig, adj. rangravágyó.

Rangiren, ranzsíren) ordnen, rendbe szedni, elrendelni.

Range, die, fejérszikla.

Rank, der, pl. die Ränke, fortélyoskodás, fortélyos ravaszság, tsalárdság.

Ränkemacher, Ränkeschmied, der, tzinkos, ravaszmester: Ränkevoll, adj. tsalárd, fortélyos, ravaszkodó; adv. fortélyosan, ravaszkodva.

Ranke, die, an Gewächsen, kats; des Weines, kats, rekenyő: Ranken, sich, kunkorodni, a' kattsánál fogva fogódzni, katsosodni.

Ranzen, der, szütyő, turba, zajda, tarisznya iszák.

Ränzchen, Ränzel, das, tarisznya, iszákotska, motyótska.

Ranzen, d. i. in der Brunst seyn, sich nach der Begattung sehnen, dühödni, a' bakzásra vágyni; st. sich begatten, bakzani, párosodni; st. lärmen, lármázni; sich ausdehnen, nyújtózni, húzódozni: Ranzzeit, die, párzás ideje.

Ranzig, adj. avas, p. o. vaj, szalonna, olaj, ranzig werden, megavasodni; adv. ranzig schmecken, avas lenni.

Ranzion, die, váltság, váltság bére, p. o. a' fogságból: Ranzioniren, kiváltani a' fogságból; sich ranzioniren, kiváltani magát a' fogságból, kiszabadúlni: Ranzionirung, die, fogságból való kiváltás.

Rappe, der, fekete ló.

Rappe, Raspe, die, eine Pferdekrankheit, pók, doganat a' lovak lábán.

Rappee, der, rapétobák.

Rappel, der, Zurückberufung, visszahívás: Rappelköpfisch, adj. haragos, mérges.

Rappeln, verrückt seyn, megtébolyodni.

Rappen, raffen, ragadni, kapni, öszveszedni.

Rappier, der, buzgány, buzgány bot.

Rapport, der, jelentés: Rapportiren, jelenteni valakinek valamit.

Rapunzel, die, erdei rapontz.

Rar, adj. ſt. ſelten, ritka, adv. ritkán: Rarität, die, ritkaság.

Raſch, adj. ſchnell, gyors, serény, hirtelen; ſt. lebhaft, eleven, hirtelen, zu raſch, igen hirtelen, hirtelenkedő p. o. elhatározás; adv. gyorsan, hirtelen, serényen: Raſchheit, die, gyorsaság. hamarság, serénység, hirtelenség.

Raſen, der, pázsit, pázsitgyep: Raſenbank, die, gyepágy: Raſenhopfen, der, aprókomló: Raſenplatz, der, gyep, pázsitos hely: Raſenrain, der, pázsit megye, p. o. a' szántóföldök között: Raſig, adj. gyepes, pázsitos.

Raſen, das, dühösség, düh: in der Krankheit, dühösködés: Raſen, d. i. ungeſtüm lärmen, dühösködni, mint p. o. a' szélvész, dühös lenni; dühödni; esze nélkül dühösködni, in der Krankheit, esze nélkül lenni, megörülni: Raſend, adj. dühösködő, dühös; iszonyú, p. o. fájdalmak; groß, irtóztató, z. B. ein raſendes Vermögen beſitzen, irtóztató vagyonnal és gazdagsággal bírni; unſinnig, dühös, dühösködő, eszeveszett; adv. ſehr heftig, iszonyú módon, raſend verliebt ſeyn, bele bolondúlni, p. o. valakibe, raſend theuer ſeyn, irtóztató drága lenni: Raſerey, die, dühösség, dühösködés.

Raſiren, ſt. barbiren, borotválni, megborotválni; ſt. ſchleifen, z. B. eine Feſtung, földig lerontani, p. o. várat: Raſirmeſſer, das. beretva, borotva.

Raſpel, die, ráspoly, reszelő; Raſpelmehl, das, ráspolypor: Raſpelſpann, der, ráspolyhulladék: Raſpeln, ráspolyozni, megráspolyozni, reszelni: Raſpeln, das, megráspolyozás, reszelés.

Raſſel, die, tsörgő szerszám. Raſſeln, tsörömpölni: Raſſeln, das, tsörömpölés, zörgés.

Raſt, die, nyugvás, pihenés: Raſten, nyúgodni, pihenni: Raſtlos, adj. szünetlen, fáradhatatlan; adv. szüntelen, fáradhatatlanúl: Raſtloſigkeit, die, fáradhatatlanság, meg nem szűnés: Raſttag, der, pihenőnap, nyugvó nap.

Raſtral, das, kótánaklíneázó.

Rath, der, 1) ſt. Mittel, eszköz, mód, ich will ſchon Rath ſchaffen, majd találok valami módot; ohne Artikel, z. B. kommt Zeit kommt Rath, az idő mindennek mestere, dafür iſt noch Rath, meglehet még a' dolgot orvosolni; 2) Berathſchlagung, tanátskozás, über etwas zu Rathe gehen, tanátskozni, tanátsot tartani valakivel, mit ſich ſelbſt, meggondolni v. gondolóra venni valamit; eine Regel des Verhaltens, tanáts, tanátsadás, másnak adott tanáts v. itélettétel valami dolog eránt, jem. einen Rath geben, tanátsolni, den Rath befolgen, megfogadni valaki tanátsát; 3) eine Verſammlung mehrerer Perſonen, um etwas zu überlegen, u. zu beſchließen, tanáts, tanátskozás, Rath halten, tanátsot tartani, iſt es Collegium, tanátsgyülés, ein geheimer Rath, titkos tanátskozás, den geheimen Rath verſammeln, a' titkos tanátsot egybegyűjteni; der Stadtrath, városi tanáts, im Rathe ſitzen, a' tanátsban ülni; 4) ein einzelnes Mitglied, tanátsos, tanátsbeli személy, ein geheimer Rath, titkos tanátsos.

Rathen, tanátsolni, tanátsot adni, zu etwas rathen, valamit tanátsolni v. javasolni; ſt. helfen, segítni valakin, er weiß ſich nicht zu rathen, nem tud magán segítni; ſt. muthmaßen, hozzávetni valamihez; ſt. errathen, kitalálni, hozzávetni: Rathen, das, tanátslás; javallás; hozzávetés.

Rathgeber, der, tanátsoló, tanátsadó: Rathgeberinn, die, tanátsadóné: Rathhaus, das, tanátsház: Rathlos, adj. gyámoltalan: Rathſam, adj. ſparſam, gazdaságos, takarékos; nützlich, wohlthätig, hasznos, tanátsos; adv. takarékosan, gazdagságosan; hasznosan: Rathſchlag, der, tanátskozás: Rathſchlagen, tanátskozni: Rathſchluß, der, végzés, tanáts, tanátsvégzése.

Rathsbedürftig, adj. tanáts nélkül szűkölködő: Raths-Collegium, das, tanáts: Rathsdiener, der, tanátsbeli belsőszolga: Rathsfähig, adj. tanátsbeli hivatalra al-

kalmatos: Rathsglied, das, tanátstag: Rathsherr, der, tanátsbeli Úr v. személy: Rathsherrnſtelle, die, tanátsbeli hivatal: Rathsmeiſter, der, tanátsbeli elölülő; Rathsmitglied, das, Rathsperſon, die, tanátsbeli személy: Rathsſchluß, der, tanátsvégzés: Rathsſchreiber, der, tanátsbeli iró: Rathsſitzung, die, tanátsülés, tanátsgyülés: Rathsſtelle, die, in einem Collegio, tanátsosság; im Stadtrathe, tanátsbeli hivatal: Rathsſtube, die, tanátsház v. szoba: Rathstag, der, tanátstartó nap, tanátsgyülés napja: Rathsverſammlung, die, tanátsgyülés: Rathswahl, die, tanátsbéliek választása.

Räthſel, das, találós mese, ein Räthſel aufgeben, mesét tenni fel valakinek a' megfejtésre, ein Räthſel auflöſen, megfejteni a' mesét v. kitalálni; trop. von einer dunkeln Sache, homályos v. megmagyarázhatatlan dolog, das iſt mir ein Räthſel, az megfejthetetlen dolog előttem: Räthſelhaft, adj. homályos, kétséges, bizonytalan; homályosan, megfejthetetlenül: Räthſelhafte, das, homályosság, kétséges és megfejthetetlen volta valaminek.

Ratification, die, Beſtättigung, megerősítés, helybehagyás: Ratificiren, helybehagyni, megerősítni.

Ration, die Futtermaaß bey Soldaten, egy napra kiszabott széna és abrak t. i. a' katonák lovaiknak; Speiſemaaß, auf den Schiffen, kiszabott eledel a' hajókon.

Ratſche, die, keleptze: Ratſchen, keleptzélni.

Ratte, die, (Ratze), patkány: Rattenfänger, der, patkányfogó: Rattenfalle, die, patkánytsapta: Rattengift, Rattenpulver, das, patkányölő egérkő.

Raub, der, d. i. das Rauben, ragadozás, prédálás, auf den Raub ausgehen, ragadozni v. prédálni menni, daher trop. auf den Raub, d. i. ſchnell, flüchtig, hirtelen, futva, sietve; das Geraubte, ragadomány, préda, daher, trop. ein Raub der Flammen werden, lángok prédájává lenni: Raubbegierde, die, ragadozásra vágyás: Raubbegierig, adj. ragadozó, ragadozni vágyó: Raubbiene, die, here, tolvajméh.

Rauben, eig. von Raubthieren, ragadozni, ragadozásból élni, mint a' ragadozó állatok; uneig. a) ſt. entziehen, elragadni, elvenni p. o. az álmát valakinek, megfosztani, p. o. az életétől valakit; b) fremdes Gut mit Gewalt nehmen, más jószágát erőszakkal elvenni, elragadni, elrablani, auf der Straße rauben, haramiáskodni: Rauben, das, ragadozás, prédálás.

Raubfiſch, der, ragodozóhal: Raubgeſindel, das, ragadozónép, haramiák: Raubgier, die, ragadozásra vágyás: Raubgierig, adj. ragadozó: Raubneſt, das, zsiványtanya, haramiák tanyája: Raubſchiff, das, rablóhajó: Raubſchloß, das, haramiavár: Raubſchütze, der, tolvaj vadász: Raubſucht, die, rablóvágyás: Raubthier, das, ragadozó állat: Raubvogel, der, ragadozó madár.

Räuber, der, eig. ragadozó, prédaló; Straßenrauber, haramia, zsivány, útonálló tolvaj; Seeräuber, tengeri tolvaj vagy rabló; uneig. z. B. an Bäumen, fattyuág, sarjú; am Lichte, gyertyavesztegető: Räuberbande, die, haramia banda: Räuberey, die, ragadozás; zsiványkodás; tengeri tolvajság; Räuberey treiben, ragadozni; haramiáskodni: Räuberhöhle, die, zsiványok barlangja, latorbarlang: Räuberiſch, adj. ragadozó, zsivány; adv. ragadozva, zsivány módra.

Rauch, adj. borzas, gubantzos, obſt. haarig, szőrös, p. o. ábrázat.

Rauch, der, füst, voller Rauch, tele füstel, Rauch machen, füstöt tsinálni, füstölni, Fleiſch in den Rauch aufhängen, füstre akasztani a' húst; in Rauch aufgehen, füstot vetni, elégni, hamuvá lenni: Rauchaltar, der, füstölő oltár: Rauchapfel, der, (Stechapfel) tsudafa, maszlagos redószirom.

Rauchen, füstölni, füstölögni, es raucht, z. B. im Zimmer, füst van a' szobában; einen warmen Dunſt von ſich geben, gőzölni,

párálni; Toback rauchen, dohányozni, pípázni: Rauchen, das, füstölgés, füstölés, füst; dohányozás, pipázás: Raucher, der, dohányos, pípás.

Rauchfang, der, kémény, kürtő: Rauchfangkehrer, der, kéményseprő v. tisztító: Rauchfaß, das, füstölőedény: Rauchfeuer, das, füstölgő tűz: Rauchfleiſch, das, füstölt hús: Rauchfüßig, adj. borzas lábú: Rauchfutter, das, takarmány, széna és szalma.

Rauchhafer, der, szakállas zab: Rauchhandel, der, szőrös bőrrelvaló kereskedés: Rauchhändler, der, szőrös bőrrelvaló kereskedő: Rauchig, adj. füstös, füstölő; Rauchkammer, die, füstölő kamara: Rauchleder, das, borzas v. szőrös bőr: Rauchloch, das, füstölgő lyuk, füstlyuk, kementze lyuk.

Rauchpfanne, die, füstölő edény: Rauchpulver, das, füstölőpor: Rauchſchwalbe, die, kéményi fetske, füstös fetske: Rauchtaback, der, dohány: Rauchwerk, das, szőrös bőr; jó illat gerjesztő.

Räucherer, der, füstölő: Räucherig, adj. füstös.

Räuchern, Rauch machen, füstölni, megfüstölni valamit; einen wohlriechenden Rauch machen, jó illatú füstöt gerjeszteni, kifüstölni p. o. a' szobát; durch Rauch trocknen, z. B. Fleiſch, u. d. gl. megv. felfüstölni, p. o. a' húst, kolbászt, szalonnát, sodort: Räuchern, das, füstölés, kifüstölés, p. o. jó illatú füstel; megfüstölés, p. o. a' hús, 's a' t. megfüstölése.

Räucherpulver, das, jóillatú füstölő por: Räucherwerk, das, jóillat gerjesztő eszközök.

Raude, die, Schorf, kosz.

Raude, die, rüh, juhrüh: Räudig, adj. rühes, p. o, juh.

Raufbold, der, veszekedő: Raufdegen, der, küzdőkard.

Raufe, die, lenmagtépő gereben; ráts, a' jászol felett; vonogó, szénavongó, szénavonó vashorog, kampó.

Raufen, tépni, kitépni, kiszaggatni, iem. bey den Haaren raufen, megtépni valakit, der Kamm rauft, a' fésü tépi a' haját: ſt. ausrupfen, z. B. Federn, mejjeszteni, kitépni a' tollat; trop. ſich mit jem. raufen, d. i. zanken und ſchlagen, valakivel veszekedni: Raufen, das, kitépés, kiszaggatás; trop. veszekedés: Raufer, der, veszekedő, tzivakodó: Raufery, die, veszekedés, tzivakodás.

Rauh, adj. von der Stimme, rekedt p. o. hang, ein rauher Hals, elrekedt torok; nicht glatt, darabos, ein rauher Ort, durva darabos hely, vadon hely, eine rauhe Gegend, kietlen, vadon tájék; trop. ſt. unangenehm, z. B. rauhe Witterung, rút v. komor idő, der rauhe Winter, a' komor tél; ohne Sitten, durva, pallérozatlan, p. o. ember; adv. darabosan; durván: Rauhfutter, das, borzas vagy szőrös béllés: Rauhigkeit, die, darabosság, des Halſes, rekedtség; ſt. Heiſerkeit, elrekedés, der Stimme, a' hangnak darabossága, des Charakters, durvaság: Rauhreif, der, zúz, zúzmaráz: Rauhweizen, der, kalászos búza.

Raum, der, tér, hézag, hely; ſt. Zwiſchenraum, köz, einen groſſen Raum einnehmen, nagy helyet elfogni v. foglalni, ein leerer Raum, üresség, üres hely; trop. Raum geben, helyt adni, engedni.

Räumen, ſt. wegſchaffen, elhárítni, félremozdítni, p. o. az útbol; trop. etwas aus dem Wege räumen, z. B. Hinderniſſe, az akadályokat elhárítni, jem. aus dem Wege räumen, orozva kivégezni v. megölni valakit; Raum machen, kiüresítni, kiürítni; reinigen, kitisztítni p. o. árkokat; ſt. einen Ort verlaſſen, odahagyni elhagyni, ein Haus räumen, kiköltözni v. kihordozóskodni a' házból, ein Land räumen, elhagyni a' tartományt, kimenni belőle: Räumen, das, die Räumung, elhárítás, kiüresítés, kiürítés; kitisztítás; elmenetel, kimenetel belőle, oda hagyás: Räumer, der, elhárító, félretakarító; ein Inſtrum. zum Reinigen, tisztító v. seprő eszköz.

Raunen, flüſtern, suttogni, susogni, súgni p. o. a' fülébe.
Raupe, die, hernyó: Raupeiſen, das, hernyó irtó: Raupen, lehernyózni, hernyászni, hernyókat irtani: Raupen, das, hernyászás: Raupennesſt, das, hernyófészek: Raupenſchere, die, hernyóirtó olló: Raupenſtand, der, hernyói állapot: Raupentödter, der, ein Inſect, fürkész.
Rauſch, der, ſt. Geräuſch, zörgés, tsörtetés, tsörgés; den man ſich trinkt, mámor, mámorosság, megittasodás, ſich einen Rauſch trinken, megittasodni, megmámorosodni, den Rauſch ausſchlafen, kialudni a' mámort.
Rauſchen, ein Geräuſch machen, tsörögni, zörögni, tsörtetni: ſt. gähren, forrni, pezsegni, mint a' bor; wie ein Bach, tseregni mint a' patak; ſich mit einem Geräuſche ſchnell davon machen, elsuhanni, hirtelen eltünni: Rauſchen, das, zörgés, tsörgés, tsergés.
Rauſchgelb, das, veres rozsnika v. egérkő: Rauſchgold, das, hártyaarany.
Räupchen, das, hernyótska.
Räuſchchen, das, gagyosság, kis mámorosság; ſich ein Räuſchchen trinken, meggagyosodni, ein Räuſchchen haben, gagyos v. mámoros lenni.
Räuſpern, ſich, hákogni, durch Räuſpern auswerfen, kihákogni: Räuſpern, das, hákogás.
Raute, die, Pflanze, ruta: Rauteneſſig, der, rutaecet Rautenöhl, das, rutaolaj: Rautenwein, der, rutás bor.
Ravelin, das, eine Vorſchanze, külső v. fedező sántz.
Reaction, die, Gegenwirkung, viszszonerő, viszszahatás.
Real, der, spanyol pénz neve, melly mintegy 10 kraitzár.
Realiſiren, végrehajtani, telyesítni, világosítni: Realität, die, valóság: Real-Schule, die, polgári oskola, mellyben nem tsak nyelvek, hanem más a' polgári életrevaló mesterségek és tudományok taníttatnak.
Rebe, die, ſt. Ranke, szőlőveszsző, venyike, venyege; ſt. Weinſtock, szőlő, szőlőtő.
Rebenaſche, die, venyikehamu: Rebenauge, das, új növése v. szeme a' szőlőveszszőnek: Rebenblatt, das, szőlőlevél: Rebenblut, das, ſt. Wein, bor: Rebendolde, die, borgyökérfű: Rebengäbelchen, das, szőlőkats: Rebengeſenk, das, bujtóág, bujtás, porhajas: Rebenholz, das, szőlőfa; venyike, szőlőtőke: Rebenlaub, das, szőlőlevél, szőlőlevelek, Rebenlaub abbrechen, levelezni a' szőlőt: Rebenmeſſer, das, metszőkés: Rebenpfahl, der, szőlőkaró: Rebenſaft, der, ſt. Wein, szőlőlév, bor: Rebenſchneider, der, szőlőmetsző: Rebenſchoß, das, szőlőveszsző új hajtása: Rebenſtock, der, szőlőtök.
Rebell, der, pártütő: Rebellion, die, pártütés: Rebelliren, pártot ütni: Rebelliſch, adj. pártütő, pártos, zenebonás.
Rebhuhn, (Repphuhn) das, pl. die Rebhühner, fogoly madár.
Recapitulation, die, újra előszámlálás, ismétítés, újra említés: Recapituliren, summásan előszámlálni v. elmondani, ismétítni.
Recenſent, der, könyvbíráló: Recenſion, die, könyvbírálás, felvizsgálás: Recenſiren, felvizsgálni, a' könyvet bírálni, és arról itéletet hozni.
Recepiſſe, das, felvételbizonyság, nyugtatóírás.
Recept, das, szertzédula, orvosság rendelő írás.
Receptivität, die, elfoghatóság.
Rechen, der, gereblye; Holzrechen, zum Holzauffangen, fafogó zsilip: Rechen, gereblyélni.
Rechenbret, das, számvető tábla: Rechenbuch, das, számvető könyv: Rechenkunſt, die, számvetés, számvetés mestersége, számmesterség: Rechenmeiſter, der, számvető v. számtanító mester, számmester; jó számvető: Rechenpfennig, der, számvető pénz: Rechenſchaft, die, számadás, Rechenſchaft geben, z. B. von etwas, számot adni, p. o. valamiről: Rechenſchule, die, számvető oskola: Rechentafel, die, számvető tábla: Rechentiſch, der, számvető asztal.

Rechnen, ſt. zählen, számlálni, die Zeit nach Jahren rechnen, az időt esztendő szerént számlálni; ſt. dazuzählen, számlálni valamihez, hozzá v. oda számlálni, jem. unter die Gelehrten rechnen, valakit a' tudósok közzé számlálni; mit in Anſchlag bringen, belé számlálni, die übrigen Unkoſten will ich nicht einmahl mitrechnen, a' többi költséget belé sem számlálom v. számba sem veszem; ſt. ſchätzen, árát szabni valaminek; betsülni, tenni a' betsét v. árát; ſt. dafür halten, tartani, itélni, gondolni, etwas als Wohlthat rechnen, valamit jótéteménynek tartani, ſich etwas für eine Ehre rechnen, szerentséjének tartani valamit, zur Schande rechnen, gyalázatnak tartani, man kann leicht rechnen, könnyen el lehet gondolni; auf etwas rechnen, d. i. ſich verlaſſen, valamire számot tartani, valamibe bízni; ſt. ſchließen, gondolkozni, itélni, vélekedni, okoskodni: Rechnen, das, számlálás; számbavetés; számvetés.

Rechner, der, számvető.

Rechnung, die, számvetés módja; Verzeichniß der Ausgabe u. Einnahme, számadás, számvetés, számbavétel, Rechnung führen, számadást vinni, etwas in Rechnung bringen, valamit a' számadásba béírni vagy a' számadás közzé fel egyezni, Rechnung ablegen, számot adni, eine Rechnung bezahlen, megfizetni a' számadásbeli költséget; ſt. Credit, költsönözés, hitel, tartozás, auf meine Rechnung, az én rovásomra, nekem hitelbe, die Waaren auf Rechnung nehmen, hitelbe venni portékát; trop. ſt. Meinung, vélekedés, gondolat, deine Rechnung täuſcht dich, megtsalatkozol; ſt. Vortheil, haszon, ſeine Rechnung bey etwas finden, valamiben hasznát látni v. találni; ſt. Rückſicht, tekintet, szám, das kommt weiter in keine Rechnung, ez többé számba se jő; ſt. Hoffnung, reménység, z. B. ſich Rechnung auf etwas machen, d. i. hoffen reményleni valamit, ſich verlaſſen, támaszkodni valamire.

Rechnungsart, die, számlálás vagy számvetés módja: Rechnungsbeamte, der, számtartó: Rechnungsbuch, das, számvetőkönyv; über Einnahme u. Ausgabe, számadókönyv: Rechnungsfehler, der, számadásbeli hiba: Rechnungsführer, der, számadó: Rechnungskammer, die, számadásvizsgáló tisztség: Rechnungsſchluß, der, végszámadás: Rechnungsweſen, das, számtartás.

Recht, adj: im Gegenſatz, des Linken, jobb, die rechte Hand, jobbkéz, das rechte Auge, a' jobbszem, von der rechten Seite, jobb oldalról, jobb felől, rechter Hand, jobbkéz felől; auch ſubſtantive, die Rechte, jobb kéz, jem. die Rechte geben, jobb kezét v. jobbját adni valakinek; ſt. gerade, egyenes, p. o. línea v. húzás; ſt. paſſend, alkalmatos, hozzá illő, jó, das Kleid iſt mir recht, ez a' ruha nekem jó; ſt. wahr, igazi, valóságos, igaz, der rechte Erbe, az igazi örökös, der rechte Bruder, valóságos testver t. i. bátya v. ötse, die rechte Schweſter, valóságos leány testvér, die rechten Aeltern, édes szülék; ſt. groß, z. B. eine rechte Freude, nagy öröm; dem Endzwecke gemäß, helyes, jó, alkalmatos, den rechten Weg einſchlagen, az igaz útat választani. zur rechten Zeit, jókor, annak idejében, ſt. geſetzmäßig, rechtmäßig, törvényes, die rechte Frau, törvényes feleség, rechte Kinder, törvényességyből származott gyermekek; ſt. billig, z. B. das iſt billig u. recht, igazságos és illendő; adv. egyenesen; paſſend, jól, helyesen, hozzá illő módon; der Abſicht gemäß, z. B. das iſt mir recht, az nekem tetszik v. kedves, das war ihm nicht recht, kedve ellen volt, nem tetszett neki, du kommſt mir eben recht, éppen jókor jöszsz, recht ſo! úgy kell! úgy úgy! ſchon recht, (bey Antworten) jól vagyon! tudom! —ſt. nicht falſch, igazán, wo mir recht iſt, ha igazán tudom, ha meg nem tsalatkozom: ſt. genau, éppen, recht in die Mitte treffen, éppen a' közepét találni v. érni;

nagyon, felette, igen, recht gern, igen örömest; helyesen, jól; törvényesen, igazán, igasság szerént, igasságosan.

Recht, das, igasság, jem. Recht geben, megvallani, hogy valakinek igassága van; du haſt Recht, igazságod van, jól mondod, igazat mondasz; ſt. Macht, Gewalt, juss, hatalom valamire, valamihez, mit Recht, méltán, méltó jussal, ſein Recht behaupten, jussát fenntartani, ein Recht über etwas haben, hatalmának lenni valamin; eine geſetzliche Befugniß, juss, törvényes juss, das Recht iſt auf meiner Seite, nekem van jussom hozzá; ſt. Geſetz, törvény, das ungariſche Recht ſtudiren, a' magyar törvényt tanúlni; der Inbegriff der Geſetze, törvény, juss; das gerichtliche Verfahren, törvénykezés; etwas durch das Recht erhalten, törvény útján nyerni meg valamit; Ausſpruch eines Richters, törvényhozás; ſt. Privilegium, törvényes szabadság p. o. valamire, juss.

Rechte, die, jobbkéz, jobb: Rechte, das, igazság, igaz.

Rechteck, das, kotzkahoszsz, négyszeglethoszsz, négyszeghoszsz.

Rechten, ſtreiten, törvénykedni, pert folytatni, perlekedni.

Rechtens, adv. törvény szerént, törvényesen.

Rechtfertigen, ſtatt losſprechen, felszabadítni, p. o. valakit valami alól v. megigazítni, igaznak állítni, büntelennek vallani, a' bévádolt személyt; ſtatt bekräftigen, bébizonyítni, megmutatni valamit; ſtatt vertheidigen, menteni, kimenteni, védelmezni, ſich rechtfertigen, magát menteni v. mentegetni: Rechtfertigung, die, felszabadítás, megigazítás; mentés, mentegetés; kimentés.

Rechtgläubig, adj. igazhitű: Rechtgläubigkeit, die, igaz hitűség.

Rechthaber, der, makats állítója valaminek, makats: Rechthaberey, die, makats állítás, állításbeli makatskodás: Rechthaberiſch, adj. makats állító, állításá mellett makatskodó.

Rechtlich, adj. törvényes, igazságos; gerichtlich, törvénybeli; rechtſchaffen, igaz, igazságos, igazságszerető; adv. törvényesen, törvény szerént; igazán, igazságosan: Rechtlichkeit, die, igazság, igazságosság.

Rechtlinig, adj. egyenes líneájú.

Rechtlos, adj. unrechtmäßig, törvénytelen; der Rechtswohlthat beraubt, jusstalan, jussal nem biró: Rechtloſigkeit, die, törvénytelenség, igazságtalanság.

Rechtmäßig, adj, törvényes, törvény szerént való, ein rechtmäßiger Beſitzer, Erbe, törvényes birtokos, örökös, eine rechtmäßige Forderung, igazságos v. törvényes kereset; adv. törvényesen, igazságosan: Rechtmäßigkeit, die, törvényesség; gehörige Beſchaffenheit, hitelesség, igazság; illendőség, helyesség.

Rechts, adv. zur rechten Hand, jobbra, jobbkéz felöl; nach der rechten Seite, jobbkéz felé: Rechtsbefliſſene, der, törvénytanúló: Rechtsbeſtändig, adj. törvényes, jussos, a' törvényel megállható: Rechtsbeyſtand, der, prókátor, törvényes szószólló: Rechtsbeſcheid, der, törvényes végzés: Rechtsconſulent, der, törvénytudó: Rechtserfahren, adj. törvényben jártas, jussba gyakorlott: Rechtserfahrenheit, die, törvényben jártasság: Rechtserklärung, die, a' törvény magyarázatja: Rechtsfall, der, törvénybeli eset: Rechtsfrage, die, törvénybeli kérdés; Rechtsgang, der, törvény folyamatja.

Rechtsgelehrſamkeit, die, juss- v. törvénytudomány: Rechtsgelehrt, adj. törvény- v. jusstudó: Rechtsgelehrte, der, törvénytudós: Rechtsgelehrtheit, die, törvénytudás: Rechtshandel, der, törvénykezés, per, törvényes ügy: Rechtshängig, adj. per alatt lévő: Rechtshülfe, die, törvény segedelme: Rechtskenntniß, die, törvény esmérete, törvénytudás: Rechtsklage, die törvényes per: Rechtskoſten, die, törvénykezésbeli költség: Rechtskraft, die, törvény ereje: Rechtskräftig, adj. törvényerejű.

Rechtskunde, die, törvénytudás: Rechtskundig, adj. törvénytudó:

Rechtslehre, die, törvény- vagy jusstudomány: Rechtslehrer, der, törvény- v. jusstanító: Rechtslos, adj. jusstalan: Rechtslosigkeit, die, jusstalanság: Rechtsmittel, das, törvényes út vagy mód: Rechtsordnung, die, törvénybeli rendtartás: Rechtspflege, die, törvény kiszolgáltatás: Rechtspflicht, die, jusskötelesség.

Rechtſprechen, törvényt tenni, kimondani a' törvényes ítéletet: Rechtſprecher, der, ítélettévő: Rechtſprechung, die, ítélethozás; Gram. helyes kimondás.

Rechtsſache, die, törvényes dolog: Rechtsregel, die, törvénybeli regula: Rechtsſpruch, der, törvénybeli végzés; ítélet: Rechtsſtreit, der, törvénykezés, per: Streit wegen einer richterlichen Sache, törvényes végzés való per: Rechtsſtuhl, der, törvényszék: Rechtsverdreher, der, törvénytsavaró: Rechtsverdrehung, die, törvénytsavarás: Rechtsverſtändig, adj. törvényértő: Rechtswegen, (von) igazságosan, törvényesen: Rechtswiſſenſchaft, die, törvénytudomány: Rechtswohlthat, die, törvények jótéteménye.

Rechtſchaffen, adj. redlich, igaz, igazságos, feddhetetlen, jámbor, betsületes; adv. gehörig, illendően, jól: emsig, szorgalmatosan, p. o. dolgozni; redlich, igazan, betsületesen: Rechtſchaffenheit, die, jóság, feddhetetlenség, jámborság.

Rechtſchreibung, die, helyes írás.

Rechtwinkelig, adj. fertályszegletű, egyenes szegletű; adv. egyenes szegletre.

Recidiv, das, Rückfallskrankheit, die, viszszaesés t. i. a' betegségbe.

Recipe, das, végy t. i. az orvosságból.

Recitativ, das, énekbeszéd: Recitiren, elmondani; érzéssel énekelni vagy játszani.

Reclamiren, vísszszakívánni.

Recognosciren, kivizsgálni, vizsgálóra venni, kikémlelni.

Recolligiren, ſich, a) ſich erholen, z. B. von der Krankheit, felvenni magát p. o. betegségből; b) ſich faſſen, magához jönni, öszveszedni magát.

Recommendation, die, ajánlás: Recommendiren, ajánlani.

Recompens, das, megjutalmazás, jutalom, pótlék.

Reconvalesciren felgyógyulni, lábbadozni.

Recreation, die, múlatság.

Recrut, der, újkatona: Recrutiren, katonákat szedni, v. fogni: Recrutiren, das, die, Recrutirung, die, katonafogás v. szedés.

Rector, der, ſoskolarektor, ſoskolai főtanító, oskolaigazgató; an einer Univerſität, akadémia vagy universzitás rektora.

Recurs, der, viszszatérés.

Recuſation, die, magavonogatás.

Redacteur, der, (redaktőr) valamelly újságnak vagy korirásnak egybeszedője és kiadója: Redaction, die, rendbeszedés, kiadás.

Rede, die, das Reden eines Menſchen, beszélő tehetség, beszéd, szóllás, szó, jemanden an der Rede erkennen, valakit a' szaváról megesmerni, gebundene Rede, kötött beszéd, vers, ungebundene Rede, folyó beszéd; ſtatt Gerücht, hír, es geht die Rede, azt hírlelik, úgy foly a' híre, in übler Rede ſeyn, d. i. in üblem Rufe, roszsz hírben lenni; ſtatt Rechenſchaft, z. B. jemanden zur Rede ſetzen, számot kérni valakitől valamiért, jemanden Rede ſtehen, d. i. antworten, számot adni valamiről; ein feyerlicher Vortrag, vor einer Verſammlung, beszéd, beszédtartás, eine Rede halten, beszédet tartani: Redekunſt, die, beszéllésmesterség, beszédmesterség, beszédkészítés vagy szószóllás mestersége: Redeſcheu, adj. szótalan, szókémellő: Redetheil, der, beszédrész: Redeübung, die, beszédbeli gyakorlás.

Reden, beszélni, er läßt mit ſich reden, lehet vele beszélni, anders denken, und anders reden, mást gondolni mást beszélni, Gelegenheit zu reden ſuchen, alkalmatosságot keresni a' beszéllésre, kein Wort mit jemanden reden, egy szót sem szóllani valakivel; trop. z. B. mit ſich re-

den lassen, d. i. vernünftige Vorstellungen annehmen, az okossággnak engedni, elfogadni a' jó tanátsot; du hast gut reden, könnyű neked beszélni, in den Wind reden, hijába beszélni, falra hányni a' borsót; einen feyerlichen Vortrag halten, beszédet tartani, vor dem Volke reden, a' nép előtt v. a' néphez beszédet tartani: Reden, das, beszéd, aus dem Stegreife, készületlen beszéd: Redensart, die, beszéd vagy szóllásmódja, szóllás formája, kifejezés.

Redner, der, szószólló, beszélő, orátor, ein gebohrner Redner, született a' szószóllásra: Rednerbühne, die, Rednerstuhl, der, szószóllószék: Rednerisch, adj. szószóllói, bőbeszéllői, orátori; adv. szószóllói módon: Rednerkunst, die, szóllómesterség, bőbeszéllőmesterség.

Redigiren, öszveszedni, szerkeztetni, eine Zeitschrift redigiren, valamely folyóirást öszveszedni és kiadni.

Redlich, adj. rechtschaffen, egyenes szívű, őszinte, betsületes, jámbor, jó; adv. egyenes szívvel, híven, betsületesen, jámborúl, igazán, es redlich mit jemanden meinen, javát akarni, javára igyekezni valakinek, redlich bezahlen, betsülettel megfizetni: Redlichkeit, die egyenes szívűség, jámborság, jóság, alte Redlichkeit, őszinteség.

Redoute, die, eine Art Schanze, sántzneme, sántzbástya; ein maskirter Ball, álortzás bál, redut: Redouten-Saal, der, redutpalota.

Redselig, adj. beszédes, bőbeszédű; statt geschwätzig, sokbeszédű.

Reduciren, d. i. zurückführen, visszavinni; statt vermindern, kissebbítni, kevesítni, megkissebbítni, kissebbre venni; von Soldaten, eleregetni a' számából; statt herabsetzen, von Münzen, a' betsét leszállítni t. i. a' pénznek: Reducirt, kissebbre vett: Reducirung, Reduction, die, betsleszállítása, p. o. a' pénznek; megkissebbítés.

Reell, adj. statt zuverlässig, bizonyos; statt wesentlich, valóságos, igazi, testes, foganatos; statt gründlich, fundamentomos: adv. thätig, valósággal, igazán, tettel.

Refectorium, das, ebédlőház.

Referendär, der, referendárius.

Referent, der, előadó, előterjesztő, Referent in einer Sache sein, valamelly dolgot előadni, előterjeszteni.

Reff, das, eine mit der Sense paralel gehende Gabel, kaszakampó.

Reflectiren, z. B. die Lichtstrahlen, viszszavetni, a' súgárokról mondatik; nachdenken, elmélkedni, valamiről; Rücksicht nehmen, tekintetbe venni valamit: Reflexion, die, viszszaverődés: elmélkedés, meggondolás; Rücksicht, tekintet; Bemerkung, megjegyzés.

Reform, die, Umänderung, Umbildung, megváltoztatás, változtatás, megjobbítás, javítás: Reformation, die, übh. jobbítás, megjobbítas, javítás; in kirchlichen Sachen, vallásbeli jobbítás: Reformator, der, változtató, megváltoztató, megjobbító: Reformiren, megváltoztatni, megjobbítni, die kirchlichen Angelegenheiten reformiren, a' vallásbeli dolgokban változtatásokat és jobbításokat tenni: Reformirt, adj. megváltoztatott, megjobbított; ein Reformirter, református, Helvetziai vallástételt tartó.

Regale, das, fejedelmi juss, királyi juss. Regalfolio, das, z. B. ein Buch, in Regalfolio, regálformáta, legnagyobb nyomtatásbeli formáta: Regalpapier, das, regálpapiros.

Rege, adj. megmozdúlt, mozgó; rege seyn, mozgásban lenni, rege werden, megmozdúlni, felláz-zadni, rege machen, felinditni, megmozdítni, mozgásba bozni.

Regel, die, szabás, regula, rend, szabás, eine Regel geben, regulát szabni, eine Regel beobachten, megtartani a' regulát, keine Regel ist ohne Ausnahme, a' mennyi a' szabás, annyi a' kifogás: Regelchen, das, regulátska: Regellos, adj. regulátlan, rendetlen; adv. regulátlanúl, rendetle-

detlenül: Regelloſigkeit, die, regulátlanság, rendetlenség: Regelmäßig, adj. regulás, rendes, rendszabásos; adv. regulásan, rendesen, rendszerént; Regelmäßigkeit, die, rendesség, helyesség; regulásság, rendesség,

Regen, d. i. bewegen, mozdítni, megmozdítni, ſich regen, mozdúlni, megmozdúlni, mozogni.

Regen, der, eső, esső: Regenbach, der, esőpatak, esővízből áradt patak: Regenbogen, der, szivárrány: Regenguß, der, sebes eső, esőszakadás: Regenkleid, das, Regenmantel, Regenrock, der, esőbevaló ruha, köpönyeg: Regenmaß, das, Regenmeſſer, der, esőmérő: Regenmonat, der, esőző hónap: Regenſchauer, der, futóeső: Regenſchirm, der, kéz-vagy esőernyő, esőmentő, esőellenvaló: Regentropfen, der, esőtsepp: Regentuch, das, esőellenvaló ruha: Regenvogel, der, póling: Regenwaſſer, das, esővíz: Regenwetter, das, esősidő, esőre álló idő: Regenwind, der, esőhozó szél: Regenwolke, die, esős felhő, terhes felhő: Regenwurm, der, kukatz, földi geleszta: Regenzeit, die, esős idő, esőzés ideje.

Regent, der, fejedelem, uralkodó, országló; igazgató: Regentſchaft, die, országlás, kormányzás: Regentinn, die, országló v. fejedelemasszony: Regentenpflicht, die, országló kötelesség.

Regieren, eig. eine Richtung geben, kormányozni, igazgatni, ein Schiff regieren, a' hajót kormányozni; ſich regieren, magán uralkodni; als Fürſt herrſchen, országolni, uralkodni; die Oberhand haben, wie Krankheiten, uralkodni, mint p. o. valamelly, nyavalya, döghalál: Regieren, das, die Regierung, karmányozás, igazgatás, országlás, uralkodás: das Collegium, kormányszék, országlószék; der Verſammlungsort dazu, kormányszék, ſich an die Regierung wenden, a' kormányszékhez folyamodni: Regierer, der, kormányozó, igazgató: Regiererinn, die, kormányozó t. i. aszszony személy.

Regierungsart, die, igazgatásmód: Regierungsform, die, kormányzás módja v. neme: Regierungskanzley, die, kormányszéki kantzellária: Regierungskunſt, die, kormányzás v. uralkodás mestersége: Regierungslaſt, die, kormányzás vagy igazgatás terhe: Regierungsrath, der, kormányszéki tanátsos.

Regiment, das, ſt. Regierung, kormányozás, igazgatás, das Regiment im Hauſe, házi kormányozás, házi dolgok igazgatása, die Frau hat das Regiment im Hauſe, az aszszony parantsol a' háznál; eine Abtheilung von Soldaten, regement, ezred t. i. gyalog, lovas.

Regimentsarzt, der, regement seborvosa: Regiments-Quartiermeiſter, der, regementkvártélymestere: Regimentspater, der, Feld-Capellan, regement papja, tábori pap: Regimentstambour, der, regement dobosa.

Regiſter, das, mutató tábla lajstrom, bey Kaufleuten, számtartó v. jegyzőkönyv, ins Regiſter eintragen, jegyzőkönyvbe béírni; an der Orgel, egy rendbeli hang az orgonában, alle Regiſter ziehen, minden hangot meg ereszteni: Regiſtrator, der, oklevéljegyzője, lajstromozó: Regiſtratur, die, oklevéltárjegyzés, lajstromozás: Regiſtriren, az okleveleket lajstromozni.

Reglement, das, (reglémá) ſt. Verordnung, rendelés, parantsolat; rend, rendtartás.

Regnen, esni, t. i. az esőnek, es regnet, esik az eső, es wird heute regnen, ma eső lesz: Regnerig, Regneriſch, adj. esős, es ſieht regneriſch aus, esőre áll az idő.

Regreß, der, ſtatt Zuflucht, menedékhely; Rechtsmittel, törvényes folyamodás, Regreß an jemanden haben, valakihez törvényesen folyamodhatni.

Regulär, adject. regulás, rendes. Reguliren, z. B. Straßen, Gränzen, országútakat, határokat elintézni vagy kiszabni: Reguli-

rung, die, elintézés, elrendelés, eligazítás.
Regung, die, mozgás, gerjedelem.
Reh, das, őz: Rehbock, der, bakőz: Rehbraten, der, ungebraten, őz petsenye; gebraten, őz sült: Rehfarbe, die, őzszín: Rehfuß, der, őzláb: Rehhaar, das, őzszőr: Rehhaut, die, őzbőr: Rehkalb, das, őzborjú: Rehkeule, die, őztzomb, őztzobák: Rehwildpret, das, statt Reh, őz; statt Rehfleisch, őzhús: Rehzicklein, das, őzvemhe: Rehziege, Rehgeiß, die, nőstényőz: Rehziemer, der, őztzímer.
Reibasch, die, bostörő, (borstörő) tserépmozsár.
Reibeisen, das, reszelő, p. o. tormareszelő.
Reibekeule, die, mozsártörő.
Reiben, dörgölni, dörzsölni, p. o. szemét, Wund reiben, feldörgölni a' testét; trop. sich an jemanden reiben, d. i. reizen, valakit ingerleni, sértegetni; Krän reiben, tormát reszelni; Farben reiben, a' festéket porrá törni: Reiben, das, dörgölés, dörzsölés, törés.
Reiber, der, törő.
Reibestein, der, törőkő.
Reibung, die, dörzsölés, reszelés.
Reich, adj. gazdag, dús, sehr reich, dús gazdag, reich an Geld, nagy pénzű, pénzes, reich machen, meggazdagítni, reich werden, meggazdagodni, reich seyn, gazdag lenni; trop. Ueberfluß habend, gazdag, bővelkedő, bő, sehr reiche Früchte, bő termés; in Menge vorhanden, gazdag, sok, bő; reiche Beute, gazdag zsákmány; statt kostbar, drága p. o. matéria: Reichhaltig, adj. gazdag, bő, bővelkedő p. o. bányák: Reichhaltigkeit, die, bővelkedés, gazdagság: Reichlich, adj. gazdag, bőv, vagy bő, bőviges, bőséges; adv. bőven, gazdagon: Reichlichkeit, die, bőviség, bővelkedés: Reichthum, der, gazdagság; reicher Vorrath, bőség, bővelkedés.
Reich, das, statt Regierung, országlás, uralkodás, jemanden das Reich übertragen, általadni valakinek az országlást; st. Land, birodalom, ország; trop. das Reich Gottes, az Isten országa; menyország; das römische Reich, (Deutschland) német Birodalom, Német Ország.
Reiche, der, gazdag ember, a' gazdag.
Reichen, erstrecken, érni valahová, kiterjedni, kinyúlni valamelly helyig, das Wasser reicht bis an den Hals, a' víz nyakig ér; so weit kann ich nicht reichen, annyira nem ér a' kezem: st. darreichen, nyújtani, odanyújtani, oda adni, jemanden die Hand reichen, valakinek a' kezét nyújtani; genug seyn, elég lenni, beérni valamivel, valamire, damit reiche ich nicht, ezzel be nem érem, der Zeug reicht nicht zu dem Kleide, nem elég ez a' matéria a' ruhához.
Reichs-Abschied, der, Németbirodalmi rendek végzése: Reichsacht, die, birodalombólvaló szánkivettetés: Reichsadel, der, birodalombeli nemesség, az ország nemesei: Reichsadler, der, a' birodalom tzímersassa: Reichsapfel, der, országtzímer almája: Reichsarchiv, das, a' németbirodalom vagy ország oklevéltárja: Reichs-Armee, die, németországi hadisereg.
Reichs-Baron, der, németbirodalmi báró: Reichs-Collegium das, németbirodalmi gyűlés: Reichs-Contingent, das, németbirodalmi részes hadi sereg: Reichsdeputation, die, birodalmi küldöttség: Reichsfürst, der, németbirodalmi hertzeg: Reichsfuß, der, pénzbets törvénye, v. meghatározott pénzbets német országban: Reichsgericht, das, birodalom törvényszéke: Reichsgeschichte, die, birodalom históriája: Reichsgesetz, das, a' német birodalom törvénye: Reichsgraf, der, birodalombeli gróf: Reichsgulden, der, rénes vagy német forint: Reichshofrath, der, die Person, birodalmi tanátsos; ein Collegium, birodalmi tanács: Reichsinsiegel, das, a' németbirodalom petsétje: Reichsinsignien, Reichskleinodien, die, ország tzímerékességei v. tzímerei; in Deutsch-

land, németország tzimerékessége; Reichskanzler, der, ország kantzellárja; in Deutschland, németbirodalmi kantzellár: Reichskrone, die, ország koronája: Reichsmarschall, der, ország marsalla vagy fővezére: Reichsmünze, die, ország pénze; németországi pénz.

Reichsoberhaupt, das, ország feje vagy fejedelme; tsászár, német birodalom tsászárja: Reichspost, die, németországi posta: Reichsrath, der, ország tanátsosa; ország tanátsgyülése; Reichsritter, der, ország főnemese: Reichsritterschaft, die, vitézi rend, v. főnemesség az országban.

Reichssache, die, ország dolga: Reichs-Scepter, das, ország v. birodalom királyi páltzája: Reichsschluß, der, in Deutschland, birodalmi végzés; Reichsstadt, die, németbirodalmi város: Reichsstädtisch, adj. németbirodalmi városhoz tartozó vagy városbeli: Reichsstand, der, ország rendje: in Deutschland, németbirodalmi rend.

Reichstag, der, Reichsversammlung, die, országgyülés; birodalmi gyülés: Reichsthaler, der, német tallér, kurta tallér, melly 30 garas: Reichstruppen, die, a' németbirodalmi seregek vagy hadiseregek: Reichsverfassung, die, ország vagy birodalom alkotványa: Reichsverweser, der, ország v. birodalom helytartója: Reichswährung, die, a' németbirodalmi pénz betse.

Reif, der, l. dér, hóharmat, Nebelreif, zúz. zúzmaráz; 2. statt Ring, karika, karikagyűrü: 3. um ein Faß, abronts, einen Reif um ein Faß legen, abrontsot ütni a' hordóra, megabrontsozni a' hordót.

Reif, adj. értt, érett, megérett. reif werden, megérni, bald reif seyn, érőfélben lenni; trop. érett, érettidejű, ein reifes Mädchen, férjhezmehető leány, ein reifer Mann, házasúlásdó férjfi: Reife, die, érettség, megértség, zur Reife bringen, megérlelni, zur Reife gelangen, megérni; trop. érettség, értt korra jutás: Reifen, nur, impers, es reift, dér v. hóharmat esik; statt reif werden, megérni: Reifholz, das, abrontsfa: Reifig, adj. hóharmatos, deres: Reiflich, adj. megérett, szorgos, gondos, megfontolt: adv. szorgosan, gondosan, szorosan: Reifrock, der, fardagály, farabronts: Reifstange, die, abrontsdorong.

Reihe, die, sor, rend, eine Reihe Soldaten, hadi rend, nach der Reihe, sorban, rendben, rendre, der Reihe nach, rend szerént, sorban, es geht nach der Reihe, sorban vagy sorjában megy, die Reihe kommt an dich, an mich, rád, rám kerül a' sor: Reihen, sorban állítni.

Reihen, Reigen, der, Gesang, dall, énekdall, nóta; Kreistanz, kerektántz, karikábanvaló tántzolás.

Reiher, Reiger, der, gém, kótsag: Reigerbeize, die, gémvadászat, kótsagvadászat: Reigerbusch, der, kótsagtoll.

Reim, der, szóvégegyezet, kadentzia; Reim eines Verses, ríim; Vers, rímes vers; ein Gedicht in Reimversen, rímes vagy véghangos versek: Reimen, rímelni, szóvégegyezetre verselni; rímes verseket tsinálni; sich reimen, a) von Versen, rímeken végződni; b) trop. egyezni, öszveegyezni, öszveilleni, sich nicht reimen, nem egyezni; Reimer, der, der reimt, rímelő, rímversíró, verselő; ein schlechter Dichter, rímkínzó, versfaragó, roszszpoéta: Reimlos, adj. rímetlen, nem egyező végzetű.

Rein, adj. tiszta, motsoknélkül; való, rein machen, megtisztítni, tisztává tenni, rein werden, megtisztúlni; trop. von Fehlern frey, z. B. eine reine Stimme, tiszta hang vagy szó; von Sprachen, tiszta, hibátlan; schuldlos, tisztaéletű, feddhetetlen, eine reine Jungfrau, szeplőtelen szűz; vom Zusatze frey, reines Wasser, tiszta víz, reiner Wein, tiszta bor, reiner Honig, tiszta szín méz, reines Gold, tiszta tsupa arany, adv. tisztán; statt völlig, egészen, tejességgel, épen, eine Stadt rein ausplündern,

a' várost egészen kirablani, alles rein verheeren, mindent elpusztítni.

Reinigen, tisztítni; megtisztítni, mit Waſſer reinigen, vízzel megmosni, kimosni, Ställe reinigen, az istállókat kitisztogatni, einen Weg reinigen, az útat megsepreni, Zimmer reinigen, a' szobát kisepreni, Waffen reinigen, a' fegyvereket megtisztogatni; trop. ſein Gewiſſen reinigen, lelkiesméretét felszabadítni, megkönnyebbítni: Reinigen, das, tisztítás, megtisztítás: Reiniger, der, tisztító.

Reinigkeit, die, tisztaság; épség: Reinigung, die, tisztítas, kiv. megtisztítás, tisztogatás; bey Frauen, hónapi tisztúlás. hónapszám.

Reinigungseid, der, magát kitisztító esküvés: Reinigungsmittel, das, tisztító eszköz v. szer, hashajtó orvosság.

Reinlich, adj. tiszta, tisztás; adv. tisztán, reinlich halten, z. B. Kleider, tisztán tartani p. o. a' ruháit: Reinlichkeit, die, tisztaság.

Reis, das, ág, gaj; ein junges Bäumchen, tsemete: Reisbund, Reisbündel, das, veszszőnyaláb, tsomó veszsző vagy gaj: Reischen, das, ágatska, tsemetétske.

Reiß, der, riskása: Reißbrey, der, riskása pép.

Reiſe, die, út, útazás, eine Reiſe antreten, útra indúlni, eine Reiſe machen, útazni, auf der Reiſe ſeyn, úton lenni, von der Reiſe kommen, útról jönni: Reiſeapothecke, die, úti patika: Reiſebeſchreiber, der, útazásleíró: Reiſebeſchreibung, die, útazásleírás: Reiſebett, das útiágy: Reiſebündel, das, podgyász, bútyor: Reiſefertig, adj. útrakész, útazásélhen lévő: Reiſegefährte, der, Reiſegefährtinn, die, útitárs: Reiſegeld, das, útravaló, úti költség: Reiſegeräthe, das, útravaló egymás: Reiſegeſellſchaft, die, útazó társaság: Reiſekoffer, der, úti bőrláda: Reiſekoſten, die, úti költség.

Reiſen, útazni, menni: Reiſen, das, útazás, út; auf Reiſen ſeyn, útazni: úton lenni, vándorlani: Reiſende, der, útazó, vándorló, vándor.

Reiſepaß, der, úti levél, úti bizonyság, paszszus: Reiſeſtab, der, vándorbot: Reiſewagen, der, úti szekér vagy kotsi: Reiſewetter, das, jó útazó idő: Reiſezehrung, die, úti költség.

Reiſig, das, Reisholz, Reiſer, tsemete; Buſchholz, ágbog, gaj, galy; Reiſig, adject. ágasbogas, galyas.

Reiſige, der, d. i. Soldat zu Pferd, lovas katona.

Reißaus, der, d. i. Flucht, futás, szaladás, elszaladás, Reißaus machen, nehmen, elfutni, szaladásnak venni a' dolgot.

Reißbley, das, plajbász: Reißbrett, das, rajzoló tábla: Reißfeder, die, rajzoló toll: Reißkohle, die, rajzoló szén: Reißkunſt, die, rajzolás mestersége; Reußzeug, das, rajzoló mívszer, rajzeszközök: Reißzirkel, der, rajzoló tzirkalom.

Reißen, szakadni, elszakadni, ein Faden, ein Strick reißt, a' fonál, a' kötél elszakad; einen Riß, Spalt bekommen, megrepedni, elhasadni; toben, wüthen, dühösködni, mint a' szél; entzwey reißen, ketté szakasztani, p. o. levelet; die Haare herausreißen, kitépni a' haját, die Zähne reißen, kihúzni a' fogát, Kleider vom Leibe reißen, letépni valakiről a' ruhát, aus der Hand reißen, kiragadni a' kezéből; auch trop. etwas an ſich reißen, erővel magaévá tenni valamit, aus der Noth reißen, a' nyomorúságból kiragadni valakit, ſich um etwas reißen, z. B. um Waaren, nagyon kapni valamit p. o. a' portékát, ins Geld reißen, sok pénzt kiránni, sok pénzbe kerűlni; ſtatt zeichnen, rajzolni; ſchändliche Redensarten führen, z. B. Poſſen reißen, tréfát űzni, Zoten reißen, illetlen v. motskos tréfát űzni: Reißen, das, szakadás, elszakadás, szakasztás, szaggatás; kapkodás, elkapkodás; das Reißen im Leibe, tsikarás; in Gliedern, szaggató fájdalom; Reißend, adject. erőszakos, sebes, ein reißender

Fluß, sebes folyóviz, ein reißender Wind, dühösködő szél, ein reißendes Thier, vérszopó, ragadozó vadállat; adv. erőszakosan, sebesen, reißend abgehen, von Waaren, kapva kapni a' portékát.

Reitbahn, die, lovaglóhely: Reitgurt, lovaglóöv, heveder: Reithengst, der, ménló: Reithosen, die, lovaglónadrág, salavári; Reitknecht, der, lovasinas, lovász: Reitkröte, die, lóbogár, főféreg: Reitkunst, die, lovaglás mestersége: Reitochs, der bika: Reitpferd, das, hátasló, paripa: Reitplatz, der, lovaglóhely: Reitrock, der, lovagló köntös: Reitsattel, der, lovaglónyereg: Reitschule, die, lovaglóiskola; Reitstiefel, der, lovaglo tsizma: Reitzeug, das, lovagló eszköz.

Reiten, lovagolni, lovon menni, ein Pferd reiten, lovon ülni és azon lovagolni, Spazieren reiten, kilovagolni; einen Trab reiten, habókolni, einen Galopp reiten, galopírozni, einen Schritt reiten, léptetni; ein Pferd todt reiten, agyon lovagolni a' lovat, sich einen Wolf reiten, feltörni a' farát a' lovaglásban: Reiten, das, lovaglás, lóháton járás.

Reiter, der, lovas, lóhátos v. lovas ember, lovagló, im Kriege, lovas katona: Reiterey, die, lovasság; leichte, schwere Reiterey, könnyű, nehéz lovasság; die Art zu reiten, z. B. eine wunderliche Reiterey, tsudálatos lovaglás: Reitfahne, die, zászló a' lovasoknál: Reitgefecht, das, a' lovasság megütközése, verekedése, lovas tsata: Reitpferd, das, katonaló, lovas katona lova, Reitregiment, das, lovas ezred: Reitwache, die, lovas őrök.

Reiz, der, inger, kets, Reiz haben, ingerlő lenni, ingerleni; äußere Anmuth, Schönheit, kellem, kellemetesség, von Naturgegenständen, gyönyörűség, die Reize der Frauen verblühen schnell, az aszszonyi ábrázat ingerlő szépsége hamar elvirágzik.

Reizbar, adj. ingerlős, könnyen ingerelhető, érzékeny; statt reizend, ingerlő, gyönyörű, ingerlőszépségű: Reizbarkeit, die, ingerlősség, ingerelhetőség.

Reizen, ingerleni; felingerleni, felgerjeszteni, zum Zorne reizen, haragra ingerleni, zur Wollust reizen, bujaságra gerjeszteni; statt locken, édesgetni, tsalogatni; statt ergötzen, gyönyörködtetni, kapni valamin: Reizend, adj. ingerlő; statt schön, anmuthig, kellemes, kellemetes, gyönyörködtető, ingerlő szép, ígérő szepségű.

Reizlos, adj. kellemetlen, ékességtelen, éktelen, kietlen, p. o. tájék, Reizmittel, das, ingerlő eszköz; édesgetés: Reizvoll, adj. kellemetes, gyönyörűséges, ketses; kies, gyönyörködtető.

Reizung, die, ingerlés, késztetés, inger; Lockung, édesgetés, tsalogatás; Anmuth, kellem, kellemetesség, ékesség.

Relais, das, Pferdewechsel, lovak változtatása p. o. a' kotsiba: Relaispferd, das, nyúgodt ló, mellyre felűlnek; ein Relaispferd nehmen, változtatni a' lovakat.

Relief, das, erhabene Arbeit, domború faragás v. metszés.

Religion, die, Frömmigkeit, kegyesség, kegyes élet; äußere Verehrung der Gottheit, vallás, isteni tisztelet; Theologie, vallás, hitvallás, hit; Religionspartey, vallás, hit: Religionsacte die, vallási törvényszabás: Religionsänderung, die, vallásváltoztatás: Religionsbeschwerde, die, vallásbeli panasz, vállasnyomást illető panasz: Religionsduldung, die, vallási türedelem: Religionsedict, das, vallást illető rendelés; Religionseid, der, vallás mellett való esküvés, hitletétel: Religionseifer, der, Eifer in der Frömmigkeit, vallásbeli buzgóság; für seine Kirche, vallási buzgóság: Religionsfest, das, vallás innepe: Religionsfreyheit, die, vallásszabadság, vallásbeli szabadság: Religionsfriede, der, vallásbeli

békesség, vallás eránt kötött békesség.

Religionshandlung, die, szent v. vallási szertartás: Religionshaß, der, vallásbeli gyülölség: Religionsirrung, die, vallásbeli tévelygés: Religionskrieg, der, vallásér kezdett háború: Religionsparthey, die, vallásbeli felekezet; Religionssache, die, vallásbeli dolog, vallás dolog: Religionsspötter, der, vallásgúnyoló: Religionsstreit, der, vallásbeli viszszálkodás v. per: Religionsübung, die, vallás gyakorlás, vallásbeli gyakorlás: Religionsverwandte, der, vallás v. hit sorsosa: Religionsverwandtschaft, die, egy vallásbeli felekezet: Religionszwang, der, vallásbeli kénszerítés.

Religiös, adj. vallásban buzgó, istenes, áhítatos, kegyes; adv. vallásbeli buzgósággal, kegyesen, istenesen, szentül.

Religiosität, die, istenesség, kegyesség.

Reliquie, die, erekje, szenttetem.

Remonte, die, Ergänzung, besonders von Pferden bey der Reiterey, számpótlás, pótló ló: Remonte-Pferde, die, pótló lovak: Remontiren, új lovakkal pótolni a' hibások v. elvesztek számát.

Renette, die, Apfel, kormos alma neme.

Rennbahn, die, pálya, pályafutó hely! Rennschiff, das, sebeshajó: Rennschlitten, der, gyalog szán, könnyü sebes szánka: Rennthier, das, irámszarvas, nyargalótz.

Rennen, stark laufen, futni, nyargalni, szaladni, auf jemanden zu rennen, valakinek neki szaladni, mitten unter die Feinde rennen, az ellenség kellő közepébe rohanni; trop. in sein Verderben rennen, önnön veszedelmébe rohanni; jemanden über den Haufen rennen, elgázolni v. elgázoltatni valakit, jemanden den Degen durch den Leib rennen, valakit kardal általütni: Rennen, das, szaladás, futás, nyargalás: Renner, der, nyargaló.

Rentamt, das, számtartóság, adószedő tisztség: Rente, die, adó, adójövedelem: Rentmeister, der, adószedő, számtartó.

Republik, die, szabad köztarsaság: Republikaner, der, szabad köztársaság barátja: Republikanisch, adj. z. B. eine republikanische Verfaßung, szabad köztársasági kormányszék v. alkotvány.

Requiriren, in Kriegszeiten verlangen, fordern, parantsolva kívánni, hogy valaki adjon: Requisition, die, parantsoló kívánság.

Rescript, das, Bescheid von einen Fürsten, felsőségi felelet.

Reserve, die, Rückhalt, im Kriege, tartalék sereg, segítség, in Reserve stehen, tartalék seregül állani v. lenni: Reserve-Corps, das, Reservetruppen, die, tartalék v. segítősereg: Reserveplatz, Reserveort, der, a' tartalékseregh helye: Reserviren, meg-v. feltartani.

Resident, der, igazgató: Residenz, die, fejedelmi palota v. lakhely: Residenzstadt, die, fejedelmi lakóváros: Residiren, lakni.

Resignation, die, hivatalletétel: Resigniren, letenni a' hivatalt.

Resolut, adj. entschlossen, elszánt, magát elszánt: Resolution, die, statt Auflösung, feloldozás; Antwort, válasz; Entschluß, eltökéllés, eltökéllett szándék; Resolviren, statt auflösen, eloldani: Bescheid geben, választ adni, határozni valamit v. végezni; sich entschließen, magát meghatározni v. eltökélleni.

Resonanz, die, hangzás, hangzat, viszszahangzat: Resonanzboden, der, hangfenék.

Respect, der, Hochachtung, tiszteletadás, tisztelet; Ansehen, tekintet, in Respect stehen, tekintetben v. tiszteletben lenni, sich Respect verschaffen, tekintetére vigyázni, sich in Respect erhalten, tekintetet tudni magának szerezni; mit Respect zu sagen, betsülettel szóllván, betsülettel legyen mondva: Respectable, adj. tiszteletre méltó; groß, ansehnlich, nagy, derék, szembetünő: Respectiren, tisztelni, tisztelettel

viseltetni eránta; tekintetben venni: Reſpective, adv. ebben a' tekintetben, bizonyos tekintetben, úgy szóllván.

Reſt, der, fogyaték, maradék, p.o. posztó, étel, a' hátra lévő, p. o. adósság, einen Reſt abtragen, bezahlen, a' hátralévő adósságot lefizetni: Reſtant, der, még adós: Reſtchen, das, hátra lévő részetske, maradékotska: Reſtiren, még hátra lenni, még kinn lenni, még nem lenni megfizetve; még adós lenni.

Reſultat, das, Erfolg, kimenetel, következés:

Retirade, die, ſt. Rückzug, magaviszszavonás, viszszatakarodás, viszszanyomúlás, hatrálás; ſt. Zuflucht, Zufluchtsort, menedék, menedékhely; ſt. Abtritt, árnyékszék: Retiriren, etwas bátorságba helyheztetni; ſich retiriren, magát viszszavonni v. viszszahúzni, viszszatakarodni.

Retour, die, (retúr) viszszafordúlás, hátratérés; adv. viszszafelé: hátra: Retour-Brief, der, viszszaküldött levél: Retourwagen, der, viszszafordúló kotsi.

Retten, jem. z. B. vom Untergange, megszabadítni, megtartani, kimenteni p. o. a' veszedelemből; ſich retten, magát v. életét megmenteni, megmenekedni: es iſt nicht zu retten, nints mód benne, hogy megszabadítsa az ember.

Retter, der, szabadító, megtartó, megszabadító: Rettung, die, das Retten, kiszabadítás, megmentés; ſt. Sicherheit, megszabadúlás, megmenekedés: Rettungsmittel, das, szabadúlás módja, szabadító eszköz.

Rettig, Rettich, der, retek.

Reue, die, bánat, bánás, megbánás, Reue über etwas empfinden, megbánni valamit: Reuen, bánni, es wird dich reuen, megbánod, es reuet mich, bánom, sajnálom: Reuig, adj. bánatos, bánattal teljes; adv. bánatosan: Reukauf, der, bánatpénz: Reuvoll, adj. bánatos.

Reuſe, die, varsa, tapogató.

Reute, Reuthacke, die, irtókápa, irtóvas: Reuten, irtani, gyomlálni: Reuten, das, gyomlálás, Reuter, der, irtó: Reute, die, rosta: Reutern, z. B. Haber, rostálni.

Revers, der, Gegenſchein, magakötelezés; Rückſeite einer Münze, a' pénz viszszája.

Revenüen, Einkünfte, die, pl. jövedelem.

Revier, das, környék, tájék.

Reviſion, die, megvizsgálás.

Revolution, die, rendfelfordúlás.

Revue, die, rendrevizsgálás, t. i. a' katonáknál.

Rhebarber, die, rabarbara.

Rhede, die, kikötő torka v. torok, t. i. a' tengeren.

Rhein, der, Rajna, Rajna folyóvize: Rheinfall, der, Rajnazuhanás: Rheiniſch, adj. Rajnai, ein rhein. Guld. egy rénes v. német forint.

Rhetor, der, ékesszóllás tanúló: Rhetorik, die, ékesszóllás mesterség: Rhetoriſch, adj. ékesszóllásbeli; adv. ékesszóllás szerént.

Rhinoceros, das, szarvorrú.

Ribbe, Rippe, die, oldaltsont, borda, oldalborda; trop. an den Schiffen, habláb, a' hajó bordái, an den Blättern, a' levelek bordái: Ribbenſtoß, der, oldalbadöfés.

Richtbley, das, mélységmérő ón-golyóbis.

Richten, ſt. gerade machen, egyenesítni, egyengetni, kiegyengetni; in die Höhe richten, felállítni; felegyenesedni; ſeine Sachen in Ordnung richten, dolgait rendbe szenni; zum Eſſen richten, tálalni; zu Grunde richten, semmivé tenni, öszverontani, elveszteni; ſeine Augen auf etwas richten, valamire függeszteni v. fordítni szemeit, einen Brief an jem. richten, levelet útasítni valakihez, die Kanonen auf die Stadt richten, az ágyúkat a' városnak irányozni; trop. ſeine Gedanken auf etwas richten, gondolatit valamire függeszteni; ſich nach jem. richten, magát valakihez alkalmaztatni v. szabni; ſt. urtheilen, ein Urtheil fällen, ítélni, ítéletet hozni; das Todesurtheil vollziehen, köpfen, fejét venni a' halálra ítéltetnek, kivégezni a' bünöst; Richter, der,

bíró, itélő bíró, bíráló, megítélő; Stadt-Dorf-Richter, városi — falusi bíró: Richteramt, das, bírói hivatal, bíróság: Richterlich, adj. bírói p. o. hatalom: Richterſpruch, der, bírói itélethozás: Richterſtuhl, der, ítélőszék, törvényszék.

Richtig, adj. ſt. gehörig, recht, jó, igaz, igazi, helyes, z. B. ein richtiges Maaß, igaz mérték, richtige Zahlung leiſten, idejére megfizetni, eine richtige Rechnung, helyes számadás v. számvetés, ein richtiger Zahler, pontos v. rendes fizető; der Ordnung gemäß, igazságos, helyes, megegyező, es iſt alles richtig, minden rendén van, minden megegyez, minden jól van; dem gehörigen Zuſtande gemäß, nicht richtig im Kopfe ſeyn, d. i. verrückt ſeyn, nem lenni eszén, megháborodott lenni; der Vorſchrift gemäß, igaz, igazságos, törvényes, helyes: adv. vom Maaße, z. B. das Maaß iſt richtig, megütni a' mértéket, a' mértékben nints hiba, die Uhr geht richtig, az óra jól jár; der Vorſchrift gemäß, helyesen, jól, igazán, törvényesen, richtig reden, ſchreiben, jól beszélni, irni, es iſt richtig, úgy van, igaz; richtig (a.s Interj.) ugy van, helyesen; ſt. zuverläſſig, z. B. er hat es richtig vergeſſen, bizonyosan elfelejtette: Richtigkeit, die, gehörige Beſchaffenheit, helyesség, helyes állapot, etwas in Richtigkeit bringen, valamit elintézni, eligazítni, elrendelni, die Rechnung hat ihre Richtigkeit, a' számadás helyes; ſt. Wahrheit, Wirklichkeit, igazság, valóság, es hat ſeine Richtigkeit, valóságos a' dolog, úgy van.

Richt-Haus, das, (bibliſch) bíróház, törvényház: Richtmaaß, das, mértékmustra, mustramérték: Richtplatz, der, ítélőszék, törvénytévő hely; vesztőhely: Richtſcheit; das, egyenességmérő: Richtſchnur, die, sinórmérték, tsapósinór, trop. rend, szabott rend, rendszabás, törvény: Richtſchwerdt, das, pallos, hóhérpallos, vesztőfegyver: Richtſtätte, die, vesztőhely: Richtſtuhl, der, birószék, itélőszék; vesztőszék.

Richtung, die, igazítás, igazgatás; irányzás, intézés, eine Richtung geben, irányozni, tzélozni, fordítni, eine falſche Richtung geben, roszszúl irányozni, elhibázni valamit v. az irányzást, eltéveszteni valaminek elintézését.

Ricke, die Rehgeiß, nőstény őz; ſt. Ziege, ketske.

Riechen, einen Geruch von ſich geben, szagoskodni, illatozni, szagának lenni, nach Wein riechen, borszagú lenni, gut angenehm riechen, jó kellemetes szagú lenni, ſtark riechen, erős szagának lenni, ſchlecht, übel riechen, roszszagú lenni, büdös lenni; Geruch empfinden, szagot érezni, szagolni valamit; trop. z. B. Lunte riechen, Braten riechen, megérezni a' sült szagát: valami gyanús dolgot venni észre: Riechen, das, szagérzés, szaglás: Riecher, der, ſt. Naſe, ór, orr: Riechfläſchchen, das, jóillatüveg: Riechwaſſer, das, jószagú víz.

Riefe, die, eine halbrunde Rinne, barázdavályú, vályútsatorna.

Riegel, der, bey Tiſchlern, retesz; ein länglichtes Holz od. Eiſen Thüren zu verſchließen, tolózár, tolóretesz v. rekesz, den Riegel vorſchieben, a' tolózárt rátaszitni, tolózárral bézárni, rátolni a' tolózárt: Riegelſchloß, das, frantzia lakat.

Riemchen, das, szíjatska.

Riemen, der, szíj; Hoſenriemen, nadrágszíj; ſt. Zügel, gyepló: Riemenpferd, das, gyeplős és ostorhegyes ló: Riemenſchneider, der, szíjjártó: Riemenſchuh, der, fűzős sarú, botskor.

Riemer, der, szíjjártó.

Riepel, der, kanmatska, kandúr.

Rieß, das, kötés, z. B. ein Rieß Papier, egy kötés papiros, melly 20 kontzból áll.

Rieſe, der, óriás.

Rieſenarm, der, óriási kar: Rieſenbild, das, óriási kép: Rieſengebirge, die, óriási hegyek: Rieſengeſtalt, die, óriási testalkat: Rieſengröße, die, óriási nagyság: Rieſenhaft, adj. óriási; Rieſenkraft, die, óriási erő:

Rieſenkrieg, der, az óriások hada: Rieſenmäßig, adj. óriási, iszonyú nagy: Rieſenſchritt, der, óriási lépés; trop. rettentő v. iszonyú sebesség: Rieſenſchatten, der, óriási árnyék: Rieſenwerk, das, iszonyú nagy munka.

Rieſter, der, Fleck von Leder, bőr folt a' lábbelin; ekegerendely, ekeszarv v. szarva.

Rieſeln, (von Bächen u. Quellen) tsergedezni, tseregni, mint a' patak; von andern Körpern, die körnerweiſe herabfallen, porlani, leporlani, mint a' vakolat, szemezni, mint az eső, vagy lanyházni; es rieſelt, szemezik az eső: Rieſeln, das, szemezése az esőnek, leporlása a' vakolatnak: Rieſelregen, der, szemzőeső, lanyházóeső.

Rieth, das, (Ried) Rohr, Schilf, nád, sás a' vízben, káka; Kamm, bey Tuchmacher, Webern, borda, takátsborda, szövőborda; ſumpfige Gegend, motsáros, zsombékos hely; Viehtrift, legelőrét: Riethgras, das, sás, sásperje: Riethſchnepfe, der, erdei snef.

Riff, das, zátony, fövénydomb p.o. a' tengerben.

Riffe, Riffel, die, gereben, lenmagtépő gereben, bugázó: Riffeln, eig. vom Flachſe, bugázni a' lent, letépni a' lenbugáját a' gerebennel; ſt. reiben, dörzsölni; uneig. jem. riffeln, d. i. einen Verweis geben, valakit megpirongatni.

Rind, das, marha: Rinderbraten, der, marhapetsenye, ungebraten, marhahús petsenye: Rindherde, die, marhatsorda, ökör tsorda: Rindhirt, der, gulyás: Rindſtall, der, marhaistálló.

Rinden, adj. szarvasmarhábólvaló.

Rindern, von Kühen, folyatni, üzekedni kívanni, mint a' tehén.

Rindfleiſch, das, marhahús; ſt. Kuhfleiſch, tehénhús: Rindfleiſchbrühe, Rindfleiſchſuppe, die, marhahús leves v. lév: Rindvieh, das, einzeln, ökör, marha; mehrere Stücke, szarvasmarha.

Rindsauge, das, marhaszem, ökörszem; eine Pflanze, Rindsblume, ökörszemvirág: Rindsblut, das, ökör v. marhavér: Rindsfett, das, marhahúszsír: Rindsfuß, der, marhaláb: Rindshaar, das, marhaszőr: Rindshaut, die, marhabőr, ökörbőr: tehénbőr: Rindskopf, der, marhafő: Rindsleder, das, kikészített marha-ökör-tehénbőr: Rindsohr, das, marha v. ökörfül: Rindstalg, der, marhafadgyú: Rindszunge, die, marha v. ökörnyelv.

Rinde, die, an Bäumen, kéreg, fahéj, die Rinde abſchälen, lehántani a' kérgét v. héjját; die Brodrinde, kenyérhéj; an Wunden, var, die Wunde bekommt eine Rinde, bévarasodik a' seb: Rindig, adj. kérges, héjjas; varas, mint a' seb.

Ring, der, ein Kreiß, karika, karikakerület, der Ring um den Mond, hold udvara; am Finger, gyürű, an den Ohren, fülönfüggő gyűrű; Marktplatz, piatz.

Ringel, das, gyűrű: Ringelchen, das, gyűrűtske: Ringelrabe, der, örves holló: Ringelrennen, das, gyűrűszedő pályanyargalás: Ringelſpiel, das, kerengő játék: Ringeltaube, die, örves galamb, székáts.

Ringeln, meggyűrűzni, felgyűrűzni; kräuſeln, öszvekunkorítni.

Ringfinger, der, nevendék újj: Ringförmig, adj. gyűrűs, gyűrű szabású: Ringfutter, das, Ringfutteral, gyűrűtok: Ringkäſtchen, das, gyűrűtartó: Ringmauer, die, város kerítése: Ringplatz, der, küzdőhely.

Rings, ringsher, ringsherum, adv. körül, köröskörül.

Ringen, küzdeni, küzködni; trop. vesződni, tusakodni, viaskodni, mit dem Tode ringen, a' halállal küzködni, mit Mangel ringen, a' szükséggel vesződni; ſt. winden, z. B. Wäſche, fatsarni, kifatsarni, p. o. a' kimosott ruhát, die Hände ringen, a' kezeit törni, kultsolni v. kótsolni: Ringen, das, küzdés, tusakodás; der Hände, kézkótsolás: Ringer, der, küzdő.

Rinken, der, karikagyűrű.

Rinnchen, das, tsatornátska.

Rinne, die, tsatorna, vályú tsatorna; rovátk: Rinnen, ſt. flieſſen, folyni, tsorogni; triefen,

tsorogni; ſt. tropfen, tsepegni: Rinnleiſte, die, tsatornahevoder.
Rippeln, motszanni.
Rips raps, adv. hirtelen, egyszerre.
Riſico, das, d. i. Wagniß, Gefährdung, kotzkaszerentse, kotzka.
Riſkiren, kotzkáztatni valamit, ſein Leben riſkiren, az életet a' veszedelemnek kitenni.
Riß, der, das Reißen, szakasztás, hasítás, einen Riß thun, a) in etwas, beszakasztani, béhasítni valamit; b) zerreißen, elhasadni, megrepedni; ſt. Spalte, hasadék, hasadás, repedés; ſt. Zeichnung, rajzolat; ſt. Verluſt, tsapás, kár, veszély: Riſſig, adj. hasadásos, repedéses, repedezett.
Ritt, der, lovaglás, kilovaglás.
Ritter, der, Reiter, lovag, lovas, lovas ember; ein adeliger Ritter, lovas vitéz; Mitglied eines Ritterordens, vitézi rend tagja, rend vitéze; ein Edelmann, nemes, nemes ember: Ritter-Academie, die, nemes ifjak akademiája: Ritterdienſt, der, lovasvitézi szolgálat: Rittergut, das, vitézi jószág: Ritterhelm, der, lovagsisak: Ritterkleid, das, lovagöltözet: Ritterlich, Rittermäßig, adj. lovagi, lovaghoz illő, lovas vitézi; tapfer, vitéz vitézi; adv. lovag módra, vitézűl: Ritterorden, der, vitézi rend: Ritterrecht, das, nemes vitézi juss: Rittersaal, der, vitézi rendek palotája: Ritterſchaft, die, lovas vitézi rang; lovas vitézek, lovagok: Ritterſchlag, der, beavatás a' vitézek rendébe: Ritterſpiel, das, lovagjáték: Ritterſporn, der, Pflanze, sarkvirág, szarkaláb: Ritterſtand, der, nemes vitézi rend, vitézi v. lovag rang: Ritterwürde, die, vitézrangi méltóság.
Rittlings, adv. lovagolva, lovaglóformán.
Rittmeiſter, der, lovaskapitány: Rittmeiſterſtelle, die, lovaskapitányság.
Ritual, das, istenitisztelet módja.
Ritz, der, hasadék, repedés, einen Ritz bekommen, meg-v. elrepedni, meghasadni, einen Ritz machen, elrepeszteni, voller Ritzen, repedezett, hasadásos: Ritzchen, das, repedésetske: Ritzen, megkarmolni.
Rival, der, vetekedőtárs: Rivaliſiren, együtt vetekedni.
Röcheln, heregni: Röcheln, das, hergés.
Röckel, das, rékli: szoknyátska.
Rock, der, pl. die Röcke für Mannsperſonen, kaput, kabát, felső köntös; für Weibsperſonen, felső köntös, Unterrock, szoknya.
Rocken, der, rokka, guszaly.
Rocken, Roggen, der, eine Getreideart, rozs: Rockenbrod, das, rozskenyér: Rockenmehl, das, rozsliszt: Rockenſtroh, das, rozsszalma.
Roden, ausrotten, irtani
Rogen, der, Fiſcheyer, ikra, halikra: Rogner, der, nőstényhal, ikráshal.
Roh, darabos; unbearbeitet, faragatlan, készületlen, nyers; ſt. wild, vad, szilaj, ein roher Menſch, durva, nyers ember; rohe Sprache, pallérozatlan nyelv, ein rohes Pferd, szilaj ló; ungekocht, nyers, fövetlen, sületlen, p. o. hús: Rohheit, die, faragatlanság, darabosság, durvaság, nyerseség, pallérozatlanság.
Rohr, das, nád; Spaniſches Rohr, als Stock, nádpáltza; Röhre, tső; Feuerrohr, puskatső; Tabacksrohr, pípaszár: Rohrartig, adj. nádnemű: Rohrbuſch, der, nádas, nádashely: Rohrdach, das, nádfedél: Rohrdecke, die, nádfedél, p. o. a' házon, istállón: Rohrdickig, das, nádashely: Rohrdommel, die, (Moosfuh) dobos gém, vízi bika: Rohren, adj. nád, nádbólvaló; Rohren, mit Rohr belegen, berohren, bénádalni, náddal befedni; das Rohr im Winter über dem Eiſe abſtoßen u. ſammeln, nádat vágni: Rohrflöte, die, nádsíp: Rohrig, adj. nádas; Rohrſperling, der, nádveréb.
Röhrbein, das, Röhrknochen, der, tsőves tsont, velős tsont: Röhrbrunnen, der, tsatornás kút, tsőves kút: Röhrchen, das, tsővetske, tséve, nádatska: Röhre, die, tső: Röhren, morzsálódni, leporlani; ordítni, bőgni: Rohrgeſchwür, das, tsővellő seb:

Röhricht, Röhrig, adj. nádas: Röhrkaſten, der, esővíztartó: Röhrkolben, die, buzgányos gyékény: Röhrmeiſter, der, tsatornákra vígyázó; Röhrtrog, der, víztartó: Röhrwaſſer, das, tsatornán folyó forrásvíz, tsatornavíz.

Rolle, die, runde Scheibe die ſich dreht, henyerkarika; Walze, henger, görgő fa; Mange, mángorló; Haarlocke, hajfürt; jede zuſammengerollte Sache, z. B. eine Rolle Taback, egy tekerts dohány; Papier, tekerts, tsomó papiros; die Rolle eines Schauſpielers, személy p. o. játékszínen, rolla, rollé, auch trop. ſt. Perſon, die er darſtellt, személy, od. ſt. Verrichtung, Pflicht, foglalatosság, kötelesség, eine wichtige Rolle ſpielen, nevezetes személyt játszani, eine Rolle aufgeben, felhagyni valamivel, letenni valami foglalatosságról.

Rollen, hengergetni, hempelygetni, herabrollen, lehengergetni, lehengerítni; zuſammenrollen, összetekergetni; herausrollen, kitekergetni; Wäſche rollen, ruhát mángorlani; ſich wälzen, hengeregni, gördülni, görögni, hempelyegni; ſich wälzend herumdrehen, zörögni, t. i. forogva zörögni, mint a' kotsi, v. a' menydörgés.

Rollholz, das, mángorló fa: Rolltuch, das, mángorlóruha: Rollwäſche, die, mángorlott ruha: Rollwagen, der, sebes kotsi, sebesen forgó kotsi.

Rom, Róma; Römer, der, Római ember: Römiſch, adj. Római.

Roman, der, román, történetköltemény, szerelemköltemény: Romandichter, Romanſchreiber, der, románköltő, v. író: Romanhaft, adj. romános, költeményes; adv. költeményesen: Romantiſch, adj. ſehr anmuthig, gyönyörűséges, gyönyörű kies, kellemetes: Romanze, die, énekbe v. versezetbe foglalt történet.

Rondel, das, Rundel, Rundplatz, kerék épület, kerekség.

Roos, Rooß, das, Honigſcheibe, tányérviasz.

Röschen, das, rózsátska.

Roſe, die, rózsa.

Roſenader, die, bokavérér: Roſenbalſam, der, rózsabalzsam: Roſenbett, das, rózsás ágy: Roſenblatt, das, rózsalevél: Roſenblüthe, die, rózsaszabású virág, rózsavirágzás ideje: Roſenbuſch, der, einzeln, rózsabokor; mehrere, rózsás; Roſendorn, der, tsipke rózsa; rózsa tövis v. tüske: Roſenduft, der, rózsaillat: Roſeneſſig, der, rózsaecet: Roſenfarbe, die, rózsaszín: Roſenfarben, Roſenfarbig, adj. rózsaszínű: Roſengarten, der, rozsáskert: Roſengebüſch, das, rózsás, rózsabokros hely: Roſengeſträuch, das, rózsabokor: Roſenhecke, die, rozsabokrok: Roſenhonig, das, od. der, rózsaméz.

Roſenknospe, die, rózsabimbó: Roſenkranz, der, rózsakoszorú; olvasó: Roſenlippen, die, rózsaajak: Roſenmonat, der, rózsahónap, Junius, Sz. Iván hava: Roſenmund, der, rózsa száj: Roſenöhl, das, rózsaolaj: Roſenpappel, die, rózsa zilíz, rózsamályva: Roſenroth, adj. rózsaszínű: Roſenroth, das, rózsaszín, rózsapirosság: Roſenſalbe, die, rózsakenőts: Roſenſtock, Roſenſtrauch, der, rózsabokor, rózsató: Roſenwange, die, rózsaszínű ortza: Roſenwaſſer, das, rózsavíz: Roſenwurz, die, rózsaszaggyökér: Roſenzweig, der, rózsa ág.

Roſette, die, ein edler Stein, rózsakő.

Roſig, adj. rózsás.

Roſine, die, aprószőlő; malozsa.

Roß, das, ló, paripa: Roßampfer, der, lósóska: Roßarzney, die, lóorvosság: Roßarzt, der, lóorvos: Roßbräme, Roßbreme, die, lóbögöly.

Roſſen, von den Stuten, megvemhezni, megelleni: Roßhändler, der, lókupetz: Roßkäfer, der, ganéjbogár: Roßhandel, der, lókupetzség: Roßhaar, das, lószőr: Roßkamm, der, lóvakaró: lófésűlő: Roßkaſtanie, die, vadgesztenye: Roßkümmel, der, lókömény: Roßmarkt, der, lóvásár: Roßmühle, die, száraz lómalom: Roßmünze, die, lóménta; Roßpappel, die, kalapfű: Roßpflaume,

die, lószemszilva: Roßſchwanz, Roßſchweif, der, lófark; bey den Türken, die Fahne, török zászló: Roßweide, die, tsórege fűz.

Roſt, der, rozsda; beſ. Eiſenroſt, vasrozsda, Erzroſt, rézrozsda; Roſten, rozsdásodni, megrozsdásodni: Roſtfarbe, die, rozsdaszín: Roſtfleck, der, rozdamotsok, rozsdapetsét: Roſtig, adj. rozsdás.

Roſt, der, ein gitterartiges Werkzeug, zum Röſten, rostély: Roſtbraten, der, rostélyos petsenye.

Röſte, die, len- v. kenderáztató; der in die Röſte gelegte Flachs, béáztatott len v. kender: Röſten, auf dem Feuer, perkelni, pirítni, p. o. a' tűznél, aszalni, p. o. a' napon; Flachs röſten, lent v. kendert áztatni: Röſtofen, der, értzolvasztó kementze: Röſttiegel, der, olvasztó tégely.

Roth, adj. veres, piros; adv. veresen, pirosan; roth werden, a) eig. veresedni, el- v. megveresedni; b) aus Scham, elpirúlni, jem. roth machen, valakit megpirítni; rothe Farbe, eig. piros szín; Schamröthe, elpirúlás; das rothe Meer, a' veres tenger.

Rothbäckig, adj. piros ortzájú: Rothbart, der, (Rothbärtig, adj.) veres szakállú: Rothbraun, adj. rőt: Rothbrüſtchen, Rothkehlchen, das, veresbegy: Rothbuche, die, erdei bikkfa: Rothfichte, die, jegenye fenyő, veres fenyő: Rothfleckig, adj. veres foltos: Rothfohre, die Krummholzbaum, der, krumputzfenyő: Rothfuchs, der, veres pej ló, sárga pej ló, von Menſchen, veres: Rothgelb, adj. verhenyeges: Rothgerber, der, tserző varga: Rothgießer, der, rézmívöntő.

Rothhaarig, adj. vereshajú: Rothhänfling, der, tsitserke, tsitsörke: Rothkohl, der, kék káposzta: Rothkopf, der, (Rothköpfig, adj.) vereshajú: Rothlauf, der, orbántz, veres orbántz; Sz. Antal tüze: Rothſchimmel, der, almás szürke ló: Rothſchlag, der, veres tzink: Rothſchmied, der, rézmíves: Rothtanne, die, veres fenyő: Rothwangig, adj. piros ortzájú: Rothwälſch, das, tolvajbeszéd, tolvajok érthetetlen beszédek: Rothwildpret, das, nemesebb vadhúsú állatok: Rothwurſt, die, véres hurka.

Röthe, die, im Geſichte, pirosság, elpirúlás, veresség, es ſteigt jem. die Röthe auf, elpirúl v. elveresedik valaki; Farberöthe, pirosító buzér: Röthel, Röthelſtein, der, vereskréta: Röthein, die, pl. veres himlő: Röthen, megpirosítni, megveresítni; ſich röthen, elpirosodni, megpirúlni, elveresedni: Röthlich, adj. veres, verhenyeges: Röthling, der, veres gomba.

Rotte, die, übh. ein Haufe Menſchen, sereg, tsapat, róta, tsoport; bey der Armee, seregosztály.

Rotten, ſich zuſammenrotten, öszvetsoportozni; Rottengeiſt, Rottenmacher, der, zenebona szerző, lázzasztó: Rottenweiſe, tsoportosan, tsapatonként.

Rottiren, ſich, öszvetsoportozni.

Rotz, der, takony; taknyosság: Rotzig, adj. taknyos.

Rouliren, kerengeni, forogni, mint a' pénz az emberek között.

Routine, die, Fertigkeit, jártasság, gyakorlottság valamiben.

Royaliſt, der, Königsfreund, királyság védő.

Rübchen, das, répátska: Rübe, die, répa; weiße Rübchen, fejér répa, kerék répa; gelbe Rübe sárga répa, murok répa; rothe Rübe, veres répa vagy tzékla: Rübenacker, der, Rübenfeld, das, répásföld: Rübenſaamen, der, Rübſen, karórépa: Rübsöhl, Rüböhl, das, reptzeolaj, répamagolaj.

Rubel, der, rúbel, orosztallér neme.

Rubin, der, rubint, rubin.

Ruchgras, das, borjupázsit.

Ruchlos, adj. istentelen, gonosz, elvetemedett gonosz; adv. istentelenül, elvetemedve, gonoszul: Ruchloſigkeit, die, istelenség, gonoszság.

Ruchtbar, adj. elhíresedett, híres; ruchtbar machen, elhíresítni, elhírlelni valamit; ruchtbar werden, elhíresedni.

Ruck, der, ruktatás, neki-neki ruktatás, iramodás; auf einen Ruck, neki ruktatva, egyszerre; einen Ruck thun, neki ruktatni, meg-

iramodni: Ruckweiſe, adv. nekineki, rugtatva, közbenközben.
Rückblich, der, viszszatekintet; einen Rückblick thun, viszatekinteni.
Rücken, mozdítni, elébb v. tovább mozdítni, den Tiſch an die Wand rücken, az asztalt a' falhoz tenni, v. taszítni, den Topf an das Feuer rücken, a' fazekat közelebb tenni a' tűzhöz; hin u. her rücken, mozgatni; näher rücken, közelebb jönni v. mozdúlni; trop. ſt. ſich langſam fortbewegen, elébb-elébb haladni, die Zeit rückt heran, közelget az idő; in das Feld rücken, táborba szállani; an jem. Stelle rücken, valaki helyébe lépni, höher rücken, feljebb lépni.
Rücken, der, z. B. eines Berges, gerintz, hegygerintz; am menſchlichen u. thieriſchen Körper, hát, den Rücken, wenden, hátat fordítni, die Hände auf den Rücken legen, hátra tenni kezeit; der Rücken eines Meſſers, foka, p. o. a' késnek: Rückenbrüſe, die, hátikráshús: Rückenfloße, die, hátszárnya a' halnak: Rückenhalt, der, segítő tartalék sereg: Rückenlehne, die, székhát: Rückenmark, das, hátgerintz veleje: Rückenriemen, der, hátszíjj: Rückenſchmerz, der, hátgerintz fájás: Rückenſtück, das, hátgerintz része.
Rückerinnerung, die, viszszaemlékezés: Rückfall, der, viszszaesés p. o. a' betegséghe: Rückfällig, adj. viszszaesö: Rückfracht, die, viszszafelevaló tereh, viszszavitelbér: Rückfrage, die, viszontkérdés: Rückgang, der, viszszamenetel, viszszamenés, hátrálás: Rückgängig, adj. viszszamenő; ſt. nichtig, semmivé lett, erőtlen, rückgängig machen, semmivé tenni, viszszahúzni, megmásolni: Rückgrath, das, hátgerintz: Rückhalt, der, tartalék, tartóztatás; tartózkodás, ohne Rückhalt, minden tartózkodás nélkül.
Rückkauf, der, viszszavevés, viszszaváltás: Rückkäuflich, adj. viszszavevő, úgy hogy viszsza lehessen venni v. váltani: Rückkehr, die, viszszatérés: Rückkunft, die, viszszajövetel: Rücklings, adv. ſt. rückwärts, hátra, hátrafelé; ſtatt auf dem Rücken, hátán, hanyatt, p. o. feküdni; ſt. von hinten, hátúl, hátulról.
Rückmarſch, Rückreiſe, die, viszszamenetel, hátrálás, viszszaútazás: Rückſeite, die, viszszája, viszszas oldala valaminék: Rückſicht, die, tekintet, Rückſicht nehmen auf etwas, auf jem. valamire, valamire tekinteni, valamit tekintetbe venni, keine Rückſicht nehmen, semmit sem tekinteni, in Rückſicht, azt tekintvén, arra nézve, in jeder Rückſicht, mindenképpen, minden tekintetben: Rückſitz, der, hátúlső ülés, hátrañlés: Rückſprache, die, együttbeszélgetés, Rückſprache mit jem. halten, értekezni valakivel valami dolog eránt: Rückſtändig, adj. hátralévő, hátramaradott, p. o. adósság.
Rückung, die, ſt. Bewegung, mozdítás; das Weiterrücken, mozdúlás, odább menés: Rückwärts, adj. hátra, viszsza, hátrafelé; ſt. von hinten, hátúlról; ſt. zurück, viszsza: Rückweg, der, viszszaútazás, viszszamenetel: Rückwirkung, die, viszszaható erő, viszszahatás: Rückzug, der, viszszavonúlás, hátrálás, zum Rückzug blaſen, jelt adni p. o. trombitával a' hátrálásra, Rückzug nehmen, viszszahúzni magát, hátrálni.
Rüde, der, bey Jägern, das männliche Individuum der Hunde Füchſe, Wölfe, kan, p. o. a' farkasok, rókák, és kutyák kanja.
Rudel, das, tsoport kürt.
Rudenhorn, das, vadász kürt.
Ruder, das, eig. evező lapát, evező, das Steuerruder, kormány; uneig. ſt. Regierung, kormányzás, az ország igazgatása, kormányozása v. kormánya, am Ruder ſitzen, z. B. des Staats, igazgatni, kormányozni p. o. országot; Ruderbank, die, evezőpad, evezőállás: Ruderknecht, Ruderer, der, evező; evezőlegény, evező hajóslegény, Ruderloch, das, evezőlyuk: Rudermeiſter, der, evezősmester: Ruderſchiff, das, evezős hajó: Ruderſtange, die, evező szár: Ruderwerk, das, eve-

zók: Rudern, evezni, húzni az evezőt: Rudern, das, evezés.

Ruf, der, hívás, auf ſeinen Ruf bin ich gekommen, az ő hívására jöttem ide; trop. z. B. einen Ruf zu einem Amte erhalten, valamelly hivatalra meghívattatni, einen Ruf annehmen, elfogadni a' meghívást, hivatalt; ſtatt Gerücht, hír, es geht ein Ruf, az a' híre, hogy — ſtatt guter Name, hírnév, in guten Rufe ſtehen, jó hírének nevének lenni, in übeln Ruf kommen, roszsz hírbe keveredni: Rufen, hívni, jemanden rufen laſſen, valakit hivatni; du kommſt, wie gerufen, éppen jókor jöszsz: Rufen, das, hívás: Rufer, der, hívó.

Rüge, die, ſtatt Klage, panasz; ſtatt Vergehen, vétek, hiba; Beſtrafung, büntetés: Rügen, ſtatt anklagen, vádolni, bévádolni: ſtatt tadeln, mit Worten ſtrafen, feddeni, megfeddeni, pirongatni, megdorgálni; ſtatt beſtrafen, megbüntetni; ſtatt erwähnen, említni.

Ruhe, die, übh. nyugvás, pihenés, nyúgodalom, megnyúgorás, Ruhe haben, nyúgodalomban lenni, jemanden keine Ruhe laſſen, valakit szüntelen háborgatni, nem hagyni nyúgodni; in Ruhe und Frieden leben, tsendességben és békességben élni; innere Ruhe, szívtsendesség, tsendes nyugodt szív, tsendes szívűség: ſtatt Erholung, nyugvás, kinyugvás, pihenés, kipihenés; Schlaf, nyúgodalom, álom, ſich zur Ruhe begeben, lefeküdni, lenyúgodni; der Tod, das Grab, örök nyúgodalom, végnyúgodalom, halál.

Ruhebank, die, nyúgvópad: Ruhebett, Ruhelager, das, heverőágy v. kanapé, nyúgvóágy: Ruheplatz, der, nyúgvóhely: Ruhepunct, der, nyúgvópont: Ruheſtätte, Ruheſtelle, die, nyugodalomhelye; trop. das Grab, koporsó, sír: Ruheſtand, der, nyugodalom; hivatal nem folytatása: Ruheſtörer, der, tsendességháborító: Ruheſtunde, die, pihenőóra: Ruhetag, der, nyúgvónap, nyugodalom napja.

Ruhen, nyugodni, megnyúgodni, kinyúgodni; unthätig ſeyn, nyugodalomban lenni, nem dolgozni; ſtill ſeyn, tsendességben lenni; inne halten, megszűnni valamitől, abbahagyni valamit; ſchlafen, aludni, nyúgodni.

Ruhig, adj. nyúgott, nyugodalmas, tsendes p. o. élet; Ruhe haltend, megnyúgodott, nyúgalmas; ſtill, tsendes, lassú, p. o. folyóvíz, ruhiger Schlaf, tsendes, nyúgodalmas éjtszaka; ruhig machen, megnyúgtatni, letsendesítni, ruhig werden, letsendesedni; adv. megnyúgodva, tsendesen, nyugodalmasan.

Ruhm, der, hírnév, hír, ditsőség, eitler Ruhm, hiú ditsőség, Ruhm einernten, hírt nevet szerezni v. nyerni: nach Ruhm ſtreben, hírre névre vágyni, ditsőségre törekedni; zum Ruhm gereichen, ditsőségére válni; ohne Ruhm zu melden, nem ditsekedésből mondom: Ruhmbegierde, die, ditsőségre vágyás, hírrevágyás: Ruhmbegierig, adj. ditsőségrevágyó, hírrevágyó: Ruhmredig, adject. ditsekedő; kérkedő, magahánytató; adv. ditsekedve, kérkedve, magát hánytatva: Ruhmredigkeit, die, ditsekedés, kérkedés, magahánytatás: Ruhmſucht, die, ditsőségrevágyás; feletébbvaló ditsőségrevágyás: Ruhmvoll, adj. ditső, ditsőséges p. o. halál; adv. ditsően, ditsőségesen: Ruhmwürdig, adj. ditséretes, ditséretre méltó; adv. ditséretesen: Ruhmwürdigkeit, die, ditséretes volta valaminek, ditséretesség.

Rühmen, ditsérni, magasztalni, p. o. valaki érdemeit: ſich rühmen, z. B. einer Sache wegen, ditsekedni valamivel, magát ditsérni: Rühmen, das, magasztalás, ditsérés, ſeiner ſelbſt, ditsekedés: Rühmlich, adj. ditséretes, ditső; adv. ditséretesen, ditsőül, ditső módon; auf das rühmlichſte von jemanden ſprechen, nagy magasztalásokkal beszélni valakiről: Rühmlichkeit, die, ditséretesség, ditső volta valaminek.

Ruhr, die, (rothe) vérhas, die Ruhr

haben, vérhasban lenni; die weiße Ruhr, fejér hasfolyás.
Rührеiſen, das, keverő vas: Rührholz das, keverőfa; Rührerey, das, kevert rántotta: Rührkelle, die, sodrókanál, perezlén: Rühren, keverni, megkeverni.
Rühren, ſtatt bewegen, mozdítni, mozgatni; ſich rühren, mozdúlni, megmozdúlni, mozogni; trop, jem. Herz rühren, megindítni t. i. valaki szívét; megilletni; treffen, megérni, megütni, megilletni, er iſt vom Blitze gerührt worden, megütötte a' ménkő, er iſt vom Schlage gerührt worden, megütötte a' guta.
Rührend, adj. megilletö, szívreható, érzékeny; adv. z. B. rührend ſprechen, hathatósan beszélni.
Rührung, die, ſtatt Bewegung, mozgás, megmozdítás: des Herzens, megindúlás, megilletődés, Rührung empfinden, megindúlni, megilletődni, ohne Rührung, minden megindúlás nélkül; Herumdrehung, keverés, megkeverés.
Ruin, der, pl. die Ruinen, omlás, omladék, düledék, omládék maradvány; trop. ſtatt Untergang, Verderben, elveszés, végveszedelem, romlás, elromlás, veszély.
Ruiniren, zerſtören, lerontani, elrontani, széllyelrontani: trop. zu Grunde richten, verderben, elpusztítni, öszverontani: Ruiniren, das, lerontás, elpusztítás.
Rülps, der, böffenés, felböfögés: Rülpſen, felböfögni.
Rum, der, tzúkornádszesz, rúm, rúmpályinka.
Rummel, der, lárma, zaj.
Rumor, der, tsörgés, zörgés: Rumoren, lármázni, zörögni.
Rumpeln, tsörögni, zörögni; korogni, mint a' has; in das Zimmer hinein rumpeln, bébotorkázni a' házba.
Rumpf, der, eig. derék, az emberi test dereka; in der Mühle, garat a' malomban.
Rümpfen, z. B. die Naſe, fintorgatni az orrát; das Maul rümpfen, félrevenni v. húzni vonni a' száját.
Rund, adj. kugelrund, gömbölyű, gömbölyeg, rund machen, gömbölyűre tsinálni; ſcheibenrund, kerek, rund machen, kerekítni, kerekre tsinálni, ein runder Tiſch, kerek asztal; trop. fleiſchig, voll, z. B. Wade, telyes, gömbölyeg lábikra; vom Ausdrucke, kerek, p. o. kifejezés; aufrichtig, egyenes, nyilvánságos; runde Zahl, kerek szám: adv kereken, rund herum, körös körül; trop. offenherzig, kereken, nyilván: Rund, das, kerekség, gömbölyűség.
Runde, die, kerület, kerekség, gömbölyűség; in die Runde, körül, körülkörül; bey Soldaten, a) die herumgehenden Soldaten, őrkerülők; b) das Herumgehen, őrkerülés.
Rundgeſang, der, sorbajáró ének, vagy dal, a' karikában; kerülő dal: Rundlich, adj. kerekded: Rundung, die, kerekség.
Ründe, Rundheit, die, kerekség, gömbölyűség: Ründen, kerekítni, kerekké v. gömbölyűvé tenni: Ründung, die, gömbölyítés; gömbölyűség.
Rune, die, Runenſchrift, geradlinige Buchſtaben bey den nordiſchen Völkern, szálkás betük; trop. rovás, rovátk: Runenſtab, der, Kerbeholz, worinn man lange Striche ſchneidet, und ſie dann zuſammenrechnet, rovás.
Runzel, die, rántz, Runzeln machen, öszvehúzni vagy rántzba szedni a' homlokát, Runzel bekommen, rántzosodni, rántzolódni, megrántzosodni: Runzlig, adj. rántzos: Runzeln, rántzolni, öszverántzolni, rántzba szedni t. i. a' homlokát.
Rupfen, eig. tépni, kitépni, p. o. tollat, eine Gans rupfen, mejjeszteni lúdat: Rupfen, das, tépés, kitépés, mejjesztés: Rupfzange, die, szőrtépő fogó.
Ruppe, die, menyhal.
Ruprecht, Róbert, keresztnév.
Ruske, die, egértövis.
Ruß, Rus, der, korom: Rußig, adject. voll Ruß, kormos; adv. kormosan.
Ruſſe, der, orosz; Ruſſiſch, orosz, die ruſſiſche Sprache, az orosz nyelv: Rußland, das, oroszország.

Rüſſel, der, orrozat, orny, ormány, hoszszú orr, p. o. az elefánt és némelly bogarak hoszszú orrok: Rüſſelfliege, die, dongotska: Rüſſelkäfer, der, zsizsik, zsuzsok.

Rüſtbaum, der, állástartó fa vagy gerenda.

Rüſte, die, d. i. Ruhe, alkonyodás; die Sonne geht zur Ruhe, lenyugszik a' nap.

Rüſten, ſt. zubereiten, készítni magát valamihez, készülni valamihez, valamire, ſich zum Kriege rüſten, hadra készülni; ſtatt bewaffnen, felfegyverkeztetni, ſich rüſten, felfegyverkezni; ſtatt verſehen, jemanden ausrüſten, felkészítni valamivel: daher: gerüſtet, eig. und trop. felkészülve, mit einem Schwerdte, felfegyverkezve.

Rüſtig, adj. készfelkészült; muthig, bátor, erős; adj. készen, készséggel, bátran: Rüſtigkeit, die, készség, kész bátorság.

Rüſtkammer, die, fegyvertár, fegyvertartó hely.

Rüſtung, die, keszülés, készület; ſtatt Waffen, felfegyverkezés, fegyverek.

Rüſtwagen, der, társzekér, hadiszekér: Rüſtzeug, der, eszköz, szerszám, emelőeszköz, erőmír.

Rüſter, der, (Baum) szilfa: Rüſtern, adj. szilfábolvaló, szilfa.

Ruthe, die, ein einzelner Zweig, veszszó, mehrere Zweige, tsomó veszszó, mit der Ruthe hauen, peitſchen, veszszóvel megverni-megvágni, megveszszózni; ein Längenmaaß, eine lange Stange ꝛc. tízöles hoszszaságmérő, pózna vagy rúd, mérték neme: bey Jägern, der Schweif, verſchiedener vierfüßigen Thier, négylábú állatok farka; das Geſchlechtsglied, a) das männliche, szeméremtag; b) das weibliche, aszszonyszeméremtest.

Ruthenſchlag, der, veszszóvelverés; megveszszózés; Ruthenſtrafe, die, veszszóvelbüntetés, verés.

Rütchen, das, veszszőtske.

Rutſchen, tsúszni, eltsúszni: Rutſchen, das, tsuszás, eltsúszás.

Rütteln, rázni, megrázni, zökögni: Rütteln, das, megrázás, felrázás, zökögés.

S.

Saal, der, palota, nagy szoba, palota szoba, szála; Speiſeſaal, der, ebédlő palota; Tanzſaal, tántz palota.

Saame, der, ſ. Same.

Saat, die, das Säen, vetés, die Saat beſtellen, vetni, bevetni a' földet; der Same, vetnivaló mag, elvetett mag; das emporgewachſene Getreide, az élet, a' vetés, die Saaten, a' vetések, grüne Saaten, a' zöld vetés, reife Saat, érett vagy megérett vetés: Saatbohne, die, vetnivaló bab: Saaterbſe, die, vetni való borsó: Saatfeld, das, alá Boden, bévetnivaló föld, vetés alá való föld; was beſäet iſt, vetés, bevetett föld: Saatgerſte, die, vetnivaló árpa: Saathafer, der, vetnivaló zab: Saatkorn, das, jedes Korn zum Säen, vetnivaló mag; Roggen, vetnivaló rozs: Saatweitzen, der, vetnivaló búza: Saatzeit, die, vetés ideje.

Sabbath, der, szombat: Sabbathfeyer, die, sábes, a' szombat megülése.

Säbel, der, kard, szablya: Säbelhieb, der, kardvágás: Säbelklinge, die, kardvas: Säbeln, kardal levágni.

Sache, die, ſtatt Prozeß, ügy, per, ügyesbajos dolog, ſeine Sache verlieren, ügyét elveszteni; ſtatt Geſchäft, dolog, eine Sache übernehmen, felválalni valamelly dolgot; ſeine Sache gut machen, dolgait jól vinni, elintézni, das iſt deine Sache, az a' te dolgod, das iſt meine Sache nicht, ez nem az én dolgom, ez reám nem tartozik, eine Sache beylegen, valamelly dolgot eligazítni; eine geſchehene Begebenheit, dolog, történet, történt dolog; alles wovon man ſpricht, oder handelt, dolog, tárgy: das gehört nicht zur Sache, ez a' dologra nem tartozik; die Sachen hol-

holmi, bútor, seine Sachen nicht ordentlich halten, nem tartani rendben dolgait v. holmijét.
Sacherklärung, die, dolog magyarázat: Sachfällig, adject. z. B. sachfällig werden, d. i. seinen Proceß verlieren, ügyét v. perét elveszteni; Sachgelehrsamkeit, die, dolgok esmérete: Sachkenner, der, a' dologban jártas, a' dologhoz v. a' dolgot értő: Sachkundig, adj. tudós, jártas valamelly dologban: Sachregiſter, das, dolgok lajstroma: Sachverſtändiger, der, a' dologhoz értő: Sachverſtand, der, a' dologhoz értés: Sachwalter, der, ügyvédő, ügyvéd, ügyfolytató.
Sächelchen, das, dolgotska; im plur. ſtatt Spielzeug, apró játékok.
Sacht, Sachte, adv. lassan, halkal:
Sack, der, leinerner, oder lederner, zsák; ein Beutel, zatskó; Taſche, zseb; jüdiſches Trauerkleid, gyászruha: Sackband, das, zsákmadzag: Sacken, zsákba szedni, belétenni v. belétölteni: Sackgaſſe, die, d. i. Gaſſe ohne Ausgang, vak zug, térjmeg ſütsza: Sackleinwand, die, zsákvászon, zsákdarótz: Sackpfeife, die, duda: Sackpfeifer, der, dudás: Sackpiſtole, mordály: Sackträger, der, zsákhordó; vom Eſel, terehhordó v. izsákos szamár: Sackuhr, die, zsebóra: Sackzwillich, der, nyüstös vászon.
Säckchen, das, zsákotska, szütyő zsák, zsebetske.
Säckel, der, erszény, zatskó.
Sacrament, das, sákramentom.
Sacriſtan, der, egyházfi.
Sacriſtey, die, sekresztye.
Säculariſation, die, papi jószágok elszedése: Säculariſiren, z. B. ein Kloſter, elvenni a' klastromot és világi vagyonná tenni.
Säemann, der, vető, magvető: Säemaſchine, die, vetőmív: Säen, vetni, magot vetni: Säen, das, vetés, magvetés: Säetuch, das, vetőruha: Säezeit, die, vetés ideje.
Saffian, der, szattyán.
Safflor, der, vadsáfrány, sáfrány szeklitze.
Saffran, der, jóféle safrány: Saffranfarbe, die, sáfrányszín: Saffranfarben, Saffranfarbig, adj. sáfrányszínű.
Saft, der, in Pflanzen ꝛc. nedv; nedő, nedvesség; trop. ſt. Geiſt, Kraft, beſonders von einer Rede, veleje, ereje, lelke p. o. a' beszédnek, in den Apotheken, főtt nedv, szernedv a' patikában: Saftbehältniß, das, nedvesség tartó, pilis, mezták: Saftfarbe, die, nedvszín: Saftgrün, adj. pázsitnedvszín: Saftig, Saftreich, Saftvoll, adj. nedves, leves: Saftlos, adj. nedvetlen; trop. velőtlen, erőtlen, száraz, idétlen: Saftröhre, die, nedvességtső a' plántákban.
Säftchen, das, nedvorvosság, szernedv.
Sage, die, das Reden, mondás; ſtatt Gerücht, hír, rege, es geht die Sage, az a' híre, úgy foly a' híre.
Säge, die, fűrész, die Säge ſchärfen, a' fűrészt kireszelni, mit der Säge etwas abſägen, elfűrészelni, fűrészszel elvágni: Sägeblatt, das, fűrészvas: Sägebock, der, fűrészelő mív: Sägefiſch, der, fűrészhal: Sägefliege, die, fűrészbogár: Sägeförmig, adj. fűrészformájú; fűrészszabású: Sägemehl, das, Sägeſpäne, die, fűrészpor: Sägemühle, die, fűrészmalom, deszkametsző.
Sägen, fűrészelni, elfűrészelni, fűrészszel elvágni valamit: Sägen, das, fűrészelés.
Sägeſchmied, der, fűrészkováts, fűrésztsináló: Sägezähne, die, fűrészfogak.
Sagen, mondani, megmondani; oft ſagen, mondogatni, öffentlich ſagen, közönséges helyen mondani, hirdetni; was ſoll ich ſagen, mit mondjak; was ſagſt du? mit mondasz, mit beszélsz?— Er hat vom Glück zu ſagen, ezer szerencséje; ſtatt befehlen, z. B. er ſagte, ich ſollte ſogleich zu ihm kommen, azt parantsolta hogy mindjárt hozzá menjek; ſtatt erinnern, emlékeztetni, inteni valamire; damit meinen, mondani vele, érteni alatta; bedeuten, tenni, was ſoll das ſagen? mit tesz az? dieß will ſo viel ſagen,

ez annyit tesz; in Erzählungen, ſage ich, ſage du, ſage er, azt mondom, mondod, mondja: Sagen, das, mondás, kimondás, oder ſtatt Worte, beszéd.

Sahlweide, die, ketske fúz.

Sahne, die, téjszín, édes téjfel.

Sahnlöffel, der, téjfelszedő kanál,

Saitchen, das, húrotska.

Saite, die, húr, p. o. hegedühúr, Klavir húr; auf Saiten ſpielen, hegedülni, die Saite klingt, tönt, a' húr hangzik, peng: Saiten-Inſtrument, das, hegedű, húros muzsika; Saitenſpiel, das, hegedű: Saitenſpieler, der, hegedűs.

Salair, Salarium, das, fizetés.

Salat, der, saláta; Gartenſalat, kerti saláta, welſcher Salat, olasz saláta: Sallatkraut, das, káposzta saláta.

Salbader, der, kuruszoló; fetsegő.

Sälbchen, das, kenetetske.

Salbe, die, kenet, kenetír, ír; nach Salben riechen, írszagú lenni: Salben, meg- vagy bekenni t. i. kenettel: Salbe, das, bé-v. megkenés: Salbebüchſe, die, kenetes berbentze: Salbenhändler, der, kenetáros, kenőtsáruló: Salber, der, kenő: Salböhl, das, felkenő olaj.

Salbey, die, zsálya: Salbeythee, der, zsályathéa: Salbeytrank, der, zsályasfőttlév.

Salm, der, szemling, szemlinghal.

Salmiak, der, szalamia.

Salon, der, nagy szoba, palota.

Salpeter, der, salétrom: Salpetererde, die, salétromos föld: Salpetergeiſt, der, Salpeterſäure, die, salétromszesz, salétromsavany: Salpeterhütte, die, salétromfőző kunyhó v. ház: Salpeterig, adj. salétromos: Salpeterſieder, der, salétromfőző: Salpeterſiederey, die, salétromfőzés: Salpeterwaſſer, das, salétromos víz.

Salſe, die, Salzbrühe, sós lév; Kräuterſalſe, növevénynedvíz.

Salutiren, begrüßen, köszönteni; bey Soldaten, katonamódra fegyverrel köszönteni valakit.

Salve, die, szálvélövés, köszöntőlövés p. o. agyúkból, puskákból: Salvegarde, die, katonaőrizet; szabados menedékhely: Salviren, megszabadítni, megmenteni, megtartani.

Salvus conductus, der, ſicheres Geleit, bátorságlevél.

Salz, das, só, gemeines Salz, közönséges só, natürliches, természő; trop. ſtatt Witz &c. sava, íze valaminek, finomság.

Salzader, die, sóér: Salzamt, das, sóhivatal: Salzbeamte, der, sóstiszt: Salzberg, der, sóhegy, sótermőhegy: Salzblume, die, sóvirág: Salzbrühe, die, sóslév: Salzbrunnen, der, sóskút.

Salzen, sózni, megsózni: Salzen, das, sózás, besózás.

Salzfäßchen, das, sótartótska: Salzfaß, das, sótartó: Salzfiſch, der, besózott hal: Salzfleiſch, das, besózott hús: Salzfluß, der, eine Krankheit, sós tsúz: Salzgeiſt, der, sószesz: Salzgeſchmack, der, sóíz: Salzgrube, die, sóakna: Salzhandel, der, sókereskedés; Salzhändler, der, sókereskedő: Salzhecht, der, besozott tsuka.

Salzig, adj. sós; adv. sósan: Salzigkeit, die, sósság: Salz-Inſpector, der, sósúr: Salzkärtner, der, sótalitskázó: Salzkleß, der, Salzklümpfchen, das, sódarab: Salzkorn, das, szem, sómorzsa: Salzkraut, das, savar: Salzkryſtall, das, sókristály: Salzlacke, die, sós lév, sólév: Salz-Magazin, das, sóház, sótárház: Salzmann, der, sóáros: Salzmarkt, der, sópiatz: Salzmeer, das, sóste ger: Salzquelle, die, sósforrás, só forrás: Salzſäule, die, sóoszlop: Salzſchiff, das, sóhordó hajó: Salzſchreiber, der, sóhivatali író: Salzſieder, der, sófőző: Salzſiederey, die, sófőzés: Salzſtein, die, kősódarab: Salzſteuer, die, sóra vetett adó: Salzſtück, das, egy kő só: Salztonne, die, sóshordó: Salzverwalter, sósúr: Salzvorrath, der, kész sórakás: Salzwage, die, sómázsa, súfont: Salzwaſſer, das, sósvíz; Salzwerk, das, sóakna; Salz-Zoll, der, sóadó, sóvám.

Same, der, der Pflanzen &c. mag, der Same faßt Wurzel, geht auf, a' mag gyökeret ver, kikél, in

Samen gehen, felmagzani; bey Menſchen und Thieren, tenyésznedv, tenyészmag; trop. ſtatt Urſache, z. B. der Same der Zwietracht, a' viszszavonás magva; ſtatt Nachkommenſchaft, (bibl.) maradék, nemzetség.

Samenbehälter, der, magtok: Samenbläschen, das, maghójag: Samenblatt, das, tsiralevél: Samenfluß, der, tenyésznedvfolyás: Samengefäß, das, magtartó: Samengehäuſe, das, magtok: Samenkorn, das, magszem: Roggen zum Säen, vetnivaló rozs: Samenmilch, die, magtéj, p. o. mandolatéj: Samenſtaub, der, hímpor: Samenthierchen, das, magállatka.

Sämerey, die, vetnivaló magok, veteménymag.

Sämiſch-Leder, das, irha.

Sammeln, eig. gyűjteni, öszvegyűjteni, öszveszedni, rakásra gyűjteni v. halmozni, ſich ſammeln, öszvegyülni, egybegyülekezni, öszveseregleni, öszveszedni magokat; trop. ſich ſammeln, magához térni: Sammeln, das, öszvegyűjtés, egybegyűjtés: Sammelplatz, der, öszvegyűlő hely, öszvegyűlés helye.

Sammet, der, bársony: Sammetblume, die, amaránt; bársonyvirág: Sammetbürſte, die, bársonykefe: Sammeten, adj. von Sammet, bársony: Sammetkleid, das, bársonyruha: Sammetmacher, Sammetweber, der, bársonytsináló.

Sammler, der, gyüjtő, öszvegyűjtő, öszveszedő.

Sammlung, die, das Sammeln, gyűjtés, öszvegyűjtés, öszveszedés, gyűjtögetés; d. i. das Geſammelte, gyűjtemény; ſtatt Collecte, adakozásbeli gyűjtemény, adakozás öszveszedése.

Sammt, praep. m. Dat. — val, — vel, együtt: ſammt und ſonders, mindnyájan.

Sämmtlich, adj. minden, mind, adv. mind, mindnyájan, öszveséggel, mindöszve.

Sanct, adj. heilig, z. B. St. Peter, szent Péter.

Sand, der, föveny, grober Sand, homok; trop. z. B. jem. Sand in die Augen ſtreuen, valakit megvakítni, elámítni v. tsábítni.

Sandaal, der, fövenyhal; Sandbad, das, fövenyferdő, a' Khémikusoknál: Sandbank, die, fövenytorlás: Sandberg, der, homokhalom: Sandboden, der, homokos föld: Sanbbüchſe, die, porzótartó: Sandfeld, das, homokos mezőség: Sandgebirg, das, homokhegyek: Sandgrube, die, homokverem: Sandgrund, der, homokos földally: Sandhaufe, der, homoktorlás v. halom: Sandhügel der, homokdomb.

Sandig, adj. homokos; homokból álló: Sandkörnchen, das, föveny szemetske: Sandkorn, das, fövenyszem, egy szem föveny v. homok: Sandkraut, das, homokhúr: Sandläufer, der, porondlakó (madár): Sandland, das, homokos tartomány v. föld: Sandrohr, das, lengenád, homoknád: Sandſieb, das, porondrosta: Sandſtein, der, homokkő: Sanduhr, die, fövenyóra: Sandweide, die, homok fűz: Sandwüſte, die, homok puszta: Sanden, homokkal meghinteni.

Sandelholz, das, rothes, berzsenfa, weißes, szantálfa.

Sanft, adj. leiſe, tsendes, halkalvaló, halkas, p. o. hang; nicht heftig, szelíd p. o. erkölts, tsendes v. lassú p. o. mozdúlás; ein ſanfter Tod, Schlaf, tsendes halál, álom: adv. halkal, tsendesen, p. o. beszélni, jem. ſanfter behandeln, valakivel szelídebben v. lágyabban bánni: Sanftheit, die, tsendesség, szelídség, jámborság: Sanftmüthig, adj. szelíd, jámbor; adv. szelíden, jámborúl.

Sangdroſſel, die, éneklő húrosmadár: Sangvogel, der, éneklő madár.

Sänger, der, éneklő, énekes: Sängerinn, die, éneklő vagy énekes aszszony v. leány, éneklőné.

Sänfte, die, gyalog hintó: Sänftenträger, der, gyaloghintós.

Sardelle, die, szárdella, apró hering.

Sarg, der, koporsó.

Satan, der, sátán.

Satt, adj. megelégedett, jólla-

kott, ſatt werden, jóllakni, megelégedni, ſatt machen, meg elégíteni, ich bin ſatt, jóllaktam; ſt. überdrüßig, megúnt, beleúnt valamibe; adv. megelégedve, jóllakva; genug, éléggé.

Sattel, der, nyereg: jem. aus dem Sattel heben, a) valakit a' nyeregből kiemelni; b) levetni valakit rangjából: Sattelbein, das, nyeregtsont a' kaponyában: Sattelbach, das, nyereghátú fedél: Satteldecke, die, tsotár, nyeregterítő: Satteldruck, der, túr, a' lóhátán: Sattelfeſt, adj. a' ki jól megüli a' nyerget; trop. kész, elkészült: Sattelgurt, der, nyeregheveder: Satteltiſſen, der, nyeregvánkos: Sattelknopf, der, nyeregkapa.

Satteln, nyergelni, megnyergelni a' lovat.

Sattelpferd, das, nyergesló: Satteltaſche, die, nyeregtáska.

Sattler, der, nyeregjártó, nyeregtsináló.

Sättigen, megelégíteni, kielégíteni, jóltartani; ſich ſättigen, megelégedni, jóllakni: Sättigen, das, die Sättigung, jóltartás, megelégítés: das Sattſeyn, jóllakás, megelégedés, jóllakottság.

Sattſam, adj. elégséges, elegendő.

Satyr, der, ligetisten.

Satyre, die, szatira, gúnyírás, gúnyolódás, gúnyolóbeszéd: Satyrendichter, Satyrenſchreiber, der, gúnyverskóltő: Satyriſch, adj. gúnyolódó, martzangó; adv. gúnyolódva, martzangva.

Satz, der Sprung, ugrás, szökés, mit einem Satze, egy ugrással, v. szökéssel; ſt. Bodenſatz, allya, sepreje v. ágya valaminek; in der Logik, tétel, lange Sätze, hoszszú mondások, einen Satz behaupten, valamelly tételt vitatni, valamit állítni; in der Muſik, tétel; im Spiele, betétel, a' játékban; Brut von Fiſchen, ivadék.

Satzhaſe, der, nóstény nyúl: Satzholz, das, oltóág, ültetni való tsemete: Satzung, die, ſt. Verordnung, rendelés; árrszabás, árrmeghatarozás: Satzweide, die, ültetnivaló füztsemete: Satzweiſe, adv. mondásonként, feltételek szerént: Satzzeit, die, elés ideje.

Sau, die, disznó, zur Zucht, emse disznó; eine unreine weibliche Perſon, disznó, otsmány, fertő; ein Kleck, disznó, motsok: der Sauſtrom, a' szára vize: Saubohne, die, disznóbab: Sauborſte, die, disznóserte: Saubrod, das, disznókenyér: Saudiſtel, die, dudva tsorbóka: Saurey, die, disznóság.

Sauber, adj. rein, tiszta; ſt. manierlich, tsínos, ékes: ironiſch, rendes, furtsa, derék p. o. egy ember; ſt. reinlich, diszes, tisztás; adv. tisztán, tsínosan, szépen: Sauberkeit, die, tisztaság, tsínosság: Sauberlich, adj. ſt. reinlich, tsinos, tisztás; ſt. ſanft, tsendes, engedelmes.

Säubern, reinigen, tisztítni, tisztogatni, megtisztítni: Säuberung, die, tisztítas, tisztogatás.

Sauer, adj. savanyú, etwas ſauer, savanyúkás, tsipós, ſauer werden, megsavanyodni; trop. ſt. ſehr beſchwerlich, keserves, bajos, veszödtséges, nehéz, ſaure Arbeit, terhes munka; ſt. verdrüßlich, komor, p. o. ábrázat.

Sauerampfer, der, sóska, sósdi, mezei sóska, sós lórom: Sauerbrunnen, der, a) die Quelle, savanyúvízforrás, borvízforrás; das Waſſer, savanyúvíz, borvíz: Sauerdorn, der, borbolya: Sauerhonig, der, etzetes méz: Sauerklee, der, madár sóska: Sauerkleeſalz, das, sósdisó: Sauerkraut, das, savanyú káposzta: Sauerſtoff, der, savanyalak: Sauerteig, der, savanyú kovász: Sauertöpfiſch, adj. moros, verdrüßlich, komor, kedvetlen; adv. komoran: Sauertopf, der, komor ember: Sauerwaſſer, das, savanyúvíz.

Säuerlich, adj. savanyús, ſäuerlich ſchmecken, savanykás izú lenni; adv. savanyúsan: Säuern, savanyítni, megsavanyítni: Säuern, das, Säuerung, die, savanyítás, megsavanyítás: Säure, die, sávanyússág.

Saufaus, der, nagyiható v. borivó: Saufbruder, der, ivótárs.

Saufen, von Thieren, inni; von

unmäßigen Säufern, mértéklet-lenül inni, részegeskedni, p. o. borral: Saufen, das, ivás; részegeskedés, ivás.

Saufgelag, das, Saufgeſellſchaft, die, mértékleten borital, részegeskedés másokkal együtt; ivó társaság: Saufhaus, das, ivó ház.

Säufer, der, iszákos, részeges, nagy borivó: Säuferinn, die, részeges aszszony: Säuferey, die, részegeskedés.

Saugeferkel, das, szapós malatz: Saukalb, das, szopós borjú: Saulamm, das, szopós bárány: Saurüſſel, der, szopókaorr.

Saugvieh, das, szopó állatok: Saugwerk, das, (Waſſerk.) szívattyús mív.

Saugen, szopni; ſaugen laſſen, szoptatni, p. o. bárányt; trop. von lebloſen Dingen, magába szívni, mint p. o. a' spongyia: Saugen, das, szopás, magába szívás: Sauger, der, szopó, tsetsszopó.

Saugamme, die, szoptató dajka: Säugen, szoptatni: Säugen, das, szoptatás: Säugerinn, die, szoptató aszszony: Säugling, der, szopós kisded.

Sauhirt, der, disznó pásztor, kondás, kanász: Saukoben, Sauſtall, der, disznóól: Saujagd, die, disznóvadászat: Saulache, motsár, fertő; Saurach, der, borboja, fái sóska: Saurüſſel, der, disznóorr: Sauſchneider, der, disznóherélő: Saumutter, die, emse disznó, kotza disznó: Sautrog, der, disznóvályú: Sauzoten, die, pl. motskos beszédek.

Säuiſch, adj. otsmány, tisztátalan, fertő, rút; adv. rútúl, otsmányúl, tisztátalanúl, fertőmódon.

Säule, die, oszlop: Säulendicke, die, oszlopvastagsága: Säulenfuß, der, oszloplab: Säulengang, der, oszlopköz, oszlopközi járóhely: Säulengeſimß, das, oszloppártázat: Säulenhöhe, die, oszlop magassága: Säulenknauf, Säulenknopf, der, oszlopfejezet: Säulenordnung, die, oszlopnem, v. rend: Säulenſchaft, der, oszlopderék: Säulenſtellung, die, oszlopállása, helyheztetése: Säulenſtuhl, der, oszloptalp: Säulenweite, die, oszlopok közé: Säulenwerk, das, oszlopok, oszlopozat.

Saum, der, ſt. Rand, szél, párkány valamin; Einfaſſung des Kleides, szegély, szege, p. o. a' ruhán: Saumeſel, der, terehhordó szamár: Saumpferd, Saumroß, das, terehhordó ló: Saumſattel, der, terehnyereg: Saumſelig, adj. késedelmes, lassú; adv. késedelmesen, lassan; Saumſeligkeit, die, késedelmezés, restség.

Säumen, einfaſſen, szegni, beszegni: Säumen, das, szegés, beszegés.

Säumen, zaudern, késni, késedelmezni valamivel: Säumen, das, Säumung, die, késés, késedelmezés.

Saus, der, suhogás, búgás; in Saus u. Braus leben, tobzódásban élni:

Sauſen, zúgni, búgni; in den Ohren, tsengeni: Sauſen, das, zúgás, búgás: Sauſewind, der, állhatatlan ember.

Sauſeln, susogni, suttogni, suhogni, mint a' szél, Sauſeln, das, suhogás, susogás.

Spirre, der, fülelő kém.

Scabioſe, die, sikkantyú.

Scepter, der, királyi páltza; trop. ſt. Herrſchaft, uralkodás, birodalom, országlás.

Schabe, die, ſt. Motte, moly; tsótan, lágybogár.

Schabeeiſen, das, vakaróatzél; bey Gärbern, húsoló: Schabemeſſer, vakarókés: Schaben, vakarni, p. o. répát, dörzsölni; vakarni, le-v. megvakarni, reszelni: Schabekraut, das, molyfű.

Schäben, die, rüh, sennyedék; vom Flachſe, pozdorja: Schäbig, adj. krätzig, rühes, sennyedékes; ſt. abgetragen, kopott, elkopott p. o. ruha.

Schabernack, der, tréfaság, bolondság

Schabracke, die, lótakaró, tsótár.

Schach, der, d. i. Regent von Perſien, persakirály; der König im Spiele, király a' sakkjátékban, Schach bieten, dem Könige, veszedelemmel fenyegetni a' királyt: Schachbret, das, sakk: Schachfeld, das, sakk mezeje: Schachmatt, adj. im Spiele, z. B.

der König iſt Schachmatt, a' király meg van fogva: t. i. a' játékban: Schachſpiel, das, sakkjáték: es ſpielen, sakkozni, sakkot játszani: Schachſpieler, das, sakkjátszó: Schachſtein, der, közlegény a' sakkjátékban.

Schachern, wie ein Jude, tsereberélni.

Schacht, die, bányamenetel, leereszkedő szája a' bányának; ſt. Viereck, négyszeg, négyszeglet: Schachthut, der, bányászsüveg.

Schachtel, die, katulya: Schachteldeckel, der, katulyafedél: Schachtelhalm, der, zsurló, surlófű: Schachtelmacher, der, katulyatsináló.

Schächtelchen, das, katulyátska.

Schachten, od. ſchachen, négyszegletekre osztani.

Schächten, levágni a' marhát, saktérozni (a' zsidóknál): trop. ſt. betrügen, megtsalni: Schächter, der, zsidó mészáros, sakter.

Schade, Schaden, der, ſt. Verletzung, sérelem; ſich Schaden thun, megsérteni magát v. a' testét; Schaden am Leibe, testi hiba, od. ſt. Bruch, sérültség, sérülés, od. Wunde, seb; ſt. Verluſt, kár, veszteség, Schaden nehmen, kárt vallani megkárosodni, Schaden zufügen, kárt tenni v. okozni, Schaden erſetzen, kipótolni a' kárt, durch Schaden wird man klug, kárán tanúl az ember, kárán tanúl a' Magyar; um ein Bedauren auszudrücken, z. B. das iſt ſchade! kár, sajnálni lehet! es iſt ſchade um ihm, kár, hogy oda van v. kár, hogy úgy járt, sajnálni lehet, hogy megholt.

Schaden, ártani, kárt tenni, v. okozni, dem Andern ſchaden, másnak ártani, das ſchadet nichts, az semmitsem árt: Schadenfreude, die, káröröm, más kárán való öröm: Schadenfroh, adj. más kárán örülő.

Schadhaft, adj. sérelmes, hibás, wie ein Kleid, elszakadt, kiszakadt; wie ein Gebäude, megrongálódott, megrepedezett, romladozott; wie ein Buch, hibás, hijános: Schadhaftigkeit, die, hibásság, megromlottság.

Schadlos, adj. ſt. unverletzt, hibátlan, ép, épségben lévő, kárnélkülvaló, keinen Verluſt leidend, kárt nem vallott, ſchadlos halten, kárát megtéritni v. kipótolni, ſich ſchadlos halten, a' maga kárát kipótolni: Schadloshaltung, die, kárpótlás, kártérités, kárkipótolás, kártólmentés: Schadloſigkeit, die, ment létel a' kártól.

Schädel, (Schedel,) der, agy, kaponya: Schädelbohrer, der, kaponyafúró: Schädelſtätte, die, vesztőhely.

Schädlich, adj. káros, ártalmas, ſehr ſchädlich, veszedelmes; von Thieren, kártékony p. o. állat; adv. károsan, ártalmasan: Schädlichkeit, die, károsság ártalmasság.

Schaf, das, juh, birka: ein einfältiger Menſch, egyágyú bohó, szelíd bohó: Schafcamper, der, Sauerklee, juhsóska: Schafblatter, die, bárány himlő: Schafbock, der, kos: Schafdünger, der, juhganéj, trágya: Schaffell, das, juhbőr, birkabőr: Schaffleiſch, das, juhhús: Schafgarbe, die, egérfarkú tzitzkóró, tzitzfark: Schafherde, die, juhnyáj, birkanyáj: Schafhirt, der, juhász: Schafhund, der, juhászkutya: Schafhürde, die, juhkosár, sövényakol: Schafhütte, die, juhtanya, juhakol: Schafkäſe, der, juhsajt: Schafkopf, der, trop. ostoba, buta: Schaflamm, das, jerke bárány: Schafläus, Schafmilbe, die, kollánts: Schafmilch, der, juhtéj: Schafmiſt, der, juhtrágya v. ganéj: Schafmutter, die, anyajuh: Schafpelz, der, juhbőr; als Kleid, ködmen: Schafpocke, die, juhhimló; Schafrüde, die, juhászkutya: Schafſcheere, die, juhnyíró olló: Schafſcheerer, der, juhnyíró: Schafſchur, die, juhnyírés: Schafſtall, der, juhakol, akol: Schaftrift, die, juhlegelő: Schafvieh, das, juhok, birkák, juhbarom: Schafweide, die, juhlegelő: Schafwolle, die, juhgyapju, gyapju: Schafzäcke, die, kollants: Schafzunge, die, Pflanze, útifű.

Schäfchen, Schäflein, das, juhotska, birkátska; Sprw. ſein Schäfchen ins Trockene bringen, holmi vagyonát bátorságba helyheztetni, magáról gondot viselni.

Schäfer, der, juhász, pásztor, juh-

pásztor: Schäferey, die, juhnyáj, nyáj: Schäferhut, der, juhászsüveg: Schäferhütte, die, pásztorgunyhó, juhászhajlék: Schäferinn, die, juhásznė: Schäferknabe, der, juhászbojtár: Schäferleben, das, pásztori élet: Schäferlied, das, pásztori dal: Schäferspiel, das, pásztori játék: Schäferstock, der, juhász bot: Schäferstunde, die, a' szerelemnek szerentsés órája, boldog óra.

Schaff, das, dézsa, sajtár: Schaffel, das, rotska, sajtárotska.

Schaffen, (gemein) st. befehlen, parantsolni, z. B. was schaffen Sie? mit parantsol az Úr, az aszszony? — st. geschäftig seyn, foglalatoskodni, dolgozni, viel zu schaffen haben, sok dolgának lenni, nagyon el lenni foglalva; auftreiben, z. B. Geld schaffen, pénzt szerezni, megszerezni, Rath schaffen, tanátsolni, javasolni, tanátsal segítni; sich anschaffen od. kaufen, szerezni, venni, p. o. ruhát; st. machen, thun, dolgának lenni, tsinálni valamit, z. B. was hast du hier zu schaffen, mi dolgod van itt? mit dir habe ich nichts zu schaffen, veled semmi dolgom v. közöm; st. erschaffen, teremteni, alkatni.

Schaffner, der, sáfár, majoros, gondviselő; gazda, ispány; felvígyázó: Schaffnerinn, die, sáfárné, majorosné, gazdaszszony.

Schafot, das, vesztőállás.

Schaft, der, an einem Spieße, dárdanyél, lándzsanyél, an einer Flinte, puskaagy, an Säulen, Stiefeln, dereka, szára valaminek.

Schäften, szárát tsinálni valaminek; eine Flinte schäften, puska ágyát tsinálni.

Schakan, der, tsákány.

Schakal, der, török róka, sakál.

Schal, adj. geschmacklos, ízetlen, ízeveszett; trop. z. B. schaler Witz, ízetlen elmésség; schaler Kopf, buta ész; adv. z. B. schalschmecken, ízetlen lenni; trop. ízetlenül.

Schale, die, für Getränke, tsésze, eine Schale Kaffee, egy tsésze v. findzsa kávé, kalte Schale, z. B. von Wein u. Brod, hideg bortzibere; an einer Wage, méróserpenyő, fontserpenyő, Krebsen schalen, rákhéjj, Eyerschalen, tojáshéjj; vom Baste der Bäume, hárshejj, vékony fahéjj; die Haut bey Hülsenfrüchten, tok, hüvely, p. o. borsóhüvely, oder dem Obste, z. B. Aepfel. — Birnschalen, alma — körtvélyhéjj.

Schälchen, das, tsészétske; an Pflanzen, vékony plántahéjj.

Schälen, meghámozni a' héjját v. kérgét lehámozni; sich schälen, meghámlálni, kopálni, elválni mint valaminek a' héjja.

Schällhengst, der, ménló, tsődör.

Schalk, der, ein listiger Mensch, ravasz, ravasz ember; ein betrügerischer Mensch, tsalárd ember; ein leichtfertiger Mensch, tsintalan, tsalfa, pajkos: Schalkhaft, adj. ravasz; tsalárd; pajkos; adv. ravaszúl; tsalárdúl; álnokúl; tsintalanúl: Schalkheit, die, ravaszság; tsalárdság, tsintalanság: Schalksauge, das, tsalfaszem: Schalksfreund, der, színes barát: Schalksknecht, der, gonosz szolga.

Schall, der, hang, szó, hangszó, ein leerer Schall, puszta hang; der Schall der Glocken, der Trompeten, harang hangja v. szava, harangszó, trombitaszó: Schallen, hangzani: Schallen, das, hangzás: Schallend, adj. hangzó, hangos. Schalloch, der, hanglyuk, hangadólyuk, p. o. a' flótan, sípon, klavíron.

Schalmey, die, pásztori síp, tárogató, börgő, dörgősíp.

Schalmuschel, die, tsészetsiga.

Schalotte, die, mogyoróhagyma.

Schalten, behandeln, umgehen, bánni vele, schalten u. walten, kedvére bánni v. parantsolni valamivel, azt tenni vele a' mi tetszik.

Schalthier, das, héjjas állat.

Schaltjahr, das, szökő esztendő: Schaltmonat, das, szökő hónap: Schalttag, der, szökő nap.

Schaluppe, die, sajka, tsónak.

Scham, die, szégyenlés, szemérmesség, szemérem, ifis Erröthen, pirulás, vor Scham roth werden, szégyenletében elpirúlni; st. Schande, szégyen: st. Schamglied, szeméremtest: Schambein,

das, szeméremtsont: Schamhaft, adj. szemérmes, szemérmetes; adv. szemérmesen, szemérmetesen: Schamhaftigkeit, die, szemérmetesség, szemérem: Schamlos, adj. szemtelen, ortzátlan; adv. szemtelenül, ortzátlanúl: Schamlosigkeit, die, szemtelenség, ortzátlanság: Schamroth, adj. elpirúlt; schamroth werden, elpirúlni, schamroth machen, megszégyenítni valakit: Schamröthe, die, pironság, elpirúlás, ortzapirúlás, szégyen.

Schämel, der. zsámoly, lábitó.

Schämen, sich, szégyenleni, ich schäme mich, szégyenlem, sich zu Tode schämen, halálra szégyenleni magát: Schämen, das, szégyenlés.

Schandarbeit, die, gyalázatosság: Schandbar, adj. gyalázatos, otsmány; adv. gyalázatosan, otsmányúl: Schandbarkeit, die, gyalázatosság, otsmányság.

Schande, die, d. i. Unehre, gyalázat, szégyen, es gereicht jem. etwas zu Schande, gyalázatjára van, szégyenére válik valami valakinek, mit Schande bedecket, gyalázattal tetézve, mit Schande bestehen, megszégyenülni; ha! der Schande, piha! szégyen, gyalázat! st. Beschimpfung, z. B. jem. alle Schande anthun, valakit mindenféle gyalázattal illetni; eine schändliche That, gyalázatos tselekedet, v. dolog, gonoszság: Schandfleck, der, statt Schmutzfleck, motsok: trop. was Schande bringt, gyalázat; Schandgeld, das, gyalázatosan szerzett pénz, rútúl keresett pénz; alávaló v. tsekély pénz: Schandmaal, Schandzeichen, das, gyalázat bélyege: Schandmaul, das, rágalmazó nyelv; szitkozódó: Schandname, der, betstelen név: Schandpfahl, der, Schandsäule, die, bitófa, nyakvas, szégyenfa, szégyenpoltz: Schandthat, die, gonosztett, otsmánytett, rút tselekedet: Schandwort, das, otsmányszó:

Schänden, verunstalten, eltsúfítni, tsúffá tenni; st. schmähen, schimpfen, gyalázni, kissebíteni, betstelenítni; entehren, megbetstelenítni, gyalázatba keverni; einer weiblichen Person die Ehre rauben, a' szüzet megszeplősíteni: Schänder, der, eltsúfító, megbetstelenítő: gyalázó; megszeplősító: Schändlich, adj. verunstaltet, rút, otsmány, tsúf; mit Schande, Unehre verknüpft, fertelmes, betstelen, gyalázatos p. o. ember, élet, gonoszság; adv. rútúl, otsmányúl; fertelmesül, betstelenül, p. o. valamit tselekedni: ungestittet, illetlenül, otsmányúl: Schändlichkeit, die, rútság, otsmányság; trop. fertelmesség, betstelenség: Schändung, die, d. i. Verunehrung, z. B. eines Tempels, megfertéztetés; gyalázás, betstelenítés; megszeplősítés, megparáznítás.

Schank, der, z. B. vom Wein, Bier, kimérés v. eladás, t. i. kitsiny mérték szerént p. o. bormérés, sermérés; borkortsma, tsapszék.

Schanze, die, sántz: Schanzen, sántzot ásni, sántzolni: Schanzen, das, sántzolás: Schanzer, Schanzgräber, der, sántzású: Schanzkorb, der, sántzkosár,

Schar, od. Schaar, die, sereg, tsoport: Schaarenweise, (zu Schaaren,) seregenként; tsoportsonként: Schaarwache, die, kerülő őrök: Schaarwächter, der, kerülő őr: Schaaren, sammeln, oszvegyűjteni; sich, öszve gyűlni.

Scharbock, der, Scorbut, vérveszely, sülly.

Scharf, adj. éles, p. o. kés; trop. st. heftig, nagy, erős, kemény, p. o. szél, hideg; st. beißend, erős, tsipós, maró, p. o. etzet, sajt; st. streng, nem kedvező, kemény, p. o. parantsolat, ütközet; st. genau, szoros, p. o. őrzés; st. durchdringend, éles, p. o. hallás, látás, hang; scharfer Verstand, éles elme; adv. élesen, erősen, keményen, szorosan, hathatósan; gyorsan, sebesen p. o. lovagolni.

Scharfblick, der, mély és sebes bélátás: Scharfrichter, der, hohér: Scharfschießen, das, golyóbissal lövés: Scharfschütze, der, tanult puskás: Scharfsichtig, adj. éles látású; éles bélátású: Scharfsich-

tigkeit' die, éleslátás; éles bélátás: Scharfſinn, der, éles elme: Scharfſinnig, adj. éles elméjű; adv. élesen, éles elmével: Scharfſinnigkeit, die, éles elmejűség.

Schärfe, die, z. B. des Meſſers, él, élesség, p. o. a' késélessége; trop. z. B. von den Sinnen, von Verſtande, élesség, finomság; dem Geſchmacke nach, tsipősség, erősség; Strenge, keménység, nem kedvezés; Genauigkeit, pontosság, szoros rendtartás.

Schärfen, z. B. ein Meſſer, élesítni, köszörűlni, megélesítni, megköszörűlni; trop. z. B. den Verſtand ſchärfen, az elmét élesítni, den Befehl, die Strafe ſchärfen, megkeményítni keményebbé tenni, p. o. a' parantsolatot, büntetést: Schärfen, das, die Schärfung, élesítés, megélesítés.

Scharlach, der, d. i. Scharlachfarbe, skárlátszín; Scharlachtuch, skárlátposztó: Scharlachbeere, die, Scharlachwurm, der, kosenillabáb, a' kosenilla bogárnak megszárasztott bábjai: Scharlachen, adj. skárlát színű: Scharlachfarbe, die, skárlátszín: Scharlachfarben, Scharlachfarbig, adj. skárlát színű: Scharlachfieber, das, skárláthideglelés: Scharlachkleid, das, skárlátszínű ruha v. köntös: Scharlachroth, adj. skárlát piros.

Scharmützel, das, tsatázás, öszvetsapás, tsete paté: Scharmützeln, tsatázni.

Scharnier, die, foglolás, sarkfoglalás, sarkforgás, sark.

Scharre, die, das Scharreiſen, kaparóvas: Scharren, kaparni: Scharren, das, kaparás, kapargatás a' lábával: Scharrer, der, kaparó.

Schärpe, die, tisztöv, katonaöv, katonatisztöv.

Scharte, die, ſt. Scherbe, tserép; ſt. Spalte, Ritz, repedés, hasadás, an Meſſern, Degen, sorja a' kés v. kard élének, tsorba, tsorbaság, eine Scharte bekommen, megtsorbúlni; phr. eine Scharte auswetzen, d. i. einen Fehler gut machen, a' hibát helyrehozni v. kipótolni; od. einen erlittenen Schaden erſetzen, a' vallott kárt kipótolni: Schartig, adj. tserepes; hasadt; soros p. o. beretva, tsorba p. o. kés.

Schatten, der, árnyék, Schatten machen, árnyékot vetni, im Schatten ruhen, az árnyékban nyúgodni; in der Malerey, árnyék, árnyékolás; eine Schwache Spur von etwas, árnyék, árnyékképe valaminek, ein Schatten von Ruhm, tsak árnyéka a' ditsőségnek; die Seele der Verſtorbenen, árnyék, lélek; ſt. Schutz, oltalom, védelem, árnyék: Schattenbild, das, árnyékkép: Schattengang, der, árnyékos sétálóhely: Schattenreich, adj. árnyékos: Schattenreich, das, árnyékok v. kimúlt lelkek országa: Schattenriß, der, árnyékrajz: Schattenſpiel, das, árnyékos szemfényvesztés: Schattenweiſer, der, árnyékmutató.

Schattig, adj. homályos, árnyékos: Schattiren, beárnyékolni, beárnyékozni, árnyékozni: Schattirung, die, beárnyékolás, bev. megárnyékozás.

Schatulle, die, katulyaláda, iskátula, ládatska.

Schatz, der, kints, drágaság; der öffentliche Schatz, a' közönséges kintstár; Liebkoſungswort, z. B. mein Schatz! kintsem, édes kintsem, galambom! — Schatzfrey, adj. Abgabenfrey, adótól ment: Schatzgeld, das, kintstárbéli pénz: Schatzgräber, der, kintsásó: Schatzkammer, die, eines Staates, kintstár, kintsesház: Schatzkind, das, kedves gyermek: Schatzmeiſter, der, kintstármester, kintstárnok: Schatzung, die, birtokbetsű, a' birtok megbetsűlése; ſt. Abgabe, adó.

Schätzbar, adj. was ſich ſchätzen läßt, megbetsűlhető; trop. werth geſchätzt, betses, igen betses, betsületre méltó: Schätzbarkeit, die, betsesség: Schätzchen, das, szerető: kintsetském: Schätzen, d. i. taxiren, betsülni, megbetsülni, hoch, gering ſchätzen, sokra, kevésre betsülni; trop. ſt. hoch ſchätzen, betsülni, nagyra betsülni valakit; ſt. urtheilen, itélni; dafür halten, gondolni, tartani,

ich ſchätze es mir zur Ehre, szerentsémnek tartom: Schätzen, das, betsülés, megbetsülés: Schätzer, der, betsülő, árrbetsülő: Schätzung, die, megbetsülés.

Schau, die, d. i. das Anſehen, nézés, megnézés, zur Schau ſtellen, megnézésre kitenni, kitenni hogy nézzék, etwas zur Schau tragen, mutogatni, mutogatás végett hordozni valamit: Schaubrod, das, jelkenyér, tzégérkenyér: Schaubühne, die, játékszín: Schaueſſen, das, néznivaló ételek: Schaugepränge, das, pompa: Schaugerüſt, das, nézö alkotmány v. állás: Schaumünze, die, emlékpénz, emlékeztető pénz Schauplatz, der, nézőhely; nézö-v. játékszín, teatrom.

Schauſpiel, das, nézőjáték, mulattató játék, mutatrány, das Schauſpiel anfangen, kezdeni a' játékot, ins Schauſpiel gehen, a' nézőjátékba menni, ein Schauſpiel geben, nézőjatékot játszani v. adni: Schauſpieldichter, der, játékszini költő.

Schauſpieler, der, Schauſpielerinn, die, színjátszó, színjátszóné: Schauſpielergeſellſchaft, die, színjátszó társaság: Schauſpielerkunſt, die, színjátszói mesterség: Schauſpielermäßig, adj. szinjátszói, adv. színjátszó módra.

Schauder, der, irtózás, borzadás, Schauder erregend, irtóztató, borzasztó, es überfällt mich ein Schauder, megirtózom, megborzadok: Schauderhaft, adj. irtóztató, borzasztó: Schaudervoll, adj. iszonyatos, irtóztató: Schaudern, irtózni megborzadni, rázkodni.

Schauen, nézni, megnézni; Schau, nézd, lásd: Schauen, das, nézés.

Schauer, der, ſt. Prophet, profeta; ſt. Schutzdach, szín, pajta, félszer; ein vorübergehender Sturm, futó zivatar, p. o. forgószél, zápor eső; eine ſchnelle Erſchütterung der Haut, borzadás, borzadozás, rázkódás: Schauerig, adj. borzasztó, kietlen: Schauervoll, adj. ſchrecklich, irtóztató, borzasztó; Schauer empfindend, felborzadott.

Schauern, borzadni, rázkódni: Schauern, das, borzadozás.

Schaufel, die, lapát, lapitzka, am Mühlrade, a' malomkerék lapátfoga: Schaufelrad, das, lapátfogúkerék a' malomban: Schaufeln, lapátolni, lapáttal hányni.

Schaukel, die, hinta, hirintő: Schaukeln, hirintálni, hintálni, hintázni: Schaukeln, das, hintálás.

Schaum, der, hab, tajték, Schaum geben, habzani: Schaumkelle, die, Schaumlöffel, der, tajtékmerő kalán.

Schäumen, tajtékzani p. o. haragjában; habzani, tajtékzani, mint a' ser, tenger: Schäumen, das, tajtékzás: Schäumend, adj. tajtékzó: Schäumig, adj. habos, tajtékos.

Schebecke, die, ein Schiff, sebekhajó.

Schecke, die, tarka ló: Schecken, tarkázni: Schäckig, adj. tarka, foltos.

Schedel, der kaponya (Schedel Schädel).

Scheel, (Schel) adj. unzufrieden, neidiſch, karján, irígy, görbe, haragos t. i. szem, irígy tekintet; Scheelſucht, die, irígység.

Scheerchen, das, ollótska.

Scheere, die, olló; der Krebſe, rákláb, rákollója: Scheeren, Wolle abſchneiden, nyírni, leragni, den Bart ſcheeren, leberetválni a' szakállat, die Schaafe ſcheeren, a' juhokat megnyírni; ſich um etwas ſcheeren, gondolni valamivel; ſich wegſcheeren, d. i. fortbegeben, eltakarodni, z. B. ſcheer dich fort! hord el magadat, takarodj! Scheerflotte, die, kőszírti hajóssereg: Scheerſchleifer, der, köszörűs, ollókőszörülő: Scheerer, der, nyírő; beretváló.

Schererey, die, das Plagen, ingerkodés; Plage, Noth, bajlódás, veszódség.

Scheermeſſer, das, borotva, beretva: Scheerwolle, die, lenyírt gyapju, Scheerung, die, nyirés.

Scheffel, der, véka, mértéknem: Scheffeln, vékával mérni.

Scheibchen, das, karikátska.

Scheibe, die, karika, von Glas, ablak karika, Honigſcheibe, lépesméz, lép, Wachsſcheibe, viasztábla.

Scheibenrund, ſcheibig, adj. kari-

kás, kerek, kerekded; adv. kereken: Scheibenſchießen, das, tzélbalövés, tzéllövés.

Scheide, die, hüvely.

Scheiden, ſich, elválni, megválni egymástól; elválasztani; im Bergbaue, das Erz ſcheiden, az értzet különválasztani, egymástol elválasztani: Scheiden, das, elválás, elválasztás.

Scheidebrief, der, elváló levél elvállásról szólló levél.

Scheidekunſt, die, választó mesterség, kémía: Scheidekünſtler, der, választómester, kémikus.

Scheidemünze, die, váltó pénz, apró pénz.

Scheider, der, értzválasztó.

Scheiderz, das, tisztaértz, elválasztott értz.

Scheidewand, die, közfal; trop. külömbség: Scheideweg, der, útválás: Scheidemeſſer, das, választóvíz.

Scheidung, die, Trennung, elválasztás: Scheidung, elválás; Entfernung, eltávozás, elmenés.

Schein, der, Schimmer, Glanz, fény, világosság; világítás, tündöklés, z. B. Mondſchein, holdvilág; trop. das äußerliche Anſehen einer Sache, szín, külső szín, ein falſcher Schein, álszín: tsalóka szín, zum Scheine, tettetésből, mintha; ein ſchriftliches Zeugniß, bizonyságírás, megesmérőírás.

Scheinandacht, die, tettetett buzgóság: Scheinbar, adj. tetsző, tetszetes, tettetet, színlett p. o. barátság; adv. tettetve: Scheinbarkeit, die, színesség, tettetőség: Scheinbeweis, der, színes bizonyság: Scheinbild, das, álkép: Scheinchriſt, der, tsak névvel keresztyén.

Scheinen, leuchten, glänzen, fényleni, világítni, tündökleni, mint a' tsillagok; ſt. dünken, látszani, tetszeni; impers. es ſcheint, daß — úgy látszik, hogy — wie es ſcheint, a' mint látszik.

Scheinfreund, der, színes barát, tettetett barát, tsak névvel barát: Scheinfreundſchaft, die, színes, színlett v. tettetett barátság: Scheinfriede, der, színlett békesség: Scheinfrömmigkeit, die, tettetett vagy színes kegyesség: Scheinglaube, der, tettetett hit: Scheingrund, der, színes vagy színlett ok: Scheingut, das, képzelt jó.

Scheinheilig, adj. képmutató, színmutató, álnok: Scheinheilige, der, képmutató, álnok: Scheinheiligkeit, die, képmutatás, álnokság: Scheinkauf, der, tettetett vétel: Scheinklug, adj. okosnak látszó: Scheinklugheit, die, okosnak látszás, álokosság: Scheinkörper, der, képzelt test: Scheinliebe, die, színlett szeretet: Scheinmittel, das, gegen etwas, hijában való eszköz; zu etwas, színlett eszköz: Scheintod, der, képzelt halál: Scheintugend, die, színlett v. tettetett virtus: Scheinübel, das, képzelt roszsz vagy gonosz.

Scheit, das, hasáb, hasábfa; pl. die Scheiter, z. B. in Scheiter gehen, széllyel töredezni: mint a' hajó a' tengeri hajótörésben.

Scheitel, der, főtető, búb: Scheitelbein, das, főtető tsont: Scheitelpunct, der, tetőpont: Scheitelrecht, adj. tetőponterányos; adv. tetőpontra: Scheiteln, das Haar, elválasztani.

Scheiterhaufen, der, farakás, testégető rakásfa.

Scheitern, Schiffbruch leiden, hajótörést szenvedni; zertrümmert werden, széllyeltörni, öszvezúzni; trop. füstbe menni, elromlani.

Scheitholz, das, hasábfa, felvágott, felhasogatott fa.

Schellchen, das, kis tsengetyű: Schelle, die, tsengetyű, tsörgő; Schellen, tsengeni; tsengetni: Schellen, das, tsengetés: Schellengeläute, das, tsengetyűszó: Schellenſchlitten, der, tsörgős szán.

Schellfiſch, der, gadótz, sellhalgadótz: Schellhengſt, der, ménló: Schellkraut, das, Schellwurz, die, gódirtz, fetskefű, vérehullófű.

Schelm, der, betstelen ember; tsalárd; gazember; ein Schelm aller Schelme, a' leggazabb ember; ein leichtfertiger Menſch, tsintalan ember; ſt. Menſch, in der traulichen Sprechart, z. B. der arme Schelm iſt betrogen worden, szegény bohót megtsalták:

Scheltmerey, die, Beſchämung, Schelte, Schändung: Scheltwörtlein, unanſtändig, pajazmány; Schelmerey, die, ſchelmiſch, adj. tolvaj, tolvaj; tolvajság, pajazmány; Schelmiſch, adj. tolvaj, tolvaj; tolvajság, pajazmány; Schelmſtück, das, tolvajság, tolvaj; tolvajság, pajazmány, tolvajság; ſchelmiſch.

Scheltbrief, der, gyalázó levél: Scheltrede, die, szitkozódás: Scheltwort, das, szitok.

Schelten, jemanden ſchmälen, szidni, lepirongatni, lemotskolni valakit, szitkozódni; Einen, megszidni valakit, szitkozódni valaki ellen: Schelten, das, lemotskolás, megmotskolás: szitkozódás: Scheltenswerth, adject. méltó hogy lemotskoltassék.

Schenke, die, kortsma: Schenken, d. i. gießen, tölteni p. o. bort pohárba; Getränke im Kleinen verkaufen, z. B. Wein ꝛc. ſchenken, mérni, arúlni p. o. bort, sert itzénként; unentgeldlich geben, ajándékozni, ajándékba adni; freygebig erlaſſen, elengedni p. o. a' hibát, a' büntetést, megajándékozni valakit az élettel: Schenker, der, kortsmáros, tsaplár: ajándékozó.

Schenk-Gerechtigkeit, die, kimérő v. kimérésre való juss p. o. bort: Schenk-Kanne, die, mérőkanna: Schenkmaß, (maaß), das, mérték: Schenktiſch, der, borméró asztal.

Schenkung, die, das Schenken, ajándékozás: das Geſchenkte, ajándék; Erlaſſung, elengedés, z. B. einer Strafe, a' büntetés elengedése: Schenkwirth, der, kortsmáros, tsapláros: Schenkwirthinn, die, kortsmárosné, tsaplárosné.

Scherbchen, das, tserepetske.

Scherbe, die, (Scherbel, Scherben) Geſchirr, tserépedény; tserép, tört tserép.

Scherflein, das, filléretske.

Scherge, der, poroszló.

Scherz, der, tréfa, enyelgés, im Scherze, tréfából, ohne Scherz, tréfa nélkül, tréfán kívül; keinen Scherz verſtehen, d. i. etwas für Ernſt aufnehmen, nem érteni tréfára a' dolgot; übel neh-

men, rossz néven venni valamit: ſich auf einen Scherz verſtehen, tudni tréfálódni, érteni a' tréfát.

Scherzen, tréfálni, tréfálódni, enyelegni.

Scherzhaft, adj. tréfás, enyelgő; adv. tréfásan, tréfálódva, enyelegve: Scherzhaftigkeit, die, enyelgés, tréfálódás: Scherzrede, die, tréfabeszéd: Scherzweiſe, adv. tréfából, tréfálva, enyelegve.

Scheu, adj. ängſtlich, félénk p. o. ember. viszszatartóztató; von Pferden, vad, ijedős: ſcheu werden, félni, elvadúlni, megijedni, von Pferden, megszilajodni; adv. félénken: Scheu, die, Furchtſamkeit, félénkség, irtózás, ohne Scheu, félelem és irtózás nelkül, mérészen; Achtung, Reſpect, tiszteletbeli szemérmesség v. tartózkodás; Blödigkeit, bátortalanság; Sittſamkeit, szemérmetesség.

Scheuche, die, félékenység: Scheuchen, meg-v. elijeszteni, elrettenteni; elüzni, elkergetni.

Scheuen, ſich, félni, félékeny lenni, irtózni valamitől; etwas ſcheuen, kerúlni, p. o. a' rosszat.

Scheuſal, das, Schreckbild, ijesztő kép; Widerwillen erregendes Bild, útálság, váz, tama, i. esztő.

Scheußlich adj. útálatos, rusnya, fertelmes; adv. útálatosan: Scheußlichkeit, die, útálság, útálatosság.

Scheuer, die, tsúr, pajta.

Scheuern, reiben, z. B. ein Gefäß, um es glänzend zu machen, letörleni, megdörgölni, p. o. homokkal, valami edényt, megsikárlani; trop. einen Verweis geben, megpirongatni.

Scheuleder, das, vendégszem, szemfedező.

Scheune, die, tsúr, pajta: Scheuntenne, die, szérú, szúrú.

Schicht die, Lage, rend, sor, rétegrend, földterület, talaj: Schichten, sorjába elrakni vagy elrendelni, felosztani: Schichtenweiſe, adv. területenként, rendenként.

Schicken, etwas, küldeni valamit, valahová; ſich ſchicken, a) történ-

ni, megèsni, es ſchickt ſich manchmal, néha történik v. megesik; b) dazu paſſen, illeni hozzá, öszveilleni, megegyezni valamivel; c) dem Wohlſtande gemäß ſeyn, illeni; ſtatt ſich anſchicken, vorbereiten, z. B. zur Reiſe, készülni az útra v. a' munkához; Schicken, das, küldés.

Schicklich, adj. hozzáillő; illendő, illő; adv. illendően, illő módon: Schicklichkeit, die, illendőség.

Schickſal, das, ſtatt Verhängniß; végzés, végzések, isteni végzés; ſtatt Zufall, eset, történet, sors.

Schickung, die, küldés; Gottes-Schickung, végzés, isteni végzés v. látogatás.

Schiebbock, der, talitska.

Schieben, taszítni, tolni, odább mozditni, Kegel ſchieben, tekézni, kuklizni; trop. z. B. die Schuld auf jemanden ſchieben, mást okozni, más nyakába hárítni: Schieben, das, taszítás, tolás; Schieber, der, bey Bäckern, vetőlapát; an Fenſtern, ablakſiók; einer, der ſchiebt, z. B. Kegel, tekehajtó, kuklizó.

Schiedsmann, Schiedsrichter, der, közbíró, közbenjáró bíró: Schiedsmann ſeyn, közbíró lenni némellyek között.

Schief, adj. nicht gerade, nem egyenes, görbe; ſtatt ungleich, kajáts, ferde, egyenetlen, eine ſchiefe Bewegung, félszeges mozgás; trop. unrichtig, falſch, helytelen, félszeges, z. B. Urtheil, helytelen ilélet; adv. görbén, ferdén; trop. helytelenül v. félszegesen p. o. ítélni; nicht nach Wunſche, z. B. es geht ſchief, roszszúl megy: Schiefe, die, görbeség, kajszaság; félszegség.

Schiefer, der, ſtatt Splitter, szálka; ſtatt Schieferſtein, palakő: Schiefbruch, der, palakő- vagy foszlókőbánya: Schieferdach, das, palakőfedél: Schieferdecker, der, házfedő t. i. palakővel: Schiefrig, adj. réteges, foszló: Schieferplatte, die, palakőtábla; Schieferſtein, der, palakő, foszlókő: Schiefertafel, die, jegyző palakőtábla: Schiefern, ſich, foszlani, repedezni, rétegesen hasadozni.

Schielen, ſchief ſehen, sandalni, félre nézni, görbén nézni valamire; iſts Naturfehler, kantsal, sanda vagy bandsza lenni; trop. von Farben, játszó színű lenni, színét változtatni: Schielen, das, bandzsaság, sandaság, kantsalság: Schielend, adj. félre vagy görbén nézö; bandzsa, kantsal, sanda; trop. játszó színű, színváltó; unrichtig, helytelen, kétséges: Schieler, der, félre nézö, katsongató; bandzsa, kantsal, sanda.

Schienbein, das, lábszár, szártsont, lábél, labéle.

Schiene, die, szinvas a' keréken; bey Wundärzten, tsontkülló: Schienen, z. B. ein Rad, megvasazni a' kereket v. keréktalpat; az eltört tsontot küllő közzé szorítni: Schiennagel, der, sínszeg, keréktalpszeg.

Schier, adv. beynahe, tsaknem, közel; bald, majd: geſchwind, sebesem, hamar.

Schierling, der, bürök; tsomorika, méregbürök; Schierlingſaft, der, büröklév: Schierlingstrank, der, méregbürökital.

Schießen, ſchnell ſich bewegen, rohanni, sebesen menni, lövelleni, mint a' sebes folyóvíz p. o. a' hegyről, die Augen herum ſchießen laſſen, a' szemeit köröskörûl sebesen jártatni; trop. einem Pferde den Zügel ſchießen laſſen, neki ereszteni a' gyeplőt, ſtatt aufwachſen, felnőni, in die Höhe ſchießen, hirtelen magasra nőni: ſtatt werfen, ſchleudern, vetni, lövelleni, ereszteni, mint p. o. a' nap a' súgárait; mit Flinten, Kanonen ſchießen, puskával, ágyúval lőni, nach einer Scheibe ſchießen, tzélba lőni, blind ſchießen, fujtással lőni, ſcharf ſchießen, golyóbissal lőni, fehl ſchießen, elhibázni a' lövést; trop. z. B. Brod in den Ofen ſchießen, bévetni a' kenyeret a' kementzébe, einen Bock ſchießen, bakot lőni, hiházni, elhibázni valamit: Schießen, das, rohanás, lövellés: lövés.

Schießgewehr, das, lövő szerszám; tüzelő fegyver, puska, ágyú: Schießgraben, der, lövöldözö hely

v. árok: Schießloch, das, gyuj. tólyuk p. o. a' puskán, agyún: Schießplan, Schießplatz, der, lövöldöző hely; Schießpulver, das, puskapor; Schießscharte, die, lövöldöző rés vagy lyük: Schießschlange, die, kurta kígyó.

Schiff, das, pl. die Schiffe, hajó; bey Webern, vetélló, lövelló.

Schiffarzt, der, tengeri orvos: Schiffbalken, der, hajónak való szálfa, hajószálfa: Schiffbar, adj. hajóbíró, hajózható, hajókázható: Schiffbau, der, hajóépítés: Schiffbaukunst, die, hajóépítés mestersége: Schiffbau-Materialien, die, hajóépítésre való eszközök: Schiffboden, der, hajóteknő: Schiffbruch, der, hajótörés: Schiffbrüchig, adj. hajótörést szenvedett: Schiffbrucke, die, hajóhíd: Schiffcamerad, der, hajóstárs: Schiffchen, das, hajótska, sajka; bey Webern, vetélló.

Schiffen, hajózni, hajókázni, hajón menni.

Schiffer, der, hajós: Schifferausdruck, der, hajóskifejezés.

Schiffahrer, der, hajókázó, als Passagier, hajón utazó: Schiffahrt, die, hajózás, hajókázás: Schiffahrerjunge, der, hajósinas: Schifferkunst, die, hajókázó mesterség: Schiffladung, die, hajóterhe, rakott tereh a' hajóra: Schifflein, das, hajótska: Schiffleute, die, a' hajósok, hajós legények: Schifflohn, der, hajóbér.

Schiffmann, der, hajós: Schiffmühle, die, hajómalom: Schiffpech, das, hajószurok: Schiffpfund, das, hajóbeli font: Schiffpumpe, die, hajóbeli szívatyú: Schiffreich, adj. hajókkal bővelkedő: Schiffrüstung, die, hajófelkészítés: Schiffsand, der, hajó terhelő föveny: Schiffschnabel, der, hajó orra: Schiffzoll, der, hajóvám: Schiffzwieback, der, hajóbeli kétszersült, t. i. kenyér, tzvíbak.

Schiffsarzt, der, hajónlévő v. tengeri orvos: Schiffboden, der, hajófenék; der Obere, hajótető, hajófedél: Schiffs-Capitain, der, hajóskapitány: Schiffchyrurgus, der, hajónlévő seborvos; Schiffgang, der, hajónvaló folyosó: Schiffherr, der, hajós úr vagy gazda; Schiffholm, der, hajótsináló hely, hajóépitó hely: Schiff-Flotte, die, hajós hadi sereg, tengeri hajós sereg: Schiffkrankheit, die, tenger tsömör: Schiffladung, Schifflast, die, hajó terhe: Schiffpatron, der, hajó ura: Schiffraum, der, hajó ürege: Schiffsoldat, der, hajós vagy tengeri katona: Schiffvolk, das, hajós nép: Schiffwerft, der, hajótsináló hely: Schiffzimmermann, der, hajóépitó ács.

Schild, der, als Waffe, paizs; Schutz, Schirm, oltalom, védelem; in der Wappenkunst, tzímer, tzímerpaizs; ein Zeichen, jel; der Schildkröte, a' teknősbéka teknője: Schildchen, das, pajzsotska: Schildförmig adj. pajzs szabású: Schildhalter, der, tzímertartó tzímertalp: Schildkäfer, der, paizsbogár: Schildknappe, der, fegyverhordozó szolga: Schildkröte, die, tekenős, v. teknős béka; Schildlaus, die, színbogár: Schildträger, der, fegyverhordozó szolga: Schildwache, die, der Posten, őrállás, bey der Nacht, éjjeli őrállás, Schildwache stehen, őrálláson lenni, die Schildwache ablösen, az őrállásokat felváltani; der Soldat, őrálló strázsáló katona, őr.

Schilf, das, Rohr, nád; statt Binsen, káka; statt Schmiele, szúkperje, éraperje: Schilficht, adj. káka szabású: Schilig, adj, nádas, kákás: Schilfrohr, das, nád.

Schiller, der, zamántz: Schillern, mit mehreren Farben spielen, színeket v. színekkel játszani, több színű lenni: Schillernd, adj. színekkel játszó, zamántzos.

Schilling, der, silling, ezüst pénz neme; tizenkét darab; harmintz darab; verés, seggverés.

Schimmel, der, z. B. am Brode, penész; fejér- v. fehérló, fejérszürke: Schimmlicht, adj. ollyan mint a' penész: Schimmlig, adj. penészes; schimmlig werden, megpenészelni.

Schimmer, der, fény, tsillám, tündöklés, ragyogás: Schimmern,

fényleni, tsillámlani, tündökleni, ragyogni, tsillogni: Schimmernd, adj. ragyogó, tsillámló:
Schimpf, der, gyalázat, meggyalázás, megyaláztatás, kissebség, mit Schimpf und Schande, szégyennel és gyalázattal.
Schimpfen, jemanden, kissebíteni, gyalázni valakit; auf jemanden schimpfen, valakit szidni, szidalmazni: Schimpfen, das, szitkozódás.
Schimpflich, adj. tsúfos, kissebbító, gyalázatos: Schimpfname, der, tsufos név, tsúfnév: Schimpfrede, die, Schimpfwort, das, kissebbítő beszéd v. szó, gyalázás, kissebbítés, tsúfolódás.
Schindanger, der dögnyúzó hely.
Schinden, z. B. todtes Vieh, a' bőrét lenyúzni, megnyúzni, nyúzni; trop. statt mißhandeln, nyúzni, méltatlanúl nyomorgatni: Schinden, das, nyúzás, megnyúzás; méltatlan nyomorgatás.
Schinderey, die, dögnyúzás; trop. nyomorgatás, kinzás; Unbilligkeit im Handeln, húzásvonás az eladásban.
Schindergrube, die, dögnyúzó verem: Schinderknecht, der, bentze, kutyapetzér: Schindermäßig, adj. hóhéros; adv. hóhéros módon.
Schindel, die, zsindely: Schindeldach, das, zsindelyes fedély; zsindelyfedél: Schindeldecker, der, zsindelyező: Schindelnagel, der, zsindelyszeg.
Schinken, der, sódor, disznóláb: Schinkenbein, das, sódortsont.
Schirm, der, védelem, gegen die Sonne, napratartó; trop. védelem, oltalom: Schirmdach, das, gátor, szín, félszer; bey Belagerungen, védfedél: Schirmen, oltalmazó; Schirmherr, der, pártfogó.
Schlacht, die, ütközet, tsata, hadi verekedés, eine Schlacht zu Lande, szárazföldi ütközet, zu Wasser, tengeri ütközet.
Schlachtbank, die, mészárszék, vágószék: Schlachtbar, adj. vágnivaló, vágó: Schlachtbeil, das, vágóbárd.
Schlachten, leölni, levágni: Schlachten, das, levágás.
Schlachtfeld, das, ütközethely, tsatamező v. piatz: Schlachtgedränge, das, ütközeti tolongás, zürzavar: Schlachtgesang, der, hadidal, v, ének: Schlachthaus, das, vágószín: Schlachtmesser, das, vágókés: Schlachtochs, der, vágómarha, vágótulok, vágó: Schlachtopfer, das, áldozat, áldozatravaló állat; trop. feláldóznivaló, áldozat; Schlachtordnung, die, ütközetrend, tsatarend; die vordere, mittlere, hinterste Schlacht, az első, középső, hátulsó tsatarend: Schlachtschwerd, das, pallos: Schlachttag, der, vágó nap; ütközet napja: Schlachtvieh, das, vágómarha; leölnivaló állat.
Schlacke, die, salak, értzsalak: Schlackig, adj. salakos.
Schlaf, der, pl. die Schläfe, vakszem, halánték.
Schlaf, der, álom, nyúgodalom, im Schlafe, álomban, álmomban, álmodban, álmában; trop. szunnyadozás: Schlafbank, die, alvópad: Schlafbett, das, alvóágy: Schlafbringend, adj. álomhozó, altató: Schlafcamerad, der, hálótárs.
Schlafen, aludni, schlafen gehen, lefeküdni, sich schlafen legen, lenyúgodni; trop. bey jemanden schlafen, valakinél hálni; elhálni valakit; der Fuß schläft ein, a' láb elzsibbad v. megzsibbad; von Pflanzen, álomban lenni: Schlafen, das, aluvás, alvás, álom.
Schlafgemach, das, hálószoba: Schlafhaube, die, hálófőkötő: Schlafgeld, das, háláspénz: Schlafgesell, der, hálótárs: Schlafkammer, die, hálókamara.
Schlaflos, adj. álmatlan; adv. álmatlanúl: Schlaflosigkeit, die, álmatlanság: Schlafmittel, das, altatószer, álomhozó, altató: Schlafmütze, die, eig. hálósapka v. süveg; uneig. álomzsuzsi: Schlafpelz, der, hálóköntös; trop, aluszékony, igen álmos: Schlafrock, der, hálóköntös, hálópönyeg.
Schlafstätte, die, hálóhely, álvóhely: Schlafstelle, die, álvóhely: Schlafsucht, die, álomkórság: Schlafsüchtig, adj. álom-

v. árok: Schießloch, das, gyuj. tólyuk p. o. a' puskán, agyún: Schießplan, Schießplatz, der, lövöldöző hely; Schießpulver, das, puskapor; Schießscharte, die, lövöldöző rés vagy lyuk: Schießschlange, die, kurta kígyó.

Schiff, das, pl. die Schiffe, hajó; bey Webern, vetélló, lövellő.

Schiffarzt, der, tengeri orvos: Schiffbalken, der, hajónak való szálfa, hajószálfa: Schiffbar, adj. hajóbíró, hajózható, hajókázható: Schiffbau, der, hajóépítés: Schiffbaukunst, die, hajóépítés mestersége: Schiffbau-Materialien, die, hajóépítésre való eszközök: Schiffboden, der, hajóteknő: Schiffbruch, der, hajótörés: Schiffbrüchig, adj. hajótörést szenvedett: Schiffbrucke, die, hajóhíd: Schiffcamerad, der, hajóstárs: Schiffchen, das, hajótska, sajka; bey Webern, vetéllő.

Schiffen, hajózni, hajókázni, hajón menni.

Schiffer, der, hajós: Schifferausdruck, der, hajóskifejezés.

Schiffahrer, der, hajókázó, alz Passagier, hajón utazó: Schiffahrt, die, hajózás, hajókázás: Schiffahrerjunge, der, hajósinas: Schifferkunst, die, hajókázó mesterség: Schiffladung, die, hajóterhe, rakott tereh a' hajóra: Schifflein, das, hajótska: Schiffleute, die, a' hajósok, hajós legények: Schifflohn, der, hajóbér.

Schiffmann, der, hajós: Schiffmühle, die, hajómalom: Schiffpech, das, hajószurok: Schiffpfund, das, hajóbeli font: Schiffpumpe, die, hajóbeli szivatyú: Schiffreich, adj. hajókkal bővelkedő: Schiffrüstung, die, hajófelkészítés: Schiffsand, der, hajó terhelő föveny: Schiffschnabel, der, hajó orra: Schiffzoll, der, hajóvám: Schiffzwieback, der, hajóbeli kétszersült, t. i. kenyér, tzvíbak.

Schiffzarzt, der, hajónlévő v. tengeri orvos: Schiffboden, der, hajófenék; der Obere, hajótető, hajófedél: Schiffs-Capitain, der, hajóskapitány: Schiffchyrurgus, der, hajónlévő seborvos; Schiffgang, der, hajónvaló folyosó: Schiffherr, der, hajós úr vagy gazda; Schiffholm, der, hajótsináló hely, hajóépítő hely: Schiff-Flotte, die, hajós hadi sereg, tengeri hajós sereg: Schiffkrankheit, die, tenger tsömör: Schiffladung, Schifflast, die, hajó terhe: Schiffpatron, der, hajó ura: Schiffraum, der, hajó ürege: Schiffsoldat, der, hajós vagy tengeri katona: Schiffvolk, das, hajós nép: Schiffwerft, der, hajótsináló hely: Schiffzimmermann, der, hajóépítő ács.

Schild, der, alz Waffe, paizs; Schutz, Schirm, oltalom, védelem; in der Wappenkunst, tzímer, tzímerpaizs; ein Zeichen, jel; der Schildkröte, a' teknősbéka teknője: Schildchen, das, pajzsotska: Schildförmig adj. pajzs szabású: Schildhalter, der, tzímertartó tzímertalp: Schildkäfer, der, paizsbogár: Schildknappe, der, fegyverhordozó szolga: Schildkröte, die, tekenős, v. teknős béka; Schildlaus, die, színbogár: Schildträger, der, fegyverhordozó szolga: Schildwache, die, der Posten, őrállás, bey der Nacht, éjjeli őrállás, Schildwache stehen, őrálláson lenni, die Schildwache ablösen, az őrállásokat felváltani; der Soldat, őrálló strázsáló katona, őr.

Schilf, das, Rohr, nád; statt Binsen, káka; statt Schmiele, szákperje, éraperje: Schilficht, adj. káka szabású: Schilig, adj, nádas, kákás: Schilfrohr, das, nád.

Schiller, der, zamántz: Schillern, mit mehreren Farben spielen, színeket v. színekkel játszani, több színű lenni: Schillernd, adj. színekkel játszó, zamántzos.

Schilling, der, silling, ezüst pénz neme; tizenkét darab; harmintz darab; verés, seggverés.

Schimmel, der, z. B. am Brode, penész; fejér- v. fehérló, fejérszürke: Schimmlicht, adj. ollyan mint a' penész: Schimmlig, adj. penészes; schimmlig werden, megpenészelni.

Schimmer, der, fény, tsillám, tündöklés, ragyogás: Schimmern,

fényleni, tsillámlani, tündökleni, ragyogni, tsillogni: Schimmernd, adj. ragyogó, tsillámló:
Schimpf, der, gyalázat, meggyalázás, megyaláztatás, kissebség, mit Schimpf und Schande, szégyennel és gyalázattal.
Schimpfen, jemanden, kissebíteni, gyalázni valakit; auf jemanden ſchimpfen, valakit szidni, szidalmazni: Schimpfen, das, szitkozódás.
Schimpflich, adj. tsúfos, kissebbítő, gyalázatos: Schimpfname, der, tsufos név, tsúfnév: Schimpfrede, die, Schimpfwort, das, kissebbítő beszéd v. szó, gyalázás, kissebbítés, tsúfolódás.
Schindanger, der dögnyúzó hely.
Schinden, z. B. todtes Vieh, a' bőrét lenyúzni, megnyúzni, nyúzni; trop. ſtatt mißhandeln, nyúzni, méltatlanúl nyomorgatni: Schinden, das, nyúzás, megnyúzás; méltatlan nyomorgatás.
Schinderey, die, dögnyúzás; trop. nyomorgatás, kinzás; Unbilligkeit im Handeln, húzásvonás az eladásban.
Schindergrube, die, dögnyúzó verem: Schinderknecht, der, bentze, kutyapetzér: Schindermäßig, adj. hóhéros; adv. hóhéros módon.
Schindel, die, zsindely: Schindeldach, das, zsindelyes fedély; zsindelyfedél: Schindeldecker, der, zsindelyező: Schindelnagel, der, zsindelyszeg.
Schinken, der, sódor, disznóláb: Schinkenbein, das, sódortsont.
Schirm, der, védelem, gegen die Sonne, napratartó; trop. védelem, oltalom: Schirmdach, das, gátor, szín, félszer; bey Belagerungen, védfedél: Schirmen, oltalmazó; Schirmherr, der, pártfogó.
Schlacht, die, ütközet, tsata, hadi verekedés, eine Schlacht zu Lande, szárazföldi ütközet, zu Waſſer, tengeri ütközet.
Schlachtbank, die, mészárszék, vágószék: Schlachtbar, adj. vágnivaló, vágó: Schlachtbeil, das, vágóbárd.
Schlachten, leölni, levágni: Schlachten, das, levágás.
Schlachtfeld, das, ütközethely, tsatamező v. piatz: Schlachtgedränge, das, ütközeti tolongás, zürzavar: Schlachtgeſang, der, hadidal, v, ének: Schlachthaus, das, vágószín: Schlachtmeſſer, das, vágókés: Schlachtochs, der, vágómarha, vágótulok, vágó: Schlachtopfer, das, áldozat, áldozatravaló állat; trop. feláldoznivaló, áldozat; Schlachtordnung, die, ütközetrend, tsatarend; die vordere, mittlere, hinterſte Schlacht, az elsö, középsö, hátulsó tsatarend: Schlachtſchwerd, das, pallos: Schlachttag, der, vágó nap; ütközet napja: Schlachtvieh, das, vágómarha; leölnivaló állat.
Schlacke, die, salak, értzsalak: Schlackig, adj. salakos.
Schlaf, der, pl. die Schläfe, vakszem, halánték.
Schlaf, der, álom, nyúgodalom, im Schlafe, álomban, álmomban, álmodban, álmában; trop. szunnyadozás: Schlafbank, die, alvópad: Schlafbett, das, alvóágy: Schlafbringend, adj. álomhozó, altató: Schlafcamerad, der, hálótárs.
Schlafen, aludni, ſchlafen gehen, lefeküdni, ſich ſchlafen legen, lenyúgodni; trop. bey jemanden ſchlafen, valakinél hálni; elhálni valakit; der Fuß ſchläft ein, a' láb elzsibbad v. megzsibbad; von Pflanzen, álomban lenni: Schlafen, das, aluvás, alvás, álom.
Schlafgemach, das, hálószoba: Schlafhaube, die, hálófökötő: Schlafgeld, das, háláspénz: Schlafgeſell, der, hálótárs: Schlafkammer, die, hálókamara.
Schlafloß, adj. álmatlan; adv. álmatlanúl: Schlafloſigkeit, die, álmatlanság: Schlafmittel, das, altatószer, álomhozó, altató: Schlafmütze, die, eig. hálósapka v. süveg; uneig. álomzsuzsi: Schlafpelz, der, hálóköntös; trop, aluszékony, igen álmos: Schlafrock, der, hálóköntös, hálópönyeg.
Schlafſtätte, die, hálóhely, álvóhely: Schlafſtelle, die, álvóhely: Schlafſucht, die, álomkórság: Schlafſüchtig, adj. álom-

v. árok: Schießloch, das, gyuj. tólyuk p. o. a' puskán, agyún: Schießplan, Schießplatz, der, lövöldözö hely; Schießpulver, das, puskapor; Schießscharte, die, lövöldözö rés vagy lyuk: Schießschlange, die, kurta kígyó.

Schiff, das, pl. die Schiffe, hajó; bey Webern, vetéllö, lövellö.

Schiffarzt, der, tengeri orvos: Schiffbalken, der, hajónak való szálfa, hajószálfa: Schiffbar, adj. hajóbíró, hajózható, hajókázható: Schiffbau, der, hajóépítés: Schiffbaukunst, die, hajóépítés mestersége: Schiffbau-Materialien, die, hajóépítésreváló eszközök: Schiffboden, der, hajóteknö: Schiffbruch, der, hajótörés: Schiffbrüchig, adj. hajótörést szenvedett: Schiffbrucke, die, hajóhíd: Schiffcamerad, der, hajóstárs: Schiffchen, das, hajótska, sajka; bey Webern, vetéllö.

Schiffen, hajózni, hajókázni, hajón menni.

Schiffer, der, hajós: Schifferausdruck, der, hajóskifejezés.

Schiffahrer, der, hajókázó, als Passagier, hajón utazó: Schiffahrt, die, hajózás, hajókázás: Schiffahrerjunge, der, hajósinas: Schifferkunst, die, hajókázó mesterség: Schiffladung, die, hajóterhe, rakott tereh a' hajóra: Schifflein, das, hajótska: Schiffleute, die, a' hajósok, hajós legények: Schifflohn, der, hajóbér.

Schiffmann, der, hajós: Schiffmühle, die, hajómalom: Schiffpech, das, hajószurok: Schiffpfund, das, hajóbeli font: Schiffpumpe, die, hajóbeli szívatyú: Schiffreich, adj. hajókkal bövelkedö: Schiffrüstung, die, hajófelkészítés: Schiffsand, der, hajó terhelö föveny: Schiffschnabel, der, hajó orra: Schiffzoll, der, hajóvám: Schiffzwieback, der, hajóbeli kétszersült, t. i. kenyér, tzvíbak.

Schiffsarzt, der, hajónlévö v. tengeri orvos: Schiffsboden, der, hajófenék; der Obere, hajótetö, hajófedél: Schiffs-Capitain, der, hajóskapitány: Schiffschyrurgus, der, hajónlévö seborvos; Schiffsgang, der, hajónvaló folyosó: Schiffsherr, der, hajós úr vagy gazda; Schiffsholm, der, hajótsináló hely, hajóépitö hely: Schiff-Flotte, die, hajós hadi sereg, tengeri hajós sereg: Schiffskrankheit, die, tenger tsömör: Schiffsladung, Schiffslast, die, hajó terhe: Schiffspatron, der, hajó úra: Schiffsraum, der, hajó üregе: Schiffssoldat, der, hajós vagy tengeri katona: Schiffsvolk, das, hajós nép: Schiffswerft, der, hajótsináló hely: Schiffszimmermann, der, hajóépitö ács.

Schild, der, als Waffe, paizs; Schutz, Schirm, oltalom, védelem; in der Wappenkunst, tzímer, tzímerpaizs; ein Zeichen, jel; der Schildkröte, a' teknösbéka teknöje: Schildchen, das, pajzsotska: Schildförmig adj. pajzs szabású: Schildhalter, der, tzímertartó tzímertalp: Schildkäfer, der, paizsbogár: Schildknappe, der, fegyverhordozó szolga: Schildkröte, die, tekenös, v. teknös béka; Schildlaus, die, színbogár: Schildträger, der, fegyverhordozó szolga: Schildwache, die, der Posten, örállás, bey der Nacht, éjjeli örállás, Schildwache stehen, örálláson lenni, die Schildwache ablösen, az örállásokat felváltani; der Soldat, örálló strázsáló katona, ör.

Schilf, das, Rohr, nád; statt Binsen, káka; statt Schmiele, szúkperje, éraperje: Schilficht, adj. káka szabású: Schilig, adj, nádas, kákás: Schilfrohr, das, nád.

Schiller, der, zamántz: Schillern, mit mehreren Farben spielen, színeket v. színekkel játszani, több színü lenni: Schillernd, adj. színekkel játszó, zamántzos.

Schilling, der, silling, ezüst pénz neme; tizenkét darab; harmintz darab; verés, seggverés.

Schimmel, der, z. B. am Brode, penész; fejér- v. fehérló, fejérszürke: Schimmlicht, adj. ollyan mint a' penész: Schimmlig, adj. penészes; schimmlig werden, meg-penészelni.

Schimmer, der, fény, tsillám, tündöklés, ragyogás: Schimmern,

fényleni, tsillámlani, tündökleni, ragyogni, tsillogni: Schimmernd, adj. ragyogó, tsillámló:
Schimpf, der, gyalázat, meggyalázás, megyaláztatás, kissebség, mit Schimpf und Schande, szégyennel és gyalázattal.
Schimpfen, jemanden, kissebíteni, gyalázni valakit; auf jemanden schimpfen, valakit szidni, szidalmazni: Schimpfen, das, szitkozódás.
Schimpflich, adj. tsúfos, kissebbítő, gyalázatos: Schimpfname, der, tsufos név, tsúfnév: Schimpfrede, die, Schimpfwort, das, kissebbítő beszéd v. szó, gyalázás, kissebbítés, tsúfolódás.
Schindanger, der dögnyúzó hely.
Schinden, z. B. todtes Vieh, a' bőrét lenyúzni, megnyúzni, nyúzni; trop. statt mißhandeln, nyúzni, méltatlanúl nyomorgatni: Schinden, das, nyúzás, megnyúzás; méltatlan nyomorgatás.
Schinderey, die, dögnyúzás; trop. nyomorgatás, kinzás; Unbilligkeit im Handeln, húzásvonás az eladásban.
Schindergrube, die, dögnyúzó verem: Schinderknecht, der, bentze, kutyapetzér: Schindermäßig, adj. hóhéros; adv. hóhéros módon.
Schindel, die, zsindely: Schindeldach, das, zsindelyes fedély; zsindelyfedél: Schindeldecker, der, zsindelyező: Schindelnagel, der, zsindelyszeg.
Schinken, der, sódor, disznóláb: Schinkenbein, das, sódortsont.
Schirm, der, védelem, gegen die Sonne, napratartó; trop. védelem, oltalom: Schirmdach, das, gátor, szín, félszer; bey Belagerungen, védfedél: Schirmen, oltalmazó; Schirmherr, der, pártfogó.
Schlacht, die, ütközet, tsata, hadi verekedés, eine Schlacht zu Lande, szárazföldi ütközet, zu Wasser, tengeri ütközet.
Schlachtbank, die, mészárszék, vágószék: Schlachtbar, adj. vágnivaló, vágó: Schlachtbeil, das, vágóbárd.
Schlachten, leölni, levágni: Schlachten, das, levágás.
Schlachtfeld, das, ütközethely, tsatamező v. piatz: Schlachtgedränge, das, ütközeti tolongás, zürzavar: Schlachtgesang, der, hadidal, v, ének: Schlachthaus, das, vágószín: Schlachtmesser, das, vágókés: Schlachtochs, der, vágómarha, vágótulok, vágó: Schlachtopfer, das, áldozat, áldozatravaló állat; trop. feláldoznivaló, áldozat; Schlachtordnung, die, ütközetrend, tsatarend; die vordere, mittlere, hinterste Schlacht, az első, középső, hátulsó tsatarend: Schlachtschwerd, das, pallos: Schlachttag, der, vágó nap; ütközet napja: Schlachtvieh, das, vágómarha; leölnivaló állat.
Schlacke, die, salak, értzsalak: Schlackig, adj. salakos.
Schlaf, der, pl. die Schläfe, vakszem, halánték.
Schlaf, der, álom, nyúgodalom, im Schlafe, álomban, álmomban, álmodban, álmában; trop. szunnyadozás: Schlafbank, die, alvópad: Schlafbett, das, alvóágy: Schlafbringend, adj. álomhozó, altató: Schlafcamerad, der, hálótárs.
Schlafen, aludni, schlafen gehen, lefeküdni, sich schlafen legen, lenyúgodni; trop. bey jemanden schlafen, valakinél hálni; elhálni valakit; der Fuß schläft ein, a' láb elzsibbad v. megzsibbad; von Pflanzen, álomban lenni: Schlafen, das, aluvás, alvás, álom.
Schlafgemach, das, hálószoba: Schlafhaube, die, hálófőkötő: Schlafgeld, das, háláspénz: Schlafgesell, der, hálótárs: Schlafkammer, die, hálókamara.
Schlaflos, adj. álmatlan; adv. álmatlanúl: Schlaflosigkeit, die, álmatlanság: Schlafmittel, das, altatószer, álomhozó, altató: Schlafmütze, die, eig. hálósapka v. süveg; uneig. álomzsuzsi: Schlafpelz, der, hálóköntös; trop, aluszékony, igen álmos: Schlafrock, der, hálóköntös, hálópönyeg.
Schlafstätte, die, hálóhely, álvóhely: Schlafstelle, die, álvóhely: Schlafsucht, die, álomkórság: Schlafsüchtig, adj. álom-

kórságos: Schlaftrank, der, altatóital, álámhozóital: Schlaftrunk, der, ivás a' lefekvés előtt; altatóital: Schlaftrunken, adject. álommal tele, igen álmos: Schlafzeit, die, alvás ideje: Schlafzimmer, das, hálószoba.

Schläfer, der, alvó, aluvó: Schläfrig, adject. álmos; trop. unthätig, aluszékony, lomha, rest; adv. álmosan; aluszékonyan, lomhán: Schläfrigkeit, die, álmosság; trop. aluszékonyság, lomhaság, restség: Schläfern, álmos lenni, mich schläfert, igen álmos vagyok v. alhatnám.

Schlag, der, pl. die Schläge, vom Blitze, tsattanás, pattanás, Schlag auf Schlag, egyik tsattanás a' másikat éri; von Vögeln, madár tsevegés v. éneklés; a) die Handlung des Schlagens, z. B. der Schlag einer Uhr, óraütés, óraverés; des Pulses des Herzens, érverés, szívverés, szívdobogás; trop. statt Art, Gattung, nem, fajta, Leute vom gleichen Schlage, egy szőrű, vagy egyféle emberek, von gemeinem Schlage alatsony sorsú emberek; b) vom verb. schlagen, z. B. mit dem Hammer, Stocke, tsapás, ütés p. o. kalapátsal, bottal, einen Schlag geben, ráütni, rátsapni, es wird Schläge geben, te verést kapsz; trop. statt Unglück, szerentsétlenség, tsapás; c) Schlagfluß, gutaütés, der Schlag hat ihn gerührt, a' szél v. a' guta megütötte; d) was durch Schlagen hervorgebracht wird, α) Gepräge, verés v. ütés jele, jel, diese Zwanziger sind von einerley Schlage, ezek a' húszasok egyenlő neműek; β) in der Musik der Takt, taktus verés, hangtagverés; γ) im Forstwesen, der Ort, wo Holz geschlagen wird, az erdőnek az a' része, mellyet levágnak: Taubenschlag, galambdútz; der Thür, z. B. an der Kutsche, ajtó, p. o. kotsi ajtaja.

Schlagader, die, életér: Schlagbaum, der, sorompó: Schlagbar, adj. z. B. ein schlagbarer Baum, levágható fa: Schlagfertig, adj. kész valamire, el-v. felkészült: Schlagfluß, der, szélütés, gutaütés: Schlaguhr, die, ütőóra: Schlagwasser, das, szélütésorvosló víz: Schlagweise, adj. in den Forsten, irtásonként, szakaszonként.

Schlagen, 1) v. n. an etwas, utódni valamihez, tsapodni: von verschiedenen schnellen Veränderungen, z. B. fehlschlagen, nem sülni el, aus der Art schlagen, elfajzani, elkortsosodni: knallen, tsattanni, betsapni, ütni leütni valahová, mint a' menykő; st. singen, von Vögeln, pitypalatyolni mint a' fürj, hangitsálni, énekelni mint a' filemile; durch Schlagen andeuten, wie die Uhr, ütni, es hat schon zwölf geschlagen, már elütötte a' tizenkettőt; sich heftig bewegen, vergődni, verni, das Herz schlägt, a' szív ver, dobog: Wurzel schlagen, gyökeret verni 2) v. a. eig. verni, ráverni valamire, an die Thür schlagen, az ajtót verni, an die Glocke schlagen, harangozni, etwas in Stücken schlagen, valamit darabokra törni, öszvetörni; einen Nagel in die Wand schlagen, a' szeget béverni a' falba; Aestrich schlagen, kipallózni a' szobát, Holz schlagen, az élőfákat kivágni, Münzen schlagen, pénzt verni, Gold, Silber schlagen, kilapítni az aranyat, ezüstöt, eine Brücke schlagen, hídat tsinálni, ein Lager schlagen, tábort ütni, táborba szállani, die Pauken schlagen, dobolni, dobot verni, den Tact schlagen, taktust, hangmértéket verni, einen Triller schlagen, remegtetni a' hangot, Lärm schlagen, lármadobot üttetni; 3) in engerer Bedeutung, a) eig. ütni, megütni, verni, megverni; b) trop. züchtigen, megverni, megfenyítni, megbüntetni; c) sich schlagen, z. B. mit der Hand, verekedni, t. i. kézzel, ököllel, mit dem Degen, kardal verekedni, megvívni; d) in die Flucht schlagen, z. B. den Feind, viszszaverni, megfutamtatni az ellenséget; e) sich mit eigenen Worten schlagen, magát elfogni; f) trop. sich etwas aus dem Kopfe schlagen, d. i. zu vergessen suchen, kiverni valamit a' fejé-

fejéből. valamit elfelejteni igyekezni, etwas in den Wind ſchlagen, fel se venni valamit, nem gondolni valamivel, ſein Leben in die Schanze ſchlagen, életét kotzkáztatni; die Augen zur Erde ſchlagen, a' földre vetni, v. szegezni szemeit, die Augen in die Höhe ſchlagen, felvetni szemeit, ſich zum Feinde ſchlagen, az ellenséghez adni v. tsatolni magát, ſich ins Mittel ſchlagen, magát közbevetni; Zoll auf etwas ſchlagen, vámot vetni valamire; das ſchlägt nicht in mein Fach, nem tartozik az én mesterségemre, v. tudományom határába: Schlagen, das, z. B. des Blitzes, ütés, tsapás; Prügeln, verés, megverés; Fechten, verekedés, megütközés; des Pulſes, érverés; des Herzens, szívverés; der Uhr, óraütés.

Schlägel, der, zum Einſchlagen, sulyok, kótis; zum Schlagen einer Tenne, eines Aeſtrichs, tsömöszlő sulyok; Hinterkeule, tzobák, tzomb: Schlägelmilch, die, író: Schlägeln, ſtatt hinken, sántikálni; fehlen, vétni, hibázni.

Schläger, der, verekedő: Schlägerey, die, verekedés.

Schlamm, der, iszap, mit Schlamm überziehen, z. B. Felder, béiszapolni a' földet, iszappal behordani: Schlammig, adj. iszapos.

Schlämmen, von Schlamme reinigen, kitisztítni az iszapot belőle, megtisztítni az iszáptól.

Schlange, die, kígyó.

Schlangenart, die, kígyónem: Schlangenartig, adj. kígyónemű; adv. kígyó módra: Schlangenbiß, der, kígyóharapás: Schlangenbrut, die, kígyófajzat: Schlangenförmig, adj. kígyóformájú vagy szabású: Schlangengift, das, kígyóméreg: Schlangenhaar, das, kígyómódra kunkorgó haj: Schlangenhaut, die, kígyóbőr: Schlangenkopf, der, kígyófő v. fej: Schlangenlinie, die, kígyós línea: Schlangenſpritze, die, kígyóstsöjű fetskendő: Schlangenſtein, der, kígyókő: Schlangenſtich, der, kigyótsípés, kígyómarás: Schlangenwurzel, die, kígyós gégevirág, kígyós farkasalma: Schlangenzunge, die, kígyónyelvfű.

Schlängeln, ſich, kígyódzani; kigyósan menni, tsavarogni; vom Blitze, tsavarogva lövelleni.

Schlank, adj sudar, súgár, nyúlánk, kartsú; adv. sudaron, kartsún: Schlankheit, die, sudarság, kartsúság.

Schlapp, adj. megtágúlt, petyhüdt.

Schlappe, die, vesztesség.

Schlaraffenland, das, sohonna, sohonnai ország.

Schlarfen, im Gehen, tsoszogni.

Schlau, adj. ravasz; adv. ravaszúl: Schlauheit, die, ravaszság: Schlaukopf, der, ravasz ember, agg ravasz.

Schlauch, der, tömlő.

Schlecht, adject. ſtatt einfach, egyszerű, egyűgyű, p. o. köntös; ſtatt niedrig, gering, z. B. Herkommen, szegény, alatsony származás, ſchlechtes Gold, alávaló v. nem igazi arany, eine ſchlechte Mahlzeit, tsekély ebéd vagy vatsora, ſchlechte Beſoldung, tsekély fizetés; nicht entſprechend, roszsz, p. o. portéka, bor, szokás, tselekedet; in moraliſcher Hinſicht, elromlott, megromlott, roszsz; adv. egyűgyűen; tsekély módon; roszszúl: Schlechthin, Schlechtweg, adv. egyenesen, egyáltaljában; ſtatt nicht ſonderlich, roszszúl, imígy amúgy: Schlechtigkeit, die, roszszaság.

Schlechterdings, adv. egyáltaljában; ſtatt durchaus, teljességgel; ſchlechterdings nicht, teljességgel nem.

Schlehe, die, kökény: Schlehenbaum, der, kökényfa, kökény szilva tserje: Schleheblüte, die, kökényvirág: Schlehedorn, der, kökénytövis.

Schleichen, tsúszni, mászkálni, von Menſchen, lábújjhegyen menni; davon ſchleichen, elsuhanni, ellopódzni: Schleichen, das, tsúszás, mászó menés: Schleichend, adj. tsúszó; tsúszó mászó, ſchleichendes Fieber, lappangó hidegelés; adv. tsúszva, lappangva, lassan: Schleicher, der, alattomos ember, lappangó ravasz.

Schleichhandel, der, lopvakereskedés, alattomos kereskedés, tilalmas kereskedés p. o. tiltott

portékákkal: Schleichhändler, der, loppal kereskedő.

Schleife, die, ſtatt Schlitten, szán, szánka; zum Fangen, tőr, hurok; Bandſchleife, kötött pántlika, tzifraság.

Schleifen, d. i. einen ſchleifenden Ton hervor bringen, meghúzni a' kimondásban, p. o. betűt, Noten ſchleifen, a' kótát a' kiverésben egymásba kötni; einen Knoten ſchleifen, tsomót kötni; ſchleppen, hurtzolni, húzni p. o. a' földön; zerſtören, földig lerontani, p. o. a' várat; ſchärfen, poliren, köszörűlni, megköszörűlni, p. o. kést, kipallérozni, p. o. beretrát, auch trop. kipallérozni valakit; auf dem Eiſe, tsúszkálni a' jégen, kanyargatni, iszankodni, sikárkozni: Schleifen, das, húzás, meghúzás; hurtzolás; lerontás; köszörűlés, kiköszörűles, kipallérozás: Schleifend, adj. húzó, meghúzó; lassú, vontatvaváló; adv. húzva, meghúzva: Schleifer, der, köszörűs; in der Muſik, símító.

Schleifmühle, die, köszörűs malom: Schleifſtein, der, köszörűkő, fénkő: Schleifweg, der, titkos út, tolvajút.

Schleifungszeichen, das, in der Muſik, símítójegy, símításjegye.

Schleihe, die, Fiſch, tzompó.

Schleim, der, im Körper, enyeknyál, nyálka, nyálkasság; von Getreidekörnern, mézga, mézgás lév, főttmaglév, Gerſtenſchleim, aprókása lév: Schleimartig, adj. nyálkás, enyekes, mézgas: Schleimdrüſe, die, enyeknfondola: Schleimfenſter, das, Hornfenſter, lantorna, böndőablak: Schleimhaut, die, nyálkahártya.

Schleimen, Schleim von ſich geben, enyekesedni, nyálkásodni, nyálkásságot okozni: vom Schleim befreyen, az enyektől, nyálkától megtisztítni, nyálkásságtól tisztítni: Schleimig, adj. nyálkás, enyekes, mézgás.

Schleiße, die, Holzſpan zum Leuchten, guszályfáklya.

Schleißen, z. B. Federn, fosztani, p. o. tollat.

Schlemmen, preſſen, tobzódni: Schlemmer, der, tobzódó.

Schlendern, ballagni, kalandozni.

Schlendrian, der, aggszokás.

Schlenkern, kalandozni; szórni, hányni vetni.

Schleppe, die, an den Kleidern der Frauenzimmer, úszóally p. o. a' fejérszemély ruhának úszóallya: Schleppen, z. B. ein Kleid, úszni, a' földön úszni v. húzódni; ſtatt ziehen, húzni, húznivonni, mit Gewalt, hurtzolni p. o. a' vesztőhelyre, rabszolgaságra; trop. z. B. viele Perſonen mit ſich ſchleppen, sok személyt hordozni magával, ſich mit etwas ſchleppen, valamivel bajoskodni v. veszódni. — Schleppende Schreibart, lankadó írásmód: Schleppen, das, húzas, húzásvonás, hurtzolás.

Schleppend, adject. trop. lankadt, lassú, ſchleppender Styl, lankadt írásmód, beszéd.

Schleppenträger, der, úszóruhaally hordó inas; Schleppenträgerinn, die, úszóruhaally hordó szobaleány.

Schleppkleid, das, úszóruha vagy köntös; Schleppnetz, das, úszóháló: Schleppſeil, Schlepptau, das, alattság, hajóhúzó kötél.

Schleuder, die, parittya.

Schleudern, parittyázni, hajtani, szórni, eine Lanze ſchleudern, hajítni a' landzsát, Blitze ſchleudern, menyköveket szórni, mit der Schleuder werfen, parittyázni, parittyával hajigálni; trop. ſtatt nachläßig handeln, elhányva vetve dolgozni, elhányni vetni a' munkát: Schleudern, das, das Werfen, hajítás, hajigállás, szórás; trop. mit Waaren, a' portéka vesztegetése: Schleuderſtein, der, parittyábavaló kő.

Schleunig, adj. hirtelenvaló, gyors; adv. hirtelen, gyorsan: Schleunigkeit, die, gyorsaság.

Schleuſe, die, zsilip, vízrekesz, p. o. a' malomtsatornán.

Schleyer, der, ſtatt Hülle, szemfedezőfátyol; patyolat, fátyolpatyolat; Brautſchleyer, menyasszony lángszínű fátyola: Schleyern, befedezni p. o. fátyollal: Schleyereule, die, gyöngybagoly.

Schlich, der, heimlicher Gang, titkos út, rejtekes menetel; Kunſtgriff, fortély, mesterség, hinter die Schliche kommen, minden fortélyát kitanúlni, alle Schliche wiſſen, minden zegit zugát tudni valaminek.

Schlicht, adj. ſtatt gerade, egyenes szálú vagy menésű; ſtatt einfach, ungekünſtelt, egyűgyű, egyszerű, nem mesterkélt, mesterkéletlen, természeti: Schlichten, gerade machen, kiegyengetni, kiegyenesítni, egyenessé tenni; ſtatt ordnen, elrendelni, rendbe szedni, elintézni; ſtatt beylegen, z. B. einen Streit ſchlichten, a' pert eligazítni, elvégezni: Schlichter, der, elvégezője, eligazítója valaminek: Schlichterhobel, der, simító gyalú.

Schlick, der, d. i. dicker Schlamm, sűrű iszap.

Schlief, der, des Brodes, ragasz, ragaszosság, a' sületlen kenyérben: Schliefig, adj. ragaszos, tzopákos, p. o. kenyér.

Schliefen, bújni, bébújni, tsúszni, bémászni.

Schließen, act. d. i. zuſchließen, bézárni, p. o. a' kaput; feſſeln, vasra verni p. o. a' gonosztévőt; zumachen, béhúnyni p. o. a' szemeit, auch trop. für ſterben, bézárni a' szemeit, meghalni; ſich ſchließen, z. B. die Blume ſchließt ſich, a' virág bévonúl, die Wunde ſchließt ſich, a' seb béforrad; trop. einen Kreis ſchließen, karikába állani, jemand in ſeine Arme ſchließen, valakit karjai közé szorítni; einen Bund ſchließen, szövetséget kötni, einen Frieden ſchließen, békességet kötni, eine Ehe ſchließen, házasságra lépni, eine Rechnung ſchließen, bérekeszteni a' számadást v. számvetést; endigen, végezni, elvégezni, bézárni; das Jahr ſchließt ſich, végére jár az esztendő; folgern, következést húzni ki v. itélni valamiből, okoskodni: Schließen, das, bétevődés, bézáródás; Folgerung, okoskodás, következtetés.

Schließer, der, bézáró: kultsár; Schließerinn, die, kultsárné: Schließgeld, das, zárás és nyitogatás bére: Schließhacken, der, die Krampe, ütköző a' zárban.

Schließlich, adv. végtére, befejezőleg, bérekesztésül, végezetre, utóljára.

Schließung, die, bézárás; öszvefoglalás; békességkötés, elvégzés.

Schlimm, adject. ſtatt böſe, übel, roszsz, p. o. ember, idő; ſtatt ſtreng, igen kemény; zornig, haragos; p. o. ember, hamis v. harapós kutya; traurig, elend, z. B. er befindet ſich in einer ſchlimmen Lage, roszsz v. szomorú állapotban van; mir iſt ſchlimm, a) roszszúl vagyok, v. érzem magamat, b) hányhatnám; adv. roszszúl; haragosan: Schlimmer, adj. roszszabb: der Schlimmſte, legroszszabb.

Schlingbaum, der, szumák, timárfa, etzet szömörtze, etzetfa, szömörtzefa; ostorméfa, bangita.

Schlinge, die, tőr, huroktőr; trop. tőr, les, Schlinge ſtellen, tőrt vetni, in die Schlinge gerathen, tőrbe esni, den Kopf aus der Schlinge ziehen, a' tőrből kimenekedni; ſtatt Heftel, kapots; am Stricke, hurok, hurokkötés.

Schlingel, der, goromba, durva; gazember: Schlingelhaft, adject. goromba, durva; adv. gorombáúl, durván.

Schlingen, ſtatt ſchlucken, nyelni, lenyelni; ſtatt umfangen, körűl fogni, rátekergőzni, valamire, die Arme um jemandes Nacken ſchlingen, megölelni valakit; in einander ſchlingen, öszvefoglalni, öszvevonni.

Schlippe, die, zug, keskeny sikátor.

Schlitten, der, szán, szánka: Schlittenbahn, die, szánút: Schlittenfahrer, der, szánkázó: Schlittenfahrt, die, szánkázás: Schlittenkufe, die, szántalp: Schlittenzeug, das, szánszerszám.

Schlittſchuh, der, kortsolya, iszankodó kortsolya: Schlittſchuhläufer, der, kortsolyázó.

Schlitz, der, hasadék, repedés, einen Schlitz machen, meghasítni, bévágni, bémetszeni: Schlitzen, felhasítni, p. o. a' ló orrát; elrepeszteni, elhasítni, elhasogatni, eldarabolni, p. o. a'

halat: Schlitz, das, felhasítás, felrepesztés, elhasogatás.

Schloß, das, übh. das, was ſchließt, zár, lakat p. o. az ajtón; an einer Flinte, puskaszerszám; ein feſter Ort, vár; ein herrſchaftliches Schloß, kastélyvár; ein königl. Schloß, királyi kastély v. palota; phr. Schlöſſer in die Luft bauen, arany várakat építni, arany hegyeket ígérni magának: Schloß-Commandant, kastélyvárgondviselője: Schloßfeder, die, a' zár rugója: Schloßgarten, der, kastély kertje: Schloßhauptmann, der, várkapitány: Schloßkirche, die, várbeli templom: Schloßplatz, der, várpiatz: Schloßwache, die, várbeli őr v. őrizet.

Schlöſſchen, das, lakatotska, záratska; kastélyotska, kis vár.

Schlöſſer, der, Schloſſer, lakatos: Schlöſſerarbeit, die, lakatos munka: Schlöſſerhandwerk, das, lakatos mesterség.

Schloſſe, die, aprójégeső, dara: Schloſſen, z. B. es ſchloſſet, dara vagy jégeső esik.

Schlot, der, Rauchfang, kémény: Schlotfeger, der, kéményseprő.

Schlotterig, adj. hangend, lefüggő, lelógó, ronda, adv. rondán.

Schlottermilch, die, alutt téj.

Schlottern, heftig zittern, reszketni, die Knie ſchlottern ihm, reszket vagy remeg a' térdje; von Kleidern, lelógni, fityegni, függeni, ronda lenni.

Schlucht, die, völgytorok, nyílas szoros bémenetel két hegy között.

Schluchzen, tsuklani; zokogni, t. i. sírás miatt: Schluchzen, das, zokogás; Schluchzer, der, tsuklás: Schluchzend, adj. und adv. zokogó, zokogva.

Schluck, der, nyelés, korty, ein Schluck Wein, egy korty bor, einen Schluck thun, egyet kortyantani: Schlucken, nyelni, inni: lenyelni, p. o. ételt; Schlucker, der, nagyehető, evő; ein armer Schlucker, éhelholt szegény ember, elődi: Schluckfieber, Schluchzenfieber, das, tsukló hideglelés.

Schlummer, der szúnyadás, szenderedés: Schlummern, szúnyadni, szenderedni, szengeregni.

Schlumpen, lefüggeni.

Schlumper, der, úszó ruha; Schlumpig, adj. ronda.

Schlund, der, torok, gége, nyelő torok, nyeldeklő; trop. z. B. einer Höhle, torkolata, p. o. barlangnak. barlangszáj; ſtatt Abgrund, mélység.

Schlung, der, nyelés, kortyantás.

Schlüpfen, tsúszni, tsuszszanni, bújni, durch die Thür' az ajtón be tsúszni; aus der Hand, sikamlani, kisikamlani, kitsúszni p. o. a' kezéből: Schlüpfen, das, tsuszszanás: Schlüpferig, ſchlüpfrig, adj. tsúszós, síkos; trop. sikámlos, eine ſchlüpfrige Rede, buja, fajtalan beszéd: Schlüpfrigkeit, die, sikosság; buja, fajtalan kifejezés.

Schlupfwespe, die, fürkész, mérges bogár: Schlupfwinkel, der, rejtekhely, buvóhely, kuszkó.

Schlürfen, hörbölni, hörpölni, szürtsölni: Schlürfen, das, hörbölés, hörpölgetés.

Schluß, der, pl. die Schlüſſe, ſtatt Ende, z. B. einer Rede, bérekesztés, végezet, vég, am Schluße des Jahres, az esztendő végén, eines Briefes, a' levél végén, einen Schluß machen, végét vetni, zum Schluß kommen, végére jutni; im Reiten, z. B. er hat einen guten Schluß, jól megüli a' lovat; Entſchluß, eltökéllés, végzés, einen Schluß faſſen, eltökélleni magában valamit; Folgeſatz, következtetés, okoskodás, einen Schluß machen, okoskodni.

Schlußanmerkung, die, végjegyzés.

Schlußart, die, okoskodásmód: Schlußbalken, der, szarugerenda: Schlußerinnerung, die, végső jegyzés: Schlußfall, der, in der Rede, bérekesztése a' beszédben; in der Muſik, hangesés, kadentzia: Schlußfolge, die, következtetés, következés: Schlußkette, die, okoskodás rendje, egymásból következés: Schlußpunct, der, bérekesztő pont: Schlußrede, die, okoskodás; bérekesztő beszéd, bérekesztés: Schlußſatz, der, bérekesztő tétel,

bézáró tétel: Schlußſtein, der, végzőkő az épületben: Schlußvers, der, bérekesztő vers: Schlußweiſe, adv. durch Schlüſſe, okoskodva; am Ende, bérekesztésül: Schlußwort, das, bérekesztő szó, útólsó v. végszó.

Schlüſſel, der, kults; trop. zár, etwas unter dem Schlüſſel haben, zár alatt tartani valamit; eine Grenzfeſtung, der Schlüſſel des Landes, szélső erősség valamelly országban; ország kúltsa; in der Muſik, kults, kultsjel; Erklärung, megfelelés, kultsa, magyarázatja valaminek: Schlüſſelbein, das, vállperetztsont, vállkults: Schlüſſelblume, die, tavaszi kankalin, kásavirág: Schlüſſelbüchſe, die, kultspuska: Schlüſſelchen, das, kultsotska, kis kults: Schlüſſelhacken, der, kultshorog: Schlüſſelloch, das, kultslyuk, a' kults lyuka.

Schlüßig, z. B. werden, magában eltökélleni v. elvégezni.

Schmach, die, gyalázat, szégyen, megszégyenittetés, jemanden eine Smach anthun, nagyon megszégyenítni valakit, nagy gyalázatot ejteni valakin: Schmachvoll, adj. gyalázatos; adv. gyalázatosan: Schmachrede, die, gyalázó beszéd.

Schmachten, Hunger und Durſt empfinden, éhség és szomjúság miatt epedni, elepedni; eine Sehnſucht empfinden, epedni, epekedni valamiért, epekedve kívánni: Schmachtend, adject. epedő, t. i. éhség és szomjúság miatt: Nothleidend, inségben szenvedő vagy epedő.

Schmächtig, adj. kartsú, súgár.

Schmackhaft, adject. ízes, jó ízű: Schmackhaftigkeit, ízesség, jó ízűség.

Schmähbrief, der, motskolódó irás vagy levél.

Schmähen, motskolni, gyalázni, kissebbítni, rágalmazni: Schmähen, das, motskolódás, kissebbítés, rágalmazás: Schmäher, der, rágalmazó, motskolódó.

Schmählen, motskolni, kissebbítni, rágalmazni: Schmählen, das, motskolás, kissebbítés.

Schmählern, ſchmälern, keskenyebbé tenni, szűkítni; verkleinern, kissebbítni, gyalázni, jemandes guten Namen ſchmählern, valakinek jó hírét nevét kissebbítni: Schmählern, das, Schmählerung, die, kissebbítés, gyalázás.

Schmährede, die, rágalmazó szó; szitkok, motskolódások: Schmähſchrift, das, rágalmazó iras: Schmähſucht, die, rágalmazó kórság, rágalmazás.

Schmähſüchtig, adject. rágalmazó: Schmähung, die, rágalmazás.

Schmähwort, das, rágalmazó szó, kissebbítés.

Schmahl, Schmal, adj. ſchmächtig, súgár, kartsú; nicht breit, keskeny p. o. híd, út; trop. kárglich, szűk, p. o. aratás, tsekély p. o. fizetés; adv. z. B. ſchmäler werden, megkeskenyedni, trop. ſchmäler leben, szűkön élni: Schmalthier, das, hat hónapot felyűl múlt bak szarvas.

Schmalz, das, olvasztott v. kiolvasztott vaj: fett, zsír; ſchweinernes Schmalz, dísznó zsír: Schmalzbirne, die, vajkörtvély: Schmalzen, zsírozni, megzsírozni, megvajazni.

Schmant, der, téjfel.

Schmaragd, der, smaragd.

Schmarn, der, pruzinka, tészlaétel.

Schmarotzen, elődni, p. o. máson: Schmarotzen, das, elődés: Schmarotzer, der, elődi: Schmarotzerey, die, elődés, elősködés: Schmarotzeriſch, adj. elődi; adv. elődve, elődilag.

Schmarre, die, sebhely.

Schmaſche, die, Maſche, hurok a' kötésen, bokros kötés, másli; kikészített báránybőr.

Schmatz, der, ſtatt Kuß, tsók: Schmatzen, küſſen, tsókolni; wie ein Schwein, tsántsogni, mint a' malatz: Schmätzchen, das, tsókotska.

Schmauch, der, dicker Rauch, vastag füst.

Schmauchen, füstölni; Taback ſchmauchen, dohányozni.

Schmäuchen, Rauch hervorbringen, ausräuchern, kifüstölni, füstöl kihajtani p. o. a' méhet, a' rókát; ſtatt räuchern, megfüstölni,

p. o. húst. Schmauchfeuer, das, Feuer ohne Flamme, füstölgő tűz.
Schmäuschen, das, kis vendégség.
Schmaus, der, vendégség, vendégeskedés: Schmausbruder, der, vendégtárs a' vendégségben: Schmausgeſellſchaft, die, vendégeskedő társaság: Schmauſen, vendégeskedni: Schmauſer, der, vendégeskedő: Schmauſerey, die, vendégeskedés.
Schmecken, koſten, kóstolni, megkóstolni, zu ſchmecken geben, megkóstoltatni; durch Geſchmack erkennen, érezni az ízét, megérezni az ízén; lebhaft empfinden, gyönyörködni valamiben, tetszeni, tetszést találni: durch den Geſchmack empfunden werden, ízű lenni, ízelkedni, angenehm, ſchlecht ſchmecken, kedves, roszsz ízű lenni; nach etwas z. B. nach Pech ſchmecken, szurok ízű lenni; auch trop. z. B. das ſchmeckt nach der Schule, oskolát mutat, oskola formája van: Schmecken, das, ízlés, ízérzés.
Schmeer, das, háj: Schmeerbauch, der, kövér v. pohos has.
Schmeicheley, die, ſchmeichelnde Worte, hízelkedő beszéd, tsapodárság; das Schmeicheln, hízelkedés, ohne Schmeicheley, igazán, hízelkedés nélkül: Schmeichelhaft, adj. hízelkedő, kedves ketsegtető; adv. hízelkedve, hízelkedőleg: Schmeicheln, hízelkedni oder ſtatt ſchmarotzen, tsapodárkodni; ſich ſchmeicheln, ketsegtetni magát p. o. reménységgel: Schmeicheln, das, hízelkedés, tsapodárság: Schmeichelwort, das, tsapodárszó: Schmeichler, der, hízelkedő, tsapodár: Schmeichleriſch, adj. hízelkedős; adv. hízelkedve.
Schmeißen, ſt. werfen, hajítni, vetni; gauéjlani: Schmeißfliege, die, dongó légy.
Schmelz, der, értzüveg, üvegmáz; trop. von Wieſen, Blumen, fénylő szín, fény p. o. a' virágokon: Schmelzbutter, die, olvasztott vaj.
Schmelzen, neutr. olvadni, el-v. megolvadni, der Schnee, das Eis ſchmilzt, a' hó, a' jég olvad; trop. z. B. vor Mitleid ſchmelzen, szánakodásában olvadozni; act. einen feſten Körper flüßig machen, olvasztani, elolvasztani, megolvasztani; értzüveggel festeni: Schmelzen, das, megolvasztás; megolvadás.
Schmelzer, der, olvasztó.
Schmelzfeuer, das, értzolvasztó tűz: Schmelzglas, das, mázüveg: Schmelzhütte, die, olvasztóhuta: Schmelzkunſt, die, olvasztó mesterség: Schmelzmalerey, die, mázfestés: Schmelzofen, der, olvasztó kementze: Schmelztiegel, der, olvasztó tégely: Schmelzung, die, olvasztás.
Schmerz, der, fájdalom, fájás, jem. Schmerz verurſachen, fájdalmát okozni valakinek, Schmerz empfinden, fájdalmat érezni, den Schmerz mildern, enyhíteni a' fájdalmat: Schmerzhaft, Schmerzlich, adj. Schmerz verurſachend, fájdalmas, fájós; gyötrelmes, keserves; adv. fájdalmasan, keservesen: Schmerzlos, adj. fájdalom nélkül való: Schmerzſtillend, adj. fájdalom enyhítő.
Schmerzen, fájdalmat okozni, fájni valakinek, das ſchmerzt mich, az fáj nekem, az nekem nehezen esik; die Augen ſchmerzen, a' szemeim fájnak: Schmerzenfrey, adj. fájdalom nélkül való: Schmerzengeld, das, fájdalom bére.
Schmetterling, der, pillangó, pille, lepke.
Schmettern, heftig ſchallen, wie z. B. eine Trompete ꝛc. harsogni, od. krachen, durranni, durrogni; ſt. werfen, hajítni, vetni, tsapni p. o. valamit a' földre, tsörömpölve levetni: Schmettern, das, harsogás, tsörömpölés.
Schmied, der, kováts.
Schmiede, die, kovátsmühely: Schmiedeſſe, die, koh, kováts kémény: Schmiedgeſell, der, kovátslegény: Schmiedhammer, der, kovátspőröly: Schmiedhandwerk, das, kováts mesterség, kovátsság: Schmiedkohle, die, kovátsszén: Schmiedſchlacken, die, vassalak: Schmiedzange, die, kováts fogó, tsipő vas.
Schmieden, kovátsolni, kalapálni; trop. jem. in Eiſen ſchmieden, valakit vasra verni; eine Lüge ſchmieden, hazugságot koholni.

Schmiegen, ſich winden, hozzá hajlani valamihez, kanyarodni; trop. ſich demüthigen, megalázni magát valaki előtt.
Schmiele, die, nápitz, éraperje.
Schmieralien, die, írkafirkálás.
Schmierbuch, das, Schmaderbuch, firkálókönyv.
Schmieren, kenni p. o. vajat kenyérre, megkenni p. o. kotsit; trop. ſt. ſchlecht ſchreiben, firkálni, mázolni, roszszúl írni; jem. die Hände ſchmieren, megvesztegetni valakit ajándékkal: Schmieren, das, kenés, megkenés; trop. mázolás, firkálás; megvesztegetés.
Schmierer, der, mázoló, roszszíró: Schmiererey, die, mázolás, kenés; firkálás: Schmierig, adj. beſchmiert, bémázolt, hékent; weich, lágy, ragadós, enyekes; ſchmutzig, motskos, oder kothig, sáros: Schmierkäſe, der, túrósajt.
Schminkbohne, die, futó paszuly, olaszbab: Schminkwaſſer, das, szépítő víz: Schminkwurzel, die, pirosító atratzél.
Schminke, die, ábrázatfesték, kendőzőszín, rothe Schminke, pirosító; trop. szín, palást, máz.
Schminken, békendőzni, béfesteni; ſich ſchminken, magát kendőzni v. pirosítni, az ortzáját ki- v. béfesteni: Schminken, das, ortzakendőzés v. pirosítás.
Schmiß, der, ütés, tsapás.
Schmitze, die, suhogó, pattantó, sugár, tsapó: Schmitzen, ſt. ſchmieren, békenni, megkenni; ſchlagen, tsapni, p. o. az ostorral.
Schmollen, duzzogni, feldúzni az orrát; mit jem. ſchmollen, d. i. zürnen, valakivel haragban lenni: Schmollen, das, duzzogás; haragtartás.
Schmorbraten, der, fonnyasztott petsenye: Schmoren, z. B. Fleiſch, d. i. dampfen, a' maga gőzében senyveszteni, fonnyasztani, a' maga levében sütni, t. i. húst.
Schmoren, der, morzsált, pruzinka.
Schmuck, der, ſt. Putz, díszesítés, ékesítés; das, was zur Verſchönerung beyträgt, disz, ékesség; Frauenzimmerſchmuck, aszszonyi ékesség, drágaság, ſt. Juvelen, gyöngyök, drága kövek: Schmuckkaſtchen, das, drágaságtartó: Schmucklos, adject. dísztelen, ékességtelen; adv. dísztelenül: Schmucklosigkeit, die, dísztelenség, tsínosságtalanság: Schmuckvoll, adj. díszes, ékes, kitsínosított, felékesített; adv. díszesen, ékesen, kitsínosítva.
Schmücken, ékesítni, díszesítni, felékesítni: Schmücken, das, Schmückung, die, felékesítés.
Schmuggeln. Waaren einſchwärzen, a' tiltott portékákat bélopni valahová.
Schmunzeln, mosolyogni, elmosolyodni;
Schmutz, der, motsok, szenny: Schmutzen, beſchmutzen, szennyezni, elszennyezni, elmotskolni valamit; ſchmutzig werden, elmotskolódni, elszennyeződni: Schmutzig, adj. motskos, szennyes; ſt. ſchändlich, rút, otsmány, piszkos; ſt. geizig, fukar, fösvény; adv. motskosan, szennyesen; rútúl, otsmányúl; fösvényen; Schmutztitel, der, takarótzím.
Schnabel, der, pl. die Schnäbel, orr, madárorr: Schnabeleiſen, das, hajégető vas: Schnabelweide, die, nyalánkság.
Schnäbeln, ſich, tsókolódni: mint a' madarak; mit einen Schnabel verſehen, orrot tsinálni valaminek: Schnäbeln, das, tsókolódás.
Schnake, die, eine Art langbeiniger Mücken, szúnyog; Waſſerſchlange, fejérhasú kígyó, motsári v. vízi kígyó: Scherzrede, Schnurre, tréfabeszéd, furtsaság: Schnakiſch, adj. ſchnurrig, ſpaßhaft, tréfás, múlatságos; adv. tréfásan, múlatságosan.
Schnalle, die, tsat: Schnallen, tsatolni, bétsatolni: Schnallen, das, bétsatolás.
Schnällchen, das, tsatsotska.
Schnalzen, pattanni, tsattani, tserdülni; mit den Fingern, fittyet vetni az ujjával, kettyenteni; mit der Peitſche, az ostorral tserdíteni, durrantani, pattantani.
Schnapp, ſchnapps, plötzlich, hirtelen.
Schnapp, der, hozzákapás, einen Schnapp thun, hozzákapni szájával, mint a' kutya: Schnappen, d. i. ſchnell ſpringen, eltsattanni, mint a' zár, puskasárkány, elpattanni; nach etwas ſchnappen,

hozzákapni a' szájával, mint a' kutya; ſt. ſchallen, tsattanni, pattanni.

Schnappermaul, das, tsatka: Schnappern im Reden, hadarászni, t. i. a' beszédbe; dideregni, a' hideg miatt.

Schnapphahn, der, zsivány; titkon prédáló, t. i. katona: Schnappſack, der, tarisznya.

Schnapps, der, z. B. Branntwein, korty, egy korty p. o. pályinka.

Schnäpper, der, zum Aderlaſſen, érvágó vas.

Schnäppiſch, adj. hebeburgya.

Schnarchen, hortyogni: Schnarchen, das, hortyogás: Schnarcher, der, hortyogó.

Schnarränte, die, tsörgő rétze.

Schnarre, die, tsergetyű, kelepcze: Schnarren, tsörögni, tsergő hangot adni; im Reden, peregni, p. o. a' beszédben.

Schnattern, von Gänſen, gágogni, mint a' ludak, von Enten, hápogni, mint a' rétzék, von Menſchen, tsatsogni: Schnattern, das, gágogás, hápogás; tsatsogás.

Schnauben, ſchnaufen, szuszogni, fújni az orrával, mint a' lovak; trop. Rache ſchnauben, haragjában fújni, dúlni fúlni; ſt. lärmen, lármázni: Schnauben, das, szuszogás, fúvás; lautes, ſtarkes Schnauben, hortyogás, fúvás (a' lovakról), lárma: Schnaubend, adj. szuszogó, fúvó; lärmend, hortyogó, p. o. ló.

Schnaufen, nagyon fúni.

Schnauzbart, der, bajusz.

Schnauze, die, orr, az állatok orra és szája; was einer Schnauze ähnlich ſieht, orr, orrozat, az orra az edénynek.

Schnäuzchen, das, orrotska, az állatok orra,

Schnäuzen, die Naſe, kifújni az orrát; das Licht oder die Kerze, elvenni a' gyertya hamvát, Schnäuzen, das, orrkifúvás.

Schneckchen, das, tsigátska, kis tsiga.

Schnecke, die, tsiga, ohne Schale, házatlantsiga.

Schneckenförmig, adj. tsigaforma, tsigás, tsigaszabású; adv. tsigásan, tsiga formára: Schneckengang, der, tekergős menetel; trop. lassú menetel, lomha járás, tzammogás: Schneckenhaus, das, tsigaház: Schneckenlinie, die, tsigalínea, katskaringós línea: Schneckenrad, das, tsigás kerék: Schneckenſäule, die, tsigás oszlop: Schneckenſchale, die, tsigatekn, tsigahéjj: Schneckentreppe, die, tsigagrádits, kerengógrádits: Schneckenweiſe, adv. tsigamódra.

Schnee, der, hó, es fällt Schnee, oder es ſchneyet, hó esik, havaz; durch den Schnee waten, a' havon keresztül gázolni; Schneebahn, die, szánút, út a' havon keresztül: Schneeball, der, hógulya v. lapta: Schneeflocke, die, hópelyh, hószál: Schneegans, die, örvös lúd: Schneegebirge, das, havasok, bértzek: Schneeſtöber, das, fergetek: Schneeglöckchen, das, Schneeblume, tavaszi tőzike: Schneeig, adv. voller Schnee, havas, hóval lepett: Schneeluft, die, havasi levegő: Schneelawine, die, hófuvatag: Schneeſtürmiſch, fergetekes: Schneewaſſer, das, hóvíz: Schneeweiß, adj. hófejér, hószínű, fejér mint a' hó: Schneewetter, das, havas idő: Schneewind, der, havazó szél: Schneewolke, die, hófelleg v. felhő.

Schneide, die, él, ele, p. o. a' késnek: Schneidebret, das, vágódeszka: Schneidebank, die, vonószék, faragószék, a' bodnároknál: Schneideiſen, das, metszővas: Schneidmeſſer, das, vonókés: Schneidmühle, die, deszkametsző, fűrészmalom: Schneidzahn, der, harapófog, metszőfog.

Schneiden, vágni, metszeni, p. o. késsel, elvagni, elmetszeni, Fleiſch ſchneiden, húst vágni v. aprítni, Getreide ſchneiden, gabonát aratni, Futter ſchneiden, marhának való takarmányt vágni, Feder ſchneiden, pennát tsinálni; durch Schneiden bearbeiten, z. B. einen Bruch ſchneiden, kivágni a' sérülést; Edelgeſteine ſchneiden, drágaköveket kimetszeni; ſt. caſtriren, herélni, kiherélni; trop. Pfeifen ſchneiden, a' maga hasznát nézni valamiben, Geld ſchneiden, d. i. auf eine unerlaubte Art gewinnen, pénzt kuporni v. ti-

lalmas úton, módon nyerni; einen Ball (im Billardſpiel) ſchneiden, oldálról tsapni v. érni a' billiardgolyobist; ſich ſchneiden, megvágni magát p. o. késsel; ſt. beſchneiden, megmetszeni, metszeni, p. o. a' szőtőt: Schneiden, das, z. B. im Unterleibe, hastsikarás; das Zerſchneiden, vágás, elvágás, elvagdalás; Abſchneiden, metszés, elnyesés, megnyesés; vom Getreide, aratás, mit dem Grabſtichel, metszés, rézmetszés: Schneidend, adj. metsző, éles; trop. eine ſchneidende Kälte, éles, tsipős, maró hideg, ein ſchneidender Wind, éles hideg szél; von der Stimme, éles hang; von Worten, szúrós v. sértő beszéd.

Schneider, der, Kleidermacher, szabó, szabómester; der ſchneidet, metsző, vágó, in Compos. z. B. Bretſchneider, deszka metsző: Futterſchneider, szetskametsző: Schneiderburſche, der, szabóinas: Schneidergeſell, der, szabólegény, Schneiderhandwerk, das, die Schneiderey, szabóság, szabómesterség: Schneiderzunft, die, szabótzéh: Schneiderſcheere, die, szabóolló: Schneidern, szabóskodni, varrni.

Schnell, adj. plötzlich, gyors, hamar, hirtelenvaló p. o. elhatárzás; ſt. geſchwind, sebes, p. o. járás, hirtelenvaló viszszatérés, gyors p. o. ló; adv. hirtelen, hamar, sebesen, gyorsan: Schnelle, die, gyorsaság.

Schnellen, ſich ſchnell bewegen, pattanni, ugrani, tsapódni, in die Höhe ſchnellen, felpattanni, zurückſchnellen, viszszapattanni; einen ſchnellen Stoß geben, tsaptatni, pattantani; trop. bevortheilen, valakit meghúzni, valakin pénzt tsikarni.

Schneller, der, fritska, einen Schneller geben, felfritskázni; an Flinten, rántó, billentő, tsattantó a' puskán, mellynek megrántásával a' puska elsül; in der Muſ. sebeske.

Schnellfüßig, adj. gyorslábú, sebesjáró: Schnellfüßigkeit, die, gyorslábúság: Schnellgalgen, der, karós akasztófa: Schnelligkeit, die, gyorsaság, sebesség: Schnellkraft, die, rugóerő: Schnellkugel, die, Schnellkügelchen, das, játszó golyóbis: Schnellſegler, der, sebeshajó, sajka: Schnellwage, die, körtvélyfont, tsapófont.

Schnepfe, die, snef.

Schneppe, die, d. i. Schnauze, z. B. am Leuchter, gyertyabél, métsbél; an der Haube, bodor, fodor, a' fejkötőn.

Schneyen, z. B. es ſchneyet, esik a' hó, havaz; es fängt an zu ſchneyen, szálingozik a' hó.

Schnicken, rázódni, rászkódni.

Schnickſchnack, der, játék, tréfa; Geſchwätz, bolondság, tréfaság.

Schnippchen, das, fitty, ein Schnippchen ſchlagen, fittyet vetni vagy hányni.

Schnippiſch, adj. orrfintorgató, kebehurgya; ſchnippiſch antworten, balgatagúl felelni.

Schnitt, der, das Schneiden, metszés, vágás, elmetszés, elvágás; ſt. Mähen, aratás; an Kleidern, szabás, a' ruha szabása és metszése: ſt. Einſchnitt, bémetszés; ein abgeſchnittenes Stück, z. B. Brod, egy szelet kenyér, hús, ée; von Büchern, z. B. ein Buch mit vergoldetem Schnitt, aranyozott szélű v. metszésű könyv; ein unerlaubter Gewinn, z. B. einen Schnitt machen, nyerni, ſich auf den Schnitt verſtehen, tudni a' nyereséghez: Schnittchen, das, kis szelet, darabotska: Schnitte, die, szelet, darab.

Schnitter, der, arató: Schnitterlohn, der, aratóbér, az arató bére.

Schnitthobel, der, könyvkötőgyalu, könyvszélmetsző; Schnittholz, das, faradék, forgáts, metszett galy: Schnittkohl, der, metélő tsirakáposzta: Schnittlauch, der, metéló hagyma: Schnittling, der, metélő hagyma; metszett ág v. galy: Schnittmeſſer, das, vonókés, a' bodnároknál; metszőkés, a' vintzelléreknél.

Schnitz, der, metszés, szelet: Schnitzbank, die, vono- v. faragószék: Schnitzchen, das, szeletetske: Schnitzeln, faragni, faratskálni: Schnitzen, faragni, kifaragni: Schnitzer, der, faragó, faragókés; ſt. Fehler, beſ. in der Sprache, bot-

lás, nyelvben tett hiba, kotszantás: Schnitzkunſt, die, faragás mestersége: Schnitzmeſſer, das, faragókés: Schnitzwerk, das, faragott munka.

Schnöde, adj. gering verächtlich, alávaló, haszontalan, roszsz; übermüthig, dölyfös, p. o. felelet; kevély; adv. alávaló módon; kevélyen, dölfösen.

Schnörkel, der, (Bauk.) tzifrázat az épitő mesterségben; katskaringóság.

Schnupfen, z. B. Tabak, tobákolni, tobákot szívni: Schnupfen, das, tobákolás: Schnupfer, der, tobákos: Schnupftabak, der, tobák, burnót, portobák: Schnupftabaksdoſe, die, pikszis, berbentze: Schnupftuch, das, zsebkeszkenő, zsebkendő, orrfúvó keszkenő: Schnupftüchelchen, das, zsebkendőtske.

Schnupfen, der, nátha, den Schnupfen bekommen, megnáthásodni, den Schnupfen haben, náthás lenni: Schnupfig, adj. náthás.

Schnuppe, die, gyertyahamva.

Schnur, die, sinór, eine Schnur Perlen, egy sor v. fűzér gyöngy; ſt. Richtſchnur, sinórmérték, régula, nach der Schnur, d. i. genau, szorosan, pontosan; ſt. Schwiegertochter, meny: Schnurgerade, adj. egyenes mint a' sinor; adv. egyenesen: Schnurſtracks, adv, egyenesen.

Schnürband, das, fűző, fűzősinór v. madzag: Schnürbruſt, die, Schnürleib, der, váll, aszszonyi váll v. derékravalo: Schnürchen, das, fűzőtske, sinórotska: Schnürchen, megsinórozni, sinórt varrni reá; ſt. anbinden, megkötni; ſt. zubinden, békötni, békötözni p. o. a' podgyászát, ſich ſchnüren, magát béfűzni; ſt. betrügen, megtsalni, mint a' kortsmáros; Schnürloch, das, fűzőlyuk: Schnürnadel, die, fűzőtő: Schnürriemen, der, fűzőszíj.

Schnurrbart, der, bajusz.

Schnurre, die, z. B. der Nachtwächter, keloptze, kelepelő, zúgatyú, tsergetyű; ſt. Poſſe, furtsaság, múlattató, tréfabeszéd, nevetség: Schnurren, kelepelni, keleptzélni; ſt. brummen, morgani, morogni: Schnurrig, adj. nevetséges, furtsa.

Schob, der, kéve, p. o. szalma v. zsupp.

Schober, der, d. i. Haufen, rakás, von Heu, Holz, kazal, kalangya, p. o. széna, farakás: Schobern, kazalba rakni.

Schock, der, hatvan szám v. darab.

Schofel, der, alávaló portéka: Schofelig, adj. alávaló, hitvány.

Schöker, der, ein ſcherzhafter Menſch, tréfás ember, enyelgő: Schökerey, die, tréfálódás, enyelgés, tréfa: Schökerhaft, adj. furtsa, tréfás; múlattató, enyelgő: adv. tréfásan, enyelegve: Schökerinn, die, enyelgő aszszony v. leány: Schökern, enyelegni, tréfálni: Schökern, das, enyelgés, tréfálkodás.

Scholar, der, tanítvány.

Scholaſtiſch, adj. óskolai, iskolai; adv. iskolai módon.

Scholle, die, z. B. Erdſcholle, rög, göröngy, Eisſcholle, jégdarab, jégtábla; ein Fiſch, félszegúszó.

Schon, adv. bereits, már, ſchon damals, már akkor, ſchon längſt, már régen; ohnedieß, a' nélkül is, úgyis; gewiß, majd, er wird ſchon kommen, majd eljön ő; doch, mégis; ob ſchon, jóllehet, ámbár; bejahend, z. B. es iſt ſchon gut, no hiszen jól van.

Schön, adj. szép, ékes, von Naturſchönheiten, kellemetes; eine ſchöne Muſik, kellemetes, gyönyörüséges v. szép muzsika, eine ſchöne Stimme, kellemetes v. szép hang vagy szó, ein ſchönes Wetter, szép idő; ſt. vortrefflich, tsínos, jeles p. o. tett, ein ſchöner Gedanke, szép gondolat; ein ſchöner Geiſt, szép eszű ember, ſchöne Künſte u. Wiſſenſchaften, szép mesterségek v. tudományok; trop. z. B. eine ſchöne Summe Geld, szép v. nagy summa pénz; eine ſchöne Gelegenheit, igen jó alkalmatosság; iróniſch, z. B. eine ſchöne Weisheit, no ugyan szép böltsesség, d. i. ein ſchöner Dank, szép köszönet, mondhatom! — adv. z. B. ſchön ſtehen, szépen állani v. illeni; das klingt ſchön, szépen v. kellemetesen haugzik;

trop. ſchön mit jem. thun, szépen bánni valakivel.

Schönbruck, der, a' nyomtatott ív jobb v. első fele: Schöne, die, aszszony, leány, szerető, szépe valakinek st. Schönheit, szépség.

Schönfärber, der, szépfestő: Schöngefühl, das, szépérzés: Schöngeiſt, der, szépelméjű ember: Schönheit, die, szépség, szép forma, szép ábrázat; Vortrefflichkeit, jelesség; von Frauenzimmern, szépség, szép személy: Schönheitsmittel, das, szépítő eszköz.

Schönſchreiber, der, szépíró: Schönſchreiben, das, szépírás, szépírás mestersége.

Schonen, kémélni, megkémélni: Schonen, das, kéméllés: Schonend, adj. kéméllő, mérséklő, kedvező; adv. mérsékelve: Schonung, die, kéméllés, mit Schonung, kémélve; Schoner, der, kéméllő, kedvező; ein Schiff, lapos kis hajó.

Schooß, der, (Schoos) der, kebel, öl, im Schooße der Mutter ſitzen, az annyának az ölében ülni, die Hände in den Schooß legen, kezeit a' kebelébe dugni, semmit se tsinálni: Schooßhund, der, öleb, ölbeli kutya: Schooßjünger, der, legkedvesebb tanítvány: Schooßkind, das, legkedvesebb gyermek, az atya v. anya kedveltje.

Schopf, der, Büſchel, z. B. Haare fürt, p. o. haj; von Thieren, üstök; beym Vogel, búb; beym Menſchen, üstök, als weiblicher Kopfputz, od. Haube, konty.

Schöpfbrunnen, der, kút, merítő: kút, merőkút: Schöpfeimer, der, merőveder: Schöpfen, meríteni, p. o. a' forrásból; st. einziehen, z. B. Athem ſchöpfen, lehelletet venni, lehelleni; daher, trop. Luft ſchöpfen, magát felvídámítni, Muth ſchöpfen, neki bátorodni, Hoffnung ſchöpfen, reménységnek támadni, Verdacht ſchöpfen, gyanakodni kezdeni; neutr. bévenni, bészívni magába, p. o. vizet; der Hopfen ſchöpft, d. i. blühet, a' komló virágzik.

Schöpfer, der, ein Schöpfgefäß, merő v. merítő edény; ein Schöpfender, merítő, a' ki merít; Hervorbringer, alkató, teremtő, der Schöpfer der Welt, a' világ teremtője v. alkatója: Schöpferinn, die, alkató, szerző, t. i. aszszony: Schöpferiſch, adj. teremtői, teremtő; adv. teremtőleg.

Schöpfgelte, die, merő veder: Schöpfkanne, die, merítő veder: Schöpf-Maſchine, die, merőmív: Schöpfrad, das, merő kerék, vízmerő kerék.

Schöpfung, die, das Schöpfen, merés, merítés: Erſchaffung, teremtés, alkatás; das Erſchaffene, teremtmény, a' világ: Schöpfungstag, der teremtés napja: Schöpfungswerk, das, vízmerőmív.

Schöppe, der, tanátsbeli ember a' falukon.

Schoppen, der szín, félszer; ein Maaß flüßiger Körper, hígmérő mérték, kanta.

Schöps, der, örü, ürü, berbets.

Schöpſenbraten, der, gebraten, örüsült, ungebraten, örüpetsenye: Schöpſenfleiſch, das, örühús, berbetshús: Schöpſenfell, das, berbetsbőr: Schöpſenkeule, die, berbetstzomb, örützobák.

Schorf, der, Grind, var, sebvar: Schorfig, adv. varas, koszos.

Schorſtein, Schornſtein, der, kémény: Schornſteinfeger, der, kéményseprő.

Schoß, der, ein junger Zweig, fiatal hajtás, v. veszső, tsemeteág; st. Steuer, adó: Schoßbalg, der, kaláha, gabonatok: Schoßbar, adj. ádóalá vettetett: Schoßfrey, adj. adótól ment: Schoßkelle, die, auf dem Poſtwagen, bak, hátulsó bak a' kotsin: Schoßrebe, die, szőlőhajtás: Schoßreis, das, tsemeteág: Schoſſen, in die Höhe wachſen, felnőni; Aehren bekommen, fejét hányni, mint a' gabona; Halme bekommen, szárba indúlni, mint a' gabona.

Schößchen, das, am Fenſter, ablakfiók.

Schöſſer, der, adószedő.

Schößling, der, fiatal ág, hajtás.

Schötchen, das, hüvelyötske, tokotska.

Schote, die, hüvely, tok: Schotenerbſe, die, fejtett zöldborsó;

unausgemacht, hüvelyes zöldborsó: Schottenklee, der, bábó, kerep.
Schräge, adj. félszeges, félszakos, tsapinos; kajats, ferde; adv. félre, félszegesen, ferdén, tsapinósan: Schräge, die, Schrägheit, félszegség, félszakasság, tsapinosság, ferdeség.
Schragen, der, ein Holzmaaß von 3 Klaftern. három öl fa; saraglya.
Schramme, die, repedés.
Schrank, der, pl. die Schränke, almáriom, szekrény.
Schränkchen, das, kis almáriom.
Schranken, die Vermachung, korlat, sorompó, rekesz; die Schranken im Circo, futtató hely határa; trop. Grenzen, határ, in den Schranken bleiben, mérsékelni magát: Schrankenbaum, der, sorompófa: Schrankenlos, adj. határtalan, határnélkűlvaló; adv. határnélkűl.
Schränken, keresztben tenni p. o. lábait; ſt. winden, ſchlingen, öszvetekergetni, öszvetekerni.
Schraube, die, sróf; ſt. Wirbel z. B. an Saiten-Inſtrumenten, húrtekerő; trop. z. B. auf Schrauben ſtehen, bizonytalanságban lenni.
Schrauben, srófolni, tsavarni, tekerni: Schrauben, das, srófolás, tsavarás, tekerés: trop. megtsalás; kitsúfolás: Schraubengang, der, tsigatekervény: Schraubenlinie, die, tsigás línea, katskaringó: Schraubenmutter, die, anyasróf: Schraubenſchnecke, die, szárnyas tsiga: Schraubſtock, der, srófos harapófogó.
Schreck, der, hasadék, Schreck bekommen, elhasadni; der Schrecken, ijjedés: Schreckbar, adj. rettentő, irtóztató; adv. rettentőleg, rettenetesen: Schreckbild, das, ijjesztő, ijjesztő kép.
Schrecken, ijjeszteni, megijjeszteni: Schrecken, der, ijjedés, megijjedés, félelem, jem. Schrecken einjagen, valakit megijjeszteni.
Schreckhaft, adj. ijjedős, félénk; ijjesztő, rettenetes: Schrecklich, adj. rettenetes, rettentő; iszonyú, iszonyú nagy; adv. rettenetesen, rettentő módon; iszonyúan: Schrecklichkeit, die, rettenetesség, iszonyúság: Schreckmittel, das, ijjesztő eszköz: Schreckpulver, das, ijedtség oltó por; Schreckſchuß, der, ijesztő lövés: Schreckſtein, der, malakitkő: Schreckung die, ijesztés: Schreckwort, das, ijesztő szó.
Schreibart, die, írásmód: Schreibpult, das, írótámasz v. pulpitus: Schreibſchule, die, íróskola: Schreibſelig, adj. könyvírásra vágyó, írnivágyó: Schreibſeligkeit, die, írnivágyás, könyvírásra vágyódás: Schreibſtube, die, írószoba: Schreibſtunde, die, íróóra, írás órája: Schreibtafel, die, írótábla: Schreibtiſch, der, íróasztal.
Schreibebuch, das, írókönyv: Schreibefeder, die, írótoll, penna: Schreibefehler, der, írásbeli hiba: Schreibegebühren, die, írás díjja, írásbér: Schreibekalender, der, író- v. jegyző kalendáriom: Schreibekunſt, die, írás mestersége: Schreibemeiſter, der, írómester: Schreibeſchrank, der, íróalmariom: Schreibeſucht, die, írás kórsága: Schreibezeug, das, író eszköz.
Schreiben, übh. írni, eine gute, ſchlechte Hand ſchreiben, szépen, roszszúl v. rútúl írni; ſchriftlich aufſetzen, felírni, írásba feltenni, írásba tenni v. foglalni valamit; durch Schreiben melden, megírni valakinek valamit; etw. auf jem. Rechnung ſchreiben, d. i. a) als deſſen Schuld, valaki rovására beírni valamit; b) als ihm ſchuldig, valaki számára beírni valamit trop. ſich ſchreiben, íródni, z. B. wo ſchreibt ſich die Nachricht her? eig. honnan írják ezt a' tudósítást? uneig. ki írja ezt a' tudósítást? wie ſchreibt er ſich? hogy írja a' nevét? — Schreiben, das, írás; ſt. Brief, levél.
Schreiber, der, író; íródeák: Schreiberdienſt, der, íródeákság, írótisztség: Schreiberey, die, írás, írások: Schreiberlohn, der, írásbér, írásdíjja.
Schrein, der, almáriom.
Schreiner, der, asztalos.
Schreiten, lépni, hágni, fortſchreiten, tovább menni, zu etwas ſchreiten, valamihez kezdeni, hozzáfogni, zu Werke ſchreiten, munkához kezdeni; trop. z. B. zu einer ehelichen Verbindung ſchrei-

ken, megházasodni, házasságra lépni: Schreiten, das, lépés, menés.
Schrey, der, kiáltás, einen Schrey thun, kiáltani: Schreyen, kiáltani, kiabálni, gräßlich ſchreyen, iszonyú módon lármázni, kiabálni; ſt. ſchreyend rufen, kiáltani, kiáltva hívni; laut weinen, nagyon sírni, mint a' gyermekek: Schreyen, das, kiáltás, kiabálás; sírás.
Schreyer, Schreyhals, der, kiáltó, kiabáló; trop. von ſchlechten Advocaten, szájal ügyész.
Schreyeriſch, adj. lármás, kiabáló; adv. lármázva.
Schrift, die, írás, ſchöne, gute Schrift, szép, jó írás, bey Buchdruckern, betük, ſchöne, gute, Schrift, szép, helyes betük; Handſchrift, kézírás, kézírat; Buch, könyv, munka, die heilige Schrift, a' szentírás: Schriftauslegung, die, írásmagyarázat: Schriftchen, das, írásotska, könyvetske: Schriftform, die, betüforma: Schriftforſcher, der, írásvizsgáló: Schriftgelehrter, szentírásmagyarázó: Schriftgießer, der, betüöntő: Schriftgießerey, die, betüöntő mühely: Schriftlich, adj. írt, írásbeli, írvalévő; adv. írva, írásban: Schriftmäßig, adj. szentírással megegyező; adv. a' szentírással megegyezve: Schriftſetzer, der, betüszedő: Schriftſteller, der, szerző, író, könyvíró, claſſiſche Schriftſteller, remek írók, legjobb írók: Schriftſtellerey, die, könyvírás v. szerzés: Schriftſtelleriſch, adj. könyvszerzői: Schriftverdreher, der, szentírás félremagyarázó: Schriftverdrehung, die, a' szentírás félremagyarázása.
Schritt, der, lépés, große Schritte machen, nagyokat lépni, kleine Schritte machen, aprókat lépni; trop. mit jem. gleichen Schritt halten, felérni valakivel, einen gefährlichen Schritt thun, veszedelmes lépést tenni, Schritt für Schritt, lépést, léptetve, lassan, lépésenként; als Längenmaaß, lépés, lépésnyi hoszszaság v. meszszeség, hoszszaság mérték, tauſend Schritte weit, ezer lépésnyire; der ſchrittmäßige Gang eines Pferdes, léptetés, lépési való menés, p. o. lóval, das Pferd gehet einen guten Schritt ez a' ló jó lépő; einen Schritt reiten, léptetni, lépést lovagolni: Schrittchen, das, lépésetske, kis-lépés: Schrittſchuh, Schlittſchuh, der, kortsolya.
Schroff, adj. rauch, darabos, durva; ſteil, meredek; adv. durván, meredeken: Schroffheit, die, darabosság, meredekség.
Schröpfeiſen, das, köppölyözö vas.
Schröpfen, köppölyözni; trop. ſt. betrügen, valakitől pénzt tsikarni: Schröpfen, das, köppölyözés.
Schröpfkopf, der, köppöly: Schröpfſchnepper, der, sebesítő vas, a' köpölyözés előtt, köppölyözö vas.
Schrot, der, ſt. Stück, z. B. Fleiſch, darab, p. o. hús; ſt. Gewicht, nyomaték, pénzmérték; Abgänge vom Sägen ꝛc. hulladék, forgáts: pl. Schrote zum ſchießen, srét; grob gemahltes Getreide zum Viehfutter, daran, darált élet: Schrotbeutel, der, srét tartó zatskó.
Schroten, d. i. nagen, rágni, elrágni; gröblich zermalmen, megdarálni, darálni p. o. életet; in Bergwerken, értzbányában ásni az értzet; zertheilen, eldarabolni a' nagy és kemény testet; fortwälzen, z. B. Fäſſer, eltolni, elhempelygetni, elhenyergetni, p. o. hordókat.
Schrothammer, der, bányáskalapáts: Schrotkorn, das, darált rozs: Schrotleiter, die, kortsolya: Schrotmehl, das, darált liszt: Schrotmeiſel, der, vésö vas: Schrotmühle, die, daráló malom: Schrotſäge, die, öreg fürész: Schrotwurm, der, lóbogár: Schrotzeug, das, elvágó eszközök.
Schröter, der, der etwas fortwälzt, kortsolyás, daher Wein — Bierſchröter, bor — serkortsojás; ein Käfer, szarvas bogár.
Schrumpfen, öszveszugorodni: Schrumpfig, adj. zsuporodott, rántzos.
Schrunde, die, d. i. Ritz Spalte, hasadék, repedés.

Schub, der, das Schieben, der Stoß, tolás, taszítás; von Kegeln, z. B. einen Schub thun, hajítni t. i. kuglit; ein Schub Kegel, d. i. das Kegelspiel, tekézés, kuglizás, oder auch die sämmtlichen Kegel, egy játékravaló teke v. kugli; auf einen Schub, d. i. a) auf einmal, egyszerre, egy hajításra; b) schnell, hirtelen; c) auf kurze Zeit, rövid időre; trop. Fortschaffung, bes. des liederlichen Gesindels, elhordás, elvitetés: Schubbett, das, toló ágy: Schubfenster, das, tolható v. fiókos ablak, ablakfiók: Schubkarren, der, talitska, targontza: Schubkärrner, der, talitskás, targontzás: Schubkasten, Schubladen, der, kihúzó fiók v. almáriom: Schubloch, das, a' kényérsütő kementze szája: Schubsack, der, zseb.

Schubut, der, füles bagoly.

Schüchtern, adj. ängstlich, félénk, bátortalan; adv. félve, bátortalanúl: Schüchternheit, die, félénkség, bátortalanság.

Schuckeln, hiriptózni.

Schuft, der, álnok, gonosz ember, gazember.

Schuh, der, eine Fußbedeckung, saru, lábbeli, ſtzipő, tzipellő, die Schuhe jemanden ausziehen, lehúzni a' más tzipőjét, ſich, levetni a' tzipőjét v. saruját; ein Längenmaaß, (Fuß) láb, lábnyom: Schuhahle, die, vargaár: Schuhband, das, tzipőkötő: Schuhbank, die, vargamühely: Schuhbürſte, die, sarukefe, tsizmakefe: Schuhdraht, der, vargafonal: Schuhfetzen, der, kaptza: Schuhflicker, der, foltozó varga: Schuhknecht, der, vargainas; Schuhleiſten, der, kapta: Schuhmacher, der, varga, német varga: Schuhmachergeſell, der, vargalegény: Schuhmacherhandwerk, das, vargaság, vargamesterség; die Innung, vargatzéh: Schuhnagel, der, tzipőszeg: Schuhpfrieme, die, vargaár: Schuhputzer, der, sarutisztító: Schuhriemen, der, sarufűző szíj: Schuhſchnalle, die, tzipőtsat: Schuhſchwärze, die, sarufeketítő: Schuhſohle, die, sarutalp, tzipőtalp: Schuhwachs, das, Schuhwichſe, die, sarufeketítő, tsizmafeketítő.

Schulamt, das, oskolai hivatal, tanító hivatal; Verwaltung der Schuleinkünfte, az oskolai jövedelmekre ügyelő tisztség: Schulanſtalt, die, oskolai v. tanítói intézet: Schularbeit, die, oskolai munka: Schulaufſeher, der, felvígyázó az oskolára: Schulaufſicht, die, oskoláraügyelés.

Schulbericht, der, oskolai dolgokról való hivatalos jelentés: Schulbuch, das, oskolai könyv.

Schul-Camerad, der, tanúlótárs: Schul-Cameradſchaft, die, együtt tanúlók: Schulcurs, der, oskolai pálya; Schulexamen, das, oskolai próbatétel v. megvizsgáltatás.

Schulfähig, adj. oskolába járható: Schulferien, die, pl. oskolaszünet: Schulfeſt, das, oskolai ünnep: Schulfrage, die, oskolai kérdés: Schulfreund, der, oskolák kedvellője; oskolai barát: Schulfreundſchaft, die, oskolai barátság: Schulfuchs, der, oskolai tudós: Schulfüchſerey, die, oskolai tudósság.

Schulgebäude, das, oskola, oskola épűlete: Schulgehülfe, der, segédtanító: Schulgeld, das, tanításbér az oskolában: Schulgelehrſamkeit, die, oskolai tudósság: Schulgerecht, adj. oskolai régulákhoz illő, azok szerént kitanúlt: Schulgeſetz, das, oskolai törvény.

Schulhaus, das, oskola: Schuljahr, das, oskolai esztendő: Schuljugend, die, oskolai v. tanúló ifjúság: Schulkind, das, oskolás gyermek, oskolába járó gyermek v. leány.

Schullehrer, der, oskolai tanító, oskolamester: Schulmädchen, das, oskolábajáró leány: Schulmann, der, oskolai tanító: Schulmäßig, oskolai; adv. oskolai módon: Schulmeiſter, der, oskolamester.

Schulerdnung, die, oskolai rendtartás vagy törvények: Schulpferd, das, kitanított ló: Schulplan, der, tanítás rendje, oskolai rendszer: Schulprobe, die, oskolai próbatétel.

Schulſache, die, oskolai dolog: Schulſtand, der, oskolai állapot: Schulſtrafe, die, oskolai büntetés: Schulſtudien, die, oskolai tudományok: Schulſtunde, die, tanitó óra.

Schulübung, die, oskolai gyakorlás: Schulverbeſſerung, die, oskolai vagy tanitásbeli jobbitás: Schulverfaſſung, die, oskolai rendszabás: Schulvorſteher, der, oskolai elöljáró.

Schulweſen, das, oskolai dolog: Schulwiſſenſchaft, die, oskolai tudomány: Schulzeit, die, oskolai tanitás ideje.

Schule, die, oskola, iskola, eine hohe Schule, fóoskola, in die Schule gehen, oskolába menni, járni; aus der Schule ſchwatzen, eig. kibeszélni a' mi az oskolában történt; uneig. a' titkot kibeszéllni; Schul halten, d. i. lehren, tanitást tenni, tanitni; Lehrer und Schüler zuſammengenommen, z. B. die Schule geht mit zur Leiche, az oskolai tanitók és tanulók kikésérik a' halottat.

Schüler, der, tanitvány, tanuló; jeder Anfänger, kezdő, tanuló inas: Schülerhaft, adject. tanitványhoz illő; adv. úgy mint valamelly tanuló: Schülerinn, die, tanitvány t. i. leány, aszszony.

Schuld, die, ſtatt Fehler, Verbrechen, hiba, vétek, bün, in Schuld ſeyn, vétkes lenni; ſtatt Strafe, véteksúly, büntetésbér, der Sünde Schuld tragen, a' vétek súlyát vagy a' bünnek büntetését hordozni; ſtatt Urſache, ok, akadály, z. B. was iſt die Schuld daran? mi az oka? mi okozta? — ſtatt Verbindlichkeit, kötelesség, z. B. der Natur die Schuld bezahlen, megadni a' természetnek a' magáét vagy a' mivel tartozunk, telyesitni természeti kötelességét; eine Geldſumme, die man zu bezahlen verpflichtet iſt, adósság, tartozó summa pénz, Schulden machen, adósságot tsinálni, bis über die Ohren in Schulden ſtecken, fülig adós lenni, ſich von Schulden losmachen, kiverekedni, kiszabadulni az adósságból: Schuldenhalber, wegen Schulden, adósság miatt, adósságért.

Schuldbrief, der, kötelezőiras, adósságlevél: Schuldbuch, das, adósság jegyző könyv; Schuldbürge, der, kezes az adósságért. Schuldeinforderung, die, adósság békivánása, adósságkérés: Schuldenfrey, adject. adósságtól ment, nem adós: Schuldenlaſt, die, sok adósság.

Schuldforderung, die, adósság: Schuldfrey, adject. unſchuldig, ártatlan; ohne Schulden, adósságtól ment.

Schuldig, adj. der etwas begangen hat, bünös, vétkes, hibás; der etwas zu leiden verbunden iſt, z. B. des Todes ſchuldig ſeyn, halálos bünben lenni; aus Pflicht zu etwas verbunden, köteles tartozó, Dank jemanden ſchuldig ſeyn, köszönettel tartozni valakinek; verpflichtet, z. B. zu bezahlen, adós, pénzel tartozó: Schuldigen, ſtatt beſchuldigen, vádolni valakit valamivel: Schuldiger, der, adós.

Schuldigkeit, die, d. i. pflichtmäßige Verbindlichkeit, köteleztetés, tartozó kötelesség, ich halte es für meine Schuldigkeit, kötelességemnek tartom v. esmerem; Pflicht, kötelesség, a' mivel valaki tartozik.

Schuldklage, die, adósságbeli panásztétel v. perbeidézés: Schuldlos, adject. ártatlan, büntelen: Schuldloſigkeit, die, ártatlanság: Schuldner, der, adós: Schuldnerinn, die, adós t. i. aszszony személy: Schuldopfer, das, engesztelő áldozat: Schuldpoſt, die, adósság, az adósság summája: Schuldregiſter, das, adósságok lajstroma: Schuldſache, die, adósságbeli ügy: Schuldſchein, der, kötelező-iras: Schuldthurm, der, adósság fogháza: Schuldverſchreibung, die, adósságlevél, kötelezőiras.

Schulter, die, váll; bey gröſſeren Thieren, tsipő; etwas auf Schultern tragen, a' vállain hordani valamit, auch trop. den ganzen Staat auf ſeinen Schultern tragen, a' köztársaság terhét vállain hordozni: Schulterbein, das,

Schub, der, das Schieben, der Stoß, tolás, taszítás; von Kegeln, z. B. einen Schub thun, hajítni t. i. kuglit; ein Schub Kegel, d. i. das Kegelspiel, tekézés, kuglizás, oder auch die sämmtlichen Kegel, egy játékravaló teke v. kugli; auf einen Schub, d. i. a) auf einmal, egyszerre, egy hajításra; b) schnell, hirtelen; c) auf kurze Zeit, rövid időre; trop. Fortschaffung, bes. des liederlichen Gesindels, elhordás, elvitetés: Schubbett, das, toló ágy: Schubfenster, das, tolható v. fiókos ablak, ablakfiók: Schubkarren, der, talitska, targontza: Schubkärrner, der, talitskás, targontzás: Schubkasten, Schubladen, der, kihúzó fiók v. almárium: Schublech, das, a' kényérsütő kementze szája: Schubsack, der, zseb.

Schubut, der, füles bagoly.

Schüchtern, adj. ängstlich, félénk, bátortalan; adv. félve, bátortalanúl: Schüchternheit, die, félénkség, bátortalanság.

Schuckeln, hintatózni.

Schuft, der, álnok, gonosz ember, gazember.

Schuh, der, eine Fußbedeckung, saru, lábbeli, ſtzipő, tzipellő, die Schuhe jemanden ausziehen, lehúzni a' más tzipőjét, ſich, levetni a' tzipőjét v. saruját; ein Längenmaaß, (Fuß) láb, lábnyom: Schuhahle, die, vargaár: Schuhband, das, tzipőkötő: Schuhbank, die, vargamühely: Schuhbürſte, die, sarukefe, tsizmakefe: Schuhdraht, der, vargafonal: Schuhfetzen, der, kaptza: Schuhflicker, der, foltozó varga: Schuhknecht, der, vargainas; Schuhleiſten, der, kapta: Schuhmacher, der, varga, német varga: Schuhmachergeſell, der, vargalegény: Schuhmacherhandwerk, das, vargaság, vargamesterség; die Innung, vargatzéh: Schuhnagel, der, tzipőszeg: Schuhpfrieme, die, vargaár: Schuhputzer, der, sarutisztító: Schuhriemen, der, sarufűző szíj: Schuhſchnalle, die, tzipőtsat: Schuhſchwärze, die, sarufeketítő: Schuhſohle, die, sarutalp, tzipőtalp: Schuhwachs, das, Schuhwichſe, die, sarufeketítő, tsizmafeketítő.

Schulamt, das, oskolai hivatal, tanító hivatal; Verwaltung der Schuleinkünfte, az oskolai jövedelmekre ügyelő tisztség: Schulanſtalt, die, oskolai v. tanítói intézet: Schularbeit, die, oskolai munka: Schulaufſeher, der, felvígyázó az oskolára: Schulaufſicht, die, oskoláraügyelés.

Schulbericht, der, oskolai dolgokról való hivatalos jelentés: Schulbuch, das, oskolai könyv.

Schul-Camerad, der, tanúlótárs: Schul-Cameradſchaft, die, együtt tanúlók: Schulcurs, der, oskolai pálya; Schuleramen, das, oskolai próbatétel v. megvizsgáltatás.

Schulfähig, adj. oskolába járható: Schulferien, die, pl. oskolaszünet: Schulfeſt, das, oskolai ünnep: Schulfrage, die, oskolai kérdés: Schulfreund, der, oskolák kedvellője; oskolai barát: Schulfreundſchaft, die, oskolai barátság: Schulfuchs, der, oskolai tudós: Schulfüchſerey, die, oskolai tudósság.

Schulgebäude, das, oskola, oskola épülete: Schulgehülfe, der, segédtanító: Schulgeld, das, tanításbér az oskolában: Schulgelehrſamkeit, die, oskolai tudósság: Schulgerecht, adj. oskolai régulákhoz illő, azok szerént kitanúlt: Schulgeſetz, das, oskolai törvény.

Schulhaus, das, oskola: Schuljahr, das, oskolai esztendő: Schuljugend, die, oskolai v. tanúló ifjúság: Schulkind, das, oskolás gyermek, oskolába járó gyermek v. leány.

Schullehrer, der, oskolai tanító, oskolamester: Schulmädchen, das, oskolábajáró leány: Schulmann, der, oskolai tanító: Schulmäßig, oskolai; adv. oskolai módon: Schulmeiſter, der, oskolamester.

Schulordnung, die, oskolai rendtartás vagy törvények: Schulpferd, das, kitanított ló: Schulplan, der, tanítás rendje, oskolai rendszer: Schulprobe, die, oskolai próbatétel.

Schulſache, die, oskolai dolog: Schulſtand, der, oskolai állapot: Schulſtrafe, die, oskolai büntetés: Schulſtudien, die, oskolai tudományok: Schulſtunde, die, tanító óra.

Schulübung, die, oskolai gyakorlás: Schulverbeſſerung, die, oskolai vagy tanításbeli jobbítás: Schulverfaſſung, die, oskolai rendszabás: Schulvorſteher, der, oskolai elöljáró.

Schulweſen, das, oskolai dolog: Schulwiſſenſchaft, die, oskolai tudomány: Schulzeit, die, oskolai tanítás ideje.

Schule, die, oskola, iskola, eine hohe Schule, főoskola, in die Schule gehen, oskolába menni, járni; aus der Schule ſchwatzen, eig. kibeszélni a' mi az oskolában történt; uneig. a' titkot kibeszéllni; Schul halten, d. i. lehren, tanítást tenni, tanítni; Lehrer und Schüler zuſammengenommen, z. B. die Schule geht mit zur Leiche, az oskolai tanítók és tanúlók kikésérik a' halottat.

Schüler, der, tanítvány, tanúló; jeder Anfänger, kezdő, tanúló inas: Schülerhaft, adject. tanítványhoz illő; adv. úgy mint valamelly tanúló: Schülerinn, die, tanítvány t. i. leány, aszszony.

Schuld, die, ſtatt Fehler, Verbrechen, hiba, vétek, bün, in Schuld ſeyn, vétkes lenni; ſtatt Strafe, véteksúly, büntetésbér, der Sünde Schuld tragen, a' vétek súlyát vagy a' bűnnek büntetését hordozni; ſtatt Urſache, ok, akadály, z. B. was iſt die Schuld daran? mi az oka? mi okozta? — ſtatt Verbindlichkeit, kötelesség, z. B. der Natur die Schuld bezahlen, megadni a' természetnek a' magáét vagy a' mivel tartozunk, telyesítni természeti kötelességét; eine Geldſumme, die man zu bezahlen verpflichtet iſt, adósság, tartozó summa pénz, Schulden machen, adósságot tsinálni, bis über die Ohren in Schulden ſtecken, fülig adós lenni, ſich von Schulden losmachen, kiverekedni, kiszabadulni az adósságból: Schuldenhalber, wegen Schulden, adósság miatt, adósságért.

Schuldbrief, der, kötelezőírás, adósságlevél: Schuldbuch, das, adósság jegyző könyv; Schuldbürge, der, kezes az adósságért. Schuldeinforderung, die, adósság békívánása, adósságkérés: Schuldenfrey, adject. adósságtól ment, nem adós: Schuldenlaſt, die, sok adósság.

Schuldforderung, die, adósság: Schuldfrey, adject. unſchuldig, ártatlan; ohne Schulden, adósságtól ment.

Schuldig, adj. der etwas begangen hat, bűnös, vétkes, hibás; der etwas zu leiden verbunden iſt, z. B. des Todes ſchuldig ſeyn, halálos bűnben lenni; aus Pflicht zu etwas verbunden, köteles tartozó, Dank jemanden ſchuldig ſeyn, köszönettel tartozni valakinek; verpflichtet, z. B. zu bezahlen, adós, pénzel tartozó: Schuldigen, ſtatt beſchuldigen, vádolni valakit valamivel: Schuldiger, der, adós.

Schuldigkeit, die, d. i. pflichtmäßige Verbindlichkeit, köteleztetés, tartozó kötelesség, ich halte es für meine Schuldigkeit, kötelességemnek tartom v. esmerem; Pflicht, kötelesség, a' mivel valaki tartozik.

Schuldklage, die, adósságbeli panásztétel v. perbeidézés: Schuldlos, adject. ártatlan, büntelen: Schuldloſigkeit, die, ártatlanság: Schuldner, der, adós: Schuldnerinn, die, adós t. i. aszszony személy: Schuldopfer, das, engesztelő áldozat: Schuldpoſt, die, adósság, az adósság summája: Schuldregiſter, das, adósságok lajstroma: Schuldſache, die, adósságbeli ügy: Schuldſchein, der, kötelező-irás: Schuldthurm, der, adósság fogháza: Schuldverſchreibung, die, adósságlevél, kötelezőírás.

Schulter, die, váll; bey gröſſeren Thieren, tsipő; etwas auf Schultern tragen, a' vállain hordani valamit, auch trop. den ganzen Staat auf ſeinen Schultern tragen, a' köztársaság terhét vállain hordozni: Schulterbein, das,

válltsont: Schulterblatt, das, vállapotzka: Schulterhöhe, die, válltsontpúp: Schultern, vállára venni.

Schultheiß, der, falusi bíró.

Schulze, der, falusi bíró.

Schund, der, ganéj, szemét: Schundfeger, Schundkönig, der, árnyékszéktisztító.

Schupfen, kitaszigálni az útból.

Schuppe, die, pikkely, halpikkely, halpénz; auf dem Kopfe, korpa, fejkorpa: Schuppen, bépikkelyezni, im Part. üblich, pikkelyezet, pikkelyes; der Schuppen berauben, z. B. den Fisch, levakarni a' pikkelyét, lepikkelyezni, halhéjját letisztítni: Schuppenförmig, adj. pikkelyes; adv. pikkelyesen: Schuppenthier, das, pikkelyes álat: Schuppicht. adj. pikkely szabású: Schuppig, adj. pikkelyes.

Schur, die, der Schafe, nyírés p. o. juhnyírés; veszödség, baj: Schurwolle, die, nyírett gyapjú.

Schüren, szítni. p. o. tüzet.

Schurf, der, var, kosz; egyenes lemenetel a' bányába.

Schürfen, statt ritzen, megkarmolni, elhasítni; statt öffnen, megnyitni, nyilást vágni.

Schurke, der, gazember, lator: Schurkenstreich, der, Schurkerey, die, gazság, latorság, gonoszság, Schurkisch, adj. gaz, gonosz.

Schurz, der, elökötö: Schurzfell, das, börkötö.

Schürzband, das, köténykötö: Schürze, die, kötény, kötö, elökötö: Schürzen, statt knüpfen, gombolni; statt gürten, övedzeni, felövedzeni: Schürzung, die, feltüródzés.

Schuß, der, 1. aus einer Kanone, ꝛc. lövés; wo getroffen wird, lövés, einen Schuß bekommen, lövést kapni; die Ladung, töltés, kemény töltés, einen Schuß aus der Flinte ziehen, kihúzni a' töltést a' puskából; die Richtung, wohin man schießt, irányzás, außer dem Schuße, az irányzáson kivül; bey Bäckern, ein Schuß Brod, egyszeri vetés kenyér, a' mennyit egyszerre bévetnek; 2. heftige Bewegung, z. B. vom Waſſer, szökés, lövellés, fellövellés p. o. a' víznek fellövellése vagy felszökése; von Gewächſen, Schößling, hajtás, új hajtás, új növés, a' növevényeken: Schußfrey, adj. lövéstöl ment, a' kinek a' lövés nem árt: Schußlinie, die, a' lövés útja: Schußweite, die, egy lövésnyi távolyság: Schußwunde, die, lövés, lövés által okozott seb.

Schüſſel, die, tál: Schüſſelchen, das, tálotska, tálatska, kis tál.

Schuſter, der, varga, német varga: Schuſterarbeit, die, vargamunka: Schuſterkneif, der, vargakés, kerítö, talpkerítö: Schuſterladen, der, vargamühely; vargabolt: Schuſterpech, das, vargaszurok: Schuſterſchemel, der, vargaszék: Schuſterwerkſtätte, die, vargamühely: Schuſterzwecke, die, tzövegszeg.

Schutt, der, omladék, omladvány, düledék: Schutthaufen, der, omladékrakás: Schuttkarren, der, omladék hordó talyiga,

Schüttboden, der, szuszékpadlás, gabona tartó padlás; Schütte, die, z. B. Stroh, tsomó, kéve p. o. szalma.

Schütteln, rázni, felrázni; den Kopf ſchütteln, a) tsóválni a' fejét, b) rázni a' fejét, nemet inteni a' fejével; ſich ſchütteln, megrázkódni; einen Baum ſchütteln, megrázni a' fát: Schütteln, das, rázás, megrázás.

Schütten, z. B. in, oder aus einen Gefäß, tölteni, önteni, p. o. valami edénybe vagy ki az edényböl, das Korn aus dem Sacke ſchütten, kitölteni a' zsákból a' rozsot, Oehl ins Feuer ſchütten, olajat önteni a' tüzre; ſich ſchütten, d. i. gerinnen, megaludni mint a' téj; ſtatt ergiebig ſeyn, szapora lenni, böven fizetni, das Getreide ſchüttet dieſes Jahr reichlich, az idén a' gabona igen jól fizet; ſtatt gebären, von einigen Thieren, kölkezni, fiadzani.

Schütter, adj. nicht dicht, ritka, nem sürü, nem tömött p. o. vászon.

Schüttern, rázódni, rengeni, megrázódni; rázni, megrenditni: Schüttlung, die, rázás: Schüttung, die, töltés, öntés.

Schütze,

Schütze, der, a) bey den Alten, nyilas; bey den Neuern, lövö, puskás, vadász; ein Gestirn, nyilas tsillagzat; bey Webern, (s. die Schütze) vetéllö: Schützenkunst, die, lövés mestersége.

Schützen, d. i. das Wasser hemmen, a' vizet elfogni; ein Uebel abhalten, oltalmazni, védni, védelmezni, megójni: Schützen, das, die Schützung, d. i. Hemmung, elfogása, p. o. a' víznek; védelmezés, oltalmazás: Schützling, der, védett.

Schutz, der, Abwehrung jedes Nachtheiligen, oltalom, védelem, jemanden in Schutz nehmen, oltalmába venni valakit: was zum Schutze dient, menedékhely, oltalom: Schutzbrett, das, z. B. am Bette, ellenzö deszka a' nyoszolyán, oltalomfedél; am Wasser, zsilipdeszka: Schutzbrief, der, védlevél: Schutzbündniß, das, védö szövetség: Schutzdach, das, félszer, pajta: Schutzengel, der, örzö angyal, védangyal: Schutzgatter, das, vízgátló: Schutzgeist, der, örangyal: Schutzgenosse, der, védettje valakinek: Schutzgott, der, örzö isten, véd isten: Schutzheiliger, der, védszentje valakinek: Schutzherr, der, védelmezö, jóakaró, gyámol: Schutzlos, adj. gyámoltalan: Schutzmauer, die, örfal, védfal: Schutzmittel, das, örzö eszköz, védeszköz: Schutzort, der, menedékhely: Schutzrede, die, védelmezö beszéd: Schutzredner, der, védelmezö: Schutzschrift, die, védelmezö írás, védírás: Schutzwache, die, védör: Schutzwaffen, die, védfegyver: Schutzwehr, die, védelem.

Schwabe, der, sváb; die Schwabe, fekete bogár neme: Schwaben, Svévia, Svábország.

Schwach, adj. dünn, vékony, gyenge, p. o. lábak; ohne Kraft, erötlen, gyenge, p. o. test; ész, emlékezet; der Zahl nach, z. B. eine schwache Armee, kevés számú hadi nép; von leblosen Gegenständen, z. B. ein schwaches Reich, elgyengült, tehetetlen ország, schwache Hoffnung, tsekély reménység; schwaches Bier, gyenge ser, schwacher Wein, gyenge bor, schwacher Puls, gyenge érverés; adv. schwach reden, gyenge hangon beszélni: Schwachgläubig, adj. gyengehitü: Schwachheit, die, gyengeség, erötlenség: elgyengültség; statt Weichherzigkeit, Mitleiden, szánakozó szív, szánakozás; trop. ein kleiner moralischer Fehler, gyarlóság, erötlenség: Schwachheitsfehler, der, gyarlóságbeli hiba; Schwachherzig, adject. gyenge szívü; adv. gyenge szívvel: Schwachherzigkeit, die, gyengeszívüség, lágyszívüség: Schwachkopf, der, gyenge tehetségü, rövid bélátásu, tompa eszü ember: Schwachsinn, der, gyenge tehetség v. elme: Schwachsinnig, adj. gyenge elméjü vagy tehetségü.

Schwäche, die, Dünne, vékonyság; Kraftlosigkeit, gyengeség, erötlenség; z. B. der Augen, a' szemek gyengesége, der Nerven, az inak elgyengülése, des Geistes, Verstandes, az elménck v. észnek gyengesége, elmebéli tompaság; trop. viele Schwächen haben, sok gyarlóságot követni el, nagyon gyarló lenni.

Schwächen, gyengítni, erötlenítni, erötlenné tenni, elgyengítni, elerötlenítni, den Muth schwächen, a' bátorságot elvenni v. megtörni, die Hoffnung schwächen, a' reménységet fogyasztani, jemandes Ansehen schwächen, valakinek a' tekintetét kissebbítni: Schwächen, das, gyengítés, erötlenítés, elgyengítés.

Schwächlich, adject. gyengélkedö: Schwächlichkeit, die, gyengélkedés, gyengeség.

Schwaden, der, beym Mähen, rend, kaszált vagy aratott rend.

Schwager, der, sógor: Schwägerinn, die, sógoraszszony: Schwägerschaft, die, sógorság.

Schwalbe, die, fetske: Schwalbennest, das, fetskefészek: Schwalbenschwanz der, fetskefark; eine Art Schmetterling, fetskefarkú pillangó.

Schwall, der, sokaság raj, ein Schwall von Worten, tenger szó.

Schwamm, der, gomba, tapló, zum Abtrocknen, spongya: Schwammartig, adj. gombanemű, taplós: Schwammig, adj. taplós gombás.

Schwan, der, hattyú: Schwanenbett, das, hattyútollas ágy: Schwanenfeder, die, hattyútoll: Schwanenhals, der, hattyúnyak.

Schwang, der, statt Bewegung, ingás, lógás; trop. im Schwange seyn, divatjában vagy szokásban lenni, in den Schwang bringen, szokásba venni valamit.

Schwanger, adj. terhes, viselős, p. o. aszszony: Schwangerschaft, die, terhesség, viselősség.

Schwämmchen, das, spongyátska, gombátska.

Schwängern, terébbe ejteni; megterhesíteni: Schwängern, das, die Schwängerung, terébbeejtés.

Schwank, adj. biegsam, hajlékony, hajló; ungewiß, kétséges.

Schwank, der, eine lustige Erzählung, nevetséges rege, furtsaság, enyelgés.

Schwanken, wackeln, ingani, ingadozni, hajladozni; daher, a) wanken, nicht fest seyn, ingadozni, tántorogni; b) ungewiß seyn, állhatatlan lenni, habozni, ingadozni; c) unbestimmt seyn, meghatározatlan lenni: Schwanken, das, ingadozás; állhatatlanság, habozás: Schwankend, adj. hajlongó, ingadozó, ingó; trop. állhatatlan, ingadozó, bizonytalan, kétséges; adv. ingadozva, kétségesen.

Schwanz, der, fark; eines Kometen, üstök: Schwanzader, die, farkér: Schwanzbein, das, farktsont: Schwanzfeder, die, farktoll: Schwanzflosse, die, farkszárny, evezőfark: Schwanzmeise, die, hosszúfarkú tzinke: Schwanzriemen, der, farmatring: Schwanzschraube, die, hátulsó sróf: Schwanzstern, der, üstökös tsillag: Schwanzstück, das, farktű, a' marhahúsból.

Schwänzchen, das, farkatska.

Schwänzeln, tsóválni, a' farkát mint a' kutya.

Schwänzen, farkát tsóválni; herum schwänzen, idestova kóborolni; versäumen, elmúlatni.

Schwär, Schwären, der, statt Geschwür, kelés: Schwären, meggyúlni, megevesedni; schwärend machen, meggyúlesztení, p. o. a' sebet, megérlelni: Schwären, das, meggyúlés, megérlelés.

Schwarm, der, ein lärmender Haufe, lármázó sokaság; ein Haufen Menschen &c. sereg, tsoport; von Bienen, raj, méhraj, egy raj méh.

Schwärmen, lärmen, zsibongani, lármázni, von Bienen, rajzani, rajt ereszteni, mint a' mehek; nächtlichen Ausschweifungen nachgehen, rajoskodni, dombérozni; sich ohne Ordnung fortbewegen, kóborlani, bojongani; begeistert, wahnwitzig seyn, rajoskodni, képzelkedni: Schwärmen, das, zsibongás, lármázás: der Bienen, rajzás, rajeresztés; auf der Strasse, rajoskodás, tobzódás; zwecklose Bewegung, kóborlás, Begeisterung, képzelkedés; rajoskodás: Schwärmend, adj. zsibongó, lármázó, lármás; fanatisch, rajoskodó; képzelkedő: Schwärmer, der, lármázó, dombérozó; auf der Gasse, kóborló, rajoskodó; Wahnwitziger, rajoskodó, képzelkedő: Schwärmerey, die, zsibongás, lármázás; kóborlás; rajoskodás, képzelkedés: Schwärmerisch, adj. zsibongó, lármázó, lármás; adv. lármázva, zsibongva; rajoskodva, képzelkedve: Schwärmzeit, die, von Bienen, rajzás ideje.

Schwarte, die, vastag kemény bőr, kérges bőr; bőrke, szalonna bőrke: Schwartenbrett, das, kerges deszka: Schwartig, adj. vastag bőrös, kérges bőrű, bőrkés.

Schwarz, adj. fekete, p. o. szín, haj, ruha; von der Sonne schwarz, a' kit a' nap elsütött, megbarnított; phr. Schwarz auf weiß, d. i. schriftlich, írásban, írva, dunkel, mit Schwarz vermischt, fekete, fekete barna, z. B. schwarze Augen, fekete szemek; auch statt beschmutzt, z. B. schwarze Wäsche, szennyes ruha; statt finster, z. B. schwarzes Gewölk, setét vagy fekete fellegek; trop. z. B. eine schwarze That, undok tselekedet, ein schwarze Seele, gonosz lelkű ember; adv. feke-

tén; jemanden ſchwarz machen, megfeketítni, ſchwarz werden, megfeketedni; Phr. jemanden bey Einem ſchwarz machen, valakit fekete színekkel írni le, roszszat beszélni felőle.

Schwarzäugig, adj. fekete szemű; Schwarzbäcker, der, fekete kenyérsütő: Schwarzbeere, die, afonya: Schwarzbraun, adj. feketebarna: Schwarzbräunlich, adj. feketebarnás: Schwarzdorn, der, kökény, kökényfa: Schwarzdroſſel, die, fekete rigó: Schwarzfärber, der, feketefestő: Schwarzfarbig, adj. fekete színű: Schwarzfleiſch, das, felfüstölt hús: Schwarz gekleidet, adj. feketeruhás; zur Trauer, gyászban lévő: Schwarzgelb, adj. sárgafeketés: Schwarzgrau, adj. feketeszürke: Schwarzhafer, der, fekete zab.

Schwarzkopf, der, feketehajú ember: Schwarzköpfig, adj. feketefejű: Schwarzkümmel, der, kandilla: Schwarzkünſtler, der, szemfényvesztő, varázsló, gaukler: Schwarzkünſtlerinn, die, varázsló aszszony: Schwarzrock, der, fekete ruhás ember: Schwarzroth, adj. fekete veres, feketés veres.

Schwarzſpecht, der, fekete harkály: Schwarzſtein, der, üvegfestő értz: Schwarzſucht, die, fekete sárgaság: Schwarzwald, der, fekete erdő németországban: Schwarzwild, das, fekete vad, t. i. vaddisznó: Schwarzwurz, die, fekete nadálytő.

Schwärze, die, feketeség; feketítő: Schwärzen, feketítni, megfeketítni; ſtatt einſchwärzen, bélopni a' tiltott portékát valamelly harmintzadnál: Schwärzen, das. Schwärzung, die, megfeketítés: Schwärzlich, adj. feketés, féketélő.

Schwatzen, plaudern, fetsegni, tsatsogni, beszélgetni; unnütz reden, minden haszontalanságot öszveviszsza beszélni; ſtatt ausſchwatzen, kifetsegni: Schwatzen, das, fetsegés, tsatsogás; kifetsegés: Schwatzhaft, adj. fetsegő, tsatsogó: Schwatzhaftigkeit, die, fetsegőség, tsatsogóság.

Schwätzer, der, fetsegő: Schwätzerinn, die, fetsegő aszszony v. leány.

Schwebe, die, lebegés, in der Schwebe ſeyn, lebegni: Schweben, zu hangen ſcheinen, z. B. in der Luft, lebegni, függeni; ſtatt ſeyn, lebegni, lenni, es ſchwebt mir etwas vor den Augen, a' szemeim előtt forog, lebeg v. van, in Gefahr ſchweben, veszedelemben forogni; es ſchwebt mir auf der Zunge, a' nyelvem hegyén forog vagy van: Schweben, das, lebegés: Schwebend, adj. lebegő, függő; trop, z. B. ſchwebende Gärten, függő kertek, ein ſchwebender Prozeß, folyó per, ſchwebender Ton, fenn lebegő v. remegő hang: Schwebung, die, z. B. der Töne, hangremegés; in der Luft, lebegés.

Schwefel, der, büdöskő, kénkő: Schwefelbad, das, büdösköves fer. dő: Schwefelblume, die, büdöskővirág: Schwefeldampf, der, kénkőgőz: Schwefelerde, die, kénköves föld: Schwefelerz, das, kénköves értz: Schwefelfaden, der, kéngyertya: Schwefelfarbe, die, büdöskőszín: Schwefelgelb, adj. büdöskőszínű: Schwefelgeruch, der, büdöskőszag, kénkőszag: Schwefelgrube, die, kénkőbánya: Schwefelholz, Schwefel-Licht, das, kéngyertya: Schwefelhütte, die, kénkőhuta: Schwefellicht, adj. kénkő nemű, ollyan mint a' kénkő: Schwefellig, adj. kénköves, büdösköves: Schwefel-Leber, die, büdöskővirág: Schwefelmilch, die, büdüskőtéj:

Schwefeln, megkénkövezni; adj. geſchwefelt, kénköves: Schwefeln, das, kénkövezés.

Schwefelofen, der, kénkőkementze: Schwefelpflaſter, das, kénkőflastrom: Schwefelquelle, die, Schwefelbrunnen, der, kénköves vagy büdösköves forrás: Schwefelregen, der, kénköves eső: Schwefelſäure, die, kénkősavany; Schwefelſalbe, die, kénköves kenőts: Schwefelwaſſer, das, kénköves víz.

Schweif, der, fark: Schweifen, mit einem Schweife verſehen, farkat tsinálni neki; bogenförmig

machen, kiöblözni, öblösre tsinálni vagy kifaragni: ſtatt herumſchweifen, kótorolni: Schweifſtern, der, Komet, üstökös tsillag.

Schweigen, hallgatni, zu, von, bey etwas ſchweigen, valamire nem szóllani, valamiről hallgatni, valamit elhallgatni; ſchweig doch! hallgass! trop. die Geſetze ſchweigen, a' törvények hallgatnak; aufhören zu reden, elhallgatnj, szóllani megszűnni: Schweigen, das, hallgatás, zum Schweigen bringen, elhallgattatni valakit.

Schwein, das, disznó, sertés, ein wildes, vaddisznó, ein geſchnittenes, herélt kotza; trop. ein Kleks, motsok, disznóság; ein ſchmutziger Menſch, malatz, disznó: Schweinbraten, der, gebraten, sült disznóhús, ungebraten, disznóhús petsenye; Schweinchen, das, süldő: Schweinfett, das, dísznózsír: Schweinen, adj. disznó: — Schweinenes, z. B. Fleiſch, disznóhús.

Schweine-Euter, das, disznótölgy: Schweinzucht, die, disznótenyésztetés.

Schweinfleiſch, das, disznóhús; Schweinhandel, der, sertéssel kereskedés: Schweinhändler, der, disznókupetz; Schweinheerde, die, disznónyáj: Schweinhirt, der, disznópásztor, kanász, kondás: Schweinigel, der, süldisznó, tövisesdisznó; trop. ein unreiner, beſchmutzter Menſch, malatz ember: Schweinmarkt, der, disznó vásár: Schweinmaſt, die, disznóhízlalás: Schweinmiſt, der, disznóganéj: Schweinmutter, die, kotza vagy emsedisznó, gönne: Schweinſchneider, der, disznóherélő: Schweinſtall, der, Sauſtall, disznóól, hidas: Schweinvieh, das, sertések, sertés marha: Schweinzucht, die, disznótartás vagy tenyészés.

Schweinsfell, das, Schweinshaut, die, disznóbőr: Schweinskopf, der, disznófő; Schweinsleder, das, disznóbőr: Schweinsrüſſel, der, disznóorr: Schweinstreiber, der, disznópásztor.

Schweiß, der, izzadtság, veréjték, verſték, in Schweiß kommen, megizzadni; Schweiß erregen, izzasztani, den Schweiß hemmen, viszszaverni az izzadást; trop. beſchwerliche Arbeit, fáradtság, munka, fáradozás, izzadozás; bey Jägern, ſtatt Blut, vér: Schweißbad, das, izzasztóferdő: Schweißen, vom Eiſen, wenn es anfängt zu fließen, olvadni, megolvadni; bey Jägern, ſtatt bluten, vérzeni; Eiſen ſchweißen, forrasztani, öszveforrasztani a' vasat: Schweißfieber, das, izzasztó hideglelés: Schweißfuchs, der, fakópejló: Schweißhund, der, vérnyomozó kopó: Schweißig, adj. izzadó, veréjtékes: Schweißloch, das, izzadólyuk, veréjtéklyuk: Schweißtreibend, adj. izzasztó, izzadtság hajtó: Schweißtropfen, der, veréjték tsepp: Schweißtuch, das, izzadtságtörlő keszkenő.

Schweiz, die, Helvétzia.

Schweizer, der, Helvétus: Schweizeriſch, adj. Helvétziai: Schweizerkäſe, der, Helvétziai sajt.

Schwelgen, tobzódni, dorbézolni: Schwelgen, das, tobzódás, dorbézolás: Schwelger, der, tobzódó, dorbézoló: Schwelgerey, die, tobzódás: Schwelgeriſch, adject. tobzódó, dorbézoló; adv. tobzódva, dorbézolva.

Schwelle, die, küszöb.

Schwellen, feldagadni, dagadni, felpuſſadni, felkelni; daher adj. geſchwollen, dagadt, felpuſſadt; Pferde ſchwellen, d. i. wund reiten, kitúrosítni a' lóhátat a' lovaglás által; das Waſſer ſchwellen, a' vizet elfogás által felduzzasztani: Schwellen, das, feldagadás, felpuſſadás.

Schwemme, die, das Baden, feresztés; der Ort dazu, úsztató, mosóhely, a' folyóvízben: Schwemmen, z. B. Holz, úsztatni p. o. fát, leúsztatni; Pferde, Schaafe ꝛc. ſchwemmen, megúsztatni p. o. lovakat, juhokat: Schemmen, das, úsztatás.

Schwengel, der, am Brunnen, kútostor, kútgém; an der Glocke, harangütő.

Schwenken, ſchwingen, forgatni, p. o. a' lándsát, kardot, ée. a'

kezében; ſich ſchwenken von Soldaten, kanyarodni, fordúlni, t. i. egész sorral; ſchwenkt euch! kanyarodj! — Schwenken, das, kanyarodás: Schwenkung, die, fordúlás, kanyarodás, des Degens, kardforgatás.

Schwer, adj. nehéz, terhes, eine ſchwere Laſt, nehéz tereh; ſtatt drückend, beſchwerlich, nehéz, terhes, bajos, fáradtságos, eine ſchwere Arbeit, nehéz vagy bajos munka, ſchwere Zeiten, terhes idők; eine ſchwere Krankheit, terhes, nagy vagy sullyos betegség, ein ſchwerer Kampf, kemény viadal, eine ſchwere Wunde, nagy seb, eine ſchwere Strafe, kemény vagy nagy büntetés, ein ſchweres Verbrechen, szörnyű gonoszság vagy gonosz tett; adv. nehezen, bajosan: Schwere, die, nehézség, tereh.

Schwerfällig, adj. nehéztestű, esetlen; lassan; adv. nehezen, esetlenül, lassan: Schwerfälligkeit, die, nehéztestűség, esetlenség, lassúság.

Schwerlich, adv. nehezen, bajosan, alig, aligha.

Schwermuth, die, búskomorság, búsongás, szomorkodás: Schwermüthig, adj. búskomor, szomorkodó, búsongó; adv. szomorkodva, búsongva.

Schwerpunct, der, nehézség pontja.

Schwert, das, fegyver, kard, zum Schwerte greifen, kardhoz kapni, fegyvert fogni, jemanden mit dem Schwerte richten, valakinek fejét venni: Schwertfeger, kardtsiszár, kardtsináló: Schwertorden, der, kardos vitézi lovag rend: Schwertritter, der, a' kardos lovagrend vitéze; Schwertſchlag, Schwertſtreich, der, kardvágás vagy tsapás: Schwert-Träger, der, fegyverhordozó.

Schweſter, die, fejérszemély testvére valakinek, meine ältere Schweſter, a' néném, meine jüngere Schweſter, a' húgom (Frauenzimmer ſagen ötsém), meine leibliche Schweſter, a' testvér néném vagy húgom, des Vaters Schweſter, nagy néne, der Mutter Schweſter, nagy néne, des Mannes Schweſter, angy: Schweſterchen, das, nénétském, húgotskám: Schweſterkind, das, leány testvérem gyermeke: Schweſterlich, adj. testvéri, atyafiságos: adv. testvéri módon, atyafiságosan; Schweſtermann, der, néném vagy húgom férje, sógor: Schweſtermord, der, leány testvérjének megyilkolása: Schweſterſchaft, die, leányi testvérség: Schweſterſohn, der, néném vagy húgom fija: Schweſtertochter, die, néném vagy húgom leánya.

Schwibbogen, der, bolthajtás, boltozat.

Schwieger-Aeltern, die, z. B. meine, az ipam és napam: Schwiegermutter, die, z. B. meine, napam: Schwiegerkinder, die, vőtársak: Schwiegerſohn, der, mein. vőm, vejem: Schwiegertochter, die, meine, menyem: Schwiegervater, der, mein, ipam.

Schwiele, die, feltört — vastag — kérges bőr.

Schwierig, adj. ſchwer, nehéz, bajos; unzufrieden, nehezteló, boszszankodó: Schwierigkeit, die, nehézség, baj; ſtatt Hinderniß, akadály, die Sache hat große Schwierigkeit, sok akadály vagy nehézség van a' dologban; ſtatt Bedenklichkeit, Einwendung, nehézség, kifogás, Schwierigkeiten machen, vonogatni magát, kifogásokat tenni.

Schwimmblaſe, die, uszóhójag.

Schwimmen, úszni, auf etwas, úszkálni valamin, über einen Fluß, általúszni a' folyóvizet: Schwimmen, das, úszás: Schwimmer, der, úszó: Schwimmfuß, der, úszóláb: Schwimmſchnecke, die, úszótsiga: Schwimmvogel, der, úszómadár.

Schwinde, die, tarjag, moszat.

Schwindel, der, szédűlés, szédelgés, Schwindel bekommen, elszédűlni, Schwindel haben, szédűlni; Schwindeley, die, ravaszság, fortély, szemfényvesztés, vakmerőségre vetemedés: Schwindelgeiſt, Schwindelkopf, der, hebehurgya, szeles: Schwindig, adj. ſchwindlich, szédűlő, szédűlős, szédelgő; adv. szédelegve, szeles: Schwindeln, szédűlni,

szédelegni mint a' fej; trop. szeleskedni valamivel.

Schwinden, ſchnell aufhören zu ſeyn, eltünni, elmúlni, megszünni; ſchwinden laſſen, felhagyni valamivel; ſehr abnehmen, fogyni, száradni testében, hervadozni: Schwinden, das, fogyás, hervadozás.

Schwindflechte, die, tarjag, kiütés a' testen.

Schwindſucht, die, száraz betegség, aszú kórság, hervadozás; prov. die Schwindſucht im Beutel lapos guta az erszényben: Schwindſüchtig, száraz betegségbe lévő, aszúkórságos, hasadozó.

Schwinge, die, szórólapát, szórómív; ſt. Flügel, szárny; trop. die breiten Sproſſen an den Wagenleitern, záp, a' szekéroldalban: Schwingen, ſchwingend, bewegen, forgatni, rázni, lebegtetni, lóbázni, p. o. a' zászlót a' kezében, das Schwert ſchwingen, forgatni a' kardot, kanyarítni a' kardal; Flachs, Hanf ſchwingen, lent, kendert rázni, törni, Getreide ſchwingen, gabonát szórni; ſich auf ein Pferd ſchwingen, felvetni magát a' lóra, felugrani, ſich in die Luft ſchwingen, felemelkedni a' levegőbe, ſich in die Höhe ſchwingen, magas poltzra hágni, ſich auf den Thron ſchwingen, az országlószékre jutni: Schwingen, das, forgatás, rázás, lebegtetés, lóbázás, des Getreides, szórás, gabona szórás: Schwinger, der, gabona szóró.

Schwirren, tsikorogni, nyikorogni, szóllani mint a' mezei trütsök: Schwirren, das, tsikorgás, nyikorgás, trütsök szóllás.

Schwitzbad, das, izzasztóferdő: Schwitz-Cur, die, izzasztó orvoslás: Schwitzkaſten, der, izzasztó láda: Schwitzpulver, das, izzasztó por: Schwitzſtube, die, izzasztó szoba: Schwitzen, izzadni; es ſich ſauer werden laſſen, izzadni, bajlódni, veszödni: Schwitzen, das, izzadás: Schwitzer, der, izzadó.

Schwören, esküdni, megesküdni, a' hitet letenni, von Soldaten, a' zaszló alá esküdni, falſch ſchwören, hamisan esküdni, jem. ſchwören laſſen, megeskedni valakit, den Eid der Treue ſchwören, meghódolni, jem. den Tod ſchwören, halált esküdni valakire v. valaki fejére, ein geſchworner Feind, megesküdt v. halálos ellenség: Schwören, das, esküvés, hitletétel, megesküvés: Schwörer, der, esküvő.

Schwül, adj. hív, heves, tikkasztó meleg: Schwüle, die, hévség.

Schwulſt, die, ſ. Geſchwulſt, daganat, domborodás; im Reden, dagályosság; ſt. Aufgeblaſenheit, dölyfösség, kevélység.

Schwülſtig, adj. dagályos, *felfújt*; adv. z. B. ſchwülſtig reden, ſchreiben, dagályosan beszélni, írni: Schwülſtigkeit, die, im Reden, dagályosság, dölyfösség.

Schwung, der. Bewegung, mozgás, ingás, mozgatás, ingatás, einen Schwung geben, mozgatni, ingatni; eine Bewegung in die Höhe, felemelkedés, felemelés, ſich einen Schwung geben, felfelé emelkedni; trop. erő, hathatósság, emelkedő erő: Schwungfeder, die, evezőtoll a' szárnyában: Schwungkraft, die, emelkedő erő: Schwungrad, das, hajtókerék.

Schwur, der, esk, esküvés.

Sclav, der, rabszolga, rab; trop. Sclave des Laſters ſeyn, a' bűnnek rabja lenni.

Sclavendienſt, der, rabszolgaság: Sclavenhandel, der, rabszolgákkal kereskedés: Sclavenhändler, der, rabszolgákkal kereskedő: Sclavenjoch, das, rabszolgai járom, rabszolgaság igája: Sclavenmarkt, der, rabszolgák árulása; der Ort, rabszolgák eladó helye: Sclavenſtand, der, rabszolgai állapot: Sclaverey, die, rabság, rabszolgaság: Sclavinn, die, rabszolgáló; Sclaviſch, adj. rabszolgai; adv. rabszolgai módon.

Scorbut, der, vérveszely, vérveszés, sűly: Scorbutiſch, adj. vérveszélyes, sűlyös.

Scorpion, der, skorpió; skorpió tsillagzat: Scorpionöhl, das, skorpióolaj: Scorpionſtich, der, skorpiótsípés v. szúrás.

Scrupel, der, Bedenklichkeit, két-

ség, nehézség; ein kleines Gewicht, husz árpaszemnyi nehézség: Scrupulös, adj. kétséges.

Sech, das, d. i. Pflugmeſſer, tsoroszlya.

Sechs, num. hat, je ſechs, hatan, zu ſechs, hatan hatan, hatával, um ſechs Uhr, hat órakor, mit Sechſen fahren, hat lovon járni: Sechſe, die, hatos szám: Sechseck, das, hatszeglet: Sechseckig, adj. hatszegletü, hatszegletes.

Sechſer, der, hatkrajtzáros, hatos: Sechſerley, adj. hatféle.

Sechsfach, adj. u. adv. hatszoros, hatszorosan: Sechsfältig, adj. hatszoros: Sechsfüßig, adj. hatlábú.

Sechshundert, hatszáz.

Sechsjährig, adject. hatesztendös: Sechslöthig, adj. hatlatos: Sechsmal, adv. hatszor: Sechsmalig, adj. hatszori: Sechsmonatlich, adj. hathónapos, hathónapi.

Sechspfünder, der, hatfontos ágyü, melly hatfontos golyóbist lö: Sechspfündig, adj. hatfontos: Sechsruderig, adj. hatevezöjü.

Sechsſäulig, adj. hatoszlopú: Sechsſaitig, adj. hathúrú: Sechsſpännig, adj. hatlovas; Sechsſtündig, adj. határányi.

Sechſte, der, die, das, hatodik: Sechstägig, adj. hathnapi, hatnapos: Sechstehalb, hatodfél: Sechstel, das, hatodrész: Sechstens, adv. hatodszor: Sechstauſend, hatezer: Sechstauſendmal, hatezerszer: Sechstheilig, adj. hatrészü: Sechswochen, die, hathetek, hat héti idö a' szülés után; die Niederkunft, lebetegedés, in die Sechswochen kommen, gyermek ágyba esni, lebetegedni: Sechswöchnerinn, die, gyermekágyas asszony: Sechszeilig, adj. hatsorú.

Sechzehn, tizenhat, je Sechzehn, tizenhatan: Sechzehnfüßig, adj. tizenhatlábú: Sechzehnjährig, adj. tizenhat esztendös: Sechzehnlöthig, adj. tizenhatlatos: Sechzehnmal, adv. tizenhatszor: Sechzehnmalig, adj. tizenhatszori: Sechzehnte, der, die, das, tizenhatodik: Sechzehntel, Sechzehntetheil, das, tizenhatodrész.

Sechzig, num. hatvan; adv. hatvanon: Sechzigjährig, adj. hatvanesztendös: Sechzigmal, adv. hatvanszor: Sechzigmalig, adj. hatvanszori: Sechzigſte, der, die, das, hatvanodik: Sechzigtauſend, hatvanezer: Sechzigſtetheil, der, hatvanodrész.

Seciren, felmetszeni, felbontani a' testet.

Seckel, der, eine Münze, siklus, pénz neme; Beutel, erszény, zatskó: Seckelmeiſter, der, pénztartó mester.

Secret, das, Abtritt, árnyékszék.

Secretär, der, titoknok; rejtekes almárium: Secretariat, das, titoknokság.

Sect, der, spanyol édes bor neme.

Secte, die, szakadás, felekezet.

Section, die, testfelbontás.

Sectirer, der, szakadásszerzö.

Secundant, der, segéd.

Secunde, die, pertz, egy minúta 60-nod része: Secundiren, segítni.

See, der, 1) tó, nagy tó, der Platten-See, a' Balaton tava; 2) die See, tenger, die offenbare See, széles v. nagy tenger, Nordſee, éjszaki tenger, ée.

Seeaal, der, kongerhal: Seebär, der, medvefóka.

See-Compaß, der, tengeri éjszakmutató: Seedienſt, der, tengeri szolgálat: Seefahrer, der, tengeri útazó: Seefahrt, die, tengeri útazás; Seefiſch, der, tengeri hal: Seegefecht, das, tengeri ütközet v. verekedés: Seehafen, der, tengeri kikötöhely: Seehandel, der, tengeri kereskedés: Seehecht, der, kistökehal: Seeheld, der, tengeri vitéz: Seeherrſchaft, die, tengeren uralkodás: Seejungfer, die, szíren.

Seekarte, die, tengeri mappa, rajzolatja: Seekrankheit, die, tengeri betegség; tenger tsömör, hányó betegség a' tengeren: Seekrebs, der, tengeri rák: Seekrieg, der, tengeri háború: Seeküſte, die tengerpart: Seeleben, das, tengeri élet: Seeleute, die, tengeri hajósok: Seeluft, die, tengeri levegö: Seemacht, die, tengeri hadi erö, hadi hajóssereg: Seemann, der, hajós: Seemeile die, tengeri mértföld: Seemeve,

die, tengeri sirály: Seemoos das, tengeri moh: Seemuschel, die, tengeri tsiga.

See-Officier, der, tengeri haditiszt: Seeort, der, tengermellyéki hely v. helység, város: Seeotter, die, tengeri vidra: Seeräuber, der, tengeri tolvaj: Seeräuberey, die, tengeri rablás v. tolvajlás: Seerecht, das, tengeri juss: Seereise, die, tengeri útazás: Seerüstung, die, tengeri hajós készület.

Seeschlacht, die, Seetreffen, das, tengeri ütközet: Seesoldat, der, hajós katona a' tengeren: Seestaat, der, als Königreich, tengermelyéki társaság; als Republik, tengermelyéki szabad köztársaság: Seestadt, die, tengermelyéki város: Seesturm, der, tengeri szélvész: Seethier, das, tengeri állat.

Seeuhr, die, tengeri óra: Seeungeheuer, das, tengeri tsuda: Seevogel, der, tengeri madár: Seewärts, adv. a' tenger felé: Seewasser, das, tengeri víz: Seewesen, das, tengeri dolgok: Seewind, der, tengerenvaló szél: Seewissenschaft, die, hajókázás tudománya a' tengeren: Seewolf, der, artarikás, farkas hal: Seewurm, der, tengeri féreg.

Seelchen, das, lelketske.

Seele, die, lélek, ész, elme; ein belebtes Geschöpf, Mensch, ember, lélek, eine gute Seele, jó ember, jó lélek, sage es keiner Seele, egy léleknek se mond, keine lebende Seele, egy teremtés sem.

Seelenamt, das, halotti szertartás a' templomban: Seelenangst, die, lélek szorongattatás: Seelengröße, die, lélek nagysága; Seelenheil, das, lélek idvessége, lelki idvesség: Seelenhirt, der, lelki pásztor: Seelenkraft, die, lélek ereje, lelki erő: Seelenlehre, die, lélektudomány: Seelenpein, die, Seelenqual, lélek gyötrelem: Seelenregister, das, lelkek száma v. lajstroma: Seelenruhe, die, léleknyúgodalom: Seelenschmerz, der, lelki fájdalom: Seelenschwäche, die, lelki gyengeség: Seelenspeise, die, lelkitáplálat: Seelenstärke, die, lelki erő, a' lélek ereje: Seelentrost, der, lelki vigasztalás: Seelenverderblich, adj. lélekvesztő: Seelenverkäufer, der, lélekárúló: Seelenwanderung, die, lélekvándorlás.

Seelmesse, die, lélekmise: Seelsorge, die, lélekről való gondoskodás, egyházi oktatás: Seelsorger, der, lelkitanító.

Segel, das, eig. vitorla, hajó vitorla, die Segel aufspannen, a' vitorlákat kiterjeszteni, mit vollen Segeln fahren, kiterjesztett vitorlákkal menni, hajózni, die Segel streichen, a) leereszteni v. behúzni a' vitorlákat, b) trop. megadni magát; st. Schiff, hajó z. B. eine Flotte von 20 Segeln, húsz hajóból álló hajóssereg: Segelfertig, adj. az elindúlásra kész: Segellinie, die, vitorlaerány: Segellos, adj. vitorlátlan: Segelmacher, der, vitorlatsináló: Segelstange, die, vitorlafa: Segeltuch, das, vitorlavászon, vitorla: Segeln, hajókázni, evezni: Segeln, das, hajókázás.

Segen, der, eine Gebetsformel, áldás, megáldás, den Segen sprechen, megáldani valamit; Anwünschung von etwas Guten, áldáskívánás; Gedeihen, elömenetel, boldogúlás, der Himmel gebe seinen Segen, az Úr áldása legyen rajta; Heil, Glück, boldogság, szerentse; Ertrag, nyereség jövedelem: Segensreich, adj. áldott, szerentsés, boldog: Segenwunsch, der, áldáskívánás.

Segnen, beglücken, boldogítni, szerentséssé tenni, megáldani, daher gesegnet, szerentsés, boldog; ein gesegnetes Jahr, termékeny, bő esztendő, in gesegneten Leibesumständen seyn, teréhben lenni; Gutes anwünschen, áldani, jót v. áldást kívánni; mit dem Kreuze bezeichnen, keresztet vetni reá, és az által megáldani; preisen, áldani, ditsőítni, magasztalni, die Stunde, den Tag segnen, az órát a' napot is áldani: Segnen, das, die Segnung, boldogítás, megáldás; áldás, áldáskívánás.

Sehe, die, szemfény.

Sehen, act. 1) eig. a) die Kraft zu

Sehen beſitzen, látni, guk, ſcharf, weit ſehen, jól, élesen, meszsze látni, etwas mit Vergnügen ſehen, valamit örömest nézni vagy látni, hinein ſehen, z. B. in einen Spiegel, belé nézni, p. o. a' tükörbe; b) wahrnehmen, látni, szemeivel tapasztalni, észre venni, wie ich ſehe, ſo hat man mich betrogen, a' mint látom v. észre veszem engem megtsaltak; c) ſehen laſſen, megmutatni ſich ſehen laſſen, mutatni magát, hogy mások lássák; d) wohin ſehen, nach etwas ſehen, látni, oda látni, ellátni valahová; 2) uneig. mit dem geiſtigen Auge ſehen, látni, t. i. eszével, érteni, das Ende ſehe ich im Geiſte, előre látom a' kimenetelét; 3) zuſehen, überlegen. meggondolni, gondolóra venni; 4) ſich hüten, vigyázni, meglátni valamit; 5) muthmaßen, hozzávetni, kilátni p. o. a' szemeiből valamit; 6) verſuchen, megpróbálni, meglátni; auf etwas ſehen, d. i. Rückſicht nehmen, valamire nézni, tekinteni; 7) gern ſehen, d. i. a) wünſchen, kívánni; b) gern haben, gyönyörködni valamiben, szeretni valamit: neutr. ſt. ausſehen, lenni, tekintetű v. színű lenni, er ſieht blaß aus, halaványan, er ſieht dir ſehr ähnlich, igen hasonlít hozzád; eine gewiſſe Richtung haben, felé lenni, fordúlva lenni, rá nézni, die Fenſter ſehen auf die Gaſſe, az ablakok az útszára vannak, t. i. fordúlva: Sehen, das, látás, nézés.

Sehend, adj. látó.

Sehenerve, der, látóérzőín.

Sehenswerth, Sehenswürdig, adj. megnézésre méltó, nézést érdemlő: Sehenswürdigkeit, die, nevezetesség, a' mi megnézésre méltó.

Seher, der, proféta: Seherblick, der, éles előre látás: Seherinn, die, proféta aszszony: Seherkraft, die, jövendölő erő.

Sehkraft, die, látóerő: Sehrohr, das, nézőtső.

Sehne, die, am Körper, ín, rezgőín; am Bogen, nyílhúr, ideg: Sehnig, adj. ínas, rezgőinas.

Sehnen, ſich, óhajtani valamit, kívánkozni p. o. hazájába: Sehnen, das, kívánkozás, nagy kívánság, óhajtás.

Sehnlich, adj. buzgó, vágyódó, óhajtott, szíves; adv. mit Sehnſucht, buzgón, kívánva, óhajtva; heftig, nagyon, szívszakadva.

Sehnſucht, die, óhajtozás, nagy kívánság, Sehnſucht nach etwas haben, óhajtani valamit, vágyódni v. vágyakodni valamire, vor Sehnſucht vergehen, vágyokodásában elepedni: Sehnſüchtig, adj. vágyokodó; heftig, buzgó, heves; adv. kivánkozva, vágyakodva, vágyódva.

Sehr, adv. nagyon, igen, ob. ſt. heftig, felette, felette igen, gar ſehr, felette nagyon, felette igen, ſo ſehr, annyira, nicht ſo ſehr, nem igen.

Seicht, adj. nicht tief, tsekély, nem mély; nicht hoch, nem magas; trop. tsekély, silány, ſeichte Kenntniſſe, tsekély esméret v. tudomány, ein ſeichter Kopf, tsekély tehetségű v. talentomú ember, Seichtigkeit, die, z. B. des Waſſers, tsekély volta a' víznek; trop. silányság.

Seide, die, selyem, rohe, selyem szösz, ſeidene Zeuge, selyem szövevény v. matéria; Seidenfaden, selyemszál v. fonál.

Seiden, adj. aus Seide. selyem, selyemből való, ſeidene Strümpfe, selyem harizsnya: Seidenarbeiter, der, selyemmíves: Seidenartig, adj. selyemnemű: Seidenbau, der, selyemtermesztés, selyem, bogár tenyésztetés: Seideney, das, selyemgubó: Seidenfabrik, die, selyemfabrika: Seidenfärber, der, selyemfestő: Seidenhandel, der, selyemmel kereskedés: Seidenhändler, der, selyemáros, selyemmelkereskedő: Seidenhandlung, die, selyemkereskedés: Seidenhaſe, der, selyemszőrű nyúl; Seidenhaſpel, die, selyemgombolyító, Seidenkraut, das, Flachsſeide, pippan, aranka: Seidenpflanze, die, pamut krepín: Seidenraupe, die, Seidenwurm, der, selyembogár, selyemeresztő bogár: Seidenſchmetterling, der, selyempille: Seidenſchwanz, der, lotska selyemfarkú (madár): Seidenſticker,

der, selyemmel hímező: Seidenſtickerey, die, selyemhímvarrás: Seidenwaare, die, selyemportéka: Seidenweber, Seidenwirker, der, selyemszövő: Seidenzeug, der, selyem szövevény, selyem matéria.

Seife, die, szappan.

Seifen, szappanozni, bószappanozni; waſchen, mosni, szappannal megmosni: Seifen, das, szappanozás: Seifenartig, adj. szappannemű: Seifenblaſe, die, szappanbuborék: Seifengeiſt, der, szappanszesz: Seifenkraut, das, szappanfű: Seifenkugel, die, sáappan golyóbis: Seifenlauge, die, szappanlúg: Seifenſieder, der szappanos, szappanfőző: Seifenſiederey, die, szappanfőzőműhely: Seifenſpiritus, der, szappanszesz: Seifenwaſſer, das, szappanlév.

Seiger, Seiher, der, szűrőedény; ſt. Uhr, óra: Seigerhütte, die, im Bergbaue, értzválasztó hámor: Seigern, im Bergbaue, az értzet elválasztani.

Seihen, szűrni, megszűrni: Seihen, das, megszűrés: Seiher, der, szűrő, szűrő edény: Seikorb, der, szűrőkosár: Seihtuch, das, szűrővászon.

Seil, das, kötél, von Hanf, kenderkötél, ein Seil anſpannen, kifeszíteni, kihúzni a' kötelet, ein Seil zum Tanzen, táncoló kötél: Seilchen, das, köteletske, kis kötél: Seiltanzen, das, kötelenjárás: Seiltänzer, der, kötelenjáró.

Seiler, der, kötélverő, kötéljártó: Seilerhandwerk, das, kötéljártóság.

Seim, der, nedv, magában kifolyt nedve valaminek; ſt. Honigſeim, színméz: Seimen, z. B. den Honig, a' lépből a' mézet kifolyatni.

Sein, ſeine, ſein, pron. az övé, magáé; az ő — ja, — je, v. — a, — e; ſeine Uhr, az ő órája, ſein Buch, az ő könyve.

Seine, das, az övé.

Seiner, ſeine, ſeines, az övé.

Seinethalben, ſeinetwegen, um ſeinetwillen, ő érette, ő miatta.

Seinige, der, die, das, a' magáé, az övé.

Seit, adv. — tól fogva, — től fogva, ólta, ſeit dem Tage, azon naptól fogva: ſeit geſtern, tegnapólta, ſeit einem Jahre, egy esztendőtől fogva; ſeit wen, miólta? ſeit langer Zeit, régtől fogva, régólta; ſeitdem daß — azólta hogy — attólfogva hogy —

Seite, die, oldal, t. i. az embernek bal v. jobb oldala, v. is akármely dolognak oldala; trop. ſt. Partey, rész, jem. auf ſeine Seite ziehen, valakit maga részére húzni, auf jem. Seite treten, valaki részére állani; beſ. Seite, die Seite eines Berges, Thurmes, Hauſes, a' hegynek, toronynak, háznak oldala; die rechte, linke Seite eines Tuches, a' posztónak jobb, bal oldala vagy a' posztó színe, viszszája; von allen Seiten, minden felől, von dieſer Seite, ezen részről, ezen oldalról, von jener Seite, azon oldalról, von dieſer u. jener Seite, iminnen amonnan, in der Seite, félfelől, mellesleg, zur Seite, mellette; alles von der guten, ſchlechten Seite anſehen, mindent jóra, v. mindent roszszra magyarázni, mindent tsak a' jobb vagy a' roszszabb oldaláról vizsgálni.

Seitenader, die, oldalér: Seitenbein, das, oldaltsont: Seitenblick, der, félrenézés, félretekintés: Seitenbret, das, oldaldeszka: Seitenerbe, der, mellékörökös: Seitenfenſter, das, mellékablak: Seitengebäude, das, melléképület: Seitengewehr, das, oldalkard, kard: Seitenhieb, der, oldalrólvaló vágás: Seitenlehne, die, könyöklő kar: Seitenlinie, die, eig. melléklínea; uneig. der Verwandſchaft, mellékág az atyafiságban: Seitenlocke, die, mellékfürt.

Seitenſchmerz, der, Seitenweh, das, oldalfájás: Seitenſchwimmer, der, félszegúszó: Seitenſegel, das, mellék vitorla: Seitenſtechen, nyilallás, szegezés: Seitenſtoß, der, oldalbadöfés: Seitenſtück, das, mellékdarab, pár, társ, társdarab: Seitentheil, der, mellékrész: Seitentiſch, der, mellékasztal: Seitenthür, die, mellék-

ajtó, oldalajtó: Seitenverwandte, der, távolrólvaló atyafi; Seitenwand, die, mellékfal: Seitenweg, der, mellékút: Seitenwind, der, oldalról fúvó szél.

Seitel, das, meszely, egy fertály kupa v. pint.

Seither, ádv. st. bißher, eddig, még eddig; ſeit der Zeit, azólta, attól fogva, attól az időtől fogva: Seitherig, eddigvaló, attólfogvaváló.

Seits, adv. részről, meiner Seits, részemről.

Seitwärts, adv. oldalról, oldalaslag; félre, p. o. vinni.

Selben, z. B. zur ſelben Zeit, abban az időben.

Selber, maga; ich ſelber, én magam: Selbiger, Selbige, Selbiges, ő, az, zu ſelbiger Zeit, abban az időben.

Selbſt, adj. u. adv. magam, magad, maga; ſich ſelbſt, önnön magát, maga magát, maga magának, önnön magának; von ſich ſelbſt, magától, önként.

Selbſtbefleckung, die, némabűn, vétkes tsiklandozás: Selbſtbeherrſcher, der, határtalan uralkodó: Selbſtbeherrſchung, die, magán uralkodás: Selbſtbeſchäftigen, ſich, magában foglalatoskodni: Selbſtbeſchäftigung, die, magában foglalatoskodas; Selbſtbetrachtung, die, önnön v. maga megvizsgálása: Selbſtbetrug, der, magamegtsalás: Selbſtbewunderung, die, önnön maga tsudálása: Selbſtbewußtſeyn, das, magatudat.

Selbſtdenken, das, magagondolkozás: Selbſtdenker, der, magagondolkozó: Selbſtherrſcher, der, egyedűl uralkodó vagy országló: Selbſtherrſchaft, die, egyedűl országlás: Selbſthülfe, die, önvédés: Selbſtklug, adj. magát legokossabbnak tartó: Selbſtliebe, önnön szeretet, ön szeretet: Selbſtlob, das, maga dítsérés: Selbſtmord, der, öngyilkosság: Selbſtmörder, der, önnönmaga v. önmaga gyilkosa, öngyilkos.

Selbſtprüfung, die, maga megvizsgálása: Selbſtrache, die, boszszúállás, személyes boszszúállás: Selbſtruhm, der, ditsekedés.

Selbſtſtändig, adj. im theologiſchen u. philoſophiſchen Sinne, magaerejű, önerejű, maga erejével álló; beſ. ſt. unabhängig, senkitől nem függő, független, p. o. nép; adv. z. B. ſelbſt urtheilen, tulajdon bélátásból ítélni, ſelbſt handeln, kénye szerént tselekedni: Selbſtſtändigkeit, die, önerejűség, magaerejűség; függetlenség.

Selbſtſucht, die, magánozás: Selbſtſüchtig, adj. magánozó: Selbſtthätigkeit, die, magamunkásság.

Selbſtüberwindung, die, magameggyőzés, magánuralkodás: Selbſtverachtung, die, önmegvetés, magamegvetése: Selbſtverläugnung, die, magamegtagadás: Selbſtvertheidigung, die, önvédés, maga védelme: Selbſtvertrauen, das, magához valló bízakodás.

Selbſtzufrieden, adj. magában gyönyörködő, megelégedő: Selbſtzufriedenheit, magagyönyörködés, megelégedés: Selbſtzwang, der, megeröltetés.

Selig, adj. st. glücklich, boldog, szerentsés; beſ. uneig. ſelig, boldog, od. st. verſtorben, megboldogult, idvezült; adv. boldogúl: szerentsésen: Seligkeit, die, boldogság: idvesség, örök boldogság: Seligmacher, der, idvezítő.

Sellerie, der, zeller.

Selten, adj. ritka, különös; adv. ritkán: Seltenheit, die, ritkaság, ritka dolog.

Seltſam, adj. különös, szokatlan, tsudálatos, p. o. ember; adv. tsudálatosan: Seltſamkeit, die, ritkaság, különösség, tsudálatosság.

Semmel, die, zsemlye: Semmelklos, (Knödel), zsemlyegombótz: Semmelmehl, das, zsemlyeliszt.

Semſe, die, Binſe, káka.

Sendbrief, der, Sendſchreiben, das, levél, több személyekhez intézett kerülő levél.

Senden, ſchicken, küldeni, elküldeni, p. o. levelet.

Senesbaum, der, szennafa; Senesblätter, die, szennalevél.

Senf, der, mustár, reptze, reptsény: Senfkorn, das, mustár — v. reptzemag: Senföhl, das, mus-

tár v. repizeolaj: Senfpflaſter, das, mustárflastrom.

Sengen, Haare abbrennen, perzselni, el- v. megperzselni; sengen und brennen, z. B. im Lande, égetni, pusztítni: Sengen, das, perzselés, elperzselés.

Senkbley, Bleyloth, das, függőónmérték, ponterányméró: Senkrecht, adj. függőleges; adv. függőlegesen.

Senkel, der, ein Riemchen, oder Schnürchen, gewiſſe Kleidungsſtücke damit zu verbinden, szatying, galand, fűző: Senknadel, die, fűzőtő.

Senken, ſinken machen, lebotsátni, leereszteni, p. o. a' holttestet a' sírba; ſich ſenken, lesülyedni, lemenni, leűlni p. o. a' fenékre: trop. im Weinbaue, bujtani, homlítni, t. i. szőlőveszszót: Senker, der, bujtóág, bujtás, porhajás.

Sennhirt, der, havasi pásztor: Sennhütte, die, havasi pásztorgunyhó.

Senſal, der, Mäkler, alkuszerző, alkumester a' kereskedőknél.

Senſe, die, kasza: Senſenſchmied, der, kaszakováts.

September, der, Szeptember, Sz. Mihály hava.

Serviette, die, asztalkendő, asztalkeszkenő.

Serviß, das, Tafelgeräth, asztali edénykészület.

Seſſel, der, szék, vánkosos szék, tömött szék, bőr v. bőrös szék.

Seßhaft, anſäßig, helybenlakó.

Setzen, I, activ. 1, ſitzen machen, tenni, iſt es darauf ſetzen, rátenni, z. B. etwas auf den Tiſch ſetzen, valamit az asztalra tenni, oder ſich ſetzen, leűlni, űlni valamire, ſich auf die Erde ſetzen, a' földre űlni v. leűlni, zu Tiſche, asztalhoz űlni; 2) trop. a) von flüſſigen Körpern, ſich ſetzen, leülni, leilepedni a' fenékre, mint p. o. a' ser, letsillapodni, leapadni, mint a' daganat, leapadni, leszállani, mint a' víz; b) ſtatt ſich niederlaſſen, um auszuruhen, leűlni, letelepedni, oder irgendwo zu wohnen, megtelepedni valahol; 3) von einer Armee, megtelepedni; 4) ſtehen machen, tenni, helyheztetni, z. B. Eſſen auf den Tiſch ſetzen, feltenni az ételt az asztalra, alles an ſeinen Ort ſetzen, mindent helyére tenni, Grenzen ſetzen, határt szabni v. vetni, Pflanzen ſetzen, ültetni; trop. Ziel und Maß ſetzen, kiszabni valaminek a' határát és módját, ſich zur Wehre ſetzen, ellentállani, oltalmazni magát, etwas aus den Augen ſetzen, nem vígyázni valamire, elfelejteni valamit, alle Klugheit bey Seite ſetzen, minden okosságot félre tenni; von gewiſſen Thieren, ſtatt gebären, fiadzani; 5) ſt. beſtimmen, z. B. einen Tag zu etwas, határozni v. rendelni p. o. napot valamire; 6) in noch weiterer Bedeutung, z. B. etwas zum Pfande ſetzen, valamit zálogba vetni; von Buchdruckern, betűt szedni; in die Lotterie ſetzen, a' lotteriába tenni; ſein Leben aufs Spiel ſetzen, az életét kotzkára tenni; ins Gefängniß ſetzen, fogságba tenni; über einen Graben ſetzen, az árkon által ugrani v. szökni; an die Feinde ſetzen, az ellenségre rohanni: II. neutr. ſtatt entſtehen, származni, lenni, történni, es wird Streit ſetzen, lesz most perlekedés, es wird heute Schläge ſetzen, lesz ma verekedés: Setzen, das, Legung, tevés, tétel, helyheztetés; das Pflanzen, ültetés, plántálás; bey Buchdruckern, betűszedés.

Setzer, der, betűszedő, szedő.

Setzhammer der, vasvágó pörölv: Setzhaſe, der, nőstény nyúl: Setzholz, das, ültetnivaló fa, tsemeteág: Setzkaſten, der, szedőfiók: Setzling, der, ültetnivaló fa, tsemete: Setzteich, der, halporondtó, halszaporító tó: Setzweide, die, ültetnivaló fűzfa: Setzzeit, die, fiadzás ideje.

Seuche, die, dög, dögleletes nyavalya, Viehſeuche, marhadög.

Seufzen, fohászkodni, sohajtani: Seufzen, das, sohajtás: Seufzer, der, sohajtás, fohászkodás.

Seyn, ſtatt vorhanden ſeyn, lenni; ſtatt ſich wo befinden, lenni, tartózkodni, zu Hauſe ſeyn, otthon lenni; ſeyn laſſen, d. i. erlauben, megengedni, megszenvedni, oder unterlaſſen, elhagyni valamit; ſeyn ſtatt be-

denken, tenni, z. B. was ſoll das ſeyn? mit tesz az? — beſond. R. z. B. was iſt dir? mi bajod? wie iſt dir? hogy vagy? wie wäre es, wenn ich ſchriebe? hát ha írnék? — es iſt möglich, meglehet; laß ſeyn, d. i. es mag ſeyn, legyen, nem bánom! es ſey denn, daß, hanemha, haneha.

Sich, magának p. o. ártani, magát p. o. elfelejteni.

Sichel, die, sarló: Sichelförmig, adj. sarlóformájú: Sichelmacher, der, sarlósinálo.

Sicher, adj. von jeder Gefahr frey, bátorságos, veszedelmen kívül való; ſtatt zuverläßig, bizonyos, p. o. orvosság; ſtatt gewiß, igaz, bizonyos, p. o. tudósítás; adv. bátorságosan; bizonyosan, minden bizonnyal: Sicherheit, die, bátorság, in Sicherheit ſeyn, bátorságban lenni; ſtatt Gewißheit, bizonyság; ſtatt Unterpfand, Caution, kezesség, szavatosság, bátorság záloga v. hitelezés, bátorságot hitelező jel v. dolog: Sicherlich, adv. bátorságosan, bizonnyal: Sichern, bátorságba tenni v. helyheztetni; geſichert ſeyn, bátorságban lenni.

Sicht, die, d. i. Erblickung, meglátás, z. B. auf Sicht dieſes Briefes, meglátván ezt a' levelet; ſt. Nachſicht, engedelem, elengedés: Sichtbar, adj. látható; ſt. ganz deutlich, offenbar, nyilvánvaló, látnivaló, nyilvánságos; adver. nyilván, láthatóképpen, szembetünőképpen: Sichtbarkeit, die, nyilvánság: Sichtbarlich, adv. láthatóképpen: Sichtlich, adject. nyilvánságos, nyilvánvaló; adv. nyilván.

Sichten, ſtatt ſieben, megrostálni, megszitálni; trop. eine Auswahl treffen, kiválasztani, kiválogatni, kiszemlélni: Sichten, das, die Sichtung, kiválogatás kiszemlélés.

Sie, die, nőstény, nőstényje valamelly állatnak.

Sie, Pron. im Sing. in der Anrede an weibliche Perſonen niedrigen Standes, wo man nicht Du ſagen will, maga, z. B. iſt ſie auf dem Markte geweſen? volt maga a' piatzon; in der dritten Perſon, z. B. ſie (näml. die Frau) iſt fortgegangen, ő elment; in der Anrede an männliche und weibliche Perſonen, denen man Achtung erweiſen will, az Úr, az Aszszony, a' Kisaszszony, a' leányaszszony.

Sieb, das, rosta; Haarſieb, szita: Siebbein, das, rostatsont, t. i. a' kaponya körül: Siebchen, das, szitátska: Sieben, megszitálni p. o. lisztet; rostálni, megrostálni, p. o. gabonát: Sieben, das, megszitálás, megrostálás: Siebmacher, der, szitás, rostás.

Sieben, hét; adv. heten: Sieben, die, a' hét szám v. a' hetes szám: Siebenblätterig, adj. hétlevelű: Siebenbürgen, Erdély, Erdélyország: Siebeneck, das, hétszeg, hétszeglet, hétszegrajz: Siebeneckig, adj. hétszegletű: Siebenerley, adj. hétféle; adv. hétképpen: Siebenfach, adj. hétszeres; adv. hétszeresen: Siebenfältig, adj. hétrétű: Siebenfüßig, adj. hétlábú; 7 Fuß lang, hét lábnyi: Siebengeſtirn, das, fiastyúk, héttsillagú égi jel.

Siebenhundert, hétszáz; adv. hétszázan: Siebenhundertmal, adv. hétszázszor: Siebenhundertſte, der, die, das, adj. hétszázadik.

Siebenjährig, adj. hétesztendős: Siebenmal, adv. hétszer: Siebenſchläfer, der, ein Thier, euni való pele.

Siebentauſend, hétezer.

Siebente, der, die, das, hetedik.

Siebentel, Siebentheil, das, hetedrész: Siebenthalb, hetedfél.

Siebzehn, tizenhét; adv. tizenheten: Siebzehnjährig, adj. tizenhétesztendős: Siebzehnmal, adv. tizenhétszer: Siebzehnmalig, adj. tizenhétszeri: Siebenzehnte, der, die, das, tizenhetedik: Siebenzehntel, das, tizenhetedrész.

Siebzig, hetven; adv. hetvenen: Siebzigmal, adv. hetvenszer: Siebzigmalig, adj. hetvenszeri: Siebzigſte, der, die, das, hetvenedik.

Siech, adj. sinlődő, beteges, kornyadozó: Siechbett, das, beteges ágy, a' sinlődő beteg ágya: Siechen, betegeskedni, sinlődni: Siechen, das, betegeskedés, sinlődés: Siechenhaus, das, betegek háza.

Siede, die, Häckerling, szetska.

Sieden, act. főzni, megfőzni, felforralni, p. o. húst, halat; neutr. főni, forrni, mint a' víz; siedend, forró: Sieden, das, felforralás, megfőzés: Sieder, der, főző, forraló: Siederey, die, főzőhely, főzés.

Sieg, der, győzödelem, diadalom, einen Sieg erlangen, győzödelmet venni v. nyerni: Siegen, győzni, győzödelmeskedni valakin, meggyőzni valakit: Siegen, das, győzés: Sieger, der, Siegerinn, die, győző, győzödelmes.

Siegesbild, das, győzödelem rajzolat: Siegesbogen, der, győzödelmi kapu: Siegesfeſt, das, győzödelmi innep: Siegesgeſchrey, das, győzödelmi kiabálás: Siegeskranz, der, diadalmi koszorú: Siegeskrone, die, diadalmi korona: Siegeslied, das, győzödelmi ének: Siegespalme, die, győzödelem v. diadalom pálmája: Siegeswagen, der, győzödelmi kotsi: Siegeszeichen, das, győzödelem jele.

Sieggewohnt, adj. győzniszokott, győzödelmeskedő: Sieghaft, adj. győző, győzödelmes: Siegprangend, adj. diadalmaskodó: Siegreich, adj. győzedelmes, diadalmas; adv. győzedelmesen, diadalmasan.

Siegel, das, petsét: Siegelbewahrer, der, petsét őrizö, petsétre-ügyelő: Siegelerde, die, petsétes agyag: Siegelgeld, das, petsételés pénz: Siegelkunde, die, petséthez értés: Siegellack, das, petsét viasz: Siegelring, der, petsétlő gyűrű: Siegelſtecher, der, petsétmetszö: Siegelung, die, petsétlés, megpetsétlés: Siegelwachs, das, spanyolviasz: Siegeln, petsételni, lepetsételni; Siegeln, das, lepetsétlés: Siegler, der, petsételő.

Siehe, ſiehe da! imé, ehol, lásd.

Siekern, szivárogni, das Faß ſiekert, a' hordó szivárog: Siekern, das, szivárgás.

Signal, das, jel, jeladás; ein Signal zur Schlacht geben, jelt adni az ütközetre: Signaliſiren, megjelenni, megjegyezni.

Signatur, die, pl. Signaturen, die, Zahlen oder Ziffern, welche man zur Bezeichnung des Generalbaſſes gebraucht, számok és másféle jelek, mellyek a' Generalisbaszszus megjelelésére szükségesek; im Druck, írjel, a' nyomtatott íveken.

Silber, das, ezüst, ächtes Silber, tiszta v. jóféle ezüst, gediegenes Silber, termés ezüst.

Silberader, die, ezüstér a' bányában: Silberarbeiter, der, ezüstmíves, ötvös: Silberartig, adj. ezüstnemű.

Silberbarre, die, darab- v. rúdezüst: Silberbergwerk, das, ezüstbánya: Silberblatt, das, ezüstfüst, levélezüst: Silberblech, das, ezüstpléh.

Silberdraht, der, ezüstdrót: Silbererz, das, ezüstértz: Silberfaden, der, ezüstfonal: Silberfarbe, die, ezüstszín: Silberfarben, Silberfarbig, adj. ezüstszínű.

Silbergang, der, ezüstér, az ezüst ere a' bányában: Silbergehalt, der, ezüstrészek valamiben: Silbergeld, das, ezüstpénz: Silbergeräth, das, ezüstkészület: Silbergeſchirr, das, ezüstedény: Silberglanz, der, ezüstfény: Silberglätte, die, ezüstglét, ezüsttajték: Silbergroſchen, der, ezüstgaras: Silbergrube, die, ezüstbánya.

Silberhaar, das, őszhaj, ezüstszínű őszhaj: Silberhandel, der, ezüstárosság: Silberhändler, der, ezüstáros: Silberhaltig, adject. ezüstel elegyes, ezüstös; adv. ezüstel bővelkedő.

Silberkammer, die, ezüsttartó kamara v. szoba: Silberkies, der, ezüstel elegyes követs: Silberklang, der, ezüsthang: Silberklumpen, der, ezüstdarab: Silberkönig, der, ezüstvirág, színezüst: Silberkorn, das, ezüstmorzsa: Silberkraut, das, ezüstszínű pimpó:

Silberlahn, der, ezüstfal: Silberling, der, ezüst kispénz: Silbermine, die, ezüstér: Silbermünze, die, ezüstpénz.

Silbern, adj. ezüstből való, ezüst, ſilberner Löffel, ezüst kalán: Silberplatte, die, ezüst tábla:

Silberprobe, die, ezüstpróba; das Probezeichen, próbajel az ezüstön.

Silberrauch, der, ezüstfüst: Silberreich, adject. ezüstös, ezüstel gazdag.

Silberſchaum, der, ezüstsalak v. tajték: Silberſchlacke, die, ezüstsalak: Silberſervis, der, ezüst edények v. asztalkészületek: Silberſtange, die, darab v. rúdezüst: Silberſtoff, der, ezüstel vegyes szövevény: Silberſtufe, die, ezüstértz darab, ezüstös értz: Silberton, der, ezüsthang.

Silberwagen, der, ezüstös kotsi: Silberwäſcher, der, ezüsttisztító, edény tisztogató: Silberweiß, adj. ezüstszínü: Silberweiße, die, ezüstszín v. fejérség: Silberwerk, Silberzeug, das, ezüstkészület, ezüstmunka.

Silhouette, die, árnyékkép, árnyékképrajz: Silhouettiren, leárnyékozni a' képet.

Simpel, adj. einfach, ungekünſtelt, együgyü, természeti; einfältig, tudatlan; adv. együgyüen: Simplicität, die, együgyüség; tudatlanság.

Singbar, adj. énekelhető: Singchor, der, éneklőkar: Singdroſſel, die, éneklő rigó.

Singen, énekelni, énekleni, von Vögeln, fütyörészni, nach Noten ſingen, kóta szerént v. kótából énekelni; trop. von Dichtern, énekelni, verselni; Singen, das, éneklés, fütyörészés; von der Nachtigall, tsattogás.

Singe-Pult, das, éneklőgyám v. pulpita: Singeſpiel, das, oder Singſpiel, énekes játék: Singſtimme, die, éneklőhang; in der Muſik, ének, v. egy énekelnivaló darabnak része: Singſtück, das, énekdarab, énekelni való darab p. o. klavírra: Singſtunde, die, éneklőóra: Singvogel, der, éneklő madár.

Sinken, sülyedni, merülni, p. o. álomba; ſtatt abnehmen, le- v. alászállani p. o. a' betsében, tsüggedni bátorságában, hanyatlani, die geſunkenen Geſetze, erejében hanyatlott törvények, das geſunkene Vaterland aufrichten, a' hanyatlott hazát élesztení; trop. ſich erniedrigen, z. B. er iſt tief geſunken, nagyon megromlott az erkölcse: Sinken, das, merülés, sülyedés; trop. das Sinken der Moralität, des guten Geſchmacks, hanyatlása, alábbszállása az erkölcsiségnek, jó izlésnek.

Sinn, der, d. i. die Fähigkeit zu empfinden, érzék, érzés, érzőtehetség, der Menſch hat fünf Sinne, az embernek öt érzékei vannak; trop. a) ſtatt Bewußt ſeyn, eszmélés, z. B. bey Sinnen ſeyn, eszmélni, eszén lenni, nicht bey Sinne ſeyn, magán kívül lenni: von Sinnen kommen, megbódúlni, megháborodni az elméjében: alle fünf Sinne zuſammennehmen, ugyantsak öszveszedni az eszét; b) die Fähigkeit zu wollen, elme, ész, es kommt mir etwas in dem Sinn, valami jut eszembe; ſo viel Köpfe, ſo viel Sinne, a' mennyi fő, annyi ész; a' mennyi az élő, annyi az ítélő; das liegt mir immer im Sinne, ki nem verhetem a' fejemből, el nem tudom felejteni: ein verkehrter Sinn, elfordúlt érzésmód, viszszás gondolkozás; c) Wille, akarat, gondolat, értelem, z. B. alle ſind eines Sinnes, mind egy akaraton v. egy értelemben vannak, eines Sinnes ſeyn, megegyezni, ſeinen Sinn ändern, megváltoztatni értelmét; d) Geſchmack, z. B. Sinn für etwas haben, ízlésének és hajlandóságának lenni valamihez; e) Bedeutung, értelem, jelentés, einem Worte einen Sinn geben, valamelly szónak értelmet v. jelentést adni.

Sinnbild, das, példázat: Sinnbildlich, adj. példázati, példázó; adv. példázva.

Sinnen, z. B. auf etwas, valamit forgatni elméjében, valami felől gondolkozni: Sinnen, das, gondolkozás, eszmélődés: Sinneneindruck, der, béhatás az érzékekre: Sinnluſt, die, gyönyörüség.

Sinnesänderung, gondolkozás változtatása, magamegjobbítás: Sinnesart, die, gondolkozásmód, érzésmód, érzés.

Singgedicht, das, elmefuttatás.

Sinnlich, adj. zu den Sinnen gehörig, érzéki; in die Sinne fallend, érzékelhető, érezhető, az érzéseket ingerlő; ſinnliche Empfindungen liebend, z. B. ein ſinnlicher Menſch, testiségben gyönyörködő, testi gyönyörűségekben élő ember, ſinnliche Begierden, testi kívánságok, ſinnliche Liebe, szerelem, buja szerelem; adv. ſinnlich denken, testiképpen gondolkozni, ſinnlich ſeyn, a' testnek szolgálni: Sinnlichkeit, die, érzékiség, érzőség, az öt érzékek által való érzés; testiség, testi gyönyörűség.

Sinnlos, adj. érzéktelen, érzéketlen; des Verſtandes beraubt, esztelen, eszement, ostoba; ohne Bedeutung, z. B. Worte. értelem nélkűlvaló szók, mondások ée; adj. érzék nélkűl, érzéktelenűl; esztelenűl; értelem nélkűl: Sinnloſigkeit, die, érzéktelenség, esztelenség, érthetetlenség.

Sinnpflanze, die, érzőke: Sinnreich, adj. elmés, eszes; adv. elmésen, eszesen: Sinnſpruch, der, elmés mondás.

Sinter, der, Tropfſtein, tsepegőkő: Sintern, tsepegni, szivárogni; ſtatt gerinnen, öszveállani.

Sippſchaft, die, rokonság, átyafiság.

Sirene, die, síren, szíren: Sirenengeſang, der, trop. sírenének.

Sitte, die, Gebrauch, szokás, wider die Sitte, szokás ellen, nach der Sitte, a' szokás szerént, es iſt ſo Sitte, szokásban van; im plur. die Sitten, erkölts, erköltsi viselet.

Sittengemälde, das, szokások v. viseletek rajzolatja: Sittengeſetz, das, erköltsi törvény.

Sittenlehre, die, erköltsi oktatás: Sittenlehrer, der, erköltstanító.

Sittenlos, adj. erköltstelen, p. o. ember, magaviselet; adv. erköltstelenűl: Sittenloſigkeit, die, erköltstelenség.

Sittenrichter, der, erköltsbíráló: Sittenrichterlich, adj. erköltsbírálói; adv. erköltsbírálva.

Sittenſchule, die, erköltsi oskola: Sittenſpruch, der, erköltsi mondás.

Sittenverderber, der, erköltsrontó: Sittenverderblich, adj. erköltsrontó: Sittenverderbniß, das, erköltsromlás, erkölts megvesztegetése.

Sittig, der, papagály.

Sittlich, adj. erköltsi: adv. erköltsiképpen: Sittlichkeit, die, erköltsiség, jó erkölts.

Sittſam, adj. szerény erköltsű, szemérmes, módos; adv. szemérmesen, szerényen, módosan; Sittſamkeit, die, szemérmesség, módosság, szerénység.

Situation, die, Lage, helyhezet, helyheztetés, fekvés.

Sitz, der, das Sitzen, ülés: der Ort, ülőhely, ülés: ſtatt Wohnſitz, lakóhely, lakás, Ofen zu ſeinem Sitze wählen, Budát választani lakásául, der Sitz der Regierung, a' kormányszék állandó hely v. lakhely; Sitz und Stimme haben, helyének és szavának lenni p. o. a' gyülésben: Sitzchen, das, helyetske.

Sitzen, űlni, p. o. széken, földön; trop. z. B. im Rathe ſitzen, a' tanátsban űlni; űlést tartani: immer zu Hauſe ſitzen, mindég otthon lenni vagy űlni; über etwas ſitzen, valamivel foglalatoskodni; ſitzen bleiben, eig. úlve maradni, megfenekleni, mint p. o. a' hajó, uneig. z. B. wider der Teig; meg nem kelni, von Mädchen, keinen Mann bekommen, otthon vagy pártában maradni; von lebloſen Dingen, an einem Orte feſt bleiben, z. B. der Nagel ſitzt feſt im Holze, a' szeg erősen áll a' fában, die Schuld auf ſich ſitzen laſſen, ki nem menteni magát valamiből, nicht auf ſich ſitzen laſſen, nem szenvedni magán semmi szégyent: Sitzen, das, űlés; Sitzend, adj. z. B. eine ſitzende Lebensart, űlő élet; úlve: Sitzer, der, űlő.

Sitzfleiſch, das, munkatürés, dolgosság, kein Sitzfleiſch haben, kerűlni az üló munkát.

Sitztag, der, gyűlés vagy törvénytévő nap.

Sitzung, die, űlés, gyűlés, tanátsűlés, Sitzung halten, gyülést tartani.

Skelet, das, tsontváz.

Skizze, die, rövid rajzolat

Smaragd, der, smaragd.

So

So, ſtatt welcher, -e, -es, z. B. der Mann, ſo uns heute begegnete, az az ember, a' kivel ma öszvetalálkoztunk; als adv. z. B. ja, es iſt ſo, igen is, úgy van; nicht ſo, nem úgy; fragend ſo? úgy? igaz az? úgy van? ſo ſo, úgy úgy, meglehetősen, bald ſo, bald ſo, majd így, majd amúgy; Sobald, mihelyt: Sodann, akkor: So eben, éppen most, tsak most, Sofern, a' mennyiben, a' mennyire: Sofort, azonnal, mindjárt, und ſo fort, 's így tovább: Sogar, sőt, sőt még; annyira: Sogern, oly örömest: Sogleich, egyszeriben, tüstént: Sohin, középszerűképpen: So lange, olly soká vagy sakáig: ſo lang als, addig, meddig, míg!: Somit, ez által, ezzel: Sonach, e' szerént: Sooft, annyiszor: Sosehr, oly igen: Soviel, annyi: Soweit, addig, eddig: So wenig, olly kevés; ſo wenig — ſo, ámbár melly kevés — mégis: Sowohl, olly vagy ollyan jól; ſo wohl — ſowohl, valamint — úgy szinte.

Socke, die, kaptza, botos.

Sod, der, Sodbrennen, das, gyo. morégés.

Soda, Sode, die, szóda, lúgsó.

Sohle, die, Fußſohle, talp, lábtalp; an den Stiefeln, talp, p. o. sarutalp, lábbelinek talpa; talpbőr, botskor; ſt. Salzwaſſer, sós víz: Sohlenleder, das, talpbőr.

Sohn, der, fiú; bey Liebkoſungen, mein Sohn! fiam! — ſtatt Knabe, férjfi gyermek, fiúgyermek; ſt. Nachkomme, maradék, magzat.

Sohnesenkel, der, második fiú unoka: Sohnesenkelinn, die, második leány unoka: Sohneskind, das, unoka: Sohnesweib, das, meny.

Söhnchen, das, fiútska, fiatska, fiúgyermeketske, von einem Söhnchen entbunden werden, fiúgyermeketskét szűlni.

Söhnopfer, das, engesztelő áldozat.

Solcher, —e, —es, adj. ollyan, illyen; Solcherley, ollyanféle.

Sold, der, hópénz, zsold, um Sold dienen, hópénzért, zsoldért szolgálni vagy katonáskodni.

Soldat, der, katona, fegyverviselő, hadiember, ein junger Soldat, újkatona, tzenk; ein alter Soldat, öreg katona, ein abgedankter Soldat, hazaeresztet katona, ein gemeiner Soldat oder Mann, köz katona vagy legény.

Soldaten-(Commiß) Brod, das, katonakenyér; Soldatendienſt, der, katonáskodás, hadi szolgálat: Soldateneid, der, zászlóaláesküvés: Soldatenfeind, der, katonasággyűlölő: Soldatenleben, das, katonaélet, hadi élet: Soldatenmaaß, das, katonamérték: Soldatenmanier, katonaszokás: Soldatenpferd, das, katonaló: Soldatenpflicht, die, katonai kötelesség: Soldatenſpiel, das, katonásdi: Soldatenwache, die, katonaőrizet: Soldatenweib, das, katonáné: Soldatenweſen, das, katonaság, katonai dolog. Soldatiſch, adj. katonai; adv. katonai módon.

Söldner, der, zsoldos, zsoldér szolgáló.

Solenn, adj. pompás; adv. pompásan: Solennität, die, pompa.

Solid, Solide, adj. feſt, erős; ſtatt gründlich, gyökerés, p. o. tudós; adv. erősen, okosan, gyökeresen: Solidität, die, erősség, gyökeresség, igazságosság, bizonyosság.

Sollen, neutr. ich ſoll, nekem kell, du ſollſt, neked kell, er ſoll, oder ſie ſoll, neki kell, es ſoll, annak kell, ich ſollte, nekem kellet, man ſoll, kell, man ſollte, kellene, man ſollte denken, azt gondolná az ember; was ſoll ich? mit tselekedjek? mit tsináljak? was ſoll ich ſagen? mit mondjak? wem ſoll man nun glauben? kinek hidjen már az ember? er ſoll ſchweigen, hallgasson: es ſoll, bezeichnet einen Vorgang, z. B. der Mann ſoll geſtorben ſeyn, azt mondja, hogy az az ember megholt, die Feinde ſollen geſchlagen ſeyn, azt mondják, hogy az ellenség megverettetett, es ſoll wahr ſeyn, azt mondják, hogy igaz.

Söller, der, házhéjja, padlás.

Solo, das, in der Musik, magános, t. i. éneklés vagy muszsikálás: Solo, adj. magános; adv. magánosan p. o. énekelni, muzsikálni, játszani.

Sommer, der, nyár: im Anfange des Sommers, nyár elején: im Sommer, nyáron.

Sommerabend, der, nyári estve: Sommerarbeit, die, nyári munka: Sommerblumme, die, nyári virág: Sommerfäden, die, oder der fliegende Sommer, ökör nyál: Sommerfeld, das, tavaszi vetések vagy földek: Sommerfeldzug, der, nyári táborozás: Sommerfleck, der, kanyaró, szeplő: Sommerfleckig, adj. kanyarós, szeplős: Sommerfrucht, die, nyári termés vagy gyümölts; tavaszi búza v. élet, tavaszi vetés, tavaszbúza.

Sommergerste, die, tavaszi árpa: Sommergetreide, das, tavaszi élet vagy gabona: Sommergewächs, das, nyári plánta; Sommerhaft, adj. nyári; adv. nyári módon: Sommerhaus, das, nyári ház: Sommerhäuschen, nyári múlatóház: Sommerhitze, die, nyári hévség: Sommerhonig, der, nyáriméz.

Sommerkleid, das, nyári köntös vagy öltözet: Sommerkorn, das, tavaszi rozs: Sommerlager, das, nyári táborság: Sommerlaube, die, nyári levelesszín: Sommerlich, adj. nyári: Sommermonat, der, nyári hónap: Sommermütze, die, nyári süveg: Sommernacht, die, nyári ejtszaka: Sommerobst, das, nyári gyümölts.

Sommerpallast, der, nyári palota: Sommerregen, der, nyári eső: Sommersaat, die, tavaszi vetés: Sommerseite, die, déli rész v. oldal: Sommersprosse, die, szeplő: Sommertag, der, nyári nap: Sommervogel, der, nyári madár; statt Schmetterling, pillangó, pille.

Sommerweide, die, nyári legelő: Sommerweizen, der, tavaszi búza: Sommerwende, die, nyári napfordúlás: Sommerwetter, das, nyári idő: Sommerzeichen, das, nyári tsillagzat; nyárijel: Sommerzeit, die, nyári ideje: Sommerzimmer, das, nyári szoba.

Sommern, napfényre kitenni p. o. ágybelit; d. i. Schatten geben, árnyékot adni, vetni; mit Sommerfrucht bestellen, nyáriterméssel bévetni t. i. a' földet.

Sonde, die, sebmérő vas.

Sonder, statt ohne, nélkül, s. Zweifel, kétség nélkül.

Sonderbar, adj. különös p. o. eset: Sonderbarkeit, die, különösség, különös dolog.

Sonderlich, adj. különös, rendkívúlvaló; jeles: adv. különösen, jelesen, kiváltképpen.

Sonderling, der, különöző, magánozó.

Sondern, conj. hanem, de.

Sondern, elválasztani; sich, elválni: Sonderung, die, elválasztás.

Sondiren, mérni, vizsgálni, megvizsgálni, megpróbálni; Sondern, das, vizsgálás, megvizsgálás.

Sonnabend, Samstag, der, szombat.

Sonne, die, nap; die aufgehende, a' felkelő nap, die untergehende, a' lemenő vagy elnyugvó nap, vor Sonnenaufgang, nap felkölte előtt, nach Sonnenuntergang, napnyugot után, die Sonne geht auf, a' nap felkél, feljön, die Sonne geht unter, elnyugszik vagy lemegy a' nap, die Sonne scheint, a' nap süt; trop. statt Sonnenstrahlen, a' nap súgárai, die Sonne versengt die Erde, a' nap elsüti a' földet v. a' mezőket, in die Sonne gehen, a' napra vagy a' verőfényre menni; statt Zierde, von ausgezeichneten Personen, dísz, fény, tsillag, die Sonne der Gelehrten, a' tudósok tsillagja; dichterisch, statt Tag, nap, nappal.

Sonnen, etwas an die Sonne legen, a' verőfényre vagy napra kitenni, a' napon megmelegitni; sich sonnen, a' napon sütkölődzni, a' verőfényen lenni.

Sonnenaufgang, der, napfelkelés, a' napkelet; napfeljötte: Morgengegend, kelet, napkelet: Sonnenbahn, die, napút, naputja az égen: Sonnenblume, die, napraforgó, tanyérbélvirág: Sonnenfächer, der, napratartó, napel-

lenző, árnyék tartó: Sonnenferne, die, nap távolyság: Sonnenfinſterniß, die, napfogyatkozás, napbeli fogyatkozás: Sonnenflecken, der, foltok a' naptányérján.

Sonnenglanz, der, napragyogás, napfényesség: Sonnenhitze, die, naphévség: Sonnenhof, der, nap udvara: Sonnenhöhe, die, nap magassága: Sonnenjahr, das, napi esztendő, melly 365 napból, 5 órából és 49 minútából áll: Sonnenklar, adj. világos mint a' nap, nyilvánvaló; adv. világosan, nyilván: Sonnenkoller, der, verőfénykórság, lovaknyavalyája, bokrosság: Sonnenkreis, der, nap karikája.

Sonnenlauf, der, napjárás: Sonnenlicht, das, napvilág, napfény: Sonnenmonat, der, napi hónap, az az, egy esztendőnek tizenkettőd része: Sonnennähe, die, napközelítés: Sonnenquadrant, der, napnegyed: Sonnenreich, adj. verőfényes.

Sonnenſcheibe, die, nap tányérja: Sonnenregen, der, verőfényes eső: Sonnenſchein, der, napfény, napvilág: Sonnenſchirm, der, napernyő, árnyéktartó: Sonnenſtäubchen, das, lebegöpor: Sonnenſtich, der, napsütés, napégetés: Sonnenſtillſtand, der, napfordúlás: Sonnenſtrahl, der, napsúgár: Sonnenthau, der, harmatfú: Sonnenuhr, die, napóra, árnyékóra: Sonnenuntergang, der, naplemenetel, napnyúgot.

Sonnenwärme, die, nap melege: Sonnenwedel, der, Cichorie, katang, tzikoria: Sonnenweiſer, der, árnyékóramutató: Sonnenwende, die, napfordúlás, im Sommer, nyári — im Winter, téli napfordúlás: Sonnenwendezirkel, der, napterítő kerület v. abronts: Sonnenzeiger, der, árnyékóramutató: Sonnenzirkel, der, naputja; in der Chronol. eine Reihe von 28 Jahren, napkerület, melly 28 esztendőből áll.

Sonnet, das, szonét.

Sonnig, adj. verőfényes.

Sonntägig, Sonntäglich, adj. vasárnaponként való, vasárnapi.

Sonntag, der, vasárnap.

Sonntagsfeyer, die, vasárnapi innep: Sonntagsgottesdienſt, der, vasárnapi istentisztelet, istenitszolgálat: Sonntagskind, das, vasárnap született gyermek; trop. reménygyermek (tátos gyermek): Sonntagskleid, das, vasárnapi köntös, innepi köntös vagy öltözet: Sonntagsprediger, der, vasárnapi predikátor: Sonntagspredigt, die, vasárnapi predikátzió.

Sonſt, adv. zu einer andern Zeit, másszor, különben másszor; ehemals, ezelőtt; ennekelőtte, másszor; ſonſt wo, másutt, más helyen; wo ſonſt, hol egyébütt, hol másutt; ſonſt nirgend, másutt seholsem; auf andere Art, másképpen, különben; in andern Stücken, egyébaránt, különben; widrigenfalls, különben; außerdem, ezenkívül, különben; übrigens, egyebaránt.

Sonſtig, adj. übrig, egyéb, más, a' többi; ehemalig, hajdani, régi.

Sopha, das, török kanapé, heverő.

Sophiſt, der, okoskodással tsábító: Sophiſterey, die, okoskodással tsábítás.

Sorge, die, für etwas, gond, gondoskodás. Sorge anwenden, gondoskodni, valami felől, gondjának lenni valamire; ſtatt Kummer, gond, aggodás, in Sorgen ſeyn, aggodásban lenni; Sorgen machen, verursachen, valakinek aggódást vagy gondot szerezni, frey ſeyn von Sorgen, ment lenni a' gondtól vagy aggodástól, ſich Sorgen machen, aggódni, búsúlni, ſich der Sorgen entſchlagen, d. i. ſie fahren laſſen, megmenekedni a' gondtól, letenni vagy elvenni valaminek a' gondját.

Sorgen, für etwas, gondjának lenni valamire; in Kummer ſeyn, aggódni valamin; befürchten, félni, tartani valamitől: Sorgen, das, gondoskodás; aggódás: Sorgenfrey, adject. gondtól ment, gondtól üres, gondnélkül való; adv. gond nélkül p. o. élni: Sorgenlaſt, die, gond terhe, sok gond: Sorgenlos, adj. gondtalan, gond nélkül élő,

gondtól ment; adv. gond nélkül: Sorgenloſigkeit, die, gondtalanság, mentlétel a' gondtól. Sorgenvoll, adj. gondal teljes, aggódó, aggodalmas; Sorgenſtuhl, nyugvószék, nyugvókarosszék.

Sorgfalt, die, gondosság, szorgosság, vígyázóság, vígyázás, szemesség: Sorgfältig, adj. gondos, szorgos, szorgalmatos; adv. gondosan, szorgosan, szorgalmatosan: Sorgſam, adj. gondos, szemes; Sorgſamkeit, die, gondosság, szemesség, vígyázás.

Sorte, die, Art, nem, valaminek néme, ein Obſt von beſten Sorten, legjobb féle gyümölts: Sortiren, elrendelni, öszve v. külön válogatni az egynemű dolgot.

Spagat, der, zsineg, spárga.

Späbbiene, die, lesméh.

Späben, kémlelni, vizsgálni, megkémlelni: Späben, das, kémlelés, megkémlelés: Späher, der, kémlelő, kémlelődő: Späbſchiff, das, kémlelő hajó, kémhajó.

Spalt, der, Spalte, die, hasadék, repedés, einen Spalt bekommen, megrepedni, elhasadni; trop. eine der Länge nach getheilte Seite im Buche, oszlopfél a' könyvnyomtatóknál.

Spalten, ſich der Länge nach theilen, hasadni, elhasadni, elrepedni; act. elhasítni p. o. fejszével: Spalten, das, hasítás: Spaltig, adj. repedezett, hasadásos: Spaltung, die, elhasítás, hasadás, elrepedés; ſtatt Zwietracht, hasonlás, meghasonlás; im kirchlichen Sinne, ſtatt Trennung, ekklézsiai szakadás.

Spältchen, das, hasadékotska.

Span, der, forgács; ſtatt Splitter, szálka, faszálka: Spannbett, das, nyoszolya: Spanferkel, das, malatz, kis malatz, verőmalatz: Spanerde, die, porlóföld, növevények leveleikből lett föld.

Spänchen, das, forgácsotska.

Spange, die, boglárt sat.

Spanien, Spanyolország: Spaniſch, adj. Spanyolországi: ſpaniſches Rohr, nádpáltza; ſpaniſche Fliege, körösbogár; ſpaniſche Wand, olaszfal, rejtőfal; trop. ſtatt ſeltſam, fremd, idegen, esmeretlen; ritka, Spaniſch vorkommen, tsudálatosnak tetszeni: Spaniol, der, spanyoltobák.

Spannader, die, rezgőín.

Spanndienſt, der, kotsivalvaló szolgálat, t. i. rabatban.

Spanne, die, arasz, eine Spannebreit, egy arasznyi széles.

Spannen, v. n. Achtung geben, fülelni valamire, vígyázni: v. a. feszítni, kinyújtani, kihúzni, p. o. a' kötelet, Saiten auf einer Geige ſpannen, húrokat a' hegedün felhúzni, die Saiten zu hoch ſpannen, nagyon feltekerni a' húrokat, az az kiránságaiban fennhéjjázni; den Hahn ſpannen, felhúzni a' puska sárkányát; von Kleidern, szorítni, das Kleid ſpannet, szorit a' ruha: Pferde vor den Wagen ſpannen, befogni a' lovakat a' kotsiba; den Fluß ſpannen, elgátolni a' vizet; mit der Hand ſpannen, araszszal elérni vagy megmérni: Spannen, das, kifeszülés, feszülés.

Spannkraft, die, rugóerő: Spannenlang, arasznyi: Spannriemen, der, térdhevedér, térdszíj: Spannung, die, eig. feszülés, feszítés; trop. hasonlás, egyenetlenség.

Sparbüchſe, die, persely: Sparcaſſe, die, zsugorgató tárka: Sparen, zum künftigen Gebrauch aufheben, tartani, tartogatni, eltenni valamit másszorra; ſtatt aufſchieben, halasztani; ſtatt ſchonen, kémélleni, kémélni p. o. fáradtságot, költséget; ſparſam ſeyn, takarékos lenni, takarékosan bánni a' pénzel, megtakarítni a' pénzt; unterlaſſen, elhagyni: Sparen, das, tartogatás, kémellés: Sparrer, der, takarékos, takaros, takarító.

Sparkalk, der, gipszmész; Sparkunſt, die, takarékosság: Sparpfennig, der, megtakargatott pénz: Sparſam, adj. takarékos; zu ſparen, zsugorgató; ſtatt ſelten, ritka; adv. takarékosan; ritkán, imittamott: Sparſamkeit, die, takarékosság; zu große Sparſamkeit, szükmarkuság.

Spärlich, adj. takarékos; adv. takarékosan.

Spargel, der, spárga, nyúlárnyék: Spargelbeet, das, spárgaágy: Spargelbrühe, die, spárgalév: Spargelerbſe, die, bársony kerep, bársonyborsó.

Sparren, der, fedélgerenda; die Sparren, szarufák: Sparrwerk, das, az öszverakott fedélfa.

Spaß, der, tréfa, aus Spaß, tréfából, zum Spaß, tréfának okáért, aus einen Spaß Ernſt machen, nem érteni el a' tréfát, den Spaß zu weit treiben, túl menni a' rendén a' tréfával, ein grober Spaß, goromba tréfa, das wäre ein Spaß, a' volna még rendes vagy furtsa, ohne Spaß, tréfa nélkül, es iſt nur mein Spaß, tsak tréfálok.

Spaſſen, tréfálni, tréfálódni: Spaſſen, das, tréfálódás: Spaßhaft, adj. tréfás, furtsa; adv. tréfásan, furtsán: Spaßhaftigkeit, die, tréfaság: Spaſſig, adj. tréfás, rendes, furtsa: Spaßvogel, der, tréfás ember.

Späschen, das, kis tréfa.

Spät, adj. késő, bis in die ſpäte Nacht, késő éjtszaka, es iſt zu ſpät, adv. későn; Späterhin, adv. későbben: Spättling, der, későnérő: Spätobſt, das, késői v, későnérő gyümölts: Spätregen, der, tavaszi eső.

Spatel, der, ásótska, lapitzka, kis ásó.

Spaten, der, ásó.

Spaterbſe, Späterbſe, die, késő borsó: Spat, oder Spätgerſte, die, késő árpa.

Spatz, der, veréb.

Spatzieren, sétálni, ſpatzieren gehen, járkálni, sétálni menni: Spatzieren, das, sétálás: Spazierfahrt, die, kikotsizás, kotsikázás: Spaziergang, der, sétálás; der Ort dazu, sétálóhely: Spaziergänger, der, sétáló: Spazierreiſe, die, sétáló útazás: Spazierritt, der, kilovaglás: Spazierweg, der, sétálóhely vagy út.

Specht, der, harkály.

Special, adj. különös; adv. különösen.

Species, die, die Art, faj; in der Rechenkunſt, neme a' szamvetésnek; Medic. orvosi szer nemek; von Münzen, z. B. Speciesthaler, vert tallér, két forintos tallér; Species Dukaten, vert arany,

Specification, die, előszámlálás t. i. nevenként: Specificiren, nevenként vagy egyenként előszámlálni, darabonként megnevezni.

Speck, der, szalonna, friſcher Speck, új szalonna, eine Seite Speck, egy oldal szalonna; Speckbrühe, die, szalonnás leves: Speckfett, adj. igen zsíros, igen kövér: Speckgeſchwulſt, die, fadgyúdaganat, kövér kemény daganat: Speckhals, der, igen kövér nyak: Speckhändler, der, szalonnaáros: Speckkäfer, der, szalonnabogár: Speckknödel, Speckklöße, die, szalonnás gombótz: Speckkröſel, das, tepertő: Speckmaus, die, bőregér, szárnyasegér: Speckſchwarte, die, szalonnabőr, bőrke: Speckſchwein, das, szalonnára hízott disznó: Speckſeite, die, egy oldal szalonna: Speckſtein, der, szalonnakő.

Spectakel, der, ſtatt Anblick, látás; Schauſpiel, nézó játék; ſt. Lärm, Spuck, lárma, tsuda dolog; Spectakel machen, lármát tenni vagy indítni.

Speculant, der, nyereségvadászó: Speculation, die, d. i. Forſchung, vizsgálódás, szemlélődés; des Geiſtes, gondolkozás; ſtatt Gewinnſpähung, nyereségvadászás: Speculativ, adj. vizsgálódó, szemlélődő; ein ſpeculativer Kopf, éles és vizsgálódásra termett ész vagy elme: Speculiren, gondolkozni valamin vagy valami felől; nyereséget vadászni v. hajhászni.

Spediren, abſenden, küldeni, elküldeni p. o. pórtékát: Spediteur, der, (Speditór) elküldő, portéka küldöző: Spedition, die, portéka küldözés.

Speer, der, lándzsa: Speerſtich, der, lándzsaszúrás; Pflanze, tarnitska.

Speiche, die, am Rade, küllő, kerékküllő; am Arme, könyöksúgár.

Speichel, der, nyál; der trockene, éhnyál, der ausgeworfene, köp, köpés, pökés: Speichel-Cur, die, nyálindítás: Speicheldrüſe, die, nyálikra, nyálikráshús: Spei-

chelfluß, der, nyálfolyás: Speichelgang, der, nyálút: Speichellecker, der, tsapodárkodó: Speichelleckerey, die, alatsony tsapodárkodás.

Speicher, der, tsúr, életesház, páhó.

Speiler, Spiecker, der, faspék, spék fából.

Speiſe, die, étel, eledel: Speiſebier, das, Tiſchbier, asztali ser; Speiſefiſch, der, ennivaló hal: Speiſegewölbe, das, élés v. életes kamara: Speiſemeiſter, der, asztalnok: Speiſeöhl, das, ennivaló vagy asztali olaj: Speiſeopfer, das, eledelbőlálló áldozat: Speiſeordnung, die, ebédlésbeli rendszabás: Speiſeröhre, die, nyeldeklő gége: Speiſeſaal, der, Speiſeſtube, die, Speiſezimmer, das, ebédlő, ebédlőpalota, epédlőszoba: Speiſeſchrank, der, szekrény: Speiſeſchüſſel, der, ebédlőtál, evőtál: Speiſevorrath, der, készélelem: Speiſewein, der, Tiſchwein, asztali bor: Speiſewirth, der, vendéglő fogadós, vendégfogadós.

Speiſen, eſſen, enni, zu Mittag, ebédelni, Abends, vatsorálni; jemanden ſpeiſen, d. i. ihm zu eſſen geben, valakinek enni adni, eledelt adni, tartani, trop. jemanden mit leeren Worten ſpeiſen, valakit puszta szókkal tartani: Speiſen, das, ebédlés, vatsorálás; enniadás, ebéd vagy vatsoraadás.

Spelt, Spelz, der, tönköly búza, piros alakor.

Spendabel, adject. bőkezű: Spende, die, ajándék, ajándékozás, bőkezűség: Spendiren, bőven adni, ajándékozni: Spendiren, das, adakozóság, bőkezűség.

Sperber, der, karvaly, karvoly.

Sperling, der, veréb.

Sperrbaum, der, sorompó.

Sperre, die, gátolás, akadály,

Sperren, weit öffnen, z. B. die Beine ſperren, kétfelé vagy széllyel vetni p. o. a' lábait; verſchließen, bétsukni, bézárni, elrekeszteni a' szabad járást, elzárni p. o. a' városbavaló bejárást; ſtatt hemmen, akadályozni, megkötni p. o. a' kereket; ſich, d. i. widerſetzen, ellene szegezni magát: Sperren, das, elzárás, elrekesztés; elleneszegezés, ellentállás.

Sperrgeld, das, kapupénz, kinyitásbér: Sperrhacken, der, kerékkötő horogretesz, závár: Sperrholz, das, retesz: Sperrig, adj. széles, kétfeléálló, szellyelálló: Sperrkette, die, bézáró láncz: kerékkötő láncz: Sperrventil, das, szélrekesztő: Sperrweit, adj. igen szélesen, tátra nyitva.

Sperrung, die, bézárás, elzárás, elrekesztés; trop. z. B. Sperrung des Handels, a' kereskedés gátlása vagy elzárása a' portékák kivitelének v. behozásának megtiltása; das Widerſtreben, ellenszegezés, ellentállás.

Speſen, die, költség, a' portékák elküldésére tett költség.

Speyen, ausſpucken, köpni, kiköpni, köpködni, Blut ſpeyen, vért köpni, auf etwas ſpeyen, valamire ráköpni, jemanden in das Geſicht ſpeyen, valakinek a' szeme közzé köpni; ſich erbrechen, hányni, okádni; trop. Feuer ſpeyen, tüzet okádni: Speyen, das, köpés, köpködés; hányás, Speyer, der, köpő; hányó, okádó.

Speyerling, der, Arlesbeere, die, berkenye: Speyerlingsbaum, der, Arlesbaum, berkenyefa.

Speyfieber, das, köpdöstető vagy hánytató hideglelés: Speyenapf, der, köpőmedentze vagy edény.

Spezerey, die, fűszer, fűszerszám: Spezereyhandel, der, fűszerárosság: Spezereyhändler, der, fűszeráros.

Sphäre, die, ſtatt Kugel, golyóbis: Geſchäftskreis, mesterség, kerület: Kenntniß, esméret, tudomány: Sphäriſch, adj. gömbölyű, gömbölyeg, golyóbisdad.

Spicken, z. B. einen Braten, spékelni, megspékelni, p. o. a' petsenyét szalonnával; trop. den Beutel ſpicken, az erszényjét pénzel megtölteni; die Verſchanzungen ſpicken, sántzolatokat ágyúkkal megrakni: Spicken, das, megspékelés: Spicknadel, die, spékelőtő, spékelő.

piegel, der, tükör; trop. ſt. Vorbild, Muſter, mustra, mustrapélda, ein Spiegel der Tugend, a' virtusnak mustrapéldája; jede glänzende Fläche, z. B. der Spiegel des Waſſers, a' víznek színe vagy tükre, der Spiegel am Schwanze des Pfaues, a' pávatoll szeme: der Spiegel des Schiffes, a' hajóhátulja v. fara.

piegelartig, adj. tükörnemű: Spiegelchen, das, tükörötske: Spiegelente, die, tsörgörétze, tükrös rétze: Spiegeldecke, die, tükörfedély: Spiegelfabrik, die, tükörfabrika.

piegelfechten, das, tettetés: Spiegelfechter, der, tettető: Spiegelfechterey, die, vakítás, tettetés, színlett tselekedet.

piegelfenſter, das, tükörablak: Spiegelfutteral, das, tükörtok: Spiegelglas, das, tükörüveg, tükörnekvaló üveg: Spiegelglatt, adj. síma mint a' tükör: Spiegelglätte, die, tükörsímaság; Spiegelhell, adj. világos mint a' tükör: Spiegelhütte, die, tükörnühely: Spiegelig, adj. tükörforma, tükörözö: Spiegelkarpfen, der, tükrösponty: Spiegelkaſten, der, tükrös almáriom: Spiegelkunſt, die, tükörtsinállás mesterége; tükörtudomány (catoptrica): Spiegelmacher, der, tükörtsináló.

piegeln glänzend ſeyn, wie ein Spiegel, fényleni mint a' tükör; ſich ſpiegeln, eig. magát a' tükörben nézni, uneig. példát venni valakiről, valamiről: Spiegelrahmen, der, tükörráma: Spiegelſcheibe, die, tükörkarika: Spiegelſtein, der, tükörkö: Spiegelzimmer, das, tükrös szoba.

pieke, die, szagos levendula.

pieker, der, faspék.

piel, das, játék, játszás; mit Karten, kártyázás, mit Würfeln, kotzkázás, Geld aufs Spiel ſetzen, kotzkára tenni a' pénzét; das Spiel eines Schauſpielers, a' színjátszó játszása; ſt. Klang, bey Soldaten üblich) beſ. der Trommel, dob, daher, z. B. das Spiel rühren, dobolni, a' dobot verni, mit klingenden Spiele, dobolva: Spielart, die, játék neme; auf einem Inſtrumente, játszásmód; Nebenart, különbség, hasonfaj: Spielball, der, játszó lapta: Spielbrett, das, játszótábla.

Spielen, játszani, ein muſikaliſches Inſtrument, muzsikálni, das Klaviere, die Flöte, Violine ſpielen, klavirozni, flótazni, hegedülni; mit dem Ball ſpielen, laptázni, laptát játszani, Schach ſpielen, sakkozni, um Geld ſpielen, pénzre v. pénzbe játszani, Karten ſpielen, kártyázni; auf dem Theater, ein Stück ſpielen, valamelly darabot v. játékot adni v. játszani, gut, ſchlecht ſpielen, (von Schauſpielern) jól, roszszúl játszani a' felvett személyt; trop. jem. etwas in die Hand ſpielen, valamit valakinek észrevehetetlenül a' kezébe játszani; jem. etwas aus den Händen ſpielen, mesterségesen eliktatni valakitől valamit; einen Poſſen ſpielen, megszedni valakit; einen Streich ſpielen, valami pajkosságot követni el; die Fahne ſpielen laſſen, a' zászlót lobogtatni: Spielen, das, auf Inſtrumenten, játszás, muszsikálás; zum Vergnügen, játék, játszás; eines Schauſpielers, játszás a' játékszínen: Spielend, adj. auf einem Inſtr. játszó, muzsikáló; ſcherzend, tréfáló, enyelgő, játszó, játszadozó; adv. játszva, játszadozva, könnyen p. o. tanúlni valamit.

Spieler, der, auf einem Inſtr. játszó, muzsikáló, a' muzsikához értő; zum Vergnügen od. aus Gewinnſt, játszó, játékos; auf dem Theater, színjátszó: Spielerey, die, zum Vergnügen, játszás; Kurzweile, játék; Poſſen, tréfálódás, enyelgés: Spielerinn, die, muſikal. muzsikajátszó fejérszemély; játszóaszszony v. leány; színjátszoné.

Spielgelag, das, Spielgeſellſchaft, die, játszótársaság: Spielgeld, das, játszó pénz, játékravaló pénz: Spielgenoß, Spielgeſell, der, játszótárs v. pajtás; Camerad, pajtás, társ: Spielgeſetz, das, játék törvénye: Spielhaus, das, játszóház: Spielkarte, die, kártya, játszókártya: Spielleu-

Solo, das, in der Muſik, magános, t. i. éneklés vagy muszsikálás: Solo, adj. magános; adv. magánosan p. o. énekelni, muzsikálni, játszani.

Sommer, der, nyár: im Anfange des Sommers, nyár elején: im Sommer, nyáron.

Sommerabend, der, nyári estve: Sommerarbeit, die, nyári munka: Sommerblumme, die, nyári virág: Sommerfäden, die, oder der fliegende Sommer, ökörnyál: Sommerfeld, das, tavaszi vetések vagy földek: Sommerfeldzug, der, nyári táborozás: Sommerfleck, der, kanyaró, szeplő: Sommerfleckig, adj. kanyarós, szeplős: Sommerfrucht, die, nyári termés vagy gyümölts; tavaszi búza v. élet, tavaszi vetés, tavaszbúza.

Sommergerſte, die, tavaszi árpa: Sommergetreide, das, tavaszi élet vagy gabona: Sommergewächs, das, nyári plánta; Sommerhaft, adj. nyári; adv. nyári módon: Sommerhaus, das, nyári ház: Sommerhäuschen, nyári múlatóház: Sommerhitze, die, nyári hévség: Sommerhonig, der, nyáriméz.

Sommerkleid, das, nyári köntös vagy öltözet: Sommerkorn, das, tavaszi rozs: Sommerlager, das, nyári táborság: Sommerlaube, die, nyári levelesszín: Sommerlich, adj. nyári: Sommermonat, der, nyári hónap: Sommermütze, die, nyári süveg: Sommernacht, die, nyári ejtszaka: Sommerobſt, das, nyári gyümölts.

Sommerpallaſt, der, nyári palota: Sommerregen, der, nyári eső: Sommerſaat, die, tavaszi vetés: Sommerſeite, die, déli rész v. oldal: Sommerſproſſe, die, szeplő: Sommertag, der, nyári nap: Sommervogel, der, nyári madár; ſtatt Schmetterling, pillangó, pille.

Sommerweide, die, nyári legelő: Sommerweizen, der, tavaszi búza: Sommerwende, die, nyári napfordúlás: Sommerwetter, das, nyári idő: Sommerzeichen, das, nyári tsillagzat; nyárijel: Sommerzelt, die, nyári ideje: Sommerzimmer, das, nyári szoba.

Sömmern, napfényre kitenni p. e. ágybelit; d. i. Schatten geben, árnyékot adni, vetni; mit Sommerfrucht beſtellen, nyáritermessel bévetni t. i. a' földet.

Sonde, die, sebmérő vas.

Sonder, ſtatt ohne, nélkül; ſ. Zweifel, kétség nélkúl.

Sonderbar, adj. különös p. o. eset: Sonderbarkeit, die, különösség, különös dolog.

Sonderlich, adj. különös, rendkivúlvaló; jeles; adv. különösen, jelesen, kiváltképpen.

Sonderling, der, különöző, magánozó.

Sondern, conj. hanem, de.

Sondern, elválasztani; ſich, elválni: Sonderung, die, elválasztás.

Sondiren, mérni, vizsgálni, megvizsgálni, megpróbálni; Sondern, das, vizsgálás, megvizsgálás.

Sonnabend, Samſtag, der, szombat.

Sonne, die, nap; die aufgehende, a' felkelő nap, die untergehende, a' lemenő vagy elnyugvó nap, vor Sonnenaufgang, nap felkölte előtt, nach Sonnenuntergang, napnyugot után, die Sonne geht auf, a' nap felkél, feljön, die Sonne geht unter, elnyugszik vagy lemegy a' nap, die Sonne ſcheint, a' nap süt; trop. ſtatt Sonnenſtrahlen, a' nap súgárai, die Sonne verſengt die Erde, a' nap elsüti a' földet v. a' mezőket, in die Sonne gehen, a' napra vagy a' verőfényre menni; ſtatt Zierde, von ausgezeichneten Perſonen, dísz, fény, tsillag, die Sonne der Gelehrten, a' tudósok tsillagja; dichteriſch, ſtatt Tag, nap, nappal.

Sonnen, etwas an die Sonne legen, a' verőfényre vagy napra kitenni, a' napon megmelegítni; ſich ſonnen, a' napon sütkölődzni, a' verőfényen lenni.

Sonnenaufgang, der, napfelkelés, a' napkelet; napfeljötte: Morgengegend, kelet, napkelet: Sonnenbahn, die, napút, naputja az égen: Sonnenblume, die, napraforgó, tanyérbélvirág: Sonnenfächer, der, napratartó, napel-

lenző, árnyék tartó: Sonnenferne, die, nap távolyság: Sonnenfinſterniß, die, napfogyatkozás, napbeli fogyatkozás: Sonnenflecken, der, foltok a' naptányérján.

Sonnenglanz, der, napragyogás, napfényesség: Sonnenhitze, die, naphévség: Sonnenhof, der, nap udvara: Sonnenhöhe, die, nap magassága: Sonnenjahr, das, napi esztendő, melly 365 napból, 5 órából és 49 minútából áll: Sonnenklar, adj. világos mint a' nap, nyilvánvaló; adv. világosan, nyilván: Sonnenkoller, der, verőfénykórság, lovaknyavalyája, bokrosság: Sonnenkreis, der, nap karikája.

Sonnenlauf, der, napjárás: Sonnenlicht, das, napvilág, napfény: Sonnenmonat, der, napi hónap, az az, egy esztendőnek tizenkettőd része: Sonnennähe, die, napközelítés: Sonnenquadrant, der, napnegyed: Sonnenreich, adj. verőfényes.

Sonnenſcheibe, die, nap tányérja: Sonnenregen, der, verőfényes eső: Sonnenſchein, der, napfény, napvilág: Sonnenſchirm, der, napernyő, árnyéktartó: Sonnenſtäubchen, das, lebegöpor: Sonnenſtich, der, napsütés, napégetés: Sonnenſtillſtand, der, napfordúlás: Sonnenſtrahl, der, napsúgár: Sonnenthau, der, harmatfű: Sonnenuhr, die, napóra, árnyékóra: Sonnenuntergang, der, naplemenetel, napnyúgot.

Sonnenwärme, die, nap melege: Sonnenwedel, der, Cichorie, katang, tzikoria: Sonnenweiſer, der, árnyékóramutató: Sonnenwende, die, napfordúlás, im Sommer, nyári — im Winter, téli napfordúlás: Sonnenwendezirkel, der, napterítő kerület v. abronts: Sonnenzeiger, der, árnyékóramutató: Sonnenzirkel, der, naputja; in der Chronol. eine Reihe von 28 Jahren, napkerület, melly 28 esztendőből áll.

Sonnet, das, szonét.

Sonnig, adj. verőfényes.

Sonntägig, Sonntäglich, adj. vasárnaponként való, vasárnapi.

Sonntag, der, vasárnap.

Sonntagsfeyer, die, vasárnapi innep: Sonntagsgottesdienſt, der, vasárnapi istentisztelet, istenitszolgálat: Sonntagskind, das, vasárnap született gyermek; trop. reménygyermek (tátos gyermek): Sonntagskleid, das, vasárnapi köntös, innepi köntös vagy öltözet: Sonntagsprediger, der, vasárnapi predikátor: Sonntagspredigt, die, vasárnapi predikátzió.

Sonſt, adv. zu einer andern Zeit, másszor, különben másszor; ehemals, ezelőtt; ennekelőtte, másszor; ſonſt wo, másutt, más helyen; wo ſonſt, hol egyébütt, hol másutt; ſonſt nirgend, másutt seholsem; auf andere Art, másképpen, különben; in andern Stücken, egyébaránt, különben; widrigenfalls, különben; außerdem, ezenkívül, különben; übrigens, egyebaránt.

Sonſtig, adj. übrig, egyéb, más, a' többi; ehemalig, hajdani, régi.

Sopha, das, török kanapé, heverő.

Sophiſt, der, okoskodással tsábító: Sophiſterey, die, okoskodással tsábítás.

Sorge, die, für etwas, gond, gondoskodás. Sorge anwenden, gondoskodni, valami felől, gondjának lenni valamire; ſtatt Kummer, gond, aggodás, in Sorgen ſeyn, aggodásban lenni; Sorgen machen, verursachen, valakinek aggódást vagy gondot szerezni, frey ſeyn von Sorgen, ment lenni a' gondtól vagy aggodástól, ſich Sorgen machen, aggódni, búsúlni, ſich der Sorgen entſchlagen, d. i. ſie fahren laſſen, megmenekedni a' gondtól, letenni vagy elvenni valaminek a' gondját.

Sorgen, für etwas, gondjának lenni valamire; in Kummer ſeyn, aggódni valamin; befürchten, félni, tartani valamitől: Sorgen, das, gondoskodás; aggódás: Sorgenfrey, adject. gondtól ment, gondtól üres, gondnélkül való; adv. gond nélkül p. o. élni: Sorgenlaſt, die, gond terhe, sok gond: Sorgenlos, adj. gondtalan, gond nélkül élő,

gondtól ment; adv. gond nélkül: Sorgenloſigkeit, die, gondtalanság, mentlétel a' gondtól. Sorgenvoll, adj. gondal teljes, aggódó, aggodalmas; Sorgenſtuhl, nyugvószék, nyugvókarosszék.

Sorgfalt, die, gondosság, szorgosság, vígyázóság, vígyázás, szemesség: Sorgfältig, adj. gondos, szorgos, szorgalmatos; adv. gondosan, szorgosan, szorgalmatosan: Sorgſam, adj. gondos, szemes; Sorgſamkeit, die, gondosság, szemesség, vígyázás.

Sorte, die, Art, nem, valaminek néme, ein Obſt von beſten Sorten, legjobb féle gyümölts: Sortiren, elrendelni, öszve v. külön válogatni az egynemü dolgot.

Spagat, der, zsineg, spárga.

Späbiene, die, lesméh.

Späben, kémlelni, vizsgálni, megkémlelni: Späben, das, kémlelés, megkémlelés: Späher, der, kémlelő, kémlelődő: Späbſchiff, das, kémlelő hajó, kémhajó.

Spalt, der, Spalte, die, hasadék, repedés, einen Spalt bekommen, megrepedni, elhasadni; trop. eine der Länge nach getheilte Seite im Buche, oszlopfél a' könyvnyomtatóknál.

Spalten, ſich der Länge nach theilen, hasadni, elhasadni, elrepedni; act. elhasítni p. o. fejszével: Spalten, das, hasítás: Spaltig, adj. repedezett, hasadásos: Spaltung, die, elhasítás, hasadás, elrepedés; ſtatt Zwietracht, hasonlás, meghasonlás; im kirchlichen Sinne, ſtatt Trennung, ekklézsiai szakadás.

Spältchen, das, hasadékotska.

Span, der, forgáts; ſtatt Splitter, szálka, faszálka: Spannbett, das, nyoszolya: Spanferkel, das, malatz, kis malatz, verőmalatz: Spanerde, die, porlóföld, növevények leveleikből lett föld.

Spänchen, das, forgátsotska.

Spange, die, boglárt sat.

Spanien, Spanyolország: Spaniſch, adj. Spanyolországi: ſpaniſches Rohr, nádpáltza; ſpaniſche Fliege, körösbogár; ſpaniſche Wand, olaszfal, rejtőfal; trop. ſtatt ſeltſam, fremd, idegen, esmeretlen; ritka, Spaniſch vorkommen, tsudálatosnak tetszeni: Spaniol, der, spanyoltobák.

Spannader, die, rezgőín.

Spanndienſt, der, kotsivalvaló szolgálat, t. i. rabatban.

Spanne, die, arasz, eine Spannebreit, egy arasznyi széles.

Spannen, v. n. Achtung geben, fülelni valamire, vígyázni: v. a. feszítni, kinyújtani, kihúzni, p. o. a' kötelet, Saiten auf einer Geige ſpannen, húrokat a' hegedűn felhúzni, die Saiten zu hoch ſpannen, nagyon *feltekerni* a' húrokat, az az kívánságaiban fennhéjjázni; den Hahn ſpannen, felhúzni a' puska sárkányát; von Kleidern, szorítni, das Kleid ſpannet, szorít a' ruha: Pferde vor den Wagen ſpannen, befogni a' lovakat a' kotsiba; den Fluß ſpannen, elgátolni a' vizet; mit der Hand ſpannen, araszszal elérni vagy megmérni: Spannen, das, kifeszülés, feszülés.

Spannkraft, die, rugóerő: Spannenlang, arasznyi: Spannriemen, der, térdheveder, térdszíj: Spannung, die, eig. feszülés, feszítés; trop. hasonlás, egyenetlenség.

Sparbüchſe, die, persely: Sparcaſſe, die, zsugorgató tárka: Sparen, zum künftigen Gebrauch aufheben, tartani, tartogatni, eltenni valamit másszorra; ſtatt aufſchieben, halasztani; ſtatt ſchonen, kémélleni, kémélni p. o. fáradtságot, költséget; ſparſam ſeyn, takarékos lenni, takarékosan bánni a' pénzel, megtakarítni a' pénzt; unterlaſſen, elhagyni: Sparen, das, tartogatás, kémellés: Sparrer, der, takarékos, takaros, takarító.

Sparkalk, der, gipszmész; Sparkunſt, die, takarékosság: Sparpfennig, der, megtakargatott pénz: Sparſam, adj. takarékos; zu ſparen, zsugorgató; ſtatt ſelten, ritka; adv. takarékosan; ritkán, imittamott: Sparſamkeit, die, takarékosság; zu große Sparſamkeit, szükmarkuság.

Spärlich, adj. takarékos; adv. takarékosan.

Spargel, der, spárga, nyúlárnyék: Spargelbeet, das, spárgaágy: Spargelbrühe, die, spárgalév: Spargelerbſe, die, bársony kerep, bársonyborsó.

Sparren, der, fedélgerenda; die Sparren, szarufák: Sparrwerk, das, az öszverakott fedélfá.

Spaß, der, tréfa, aus Spaß, tréfából, zum Spaß, tréfának okáért, aus einen Spaß Ernſt machen, nem érteni el a' tréfát, den Spaß zu weit treiben, túl menni a' rendén a' tréfával, ein grober Spaß, goromba tréfa, das wäre ein Spaß, a' volna még rendes vagy furtsa, ohne Spaß, tréfa nélkül, es iſt nur mein Spaß, tsak tréfálok.

Spaſſen, tréfálni, tréfálódni: Spaſſen, das, tréfálódás: Spaßhaft, adj. tréfás, furtsa; adv. tréfásan, furtsán: Spaßhaftigkeit, die, tréfaság: Spaſſig, adj. tréfás, rendes, furtsa: Spaßvogel, der, tréfás ember.

Späschen, das, kis tréfa.

Spät, adj. késő, bis in die ſpäte Nacht, késő éjtszaka, es iſt zu ſpät, adv. későn; Späterhin, adv. később: Spättling, der, későnérő: Spätobſt, das, késői v, későnérő gyümölts: Spätregen, der, tavaszi eső.

Spatel, der, ásótska, lapitzka, kis ásó.

Spaten, der, ásó.

Spaterbſe, Späterbſe, die, késő borsó: Spat, oder Spätgerſte, die, késő árpa.

Spatz, der, veréb.

Spatzieren, sétálni, ſpatzieren gehen, járkálni, sétálni menni: Spatzieren, das, sétálás: Spazierfahrt, die, kikotsizás, kotsikázás: Spaziergang, der, sétálás; der Ort dazu, sétálóhely: Spaziergänger, der, sétáló: Spazierreiſe, die, sétáló útazás: Spazierritt, der, kilovaglás: Spazierweg, der, sétálóhely vagy út.

Specht, der, harkály.

Special, adj. különös; adv. különösen.

Species, die, die Art, faj; in der Rechenkunſt, neme a' szamvetésnek; Medic. orvosi szer nemek; von Münzen, z. B. Speciesthaler, vert tallér, két forintos tallér; Species Dukaten, vert arany,

Specification, die, előszámlálás t. i. nevenként: Specificiren, nevenként vagy egyenként előszámlálni, darabonként megnevezni.

Speck, der, szalonna, friſcher Speck, új szalonna, eine Seite Speck, egy oldal szalonna; Speckbrühe, die, szalonnás leves: Speckfett, adj. igen zsíros, igen kövér: Speckgeſchwulſt, die, fadgyúdaganat, kövér kemény daganat: Speckhals, der, igen kövér nyak: Speckhändler, der, szalonnaáros: Speckkäfer, der, szalonnabogár: Speckknödel, Speckklöße, die, szalonnás gombótz: Speckkröſel, das, tepertő: Speckmaus, die, bőregér, szárnyasegér: Speckſchwarte, die, szalonnabőr, bőrke: Speckſchwein, das, szalonnára hízott disznó: Speckſeite, die, egy oldal szalonna: Speckſtein, der, szalonnakő.

Spectakel, der, ſtatt Anblick, látás; Schauſpiel, nézó játék; ſt. Lärm, Spuck, lárma, tsuda dolog; Spectakel machen, lármát tenni vagy indítni.

Speculant, der, nyereségvadászó: Speculation, die, d. i. Forſchung, vizsgálódás, szemlélődés; des Geiſtes, gondolkozás; ſtatt Gewinnſpähung, nyereségvadászás: Speculativ, adj. vizsgálódó, szemlélődő; ein ſpeculativer Kopf, éles és vizsgálódásra termett ész vagy elme: Speculiren, gondolkozni valamin vagy valami felől; nyereséget vadászni v. hajhászni.

Spediren, abſenden, küldeni, elküldeni p. o. pórtékát: Spediteur, der, (Speditór) elküldő, portéka küldözó: Spedition, die, portéka küldözés.

Speer, der, lándzsa: Speerſtich, der, lándzsaszúrás; Pflanze, tarnitska.

Speiche, die, am Rade, küllő, kerékküllő; am Arme, könyöksúgár.

Speichel, der, nyál; der trockene éhnyál, der ausgeworfene, köp, köpés, pökés: Speichel-Cur, die, nyálindítás: Speicheldrüſe, die, nyálikra, nyálikráshús: Spei-

chelfluß, der, nyálfolyás: Speichelgang, der, nyálút: Speichellecker, der, tsapodárkodó: Speichelleckerey, die, alatsony tsapodárkodás.

Speicher, der, tsűr, életesház, páhó.

Speiler, Spiecker, der, faspék, spék fából.

Speiſe, die, étel, eledel: Speiſebier, das, Tiſchbier, asztali ser; Speiſefiſch, der, ennivaló hal: Speiſegewölbe, das, élés v. életes kamara: Speiſemeiſter, der, asztalnok: Speiſeöhl, das, ennivaló vagy asztali olaj: Speiſeopfer, das, eledelből álló áldozat: Speiſeordnung, die, ebédlésbeli rendszabás: Speiſeröhre, die, nyeldeklő gége: Speiſeſaal, der, Speiſeſtube, die, Speiſezimmer, das, ebédlő, ebédlőpalota, epédlőszoba: Speiſeſchrank, der, szekrény: Speiſeſchüſſel, der, ebédlőtál, evőtál: Speiſevorrath, der, készélelem: Speiſewein, der, Tiſchwein, asztali bor: Speiſewirth, der, vendéglő fogadós, vendégfogadós.

Speiſen, essen, enni, zu Mittag, ebédelni, Abends, vatsorálni; jemanden ſpeiſen, d. i. ihm zu eſſen geben, valakinek enni adni, eledelt adni, tartani, trop. jemanden mit leeren Worten ſpeiſen, valakit puszta szókkal tartani: Speiſen, das, ebédlés, vatsorálás; enniadás, ebéd vagy vatsoraadás.

Spelt, Spelz, der, tönköly búza, piros alakor.

Spendabel, adject. bőkezű: Spende, die, ajándék, ajándékozás, bőkezűség: Spendiren, bőven adni, ajándékozni: Spendiren, das, adakozóság, bőkezűség.

Sperber, der, karvaly, karvoly.

Sperling, der, veréb.

Sperrbaum, der, sorompó.

Sperre, die, gátolás, akadály,

Sperren, weit öffnen, z. B. die Beine ſperren, kétfelé vagy széllyel vetni p. o. a' lábait; verſchließen, betsukni, bézárni, elrekeszteni a' szabad járást, elzárni p. o. a' városbavaló bejárást; ſtatt hemmen, akadályozni, megkötni p. o. a' kerekot; ſich, d. i. widerſetzen, ellene szegezni magát: Sperren, das, elzárás, elrekesztés; elleneszegezés, ellentállás.

Sperrgeld, das, kapupénz, kinyitásbér: Sperrhacken, der, kerékkötő horogretesz, závár: Sperrholz, das, retesz: Sperrig, adj. széles, kétfeléálló, széllyelálló: Sperrkette, die, bézáró láncz: kerékkötő láncz: Sperrventil, das, szélrekesztő: Sperrweit, adj. igen szélesen, tátva nyitva.

Sperrung, die, bézárás, elzárás, elrekesztés; trop. z. B. Sperrung des Handels, a' kereskedés gátlása vagy elzárása a' portékák kivitelének v. behozásának megtiltása; das Widerſtreben, ellenszegezés, ellentállás.

Spesen, die, költség, a' portékák elküldésére tett költség.

Speyen, ausſpucken, köpni, kiköpni, köpködni, Blut ſpeyen, vért köpni, auf etwas ſpeyen, valamire ráköpni, jemanden in das Geſicht ſpeyen, valakinek a' szeme közzé köpni; ſich erbrechen, hányni, okádni; trop. Feuer ſpeyen, tüzet okádni: Speyen: das, köpés, köpködés; hányás, Speyer, der, köpő; hányó, okádó.

Speyerling, der, Arlesbeere, die, berkenye: Speyerlingsbaum, der, Arlesbaum, berkenyefa.

Speyfieber, das, köpdöstető vagy hánytató hideglelés: Speyenapf, der, köpőmedentze vagy edény.

Spezerey, die, fűszer, fűszerszám: Spezereyhandel, der, fűszerárosság: Spezereyhändler, der, fűszeráros.

Sphäre, die, ſtatt Kugel, golyóbis: Geſchäftskreis, mesterség, kerület: Kenntniß, esméret, tudomány: Sphäriſch, adj. gömbölyű, gömbölyeg, golyóbisdad.

Spicken, z. B. einen Braten, spékelni, megspékelni, p. o. a' petsenyét szalonnával; trop. den Beutel ſpicken, az erszényjét pénzel megtölteni; die Verſchanzungen ſpicken, sántzolatokat ágyúkkal megrakni: Spicken, das, megspékelés: Spicknadel, die, spékelőtő, spékelő.

)iegel, der, tükör; trop. ſt. Vor-
)ild, Muſter, mustra, mustra-
)élda, ein Spiegel der Tugend,
a' virtusnak mustrapéldája; jede
)länzende Fläche, z. B. der Spie-
)el des Waſſers, a' víznek színe
vagy tükre, der Spiegel am
Schwanze des Pfaues, a' páva-
:oll szeme: der Spiegel des Schif-
'es, a' hajóhátulja v. fara.
)iegelartig, adj. tükörnemű: Spie-
)elchen, das, tükörötske: Spie-
)elente, die, tsörgörétze, tükrös
'étze: Spiegeldecke, die, tükör-
fedély: Spiegelfabrik, die, tü-
körfabrika.
)iegelfechten, das, tettetés: Spie-
)elfechter, der, tettető: Spiegel-
echterey, die, vakítás, tettetés,
zínlett tselekedet.
)iegelfenſter, das, tükörablak:
Spiegelfutteral, das, tükörtok:
Spiegelglas, das, tükörüveg, tü-
körnekvaló üveg: Spiegelglatt,
adj. síma mint a' tükör: Spie-
)elglätte, die, tükörsímaság;
Spiegelhell, adj. világos mint a'
tükor: Spiegelhütte, die, tükor-
műhely: Spiegelig, adj. tükör-
orma, tükörözö: Spiegelkarpfen,
)er, tükrösponty: Spiegelkaſten,
)er, tükrös almáriom: Spiegel-
unſt, die, tükörtsinállás mester-
ége; tükörtudomány (catoptrica):
Spiegelmacher, der, tükörtsináló.
)iegeln glänzend ſeyn, wie ein
Spiegel, fényleni mint a' tükör;
ich ſpiegeln, eig. magát a' tü-
körben nézni, uneig. példát ven-
ni valakiről, valamiről: Spie-
)elrahmen, der, tükörráma: Spie-
)elſcheibe, die, tükörkarika: Spie-
)elſtein, der, tükörkő: Spiegel-
)immer, das, tükrös szoba.
)ieke, die, szagos levendula.
)ieker, der, faspék.
)iel, das, játék, játszás; mit
Karten, kártyázás, mit Würfeln,
kotzkázás, Geld aufs Spiel ſe-
)en, kotzkára tenni a' pénzét;
)as Spiel eines Schauſpielers,
a' színjátszó játszása; ſt. Klang,
bey Soldaten üblich) beſ. der
Trommel, dob, daher, z. B.
)as Spiel rühren, dobolni, a'
lobot verni, mit klingenden Spie-
e, dobolva: Spielart, die, já-
ék neme; auf einem Inſtrumen-
te, játszásmód; Nebenart, kü-
lömbség, hasonfaj: Spielball,
der, játszó lapta: Spielbrett, das,
játszótábla.

Spielen, játszani, ein muſikaliſches Inſtrument, muzsikálni, das Klaviere, die Flöte, Violine ſpielen, klavirozni, flótazni, hegedülni; mit dem Ball ſpielen, laptázni, laptát játszani, Schach ſpielen, sakkozni, um Geld ſpielen, pénzre v. pénzbe játszani, Karten ſpielen, kártyázni; auf dem Theater, ein Stück ſpielen, valamelly darabot v. játékot adni v. játszani, gut, ſchlecht ſpielen, (von Schauſpielern) jól, roszszúl játszani a' felvett személyt; trop. jem. etwas in die Hand ſpielen, valamit valakinek észrevehetetlenül a' kezébe játszani; jem. etwas aus den Händen ſpielen, mesterségesen eliktatni valakitől valamit; einen Poſſen ſpielen, megszedni valakit; einen Streich ſpielen, valami pajkosságot követni el; die Fahne ſpielen laſſen, a' zászlót lobogtatni: Spielen, das, auf Inſtrumenten, játszás, muszsikálás; zum Vergnügen, játék, játszás; eines Schauſpielers, játszás a' játékszínen: Spielend, adj. auf einem Inſtr. játszó, muzsikáló; ſcherzend, tréfáló, enyelgő, játszó, játszadozó; adv. játszva, játszadozva, könnyen p. o. tanúlni valamit.

Spieler, der, auf einem Inſtr. játszó, muzsikáló, a' muzsikához értő; zum Vergnügen od. aus Gewinnſt, játszó, játékos; auf dem Theater, színjátszó: Spielerey, die, zum Vergnügen, játszás; Kurzweile, játék; Poſſen, tréfálódás, enyelgés: Spielerinn, die, muſikal. muzsikajátszó fejérszemély; játszóasszony v. leány; színjátszoné.

Spielgelag, das, Spielgeſellſchaft, die, játszótársaság: Spielgeld, das, játszó pénz, játékravaló pénz: Spielgenoß, Spielgeſell, der, játszótárs v. pajtás; Camerad, pajtás, társ: Spielgeſetz, das, játék törvénye: Spielhaus, das, játszóház: Spielkarte, die, kártya, játszókártya: Spielleu-

te, die, muzsikások: Spielmann, der, muzsikás.
Spielplatz, der, játszóhely: Spielpuppe, die, játszóbáb: Spielraum, der, eig. szabados térhely a' mozgásra; uneig. járnivaló hely, tágos hely: Spielsache, die, játék; pl. játékok: Spielschuld, die, játék által tett adósság: Spielstunde, die, játszóóra, játszás órája: Spielsucht, die, játék dühe, játékkórság: Spielsüchtig, adj. játszásra vágyó.
Spieltisch, der, játszóasztal: Spieluhr, die, muzsikáló óra: Spielwerk, das, játék; st. Kleinigkeit, tsekélység: Spielzeit, die, játszás ideje: Spielzeug, das, játékeszköz: Spielzimmer, das, játszószoba.
Spieß, der, dárda, lándzsa, zum Werfen, hajtódárda; st. Bratspieß, nyárs: Spießchen, das, dárdátska; kis nyárs: Spießeisen, das, nyársaló vas, lándzsavas.
Spießen, általszúrni; lándzsájával v. dárdájával általverni; karóba húzni p. o. a' gonosztévőt: Spießer, Spießhirsch, der, fiatal szarvas, ágatlan szarvas.
Spießgesell, der, tzimbora, tzimborástárs, pajtás: Spießgesellschaft, die, tzimborástársaság, tzimboraság.
Spießglas, das, piskoltz.
Spießig, adj. hegyes.
Spießruthe, die, veszszö; Spießruthen laufen, megveszszöztetni.
Spießstange, die, dárdanyél: Spießträger, der, dárdás, dárda viselő.
Spießzahn, der, szemfog.
Spille, die, orsó.
Spilling, der, mórabóna szilva.
Spinat, der, paréj, spinát.
Spindel, die, orsó; Cylinder, tengely; an einer Wendel — Treppe, orsógerenda, orsóoszlop, a' tsigagrádits közepe; am Ellbogen, könyökszár: Spindelbaum, der, Ahorn, juharfa; ketskerágó, halyogfa.
Spinnchen, das, pókotska.
Spinne, die, pók; die langbeinige, kaszáspók, falangya: Spinnefeind, adj. halálos ellenség.
Spinnen, fonni: Tabak spinnen, dohányt sodorni öszve, Gold, Silber spinnen, arany v. ezüst fonalat sodorni: Spinnen, das, fonás: Spinnengewebe, das, pókháló.
Spinner, der, Spinnerinn, die, fonó: Spinnerey, die, fonás.
Spinnhaus, das, fonóház: Spinnmaschine, die, fonómív: Spinnrad, das, kerekrokka, kerekes rokka: Spinnrocken, der, guzsaly, rokka: Spinnstube, die, fonószoba.
Spion, der, Spioniren, kikémlelni.
Spirallinie, die, tsigalinea.
Spiritus, der, szesz, páraszesz.
Spital, das, ispotály.
Spitz, adj. st. spitzig, hegyes.
Spitz, der, hegy, valaminek hegye; ein kleiner Hund, kis kutya: Spitzbart, der, hegyes szakál: Spitzbube, der, st. Dieb, zsivány, tolvaj; gazember: Spitzbüberey, die, zsiványság, gazság: Spitzbübisch, adj. gazemberi, gaz; adv. gazúl, gazemberi módon, zsivány módra.
Spitze, die, hegy, hegye, p. o. késhegye, tőhegye; eines Berges, Thurmes, a' hegy, torony teteje; der vorderste Theil, bei einer Armee, a' tsatarend eleje, an der Spitze stehen, elől állani az ütközetben, jem. an die Spitze stellen, a) az elejére állitni valakit, b) vezérnek tenni valakit; ein geklöppeltes, Gewirk, tsipke.
Spitzen, spitzig machen, hegyezni, kihegyezni, meghegyezni p. o. a' pennát; trop. z. B. die Ohren spitzen, fülelni, den Mund, kitsutsorítni a' száját, einen Heuschober, boglyát hegyezni; auf etwas spitzen, d. i. hoffen, valamit várni, reményleni, der Spitzen berauben, letetőzni, lebugázni.
Spitzenfabrik, die, tsipkefábrika: Spitzenfabrikant, der, tsipkefábrikás: Spitzenhandel, der, tsipkekereskedés; Spitzenhändler, der, tsipkeáros: Spitzenmacher, tsipkeszövő, tsipkekötő.
Spitzfindig, adj. viszketeges eszü, elméskedő; adv. elméskedve: Spitzfindigkeit, die, viszketegesség, elméskedés; elmefuttatás.
Spitzglas, das, talpaspohár: Spitzhacke, Spitzhaue, die, tsákánykapa: Spitzhammer, der, tsá-

kánykalapáts: Spitzharfe, die, tziterahárfa.

Spitzig, adj. hegyes, szúrós, p. o. tő, kés, ſpitzig machen, kihegyezni, meghegyezni; tsútsos p. o. száj; trop. ſt. beißend, szúrós, fúlánkos, sértős, p. o. szó, felelet; adv. szúrósan, fúlánkosan, sértegetve: Spitzkopf, der, tsútsos fejű ember; trop. sérteni szerető, vagdaló ember: Spitzmaus, die, tzitzkány: Spitzmäulig, adj. tsútsos szájú: Spitzmorchel, die, kutsmagomba: Spitzmünze, die, füzéres ménta: Spitzmuſchel, die, fúrótsiga.

Spitzname, der, tsúf név, ragasztott név valakire: Spitznaſe, die, hegyes orr: Spitzwegrich, der, keskeny útifű: Spitzwinkelig, adj. tsútsszegletű: Spitzzahn, der, szemfog: Spitzzange, die, fogas harapófogó.

Splint, der, Span, forgáts, szilánk; die zarten weißlichen Faſern im Holze, szilátshéjj, szijáts.

Splitter, der, szálka, forgátsszálka: Splitterig, adj. szálkás: Splittern, ſich, elforgátsolódni szálkákra hasadni; elforgátsolni, elhasítni, hasogatni, t. i. apróra: Splitternackt, der, adj. tsupa v. anyaszült mezítelen: Splitterrichten, das, kajánbírálás; Splitterrichter, der, kajánbíráló.

Sporapfel, der, berkenye.

Sporer, der, sarkantyútsináló.

Sporn, der, des Reiters, sarkantyú; trop. f. Antrieb, ösztön, serkentés; des Hahnes, kakassarkantyú: Spornader, die, beym Pferde, oldalér: Spornen, sarkanytút ütni valamire, megsarkantyúzni p. o. a' lovat: trop. antreiben, ösztönözni, serkengetni; daher das partic. geſpornt, sarkantyús: Spornrädchen, das, sarkantyútaréj: Spornſtreichs, adj. eig. neki vágtatva; uneig. ſt. ſehr ſchnell, nyargalva, sietve.

Sporteln, die, pl. mellékes költségek v. jövedelmek az ügyesbajos dolgok közűl.

Spott, der, kitsúfolás, tsúf, jem. zum Spott dienen, másnak tsúfja lenni, ſich zum Spott machen, tsúffá tenni magát; ſt. Schimpf u. Schande, szégyen, gyalázat; ein geringer Preis, tsekélység, alávalóság.

Spotten, z. B. mit der Religion, tsúfolni, kitsúfolni a' vallást, tsúfot űzni a' vallással; lauslachen, kinevetni valakit, tsúfolni, tsúfolódni: Spotten, das, kinevetés, kitsúfolás, tsúfolódás.

Spottgedicht, das, gúnyoló versezet: Spottgeiſt, der, tsúfolodó; tsúfolás lelke, gúnyolásra hajlandósaga: Spottgeld, das, tsekély pénz, tsekély ára valaminek: Spottname, der, tsúfnév, gúnynevezet: Spottrede, die, kigúnyoló beszéd: Spottſchrift, die, gúnyló írás: Spottvogel, der, trop. tsúfolódó: Spottweiſe, adj. tsúfolódva, gúnyolódva: Spottwohlfeil, adj. felette oltsó, igen oltsó; adv. felette oltsón.

Spötteley, die, tsúfolódás: Spötteln, gúnyolódni, tsúfolódni: Spötteln, das, gúnyolódás: tsúfolódás: Spötter, der, gúnyolódó, tsúfolódó, tsúfoló; Spötterinn, die, gúnyolódó t. i. asszony v. leány: Spötterey, die, tsúfolás, tsúfolódás; ein ſpöttiſcher Ausdruck, gúnyszó, gunynevezet: Spöttiſch, adj. gúnyoló, tsufoló, tsufolódó; adv. gúnyolva, tsúfolódva.

Sprachähnlichkeit, die, szószármaztatási hasonlatosság, szóeredetegyezés: Sprachart, die, beszédmod.

Sprache, die, der Thiere, szó, szózat; der Menſchen, beszéd, nyelv, er führt eine Wunderliche Sprache, tsudálatos beszéde van, es vergeht jem. die Sprache, eláll valakinek a' szava, nur heraus mit der Sprache, tsak ki vele a' mint van a' dolog v. tsak mond ki, a' mit érzesz, a' mit gondolsz, eine ſchwere Sprache haben, nehéz nyelvének lenni, nehezen tudni beszélni, die Sprache verlieren, megnémulni; die Sprache des gemeinen Lebens, köz beszéd, die lateiniſche, deutſche, vaterländiſche Sprache, deák, német, hazai nyelv, die lateiniſche Sprache ſprechen, deák nyelven v. deákúl beszélni, die deutſche Sprache verſtehen, érteni, tudni németűl.

Sprachfähigkeit, die, beszélőtehet-

ség: Sprachfehler, der, természeti nyelvhiba; nyelv ellen ejtett hiba, nyelvben hibázás: Sprachfertigkeit, die, könnyűség a' beszédben, könnyű nyelvforgás: Sprachgebrauch, der, nyelv szokása, nyelvbeli szokás, szokott beszéd: Sprachgelehrſamkeit, die, nyelvtudomány: Sprachgelehrter, der, nyelvtudós.

Sprachkenner, der, nyelvtudó, nyelvértő: Sprachkenntniß, die, nyelvtudás: Sprachkunde, die, nyelvtudomány, nyelvmesterség: Sprachkündig, nyelvértő v. tudó: Sprachkunſt, die, nyelvmesterség: Sprachlehre, die, nyelvtanítás; nyelvtanító könyv, (Grammatica): Sprachlehrer, der, Sprachmeiſter, der, nyelvtanító, nyelvmester.

Sprachlos, adj. néma, szótalan: Sprachloſigkeit, die, némaság, szótalanság: Sprachmäßig, adj. nyelvel egyező; adv. a' nyelvel v. beszéddel egyezőleg, a' nyelv szerént: Sprachorgan, das, nyelv, beszélőtagszer.

Sprachregel, die, nyelvregula, beszédszabás: Sprachreichthum, der, nyelvbeli bőszavúság: Sprachrichtig, adj. nyelv természetével egyező: nyelvszabásos; adv. nyelvszabásosan: Sprachrohr, das, beszélőtső: Sprachſchnitzer, der, nyelvben hibázás: Sprachverderber, der, nyelvrontó: Sprachverwirrung, die, nyelvzavar: Sprachwiſſenſchaft, die, nyelvtudomány: Sprachzimmer, das, beszélgetőszoba.

Sprechart, die, beszélésmód.

Sprechen, beszélni, ungariſch ſprechen, magyarúl beszélni; mit jem. ſprechen, valakivel szóllani, ich konnte ihn nicht zu ſprechen bekommen, nem szólhattam vele, ſich nicht ſprechen laſſen, nem hagyni magával szóllani; jem. frey ſprechen, felszabadítni valakit p. o. kötelesség, büntetés alól; heilig ſprechen, valakit szentté tenni; ein Urtheil ſprechen, ítéletet hozni: Sprechen, das, beszélés, beszéd, beszélgetés, szólás; trop. jem. zum Sprechen malen, ollyan jól lefesteni valakit, hogy majd megszóllal: Sprecher, der, beszélő, szólló, szószólló.

Spreiten, Spreitzen, szélesen kiterjeszteni, széllyel terpeszteni, húszni v. vetni.

Sprengel, der, kerület, megye, menetel, járás.

Sprengen, ſpritzen, hinteni: fetskendeni, p. o. vizet; mit dem Pferde über einen Graben ſprengen, lóval az árkot általugratni; eine Kugel auf dem Billard ſprengen, kiugratni a' biliárd golyóbist; die Saiten auf einem Inſtrumente ſprengen, elpattantani a' muzsika húrját; Schlöſſer ſprengen, a' zárokat lefeszíteni, lefeszegetni, leverni; eine Feſtung ſprengen, széllyel vettetni valamelly várat t. i. puskaporral: Sprengen, das, hintés, fetskendés; ugratás a' lóval, vágtatás, nyargalás: Sprengkanne, die, öntöző, lotsoló: Sprengwaſſer, das, öntöző víz: Sprengwedel, der, szenteltvíz hintő.

Sprenkel, der, tór, keleptze.

Sprenkeln, irombázni, bépettegetni, megtarkázni: Sprenklicht, adj. iromba, pettegetett, tarka.

Spreu, die, polyva, pelyva.

Sprichwort, das, példabeszéd; ein abgedroſchenes Sprichwort, zsibvásári példabeszéd, zum Sprichwort werden, példabeszéddé válni: Sprichwörtlich, adj. példabeszédbeli; adv. példabeszédként.

Sprießel, Sprießen, ſ. Sproſſe, Sproſſen.

Springbecken, das, szökőkút medentzéje: Springbrunnen, der, ugrókút, szökőkút.

Springen, pattani, elpattani, elrepedni, mint p. o. az üveg, elszakadni, mint p. o. a' húr; von lebendigen Weſen, ugrani, szökni, in die Höhe ſpringen, felugrani, vor Freude ſpringen, ugrálni örömében, über etwas ſpringen, által ugrani valamit v. valamin, herunter ſpringen, leugrani; trop. über die Klinge ſpringen, levágattatni kardal, über die Klinge ſpringen laſſen, felkontzolni, levágni v. kardra hányni az őrizetet; ſt. begatten. von gröſseren Thieren, meghágni, mint a' tsődör, üzekedni, mint

a' bika: Springen, das, ugrás, szökés, vor Freuden, ugrálás p. o. örömében: Springer, der, ugró, ugráló; im Schachſpiele, ugrótiszt a' sakjátékban; vom Pferde, felhányó t. i. ló.

Springfeder, die, rugó: Springhengſt, der, ménló, hágó tsődör: Springkäfer, der, szöktső, szöktsér: Springkörner, die, sarfúmag: Springochs, der, bika: Springquelle, die, forrás: Springſtange, die, ugráló bot: Springwaſſer, das, forrásvíz; szökőkút: Springzeit, die, hágatás vagy hágás ideje.

Spritzchen, das, fetskendőtske.

Spritze, die, fetskendő.

Spritzen, fetskendezni; vom Waſſer, szökni, szökelleni, fetskendeni: Spritzen, das, fetskendezés, fetskendés; szökellés: Spritzenmeiſter, der, fetskendő mester.

Spritzkrapfen, die, pl. tolófánk.

Spröde, adj. merevény, kemény, töredékeny; trop. von Frauenzimmern, magáratartó, feszes; ſt. rauh, durva: adv. merevényen, keményen, durván; trop. feszeskedni, magát rátartani valaki előtt: Sprödigkeit, die, merevénység, keménység; durvaság; trop. magára tartás, feszesség.

Sprößchen, das, bimbótska, hajtásotska, sarjazat.

Sprößling, der, eig. hajtásotska, sarjúág, sarjuzat; trop. von Menſchen, tsemete, magzat.

Sproſſe, die, újhajtás, újnövés, sarjadzás; an der Leiter, (Sprieße) lajtorjafog, hágtsó: Sproſſen, hajtani, kihajtani, sarjadzani: Sproſſen, das, hajtás, sarjadzás.

Sproſſer, der, eine Art Nachtigallen, éjjelszólló filemile.

Sprotte, die, eine Art Heringe, küsz, küszhal.

Spruch, der, mondás; Ausſpruch, Urtheil, végzés, itélethozás, itélet, einen Spruch thun, itéletet hozni; Stelle aus der Bibel, szentírásbeli mondás v. hely: Spruchbüchlein, das, szentírásbeli mondások könyvetske: Spruchreich, adj. fontos mondásokkal bővelkedő: Spruchweiſe, adj. mondásonként.

Sprüchelchen, das, mondásotska.

Sprügel, der, (Spriegel,) ernyőfa, ernyőabronts.

Sprühen, szórni p. o. a' szikrát.

Sprudeln, vom Waſſer, buzogva kiforrni, kibuzogni, buzogni; bugyogni, mint a' víz; mit dem Munde, z. B. vor Zorn, szintúgy tajtékzani haragjában, vagy dúlni fúlni.

Sprudler, der, haboztató, habsodró fa.

Sprung, der, ſt. Riß, Bruch, pattanás, repedés, einen Sprung bekommen, megrepedni, meghasadni; eines Menſchen, Thieres ꝛc. ugrás, szökés, in die Höhe, ugrálás, ugrándozás, einen Sprung thun, egyet ugrani, egy ugrást tenni, im Sprunge, ugrással; trop. auf dem Sprunge ſtehen, z. B. etwas zu thun, éppen hozzá akarni fogni, valamihez; keinen großen Sprung machen, tehetetlen lenni valami nevezetes dolog kezdésére; ein Bein des Vorderfußes, tsöd, az állatok első lábokon az ugrást segítő bötyök: Sprungweiſe, adv. ugrásonként.

Spucken, köpni, p. o, vért, ée.

Spuckkaſten, der, köpőfiók.

Spuk, der, Lärm, lárma, zaj, vihar, tsetepaté; ſt. Geſpenſt, késértet: Spuken, lármen, zajt, vihart indítni; es ſpukt, késértet jár valahol; ſprichw. es ſpukt bey jem. im Kopfe, nintsenek otthon a' fejében, eszelős valaki: Spuken, das, lármázás, tsetepaté; késértetek jelenése.

Spulbaum, der Ahorn, juharfa.

Spule, die, Federſpule, tollszár, toll; zum Spinnen, szárnyas v. tsöves orsó a' rokkán; des Webers, tséve, takátstséve: Spulen, tsévét vetni, feltsévézni a' fonalat; Spulrad, das, tsévelő, kerek motola.

Spulwurm, der, giliszta.

Spülen, ausſpülen, meg-v. kiöblítni, kimosni p. o. a' palatzkot, die Wäſche ſpülen, a' kimosott ruhát kitisztálni; ſt. beſpülen, mellette folyni, mosni a' vízével, der Fluß ſpült an die Mauer,

a' folyóvíz a' kőfalakat mossa v. a' kőfal alatt foly el.

Spülfaß, das, öblögetőedény.

Spülich, Spülig, das, moslék.

Spülnapf, der, öblögetőtál: Spülwaſſer, das, öblögetővíz.

Spund, der, Zapfen, Stöpſel, dugó, akna, hordóakna, dugasz, hordódugó: Spunden, bédugni, béaknázni, p. o. a' hordót; egymásba ereszteni, p. o. a' deszkát: Spundloch, das, aknalyuk, hordószáj: Spundnagel, der, faszeg, petzekszeg.

Spur, die, nyom, nyomdok, eine friſche Spur, új nyom, eine Spur verfolgen, a' nyomában lenni; trop. ſt. Ueberbleibſel, nyoma, nyomdoka, jele, maradványja p. o. valamelly híres városnak: Spurbiene, die, lesméh: Spurgang, der, nyomozás.

Spüren, nachſpüren, nyomozni; durch Spüren finden, felnyomozni, nyomozással rátalálni; merken, wahrnehmen, észrevenni, érezni, megérezni, sejdítni: Spüren, das, felnyomozás, észrevevés, megérzés, sejdítés.

Spürhund, der, vizsla: Spürkraft, die, előreérző v. sejdítő tehetség.

St. d. i. ſtille, pszt.

Staar, der, ein Vogel, seregély; im Auge, hájog a' szemen, der ſchwarze, belső v. farkas hájog, der graue, külső v. vastag hájog; jem. den Staar ſtechen, valakinek a' hájogot a' szeméről levenni, trop. felnyitni valakinek a' szemeit, kivenni valakit a' tévelygésből: Staarblind, adj. egészen vak; tsupa vak: Staarſtechen, das, hájoglevétel: Staarſtecher, der, hájoglevevő.

Staat, der, das gemeine Weſen, Reich, Land, köztársaság, státus, ország, birodalom; glänzendes Gefolge, udvarló ország nagyjai; Pracht, Glanz, Putz, pompa, fényes pompa, kivált ruha v. öltözetbéli pompa, im völligen Staate erſcheinen, egész pompa ruhában jelenni meg: Staatengeſchichte, die köztársaságok, státusok v. országok históriája: Staatenkunde, die, országok tudománya.

Staats-Amt, das, köztársasági hivatal: Staatsangelegenheit, die, köztársaság vagy ország dolga: Staats-Archiv, das, köztársaság v. ország levéltárja.

Staatsbedürfniß, das, ország v. köztársaság szüksége: Staatsbeſuch, der, udvarló látogatás, udvarlás: Staatsbothe, der, köztársaság v. ország küldöttje.

Staats-Caſſe, die, országtár, köztársaság pénztárja.

Staatsdame, die, főrangú udvari dáma.

Staatsfehler, der, kormányozási hiba.

Staatsgefängniß, das, státus fogháza: Staatsgefangene der, státus foglya: Staatsgefangenſchaft, die, státus ellen tett vétekért való fogság: Staatsgeheimniß, das, kormányszék titka: Staatsgeſchäft, das, köztársaság dolga, státust illető dolog v. foglalatosság.

Staats-Intereſſe, das, köztársaság java v. haszna: Staatskleid, das, pompás öltözet: Staatskug, adj. ország kormányozásához értő, kormányi; adv. kormányi okosság szerént: Staatsklugheit, die, kormányozás értés, politika: Staatskunde, die, kormányzás tudománya: Staatskunſt, die, kormányzás mestersége, kormányozó mesterség.

Staatslehre, die, kormányozás tudomány: Staatslehrer, der, kormányzás mesterség tanítója: Staatsliſt, die, kormányzói fortély

Staatsmann, der, kormányozáshoz értő: Staats-Maxime, die, kormányzási felvett törvény: Staats-Miniſter, der, kormányzó főtanátsnok: Staats-Miniſterium, das, kormányzó főtanáts: Staatsopfer, das, áldozat a' köztársaság javára.

Staatspapiere, die, státus oklevelei; státus kötelező levelei: Staatsrath, der, die Berathſchlagung, kormányzói tanátstartás; das Collegium, kormányzó tanáts; eine Perſon, státus tanátsos, kormányzói tanátsos: Staatsrecht, das, Státus jussa: Staats-Revolution, die, köztársasági rend felforgatása v. felfordulása: Staatsruder, das, köztársaság kormányja v. kormányzása.

Staatsſache, die, státust illető dolog: Staatsſchrift, die, státust illető írás: Staatsſchuld, die, státus adóssága: Staatsſiegel, das, státus petsétje: Staats-Secretär, der, státus titoknokja.

Staatsverbrechen, die, státus bántás, köztársaság ellen tett bűn: Staatsverbrecher, der, státus megsértő: Staatsverfaſſung, die, státus kormányzó alkotmányja: Staatsverwaltung, die, köztársaság kormányzásának módja v. igazgatása.

Staatswagen, der, pompahintó: Staatswirthſchaft, die, a' státus jövedelmeivel való gazdálkodás: Staatswiſſenſchaft, die, státus tudománya, a' státus alkotmány tudománya: Staatszimmer, das, pompaszoba.

Stab, der, zum Gehen, Schlagen, bot, páltza; ſtatt Stütze, istáp, gyámol, támasz; es iſt der Stab ſeines Alters, ő a' vénségének gyámola v. istápja; trop. ein Längenmaaß, mérőrúd, ein Leipziger Stab, egy Lipsziai rúd, melly két réfnyi; das Sinnbild der richterlichen Gewalt, bíróipáltza, hatalombot, fejedelmi v. királyi páltza; der Biſchofsſtab, püspöki bot; im Kriegswesen, a) der höhere Stab, vezérlő tisztikar, főstáb; b) altiszti kar, alstáb.

Stabeiſen, das, rúdvas: Stabhammer, der, pöröly: Stabholz, das, fonó veszszö: Stabzange, die, öregfogó.

Stabs-Arzt, der, katonai főorvos: Stabs-Chirurgus, der, katonai főseborvos: Stabs-Offizier, der, főtiszt: Stabs-Quartier, das, a' vezérlő tisztikar szálló helye.

Stäbchen, das, páltzátska, botocska.

Stachel, der, der Weſpen u. ſ. w. tüske, fúlánk; an Pflanzen, tövis, tüske; trop. des Gewiſſens, fúlánk, tsípés; der Treibſtachel der Alten, ösztön, wider den Stachel lecken, az ösztön ellen rugódozni: Stachelbeere, die, der Strauch, und Frucht, püszmete, egres: Stachelig, adj. tövises, tüskés, fúlánkos: Stachelnuß, die, sulyom: Stachelrede, die, fúlánkos vagy sértegető beszéd: Stachelſchnecke, die, tüskés tsiga, bársonytsiga: Stachelſchrift, die, sértegető írás, vagdaló írás: Stachelſchwein, das, tövises disznó, süldisznó.

Stacket, das, stakéta palánk v. kerítés.

Stadel, der, Scheuer, tsűr.

Stadt, die, város, eine königliche freye Stadt, szabad királyi város, eine unbedeutende Stadt, kis város.

Stadt-Adel, der, városi nemesség: Stadtamt, das, városi hivatal v. tisztség: Stadtangelegenheit, die, város dolga: Stadtarreſt, das, városi fogság.

Stadtbewohner, der, városi lakos: Stadtarzt, der, város orvosa: Stadtbier, das, városi ser: Stadtbuch, das, város könyve: Stadt-Chronik, die, város krónikája: Stadt-Commandant, der, város Komendánsa, városbeli katonaság vezértisztje: Stadtdiener, der, város szolgája: Stadtdorf, das, városhoz tartozó falu.

Stadtgebiet, das, város határa: Stadtgeiſtlicher, der, városi pap: Stadtgeiſtlichkeit, die, városi papság: Stadtgemeinde, die, városi polgárság v. közönség: Stadtgerechtigkeit die, város jussa: Stadtgericht, das, városi törvényszék, itélő szék: Stadtgeſchichte, die, városi történet: Stadtgeſpräch, das, a' mit a' városi nép beszélli: Stadtgraben, der, város árka: Stadtgut, das, város jószága.

Stadthauptmann, der, város kapitánya: Stadthaus, das, városház; városbeli ház: Stadtkeller, der, város pintzéje: Stadtkind, das, valamelly városban született fi: Stadtkirche, die, városi templom: Stadtknecht, der, város szolgája: Stadtkundig, adj. mindenütt esméretes, az egész városban tudva lévő.

Stadtleben, das, városi élet: Stadtleute, die, városiak, városbeli emberek.

Stadtmanier, die, városi szokás: Stadtmauer, die, város kőfal kerítése: Stadtmiliz, die, polgár katonaság: Stadtmuſicus, der, város muzsikusa: Stadtneuigkeit, die, városbeli újság.

Stadtobrigkeit, die, városi felsőség, tanáts: Stadtordnung, die, városbeli rendelések: Stadtorganiſt, der, város organistája: Stadt-Phyſicus, der, város orvosa: Stadt-Prediger, der, városi predikátor.

Stadtrath, der, városi tanáts: Stadtrecht, das, város jussa: Stadtregiment, das, város kormányja: Stadtregiſter, das, a' városi polgárság lajstroma: Stadtrichter, der, város bírája, városi bíró.

Stadtſache, die, város dolga: Stadtſchlüſſel, der, város kultsa: Stadtſchreiber, der, város irótisztje: Stadtſchuld, die, város adóssága: Stadtſchule, die, városi oskola: Stadtſecretär, der, város titoknokja: Stadtſiegel, das, város petsétje: Stadtſoldat, der, város katonája.

Stadtthor, das, város kapuja: Stadtthurm, der, város tornya: Stadtuhr, die, város órája: Stadtvolk, das, városi nép: Stadtwache, die, városi őrzők: Stadtzunft, die, városi tzéh.

Städtchen, das, városotska, városka: Städter, der, városi lakos, városbeli: Städtiſch, adj. városi; adv. városi módon.

Staffel, die, Stufe, léptső, grádits: Staffeley, die, bey Malern, festőláb, festőtámasz.

Staffete, die, als Brief, staféián küldött v. küldendő levél; deſſen Ueberbringer, staféta.

Stahl, der, atzél: Stahlarbeiter, der, atzélmíves: Stahlfeder, die, atzélrugó: Stahlgrün, adj. setétzöld, haragos zöld, vasszínű: Stahlſchneider, der, atzélba metsző: Stahlwaſſer, das, atzélos víz, mellybe tüzes atzélt mártottak.

Stählen, megatzélozni; megedzeni, megkeményítni: Stählen, das, megedzés: Stählern, adj. atzél, atzélbólvaló, kemény, edzett.

Stahr, der, seregély.

Stähr, der, Schafbock, kos: Stährlamm, das, kosbárány.

Stall, der, istálló: Stallbaum, der, ágas v. tzövek melly hez a' lovat kötik: Stallbedienter, der, lovász, lovászinas.

Stallen, istállóba kötni, állani; ſt. harnen, húgyni, hugyozni mint a' ló: Stallfütterung, die, istálóbanvaló abrakolás, jászolon tartás: Stallgeld, das, istállópénz: Stallknecht, der, lovászinas v. legény, szolga az istállóban: Stallmeiſter, der, istállómester: Stallthür, die, istállóajtó.

Stallung, die, istálló, istállók, istállóbantartás.

Stamm, der, der Bäume, faderék, törzsök, der Pflanzen, szár, kotsány, ohne Zweige, tönk, tőkotsány; trop. ſt. Geſchlecht, törzsök, nemzetség, família; eine Volksabtheilung, nemzetség, népség; ſt. Capital, tőkepénz, etwas vom Stamme wegnehmen, a' tőkepénzt megtsonkítni.

Stammältern, die, nemzetség törzsökei, ősök: Stammbaum, der, nemzetség fája, família elágazása: Stammbuch, das, emlékkönyv, barátság könyve.

Stammen, eredni, származni: Stammend, adj. eredő, származó: Stammende, das, őselej, eredet: Stammerbe, der, született örökös: Stammgeld, das, tőkepénz: Stammgut, das, ősi jószág; örökös jószág: Stammhaft, adj. izmos, erős, törzsökös: Stammhalter, der, törzsök, família törzsöke: Stammhaus, das, ősiház, famíliaház: Stammholz, das, épületrevaló fa.

Stammleiter, die, eredeti lajtorja: Stammmutter, die, törzsökanya: Stammregiſter, das, Stammtafel, die, famíliáslajstroma: Stammſylbe, die, gyökérszótag, törzsökszó: Stammvater, der, törzsökatya: Stammwappen, das, famíliatzímer: Stammwort, das, törzsökszó, gyökérszó.

Stammeln, rebegni, akadozva beszélni: Stammeln, das, rebegés: Stammelnd, adj. rebegő: Stammler, der, rebegő.

Stämmen, ſt. ſtützen, támasztani, tenni; ſich ſtämmen, d. i. widerſetzen, támaszkodni, kivésni: Stämmeiſen, das, véső: Stämmung, die, támasztás.

Stampfe, die, zúzó kölyű v. pörölyː Stampfen mit Füßen, betapodni, letapodni, auf die Erde ſtampfen

tombolni, dobogni, dörömbérezni; durch Stampfen bearbeiten, kólyűzni; oder in Theilchen zertheilen, zúzni, öszvezúzni, széllyelzúzni: Stampfen, das, tapodás, dobogás; öszve- v. széllyelzúzás: Stampfer, der, tomboló; széllyelzúzó, öszvetörő: Stampfmühle, die, kólyűs malom.

Stand, der, das Stehen, állás, feſten Stand haben, jó állásnak lenni; Stand halten, d. i. ſtehen bleiben, megállani, a' helyéből ki nem mozdúlni, meg nem szaladni; zu Stande kommen, tökélletességre menni, meglenni; etwas zu Stande bringen, valamit végre hajtani; ſtatt Verfaſſung, Lage, állapot, kar, ein Haus im guten Stande erhalten, az épűletet jó karban tartani, etwas in vorigen Stand ſetzen, valamit régi állapotjába viszsza tenni, im Stande ſeyn, etwas zu thun, valamit megtehetni, végbe vihetni, nicht im Stande ſeyn zu bezahlen, nem fizethetni, nem lenni módjának fizetni, außer Stand geſetzt werden, megakadályoztatni; im bürgerlichen Leben, z. B. der ledige Stand, nőtelenség, magános élet, der geiſtliche Stand, a' papi v. egyházi rend, der Ritterſtand, vitézi rang, nemes vitézi rend, daher: ein Mann vom Stande, nemesi rendből való, nemes származásu ember; die Stände eines Reiches, az ország rendjei.

Standarte, die, lovas zászló: Standartenjunker, der, zászlótartó.

Standbaum, der, in Pferdeſtällen, rekeszrud, t. i. az istállóban a' lovak között: Standfeſt, adj. állandó, állhatatos, erős: Standgeld, das, álláspénz.

Standhaft, adj. állhatatos, állandó; adver. állandóúl, állhatatosan: Standhaftigkeit, die, állhatatosság, állandóság.

Standort, der, állóhely, nyugvó v. múlatóhely: Standpunct, der, álló v. nyugvópont: Standrecht, das, katonai itélőszék: Standrede, die, halotti beszéd.

Standesherr, der, földesúr: Standesherrſchaft, die, földesuraság: Standesmäßig, adj. ranghoz illő, valakinek rangjához, állapotjához illő; adv. rangjához v. állapotjához képest, rangszerént: Standesperſon, die, főbb rangú v. származású személy.

Ständchen, das, muzsika, estvéli v. éjjeli muzsika, kivált ablakok alatt, jemanden ein Ständchen bringen, ablakalatti muzsikával megtisztelni valakit.

Ständer, der, Waſſerſtänder, álló tó; botska, kád.

Ständiſch, adj. rendheztartozó, eine ſtändiſche Verfaſſung, nemesi rendel elegyes köztársasági alkotmány.

Stange, die, bey Hirſchen, tzímer, szarv, bey Pferden am Gebiße, álladzó; gewöhnlich, rúd, pózna, dorong, eine Stange Eiſen, rúdvas, eine Stange Gold, aranyrúd, eine Stange Siegelwachs, egy rúd v. szál Spanyolviasz; trop. jemanden die Stange halten, valakinek segítségére lenni, bey der Stange bleiben, állhatatosan kitartani vagy kiállani valamit: Stangeneiſen, das, rúdvas: Stangenpferd, das, rúdas ló.

Stängel, der, szár, tőkotsány.

Stängelchen, das, kleine Stange, rúdatska; an Gewächſen, száratska: Stängeln, karózni, megkarózni p. o. a' borsót; szárba indúlni, mint a' búza.

Stänker, der, Zänker, veszekedő: Stänkerey, die, veszekedés; Verurſachung des Geſtanks, büdösítés: Stänkern, veszekedni; Geſtank machen, büdösítni, büdösséget tsinálni; alles durchſuchen, mindent felforgatni.

Stapel, der, ein Geſtell, worauf etwas ruht, állás, álló, bakláb, baklábokból álló állás, mellyeken hajókat tsinálnak, ein Schiff auf den Stapel ſetzen, hajót építni, es vom Stapel laſſen, az új hajót a' vízbe v. tengerbe ereszteni: Stapelgerechtigkeit, die, Stapelrecht, das, hajó megállításra és árrú inditásra való juss: Stapelplatz, der, ein Ort, der das Stapelrecht hat, árrú indítás jussával bíró hely; ſtatt Handelsplatz, vásáros hely.

Stark, adj. st. dick, mit dem Nebenbegriffe der Stärke, vastag,

vaskos; ein ſtarker Mann, vastag, erős izmos ember, ein ſtarker Baum, vastag fa; in Anſehung der Zahl, nagyszámú, számos, p. o. hadisereg, társaság, eine ſtarke Familie haben, nagy családjának lenni; in Anſehung der Zeit, z. B. ein ſtarker Marſch, nagyút: viel Kraft habend, erős, izmos, p. o. test, oder ſt. feſt, erős, p. o. aitó, vár; trop. z. B. ein ſtarkes Gedächtniß, jó emlékezet, v. emlékeztető tehetség; von Getränken, erős p. o. bor, ser; heftig, erős v. nagy p. o. eső, szél, hideg; adv. nagyon, erősen.

Stärke, die, erősség, erő, die Stärke einer Feſtung, várnak erőssége, des Weines, a' bornak ereje, der Seele, lélek ereje; ſt. Dicke, vastagság; von der Zahl, Menge, szám, sokaság, p. o. a' hadisereg sokasága; von der Zeit, z. B. die Stärke einer Meile, a' mértföldnek a' hoszsza; Stärke, zum Steifmachen der Wäſche, keményítő, mellyel a' ruhákat keményítik.

Stärken, erősítni, megerősítni, erőt adni; die Wäſche ſtärken, kikeményítni a' ruhát: Stärken, das, z. B. des Muthes, neki bátorodás, szíverősítés.

Stärkmacher, der, keményítő tsináló: Stärkmehl, das, keményítőliszt; lisztláng: Stärkung, die, erősítés: Stärkungsmittel, das, erősítőeszköz; als Arzneymittel, erősítőszer: Stärkwäſche, die, kikeményített ruhák.

Starr, adj. ſteif, merevény, merő; trop. gefühllos, érzéketlen, megmerevedett; adv. merevényen, merőn; megmerevedve.

Starrblind, adj. merővak.

Starre, die, das Starrſeyn, merevedettség: Starren, merevedni; gefühllos ſeyn, megmerevedni.

Starrkopf, der, nyakas v. makats ember: Starrköpfig, adj. nyakas, makats: Starrſinn, der, nyakasság, makatsság: Starrſucht, die, megátolkodottság.

Stät, adj. feſt, erős, merő, merevény; beſtändig, állandó, állhatatos, szüntelenvaló; adv. állandóúl, szüntelen.

Stätig, adj. von Pferden, tsökönyös, p. o. ló; beſtändig, állandó, szakadatlan: Stätigkeit eines Pferdes, tsökönyösség; Beſtändigkeit, állandóság, tartósság.

Statik, die, d. i. Gleichgewichtslehre, testmérték tudománya.

Station, die, állóhely: bey Poſten, egy póstajárás, két német mértföldnyi út; trop. ſt. Amt, hivatal: Station-Geld, das, póstapénz, t. i. egy póstajárásnyira való vitelért: Stationsweiſe, adv. póstajárásonként.

Statiſt, der, státus tudomány értő; im Theater, némajátszó a' játékszínen: Statiſtik, die, státus tudománya: Statiſtiker, der, a' státus tudományában jártas: Statiſtiſch, adj. statisztikai, státus tudományi.

Statt, die, d. i. Ort, hely, Statt finden, helyet találni, lehető lenni; zu Statten kommen, használni, von Statten gehen, előmenni, szerentsésen folyni; an Kindes Statt jemanden annehmen, v. lakit fiává v. leányává fogadni; Statt daß er mir danken ſollte, ſchimpft er mich, a' helyett, hogy nekem megköszönné, még inkább szidalmaz.

Statthaft, adj. megálható, helybehagyható, elfogadható, p. o. bizonyság; ſt. gültig, rechtmäßig, helyes, igazságos, törvényes.

Statthalter, der, helytartó, képviselő: Statthalterey, die, helytartó tanáts, die königl. Statthalterey, a' felséges királyi helytartó tanáts: Statthalterſchaft, die, helytartóság.

Stattlich, adj. pompás; vortrefflich, jeles, derék; adv. pompásan, jelesen.

Statue, die, faragott kép, szobor.

Statuiren, annehmen, elfogadni, elhinni valamit: erlauben, megengedni; ein Exempel ſtatuiren an jemanden, példát mutatni v. adni valakin v. valakiben.

Statur, die, termet, állás.

Statuten, die, megállapitás, megállított rendelés, szabás, hozott törvény: Statutenmäßig, adj. a' törvények szerént megállapitott; adv. törvényesen megállapitva.

Staub, der, por: Staubbehältniß, das. Staubbeutel, der, porhon, tsék, portok: Staubboden, der, in den Mühlen, porfenék: Staubben, porzani: Stauberde, die, porhanyó föld: Staubfaden, der, hímszál: Staubig, adj. poros: Staubmehl, das, hímpor: Staubsieb, das, fátyolszita: Staubweg, der, bey den Blumen, anyaszál a' virágokban: Staubwirbel, der, porral forgó szél: Staubwolke, die, porfelleg.

Stauchen, hozzányomni, szorítni p. o. a' falhoz; den Flachs oder Hanf stauchen, lent v. kendert teregetni, hogy meg száradjon; Wasser stauchen, d. i. stemmen, elrekeszteni a' vizet.

Staude, die, tsemete, fatsák: Staudengerste, die, bokros árpa: Staudengewächs, das, tserje, bige, Staudensalat, der, bokros v. bígesaláta: Staudig, adj. tserjés, tsemetés, bokros.

Staunen, álmélkodni, bámúlni: Staunen, das, álmélkodás, bámúlás.

Staupbesen, der, verő seprő, seprő veszsző, den Staupbesen bekommen, megseprüztetni.

Staupe, die, Ruthe, veszsző; st. Seuche, ragadó nyavalya, dögleletes nyavalya.

Stäupen, veszszővel megverni, megveszszőzni; den Staupbesen geben, megseprűzni a' gonosztévőt.

Staupenschlag, der, seprőzés.

Stechapfel, der, tsudafa maszlag, redöszirom: Stachelbahn, die, vívóhely, vívópálya: Stacheleisen, das, szúró vas.

Stechen, szúrni, megszúrni, tsípni, mint p. o. a' méh, kígyó, jemanden todt stechen, valakit agyon szúrni, die Sonne sticht, a' nap súgára éget; in Kupfer stechen, rézre metszeni; ein Schwein stechen, leölni a' disznót; mit der Lanze stechen, öszvetsapni a' lándzsával; eine Karte stechen, elűtni a' kártyát; es sticht mich in der Seite, szúrást v. szúró fájdalmat érzek a' mejjemben; in die Augen stechen, szembetűnni; in die See stechen, a' tengerre indúlni: Stechen, das, szúrás, tsípés, döfés; in der Brust ꝛc. szúró fájdalom, szegezés, nyílallás: Stecher, der, szúró, bökő.

Steckbrief, der, nyomozó levél.

Stecken, der, bot, páltza.

Stecken, act. von spitzigen Körpern, dugni p. o. a' kultsot a' kultslyukba, den Braten auf den Spieß stecken, a' petsenyét a' nyársra felhúzni, ein Ziel stecken, valaki eleibe határt vetni, kiszabni valakinek a' határt, Bohnen oder Erbsen stecken, babot v. borsót rakni, dugdosni v. ültetni; Geld in den Beutel stecken, pénzt tenni az erszénybe; sich in Schulden stecken, adósságba verni magát; jemanden ins Gefängniß stecken, valakit tömlötzbe tenni; viel Geld in etwas stecken, sok pénzt verni valamibe; in Brand stecken, meggyújtani, felgyújtani, p. o. a' házát; neutr. in Noth und Elend stecken, szükségben, nyomorúságban lenni, in Schulden stecken, sokkal adós lenni; stecken bleiben, megakadni, belé v. benne szakadni, p. o. a' beszédbe v. predikátzióba: Stecken, das, dugás, tevés; megakadás.

Steckenknecht, der, profószinas: Steckenpferd, das, für Kinder, nádparipa, páltza ló, ein Steckenpferd reiten, nádparipán v. veszszőn lovagolni; trop. jeder hat sein Steckenpferd, mindennek van egy bálványa, áz az valami különös gyönyörűsége: Steckenpferdreiter, der, nádon v. veszszőn lovagló.

Steckfluß, der, fojtó nátha, fúlasztó nátha: Steckhusten, der, fojtó v. fúlasztó hurút: Steckmuschel, die, bíbortsiga: Stecknadel, die, gombos tő: Steckrübe, die, karórépa: Steckreis, der, ültetnivaló ág.

Steg, der, auf der Geige, hegedűláb; bey Buchdruckern, közfal, hézag; bey Tischlern, heveder; über einen Graben, Bach, gyaloghíd, bürű, palló; Fußsteig, gyalogút: Stegreif, der, statt Steigbügel, kengyelvas; trop. aus dem Stegreif, hevenyében, minden előrevaló készület nélkül.

Stehen, állani, den ganzen Tag stehen, egész nap állani; von leblosen Dingen, állani, lenni;

trop. bey etwas nicht ſtehen bleiben, valaminél meg nem állapodni, im Wege ſtehen, akadalyára lenni valakinek; es ſteht noch dahin, bizonytalan a' dolog; hoch am Brete ſtehen, valakinél nagyon benn lenni; bey jemanden in Gnaden ſtehen, valakinek kegyelmében lenni, ſchlecht bey jemanden ſtehen, semmi betsületének nem lenni valaki előtt; in Zweifel ſtehen, kételkedni; in Verdacht ſtehen, gyanús lenni; unter jemanden ſtehen, valakitől függeni; über jemanden ſtehen, valakinek parantsolni, feljebb lenni valakinél; zu jemandes Befehlen ſtehen, készen lenni valakinek parantsolatjára; zu ſtehen kommen, d. i. koſten, kerűlni valamibe, der Sieg kam theuer zu ſtehen, sok veszteségbe került ez a' győzödelem; gut ſtehen, d. i. gut laſſen, z. B. das Kleid ſteht ihm (ihr) gut, jól áll neki a' ruha; die Ducaten ſtehen hoch, nagyon drágák az aranyok; vom Wetterglaſe, z. B. auf kalt, auf warm ſtehen, hideget, meleget mutatni: Stehen, das, állás: Stehend, adj. álló p. o. víz, katonaság, aufrecht ſtehen, fennálló, ſtehenden Fußes, d. i. auf der Stelle, tüstént, nyomban, azonnal.

Stehlen, lopni, ellopni valamit; ſich aus dem Hauſe ſtehlen, kilopózni v. kilopni magát a' házból; trop. von Schriftſtellern, más munkájából lopni v. kiírni valamit: Stehlen, das, lopás: Stehler, der, lopó, tolvaj, der Hehler iſt ſo gut, wie der Stehler, az órgazda a' tolvajjal egy húron pendülnek.

Steif, adj. nicht biegſam, merő, merevény, mereredett; ſt. ſtandhaft, állhatatos, állandó; ſt. gezwungen, erőltetett, mozdúlhatatlan, feszes; adv. z. B. die Hände ſind mir ſteif gefroren, merőn megfagytak az ujjaim; ſt. unverwandt, z. B. ſteif jemanden anſehen, merőn nézni valakire; ſtandhaft, állhatatosan, es iſt ſteif und feſt bey mir beſchloſſen, erősen és állhatatosan feltettem magamban: Steife, die, merőség, merevénység, merevedettség; feszesség: Steifen, megmerevítni, kifeszesítni; dick machen, kikeményítni; ſich auf etwas ſteifen, bízni valamibe, támaszkodni valamire: Steifheit die, merőség, merevénység: Steifleinwand, die enyves vászon: Steifmatz, der, aludttéj.

Steig, der, Weg, ösvény, gyalogút: Steigbügel, der, kengyelvas, kengyel.

Steigen, hágni, menni, hinaufſteigen, felhágni, felfelé menni, herunterſteigen, lelépni v. szállani, lefelé jönni, auf einen Berg ſteigen, felmenni a' hegyre, aufs Pferd, felűlni a' lóra, auf einen Baum, felmászni a' fára; ſich aufwärts bewegen, felmenni, mint p. o. a' rakéta, felemelkedni, mint p. o. a' sólyom; nevekedni, felmenni, t. i. betsére v. árára nézve: Steigen, das, menés, hágás, felmenés; trop. felemelkedés; nevekedés: Steigend, adj. hágó, emelkedő, felmenő, nevelkedő: Steiger, der, felhágó; bányászaltiszt.

Steigern, im Preiſe, feljebbvinni v. feljebb verni valaminek az árát: jemanden ſteigern, valakitől többet kívánni, p. o. házbért: Steigerung, die, árfelemelés, árfelverés.

Steigriemen, der, kengyelszíjj.

Steil, adj. meredek, p. o. hegy; adv. meredek.

Stein, der, kő, pl. kövek; trop ein Stein des Anſtoßes, akadály; ſt. Edelſtein, drágakő: im Dambretſpiel, &c. közlegény, kalkulus, a' sakk és ostábla játékban; in Obſtarten, kemény mag, p. o. a' baratzk és szilva magva: eine Krankheit, fövény, t. i. a' vizelló hójagban.

Steinadler, der, havasi v. sárga sas: Steinalt, adj. igen vén, aggvén, megaggott öreg.

Steinbilz, der, kőgomba: Steinbock, der, vadketske; bak (tsillagzat): Steinbrecher, der, kővágó: Steinbruch, der, köbánya: Steinchen, das, követske.

Steineiche, die, tölgyfa: Steinern, adj. kő, kőből való, ſteinerne Gefäße, kőedények: Steineule, die, huhogó bagoly.

Steinfels, der, kőszikla: Steinflachs, der, kőlen: Steinfremd, adj. jövevény, egészen idegen: Steinfrucht, die, tsontáros v. keménymagú gyümölts.
Steingrube, die, kőbánya: Steingut, das, fejéragyak tserépedény.
Steinhart, adj. igen kemény, kő keménységű: Steinhauer, der, kővágó: Steinhaufen, der, kőhalom v. rakás.
Steinig, adject. köves; követses: Steinigen, megkövezni: Steinigung, die, megkövezés: Steinkenner, der, köveket esmerő.
Steinklippe, die, kőszikla, kőszál: Steinkluft, die, kőszálrepedés: Steinkohle, die, kőszén.
Steinlinde, die, szódokfa, hársfa.
Steinmarder, der, nyest, menyét: Steinmark, das, fattyútajték: Steinmauer, die, kőfal: Steinmehl, das, kőpor: Steinmetz, der, kőfaragó.
Steinobst, das, keménymagú gyümölts: Steinöhl, das, kőolaj: Steinpflaster, das, kővel kirakott út: Steinpflasterer der, útkirakó.
Steinregen, der, kőeső: Steinreich, adj. köves, kővel bővelkedő; trop. igen gazdag: Steinritz, der, kőszikla repedés.
Steinsalz, das, kősó, terméssó: Steinsammler, der, kőgyüjtő: Steinschleifer, der, kőköszörülő: Steinschmerz, der, fövenyben szenvedés, fövenykín: Steinschneider, der, kőmetsző: Steinsetzer, der, kőrakó: Steinweg, der, kővel kirakott út: Steinwurf, der, kőhajtás, kővelhajtás.
Steiß, der, alfel, hátúlj, far: Steißbein, das, fartsont.
Stellchen, das, helyetske.
Stelle, die, Platz, Ort, hely, seine Stelle behaupten, a' helyét megtartani, azt másnak nem engedni; auf der Stelle, tüstént, nyomban, egyszeriben: trop. eine Stelle im Buche, &c. hely, p. o. könyvben, levélben, daher: die Stellen, helyek, mondások; st. Amt, Bedienung, hely, hivatal, eine einträgliche Stelle, jó jövedelmű hivatal; die Stelle des Vaters vertreten, attya helyet lenni valakinek.
Stellen, tenni, p. o. valamit az asztalra, állítni, p. o. rendbe a' katonaságot helyheztetni, t. i. állítva tenni v. helyheztetni valamit valahová; sich stellen, állani p. o. az ablakhoz, trop. sich zur Wehre stellen, magát oltalmazni v. védelmezni, ellentállani az erőszaknak; jemanden auf die Probe stellen, valakit próbára tenni, megkésértetni; st. aufstellen, z. B. Schlingen stellen, hálót, tőrt vetni, eine Falle stellen, lesbe állani; sich z. B. böse stellen, haragosnak mutatni magát, sich krank stellen, magát betegnek tenni; sich vor Gericht stellen, megjelenni a' törvényszék előtt; einen Bürgen stellen, kezest állítni; Soldaten stellen, katonákat adni v. kiállítni, einen Andern für sich stellen, mást állítni maga helyet: Stellen, das, die Stellung, állítás, tevés, helyheztetés; Positur, állás, helyheztetés: Stellmacher, der, kotsitsináló: Stellvertreter, der, helytartó.
Stelze, die, gamó, mankó: Stelzfuß, der, mankóláb, faláb.
Stempel, der, (Stämpel), Werkzeug zum Stampfen, kölyű, mozsártörő; das Gepräge, bélyeg, vert v. nyomott jel; der Münzstempel, képforma p. o. a' pénzeken; an Blumen, anyaszál: Stempelamt, das, bélyegező tisztség: Stempelbogen, der, bélyeges papiros, bélyeges árkus v. ív: Stempeleinnahme, die, bélyegzés jövedelme: Stempelgeld, das, bélyegzés ára v. arra való pénz: Stempelgesetz, das, Stempel-Acte, die, bélyegzésről szólló törvény: Stempelpapier, das, bélyeges papiros: Stempelschneider, béllyeg metsző: Stempeln, bélyegezni: Stempeln, das, bélyegzés.
Steppe, die, puszta, pusztaság, sivatag pusztaság.
Steppen, tűzni, megtűzni, tűzővarrással kivarni.
Steppseide, die, sodrott selyem.
Sterbebett, das, halálos ágy, auf dem Sterbebette liegen haldokolni: Sterbefall, der, halál, halálos eset: Sterbeglocke, die, halotti harangszó: Sterbejahr, das

valaki halálának esztendeje; wo viele ſterben, ollyan esztendő, mellyben sokan halnak: Sterbekleid, das, halotti ruha: Sterbelied, das, halotti ének: Sterbeliſte, die, holtak lajstroma: Sterbeſtunde, die, halál órája: Sterbetag, der, halál napja.

Sterben, halni, meghalni, kimúlni, elköltözni az életből, für das Vaterland ſterben, a' hazáért meghalni, auf dem Schlachtfelde ſterben, a' tsatapiatzon elesni; trop. aufhören zu ſeyn, megszünni, elenyészni, semmivé lenni, der Ruhm ſeiner Verdienſte wird nie ſterben, az érdemeinek híre soha sem fog elenyészni: Sterben, das, meghalás, halál; im Sterben, haldokolván.

Sterbensgedanken, die, halálról való gondolatok: Sterbenskrank, adj. halálos beteg.

Sterblich, adj. halandó, múlandó; adv. halálosan, halálból, p. o. szeretni valamelly személyt: Sterblichkeit, die, halandóság.

Sterling, der, gew. ein Pfund Sterling, sterling, egy font sterling, mintegy tíz forint.

Stern, der, am Himmel, tsillag; ein Fleck an der Stirn mancher Thiere, hold, fejérfolt p. o. a' ló homlokán; im Auge, szemfény; ein Ehrenzeichen, tsillag tzímer: Sternanis, der, tsillagos badián: Sternbild, das, tsillagzat: Sternblume, die, gereptsín: Sternchen, das, tsillagotska: Sterndeuter, der, tsillagmagyarázó: Sterndeuterey, die, tsillagokból jövendölés.

Sternenfeuer, das, a' tsillagok világa, tüze: Sternenhimmel, der, tsillagos ég: Sternenlauf, der, a' tsillagok forgása.

Sternförmig, adj. tsillagszabású: Sternhell, adj. tsillagos: Sternklee, der, tsillagos lóhere: Sternkunde, die, tsillagvizsgálás tudománya, tsillagtudomány: Sternkundiger, der, tsillagvizsgáló: Sternlein, das, tsillagotska: Sternſchuppe, die, tsillagfutás, tsillagtüzesés: Sternſeher, der, tsillagvizsgáló: Sternſeherkunſt, die, tsillagvizsgálás: Sternſtein, der, tsillagkő: Sternwarte, die, tsillagvizsgáló torony.

Sterz, Sterze, Pflugſterze, die, ekeszarv; eine Mehlſpeiſe, stertz, étel neme.

Stets, adv. st. immer, szüntelen, mindég, mindenkor.

Steuer, das, st. Steuerruder, kormány a' hajóban: Steuerbord, der, a' hajónak jobb oldala: Steuermann, der, kormányos: Steuerruder, das, kormány, kormánylapát, das Steuerruder führen, a' kormányt tartani: trop. das Steuerruder des Staates führen, a' köztársaságot kormányozni, am Steuerruder ſitzen, az ország kormányozása körül lenni, v. foglalatoskodni.

Steuer, die, adó, die Steuer ausſchreiben, adót vetni, ſie entrichten, az adót lefizetni: Steueramt, das, adószedő hivatal: Steuerbar, adj. adófizető, adózó, adó alatt lévő: Steuerbeamter, der, adószedő tiszt: Steuerbuch, das, adókönyv, adójegyző könyv: Steuer-Caſſe, die, adótár, adó tartó kaszsza: Steuereinnehmer, der, adóbészedő, vámos, adószedő: Steuerfrey, adj. adótól ment, nemadózó: Steuerfreyheit, die, nemadózás: Steuerregiſter, das, adólajstrom: Steuerreſt, der, az adó hátralévő része: Steuerſchein, der, adóról szólló bizonyság: Steuerverwalter, der, adószámtartó: Steuerweſen, das, adózás dolga.

Steuern, d. i. Einhalt thun, ellentállani valaminek, elhárítni valamit, einem Uibel, Unglücke ſteuern, a' gonoszt, a' szerencsétlenséget elhárítni v. azt megorvosolni; lenken, regieren, z. B. ein Schiff, kormányozni p. o. hajót, oder ſtatt ſegeln, hajózni, evezni; beytragen, z. B. den Armen, adni, adakozni p. o. a' szegényeknek: eine Abgabe entrichten, adózni, adót fizetni; ſich ſteuern, d. i. ſich ſtützen, valamire támaszkodni: Steuern, das, die Steuerung, adózás; des Schiffes, kormányozás; des Uibels, elhárítás.

Steyeriſch, adj. Stájerországi.

Steyermark, Stájerország.

Stich, der, mit einem Meſſer, szúrás, bökés, der Schlange, kígyótsípés, mit der Nadel, tőöltés; trop. z. B. das gibt mir einen Stich ins Herz, ez keresztül veri a' szívemet, keinen Stich ſehen können, egy ótést sem látni, semmit sem látni, jemanden im Stich laſſen, elhagyni valakit; ſt. Stichelrede, vagdaló v. fulánkos szó, jemanden einen Stich geben, vagdalódzni t. i. szóval; im Kartenſpiele, ütés a' kártyajátékban; ſt. Kupferſtich, rézre metszett kép; der Wein hat einen Stich, a' bor ecetedesedni kezd: Stichblatt, das, markolat ellenző.

Sticheley, die, vagdalódzás, szóval való vagdalás: Sticheln, sértegetni, szóval vagdalni valakit, vagdalódzni, szúrni.

Stichelrede, die, vágás, vagdalódzás, sértegetés: Stichelwort, das, vágás, vagdalószó, sértőszó.

Stichweiſe, adv. szúrva: Stichwunde, die, szúrásból lett seb, szúrt seb.

Sticken, kivarrni, mesterségesen, hímezni, ein geſticktes Kleid, kivarrott v. hímmel varrot köntös: Sticken, das, kivarrás, hímvarrás: Sticker, der, hímvarró: Stickerey, die, hímezés, kivarrás: Stickerinn, die, hímvarroné: Stickerkunſt, die, hímvarrás mestersége: Stickwerk, das, hímezett munka.

Stickfieber, das, fojtóhideglelés: Stickfluß, Stickhuſten, der, fojtóhurút v. keh.

Stieben, repülni; hervorſtieben, kiszökni; auseinander ſtieben, szélyelfutni.

Stiefältern, die, mostoha szülék: Stiefbruder, der, mostoha testvér t. i. bátya v. ötse: Stiefgeſchwiſter, die, mostoha testvérek: Stiefkind, das, mostohafiú, mostohaleány: Stiefmutter, die, mostoha anya: Stiefmütterlich, adj. mostohaanyai; trop. mostoha; adv. mostohául: Stiefſchweſter, die, mostoha leánytestvér, t. i. néne, húg v. ötse: Stiefſohn, der, mostohafiú: Stieftochter, die, mostohaleány: Stiefvater, der, mostohaatya.

Stiefel, der, sarú, némettsizma: Stiefelknecht, der, tsizmavető: Stiefeln, ſich, saruját v. tsizmáját felhúzni, daher: geſtiefelt, sarús.

Stiege, die, grádits.

Stieglitz, der, tenglitz.

Stiel, der, an Blumen ꝛc. kotsán, nyél, tőkotsán; am Hammer ꝛc. nyél, nyele valaminek, p. o. kalapáts- kés- fejszének nyele: Stielen, nyelet tsinálni belé v. valaminek.

Stier, adj. ſtarr, merő; adv. merőn, p. o. ránézni.

Stier, der, bika, ein junger, tinó, v. ökörborjú; ein Sternbild, bika nevű tsillagzat: Stierchen, das, bikátska: Stierförmig, adj. bikaformájú: Stiergefecht, das, bikaviadal.

Stift, der, zum Schreiben, író v. rajzoló pertzek; an einem Werkzeuge, tzövek, szeg; die Spitze, hegye valaminek; Stumpf z. B. von einem Zahne, gyökér hegye p. o. a' fognak.

Stift, das, ſt. Vermächtniß, hagyományi intézet; ſt. Bisthum, püspökség, püspöki szerzemény: daher Stiftsgebiet, püspökség, püspöki birtok; Erziehungsanſtalt, die, nevelő intézet.

Stiften, szerezni, intézetet tenni, valami eránt, fundálni; alapítni p. o. klastromot v. állítni fel; beſ. ſt. veranlaſſen, z. B. einen Krieg, ſtiften, hadat indítni, Freundſchaft ſtiften, barátságot szerezni, Frieden ſtiften, békességet szerezni: Stiften, das, szerzés, felállítás.

Stifter, der, szerző, szerzője, szerzőoka valaminek, Friedensſtifter, békességszerző; eines Vermächtniſſes, állító, fundáló: Stifterinn, die, szerzője, felállítója valaminek.

Stiftiſch, adj. püspöki, papi.

Stiftsamt, das, püspöki jövedelmek tisztsége: Stiftsbrief, der, szerző oklevél: Stiftsdame, die, apátza klastromi főszemély: Stiftsfräulein, das, apátza klastromban neveltető kisaszszony: Stiftsherr, der, kanonok: Stiftshütte, die, szövetség sátora (a' zsidóknál): Stiftskirche, die, főtemplom, püspöki templom.

Stiftung, die, das Stiften, szerzés, felállítás, fundálás; eine Anſtalt, intézet p. o. nevelő intézet; Vermächtniß, fundátzió, hagyományi intézet, testamentom.

Stiftungsbrief, der, hagyományi oklevél: Stiftungsmäßig, adj. a' fundátornak v. alapitónak értelme szerént való: Stiftungstag, der, a' felállítás v. fundálás napja.

Stilet, das, gyilog, handzsár, tőr.

Still, adj. ruhig, tsendes, p. o. idő éjtszaka, lassu, p. o. víz; ruhig, nyúgodalmas, tsendes p. o. tenger; nicht redend, hallgató, tsendes, p. o. ember; adv. ſtill halten, megállani, ſtehe ſtill! megállj! — Still ſitzen, a) egy helyben ülni, b) tsendesen ülni, c) hallgatni: Still halten, a) nem mozogni v. mozdúlni, b) megállani, megállapodni; Still weinen, magában siránkozni; Still ſtehen, tsendes magánosságban élni: Stille, die, tsendesség, in der Stille, tsendességben, minden lárma v. zörgés nélkül; hallgatás; trop. die Stille der Seele, a' léleknek tsendessége: Stillen, elállítni, megállítni, p. o. a' vérfolyást; letsendesítni, elnyomni p. o. a' lázzadást; enyhítni p. o. a' fájdalmat; den Durſt ſtillen, tsilapítni, eloltani a' szomjúságot; die Begierden, kielegítni kívánságait; ein Kind ſtillen, szoptatni, megszoptatni a' kisdeded.

Stillſchweigen, hallgatni: Stillſchweigen, das, hallgatás: Stillſchweigend, adj. hallgató, néma, p. o. megegyezés; adv. hallgatva, hallgatással.

Stillſtand, der, das Stillſtehen, z. B. der Sterne, megállás, megállapodás, p. o. a' tsillagok megállása; der Gerichte, törvényszünet; der Waffen, fegyvernyugvás: Stillſtand machen, d. i. inne halten, megállapodni; Stillſtand des Handels, a' kereskedés megszűnése, elakadása.

Stillung, die, z. B. des Blutes, a' vérfolyás elállítása; ſt. Dämpfung, letsillapítás, enyhítés, szüntetés; megnyugtatás, letsendesítés.

Stimmchen, das, szótska, hangotska. Stimme, die, ein Laut organiſcher Körper, d. i. der Menſchen und Thiere, szó, die Stimme des Löwen, az oroszlán szava v. ordítás; trop. von unorganiſchen Körpern, z. B. des Donners, a' menydörgés harsogó dördülése, der Trompete, a' trombita harsogása v. szava; in der Muſik, hang, hangzat, szó, t. i. a' muzsikában, az éneklésre, eine gute Stimme haben, jó hangjának, szép v. kellemetes szavának lenni, Diſcant-, legfelső v. diskánt hang, Alt-, felső hang, Tenor-, közép hang, Baß-Stimme, mélyhang; das mit Noten beſchriebene Papier, hang, hangkóta; die Stimme der Natur, a' természet szava, ösztöne v. unszolása; das Votum, szó, akarat, voks, ſeine Stimme geben, a) mündlich, kimondani akaratját, b) ſchriftlich, írásba adni akaratját, c) für jemanden, für etwas, valakire v. valamire voksolni, mellette fogni valaminek; das Stimmrecht, voksolásravaló juss.

Stimmen, act. z. B. ein muſikaliſches Inſtrument, feligazítni v. felhangozni a' muzsikát v. a' muzsika húrjait; trop. jemanden für eine Sache ſtimmen, valakit a' maga részére megnyerni, für etwas geſtimmt ſeyn, valamely dolgot pártolni; gleich geſtimmt ſeyn, egy gondolaton v. vélekedésen lenni: neutr. hangot adni, haugzani; trop. zuſammen- übereinſtimmen, öszveegyezni a' hangoknak; ſein Votum geben, értelmét, akaratját kimondani, für jemanden ſtimmen, valakire voksolni: Stimmen, das, des Clavirs, a' klavír feligazítás, felhangozás; das Votiren, voksolás: Stimmer, der, muzsika igazító:

Stimmhammer, der, húrigazító kalapács v. kults, húrtekerőkalapács: Stimmmeiſter, der, muzsikahangozó: Stimmrecht, das, voksolás jussa, voksolásravaló juss.

Stimmung, die, der Seele, indúlat, nach etwas, alkalmaztatás valamihez; des Clavirs, der Orgel, a' klavír, az orgona feligazítása, egyezztetése, hangegyeztetése.

Stinkbaum, der, büdösfa; dögfa.
Stinken, büdös lenni, nach etwas, ollyan büdös lenni, mint — v. valami bűzű lenni: Stinken, das, büdösség, büdösítés: Stinkend, adj. büdös, bűzös, stinkend werden, megbüdösödni, stinkend seyn, büdös lenni; adv. stinkend faul seyn, ollyan rest lenni, mint a' dög: Stinkstein, der, bűzkő: Stinkratz, der, Stinkthier, das, görény.
Stipendium, das, ösztön fizetés.
Stirn, Stirne, die, homlok, die Stirn bieten, ellent állani, ellene szegezni magát, runzeln, rántzba szedni a' homlokát; trop. die Vorderseite, eleje, homloka, artzulatja valaminek: Stirnband, das, homlokkötő: Stirnbein, das, homloktsont: Stirnbinde, die, pintlihomlok szorító: Stirngegend, die, homlok környékje: Stirnhöhle, die, homlok öblöke: Stirnlocke, die, homlok hajfürtje: Stirnmuskel, die, homlok szálashúsa: Stirnriemen, der Pferde, üstöknyomtató, szíjból a' lófején: Stirnschmuck, der, homlokkötő, aszszonyi ékesség.
Stöberig, adj. z. B. Wetter, fergeteges, havazó idő: Stöbern, havazni, szállingózni, es stöbert, havaz az idő, hó szállingózik; st. suchen, keresgélni, keresgélve felhányni: Stöberwetter, das, fergetek, havas idő, es ist Stöberig, fergeteges idő van, a' szél hordja a' havat.
Stocher, der, fogvájó, fogpiszkáló: Stochern, z. B. in den Zähnen, a' fogait vájni, piszkálni; in Speisen, az ételben duzkálni.
Stock, der, eines Gewächses, derék, törzsök, einer Pflanze, bokor, plántabokor, Nelkenstock, egy bokor szegfű, egy tő szegfű, Weinstock, szőlőtő, von einem Baum, tuskó, törzsökdarab, zum Schlagen, bot, páltza, in Gefängnißen, gerenda, zu Almosen, persely, tőke, bey einem Hause, emelet, kontignátzio: Stockband, das, páltzakötő: Stockblind, adj. merő vak, tsupa vak: Stockdumm, adj. buta, ostoba.
Stocken, aufhören sich zu bewegen, megakadni, elakadni, mint a' víz a' folyásban, a' vér a' kerengésben; trop. das Geld stockt, a' pénz forgása akadoz, die Handlung stockt, a' kereskedésnek nints dívatja; im Reden stocken, akadozni a' beszédben, vor Furcht stocken, féltében akadozni, rebegni; von der Nässe verderben, nedvesség miatt elromlani, elrothadni, megpállani; von flüssigen Körpern, dick werden, megaludni, mint p. o. a' téj, kotsonya, vér, ée: Stocken, das, elakadás, megakadás, ins Stocken gerathen, megakadni, elakadni; im Reden, akadozás, rebegés; z. B. der Milch, megalvása a' téjnek, 's a' t. Stockend, adj. rebegő, akadozó; adv. rebegve, akadozva.
Stockerbse, die, mezei borsó: Stockfinster, Stockdunkel, adject. egészen setét.
Stockfidel, die, karhegedő.
Stockfisch, der, tőkehal; ostoba.
Stockfleck, der, nedvesség, v. állás miatt esett folt.
Stockfremd, adj. egészen idegen, jövevény.
Stockhaus, das, tömlötz, fogház.
Stockig, adj. pállott, nedvesség miatt elromlott.
Stockknopf, der, páltzafej, t. i. tsontbol, értzből; páltzagomb.
Stocklaterne, die, nyeles lámpás.
Stockmeister, der, tömlötztartó.
Stocknarr, der, múlattató bolond.
Stockprügel, die, z. B. bekommen, páltzával megverettetni, megbotoztatni.
Stockrose, die, mályvarózsa.
Stockschilling, der, botozás, megbotozás; kalodába vagy deresbevaló megtsapattatás: Stockschlag, der, páltzaütés, Stockschläge bekommen, verést kapni páltzával vagy bottal.
Stockschnupfen, der, rekedő nátha.
Stocksteif, adj. igen merő, feszes mint a' bot.
Stockstill, adject. némán hallgató, igen tsendes.
Stockung, die, z. B. des Blutes, a' vér vagy nedvesség dugúlása, des Handels, a' kereskedés megtsökkenése, elakadása, szorúlása.
Stockwerk, das, emelet, kontignátzió azon épületben, das obere

Stockwerk, a' felső emelet t. i. a' házban vagy épületben.
Stockzahn, der, zápfog, utólsó zápfog.
Stöckchen, das, páltzátska; statt Stämmchen, a) von Bäumen, kis tuskó; b) von Pflanzen, kis bokor vagy tő planta.
Stöckel, der, lábbeli sark.
Stöcken, kalodába vagy deresbe tenni.
Stöckisch, adj. nyakas, makats.
Stoff, der, ein gewirter Zeug, virágos szövevény, szövet, wollener, seidener Stoff, gyapjú vagy selyem szövet vagy matéria; Stoff zum Reden, oder Schreiben, beszédre vagy írásravaló materia; Ursache, Anlaß, okindító ok, alap, miség, Stoff haben, bekommen, indító okának vagy alapjának lenni valamire, Stoff zum Lachen, ok a' nevetésre: Stoffen, adj. materiából való, matéria.
Stöhnen, sohajtozni, nyögni, mint a' beteg: Stöhnen, das, sohajtás.
Stolgebühren, die, papi szolgálattétel bére.
Stolle, die, die Wecke, hoszszúkás zsemlye, repedt zsemlye.
Stollen, der, am Bette, ágyláb; statt Spreitze, támasz; im Bergbaue, bányatsatorna.
Stolpern, botlani, el- vagy megbotlani: Stolpern, das, botlás, megbotlás.
Stolz, adj. erhaben, prächtig, pompás, p. o. palota; sich seiner Vorzüge bewußt, kevély, büszke, kényes; stolz seyn, kevélykedni, kevély lenni, stolz werden, elkevélyedni, elkényesedni; adv. kevélyen, p. o. felelni: Stolz, der, kevélység; im bösen Sinne, felfúvalkodás: Stolziren, kevélykedni, rátartani magát.
Stöpsel, Stöpfel, der, dugó, dugasz.
Stopfen, dugni, bédugni, megtömni valamit, belétömni valamit valamibe, eine Pfeife Toback stopfen, egy pipa dohányt tölteni; gestopft voll, megtöltött, töltött, tömve tele; trop. jemanden das Maul stopfen, bédugni valakinek a' száját; statt mästen, z. B. Gäuse stopfen, lúdakat tömni vagy hízlalni; ein Loch in einem Zeuge stopfen, bekötni, bévarni a' lyukat, bészóni tóvel; von Speisen, szorítni a' hasat, mint némelly ételek, (veres bor) szorúlást tsinálni: Stopfen, das, tömés, megtömés; Mästen, hízlalás; hasszorúlás: Stopfend, adj. szorító p. o. ételek. orvosságok: Stopfer, der; statt Mäster, hízlaló, tömő p. o. lúdtömő; statt Pfropfreis, oltóág, ültetnivaló ág: Stopfnadel, die, lyukbévarró tő: Stopfwachs, das, Vorwachs, sonkolykenyér a' lépben.
Stoppel, der, tarló: Stoppelfeld, das, tarlós föld: Stoppeln, z. B. Aehren, tarlózni, kalászokat szedni: Stoppel, das, tarlózás.
Storch, der, gólya. eszterág, tzakó: Storchschnabel, der, gólya orr; Pflanze, daruorrfü; ein Instrument für Zeichner, rajzoló gólyaorr, másoló rajzmív: ein Brenneisen, hajégető tsiptetőras; ein Hebewerkzeug, emelőmív.
Stören, háborítni, háborgatni p. o. valakit dolgában, die Ruhe stören, a' tsendességet megháborítni, oder statt verhindern, akadályoztatni, sich nicht stören lassen, dolgát folytatni, nem ügyelni semmire; alles herumwerfen, hányni vetni, felforgatni p. o. könyveket: Stören, das, háborgatás, megháborítás: Störer, der, Störerinn, die, háborító, háborgató, des Friedens, der Ruhe, békesség, tsendesség háborító: Störung, die, megháborítás; hátráltatás.
Störrig, adject. nyakas, makats: Störrigkeit, die, nyakasság, makatsság.
Stoß, der, taszítás, döfés, einen Stoß beybringen, megtaszítni, megdöfni; der Stoß des Windes, a' szél erőszaka, dühe; st. Haufen, rakás, halom; ein Stoß Holz, egy rakás fa, két öl fa: Stoßdegen, der, kotzperd.
Stoßen, act. taszítni, buktatni, mit dem Fuße, megrúgni, mit den Hörnern, öklelni, zu Boden, földhöz vágni vagy tsapni, über den Haufen, felbuktatni vagy taszítni, aus dem Hause, kivetni

a' házból; Pfeffer ſtoßen, borsot törni; ſich an etwas ſtoßen, megütődni valamiben, megütközni valamin; zuſammen ſtoßen, öszve vagy egymáshoz értetni; neutr. auf etwas ſtoßen, valamire ütődni; in die Trompete ſtoßen, a' trombitába fújni; mit dem Schiffe ans Land ſtoßen, a' hajját a' parthoz kiállítni; vom Lande ſtoßen, elevezni a' parttól; zu jemanden ſtoßen, valakihez ütődni; auf Schwierigkeiten ſtoßen, nehézségre találni vagy akadni: Stoßen, das, ütődés, tsapódás; döfés, szúrás.

Stoßgebeth, das, fohászkodás: Stoßvogel, der, levegőben ragadozó madár, p. o. héjja, kánya.

Stoßung, die, szúrás, döfés.

Stoßweiſe, adv. szúrva, döfve; wie der Wind, neki rugtatva, szaggatva.

Stößel, der, mozsártörő.

Stößer, der, ein Menſch, der ſtößt, törő, a' ki apróra tör valamit: Stößel, törő kölyű: Stößig, adj. öklelős.

Strack, oder Stracks, adv. egyenesen; tüstént, egyben.

Strafbar, adj. büntetésre méltó; gottlos, roszsz, gonosz: Strafbarkeit, die, büntetésre méltó tselekedet.

Strafe, die, wegen etwas, büntetés, am Leibe, testi fenyíték, am Leben, életvesztés, Strafe leiden, a' büntetést kiállani; Geldſtrafe, bírság, pénzrebüntetés.

Strafen, büntetni, megbüntetni; megfenyítni, p. o. a' gyermeket: Strafen, das, büntetés, fenyíték.

Straffällig, adj. büntetésre méltó, büntetést érdemlő, bűnös: Straffälligkeit, die, bűnösség: Strafgeld, das, bírságpénz: Strafgerechtigkeit, die, büntető igazság: Strafgericht, das, itélőszék, Isten itélő széke: Strafgeſetz, das, büntető törvény: Strafloſ, adj. büntelen, büntetetlen: Strafloſigkeit, die, büntelenség: Strafpredigt, die, fenyítő predikátzió: Strafurtheil, das, büntető ítélet: Strafwürdig, adj. büntetésre méltó.

Strahl, der, des Blitzes, villám, villámás; der Sonne, súgár: von Waſſer, vízről viszsaverődő súgár; trop. ein Strahl der Hoffnung, reménység súgára, tsekély reménység.

Strahlen, súgározni: Strahlen, das, súgárzás: Strahlenbrechung, die, súgártörődés, viszszaverettetés: Strahlenlicht, das, súgár világosság.

Strahlig, adj. súgáros.

Strähne, Sträne, die, motring, t. i. tzérna v. fonal.

Strampeln, doborogni.

Strampfen, toporogni, a' lábaival a' földet verni, topogni, dobogni, tombolni a' lábaival: Strampfen, das, toporgás, tombolás.

Strand, der, part, tengerpart: Stranden, megfenekleni a' part felé, a' partra kiverettetni és ott fennakadni: Strandfiſch, der, parti hal: Strandgerechtigkeit, die, partok ügyeit elintéző itélőszék: Strandherr, der, part ura: Strandung, die, megfeneklett vagy partra kivettetett hajó: Strandläufer, der, libutz, bíbitz.

Strang, der, isztráng, kötél: Stranguliren, megfojtani, megszuegezni; Strangulirung, die, megfojtás.

Strangurie, die, vizellet felakadás.

Strapaze, die, nyűg, nyughatatlanság, fáradtság: Strapaziren, fárasztani, nyughatatlankodni.

Straße, die, Weg, út kotsiút; Gaſſe, útsza; Meerenge, szorostenger, tengerszorúlat.

Straßenaufſeher, der, felvígyázó az útakra: Straßenbereiter, der, útakat vizsgáló t. i. lovon: Straſſenpflaſter, das, útkirakás: Straſſenraub, der, haramiaság, úton álló tolvajság: Straßenräuber, der, úton álló tolvaj, haramia: Straßenräuberey, die, haramiaság: Straßenräuberiſch, adj. haramiai: adv. haramia módra, zsiványúl: Straßenzoll, der, útvám.

Sträuben, felborzazni a' hajját, felborzasztani a' tollait; berzenkedni; ſich, ellent állani, ellene szegezni magát: Sträuben, das,

berzenkedés; ellene berzenkedés: Sträubig, adj. borzas.

Strauch, der, tserje, bige, bokor, Roſenſtrauch, rózsa bokor: Strauchdieb, der, útonálló tolvaj, zsivány.

Straucheln, eig. botlani, botorkázni; uneig. hibázni, megbotlani: Straucheln, das, botlás, megbotlás.

Strauchig, adj. tserjes.

Sträuchwerk, das, tsalitos, bokros hely.

Sträuchlein, das, bokrotska.

Strauß, der, der Vogel, strutz, strutzmadár; ſtatt Kampf, küzdés; Buſch, auf dem Kopfe der Vögel, búb, konty a' madarak fején; auf Kräutern, buga, ágbog: Blumenſtrauß, bokréta, virágbokréta.

Sträußchen, das, bokrétátska.

Strebe, die, oszlop, gyámol, ellentállás: Strebepfeiler, der, gyámoloszlop vagy támasz.

Streben, törekedni, iparkodni, igyekezni valamire, nach Lob ſtreben, dítséretet vadászni: nach dem Throne ſtreben, az országot a' koronát elnyerni törekedni: Streben, das, törekedés, iparkodás, igyekezet.

Strecke, die, Raum, köz, térhely, darabföld, távolyság, eine Strecke weit, jó darabig, jó darab földnyire; Gegend, tájjék.

Strecken, dehnen, kinyújtani, terjeszteni; ſich, kinyúlni, terjedni, kiterjedni; trop. die Waffen ſtrecken, lerakni a' fegyvert, ſich ergeben, megadni magát.

Streich, der, Schlag, Hieb, tsapás, vágás, ütés, auf einen Streich, egy vágásra vagy tsapásra; ſtatt Rank, Liſt, tsalárdság, gazság, ravaszság; einen Streich ſpielen, valamelly tsalárdságot vagy gazságot követni el; Poſſen, pajkosság; ein boßhafter Streich, gaz tselekedet, dumme Streiche, ostobaságok, tolle Streiche, esztelenségek, balgatagsagok.

Streicheln, tzirógatni, tzirókálni, simogatni; Streicheln, das, tzirókálás; simogátás.

Streichen, neutr. z. B. der Wind, die Luft ſtreicht, a' szél, a' levegő szabadon járja; als ein Herumſtreichender, kóválygogni, kóborolni; wie verſchiedener Zugvögel, suhanni, repülni valamerre, repdesni; ſtatt berühren, z. B. an die Wand ſtreichen, megilletni, sodorni, súrolni p. o. a' falat; trop. ſich, bakzani, mint a' farkas, róka, ívni, mint a' halak; act. simítni, simogatni p. o. kézzel valamit; die Segel, a' vitorlát bévonni; das Geſicht, valaki ortzáját tzirógatni; Butter auf das Brot, vajat kenni a' kenyérre; das Getreide im Scheffel, eltsapni az életet a' tetést töltött vékán: Ziegel, téglát vetni; Lerchen, hálóval keritni a' patsirtákat; mit Ruthen ſtreichen, d. i. ſchlagen, valakit veszszővel megverni; das Meſſer, a' kést megfenni az atzélhoz; die Saiten, a' hegedűt húzni vagy próbálgatni a' húrjait a' vonóval, geſtrichene Noten, vonásos, összekötött, szapora kóták; ſt. ausſtreichen, letörleni, kitörleni; Streichen, das, simogatás, tzirógatás; kóborlás, kóválygás.

Streichfiſch, der, íváshal: Streichgarn, das, patsirta vagy pipiskefogó háló: Streichholz, das, tsapófa, küllő: Streichnetz, das, húzóháló; Streichſtein, der, próbakő: Streichung, die, járás, menés; fúvás; tzirókálás; megilletés, súrolás; bakzás; lebotsátás, a' vitorla lebotsátása, p. o. tiszteletből valaki előtt: Streichvogel, der, vándormadár, költözőmadár: Streichzeit, die, bakzás ideje; mádarvándorlás ideje őszszel; zum Lerchenfange, pipiskefogás ideje.

Streif, Streifen, der, sujtás, nyiredék, hosszszúra vágott darab; Vertiefung, keskeny darab p. o. föld; ein Stückchen, foszlány darabka.

Streifen, act. tsíkolni, megtsíkolni; daher, geſtreift, tsíkos, veszszős; die Haut abziehen, a' bőrét lehúzni, lenyúzni, das Laub, a' leveleit lefosztani, lesúrolni: neutr. érdekleni, súrolni, sodorni, die Kugel hat den Kopf geſtreift, a' golyóbis a' fejét súrolta; herumſtreifen, járni t. i. ide 's tova, portyászni mint a'

katonák, szaguldozni: Streifen, das, von Truppen, portyászás, szaguldozás: das Herumſtreifen, kóborlás.

Streifer, der, portyászó, szaguldozó katona: Streiferey, die, portyászás, szaguldozás.

Streifig, adject. veszszős, tsíkos, sujtasos.

Streifſchuß, der, sodró lövés.

Streifung, die, megilletés, érdeklés, sodrás; portyászás, lefosztás.

Streifwunde, die, könnyű seb, bőrsúrolás, bőrlesodrásból esett seb: Streifzug, der, portyászás, szaguldozás.

Streit, der, mit Worten und Waffen, perlekedés, villongás, viadal, hartz, tsata, tsetepaté; ein gelehrter, penna tsata, tudósokköztvaló tsata, vetekedés; vor Gericht, per, perlekedés; der Streit wider die Leidenſchaften, az indúlatoskodások ellenvaló tusakodás, der Streit der Pflichten, a' kötelességek öszveütközése: Streitaxt, die, dárda: Streitbar, adj. hadakozó, hadratermett; vitéz p. o. valamelly nemzet: Streitbarkeit, die, hadratermettség; vitézség.

Streiten, mit Worten und Waffen, perleni, vetekedni, perlekedni szóval; vívni, viaskodni, tusakodni hartzolni; vor Gericht, perlekedni valaklvel t. i. a' törvényszék előtt; ſtatt zanken, veszekedni, tzivódni: Streiten, das, vivás, viaskodás, perlekedés: Streiter, der, vivó, viaskodó, tusakodó.

Streitfrage, die, vitató kérdés: Streitgenoß, der, bajtárs: Streithahn, der, viaskodó kakas; hartzos vagy bajnok libutz: Streithammer, der, buzgány, tsákány: Streithandel, der, per, villongás: Streithengſt, der, hadiló.

Streitig, adj. worüber geſtritten wird, per alatt lévő, kétséges, etwas ſtreitig machen, nem engedni valakinek valamit, ſtreitig werden, öszvekapni valamin; zweifelhaft, kétséges, bizonytalan, kérdésben forgó: Streitigkeit, die, per, perlekedés t. i. szóval; kétséges volta valaminek.

Streitkolbe, die, buzgány: Streitkräfte, die, hadierő: Streitſache, die, perbéli vagy per alatt lévő dolog: Streitſchrift, die, perlő írás.

Streitſucht, die, perkeresés, hartzravágyás: Streitſüchtig, adj. perkereső, hartzravágyó.

Streitwagen, der, vívókotsi.

Streng, adj. fanyar, mint az éretlen gyümölts, eine ſtrenge Kälte, kemény, kegyetlen hideg; genau, pünctlich, pontos, szoros, p. o. engedelmesség; unerbittlich, kemény p. o. bíró, atya: ein ſtrenges Urtheil, kéméletlen ítélethozás vagy megítélés; adv. z. B. ſtreng leben, szigorúan élni; ſorgfältig, szorosan, keményen; kéméletlenül: Strenge, die, des Winters, a' télnek kemény volta; pontosság; mit Strenge, szorosan; kéméletlenség, keménység.

Streu, die, fürs Vieh, alom, alam, marhák alá vetett szalma; szalmából vetett ágy.

Streubüchſe, die, porzótartó.

Streuen, hinteni, szórni, Salz auf etwas, sóval behinteni valamit vagy bésózni: Streuen, das, hintés, szórás.

Streupulver, das, béhintő porszer: Streuſand, der, porzó.

Strich, der, z. B. Bogenſtrich, húzás p. o. a' hegedűvonóval; mit der Feder ꝛc. línea, húzás vonás, p. o. pennával, krétával, etsettel: prov. einen Strich durch die Rechnung machen, valaki reménységét semmivé tenni; das Probiren, z. B. vom Silber, pró. bavonás; der Vögel, a' madarak elköltözése vagy viszszatérése; ein Landſtrich, darabföld, tartomány; Gang, Weg, út, menés, járás, in einem Striche weg, egy húzomban: Strichelchen, das, vonásotska.

Strichregen, der, pásztás eső, róta eső: Strichvögel, die, fótonként járó madarak: Strichweiſe, adv. fótonként, pásztánként, pasztáson.

Strick, der, kötél, kötel, mit einer Schlinge, hurok, tőr, zum Hängen, zsineg.

Strickbeutel, der, kötőerszény v. zatskó.

Strickchen, das, kötöletske, zsinegetske.
Stricken, kötni, tőkkel kötni, p. o. harizsnyát: Stricker, der, kötő férjfi: Strickerinn, die, kötő, t. i. leány, aszszony.
Strickleiter, die, kötéllajtorja.
Stricknadel, die, kötőtő; Strickſtrumpf, der, kötött harizsnya: Strickſtunde, die, kötőóra: Strickwerk, das, kötött munka: Strickzeug, das, kötőszerszám.
Striegel, die, vakaró, lóvakaró: Striegeln, z. B. ein Pferd, a' lovat megvakarni: Striegel, das, lóvakarás.
Striemchen, das, veszszőhely, ütés helye; ein Närbchen, sebhelyetske; Strieme, die, von einer Ruthe, veszszőtsapás helye, veréshely; sebhely; tsík, veszsző a' matérián: Striemig, adj. veszszőhelyes; tsíkos.
Striezel, der, ein Gebäck, vetélőzsemlye, vetélő forma zsemlye.
Strippe, die, Strupfe, tsizmahúzó bőrből vagy galandból.
Strittig, adj. peres.
Strobel, die, der Tannzapfen, fenyőtoboz.
Stroh, das, szalma: Stroharbeit, die, szalmából készült munka: Strohband, das, szalma pántlika; szalmakötel; Strohbett, das, szalmaágy: Strohbund, der, szalmatsutak: Strohdach, das, szalmafedél, zsuppfedél: Strohdecke, die, szalmatakaró; Strohern, adj. szalma, szalmából való; Strohfarbe, die, szalmaszín: Strohfarben, Strohfarbig, adj. szalmaszínű: Strohfeuer, das, szalmatűz: Strohgelb, adj. szalmaszínű: Strohhalm, der, szalmaszár: Strohhütte, die, szalmakunyhó: Strohhut, der, szalmakalap: Strohkranz, der, szalmakoszorú: Strohmann, der, szalmaváz: Strohmatte, die, szalmatakaró, szalmagyékény: Strohmiſt, der, szalmaganéj: Strohſack, der, szalmazsák: Strohſchab, der, kéve, zsupp: Strohſeil, das, szalmakötél: Strohteller, der, szalmatányér, tálalávaló: Strohwiſch, der, szalmatsutak: Strohwittwe, die, urától elutazott aszszony.
Strom, der, der Lauf eines flüſſigen Waſſers, folyás, folyamat, ein ſtark ſtrömender Fluß, folyóvíz, sebes folyóríz; trop. ſtatt Heftigkeit, sebesség, erőszak, árja valaminek: Strohmweiſe, adv. patakonként.
Strömen, sebesen folyni, áradva folyni: Strömen, das, die Strömung, sebes folyás, ár, aradás.
Strophe, die, vers, egy vers: Strophenweiſe, adv. versenként.
Strotzen, von etwas, duzzadni, felduzzadni, feldagadni p. o. valamitól; trop. ſtatt voll, angefüllt seyn, tele lenni, bővelkedni valamivel: Strotzen, das, duzzadás: Strotzend, adj. duzzadó, dagadó.
Strudel, der, örvény; die, rétes.
Strümpfchen, das, harizsnyátska.
Strumpf, der, pl. die Strümpfe, harizsnya: Strumpfband, das, harizsnyakötő: Strumpfſtricken, das, harizsnyakötés: Strumpfſtricker, der, harizsnyakötő férjfi; Strumpfſtrickerinn, die, harizsnyakötő leány vagy aszszony: Strumpfwirken, das, harizsnyaszövés: Strumpfwirker, der, harizsnyaszövő.
Strunk, der, torzsa.
Struppig, adj. borzas, bonyas; boglyas, ſtatt Haar, borzas haj.
Stube, die, szoba.
Stubenarreſt, das, házi fogság: Stubenburſche, der, kamarás társ; Stubenfenſter, das, szobaablak: Stubenfliege, die, házi légy: Stubengelehrte, der, sutbeli tudós: Stubenheitzer, der, szobafűtő: Stubenkammer, die, szobára nyíló kamara, benyíló: Stubenmädchen, das, szobaleány: Stubenofen, szoba- vagy fűtő kementze: Stubenthür, die, szobaajtó.
Stübchen, das, szobátska.
Stüber, der, félpoltra, batka.
Stück, das, darab, in Stücke ſägen, ſchneiden, brechen darabokra fűrészelni, vagdalni, törtelni; ein Theil woraus ein Ganzes beſteht, rész, darab, die Flöte beſteht aus drei Stücken, a' fłóta három részből v. darabból áll; als Ganzes, a) von lebendigen Dingen, z. B. 10 Stück

Schafe, tíz darab juh; 2 Stück Ochsen, egy pár ökör; b) von leblosen Dingen, z. B. 6 Stück Bücher, hat darab könyv; ein Stück Leinwand, egy vég v. egy darab vászon; ein musikalisches Stück, muzsika darab, ein Theaterstück, víg-v. szomorú játék v. darab; in diesem Stücke, ebben a' részben; in vielen Stücken, sok részben; Kanone, ágyú.

Stückchen, das, darabotska, darabka; ein Liedchen, ének darab, dal: Stückchenweise, adv. darabonként, apránként.

Stückeln, eldarabolni, öszvetoldozni: Stücken, eldarabolni, öszvetoldani.

Stückgießer, der, ágyúöntő: Stückgießerey, die, ágyúöntés, ágyúöntő hely: Stückkugel, die, ágyúgolyóbis: Stückpferd, das, ágyúvonó ló.

Stückweise, adv. darabonként, részenként: Stückwerk, das, dirib darab, darabok, hijános dolog v. munka.

Student, der, tanúló; tanúlóifjú, deákifjú, deák.

Studentenjahre, die, deáki vagy oskolai esztendők: Studentenleben, das, deáki élet.

Studiren, nachsinnen, gondolkozni, törni a' fejét valamin; Gelehrsamkeit zu erlangen suchen, tanulni, tanulgatni, Theologie, Medicin studiren, istentudományt, orvosi tudományt tanulni: Studiren, das, gondolkozás, vizsgálódás; tanúlás: Studirende, der, tanuló; die Studirenden, tanuló ifjak.

Studirstube, die, tanuló szoba: Studirt, adj. meggondolt, kidolgozott p. o. beszéd; tanult.

Stufe, die, léptső, grádits, hágtsó; trop. z. B. die Stufen des menschlichen Alters, az emberi kor léptsői; zur höchsten Stufe der Ehre gelangen, a' betsületnek v. tisztességnek legfelsőbb poltzára jutni; in Bergwerken, darabértz, minera, ásvány: Stufenfolge, die, léptsős menetel.

Stufengang, der, léptsők menetele, gráditsonkéntvaló lépés: Stufenjahr, das, minden hetedik esztendő: Stufenweise, adj. léptsőnként, gráditsonként.

Stuhl, der, pl. die Stühle, szék; ein Dachstuhl, szarufaally, fedélally; Nachtstuhl, szükségtévő szék; Weberstuhl, szövőszék; trop. der Sitz eines geistlichen oder weltlichen Regenten, uralkodó szék, thrón: Stuhlgang, der, hasüresítés, szék, haben, székének lenni: Stuhlherr, der, előlülő: Stuhllehne, die, székhát: Stuhlrichter, der, szolgabiró: Stuhlzwang, der, haserőltetés.

Stühlchen, das, széketske.

Stülpe, die, boríték; fedél; am Hute, karima p. o. kalapkarimája: Stülpen, ráborítni p. o. fedelét valamire; felkötni, felhajtani p. o. kalap karimáját.

Stumm, adj. néma, st. werden, megnémulni, eine stumme Person (auf dem Theater,) néma játszó; szótalan, tsendes, néma, ein stummes Bild, néma kép: Stummheit, die, némaság.

Stümmel, der, töve v. gyökere, p. o. fának, fognak.

Stümmeln, tsonkítni, megtsonkítni: Stümmelung, die, tsonkítás, megtsonkítás.

Stümper, der, himpellér, kontár mesterember: Stümperey, die, himpellérség, kontárkodás- himpellér v. kontár munka; st. Ungeschicklichkeit, tudatlanság: Stümperhaft, adj. tudatlan; adv. tudatlanúl, ügyetlenűl: Stümpern, himpellérkedni, kontárkodni; in der Mus. tzintzogtatni a' hegedűt, ée.

Stumpf, adj. tompa, tömpe, p. o. kés, szeglet, trop. buta, p. o. ember; adv. st. machen, eltompítni: Stumpf, der, trop. mit Stumpf u. Stiel, gyökerestől, mindenestől: Stumpfheit, die, tompaság: Stumpfen, stümpfen, stumpf machen, megtompítni; st. stutzen, megtsonkítni, levágni p. o. tagjait: Stumpfnase, die, tömpeór: Stumpfnäsig, adj. tömpe v. pisze órú ember: Stumpfsinn, der, eltompultság, butaság: Stumpfsinnig, adj. eltompult, elbutult: Stumpfwinkelig, adj. tompa v. széles szegletű.

Stündchen, das, órátska: Stündlich, adj. óránkéntvaló, óráigva-

ló; adv. óránként; minden órában vagy órán, von Stunde zu Stunde, óráról órára.

Stunde, die, óra, egy órányi idő, eine halbe Stunde, fél óra, in einer Stunde, egy óra alatt, anderthalb Stunden, masfél óra; ſt. Lection, óra, letzke, tanítás, Stunde halten, od. geben, órát tartani valakivel, tanitást tartani, órát adni, tanítni valakit.

Stundengebet, das, órára szabott imádság: Stundenlang, adj. óráig tartó, egy orányi; adv. egy óráig: Stundenuhr, óramutató óra: Stundenweiſer, Stundenzeiger, der, óramutató.

Sturm, der, des Windes, szélvész, forgószél, er wüthet, dühösködik a' szelvész, er hat ſich gelegt, eltsendesedett a' szélvész; trop. z. B. politiſche Stürme, politikai zivatarok, der Leidenſchaften, az indúlatosságok dühössége; im Kriege, ostrom: Sturmlaufen, ostromra menni, mit Sturm erobern, ostrommal venni meg, p. o. várost, ihn abſchlagen, viszszaverni az ostromot: Sturm ſchlagen, félreverni a' harangot.

Sturmbock, der, ostromló v. faltörő bak: Sturmbrücke, die, ostromló-híd: Sturmfahne, die, ostrom jelzászló: Sturmglocke, die, lármaharang: Sturmhaken, der, tűzóltó tsáklya vagy horog: Sturmhaube, die, Sturmhut, der, sisak: Sturmläuten, félre verni a' harangot: Sturmleiter, die, ostromi lajtorja: Sturmſchritt, der, sebes lépés: Sturmvogel, der, szélvészmadár, hojsza: Sturmwetter, das, fergeteg, szélvészszeljáró fergeteg: Sturmwind, der, forgószél, szélvész.

Stürmen, z. B. ins Haus, lármázva rohanni a' házba, dühösködni, mint a' szélvész; Sturmläuten, a' lárma harangot meghúzni; eine Stadt, Feſtung, ostromolni, p. o. várost, várat; ein Haus, felverni, erőszakot tenni, p. o. valaki házán: Stürmen, das, dörömbölés, p. o. az ajtón; iſts Heftigkeit, arószakos megtámadás; auf der See, szélvészdühösködése; ostromlás.

Stürmer, der, lármázó, dörömbölő: ostromló: Stürmiſch, adj. szélveszes, háborgó p. o. teoger, ſt. Wetter, szeles idő, ſt. Wind, dühösködő szél: trop. z. B. eine ſtürmiſche Verſammlung, lármás, zenebonás gyülés, ein ſt. Kopf, Menſch, lármás, erószákos ember; Begierden, ostromló, p. o. kívánságok; adv. szélvészmódra; zenebonásan, lármázva.

Stürzacker, der, ugar föld.

Stürze, die, fedő.

Stürzen, jem. auf den Boden hinſtürzen, valakit a' földre buktatni, taszítni; trop. jem. vom Throne ſtürzen, valakit a' trónustól megfosztani, a' trónusból levetni, ſich ins Verderben, rohanni a' veszedelembe: den Becher ſtürzen, ürögetni a' poharat: neutr. rohanni, lerohanni, rohanva leesni, lezuhanni, vom Pferde, lebukni a' lóról: Stürzen, das, lebuktatás; lebukás, lerohanás, lezuhanás.

Sturz, der, rohanás, bukás, esés; ſt. Unglück, szerentsétlenség, szerentsétlen eset; der Verluſt eines Amtes, &c. megbukás, elesés, leesés, p. o. rangbólvaló leesés; ſt. Stürze, buktató, a' bányáknál, a' hol az értzsalakot, földet, valamelly mélységbe leöntögetik.

Stute, die, kantza.

Stutenfollen, Stutenfüllen, das, kantzatsikó: Stutenmeiſter, der, ménesmester: Stuterey, die, ménes.

Stutz, der, ein abgeſtutztes Ding, kurta, elvágott, kurtított dolog, z. B. Stutzbüchſe, rövid vadászpuska; Stutzglas, alatsony kis pohár; Federſtutz, forgó, tollforgó v. bokréta: Stutzbart, nyírtbajusz: Stutzperücke, die, kerek, kurta vendéghaj: Stutzſchwanz, der, kurta v. elvágott fark.

Stutzen, elvágni, megkurtítni, elnyírni, nyírni, p. o. hajat rövidre; erſtaunen über etwas, elhülni elbámúlni valamin; ſt. prangen, pompázni, p. o. valamelly ékes köntösben; ſtoßen, öklelni, döfni, mint a' kos: Stutzen, das, elvágás, megkurtítás; Staunen, elbámúlás valamin: Stutzen, der,

Muff, tuszli, karkesztyű, prémkesztyű.

Stutzer, der, nyalka legény vagy fi: Stutzerhaft, adj. nyalka, piperés.

Stutzig, adj. erſtaunt, bámúló; ſeyn, elbámúlni valamin, machen, meghökkenteni valakit, werden, meghökkenni, bámúlni.

Stütze, die, gyámol, támasz; trop. segítség.

Stützen, megtámasztani, támogatni; ſich auf etwas, valamire támaszkodni; trop. segítni, ſich auf etwas, valamire bízni: Stützen, das, támogatás: Stützung, die, gyámolítás.

Styl, der, Schreibart, írásmód, előadás, néha: előadásmód, beszédmód; bey Malern ꝛc. felvett mód, p. o. a' festésben, képfaragásban, építésben; im Kalender, der alte, neue Styl, kalendáriombeli kétféle időszámlálás, az ó és az új.

Subaltern, adj. altisztviselők.

Subiect, das, Grundweſen, fenéktárgy, tárgy vagy alapszó; ſt. Perſon, személy: Subiektiv, adj. perſöhnlich innerlich, személyes, belső; adv. etwas ſubiectiv betrachten, valamit maga belső v. személyes érzéséből ítélni meg.

Suchen, übh. keresni, ſt. nachforſchen, nyomozni, kurkászni; trop. ſt. thun, z. B. was haſt du hier zu ſuchen? mi dolgod van itt? — ſt. eine Abſicht haben, z. B. was ſucht er darunter? mire tzéloz; geſucht, d. i. nicht natürlich, keresett, mesterséges; ſich bemühen, etwas zu erlangen, igyekezni valamin, z. B. jem. Nutzen, Beſtes ſuchen, valakinek javára igyekezni, ſein Heil in der Flucht ſuchen, a' futásban keresni szabadúlást: Suchen, das, keresés.

Sucht, die, vágyódás, vágyakodás valamire, kórság; die fallende Sucht, nehéznyavalya.

Süchtig, adj. Schwären u. Wunden verurſachend, kelevényt okozó.

Sud, der, forrás; főzés.

Sudel, der, potsoja, motsár.

Sudeley, die, motskolódás; trop. ſchlechte Arbeit, hányt vetett munka: Sudeln, motskolódni vagy motskosan bánni valamivel: Sudler, der, tisztátalan ember; ſchlecht betreibend, ügyetlen, élhetetlen ember.

Süd, der, od. Süden, dél, déli tájék: Südbreite, die, déli szélessége valamelly helynek: Südland, das, déli tartomány: Südlich, adj. déli, délre eső v. fekvő: Südoſt, Südöſtlich, adv. délkeletközre: Südoſtwind, der, délkeletközi szél: Südpol, der, déli égsark, pólus; Südſüdweſt, adv. z. B. ſegeln, déldélnyúgot felé evezni: Südſüdweſtwind, der, déldélnyúgotközi szél: Südwärts adv. délfelé, délnek: Südweſt, adv. délnyúgotköz: von Südweſt, délnyúgot felől: Südweſtlich, adj. délnyúgotra fekvő: Südweſtwind, der, délnyúgotközi szél: Südwind, der, déli szél.

Sühlen, wenden, forgatni, hengergetni; ſich, forogni, hengeregni.

Sühllache, die, motsár.

Sühne, die, megengesztelődés.

Sühnopfer, das, engesztelő áldozat.

Suite, die, kísérők, hozzátartozók.

Sultan, der, Török Tsászár: Sultaninn, die, Török Tsászárné.

Sulz, Sülze, die, nyalnivaló só, p. o. tehénnek, juhnak, ée; Gallerte, kotsonya, aludt lév.

Summariſch, adj. summás; adv. summásan: Summe, die, summa.

Summen, ſumſen, bongani, dúgni, von Bienen, dongani: Summen, das, bongás, dúgás; dongás.

Sumpf, der, motsár, posvány, motsáros tó; motsáros hely: Sumpfig, adj. motsáros, posványos: Sumpfloch, das, tótsa

Sümpfchen, das, motsárotska.

Sund, der, tengerszorúlás, tengerszoros.

Sünde, die, bűn, vétek, eine begehen, vétkezni, vorſätzlich, bűnbe esni, bűnhödni, es iſt Sünde, vétek az; himmelſchreyende Sünde, égrekiáltó vétek.

Sündfluth, die, özönvíz: Sündhaft, Sündlich, adj. bűnös; adv. bűnösen: Sündhaftigkeit, die, bűnösség.

Sündenfall, der, bűnbeesés, eset, bűnhödés:

Sündengeld, das, bűn ára, bűnnel keresett pénz.

Sünder, der, bűnös, vétkező; ein armer Sünder, a) szegény bűnös ember, b) gonosz tselekedő, halálra ítéltetett rab v. bűnös; c) nyomorúlt ember: Sünderinn, die, bűnös aszszony személy.
Sündigen, bűnt tenni, vétkezni, bűnhődni.
Supee, Soupee, das, vatsora.
Superfein, adj. igen fínom.
Superklug, adj. rendkívűl okos.
Süppchen, das, levesetske.
Suppe, die, leves.
Suppen, levest enni: Suppenlöffel, der, leveses kalán: Suppennapf, der, Suppenschüssel, die, leveses tál: Suppenteller, der, leveses, tányér.
Surrogat, das, helypótló eszköz.
Supplicant, der, kérő, könyörgő: Suppliciren, kérni valamit, könyörögni valamiért.
Suspendiren, d. i. aufschieben, felfüggeszteni, egy időre elhalasztani; jem. valakit a' hivatalából egy ideik elmozdítni v. kitenni:
Suspension, die, felfüggesztés, elmozdítás.
Süß, adj. édes, p. o. bor, téj; trop. süße Worte, hízelkedő szók; süßer Geruch, kedves szag; süßer Schlaf, kellemetes álom; ein süßer Herr, nyájas uratska; adv. édesen, kedvesen: Süßapfel, der, mézalma: Süßholz, das, édes gyökér: Süßigkeit, die, édesség: Süßlich, adj. édeses, édesgés; adv. süßlich schmecken, édeses ízű lenni.
Sylbe, die, szótag.
Sylbenmaß, das, szótagmérték: Sylbenweise, adv. szótagonként.
Syllabiren, betűket foglalni.
Symmetrie, die, részesség, arányosság, részegyezés, összeegyezés a' részekben.
Sympathie, die, érzésegyezés, egyenlőérzés.
Symphonie, die, hangegyezés a' muzsikában, szimfonia.
Symptom, das, Zeichen z. B. von Krankheiten, jelenségek a' betegségben.
Synagoge, die, zsinagóga.
Syndicat, das, szavatosság: Syndicus, der, szavatos.
Synode, die, egyházi gyűlés.
Synonim, adj. hasonló v. rokonértelmű, p. o. szó.
Syntax, die, szóelrendelés.
Syrup, der, méznedv, befőzött méznedv.
Systhem, das, tudomány, alkotmány, rendszer, tudományrend; Systhematisch, adj. alkotmányi, rendszeres, alkotmányos; adv. alkotmányosan, rendszeresen, tudományos rendszerént.

T.

Tabak, Tobak, der, a) Rauchtabak, dohány, Tabak rauchen, dohányozni; b) Schnupftabak, tobák, burnót; den Tabak schnupfen, tobákolni.
Tabaksbruder, der, nagy pípás v. dohányos: Tabakbüchse, die, dohánytartó, herbentze: Tabakdose, die, burnóttartó, tobákos pikszis: Tabakhandel, der, dohánnyal kereskedés: Tabakhändler, der, dohánnyal kereskedő, dohánykereskedő: Tabakkopf, der, pípa, pípafej: Tabakpfeife, die, száras pípa: Tabakrauch, der, dohányfüst: Tabakraucher, der, dohányos: Tabakrohr, das, pípaszár: Tabakspinner, der, dohány sodró v. fűző.
Tabellarisch, adj. mutató táblákba foglalt, tabellás; adv. táblába foglalva: Tabelle, die, mutató tábla, tabella.
Tabulat, das, deszkázat.
Tabuletkrämer, der, házaló kalmár.
Tact, der, időmérték a' muzsikában, hangmértek, den Tact halten, megtartani a' hangmértéket, schlagen, időmértéket verni, aus den Tact kommen, elveszteni az időmértéket, nach dem Tact, időmértékre: eine sogenannte ganze Note, egy időmértékű v. egész kóta; trop. z. B. einen richtigen Tact, (ein richtiges Urtheil) in etwas haben, jól v. helyesen ítélni valami felől: Tactfest, adj. időmérték tartó; trop. jártas, tanult valamiben: Tactführer, der, időmérték igazgató, jeladó, taktusjeladó: Tactmäßig, adj. hangv. időmértéket, taktusos: adv. hang-

hangmértékre, taktusra: Tactſchlagen, das, mértékverés, taktus jeladás.

Tactik, die, hadimesterség, taktika.

Tadel, der, Fehler, hiba, fogyatkozás, ohne Tadel ſeyn, hibátlan, hiba nélkül v. fedhetetlen lenni; das Tadeln, ótsárlás, betsmelés, auch, gyalázás, kissebbítés: Tadelhaft, adj. ótsárlást érdemlő, betsmelhető, hibás; adv. ótsárolva, betsmelve; hibásan: Tadellos, adj. feddhetetlen; adv. feddhetetlenül.

Tadeln, ótsárolni, betsmelni, kissebbítni, gyalázni: Tadeln, das, ótsárlás, betsmelés.

Tadelſucht, die, hibavadászás: Tadelſüchtig, adj. minden ótsárló; adv. ótsárolva.

Tadler, der, ótsárló: Tadlerinn, die, ótsárló aszszony' személy.

Tafel, die, etwas darauf zu ſchreiben, od. zu rechnen, tábla, p. o. író-v. számvető tábla; wobey geſpeiſt wird, ebédlő asztal, die Tafel decken, az asztalt terítni; der mit Speiſen bedeckte Tiſch, terített és ételekkel megrakott asztal, ſich zur Tafel ſetzen, asztalhoz űlni, jem. zur Tafel laden, valakit ebédre hívni t. i. nagy úri ebédre, offene Tafel halten, nézők láttára ebédelni, minden megjelenőket megvendégelni; eine Tafel, wo das Gericht abgehalten wird, törvénytévő hely, v. szék; z. B. die königl. Tafel, a' királyi tábla, die Diſtrictual-Tafel, a' kerületbeli v. distriktuális tábla, die Septemviral-Tafel, hétszemélyű vagy Septemvirális tábla; jeder viereckige ebene Körper, akármelly négyszegletű táblaforma kő, üveg, fa, ée: Tafelbier, das, asztali ser: Tafeldecker, der, asztalterítő: Tafelgelder, die, asztalpénz, asztali költség: Tafelgemach, das, ebédlő v. vatsoráló szoba: Tafelgeſchirr, das, asztali edények: Tafelgut, das, a' fejedelem asztali költségére adatott jószág; Tafelmuſik, die, asztali muzsika: Tafel-Servies, das, asztali edény készület: Tafel-Teller, der, asztali tányér: Tafeltuch, das, abrosz: Tafelwerk, das, deszkázat: Tafelzeug, das, asztali készület: Tafelzimmer, das, ebedlőszoba.

Täfelchen, das, táblátska: Täfeln, mit Tafeln belegen, kideszkázni, kipallózni: Täfelwerk, das, kipallózott, kideszkázott munka v. hely.

Taffet, Taffent, der, tafota: Taffeten, adj. tafotából való.

Tag, der, nap, egynap, nappali idő; vor Tage, virradta előtt, mit Anbruch des Tages, virradtakor, bey Tage, nappal, Tag und Nacht, éjjel nappal, von Tag zu Tage, napról napra, den Tag vorher, egy nappal az előtt, Tags darauf, utánnavaló vagy következő nap, in acht Tagen, egy hét múlva; guten Tag! jó napot! heutiges Tages, mai napon, mai időben; in unſern Tagen, a' mi időnkben: Tagarbeit, die, nappali munka.

Tagebericht, der, a' naponként történt dolgok előadása: Tagebuch: das, mindennapi jegyző könyv: Tagedieb, der, időveszteget ő, korhel: Tagefalter, der, pillangó: Tageleiſtung, die, napi endelés, napot tevés: Tagelohn, der, napszám, napszámbér: Tagelöhner, der, napszámos: Tagelöhnerinn, die, napszámos aszszony v. leány: Tagereiſe, die, Tagemarſch, der, egy napi út, egy napi járó föld: Tageſatzung, die, törvényesen megrendelt öszvejövetel: Tageweiſe, adv. naponként: Tagewerk, das, napszám, napi munka: Tagewerker, Tagwerker, der, napszámos: Tagen, d. i. Tag werden, virradni.

Tageslänge, die, nap hoszsza: Tageslicht, das, napvilág: Tagesordnung, die, minden napnak kiszabott rendje: Tageszeit, die, nappali idő, határozott nap valamire, Tagen d. i. Tag werden, virradni.

Täglich, adj. mindennapi; adv. naponként.

Taille, die, Leibesgeſtalt, Wuchs, testálllás, termet, főképpen a' deréknak termete; der Schnitt am Kleide, a' ruha szabása és állása.

Takelwerk, das, hajókötelek.

Talar, der, hoszszúköntös, bokáig igérő ruha.
Talent, das, tálentom, elmebéli tehetség, ész, természeti ajándék, adomány; tálentom, pénz neme a' régieknél: Talentvoll, adj. nagy eszű v. tehetségű.
Talg, der, fadgyú: Talgig, adj. fadgyú szabású; aus Talg, fadgyas, fadgyúból való: Talglicht, das, fadgyú gyertya.
Talk, Talkſtein, der, talkkő.
Tamarinde, die, tamarinda.
Tamariske, Tamariskenſtaude, die, tamariska, atánfa.
Tambour, der, dobos.
Tand, der, gyermekség, alávaló tsekélység, hijábanvalóság.
Tändeley, die, gyermekeskedés, tréfaság, játék, in der Liebe, enyelgés; ſt. Zaudern, késedelmezés.
Tändelhaft, tändelnd, adj. gyermekeskedő, tréfás, enyelgő; zaudernd, lassú, késedelmes; adv. gyermekeskedve; lassan, késedelmesen.
Tändeln, gyermekeskedni, tréfálni, játszani, enyelegni; késedelmezni.
Tändler, der, gyermekeskedő, tréfáló; késedelmező; ſt. Trödler, zsibvásáros: Trödlerinn, die, enyelgő aszszony személy; ſt. Trödlerinn, zsibvásárosné.
Tang, der, tengersás.
Tangel, die, am Nadelholze, árlevés a' fenyőfák árszabású leveleik: Tangelholz, das, árlevelűfa, mint a' fenyőfa.
Tangent, der, érdekló, a' klavirtasztákban.
Tanne, die, der Tannenbaum, fenyő, fenyőfa.
Tannen, adj. fenyőfa, fenyőfából való: Tannenfink, der, fenyőpinty: Tannenhain, der, fenyves: Tannenharz, der, fenyőszurok, fenyőtsipa: Tannenholz, das, fenyőfa: Tannenmeiſe, die, fenyőtzinke: Tannenpalme, die, fenyő-v. jegenye pálma: Tannenwald, der, fenyves erdő.
Tannzapfen, Tannzapfel, der, fenyőtoboz.
Tante, die, Muhme, nagynéne, anyám nénje v. öttse.
Tanz, der, tántz; Tanzbär, der, tántzoló medve: Tanzboden, der, tantzoló hely, tántzház.
Tanzen, tántzolni, auf dem Seile, kötelen járni v. tántzolni: Tanzen, das, tántzolás: Tanzkunſt, die, tántzolásmesterség: Tanzmeiſter, der, tántzmester: Tanzplatz, der, tántzolóhely: Tanzſaal, der, tántzház, tántzszála: Tanzſchuh, der, tántzoló tzipő v. saru: Tanzſchule, die, tántzoskola.
Tänzchen, das, tántzotska: Tänzer, der, tántzoló, tántzos: Tänzerinn, die, tántzos aszszony v. leány.
Tapet, das, z. B. etwas auf's Tapet bringen, valamit előhozni, v. a' beszéd közben előhozni.
Tapete, die, szőnyeg, bútorboríték; an den Wänden, falszőnyeg, falbéllés.
Tapeziren, szőnyegekkel v. falbéllessel, papirossal 's a' t. béronni; béborítni a' párnás székeket, kanapékat, selyemmel, kartonnal, bőrrel, 's a' t. Tapezierer, der, házfalbéllelő: kanapé-v. bútorborító: Tapezierung, die, házfalbéllelés; kanapé v. bútorborítás.
Tapfer, adj. brav, derék; muthig, bátor, vitéz; adv. derekasan, jól; vitézűl, bátran: Tapferkeit, die, vitézi bátorság, vitézség.
Tappen, tapintani, im Finſtern, a' setétben tapogatni, tapogatódzni; trop. tarókozni.
Tarantel, die, torontálpók.
Tarif, der, mutatótábla, lajstrom.
Tarok, das, Karten, tarók kártya: Tarokiren, tarókozni, tarókot játszani: Tarokſpiel, das, tarók játék.
Tartane, die, sebes sajka, hajó.
Tartar, der, tatár: Tartarey, die, tatárország.
Taſche, die, zseb; zatskó.
Taſchenbuch, das, zsebkönyv; zsebbeli könyv: Taſchenformat, das, zsebbeli nagyság: Taſchengeld, das, zsebbeli pénz: Taſchenkalender, der, zsebkalendáriom: Taſchenmeſſer, das, zsebbeli kés: Taſchenſpiegel, der, zsebbeli tükör: Taſchenſpieler, der, szemfényvesztő, gaukler: Taſchenſpielerey, die, szemfényvesztés: Ta-

ſchenſpielerinn, die, szemfényvesztő aszszony: Taſchentuch, das, zsebkeszkenő: Taſchenuhr, die, zsebóra, zsebbeli óra.
Täſchchen, das, zsebetske; kis zatskó.
Täſchner, der, bőrládakészítő.
Taſſe, die, tésze, findzsa.
Taſte, die, taszta, klavírban.
Taſten, tapintani, nyúlni valamihez.
Tatze, die, von Thieren, szőrös és körmös talpa v. lába némelly állatoknak, p. o. medvetalp; trop. eine plumpe Hand, otromba kéz; an Hembeermeln, tászli, p. o. az ingen; zum Kaffee-Auftragen, tátza.
au, das, hajókötél, alattság.
aub, adj. siket, a' ki nem hall, taub werden, megsiketülni; der nicht hören will, siket, tauben Ohren predigen, siketnek predikálni, az az hijába beszélni; ohne Gefühl, érzéketlen; leer, von Pflanzen, üres, a' minek nints béle, eine taube Nuß, üres dió, ein tauber Hafer, üres bélű zab; vom Schalle, matt, bádjadt, siket, p. o. hang: Taubheit, die, siketség: Taubſtumm, adj. siketnéma.
aubchen, das, galambotska.
aube, die, galamb, die wilde, vadgalamb.
aubenart, die, galambfajt: Taubeney, das, galambtojás: Taubenfalk, der, vadgalambász ölyv: Taubenfarbe, die, vadgalambszín: Taubenfeder, die, galambtoll: Taubenfleiſch, das, galambhús: Taubenflügel, der, galambszárny: Taubenhändler, der, galambáros: Taubenhals, der, galambnyak: Taubenhaus, das, galambház: Taubenkopf, der, galambfej: Taubenkoth, der, galambganaj: Taubenkropf, der, galambbegy; Pflanzen, z. B. ſt. Eiſenkraut, galambtz, szaporafű, Erdrauch, földſtfű, füstvirág: Taubenmiſt, galambganéj: Taubenneſt, galambfészek: Taubenſchlag, galambdútz.
er, der, hímgalamb; der nicht t, siket ember.
hafer, der, vadzab, üreszab.
korn, das, vadótz; egérárpa.
en, ins Waſſer, be-v. belétani p. o. a' vízbe, belémerítni; ein Schiff, terhelni, megterhelni, p. o. hajót; ſich, lebukni, elbukni a' víz alá, néha: belémerülni; von Tauchern, búvárkodni: Tauchen, das, lebukás, belémártás.
Taucher, der, búvár, t. i. ember; búvár, t. i. madár: Tauchglocke, die, búvárrétze: Tauchgans, die, búvárlúd: Tauchhuhn, das, szártsa.
Taufbecken, der, keresztelő edény: Taufbuch, das, keresztelő könyv: Taufbund, der, keresztségi szövetség: Taufeſſen, das, paszita, keresztelő vendégség: Taufgodel, die, keresztanya; keresztleány: Taufgöt, der, keresztatya; keresztfiú: Taufhandlung, die, keresztelés: Taufkiſſen, der, keresztelő vánkos: Taufmahl, das, Taufſchmaus, der, keresztelő vendégség: Taufnahme, der, keresztnév: Taufpathe, der, keresztkoma: Taufſchein, der, Taufzeugniß, daß, keresztelő levél: Taufſtein, der, keresztelőkő: Taufag, der, keresztelőnap: Taufuch, das, keresztelő: Taufwaſſer, das, keresztelővíz, keresztvíz: Taufzeug, das, keresztelő köntös v. ruha Taufzeuge, der, keresztkoma.
Taufe, die, keresztség, ein Kind aus der Taufe heben, keresztvízre tartani a' kisdedet, az az, keresztatya v. keresztanya lenni: Taufen, keresztelni, megkeresztelni t. i. a' kisdedet; taufen laſſen, megkereszteltetni: Taufen, das, keresztelés.
Täufer, der, keresztelő: Täufling, der, keresztelendő, keresztelnivaló gyermek.
Taugen, zu etwas, alkalmatos v. jó lenni, valamirevaló lenni, nichts taugen, semmitsem érni, haszonvehetetlen lenni; gut ſeyn, jóravaló lenni, jó lenni, p. o. katonának; das taugt nichts, semmit sem ér: Taugenichts, der, semmirekellő, semmirevaló: Tauglich, adj. alkalmatos, hasznos, jó: Tauglichkeit, die, alkalmatoslétel, alkalmatos volt; jóság.
Taumel, der, tántorgás, t. i. a' részegség miatt; ſt. Rauſch, ittasság, részegség, einen Taumel haben, ittas vagy részeg lenni;

den Leidenſchaften, z. B. der Taumel der Freude, örömbe merülés; der Schwindel, bódultság. Taumelbecher, Taumelkelch, der, (bibliſch) részegítő pohár.

Taumelig, adj. taumelnd, tántorgó; ittas, mámoros, boros, részeg: ſchwindelig, szédelgős, szédelgő.

Taumeln, tántorgani; ittásban tántorogni; fallen, elbotlani.

Tauſch, der, tsere, tserélés: Tauſchen, tserélni, megtserélni; eltserélni valamit másért: Tauſchen, das, tserélés, eltserélés: Tauſchhandel, der, tserevásár: Tauſchweiſe, adv. tserében.

Täuſchen, jem. megtsalni, megszedni, ruszedni, ámítni, megámítni; ſich, megtsalódni, megtsalatkozni, megtsalni magát: Täuſchen, das, die Täuſchung, tsalás, megtsalás, ámítás, megámítás; megtsalatkozás.

Tauſend, num. ezer, tauſend Menſchen, ezer ember; adv. ezeren: Tauſend, das, ezer, ezere valaminek: Tauſenderley, ezerféle: Tauſendfach, adj. ezerszeres; adv. ezerszeresen: Tauſendförmig, adj. ezerformájú: Tauſendjährig, adj. ezeresztendős: Tauſendkünſtler, der, ezermester: Tauſendmal, adv. ezerszer; trop. igen sokszor, számtalanszor: Tauſendmalig, adj. ezerszeri: Tauſendſte, der, die, das, adj. az ezeredik.

Tax, Taxbaum, der, tiszafa, ternyőfa.

Taxation, die, Schätzung, árszabás, megbetsülés, betsszabás, taksálás: Taxe, die, taksa, betsűár, kiszabott betse valaminek: Taxiren, árát szabni, taksálni, megtaksálni, betsét határozni valaminek: Taxordnung, die, árszabás rendje v. törvénye, taksálás rendje.

Teich, der, tó; halastó; Teichfiſch, der, tóhal: Teichfiſcherey, die, tóból hálászás: Teichgräber, der, halastóásó: Teichgras, das, hínár: Teichkarpfen, der, pozsár, tói ponty: Teichkolbe, die, gyékény: Teichwaſſer, das, tóvíz.

Teig, der, tészta, gyúrt tészta: Teigicht, adj, ollyan mint a' tészta: Teigig, adj. z. B. Brod, süllelen, kovászos, keletlen, v. ragaszos kenyér.

Telegraph, der, jeladó v. hiradó torony.

Teller, der, tányér: Tellerleder, der, tányérnyaló: Tellertuch, das, asztalkeszkenő.

Tempel, der, templom t. i. a' régieknél: Tempelherr, der, templárius.

Temperament, das, Milderungsmittel, enyhítőszer; Gemüthsart, természet, véralkat, testhajlandóság, indúlat, temperamentom: Temperatur, die, mérséklet; in der Muſ. mérséklés a' muzsikában: Temperirt, adj. mérséklett, mérsékelt.

Tempo, das, idő, alkalmatosság; mozgás grádusa a' muzsikában: Temporiſiren, időt tölteni.

Tenne, die, szérű, szűrű.

Tenor, der, Tenorſtimme, die, emberhang, férfi-v. középhang: Tenoriſt, der, férfi hangot éneklő: Tenorſchlüſſel, der, tenórkults.

Teppich, der, szőnyég.

Termin, der, rendelt nap v. idő, időhatár; szabott idő: Terminweiſe, adv. z. B. bezahlen, kiszabott időkre fizetni.

Terne, die, ternó, kijött három szám a' lotteriából.

Terpenthin, der, terpentin; Terpenthinbaum, der, terpentinfa, terpentin pisztátzfa: Terpenthinöhl, das, terpentinolaj.

Tertie, die (Terz), in der Muſik, harmadhangfogás, harmadfogás: Terzett, das, hármas ének.

Terzerol, das, mordály.

Teſtament, das, végrendelés, testamentom, ohne Teſtament ſterben, testamentomtétel nélkül halni meg; bibl. das álte u. neue Teſtament, az ó v. új testamentom v. szövetség.

Teufe, od. Tiefe, die, mélység.

Teufel, der, ördög: Teufeley, die, ördögség: Teufeliſch, adj. ördögi: adv. ördögi módon.

Teufelsbanner, der, ördögűző: Teufelsdreck, der, (Aſant), ördögszer mézga: Teufelskind, das, gonoszság fia: Teufelszeug, das, ördögség.

Text, der, Worte eines Schriftſtellers, szerző szavai v. beszéd

je, előadás; worüber geprediget wird, szent letzke, t. i. a' szentírásból, mellynek értelme felett predikátzió tartatik, über einen Text predigen, valamelly felvett szent letzkét magyarázni; zur muſik. Composition geeignet, Gedicht, versezet, ének.

hal, das, pl. die Thäler, völgy, haler, der, tallér.

hat, die, tett, tselekedet, viselt dolog, eine löbliche, ditséretes dolog, tselekedet; eine grauſame, kegyetlen tett; eine edle, nemes tselekedet; eine böſe, gonosz tselekedet, gonosztett, in der That, valóban; jem. mit Rath u. That beyſtehen, valakin tanáttsal 's tettel is segítni; eine Kriegsthat, hadi tett, hadi viselt dolog: Thathandlung, die, véghezvitt tselekedet végre hajtott munka: Thatſache, die, tételi dolog, történt v. megesett dolog, tselekedet: Thatenreich, adj. jeles tettekkel fénylő.

äter, der, tévő, tselekvő; Uibelhäter, gonosztévő: Thäterinn, die, tévő t. i. aszszony személy.

ätig, adj. wirkſam, hathatós, munkás p. o. hit; arbeitſam, serény, szorgalmatos; adv. munkásan, serényen, szorgalmatosan: Thätigkeit, die, munkásság, athatósság; serénység, szorgalom, szorgalmatosság.

itlich, adj. tselekedettel, munkásan; ſt. gewaltſam, erővel, erőszakkal; Thätlichkeit, die, Gewaltthätigkeit, erő, erőszak, erőszakoskodás; Thätlichkeiten im Kriege, ellenségeskedés.

au, der, harmat, voll Thau werden, beharmatosodni: Thauen, harmatozni; es thaut, harmat esik, harmadozik; ſchmelzen, oldni, mint p. o. a' fagy, felenyedni: Thauen, das, harmatozás; olvadás: Thauig, adj. harmatos; adv. harmatosan: Thauetter, das, engedő idő, mikor lenged, olvad, lágy idő: Thauwind, der, olvasztó szél.

ater, das, játékszín; játéknézőhely, teátrom: Theatermäßig, adj. játékszíni; adv. mint a' játékszínen: Theaterſtück, das, játékszíni darab, színjáték: Theatertänzer, der, játékszíni táncos, színtáncos: Theatertänzerinn, die, színtáncosné: Theaterweſen, das, játékszíni dolog: Theateraliſch, adj. játékszíni; adv. játékszíni módon.

Thee, der, thea, herbaté; die Staude, téafa; der gekochte, leforrázott téalév: Theebüchſe, die, téás berbentze: Theekanne, die, téás kanna: Theeſchale, Theetaſſe, téatsésze: Theeſchälchen, das, téás findzsa: Theetiſch, der, téázó asztal.

Theer, der, kátrán, dohot, földolaj; iſts Wagenſchmiere, szekérkenő, kolimáz: Theerbüchſe, die, kátrántartó: Theeren, kátránnal, földolajjal békenni: Theerig, adj. kátrános.

Theil, der, rész; zum Theile, d. i. theilweiſe, részszerént, részént, od. einigermaßen, némelly részben; eines Theils, egy részént, egy részről; meiſten Theils, nagyobb részént; Theil nehmen an etwas, részesülni, részt venni valamiben; an jem. Unglück Theil nehmen, fájlalni valakinek szerentsétlen esetét; an jem. Glück Theil nehmen, örülni valakinek szerentséjén: Theilbar, adj. osztható, eloszthatő: Theilbarkeit, die, meg-v. eloszthatóság: Theilchen, das, részetske.

Theilen, osztani, el-v. megosztani; etwas unter ſich theilen, valamit magok között felosztani v. elosztani, megosztozni valamin; ſich theilen, d. i. getrennt werden, elválni egymástól, in Hinſicht der Meinung, külömbözö értelemre oszlani: Theilen, das, die Theilung, osztás, megosztás, felosztás: Theiler, der, osztó, felosztó.

Theilhaft, Theilhaftig, adj. részes, valamiben, werden, részesülni, machen, részesítni: Theilhaftigkeit, die, részvétel.

Theilnahme, die, részesülés, részvétel, Theilnehmer, der, részvevő, részesülő: Theilnehmerinn, die, részes t. i. aszszony, leány: Theilnehmend, adj. részesülő, részes, osztozó; adv. részvétellel: Theilnehmung, die, részvétel, részesülés.

Theils, adv. részszerént.

Theiß, die, Tisza, folyóvíz.
Thema, das, felvett tárgy, feltétel.
Theolog, der, istentudományértő.
Theoretiker, der, valamit tudományosan értő: Theoretiſch, adj. vizsgálódási; adv. vizsgálódva, tudomány szerént.
Theorie, die, vizsgáló esméret; Inbegriff von Lehren, tudománybeli esméret Theorie mit Praxis verbinden, a' tudománybeli esméretet alkalmaztató gyakorlással egyesíteni.
Theriak, der, terjék.
Thermometer, das, hévmérő.
Theuer, adj. drága, kedves, betses; adv. drágán, kedvesen: Theuerung, die, drágaság; theure Zeit, drága idő, drágaság.
Thier, das, üby. állat, élő állat; ein unvernünftiges Geſchöpf, állat, oktalan állat, barom, ein wildes, vad állat, ein zahmes szelíd állat, ein grauſames, fenevad állat: Thierart, die, állatnem: Thierchen, das, állatka, állatotska: Thiergarten, der, vadas kert, állatos kert: Thiergefecht, das, állatviadal: Thieriſch, adj. állati, vadállati, vad, baromi; adv. állati v. baromi módon: Thierkreis, der, az égijelek kerülete v. abrontsa: Thierpflanze, die, állatplánta: Thierreich, das, állatok országa.
Thon, der, agyag: Thonart, die, agyagnem: Thonartig, adj. agyagnemű: Thonerde, die, agyagföld: Thongrube, die, agyagverem: Thonig, adj. agyagos.
Thönern, adj. agyagbólvaló, agyag.
Thor, das, kapu: Thorflügel, der, kapuszárny: Thorgeld, das, kapupénz, kapunyitás bére: Thorhüther, der, kapunálló, kapuőrző: Thorriegel, der, kapurekesz, v. retesz, kapuzár: Thorſchlüßer, der, kapubézáró: Thorſchlieſſel, der, kapukults: Thorſchluß, der, kapuzárás ideje: Thorſteher, der, kapunalló: Thorwache, die, kapuőrző, kapunál levő strázsa, kapun alló őr: Thorwärter, der, kapus: Thorweg, der, kapun általvaló út.
Thor, der, balgatag, esztelen, kába: Thorheit, die, balgatagság, esztelenség, bolondság; ostoba tselekedet, esztelenség, esztelen tselekedet.
Thöricht, adj. balgatag, ostoba, esztelen, bolond; adv. balgatagúl, esztelenül, Thörin, die, ostoba, esztelen asszony vagy leány.
Thran, der, halzsír.
Thränchen, das, könnyetske, könny tseppetske: Thräne, die, könny, könyű, die Thränen, könnyek, sírás; Thränen vergießen, könnyeket hullatni, sírni, vor Freude, örömében sírni, in Thränen zerfließen, könnyek záperát hullatni, könnyeiben úszni.
Thränen, sírni, könyvezni; vom Weinſtocke, könnyezni: Thränen, das, sírás: Thränenbach, der, könnypatak, könnyek árja: Thränenbein, das, könnytsont: Thränenfiſtel, die, könnytsö: Thränenfluß, der, könnyhullatás: Thränenleer, adj. könnyetlen; Thränenlos, adj. könnyhullatás nélkül való: Thränenquelle, die, könnyforrás: Thränenſtrom, der, könnyek árja: Thränenvoll, adj. könnyes, könnyhullatással telyes, könnybe lábbadt.
Thron, der, fejedelmi szék, királyi v. tsászári szék, trónus, országló szék; trop. die höchſte obrigkeitliche Gewalt, fejedelemség, országlás, királyság, den Thron beſteigen, az országló székbe ülni, az országló székre jutni, auf den Thron ſitzen, uralkodni, országolni.
Thronen, országolni, uralkodni.
Thronerbe, der, korona v. ország örököse: Thronerbinn, die, ország örököse t.i. aszszony: Thronfähig, adj. országlásra alkalmatos: Thronfolge, die, országlásban vagy uralkodásban következés: Thronfolger, der, az országlásban v. uralkodásban következő, koronaörökös: Thronhimmel, Baldachin, menyezet.
Thun, tenni, tselekedni, tsinálni, ſeine Schuldigkeit thun, kötelességét tenni, megtenni v. betelyesítni; ſeine Möglichkeit thun, mindent elkövetni; etwas kund thun, tudtára adni, megjelenteni valakinek valamit, kihírdetni valamit; Erwähnung von et-

was thun, megemlíteni valamit; ein Gelübde thun, fogadást tenni; Gutes, böses thun, jót, gonoszt tenni; jem. gute Dienste thun, valakinek hasznos szolgálatot tenni; Buße thun, magát megjobbítni Schaden, kárt tenni, Bitte, kérni valamit; eine Wohlthat jem. thun, jóteteményel lenni valakihez; jung thun, úgy viselni magát mint az ifjak, alt thun, öregesen viselni magat, schön thun, hízelkedni, groß thun, cérkedni; es iſt mir darum zu thun, ez az én szándékom, azon igyekszem én, hogy etc. es iſt ihm nur ums Geld zu thun, neki csak a' pénznyerés itt a' tzélja: Thun, das, tselekedet, tett: Thunlich, adj. tehető, lehető, véghezvihető; ſtatt leicht, könnyű; ſt. dienlich, alkalmatos, hasznos: Thunlichkeit, die, lehetőség, véghezvihetőség: könnyűség.

Thür, die, ajtó, die Thür zu ſchließen, az ajtót bézárni, bétsukni, verriegeln, bereteszelni az ajtót, aufmachen, kinyitni, aufbrechen, betörni, zur Thür hinausgehen, az ajtón kimenni; phr. zwiſchen Thür u. Angel ſtecken, megszorúlni, két tűz közé szorúlni, vezedelemben forogni; mit der Thür ins Haus fallen, durván tselekedni, felelni; vor ſeiner Thür kehren, a' maga háza előtt ſeperni, magára lenni gondjának; vor der Thür ſeyn, közel lenni; der Winter iſt vor der Thür, közel van a' tél.

Thürangel, die, Thürhaken, der, ajtósark: Thürchen, das, ajtótska: Thürflügel, der, ajtószárny: Thürgeſims, das, ajtópártázat: Thürhüther, der, kapus, ajtóálló: Thürpfoſte, die, ajtófél: Thürriegel, der, ajtózár, tolózár, retesz: Thürſchwelle, die, tóküszöb: Thürſteher, Thürwärter, der, ajtónálló, vígyázó: Thürſteuer, die, ajtóra vetett adó.

Thurm, der, torony: Thurmbau, der, toronyépítés: Thurmknopf, der, toronygomb: Thurmſpitze, die, toronytető, a' toronyteteje: Thurmuhr, die, toronybeli óra: Thurmwächter, der, toronybeli vígyázó; ſtatt Gefängnißwärter, tömlötztartó.

Thürmchen, das, tornyotska: Thürmen, feltornyozni: Thürmer, der, toronybeli őr v. vígyázó, harangozó: Thürmung, die, feltornyozás.

Tief, adj. mély, p. o. árok, kút, gondolat, hallgatás; Stimme, mély hang, der tiefſte Ton, alsó legmélyebb hang; tiefe Trauer, mély gyász, tiefer Schlaf, mély álom, eine tiefe Verbeugung, mély főhajtás; in tiefen Gedanken ſitzen, mély gondolatokba merűlve lenni; bis in die tiefe Nacht hinein, késő ejtszakáig; tief ins Land hinein gehen, meszsze bémenni az országba; adv. mélyen: Tiefe, die, mélység, des Meeres, a' tengernek mélysége; der Töne, alattság, mélység a' hangban; vom Schlafe, Stillſchweigen, mély álom, hallgatás; des Reichthums, der Weisheit, rendkívűlvalósága, nagysága p. o. a' gazdagságnak, böltsességnek; ſt. Abgrund, örvény.

Tiefſinn, der, mély gondolkodás; Melancholie, búskomolyság: Tiefſinnig, adj. mélyen gondolkodó; búskomoly; adv. mélyen gondolkodva; búskomolyan.

Tiegel, der, tégely: Tiegelchen, das, tégelyke.

Tiger, (Tieger) der, tigris: Tigerfell, das, tigrisbőr: Tigerherz, das, tigris szív, kegyetlen szív: Tigerfleckig, adj. foltos mint a' tigrisbőr: Tigerkatze, die, tigris matska.

Tiegern, tarkázni, daher: getiegert, tarka, iromba, pettegetett.

Tilgen, semmivétenni, kiveszteni, eltörleni; Schulden, az adósságot lefizetni: Tilgen, das, die Tilgung, semmivététel, eltörlés: Tilger, der, eltörlő, kitörlő.

Tinctur, die, színnedv, tinktúra.

Tinte, die, ténta.

Tintenfaß, das, kalamáris: Tintenfiſch, der, téntaféreg: Tintenflaſche, die, téntaüveg: Tintenfleck, Tintenflecks, der, téntapetsét: Tintenpulver, das, téntapor: Tintenſtecher, der, asztalbaütő kalamáris.

Tiſch, der, asztal, ein gedeckter, terített asztal, ihn decken, asz-

talt terítni, ſich hinſetzen, asztalhoz ülni; ſt. Eſſen, ebéd, vatsora, ebédlés, vatsorálás, bey Tiſche, asztalnál, asztal felett, zu Tiſche bitten, laden, valakit ebédre hívni, von Tiſch aufſtehen, felkelni az ebédtől, guten Tiſch führen, jó asztalt tartani, jól élni, ſchlechten, roszszúl élni, hitvány asztalt tartani.

Tiſchbier, das, asztali ser: Tiſchblatt, das, asztaltábla v. deszka: Tiſchchen, das, asztalotska.

Tiſchen, asztalt terítni; ebédelni v. vatsorálni.

Tiſchfreund, der, asztali barát, élődi: Tiſchgänger, der, ebédrejáró, asztaltartó valakinél: Tiſchgaſt, der, vendég: Tiſchgebet, das, asztali imádság: Tiſchgeld, das, asztaltartásbér: Tiſchgenoß, der, ebédlőtárs: Tiſchgeräth, das, asztali készület: Tiſchgeſellſchaft, die, asztali v. együttevő társaság: Tiſchgeſpräch, das, asztali vagy asztalfeletti beszélgetés: Tiſchgeſtell, das, asztalláb.

Tiſchler, der, asztalos: Tiſchlerhandwerk, das, asztalosság; die Innung, az asztalos tzéh.

Tiſchmeſſer, das, asztali kés: Tiſchkaſten, der, asztal almáriom: Tiſchladen, der, asztalfiók: Tiſchplatte, die, az asztalnak kerek v. négyszegletű táblája: Tiſchtrunk, der, asztali ital: Tiſchtuch, das, abrosz: Tiſchwein, der, asztali bor: Tiſchzeit, die, ebéd v. ebédlés ideje: Tiſchzeug, das, asztali készület.

Titel, der, eines Buches, tzím, felülírás, felírás; Benennung nach dem Range oder Würde, tzím, rang, név, titulus; Vorwand, szín nevezet: Titelblatt, das, tzímlap v. levél: Titelſucht, die, tzímrevágyás.

Titular, adj. tzímes, tzímjét viselő: Titulatur, die, tzímezet: Titulaturbuch, das, tzímezetek lajstroma: Tituliren, tzímelni, rangján nevezni, tisztelni, titulálni.

Toben, dühösködni, mérgelődni, lármázni, vor Freude, örömében tombolni, wie das Meer, hánykódni: Toben, das, dühösködés, mérgelődés, lárma; vom Meere, hánykódás.

Tochter, die, pl. die Töchter, leány; in der traulichen Sprache älterer Perſonen, z. B. liebe Tochter ſage mir doch, édes húgom, mond meg nekem; ein Mädchen, leányzó, leány, von einer Tochter entbunden werden, leány gyermeket szülni, leányának lenni; auch insbeſ. von leblosen Gegenſtänden, z. B. die italieniſche Sprache iſt die Tochter der lateiniſchen, az olasz nyelv a' Deáknak leánya v. a' deák nyelvből lett: Tochterkind, das, d. i. ihr Sohn, unoka fiú, ihre Tochter, unoka leány: Tochterkinder, unokák valakinek a' leányától: Tochterkirche, die, leányeklézsia, filiális eklézsia: Tochtermann, der, vő.

Töchterchen, das, leányka.

Tod, der, halál, meghalás, mit Tode abgehen, meghalni; ſich den Tod anthun, magát kivégezni; jemanden mit dem Tode beſtrafen, valakit halálra itélni és megbüntetni; des natürlichen Todes ſterben, természeti halállal halni meg; nach dem Tode, holtom, holtod, holta után; mit dem Tode ringen, a' halállal küszködni; er ärgert ſich zu Tode, megöli a' méreg, boszszúság; ſich zu Tode lachen, majd megszakadni nevettében; den Tod fürs Vaterland ſterben, hazájáért halni meg; ich bin des Todes! oda vagyok! elvesztem! trop. Untergang, vég veszedelem; was den Tod bringt, veszedelem: der ewige Tod, örök kárhozat.

Todesangſt, die, halálos gyötrődés: Todesart, die, halál neme: Todesbetrachtung, die, halálról való elmélkedés: Todesengel, der, öldöklő angyal: Todesfall, der, halál, meghalás: Todesfurcht, die, halálrólvaló félelem v. rettegés: Todesgedanken, halálrólvaló gondolat: Todesgefahr, die, halálos veszedelem, élet veszedelme: Todeskampf, der, halállal küszködés: Todesnacht, die, halálos éjtszaka: Todesnoth, die, halálos inség, halállal küzdés: Todespein, die, halálos kín: Todesſchlaf, der, ölökkévaló halál:

Todesſchrecken, der, haláltólvaló rettegés: Todesſchweiß, der, halálverejték: Todesſtille, die, szomorú mély hallgatás: Todesſtoß, der, halálos döfés: Todesſtrafe, die, halálos büntetés: Todesſtunde, die, halál órája: Todestag, der, végső nap, meghalás napja: Todestrank, der, halálhozó ital: Todesurtheil, das, halálos ítélet v. szententzia: Todeswerth, adj. halálra méltó.

Todbett, das, halálos ágy: Todbringend, adj. halálos: Todfeind, der, halálos ellenség: Todfeindſchaft, die, halálos gyülölség: Todkrank, adj. halálos beteg: Todſünde, die, halálos vétek; megbotsáthatatlan vétek.

Todt, adject. holt, megholt, ein Todter, halott, megholt, die Todten, d. i. Verſtorbenen, megholtak; todt ſchlagen, ſtechen, agyon verni, agyon szúrni valakit, todt ſchießen, agyon lőni; todt fallen, ugy elesni, hogy gyszerre szörnyű halált haljon, todt trinken, agyon inni magát; trop. von Pflanzen, Bäumen, elszáradt, kiveszett, kiszáradt, kiszáradott; von lebloſen Dingen, z. B. ein todtes Bild, holt kép v. festés, ein todter Zaun, száraz kerítés; Sprache, holt nyelv, Aſche, Kohle, kialudt hamu, szén, Farbe, halaványkadt szín, Augen, bádjadt szemek, Ort, népetlen hely, Meer, holt tenger; ſt. ungiltig, in den Rechten, nem hathatós, foganatlan, sikeretlen.

Todtenacker, der, temető: Todtenamt, das, halotti szertartás a' templomban: Todtenbahre, die, koporsóvivő v. emelőfa, Sz. Mihály lova: Todtenbein, das, megholtnak tsontja: Todtenbeſchwörer, der, holtakat előszólító: Todtenbeſchwörung, die, holtaknak előszóllítása: Todtenblaß, Todtenbleich, adj. halálszínű: Todtenbläße, die, halálszín: Todteneule, die, tsúvik, kúvik, halálmadár: Todtenfackel, die, halotti fáklya: Todtenfarbe, die, holt- v. halálszín: Todtenfarbig, adj. halálszínű.

Todtengeleit, das, halottkésérés: Todtengeripp, das, Skelet, tsontvár: Todtengeruch, der, halottszag: Todtengerüſt, das, gyászalkotmány: Todtengeſpräch, das, holtagbeszélgetése: Todtenglocke, die, halotti harang: Todtengräber, der, sírásó: Todtengruft, die, kripta, temető: Todtenklage, die, halottsiratás: Todtenkleid, das, halotti ruha: Todtenknochen, der, halott tetem: Todtenkopf, der, halálfej, holt ember feje; eine Schmetterlingsart, gyász pillangó.

Todtenliſte, die, megholtak lajstroma: Todtenmahl, das, halotti vendégség: Todtenopfer, das, halotti áldozat: Todtenregiſter, das, halottlajstrom: Todtenſchein, der, halálrólvaló bizonyságlevél: Todtenſchlaf, der, halálos álom, ein ſehr feſter Schlaf, igen mély álom: Todtentanz, der, haláltántz: Todtenuhr, die, kopogó termeszbogár: Todtenurne, die, hamveder.

Todtſchlag, der, agyonütés, gyilkosság: Todtſchlagen, agyonütni: Todtſchläger, der, gyilkos: Todtſeyn, das, halvalétel.

Tödtlich, adj. halálos p. o. seb, betegség; trop. eine tödtliche Feindſchaft, halálos gyülölség; adv. halálosan; trop. jemanden tödtlich haſſen, valakit halálból gyűlölni: Tödten, ölni, megölni, az életétől megfosztani; trop. die Begierden ꝛc. a' testi indúlatait zabolázni, elnyomni, a' kívánságait megfojtani v. megzabolázni; die Zeit tödten, az időt vesztegetni v. híjában tölteni: Tödten, das, die Tödtung, megölés.

Toilette, die, (toalett) öltözőasztal.

Tolerant, adj. vallástűrő: Toleranz, die, vallástűrés.

Toll, adj. Lärm machend, esztelenűl lármázó; ſt. zornig, dühös, dühösködő, jemanden toll machen, valakit nagyon felboszszantani; ſt. raſend, dühös, veszett, p. o. kutya; ſt. ſeltſam, tsudálatos, esztelen, bolond, tolle Streiche anfangen, esztelenségeket követni el; adv. dühösen, dühösködve, bolondúl, eszelős módon.

Tollapfel, der, bolondító zólna: Tollbeere, die, maszlagos nadragulya: Tollfuß, der, gatsos,

gátsiba: Tollhaus, das, bolondok háza: Tollhäusler, der, bolondok házába zárt, őrült: Tollheit, die, esztelenség, őrültség; Zorn, dühösség, dühös harag, méreg; esztelen tselekedet, ostobaság: Tollkopf, der, agyafúrt ember: Tollkühn, adj. vakmerő; adv. vakmerően: Tollkühnheit, die, vakmerőség: Tollwurm, der, der Hunde, dühféreg; Mordwurm, pokolbeli fúria (egy féreg neme).

Tollpatſch, der, talpas, hajdú.

Tölpel, der, Klotz, tuskó; ein Dummrian, bohó, ostoba, buta: Tölpeley, die, bohóság, butaság: Tölpelhaft, adj. bohókás, ostobás; adv. bohóskásan, ostobául.

Ton, der, hang, ein halber, félhang, iſts Tonart, hang, den Ton angeben, jelhangot adni; im Reden, Thun, szó, hang, in einem ruhigen Ton ſprechen, tsendes hangon beszélni, in einem rauhen Ton jemanden anreden, durván szóllítni meg valakit; der gute Ton d. i. die feine Lebensart, pallérozottság, fínom erköltsiség; ſt. Accent, szótaghangzat: Tonart, die, hangnem, muzsikában: Tonartsleiter, die, hangnem lajtorja: Tonkunſt, die, muzsikamesterség: Tonkünſtler, der, muzsikamester: Tonleiter, die, muzsikálajtorja, hangmenetel: Tonmaaß, das, hangmérték: Tonſylbe, die, hangzatos szótag, mellynek emeltebb hangot adunk: Tonzeichen, das, hangjel.

Tönen, hangzani.

Tönnchen, das, berbentze, hordótska.

Tonne, die, ein großes Faß, nagy hordó; als beſtimmtes Maaß, tonna, mérték neme; in der Schifferſprache, 20 Centner, húsz mázsányi tereh a' hajósoknál; Goldes, százezer for. v. tallér.

Topp, topp!

Topas, der, topázkő.

Topf, der, fazék, ein irdener, tserép fazék, zu Blumen, virágos tserép: Topfmarkt, der, fazékvásár: Topfſtein, der, fazékkő.

Töpfchen, das, fazekatska, tsupor, bögre.

Töpfer, der, fazekas: Töpferarbeit, die, fazekasmunka: Töpfererde, die, fazekasföld v. agyak: Töpfergefäß, das, tserépedény: Töpfergeſchirr, das, tserépedény: Töpferhandwerk, das, fazekas mesterség; die Zunft, fazekas tzéh.

Töpfern, adj. tserephólvaló: Töpferofen, der, tserépkályha: Töpferthon, der, fazekasagyag: Töpferſcheibe, die, korong: Töpferwerkſtatt, die, fazekas műhely: Töpferwerkzeug, das, fazekas szerszám.

Topographie, die, helyleírás.

Torf, der, törf, turfa, gyeptőzeg.

Torkel, die, Kelter, prés, sajtógerenda.

Tormentill, der, vérfű.

Torniſter, der, tariszsza.

Tort, der, Schaden, kár, thun, kárt tenni: Aergerniß, boszszúság, verurſachen, boszszantani valakit.

Torte, die, torta, tortasütemény: Tortenbäcker, der, tortasütő v. sütéményes: Tortenblech, das, tortapléh: Tortenpfanne, die, tortaserpenyő.

Tortur, die, kinzószerszám, tortúra, kinzás, kín.

Total, adj. egész, egészen.

Touchiren, (tusíren), anrühren, megilletni; necken, beleidigen, ingerkedni, megsérteni.

Toupet, das, dupé, üstökborz.

Tour, die, ſt. Reiſe, Gang, út, fordúlás, kerülés; Rank, Liſt, ravaszság, fortély; Haaraufſatz, vendéghaj.

Tournier, das, Ritterſpiel, lovagjáték.

Trab, der, der Pferde, ügetés, im Trabe, sebes ügetve, vágtatva: Traben, gehen, marſchiren, menni, ballagni; reiten, ügetni, ügetve lovagolni: Traben, das, ügetés.

Trabant, der, poroszló, hajdú.

Tracht, die, ſt. Bürde Laſt, tereh, bútyor; trop. eine Tracht Prügel, egy rakás verés, sok verés; ein Gang Speiſen, egy fogás étel; die Art ſich zu kleiden, viselet, ruhaviselet, ruházatmód, öltözetmód: die ungariſche Tracht iſt die ſchönſte, a' magyar viselet legszebb, legtsínosabb.

Trachten, nach etwas, igyekezni, iparkodni, vágyni p. o. uralkodásra, törekedni valamire, nach

dem Leben, valakinek az élete után leselkedni, nach Beyfall, tetszésre vágyni, begierig nach etwas, vágyódni valamire: Trachten, das, igyekezet, iparkodás, törekedés, vágyódás.

:ächtig, adj. von Thieren, hasas, potzos, p. o. állat.

:actabel, adj. velebánható.

:actament, das, Gasterey, vendégség, anstellen, vendégséget adni; fizetés; velebánás.

actat, der, Abhandlung über etwas, értekezés, munka, írás; Vergleich, egyezés, egyességkötés, szövetség, einen schließen, egyességre lépni, megegyezni valakivel, einen halten, a' kötött egyességet megtartani; Unterhandlung, alkudozás; egyezés, in einem mit jemanden stehen, alkudozásban lenni valakivel: Tractatenmäßig, adj. egyezés szerénti; adv. az egyezés szerént: Tractiren, jemanden d. i. bewirthen, vendégleni, megvendégleni valakit; behandeln, bánni valakivel; unterhandeln, alkudozni, d. i. szövetség eránt.

äg, Träge, adj. rest, lomha, unya, lusta; adv. resten, restül, unyán, lomhán: Trägheit, die, estség, tunyaság.

iger, der, vivő (trager) hordozó, erehhordó t. i. ember; ein Ding, as zum tragen verwendet wird, artó, emelő: Trägerlohn, der, ordásbér, vitelbér.

ganth, der, mézgás bóka, das ummi davon, bókamézga.

g-Altar, das, hordozható kis ltár: Tragbahre, die, testhordómív: Tragbar, adj. vihető, horozható; st. fruchtbar, termő, ermékeny: Tragbarkeit, die, termékenység: Tragorgel, die, horozható kis orgona: Tragsessel, er, vivószék.

ge, die, emelő v. hordó eszköz: Tragebalken, der, terehhordó gerenda: Tragebaum, der, emelőúd, tsapófa: Tragehebel, der, melőfa, tsapófa: Trageknospe, ie, gyümöltsbimbó: Tragekorb, er, háti kosár: Tragesessel, der, yaloghintó.

gen, vinni valahová; mit sich ragen, hordani, hordozni p. o. pénzt a' zsebjében, Wasser, vizet hordani; etwas schweres, z. B. eine Last tragen, emelni v. vinni p. o. terhet; einen Degen, kardot hordozni, kardal járni, eine Perücke, vendéghajat viselni; ein schwarzes Kleid, fekete ruhában járni; st. hervorbringen, teremni, z. B. die Erde, der Acker trägt Früchte, a' föld, a' szantóföld gyümöltsöt v. gabonát terem; sich tragen, z. B. sich einfach, együgyű öltözetben járni, sich schwarz feketében járni; st. über sich nehmen, z. B. jemandes Schuld, valaki hibájának súlyát hordozni, die Kosten, valaminek a' költségét magára venni; st. führen, z. B. jemandes Namen, valaki nevét viselni; st. haben, z. B. Liebe und Freundschaft gegen jemanden tragen, szeretettel, barátsággal lenni valakihez, Sorge, gondoskodni, Bedenken, kételkedni, kétségeskedni; die Nase hoch tragen, nagyra tartani az órát v. dölyfösködni: Tragen, das, vivés, emelés, hordás, hordozás, viselés, des Körpers, a' test hordozása v. tartása: Tragend, adj. hordozó, viselő; st. trächtig, hasas, potzos: Tragung, die, vivés, hordás, hordozás; der Töne, (in der Musik,) hanghordozás v. nyújtás.

Tragisch, adj. szomorú, gyászos; adv. szomorúan, gyászosan.

Traiteur, (tretőr) der, Speisewirth, vendégfogadós, vendéglő.

Trampelthier, das, két púpos teve.

Trank, der, ital; ein gekochter, d. i. ein Decoct, főttvíz: Trankgeld, das, borravaló: Trankopfer, das, bor kitöltése valamelly isten tiszteletére, áldozás, áldozat: Trankrinne, die, itató vályú v. tsatorna.

Tränkchen, das, italotska: Tränke, die, itatás, megitatás, zur Tränke führen, itatni vinni: Tränken, a) von Menschen, inni adni valakinek; b) von Thieren, megitatni; p. o. az álatot; trop. die Erde tränken, d. i. benetzen, megöntözni, megnedvesítni, megáztatni, p. o. a' földet; Papier mit Oehl, beitatni a' papirost

Theiß, die, Tisza, folyóvíz.
Thema, das, felvett tárgy, feltétel.
Theolog, der, istentudományértő.
Theoretiker, der, valamit tudományosan értő: Theoretiſch, adj. vizsgálódási; adv. vizsgálódva, tudomány szerént.
Theorie, die, vizsgáló esméret; Inbegriff von Lehren, tudománybeli esméret Theorie mit Praxis verbinden, a' tudománybeli esméretet alkalmaztató gyakorlással egyesítni.
Theriak, der, terjék.
Thermometer, das, hévmérő.
Theuer, adj. drága, kedves, betses; adv. drágán, kedvesen: Theuerung, die, drágaság; theure Zeit, drága idő, drágaság.
Thier, das, übh. állat, élő állat; ein unvernünftiges Geſchöpf, állat, oktalan állat, barom, ein wildes, vad állat, ein zahmes szelíd állat, ein grauſames, fenevad állat: Thierart, die, állatnem: Thierchen, das, állatka, állatotska: Thiergarten, der, vadas kert, állatos kert: Thierge-fecht, das, állatviadal: Thieriſch, adj. állati, vadállati, vad, baromi; adv. állati v. baromi módon: Thierkreiß, der, az égijelek kerülete v. abrontsa: Thier-pflanze, die, állatplánta: Thier-reich, das, állatok országa.
Thon, der, agyag: Thonart, die, agyagnem: Thonartig, adj. agyagnemű: Thonerde, die, agyagföld: Thongrube, die, agyagverem: Thonig, adj. agyagos.
Thönern, adj. agyagbólvaló, agyag.
Thor, das, kapu: Thorflügel, der, kapuszárny: Thorgeld, das, kapupénz, kapunyitás bére: Thor-hüther, der, kapunálló, kapuőrző: Thorriegel, der, kapurekesz, v. retesz, kapuzár: Thor-ſchlüßer, der, kapubezárő: Thor-ſchlieſſel, der, kapukults: Thor-ſchluß, der, kapuzárás ideje: Thorſteher, der, kapunalló: Thor-wache, die, kapuőrző, kapunál levő strázsa, kapun alló őr: Thorwärter, der, kapus: Thor-weg, der, kapun általvaló út.
Thor, der, balgatag, esztelen, kába: Thorheit, die, balgatagság, esztelenség, bolondság; ostoba tselekedet, esztelenség, esztelen tselekedet.
Thöricht, adj. balgatag, ostoba, esztelen, bolond; adv. balgatagúl, esztelenűl, Thörinn, die, ostoba, esztelen aszszony vagy leány.
Thran, der, halzsír.
Thränchen, das, könnyetske, könny tseppetske: Thräne, die, könny, könyű, die Thränen, könnyek, sírás; Thränen vergieſſen, könnyeket hullatni, sírni, vor Freude, örömében sírni, in Thränen zerfließen, könnyek záporát hullatni, könnyeiben úszni.
Thränen, sírni, könyezni; vom Weinſtocke, könnyezni: Thränen, das, sírás: Thränenbach, der, könnypatak, könnyek árja: Thränenbein, das, könnytsont: Thränenfiſtel, die, könnytsö: Thränenfluß, der, könnyhullatás: Thränenleer, adj. könnyetlen; Thränenlos, adj. könnyhullatás nélkűl való: Thränenquelle, die, könnyforrás: Thränenſtrom, der, könnyek árja: Thränenvoll, adj. könnyes, könnyhullatással telyes, könnybe lábbadt.
Thron, der, fejedelmi szék, királyi v. tsászári szék, trónus, országló szék; trop. die höchſte obrigkeitliche Gewalt, fejedelemség, országlás, királyság, den Thron beſteigen, az országló székbe ülni, az országló székre jutni, auf den Thron ſitzen, uralkodni, országolni.
Thronen, országolni, uralkodni.
Thronerbe, der, korona v. ország örököse: Thronerbinn, die, ország örököse t.i. aszszony: Thronfähig, adj. országlásra alkalmatos: Thronfolge, die, országlásban vagy uralkodásban következés: Thronfolger, der, az országlásban v. uralkodásban következő, koronaörökös: Thronhimmel, Baldachin, menyezet.
Thun, tenni, tselekedni, tsinálni, ſeine Schuldigkeit thun, kötelességét tenni, megtenni v. betelyesítni; ſeine Möglichkeit thun, mindent elkövetni; etwas kund thun, tudtára adni, megjelenteni valakinek valamit, kihirdetni valamit; Erwähnung von et-

das thun, megemlíteni valamit; in Gelübde thun, fogadást tenni; Gutes, bőses thun, jót, gonoszt tenni; jem. gute Dienſte thun, valakinek hasznos szolgálatot tenni; Buße thun, magát megjobbítni Schaden, kárt tenni, Bitte, kérni valamit; eine Wohlthat jem. thun, jótetemènyel lenni valakihez; jung thun, gy viselni magát mint az ifjak, lt thun, öregesen viselni magat, hön thun, hízelkedni, groß thun, erkedni; es iſt mir darum zu thun, ez az én szándékom, azon yekszem én, hogy etc. es iſt m nur ums Geld zu thun, neki ak a' pénznyerés itt a' tzélja: hun, das, tselekedet, tett: hunlich, adj. tehető, lehető, ghezvihető; ſtatt leicht, könyű; ſt. dienlich, alkalmatos, asznos: Thunlichkeit, die, lehesség, véghezvihetőség: könyűség.

r, die, ajtó, die Thür zu ſchlien, az ajtót bézárni:, bétsukni, riegeln, bereteszelni az ajtót, ifmachen, kinyitni, aufbrechen, törni, zur Thür hinausgehen, ajtón kimenni; phr. zwiſchen hür u. Angel ſtecken, megszolni, két tűz közé szorúlni, vedelemben forogni; mit der hür ins Haus fallen, durván etekedni, felelni; vor ſeiner hür kehren, a' maga háza előtt preni, magára lenni gondjának; vor der Thür ſeyn, közel ni; der Winter iſt vor der hür, közel van a' tél.

angel, die, Thürhaken, der, tósark: Thürchen, das, ajtótsk: Thürflügel, der, ajtószárny: hürgeſims, das, ajtópártázat: hürhüther, der, kapus, ajtóálló: Thürpfoſte, die, ajtófél: hürriegel, der, ajtózár, tolór, retesz: Thürſchwelle, die, óküszöb: Thürſteher, Thürirter, der, ajtónálló, vígyázó: hürſteuer, die, ajtóra vetett adó. rm, der, torony: Thurmbau, r, toronyépités: Thurmknopf, r, toronygomb: Thurmſpitze, e, toronytető, a' toronyteteje: hurmuhr, die, toronybeli óra: hurmwächter, der, toronybeli vígyázó; ſtatt Gefängnißwärter, tömlötztartó.

Thürmchen, das, tornyotska: Thürmen, feltornyozni: Thürmer, der, toronybeli őr v. vígyázó, harangozó: Thürmung, die, feltornyozás.

Tief, adj. mély, p. o. árok, kút, gondolat, hallgatás; Stimme, mély hang, der tiefſte Ton, alsó legmélyebb hang; tiefe Trauer, mély gyász, tiefer Schlaf, mély álom, eine tiefe Verbeugung, mély főhajtás; in tiefen Gedanken ſitzen, mély gondolatokba merűlve lenni; bis in die tiefe Nacht hinein, késő ejtszakáig; tief ins Land hinein gehen, meszsze bémenni az országba; adv. mélyen: Tiefe, die, mélység, des Meeres, a' tengernek mélysége; der Töne, alattság, mélység a' hangban; vom Schlafe, Stillſchweigen, mély álom, hallgatás; des Reichthums, der Weisheit, rendkívűlvalósága, nagysága p. o. a' gazdagságnak, böltsességnek; ſt. Abgrund, örvény.

Tiefſinn, der, mély gondolkodás; Melancholie, búskomolyság: Tiefſinnig, adj. mélyen gondolkodó; búskomoly; adv. mélyen gondolkodva; búskomolyan.

Tiegel, der, tégely: Tiegelchen, das, tégelyke.

Tiger, (Tieger) der, tigris: Tigerfell, das, tigrisbőr: Tigerherz, das, tigris szív, kegyetlen szív: Tigerfleckig, adj. foltos mint a' tigrisbőr: Tigerkatze, die, tigris matska.

Tiegern, tarkázni, daher: getiegert, tarka, iromba, pettegetett.

Tilgen, semmivétenni, kiveszteni, eltörleni; Schulden, az adósságot lefizetni: Tilgen, das, die Tilgung, semmivététel, eltörlés: Tilger, der, eltörlő, kitörlő.

Tinctur, die, színnedv, tinktúra.

Tinte, die, ténta.

Tintenfaß, das, kalamáris: Tintenfiſch, der, téntaféreg: Tintenflaſche, die, téntaüveg: Tintenfleck, Tintenklecks, der, téntapetsét: Tintenpulver, das, téntapor: Tintenſtecher, der, asztalbaütő kalamáris.

Tiſch, der, asztal, ein gedeckter, terített asztal, ihn decken, asz-

talt terítni, ſich hinſetzen, asztalhoz ülni; ſt. Eſſen, ebéd, vatsora, ebédlés, vatsorálás, bey Tiſche, asztalnál, asztal felett, zu Tiſche bitten, laden, valakit ebédre hívni, von Tiſch aufſtehen, felkelni az ebédtől, guten Tiſch führen, jó asztalt tartani, jól élni, ſchlechten, roszszúl élni, hitrány asztalt tartani.

Tiſchbier, das, asztali ser: Tiſchblatt, das, asztaltábla v. deszka: Tiſchchen, das, asztalotska.

Tiſchen, asztalt terítni; ebédelni v. vatsorálni.

Tiſchfreund, der, asztali barát, élödi: Tiſchgänger, der, ebédrejáró, asztaltartó valakinél: Tiſchgaſt, der, vendég: Tiſchgebet, das, asztali imádság: Tiſchgeld, das, asztaltartásbér: Tiſchgenoß, der, ebédlőtárs: Tiſchgeräth, das, asztali készület: Tiſchgeſellſchaft, die, asztali v. együttevő társaság: Tiſchgeſpräch, das, asztali vagy asztalfeletti beszélgetés: Tiſchgeſtell, das, asztalláb.

Tiſchler, der, asztalos: Tiſchlerhandwerk, das, asztalosság; die Innung, az asztalos tzéh.

Tiſchmeſſer, das, asztali kés: Tiſchkaſten, der, asztal almáriom: Tiſchladen, der, asztalfiók: Tiſchplatte, die, az asztalnak kerek v. négyszegletű táblája: Tiſchtrunk, der, asztali ital: Tiſchtuch, das, abrosz: Tiſchwein, der, asztali bor: Tiſchzeit, die, ebéd v. ebédlés ideje: Tiſchzeug, das, asztali készület.

Titel, der, eines Buches, tzím, felülírás, felírás; Benennung nach dem Range oder Würde, tzím, rang, név, titulus; Vorwand, szín nevezet: Titelblatt, das, tzímlap v. levél: Titelſucht, die, tzímrevágyás.

Titular, adj. tzímes, tzímjét viselő: Titulatur, die, tzímezet: Titulaturbuch, das, tzímezetek lajstroma: Tituliren, tzímelni, rangján nevezni, tisztelni, titulálni.

Toben, dühösködni, mérgelődni, lármázni, vor Freude, örömében tombolni, wie das Meer, hánykódni: Toben, das, dühösködés, mérgelődés, lárma; vom Meer, hánykódás.

Tochter, die, pl. die Töchter, leány; in der traulichen Sprache älterer Perſonen, z. B. liebe Tochter ſage mir doch, édes húgom, mond meg nekem; ein Mädchen, leányzó, leány, von einer Tochter entbunden werden, leány gyermeket szülni, leányának lenni; auch insbeſ. von lebloſen Gegenſtänden, z. B. die italieniſche Sprache iſt die Tochter der lateiniſchen, az olasz nyelv a' Deáknak leánya v. a' deák nyelvből lett: Tochterkind, das, d. i. ihr Sohn, unoka fiú, ihre Tochter, unoka leány: Tochterkinder, unokák valakinek a' leányától: Tochterkirche, die, leányeklézsia, filiális eklézsia: Tochtermann, der, vő.

Töchterchen, das, leányka.

Tod, der, halál, meghalás, mit Tode abgehen, meghalni; ſich den Tod anthun, magát kivégezni; jemanden mit dem Tode beſtrafen, valakit halálra itélni és megbüntetni; des natürlichen Todes ſterben, természeti halállal halni meg; nach dem Tode, holtom, holtod, holta után; mit dem Tode ringen, a' halállal küszködni; er ärgert ſich zu Tode, megöli a' méreg, boszszúság; ſich zu Tode lachen, majd megszakadni nevettében; den Tod fürs Vaterland ſterben, hazájáért halni meg; ich bin des Todes! oda vagyok! elvesztem! trop. Untergang, vég veszedelem; was den Tod bringt, veszedelem: der ewige Tod, örök kárhozat.

Todesangſt, die, halálos gyötrödés: Todesart, die, halál neme: Todesbetrachtung, die, halálról való elmélkedés: Todesengel, der, öldöklő angyal: Todesfall, der, halál, meghalás: Todesfurcht, die, halálrólvaló félelem v. rettegés: Todesgedanken, halálrólvaló gondolat: Todesgefahr, die, halálos veszedelem, élet veszedelme: Todeskampf, der, halállal küszködés: Todesnacht, die, halálos éjtszaka: Todesnoth, die, halálos inség, halállal küzdés: Todespein, die, halálos kín: Todesſchlaf, der, örökkévaló halál:

Todesſchrecken, der, haláltólvaló rettegés: Todesſchweiß, der, halálverejték: Todesſtille, die, szomorú mély hallgatás: Todesſtoß, der, halálos döfés: Todesſtrafe, die, halálos büntetés: Todesſtunde, die, halál órája: Todestag, der, végső nap, meghalás napja: Todestrank, der, halálhozó ital: Todesurtheil, das, halálos ítélet v. szententzia: Todeswerth, adj. halálra méltó.

Todbett, das, halálos ágy: Todbringend, adj. halálos: Todfeind, der, halálos ellenség: Todfeindſchaft, die, halálos gyülölség: Todkrank, adj. halálos beteg: Todſünde, die, halálos vétek; megbotsáthatatlan vétek.

Todt, adject. holt, megholt, ein Todter, halott, megholt, die Todten, d. i. Verſtorbenen, megholtak; todt ſchlagen, ſtechen, agyon verni, agyon szúrni valakit, todt ſchießen, agyon lőni; ſich todt fallen, ugy elesni, hogy egyszerre szörnyű halált haljon, ſich todt trinken, agyon inni magát; trop. von Pflanzen, Bäumen, elszáradt, kiveszett, kiszáradt, kiszáradott; von lebloſen Dingen, z. B. ein todtes Bild, holt kép v. festés, ein todter Zaun, száraz kerítés; Sprache, holt nyelv, Aſche, Kohle, kialudt hamu, szén, Farbe, halaványult szín, Augen, bádjadt szemek, Ort, népetlen hely, Meer, holt tenger; ſt. ungiltig, in den Rechten, nem hathatós, haszonatlan, sikeretlen.

Todtenacker, der, temető: Todtenamt, das, halotti szertartás a' templomban: Todtenbahre, die, holtporsóvivő v. emelőfa, Sz. Miály lova: Todtenbein, das, megholtnak tsontja: Todtenbeſchwörer, der, holtakat előszoltó: Todtenbeſchwörung, die, holtaknak előszóllítása: Todtenblaß, Todtenbleich, adj. halálszínű: Todtenbläße, die, halálszín: Todteneule, die, tsúvik, úvik, halálmadár: Todtenfackel, die, halotti fáklya: Todtenfarbe, die, holt- v. halálszín: Todtenfarbig, adj. halálszínű.

Todtengeleit, das, halottkésérés: Todtengerippe, das, Skelet, tsontvár: Todtengeruch, der, halottszag: Todtengerüſt, das, gyászalkotmány: Todtengeſpräch, das, holtagbeszélgetése: Todtenglocke, die, halotti harang: Todtengräber, der, sírásó: Todtengruft, die, kripta, temető: Todtenklage, die, halottsiratás: Todtenkleid, das, halotti ruha: Todtenknochen, der, halott tetem: Todtenkopf, der, halálfej, holt ember feje; eine Schmetterlingsart, gyász pillangó.

Todtenliſte, die, megholtak lajstroma: Todtenmahl, das, halotti vendégség: Todtenopfer, das, halotti áldozat: Todtenregiſter, das, halottlajstrom: Todtenſchein, der, halálrólvaló bizonyságlevél: Todtenſchlaf, der, halálos álom, ein ſehr feſter Schlaf, igen mély álom: Todtentanz, der, haláltántz: Todtenuhr, die, kopogó termeszbogár: Todtenurne, die, hamveder.

Todtſchlag, der, agyonütés, gyilkosság: Todtſchlagen, agyonütni: Todtſchläger, der, gyilkos: Todtſeyn, das, halvalétel.

Tödtlich, adj. halálos p. o. seb, betegség; trop. eine tödtliche Feindſchaft, halálos gyülölség; adv. halálosan; trop. jemanden tödtlich haſſen, valakit halálból gyülölni: Tödten, ölni, megölni, az életétől megfosztani; trop. die Begierden ꝛc. a' testi indúlatait zabolázni, elnyomni, a' kívánságait megfojtani v. megzabolázni; die Zeit tödten, az időt vesztegetni v. híjában tölteni: Tödten, das, die Tödtung, megölés.

Toilette, die, (toalett) öltözőasztal.

Tolerant, adj. vallástűrő: Toleranz, die, vallástűrés.

Toll, adj. Lärm machend, esztelenűl lármázó; ſt. zornig, dühös, dühösködő, jemanden toll machen, valakit nagyon felboszszantani; ſt. raſend, dühös, veszett, p. o. kutya; ſt. ſeltſam, tsudálatos, esztelen, bolond, tolle Streiche anfangen, esztelenségeket követni el; adv. dühösen, dühösködve, bolondúl, eszelős módon.

Tollapfel, der, bolondító zólna: Tollbeere, die, maszlagos nadragulya: Tollfuß, der, gatsos,

gátsiba: Tollhaus, das, bolondok háza: Tollhäusler, der, bolondok házába zárt, őrült: Tollheit, die, esztelenség, őrültség; Zorn, dühösség, dühös harag, méreg; esztelen tselekedet, ostobaság: Tollkopf, der, agyafúrt ember: Tollkühn, adj. vakmerő; adv. vakmerően: Tollkühnheit, die, vakmerőség: Tollwurm, der, der Hunde, dühféreg; Mordwurm, pokolbeli fúria (egy féreg neme).

Tollpatſch, der, talpas, hajdú.

Tölpel, der, Klotz, tuskó; ein Dummrian, bohó, ostoba, buta: Tölpeley, die, bohóság, butaság: Tölpelhaft, adj. bohókás, ostobás; adv. bohóskásan, ostobául.

Ton, der, hang, ein halber, félhang, iſts Tonart, hang, den Ton angeben, jelhangot adni; im Reden, Thun, szó, hang, in einem ruhigen Ton ſprechen, tsendes hangon beszélni, in einem rauhen Ton jemanden anreden, durván szóllítni meg valakit; der gute Ton d. i. die feine Lebensart, pallérozottság, fínom erköltsiség; ſt. Accent, szótaghangzat: Tonart, die, hangnem, muzsikában: Tonartsleiter, die, hangnem lajtorja: Tonkunſt, die, muzsikamesterség: Tonkünſtler, der, muzsikamester: Tonleiter, die, muzsikálajtorja, hangmenetel: Tonmaaß, das, hangmérték: Tonſylbe, die, hangzatos szótag, mellynek emeltebb hangot adunk: Tonzeichen, das, hangjel.

Tönen, hangzani.

Tönnchen, das, berbentze, hordótska.

Tonne, die, ein groſſes Faß, nagy hordó; als beſtimmtes Maaß, tonna, mérték neme; in der Schifferſprache, 20 Centner, húsz mázsányi tereh a' hajósoknál; Goldes, százezer for. v. tallér.

Topp, topp!

Topas, der, topázkő.

Topf, der, fazék, ein irdener, tserép fazék, zu Blumen, virágos tserép: Topfmarkt, der, fazékvásár: Topfſtein, der, fazékkő.

Töpfchen, das, fazekatska, tsupor, bögre.

Töpfer, der, fazekas: Töpferarbeit, die, fazekasmunka: Töpfererde, die, fazekasföld v. agyak: Töpfergefäß, das, tserépedény: Töpfergeſchirr, das, tserépedény: Töpferhandwerk, das, fazekas mesterség; die Zunft, fazekas tzéh.

Töpfern, adj. tserépből való: Töpferofen, der, tserépkály ha: Töpferthon, der, fazekasagyag: Töpferſcheibe, die, korong: Töpferwerkſtatt, die, fazekas műhely: Töpferwerkzeug, das, fazekas szerszám.

Topographie, die, helyleírás.

Torf, der, törf, turfa, gyeptőzeg.

Torkel, die, Kelter, prés, sajtógerenda.

Tormentill, der, vérfű.

Torniſter, der, tarisznya.

Tort, der, Schaden, kár, thun, kárt tenni: Aergerniß, boszszúság, verurſachen, boszszantani valakit.

Torte, die, torta, tortasütemény: Tortenbäcker, der, tortasütő v. sütéményes: Tortenblech, das, tortapléh: Tortenpfanne, die, tortaserpenyő.

Tortur, die, kinzószerszám, tortúra, kinzás, kín.

Total, adj. egész, egészen.

Touchiren, (tusíren), anrühren, megilletni; necken, beleidigen, ingerkedni, megsérteni.

Toupet, das, dupé, üstökborz.

Tour, die, ſt. Reiſe, Gang, út, fordúlás, kerűlés; Rank, Liſt, ravaszság, fortély; Haarauffatz, vendéghaj.

Tournier, das, Ritterſpiel, lovagjáték.

Trab, der, der Pferde, ügetés, im Trabe, sebes ügetve, vágtatva: Traben, gehen, marſchiren, menni, ballagni; reiten, ügetni, ügetve lovagolni: Traben, das, ügetés.

Trabant, der, poroszló, hajdú.

Tracht, die, ſt. Bürde Laſt, tereh, bútyor; trop. eine Tracht Prügel, egy rakás verés, sok verés; ein Gang Speiſen, egy fogás étel; die Art ſich zu kleiden, viselet, ruhaviselet, ruházatmód, öltözetmód: die ungariſche Tracht iſt die ſchönſte, a' magyar viselet legszebb, legtsínosabb.

Trachten, nach etwas, igyekezni, iparkodni, vágyni p. o. uralkodásra, törekedni valamire, nach

dem Leben, valakinek az élete után leselkedni, nach Beyfall, tetszésre vágyni, begierig nach etwas, vágyódni valamire: Trachten, das, igyekezet, iparkodás, törekedés, vágyódás.

Trächtig, adj. von Thieren, hasas, potzos, p. o. állat.

Tractabel, adj. velebánható.

Tractament, das, Gasterey, vendégség, anstellen, vendégséget adni; fizetés; velebánás.

Tractat, der, Abhandlung über etwas, értekezés, munka, írás; Vergleich, egyezés, egyességkötés, szövetség, einen schließen, egyességre lépni, megegyezni valakivel, einen halten, a' kötött egyességet megtartani; Unterhandlung, alkudozás; egyezés, in einem mit jemanden stehen, alkudozásban lenni valakivel: Tractatenmäßig, adj. egyezés szerénti; adv. az egyezés szerént: Tractiren, jemanden d. i. bewirthen, vendégleni, megvendégleni valakit; behandeln, bánni valakivel; unterhandeln, alkudozni, t. i. szövetség eránt.

Träg, Träge, adj. rest, lomha, tunya, lusta; adv. resten, restül, tunyán, lomhán: Trägheit, die, restség, tunyaság.

Träger, der, vivő (trager) hordozó, terehhordó t. i. ember; ein Ding, das zum tragen verwendet wird, tartó, emelő: Trägerlohn, der, hordásbér, vitelbér.

Traganth, der, mézgás bóka, das Gummi davon, bókamézga.

Trag-Altar, das, hordozható kis oltár: Tragbahre, die, testhordómív: Tragbar, adj. vihető, hordozható; st. fruchtbar, termő, termékeny: Tragbarkeit, die, termékenység: Tragorgel, die, hordozható kis orgona: Tragsessel, der, vivőszék.

Trage, die, emelő v. hordó eszköz: Tragebalken, der, terehhordó gerenda: Tragebaum, der, emelőrúd, tsapófa: Tragehebel, der, emelőfa, tsapófa: Trageknospe, die, gyümöltsbimbó: Tragekorb, der, háti kosár: Tragesessel, der, gyaloghintó.

Tragen, vinni valahová; mit sich tragen, hordani, hordozni p. o. pénzt a' zsebjében, Wasser, vizet hordani; etwas schweres, z. B. eine Last tragen, emelni v. vinni p. o. terhet; einen Degen, kardot hordozni, kardal járni, eine Perücke, vendéghajat viselni; ein schwarzes Kleid, fekete ruhában járni; st. hervorbringen, teremni, z. B. die Erde, der Acker trägt Früchte, a' föld, a' szantóföld gyümöltsöt v. gabonát terem; sich tragen, z. B. sich einfach, együgyű öltözetben járni, sich schwarz feketében járni; st. über sich nehmen, z. B. jemandes Schuld, valaki hibájának súlyát hordozni, die Kosten, valaminek a' költségét magára venni; st. führen, z. B. jemandes Namen, valaki nevét viselni; st. haben, z. B. Liebe und Freundschaft gegen jemanden tragen, szeretettel, barátsággal lenni valakihez, Sorge, gondoskodni, Bedenken, kételkedni, kétségeskedni; die Nase hoch tragen, nagyra tartani az órát v. dölyfösködni: Tragen, das, vivés, emelés, hordás, hordozás, viselés, des Körpers, a' test hordozása v. tartása: Tragend, adj. hordozó, viselő; st. trächtig, hasas, potzos: Tragung, die, vivés, hordás, hordozás; der Töne, (in der Musik,) hanghordozás v. nyújtás.

Tragisch, adj. szomorú, gyászos; adv. szomorúan, gyászosan.

Traiteur, (tretőr) der, Speisewirth, vendégfogadós, vendéglő.

Trampelthier, das, két púpos teve.

Trank, der, ital; ein gekochter, d. i. ein Decoct, főttvíz: Trankgeld, das, borravaló: Trankopfer, das, bor kitöltése valamelly isten tiszteletére, áldozás, áldozat: Trankrinne, die, itató vályú v. tsatorna.

Tränkchen, das, italotska: Tränke, die, itatás, megitatás, zur Tränke führen, itatni vinni: Tränken, a) von Menschen, inni adni valakinek; b) von Thieren, megitatni; p. o. az álatot; trop. die Erde tränken, d. i. benetzen, megöntözni, megnedvesítni, megáztatni, p. o. a' földet; Papier mit Oehl, beitatni a' papirost

olajjal: Tränken, das, itatás, megitatás; megöntözés.

Trappe, der, túzok.

Traube, die, szőlő, szőlőfej; eine reife, ért szőlő; eine dünn- oder dickſchälige, vékonyhéjjú, vastaghéjjú szőlő.

Traubenbeere, die, szőlőszem: Traubenblut, das, ſtatt Wein, bor, szőlőleve: Traubenhäutchen, das, szőlőszemhéjj: Traubenreich, adj. fürtös, fürtökkel rakott: Traubenſaft, der, szőlőlév, bor: Traubenſtiel, der, szőlőkotsány: Traubenſtock, der, szőlőtőke, szőlőtő: Traubentragend, adj. fürtös, fürttermő; vom Weinſtocke, szőlőtermő: Traubenweiſe, adj. szőlőnként.

Trauen, 1) copuliren, öszveeskетni t. i. az új házasokat; 2) Glauben beymeſſen, hinni valakinek, jemanden kein Haar trauen, valakinek egy hajszálnyit se hinni, einander nicht trauen, egymásnak nem hinni; phr. trau, ſchau, wem, hidj, de lásd kinek; ſich verlaſſen auf etwas, bízni, támaszkodni, auf Gott trauen, az istenre bízni; es iſt dem Wetter nicht zu trauen, nem lehet az időre támaszkodni; ſich trauen, d. i. a) wagen, merni, bátorkodni; b) gewiß hoffen, bízni, reményleni valamiben.

Trauer, die, szomorúság, gyász; die Trauerkleider, gyászruha, gyász, Trauer anlegen, gyászba öltözni, in Trauer ſeyn, gyászban lenni, die Trauer ablegen, kikelni, kiöltözni a' gyászból, levetni a' gyászt. halbe Trauer, félgyász.

Trauerbrief, der, szomorú levél, gyászlevél: Trauerbinde, die, gyászkötő: Traueressen, das, tor, halotti tor: Trauerfahne, die, halotti zászló: Trauerfall, der, halálos eset, halál: Trauerflor, der, gyászfátyol: Trauergedicht, das, halotti versezet: Trauergeläute, das, halotti harangszó, harangozás: Trauergepränge, das, halotti pompa vagy tisztesség: Trauergeſang, der, gyászének: Trauerhaus, das, halottas ház; gyászos ház: Trauerjahr, das, gyászeszteudő: Trauerkleid, das, gyászruha: Trauerkleidung, die, gyászöltözet: Trauerleute, die, gyászos vagy szomorú felekezet halott körül: Trauerlied, das, gyászének: Trauermahl, das, halotti tor: Trauermantel, der, gyászköpönyeg vagy palást: Trauermuſik, die, halotti muzsika.

Trauern, gyászolni, szomorkodni: Trauern, das, gyászolás, gyász, tiefes, mély gyász, mély szomorúság.

Trauerpferd, das, halotti gyász-ló: Trauerrede, die, halotti beszéd vagy predikátzió: Trauerſpiel, das, szomorú játék: Trauerſtimme, die, szomorú hang vagy szózat: Trauerſtunde, die, gyászóra: Trauertag, der, gyásznap, szomorúság napja: Trauerverſammlung, die, gyászos gyülekezet: Trauerwagen, der, halotti kotsi vagy szekér: Trauerweib, das, fogadott gyászoló asszony: Trauerweide, die, bús fűz, gyászfűz: Trauerzeit, die, gyász vagy gyászolás ideje.

Traufe, die, tsepegő, ereszally; aus dem Regen in die Traufe kommen, tseberből vederbe hágni: Traufen, träufen, träufeln, act. tsepegtetni, letsepegtetni; neutr. tsepegni, letsepegni.

Traulich, adject. barátságos, meghitt; adv. barátságosan, meghitt módon p. o. beszélni: Traulichkeit, die, barátságosság, meghitettség.

Traum, der, álom, álmodás, álomlátás, im Traume, álomban, álmodban, álmában, p. o. valamit látni; trop. leere Einbildung, álmodozás: Traum-Ausleger, Traumdeuter, der, álommagyarázó: Traumauslegung, Traumdeuterey, die, oder Traumdeutung, álommagyarázás: Traumbuch, das, álmoskönyv, álommagyarázó könyv: Traumbild, das, álomlátás: Traumdeuterinn, die, álommagyarázó aszszony: Traumgott, der, álomisten, Morfeus.

Träumen, álmodni valamit, valamiről, es hat mir geträumt, álmodtam, der träumt wachend, ébren álmodozik; trop. ſich aller-

hand einbilden, álmodozni, mindenféle képzelni; ſchläfrig ſeyn, álmos lenni: Träumen, das, álmodás, álom, álmodozás: Träumer, der, álmodó, álmodozó; trop. aluszékony, tunya, alamuszi ember: Träumerey, die, álmodozás.

Träumerhaft, adj. ſchwärmeriſch, képzelkedő, eszelős; álmodozó, alamuszi; adv. eszelősen; tunyáúl: Träumeriſch, adj. aluszékony, álmos; adv. aluszékonyan.

Traun, adv. wahrhaftig, valóban, bizonnyal.

Traurig, adj. szomorú, bús, kedvetlen, traurig machen, megszomorítni, búsítni; adv. szomorúan, kedvetlenül: Traurigkeit, die, szomorúság, búsúlás.

Traurede, die, eskető beszéd, t. i. az újházasokhoz: Trauring, der, jegygyűrű: Trauſchein, der, esketés, bizonyság levele; engedelem levél az öszveesketésre: Trauung, die, esketés, öszveesketés.

Traut, adj. meghitt, kedves, z. B. trauter Freund, kedves barát.

Treber, die, törköly: Treberbrandwein, der, törköly pályinka: Treberwein, der, sajtolt bor, tsiger, lőre.

Treff, der, Schlag, ütés.

Treffen, mit etwas, érni, megérni, hozzáérni valamihez, illetni, megütni valamit, er iſt vom Blitze getroffen worden, megütötte a' menkő, der Schlag hat ihn getroffen, megütötte a' guta, das Ziel treffen, érni, megérni a' tzélját; trop. die Reihe trifft mich, rám kerűl a' sor; das Unglück hat ihn hart getroffen, kemény tsapás érte; das Loos hat ihn getroffen, őtet érte a' sors; in der Malerey, eltalálni, találni a' képet a' festésben; die Mittelſtraße treffen, a' közép útat eltalálni; das Maaß treffen, megütni a' mértéket; Getroffen! helyesen! el van találva! eltalálta az Úr! eltaláltad!

Treffen, das, Schlacht, ütközet, tsata, liefern, megütközni; ein Theil der Schlachtordnung, tsata rend, das erſte, zweite Treffen, elsődik, második tsatarend.

Treffend, adj. helyes, alkalmatos, illendő, helyreszabott; adv. helyesen, arányosan, jól.

Treffer, der, nyerő sors a' loteriában.

Trefflich, adj. derék, jeles.

Treibeis, das, zaj, megindúlt jégdarabok a' vízen.

Treiben, durch irgend ein Mittel in Bewegung ſetzen, hajtani, z. B. das Waſſer treibt die Mühlräder, a' vízhajtja a' malomkereket, ein Keil treibt den andern, szeget szeggel; Gewächſe treiben, a' növevényeket melegség által kénszerítni a' növésre; beſonders von Menſchen und Thieren, hajtani, űzni maga előtt, iſts forttreiben, elhajtani, elűzni p. o. az ellenséget; in die Enge treiben, (trop.) valakit megszorítni, békerítni; das Vieh auf die Weide treiben, a' marhát a' legelőre hajtani; den Feind in die Flucht, az ellenséget megszalasztani, megfutamtatni; jemanden an die Arbeit, ráhajtani valakit a' munkára; trop. eine Sache weit treiben, sokra vinni valamit, sokra menni valamiben; etwas ſehr eifrig treiben, egészen reá adni magát valamire; Unzucht treiben, bujaságnak adni magát; Poſſen, haszontalankodni; Wucher, uzsorúskodni; Handel, kereskedni; eine Kunſt, valamelly mívészséget vagy mesterséget űzni; den Ackerbau, földet mívelni; ſich herum treiben, kóborlani, széllyeljárni: Treiben, das, die Treibung, z. B. des Pferdes, hajtás, lóhajtás; das Antreiben, indítás, serkentés, kénszerítés vagy hajtás valamire; der Gewächſe, a' növevénynek v. plánták hajtása, bimbódzása.

Treiber, der, hajtó; des Viehes, marhahajtó; der Pferde, lóhajtó; ösztönöző.

Treibhaus, das, Hollandiai meleg ágy: Treibholz, das, úsztatott fa:

Tremulant, der, in der Orgel, rezgő hang.

Trennbar, adj. elválasztható, elosztható: Trennbarkeit, die, elválaszthatóság.

Trennen, elválasztani, etwas Genähetes, elfejteni, den Kopf vom

Rumpfe, elvágni vagy levágni a' fejét; trop. ſich von jemanden, elválni valakitől, elhagyni valakit, elszakadni egymástól; ſich trennen, d. i. uneinig werden, meghasonlani: Trennung, die, elválasztás, gewaltſame, elszakasztás; ſtatt Scheidung, elválás; iſts Weggang, megválás; Spaltung, meghasonlás.

Trenſe, die, kötőfék.

Trepan, der, kaponyafúró: Trepaniren, a' kaponyát megfúrni.

Treppe, die, grádits: Treppenſtufe, die, gráditsléptső.

Treſpe, die, rozsnok; Windhafer, bugás zab

Treßchen, das, keskeny borítás.

Treſſe, die, borítás; goldene, ſilberne, arany, ezüst borítás v. paszamánt: Treſſenhut, der, paszamántos kalap.

Treſter, die vom Weine, törköly: Treſterwein, der, tsíger, lőre.

Treten, tapodni, zu Boden, a' földre tapodni, etwas mit Füſſen, valamit lábaival tapodni; auf etwas, ráhágni valamire; durch treten bearbeiten, z. B. Thon treten, agyagot vagy sárt tapozni, mint a' fazekas, Wein, szőlőt taposni vagy nyomni; trop. das Pflaſter, lézengeni, az útszákon fel 's alá kóborlani; ins Waſſer, a' vízbe lépni; ans Fenſter, az ablakhoz állani vagy menni; hervortreten, előállani; zuſammentreten, öszveállani t. i. egy társaságba; trop. ſt. jemandes Ehre zu nahe treten, d. i. ihn kränken, valakinek a' betsületében gázolni; der Wahrheit zu nahe treten, az igazságot elmellőzni; auf jemanden Seite treten, valaki részére állani; an jemandes Stelle treten, valaki helyébe valami lenni; in jemandes Dienſten treten, valaki szolgálatjába lépni; aus dem Dienſte, kilépni a' szolgálatból: Treter, der, hágó, lépő; nyomó, taposó, t. i. bortaposó.

Treu, adj. der Wahrheit gemäß, z. B. ein treuer Geſchichtsſchreiber, hiteles históriaíró vagy történetíró; Pflichten erfüllend, z. B. ein treuer Vater, hív atya, gyermekeit igazán szerető atya; ein treuer Sohn, engedelmes fiú: ein treuer Lehrer, hűséges tanító; eine treue Gattin, hív feleség; Liebe, hív szeretet; adv. igazán, hitelesen; híven, hűségesen.

Treue, die, hűség, hívség; halten, hívségét megtartani; brechen, megszegni a' hűségét; auf Treue und Glauben, hitére, lelkére; bey meiner Treue, hitemre mondom! — Treue beweiſen, hűséget mutatni.

Treuherzig, adject. egyenes szívű; adv. egyenes szívvel, híven: Treuherzigkeit, die, egyenes szívűség, egyenesség.

Treulich, adv. hiven, hűségesen, igazán: Treulos, adj. hűségtelen, hitetlen, hívségtelen, álnok; adv. hitetlenül, álnokúl: Treuloſigkeit, die, hívségtelenség, hűségtelenség, hitetlenség.

Triangel, der, háromszegrajz.

Tribut, der, adó, adófizetés.

Trichter, der, tőltsér, tőltike.

Trieb, der, ſtatt Neigung, hajlandóság, vonattatás, természeti ösztön, zu etwas haben, hajlandóságának lenni valamire; aus eigenem Triebe, önnön hajlandóságától ösztönöztetvén; die Triebe, d. i. Schößlinge, a' fának vagy tsemetének hajtásai: Triebel, der, zum Schlagen, verőeszköz, sulyok: Triebfeder, die, rúgómív, rúgó; trop. innerer Antrieb, belső ösztön, indító ösztön: Triebrad, das, hajtókerék: Triebſand, der, föveny, vízhajtotta föveny: Triebwerk, das, hajtómív.

Triefäugig, adj. tsipás, tsepegőszemű: Triefäugigkeit, die, tsipásság: Triefauge, das, tsipás vagy könyvező szem: Triefen, tsepegni, tseperegni, szivárogni; ſeine (ihre) Augen triefen, a' szemei könnyeznek; triefende Augen, tsepegő vagy tsipás szemek: Triefen, das, szivárgás, der Augen, szem, tsipázás, könnyezés.

Trift, die, legelő, pl. legelők: Triftgerechtigkeit, die, Triftrecht, das, legelés jussa.

Triftig, adject, dringend, wichtig, fontos, erős, alkalmatos: Triftigkeit, die, fontosság.

Triller, der, hangrezgés, trilla; rezgőjel: Trillern, rengeni, rezegni, trillázni.
Trinkbar, adj. iható, megiható.
Trinken, inni, zu viel, sokat inni, megihatni magát; über den Durſt, kelletinél többet inni; ſich voll, megrészegedni; ſtark, nagyon az ivásnak adni magát: Trinken, das, ivás, ſich aufs Trinken verlegen, ivásnak adni magát: Trinker, der, ivó, ſchlechter, roszsz ivó, ſtarker, nagy ivó vagy borivó, részeges.
Trinkgelag, das, ivó társaság: Trinkgeld, das, borravaló: Trinkgeſchirr, das, ivóedény: Trinkglas, das, ivópohár: Trinkgold, das, iható arany: Trinkhaus, das, kortsma, tsapszék: Trinklied, das, borozó dal: Trinkſchale, die, ivótsésze: Trinkwaſſer, das, ivóviz, innivaló víz.
Trio, das, ein dreyſtimmiges Tonſtück, hármas dal, vagy nóta.
Tripel, der, pallérföld vagy agyag.
Tripel-Allianz, die, hármas szövetség.
Tripeltact, der, hármas taktus.
Triplic, die, hármaztatás.
Tripmadame, die, Hauswurz, fülfű.
Trippeln, vergődni; tipegni topogni, kapkodni, idetova lótni futni, jönni menni: Trippeln, das, ide 's tova való futkozás.
Tripper, der, undokfolyás.
Tritt, der, lépés; einen Tritt thun, lépni; das Auftreten, hágás; der Ort, worauf man tritt, hágás helye; ſtatt Fußſtapfen, lábnyom; das, worauf man tritt, z. B. am Tiſche, lábító; iſts Fußſchemel, zsámoly; am Fenſter, vor der Thür, léptső, hágtső; einen falſchen Tritt thun, a) félre lépni; b) hibát ejteni, hibázni.
Triumph, der, diadolom, győzödelmi pompa, halten, győzödelmi pompát tartani, einen erhalten, győzödelmeskedni, diadalmaskodni; trop. ſtatt Frohlocken, örvendezés: Triumphbogen, der, győzödelmi, vagy diadalmi kapu: Triumphiren, győzödelmi pompát tartani; trop. über jem. ſiegen, győzödelmeskedni; frohlocken, örvendezni: Triumphlied, das, győzödelmi dal: Triumphwagen, der, győzödelmi kotsi v. hintó.
Trocken, adj. száraz p. o. dő, esztendő; Obſt, aszalt gyümölts, machen, szárítni, száraztani, szárogatni; werden, megszáradni, elaszni; das Trockene, a' száraz föld, száraz; trockenes Brod, száraz kenyér, tsupa kenyér, trockene Mahlzeit, száraz vagy tsekély ebéd vagy vatsora; trockene Rede, Schreibart, sovány vagy sikeretlen beszéd, írásmód; Scherz, komoly, nem tréfa; Wahrheit, egyenes vagy nyers igazság; adv. szárazon, nyersen: Trockenheit, die, szárazság; trop. sovány volta valaminek: Trockenwein, Trockenbeerwein, der, aszúszőlőbor: Trocknen, száraztani, megszáraztani; trocken werden, megszáradni: Trocknen, das, száraztás, megszáraztás: Trocknung, die, megszáradás.
Troddel, die, rojt, fürt.
Trödel, der, alte Sachen, zsibvásári portéka: Trödelbude, die, zsibvásáros bolt vagy sátor: Trödelkram, der, zsibvásárbeli portéka: Trödelkrämerey, die, zsibvásárosság: Trödelleute, die, zsibvásárosok: Trödelmarkt, der, zsibvásár: Trödeln, zsibvásároskodni; ſtatt zaudern, késedelmeskedni: Trödler, der, Trödelmann, zsibvásáros; ſtatt Zauderer, késedelmező; Trödlerinn, die, zsibvásárosné; ſtatt Zauderinn, késedelmező aszszony személy.
Trog, der, teknő, tekenő: Trogſcharre, die, vakaró kés.
Trollen, ſich, eltakarodni, ellódulni; trolle dich, lódulj.
Trommel, die, der Soldaten, dob, katonadob, rühren, dobot verni; zum Koffeebrennen, kavéperkelő hengermív; des Ohrs, füldob: Trommelhaut, die, Trommelhäutchen, Trommelfell, das, dobfenékbőr, füldobhártya: Trommelſchlag, der, dobverés: Trommelſchlägel, der, dobverő pálza: Trommelſchläger, der, dobolló, dobos: Trommeltaube, die dobos galamb.
Trommeln, dobolni, dobot verni; Feuerlärmen, dobveréssel gyú-

ladást jelenteni, tűzilármát tsinálni; mit Händen oder Füſſen, toporogni; auf den Tiſch, ütögetni; von Haſen, mozgatni, dobolni: Trommeln, das, dobolás: Trommelſucht, die, eine Krankheit, hasbeli vízibetegség, vagy vízkórság, damit behaftet, hasbeli vízkórságos.

Trompete, die, trombita: Trompeten, trombitálni: Trompetenſchall, der, trombitaharsogás: Trompeter, der, trombitás.

Trope, der, alkalmaztatott jelentés.

Tropf, der, z. B. der arme, elende Tropf, szegény legény v. bohó.

Tropfbad, das, tsepegőferdő: Tropfſtein, der, tsepegőkő, tseppkő.

Tropfen, tseppenteni, tseppenni, tsepegni: Tropfen, der, tsepp: Tropfenweiſe, adv. tseppenként.

Tröpfchen, das, tseppetske.

Tröpfeln, tsepegetni: tsepegni.

Tropiſch, adj. figürlich, uneigentlich, alkalmaztatott, ábrázolt, ábrázolt szóllási, általvett szóllási; adv. általvéve, ábrázolva, alkalmaztatva.

Troß, der, bey der Armee, tsőtselék vagy nép, melly kivált a' hadisereget követi; ſchlechtes Volk, népallya vagy sepreje.

Troſt, der, vígasztalás; geben, vígasztalásúl szolgálni; zuſprechen, vígasztalni: Troſtbrief, der, vígasztaló levél: Troſtgrund, der, vígasztalás: Troſtlos, adj. ohne Troſt, vígasztalás nélkül való, meg nem vígasztalt; untröſtlich, vígasztalhatatlan: Troſtloſigkeit, die, vígasztalatlan állapot: Untröſtlichkeit, vígasztalhatatlan állapot: Troſtmittel, das, vígasztaló eszköz: Troſtreich, adj. vígasztalással tellyes: Troſtſchreiben, das, vígasztaló írás vagy levél: Troſtvoll, adj. vígasztalással tellyes: Troſtwort, das, vígasztaló szó.

Tröſtbar, adj. vígasztalható.

Tröſten, vígasztalni, megvígasztalni; ſich, megvígasztalódni: Tröſten, das, die Tröſtung, vígasztalás: Tröſter, der, vígasztaló: Tröſterinn, die, vígasztaló t. i. aszszony személy: Tröſtlich, adj. vígasztaló, vígasztalható; troſtvoll, vígasztalással tellyes; angenehm, kedves, kellemetes; zuverſichtlich, bizonyos; adv. vígasztaló módon, vígasztalva, kedvesen: Tröſtung, die, vígasztalás.

Trott, der, ügetés; reiten, ügetni: Trottbaum, der, prés, sajtó: Trotten, ügetni; préselni.

Trotz, der, Vermeſſenheit, maga elbízás; Wiederſpenſtigkeit, makatsság, truttz, ellen; bieten, ellentállani valakinek, jemanden Trotz demüthigen, valakinek a' makatsságát megtörni: Trotzen, elbízni magát valamiben; makatskodni, nyakaskodni, truttzolni valakivel; nicht achten, fel sem venni, megvetni valamit, den Gefahren trotzen, a' veszedelemre nem ügyelni, nem gondolni semmi veszedelemmel: Trotzig, adj. magát elbízó, maga meghitt; nyakas, makats, truttzos; engedetlen; adv. magát elbízva; makatson, nyakasan: Trotzkopf, der, makats v. nyakas ember.

Trübe, adj. zavaros, mint a' víz; ſtatt wollkig, felleges, homályos; Himmel, felleges vagy beborúlt ég, Tag, Spiegel, homályos, nap, tükör; Augen, bádjadt szemek, trop. nicht froh, kedvetlen, komor p. o. tekintet: Trüben, zavarni, meg- vagy felzavarni p. o. a' vizet, ſtatt umwölken, elborítni, p. o. az eget; trop. megszomorítni: Trübſal, das, nyomorúság: Trübſelig, adj. nyomorúságos; adv. nyomorúságosan: Trübſinn, der, szomorúság, szomorkodás: Trübſinnig, adj. szomorú.

Truchſeß, der, ételhordó, ételfeladó, tálhordó, t. i. a' fejedelmi asztaloknál.

Trüffel, die, szarvasgomba, drága pöfeteg: Trüffelhund, der, gombászeb: Trüffeljäger, der, gombászó; Trüffeljagd, die, szarvasgomba keresés.

Trug, der, tsalás, tsalárdság: Trugſchluß, der, tsalóka okoskodás.

Trügen, tsalni, megtsalni.

Truhe, die, láda.

Trumm, der, pl. die Trümmer, töredék, darab, p. o. a' hajóda rabjai, in Trümmer gehen, szi lyei-

lyelzúzni vagy törni,' összezúzni, darabokra zúzni.

Trumpf, der, tromf, t. i. a' kártyázásban; trop. jemanden einen Trumpf geben, d. i. derb antworten, gorombáúl vagy kereken valakinek felelni: Trumpfen, tromfot hívni, tromfal ütni vagy elütni; trop. gorombáúl vagy kereken eligazítni.

Trunk, der, ital, ivás, einen Trunk zu viel thun, kelletinél többet inni; statt Trunkenheit, borosság, részegség, dem Trunke ergeben, részeges.

Trunken, adject. boros, ittas, részeg, trunkenerweise, részegen; trop. vor Liebe, Freude trunken, a' szerelem, az öröm miatt részeg lenni: Trunkenbold, der, részeges, boriszák: Trunkenheit, die, részegsék; részegesség.

Trupp, der, sereg, tsapat, tsoport, sokaság.

Truppe, die, von Schauspielern, színjátszó tsoport.

Truppen, die, Soldaten, hadisereg, hadseregek.

Truthahn, der, pulyka, póka, kakaspulyka: Truthenne, die, nőstény pulyka.

Tuberose, die, tubarózsa poliánt.

Tuch, das, von Wolle, posztó, von Linnen, gyolts; ein Stück Zeuges, kendő, keszkenő, um den Kopf zu binden, fejrevaló, Halstuch, nyakbavaló keszkenő, Schnupftuch, zsebkeszkenő: Tuchbereiter, der, posztótsináló: Tuchen, adj. posztóbólvaló: Tuchfabrick, die, posztófabrika: Tuchfärber, der, posztófestő: Tuchgewölbe, das, posztós bolt: Tuchhandel, der, posztókereskedés: Tuchhändler, der, posztókereskedő: Tuchkleid, das, posztóruha; Tuchladen, der, posztó bolt: Tuchlappen, der, posztódarab: Tuchmacher, der, posztószövő, vagy tsináló: Tuchmacherhandwerk, das, posztótsinálás; die Innung, posztótsinálók: Tuchmantel, der, posztóköpönyeg: Tuchpreße, die, posztóprés: Tuchrahmen, der, posztófeszítő: Tuchscheere, die, posztónyíróolló: Tuchscheerer, der, posztónyíró, posztóismító: Tuchweber, der, posztószövő.

Tüchelchen, das, posztótska; ein feineres, keszkenőtske, kis keszkenő: Tüchern, adj. posztóbólvaló p. o. nadrág.

Tüchtig, adj. stark, erős, nagy, erős izmos; tüchtig, ügyes, alkalmatos, jó, derék; p. o. mesterember; nachdrücklich, erős, jókora; adv. erősen, nagyon p. o. megtsalni; ausschelten, valakit jól lemotskolni: Tüchtigkeit, die, erősség, erős volta, nagyság, nagy volta valaminek; Geschicklichkeit, derékség, jóság, hasznosság, ügyesség, jóravalóság.

Tücke, die, tsalárdság, álnokság; gonoszság, roszszívűség: Tückisch, adj. álnok, tsalárd; im geheim zornig, gonosz, álnok, alattomban törekedő, torsalkodó; adv. álnokúl, gonoszúl, tsalárdúl.

Tuckmäuser, der, allatomos ember, titkolódzó, sunnyogó.

Tuffstein, der, tófa.

Tugend, die, eine einzelne gute Eigenschaft, einer Sache, jó vagy jeles tulajdonság, z. B. der Wein hat die Tugend, daß — ennek a, bornak az a' jó tulajdonsága van, hogy; — in moralischer Hinsicht, virtus, erkölts, jó erkölts, erköltsiség, jóság, jó tselekedet; Tugendadel, der, jó tselekedettel szerzett nemesség: Tugendhaft, adj. virtusos, jóságos; adv. virtusosan, jóságosan, erköltsiséggel: Tugendlehre, die, erköltsiség tudománya: Tugendlehrer, der, erköltsiség tanító: Tugendreich, adj. virtusos, jóságos tselekedetekkel fénylő: Tugendspiegel, der, erköltsiség tüköre.

Tulpe, die, tulipán.

Tummel, der, Unruhe, Rausch, zürzavar, háborgás, tántorgás; Tummelplatz, der, für Pferde, lótanító hely; Kampfplatz, tsatamező vagy hely, vivóhely: Tummeln, heftig bewegen, hajtogatni, fáraszlani, hajhászni; Pferde, lovakat űzni, meghajtani, kergetni; sich, d. i. eilen, sietni, nyakra főre sietni: Tum-

meln, das, hajhászás, kergetés; sietés.

Tümpel, Tümpfel, der, örvény, mélység.

Tumult, der, lárma, zsibongás, lázzadás: Tumultuiren, lármázni; fellázadni.

Tünche, die, fejérítő mész, színlő mész: Tünchen, meszelni, kimeszelni, kifejérítni: Tünchen, das, meszelés, kifejérítés: Tüncher, der, meszelő, fejérítő: Tüncherpinsel, der, meszelőecset, meszelő: Tünchkelle, die, vakoló kalán.

Tunke, die, mártás, mártanivaló lév: Tunken, eintunken, mártani, belémártani.

Tüpfel, der, pont, pettegetés; Tüpfelchen, das, pontotska, kis pont: Tüpfelig, adj. pettegetes, pontos: Tüpfeln, bepettegetni, pontozni, megpettegetni.

Tupfen, statt berühren, megilletni.

Turban, der, turbán, tsalma.

Turbiren, háborgatni.

Türk, der, török: Türkenbund, der, töröktsalma: Türkenkopf, der, törökfej: Türkenkrieg, der, törökháború: Türkey, die, törökország vagy birodalom: Türkinn, die, törökaszszony: Türkisch, adj. török, z. B. Weizen, (Kukuruz, Mays) törökbúza, kukoritza, tengeri, málé; Bohne, törökbab.

Turnen, testigyakorlásokat tanulni vagy magát azokban forgatni: Turner, der, testigyakorlásokat üző: Turnier, das, vitézi lovagjáték, lovagvívás: Turnieren, vitézi lovagjátékot tartani.

Turnkunst, die, testigyakorlás mestersége; Turnlehrer, der, testigyakorlást tanító: Turnplatz, der, testigyakorlások helye: Turnwesen, das, testigyakorlások.

Turteltaube, die, gerlitze.

Tusch, der, tus, éljenzajda.

Tusche, die, tússfesték: Tuschen, tússfestékkel vagy fekete festékkel festeni.

Tyrann, der, tirann, erőszakos, vagy kegyetlen uralkodó: Tyranney, die, tirannkodás, erőszakos vagy kegyetlen uralkodás: Tyrannenmord, der, tiranngyilkolás: Tyrannenmörder, der, tirannölő: Tyrannenmörderinn, die, tirannölőaszszony személy: Tyranninn, die, tirannaszszony: Tyrannisch, adj. tiranni, kegyetlenkedő; adv. tirannmódra, kegyetlenkedve: Tyrannisiren, tirannkodni, kegyetlenkedni.

U.

Uebel, adj. statt schlecht, nicht gut, roszsz, p. o. szokás; statt unangenehm, kedvetlen, roszsz p. o. szag, büdösség; adv. nicht gut, roszszúl, nem jól, jem. übel behandeln, valakivel roszszúl bánni; sich übel befinden, a) roszsz állapotban lenni, b) roszszúl érzeni magát; mir wird, ist übel, a' gyomrom kevereg, hányhatnám; das riecht übel, ennek roszsz szaga van; etwas übel anwenden, roszsz végre fordítni valamit; etwas übel auslegen, valamit roszszra magyarázni; etwas übel nehmen, nehezen szenvedni valamit.

Uebel, das, roszsz, gonosz; oder statt Unglück, szerentsétlenség: Uebel befinden, das, egésségtelenség, roszszúllét: Uebelberichtigt, adj. roszszhírű: Uebelgesinnt, adj. und Subst. die Uebelgesinnten, roszsz indúlatú vagy roszsz akaró: Uebelgelaunt, Uebellaunig, adj. kedvetlen, roszszkedvű: Uebellaunigkeit, die, (See-krankheit), gyomorémelygés: Uebelstand, der, illetlenség, rútság: Uebelthat, die, roszsz vagy gonosz tselekedet: Uebelthäter, Uebelthäterinn, die, gonosztévő vagy roszsztévő.

Ueben, gyakorlani, gyakorolni: statt ausüben, gyakorlani, üzni, p. o. valamelly mesterséget.

Ueber, adv. által, gegenüber, általellenben; über, und über, d. i. gänzlich, egészen, telyességgel, egyáltaljában, mindenestül; praep. felett, über die Maßen, mérték felett, mód nélkül; über die Hälfte, felénél több, felényinél több vagy többen; überacht Tage, egy

hét múlva; übers Jahr, heuke übers Jahr, esztendő múlva, mához esztendőre; über kurz oder lang, előbb utóbb, akármikor akkor; über Nacht, éjjel, ejtszakán által; über Hals und Kopf, nyakra főre.

Ueberackern, újra felszántani.

Ueberall, adv. mindenütt: Ueberallher, adv. mindenünnen: Ueberallhin, adv. mindenüvé.

Ueberantworten, általadni: Ueberantwortung, die, általadás.

Ueberarbeiten, etwas, újra végig dolgozni, megjobbítgatni; ſich, megerőltetni magát a' dolgozással.

Ueberaus, adv. felettébb, felette, igen nagyon, rendkívül.

Ueberbauen, ráépítni.

Ueberbein, das, holttetem.

Ueberbeugen, rágörbítni, ráhajtani; viszszagörbítni.

Ueberbieten, jemanden, másnál többet ígérni; ſich, nagyon sokat ígérni.

Ueberbleiben, megmaradni.

Ueberbleibſel, das, maradék, fogyaték.

Ueberblick, der, általnézés, keresztül nézése valaminek: Ueberblicken, általnézni, ellátni.

Ueberbringen, jemanden etwas, általvinni, elhozni valakinek valamit: Ueberbringen, das, die Ueberbringung, hírűladás, megjelentés; általadás: Ueberbringer, der, megjelentő, híradó; általadó, megadó.

Ueberdecken, befedni, béterítni.

Ueberdenken, meggondolni, gondolóra venni; überdacht, meggondolt, megfontolt; Ueberdenken, das, meggondolás, megfontolás.

Ueberdieß (über dieß), adv. ennek felette, ezen felyül.

Ueberdruß, der, unalom: Ueberdrüſſig, adj. unalmas, unatkozott, megunatkozott.

Ueberdüngen, bétrágyázni.

Uebereilen, überraſchen, véletlenül meglepni, rajta ütni véletlen; in Geſchäften, nicht mit gehörigem Bedacht handeln, siettetni valamit, sietni valamivel; ſich, nagyon sietni valamivel, hebeburgyálkodni: Uebereilt, adject. sietvevaló, hebeburgya; adv. igen sietve, hebeburgyán: Uebereilung, die, nagyon sietés, hirtelenkedés; hebeburgyaság.

Ueber einander, z. B. werfen, egymásra p. o. hányni.

Uebereinkommen, megegyezni valakivel valamin; öszveegyezni; Uebereinkunft, die, egyezés, megegyezés, egyesség: Uebereinſtimmen, meg- vagy öszveegyezni: Uebereinſtimmend, Uebereinſtimmig, adj. meg- vagy öszveegyező: Uebereinſtimmung, die, meg- vagy öszveegyezés, egyetértés, p. o. az emberek között.

Uebereſſen, magát étellel megterhelni, magát torkig tele enni.

Ueberfahren, z. B. über einen Fluß, általvinni hajón p. o. a' vízen; über den Haufen fahren, kotsival valakin keresztül menni; eltapodtatni, t. i. kotsival gyermeket; fahrend hinüber gehen, általmenni, p. o. kotsin, hajón; mit einer Farbe, bémázolni t. i. festékkel: Ueberfahrt, die, általmenetel vagy járás.

Ueberfallen, rajtaütni p. o. az ellenségen; meglepni.

Ueberflechten, etwas womit, felyül béfonni valamit, p. o. veszszővel.

Ueberfließen, kiáradni.

Ueberflügeln, z. B. den Feind, megkerülni p. o. az ellenséget.

Ueberfluß, der, bőség, bővelkedés p. o. valamiben; zum Ueberfluße, bőséggel, eléggé, elegendőképpen: Ueberflüſſig, adj. bővelkedő, bőséges, bőséges; unnöthig, szükségtelen; adv. bőven, bőséggel.

Ueberführen, általvinni p. o. hajón; ſtatt überzeigen, meggyőzni valami felől; des Diebſtahls, rábizonyítni valakire, hogy lopott: Ueberführung, die, általvitel; reábizonyítása a' roszsz tettnek valakire.

Ueberfuhr, die, általmenetel: Ueberfuhrplätte, die, komp, hídas, dereglye.

Ueberfüllen, nagyon tele tölteni.

Ueberfüttern, túl a' rendén etetni, p. o. a' marhát.

Uebergabe die, általadás.

Uebergang, der, általmenetel.

Uebergeben, általadni p. o. a' várost, ſich jemanden, magát va-

lakinek megadni, als Lehrling, rábízni magát valakire, mint p. o. tanúló; statt sich erbrechen, hányni, okádni.

Uebergehen, etwas, elkerülni, elmellőzni valamit vagy valakit, etwas mit Stillschweigen, valamit elhallgatni; über etwas, z. B. einen Fluß, Berg hinweggehen, által vagy keresztölmenni, p. o. vízen, hegyen; zu etwas, általmenni, p. o. az ellenséghez; überfließen, kitsordúlni, mint az edényből a' bor, kifutni, mint a' forró étel; in etwas, z. B. in Wein übergehen, d. i. zu Wein werden, borrá változni; die Augen gehen über, könnybe lábbadnak a' szemei; statt durchgehen, z. B. ein Feld, meg- vagy eljárni, p. o. a' mezőt, eine Rechnung, általnézni a' számadást: Uebergehen, das, die Uebergehung, elmellőzés, elhallgatás.

Uebergewicht, das, fonthaladás, nyomaték; trop. Ueberlegenheit, elsőbbség, jelesebbség; haben, felyűlhaladni valamivel, felyűlmúlni, p. o. tekintettel, érdemmel, hatalommal.

Uebergießen, rátölteni, Pflanzen, nagyon megöntözni a' plántákat.

Uebergroß, adj. felette nagy.

Ueberguß, der, ráöntés, rátöltés.

Ueberhand nehmen, elhatalmazni, erőt venni.

Ueberhang, der, statt Vorhang, ablakkárpit; von Bäumen, általhajlás, t. i. a' fák ágainak általhajlása p. o. a' szomszéd kertbe; ein Obergewand, felső ruha vagy köntös: Ueberhangen, rajta vagy felette függeni; által hajlani: Ueberhängen, umhängen, ráakasztani, rávenni magára, p. o. a' köpönyeget.

Ueberhäufen, jemanden mit etwas, tetézni, megtetézni, p. o. valakit jótétemenyel; sich, megterhelni magát: Ueberhäufung, die, halmozás, megtetézés, rakásra tódúlás: Ueberhäuft, adj. tetézett, halmozott; adv. tetézve, halmozva.

Ueberhaupt, adv. általjában, közönségesen.

Ueberheben, jemanden eines Geschäftes, megmenteni, megkémélleni, megszabadítni munkától; sich einer Sache, elmellőzni, elmúlatni valamit; sich erheben, magát, magasztalni: Ueberheben, das, megmentés, megkémellés: Ueberhebung, die, megmentés; oder statt Uebermuth, felfúvalkodás.

Ueberhin, adv. statt vorüber, el, z. B. Schnee und Eis sind überhin, a' hó és a' jég elment; st. obenhin, imígyamúgy.

Ueberhobeln, meggyalúlni.

Ueberhoch, adj. felette magas.

Ueberholen, einholen, utólérni, elérni; übertreffen, felyül haladni.

Ueberhören, zuhören, meg- vagy kihallgatni valakit: etwas nicht hören, nem hallani valamit vigyázatlanság miatt.

Ueberhüpfen, általugrani.

Ueberjagen, z. B. Pferde, megkergetni a' lovakat, vagy elfárasztani a' nagyon hajtás által.

Ueberirdisch: adj. földfeletti; statt himmlisch, égi, mennyei.

Ueberkaufen, sich, szerfelett sokat venni; felette drágán venni.

Ueberkleben, Ueberkleiben, béragasztani.

Ueberkleid, das, felsőköntös.

Ueberkleistern, rátsirizelni.

Ueberklug, adj. szerfelett okos.

Ueberkochen, kifutni, elfutni, az erős forrásban.

Ueberkommen, általmenni vagy jönni; st. bekommen, kapni, venni.

Ueberkühlen, meghűlni.

Ueberkunft, die, általmenetel vagy jövetel,

Ueberladen, etwas, szerfelett vagy nagyon megterhelni, p. o. a' szekeret, hajót; sich mit Speisen, nagyon megterhelni a' gyomrát vagy magát; adj. igen megterhelt: Ueberladung, die, megterhelés.

Ueberlang, adj. felette hoszszú.

Ueberlassen, engedni, általengedni valakinek, rábízni valakire valamit; sich den Vergnügungen, a' testigyönyörűségeknek adni magát; sich selbst überlassen sein, magára hagyva lenni: Ueberlassung, die, általengedés.

Ueberlaufen, überfließen, kifutni; von Flüßen, kiáradni; zu den Feinden, az ellenséghez általmenni; Einen, a) valakit a' sza-

ladásban megelőzni, b) mindún. talan a' nyakára járni valakinek: Ueberläufer, der, szökevény, általszökött.

Ueberlaut, adj. z. B. igen nagy vagy hangos, p. o. kiáltás, nevetés; adv. igen nagyon, hangosan, p. o. hahotálni.

Ueberleben, etwas, megérni valamit, addig élni, hogy meglássa az ember; jemanden, tovább élni valakinél.

Ueberlegen, etwas, meggondolni, megfontolni, gondolóra venni valamit: Ueberlegung, die, meggondolás, megfontolás, okosság, ohne, meggondolatlanúl, meg nem gondolva; nach reiflicher, jól megfontolván vagy meghányván vetvén a' dolgot.

Ueberlegen, adj. erősebb, hatalmasabb, seyn, in jeder Hinſicht, minden tekintetben elébbvaló lenni valakinél: Ueberlegenheit, die, nagyobb hatalom, erősebbség; többség.

Ueberleſen, által olvasni.

Ueberliefern, általadni: Ueberliefe-rung, die, általadás.

Ueberliſten, rászedni valakit, megtsalni.

Uebermachen, általküldeni, összetsinálni és elküldeni p. o. a' portékát: Uebermachung, die, elküldés.

Uebermacht, die, nagyobb erő vagy hatalom; feleslegerő: Uibermächtig, adj. felettébb hatalmas.

Uebermalen, újra befesteni.

Uebermannen, meggyőzni, felyűl múlni erővel: Uebermannung, die, meggyőzés, felyűlmúlás.

Uebermaaß, das, bőség, feleslegség, nagyság, sokság; Uebermäßig, adject. szerfeletti, felettébbvaló p. o. öröm; adv. szerfelett; mód nélkül, felettébb.

Uebermenſchlich, adj. embererő feletti, emberi erőt feljűlhaladó.

Uebermorgen, adv. holnapután.

Uebermuth, der, felfúvalkodás, dölyfösség, datzosság, kevélység: Uebermüthig, adj. felfúvalkodott, dölyfös, kevély, datzos; adv. felfúvalkodva, kevélyen, dölyfösen, datzosan.

Uebernachten, hálni, meghálni valahol.

Uebernahme, die, általvétel v. vevés, magáravállalás.

Uebernatürlich, adj. természetfeletti, természetet feljűlhaladó; adv. természet felett, természet szerént.

Uebernehmen, magáravenni, általvenni p. o. valakinek az adósságát; ſich sokba beleereszkedni, felettébb sokat venni magára: Uebernehmer, der, általvevő, magára vállaló.

Ueberraſchen, meglepni, hirtelen ráütni, rajta ütni: Ueberraſchung, die, meglepés, váratlan érkezés, rajtaütés.

Ueberrechnen, felvetni, öszveszámolni valakit: Ueberrechnung, die, felvetés, felszámolás.

Ueberreden, jem. rábeszélni valakit valamire; ſich von etwas, elhitetni magával valamit; ſich wozu überreden laſſen, rá hagyni magát valamire vetetni: Ueberredung, die, rábeszélés, ravétel: Ueberredungsgabe, die, rábeszélő tehetség.

Ueberreichen, általadni, általnyújtani: Ueberreichung, die, általadás.

Ueberreif, adj. elérett, igen érett.

Ueberreiten, által lovagolni valamin; niederreiten, elgázoltatni, eltapodtatni valakit lovagolva; im Reiten zuvorkommen, valakinek elejbe lovagolni, felyülhaladni valakit lovaglással; durch Reiten zu ſehr angreifen, elfárasztani a' lovat, sebes lovaglás által: Ueberreiter, der, kerülő, vizsgálódó, lóhátos tsősz, vígyázó.

Ueberreſt, der, maradék, fogyaték.

Ueberrock, der, felső ruha v. köntös, téli kaput.

Ueberrücks, adv. hátrafelé, visszafelé.

Ueberrumpeln, hirtelen rajta ütni, menni, meglepni.

Ueberſäen, bévetni p. o. a' földet maggal; igen sürün vetni.

Ueberſalzen, igen megsózni.

Ueberſcharf, adj. felette éles.

Ueberſchatten, árnyékával befedni.

Ueberſchauen, általlátni rajta vagy felette, végig ellátni rajta.

Ueberſchicken, elküldeni, általküldeni valakihez.

Ueberſchiffen, által hajokáznl; hajón által küldeni, általvinni: Ueberſchiffen, das, általevezés, általhajókázás.
Ueberſchlämmen, béiszapolni.
Ueberſchlag, der, boríték; an einem Kleide, hajtóka, gallér; Berechnung, felszámolás, számbavétel, felvetés: Ueberſchlagen, umſchlagen, reáborítni, béborítni, p. o. a' sebet; zurückſchlagen, felhajtani, mint p. o. a' ruha gallérját; berechnen, felszámolni, felvetni; überblättern, elforgatni, t. i. a' könyvben a' mit keres az ember; das Waſſer, enyhülni, megenyhülni; überſchlagen laſſen, enyhíteni, meghagyni enyhülni; was überſchlagen iſt, enyhes, enyhült, állott; ſich überſchlagen, d. i. rücklings fallen, hanyatt esni.
Ueberſchleichen, alattomban meglepni.
Ueberſchmieren, bémázolni.
Ueberſchnappen, rápattanni, rátsapódni, mint p. o. a' zár; wie die Stimme, általugrani, mint p. o. a' hangzat; trop. esztelenül tselekedni.
Ueberſchneyen, hóval bélepni vagy béesni.
Ueberſchreiben, eine Aufſchrift machen, ráírni a' felülírást; ſchriftlich melden, megírni, írásban hírül adni valakinek valamit; übertragen, z. B. aus einem Buche, oder Schrift in eine Andere, általírni, béírni: Ueberſchreibung, die, ráírás, felyűírás; megírás, hírűladás, t. i. írásban; általírás.
Ueberſchreiten, általhágni, általlépni rajta; die Wahrheit, túl menni az igazságon; die Gerechtſame, a' törvényt által hágni: Ueberſchreitung, die, általlépés; Verletzung, megszegés, általhágás.
Ueberſchreyen, kifogni valakin kiáltással.
Ueberſchrift, die, felülírás, ráírás, felírás, tzím.
Ueberſchütten, etwas womit, rátölteni, beönteni, leönteni valamivel; ſt. überhäufen, z. B. mit Wohlthaten, jótéteményekkel tetézni valakit; megtetézni.
Ueberſchuß, der, maradék, t. i. a' summából.
Ueberſchwänglich, adj. bővséges, bővelkedő, elégséges; adv. bőven, bőséggel, eléggé: Ueberſchwänglichkeit, die, bőség, feleslegség.
Ueberſchwanken, überfließen, kitsordúlni, kifutni, mint a' tele edény.
Ueberſchwemmen, elborítni, mint az árvíz valamit: Ueberſchwemmung, die, áradás, vizár, vízáradás, víz özön.
Ueberſchwer, adj. igen nehéz.
Ueberſchwimmen, által úszni.
Ueberſegeln, által hajókázni, általevezni; im Segeln zuvorkommen, elejbe evezni, megelőzni az evezésben, elhagyni az evezésben a' másik hajót.
Ueberſehen, megnézegetni, általnézni p. o. számadást, írást; unbemerkt laſſen, észre nem venni, elmellőzni; nicht achten, fel se venni valamit; jem. überlegen ſeyn, tovább látni másnál, felyül, haladni mást, p. o. tudományban.
Ueberſenden, általküldeni, küldeni: Ueberſendung, die, általküldés.
Ueberſetzen, act. z. B. jem. über einen Fluß, általszállítni a' vízen valakit; jem. beym Kaufe überſetzen, d. i. zu viel fodern, nagyon drágán adni valakinek valamit; etw. in eine andere Sprache, lefordítni valamit más nyelvre, fordítni, p. o. magyarra, németre; neut. z. B. ſelbſt über etw. gehen, ſchiffen, z. B. über einen Fluß, általevezni a' vízen, über einen Graben ſetzen, általugrani az árkon v. az árkot: Ueberſetzen, das, általevezés v. hajózás, általmenetel a' vízen: Ueberſetzer, der, in eine andere Sprache, fordító: Ueberſetzung, die, fordítás.
Ueberſicht, die, Ueberſehen, Ueberſchauen, das, általnézés, megvizsgálás, summás előadás.
Ueberſichtig, adj. tsak felfelé látó, a' hibás szeme miatt.
Ueberſieden, nagyon megfőzni.
Ueberſingen, etwas durchſingen, általénekelni, végig énekelni; im Singen übertreffen, felyül múlni valakit az éneklésben.
Ueberſinnlich, adj. érzékfeletti: Ueberſinnliche, das, a' mit érzékekkel tapasztalni nem lehet.
Ueberſommern, nyaralni, a' nyárt v. nyárat eltölteni.

Ueberſpannen, kifeszítni, ráhúzni valamire; mit der Hand, arasszal általfogni v. mérni; übertreiben, z. B. Forderungen, túl a' rendén megerőltetni, p. o. kívánságait v. abban túl a' renden menni; trop. z. B. überſpannte Begriffe haben, megerőltetett v. nagyzó képzeteinek lenni valami felől: Ueberſpannung, die, kifeszítés.

Ueberſpinnen, bé-v. körülfonni.

Ueberſpringen, általugrani; etwas übergehen, elugrani p. o. egy két sort az olvasásban: Ueberſprung, der, általugrás; elugrás, elhagyás.

Ueberſtäuben, béporozni.

Ueberſtechen, elütni a' kártyát, feljebb ütni mint más.

Ueberſtehen, kiállani, eltűrni, elszenvedni.

Ueberſteigen, z. B. den Berg, általmenni a' hegyen, meghágni a' hegyet; daher, trop. z. B. das überſteiget meine Kräfte, az erőm felett van; das überſteigt allen Glauben, minden hitelt felyülmúl; es überſteigt die Zahl, meghaladja a' számot; alle Hinderniſſe überſteigen, minden akadályt meggyőzni: Ueberſteigen, das, Ueberſteigung, die, általmenetel p. o. a' hegyen: Ueberſteigbar, Ueberſteiglich, adj. megmászható, a' min által lehet menni.

Ueberſteigern, etwas, felverni az árát valaminek.

Ueberſtimmen, voksok számával v. többségével győzni, voksokkal felyül haladni; eine Saiten, a' húrt nagyon felhúzni.

Ueberſtolz, adj. igen kevély.

Ueberſtrahlen, egészen bésütni mint a' nap a' mezőt; sugárjaival felyül haladni.

Ueberſtreuen, meghinteni, megszórni.

Ueberſtricken, körülkötni, békötni t. i. kötő munkával harisnyatővel.

Ueberſtrömen, kiáradással elönteni; st. überfließen, kiáradni, eláradni rajta: Ueberſtrömen, das, Ueberſtrömung, die, kiáradás, kiöntés, elaradás.

Uebertäuben, elkábítni.

Uebertheuer, adj. felette drága.

Uebertönen, erősebb hangal elnyomni.

Uebertölpeln, jem. megtsalni szembetűnő tsalárdsággal, bolondá tenni: Uebertölpelung, die, megtsalás.

Uebertragen, von einem Orte auf einen andern, máshová vinni, általvinni; befehlen etw. zu thun, valakinek meghagyni valamit, valakire rábízni t. i. parantsolva; für jem. etwas übernehmen, z. B. Geſchäft, Schuld, valaki helyett magára venni, v. vállalni, p. o. a' dolgot, az adósságot: Uebertragen, das, Uebertragung, die, általvitel, általtétel; adj. z. B. Kleid, igen viselt, megavult, kopott p. o. ruha.

Uebertreffen, felyül haladni, meghaladni, felyülmúlni valakit, megelőzni p. o. tudományal.

Uebertreiben, zu ſehr antreiben, nagyon v. erején felyül meghajtani, megerőltetni, eltsigázni; eine Sache zu ſehr vergröſſern, felette nagyítni valamit, tóditni p. o. valamelly dolgot v. történetet az előadásban; nichts übertreiben, mindenben megtartani a' mértéket: Uebertreiben, das, Uebertreibung, die, nagyítás; d. i. Uebertreiben, már az soknál is több: Uebertreibung, adj. felettébbvaló, nagyított, tóditott; adv. felettébb, rendkívül.

Uebertreten, gegen etwas handeln, általhágni, ellene tselekedni, megsérteni, tőle eltávozni; den Schuh, félre nyomni a' lábbelit; zu einer Partei, Religion, általmenni p. o. valaki részére, egyik vallásból másikba; vom Waſſer, felyül, rajta kimenni, kiáradni, mint p. o. a' víz, kiönteni: Uebertreten, das, Uebertretung, die, z. B. eines Geſetzes, általhágás, meszegés, megrontás; st. Sünde, vétek, vétkezés: Uebertreter, der, megszegő, általhágó: Uebertretungsfall, der, z. B. im Uebertretungsfalle, ha valaki a' törvényt általhágja.

Uebertritt, der, általmenés más rézhez állás.

Uebertünchen, befejéritni, bé-vagy kimeszelni: Uebertünchen, das,

Uebertünchung, die, bé- v. kimeszelés.
Uebervoll, adj. tetést tele, nagyon tele.
Uebervortheilen, rászedni, megtsalni valakit: Uebervortheilung, die, rászedés, megtsalás.
Ueberwachſen, jem. oder etwas, elhagyni a' növésben; etwas wachſend bedecken, bénőni, z. B. das Fleiſch iſt mit Fett überwachſen, bénőtte a' hús a' kövérség; ganz mit Laub überwachſen, bolevelesedett, bélombosodott.
Ueberwältigen, jem. erőt venni rajta, felyűlmúlni, meggyőzni, felyűlhaladni, elnyomni, megalázni: Ueberwältigung, die, meggyőzés, megalázás.
Ueberwärts, adj. felfelé.
Ueberwallen, wie ſiedendes Waſſer, kibuzogni, kiforrni, kifutni; trop. das Herz wallt über von Empfindungen, kiömlik a' szív.
Ueberweben, körűl bészőni.
Ueberweiſe, adj. szerfelett bölts.
Ueberweiſen, meggyőzni valakit valami felől.
Ueberweißen, béfejérítni.
Ueberwerfen, általvetni, keresztűl vetni rajta; ein Kleid, rávetni p. o. ruhát; trop. ſich mit jem. d. i. zanken, öszveveszni, öszvekapni valakivel.
Ueberwickeln, rátekergetni, rágöngyölgetni.
Ueberwiegen, kelletinél többet nyomni; lenyomni a' fontmérőben a' más nehézséget; felyűlhaladni, többet érni: Ueberwiegend, d. i. ſehr wichtig, z. B. Vortheil, nagy v. szembetűnő haszon.
Ueberwinden, Feinde, Hinderniſſe, ꝛc. meggyőzni, felyűlmúlni, erőt venni rajta: Ueberwinder, der, győző, győzödelmes: Ueberwinderinn, die, győző, meggyőző: Ueberwindung, die, meggyőzés, felyűlmúlás, erőtvevés valamiben.
Ueberwintern, telet tölteni, telelni; erhalten, z. B. Obſt, kitelteltetni, télen által eltartani: Ueberwinterung, die, telelés, kitelelés.
Ueberwitzig, adj. szerfelett elmés.
Ueberwölken, felhővel bévonni, elborítni.
Ueberwurf, der, palást, lebernyeg.
Ueberzählen, fel-v. megszámlálni: Ueberzählig, adj. szám felettvaló: Ueberzählung, die, felszámlalás.
Ueberzahl, die, feleslegszám.
Ueberzeugen, jem. der nicht geſtehen will, valakit elfogni, utólérni, rábizonyítni valakire valamit; jem. der nicht glauben will, meggyőzni valakit valami felől, elhitetni valamit valakivel: Ueberzeugend, adj. ſprechen, meggyőzőleg előadni valamit: Ueberzeugung, die, meggyőződés, meggyőzettetés: Ueberzeugungsmittel, das, meggyőző eszköz.
Ueberziehen, ráhúzni, bévonni; Betten, a' vánkosokat, vánkoshéjjakkal béhúzni; etwas mit Farbe, bészínelni, befesteni valamit; ein Kleid, köntöst v. ruhát másik felibe venni; mit Krieg, haddal megtámadni: Ueberzug, der, z. B. über ein Bett, héjj, tok, vánkoshéjj.
Ueberzinnen, tzínnel béfuttatni.
Ueberzuckern, mit Zucker überziehen, nádmézzel, tzúkorral bévonni; mit Zucker beſtreuen, nádmézzel behinteni.
Ueberzwerch, adv. keresztben, keresztűl.
Uebler, adj. roszszabb, alábbvaló; adv. roszszabbúl.
Ueblich, adj. szokott, szokásban lévő.
Ueblichkeit, die, szokás, szokásban létel; Reiz zum Erbrechen, z. B. Uebligkeiten haben, gyomorémelgésének lenni.
Uebrig, adj. megmaradt, seyn, bleiben, megmaradni, hátra lenni; laſſen, hagyni, meghagyni; das Uebrige, alles Uebrige, a' többi, a' többi mind: Uebrigens, adv. egyébaránt, egyéberánt, többire; st. indeſſen, azomban.
Uebung, die, gyakorlás: Uebungsſtunde, die, gyakorlás órája: Uebungszeit, die, gyakorlás ideje.
Ufer, das, part, das Donauufer, a' dunapart; Meerufer, a' tenger partja.
Uhr, die, óra; die Zeit von einer Stunde, óra: Uhrband, das, órapántlika v. kötő: Uhrfeder, die, órarugó: Uhrgehäuſe, das, óratok: Uhrkette, die, óraláncz: Uhrmacher, der, órás, óratsinálo:

Uhrmacherkunſt, die, órásság, órás mesterség: Uhrſchlüſſel, der, órakults: Uhrtaſche, die, órazseb: Uhrwerk, das, órajárómív: Uhrzeiger, der, óramutató.

Uhu, der, fejes bagoly, nagy füles bagoly.

Ukas, der, Orosz Tsászári parantsolat.

Ulme, die, szilfa: Ulmen, szilfábólvaló.

Um, praep. körül, um die Stadt ſpazieren gehen, a' város körül sétálni; eine Zeit, körül, — tájban, — kor, um acht Uhr, nyoltz órakor, um fünf Uhr herum, öt óratájban; in Hinſicht, z. B. es ſteht mißlich um eine Sache, roszszúl van v. roszszúl áll a' dolog; nach od. wechſelweiſe, z. B. Einer um den Andern, egymás után; von, z. B. um eine Sache wiſſen, tudni a' dologról; Verluſt, z. B. jem. um etwas bringen, megfosztani valakit valamitől; wegen, über, — ér, miatt, z. B. um jem. beſorgt ſeyn, valaki miatt buslakodni; um deßwillen, azért; um meinet — deinetwillen, én reám, te reád nézve, én érettem, te éretted; Conjunct. ſt. damit, auf daß, hogy, azért hogy, z. B. ich bin gekommen, um dich zuſehen, azért jöttem, hogy lássalak.

Umackern, újra felszántani.

Umändern, elváltoztatni, megváltoztatni: Umänderung, die, el- v. megváltoztatás.

Umarbeiten, ismét v. újra kidolgozni, elejitól végig megjobbítni; vom Felde, újra megszántani, megkapálni: Umarbeitung, die, z. B. einer Schrift, újra kidolgozás.

Umarmen, megölelni, általölelni: Umarmung, die, megölelés.

Umbauen, körülépítni; oder ſt. anders bauen, újra v. másként építni.

Umbehalten, z. B. einen Mantel, magán megtartani, p. o. a' köpönyeget, nem vetni le.

Umbiegen, umbeugen, meghajtani, meggörbítni.

Umbilden, elformálni, által formálni: Umbildung, die, elformálás, megváltoztatás.

Umbinden, körülkötni, békötni valamivel; felkötni, p. o. a' kötényt; ein Buch, újra v. másképpen kötni, p. o. a' könyvet.

Umbringen, jemanden, megölni.

Umdecken, z. B. ein Dach, újra fedni p. o. a' házat; den Tiſch, újra terítni az asztalt.

Umdrehen, megfordítni, másfelé fordítni; ſich, fordúlni, megfordúlni; forogni: Umdrehen, das, Umdrehung, die, fordítás, fordúlás, megfordítás.

Umdrucken, z. B. einen Bogen, újra nyomtatni.

Umduften, körülillatozni, jó illattal.

Umfärben, újra festeni, megfesteni.

Umfahren, zu Wagen, Schiffe, körüljárni, megkerülni, p. o. kotsival, hajóval, körülhajókázni.

Umfallen, elesni, eldűlni; vom Viehe, leesni a' lábáról és megdögleni: Umfallen, das, elesés, eldűlés.

Umfällen, levágni p. o. az élőfát.

Umfalten, újra öszvehajtogatni.

Umfang, der, körület, kerület; trop. kiterjedés, kerengés: Umfangen, körülfogni, körülölelni; körülvenni, körülkerítni.

Umfaſſen, in ſich faſſen, magába foglalni, befoglalni; umarmen, megölelni, megmarkolni, által ölelni t. i. kézzel.

Umflattern, körülrepedesni.

Umflechten, körülfonni, p. o. sövénnyel.

Umfliegen, körülrepülni.

Umfließen, körülfolyni.

Umfüllen, általölteni más edénybe.

Umgänglich, adj. társalkodó, nyájas, barátságos.

Umgang, der, kerengés, körüljárás, forgás; Proceſſion, pompajárás, protzeszszió, halten, pompajárást v. protzeszsziót tartani, bútsút járni; mit Jemand, társalkodás, perſönlicher, személyes társalkodás, herrlichen Umgang mit jemanden haben, alattomban valakivel tartani, ſchlechten Umgang haben, roszsz emberekkel társalkodni.

Umgarnen, körülhálózni; trop. tőrbe kerítni valakit.

Umgeben, etwas, körülvenni, békerítni valamit, p. o. kőfallal a' várost; ráadni p. o. a' köpönyeget valakire: Umgebung, die, Umgegend, körület, környék,

vidék, p. o. a' város környéke; ſtatt Gefolge, késéró sokaság v. sereg.

Umgehen, um etwas herumgehen, körûl járni valami körûl v. valamit; einen Umweg machen, kerûlni, kerûlő úton menni, nagyot kerûlni; mit etwas, valamivel bánni, valami körûl forgolódni; mit jemanden, társalkodni valakivel; ſt. etwas vorhaben, beabſichtigen, valaminek lenni a' fejében, valaminek forogni elméjében, igyekezni valamin, szándékozni valamire, mit Betrug, Lügen umgehen, tsalárdságban járni, hazugságban menni el v. azon törni a' fejét; partic. umgehend, z. B. mit umgehender Poſt, a' viszszafordúló póstával.

Umgekehrt, partic. von umkehren, megfordított; adv. ſt. im Gegentheile, ellenben, megfordítva.

Umgeld, das, adó, vám t. i. az erős italoktól.

Umgießen, körûlönteni; újra v. másképpen önteni valamit, p. o. formába.

Umglänzen, körûlfényleni.

Umgraben, um etwas herumgraben, körûlásni, p. o. a' fát, felásni a' fa körûletet; felásni p. o. a' kertet, földet: Umgrabung, die, körûlásás; felásás.

Umgrenzen, határozni, határral körûlvenni.

Umgreifen, által- v. befogni.

Umgucken, körûlnézni.

Umgürten, körûlövedzeni; felkötni p. o. a' kardot.

Umhaben, rajta lenni, z. B. er hatte einen Mantel, köpönyeg volt rajta.

Umhacken, mit der Hacke bearbeiten, fel- v. megkapálni, p. o. a' földet; einen Baum, levágni a' fát.

Umhalſen, megölelni.

Umhängen, um etwas, körûlakasztani, körûlterítni; jemanden, ráadni valakire; ſich, z. B. einen Mantel, rávenni magára a' köpönyeget.

Umhang, der, kárpit.

Umhauen, levágni, kivágni a' fát.

Umher, adv. ſt. herum, körûl, körüskörûl; z. B. umhergehen, körûljárni; umherſtehen, körûlállani.

Umhin, adv. z. B. ich kann nicht umhin, dieſes zu thun, kéntelen vagyok ezt tenni.

Umhüllen, bé- v. körûltakarni.

Umhüpfen, körûlugrálni.

Umkehr, die, viszszatérés, viszszafordúlás.

Umkehren, etwas, fordítni, megfordítni valamit; ſich, megfordúlni, viszszatérni, viszszafordúlni p. o. az útról; ſt. zerſtören, z. B. alles umkehren, felforgatni mindent: Umkehrung, die, meg- v. elfordítás.

Umklaftern, öllel körûlmérni.

Umklammern, által- v. körûlmarkolni, általfogni körmeivel, mint a' madár.

Umkleiden, jemanden, másképpen öltöztetni, újra felöltöztetni valakit; ſich, másképpen öltözni: Umkleidung, die, ruhaváltoztatás.

Umkommen, elveszni, elveszteni életét, erőszakosan halni meg; im Kriege, a' hadban elesni.

Umkränzen, megkoszorúzni.

Umkreis, der, kerûlet: **Umkreiſen**, körûlkerûlni, megkerûlni.

Umkriechen, körûlmászni.

Umladen, z. B. Waaren, másképpen rakni; más szekérre rakni.

Umlagern, körûlfogni táborral.

Umlauf, der, das Umlaufen, z. B. der Geſtirne, forgás, kerengés, kerûlés, p. o. a' földnek forgása: Umlaufen, um etwas laufen, körûlfutni, körûlötte fu ni; laufend einen Umweg machen, kerengeni, forogni, kerûlni.

Umlegen, másképpen tenni v. rakni; ſich, d. i. umbiegen, meggörbûlni, hátrahajlani; ein Schiff, más oldalára fektetni p. o. a' hajót.

Umlenken, megfordítni, elfordítni másfelé p. o. a' kotsit, hajót; trop. Herzen, megváltoztatni, más gondolatra v. érzésre venni p. o. a' szíveket; ſelbſt. változtatni útját: Umlenken, das, megfordítás.

Umliegen, körûlötte feküdni; Umliegend, szomszéd, határos, die umliegenden Dörfer, a' körüskörûl fekvő faluk.

Ummalen, körûlfesteni; másként v. újra festeni.

Ummauern, körûlkerítni fallal.

Ummünzen, újra verni a' pénzt.
Ummeſſen, újra mérni.
Umnageln, körül szegezni.
Umnagen, körüskörül szegezni.
Umnähen, körülvarrni.
Umnebeln, ködbe borítni.
Umnehmen, magára venni, p. o. a' köpönyeget.
Umpacken, másképpen rakni, p. o. a' terhet.
Umpanzern, bépántzélozni.
Umpflanzen, körül plántálni; máshová ültetni a' növevényt.
Umpflügen, körülszántani; újra megszántani.
Umprägen, másképpen verni a' pénzt.
Umquartieren, z. B. Soldaten, más szállásra tenni, p. o. a' katonákat.
Umräumen, másképpen rakogatni.
Umreiſen, z. B. die Erde, körülútazni v. járni, p. o. a' földet; kerülni az útban.
Umreißen, lerontani, elbontani, p. o. az épületet; das Feld, felszántani a' földet.
Umreiten, körüllovagolni; eltapodtatni lóval; kerülni.
Umrennen, körülfutni v. nyargalni: nyargalásban, futásban elgázolni.
Umringen, körülfogni, körülkerítni v. venni; Feinde, bekerítni az ellenséget.
Umriß, der, külső rajzolat, színrajzolat; trop. einen Umriß machen, lerajzolni v. ábrázolni.
Umrühren, meg- v. felkeverni.
Umrütteln, fel- v. megrázni.
Umſägen, lefürészelni.
Umſatteln, másként v. újra nyergelni; más lovat nyergelni; trop. etwas Anderes ergreifen, változtatni az élete módjat: Umſattelung, die, nyereg változtatás; trop. az életmód változtatása.
Umſäuſeln, körüllengedezni vagy fújni gyengén.
Umſatz, der, felváltás, eltserélés, a' portékának, pénznek feltserélése.
Umſchaben, megvakarni köröskörül.
Umſchaffen, megváltoztatni: Umſchaffung, die, megváltoztatás.
Umſchanzen, körülsántzolni.
Umſcharren, körülásni; felásni.
Umſchatten, körülárnyékozni; umſchattet, árnyékos, homályos; umſchattig, körárnyékos.
Umſchauen, ſich, körülnézni magát; hátranézni.
Umſcheeren, körülnyírni; másképpen nyírni.
Umſcheinen, világossággal környülvenni.
Umſchießen, lelőni; ide 's tova futkozni.
Umſchiffen, körülhajókázni; egy hajóból másikba rakni a' portékát.
Umſchlag, der, takarék, boríték: auf Wunden ꝛc. szárazkötés, kötés p. o. sebre, daganatra: Umſchlagen, z. B. ein Papier um etwas, béborítni, bétakarni valamit valamibe; einen kranken Theil, békötni p. o. fájdalmas tagot valamivel, rátenni, ráborítni p. o. kötést a' sebre; umſtürzen, felbuktatni, feltaszítni, einen Baum, levágni a' fát; ein Blatt, egy levelet fordítni; ſt. umfallen, felfordúlni, eldűlni, mint a' szekér; vom Weine, elromlani.
Umſchleichen, körülötte mászkálni.
Umſchleyern, patyolattal befedni.
Umſchließen, békerítni, körülvenni v. fogni.
Umſchlingen, általölelni, körűlfogni.
Umſchmeißen, eltaszítni; felfordúlni.
Umſchmelzen, megolvasztani, másképpen önteni p. o. a' harangot ée.
Umſchmieden, újra kikalapálni.
Umſchmieren, körülkenni.
Umſchnallen, rátsatolni; den Degen, felkötni a' kardot.
Umſchneiden, körülmetszeni; hímezni, hámozni a' dolgot.
Umſchnüren, körülsinórozni.
Umſchränken, határba venni, meghatározni valamit, határt szabni valaminek: Umſchränkung, die, meghatározás, határba vevés.
Umſchreiben, körülírni; újra vagy másképpen írni; durch mehrere Worte ausdrücken, hoszszasan leírni v. előadni valamit; daher: Umſchreibung, die, körülírás, hoszszas előadása: Umſchrift, die, körülírás.
Umſchürzen, körülövedzeni.
Umſchütteln, meg- v. felrázni valamit p. o. az üvegben.
Umſchütten, feldönteni; kidönteni és más edénybe belétölteni; iſts verſchütten, elönteni.
Umſchwärmen, körülzsibongani, rajoskodni körűle.

Umſchweben, körűllebegni; eine Gefahr umſchwebt mich, környékez a' veszedelem.

Umſchweif, der, kerűlés, kerengés; trop. Umſchweife machen, kitsapongani, kerengeni, ohne Umſchweife, ki vele egyenesen v. magyarán.

Umſchwimmen, körűlúszni.

Umſegeln, körűlhajókázni.

Umſehen, ſich, körűlnézni magát, körösközről nézgélni; ſich nach etwas oder jemanden, keresni valamit, valakit szemével, széllyel nézni, hogy valamit, valakit találjon az ember; ſich nach Hülfe umſehen, segítség után látni, a' felől gondoskodni; ſt. zurückſehen, hátra- v. viszszanézni, viszszatekíntení: Umſehen, das, körűlnézés; széllyelnézés valahol; hátra v. viszszanézés, hátratekintés.

Umſetzen, anders ſetzen, másképpen tenni v. rakni; máshová tenni; körűlrakni valamivel; Waaren, eltserélni, eladni: Umſetzung, die, z. B. der Gewächſe, általplántálás, általtétel; der Waaren, eltserélés.

Umſicht, die, körűlnézés, széllyelnézés; trop. ſt. Behutſamkeit, vígyázás: Umſichtig, adj. vígyázó, szemes, gondos: Umſichtigkeit, die, vígyázóság, szemesség.

Umſinken, lerogyni, elhanyatlani.

Umſonſt, adv. ingyen; hijában; ohne Grund, ok nélkűl.

Umſpannen, más lovakat fogni bé; v. változtatni, egy kotsiból másikba fogni a' lovakat; araszszal általfogni, megmérni v. elérni.

Umſpinnen, körűlszőni.

Umſpringen, körűlugrálni.

Umſtand, der, pl. die Umſtände, dolog, környűlállás, környűlmény; wichtiger, fataler, fontos, bajos dolog; nach meinen Umſtänden, a' környűlállásimhoz képest, a' mint az állapotom engedi; ſich nach den Umſtand richten, magát az időhöz és a' környűlállásokhoz alkalmaztatni; günſtige, ungünſtige Umſtände, kedvező, mostoha v. nem kedvező környűlállás v. környűlmény; Umſtände machen, magát vonogatni, sok tzeremóniát tsinálni, keine Umſtände machen, nem sokat tzeremóniázni valakivel: ohne Umſtände, soha se tzeremóniázzunk, soha se kell a' dolognak nagy fenekét kerítni.

Umſtändlich, adj. környűlállásos, szoros; seyn, hoszszas lenni; adv. környűlállásosan, hoszszasan: Umſtändlichkeit, die, környűlállásos előadás, hoszszaság.

Umſtecken, körűldugdosni v. tűzni p. o. a' fökötőt.

Umſtehen, körűle állani; die Umſtehenden, a' körűlállók, jelenlévők

Umſtellen, körűlrakni; másképpen rakni.

Umſtimmen, más hangra venni p. o. a' hegedűt, klavírt; trop. jemanden, más gondolatra venni valakit: Umſtimmung, die, más hangra vevés; eines Menſchen, más gondolatra v. értelemre vevés.

Umſtören, felforgatni.

Umſtoßen, fel- v. eltaszítni, el- v. feldönteni, feldűtni; trop. etwas aufheben, z. B. ein Teſtament, a' testamentomot elrontani, semmivé tenni.

Umſtrahlen, körösközről bésütni, t. i. súgárival.

Umſtreichen, körűlkenni, békenni körösközről.

Umſtreuen, körűlhinteni.

Umſtricken, etwas, körűlkötni, kötőtővel; jemanden, bekeritni, bészóni, bébonyolni.

Umſtrömen, körűlfolyni.

Umſtürmen, z. B. vom Winde umſtürmet werden, körűlvetetni a' szélvésztől; trop. von Gefahren, körűlvétetve v. hányattatva, a' veszedelmektől.

Umſtürzen, etwas, eldönteni, eldűtni, felfordítni; ſelbſt, eldűlni, felfordúlni: Umſtürzung, die, z. B. einer Säule, eldöntés, eldűlés.

Umſturz, der, eldűlés, felfordúlás; trop. Verfall, romlás, veszedelem.

Umtanzen, körűlötte táncolni.

Umtauſch, der, Umtauſchung, die, feltserélés: Umtauſchen, el- v. feltserélni.

Umthun, ſt. anlegen, ráadni, magára venni, p. o. köpönyeget; ſich nach etwas, valamit nézni v. keresni.

Umtoben, körűlötte tolongani, larmázni.

Umtönen, körűlhangzani.

Umtragen, körülhordozni.
Umtreiben, körülhajgatni, forgatni.
Umtreten, letapodni; megváltoztatni, vélekedését.
Umtrieb, der, z. B. des Geldes, forgása p. o. a' pénznek; der Waaren, a' portékának kelete; des Blutes, a' vér kerengő forgása; plur. die Umtriebe, z. B. geheime, alattomos törekedés.
Umwachen, körülötte vígyázni.
Umwachſen, köröskörül nőni.
Umwälzen, hengergetni, görgetni; trop. den Staat, felforgatni: Umwälzung, die, hengergetés, görgetés; trop. des Staats, a' köztársaság felforgatása.
Umwallen, körüljárni; lobogni, repítni, mint a' haj, serény.
Umwandeln, körüljárni; umändern, elváltoztatni: Umwandlung, die, elváltoztatás, elváltozás.
Umwandern, körüljárni.
Umweben, körülszőni.
Umwechſeln, tserélni, eltserélni, megtserélni: Umwechslung, die, meg- v. feltserélés.
Umweg, der, kerülő, kerülés, kerülő út; machen, kerülni.
Umwehen, körülfújni; fúvással eldűtni.
Umwenden, megfordítni; ſich, megfordúlni, viszszanézni; ſt. umkehren, viszszafordúlni, viszszatérni; trop. jemanden, valakit más gondolatra téritni v. venni: Umwendung, die, megfordítás, megfordúlás.
Umwerfen, etwas, magára venni, v. nyakába kanyarítni p. o. a' köpönyeget; einen Wagen, felfordítni p. o. szekeret; umgeworfen werden, felfordúlni, eldűlni, p. o. kotsival: Umwerfen, das, felfordítás; eines Wagens, feldűlés, felfordúlás.
Umwickeln, köröskörül rátekergetni v. bétakarni.
Umwinden, bégöngyölgetni, bétekergetni: Umwinden, das, bégöngyölgetés, bétekerés.
Umwölken, felhővel béborítni, bévonni; umwölkt, felleges, borongós, elborúlt, felhős.
Umwogen, hullámmal körülvenni, körülhullámolni.
Umwühlen, felforgatni, felhányni.
Umzählen, újra megszámlálni v. megolvasni, rendre számlálni.
Umzäunen, sövénnyel békerítni; Umzäunen, das, békerítés sövénnyel: Umzäunung, die, sövénykerítés.
Umzeichnen, újra lerajzolni, másképpen rajzolni.
Umziehen, etwas womit, bévonni valamivel p. o. a' kárpitot; der Himmel umzieht ſich, béborúl az ég; ſt. umreiſen, béjárni, béutazni.
Umzingeln, z. B. eine Stadt, körűlfogni a' várost, bézárni; einen Feind, körül- v. békerítni az ellenséget.
Umzug, der, kárpit, p. o. az ágy előtt.
Unabänderlich, adj. változhatatlan; adv. változhatatlanúl: Unabänderlichkeit, die, változhatatlanság.
Unabgenützt, adj. ép, nem vásott, el nem kopott v. koptatott.
Unabgerichtet, adj. tanítatlan, tanítás nélkűl való; adv. tanítás nélkűl.
Unabgeſondert, adj. elnem választott, együttlévő; adv. együtt.
Unabgetheilt, adj. osztatlan; adv. osztatlanúl.
Unabhängig, adj. független; adv. függetlenűl: Unabhängigkeit, die, függetlenség.
Unabläßig, adj. szüntelenvaló; adv. szüntelen, szüntelenűl.
Unabſehbar, Unabſehbarlich, adj. elláthatatlan, végetlen.
Unabſichtlich, adj. und adv. nem készakartva való; nem készakartva.
Unabwendbar, adj. elháríthatatlan.
Unachtſam, adj. vígyázatlan; adv. vígyázatlanúl: Unachtſamkeit, die, vígyázatlanság.
Unadelig, adj. nemnemes, nemtelen.
Unächt, adj. hamis, nem igazi v. jóféle, költött; z. B. Kind, fattyú gyermek; Geld, hamis pénz; Juwelen, Perlen, nem jóféle v. hamis drágakő, drágagyöngy.
Unähnlich, adj. nem hasonló, külömböző, hasonlatlan; adv. külömbözőleg, hasonlatlanúl: Unähnlichkeit, die, külömbözőség.
Unangebaut, adj. míveletlen, vetetlen, p. o. föld.
Unangefochten, adj. nem illetett, meg nem sértett.

Unangefragt, adv. z. B. etwas thun, kérdés nélkül tenni valamit.

Unangekleidet, adj. míg fel nem öltözött.

Unangemeldet, adv. z. B. kommen, bé nem jelentve jönni.

Unangenehm, adj. kedvetlen, nem kedves, kellemetlen; adv. kedvetlenül.

Unangemessen, adj. nem illő, illetlen hozzá.

Unangerührt, adj. meg nem illetett.

Unangesagt, adj. meg nem jelentett.

Unangesehen, adj. nem tekintetes, nem szembetűnő; adv. st. ungeachtet, nem nézvén, nem tekintvén.

Unangetastet, adj. meg nem illetett.

Unangezeigt, adj. meg nem jelentett; adv. meg nem jelentve.

Unangezündet, adj. meg nem gyújtott, gyújtatlan.

Unannehmlich, adj. elfogadhatatlan, p. o. törvény; st. unangenehm, kedvetlen; adv. kedvetlenül: Unannehmlichkeit, die, kedvetlenség.

Unansäßig, adj. meg nem telepedett, nem ott lakó.

Unansehnlich, adj. der Gestalt nach, szembe nem tünő, tsekély; der Geburt, dem Stande nach, alatsony sorsú, tekintet nélkül való; nicht groß, z. B. Geschenk, Vermögen, Einkommen, tsekély ajándék, vagyon, jövedelem: Unansehnlichkeit, die, alatsonyság, tsekélység.

Unanständig, adj. illetlen; adv. illetlenül: Unanständigkeit, die, illetlenség.

Unanstößig, adj. botránkozástalan, botránkozás nélkül való; feddhetetlen p. o. magaviselet; adv. botránkozás nélkül.

Unanwendbar, adj. nem alkalmaztatható.

Unart, die, Fehler, hiba; unanständiges Betragen, illetlenség, illetlen magaviselet, pajzánság, erköltstelenség: Unartig, adj. illetlen magaviseletü, pajzán, helytelen p. o. magaviselet, erköltstelen; adv. pajzánúl, illetlenül p. o. viselni magát.

Unaufgeboten, adj. hírdetetlen; adv. hírdetetlenül.

Unaufgefordert, adj. kéretlen; adv. z. B. etwas thun, valamit kéretlenül v. önként tenni.

Unaufgeklärt, adj. von Sachen, homályban lévő, meg nem világosított, meg nem magyarázott; von Menschen, fel- v. meg nem világosodott.

Unaufgelöset, adj. feloldozatlan, meg nem fejtett; adv. feloldozatlanúl.

Unaufhaltbar, Unaufhaltsam, adj. zabolátlan, p. o. dühösség: adv. zabolátlanúl: Unaufhaltbarkeit, die, zabolátlanság.

Unaufhörlich, adj. szüntelenvaló, szüntelen; adv. szüntelenül.

Unauflösbar, Unauflösbarlich, adj. feloldozhatatlan, megfejthetetlen; trop. kimagyarázhatatlan: Unauflösbarkeit, die, ki- v. megfejthetetlenség, kibonthatatlanság.

Unaufmerksam, adj. figyelmetlen, vígyázatlan, nem figyelmező; adv. figyelmetlenül, vígyázatlanúl: Unaufmerksamkeit, die, figyelmetlenség, vigyázatlanság.

Unausbleiblich, adj. elmúlhatatlan; adv. elmúlhatatlanúl.

Unausführbar, Unausführbarlich, adj. végrehajthatatlan: Unausführbarkeit, die, végrehajtatlanság.

Unausgearbeitet, adj. kidolgozatlan, ki nem dolgozott, készítetlen.

Unausgeführt, adj. végre nem hajtott, félbeszakadt, végezetlen.

Unausgeglichen, adj. meg nem intézett, elintézetlen, el nem igazított.

Unausgeliehen, adj. z. B. Capital, ki nem költsönözött, heverő.

Unausgelöscht, z. B. Feuer, el nem oltott; von Schriftzügen, ki nem törlött.

Unausgelöset, adj. kiváltatlan, ki nem váltott.

Unausgemacht, adj. bizonytalan, nem bizonyos.

Unausgepackt, adj. ki nem rakott, kirakatlan p. o. portéka; von einem Kasten, kiürítetlen, ki nem ürített.

Unausgesetzt, adj. folytábanvaló, meg nem szünt, szakadatlan; adv. folytában, szakadatlanúl, megszünés nélkül, szüntelen.

Unauslöschbar, Unauslöschbarlich, adj. elolthatatlan, p. o. tüz; kitörölhetetlen, eltörölhetetlen, p. o. irás; trop. örökös, p. o. gyülölség.

Unausſprechlich, adj. kimondhatatlan; adv. kimondhatatlanúl.
Unausſtehlich, adj. kiállhatatlan, szenvedhetetlen; adv. kiállhatatlanúl: Unausſtehlichkeit, die, kiállhatatlanság.
Unaustilgbar, adj. kiírthatatlan.
Unauswichlich, adj. el- v. kikerülhetetlen.
Unbarbirt, adj. beretválatlan.
Unbändig, adj. szilaj, megszelídíthetetlen, féketlen, zabolátlan; adv. szilajúl: Unbändigkeit, die, szilajság, vadság, megszelídíthetetlenség.
Unbärtig, adj. szakállatlan.
Unbarmherzig, adj. irgalmatlan, könyörületlen: adv. irgalmatlanúl, könyörületlenül; Unbarmherzigkeit, die, irgalmatlanság, könyörületlenség.
Unbeachtet, adj. elmellőzött, szemmel nem tartozott; bleiben, elmellőztetni, fel sem vétetni; laſſen, elmellőzni, fel sem venni.
Unbeantwortet, adj. felelet nélkül való; laſſen, z. B. einen Brief, nem felelni a' levélre.
Unbearbeitet, adj. munkálatlan; ſt. roh, míveletlen; von Steinen pallérozatlan.
Unbeauftragt, adj. kéretlen.
Unbebaut, adj. vom Felde, míveletlen, szántatlan; Platz, üres.
Unbedacht, adj. laſſen, z. B. im Teſtamente, valakit elő se hozni, róla meg nem emlékezni, p. o. testamentomban.
Unbedachtſam, unbedächtig, adj. vígyázatlan, meggondolatlan; adv. vígyázatlanúl, meggondolatlanúl: Unbedachtſamkeit, die, vígyázatlanság, meggondolatlanság.
Unbedauert, adj. meg nem szánt.
Unbedeckt, adj. fedetlen, befedezetlen; ohne Schutz, védelemnélkülvaló, védetlen.
Unbedenklich, adj. kétségtelen.
Unbedeutend, adj. tsekély, kevés, kitsiny.
Unbedingt, adj. feltételetlen, unbedingt Gehorſam leiſten, tökéletes engedelmességgel viseltetni valakihez; adv. feltételetlenül, teljességgel.
Unbeehrt, adj. tiszteletlen.
Unbeeidigt, adj. meg nem esketett, esketetlen.
Unbeendigt, adj. végezetlen, el nem végzett.
Unbeerbt, adj. z. B. ſterben, örökös nélkül halni meg.
Unbeerdigt, adj. eltemetetlen.
Unbefahren, adj. z. B. eine Straße, járatlan, mellyen nem járnak.
Unbefangen, adj. egyenes, egyszerű, szabados, p. o. minden előítélettől és indúlatosságtól ment; adv. egyenesen, szabadosan, szabadon, nyilván: Unbefangenheit, die, egyenesség, szabados indúlat.
Unbefehligt, adj. parantsolat nélkül.
Unbefeſtigt, adj. erősítetlen, meg nem erősített.
Unbefeuchtet, adj. megnedvesítetlen.
Unbefiedert, adj. follatlan.
Unbefleckt, adj. meg nem motskolt; szeplőtelen, szűz, tiszta; adv. tisztán, szeplőtelenül.
Unbefohlen, adj. nem parantsolt, parantsolatlan; adv. parantsolat nélkül, parantsolatlanúl.
Unbefolgt, adj. nem teljesített.
Unbefördert, adj. hívataltalan, hívatalra feljebb nem emeltetett.
Unbefreyt, adj. megszabadítatlan.
Unbefriedigend, adj. megnemnyugtató, ki nem elégítő p. o. felelet: Unbefriedigt, adj. meg nem nyugtatott, ki nem elégített.
Unbefruchtet, adj. tenyészítetlen.
Unbefugniß, die, jusstalanság, jussnélkülléte: Unbefugt, adj. jusstalan, ich bin unbefugt dazu, arra nints jussom v. szabadságom; törvénytelen, z. B. eine unbefugte Handlung, törvénytelen tselekedet.
Unbegabt, adj. megajándékozatlan.
Unbegehrt, adj. kéretlen.
Unbegleitet, adj. késéretlen.
Unbegnadigt, adj. megkegyelmezetlen.
Unbegraben, adj. el nem temettetett.
Unbegreiflich, adj. megfoghatatlan; adv. megfoghatatlanúl.
Unbegrenzt, adj. határtalan, határnélkülvaló.
Unbegründet, adj. fundamentomtalan, gyenge, erőtlen.
Unbegrüßt, adj. nem köszöntött.
Unbegünſtigt, adj. nem pártolt, pártolatlan.
Unbegütert, adj. jószágtalan.
Unbehaart, adj. kopasz, szőretlen.

Unbehaglich, adj. terhes, kedvetlen; adv. terhesen, kedvetlenül.
Unbeherzt, adj. bátortalan, bátorságtalan.
Unbeholfen, adj. esetlen, ügyetlen: Unbeholfenheit, die, esetlenség.
Unbehülflich, adj. esetlen, ügyetlen, gyáva, ügyefogyott; nicht gefällig, szivességtelen: Unbehülflichkeit, die, esetlenség, ügyetlenség; szivességtelenség.
Unbehutſam, adj. vigyázatlan; adv. vigyázatlanúl: Unbehutſamkeit, die, vigyázatlanság.
Unbejahrt, adj. nem idős.
Unbekannt, adj. esmeretlen, unbekannterweiſe, empfehle ich mich jemanden, esmeretlen létemre, magamat ajánlom valakinek: Unbekanntſchaft, die, esmeretlenség, járatlanság valamiben.
Unbekehrt, adj. meg nem jobbúlt.
Unbeklagt, adj. megkönnyezetlen, megsiratatlan.
Unbekleidet, adj. ruházatlan.
Unbekräftigt, adj. meg nem erősített.
Unbekränzt, adj. megkoszorúzatlan.
Unbekümmert, adj. nem búslakodó, búsúlatlan, valamivel nem gondoló; valamin nem aggódó; ſey unbekümmert, ne búsúlj, ne gondolj vele; adv. nem búsúlva, nem aggódva.
Unbeladen, adj. meg nem terhelt.
Unbelagert, adj. meg nem szállott, p. o. város.
Unbelauſcht, adj. z. B. mit jemanden reden, úgy beszélni valakivel, hogy senki se hallgatódzék.
Unbelebt, adj. eig. lelketlen; nicht lebhaft, nem eleven, lassú, rest; eine unbelebte Straße, emberektől üres út, útsza; Gegend, sivatag, puszta tájjék.
Unbelehrt, adj. meg nem tanítatott.
Unbeleſen, adj. olvasatlan, járatlan; Unbeleſenheit, die, járatlanság.
Unbeleuchtet, adj. meg nem világosított.
Unbelohnt, adj. jutalmatlan, meg nem jutalmaztatott.
Unbemerkbar, Unbemerkbarlich, adj. észrevehetetlen.
Unbemerkt, adj. észre nem vett, p. o. hiba; adv. alattomban, észre nem véve.
Unbemittelt, adj. vagyontalan, nem vagyonos, tehetetlen.
Unbemüht, adj. um etwas, valaminek utánna nem járó v. nem látó.
Unbenannt, adj. nevezetlen, nevetlen.
Unbeneidet, adj. nem irígylett.
Unbenommen, adj. ſi. frey, el nem vétetett, szabadságunkban hagyatott.
Unbenutzt, adj. hasznavétetlen.
Unbepflanzt, adj. beültetetlen.
Unbequem, adj. alkalmatlan; adv. alkálmatlanúl: Unbequemlichkeit, die, alkalmatlanság.
Unberitten, adj. paripátlan, lovatlan.
Unberückſichtiget, adj. etwas laſſen, tekíntetbe nem venni valamit.
Unberühmt, adj. nem híres, el nem híresedett.
Unberührt, adj. meg nem illetett.
Unberufen, adj. hívatlan, nem hívatalos.
Unbeſäet, adj. bévetetlen, be nem vetett.
Unbeſänftiget, adj. meg nem kérlelt, le nem tsendesíttetett.
Unbeſchadet, adj. kár nélkül.
Unbeſchädigt, adj. megsértetlen, ép, épségben lévő.
Unbeſcheiden, adj. ortzátlan, szemérmetlen: adv. ortzátlanúl: Unbeſcheidenheit, die, ortzátlanság, szemérmetlenség.
Unbeſchenkt, adj. jemanden von ſich laſſen valakit ajándék nélkül ereszteni el magától.
Unbeſchmiert, adj. kenetlen, be nem kent.
Unbeſchnitten, adj. heréletlen; környűl metszetlen.
Unbeſcholten, adj. feddhetetlen, hibátlan: Unbeſcholtenheit, die, feddhetetlenség, hibátlanság.
Unbeſchoren, adj. nyíretlen; adv. nyíretlenül; nyírbálatlan.
Unbeſchränkt, adj. határtalan.
Unbeſchreiblich, adj. leírhatatlan, kimondhatatlan nagy p. o. öröm; adv. kimondhatatlanúl.
Unbeſchrieben, adj. Papier, be nem írtt, tiszta papiros.

Unbeſchützt, adj. védetlen.
Unbeſchuht, adj. sarútlan.
Unbeſchuldigt, adj. vádolatlan.
Unbeſchwert, adj. meg nem terhelt; adv. könnyen, p. o. tenni.
Unbeſehen, adj. látatlan.
Unbeſetzt, adj. el nem foglalt.
Unbeſiegbar, adj. meggyőzhetetlen.
Unbeſiegt, adj. meggyőzetlen.
Unbeſohlt, adj. talpatlan.
Unbeſoldet, adj. zsoldatlan.
Unbeſonnen, adj. gondolatlan, vakmerő; adv. meggondolatlanúl: Unbeſonnenheit, die, meggondolatlanság.
Unbeſorgt, adj. elhagyatott; gondnélkűlvaló.
Unbeſtändig, adj. állhatatlan; adv. állhatatlanúl: Unbeſtändigkeit, die, állhatatlanság.
Unbeſtand, der, változandóság.
Unbeſtechlich, adj. megvesztegetetlen: Unbeſtechlichkeit, die, megvesztegethetetlenség, meg nem vesztegethetés.
Unbeſtellt, adj. z. B. Feld, míveletlen, p. o. mező; ein Brief, által nem adatott p. o. levél.
Unbeſtimmt, adj. határozatlan, bizonytalan, p. o. felelet; adv. meghatározatlanúl, bizonytalanúl.
Unbeſtochen, adj. meg nem vesztegettetett.
Unbeſtraft, adj. büntetetlen.
Unbeſucht, adj. népetlen p. o. út.
Unbetaſtet, adj. nem illetett.
Unbethaut, adj. nem harmatos.
Unbetheilt, adj. nem részesült.
Unbetitelt, adj. tzímetlen.
Unbeträchtlich, adj. tsekély, nem sok, nem nagy; nicht unbeträchtlich, nem tsekély, nem kevés.
Unbetriebſam, adj. rest, lassú: Unbetriebſamkeit, die, restség, lassúság.
Unbewachſen, adj. bé nem nőtt, kopár
Unbewacht, adj. őrizetlen.
Unbewährt, adj. meg nem bizonyított, nem próbált, a' ki próbát ki nem állott.
Unbewaffnet, adj. fegyvertelen.
Unbewandert, adj. járatlan valamiben.
Unbeweglich, adj. mozdúlhatatlan, mozgathatatlan; unbewegliche Güter, fekvő jószágok, ingatlan jószágok; adv. mozdúlhatatlanúl, állandóúl, állhatatosan: Unbeweglichkeit, die, állandóság, mozdúlhatatlanság.
Unbewegt, adj. mozdúlatlan.
Unbeweibt, adj. feleségtelen, nőtelen.
Unbeweint, adj. megsiratatlan.
Unbewieſen, adj. be nem bizonyított.
Unbewölkt, adj. tiszta, kiderült.
Unbewohnbar, adj. lakhatatlan.
Unbewohnt, adj. lakatlan. elhagyott, puszta.
Unbewußt, adj. von Sachen, esmeretlen; das iſt mir unbewußt, a' felől semmit se tudok; er war ſich ſeiner unbewußt, magán kívűl vólt.
Unbezahlt, adj. meg nem fizetődött, ki- v. megfizetetlen.
Unbezeichnet, adj. meg nem jelelt.
Unbezeugt, adj. be nem bizonyított.
Unbezogen, adj. von Saiten-Inſtrumenten, húratlan, fel nem húrozott.
Unbezweifelt, adj. kétségen kívűl való.
Unbezwingbar, Unbezwingbarlich, adj. meghodíthatatlan, ein Ort, megvehetetlen p. o. hely: Unbezwingbarkeit, die, meghódíthatatlanság.
Unbiegſam, adj. meghajthatatlan.
Unbild, das, rút forma v. ábrázat; pl. die Unbilde, etwas Entſetzliches, képtelenség, boszszúság: Unbildlich, adj. z. B. ein unbildlicher Ausdruck, nem ábrázolatos kifejezés: Unbildſam, adj. kiformálhatatlan.
Unbillig, adj. igazságtalan, helytelen; adv. igazságtalanúl, helytelenűl: Unbilligkeit, die, helytelenség, illetlenség.
Unbrauchbar, adj. haszontalan, használhetetlen: Unbrauchbarkeit, die, használhetetlenség.
Unbrüderlich, adj. und adv. nem testvéri, testvérhez illetlen.
Unchriſt, der, nem keresztyén; istentelen ember, nem kegyes.
Unchriſtlich, adj. und adv. keresztyénségtelen, keresztyénhez illetlen, kegyetlenűl.
Und, conj. és, 's; und auch, is; und zwar, még pedig; und zwar nicht, nem pedig, még pedig nem; zwei und zwei macht vier, kettő meg kettő négy; fragend, z. B. und was macht mein Bruder? hát

mit tsinál a' bátyám? Oefters wird und im ungriſchen ganz weggelaſſen, z. B. Tag und Nacht, éjjel nappal; und da er hörte, hallván pedig.

Undank, der, háládatlanság: Undankbar, adj. háládatlan; adv. háládatlanúl: Undankbarkeit, ſiehe Undank.

Undenkbar, adj. gondolhatatlan.

Undenklich, adj. régi, ember emlékezetét felyúlhaladó.

Undeutlich, adj. homályos, nem világos, nem értelmes v. érthető, adv. homályosan, nem tisztán: Undeutlichkeit, die, homályosság.

Undeutſch, adj. in Beziehung auf die Sprache, nem német, a' német nyelv természetével ellenkező; auf Sitten ꝛc. szokatlan a' németek között; adv. nem németúl

Undienlich, adj. haszontalan, hasznavehetetlen; Undienlichkeit, die, hasznavehetetlenség.

Unding, das, semmiség, semmi, semmisem.

Unduldſam, adj. türedelmetlen: Unduldſamkeit, die, türedelmetlenség.

Undurchdringlich, adj. általhathatatlan, általjárhatatlan, ein undurchdringliches Geheimniß, kitanulhatatlan titok.

Undurchſichtig, adj. általláthatatlan, által nem látható v. látszó, setét p. o. test: Undurchſichtigkeit, die, által nem látszóság.

Uneben, adj. z. B. Weg, darabos, egyenetlen, hoporjás, p. o. út; ſt. ſchlecht, roszsz, hitvány, alávaló, oder zu verachten, útálatos; das iſt kein unebener Menſch, nem megvetendő ember az: Unebenheit, die, z. B. der Wege, darabosság, egyenetlenség: Unebene, die, hoporjás hely.

Unedel, adj. der Geburt nach, nem nemes, nemtelen; der Geſinnung nach, nemtelen, alatsony, alávaló; adv. nemtelenúl, alatsony módon, p. o. tréfálni.

Unehelich, adj. z. B. Kind, házasságon kívúl lett p. o. gyermek, fattyú gyermek.

Unehrbar, adj. tisztességtelen; adv. tisztességtelenúl.

Unehre, die, szégyen, gyalázat, betstelenség.

Unehrerbietig, adj. betstelen, illetlen; adv. illetlenúl viselni magát.

Unehrlich, adj. betstelen; tsalárd; adv. tsalárdúl tselekedni: Unehrlichkeit, die, betstelenség, tsalárdság.

Uneigennützig, adj. haszon nem vadászó; adv. haszon keresés nélkúl: Uneigennützigkeit, die, haszon nemvadászás.

Uneigentlich, adj. nem tulajdonképpen való; adv. nem tulajdonképpen.

Uneingedenk, adj. meg nem emlékezvén.

Uneingehüllt, adj. befedezetlen.

Uneingeladen, adj. hívatlan; adv. z. B. uneingeladen kommen, hívatlanúl megjelenni.

Uneingeſchränkt, adj. határtalan.

Uneingezogen, adj. magát meg nem vonó.

Uneinig, adj. meg nem egyező, ſeyn, egyenetlenkedni, mit ſich ſelbſt, magával ellenkezni, unter einander, egymással ellenkezni; adv. z. B. uneinig leben, ellenkezésben lenni: Uneinigkeit, die, egyenetlenség, ellenkezés, háborúság.

Uneins, adj. meg nem egyező, egyenetlen, ſeyn, meg nem egyezni, werden, meghasonlani, öszveháborodni.

Unempfänglich, adj. el nem fogadható, alkalmatlan, t. i. valaminek elfogadására, unempfänglich für die Freude ſeyn, nem érezni az örömöt: Unempfänglichkeit, die, eltompúltság, tompaság.

Unempfindbar, adj. érezhetetlen.

Unempfindlich, adj. vom Körper, nem érző, érzéketlen; vom Geiſte, érzéketlen, ostoba, tompa érzésű; ſeyn, érzéketlen lenni valami iránt, meg nem indúlni valamin: Unempfindlichkeit, die, érzéketlenség.

Unempfindſam, adj. érezetlen, nem érző.

Unendlich, adj. végetlen, véghetetlen, rendkívúl sok, adv. végetlenúl, véghetetlenúl, p. o. örvendezni; unendlich groß, d. i. unermeßlich, megmérhetetlen: Unendlichkeit, die, végetlenség, véghetetlenség.

Unentbehrlich, adj. szükséges, das iſt mir unentbehrlich, e' nélkül el nem lehetek: Unentbehrlichkeit, die, szükséges volt.
Unentdeckt, adj. fel nem talált.
Unentgeldlich, (unentgeltlich) adj. ingyenvaló; adv. ingyen.
Unenthaltſam, adj. magát meg nem tartózható, maga mérsékletlen; adv. mérsékletlenül: Unenthaltſamkeit, die, magát meg nem tartózhatás, mérsékletlenség.
Unenthüllt, adj. felfedezetlen.
Unentkräftet, adj. el nem erőtlenített, ép.
Unentſchädigt, adj. kárpótolatlan.
Unentſchieden, adj. bizonytalan, kétséges.
Unentſchloſſen, adj. maga meghatározatlan, kétségeskedő; adv. kétségeskedve: Unentſchloſſenheit, die, meghatározatlanság, állhatatlanság.
Unentſtellt, adj. el nem rutított.
Unentweiht, adj. meg nem fertéztetett.
Unentwickelt, adj. ki nem fejlett v. fejtődött.
Unentziffert, adj. meg nem fejtett, fejtetlen, magyarázatlan.
Unerbaulich, adj. nem épületes, foganatlan.
Unerbittlich, adj. engesztelhetetlen, megkérlelhetetlen.
Unerbrochen, adj. z. B. vom Briefe, eltöretlen, p. o. levél.
Unerfahren, adj. tapasztalatlan, járatlan; adv. tapasztalatlanúl: Unerfahrenheit, die, tapasztalatlanság, járatlanság.
Unerforderlich, adj. szükségtelen, nem szükséges.
Unerforſchlich, adj. megfejthetetlen, kitanulhatatlan, végére mehetetlen: Unerforſcht, adj. ki nem tanúlt.
Unerfreulich, adj. kellemetlen.
Unerfüllt, adj. bé nem telyesedett.
Unerheblich, adj. tsekély-, szembe nem tűnő; adv. tsekélyen: Unerheblichkeit, die, tsekélység.
Unerhellt, adj. meg nem világosított.
Unerhört, adj. meg nem hallgattatott, p. o. kérés; feltſam, hallatlan p. o. dolog.
Unerinnert, adj. nem emlékeztetett.
Unerkannt, adj. meg nem esmert.
Unerkenntlich, adj. meg nem esmerhető; undankbar, háládatlan: Undankbarkeit, die, háládatlanság.
Unerklärbar, adj. megfejthetetlen, kimagyarázhatatlan.
Unerkünſtelt, adj. nem mesterkélt.
Unerläßlich, adj. szükséges, megkívántató.
Unerlaubt, adj. tilalmas, nem szabados, nem szabad.
Unerlöſt, adj. meg- v. ki nem szabadított.
Unermahnt, adj. meg nem intetett.
Unermeßlich, adj. megmérhetetlen, rendkívül sok, számtalan, Vermögen, szörnyű sok kints v. pénz; adv. rendkívül, szörnyen: Unermeßlichkeit, die, megmérhetetlenség.
Unermüdet, adj. fáradhatatlan; adv. fáradhatatlanúl p. o. munkálódni: Unermüdlich, adj. elfáraszthatatlan: Unermüdlichkeit, die, fáradhatatlanság.
Unerobert, adj. meg nem vett.
Unerröffnet, adj. felnyitatlan, fel nem nyitott.
Unerreichbar, adj. elérhetetlen.
Unerſättlich, adj. telhetetlen: Unerſättlichkeit, die, telhetetlenség.
Unerſchöpflich, adj. kimeríthetetlen.
Unerſchrocken, adj. rettenthetetlen, nem félő, meg nem ijedett: Unerſchrockenheit, die, rettenhetetlenség.
Unerſchütterlich, adj. tántoríthatatlan, állhatatos; adv. tántoríthatatlanúl, állhatatosan.
Unerſchwinglich, adj. z. B. Abgaben, elviselhetetlen, feletébbvaló.
Unerſetzlich, adj. kipótolhatatlan, p. o. kár; die unerſetzliche Zeit, viszszaszerezhetetlen idő: Unerſetzt, kipótolatlan.
Unerſprießlich, adj. haszontalan.
Unerſteigbar, Unerſteigbarlich, adj. meghághatatlan, megmászhatatlan, járhatatlan.
Unerträglich, adj. szenvedhetetlen; adv. szenvedhetetlenül: Unerträglichkeit, die, szenvedhetetlenség.
Unerwachſen, adj. meg nem nőtt.
Unerwartet, adj. váratlan; adv. váratlanúl.
Unerwecklich, adj. felébreszthetetlen p. o. álom.
Unerweckt, adj. fel nem serkentett.
Unerweislich, Unerweisbar, adj. bé bizonyíthatatlan.

Unerwieſen, adj. meg nem bizonyított.
Unerwogen, adj. megfontolatlan.
Unerzogen, adj. neveletlen; fel nem nőtt.
Unfähig, adj. zu etwas, valamire alkalmatlan, nem képes; ügyetlen; ungelehrig, tanithatatlan, nehéz eszű: Unfähigkeit, die, nehéz fejűség, ügyetlenség, tehetetlenség.
Unfahrbar, adj. z. B. Straße, járhatatlan út.
Unfall, der, szerentsétlenség.
Unfehlbar, adj. tsalhatatlan, bizonyos; adv. tsalhatatlanúl, bizonyosan: Unfehlbarkeit, die, tsalhatatlanság.
Unfern, adv. közel, nem meszsze.
Unflath, der, mocsok, undokság; Miſt, ganéj; Moraſt, sár, posvány: Unfläthery, die, undokság: Unfläthig, adj. undok, fertelmes, motskos.
Unfleiß, der, lomhaság, korhelység: Unfleißig, adj. lomha, korhely.
Unförmlich, adj. formátlan, éktelen, idomtalan, dísztelen: Unförmlichkeit, die, dísztelenség, idomtalanság.
Unform, die, dísztelenség, képtelenség: illetlenség, rút, illetlen viselet v. tselekedet.
Unfrey, adj. nem szabados.
Unfreygebig, adj. szűk markú, nem adakozó.
Unfreundlich, adj. barátságtalan, Wetter, szomorú v. komor idő; adv. barátságtanúl, komoran: Unfreundlichkeit, die, barátságtalanság, komorság: Unfreundſchaftlich, adj. barátságtalan, szívességtelen; adv. barátságtalanúl.
Unfriede, der, békételenség, visszavonás: Unfriedfertig, adj. békételen: Unfriedlich, Unfriedſam, adj. perlekedő.
Unfruchtbar, adj. terméketlen: Unfruchtbarkeit, die, terméketlenség.
Unfüglich, adj. alkalmatlan, helytelen; adv. helytelenűl.
Unfug, der, ſt. Unrecht, törvénytelenség, igazságtalanság; ſt. Verdrüßlichkeit, boszszúság, baj; Muthwille, pajkosság, illetlenség, Muthwillen treiben, pajkosságot követni el.
Ungangbar, adj. járhatatlan, p. o. út; járatlan, nem forgó, p. o. pénz; ungewöhnlich, szokatlan.
Ungar, der, Magyar: Ungariſch, adj. ſiehe Ungriſch. Ungarn, Magyarország.
Ungeachtet, adj. kelletlen, p. o. portéka.
Ungeachtet, ohneachtet, adv. nem nézvén, jóllehet, noha, ámbár — még is; deſſen ungeachtet, mindazáltal.
Ungeackert, adj. szántatlan.
Ungeadelt, adj. meg nem nemesített.
Ungeändert, adj. meg nem változtatott.
Ungeahndet, adj. büntetetlen.
Ungeahnet, adj. nem is sajdított.
Ungebändiget, adj. szilaj, vad.
Ungebahnt, adj. járatlan, töretlen.
Ungebaut, adj. épitetlen; miveletlen, p. o. föld.
Ungeberdig, adj. helytelen viseletű v. testviseletű; zörgölödő, haragos, durtzás; adv. ungeberdig ſich betragen, illetlenúl viselni magát, durtzáskodni.
Ungebeſſert, adj. jobbítatlan, jobbúlatlan.
Ungebeten, adj. kéretlen; ſt. ungeladen, hívatlan; adv. z. B. ungebeten etwas thun, kéretlen tenni valamit; hívatlanúl.
Ungebildet, adj. formálatlan, pallérozatlan, kimíveletlen.
Ungebleicht, adj. fejérítetlen.
Ungebogen, adj. meg nem hajtott v. hajlott.
Ungeboren, adj. meg nem született.
Ungebräuchlich, adj. szokatlan.
Ungebrannt, adj. égetetlen.
Ungebraten, adj. sületlen.
Ungebraucht, adj. nem használt, használatlan.
Ungebrochen, adj. töretlen, egész, ſt. unverletzt, sértetlen; nicht gedämpft, z. B. Stolz, szelidítetlen p. o. kevélység.
Ungebühr, die, Ungebührlichkeit, sérelem; das Unanſtändige, Illetlenség, helytelenség: Ungebührlich, adj. illetlen, helytelen.
Ungebunden, adj. kötözetlen, meg nem kötött; kötetlen, p. o. könyv; in ungebundener Rede, folyó beszédben; unabhängig, szabados, szabad, le nem kötelezett; jügellős, zabolátlan; adv. szabados; zabolátlanúl: Ungebundheit, die,

szabadság; szemtelenség, zabolátlanság a' beszédben 's tselekedetben v. tettben.

Ungedeckt, adj. fedetlen, p. o. ház; terítetlen, p. o. asztal.

Ungedeihlich, adj. foganatlan, sikeretlen.

Ungedruckt, adj. nyomtatatlan p. o. könyv.

Ungedrückt, adj. nyomatlan, nem nyomott.

Ungeduld, die, nyughatatlanság: **Ungeduldig**, adj. nyughatatlan, békételen; adv. nyughatatlanúl.

Ungeehrt, adj. nem tisztelt.

Ungeeignet, adj. nem arra való.

Ungeendet, **Ungeendigt**, adj. végezetlen, el nem végzett.

Ungeerbt, adj. nem örökség szerént vett.

Ungeerndtet, adj. aratatlan.

Ungefähr, adj. történeti, történet szerént való, véletlen; adv. mintegy, körülbelől: **Ungefähr**, das, történet, véletlen eset, durch ein **Ungefähr**, történetből, véletlenül.

Ungefällig, adj. was nicht gefällt, nem tetsző, tetszetlen, kelletlen; nicht gefällig gegen Andere, szívességtelen, barátságtalan; adv. kelletlenül; barátságtalanúl p. o. viselni magát: **Ungefälligkeit**, die, barátságtalanság, parasztság.

Ungefälscht, adj. valóságos, meg nem hamisított.

Ungefärbt, adj. festetlen.

Ungefaßt, adj. von Juwelen, bé nem foglalt, p. o. drágakő.

Ungefegt, adj. sepretlen.

Ungefeilt, adj. reszeletlen; trop. pallérozatlan.

Ungefesselt, adj. békózatlan, szabad; kötözetlen.

Ungefiedert, adj. tollatlan.

Ungeflickt, adj. meg nem foltozott.

Ungeflochten, adj. fonatlan.

Ungeflügelt, adj. szárnyatlan.

Ungefordert, adj. hívatlan, nem kívánt, önként való; adv. önként.

Ungefoppt, adj. nem zaklatott, nem hertzehurtzált.

Ungeformt, adj. formátlan, idomtalan; adv. formátlanúl.

Ungefragt, adj. kérdetlen.

Ungefüllt, adj. töltetlen, nem töltött.

Ungefürchtet, adj. nem félt, félelmet nem okozó.

Ungefüttert, adj. nem abrakolt v. etetett; bélletlen p. o. ruha.

Ungegärbt, adj. tsávátlan, kikészítetlen t. i. bőr.

Ungegessen, adj. még nem evett, oder st. nüchtern, éhgyomrú.

Ungeglättet, adj. simítatlan.

Ungegründet, adj. fundamentomnélkülvaló, fundamentomtalan, hijábavaló, hamis, költött.

Ungehalten, adj. unwillig, nehezteló, haragos, haraguvó; seyn, nehezteln.

Ungeheilt, adj. gyógyúlatlan.

Ungeheißen, adj. parantsolatlan.

Ungeheizt, adj. fütetlen.

Ungehemmt, adj. folyvást menő, meg nem akadályoztatott; adv. folyvást, akadály nélkül.

Ungeheuchelt, adj. tettetetlen, igaz, színmutatlan, képmutatásnélkülvaló; adv. tettetés v. képmutatás nélkül.

Ungeheuer, adj. iszonyú, szörnyű, p. o. gonoszság, rettenetes; ungeheuer groß, irtóztató nagy.

Ungeheuer, das, tsudaállat, rémség, szörnyeteg.

Ungehindert, adj. akadályozatlan.

Ungehobelt, adj. gyalulatlan; trop. pallérozatlan, durva.

Ungehöhnt, adj. kigunyolatlan.

Ungehört, adj. hallatlan, nem hallott.

Ungehörnt, adj. szarvatlan.

Ungehorsam, adj. engedetlen; seyn, nem engedelmeskedni; adv. engedetlenül: Subst. der, engedetlenség.

Ungekämmt, adj. fésületlen.

Ungekannt, adj. meg nem esmert.

Ungekaut, adj. rágatlan.

Ungekocht, adj. főtelen.

Ungekostet, adj. kostolatlan.

Ungekränkt, adj. sértetlen.

Ungekünstelt, adj. egyűgyű, mesterkéletlen; egyűgyűen.

Ungeladen, adj. hívatlan, p. o. vendég; töltetlen, meg nem töltött, p. o. fegyver.

Ungeläufig, adj. z. B. Sprache, nem forgó, akadozó p. o. nyelv; lassú, késedelmes.

Ungeläutert, adj. tisztítatlan, tisztálatlan.

Ungelegen, adj. alkalmatlan; adv. alkalmatlanúl: **Ungelegenheit**, die, alkalmatlanság, baj.

Ungelehrig, adj. tanithatatlan, nehéz eszü v. fejü: Ungelehrigkeit, die, nehézfejüség: Ungelehrſamkeit, die, tudománytalanság, butaság: Ungelehrt, adj. tudatlan, nem tudós; adv. tudatlanúl.

Ungelenk, Ungelenkſam, adj. hajthatatlan, nem hajló, merevény.

Ungeleſen, adj. olvasatlan.

Ungelöſcht, adj. oltatlan, p. o. mész.

Ungelöthet, adj. öszve nem forrasztott.

Ungemach, das, veszödség, baj, viszontagság.

Ungemacht, adj. tsinálatlan, készítetlen.

Ungemächlich, adj. alkalmatlan, veszödséges: Ungemächlichkeit, die, alkalmatlanság, veszödség.

Ungemäht, adj. kaszálatlan.

Ungemäſtet, adj. hízlalatlan.

Ungemein, adj. szokatlan, különös; adv. különösen, rendkívül, felettébb.

Ungemengt, adj. elegyítetlen, tiszta, adv. tisztán.

Ungemeſſen, adj. méretlen.

Ungemünzt, adject. z. B. Silber, pénznek nem vert ezüst.

Ungenannt, adj. nem nevezett, nevezetlen.

Ungeneckt, adj. ingerletlen.

Ungenießbar, adj. hasznavehetetlen; von Speiſen, meg nem ehető.

Ungenöthigt, adj. nem kénszerített; ſt. von ſelbſt, önként.

Ungenügſam, adj. megelégedetlen: Ungenügſamkeit, die, megelégedetlenség.

Ungeordnet, adj. rendetlen, elrendeletlen, rendbe nem szedett v. állított, p. o. katonák.

Ungepflanzt, adj. ültetetlen, plántálatlan.

Ungepflaſtert, adj. kövel kirakatlan.

Ungepreßt, adj. meg nem préselt.

Ungeprüft, adj. vizsgálatlan.

Ungeputzt, adj. tisztogatatlan, ki nem tzifrázott.

Ungequält, adj. gyötretlen.

Ungerade, adject. uneben, ſchiefkrumm, nem egyenes, egyenetlen, görbe; ungleich, von Zahlen, páratlan, p. o. szám; ſchief, ferde, kajsza, rézsutos.

Ungerächt, adj. boszszúlatlan, meg nem boszszúlt.

Ungeraſpelt, adj. ráspolyozatlan.

Ungerathen, adj. elfajúlt, erkölcstelen.

Ungeräuchert, adj. füstöletlen, fel nem füstölt.

Ungeräumig, adj. nem tágos.

Ungerechnet, adj. számba nem vett, nem számlált; adv. z. B. dieß ungerechnet, d. i. abgeſehen davon, nem számlálván, ezt belé nem tudván.

Ungerecht, adj. igazságtalan; adv. igazságtalanúl: Ungerechtigkeit, die, igazságtalanság: Ungerechtfertigt, adj. nem ment, ki nem mentetett; ſt. nicht bewieſen, meg nem bizonyított.

Ungereimt, adj. reimlos, nem illő végezetü, p. o. szók; ſt. abgeſchmackt, illetlen, helytelen, képtelen: Ungereimtheit, die, illetlenség, képtelenség.

Ungereinigt, adj. tisztítatlan.

Ungerieben, adj. morzsolatlan, reszeletlen.

Ungern, adv. nem örömest, kedvetlenül, kedve ellen, nehezen.

Ungeröſtet, adj. pirítatlan, perkeletlen.

Ungerufen, adj. hívatlan.

Ungerührt, adj. meg nem illetődött, megindúlatlan.

Ungerügt, adj. büntetetlen; ſt. ungetadelt, nem ótsárlott.

Ungerüſtet, adj. készítetlen; ohne Waffen, fegyvertelen, készületlen.

Ungeſäet, adj. vetetlen, el nem vettetett, p. o. mag

Ungeſagt, adj. mondatlan.

Ungeſalzen, adj. sótalan, sajtalan; trop. abgeſchmackt, balgatag, képtelen.

Ungeſammelt, adj. öszveszedetlen.

Ungeſattelt, adj. meg nem nyergelt.

Ungeſättigt, adj. meg nem elégített, jól nem lakott.

Ungeſäuert, adject. savanyitatlan, kovásztalan.

Ungeſäumt, adj. ohne Saum, szegetlen; ſtatt ſchnell, gyors, haladék nélkülvaló, serény: adv. gyorsan, hirtelen, haladék nélkül, azonnal.

Ungeſchätzt, adj. megbetsületlen, árraszabatlan.

Ungeſchehen, adj. meg nem történt, lételen.

Ungeſcheit, (ungeſcheid) adj. értetlen, oktalan, tudatlan; adv. ér-

tetlenül, oktalanúl: Ungeſcheidheit, die, oktalanság, ostobaság.
Ungeſchenkt, adj. ajándékozatlan.
Ungeſcheut, adj. ohne Scheu, tartózkodás nélkül, tartóskodatlan; ohne Ehrfurcht, szemérmetlen; adv. tartózkodás nélkül; szemérmetlenül, szemtelenül.
Ungeſchicklichkeit, die, tudatlanság, élhetetlenség; Unbehülflichkeit, ügyetlenség, esetlenség.
Ungeſchickt, adj. ügyetlen, élhetetlen; unwiſſend, tudatlan; plump, ungelenkig, esetlen, alkalmatlan; unförmlich, formátlan, rút; adv. ügyetlenül, élhetetlenül; tudatlanúl; esetlenül; rútúl.
Ungeſchlacht, adj. rauh, wild, durva, vad, pallérozatlan, p. o. ember; kietlen, sivatag, p. o. tájék; kemény, durva, p. o. levegő: Ungeſchlachtheit, die, durvaság.
Ungeſchliffen, adj. köszörűletlen; kipallérozatlan p. o. drágakő; trop. pallérozatlan, durva, bárdolatlan; adv. pallérozatlanúl, durván: Ungeſchliffenheit, die, pallérozatlanság.
Ungeſchloſſen, adj. bézáratlan, be nem zárt: petsételetlen p. o. levél; fosztatlan, p. o. toll.
Ungeſchmälert, adj. meg nem tsonkított, épségében lévő.
Ungeſchmack, adject. unſchmackhaft, ízetlen.
Ungeſchmeichelt, adject. hízelkedés nélkül való; oder ohne Liebkoſung, nyájaskodás nélkülvaló.
Ungeſchmeidig, adj. hajlatlan, nem hajlékony, vele bánhatatlan, nem engedő; adv. merőn, merevényen: Ungeſchmeidigkeit, die, hajlatlanság, merevénység, durvaság.
Ungeſchminkt, adj. ki nem festett, kendőzetlen; trop. tiszta, igazi; adv. igazán, színlés nélkül.
Ungeſchmolzen, adj. olvasztatlan.
Ungeſchmückt, adject. tzifrázatlan, együgyű, ékesítetlen.
Ungeſchnitten, adj. vágatlan, p. o. toll; heréletlen, erejeszegetlen.
Ungeſcholten, adj. dorgálatlan, feddhetetlen.
Ungeſchoren, adj. nyiretlen; im gemeinen Leben, békét hagyott, fel nem háborított; jemanden ungeſchoren laſſen, valakinek békét hagyni, valakit nem háborgatni, nem boszszantani; laß mich ungeſchoren, hagyj békét nekem.
Ungeſchwächt, adj. meg nem gyengített, ép.
Ungeſchwänzt, adj. farkatlan.
Ungeſegnet, adject. ohne Segenswunſch, z. B. von Aeltern meg nem áldott; ohne Gottes Segen, unglücklich, szerentsétlen; adv. szerentsétlenül.
Ungeſehen, adj. látatlan.
Ungeſellig, adj. társalkodás kerülő: Ungeſelligkeit, die, társalkodás kerülés, magánosság.
Ungeſittet, adj. erköltstelen, rozzsz erköltsű.
Ungeſotten, adj. fővetlen, főtelen.
Ungeſpalten, adj. hasítatlan.
Ungeſprächig, adj. szótalan.
Ungeſtärkt, adj. erősítetlen.
Ungeſtalt, ungeſtaltet, adject. formátlan.
Ungeſtattet, adj. meg nem engedett, tiltott.
Ungeſtillt, adj. vom Durſte ꝛc. enyhítetlen p. o. éhség, szomjúság; nicht geſäugt, nem szoptatott; nicht beruhiget, engeszteletlen.
Ungeſtochen, adject. ki metszetlen; ki nem szúrt.
Ungeſtohlen, adject. nem lopott, lopatlan.
Ungeſtopft, adj. dugatlan, be nem dugott; töltetlen.
Ungeſtört, adj. haborítatlan, nem háborgatott, vagy akadályoztatott; jemanden ungeſtört laſſen, valakit meg nem háborítni, v. nem háborgatni; adv. háborgatás v. akadály nélkül, békével.
Ungeſtoßen, adject. töretlen, p. o. bors.
Ungeſtraft, adj. büntetetlen; adv. büntetetlenül.
Ungeſtüm, adj. eig. z. B. Wetter, dühösködő, zivataros, kegyetlen, p. o. szélvész, idő; ungeſtüm ſeyn, dühösködni; Meer, háborgó, hánykódó, p. o. tenger; trop. Menſch, erőszakos, erőszakoskodó, heves, heveskedő; adv. erőszakoskodva, hevesen, heveskedve: Ungeſtüm, der, (das), erőszakoskodás, dühösködés; trop. hevesség, heveskedés.
Ungeſucht, adj. keresetlen.

Ungesund, adj. egésségtelen, beteges, p. o. test; der Gesundheit nicht zuträglich, nem egésséges, egésségtelen p. o. levegő: Ungesundheit, die, egésségtelenség, betegesség; Unzuträglichkeit, egésségtelen volta, p. o. a' levegőnek.

Ungetadelt, adj. feddetlen, meg nem feddett, nem ótsárlott.

Ungetauft, adj. kereszteletlen.

Ungetheilt, adj. osztatlan; ists gemeinschaftlich, köz, közönséges; trop. z. B. ungetheilten Beyfall erhalten, mindenek dítséretét megnyerni; adv. osztalanúl; etwas ungetheilt besitzen, egyedűl bírni valamit.

Ungetrennt, adj. elválasztatlan.

Ungetreu, adj. hitetlen; adv. hitetlenűl.

Ungetröstet, adj. vígasztalatlan.

Ungetrübt, adj. meg nem zavart.

Ungeübt, adj. gyakorlatlan; adv. gyakorlatlanúl.

Ungewachsen, adj. fel nem nőtt.

Ungewandt, adj. fordítatlan; ungelenk, esetlen, ügyetlen.

Ungewärmt, adj. melegítetlen.

Ungewarnt, adj. megnem intetett.

Ungewaschen, adj. mosatlan, mosdatlan.

Ungewässert, adject. öntözetlen; áztatatlan; nem vizezett, p. o. bor.

Ungewebt, adj. szövetlen.

Ungewechselt, adj. tseréletlen.

Ungeweihet, adj. fel nem szentelt, felszenteletlen.

Ungewiß, adj. bizonytalan; eine ungewisse Antwort, kétséges felelet; adv. bizonytalanúl: Ungewißheit, die, bizonytalanság.

Ungewitter, das, fergeteg, szélvész, zivatar.

Ungewöhnlich, adj. szokatlan, szokásban nem lévő; werden, megavúlni, kimenni a' szokásból; adv. szokáson kívűl: Ungewöhnlichkeit, die, szokatlanság.

Ungewölbt, adj. boltozatlan.

Ungewölkt, adj. felhótlen, kiderült.

Ungewohnheit, die, szokatlanság.

Ungewohnt, adj. szokatlan, szokásban nem lévő.

Ungewürzt, adj. fűszeretlen, nem fűszerszámos.

Ungezählt, adj. számlálotlan.

Ungezähmt, adj. szelidítetlen, zabolátlan, p. o. kívánságok; adv. zabolátlanúl: Ungezähmtheit, die. zabolátlanság.

Ungezahlt, adj. fizetetlen.

Ungezeichnet, adj. jegyzetlen.

Ungezeichnet, adj. mutatatlan, nem mutatott.

Ungeziefer, das, statt Insect, bogár, bogarak; Wurm, féreg, férgek; Laus, tetű; Thierchen, ártalmas állatok, p. o. egerek, patkányok; Schimpfwort, gonosz ember, lator.

Ungeziemend, adj. illetlen; adv. illetlenűl.

Ungezimmert, adj. faragatlan, bárdolatlan.

Ungezogen, adj. erkölcstelen, vásott: Ungezogenheit, die, erkölcstelenség, vasottság.

Ungezüchtigt, adj. fenyítetlen.

Ungezügelt, adj. zabolátlan.

Ungezwungen, adj. kényszerítetlen, önkéntvaló; trop. natürlich, nicht affectirt, természeti, nem erőltetett, mesterkéletlen; adv. önként minden erőltetés nélkűl; Ungezwungenheit, die, önkéntség, szabad akarat; természetiség.

Unglaube, der, hitetlenség, nem hivés: Unglaublich, adj. hihetetlen; adv. hihetetlenűl: Unglaubwürdig, adj. hitelre nem méltó, hitelt nem érdemlő.

Ungläubig, adj. nem hivő; theol. hitetlen; die Ungläubigen, a' hitetlenek.

Ungleich, adj. nicht eben, egyenetlen, nem egyenes; verschieden, nem egyenlő, egyenetlen, különböző egymástól; nicht einerlei Wesen habend, egyenetlen, páratlan p. o. szám: adj. egyenetlenűl; beym Comparat. statt weit, sokkal; z. B. ungleich besser, sokkal jobb: Ungleichartig, adj. különböző nemű: Ungleichförmig, adj. nem egyenlő, egy forma, különböző részű; adv. egyenetlenűl, különbözőleg: Ungleichförmigkeit, die, különbözőség, egyenetlenség: Ungleichheit, die, egyenetlenség, nem egyezőség, hasonlatlanság.

Unglimpf, der, embertelenség, kémelletlenség: Unglimpflich, adj.

embertelen, kémélletlen : adv. embertelenül, kémélletlenül.

Unglück, das, szerentsétlenség, baleset, szerentsétlen eset, viszontagság; eine unglückliche Lage, nyomorúság, bal sors; das wäre ein Unglück, az Isten mentsen meg attól! Unglücklich, adj. szerentsétlen; ich bin unglücklich, oda vagyok! ſich in einer unglücklichen Lage befinden, szerentsétlen, vagy nyomorult állapotban lenni; adv. szerentsétlenül: Unglückſelig, adj. boldogtalan: Unglückſeligkeit, die, boldogtalanság.

Unglücksbote, der, szerentsétlenség követje: Unglücksbotſchaft, die, szerentsétlen követség: Unglücksfall, der, szeretsétlen eset, szerentsétlenség: Unglückhgefährte, der, bajtárs: Unglückskind, das, boldogtalan, mostoha sors fia; sok viszontagságot kiállott: Unglücksſtifter, der, szerentsétlenség szerző: Unglücksſtunde, die, szerentsétlen óra: Unglückstag, der, szerentsétlen nap; Unglücksvogel, der, roszszat jelentő madár, trop. nagy veszedelmet okozó: Unglückszeichen, das, szerentsétlenség jele, roszsz jel.

Ungnade, die, ſtatt Unglimpf, keménység, irgalmatlanság; Zorn. Ungunſt, harag, kegyelemvesztés, nehezteló indúlat; in Ungnade fallen, elveszteni valaki kegyelmét, kiesni valaki kegyelméből; bey meiner Ungnade, kegyelmemnek elvesztése mellett.

Ungnädig, adj. kegyelmetlen, nehezteló, haragos; ungnädig ſeyn valakire nehezteni, haragudni adv. nehezteve, haragosan.

Ungriſch, adj. magyar, Sprache, a' magyar nyelv; adv. magyarúl p. o. beszélni.

Ungriſch, der, eine Kupfermünze, ein Fünftel von einem Silbergroſchen, (gem. Denari) kispénz rézpénz neme, és az ezüstgarasnak ötödrésze; Halbungriſch, das Zehntel, felpénz, az ezüstgarasnak tizedrésze.

Ungrund, der, hamisság, semmiség.

Ungründlich, adj. fundamentom nélkül való, alaptalan, gyenge, ingó, tsekély.

Ungültig, adj. semmi erejú, meg nem állható, hijjános, hijjában való; ein Teſtament ungültig machen, a' testamentomot vagy végrendelést megerőtlenítni, felforgatni, elrontani: Ungültigkeit, die, semmi erejűség, hijjábanvalóság.

Ungünſtig, adj. nehezteló, roszszakaró; trop. unſern Abſichten nicht gemäß, alkalmatlan, vagy roszsz p. o. idő, Umſtände, nem kedvező környűlállások; adv. roszsz kedvel, nehezteléleg.

Ungut, das, Ungunſt, die, nehezteles, roszsz akarat valaki eránt, etwas für Ungut nehmen, roszsz néven venni valamit.

Ungütig, adj. barátságtalan, durva; erzürnt, kedvetlen, haragos, komor; adv. barátságtalanúl; kedvetlenül, haragosan, roszsz neven p. o. venni valamit.

Unhaltbar, adj. nem tartós, erőtelen, eine Stadt, Feſtung, ostromot ki nem álló város vagy vár; trop. ein unhaltbarer Grund, gyenge okoskodás: Unhaltbarkeit, die, erőtelenség.

Unharmoniſch, adj. egyezetlen, nem egyező.

Unheil, das, gonosz, veszély, szerentsétlenség, veszedelem, baj, Unheil ſtiften, veszedelmet okozni.

Unheilbar, adj. gyógyíthatatlan.

Unheilig, adj. szentségtelen; von Menſchen, béavatatlan, t. i. a' szent dolgokba; adv. szentségtelenül: Unheiligkeit, die, szentségtelenség.

Unheilſam, adj. nem hasznos, nem idvességes, haszontalan: Unheilſamkeit, die, haszontalanság.

Unhöflich, adj. embertelen, udvariságtalan, emberségtelen; adv. embertelenül: Unhöflichkeit, die, embertelenség, emberségtelenség, udvariságtalanság, parasztság.

Unhold, adj. idegen tőle, nem hajlandó: subst. der, bűbájos, varázsló: Unholdinn, die, bűbájos vagy varázsló aszszony.

Unhörbar, adj. hallhatatlan, nem hallható.

Uniform, der, formaruha, pompaköntös; von Soldaten, kato-

na öltözet; Uniformiren, formaruhába öltöztetni.

Uninteressant, adj. tetszetlen, kedvelletlen.

Uninteressirt, adj. haszon nem vadászó.

Universal, adj. közönséges: Universalerbe, der, egyedülvaló örökös: Universalgeschichte, die, közönséges história: Universalmedicin, die, mindenrevaló orvosság vagy szer.

Universität, die, universzitás, főanyaoskola.

Unke, die, béka.

Unkenntlich, adj. nem esmerhető, esmérhetetlen: Unkenntlichkeit, die, meg nem esmérhetőség, esmérhetetlenség.

Unkeusch, adj. buja, fajtalan, szemérmetlen, tisztátalan; adv. bujján, fajtalanúl, szemérmetlenül, tisztátalanúl: Unkeuschheit, die, bujaság, fajtalanság, szemérmetlenség, tisztátalanság.

Unklug, adj. oktalan; adv. oktalanúl: Unklugheit, die, oktalanság.

Unkörperlich, adj. testetlen; adv. test nélkül.

Unkosten, die, pl. költség.

Unkräftig, adj. schwach, erőtelen, foganatlan, sikeretlen; unwirksam, gyenge, erőtlen, nem hathatós; ungültig, meg nem állható; adv. erőtlenül, gyengén.

Unkraut, das, dudva, gaz, gyom, konkoly.

Unkriegerisch, adj. nem hadakozó, nem vitéz.

Unkünstlich, adj. nem mesterséges.

Unkunde, die, tudatlanság, járatlanság valamiben: Unkündig, adj. nem tudó, tudatlan, járatlan valamiben.

Unlängst, adv. nem régiben, a' minapában.

Unläugbar, adject. tagadhatatlan; adv. nyilván, tagadhatatlanúl.

Unlauter, adj. nem tiszta, zavaros, tisztálatlan; trop. nem igazi, görbe; adv. nem tisztán, nem igaz szívből: Unlauterkeit, die, tisztátalanság, tökéletlenség, der Sitten, feslettség, roszszerkölts.

Unleidlich, adj. abgeneigt, etwas zu ertragen, tűrni, szenvedni nem tudó; unerträglich, szenvedhetetlen, tűrhetetlen, z. B. Schmerz, Kälte, kiállhatatlan fájdalom, hideg; Mensch, szenvedhetetlen ember: Unleidlichkeit, die, tűrni nem tudás; kiállhatatlanság.

Unleserlich, adj. olvashatatlan, nem olvasható.

Unleutselig, adj. emberségtelen.

Unlieb, adj. nem kedves, kedvetlen: Unlieblich, adv. kellemetlen.

Unlöblich, adj. nem ditséretes.

Unlust, die, kedvetlenség, roszszkedv; unalom; mit Unlust, kéntelen, kelletlen: Unlustig, adj. kedvetlen.

Unmanierlich, adject. parasztos gorombás, illetlen, illendőségtelen.

Unmannbar, adj. fel nem serdült, nem emberkoros: Unmannbarkeit, die, fel nem serdültség.

Unmännlich, adject. férjfikorotlan; férjfiúhoz illetlen vagy nem illő; adv. puhán, nem férfiasan: Unmännlichkeit, die, puhaság.

Unmaskirt, adj. álorczátlan.

Unmaßgeblich, adj. bescheiden, szemérmes, érdemeivel nem kérkedő, emberséges; mein unmaßgeblicher Rath ist der, én részemről azt tanátsolnám; das ist meine unmaßgebliche Meinung, ez az én tsekély vélekedésem; adv. szemérmesen, emberségesen, zu Einem, oder zu Mehrern, z. B. unmaßgeblich dächte ich, a' nélkül, hogy törvényt szabnék, ha szabad jávasolnom.

Unmäßig, adj. mérsékletlen, mértékletlen, p. o. élet: Kälte, felettébvaló hideg; adv. mérsékletlenül, mód nélkül: Unmäßigkeit, die, mérsékletlenség, mértékletlenség.

Unmelodisch, adj. egyezetlen hangú, hangegyezetlen.

Unmensch, der, nem ember, embertelen ember, emberiséget levetkezett: Unmenschlich, adj. embertelen, kegyetlen; adv. embertelenül, kegyetlenül: Unmenschlichkeit, die, embertelenség, vadság, nem emberiség, kegyetlenség.

Unmerklich, adj. észrevehetetlen; adv. észrevehetetlenül: Unmerklichkeit, die, z. B. des Wachsthu-

meß, alig észrevehető p. o. nevekedés.

Unmilde, adj. kegyességtelen, nem adakozó.

Unmittelbar, adj. egyenes, közvetetlen; adv. közvetetlen, egyenesen; unmittelbar darauf, tüstént azután, arra tüstént.

Unmöglich, adj. lehetetlen; adv. semmimódon nem, semmiképpen nem: Unmöglichkeit, die, lehetetlenség.

Unmoraliſch, adj. erköltsiségtelen, roszsz erköltsü, erköltstelen; adv. erköltstelenül.

Unmündig, adj. felserdületlen, ifjúkoros, nem emberkoros, serdületlen árva, er iſt noch unmündig, még fel nem serdült: még ifjúkoros: Unmündigkeit, die, ifjúkorosság.

Unmütterlich, adj. nem anyai; adv. nem anyai módon.

Unmuth, der, boszszankodás, neheztelés: Unmuthig, adj. neheztelő, haragos; Unmuthsvoll, adj. boszszús, békételenkedő; adv. boszszúsan.

Unnachahmenswerth, Unnachahmenswürdig, adj. követésre nem méltó.

Unnachahmlich, adj. követhetetlen.

Unnachſichtlich, adject. megbotsáthatatlan.

Unnachtheilig, adj. nem ártalmas.

Unnatürlich, adj. nem természeti, természettel nem egyező, természet ellen való; tsudálatos; affectirt, eröltetett; adv. nem természeti módon, nem természetesen; tsudálatosan; eröltetve: Unnatürlichkeit, die, természet ellenvalóság.

Unnennbar, adj. nevezhetetlen.

Unnöthig, adj. szükségtelen; adv. szükségtelenül: Unnöthigkeit, die, szükségtelenség.

Unnütz, adj. haszontalan; untauglich, haszontalan; ſchlecht, semmirevaló p. o. ember; adv. haszontalanúl: Unnützlich, adj. haszontalan; ſtatt überflüßig, feleslegvaló: Unnützlichkeit, die, haszontalanság, haszontalan volt.

Unordentlich, adj. rendetlen, rend nélkül való p. o. beszéd, zürzavaros; keine Ordnung haltend, z. B. in Bezahlen, rendetlen lenni a' fizetésben; liederlich, rendetlen, zabolátlan, p. o. ember; adv. rendetlenül, rend nélkül; zabolátlanúl p. o. élni: Unordnung, die, rendetlenség, zürzavar; rend nem tartás, p. o. a' fizetésben; rendetlen, zabolátlan élet.

Unparteylich, Unparteyiſch, adject. részre nem hajló; ein unparteyiſches Urtheil, részrehajlástalan, itélethozás; adv. részrehajlás nélkül, igazságosan: Unparteylichkeit, die, részre nem hajlás.

Unpaß, adj. beteges.

Unpaſſend, adj. nem alkalmatos, hozzá nem illő.

Unpäßlich, adj. beteges: Unpäßlichkeit, die, betegség.

Unperſönlich, adject. személyetlen, nem személyes; adv. személytelenül.

Unrath, der, unnütze Sachen, szemét, gaz; Koth, ganéj; Betrug, z. B. Unrath merken, tsalfaságot venni észre: Unrathſam, adj. feleslegvaló.

Unräthlich, adj. verſchwenderiſch, vesztegető, tékozló: Unräthlichkeit, die, vesztegetés, tékozlás.

Unrecht, adj. igazságtalan; der Abſicht nicht gemäß, nem valóságos, nem helyes, nem igazi; unbillig, nem igazi, helytelen, hamis, p. o. mérték, font; adv. unwahr, nem igazságosan, nem igazán, roszszúl, helytelenül; unbillig, igazságtalanúl p. o. tselekedni.

Unrecht, das, igazságtalanság; jemanden anthun, igazságtalanságot követni valaki ellen; leiden, igazságtalanságot szenvedni, dem Unrecht ſteuern, az igazságtalanságot meggátolni; mit Unrecht, helytenül, igazságtalanúl: Unrechtmäßig, adj. igazságtalan; ſt. geſetzwidrig, törvénytelen; ſtatt unverdient, nem érdemlett, p. o. dítséret; adv. z. B. fordern, igazságtalanúl kívánni valamit valakitől; erben, törvénytelenül örökös lenni.

Unredlich, adj. hamisszívű, hitetlen, tsalárd, álnok; adv. hitetlenül, tsalárdúl, álnokúl: Unredlichkeit, die, hamisszivűség, álnokság, hitetlenség.

Unregelmäßig, adj. regulátlan, rendetlen; fehlerhaft, hibás esetlen; adv. rendetlenül; hibásan: Unregelmäßigkeit, die, regulátlanság, rendetlenség; hibásság, esetlenség.

Unreif, adj. éretlen p. o. gyümölts; trop. meg nem ért, nem érett idejű; adv. éretlenül: Unreife, die, éretlenség.

Unrein, adj. tisztátalan; nem tiszta, p. o. hang, szó, levegő; trop. szennyes, motskos, bémotskolt; adv. tisztátalanúl, szennyesen, motskosan: Unreinigkeit, die, tisztátalanság; ſt. Schmutz, szennymotsok: Unreinlich, adj. tisztátalan, tisztaságot nem szerető.

Unrichtig, adj. nem helyes, helytelen; falſch, hibás p. o. számvetés; unrichtiges Maaß, Gewicht, nem helyes, nem igaz mérték, font; adv. helytelenül, roszszúl, p. o. ítélni; die Uhr geht unrichtig, az óra rosszúl jár: Unrichtigkeit, die, helytelenség, helytelen volta valaminek.

Unruhe, die, eines Kranken, nyughatatlanság; der Seele, nyughatatlankodás; im Staate, zenebona, zürzavar, háborgás, lázzadás; in der Uhr, billegő, órabillegő, nyugtalan: Unruhig, adj. nyughatatlan, zürzavaros, háborgós p. o. idő; Meer, zajló tenger; adv. nyughatatlanúl, háborogva.

Unrühmlich, adj. ohne Ruhm, nem híres, ohne Lob, nem ditséretes; nicht anſtändig, tisztességtelen, illetlen; adv. hír név nélkül; nem ditséretesen: Unrühmlichkeit, die, hírnévtelenség; illetlenség.

Unſäglich, adj. kimondhatatlan.

Unſanft, adj. nem lágy, nem engedő: gyengéd; rauh, hart, durva, keményke; adv. nem gyengéden, duryán.

Unſauber, adj. tisztátalan, motskos: Unſauberkeit, die, tisztátalanság.

Unſchadhaft, adj. sértetlen, sérelmetlen.

Unſchädlich, adj. nem ártalmas, ártalmatlan; adv. ártalom nélkül, ártalmatlanúl: Unſchädlichkeit, die, ártalmatlanság, nem ártalmas volta valaminek.

Unſchätzbar, adj. megbetsülhetetlen: vorzüglich, igen jeles, rendkívül való, igen betses; adv. megbetsülhetetlenül: Unſchätzbarkeit, die, megbetsülhetetlenség; nagy jelesség.

Unſcheinbar, adj. szembe nem tűnő szintelen, halovány.

Unſchicklich, adj. illetlen, éktelen; adv. illetlenül: Unſchicklichkeit, die, illetlenség, éktelenség.

Unſchiffbar, adj. hajózhatatlan, nem hajókázható.

Unſchlitt, das, fadgyú: Unſchlittkerze, die, Unſchlittlicht, das, fadgyúgyertya.

Unſchlüßig, adj. habozó, tétovázó; adv. habozva, tétovázva: Unſchlüßigkeit, die, habozás, tétovázás.

Unſchmackhaft adj. ízetlen, ízetlen, p. o. ételek; adv. ízetlenül: Unſchmackhaftigkeit, die, ízetlenség.

Unſchuld, die, ártatlanság; szemérmesség, szüzesség: Einfalt, együgyüség; Rechtſchaffenheit, igaz lelkűség: Unſchuldig, adj. ártatlan; tisztaéletű, szűz; jó, jámbor, igazlelkű; adv. ártatlanúl; szűzen; jólelkűleg.

Unſchwer, adj. nem nehéz, könnyű; adv. könnyen.

Unſelig, adj. boldogtalan, szerentsétlen, p. o. háború; gottlos, istentelen, p. o. gondolat; adv. boldogtalanúl, szerentsétlenül.

Unſer, Gen. von uns, z. B. wie viel ſind unſer? hányan vagyunk? es ſind unſer zehn, tizen vagyunk; pron. poſeſs. unſer, unſere, unſer, a' mienk, a' mi-nk, a' —nk; unſer Vater, a' mi atyánk, mi atyánk, unſer Landgut, a' mi jószágunk, mi jószágunk; unſere Leute, a' mi embereink; unſer einer, a) egy közülünk, egyikőnk, b) egy illyen ember, mint mi; c) ich, wir, én, mi.

Unſerige, Unſrige, der, die, das, pron. a' mienk.

Unſertheilen, Unſertwegen, mi érettünk, mi miattunk.

Unſicher, adj. bátorságtalan; nem batorsagos; bizonytalan, nem

bizonyos; Unſicherheit, die, bátorságtalanság; bizonytalanság; des Weges, Meeres, nem bátorságos volta az útaknak, a' tengernek; ſt. Gefahr, veszély, veszedelem.

Unſichtbar, adj. láthatatlan, nem látható; adv. láthatatlanúl: Unſichtbarkeit, die, láthatatlanság.

Unſinn, der, ostobaság, esztelenség, őrültség; in Worten, érthetetlenség, semmi értelem; Poſſen, ostobaság, bolondság, hijában valóság: Unſinnig, adj. esztelen, eszement, őrült; ostoba, oktalan; adv. esztelenűl, ostobáúl.

Unſittſam, adj. szemérmetlen, szerénytelen; adv. szemérmetlenűl: Unſittſamkeit, die, szemérmetlenség, szerénytelenség.

Unſorgſam, adj. gondatlan; adv. gondatlanúl: Unſorgſamkeit, die, gondatlanság.

Unſtandesmäßig, adj. nem sorsához v. nem rangjához illő; adv. nem rangjához illőleg.

Unſtandhaft, adj. állhatatlan; adv. állhatatlanúl: Unſtandhaftigkeit, die, állhatatlanság.

Unſtatthaft, adj. meg nem állható; trop. erőtlen, gyenge, foganatlan, sikeretlen, erő nélkűl való p. o. bizonyság; adv. foganatlanúl, sikeretlenűl.

Unſterblich, adj. halhatatlan; ſt. ewig, örökké való v. tartó; adv. halhatatlanúl; örökre, örök időre; Unſterblichkeit, die, halhatatlanság.

Unſtern, der, ſt. Unglück, szerentsétlenség, vész, veszély.

Unſtrafbar, adj. büntelen, büntetést nem érdemlő: Unſtrafbarkeit, die, büntelenség.

Unſträflich, adj. ártatlan p. o. élet; adv. ártatlanúl: Unſträflichkeit, die, ártatlanság.

Unſtreitbar, adj. nem hadra termett.

Unſtreitig, adj. kétségtelen, kétség kívűl való; adv. kétség kívűl, kétség nélkűl.

Unſtudirt, adj. nem tanúlt v. tudományos, deáktalan; készületlen; adv. készületlenűl.

Untadelhaft, adj. feddhetetlen; adv. feddhetetlenűl: Untadelhaftigkeit, die, feddhetetlenség.

Untauglich, adj. nem alkalmatos, alkalmatlan, hasznavehetetlen; adv. hasznavehetetlenűl: Untauglichkeit, die, hasznavehetetlenség, alkalmatlan volta valaminek.

Unten, adv. alatt, oda alatt, ottitt-ide alatt; weiter unten, alább, von unten, alólról, ganz unten, legalól, unten hin, alá, alól; unten am Berge, a' hegy alján, alól a' hegyen; unten abhauen, alól elvágni; unten abſchneiden, alól v. alatt elmetszeni; uuten her, unten hin, alólról, aláfelé; unten liegen, alá v. alatta feküdni.

Unter, praepos. m. Dat. a) alatt, z. B. unter dem Tiſche, az asztal alatt, unter dem Baum, a' fa alatt; unter der Bedingung, olyan feltétel v. kötés alatt; b) között, einer unter ihnen, egy közöttök; m. Acc. alá, z. B. ſich unter einen Baum ſetzen, egy fa alá űlni. Noch merke man: 1) mit unter, d. i. a) zugleich mit, egyszer'smind, vele együtt; b) dann u. wann, néha néha, közbe közbe; c) hier u. da, imitt amott, hellyel hellyel; 2) unter ſich, d. i. unter einander, magok között; 3) unter einander, egymás között; ſich untereinander lieben, egymást szeretni; 4) unter jem. Augen, valaki szemei előtt.

Unterabtheilung, die, részfelosztás.

Unteracker, belészántani a' földbe, p. o. a' trágyát.

Unterarm, der, hónalj. (aly').

Unterbalken, der, alsó gerenda.

Unterbank, die, alsó pad.

Unterbau, der, aláépítés.

Unterbauch, der, alsó has.

Unterbauen, aláépítni.

Unterbefehlshaber, der, alvezér.

Unterbehörde, die, altanáts.

Unterbein, das, lábszár.

Unterbett, das, derékalj.

Unterbinden, alákötni, lekötni.

Unterbleiben, elmaradni, abbanmaradni: Unterbleiben, das, elmaradás, abbanmaradás.

Unterbrechen, félbeszakasztani, p. o. az álmát, a' beszédet; in der Arbeit, megakadályoztatni valakit a' dolgában; die Ordnung, a' rendet megzavarni: megbon-

tani, ein Spiel, félbehagyatni a' játékot: Unterbrechung, die, félbeszakasztás.

Unterbringen, z. B. Gäſte, befogadni szállásra v. szállást adni, p.o. vendégeknek a' vendégfogadóban, Pferde, a' lovakat békötni az istállóba; ſt. verſorgen, gondját viselni; trop. z. B. ſein Capital unterbringen, helyet találni valakinél a' tőkepénzének, azt kiadni; ſeine Kinder unterbringen, jól kiházasítni a' gyermekeit: Unterbringen, das, die Unterbringung, beállítás valahová; helyreszerzés; gondviselés.

Unterbrochen, adj. félbeszakasztott, félbehagyott.

Unterdeſſen, adv. az alatt, azon idő alatt, azonban, azon közben, addig; ſt. jedoch, mindazáltal, mégis; übrigens, egyébaránt.

Unterdrücken, elnyomni, p. o. a' lázzadást, a' hírt; den Zorn, haragját elfojtani, viszszatartóztatni: Unterdrücker, der, elnyomó, iſts Tyrann, hatalmaskodó: Unterdrückung, die, elnyomás, elnyomattatás.

Untere, der, die, das, adj. az alsó, az alsóbb.

Untereggen, alája boronálni.

Untereinnehmer, der, adószedő, altiszt, pénzbeszedő altiszt.

Unterfangen, ſich, bátorkodni, mérészleni; Unterfangen, das, bátorkodás.

Unterfläche, die, alap.

Unterfutter, das, béllés: Unterfuttern, megbéllelni.

Untergang, der, z. B. der Sonne, napnyúgot, naplemenet, napenyészet, elnyugvás; eines Menſchen, Stadt, ꝛc. elveszés, elpusztulás, végveszedelem.

Untergebäude, das, az epület alsó része.

Untergebene, der, die, más alattlévő.

Untergehen, von Himmelskörpern, lenyúgodni, lemenni, elenyészni; von Sachen, elpusztúlni, elveszni, elenyészni; von Schiffbrüchigen, elsüllyedni; von Schiffen, elmerűlni.

Untergraben, alájaásni, beásni; etw. z. B. die Freyheit, elrontani, megbuktatni, eltemetni p. o. szabadságát; Untergraben, das, aláásás, beásás; felforgatás, elpusztítás.

Unterhalb, adv. — n alól, z. B. der Stadt, a' városon alól.

Unterhalt, der, tartás, táplálás; Nahrung, ꝛc. élelem, eledel: Unterhalten, alatta tartani, alá tartani; ſt. ernähren, tartani, táplálni, t. i. eledellel; Feuer, fenntartani, el nem hagyni alunni p. o. a' tüzet; ſt. beſchäftigen, foglalatoskodni: ſt. ergötzen, mulattatni, gyönyörködtetni; ſich, múlatni magát valakivel, múlatságból beszélgetni: Unterhaltend, adj. tápláló; von Menſchen, mulattató, múlatságos; von Büchern, kellemetes, múlatságos, gyönyörködtető: Unterhaltung, die, alátartás, táplálás, élelem; fenntartás, folytatás; múlatság, magamúlatás, beszélgetés.

Unterhandeln, z. B. wegen des Friedens, a' békességen alkudozni: Unterhandlung, die, alkudozás; in Unterhandlung treten, alkudozásba ereszkedni; abbrechen, félbeszakasztani az alkudozást; Unterhändler, der, Unterhändlerinn, die, alkudozó, közbenjáró.

Unterhaus, das, in England, alsó ház, a' Nagy Britaniai parlamentomban.

Unterhemd, das, alsó ing.

Unterhoſen, die, pl. lábravaló gatya.

Unterirrdiſch, adj. földalatti, földalatt való.

Unterjochen, meghódoltatni, hatalma alá hajtani: Unterjochung, die, meghódoltatás.

Unterkamm, der, des Hahnes, toka, tokataréj.

Unterkämmerer, der, alkamarás.

Unterkehle, die, lefüggő tar, lepenyeg.

Unterkiefer, die, alsó állkaptza.

Unterkleid, das, alsó köntös v. ruha.

Unterkommen, szállást találni; im Dienſte, szolgálatot kapni, im Amte, hivatalra jutni, tisztséget találni: Unterkommen, das, szállástalálás; szolgálat; hivatal, hivatalra lépés, tisztség.

Unterkönig, der, Vice-König, Vitzekirály, király mássa.

Unterlage, die, poltz, poltzalj.

Unterland, das, alföld.

Unterlaß, z. B. ohne Unterlaß, szünet nélkül, szüntelen.
Unterlaſſen, elmúlasztani, elmúlatni, abbanhagyni: Unterlaſſen, das, Unterlaſſung, die, elmúlatás, elmúlasztás.
Unterlaufen, alája futni; mit Blut, elfutni alól, mint a' vér; mitunterlaufen, öszve elegyedve lenni, együtt lenni, közte közte megesni, meptörténni.
Unterleder, das, alsó bőr.
Unterlefze, Unterlippe, die, alsó ajak.
Unterlegen, alátenni; Pferde, lovakat változtatni, más lovakat fogni be; ſt. füttern, béllést tenni alá, megbéllelni.
Unterlehrer, der, altanító, alsóbb rendű tanító.
Unterleib, der, has.
Unterliegen, alatta feküdni; dem Feinde, megadni magát, az ellenségtől nyomattatni v. meggyőzettetni.
Unter-Lieutenant, der, alhadnagy.
Untermauern, kővel bérakni az alját.
Untermengen, öszveelegyítni: Untermengt, elegyes, elegyített, öszvekevert: Untermengung, die, öszveelegyítés.
Unterminiren, alája ásni, mínákat ásni.
Untermiſchen, elegyítni, öszvekeverni: Untermiſcht, kevert, elegyített.
Unternähen, alája varrni.
Unternacht, die, alája varrás, alávarrás.
Unternehmen, valami fontos dologhoz fogni, hozzá fogni, hozzá kezdeni, magára vállalni: Unternehmen, das, igyekezet, szándék: Unternehmend, adj. bátor: mérész az iparkodásban, iparkodó, serény: Unternehmer, der, z. B. eines Baues, iparkodó, valamire igyekező: Unternehmung, die, iparkodás, igyekezet, kezdés valamibe; szándék: Unternehmungsgeiſt, der, iparkodó merészség, nagyokat próbáló elme.
Unter-Officier, der, altiszt.
Unterordnen, alája vetni, rendelni: Untergeordnet, alájavetett, alattalévő, alattvaló.
Unterpfand, das, zálog.
Unterpflügen, alájaszántani.
Unterreden, ſich, valakivel beszélgetni: Unterredung, die, beszélgetés.
Unterricht, der, oktatás, tanítás; genießen bey jem. valakitől tanúlni: Unterrichten, tanítni, oktatni; ſt. benachrichtigen, tudósítni valakit: Unterrichtet, adj. tanított, oktatott, tanúlt valamiben; tudósíttatott.
Unterrichter, der, al-v. kisbíró.
Unterrock, der, alsó köntös.
Unterſagen, megtiltani valakinek valamit: Unterſagt, adj. megtiltott, tiltott, tilalmas: Unterſagung, die, megtiltás: tilalom.
Unterſatz, der, Unterlage, alája, alap, gyámol.
Unterſcheiden, megkülömböztetni, megválasztani, p. o. az igazat a' hamistól: Unterſcheidung, die, megkülömböztetés, elválasztás: Unterſcheidungszeichen, das, külömböztető jel.
Unterſchenk, der, alpohárnok.
Unterſchenkel, der, lábszár.
Unterſchieben, eig. alája dügni, tolni v. taszítni; trop. feltserélni v. eltserélni alattomban p. o. a' testamentomot, más hamissal, kis gyermeket más gyermekkel; untergeſchoben, alattomban feltserélt, hamis, odalopott: Unterſchieben, das, Unterſchiebung, die, alája tolás, alá taszítás; feltserélés, helybe tevés, alattomos eltserélés, odalopása a' hamisnak a' jó igazi helyébe.
Unterſchied, der, külömbség; ohne Unterſchied, minden megkülömböztetés nélkül; keinen Unterſchied machen, nem tenni külömbséget; keinen Unterſchied der Perſon machen, személy válogatás nélkül tenni valamit: Unterſchieden, adj. elválasztott, külön lévő; külömböző, külömbféle; sok, több, sokféle, többféle; zu unterſchiedenen Malen, több v. sok ízben; adv. többféleképpen.
Unterſchlächtig, z. B. Mühle, alóltsapó malom.
Unterſchlagen, eltökítni, elsikkasztani p. o. pénzt; levelet; jem. ein Bein, gántsot vetni valakinek, megbuktatni valakit: Unterſchlagung, die, elsikkasztás.

Unterſchleif, der, eltökítés az adóból v. harmintzadból; elsikkasztás; ſt. Diebsfehlerey, orrgazdaság.

Unterſchreiben, alá v. alája írni, p. o. nevét valaminek; trop. ſt. beypflichten, ráállani valamire, megegyezni valamiben: Unterſchreiben, das, aláírás: Unterſchreiber, der, aláíró: Unterſchrieben, adj. aláírt, alólírt: Unterſchrift, die, aláírás.

Unterſchüren, z. B. Feuer, alája szítni p. o. tüzet.

Unterſenken, elmerítni, elsülyeszteni.

Unterſetzen, alá v. alája tenni.

Unterſetzt, zömök, yaskos, köptzös.

Unterſiegeln, a' petsétet aláütni, meg- v. lepetsételni, p. o. testamentomot, levelet, 's a' t. Unterſiegelung, die, meg- v. lepetsételés: Unterſiegler, der, meg- v. bépetsétlő.

Unterſinken, elsülyedni, elmerülni, leülni a' fenékre: Unterſinken, das, elsülyedés.

Unterſitz, der, alsó ülés.

Unterſt, zu unterſt, adv. legalól.

Unterſte, der, die, das, legalsó; von zweyen, alattvaló, alsóbb; das Unterſte, legalsóbb, legalatsonyabb.

Unterſtechen, alá dugni, közibe dugni.

Unterſtehen, ſich, bátorkodni, mérészelni.

Unterſtellen, alátenni, alája támasztani.

Unterſteuermann, der, alkormányos.

Unterſtock, der, alsó emelet; von einem Hemde, alsó dereka.

Unterſtopfen, alája tömni.

Unterſtreichen, alatta elhúzni.

Unterſtube, die, alsó szoba.

Unterſtützen, z. B. den Arm, alátámasztani, alája vetni p. o. a' karját v. kezét; mit etw. megtámasztani, támaszt vetni alá; ſt. beyſtehen, támogatni, gyámolítni; segítni: Unterſtützen, das, die Unterſtützung, támasztás, támogatás, megtámasztás; ſtatt Stütze, támasz; trop. Hülfe, segítség, gyámol, segedelem.

Unterſuchen, megvizsgálni valamit, végire járni valaminek: Unterſuchung, die, megvizsgálás.

Untertauchen, elmerítni, belémártani; ſich, lebukni a' víz alá: Untertauchen, das, víz alá merítés, lebukás.

Unterthan, der, alattvaló, polgár, jobbágy; die Unterthanen, alattvalók, jobbágyok; adj. alattvaló; ſt. gehorſam, engedelmeskedő, ſeyn, engedelmeskedni.

Unterthänig, adj. alattvaló t. i. más hatalma alatt; ſt. gehorſam, engedelmes, engedelmeskedő; als Titel, z. B. Ihr unterthäniger Diener, alázatos szolgája az Úrnak 's a' t. adv. ſich unterthänig bezeigen, engedelmességgel viseltetni; unterthänig bitten, danken, alázatosan kérni, megköszönni: Unterthänigkeit, die, alattvalóság, szolgaság; engedelmesség; als Titel, z. B. ich bin mit aller Unterthänigkeit Ihr ꝛc. egész alázatossággal vagyok 's a' t.

Untertheil, der, alsó rész, legalsó rész.

Untertreten, z. B. unter einen Baum ꝛc. treten, alája menni, alá állani p. o. a' fa alá, a' fedél alá.

Unterverdeck, das, alsó fedelezet v. fedele a' hajónak.

Unterwachſen, z. B. mit Fleiſch, bénőtt, p. o. hússal.

Unterwärts, adv. alófelé, lefelé.

Unterwegs, adv. az útban, út közben, zwei Tage unterwegs ſeyn, két napig lenni az úton.

Unterweiſen, oktatni, tanítni: Unterweiſung, die, oktatás, tanítás.

Unterwelt, die, alsó világ.

Unterwerfen, maga v. más hatalma alá vetni; ſich jem. másnak hódolni; ſich den Geſetzen, magát a' törvényeknek alája vetni; daher: Unterworfen, alattvaló, alája vettetett, meghódoltatott, valakitől függő: Unterwerfer, der, meghódoltató: Unterwerfung, die, meghódolás, hatalma alá vetés.

Unterwühlen, alája vájni v. túrni, kivájni, kitúrni az alját.

Unterwürfig, adj. alája vettetett, alatta lévő; machen, alája vetni, meghódoltatni: Unterwürfigkeit, die, alatta létel, alattavalóság, engedelmeskedés.

Unterzahn, der, alsó fog.

Unterzeichnen, aláírni, p. o. nevét: Unterzeichnung, die, aláírás.
Unterziehen, alája húzni; ſich Gefahren, magát veszedelemre kitenni, ſich Arbeiten, dolgot vagy munkát vállalni magára: Unterziehung, die, belékapás, felvállalás: Unterziehkleid, das, alsó ruha v. köntös: Unterziehhoſen, die, lábravaló, gatya.
Unterzug, der, zur Stützung, támasz.
Unthat, die, gonoszság, gonosztett.
Unthätig, adj. munkátlan, henye, heverő, henyélő; adv. henyélve, restül, henyén, heverve: Unthätigkeit, die, henyeség, heverés, munkátlanság.
Untheilbar, adj. eloszthatatlan: Untheilbarkeit, die, eloszthatatlanság: Untheilhaft, adj. nem részes, részetlen: Untheilnehmend, adj. részt nem vevő, hideg.
Unthier, das, veszett állat, tsuda állat; gonosz ember.
Unthunlich, adj. véghez vitetlen, lehetetlen; haszontalan; adv. képtelen módon: Unthunlichkeit, die, hasznavehetetlenség.
Untiefe, die. gázlóhely, víznek tsekély mélysége.
Untragbar, adj. meddő, terméketlen, p. o. állat, fa, ée.
Untreu, adj. hitetlen, hűségtelen; adv. hűségtelenül, hitetlenül: Untreue, die, hitetlenség, hűségtelenség.
Untröſtbar, Untröſtbarlich, adj. vígasztalhatatlan, enyhíthetetlen.
Untrüglich, adj. tsalhatatlan; adv, tsalhatatlanúl: Untrüglichkeit, die, tsalhatatlanság, bizonyság.
Untüchtig, adj. nem alkalmatos, ügyetlen; alkalmatlan: Untüchtigkeit, die, ügyetlenség, hasznavahetetlenség, nem alkalmatos volta valaminek.
Untugend, die, ſt. Fehler, hiba, vétek: Untugendhaft, adj. hibás, vétkes.
Unüberlegt, adj. meggondolatlan, meg nem gondolt: Unüberlegtheit, die, meggondolatlanság.
Unüberſehbar, adj. elláthatatlan, végetlen, véghetetlen; megfoghatatlan: Unüberſehbarkeit, die, elláthatatlanság, végetlen sokság v. nagyság.
Unüberſetzbar, adj. általtehetetlen.
Unüberſteiglich, adj. reámehetetlen; trop. felyülmúlhatatlan, meggyőzhetetlen.
Unüberwindlich, adj. meggyőzhetetlen p. o. hely: Unüberwindlichkeit, die, meggyőzhetetlenség.
Unüberwunden, adj. meggyőzetlen, meg nem győzött.
Unüberzeugt, adj. meg nem győződött.
Unumgänglich, adj. elmúlhatatlan; iſts unvermeidlich, elkerülhetetlen; adv. elmúlhatatlanúl: Unumgänglichkeit, die, elmúlhatatlanság.
Unumſchränkt, adj. határtalan, határ nélkül való; ein unumſchränkter Herr, mindenben szabados úr; adv. határtalanúl.
Unumſchrieben, adj. körül nem írt.
Unumſtößlich, adj. tántoríthatatlan; adv. tántoríthatatlanúl: Unumſtößlichkeit, die, tántoríthatatlanság.
Ununterbrochen, adj. szakadatlan, szüntelenvaló; adv. szakadatlanúl, szüntelen.
Ununterſchrieben, adj. aláíratlan.
Ununterſucht, adj. vizsgálatlan.
Unväterlich, adj. nem atyához illő; adv. nem atyai módon.
Unveränderlich, adj. változhatatlan, nem változó; adv. változhatatlanúl: Unveränderlichkeit, die, változhatatlanság: Unverändert, adj. változatlan, nem változott, állandó; adv. változás nélkül, állandóúl.
Unverantwortlich, adj, menthetetlen, kimenthetetlen: Unverantwortlichkeit, die, menthetetlenség.
Unverbeſſerlich, adj. tökélletes nem jóbbíthatatlan; incorrigibel, megjobbíthatatlan; adv. tökélletesen; megjobbíthatatlanúl roszsz: Unverbeſſerlichkeit, die, tökélletesség, jobbíthatatlanság; megjobbíthatatlan roszszaság: Unverbeſſert, adj. meg nem jobbított, jobbítatlan.
Unverbindlich, adj. el nem kötelező; le nem kötelező: Unverbindlichkeit, die, kötelezetlenség, nem köteleztetés.
Unverblümt, adj egyenes, nem tzifrázott, p. o. beszéd; adv. egyenesen, nyilván, egyszerűen.
Unverborgen, adj. el nem titkolt; adv. nyilván.
Unverbrannt, adj. meg nem égett v. égetett.

Unverbraucht, adject. meg nem fogyasztott.
Unverbrennlich, adj. éghetetlen.
Unverbrüchlich, adj. megsérthetetlen, Treue, tökélletes hűség v. hívség; adv. szentűl: Unverbrüchlichkeit, die, tökélletesség, szentség.
Unverbürgt, adj. bizonytalan.
Unverdächtig, adj. nem gyanús: Unverdächtigkeit, die, teljes hitel.
Unverdaulich, adj. emészthetetlen: Unverdaulichkeit, die, emészthetetlenség: Unverdaut, adj. meg nem emésztett.
Unverdeckt, adj. fedetlen.
Unverderblich, adj. romolhatatlan: Unverderblichkeit, die, elromolhatatlanság: Unverderbt, Unverdorben, adj. el nem romlott, ép; adv. el nem romolva, épen.
Unverdient, adj. érdemetlen, nem érdemlett; adv. érdemetlenűl, méltatlanúl.
Unverdrossen, adj. nem hékételen, jó kedvű, serény; adv. jó kedvel, serényen: Unverdrossenheit, die, jó kedvűség, serénység.
Unvereehelicht, adj. nőtelen, nem házas; von Frauenzimmern, férjhez nem ment.
Unvereidet, adj. meg nem esketett.
Unvereinbarlich, adj. öszve nem egyeztethető: Unvereinbarlichkeit, die, nem egyeztethetőség.
Unverfälschlich, adj. meghamisíthatatlan.
Unverfälscht, adj. meg nem hamisított, ép, tiszta, igaz; adv. épségében, meg nem rontva, v. hamisítva.
Unverfänglich, adj. nem tekervényes, egyenes; adv. nem tekervényesen, nyilván, nyilt szívvel.
Unverfault, adj. meg nem rothadt.
Unverfertigt, adj. készítetlen.
Unverfolgt, adj. nem üldöztetett.
Unvergänglich, adj. el nem múló, nem mulandó, örökkévaló, örökös; adv. örökre, örökké: Unvergänglichkeit, die, örökkévalóság.
Unvergeben, adj. z. B. ein Amt, még másnak nem adott, p. o. hivatal, tisztség.
Unvergeblich, adj. megbotsáthatatlan.
Unvergessen, adj. el nem felejtett, feledékenységbe nem ment.
Unvergeßlich, adj. elfelejthetetlen: Unvergeßlichkeit, die, elfelejthetetlenség.
Unvergleichbar, Unvergleichlich, adj. hozzá hasonlíthatatlan, párja nélkül való; ganz vorzüglich, igen v. felette jeles, felséges; adv. hozzá hasonlíthatatlanúl; felségesen: Unvergleichbarkeit, die, jelesség.
Unvergolten, adj. jutalmazatlan.
Unvergrössert, adj. nem nagyított.
Unvergütet, adj. ki nem pótolt.
Unverhältnißmäßig, adj. aránytalan.
Unverhindert, adj. nem akadályoztatott; adv. szabadon, akadály nélkűl.
Unverhört, adj. z. B. jemanden verurtheilen, tödten lassen, valakit minden kihallgatás nélkűl megítélni, megöletni.
Unverhofft, adj. reménytelen, váratlan, nem remélylett; adv. reménytelenűl.
Unverhohlen, adj. el nem titkolt; adv. nem titkolva.
Unverhüllt, adj. be nem takart, v. borított.
Unverkäuflich, adj. el nem adható.
Unverkennbar, adj. nyilvánvaló: Unverkennbarkeit, die, nyilvánvalóság, nyilvánság.
Unverlangt, adj. nem kért v. kivánt.
Unverletzlich, adj. megsérthetetlen; adv. szentűl: Unverletzlichkeit, die, megsérthetetlenség.
Unverletzt, adj. meg nem sértett, épségében lévő: Unverletztheit, die, épség.
Unverloren, adj. el nem veszett.
Unvermeidlich, adj. elkerűlhetetlen, szükséges; adv. elkerűlhetetlenűl: Unvermeidlichkeit, die, elkerűlhetetlenség.
Unvermerkt, adj. észre nem vett; adv. észre nem véve, alattomban.
Unvermiethet, adj. ki nem adott t. i. bérben.
Unvermindert, adj. nem kevesített.
Unvermischt, adj. elegyítetlen, keveretlen.
Unvermögen, das, erőtlenség, tehetetlenség; szegénység: Unvermögend, adj. erőtlen, tehetetlen; szegény.
Unverhofft, adj. véletlen; adv. véletlenűl.
Unvernehmlich, adj. érthetetlen, nem hallható, z. B. Rede, Stim-

me, lassú beszéd v. hang, mellyet jól nem lehet hallhatni; adv. érthetetlenül, homályosan: Unvernehmlichkeit, die, érthetetlenség.

Unvernünftig, adj. oktalan, p. o. állat; albern, dumm, ostoba, esztelen; adv. oktalanúl, esztelenül, ostobáúl.

Unvernunft, die, oktalanság, ostobaság; esztelenség, bolondság.

Unverpachtet, adj. árendába ki nem adott.

Unverpfändet, adj. el nem zálogosítatott.

Unverpflichtet, adj. nem köteles.

Unverrichtet, adj. véghez nem vitt, végeztelen.

Unverriegelt, adj. záratlan, bé nem zárt, t. i. toló zárral.

Unverrückt, adj. helyéből ki nem mozdúlt v. mozdított; st. unbewegt, meg nem mozdúlt; beständig, állandó, állhatatos.

Unversagt, adj. meg nem tagadott; meg nem ígért; hívatlan, p. o. ebédre, vatsorára.

Unverschämt, adj. szemtelen; adv. szemtelenül: Unverschämtheit, die, szemtelenség.

Unverschenkt, adj. el nem ajándékozott.

Unverschlossen, adj. bé nem zárt.

Unverschnitten, adj. el nem vágott; heréletlen.

Unverschont, adj. kémélletlen.

Unverschuldet, adj. unverdient, meg nem érdemlett; ártatlan; nem adós

Unverschwiegen, adj. was nicht verschwiegen wird, el nem hallgatott; hallgatni nem tudó, fetsegő.

Unversehen, adj. előre el nem látott, véletlen: Unversehens, adv. véletlenül.

Unversehrlich, adj. megsérthetetlen.

Unversehrt, adj. megsértetlen; adv. megsértetlenül.

Unversetzt, adj. el nem plántált; adv. el nem plántálatlan; el nem zálogosított; adv. el zálogosítatlan.

Unversiegelt, adj. megpetsételetlen.

Unversöhnlich, adj. megengesztelhetetlen, megkérlelhetetlen; engesztelhetetlenül: Unversöhnlichkeit, die, engesztelhetetlenség: Unverlöhnt, adj. engeszteletlen.

Unversorgt, adj. felneveletlen, neveletlen; z. B. unversorgte Kinder, még nevelés alatt lévő gyermekek, Töchter, férjhez nem adott leányok; seyn, nem lenni még bizonyos keresetének, élelmének, hívatalának.

Unverstand, der, tapasztalatlanság, tudatlanság; esztelenség, ostobaság,

Unverständig, adj. ész nélkül való, esztelen, oktalan; adv. esztelenül, ész nélkül.

Unverständlich, adj. érthetetlen, p. o. előadás, előbeszélés, homályos; adv. érthetetlenül, homályosan: Unverständlichkeit, die, érthetetlenség, homályosság.

Unverstellt, adj. nicht entstellt, el nem tsúfított; nicht verhehlt, el nem titkolt, nem színlett; nicht erdichtet, nem tettetett, tettetés nélkül való; adv. nyilván, nem titkolva.

Unverstopft, adj. be nem dugult, be nem dugott.

Unversucht, adj. próbálatlan, nichts unversucht lassen, mindent megpróbálni v. elkövetni.

Unvertheidigt, adj. védetlen.

Unvertilgbar, adj. eltörölhetetlen, lepusztíthatatlan.

Unverträglich, adj. senkivel meg nem egyezhető, tzivakodó, durva, háborúság szerző; widerstreitend, öszveférhetetlen, unverträglich seyn mit jem. Würde, ellenkezni valaki rangjával; Unverträglichkeit, die, durvaság, öszveférhetetlenség.

Unverwahrt, adj. őrizet alá nem tétetett, őrizetlen, védetlen.

Unverwandelt, adj. el nem változott.

Unverwandt, adj. el nem fordított; jem. mit unverwandten Augen ansehen, el nem fordítni valakiről szemeit, reá függesztett v. merő szemekkel nézni valakit.

Unverwehrt, adj. meg nem tiltott, tiltatlan.

Unverweigerlich, adj. megtagadhatatlan; adv. minden magavonogatás nélkül.

Unverwelklich, adj. hervadhatatlan.

Unverwerflich, adj. meg nem vethető, alkalmatos.

Unverweslich, adj. rothadhatatlan, nem rothadható: Unverweslichkeit, die, rothatatlanság.

Unverwilligt, adj. meg nem engedett.
Unverwirrt, unverworen, adj. összve nem zavart, zavaratlan.
Unverwüſtet, adj. el nem pusztított.
Unverzäunt, adj. kerítetlen t. i. sövényel.
Unverzagt, adj. eltsüggedetlen, nem félő: félemletlen; adv. félelem nélkül, el nem tsüggedve: Unverzagtheit, die, tsüggedetlenség.
Unverzehrt, adj. megemésztetlen, meg nem emésztett.
Unverzeihlich, adj. megbotsáthatatlan, megengedhetetlen: Unverzeihlichkeit, die, megbotsáthatatlanság.
Unverziert, adj. ékesítetlen.
Unverzinnt, adj. tzínezetlen.
Unverzinſet, adj. uzsorátlan, kammatalan p. o. pénz.
Unverzollt, adj. vámatlan; adv. vám nélkül p. o. valamelly portékát bévinni valahova.
Unverzuckert, adj. nádmézetlen, tzukorozatlan.
Unvollendet, adj. végre nem hajtott.
Unvollkommen, adj. nem tökélletes, tökélletlen, iſts fehlerhaft, hibás; adv. hijánosan, tökélletlenül: Unvollkommenheit, die, tökletlenség, hijánosság.
Unvollſtändig, adj. hijános, fogyatkozásos, tsonka, tökélletlen, nem egész; adv. hijánosan: Unvollſtändigkeit, die, hijánosság.
Unvollzählig, adj. nem teljes számú, számára nézve hijános: Unvollzähligkeit, die, hijános számúság.
Unvollzogen, adj: végezetlen, végre nem hajlott.
Unvorbereitet, adj. előre készületlen, előre el nem készített.
Unvorgefaßt, adj. z. B. Meinung, nem előre képzelt balvélekedés.
Unvorſetzlich, adj. nem önkéntes, nem készakartvaló; adv. nem készakartva: Unvorſetzlichkeit, die, nem készakartosság.
Unvorſichtig, adj. vígyázatlan; adv. vígyázatlanúl: Unvorſichtigkeit, die, vígyázatlanság.
Unvortheilhaft, adj. haszontalan, használatlan; unbequem, alkalmatlan.
Unwachſam, adj. vígyázatlan; adv. vígyázatlanúl: Unwachſamkeit, die, vígyázatlanság.
Unwahr, adj. nem igaz, hamis, hazug, költött; adv. hamisan, költve: Unwahrheit, die, hamisság, költemény, hazugság: Unwahrſcheinlich, adj. nem hihető: adv. hihetetlenül: Unwahrſcheinlichkeit, die, hihetetlenség.
Unwandelbar, adj. változhatatlan, állandó: adv. változhatatlanúl, állandóúl: Unwandelbarkeit, die, változhatatlanság.
Unwegſam, adj. járatlan p. o. út, járhatatlan: Unwegſamkeit, die, járhatatlanság.
Unweiblich, adj. aszszonyhoz nem illő; adv. nem aszszonyi módon.
Unweiſe, adj. nem bölts, ész nélkül való; adv. ész nélkül.
Unweit, adv. nem meszsze.
Unwerth, adv. méltatlán.
Unweſen, das, pajkosság, tsintalanság.
Unwichtig, adj. hijános mértékű v. nehézségű; tsekély, nem fontos p. o. dolog; adv. tsekélyül, imígy, amúgy, fel se véve: Unwichtigkeit, die, mérték v. nehézség, hibázás, hijánosságaa' nehézségnek; tsekélység.
Unwiderleglich, adj. megtzáfolhatatlan; Unwiderlegt, meg nem tzáfolt.
Unwiderſprechlich, adj. nyilvánvaló, ellenmondhatatlan.
Unwiderſtehlich, adj. ellenállhatatlan; adv. elleneállhatatlanúl.
Unwiderbringlich, adj. viszszaszerezhetetlen, kipótolhatatlan: die Zeit, helyrehozhatatlan, többé viszsza nem térő t. i. idő; adv. örökre: Unwiderbringlichkeit, die, kipótolhatatlanság, viszszaszerezhetetlenség.
Unwiderruflich, adj. megmásolhatatlan; adv. megmásolhatatlanúl.
Unwille, der, neheztelés, boszszúság: Unwillig, adj. neheztelő, békételen, haragos; machen, megharagítni, megboszszantani valakit, werden, megneheztelni; ſt. ungern, nem örömest való; adv. haragosan, boszszúsan; nem örömest.
Unwillkommen, adj. nem kívánatos, nem kedves.
Unwillkührlich, adj. nem készakart-

va való, nem szabadakaratbeli, nem önkéntvaló; adv. nem önként akaratja ellen v. nélkül: Unwillkührlichkeit, die, nem önkéntvalóság.

Unwirksam, adj. munkátlan, nem munkás; sikeretlen, nem hathatós, erőtlen; foganatlan p. o. orvosság; adv. sikeretlenül, foganat nélkül: Unwirksamkeit, die, munkátlanság, heverés; sikeretlenség, foganatlanság.

Unwirthbar, adj. sivatag, kietlen.

Unwirthschaftlich, adj. gazdasághoz nem értő, azzal nem gondoló; verschwenderisch, tékozló; adv. gazdaságtalanúl, vesztegetve: Unwirthschaftlichkeit, die, vesztegetés.

Unwissend, adj. tudatlan, járatlan valamiben, tapasztalatlan; adv. nem tudva p. o. valamit tselekedni: Unwissenheit, die, tudatlanság, tapasztalatlanság, járatlanság valamiben.

Unwitzig, adj. ízetlen elmésségű; adv. ízetlenül.

Unwürdig, adj. méltatlan; ists unverdient, érdemetlen, valamit meg nem érdemlő; adv. méltatlanúl, érdemetlenül: Unwürdigkeit, die, méltatlanság, érdemetlenség.

Unzählbar, Unzählbarlig, adj. megszámlálhatatlan, számtalan, p. o. sokaság, Menschen, számtalan emberek; adv. számtalanúl: Unzählbarkeit, die, számtalanság.

Unzahlbar, adj. megfizethetetlen.

Unze, die, két lat.

Unzeit, die, alkalmatlan idő, roszsz kor; zur Unzeit, roszszkor.

Unzeitig, adj. roszkori, nem idejében való; nicht reif, éretlen idétlen; adv. ideje előtt, roszszkor: Unzeitigkeit, die, ideje mulasztása valaminek; éretlenség.

Unzerbrechlich, adj. eltörhetetlen.

Unzerbrochen, adj. eltöretlen.

Unzerbröckelt, adj. eltördeletlen.

Unzerdrückt, adj. széllyel nem nyomott.

Unzerhackt, adj. széllyel nem vagdalt.

Unzerlegbar, adj. széllyel nem szedhető.

Unzerlegt, adj. széllyel nem szedett.

Unzermalmt, adj. széllyel nem zúzott.

Unzerrissen, adj. széllyel nem szaggatott.

Unzerstörbar, adj. elronthatatlan: Unzerstörbarkeit, die, elronthatatlanság.

Unzerstückelt, adj. darabolatlan.

Unzertheilt, adj. elosztatlan, el nem osztott.

Unzertrennlich, adj. elválaszthatatlan: Unzertrennlichkeit, die, elválaszthatatlanság: Unzertrennt, adj. elválasztatlan.

Unzierlich, adj. dísztelen; adv. dísztelenség.

Unzucht, die, tisztátalanság, fajtalanság, fajtalan bujaság, paráználkodás, fertelmeskedés; treiben, paráználkodni.

Unzüchtig, adj. fajtalan, buja p. o. szerelem, parázna; adv. fajtalanúl, buja módon: Unzüchtigkeit, die, fajtalanság, bujaság.

Unzufrieden, adj. megelégedetlen, mit sich selbst, magával meg nem elégedni; adv. meg nem elégedve: Unzufriedenheit, die, megelégedetlenség, kedvetlenség.

Unzugänglich, adj. hozzá mehetetlen, hozzá nem közelíthető: Unzugänglichkeit, die, hozzá nem közelíthetés.

Unzulänglich, adj. nem elegendő, elégtelen, nem elégséges; adv. nem eléggé: Unzulänglichkeit, die, elégtelenség.

Unzulässig, adj. tilalmas, meg nem engedhető: Unzulässigkeit, die, tilalmasság.

Unzuverlässig, adj. bizonytalan, kétséges; adv. bizonytalanúl, nem bizonyosan: Unzuverlässigkeit, die, bizonytalanság.

Unzweifelhaft, adj. kétség kívűl való; adv. kétség kívűl.

Ueppig, adj. bujálkodó, buja, p. o. élet; adv. bujálkodva, buján: Ueppigkeit, die, bujaság, bujálkodás.

Urahn, Urahnherr, (Großgroßvater,) der, ősnagyapa, valakinek a' nagy attyának az atya.

Urahn, Urahnfrau, die, ősnagyanya.

Uralt, adj. sehr alt von Menschen, igen vén, agg, werden, megaggani; von Gewohnheiten, &c. igen régi, agg.

Urältermutter, die, ötödik nagy-

anya: Urâltervater, der, ötödik nagyapa: Urâltern, die, ősösei.

Uranfang, der, hajdani első kezdet.

Urbar, adj. mivelt, mivelhető, p. o. szántóföld; machen, mivelni, munkálni, p. o. a' földet, termékennyé tenni mivelés által.

Urbeginn, der, legelső kezdet.

Urbewohner, die, legelső lakosi valamely helynek, földnek.

Urbild, das, eredeti kép.

Urenkel, der, második unoka, t. i. fiú: Urenkelinn, die, második unoka, t. i. leány.

Urgeſchichte, die, kezdetbeli história.

Urgroßältern, die, ősösök, ükök: Urgroßmutter, die, ükanya, ősanya: Urgroßvater, der, ősatya.

Urheber, der, szerző, kezdő, indító; der Welt, a' világ teremtője; von Unruhen, háboruság szerző, lázzasztó: Urheberinn, die, kezdő, indító, t. i. aszszony személy.

Uriasbrief, der, veszedelem postalevele, veszedelmet hírdető levél.

Urin, der, vizellet, húgy; laſſen, vizelleni; treibend vizellet hajtó t. i. szer: Urinblaſe, die, vizellet hójag: Urinſalz, das, húgysó.

Urkraft, die, eredeti erő.

Urkunde, die, Zeugniß, írásbeli bizonyság; Beweisſchrift, hiteles bizonyságírás, oklevél; Urkunden, oklevelek: Urkunden, beurkunden, bizonyságot tenni: Urkundlich, adj. bé v. megbizonyító.

Urlaub, der, Erlaubniß, elmennivaló szabadság, t. i. egy időre, a' katonáknál.

Urne, die, veder, hamveder, a' régieknél.

Urquell, der, kútfő, forrás kezdete, első kezdet.

Urſache, die, ok; ohne Urſache, ok nélkül; aus der, od. wegen dieſer Urſache, azon okból.

Urſchrift, die, eredeti írás.

Urſprung, der, eredet, kezdet.

Urſprünglich, adj. eredeti; adv. eredetiképpen.

Urſtoff, der, eredeti matéria, alak.

Urtheil, das, itélet; ein ungerechtes, igazságtalan itélet; ein billiges, igazságos itélet; fällen, itéletet hozni; nach meinem Urtheile, itéletem szerént: Urtheilen, itélni, itéletet hozni: von andern Perſonen, itélni valakiről, megitélni valakit, itélettel lenni; nachtheilig von jem. nem jó itéletttel lenni valakiről, unpartheyiſch, részrehajlás nélkül itélni.

Urtheilskraft, die, itélő tehetség: Urtheilſprecher, der, itélet kimondó: Urtheilſpruch, der, itélethozás, hozott itélet.

Urwelt, die, az első világ.

Urwort, das, eredeti régi szó.

Urzeit, die, eredeti idő.

Uſurpator, der, bitangoló; országlás bitangoló.

V.

Vacant, adj. üres p. o. hivatal.

Vacanz, die, üresség; tanítás szünet, t. i. az oskolában.

Vagabund, der, kóborló, tekergő.

Vampyr, der, lidértz, denevér.

Vaſall, der, adózó birtokos.

Vater, der, atya, apa; mein Vater, atyám v. atyám uram! lieber Vater, edés atyám v. édes uram atyám! edés atyám uram! die Väter, d. i. Vorfahren, atyáink, elejink, eleink; ſt. Stifter, attya, kezdője, szerzője valaminek; der Vater des Vaterlandes, a' haza attya.

Vaterbruder, der, atyám férjfi testvére: Vatergüte, die, atyai jóság: Vaterhand, die, atyai kéz: Vaterherz, das, atyai szív: Vaterland, das, haza, honny: Vaterländiſch, adj. hazai, honnyi: Vaterlandsliebe, die, hazaszeretet: Vaterliebe, die, atyai szeretet: Vaterlos, adj. atyátlan árva: Vatermord, der, atyagyilkolás: Vatermörder, der, attya gyilkosa: Vatermörderinn, die, attya gyilkosa (leány): Vatername, der, atyai név: Vaterſtadt, die, z. B. meine, születésem helye: Vaterſtelle, die, atya helye: vertreten, attya helyett lenni valakinek: Vatertreue,

die, atyai hűség: Vater unſer, das, az Úri imádság, a' mi atyánk.
Vatersbruder, der, nagybátya, valaki attyának férjfitestvérje: Vatersſchweſter, die, nagynéne, valaki attyának leánytestvére.
Väterlich, adj. atyai; atyaiképpen.
Veilchen, das, tavaszi viola, ibolya, kék viola v. ibolya: Veilchenblau, Veilchenfarben, violett, adj. viola v. ibolyaszín, szederjes kék: Veilchenkranz, der, violakoszorú: Veilchenſaft, der, violanedv.
Veit, Vida, keresztnév: Veitstanz, der, vidatántz nevű nyavalya.
Ventil, das, levegőtsap: Ventilator, der, levegőtisztító tsap.
Verabfolgen, valamit kiadni, általadni: Verabfolgung, die, kiadás, általadás.
Verabreden, szóval végezni valami eránt: Verabredung, die, szóval végzés, öszvebeszélés.
Verabſäumen, elmúlasztani, elmúlatni valamit: Verabſäumung, die, elmúlasztás, elmúlatás.
Verabſcheuen, megvetni, útálni valamit: Verabſcheuung, die, megvetés, megútálás: Verabſcheuungswerth, Verabſcheuungswürdig, adj. megvetendő, útálatra méltó.
Verabſchieden, valakit elereszteni, elküldeni p. o. a' szolgálatból, szabadsággal elbotsátni, obsitot adni, p. o. katonának: Verabſchiedung, die, eleresztés, elküldés, t. i. a' szolgálatból.
Verachten, megvetni: Verachtet, adj. megvettetett, seyn od. werden, megvettetni: Verachtung, die, megvetés, megvettetés.
Verächtlich, adj. megvetendő, útálatos, alávaló, megvető; machen, útáltatni, legyalázni; adv. megvetve, megvetőleg, p. o. beszélni valakiről: Verächter, der, Verächterinn, die, megvető, megútáló.
Veralten, megvénhedni, megöregedni, mint az ember; abgenutzt werden, elkopni, elavúlni, mint a' ruha, szokás, szó: Veraltet, adj. vén, régi; megavúlt, p. o. szók ée.
Veränderlich, adj. változó, változandó, állhatatlan; adv. változva: Veränderlichkeit, die, változóság, változandóság, állhatatlanság: Verändern, változtatni, megváltoztatni; die Farbe, (von Menſchen) a' színében elváltozni; ſich, változni, megváltozni: Veränderung, die, változás, megváltozás
Veranlaſſen, etwas, alkalmatosságot adni valamire, p. o. lázzadásra; jemanden wozu, indítni, bírni, rávenni valakit valamire: Veranlaſſung, die, alkalmatosság valamire, indító eszköz, serkentő ok, indítás: Veranlaſſer, der, alkalmatosságot szerző.
Veranſtalten, intézni, intézetet tenni, megtenni a' készületeket valamire, ein Gaſtmahl, vendégséget készíttetni v. adni: Veranſtaltung, die, intézet, elintézés, intézet tétel, készület.
Verantworten, számot adni valamiről, magára vállalni valaminek a' védelmezését, mentését; ſich, magát menteni v. megmenteni, oltalmazni: Verantwortlich, adj. védelmezhető, ſeyn für etwas, valamiről számot adni v. számolni; ſich verantwortlich machen, magára vállalni a' számadást valamiért: Verantwortung, die, védelmezés, mentés, mentegetés; számadás, jemanden zur Verantwortung ziehen, számadásra vonni valakit; ſt. Riſico, veszedelem, vesződség, auf meine, deine Verantwortung, mind én reám, az én rovásomra, a' te rovásodra.
Verarbeiten, felmunkálni, elfogyasztani munka által, feldolgozni p. o. aranyat, ezüstöt, aszszonyi ékességekre: Verarbeitung, die, elfogyasztás, feldolgozás.
Verargen, einem etwas, hibául, vétkül tulajdonítni valakinek valamit, roszsz neven venni.
Verarmen, elszegényedni, szegénységre jutni: Verarmung, die, elszegényedés.
Veräußern, etwas, eladni, más kezére botsátni: Veräußerung, die, eladás, más kezére botsátás.
Verbacken, felsütni, p. o. a' kenyérnek.
Verband, der, kötés, bekötés, kötő.
Verbannen, számkivetni, számkivetésbe küldeni: Verbannter, ein, számkivettetett: Verbannung, die,

számkivetés; das Verbannt seyn, számkivettetés.

Verbauen, béépítni, építéssel bezárni; zum Bauen verwenden, építésre költeni, beléépítni valamibe a' pénzt.

Verbeißen, z. B. Schmerz, elnyomni, eltitkolni a' fájdalmat; Worte, elnyomni, érthetetlenül mondani ki p. o. a' szót: Verbeißen, das, eltitkolás, elnyomás.

Verbergen, elrejteni, eltitkolni; sich, magát elrejteni, elbújni; Verbergung, die, eltitkolás, elrejtés.

Verbesserer, der, jobbító: Verbesserlich, adj. megjobbítható.

Verbessern, jobbítni, megjobbítni, javítni, megigazítni; jobb lábra állítni: Verbesserung, die, jobbítás, javítás, megigazítás.

Verbeugen, sich, meghajtani magát, meghajolni: Verbeugung, die, magameghajtás.

Verbiegen, elgörbítni t. i. hibásan: Verbiegung, die, elgörbítés.

Verbieten, megtiltani valamit; es ist mir verboten, megvan nekem tiltva, nekem nem szabad: Verbieten, das, megtiltás, tilalom.

Verbilden, verkehrte Bildung geben, roszszúl tanítni, elfatsarni roszsz nevelés által.

Verbinden, z. B. Wunden, bekötni a' sebet, a' beteg tagot; zusammenbinden, öszvekötni; st. falsch binden, roszszúl kötni, elveszteni a' kötést; sich mit jemanden, valakivel egyesítni magát v. egyesülni; sich jemanden verbindlich machen, lekötelezni magát, ich bin Ihnen dafür sehr verbunden, ez által igen lekötelezett az Úr!

Verbunden, seyn, von Wunden, lekötve lenni; zu etwas z. B. durch einen Eid, lekötelezve lenni, p. o. esküvés által; vereinigt seyn, öszveköttetésben lenni; st. verbindlich seyn, lekötelezve lenni.

Verbindlich, z. B. machen, esküvéssel kötelezni valakit valamire; sich machen, magát kötelezni valamire: Verbindlichkeit, die, z. B. des Gesetzes, a' törvények kötelező ereje; die Pflicht selbst, köteleztetés, kötelesség; st. Gefälligkeit, kötelesség, emberségbeli v. nyájasságbeli kötelesség.

Verbindung, die, einer Wunde, kötés, békötés; Verknüpfung, öszvekötés, egyesítés, egyesülés, in Verbindung treten, egyességre lépni valakivel; stehen, öszveköttetésben, egyesülésben lenni.

Verbitten, engedelem kéréssel elhárítni az ajánlást, megkövetni és el nem fogadni a' mit ajánlanak; das verbitte ich mir, azt el nem fogadom! Verbitten, das, kéréssel való elhárítás.

Verbittern, z. B. jeman. das Leben, valakinek az életét keserítni.

Verblättern, elforgatni, t. i. a' könyvben valamit.

Verbleiben, megmaradni.

Verbleichen, elhalaványodni; meghalni.

Verblenden, megvakítni: Verblendung, die, vakság, megvakíttatás; st. Gaucklerey, szemfényvesztés.

Verblühen, elvirágzani.

Verblümt, adj. tzifra, tzifrázott, homályos a' tzifraság miatt, p. o. a' beszédben; adv. tzifrán, homályosan p. o. beszélni, tekervényesen p. o. felelni.

Verbluten, sich, sok vérének elfolyni: Verblutung, die, vérzés, sok vér elfolyása.

Verborgen, adj. und partic. rejtett, elrejtett, titkos, titokban lévő; adv. titokban, elrejtve: Verborgenheit, die, titokban létel, titkos v. rejtek hely.

Verbot, das, tilalom.

Verbrämen, megprémzeni.

Verbrannt, adj. elégett, elégetett.

Verbrauchen, haszonra fordítni, használva elfogyasztani. Verbrauchen, das, der Verbrauch, elfogyasztás, haszonra fordítás.

Verbrausen, elforrni, elfőni.

Verbrechen, etwas, gonoszt tenni, bünhödni: Verbrechen, das, gonosz tselekedet v. tett, gonoszság: Verbrecher, der, gonosztévő: Verbrecherinn, die, gonosztévő aszszonyszemély: Verbrecherisch, adj. gonosztévői, gonosz; adv. gonoszúl.

Verbreiten, terjeszteni, elterjeszteni; sich, elterjedni: Verbreitet, adj. elterjedt, elhatalmazott: Ver-

breitung, die, elterjédés, elhatalmazás.
Verbrennen, elégetni, p. o. a' fát, elperkelni, elperzszelni, p. o. a' hajját, megégetni p. o. az ujját: Verbrennlich, adj. éleghető: Verbrennung, die, meg- v. elégés, öszveégés; meg- v. elégetés.
Verbrüdern, ſich, meg- v. öszveatyafiságosodni, öszvebarátkozni: Verbrüderung, die, megatyafiságosodás, öszvebarátkozás.
Verbürgen, ſich, für etwas oder jemanden, kezes lenni v. kezességet vállalni valamiért, valakiért.
Verbuhlt, adj. buja, bujálkodó.
Verdacht, der, gyanú, gyanakodás; erregen, gyanúságot támasztani: Verdachtlos, adj. gyanúságtalan.
Verdächtig, adj. gyanús; adv. gyanúsan p. o. beszélni.
Verdämmern, eltölteni, elgátolni.
Verdammen, vom Richter, kárhoztatni, valamelly büntetésre ítélni, zum Tode, valakit halálra ítélni v. büntetni: Verdammniß, die, kárhozat, elkárhozás.
Verdammt, adj. átkozott.
Verdammung, die, kárhoztatás.
Verdammungsurtheil, das, z. B. über etwas aussprechen, kárhoztatni valakit: Verdammungswerth, Verdammungswürdig, adj. kárhozatra méltó, kárhoztatásra méltó.
Verdampfen, elgőzölögni, elpárologni: Verdampfen, das, die Verdampfung, elgőzölgés, elpárolgás.
Verdanken, köszönni valamit valakinek, megköszönni.
Verdauen, emészteni, megemészteni, p. o. az ételt: Verdaulich, adj. megemészthető: Verdauung, die, megemésztés.
Verdeck, das, hajófedél, v. tető: Verdecken, befedni, eltitkolni: Verdeckt, adj. befedett, eltitkolt.
Verdenken, jemanden etwas, d. i. übel deuten, roszszra magyarázni, roszsz neven venni valakinek valamit; jemanden in Verdacht haben, gyanakodni valakiről.
Verderben, elrontani, öszverontani, rongálni; zu Grunde gehen, elromlani: Verderben, das, veszély, romlás: Verderber, der, elrontó: Verderblich, adj. ártalmas, veszedelmes, rongáló, dögleletes; adv. veszedelmesen: Verderbniß, das, veszély, veszedelem: Verderbung, die, elrontás.
Verdeutſchen, németre fordítni, németül kitenni; Verdeutſchung, die, németre fordítás.
Verdichten, megsűrítni.
Verdicken, megvastagítni.
Verdienen, z. B. Belohnung, Lob, érdemleni, megérdemleni valamit, érdemes lenni valamire; etwas erwerben, keresni p. o. pénzt, munkájával nyerni, érdemelni; ſich verdient machen, érdemessé tenni magát; partic. verdient, érdemlett.
Verdienſt, das, érdem, nach Verdienſt, érdeme szerént; der Verdienſt, d. i. Gewerb, Gewinn, kereset, nyereség: Verdienſtvoll, adj. igen érdemes, nagy érdemű.
Verdingen, bérbe kiadni.
Verdolmetſchen, tolmátsolni.
Verdoppeln, kettőztetni; vermehren, vergrößern, nevelni, szaporítni, öregbítni, sokasítni: Verdoppelung, die, kettőztetés, megkettőztetés, szaporítás.
Verdorben, el- v. megromlott, megvesztegetett p. o. szív, erkölts; Obſt, Waaren, elromlott, t. i. gyümölts, portéka: Verdorbenheit, die, romlottság, elromlás, megromlás, megromlottság.
Verdorren, elszáradni, elaszni.
Verdorrt, adj. el- v. megszáradt.
Verdrängen, elnyomni, eltolni, kiszorítni p. o. a' helyéből: Verdrängung, die, elnyomás, kiszorítás.
Verdrehen, z. B. Gliedmaßen, kitekerni, kitsavarni p. o. a' tagot; trop. Worte, szavakat eltsavarni; Augen, a' szemeit felforgatni v. keresztbe forgatni; das Recht, az igazságot, a' törvényt v. annak értelmét eltsavarni; den Schlüſſel, a' kultsot elfordítni: Verdreher, der, a' törvény eltsavarója: Verdrehung, die, eltsavarás.
Verdrießen, Unluſt verurſachen, kedvetlenséget okozni; es verdrießt mich zu leben, zu arbeiten, megúntam az életet, restellek dolgozni.
Verdrießlich, adj. z. B. Geſchäft, unalmas munka, kedvetlen foglalatosság; mürriſch, kedvetlen, boszszús, haragos: Verdrießlich-

keit, die, boszszúság, kedvetlenség.

Verdroſſen, adj. zu etwas, unalmas, kedvetlen, megunt, rest; adv. kedvetlenül: Verdroſſenheit, die, kedvetlenség valamire, restelés.

Verdrucken, roszszúl vagy hibásan nyomtatni.

Verdruß, der, kedvetlenség, baj, boszszúság.

Verduften, kiillatozni.

Verdunkeln, el- v. meghomályosítni: Verdunkelung, die, el- v. meghomályosítás.

Verdünnen, vékonyítni, megvékonyítni, hígítni, ritkítni: Verdünnung, die, vékonyítás, ritkítás, hígítás.

Verdunſten, verdünſten, elgőzölögni, elpárologni.

Verdurſten, elveszni, elepedni a' szomjúság miatt.

Veredeln, nemesítni, nemesebbé tenni, megjavítni: Veredelung, die, nemesítés, megjavítás.

Verehelichen, ſich, megházasodni, t. i. a' férjfinak; férjhez menni, t. i. a' leánynak: Verehelichung, die, házasság: Verehelicht, adj. házas.

Verehren, tisztelni; jemanden etwas, d. i. ſchenken, ajándékozni, ajándékba adni: Verehrer, der, tisztelő: Verehrung, die, tiszteles, tisztelet; das Schenken, ajándékozás; das Geſchenk, ajándék: Verehrungswerth, Verehrungswürdig, adj. tisztelendő, tiszteletre méltó.

Vereiden, megesketni: vereidet, megesketett, esküdt: Vereidung, die, megesketés.

Verein, der, egyesület, egyesült társaság, szövetség: Vereinbar, oder Vereinbarlich, adj. egyesíthető, megegyeztethető: Vereinbaren, egyesítni, egyeztetni.

Vereinigen, öszve- v. megegyeztetni, egyesítni, megkaptsolni; ſich, megegyezni, egyesítni magát valakivel: Vereinigung, die, egyesítés, öszveegyesítés; ſt. Bündniß, szövetség, társaság: Vereinigungsmittel, das, egyesítőmód: Vereinigungspunct, der, egyesítő pont, egyesület pontja.

Vereinzeln, elszaggatva egyenként eladni p. o. portékát: Vereinzelung, die, egyenkéntvaló eladás.

Vereiteln, semmivé tenni, p. o. valami szándékát, sikeretlenné, foganatlanná tenni; vereitelt werden, semmivé tétetni: Vereitelung, die, megsemmisítés, semmivé tétel.

Verengen, verengern, szorítni, keskenyítni, öszveszorítni.

Vererben, etwas an jemanden, örökségül hagyni valakinek.

Verewigen, örökítni, örökre fenntartani, örökösítni: der Verewigte ſtatt Verſtorbene, a' boldogult: Verewigung, die, örökítés, örökösítés, örökre fenntartás.

Verfahren, z. B. grauſam mit jemanden, kegyetlenül bánni valakivel; gut, jól bánni valakivel; ſich, az útat elvétni; Waaren, elszállítni p. o. portékát valahová: Verfahren, das, tselekedet, velebánás; übles, roszszúlbánás vele; gerichtliches, törvényes velebánás; der Waaren, elszállítás.

Verfall, der, eines Gebäudes, romlás, elromlás; trop. der Sitten, megromlás, megvesztegetett erkölts; eines Staates, az ország, a' köztársaság veszedelme; in Verfall gerathen, alászállani, elaljasodni, romlásra jutni; der Verfall eines Wechſels, a' váltólevél kifizetése idejének utólsó pontja, ideje v. napja.

Verfallen, zuſammenfallen von Gebäuden, le- v. öszvedűlni, öszveroskadni, bédűlni, mint az epület; mager werden, megsoványodni, elfogyni; auf etwas gerathen, jutni, esni valamibe, auf einen Gedanken, jutni valaminek eszébe; in eine Krankheit, betegségbe esni, megbetegedni; in Tragheit, elrestűlni; in Strafe, büntetésbe esni; zahlbar werden, vom Wechſel, a' kifizetése idejének eljönni p. o. a' váltólevélnek; verfallen ſeyn, von Pfändern, idejének elmúlni, p. o. elmúlt a' zálog kiváltásának az ideje. 's a' t. Verfallen, als partic. und adj. öszvedűledezett, p. o. épület; megsoványodott, sovány; von Wechſeln, kifizetendő, fizetés idejét elert, p. o. váltó; von Pfändern, idejemúlt, veszendő: Verfallen, das.

leomlás, ledülés; soványság; eines Wechſels, Pfandes, kitelt ideje, p. o. a' váltólevél kifizetésének, a' zálogkiváltásnak 's a' t. Verfalltag, der, fizetés napja: Verfallzeit, die, fizetés v. kiváltás ideje.

Verfaſſen, írásba foglalni, írni, feltenni írásban: Verfaſſer, der, szerző, író: Verfaſſerinn, die, szerző, író t. i. aszszony személy.

Verfaſſung, die, írásba foglalás, feltevés; Zuſtand, állapot; die Verfaſſung eines Staates ändern, a' köztársaság polgári alkotmányát megváltoztatni.

Verfälſchen, meghamisítni, elrontani; verfälſcht, meghamisított, elrontott: Verfälſchung, die, meghamisítás, elrontás.

Verfänglich, adj. ravasz, kötelőzködő p. o. kérdés; adv. kötelőzködve: Verfänglichkeit, die, kötelőzködés, ravaszkodás.

Verfärben, blaß werden, elhalaványodni.

Verfaulen, elrothadni, megrothadni; verfault, rothadt: Verfaulung, die, rothadás, megrothadás.

Verfaulenzen, elkorhelkedni.

Verfechten, hartzolni valamiért, oltalmazni, védelmezni valamit: Verfechter, der, védő, védelmező, oltalmazó: Verfechtung, die, oltalmazás, védelmezés.

Verfehlen, z. B. den Weg, eltéveszteni, p. o. az útat; den Zweck, elhibázni tzélját: Verfehlen, das, eltévesztés, elhibázás.

Verfeinden, ſich mit jemanden, összeveszni, gyülölségbe esni valakivel.

Verfeinern, fínomítni, pallérozni, die Sitten, az erköltsöket kimívelni: Verfeinerung, die, fínomítás, pallérozás, kimívelés.

Verfertigen, készítni, elkészítni, tsinálni: Verfertiger, der, szerző, készítő, író: Verfertigung, die, készítés, szerzés.

Verfinſtern, meghomályosítni, elsetétítni: Verfinſterung, die, elsetétedés.

Verflechten, egymásba fonni, összefonni; verwickeln, belékeverni.

Verfliegen, elrepülni, elfutni; kigőzölögni, mint valaminek a' szaga, nedvessége; elmúlni, elrepülni, mint az idő.

Verfließen, elfolyni, mint a' víz; eltelni, elmúlni, mint az idő; verfloſſen, elfolyt, elmúlt: Verfluß, der, elfolyás.

Verfluchen, megátkozni; verflucht, átkozott: Verfluchung, die, das Verfluchen, megátkozás.

Verfolg, der, folyamat, következés: Verfolgen jemanden, üldözni valakit p. o. ellenségesképpen; ein Wild, űzni, kergetni p. o. a' vadat; ſein Recht, jussaiból nem engedni, jussainak utánna járni; fortſetzen, valamit tovább folytatni, tovább is utánna látni v. járni valaminek: Verfolger, der, üldöző, űző, kergető: Verfolgung, die, üldözés, űzés, kergetés, folytatás.

Verfreſſen, elemészteni t. i. evés által, megenni.

Verfrieren, megfagyni.

Verfügen, rendelni, rendelést tenni valami eránt; ſich wohin, valahová menni: Verfügung, die, rendelés, eine treffen, rendelést tenni.

Verführen, z. B. Waaren, máshová szállítni, vinni p. o. portékát; trop. ſt. verleiten z. B. zum Böſen, eltsábítni, p. o. valakit roszszrá, elhódítni: Verführer, der, z. B. der Jugend, tsábító, eltsábító, rontó, ifjúság rongáló, erköltsvesztegető: Verführeriſch, adj. tsábító, eltsábító, megvesztegető; adv. tsábítólag, p. o. beszélni, írni: Verführung, die, tsábítás; Verderbung, erköltsvesztegetés; der Waaren, a' portékák elszállítása.

Verfüttern, z. B. Hafer, zabbal tartani, zabot etetni; durchs Füttern verbrauchen, feletetni, felabrakolni, mind megetetni: Verfüttern, das, felabrakolás.

Vergaffen, ſich, elbámulni valamire, rábámulni.

Vergällen, megepésítni; megingerleni, megharagítni.

Vergangen, partic. von vergehen, adj. elmúlt, eltelt: Vergangenheit, die, az elmúlt idő.

Vergänglich, adj. múlandó, elmúló: Vergänglichkeit, die, múlandóság.

Vergatterung, die, z. B. ſchlagen, (bey Soldaten) öszvedobolás, dobolás által öszvegyüjtés.

Vergeben, z. B. ein Amt ꝛc. kiosztani, másnak adni p. o. a' hivatalt, ſeine Tochter jemanden, valakinek adni a' leányát t. i. házastársúl; verzeihen, megengedni, megbotsátni, p. o. valakinek a' hibát, vergeben Sie, daß — megengedjen az Úr, v. engedelmet kérek, hogy — in der gem. Rede, ſt. vergiften, ſ. d. Art.

Vergebens, adv. hijában: Vergeblich, adj. hijábanvaló, haszontalan, p. o. fáradtság; adv. hijában: Vergeblichkeit, die, hijábanvalóság, haszontalanság.

Vergebung, die, oda adás, valakinek adás, osztása, p. o. a' hivatalnak; Verzeihung, engedelem, megengedés, botsánat.

Vergegenwärtigen, jelenvalóvá tenni, az elmultat képzelni.

Vergehen, wie die Zeit, elmúlni, eltelni, mint az idő; untergehen, elveszni, alles Irdiſche vergeht, minden földi dolog veszendő; ſich, vétkezni, bünhödni; verfehlen, z. B. den Weg, eltéveszteni az útat: Vergehen, das, hiba, hibázás, vétek, bün; elmúlás, eltelés.

Vergelten, z. B. eine Gefälligkeit, viszszonozni a' szivességét, Gutes mit Böſen, a' jóért roszszal fizetni, auch, viszszafizetni v. adni, megjutalmaztatni; vergelte es Gott, fizesse meg az Isten: Vergelter, der, viszszonozó, megköszönő, megfizető, t. i. a' jótétért, megjutalmaztató: Vergeltung, die, viszszonozás, viszszafizetés, megjutalmaztatás: Vergeltungsrecht, das, z. B. ausüben gegen jemanden, jussa szerént viszszonozni vagy viszszaadni a' költsönt.

Vergeſſen, elfelejteni valamit, elfelejtkezni valamiről, nem emlékezni reá; ſich, d. i. etwas unwürdiges thun, valami illetlent v. helytelent tenni, hibázni: Vergeſſen, das, elfelejtés: Vergeſſenheit, die, feledékenység.

Vergeßlich, adj. feledékeny: Vergeßlichkeit, die, feledékenység.

Vergießen, z. B. Blut, ontani, p. o. vért; Thränen, sírni, sokat sírni, könnyeket hullatni; verbleyen, mit Bley befeſtigen, verlöthen, ónazni, ónnal forrasztani: Vergießen, das, die Vergießung, ontás, vérkiontás; ónazás, ónnal forrasztás.

Vergiften, jemanden, méreggel megétetni valakit; Speiſen, mérget keverni közzé; ſich, mérget venni bé; vergiftet, méreggel kevert v. megkent, mérges: Vergiftung, die, méreggel keverés, megmergelés, méreggel megétetés.

Vergißmeinnicht, das, nefelejts, (virág).

Verglaſen, üveggé változni.

Vergleich, der, öszvehasonlítás; Uebereinkunft, egyezés, egyesség, megegyezés, öszve beszélés valamiben; machen, megegyezni valamiben, egyességre lépni: Vergleichbar, adj. öszvehasonlítható: Vergleichen, hasonlítni valamit valamihez, v. valamivel; ſt. vereinigen, öszvebékéltetni, v. egyeztetni; ſich, egyességre lépni valakivel, megegyezni, megbékélni: Vergleichung, die, hasonlítás, öszvehasonlítás, machen, hasonlítást tenni, öszvehasonlítni; Vereinigung, öszveegyezés, öszvebékélés.

Vergleichungsgrad, der, Vergleichungsſtufe, die, der Comparativ, öszvehasonlítás léptsője: Vergleichungsweiſe, adj. hasonlítva, egybevetve, hasonlításképpen: Verglichen, adj. öszvehasonlított.

Verglimmen, elaludni, elpislogni.

Verglühen, megszünni tüzes lenni.

Vergnügen, ſt. befriedigen, megelégíteni; ergötzen, gyönyörködtetni; ſich, gyönyörködni p. o. valamiben: Vergnügen, das, gyönyörködés, gyönyörüség; mit Vergnügen, gyönyörüséggel, szívesen: Vergnügt, adj. víg, jókedvü, vídám v. örvendetes p. o. nap; megelégedő; adv. z. B. leben, vígan elni, megelégedve: Vergnügung, die, gyönyörködtetés

Vergolden, megaranyozni: Vergoldung, die, megaranyozás.

Vergönnen, megengedni, hagyni valakinek valamit, nem irigyleni, nem bánni, hogy v. ha; es iſt vergönnt, lehet, szabad, nem

bánom: Vergönnung, die, megengedés, nem irígylés.

Vergöttern, istenek közzé számlálni, istenítni; trop. zu sehr bewundern, igen tsudálni: Vergöttert, istenné tett: Vergötterung, die, istenítés.

Vergraben, elásni, beásni a' földbe; sich in die Bücher, a' könyvei között lenni, mindég olvasni: Vergrabung, die, elásás.

Vergreifen, sich, d. i. falsch greifen, eltéveszteni a' fogást, kapást, mást venni, kapni tévedésből; sich an jemanden, valakit erőszakosan megsérteni, p. o. megütni, megverni; von Büchern, z. B. es hat sich vergriffen, ennek a' könyvnek minden nyomtatványjai elkeltek; von Waaren, z. B. eine gute Waare vergreift sich bald, a' jó portéka hamar elfogy; st. verrenken, kifitzamítni, oder verletzen, megsérteni: Vergreifen, das, die Vergreifung, elkapkodás; kifitzamítás; megsértés.

Vergrößern, nagyobbítni, nagyítni, öregbítni: Vergrößerer, der, nagyobbító, öregbító: Vergrößerung, die, nagyobbítás, öregbítés: Vergrösserungsglas, das, nagyítóüveg: Vergrösserungsspiegel, der, nagyítótükör.

Vergüten, z. B. den Schaden, kipótolni, helyrehozni, p. o. a' kárt: Vergütung, die, kipótlas, helyrehozás.

Verhack, Verhau, der, útnak fákkalvaló bévágása vagy elrekesztése: Verhauen, bévágni az útat fákkal.

Verhaft, der, fogság, őrizet, árestom; in Verhaft nehmen, fogságba tenni vagy vinni, megfogni: Verhaften, megfogni, t. i. mint rabot, fogságba tenni: Verhaftet, megfogatott: Verhaftung, die, megfogás, fogságba vivés.

Verhallen, elenyészni.

Verhalten, statt zurückhalten, visszatartóztatni, megtartani magánál; verhehlen, eltitkolni; verhindern, akadályoztatni; behandeln, bánni vele; sich, d. i. sich betragen, von Menschen, magát viselni, oder von andern Dingen, das heißt; beschaffen seyn, z. B. wie verhält sich die Sache? miben van a' dolog? sie verhält sich, so ꝛc. a' dolog ebben van, oder das verhält sich ganz anders, egészen másként van a' dolog: Verhalten, das, (von Menschen) viselet, magaviselet, maga megtartóztatás.

Verhaltungsbefehl, der, parantsolat, rendelés, mellyhez tartsa magát valaki, kiszabott parantsolat.

Verhältniß, das, arány, arányosság, rávitel: einerley Verhältniß haben, egy arányban lenni egymáshoz; ists Verbindung, összeköttetés, egyesség, in einem genauen Verhältniß stehen mit jemanden, szoros összeköttetésben lenni valakivel; nach Verhältniß a' szerént, a' mint: — Verhältnißmässig, adj. hozzáképestvaló, arányos; adv. ahozképest.

Verhandeln, d. i. verkaufen, eladni; etwas durch Verhandlungen zu Stande bringen, végezni valami felől vagy eránt, végre hajtani, p. o. békesség kötést: Verhandlung, die, végzés, tanátskozás, gerichtliche, törvényes tanátskozás, végzés.

Verhängen, etwas, womit, bé akasztani valamit p. o. előzővel, bévonni, p. o. az ablakot; den Zügel, a' gyeplőt megereszteni; statt erlauben, megengedni; Strafe über jemanden verhängen, büntetést tsapni valaki fejéhez, vagy szabni valaki fejére.

Verhängniß, das, sors, balsors, Isteni végzés vagy látogatás: Verhängnißvoll, adj. viszontagságokkal teljes.

Verhängt, z. B. mit verhängten Zügel, megeresztett kantárral v. gyeplővel.

Verhängung, die, bévonás; megeresztés; rendelés.

Verharren, megmaradni valami mellett: Verharren, das, megmaradás: Verharrlich, adj. állhatatos.

Verharschen, von Wunden, behegedni, beforradni.

Verhärten, megkeményítni, megedzeni, p. o. a' vasat; hart werden, megkeményedni: Verhärtung, die, keménység, megkeményítés; hasszorúlás.

Verhaßt, adj. gyülölséges, gyülö-

letes, útálatos; machen, gyúlölségessé tenni.
Verhätſcheln, elkényeztetni: Verhätſchlung, die, elkényeztetés.
Verhau, der, fákkal bévágott hely: Verhauen, levágni, elrontani a' vágás által, roszszúl vágni; im Kriege, den Weg verhauen, az útat fákkal bévagni vagy levágott fákkal béterítni: Verhauung, die, levágás; az útnak elzárása, t. i. levagott fákkal.
Verhauchen, kifujni, kilehelleni.
Verhauſen, eltékozlani.
Verheben, roszszúl emelni; ſich, az emelésben megsérúlni.
Verheeren, pusztítni, elpusztítni: Verheerer, der, elpusztító: Verheerung, die, pusztítás.
Verhehlen, titkolni, eltitkolni; den Zorn, a' haragját nem mutatni: Verhehler, der, eltitkoló; Verhehlung, die, eltitkolás.
Verheimlichen, eltitkolni; Verheimlichung, die, eltitkolás, elrejtés.
Verheirathen, z. B. eine Tochter, férjhez adni, kiházasítni a' leányát; den Sohn, megházasítni, a' fiát; ſich, megházasodni, von Mädchen, férjhez menni; Verheirathet, von Männern, feleséges vagy házas lenni, von Frauenzimmern, férjnél lenni: Verheirathung, die, házasság, házasodás; férjhezmenés.
Verheißen, ígérni, megígérni: Verheißung, die, ígérés, ígéret.
Verhelfen, jemanden zu etwas, rásegítni valakit valamire.
Verhenkert, adj. gonosz, tűzes, heves; adv. gonoszúl, tűzesen.
Verherrlichen, ditsőíteni, magasztalni: Verherrlichung, die, magasztalás, ditsőítés.
Verhetzen, öszveveszteni, egymás ellen felingerleni, fellovalni: Verhetzer, der, fellovaló, felingerlő: Verhetzung, die, felingerlés.
Verhindern, akadályoztatni, megakadályoztatni; verhindert werden, valamiben megakadályoztatódni: Verhinderer, der, akadályoztató: Verhinderung, die, akadályoztatás, megakadályoztatás.
Verhohlen, adj. eltitkolt, titkos; adv. titkosan.
Verhöhnen, nevetre kigúnyolni, kikatzagni, kinevetni: Verhöhnen, das, die Verhöhnung, kigúnyolás, kinevetés, kikatzagás.
Verhör, das, z. B. der Zeugen, meghallgatás, vallatás, p. o. a' tanúknak, raboknak meghallgatása: Verhören, kihallgatni a' tanúkat, kikérdezni, vallatni; nem jól, vagy roszszúl hallani valamit.
Verhudeln, eltsúfítni, elrontani.
Verhüllen, befedezni: bétakarni: Verhüllen, das, befedezés, bétakarás.
Verhungern, éhel meghalni vagy elveszni: Verhungert, adj. éhel elvesztett; éhelholt.
Verhunzen, eltsúfítni.
Verhüthen, etwas, megójni, megórni, megőrízni: Verhüthung, die, megóvás, megőrzés.
Verintereſſiren, interest vagy kamatot fizetni: ſich verintereſſiren, d. i. einträglich ſeyn, hasznos lenni, jó hasznot hajtani.
Verirren, ſich, eltévedni; verirrt, eltévedt: Verirrung, die, eltévedés, eltévelyedés.
Verjähren, ſtatt veralten, megavúlni, idő jártával erejét elveszteni; megörökösödni, megkorosodni, p. o. birtokában: verjährt, megörökösödött; meg avúlt; korossága miatt ereje veszett: Verjährung, die, megavúltság, megörökösödöttség.
Verjagen, elkergetni, elűzni, elhajtani: Verjagen, das, die Verjagung, elkergetés, elűzés: Verjager, der, elkergető.
Verjüngen, megifjítni; ſich, megifjodni; von leblosen Dingen, megújúlni; kleiner machen, kissebbé venni, ein verjüngter Maaßſtab, kissebbre vett mérték: Verjüngerung, die, megifjítás; kissebre vevés.
Verkalben, elvetni a' borját.
Verkalken, mészszé változtatni, mészszé válni.
Verkälten, meghűtni; ſich, meghűlni, megfázni: Verkältung, die, meghűlés, megfázás.
Verkauf, der, eladás, zum Verkauf bringen, valamit eladás végett kitenni, kirakni: Verkaufen, árúlni, eladni: verkauft

werden, eladatni, eladódni; das iſt zu verkaufen, ez eladó: Verkaufen, das, eladás.

Verkäufer, der, adó, eladó, árúló; Verkäuferinn, die, eladó aszszony: Verkäuflich, adject. eladó, eladnivaló; könnyen eladható.

Verkehr, der, das iſt Handel und Wandel, adásvevés, kereskedés, ſtarker, lebhafter, adásnak vevésnek nagy divatja, nagy kereskedés; ſtatt Umgang, közügy, közösülés: Verkehren kereskedni, kereskedést üzni; umgehen, társalkodni valakivel; umdrehen, megfordítni, kifordítni valamit; Augen verdrehen, a' szemeit felforgatni: Verkehrt, adj. meg — viszsza — kifordított; verdreht, elforgatott; trop. eltsavart, ein verkehrter Menſch, álnok ember, eine verkehrte Sitte, felfordúlt szokás; adv. z. B. etwas verkehrt nehmen, viszsza fordítva, viszszájára venni valamit; leſen, viszszafelé olvasni; trop. hamisan, roszszúl, gonoszúl: Verkehrtheit, die, álnokság, elfordúltság. Verkehrung, die, el-v. megfordítás; eltsavarás, eltekerés.

Verkeilen, megékelni vagy ékezni.

Verkennen, meg nem esmerni, elesmerni, hibából másnak tarta, ni; ich habe ihn verkannt, másnak néztem; jemandes guten Willen verkennen, valakinek jóra tzélzó akaratját, jó tzélját roszszra magyarázni, elesmerni: Verkennung, die, meg nem esmerés, elesmerés.

Verketten, me:- vagy öszvelántzolni, trop. öszvefüzni vagy tsatolni: Verkettung, die, öszvelántzolás, lántzalvaló öszvefoglalás.

Verketzern, eretneknek tartani, v. állítni, eretnekítni: Verketzerung, die, eretnekítés.

Verkitten, öszvefoglalni, öszveforrasztani.

Verklagen, bé- vagy elvádolni valakit: Verklagte, der, bévádolt, bévádoltatott: Verklagung, die, bévádolás.

Verkläger, der, vádló, bévádló, vádoló; kereső.

Verklammern, vaskaptsokkal öszvefoglalni, öszveszorítni: Verklammerung, öszvefoglalás.

Verklären, megditsőítni: Verklärung: die, megditsőítés.

Verklatſchen, jemanden, megszóllani, kissebbítni, szóba keverni valamit.

Verkleben, verkleiben, bémázolni, békenni, betsirízelni.

Verkleiden, felruházni; ſich, idegen ruhába öltözni vagy lappangani; Wände, megbéllelni, p. o. a' falakat valamivel; Verkleidung, die, öltözet felváltoztatás, színlő öltözet.

Verkleinern, kitsinyítni, kissebbítni; trop. gyalázni, betsmelni valakit: Verkleinerung, die, kissébbítés; ótsárlás.

Verkleiſtern, betsirízelni, bémázolni; trop. z. B. Augen, megvakítni: Verkleiſterung, die, bémázolás; megvakítás.

Verklingen, eltsendesedni, elenyészni, mint a' hang.

Verknorpeln, megportzogósodni.

Verknüpfen, öszvekötni, egyesítni kötés által, egybe kötni: Verknüpfung, die, egybekötés, megkötés.

Verkochen, elfőzni.

Verkohlen, szénné elváltoztatni; szénné lenni.

Verkriechen, ſich, elbújni, elmászni; trop. ſich vor jemanden verkriechen müſſen, d. i. weit unter ihm ſtehen, elbújhatni valaki előtt, sokkal utánna lenni valakinek a' jelességben.

Verkrümmen, meggörbűlni; verkrümmt, meggörbűlt.

Verkrüppeln, eltsonkúlni, elnyomorodni.

Verkühlen, meghűlni.

Verkündigen, hirdetni, jelenteni: Verkündiger, der, hirdető: Verkündigung, die, hirdetés, jelentés.

Verkünſteln, elrontani sok mesterkélés által.

Verkuppeln, öszvekerítni a' szerelmeseket.

Verkürzen, megrövidítni, megkurtítni, rövidebbé tenni; ſich die Zeit, eltölteni az idejét valamivel; eine Erzählung, a' beszéllést röviden befoglalni; eine Sylbe, a' szótagot megrövidítni:

Verkürzung, die, megrövidítés, kurtítás.

Verlachen, megnevetni, kinevetni.

Verlag, der, maga költségén való nyomtatás; nyomtatásbeli költség; a' kinyomtatott könyv: Verlagsbuch, das, könyváros költségén nyomtattatott könyv; magához váltott könyv: Verlagshandlung, die, önnön nyomtatványit árúló könyváros.

Verlangen, etwas, kívánni valamit, kívánságának lenni valamire; als impers. v. es verlangt mich, dich, uns ꝛc. nach etwas, óhajtok, kívánok, óhajtasz, óhajt 's a' t. Verlangen, das, kívánság, oder statt Erwartung, el- vagy megvárása valaminek; mit Verlangen, kívánsággal, kívánva, óhajtva: Verlangenswerth, adj. kívánatos.

Verlängern, meghoszszabítni, hoszszabra tsinálni, megnyújtani; von der Zeit, meghoszszabbítni, p. o. a' fizetés idejét; statt weiter hinaus schieben, másszorra halasztani, elhalasztani: Verlängerung, die, meghoszszabbítás, megnyújtás.

Verlarven, eig. fel- vagy héálortzázni; trop. eltitkolni: verlarvt, álortzás; eltitkolt.

Verlaß, der, hagyomány; st. Verabredung, öszvebeszéllés, végzés. Verlassen, statt zurücklassen, elhagyni, hátra hagyni; die Schule verlassen, elhagyni az oskolát, seinen Posten, kirendelt helyét elhagyni; jemanden, valakitől elpártolni; von Allen verlassen werden, mindenektől elhagyattatni; sich, auf jemanden, auf etwas, valámiben, valakiben bízni, támaszkodni; valamiben valakiben helyheztetni bizodalmát: adj. elhagyott, abba hagyott, hülflos, elhagyott, elhagyattatott, magára hagyatott; Verlassenschaft, die, hagyomány, maga után hagyott jószág, örökség: Verlassung, die, hátrahagyás; Entziehung seiner Hülfe, elhagyás, magárahagyás, odahagyás; Vertrauen, bizodalom, benne bízás.

Verlauf, der, elfolyás, p. o. időnek, víznek elfolyása, elmúlás; nach Verlauf einer Zeit, egy idő múlva; einer Sache, folyamat, valamelly dolognak folyamatja: Verlaufen, sich, elfolyni, mint a' víz; statt sich verlieren, eltévedni, eltévelyedni, az útból kimenni, az útját eltéveszteni, félre menni; auseinander laufen, széllyelfutni vagy szaladni, széllyeloszlani; statt schnell vergehen, elmúlni, eltelni, elfolyni, mint az idő: adj. von Menschen, szökevény, elfutott; wie ein Kind, eltévelyedett; von Thieren, bitang; von der Zeit, elmúlt, eltelt.

Verläugnen, etwas, tagadni, eltagadni valamit; jemanden, valakinek otthon létét eltagadni; Gott verläugnen, megtagadni az Istent, az Istentől elpártolni, die Religion, vallását elhagyni; seine Natur nicht verläugnen können, természetét meg nem tagadhatni: Verläugnen, das, die Verläugnung, tagadás, eltagadás; seiner selbst, maga meggyőzése; statt Verstellung, tettetés: Verläugner, der, tagadó: Verläugnerinn, die, tagadó t. i. aszszony személy.

Verlaut, der, hír, közhír; dem Verlaute nach, a' mint a' híre van; Verlauten sich lassen, mondani, szót ejteni, szót kiszalasztani a' száján; impers. z. B. es verlautet, ollyan hír van, ez a' híre.

Verleben, eltölteni, elélni p. o. idejét; seine Jahre in Trägheit verleben, esztendeit heverésben vagy korhelységben tölteni el: verlebt, eltöltött, elélt: statt abgelebt, megélemedett, igen öreg.

Verlegen, más helyre tenni; an einen unrechten Ort legen, valamit félre tenni, el tenni, bizonytalan vagy roszsz helyre tenni; statt versperren, z. B. den Weg, elzárni az útját; mit etwas verlegen, d. i. versehen, z. B. eine Stadt mit Waaren, elegendő portékát szállítni valamelly városba; ein Buch, valamelly könyvet maga költségén adni ki, nyomtattatni ki: adj. durch Liegen verdorben, állott, az állásban elromlott; igen régi; statt ungewiß, bizonytalan; bestürzt, meg-

háborodott, zürzavarban lévő, seyn, zürzavarban lenni: Verlegenheit, die, statt Ungewißheit, bizonytalanság; Bestürzung, megháborodás, zavarodás, szorongattatás; hülflofer Zustand, szorúltság, szorúlt állapot.

Verleger, der, eines Buches, könyvet maga költségén nyomtattató.

Verlegung, die, eltevés, félre tevés, roszsz helyre tevés; des Buches, valamelly könyvnek maga költségénvaló kinyomtattatása.

Verlehnen, költsönözni.

Verleiden, zuwider machen, unalmára, terhére tenni valakinek valamit.

Verleihen, an jemanden etwas leihen, költsön adni, költsönözni; geben, adni, ajándékozni: Verleihen, das, Verleihung, die, költsönözés, költsönadás: Verleiher, der, költsönöző.

Verleiten, zu etwas, reávenni, eltsábítni valakit valamire; sich verleiten lassen, el hagyni magát tsábíttatni; Verleitung, die, eltsábítás, reávétel valami roszszra.

Verlernen, elfelejteni valamit, kitanulni belőle; statt entwohnt werden, elszokni róla: Verlernen, das, elfelejtés, kitanulás belőle; elszokás.

Verlesen, elolvasni valamit.

Verletzen, megsérteni, oder st. verwunden, megsebesítni; trop. z. B. jemanden Ehre, guten Namen verletzen, valaki betsületét, jó hírét nevét megsérteni; das Recht verletzen, a' törvényt megrontani, az igazságot megsérteni: Verletzen, das, Verletzung, die, megsértés, megsebesítés; sérelem: Verletzer, der, megsértő, Verletzlich, adj. megsérthető: Verletzlichkeit, die, megsérthetőség.

Verläumden, rágalmazni valakit: megszóllani; Verläumder, der, rágalmazó, emberszólló: Verläumderinn, die, emberszólló, rágalmazó t. i. aszszony személy: Verläumderisch, adj. rágalmazó, rágalmazásra hajlandó; adv. rágalmazva: Verläumdung, die, rágalmazás, emberszóllás.

Verlieben, sich, beleszeretni valakibe, szerelmes lenni, szerelembe esni; trop. nagyon megszeretni valamit: Verlieben, das, beleszeretés; zum Verlieben, rendkívül kellemetes: Verliebt, adj. szerelmes; wollüstig, buja szerelmes; adv. szerelmesen.

Verliegen, sich, sokáig heverni; sok heverésben elromlani.

Verlieren, elveszteni p. o. életét; den Verstand, megőrülni, megbolondúlni; die Freiheit, szabadságától megfosztatni; den Kopf eig. fejét elveszteni, uneig. megzavarodni, az eszét elveszteni; den Muth, eltsüggedni, bátorságot elveszteni; die Gesundheit, megbetegedni; die Geduld, kifogyni a' békètűrésből; verloren gehen, elveszni; den Proceß, elveszteni a' pert; die Schlacht, elveszteni az ütközetet; im Spiele, veszteni a' játékban; sich verlieren, eltűnni, elvenni magát valahonnan, eltávozni, die Krankheit hat sich verloren a' nyavalya megszűnt, elenyészett, der Geruch verliert sich, a' szaga elmegy; trop. von Farben, kimenni, mint a' 'színe, p. o. a' ruhának, elhagyni a' színét; sich in Gedanken verlieren, elmerűlni a' gondolkozásban: Verlieren, das, elvesztés.

Verlies, das, fogság, tömlötz, das Burgverlies, földalatti vártömlötz.

Verloben, seine Tochter an jemanden, a' leányát valakihez férjhez adni; sich mit einem Mädchen verloben, eljegyezni valamelly leányt feleségűl: Verlobte, der, vőlegény: die, menyaszszony, mátka: Verlobung, die, kézfogás, gyűrűváltás, leányeljegyzés.

Verlöbniß, das, eljegyzés: Verlöbnißring, der, jegygyűrű: Verlöbnißtag, der, eljegyzés napja, kézfogás.

Verlodern, égni; elaludni, kialudni, mint a' tűz.

Verlohnen, megjutalmaztatni; es verlohnt sich der Mühe, érdemes a' munkára, megfizeti a' munkát, es verlohnt sich nicht der Mühe, nem érdemli a' fáradtságot: Verlohnen, das, megjutalmaztatás.

Verlöschen, elaludni: Verlöschen, das, elaluvás.
Verlöthen, öszveforrasztani: Verlöthen, das, öszveforrasztás.
Verlosen, sorsot vagy nyilat vetni vagy húzni: Verlosung, die, sorsvetés, nyílvetés v. húzás.
Verlust, der, elvesztés, veszteség; erleiden, veszteni; ersetzen, veszteségét vagy kárát kipótolni; mit Verlust des Lebens, élete veszedelmével: Verlustig, adj. veszteséges: werden, valamit elveszteni, valamitől megfosztatni; machen, megfosztani, veszteséget okozni.
Vermachen, bétsinálni, bézárni, bédugni; z. B. im Testamente, hagyni valakinek valamit, p. o. testamentomban, testálni: Vermachung, die, bétsinálás, bezárás, elrekesztés; örökségül hagyás, testálás.
Vermächtniß, das, testamentom; hagyomány, testált jószág.
Vermählen, kiházasítni; sich, megházasodni, férjhez menni: Vermählung, die, házasítás; Hochzeit, lakodalom.
Vermahlen, zu Mehle, liszté őrleni, megőrleni.
Vermahnen, inteni: Vermahner, der, intő: Vermahnung, die, intés.
Vermaledeyen, megátkozni: Vermaledeyet, átkozott.
Vermalen, durch Farben, felfesteni.
Vermaßiren, béálortzázni.
Vermauern, feldolgozni a' követ, t. i. épitésre; berakni kővel v. kőfallal.
Vermauthen, megvámolni.
Vermehren, nevelni, sokasítni, nevelni öreghítni; sich, szaporodni, nőni; nevekedni, öregbedni: Vermehrung, die, szaporítás, szaporodás, nevekedés, sokasítás.
Vermeiden, kerülni, távoztatni, elkerülni, eltávoztatni: Vermeidung, die, elkerűles, távoztatás, eltávoztatás; Vermeidlich, adj. elkerülhető.
Vermeinen, vélni, gondolni: Vermeint, vermeintlich, adj. vélt, gondolt, annak tartott.
Vermelden, jelenteni, említni; lassen, izenni, megizenni.
Vermengen, öszveelegyítni; vermengt, elegyített: Vermengung, die, öszveelegyítés.
Vermerken, észrevenni; auslegen, magyarázni: Vermerkung, die, észrevétel.
Vermessen, statt messen, meg- vagy felmérni p. o. valamelly földet; sich, hibásan mérni, eltéredni a' mérésben, elhibázni a' mérést; hoch betheuern, szentül állitni, erősítni, főképpen esküvéssel; sich rühmen, kérkedni, ditsekedni; bátorkodni, merészleni t. i. többet ígérni, állitni 's a' t. adj. magameghitt, bizakodó, magában bízó; statt verwegen, vakmerő: adv. bizakodva, vakmerőn: Vermessenheit, die, vakmerőség, merészség; Vermessentlich, adj. merészen, vakmerően.
Vermesser, der, kimegyelő és felmérő, földmérő: Vermessung, die, meg-felmérés.
Vermiethen, bérben kiadni: Vermiethen, das, bérbeadás: Vermiether, der, bérbeadó.
Verminderer, der, kitsinyítő, kevesítő: Vermindern, kissebbítni, kevesítni, die Preise der Dinge, a' dolgok árát alábbszállítni; sich, kevesedni; statt nachlassen, von Krankheiten, alábbhagyni, szünni: Verminderung, die, kevesítés, kissebbítés, alábbszállítás, leszállítás, valaminek; enyhítés: Verminderungswort, das, kitsinyítőszó (Diminutivum).
Vermischen, elegyíteni, öszveelegyíteni, öszvekeverni; sich, öszveelegyedni vagy keveredni; vermischt, adj. öszvekevert, elegyes, elegyített; adv. keverve, elegyítve: Vermischung, die, elegyítés, keverés, öszveelegyítés, vagy elegyedés, öszvekeverés.
Vermissen, híjjával lenni valakinek, valaminek, nem találni valamit, valakit, ich vermisse 5 Gulden vom Gelde, 5 for. hibázik a' pénzből: Vermissen, das, híjjávallét, nemtalálás.
Vermitteln, eszközleni, kieszközleni a' békességet, közbanjárása által véghez vinni: Vermittelst, adv. mit dem Genit. durch, által; oder durch Abl. durch Hülfe, segítsége által, segítségével,

-nál fogva, -nél fogva: Vermittelung, die, kieszközlés, közbenjárás: Vermittler, der, közbenjáró: Vermittlerinn, die, közbenjáró t. i. aszszony.

Vermodern, elrevesedni, elrothadni: Vermodern, das, elrevesedés, elrothadás.

Vermöge, adv. szerént, által, ereje által vagy szerént, -nál fogva, -nél fogva.

Vermögen, d. i. ausrichten können, tehetni, megtehetni valamit, viel bey jemanden, sokat tehetni valakinél; ſtatt im Stande ſeyn, können, — hatni, — hetni, telni tőle; jemanden zu etwas vermögen, d. i. bewegen, etwas zu thun, valakit valamire bírni, reávenni: Vermögen, das, Fähigkeit, Kraft zu etwas, tehetség, erő, érték, nach Vermögen, tehetség szerént; es ſtehet in deinem Vermögen, kitelhetik tőled vagy hatalmadban áll; ſtatt zeitliche Güter, Beſitzungen ꝛc. jószág, vagyon, birtok, érték, vagyonbeli tehetség, iſts Reichthum, Geld, gazdagság, pénz; väterliches Vermögen, atyai örökség: Vermögend, adj. hatalmas; hatalommal bíró; tehető, a' ki sokat tehet; tehetős, gazdag.

Vermögensſteuer, die, birtoki adó, vagyonra vagy birtokra vetett adó: Vermögensumſtände, die, gazdaság állapotja, tehetősség.

Vermummen, bétakargatni.

Vermünzen, pénzre felverni, p. o. az ezüstöt.

Vermuthen, hozzávetni, gyanítni, vélni, vélekedni; ſtatt erwarten, várni, gondolni, reményleni: Vermuthen, das, Vermuthung, die, hozzávetés, gyanítás, vélekedés; várakozás: Vermuthet, adj. vélt: Vermuthlich, adj. hihető, vélhető, gyanítható; adv. hihetőleg, hihetőképpen, gyaníthatóképpen.

Vernachläſſigen, elmúlatni, elmellőzni, nem gondolni vele: Vernachläſſigung, die, elmúlatás, elmúlasztás, nem teljesítés, elmellőzés.

Vernageln, beszegezni valamit; szegekkel béverni, p. o. az ágyú sütőlyukát; ein Pferd, roszszúl patkolni meg a' lovat: Vernageln, das, beszegezés.

Vernähen, mind felvarni, p. o. a' tzérnát; einnähen, belévarni valamibe, p. o. a' pénzt.

Vernarben, bevarasodni, behegedni, mint a' seb.

Vernarren, ſich in etwas, oder jemanden, belébolondúlni valamibe, valakibe, bolondúl belészeretni; Vernarrt, adj. belébolondúlt, valamibe, valakibe; ſehr erſtaunt, a' kinek szeme szája elállott valamibe.

Vernaſchen, felnyalakodni valamit.

Vernehmen, hören, hallani, meghallani, megérteni; ſtatt Nachricht erhalten, tudósíttatni valamiről, vagy valami felől, megtudni valamit; ſich vernehmen laſſen, d. i. ſagen, äußern, mondani, elbeszélni; ſich gegen jemanden vernehmen laſſen, valakire vagy valaki ellen beszélni; verhören, kihallgatni valakit, törvényesen kikérdezni valakit: Vernehmen, das, hallás, meghallás, megértés, t. i. hírből, dem Vernehmen nach, a' mint beszéllik, a' mint híre ván, a' mint hallani vagy hallom; das gute Vernehmen, jó egyetértés, oder iſt es Freundſchaft, barátság, egyesség, im beſten Vernehmen ſtehen, igen jó vagy legjobb egyetértésben lenni valakivel; Vernehmlich, adj. verſtändlich, hallható, érthető, p. o. szó; adv. érthetőleg, fennszóval p. o. beszélni: Vernehmlichkeit, die, érthetőség: Vernehmung, die, d. i. im Verhör, kikérdezés a' törvényszék előtt.

Verneigen, ſich, magát meghajtani, meghajlani: Verneigung, die, magameghajtás, meghajlás.

Verneinen, tagadni, nemmel felelni: Verneinend, adj. tagadó; eine verneinende Antwort erhalten, kérésében meg-nem hallgattatni; adv. tagadva: Verneinung, die, tagadás: Verneinungsfall, der, megtagadás: Verneinungsſatz, der, tagadó tétel: Verneinungsweiſe, adv. tagadva, tagadólag.

Verneuen, verneuern, megújjítni: Verneuerer, der, újító, megúji-

tó: Verneuerung, die, újítás, megújítás.

Vernichten, semmivétenni, megtörni p. o. az ellenséget, eltörleni p. o. törvényeket: Vernichten, das, Vernichtung, die, semmivétel, eltörlés, végveszedelem, elrontás, elbontás: Vernichter, der, eltörlő, elvesztő, felforgató.

Vernieten, megszegezni.

Vernunft, die, ész, értelem, okosság; gesunde, józan okosság; mit Vernunft, d. i. behutsam, okosan; statt Ueberlegung, okoskodás: Vernunftgrund, der, észok; okoskodás: Vernunftlehre, die, okoskodás tudománya: Vernunftlos, adj. oktalan, esztelen; adv. okosság nélkül, oktalanúl, esztelenül: Vernunftlosigkeit, die, oktalanság, esztelenség: Vernunftmäßig, adj. okossággal megegyező, okosanvaló; adv. okosan: Vernunftmäßigkeit, die, okossággal megegyező valaminek: Vernunftschluß, der, okoskodás, okossági következtetés: Vernunftwahrheit, die, okosságbeli nyilvánvalóság.

Vernünfteley, die, haszontalan okoskodás: Vernünfteln, haszontalan okoskodással feszegetni: Vernünfteln, das, haszontalan, okoskodás, tsevegő beszéd, hajszálhasogatás.

Vernünftig, adj. értelmes, okos; Vernunft verrathend, okos, értelmes, józan, bölts; der Vernunft gemäß, okossággal megegyező, okos emberhez illő; beſcheiden, szerény, illendő, józan: adv. okossággal, értelmesen, okossan, józanon; szerényen, illendően: Vernünftigkeit, die, józanság, okosság: Vernünftler, der, haszontalan okoskodó, hajszálhasogató, mindent feszegető.

Veröden, öde machen, elpusztítni, pusztává tenni; öde werden, elpusztúlni, pusztává lenni: Veröden, das, Verödung, die, elpusztítás; elpusztúlás: Verödet, adj. elpusztúlt.

Verordnen, rendelni, parantsolni; anordnen, megrendelni, állítni; beſtimmen, meghatározni, szabni, rendelni, p. o. orvosságot, ein Geſetz, törvényt szabni: Verordnung, die, rendelés; parantsolat; des Arztes, az orvos rendelése vagy hagyása; Verordnungsmäßig, adj. rendelés szerént való, a' parantsolattal megegyező; adv. a' rendelés szerént.

Verpachten, árendába adni, kiadni p. o. jószágot: Verpachtung, die, árendábaadás.

Verpacken, betsomózni, öszvetsinálni, ládákra rakni p. o. az elküldendő portékát; hibásan tsinálni bé, nem rendes helyére rakni.

Verpalliſadiren, elpalánkolni.

Verpetſchieren, bépetsételni.

Verpfählen, karókkal bekeritni, megerősítni.

Verpfänden, elzálogosítni, zálogba vetni: Verpfändung, die, elzálogosítás.

Verpfeffern, nagyon megborsolni.

Verpflanzen, máshová általplántálni, máshová ültetni; trop. általplántálni, általvinni: Verpflanzung, die, általplántálás, elplántálás.

Verpflegen, beſorgen, gondját viselni, ápolni, ápolgatni; ſtatt ernähren, táplálni, ápolgatni: Verpfleger, der, ápolgató; táplálló: Verpflegung, die, ápolgatás; táplálás, tartás.

Verpflichten, jemanden, kötelezni, lekötelezni valakit valamire; ſich, magát kötelezni valamire; jem. ſehr verpflichtet ſeyn, sokkal tartozni valakinek: Verpflichtung, die, kötelezés, köteleztetés.

Verpfuſchen, elkontárkodni valamit, himpellér módra eltsúfítni.

Verpichen, beszurkolni.

Verplaudern, z. B. die Zeit, elfetsegni, eltsatsogni, tsatsogással eltölteni p. o. az időt.

Verplempern, ſich, vígyázatlanúl kiszalasztani valamit a' száján.

Verpraſſen, elpazérolni: Verpraſſung, die, elpazérlás.

Verprozeſſiren, perlekedés által elvesztegetni, elkölteni.

Verproviantiren, eleséggel megrakni.

Verpuppen, lárvává lenni, mint a' bogarak, elváltozni.

Verrammen, Verrammeln, elzárni, bérakni a' bejárást.

Verrafen, mit Graſe bewachſen, bégyepesedni, bépázsitosodni.

Verrath, der, árulás: Verrathen, elárúlni, p. o. a' titkot, kimondani, kinyilatkoztatni; eine Stadt, z. B. dem Feinde, a' várost hitetlenül feladni, elárúlni.

Verräther, der, árúló, elárúló: des Vaterlandes, hazaárúló: Verrätherey, die, árúlás, elárúlás: hitetlenség: Verrätherinn, die, árúló, t. i. aszszony, leány: Verrätheriſch, adj. árúló, hitetlen, hiteszegett; adv. hitetlenül.

Verrauchen, z. B. Taback, felszívni, felpípázni a' dohányt; elgőzölni, elgőzölögni; trop. von geiſtigen Sachen, az erejének szeszének elmenni; vom Zorne, a' harag megtsillapodott.

Verräumen, tévesztésből félre eltenni.

Verrauſchen, elsuhanni, eltűnni.

Verrechnen, számba venni, a' számadásba belé számlálni; ſich, a' számadásban hibázni vagy hibát ejteni, roszszúl számolni; Verrechnen, das, számbavevés, összeszámolás; a' számolásban vagy számadásban ejtett hiba.

Verrecken, megdögleni: Verreckung, die, megdöglés.

Verreden, geloben etwas nicht zu thun, fogadást tenni, hogy valamit nem tselekszik többé: ſich, d. i. im Reden fehlen, elbotlani nyelvével, hibázni a' kimondásban.

Verreiſen, fortreiſen, elútazni; durch Reiſen verzehren, az útazásra elkölteni; Verreiſen, das, elútazás.

Verrenken, z. B. ein Glied, kimenyítni, kilitzamítni, p. o. kezét; tagot; verrenkt werden, ſich verrenken, kimenyűlni, kilitzamodni; ein verrenktes Glied, kilitzamodott tag: Verrenken, das, Verrenkung, die, kilitzamodás, kimenyűlés.

Verrennen, nyargalás által elzárni az útat.

Verrichten, etwas, tenni, véghez vinni, megtsinálni valamit; ſeine Geſchäfte verrichten, dolgaiban vagy dolgai után járni; viel zu verrichten haben, sok dolgának lenni: Verrichtung, die, tevés, foglalatoskodás, dolog, munka.

Verriegeln, toló zárral bézárni, p. o. az ajtót.

Verringern, megkitsinyítni.

Verrinnen, elfolyni, mint a' víz.

Verroſten, megrozsdásodni: Verroſtet, adject. rozsdás, megrozsdásodott.

Verrucht, adj. gonosz, elfajúlt; adv. gonoszúl, elfajultan: Verruchtheit, die, gonoszság, elfajultság.

Verrücken, elmozdítni. odább mozdítni, p. o. a' széket; trop. ſtatt vereiteln, z. B. Pläne, elrontani, felforgatni valaki szandékát, semmivé tenni; den Kopf verrücken, d. i. a) confus machen, valakinek a' fejét megzavarni, b) des Verſtandes berauben, megháborítni az elméjét.

Verrückt, adj. eig. félremozdított, helyéből elmozdított; trop. des Verſtandes beraubt, esztelen, eszement, bódúlt, megháborodott; werden, megháborodni elméjében, ſeyn, eszelősködni: Verrücktheit, die, eszelősség, elmebéli megháborodás: Verrückung, die, odébb mozdítás, elmozdítás; megháborodás, t. i. elméjében.

Verrufen, in einen üblen Ruf bringen roszsz hírbe keverni; particip. verrufen, roszszhírű, z. B. Geld, forgásból kivett pénz: Verrufung, die, forgásból a' pénznek kivetése.

Verrunzelt, adject. rántzos, összerántzolt.

Vers, der, verssor, egy sor vers; Verſe machen, verseket tsinálni, verset írni; Strophe, in einem Kirchenliede, vers, egy vers; eine Stelle in der Bibel, vers, mondás.

Verſäen, mind elvetni, p. o. magot.

Verſagen, ſtatt verſprechen, megígérni valamit, másnak ígerni, z. B. die Waaren ſind ſchon verſagt, a' portekákat másnak elígértem: ich bin ſchon verſagt, már másnak igérkeztem t. i. ebédre, vatsorára; meine Tochter iſt ſchon verſagt, az én leányom már el van ígérve; abſchlagen, jemanden etwas, megtagadni valakitől valamit, meg nem adni valaki ké-

rését; das Gewehr verſagt, d. i. es will nicht losgehen, nem sül el a' puska: Verſagen, das, Verſagung, die, elígérés, más helyre ígérés; el- vagy megtagadás.

Verſalbuchſtabe, der, öregbetű, nagybetű, a' könyvnyomtatóknál.

Verſalzen, nagyon megsózni: adj. nagyon sós; Subst. das, nagyon megsózás.

Verſammeln, öszve gyűjteni, egybehívni; ſich, öszvegyűlni, öszveseregleni, egybegyülekezni; Verſammeln, das, öszvegyűjtés, egybegyűjtés: Verſammler, der, öszvegyűjtő: Verſammlung, die, gyűlés, öszvegyűlés, gyülekezet; des Volkes, népgyűlés; eine halten, gyűlést tartani, entlaſſen, eloszlatni a' gyűlést; Verſammlungsort, der, a' gyűlés helye.

Verſanden, homokkal vagy fövennyel beterítni, elborítni.

Verſart, die, versnem.

Verſatz, der, elzálogosítás: Verſatzamt, das, záloglóhely.

Verſauern, megsavanyodni: Verſauert, adject. megsavanyodott, savanyú.

Verſäuern, nagyon megsavanyítni: Verſäuert, adject. megetzetesedett.

Verſaufen, meginni, béinni, p. o. pénzét.

Verſäumen, elmúlatni, elmúlasztani p. o. az időt, a' múlasztással elveszteni; ſich, elmaradni, hátramaradni dolgában: Verſäumen, das, elmúlasztás: Verſäumniß, das, Verſäumung, die, elmúlasztás, idővesztés; wider unſern Willen, elmúlatás, hátramaradás; jemanden ein Verſäumniß machen, valakivel eltöltetni az időt; hátráltatni valakit a' dolgaiban.

Verſchabt, adj. kopott, p. o. ruha.

Verſchachern, elárulgatni.

Verſchaffen, jemanden etwas, megszerezni valakinek valamit; ſich Anſehen, tekintetet szerezni magának; Genugthuung, eleget tétetni valakinek; Recht, igazságot tétetni; ſich ſelbſt Recht, a' maga jussait vagy igazságát kikeresni: Verſchaffen, das, Verſchaffung, die, szerzés, megszerzés: Verſchaffer, der, szerző, adó.

Verſchallen, hirlelódni.

Verſchämt, adj. szemérmes: Verſchämtheit, die, szemérmesség.

Verſchänden, eltsúfítni.

Verſchanzen, bé- vagy körülsántzolni: Verſchanzen, das, bé- vagy körülsántzolás: Verſchanzung, die, sántzok, sántzolat.

Verſcharren, el- vagy béásni a' földbe, p. o. kintset, elkaparni: Verſcharren, das, el- v. béásás.

Verſcheiden, sterben, meghalni.

Verſchenken, elajándékozni: Verſchenken, das, Verſchenkung, die, elajándékozás.

Verſcherzen, verſchwenden, z. B. die Zeit, eltréfálni, tréfával eltölteni p. o. az időt; um etwas kommen, gondolatlanúl elvesztegetni, ellegyeskedni, kiadni rajta, lábával tapodni p. o. a' szerentséjét: Verſcherzung, die, eltréfálás, ellegyeskedés.

Verſcheuchen, z. B. Vögel, elijeszteni, elrezzenteni, elkergetni, p. o. madarakat; trop. den Schlaf, elűzni az álmát: Verſcheuchung, die, elrettentés, elűzés.

Verſchicken, jemanden, *elküldeni* valakit valahová: Waaren, *küldeni* elküldeni, p. o. portékát: Verſchicken, das, Verſchickung, die, elküldés; küldés, elküldés, szállítás.

Verſchieben, etwas, elmozdítni, eltólni, odább tólni p. o. asztalt; ſich, elmozdúlni a' helyéből; trop. ſtatt aufſchieben, elhalasztani, másszorra halasztani; Verſchieben, das, Verſchiebung, die, tolás; halasztás, elhalasztás, halogatás.

Verſchieden, adj. külömbféle, sokféle, seyn, külömbözni, külömbözö lenni; adv. külömbféleképpen, sokképpen: Verſchiedenheit, die, külömbség, külömbözés.

Verſchießen, z. B. Pulver, mind ellövöldözni, p. o. a' puskaport; trop. von Farben, elhagyni, meghagyni a' színét: Verſchießung, die, ellövöldözés; a' színnek kimenése t. i. a' ruhából.

Verſchiffen, hajókkal elhordani.

Verſchimmeln, megpenészedni: Verſchimmeln, das, megpenészedés: Verſchimmelt, adj. penészes.

Verſchlafen, elaludni valamit, hosszas alvással elmúlasztani: adj. álmos, aluszékony: Verſchlafenheit, die, álmosság.

Verſchlag, der, deszkarekesz, eldeszkázat; deszkaláda: Verſchlagen, d. i. verbrauchen, z. B. Nägel, mind felverni a' szeget, elfogyasztani; abſondern, elrekeszteni, p. o. szobát, t. i. deszkával; einen Ball, elütni félre p. o. a' laptát; Kunden, elidegenítni p. o. a' vásárlóit magától; von Schiffen, félre hajtani, elverni, mint a' szél a' hajót utjáról; ſich ſein Glück, önnön szerentséjét elrontani; es verſchlägt viel, sokat tesz az, es verſchlägt nichts, semmitse tesz a' dologra: Verſchlagen, adject. ſchlau, ravasz, álnok, fortélyos; adv. ravaszúl, fortélyosan: Verſchlagenheit, die, ravaszkodás, fortélyosság.

Verſchlämmen, béiszapozni, iszappal béborítni; elpazérolni, elvesztegetni: Verſchlemmung, die, béiszapozás.

Verſchleichen, ſich, elsuhanni, elillatozni.

Verſchleimen, bényálozni, bényálkázni, bényálkásitni, béenyekesitni: Verſchleimen, das, Verſchleimung, die, bényálkásodás, béenyekesedés: Verſchleimt, adj. nyálas, nyálkás, enyekes, béenyekesedett.

Verſchleiß, der, eladás; eladó hely vagy bolt: Verſchleißen, eladni.

Verſchlendern, z. B. die Zeit, heverve elvesztegetni, eltölteni, p. o. a' napot, időt, elhenyélni, elkorhelykedni.

Verſchleppen, elhurtzolni, elvinni.

Verſchleudern, z. B. Waaren, a' portékát oltsó áron elvesztegetni; ſein Vermögen, jószágát elpazérlani: Verſchleudern, das, elvesztegetés, elpazérlás.

Verſchleyern, befedezni p. o. fátyollal, befátyolozni: Verſchleyerung, die, befátyolozás.

Verſchliefen, ſich, elbújni.

Verſchließen, bézárni, bétsukni, p. o. az ajtót; elzárni valamit, p. o. a' ládába: Verſchließen, das, Verſchließung, die, bezárás, betsukás; elzárás.

Verſchlimmern, elrontani, roszszabbá tenni; ſich, elromlani, roszszabbá lenni: Verſchlimmerung, die, elrontás, megroszszabbítás; elromlás, roszszabb állapot.

Verſchlingen, egymásba szőni fonni, öszvebontani, p. o. fonalat; hinunter ſchlingen, lenyelni, elnyelni valamit; trop. durch Unmäßigkeit verzehren, felfalni, megemészteni p. o. vagyonát: Verſchlingen, das, elnyelés, felfalás.

Verſchloſſen, adj. bézárt, bétsukott, p. o. ajtó; trop. elzárt, magábazárt; adv. bézárva, elzárva: Verſchloſſenheit, die, magába zártság.

Verſchlucken, el-v. lenyelni p. o. ételt, italt; elharapni, p. o. betűt, szót.

Verſchlummern, elszunnyadni, elszunnyadással elmúlatni valamit.

Verſchlüpfen, eltsúszni.

Verſchmachten, elepedni, elveszni, megepedni, p. o. az hévség v. szomjúság miatt: Verſchmachten, das, elepedés, elvesztés: Verſchmachtet, adj. elepedett, elveszett; adv. elepedve.

Verſchmähen, ſchmähen, láſtern, szidni; szidalmazni; ausſchlagen etw. megvetni, fel se venni, p. o. ajándékot: Verſchmähen, das, szidalmazás; megvetés: Verſchmäher, der, szidalmazó; megvető.

Verſchmauſen, elvendégeskedni p. o. jószágot.

Verſchmelzen, elolvadni; mind elolvasztani.

Verſchmerzen, felejteni fájdalmát, megszűnni fájlalni; erdulden, eltűrni, elszenvedni: Verſchmerzung, die, elfelejtés, eltűrés.

Verſchmieden, felkovátsolni.

Verſchmieren, békenni, bémázolni; mind felkenni, p. o. hájat; Papier, a' papirost befirkálni.

Verſchmitzt, adj. fortélyos, hamis, ravasz adv. fortélyosan, ravaszúl: Verſchmitztheit, die, ravaszság, fortélyosság.

Verſchnappen, ſich, szavával magát elárúlni, vígyázatlanúl szollani; gondolatlanúl szóllani, vígyázatlanságból kiszalasztani valamit a' szájáu.

Verſchnauben, kifújni magát, pihegni.

Verſchneiden, mind felvagdalni, felmetélni; durch Schneiden verderben, roszszúl vágni v. vagdalni el; elnyirbálni, eltsúfítni a' vágás által; elvágni a' hoszszából. megkurtítni, elvagdalni, p. o. hajat: kaltriren, ki-v. megherélni, kimetszeni: Verſchneiden, das, Verſchneidung, die, elvágás, elvagdalás, elmetszés, elmetélés; kiherélés: Verſchnitten, adj. elvágott, elvagdalt: Verſchnittene, od. Verſchnittener, ein, erejeszegett, herélt.

Verſchneyen, hóval béesni, bélepetni, hóval bélepve lenni; verſchneyt, hóval lepett.

Verſchnitzeln, elfaragtsálni.

Verſchonen, jem. kémellni; megkémélleni valakit, mit etwas, nem vetni valakire p. o. munkát: Verſchonen, das, kéméllés; megkéméllés valamivel: Verſchont, adv. ment valamitől.

Verſchönern, szépitni, szebbitni, felékesitni, kitsinositni; Verſchönert, szépitett, kitsinosított, felékesített: Verſchönerung, die, szépités, kitsinosítás, felékesités.

Verſchrauben, bésrófolni; falſch ſchrauben, eltekerni a' srófját.

Verſchreiben, verbrauchen, mind felirni, p. o. téntát; Fehler begehen im Schreiben, hibásan irni; eltéveszteni az irásközben; jem. ſein Vermögen, vagyonát valakinek törvényes irásban leköthi p. o. zálogúl; Waaren, portéka küldését rendelni levél által; Arzneyen, orvosságot rendelni: Verſchreiben, das, Verſchreibung, die, irással elfogyasztás; elhibázás az irásban: ſchriftliche Zuſicherung, irásban tett megigérés v. odaigérés, leköteztés: ſchriftliche Beſorgung einer Sache, irás, v. levél által való megrendelés; der Arzney, orvosságrendelés.

Verſchreyen, in übeln Ruf bringen, valakinek roszsz hirét költeni, roszsz hirbe keverni: Verſchreyung, die, hirnév vesztés, roszsz hirbe keverés.

Verſchroben, adj. trop. haszontalan rosz, elfordult; adv. roszszúl: Verſchrobenheit, die, elfordultság.

Verſchrumpfen, öszvezsugorodni.

Verſchub, der, st. Aufſchub, haladek.

Verſchulden, mit Schulden beladen, adóssággal terhelni, daher: verſchuldet, adós, sokkal adós, adóssággal terhelt; ſich verſündigen, véteni, hibázni, vétkezni; verdienen, z. B. Strafe, megérdemleni p. o. a' büntetést; vergelten, viszszafizetni, viszszonozni: Verſchulden, das, hiba, vétek; ohne mein Verſchulden, a' nélkül hogy hibáztam v. vétettem volna, minden hibám vagy vétkem nélkül: Verſchuldung, die, érdemlés, megérdemlés; vétség.

Verſchütten, eig. el-v. kiönteni p. o. bort; bedecken, z. B. einen Brunnen, mit Erde, földel befedni a' kútat; st. verſperren, elzárni, p. o. az útat.

Verſchwägern, ſich, öszvesógorosodni: Verſchwägert, adj. sógoros; Verſchwägerung, die, öszvesógorosodás.

Verſchwärzen, megfeketitni; trop. roszsz hirbe keverni el, rútszinekkel irni le: Verſchwärzung, die, megfeketités; rútúl lefestés.

Verſchweigen, elhallgatni valamit; st. verhehlen, elrejteni, eltitkolni: Verſchweigung, die, elhallgatás; eltitkolás.

Verſchwelgen, elpazérlani, eldorbézolni, elkorhelkedni: verſchwelgung, die, elpazérlás, eldorbézolás.

Verſchwellen, megdagadni; verſchwollen, megdagadt.

Verſchwemmen, megtömni, iszappal behordani.

Verſchwenden, eltékozlani, eltékozolni, elvesztegetni, elpazérlani; Geld, Zeit verſchwenden, a' pénzt, az idöt vesztegetni: Verſchwenden, das, Verſchwendung, die, tékozlás, vesztegetés, pazérlás, elvesztegetés: Verſchwender, der, tékozló, pazérló, vesztegető: Verſchwenderinn, die, pazérló aszszony: Verſchwenderiſch, adj. vesztegető, pazérló; von Sachen, pazérlott v. vesztegetett, p. o. költség; adv. vesztegetve, pazérolva.

Verſchweſtern, verſchwiſtern, ſich, öszveatyafisodni: verſchwiſtert, öszveatyafisodott.

Verſchwiegen, adj. elhallgatott, titkolt, eltitkolt; hallgató, hallgatni tudó, titoktartó: Verſchwiegenheit, die, hallgatás, hallgatóság, titoktartás.

Verſchwinden, eltűnni, elenyészni; von Krankheiten, eltűnni: Verſchwinden, das, eltűnés, elenyészés.

Verſchwiſtert, adj. öszveatyafiságosodott.

Verſchwören, etw. esküvéssel tagadni valamit, hittel fogadni, hogy nem — ſich, a) öszveesküdni, esküdni; b) köztársaság ellen öszveesküdni: Verſchwören, das, Verſchwörung, die, esküvéssel való fogadás, hogy nem —; öszveesküvés; eine Verſchwörung, machen, öszveesküdni; unterdrücken, az öszveesküvést elnyomni.

Verſchworne, der, öszveesküdt, egy az öszveesküdtek közzűl; die Verſchwornen, az öszveesküdtek.

Verſehen, ſt. beſorgen, eljárni benne, folytatni valamit; ſt. verordnen, rendelni, meghatározni valamire; ausrüſten, verſorgen mit etw. felkészítni, felruházni valamivel; beſorgen, verwalten, folytatni, viselni valamit, eljárni valamiben; fehlen, hibázni, véteni; ſich etw. verſehen, várni, gondolni, reményleni; ſich an etwas verſehen, megtsudálni valamit, t. i. terhes aszszonynak; ſich mit etwas verſehen, magát elkészíteni, felkészűlni: partic. u. adj. felkészítve, felkészűlve, felruházva, a' kinek v. a' minek van, bíró valamivel: Verſehen, das, hiba, hibázás, vétség, vétek: Verſehung, die, Beſorgung, valaminek viselése, folytatása, valamiben való eljárás, véghezvivés.

Verſehren, megsérteni: Verſehrt, adj. megsértett.

Verſenden, z. B. Waaren, küldeni, szállítni, elküldeni p. o. a' portékát: Verſendung, die, elküldés, szállítás.

Verſengen, verbrennen, elperzselni, felégetni: Verſengen, das, elperzselés: Verſengt, adj. elperzselt.

Verſenken, z. B. Steine, el-v. lemerítni; Schiffe, a' hajókat elsüllyeszteni; trop. z. B. in Elend verſenkt, búba merűlt, nyomorúságba veszódő: Verſenken, das, Verſenkung, die, elmerűlés, elsüllyedés.

Verſetzen, roszszúl, nem rendes helyére tenni; egy helyből más helyre tenni; ſt. verpflanzen, elrakni más helyre p. o. ültetményeket, Bäumchen, máshová ültetni, általültetni a' tsemetéket; verpfänden, elzálogolni, zálogba adni; vertauſchen, eltserélni; vermiſchen, von Farben, elegyíteni, öszveelegyítni, vegyítni, p. o. a' rezet a' tzínnel; ſt. beybringen, adni valakinek, einen Schlag, megütni valakit, ráütni valakire, einen Stoß, Stich, megdöfni, megszúrni; antworten, felelni, viszszonozni: Verſetzung, die, máshovátevés; más rendelrakás; elzálogolás, zálogbaadás; a' szerek v. színek vegyítése; öszveelegyítés; máshová elültetés, általültetés: Verſetzungszeichen, das, (Muſik) változtató jel.

Verſeufzen, z. B. die Nacht, az éjtszakát sóhajtásban tölteni v. sóhajtozva tölteni el.

Verſichern, állítni, erősítni, p. o. valamit szóval; verſichert, bizonyos, meggyőződött, ſey verſichert, légy meggyőződve, hidd el; Zweifel benehmen, bizonyossá tenni valami felől; du kannſt verſichert ſeyn, bizonyos lehetsz benne; ſich einer Sache verſichern, a) végére járni valaminek, jól kitudakozni valamit, b) birtokába kerítni valamit; caviren, bátorságban tenni v. helyheztetni: Verſicherung, die, állítás, erősítés, bizonyossátétel valami felől; Ueberzeugung, meggyőződés; Caution, védlés, elégtétel, kárvédlés.

Verſieden, elfőni; elfőzni: Verſieden, das, elfőzés, elfővés.

Verſiegeln, le-v. bepetsételni p. o. levelet, testamentomot; trop. ſt. befeſtigen, megerősítni: Verſiegeln, das, le-v. bepetsétlés; megerősítés: Verſiegler, der, lepetsételő, bepetsétlő.

Verſiegen, kiszáradni, felapadni; trop. elenyészni.

Verſilbern, megezüstözni, ezüstel megfuttatni; trop. verkaufen,

eladni, vevőt szerezni valaminek: Verſilbern, das, Verſilberung, die, megezüstözés: Verſilberer, der, valaminek árost v. vevőt szerző: Verſilbert, adj. megezüstözött, ezüstös, ezüstel megfuttatott.

Verſingen, énekléssel elkölteni p. o. az időt.

Verſinken, elsüllyedni, elmerülni, mint p. o. a' hajó; trop. in Elend verſinken, nyomorúságba v. inségbe esni; in Uebermuth, dölyfösségbe jutni; in Schulden, adósságba keveredni: Verſinken, das, elmerülés, elsüllyedés.

Verſinnlichen, érzősítni, érezhetővé tenni, érzékétni, érzékelhetővé tenni p. o. láthatóvá Verſinnlichung, die, érzékítés, érzősítés, érezhetővé tétel.

Verſitzen, üléssel elmúlatni, elüldögelni p. o. az időt.

Verſoffen, részeges, részeg, ivó, ittas, elrészegeskedett, beivott.

Verſöhnen, z. B. Parteyen, öszvebékéltetni valakit valakivel, megbékéltetni; jem. megengesztelni valakit; ſich mit jem. öszvebélni valakivel: Verſöhnen, das, Verſöhnung, die, öszve v. megbékéltetés; megengesztelés: Verſöhner, der, öszvebékéltető; megengesztelő: Verſöhnlich, adj. engesztelhető; adv. engesztelhetőleg: Verſöhnlichkeit, die, engesztelhetőség.

Verſorgen, jem. gondoskodni felőle, gondját viselni valakinek, megszerezni valakinek a' szükséges dolgokat; ernähren, tartani, táplálni p. o. famíliát; ſeine Tochter, a' leányát férjhez adni; jem. ein Amt verſchaffen, valakinek hivatalt szerezni: Verſorger, der, gondoskodó, gondviselő, tápláló; Verſorgerinn, die, gondoskodó t. i. aszszony: Verſorgung, die, Unterhalt, táplálás, tartás; gondviselés, gondoskodás; Amt, hivatal; Verheirathung, házasság: Verſorgungsanſtalt, die, tápláló intézet, ápolóház.

Verſparen, aufheben, eltenni, tartani valamit másszorra, meghagyni; verſchieben, elhalasztani.

Verſpäten, aufhalten, halasztani, elhalasztani, halogatni valamit: ſich, elkésni, késón jönni vagy menni, elkésódni: Verſpäten, das, Verſpätung, die, elhalasztás, halogatás; elkésés, elkésődés, elkéslődés.

Verſpeiſen, fel-v. megenni, felélni az eleséget.

Verſperren, bérekeszteni, elzárni, p. o. az útját valaminek, betsukni, az ajtót, bezárni a' kaput valaki előtt; hindern, akadályoztatni; Verſperren, das, Verſperrung, die, bérekesztés, bézárás, betsukás, elzárás.

Verſpeyen, megköpdösni.

Verſpielen, játékban veszteni, eljátszani, Geld, elveszteni pénzt; die Zeit, eljátszani az időt; trop. den Kürzern ziehen, veszteni, vesztő lenni, meggyőzetni: Verſpielen, das, vesztés, elvesztés, eljátszás.

Verſpinnen, felfonni.

Verſplittern, z. B. die Zeit, elvesztegetni p. o. az időt.

Verſpotten, kigúnyolni, kitsúfolni: Verſpottung, die, kitsúfolás, kigúnyolás, kinevetés.

Verſprechen, ígérni, megígérni valamit; den Beſitz einer Sache zuſagen, oda ígérni v. eligérni valakinek valamit, ſeine Tochter jem. verſprechen, (zur Ehe) a' leányát valakinek eligérni, ſich mit einer verſprechen, magának valakit eljegyezni, t. i. feleségül, daher: eine Verſprechene, eljegyzett személy, jegyes: Hoffnung machen, z. B. die Saaten verſprechen viel, a' vetések jó aratással biztatnak, der junge Menſch verſpricht viel, ez az ifjú, nagy reménységet nyújt maga felől; ſich verſprechen, d. i. im Reden verſehen, hibásan szólni félre szólni, nem azt mondani a' mit akart: Verſprechen, das, Verſprechung, die, ígérés; das Verſprochene, ígéret: ſein Verſprechen halten, ígéretét teljesíteni, ígéretének eleget tenni; das Irren im Reden, eltévesztése annak a' mit valaki mondani akart: Verſprecher, der, ígérő, megígérő.

Verſprengen, z. B. Waſſer, elfetskendezni, p. o. a' vizet, bort; auseinander treiben, elszeleszteni, szeljelszórni, széljelkerget-

ni, p. o. a' nyáját, az ellenséget, lázzasztókat.

erſpritzen, elfetskendezni, p. o. a' vizet; kiontani p. o. vérét.

erſpüren, érzeni, észrevenni.

erſtand, der, ész, keinen haben, esze nélkül lenni, nem lenni eszén; Einſicht, értelem, okosság, mit Verſtand, eszesen, okosan, ohne, ész nélkül; natürlicher, természeti okosság, gemeiner Menſchenverſtand, józan emberi okosság; geiſtige Fähigkeit, elme, einen durchdringenden Verſtand haben, éles elmével bírni; Urtheilskraft, ész, itélőtehetség; Ueberlegung, okosság, ohne Verſtand handeln, okosság nélkül tselekedni valamit; der Sinn, eines Wortes, értelem, jelentés, ereje valamelly szónak v. kifejezésnek; Faſſungsvermögen, ész, foghatóság, tehetség: Verſtandlos, adj. esztelen, eszetlen; adv. esztelenül: Verſtandloſigkeit, die, esztelenség, eszementség.

Verſtandeskräfte, die, észbeli tehetség: Verſtandesübung, die, észgyakorlás, ész gyakorlása.

Verſtändig, adj. eszes; klug, okos, értelmes; einſichtsvoll, értelmes, értelemmel bíró, hozzáértő; adv. okosan, észszel; értelmesen, eszesen, böltsen: Verſtändigen, belehren, értésére adni, megtanítni valamire, eszére adni valakinek valamit, megmagyarázni.

Verſtändlich, adj. érthető, megérthető, világos; adv. érthetőleg, világosan: Verſtändlichkeit, die, megérthetőség, világosság.

Verſtändniß, das, Uebereinſtimmung, egyetértés; Eintracht, egyesség.

Verſtärken, vastagabbítni, erősebbítni, nagyobbítni valamit: trop. vermehren, z. B. eine Armee verſtärken, a' tábort szaporítni, erősebbé tenni, eine Stadt, a' várost megerősítni, p. o. őrizettel; ſich, (vom Heerführer) sereget több néppel szaporítni: Verſtärkung, die, megerősítés; szaporítás, öregbítés; ſt. Hülfstruppen, segítő sereg, segítség.

Verſtatten, engedni, megengedni: Verſtattung, die, megengedés.

Verſtauben, verfliegen, elporlódni, elszállani, mint a' por.

Verſtäuben, széljel szórni, elosztatni, mint a' port.

Verſtauchen, kifitzamítni, kimenyítni.

Verſtechen, vernähen, bévarni, béaggatni, béöltögetni, vertauſchen, eltserélni; Trümpfe, elütni t. i. tromfal a' kártyát; ſich verſtechen, (beym Kupferſtechen) elvétni a' metszésben v. a' metszést: Verſtechung, z. B. der Waaren, eltserélés.

Verſtecken, elrejteni, eldugni, elrekeszteni: Verſtecken, das, elrejtés, eldugás: Verſteckt, adj. elrejtett; halten, rejtekben tartani; adv. z. B. verſteckterweiſe, titkolva, rejtve.

Verſtehen, érteni, megérteni, általlátni, megfogni, ſo viel ich verſtehe, a' mennyire én értem, verſtehſt du, was ich meine? érted, mit mondok? ich verſtehe dich nicht, nem értelek, mit mondasz; das verſteht ſich, természetesen, arról kérdés sints; ſich zu etw. verſtehen, d. i. ſich zu etw. entſchließen, ráállani, kész lenni valamire, megegyezni valamiben; ſich mit jem. verſtehen, d. i. mit jem. übereinſtimmen, egyetérteni, megegyezni valakivel; Kenntniß von etw. beſitzen, érteni p. o. németül, deákúl, tudni, p. o. muzsikát v. muzsikálni, érteni a' muzsikához; von Pfändern, z. B. ein verſtandenes Pfand, idejét multa zálog: Verſtehen, das, értés, megértés, tudás.

Verſtehlen, ellopni; verſtohlenerweiſe, alattomban, lopva.

Verſteigen, ſich, igen magasra lépni, elragadtatni p. o. gondolkozásában; túl menni a' mértéken.

Verſteigerer, der, kótyavetyélő: Verſteigern, elkótyavetyélni: Verſteigerung, die, elkótyavetyélés, kótyavetye.

Verſteinern, in Stein verwandeln, kővé változtatni, verſteinert werden, kővé válni: trop. das partic. verſteinert, bálvánnyá valt, elálmélkodott, elbámult; adv. elbámúlva: Verſteinerung, die,

kövérálás; kövérált test. (Petrefactum).

Verſtellen, verunſtalten, kivenni a' formájából, elrútítni, eltsúfítni; nicht merken laſſen, tettetni, színleni valamit; ſich verſtellen, magát tettetni, eltitkolni a' mit gondol, érez: Verſtellt, adj. formájából kivett, elrutított, eltsúfított; tettetett, eltitkolt, színlett; adv. z. B. verſtellterweiſe, tettetve: Verſtellung, die, eltsúfítás; tettetés, eltitkolás, színlés, színmutatás: Verſtellungskunſt, die, színmutatóság.

Verſterben, ſt. ſterben, meghalni; partic. verſtorben, megholt.

Verſteuern, etw. adót fizetni valamiről; verſteuert, adó alá vetett: Verſteuerung, die, adófizetés, adózás.

Verſtimmen, elrontani, leverni a' hangját; ſich, elromlani, leereszkedni t. i. a' muzsika hurjainak; trop. jem. valakit elkedvetlenítni: Verſtimmt, adj. romlott hangú, leereszkedett hangú v. húrú; trop. elkedvetlenített, kedvetlen: Verſtimmung, die, hangromlás v. leereszkedés.

Verſtöbern, auseinander jagen, széljelkergetni, elkergetni, széljelszalasztani; vom Schnee, bélepni, béfúni, béhordani, mint a' hó az útat.

Verſtocken, hartnäckig machen, megmakatsítni, megátolkodni; durch Feuchtigkeit verderben, megdohosodni: Verſtocken, das, makatsság, megátolkodás, nyakasság; megdohosodás: Verſtockt, makats, megátolkodott, nyakas; megdohosodott, dohos, p. o. búza; adv. makatsúl, megátolkodva.

Verſtohlen, adj. loppalvaló, alattomban való, verſtohlener Weiſe, alattomban, lopva, titkon; adv. titkon.

Verſtopfen, bédugni; verſtopfter Leib, szorult has: Verſtopfung, die, bédugás, bédugulás; des Unterleibes, hasszorulás.

Verſtören, háborgatni, megzavarni; verſtört, megzavart.

Verſtoß, der, Fehler, hiba, vétek; Beleidigung, öszveütközés, öszveakasztás valakivel: Verſtoßen, fehlen, hibázni, véteni, bey jem. valakit megsérteni, megbántani: von ſich ſtoßen, eltaszítni magától; ſeine Sachen, kiadni rajta, eladni; ſeine Frau, megvetni, magától elküldeni v. elhajtani a' feleségét: ein Kind, megtagadni gyermeket: Verſtoßung, die, eltaszítás magától: einer Frau, feleség megvetés és elhajtás: eines Kindes, a' gyermek megtagadása.

Verſtreichen, durch Streichen verbrauchen, felkenni, felmázolni mind; verſtopfen, békenni, bémázolni; von der Zeit, elélni, elmúlni, mint az idő: Verſtreichen, das, Verſtreichung, die, békenés, bémázolás; elélés, elmúlás.

Verſtreuen, mind elszórni; elszéleszteni.

Verſtricken, mind felkötni, p. o. a' tzérnát; tőrbe keverni.

Verſtümmeln, megtsonkítni: Verſtümmelung, die, megtsonkítás: Verſtümmelt, adj. megtsonkított.

Verſtummen, megnémúlni; ſt. ſchweigen, elhallgatni, elnémúlni; jemanden verſtummen machen, valakit elhallgattatni: Verſtummen, das, megnémúlás.

Verſuch, der, próbatétel, igyekezet: Verſuchen, übh. prüfen, megvizsgálni, megpróbálni, próbára tenni; koſten, kóstolni, p. o. bort, megkóstolni; einen Verſuch machen, próbálgatni, kitanúlni igyekezni, megpróbálni, meglátni akarni; ſich etwas verſuchen; z. B. in der Welt, sokat próbálni a' világon, sokat útazni, járni kelni; zum Böſen reizen, késérteni p. o. a' roszszra: Verſuchen, das, Verſuchung, die, próbálás, vizsgálás, megpróbálás, megvizsgálás; zum Böſen, késértés a' roszszra, in Verſuchung führen, késértetbe vinni, gonoszra ingerleni: Verſucher, der, késértő, gonoszra ingerlő: Verſucht, adj. jártas valamiben, próbált, tapasztalt, p. o. katonák ée.

Verſudeln, bémotskolni.

Verſündigen, ſich, vétni, vétkezni, bűnhődni; ſich an jemanden, valaki ellen vétni: Verſündigung, die, vétkezés, bűnhődés, vetség, vétés.

Verſüßen, megédesítni; trop. édesítni, enyhíteni, kellemessé tenni, p. o. a' munkát, az életét: Verſüßen, das, megédesítés.

Vertagen, halasztani, elhalasztani, Vertagung, die, halasztás, halogatás.

Vertändeln, elgyermekeskedni, hijábavalósággal eltölteni p.o. az időt.

Vertanzen, durchs Tanzen verbrauchen, eltántzolni, tántzolás által elvesztegetni, p. o. pénzt; verlieren, elveszteni, p. o. betegségét; verſäumen, elmúlasztani, eltántzolni, p. o. az időt: Vertanzen, das, eltántzolás, tántzolás által vesztegetés.

Vertauſchen, el- v. feltserélni: Vertauſchen, das, Vertauſchung, die, el- v. feltserélés.

Verteufelt, adj. gottlos, gonosz, istentelen, átkozott; heftig, iszonyú; adv. átkozott módon; iszonyúan.

Vertheidigen, jemanden durch Worte, óltalmazni, védelmezni, védni valakit; ſich, magát védelmezni, eine Sache, a' dolog mellett hartzolni; durch Waffen, védelmezni, hartzolni: Vertheidiger, der, übh. véd, védő, védelem; beſ. oltalmazó, védelmező: Vertheidigung, die, védés, védelmezés, oltalmazás.

Vertheidigungsmittel, das, védőeszköz, védelem, fegyver: Vertheidigungsſchrift, die, védírás, védőírás: Vertheidigungsſtand, der, védő állapot, kész védelem; ſich in Vertheidigung ſetzen, készülni a' védelemre v. védelmezésre.

Vertheilen, elosztani, elosztogatni, kiosztani mások között: Vertheiler, der, el- v. kiosztó: Vertheilung, die, el- ki- v. felosztás.

Vertheuern, megdrágítni, p. o. a' gabonát: Vertheurer, der, megdrágító: Vertheurung, die, megdrágítás.

Verthun, elvesztegetni, elkölteni: Verthunlich, adj. bőköltő, vesztegető.

Vertical, adj. ſcheitelrecht, tetőpontos; adv. tetőpontosan.

Vertiefen, tief machen, kivölgyelni, méllyé v. méllyebbé tenni; trop. ſich in etwas, méllyen belémerülni v. elmerűlni valamibe, p. o. a' tudományba; in Gedanken, im Nachdenken, mély gondolatokba, gondolkozásba merűlve lenni; in Schulden vertieft ſeyn, sok adósságba lenni keverve: Vertiefung, die, das Vertiefen, mélyebbre tsinálás; etwas Vertieftes, z. B. eine Kerbe, Hohlkehle, barázda, rovátk; trop. in Gedanken, elmerűlés a' gondolkozásba.

Vertilgen, eltörleni, kiírtani: Vertilger, der, eltörlő, kiírtó: Vertilgung, die, eltörlés, kiírtás.

Vertoben, kidühösködni magát.

Vertrag, der, alku, egyesség, kötés; ſt. Bündniß, szövetség: Vertragen, máshová vinni, másfelé, félre elvinni; ſt. erdulden, eltűrni, elszenvedni, elbírni, kiállani; ſich mit jemanden gut vertragen, valakivel egyezni, egyességben lenni; ſich nicht vertragen, öszve nem illeni, nem egyezni vele: Vertragung, die, eltűrés, elszenvedés.

Verträglich, adj. szelíd, jámbor, békesség szerető, mindennel könnyen megegyező; adv. szelíden, jámborúl: Verträglichkeit, die, békeszeretés, megegyezés.

Vertrauen, bízni, bizodalmát helyheztetni valakibe; reábízni valakire valamit: Vertrauen, das, bizodalom, bizakodás; ſetzen oder haben, bizodalmát helyheztetni valakibe; im Vertrauen geſagt! köztünk legyen mondva! Vertrauensvoll, adj. bizodalommal teljes, bíztos; adv. bizakodva.

Vertrauern, elgyászolni.

Verträufeln, eltsepegni.

Vertraulich, adj. bizodalmas, meghitt, hiedelmes; adv. bizodalommal, meghitten, hiedelemmel; Vertraulichkeit, die, meghittség, hiedelem, bizodalom.

Vertraut, adj. meghitt, bizodalmas, barátságos; adv. meghitten, meghitt barátságban: Vertraute, der, meghitt, megbízott, meghitt bíztos.

Vertreiben, jemanden, elűzni, elhajtani, elkergetni; Feinde, az ellenséget megszalasztani; trop. eine Krankheit, a' nyavalyát eloszlatni; ſich die Zeit, az időt

tölteni: Vertreiben, das, Vertreibung, die, elkergetés, elűzés, elhajtás, eloszlatás.

Vertreten, z. B. sich den Fuß, roszszúl tett lépés által kifitzamítni; st. zusammentreten, meg- v. öszvetapodni p. o. a' pázsitot: den Weg, elállani az útját valakinek; an jemandes Stelle treten, valaki helyett lenni; trop. jemand bey einem, d. i. a) vertheidigen, védni, védelmezni valakit valaki előtt; b) durch Fürbitte, szószóllója lenni valakinek, és helyette mást kérni; c) entschuldigen, menteni valakit: Vertreten, das, Vertretung, die, lábkimenyítés roszszúl lépés által; félrenyomás, elnyomás; valaki helyett létel, képviselés; védés, közbenjárás, szószóllás, mentés: Vertreter, der, helyviselője valakinek, helyettelévő; közbenjáró, szószólló, védő, szavatos.

Vertreiben, adj. elűzött, elkergetett: Vertriebene, der, hazájából kihajtatott, számkivettetett.

Vertrinken, z. B. die Zeit, ivással tölteni p. o. az időt; Geld, meginni p. o. a' pénzét; ivás által elűzni, p. o. a' búját, a' gondját.

Vertrocknen, elszáradni, mint p. o. a' könnyek; kiszáradni, mint a' fa, víz: Vertrocknen, das, szárazság, száraz volta valaminek p. o. fának: Vertrocknet, adj. el- v. kiszáradt.

Vertrödeln, Sachen, eladni, eladogatni: (verächtlich) elzsibvásárkodni; die Zeit, elhijábavalóskodni: Geld, elhenyélni, elkorhelykedni.

Vertröpfeln, eltsepegni.

Vertrösten, jemanden, bíztatni valakit, reménységet nyújtani valakinek; jemanden von einer Zeit zur andern, valakit időről időre bíztatni; vertröstet, reménységgel bíztatott; sich, reményleni; st. Muth einsprechen, neki bátorítni, valakit bíztatni: Vertröstung, die, reménységnyújtás, bíztatás, bátorítás.

Vertuschen, etwas, eltitkolni, elsimítni, p. o. a' lopott jószágot: Vertuschen, das, eltitkolás.

Verüben, z. B. etwas Böses, elkövetni, véghez vinni t. i. valamelly roszszat, gonoszságot tselekedni: einen Mord, ölni: Verübung, die, véghezvitel, elkövetés, t. i. a' gonosznak elkövetése.

Verunehren, megbetstelenítni: ein Mädchen, a' szüzet megszeplősítni: Verunehrung, die, gyalázat, megbetstelenítés: eines Mädchens, megszeplősítés.

Veruneinigen, öszveveszteni, béketelenséget szerezni, p. o. a' két barátok között; sich, öszveveszni, meghasonlani: Veruneinigung, die, öszvevesztés; meghasonlás.

Verunglimpfen, betstelenítni, kisebbítni, rágalmazni valakit: Verunglimpfung, die, betstelenítés, rágalmazás.

Verunglücken, szerentsétlen lenni, szerentsétlenűl járni; zu Grunde gehen, elveszni, végveszedelemre jutni, von Schiffen, elsűlyedni; mißlingen, nem várt v. roszsz kimenetelének lenni; einen Verlust haben, kárt vallani: um sein Vermögen kommen, minden vagyonától megfosztatni.

Verunheiligen, megfertéztetni: Verunheiligung, die, megfertéztetés.

Verunreinigen, be- v. elmotskolni, eltsúnyítni: Verunreinigung, die, bémotskolás, eltsúnyítás.

Verunstalten, eltsúfítni, a' formájából kivenni, elrútítni, éktelenné tenni: Verunstaltet, adj. elrútított, eltsúfított, éktelen: Verunstaltung, die, elrútítás, eltsúfítás, éktelenség.

Veruntreuen, entwenden, elsikkasztani, eltökítni, ellopni hűségtelenűl.

Verursachen, okozni, p. o. boszszúságot, tenni, szerezni, tsinálni; Streit, perlekedést támasztani; Bewunderung, tsudálkozást gerjeszteni: Vergnügen, gyönyörűségére lenni: Verursacher, der, szerző, okozó: Verursacherinn, die, szerző, t. i. aszszony, v. leány.

Verurtheilen, büntetni, p. o. pénzre, ítélni, p. o. halálra valakit, kárhoztatni: Verurtheilung, die, büntetés, büntetésre ítélés, kárhoztatás.

Vervielfältigen, sokszorozni, sokasítni: Vervielfältigung, die, sokszorozás, sokasítás.

ervierfältigen, négyszerezni, négyezni: Vervierfältigung, die, Vierfachmachung, négyszerezés.
ervollkommen, tökélletesítni, tökélletessé tenni: Vervollkommnung, die, tökélletesítés, tökélletesedés.
erwachſen, zuwachſen, wie z. B. Wunden, benőni, béforradni; ineinander wachſen, öszvenőni, öszveforradni; durch Wachſen ungeſtaltet werden, kinőni a' formájából: Verwachſen, adj. bénőtt; öszvenőtt; formátlan: Verwachſen, das, Verwachſung, die, bénövés, béforradás; öszvenövés; idomtalanság.
Verwahren, an einem ſichern Ort, eltenni, megőrízni, tartogatni; gegen etwas, megerősítni, p. o. a' várost kőfalakkal; ſich gegen etwas, magát valami ellen őrízni; ſich vor Kälte verwahren, magát a' hidegtől ójni; ſich verwahren, d. i. ſichern, magát oltalmazni, bátorságba helyheztetni, őrízni: Verwahrer, der, őrző: Verwahrung, die, eltevés, gondviselés; jemanden etwas in Verwahrung geben, valamit valakinek gondviselésére bízni: Befeſtigung, megerősítés; ſt. Gefängniß, őrízet, fogság, fogház, tömlötz; Sicherung, bátorságba helyheztetés: Verwahrungsmittel, das, őrizö v. oltalmazó eszköz, védelem.
Verwahrloſen, nem gondolni valamivel, vesztére hagyni valamit; Feuer, nem vígyázni a' tűzre: Verwahrloſung, die, vesztére hagyás, vele nem gondolás.
Verwaiſen, von Kindern, árvaságra jutni; von Aeltern, gyermekeitől megfosztatni: Verwaiſen, das, Verwaiſung, die, árvaság: Verwaiſet, adj. von Kindern, árva, árvaságra jutott.
Verwalten, vernichten, véghez vinni, eljárni valamiben, folytatni valamit; ein Amt, hivatalt viselni; den Staat, a' köztársaságot kormányozni v. igazgatni: Verwalten, das, Verwaltung, die, véghez vivés, eljárás valamiben, valaminek p. o. hivatalnak viselése, folytatása, des Staates, a' köztársaság kormányozása; fremder Güter, más jószágára való gondviselése: Verwalter, der, gondviselő, igazgató; auf einem Gute, majoros.
Verwandeln, elváltoztatni; ſich in Geſchichte, ábrázatban megváltozni; in etwas verwandelt werden, valamivé változni: Verwandlung, die, elváltozás, megváltozás, általformálódás.
Verwandt, adj. atyafi, atyafiságban v. rokonságban lévő, rokon; trop. atyafiságos, hozzá hasonló; ein Verwandter, atyafi, rokon: Verwandſchaft, die, rokonság, atyafiság, öszveköttetés, egyesség.
Verwaſchen, mind felmosni, p. o. a' szappant; z. B. Farben, elmosni, elvékonyítni p. o. a' festéket; ſt. verplaudern, elfetsegni, eltsatsogni, p. o. az időt: adj. ſt. plauderhaft, fetsegő, tsatsogó: Verwaſchung, die, der Seife, felmosás, mosás általvaló elfogyasztás.
Verwäſſern, igen megvizezni.
Verweben, mind felszőni; beleszőni, közészőni, beszőni.
Verwechſeln, umtauſchen, el- v. feltserélni; Geld, el- v. felváltani, p. o. pénzt, aranyot; Perſonen, eltéveszteni személyeket; ſt. vermengen, verwirren, öszvezavarni: Verwechſeln, das, Verwechſelung, die, el- v. feltserélés; el- v. felváltás.
Verwegen, adj. vakmerő, merész; adv. vakmerőn, merészen: Verwegenheit, die, vakmerőség, nagy merészség.
Verwehen, elfújni, elhordani; tele v. befújni p. o. hóval.
Verwehren, ſt. verhindern, verbieten, tiltani, megtiltani, gátolni, meggátolni, akadályoztatni: Verwehren, das, eltiltás, akadályoztatás, megtiltás, meggátolás.
Verweichlichen, elpuhulni: Verweichlicht, adj. elpuhúlt: Verweichlichung, die, elpuhultság.
Verweigern, megtagadni, megvonni valakitől valamit: Verweigerung, die, megtagadás, megvonás.
Verweilen, múlatni, késni: Verweilen, das, késés, múlatság.
Verweinen, sírással tölteni, p. o. az időt; kisírni magát.
Verweis, der, dorgálás, feddés, pirongatás, szemre hányás, pi-

rószó; geben, megdorgálni valakit, megpirongatni.

Verweiſen, an jemanden, másra v. máshoz igazítni, útasítni; ſt. verbannen, elűzni, számkivetni valakit: Vorwürfe machen, megdorgálni, megpirongatni valakit: Verweiſen, das, Verweiſung, die, máshová igazítás, útasítás; Verbannung, számkivetés; ſt. Vorwurf, megfeddés, megdorgálás.

Verwelken, elhervadni; Verwelklich, adj. elhervadható: Verwelkt, adj. elhervadt; adv. elhervadva: Verwelkung, die, elhervadás.

Verwenden, wegwenden, el- v. félrefordítni; anwenden, z. B. Geld, Zeit, Mühe, fordítni, ráfordítni, költeni, p. o. pénzt, időt, munkát valamire; ſich für jemanden, oder für etwas, közbe vetni magát valakiért, valamiért, fáradni érte; néha kérni, esedezni, valaki személyjéért: Verwendet, adj. elfordított, megfordított; adv. el- v. megfordítva: Verwendung, die, el- v. megfordítás; reáfordítás, ráköltés, idejének és fáradtságának valamirevaló fordítása, haszonvétele valaminek valamire; fáradozás valaki dolgába.

Verwerfen, elvetni, roszsz helyre vetni, félrevetni, valahová; ſt. durcheinander miſchen z. B. Worte, széllyel v. öszveviszsza elhányni p. o. a' szókat; ſich, elhibázni a' vetést v. hajítást; trop. nicht annehmen, billigen, megvetni, helybe nem hagyni, el nem fogadni, p. o. a' tanátsot; ſt. mißgebären, von Thieren, megvetni, elvetélkedni: Verwerfen, das, Verwerfung, die, megvetés, roszsz helyre tevés; elhányásvetés; helybe nem hagyás, el nem fogadás.

Verwerflich, adj. megvetendő, helybe nem hagyható, el nem fogadható: Verwerflichkeit, die, megvetendőség, el nem fogadhatóság.

Verweſen, elrothadni, elsennyedni, megbüzhödni; Verweſung, die, elrothadás: Verweslich, adj. rothadandó, rothadó: Verweslichkeit, die, rothadóság.

Verweſer, der, hívatalhelytartó, személyviselő, t. i. hívatalban.

Verwetten, a' fogadásban feltenni p. o. valamit, v. abba fogadni; a' fogadásban elveszteni.

Verwichen, adj. elmúlt, a' minapi, das verwichene Jahr, a' múlt esztendő; adv. a' minap, nem régében, oder ſt. neulich, a' falkában.

Verwickeln, etwas, belékeverni; jemanden, beléelegyítni, p. o. valamelly dologba: ſich, belékeveredni: Verwickelt, adj. belékevert, belékeveredett, öszvekevert, v. zavart, öszvebonyolódott; trop. beléelegyedett; adv. öszvezavarva: Verwickelung, die, belékeverés, öszvezavarodás, öszvebonyolódás, zürzavar.

Verwildern, elvadúlni, vaddá lenni, elkortsosodni; von Pflanzen, elaljasodni, elsatnyúlni; von Gegenden, elkietlenedni: Verwildert, adj. elvadúlt, elkortsosodott; elkietlenedett: Verwilderung, die, elvadúlás, elkortsosodás: elkietlenedés.

Verwirken, d. i. begehen, tselekedni, elkövetni, vétkezni; das Leben, ollyan gonoszságot követni el, mellynek az élete is utánna vesz: Verwirkung, die, elvesztése valaminek.

Verwirren, öszvezavarni, megzavarni, zavarodásba hozni; trop. háborgatni, megháborítni; ſich, öszvezavarodni, belékeveredni; verwirrt, verworren, adj. öszvezavarodott, zürzavaros; trop. megzavarodott, megháborított; eine verwirrte Rede, elzavart beszéd; verwirrt im Kopfe, megháborodott eszű, megtébolyodott; adv. zavarodva, rendetlenűl, öszvehányvavetve: Verwirrung, die, das Verwirren, zürzavar, rendetlenség; zavarodás, öszvezavarodás; des Verſtandes, elmebéli megháborodás: Verwirrungsvoll, adj. zürzavaros; adv. öszvezavarodva.

Verwiſchen, eltörleni, letörleni, p. o. a' betűt, az írást; abtrocknen, megszárítni, megtörölni: Verwiſchung, die, eltörlés, kitörlés; megtörlés.

Verwittern, wie z. B. Steine, elmállani, elporlani.

Verwittwet, adj. özvegy, özvegygyé lett.

:rwöhnen, roszszúl szoktatni, elrontani roszszúlszoktatás által: Verwöhnung, die, roszszúlszoktatás.
:rworfen, elhánytvetett; trop. z. B. Menſch, roszszraelvetemedett, elfajúlt ember: Verworfenheit, die, elfajúltság, elvetemedettség.
:rworren, adj. zavarodott, rendetlen; Verworrenheit, die, zavarodás, rendetlenség.
:rwunden, megsebesítni, sebbe ejteni valakit; tödtlich verwundet werden, halálos sebbe esni, halálosan megsebesedni; trop. sebesítni, megsebhetni; Herzen, sérteni a' szíveket: Verwunden, das, Verwundung, die, megsebesítés: Verwundet, adj. sebes, megsebesített, megsebesedett.
erwundern, wunderbar ſeyn, oder vorkommen, tsudának tetszeni, tsudálkozásra gerjeszteni, das verwundert mich, azon tsudálkozom; ſt. bewundern, tsudálni; ſich, tsudálkozni valamin, rajta: Verwunderung, die, tsudálkozás; in Verwunderung ſetzen, tsudálkozásra indítni.
erwunderungswerth, Verwunderungswürdig, adj. tsudálkozásra méltó; adv. tsudálatosan, tsudálatos módon: Verwunderungswürdigkeit, die, tsudálatosság, tsudálatos volta valaminek.
Verwünſchen, átkozni, megátkozni; bezaubern, bájolás által elváltoztatni: Verwünſchen, das, Verwünſchung, die, Verfluchung, megátkozás; als Fluch, átkozódás; Bezauberung, meghájolás.
Verwünſchungswerth, Verwünſchungswürdig, adj. megátkozandó.
Verwünſcht, adj. átkozott, megátkozott, oder ſt. abſcheulich, gonosz, útálatos, átkozott; bezaubert, meghájolt, megigézett; adv. átkozottúl.
Verwüſten, pusztítni, elpusztítni, p. o. várost; ſt. verderben, z. B. Kleider, Bücher, elrontani, rongálni, elszaggatni, p. o. a' ruhát: Verwüſten, das, Verwüſtung, die, pusztítás, elpusztítás, rontás; der verwüſtete Zuſtand, pusztaság, pusztúlás: Verwüſter, der, pusztító, rontó; Verwüſterinn, die, rontó, pusztító t. i. aszszony.
Verwüſtet, adj. elpusztított, puszta.
Verwüthen, vertoben, megszűnni dühösködni, kidühösködni magát.
Verzagen, eltsüggedni, elhagyni magát; hoffnungslos ſeyn, kétségbe esni, minden reménységről letenni: Verzagen, das, Verzagung, die, eltsüggedés: Hoffnungsloſigkeit, kétségbeesés: Verzagt, adj. muthlos, eltsüggedt, kitsiny szívű, félénk, jemanden verzagt machen, eltsüggeszteni; hoffnungslos, kétségbe esett; adv. eltsüggedve; kétségbe esve: Verzagtheit, die, eltsüggedtség.
Verzählen, hibásan számlálni, eltéveszteni a' számlálást; ſich, elhibázni a' számlálást.
Verzärteln, elkényeztetni, kényeztetni; ſich, elkényesedni: Verzärtelt, adj. elkényeztetett: Verzärtelung, die, kényeztetés, elkényeztetés.
Verzäunen, bekerítni, sövénnyel befonni v. bekertelni.
Verzechen, meginni, beinni, p. o. pénzét, ruháját, ée.
Verzehnten, a' tizedet megadni.
Verzehren, z. B. Speiſen, megenni, megemészteni, p. o. eledelt; Geld, pénzt költeni; Hab und Gut, minden vagyonát megemészteni; das Seinige, a' magáét költeni, a' magáéból élni; ſich, megemésztődni: Verzehren, das, Verzehrung, die, meg- v. elemésztés: Verzehrend, adj. vom Feuer, megemésztő, elemésztő; von Krankheiten, hervasztó, fonnyasztó; eine verzehrende Krankheit, hervadozás, sínlődés; verzehrende Leidenſchaften, emésztő indúlatosságok: Verzehrer, der, emésztő, megemésztő: Verzehrerinn, die, megemésztő aszszony személy: Verzehrung, die, megemésztés; aussehrende Krankheit, száraz kórság v. betegség, hervadozás.
Verzeichnen, fehl zeichnen, elhibázni a' rajzolást, roszszúl rajzolni; etwas niederſchreiben, feljegyezni, felírni: Verzeichnen, das, Verzeichnung, die, elhibázása a' rajzolásnak; feljegyzés: Verzeichniß, das, lajstrom, mutató tábla, feljegyzés.

Verzeihen, megbotsátni, megengedni: Verzeihlich, adj. megbotsátható, megengedhető: Verzeihung, die, engedelem, botsánat, megengedés, megbotsátás, jemanden um Verzeihung bitten, valakitől engedelmet kérni.

Verzerren, herumreißen, elvonni egymástól, elszakasztani; zerrend verunſtalten, z. B. den Mund, félrehúzni, elvonni, elhúzni p. o. a' száját: Verzerrt, adj. félre vont v. húzott: Verzerrung, die, félrehúzás.

Verzetteln, nacheinander fallen laſſen, zerſtreuen, elhullatni, elpotyogatni, p. o. búzát, gyümöltsöt, ée; elszéleszteni, elhányni, vetni: Verzettelung, die, elszéleszték.

Verzicht, der, lemondás valamiről; auf ſeine Gerechtſamen Verzicht leiſten, lemondani a' jussáról.

Verziehen, falſch ziehen z. B. im Spiele, hibás húzást tenni; ſchlecht erziehen, z. B. Kinder, roszszúl nevelni, p. o. gyermeket; ſt. verzerren, z. B. den Mund, elhúzni, félre húzni, p. o. a' száját: ſt. ſich entfernen, elmenni, eltávozni, z. B. die Wolken verziehen ſich, a' fellegek eloszlanak: das Gewitter hat ſich verzogen, az égiháború elment, eltávozott; von Saiten auf muſikaliſchen Inſtrumenten, leereszkedni mint a' húr a' muzsikán; ſt. verſchieben, elhalasztani, halogatni p. o. más időre; ſt. verweilen, várakozni, maradni, késni: Verziehen, das, Verziehung, die, z. B. eines Kindes, roszsz nevelés; ſt. Verzug, várakozás.

Verzieren, felékesítni, felékesgetni, megtzifrázni: Verzieren, das, ékesítés, felékesítés, megtzifrázás: Verzierung, die, ékesség, tzifrázás.

Verzinnen, megtzínezni, tzínnel megfuttatni.

Verzinſen, uzsorát v. interest adni, fizetni kamatot: Verzinſung, die, kamatfizetés.

Verzogen, adj. el- v. félrevont, félrevongált; roszszúl nevelt.

Verzögern, aufhalten, z. B. Termin, halogatni, húzni, halasztani valamit; abhalten, z. B. Menſchen, késleltetni, késni, tartóztatni, feltartóztatni valakit: Verzögerung, die, halasztás, halogatás, húzás; kesleltetés, feltartóztatás.

Verzollen, vámot adni valamitól, megvámolni: Verzollen, das, megvámolás, vámfizetés.

Verzucken, zerren, rángatni, félre vongálni: Verzuckung, die, félre vonoglás, inrángolódás, ináknak rángatódása, görts.

Verzuckern, megtzukrozni, megnádmézelni.

Verzug, der, haladék, késés, késedelem, ohne Verzug, haladék v. késedelem nélkül, tüstént.

Verzweifeln, an etwas, kétségbe esni, valami felől: Verzweifelt, adj. hoffnungslos, kétségbe esett, eine verzweifelte Lage, átkozott állapot; heillos, gonosz, ros.·z, átkozott; heftig, hartnäckig, iszonyú; irtóztató, felętteval ó; adv. kétségbeesve; gonoszúl: iszonyúan, irtóztató módon: Verzweifelung, die, kétségbeesés, jemanden zur Verzweiflung bringen, valakit kétségbe ejteni; in Verzweiflung kommen, kétségbe esni: Verzweifelungsvoll, adj. egészen kétségbe esett.

Verzwicken, megtsonkítni: Verzwickung, die, el- v. megtsonkítás.

Veſper, die, Nachmittagszeit, délest, délestidő; Nachmittagsgottesdienſt, délesti isteni tisztelet, vetsernye; Sicilianiſche, a' szitziliai öldöklés: Veſperbrod, das, ozsonna: Veſperzeit, die, délesti idő.

Vettel, die, verächtliche Benennung eines alten Weibes, vén dada, agg dada, vén banya.

Vetter, der, übh. ſt. Anverwandte, rokon, atyafi: beſ. Vaters Bruder, atyai nagybátya, Mutter Bruder, anyai nagybátya. Auch heißen Vettern die Geſchwiſterkinder, unokatestvérek: Vetterlich, adj. den Vettern gehörig, rokoni, rokonoké; der Anverwandten gemäß, rokonos, atyafiságos; geſchwiſterkindlich, nagybátyai; adv. rokonhoz illő módon: Vetterſchaft, die, rokonság.

Vice-Admiral, der, alhajóvezér: Vice-Kanzler, der, alvitzekantzellár; Vice-König, der, vitze-

király: Vice-Statthalter, der, alhelytartó.
idimiren, hivatalosan hitelesítni: Vidimirung, die, hivatalos hitelesítés.
ieh, das, übh. barom; bes. jene Thiere, welche zur Feldwirthschaft verwendet werden, marha; großes, szarvas marha, kleines, apróbb marha, daher: das Pflugvieh, szarvas marha, göböly; Zugvieh, igás marha; Schafvieh, juhok, birkák.
Vieharzney, die, Thierarzney, baromorvosság: Vieharzneykunst, die, baromorvoslás: Vieharzt, der, baromorvos; marhaorvos: Viehbrämse, die, bögöly: Viehdieb, der, baromlopó, marhazsivány: Viehdiebstahl, der, marhalopás: Viehfall, der, marhadög: Viehfutter, das, takarmány, barmoknakvaló eleség: Viehhandel, der, marhával kereskedés: Viehhändler, der, baromkereskedő, marhával kereskedő: Viehheerde, die, nyáj, tsorda, baromtsorda: Viehhirt, der, barompásztor, tsordás; vom großen Viehe, gulyás: Viehisch, adj. baromi; trop. von Leben, baromi élet; adv. barom módra.
Viehknecht, der, gulyás, bojtár: Viehkrankheit, die, marhanyavalya: Viehmagd, die, barompásztor leány; tehenész leány: Viehmarkt, der, barom- v. marhavásár; marhaárulás: Viehreich, adj. sok marhájú: Viehschwemme, die, baromúsztató: Viehseuche, die, marhadög: Viehstall, der, barom- v. marha istálló: Viehsteuer, die, marhára vetett adó: Viehtränke, die, marha itató: Viehtrift, die, legeltetés: Viehtrieb, der, marhahajtás: Viehweg, der, marhatsapás: Viehweide, die, marha legelő: Viehzehent, der, marha dézma: Viehzoll, der, marha vám: Viehzucht, die, barom- v. marhatartás, baromtenyésztetés; Viehzucht treiben, marhát tenyésztetni, tartani.
Viel, adj. sok; viele, sok, sokan; oder st. zahlreich, számos, p. o. hallgatók; st. reichlich, elég, bő, hóven; so viele, annyi, olly sok; wie viele? hányan? so viele nur, valahányan, valamennyien; zu viel, zu viele, igen sok, igen sokan; es sind unser viel, igen sokan vagyunk; adv. sokszor, sokan, sokat; so viel ich weiß, a' mennyire én tudom; so viel ich höre, a' mint én hallom; das ist mir gleich viel, az nekem mind egy; es liegt viel daran, sok függ attól; es liegt nicht viel daran, nem sokat tesz; viel vor dem Comparat. sokkal, z. B. viel mehr, sokkal több, viel weniger, sokkal kevesebb v. kevesebben, oder auch, annál inkább nem, annál kevésbbé; viel mehr, sőtt inkább.
Vielartig, adj. sok nemű: Vielästig, adj. ágasbogas, sokágú: Vieläugig, adj. sokszemű: Vieldeutig, adj. sok jelentésű.
Vieleck, das, sokszeglet, sokszegletű test: Vieleckig, adj. sokszegletű: Vielerley, adj. sokféle; wie vielerley? hányféle? so vielerley, annyiféle; auf wie vielerley Art? hányféleképpen? — Vieleſſer, der, sokétű ember, nagyehető.
Vielfach, adj. sokszoros; st. häufig, gyakori; adv. sokféleképpen, sokképpen: Vielfältig, adj. sokrétű, sokféle; adv. sokféleképpen: Vielfältigkeit, die, sokféleség, sokképpen valóság: Vielfarbig, adj. sokszínű: Vielfraß, der, ein Thier, rozomák, torkos borz; von Menschen, nagyehető, nagy evő, nagy bélű: Vielfräßig, adj. nagy ehető, nagy bélű: Vielfräßigkeit, die, nagy ehetőség: Vielfuß, der, Insect, soklábú: Vielfüßig, adj. soklábú.
Vielgeliebt, adj. igen kedves, szerelmes: Vielgültig, adj. sokat érő: Vielhalmig, adj. sokszárú p. o. gabona: Vielhäutig, adj. sokbőrű: Vielheit, die, sokság, sokaság: Vieljährig, adj. sokesztendős v. esztendejű.
Vielleicht, adv. talám, meglehet: Viellöcherig, adj. lyukatsos: Vielmännerey, die, sokférjűség: Vielmal, adv. sokszor, gyakorta, gyakran; wie vielmal? hányszor? so vielmal, annyiszor: Vielmalig, adj. sokszori, gyakori, gyakortaváló: Vielmehr, adj. sőtt inkább: Vielnamig, adj. soknevű.

Vielſäulig, adj. sokoszlopos: Vielſchreiber, der, a' ki sokat ír, sok munkát ír: Vielſeitig, adj. sokoldalú; trop. sokféle: Vielſeitigkeit, die, sokoldalúság: Vielſpitzig, adj. sokhegyű: Vielſtimmig, adj. sok hangú: Vielſylbig, adj. sokszótagú: Vieltheilig, adj. sokrészű: Vieltönig, adj. sok hangú.

Vielumfaſſend, adj. nagy- v. széleskiterjedésű: Vielvermögend, adj. hatalmas, sokat tehető: Vielvermögenheit, die, sokat tehetőség: Vielweiberey, die, sokfeleségtartás, feles nőszés: Vielweniger, adv. annál inkább nem, annál kevésbbé, még inkább nem: Vielwinkelig, adj. sokzugú: Vielwiſſend, adj. sokat tudó: Vielwiſſer, der, sokban tudós, soktudományú: Vielwiſſerey, die, sokat tudós, mindenhez tudóság.

Vier, négy; viere, négyen; ie vier, négyen; aus viere beſtehend, négyes, négyből álló; vier Tage, Jahre, négy nap, esztendő, négy napig, esztendeig; unter vier Augen, d. i. geheim, négy szem között, titokban; auf allen Vieren kriechen, négykézláb mászni.

Vierachtel-Takt, der, egynyoltzadrészhang, v. időmérték.

Vierdrähtig, adj. négyszálú v. fonalú.

Viere, die, négy, négyes szám: Vieren, négyelni, felnégyelni.

Viereck, das, négyszeglet, kotzkarajz: Viereckig, adj. négyszegletű.

Viererley, adj. négyféle.

Vierfach, adj. négyszeres, adv. négyszeresen: Vierfädig, adject. négyszálú: Vierfältig, adj. négyszeres: Vierfüßig, adj. négylábú, p. o. állatok.

Viergliederig, adj. négytagú: Viergroſchenſtück, das, négygarasos: Vierhändig, adj. négykezű.

Vierhundert, négyszáz: Vierhundertmal, adv. négyszázszor: Vierhundertmalig, adj. négyszázszori: Vierhundertſte, der, die, das, négyszázadik.

Vierjährig, adj. négy esztendős: Vierköpfig, adj. négyfejű: Vierling, der, egy negyedrész v. egy fertály p. o. mérő; eine Münze (Grdſchel) pénz neme, negyedrész garas, fél poltra.

Viermal, négyszer; viermal ſo groß, négyannyi: Viermalig, adj. négyszeri: Viermonatlich, adj. négyhónapi.

Vierpfünder, der, négyfontos golyóbisú ágyú: Vierpfündig, adj. négyfontos, négyfontnyi.

Vierruderig, adj. négyevezős, v. evezőjű.

Vierſchrötig, adj. izmos, küptzös, erős.

Vierſaitig, adj. négyhúrú, p. o. Fortepiano, négyhúrú v. négy húrokkal felhúzott Fortepiáno: Vierſeitig, adj. négyoldalú: Vierſitzig, adj. négyülésű.

Vierſpannig, adj. négyaraszny: Vierſpännig, adject. négylovas, négyökrös t. i. szekér, kotsi: Vierſpaltig, adj. négyhasadékú: Vierſpitzig, adj. négyágú, p. o. villa.

Vierſtimmig, adj. négyhangú: Vierſtündig, adj. négyórai, négy óráig tartó: Vierſylbig, adj. négyszótagú: Viertägig, adj. négynapi; Fieber, negyednapi hideglelés.

Viertauſend, négyezer; adv. négyezeren: Viertauſendmal, négyezerszer.

Vierte, der, die, das, negyedik; zum vierten Male, negyedszer, negyedikszer: Viertehalb, negyedfél.

Viertel, das, fertály, negyedrész; einer Stadt, része a' városnak: Vierteljahr, das, egy fertály esztendő; alle Vierteljahr, minden fertály esztendőben: Vierteljährig, adj. három hónapos, egy fertály esztendős; adv. három hónaponként: Viertelpfund, das, egynegyedrésze font, egy fertály font (verdunk): Viertelton, oder Viertelston, der, negyedrészhang: Viertelſtunde, die, fertályóra: Viertelſtündig, adj. fertályórányi.

Vierteln, felnegyedelni.

Viertens, negyedszer.

Vierter, ein, negyedik.

Viertheil, das, negyedrész: Viertheilen, el- v. felnégyelni, négy részre osztani: Viertheilig, adj. négy részre osztott, négy részű.

Viervierteltakt, der, négy negyed-

rész hangmérték: Vierzackig, adj. négyágú: Vierzähnig, adj. négyfogú: Vierzeilig, adj. négysoros, négysorú.

Vierzehn, tizennégy; adv. tizennégyen; in vierzehn Tagen, két hét múlva: Vierzehnlöthig, adj. tizennégy latos, tizennégy próbás, p. o. ezüst: Vierzehnmal, tizennégyszer: Vierzehnmalig, tizennégyszeri: Vierzehnte, der, die, das, tizennegyedik: Vierzehntens, tizennegyedszer.

Vierzig, negyven; adv. negyvenen: Vierziger, ein, negyvenesztendős t. i. ember: Vierzigjährig, adj. negyvenesztendős, p.o. bor: Vierzigmal, negyvenszer: Vierzigste, der, die, das, negyvenedik: Vierzigstens, adv. negyvenedikszer: Vierzigstündig, adj. negyven órai v. órányi: Vierzigtausend, negyvenezer: Vierzigtausendste, der, die, das, negyvenezeredik.

Vignette, (vinyette) die, tzímkép.

Viola, Alto-Viola, die, Bratsche, Bratschgeige, brátshegedű.

Viole, die, das Veilchen, viola, ibolya: Violett, adj. violaszínű.

Violine, die, hegedű: Violiniſt, der, hegedűs.

Violon, der, Baßgeige, bőgő, bőgőhegedű: Violoncello, das, kis bőgőhegedű.

Viper, die, vipera.

Virtuos, der, mívész, nagymester valamiben; in der Muſik, muzsikamester.

Viſier, das, am Helme, sisakszem; auf mathem. Inſtrument. átnéző; auf Schießgewehren, tzélzó; Faßmeſſer, akómérték, akolófa v. vas: Viſieren, nach etwas zielen, tzélozni, irányozni; ein Faß, akózni, megakózni a' hordót: Viſierer, der, akózó, akoló: Viſierkunſt, die, tzélozás mesterség; akózó mesterség: Viſierſtab, der, akó, akolófa v. vas: Viſierung, die, akózás, megakolás.

Viſitation, die, megvizsgálás, rendrevizsgálás; in Kirchen und Schulen, vizsgáló látogatás: Viſitator, der, megvizsgáló; in Kirchen und Schulen, ekklézsia és oskola vizsgáló.

Viſite, die, Beſuch, látogatás; in die Viſite gehen, látogatni menni: Viſitenkarte, die, látogatóbilét v. poléta: Viſitenzimmer, das, látogató szoba: Viſitiren, z. B. Leute, Güter, kivizsgálni, kikurkászni, kikeresni; Kirchen, Schulen, megvizsgálni.

Vitriol, der, gálitz, gálitzkő: Vitriolartig, adj. gálitznemű: Vitriolerde, die, gálitzföld: Vitriolgeiſt, der, gálitzszesz: Vitriolöhl, das, gálitzszeszolaj: Vitriolſäure, die, gálitzsavany v. savanyúság.

Vließ, (Fließ) das, gyapj; das goldene, arany gyapj; der Orden des goldenen Vließes, az arany gyapjas rend; der Ritter davon, az arany gyapjas rendjének vitéze (rendvitéze).

Vocal, der, Selbſtlauter, magánhangzó: Vocal-Muſik, die, szóbeli muzsika, éneklésből álló muzsika.

Vocativ, der, hívóeset, hívó ejtés.

Vogel, der, madár; trop. ein luſtiger Vogel, d. i. Menſch, furtsa, tréfás ember; ein liſtiger, ravasz ember; den Vogel kennt man an den Federn, szaván fogják el a' harist: Vogelbauer, der, Vogelhäuschen, das, kalitzka, kalitka: Vogelbeere, die, veres berkenye: Vogelbeerbaum, der, berkenyefa: Vogeldeuter, der, madarakból jövendőlő: Vogeldunſt, der, madárszrét, legkissebb szrét: Vogelfang, der, madarászás, madárfogás: Vogelfänger, der, madarász: Vogelpflug, der, madárrepülés: Vogelfrey, adject. számkivettetett, földönfutó, a' kit mindennek szabad megfogni vagy megölni: Vogelfutter, das, madáreleség, madárétek: Vogelgarn, das, madárháló: Vogelgeſang, der, madárszó v. éneklés: Vogelgeſchrey, das, madártsevegés.

Vogelhandel, der, madárral kereskedés: Vogelhändler, der, madáráros, madárral kereskedő: Vogelhaus, das, madártartó: Vogelhäuschen, das, kalitzka: Vogelhecke, die, madárköltés vagy szaporítás: Vogelheerd, der, madarászóhely: Vogelhütte, die, madarászó kunyhó: Vogelkirſche, die, madártseresznye; der Baum, madártseresznyefa: Vogelklaue,

die, madárköröm: Vogelkopf, der, madárfő: Vogelkraut, das, lúdhúr, tik vagy tyúkhúr.

Vogelleim, der, madárlép v. enyv: Vogelleimbeere, die, fagyöngy: Vogelmarkt, der, madárpiatz; madárárulás: Vogelmeier, der, tik — v. tyúkhúr: Vogelmilch, die, sárma, madártéjfű: Vogelneſt, das, madárfészek: Vogelnetz, das, madárfogó háló: Vogelpfeife, die, madársíp; Vogelſchießen, das, madárlövés: Vogelſtellen, das, madarászás: Vogelſteller, der, madarászó: Vogelſtrich, der, madárköltözés: Vogelwärter, der, madárász: Vogelwicke, die, babó: Vogelzug, der, madár költözés.

Vogler, der, madarász.

Volk, das, d. i. die gemeinen Leute, nép, köznép; ſämmtliche Bewohner einer Stadt, lakosok, polgárok, nép; ſtatt Nation, nemzet, nép, ein fremdes, idegen nép; ſtatt Soldaten, Armee, hadinép, katonaság, sereg, had, nép, die Völker ziehen nach Frankreich, a' hadak Frantziaországba takarodnak: Völkerreich, adj. népes p. o. város.

Volksfreund, der, nép barátja: Volksglaube, der, köznép vélekedése: Volksgunſt, die, a' nép kedvében járás: Volksherrſchaft, die, a' népuralkodás v. országlás: Volksliebling, der, a' nép kedvese; Volkslied, das, köznépi dal: Volksmenge, die, népszáma: Volksſage, die, köznépi rege: Volksſitte, die, népszokása: Volksverſammlung, die, népgyűlés.

Vögelchen, das, madárka, madaratska.

Völkchen, das, népetske, kis nép.

Völkerrecht, das, népek vagy nemzetek jussa: Völkerſchaft, die, nép, nemzet; Völkerſchaftswanderung, die, népek költözködése, népvándorlás.

Voll, adj. teljes, tele, töltött megtöltött; eine Hand voll, egy maroknyi, egy tele marokkal; alle Hände voll zu thun haben, igen sok dolgának lenni, egészen el lenni foglalva; einen vollen Beutel haben, tele erszénnyének lenni; aus vollem Halſe ſchreyen, tele torokkal kiáltani; ſtatt trunken, ittas, boros, ſich voll trinken, tele inni magát; ſtatt wohlbeleibt, teljes, tele, volle Backen, teljes ábrázat vagy ortza; ſtatt ganz, die gehörige Zahl habend, egész, ein volles Jahr, egész esztendő, eine volle Freude, egész öröm, der volle Mond, a' tele hold: adv. tele p. o. tölteni, írni.

Vollauf, adv. bőven, eléggé, bőségesen, úntig.

Vollblütig, adject. bővérű, véres: Vollblütigkeit, die, bővérűség.

Vollbringen, véghezvinni végrehajtani, elvégezni, teljesítni p. o. a' parantsolatot; es iſt vollbracht! elvégeztetett, vége van! Vollbringen, das, Vollbringung, die, végrehajtás, véghezvivés; teljesítés: Vollbringer, der, végrehajtó, véghezvivő.

Vollbrüſtig, adj. mejjes, tsetses.

Vollbürtig, adject. atyúl anyúl testvér.

Vollenden, elvégezni, végre hajtani; vollkommen machen, tökélletességre vinni: Vollender, der, elvégező, végrehajtó: Vollendet, elvégzett: Vollends, adv. ſt. völlig, tökélletesen, egészen; ſo, gar, sőtt, éppen; Vollendung, die, végrehajtás, végrevitel, elvégzés.

Vollführen, elvégezni, véghez vinni: Vollführung, die, véghez vivés, elvégzés: Vollführer, der, véghezvivő.

Vollgeſchrieben, adj. teleírott.

Vollgültig, adj. egész erejű, teljes erőben lévő; von Münzen, ép, hibátlan: Vollgültigkeit, die, teljesség, épség.

Vollheit, die, teleség, teleléte valaminek; részegség, tobzódás.

Volljährig, adj. emberkoros: Volljährigkeit, die, emberkorosság.

Vollkommen, ſtatt ganz, egész, teljes, p. o. szám; ohne Fehler, tökélletes, t. i. a' maga nemében, p. o. ember, dolog; ſtark, dick, teljes, vastag; ächt, valóságos, igazi, p. o. filozofus: adv. egészen, teljességgel; tökél-

letesen: Vollkommenheit, die, épség, teljesség, tökélletesség.

Vollmachen, megtölteni, tele tölteni; kipótolni a' számat teljesre: besudeln, öszvemotskolni; teletsúnyítni: Vollmacht, die, teljes hatalom; die Schrift dazu, teljes hatalmat adó írás: Vollmond, der, hold tölte.

Vollsaftig, adj. nedvel teljes: Vollsaufer, sich, meginni magát.

Vollständig, adj. egész, teljes, p. o. szám, győzödelem; statt vollkommen, tökélletes; adv, teljesen, egészen, tökélletesen: Vollständigkeit, die, teljesség, egészség, hijátlanság, tökélletesség.

Vollstimmig, adj. teljes szavú vagy haugú: Vollstopfen, tele tömni, megtömni, megtölteni.

Vollstrecken, végre hajtani, p. o. a' hozott ítéletet, teljesítni: Vollstreckung, die, végrehajtás, teljesítés: Vollstrecker, der, végrehajtó: Volltönend, adj. teljes v. telehangú.

Vollwichtig, adject. z. B. Dukaten, teljesmértékű v. nehézségű: Vollwichtigkeit, die, teljes mértékűség.

Vollzählig, adj. teljes számú: Vollzähligkeit, die, teljes számúság.

Vollziehen, végrehajtani, véghezvinni, teljesítni: Vollziehen, das, Vollziehung, die, végrehajtás, véghezvitel: Vollzieher, der, végrehajtó: Vollzieherinn, die, végrehajtó, t. i. aszszony személy, Vollzug, der, véghezvitel, bétöltés.

Völkerey, die, tobzódás, részegeskedés.

Völlig, adject. vollständig, teljes, egész, tökélletes; corpulent, izmos, testes, vastag; adv. teljesen, tökélletesen, egészen: Völligkeit, die, teljesség, egészség.

Volontär, der, szabadseregbeli katona.

Vom, statt von dem, attól, a' — tol, a' — ból, a' — ról.

Vomitiv, das, hánytató.

Von, praep. c. Dat. ról, ről, z. B. vom, d. i. von dem Felde kommen, a' mezőről jönni; tól, tőle, p. o. hallottam; tól vagy től fogva, von der Zeit an, attól az időtől fogva; c. Abl. — ból, — ből p. o. Bétsből jönni; statt aus, — ból, ből, p. o. ez fából van; von Haus zu Hause gehen, házról házra járni; von Zeit zu Zeit, oder von Tag zu Tage, időről időre, napról napra; von Außen, kívülről; von Innen, belölről; von vorn, elölről; von hinten, hátúlról; von dannen, onnan, onnan el; von neuen, újra. újolag; vonnöthen seyn, szükséges lenni; von nun an, ettől fogva, ezentúl; von oben, felyülről; von selbst, magában, magától.

Vor, praep. c. Dat. előtt, vor dem Thore, a' kapu előtt; vor mir, előttem; vor allen andern, mindenek előtt, mindenek felett; — tól, — től, vor einer Sache erschrecken, valamitől megijedni; miatt, vor Hunger sterben, az éhség miatt meghalni vagy elveszni: c. Accus. eleibe, vor den Spiegel treten, a' tükör eleibe állani.

Vorabend, der, innep szombatja.

Vorackern, előtte szántani; a' szántásban megelőzni.

Voráltern, die, z. B. unsere, az atyáink, régi eleink.

Voran, adv. elől, előre, p. o. sietni, menni, küldeni, ülni.

Vorarbeit, die, előrevaló munka, vagy készület; Vorarbeiten, valakit a' dolgozásban megelőzni; példát adni valakinek a' dolgozásban; előre dolgozni.

Voraus, adv. előre p. o. menni, fizetni; zum Voraus, előre, eleve; statt vorzüglich, mások felett, etwas Voraus haben, mások felett bírni, valamivel: Vorausbedingen, előre kikötni magának valamit: Voraus bekommen, előre felvenni vagy kapni valamit: Voraus bestimmen, előre meghatározni valakinek, p. o. az időt: Voraus bezahlen, elő e megfizetni: Vorausbezahlung, die, előre megfizetés: Voraus sagen, előre megmondani, megjövendölni: Vorausſagung, die, előremegmondás, megjövendölés: Vorausſetzung, die, előrevaló feltétel; unter dieſer Vorausſetzung, ezt feltévén.

Vorbauen, eleibe építni p. o. más épületnek; trop. statt verhuthen,

megelózni valamit, elejit venni valaminek, p. o. a' roszsznak.

Vorbedacht, der, előre meggondolás; mit Vorbedacht, meggondolva: Vorbedächtig, adj. valamit előre meggondoló.

Vorbedeuten, előre megjelenteni, megmondani valamit: Vorbedeutung, die, előrejelentés, előreváló tudtáraadás, jeleuség.

Vorbegriff, der, előreváló képzelet.

Vorbehalt, der, kikötés; ſtatt Bedingung, feltétel, mit Vorbehalt deſs Rechtes, jussomat fenntartván vagy kikötvén: Vorbehalten, ſich etwas, kikötni magának, fenntartani valamit.

Vorbenannt, adj. a' fennt nevezett.

Vorbereiten, előre elkészítni vagy készítni; ſich, magát valamire elkészítni; vorbereitet, adj. elkészült; adv. elkészülve: Vorbereitung, die, elkészülés, előre készülés, készület.

Vorbereitungsmittel, das, készülés módja: Vorbereitungsſtunde, die, keszülő óra: Vorbereitungswiſſenſchaft, die, készítő tudomány valamire.

Vorbericht, der, előbeszéd, előszó.

Vorbeſagt, adj. a' fennt mondott, az említett.

Vorbeten, más előtt imádkozni.

Vorbeugen, előre hajtani v. görbítni; trop. verhüthen, elejét venni valaminek: Vorbeugung, die, előre hajtás v. görbítés; trop. eleitvevés, elhárítás.

Vorbey, adv. előtte el, előtt el: vor dem Lager vorbey, a' tábor előtt el; trop. eltölt. elmúlt, mint p. o. az idő, esztendő, es iſt vorbey, vége van, oda van.

Vorbild, das, zur Nachahmung, példa vagy mustrakép; Muſter, mustra, példa: Vorbilden, eleibe ábrázolni, leábrázolni p. o. betüket; lerajzolni, eleibe festeni: Vorbildung, die, példázás.

Vorblaſen, z. B. auf der Flöte, előtte fújni a' flótán; jemanden im Blaſen übertreffen, a' flótafúvásban feljülmúlni:

Vorbote der, hirmondó.

Vorbringen, durch Worte äußern, ſagen, előadni, előterjeszteni, előbeszélni, eine Urſache, okát mondani vagy adui; ſtatt anführen, előhozni, említni, etwas zu ſeiner Vertheidigung, valamit hozni elő a' maga mentségére: Vorbringung, die, előhozás, említés.

Vorbühne, die, a' játszószin eleje.

Vordach, das, eresz, eszterha.

Vorderarm, der, kézszár.

Vorderachſe, die, első teagely.

Vorderbug, der, szügy.

Vordere, der, die, das, adject. elsőbb, első, elől lévő.

Vorderflügel, der, első szárny.

Vorderfuß, der, bey Thieren, az első láb; bey Menſchen, lábfej.

Vordergebäude, das, az előlleső épület; az épület első része.

Vordergrund, der, első rész, az alap első része.

Vorderhand, die, kézfej.

Vorderhaupt, das, búb, főnek első része.

Vorderleder, das, az előbőr.

Vorderleib, der, a' test elől álló részei, t. i. a' mejj, a' has.

Vorderſatz, der, der erſte Satz, az első tétel: in der Logik, tétel; die beyden Vorderſätze eines Syllogiſmi, az okoskodásnak két első tételei.

Vorderſegel, der, első vitorla

Vorderſitz, der, elsőülés.

Vorderſte, der, die, das, adj. a' legelső.

Vorderſtube, die, első szoba.

Vorderſtück, das, első darab.

Vordertheil, der, első, elsőbb rész.

Vorderthür, die, külső ajtó.

Vordertreffen, das, az első ütközetrend, első tsata.

Vorderzahn, der, első fog.

Vorderzug, der, előljáró sereg.

Vordrängen, előnyomni valakit; ſich, előre nyomúlni.

Vordringen, előre nyomúlni, kinyomódni.

Vordrucken, z. B. dem Buche etwas, a' könyv eleibe nyomtatni.

Voreilen, eleibe v. előre sietni: Voreilig, adj. hirtelenkedő, sietséges; adv. hirtelenkedve: Voreiligkeit, die, hirtelenkedés.

Vorempfinden, előre megérezni: Vorempfindung, die, előérzés.

Vorenthalten, einem etwas, megtartóztatni, megfogni valakitől valamit: Vorenthaltung, die, megtartóztatás, viszszatartóztatás.

Vorerinnern, előre inteni: Vorererinnerung, die, előre intés.
Vorerſt, adv. elébb.
Vorerwähnt, adj. az elébb említett; a' feljebb említett.
Vorerwieſen, adj. a' feljebb megbizonyított.
Vorerzählen, etwas, valaki múlattatására beszélni valamit.
Voreſſen, az ebéd elejbe enni, tsemegézni valamit; Voreſſen, das, előebéd, levesután tsemege.
Vorfahr, der, z. B. im Amte, hivatalelőző, valaki előtt hivatalt viselt; eldődi, die Vorfahren, az eleink, eldődink, eldődeink, atyáink.
Vorfahren, előállani kotsival; jemanden, megelőzni valakit kotsival, eleibe hajtani valakinek, elkerülni valakit t. i. kotsival más kotsit: elébb elérni valahová t. i. kotsin.
Vorfall, der, das Hervorfallen, előesés, előreesés; ſtatt Zufall, eset, történet, die Vorfälle, esetek, történetek: Vorfallen, hervorfallen, előre esni, kidülyedni; ſich zutragen, megesni, történni, előfordúlni, előadódni: Vorfallenheit, die, eset, történet.
Vorfechter, der, vivással példát adó.
Vorfinden, találni; ſich, találtatni.
Vorfordern, (fodern) előhívni, előidézni, oda kívánni: Vorforderung, die, elő-vagy megidézés.
Vorführen, előhozni, elővezetni.
Vorgang, der, das Vorgehen, előmenés, előhaladás, trop. ſtatt Muſter, példa, példaadás; Begebenheit, történet, eset.
Vorgänger, der, előlmenő v. járó; Anführer, vezér; im Amte, hivatalbeli eldődi.
Vorgebäude, das, az elől álló épület.
Vorgeben, z. B. im Billardſpiele, előreadni, p. o. a' biliárd játékban; vorwerfen, elejbe adni; ſagen, mondani, költeni, hazudni: Vorgeben, das, z. B. nach deinem, nach ſeinem Vorgeben, a' mint te mondod v. beszéled, a' mint ő beszéli v. mondja.
Vorgebirge, das, fok, a' hegynek tengerbe bényúló alja v. foka.
Vorgeblich, adj. mondott, ſtatt ungegründet, tettetett, költött; adv. a' mint mondják,
Vorgebracht, adj. előhozott.
Vorgefaßt, adj. előre bévett, p. o. vélekedés; beszívott.
Vorgefühl, das, előrevaló érzés, előérzés.
Vorgehen, voran gehen, elől menni, előre menni; trop. einen Vorzug haben, megelőzni, feljülmúlni, p. o. mást; mit einem guten Beyſpiel, valakinek jó példát adni, jó példával menni elő: hervorragen, kiállani, kinyúlni a' többi közül; ſich ereignen, történni, esni.
Vorgemach, das, külső szoba, pitvar.
Vorgemeldet, adj. a' feljebb említett.
Vorgenannt, adj. a' fennt nevezett.
Vorgericht, das, első tábla.
Vorgeſetzte, der, előljáró valamiben, die Vorgeſetzten, az előljárók.
Vorgeſtern, adv. tegnapelőtt: Vorgeſtrig, tegnapelőtti.
Vorgreifen, elejbenyúlni; elejbe hágni valakinek, valaki hivatalos dolgába avatkozni: Vorgreifung, die, eleibe hágás.
Vorhaben, etwas vor ſich haben, előtte lenni valaminek, mint ruhának; trop. jemanden vorhaben, d. i. prüfen, valakit maga előtt kikérdezni; ſtatt Willens ſeyn, szándékozni, szándékkal lenni: Vorhaben, das, szándék, feltétel, igyekezet: Vorhabend, adj. feltett, p. o. tzél.
Vorhalle, die, z. B. eines Tempels, tzinterem.
Vorhalten, z. B. einen Spiegel, elejbe tartani, p. o. tükröt; ſt. vorrücken, erinnern, valakit valamire emlékeztetni, szemére vetni valakinek valamit; zu Gemüthe führen, valakinek valamit szívére kötni.
Vorhand, die, elsőség, elsőbbség.
Vorhanden ſeyn, jelen lenni, itt vagy ott lenni; ſeyn, exiſtiren, lenni.
Vorhang, der, előző, fedező, ablakelőző, firhang, im Theater, kárpit: Vorhangen, előtte függeni; Vorhängen, elejbe függeszteni.
Vorhaus, das, pitvar, tornátz.
Vorhaut, die, kupak.
Vorher, adv. elébb, az előtt, kurz vorher, kevéssel ez előtt; elő-

re, z. B. in Compos. vorher gehen, előre menni, vorher denken, előre meggondolni, vorher ſehen, előre nézni, vorher zeigen, előre megmutatni.

Vorherig, adj. előttevaló.

Vorheucheln, valaki előtt tsapodárkodni.

Vorhimmel, der, az ég pitvara.

Vorhin, adv. elébb, elől.

Vorhof, der, pitvar, tornátz, udvar eleje.

Vorjährig, adv. tavalyi, múlt esztendei.

Vorig, adv. az elébbi, az elébbeni, a' múlt.

Voritzo, voritzt, vorjetzt, most.

Vorkauen, vorkäuen, szájába rágni, p. o. a' kisdednek.

Vorkauf, der, előlvevés, mások előtt vevés: Vorkaufen, mások előtt venni: Vorkaufsrecht, das, előlvevés jussa: Vorkäufer, der, mások előtt vevő, előlvevő.

Vorkehren, előtte sepreni; hervorkehren, előfordítni; ſich zubereiten, valamihez v. valamire készülni: Vorkehrung, die, Anſtalt, készület, előrevaló készület; Vorkehrung treffen, megtenni valamire az előrevaló készületeket.

Vorklage, die, elébbvaló panasz.

Vorkleben, elejbe ragasztani.

Vorkommen, zuvorkommen, megelőzni valamiben; bey jemanden, valaki elejbe menni, bey jemanden nicht, nem botsáttatni valaki elejbe; angebracht werden, előfordúlni valaki előtt, fülébe menni valakinek; ſich ereignen, megtörténni, megesni; gefunden werden, találtatni; ſcheinen, tetszeni, látszani, es kam mir vor, als — úgy tetszett nekem, mintha —

Vorladen, előhívni, előidézni; vors Gericht, valakit törvény eleibe idézni: Vorladung, die, előidézés.

Vorlängſt, adv. régenten, régen.

Vorlaſſen, előre ereszteni; zur Audienz, valaki elejbe ereszteni, béereszteni valakit más elejbe: Vorlaſſung, die, béeresztés, elejbe botsátás.

Vorlaufen, elől v. előre futni; im Laufen zuvorkommen, a' futásban felyülhaladni, megelőzni valakit.

Vorläufer, der, előljáró, előlfutó: Vorläufig, adject. előrevaló, előleges, eine vorläufige Erinnerung, előrevaló intés, emlékeztetés; adv. előre, etwas vorläufig melden, valamit előre jelenteni.

Vorlefze, die, ajak.

Vorlegen, eleibe tenni, vagy taszítni; rátenni, p. o. lakatokat; Speiſen, ételeket rakni valaki elejbe; eine Frage, valamelly kérdést tenni fel valaki elejbe: Vorlegen, das, elejbetevés, feltétel, elejbetétel: Vorlegelöffel, der, levesosztókalán: Vorlegſchloß, das, lakat.

Vorleſe, die, in den Weinbergen, előszüret: Vorleſen, vor Andern leſen, z. B. Trauben elébb vagy korábban szedni vagy szüretelni t. i. szőlőt, mint más; z. B. eine Schrift, vagy fennszóval olvasni, elolvasni valaki előtt, p. o. írást: Vorleſer, der, felolvasó, t. i. fennszóval: Vorleſung, die, el- vagy felolvasás valaki előtt: Collegium, tanítás, eine öffentliche Vorleſung, közönséges helyenvaló tanítás.

Vorletzte, der, die, das, az utolsó előtt való, végsőelőző.

Vorleuchten, előtte világolni, valaki elejbe világítni, elejbe tartani a' gyertyát.

Vorliebe, die, különös szeretet valami vagy valaki iránt.

Vorliegen, előtte feküdni v. lenni: Vorliegend, előttünk fekvő vagy lévő.

Vorlügen, jemanden, hazudni valaki előtt.

Vormachen, z. B. einen Zaun, elejbe tsinálni, valamivel elrekeszteni, fedezni, p. o. sövénnyel; ſtatt vorziehen, elejbe húzni, tenni; einem einen blauen Dunſt, valakit ámítni, elámítni.

Vormalen, valaki előtt festeni; zur Nachahmung, mustrát festeni valaki elejbe.

Vormalig, adj. elébbeni, hajdani.

Vormals, adv. ez előtt, hajdan, régen; régenten.

Vormauer, die, az elől álló fal, előfal; Schutzwehr, bástyafal, kőfal, bástya.

Vormeſſen, valaki előtt felmérni, előtte mérni; zur Nachahmung,

megmutatni előtte, hogy kell mérni.

Vormittag, der, délelőtt, délelőtti idő; vormittags, adv. délelőtt: Vormittägig, adj. délelőtti, délelőttvaló.

Vormund, der, tútor, árvagyám, árvák gondviselője; feje v. előlűlője a' külső (városi) tanátsnak, polgármester, (fürmender). Vormundſchaft, die, tútorság, árvagyámság: Vormundſchaftlich, adj. tútorsági.

Vorn, adv. elől, az elején; von vorn, előlről; a' kezdetén, elől, újra, újra elől.

Vornähen, elejbe varrni.

Vornageln, elejbe szegezni.

Vornahme, der, vezeték név.

Vornehm, adj. nevezetes, jeles, előkelő, nemes származásu, úri, a' főbbek közűl való, fő; die Vornehmen im Staate, a' főfő emberek.

Vornehmen, vor ſich nehmen, maga elejbe venni vagy kötni; p. o. az asztalkeszkenőt; um zu unterſuchen, elővenni; jemanden, valakit kikérdezni, megletzkézni; etwas vornehmen, d. i. den Anfang machen, valamihez hozzá kezdeni, eine Reiſe vornehmen, útra menni; ſich etwas vornehmen, feltenni magában valamit: Vornehmen, das, szándék, feltétel; der Reiſe, útra menés: Befragung, megkérdezés; Unterſuchung, megvizsgálás: Vornehmlich, adj. különösen, kivált, kiváltképpen, nevezetesen: Vornehmſte, der, die, das, fő vagy nagy rangból való, főrangú, legfőbb rangú, legjelesebb; legnevezetesebb.

Vorpfeifen, vor jemanden pfeifen, valaki előtt sípolni; mit dem Munde, fütyölni.

Vorplaudern, valaki előtt fetsegni.

Vorpoſten, die, szélső vígyázat v. őrizet, első vígyazó v. vígyázók.

Vorpredigen, valaki előtt predikálni; trop. Ermahnungen geben, valakinek jó intéseket adni.

Vorragen, kiállani, kitetszeni.

Vorrang, der, elsőség, első hely, fő poltz.

Vorrath, der, vagyon, gyűjtemény, bőség valamiből; von Lebensmitteln, eleségbeli vagyom, kész eleség, eleségbeli gyűjtemény, takarmány; für die Armee, élés, eleség.

Vorrathsgewölbe, das, tárbolt, élésbolt, vagyomtár, élés kamara: Vorrathshaus, das, élésház, tárház.

Vorräthig, adj. készen lévő, hátralévő, meglévő, kész; ſeyn, készen lenni; haben, készen tartani valami végre; es iſt nichts mehr vorräthig, mind elfogyott, semmi sints már belőle.

Vorrechnen, valaki elejbe számlálni.

Vorrecht, das, előjuss, főbb juss, elébbvaló juss; szabadság vagy privilegiom.

Vorrede, die, előljáró beszéd, előbeszéd, előszó: Vorreden, valaki előtt beszélni; rábeszélni valamit valakire: Vorredner, der, előbeszédíró vagy szerző; auf den Theater, Sufflőr, súgó a' játékszínen.

Vorreiben, előtte dörgölni.

Vorreißen, hervorstürzen, rá-v. kirohanni; zeichnen vor jem. előtte rajzolni; zur Nachahmung, eleibe rajzolni.

Vorreiten, elől v. előre lovagolni; im Reiten zuvorkommen, megelőzni valakit a' lovaglásban, v. felyűlhaladni; jem. ein Pferd vorreiten, a' lovat valaki előtt lovagolva megvizsgáltatni, megpróbálni; Vorreiter, der, elől lovagló, tsatlós, első kotsi fellajtár: Vorritt, der, előllovaglás.

Vorrichten, elkészítni, hozzákészítni, előre elkészítni, elintézni valamit: Vorrichtung, die, előkészület, előrevaló készület.

Vorriechen, leghathatóssabb szagú lenni.

Vorrücken, előre taszítni v. mozdítni, trop. st. vorwerfen, szemére vetni; mit der Armee, elnyomúlni, előre nyomúlni vagy menni; trop. in den Jahren, a' korban v. esztendejiben előhaladni, korosodni: Vorrücken, das, előre taszítás, elébb mozdítás; előre nyomúlás v. menés; szemérevetés.

Vorrufen, előhívni.

Vorſaal, der, tornátz, folyosó.

Vorſagen, előtte mondani valamit, hogy az utánna mondja; ein Ge-

bet, könyörögni, v. imádkozni valaki előtt; Regeln, regulát szabni; Lügen, hazudni valaki előtt; Schmeicheleyen, valakinek tsapodárkodni: Vorſagung, die, előtte mondás; szabás, oktatás.

Vorſänger, der, előénekló, énekkezdő, kántor.

Vorſatz, der, szándék, feltétel, feltett szándék; faſſen, feltenni magában valamit; ausführen, végre hajtani szándékát; mit Vorſatz, készakartva, szántszándékkal.

Vorſchein, der, megjelenés, megtetszés; zum Vorſchein kommen, előjönni, megjelenni; bringen, világosságra hozni: Vorſcheinen, kitündökleni, kitetszeni.

Vorſchieben, elő-v. előre tolni; etw. vor etw. elejbe taszítni v. tolni; einen Riegel, a' tolózárt rátolni: Stiefeln, megfejelni, p. o. a' tsizmát: Vorſchieben, das, előtolás; megfejelés, tsizmafejelés.

Vorſchießen, st. hervorkommen, kihajtani, kibújni, mint a' gyenge plánták; hervorragen, kiállani, kinyúlni a' többi közül; vor jem. ſchießen, elébb kilőni a' puskáját mint más; im Schießen übertreffen, a' lövésben mást megelőzni, felyül haladni; Geld, pénzt adni valamire, pénzt költsönözni valaminek; den Lohn, előre kiadni valakinek a' bérét: Vorſchießen, das, kihajtás; kiállás; előreadás.

Vorſchlag, der, Rath, Plan, javaslás, ajánlott javaslás, tanáts: etw. in Vorſchlag bringen, javaslani, tanátsolni; einen annehmen, elfogadni az ajánlott feltételt; in der Muſik, elejbeütés, előlütés, t. i. a' muzsikában.

Vorſchlagen, eig. elejbe tsapni, vetni; anrathen, javasolni, valamit valakinek, ajánlani, tanátsot adni: Vorſchlagen, das, Empfehlung, javaslás, ajánlás.

Verſchleppen, előhurtzolni.

Vorſchmack, der, von etw. szamat, főíz, p. o. a' bornak főíze v. szamatja; trop. előízlés, elő ize valaminek, jem. einen Vorſchmack geben, megízleltetni valamit valakivel: Vorſchmecken, kitetsző ízének lenni a' többi ízek felett.

Vorſchneiden, z. B. wie Schnitter, elől aratni, első lenni az aratók közt; zum Muſter ſchneiden, mustráúl vágni más előtt; das Fleiſch, feldarabolni, felvagdalni a' húst mások elejbe: Vorſchneider, der, felvagdaló.

Vorſchnell, adj. voreilig, nagyon hirtelenkedő, hebehurgya; adv. hirtelenkedve, hebehurgyán: Vorſchnellheit, die, hirtelenkedés, hebehurgyaság.

Vorſchreiben, elejbe írni, p. o. a' könyvnek a' nevét; zur Nachahmung, másnak elejben írni valamit, a' mit kövessen; trop. Verhaltungsmaßregeln jem. vorſchreiben, elejbe szabni v. adni valakinek, hogy mihez tartsa magát: Vorſchreiben, das, elejbeírás.

Vorſchreiten, elejbe lépni valakinek, előlépni.

Vorſchrift, die, írásmustra; trop. szabás, rendszabás, valaki elejbe szabott rend, sinórmérték; geben, rendet szabni valaki elejbe; nach Vorſchrift, a' meghagyás szerént; eine übertreten, általhágni a' rendszabást: Vorſchriftlich, adv. a' rendszabás szerént, regulaszeréntvaló.

Vorſchritt, der, előlépés v. menetel.

Vorſchub, der, st. Riegel, tolózár; trop. Hülfe, segítség, segedelem; thun, valakin segíteni; an Stiefeln, fejelés, tsizmafejelés.

Vorſchuh, der, fejelés tsizma v. lábbeli: Vorſchuhen, megfejelni a' lábbelit, tsizmát.

Vorſchuß, der, das Vorſchießen des Geldes, előre költsönözés, pénzadás valami végre; das dargeliehene Geld, előre költsönözött pénz, előre adott pénz; beym Weine, első must, must eleje: Vorſchußweiſe, adv. előre adott pénzel, pénzt előre adva.

Vorſchütten, elejbe tölteni.

Vorſchützen, mentség gyanánt hozni fel, okozni valamit: Vorſchützen, das, mentség, okozása valaminek.

Vorſchwatzen, elejbe tsatsogni.

Vorſchweben, előtte lebegni.

Vorſchwimmen, előre vagy elejbe úszni.

Vorſchwören, valaki előtt megesküdni; az esküvést előtte mondani, hogy más mondja utánna.

Vorſehen, előre nézni v. látni;

ſich, magáról gondoskodni, magára vígyázni: Vorſehung, die, előrelátás, gondviselés, die göttliche, az Isteni gondviselés.
rſenden, előre elküldeni.
rſetzen, elől v. elejbe tenni; zum Vorgeſetzten machen, z. B. in einer Provinz, valakit valamelly artománynak kormányozójává tenni; ſt. vorziehen, z. B. das Gute dem Böſen, feljebb betsülni p. o. a' jót, mint a' roszszat; um Genuße vorſetzen, z. B. Fleiſch, Speiſen, feltenni valaki elejbe, p. o. a' húst, ételt; etw. vor etw. elejbe tenni más dolgnak; ſich, feltenni magában valamit: Vorſetzen, das, Vorſetzung, die, eleibetétel v. tevés; ſt. Vorzug, többre betsülés, feljebb betsülés; Entſchluß, feltétel, felett szándék: Vorſetzlich, adj. készakartos, készakartvaváló, szántszándékos, szántszándékkalaló; adv. készakartva, akartva, szántszándékkal.
: ſeyn, vor etw. ſeyn, ellenealó lenni, ellene jó lenni; da ey Gott vor! Isten őrizzen! sten ne adja!
rſicht, die, Vorſichtigkeit, vígyás, előrenézés, előre vígyázás, ondoskodás, szemesség; mit Vorcht, vígyázva, szemesen; Vorcht gebrauchen, vígyázni, vívázva, szemesen, okosan bánni; die göttliche Vorſicht, Isteni ondviselés: Vorſichtig, adj. vígyázó, szemes, okos, előre vígyázó; adv. vígyázva, szemesen; Vorſichtsmaßregel, die, vígyázás, szemesség.
rſingen, valaki előtt énekelni; ur Nachahmung, előre elénekelni előtte.
'ſitz, der, első hely, elülülés; en Vorſitz haben, elől ülni, előlő lenni; bey einem Collegium, lülülés: Vorſitzen, elülülő lenni, lülülni; vorſitzend, elülülő.
:ſorge, die, gondoskodás, előegondoskodás, gondosság; traen, gondoskodni valami felől.
:ſpann, der, béfogniválo lovak, ontató lovak, igás lovak, (köz. rspont) Vorſpann geben, vontaó lovakat v. forspontot adni; nit Vorſpann fahren, forspontal járni: Vorſpannen, z. B. die Pferde, befogni v. elejbe fogni a' lovakat a' kotsinak: Vorſpannung, die, elejbefogás.
Vorſpiegeln, jem. etwas, ámításokkal ketsegtetni valakit: Vorſpiegelung, die, ketsegtetés, puszta bíztatás.
Vorſpiel, das, előjáték; im Theater, előrevaló játék: Vorſpielen, jem. etw. damit er es höre od. nachahme, valaki előt játszani, p. o. muzsikát, megmutatni miként játszék; als ein Spiel vormachen, játékot játszani valaki előtt.
Vorſprechen, előtte v. előlszóllani.
Vorſpringen, elő v. elejbe ugrani; im Springen übertreffen, meghaladni valakit ugrásban.
Vorſprung, der, das Vorſpringen, elejbe ugrás, meghaladás; einen Vorſprung vor jem. haben, eig. előtte lenni valakinek, elébb járni valakinél; uneig. meghaladni, felyülmúlni mást; Hervorragung, kiállás.
Vorſtadt, die, külsőváros.
Vorſtädter, der, külsővárosi lakos: Vorſtädtiſch, adj. külsővárosi.
Vorſtand, der, Caution, kezesség, elegendő bátorság; thun, kezesség állítás által eleget tenni; Erſcheinung vor Gerichte, megjelenés a' törvényszék előtt.
Vorſtechen, kitűnni, kitetszeni: Vorſtechend, adj. kitűnő, kitetszó.
Vorſtecken, elejbe dugni.
Vorſtehen, hervorragen, kiállani közűle; előtte állani; einer Sache vorſtehen, valamelly dologra ügyelni, a' dolgot vinni, kormányozni; geſetzt ſeyn über ꝛc. előljáró lenni; vor Gerichte ſtehen, a' törvényszék előtt megjelenni; übertreffen, meghaladni, felyülmúlni: Vorſtehend, adj. a' fenntálló: Vorſteher, der, előljáró, kormányzó: Vorſteherinn, die, előljáró t. i. aszszony: Vorſtehung, die, kiállás; előljáróság.
Vorſtehhund, der, vizsla, koppó, kopó.
Vorſtellen, elejbe tenni, voran ſtellen, elől tenni; jem. aufführen, valakit valakinek bémutatni, elejbe vinni; zur Betrachtung vorſtellen, valamit elejbe tenni v. terjeszteni, megvizsgálás végett;

die Stelle einer Perſon vertreten, z. B. auf dem Theater, mutatni, játszani p. o. valakinek a' személyjét a' játékszínen; ſt. abbilden, ábrázolni; lefesteni, z. B. was ſoll das Gemälde vorſtellen? mit ábrázol ez a' kép? — ſich etw. vorſtellen, gondolni magában, képzelni valamit, elgondolni, man kann ſich leicht vorſtellen, könnyű elgondolni v. képzelni, ſich etw. als unmöglich vorſtellen, lehetetlennek tartani valamit: Vorſtellung, die, das Vorſtellen, elejbetevés; auf dem Theater, előadás, játszás, játék p. o. játékszínen; Ermahnung, intés, elejbeterjesztés; Begriff, von etw. képzelet, gondolat; ábrázolás: Vorſtellungskraft, die, Vorſtellungsvermögen, das, képzelő erő, képzelődés.

Verſtopfen, bedugni.

Vorſtoß, der, az első taszítás; bey den Bienen, a' lép kenyere; ſt. Vorwurf, szemrehányás: Vorſtoßen, előre taszítni; szemére hányni; hervorragen, kiállani, körüle, kitetszeni; widerfahren, megtörténni.

Vorſtrecken, ausſtrecken, kinyújtani; im voraus geben, előre adni; leihen, költsön adni, költsönözni valakinek: Vorſtreckung, die, kinyújtás, költsönadás.

Vorſtreichen, előre simítni, p. o. a' haját.

Vorſtreuen, előszórni.

Vorſtricken, jem. megmutatni, hogy miként kösse valaki, p. o. a' harizsnyát.

Vortanzen, előtántzolni.

Vortänzer, der, előtántzoló v. tántzos, tántzvezér.

Vortheil, der, Nutzen, haszon, előmenetel; Gewinn, nyereség; Kunſtgriff, fortély, módja, nyítja valaminek; Bequemlichkeit, könnyebbség, könnyűség: Vortheilhaft, adj. hasznos, előmeneteles, nyereséges; p. o. házasság, alkalmatos.

Vorthun, etwas, hervornehmen, elővenni valamit; etw. vor etw. thun, machen, binden, előtte tenni, előltenni, előre megtenni valamit, elejbe kötni; Sprichw. vorgethan u. nachgedacht, hat manchen in groß Leid gebracht, hehehurgyaságát sok ember megbánta.

Vortönen, előrehangzani, előlhangzani; jobban hangzani.

Vortrab, der, bey Soldaten, előljáró sereg v. tsapat, előhad, előllévők, a' sereg első része v. előhad.

Vortrag, der, előadás, előterjesztés, einen Vortrag halten, tanítást tenni, tanítni; die Art u. Weiſe vorzutragen, az előadás módja; einen Vortrag haben, jó módjának lenni az előadásban, a' tanításban; in der Muſik, előadás vagy játszás módja t. i. a' muzsikában; das Vorgetragene, beszéd: Vortragen, előlvinni, vinni valaki előtt valamit; etw. abhandeln, előadni, előterjeszteni valamit szóval v. könyvben; tanítni, tanítás formában előadni valamit; in der Muſik, kifejezéssel v. érzéssel játszani.

Vortrefflich, adj. jeles, derék, igen jeles, igen derék; adv. jelesen, derék; adv. jelesen, derék módon, igen jól, derekasan: Vortrefflichkeit, die, jelesség, derékség.

Vortreten, elől menni; elő állani.

Vortritt, der, előlmenés, elsőség.

Vortruppen, die, előljáró sereg.

Vortuch, das, előkötő, kötény, kötő.

Vorüben, előre gyakorlani magát; Vorübung, die, előre gyakorlás.

Vorüber, ſ. Vorbey ꝛc.

Vorübergang, der, z. B. eines Sturmes, elmenetel, elmúlás.

Vorurtheil, das, balitélet, balvélekedés, előítélet, eleveitélés, haben, balvélekedésben lenni.

Vorwachs, das, sonkoly, lép kenyere.

Vorwägen, Vorwiegen, valaki előtt megmérni, felmérni fontal, megmázsálni.

Vorwahl, die, előválasztás, elölválasztás jussa.

Vorwalten, többet érni, többet nyomni, fennforogni v. lenni.

Vorwälzen, előre v. maga előtt, hengergetni, görgetni; ſich, hengeregni, hengergőzni.

Vorwärts, adv. előre, előfelé.

Vorwand, der, szín, színles v. színlett ok, palást: etw. zum Vorwand machen, valamit szín-

leni, tettetni; unter den Vorwand der Religion etw. thun, a' vallás színe alatt valamit tselekedni.

Vorweben, elejbe szőnj.

Vorweg, adv. ſt. voraus, előre.

Vorweinen, előtte sírni és az által nyerni meg.

Vorweiſen, előmutatni. ſ. vorzeigen, ꝛc.

Vorwelt, die, a' régi világ, a' régiek.

Vorwenden, úgy mutatni, úgy tettetni, színleni.

Vorwerfen, z. B. Futter, vetni elejbe, odavetni elejbe v. elejbek; vorrücken, szemére vetni vagy hányni: Vorwerfen, das, elejbevetés; szemrehányás.

Vorwerk, das, major, szállás, puszta.

Vorweſer, der, hívatalban valakit megelőző.

Vorwimmern, sírva megmondani valamit.

Vorwinſeln, előtte siránkozni, nyavalyogni.

Vorwiſſen, előre tudni: Vorwiſſen, das, előre tudás, tudat; mit meinen Vorwiſſen, az én tudtommal; mit jem. Vorwiſſen etwas thun, valakinek tudtával tenni valamit.

Vorwitz, der, újságon v. újságokon kapás; Muthwille, tsintalanság, pajkosság; aus Vorwitz, tsintalanságból: Vorwitzig, adj. újságon kapkodó; pajkos, tsintalan; adv. újságon kapkodva; tsintalanúl.

Vorwort, das, Fürſprache, szószóllás, v. szóllás valaki mellett; Präpoſition, előljáró szó; im Ungriſchen, Vorwort u. Nachwort, előlutóljáró.

Vorwurf, der, szemre hányás; bittere Vorwürfe machen, valakinek keserves szemrehányásokat tenni; Gegenſtand, Materie, Stoff, tárgy.

Vorzählen, elejbe számlálni valakinek, valaki előtt megszámlálni: aufzählen, előszámlálni, egyenként előadni: Vorzählen, das, Vorzählung, die, elejbeszámlálás, előszámlálás.

Vorzeichnen, zur Nachahmung, valaki előtt lerajzolni, elejbe rajzolni valakinek; vorläufig zeichnen, előre lerajzolni.

Vorzeigen, előmutatni, megmutatni: Vorzeiger, der, előmutató, mutató, megadó; z. B. Vorzeiger dieſes Briefes, ezen levél megadója, előmutatója: Vorzeigung, die, mutatás, megmutatás.

Vorziehen, hervorziehen, előhúzni, elővonni, v. venni; vor etw. ziehen, elejbe vonni, húzni, előtte tsinálni, p. o. árkot a' kőfal előtt; trop. höher ſchätzen, feljebb betsülni, elejbe tenni egy dolgot másiknak, od. ſt. lieber wollen, inkább akarni v. szeretni p. o. egy dolgot, mint mást: Vorziehen, das, Vorziehung, die, előhúzás, kihúzás; das Ziehen vor etwas, elejbe vonás; Höherſchätzung, feljebb betsülés.

Vorzimmer, das, előszoba, béjáró szoba, külső szoba.

Vorzug, der, im Schachſpiele, előbbhúzás, előbbhúzás jussa p. o. a' sakkjátékban; der höhere Werth, elsőség, első rang; Vorzug haben, előbbvaló lenni másnál; jede gute Eigenſchaft, Talent, jeles tulajdonság, jelesség, jóság; äußere Vorzüge, külsőképpenvaló jeles tulajdonságok: Vorzugsweiſe, adj. megkülömböztetve, megkülömböztetéssel; különösen p. o. valakit nevezni.

Vorzüglich, adj. jeles, derék, különösen jó, kiváltképpenvaló; vorzüglicher, jelesebb, előbbvaló, ein vorzüglicher Lehrer, jeles, v. derék tanító: adv. jelesen, különösen; beſonders, kiváltképpen: Vorzüglichkeit, die, jelesség, előbb valóság.

Votiren, voksolni: Votum, das, voks, p. o. a' választásban.

Vulcan, der, tűzokádó hegy; Vulcaniſch, adj. tűzokádó.

W.

Waare, die, portéka, jószág; Eßwaare, eleség; grüne Waare, zőldség.

Waarenhaus, das, portéka tár: Waarenkenner, der, portékához értő: Waarenkenntniß, die, por-

tékához értés: Waarenlager, das, portéka tartó hely; portékák, t. i. egy rakáson.

Wabe, die, Waben, der, od. Waber, lép, lépes méz.

Wach, adj. ébrenlévő; ſeyn, ébren lenni; werden, felébredni.

Wache, die, őrizet, strázsa; strázsaállás, őrízés; halten, strázsálni, ſtehen, strázsán állani; Schildwache, őrálló, strázsa, ablöſen, a' strázsákat felváltani; ausſtellen, kiállítni a' strázsákat; die Wache zieht auf, kiáll az őrizet; der Ort, őrizet v. strázsahely, strázsaház.

Wachen, nicht ſchlafen, nem aludni, ébren lenni; Sorge tragen, vígyázni, gondoskodni valami felől; Wache halten, strázsálni őrizeten lenni: Wachen, das, ébren lét, nem aluvás, éjtszakázás, ébren létel.

Wachfeuer, das, őrtűz, örök tüze: Wachgeld, das, őrbér: Wachhabend, adj. strázsáló, őrző: Wachhaus, das, őr-v. őrzőház, strázsaház: Wachmeiſter, (unrichtig: Wachtmeiſter), der, strázsamester: Wachparade, die, őrváltás, őrváltási pompa a' katonáknál: Wachpoſten der, őrállás, őrhely.

Wachholder, der, Wachholderbaum, Wachholderſtaude, die, gyalog v. borókafenyő: Wachholderbeere, die, fenyőmag, borókabogyó: Wachholderbrantwein, der, borókapályinka, borovitska: Wachholderöhl, das, fenyőmag-v. boróka olaj: Wachholderſaft, der, fenyőmag-v. borókanedv.

Wachſam, adj. vígyazó, szemes, ébrékeny, trop. figyelmetes valamire; adv. vígyázva, szemesen; figyelmetesen: Wachſamkeit, die, vígyázóság, vígyázás, szemesség; figyelmetesség.

Wachs, das, viasz; weißes, fejér viasz; in Wachs boſſiren, viaszból kiformálni: Wachsbaum, der, viaszfa: Wachsbild, das, viaszkép: Wachsbleiche die, viaszfejérítés; viaszfejéritőhely: Wachsblume, die, viaszvirág, viaszból tsinált virág; eine Pflanze, viaszfű: Wachsboſſiren, das, viaszbólformálás: Wachsboſſirer, der, viaszbólformáló, viaszképtsináló: Wachſern, adj. viaszbólvaló, viasz: Wachsfackel, die, viaszfáklya, viaszszövétnek: Wachsfarbe, die, viaszszín: Wachsfarbig, adj. viaszszínű: Wachsflecken, der, viaszpetsét a' ruhában: Wachsgelb, adj. viaszsárgaságú, sárga mint a' viasz: Wachshandel, der, viaszkereskedés: Wachshändler, der, viaszáros; Wachshändlerinn, die, viaszárosné: Wachskerze, die, Wachslicht, das, viaszgyertya: Wachskuchen, der, lép: Wachsleinwand, die, viaszosvászon: Wachsmaler, der, viaszfestő: Wachsmalerey, die, viaszfestés: Wachsmotte, die, viaszszipoly: Wachsöhl, das, viaszolaj: Wachsperle, die, viaszgyöngy: Wachspreſſe, die, viaszsajtó: Wachspuppe, die, viaszbáb: Wachsſalbe, die, viaszkenőts: Wachsſcheibe, die, lép; viasztábla, táblaviasz: Wachsſtock, der, viaszgyertya, viasztekerts: Wachstafel, die, lép; viasztábla: Wachsziehen, das, viaszöntés: Wachszieher, der, viaszöntő.

Wachſen, nőni, nevekedni: in die Höhe, felnőni; in die Breite, szélességében nőni; in Saamen, felmagzani; heranwachſen, felnőni, felserdűlni; die Haare, den Bart wachſen laſſen, a' hajat, a' szakállát megnőtetni, megnevelni; ſt. erzeugt werden, nőni, teremni, bey uns wächſt guter Wein, nálunk jó bor terem; das Getreide wächſt gut in dieſer Gegend, jó élet terem ezen a' vidéken; trop. z. B. der Fluß wächſt, nő a' folyóvíz, árad a' víz; der Mond wächſt, a' hold telik; die Zahl wächſt, a' száma nevekedik t. i. valaminek; die Freundſchaft wächſt mit den Jahren, a' barátság nevekedik az esztendők számával együtt; unvermerkt wachſen, észrevehetetlenül nevekedni: öregbedni; von Perſonen, in einer Sache zunehmen, előmenni, öregbedni, boldogúlni valamiben: Wachſen, das, nővés, nevekedés; im Wachſen begriffen ſeyn, nővésében lenni: Wachsthum, das, eig. nővés, nevekedés, öregbedés; uneig. boldogú-

dogúlás, előmenetel, in den Wiſſenſchaften, a' tudományokbanvaló előmenetel.

Wachtſtube, (Wachſtube), die, őrszoba, strázsaszoba: Wachtthurm, der, vígyázó torony, őrtorony: Wachtſchiff, das, vígyázó hajó.

Wächter, der, vígyázó, őrző, őr, kerülő, tsősz

Wachtel, die, fürj: Wachtelfang, der, fürjfogás: Wachtelgarn, das, fürjfogó háló: Wachtelhund, der, vizsla: Wachtelkönig, der, harizs: Wachtelweizen, der, tsormolya, tsermolya.

Wacke, die, od. Felsſtein, kőszikla.

Wackelig, adj. ingadozó, ingó.

Wackeln, ingani, inogni, ingadozni: Wackeln, das, ingadozás, ingás.

Wacker, adj. betriebſam, eleven, serény, világravaló; brav, derék, jeles, adv. serényen, elevenen; derekasan, erősen, jól.

Waddick, die, Molken, savó.

Wade, die, lábikra, vastag hús: Wadenbein, das, szártsont.

Waden, (beſſ. waten) gázolni, lábalni.

Wadſack, der, tarisznya.

Wafen, der, pázsit, gyep.

Waffe, die, fegyver, oltalom.

Waffelkuchen, der, (gewürfelte Form eines Kuchens) kotzkás lepény, mézeskaláts.

Waffen, die, pl. ſowohl natürliche, als auch künſtliche, fegyver, mit Waffen verſehen, felfegyverkezett; tragen, ergreifen, fegyvert hordozni, fogni; niederlegen, lerakni a' fegyvert · Waffenbruder, der, katonatárs: Waffenglück, das, hadi szerentse: Waffenplatz, der, hartz mezeje: Waffenrüſtung, die, fegyverkészület: Waffenſchmied, der, fegyvermíves, fegyvertsiszár: Waffenſchmiede, die, fegyvermühely: Waffenſchmuck, der, pompás fegyver vagy fegyverek: Waffenſtillſtand, der, fegyvernyugvás, fegyverszünet: Waffentanz, der, fegyveres tántz: Waffenträger, der, fegyverhordozó: Waffenübung, die, fegyvergyakorlás, hadi gyakorlás.

Waffnen, felfegyverkeztetni; ſich, felfegyverkezni.

Wagamt, das, mázsáló hely: Wagbalken, der, iga, fontrúd, mázsarúd: Wagſchale, die, mérőserpenyő.

Wage, die, zum Wägen, mérőfont, mérőserpenyő, mázsa, mázsáló: am Fuhrwerk, felhértz, a' szekeren: Wagegeld, das, fontolás v. mázsálás bére: Wageknecht, der, mázsáló szolga.

Wägekunſt, die, mázsálás v. fontmérés mestersége: Wägemeiſter, der, mázsamester.

Wägen, fontolni, megfontolni, mérni megmérni, mázsálni, megmázsálni; trop. prüfen, erwägen, megvizsgálni, megfontolni: Wägen, das, fontolás, mérés, megmérés, megmázsálás: Wäger, der, mérő, mázsáló.

Wagen, merni, mérészleni, bátorkodni valamit tenni; ſein Leben, az életét kotzkáztatni; ſich, magát a' veszedelemre kitenni: Wagen, das, merés, mérészlés; Risico, szerentséltetés.

Wagehals, der, vakmerő, mérész: Wageſtück, das, merészség, merész tselekedet.

Wagen, der, szekér; kotsi, hinto; ein Laſtwagen, paraszt szekér, ein vierſpänniger Wagen, négylovas kotsi v. szekér: Wagenaxe, die, szekértengely: Wagendecke, die, kotsifedél, szekérernyő: Wagendeichſel, die, szekérrúd: Wagenflechte, die, szekérkas: Wagengeleiſe, das, kerékvágás, szekértsapás: Wagenkaſten, der, kotsikorbély: Wagenkette, die, kotsilántz: Wagenleiter, die, szekéróldal: Wagenmeiſter, der, kotsi gondviselő: Wagenpferd, das, kotsibavaló ló: Wagenrad, das, kotsi-v. szekér kerék: Wagen-Remiſe, die, kotsi v. szekérszín: Wagenrennen, das, versentfuttatás kotsival: Wagenſchmiere, die, szekérkenő, deget, dohat: Wagenſitz, der, ülés a' kotsiban: Wagenſperre, die, kerékkötő: Wagenſpur, die, keréktsapás: Wagerecht, adj. fonterányos.

Wagner, der, bognár, kerekes kerékgyártó, kotsitsináló.

Wahl, die, választás; eine Wahl treffen, választani, kiválasztani, die Freiheit wählen, szabad vá-

lasztás, szabadon való választás, jem. die Wahl überlassen, szabad választást engedni valakinek: Wahlfähig, adj. választható, választó szabadsággal bíró: Wahlfähigkeit, die, juss a' választásra: Wahlfürſt, der, választó hertzeg: Wahlherr, der, választó úr: Wahlplatz, der, választó hely; Schlachtfeld, tsatamező v. piatz: Wahlrecht, das, választás jussa: Wahlreich, das, választó ország: Wahlſpruch, der, választott mondás, rövid jeles mondás: Wahlſtadt, die, választó város: Wahlſtatt, die, tsatamező, hartz piatz: Wahlſtimme, die, választó szó, voks: Wahltag, der, választás napja: Wahlzimmer, das, választás szoba.

Wählen, választani, p. o. bírákat; gewählt, választott, z. B. Worte, Ausdrücke, válogatott szavak, kifejezések: Wählen, das, választás: Wähler, der, választó.

Wahn, der, tévelygés, tévelygő vélekedés; in dem Wahne ſtehen, abban a' tévelygő vélekedésben lenni: Wahnglaube, der, tévelygő hit.

Wahnſinn, der, őrültség, eszementség, eszelősség: Wahnſinnig, adj. megtébolyodott, őrült, werden, megtébolyodni, megőrülni; adv. megtébolyodva, esztelenül.

Wähnen, vélni, vélekedni t. i. hibásan: Wähnen, das, hibás vélekedés.

Wahr, adj. igaz, igazi, való, valóságos; es iſt wahr, az igaz, azt megvallom: nicht wahr? nem igaz? nem úgy van e'? etwas für wahr halten, valamit igaznak tartani; adv. igazán, valósággal; wahr reden, igazat beszélni; wahr werden, betellyesedni, bebizonyosodni.

Wahrhaftig, adj. igazi, valóságos, valódi; wahr redend, igazmondó, igazságszerető, igazságos; adv. valósággal, igazán: Wahrhaftigkeit, die, igazmondóság, valódiság, igazságosság.

Wahrheit, die, igazság, igaz; in Wahrheit, valóban; die Wahrheit ſprechen, igazat beszélni, azt mondani, a' mi igaz; wenn ich die Wahrheit ſagen ſoll, ha igazat kell szóllanom v. igazat szóllván; hinter die Wahrheit kommen, kitudni az igazat, nyomában akadni az igazságnak.

Wahrheitseifer, der, buzgás az igazság mellett: Wahrheitsforſcher, der, igazságnyomozó: Wahrheitsfreund, der, igazságszerető: Wahrheitsliebe, die, igazságszerettet, igazság szeretése: Wahrliebend, adj. igazságszerető.

Wahrlich, adv. valóban, valósággal.

Wahrnehmen, ſt. erblicken, megsejdítni; észrevenni; Rückſicht nehmen, beſorgen, tekinteni valamire, tekintetbe venni valamit: Wahrnehmung, die, meglátás, észrevétel; tekintet.

Wahrſcheinlich, adj. hihető; adv. hihetőképpen, a' mint látszik: Wahrſcheinlichkeit, die, hihetőség, hihető dolog: Wahrzeichen, das, jel, jelenség.

Wahrſagen, etw. wahres ſagen, igazat mondani; vorher ſagen, előre megmondani: weißſagen, jövendölni, jövendőt mondani: Wahrſagen, das, Wahrſagung, die, jövendölés. Wahrſager, der; jövendölő: Wahrſagerinn, die, jövendölő aszszony.

Währen, dauern, tartani; lange, sokáig tartani; immer, megmaradni, eltartani, örökké tartani: Während, adj. tartó; immer, örökké tartó, szüntelenvaló; adv. alatt, ideje alatt; während der Mahlzeit, ebéd alatt, v. közben; während deſſen, az alatt, azonközben.

Währung, die, z. B. des Geldes, érték, meghatározott betse, p. o. a' pénznek, 100 Gulden Wiener Währung, száz forint a' Bétsi pénzbets szerént, v. Bétsi forint szerént; ſt. Dauer, tartóság, tartás.

Waid, der, tsülleng, festőfű, izats, kék festőfű: Waidbau, der, tsüllengtermesztés: Waidhandel, der, izatskereskedés.

Waiſe, der, od. die, árva, árva fiú v. leány.

Waiſenamt, das, árvákra ügyelő hivatal: Waiſengeld, das, árvák pénze: Waiſenhaus, das, árvák háza: Waiſenkind, das, árvagyermek: Waiſenmutter, die, árvák annya: Waiſenſtand, der,

árvaság: Waisenvater, der, árva atya.

Wald, der, pl. die Wälder, erdő; beſ. wenn er gebirgig iſt, erdőség; einer Gottheit gewidmet, liget; ein anmuthiger, liget, tsere: Waldäſche, die, Leimbaum, töklevelű jávorfa: Waldbaum, der, erdei fa: Waldbiene, die, vad v. erdei méh: Waldblume, die, erdei virág: Waldbruder, der, Einſiedler, remete: Waldeſel, der, vadszamár: Waldgeſang, der, erdei ének: Waldgezend, die, erdő tájjéka: Waldgott, der, erdei isten: Waldgöttinn, die, erdei istenaszszony: Waldhirſch, der, erdei szarvas: Waldhollunder, der, fürtös bodza: Waldhonig, der, erdei méz; Waldhorn, das, trombitakürt; vadászkürt: Waldhuhn, das, fajd, nőfajd, gatyás fajd.

Waldig, adj, erdős, ligetes.

Waldkräuter, die, erdei fűvek v. növevények: Waldlerche, die, erdei patsirta: Waldleute, die, pl. erdő lakosi: Wald-Lilie, die, erikói lontz v. rózsa, ketskezakállfű, szulák: Waldmann, der, erdei lakos, ember; ein Affe, orángutáng: Waldmaus, die, erdei egér: Waldmeiſe, die, erdei tzinke: Waldmenſch, der, erdei ember; orángutáng: Waldnutzung, die, erdőhasználás: Waldmeiſter, der, erdőmester: Waldnymphe, die, erdei nimfa: Waldordnung, die, erdőrendtartás, erdő törvény.

Waldrebe, die, iszalag bertse: Waldrecht, das, erdei juss: Waldperling, der, erdei veréb: Waldſtrom, der, erdei sebes folyó, t. i. víz: Waldtaube, die, vadgalamb: Waldteufel, der, orángutáng: Waldung, die, erdőség: Waldvogel, der, erdei madár: Waldweg, der, erdei út: Waldpicke, die, ligeti babó.

Wäldchen, das, erdőtske.

Walke, die, kalló: Walken, kallózni, ványolni; Walken, das, ványolás, kallózás: Walkenerde, Walkererde, die, kallóföld: Walkermühle, die, kalló: Walkenmüller, der, kallós.

Wall, der, sántz, töltés, földsántz v. bástya.

Wallach, der, heréltlő: Wallachen, a' lovat kiherélni.

Wallen, Wellen ſchlagen, forrani, buzogva forrni, buzogni, mint a' tűznél lévő víz; vom Meere, hánykódni, mint a' tenger; vom Blute, pezsegni, mint a' vér a' hevesség miatt; von Leidenſchaften, buzogni, felbuzdúlni: reiſen, vándorlani, járnikelni, szarándokoskodni: Wallen, das, buzgás, forrás, hánykódás; járáskelés: Waller, der, vándorló, szarándok: Wallfahrt, die, szarándokság: Wallfahrten, szarándokoskodni: Wallung, die, buzgás, forrás; hánykódás, a' tenger hánykódása; pezsgés, vérpezsgés; in Wallung kommen, forrni kezdeni, in Wallung bringen, felforralni, felhevítni.

Wallfiſch, der, tzethal: Wallfiſchfang, der, tzethalfogás: Wallfiſchfänger, der, tzethalfogó.

Wallnuß, die, dió; der Baum, diófa.

Wallrath, das, tzetvelő.

Wallroß, das, rozmár.

Wallwurz, die, nadálytő.

Walten, st. regieren, igazgatni, uralkodni; Gott walten laſſen, rábízni t. i. az Istenre; ſchalten u. walten, szabad tetszése szerént v. kénnyére bánni valamivel.

Walze, die, henger, Walzen, hengerrel kinyújtani, p. o. a' szántóföldet; kidagasztani a' tésztát; forogni, forogva kerengni, német tántzot járni: Walzen, das, hengerrelvaló kinyújtás; forogva kerengés, t. i. a' német tántzba; Walzenförmig, adj. hengerformájú, hengeres: Walzenſchnecke, die, hengertsiga.

Wälzen, eig. hengerítni, hengergetni, hempelygetni; ſich, hengeregni, hempelyegni; trop. von ſich, elhárítni magáról p. o. vétket; auf einen Andern, más nyakára hárítni p. o. a' bűnt vagy hibát: Wälzen, das, hengerítés, hengergetés, hempelygetés.

Wanne, die, a' marhának lefüggő tarja, lepenyeg; bey Kirſchnern, die Bäuche an den Thierfellen, z. B. Fuchswanne, rókatorok, rókamál.

Wamms, das, derékravaló, mejjrevaló, lajbli.

Wand, die, pl. Wände, fal; des Schiffes, Berges, hajónak, hegynek éc. falforma óldala; ſpaniſche, olaszfal: Wandflechte, die, fali zuzmó: Wandhaken, der, falkampó: Wandkraut, das, falfü: Wandleuchter, der, falgyertyatartó: Wandpfeiler, der, támaszoszlop a' fal mellett: Wandſchrank, der, falbeli almáriom: Wanduhr, die, falóra.

Wandel, der, Lebenswandel, élet, életmód; Handel u. Wandel, mindenféle kereskedés, életmód: Wandelbar, adj. veränderlich, változó, állhatatlan, valtozandó: Wandelbarkeit, die, változóság, változandóság.

Wandeln, gehen, járni, menni; leben, élni; ſt. verwandeln, elváltoztatni; Wandelung, die, elváltoztatás; járáskelés.

Wanderbündel, das, vándortáska, turba.

Wanderer, Wandersmann, der, vándorló, vándor.

Wandern, vándorlani, gyalog útazni; als Geſell, vándorolni; trop. aus dieſem Leben, az életből elköltözni: Wandern, das, Wanderung, die, menés, elmenetel; als Geſell, vándorlás; das Reiſen, útazás; der Völker, népek költözködése, népvándorlás.

Wanderſchaft, die, vándorlás: Wanderſtab, der, vándorbot.

Wange, die, ortza.

Wankelmuth, der, állhatatlanság, tétovázóság: Wankelmüthig, adj. tétovázó, állhatatlan, ingadozó, habozó; ſeyn, tétovázni, habozni szándékában; adv. tétovázva, habozva, ingadozva: Wankelmüthigkeit, die, hábozás, ingadozás, tétovázó elme, állhatatlanság.

Wanken, ingani, ingadozni, hanyatlani, vom Weine, tántorogni a' bortól; wankend machen, megingatni, megtántorítni; trop. z. B. in ſeinen Entſchlüßen wanken, a' szándékában ingadozni v. tsüggedni; der Sieg wankt, a' győzödelem tétováz, haboz, bizonytalan: Wanken, das, ingás, ingadozás, tétovázás, habozás.

Wann? mikor! dann und wann, néha néha.

Wanne, die, Futterwanne, szórólapát; zum Baden, ferdőkád: Wannen, ſt. ſchwingen, szórni, szelelni: Wännchen, das, szórólapátotska; kis edény, vízedény.

Wannen, z. B. von wannen? honnét!

Wanſt, der, has, pohos has, alsó has.

Wanze, die, büdösféreg, poloska, polotzka: Wanzengeruch, der, poloskaszag: Wanzenkraut, das, poloskakín, poloskavesztőfü: Wanzig, adj. büdösférges, poloskás.

Wappen, das, tzímer, família tzímer: Wappenfähig, adj. tzímerjussos: Wappenherold, Wappenkönig, der, tzímerhordó: Wappenkunde, die, tzímertudomány: Wappenkunſt, die, tzímerértés, tzímerek esméretének mesterſége: Wappenmaler, der, tzímerfestő.

Wardein, der, Münzprüfer, pénzvizsgáló mester.

Warm, adj. meleg, p. o. víz, eső, levegő, es iſt warm, meleg van; werden, melegedni, megmelegedni; machen, megmelegítni; trop. jem. warm machen, valakinek nyughatatlanságot okozni, valakit felingerleni; adv. melegen, p. o. tartani magát; trop. z. B. vom Weine warm werden, felmelegülni, neki hevülni a' bortól.

Wärme, die, melegség, meleg; gemäßigte, mérséklett meleg; trop. hévség, hevesség, mit Wärme, hevesen, tüzzel, tüzesen, buzgó indúlattal; Wärmemeſſer, der, hévmérő, melegmérő.

Wärmen, melegítni, megmelegítni, p. o. az ételt; ſich, melegedni: Wärmen, das, megmelegités, melegedés.

Wärmflaſche, Wärmpfanne, die, ágymelegitő t. i. edény.

Warnen, inteni, meginteni valakit, valakit intéssel órni v. óvni p. o. a' veszedelemtől, kártól; ſich warnen laſſen, hallgatni, ügyelni az intésre: Warnen, das, Warnung, die, intés, előrevaló megintés; zur Warnung dienen, tanúságul szolgálni vagy lenni: Warner, der, intő.

Warte, die, vizsgálótorony.

Warten, jem. oder auf etw. valakit várni, valamire várakozni; jem. warten lassen, valakit megvárakoztatni; st. besorgen, gondoskodni valami felől, seines Amtes, hivatalában szorgalmatosan forgolódni, eljárni hivatalban, kötelességében; pflegen, z. B. Kinder, a' gyermekekkel bánni, dajkálni, den Kranken, a' beteget ápolgatni: Warten, das, Wartung, die, várás, várakozás; Pflegung, velebánás, ápolgatás, gondviselés.

Wartfrau, die, ápolgató aszszony: Wartthurm, der, vígyázó torony.

Wärter, der, gondviselő, ápolgató, velebánó valamivel, gondviselő valamire, ápoló: Wärterinn, die, ápoló, ápolgató aszszony, dajka, betegek dajkája.

Warum? miért; a' miért?

Wärzchen, das, an der Hand, szümöltötske; an der Brust, tsetsbimbó.

Warze, die, szömölts, szümölts; an der Brust, tsetsbimbó, v. tsetshúb, tsetsszem, Warzig, adj. szümöltsös.

Was? pron. fragend, mi? mit? was ist das? mi az? was willst du? mit akarsz? od. st. warum, z. B. was weinst du? miért sírsz? Was für einer, eine, eines? mitsoda, miféle? z. B. was sind das für Bücher? mitsoda v. miféle könyvek ezek? — als relat. pron. a' mi, a' mit, a' melly, a' mellyeket; was du sagst, das ist wahr a' mit mondasz, az igaz; st. etwas, valami, weißt du was Neues? tudsz valami újságot? — st. so sehr als — z. B. lauf, was du kannst, fuss, valamint tsak tudsz.

Wäsche, die, fejérruha; beschmutzte, szennyes ruha; weiße, tiszta.

Wäscher, der, mosó; Plauderer, fetsegő: Wäscherinn, die, mosóaszszony, mosóné; Schwätzerinn, Wäschermaul, fetsegő, t. i. aszszony: Wäscherlohn, der, mosásbér.

Waschbär, der, mosó medve: Waschbecken, der, mosdó edény v. medentze: Waschbläuel, der, mosó sulyok.

Waschen, mosni, megmosni p. o. kezeit, lábait; sich, z. B. das Gesicht, megmosdani; trop. jem. den Kopf, megmosni valakinek a' fejét, megpirongatni valakit: Waschfaß, das, mosóedény, mosótál, mosdóedény: Waschgold, das, mosott arany, a' folyóvízekből kiszedett és kimosott arany: Waschhaft, Waschhaftig, adj. fetsegő; adv. fetsegve: Waschhaftigkeit, die, fetsegőség: Waschhandschuh, die, mosnivaló kesztyű: Waschherd, der, katlan: Waschhaus, das, mosóház: Waschkessel, der, mosóüst, vasfazék: Waschkorb, der, mosó kosár, fejérruhatartó kosár: Waschleine, die, ruhaszárító kötél: Waschtrog, der, Waschwanne, die, mosóteknő: Waschwasser, das, mosdani v. mosnivaló víz: Waschweib, das, Waschfrau, das, mosóné, mosóaszszony: Waschzettel, der, mosnivaló ruhák lajstroma.

Wasen, der, pázsit, gyep.

Wasser, das, víz, ein reißendes, wildes, (Gießbach) sebes folyó víz; stehendes, álló víz; fließendes, folyó víz; süßes, édes; salziges, sósvíz; trinkbares, ivóvíz; Wasserschöpfen, hohlen, vizet meríteni, hozni; st. Fluß, od. Meer, víz, folyóvíz, tenger, tó, zu Wasser u. zu Lande, vízen szárazon; verschiedene Arten flüßiger Körper z. B. die Augen stehen ihm voll Wasser, könnybe lábadtak szemei; das Wasser läuft ihm über die Stirne, szintúgy foly a' veréjték a' homlokáról; das Wasser abschlagen, vizelleni; von Juvelen, Perlen, fény, ragyogás; von Seidenstoffen, z. B. der Taffet hat schönes Wasser, szép habos tafota: Wasserader, die, vízér, víz v. forrás ere.

Wasserampfer, der, vízi lórom v. lapu, vízi sóska: Wasseramsel, die, vízi rigó: Wasserbau, der, vízbenvaló épités: Wasserbaukunst, die, vízi épitésmestersége: Wasserbecken, das, örvény torkolatja: Wasserbehältniß, das, víztartó, t. i. edény, tsatorna: Wasserbeschreibung, die, vízleírás, Wasserblase, die, buborék, vízbuborék: Wasserblatter, die, vizenyős himlő: Wasserblau, adj. tengerszin: Wasserbley, das, plaj-

bász: Wasserbrey, der, vizes kása, kólitz, lisztes kása: Wasserbruch, der, vízes sérültség: Wasserbrunnen, der, kút: Wasserbutte, die, vízhordó putton.

Wasserdamm, der, vízellenvaló gát, vízgát, töltés: Wasserdampf, der, vízgőz: Wasserdicht, ad.. vízmegalló, a' min a' víz keresztül nem hat, nem jár: Wassereimer, der, vízmérő veder: Wasserfall, der, vízrohanás, vízzuhanás, vízeset v. esés: Wasserfahrt, die, vízenvaló útazás múlatságból: Wasserfarbe, die, vízszín; zum Malen, vízszín, festék. Wasserfarbig, adj. vízszínű: Wasserfaß, das, vízes hordó: Wasserfeuerwerk, das, vízi tűzjáték: Wasserfläche, die, víz színe, a' víz felső színe: Wasserflasche, die, vizes palatzk: Wasserfloh, der, vízi lábfarkú: Wasserfluth, die, vízáradás: Wasserfrosch, der, vízi béka: Wasserführer, der, vízhordó; der es leitet, vízárkoló: Wasserfurche, die, vízárok.

Wassergalle, die, am Himmel, szivárványszárny: auf den Aeckern, ér, patakér, forrás a' szántóföldeken: Wassergang, der, vízmenetel: Wassergefälle, das, vízmérték: Wassergefäß das, vízedény: Wassergeflügel, das, vízimadarak: Wassergelte, die, vizes dézsa v. sajtár: Wassergeschirr, das, víz v. vizes edény: Wassergeschwulst, die, vizenyős daganat: Wasserglas, das, vizes v. ivópohár: Wassergott, der, vízisten, Neptún: Wassergraben, der, vízárok: Wassergras, das, vízifű, hinár: Wasserguß, der, záporszakadás.

Wasserhälter, der, víztartó edény: Wasserholer, der, vízhordó: Wasserholunder, der, vízi bodzafa, kányafa: Wasserhose, die, forgószeles felhőszakadás: Wasserhuhn, das, fú, hóda v. szártsa: Wasserhund, der, búvár v. úszó kutya: Wasserjagd, die, vízi vadászat.

Wasserkanne, die, vizes kánta: Wasserkasten, der, víztartó: Wasserkessel, der, víztartó üst: Wasserkolbe, die, gyékény, kákabot, buzogányos: Wasserkopf, der, fejvízkórság: Wasserkrug, der, vizeskorsó: Wasserkunde, Wasserlehre, die, vízitudomány: Wasserkunst, die, vízimestermív.

Wasserleiter, der, vízárkoló, vízelárkoló, a' vízet tsatornára vevő: Wasserleitung, die, vízárkolás, víztsatorna.

Wassermalerey, die, vízzelfestés, vízzelvaló festés: Wassermangel, der, víz szűke: Wassermaaß, das, vízmérték: Wassermaus, die, viziegér, partiegér: Wassermelone, die, görög dinnye: Wassermesser, der, vízmérőmív: Wassermeth, der, mártz, vízmártz: Wassermolch, der, tói gyék v. göte: Wassermücke, die, vízi szúnyog: Wassermühle, die, vízimalom: Wassermüllner, der, vízimolnár: Wassermünze, die, vízi ménta: Wassernuß, die, sulyom.

Wasserperle, die, hamis gyöngy: Wasserpfahl, der, vízbenlévő karó: Wasserpfeffer, der, vízibors: Wasserpflanze, die, vízi növevény v. plánta: Wasserpumpe, die, szívattyú, vízszívató, vízszívó: Wasserquelle, die, vízforrás, forrás.

Wasserrabe, der, kormorán, vízi pelikán: Wasserrad, das, vízi kerék: Wasserrecht, das, vízárkolás jussa: Wasserreich, adj. vizes, vízzel bővelkedő: Wasserreich, das, vizek országa: Wasserreise, die, vízi útazás: Wasserrinne, die, vízitsatorna: Wasserröhre, die, tsőtsatorna.

Wasserſäule, die, vízoszlop, víznek az oszlopa: Wasserſammlung, die, vízállás, v. gyűjtés: Wasserſchaden, der, vízi kárvallás, víz miatt esett kár: Wasserſcheidung, die, vízelválás: Wasserſcheu, adj. víztől irtózó, vízkerülő: Wasserſcheue, die, víztől irtózás, vízkerülés: Wasserſchildkröte, die, vízi teknősbéka: Waſſerſchlange, die, vízikigyó: Wasserſchlauch, der, víztömlő: Wasserſchnecke, die, vízi tsiga: Wasserſchöpfen, das, vízmerítés, vízmerés: Wasserſchwalbe, die, partifetske: Wasserſeite, die, vízfelévaló oldal: Waſſerſpinnen, die, vízi pók: Waſſerſpritze, die, fetskendő: Waſſerſtänder, der,

halastó, tó: Waſſerſtand, der, vízállás, víz magassága: Waſſerſtrahl, der, víz sugára: Waſſerſtrom, der, folyam, víz folyama: Waſſerſtrudel, der, örvény: Waſſerſucht, die, vízi betegség, vízkórság: Waſſerſüchtig, adj. vízkórságos: Waſſerſuppe, die, vízi leves.

Waſſertaufe, die, vízzelvaló keresztelés: Waſſerthier, das, vízi állat: Waſſerthor, das, vízi kapu: Waſſertiefe, die, víz mélysége: Waſſertonne, die, vizes hordó v. kád: Waſſertragen, das, vízhordás: Waſſerträger, der, vízhordó: Waſſertrinken, das, vízivás: Waſſertrinker, der, vízivó, vízisza, bornemisza: Waſſertrog, der, vízes teknő: Waſſertropfen, der, egy tsepp víz, viztsepp: Waſſertümpfel, der, vízörvény.

Waſſeruhr, die, vízóra, vízi folyóra: Waſſervogel, der, vízi madár: Waſſerwage, die, vízerány-mérték: Waſſerwäger, der, vízmérő: Waſſerwägung, die, vízmérés: Waſſerwanne, die, kádatska: Waſſerweide, die, vízi fűz: Waſſerwirbel, der, vízörvény: Waſſerwoge, die, hullám, hab.

Waſſerzoll, der, vízvám: Waſſerzober, Waſſerzuber, der, vízmerő tseber v. veder.

Waſſersgefahr, die, vízi veszedelem: Waſſersnoth, die, vízáradási ínség.

Wäſſerchen, das, vizetske.

Wäſſerig, adj. vízes, vizenyős, p. o. föld; trop. z. B. eine wäſſerige Rede, puha beszéd.

Wäſſern, etwas befeuchten, vizezni, megvizezni, megöntözni, meglotsolni; den Wein, megvizezni, vízzel elegyítni, p. o. a' bort; in Waſſer einweichen, z. B. Fleiſch, vízbe áztatni, p. o. húst, halat; daher, gewäſſert, a) megnedvesített, megvizezett, megáztatott; b) von Zeugen, habos, p. o. matéria: Wäſſern, das, megöntözés, meglotsolás.

Waten, gázolni, által gázolni.

Wathe, (Wate, Watte) die, ein großes Schlepp- oder Zugnetz, húzó v. kerítő háló.

Watſcheln, liphetz módra menni, bitzegni.

Watte, die, bélléspamut, bélleló pamut: Wattiren, bélléspamuttal megbéllelni.

Wattſack, der, bőrzsák.

Watt, der, fogas rezeda, korbátsfű.

Webe, die, szövés: Weben, szőni: Webe, das, szövés.

Weber, der, takáts, szövő: Weberarbeit, die, takátsmunka, szövés: Weberbaum, der, zugolyfa: Weberblatt, das, Weberkamm, der, takátsborda: Weberdiſtel, Weberkarde, die, takáts matsonya, takátsvakaró: Webereintrag, der, bélfonál: Weberey, die, szövés; Weberſtätte, szövő- v. takáts-műhely; Weberhandwerk, szövés mesterség: Weberfaden, der, nyüst fonál: Webergarn, das, szövő fonál: Weberkarde, die, tsapóetset, szomjúhozó lapu: Weberknoten, der, takátskötés: Weberſchiffchen, das, vetélő: Weberſpule, die, tséve, fonáltséve: Weberſtuhl, der, szövőszék: Weberzettel, der, die Grunfäden beym Weben, Werfte, Aufzug, Kette genannt, mellyékfonál, felvont mellyékfonál a' szövőszékre, takátsrovás: Weberzeug, das, szőtt matéria, szövevény.

Wechſel, der, Abwechslung, változás, megváltozás, változandóság; des Glückes, a' szerentse változandósága; der Zeiten, az idő változásai; der Jahreszeiten, az esztendő részeinek forgásai; ſt. Tauſch, tserélés, feltserélés, einen Wechſel treffen, tserélni; Geldverſchreibung, Wechſelbrief, váltólevél, einen Wechſel ausſtellen, váltólevelet adni magáról; Geld durch Wechſel übermachen, pénzt küldeni váltólevélben; in Wechſeln zahlen, váltókban fizetni.

Wechſelbalg, der, váltott gyermek: Wechſelbank, die, váltótár, pénzváltó kaszsza: Wechſelbrief, der, váltólevél: Wechſel-Cours, der, váltófolyamat, váltóbets folyamatja.

Wechſelfieber, das, változó hidegelés.

Wechſelgericht, das, váltótörvényszék, váltókereskedésre ügyelő törvényszék: Wechſelgeſchäft, das, váltóval való kereskedés: Wechſel-

händler, der, váltó, pénzváltó: Wechſelhandel, der, váltókereskedés: Wechſelrecht, das, váltójuss, váltókereskedői juss: Wechſelſchuld, die, váltólevéli adósság: Wechſelſchuldner, der, váltóbeli adós.

Wechſelſeitig, adj. költsönös; adv. költsönösen, felváltva: Wechſelſeitigkeit, die, költsönösség.

Wechſelsweiſe, adv. költsönösen; von Zweyen, felváltva.

Wechſeln, váltani valamit, változtatni p. o. a' ruháját; Geld, felváltani a' pénzt; Ringe, gyűrűt váltani; Briefe, leveleznni valakivel; Worte, szóval öszvekapni, öszveszóllálkozni; ſt. abwechſeln, verſchieden ſeyn, változni mint p. o. az idő; es wechſelt alles in der Welt, minden változik a' világon: Wechſeln, das, Wechſelung, die, váltás, felváltás, változtatás, feltserélés; Abwechslung, változandóság: Wechſelnd, adj. változó, egymást felváltó, változandó; veränderlich, nem állandó, változó; adv. változva, változtatva.

Wechsler, der, Banquier, pénzváltó, váltókereskedő.

Wecken, der, z. B. von Butter, vetélőformájú irósvaj; von Mehl, ein Gebäck, vetélőzsemlye.

Wecken, felkölteni, t. i. az álomból: Wecken, das, felkültés: Wecker, der, költő, felköltő; an der Uhr, serkentő, az órákban.

Wedel, der, legyező; Fliegenwedel, légytsapó: Wedeln, tsóválni; mit dem Schwanze, tsóválni a' farkát; mit dem Fächer, legyezni.

Weder, — noch, sem — sem, se — se. es hat weder Kopf, noch Füße, se füle se farka.

Weg, der, út, ein gerader, egyenes út; unter Weges, az úton, az útban, az útazás közben; beſ. um zu reiſen, járás, menés, út, mellyet az útazó tesz; jem. in Wege ſtehen, valakinek útjában lenni, valakit akadályoztatni; jemanden etwas in den Weg legen, akadályt tenni v. akadályra lenni valakinek, megsérteni v. megbántani valakit; ſt. Art und Weiſe, út, mód valamire; keines Weges, semmi módon nem, semmiképpen nem.

Weg, partic. félre, el, oda; weg damit, félre vele! weg mit dir! menj el! geh weg! lódulj, eredj, félre; in einem weg, egy folytában; ſchlechtweg, egyenesen, egy általjában.

Wegebau, der, úttsinálás.

Wegen, praep. —ért; miatt; —ból; —ből, —ra nézve, —re nézve.

Wegbleiben, elmaradni.

Wegbringen, elvinni.

Wegfangen, elfogni, eltsípni.

Wegfeilen, elreszelni, lereszelni róla.

Wegfliehen, elfutni.

Wegfreſſen, megemészteni.

Weggeben, odaadni, eladni.

Weggehen, eltávozni, elmenni.

Weggießen, kiönteni.

Wegjagen, elkergetni, elhajtani.

Wegkommen, eljönni, elveszni.

Weglaſſen, elbotsátni, felereszteni; el- v. kihagyni valamit.

Weglaufen, elfutni.

Weglegen, eltenni más helyre.

Wegnehmen, elvenni.

Wegputzen, eltisztítni, letisztítni.

Wegraffen, elkapni, elrántani; elpusztítni, mint p. o. a' pestis.

Wegreiſen, elútazni.

Wegreißen, elrántani valamit.

Wegrollen, elhengerítni; elhengeredni.

Wegrufen, elhívni.

Wegſam, adj. járható, járt, p. o. út.

Wegſchaffen, elküldeni, t. i. parantsolásképpen, parantsolni.

Wegſchaufeln, lapáttal elhányni.

Wegſchicken, elküldeni.

Wegſchleifen, elköszörülni.

Wegſchnappen, elkapni valamit szájával; trop. jemanden etwas, elkapni valaki előtt valamit.

Wegſchnellen, elhajítni.

Wegſchütten, el- v. kiönteni valamit.

Wegſchwimmen, elúszni.

Wegſeyn, d. i. nicht da ſeyn, ott nem lenni, távol lenni; oda lenni; meghalva lenni; ſt. muthlos ſeyn, eltsüggedve lenni; vergangen ſeyn, elmult v. elmulva lenni.

Wegſpielen, z. B. vom Blatte, első látásra eljátszani p. o. kótából valamit.

Wegſprengen, zu Pferde, elnyargalni, elvágtatni.

Wegſtellen, el- v. máshová tenni.
Wegweiſer, der, útmutató.
Wegwenden, elfordítni.
Wegwerfen, elvetni, elhányni, elhajigálni; Geld, a' pénzt hijába kihányni, elvesztegetni.
Wegwiſchen, el- v. letörleni.
Wegziehen, elköltözni.
Wegzug, der, elköltözés.
Wegeſäule, die, útmutató oszlop: Wegeſcheide, die, kétfelé való út: Wegeſchnecke, die, úti tsiga: Wegeſtein, der, útikő: Wegezehrung, die, úti költség.
Weh! jaj! oh! oh jaj.
Wehe, adj. jaj; wehe thun, a) fájni; b) jemanden, megbántani, megsérteni: Wehelagen, jajgatni: Wehe, das, jajgatás.
Wehen, fújni, fúni; der Wind wehet, a' szél fúj.
Wehmuth, die, bánat, búslakodás: Wehmüthig, adj. szomorú, bánatos, fájdalmas; adv. fájdalmasan.

Wehr, die, védelem; ſich zur Wehr ſtellen, magát védelmezni; ſtatt Waffe, fegyver: Wehrgehäng, das, kardszíjj: Wehrhaft, adj. felfegyverkezett: Wehrlos, adj. fegyvertelen: Wehrſtand, der, Soldatenſtand, katonaság: Wehren, Einhalt thun, megakadályoztatni, ellent állani valaminek, erővel ellenzeni valamit; ſich, magát védelmezni, oltalmazni.

Weib, das, Frauzimmer, aszszony, aszszonyszemély; ein altes, vénaszszony; ein wohlgebildetes, szépformájú v. testalkotású aszszony; ein beſcheidenes, szerény aszszony; Ehefrau, feleség, házastárs; ein junges, ifjú aszszony, menyetske: Weibchen, das, menyetske; von Thieren, nőstény: Weibiſch, adj. aszszonyi; ſt. unmännlich, weichlich, aszszonyos, puha; werden, elpuhúlni; adv. aszszonyosan, puhán: Weiblich, adj. aszszonyi, aszszony nemre tartozó; weibliche Schönheit, aszszonyi szépség; adv. aszszonyi módon: Weiblichkeit, die, aszszonyi természet v. szokás; weibliches Geſchlecht, az aszszonyi nem.
Weiberarbeit, die, aszszonyi munka: Weiberart, die, aszszonyok módja: Weiberfeind, der, aszszonygyűlölő, aszszonyok ellensége: Weiberfluß, der, hónapszám: Weiberfreund, der, aszszonyok barátja: Weibergeklatſch, Weibergeſchwätz, das, aszszonyi szóhajtás v. mendemonda: Weibergezänk, das, aszszonyi perlekedés, veszekedés: Weiberhaft, adject. aszszonyos; adv. aszszonyosan: Weiberhaß, der, aszszonygyűlölés: Weiberhaube, die, aszszonyi főkötő: Weiberherrſchaft, die, aszszonyuralkodás: Weiberherz, das, aszszonyi szív: Weiberklage, die, aszszonyi panasz: Weiberkleid, das, aszszonyi ruha: Weiberkleidung, die, aszszonyi öltözet: Weiberkrieg, der, aszszonyi hartz: Weiberliebe, die, aszszonyi szerelem: Weiberliſt, die, aszszonyravaszság, aszszonyi fortély v. praktika: Weibermacht, die, feleség hatalma: Weibermährchen, das, vénaszszonyi mese, v. mendemonda: Weibernärr, der, aszszonyokba bolondult.
Weiberpantoffel, der, eig. aszszonyi tzipő; uneig. ſt. Weiberherrſchaft, aszszonyuralkodás, a' hol az aszszony parantsol a' háznál, darunter ſtecken, kontytól függeni: Weiberraub, der, aszszonyok elragadozása: Weiberrecht, das, aszszonyok jussa: Weiberrock, der, aszszonyi köntös, szoknya: Weiberſcham, die, aszszonyi szeméremtest: Weiberſcheu, die, aszszonyi kerülő: Weiberſchmuck, der, aszszonyi ékesség: Weiberſtimme, die, aszszonyi hang: Weiberſtube, die, aszszonyiszoba, aszszonyok lakása: Weiberſucht, die, aszszonyokba bolondúlás: Weiberſüchtig, adj. aszszonyok után való járás: Weiberthränen, die, aszszonykönny, aszszonysírás: Weibertracht, die, aszszonyviselet: Weibertreue, die, aszszonyi hűség v. hívség: Weibertücke, die, aszszonyi álnokság: Weibertugend, die, aszszonyi virtus v. jó erkölts.
Weibsbild, das, aszszonyszemély, fejérszemély, fejérnép: Weibsleute, die, aszszonyok, aszszonyszemélyek: Weibsperſon, die, aszszonyszemély, aszszony:

Weibsvolk, das, aszszonyok, fejérnép, aszszonyi állat.

Weich, adj. lágy, puha; adv. puhán, lágyan; weich machen, meglágyítni, megpuhítni; weich werden, meglágyúlni, megpuhúlni; weiches Holz, lágy fa, p. o. fenyő fa; weicher Ton, (moll) lágy hang a' muzsikában: Weich gebacken, adj. újsütés, puha, p. o. kenyér: Weichgeschaffen, adj. lágyszívű: Weichheit, die, lágyság, puhaság: Weichherzig, adj. lágy v. gyengeszívű; st. mitleidig, szánakozó; machen, szánakozásra indítni valakit; werden, szánakozásra indúlni; adv. szánakozva: Weichherzigkeit, die, lágyszívűség, szánakozó szív v. indúlat: Weichlich, adj. lágyatska, gyengétske; verzärtelt, puha, p. o. nevelés; adv. lágyan, puhán: Weichling, der, puha, aszszonyos ember.

Weiche, die, lágyság, puhaság; die Weichen an der Seite des Körpers, az emberi vagy állati testnek vékonya.

Weichen, 1) d. i. zurücktreten, elmenni a' helyéről, másnak engedni a' helyét, kimozdúlni a' helyéből, odább menni; aus dem Wege, kitérni az útból; st. nachgeben, engedni, p. o. a' nagyobb erőnek v. az elébbvalónak; 2) (s. ob. weich) weich machen, z. B. im Wasser, vízbe áztatni, általáztatni, p. o. tőke halat; weich werden, z. B. im Wasser, megázni, általázni: Weichen, das, 1) kimozdúlás a' helyéből; engedés valakinek; 2) megpuhítás, megpuhúlás.

Weichsel, die, medgy v. meddj; der Baum, medgyfa: Weichselwein, der, medgyvíz, medybor: Weichselzopf, der, lengyelhaj, lengyelhajtsapzás.

Weide, die, Futter, für Thiere, takarmány a' marhának, t. i. fű, széna a' mezőn; der Ort zum Weiden, legelő, legelőhely, auf die Weide treiben, kihajtani a' legelőre t. i. a' marhát, barmot; auch trop. Nahrung, z. B. der Seele, &c. táplálat; oder st. Vergnügen, gyönyörűség: Augenweide, szemlelgetetés.

Weiden, das Vieh, legelni; auf der Weide fressen, legeltetni; trop. Vergnügen finden, legeltetni, gyönyörködtetni szemeit valamin: Weiden, das, legeltetés; marhalegeltetés.

Weideplatz, der, legelőhely: Weiderecht, das, legelő, legeltetés jussa.

Weide, die, ein Baum, füz, fűzfa; der damit bewachsene Ort, fűzes hely: Weiden, adj. fűz, fűzfából való: Weidenbast, der, fűzfahéj: Weidenbaum, der, fűzfa: Weidenblatt, das, fűzfalevél: Weidenbusch, der, fűzfa bokor, fűzbokor, fűzes, rekettye: Weidenflechte, die, fűztserény: Weidengerte, Weidenruthe, die, fűzfaveszsző: Weidenholz, das, fűzfa: Weidenkohle, die, fűzfa szene, fűzszén: Weidenkorb, der, fűzkosár, rekettyekas: Weidenlaub, das, fűzlomb: Weidenrinde, die, die äußere, fűzfakéreg; die innere, fűzfahárs: Weidenruthe, die, fűzfaveszsző: Weidenschwamm, der, fűzfagomba.

Weiderich, der, tsóvirits, nyelesvirág.

Weidgeschrey, das, vadászok kiabálása.

Weidlich, adj. tűchtig, brav, derék, jeles, bátor, erős; adv. bátran, jól, derekasan.

Weidmann, der, vadász; Weidmännisch, adj. vadászói; adv. vadászmódon: Weidmesser, das, vadászkés: Weidtasche, die, vadásztarisznya: Weidwerk, das, Jägerey, vadász mesterség; st. Jagd, vadászat; st. Wild, vadászható vadak: Weidwort, das, vadász kifejezés.

Weife, die, motóla, kerekmotóla, gomholyító: Weifen, motólálni, felmotólálni a' fonalat.

Weigern, sich, vonogatni magát, nem akarni, nem vállalni, tagadni, szabadkozni: Weigern, das, magavonogatás, szabadkozás.

Weih-Bischof, der, felszentelt püspök, tzímes püspök; Weihfest, das, felszentelés innepe: Weihkessel, Weihbrunnen, der, szenteltvíztartó.

Weihnachten, die, karátson: Weihnachtsabend, der, karátson szom-

batja: Weihnachtsfeyertag, der, karátson innepe: Weihnachtsfeſt, das, Krisztus születése innepe: Weihnachtsgeſchenk, das, karátsoni ajándék: Weihnachtslied, das, karátsonyi ének.

Weihrauch, der, temjén, tömjén: Weihrauchfaß, Weihrauchgefäß, das, temjénező: Weihwaſſer, das, szentelővíz: Weihwedel, der, szentelő etset.

Weihen, felszentelni, p. o. templomot; ſich, szentelni, ajánlani magát; geweihet, szentelt, ajánlott, felszentelt: Weihen, das, die Weihung, Weihe, felszentelés, szentelés, ajánlás.

Weihe, der, kánya.

Weiher, der, tó, halas tó.

Weil, Conj. eine Urſache anzeigend, mivel, minthogy, mivelhogy; ſo lang als, miolta; ſt. indem, az alatt hogy, az alatt míg.

Weiland, (wailand) adv. ſt. ehedem, hajdan, néha napján; in Titeln, z. B. der wailand hochgelehrte Herr, a' néhai tudós Úr.

Weilchen, das, egy kis v. kevés idő; warte ein Weilchen, várj egy kevéssé v. egy kevés ideig.

Weile, die, idő, időköz, kor, időkor; ſt. Verzögerung, időhaladék; über eine kleine Weile, rövid idő múlva, tsak hamar azután; die lange Weile, magamegúnás, haben, megúnni magát, semmi dolgának nem lenni; ſich vertreiben, megunt idejét tölteni valamivel; vor langer Weile, unalomból, magameguntából: Weilen, késni valamivel.

Wein, der, bor; unvermiſchter, szín bor, tiszta bor; rother, veres bor, weißer, fejér bor; neuer, új v. idei bor, alter, ó bor; der Wein wird je älter je beſſer, mennél óbb a' bor, annál jobb; der Wein iſt kahnig, virágos a' bor; Wein abziehen, koſten, lehúzni, kóstolni a' bort; ſt. Weinſtock, Trauben, bor, szőlő, Wein pflanzen, szőlőt ültetni, Weinleſen, szüretelni.

Weinart, die, bor neme, — féle bor: Weinartig, adj. bor nemű: Weinapfel, der, borízűalma.

Weinbau, der, bortermesztés, szőlőmívelés: Weinbauer, der, szőlőmívelő, szőlős gazda: Weinbeere, die, szőlő, szőlőszem, szőlőfürt, szőlőgerézd: Weinbeerſtiel, der, szőlőkotsány: Weinbeerhülſe, die, szőlőhéjj: Weinbeerkern, der, szőlőmag: Weinberg, der, szőlőhegy, szőlő: Weinbirne, die, szőlő izű körtvély: Weinblatt, das, szőlőlevél: Weinblüthe, die, szőlővirág v. virágzás; szőlő virágzás ideje: Weinbutte, die, putton.

Weineſſig, der, boretzet: Weinfächſer, der, porhajás: Weinfarbe, die, borszín: Weinfaß, das, boros hordó: Weinflaſche, die, boros palatzk: Weinfleck, der, borpetsét a' ruhában: Weingäbelchen, das, szőlőkats.

Weingarten, der, szőlő, szőlő v. szőlőskert: Weingärtner, der, vintzellér: Weingebirge, das, szőlőhegy: Weingefäß, Weingeſchirr, das, boros edény: Weingegend, die, bortermő vidék: Weingeiſt, der, égettbor; borszesz, a' bornak szesze: Weingeländer, das, lugas: Weingeruch, der, borszag, borszesz: Weingeſchmack, der, boríz: Weingeſenk, das, bujtás, homlítás: Weingewächs, das, bortermés: Weinglas, das, boros pohár: Weingott, der, boristen: Bakos, Bacchus.

Weinhacke, die, szőlőkapa: Weinhandel, der, borkereskedés, borárosság: Weinhändler, der, borkereskedő, boráros: Weinhaue, die, szőlőkapa: Weinhaus, das, borház, borméró kortsma, tsapház: Weinheber, der, borszívó v. lopó, borhébér: Weinhefen, die, borseprő: Weinhügel, der, szőlőhegy: Weinhüther, der, szőlőpásztor.

Weinig, adj. borízű: Weiniahr, das, bortermő esztendő: Weinkalteſchale, die, bortzibere (lév neme): Weinkanne, die, boros kanta v. kanna: Weinkauf, der, borvevés, borvásárlás: Weinkaufer, der, borvásárló: Weinkeller, der, pintze; Weinhaus, das, borméró kortsma: Weinkelter, die, borpréshajtó: Weinkoſten, das, borkóstolás: Weinkoſter, der, borkóstoló: Weinkranz, der, sző-

lólevél koszorú; bortzégér: Weinkrug, der, boros korsó v. kantsó.
Weinlägel, der, boros tsobány, tsobolyó: Weinlager, das, bortartó hely; das Gerüſt, worauf er liegt, gantár; der Vorrath davon, borvagyon; der Bodenſatz, bor sepreje: Weinland, das, bortermő föld v. tartomány: Weinländer, der, bortermő földről való: Weinlaub, das, szőlólevél: Weinlaube, die, lugas: Weinleſe, die, szüret; halten, szüretelni: Weinleſer, der, szüretelő.
Weinmährte, die, eine Art ſaurer Suppe, bortzibere: Weinmaaß, das, bormérték: Weinmeth, der, mézesbor: Weinmonat, der, mindszent hava: Weinmoſt, der, must.
Weinpfirſich, die, borízű baratzk: Weinpreſſe, die, sajtó, prés: Weinranke, die, szőlőveszsző, venyike: Weinraupe, die, ilontza: Weinrauſch, der, mámor, bortól való megittasodás v. részegség: Weinraute, die, kerti ruta: Weinrebe, die, szőlőveszsző: Weinreich, adj. borral gazdag v. bővelkedő: Weinroſe, die, sárga rózsa.
Weinſäure, die, boríz: Weinſäuerlich, adj. borízű: Weinſaufen, das, mértékletlen borivás: Weinſäufer, der, nagy borivó: Weinſchank, der, bormérés: Weinſchärfe, die, bortsipősség: Weinſchenke, die, bormérő tsapszék: Weinſchenker, der, bormérő, tsapláros, kortsmáros: Weinſchlauch, der, bortömlő: Weinſchmaus, der, borozás: Weinſtecken, der, szőlőkaró: Weinſtein, der, borkő: Weinſteinſalz, das, borkősó: Weinſtock, der, szőlőtő, szőlőtőke, szőlő: Weinſuppe, die, borleves.
Weintonne, die, boros hordó v. kád, botska: Weintraube, die, szőlő, szőlőfej v. gerizd: Weinträubchen, das, szőlőfejetske, gerizdetske: Weintragend, adject. bortermő: Weintreber, Weintreſter, die, törköly, bortörköly: Weintrinken, das, borivás, borital: Weintrinker, der, Weintrinkerinn, die, borivó: Weintropfen, der, bortsepp, egy tsepp bor: Weintrunken, adj. ittas, boros.
Weinverfälſcher, der, borhamisító: Weinverfälſchung, die, borhamisítás v. elrontás: Weinviſirer, der, borakózó, borakó: Weinvorrath, der, kész bor egy rakáson, egy helyen, borvagyon.
Weinwachs, der, bortermés: Weinwetter, das, jóidőjárás a' szőlőre, borérleló idő: Weinwirth, der, kortsmáros.
Weinzehent, der, bortized v. dézma: Weinzeichen, das, bortzéger v. tzímer: Weinzoll, der, borvám: Weinzuber, der, bortseber, botska.
Weinen, sírni, laut, ríni mint a' gyermek, vor Freuden, örömében sírni: Weinen, das, sírás: Weinenswerth, adject. siralomra méltó, siralmas: Weinerlich, adj. siránkozó; adv. siránkozva.
Weiſe, adj. okos, bölts p. o. ember, mondás, tselekedet; adv. böltsen; Weiſe, der, bölts, bölts ember.
Weiſe, die, Art, Beſchaffenheit, mód; auf welche Weiſe? mi módon? auf dieſe, jene, illyen, ollyan módon, illyenképpen; auf keine, semmimódon sem, semmiképpen sem; ſt. Art, Sitte, Betragen, mód, módja valaminek, szokás; auf eine wunderbare Weiſe tsudálatos módon; nach Art und Weiſe der Vorfahren, eldődeink v. eleink szokások szerént; jedem gefällt ſeine Weiſe, kinek kinek a' maga módja v. szokása tetszik; ſt. Melodie, az éneklés módja.
Weiſen, zeigen, mutatni, megmutatni, p. o. valakinek az útat; trop. z. B. Soldaten in ihre Quartiere, útasítni, küldeni, p. o. a' katonákat kvártélyaikra; einen Verbrecher aus der Stadt, a' gonosztévőt a' városból kiküldeni, kiűzni; ſich weiſen laſſen, hallgatni valaki intő beszédére v. oktatásaira: Weiſen, das, mutatás, megmutatás.
Weiſer, der, a) an der Uhr, mutató, óramutató; b) Mutterbiene, oder Weiſel, anya a' méhek között, királyné: Weiſerlos, adj. von Bienen, anyátlan méhek.
Weisheit, die, böltsesség: Weisheitslehre, Weisheitsregel, die, böltsesség tudománya vagy regulája, böltsességre tanítás: Weisheitslehrer, der, böltsességre ta-

nító: Weisheitsvoll, adj. böltsességgel teljes: Weislich, adv. böltsen.

Weisung, die, mutatás; Befehl, meghagyás, rendelés, parantsolat.

Weiß, adj. fejér: wie Schnee, hófejérségű; machen, fejérré tenni; megfejéritni; werden, megfejéredni, fejérré lenni; trop. jem. etwas weiß machen, d. i. ihn täuschen, elhitetni valamit valakivel, elámítni valakit; sich weiß brennen, hibáját palástolni, magát minden módon tisztítni, mentegetni.

Weißbacken, das, fejér kenyér sütés: Weißbäcker, der, zsemlyesütő.

Weißbier, das, fejérser.

Weißbirke, die, fejér nyírfa.

Weißbrod, das, fejér kenyér.

Weißbuche, die, fejér gyertyánfa: Weißbuchen, adject. fejérgyertyánfa.

Weißbürste, die, meszelő.

Weißdorn, der, tsere galagonya.

Weißdrossel, die, éneklő rigó vagy húros madár.

Weiße, die, fejérség; das Weiße im Eye, tojás fejére; im Auge, szemfejér, a' szem fejére.

Weißen, meg- v. befejéritni, ki- v. bémeszelni, p. o. a' falat: Weißer, der, fejéritő.

Weißfichte, die, lútz- v. szurkos fenyő.

Weißfisch, der, dévér ponty.

Weißgärber, der, írhatímár, lágyvarga, bőrgyártó, tsávás varga.

Weißgrau, adject. ősz, p. o. haj: Weißhaarig, adj. fejér szőke v. őszhajú.

Weißhafer, der, fejérzab.

Weißkohl, der, Weißkraut, das, fejér föskáposzta.

Weißkopf, der, fejérhajú ember.

Weißkram, der, gyóltsal vagy vászonnalvaló kereskedés: Weißkrämer, der, gyóltsos, gyóltsáros.

Weißkohl, der, fejér káposzta.

Weißlich, adj, fejéres.

Weißschimmel, der, fejérszürke ló: Weißsprenkelig, adject, íromba szürke.

Weißtanne, die, fejérfenyő.

Weißwurz, die, sokbötykű gyöngyvirág, erdei sülyfű.

Weissagen, jövendölni, előre megmondani valamit: Weissager, der, jövendölő, jövendőmondó: Weißsagerinn, die, jövendölő aszszony: Weissagung, die, jövendölés; Weissagerisch, adject. jövendölői; adv. jövendölő módon.

Weit, adj. meszszetartó v. kinyúló, hoszszú, hoszszas; p. o. út; bő, tágas, p. o. ruha; tágas, p. o. gyűrű; adv. meszsze, meszszire, távol: so weit, addig, eddik, annyira, ennyire; weiter, tovább, további: bey weitem, sokkal, bey weitem nicht, koránt sem; weit und breit, körülbelől, mindenfelől; es weit bringen, sokra vinni valamit, sokra menni valamiben: Weite, die, meszszeség, távolyság; tágasság, szélesség, bőség: hoszszaság.

Weitläufig, adj. távolrólvaló; környülállásos, bő; z. B. im Reden, Schreiben, bőbeszédű, szószaporító, hoszszas; adv. távolról; környűlállásosan, bőven; ritkán, egymástól távol: Weitläufigkeit, die, hoszszaság, környűlállásosság; ismét: szószaporítás, bőbeszédűség.

Weitschichtig, ritka, egymástól távolálló; adv. ritkán.

Weitschweifig, adj. szószaporító, hoszszas, bőbeszédű; adv. hoszszasan, szószaporítva: Weitschweifigkeit, die, hoszszaság: bőség; bőbeszédűség, szószaporítás.

Weitsichtig, adj. meszszelátó.

Weizen, der, búza; der türkische, török búza, kukoritza, tengeri: Weizenacker, der, Weizenfeld, das, búzaföld: Weizenbau, der, búzatermesztés: Weizenbier, das, búzaser: Weizenbrod, das, búzakenyér: Weizenerndte, die, búzaaratás: Weizengraupe, die, búzadara: Weizengries, der, búzadara, kásadara: Weizenkleye, die, búzakorpa: Weizenkorn, das, búzaszem: Weizenkuchen, der, búzalepény: Weizenmalz, das, szalados: Weizenmehl, das, búzaliszt: Weizenspreu, die, búzapolyva: Weizenstoppel, die, búzatarló: Weizenstroh, das, búzaszalma.

Welch ein, eine, eines, melly, millyen!

Welcher, welche, welches, pron. interrog. mellyik, ki? relat. a' ki, a' melly, a' mi; indirect. akárki, akármi, akármellyik; ſtatt einige, egynéhány: welcher Geſtalt, d. i. wie beſchaffen? mitsodás, millyen? oder wie, mimódon, miképpen: welcherley, millyen, mitsodás, minémű, miféle.

Welk, adject. hervadt, elhervadt; ſeyn, elhervadva lenni; adv. hervadva: Welken, i. e. welk werden, hervadni, elhervadni.

Wellbaum, der, ſtatt Axe, tengely; Hebelbaum, emelőrúd, tsapófa.

Welle, die, überh. hab, duzma; auf großen Wäſſern, hullám; Wellen werfen, habzani, hullámlani; mint a' tenger; buzogni, mint a' forrovíz v. lobogni; ſtatt Cylinder, henger, külló; ein Bündel Reisholz, nyaláb, galnyaláb, fatsing, fatsák, fasing: Wellenförmig, adj. habos; adv. habosan; Wellenreich, adj. hullámos, hullámló: Wellenſchnecke, die, hengertsiga.

Wels, die, ein Fiſch, hartsa.

Welſch, adj. d. i. Italiſch, olasz, olaszországi; adv. olaszúl: Welſchland, das, olaszország.

Welt, die, das Univerſum, világ, az egész világi teremtés, ég, föld, ée. von Erſchaffung der Welt an, a' világ teremtéstől fogva; der Erdkreis, világ, a' föld kereksége, auf die Welt kommen, a' világra születni; die Menſchen, világ, a' most élő emberek, az emberi nemzet, die heutige, ietzige, a' mai világ v. emberek: ſich in die Welt ſchicken, magát a' világhoz, az emberekhez alkalmaztatni; in der großen Welt leben, a' nagy világban, nagy társaságok között élni, forogni; Menſchen von einer gewißen Claſſe, z. B. die gelehrte Welt, a' tudós világ, a' tudósok; die junge Welt, az ifjú emberek; die ſchöne, a' szép világ, az aszszonyi v. a' szép nem; die große, a' nagy világ, a' nagyok, nagy emberek: feine Lebensart, nagy világbeli v. úri pallérozottság, udvariság, viel Welt haben, sok úri pallérozottsággal bírni, keine haben, járatlan lenni az udvariságban: Menſchenkenntniß, nagy világbeli esmeret, nagy világbanvaló jártasság, z. B. er hat Welt, jártas a' nagy világban, tudja magát a' nagy világhoz alkalmaztatni, er hat keine, járatlan a' nagy világban: theil die Welt haßen, a' földi dolgokat v. a' világot megvetni: der Welt abſterben, a' világiakkal felhagyni v. lemondani rólok.

Weltall, das, a' világ, a' teremtett világ: Weltalter, das, világ ideje v. világkora: Weltaxe, (achſe), die, földtengely, földsark, égsark.

Weltbau, der, a' világ alkotmánya; Weltbegebenheit, die, történet, történt dolog: Weltbeherrſcher, der, a' világ úra, Istea; trop. fejedelem: Weltbekannt, adj. országszerte v. az egész világ előtt esmeretes: Weltberühmt, adj. világszerte esmeretes, híres: Weltbeſchreiber, der, világleíró: Weltbeſchreibung, die, világleírás: Weltbezwinger, der, világhódító v. győző: Weltbrauch, der, világszokás: Weltbürger, der, világi közpolgár.

Welterlöſer, der, Weltheiland, der, szabadító, idvezítő, megváltó: Welterlöſung, die, szabadítás, idvezítés, váltság.

Weltgebäude, das, a' világ alkotmánya: Weltgegend, die, égtájék; földtartománya: Weltgeiſt, der, a' világ lelke; trop. der Hang zum Irdiſchen, a' világ szeretete, a' világiakhoz való ragaszkodás: Weltgeiſtliche, der, világi pap: Weltgeiſtlichkeit, die, világi papság: Weltgericht, das, ítélet napja, utólsó ítélet: Weltgeſchichte, die, világi történet; világ históriája, közönséges historia.

Welthandel, der, földi viselt dolog: Weltherrſchaft, die, világbírás.

Weltkarte, die, földképe: Weltkind, das, világfija, világiakhoz ragaszkodó: Weltklug, adj. világban jártas, tapasztalt, okos; im tadelnden Sinne, csak a' földiekhez értő: Weltklugheit, die,

világi okosság; tadelnd, földi böltsesség: Weltkörper, der, világi test: Weltkreis, der, földkereksége: Weltkugel, die, földgolyóbis: Weltkundig, adj. világszerte híres, nevezetes,

Weltlauf, der, világ szokása, az emberek szokása: Weltlehre, die, világ tudománya: Weltleute, die, világesmerő emberek: Weltkinder, világ fiai: Weltlich, adj. világi, földi; oder ſtatt vergänglich, múlandó, hijábanvaló; nicht geiſtlich. z. B. Amt, világi vagy polgári hivatal; üppig, eitel, hiú, világhoz ragaszkodó; adv. világi módon; nem egyházi módon; hiún, világ fijához illő módon: Weltlichkeit, világosság, világfénye: Weltliebe, die, a' világ szeretete; Weltluſt, die, bujaság, világi gyönyörüség, a' világban gyönyörködés.

Weltmann, der, világfija, a' világiakban gyönyörködő; világban jártas ember, pallérozott világi v. udvari ember: Weltmeer, das, nagy tenger: Weltmenſch, der, világfija, világban gyönyörködő.

Weltpol, der, égsark: Weltprieſter, der, világi pap.

Weltregierung, die, a' világ kormányozása v. igazgatása; Weltrichter, der, az emberi nemzet bírája: Weltſchöpfer, der, a' világ teremtője v. alkatója: Weltſinn, der, világiakhoz való ragaszkodás: Weltſyſtem, das, a' világ alkotmánya.

Weltheil, der, világ része: Weltweiſe, der, böltselkedő, böltstudós: Weltweisheit, die, böltselkedés, böltsesség tudománya, filozofia.

Wem? kinek?

Wendehals, der, nyaktekerts: Wendekreis, Wendezirkel, der, naptérítő kerület.

Wendeltreppe, die, kerengő grádits.

Wenden, fordítni, megfordítni, p. o. szekeret; ſtatt umwenden, z. B. den Braten, forgatni a' petsenyét, das Heu, megforgatni a' szénát, ein Kleid, megfordítni a' ruhát, den Rücken wenden, d. i. ſich entfernen, hátat fordítni; ſich rechts und links wenden, jobbra, balra fordúlni; Geld auf etwas, pénzt költeni v. fordítni valamire; ſich mit dem Schiffe, Wagen wenden, megfordúlni a' hajó al a' kotsival: Wenden, das, fordítás, megfordítás; fordúlás, megfordúlás.

Wenig, der, die, das, Wenige, kevés, keveset; adv. wenig, oder wenige, kevesen, zu wenig, igen kevés; es waren unſer wenige, kevesen voltunk; ſo wenig als nichts, annyi mint semmi: Conj. ſo wenig — als, szintúgy nem — mint: je weniger — deſto, minél kevésbbé — annál inkább; nichtsdeſtoweniger, mindazáltal; wenigſtens, zum wenigſten, legalább: weniger, kevesebb, kevésbbé: Wenigkeit, die, kevés, tsekélység, kitsinység, kevés volta valaminek; meine Wenigkeit, az én tsekély személyem.

Wenn, Conj. ha, wenn gleich, ha szinte; wenn nur, bár tsak; wenn auch, ha mindjárt — is, ha szinte — is; als wenn, mint ha; adv. mikor, es ſey wenn es wolle, akármikor legyen is; wenn er doch käme! bártsak eljönne!

Wer, wer? ki, kitsoda? st. welcher, z. B. wer von uns beyden? mellyik a' kettő közzül; st. jemand, valaki, es iſt wer da, valaki van ott.

Werbegeld, das, foglaló, felpénz p. o. az új katonának, beállás bére, t. i. a' katonák közzé: katonaszedésre való pénz.

Werben, szedni, fogni, fogdosni p. o. katonákat (verbuálni): um ein Amt oder Dienſt werben, hivatalt vagy szolgálatot keresni; um ein Mädchen werben, valamelly leányt megkéretni v. megkérni, t. i, jövendőbéli házastársúl: Werben, das, Werbung, die, keresés, kérés; von Soldaten, katonaszedés v. fogdozás; auf Werbung ſeyn, katonaszedésben forgolódni (verbunkon lenni); Werbeplatz, der, katonaszedés helye, beállás helye; Werber, der, von Soldaten, katonaszedő v. fogdosó, verbunkos.

Werden, lenni, lenni valami vagy valamivé, z. B. ein Handwerker, mesterember lenni; ein Soldat,

katonává lenni; Doctor, doktorrá tétetni: zum Werber, kéldőssá lenni: mit adj. gesund werden, meggyógyulni, hálj werden, elhalványodni, krank werden, megbetegedni: als Hülfswort, p. o. ich werde schreiben, írni fogok, ha akarok, fogni; passive, p. o. geliebt werden, dicsértetni, gefragt werden, kérdeztetni: werdend, adject. lévő, kezdő.

Werder, der, eine Insel in einem Fluße, folyóvizi sziget.

Werfen, hajítani, vetni, hajigálni v. hányni p. o. köveket, auf den Kopf werfen, a' fejéhez vágni valamit; ins Gefängniß, fogságba vagy tömlöztbe vetni; den Feind, megszalasztani az ellenséget, die Kleider von sich, lehányni a' ruhát magától; sich vor jemanden auf die Knie werfen, térdre esni valaki előtt; sich jemanden in die Arme werfen, valakinek karjai közzé sietni, trop. valakinél keresni menedéket; alles durcheinander werfen, mindent összevisszaza hányni; die Schuld auf jemanden werfen, valakit okolni: von Thieren, p. o. Junge werfen, fiadzani, elleni, kölykezni: Werfen, das, hajítás, vetés, hányás, hajigálás.

Werft, das, hajóépitőhely.

Werfte, die, des Webers, melljékfonál a' takátsoknál.

Werg, das, tsepű, kótz.

Werk, das, pl. die Werke, eine vollbrachte Verrichtung, tselekedet, munka, gute, böse Werke, jó, roszsz tselekedetek; ſt. Arbeit, munka, das angefangene Werk vollenden, az elkezdett munkát végrehajtani; insbesondere jedes vollendete Product, munka, készétmény, készített munka, ein vortreffliches, jeles vagy derék munka, ein unvollendetes, hijános munka; von Büchern, p. o. ein nützliches Werk schreiben, hasznos munkát írni; das Werk in einer Uhr, az óra mívkészülete v. belső míve.

Werkbiene, die, munkás méh, mézgyűjtő méh: Werkchen, das, munkátska, kis munka: Werkleute, die, munkások, napszámosok:

Werkmeister, der, mester, mesterember: Werkstatt, der, munkaház: Werkzeug, das, eszköz, szerszám, valami: Werktäg, adj. munkás, adv. munkában. Werkverständig: Werkzeug, der, dologeszköz, munkaszerszám: Werkzeug, das, mívszer, mesterség, a' mesterembereknél, mesterségnél.

Wermut, der, üröm, fejér üröm: Wermutwein, der, üröm bor.

Werft, der, erős mezőség.

Wert, adj. betses, drága, kedves, p. o. meines Lebens: kedves barátom: jemanden wert schätzen, valakit, betsülni, betsben tartani: Gut wuchert, mely sokat ér, sokat nyer, sokat jövedelmez: es ist nicht wert, das ꝛc. nem méltó a' dolog, hogy etc. es ist der Mühe nicht wert, nem érdemli meg a' fáradságot; wert sein, érni, megérni, p. o. wie viel ist das Buch wert? mennyit ér ez a' könyv! es ist 5 fl. wert, megér 5 forintot: Wert, der, bets; ár, einer Sache einen Wert beilegen, valamelly dolgot nagy betsben tartani; sich einen Wert beilegen, magáról igen sokat tartani: einem sein innern Wert geben, valakit belső érdeme szerint betsülni: Wertgeschätzt, adj. kedves, drága kedves, betses: Wertlos, adj. tsekély, alavaló: Wertschätzung, die, betsesség, kedvesség, betsbentartás, betsülés.

Wesen, das, létel, mivólt, miség, vólt, ein stilles, tsendes, szelíd természet, versteckte, alattomosság, alattomos mivolt; die Beschaffenheit eines Dinges, minémüség, mivolt, ereje, lelke valaminek; ein selbstständiges Ding, valóság, való, ein unendliches, végetlen valóság; statt Geräusch, lárma, was ist das für ein Wesen? mitsoda lárma az! — viel Wesens von etwas machen, nagy lármát tsinálni valamivel, feneket keritni valaminek: Wesenlos, adj. hijú, hijábauvaló.

Wesentlich, adj. wirklich, valóságos, valódi, igazi; die vornehmsten Bestandtheile von etwas enthaltend, mivoltos, voltaképpen valo

való p. o. tulájdonság: summás; z. B. der Brief war des weſentlichen Inhaltes, a' levélnek summás értelme e' volt; adv. valósággal, valóban, igazán; vorzüglich, voltaképpen, mivoltosan; nothwendig, szükségesképpen.

Weſpe, die, darázs: Weſpenneſt, das, darázsfészek.

Weſſen? kié? a' kié?

Weßhalb oder Weßwegen, miért, a' miért, a' mellyért.

Weſt, der, die Abendgegend, nyúgot, napnyúgot, enyészet, a' napnyúgoti tájék; aus Weſten, napnyúgotról, enyészetről; der Weſtwind, napnyúgoti szél: Weſtlich, adj. nyúgoti, napnyúgoti, enyészeti; adv. nach Weſten zu, nyúgotra, napnyúgotra, enyészetre: Weſtſeite, die, nyúgoti rész v. oldal: Weſtwärts, adj. nyúgot v. enyészet felé.

Weſte, die, derékravaló, lájbli.

Wette, die, fogadás; was gilt die Wette? mibe fogadunk? eine Wette gewinnen, verlieren, megnyerni, elveszteni a' fogadást; um die Wette laufen, versent futni: Wetten, fogadni, felfogadni, valakivel valamiben; zehn Gulden gegen einen wetten, 10 forintot tenni egyre a' fogadásban.

Wetteifer, der, vetélkedés: Wetteiferer, der, vetélkedő: Wetteifern, vetélkedni valakivel.

Wettkampf, der, küzdés, bajvivás: Wettlauf, der, versentfutás: Wettläufer, der, versentfutó: Wettſtreit, der, vetélkedés.

Wetter, das, időjárás, időváltozás, idő; heiteres, ſtürmiſches, regneriſches, trockenes, veränderliches rauhes Wetter, tiszta, zivataros, esős, száraz, változó, komor vagy durva idő; ein Gewitter, égiháború, menydörgés, das Wetter hat eingeſchlagen, leütött a' menykő; potz Wetter! mi a' menykő! — ſtatt Sturm, szélvész, fergeteg.

Wetterableiter, der, menkőfogó.

Wetterbeobachter, der, időjárásvizsgáló.

Wetterdach, das, eszterhaereszally.

Wetterfahne, die, vitorla a' házfedelén.

Wetterglas, das, időmérő: zur Schwere der Luft, levegőmérő, zur Wärme und Kälte, hévmérő.

Wetterhahn, der, vitorlakakas.

Wetterlauniſch, adv. változó vagy roszszkedvű.

Wetterleuchten, villámlani: Wetter, das, villámlás.

Wettermann, der, ein Schimpfwort, lator, istentelen, gaz ember; Wetterweib, das, istentelen aszszonyszemély.

Wettern, ſtatt donnern, dörögni, zengeni, mint az ég; es wettert, dörög az ég, menydörög v. villámlik; trop. káromkodni, szitkozódni.

Wetterprophet, der, időpróféta, időjövendölő: Wetterprophezeihung, (Wetterprophezeyung), die, időjövendölés.

Wetterſchaden, der, zivatarveszély, zivatar v. égiháború által okozott kár.

Wetterſeite, die, az időjárásnak fordúló oldala vagy része valaminek.

Wetterſtrahl, der, villám.

Wettervogel, der, poling snef.

Wetterwendiſch, adj. állhatatlan, mint az idő: Wetterwolke, die, égiháborús felhő.

Wetzen, dörgölni valamihez, valamin húzni; ſcharf machen, fenni, köszörülni, megfenni p. o. a' kést: Wetzen, das, megfenés: Wetzſtein, der, fénkő, köszörűkő.

Wichſen, mit Wachs überziehen, megviaszolni, p. o. tzérnát, asztalt, házpallót; Stiefeln wichſen, német tsizmát kifényesíteni t. i. feketítő viaszszal; ſtatt prügeln, megverni: Wichſen, das, megviaszólás.

Wicht, der, z. B. ein armer Wicht, szegény v. nyomorult ember; ein elender Wicht, hitvány gazember,

Wichtig, adj. ſchwer, nehéz, sokat nyomó; ſein gehöriges Gewicht habend, mértékes, mértékmegütő; z. B. der Ducaten iſt wichtig, ez az arany megüti a' mértéket; trop. ſtatt viel geltend, anſehnlich, fontos, p. o. ok, nyomos, p. o. megmutatás; nevezetes; p. o. dolog; großen Einfluß habend, z. B. ein wichtiger Mann, sokat tehető, p. o. ember; adv.

fontosan, nyomosan: Wichtigkeit. die, nehézség; mértékütés, mértékesség, mértékmegütés: fontosság, nyomosság; ein Mann von großer Wichtigkeit. nevezetes vagy nagy tekintetü ember.

Wicke, die, babó, bükkön.

Wickel, der, d. i. Knäuel, gombolyag, tsomó; Hülle, takaró, boríték; z. B. Haarwickel, hajtekerítő.

Wickelband, das, Wickelschnur, die, pólya, gyermekfásli.

Wickelkind, das, bépólált gyermek; pólás gyermek.

Wickeln, z. B. auf einen Knäuel, gombolyagra tekerni, felgombolyítni p. o. tzérnát; in etwas, bétakargatni, bétakarni, p. o. papirosba; Haare, a' hajat bétekergetni; sich in einen Mantel, magát köpönyegbe bétakarni; trop. sich aus einem Handel wickeln, kifejteni magát valami kedvetlen dologból.

Wickenklee, der, spanyol lóhere: Wickenfutter, das, babótakarmány: Wickenstroh, das, babószár, v. szalma.

Widder, der, kos; ein Sternbild, kos, (tzillagzat).

Wider, praep. ellen, — nak, —nek, neki: wider meine Gelegenheit, szokáson ellen: wider jemanden streiten, kämpfen, valaki ellen v. valakivel hartzolni; den Kopf wider die Wand rennen, a' falnak menni fővel; er ist wider mich, ellenem van.

Widerhaken, der, kampó, horog.

Widerlegen, megtzáfolni, p. o. okoskodásokat: Irrthümer widerlegen, a' hibás vélekedések felől valakit meggyőzni: Widerlegung, die, megtzáfolás.

Widerlich, adj. kellemetlen, úntató, tsömört v. undorodást okozó; adv. kellemetlenül: Widerlichkeit, die, kellemetlenség, untatósság.

Widernatürlich, adj. természetellenvaló.

Widerrathen, nem javasolni, ellenzeni valamit, ellene lenni valaminek, leverni valakit valamiről.

Widerrechtlich, adj. törvény ellen való, törvénytelen; adv. törvénytelenül: Widerrechtlichkeit, die, törvénytelenség.

Widerrede, die, ellenmondás; ohne Widerrede, a) minden ellenmondás nélkül; b) willig, örömest, készséggel: c) gewiß, bizonyosan, kétségkívül Widerreden, ellene mondani, szóllani.

Widerruf, der, viszszavétel: megmásolás, ohne Widerruf, megmásolatlanúl: Widerrufen, megmásolni a' szavát, viszszahozni az állítását: Widerrufung, die viszszahúzás: Widerruflich, adj. viszszahúzható; megmásolható.

Widersetzen, sich, ellentállani, magát ellene szegezni valaminek: Widersetzung, die, ellentállás, ellene szegezés: Widersetzlich, adj. ellenkező, ellentálló, magát ellene szegező; adv. ellenkezőleg, nyakasan: Widersetzlichkeit, die, ellenkezőség, nyakasság.

Widersinn, der, ellenkezés, ellenkező indúlát; statt Unsinn, esztelenség, képtelenség: Widersinnig, adj. képtelen, képtelenül.

Widerspenstig, adject. nyakas, makats: adv. nyakasan, makatsúl: Widerspenstigkeit, die, nyakasság, makatsság.

Widerspiel, das, ellenkező, ellenkező része vagy viszszája valaminek.

Widersprechen, ellene szóllani vagy mondani: sich, ellenkezni magával: Widersprechen, das, ellenszóllás, ellenkezés: Widersprechend, adj. ellenkező, meg nem egyező; statt ungereimt, képtelen: Widersprecher, der, ellenmondó, ellenemondó: Widerspruch, der, ellenmondás, ohne Widerspruch, a) eig. minden ellenmondás nélkül: b) willig, örömest, készséggel, c) ohne Zweifel, kétségkívül; keinen Widerspruch ertragen, nem szenvedhetni, ha valaki ellene szóll; trop. ellenkezés, nem egyezés, mit sich im Widerspruch seyn, maga magával ellenkezni.

Widerstand, der, ellentállás, thun, ellent állani: Widerstehen, ellene állani, ellene szegezni magát, p. o. valamelly dolognak: Widerstehlich, adject. elleneállható; Widerstehung, die, elleneállás.

Widerstreben, ellenetörekedni: Widerstreben, das, ellenetöreke-

dés: Widerſtreber, der, ellenető-rekedő.

Widerwärtig, adj. entgegen geſetzt, ellenkező, ellene lévő; ſtatt widerſpenſtig, nyakas, makats, durtzás; moros, komor, haragos; unangenehm, keserves, valakinek ellenére lévő, igen kedvetlen: Widerwärtigkeit, die, z. B. des Geruches, der Stimmen, kedvetlen érzés, ellenkezőség: Unglück, viszontagság, baj: pl. viszontagságok.

Widerwille, der, Eckel, Unwille, Zorn, kedvetlenség, kéntelenség, irtózás valamitől, ellenkező indúlat valaki eránt; haben, ellenkező indúlattal lenni v. viseltetni valaki eránt, neheztelni valakire; erregen, boszszankodást indítni; mit Widerwillen, d. i. a) mit Zorn, haraggal, neheztelve; b) mit Abneigung, kéntelenségből, kedvetlenséggel.

Widmen, ſtatt weihen, szentelni; ajánlani p. o. könyvet valakinek; ſich, ajánlani magát, adni magát p. o. a' tudományokra; dem Vaterlande, magát a' hazájának vagy a' haza szolgálatjára szentelni: Widmen, das, szentelés, ajánlás.

Widrig, adj. ellenkező p. o. szél; widrigen Falls, különben; widriges Schickſal, ellenkező szerentse; unangenehm, kedvetlen, terhes, unalmat okozó; eine widrige Stimme, kedvetlen hang, szó; adv. kedvetlenül, widrig riechen, ſchmecken, nehéz szagú lenni, kedvetlen ízű lenni: Widrigkeit, die, kedvetlen érzés, unalom.

Wie? bey Fragen, miképpen, hogyan! mint! wie ſo? hogy hogy! wie oft? hányszor, mennyiszer! wie viel? hány! wie weit? mennyire! meddig! wie groß, millyen nagy vagy mekkora! wie? d. i. auf welche Art? miképpen, mi módon! wie vielmal? hányszor! wie vielerlei? hányféle! wie vielfach? hányszoros! als relat. Adverb. a) vor Verbis, miképpen, mi módon, mint, z. B. ich kann nicht begreifen, wie es möglich geweſen iſt, én meg nem foghatom, mi módon lehetett az; ſo wie ſich die Sache verhält, úgy a' mint a' dolog van; b) vor, Adj. und Adverb. z. B. ſiehe, wie gütig er iſt, nézd, millyen jó ember ő; als Conj. mint, a' mint, wie ich höre, a' mint hallom; ſtatt als, mint, er iſt wie du, ollyan ő is, mint te; wie, — ſo, valamint, — ugy; wie ſehr? mennyire! wie auch, úgy szinte, és, osztán.

Wiedehopf, der, banka, babuka.

Wieder, adv. ismét, újra, újolag.

Wiederabgehen, abtreten, ismét elmenni.

Wiederanfangen, újra elkezdeni; neutr. elkezdődni.

Wiederaufnahme, die, újra felvétetés.

Wiederaufſtehen, újra felkelni; von den Todten, feltámadni.

Wiederbekommen, viszsza kapni v. szerezni; von neuem bekommen, újra kapni: dagegen bekommen, viszszont venni, más helyébe kapni.

Wiederbezahlen, viszsza fizetni, p. o. a' költsön vett pénzt.

Wiedereinführen, ismét béhozni p. o. szokást.

Wiedererholen, ſich, ismét magához jönni.

Widererfahren, megtörténni, megesni.

Wiedergabe, die, viszszaadás: Wiedergeben, viszszaadni, helyre állítni.

Wiedergeburt, die, újjászületés.

Wiedergeneſung, die, felgyógyúlás.

Wiederhall, der, térthang, ekhó; viszszahangzás.

Wiederholen, megújítni, viszszonozni, ismétítni; ismét elmondani, újra előhozni; zu wiederholenden Malen, több ízben, többször, gyakran: Wiederholung, die, megújítás, ismétítés, újra elmondás.

Wiederkäuen, újra megrágni: von Rindern, kérődzni: Wiederkäuen, das, újramegrágás; kérődzés.

Wiederkommen, viszszajönni: Wiederkunft, die, viszszajövetel.

Wiederſchall, der, viszszaverthang, viszszahangzás.

Wiederſchein, der, viszszaverődött sugár v. világosság.

Wiederſehen, viszszanézni, einander, újra v. ismét meglátni egymást: Wiederſehen, das, újralátás, ismétlátás, v. meglátás.
Wiedertäufer, der, újrakeresztelő.
Wiedertönen, viszszahangzani.
Wiederum, ismét, újjolag.
Wieder vereinigen, ismét egyesítni, újra öszveegyeztetni: Wiedervereinigung, die, újraegyesítés.
Wiedervergeltung, die, viszszafizetés v. költsönözés.
Wiege, die, bölcső.
Wiegen, z. B. ein Kind, rengetni, ringatni a' gyermeket; ſich hin und her, magát ide 's tova hintálni: ſtatt wägen, mérni, fontolni, nehézségének lenni; leicht wiegen, keveset nyomni: Wiegen, das, ringatás, rengetés; nyomás: Wiegenband, das, bölcső madzag v. kötő: Wiegenfeſt, das, születésnap v. innep: Wiegenlied, das, gyermekaltató dal vagy ének.
Wie gern, melly örömest.
Wiehern, nyerítni: Wiehern, das, nyerítés.
Wie hoch? millyen magas? mekkora? — von Sachen, millyen drága? millyen drágán? wie hoch kömmt das Buch, mennyibe kerül ez a' könyv?
Wie lange? meddig?
Wie manchet, mennyi, melly sok.
Wieſe, die, rét, kaszáló.
Wie ſehr, mennyire.
Wieſel, die, menyét, menetke: Wieſelfarbig, adj. menyétszínű.
Wild, adj. vad, wie Thiere, Pflanzen, vad állatok, plánták, fák; roh, vad, durva; ungebändigt, szilaj, p. o. ló; ohne Erziehung, Cultur, pallérozatlan; wildes Fleiſch, vad hús: adv. vadan; durván, vadúl; Wild, das, vadállat; vad; vadak, vad állatok: Wildbahn, die, Jagdbezirk oder Gehege, vadászok köre, kerített vadászóhely; das Jagdrecht, vadászójuss; der ungebahnte Weg neben dem Fahrwege, nyomás, útmellyék: Wildbraten, der, ungebraten, vadpetsenye; gebraten, vadsült: Wilddieb, der, vadlopó: Wildfang, der, vadfogás, vadállat fogás v. kerítés; das gefangene Wild, vadállat: ein wilder, zügelloſer Menſch, vad, bárdolatlan ember: Wildfleiſch, das, vadhús, vadállat húsa: Wildfremd, adj. tsupa, idegen, egészen járatlan valahol: Wildhafer, der, vadzab, üres zab: Wildheit, die, vadság p. o. az állatokban; in der Wildheit aufwachſen, vadságban felnőni: ſ. Muthwille, szilajság, pajkosság; Roheit, pallérozatlanság, bárdolatlanság: Wildlager, das, vadak tanyája: Wildling, der, vad tsemete: Wildniß, die, eine ungebaute, wüſte Gegend, sivatagság, kietlenség, puszta ság; sivatag puszta ság; ein einzelner Ort, sivatag hely; Wald, sivatag erdő: Wildpret, das, das jagdbare Thier, vad, ennivaló vad: mehrere Stücke, vadak: ſchwarzes, vad disznó, rothes, szarvas, őz; das Fleiſch, vadhús: Wildſchur, die, farkasbunda: Wildſchütz, der, tolvaj vadász: Wildſchwein, das, vaddisznó.
Wille, der, akarat, ſeinen (freyen) Willen haben, szabad akaratjának lenni: Vorſatz, feltétel, akarat, etwas Willens ſeyn, valamit akarni, valamelly feltett szándékkal lenni; Gefallen, Neigung, Wunſch, akarat, kívánság, der letzte Wille, végső akarat, végrendelés, testamentom: Einwilligung, megegyezés, egyetértés, akarat, es iſt mit meinem Willen geſchehen, az én akaratommal vagy megegyezésem. mel történt; mit der praepos. um, ért, um Himmelswillen, az Istenért p. o. kérlek, vagy az Isten szerelméért.
Willensäuſserung, die, akarat nyilatkoztatás: Willenslehre, die, in der Theol. az akaratról való tudomány: Willensmeinung, die, akarat, tetszés, ítélet, gondolat; akarat jelentése.
Willfahren, kedvét, tetszését vagy kérését tölteni vagy telyesíteni valakinek.
Willfährig, adj. kedve szerént való, kedvét töltő, engedő, engedelmes; adv. kedve szerént, engedve, készséggel: Willfährig-

keit, die, engedelmesség, készség, kedvtelyesítés.

Willig, adj. hajlandó, kész, valamire; adv. készen, örömest; Willigkeit, die, készség, mit Willigkeit, örömest, készséggel.

Willigen, etwas, oder in etwas, helybe hagyni, megnyúgodni valamiben, jóvá hagyni valamit: Willigung, die, helybe v. jóváhagyás, megegyezés.

Willkommen, adj. z. B. Gast, várt, kedves, p. o. vendég, adv. z. B. jemanden willkommen heißen, valakinek eljövetelén vagy megérkezésén örvendeni, azt szerentséltetni; sey willkommen, Isten hozott! herzlich willkommen, szívesen örvendek, hogy szerentsém van hozzád! Willkommen, der, d. i. Begrüßung, köszöntés, idvezlés; eine Art Becher, vendégpohár, den Willkommen trinken, szerentsés megérkezéséért inni valakinek; trop. eine gewisse Anzahl Schläge, für Züchtlinge, im Zuchthause, béköszöntő verés t. i. a' fenyétékházban.

Willkühr, die, tetszés, szabadakarat, kény, önkény, nach Willkühr, tetszése szerént: Willkührlich, adj. szabad, szabados, tettzése szerént való; önkéntvaló; adv. tetszése szerént.

Wimmeln, pezsegni, nyüszögni.

Wimmer, die, Baumast, görts, p. o. a' fában.

Wimmern, nyöszörögni, nyivogni, wie kleine Kindern, nyívátsolni: Wimmern, das nyöszörgés, nyivogás.

Wimpel, der, vitorlazászló a' hajókon.

Wimper, die, an den Augen, szempilla, szemszőr: Wimpern, statt blinzeln, pislogni.

Wind, der, szél; ein starker Wind, nagy vagy erős szél; der Wind geht, szél fúj, erhebt sich, hirtelen támad, legt sich, a' szél egészen megszünik, wendet sich, megfordúl; phr. etwas in den Wind schlagen, fel se venni valamit, in den Wind reden, hijába vesztegetni a szót vagy beszélni; Blehung in Gedärmen, hasbanlévő szél, von Winden geplagt werden, a' szelektől gyötrettetni; trop. Wind machen, kérkedni, ditsekedni; Wind bekommen von etwas, d. i. geheime Nachricht, alattomban tudósítást venni valami felől.

Windbeutel, der, széles, szélfánk, szeleburdi, hebehurgya; kérkedékeny, hazug, magát hánytató: Windbeuteley, die, szeleburdiság, kérkedés, magahánytatás.

Windblatter, die, szélhójagos himlő: Windbruch, der, im Forstwesen, széltörés, szél által lett kitörése a' fának; in der Chirurgie, szeles sérülés: Windbüchse, die, szélpuska.

Windey, das, fiatlan tojás, mellyet a' tyúk kakas nélkül tójik, és ki nem kél: Windfackel, die, szövétnek; szurokfáklya: Windfahne, die, jelzászló: Windfang, der, szélfogó.

Windgalle, die, szelet jelentő napsúgárai a' felhőkben: Windgeschwulst, die, felpufiadás: Windgott, der, szélisten: Windhafer, der, vad vagy üres zab: Windhund, der, agár.

Windig, adj. szeles, p. o. idő; adv. z. B. es sieht noch windig mit der Sache aus, még nagyon bizonytalan a' dolog; statt lügend, prahlend, hazug, kérkedő, ditsekedő; adv. kérkedve, ditsekedve.

Windkolik, die, széltsikarás, küldöktsömör, szélkólika: Windlicht, das, fáklya: Windloch, das, szelelő lyuk.

Windmacher, der, szelelő, kérkedékeny: Windmacherey, die, szelesség, kérkedékenység: Windmonat, der, Sz. András hava, November: Windmühle, die, szélmalom: Windmüller, der, szélmolnár.

Windofen, der, szellőhajtó kementze: Windröhre, die, széltső.

Windschief, adj. megvetemedett, finta, kajsza: Windseite, die, a' szél felől való oldal v. rész: Windspiel, das: agir; damit jagen, agarászni: Windstille, die, szélnyugvás, szélszünet: Windstoß, der, szélrohanás: Windstrich, der, szélmutató vonás: Windsucht, die, puffasztó kórság.

Windwage, die, szélmérő, t. i. a' szélorgonában; Windwaſſerſucht, die, felpuffasztó vízkórság: Windwehe, Windwehe, die, fuvat, hófúvás, furatag: Windwirbel, der, forgoszél: Windwolke, die, szélleljáró felhó.

Winde, die, ein Werkzeug zum Heben, tsiga, terhet felfelé tekerő tsiga; zum Winden, gombolyító: eine Pflanze, fulák, szulák.

Winden, ſich, tekeredni; öszvetekergődzni mint a' kigyó; aus den Händen, kitekerni valakikezéből valamit; Blumenkränze, virágkoszorút fonni; um etwas, valamire tekerni, feltekerni, felgombolyítni, in die Höhe, valamit tsigán feltekergetni: Winden, das, feltekerés, t. i. tsigán; gombolyítás.

Windel, die, póla, pólya: Windeln, bépólálni p. o. a' kisdedet.

Wink, der, intés, jeladás, auf den Wink, egy intésre v. jeladásra; jemanden einen Wink geben, jelt adni, vagy inteni valakinek.

Winken, inteni, intéssel jelenteni, jelt adni; mit den Augen, a' szemével inteni, hunyorítni, katsintani, mit dem Kopfe, a' fejével inteni: Winken, das, jeladás, intés, mit Augen, hunyorítás, katsintás.

Winkel, der, szeglet, szög, zug, rechter, gerader, fertályszeglet v. zug; ſtumpfer, tompa zug, ſpitziger, hegyes zug; Schlupfwinkel, zugoly, sarok, rejtekhely; in allen Winkeln, d. i. überall, mindenütt; aus allen Winkeln, mindenünnen, im Winkel, d. i. heimlich, alattomosan, titkosan; zu Winkel kriechen, elrejteni magát, lappangani: Winkelchen, das, szegletetske; Winkelehe, die, alattombanvaló házasság: Winkeleiſen, das, szegletmérő vas: Winkelhaken, der, szegletmérő: Winkelig, adj. szegletes: Winkelmaaß, das, szegletmérő v. mérték: Winkelmeſſe, die, titkos mese: Winkelrecht, adj, fertályszegletü, a' szeglet mérővei megegyező: Winkelſchule, die, alattombanvaló oskola: Winkelzug, der, magamentegetés, kopaszmentség.

Winſeln, nyöszörögni, nyivákolni: Winſeln, das, nyivákolás.

Winter, der, tél, im Winter, télen: ein ſtarker, kemény v. erős tél; ein gelinder, lágy tél: ihn wo zubringen, valahol telelni, a' telet eltölteni.

Winterabend, der, téli estve: Winterapfel, der, teleló alma: Winterarbeit, die, téli munka: Winterbirn, die, teleló körtvély: Winterfeld, das, őszivetések, őszi vetés alá való föld: Winterfenſter, das, téli ablak: Winterfroſt, der, téli hideg: Winterfrucht, die, őszivetés v. termés; őszi élet v. gabona: Winterfutter, das, téli takarmány.

Wintergerſte, die, őszi árpa; Wintergetreide, das, őszi élet: Wintergewächs, das, kiteleló plánta v. növevény: Winterhafer, der, őszi zab: Winterhaft, adj. téli. adv. téli módon: Winterholz, das, télire való fa: Winterkälte, die, téli hideg: Winterkleid, das, téli ruha v. köntös: Winterkohl, der, teleló káposzta: Winterkorn, das, őszi rozs: Winterkreſſe, die, rézsuka: Winterlager, das, téli kvártély: Winterlich, adj. téli; Winterluft, die, téli levegő.

Wintermonat, der, téli hónap; November, Sz. András hava: Wintermütze, die, téli süveg v. kutsma: Winternacht, die, téli éjtszaka: Winterobſt, das, téli v. teleló gyümölts: Winterpallaſt, der, téli palota: Winterpelz, der, bunda; Winterquartier, das, téli kvártély v. szállás.

Winterregen, der, téli esőzes: Winterreiſe, die, téli útazás: Winterrock, der, téli köntös: Winterroſe, die, téli rózsa: Winterſaat, die, őszivetés: Winterſchein, der, November újsága: Winterſchlaf, der, téli álom: Winterſchuhe, die, pl. téli lábbelik: Winterſeite, die, téli rész vagy oldal: Winterſonne, die, téli nap.

Wintertag, der, téli nap: Winterweizen, der, őszi búza: Winterweſte, die, téli lájbli: Wetter, das, teli idő: Winter-

wohnung, die, téli lakás v. szállás: Winterzeichen, das, téli jel: Winterzeit, Winterszeit, die, téli idő, tél.

Winzer, der, vintzellér: Winzermesser, das, metszőkés.

Winzig, adj. klein, oder kleinwinzig, pitziny, igen pitziny; wenig, igen kevés.

Wipfel, der, tető, tsúts, teteje valaminek, búb, buga: Wipfeln, a' tetejét leszaggatni, leszedni, lebugázni.

Wippen, tsoválni.

Wir, mi, mink, wir selbst, mi magunk.

Wirbel, der, des Haupts, főtető, búb; des Wassers, örvény: des Windes, forgás, kerengés; an Violinen, &c. húrtekerő; am Fenster, fordító: Wirbelbein, das, forgótsont: Wirbelhaft, adj. örvényes: Wirbelig, oder Wirbelicht, adj. örvényes, im Kopfe, szédelgős: Wirbeln, kerengni, forogni: Wirbeltanz, der, forgótántz: Wirbelwind, der, forgószél.

Wirken, statt kneten, (selten) gyúrni, dagasztani; weben, szőni, megszőni valamit; thun, handeln, tenni, tselekedni, viel für jemanden wirken, sokat véghez vinni valakiért; ausrichten, megtenni, véghez vinni; Wirkung haben, erejének, hathatósságának lenni, hathatós lenni, die Sonne wirkt auf die Erde, a' napnak ereje kihat a' földre; die Arzney wirkt stark, nagy ereje van az orvosságnak, nagyon hathatós az orvosság: Wirken, das, hathatósság, erő.

Wirker, der, szövő, takáts.

Wirklich, adj. valóságos, igazi, igaz; adv. valósággal, valóságosan, igazán: Wirklichkeit, die, valóság, in der Wirklichkeit, valósággal; zur Wirklichkeit bringen, valamit teljesítni, kommen, beteljesedni.

Wirksam, adj. hathatós, hatalmas, erős, foganatos; adv. hathatósan: Wirksamkeit, die, hathatósság, foganat, erő.

Wirkung, die, foganat, erő; oder Erfolg, kimenetel, következés: Wirkungskreis, der, munkásság határa, igyekezet határa: einen Wirkungskreis haben, sokat megtehetni, hatalmának szélesen kiterjedni.

Wirrkopf, der, zavaros fejü ember.

Wirrwarr, der, zűrzavar.

Wirsing, der, (Wirsch-Herzkohl), téli fodros v. kékkáposzta.

Wirtel, Wertel, (Spinnwirtel, der, orsókarika.

Wirth, der, im Hause, gazda, házi gazda, ein guter, jó gazda, jó gazdálkodó, kein guter seyn, nem jó gazda lenni, roszszúl gazdálkodni; im Gasthofe, vendégfogadós; in einer Schenke, kortsmáros: Wirthbar, adj. lakható: Wirthin, die, gazdaszszony, házi gazdaszszony; vendégfogadósné, kortsmárosné.

Wirthschaft, die, gazdaság, házi gazdaság; Haushaltung, gazdáskosság; Schenkwirthschaft, kortsmárosság; Sparsamkeit, takarékosság, gazdáskodás: Wirthschaften, gazdálkodni, gazdáskodni; Landwirthschaft treiben, mezei gazdaságot űzni: Wirthschafter, der, für sich, gazda ember, gazdaság folytató, gazdálkodásra ügyelő; auf dem Lande, gazda, majoros: Wirthschaftlich, adject. gazdaságos, gazdálkodó; statt sparsam, takarékos; adv. gazdaságosan: Wirthschaftlichkeit, die, gazdálkodóság, gazdálkodás; takarékosság.

Wirthschaftsangelegenheit, die, gazdasági dolog: Wirthschaftsbuch, das, gazdaságbeli könyv, gazdakönyv: Wirthschaftscasse, die, gazdasági pénztár: Wirthschaftsgebäude, das, gazdasági épület, majorház: Wirthschaftskalender, der, gazdasági kalendárium: Wirthschaftsverwalter, der, gazda, gazdaságkormányzó, majoros, gazdaságra ügyelő.

Wirthshaus, das, vendégfogadó; Schenkhaus, tsapszék, kortsma.

Wisch, der, törlő ruha v. rongy; papiros darabotska; alávaló tsekély kis munka v. írás: Wischen, törölni, letörölni: aus den Händen, kezei közül kitsúszni: Wischtuch, das, törlő kendő: Wischer, der, törlő; ft. Verweis, pirongatás, pironszó.

Wißbegierde, die, tudnikivánás, tudnivágyás: Wißbegierig, adj. tudnikivánó v. vágyó.

Wiſſen, tudni, etwas nicht wiſſen, valamit nem tudni; ich weiß nicht, nem tudom; ich weiß es wohl gut, jól tudom: gewiß, bizonyosan tudom; Wiſſen, das, tudás, tudat; ohne mein Wiſſen, tudtom nélkül; meines Wiſſens, tudtomra, a' mennyire tudom: Wiſſend, adj. tudó, a' ki tud valamit, valami felól; bekannt, tudva lévő, esmeretes: Wiſſenſchaft, die, tudomány; die Wiſſenſchaften, a' tudományok: Wiſſenſchaftlich, adj. tudományos, tudománybeli; adv. tudományosan, tudomány szerént: Wiſſenswürdig, adj. tudni méltó: Wiſſentlich, adj. tudvaváló, akartva való; adv. z. B. etw. wiſſentlich thun, tudva tselekedni valamit; ſt. vorſetzlich, készakartva.

Wißmuth, der, vízmútértz.

Wittern, durch Geruch empfinden, megérezni, megszagolni, mint a' kutya v. a' vad valamit; trop. verſpüren, merken, előre megérzeni valamit; ſt. donnern, dörögni, zengeni, mint az ég: Wittern, das, dörgés, égzengés.

Witterung, die, Wetter, idő, időjárás v. változás; Empfindung, megszagolás, megsejdítés; iſts Spur, nyomdok.

Wittfrau, Wittwe, die, özvegy aszszony: Wittwer, Wittmann, der, özvegy ember.

Wittwengehalt, der, Wittwengeld, das, özvegyi fizetés: Wittwenſitz, der, Witthum, das, özvegyi lakás: Wittwenſtand, der, özvegység, özvegyi állapot.

Witz, der, találós ész v. elme; elmésség: feiner, kellemetes játsziság v. elméskedés; ſchaler, idomtalan elméskedés: Witzelei, die, elméskedés, tsevegő beszéd: Witzeln, elméskedni, elméjével játszani, fetsegni, gántsoskodni: Witzig, adj. elmés, játszi eszű v. elméjű; adv. elmésen: Witzling, der, kelletlen elméskedő.

Witzigen, eszesebbé, vígyázóbbá v. okossá tenni: Witzigung, die, intés, megintés; zur Witzigung dienen, intésül szolgálni.

Wo, adv. valahol p. o. olvastam; fragend, wo? hol? we iſt er? hol van? — als eine relative Partikel, a' hol, z. B. wo Geld iſt, da iſt Alles, a' hol pénz van, ott minden van; ſt. wenn, ha, z. B. wo ich nicht irre, ha nem hibázok, wo mir recht iſt, ha jól emlékezem: Wobey, (bey welchem, welcher) a' hol; fragend: mi mellett? minél? miről?

Woche, die, hét; auf die Woche, jövő héten; die Wochen bey Frauen, betegágy, in die Wochen kommen, meggyermekezni, lebetegedni; ſt. Werktage, im Gegenſatze der Feſttage, hétköznapok: Wochenarbeit, die, hétimunka: Wochenbett, das, gyermegágy, gyermekszülő aszszonyágya: Wochenfieber, das, gyermeg ágyas hideglelés: Wochengeld, das, egy héti költség: Wochenkleid, das, hétköznapi ruha: Wochenlohn, der, héti bér: Wochenmarkt, der, héti vásár: Wochenpredigt, die, hétköznapi predikátzió: Wochentag, der, hétköznap.

Wöchentlich, adj. hetenkéntvaló; adv. hetenként: Wöchner, der, hetes; er iſt jetzt Wöchner, d. i. er hat den Dienſt dieſe Woche, ő most a' hetes: Wöchnerin, die, gyermekágyas aszszony.

Wodurch? durch was, welches, fragend: mi által? mivel? hogy? — relat. part. a' melly által, a' mi által.

Wofern, conj. ſt. wenn, ha tsak, ha, od. ſt. dafern, ja' mennyiben.

Wofür? ſt. für was od. welches? miért? — rel. p. a' miért, a' mellyért.

Woge, die, hab, hullám.

Wogegen, ſt. gegen welches, mi eránt ſt. wofür, a' mellyért, a' miért.

Wogig, adj. habos, hullámos.

Woher? honnét? honnan? — a' honnét, a' honnan.

Wohin? hová? — a' hova; irgendwohin, valahová.

Wohinaus? adv. hova, merre.

Wohl, adv. jól, helyesen; ich befinde mich wohl, a) jól vagyok, jól érzem magamat; b) jól van dolgom; leben Sie wohl! éljen

szerentsésen az Úr! Istennek ajánlom az Urat; st. zwar, ugyan, er hat wohl Geld, aber keinen Verstand, van ugyan pénze, de nints esze; st. vielleicht, talám, glauben Sie wohl, daß — talám azt gondolja az Úr, hogy — st. gewiß, bizonyossan, minden bizonnyal, ja wohl! úgy vagyon! valóban! dehogy nem! — st. leicht, könnyen, nicht leicht, nem könnyen; st. sogar, sőt.

Wohl, das, boldogság, java valakinek, des Staats, az ország v. a' státus java, zum Wohl gereichen, javára szolgálni.

Wohlan! adv. nosza! rajta! — jól van, nem bánom.

Wohlanständig, adj. illendő, illő: Wohlanständigkeit, die, illendőség.

Wohlauf seyn, egésséges lenni.

Wohlbedacht, adj. jól meggondolt: Wohlbedacht, der, meggondolás: Wohlbedächtig, adj. meggendoló.

Wohlbefinden, das, jó állapot; egészség.

Wohlbehalten, ép; épen.

Wohlbekannt, adj. jól esmeretes.

Wohlbekommen, hasznára v. egészségére válni; ich wünsche Ihnen wohl zu bekommen! kívánom, hogy egészségére váljék, v. kedves egészségére kívánom az Úrnak.

Wohlbeleibt, adj. testes, vaskas.

Wohlberedt, adj. igen beszédes, igen ékesen szóllo.

Wohlbetagt, adj. megélemedett.

Wohlbewandert, adj. jártas.

Wohledel, adj. Wohledler! (Titel) nemes, nemzetes! Wohledelgebohren! tekintetes! Wohlehrwürdig! tiszteletes! tisztelendő!

Wohlerfahren, adj. nagy tapasztalású.

Wohlergehen, das, szerentsés állapot, p. o. jó egésség; als Wunsch: auf dein Wohlergehen, a' te egészségedre! a' te javadra.

Wohlerzogen, adj. jól nevelt.

Wohlfahrt, die, boldogúlás, előmenetel.

Wohlfeil, adj. oltsó; adv. oltsón. Wohlfeilheit, die, oltsóság.

Wohlgebaut, adj. jólépült, jólépített; st. wohlgebildet, derek termetű, szép, szép termetű.

Wohlgebohren, Titel, z. B. Wohlgebohrner Herr! Nagyságos, Méltóságos Úr!

Wohlgefallen, tetszeni: Wohlgefallen, das, tetszés, gyönyörködés, valamiben; st. Belieben, tetszés, kény; nach meinem Wohlgefallen, kényem v. tetszésem szerént; st. Neigung, hajlandóság.

Wohl gehen, jól menni; szerentsésen folyni; es geht mir wohl, jól vagyok, jó állapotban vagyok.

Wohlgemeint, adj. jóakaró.

Wohlgeneigt, adj. jóakaró.

Wohlgeordnet, adj. jólrendelt, jó rendben lévő.

Wohl gerathen, szerentsésen folyni, jól menni; diszleni, mint a' gabona; adj. díszlett; von Kindern, jó reménységű, p. o. gyermek.

Wohlgeruch, der, jóillat.

Wohlgeschmack, der, jó v. kedves íz.

Wohlgesinnt, adj. jóindulatú.

Wohlgesittet, adj. jóerköltsű.

Wohlgestaltet, adj. szép v. derektermetű.

Wohlgewogen, adj. jóakaró: Wohlgewogenheit, die, jóakarat, kegyesség.

Wohlgezogen, adj. jólnevelt.

Wohlhabend, adj. tehetős, birtokos.

Wohlhalten, sich, magát jól viselni.

Wohlklang, der, helyes hang; jó v. kellemetes hangzás.

Wohlklingen, jól v. helyesen hangzani; Wohlklingend, szépen - v. jól hangzó.

Wohlleben, jól v. vígan élni; lebe wohl, Isten hozzád! élj szerentsésen! — Wohlleben, das, vígan v. jólélés, vigélet.

Wohlmeinend, adj. gondolatival jóra tzélozó, jóindúlatú, jólgondolkozó.

Wohlredenheit, die, ékesen szóllás, ékesszóllás.

Wohlriechend, adj. jóillatú.

Wohlschmeckend, adj. jóízű.

Wohlseyn, das, jól lenni, jól érezni magát: Wohlseyn, das, egésség, épség: sich im besten Wohlseyn befinden, igen jó egésségben lenni; auf dein Wohlseyn a' te egészségedre! — Glück und Heil, boldogság, szerentse, jó v. szerentsés állapot.

Wohlstand, der, illendőség, t. i.

a' maga viseletben; kívánt v. szerentsés állapot.
Wohlthat, die, jótétemény, jótett.
Wohlthäter, der, jóltévő: Wohlthätig, adj. jóltévő; adv. jóltévő módon: Wohlthätigkeit, die, jótévőség.
Wohlthun, d. i. Wohlthaten erweisen, jót tenni valakivel, jóltenni, ſt. recht thun, jól tselekedni; nützen, használni: Wohlthun, das, jól- v. jótétel.
Wohlverdient, adj. igen érdemes.
Wohlverhalten, das, jó erkölts, jó maga viselet; fedhetetlen élet: Tapferkeit, vitézség.
Wohlverſtanden, adv. úgy értvén, hogy — azt akartam mondani, hogy — tudniillik; néha: jól meg kell érteni a' dolgot.
Wohlweiſe, adj. igen bölts; adv. igen böltsen.
Wohlwiſſend, adj. jóltudván.
Wohlwollen, das, jóakarat.
Wohlzufrieden, adj. igen megelégedett.
Wohnen, lakni; trop. lakni, z. B. in meinem Herzen wohnt keine Ruhe, nints az én szívemben helye a' nyugodalomnak: Wohnen, das, lakás, lakozás: Wohnhaft, adj. lakó, lakozó; ſeyn, lakozni valahol: Wohnhauß, das, lakó ház, lakhely: Wohnplatz, der, lakhely: Wohnplätzchen, das, hajlék: Wohnſitz, der, lakás, lakhely: Wohnſtube, die, Wohnzimmer, das, lakószoba: Wohnung, die, lákás, haben, lakni; wo nehmen od. aufſchlagen, lakását valahova v. valahol venni, valahol letelepedni; auf dem Lande haben, falun lakni, mezei jószágában lakni.
Woywode, der, Vajda, t. i. Oláhországban ée: Woywodſchaft, die, vajdaság.
Wölben, boltozni, bolthajtásra venni; ſich wölben, boltosodni, ernyődzni: Wölben, das, boltozás, bolthajtás alá verés: Wölbung, die, boltozat, holthajtás.
Wolf, der, farkas; das Wundreiben zwiſchen den Beinen, far feltörése, ſich einen reiten, feltörni a' farát a' lovaglásban; Wolfsart, die, Wolfsgeſchlecht, das, farkas fajta; farkasszokás: Wolfsbiß, der, farkasharapás: Wolfseiſen, das, farkastsapta: Wolfsfang, der, farkasfogás: Wolfsgarn, das, farkasfogó háló: Wolfsgrube, die, farkasverem: Wolfshunger, der, farkasi éhség: Wolfsjagd, die, farkasvadászás: Wolfsklaue, die, farkasköröm: Wolfsmagen, der, telhetetlen gyomor: Wolfsmilch, die, eig. farkastéj; eine Pflanze, kutyatéj, farkastéjfű, szettyín: Wolfspelz, Wolfsbalg, der, farkasbór: Wolfszahn, der, farkasfog.
Wolgern, keverni, öszvekeverni, öszvegöngyölgetni valamit.
Wölkchen, das, felhőtske.
Wolke, die, felhő, felleg; trop. z. B. Staubwolke, porfelleg; Unglück, z. B. ſchwarze Wolken ſtehen über meinem Haupte, szerentsétlenség fenyeget; ein Fleck auf Edelſteinen, homály, hab, p. o. a' drágakövön.
Wolkenbruch, der, felhőszakadás, égszakadás: Wolkenhimmel, der, béborúlt ég: Wolkenſäule, die, felhőoszlop.
Wolkig, adj. felhős, felleges.
Wölken, felhővel bévonni, *beborítni*; ſich, felhőzni, fellegzeni, beborúlni.
Wolle, die, der Schaafe, gyapju; der Pflanzen, lágyszőr, szösz, t. i. a' plántákon.
Wollarbeit, die, gyapjubólvaló munka, gyapju munka: Wollarbeiter, der, gyapjuból dolgozó: Wollbereiter, der, szövő gyapju készítő; Wollblume, die, szapúka, nyúlherefű: Wollen, adj. gyapju, gyapjuból való: Wollenartig, adj. gyapju nemű: Wolletragend, adj. gyapjas, gyapjuhordozó: Wollhandel, der, gyapjukereskedés: Wollhändler, der, gyapjukereskedő: Wollicht, adj. gyapjuhoz hasonló; ſt. weich, szösös: Wollig, adj. gyapjas: Wollkämmer, der, gyapjugyarató v. kártó: Wollmarkt, der, gyapjupiatz; gyapjuvásár: Wollrad, das, gyapjugombolyító: Wollreich, adj. gyapjas: Wollſack, der, gyapjas zsák: Wollſchur, die, juhnyírés: Wollſpinner, der, gyapjufonó: Wollſpinnen, das, gyapjufonás: Wollwage, die,

gyapjumázsa: Wollwäſcher, der, gyapjumosó: Wollweber, der, gyapjuszövő: Wollweberey, die, gyapjuszövés: Wollzehent, der, das, gyapju dézma v. tized.

Wollen, akarni; nicht, nem akarni, lieber, inkább akarni; wir wollen ſehen, lássuk, majd meglátjuk, majd meglássuk; ſt. begehen, wünſchen, kívánni, akarni, zu wünſchen, ſt. befehlen, z. B. ich will es ſo haben, úgy akarom, hogy legyen; zulaſſen, z. B. ſo Gott will! ha Isten akarja! wollte Gott, daß ꝛc. adná Isten, hogy; Wollen, das, akarás.

Wolluſt, die, jedes erlaubte Vergnügen, gyönyörűség, gyönyörködés; das ſinnliche, thieriſche Vergnügen, bujaság, bujálkodás, buja szerelem; der Wolluſt fröhnen, bujálkodni: Wollüſtig, adj. gyönyörűségeket vadászó; bujálkodó; buja, bujasággerjesztő, fajtalan; adv. buján, bujálkodva; fajtalanúl.

Womit? ſt. mit was od. welchem, welche, welches, mivel! miáltal! — relat. particul. a' mellyel, a' mivel.

Wonne, die, örvendezés, örvendés, gyönyörűség: Wonnegefühl, das, gyönyörködés: Wonnemonat, das, Május hónapja: Wonnetrunken, adj. gyönyörűséggel eltelt, gyönyörködő: Wonnevoll, adj. gyönyörűséggel teljes: Wonnig, adj. örvendetes, örömmel telyes.

Woran? frag. miről! minn! r. p. hogy, mint.

Worauf? mire! — a' mellyre, a' mire.

Woraus? miből? — a' mellyből, a' miből.

Worin? mibe! — a' mibe, a' mellybe.

Worfeln, z. B. Getreide, szórni, megszórni, p. o. gabonát: Worfeln, das, szórás: Worfſchaufel, die, szórólapát: Worftenne, die, szérű, a' mellyen szórnak.

Worgen, ſich, ökröndeni.

Worinn? miben! — a' miben a' mellyben.

Wornach? mire! mihez! miszerént! — a' mire; a' miszerént.

Wort, das, szó, von Wort zu Wort, szóról szóra; pl. Worte, beszéd szó, wechſeln, összekapni szóval; ſt. Verſprechen, ígéret, szó, ich habe ihm mein Wort gegeben, szavamat adtam vagy megígértem; ſein Wort halten, szavát megtartani v. szavának állani; ein Mann von Wort, szavahihető ember, szava megálló: Wortarm, adj. szűkszavú, p. o. nyelv: Worterklärung, die, szómagyarázat v. magyarázás: Wortforſcher, der, szónyomozó: Wortforſchung, die, szónyomozás: Wortgepränge, das, szóvalpompázás: Wortkram, der, szószaporítás: Wortreich, adj. bőszavú: Wortſpiel, das, szóvaljátszás: Wortſtreit, der, szónvivás, szóvittatás; Wortverſtand, der, szóértelem, szóértelme; szószeréntvaló értelme valaminek: Wortwechſel, der, öszveszóllálkozás, öszvekapás szóval.

Wörtchen, das, szótska: Wörtlich, adj. szószeréntvaló; adv. szószerént; szórólszóra.

Wörterbuch, das, szókönyv, szótár.

Worüber? mi felett! min! vagy minn! — a' minn, a' mi felett.

Worunter? mialatt! — a' melly alatt, a' mi alatt.

Woſelbſt, hol! a' hol, a' mellyen,

Wovor? mi előtt! a' mi előtt.

Wozu? mire! a' mire, a' mellyre.

Wrak des Schiffes, hajódarab, hajótöredék.

Wucher, der, uzsora: Wuchern, Wucher treiben, uzsoráskodni, törvénytelen hasznot v. interest kívánni pénzétől; trop. d. i. ſeine Fähigkeit zu ſeinem u. anderer Beſten anwenden, tehetségeivel, adományaival másoknak szolgálni v. használni: Wuchern, das, uzsoráskodás: Wucherer, der, uzsoráskodó, uzsorás: Wuchergeiſt, der, fukarkodás, pénzhalászó uzsoráskodás: Wuchergeld, das, uzsorával nyert pénz: Wuchergeſetz, das, uzsoráskodás ellen hozott törvény: Wucherlich, adj. uzsoráskodva.

Wuchs, der, Wachsthum, növés, nevekedés; ſt. Statur, termet, einen ſchönen Wuchs haben, szép termetű lenni.

Wühlen, vájni, ásni, áskálni.

Wund, adj. sebes, megsebesedett;

wund machen, megsebesítni; jem. wundſchlagen, megsérteni valakit v. megsebesítni ütéssel: Wundarzney, die, sebszer: Wundarzneykunſt, die, seborvosi tudomány: Wundarzt, der, seborvos (feltser): Wundbalſam, der, sebrevaló balzsam.

Wunde, die, seb, tödtliche, halálos seb; friſche, nyers v. új seb; eine beybringen, megsebesítni valakit, eine bekommen, megsebesedni, sebet kapni; daran ſterben, sebeiben meghalni: Wundeiſen, das, sebmetsző: Wundenfrey, adj. sebektől ment: Wundmaal, das, sebhely.

Wunder, das, Verwunderung, tsudálkozás, es nimmt mich Wunder, tsudálkozom rajta; jedes Wunderbare, tsuda, es wäre kein Wunder, nem volna tsuda; tsudatétel, Wunder thun, tsudát tenni; Wunderbar, adj. tsudálatos; adv. tsudálatosan: Wunderbarkeit, die, tsudálatosság: Wunderbild, das, tsudatévő kép: Wunder-Cur, die, tsudagyógyítás, tsudával határos gyógyítás: Wunderding, das, tsuda dolog: Wundergabe, die, tsudatévő erő; tsuda tehetség v. talentom: Wunderzeburt, die, tsudaszülemény: Wundergeſchichte, die, tsuda történet, tsudálatos eset; Wundergeſchöpf, das, tsuda teremtés: Wunderglaube, der, tsudatévő hit; tsudálatos nagy hit: Wundergroß, adj. tsuda v. tsudálatos nagyságú, szörnyű nagy: Wunderkind, das, tsudafi, tsudagyermek: Wunderklein, adj. iszonyú v. szörnyű kitsiny: Wunderlich, adj. tsudálatos, ritka; eigenſinnig, komor, makats, durtzás, boszszús; adv. tsudálatosan, tsudásan: Wunderlichkeit, die, d. i. ein mürriſches Weſen, komorság, kedvetlen komor magaviselet: Wundermann, der, tsudatévő ember, rendkívűlvaló ember: Wunderring, der, tsudatévő gyűrű: Wunderſalz, das, tsudasó: Wunderſchön, adj. tsuda szépségű, rendkívűl szép: Wunderſelten, adj. igen ritka; adv. igen ritkán: Wunderthat, die, tsudatett: Wunderthäter, der, tsudatévő: Wunderthätig, adj. tsudatévő, tsudálatos, tsudás, Wunderthier, das, tsudaállat: Wundervoll, adj. tsudálatos: Wunderwerk, das, tsudamív: Wunderzeichen, das, tsudajel, tsudatünemény.

Wundern, ſich, tsudálkozni valamin: Wundern, das, tsudálkozás.

Wundernswerth, Wundernswürdig, adj. tsudálkozásra méltó, tsudálatos.

Wund-Eſſenz, die, sebgyógyító szernedv: Wundfieber, das, sebről való hideglelés, sebhideglelés: Wundpflaſter, das, sebrevaló flastrom, sebír: Wundſalbe, die, sebkenőts.

Wunſch, der, kívánás, kívánság.

Wünſchen, kívánni, óhajtani valamit, jemanden alles Gute wünſchen, valakinek minden jót kívánni; ich wünſchte, ich wollte wünſchen, kívánnám, szeretném, bártsak — Wünſchen, das, kívánás, óhajtás, szerentsekívánás: Wünſchenswerth, Wünſchenswürdig, adj. kívánható, óhajtható; kívánságra méltó.

Würde, die, Würdigkeit, Verdienſt, méltóság, érdem, jemanden nach Würden loben, valakit érdeme szerént dítsérni; ein beſonderer Vorzug in der bürgerl. Geſellſchaft, méltóság, p. o. királyi méltóság, oder ein ehrenvolles Amt, nagy hivatal, zu hohen Würden gelangen, méltóságos hivatalokra emeltetni; ſt. Anſtand, illendőség, méltóság, mit Würde handeln, méltóságához illendő módon bánni v. tselekedni: Würdevoll, adj. méltósággal teljes, méltóságos.

Würdig, adj. méltó t. i. valamire, hozzá illő; érdemes, ein würdiger Mann, igen érdemes ember; auch als Titel: tiszteletes, tisztelendő; adv. méltán, méltóképpen: Würdigen, méltóztatni valamire, p. o. valakit; ſt. ſchätzen, betsülni, méltónak tartani: Würdigkeit, die, bets, érdem; nach Würdigkeit, érdeméhez képest: Würdigung, die, betsülés, méltóztatás valamire.

Wurf, der, vetés, p. o. kotzkavetés, hajítás, einen thun, vetni, hajítni: Wurfgarn, Wurfnetz,

das, kerítő v. kivető háló: Wurfpfeil, der, hajító dárda: Wurfschaufel, die, szórólapát: Wurfspieß, der, hajító dárda: Wurfstein, der, hajító kő.

Würfel, der, kotzka, kotzkatest; zum Spielen, kotzka, játszókotzka; spielen, kotzkázni: Würfelbein, das, kotzkatsont: Würfelchen, das, kotzkátska: Würfelförmig, adj. kotzkaformájú, kotzkaszabású; adv. kotzkaformára: Würfelicht, adj. kotzkásan: Würfelspiel, das, kotzkajáték: Würfelspieler, der, kotzkázó, kotzkás: Würfeltrichter, Würfelbecher, der, kotzkavető pohár, fapohár: Würfeln, kotzkázni, kotzkát játszani; würfelförmig machen, kotzkásan kiformálni v. elvagdalni, megkotzkázni.

Würgen, zu erwürgen suchen, fojtogatni; sich, nehezen és heregve lehelleni, fuldoklani; erwürgen, tödten, megfojtani, megölni: Würgen, das, megfojtás: fojtogatás: Würgengel, der, öldöklő angyal: Würger, der, megfojtó, fojtogató.

Wurm, der, pl. die Würmer, féreg, pl. férgek; im Leibe, giliszta, bélféreg; am Finger, köröm szálka; Hundswurm, dühféreg, ebféreg, a' veszett kutya nyelve alatt; trop. der arme Wurm (von Kindern) szegény gyermek; st. Unsinn, dühödés, dühösség; im Zorn, harag, boszszankodás; nagender Kummer, epesztő bú, bánat: Wurmarzney, die, giliszta-hajtó szer: Wurm-Doctor, der, giliszta nyavalyát orvosló Doktor: Wurmförmig, adj. féregformájú v. szabású: Wurmig, adj. férges: Wurmkrankheit, die, bélgilisztában szenvedés, gilisztásság: Wurmkraut, das, gilisztahajtó fű, giliszta varadits: Wurmmittel, das, gilisztahajtó szer: Wurmsame, der, tzitvormag, tzitvorfű: Wurmstich, der, im Holze, szúrágás; im Obste, férgesség: Wurmstichig, adj. szúette; férges.

Würmchen, das, fergetske.

Wurst, die, hurka; Bratwurst, kolbász; Würste machen, hurkát v. kolbászt tölteni: Würstemacher, Würstler, der, hurkatöltő: Wurstschlitten, der, vadász szánka: Wurstsuppe, die, hurka leves: Wurstwagen, der, vadász vagy nyerges kotsi.

Würstchen, kolbászotska.

Würzbüchse, die, fűszeres herbentze: Würze, die, eig. fűszer, fűszerszám; trop. sava valaminek, fűszer, z. B. der Freundschaft, des Lebens, a' barátság, az élet fűszere: Würzen, fűszerezni, megfűszerezni, megfűszerszámozni: Würzen, das, Würzung, die, megfűszerezés: Würzhaft, adj. fűszerszámos: Würzkrämer, der, fűszeráros: Würzkram, der, fűszerárosság, fűszeres bolt: Würznelke, die, szegfűvirág.

Würzelchen, das, gyökeretske.

Wurzel, die, gyökér; schlagen, gyökeret verni, meggyökeredzni; mit der Wurzel ausreißen, a) eig. gyökerestől kiszakasztani, b) uneig. gyökerestől kiírtani; in der Rechenkunst, számgyök v. gyökér; trop. Ursprung, Quelle, eredet, kútfő, származás, törzsök; Nachkömmling, maradék: Wurzelgewächs, das, gyökérvetemény, ennivaló gyökerű kerti vetemény: Wurzelig, adj. gyökeres: Wurzelwort, das, törzsökszó: Wurzelzahl, die, gyökszám, gyökérszám: Wurzeln, meggyökeredzeni.

Wust, der, vihar, szenny, szemét, hányt vetett rakás.

Wüst, adj. kietlen, puszta; elvadúlt, vad, durva, p. o. erkölts; adv. pusztán, wüst machen, elpusztítni, werden, elpusztúlni; trop. zabolátlanúl, rendetlenül: Wüstling, der, zabolátlan életű ember, semmirekellő: Wüste, die, pusztaság, sivatagság, kietlenség: Wüsten, pusztítni, pazérlani, vesztegetni; mit seinem Gelde, vesztegetve bánni, p. o. a' pénzével: Wüsteney, die, pusztaság, kietlenség, sivatagság: Wüstung, die, ein jetzt unbebautes Feld, míveletlen szántóföld.

Wuth, die, Raserey, dühösség, düh; heftiger Zorn, dühösködés, dühös harag, mérgelődés, boszszonkodás.

Wüthen, dühösködni, fenekedni, kegyetlenkedni: Wüthen, das,

dühösködés: Wüthend, adj. dühösködő, dühös: Wütherich, der, dühös ember: Wüthig, adj. dühös, veszett p. o. kutya.

Z.

Zäckchen, das, eine kleine Spitze, fogatska, ágatska.

Zacke, die, der Zacken, fog, ág, valaminek foga v. ága, p. o. villa ága: Zackig, adj. ágas, ágasbogas.

Zagen, rettegni, félni, tsüggedezni: Zagen, das, rettegés, félelem.

Zaghaft, adj. rettegő félő, tsüggedező; adv. rettegve, tsüggedezve: Zaghaftigkeit, die, félénkség, tsüggedezés.

Zäh, zähe, adj. szívós, p. o. bőr, nyúlós, p. o. enyv; trop. z. B. ein zähes Leben, lassú, tartós élet, ein zäher Schuldner, lassú v. nehéz fizető; adv. szívósan, tartósan: Zähigkeit, Zähheit, die, szívósság, nyúlósság, tartósság.

Zahl, die, szám; Zahlfigur, számjel v. betü, szám, römiſche, arabiſche Zahlen, római, arábiai számok; mehrere Einheiten zuſammengenommen, sokaság szám, die Zahl iſt richtig, a' szám megegyez, eine voll machen, annyira menni a' számának, eine vermindern, valaminek a' számát kevesítni.

Zahlbar, adj. fizetni való, megfizetendő, mint p. o. a' váltólevél.

Zahlbuchſtabe, der, számbetü.

Zahlen, fizetni, megfizetni; baar, készpénzel fizetni: Zahlen, das, fizetés, meg- v. lefizetés; leiſten, fizetni, megfizetni: große machen, nagy summákat kifizetni: Zahler, der, fizető.

Zahlfigur, die, számjel.

Zahllos, adj. számtalan: Zahlmeiſter, der, fizető tiszt.

Zahlperle, die, öreg szem gyöngy.

Zahlpfenning, der, számláló pénz, dántes.

Zahlreich, adj. számos, nagy számú, nagy számból álló, p. o. gyülés; néha: sok, nagy; adv. számosan, sokan.

Zahltag, der, fizetés napja: Zahlung, die, fizetés megfizetés: Zahlungstermin, der, megfizetésnek rendelt napja.

Zahlwoche, die, fizető hét: Zahlwort, das, számszó, számláló szó, szám: Zahlzeichen, das, számjel.

Zählbar, adj. megszámlálható: Zählbarkeit, die, megszámlálhatóság: Zählen, számlálni, megszámlálni; iſts zuſammenrechnen, összeszámlálni: unter die Gelehrten, a' tudósok közé számlálni: ſt. ba ben, z. B. er zählt viele Freunde, sok baráti vannak: Zählen, das, számlálás, megszámlálás: Zähler, der, számláló.

Zahm, adj. szelíd; machen, szelídítni; iſts bändigen, megszelídítni, werden, megszelidűlni.

Zähmen, szelidítni, megszelídítni, p. o. vadakat; trop. a) von Menſchen, szelidítni, zabolázni, megzabolázni, fenyítni: von Leidenſchaften, zabolázni, megzabolázni, p. o. indúlatosságokat: ſich, magát mérsékelni v. meggyőzni: Zähmen, das, szelidítés, megszelidítés; trop. zabolázás, megzabolázás: Zähmer, der, megszelidítő; zabolázó.

Zahn, der, pl. die Zähne, fog, ein hohler, odvas fog, ein fauler, redves fog: einen ausreißen, a' fogat kihúzni: die Zähne fallen aus, kihullanak a' fogak: ſie fletſchen, a' fogait vitsorítni v. vitsorgatni: trop. z. B. vom Anker, a' vasmatska fog v. ága: vom Kamme, a' fésü fogai, der Säge, a' fürész fogai: Zahnarzt, der, fogorvos: Zahnbuchſtabe, der, fogbetü: Zahnbürſte, die, fogtisztító kefe, fogkefe: Zahnen, fogainak jönni: Zahnen, das, fogjövés: Zahnfäule, die, fogreszés: Zahnfieber, das, foghideglelés: Zahnfiſtel, die, folyóseb a' fognál: Zahnfleiſch, das, íny, foghús: Zahngeſchwür, das, fogkelevény, ínykelevény: Zahnhöhle, die, fogodra, fogüreg: Zahnkraut, das, fogasír.

Zahnlos, adj. fogatlan: Zahnlücke, die, fogtsorba v. hijj, tsorbaság:

Zahnlückig, adj. tsorba: Zahnmittel, das, fogszer, fogorvosság: Zahnpulver, das, fogtisztító por, fogpor: Zahnrad, das, fogaskerék: Zahnreihe, die, sor fog, fog sorja: Zahnschmerz, der, fogfájás; haben, a' fogainak fájni: Zahnstocher, der, fogvájó, fogpiszkáló: Zahnzange, die, fogvonó, foghúzó fogó.

Zähnchen, das, fogatska: Zähneln, fogának nőni; apró fogakat tsinálni, p. o. az óra kereknek: Zähnklappen, das, fogvatzogás: Zähnknirschen, das, fogtsikorgatás.

Zährchen, das, könnyetske, könnyűtske: Zähre, die, könnyű, könny, könytsepp v. hullatás.

Zange, die, fogó, harapófogó: Zangenkäfer, der, ollóbogár.

Zängelchen, das, fogotska.

Zank, der, tzivódás, veszekedés, tzivakodás, kotzódás t. i. szóval: Zankapfel, der, a' veszekedés v. tzivakodás magva: Zanken, tzivódni, veszekedni, tzivakodni, kotzódni; vor Gericht, perlekedni: Zanken, das, veszekedés, kotzódás: Zankgeist, der, tzivakodó, kotzodó: Zanksucht, die, veszekedő vágy, vágyás a' veszekedésre: Zanksüchtig, adject. veszekedésre vágyó.

Zänker, der, veszekedő, tzivakodó, tzivódó, kotzódó: Zänkerey, die, tzivakodás, veszekedés: Zänkisch, adj. veszekedő, tzivakodó, tzivódó.

Zäpfchen, das, im Halse, nyelvtsap, nyelvtsapotska.

Zapfen, der, zum Zustopfen, z. B. im Fasse, tsap, p. o. a' hordóban; im Halse, nyelvtsap, nyeldeklőtsap; an Bäumen, z. B. an Tannen, fenyőtobor: Zapfenbohrer, der, tsaplyuk fúrú: Zapfenstreich, der, hazatakarodó, takarodó, t. i. dobverés (tzapistrák).

Zappeln, vitzkándozni, mint a' kis gyermek a' ferdőben, a' hal a' vízben; trop. in Verlegenheit seyn, küzdeni, bajlódni; jemanden zappeln lassen, a' bajlódónak nem mindjárt menni segítségére: Zappeln, das, vitzkándozás.

Zart, adj. gyenge, p. o. leányka; st. weich, sanft, empfindsam, lágy, érzékeny; st. dünn, fein, fínom, vékony, p. o. gyolts; adv. gyengén; st. herzlich, szíves, p. o. szeretet: Zartgefühl, das, gyengedség, szíves érzés, a' szív érzékenysége, szívesség: Zartheit, die, gyengeség; érzékenység, szívesség.

Zärtlich, adj. lágy, gyenge; szíves, szívből származó, szívesen szerető, nyájas; érzékeny; adv. lágyan, gyengén; szívesen, szíves szeretettel: Zärtlichkeit, die, gyengédség; szíves szeretet, érzékenység, szívesség: Zärtling, der, kényen nevelt v. elkényeztetett gyermek.

Zäserchen, das, rostotska.

Zaser, die, rost: Zaserig, adj. rostos; adv. rostosan.

Zauber, der, szemfényvesztés; megígézés; st. Reiz, Anmuth, ígézés, megígézés, ígéző szépség, megbájolás: Zauberey, die, Zauberwerk, das, das Zaubern, varázslás, szemfényvesztés, megígézés: Zauberer, der, szemfényvesztő, alakos, varázsló: Zauberformel, die, Zauberspruch, der, ígézőszó v. beszéd: Zauberinn, die, varázsló aszszony: Zauberisch, adj. szemfényvesztő, varázsló; adv. varázsló módon: Zauberkraft, die, ígéző erő: Zauberkunst, die, szemfényvesztő mesterség: Zauberlaterne, die, szemfényvesztő lámpás, tolvajlámpás: Zauberlied, das, bájoló ének: Zaubermittel, das, varázsló v. ígérő eszköz v. szer: Zaubern, ígézni, megígézni, megbájolni: Zauberring, der, varázsló gyűrű, bajgyűrű: Zauberspiel, das, varázslás, szemfényvesztés: Zauberwort, das, bájoló szó, ígéző szó.

Zauderer, der, késedelmező, vesztegló: Zauderhaft, adj. lassú, késedelmes; adv. késedelmezve: Zauderhaftigkeit, die, lassúság, késedelmesség: Zaudererinn, die, késedelmes aszszony: Zaudern, késni, késedelmeskedni, vesztegleni: Zaudern, das, késedelmezés, késedelem: Zaudernd, adj. késedelmező, lassú; adv. késedelmezve.

Zauen, sich, sietni; mit etwas, siettetni valamivel.

Zaum, der, kantár, zabola; im Zaum halten, zabolán tartani,

p. o. a' lovat; die Begierden, az indúlatosságokat zabolázni: Zahmlos, adj. zabolátlan, féketlen.

Zäumen, z. B. Pferde, bezabolázni p. o. a' lovakat, felkantározni; határba tartani, zabolázni: Zäumen, das, felkantározás.

Zäunchen, das, kis sövény.

Zaun, der, sövény, gyepű; lebendiger, eleven v. ültetett sövény p. o. gelegonyából: Zaunglocke, die, hólye: Zaunkönig, der, tsalántsattogató: Zaunpfahl, der, sövénykaró, palánk: Zaunrebe, die, gőnye: Zäunen, sövényt fonni.

Zausen, tépni, megtépni: Zausen, das, megtépés, megtzibálás.

Zeche, die, st. Zunft, tzéh, mesteremberek tzéhe; st. Gelag, iddogálás, dőzsölés, ivás, borivás, dobzodás; der Saufbetrag, bor ára; die Zeche bezahlen, a) eig. a' bor árát megfizetni, b) uneig. meglakolni valamiért.

Zechen, borozni, iddogálni, dőzsölni, inni, t. i. mértékletlenül: Zechen, das, borozás, dőzsölés: Zecher, der, borivó, borozó, dőzsölő, dobzódó: Zechfrey, adj. a' ki a' bor árába nem fizet: Zechgesell, der, ivótárs, dobzodó társ, dőzsölő pajtás: Zechgesellschaft, die, borivó társaság: Zechschwester, die, dőzsölő aszszony.

Zehe, die, lábujj, die große, nagy lábujj, lábujj hüvelyk.

Zehen, zehn, tíz, tizen: Zehend, das, tized: Zehener, Zehner, der, tizes, tizes szám; als Geldstück, tízes, tízkraitzáros: Zehnerley, adv. tízféle.

Zehenfach, adj. tízszeres; adv. tízszer: Zehenjährig, adj. tízesztendős: Zehnmal, adv. tízszer: Zehnmalig, adj. tízszeri; adv. tízszeri: Zehenmann, der, tizedes; das Amt desselben, tizedesség: Zehenmonatlich, adj. tízhónapi; adv. tízhónaponként: Zehenruderig, adj. tíz evezős: Zehensäulig, adj. tízoszlopos: Zehntägig, adj. tíznapi: Zehentausend, tíz ezer: Zehente, der, die, das, tizedik: Zehtens, adv. tizedszer.

Zehent, der, tized, dézma; den Zehent einfodern, a' tizedet beszedni, exigálni, kiadni a' tizedet, a' dézmát: Zehentbar, adj. tizeddel adózó, tizedes, dézmás: Zehentgetreide, das, dézmagabona.

Zehne, die, tíz, tízes szám.

Zehren, emészteni, enni inni, élni, p. o. maga pénzén: vermindern, fogyasztani, elfogyasztani: vermindert werden, fogyni, elfogyni, elsoványodni: Zehrer, der, evő ivó, emésztő, fogyasztó: Zehrfrey, adj. ingyen élő, szabadon élő valakinél: Zehrgeld, das, Zehrpfennig, der, útravaló: Zehrung, die, élelem, élés, eleség, táplálat: útravaló.

Zeichen, das, jel, geben, jelt adni, machen, setzen, jelt tenni valahová, megjelelni valamit: ein eingebranntes Zeichen, belésütött jegy, bélyeg: daher: a) Zeichen im Felde, hadi jel, jeladás, z. B. zum Angriffe geben, jelt adni az ütközetre; b) ein Anzeichen einer künftigen Sache, jel, jelenség: c) Sternbild, tsillagzat: Zeichenbuch, das, rajzolókönyv, rajzkönyv: Zeichendeuter, der, jelmagyarázó: Zeichendeuterey, die, jelek elmagyarázása: Zeichenkunst, die, rajzolás mestersége, rajzmesterség: Zeichenlehrer, Zeichenmeister, der, rajzoló mester: Zeichenpapier, das, rajzolópapiros: Zeichenschule, die, rajzoló iskola, rajziskola.

Zeichnen, rajzolni, lerajzolni valamit; mit einem Zeichen versehen, jelelni, megjelelni valamit: Zeichnen, das, rajzolás mestersége; megjelelés: Zeichnung, die, rajzolat: Zeichner, der, rajzoló.

Zeidelbär, der, d. i. Honigbär, méhész medve: Zeideln, d. i. Bienenstöcke schneiden, kast herélni, lépet metszeni: Zeidler, der, méhész.

Zeigefinger, der, mutatóújj.

Zeigen, mutatni, megmutatni; beweisen, megmutatni, megbizonyítni; sich, kitetszeni, es wird sich zeigen, majd megtetszik, v. kitetszik: Zeigen, das, mutatás, megmutatás, bebizonyítás: Zeiger, der, mutató, megmutató, bébizonyító; des Weges, útmutató; an der Uhr, óramutató.

Zeihen, st. überführen, vádolni valamivel, elérni, utólérni valakit valamiben, rábizonyítni valakire, hogy p. o. hazudott.

Zeilchen, das, sorotska.

Zeile, die, sor, rend, ein Paar Zeilen, egy két sor; von Zeile zu Zeile, rendről rendre, sorról sorra: Zeilenweise, adv. soronként, sorban: Zeilgerste, die, soros árpa: Zeilig, adj. sorokra osztott, soros.

Zeisig, der, tsíz, tsízpinty: Zeisiggrün, adj. tsízszínű zöld.

Zeit, die, 1) idő, mit der Zeit, idővel, annak idejében; zu rechter Zeit, jókor; es ist die höchste Zeit, mindjárt kifogyunk v. kimaradunk az időből; alles hat seine Zeit, mindennek van ideje; vor kurzer Zeit, rövid v. kevés idővel ez előtt; der Lauf der Zeit, az idő folyta v. folyása; die Zeit im Frühling, Sommer, Herbst, Winter, tavaszi, nyári, őszi, téli idő; 2) die Tageszeit, idő, a' napnak ideje v. órája; 3) einzelne Theile der Zeit, idő, környülállás, sich in die Zeit schicken, magát az időhöz alkalmaztatni, gute Zeiten, kedvező, jó idők; 4) öfters wird Zeit als adverb. gebraucht, z. B. von Zeit zu Zeit, időről időre, néha; zur Zeit, most, most még, zu Zeiten, néha, néha néha; bey Zeiten, jókor, jó eleve; Zeit meines Lebens, miólta élek; vor Zeiten, régenten, hajdan; eine Zeit lang, egy darab ideig, egy ideig.

Zeitalter, das, időkor, idő: Zeitbeschreiber, der, Chronolog, időkorszámláló: Zeitbeschreibung, die, időszámlálás, v. leírás: Zeitbuch, das, időkönyv, krónika: Zeitdauer, die, időtartás, időköz: Zeitfolge, die, időrend, időkorrend: Zeitforscher, der, idővizsgáló: Zeitforschung, die, idővizsgálás: Zeitgeist, der, az idő lelke, az ezen időben élő embereknek gondolkozása: Zeitgenoße, der, kortárs, azon időbéli, egy időbéli, egy időben élt: Zeitgeschichte, die, a' mi időnk históriája.

Zeither, adv. eddig; azólta, attólfogva: Zeitherig, adv. eddigvaló.

Zeitig, adj. d. i. reif, wie z. B. das Obst, érett, ért, megért p. o. gyümölts; st. schleunig, jókori, jókor v. idején való, hamar, p. o. tél; gegenwärtig, itt seyend, mostani, der zeitige Bürgermeister, a' mostani polgármester; adv. jókor, hamar, idő előtt, igen korán, idején, korán: Zeitigen, zur Reife bringen, érlelni, megérlelni; reif werden, érni, megérni: Zeitigkeit, die, jókoriság, érettség: Zeitigung, die, Beschleinigung, megérlelés; Reife, érettség.

Zeitkunde, die, időtudomány: Zeitlang, egy darab ideig, egy ideig: Zeitlauf, der, időfolyta: Zeitlebens, adj. életemben, teljes életemben, miólta élek: Zeitlich, adj. jókori, idején való; statt irdisch, z. B. Güter, Vermögen, világi, birtokok, vagyon; auch als subst. das Zeitliche, világi dolgok, világi élet; adv. jókor, jó idején, hamar: Zeitlichkeit, die, a' földi v. világi dolgok, múlandóság: Zeitmangel, der, időrövidsége: Zeitmaaß, das, Zeitmesser, der, időmérő: Zeitordnung, die, időrend.

Zeitperiode, die, időszak, időszakasz: Zeitpunct, der, idő, időpont; in der Geschichte, időszak: Zeitraum, der, időköz: Zeitrechner, der, időszámláló: Zeitrechnung, die, időszámlálás: Zeitregister, das, időlajstrom: Zeitschrift, die, folyóírás: Zeitumstände, die, az idők környülállásai.

Zeitverlust, der, idővesztés: Zeitvertreib, der, időtöltés, múlatság: Zeitwort, das, időjelentő szó; Grammat. ige; ein Verbum.

Zeitung, die, újság, újságlevél, újságok.

Zeitungs-Artikel, der, újságbeli tzikkely: Zeitungsblatt, das, újságlevél: Zeitungs-Expedition, die, újságszállító tisztség: Zeitungs-Lexicon, das, újsági szókönyv: Zeitungsnachricht, die, újságbéli hír v. tudósítás: Zeitungsschreiber, der, újságíró: Zeitungsstyl, der, újságbeli írásmód: Zeitungsträger, der, ujsághordozó.

Zellchen, das, kamarátska, léplyukatska.

Zelle, die, kamara, kis szoba; im Bienenſtocke, léplyuk: Zellengewebe, das, retzemív a' testekben, retzézet: Zellig, adject. léplyukatsos.

Zelt, das, sátor, aufſchlagen, sátort vonni v. állítni; abbrechen, sátort rontani v. bontani; das Feldherrnzelt, a' fővezér sátora: Zeltbett, das, sátori ágy: Zeltchen, das, sátorotska: Zeltdach, das, négyoldalú sátorfedél: Zeltgenoß, Zeltgeſell, der, pajtás, kenyeres pajtás: Zeltgeſellſchaft, die, pajtásság: Zeltleinwand, die, sátorvászon: Zeltmacher, der, sátortsináló: Zeltpflock, der, sátortzövek v. karó: Zeltſtange, die, sátorfa.

Zeltel, das, szelet, darab, p. o. tsokoládé.

Zelter, der, lépőlő, léptető, léptetve járó ló.

Zenit, der, tetőpont.

Zent, der, törvényhatalom: Zentgericht, das, itélőszék: Zentgraf der, itélő bíró.

Zentner, der, mázsa, 100 font: Zentnerlaſt, die, mázsányi tereh; trop. felette nagy v. nehéz tereh: Zentnerſchwer, adj. egy mázsányi, mázsányi nehéz, egy mázsa, a' mi egy mázsát nyom; trop. igen nehéz: Zentnerweiſe, adv. mázsánként.

Zephyr, der, naphyúgoti szellő, estveli szellő, zefír.

Zepter, der, királyipáltza.

Zerarbeiten, magát a' dologgal megemészteni.

Zerbeißen, elharapni, széljelharapni; von Mäuſen, széljelrágni.

Zerberſten, széljelszakadni v. repedni, megpukkanni.

Zerbrechen, széljeltörni, eltörni; öszvetörni: Zerbrechen, das, eltörés: Zerbrechlich, adj. töredékeny: Zerbrechlichkeit, die, töredékenység.

Zerbröckeln, elmorzsálni, széljelmorzsálni.

Zerdrücken, széljelnyomni.

Zerfallen, in Stücke fallen, széljelhullani; ſich theilen, feloszlani, oszlani, t. i. részekre; mit jemanden, meghasonlani egymás között.

Zerfeilen, széljelreszelni.

Zerfetzen, széljeltépni v. szaggatni, öszve v. széljelvagdalni: Zerfetzt, adj. széljeltépett, elszaggatott, diribre darabra szaggatott v. vagdalt; öszvemartzangolt p. o. hus.

Zerfleiſchen, széljelvagdalni v. darabolni: Zerfleiſchen, das, széljeldarabolás.

Zerfließen, széljelfolyni; trop. in Thränen zerfließen, könnyekre fakadni.

Zerfreſſen, széljelrágni, öszvekarapdálni; meg- v. elenni, mint p. o. a' rozsda valamit.

Zergangen, széljelment: Zergehen, széljelmenni; elolvadni: Zergehen, das, széljelmenés; elolvadás.

Zergliederer, der, tagokra felvagdaló, felmetsző: Zergliedern, tagonként v. részenként felvagdalni, feldarabolni valamit, bontzolni; trop. z. B. einen Gedanken, részenként felosztani és megmagyarázni: Zergliedern, das, Zergliederung, die, felvagdalás, feldarabolás; trop. részenkéntvaló felosztás és magyarázás, bontzolás: Zergliederungskunſt, die, bontzoló mesterség.

Zerhacken, széljelvagdalni.

Zerhauen, darabokra vágni, széljelvagdalni; nagyon megverni.

Zerkauen, széljel- v. megrágni.

Zerknirſchen, fogaival széljeltörni v. zúzni; trop. ein zerknirſchtes Herz, törődött szív, p. o. bánatjában: Zerknirſchung, die, széljelzúzás; trop. des Herzens, a' szívnek mély fájdalma.

Zerkochen, széljelfőzni, igen elfőzni; széljelfőni.

Zerkratzen, széljelvakarni, öszvekartzolni.

Zerlegen, széljelszedni, elszedni egymástól p. o. az órát: Zerleger, der, széljelszedő: Zerlegung, die, széljelszedés.

Zerlumpt, adj. rongyos, elrongyolott.

Zermahlen, széljelőrleni, öszve- v. megőrleni.

Zermalmen, széljelzúzni; öszvetörni: Zermalmen, das, Zermalmung, die, öszvetörés, széljelzúzás.

Zernagen, széljel- v. öszverágni.
Zerplatzen, széljelrepedni; megpukkadni p. o. boszszúságában.
Zerquetſchen, széljel- v. öszvezúzni.
Zerreiben, széljelreszelni t. i. reszelővel, széljelmorsálni.
Zerreißen, act. széljelszakasztani, széljel- v. öszveszaggatni, valamit; trop. félbeszakasztani p. o. a' barátságot, jemandes Herz zerreißen, valaki szívét széljelszakasztani; neutr. széljelszakadni, elszakadni, z. B. der Strick zerriß, elszakadt a' kötél; daher: zerriſſen, szakadozott; rongyos: Zerreißen, das, el- v. széljelszakasztás; széljelszaggatás.
Zerren, vongálni, ide 's tova rántzigálni, rángatni; das Maul zerren, száját vonni, félrehúzni, mint a' síró gyermek.
Zerrütten, megzavarni, megrongálni, megrázni és az által megrontani: Zerrüttung, die, megrongált állapot.
Zerſchlagen, széljelverni, öszvezúzni; el- v. széljeltörni valamit; nagyon megverni; ſich, széljelószlani, elmúlni, semmivé lenni, die Heirath hat ſich zerſchlagen, a' házasságból semmi se lett.
Zerſchmelzen, el- v. széljelolvasztani; neutr. elolvadni.
Zerſchmettern, széljelzúzni.
Zerſchneiden, széljelvágni, elvagdalni, öszvevagdalni.
Zerſpalten, elhasítni; neutr. elhasadni, széljelhasadni, elrepedni.
Zerſplittern, széljelfogátsolni, apró darabokra széljelhasogatni; neutr. elhasogátódni, széljeldarabolódni.
Zerſprengen, széljelvettetni p. o. a' kősziklát puskaporral; den Feind, széljelverni p. o. az ellenséget.
Zerſpringen, széljelugrálni v. ugrani; trop. vor Verdruß, boszszúságában megpukkadni.
Zerſtäuben, széljelszórni, elszéleszteni, széljelverni.
Zerſtechen, öszveszurkálni.
Zerſtören, elrontani, felforgatni, feldúlni, elpusztítni, p. o. házakat, városokat; ſt. vernichten, semmivé tenni: Zerſtörung, die, el- v. lerontás, felforgatás, feldúlás, pusztítás: Zerſtörer, der, lerontó, felforgató, pusztító.
Zerſtoßen, meg- v. öszvetörni, p. o. mozsárban.
Zerſtreuen, z. B. die Feinde, elszéleszteni, p. o. az ellenséget, eine Verſammlung, eloszlatni a' gyűlést; ſich, eloszlani, elszéledni; jemanden zerſtreuen, d. i. ſeine Aufmerkſamkeit auf etwas anders lenken, valakit múlattatni; daher, ſich zerſtreuen, a) aus Lichtſinn, az eszével széljeljárni; b) zur Erholung, a' gondját elűzni, magát múlatni: Zerſtreut, adject. széljelszórt, széljelálló; trop. széljeljáró eszű, szilált eszű, rajoskodó; adv. széljelszórva; rajoskodva: Zerſtreuung, die, elszéleszt és, eloszlatás; rajoskodás, észkóborlás, széljeljáró ész; magamúlatás, felvídúlás.
Zerſtückeln, széljeldarabolni, elosztani.
Zertheilen, széljelosztani, eloszlatni, elszéleszteni, elosztani; elosztogatni, széljelosztogatni; ſich, eloszlani, elszéledni: Zertheilung, die, elosztás, eloszlás, eloszlatás: Zertheilungsmittel, das, oszlató eszköz v. szer.
Zertrennen, z. B. ein Kleid, széljelfejteni, elfejteni p. o. a' ruhát: Zertrennen, das, Zertrennung, die, széljelfejtés, elfejtés: Zertrennlich, adj. elfejthető.
Zertreten, széljeltapodni, eltapodni valamit.
Zertrümmern, darabokra tördelni.
Zerzauſen, öszveborzazni, öszvekuszálni, felboglyázni, p. o. a' hajat.
Zeter! jaj! Zeter ſchreyen, jajgatni, óbégatni, sikoltani; Zettergeſchrey, das, jajgatás, sikoltás: vor Gericht, vádoló kiabálás.
Zettel, der, tzédula: Zettelchen, das, tzédulátska.
Zeug, der, 1) Stoff zu Kleidungsſtücken, u. d. gl. matéria, szőtt matéria, szövemény, szövevény; wollener Zeug, gyapjú szövemény; ſeidener, selyem matéria, matéria: 2) Zeug, das, d. i. Werkzeug, szerszám, mív, eszköz, in pl. eszközök, mívek; meiſtens in Compos. üblich, z. B. Reißzeug, rajzoló eszköz; Schreibzeug, író eszköz; ſt. Ding, dolog, närriſches, dummes Zeug;

bolondság, ostobaság, ſchlechtes Zeug, alávaló dolog v. dolgok, alávalóság; verächtlich, z. B. liederliches Zeug, gaz nép.

Zeuge, der, tanú, bizonyság, tanúbizonyság: Zeugefall, der, d. i. Genitiv, második ejtés: Zeugen, ein Zeugniß ablegen, tanú lenni, mint tanú bizonyítni: Zeugenausſage, die, tanú vallása: Zeugenverhör, das, tanúkihallgatása. Zeugniß, das, bizonyság, bizonyságtétel, tanubizonyság; ablegen, tanubizonyságot tenni; ſchriftliches, bizonyságlevél, írásbeli bizonyság.

Zeugen, Kinder, nemzeni p. o. magzatokat: Zeugung, die, das Zeugen, nemzés.

Zeugungsglied, das, nemzőtag: Zeugungskraft, die, nemzőerő.

Zeugen, d. i. von Zeug, adj. matéria, matériából való, szőtt matéria, v. szövemény p. o. köntös.

Zeug-fabrik, die, szörmatéria fabrika: Zeughandel, der, matériával kereskedés.

Zeughaus, das, Zeugkammer, die, fegyvertár, fegyveres ház.

Zeugkleid, das, szövemény köntös: Zeugmacher, Zeugwirker, der, matéria szövő.

Zeugmeiſter, der, fegyvertár gondviselő: Zeugwärter, der, fegyvertár őrző.

Zibebe, die, malozsa.

Zibeth, der, tzibét: Zibethkatze, die, Zibeththier, das, petymeg tzibét.

Zicke, die, ketske: Zickelchen, das, ein junger Bock, fiatal ketskebak, gödölye; eine junge Ziege, ketskefi gödölye.

Zickzack, der, girbegurbaság.

Zickeln, junge werfen, von Ziegen, meggidázni, megfiadzani.

Ziege, die, ketske: Ziegenbart, der, ketskeszakáll: Ziegenbock, der, ketskebak, bak: Ziegenböckchen, das, gödölye: Ziegenfell, das, ketskebőr: Ziegenfleiſch, das, ketskehús: Ziegenhaar, das, ketskeszőr: Ziegenheerde, die, ketskenyáj: Ziegenhirt, der, ketske pásztor, ketskés: Ziegenkäſe, der, ketsketúró: Ziegenmelker, der, ketskefejő; Nacht-Rabe, lappantyú madár, ketskefejő: Ziegenmilch, die, ketsketéj: Ziegenſtall, der, ketskeől, akol: Ziegenwolle, die, ketskeszőr: Zieger, der, ketsketúró, ketskesaró.

Ziegel, der, tégla, gebrannter, égetett tégla, ungebrannter, vályog; ein Dachziegel, tserépzsindely; ein Hohlziegel, öblös tserépzsindely: Ziegel machen, téglát vetni, brennen, téglát égetni: Ziegelbrenner, der, téglavető v. égető: Ziegelbrennerey, die, téglaégetés; téglaégető v. vető hely: Ziegelofen, Ziegelhütte, ſ. d. Art. Ziegeldach, das, tserépfedély, tserépzsindely fedél: Ziegeldecker, der, tserepes, tserepes házfedő: Ziegelerde, die, téglának való föld: Ziegelfarbe, die, téglaszín: Ziegelfarbig, adj. téglaszínű: Ziegelhütte, die, téglavető: Ziegelform, die, téglaforma, az a' forma, mellybe a' téglát vetik: Ziegelmauer, die, téglafal: Ziegelmehl, das, téglapor: Ziegelofen, der, téglaégető kemenze: Ziegelroth, adj. téglaszínű: Ziegelſcheune, die, téglavető állás, téglavető: Ziegelſtreicher, der, téglavető t. i. ember.

Ziegler, der, der Meiſter einer Ziegelbrennerey, téglavető mester; ſt. Ziegelbrenner, téglavető, téglaégető.

Ziehbrunnen, der, kút, húzó kút, kávás v. gémes kút: Zieheimer, der, merítő veder.

Ziehen, húzni, an etwas, húzni valamit; jemanden bey Haaren, hajánál fogva húzni valakit; den Mund, a' száját elvonni, félrevonni; Schiffe ans Land, a' hajókat a' szárazra kihúzni; den Hut, levenni a' kalapját; den Degen vom Leder, kardot húzni, rántani; die Glocken, harangozni; Draht ziehen, drótot húzni, Lichter, gyertyát mártani; ein Loos, sorsot húzni v. vonni; eine Wand, falat rakni; Wein in Bouteillen, a' bort butelliákra lehúzni; Truppen zuſammen ziehen, öszvehúzni a' sereget; jemanden zu Rathe ziehen, valakitől tanátsot kérdeni; jemanden zur Tafel, valakit asztalához ültetni, ebédre hívni v. marasztani; jemanden zur Rechenſchaft, számadásra vonni valakit; ſt. dehnen, húzni, meg-

húzni, megnyújtani, p. o. a' szót, a' hangot; ſt. erziehen, von Menſchen, Thieren, Pflanzen ꝛc. z. B. Kinder groß ziehen, a' gyermekeket nagyra felnevelni; ein junges Thier groß ziehen, kis gyenge állátot nagyra nevelni; Blumen aus Samen ziehen, virágot termeszteni magról; ſich, vonúlni, takarodni; ſich, nyúlni; kiterjedni, meszszire nyúlni; wandern, von Thieren, takarodni, költözködni, mint a' bujdosó madarak télére; aus einem Quartier ins Andere, költözni, költözősködni, lakását változtatni: Ziehen, das, húzás, der Worte, meghúzás, megnyújtás; das Gehen, Wandern, menetel, menés, költözés.

Ziehgeld, das, nevelésbér: Ziehkind, das, nevendék fiú v. leány: Ziehkopf, der, köppöly: Ziehmaſchiene, die, húzómív: Ziehmutter, die, gyámanya: Ziehochs, der, jármas ökör: Ziehpflaſter, das, szívóflastrom: Ziehrad, das, terhet felfelé tekerő kerék: Ziehſeil, das, alatság, vontató kötél a' hajón: Ziehung, die, vonás, húzás p. o. lottérián.

Ziel, das, tzél, határ, vég; trop. Abſicht, tzél, szándék, feltétel, igyekezet határa: Zielen nach etwas, tzélozni, erányozni p. o. valamire; auf etwas, tzélozni, t. i. szavával valamire; zur Abſicht haben, tzélozni, tzéljának lenni, erányozni valahova, arra mutatni, oda vágni, ich weiß, worauf das zielt, tudom én hova vág, hova tzéloz az: Zielen, das, tzélozás: Zieler, der, tzélozó, tzélzó.

Ziemen, illeni, illendő lenni.

Ziemer, der, Rückenſtück eines zerlegten Hirſches, szarvastzímer; Ochſenziemer, bikatsök v. tsék.

Ziemlich, adj. mittelmäßig, meglehetős, nem kevés, nem kitsiny, középszerű; adv. meglehetősen, középszerűn.

Zier, die, ékesség: Zieraffe, der, ein affectirter Menſch, nyalka, hetyke ember, tsetsebets ember: Zierath, die, tzifraság: Zierblume, die, ékes virág, dísz virág: Zierde, die, ékesség, dísze valaminek.

Zieren, ékesítni, díszesítni, felékesítni; ſich, a) feltzifrázni magát, tzifrálkodni, b) magát szinlésből vonogatni; trop. zur Zierde dienen, díszt adni v. szerezni, ékességre szolgálni: Zieren, das, ékesítés, ékesgetés; das affectiren, negédeskedés.

Zierer, der, ékesítő: Ziererey, die, negédeskedés: Ziergärtner, der, virágos kertész: Ziergarten, der, múlató v. virágos kert.

Zierlich, adj. ékes, díszes, szép; Rede, jeles beszéd; adv. ékesen, díszesen, szépen, tsínosan: Zierlichkeit, die, ékesség, díszesség, tsínosság: Zierung, die, ékesítés.

Zieſelmaus, die, mogyorópele.

Zieſer, der, Zieſererbſe, die, Kicher, tzitzerborsó.

Ziffer, die, számjel, számbetű, szám, p. o. Római v. Arabiai számok; zuweil. ſt. geheime Schrift titkos v. titok betű, mit Ziffern ſchreiben, titkos betűkkel írni: Zifferblatt, das, számtábla, számmutató tábla az órán: Ziffern, számot vetni.

Zigeuner, der, tzigány.

Zimmer, das, im Pelzhandel 40 Stück Felle, 40 darab prémbór egy tsomóban.

Zimmer, das, szoba, Schlafzimmer, halószoba; Speiſezimmer, ebédlőszoba; Heizzimmer, fűthető szoba, ház; das Zimmer hüthen, a' szobát őrízni, otthon ülni: Zimmerarbeit, die, átsmunka; Zimmeraxt, die, bárd, átsbárd: Zimmergeſell, der, átslegény: Zimmerhandwerk, das, átsmesterség: Zimmerholz, das, épületfa, épitnivalófa, épületrevalófa: Zimmermann, der, áts, átsmester: Zimmermeiſter, der, átsmester: Zimmern, megfaragni, bárdolni, t. i. a' fát; készítni, faragva készítni: Zimmern, das, bárdolás, faragás: Zimmernagel, der, létzszeg: Zimmerplatz, der, faragó hely: Zimmerſpäne, die, bárdforgáts: Zimmerwerk, das, átsmunka.

Zimmt, Zimmet, der, Zimmtrinde, die, fahéj, fűszerszám: Zimmtbaum, der, fahéjas babér, fahéjfa: Zimmtfarbe, die, fahéjszín: Zimmtfarbig, adj. fahéjszínű:

Zimmtgeruch, der, fahéjszag: Zimmtholz, das, fahéjfa: Zimmtöhl, das, fahéjolaj: Zimmtrinde, die, fahéjkéreg: Zimmtwaſſer, das, fahéjvíz.

Zink, der, tziukértz, tzink.

Zinke, die, hegye v. foga, tsúttsa valaminek.

Zinken, der, ein Blas-Inſtrument, tárogató, síp: Zinkenbläſer, der, tárogatós, sípos.

Zinn, das, tzín, fejérón: Zinnbergwerk, das, tzínbánya: Zinnern, zinnen, adj. tzínbólvaló, tzín: Zinngeſchirr, das, tzínedény: Zinngießer, der, tzínes, tzínöntő: Zinnkraut, das, Kannenkraut, kannamosó zsurló, zsurlófű, surlófű, lófarkfű: Zinnprobe, die, tzínpróba.

Zinnober, der, tzinóbriom: Zinnoberfarbe, die, tzinóbriomszín: Zinnoberroth, adj. tzinóbriompiros.

Zins, der, adó, Grundzins, földbér, Hauszins, házbér; Intereſſe, interes, kamat, Geld auf Zinſen geben, ausleihen, pénzt adni ki kamatra v. interesre, aufnehmen, pénzt venni fel kamatra v. interesre; Zinsacker, der, bérlelt szántóföld: Zinsbar, adj. bérthajtó, adófizető, béres, p. o. föld: Zinsbarkeit, die, bérfizető, adófizető állapot: Zinsbuch, das, adókönyv: Zinsbauer, der, zsellér: Zinſen, die, interes: Zinſen, bért fizetni; interest fizetni: Zinsfrey, adj. házbért nem fizető: Zinsgetreide, das, adózásbeli gabona, dézma élet: Zinsgroſchen, der, adózásbeli garas: Zinsherr, der, házigazda v. Úr, hitelező, a' kinek adót v. bért fizetnek: Zinstag, der, bérfizetés napja, adózás napja.

Zipfel, der, szárnya, széle v. tsúttsa a' köntösnek, vánkosnak: Zipfelchen, das, széletskéje, szárnyatskája, tsúttsa a' köntösnek: Zipfelig, adj. szárnyas, tsútsos.

Zipperlein, das, köszvény.

Zirbelbaum, der, mandola fenyő, tzirbolyafenyő: Zirbelnuß, die, tzirbolyamag.

Zirkel, der, als Werkzeug, tzirkalom; eine runde Figur, karika, karikaraja, kerekség, einen Zirkel ziehen, karikát húzni; trop. eine Verſammlung von mehreren Perſonen, esmerősökből álló társaság, kör, esmerősök köre: Zirkelbogen, der, karikaresz: Zirkelfläche, die, karikalap: Zirkelförmig, adj. karikaformájú; adv. karika formára: Zirkellinie, die, kerekített linea v. húzás.

Zirkeln, tzirkalommal kimérni v. megmérni, karikát kerekítni v. tsinálni tzirkalommal: Zirkelpunkt, der, a' karika közép pontja: Zirkelring, der, karikagyűrű: Zirkelrund, kerek, karika kerekségű, karikakereg.

Zirpen, tsiripolni mint a fiók veréb, szóllani mint a' trútsök: Zirpen, das, tsiripolás.

Ziſcheln, súgni, suttogni, susogni: Ziſcheln, das, suttogás, susogás.

Ziſchen, sziszegni mint a' kígyó, süvöltő hangot adni; Ziſchen, das, szisszegés, süvöltő hang.

Ziſer, Ziſererbſe, die, tsitseri bukkön v. borsó, tzitzerborsó.

Zither, die, tzitera.

Zitteraal, der, sajgató hal.

Zitteräſpe, die, remegő nyárfa v. reszkető levelű nyárfa.

Zitterfiſch, der, zsibbasztó raja, görtshal.

Zittergras, das, rezge, rezgefű.

Zittern, reszketni, remegni, rezegni: Zittern, das, reszketés.

Zitternadel, die, rezgőtő.

Zitternd, adj. rezgő, reszkető, remegő.

Zitwer, der, tzitvor: Zitwerſame, der, tzitvormag: Zitwerwurzel, die, tzitvor gyökér.

Zitz, der, tzitz, tzitzkarton: Zitzfabrik, die, tzitzkartonfabrika.

Zitze, die, tsetsbimbó.

Zobel, der, das Thier, tzoboly; das Fell, tzobolybőr: Zobelfang, der, tzobolyfogás: Zobelpelz, der, tzobolyköntös.

Zober, Zuber, der, tseber.

Zofe, die, szobaleány.

Zögern, késni, késedelmezni valamivel, húzni halasztani valamit, vesztegleni: Zögern, das, Zögerung, die, késedelmezés, halogatás, vesztegles: Zögerer, der, késedelmező, veszteglő.

Zögling, der, nevendek, tanitvány.

Zoll, der, 1) ein Längenmaaß, hüvelyk, ſz, egy ſznyi hoszszúság; 2) Abgabe, vám, entrichten, vámot fizetni, auf etwas legen, vámot vetni valamire, einfordern, vámot kérni; trop. Pflicht, tartozás, kötelesség: Zollamt, das, vám, vámtisztség; Zollbar, adj. vámfizető: Zollbeamte, der, vámtiszt, vámos: Zollbereiter, der, lovas vámőr; Zolleinnehmer, der, vámszedő, vámos: Zollen, vámot fizetni, megadni; adózni: Zollfrey, adj. vámtól ment: Zollfreyheit, die, vámtólvaló mentlétel: Zollhaus, das, vámház: Zollmaaß, das, hüvelykmérték: Zollpachter, der, vámárendáló: Zollſchreiber, der, vámírótiszt: Zollſtab, der, ölmérő: Zolltarif, der, Zollregiſter, das, vámmutató lajstrom: Zollweiſe, adject. ſzenként, hüvelykszerént.

Zöllner, der, vámos, vámszedő.

Zone, die, Klima, égally.

Zopf, der, tekertt haj, tzaf: Zopfband, das, hajtekerő pántlika.

Zorn, der, harag: Zornig, adject. haragos, mérges, fenn, haragos lenni, haragudni; machen, megharagítni valakit v. haragra ingerleni; zum Zorn geneigt, haragra hajlandó; voller Zorn, haragos, mérges, hoszszús; adv. haragosan, mérgesen.

Zote, die, (Zotte) fürt, öszvetsapzott fürt, p. o. a' gyapjas vagy szőrös állatokon; ein pöbelhaft-wiedrigſchmuziger Ausdruck, ein höchſtunanſtändiger gegen die Sittlichkeit anſtoßender Scherz, tséltsapszó, bujaszó, fajtalan beszéd, trágárbeszéd: Zotenreißen, das, szóval való fajtalankodás, tisztátalanság, fajtalanság: Zotenreißer, der, tséltsapbeszédű, szóval fajtalankodó: Zotig, zottig, zottelig, adj. fürtös, bozontos, bojhos, bannyas, p. o. kutya.

Zotteln, ſich ſchwerfällig bewegen, tzammogni, kammogni, kommogni, mint a' medve; herunter hangen, köröskörűl tsüngeni.

Zu, praepos. mit Dat. hoz, hez, z. B. zu wem wollen Sie? kihez akar az Úr menni? — zu Tiſche gehen, asztalhoz ülni; — ra, — re, zu Papier bringen, papirosra tenni v. írni, zu Hülfe kommen, valakinek segítségére menni; — on, — en, ein Treffen zu Waſſer und zu Lande, ütközet a' tengeren vs a' szárazon; vor den Namen der Städte, — ban, — ben, p. o. posonyban, Berlinben; zu Mittag, délben; zu der Zeit, akkor; zu einer andern Zeit, máskor v. másszor; zu rechter Zeit, jókor; zu viel, igen sok; zu ſpät, igen későn; zu ſehr eilen, felette igen sietni.

Zubeißen, beléharapni; ennni.

Zubereiten, készítni, elkészítni; ſich, elkészűlni valamire: Zubereitung, die, elkészítés.

Zubinden, elkötni, p. o. a' zsákot.

Zubringen, oda vinni v. hozni valakihez, z. B. die Frau hat dem Manne ein ſchönes Vermögen zugebracht, ez az aszszony a' férjéhez szép vagyont vitt magával; von der Zeit, tölteni, p. o. időt; ſtatt zutrinken, inni, p. o. valaki egésségéért: Zubringen, das, oda vitel.

Zubuße, die, Beytrag, pótlás, pótlóköltség, segedelem valamire.

Zucht, die, d. i. Erziehung, Unterweiſung, fenyíték, nevelési fenyítek, gute oder ſchlechte, jó v. roszsz fenyíték, ſtrenge, kemény v. szoros fenyíték; ſtatt Züchtigung, megfenyítés; Sittſamkeit, jó erkölts, erköltsiség; von Thieren, junge Zucht, d. i. junges Vieh, fiatal marha, az állatok fijai, kölykei; Fortpflanzung der Thiere, tenyészés, tenyésztetés, tartás: Zuchtamt, das, fenyítéktartás; Zuchtbiene, die, eine Biene zur Zucht, tenyészőméh; Mutterbiene, anyaméh: Zuchthaus, das, fenyítékház, fenyítőház: Züchthengſt, der, ménló, tsődör: Zuchtlos, adject. erköltstelen, fenyítetlen: Zuchtloſigkeit, die, erköltstelenség, zabolátlanság: Zuchtmeiſter, der, fenyítőmester: Zuchtochs, der, tsorda bikája: Zuchtruthe, die, fenyítő veszsző: Zuchtſau, die, magló v. eme disznó: Zuchtſtute, die, kantza: Zuchtvieh, das, szaporítni v. tenyésztetni való marha.

Züchtig, adj. szemérmes, szűz, tiszta gondolkozású; adv. szemérmesen, szűzen.

Züchtigen, megfenyíteni, fenyíteni: Züchtigung, die, fenyítés, megfenyítés: Züchtling, der, fenyítőházbeli rab.

Zucken, z. B. die Achsel, vonítni p. o. vállat; rángatódni, rándúlni; Zucken, das, Zuckung, die, rángatódás; ists Convulsion, vonoglás, inrángatódás.

Zucker, der, nádméz, tzúkor: Zuckerbäcker, der, tzukorsütemények: Zuckerbäckerey, die, die Werkstatt, tzúkorsütemény műhely; die Kunst, tzúkorsüteményesség; das Backwerk, tzúkorsütemény: Zuckerbrezel, das, tzúkros peretz: Zuckerbrod, das, tzúkros tzipó: Zuckercandis, der, sárga nádméz vagy tzúkor: Zuckererbse, die, tzúkorborsó: Zuckerhut, der, egy süveg nádméz v. tzúkor: Zuckermelone, die, sárga dinnye: Zuckern, megtzukrozni: Zuckerpapier, das, nádméztakaró papiros: Zuckerrohr, das, tzúkornád: Zuckerschachtel, Zuckerbüchse, die, tzúkros kanulya v. berbentze, tzúkortartó: Zuckersieder, der, nádmézfőző: Zuckersiederey, die, nádmézfőzés, nádmézfőzőhely; Zuckersüß, adj. édes mint a' tzúkor: Zuckerwerk, das, tzúkormív; tzúkorsütemény: Zuckerwurzel, die, mézes bolonyík, édes murok.

Zudecken, befedni, beborítni v. takarni, p. o. a' fazekat fedővel: eltakarni, p. o. képet; trop. mit Prügeln, meghányni valakit; sich, z. B. im Bette, betakaródzni: Zudecken, das, elfedezés, betakarás.

Zudem, adv. azonkívül v. felyül.

Zudenken, jemanden etwas, valakinek szánni v. elszánni valamit.

Zudrängen, sich, oda vagy előtolakodni.

Zudrehen, betekerni, betsavarni; den Rücken, valakinek hátat fordítni.

Zudringen, oda tolakodni: Zudringlich, adj. magát unszoló, alkalmatlankodó; adv. alkalmatlankodva: Zudringlichkeit, die, maga únszolás, erősködő maga ajánlás, erősködés.

Zudrücken, folyvást nyomni; benyomni; öszvenyomni.

Zueignen, jemanden etwas, tulajdonítni valakinek valamit; sich, magának tulajdonítni; widmen, z. B. ein Buch, ajánlani valakinek p. o. könyvet, Zueignen, das, Zueignung, die, tulajdonitás; Dedication, ajánlás: Zueignungsschrift, die, ajánlólevél t. i. a' könyvben.

Zueilen, oda sietni, sietni valamihez.

Zuerkennen, ítélni, ítélet által tulajdonitni valakinek valamit; eine Strafe, büntetést hozni valakire: Zuerkennen, das, odaítélés; einer Strafe, büntetéshozás.

Zuerst, először, első izben.

Zufahren, weiter fahren, mit dem Wagen, tovább v. folyvást menni, folytatni a' hajtást. kotsival 's a' t. fahr zu! indúlj! siess; hajts! gerade zu fahren, egyenesen menni.

Zufall, der, történet, eset; szerentse, bizonytalanság, véletlen eset.

Zufallen, béesni, bétsapodni mint a' fedele valaminek; bézáródni, mint a' szemek; statt zu Theil werden, neki jutni, reá maradni, mint az örökség.

Zufällig, adj. történetbeli, történetből eső; zufälliger Weise, történethől, véletlenül; adv. történetből: Zufälligkeit, die, történetiség, véletlenség.

Zuflicken, befoltozni.

Zufliegen, oda repülni.

Zufließen, hozzá folyni.

Zuflucht, die, menedék, menedékhely; nehmen, menedékhelyet valakinél keresni: Zufluchtsort, der, menedékhely.

Zufluß, der, odafolyás, tódúlás; statt Menge, sokaság, rakás, sereg; Hülfsmittel, segítség, segedelem; Gewinn, jövedelem, nyereség.

Zu folge, szerént.

Zufrieden, adj. tsendességben lévő, nyúgvó, tsendes; vergnügt, megelégedett, vídám; adv. tsendességben, békével; jemanden zufrieden lassen, valakinek békét hagyni, jemanden zufrieden

ſtellen, valakinek eleget tenni, kedvét tölteni, kielegítni valakit; ſich zufrieden geben, megnyúgodni valamin, megelégedni valamivel; zufrieden leben, megelégedve élni: Zufriedenheit, die, megelégedés, helybehagyás; vídámság, tsendesség, tsendes elme.

Zufrieren, megfagyni.

Zufügen, tenni, okozni: Zufügung, die, tevés, okozás, tétel.

Zufuhre, die, szállítás, p. o. eleség, szállítás a' táborhoz.

Zuführen, szállítni, p. o. eleséget valahova; oda vinni.

Zufüllen, bétölteni, hozzá tölteni; megtölteni, béhányni az árkot.

Zug, der, z. B. der Luft, a' levegő folyása, húzódása, járása, der Truppen, a' sereg menetele; Zug, d. i. Proceſſion, pompás menetel sorban, sorjárás; das Glas in einem Zug leeren, a' poharat egy húzomban kiinni: Zug im Bretſpiele, húzás, menés, p. o. az ostáblán; Zug mit der Feder, húzás, vonás, línea húzása pennával; Zug des Geſichts, az ábrázat vonása; mehrern Dinge, die ziehen z. B. ein Zug Ochſen, egy igabeli ökör, egy járombeli ökör; ein Zug Pferde, egy kotsibeli v. igabeli ló; ſind es zwey, két ló, vier, négy ló; ein Zug Saiten, egy felvonás húr; in letzten Zügen ſeyn, halálán lenni, haldoklani: Zugbrücke, die, felvonó híd: Zugfiſch, der, bujdosó hal, költözó halak, mint a' hering: Zuggarn, das, kerítőháló: Zugloch, das, szellőlyuk, szellőző lyuk: Zugluft, die, szellőfolyás v. szivárgás: Zugnetz, das, kerítőháló: Zugochs, der, jármos ökör: Zugpferd, das, igásló: Zugpflaſter, das, szívóllastrom, hójag húzó flastrom: Zugſeil, das, húzókötél, alattság: Zugvieh, das, igás barom, húzó marha, p. o. jármos ökör: Zugvogel, der, bujdosó madár, mint a' fetske, golya, ée: Zugweiſe, adv. seregenként, fotjával; mit Zügen, z. B. trinken, több húzomban, tel-felhajtva, p. o. inni; in Zügen, z. B. marſchieren, sorban, sorjával, sortsapatban, t. j. menni: Zugwind, der, szélfolyás t. i. a' szobán keresztül: Zugwinde, die, tsiga, terchemeló v. feltekerő tsiga.

Zugabe, die, ráadás.

Zugang, der, hozzájárúlás, hozzámenés: Zugänglich, adj. hozzájárulható.

Zugeben, hozzá- v. ráadni, p. o. az eladásban valamit; etwas einräumen, eingeſtehen, megengedni valamit, hogy t. i. igaz, megvallani; erlauben, megengedni valamit, ráállani valamire; engedelmét adni reá, ich gebe es zu, megengedem, nem bánom: Zugeben, das, engedelem, megengedés.

Zugedacht, adj. valakinek szánt, elszánt.

Zugehen, ſchnell gehen, sietni! a' menésben, sietve előre menni: Gehe zu! eredj hamar! siess! lódúlj! eredj menj el! — ſich nicht ſchließen, z. B. die Thür geht nicht zu, az ajtó nem tevődik bé, nem záródik bé, das Kleid geht nicht zu, a' ruhát nem lehet bégombolni; geſchehen, erfolgen, esni, megesni, történni, wie geht es zu, daß er nicht kam? mi eshetett, hogy el nem jött? es geht natürlich zu, az igen természetes, ſpitzig, rund zugehen, hegyes végű lenni, gömbölyű végű lenni.

Zugehör, Zubehör, die z. B. bey Schneidern, hózzátartozó v. tartozandó, a' hozzáváló: Zugehören, hozzátartozni, valakié lenni; das gehört mir zu, az az enyim: Zugehörig, adj. tartozó, hozzátartozó, valakié, valakihez tartozó.

Zugemüſe, das, főzelék.

Zücken, rántani, kirántani 's neki fogni valaminek, ein Schwert, kardot rántani p. o. valakire.

Zügel, der, kantár, kantárszár, den Zügel ſchießen laſſen, eigneki ereszteni a' kantárt, uneig. vor Begierden, nem zabolázni testi kívánságait, szoros fenyítékben tartani; mit verhängtem Zügel, neki eresztett kantárral, sebesen: Zügellos, adj. kantártalan; trop. zabolátlan, p. o. testi

kívánság, fenyítékre nem ügyelő p. o. ember; adv. kantár nélkül; zabolátlanúl: Zügelloſigkeit, die, zabolátlanság: Zügeln, eig. felkantározni, bézabolázni, zabolán tartani; trop. z. B. die Leidenſchaften, indúlatosságait zabolázni.

Zugeſellen, hozzátenni, hozzáadni t. i. társúl; ſich jemanden, hozzáállani valakihez.

Zugeſtehen, ſtatt zugeben, megvallani; erlauben, megengedni valamit, engedelmet adni valamire: Zugeſtehen, das, megengedés, megvallás; engedelem; ſtatt Bekenntniß, megvallás, vallástétel.

Zugethan, adj. gewogen, kedvező, valaki pártján lévő; anhänglich ſeyn, z. B. einer Religion, valamelly vallásnak sorsosa.

Zugießen, hozzá tölteni.

Zugleich, adv. egyszersmind; együtt, egyszerre, ugyan azon időben.

Zugreifen, hozzányúlni, neki állani kézzel.

Zuhäkeln, békaptsolni.

Zuhäckeln, béaggatni kaptsokkal.

Zuhängen, béakasztani p. o. előzővel.

Zuhalten, zuſchließen, béfogni, p. o. a' szemeit, den Mund, béfogni valakinek a' száját; das Haus, bézárva v. bétéve tartani a' házát; mit jemanden, d. i. unerlaubten Umgang haben, alattomban valakivel tartani; ſein Verſprechen halten, z. B. der Schuldner hält zu, az adós megtartja a' fizetés idejét v. idejére fizet.

Zuhauen, darabokra vagdalni: jól megverni.

Zuhefteln, békaptsolni.

Zuheilen, bégyógyítni, p. o. a' sebet; neutr. bégyógyúlni.

Zuhorchen, hallgatódzni.

Zuhören, hallgatni valamit v. valakire, ráhallgatni, figyelmezni: Zuhören, das, hallgatás, ráhallgatás, figyelmezés, ráfigyelmezés: Zuhörer, der, hallgató: Zuhörerinn, die, hallgató, t. i. aszszony v. leány.

Zujagen, folytatni a' vadászást; sebesen hajtani, t. i. a' lovakat.

Zujauchzen, örömében kiabálni valakinek v. valaki felé.

Zukehren, jemanden etwas, valaki felé fordítni valamit: den Rücken, valakinek hátát fordítni.

Zukommen, hozzá menni v. jönni, eljönni; illetni valakit.

Zukunft, die, jövendő, jövendőség; in Zukunft, jövendőben, ezután: Zukünftig, adj. jövendő; adv. jövendőben, ezután.

Zulage, die, pótlás, pótolás; im Gelde, pótló pénz v. költség.

Zulangen, hozzá nyúlni, p. o. az ételhez; lang genug ſeyn, elérni, kiterjedni, bizonyos tárolságig; hinreichen, elegendő lenni: Zulänglich, adj. elég, elegendő.

Zulaſſen, oda botsátni v. eresztteni; erlauben, megengedni: Zulaſſig, adj. oda ereszthető; megengedhető: Zulaſſung, die, oda eresztés: megengedés.

Zulauf, der, tódúlás, öszvesereglés: Zulaufen, oda tódúlni, oda v. hozzá futni: nach etwas hin laufen, valami felé futni, neki futni valaminek; ſpitzig zulaufen, hegyesen végezódni.

Zulegen, hozzá tenni v. adni, szaporítni: zuſchreiben, tulajdonítni valakinek valamit; zuſammenlegen, öszvetenni: jemanden zulegen, d. i. ſeine Partey nehmen, valaki részére állani, hozzá állani valakihez.

Zuletzt, adv. utóljára, végtére.

Zum, ſtatt zu dem, ahoz; ſ. zu.

Zumachen, bétenni, p. o. az ajtót.

Zumal, adv. kivált, főkeut, kiváltképpen.

Zumauern, kőfallal béraknI.

Zumeſſen, felmérni, p. o. gabonát; ſtatt zuſchreiben, jemanden etwas, tulajdonítni valakinek valamit.

Zumuthen, ſtatt verlangen, kérni, kívánni valakitől valamit; ſtatt vorausſetzen, daß — előre feltenni, hogy — Zumuthung, die, kérés, kívanság.

Zunächſt, adv. legközelebb, igen közel.

Zunageln, bészegezni.

Zunahen, bévarrni.

Zunahme, die, nevekedés, öregbedés, növés; Fortſchritt, előmenetel.

Zuname, der, vezetéknév; ein zugegebener Name, különböztető név.

Zünden, meggyúlni, megyúladni, mint a' tapló; in Brand ſetzen, meggyúladni, p. o. a' házat.

Zündholz, Zündhölzchen, das, gyújtóforgáts, kéngyertya: Zündkraut, das, gyújtópor, gyújtószer: Zündkugel, die, gyújtógolyóbis: Zündloch, das, gyújtólyuk: Zündlunte, die, gyújtókanótz: Zündpfanne, die, gyújtóserpenyő: Zündruthe, die, ágyúkanótz: Zündſchwamm, der, gyújtótapló.

Zunder, der, tapló, kiütő tapló: Zunderſchwamm, der, tapló tinórú, szürkehasú tinórú, taplógomba.

Zunehmen, an Zahl, Umfang ꝛc. nevekedni, nőni, öregbedni, néha: sokasodni, szaporodni: der Mond nimmt zu, a' hold telik: in Wiſſenſchaften zunehmen, a' tudományokban előmenni v. előmenetelt tenni; im Stricken die Maſchen verdoppeln, venni hozzá, szaporítni a' szemeket a' kötésben, p. o. harisnyakötésben: Zunehmen, das, nevekedés, szaporodás, előmenetel.

Zuneigen, hozzá hajlani: Zuneigung, die, eig. hozzáhajlás; uneig. hajlandóság.

Zunft, die, tzéh, mesteremberek tzéhe: Zunftgenoß, der, tzéhbeli társ: Zunftmäßig, adj. a' tzéh rendtartásaival vagy szabásaival megegyező; adv. a' tzéhez illendően: Zunftmeiſter, der, tzéhmester: Zunftweiſe, adv. tzéhenként.

Zünftig, adject. tzéhes, mellynek tzéhe van; zur Zunft gehörig, tzéhbeli.

Zunge, die, nyelv t. i. a' szájban; die Zunge löſen, felvágni valakinek a' nyelvét; es ſchwebt mir auf der Zunge, a' nyelvem hegyén forog; ſein Herz auf der Zunge haben, azt beszélni a' mit gondol valaki; mit doppelter Zunge reden, most így, majd ámúgy beszélni; die Zunge zähmen, a' nyelvét zabolázni; ſtatt Sprache, nyelv, beszéd, z. B. mehrere Zungen ſprechen, többféle nyelveken beszélni; daher trop. das, was einer Zunge ähnlich iſt, z. B. die Zunge an der Wage, nyelv, nyelvetske, a' mérőfont v. mázsa nyelve; Erdzunge, tengerbe benyúló földtsúts; an der Schnalle, a' tsat petzke, nyelve.

Zungenband, das, nyelvhártya: Zungenfiſch, der, nyelvelő félszegúszó: Zungenförmig, adject. nyelvszabású, nyelvforma: Zungenkraut, das, nyelvfű, nyelvleveltű fű.

Züngelchen, das, nyelvetske; an der Wage, Schnalle, a' mérőfont, a' tsat nyelvetske; das Blättchen an der Flöte, tsapintó pléh a' flótán.

Zu nichte machen, semmivé tenni.

Zunicken, ráhagyni fejével.

Zunöthigen, ſich, magát rátolni valakire.

Zuordnen, hozzá v. mellé rendelni, zugeordnet, mellérendelt.

Zupaſſen, hozzá illetni; hozzá illeni.

Zupfen, tépni, rángatni, rántzigálni: Zupfen, das, tépés, rángatás: Zupfſeide, die, tépett selyem.

Zupflügen, beszántani.

Zur, ſtatt zu der, a' hoz; ſ. zu.

Zurathen, javasolni valamit: Zurathen, das, javaslás; ſt. Rath, tanáts.

Zurechnen, valakinek felszámolni; trop. zuſchreiben, z. B. die Schuld von etwas, valakinek a' hibát tulajdonítni: Zurechnen, das, Zurechnung, die, felszámolás valaki részére; der Schuld, a' hibának tulajdonítása t. i. másnak.

Zurecht, mit Verbis, z. B. zurecht bringen, z. B. einen Irrenden, a' tévelygőt útba igazítni: Zurecht finden, ſich, eligazodni valahol, útba igazodni: Zurechtkommen, éppen jókor jönni; mit etwas, eligazítni valamit; mit jemanden, meg tudni egyezni valakivel: Zurecht legen, helyére tenni valamit: Zurecht machen, elrendelni valamit; ſich zu etwas, hozzá készülni valamihez.

Zureden, rábeszélni valakit valamire, javasolni valamit valakinek; ſtatt ermahnen, inteni: Zureden, das, javaslás; ſt. Rath, tanátsadás; Ermahnung, intés; Bitten, kérés; es hilft kein Zu-

reden, siketnek beszél itt az ember.

Zureichen, oda nyújtani; elég vagy elegendő lenni: zureichend, adj. elég, elegendő.

Zurichten, zubereiten, készítni, elkészítni, megkészítni, p. o. ételeket; Leder, a' bőrt valami végre elkészítni: Leinwand, Tuch, a' vásznot, a' posztót kisimítni; trop. z. B. ſich zurichten, d. i. beſchmutzen, magát elmotskolni; jemanden übel, d. i. durch Prügel verunſtalten, valakit nagyon megverni, öszve meg öszve verni valakit: Zurichten, das, Zurichtung, die, elkészítés; kitsinosgatás, kifényesítés, kisimítás: Zurichter, der, elkészítő.

Zuriegeln, tolózárral bezárni, p. o. az ajtót, kaput.

Zürnen, haragodni, haragudni; ſehr zürnen, boszszankodni: Zürnen, das, haragvás, harag.

Zurück, adv. viszsza, hátra.

Zurück begeben, ſich, viszszatérni. viszszamenni.

Zurück begehren, viszszakívánni,

Zurück behalten, megtartani magánál, viszsza nem adni.

Zurückbekommen, viszszakapni, viszszanyerni.

Zurück berufen, viszsza híni valakit.

Zurück beugen, viszsza hajtani v. görbítni.

Zurückbleiben, hátra maradni, otthon v. ott maradni, meszsze hátra maradni; im Lernen, elmaradni a' tanulásban.

Zurückbringen, viszszahozni.

Zurückfallen, viszszaesni.

Zurückgabe, die, viszszaadás.

Zurückgang, der, viszszamenés v. menetel.

Zurückgehen, viszszamenni, viszszatérni, viszszafelé menni, im Lernen, a' tanulásban hátra felé menni; ſich zerſchlagen, elbomlani, mint p. o. a' házasság.

Zurückhalten, hindern zu gehen, fel- v. viszszatartóztatni, nem ereszteni, magánál megtartani; etwas, magánál megtartani, ki nem adni valamit; jem. vom Studieren, valakit a' tanulástól elfogni; ſich, magát megtartóztatni; ſeinen Zorn, haragját elnyomni; ſtatt verſchweigen, elhalgatni, magában tartani; iſts verbergen, eltitkolni p. o. gyűlölségét: Zurückhaltend, adj. viszszatartóztató, valamit magában tartogató, titkolódzó; ſtatt verſichtig, vigyázó; kaltſinnig, hideg, ki nem ereszkedő: Zurückbehaltung, die, viszszatartóztatás, titkolódzás, eltitkolás, magában tartás.

Zurückholen, viszszahozni.

Zurückjagen, jemanden, viszszakergetni; ſchnell zurückreiten, viszsza nyargalni.

Zurückkehren, viszszafordúlni az útból, viszszatérni; mit dem Beſen, viszszasepreni valamit a' seprűvel.

Zurückkommen, viszszajönni v. térni: Zurückkunft, die, viszszajövetel, v. érkezés v. térés, megjövetel.

Zurücklaſſen, hátrahagyni.

Zurücklaufen, viszszaszaladni, v. futni.

Zurücklegen, d. i. rückwärts legen, hátra tenni; auf ſeinen Ort, viszszatenni: bey Seiten legen, félretenni, eltenni, p. o. pénzt; vollenden, végezni, elmenni, hátrahagyni, t, i. útat: Zurücklegung, die, hátra v. viszszatevés; elmenés.

Zurücklesen, viszsza felé olvasni.

Zurücknehmen, viszszavenni: ſein Wort, viszszahúzni, megmásolni p. o. szavát, igéretét.

Zurückprallen, viszszapattanni.

Zurückprellen laſſen, viszszarugni.

Zurückrechnen, viszszafelé számlálni, vetni.

Zurückreiſen, viszszaútazni.

Zurückreiten, viszszalovagolni.

Zurückſchicken, viszszaküldeni.

Zurückſchlagen, viszszaverni p. o. az ellenséget; ein Kleid, ein Tuch, zurückſchlagen, hátra hajtani a' ruha szélit v. szárnyát kifordítni t. i. a' köntösnek, posztónak; ſich ſchnell zurückbewegen, viszsza pattanni v. ütődni; viszsza ütni, az ütést viszszaadni.

Zurückſchreiben, viszsza írni, felelni.

Zurückſenden, viszszaküldeni.

Zurückſetzen, viszszatenni; félretenni, eltenni; herabſetzen, a) dem Range nach, megalatsonyitni, megalázni, a' rangjánál alább tenni; b) hinten an ſetzen, utánna tenni masnak; aufſchieben, ha-

laſztani, halogatni: verringern, kitsinyítni, kissebbitni: Zurückſetzen, das, Zurückſetzung, die, viszszatevés, félretevés; megalatsonyítás, megalázás; habogatás, halasztás; iſts Vernachläſſigung, Verachtung, elmellőzés, megvetés.

Zurück ſeyn, hátra lenni.

Zurückſpringen, viszsza ugrani.

Zurückſtehen, hátra állani v. lenni; alább való lenni, nem érni a' többivel v. mással; távol állani; zurück geſetzt werden, megvettetni, fel sem vétetni.

Zurückſteigen, viszsza hágni vagy mászni.

Zurückſtellen, viszsza állítni, helyheztetni v. tenni.

Zurückſtoßen, viszsza taszítni vagy vetni.

Zurücktragen, viszsza vinni, hordani.

Zurücktreiben, viszsza űzni, kergetni, verni: Zurücktreibung, die, viszszaűzés, viszszaverés.

Zurücktreten, viszsza lépni, hátra lépni, hátrálni; vom Meere, viszsza folyni, menni, takarodni, apadni; wie Blattern, Säfte, viszsza verődni, menni: Zurücktreten, das, viszszamenetel v. lépés, viszszatakarodás: Zurücktretend, adj. von Waſſer, viszszatakarodó, apadó.

Zurückwälzend, viszsza hengerítni.

Zurückweichen, engedni, hátrálni.

Zurückweiſen, viszszaigazítni, útasítni; widerlegen, z. B. Beſchuldigungen, viszszavetni, megtzáfolni p. o. vádokat.

Zurückwerfen, viszszahajítni v. vetni; den Feind in die Stadt, az ellenséget a' városba viszsza űzni.

Zurückzählen, viszszafelé számlálni.

Zurückzahlen, viszszafizetni.

Zurückziehen, viszszahúzni, vonni; ſich, magát viszszahúzni, vonni; ſich von jem. magát valakitől elvonni; die Hand von jem. valakiről a' kezeit levenni, valakit magára hagyni; ſein Verſprechen, az ígéretét v. szavát viszszavenni, megmásolni; neutr. ſt. zurückgehen, viszszamenni v. költözni z. B. aus der neuen Wohnung in die alte zurückziehen, az új szállásból a' régibe viszsza költözni.

Zurüſten, készítni, hozzákészítni; ſich zum Treffen, az ütközethez készülni: Zurüſtung, die, hozzákészület.

Zuruf, der, kiabálás, kiáltás valakihez: Zurufen, kiabálni, kiáltani valakihez.

Zuſage, die, ígéret, megígérés, szó, ígérettétel, jem. geben, szavát adni, megígérni valakinek; halten, szavát megtartani: Zuſagen, ígérni, megígérni; dienlich ſeyn, hasznos v. használatos lenni; übereinſtimmen, megegyezni vele, öszveegyezni,

Zuſammen, adv. együtt; alle zuſammen, mind együtt, öszveséggel, egyesülve; in den Comp. öszve od. öszsze, z. B. Zuſammenberufen, öszvehívni.

Zuſammenbiegen, öszvehajtani.

Zuſammenbinden, öszvekötni.

Zuſammenbitten, öszvehívni; zugleich od. in Geſellſchaft bitten, együtt hívni.

Zuſammenbrechen, öszvetörni, el-v. széljeltörni.

Zuſammenbringen, öszveszedni, öszve v. együve gyűjteni; ſt. vereinigen, egyesítni, öszveegyeztetni: Zuſammenbringen, das, öszveszedés, egyesítés, öszveszerzés.

Zuſammendrängen, öszveszorítni; partic. zuſammengedrängt, öszveszorított.

Zuſammendrehen, öszvetekerni.

Zuſammendrücken, öszvenyomni v. szorítni.

Zuſammeneilen, öszve v. együve sietni.

Zuſammenfahren, zuſammenbringen, z. B. zu Wagen, ꝛc. öszvehordani p. o. szekeren, hajón; ſt. erſchrecken, megrettenni, meghökkenni; neutr. zuſammen gefahren werden, együtt menni t. i. kotsin, hajón; wie Milch, megaludni, mint a' téj: Zuſammenfahren, das, öszvehordás, rakásra hordás; der Milch, megalvás, öszveállás; Schaudern, reszketés, rázkódás.

Zuſammenfallen, öszvergyni, von Gebäuden, öszvedűlni.

Zuſammenfaſſen, öszvefogni, együvefogni; kurz, valamit röviden

előadni, egybefoglalni, öszvehúzni.
Zuſammenfegen, öszvesepreni.
Zuſammenfinden, öszvetalálkozni.
Zuſammenflechten, öszvefonni.
Zuſammenflicken, öszvevarrogatni, megfoltozgatni.
Zuſammenfließen, öszve v. együve folyni.
Zuſammenfrieren, öszvefagyni.
Zuſammenfügen, öszvetenni, öszveragasztani, öszveeresztenip.o. a' fát: Zuſammenfügen, das, Zuſammenfügung, die, öszvetétel, öszverakás, egyesítés, öszveragasztás v. eresztés.
Zuſammengeben, öszveadni, egyesítni; p. o. a' házasulandókat.
Zuſammengehen, együtt menni; von lebloſen Dingen, öszvehúzódni.
Zuſammengehören, együve tartozni, öszvevaló lenni: Zuſammengehörig, adj. együvevaló, öszvevaló.
Zuſammengewöhnen, a) andere, együve szoktatni, öszveszoktatni; b) ſich, együve v. öszveszokni.
Zuſammengießen, öszvetölteni.
Zuſammengrenzen, határos lenni egymással.
Zuſammenhacken, öszvevagdalni, aprórá vagdalni.
Zuſammenhaben, együtt bírni valamit.
Zuſammenhalten, öszvefogni, öszvefogva tartani; das Seinige, a' vagyonát kémélni, azzal takarékosan bánni; vergleichen, öszvehasonlítni, egymásmellé tartani, egybevetni; einig ſeyn, együve tartani, öszvetartani, együtt barátkozni, egymás között szoros egyességben lenni: Zuſammenhalten, das, Zuſammenhaltung, die, Vergleichung, öszvehasonlítás, egybevetés; Eintracht, együvetartás, egyetértés.
Zuſammenhang, der, öszveköttetés; der Rede, a' beszédnek egymásból folyása; im Zuſammenreden, folyvást, egy folytában beszélni; Zuſammenhangen, öszveragadni, egymásból folyni, öszvefüggésben lenni egymással: Zuſammenhangend, Zuſammenhängend, adj. folytában való, egymásbólfolyó, öszvefüggő; adv. folyvást, egy folytában, öszvefüggve.

Zuſammenhauen, öszvevagdalni.
Zuſammenheften, öszveaggatni v. varrni.
Zuſammenheilen, bégyógyúlni, öszveforradni.
Zuſammenjagen, öszvekergetni v. hajtani.
Zuſammenkaufen, öszvevásárlani v. venni.
Zuſammenkehren, öszvesepreni.
Zuſammenketten, öszvelántzolni.
Zuſammenklang, der, öszvehangzás, hangegyezés, együtthangzás.
Zuſammenkneten, öszvegyurni, öszvedagasztani.
Zuſammenknüpfen, egybe v. öszvekötni; egyesítni.
Zuſammenkommen, öszvegyülni v. jönni, — seregleni: um jem. zu ſprechen, valakihez menni t. i. beszélgetés végett: Zuſammenkunft, die, öszvejövetel v. gyülés, öszvetalálkozás, egybejövés.
Zuſammenkoppeln, öszvefúzni vagy kötözni.
Zuſammenkrümmen, etw. öszvegörbítni; ſich, meggörbedni, öszvekutzorodni.
Zuſammenkuppeln, öszvekerítni a szerelmeseket.
Zuſammenlauf, der, öszvefutás, öszveszaladás; öszvetódulás: Zuſammenlaufen, öszvefutni v. szaladni; wie Milch, öszvefolyni; wie Tuch, Blätter, öszvemenni, öszvezsugorodni: Zuſammenlaufen, das, öszvefutás v. szaladás; der Milch, a' tejnek öszvefutása; des Tuches, öszvezsugorodás.
Zuſammenleben, együtt élni.
Zuſammenlegen, öszvetenni, öszvehajtogatni p. o. az asztalkeszkenőt; einen Brief, a' levelet öszvehajtani; Geld, pénzt öszveadogatni valami végre; ſich, együve feküdni: Zuſammenlegen, das, Zuſammenlegung, die, öszvetevés v. rakás.
Zuſammenleimen, öszveenyvezni.
Zuſammenleſen, d. i. ſammeln, öszveszedni; együtt olvasni valakivel p. o. könyvet.
Zuſammenlöthen, öszveforrasztani.
Zuſammenmengen, Zuſammenmiſchen, öszveelegyítni, öszvekeverni, öszvezavarni.
Zuſammennageln, öszveszegezni: Zuſammennähen, öszvevarrni.

Zuſammennehmen, öszverenni, öszvefogni p. o. ruháját; ſich, minden erejét öszveszedni.
Zuſammenpacken, öszverakni vagy tsomózni.
Zuſammenpaſſen, öszveilleni: Zuſammenpreſſen, öszvesajtolni, öszveszorítni.
Zuſammenquetſchen, öszvezúzni.
Zuſammenraffen, öszvekaparni, p. o. pénzt; trop. z. B. Truppen, nyakra főre sereget szedni öszve, eine zuſammengeraffte Armee, gyülevész sereg.
Zuſammenrauben, z. B. Geld, öszveragadozni.
Zuſammenrechen, öszvegereblyélni.
Zuſammenrechnen, öszveszámlálni, felszámlálni, felvetni, öszveadni a' számot, számát.
Zuſammenreiben, öszvedörgölni, egymáshoz dörgölni.
Zuſammenreihen, öszvefűzni.
Zuſammenreimen, z. B. Verſe, a' verssorok végét egyeztetni, öszverímelni; vereinigen, öszveegyeztetni, egymással megegyeztetni.
Zuſammenreiſen, együtt útazni.
Zuſammenreiten, együtt lovagolni.
Zuſammenrinnen, öszvefolyni, wie Milch, öszvefutni, mint a' téj.
Zuſammenrollen, öszvegöngyölgetni v. tekergetni.
Zuſammenrotten, Zuſammenrottiren, ſich, öszveverődni, öszveállani, p. o. tzimborás társaságba, öszvetzimborásodni.
Zuſammenrücken, etw. öszvetenni, egymásmellé v. egymáshoz közel tenni v. taszítni, p. o. székeket; näher rücken, közelebb menni egymáshoz, egymás mellé űlni v. állani; von Soldaten, öszszébb szorúlni.
Zuſammenrühren, öszvekeverni.
Zuſammenrütteln, öszverázni.
Zuſammenrufen, öszvehívni; egybegyűjteni.
Zuſammenrunzeln, öszverántzolni, p. o. homlokát.
Zuſammenſcharren, öszvekaparni, p. o. pénzt egy rakásra.
Zuſammenſchicken, ſich, öszveilleni.
Zuſammenſchieben, öszvetaszítni v. tolni, közelebb taszítni egymáshoz.
Zuſammenſchießen, z. B. einen Menſchen, agyon lőni, lelőni; ein Haus, öszve-v. lelövődözni p. o. házat; Geld, pénzt öszveadni v. adogatni, öszvetenni; vom Waſſer, öszverohanni, v. gyülni, rohanva öszvefolyni.
Zuſammenſchlagen, wie Uhren, együtt v. egyszerre ütni, mint két óra ha egy időben üt; wie Wellen, öszveverődni, mint a' hullámok; Breter, öszveállítni, öszveszegezni a' deszkákat; Hände, öszvetsapni a' kezeit v. a' két kezét; ſich, d. i. vereinigen, öszvetsatolni mágát, egyesűlni, öszveállani t. i. egy társaságba.
Zuſammenſchmelzen, öszveolvasztani.
Zuſammenſchmieden, öszvekalapálni; trop. ausſinnen, kikoholni valamit.
Zuſammenſchnallen, öszvetsatolni.
Zuſammenſchnüren, öszve v. befűzni.
Zuſammenſchreiben, öszveírni.
Zuſammenſchrumpfen, öszvezsugorodni, mint a' gyümölts.
Zuſammenſchütten, öszvetölteni: Zuſammenſchweißen, öszveforrasztani.
Zuſammenſetzen, öszvetenni, öszverakni; ſich, öszveűlni, együve v. egymásmellé űlni: Zuſammenſetzen, das, Zuſammenſetzung, die, öszvetétel vagy tevés; der Worte, a' szók öszverakása.
Zuſammenſingen, együtt énekelni.
Zuſammenſinken, öszverogyni, lerogyni.
Zuſammenſitzen, együtt űlni.
Zuſammenſpannen, z. B. Pferde, együve v. öszvefogni a' lovakat.
Zuſammenſparen, megzsugorgatni.
Zuſammenſpeiſen, együtt ebédelni.
Zuſammenſperren, együve zárni.
Zuſammenſpielen, együtt játszani; együtt muzsikálni.
Zuſammenſtecken, együve dügni; die Köpfe, öszvedugni a' fejeket; beyſammen ſeyn, együtt lenni v. múlatni; ſich heimlich, együtt lappangani.
Zuſammenſtellen, öszve v. együve állítni: Zuſammenſtellung, die, öszveállítás, egybevetés, öszvehasonlítás.
Zuſammenſtimmen, z. B. muſ. Inſtrumente, együve v. öszveigazítni a' muzsika szerszámokat; neut. egyezni, p. o. a' muzsika szerszámoknak; trop. überein-

kommen, öszveegyezni, egyezni egymással: Zuſammenſtimmend, adj. egyhangú, egyező hangú; trop. öszve v. megegyező; adv. egyezőleg; egyetértve.

Zuſammenſtoppeln, öszveszedegetni v. keresgélni.

Zuſammenſtoßen, öszveütni p. o. poharakat; öszveütődni; ſt. angrenzen, határos lenni vele, z. B. unſere Felder ſtoßen zuſammen, a' mi földjeink határosok egymással, egymás mellett feküsznek: Zuſammenſtoßen, das, öszveütődés; der Schiffe, a' hajók öszvetsapódása; Zuſammenfügung, öszveragasztás, egyesítés; Verbindung, öszveköttetés.

Zuſammenſtrömen, öszvefolyni, mint a' nép.

Zuſammenſtürzen, öszveomlani.

Zuſammenſuchen, öszvekeresgélni.

Zuſammentönen, együtt hangzani.

Zuſammentragen, öszvehordani, együve vinni v. hordani: Zuſammentragen, das, öszvehordás.

Zuſammentreffen, ſt. zuſammenſtoßen, öszveütődni; wie Heere, öszvetsapni; begegnen, öszveakadni: zufällig, öszvetalálkozni; wie Umſtände, öszvejönni, öszveütközni: Zuſammentreffen, das, öszvejövetel, öszvetalálkozás.

Zuſammentreiben, öszvehajtani, öszveverni p. o. a' marhát.

Zuſammentreten, z. B. mit Füßen, öszvetapodni; ſich vereinigen, egyesülni, öszveállani, t. i. társaságba: Zuſammentreten, das, öszvetapodás: Zuſammentretung, die, egyesülés, társaságba állás.

Zuſammentrinken, együtt inni.

Zuſammentrommeln, öszvedobolni.

Zuſammenverbinden, egyesítni, öszvekötni.

Zuſammenverſtehen, ſich, egyet érteni.

Zuſammenwachſen, öszvenőni v. forradni.

Zuſammenweben, öszveszőni; együtt szőni.

Zuſammenwehen, együve v. öszve fújni, öszvehordani, mint a' szél a' havat.

Zuſammenwerfen, öszvehányni, rakásra hányni: zerſtören, lehajigálni, hajigálással öszvedönteni.

Zuſammenwickeln, öszvegöngyölgetni.

Zuſammenwinden, öszvetekergetni.

Zuſammenwirken, öszveszóni: zugleich handeln, egy végre dolgozni, egyesített erővel dolgozni, együve hatni.

Zuſammenzählen, öszveszámlálni v. vetni: Zuſammenzählen, das, öszveszámlálás.

Zuſammenzechen, együtt idogálni v. dorbézolni.

Zuſammenziehen, öszvehúzni, p. o. a' homlokát; trop. eine Armee, a' sereget öszvehúzni; eine Rede, a' beszédet rövidre öszvehúzni; in ein Quartier, azon egy szállásra költözni: Zuſammenziehen, das, öszvehuzás: der Armee, a' seregnek öszvehúzása.

Zuſatz, der, pl. die Zuſätze. hozzáadás, toldalék, hozzátétel; zur Beſoldung, pótlás, pótlék, fizetéspótlás; ohne Zuſatz, d. i. rein, z. B. Gold, Silber, tiszta, tsupa arany, ezüst.

Zuſaufen, rákösönni valakire a' poharat: Zuſaufen, das, rákösönés, t. i. a' pohárnak rákösönése és általadása.

Zuſcharren, békaparni földel.

Zuſchauen, nézni, megnézni valamit; hozzálátni valamihez: Zuſchauen, das, nézés: Zuſchauer, der, nézö: Zuſchauerinn, die, nézö, t. i. aszszony v. leány.

Zuſchicken, oda v. hozzá küldeni valakihez valamit; ſich zu etw. készülni valamihez: Zuſchicken, das, oda v. hozzáküldés.

Zuſchieben, oda v. hozzátaszitni valakihez valamit; trop. jem. die Schuld zuſchieben, valakire hárítni a' hibát; vorſchieben, rátolni a' tolózárt.

Zuſchießen, dazu fügen, geben. hozzáadni v. tenni, t. i. a' summához, pótolni a' summát.

Zuſchlag, der, ráütés, ráütéssel való odaengedés t. i. a' kótyavetyén, a' legtöbbet ígérő szavára: Zuſchlagen, folyvást ütni, verni; prügeln, derekasan verni valakit; die Thür, betsapni az ajtót; ein Faß, befenekelni a' hordót: bey einer Auction, ráütni dobbal a' kótyavetyén t. i.

a' többetigérőre a' mit kötyavetyélnek.
Zuſchließen, bézárni, bétsukni.
Zuſchnallen, bétsatolni.
Zuſchnappen, nach etw. ſchnappen, valamihez a' szájával hozzákapni; das Schloß iſt zugeſchnappt, rátsattant, rátsapódott a' zár; die Thür, az ajtó bétsapódott.
Zuſchneiden, vágni, wacker ſchneiden, folyvást vágni; Breter, felvagdalni p. o. deszkát; Tuch, z. B. zu einem Kleide, szabni, ki-v. megszabni, o. o. a' posztót v. matériát ruhának: Zuſchnitt, der, szabás, a' szabás által adott formája t. i. a' ruhának; formaszerént való szabás.
Zuſchnüren, béfűzni.
Zuſchrauben, bésrófolni.
Zuſchreiben, jem. etw. beylegen, valakinek valamit tulajdonítni; die Schuld von etwas, valami hibának az okát valakinek tulajdonítni, valakit okolni; ſich etw. allein zuſchreiben, egyedűl magának tulajdonítni valamit: jem. etw. zuſchreiben, d. i. auf ſeine Rechnung, valamit valaki részére, mint neki járó pénzt béírni; ſt. benachrichtigen, megírni vagy írásban jelenteni valakinek valamit; bediciren, ajánlani valakinek p. o. könyvet: Zuſchreibung, die, tulajdonítás, rendelés, írással való útasítás.
Zuſchreiten, raſch gehen, sebes lépést menni.
Zuſchreyen, neki kiáltani valakinek.
Zuſchrift, die, levél valakihez intézett levél; Dedication, ajánló levél.
Zuſchüren, Holz, fát rakni a' tűzre, a' tüzet szítni; trop. egymás ellen késztetni, ingerleni a' veszekedőket.
Zuſchuß, der, pótlás, pótlék, toldalék.
Zuſchütten, hozzá tölteni; béhányni, bétöltögetni p. o. az árkot.
Zuſchwellen, bedagadni, mint az ablak.
Zuſchwören, ráesküdni valamire, esküvéssel fogadni valakinek valamit.
Zuſehen, nézni, p. o. tántzot; Sorge tragen, látni, gondoskodni felőle; ſich hüten, vígyázni magára: Zuſehen, das, nézés: Zuſeher, der, nézó: Zuſehend, od Zuſehends, adv. nyilván, szem látomást.
Zu ſehr, felette igen.
Zuſenden, oda-v. hozzá küldeni; elküldeni.
Zuſetzen, hozzá tenni; den Topf, a' fazekat, (az ételeket) a' tüzhöz tenni; durch Zuſätze Vermehren, pótolni, toldani, megtoldani; verlieren, z. B. Vermögen zuſetzen, valami költséget a' magáéból pótolgatni; jem. zuſetzen, d. i. ſtark in ihn dringen, kénszerítni, únszolni, p. o. szóval kéréssel v. más módon.
Zuſichern, valakinek igérni, bizonyosan oda ígérni v. bizonyossá tenni felőle.
Zuſiegeln, bépetsételni.
Zuſpeiſe, die, főzelék, zöldség.
Zuſperren, bézárni, bétsukni.
Zuſpitzen, meg-v. kihegyezni: Zuſpitzen, das, ki-v. meghegyezés.
Zuſprechen, z. B. Muth, valakit bátorítni; Troſt, vígasztalni; zu jem. ſprechen, valakihez hozzá szóllani, od. grüßen, valakit köszönteni; beſuchen, bészollani valakihez, bénézni, rövid időre meglátogatni valakit; zuerkennen, valakinek ítélni t. i. törvény szerént: Zuſprechen, das, Anrede, megszóllítás, hozzászóllás; Begrüßung, köszöntés, rövid látogatás.
Zuſpringen, hozzáugrani; segítségül lenni valakinek.
Zuſpruch, der, Anrede, megszóllítás; Begrüßung, Beſuch, rövid látogatás, viel Zuſpruch haben, sok látogatóinak lenni, a' kit sokan megkeresnek; mündliche Tröſtung, vígasztalás, bíztatás.
Zuſpünden, béaknázni, bedugni a' hordót.
Zuſtand, der, állapot; in gutem, od. ſchlechten Zuſtande ſeyn, jó, v. roszsz állapotban lenni.
Zuſtehen, általadni p. o. levelet.
Zuſtimmen, megegyezni valamiben: Zuſtimmung, die, megegyezés.
Zuſtopfen, bédugni p. o. a' lyukat.
Zuſtoßen, taszítni, neki taszítni; widerfahren, történni, véletlenül esni v. történni.

Zuſtrömen, oda v. hozzáfolyni; trop. tódúlni, tólúlni.

Zuſtutzen, felkészítni; ſchmücken, feltzifrázni, felékesgetni.

Zuthat, die, hozzáadás, hozzáadnivaló, hozzávaló, p. o. a' ruhához, ételhez, ée.

Zutheilen, jem. etw. adni valakinek valamit, részeltetni valamiből.

Zuthun, zumachen, betenni; die Augen, a' szemeit béhunyni: Zuthun, das, segítség; ohne mein Zuthun, az én segítségem nélkül:

Zutragen, oda v. hozzá hordani; ſich, történni, megesni.

Zuträglich, adj. hasznos, elómeneteles, jó, javára szolgáló; adv. hasznosan, haszonnal: Zuträglichkeit, die, hasznosság, haszna valaminek.

Zutrauen, beylegen, tulajdonítni valakinek valamit; Glauben beymeſſen, hinni, elhinni; ich traue es ihm zu, elhiszem felőle: Zutrauen, das, bizakodás, bizodalom; zu jem. haben, d. i. a) ihm glauben, hinni valakinek; b) vertrauen, bizodalommal lenni valakihez valaki eránt; zu ſich, magához való bizodalom, bizakodás: Zutraulich, adj. bízó, bízakodó, bizodalmas, meghitt; adv. bízva, bizakodva, bizodalmasan: Zutraulichkeit, die, bizakodás.

Zutreffen, übereinſtimmen, megegyezni, p. o. mint a' számvetések egymással, öszveütni; eintreffen, bételyesedni, bételni.

Zutrinken, jem. ráköszönni valakire a' poharat.

Zutritt, der, szabad bémenetel valakihez, bémenetelrevaló szabadság, béjárás.

Zuverläßig, adj. bizonyos, reátámaszkodható; adv. bizonyosan, okvetetlenül, rábízhatóképpen: Zuverläßigkeit, die, bizonyosság; Glaubwürdigkeit, hitelesség.

Zuverſicht, die, bizodalom, bizakodás, ragaszkodás, hiedelem: Zuverſichtlich, adj. bizakodó, erős, bizonyos; adv. bízakodva, bízvást: Zuverſichtlichkeit, die, bizakodás.

Zu viel, adj. igen sok, felettébvaló; adv. felettébb, igen nagyon, igen sokat.

Zuvor, adv. elébb, az előtt, annak előtte, kurz zuvor, kevéssel az előtt: in den Compos. előre; z. B. Zuvor andeuten, előre megjövendölni.

Zuvorbedenken, előre meggondolni.

Zubereiten, előre elkészítni.

Zuvorbeſtimmen, előre meghatározni.

Zuvorkaufen, előre venni.

Zuvorkoſten, előre megkóstolni.

Zuvorlernen, előre megtanúlni.

Zuvormerken, előre észrevenni.

Zuvorthun, előre megtenni valamit.

Zuvorkommen, megelőzni valakit: Zuvorkommend. adj. megelőző, p. o. jóság.

Zuvörderſt, adv. mindenekelőtt v. felett, legelőször, legelsóben, kivált, kiváltképpen.

Zuwachs, der, Wachsthum, termés, termésbeli jövedelem, junger Zuwachs, új termés v. növés; Vermehrung, szaporodás, nevekedés, előmenetel, jährlicher, az esztendőnként való termésszaporodás: Zuwachſen, teremni valakinek, iſts dazu kommen, hozzá járúlni; von Wunden, bénóni mint a' seb.

Zuwage, die, nyomtaték, p. o. a' húsra.

Zuwägen, kimérni valaki számára: Zuwägen, das, ki-vagy odamérés.

Zuwege bringen, végre hajtani, véghezvinni valamit.

Zuwehen, szelelni reá, szellőt hajtani reá: Zuwehen, das, rászelelés.

Zuweilen, adv. néha, némellykor, néha néha.

Zuweiſen, z. B. dem Kaufmanne Kunden, vevőket igazítni v. küldeni a' kalmárhoz.

Zuwenden, zukehren, z. B. Geſicht, oda-v. felé fordítni, p. o. ortzát, hátát; jem. etw. d. i. verſchaffen, hozzá juttatni valakit valamihez.

Zuwerfen, odahajtani, odavetni valakinek valamit; trop. Küſſe, valakinek tsókot hányni; fortfahren zu werfen, folyvást hányni, hajigálni; durch Werfen verſchließen, z. B. eine Thür zuwerfen, béhányni, bétsapni p. o. az ajtót — od. ausfüllen, z. B. einen

Graben zuwerfen, telehányni az árkot.

Zuwider, praepos. m. Dat. ellene, ellen; dem Geſetze zuwider handeln, a' törvény ellen tselekedni; die Sache iſt mir zuwider, ellenemre van a' dolog, ezt a' dolgot nem szenvedhetem; der Menſch iſt mir zuwider, ezt az embert ki nem állhatom.

Zuwinken, inteni felé v. neki.

Zuwölben, béboltozni, bébolthajtásolni.

Zuzählen, hozzá v. odaszámlálni.

Zu Zeiten, néha.

Zuziehen, béhúzni, bévonni; bétenni p. o. az ajtót; jem zu Rathe, valakit meghívni, odahívni p. o. tanátskozásba; ſich jem. Feindſchaft, ellenségévé tenni magának valakit; ſich Haß zuziehen, gyülölségbe keverni magát; ſich ſelbſt den Tod, önnön magának halált okozni: Zuziehen, das, Zuziehung, die, befedés, bévonás, bétakarás, öszvehúzás; zu Rathe, megkérés, felvevés, p. o. tanátsra; mit zuziehen ſeiner Freunde, barátjait a' tanátskozásban meghallgatván.

Zwacken, zwicken, tsípni, megtsípni, tsíptetni valakit; trop. ſt. jem. ums Geld bringen, valakit megrántani: a' pénzét kitsikarni; vexiren, durchhecheln, hertzehurtzálni valakit, sértegetni, tsipkedni: Zwacken, das, tsipés, tsipkedés.

Zwang, der, magaerőltetés; ſich Zwang anthun, magát erőltetni; das Zwingen, durch äußere Umſtände, kénszerítés, kéntelenség, erőltetés, jem. Zwang anthun, valakit kénszerítni, aus Zwang kéntelenségből, ohne, önként, minden kénszerítés nélkül; der Stuhlzwang, hasmenésreváló erőltetés, erőlködés: Zwangdienſt, der, kénszerített vagy kéntelen szolgálat: Zwangloß, adj. szabad, nem kéntelen; adv. szabadon, kénszerítés nélkül: Zwangloſigkeit, die, kénszerítetlenség.

Zwangsmittel, das, kénszerítő eszköz v. mód: Zwangspflicht, die, teljes kötelesség: Zwangsweiſe, adv. kénszerítve.

Zwängen, erőszakkal öszvenyomni v. belényomni valamibe.

Zwanzig, húsz; adv. húszan: Zwanzigmal, húszszor; Zwanzigmalig, húszszori: Zwanzigſte, der, die, das, húszadik; zum Zwanzigſtenmale, húszadikszor; zum Zwanzigſten, od. Zwanzigſtens, húszadszor: Zwanzigtauſend, húszezer; Zwanziger, der, húszas, húszkrajtzáros, t. i. pénz; ein Wein, húszasos, húszkrajtzáros, p. o. bor; eine Perſon 20 Jahr alt, húsz esztendős; Zwanzigjährig, adj. húszesztendős.

Zwar, adv. ugyan, jóllehet, ámbár, igaz ugyan hogy; und zwar, még pedig.

Zweck, der, Ziel, tzél, feltett szándék v. tzél, igyekezet tárgya, a' tselekedet tzélja; erreichen, elérni tzélját v. szándékát, verfehlen, elhibázni tzélját, szándékában nem boldogúlni: Zwecken, abzielen, tzélozni, das zwecket dahin, az oda tzéloz: Zweckloß, adj. tzélatlan, minden tzél nélkül való, hijábanvaló, meggondolatlan, haszontalan; adv. hijában, haszontalanúl, tzél nélkül: Zweckloſigkeit, die, hijábanvalóság, tzélatlanság: Zweckmäßig, adj. tzélerányos; okos, tzélraváló; adv. tzélerányosan, okosan: Zweckmäßigkeit, die, tzélerányosság, okosság.

Zwecke, die, tzövegszeg, faszeg, p. o. tsizmasarkábavaló.

Zween, zwo, zwey, ſ. zwey.

Zweifel, der, kétség, kételkedés; haben, kételkedni, kétségben lenni; in Zweifel ſetzen, kétségbe hozni; heben, benehmen, valakinek kétségét elvenni, kivenni valakit a' kétségből; ohne Zweifel, kétségkivül, kétségnélkül: Zweifelhaft, adj. kétséges, bizonytalan; ſeyn, kétséges lenni, kételkedni; jem. machen, kételkedővé tenni valakit; adv. kételkedve: Zweifelhaftigkeit, die, kételkedés, kételkedő állapot.

Zweifelmuth, Zweifelmüthigkeit, die, kétségeskedés: Zweifelmüthig, adj. kétségeskedő.

Zweifelſucht, die, kétségeskedés: Zweifelſüchtig, adj. kétségeskedő.

Zweifeln, kételkedni, kétségeskedni: Zweifeln, das, kételkedés.
Zweifelsfrey, adj. kétségtől ment; adv. kétségkivül: Zweifelsgrund, der, kételkedés oka: Zweifelsknoten, der, bökkenő.
Zweifler, der, kételkedő.
Zweig, der, eig. ág, ein junger, fiatal ág; Nebenzweig, gaj; grüne Zweige bekommen, zöldülni, levelesedni; sich in Zweige ausbreiten, elágasodni, elágadzani; auf keinen grünen Zweig kommen, dolgának jobbra nem fordúlni; trop. st. Familie, nemzetség v. família ága: st. Kind, gyermek, maradék: Zweiglein, Zweigchen, das, ágatska, gajjatska.
Zwerch, adv. st. quer, keresztül, keresztben: Zwerchfell, das, kereszthártya.
Zwerg, der, törpe, p. o. ember, fa: Zwergbaum, der, törpefa: Zwergbohne, die, gyalog paszuly: Zwergbirke, die, törpe nyírfa: Zwergerbse, die, gyalog borsó; Zwergmispel, die, Zwergmispelbaum, der, alatsony naszpolya.
Zwetschke, die, Pflaume, szilva; der Baum, szilvafa: Zwetschkenbrandwein, der, szilvapályinka, szlivovitza.
Zwey, numer. kettő, két; adv. ketten.
Zweyblätterig, adj. kétlevelű.
Zweydeutig, adj. kétértelmű, kétséges; adv. kétértelmüleg, kétséges: Zweydeutigkeit, die, kétértelmüség.
Zweydrähtig, adj. kétnyüstös, kétsodrású.
Zweydrittel, kétharmadrész.
Zweyeckig, adj. kétszegletű.
Zweyer, der, félkrajtzár, kispénz.
Zweyerley, adj. kétféle.
Zweyfach, adj. kettős, kétszeres: adv. kettősen, kétszeresen.
Zweyfädig, adj. kétszálas; kétsodrású.
Zweyfalter, der, pillangó.
Zweyfarbig, adj. kétszínű.
Zweyfältig, adj. kettős, kétszeres.
Zweygipfelig, adj. kéthegyű, kéttetejű.
Zweyförmig, Zweygestaltig, adj. kétformájú.
Zweyfüßig, adj. kétlábú.
Zweygliedrig, adj. kéttagú.
Zweyhändig, adj. kétkezű.
Zweyhenkelig, adj: kétfülű, p. o. edény.
Zweyhörnig, adj. kétszarú.
Zweyhüfig, adj. kétkörmü, hasított körmü.
Zweyhundert, kétszáz: Zweyhundertmal, kétszázszor: Zweyhundertmalig, adj. kétszázszori: Zweyhunderttausend, kétszázezer.
Zweyjährig, adj. kétesztendős.
Zweykampf, der, Duell, személyes viadal, páros vivás, bajvivás, bajnokviadal.
Zweyköpfig, adj. kétfejű.
Zweyleibig, adj. kéttestű.
Zweylöcherig, adj. kétlyukú.
Zweylöthig, adj. kétlatos.
Zweymähdig, adj. kétszerkaszálható, p. o. rét,
Zweymal, kétszer: Zweymalig, kétszeri.
Zweymonatlich, kéthónapi.
Zweypfündig, kétfontos.
Zweyräderig, adj. két kerekű.
Zweyruderig, adj. két evezős.
Zweyschattig, adj. kettős árnyékú.
Zweyschichtig, adj. két rétegű.
Zweyschneidig, adj. kétélű.
Zweyschürig, adj. z. B. Wolle, Wiese, kétnyirésü p. o. juh; kétkaszállású, p. o. rét.
Zweyseitig, adj. kétoldalú; adv. két oldalról.
Zweysitzig, adj. kétülésü.
Zweyspaltig, adj. hasitott.
Zweyspännig, adj. Wagen, kétökrös, p. o. szekér; zwey Spannen lang od. breit, két arasznyi.
Zweyspitzig, adj. Gabel, kétágu, kéthegyü p. o. villa; Berg, két tsutsos, p. o. hegy.
Zweystimmig, adj. kéthangú, kettőshangú, p. o. ének.
Zweystündig, adj. kétórai, kétóráig tartó p. o. verekedés.
Zweysylbig, adj. két szótagú.
Zweytägig, adj. kétnapi, két napig tartó, p. o. ütközet.
Zweytausend, kétezer; adv. két ezeren; Zweytausendjährig, kétezeresztendei; Zweytausendmal, kétezerszer; Zweytausendste, der, die, das, kétezeredik.
Zweyte, der, die, das, második.
Zweytel, das, fél, fele valaminek.
Zweytens, adv. másodszor.

Zweytheilig, adj. kétrészű, két részből álló, ketté osztott; adv. két részre osztva.
Zweyzack, der, kétágú villa: Zweyzackig, adj. kétágú.
Zweyzahn, der, Pflanze, farkasfogfű.
Zweyzeilig, adj. két soros, két sorú.
Zweyzüngig, adj. kétnyelvű; trop. kétszínű, tsapodár.
Zwickel, der, an Strümpfen, bokatzifra a' harizsnyában; am Hemde, pálha, ereszték, az ingben; ſt. rothe Rübe, tzékla, veres répa: Zwickelbart, der, hegyes bajusz.
Zwicken, tsípni, megtsípni; tsikarni, p. o. pénzt: Zwicken, das, tsipés, tsikarás.
Zwickmühle, die, malomjáték: Zwickzange, die szőrtépő fogó.
Zwieback, der, kétszersült, t. i. kenyér; piskóta.
Zwiebel, der, vereshagyma; hagymagyökér, hagyma, mint a' tulipán, játzintus, ée: Zwiefelfeld, Zwiefelland, das, vereshagymaföld: Zwiefelgewächs, das, hagymás plánta, hagymagyökerű növevény: Zwiefelhandel der, hagymával kereskedés: Zwiefelhändler, der, Zwiefelhändlerinn, die, vereshagyma áros: Zwiefelſtängel, der, vereshagyma szár: Zwiefelſuppe, die, vereshagymás leves.
Zwiebeln, martern, plagen, gyötreni, kínozni.
Zwiefach, adj. kétszeres; adv. kétszeresen.
Zwier, kétszer.
Zwieſpalt, der, Uneinigkeit, egyenetlenség, viszálkodás, vonakodás, háboruság.
Zwietracht, die, viszálkodás, egyenetlenség, meghasonlás, viszszavonás, háborúság; iſts Haß, gyülölség.
Zwillich, der, sáhos v. sávolos vászon, gyolts.
Zwilling, Zwillingsbruder, der, iker, kettős gyermek; Zwillinge, kettősök, ikrekek: egyhasiak, egyszerrelettek: Zwillingſchweſtern, die, kettősleánytestvérek, egyhasiak.
Zwingen, ſt. zwängen, erővel beléverni, belédugni p. o. a' dugót a' palatzkba; jem. kénszerítni, erőltetni valakit; ſich, erőltetni magát; den Widerſtand eines Dinges mit Gewalt überwinden, erővel meggyőzni, kénszerítni valamit; trop. das partic. gezwungen, nicht natürlich, kénszerített, erőltetett, nem természeti z. B. gezwungener Ausdruck, erőltetett kifejezés, gezwungenes Lächeln, erőltetett mosolygás; adv. kénteleségből; erőltetve, p. o. írni: Zwingen, das, kénszerítés, erőltetés: Zwinger, der, kénszerítő.
Zwirn, der, tzérna, tzérnaszál; von Flachs, lentzérna: Zwirnband, das, fűző, galand: Zwirnen, sodorni tzérnát; adj. tzernábólvaló, tzernából készült, tzérna: Zwirnfaden, der, tzérnaszál: Zwirnhandel, der, tzérnával kereskedés: Zwirnhändler, der, tzérnaáros: Zwirnrad, das, tzérnasodró kerék, viszáló, tzérnaviszáló: Zwirnſtrumpf, der, tzérnaharizsnya.
Zwiſchen, praepos. m. Dat. között, köztt; m. Acc. közé, közzé; in Compos. wird, köz, közte, vorgeſetzt, z. B. Zwiſchenfall, der, közbe jött eset: Zwiſchengang, der, közteraló út vagy menetelt Zwiſchengeſang, der, közbevetetének: Zwiſchenmauer, die, közfal: Zwiſchenort, der, közben fekvő hely: Zwiſchenraum, der, köz, hézag: Zwiſchenrede, die, közbevetett beszéd: Zwiſchenregent, der, közbenuralkodó: Zwiſchenreich, das, közbenuralkodás v. országlás: Zwiſchenſatz, der, közbevetett mondás vagy tétel: Zwiſchenſpiel, das, közbevaló játék v. ének; beym Choralſpiel, közjáték: Zwiſchenſtunde, die, közbevetett óra, két óra köze: Zwiſchenweg, der, közbenvaló út: Zwiſchenwort, das, közbevető szó: Zwiſchenzeit, die, időköz, között lévő idő, p. o. két történetnek.
Zwiſt, der, Zwiſtigkeit, die, tzivódás, veszekedés, békételenség, háborúság, perpatvar, egyenetlenség, viszálkodás.
Zwitſchern, tsiripolni, tsivogni, tsiribelni: Zwitſchern, das tsivogás, tsiripelés.
Zwitter, der, köznemű, kétnemű, nős: ſtatt Baſtard, vom Menſchen und Thieren, korts; im

Bergbaue, unreines Zinn, ónértz: Zwitterbaum, der, nósfa; Zwittergeburt, die, kétformázatú szülemény, magzat; Zwitterweide, die, nósfüz.

Zwölf, tizenkettő; adv. tizenketten; es hat 12 geſchlagen, tizenkét óra, elütötte a' tizenkettöt.

Zwölfeck, das, tizenkétszegű rajz.

Zwölfer, der, tizenkét krajtzáros, négy garasos t. i. darab pénz.

Zwölferley, adj. tizenkétféle.

Zwölffach, adj. tizenkétszeres; adv. tizenkétszeresen.

Zwölffingerdarm, der, gyomorvéghurka.

Zwölfhundert, tizenkétszáz, ezerkétszáz.

Zwölfjährig, adj. tizenkétesztendős.

Zwölflöthig, adj. tizenkét latos; von Silber, tizenkét próbás ezüst, háromnegyedrészű ezüst, mellynek egy negyedrésze nem ezüst.

Zwölfmal, adv. tizenkétszer: Zwölfmalig, adv. tizenkétszeri.

Zwölfpfünder, der, tizenkét fontos golyóbisú ágyú: Zwölfpfündig, adj. tizenkét fontos.

Zwölfſtündig, adj. tizenkét órái.

Zwölftägig, adject. tizenkét napos vagy napi.

Zwölftauſend, tizenkétezer: Zwölftauſendſte, der, die, das, tizenkétezeredik.

Zwölfte, der, die, das, tizenkettődik; zum zwölftenmale, tizenkettődikszer.

Zwölftel, das. Zwölftheil, der, tizenkettődrész.

Zwölftens, adv. tizenkettődször.

Zwölftheilig, adj. tizenkét részből álló, tizenkét részű.

Namen

der

Städte, Marktflecken und Dörfer

1) in Ungarn.

Abrahamsdorf, Ábrahámfalva.
Acscha, Atsa.
Alhau, Álhó.
Allerheiligen, Mindszent.
Altdorf, Ófalú.
Altenburg, Óvár.
Alt-Ofen, Ó Buda.
Altsohl, Zólyom.
Andau, Tartsa.
Andre, Endréd: Sanct Andre, Sz. Endre.
Apetlan, Bánfalva.
Apfelsbach, Almás.
Auguſtin, Ágostyán, Agostonfalva.
Auſtern, Uszor.
Autz, Dravetz.
Backsdorf, Bátsfalva, Batizfalva.
Badersdorf, Padfalva.
Bädersdorf, Pösöny.
Ballenſtein, Borostyán.
Ballsdorf, Harikótz.
Bartfeld, Bártfa.
Baumgarten, Pankort.
Bauſchendorf, Busótz.
Bernau, Pornó.
Bernſtein, Borostyánkő.
Berſenburg, Bars.
Beſchnowa, (Alt- und Neu-) Ó és Új Becsenyő.
Beßnachdorf, Béznákfalva.
Bibersburg, Vöröskő.
Bichs, Bük, Bügh.
Birgrund, Viborna.
Birkenland, (eine Gegend im Saboltſcher Com.) Nyírség.
Biſchdorf, Püspöki,
Blaſenſtein, Detrekővár.
Blauenſtein, Kékkő.
Böjding, Bód.
Börgetz, Ebergetz, Ebergőtz.
Bolfau, Bolfó.
Botzdorf, Batizfalva.
Breitenbrunn, Széleskút.
Bries, Breznóbánya.
Brodersdorf, Pordány.
Brückl, Abda.
Burg, Ovár.
Burgersdorf, Bánya.
Butſching, Bútsú.
Eſchirben, Tsorba.
Dachſendorf, Torts.
Debretzin, Debretzen.
Dernau, Dernő.
Deutſchbron, Német-Próna.
Deutſchendorf, Poprád.
Deutſch-Pilſen, Börzsön.
Dienſtdorf, Danisótz.
Diln, Dilln, Dülln, Bela-Bánya auch, Fejér-Bánya.
Dobſchau, Dobsina.
Donnerſtmarkt, a) Tsötörtök; b) Tsötörtökhely.
Dotis, Tata.
Dreßenmarkt, Deretske.
Drau, (Fluß) Dráva.
Dublsdorf, Tarodfa.
Drumling, Drumoly.
Dürnbach, Szuha.
Dundelskirchen, Fejéregyháza.
Durdorf, Duránd.
Eberau, Monyorókerék.
Eckersdorf, Szakonyfalu.

Edlitz, Abdalótz.
Einsiedl, Remete.
Eisdorf, Szakótz.
Eisenburg, Vasvár.
Eisenstadt, Kis-Márton.
Eltsch, Jólsva.
Elentendorf, Körtvélyes.
Emaus, Arnodfalva.
Eperies, Eperjes.
Erlau, Eger.
Eßegg, Eszék.
Fidiß, Füzes.
Fidisch, Gyepü-Füzes, Kő-Füzes.
Fiſcherdörfl, Pinnyéd.
Fölk oder Völk, Felka, Velka.
Forchtenau, Fraknóalya.
Forchtenſtein, Fraknó.
Frankenau, Frankó.
Fratzendorf, Vereknye.
Frauendorf, Kilithi; Kis-boldogaszszony.
Frauenheit, Lók.
Frauenkirchen, Boldog-Aszszony.
Frauenmarkt, Báth.
Freyſtadl, Galgótz.
Fünfkirchen, Péts.
Gaas, Kertes.
Garg, Gergő.
Gattendorf, Gátha.
Georgenberg, Szombathfalva.
Gereſchdorf, Sz. Gróth.
Geriſchdorf, Gyiróth.
Getzendorf, Gödör.
Gießing, Kövesd.
Gießhübl, Kis-Ihlye.
Gindenbach, Pinkató.
Giſſingen, Németh-Újvár.
Glaſenhag, Szklennó.
Gloſſing, Kolosvár.
Golß, Gálos v. Gallos.
Gran, Esztergom; der Fluß, Garan, Garan vize.
Graßdorf, Keresztes.
Groß-Mutſchen, Udvard.
Groß-Peterſdorf, Német Szent Mihály.
Groß-Rauſchenbach, Nagy-Rőtze.
Groß-Schützen, Nagy-Lévárd.
Groß-Steffelsdorf, Rimaszombat.
Groß-Wardein, Nagy-Várad.
Groß-Türwall, Torhagy.
Gutenſtein, Jó-kő.
Gülden-Maroth, Arany-Maroth.
Gülden-Megyeſch, Aranyos-Medgyes.
Güns, Kőszeg.
Hagensdorf, Karatsfa.
Halbthurm, Féltorony.
Hamitz, Havardos.
Hammersdorf, Szamfalva.
Hansdorf, Janótz.
Hanſelbeck, Erd.
Hannsdorf, Jánosfalva.
Haſendorf, Zaizfalu.
Heiligbrunn, Szentkút.
Heiligenkreuz, Szent-Kereszt.
Heiligenſtein, Hegykő.
Heils, Vis.
Hendorf, Ertsény.
Hierig, Hered.
Hiſerwitz, Hezér.
Hochſtraß, Öttevény.
Holing, Boz.
Hochofen, Pojnik.
Hornſtein, Szarvkő.
Honigsdorf, Henig.
Hundertmark, Százvásár.
Jabling, Jobbágyi.
Jakobsdorf, Jakabfalva, Jakabvágás.
Jakobshof, Jakabháza.
Jalenau, Gelénfalva.
Jännersdorf, Janafalva.
Jazyger-District, Jászság.
Jeckelsdorf, Jekelfalva.
Jeſchkodorf, Jeszkófalva.
Jetzendorf, Gódör.
Johannisdorf, Ganótz.
Joß, oder Jooß, Jászó.
Joiß, Nyulás.
Kabersdorf, Kabóly.
Kaiſersdorf, Tsászárfalu.
Kaiſersmark, oder Keßmark, Késmárk.
Kalinz, Kalnok.
Kall, Sajtóskal.
Kaltenbrunn, Hidegkút.
Kaltenſtein, Levél.
Kapsdorf, Káposztafalva.
Karlburg, Oroszvár.
Karlſtadt, Károlyvár.
Karlsdorf, Károlyfalva.
Karpfen, Karpona.
Kaſchau, Kassa.
Katharein, Sz. Katalin.
Kirchdorf, Szepes-Várallya.
Kittſee, Köptsény.
Kledern, Tselesztő.
Kleindörfl, Kisfalu.
Kleinen, Kelenye.
Kleinmetſchen, Pervány.
Kleinmürbiſch, Medvetza.
Klieb, Szebekléb.
Klieſch, Kollos.
Klingenbach, Klimpa.

Kloſing, Kollosvár.
Kloſter = Kühhorn, Znió-Várallya.
Knieſen, Gnézda.
Kolmhof, Kopház.
Kolotſch, Kalotsa.
Kolz, Koltsva.
Komorn, Komárom.
Koſcharowitz, Kovátsi.
Kotichzicken, Sárosszék.
Königsaden, Királyfalva.
Königsberg, Újbánya.
Königsdor, Királyfalva.
Köppern, Ulotza.
Kremnitz, Körmetz-Bánya.
Krensdorf, Tormafalu.
Kreuz oder Kreutz, Keresztfalu; Német Keresztúr.
Kroisbach, Rákos.
Krottendorf, Békafa.
Kunzendorf, Vilkótz.
Landsee, Lanzsér.
Langewieſen, Murány-Hoszszúrét.
Lanſitz, Tseklész.
Lasan, Ledény.
Laſon, László.
Leichzilſen, Börsöny.
Leiden, Lébény.
Lekätſchdorf, Lukátsháza.
Leopoldſtadt, Leopoldváros.
Lettensdorf, Lethanfalva.
Leutſchau, Lőtse.
Levenz, Léva.
Libethen, Libetbánya.
Libing, Rendek.
Lita, Kaprontza.
Litzldorf, Lödös.
Lockehaus, Lenka.
Loipersdorf, Tsötörtök.
Loſſing, Lots.
Luißind, Lovaszád.
Lutzen, Lutsony.
Lutzmannsburg, Locs.
Magendorf, (Groß = und Klein =) Nagy és Kis Magyar.
Magersdorf, Nagyfalu.
Maſulnitz, Maholány.
Mannersdorf, Kéthely.
Manſchein, Muzsai.
Margetzen, Margitfalva.
Margarethen, Sz. Margita.
Marksdorf, Márkusfalva.
Martinsberg, Sz. Márton,
Mattersdorf, Nagy Márton.
Matzau, Mátyásfalu.
Matzdorf, Matyejótz.
Maut, Vámosfalu.
Meyersdorf, Majorosfalu.
Mengsdorf, Menkusfalva.
Menyardsdorf, Verbó.
Michlsdorf, Strázsa.
Mierlingsdorf, Mérem.
Milchdorf, Tejfalu.
Miſchendorf, Miske.
Modern, Modor.
Moldau, Sepsi.
Moldwiſch, Medgyes.
Moſchendorf, Német Sároslak.
Mückendorf, Szárazvám.
Münichhof, Malomháza.
Münichmarhof, Barátmajor.
Narein, Náraj.
Nahring, Narda.
Naſſewieſe, Vizes-Rét.
Neckenmarkt, Nyék.
Nehre, Stráska.
Netzdorf, Nedetz.
Neuberg, Újhely.
Neudorf, Igló; Újfalu.
Neudörfl, Tap-Sz. Miklós.
Neuhäuſel, Ersek-Újvár.
Neuhaus, Dobra.
Neumarkl, Farkasdifalva.
Neumarkt, Kethely.
Neuſatz, Újvidék.
Neuſiedl, Nézsider, Nézider.
Neuſohl, Besztertze-Bánya.
Neuſtadt, Nagy-Bánya.
Neuſtadt an der Wag, Vág-Újhely: an der Kiſchutza, Kisútza-Ujhely.
Neuſtift, Újszalonk, Pinkaféj.
Neutra, yitra.
Nikitſch, Füles.
Nikelsdorf, Miklósdi.
Nußdorf, Diós.
Oberufer, Fő-Rév.
Oedenburg, Soprony.
Oedſomerein, Puszta-Somorja.
Ofen, Buda.
Olbendorf, Sz. Lőrintz.
Old, Újtó.
Olznau, Olznó.
Ortau, Ortava.
Opitz, Ebedetz.
Orbensdorf, Orbánfa.
Ottenthal, Ompithál.
Packſelten, Karasztos.
Padler, Polanitz.
Pallersdorf, Bezenye.
Pama, Körtvélyes.
Pernſtegen, Pereszteg.
Peſth, Pest.
Peterwardein, Pétervárad.
Petersdorf, Sz. Péter.

Petersdorf, (Groß- und Klein-), Nagy és Kis Sz. Mihály.
Petersdorf, Péterfalva.
Pildein, Belléd.
Pfaffendorf, Papfalva.
Pilgersdorf, Pergelin.
Piling, Büks.
Pinier, Pinnyéd.
Pinkafeld, Pinkafej.
Plamenau, Lamats.
Plasenstein, bess. Blasenstein, Detrekő-Várallya.
Platten-See, Balaton tava.
Plautsch, Palotsa.
Pleschnitz, Pleißnitz, Pelsőtz.
Plintenburg, Visegrád.
Plotzenstein, Podhradgya.
Podersdorf, Pátfalva.
Pödersdorf, Pösöny.
Pösing, Bazin.
Polisch, Pila.
Poschendorf, Pósfalva.
Potzneusiedl, Lajosfalva.
Prandorf, Baka.
Preßburg, Pozsony, Poson.
Priwitz, Privigye.
Pudlin, Pudlein, Podolintz.
Pukanz, Bakabánya.
Pullendorf, Pula.
Purbach, Feketeváros.
Püschtin, Pöstyén.
Raab, Győr, Nagy Győr; der Fluß Rába vize.
Rabenstein, Hollókő.
Rabnitz, Ramótz.
Rackendorf, Ragendorf, Rajka.
Raidling, Rönök.
Rannersdorf, Szamand.
Ranitzhof, Kapi.
Rattersdorf, Röth.
Ratschdorf, Rétse.
Rauschenbach, Rötze.
Rechnitz, Rohontz.
Recken, Rekenye.
Reiding, Romótz.
Riedlingsdorf, Rödön.
Rißdorf, Ruszkonótz.
Rochendorf, Német Sidány.
Rochs, Rókus.
Rohrbrunn, Nádkút.
Rosenau, Rozsnyó Bánya.
Rothenthurm, Veresvár.
Rottersdorf, Róth.
Rundenthurm, Börts.
St. Andre, Sz. Endre.
St. Georgen, Sz. György.
St. Martin, Sz. Márton.
Sachsenstein, Saskő.
Salz, Sajó.
Sandorf, Csún.
Schabing, Sal.
Schalmersdorf, Salomonfa.
Schauschendorf, Csemes.
Schaschin, Schoßberg, Sasvár.
Schatmansdorf, Cseszte.
Schemnitz, Selmetz Bánya.
Schildinz, Tsatár.
Schintau, Szempte, Sempthe.
Schlagendorf, Szalók.
Schlaining, Szalonak.
Schlattendorf, Zalatna.
Schloßdorf, Saskő Várallya.
Schmögen, Smizsán.
Schmölnitz, Szomolnok.
Schoßberg, Sasvár.
Schönbrunn, Feketekút.
Schöndorf, Csém.
Schritling, Csörötnek.
Schütt, Insel, Tsallóköz.
Schüttern, Söjtör.
Schützen, Lövő; Groß-Schützen, Nagy Levárd.
Schwäke, Cséke.
Sedinetz, Össöd.
Segedin, Szeged.
Segersdorf, Illésfalu.
Senitz, Szénásfalu.
Siebenlinden, Héthárs.
Siegelsberg, Pergh.
Siegendorf, Czinfalva.
Siegersdorf, Horváth-Sidány.
Silein, Sólna.
Skalitz, Szakoltza.
Smolenitz, Szomolyán.
Solmersdorf, Salamonfa.
Sommersdorf, Szomorfalva.
Sommerein, Somorja.
Spatzing, Spatza.
Stampfen, Stomfa.
Stebersdorf, Mitske.
Steffensdorf, Tsepánfalva.
Stegersbach, Sz. Elek.
Stein am Anger, Szombathely.
Steinberg, Kőhalom.
Steinfurt, Lipótz.
Stinkenbrunn, Büdöskút.
Stuben, Stubnya.
Stuhlweißenburg, Székes-Fejérvár.
Straßsommerein, Hegyeshalom.
Sumetendorf, Szombatfa.
Surgetin, Szederkény.
Tatzmandorf, Tartsa.
Telnitz, Vitténtz.

Teplitz, Teplitska.
Ternowetz, Tövisfalva.
Theben, Dévén.
Theisholz, Tiszoltz.
Thomasberg, Sz. Tamás.
Theiber, Döbör.
Tirnau, Nagy-Szombat.
Tobersdorf, Dobrafalva.
Tolnau, Tolna.
Töning, Zsira.
Treſſen, Strázsa.
Tſchakathurn, Tsáktornya.
Tſchobing, Tsó.
Tundelskirchen, Fejéregyháza.
Ujnitz, Olsnitz, Mura-Szombat.
Ungraben, Magyarfalva.
Unter-Rabnitz, Alsó-Ramótz.
Waag, ein Fluß, Vág vize.
Waldorf, Leszna.
Wallendorf, Olaszfalu.
Walpersdorf, Borbála.
Waltersdorf, Tselle.
Wappendorf, Kis-Újfalu.
Wardein, Várad.
Wariſchdorf, Barom.
Wart, Ör.
Wartberg, Szentz.
Watzen, Waitzen, Vátz.
Weiden, Védeny.
Weindorf, Üröm.
Weinern, Pracsa, Szőllős.
Weinitz, Bajmótz.
Weißkirchen, Medve.
Weißſee, Fejértó.
Weppendorf, Vép.
Wieſelburg, Mosony.
Wolfau, Bolfú.
Zackersdorf, Tsákány.
Zeben, Kis-Szeben.
Zinkendorf, Nagy-Tzenk.
Zips, Szepesség: Zipſer, adj. Szepességi: Zipſer Geſpannſchaft, Szepes Vármegye: Zipſerhaus, Szepesvár.
Zuckerbach, Szabar.
Zuckersdorf, Csukard.

2.) in Siebenbürgen.

Agneten, oder Engetten, Sz. Ágota.
Almen, Szász Almás.
Altenburg, Abendbánya, Körösbánya.
Andreßdorf, Oláh-Andrásfalva.
Apesdorf, Apáthfalva.
Appesdorf, Csicsóholdvilág.
Armenienſtadt, Szamosujvár.
Baaßen, Felső-Bajom.
Baumgarten, Bongárd.
Bekokten, Báránykút.
Bell, Boja.
Bendesdorf, Sz. Benedekfalva.
Beyerdorf, Király Némethi.
Birthelm, Berethalom, Gyertán.
Biſtritz, Besztertze.
Blaſendorf, Balásfalva.
Bodendorf, Szász Buda.
Bögensdorf, Bogáts.
Brenndorf, Rotfalva.
Brodsdorf, Al- és Fel- Kenyér.
Broß, Szászváros.
Bunsdorf, Alsó-Bajom.
Burgberg, Vurpod.
Burzenland, Brassó-Vidéke.
Buß, Buzd.
Dendorf, Szász Dállya.
Donnersmarkt, Monora.
Dornſtadt, Dreykirchen, Tövis.
Dulenbach, Illenbach.
Dreyſtühler Stuhl, Háromszék.
Dunersdorf, Dános.
Durrbach, Dipse.
Eibesdorf, Oláh Iványfalva.
Eiſenmarkt, Vajda Hunyad.
Elienmarkt, Illye.
Eliſabethſtadt, Erzsébetváros, Ebesfalva.
Elſterdorf, Szereka.
Engelthal, Indogály.
Enyeden, oder Straßburg, Nagy Enyed.
Erlenmarkt, Egerbegy.
Fegendorf, Mikeszág.
Frauendorf, Aszszonyfalva.
Geiſt, Apátza.
Gieß-Hübel, Kis Lúdas.
Girelsau, Fenyőfalva.
Goldenmarkt, oder Klein-Schlotten, Zalathna.
Groß-Aliſch, Nagy-Szőlős.
Großdorf, Szelistye.
Groß-Schenk, Nagy-Sink.
Groß-Schlaten, Abendnya.
Groß-Scheuern, Nagy-Csúr.
Haarbach, Hortobágyfalva.

Hallwalgen, Hófúvilág.
Hammersdorf, -Sz. Erzsébet.
Hannerbach, Glimboka.
Harnsdorf, Hortobágyfalva.
Helltau, Nagy-Disznód.
Henndorf, Hégen.
Hermanstadt, Nagy-Szeben.
Hetzeldorf, Etzel.
Heydendorf, Besenyő.
Honigberg, Hermány.
Hoßing, Hátszég, Hatzeg.
Jakobsdorf, Gyakos.
Jalmarkt, Gyalu.
Johannsdorf, Szász Sz. Irány.
Johannisberg, Sz. Jánoshegy.
Jerischmarkt, Aranyos Gyéres.
Käbisch, Kövesd.
Kaltbrunnen, Hidegkút.
Kaltwasser, Hidegvíz.
Karlsburg, Károly - Fejérvár, Gyula Fejérvár.
Kastenholz, Hermány.
Klausenburg, Kolosvár.
Kleinscheuren, Kis-Csür.
Kleinschlatten, Kis-Zalathna.
Kloßdorf, Miklóstelke.
Kokelburg, Küköllóvár.
Kreisch, Kersd.
Kreutz, Szász Keresztúr.
Kronstadt, Brassó.
Langenthal, Hoszszú-Aszó.
Lechnitz, Lekentze.
Leschkirch, Újegyház.
Ludesdorf, Ludvég.
Mackersdorf, Markos.
Maldorf, Domál.
Marienburg, Földvár.
Martinsdorf, Mártonfalva.
Marosch, ein Fluß, Maros vize.
Matesdorf, Mátéfalva.
Mediasch, Medgyes.
Mehrburg, Bene.
Mergeln, Morgonda.
Michelsberg, Kis-Disznód.
Michelsdorf, Mihályfalva.
Mückendorf, Moha.
Mühlenbach oder Müllenbach, Szász-Sebes.
Neppendorf, Kis Torony.
Neidhausen, Nethus.
Neudorf, Újfalu.
Neumarkt, Maros-Vásárhely.
Niklasmarkt, Gyergyó Sz. Miklós.
Oberheg, Udvarhely.
Offenburg, Offenbánya.
Petersdorf, Péterfalva.
Petersburg, Sz. Péter.
Probstdorf, Ekemező.
Puschendorf, Potstelke.
Radlen, Rados.
Reen, Szász Régen.
Reichesdorf, Riomfalva.
Reißmarkt, Szerdahely.
Renethal, Ruduly.
Reps, kőhalom.
Rateschdorf, Reten.
Reußen, Rusz.
Reuß-Dörfel, Rosz-Csür.
Rohrbach, Nádpatak.
Rosenau, Rozsnyó.
Roth, Zágar.
Rothberg, Veresmart.
Salzburg, Vizakna.
Schaaß, Segesd.
Schäßburg, Segesvár.
Schewisch, Alsó-Sebes.
Schlattendorf, Zalathna.
Schnackerdorf, Szúnyogszeg.
Scholten, Szász-Csanád.
Schwarzwasser, Szetsel.
Schönberg, Lesses.
Sendorf, Solna.
Sommerburg, Zombor.
Stein, Garad.
Stolzenburg, Szelindek.
Tartlan, Prásmár.
Tatarloch, Tatárlaka.
Thorenburg, Thorda.
Waltenberg, Vilák.
Warthe, Limba.
Weinberg, Borberek.
Weindorf, Borband.
Weißkirch, Fejértemplom.
Weißkirchen, Fejéregyház.
Zeiden, Feketehalom.
Zillenmarkt, Zilah.
Zippendorf, Szepnyér.

Verzeichniß

einiger Manns- und Weiber-Namen.

Abel, Ábel.
Abraham, Ábrahám.
Adalbert, Adalbert.
Adelgunde, Adelgunda.
Adolph, Adolf.
Agathe, Agátha.
Agnes, Ágnes.
Albrecht, Albert, Albert.
Alexander, Sándor.
Alexius, Alexis, Elek.
Aloisius, Aloízius, (Aloyzius).
Amalie, Amália.
Ambrosius, Ambrus.
Anna, Anna.
Anastasius, Anasztázius.
Andreas, András.
Anton, Antal.
August, Ágoston.
Balthasar, Boldizsár.
Barbara, Borbála.
Bartholomäus, Berthalan.
Beatrix, Beatrix.
Benedikt, Benedek.
Beniamin, Benjamin.
Bernhard, Bernárd, Bernát.
Bertram, Bertók.
Blanca, Blanka.
Blasius, Balás.
Brigitta, Brigitta.
Bruno, Brúno.
Charlotte, Karolína.
Christian, Kerestél.
Christina, Kristína.
Christoph, Kristóf.
Daniel, Dániel.
David, Dávid.
Demetrius, Demeter.
Demian, Demjén.
Dietrich, Ditrik.
Dominik, Domokos, Domonkos.
Dionysius, Dienes.
Dorothea, Dorothea, Dorottya.
Eduard, Eduárd.
Egid, Egidius, Egyed.
Eleonore, Eleonóra.
Elias, Eliás.
Elisabeth, Erzsébet, Erzsi.
Elisäus, Elizéus.
Emerich, Imre.
Emilie, Emília.
Erneſtine, Ernesztína.
Ernſt, Erneszt.
Eva, Éva.
Ferdinand, Ferdinand.
Franz, Ferentz.
Franziska, Frantziska.
Friedrich, Fritz, Friderik.
Gabriel, Gábriel.
Georg, György.
Gertrude, Gertrúd.
Gervaſius, Gyárfás, Járfás.
Gottlieb, Teofíl.
Gregor, Gergely.
Guſtav, Gusztáv.
Hanne, Hannchen, Johanna.
Hans, János.
Heinrich, Henrik.
Helena, Ilona.
Henriette, Henríka.
Hermine, Hermíne.
Hilarius, Hilárius.
Hiob, Jób.
Jakob, Jakab.
Jeremias, Jerémiás.
Jeſaias, Jezájás.
Ignatz, Ignátz.
Immanuel, Emánuel.
Jodokus, Joſt, Jobſt, Jodók.
Johann, János; Johann Baptiſt, oder der Täufer, keresztelő János; Johann Chriſoſthom. aranyszájú János.
Johanne, Johanna.
Jonas, Jónás.
Joſeph, József.
Joſepha, Józséfa.
Iſabelle, Izabella.
Iſaak, Izsák.
Judith, Judit, Jutka, Jutzi.
Julie, Julianna, Julis, Juli.
Karl, Károly.
Karoline, Karolína.
Kaſpar, Gáspár.
Katharina, Katalin, Kati.
Klara, Klára.
Klemens, Kelemen.

Koloman, Kálmány.
Konrad, Konrád.
Konſtantia, Konstántzia.
Kosmus, Kozmus.
Kunegunde, Kunegunda.
Ladislaus, László.
Leonhard, Lenhárd.
Leopold, Leopold.
Lieschen, Lieſe, Erzsébet, Ör'se, Er'si.
Lorenz, Lőrintz.
Lotte, Lottchen, Karolína.
Lucia, Lucie, Lutza.
Ludwig, Lajos.
Luiſe, Aloyzia, Aloízia.
Lukas, Lukáts.
Magdalena, Magdaléna, Magdolna.
Margarethe, Margarétha, Margit, Margita.
Marianne, Mariechen, Marie, Mária, Mariska, Mari.
Markus, Márkus.
Marthe, Mártha.
Mathäus, Máthé.
Mathilde, Mathilda.
Mathias, Mátyás.
Melchior, Menyhárt.
Michael, Mihály.
Moritz, Móritz.
Nikodem, Nikodém.
Nikolaus, Miklós.
Otto, Ottó.
Oswald, Osváld.
Paul, Pál.
Pauline, Paulína.
Peter, Péter.
Philipp, Fülöp, Fülep.
Quirin, Qvirinus, Kvirinus.
Raimund, Raimundus.
Raphael, Ráfael.
Reinhard, Rainhárd.
Rochus, Rókus.
Röschen, Rózsi.
Rudolph, Rudolf.
Salomon, Salomon.
Samuel, Sámuel.
Sara, Sára, Sári.
Sebaſtian, Sebestyén.
Sigismund, Zsigmond.
Simon, Símon.
Sophie, 'Sofia, Zsofia.
Stanislaus, Staniszlausz.
Stephan, István.
Suſanna, 'Su'sánna, 'Suzsi.
Thereſe, Terézsia, Thrézsi.
Thomas, Tamás.
Tobias, Tobiás.
Ulrich, Ulrik.
Urban, Orbán.
Urſula, Urſchula, Urſchel, Orsolya.
Valentin, Bálint.
Veit, Vida.
Vincenz, Vintze.
Wenzel, Ventzel.
Wilhelm, Vilhelm.
Wilhelmine, Vilhelmina.
Wolfgang, Farkas.
Zacharias, Zakháriás.
Zachäus, Zakhéus.

Im Verlage
von C. A. Hartleben, Buchhändler in Pesth,
sind erschienen und zu haben:
(Preise in Silbergeld.)

Malerische
Reise auf dem Waagflusse
in Ungarn.
Von
Aloys Freyherrn von Mednyánsky.

Mit zwölf Ansichten
gezeichnet von Professor Fischer, gestochen von Schlotterbeck.
gr. 4. Pesth 1826. gebunden.
Auf schweitzer Druckpapier mit braunen Kupfern fl. 8.
Dieselbe ohne Kupfer fl. 3.

„Die Reise auf der Waag, sagt der Herr Verfasser in der Einleitung, gehört zu den interessantesten im Lande, denn sie führt durch Gegenden, die nicht weniger reich an malerischen Schönheiten als an geschichtlichen Erinnerungen sind. In fortwährender Abwechslung fällt der Blick auf die mit ewigem Schnee begränzten Alpen; bald auf die näher gelegenen, jenen gegenüber zu Maulwurfshaufen zusammen sinkenden Berge; bald auf freundliche Städte und Dörfer; bald wieder auf furchtbare Felsen und Trümmer zerstörter Burgen; die alle, in geflügelter Eile an dem raschen Fahrzeug vorüber ziehn, und auf wechselseitige Kosten bemüht sind, einen bleibenden Platz in des Reisenden geschäftiger Phantasie zu erringen.“

Ausser diesen Worten des Herrn Verfassers erlauben wir uns nichts weiter zur Empfehlung eines Werkes zu sagen, das die Aufmerksamkeit jedes gebildeten Vaterlandsfreundes in Anspruch nimmt, und bey dessen Ausstattung der Verleger keinen höhern Wunsch als den des Herrn Verfassers hatte; „dass diese erste malerische Reise über Ungarn dazu beytragen möge, durch treue Darstellung der Vorzüge des Vaterlandes die Liebe zu demselben zu befestigen und zu erhöhen; auswärts aber wirkend, jene dichte Finsterniss zu zerreissen, die nur zu lange ein schönes Land den Blicken der Fremden entzog.“

Der Inhalt dieser Reise umfasst insbesondere nachfolgende Ortsbeschreibungen: Hradek. — Szent Iványi. — Okolitsna. — Deménfalva. — Szent-Maria. — Rosenberg. — Likawa. — Lubochna. — Kralowan. — Krpelan. — Szutsány. — Szklabina. — Margita. — Ó-Vár. — Sztretsen. — Varin. — Gbellan. — Nedetz. — Teplitz. — Sillein. — Lietawa. — Budelin. — Stricsó. — Bittse. — Predmér. — Szúlyó. — Vágh-Besztertze. — Sigmondház. — Puchó. — Rownye. — Lednitz. — Kossa. — Bruszka. — Oroszlánykö. — Illawa. — Dubnitz. — Szkalka. — Trentsin. — Betzkó. — Bohuszlavitz. — Cseithe. — Luka. — Temetvény. — Postény. — Szomolány. — Leopoldstadt. — Freystadl. — Jokő. — Tirnau. — Biberspurg. — Szered. — Sellye. — Hetmeny. — Negyed. — Guta.

Gegenstände der Kupfer: Hradek. — Rosenberg. — Krbelany. — Podhragy. — Markitta. — Ovár. — Strecschen. — Illawa. — Betzko. — Luka. — Bäder in Pischtyan. — Szered.

Ungarns Mineralreich

orycto-geognostisch und topographisch dargestellt von Joseph Jonas. gr. 8. Pesth, 1820. fl. 3. 12 kr.

Slavonien und zum Theil Croatien.

Ein Beitrag zur Völker und Länderkunde.

Theils aus eigner Ansicht und Erfahrung, theils aus zuverlässigen Mittheilungen seiner Insassen. Von Johann von Csaplovics. 2 Bände, gr. 8. Pesth, 1819. fl. 2. 30 kr.

Vollständige Beschreibung

der königl. Freystadt Pest in Ungarn.

Von

Franz Schams.

Mit Kupf. 12. 1821. fl. 2.

Topographische Beschreibung von Peterwardein

und seiner Umgebungen. Ein Beitrag zur Landeskunde Syrmiens. Mit 2 Kupf. 8. 1820. fl. 1. 36 kr.

Verzeichniss der um Pest und Ofen wachsenden

phanerogamischen Gewächse, von Dr. J. Sadler. 8. Pesth, 1828. 24 kr.

Reise durch Ungarn und einige angränzende

Länder, von Grafen Dominik Teleki von Szék. gr. 8. 1803. fl. 2.

Reise durch Ungarn, Siebenbürgen, die Moldau

und Bukowina, von Grafen Vinc. Bathyány. 8. 1811. fl. 1. 36 kr

Illyrien und Dalmatien,

oder Sitten, Gebräuche und Trachten der Illyrier und Dalmatier und ihrer Nachbarn. Aus dem Französischen des Herrn Breton übersetzt von Janus Pannonius. 2 Bändchen mit 36 Kupf. Taschenformat, 1816. fl. 2.

Ungarische Miszellen.

Von Dr. Jos. Karl Lübeck, 5 Hefte in einen Band. 1807. fl. 1, 24 kr.

Zeitschrift von und für Ungarn,

zur Beförderung der vaterländischen Geschichte, Erdkunde und Literatur. gr. 8. 1814. fl. 2. 24 kr.

Digitized by Google

Table 1.1: Comparison of Different Methods
Method
Accuracy
Precision
Recall
F1-Score
Method A
0.85
0.82
0.88
0.85
Method B
0.90
0.87
0.92
0.89
Method C
0.78
0.75
0.80
0.77
Method D
0.92
0.90
0.94
0.92